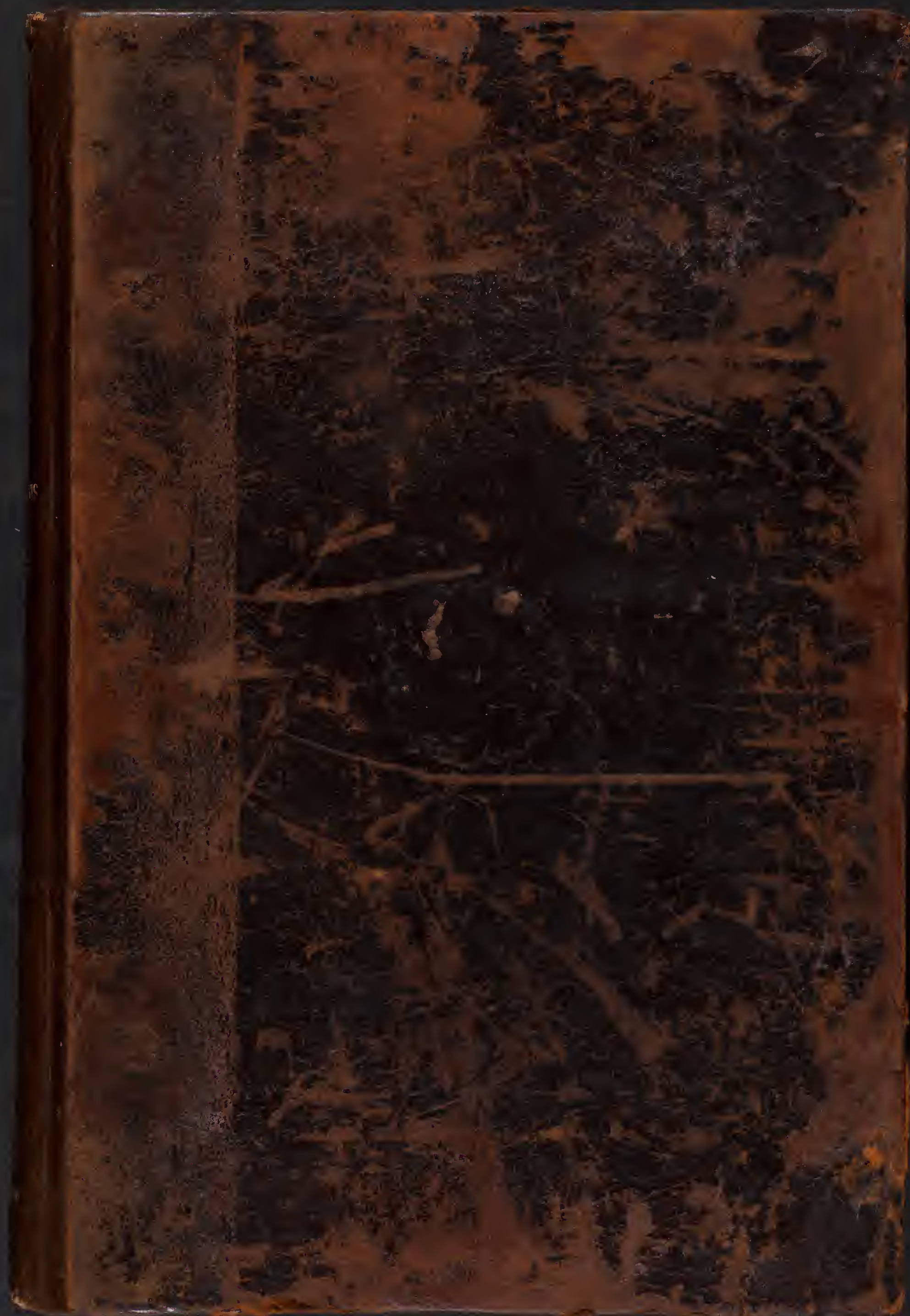
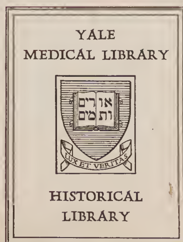

EX LIBRIS
PHILIP DYMOCK TURNER
READING MAKETH A FULL MAN

Cornelius Paine

YALE
MEDICAL LIBRARY
אורים ותמים
LUX ET VERITAS
HISTORICAL
LIBRARY

Harvey Cushing

Incipit liber cāo nis terti⁹ de egritudinib⁹ particularibus que sūt appropriate mēbris hominis occultis et manifestis a capite usq ad pe b⁹ sensus ⁊ motus.
24 Tractatus .v. de egritudinibus cerebri ⁊ operationibus motus.
6. Primi tractat⁹ sūt Cap.xxix.
De utilitate capitis ⁊ pti.

De signis male cōplexionis sic sine mā.c.xx.
De signis male cōplexionis sicce sine mā.c.xxi.
De signis male cōplexionis hūid sine mā.c.xxij.
De signis cōplexionū ppositi

De cura soda oppilatiōis ca.xviij.
De cura soda ex uenenis ⁊ uaporibus .c.xix.
De cura soda ex uēto .c.xx.
De cura soda ex uapōib⁹

132a–136b
Table of Book 3-4

19 August-6 November, 1479.

AVICENNA. Canon de medicina. [Translated by Gerardus Cremonensis]. De uiribus cordis. [Translated by Arnoldus de Villa Nova].

[Johannes Herbort], Padua.

Folio. 434 leaves, 1 and 131 blank. 63 lines. 2 columns. Sig. a-g, [h], i-p, H, A-O, OP, P-R, [S], aa-oo. Gothic type (Proctor no. 1, 93 mm.).

2^{a}. Liber canonis primus quem princeps aboali abinsce‖ni de medicina edidit: translatus a magistro gerardo ‖ cremonensi in toleto ab arabico in latinum. Verba ab‖oali abinsceni. ‖ [table of contents]. 4^{a}. ❡ Capl'ꝫ primū fen prime doctrine prime libri primi‖ de diffinitōe medicine. 64^{a}. FIRST COLOPHON: ❡ Expletus est liber primus canonis quem princeps ‖ aboali Abinsceni de medicina edidit: impressus vero pa‖tauij. Anno christi optimi. M. ccccIxxix. xiiij. klas se‖ptembris. 65^{b}-66^{b} [table of herbs, &c., 4 ool.]. 130^{b}. SECOND COLOPHON: ❡ Expletus est liber secundus canōis quē princeps ‖ Auicēna de medicinis simplicibus edidit. Inp̄ssus ‖ patauij anno christi optimi. M. cccc. lxxix. vi. kalen‖das Septembris. [132^{a}-136^{b} [table of bk. 3, d col.]. 302^{a}. THIRD COLOPHON: ❡ Expletus est tractatus 2⁹ de dolorib⁹ hoꝶ mbrorū ‖ et cū ipsius supplemēto ꝯplet fen. xxij. et cū e⁹ ꝯplemēto ‖ ꝯplet liber tertius ... ❡ Impressus Patauij Anno Christi optimi. M°. ‖ cccc. lxxix. vi. kalendas nouembris.] 303^{b}-306^{a} [table of bk. 4, 4 col.]. 307^{a}-392^{a} [book 4]. [393^{a}-420^{a} [book 5]. 421^{a}. [De uiribus cordis, translated by Arnoldus de Villa Noua]. 428^{a}. LAST COLOPHON: ❡ Expletus est libellus De viribus cordis, quē prin‖ceps Auicēna edidit. ❡ Impressus Patauij Anno ‖ Christi optimi. M°ccccIxxix. octauo idus nouēbris. 428^{b}-433^{b}. [Table of Arabic terms, 4 col.] 434^{a} [Register.]]

Hain *2202. Proctor 6800. B.M.(IC.29946).

This volume contains the fragment underlined in red from the Avicenna of 1479 as quoted in Osler, Incunabula Medica number 180.

TLAUS. DEO.

¶ Dictio pria de uniuersis egritudinibus capitis tertij libri canonis i medicina. ¶ Tractatꝰ prius de anatomia cerebri et dispositionibus eius.

De utilitate capitis et partibus eius. C. I.

Nquit Galienus. Intentio in creando caput non ē cerebrū: neqꝫ auditus: nꝫ odoratus: nꝫ gustus neqꝫ tactus. Hec eni mēbra et uirtutes in aialibꝫ reperiuntur capite carentibus. Sed intentio in ipso ē bonitas dispositionis oculi in ipsius conuersione que ei creata est: ut oculus habeat eleuationē et subleuationem super oīa membra corporis in omnibus partibꝫ. ¶ Cōparatio nāqꝫ oculi ad corpus ē propinqua cōparationi speculatoris ad exercitū. Et locoꝝ quidem qui speculatoribus ē melior et cōuenientior locus ē altus. Et iterū oī oculo non est necessariū creare caput absolute: sed aiali lenem habenti oculū: cuius oculus indiget multa cautella et loci affirmatione. Naꝫ pluribus aialibus capitibus priuatis duo sunt creata additamēta a corpore sublimata: super que oculi eoꝝ decēter cōstituti sūt: ut ipsoꝝ unusquisqꝫ speculationem et sublimationem suo hēat uisui. ¶ Amplius in conuersionibus oculi ipsorū non est caput creare necessariuꝫ pp duritiē nuche ipsius. Et nꝫ caput est necessariū creare nisi animalibꝫ quoꝝ oculi capacitate indigēt: Et quibus neruos aduenire necesse est: pp diuersitatē motuum nuche et palpebraꝝ. nam huiusmodi nō est cōueniens mēbrum unū elongatū gracile. et nos quidē perscrutabimur illud in. c. d oculo. ¶ Partes uero capitis essentiales et que eas sequuntur sunt capilli: deide cutis: postea caro: deinde pāniculus: postea craneum: deinde pāniculus durus: postea pāniculꝰ subtilis nōinatus secūdina: deinde cerebrū. s. substantia eius et uētres ipsius: et illud qd in eis existit: postea duo pāniculi sub eo: deinde rete: postea os quod est cerebri basis.

De anatomia cerebri. C. II.

Cerebri āt hominis anatomia est hec. Cerebrū enim diuidit in substantiā uelatiuā et substantiā medularem et uentres in ipso spū plenos. Nerui uero sunt sicut uirgulta ab eo prodeuntia non tñ hꝫ qꝫ sunt partes substantie ipsius ppe. Et totū quidem cerebrū in sui longitudine mediationē hꝫ penetrantē in ipsius siphac et medulā eius et eius uentres: pp illud qd in parilitate de iuuamēto noto existit: et si sit parilitas in uentre anteriore solū sensui magis apparens. ¶ Cerebri uero substātia creata ē frigida et humida. frigida quideꝫ ne ipsū inflāmaret multitudo que ei aduenit ex fortitudinibus motuū neruoꝝ et passionibus sensuū et motibus spūs in alterationibus imaginatiuis et cogitatiuis et memorialibꝰ: et ut eo tēperetur spiritus a corde egrediens et ad ipsum penetrans in duabus uenis ascendentibus ab eo ad ipsū. Et humiduꝫ quidē creatū est ut ipsum motus non exiccent: et ut eiꝰ figura sit bona. Et creatum est pingue et molle: eius qdem pinguedo est: ut sit qd ex neruis oritur uiscosum: et leuitatis quidē cām dixit. G. in ipso existere ut eiꝰ figura bona fiat et ipsius alteratio cū imaginationibus. lene ei alterationes facilius suscipit. hoc ergo est qd ipse dixit. Dico āt creatum est lene ut sit pingue et ut nutrimentum qd neruis gradatim tribuit duris sit bonū. nerui ēt ex cerebro nutriūtur et nucha. Amplius substantia dura non augmētat durū quantū ipsū augmentat lene. Et ut in eo qd ab ipso oritur sit flexibilitas qum qdam ab eo orientia indurari apd suas extremitates sit necesse: pp illud qd rememoraturi sumus de neruoꝝ iuuamētis: et propterea qꝫ istis nascentibus idurari necessarium est sm gradus. Et qr ipsoꝝ durities est durities flexuosa oꝫ ut substantia originis eiꝰ sit substantia flexuosa et pinguis. pingue eni et uiscosū lene est proculdubio et ēt ut spūs qui ipsū circūdat et qui motus uelocitate idiget sit humiditate sustentatus: et rursū ut ipsius raritate alleuietur. qd ei in mēbris durum est grauius est leni humido raro. ¶ Uerūtñ cerebri substantia ēt in lenitate et duritie inequalis existit. nam ps eius anterior ē lenior: et ipsius pars posterior est durior: et inter duas partes gradibus uelāinis duri cuiꝰ rememorabimur in ipso in sequentibus distinctū est. ¶ Anterius āt cerebrū non est factū lene: nisi qm plurimū neruorum sensus et proprie qui sunt uisus et auditus oritur ex eo. sensus ei speculator est. et speculatori inclinatio ad ptem anteriorē est dignior. ¶ Et plurimū neruoꝝ motꝰ orit ex posteriori ipsius et ex ipso oritur nucha que est eiꝰ nūtius et uicarius in cursu dorsi et ubi necessariū est ex ipa oriri neruos fortes. Nerui āt motus idigent duritie superflua qua non indigent nerui sensus. sed lenitas ē eis cōuenientior eius. i. nuche. igitur origo facta ē durior. ¶ Uelamē āt in ipso. s. cerebro nō gradatim existit: nisi ut sit dūa et dū ut sit lene separatū a ꝯtactu duri: et manifestum quidem est qꝫ in ipso accidit multū. preter hāc uero reflexionē sunt ēt iuuamēta alia. Nā uene ad cerebrum descēdentes et in ipso diuise aliquo egent cui initantur: et eas fortes faciat. Posita est ergo reflexio hec sustentaculū earum. ¶ Et sub postremo quidē huius reflexionis et in posterioribus eius est torcular: quod ē sanguinis effusio in āplitudine quadā que est sicut lacuna: ex et ipsa quidem in ea ramificant uene in quibus separatur sanguis et cerebri substantie assimilatur: deinde uene suis orifitijs sugendo eam exiccant: et ad duas uenas ipsā cōiungunt: sicut rememoraturi sumꝰ in illiꝰ anatomia. Et ex hac quidem reflexione peruenit iuuamētum ad hoc ut ligamentoꝝ uelaminis adherentis cerebro sit origo in equidistantia cōmissure cranei que ē coram ipso. In anteriore preterea cerebro oriūtur duo additamēta māmillaria quibus fit odoratus: que quidem a lenitate cerebri parūper differūt: sed postea consequit ea neruorū durities. ¶ Amplius totū cerebrū duobus cooperit pāniculis: quorum unus subtilis sequtur ipsuꝫ et alter spissius sequitur os: qui quidē duo creati sunt: ut sint duo distinguentia inter cerebrū et os: et ut cerebrū substantiam ossis non cōtingat et ne ad ipsū ex osse nocumenta perueniat. hic autem tactus non accidit: nisi in dispositionibus additionis cerebri i substantia sua: aut in dilatatōe que ei accidit successiōe cōstrictionis. Cerebrū preterea qnqꝫ eleuatur ad craneum qū quedā adsunt dispositiones: sicut uoces fortes. ergo pp huiusmodi iuuamēta inter cerebrū et os crāei duo ponūtur distinguentia media inter ea in lenitate: et in duritie: et duo quidē ponūtur: ne sit illud cuiꝰ obuiatio ossi non est bona absqꝫ medio illud idē cuiꝰ obuiatio cerebro est bona absqꝫ medio. sed distinctum ē inter ea. est ergo cerebro propinquius subtilis: et ossi

ꝓpinquius est spissus: ⁊ cuꝫ hoc sunt sicut tutamē unū.
hic aūt pāniculꝰ preter qđ ē cerebri tutamē ē ligamentuꝫ
uenarū que sunt in cerebro quietarum: ⁊ pulsatilium.
Et est sic secūdīa seruans sitū uenarū in ipso textarum.
Quapꝑ ingreditur ēt cerebri substantiā in locis mul
tis cōmissurarū eius: ⁊ tendit ad uentres ipsius: ⁊ per
uenit apud postremam sectum: ꝓpea ꝙ non eget eo ꝓꝑ
sui. s. postremi duritiē. pāniculus uero spissus cerebro
non heret: nēꝫ subtili: ita ut in oī loco sit decenter situs
super ipsū: sed est ab eo eleuatus: ⁊ inter ipsos quidem
non cōtinuant nisi uene penetrantes in spisso ⁊ perueni
entes ad subtilem. spissus aūt uadit ad craneum cū liga
mentis pānicularibus ortis a spisso stringentibus ipm
ad cōmissuras ne super cerebrū uehementer grauet: ⁊
hec quidem ligamēta ex cōmissuris eleuantur usqꝫ ad
exteriora cranei: ⁊ oriuntur illic: ita ut ex eis texat̄ pā
niculus craneū cooperiens: ⁊ per illud affirmatur liga
mentū pāniculi spissi ēt cū craneo. cerebrū preterea in
longitudine sua tres hꝫ uentres. ⁊ sic unusquisqꝫ uent̄
in sui latitudine duas hꝫ ꝑtes. ⁊ anterior quidem pars
sensibilis est separationis in duas ꝑtes dextram ⁊ sini
stram. ⁊ hec pars iuuat ad odoratū ⁊ ad expulsionem
superfluitatū cū sternutatione: ⁊ ad partiendū plurimū
spūs sensibilis: ⁊ ad operationes uirtutū formatiuarū
que sunt de uirtutibus apprehensionis interioris. uen
ter aūt postremus est ēt magnus qm̄ ipse implet magni
mēbri uacuitatē: ⁊ qm̄ est principiū magne rei. s. nuche
⁊ ex eo partitur plurimuꝫ spūs motiui. ⁊ illic quidem
sunt uirtutis seruatiue operationes: sed tn̄ est minor an
teriore: imo cuiusqꝫ duoꝝ uentriū anterioris: ⁊ cū hoc
minoratur gradatiꝫ usqꝫ ad nuchaꝫ: ⁊ inspissat̄ usqꝫ ad
duritiem. ¶ Medius aūt uenter est sicut transitus a ꝑ
te anteriore ad partē posteriorem ⁊ ē sicut deilix sitꝰ i
ter eos: ⁊ ipse quidē ꝓꝑ illud magnificatur ⁊ elongat̄:
qm̄ ē reddens de magno ad magnum: ⁊ per ipsum cō
tinuatur spūs anterior cū spū posteriore ⁊ peruenit ad
amplitudinē curuitatum memorialiuꝫ ꝑdictaꝝ: ⁊ pri
cipium huius uentris primuꝫ cooperitur: ita ꝙ uī illđ
qđ ē interius sicut spericum ⁊ per id quidē eleuatur:
ut sit transitus: ⁊ cum hoc elongatur rotunditate sua: a
nocumentis ⁊ fit fortis ad tollerandū qđ super eum su
stentatur de uelamine qđ ē ꝯm gradus: ⁊ illic ꝯiungun
tur duo uentres cerebri anterioris ita ꝙ separantur a
posteriore in hoc trāsitu. ⁊ ille quidem locus noīatur
cōiūctio duoꝝ ventriū: ⁊ hic idē transitus est venter
Et quoniā est trāsitus deferens a formatione ad serua
tionem ē melior locus cogitationi ⁊ imaginatiōi secūdū
quod sciuisti. ¶ Qđ aūt uētres isti sint loca caꝝ opati
onum: significatur ex nocumentis que accidunt eis: de
struitur ei cum nocumento cuiusqꝫ ꝑtis eius operatio:
aut ingrediur in ipsa lesio. ⁊ pāniculi subtilis ꝑs coo
peritur: ⁊ cooperit uentres cerebri usqꝫ ad cambaduti
uel occiput similiter ꝙ ē tunica. durities uero eius qđ
ē pꝰ illud sufficit ipsi loco cooꝑture uelāinis. ¶ Cō
missuratio aūt que cōsistit in uentribus cerebri ē: ut spūs
aīalis in substantia cerebri transituꝫ hēat: sicut i uētres
eius qm nō oī hora sit uenter dilatatus ⁊ apertus ⁊
spiritus aīalis sit paucus ubi uel inquātum uētres tm̄
modo aperiunt̄. ¶ Et ēt qr spiritus alteratio parum
cōpletur a cōplexione que ē cordis usqꝫ ad cōplexōm
que ē cerebri: nisi in ipso fiat eiꝰ decoctio assumpta ex
eiꝰ cōplexione. ⁊ ē qr i primis qū ad cerebruꝫ ꝑuēit ua
dit ad uacuitatē eius primā: ut in ipsa coquatur: deinde

penetrat ad uentrē medium: ⁊ augmētatur in ipso đco
ctio: postea cōpletur eiꝰ đcoctio in uentre posteriore.
Decoctio uero optima fieri nō posset nisi per cōiuncti
onem ⁊ cōmistionē ⁊ penetratiōm in partibus cocti: si
cut ē dispositio cibi in epate ꝯm ꝙ narraturi sumꝰ in
his que expectamus. ¶ Cōmissura aūt anterioris plu
ra hꝫ singularia ꝙ̄ cōmissura posterioris qm̄ propor
tio commissure ad commissuram est sicut proportio
membri ad membrum fere. ⁊ cā quidem minoratiōis
posterioris ab anteriore inuenitur in cōmissura. ¶ Et
inter hunc uentrē ⁊ uentrē prioreꝫ sub eis ē locus qui
ē partitio duaruꝫ uenaꝝ magnaꝝ ad cerebrum ascēdē
tium: quaꝝ rememoraturi sumus in ramis ipsaꝝ ex q̇
bus texitur secundina sub cerebro ⁊ illi quidem rami
īmisti sunt corpori de genere glandulaꝝ implenti qđ ē
inter eos ⁊ substinet eos. sicut ē dispositio in reliquis ꝑ
tibus uenosis. uacuitatis ei que inter eas cadit eadem
ꝓprietas ē ut ēt impleatur carne glādosa: ⁊ iste quidē
glandule figure ramoꝝ predictorum figurātur ꝯm for
mā partitionis narrate. quēadmodum eius rami: aut ꝑ
titio rememorata a stricto incipiunt: ⁊ in āplius finiun
tur faciens dilatatiōm. similiter caput huiꝰ glandule fa
ctum ē pinealis forme cuius caput ē sequēs initium ꝑ
titionis desuper ⁊ incedit cum eo tendens uersus fineꝫ
eius usqꝫ ad cōplemētum suspensionis ramoꝝ: ⁊ ē illic
contextum ꝯm similitudinē texture secundine: ⁊ requie
scit in in ipso ⁊ pars cerebri cōprehendentis suꝑ hūc
uentrem medium ē cōcauitas eius. ¶ Et ipsius ꝑtes
que sunt đsuper sunt uermicularis forme commissure
ex cōmissuris positis in longitudine sui ligate ad inuicē
ut possit extendi ⁊ contrahi: sicut uermis reuolutus ⁊
superius eius interius coopertum ē pāniculo: qui coo
perit cerebrum usqꝫ ad posteriorem: ⁊ ē cōpositum cū
duobꝰ additamētis cerebri rotundis cōprehensis lon
gitudine: sicut due coxe uicine ad contactum elongate
ad separandum ligamētis. que nominātur corde: ut ab
eis nō remoueantur: ut cum uermis extenditur ⁊ eius
latitudo ꝯstringitur cōprimat hec duo additamenta
usqꝫ ad cōiunctionē ⁊ oppiletur meatus: ⁊ qum cōtra
hitur ad exprimendum ⁊ augmētatur latitudo elonge
tur ad separandū: ⁊ aperiatur meatus. quod aūt đ eo se
quitur posterius cerebrum ē minus: ⁊ peruenit ad ali
quantā uacuitatē uel concauitatē ⁊ sistitur in posterio
re cerebro: sicut ex eo intrans in introitu. ⁊ eius quidē
anterius ē latius ipsius posteriore ꝯm formā quam ce
rebrum tollerat. duo uero predicta additamēta noīan
tur uualia. ⁊ in ipsis quidem nunꝙ̄ cōmissure fiunt sꝫ
sunt lenia. ut ipsoꝝ cōstrictio ⁊ cooperimentuꝫ sint for
tiora: ⁊ ut ipsoꝝ obedientia ad motionē ꝓꝑ motum alte
riꝰ rei sit magis similis obedientie rei ipsius uniꝰ ¶ Ex
pulsio preterea suꝑfluitatum cerebri duos hꝫ meatus:
quoꝝ unus ē in uentre anteriore ⁊ apud terminū ꝯmu
nem qui ē inter ipsū ⁊ illum qui ē pꝰ eum. ⁊ alter ē i uē
tre medio. posterior uero uenter meatū singularem nō
hꝫ: ⁊ illud ē ideo qm̄ in postremo positꝰ ē: ⁊ ēt ē paruꝰ
cōparatione sui ad interiorē nō tollerans foramina ⁊ i
uersationem. medius uero meatum hꝫ cōem inter ipsuꝫ
⁊ se ⁊ hoc proprie. ¶ Nuche quoqꝫ duo facti sunt exi
tus per quos quedam eius sꝰfluitates resoluūtur ⁊ ex
pelluntur. ⁊ isti duo meatus qū incipiunt ex duobꝰ uen
tribus ⁊ penetrant ēt in ipsū cerebrum ⁊ transuersant̄
uersus obuiatiōm apud transitū unū profundū cuius
principiū ē uelamē subtile ⁊ eius postremū ē eiꝰ inferiꝰ

⁊ est apud uelamen durum ⁊ ē strictū sicut capud rose incipiens ab āplo rotundo usq̧ ad spiritū proueniens qua propter nominatur capud rose: ⁊ nominatur etiā infusorium. Cum ergo penetrat in panniculum durū obuiat illic meatui in glandula quasi spera compressa a duobus laterib⁹ oppositis superius et inferius. ⁊ sūt inter panniculum durum et meatum palati. deīde reperitur illic transitus qui ē in concauitatib⁹ colatorii i sup̄mo palati.

¶ De sermōe uniuersali de egritudinib⁹ capitis ⁊ facientibus egritudines in ipso. C. iii.

OPortet te scire ꝙ egritudines numerate oēs accidunt capiti. Verūtn̄ nr̄a intentio hic qū dicimus caput ē cerebrum ⁊ ipsius uelamina ad capilloꝝ uero egretitudines hic non declinamus in hac hora.

¶ Dicemus ergo ꝙ cerebro accidūt spēs malitie cōplexionis octo. s. singulares ⁊ ꝯposite facte cū materia aut uaporosa: aut habēti substantiam: ⁊ multiplicātur in ipso egritudines humiditatis. in oī enim cerebro in principio creationis humiditates superflue existūt: aut ex eo ꝙ acquisiuit a matrice: aut postea quas mundarī necesse est. ¶ Nam si purgate nō sūt magnificantur inde res ⁊ est tota aut in corpore cerebri: aut in uenis ei⁹ aut in uelaminibus ipsius. ⁊ accidūt ei egritudines cōposite: aut ī quātitate sicut si sit minus q̄ oꝫ: aut in figura: sicut si sit eius figura mutata a cursu naturali: ⁊ accidat idē lesio ī operationib⁹ suis aut cānales siue meat⁹ ipsi⁹: ⁊ uasa sint oppilata: ⁊ oppilatio sit aut in uētre āteriore aut uētre posteriorī: aut ī utrisq̧ uētrib⁹ simul dimiuta: aut integra: aut in uenis: aut in arterijs: aut in originibus neruoꝝ: aut dislocentur ligamēta uelaminū eius aut cadat separatio inter uelamina ipsi⁹. Et accidunt egritudines ei cōtinuitatis ꝓp resolutionem singularis in ipso: aut in arterijs: aut in uenis ipsius: aut in uelaminibus eius: aut in craneo. Et accidūt ei apostēata: aut in substantia ipsius cerebri: aut in pāniculo eius subtili ⁊ spisso: aut in rete: aut in pāniculo extrinseco: ⁊ totum hoc a materia unius humoꝝ calidi: aut frigidi: ⁊ ex frigidis quidē putrefactis cōsecuntur apostemata calida frigidi ⁊ q̇eti faciūt apostemata: q̄ noīari oꝫ frigida. Et tu quidē non reperies aliquā egritudinē cerebri: nisi redeuntē ad istas: aut cōtingentē ex istis. Egritudines ꝑterea cerebri alie sunt proprie ipsius: aut fiunt ꝓp cōitatem: ⁊ qn̄q̧ magnificatur res in egritudinibus cōitatis in ipso: adeo ut fiant egritudines proprie ꝑnitiose: multotiens ei expelluntur ad ipsum in egritudinib⁹ pleuresis ⁊ sinantie materie prefocantes ⁊ pernecātes: ⁊ sepe peruenit ipsum ad apoplexiā pernitiosā ꝓp nocumentum aliud in mēbro cōicante.

¶ De significationibus ex quibus oꝫ cognoscerī dispositiones cerebri. c. iiij.

PRincipia ex quibus peruenis ad cognitionē dispositiōum cerebri sunt ex operationib⁹ sensibilibus ⁊ moralibus. s. memoria ⁊ cogitatione: ⁊ formatione ⁊ uirtute mētis ⁊ perscrutatione: ⁊ operationib⁹ mobilibus: ⁊ sunt operationes uirtutis mouētis membra mediantib⁹ lacertis: ⁊ ex qualitate superfluitatum euacuataꝝ ab eo in substantia sui ⁊ colorī ⁊ gustu. s. acuitate sua ⁊ salsedine ⁊ amaritudine ⁊ insipiditate: ⁊ ex quantitate ipsaꝝ in ꝑuitate ⁊ multitudine ⁊ fluxibilitate sua ⁊ ex ipsaꝝ retentione oīo. ⁊ ex hoc ꝙ aeres ⁊ cibi ei cōueniunt ⁊ diuersificantur ei ⁊ nocent ipsi. ⁊ ex magnitudine capitis: ⁊ ex ꝑuitate eius ⁊ ex bonitate figurī eius predicte in. c. de ossibus ⁊ malitia ipsius: ⁊ ex grauitate capitis ⁊ leuitate eius. Et ex dispositione tactus capitis ⁊ ex dispositione coloris eius: ⁊ coloris uenaꝝ ipsius. Et ex ulceribus ⁊ ex apostematib⁹ que in cute eius accidunt. Et ex dispositione coloris oculoꝝ ⁊ uēarum ipsoꝝ ⁊ sanitatis ⁊ egritudinis eoꝝ ⁊ tactus ipsoꝝ proprie. Et ex dispositiōe sōni ⁊ uigiliarū. Et ex dispositione capillorum in quantitate sua. s. paucitate et multitudine ⁊ crossitie et subtilitate et qualitate sub figura ipsorum in crispitudine et planitie et colore eorum in nigredine et albedine et castaneitate et uelocitate susceptionis caniciei et tarditate et in perseuerantia ẜm dispositiōm sanitatis: aut remotōm ab ea cū scisione ipsorum aut casū: aut depilatione et reliquis dispositionib⁹ ipsoꝝ Et ex dispositione colli in crossitudine et subtilitate sua et sanitate ipsius ⁊ multitudine casus apostematum et scrofulaꝝ in ipso et paucitate ipsoꝝ. Et similiter ex dispositione uue et duarū amigdalarū et dentiū. Et ex dispositione uirtutū et operationū in mēbris neruosis cōicantibus cerebro que sunt sicut matrix et stōus et uesica. Significatio āt ẜm cōitatem est ẜm duos modos. unus eoꝝ est ex dispositione mēbri cōicantis cerebro ī eo qđ accidit cerebro. et ẜs est ex dispositiōe mēbri cuius cōicatione cerebrū infirmatur et inq̇ritur ꝙ mēbrū sit et quid sit in ipso et qūo peruenit ad cerebrum. et ex istis quidē significationib⁹ significantur dispositōes q̄ sūt presentes et ille que sunt future et nōdum sunt p̄ntes: sicut ex longitudine tristitie et horribilitatis significantur mł̄ia et almutil et alcutub euenientes ex proximo: et ex ira que intentōm non hꝫ epilepsia: aut melācholia aut mania: et ex risu absq̧ cā: cōgelatio aut amentia.

¶ De significationibus uniuersalibus operationum cerebri. c. v.

SIgnificatio quidē assūpta ex genere operationū qū sunt sane adiuuat ad significandum cerebri salutem ¶ Et si sunt lese significant lesionē in ipso: lesiones āt operationū quēadmodū exposuimus sunt tres que sunt debilitas: et mutatio: et permutatio. deinde destructio. Et sermo quidē uniuersalis in significationib⁹ operationū est ꝙ ipsarū diminutio et ꝺstructō fiunt ꝓp frigus et grossitiē spūs ex humiditate et non fiunt ex caliditate nisi magnificetur et perueniat ad hoc ut deijciat uirtutem: permutatio āt ⁊ que motui cōparantur fiūt ex caliditate et fiunt ex siccitate.

¶ De significationibus sūptis ex operationibus aīalibus et moralibus et motiuis. c. vi.

HAs operationes ingreditur lesio ẜm ꝙ cognoscitur destructionis: aut debilitatis: aut permutationis. uerbigrā in sensibus quidē. et incipiamus a uisu qm̄ uisū ingreditur lesio: aut ut destruatur: aut debilitetur: aut ut in ipso permutatio fiat et mutet a cursu naturali et imaginetur ꝙ non inuenitur exterius sicut phātasie et cimices et pili et fumus et reliqua. Ex his eniꝫ nocumētis qū non sunt propria oculo significatur lesio in cerebro et phātasie ēt qn̄q̧ suo colore significāt ꝙ si aliquis dixerit qūo phantasia alba significat phł̄a dōinari qđ ē frigidū qū uos cōparaueritis ꝑmutatōꝫ ad calorem. dicemus ꝙ illud est ꝓp cōplexiōm nō ꝓp accidentia materierū que accidat uel accidant uirtuti sane itegre cū caliditate inata. ⁊ in auditu quidē sicut si debilitetur ⁊ nō audiat nisi qđ propinquꝫ est ⁊ forte: aut permutetur ⁊ audiat qđ nō reperitur exterius sicut tonū similē percussiōi aque: aut percussiōi maleorū aut

uoci tympanoꝝ:aut sono folioꝝ arborum aut sufflatōi
uentorum aut reliquis:et significentur per illud aut cō
plexio sicca presens in parte medij cerebri :aut signi
ficentur per illud uentositates ⁊ uapores in ipso retēti
aut ad ipsū ascendētes ⁊ reliqua de quibus significatō
hētur:aut destruatur oio. ¶ Debilitas uero ⁊ destru
ctio fiunt pp multitudinē frigoris. ⁊ qḋ aliquis audiat
quasi audiat ex longinquo fit pp humiditatē. qḋ āt fit
in odoratu est qr priuat̄:aut qr debilitatur aut pmuta
tur ⁊ sentit odores qui nō reperiūtur exterius fetidos
aut nō fetidos ⁊ significat ſm plurimū humorem retē
tum in cerebro faciētē ipsos si nihil ꝓpriū fuerit cū stri
ctura nariū. gustus āt ⁊ tactus hoc cursu procedūt:ni
si qr ipsoꝝ mutatio a cursu naturali ſm plurimū signi
ficat corruptiōē ꝓpriā i instrīs ipsorum proprinquis ⁊
ſm nimiā cōitatē cerebri:⁊ proprie sicut qn̄ est cōe si
cut stupor toti corpori. ⁊ sensus quidē cōicant in spē d̄
bilitatis ⁊ fortitudinis significantes dispositionē in ce
rebro perseuerantem que est perturbatio ⁊ claritas.
nō est ei ois debilitas cū perturbatione:qm̄ qn̄q; est d̄
bilitas cū claritate sicut homo si uideat aliquid ꝓpinquū
⁊ pui radij bene ⁊ clare ⁊ uideat res puas. deinde qū
elōgatur:aut multiplicātur ipsaꝝ radij deficiat. nā ptur
batio ⁊ claritas qn̄q; sunt simul in debilitate:⁊ claritas
qn̄q; est ꝓculdubio cū uirtute. ¶ Ueꝝ perturbatio sē
per significat materiā ⁊ claritas significat siccitatem:⁊
hec quidē perturbatio fortasse subito figitur ⁊ est ex ea
oppilatio ⁊ significat materiā uaporosam in uenis cere
bri ⁊ rete eius. Judiciū āt de significationib⁹ harum le
sionū est:qm̄ que procedit cursu permutatiōis ſm plu
rimū sequitur cōplexionē calidā ⁊ siccam ⁊ que currit
cursu diminutionis ⁊ debilitatis ſ; plurimum sequitur
frigus:⁊ debilitas ⁊ destructio seqūtur frigus:nisi sint
cū uehemēti apparitione corruptionis ⁊ casus uirtu
tis:tunc ei fortasse illud plurimū erit ex caliditate:ueꝝ
caliditas cōueniens est uirtutibus cōpata frigori dum
nocumētū cōplexionibus ab ea nō magnificatur:⁊ ei⁹
corruptio uirtutis diminutionē possidere facit. Opor
tet ergo ut nō cōfidas tunc in istis significationib⁹ imo
caueas significationes alias predictas cuiusq; duarū
significationū ɔplexionū. ⁊ destructio quidē qn̄q; signifi
cat festinationē cāꝝum diminutionis si fuerit pp cāz ce
rebri ⁊ non fuerit pp nocumēta in instrīs corruptionis
⁊ incisionis ⁊ oppilationis:⁊ uniuersaliter remotionis
a bonitate sua pp nocumentū:aut pp cām in ipso mem
bro sensibili. Ex mēbris autem sensibilibus qḋ ē ualde
cerebro propinqum nocumentum ab ipso recipit nisi
nocumentum sit in ipso commune sicut auditus et
odoratus :plurimi eni nocumenti ipsius qḋ purgatōe
⁊ cōplexionis cōmēsuratiōe nō remouet̄ ē ex cerebro
quapp reliqui sensus cū suis leduntur sensatis non si
gnificāt nocumentū in ipsis caliditatis:aut siccitatis nō
peruenientiū ad hoc ut uirtutū ꝓsternant. Auditus āt
⁊ gustus ſm plurimū significant ꝙ illa cōplexio est in
cerebro. De operationibus uero moralibus sciendū ē
qm̄ fortitudo meditationis ⁊ perscrutationis significat
fortitudinē cerebri oio ⁊ eaꝝ debilitas significat lesio
nem fortitudinis in ipso. quare oꝫ ut d̄monstretur que
operationū sit lesa:ex ipsis ei est corruptionis uirtutis
imaginationis ⁊ formationis ⁊ eius uel earū nocumē
tū. Hec nāq; uirtus qū est fortis iuuat ad significandā
āīoris cerebri sanitatē. hec āt uirtus n̄ est fortis nisi qū
hō bene potest seruare forma sensatoꝝ utpote figuraꝝ
⁊ sculpturarū ⁊ moꝝum ⁊ gustū ⁊ uocum ⁊ modulatio
nū ⁊ reliquorū. est ei aliquis hoīum cui inest uirtus in
tegra ſm hoc capitulū adeo ut qui ex geometris opti
mus est consideret simul figuꝝā lineatā:⁊ signetur in ip
si⁹ aīa simile illi ⁊ eius līe:⁊ narret qōnem usq; ad finē
ipsius non indigens iterata cōsideratione in figura:⁊ si
militer est dispositio quorūdam ſm cōparationē ad mo
dulationes ⁊ dispositio quorūdā cū cōparatione ad gu
stus ⁊ reliquoꝝ:⁊ ex hoc capitulo pendet bonitas co
gnitionis pulsus. ipsa eni indiget imaginatione forti fi
gurata in aīa ex tactis. huic āt uirtuti qū accidit nocu
mentū:aut destruitur operatio ⁊ nō remanet in ipsa foꝝ
ma imaginationis sensate pꝰ remotionē eius a propor
tione que est inter ipsā ⁊ sensū qū eam sentit:aut debili
tat̄ ⁊ minuit̄ aut mutat̄ a cursu naturali:aut imaginet̄
qḋ nō ē significat ei⁹ debilitatē. minutio uero ei⁹ ⁊ d̄stru
ctio operationis ipsi⁹ ſm plurimū significant superflui
tatem frigoris:aut siccitatis in anteriore cerebro :aut
humiditatis. sed frigus est cā essentialis ⁊ due relique
sunt cē per accidens qm̄ afferunt eā:⁊ mutatio opera
tionis eius ⁊ permutatio ipsius significant superfluita
tem caliditatis. ⁊ hec quidem oia sunt ſm plurimū ā
⁊ ſm ꝙ dictum est in uirtutibus sensibilibus. Et hec
egritudo qn̄q; accidit sana intelligentia uel rōne:ita ut
perfecte ⁊ cōplete cognoscant pulchrū ⁊ fetidū: ⁊ sint
eoꝝ uerba cū hominib⁹ sana:sed imaginantur quosdā
pn̄tes qui exterius nō reperiūtur ⁊ imaginātur uoces
tympanistaꝝ ⁊ reliqua sicut narrat. G. accidisse Abru
cali medico:Et ex ipsis est corruptio in uirtute cogita
tionis ⁊ imaginationis. s. aut destructio:⁊ nominat̄ hec
deletio rōis:aut debilitas et noīat̄ amentia:et eaꝝ pnci
piū ē frig⁹ āīoris cerebri:aut siccitas:aut hūiditas ei⁹
et illud plurimū ſm ꝙ dictū est:aut est mutatio et per
mutatio:ita ut sit in eius cognitione regimētū et rectū
faciat:dicendo ꝙ nō est rectū:et noīatur cōmistio rōis
et significat aut apostemata:aut materiā cholericā ca
lidam et siccā:⁊ est demoniū lupinū:aut est permutatō
eius cū melancholia:aut materia melancholica et est
melancholia: et est eius permistio cū malitia existimati
onis et cū cogitatiōe absq; cōprehensione. ¶ Qui āt
ex illis moribus ad timorē decliuior ē:ē magis signi
ficatiu⁹ frigoris ⁊ ex eis decliuior ad audaciā et iram ē
magis significatiu⁹ caloris ⁊ ſm differentias que sunt
inter eos ⁊ nos postea afferemus eas. Et forsitam erit
illud pp cōicationē mēbri alterius:et illud quidem co
gnoscetur significationib⁹ pticularib⁹ quas postea nar
rabimus. Et uniuersaliter qum cogitationes plurimū
mouentur motibus multis et permutant̄ et uariantur
tunc illic ē caliditas. Et qn̄q; ēt accidit permutatio co
gitationis in egritudinibus frigide materie qū a calidi
tate non euacuantur sicut cōmistio rōnis in lethargia.
et ex ipsis ē lesio in uirtute memorie. s. aut ut debilitet̄
aut ut destruatur sicut narrat. G. ꝙ pestilentia proue
nit in pte ethiopie que eis accidit pp cadauera multa
relicta pꝰ forte preliū:et peruenit pestilentia illa usq;
ad terrā grecoꝝ. accidit ergo eis ut causa illius tantū
caderet obliuionis donec eis aduenirēt dispositio scdū
dum quā homo nois sui ipsius obliuisceretur et filij sui
Et plurimū quidē accidit debilitas in memoria pp cō
ruptōē i postremo cerebro ex frigitate:aut humiditate
aut siccitate:aut pp cū q̇ pmutatur et accidit ei ut īme
moretur eius qḋ nūq̄ ei adest :et significat cōplexionē
calidā absq; materia:aut cū materia:sed materia sicca

ad illud ē magis cōueniens: et illud ē totum qū cōplexio non superfluit et uirtus non cadit. Dicamus autē nūc sermonē ꝯiunctū ꝙ destructio haꝝ opationū qñqꝫ fit ꝑ ꝑ dñiū frigoris: aut in corpore cerebri: ⁊ ē ex eo qđ dñatur super cerebrū: aut si uentres eius: ⁊ qñqꝫ fit ꝑꝑ frigus cū humiditate: ⁊ qñqꝫ affert ipsam siccitas: ⁊ silr eaꝝ debilitas. ipsarum aūt mutatio fit ꝑꝑ apostēata: aut cōplexiōm cholericam: aut melancholicam: aut corpus adurens. Et significatio dispositionū sōniorūz ē ex eo qđ oꝫ adiungi hoc loco. plurimū ei uisionis reꝝ citrinarum calidaꝝ significant dñium cholere: ⁊ similr plurimū uisionis reꝝ cuiqꝫ complexioni ꝓportionaliuꝫ quas numerare nō ē necesse: ⁊ sōnia quidē permutata significant caliditatē ⁊ siccitatē. ⁊ similiter appet ī egritudinibus acutis cerebri. Et silr sunt sōnia terribilia. ⁊ illa quoꝝ nō recōdatur significant frigiditatē ⁊ humiditatem fm plurimum.

¶ De significatione operationū motiuaꝝ ⁊ qđ eis similatur ex sōno ⁊ uigilia. c. vij.

Significationū āt assūptarum ex genere operationum motiuaꝝ destructio ⁊ debilitas significant humiditatē sfluam in instrīs ipsaꝝ substilē plurimā ⁊ significant in quocūqꝫ mēbro fuerint lesionē in cerebro. uerūtñ eis magis ꝓprium ē qđ in toto corpore fient sicut appl'a: aut in pte una sicut paralysis ⁊ tortura laxa ⁊ qñqꝫ cōueniunt ambe ad significandū destructionem ⁊ debilitatē caliditatis cerebri: aut siccitatis in ipso: aut in aliquo mēbroꝝ longinquoꝝ ab eo: ueꝝ illud erit post egritudines plias ⁊ paulatī paulatim fm dies. qđ autē in uno mēbro fit sicut mollities ⁊ similia eius: qñqꝫ ē ꝑꝑ egritudines proprias illiꝰ mēbri: ⁊ qñqꝫ ē ab expulsiōe superfluitatis cerebri ad ipsū. Eaꝝ uero mutatio si est subito significat humiditatē: ⁊ si est paulatim significat siccitatē. s. in instrīs. que āt cerebro ꝓpria ē sicut mutatio motuū epileptici qñ adest epilepsia que ē spasmus cōis: ⁊ ipsa quidē non fit nisi ab humiditate qm̄ ipsa fit subito: aut cōicatione mēbri alterius fm ꝙ declaratuꝫ ē. ⁊ significat oppilatōꝫ non perfectā: sicut tremor capitis. oīa ei hec significant materiā grossam in illo latere cerebri: aut debilitatē: aut siccitatē si fuerit post egritudines antecedentes: ⁊ si fuerit eoꝝ aduentus paulatim ⁊ paulatim. De eis āt qui sunt in membris a cerebro longinquioribꝰ sermo ē illud qđ diximus multotiens. Et oēs isti motus egrediuntur a cursu naturali: ⁊ diximus ēt ꝙ si hō impiger est ad motus cōplexio cerebri eius in principio ē calida ⁊ sicca: ꝙ si est decliuis pigritie ⁊ laxitati: tunc eius cōplexio ē frigida ⁊ humida: ⁊ qū hꝫ egritudinē ⁊ motus ipsius pertinens ē ad inquietudinē tunc ē calidus: ⁊ si quieti attinet ⁊ uirtus nō est uehemētis casus: tunc declinat ad frigus. Et ex eis que huic capitulo ꝓportionātur ē significatio dispositōnum sōni ⁊ uigiliaꝝ. Scias ergo ꝙ sōnus semꝑ sequit malitiā cōplexionis humide laxe: aut frigide cōgelātis motuꝫ uirtutum sensibiliū: aut uehemētē spūs aīalis resolutionem ꝑꝑ sfluitatem motꝰ: aut ꝑꝑ ipulsionē uirtutum ad interiora ut materia digeratur ⁊ ipellatur cum eis spūs aīalis ꝑꝑ cōsecutionem queādmodū fit post cibum. Sōni āt cā qui non fm cursum naturalē ꝓcedit nꝫ sequitur laborem ⁊ motū est humiditas ⁊ cōgelatio qđ si non caduut cē congelationis ⁊ significationes nō significāt sfluitatem frigoris de quibꝰ rememorabimur tunc cā eius est humiditas. Amplius non oīs humiditas facit sōnum: senū ei cū humiditate cōplexionū ipsorum ꝓlongantur uigilie. Et. G. quidē uidetur ꝙ illud ē ex qualitatibꝰ humiditatū ipsaꝝ nitrosaꝝ. Ipse enim uigilare faciunt ꝑꝑ nocumētū qđ cerebro inferunt. Uerūtamē siccitas fꝫ oēꝫ dispōnē uigilare ꝓcul dubio fac.

¶ De significationibꝰ sūptis ex diminutione operationum naturaliū ex eo qđ expellitur ⁊ ex apostematibus ⁊ ulceribus ⁊ ex capillis. c. viij.

Significationes āt accepte ex genere operationū naturaliū apparent utpote ex sfluitatibus per ipsaꝝ diminutionē in quantitate ⁊ qualitate eaꝝ: ⁊ per ipsaꝝ ꝓhibitionē. Earum uero expulsio fit ex palato ex naso ⁊ aure: ⁊ ex eo qđ apparet super capite de ulceribus ⁊ bothor ⁊ apostematibus: ⁊ ex eo qđ oritur đ capillis. Capilli enim oriūtur ex sfluitatibus cerebri. Et ex capillis quidē sumitur significatio ex uelocitate ortꝰ ipsoꝝ: aut tarditate ⁊ reliquis dispositionibꝰ quas iam numerauimus. Rememoremur ergo uie significationū expulsionū sfluitatum a semitis predictis. Iste quideꝫ superfluitates qū multiplicantur significant materias ꝓdictas: ⁊ significant cām quare superfluitates in mēbro multiplicantur queādmodū sciuisti ⁊ ꝙ expulsiua nō ē debilis. Qum āt prohibētur aut minorant ⁊ inuenit cum hoc aut grauitas: aut pūctō: aut mordicatio: aut extēsio: aut pulsatio: aut īuolutio ⁊ tinnitꝰ sigēt oppilationem ⁊ debilitatē uirtutis expulsiue ⁊ repletionē: Genus uero eius. i. sfluitatis significatur qm̄ mordicatiua aut pungitiua adustiua ꝑue grauitatis citrinās colorē faciei ⁊ oculi significat ꝙ materia ē cholerica. Et pulsatiua grauis rubificans colorem faciei ⁊ oculi inflās uenas significat ꝙ ipsa ē sanguinea ⁊ laxatiua faciens pigritiā cū qua mutatur color ad plūbeitatem: ⁊ ducens ad sōnū ⁊ dormitatiōm significat qm̄ ipsa ē phl'atica: ꝙ si color offuscatur in dispositione illa ⁊ corrūpitur cogitatio et caput ē minoris grauitatis: et sōnus cū hoc ñ est dñans: et ñ sunt reliqua signa significat ꝙ ipsa est melancholica: ꝙ si aliquid ipsoꝝ ē cū tinnitu et reuolutione et permutatiōe loci significat ꝙ materia generat uentositatē et inflationem et uaporem: et ꝙ hꝫ caliditatem in ipsa agenteꝫ. ꝙ si adest sfluitatū retentiōe cuꝫ leuitate capitis significat siccitateꝫ absolute: et hoc quidē capitulū qđ attulimus est ꝓpriū quantitati: uel qualitati expulsionis et prohibitionis. Qualitas āt eius est sicut si tendit ad citrinitatem et subtilitatem et caliditatē et exuberatiōm uenaꝝ significat ꝙ ipsa est sāguinea. Et salsa et dulcis cū priuatione reliquorū signoꝝ: aut nitrosa frigidi tactus significant phl'a in qđ agit caliditas. Et insipida crossa frigidi tactꝰ significat ꝙ ē phl'a crudū: et iste quidem sunt significationes qualitatis expulsiue ī colore suo et gustu et tactu et substātia. Odoris uero eius est qm̄ putredo odoris ⁊ acuitas eius significant caliditatem. Et priuatio odoris fortasse frigiditatem non tñ sicut ꝑma significat caliditatem. que āt pendent ex eis que apparent in cute capitis: et qđ seqt eam ex ulceribus et bothor et apostematibꝰ significāt fm plurimū materias que fuerunt et expelluntur: et ñ significant dispōsitiōm cerebri in illa hora manifeste nisi forsitā sint ī augmento. Tu āt sciuisti cās apostematū calidoꝝ et frigidoꝝ et duroꝝ et cā corosiouꝫ et ulceruꝫ perābulantiū et quietoꝝ et reliquoꝝ ex his que dicta sunt: non sunt ergo tibi difficiles cognitiones eoruꝫ fm dispositiones capitis ēt. Et iā etiā sciuisti in libro ꝑmo cās euentus capilloꝝ: et sciuisti cāꝫ crispitudinis ipsoꝝ et planitiei et multitudinis et uelocitatis canitiei et

tarditatis eius. Et nos quid docebim⁹ ⁊ cāz scissiōis
ĩpoꝝ ⁊ casus coꝝ in capitulis ꝓpꝛis. Cognosces ergo
ex eis qualitatē significationū capilloꝝ: ⁊ nos q̇dez ꝺ̇f
feremus illud usq̧ ad illū locū fugientes multiplicati
onem ⁊ elongationem.

¶ De significatiōibus sumptis ex ꝯuenientia ⁊ diuer
sificatione ⁊ uelocitate passionū ⁊ tarditate. C. ix.

Signa āt assūpta ex genere ꝯuenientie ⁊ diuersifi
catiōis ⁊ uelocitatis passionū ⁊ tarditate ei⁹ sūt
hec. Cōuenientia āt ⁊ diuersificantia ĩpossibile est q̇n
aut mutentur in dispositione in qua positus nihil de sa
nitate negat que ipsū tenz: aut in dispositione in qua est
eius exitus a sanitate ⁊ mutatur eius cōplexio a natā.
¶ Cōuenientia ergo ei⁹ in dispositione sanitatis q̄ ipsz
tenet est assimilatio cōplexionis eius. cōplexio igitur ip
sius cognoscitur ex illo: qđ āt diuersificatur ab eo in
dispositione illa est ꝯ̄rium cōplexioni ipsius. In disposi
tione āt in qua fit eius exitus a sanitate ⁊ mutatur eius
cōplexio ab ipso iudiciū est econtrario. ¶ Nos quidez
iā dixim⁹ ĩ eo qđ ē ꝓ̄ritū de dictis uniuersalib⁹ ꝙ sāitaſ
ĩ corpib⁹ oib⁹ ñ ē ꝭz ꝯplexionē unā: ⁊ ꝙ possibile ē ut sit
sanitas corporis a cōplexione cuius similis ē ex eo qđ
affert egritudinē corpori alteri si haberet illā cōplonez
¶ Uerūtñ oz ut cōsideretur qđ sit eius diuersuz in ex
tremitate alia etiā sicut diuersificatur ei hoc in hac ex
tremitate: ita ut existimatione sciatur quantitas cōple
xionis quā hz. due ei extremitates simul sunt diuerse ĩ
pedientes ꝓculdubio: ⁊ nō est cōueniens sanitas aliq̇
extra equalitatē: nisi dū ñ uehemēter superfluit. Et ce
rebrū quidē qđ cōplonis calide malitiā hz iuuat aere
frigido ⁊ cibis ⁊ odoribus frigidis: siue sint boni sicut
canforati sandalini ⁊ nenufarini ⁊ eis similes: siue feti
di non boni: sicut limosi ⁊ alubiati: ⁊ iuuatur tranquilli
tate ⁊ q̇ete. ⁊ ꝙ hz malitiā cōplonis frigide iuuatur eo
qđ est illius ꝯ̄riū. iuuatur ergo aere calido ⁊ odoribus
calidis ⁊ letificantib⁹ ⁊ calefacientib⁹ ⁊ exercitijs ⁊ mo
tibus. Et ꝙ hz malitiā ꝯplonis sicce leditur eo qđ ex ip
so euacuatur. ⁊ ꝙ hz malitiā cōplonis humide iuuatur
eo qđ ex ipso euacuatur ⁊ minuitur ab eo. Significati
ones uero uelocitatis passionū eius sicut si uelociter ca
lefiat: aut uelociter infrigidet sunt iste. qđ ei calefit ue
lociter significat caliditatē cōplexionis ꝭm ꝯditiones
predictas in libro uniuersali. ⁊ similiter quđ uelociter ĩ
frigidatur. ⁊ similiter qđ uelociter exiccatur. illud eniz
qñq̧ fit ꝓp ꝑuitatē humiditatis ipsi⁹: ⁊ quandoq̧ fit ꝓp
ter subtilitatem humiditatis ipsius aut ꝓp caliditatē
sue cōplonis. ¶ Uerūtñ differentia inter ea est qm̄ qū
primo repiuntur ĩliqua signa siccitatis cerebri sicut ui
gilie ⁊ reliqua de quib⁹ rememorabimur in capitulo si
gnorū ꝯplexionū cerebri: ⁊ hoc ꝭm est qm̄ siccitas non
accidit ei nisi in horis que sunt apud motū laboriosuz
aut caliditatē fortē: aut qđ procedit cursu ei⁹ ex causis
siccitatis predictis. ¶ Amplius si nō affuerit ei in reli
quis horis significatio siccitatis. cū eo uero qđ fit ꝓp
caliditatē ꝯplexiōis eius sunt reliqua signa caliditatis ĩ
ꝯplexione. qđ āt uelociter humectatur qñq̧ fit ꝓp cali
ditatē substantie ei⁹: ⁊ qñq̧ fit ꝓp frigus substantie ipi⁹
⁊ qñq̧ fit qm̄ ꝯplexio substantie ipsius radicalis: fuit
humida: ⁊ qñq̧ fit qm̄ ꝯplexio substantie ei⁹ radicalis
fuit sicca. qđ si fuerit ex caliditate erunt illic signa cali
ditatis. āplius erit illa humectatio non ex eo qđ semp
est: sed ipsa erit successiua caliditatis siflue cadentis ĩ ce
rebro ⁊ attrahentis hūiditates ad ipsū que ipsū imple

būt. ꝺide si remāsit ꝯplō calida uicēs succedet siccitas
⁊ cū diminutione: ⁊ si hūiditates uicerit fiet cerebrū fri
gidū ⁊ humidū: ⁊ si equabūtur prouenit ꝭm plurimuz
putredo ⁊ egritudines putride ⁊ apostemata. qm̄ hec
humiditas non est ĩnata. cōuertitur ergo in ea caliditas
ĩnata. Uerūtñ non cōuertitur in ipsa nisi conuersiōe ex
tranea que est: ꝙ si fuerit putredo propter complexio
nis frigiditatē non erit euentis hūiditatis subito: sed
ꝭm dies. deinde euenie humectatio ⁊ fiet cū uelocita
te ⁊ erunt signa frigiditatis cerebri reperta. qđ si illud
fuerit ꝓp humiditatē cerebri ipsi⁹ erit uelocitas in illo
ꝓp unā duaꝝ rerum: aut qr hūiditas facit frigus: ⁊ fri
gus corrūpit uirtutē digestiuā mutantē illud qđ perue
nit ad cerebrū de nutrimēto ⁊ propat humectatio.
¶ Qū ergo peruenit frigus illud subito humectatio
p⁹ ipsū sequitur subito: ⁊ qñ cū illo accidūt oppilatio
nes in meatibus accidūt ut sifluitates retineant. deide
erit hoc semp ⁊ in sepabile ⁊ nō erit ex eis que sunt ra
ro. Eius āt qđ fit ꝓp cerebri siccitatē cā est desiccatio
adueniens subito qū siccitas accidit uno momēto ⁊ est
cū signis siccitatis predictis ⁊ est similis ei que proue
nit a caliditate nisi in eo in quo ābo diuersificātur ex si
gnis caliditatis ⁊ ex signis siccitatis. iste ergo sūt signi
ficationes assūpte ex uelocitate passionū ⁊ non oz ut ue
locitas passionum mutetur ꝓp debilitatē uirtutū natu
raliū precipue in humectatione qñ ꝉ qm̄ debilitas uir
tutum naturaliū seq̇tur haꝝ unā cāzum. oīa āt cōuenie
tia ⁊ diuersificantia non sumūtur ex qualitatibus imo
sumūtur ex formis ⁊ motibus quēadmodū uidem⁹ ha
bantē egritudinē que noīatur ouū eligere resupinatio
nem de reliquis sitibus dormitationis sue.

¶ De significatiōib⁹ sūptis ex ꝑte mēsure capitis. c. x

Cognitio uero facta ꝭm ꝑuitatem capitis ⁊ ma
gnitudinē eius est ꝙ oz te scire qm̄ cā ꝑuitatis
capitis in creatura est paucitas materie: sicut cā magni
tudinis eius est materie multitudo. s. materiei spmatis
ꝑtite in ꝑtitione que capiti est naturalis. āplius si fuerit
materiei paucitas cū fortitudine uirtutis formatiue ꝓ
me erit bone forme: ⁊ erit minus malū eo qđ ꝑuitati ca
pitis adiungit figure malitiā in creatura. ¶ Quod si
gnificat debilitatē uirtutis ꝭm ꝙ ipsū ñ est expers mali
tie in forma cerebri ⁊ debilitate uirtutis ⁊ cōstrictione
meatus uirtutis moralis ⁊ naturalis uel aīalis. q̄ꝓp
physionomici dicunt ꝙ hic hō est perfidus timid⁹ uelo
cis ire hesitans ĩ reb⁹. ¶ Et G. quidē dicit ꝙ caput
ꝑuū oīo non uacat a significatione malitie forme cere
bri: ⁊ ꝙ magnū caput non hz assiduā significationē bo
nitatis dispositionis cerebri dū nō sunt ei ꝯpares boni
tas figure ⁊ grossitudo colli ⁊ āplitudo pectoris. ipse
enī ꝯsequūtur magnitudinē dorsi ⁊ costaꝝ sequētiū ma
gnitudinē nuche ⁊ ei⁹ fortitudinem que cōsequūtur for
titudinē cerebri. ¶ Qū enim multitudini materiei cō
par existit fortitudo uirtutis formatiue caput est scđuz
hanc formā. ¶ Ex eis āt que illud significant ē ut illic
sit ꝓportionalitas ĩliquoꝝ mēbroꝝ: ꝙ si cū eis cōpar fu
erit ipsoꝝ debilitas erit male figure debilis colli ꝑui
dorsi: aut erunt lesa ⁊ que eo cōtinētur ⁊ ab eo oriunt
ꝭm ꝙ qñq̧ accidit ex augmēto capitis in magnitudie
que non est ꝭm naturam pueris quibus accidit aptio
capitis ⁊ magnitudo ei⁹ que nō sunt in natura imo ꝭz
semitā egritudinis: ⁊ cā in ipso est multitudo materiei
ascendentis ⁊ similiter accidit adultis ex dolorib⁹ ca
pitis prauis: ⁊ qñq̧ accidit ut syncipur minoret ⁊ tps

plurificat qũ eleuatur hemisphia super cerebrũ. Jam
ergo scis significationes puitatis capitis ⁊ magnitudi
nes eius. Et ex signis bonitatis quidẽ cerebri est ut ñ
patiatur ex uaporibus uini ⁊ que cũ eis narrabimus
⁊ q̃ patitur ex subtilitate ⁊ caliditate eius etiam ut ad
datur mens eius.

¶ De figura capitis. c. xi.

Significationes uero figure eius sunt iste. iam
ei docui te in capitulo ossis capitis que sit natu
ralis figura capitis ⁊ que sit mala ⁊ ꝙ figure malitia
qũ accidit alicui ꝑtiũ capitis leduntur proculdubio ꝓ
ꝓpetates operationũ illius ꝑtis cerebri de qua dixit. G
ꝙ almusafata ⁊ quadrata sĩt uituperabiles sẽp: ⁊ eminẽ
tia extremitatũ est uituperabilis: nisi cã sit i ipso fortitu
do uirtutis formatiue. s. si sit superabũdans in operatõi
bus suis. ⁊ significant ẽt fortitudinez huius uirtutis fõ
ma colli ⁊ ipsius quantitas ⁊ pectus.

¶ De significatõibus sũptis a grauitate ⁊ leuitate ca
pitis caliditate ⁊ frigiditate ⁊ ex dolorib⁹. c. xij.

Significationes ãt sũpte ex grauitate capitis ⁊ le
uitate eius sunt qm̃ grauitas capitis sẽp signi
ficat materiã in ipso sed materia cholerica facit grauita
tem minorẽ ⁊ adustionẽ uehementiorẽ: ⁊ melancholica
facit grauitatẽ maiorẽ illa ⁊ siccitatẽ magnã. Et sangui
nea facit grauitatẽ fortiorẽ ꝙ̃ ille: ⁊ pulsationẽ ⁊ dolo
rẽ i radicib⁹ oculi ꝑꝑ penetrationẽ chimi calidi ⁊ rube
dinẽ ⁊ iflãmatõz i uẽis uehemẽtõz ⁊ phlẽatica fac grauita
tẽ maiorẽ ꝙ̃ oẽs alie ⁊ dolorẽ miorẽ ꝙ̃ sãguiea ⁊ chole
rica ⁊ sõnum maiorẽ ꝙ̃ melancholica ⁊ tarditatẽ ad co
gnitionẽ ⁊ pigritiã ⁊ paucitatẽ agilitatis. Significatio
nes uero assũpte ex caliditate ⁊ frigiditate. s. ꝙ ex eis
tangunt caput in se ipso: ⁊ qd̃ tangit aliud exterius nõ
occultantur tibi. calidũ quidẽ significat caliditatẽ si ꝑ
seuerauerit ꝯplexionalẽ: ⁊ si accidit ⁊ nocz accidentalẽ
⁊ similr̃ est iudiciũ frigidi ẜm eius ꝯsiderationẽ. Et silr̃
est iudiciũ aridi ⁊ sicci ẜm suã cõsiderationẽ si nõ uene
rit exterius exaspans ⁊ arefaciens. Et silr̃ est humidũ
si nõ fuerit calor interius sepans. Et dolores quidem
corrosiui qui imaginari faciunt in capite hõis incessus
s. alicuius rei cũ corrosione ⁊ mordicatione significant
materiã calidã: ⁊ pulsatiui significant apostema calidũ
⁊ similiter subitat significatio eoꝝ cõcõitantiã febris. ⁊
grauatiui ⁊ cõpssiui significant materiã frigidã: ⁊ extẽ
siui materiã uentosam ⁊ permutatio subitat illud. et do
lor qui est sicut percussio cũ maleo significat sicut ouũ
⁊ emigraneã tꝑalem. ¶ Et dolores ẽt significant ꝑte
sua: sicut dolor qui est ꝑꝑ cõitatẽ stõi fit ẜm modũ: ⁊ q̇
est ꝑꝑ cõitatẽ epatis ẜm formã aliã queadmodũ narra
bimus: ⁊ cũ hoc qñq3 significant ẜm suã perseuerantiã.
dolor ei qũ perseuerat in anteriore capitis ꝑte ⁊ poste
riore eius significat cũ ꝑte sua carabitum.

¶ De significatõib⁹ mẽbroꝝ que sĩt in cerebro sicut ꝓ
pagines ut oculus ⁊ lingua uua collum ⁊ nerui. c. xiij.

Significatio ãt oculi qui est de sũma illoꝝ est ex
dispositione uenaꝝ eius ⁊ ex dispositione graui
tatis ⁊ leuitatis ipsius ⁊ ex dispositione coloris ei⁹ in
citrinitate sua: aut in offuscatiõe sua: aut plũbeitate: aut
rubedine eius ⁊ dispositione tactus eius: ⁊ oĩa illa ual
de uicina sunt in significatione eius qd̃ est in ipso cere
bro. ¶ Et qñq3 significatur per illud qd̃ fluit ab eo de
lachrymis ⁊ lippitudine: ⁊ qd̃ accidit ipsi ex clausura ⁊
palpitatione: ⁊ ex dispositionibus oculi que cõsideran
tur ẜm ꝓfunditatẽ ⁊ exitũ eius ad exteriora: ⁊ magnitu
dinem ⁊ ꝑuitatẽ ⁊ infirmitates ⁊ dolores. ¶ Nam si
oculus siccatur significat siccitatẽ cerebri ⁊ fluxus lip
pitudinis ⁊ lachrymarũ qũ non fit ꝑꝑ egritudinẽ in ip
so oculo significant humiditatẽ ãterioris cerebri. ⁊ ma
gnitudo uenaꝝ oculi significat calefactionẽ cerebri i sub
stãtia. ⁊ fluxus lachrymaꝝ absq3 cã manifesta significat
in egritudinibus calidis inflãmationẽ cerebri ⁊ aposte
mata eius: ⁊ ꝓprie qũ currunt ex uno oculoꝝ: ⁊ qũ lip
pitudo pupillã tegere incipit: sicut tela aranee: deinde
adunatur tunc est morti ꝓpinquius. Et oculus qui re
manet aptus ⁊ non mouet sicut fit i carabito ⁊ qñq3 in
lethargia ⁊ qui clauditur: ⁊ fit eius apertio difficilis si
cut fit ẜm plurimas uices in lethargia: ⁊ fit ẽt in carabi
to apud resolutionẽ uirtutis significat lesionẽ magnam
in cerebro: plurimũ ãt mobilis significat inflãmatiõz ⁊
caliditatẽ ⁊ demoniacũ: ⁊ adherens suo intuitu uni lo
co qui est alcũbesematim ⁊ terrefact⁹ alienationẽ ⁊ me
lancholiã. Et qñq3 significatur ex motibus eius error
cerebri ex crudelitatibus ire ⁊ angustie ⁊ timoris ⁊ cõ
cupiscentie. ¶ Et ad exteriora exiens significat aposte
mata ⁊ repletionẽ uasoꝝ cerebri. Et profundus signi
ficat resolutionẽ plurimã substãtie cerebri sicut accidit
in uigilijs ⁊ alcutubut ⁊ cõcupiscentiã quãuis horũ for
ma diuersificetur in hoc queadmodũ distinguemus in
locis suis: ⁊ similiter qñq3 significat cõgelatiõz cerebri
⁊ eius mortẽ. ¶ Significationes ãt assũpte ex disposi
tionibus lingue sunt sicut ꝙ lingue multotiens color si
gnificat cerebri dispositionẽ queadmodũ sua albedine
significat lethargiã. Et citrinitate sua primo ⁊ nigredie
sua ẜo carabitũ: ⁊ sicut signat dñio citrinitatis super se
aut uiriditate uenaꝝ que sunt sub ea caducationẽ ꝓpe:
⁊ non est quidẽ significatio ex colore lingue sicut signi
ficatio ex colore oculi. Nam illud uehementiorẽ hz cũ
cerebro ꝓ ꝓpetatez. colore ãt lingue qñq3 significãtur stõi
dispositiones. Uerũtñ qũ scitur ꝙ lesio est i cerebro ñ
elongatur significatio ab eo. Assũpte ãt ex colore faciei
sunt plures. Et tu quidẽ scis significationes coloꝝ cõ
plexionũ. Ex eius ãt pinguedine ⁊ macie sunt: qr eius
pinguedo significat dñium sanguinis ⁊ ipsi⁹ macies cũ
citrinitate significat dñium cholere: ⁊ eius macies cum
tenebrositate significat dñium siccitatis melancholie: ⁊
inflãmatio modica significat dñium aquositatis in san
guine uicto postꝙ̃ non fuerint iste dispositiones dñij ꝓn
cipales. ⁊ postꝙ̃ sciueris ꝙ egritudo ñ est in corpe mu
tans formã nisi in latere cerebri. Assũpte uero ex dis
positione colli sunt qm̃ si est forte ⁊ grossũ significat for
titudinẽ uirtutis cerebri ⁊ eius abundantiã: ⁊ si est cur
tũ ⁊ subtile ecõtra: ⁊ si ẽ preparatũ ad recipiendũ scro
fulas ⁊ apostemata: tunc cã in hoc nõ est debilitas i ipo
⁊ tunc ẽt qñ uacuũ est ab illo nõ est cã in hoc fortitudo
eius. uerũtñ cã in hoc est debilitas uirtutis digestiue q̃
est in cerebro ꝑꝑ aliquã spetiaꝝ cõplexionis quã narra
bimus ⁊ fortitudo uirtutis expulsiue. ꝑtes ei colli reci
piunt qd̃ ceĩbrũ expellit ⁊ carnes molles glãdose que
sunt in ipso. Et silr̃ est ẽt dispositio significationũ assũp
taꝝ a dispositione uue ⁊ duaꝝ amigdalaꝝ ⁊ ẽt dentiũ
Assũpte uero ex dispositione mẽbroꝝ neruosoꝝ intrise
coꝝ sunt ex semita iudicioꝝ cõitatis. Necessariũ ei ẽ ut
cerebro ⁊ nuche cõicent: sicut qũ lesiones si ea perseue
rant afferunt cerebro spetiẽ egritudinis que est in eis.
Et qñq3 aduenit eis illud ex cerebro. ⁊ nerui quidem
qũ fortes fiunt ⁊ ingrossantur ⁊ uie ipsaꝝ fiunt fortes
que eis create sũt principales significãt fortitudinez ⁊

contrarium illius significat contrarium eius

¶ De significatione cõmuni membrorum quibus cõ
municat cerebrum.c.xiiij.

QUam mēbra cerebro cõicantia fortia existunt:
tunc cerebrū est forte.⁊ si plurimas hꝫ lesiones
pp cās manifestas eis aduenientes:tūc cerebrū ꝺbilita
tur:aut leditur:⁊ fortasse sunt oꝑationes ille in mēbris
aliīs pp cõitatē uirtutū cerebri:sicut cõtingit ut nō ua
dat eger ad urinā ⁊ egestionē indigens eis pp priuatõ
nem sensus sicut accidit in lethargia ⁊ clausura oculoꝝ
uigilatiua:aut pp grauitatē motus lr ipsū:sicut in eis ⁊
in carabito:⁊ sicut defect⁹ trāsglutiendi ⁊ sorbēdi in se
rac.i.qñ aqua ingreditur tracheā arteriā in istis egritu
dinibus:⁊ sicut significationes anhelitus.Anhelitus ei
qñqꝫ abscinditur ⁊ destruit̃ ꝑ cām lesionis que est ī ce
rebro ꝑuenientis ad uelamē ⁊ mēbra anhelitus:⁊ eius
multitudo ⁊ magnificentia sunt magis significātia sibar
⁊ strictura ⁊ paruitas eius sunt magis significātia dor
mitationē uigilatiuam ⁊ lethargiam

¶ De sigificatõe mēbri cui⁹ cõitate cerebrū patit̃.c.xv

QUoniaꝫ stõus est ex mēbris plurimū cõicatio
ne sua ledentib⁹ cerebrū:tunc oꝫ ut significetur
illud ex dispositione desideriȷ̃ ⁊ digestionis:⁊ eructuati
onis ⁊ rugitus ⁊ dispositione singult⁹ ⁊ nausce ⁊ dispo
sitione tremoris stõalis. ¶ In qualitate uero horū ſm
stõm cõsideretur ubi loquemur de stõ.⁊ significatur ēt
ex dispositione uacuitatis ⁊ repletionis. Cõitas enim
cerebri cū stõ qū est repletus aut hꝫ inflationē appaꝫ
in dispositione repletionis eius:sed eius cõitas cū ipo
pp caliditatē ⁊ cholerā rubeā ⁊ dolores ipsoꝝ qui fiūt
inde:⁊ ex fortitudine caloris apparet in dispositiõe ua
cuitatis:⁊ plerūqꝫ fit ex repletionis cā ad equādā com
plonē ⁊ oppilādū inter uaporē calidū ⁊ cerebrū:⁊ ꝓp
us significatur illud ſm locū doloris in principio sui
⁊ ipsi⁹ mansione. ¶ Egritudines ei cerebri cõicatione
stõi factas iam significat dolor qū incipit a syncipite.ꝺ
inde effūditur ad illud qꝺ est inter utrasqꝫ spatulas ⁊ fit
fortior apud caput.Et qñqꝫ egrotat caput in cõicatio
ne epatis:⁊ est tunc declinatio doloris ad dextrā sicut
qñ fit cõicatione splenis ⁊ declinatio doloris ad sini
stram ⁊ qñqꝫ multiplicat̃ cõicatio cerebri cū mirac:⁊
cū eo qꝺ est corā serasif.est ergo dolor decliuis ad an
teriora ualde:⁊ qñqꝫ cõicat matrici ⁊ fit cū egritudini
bus matricis ⁊ eius significatiões dicte sunt in.c.ipsi⁹
⁊ sistitur dolor in uertice syncipitis. Plurime āt cõita
tes cerebri cū mēbris eueniunt pp uapores ad ipsum
ascendentes:⁊ uia quidē ascensionis ipsoꝝ:aut est illud
qꝺ est corā anteriore ꝑte aserasif: ⁊ sentit in primis ex
tensionē eius ad suꝑiora: ⁊ ē extensio ut corda ⁊ pul
satio in uenis iuxta ipsā:⁊ sentit principiū doloris an
terius:aut illud qꝺ sequitur ꝑtem colli :⁊ sentit princi
piū doloris posterius ⁊ tendūtur ut corda uene ⁊ arte
rie posite posteri⁹ ⁊ sentit illic pulsationē. ¶ Qñ ꝯsiꝺ
rauisti accidēs mēbri cõicātis oꝫ ne accñs sit accñs illi
mēbro in seipso:sed pp cõitatem suā quā hꝫ cū cerebro
⁊ non pp cõitatē cerebri cū ipso. ¶ Qū eni significet̃
ex nausea ꝙ egritudo cerebri sit pp stõi cõitatem tunc
non elongatur qn erretur ⁊ sit egritudo hec in cerebro
prius ⁊ sit occulta ⁊ nꝫ appet nausea in stõ nisi pp cõi
tatē suā cū cerebro in egritudine occulta cū qua est.
Oportet ergo ut redeas ad principia que tibi dedi in
libris primis quib⁹ cognoscas egritudines principales
ab egritudinibus cõicationis.

¶ De signis cerebri ī sua ꝯplexiõe eq̃li.c.xvi.

CErebrū in sua cõplone equale ē id qꝺ ē forte ī
operationib⁹ sensibilibus ⁊ moralib⁹ ⁊ mobilib⁹
⁊ cõmensuratū in expulsione eius qꝺ ab eo expellitur
⁊ in ipsi⁹ retentione ⁊ forte ad resistendū accidentibus
īpedimentū afferentib⁹:Capillos hñs in pueritia glau
cos:⁊ in adolescentia igneos ⁊ rubeos ⁊ ad nigredineꝫ
declinantes :circa cõplementū creationis ⁊ augmenti
medios inter crispitudinē ⁊ planitiem:⁊ ipsoꝝ ortus:⁊
tp̃s nascendi totū est in sua hora:⁊ ipsoꝝ canities non ē
festia nꝫ tarda ab hora nāli:⁊ caluitiū ñ cito ei aduēit

¶ De signis ꝯploꝝ malaꝝ eueniētiū ex ꝯceptõe.c. xvij

UIsum ē.G.ꝙ caliditas generat rõnis ꝑmistio
nem ⁊ alienatiõm.i.stoliditatē.Et nos istis ad
iungam⁹ subitatiõm ⁊ uelocitatē casus initioꝝ ⁊ permu
tationis uoluntatū.Et ꝙ frigiditas generat stoliditatē
⁊ quietem motus:⁊ nos adiungam⁹ istis tarditatem in
tellectus ⁊ excusatiõm cogitationis ⁊ pigritiam.Et ꝙ
siccitas facit uigilias ⁊ ipsā significant uigilie. Et nos
quidē in hoc cõditionemus uel statuamus ꝙ nō sit ab
humiditatib⁹ nitrosis:⁊ non ē cū grauitate in cerebro
⁊ assiduatione euacuationis sꝫfluitatum ⁊ reliquis signi
ficationibus humiditatis. Hūitas enim salsa ⁊ nitrosa
teste ipso.G.facit ī sõnietatē sicut in senibus. Hūditas
uero facit sõnum ꝑfundū:⁊ tu statue cū aīa tua cõditõ
nem predictā.Et.G.quidē uisū ē ꝙ significatio ad oñ
dendū ꝙ ꝯplo ē dñans sine materia est priuatio fluxus
sꝫfluitatū cū significatione malitie cõplexionis.Signifi
catio uero ꝙ ipsa dñetur cū materia ē fluxus sꝫfluitatū.
Et nos quidē perscrutemur ⁊ dicam⁹ si nō sint oppila
tiones ⁊ debilitas uirtutis expulsiue ⁊ illius significa
tio ē qꝺ prediximꝰ:⁊ perfecim⁹.Significationes uero
cerebri calide cõplexionis sūt uelocitas ortus capillo
rū in principio natiuitatis aut in uentre:nigredo ipsoꝝ
in principio:⁊ denigratõ eoꝝ p⁹ glaucedinē uelox ⁊ cri
spitudo eoꝝ ⁊ similia ⁊ uelocitas repletionis capitis ⁊
ipsius grauitas ex causis euenientib⁹ sicut odorib⁹ ⁊ sifi
bus ⁊ lesio eius ab odoribus calidis:⁊ paucitas usus
sõni cū leuitate eius:⁊ apertio uenaꝝ oculoꝝ ⁊ acuitas
ipsoꝝ ⁊ uelocitas ꝑmutationis in cõsiliȷ̃s ⁊ uoluntatib⁹
sicut ē dispositio infantiū ⁊ significat illud tactus ⁊ ru
bedo coloris ⁊ decoctio sꝫfluitatū effusaꝝ ⁊ expulsarū
⁊ qualitas ipsaꝝ in substantia cū ꝯparatione ad alias.
Significationes uero ꝯplexionis frigide sunt augmen
tū expulsionis sꝫfluitatū ſm ꝙ ex ꝯditione predictum ē
⁊ planities capilloꝝ ⁊ paucitas nigredinis eoꝝ ⁊ uelo
citas canitiei ⁊ uelocitas patiendi ex nocumentis ⁊ mł
titudo rheumatismi intus ad palatū ⁊ accidentiū cori
ꝫe pp leuem cāꝫ ⁊ occultatio uenaꝝ in oculis. Et mul
titudo sõni ⁊ eius forma ē similis forme dormitātis:tā
dus est palpebraꝝ motus:⁊ ē stabilitas ſm uoluntates
sicut ē dispositio senū. ¶ Sicce uero ꝯplexionis signi
ficatiões sꝰ mundificatio meatuū sꝫfluitatū ⁊ claritas sē
suū ⁊ potētia ī uigilādo ⁊ fõtitudo capilloꝝ ⁊ uelocitas
natiuitatis ipsoꝝ pp fumū cõplexionis ī etate pria ⁊ ue
locitas caluitiei ⁊ crispitudo capilloꝝ. ¶ Sed humide
cõplexiõis significatiões sunt planities capilloꝝ ⁊ tar
ditas natiuitatis ipsoꝝ ⁊ tarditas caluitiei ⁊ perturba
tio sensuū ⁊ multitudo sꝫfluitatū intus ⁊ rheumatismus
⁊ ꝑfunditas sõni subet.Calide ⁊ sicce cõplexiõis signi
ficationes sunt priuatio sꝫfluitatū ⁊ claritas sensuū ⁊ po
tentia uigilandi ⁊ paucitas somni ⁊ uelocitas ortus
capillorum in pricipio ⁊ fortitudo ipsorum ⁊ nigredo

⁊ crispitudo eoꝝ ⁊ mlta caluitiei uelocitas ⁊ caliditas tactus capitis ⁊ ipsius siccitas cū rubedine manifesta ī ipso ⁊ in oculo. Et permutatio in uoluntatib⁹ ⁊ ueloci tas in eis. Et fortitudo intellectus ⁊ memorie ⁊ ueloci tas in eis operationū aīaliū. ¶ Significationes uero ꝯplonis calide ⁊ humide sunt iste. Nā si ꝯplo illa nō ē ualde remota ab equalitate color ē bon⁹. Et uene sūt manifeste ⁊ tactus est calidus ⁊ lenis ⁊ superfluitates sunt plures ⁊ magis cocte ⁊ capilli plāi declinātes ad glau cedinē absq; uelocitate caluitiei ⁊ calefactio ⁊ humecta tio sunt ei ueloces. Q̄ si ab ea fuerit elōgata erit egro tatiuū recipiens casus calidi ⁊ frigidi ⁊ egritudines pu tridas in substantia sua uelociter: ⁊ erūt sensus illi⁹ cui⁹ ē cerebrū grauati perturbati: ⁊ oculi eius debiles ⁊ nō abstinebit a sōno ⁊ uidebit sōnia permutabilia. ¶ Si gnificationes āt ꝯplonis frigide ⁊ sicce sūt iste. ¶ Naꝫ caput ē frigidi tact⁹ abiectus color uene sūt ī ipso ocul te ⁊ in oculis tardus capilloꝝ ortus ⁊ sunt castanei ⁊ subtiles tarditas caluitiei ꝓprie sicut nō ē magis domi nans ei⁹ siccitas q̄ frigiditas ⁊ nocetur frigidis ſm cō ditiones predictas ⁊ sensus sūt clari in infātia sua ⁊ qū ꝓcedit in etate debilitatur uelociter ⁊ senescit ⁊ appet spasmus ⁊ cōtractio in ptibus capitis eius ⁊ fit sanitas instabilis. ¶ Q̄ñq; ei ē leuitas capitis ⁊ uiaꝝ aptio ⁊ q̄ñq; est cōtrio. In ꝯplone āt frigida ⁊ hūida est hō mul ti sōni ⁊ ꝓfundus in ipso maloꝝ sensuū piger tard⁹ mul te euacuationis superfluitatū ex capite ⁊ significat ipsā tar ditas caluitiei ⁊ uelocitas ⁊ euentus rheumatismorū. Apostematū uero significationes ⁊ reliquorum dice mus in distinctionibus.

¶ De signis cuiuscūq; egritudinum capitis. c. xviij.

Hoc capitulū ⁊ q̄d ē añ ipsū sunt sicut cōclusio principioꝝ que dedim⁹ de dispositionib⁹ signifi cationū capitis. Et oꝫ quidē ut has significationes ſ uemus in memoria ⁊ nō sit necessariū zeiterare in uno quoq; capituloꝝ in quo loquemur de egritudinib⁹ ptiū capitis. Q̄ si iterabimus eas in aliquo. c. iterabimus eas ut illud sit adiuuans ad qualitatē redeūdi ad hos canones in. c. alijs in quib⁹iam ꝯtenti erim⁹ ſm q͏̄ erit de eis q̄d attulim⁹ in illo. c. uno. Et sic oꝫ ut aīam tuā si illud quiescere facias de reditiōe ad canones uniuer sales ī curis pticularib⁹ capitis nisi ī quo ī uniuersalib⁹ ñ ē dcm ⁊ ē necessariū ipm dicē in pticularibus.

¶ De signis male ꝯplexionis calide sine mā. c. xix.

Ipsam significat inflāmatio ⁊ puatio grauitatis ⁊ uigilie ⁊ inquietudo in motib⁹ ⁊ pūtatio ī ima ginatōib⁹ ⁊ agitatio ⁊ uelocitas ī ira ⁊ rubedo oculoꝝ ⁊ iuuamētū ab īfrigidātib⁹ ⁊ nocumētū a calefaciētibus.

¶ De signis male ꝯplonis frigide sine mā. c. xx.

Sentitur frigus cū priuatione grauitatis ⁊ pigri tia ⁊ tepiditas ⁊ albedo coloris faciei ⁊ oculi ⁊ diminutio in imaginationib⁹ ⁊ ꝺclinatio ad timorē ⁊ iu uamētū a calefaciētib⁹ ⁊ nocumētū ab infrigidantibus

¶ De signis male ꝯplonis sicce sine mā. c. xxi.

Leuitas ⁊ añcessio euacuationū ⁊ desiccatio stri cture narium ⁊ dñium uigiliaꝝ.

¶ De signis male cōplonis hūide sine mā. c. xxij.

Pigritia ⁊ tepiditas cū prauitate grauedinis ⁊ paucitas fluxus ei⁹ q̄d effluit: aut ipsi⁹ eq̄litas ⁊ superfluitas obliuionis ⁊ dñium sōni.

¶ De signis ꝯplonū cōpositaꝝ absq; mā. c. xxiij.

Commistio signoꝝ duaꝝ cōplonū. Et significat quidē dñium caliditatis cū siccitate p uigilias ⁊ cōmistionē rōnis. Et si dñium frigiditatis cū ea per dispositionē similē egritudini que noīatur cōgelatio ⁊ forsitā aduenit ei. dñium quidē hūiditatis cū caliditate significatur ex dñio sōni qui non est pp fortes subet. i. fortes ꝓfundationes sōni ¶ Et dñium frigiditatis cū hūiditate p sōnū a subeti ⁊ adiunge ad illud q̄d attuli m⁹ de reliq̄s signis ꝯpositis ex significatōib⁹ singulariū

¶ De signis dñij materieꝝ calidaꝝ. c. xxiiij.

Cholerice quidē grauitas nō superflua ⁊ mordica tio ⁊ inflāmatio ⁊ adustio uehemēs ⁊ siccitas ⁊ strictura nariū ⁊ sitis ⁊ uigilie ⁊ citritas coloris faciei ⁊ oculi ⁊ rubedo coloris. In sanguinea quidē significat ipm augmētū grauitatis: ⁊ fortasse associat ei pulsationē ⁊ est cū eo inflatō faciei ⁊ oculoꝝ ⁊ exuberatio uenaꝝ ⁊ fortis somnus subet.

¶ De signis dñij materierum frigidaꝝ. c. xxv.

Frigus sensatū ⁊ longitudo lesionis ⁊ ei⁹ assidua tio ⁊ paucitas rubedis coloris ⁊ facies ⁊ oculi sunt cum pigritia ⁊ tepiditate ⁊ albedo coloris faciei ⁊ oculoꝝ ⁊ puitas citrinitatis eoꝝ cū grauitate sensata. Uerūtñ illa grauitas cū mā phl'atica est maior ⁊ cum pigritia ⁊ tarditate ⁊ nimietate subet sōni ⁊ obliuione ⁊ plūbeitate coloris in facie ⁊ oculis. In melancholica uero est grauitas minor ⁊ fiunt uigilie plures ⁊ aliena tio ⁊ cogitatio corrupta ⁊ tenebrositas coloris faciei ⁊ oculorum.

¶ De signis apostematū calidorum. c. xxvi.

Febris inseparabilis ⁊ grauitas ⁊ pulsatio ⁊ do lor pueniens ad radices oculoꝝ ⁊ forsitā ad ex teriora exibūt cū eo oculi ⁊ ꝑmistio rōnis ⁊ uelocitas pulsus ⁊ caliditas. Q̄d si fuerint in ipso cerebro erit pulsus decliuis ad undosum: ⁊ si fuerint in uelāminibus erit dolor fortior ⁊ pulsus erit decliuis ad serrinum.

¶ De signis apostematū phl'aticorum. c. xxvij.

Obliuio ⁊ sōnus nimi⁹ ⁊ multitudo grauitatis ⁊ pulsus undosus ⁊ larus ⁊ excitatus.

¶ De signis apostematū melācholicoꝝ. c. xxviij.

Uigilie ⁊ alienatio ⁊ grauitas sensata ⁊ durities pulsus. Et nos q̄dē dixim⁹ illō cuius nos opor tuit rememorari hic ꝺ significatōib⁹ ꝺbilitatis cereb' ⁊ fō titudis eius ⁊ signis humoris ī ipso dñantis ⁊ significa tionibus egritudinū eius ꝓpriaꝝ: ⁊ que sunt pp cōitatē cōfidentes in eo q̄d allaturi sumus de hoc in. c. ꝺ soda. illic ergo req̄rat. q̄m in loco illo affertur ⁊ ex eo pmu temus nos ad reliqua capitula.

¶ De canonibus uniuersalib⁹ curatiōis. c. xxix.

Quum mām euāre uoluerimus: cōtēplāur tunc si significatio oñdit sanguinē cū ipsa abundātē esse ⁊ in sanguine non est diminutio quecūq; sit mā inci piemus a phlebotomia cephalice ⁊ uenaꝝ capi s predi ctaꝝ in ca. phlebotomie sicut uenaꝝ frontis ⁊ nasi ⁊ ue naꝝ ptis auris: ⁊ oꝫ ut fiat eaꝝ phlebotomia in ꝯ̄ria p te doloris: q͏̄ si res est magna ⁊ sanguis dñatur minui mus guideꝫ ⁊ nō declinam⁹ nisi ad diminutiōm. ⁊ si alij ēt dōiuentur humores tñ ab ea incipimus: q̄m phlebo tomia est cōis humoꝝ euātio. ¶ Q̄uod si mā fuerit sā guis tm̄ sufficiet phlebotomia cōpleta. i. sola. Et si fue rint humores alij cōsiderabimus tūc si est cum cōitate corporis totius euābimus corpus totū: deinde intēde mus ad caput solūmodo. Et administrabimus euantia que sunt ei ꝓpria. ad hoc tñ non penitus erimus ausi nisi post corporis totius euātionem. si fuerit in corpoꝛ humor ⁊ totum illud faciemus si sciuerimus mām in

ipo ēe ꝯcoctā. et illȯ q̇dē cognoſcit̄ teſtio ioꝰ qꝺ ex ipo
educit̄ ſi n̄ fuerit ſubtile ualde aut ualde groſſū. ¶ Et
ſi egritudo iā ꝑuenerit ad ſtatū ⁊ nos iā ꝓceſſimus cū
digōe q̄ fit iunctōibꝰ ⁊ embrocis ⁊ ēpl'is digeſtis: eūa
biūs ex capie ꝓprie ꝑ gargariſmū ſi n̄ timueriūs nocu
mētū i pulmone ⁊ fluxus euacuati ꝑ gargariſmū nō fue
rint ꝺ genere humoris acuti ⁊ mordicatiui ⁊ hō nō fu
erit ſuſceptibilis egritudinū pulmoīs ⁊ fuerit ei potētia
cauēdi a fluxu rei male ad pulmonē. aut fuerit diſpoſi
tio capitis uel maioris ſollicitudinis ei ꝺ diſpōe pulmo
nis. ¶ Et admiſtrabiūs ēt odorifera apitia ſternutatō
nē faciētia ⁊ caputpurgia. ſ. pulueres uel liquores q̇ ꝑ
nares mittūt̄ ⁊ embrocas que materias de capite de
ponāt. Et q̄doqꝫ fiēt etiā empl'a capiti poſt abraſiōem
capis ex medicis ſoluētibꝰ genus hūoris q̇ ē i ipo quꝫ
n̄ timueriūs ex illis ēpl'is corruptōm ꝯplōnis ⁊ ꝯſiſi fu
eriūs ꝙ mā effuſa facilis fuerit ad eūandū: ⁊ cū hoc ca
uebimus ne eūantia addētia uel adherētia ex ea ſoluāt
qꝺ ſubtile ē ⁊ retineat̄ groſſū. ¶ Uia āt qua ad hanc i
tentōm ꝑueniaūs ē ut eūemus poſt lenificatōem fcām
cū lenificātibꝰ digeſtis. Quātūcunqꝫ ergo eūatōem ad
miſtraueriūs ipſā ſeq̇ faciemus lenificatōm. Et cauebi
mus i eūonibꝰ hūoꝝ acutoꝝ i q̇bus ꝓculdubio neceſſa
rie ſt̄ medicine calide i q̇buſdam horis: ſicut ſt̄ hiere ⁊
ſcamonea ⁊ turbit cū ſticados ne poſt ꝯtigat malitia cō
pl'onis calide. Ueꝝ elaborabiūs ad hoc ut n̄ remeneat
poſt eas illȯ: ⁊ illud ē ut ſuccurraūs ſolōni fcē ꝑ eas ⁊
eūoni ꝑueniēti ꝑ gargariſmata ⁊ reliq̄ cū ēpl'is īfriatis
⁊ ut caueamus eoꝝ admiſtratōm niſi poſt fiduciā ſūptā
ex ꝯſuetudīe egri ꝙ illud qꝺ ipſe bibit de hoc ſoluit ip
ſū ⁊ eūat ita ne ſit potio nr̄a ei cā ad ꝑnitiē aut corrup
tōem: ꝙ ſi hūores fuerit nō digeſti digereūs ṗus utraſ
qꝫ ꝑtes eoꝝ ſicut rememorabimur: ⁊ ſi hūores fuerint
aſcendētes a latere: aut corꝑe toto trahemus ad ꝯ̄riuꝫ
ſicut ſi fuerit ex īferioribus corꝑis totius admiſtrabiꝫꝰ
cliſtere ⁊ ſuppoſitoria ⁊ ligabimus extrema ⁊ ꝓprie pe
des: uel ēpl'a ſiponemus extremis ⁊ eūabimus mēbra.
Utputa ſi fuerit ſtōus cū hiera picra aut ſplē cū eo qꝺ
ei ē ꝓpriū: ⁊ ſil' unūqꝺqꝫ mēbꝝ ⁊ regemus totū ſm re
gimē ſuū qꝺ ē ei ꝓpriū. Iſti ergo ſt̄ canones ul'es de ēe
materieꝝ. ⁊ q̄cūqꝫ mā eūata ſit: tūc ſi cā ipius ꝓueit ma
litia ꝯpl'onis medicabimur ꝑ ꝯ̄riū. Ex eo āt in quo ma
terie hūoꝝ diuerſe q̄ ſt̄ i captie cōicāt ſm itentōꝫ caute
rizātiū ē ut fiat cauterium ubi ꝑueniūt idex ⁊ anularis
mēſurando ab extrēitate naſi: aut ubi ꝑuenit medietas
fili: cꝰ lōgitudo ē ab aur̄. ad aurem capite ṗus raſo. ¶
Nūc āt ad diſtiguēdū redeamus. Si ſanguis q̇dē i to
to ē corꝑe ⁊ i capite mā exuberās ꝯtinet̄ phlebotome
tur cephalica. Sed ſi n̄dū ꝯtinet̄: ſed ē i hoc ut ꝯtineat̄
mīuat̄ nigra. i. media q̄ mīx dr̄: ⁊ ſi timet̄ ꝯprehēſio an̄
q̄ icipiat ꝑueniꝫ ad hoc ut ꝯtineat̄ ſicut ſi ꝯtigat ꝑ cām
attrahētē hūores in circuitu capis ex calitate extrinſe
ca: aut ꝑcuſſiōe: aut reliq̇s phl'omet̄ baſilica: ⁊ ſi uis ut
extrahatur plus illo phlebotoma ſaphenā. Et cruribꝰ
uētoſas appone ſupra calcaneū paꝝ ⁊ phlebotoma ue
nā pedis. ¶ Et ſi fuerit ꝑꝑ cōitatē mēbri phl'oma ue
nā utriſqꝫ cōem. ſi uis eūare ex ābobus ſil' ⁊ mā ē q̇eta
⁊ ſi uis trahere ad ꝑtē cū eūatōe mēbri cōicantis phle
botoma uenā cōicātē mēbro accn̄ti cū egritudine ⁊ ca
dat in ꝯ̄rio ꝑtis capitis. Amplius qn̄ ꝑuenis ad caput
ſolū: aut ſanguis a pricipio rei ſolūmō ē in ipſo: tunc ſi
qꝺ fuerit cadēs in uelamibus extrinſecis cranei ſm ꝙ
rememorabimur in egritudibus ꝑticularibus: aut egri

tudo ſentitur ꝓpiqua ꝯmiſſuris ⁊ uis curā facilē appo
ne uētoſam nuche. ꝙ ſi ē ꝓfunda aut n̄ ſeꝑatur eꝰ attra
ctio ad exteriora cranei phl'oma uenam frōtis ꝓprie ſi
dolor ē poſterius. ⁊ poſt acceptōm q̇dē ſanguis ſuman
tur eūantia q̄ fiūt ex myrobalanis ⁊ ſuccis fructuum:
⁊ ſi remanet neceſitas adminiſtretur cliſtere. ¶ Et ſi
egritudo fuerit praua ſicut uerbigrā apoplexia ſāgui
nea phlebotoma ex guidez. i. uena que ē i uno latere
colli. Digeſtiua uero ſi mā fuerit phlātica: aut mel'ia ſt̄
mīes medicinaꝝ q̄ i eꝰ digōe admiſtrāt̄ in q̇bus eſt ſub
tiliatio ⁊ inciſio ⁊ reſolutio utputa amaracū ⁊ folia lau
ri ⁊ ſcea. i. ſticados arabicū ⁊ abrotanū ⁊ ſq̇nātū ⁊ ca
memilla ⁊ melilotū ⁊ anetū ⁊ polypodiū ⁊ epithymum
q̄ magis ꝓṗe melācholie ⁊ alaſce ⁊ iſopus ⁊ ſaudene
gi ⁊ ruta ⁊ alberengeſif ⁊ oē in quo eſt uirtus reſoluē
di. ¶ Et nos q̇dē iā ſcripſimus ea in tabulis reſolōis
⁊ digōis medicinaꝝ calidaꝝ lꝫ ſit ꝯphenſio regis i phle
gmatica ⁊ melancholia diuerſa ꝑꝑ illȯ qꝺ dicemus: ⁊
oꝫ ut ad gradus haꝝ medicinaꝝ ꝑueniatur ꝑ q̄titatem
materiei. nā ſi fuerit multe q̄titatis ⁊ uehemtis q̄litatis
ponemus medicinas calidas fortes ita ut ſint in quar
to gradu ſicut piretꝝ ⁊ euforbiū ⁊ reliqua niſi timeat̄
ebullitio materieꝝ ⁊ illud q̇dē ē ſi fuerit multa ualde ⁊
timemus ꝙ qū ipſa calefiet augm̄tabit̄ eꝰ totalitas ⁊ fa
ciet extenſiōm doloroſā ⁊ apa. ¶ Illic ei oꝫ ut incipia
mus ⁊ eūemus ex ea aliq̇d deinde reſiduū decoq̇ icipi
at. ¶ Rectius āt qꝺ eſt in digōe hūoꝝ manifeſte crudi
tatis eſt ut ſit cura ex ēplaſtris ꝺ medicinis equalis ca
lefactōis. ¶ Et admiſtra q̇etē ⁊ ligatōm ut digeratur
mā facile. qꝺ ſi fuerit pauce q̄titatis ⁊ fuerit debilis q̄
litatis ꝯtenti erimus eis i q̇bus n̄ multa exiſtat calefa
ctio ſm ſubtiliatōm que ſt̄ in gradu pº ⁊ ſi fuerit media
mediīs. Qꝺ ſi materie melancholice fuerint n̄ erimus
ꝯtenti iſtis medicinis ita ut in deſiccatōe addamus ⁊
ꝑcipue ſi fuerit melācholica ꝑter nām imo ſi ſit aduſta
Sed indigebimus īmaturatione materiei melācholi
ce lenificatōe ⁊ humectatōe ꝓculdubio deīn ſuccedaūs
cū maturatis reſolutis ſubtilis reſolutōis que ſt̄ i gra
du ſo ⁊ 3º. ⁊ melius ē ut ꝯiungas lenificātia ⁊ humectā
tia cū calidis īciſiuis reſoluentibus. ¶ Materie uero
calide digōem faciūt medicine cū aggregatōe ſue ſubē
⁊ aptōne cū hoc ⁊ iciſione. Et iſta q̇dē ſt̄ īfrigidātia ⁊
humectātia in q̇bus ē abſterſio ⁊ ablutio ſicut aq̄ orꝺi
⁊ lac capraꝝ recēter mulctū. lac tn̄ uitet q̇ uirtutis de
bilitatē cū ſoda hūerit ⁊ digeſtiua q̄ ſūt cū iſtis ꝯditioni
bus. ¶ Et utat̄ aq̇s i q̇bꝰ decocta ſt̄ folia ſalicū ⁊ uio
le ⁊ nenufar ⁊ uirga paſtōis ⁊ herbe frigide oēs ꝺſcri
pte in tabulis ſuis q̄ ſt̄ medicinaꝝ ſingulariū miſte cuꝫ
aliquāto aceti ut eas ꝓfūdet ⁊ uirtutes eaꝝ penetrari fa
ciat. Qꝺ ſi i eis fuerit paꝝ groſſitiei addāt̄ camemilla
⁊ malua. Et ſi tūc egro uigilie affuerit ⁊ uolūtas fuerit
ne uigilet ponāt̄ i eis cortices papaueris. Dico āt ꝙ a
cetū ē cōe oībꝰ materiīs. Eius ei infriatio poſſibile ē ut
leui cā frāgat̄. āplꝰ remāeat ꝓfūdatō eꝰ cū medicinis ⁊
ipſius iciſio hoc q̇dē ē qū admiſtrat̄ in materiīs fris.
In maturatōe āt medicinaꝝ calidaꝝ n̄ eligat̄ ſuꝑ ipm.
Et olea calida oīa dcā in ātidotario q̄ fiūt ex oleis odo
riferis ⁊ floribus ⁊ plātis ingrediunt̄ in digōe fr̄idarū
ꝙ ſi mā fuerit uehem̄tis fr̄itatis: aut multe q̄titatis: aut
difficilis reſolōis tūc olea adhibēda ſt̄ q̄ ſt̄ fcā cū gūmiſ
calidis ⁊ ſpēbꝰ fortibꝰ odoriferis ⁊ oleū de behē ⁊ ſaba
cinū ⁊ de narciſco ⁊ lilio ⁊ zafarāo ⁊ lauro ⁊ amaraco
⁊ de duabꝰ ſpicis: aut oleū oliue in quo decocta ſt̄ ruta

buſida aut calamītū aut ānetū hūidū.aut camemilla hu
mida ⁊ his ſilia de qb⁹ rememorabimur in ātidotario ⁊
illic collige illud. Oleū āt balſami pp ſuā ſubtilitatē ue
locit̄ reſoluit̄ ⁊ ñ multū pbet iuuamtū i epithimādo et
inungēdo ꝯueniēs ſue fortitudini. Et nos qdē materiei
opponiūs euādo et trahēdo ſm ꝯriū et faciēdo utrūqꝫ
ſil. Attractio vo ad ꝯriū ē attractio q̄ fit ad māuſ et ad
pedes et illud iuuat ipſoꝝ fricatō cum ſale et oleo uiola
ceo: aut oleo cāemillino ſm ꝯplōez ex eo qꝺ i ipſa egri
tudine admiſtrauim⁹ nos ē exercitiū i q° ſuat̄ caput ita
ut ñ moueat̄ cū corpe et ñ mouēt̄ niſi iferiora tm̄ et eſt
exercitiū i quo hō ſuſpēdit̄ in fune: aut pendet ex piete
et retinēt̄ ſupiora corpis e⁹ et ñ ceſſat mouēdo pedes et
ſeqt̄ ipm et hoc poſt euōnē. Fricatō vo extremitatū et e
aꝝ ꝯſtrictio a ſupiorib⁹ ad inferiora et h⁹i et ꝓprie qū ci
bari dꝫ. Et qñꝫ purgatur caput ſolū leui exercitio ſicut
fricatōe et ꝯphenſiōe donec ad pectinādū pueniat̄: et ad
miſtratōe odoꝝ ex fetidis ꝓprie ſicut fit in fine lethargie
Res āt aggregans duo regia ſil̄ ſt̄ cliſtere et ſuppoſito
ria et diuretica et ſudorē ꝓuocātia ſm mām et vtutē et
oīa q̄ nuāta ſt̄ in ātidotario. Solutiua āt que euāant ca
put cū cōitate corpis ſt̄ pill̄e de hieris et pill̄e chochie:
et pill̄e de ſticados: et iſte qdē ꝯuenientiores ſt̄ humori
bus aduſtis in qb⁹ dñat̄ cholera et in qb⁹ cū hoc ē groſ
ſities imo ſt̄ ſicut cōicātes cholericis et phl̄aticis. et oī
bus illis fortius ē iſuſio aloes que fit cum aq̄ endiuie:
et ꝓprie e⁹ qꝺ ē fortius ex eo: et eſt illa que ſcripta eſt in
ātidotario: aut iſuſio ꝺ hiera: et uomit⁹ ex oxymelle cuꝫ
ſe. atriplicis. ¶ Decoctio vo myrobalanoꝝ et prunoꝝ
et fumiterre et ſirupus de fructib⁹ et ſirupus uiol̄. et de
coctō caſieſi. et que ſt̄ iſtis ſilia fcā fortia cuꝫ ſcamonea
et reliqs ſm diſpōnem corpis: et uacuitatem ipſius a fe
bre e⁹: aut eēntiā e⁹ i ea ſꝫ diſpōꝫ etatis et vtutis et hoꝝ
ſilium ſt̄ ꝯueniētia humorib⁹ chol̄icis ſubtilib⁹. ¶ Ue
ruꝫ hiera archigenis: et hiera ruffi: et hiera logodion:
et hiera Gal. et pill̄e fcē cum lapide lazuli: et belleboro
ſm ꝙ remēorabimur ꝯueniunt humorib⁹ groſſis et me
lācholicis. Et ſilī oē in quo recipit̄ ſticados. Et utriſꝫ
ēt ꝯueniens ē uomit⁹ fact⁹ ex potu oxymell̄ et ſemie rha
phāi et pulpa colloqntide cuꝫ reliqs medicis mouenti
b⁹ humores uiſcoſos ex eis quas terīnauim⁹ et diximuſ
⁊ reliq̄ ꝯpoſita diſticta in ātidotario ſm ꝙ ipſe ordines
hñt. Primus ē q̄ eſt cū hiera ⁊ turbit ⁊ epithymo ⁊ a
garico ⁊ caſtoreo ⁊ que illis ſt̄ ſilia ⁊ pill̄e magne: dein
de hiere: deinde duo hell̄i niger melancholicis ⁊ albus
phl̄aticis cū cautela ⁊ tiore ⁊ lapis lazuli ⁊ lapis arme
nus abſqꝫ cautela ⁊ timore. Et oꝫ ut icipiamus a debi
liore ⁊ gradati ꝓcedamus donec ſciamus ex diſpōne e
gritudinis: ꝙ ipa iā ē abſciſſa. ¶ Solutia vo facilia ad
purgādū caput ſt̄ uel alſceiaret ex qb⁹ ſumit̄ pill̄a mag^a
ut puū pōdus opatōꝫ efficiat ſufficiētē cū mora ⁊ ñ no
ceat pp puitatē ſuā iteratio ⁊ dormiat̄ ſup ipſam ne de
ſtruāt motus ⁊ uigilie e⁹ opōꝫ. Et canon qdē in eis eſt
aloes ⁊ hiera deiñ cadit in eis maſtix ad confortādum
ſtōum ⁊ recipiūt̄ i eis myrobal̄. ut ꝓhibeāt uaporē acu
tū calꝫ ſi in ſtō gñat̄ a capite. ꝙ ſi uolūtaſ adeſt ut hūo
res chol̄ici educāt̄ fit i eis iuuamtū cū ſcāonea ⁊ ſilib⁹
ei. Et fortaſſe uſus ſcamonee cuꝫ aloeticis admiſtratis
pp purgatōm ipſius cerebri: aut ſtōi ſi egritudo cereb^i
ē cū e⁹ cōitate ꝓhibet eaꝝ calefactōm ſupfluā pp ſuper
fluitates more ipſaꝝ: ⁊ excitat eas abbreuiatas a cōple
mto purgatōis eo qꝺ iuuat ad purgādū. Qꝺ ſi uolun
tas adeſt ut iuuamtū fiat in extractōe humoꝝ phl̄atico
rū iuuet̄ cū pulpa colloqntide ⁊ cuꝫ. ʒʒ. ⁊ turbit ⁊ ſtica
dos. Et ſi adeſt uolūtas ut fiat hoc i hūoribus mel̄icis
iuuētur cū pauco hell̄o ⁊ epithymo ⁊ polypodio ⁊ eiſ
ſilibus. Et ſt̄ pill̄e magne diuerſaꝝ deſcriptionū quas
repies i ātidotario ⁊ ſcies ipſaꝝ iuuamtū ⁊ ipſaꝝ electō
nē inde. Ex mūdificatiuis āt q̄ capiti ſt̄ ꝓpria ſt̄ garga
riſmata in qb⁹ oibus almuri ſit admiſtratū. Qꝺ ſi hūo
res fuerit cholerici puri ñ utaris in ipſoꝝ mūdatōe gar
gariſmate timēdo deſcēſū ipſoruꝫ ad pect⁹ qū iā adepti
ſint ſupfluā acuitatē ex medicis purgātib⁹ acutis. Naꝫ
ſubtiliātia cholericos cū facilitate ⁊ ſubtilitate ⁊ que ſt̄
eqlis ꝯplōnis nō multū agūt i gargariſmate. Qꝺ ſi ali
qꝺ hoꝝ ē iuuāſ tūc oxymel de ſemib⁹ cū ēdiuia ſolūmō
Et oxymel ſqlliticū ⁊ oxymel recipiēs ſcamoneam ⁊ a
quā lupuli ⁊ aq̄ prunoꝝ: ⁊ ſir⁹ uiol̄. ⁊ tamaridi cū pau
co ſcāonee: ⁊ q̄ h⁹ curſu ꝓcedūt. ¶ Qꝺ ſi hūores cho
lerici fuerit cū groſſitie tūc gargariſma fiet cū almuri ⁊
aloe ⁊ hiera: ⁊ oxymel de ſeminibus ⁊ ſquillitico cum
hiera: ⁊ ut cōfortetur illud cum ſcamonea ⁊ pauco tur
bit: ⁊ ſupra illud nihil addat̄. qꝺ ſi humoreſ fuerit groſ
ſi phl̄atici tūc addat̄ ꝺ illud pulpa collo. ⁊. ʒʒ. ⁊ ſticados
⁊ turbit ⁊ hiera archigeīs: ⁊ huſutus: ⁊ fortaſſe indige
bis ut cū eis admiſtres ſinapim ⁊ piretꝝ ⁊ pip cū maſti
ce: ⁊ uis pp illud fortitudinē opōis medicine qū fuerit
humores uehemtis fortitudinis: ⁊ ſil̄r fortaſſe facis ma
ſticare piretꝝ ⁊ pip ⁊. ʒʒ. ⁊ acoꝝ ita ut pueniatur ad ulti
mū ad ſtaphiſagriā: ⁊ q̄ eis ſt̄ ſilia. et iſtis qñqꝫ admiſcē
tur ſubtiliātia ſicut iſop⁹ ⁊ cinamomū ⁊ caſia lignea ⁊
origanū ⁊ cortices radicū capparis mtaſtrū ⁊ que eoꝝ
curſu ꝓcedunt. ¶ Sternutatoria āt que ꝯueniunt hūo
ribus cholericis ſt̄ ſicut uapor aceti i quo papꝝ caſtorei
diſſolutū ē ⁊ odor ſocaugi acuti acetoſi. Et phl̄aticis ꝯ
diſi ⁊ pip ⁊ cepe ⁊ alleū ⁊ ſinapis ⁊ naſturtium ⁊ bau
rac ⁊ que curſu eoꝝ ꝓcedūt. Ex iſtis medicinis qñqꝫ aſ
ſumimus ēpl̄a ⁊ accipimus ex eis epithimata ſup tpa.
¶ Caputpurgioꝝ āt alia fiūt ut p ea pueniat iſtiatio ⁊
humectatio ⁊ alia ut reſol̄o ⁊ alia ut ꝯfortatō. Qunqꝫ
caputpurgia admiſtras reſoluētia ꝯfortātia gradus in
ipſoꝝ admiſtratōe obſua: adminiſtra itaqꝫ ea p^a uice cū
oleo ro. ⁊ lacte ⁊ que tali curſu currūt ⁊ uice ſa cum ex
preſſione ficle ⁊ ſilib⁹ ⁊ tertia ēt uice cuꝫ aqua amaraci
⁊ ſilib⁹. Qꝺ ſi pn^m materiei ⁊ uapoꝝ ñ ē niſi a ſtō attē
de ſubām humoris in ſtō ꝯphēſi quā ꝯphendes per ea
que ſcies in c° egritudinū ſtōi ⁊ euōnis e⁹. Qū āt mā ꝺ
ſcēdens ē uapores aut uētoſitates retēti oꝫ ut eos iſol
uas cū aqua in qua decocta ſt̄ ſceba ⁊ epithymū ⁊ alba
ſce ⁊ medicine pdicte in capl̄is ſuis ⁊ diſtillet̄ ēt oleum
ſābacinū ⁊ laurinū ⁊ amaracinū in aure ¶ Qū āt cor
p⁹ cereb^i uis ꝯfortaī ⁊ ꝓhibeī hūores chol̄icos ne a ſtō
ad ipm aſcēdāt ⁊ ab eis q̄ ſecūt̄ ipꝫ oꝫ ut ipſū cibes fru
ctib⁹ acetoſ ⁊ ꝓpe granatiſ acetoſ ⁊ pois ⁊ piriſ ⁊ acre
ſta et ꝓpe p⁹ cibū. curatō āt tua i oppilatōib⁹ ſit cū ēbro
cis apitis ſp. et oꝫ ut ſit effuſio ois ēbrocē admiſtrata i
oi accñte a loco alto ut eius vt⁹ plm ꝓfūdet̄ et cap̄ ppa
retur ut cadat ſꝫ ſyncip̄ ſup̄ poſteriorē capis partem et
mēb^a dura et ſint ēt maſticatōnes et pill̄e de ſeiar et ol̄a
reſoluētia. Et ſi egritudo fuerit uētoſitas in ſtō purga
deinde affer oleū ro. dulce cū aqua decoctōis radicū:
⁊ fenugreci ⁊ cordūeni ⁊ his ſilib⁹: aut affer oleū cū iſu
ſione aloes: aut cū cordūeni ⁊ his ſilib⁹. Qū āt curas
apata calida oꝫ ut i eis incipias pus cū eo qꝺ repellit
qꝺ fit ex infrantib⁹ pdictis miſtū cū aceto ⁊ aqua ro. ni
ſi illic fuerit dolor uehemēs: tūc ei aliena acetū: ⁊ cadat

ſupflue ꝯquaſſati cū aceto multo:aut pauco in fronte ⁊ capitbe:⁊ aq̃ uue lupie ⁊ ſaufel ⁊ croco ⁊ ſandalo ⁊ ſief memithe ⁊ bolo arméo ⁊ létib⁹ excorticatis ⁊ ſilib⁹: ⁊ a quas in q̇b⁹ cocta ſᷓ ſtiptica fr̃a:⁊ ex calīs ſtipticis ꝯfortatiuis ī q̇bus ēt ſit ꝯpō in ꝯmiſtiōe eoꝝ frigoris ſicut a lutbuli. Alienatio vͦo a medicinis uebeñter fr̃is factis ex eis q̃ ſᷓ ſicut papauer ⁊ opiū ⁊ relıq̃ ū ē tibi neceſſaria niſi aꝑ uebemñtē neceſſitaté ⁊ forté doloré. Et camemilla q̇dē frágit aliq̇d ex acuitate narcoticoꝝ in epithimatib⁹. ¶ Vomitus vͦo ē ex eis in q̇bus ñ fit iuuamñtū in curis egritudinū capitis niſi fiat ꝑꝑ cōitaté materiei in ſtō ⁊ melior mōꝝ expulſionis e⁹ ē uomituſ. Inq̇t. G. ñ ē diſpō ſoda in uebemñti nec̃itate narcoticoꝝ ſic̃ diſpō colice. Colice ei dolor qñq₃ ꝑuenit ad hoc ut ꝑimat. ſ₃ ſoda ñ ē ſic ī uebemñti neceſſitate narcoticoꝝ ſm plin. ꝙ ſi materie ñ fuerit uebemñtis acuitatis admiſtrabis aq̃₃ fructuū ſtipticoꝝ ꝑdictoꝝ. Deinde uteris maturatiuis rememoratis in materijs acutis:poſtea adminiſtrabis in quo ſit paꝝ reſolōnis:ſicut aq̃ in q̇bus decocta ſᷓ ordeū fractū ⁊ radices myrti. ¶ Et ex oleis oleum camemillinū recés ſolū:aut miſtū cū oleo ro. ſm acuitaté egritudinis ⁊ ſbā₃ materieꝝ ⁊ ꝓpinq̇taté tꝑis ſtatus. ⁊ poſt ipm ex aq̇s in quibus cocta ſᷓ radices apij ⁊ feniculi ⁊ furfur cū ſeminibuſ ſuis ⁊ fenugrecū ⁊ malua ⁊ corona regia ⁊ alacoē alba. ¶ Et ex oleis oleū anetinū ⁊ ſiſia ēt dū ꝑueniat ad ſtatū ⁊ reſoluat̃ tūc. ⁊ ēt ēpl̃a q̃ fiūt ex iſtis. Eūantia āt neceſſaria añcedāt in eis ſm mām. Et adminiſtrét̃ in cibādo hñtes aꝑata cholerica ꝓprie medicine leues humide. In aꝑatibus vͦo fr̃is incipiat̃ pͦ ſicut in alijs cū eūone ⁊ adminiſtreūs in eis illud in quo recipit̃ oleū ꝺ kerua ⁊ oleū amigdalaꝝ amaraꝝ ⁊ picra: ⁊ alijs ſiſia:⁊ reliquiſ potionibus notis cū aq̇s radicū. ¶ Et ꝯtenti ſumus ex apocruſticis oleo ro. in ꝑnc⁰ rei ⁊ miſce cū eo ſubtiliātia ſicut albaſce ⁊ calamtū ⁊ caſtoreū ꝓꝑe:deiñ admiſtra ſq̇llā ꝓꝑe ⁊ acetum e⁹ faciendo empl̃m aut gargariſmū ſi fuerit illud poſe. Et fortaſſe ſument i potu caſtorei duas tertias auᷓ. ⁊ ꝓprie patientes letbargiā. deiñ adminiſtra maturātia i q̇bus ſit mollificatio ⁊ paꝝ reſolutōis uel reſumptōis:de q̇bus ꝑdictū ē:deinde poſt illud ⁊ aꝑ ſtatum admiſtra aꝑ utraſq₃ res ſil̃. ſ. fr̃as ⁊ cal̃as mollificātia. Et ſit admiſtratio fr̃orū mollificātiū integre ⁊ reſoluētiū ꝯfortatiuoꝝ ex ēpl̃is aq̇s ⁊ oleis. ¶ Et ſcias ꝙ oīs q̇ ꝯquerit̃ de egritudine fr̃a in capite noceťa uino:⁊ mora in balneo. ⁊ oīs qui h₃ egritudiné in uelaminibus cereb̾ ledit̃ ab aqua fr̃a uebemñter. ¶ Curatōes āt malitie ꝯpl̃onis calide ſolū fiunt cū eo in quo ē infr̃atio ex herbis ⁊ oleis fr̃is infr̃atis:ſicut oleū ro. ⁊ nenufarinū ⁊ uiol̃. ⁊ elegātius illis ē oleū ro. ⁊ oleū de ſe. cucurbite ⁊ citroli ⁊ de ſe. lactuce ⁊ oleum de ſe. papaueris:⁊ fortaſſe utunt̃ oleo ꝺ ſe. byuſquiāi qū uebemñs ē dolor. Et melius ex iſtis oleis ē c⁹ radix expſſa ē ex oliuis q̃ cruditati attinét non ſalitis ⁊ folia e⁹ in quo creata ſᷓ multiplicāt̃ ⁊ ē recēs. herbas vͦo ⁊ que herbaꝝ curſu ꝓcedūt noſti oīa. et ipe quidē ſᷓ ſicut lactuca ⁊ portulaca ⁊ raſura cucurbite ⁊ q̃ ſᷓ illis ſiſia:⁊ ēt folia nenufaris:⁊ uirga paſtōis ⁊ ſépuiua ⁊ aqua citroli ⁊ cucurbite ⁊ ſauic ordei cū aceto ⁊ aqua ro. ⁊ cāfora ⁊ ſandalo ⁊ acatia ⁊ linimñtū cū oleo ro. ⁊ aceto. ¶ Et ñ ꝑtrāſeat illud uſq₃ ad ea in q̇bus ē uis narcoticādi ⁊ ꝯgelādi ſpūm niſi ꝑꝑ uebemñté neceſſitaté. Inqūt:⁊ ñ o₃ q̇dē ut acetū ſit uebemñtiſ acuitatiſ ⁊ uinoſitatis. nā in ipſo exit nocumñtū. Et ex illis q̇dem ſᷓ mucilago pſilij cū aceto ⁊ aqua coriādri ⁊ folia e⁹.

¶ Et o₃ ut alienes hec ēpl̃a ⁊ epithimata a poſteriore cereb⁰ qꝺ ē neruoꝝ origo. hec ei ñ iuuāt cereb^m niſi ex uia ꝯmiſſure que ē in ſyncipite et ꝯmiſſure coronaliſ. ex uia āt poſterioris cauendū ē ne ꝑueiat ad ipm cereb^m et corrūpat ortū neruoꝝ. ¶ Ex eis āt q̇bus fit curatio ē ut olfaciāt odores fr̃os et fiat eis caputpurgiū cū iſtiſ oleis et expſſionib⁹. Et ſint cibi ex lentibus elixatis et ex faſeolis et ordꝺ fracto et ſpinachijſ et chryſolocāna et ciceribus fractis et que illis ſᷓ ſiſia. Et ſternant̃ iſte herbe et folia in manſione e⁹:ita ut ſit in domo i q̃ ſtrati ſᷓ rami infr̃antes. et qñq₃ ꝑcipit̃ ut in ea ſint ſceeſebrā et folia alcāne. et exiſtimo ꝙ rectius ē ut ſit ꝓpinqū i eo ex ſceeſebrā qꝺ ē aſꝑſū aq̃ fr̃a. Et ſil̃ iuuāt eū fruct⁹ fr̃i et glaties et aque copioſe. ꝙ ſi ñ inueneris cū cal̃itate ſiccitaté:ſed huītaté abſq₃ mā:et hoc ualde paꝝ ē i egritudinibus cereb̾:tūc facies epithimata ex aq̇s fructuū in q̇bus ē ſtipticitas. q̃admōm diximus:et ꝑcipue i ꝑncipio aꝑatū calidoꝝ. Et o₃ q̇dē ut oēs iſti ꝓhibeātur a motibus aīalib⁹ et intrinſecis et agitatiōe pupille in ſuis aſpectibus. et alienét̃ ab aſpiciendo colores. ſ. diuerſos et picturas:et ſil̃ eoꝝ auditus regant̃. ꝙ ſi ē malitia ꝯpl̃onis fr̃e admiſtra ēpl̃a et aq̇s ſūptas ex medicinis calidis ꝑdictis:⁊ olea ꝑdicta ꝓprie oleū rutaceū calefactū. et ſi neceſſariū fuerit ut in ipſo addat̃ ꝯfortatio ad miſceat̃ ei euforbiū. Et ſil̃ oleū laurinū et amaracinū: et his ſimilia. et ſi cū hoc ē melācholia:et mlia ē nālis. aut phlātica calefac ipm cū humectatōe: ſed ſi fuerit aduſta aliena qꝺ deſiccat:aut calefacit et ſis ꝯtētus hūectatōe ex lactibus et oleo uio. et ēbrocis et ēplaſtris et cibis. ꝙ ſi cū fr̃itate ē ſiccitas aggrega etiā inter humectatōem et calefactōm. Et ſi cū fr̃itate ē hūiditas adminiſtra eūantia ꝑdicta et medicinas in q̇bus ē deſiccatō cū caliditate de illis quas tibi dixiūs in tabulis. Et o₃ ut tu ſcias ꝙ liq̇da adminiſtrāt̃ ſ₃ caput diſtillādo ſicut diximus:et adminiſtrāt̃ retenta in retentōe fcā ex paſta aut lana iſuſa qua caput coronat̃. et ſit ipſoꝝ effuſio ab eo qꝺ ē corā añriore ꝑte ſyncipitis. Et qꝺ ex eis eſt lene nō o₃ ut linimñtū e⁹ ſ₃ ipm dimittat̃ ſed lauet̃. et non dimittatur ipm in ꝯtentōe coronali tꝑe multo: Sed remouetur qm̃ ipm uelociter putreſcit. Et melius hoc ē ut adminiſtret̃ poſt abraſiōm:et ſil̃ oīa emplaſtra et unctōes. Qunq₃ cibas patientes egritudines capitis mā les frica extrema et exicca lat⁹ capitis et conforta cum apocruſticis.

¶ Tractat⁹ ſcḋus de dolorib⁹ capitis q̇ ſᷓ ſpeties ſode.

¶ Capitulum p^m ſermonis uniuerſalis de ſoda.

SOda eſt leſio in membris capitis. oīs aūt leſionis cā eſt mutatio ꝯplōnis:aut e⁹ diuſitas:aut ē ſolutio ꝯtinuitatis:aut aggregatio āboꝝ ſimul. ¶ Mutatio āt ꝯplōnis eſt una de ſexdecī notis q̃uis humida non faciat dolorem niſi ſit cū mā mota ad ſolōnem ꝯtinuitatis. Et ꝯtinuitatis ſolō nota ē:et e⁹ ſpēs ſm cās ipſius ſᷓ note. ¶ Duaꝝ vͦo cāꝝ doloris ꝯiūctio ſimul ē in aꝑatibus. Et aꝑata ſicut noſti nuātas hñt ſpēs. et eoꝝ ſpēs ſūt q̃ttuor:et oīa illa qñq₃ fiunt i ſubā cereb̾ ipſius: et qñq₃ fiunt in uelamīe circundante ipm:et qñq₃ fiunt in duobus uelaminibus circundantib⁹ ip₃:⁊ qñq₃ fiunt ī uenis. et qñ₃ in pāniculo extriſeco a craneo ꝑꝑ illud qꝺ eſt inter ea ꝺ ſuſpenſorijs ꝑdictis i anatomia narrata. Et qñq₃ fit cā ledēs qꝺcūq₃ hoꝝ mbroꝝ fuerit cā māſiua in mbro ipſo:et qñq₃ fit ꝑꝑ cōitaté nō integrā:aut mbri inter quꝺ et mbra capitis ꝯtinuat̃ mediatōe neruoꝝ: ſicut ſtōi et

mīicis:et uelaminis:et aliorū mēbrorū ſi fuerit:aut mēbⁱ
inter qđ ⁊ cerebᵐ ꝯtinuat̃ īuolutōe uenaꝝ fcā ex uenis
⁊ arterijs:ſicut cordis ⁊ epis:⁊ ſplenis:aut mēbⁱ uicinā
tis ei alia uicinitate:ſicut pulmo poſitus ſub eo ⁊ addu
cit ei nocumētū:aut mēbri cōicātis mēbro uno mō ⁊ cer̄
bro alio mō:ſicut cōitas eꝰ cū renibꝰ in doloribus ipoꝝ
aut ꝑꝑ cōitatē corpis ſicut fit ꝑꝑ febres. Que āt ē cū
cōitate qñq; fit cū ꝑiodis ⁊ ꝑoxiſmis ſm̄ ꝑiodos ⁊ ꝑo
xiſmos eē q̄ ē ī mēbro cōicāte:ſicut q̄ fit ꝑꝑ cōitatē ſtōi:
qū ē ꝑꝑ effuſionē materieꝝ cholericaꝝ ⁊ aliaꝝ ad ipm
cū ꝑiodis ſicut q̄ fit cū ꝑiodis augmēti ſpērū febriū. ⁊ ſo
da q̄dē diuidit̃ alio mō. Nā ex ipſa ē cꝰ cā ē aliq̄ ſpērū
primitiuarum:ſicut ſoda ebrietatis:nam dum perſeue
rat ſoda ebrietatis:⁊ non fit fixa propter fixionem cau
ſe augmētatōis illa gñat̃ ex ea:⁊ ſicut ſoda ꝑꝑ cōeſtionē
rei calide ſicut alleorū ⁊ reliquorū. Et ex ipſa ē cꝰ cā eſt
añcedēs iā collecta:⁊ ē manſiua ⁊ manet ipſa ꝑꝑ eam.
Et qñq; ē accidens:deinde fit egritudo:⁊ qū remanet
egritudo poſt febres acutas nuntiat egritudinē cerebⁱ
⁊ ſignificat defectū nature expulſione materiei perfecta
fluxu ſanguis per nares ⁊ reliq̄ſ. Ex egritudinibꝰ ſt̄ qui
bus nuntiat̃ ſubet:aut apoplexia:aut demoniū.aut mol
lities:aut ſurditas ſm̄ ſbām materiei ⁊ ſm̄ motū eꝰ. ¶
Soda quoq; diuidit̃ ſm̄ loca ſua. qñq; ei ē in uno late
rū capitis:⁊ que ex ea ē ꝯſuetudiaria noīat̃ emigranea
⁊ quandoq; ē in anteriore capite ⁊ quandoq; ē in poſte
riore capite: ⁊ quandoq; totū caput ꝯtinet. Et q̄ ex ea
ē ꝯſuetudinaria inſeparabilis noīatur ouū:⁊ nux cꝰ aſſi
milatio ē ouo armorū qđ ſi totū caput ꝯp̄hēdit. Et ſo
da ēt diuerſificat̃ ſm̄ fortitudinē ⁊ mediatōm ⁊ đbilita
tē. ¶ Soda ei alia eſt ualde fortis ita ut qū obuiat ſyn
cipiti īfantis lenia habentis oſſa ſeparat ipm ⁊ frāgit ꝯ
miſſurā eꝰ:⁊ alia ē q̄ ē debilis ſicut plurimū fit ī lethar
gia. Et debilis q̄dē alia ē q̄ ē inſeparabalis:⁊ alia ē que
ē nō inſeparabilis. Et qñq; ſoda cꝰ cā ē debilis accit q̄
buſdā ⁊ nō alijs:accit g̊ ei cꝰ cerebri ſenſus ē fortis: ⁊
ñ accidit ei cuius cerebri ſenſus eſt debilis. ⁊ uniuerſa
lit̃ q̄dē cꝰ cerebⁱ ſenſus ē fortis ipſe eſt aptꝰ ut recipiat
ſodā ex oī cā facientē ſodā ⁊ ſi debilitet̃. Et oio tūc cer̄
brū uelociter recipit facientia ſodam:aut ꝓpter debilita
tem ſuā:⁊ tu q̄dem iā ſciuiſti in vlibꝰ ꝙ debilitas ſequit̃
malitiā ꝯplōnis:aut ꝑꝑ fortitudinem ſui ſenſus ⁊ ledit̃
ab oī cā ⁊ ſi ſit leuis:⁊ iterū ſoda alia eſt cui nō ſt̄ acci
dentia:⁊ alia eſt q̄ ad accidentia ꝑducit ꝑtibus capitis
ꝓpria:ſicut ſi ꝑueniat ex fortitudine doloris aꝑa in ꝑti
bus capitis. ⁊ alia q̄ ꝑducit ad accñtia ꝑueniētia ad mē
bra:ſicut eꝰ leſio ⁊ nocumētū ⁊ aꝑatio eꝰ ꝑueniāt ad ra
dices neruorū ⁊ ꝑueniat ſpaſmus:aut ꝑueniāt inde ali
quid ad ſtōm:⁊ ꝯtingat caſus deſiderij ⁊ ſingultꝰ ⁊ nau
ſea ⁊ debilitas digōnis ⁊ ſitia. Et ſcias ꝙ ſoda tꝑalis
aut fit ꝑꝑ phīa:aut ꝑꝑ mēiam: aut debilitatē capitis:a
ut ex apoſtemate incipiente indurari: aut iā indurato:
⁊ eſt illud qđ plimū eſt. ¶ Et ſoda quidē ⁊ oēs egri
tudines diuerſificantur:qñ; ei egritudo eſt ſalua: ⁊ ſal
ua quidē eſt in qua ñ ꝓhibetur de regimine eius quđ ei
ſit neceſſariū in ſe ipſa:⁊ alia eſt que nō eſt ſalua:imo eſt
hñs ſotiū ⁊ fortaſſe ꝓhibetur ex regimie ſuo neceſſari
o ſicut ſi ſit ſoda ⁊ rheumatiſmꝰ tunc fit ꝯrius rheuma
tiſmus ſoda in neceſſitate regimis quā hꝫ. ¶ Soda qᵒ
q; diuiditur qñq; ſm̄ alias ꝯſideratōes. Soda eni alia
eſt que accidit ſubito ſano nō hñti egritudinē. Et alia
eſt que accit hñti aꝑata ⁊ labores: Et ex corporibus
quidē ſūt quedā que ſūt ꝑparata ſode ut ſunt corpa q̄
hñt caput debile:⁊ membra digeſtiua debilia: qꝛ in eis
plimus generatur uapor effundens ad ſtōs eorū hūo
res cholicos facientes ſodā. Et iterū in receptis ſunt
quedā que faciunt ſodā iā ꝑdicta in tabulis medicina
rū ſingulariū. Et oia aleſeniati ſunt facientia ſodā:⁊ ꝓ
prie caſia lignea:⁊ coſtus ⁊ zafarā ⁊ cinamomū ⁊ amo
mū. Et oia aromata ſunt facientia ſodā:ſiue ſint cal̄a ſi
ue fria. Verūtñ qū ſuccedūt expellūt.ſ.qū ꝑcedit illud

qđ nocz cū cal̄itate vapōis ſui:⁊ ſuccedit ei qđ uaporē
facit frigidū:aut ecōuerſo. Qū āt leſio fit nō qualitate
ſolum ſed q̄ntitate:tunc ñ ꝯfert ipſorū ſucceſſio imo no
cet. Et ſoda fria qñ; multiplicat̃ ꝯſtricta in hyeme. Et
qñ eſtas fuerit ſeptētrionalis parū pluuioſa. Et qñ au
tūnus eſt meridionalis pluuioſus multiplicat̃ ſoda in
hyeme. Soda v̄o plimū fit ꝑꝑea ꝙ arterie afferunt ca
piti uapores fraudulentos.

¶ De ſoda facta ex malitia complexionis capitul.ij.

Afferamus itaq; ſermonē exponentē unāquāq;
harū ſuārū. Et hec eſt diſtinctio pria. Dicamꝰ
ergo:ꝯplōnalis quiđ ſumma eſt:qm̄ a ꝯplōne cal̄a: ⁊ a
ꝯplōne fria: ⁊ a ꝯplexione ſicca qñ; ꝯtingit dolor ſm̄ ꝙ
ſciuiſti in ꝑncipijs uniuerſalibus:q̄uis ſit diſpō in com
plexione ſicca ſm̄ ꝙ ſciuiſti paꝝ faciens dolorē: Et cō
plexio quiđ hūida ſm̄ ꝙ eſt ꝯplexio hūida nō efficit do
lorē niſi illic ſit mal̄ia hūida faciens dolorē ex ꝑte eua
porationis:aut euentus uentoſitatis facientis ſolutiōz
ꝯtinuitatis. Et cal̄a quiđ ⁊ ſicca ⁊ fria ⁊ ſicca dolorem
faciūt utriſq; qualitatibꝰ: ⁊ faciunt etiā dolorem motu
ſoluente ꝯtinuitatē. ¶ Cal̄a v̄o ⁊ hūida:⁊ fria ⁊ hūida
nō faciūt dolorē niſi uñ ſūt cal̄e ⁊ frie:⁊ nō unde ſunt
hūmide niſi ſꝫ modū ꝑdcm̄. ¶ Et ꝯplexionis quidē
cal̄e cā:aut eſt mal̄ia cal̄a ſanguīea:aut eſt cholica: aut
eſt ꝯpoſita acuens inflāmans faciens qualitate ſua im
preſſiōz:aut eſt cā eius uentoſitas:aut uapor calidus:
aut eſt cā eꝰ motus calefaciens corporeꝰ:aut aīalis ſm̄
ꝙ ſciuiſti ex diuiſione eiꝰ in rebꝰ uniuerſalibꝰ:aut eiꝰ eſt
cā ſicut obuiatio ignis:aut aduſtio ſolis:aut acceptō ci
bi calefacientis:aut medicine calefacientis: aut uicini
tas mēbrorū quorū cōitate iā calefcm̄ eſt. ¶ Et cauſe
quidē ꝯplexiōis frie facientes ſodā ſunt oppoſite iſtis:
quarū numerꝰ eſt apud te. ¶ Et cauſe ſicce:aut ſunt e
xiccantia exterius reſolutōe ⁊ aduſtiōe ſic̄ dies canicl̄a
res:⁊ empl̄a cal̄a:aut rubedinē facientia nāliter:aut ac
cidentalr̄ ſubito ⁊ nō ſubito ꝓhibentia cibū penetrare
ad caput:⁊ ſiccant̃ mēbra ipius prio. aut ꝑꝑ abſciſiōm
potus ⁊ reſolutōz hūiditatū ꝑncipaliū:aut deſicātia in
terius reſolutiōe:aut euacuatōe eorū:aut qꝛ eorū uirtꝰ
eſt deſiccatiua:⁊ qꝛ nutrimētū ex eis fcm̄ eſt ſiccum:aut
pauce humiditatis: aut uicinitas mēbroꝝ iā ſiccoꝝ ⁊
ipſoꝝ cōitas ⁊ motus aīales ⁊ corꝑei ſuperflui deſiccā
tes:⁊ per ſemitā eūatōis ⁊ reſolutōis. Et ſilr̄ coitꝰ exu
beratio:⁊ fluxus ſanguis ⁊ exercitiū forte. Et euacuā
tia quidē alia ſt̄ euacuātia ī mēbris que ſt̄ alia a mēbris
capitis quibꝰ caput cōicat:ſicut eūantia uniuerſalia ex
toto corpore:aut eūantia ꝑticularia eūantia ex uno mē
bro:⁊ alia ſt̄ eūantia in mēbris capitis:ſicut rheumatiſ
mus ⁊ catarrus ⁊ fluxꝰ ſāguis ex naribꝰ ⁊ ſpecies eou
ctiōis acquiſite ꝑ caputpurgia:⁊ ſternutatoria: ⁊ gar
gariſmata:⁊ ex cauſis ſiccitatis ē abſciſio mal̄ieꝝ humi
ditatis q̄uis nō fiat eūatiōe:ſicut ieiuniū ⁊ dimiſſio ci
bi aut eius priuatio.

¶ De ſpēbꝰ ſode facte ꝑꝑ ſolutōz ꝯtinuitatis. C.iij.

Continuitatis ſolutio qñq; accit in uelaminibꝰ

cerebri:qñ3 accit in subá ipius ⁊ qñq3 accit in uenis ⁊
scindunť:⁊ qñ3 fit sicut scis ex motibus uapoꝝ ⁊ uento
sitatũ incipiendo:aut pp oppilatõ3:⁊ qñ3 fit pp hũores
corrosiuũ:⁊ qñ3 fit ex pcusione:aut casu:aut interiꝰinci
sione.Que ãt fit interius fortasse nõ repleť carne: sed
remanet ulcerosa ledens caput ⁊ pseuerat faciens sodã
pcussio ãt ⁊ casus qñ3 sunt leuis adiutorij ⁊ curanť: ⁊
qñ3 pueniunt ad hoc ut cerebꝝ ꝓpterea pmuteť ⁊ pe
at.¶ Quidã ꝟo medici indi dixerunt:ꝙ qñ3 est cã in
soda uermes generati in partibus capitis motu suo le
dentes.Et quidã remoueãt hoc:sed nõ est nciũ ut ĩmo
ueať.Nã uermes multotiens nascunť in anteriore ca
pite sꝫ locũ qui est in strictura narium:⁊ possibile est ut
nascantur apud uelamina ⁊ si raro contingat.

¶ Distinctiõi speꝝ sode facte ab apate.C.iiij.

Apostema a quo ꝓuenit soda:qñ3 ẽ in uelamibꝰ
cerebri:⁊ qñ3 ẽ calm ⁊ uocať sirsen:⁊ qñ3 ẽ fꝛm
⁊ noiať lethargia.s.obliuio:⁊ qñ3 ẽ ꝯpositũ ⁊ noiať di
spõ hñtis dormitiõ3 uigilatiuã.Et qñ3 est duꝝ.Et qñ3
fit in ipso cerebro ⁊ subã eꝰ.Et est aut calm phlegmõ:
aut herisipila:aut fꝛm.Et hꝰ distinctio ẽ ex eis que tibi
aduenient uicinitus.Et hoc multotiens resoluiť si ꝯti
gat ut egrediať in aure ⁊ reliquis pus:aut sanies: aut
materia aquosa.

¶ De qualitate accidente sode ex materijs.C.v.

Dicimꝰ ꝙ materie sꝫ cause soda:aut p se:aut per
accidens.¶ Que ãt sꝫ per se sꝫ qm̃ mutať cõ
plexio p se:aut soluiť ꝯtinuitas per se.¶ Cõplõ ãt ñ
mutať per se:nisi ꝭm duos modos:aut per uicinitate3
aut per permutatõ3.Per uicinitatẽ quid:qm̃ fit hũor
ꝯmistus fꝛus:aut calus.Et calefacit: aut infꝛat:et qũ
sepať hũor ab eo qꝺ ei ꝯmistũ ẽ finiť:⁊ euanescit:⁊ nõ
facit morã de qua cureť.Que ãt ẽ per trãsitõ3 fit qm̃
hũor iã fixit ipressiõm ⁊ affirmauit cã:⁊ ꝙuis separeť
eũatiõẽ ⁊ resolutiõe tñ remanet qualitas fixa.Sed ip
saꝝ eẽntia fit cã sode per se ꝭm semitã solutiõis ꝯtinui
tatis:qm̃ illud mouet eas ⁊ separat mordicatõe ⁊ cor
rosione sua.Et plimũ quid fit soda p motiõ3 si uentosi
tates excitenť ⁊ illud quid plimũ faciũt materie fꝛe qͥ
pcusit calitas q̃ nouiter facte sꝫ calẽ:aut cibi pmisti cali
tati.Mordicatiue ãt ⁊ corrosiue sꝫ humores cali.¶
Soda ãt facta ab eis per accñs est qũ accit oppilatio
pp apa:aut nõ pp apa:⁊ oppilatõ3 sequiť mutatio cõ
plonis sicut sciuisti:⁊ ipam seqtur solo ꝯtinuitatis.Et
illud iõ qm̃ materie quas nã mouet in corpoꝛ:aut mo
uet ꝭm semitã expulsiõis aut ꝭm semitã sepatiõis ⁊ diui
sionis nutrimẽti:Et hoc quid nõ fit nisi ex trãsitibꝰnãli
bꝰ:qui qũ oppillanť ꝓhibent:⁊ qũ dilatãtur resistunt.
Et resistentia quid facit extensiõm.Extẽsio facit soluti
onẽ ꝯtinuitatis.Et oppilatio quid qñ3 accit in subã ce
rebri.Et qñ3 ꝯtingit in uenis que sꝫ in ipso:⁊ qñ3 fit ĩ
arterijs eꝰ:⁊ qñ3 ꝯtingit in utrisq3 que sꝫ in uelamibus
ipsius.Et oppilatio qñ3 accit ab hũoribꝰ:aut pp ipso
rũ uiscositatẽ:aut eoꝝ grossitudinẽ:aut pp eoꝝ multitu
dinẽ:uiscositas ꝟo nõ reperiť nisi in phlate: ⁊ grossitu
do ẽt ẽ in phlate ⁊ mlia.Et phla quid oppilat uiscosi
tate grossitie ⁊ multitudine:⁊ mlia oppilat grossitie ⁊
multitudie.Et chola oppilat multitudie ⁊ silꝛ sanguis
Soda quoq3 cretica est de genere sode eꝰ cã ẽ motus
nãlis ꝭm semitã sepationis.Et soda que fit per succes
siõm digõnis cibi est de genere soda eꝰ cã est motus nã
lis ꝭm semitã expulsiõis.Cõprehensiõnis ãt materie ĩ
pedientis in mẽbro oꝫ nos rememorari in eꝰ pncipioꝝ
uliũm: postꝙ sciuerimꝰ ꝙ ipsa:aut est antique ꝯpreben
sionis ⁊ retentionis:aut ẽ cibalis.s.generata in illa ho
ra a cibo generatiuo cibi mali in subã sua: ⁊ qualitate
sua cũ corruptione in ipso cibo ⁊ ordine suo:aut ꝙtita
te sua:aut digõne sua:aut reliquis modis corruptionis
sue pdictis in eꝰ suo:⁊ ex hoc genere est soda corruptio
nis alleoꝝ ⁊ ccpe: ⁊ sinapis: ⁊ soda ebrietatis: ⁊ soda
ab acceptiõe fꝛoꝝ:⁊ oꝫ quid ut rememoremur motuũ
materieꝝ in mẽbris ex pncipijs ulibꝰ.¶ Et uentositas
qdẽ ex sũma est materieꝝ facientiũ sodã:⁊ facit sodam
extensione.Et illud est qũ trãsitus nãlis ei ꝯstringitur
creatus strictior ꝙ oꝫ ei in hora sua:aut inquirit ut fa
ciat pueire trãsitũ nõ nãlẽ.¶ Et uapor ẽt ex tota illa
sũma agit:aut qualitate sua:aut ꝯprehensiõe humoru3
in locis suis:⁊ mouet eos.Et uentositates quid: ⁊ ua
pores qñ3 generãtur in corpore ⁊ in cerebro ipso:⁊ ꝙ
doq3 odorando attrahunť ab exterioribꝰ:aut aducũt
ex partibꝰ poroꝝ:deinde retinenť in cerebro ⁊ faciunt
sodã:⁊ ex hoc genere est soda fetoris: ⁊ soda boni odo
ris.¶ Et scias ꝙ uentositates phlatice: ⁊ uapores
phlatici sꝫ grauatiui ⁊ tardi motus retẽti.Et mlici sũt
facientes tristitiã fixi mioris ꝙtitatis ⁊ deterioris qua
litatis.Acuti ꝟo hũores nõ excitãt uentositates sed ua
pores.Et uapores quid sanguinei sꝫ dulces mioris no
cumẽti sua qualitate ꝙ uapores alij:sed sua ꝙtitate ma
gis nocent:⁊ cholerici sunt acuti inflammantes.

¶ De speciebus sode facte per cõitatem.C.vi.

Soda facta per cõitatẽ:alia est que ẽ cũ cõitate
absoluta:⁊ alia q̃ ẽ cũ cõitate nõ absoluta.¶
Cõitas ꝟo absoluta ẽ ut ad ptẽ cerebri ex mẽbro cõi
cante nihil perueniat corporeũ penitus nisi ipm nocu
mẽtũ.Et cõitas nõ absoluta ẽ ut ad subã3 cerebri ex ip
so mẽbro perueniat mã hũorosa aut uapor.Prime ãt
partis sꝫ spẽs sode facte in tetano:⁊ spasmo ⁊ extẽsiõe:
⁊ uentositatibus gibbosis:⁊ doloribꝰ iũcturaꝝ: ⁊ sicut
q̃ fit in podagra:⁊ sciatica fortibꝰ.Et fortasse aduenit
ex q̃litatibꝫ cõibꝰq̃litas simplex q̃ est ex qualitatibꝰ nã
libꝰ:aut qualitas extrãea ñ ꝓportionata calõ n3 fꝛo:sic
qualitates uenenose:⁊ fortasse in aliquibꝰ mẽbris erit
humor uenenosus male subẽ eꝰ q̃litas aduenniat.Et fõ
tasse ex materiebꝰ aduenĩct materie extranee in naturis
suis.Et forsitã nocebunt fortitudie suaꝝ qualitatũ:aut
augmẽto suaꝝ ꝙtitatũ.Et fortasse erit ipediens mate:i
a extranea generata in quibusdã mẽbris generatiõe ex
tranea corrupta:sicut fit in prefocatõe matricis:aut fit
ei cui tꝑs coitus elõgatũ est:aut euenit in mirac eꝰ hu
mor malus:aut in aliq̃ extremitatũ suaꝝ:⁊ qñ3 fit qua
litas ipediens adueniens ad ꝯphendendũ mãm ledẽtẽ
ẽt:⁊ illud est ꝭm duos modos quoꝝ unus est ut corrũ
pat illa q̃litas qꝺ inuenit in ptibꝰ cerebri de materiebꝰ
bonis:aut qꝺ ad illas peruenit de cibo bono.Et scꝺs
ẽ ut ponat cerebꝝ receptibilẽ materieꝝ malaꝝ:⁊ hec ĩ
ceptio ẽ ꝭm duos modos.Unus eoꝝ ẽ receptio ab at
tractione eꝰ:sicut si calefiat cerebꝝ:⁊ attrahať ei a quo
cerebꝝ calefiat.Et scꝺus ẽ receptio a debilitate resistẽ
tie:⁊ iã sciuisti in principijs ꝙ qũ mẽbꝝ debilitať recip
qꝺ ei aduenit ex materijs.Et cõitas quid que ẽ cũ to
to corpore:aut ẽ pp q̃litatẽ expãsa3 in toto corpore:a
ut ꝓpter mãm expãsa3 in toto corpore sicut fit in febri
bus:⁊ soda cretica ẽ ꝓpter illã.¶ Qũ ãt febribꝰ acutis
soda fit fortior eꝰ fortitudo est signũ malũ imo pernicio
su3.qũ reliq̃ mala signa ei ꝯparia sꝫ:ꝙ si singularis fiat
significat crisi3 uẽturã ⁊ fluxꝰ sanguis ex naribꝰ ⁊ qñ3

ſignificat criſim uomitu. ¶ Mẽbroꝝ ãt cõicantium
primũ ⁊ digni⁹ eoꝝ ẽ ſtõus: qñqꝫ ei in ſtõ ſuperfluunt
hũores: aut generant̃ in ipſo: aut ad ipm effunduntur
materie colice ſm periodos: aut abſque periodis: aut
eſt creatio chole: ita ut effundat̃ chola ex uaſe ſuo ſpiſ
ſo ſiue ſubtili ad ſtõm ſm ꝙ expoſuimus in c° ſuo: aut ĩ
tinent̃ in ipſo uentoſitates: aut eleuãt̃ ex ipſo uapores
⁊ fit ſoda. Et ebrietas facit ſodã cũ euaporatõe: ⁊ ue
lociter aduenit ei frig⁹ pp reſolutõm partiũ e⁹. Et ma
trix ẽ ex eis quib⁹ cõicat cerebꝝ fortiter: ⁊ mirac ẽt ⁊ e
par: ⁊ ſplẽ: ⁊ uelamẽ: ⁊ renes: ⁊ extremitates oẽs: ⁊ par
tes dorſi. Primũ ergo qd̃ cerebro cõicat ẽ illud quod̃
ipm circuit de pãniculo coopiente craneũ. Et plimũ
quid̃ fit ſoda cõitatis apud pmutatõm materiei apatũ
mẽbroꝝ interioꝝ cõicãtiũ qũ mouent̃ ad ſuperiora.
¶ De ſermone uniuerſali de ſignis oſtendentib⁹ ſpeti
es ſode ⁊ modos eius. Capitulum vij.

SOda qdẽ facta a cauſis extrinſecis factis: ſicut
percuſiõe: aut caſu aut ɔcurſu reꝝ calaꝝ: aut ſra
rũ: aut diebus canicularib⁹ deſiccantib⁹: aut uẽtis bñ
redolentib⁹: aut fetidis: aut retentõe uentoꝝ in narib⁹
⁊ aure: ſignificat̃ ex inuentiõe eaꝝ: ꝙ ſi eaꝝ obliuiſcit̃
redeat̃ ad ipſoꝝ ueſtigia: ⁊ elaboret̃ in eaꝝ ſignificatio
ne: ſm ꝙ nos iã declarauim⁹. ¶ Jlla ãt que fit a de
bilitate ſignificat e⁹ excitatio cũ parua ꝉ ꝗlibet cã: ⁊ cũ
pturbatione ſenſuũ: ⁊ inuentõe ipedimẽti in operationi
b⁹ cerebri. Et illã ꝙ fit a fortitudĩe ſenſus cerebri ſigni
ficat uelocitas patiendi ẽt a pua cã in cerebro ſenſata:
ſ. ex uocibus: ⁊ odoratib⁹ ⁊ reliqs: ſed ſenſus ẽ bon⁹ ce
rebri ⁊ meatus ſt̃ mũdi: ⁊ opationes cerebri ſt̃ ñ leſe:
¶ Oẽs ãt ꝙ fiunt a cauſis materialib⁹ cõicãt in fece ĩ
uenta in hũiditate naris. Et qũ fuerit ex mã acuta ⁊
fuerit cũ fece rubedo: ⁊ calitas: ⁊ ppe i ea que ẽ ex ma
terijs groſſiorib⁹: fortaſſe aſſociabĩ ei pulſatio. Sed
hũiditas naris qñqꝫ minorat̃ qũ fuerit materie groſſe.
Et ſiccitas quid̃ ſtricture nariũ in h⁹ı ſoda non ſignifi
cat puatõm materieꝝ qñ grauitas ei aſſociat̃. ¶ Cho
lerica ẽt ppe ẽ cũ mordicatiõe: ⁊ aduſtione uehemẽti: ⁊
pũctione: ⁊ qñqꝫ fit illud in ea fortius ꝙ̃ in alijs cũ ſic
citate ſtricture nariũ ⁊ ſiti ⁊ uigilijs ⁊ citrinitate colo
ris: ⁊ grauitas in ea eſt mior. ¶ Fñitas ãt ſignificant
frigus ⁊ tpra ⁊ color. Et ſi illic fuerit repletio a ſacie
tate nauſeatiua ſignificãt eas deſtructio deſiderij ⁊ pi
gritia. Et mãs hũidas ſi ſre ſint: aut cale ſignificãt ſu
bet. Phlatice ãt ⁊ mlice nõ uehementer doloré faciũt
Et cũ materijs quid̃ ſiccis miorat̃ grauitas ⁊ multipli
cãtur uigilie: ſre ãt uacue ſt̃ ab inflãmatõe: ⁊ multiplica
tur cũ eis cogitatio corrupta: ⁊ obtenebrat̃ color. ¶
Aliqñ vo ſignificat̃ ois hũor per coloré faciei ⁊ oculo
rũ ⁊ fortaſſe fit diuerſitas in paucitate. Cã ãt in hoc a
ut eſt expulſio hũoris inflãmati ad oculũ: aut ɔſtrictio ĩ
ipſo: aut attractio materieꝝ calaꝝ abſqꝫ materieb⁹ dolo
ré facientib⁹ ſris uſqꝫ ad pté oculoꝝ ⁊ faciei pp doloré
Nã qũ dolor ingredĩ mẽbꝝ attrabit ad ipm: ⁊ ad illud
qd̃ eſt ei uicinũ: plimñ ãt attrabit̃ ad mẽbꝝ in hac diſpõ
ne illud qd̃ eſt ſanguis: ⁊ qñꝫ attrabit̃ aliud. Cũ ea vo
ꝙ facta eſt a uẽtoſitatib⁹ miorat̃ grauitas: ⁊ multiplica
tur extenſio. Et fortaſſe eſt cũ pũctione: ⁊ fortaſſe cum
corroſione. Jn uẽtoſa quidẽ nõ ẽ grauitas. Ventoſã
ãt uaporoſam ſignificat qñꝫ ſonitus ⁊ tinitus: ⁊ fortaſ
ſe exuberãt cũ ea guidez multũ. Et qñꝫ multiplicatur
cũ ea pmutatio. ſ. doloris de loco ad locũ: ⁊ qũ multi
plicat̃ uapor fit pulſatio fortioꝛ capitis: ⁊ imaginatur

imaginatiões corruptas: ⁊ aſſociat̃ ei ſcotomia ⁊ v̓tigo
¶ Signa ãt facta a ɔplexiõib⁹ puris: ſt̃ retẽtio illaꝝ
ɔplõnũ cũ puatione grauitatis: ⁊ ſiccitas in ſtrictura
nariũ: ſiccitas ei ſtricture nariũ eſt ſignificatio ppoꝛtõ
nalis iſti. Jn calis quid̃ ſentit eger ipſe ⁊ ſentit tãgens
caput e⁹ calitaté ⁊ inflãmatõm: ⁊ ẽ illic rubedo oculi: ⁊
iuuat̃ ab infrãntib⁹ ⁊ frigore. Jn frigidis vo ẽres cõrio
⁊ nõ eſt i faciebus eoꝝ extenuatio matiei: nꝫ rubedo
coloris: ⁊ nꝫ fit dolor ſupfluus: ⁊ ſi ſit tpalis. ¶ Sic
cas vo ſignificat pceſſio euationũ: aut exercitioꝝ: aut ui
giliaꝝ plimaꝝ: aut coitus: aut anguſtia: ⁊ ppetas earũ
ẽ ut augmẽtent̃ cũ iteratiõe alicuius hoꝝ. ¶ Facta aũt
pp cõitaté ɔtigit ⁊ deſtruit̃: ⁊ fit fortis ⁊ dbilitat̃ ſm ꝙ
accit in mẽbro cõi ex dolore: aut deſtructiõe: aut fortitu
dine: aut debilitate: ꝙ ſi nõ fuerit pp cõitaté erit in reli
ꝗs operatiõib⁹ cerebri nocumẽtũ: ſicut tenebroſitas in o
culo ⁊ grauis ſõn⁹ ⁊ grauitas pſeuerãs cũ bonitate di
ſpõnis reliquoꝝ mẽbroꝝ. Qũqꝫ nocumẽtũ eſt in ipſis ue
lamib⁹ cerebri ⁊ ẽ forte ſignificat illud aduent⁹ doloris
uſqꝫ ad radices oculoꝝ. Et ſi nocumẽtũ ẽ in pãniclo ex
trinſeco: aut in loco alio nõ puenit dolor ad oculos: ſed
cutis capitis tacta dolet. Factã vo cũ cõitate ſtõi ſigni
ficãt inuctõ anguſtie ⁊ nauſea ⁊ paucitas deſiderij: aut
e⁹ deſtructio: aut malitia digõnis: aut paucitas ei⁹: aut
ipius deſtructio p⁹ inuentiõm ſignificationũ añcedenti
um. Et qũ ẽ pp effuſiõm materieꝝ ad ipm fit fortior:
qũ uacuitas adeſt ⁊ ſup ſõnũ ⁊ ſaliuã. ¶ Et fortaſſe
ſoda fit pp cãm i cerebro: ⁊ facit in ore ſtõi iſtas diſpõ
nes: ⁊ ipedimẽta ſm ſemitã cõitatis ſtõi cũ cerebro: nõ
ſm ſemitã pncipij ex ſtõ ⁊ cõicatõne cerebri. ¶ Opꝫ
g̓ ut pſeueres in cogitatione h⁹ı: ⁊ cognoſcas diſpõnes
uniuſcuiuſqꝫ duoꝝ mẽbroꝝ in ſeipo: ⁊ rõcinando diſtin
guas añcedés ab eo qd̃ ẽ añceſſũ. Ex eis vo ꝙ illud ſi
gnificat de ſtõ ppe: ſt̃ diuerſitas diſpõnis i digeſtione ⁊
abſqꝫ digõne: ⁊ diuerſitas diſpõnis in uacuitate ⁊ iple
tiõe. Nã dolor ſtõi ſi ẽ ex chola excitat̃ qũ ẽ uacuitas:
Et ſi ẽ ex hũore ſrio ẽ mior i uacuitate: ⁊ ſedat ipm fa
mes. Et qñꝫ fames excitat ex ipo uaporẽ ⁊ ipedit. Ve
rũtñ cũ hoc comeſtio nõ integre ſedat ipm multotiens
⁊ fortaſſe ſedat eũ: ſed raro. Jnter inflãmatõꝫ vo ⁊ adu
ſtiõm diſtinguit eructuatio. Et tu qdẽ cognoſes ſignifi
catiões eructuatiõis i ſuo loco: ⁊ ſilr diſtingunt iter e
as reliq̃ ſigna quoꝝ rememorabimur i c° ſtõi: ⁊ qñqꝫ ſi
gnificat illud qd̃ uomitu expellr: ꝉ egredĩ. Et ſignificat
illud diuerſitas diſpõnis i ſoda ſm diuerſitaté diſpõis
reliquoꝝ ꝙ ſtõ ſupueniũt. Et multi quid̃ hoies ſt̃ ad q°
rũ ſtõs chola effundĩ. Et qũ ſoda excitat̃ et comedũt
aliqd qeſcit. Jllud igĩ ẽ ſignificatio ꝙ ipſa eſt pp cõita
té ſtõi: et pp hoc qeſcũt ſi cholam euomũt: et ſigificatio
nes ſignificãt illud: ſed et illd̃ qñꝫ ſignificat̃ ex pte dolo
ris: qd̃ ei fit cũ cõitate ſtõi plerũqꝫ icipit i anteriori pte
ſyncipitis: et fortaſſe decliat ad mediũ ſyncipitis: dein
de remouet̃. ¶ Et illa ꝙ fit ex epate decliat ad latus
dextrũ. ¶ Et ꝙ fit ex ſplene decliat ad latus ſiniſtrum.
Et ꝙ fit cã mirac decliãt ad anteriora ualde. ¶ Et ꝙ
fit cã matricis exiſtit i margine ſyncipitis: ⁊ fit plimuꝫ
e⁹ p⁹ ptũ: aut abortũ: aut mẽſtruoꝝ retentiõm. aut ipſoꝝ
paucitaté. Signa ãt que dcã ſt̃ de ſoda a uermib⁹ gene
rata ſt̃ ea que Jnd⁹ dixit. Jnqt ei ſigna ſode facte ex v̓
mib⁹ ſt̃ ut corroſio ſtõi fortis: et fetor odoris: et fit ſoda
fortioꝛ cũ motu: et e⁹ ſedatio ẽ cũ qete: ꝙ ãt fit ex renib⁹
et mẽbris dorſi ẽ decliuis ad poſteriora ualde: que ãt ẽ
pp cõitaté doloꝝ euẽientiũ i mẽbris alijs fit cũ excitatõe

coꝝ: ⁊ qꝺ̃ ipſi fiunt fortiores. ¶ Que ꝟo eſt cũ febrib⁹
⁊ criſibus fit cũ eis: ⁊ q̇eſcit cũ eis: ⁊ debilitaꝛ eaꝝ q̇ete
⁊ debilitate. Et qñ3 ẽt ſignificat ipam albedo urine cũ
fortitudie febris ꝑꝑ ꝺ̇clinatõm humoꝝ cholicoꝝ ad ſ̃ri
ora. Et multotiẽs fiunt res ſubtiliãtes cã ſoda: ꝑꝑea
ꝙ apiunt uiã uapoꝝ ad cerebrum: ⁊ ſi ſint nõ cal̃e ſicut
oxymel ⁊ ſil̃r ẽ diſpõ emigranee. Et regim̃ quiꝺ̃ ſubtili
ãtiũ: nocitiuũ ẽ ei q̇ h3 ſodã cã cibi groſſi ꝑꝑ cholaꝫ. Et
fortaſſe augm̃taꝛ ſoda in ſe ipſa ꝑꝑ uehem̃tiaꝫ doloris
ſui ⁊ attrahit uehem̃tia doloris e⁹ augm̃tũ in ipſo.

¶ De ſignis nuntiatiuis ſode in egritudinib⁹. C. viij.

URina ſil̃is urinis aſinoꝝ ſignificat ꝙ ſoda fuit:
aut fit aut ẽ exiſtens: aut erit. Et ſil̃r albedo vri
ne ⁊ ſubtilitas e⁹ in febrib⁹ ⁊ horis criſis ſignificãt per
mutatõm materieꝝ ad caput: ⁊ illud quidem eſt ex eis
que proculdubio faciunt ſodam.

¶ De regimine uniuerſali in ſoda capitulum. viiij.

TU ſcis ꝙ ſoda ẽ exẽplũ reliq̃s egritudinib⁹ i ne
ceſſitate abſciſſionis ſue cauſe ⁊ oppõne ei cũ ꝯ
rio. Et p⁹ hoc ſcis ꝙ ex reb⁹ in rememoratõe ſoda iuuã
tibus ẽ paucitas comeſtiõis ⁊ potus ⁊ ꝑp̃e uini ⁊ mul
titudo ſõni. Uerũtñ nimia ꝑuitas comeſtionis in ſoda
cal̃a nocumentũ affert augmentum in ipſa faciens.

¶ De ſoda temporali: C. x.

NIhil ẽ adeo ꝯueniens ſoda tꝑali ſicut trãquilli
tas: ⁊ dimiſſio totius qꝺ̃ mouet ſicut coit⁹ ⁊ co
gitationis ⁊ reliquoꝝ. Et o3 ut ſolliciteris in curatiõe
chol̃icaꝝ ex ea in attractiõe materieꝝ ad inferiora ſal
tẽ cũ cliſteribus cal̃is. Et o3 q̇dẽ ut ꝯfortes donec ſit
poſſibile eas euãre a ꝑtibus epatis ⁊ ſtõi. Ex reb⁹ for
tibus ꝟo in attractiõe materie ſoda ad inferiora in uigi
lãte ex ſoda ẽ fricatio pedũ. Multotiens enĩ dormit
ſuꝑ ipam patiens ſodã. Et qñ3 fit e⁹ aſſiduatio in pedi
bus donec reſoluiꝛ ſoda. ¶ Si ãt uis uti epithiatib⁹
⁊ empl̃is ⁊ egritudo ẽ fortis tꝑalis cal̃a ſiue f̃ra o3 ut
caput radaꝛ. Illud ei ẽ magis iuuatiuũ ad hoc ut me
dicine ꝟtus i ipſo penetret. Et ex eis q̃ ad hoc iuuãt ẽ
coronatõ ſyncipitis: aut cũ maſſa: aut cũ lana ut reſ ſub
tiles q̃ ſuꝑ ipm effunduntꝛ retineãtur a curſu: ⁊ cerebꝝ
eaꝝ ꝯpleat exuccatõm ⁊ eaꝝ uirtutẽ ñ expoliet aer uelo
citer. ¶ Filagor⁹ dixit ꝙ phl̃omia uene frontis: ⁊ uen
toſas apponere capiti: ⁊ in inferiorib⁹ extremitatib⁹: ⁊
poſitio eaꝝ i aq̃ cal̃a ⁊ deãbulatio ꝑua: ⁊ dimiſſio cibo
rũ inflatiuoꝝ ⁊ uaporoſoꝝ tarde digõis iuuãt ualde ei
q̇ uult ut e⁹ ſoda recedat ⁊ nõ reuertaꝛ ad eũ. ¶ Ego
ãt dico ꝙ qñq3 effundim⁹ aq̃ cal̃am ſuꝑ extremitates
patientis ſodã ⁊ aſſiduam⁹ illud: ⁊ ſentit ꝙ ſoda ex capi
te ad e⁹ extrema deſcendit cũ qua deſcenſione reſoluiꝛ
Et ſcias ꝙ cibi acetoſi nõ ꝯueniũt patientib⁹ ſodã: niſi
ſoda q̃ ẽ ꝑꝑ cõitatẽ ſtõi: q2 cib⁹ ille ẽ de genere eoꝝ q̃ ꝑ
parãt os ſtõi ⁊ ꝯfortãt ipm ⁊ ꝓhibent effuſiõm materi
eꝝ ad ipm. Qũ ãt ſode tꝑali aſſociaꝛ ex leſiõe accñs
ĩpediens declina in tuo regimie ad illud: qm̃ fortaſſe e
rit illud accñs cã augm̃ti in ipſo cui illud accñs accit
ſicut uigilie qũ accidũt ꝑꝑ ſodã: deide fiunt fortes ſũt
ex cauſis augm̃tãdi ſodã: o3 g⁹ ut ip3 ẽbroceꝛ cũ aliq̃b⁹
c⁹ q̃ ſ̃t ſicut oleũ de cucurbita ⁊ oleũ de ſalicib⁹ ⁊ olm
nenufarinũ ⁊ ſicut lac odorificatũ cũ cãfora ⁊ reliq̃s.
Et qñ3 ẽ tibi nc̃ium ut parũꝑ ſtupefacias: ⁊ dormire
facias. In oi ãt ſoda cui aſſociaꝛ rheumatiſm⁹ ñ decli
nes ad inf̃randũ caꝑ ⁊ humectãdũ cũ oleis ⁊ ſ̃ilibus.
Sed fuge ad euãndũ ⁊ ſtringendũ extremitates ⁊ fri

cãdũ eas ⁊ ponendũ in aq̃ cal̃a. Qũ ãt uis ſuꝑ caput
ponere aliq̃d c⁹ uirtus penetret ad interiora capitis ñ
ẽ tibi nc̃rium niſi anterius cerebꝝ ſicut ſciuiſti: ⁊ ubi ẽ
ꝯmiſſura coronalis ⁊ apꝺ̃ ſynciput: apud utraſq3 ei cõ
ſidis de penetratõe e⁹ qꝺ̃ penetrat. In poſteriore uero
cerebro qm̃ os qꝺ̃ ipm ꝯtinet ẽ durius illo ñ penetrat
illud qꝺ̃ ad cerebꝝ penetrare ẽ neceſſe: ꝙ ſi in hoc ela
boraꝛ nõ ꝓueniet inde iuuam̃tũ qꝺ̃ addat ſuꝑ illꝺ̃ quo
iuuam̃tũ fit: ſis ãt ꝯtentus ꝑte añriore ⁊ tonſione ſynci
pitis. Et qũ hoc eſt qm̃ ſi medicia fuerit inf̃rans affert
ꝑncipio neruoꝝ ⁊ origini nuche nocum̃tũ quo nõ ĩdi
gem⁹. ¶ Soda ãt ꝑcuſſiua a patib⁹ cal̃is aſſociatur ⁊
f̃ris ⁊ ẽ quaſi ſicut pulſans: ꝙ ſi cã ẽ cal̃a admiſtra ĩfri
gidãtia in q̃b⁹ ẽ lenitas. Et utere etiã uentoſis nocte: ⁊
appoſitõe ſanguiſugaꝝ ſuꝑ utrũq3 tꝑs: ⁊ ligatiõe extre
mitatũ. Si ãt f̃ra ẽ declina ad illud qꝺ̃ carminat ⁊ ꝑmi
ſce cũ eo ẽt in quo ſit uis ꝯfortãdi ⁊ frigus aliqꝺ̃ ſicut
ſi miſceaꝛ cũ oleo roſ. ruta aut m̃ta. Qũ g⁹ h⁹ⁱ ſoda a
deo ſit fortis ut in pueris ad hoc deueniat ꝙ ipoꝝ cõ
miſſuras diſrũpat: laudãtur in curis ipoꝝ: uene cõtrite
uehem̃ter ⁊ ꝯmiſte cũ oleo roſ. ⁊ aceto linite: poſtq̃ ad
miniſtraꝛ capitis ablutio cũ aq̃ ⁊ ſale. Qũ ãt uteris ca
putpurgijs reſolutiuis ꝯfortatiuis gradati utaris eis:
ſm̃ ꝙ dcm̃ ẽ in canone. ¶ Et tibi q̇dẽ ꝯuenit ne decli
nes ad narcotica q̃tũ potes. Uerũtñ nos ipoꝝ modos
dicemus in c⁰ ſedãtiũ ſoda cũ ſtupefactiõe. Et ſcias ꝙ
uomitus nõ ẽ de curis ſode cũ ſtupefactiõe. Sed uehe
m̃ter noceres patienti cã niſi ſit cã ſtõi: ⁊ cõitate ipſius
qm̃ uomitu iuuaꝛ. Et ſoda q̇dẽ que fit in poſteriori ca
pite ſi nõ fuerit febris cura ẽ euõ cũ decoctionib⁹ ꝓus
ſm̃ q̃titatẽ uirtutis deinde phl̃omia: q̇ ãt inuenit ſodaꝫ
in capite ſuo ꝑmutari quã frigus ſedat forſitã phl̃omie
⁊ uentoſe ſunt ei neceſſarie ut doloris aſſiduatio in ca
pite ſuperfluitates euenire non faciat.

¶ De cura ſode calide abſq3 mã: aut aduſtiõe ſolis ⁊
reliquis ex materia calida: aut ſanguinea. C. xi.

INtentio in curatõe h⁹ⁱ ſode ẽ inf̃ratio. Et in ea
q̇dẽ que ẽ ĩcipiens nihil magis iuuatiuũ ẽ q̃ o
leũ roſ. puꝝ inf̃ratũ ſuꝑ caput effuſum. Et meli⁹ hoc ẽ
ut ſynciput circũdeꝛ pariete ꝑdcõ ⁊ n3 o3 ſicut ſciuiſti
ut in poſteriore capite fatigeris. Qꝺ̃ ſi olm roſ. ſolũ ñ
ꝯfert ꝯmiſceãꝛ ei expreſſiões herbaꝝ ⁊ ſpẽꝝ plãtaꝝ f̃ra
rũ. Et qñ3 forſitã nil magis iuuat ipam q̃ facere egro
caputpurgiũ cũ lacte: aut oleo roſ. aut uiolaceo inf̃ratiſ
ſuꝑ niuẽ ⁊ ꝯueniẽs ẽ ut oleũ roſ. cũ aceto miſceaꝛ: ace
tũ ei iuuat ad penetrãdũ ſm̃ ꝯditiões ꝑdictas i canone
Et qñ3 iuuat potatio aceti cũ multa aq̃ miſti uehemen
ter. Eius ãt q̃ fit ab aduſtione ſolis que ẽ de hac ſũma
curatio ẽ hec ẽt addita cautella in ꝯm̃ſuratõe aeris: ⁊
inf̃ratione ipſius: ⁊ reditione ad loca f̃ra: ⁊ admiſtratõe
ẽpl̃oꝝ ⁊ ẽbrocaꝝ ⁊ unctionũ ex oleis que oĩa ſ̃t f̃ra nã
⁊ inf̃rata niue: ⁊ ſil̃r attractionũ ꝑ nares: ⁊ ẽbrocaꝝ: ⁊
odoram̃toꝝ: ⁊ iã ſciuiſti illud. ¶ Et tibi q̇dẽ neceſſariũ
ẽ ut in hoc ⁊ in alijs alienes totũ qꝺ̃ mouet ĩpetuoſe ex
uocib⁹: ⁊ multitudie cogitatiõis: ⁊ coitus ⁊ famis. Et
illa quiꝺ̃ que ẽ ex aduſtiõe ſolis qũ i ſui ꝑncipio ꝯſide
raꝛ facile mutaꝛ. Qũ ãt negligiꝛ ⁊ tardaꝛ nõ ẽ lõgũ q̇n
e⁹ cura excuſeꝛ: aut difficilis fiat: aut adueniat ei ſuper
fluitas ꝓꝑetatis. Et multotiens q̇dẽ accĩt ex ſole ſoda
nõ ex hoc qꝺ̃ calefacit tm̃: ſed ex hoc qꝺ̃ eleuat uaporẽſ
⁊ mouet humores q̇etos. Cũ h⁹ⁱ itaq3 non ẽ excuſatio
ab euãtionib⁹ ſm̃ modos ꝑdictos. Et qñ3 ẽt in ea in q̃

uapores nō eleuātur nȝ hūores mouēt́ ē neċitas eūoiſ ꝛ illud q̇dē qū ſentit́ repletio:ꝛ timet́ in ipa materiei at tractio ad locū doloroſum ſm ꝙ ſciuiſti ex ṗncipijs. Illic ei ſi obliuio adſit eūatiōis hūoris dn̄antis n̄ erit ſecuritas q̇n ipedim̄ti ſit agilitas. Qū āt caput uehem̄ ter inflāmat́ in ſpēbus ſode calē ꝛ caleſit ualde ꝛ tranſ gredī terminū: ſumātur ſauic ordei ꝛ pſiliū ꝛ miſceant́ cū aq̄ uirge paſtoris ꝛ infrient́ ꝛ fiat ex eis capiti ēplm

¶ In ea ṽo que fcā eſt a mā calā ſanguinea oȝ ut inci piat́ a phlotomia uenaꝝ aſeid.:ꝙ ſi ei illa que uis non ꝯſequnt́ ꝛ remanet modus eius cū diſpōne ſua ꝛ uene exuberāt ulĩter ꝛ uides in capite ꝛ in facie ꝛ oculis re pletōm manifeſtā oȝ ut phlomēt́ uene: quaꝝ minutōe cerebꝝ cūetur: ſicit phlomia uenaꝝ que ſt́ in nare cuiuſ qȝ lateris. Et minutio uene que ſit in fronte: ipſa nāqȝ eſt uena: cuius phlomia plimū egritudines capitis ex tirpat. Et oȝ q̇dē ut in hoc doloris ṗs attendat́. Nā ſi fuerit lateris poſterioris uena que eſt lateris an̄rioris minuet́. Et ſi fuerit lateris anterioris uena que ī ṗte e ius opponitur miuetur. Qū āt ī ṗte oppoſita deſūt ue ne uentoſas loco phlomie pone. Et Arteſagarus iam dixit ꝙ ſi illud nō ſufficit oȝ ut uētoſe ſuꝑ alcheel ponā tur: ꝛ ſanguis multus inde extrahatur ꝛ locus uētoſaꝝ ſale trito aſpgatur: ꝛ loco lana ſupponatur ifuſa ī oleo ꝛ ī mane ſupponatur ei medicam̄ uulneratiuū. ¶ Et illud quidē nō ē in hoc eodē imo in oībus ſpēbus ſo de tṗralis ex mā fraudulenta q̄litercunqȝ ſit mā: ꝛ qn̄ ēt ꝯfert plurimū in hac ſpē ſode ꝛ que hoc mō currunt phlomia ſaphene ꝛ cruriū uētoſatio. Et hoc quidē eſt ipſoꝝ regim̄ ex ṗte phlebotomie. ¶ Qūqȝ illic aliq̇d materiei cholerice ſentit́ ꝛ nō ē malū ipam eūare cū e o qđ nām leniat: lubricet mām cū eo qđ in cᵒ ſoda cho lerice dicemus. Et oȝ ut lenificatio nature uniuerſalit́ ꝑſeueret ſicut cū iure alneſegueiati ꝛ de pruis ꝛ iure đ lētibus ꝛ almelea.ſ.almes abſqȝ corꝑe ipoꝝ: ꝛ ut eger nutriat́ cibis infratiuis gn̄atiuis ſanguis frī trahētiſ ad ſiccitatē ꝛ groſſitiē aliq̄tulū: ꝛ declinēt ed ſtipticitatē ſi cut que ſt́ cū ſumac ꝛ granatis ꝛ lentibus cū aceto ꝛ ci cere fracto niſi tīeat́ ſiccitas nature. Et tu q̇dē ad curā das capitis egritudines lenificatiōe multū nature indi ges ſicut in hac diſpōne. Sẏeſt gᵒ tibi ut hec ſtiptica tē pes cū mānb ꝛ ſiracoſt ꝛ oībus que reſoluūt cū lenita te. Et oȝ ut cibi iſti ſint boni chimi. Eȝ tu miora de q̄ti tate eoꝝ ꝛ nō fiat ex ipis repletio. ¶ E qū admiſtras ēbrocas ꝛ unctiōes admiſtra ex eis eas in q̇bꝰ ſit infra tio ꝛ in q̇bꝰ nō ſit hūectatio fortis: ſed ſit in eis reꝑcuſſi o aliq̄ ꝛ ſtipticitas aliq̄ ſicut ē aq̄ granatoꝝ ꝛ exṗſſiōes ſre ſtiptice fructuū ꝛ folioꝝ ꝛ radicū et mucilago pſilij cū aceto et aq̄ uirge paſtoris. ¶ Cura āt facte ex mā cholerica eſt hec. Nā ſi cū ea uides aliq̄tulū motū ſan guis cura ē ut ſanguis parūꝑ eūet́: et ſi nō incipiat́ ab eūone ſicut cū myrobalāis ſi nō fuerit febris ꝛ ſi n̄ cuȝ lubricitātibus: ꝛ cū eis in q̇bꝰ nō ſit exṗſſio: ꝛ aſperitas fortis ſicut cū ſiracoſt ꝛ ſirᵒ de fructibꝰ ꝛ aq̄s lupuli. Et qn̄ ēt eūat́ cū fumoterī ꝛ cliſteribꝰ lenibꝰ. Et ſi mārie cholice fuerit groſſe ꝛ fuerint ibibite in tunicis ſtōi: ita ut nȝ uomitu expellāt́ nȝ lubrice fiāt ſolutiuis lubrica uis neceſſariū erit eūare cū hierapic̄.cū ſcamonea ſm deſcreptiōes dictas: aut augm̄tare eā ꝛ afferre eā ſuꝑ lubricātia: aut eūare ꝛ afferī eā cū decoctiōe myrobal. ſm ꝙ uidebis in antidotario: deide ꝑmuta ꝯplōnē cū e o ī quo ſit infratio ꝛ hūectatio corꝑis q̇dē cū cibis ꝛ ſi rupis uel potibꝰ ꝛ capitis q̇dē ſi in ipo ſolū cā fuerit cū

curis ṗdictis in canone ꝛ cū oī quo malitia ꝯplōnis ca lide ꝛ ſicce curat́. Et ſm cauſas cōes calō ꝛ cōes ſic co. Et ex epithimatibꝰ q̇dē ꝯferētibꝰ ſoda ſt́ troc. de cro co: ꝛ uigilijs ēt ꝯfeīt. Quoꝝ deſcriptio incipit. ℞. croci auī.vij. myrrhe auī.ij. exṗſſiōis acreſte calcadis gūmi oīum triū auī.i. ꝛ mediū. alumis iameni auī.viij. colco tar auī.v. medicine iſte bn̄ puluerizat: cn̄ uino pontico tēperent́ ꝛ ex eis troc. iforment́. Qūqȝ neċarij fuerint unꝰ eoꝝ ſoluat́ in aceto miſto cū aq̄ roſ. ꝛ liniat́ ſuꝑ utꝝ qȝ tṗs: ꝛ ſodā q̇dē calām in febribꝰ multiplicat uſus epi thimatū uapores exire nō ꝑmitentiū ꝛ ſanat eā attrac tio aceti ꝛ aqua roſ. per nares.

¶ De cura ſode frigide abſqȝ materia aut cum materi a phlegmatica aut melāncolica. capitulum. xij.

Q Onfert illi uaporatio cū eo quđ calefacit actu ex pānis calefactis ꝛ ex milijs calefactis ꝛ ſale calefcō Et miliū q̇dē ē ſubtilius ꝛ magis equale: qn̄ ṽo oēs e os iuuat ꝛ ꝑꝑe q̄ ex eis ſt́ ꝯgelati qū eoꝝ corꝑa ſt́ mun da ꝛ nō ſentit́ in aliquo eoꝝ motus hūoꝝ ſi ipſoꝝ capi ta in ſole denudent́ poſitoꝝ in oriente eꝰ uſqȝ quo ſanēt́ ꝛ eoꝝ ſoda ꝛſoluat́. ¶ Et ꝯgelato q̇dē neċiū ē ut eiꝰ ci bꝰ mioret́ ꝛ ipſius nā ſoluat́: ꝛ ſi nō cū alio ſaltē cū cli ſteri: ꝛ ſeꝑet́ int́ ipm ꝛ int́ motus corꝑeos ꝛ aniales ꝛ cogitabiles ꝛ ꝓhibeat́ potus ſrus ꝛ int́dicat́ ei exire ex tra ꝑꝑ frigus. Et oēs q̇dē q̄ hn̄t ſodā ex frigore pꝰ pur gatiōȝ ſi ea indigēt iuuāt unctiōes ꝛ caputpurgia ꝛ ſu ctiōes naribus ꝛ odoram̄ta ꝛ ēbroce ꝛ ēplā calefacīē tia ꝛememorata. Et ex illiſ q̇dē q̄ eos iuuāt eſt bibeī uti nū odoriferꝝ ſubtile forte cū ſemibꝰ.ſ. cū eis q̄ ſt́ ut ſem̄ apij ꝛ ſem̄ feniculi et ſe. bautie et aniſum et cyminuȝ et daucū et petroſelinū et q̄ talit́ currunt. Nā hec nos ſe curos faciunt hūores i ſtō ꝯphendi ad feruorē faciēdū paratos. Et qū ifirmus febreȝ nō hȝ ꝛ timet́ ut fortis fiat. Et iuuāt eos ēplm de ſinapi. Et oīa ēplā rubificā tia ꝛ ꝑꝑe qn̄ in eis recipiunt́ ſinapis ꝛ gūmi rute ſilue ſtris ꝛ epithia ſcm̄ ex cinere ꝛ aceto iā exꝑtū ē. Et ſilr̄ uene cū oleo amigdalio amaro inūcte ꝛ totū illud ſit pꝰ abraſiōȝ. Et comeſtio alleoꝝ ēt eſt ex eis q̄ ꝯferūt ſode frē. Curatio āt ſode frē cū mā phlatica ē ut eūet́ corpꝰ ſi hūor in eo fuerit cōicās: deide admiſtret́ cibi miora tio ꝛ eꝰ ſubtiliatio ꝛ admiſtrent́ ſeia q̄ nō faciūt ſodā ꝛ admiſtrent́ ſubtiliatiua uel maturatiua et eūatiua det́ minata incipiēdo a minio: deide fiāt cure alie narrate ī canone: et admiſtrent́ ēt q̄ eoꝝ dolores ſedēt. Et oīa q̄ hꝰ neċium ē uti ī cura frē et hūide. Et admiſtrent́ tyria ce ꝯfecte ī ſeptimana ſel. ¶ In cura āt ſode frē cū mā mlica oȝ in ea ēt fieri ſm ꝙ dcm̄ eſt in canone de phlo mia ſi neċia eſt ꝑꝑea ꝙ ſanguis ē uincens ꝛ corruptus Et eūantia ſm ſuos gradus: pꝰ digeſtiua ꝯtinua: deide ꝑmuta ꝯplōnē uijs ṗdictis: et admiſtra qđ generet ſan guinē ſubtilē laudabilē hūidū tenueȝ. Et ſmo q̇dē iā ꝯ pletus eſt in ipſo. Ex eis āt q̄ ipſi multū ꝯfeīt ſt́ grana gariofiloꝝ. Et nos rememoremur ēt hic quđ dixit Ar chigenes ī cᵒ phlebotōie alcheeli et nos iā attulimꝰ illđ

¶ De modiſ epithimatū ꝯferentiū ſode frigide. C. xiij

I Incipiat́ a raſiōe capitis ṗꝰ: deide ſūmant́ auī. euforbij et auī. baurac et auī. đ ſe. armel. et duo auī. ſiluīis rute et duo auī. ſinapis et terant́ et tēꝑent́ cū aq̄ amaraci et liniat́ caput ex eis. ¶ Et ex bonis e pithimatibꝰ eſt hoc. ℞. pipis auī.i. fecis olei de croco auī. ꝛ tertiā. euforbij recentis auī.i. ſtercoris colūbini auī.ij. ꝯiungant́ oīa pꝰ ꝯtritiōm cū aceto forti: deide li niat́ ex eo locꝰ rubificādus. ¶ Et iterum epithima ex

euforbio ⁊ sale ⁊ baurac: ⁊ ēt ex euforbio ⁊ aloe ⁊ myrrha ⁊ gūmi arabico ⁊ castoreo ⁊ croce ⁊ aniso ⁊ sarcocolla ⁊ costo ⁊ ture • fiat ex eis epithima cū aqua rute ¶ Ex epithimatib⁹ bōis oī egritudini nuche ⁊ emigranee sēc est ut liniat̄ loc⁹ cū lapide egyptiaco qm̄ ē uehemētis iuuamēti. ¶ Et ēt pipis al. croci ābop. ʒ. ij. euforbij. ʒ. i. stercoris colūbini siluēis pōdus. ʒ. ſ. misceat̄ cū aceto ⁊ liniat̄ inde frons. ¶ Et itez aloes myrrha euforbiū castoreū epithimū cost⁹ piretz pip liniant̄ cū uino antiq̄. ¶ Et ēt medicam̄ aliud sterc⁹ colūbap et ē ualde forte. ¶ Et itez pipis ꝯmistiōis croci. ſ. troc. d croco p̄dicti ābop auī. ij. euforbij auī. ſ. stercōis colūbap auī i. ⁊. ſ. p̄pent̄ cū aceto ſm q̄titatē nec̄itatis. ¶ Et iste q̄dē medicie qñz admistrant̄ ꝯquassate cū sābaco: ⁊ ꝯmistiōe lactis: aut albedine oui quandoqꝫ pure ⁊ gradus illorum sunt diuersi.

¶ De modis caputpurgiop iuuātiū sode sēc. C. xiiij.

Ex eis est caputpurgiū de nigella p̄dcm̄ ī singularib⁹. ¶ Et ex eis ē qd fit ex muima cū castoreo ⁊ muscho. ¶ Et existiauerit q̄dā ꝙ qū fit caputpurgiū ex septē folijs origani ⁊ vij. granis sinapis tritis cū oleo uiol. est iuuās. ¶ Ex eis v̄o q̄ sūt expta ē ut ex muscho ⁊ sigia ⁊ ābra ꝯmistis q̄titas lētis unius sumatur exinde caputpurgiū fiat in oī hora. ¶ Et ex eis q̄bus ad illud fit caputpurgiū ⁊ calefaciūt ⁊ eūant ē oleū de pulpa colloq̄ntide: aut oleū in quo soluta est exp̄ssio cucūeris asinini: ¶ Et ex eis q̄dē q̄ q̄dā existiant esse uehemētis iuuamis ad illud ē ut sumat̄ exp̄ssio foliop enule exp̄ssop sine aqua ⁊ fiat caputpurgiū cū eo distillādo in die tres guttas in narē qū est ieiunus: deide p⁹ horā ꝯsequent̄ adhibeat̄ oleū uiol. ⁊ sorbeat īmediā multe unctuositatis. ¶ Et ex eis q̄dē q̄ ꝯueniūt huic mō est ut sumat̄ fellis tauri citrini pōdus. ʒ. iij. ⁊ mumie pondus ʒ. ij. ⁊ muschi. ʒ. i. ⁊ cāfore medietatē. ʒ. ⁊ fiat caputpurgiū cū eo. ¶ Et itez sumant̄ gūmi rute acrestis auī. i. radicis lilij melī colati añ. auī. i. ⁊. ſ. ꝯiungātur oīa cuz exp̄ssiōe sicle: ⁊ distillent̄ in nares. ¶ Et ēt caputpurgiū iuuās buchormariē sicci auī. iij. baurac sumac ābo rū auī. iiij. terant̄ bn̄ ⁊ in nares cū cāna īsuflent̄ ⁊ eger caput suū eleuet ⁊ fortiter narib⁹ attrahat. ¶ Et itez nigelle auī. iiij. exp̄ssiōis cucūeris asinini auī. ij. salis ā moniaci auī. ij. misceant̄ cū oleo de alcāna ⁊ oleo cucumeris asinini ⁊ liniat̄ ex eis loc⁹ intus in narib⁹ ⁊ eger narib⁹ fortit̄ sugēdo anhelitū trahat. ¶ Qūqꝫ p⁹ horā ex capite res mlta descēderit tūc lauet̄ cap̄ cū aq̄ calīa.

¶ De modis oleorum quibus inungitur caput eius qui patitur sodam frigidam. C. xv.

Conferunt ei oīa olea calīa ī q̄b⁹ cocta sūt ea que sūt sicut anetū ⁊ calamētū et amaracū ⁊ sceba ⁊ sisibet ⁊ ruta ⁊ folia lauri ⁊ ea que iā diximꝰ in canone. ¶ Dispō v̄o olei balsami ē quā iā sciuisti illic: ⁊ hoc ēt ꝯueniēs est caputpurgijs ⁊ distillatiōib⁹ in aure. ¶ Insuflatio ꝯferens illi q̄ hʒ sodā tp̄ralē. ℞. exp̄ssiōm cucumeris asinini buchormariē nitp terant̄ ⁊ in nares insuflent̄: aut nigella ⁊ exp̄ssio cucūeris asinini: aut nigella ⁊ parum gummi rute acrestis.

¶ De cura sode sicce sine materia. C: xvi.

In sicca q̄dē que fit cū mā cholica aut sanguine a ſmo iā p̄terijt ⁊ nʒ restat ſmo nisi ī soda sicca sine mā. ¶ Principiū g° cure e⁹ ē regere egp cuz cibis hūectatiuis bōi chimi ⁊ p̄p̄e multi nutrimēti sicut uitellus oui ⁊ sicut ius gallop uel pullop pinguiū ⁊ cubugi ⁊ tabeiz ⁊ sorbitiōes pingues cū oleis hūidis: deide d clinet̄ a pte calī ⁊ sēi ad illud qd ē ꝯueniētius. ¶ Ex eis q̄dē que ꝯferūt ē admistratio caputpurgiop hūidop cū oleis laudatis sicut oleū amigdalinū amap ⁊ oleum de cucurbita ⁊ reliq̄. ¶ Qd si aliq̄d ex hoc nec̄ium ē ad ꝯplōnē eq̄dā cū infiatione ⁊ calefactione misceatur cū eo aliq̄d ex oleis equās ip̄m. ¶ Et fortasse siccitas facit eueniē in subām cerebri diminutōm māifestā ⁊ prepabit ip̄m dolorib⁹. oportebit g° illic ut admistrētur caputpurgia ex medullis in potu datis que sūt extracte ex crurib⁹ ouiū ⁊ uitulop ⁊ pinguedinib⁹ gallinap ⁊ tabeiz ⁊ cataraz ⁊ ex stercore uaccap ⁊ caprap. ¶ Et ex eis que eos iuuāt ē capiti apponere ēplm ex phbeludez subtili facto ex silīa tritici ⁊ silīa ordei ſʒ nec̄itatē ⁊ zuccaro albo ⁊ oleo amigdalino aut de cucurbita aut effusio subtilis ex eo sup syncipūt. Et qñz fit margo cū coronatōe ex massa pp id qd effundiē super caput.

¶ De cura sode ab apostemate. C. xvij.

Cuiusqꝫ āt spēp sode facte ab apatib⁹. Curā i c⁹ sig̃lari dicē⁹. ¶ De cura sod opilatōis. c. xviij

Cura sode opilatōis ē cū maturatōne p ea que scis: deide eūone postea cū usu asabaiaret: deide cū resolutōe p ēbrocas ⁊ ēpl̄a ⁊ odoramēta ⁊ gargarismata. Postea cū maturatiōe: deide fiat admistratio: deinde resolutio donec remoueat̄: ⁊ iā scit̄ q̄litas illius i loco suo. ¶ Qd si in capite ē ꝯplexio calīa: aut pp opilatōm grossam curatio tibi fit difficillis. ¶ Oʒ ut admistres aptiōm faciētia: deinde qū excitat̄ soda aut nocumētū capitis: ppea ꝙ curatio fit cū calīo succurre illi cū infiantib⁹ cū q̄b⁹ ē mollificatio in q̄b⁹ nō ē stipticitas: postea qū q̄escit reitera: ⁊ nō cesses faciendo donec opilatio apperiatur. Et hoc totum iam diximus.

¶ De cura sode ex uenis ⁊ uaporibus detentis in capite per causam extrinsecam. C. xviiij.

Que āt fcā ē a uentis grossis medicāda ē cū hieris p̄mū deinde cū alienatiōe totius quod uaporat ⁊ inflat: sicut nux ⁊ dactili ⁊ sinapis siue sit calīm siue fēm: ⁊ admistrent̄ ēbroce ⁊ ēpl̄a p̄dicta ⁊ odoramēta ⁊ caputpurgia narrata in canone: ⁊ odoret castoreuz ⁊ muschū p̄p̄e. Et si qū ē ieiunus igrediat̄ balneū ꝯfert i h⁹ c°. ¶ Qd si ip̄op p̄ncipiū a stō fuerit: in ip̄op cura admistrent̄ eūantia p̄dicta. Et p̄p̄e ea quop descriptione ʒ recipiūt oleū de kerua: ⁊ e⁹ loco recipiūt oleū antiqū ⁊ utātur diacymino ⁊ q̄ talī currunt de q̄b⁹ rememorabimur in cura egritudinū stōi ⁊ ꝯfortet̄ caput p⁹ curā e⁹ cū oleo myrtino ⁊ laudanino ⁊ oleo de lilio: ⁊ exp̄ssiōe cup̄ssi ⁊ alebetheb ⁊ cipi: ⁊ in quo ē calefactio ⁊ stipticitas ⁊ adhibeat̄ ēt scarificatio in extremitatib⁹ ut trahatur ad ꝯriū e⁹. ¶ Hūtiū v̄o eā q̄ fit a uaporib⁹ si fuerit e⁹ generatio in ipso capite: ⁊ eger nō inuenerit i stō suo inflatōm ⁊ rugitū nʒ in hoc augmētatur ⁊ minuit̄ pp repletiōm ⁊ eūonē ⁊ pp cibos uaporosos ⁊ pauci uaporis: cura ē ēbroce carminātes note ⁊ ꝯfortatio capitis cū ēpl̄is resolutiuis ⁊ in q̄b⁹ sit stipticitas pua ⁊ odoramēta subtiliatiua ⁊ in eis ē sufficiētia. ¶ Si āt fuerit in stō tūc ex eis q̄ ipsi ꝯferūt ē illud qd stōm ꝯfortat sicut mastix geleniabi deide diacyminū ⁊ que sūt illis similia. Qūqꝫ cib⁹ recipitur in stō ⁊ incip̄ uaporare ⁊ facit sodā: recipiatur p⁹ ip̄m mucilago psilij ⁊ corriādruz siccū cū zuccaro. ¶ Et si timetur frigus stōi ex mucilagine psilij admistretur mucilago seis lini cū corriādro sicco et ꝯforta caput cū eo qd scis postq̄ ipaz curaueris et sedaueris cū eo qd oʒ ut ipsa sedetur ex ēbrocis et odoramētis narratis: et p̄p̄e cū amaraco: et fortasse ei ipʒ

solū erit cā liberatiōis integre et utere attractiōe ad 3
riū. Q.ū gͦsenſis ꝙ in mā uaporoſa ſit calitatis ſupflui
tas ꝑ id quō inueniť de ſignis calitatis: alienabis ſubti
liātia multe calefactiōis uehemtez ſicut euforbiū et reli
qua. Immo incipies ꝑmo attrahere ad 3riū et purgaī
cū gargariſmis et adiſtrabis ēbrocas tēꝑatas ī balneo
¶ De cura ſode uenientis ex uento qui penetrauit ad
interiora capitis. C. xx.

QUm āt ſoda capitis fit ex uentoſitate intrante
extrinſecꝰ ꝯſidereť hꝰ an ſit uentꝰ calidus eſtiuaľ
aut frigus hyemale: deinde ꝯſidereť locꝰ introitꝰ ipſius
Nā ſi ē calidus et eꝰ introitus ē auris diſtilleť in ea olʒ
camemillinū tepidū: aut olʒ alkeirinū: aut oleū anetinū
ꝯquaſſatū cū pauco oleo roſ. ¶ Et ſilr ſi fuerit eꝰ introi
tus naſus diſtilleť illud in nares. Et admiſtra ēbrocas
cū eis que facile reſoluunt ex eis que diximꝰ: ꝙ ſi mali
tia ꝯplonis ei ſuccedit calē cū eo qō facile ē mediceť et
incipiať ab eo qō ē paꝝ ſ͛m. Si āt nō iuuat augmēteť:
ꝙ ſi fia fuerit pōes oleū ad q̄cunqꝫ haꝝ duaꝝ extremi
tatū neciū fuerit ipm admiſtrare calm: et in ipſo ſit cā
ſtoreū et muſchus. Et miora et multiplica ſ͛m q̄titatē
neceſſitatis: et admiſtra ēbrocas et empla ꝓdicta ſ͛m il
lud reſolutiua cala: et aliena totū qō iflat et ſtrigit nām
¶ De cura ſode contingentis ex uaporibus malis ad
uenientibus capiti exterius: capᵐ. xxi.

ET ſilr ſť cure uapoꝝ maloꝝ extrinſecꝰ aduenien
tiū: et qñʒ ſť ſ͛i raro tñ: ſicut uapores locoꝝ al
mutakaregi limoſoꝝ: ſ͛m plimū ꝟo ſť calidi: quos q̇dem
reſolue cū ēbrocis tēꝑatis ſi ex eis plurimū retineať
et imagineť ſcotomiā et ꝟtiginē: et naribꝰ attrahātur o
doīs tēꝑati bōi ſicut roſe et olei eꝰ et nenufaris et uioľ.
ꝙ ſi uehemēs ſentiť calas cāfore et ſandali et admiſtreť
ablutio capitis in balneo cū aq̄ cala et malua. ¶ Fr̄is
ꝟo ꝯferunt odores muſchi et caſtorei et illud ſufficit.
¶ Si āt uapores ſint fumoſi neceſſaria ē humectatio
fortis cū oleis ꝓdictis cū infr̄antibꝰ determinatis: et inge
nieť ut nares abluanť cū hꝰi oleis et naribꝰ ex eis fortiť
ſugať trahēdo ad ſupiora: et ꝟuādo illud in ipſis: dein
de effluere dimittať: poſtea renoueť opꝰ illud aſſidue.
¶ Et ſilr cū aqua ro. et aqua de ſalicibus et aqua cu
curbite ⁊ ſuꝑ uapores haꝝ aquaꝝ plurima fiat inclina
tio: ꝙ ſi ex eis īpedimētū malitie ꝯplonis genereť: ſicut
fit ex fumo ſulfuris ⁊ fumo arſenici ⁊ ſimiliū admiſtreť
cāfora in oleo cucurbite: ut hūectet unū ipſoꝝ ⁊ infrigi
det alteꝝ. Et ſilr admiſtreť cāfora in oleo lactuce ⁊ ole
o uioľ. Et ſterne locū totū ex folijs ſalicis ⁊ odoriferis
humectantibus.
¶ De cura ſode ꝯtingentis ex odoribꝰ bonis. C. xxij.

QUa q̇dē que fit ab odoribꝰ bōis ſicut calidi ⁊ no
cēt calitate ſua nō ſiccitate tm̄: cureť odoribus
bonis fr̄is: ſicut ſi nocumētū ꝯſequēs ſit ex odoꝛ muſchi
⁊ croci cureť cū cāfora ⁊ ſandalo. Et ꝯſeqñs ex canfo
ra cureť cū muſcho ⁊ croco ⁊ ſi fuerint ēt nocentes cū
hoc cū deſiccatiōe ⁊ ſiccitate tunc cura erit ut nō ſis ꝯ
tentus in cura nocumēti muſchi: ꝟbigr̄a cāfora: ſed ſi eſt
poſſibile ſuccurre cum caputpurgio ex oleis humectā
tibus infrigidatis qm̄ iam ſufficiet ⁊ ſi non ſaltem cum
canfora in ejs diſſoluta ⁊ ſimiliter econuerſo.
¶ De cura ſode ꝯtigētis ex odoribꝰ fetidis. C. xxiij.

HActe ꝟo ex odoribꝰ fetidis cura ē cū bōis oppo
ſitis eꝰ in ꝯplone: ⁊ ſi in illis odoribus fuerit de
ſiccatio ingenieť ut ſint odores illis oppoſiti hūectāteſ
ſicut odores nenufaris ⁊ uioľ. ⁊ ſalicis ⁊ ad hꝰ ē oleū. ſ.
oleū ſalicū bonū hñs ꝓꝑetatē ſupra oēs odores oppoſi
tos odoribꝰ bōis ⁊ fetidis calitae nocentibꝰ tēꝑandi ⁊
humectādi. ¶ De cura ſode ex ebrietate. c. xxiiij.

ISoda āt ꝯtingente ex ebrietate in ꝑmis oʒ ut
admiſtreť ſtōi purgatio: aut uomitu ſcō cū oxy
melle ⁊ ſe. raphai: aut oxymelle cū aq̄ tepida: aut cum
uomitibꝰ leuibꝰ ⁊ medijs de illis quos in antidotario fa
ciemꝰ: ꝙ ſi uomitus nō fuerit obediēs ⁊ timeť eiꝰ admi
niſtratio ſolueſ cū hiera ꝯfortata cū ſcamonea ne eꝰ mo
ra ꝓlongeť: ꝙ ſi tibi fuerit aliq̇d ꝓhibēs ab admiſtratōe
eꝰ qō ē calm ꝑꝑ egritudinē calam: ſolues cū decoctiōe
myrobalanoꝝ: aut ſirupo de fr̄uctibꝰ ſolutiuo. Et ſi aīa
aborruerit hꝰi ſolutiua ſolues cū aq̄ utrorūqꝫ granatoꝝ
cū pulpa ſ͛m ꝙ dicemꝰ in antidotario uigorata cum ſca
monea parump: ⁊ nō timeas ꝑꝑ ipſius calitatē: Et ſi
ē aliq̇d qō ſuꝑet ab cūantibꝰ cuiuſcūqꝫ modi fuerit fac
eos dormire quouſqꝫ digerať qō in eoꝝ ſtōis ꝯtineť de
uino. Et iſtud q̇dē appꝫ ex colore urine ⁊ eꝰ tinctura.
¶ Et frica pedes eoꝝ cū ſale ⁊ oleo uioľ. Et ſuꝑ ipſo
rū extremitates effundať oleū camemillinū. Deide fac
eos ingredi balneū: ⁊ ut capita ipſoꝝ ungant olo roſ.
infr̄ato nō tñ uehemēter ⁊ cibenť lentibꝰ ⁊ acreſta ⁊ ſili
bꝰ. Et in caulibꝰ q̇dē ē ꝓꝑetas q̄ uapores a capite ꝓhi
benť. G. inq̄t ſi cibas illos pullis colūbaꝝ nō erras.
Et ꝟi ꝙ cā ſit ſubtilitas ſanguis ex eis generati ⁊ forti
tudo eꝰ ad reſoluendū uapores. Et opʒ ut eis tribuas
fructus ſtipticos: ⁊ ut ſit potus aque. Et nō aliud niſi
ſtōus fuerit debilis ⁊ timeť ipſius laxitas: tūc ei ꝓhibe
eos a multitudie potꝰ aque fr̄e: ⁊ pota eos aq̄ granati a
cetoſi ⁊ ribes ꝑꝑe: ⁊ rob eꝰ ⁊ acetoſitate citri ꝑꝑe ⁊ rob
ipſius ⁊ cydonioꝝ ⁊ maloꝝ ⁊ tranſglutire coriādrū ſic
cū cū zuccaro ſ͛m pōdus: ⁊ pōdus ꝯfert eis: deide fac
eos dormire ⁊ q̇eſcere qm̄ ē radix in cura ipſius: ꝙ ſi
ꝑꝑ hoc nō q̇eſcūt reitera illud eadeʒ die ⁊ in mane. Et
pone cibū ipſoꝝ q̄ hʒ infr̄atiōm ⁊ hūectatiōm ⁊ ſubtilia
tiōm ſicut ē uitellus oui: ⁊ ſuꝑ eos funde aq̄ calam mľ
te reſolutiōis. Et admiſtra eis ſōnū inq̄tū potes: dein
de qū remoueť nauſea ſi fuerit ⁊ remanet ſoda abſcide
oleū roſ. ab eis: qm̄ nociuū ē eis pꝰ illud qū priꝰ fuerit
necariū ad ꝯfortādū caput ⁊ ꝓhibendū uaporē. ¶ Et
qñqꝫ remoueť in inſtāti: ⁊ oʒ ut ſtatī admiſtes oleuʒ ca
memillinū loco eꝰ fricādo ad reſoluēdū: ꝙ ſi ꝑꝑ illud ñ
remoueať adhibeať oleū de lilio qm̄ ipm ē ultimū ⁊ ex
ꝑtū. Amplius qū ebrietas incipit alleuiari ⁊ deſcēdeꝛ
fac eos āmbulare paulatī ⁊ paulatī. Et ciba eos tūc car
nibꝰ piſciū petroſoꝝ ⁊ teſticulis galloꝝ ⁊ pullis cū her
bis fr̄is. ¶ Et oʒ q̇dē ne ſuꝑ cibū āmbulent: ſed pꝰ tres
horas: Et ulťiter melius ē ut ꝯſideres digōnē eoꝝ cum
ſōno aut q̇ete lōga donec ſtōus parūꝑ alleuieť. Deide
admiſtreť oxymel zuccarinū ſi fuerit calefacti: aut mel
linū ſi fuerint hūectati ⁊ infr̄ati ⁊ redi ſuꝑ fricatiōeʒ pe
dū ſuoꝝ: deide āmbulēt nō laborioſe: aut moueanť alio
motu nō laborioſo: ⁊ ſ͛ʒ ꝙ oʒ eos a puro aceto ⁊ alnu
ri fieri alienos: ꝙ ſi abſtinere nō potuerit utanť eo qō
ñ ē acutū. Q.ūqꝫ paꝝ feceris eos āmbulare admiſtra eis
tinā ⁊ balneū: deide ad ultimū oʒ ut eos infundas cum
ēbrocis equalis reſolutiōis ⁊ cibes eos carnibꝰ leuibꝰ.
¶ Medicam̄ optimū ebrietati. ℞. ſeis endiuie ſeminiſ
caulis berberis mūdati ex ſeie ſuo ⁊ ſumac ⁊ lētiū excō
ticataꝝ roſaꝝ ſpodij oium equalr ꝯmiſceanť oia ⁊ biba
tur ex eis pōdus triū. ʒ. cū tyriaca uel chirata cāfore ⁊
℥. aq̄ grātī: aut aq̄ ribes: aut acetoſitatis citri ⁊ rob eꝰ.
¶ De cura ſode euenientis ex coitu. C. xxv.

Hec soda accĩt q̇dẽ ꝑꝑ siccitatẽ quã ipse fecit ip
sum possidere. Et eꝰ cura ẽ quã diximꝰ in cꝰ cu
rõis sode sicce. Post quã declines cũ hũectãtibꝰ ꝑꝑ re
pletiõm in corꝑe cui suꝑuenit motus coitus ꝯpositus
ex corporeo ⁊ aiali ⁊ eleuat uapores fraudulẽtos. ¶
Oꝫ ei ut cui illud accĩt successiõe coitus: aut qui reple
tiõm hꝫ incipiat ꝑmũ a minutiõe: aut cũ solutiõe si una
queqꝫ fuerit necessaria: aut una eaꝝ: deide ꝯfert cerebꝝ
cũ oleis ꝯfortatiuis: sicut oleo roſ. aut oleo myrtino ⁊
nutriat̃ cꝰ que sĩt uelocis digõis ⁊ bõi chimi ⁊ remouẽt
coitum: ꝙ si non inueuit eius excusationem non coeat:
dum est ieiunus.

¶ De cura sode facte ex ꝑcussiõe: aut casu ⁊ regimie
eius cui accidit ꝯmotio cerebri ⁊ uulnus. C. xxvi.

Oportet ut sit tua uoluntas ⁊ finis rei tue ⁊ tua
intẽtio in eo q̇ hꝫ sodã euẽientẽ a casu aut ꝑcus
siõe ad hoc ut dolorẽ sedes q̃tũ potes ⁊ elõges mãm
q̃tũ potes a loco leso: aut cũ euõne: aut attractiõe ad ꝯ
riũ ut nõ apostemet̃. ¶ Et medica plagaꝫ si acciderit
ut carne repleat̃. Sed nõ ẽ possibille ut carne repleat̃
malitia ꝯplõnis manẽte: qꝛ oꝫ ut in ipius incarnatiõe ꝯ
plõnẽ ꝑtis eꝰ tẽꝑes. ¶ Et scias qr si in illo q̇ hꝫ hoc ĩ
pedimẽtũ apꝑet febris ⁊ ꝯturbat̃ intellectus: tũc iã inci
pit apari. ¶ Primũ gꝰ ꝙ te oꝫ facere in eꝰ cura ẽ phlo
mia cephalice: aut nigre: ut apatio ꝓhibeat̃. Si ãt illic
ẽ repletio oꝫ ut utaris clisteribꝰ acutis saltẽ cum pulpa
colloq̇ntide. Uerũtñ si hũerit febrẽ: tũc clisteria eq̃bis
ꝙ si clistere nõ ꝯuenit oꝫ ut euẽt̃ cũ aliquo qḋ sit sicut
pilule chochie si febrẽ nõ hũerit: ꝙ si hũerit calorẽ q̇ fe
bre sit mĩor nõ ꝑmittas ipsoꝝ potiõm: necessaria ẽ ei e
uacuatio ut securet̃ apama. ¶ Deinde oꝫ ut ꝯsideres
Nã si illic fuerit uulnus oꝫ ut medicet̃ ꝓus. Et necium
ẽ tẽꝑare locũ in ꝯplõne sua dõec recipiat curã: ꝙ si nõ
fuerit ẽplastret̃ locus ex eo qḋ locũ ꝯfortet: sicut sunt
ẽpla quoꝝ aq̃ sĩt sicut aq̃ myrti ⁊ salicis. Et quoꝝ olea
sĩt oleũ myrtinũ ⁊ liliaceũ ⁊ roſ. Et eoꝝ ꝑmistiões sĩt in
q̇bꝰ ẽ stipticitas subtilitas ⁊ resolutio pauca: sicut rosa
⁊ melilotũ ⁊ calamus aromaticus ⁊ camemilla ⁊ bolũ
armenũ ⁊ alum̃ iameni cũ uino odorifero. Et fortasse ꝯ
tentus eris oleis ex eis: ⁊ recte agit q̇ eis utit̃ tepidis.
¶ Et fortasse dolor ⁊ timor apatis facit necium ut pa
rũꝑ infrient̃: ⁊ oꝫ ut caueant̃ balneũ ⁊ uinũ ⁊ ira ⁊ cibi
uaporosi ⁊ calefacientes: ꝙ si locus incipit apari tunc
necesse ẽ admistrare stiptica fortis stipticitatis ⁊ infrigidati
onis sicut cortices granati ⁊ balaustias ⁊ lẽtes ⁊ rosas
ẽbrocãdo caput ex aq̇s eoꝝ ⁊ faciendo ẽplm ex fece ip
soꝝ: deide pꝰ illud fiat ꝑmutatio ad illud ĩ quo cũ hoc
sit subtiliatio: sicut cuꝑssus ⁊ mirica ⁊ cydonia ⁊ oliba
nũ. ¶ Et qũ ꝑcussio fuerit ꝯmouens caꝑ oꝫ tunc ut ĩ
cipias dare ad potãdũ tiricados cũ aq̃ aut sirᵒ mellino.
Ipsi ei cũ eo liberãt̃: ⁊ scias qm̃ qũ lesio ꝑuenit ad ue
lam̃ cerebri ẽ in ipsa timor. Et qũ egredĩ ꝑꝑ ꝑcussiõm
sanguis ex cerebro oꝫ ut patientẽ potes cerebellis gal
linaꝝ q̃tũ possibille ẽ: deinde potet suꝑ illud aq̃ grana
ti acetosi: ⁊ qum soluit̃ apa multiplica potum cerebel
lorum usqꝫ ad tres dies ⁊ post phlebotomiam.

¶ De cura sode facte a debilitate capitis. C. xxvii.

Eius cura est ꝑmutatio malitie ꝯplõnis quã hꝫ
et ipius ꝯfortatio cũ cibis odoriferis ꝯfortanti
bus caꝑ in q̇bꝰ ẽ subtiliatio et stipticitas cũ aggregatõe
cãꝝ motiuaꝝ. ¶ Et multotiẽs q̇dẽ cã agens ꝯpar cãe
passiue debili ẽ aggregatio humoꝝ maloꝝ caloꝝ in stõ
Oꝫ gꝰ ut euẽt̃ ꝑ id qḋ ẽ ei ꝯueniens: et ut afferat̃ cibus
adiungẽs ad terminũ cꝰ qḋ ab eo resoluit ṽtus resoluti
ua et suscipiẽs digõnẽ. Et si nõ repiunt̃ utreqꝫ ꝓpeta
tes postreme eligat̃ melior eaꝝ. Et melior q̇dẽ hora ĩ
qua cibãdus est: ẽ post introitũ balnei. Et oꝫ ut fues e
oꝝ cenas: et ut ipsoꝝ cibi sint sicut capparis et oliue cũ
caseo ut ꝯfortet̃ os stõi eoꝝ. Hip. ãt ꝯcessit eis in potu
uinũ absolute. Et. Gal. elegit ut sit mistũ: aut subtile: et
ut aggregentur utraqꝫ et sumatur cum pane.

¶ De cura sode fcẽ a fortitudie sẽsus cerebri. c. xxviii.

Eius cura est ut sensus paꝝꝑ fiat piger cũ cibis
q̇ nutrimẽtũ cerebri ingrossent: sicut caꝑ assum
ptio cũ frumẽto et ordeo et carnes bouine si digõ ẽ for
tis: aut cibis factis cũ lactuca ⁊ portulaca ⁊ caro pi
sciũ: ⁊ qñꝫ admistras reliqua narcotica: sicut sirᵐ de
papauere ⁊ sicut semĩ lactuce: ⁊ qñqꝫ fit ide epithima.

¶ De cura sode que facta est accidens in febribus ⁊
egritudinibus acutis. C. xxix.

Huius alia ẽ q̇ accĩt cũ fortitudie egritudis ⁊ e
ius ꝑoxismo deinde remoueat̃. Et aliqua ẽ q̇
rẽanet pꝰ remotiõm egritudis: aut eradicatiõm eꝰ ꝑoxis
mi: ⁊ illa q̇dẽ q̇ ex ea accĩt in febribꝰ qñqꝫ inq̇etat egrũ
adeo dõec in cã eꝰ q̇ ẽ febris augmẽtũ faciat. Et ipsam
qñqꝫ significat albificatio urine subito: ⁊ eꝰ alt̃atio ĩ simi
tudinẽ urine asinoꝝ qñqꝫ significat essentiã suã in dispõ
ne: ⁊ qñqꝫ significat resolutiõm: oꝫ gꝰ ut redeat̃ ad reli
quas significatiões. ¶ Cura ãt eꝰ ꝯueniens ẽ alrasim
in oleo omphacino cꝰ acceptio sit cũ oleo roſ. aut oleũ
roſ. cũ sale ꝯquassatũ cũ aceto ⁊ tepidũ in hyeme ⁊ in
lenitate febris infrigidatũ in estate ⁊ in fortitudie febris: ⁊
ad ipam iuuat ẽbroca ex decoctiõe ordei ⁊ papaueris
⁊ rosaꝝ ⁊ uiolaꝝ si uapores nocẽt sua acuitate: ꝙ si sua
nocent multitudie: tunc nihil hoꝝ facias imo euã ⁊ ad
mistra qḋ cũ facilitate resoluat: sicut oleũ in quo cocte
sĩt balsaita ⁊ ṽga pastoris ⁊ maiorana cũ ṽga pastoris
si uis resoluei. Ita ꝙ q̇busdã ãtiquoꝝ uisum ẽ ut came
milla epithimet̃. ¶ Quḋ si narcotica ⁊ sõpnifera tibi
necia sĩt ꝓpter doloris uehemẽtiã utere eis cũ cautela ⁊
tiore. Et qñqꝫ ꝓhibet̃ eleuatio materiei in ipsa cũ sauic
⁊ psilio in ꝑncipio: ⁊ dent̃ in potu ẽt: ⁊ qñqꝫ ꝓhibet̃ co
riãdrũ et oleũ roſ. Et qñqꝫ uentosat̃ in ipam. ¶ In li
gatiõe ãt extrẽitatũ ⁊ ipsaꝝ fricatiõe ⁊ admistratiõe re
gimis ebrii est rectitudo ꝯueniens ualde. ¶ Qũqꝫ ex
tremitatũ ligatiõe uteris oꝫ ut ꝯpmas eas qũ fit fricati
o in aq̃ calã. Et si nõ sedat̃ ꝓpter oĩa illa radat̃ caput
⁊ ẽplet̃ cũ camemilla ⁊ malua ⁊ uiola ⁊ alathasceb ꝑ
mistis: et illud q̇dẽ pꝰ rasiõm capitis: et qñqꝫ indigemꝰ
uẽtosis ⁊ sanguisucis. ¶ Et qñqꝫ rẽanet soda pꝰ febrẽ
⁊ pꝰ egritudines acutas. Et ipsius q̇dẽ cura ẽ infrigidatio
ciboꝝ ⁊ eoꝝ hũectatio ⁊ ꝯfortatio capitis ex oleo roſ.
cũ camemillino: ⁊ ut effundat̃ suꝑ utrasqꝫ manꝰ ⁊ utros
qꝫ pedes aq̃ calã bis in die mãe et sero et inungat̃ cũ o
leo uiol. deide iuuet̃ cũ extiguẽtibꝰ qñ apꝑet decliatio
manifesta.

¶ De cura sode cretice. C. xxx.

In soda q̇dẽ cretica ꝯsideret̃ an infirmꝰ inueniat
nauseã ⁊ subuersiõm aie ⁊ tremorẽ in labio ⁊ ṽ
tigines. Et ult̃iter signa decliatiõis nature cũ mã ad su
periora: ⁊ tũc iuuet̃ cũ uomitu fcõ ex oxymelle calefacto
cũ lenitiuis frĩs. Et an ĩueniat rugitus ⁊ inflatõm in u
trisqꝫ lateribꝰ ⁊ ult̃iter signa decliatõis nature cũ mã ad
inferiora. Et tũc iuuet̃ solutiõe ⁊ suꝑer lenificatõm na
ture cũ lubrificatiuis lenibꝰ. i. cũ sirᵒ de prunis ⁊ prũis
infusis in iuleb pꝰ incisiõꝫ ut intumescat ⁊ bibat uiolas
⁊ sirᵐ de tamarindis ⁊ xirasset nõ pondꝰ magnũ: sꝫ q̃titas

eꝰsit.ʒ.v.⁊ q̄ cursu illoꝝ curzūt:aut utꝝ inueniat graui tatē in ptibꝰ renū ⁊ sub costis dorsi ad posteriora tēdē tē. Et uliter signa declinatiōis materie ad uias urine.⁊ medicet cū diureticis:sicut cū oxymelle cui supinitiat pōdus duaꝝ.ʒ.se.melonis ⁊ citroli se.mediādo: ⁊ cibe t cydonijs qm̄ ꝓhibēt uapores ⁊ exuberatōm facūnt. ¶ Aut utꝝ inueniat radios ⁊ rubedinē i oculis ⁊ ima gines citrinas ⁊ elōget hoc:⁊ ñ fluat sanguis ex naribꝰ tūc cū aceto fiat sternutatio ⁊ cū eꝰ uapoꝛ:⁊ in naribus insuflet ⁊ ꝯmoueat nasus eꝰ cū aliq̄bꝰ aspis: aut oppo nat oculos suos radio solis si possibille ē subito ⁊ itue at ipm:deinde dimitte ipm. ¶ Et si inuenerit pulsum undosū ⁊ inuenerit lenitatē in cute admistrēt unctōes fricādo ⁊ bibēdo ⁊ sup cap:⁊ oꝫ ut sint tēpate:ꝙ si iue nerit silitudinē mordicationis ⁊ doloris lassitudis sub aure sua:aut ascella sua:aut inguine suo fiāt sup ea em pla cala attractiua sicut mta ⁊ apiū cū butyro ātiquo Et fortasse indiget ut uētose absq̄ scarificatiōe apponā tur ut mā ex cerebro expellatur ad illud ad quō decli nat ⁊ apostemetur.

¶ De cura sode que dī fieri cā uermium. C.xxxi.

O Portet ut purgatio fiat cū purgatiōe corpis ⁊ cerebri ⁊ deide fiat caputpurgiū cū hierapicra pauca. Et fiat illud in ebdomada aliquotiēs: ⁊ admi nistrent oēs medicie q̄ dicent in cᵒ de fetore nariū. Et oia q̄ ūmes in uētre necāt sicut expssio folioꝝ psici ⁊ ex pssio radicis mori ⁊ aloes ⁊ iuuat sternutatorijs ⁊ ca putpurgijs purgantibus cerebrum.

¶ De cura sode que excitatur successiōe somni ⁊ dor mitionis.capm.xxxij.

O Portet ut cū ea purgetur corpus ⁊ caput per ea que sciuisti:⁊ adiuuat ad ipsam ut tempori bus ⁊ fronti fiat emplm ex cinere ⁊ aceto:⁊ cum eo me lior est cinis de lignis fici.

¶ De regie spēꝝ sode facte p̄ cōitatem. C.xxxiij.

O Portet ut solliciteris in oibꝰ spēbꝰ sode fcē pp cōitatē mbroꝝ de illis mbris:⁊ ut ea eūes cū e is q̄ st eis ꝓpa:⁊ ut ipsoꝝ pmutes ꝯplonē: ⁊ cū hoc cō fortes caput cū ꝯfortatiuis ut nō recipiat si fuerit i pn cipijs cū fris sicut oleo rof.⁊ aceto:pꝰ illud āt si mā fue rit cala ⁊ qualitas cala facias illud idē opꝰ semp. Et si fuerit fra pmuta te ad oleū camemillinū cū oleo myrti no:aut oleū in quo dissoluat gūmi cupssi:aut sit fcm̄ cū folijs cupssi ⁊ expssiōe eꝰ ⁊ tamarici. ¶ Qūq̄ opꝰ m bri expleueris ꝯsidera an accns ꝯuersiōe fiat egritudo ipsa. Et an fiat cā soda fixa in capite. Et tu q̄dē cogno sces mām ⁊ qualitatē:gᵒ fac qō scis. ¶ Et in illa q̄dē q̄ pp cōitatē cruris ⁊ hñs eā sentit quasi aliq̄d eleuet ex crure suo:oꝫ ut si illic sit repletio manifesta phlomet sa phēa:aut uētosēt crura ⁊ purget eꝰ cōpꝰ cū stōaticho.⁊ si nō fuerit ibi repletio māifesta strigant duo crura usq̄ ad inguina ⁊ fiat fricatio i pedibꝰ eꝰ cū sale ⁊ oleo de ke iri. Et si scit locus ex quo incipit cauterizet ⁊ adistre tur sup ipm medicam ulceratiuū ut ulceret ⁊ aperiat. ¶ Cura vo spēi sod facte cā uapoꝝ ascēdētiū ex mbris corporis ad caput:si cā fuerint uapores ascendētes est ut sumātur añ periodū fructus: ꝙ si nō fuerit pntes a qua fra q̄uis sit ieiunus. Et de fructibꝰ ꝯueniētiora st cydonia. Et coriādrū ē ex eis q̄ in ipsa iuuāt. Et ē ex eis q̄ ꝓhibēt eleuatōm uapoꝝ: Et silr est dispō eiꝰ q̄ fit ꝓpter cōitatē epatis. Et iuuāt ad illud ꝓpe diuretica uel exuberātia ⁊ eplatio epatis ex eplis q̄ mām retinēt ¶ Cura āt spēi sode facte ꝓpter cōitatē stōi:cꝰ cā est d bilitas stōi:⁊ ꝓpe debilitas oris eꝰ ita ut suscipiāt mās: ⁊ corrūpant in ipso chimi. Et illud fm plimū nō exci tat nisi fm uacuitatē est ut deglutiat bucellas infusas i aq̄ acreste ⁊ aq̄ utriusq̄ granati ⁊ q̄ illis st silia: aut in rob fructuū stipticoꝝ bōi odoris. Et ut sorbeat sorbiti ones panis:aut farine tritici torrefacte cū aliquo qō sit sicut granū granati ⁊ silia. Qū ei hec multiplicāt ꝯfor tat os stōi ad hoc ut faciat illud. Qūq̄ nauseā iuenit e ger euomat cholam effusā ⁊ q̄escet. Et si stōus cū hoc fuerit fris admistrent hec seiata cū alefeniati bōi odo ris acutis aut fiat ei iuleb cū alefeiati ⁊ intigat bucellas in eo qō inde fcm̄ est epati. Et si acetositas ⁊ mordica tio nō ꝯueniūt ei ⁊ excitāt ipsius nocumtū sit ꝯtentꝰ bu cellis in iuleb aut puro:aut cū alefeniati fm ꝙ eꝰ ē neci tas ⁊ hic hō multū iuuat. ¶ Si āt soda incipiat ⁊ de glutiat bucellas:aut sorbeat sorbitōm ⁊ qū sensit descē siōni sui cibi ⁊ dogōnē eꝰ sumat aliq̄d de illis in q̄bꝰ est stipticitas:sicut st bucelle pāis in rob fructuū:aut ipos fructus:aut panē cū capparibꝰ:aut oliuis. ¶ In ea āt que fit cā hūoꝝ in ipso pmū qō oꝫ est ut incipiat cū pur gatiōe ⁊ pꝰ illud ⁊ cū ea ut nutriat cibis subtilibꝰ facil digōnis laudabilibꝰ bōi chimi:deide declinet cū equali tate sua ad illud qō ē neciū ⁊ sint cū hoc in eis resoluti o ⁊ digō ⁊ solutio:⁊ si nō inueniūt laus et generatō sā guinis boni ꝯpes generi alri eligat laudē et generatiōm boni sanguis potius illis l sup eas. Et melius illo ē ut sit pꝰ introitū balnei. Et istis q̄dē neciū est ut desiccent coꝝ hūiditates et ipsoꝝ uapores. ¶ Et si hūores sunt cholici. Cura cū eo qō te docui in canone cū curis cō fortādo cerebꝝ cū oleo rof.aut cū oleo myrtino. Si āt hūores st phlatici fri in q̄bꝰ excitant uētositates for tes:tūc admistra uomitus q̄ st fortiores ⁊ subtiliātia: ⁊ ⁊ si nō remouet hieras magnas cū decoctōe epithymi ¶ Et ad illud q̄dē iuuat incisio duaꝝ arteriaꝝ tpris:a ut duo cauteria lenia sup tpra:ita ut nō adurat caput ⁊ fit strictio sup duas arterias. Et arterie q̄dē multoti ens extrahunt:aut incidunt ⁊ cauterizant. ¶ Et ꝯue niēs cauterizatio est ut arteria discoopiat ⁊ cauterizet ipsa arteria ita ut uestigiū eꝰ nō cadat sup cutē. Et cau teria q̄dē sint sicut acꝰ ignite. uerūtn̄ q̄tū possibile est ut uitet et maxie in estate uitet. Et oꝫ ut eꝰ cibꝰ sit sorbitō nes ⁊ nō masticet aliq̄d usq̄ ad decē dies. Et sit hora comestiōis eꝰ in estate fra. Et oꝫ ēt ut nō multiplicet s mones. Et silr ut stiptica super arterias adhereāt cū q̄ bꝰ misceāt sarcocolla ⁊ crocus. Et nos narrabimꝰ illō in antidotario. ¶ Et q̄nq̄ ponit sr eas plūbū ⁊ strigit cū uitta ut nō pulsent ⁊ faciāt dolorem ⁊ silr lignū. ¶ Cauteratio āt fortis que in istis dicta est: ē ut tria po nant super mediū capitis ⁊ duo super duo tpra ⁊ unū sup nuchā aput posteriorē ptē capitis. Et oꝫ ut alienet uinū fm oēm dispōnē. ¶ Si āt cā est uapores ascēdē tes ex stō:tūc est cura fm oia que ꝑcepimꝰ in cura sode facte ex uaporibꝰ ascendētibꝰ ad cerebꝝ ex mbris alijs: ⁊ hꝰ q̄dē generis est cura sode que excitat potu aque. Hoc ei ēt fit pp debilitatē stōi. Et melior cura eꝰ ē ut hñs eā potet paꝝ uini odoriferi ⁊ ꝯmisceat cū eo aq̄ suā quā bibit:⁊ ut nō ipediat os stōi. In regimie vo eꝰ que fit cōitate renū ⁊ mirac ⁊ matricis ⁊ reliquoꝝ sufficit: que ꝑmissimꝰ i ꝑncipio uliū ⁊ de soda febriū iā diximꝰ

¶ De cura grauitatis capitis. C.xxxiiij.

A D ipsā iuuāt euantia ⁊ usus alscebari. Et si sā guinea fuerit eꝰ cura erit cū phlomia: deide mi nuat uena frontis ⁊ ꝓpe si fuerit grauitas posteriꝰ. Et

et miuantur uene colli ⁊ due arterie que sunt post aures
⁊ proprie si fuerit grauitas in anterioribus.
¶ De soda que noiatur ouū ⁊ cauthati. C.xxxv.
Est spēs soda noiatur ouū ⁊ cauthati pp suā ꝯphē
siōm sup totū cap est soda ꝯphendens māsiua
fixa cronica. Cuius puitas excitatur omi hora ēt a pua
cā motus ⁊ potatiōis uini ⁊ receptionis uaporosi. Et
excitat ipsā uox fortis. Et qñꝫ excitat ipaꝫ uox media
ita ut eā hñs odio hēat nocē ⁊ lum̄ ⁊ pmistiōm cū hoi
nib⁹: ⁊ diligat solitudinē ⁊ tenebras ⁊ qetē ⁊ resupina
tiōm. Et ipsi qdē diuersificātur i eo qd eos ledit ex cāis
pdictis. Quidā ei eoꝝ ledūtur ab aliq̄ ipsaꝝ: ⁊ qdā ab a
lia re leduntur: ⁊ sentit oi hora quasi caput ei⁹ maleo per
cutiatur: aut attrahatur tractiōe aliqua: aut scindantur scissio
ne aliqua: ⁊ puenit dolor ei⁹ usqꝫ ad radices oculoꝝ.
¶ Et. G. qdē pōit allatorē hui⁹ egritudīs debilitatē
cerebri aut fortitudinē sēsus eius. Et cā ei⁹ generatiua
ē humor malus aut apostema calidū aut frigidū scdm q̄
plurimum fit ab apate melancholico aut duro. Et plu
rimū qdē fit i medio uelamis: aut extrīseci a crāeo: aut
itrinseci. Et tu iā sciuisti q̄ q̄ndo cāe sūt apa aut aliud
⁊ nō est nisi i uelāine itrīseco i crāeo sentitur dolor exten
sus usqꝫ ad oculū. Et qm̄ pāiculus ille cōprehendit su
per neruū motiuū cōcauū extenditur pars ei⁹ usqꝫ ad pu
pillā. Et qū est i uelamie extrīseco sentitur dolor tactu
manus. Et patiens odit casū tactus laboriosi sup eā.
Et multotiens ꝯtigit ab egritudinib⁹ añcedentib⁹ que d
bilitauerit subām cerebri ⁊ uelamia ipsius intrīseca ⁊ ex
trinseca ita ut ledatur motib⁹ paruis q̄ sūt ex motibus cor
poris cibalibus ⁊ uaporalibus ⁊ motib⁹ extrinsecis ⁊
recipiat supfluitates ledentes. ¶ Medicoꝝ vo qdā
nō obseruāt in ouo has ꝯditiones. Immo dicūt ouū oēꝫ
dolorē ꝯphendentē sup totū cap extra craneū ⁊ intra.
Et fit e⁹ cā ex uaporibus stōi: aut uaporibus capitis: a
ut materie: aut phlegmō in ipso cerebro aut uelamibus
e⁹ ⁊ fit cū grauedie ⁊ pulsatione aut herisipila ⁊ fit cū i
flāmatione et mordicatione absqꝫ multa grauedie: aut
ab hūoribꝫ alijs si ñ fuerit herisipila. Et sint illic signa
hūoꝝ frīoꝝ et medicātur totū scdm modū suū. uerūtñ nom
oui i vitate ꝯsuetū apud prudentes medicos est scdm qd
est p ꝯditōes pdictas. ¶ De cura. C.xxxvi.
Si sciuerimus q̄ illic est sāguis plimus: et q̄ est
cā pma: aut cā motiua eius est sāguis phlōma:
q̄ si signa existūt q̄ hūores sūt frīi et tps scdm egritudiem
est elongatū. Et tu iā admistrasti in pncipio ēt qd repel
lit: tūc utere ēbrocis ex aqs in qbus resoluētia modice
sint calefaciētia cū repcussiōe modica et stipticitate: sic
flos sqnāti et camemilla et mēta et reliq̄ q̄ sciuisti i cano
ne. Et gradatim pcede ad fortiora et eūa cū eis que ꝯ
ueniūt et admistratio pill. de aloe et mastice est de eis
que multū ꝯfert in ea: et fiat illud in oi tertia nocte utatur
chochijs in eūatiōibus suis si necitas ē ut dentur eis for
tiores. Et sumat eger in potu decoctiōem casie fistule
cū quattuor aur. olei de kerua. ¶ Et scias q̄ qū pur
gasti supest tibi ut ꝯfortes cerebꝝ et uelāina e⁹ cū aliqui
bus que ipm ꝯfortāt ex eis que sciuisti: Et ex ipsis qd
sūt odoramēta muschi et ābre et cāfoz ēt illis ꝯmiste. Et
qñꝫ pmiscēt cū eis aloē ut ꝯiūgāt cū ꝯfortatiōe resolu
tiōm. Et adbibe ei ēpla cala et stuporē inferentia que
sciuisti. Qū ergo declinat administra balneū et ēpla ꝯ
fortantia. ¶ Dū āt in pncipio pseuerat et scis q̄ mā ē
cala tūc forsitā declaratū est tibi et sciuisti illud in cāo
ne regiminis cerebri. Et frequenter pota cū medulla ca
sie fistule cū oleo amigdalino diebus frequētibus. Et
qñqꝫ iuuat eos caputpurgiū cū mumia in oleo uiol.
¶ Et scias q̄ ouū ātiquū tpale nō eradicat nisi qd ē
fortis resolutōis et calefactiōis. Et qñqꝫ iuuat eos si fi
at eis caputpurgiū ex troc. stelle et scellite et diāuscho
et que pceedūt cursu coꝝ dissoluto qdcūqꝫ eoꝝ fuerit in
lacte lactantis puellā: et ppe qū dolor fit fortis et uin
cāt uigilie. ¶ Phlomia vo et cauterizatio arteriaꝝ et
eaꝝ incisio incauthati sūt scdm q̄ fuerit in soda ātiq. ¶ Ci
bus āt sit qd nō uaporat de eis que sciuisti ita ut puēi
atur ad lētes cū oleo amigdalino dulci ⁊ silr ius fabaꝝ.
et nō est malū ut cibentur q̄ ex eis sūt infrigidati cū lyn pp
puitatē uaporis eoꝝ. ¶ Epithimata āt oꝫ ut declinent
qñqꝫ ad illud qd parūp stupefacit: sed sit maior intētio
resolutio. Et ex istis qdē epithimatib⁹ ē opiū ⁊ sāguis
draconis ⁊ croc⁹ ⁊ terebithina fiat ex eis epithia ⁊ lini
atur ex eis tps usqꝫ ad tps aput necitatē indigentē stupe
factiōe. Et ex eis ē croc⁹ ⁊ galle ⁊ troc. stelle. Nā qū
ex illo linietur tota frōs erit iuuās. Et tu qdē redi ad an
tidotarium ⁊ ad tabulas medicinarum singularium.
¶ De emigranea. C.xxxvij.
Emigranea ē dolor in una medietate capitis ex
citatus. Et. G. diffiniuit eā dicēs q̄ ipsa ē ābu
lator medius. Cuius qd cā qñqꝫ est intra craneū: ⁊ qñ
qꝫ ē in pāniculo cooperiēte craneū. Et plimū qd fit in
lacertis tpris. qd āt est exterius qñqꝫ puenit ad hoc ut
nō tolleret tactū. Et materie sūt puenientes ad locū ei⁹
ex uenis: aut arterijs extrīsecis: aut ex cerebro ipo ⁊ ue
lamib⁹ eius: ⁊ eleuatur plimū illiꝰ ex uia ꝯmissuraꝝ. Et
qñqꝫ fit ex uaporibus expulsis a toto corpe. aut mēbro
illius ptis. Et emigranea qd scdm plimū est hñs piodos
Et ipa qd nō fit nisi scdm dñatōm hūoꝝ: ⁊ nō fit emigra
nea q̄titatē hñs ex malitia ꝯplōnis singularis. Et illa
qd q̄ fit ex hūorib⁹ fit qñꝫ ex hūorib⁹ calis ⁊ qñqꝫ ex hu
morib⁹ malis frīs: ⁊ qñqꝫ ex uētositatibus ⁊ qñqꝫ ex ua
poribus: ⁊ tu iā sciuisti signa. Uerūtñ inuenis cū fria qe
tē cū calefactiōe ⁊ extensiōm pping. Et cū cala calefa
ctiōm tactus ⁊ pulsatiōm in tpribus ⁊ qetē cū infrianti
b⁹: ⁊ ēt qr cū fria sentitur frigus. ⁊ cū cala sentitur calor ⁊
illud apud uehemētiā doloris. ¶ De cura. C.xxxviij.
Eius cura ē phlomia scdm q̄ sciuisti in ouo ⁊ reli
qs ⁊ ppe uene frōtis ⁊ tpris ⁊ solutio ⁊ clisteri
a ⁊ attractio ⁊ totū cū eo qd ꝯuenit ipsi scdm q̄ tibi pce
ptū ē in canone. ¶ Et ex eis qd que ꝯfert cale ē infusi
o aloes in aq̄ endiuie dcā in antidotario c⁹ potio fit int
ʒ. i. ⁊. vi. ʒ. ¶ Et in ipsa ꝯfert phlomia frontis ⁊ uene
nasi ualde. ¶ Qū piodus adest oꝫ ut purgetur corpus
añ ipm ⁊ pmutetur ꝯplo p⁹ purgatōm: q̄ si mā fuerit cala
pones narcotica sup tpra sicut opiū ⁊ cortices mādra
gore ⁊ anetū ⁊ hyusqāmū ⁊ cāforā ⁊ ifrabis locū scdm q̄
sciuisti de qb⁹ dcm̄ ē in canone. Et qñqꝫ iuuātur ex icau
stro scriptoꝝ linito sup ptē in qua ē emigranea. Ex epi
thimatib⁹ frōtiū bñtiū emigraneā ē crocus. Et iuuātur
ex ēplo fcō ex ruta ⁊ mēta cū uino ⁊ oleo ros. Et silr e
pithimate ex troc. pauli dictis in antidotario: Et silr ad
mistratōe ēploꝝ de qb⁹ ē hoc baccaꝝ lauri folioꝝ rute
āboꝝ ptes equales: sinapis ptē mediā ꝯiūgantur cū aq̄
⁊ admistrentur. Et qd magis ꝯfert ei ē ceratū fcm̄ ex cā
taridib⁹ ⁊ positū ⁊ dimissuꝫ donec locū uesicet: aut ex
gūmi rute acrestis: qm̄ ipm ē ulceratiuū ⁊ enūtiat iuua
mētū cauterizatiōis. ¶ Qd si mā fria fuerit uehemētis
fritatis nimis facies ēplatiōꝫ ex euforbio ⁊ sinapi ⁊ pū
tro ⁊ silib⁹. ¶ Egritudo āt c⁹ tps plūbatū ē: est fria scdm

dēm dispōm ⁊ indiget resolutōe ⁊ qđ calefaciat cū for
titudie. ¶ Et epithiata q̇dē ⁊ ēbroce cōia ⁊ ꝓpa emi
granee dcā sꝭ in antidotario illa gº admistrent. ¶ Qū
qꝫ epitbiata admistras qū tu iā euaueris ex corpore ⁊
⁊ purgaueris: tūc ꝓcede inūgendo lacertos tꝑris i pte
doloris digitis tuis ⁊ cū mādili aspo aput horā ꝑiodi
deide lini. ¶ Et qū neciū est stupefacere qū dolor pul
satiuus fit fortior: tūc ꝯfert linire sup arterijs in tꝑe qđ
est corā loco opiū cū sarcocolla ⁊ stipticū ⁊ strigatꝭ plū
bū: aut lignū sup ipm decenter positū ⁊ ut ꝓhibeat pul
satiōꝫ fortē facientē dolorē pulsatiuū quēadmodū ondi
mꝰ in his q̄ ꝑcessit in canone de cauterizatōe. ¶ Qui
dā ꝑterea medici narrauerit medicam̄ emigranee tꝑratꝭ
exptū iuuatiuū acceptū a muliere. Et illud q̇dē est ut đ
coq̄tur radices cucūeris asinini ⁊ apsintbiū in oleo ⁊
aq̄ donec dissoluātꝭ ⁊ ēbrocetꝭ ꝑs dolorosa ex aq̄ ⁊ olo
calis ⁊ fiat ēplm ex fece. Et mlr q̇dē illa quotiēs admi
nistrabat hoc sanabat emigraneā: siue esset cū febre siū
sine febre. Et ex ēplis q̇dē nō est sicut ēplm sinapis.
Qūqꝫ egritudo ꝓlōgata est fac ēplm ex gūmi rute acr
stis ⁊ corticibꝰ rute acrestis ⁊ corticibꝰ radicis cappis:
⁊ sq̄lla ⁊ euforbio tritis ⁊ ꝯmistis cū uino odorifero. ē
ei medicam̄ magnū ꝯferens ei. ¶ Et ex eis q̇bꝰ iuuātꝭ
est ut incipiāt ⁊ ingrediātꝭ balneū ⁊ multiplicent inclia
tiōes sup aq̄ calam: deide fiat eis caputpurgiū ex oleo
fisticino. Illud ei sopit dolorē illico. ¶ Amplius colli
gantur descriptiones scripte in antidotario ⁊ singulari
s declarata in tabulis medicinarum singularium.

¶ Tractatus tercius de apatibus capitis ⁊ solutione
ꝯtinuitatis eius. Et ꝯtinet. xiiij. capitula.

¶ Sermo ꝟlis de karabito q̇ ē apa capitis sirsē: ¶ C. i.

Dicitꝭ karabitus apa calm in uelamie cerebri
subtili ⁊ crosso absqꝫ corpe q̄uis corpori ipiꝰ
qn̄qꝫ accidat apa. Nō ei quēadmodū q̇dam
existiant medicoꝝ ꝙ cerebꝝ ipm nō apatꝭ: ueꝝ boc est
qđ dn̄t. Nā qđ est lene sicut cerebꝝ ⁊ duꝝ sicut ossa nō
extendiꝛ ⁊ qđ nō extendiꝛ nō apatꝭ. ¶ Hic āt ₰mo ē er
roneꝰ ⁊ illud iō qm̄ lene uiscosū extendiꝛ ⁊ ossa ēt apan
tur. Et. G. illud ꝯfessus ē. Et nos mōstrabimꝰ ₰monē
de eo in ꝯ̇dentiū. Immo dicimꝰ ꝙ oē qđ nutritꝭ extēdi
tur ⁊ augm̄tatꝭ cū nutrim̄to. Et ꝑꝑ hoc ꝯcedendū est
ꝙ extendiꝛ ⁊ augm̄tatꝭ cū supfluitate: ⁊ illud est apa.
¶ Et illud ē qm̄ si cerebꝝ qn̄qꝫ apatꝭ tūc karabitus ⁊
sirsen est nom̄ ꝓꝑū apatis uelamibus cerebri qum est
calm: lꝫ in q̇busdā locis qn̄qꝫ ꝯcedatꝭ etiā dici de apatē
subē cerebri. ⁊ est usus ꝓꝑus hꝰi. ueꝝtn̄ transumptū ē
ex noie accidentis qđ ipsū ꝯmittatꝭ: ⁊ ē alienatio ⁊ itel
lectus ꝑmistio cū clate adurente ⁊ nom̄ accidentale ca
dit sup hoc accn̄s ⁊ artificiale sup hoc apa. Et actio q̇
dē hec silis est ꝑmutatiōi nois accidentis qđ est subet
ad egritudinē facientē ipsū ⁊ significantē ipsū q̄ est sir
sen cerebri et est illud. ¶ Quidā āt hoīes sꝭ q̄ ꝑnoia
ignorātes existiant ꝙ birse sit nom̄ apatis hꝰ. Et ꝙ sir
se sit leuius ipso: sed nō est ita. Nā birsen est dictio ꝑsi
ca bir ei est pectus et sen est apa. Et sirsen ēt est ꝑsicū:
sir ei est caput et sen est apa et egritudo. Et sirsen qđ fa
ctū in febribꝰ: aut ₰m̄ ꝑꝑ hūores in ore stōi adustos et
est illud qđ est ꝑꝑ apata in ꝑtibus capitis extrīsecis: a
ut est in pāniculo extrīseco. Et sirsen ₰m̄ cū birsen et ē
illud qđ fit ꝓpter cōitatē uelamis. s. diaphragmatis et
apa eius et reliquoꝝ lacertoꝝ pectoris: et ₰m̄ in apate
uesice et māticis et stōi et ꝓpꝭ similitudinē cadentem i
hoc noie narrantiū narratiōes diuersificantꝭ sicut diuer
sificantꝭ narratiōes narrantiū lethargiā q̄ est sirsen ₰ꝫ
qđ noiatꝭ obliuio ¶ Sirsen āt ueꝝ ₰m usū artificialē
est illđ qđ diximꝰ ⁊ qn̄qꝫ apatꝭ cū ipso subā cerebri ₰m
⁊ diximꝰ in cōicatiōe ⁊ ꝑmutatiōe: ⁊ illud est uehem̄tꝭ
malū perim̄s in quarto: ꝙ si ipm pertransit euadet. Et
plimi qđ q̄ moriuntꝭ ex birsen moriuntꝭ ꝓpꝭ ipedim̄tū i
spū. Et apa hoc hꝫ loca diuersa ₰m partes cerebri di
uersas ⁊ qn̄qꝫ cōicant in ipso due partes ⁊ cōicant lo
ca oia: ⁊ plimū qū fit nō stat eꝰ aduentus nisi in eo qđ
seq̇tꝭ uacuitatē an̄riorē ⁊ in eo qđ mediatꝭ. Et eꝰ q̇dem
ꝑncipiū ē sanguis: aut citrina chola pura: aut rubea pu
ra: aut adbusta trabens ad nigredinē ⁊ ē uehem̄ter ma
lū. Et qi nō fit ₰m plimū nisi a sanguine cholico pretꝭ
apa phlegmaticū aut a citrino. Et qi nō finitꝭ nisi sudo
re aut fluxu sanguis ex naribꝰ. Et multotiēs apatꝭ ue
lam̄ ⁊ uene q̄ sꝭ exteriora capitis ita ut fortasse apiantꝭ
ꝯmissure. ¶ Et illud q̇dē ex quo fit ꝑmistio rōnis ꝯpo
sita ex fletu ⁊ risu hora pꝰ aliā est malū. Et cū est ꝑmu
tatio ex ꝑipneumonia qm̄ significat fortē calorē humo
ris. Et silr si ꝑmuttetꝭ ad nō ueꝝ. Et qū accit ut ꝑseue
ret grauitas in ꝑtibus capitis ⁊ pulmōis: deinde super
uenit spasmꝰ ut uomitus ⁊ erugo eris uiridis moritꝭ in
firmꝰ in hora sua. Et ꝓlixior mora eꝰ est unus dies aut
duo dies si ꝟtus fuerit fortis. ¶ Et spēbꝰ ꝟo karabitus
in qua maior est fiducia est illa in q̄ eger recordatꝭ eꝰ cū
quo alienauit pꝰ alleuiatōm sue febris. Et qū accit ei
res risus aromati est egritudo in qua hō semꝑ ridet. ē
significatio laudabilis. Qū gº laborat hn̄s sirsen ⁊ euo
mit cholam rubeā ⁊ ē đbilis moritꝭ ea die aut fortis ⁊
ꝓlūgatꝭ duobꝰ diebꝰ. Et nullus q̇dē uisus est hn̄s apa
in ꝑtibꝰ cerebri cꝰ urina fuerit aquosa q̄ euaſit. Et ka
rabitus q̇dē multotiēs resoluitꝭ ꝑ hemorroidas qū flu
unt. ¶ Et qn̄qꝫ infratꝭ ⁊ mutatꝭ in lethargiā: ⁊ qn̄qꝫ li
beratꝭ ab eo ⁊ cadit in ethicā: aut fit demoniacꝰ ⁊ mul
totiēs permutatꝭ nō ueꝝ in ueꝝ. Et senes q̇dē raro eua
dūt ab egritudie karabitus. ¶ Quidā ꝟo medicoruꝫ
existiant ꝙ qn̄qꝫ accit egritudo silis karabitui absqꝫ fe
bre significās uacuitatē apatis: dicūt ei qm̄ fit fortis i
q̇etudo ⁊ oscitatō et hn̄s eā nō tollerat q̇etē ⁊ fortasse
saliēdo ascēdit ꝑietes ⁊ eꝰ rixa fit fortis ⁊ stringiꝛ ipsius
anhelitus ⁊ sitis eꝰ. Et qū bibit aq̄ strāgulatꝭ ea ⁊ ex
pollit ipsā. Et dicūt ꝙ est ꝑnecās ea die ₰m plimum: ⁊
qn̄qꝫ extendiꝛ usqꝫ ad quattuor dies ⁊ ab ea nullus eua
dit pꝰ illud: sed accit ut ipsoꝝ facies nigrescāt ⁊ lingue
⁊ sint ipsoꝝ oculi ꝯgelati ⁊ dispōes eoꝝ sint sicut dispō
nes tim̄tiū: deinde ipsoꝝ leniuntꝭ motus: ⁊ cadūt eoꝝ uir
tutes ⁊ pulsus ⁊ moriuntꝭ ⁊ plures mortes ipsoꝝ sunt
cū strāgulatiōe ⁊ uides eos currētes: deinde uides pꝰ
illud eos stati cadere ⁊ mori. ¶ Et dico ego nō ē lōge
q̇n cā in hoc sit ꝑꝑ cōitatē cerebri cū aliquo m̄bro no
bili sicut m̄bro anhelitus qū accit eis spasmꝰ magnus:
aut corruptio alia sicut strāgulatio ⁊ ꝑueiat ad cerebꝝ
⁊ ꝑmuttet ⁊ corrūpat ipm ⁊ permisceat intellectū ⁊ fa
ciat siti propter deficcatiōm partiū capitis ⁊ gutturis

¶ De signis eius communibus. capm. ij.

Signa āt cōia spēbꝰ ipsius ueris sꝭ ista. Alienatō
supfluit qn̄qꝫ ⁊ abscindiꝛ. alia uice ⁊ abhomiatio
loq̇lle ⁊ pigritia ab ea ⁊ ꝑmistio intellectus ⁊ plurimū
hoꝝ circa quartū diē ⁊ inq̇sitio extremitatū ⁊ extrēoꝝ
frigꝰ ⁊ agitatio ⁊ spūs agitatus nō ordinatus: sed est
magnꝰ ⁊ extēsio ossiū pectoris ad supiora multa. Et ti
mor m̄broꝝ cū ipso ⁊ an̄ ipm nūtiat ipm. Et qn̄qꝫ ē cū
eo sōnus inq̇etus ⁊ excitātꝭ ab ipso ⁊ clamant ⁊ qn̄qꝫ

dormiūt ⁊ qñqꝫ uigilāt: ⁊ est eoꝝ sōnꝰ ſm plimū agita
tus ꝯmotus cū phantasijs ⁊ sōnijs corruptis terribilli
bꝰ ⁊ eꝰ excitatio est ꝑmista cū uocibꝰ. Et sṫ illic inſuere
ꝯdia ⁊ audatia ⁊ ira ultra ꝯsuetudiné ⁊ abhōrēt radios
⁊ auertūt se ab ipsis. Et agitant lingue eoꝝ uehemēter:
⁊ stringūt eas: ⁊ qñqꝫ apant. Et multotiēs abscindī e
oꝝ uox ⁊ desiderāt aq̄ ⁊ bibūt ex ea paꝝ nō multiplicā
tur ⁊ neqꝫ ipsā ēt ƌsiderāt plurimū. Et plurimū infrian
tur eoꝝ extremitates absqꝫ frigore extrinseco faciēte hꝰ
Ipsoꝝ āt urine sṫ declinātes ad tenuitaté ⁊ subtilitaté.
¶ Et ipsoꝝ pulsus sṫ duri pp essentiā apatis in m̄bro
neruoso duro. Et pp duritié uene ⁊ debilitatem ṽtutis
ad ꝯp̄mendā mām sentis in pulsibꝰ eoꝝ ṽtuté aliq̄ usqꝫ
quo appropinq̄nt tremori: qm̄ siccitas aggregat ⁊ stri
git: ⁊ sṫ ptes ꝯstrictiōis ⁊ dilatatiōis ueloeiores: ⁊ cū
sua ṽuitute nō euāt ab undositate q̄dā qm̄ cerebrū est
subā hūida. Et qñqꝫ accit pulsibus eoꝝ ut dilatent ali
quotiēs ⁊ magnificent pp necitaté ⁊ ut freq̄ntes fiāt ⁊
diuersificent in ptibꝰ loci ⁊ tremāt: ⁊ illud q̄dē ē ex eis
q̄ nuntiāt sincopim nisi sit genꝰ tremoris ⁊ diuersitatem
⁊ tremoré faciāt durities uenaꝝ ⁊ fortitudo ṽtutis qm̄
tūc nō nuntiant illud ⁊ qñqꝫ accidit pulsui ipsoꝝ ut sit
spasmꝰ ⁊ nuntiat spasmū. ¶ Qñqꝫ uiƌs signa egritudi
nū acutaꝝ ⁊ febres prauas et stringī nā tunc illud nun
tiat sirsen. Et ē q̄si ex nuntijs fortibꝰ: et precedūt kara
bitus obliuio rei ꝓpinq̄ et tristitia sine cā et sōnia mala
et soda multa et grauitas et repletio et antecedūt ipsū
ſm plurimū citrinitas faciei et uigilie ꝓlixe et sōnns in
q̇etus. ¶ Et accidētia hec sṫ fortiora dū materie perse
uerāt in itinere perueniēdi ad caput et reuoluunt in ue
nis suis ⁊ subtiliant. Et qū appropinq̄nt ei: ⁊ biberit
cerebꝝ māꝫ inueniunt ṗncipiū doloris in posterioꝛ par
te capitis apud locū in quo ē ꝯiunctio colli ⁊ capitis ⁊
ꝓ̇pe in cholerico. ¶ Et qū incidunt in ipsum ⁊ apat
ccrebꝝ desiccant ṗmū oculi eoꝝ uehemēter: deinde ac
cidunt lachryme ⁊ ꝓ̇pe ex uno oculoꝝ. Et multotiens
accidit ut uene ipsoꝝ forti afficiant rubedine. Et q̄ndo
qꝫ succedunt ei distillatiōes sanguinis ex naribus. Et
pleꝝqꝫ fricāt oculos suos ⁊ declinant ad q̇eté et req̇em
in maiori parte corporis nisi in manibus: qm̄ cū eis fō
tasse inquirūt et colligūt uillos et fit illud plurimū cum
clausiōe oculoꝝ. Et qñqꝫ fit cū pupillatōe et q̄rela. Et
qñqꝫ pigri fiūt in loquēdo māifeste nō addentes super
motū lingue. Et qñqꝫ accit eis distillatio urine cū co
gnitiōe ipsoꝝ: aut absqꝫ cognitiōe et ē in febribꝰ de signi
ficatiōibꝰ fortibus ꝙ sirsen ē pñs. Et obliuiscūt doloris
si ē in m̄bris ipsoꝝ imo si aliq̇d de m̄bris ipsoꝝ doloro
sis īpetuose tangī nō ꝑcipiūt ipm. Nos ṽo addimꝰ et
dicimus ꝙ qñ apa fit in ꝑte anterioꝛ corrūpit imaginē
Qū gͦ ē illud incipiūt colligeꝛ uillos ex uestibꝰ ⁊ paleas
⁊ q̄ sṫ silia illis ex pietibꝰ ⁊ imaginār aliquas phātasiaꝫ
q̄ nō inueniunt: ꝙ si sit in medio corrūpit cogitatōm ⁊
turbat in eo qƌ agit ⁊ loq̇t cū alienatiōe plima: ⁊ qum
cadit in eo qƌ est corā posteriore obliuiscit eꝰ qƌ uidet
⁊ agit in dispōe ita ut qñqꝫ petat aliq̇d ⁊ p̄ntet ei ⁊ nō
recordet se q̄siuisse illud: ⁊ plimū petat peluiꝫ ut mīgat
in ipa ⁊ ponat corā ipso ⁊ obliuiscat eꝰ. ¶ Si āt apa
ꝯp̄hendat sup ꝑtes oēs apparent hec omia signa. Et si
cū eo apet cerebꝝ rubea fit ipsius facies ⁊ oculi ⁊ exe
unt oculi exterius uehemēt: ⁊ fiūt rubei si mā faciēs apa
fit sanguis: aut citrini fiūt si mā faciēs apa fit chola pu
ra. Fcm̄ ṽo ex hūoribꝰ pp cōitaté significat euētus eiꝰ
subito: ⁊ ꝯsequētia malitie dispōis m̄bri alterius: ⁊ ꝑo
xysmus q̇ ē i exacerbatiōe fortitudīs eꝰ ⁊ minuunt cū
diminutione in dispōne alterius ⁊ augm̄tant ipsius au
gm̄tatōe. Et fcm̄ a sirsen cerebri accit paulati paulati:
⁊ seq̇t uel adheret. Et signa sirsen ueri inseꝑabilia añ
cedūt: deinde accit egritudo. Nō ueꝝ āt ꝓcedūt egritu
dies alioꝝ m̄broꝝ: deide appꝑēt signa eꝰ. ¶ Fcm̄ āt ex
ꝑtibꝰ uelamīs distinguētis ⁊ lacertoꝝ pectoris añcedūt
signa birsen ⁊ pleuresis q̄ sṫ dolor pūgitiuꝰ in lateꝛ apƌ
anhelitū ⁊ strictura anhelitus ⁊ pulsus serinus ⁊ tussis
plimū sicca: deinde hūectat ſm plimū ⁊ expuit: ⁊ fit cū
febre ꝯtinua: eꝰ plimū caloris tendit ad ꝑtes pectoris.
Et in ṽo ad ꝑtes capitis cū quo multiplicat extēsio os
siū pectoris ad siora. Et ꝓ̇pius fit eis sensus doloris si
ṽtice nō ꝯp̄hendens. Et nō fiūt signa ꝓdicta eꝰ in eo ꝙ
ꝓterijt fortia ⁊ multa: ⁊ eꝰ spūs fit diuersus: debilitat ei
qñqꝫ ⁊ fit frequens ⁊ magnificat alia uice ⁊ fit ei simil
⁊ paruus ⁊ debilis plus. Et fit qñqꝫ sicut incus. Sed
in karabito ṽo fit spūs maior imo fit magnus. Et duo
q̇dē sirsen cōicāt in fortitudīe hūoꝝ. Uerūtñ sirsen se
quēs differt a sirsen: ṽo in hoc qƌ seq̇t in fortitudīe sua
fortitudinē fe. ⁊ alleuiaꝫ cū alleuiatiōe fe. ¶ Cū eo āt
qƌ fit pp hūoré in ore stōi sentit mordicatōꝫ i ore stōi
⁊ nauseā ⁊ siti ⁊ amaritudiné oris. ¶ Et fcm̄ pp apa
m̄broꝝ ⁊ alioꝝ scit pp illud qƌ apparet de dispōnibus
eꝰ. Qm̄ dū nō sṫ apparentes ⁊ manifeste nō ducit ad
ꝑmistiōm intellectus ⁊ sirsen manifestū. ¶ Et nūc q̇dē
rememoremur signoꝝ spēꝝ ueri sirsen. Dicemꝰ gͦ qƌ ṗ
mū signoꝝ facti a sanguine ē ꝙ cōicans accñtiū eꝰ ꝓdi
ctoꝝ cōiū accit cū risu ⁊ accñt ei distillatiōes sanguis
ex naribꝰ ⁊ magnificat eꝰ spūs ⁊ distillāt oculi eꝰ ⁊ lippi
tudiné patiunt: ⁊ nō sṫ uigilie que accñt ei cū hoc sup
flue. Et ē aspitas lingne in ipso tēdens ad rubediné de
cliueꝫ ad nigrediné: deinde nigrescit ⁊ fit lingua in ipso
grauis. ¶ Et qñꝫ pigrescit a locutiōe pp grauitaté lin
gue. Et sṫ phantasie eꝰ quas uidet rubee: ⁊ uene frōtis
⁊ oculoꝝ eꝰ sṫ plene. Et accit eis freq̄ntia sedendi ⁊ stā
di absqꝫ necitate quā inde hꝫ. Qƌ āt fit ex chola rubea
pura uigiliaꝛ plimū facit ⁊ alienāt cū eo oculi ualde ⁊
exasꝑat lingua fortiter ⁊ citrinat ṗꝰ deinde nigrescit et
febris fit fortis. Et multiplicat desiderīū et amor ter
gendi oculos. Et imaginant quedā tēdentia ad citrini
taté et ingredī in mores eoꝝ rapacitas et melie ꝓ̇petas
et audacia in disceptādo et est q̄i in forma eiꝰ q̇ uult liti
gare et attenuant nares eoꝝ et ꝓ̇pe ipsaꝝ extremitates
Et accit eis in frōtibꝰ suis attractio frōtis ad supiora.
Eius āt qƌ fit ex chola adusta et est illud quƌ ꝑimit si
gna sṫ ꝙ cōitas accñtiū accit cū demonio ⁊ rixa et spiri
tus magnificat et magnificat inq̇sitio. Et sṫ oculi eorū
ꝯturbati ⁊ eꝰ cā est sibare ⁊ est q̄i ipsa. Signa ṽo ꝑmu
tatiōis eꝰ sṫ ista. Nā si permutat in lethargiā ⁊ illud est
qƌ in eis expectat. Uides oculos ꝓfundari in clausio
ne cū lachrymis ⁊ saliua currit ⁊ pulsus tardat ⁊ leuis
fit. Signa ṽo ꝑmutatiōis eꝰ in sacaculos ē apa cerebri
sṫ ꝙ apparent sacaculos signa: ⁊ occultat nigredo ocu
loꝝ ⁊ apparet albedo qñqꝫ ⁊ nō diligit dormire nisi re
supinus ⁊ inflat uēter eiꝰ. Et extendūt ossa pectoris
eꝰ ⁊ multiplicat tremor m̄broꝝ eꝰ. Et signa permutati
onis eꝰ i ethicā sṫ ꝓfunditates oculoꝝ ⁊ sedatio febris ⁊
nigredo corporis ⁊ paruitas pulsus ⁊ durities eius.
¶ Signa ṽo permutatiōis eꝰ in spasmū nos afferemꝰ
in cͦ spasmi.

¶ De cura spēꝝ eius. C. iij.

Communis q̇dē spēꝝ eꝰ ueraꝝ est phlomia ex
cephalica ⁊ egressio sanguinis aliq̄ntula immo

multa ualde. Et incipiat̃ in hoc loco ſicut incipiūt hūo
res ſi nihil forte fuerit qȯ ꝓhibeat. Et oꝫ ut fiat cᵒphlo
mia cū cautela in cognoſcēdo diſpōm ipſius ex ſincopi
ſi accidit in ipſā: aut ſit ei uicinᵒ ꝛ retineat̃ ſanguiſ cū ſin
copis adeſt ꝓpinquitas ꝛ ingeniet̃ in cognitiōe illius.
Nā in eis nō appet diſpō incolūitatis a diſpōne lipoto
mie multū manifeſte: ſed pulſus qn̄qꝫ ſignificat ipſam.
Nā qū tremit ꝛ deſcēdit ꝛ diuerſificat̃ abſqꝫ ordine ita
ut inuenias unā magnā ꝛ aliā puā ſignificat ꝓpinq̇tatē
ſincopis. ¶ Et oꝫ ut ſit cautela in ligatiōe uitte ſup ip
ſā ita ut ſit firmata quā motus ipſius ꝛ agitatio irrōna
biles nō ſoluāt. Q.n̄qꝫ ei ſoluit eā ꝛ eijcit p ſe ipm pp i
maginatōm corruptā ducentē eū ad illud. ¶ Deinde
pᵒhᵒ phlōma uenas frontis ſi v̇tus fuerit fortiſ ꝛ fecerit
oportē illud diſpō ꝛ fortitudo egritudīs: ꝙ ſi v̇tuſ ꝛ di
ſpōnes nō ꝯſentiūt ut fiat phlōmia eᵒulis ꝛ ex manibᵒ
eᵒaut nō eſt tibi poſſibile hr̄e manus eᵒ ꝛ ꝙ addit̃ ei ex
hoc ducit ipm ad inq̇etudinē ꝛ rixā fortē: tūc phlōma e
um in frōte. ¶ Et pone ſup caꝑ eᵒ i ꝑncipio oleū roſ.
cū aceto infr̄atū niue ꝛ reliq̄ q̄ nūeraui tibi ex expſſioni
bᵒ infr̄antibᵒ. ¶ Et cholicuſ q̇dē iuuat̃ ſi fiat capiti eiᵒ
ēpl̄m ex folijs ſn̄ticis ualde. ¶ Et fac eū q̇eſcere in do
mo tēꝑata in aere puro in quo nō ſīt picture nꝫ forme.
Nā ipſe diligit intueri imaginatōes earꝫ: ꝛ illud eſt ex e
is q̄ ledunt cerebꝝ eᵒ ꝛ uelamia ipſius cerebri. Et oꝫ ut
in domo eᵒ ꝛ iuxta ipm ſit multitudo redolentiū flor̄ū:
ſicut nenufar uiola ꝛ roſa ꝛ cāfora q̄ nūerauimᵒ tibi i ca
none. ¶ Et aſſocia ei amicos ſuoꝫ erudētes ſibi caroſ
ꝛ miẛicordes eᵒ: ꝛ ex quo v̇ecundet̃ ꝛ ceſſet pp ipm a
ſua ꝑmiſtiōe ꝛ agitatiōe q̄ ei nocēt. Et ſtude ut ipm faci
as dormire ꝛ ut fiat hoc aliq̇d opij duobᵒ cornibᵒ frōtiſ
eᵒa ꝓpinq̄ ꝛ naſo ipſius ſi v̇tus eſt fortis ꝛ ſi n̄ caue qm̄
illud eſt ꝑimſ. Inimo ſine opio ſis ꝯtentus. Sed admi
niſtra qȯ ſit ſicut ſirᵒ de papauere. Et fac ēpl̄m capiti e
ius ex lactuca. Et potes eū ſe. papaueris ꝛ aq̄ ordei.
Uerūtn̄ rectius eſt ut expellas p phlōmiā ſi tollerat e
am hora ꝛ nō fuerit in poſtrēo eᵒ tior: fac illud in ꝑnci
pio duobᵒ diebᵒ aut tribᵒ diebᵒ. Amplius qū phlōmat̃
ſi eſt poſſibile nō ꝑueniat: donec nō remaneat in corꝑe
ſanguis quo ꝯfortet̃ nā ad reſiſtendū uaporibuſ ꝛ defe
ctui nutrim̄ti ſi fecerit hora illud oportere. Et poſtq̄
phlōmaueris eū: tūc oꝫ ut ipm cliſterizes cliſteri ualde
leni ſicut oleū roſ. cū aq̄ ordei ꝛ aq̄ ꝛ oleū: ꝙ ſi eges eo
ꝛ ꝙ ſit fortius hoc poſtq̄ ſit in gradu lenitatis fac ꝛ tra
he mām ad inferiora oio fricatione pedū ꝛ reliq̇s ꝛ fun
de ſup eos aq̄ caſam. Immo ligando ꝛ ſtrigendo ꝛ po
nendo uētoſas ſup eos: ꝛ ꝓṗe in diſpōne deſcenſioniſ ꝛ
grauitas fortitudis febris ſi adeſt ei illud qn̄qꝫ facit o
portere ꝑnc pio egritudis diſpōnis ut ponant̃ uētoſe i
loco q̇ dr̄ cheelen. ¶ Et ꝑmo incipe nutrire ipm ſubti
li nutrim̄to ita ut ſcis ꝯtentus oxymelle: deinde pᵒ hoc
die uno aut duobus permuta ipm ad aq̄ ordei ſubtilē
cū oxymelle: deinde ad groſſam ꝛ ꝯſidera in hoc v̇tutē
ꝛ egritudinē: ꝛ quotiens uideris accn̄tia egritudis for
tiora incipe in ꝑncipio a ſubtiliatiōe cibi multa niſi v̇tu
tis caſus timeat̃. Tūc ei nutriant̃. Et aliena eos ab a
qua uehem̄tis frigoris ꝓp̄e ſi fuerit in uelamie diſtiguē
te aꝑa aut in uiſceribus. Et ſicut uidebis egritudinē ď
clinare gradati in nutrim̄to ꝓcede: aut ex ipſo adde: ꝛ
pone ut ipm ſit ex cucurbita ꝛ herbis fr̄is ꝛ almes ꝛ
granis fr̄is: aut effiteiati: aut acetoſum cū fructibus fr̄iſ
ꝛ in hac hora iuuāt̃ pane ſil̄e infuſo in aq̄ fr̄a ꝛ iuleb in
fr̄ato cū niue uehem̄ter. ¶ Et oꝫ q̇dē ut in ꝑncipio ad
miniſtres ĩpercuſſiua pura niſi ſit de gn̄e magno ex qᵒ
aꝑant̃ uene q̄ ſt̄ extra caput cū cōitate uelamis. Illic e
ni oꝫ te incipe ab eo in quo ſit par̄ mollificatōis ꝛ ſeda
tionis doloris: deinde ſtiptica. Et ſit tibi ſecuritas mul
ta in cliſteribus: deinde admiſtra ſm pl̄imū ēbrocas i
fr̄antes nō cū ſtipticitate. Et miſce i eis par̄ papaueriſ
ut dormire facias ꝛ par̄ camemille ēt ut reſiſtat papa
ueri ꝛ reſoluat reſolutōe modica. Q.ūqꝫ egritudo fue
rit finita his medicamibuſ ꝛ remāſit alienatio: tūc mul
ge ſup caꝑ lac ex ubere ꝛ mamilla. Si v̇tus q̇ȯ in ipſo
eſt fortis lac capr̄ar̄. Et ſi debilis q̇ȯ fuerit lac mulie
rū ꝛ oī mulſioni morāti ſup ipꝫ una hora fac ſuccederē
ablutōm cū ēbrocis eq̄libᵒ in q̇bus ponant̃ uiole ꝛ ra
dices lilij ꝛ camemilla cū reliq̇s infr̄atiuis ſicut uidebis
in antidotario: ꝙ ſi egritudo ꝓlōgat̃ ꝛ nō remouet̃ me
dicinalibus iſtis: aut grauis eſt faciens ſubet ꝛ pertrāſi
erit terminū ꝑncipij ꝛ q̇es in ea fuerit maior motu: tūc
aliena ei ea q̄ uehem̄ter infr̄ant ꝛ ꝓṗe papauer ꝛ adde
ei in ēbrocis tūc pᵒ ſeptimā balſamitā ꝛ m̄taſtr̄ ꝛ rutā ꝛ
expſſiōm m̄te ꝛ melilotū ꝛ pone ſuper caꝑ mucilagineſ
ſe. lini cū oleo ꝛ aq̄ ꝛ unge corpus cū oleo calefacto aſ
ſidue. ¶ Q.ūqꝫ uideris ꝙ v̇tus ꝓſeruat̃ pᵒ lōgitudinē
egritudis ꝛ poſtq̄ pertrāſierit ſeptimanā ꝛ quȯ eſt ſuꝑ
ipm tibi ineſt ut potes ipm par̄ uini permiſti. Et mul
totiens accīt eis uomitus ꝛ iuuat̃ eo. Et qn̄qꝫ potant̃
q̇dā ipſor̄ aq̄ permiſta cū oleo. Et ſit ipſor̄ uomitus fa
cilis ꝛ hūectat eos. Et qū nō migūt ꝓpter defectū itel
lectus ꝛ ȯbilitatē ſenſus inūge eor̄ ueſicaſ cū oleo tepi
do. Et melius eſt oleū de oliuis: aut ēbroca ipſos cū a
qua caſa ꝛ aq̄ in q̄ cocta ſit camemilla: deinde ſuper e
as ꝯprime donec urina ꝓuocet̃. Et ſis ſollicitus cum
hoc ex eis oī hora ꝛ ꝯprime ueſicas eor̄ in oī hora ſpe
rans in ipſo urinā ꝓuocari. Si āt illud nō rn̄det admi
niſtra ēbrocas ſm ꝙ dcm̄ eſt. Et oꝫ ut ſtrigas eos ligā
do ſi inueneris eos multiplicare permutatōm ꝛ agitati
onē: ꝛ ledunt̃ ab eis uehem̄ter ꝛ ꝓṗe qū phlōmas eos
ꝛ ſciſſura nondū eſt ꝯſolidata. Amplius qū ꝓcedūt in ď
clinatione ꝛ exitu a fortitudīe egritudis pl̄imū reges e
os regimīe ꝯualeſcentiū: ꝛ adhibe eis ĩſtaurātia leuia.
ꝛ aliena ipſos ab aeribus ꝛ uentis malis ꝛ caſis ꝛ cani
cularibus diebus ꝛ ſole, ut nō incurrāt recidiuā. Q.ū
uis āt eos balneare balnea ipſos in aq̇s ſapidis balne
atiōibus lenibus ut facias eos dormire: nā in dormiti
one eor̄ ꝯſiſtit iuuam̄tū pl̄imū. Et ciba eoſ carnibᵒ leui
bus. Et hic q̇dē eſt ſmo ul̄is in cura ipſor̄. Eius v̇o
qȯ diuerſificat̃ aliud eſt cholicū aliud ſanguineū. Cho
lericū eī indiget in ſui cura eductione chol̄e cū ſol̄one
pl̄ima ꝛ phlōmia miore. Et ſit qȯ ſoluēdo educit cho
lerā ex eo potus ex lubricātibus ſubtilibuſ ꝑdictis ex
purgātibus ſanguinē: ꝛ tibi ineſt ut ponas in eis fumū
terre ſi ſciueris ꝙ nā obediēs ſit ſm oēm diſpōnē. Et
qn̄qꝫ ponūt in eis ſcamoneā qū ꝯfidūt de obediētia na
ture ſm ꝯſuetudinē egri. Et cholicus qū phlotomat̃ n̄
ꝯſequat̃ ꝓpinq̇tatē ſincopis. Sed phlotomet̃ phloto
mia bona cū cautella inde hita: deinde ſol̄one euetur.
Et ēt ꝯueniēs eſt ut ponas cibos eᵒ fr̄os ꝛ humidos.
Cibi āt ſanguinei ſint fr̄i. Et pertrāſit ut ſint ſtiptici:
qn̄ fcā eſt eūo ex ſolutione ꝛ cliſteribus ꝛ cibi ſint ſicut
q̇ fiūt cū acreſta ꝛ ribes ꝛ granatis ꝛ cydōijs ꝛ pomis
Cholico āt nō ꝯueniunt iſti. Sed q̇ ſt̄ ſicut q̇ fiunt ex cu
curbita ꝛ alchelketi. ſ. facto ex ordeo excoriato: ꝛ q̄ fiūt
ex ſpinachijs ꝛ atriplicibᵒ ꝛ almuiati. Et eſt qui fit ex al
mes ꝛ ſimilibus illis. Et cor̄ acetoſitas ſit ex aceto ꝛ

zuccaro: aut ex prunis ⁊ q̄ ſt̃ illis ſimilis. Et ſcias q̄ð
cholericus indiget extinctione plus ⁊ ſanguineus reſo
lutione plus. Et in cholerico nõ timet͛ oĩs cautella i
ſ͛ationis q̄ timet͛ in ſanguineo: ⁊ nõ alienat͛ aq̃ ſ͛a oio.
Et oꝫ ut plurimũ ſis ſollicitus in ſõno ipſoꝝ. Et illud
erit ſicut ẽbroce hũectantes ⁊ cũ admiſtratiõe oleoꝝ ſi
cut olei lactuce ⁊ cucurbite ⁊ que ipſis ſimilant͛ facien
do caputpurgiũ. ¶ Et in cholˀa q̄ ẽ adusta multiplice
tur ſtudiũ cũ humectãtibꝰ ⁊ cũ admiſtratõe enematum
infrigidatiuũ ⁊ humectatiuũ in eis q̃tũ poſſibile eſt.

¶ De phlegmone accidẽte ipi ſubẽ cerebri. C. iiij.

PLurimũ q̇dẽ accit ex ſanguie putrido aꝑate ce
rebꝝ. Et q̃nqꝫ ſepat͛ ꝯmiſſuras ⁊ rarificat: ⁊ fõ
ſitã caput cũ ea diſrũpit͛ ⁊ ſcindi ⁊ dolor cũ ipſa fit fõ
tis ⁊ oculi fiunt rubei exeuntes ualde ⁊ maxylle ualde
rubeſcunt. Et q̃nqꝫ accit cũ ea ſpaſmꝰ ⁊ q̃nqꝫ accidunt
uomitus ⁊ nauſea ꝑꝑ cõitatẽ ſtõi ⁊ declinat͛ ad reſupia
tiõm ualde ſm ɔ̃riũ ꝯſuete reſupinatiõis ⁊ ſm diuerſita
tẽ ordis. Et eſt ſm plĩmũ ꝑnecãs in tertio. Si ãt ipm
ꝑtrãſierit fiducia hꝫ. Et ſcias ꝙ egritudo nõ eſt uehem̃
tez parua: alioq̇n m̄bꝝ nõ tollerat ipſã cũ hac eſſentia:
⁊ cũ hac ſublimitate. Et ipſius q̇ð cura eſt cura ſirſen
⁊ fortior. Et ꝯfert ei phl̃omia uene que ẽ ſub ligua ue
hem̃t. Et illõ pꝰ phl̃otomiã uene cõis ⁊ uẽaꝝ aliaꝝ.

¶ De heriſipila ⁊ impetigine accidentibus in cerebro
⁊ uſacro. capm. v.

QUãdoqꝫ ẽt accidũt in ipſo cerebro heriſipila ⁊
uſacro. ⁊ fit dolor fortis ⁊ iflãmatio uehemenſ.
In facie ủo q̃nqꝫ accit frigꝰ ꝑꝑ occultatõm cal͛itatis ⁊
citrinitas ꝑꝑ illud ⁊ ꝓꝑe in oculis: deinde caleſit ſubi
to ⁊ rubificat͛. Uerũtñ ſm plĩmũ ſit tẽdens ad citrini
tatẽ ⁊ frigus ⁊ eſt ſiccitas uehem̃s in ore. Et cũ eis ñ
eſt tm̃ ex ſubet q̃tũ accit in phl̃one. uerũtñ accñtia in e
is ſt̃ terribiliora ⁊ febris eſt fortior ⁊ eaꝝ cura eſt cu
ra ſibare. ¶ Et plĩmũ eꝰ ꝑnecat in tertio: Si ãt nõ inf͛
ficit in tertio euadit. Et pueris q̇ð q̃nꝫ accit heriſipila
in cerebro ⁊ ꝓfundant͛ cũ ipſa ſynciput ⁊ oculi ⁊ mioza
tur oculus ⁊ deſiccat͛ totũ corpꝰ. ¶ Medicent͛ gº ex
uitello oui cũ oleo roſ. inſ͛ato ⁊ ꝑmutato oĩ hora ⁊ cũ
exꝓſſionibus ⁊ herbis humidis ⁊ frigidis ſuꝑ caꝑ ꝓꝑe
cũ cucurbita ⁊ corticibus melonis ⁊ cucumeris.

¶ De ſibare. C. vi.

DIcit͛ ſibare demoniũ ſ͛fluũ accñs cũ ſirſen cali
do chl͛ico ita ut hõ cũ hoc ꝙ hꝫ ſirſen alienet ꝓ
pter demoniũ agitatiuũ. Et cũ karabito q̇ð puro fit a
lienatio ⁊ rõis ꝑmiſtio ⁊ nõ eſt cũ ipſo demoniũ ſi ãt ẽ
demoniũ eſt ſibare: ⁊ eſt ẽt qi manis ꝯpoſita cũ karabi
to ſicut karabitus eſt qĩ ml͛ia ꝯpoſita cũ aꝑate cal͛o ⁊
febre. Et mltotiẽs q̇ð añcedit in ipſa demoniũ: deide
ſuccedũt ei aꝑa ⁊ febris. Et nõ fit ſibare niſi qũ karabi
tus eſt a chol͛a rubea pura ⁊ aduſta. Nã qũ ipſa ad ce
rebꝝ ipell͛r cũ ꝑ̇ncipio ſue applicatiõis facit ꝓueniũ de
moniũ: ⁊ cũ ipſo aut pꝰ ipm ꝓuenit aꝑa ⁊ eſt cã ſibare.
In karabito ãt eſt demoniũ accñs ab aꝑate ⁊ in ſibare
aꝑa ⁊ demoniũ ꝓueniũt ſimul a mã: nꝫ unũ eoꝝ ẽ cã al
terius ex quo aliud inueniat͛: ſed ſi q̃nꝫ fiat unũq̇ðqꝫ ip
ſoꝝ cã additiõis alterius. ¶ Qñqꝫ ſibare incip appaꝛ
re uigilie ſt̃ ꝓlixe ⁊ ſõnus inq̇etus ⁊ tior eſt in ſõno ⁊ o
ſcitatio ⁊ ſpũs magnus frequẽs ⁊ obliuio ⁊ ꝛñſio non
ſil͛is interrogatõni ⁊ oculi rubeſcũt ⁊ ipſorum agitatio
adeſt ⁊ grauitas eſt in eis ⁊ ſt̃ qi lupi. Et q̃nꝫ eſt i eis
ſm ꝙ diximꝰ citrinitas ⁊ fit illic ſenſibilitas extenſionis
apud ſpõdiles ⁊ dolor ꝑꝑ eleuatõm uaporis ⁊ fiat ẽt

in eis curſus lachrymaꝝ iuolũtarie ex uno oculo. ¶
Deinde qũ ſiſtit͛ egritudo indurat͛ febris ⁊ exaſpat͛
lingua ⁊ ſiccat͛: deinde in poſtrẽo ipſius q̇eſcunt motus
palpebraꝝ ꝑꝑ debilitatẽ ⁊ grauitas motꝰ ꝑuenit uſꝫ ad
motũ palpebraꝝ: ⁊ remanet ex demonio alienatio iter
ciſa cũ defectu ſmonis ⁊ paucitate ipſius: ⁊ ſm hoc ꝓ
uenit plĩmũ colligere uillos ⁊ paleã. Et in pulſu fit au
g̃mtũ debilitatis ⁊ minoratiõis ⁊ durities ꝑꝑ ſiccitatẽ
¶ Et q̃nꝫ fit ſibare q̄ nõ eſt ſimplex puꝛa. Q. i. ipſorũ
diſpõnes diuerſificant͛ in ſmone ⁊ memoꝛia ⁊ motibꝰ
plerũqꝫ ei fiunt ordinati ⁊ plerũqꝫ inordinati. Et ipiꝰ
q̇ð cura eſt cura ſirſen chol͛ici cũ additõe in hũectando
multa. Et oꝫ ut extremorum ligatio aſſiduetur.

¶ De lethargia que eſt ſirſen frigiduꝫ cuius interpꝛe
tatio eſt obliuio. capm. vij.

LEthargia dꝛ aꝑa phl͛aticũ fcm̃ intra craneũ ⁊ ẽ
ſirſen phl͛aticũ ⁊ plĩmũ q̇ð eꝰ fit in meatibꝰ ſubẽ
cerebri abſqꝫ uelamibꝰ ⁊ uentriculis ſubã cerebri: qm̃
phl͛a raro ꝯgꝛegat͛ ⁊ penetrat in pãniculos cerebri ꝑꝑ
ipſoꝝ duritiẽ nꝫ in ſubãm cerebri ꝑꝑ ipſius uiſcoſitatẽ
ſicut ẽt pleureſis ſꝫ plurimũ eſt chol͛ica ⁊ raro fit phl͛a
tica ꝑꝑ ꝑuitatẽ penetratiõis phl͛atis in ſubãm ſifachiã.
i. ſifac neruoſã durã. Lꝫ ſit poſſibile ut fiat illud i pau
cis ãbaꝝ: poſſibile eſt ei ut cadat hoc aꝑa in ſubã ceꝛbri
⁊ in eꝰ uelamibꝰ. ¶ Et hec q̇ð egritudo noiat͛ noie ſui
accidentis. ¶ Uexꝛtũ lethaꝛgia ul͛r eſt obliuio. Et hãc
egritudinẽ ꝯmitat͛ obliuio ⁊ ꝑꝑ nom̃ eꝰ erꝛãt in ipſa plu
res medicoꝝ ignorãtes ꝙ intẽtio in ipa eſt egritudo fa
cta ex aꝑe ſ͛io imo exiſtiant ꝙ hec egritudo in ſeipſa ſit
obliuio. Et ꝙ q̇dã medici ſt̃ q̄ noiant lethargiã oẽ aꝑa
ſ͛im in cerebꝛo ſiue ſit mel͛icũ ſiue phl͛icũ. Uerũtñ pl͛res
antiquoꝝ phl͛icũ hoc noie appropriaueꝛt ⁊ tuũ eſt ut in
ipſo noies utrũqꝫ: ⁊ hꝰi q̇ð egritudis mã ꝓpinq̄ eſt mal͛i
e ſadur: ſed ẽ uehem̃tius ꝯfirmata. ¶ Et hec egritudo
generat͛ ab oĩ quo generat͛ humor phl͛aticꝰ ⁊ in quo ſt̃
uaporatio ⁊ putrefactio. Q. uaꝑꝑ plĩmũ generat͛ a co
meſtione cepaꝝ. Et generat͛ ex repletiõe nimia ſtõi: ⁊
multitudie potus ⁊ multitudine comeſtionis fructuũ.

¶ De ſignis eius. C. viij.

SUnt ſoda leuis ⁊ febris lẽta: necĩa ei eſt febris
in oĩ aꝑate fcõ ab hũore putrefacto. Et ꝑꝑ hoc
ſepat͛ a ſubet. Uerũtñ ipſa eſt lẽta qm̃ mã eſt phl͛atica.
Et hec q̇ð febris q̃nqꝫ nõ ſentit͛ cũ ea ⁊ fit cũ ea ſubet
grauis. Sicut ei hñs eã aꝑit oculũ ſic claudit ⁊ fit cũ e
a obliuio: ⁊ ſpũs eſt rarꝰ ⁊ tardus ualde debilis. Et fit
qi cũ ſtrictura ſpũs parũꝑ ⁊ cũ ſputo ⁊ multa oſcitatõe
⁊ aꝑtione oris ⁊ ipſius clauſiõe. ⁊ q̃nqꝫ remanet eꝰ os
pꝰ oſcitatõm aꝑtũ ꝑꝑ obliuiõm ꝙ oporteat eũ ipꝫ clau
dere ⁊ ꝑꝑ pigritiã ab ea ⁊ ſi uelit ipm claudere. Et ad
eſt ei ſingultus ꝑꝑ cõitatẽ ſtõi. Et albedo in ligua ⁊ pi
grtia in rñſione ⁊ in motu palpebꝛaꝝ ⁊ ꝯmiſtio intelle
ctus. Et egõ ſm plĩmũ eſt hũida ⁊ ſi ſiccat͛ ſiccat͛ leuit͛
⁊ tẽꝑate. Et urina eſt ſicut urina aſinoꝝ. Et q̃nqꝫ acci
dit ei tremor ⁊ ſudor extremitatũ. ¶ Et ſt̃ cũ diuerſi
tate hñtiũ karabitũ. Ipſi ei in lectis ſuis ꝑ̇cipitati iacẽt
karabitũ ủo hñtes eleuant͛. Et pulſus ipſoꝝ ſt̃ magni
multũ ꝛari tardi tremuli undoſi ſil͛es pulſibꝰ ꝑipneuõni
coꝝ. Uerũtñ ſt̃ mioris latitudis ⁊ longitudis ⁊ tardio
res ⁊ fortius rari ⁊ mioris diuerſitatis: qm̃ nocumtuꝫ
cordis ab ea fcm̃ ẽ minꝰ. Et cadit in pulſu eiꝰ cadens i
medio plus: qm̃ ủtus uitalis in ipſa eſt ſanior ⁊ febris
cũ ea ẽ mior ꝑꝑ lõgitudinẽ ipſius a corde. Sed eꝰ obli
uio ẽ maior: qm̃ mã hec ẽ i ipſo cerebro ⁊ i ꝑipneũoia

eleuaẜ ex ap̄ate pulmonis.ꝙ̄ ſi melicū dicaẜ lethargia
ſiẜ eꝰ ſigna ꝙ dolor ſit fortior ⁊ fiunt cū ea rixa ⁊ aliena
tio ⁊ oculi ſiẜ apti intuētes in uno loco. ℂ Et qū lethā
gia eſt in ſubā cerebri:ſubet eſt fortior ⁊ difficultas mo
tuū eſt maior.⁊ albedo lingue ē in ipſa ualde uehem̄s:
⁊ oculi ad exitū tendūt ⁊ difficultas motus ⁊ dolor ad
laxitatē tēdunt. Si āt eſt in uelamibꝰ dolor eſt fortior:
⁊ motus ſiẜ leuiores. Et accit in eis multotiēs retētio
urine ꝑꝑ obliuiōm ⁊ ꝑꝑ debilitatē lacerti urinalis. ℂ
Ex ſignis āt inceſſus hoīs ad lethargiā ē multitudo tū
moris capitiꝫ cū pigritia ⁊ grauitate. Qūq̄ꝫ fortiora
fiunt accn̄tia lethargie ⁊ multiplicaẜ ſudor ualde ē tūc
ꝑim̄s ꝑꝑca ꝙ ſudor deijcit ꝟtutē. Et qū ſpūs dilatatur
⁊ fit bonꝰ ⁊ declināt accn̄tia tūc tēdit ad ſalutē ⁊ ꝓꝑe ſi
apparēt apa a pꝰaurē:pꝛimū ei criſis eꝰ fit per eaꝫ.
ℂ De cura. C. ix.

S I nō fuerit qḋ ꝓhibeat phl̄omeẜ pꝰ:deinde ad
miſtra eis cliſteria acuta ⁊ attrahaẜ mā ad infe
riora. Et fac eū uomere cū pēna ſinapi ⁊ melle illinita
ℂ Et fac eū q̇eſcere in domo luminoſa:⁊ ꝓhibe ipm
ne in ſubet ꝓfundeẜ aſſiduē excitādo ipm. ℂ Et in ꝑn
cipio rei repelle mām cū oleo roſ. ⁊ aceto. Deinde pꝰ
duos dies a ꝑncipio ſui miſceaẜ eis caſtoreū ⁊ ſit ace
tū ſq̄lliticū. Et nō potes aq̄ fr̄a ipm niſi parūꝑ ⁊ in ꝑn
cipio ꝓꝑe. Et apud ſtatū eꝰ ⁊ ꝓꝑe in fine ſui ⁊ ꝓhibe il
lud:deinde inūge corpꝰ eꝰ eleo ⁊ nitro ⁊ ſe. urtice ⁊ lau
reole ⁊ piꝑe ⁊ piretro ⁊ ſiſibꝰ. Et adiſtra ēbrocas for
tis ī ſolutiōis ⁊ odoram̄ta ⁊ ſternutam̄ta ⁊ gargariſma
ta ſubtiliatiua in q̇bꝰ ſiẜ baſce ⁊ iſopꝰ ⁊ calam̄tū ⁊ origa
nū. Et gargariſmata cū melle ⁊ ſq̄lla ⁊ reliq̇s q̄ ſciuiſti
in canone. Et qū ſq̄llā ſuꝑ caꝑ eꝰ admiſtras ꝓꝑe humi
dā ualde ea iuuaẜ. Et admiſtra ēt reliq̄ rubificātia ſuꝑ
caꝑ ⁊ linim̄tū fac ex ſinapi. ℂ Et frica extremitates eꝰ
⁊ ꝯprime eas donec rubeſcāt ⁊ doleāt qm̄ eſt magni iu
uam̄ti ⁊ fiat illud aſſidue. ℂ Qū āt in ſubet ꝓfundi fi
unt extēde capillos ipſoꝝ ⁊ euelle quoſdā eoꝝ:⁊ pōe ēt
apud nocrā uētoſas multas cū igne abſq̄ꝫ inciſione. Et
forte inciſio tibi nec̄ia eſt qū eſt nc̄citas eūonis ſanguis
ℂ Et qū nutris nutri eos cū aliq̇bꝰ q̄ ſint ſicut aq̄ lupi
noꝝ ⁊ aq̄ ciceris cū ordeo fracto. ℂ Qūq̄ꝫ eoſ cibaue
ris ꝯprime extrēa ipſoꝝ aliq̇bꝰ horis ut uapor ad ſupio
ra nō trahaẜ. ℂ Qḋ ſi tibi nec̄iū fuerit ꝑꝑ egritudinis
lōgitudinē ut potes ipm ſolutiuo ⁊ ꝓꝑe qn̄ cū ipſo ap
paret tremor pota ipm duabꝰ tertijſ auī. ex caſtoreo cū
pauca ſcamonea q̄ ſit minꝰ pōdere unius danic. Et ſi ti
meẜ ſuꝑfluitas febris aliena ſcamoneā ⁊ ſis ꝯtentus ca
ſtorō ⁊ ꝑmutatiōe ꝯplonis abſq̄ꝫ eūone. Et melior eūo
nū illa ē q̄ fit cū cliſteri. Si āt alia fuerit tibi nec̄ia da ei
ad potādū hierepicre pōdus.ʒ.i. quartā.ʒ.i. de pulpa
colloq̇ntide ⁊ tribꝰ.ʒ.myrobalanoꝝ ⁊ danic uno maſti
cis:⁊ ſi febris nō ē uehem̄tis caloris ⁊ ꝯfidis ꝙ ſoluat
ꝙ ſi nō ꝯfidis ꝑꝑ illud fac ei ſuppoſitoria aut collyria
ut due cauſe ad illud faciēdū ſe iuuēt:deinde excita ipꝫ
⁊ ꝑcipe ei ut ꝑmuteẜ ad egerendū. ℂ Et qū ei accidit
obliuio urine ⁊ ſtercoriſ ēbroca utraq̄ꝫ emūctoria ⁊ uē
trē cū aq̇s in q̇bꝰ cocta ſint camemilla ⁊ melilotū ⁊ uio
la ⁊ radiceſ lilij ⁊ ꝯꝑme ueſicā ut urinā emittat. ℂ De
inde qū finiẜ egritudo admiſtra reſtauratiua ⁊ fac eum
tollerare terminū exertitij pui ⁊ adhibe ei regim̄ ꝯuale
ſcentium. ℂ De aqua intra craneum. C. x.

Q Uoniā qn̄q̄ꝫ aggregant hūiditates aquoſe itra
craneū ⁊ extra ipm:tunc ſi fuerit extra craneū
ſignificabit eas qḋ ꝓpinq̄ dicemꝰ. ℂ Et ſi ſiẜ intra cra
neū ⁊ locus eaꝝ ſupra pāniculū duꝝ ſentit eger grauẜ
tatē interius:⁊ fit cū ea difficilis clauſio oculi imo non
eſt poſſibilis ⁊ hūectanẜ oculi ualde ⁊ lachrymanẜ aſſi
due ⁊ ſtāt apti ituētes ī unū locū. ℂ Cura. Et ī huiuſ
modi non eſt ingenium.
ℂ De apātibus que ſunt extra craneuꝫ ⁊ aqua extra
caput ⁊ ataſijm roſamuꝫ.i.infantium. C. xi.

Q Uandoq̄ꝫ accn̄t in uelamibꝰ q̄ ſiẜ extra caꝑ apa
ta calīa ⁊ fr̄a. ℂ Et qn̄q̄ꝫ accit ⁊ ꝓꝑe infantibꝰ
egritudo q̄ eſt ꝯgregatio aque ī capite. Et qn̄q̄ꝫ ēt acci
dit in maioribꝰ. Et hec q̇ḋ egritudo ē hūiditates reten
te inter craneū ⁊ cutē ⁊ inter duos pāniculos extrinſe
cos:⁊ accn̄t inflatio in loco illo capitis ⁊ fletus ⁊ uigili
e. ℂ Infantibꝰ q̇ḋ accit illud ſm̄ pl̄imū qū obſtetrix er
rat ⁊ ꝯꝑmit caput ⁊ ſeꝑat ipꝫ ⁊ apiunẜ orificia uenaꝝ.
ℂ Et currit ad illud qḋ ē ſub cute ſanguis aquoſus.
ℂ Et qn̄q̄ꝫ ſiẜ hūoreſ alij ab hūiditatibꝰ aquoſiſ:ꝙ ſi co
lor cutis ē cū diſpōne ſua ⁊ cutis ē eleuata ꝯpſſa explẜ
ſa tunc ē aq̄ in capite. Et ſi color eſt mutatus ⁊ tactus
diuerſus ⁊ ē ibi fortitudo ⁊ ꝓhibitio ad expellēdū ⁊ ſen
tiẜ mordicatio ⁊ dolor:tūc ibi ē apa extra craneum.
ℂ Infantibꝰ āt ⁊ alijs qū ē apa in capitibꝰ eoꝝ ⁊ hꝰ pl̄ri
mū nō fit niſi infantibꝰ:tūc oꝫ ut cognoſcas an ſit multa
an ſit expulſa ab exterioribꝰ ad interiora uiolenẜ. Nā ſi
talr̄ fuerit nō medicaẜ. Si āt fuerit pauca ⁊ retēta iter
cutē ⁊ craneū:tunc fac aut ſciſſurā unā in latitudie aut
ſi fuerit multa tc̄ fac ſciſſuras duas ſe ſe ſecātes:aut tr̄s
ſciſſuras ſecantes ſe ſi fuerit pl̄ima ⁊ eūeẜ qḋ ē in ipſo:
deinde ſtringe ⁊ liga ⁊ ſuppone ei uinū ⁊ oleū uſq̄ꝫ ad
tres dies:poſtea ſolue ligaturā ⁊ medica cū unguentis
⁊ licinijs ſi eis indigueris ⁊ filo ⁊ pulueriꝫatiōe ſi illud
ſufficit:⁊ nō indiges unguētis. ℂ Et ſi carnis genera
tio tardeẜ ꝑcipiẜ ut os leuiter radaẜ ut caro naſcaẜ. Si
āt aq̄ fuerit ualde pauca ſufficit tibi ut reſoluaẜ hūor a
quoſus cū ēpl̄is. ℂ Que āt ex apātibꝰ extrīſecis ſiẜ ca
lida ⁊ q̄ fr̄a cognoſces tactu ⁊ colore ⁊ ꝯueniētia eiꝰ qḋ
ad ipſā ꝑuenit. Et in oībꝰ q̇ḋ ſentit dolorē ꝯꝑmētē cra
neū ⁊ qū tāgis inuenis dolorē. Et cura ipm medicami
ne leuiore ex cura ſirſen:ita tn̄ ꝙ tu ſcis ſecurꝰ in admi
niſtratiōe fortioris in ipſo. Et uētoſe q̇ḋ in ipſo ꝯferūt
plus minutiōe. ℂ In ataſijm āt infantiū oꝫ ut lactans
aq̄ꝑ potet ordei aut aq̄ꝑ ſauic eꝰ ſi infans ſolutōm hūerit
⁊ infanti deẜ ad potādū tūc aliq̄ntulū ſpodij torrefacti
⁊ ſe. portulace torrefacti. ℂ Solutio ei in hac egritu
die eſt mala ⁊ lactāti interdicaẜ balneū ⁊ ponaẜ ſuꝑ
ſynciput eius uiola infrigidata.
ℂ De ſubet aſabari quā q̇dā medicoꝝ noiant ſuchos:
ſed nō ē ipſa imo ſuchos eſt ſpēs ꝯgelationis. C. xij.

H Ec egritudo ē egritudo ſirſemiati ꝯpoſita ex ſir
ſen calīo ⁊ fr̄o:qm̄ apa ē ſcm̄ ex duobꝰ hūoribꝰ
ſimul.ſ. phl̄ate ⁊ cholīa. ℂ Et eiꝰ q̇ḋ cā eſt replō quā
generat guloſitas ⁊ multitudo comeſtiōis ⁊ potus ⁊ e
brietatis. Et utriq̄ꝫ q̇ḋ hūores qn̄ꝫ equāẜ ⁊ qn̄q̄ꝫ unꝰ
ipſorū uincit ⁊ uicūt tc̄ eꝰ ſigna. Si gᵒ phl̄aticꝰ uincit
noiaẜ ſubet uſara. Et ſi uicit cholīcꝰ noiaẜ ſabara ſubeti
a:⁊ qn̄ꝫ ꝯueniūt ī egritudie una cū nūero ut unuſq̄ſq̄ꝫ
eoꝝ ipugnet alterū ⁊ qn̄q̄ꝫ uicet phl̄a ⁊ qn̄q̄ꝫ cholera:
ℂ Et facit q̇ḋ phl̄a in ipſa ſubet qn̄q̄ꝫ et grauitateꝫ et
pigritiā et clauſiōm oculoꝝ. Et difficile fit eiſ r̄ndere ad
illud qḋ q̄riẜ ab eo. Et eſt ipſiꝰ r̄nſio r̄nſio tardātis et
cogitantis. ℂ Et cholīa q̇ḋ in ipſa efficit inq̇etudinē et
alienatōm ꝯtinuā et palpitatōm. Et nꝫ pītit ipm ꝓfun
dari ī ſubet. Immo eꝰ ſubet ē ſubet aque excitaẜ quum

excitaꝛ. ¶ Et qū phlꝫ̄ma uincit generaꝛ ſubet et clau
diꝛ palpebra qū apiꝛ. Et qñ uincit cholꝫ̄a excitaꝛ et ali
enaꝛ et ꝑuenit ad motū et apit oculū abſq3 palpitatōne
et nō claudi. Immo ipſius ſuꝑior extremitas attrahiꝛ
ſicut accit patienti ſirſen ⁊ deſiderat reſupinari ⁊ eiꝰ reſu
pinatio eſt nō nālis ⁊ inflāmaꝛ ipiꝰ facies ⁊ declinat ad
uiriditatē ⁊ rubedinē ſm ꝙ in dn̄atiōe diſpōnū eꝰ trahi
tur palpebra eꝰ ad ſuꝑiora ⁊ clamat. Et qū apit oculū
ſuū eſt ipſius aꝑtio ſicut aꝑtio būtis ſubet ⁊ ꝯgelatiōm
abſq3 palpitatōe. Qū āt loq̇ꝛ eꝰ ſermo nō eſt ordinatuſ
⁊ ſtrāgulaꝛ ab aq̄ ita ut plimū redeat aq̄ ex narībꝰ eiꝰ. ⁊
ſilr ſtrāgulaꝛ a ſorbitiōibꝰ. Et hec q̇ᵒ ſigna ſꝛ mala: ⁊
multotiēs accit in ipſa retētio urine ⁊ egōnis ⁊ pauci
tas utriuſq3. Et accit eis ſtrictura ſpūs. Et qñq3 ſimi
laꝛ in pluribꝰ diſpōnibꝰ ſſocatiōi matricis. Uerū̄ faci
es in ſſocatiōe matricis eſt cū diſpōne ſua ⁊ adſunt re
liq̄ ſigna ſſocatiōis dicta in cᵒ ſuo: hic āt poſſibile ē ut i
ea aliq̇d loquēdo eger annūtiet et ſi ꝓcipiꝛ ut intellgat.
In ea āt cꝰ matrix ſſocata ē ñ ē poſſibile illud dū in ſſe
focatiōe ꝑſeuerat. ¶ Et hec q̇ᵒ egritudo ſimilis eſt le
thargie: ſed tñ differt ab ea: qm̄ facieſ nō eſt cū diſpōne
ſua ſicut eſt in patiēte lethargiā. Et iteꝝ eiſ adſunt uigi
lie et aꝑtio oculoꝝ abſq3 palpitatiōe et febris eſt in ipa
fortior et ſimilaꝛ karabito: ſ3 tñ differt ab eo: qm̄ ſubet i
ipſa eſt maior et alienatio mior. Et pulſus q̇ᵒ eꝰ eſt ue
lox et frequens ꝑꝑ aꝑa et permiſtiōm ꝯgelatiuā qꝛ di
uerſificaꝛ a pulſu lethargie. Et eſt latus et breuis ꝑꝑ
phlꝫ̄a et aꝑa ſuū: qꝛ diuerſificaꝛ a karabito: et ipſius q̇ᵒ
breuitas ē ꝑꝑ latitudinē ſui. āpliꝰ ē fortior pulſu lethar
gie ⁊ ꝺbilior pluſu karabiti. ⁊ fit pulſꝰ ñ extēſꝰ rarꝰ ualō
ſpaſmoſꝰ ſicut fit i ſſocatiōe matricis. Sed ꝟtuſ in ipa
nō remanet neq3 egredi ab ordie oī illo egreſſu ſicut fit
i ſſocatiōe matricis: imo ꝟtꝰ cadit et pulſus fit frequēſ

¶ De cura. C. xiij.

Cura āt cōis eſt phlꝫ̄ia ſicut ſcis: deinde cliſteria
in quoꝝ attractiōe et lenitate addis ſm q̄titatē
in qua inuenis mām ſm ſigna ꝑdicta ita ut cognoſcas
an uincat cholꝫ̄a uel phlꝫ̄a. ¶ Et cibꝰ ēt ꝓhibeaꝛ ſm ꝙ
fit i karabito et ꝓꝑe ſi eꝰ cā fuerit multitudo cibi. Qua
ꝓpter qū cā fuerit multitudo cibi fac egꝝ uomere et
purga ſtōm ipſius. Si āt cā eꝰ fuerit ebrietas ñ curabi
oio donec abſcīdaꝛ ebrietas: deinde fit ꝯtētus hūectā
tibꝰ caꝑ ipſius: ꝺinde ad ultimū cureꝛ eo qᵒ curaꝛ finis
ebrietatis. ¶ Et ipſiꝰ q̇ᵒ ſpēs cōicāt i ēbrocis ⁊ ēplīs
⁊ ſternutatorijs ꝑdictis ⁊ eūatiōibꝰ ſubtilibus cū eo qᵒ
bibi ⁊ cliſterizaꝛ ſicuti ſcis: ⁊ iſte q̇ᵒ medicīe in ipſa nō
ſint in termio ſ̄ſtatiſ q̄ ꝓcipiꝛ in karabito n3 in termino
calefactōis q̇ ꝓcipiꝛ in lethargia: ſed ſint ꝯpoſita ex eis
⁊ uincat in eis illud qᵒ o3 ſm ꝙ apꝑet ꝙ aliq̇s duorū
hūoꝝ ſit magis abūdās. Et tibi q̇ᵒ iā ꝓmiſſum ē i cano
ne totū qᵒ oportet facere in hꝰi. ¶ Et o3 ut ponas in
ēbrocis eꝰ ſi fuerit cholꝫ̄a ſuꝑabundās folia ſalicis ⁊ uio
las ⁊ radices lilij ⁊ ordeū cū camemilla ⁊ corona regi
a ⁊ aneto. Et qñq3 das in potu ſirᵐ de papauere ſi nō
timeꝛ ꝙ ſ̄ueniat ei dn̄iū phlꝫ̄is. Et intentio q̇ᵒ qꝛ ei in
potu tribuiꝛ eſt ut dormiat. ¶ Quō ſi utreq3 materie
ſint equaſes adde i his baſce ⁊ amaracū. ¶ Et ſi phlꝫ̄a
eſt ſ̄abundās adde in eis folia lauri ⁊ rutā ⁊ m̄taſtꝝ ⁊
iſopū ⁊ caſtoreū ⁊ origanū. Et ſilr eſt diſpō in ēplīs ⁊
enematibꝰ ſm hūc canonē: ⁊ tibi q̇ᵒ eſt poſſibiſe collige
re ea ex antidotario. ¶ In fine āt egritudis ⁊ poſtq̄ ꝺ
clinauerit infirmitas tc̄ aliena ab eo ēbrocas frigidas
⁊ ſis contentus ſubtiliatiuis que ſcis: deinde balnea ip
ſum ⁊ rege cum regimine conualeſcentium.

¶ De plaga ⁊ iciſiōe cutis capitis ⁊ curatōe. C. xiiij

Spatio euēiēs in capite: aut ē in cute ⁊ carne
aut in oſſe: aut māifeſta: aut in ſimaci: aut ita ꝙ
oſſa inde extrahenda ſꝛ aut ſimac. Et ex ſimac eſt alſu
turati ⁊ eſt ut exuberet uelam̄ ad exteriora ⁊ aꝑeꝛ ⁊ i
pingueꝛ: ⁊ fiat ſicut ſuturati. Et ex eis eſt q̄ fit in mīe ⁊
in ꝯuatiua. ⁊ in eis eſt tior et in uulneribꝰ q̇ᵒ peruenīēti
bꝰ ad pāniculū cerebri accit laxitas in latere uulneꝝ et
ſpaſmꝰ in oppoſito eꝰ. Et qū inciſio nō peruenit ad uē
tres ſed ad terminū uelamis ſubtilis eſt magis incolu
mis. Qū ꝟo peruenit ad cerebꝝ apparet febris et uōi
tus cholꝫ̄e ⁊ nō eſt ex eis q̄ ſanaꝛ. niſi raro. Et ꝓpinq̇or
ad icolūitatē q̇ᵒ inciſio eſt que cadit ad ſuturati duorū
uentriū añrioꝝ. Qū ei cito ſuccurris ei ꝯtinuaꝛ. ¶ Il
le ꝟo que in duobꝰ uentribꝰ poſterioribꝰ fuerit: ſꝛ ꝑuioꝛs
Et ea que fit in medio prauior eſt ea que fit in poſteri
ore ⁊ remotior ut redeat ad diſpōnē nālē niſi fit ualde
parua. Et ꝓncipiū q̇ᵒ ꝯſiſtit in ēplīs ⁊ erit eꝰ rectificati
o uelociꝛ. In cura ꝟo ꝯſiſtit ꝓncipiū ad ꝓhibendū aꝑa
cū eo qᵒ tollerat diſpō. Diſtinctiōm ꝟo medicaminis
uulneris plagatiui qᵒ ē in cute ⁊ carne dicemꝰ ubi ulce
rū rememorabimur in libᵒ. iiij. ⁊ dicemꝰ curā fracture
que eſt ex eis in cᵒ fracture ⁊ reſtaurationis. ¶ Et me
dici in fractura cranei in q̄ extrahenda ſꝛ oſſa: hūt duaſ
intentiōes. Intentio ei quorūdā ē ut declinēt ad medi
cinas ſedatiuas q̄ dolorē uehem̄ter q̇eſcere faciunt. ⁊ i
tentio eſt alioꝝ q̇bꝰ ꝟi ꝙ admiſtrāde ſꝛ medicine uehem̄
tis deſiccatiōis ⁊ admiſtrāt pꝰ inciſiō3 fracti ⁊ eradica
tiōm ſecti ⁊ extractōm fracture eꝰ medicias attractiaſ
in ungunētis ⁊ alijs ſupra locū ſuꝑ ipm exterius exiſtē
te epithiate ex aceto ⁊ melle. ¶ Et hoc mō ꝑ manus
hoꝝ poſterioꝝ ꝑuenit maior incolumitas q̄ ꝑ manꝰ ꝓo
rū ⁊ illud q̇ᵒ nō eſt miꝝ. G. ei dixit ꝙ complexio oſſis
⁊ panniculi eſt ſicca.

¶ Tractatus quartus de egritudibus capitis ⁊ plu
rimo nocum̄to ipſius in oꝑatiōibus ſenſus ⁊ motibus
Et ꝯtinēt capᵃ.

¶ De ſubet ⁊ ſono. C. i.

Dicꝛ ſubet ſōnus ſuꝑfluus ⁊ grauis nō tam̄
ois ſuꝑfluus ⁊ grauis: ſed ille cꝰ grauitas eſt i
mā ⁊ q̄litate ſimul: ita ut ipſius ſpatiū ſit ꝓli
xus ⁊ eꝰ eleuatio fortior ⁊ debiliteꝛ excitatio ipſius ab
eo. Si āt excitaꝛ tūc ſōnus eꝰ eſt nālis in q̄titate ⁊ q̄li
tate ſua. Et eꝰ q̇ᵒ alius eſt grauis alius eſt ſubet ꝓfundꝰ
¶ Sōnus āt ꝟlr eſt reditus ſpūs aialis ab inſtr̄is ſen
ſuū ⁊ motuū ad ꝓncipiū cū quo ꝓuanꝛ ipſoꝝ inſtr̄a ab
exitu oꝑatiōis in ipſis niſi q̄ necia ſꝛ ad hoc ut uita per
maneat ⁊ illa ſꝛ ſicut inſtr̄a ſpūs. ¶ Et ſōnus q̇ᵒ nālis
abſolute ē cꝰ reditus ē cū ꝓfundatiōe ſpūs uitalis ad in
teriora ut digeraꝛ cibus queꝰ in ipſo ſeq̇ꝛ ſpūs aialis: ſi
cut fit in motibꝰ corpoꝝ ſubtiliū ꝑmiſtoꝝ ꝑꝑ necītatem
uacuitatis: ⁊ qᵒ eſt ēt ꝑꝑ q̇etē eꝰ ⁊ ut ſpūſ adiungat ſibi
ꝑtē eꝰ quo nutriaꝛ ⁊ ſubſtenteꝛ ⁊ augm̄teꝛ ſubā illius:
recipiat reſtauratōm eꝰ qᵒ ex ipſo in uigilijs ſoluiꝛ. ¶
Et huic q̇ᵒ ꝓpinqus eſt q̇ accit ei q̇ ſanitati uicinus ē
ab egritudie ſua. Accit ei ei ſōnuſ ꝓfundus ⁊ ſignificat
ſedatōm egritudis eꝰ ipſe tñ in ſanis nō ſignificat bōita
tē. ¶ Et qñq3 ēt accit ſōnus hꝰi generis ei q̇ euātus ē
medicia plimū ⁊ ſōnus ille ꝯfert ei reddēs ipm ꝟtuti ſu
e. Et plimū accit ſōnus nō abſolute nālis ⁊ ille q̇ᵒ ē re
ditus q̇ fit ad ꝓncipiū ꝑꝑ ſuperfluitatē reſolutiōis ſpūs
ēt nō tollerat eius ſubā dilatatōm ꝓpter defectū ſui au
gm̄ti ſ3 illud qᵒ ſuffecit applicatiōi cā reſolutiuis facte

ex motu ꝓfundaẜ gᵒ sicut fit in dispõne laboris ⁊ exerci
tij fortis. Et illđ fit pp cũonẽ superfluã accidentẽ spiri
tui aiali. Nã igr̃ fit ꝓmpta ad recipiendũ qđ est i subã
eꝰ nisi cõsequaẜ ipsa ex nutrimĩto sustentaculũ. ¶ Dia
ꝟo inẜ ipm ⁊ illũ q̇ est añ ipm ẽ sicut dia inẜ petitiõm ci
bi a corpore sano ut fit loco resolutiõis nãlis ex eo ⁊ pe
titiõm cibi a corpore debilitato a solutõe ⁊ fluxu sãgui
nis. Primus ei duoꝝ sõnoꝝ petit restauratiõm resolu
tionũ uigiliaꝝ ⁊ est res nãlis. Et 2ꝰs petit restauratõꝫ
resolutiõis laboris ⁊ nõ est nãlis. ¶ Et qñq3 accit sõ
nus nõ nãlis absolute ⁊ est ut sit reditus spũs anialis
ab instr̃is pp cãm infrĩantẽ subẽ spũs 9ria aut extrisecꝰ
aut ex medicinis infrĩantibꝰ ⁊ instr̃a adipiscunẜ frigus
incõueniens penetratiõi spũs uitalis in eis ẜm modũ
suũ renouantẽ infusiõm spũs in eis adunati corrũpẽnt
ꝯplonẽ qua recipit ꝟtutẽ aialẽ. s. spũs a ꝑncipio qñ resi
duũ redit ad ꝓfundũ pectoris ⁊ fit piger ad dilatatõm
pp frigus ꝯplonis ⁊ hoc ẽ stupor. Et qñq3 ẽt accit pp
cãm hũectantẽ instr̃a ⁊ ꝑturbantẽ subãm spũs ⁊ oppilã
tẽ uiã eꝰ ⁊ laxantẽ subãm neruoꝝ ⁊ lacertoꝝ ⁊ mollifi
catio quã seq̇ẜ oppilatio ⁊ coopimĩtũ q̇ ꝓhiberet spũm
penetrare: qm̃ spũs ipsius subã iã est ingrossata ⁊ per
turbata. Et qm̃ instr̃a eꝰ iã sũẜ corrupta pp hũiditatẽ ⁊
laxitatẽ eoꝝ fit. ¶ Et iste est sõnus ebrietatis: ⁊ accit
qđ ẽ huic accñti ꝓximũ pp nimiã stõi repletõm ⁊ ꝓlixi
tatẽ more cibi in stõ: hoꝝ ãt subet remoueẜ uomitu. Et
he due cause qũ firmãẜ sũẜ cã q̃ ꝑimũ accit subet. Qñ
q3 ẽt adunaẜ frigus ⁊ iuuat ipm hũiditas sũẜ in causis
sõni. uerũtñ cã añcedẽs tunc ẽ ex frigore ⁊ iuuat ipsum
hũiditas. ¶ Sicut aggregãẜ in uigilijs caliditas ⁊ sicci
tas ⁊ est cã ꝟa ipsa caliditas quã iuuat siccitas. ¶ Su
bet ꝑterea sũẜ cause alie ex q̇bus est uehemẽtia ꝑoxismoꝝ
febris ⁊ euẽtus nature cũ essentia sup suã egritudinẽ ⁊
ipsius ꝯpssio sub mã ⁊ seq̇ẜ ipsã spũs anialis sicut dcm̃
est ⁊ ꝓpe si mã febris est ẜa phl̃atica ⁊ ipsa qđ nõ cale
facit nisi cũ putredie. ¶ Et qñ3 fit pp malitiã hũoꝝ ⁊
uapoꝝ ascendentiũ ad anterius cerebꝝ a stõ aut pulmo
ne in egritudibꝰ suis ⁊ reliq̇s mẽbris. Et qñq3 fit ex mł
titudie uermiũ ⁊ ascaridũ. ¶ Et qñ3 fit ex coarctatõe
cerebri ipsius sub osse cranei: aut lãina eiꝰ: aut cortice
ipsius qũ cerebro aduẽit ꝑcussio ⁊ uehemẽtior uentriũ
ad faciendũ subet apud incisiõm est uehementior eorũ
ad faciendũ subet apud ꝯpssiõm. Et qñq3 fit pp uehem̃
tẽ dolorẽ ꝑcussiõis eueniẽtis lacertis tꝑris: aut ẜm cõi
tatẽ lesiõis in ore stõi aut in matrice qñ 9hiẜ ex eo cere
bꝝ ⁊ oppilat uias spũs sensibilis talr̃ ꝙ cũ ea fit diffici
lis motus spũs ad ꝓcedendũ. Et qñq3 fit pp uehemẽtẽ
debilitatẽ spũs ⁊ resolutõm ipsius qñ fit difficilis eiꝰ di
latatio. Et qm̃ ꝑmi sensuũ q̇ ꝑuanẜ in sõno ⁊ subet sũẜ ui
sus ⁊ auditus: o3 tunc ut fit ipedimĩtũ in subet in añrioꝛ
cerebro ⁊ pp cõitatẽ corruptiõis imaginatõis. Nã si ñ
esset cõitas anterioris cerebri ⁊ nõ accideret nocumẽ
tũ nisi posteriori pti nõ oporteret ut uisui ⁊ auditui ꝓ
ueniret ꝑuatio n3 esset sõnus imo esset destructio motꝰ
⁊ tactus solũmõ ⁊ essent sensus reliq̇ cũ dispõnibꝰ suis
sicut ꝯtingit in egritudibꝰ ꝯgelatiõis ⁊ sochos ⁊ nõ eẽt
nocumĩtum quod subet affert sensui ultra nocumentum
quod infert motui. Nam ipse destruit sensum oio et
nõ penitus destruit motũ: remãet ei incolumis i ãhelitu
¶ Et o3 qđ ne oppilatio ꝓueniẽs in subet sit ꝯpleta n3
cũ multa spissitudie ⁊ si nõ fiet nocumĩtũ i anhelitu. ¶
Dis ãt subet ex ꝯplone pendẽs ẽ pp frigus prio ⁊ pp
hũiditatẽ 2ᵒ. Amplius qñq3 fit ꝑmutatõ ad subet sicut
ex ꝑipneumõia ⁊ pleuresi ⁊ silibꝰ. Et q̇dã hoium sũẜ qᵒ
rũ hũores dũ sedent sũẜ fracti nõ nocentes qñ coopit eos
dormitatio. Qñq3 se ꝓsternunt ꝓfundaẜ calor innatus
⁊ feruẽt ⁊ excitanẜ uapores cerebri qñ sõnus non ipm
coopit ⁊ ꝑcipue in eo q̇ nõ est sicce ꝯplonis. Qñ ergo
multiplicanẜ coopture sõni indicat egritudines: ⁊ sicut
aq̃ granatoꝝ tardãte in stõ q̃ retinet uapores ⁊ liberat
a uigilijs. ¶ Et nos q̇đ iã diximꝰ qualr̃ op3 esse formã
iacentẽ sup cibũ. Nũc ãt dicemꝰ ꝙ usus resupinationis
multotiẽs ledit dorsũ ⁊ laxat ipm. Cuius qđ cura ẽ u
sus surgendi plurimꝰ. ¶ Ex sõno ꝑterea in sole timeẜ
capiti ⁊ q̇ fit in luna facit possidere screatũ sanguinis q̇
fit cũ rascatõe: ꝓpea ꝙ luna mouet humores ⁊ cã q̇dẽ
sonitus gutturis est coopertura oris canne qñ spiritus
non egreditur nisi in uoce humiditatis.

¶ De signis spetierum subet. C. ij.

S I ãt subet fit ex frigore puro extrinsecus: eius si
gna sũẜ ut fiat pp successiõm frigoris uehemẽtis
aduenientis capiti exterius aut pp frigus intra corpꝰ
⁊ cerebꝝ ⁊ nõ inueniẜ in facie inflãmatio n3 i palpebris
ẽt est color uiridis ⁊ pulsus est extensus tendens ad du
ritiẽ cũ raritate uehemẽti. ¶ Et si subet fit ex frigoꝛ po
tus alicuius medicinaꝝ narcoticaꝝ q̃ sũẜ opiũ ⁊ hyusq̇a
mꝰ ⁊ radis mãdragoꝛ ⁊ se. mãdragoꝛ ⁊ nuxmetel ⁊ fũgꝰ
⁊ lac i stõ acetosũ ⁊ coriãdꝝ hũidũ ⁊ se. psilij mł̃tũ signifi
caẜ signis q̃ dicemꝰ de unaquaq3 eaꝝ in cᵒ de uẽnis. Et
ut subet fiat cũ alijs accñtibꝰ ꝑfocatiõis ⁊ uiriditatis ex
tremitatũ ⁊ ẜitate eaꝝ ⁊ aꝑate ligue ⁊ ꝑmutatiõe odo
ris ⁊ fit pulsus cũ casu formicãs debilis nõ cũ raritate
imo frequẽs hñs frequẽtiã ꝟmiculosi formicãtis. Et si
fuerit rarus nõ erit ei ordo n3 fortitudo. Imo redit ex
raritate ad spissitudinẽ ⁊ ex spissitudie ad raritatẽ. ¶
Scias gᵒ ꝙ si aliq̇d hoꝝ in potu ei datũ ẽ: aut ipse ꝑ se
bibit et mediceẜ totũ illud cũ eo qđ dicemꝰ i cᵒ de uene
nis. ¶ Sũẜ ãt q̇dã q̇ dicũt ꝙ subet frigoris puri ẽ leui
or subet materiei hũide. Sed ẜmo ille nõ est uehemẽter
sanus. Immo qñq3 est fortis ualde. Et oẽs q̇dẽ spẽs
subet facte ex frigore cerebri in subã sua aut pp medici
nã ebibitã sequiẜ corruptio in cogitatõe ⁊ memoria.
Qđ si subet fit ex hũiditate pura sũẜ eꝰ signa ut nõ uideã
ẜ signa sanguis n3 grauitas phl̃atis. Si ãt fiat ex phl̃a
te sciẜ illud ex ꝑcedenti repletiõe ⁊ nimia stõi sacietate
⁊ multitudie potus ⁊ lenitate pulsus ⁊ ipsius fluctuati
one cũ latitudie ⁊ sciẜ ex ꝓfundatõe subet ⁊ grauitate
ipsius ⁊ albedie coloris in facie ⁊ oculis ⁊ ligua ⁊ gra
uitate capitis ⁊ inflatõe in palpebris ⁊ ẜitate tactus ⁊
regimie ꝑcedenti ⁊ etate ⁊ regiõe et reliq̇s. ¶ Ex san
guie ꝟo factus sciẜ ex inflatiõe uenaꝝ q̃ dicunẜ guidez
et rubedie oculoꝝ et maxyllaꝝ et rubedie lingue et sen
su caliditatis in capite et silibꝰ illis q̃ sciuisti. ¶ Et si cũ
hoc sanguis et phl̃a ꝯiunganẜ aggregatõe ꝑpatũ uiđbis
signa karabiti et lethargie et subet asabari. ¶ Quđ si
cã in ipso fuerint uapores expulsi ex corꝑe in febribus
et ꝓpe apud dolorẽ pulmõis et aꝑa in ipso noiatũ peri
pneumõia aut uapores stõi scies totũ suis signis. Nã
si est ex stõ ꝑcedũt ipm ꝟtigo et scotomia et tinnitus et
uomitus et phantasie et est leuis apud fam̃ et augm̃taẜ
aput repletõm. ¶ Si ꝟo est ex pte pulmõis et pectõis
ꝑcedũt ipm dolor grauis et dolor in ptibꝰ pectoris ⁊
strictura spũs ⁊ tussis ⁊ accñtia pleuresis ⁊ ꝑipneumo
nie. Et silr̃ si fuerit ex eꝑe ꝑcedũt ipm significatõnes e
gritudis i eꝑe. ¶ Et si ẽ ex mr̃ice ꝑcedũt ipm egritudi
nes matricis ⁊ eꝰ repletio. ¶ Qui aũt fit ex ꝑcussiõe

fcã ſuper balbema aut ſꝫ tꝑs ſcit̃ ſuis ſignificationibꝰ.
¶ Et dña q̃dẽ inter ſubet ⁊ apoplẽã eſt ꝙ hñte ſubet
poſſibile eſt intelligere ⁊ excitari ⁊ ſt̃ motus eꝰ leuiores
ſenſibꝰ ſuis. Apopleticus ãt ꝓuat̃ ſenſu ⁊ motu oĩ. Et
oĩo dña int̃ hñtẽ ſubet ⁊ illũ in quo eſt malefactio ꝓpt̃
debilitatẽ cordis eſt ꝙ pulſus hñtis ſubet eſt fortior ⁊
ſimilior pulſibꝰ ſanoꝝ. Et pulſus hñtis ſincopĩ eſt debi
lior ⁊ durior ⁊ ſincopis ꝓuenit paulati cũ mutatiõe co
loris tẽdentis ad citrinitatẽ et ad ſil̃iudinẽ coloris mõ
tuoꝝ ⁊ infrant̃ extrema. In ſubet ãt nõ alterat̃ coloꝛ fa
ciei niſi ad illud q̃ð eſt bonũ ⁊ nõ exiccat̃ fruſtũ faciei
⁊ naſi nꝫ mutat̃ a forma dormientiũ niſi ꝓuo tumore ⁊
inflatiõe. Et dña quið inter hñtẽ ſubet ⁊ illã cuius ma
trix eſt ꝓfocata: eſt ꝙ poſſibile eſt ꝙ hñs ſubet intelligat
⁊ loquat̃ ſi ꝑcipit̃. Illa ỽo cꝰ matrix eſt ꝓfocata intelli
git cũ difficultate ⁊ ñ loq̃t̃ pẽitꝰ ⁊ ẽ motꝰ ⁊ ꝓp̃e motꝰ
colli ⁊ capitiſ ⁊ pedũ facilior ĩ eo q̇ hꝫ ſubet ⁊ ſẽſus ⁊ a
pertio palpebraꝝ facilior in hñtibꝰ matricẽ prefocatã:
⁊ eſt prefocatio matricis cã eueniẽs ſubito ⁊ ĩdicat po
teſtatẽ ſui ⁊ finit̃ aut minorat̃ ⁊ ſubet extendĩ ⁊ fit itroi
tus in ipſo in profundatione gradatim ⁊ incipit a ſom
no graui niſi cauſa eius fit frigus ſubito eueniens: aut
medicina ebibita. Scias ergo illud.

¶ De cura ſubet ⁊ ſõni grauis facti in febribꝰ. C. iij.

S Ubet ãt q̃ accĩt ab egritudĩe exiſtente in aliq̃bꝰ
mñbris. Semita cura eſt peruenire ad mñbꝝ illud
cũ regimĩe ut purget̃ ⁊ remoueat̃ q̃ð in ipſo eſt ⁊ ꝯfor
tatio cerebri ita ut mãm nõ recipiat. Et illud quið ỽbi
gr̃a fit cum oleo roſ. ⁊ aceto plurio ne oleum dormire
faciat ⁊ ꝑcipue qũ ipm̃ eſt ſolũ cũ expꝛſſionibꝰ fructuum
ꝯfortantiũ ⁊ pꝰ illud adhibeãt̃ ẽbroce infrãtiue. ¶ De
inde fiat permutatio ad reſolutiua ſi fuerit in cerebro ĩ
tentũ aliq̃d ⁊ tu quið iã ſciuiſti oĩa illa in canone. ¶
In eo ãt q̇ fit in febribꝰ ⁊ in ꝑncipio periodoꝝ oꝫ ut inci
piat̃ a ligatiõe extremitatũ ⁊ a motu ſternutationũ aſſi
due ⁊ odoramẽto aceti ⁊ uaporis eꝰ ⁊ unctione capitis
cũ oleo roſ. ⁊ aceto plurimo aut aq̃ acreſte aut aq̃ gra
nati ⁊ ſtipticoꝝ. ¶ Ille ãt q̇ fit ꝑꝑ potũ narcoticoꝝ cu
ret̃ ſm̃ illud narcoticũ ⁊ det̃ egro ad potañ tyriaca ĩpi
us q̃ð dicturi ſumꝰ in liᵒ. iiij. ¶ Subet ãt facti ex frigo
re extrinſecus adueniente cura eſt potus tyriace ⁊ mi
thridati ⁊ diamuſcbi ⁊ ẽbrocet̃ caput cũ aq̇s in quibꝰ
cocta ſt̃ ruta ⁊ caſtoreuꝫ ⁊ piretꝝ ⁊ ungat̃ caput cũ o
leo de ben ⁊ oleo de duabꝰ ſpicis cũ caſtoreo ⁊ ſq̃lla ⁊
oleo muſcellino ⁊ oleo coſtino cũ caſtoreo. Et ſilꝛ ad
bibeant̃ ẽpl̃a fcã ex caſtoreo ⁊ ſquilla ⁊ muſcho ⁊ ſint
caſtorei pteſ. ij. ⁊ ſq̃lle. pſ. i. ⁊ muſchi q̃titas ꝑua ⁊ odo
ret muſchũ aſſidue ⁊ utat̃ eis q̃ dcã ſt̃ in calefactiõe cõ
pl̃onis cerebri. Sed eſt labor abſq3 facilitate. ¶ In il
lo ãt q̇ factus eſt ꝑꝑ dñiũ ſanguis oꝫ ut incipiat̃ a phl̃ia
cephalice ⁊ uentoſ cruriũ aut phl̃ia ſaphene ⁊ utat̃ cli
ſteri tẽperato ⁊ ſubtiliatõe cibi ⁊ utat̃ eo q̃ð torreſcm̃ ẽ
¶ Illũ ãt qui factus eſt ꝑꝑ dñiũ hũiditatis pure q̃ nõ
eſt cũ mã oꝫ ut cures cũ ẽpl̃is factis ex caſtoreo ⁊ floꝛ
ſquinãti ⁊ coſto ⁊ nuce cuꝑſſi ⁊ ſauina ⁊ euforbio ⁊ pi
retro ⁊ deſiccet̃ cibus ⁊ alienẽt̃ olea ⁊ ẽbroce niſi cum
cautella: hũectatio eĩ q̃ eſt in oleis q̃ñq3 uincit uirtuteꝫ
medicinaꝝ niſi ſit ualde fortis. Et oꝫ ut admiſtratio fi
at unctionis capitis ⁊ rubificatiõis eꝰ ⁊ odoratiõis mu
ſchi. Et ſi fuerit hũiditas cũ mã phl̃atis oꝫ ut eũes cũ
cliſteri forti ꝓus ⁊ ingẽiet̃ ut euomat: ⁊ plurimũ eiꝰ q̃ð
ex phl̃ate eſt in ſtõ oꝫ ut euomat cũ eo q̃ð phl̃a incidit
ex eis q̃ dicemꝰ in loco ſuo ⁊ admiſtra ẽbrocas digeſti
uas fortes ⁊ caputpurgia ⁊ ſternutatoria ⁊ gargariſ
mata ⁊ ea q̃ ſciuiſti in canone ſicut tibi ꝓterijt. Et eꝰ cu
ra eſt ut eger audiat ⁊ uideat res q̃ ꝯtriſtãt ip̃m: triſtitia
ei in hꝰĩ egritudibꝰ in quibꝰ debilitat̃ cogitatio ⁊ extigui
tur eſt ex eis q̃ ꝯmouẽt aĩam ⁊ reducũt eã ad rectitudi
nẽ. ¶ Et ex medicinis quið uigilare faciẽtibꝰ eſt epithi
ma fcm̃ cũ calcãto ⁊ abſterſio faciei cũ aceto ⁊ ꝯſtrictõ
extremitatũ inferioꝝ ⁊ adminiſtratio ſternutatoriorũ.

¶ De uigilijs ⁊ ſabara. C. iiij.

V Igilia quið eſt diſpõ aĩalis qũ effundĩ ſpũs aĩa
lis ad inſtrã ſenſus ⁊ motus ut eis utat̃. Saba
ra uõ eſt ſuperfluitas in uigilia ⁊ egreſſus a re nãli. Et
eꝰ quið cã cõpl̃onalis eſt cal̃itas ⁊ ſiccitas ꝑꝑ igneitatẽ
ſpũs ⁊ mouet ſemꝑ ad exteriora ⁊ cal̃itas uehemẽtius ẽ
faciẽs ſabara ⁊ anterius faciẽs. Et ſabara quið q̃ñq3
fit ex nitroſitate hũiditatis occultate ĩ cerebro: aut ꝑꝑ
dolorẽ ⁊ cogitatiões cões. Et eſt ſabara cꝰ cã eſt lumẽ
⁊ loci illuĩatio qũ peruenit in hꝰĩ aliq̃s ꝓpa ratuſ ſaba
re. ⁊ ẽ ſabara q̃ ẽ ꝑꝑ malitiã digõnis ⁊ multitudinẽ re
pletiõis. Et ẽ ſabara q̃ fit cã eꝰ q̃ð inflat ⁊ ꝯmouet hũo
res ⁊ ſõnia ⁊ tiore in ſõno ſicut fabe ⁊ ſil̃a. Et ẽ ſabara
que fit in febribꝰ ꝑꝑ eleuatõm uapoꝝ ſiccoꝝ mordicato
rũ ad cerebꝝ. ¶ Et dolor quið qui decrepitis accidit
ex ſabara ẽ ꝑꝑ nitroſitatẽ hũoꝝ eoꝝ ⁊ ſalſedinẽ ipſoꝝ ⁊
ſiccitatẽ ſubẽ cerebri eoꝝ: ⁊ ẽ ſabara que fit cã aꝑatis
mel̃ici aut canceroſi in ꝑtibus cerebri ⁊ dĩ ꝙ ille ĩ quo
ſabara fit fortis: deinde accĩt ei tuſſis morit̃. Et nos q̇
dẽ iã diximus in cᵒ ſomni q̃ð oportuit nos dicere.

¶ De ſignis. C. v.

S Igna igĩ eꝰ q̃ fit a ſiccitate pura ſine mã ⁊ nõ ſo
cia cal̃itati ſt̃ leuitas capitis ⁊ ſenſuũ ⁊ ſiccitas
oculoꝝ ⁊ lĩgue ⁊ nariũ ⁊ ꝙ nõ ſentit̃ in capite calor nꝫ
frigus. Eius uõ que fit ex cal̃itate ⁊ ſiccitate ſigna ſt̃ ĩ
uẽtio ſignoꝝ ſiccitatis cũ iflãmatõe ⁊ aduſtiõe. Et q̃ñꝫ
ẽ cũ ſiti ⁊ aduſtiõe in origine oculoꝝ. Et eꝰ quið que fit
ex nitroſitate hũoꝝ ſigna ſt̃ hũectatiõis inuẽtio in nari
bꝰ ⁊ lippitudo oculoꝝ ⁊ ſenſibilitas grauitatis ꝑue ⁊ ue
locitas excitatiõis apud ſõnũ cũ ſaltu. Et illud quið ſi
gnificat̃ ex regimĩe ꝓterito ⁊ etate. ¶ Et eiꝰ quið q̃ fit
ex illuminatiõe loci aut ex cibo. Signa ẽt ſt̃ cauſe eiꝰ.
Eius uõ que ẽ ex aꝑate mel̃ico ſigna ſt̃ ſigna ꝑdcã mł̃
totiẽs. Sed eꝰ que ẽ ex dolore aut cogitatiõibꝰ cõibꝰ ⁊
febribꝰ acutis ſigna ſt̃ eꝰ cauſe.

¶ De cura. C. vi.

O Portet quið ut hñs illã cꝰ cã eſt ſiccitas utat̃
cibo hũido ⁊ balneis tẽperatis ꝓp̃e: ꝙ ſi ipſum
balneũ nõ facit dormire tũc nõ eſt tẽperati corporis ⁊
nõ bone ꝯpl̃onis ⁊ nꝫ ẽ in paucitate ſiccitatis: aut pote
ſtate hũoꝝ maloꝝ quos balneũ eleuat ⁊ opꝫ ut deſerat
cogitatõm ⁊ coitũ ⁊ laborẽ ⁊ utat̃ q̇ete ⁊ trãquillitate
⁊ aſſiduitate inunctiõis capitis cũ oleis hũectatiuis ꝓ
dictis ⁊ emulſione lactis ſuper caꝑ ⁊ ẽbrocis hũectãti
bꝰ ꝑdictis ⁊ attractiõe in naribꝰ oleoꝝ ⁊ caputpurgijs
ipſoꝝ ⁊ diſtillatiõe eoꝝ in aure ⁊ ꝓp̃e olei nenufarini et
ꝑcipue faciendo caputpurgiũ et in fricatiõe inferioruꝫ
pedũ. ¶ Eius uõ que ẽ ex cal̃itate qũ hoc regim̃ ẽ cũ
additiõe fcã in regimĩe haꝝ medicinaꝝ et admiſtratio
uerbi gr̃a raſure cucurbite et portulace et mucilaginis
pſilij et uirge paſtoris et ſempuiue et ſilium. Et ex hꝰĩ
ininocticis ẽ ſõnus ſuauis ſubtilis cũ quo nõ eſt bezeze
et fit eꝰ caſus breuis: aut ſi ſit cũ bezeze ſit eq̃lis et ꝑꝑ il
lud ſonitus arboꝝ et aque faciũt dormire. Eiꝰ uõ que
facta ẽ ex dolore regim̃ eſt ſedatio doloris. Et ipſiꝰ cu
ra eſt cũ eo q̃ð ꝓp̃ũ eſt unicuiq3 dolori in cᵒ ſuo. ¶ Fcã

ꝟo in febrib⁹ multotiēs bñti daꝛ in potu adeiacur purū
⁊ facit dormire. Et oꝫ ut bñs eā utaꝛ ablutione faciei
⁊ ēbrocis ⁊ unctiōe tꝑris ⁊ frontis cū oleo de papaue
re ⁊ lactuca ⁊ ut ponaꝛ in sorbitionib⁹ ipsius. s. papaue
ris albi. Et qñqꝫ stupefacit ex narcoticis quoꝝ descri
ptiōes sꝰ in antidotario ⁊ troc. de citro ꝑdicti in. c. de
soda calꝰa qū dissoluunꝛ in exꝑssione papaueris aut aq̄
rosꝰ. in qua coctū est papauer: aut aq̄ lactuce ⁊ liniꝛ eo
frons ꝯfeẽt. ¶ Et ex eis quiđ que ad illud exꝑta sꝰ est
ut sumaꝛ casia lignea ⁊ opiū ⁊ crocus ⁊ dissoluanꝛ in o
leo rosꝰ. ⁊ absterganꝛ ex eis nares. ¶ Et siꝫ epithima
fcm̄ ex corticibus papaueris ⁊ radicib⁹ mādragore su
per utraqꝫ tꝑra ⁊ ēt odoramīta ex eis. ¶ Et q̇ sumit
ex istis q̄titatē unius grani orobi dormit sōnū tēꝑatū.
¶ Q. đ si būor ad ipm ascendēs fuerit grossus fiat em
pl'm fronti e⁹ ex meliloto cū camemilla ⁊ robub. Et ex
eis q̇dē que dormire faciūt febrientes ⁊ alios est ut ex
tremitates bñtiū sabarā ligenꝛ cū ligamīe faciēte dolo
rē ⁊ corā ipsis ponaꝛ lāpas ⁊ ꝑcipiaꝛ pñtib⁹ ut multi
plicent ꝯfabulatiōes ⁊ ꝭmones. Deide soluanꝛ ligatu
re repente ⁊ remoueaꝛ lāpas ⁊ ꝑcipiaꝛ ibi existentib⁹
ut taceāt repēte ⁊ tc̄ dormiēt. In ea āt que fcā ē ex hu
miditate nitrosa salsa ꝑꝑ nitrositatē ⁊ salsedinē oꝫ ut ac
ceptio oīs acuti ⁊ salsi alieneꝛ ⁊ cibeꝛ eā bñs piscib⁹ pe
trosis ⁊ carnib⁹ subtilib⁹ surabegeti cū pauco sale ⁊ euē
tur cū pilulis ex sebeba ⁊ assidue fiat iunctio capitis cū
oleis suauib⁹ tepidis. Q. ñqꝫ h̄ spēs sabare accit in eta
te senȳ e⁹ cura est ꝑua. Uerūtñ oꝫ ut eā bñs utaꝛ ēbro
ca ex aq̄ in qua cocta sꝰ ordeū ⁊ camemilla ⁊ albacuē
⁊ nō aliud oī nocte. facit ei bñ dormire. Et siꝫ odorent
narib⁹ facta ex oleo albacuen aut oleo irio aut oleo de
croco. Et qñqꝫ oꝫ ut in potu tribuam⁹ bñti sabarā suꝑ
fluā ꝟtutis c⁹ timeꝛ resolutio cerataria ⁊ silia ex opio
ut faciat ipm dormire. Ei uō q̇ nō hꝫ sabarā cū h⁹i su
perfluitate sufficit ut laboret: exerciteꝛ ⁊ balneeꝛ. Dei
de añ cibū bibat aliq̄tulū uini ⁊ comedat cibū: qm̄ dor
miet in hora.

¶ De lesione sensus. C. vij.

Spēs nocumīti sensus ꝯtingentis in operatiōib⁹
cerebri sꝰ ꝑꝑ duas cās et cognoscunꝛ trib⁹ mo
dis. ¶ Q. ū ei sensus hoīs est incolumis et imaginatio
formaꝝ reꝝ in sōno et uigilijs est sana. Deinde sꝰ res et
dispōnes quas uidet in uigilijs suis: aut in sōno suo ex
eis đ q̇b⁹ possibile est ipm ꝓponere et remouenꝛ ab eo:
et qū audit eas et testificaꝛ nō remanēt apud eū: tūc le
sio illa est in memoria et in posteriore cerebro: ꝙ si in
h° ñ ē ipedimītū sed loquaꝛ ea que nō sꝰ dicēda et timꝫ
ab eis a q̇bus timere nō oꝫ et putat esse bonū qđ nō dꝫ
putari bonū: et sperat qđ nō est sperādū et inq̄rit qđ in
q̇rendū nō est et facit qđ faciendū nō est et est potens ꝭ
uare ea quoꝝ uult recordari: tunc lesio est in cogitatiōe
et in ꝑte media cerebri. ¶ Si uō ipsius memoria et ip
sius loquella sꝰ sicut esse debēt et nō ꝯtingit in his que
agit et loq̄tur aliq̇d ꝯtrīū rectitudini et imaginaꝛ res sen
sibiles et colligit uillos et uidet singularia mendosa et i
gnes et aq̄s: aut reliq̄ mēdosa: aut debiliter imaginatur
formas reꝝ in sōno et uigilijs tūc lesio ē in imagiatōe ⁊
in uentre añriore cerebri. Et si aggregātur duo ex illis
aut tria tūc lesio ē in duob⁹ uentrib⁹ aut trib⁹ et si cogi
tatio infirmeꝛ et accidat in eo abbreuiatio ꝑꝑ cōitatē
lesionis in memoria ꝑcedentis ꝑmū facilius ē ꝙ si ifir
meꝛ cogitatio et seq̄tur eā egritudo memorie. ¶ Et qđ
cūqꝫ boꝝ est declinās ad diminutiōm tūc egritudo ē ex
frigore. Et qđcunqꝫ est decliue ad permutatiōm et agi
tatōm est ex calꝰitate. Et quidā existiauēt ꝙ declinatio
ad diminutiōm est ꝑꝑ diminutōm subē cerebri. Et h°
q̇dē nō est lōginquū apud me. ¶ Cā uō e⁹ aut est in ꝑ
mis in ipso cerebro aut est ex m̄bro alio. Et qñqꝫ ē ab
extrinsecis sicut ꝑcusione aut casu. In curis āt oꝫ te eē
sollicitū ꝭm ꝑncipia que dixi in canone. Et collige ex
tabulis egritudinū m̄broꝝ capitis in lib° ꝭo medicinas
ad oīa illa iuuatiuas q̇bus in eis uteris et ꝯsiderabis q̄
ex eis et q̇ ex cibis ledūt eos qꝛ alienabis eos in eis et
inde eas considerabis et alienabis eos a cibis q̇eos le
dūt i ipis. ¶ De ꝑmistiōe sensꝰ et aliēatiōe. c. viij

Permistiōis uō sensus et alienatiōis declaratio
est qm̄ que fit ꝑꝑ cerebꝝ ipsum est aut ex cholꝰa
nigra: aut ex sanguie calꝰo inflāmato: aut ex cholꝰa citri
na: aut ex cholꝰa rubea: aut ex caloꝛ puro: aut ex uapoꝛ
calꝰo. Et illa quiđ sꝰ ex illis que desiccāt qꝛ cerebꝝ mā
ꝭpūs innati priuat ꝑ c⁹simile possibile est rōni uiā suā ꝭ
uare. ¶ Et fcā ꝑꝑ m̄bꝝ aliud: aut corpuꝭ est sicut que
fit ꝑꝑ stōm: aut os e⁹ aut mirac: aut ꝑꝑ matricē: aut ꝑꝑ
totū corpus sicut in febrib⁹. Et totū illud est ꝑꝑ q̄lita
tē purā uenientē ad ipm sicut eleuaꝛ a digitis pedū ⁊
manuū qñ aꝑanꝛ ⁊ a m̄bris corrupte ꝯplꝰonis aꝑatis:
aut ꝑꝑ uaporē calꝰm cholꝰe ⁊ phlꝰatis iā putridi ⁊ acuti.
Et ꝑmistio rōis magis incolumis est que est cū risu ⁊
que est ꝭm q̇etē: ⁊ deterior que est cū agitatiōe. ⁊ rixa ⁊
audacia.

¶ De signis. C. ix.

Scias ꝙ oīs dolor uehemēs de quo patiēs nō ꝯ
queriꝛ ⁊ in quo nō sentit ꝑmistiōm ⁊ urina ole
agina significāt in febribus ꝑmistiōem rōnis. ¶ Que
ꝟo fit ex melꝰia est cū tristitia ⁊ alienatiōe mala: aut cū si
gnis mlꝰie: quoꝝ i c° ipsius rememorabimur. Et si mlꝰia
est cholꝰica est cum lupinositate ⁊ audacia. ¶ Et si est
mlꝰia sanguinea est illic leticia ⁊ risus cū exuberatōe ue
naꝝ. ¶ Fcā āt a cholꝰa citrina est cū inflāmatiōe ⁊ cali
tate ⁊ rixa ⁊ malitia moꝝ ⁊ agitatōe uehemīti ⁊ imagia
tiōe ignis ⁊ sintillaꝝ ⁊ adustione anguloꝝ oculoꝝ iteri
oꝝ ⁊ citrinitate coloris ⁊ inflāmatiōe capitis ⁊ extēsio
ne cutis frontis ⁊ ꝓfundatiōe oculoꝝ ⁊ saltu ad opposi
tū. Et in illa q̇dē que fit ex rubea sꝰ accñtia ista uehem̄
tiora ⁊ magis ꝑuersa. ¶ Et h⁹i quiđ generis est ꝑmi
stio que fit in febrib⁹ ⁊ plurimū fit in pestilētialib⁹. ¶
Cū ea āt que facta est ex calꝰitate ⁊ siccitate puris nō
sꝰ grauitas nꝫ signa materieꝝ ꝑdictaꝝ in canone ⁊ i ca
pitulis ꝑcedentib⁹. ¶ Factā āt ex phlꝰate iā putrefcō
⁊ acuto bñtib⁹ accit ut eis assit cū ꝑmistiōe seueritas ⁊
ut e leuēt suꝑcilia sua maib⁹ suis oī hora ⁊ ut ipsoꝝ ca
pita grauenꝛ ⁊ patianꝛ subet ꝑꝑ subām frigoris sicut ꝑ
misceuꝛ eoꝝ rōes ꝑꝑ accñtia calꝰitatis. Et isti quiđ nō
seꝑanꝛ ab eo qđ tenēt ⁊ plurimū quiđ accit eis ut exi
stiment se ipsos bestias ⁊ aues. ¶ Et ꝟlꝰr quiđ ꝑmistio
rōis qū accit a calꝰitate sicca tūc ipam significāt uigilie
aut a calꝰitate būida sanguinis: aut a phlꝰate putrefacto
tc̄ significat ipsā subet. ¶ Illa uō c⁹ cā est uapor ascen
dens ex m̄bro cognosciꝛ ex dispōne illius m̄bri doloro
si si fuerit m̄bꝝ: aut totius corporis si fuerit ꝯꝑhendēs
sicut in febrib⁹ cōicantib⁹ ⁊ cognosciꝛ an est pura: aut ē
mā aut uapor. Et signa quiđ oium illoꝝ ꝑdicta sꝰ in c°
de soda.

¶ De cura. C. x.

Cura āt que mlꝰie adhibeꝛ dicem⁹ in c° mlꝰie. ¶
In cura āt ꝑmistiōis facte ex sanguie oꝫ incipe
a phlꝰia ⁊ ab oīb⁹ que tēperāt sanguinē ⁊ ipm infrant
⁊ e⁹ essentiā rectificāt. ¶ Eius uō que fcā est ex citria
aut rubea cura est ut incipiatur ⁊ euēꝛ ⁊ permutetur

ꝯplo aut corporis totius aut capitis ꝓpe ⁊ admiſtrēt
inflationes ⁊ hūcctatoēs ꝑdicte in canone ⁊ admiſtrēt
emplaſtra pᵒ raſiōm capilloꝝ: ⁊ ſi coarctat ⁊ fortior fi
at regat alio regimie. Et ex eis q̇dē que cōueniūt pmi
ſtioni ſēſus cholere ē ceratū infrigidatū ex oleo roſ. ⁊ a
ceto ſyncipiti ſuperpoſitū ⁊ oleū uiol. ⁊ lac ſi nō fuerit
febris aut oleū roſ. ⁊ papauer cū cautella repleſſionis
uapoꝝ. Q̄ūq̄ uigilie aſſunt tunc oīa epithiata nō ſt iu
uātia ⁊ qn̄q̄ faciunt eū poſſidere ꝯſtrictōm caliditatis:
qꝛ nō facias caputpurgiū ⁊ facias augm̄tū in attractō
ne imo ꝯſequēter adhibe cliſtere lenitiuū. ¶ In ea āt
que fit pp mēbri cōitatē utere capitis ꝯfortatōe ⁊ eᵒ in
flatione ⁊ attractiōe ad ōriū: ⁊ hoc totū quiꝺ iā ſcit ex
canonibᵒ ꝑteritis uliᵇᵒ ⁊ pticularibᵒ. Q̄ūq̄ cū calidita
te ⁊ rōnis pmiſtione nō ſt debilitas ⁊ ſigna apatū oꝫ ut
patiens alapis cedatᵉ uehem̄ter ⁊ qn̄q̄ necīa eſt pcuſſi
o ut ad ipm ipius redeat ratio ⁊ qn̄q̄ oꝫ ut caput eiᵒ
ſm crucē cauterizet ſi nihil aliud ꝯfert. Et ex rebᵒ ipi ꝯ
ferentibᵒ eſt ut fundat ſup capita ipſoꝝ decoctio pedū
⁊ capitū ⁊ multotiēs ſanat eos alfeſur qū ex eo bibunt
⁊ comedunt ipm diebᵒ aliq̄bus ſicut eſt aut in aliquo a
lio fructuū ex dulcibᵒ iter ea que coopiūt ⁊ faciunt nō
apparere.

¶ De ſtoliditate ⁊ amentia. C. xi.

Differentia int permiſtiōm rōnis ⁊ inter ſtolidi
tatē ⁊ amētiā ꝗuis ſint duo ipedim̄ta rōnis ⁊
ſit cā faciēs ꝯtingere utraſq̄ ſimul cadens in uētre me
dio cerebri eſt ꝙ pmiſtio ſenſus eſt leſio in opationibᵒ
cogitatiōis ſm mutatōm. Stoliditas uō ⁊ amētia ſt le
ſio ſm diminutōm: aut deſtructiōm ⁊ diſpō ſimil fatui
tati ⁊ phātaſie. Et tu quiꝺ iā ſciuiſti ꝙ ſpēs operationū
ſt tres. ¶ Hᵒ¹ āt egritudis cauſe aut ſt fiitas pura aut
cū ſiccitate ꝯphendens ſuper uentrē mediū cerebri i lō
gitudie dieꝝ ⁊ ſpatij: aut fiitas cū aliquo phlatico i ua
cuitatibᵒ uaſoꝝ cerebri. Et cā in hoc nō eſt nocumētū
ex fiitate ⁊ nō ex calitate niſi qm̄ hoc nocum̄tū ē deſtru
tō ⁊ ꝺinutō. qm̄ calitas ē faciēs cogitatōꝫ q̄ eſt unᵒ ex
motibus ſpūs quo mouet ab an̄riore pte cerebri uſq̄
ad eᵒ poſtremā ⁊ eōrio. Et calitatē quiꝺ eleuat motus
⁊ iuuat ipam. Et ꝯgelatio ꝓhibet ipſā. Q̄uapp poſita
ēſt ꝯplo hᵒ¹ ptis cerebri decliuis ad calitatē ⁊ poſita ē
in medio ut ſit ei reditus ab imaginatiōe ad memoriā.
Et tu quiꝺ iā ſciuiſti imaginatiōꝫ ⁊ memoriā in loco ſu
o. ¶ Hec āt egritudo curat calefactiōe cerebri ⁊ hu
mectatiōe ipſius ſi fuerit cū ſiccitate aut reſolutōe eiuſ
qꝺ eſt in ipſo ⁊ eūoibᵒ cū medicis magnis ⁊ uomitu fa
cto cū oxymelle ſq̇llitico aut ſe. rhaphani ſi fiunt a mā:
⁊ oꝫ ut ex illo pueiat ad excitādū cor cū medicis ſibi
ꝓpiſ ſic ⁊ diamuſchū ⁊ mithridatū elinufera ⁊ hiſ ſiſa.
⁊ n̄ oꝫ ut ꝓlōgemᵒ ſmonē i hoc cᵒ. Iā ei ſciuiſti modū ſi
milē hᵒ regimis in canonibᵒ in eo qꝺ ꝑterijt. Et oꝫ q̇dē
ut hoſpitiū eᵒ domus luminoſa ſit. ⁊ vꝫ quiꝺ uigilie ⁊
ſabara ⁊ ſubtiliatio cibi ⁊ paucitas ipſius ⁊ declinatio
ad ꝯplonē ſicciorē ⁊ ſubtiliatiōm ſanguis ad tēpandū
ipſam ⁊ paucitas ipſius ⁊ calefactio eᵒ. Ita ꝙ nō ſit ue
hem̄s ebullitio ⁊ calefactio. Immo ſit calitas ſubtilis
nō feruēs. Hec ei ex eis eſt que rectificāt ſenſū ⁊ muo
dāt ipm. ¶ Et nihil eſt magis inimicū ſenſui ꝗ̄ repleti
o ex cibis ⁊ hūiditatibᵒ ⁊ ſiccitas nocet ſenſui nō un̄ eſt
diminutio: ſed unde eſt ſuperfluitas in uelocitate motᵒ:
aut un̄ eſt paucitas ſpūs uehem̄ter: aut eᵒ reſolutio cū a
liq̄to motu.

¶ De corruptōe memorie. C. xij.

Ipſa eſt ꝯpar ſtoliditati niſi qꝛ eſt in poſteriori
cerebro qm̄ eſt diminutio in aliqua operationū
poſterioris cerebri aut deſtructio in oībᵒ. Et eiᵒ quidē
cā pᵢma apud. G. eſt fiitas aut pura aut cū ſiccitate ⁊
nō iprimit in illa ſimile aut cū hūiditate ⁊ nō ſuat qꝺ i
pſſum ē in ea. ¶ Sed ſi ē cū ſiccitate ſignificāt ipſā ui
gilie ⁊ inſōnietates. Nā ſuat res ꝑteritas ⁊ nō ē potēſ
ſuare res mom̄taneas illius hore. Et ſi ē cū hūiditate
ſignificat eā ſubet ⁊ ꝙ ꝑterita penitus nō ſuat. Et for
ſitā ſuat ea que ſt illius hore ⁊ mom̄tanea ſpatio maio
re ꝗ̄ ꝑterita. ¶ Et ſi fuerit illic fiitas pura erit ſtupor
⁊ uertigo. ¶ Et fortaſſe erit ex ſiccitate cū calitate ⁊
erit cū eo pmiſtio ſenſus. Et illud quiꝺ ē aut in illa pte
cerebri ipſiuſ: aut in uentre ipius: aut in uaſe eᵒ. ¶ Et
qn̄q̄ fit pp hūores ⁊ malitiā ꝯplonis ipſoꝝ pueniētē
ad cerebꝝ. Et quidā antiquoꝝ iā dixeꝛt hoc ⁊ eſt ex e
is que teſtificata ſt ⁊ expta. Et obliuio quiꝺ ⁊ corrupti
o memorie ſm plurimū nō accn̄t niſi ex fiitate ⁊ hūidi
tate. Q̄n̄q̄ tn̄ fit ab apatibus cerebri ⁊ ꝓpe fiis. Et
ſcias ꝙ obliuio qn̄ accīt cū ſanitate nūtiat egritudines
cerebri ꝓpinquas ſicut apoplexiā epilepſiā ⁊ lethargiā

¶ De ſignis. C. xiij.

Oportet ut cognoſcas illud ex canonibᵒ ꝑdictis
⁊ n̄ iteres eos in oī hora. ¶ De cura. C. xiiij

Illa āt que ſepata ē a calitate ⁊ ſiccitate ē faci
lioris cure. Et hᵒ¹ quiꝺ cura eſt cū eo qꝺ dem̄
eſt multotiens. ¶ In ea uō que fcā eſt a ſiccitate nuda
oꝫ egꝝ nutriri ex cibis hūectantibᵒ tēperatiſ ⁊ ut admi
niſtres exercitiū ptiū capitis cū fricatiōe ⁊ ꝯpſſione fa
cta cū pānis aſperis ⁊ motiōm manuū ⁊ pedū ⁊ vꝫ ex
ercitiū qꝺ nō ſit forte: ſed ſit ſm ꝗ̄titatē q̄ fiat fames ⁊
ꝓueniat augmētū cibi ⁊ q̇etē ⁊ ſōnū ⁊ balneū ⁊ calefa
ctiōm cū ēplis calefacientibᵒ notis quoꝝ rememoratōꝫ
nō iteramᵒ ⁊ cū uētoſis ſꝫ cap̄ abſq̄ ſcarificatiōe ⁊ cum
medicinis rubificantibᵒ: ⁊ fortaſſe nec̄e erit ut plurimū
ſit poſterius ubi collū iungit craneo ⁊ admiſtrent aque
in q̇bus cocta ſt camemilla ⁊ melilotū ⁊ pedes capraꝝ
⁊ ex oleis oleū de lilio ⁊ narciſco ⁊ keiri. ¶ Qꝺ ſi fue
rit a mā hn̄te fiitatē ⁊ hūiditatē eūa ipm pᵒ digōnē cū
eo qꝺ ſcis. Et hitet in domo multi lumīs. Et incipiat
ꝑmū ab eūantibus que ſt faciliora ſicut hiera ⁊ pilpa
colloq̇ntide ⁊ caſtoreū. Deinde gradati ꝓcedat ad hie
ras magnas: poſtea admiſtret ſi ꝯſidis ꝙ nō eſt malitia
ꝯplonis cale ꝯfectiōm anacardinā qm̄ eſt fortior in cō
fortatiōe ſenſus ſufficienter faciēte acq̇rere ſuatiōm iu
uatiſſimā ſuationis: ⁊ admiſtrent reliqua digeſtiua ex
rubificātibᵒ ⁊ gargariſmis ⁊ odoram̄tis ēt que ſcis: ⁊ n̄
feſtines i deſiccatōe eᵒ ſed gradati ꝓcede. ¶ Et caue
ne deſiccatio tua ꝯſeq̄tur finē hūiditatū ꝑncipaliū: ⁊ ſe
quat eā fiitas ꝯplonis. Illud ei eſt ex eis que in obliui
one augm̄tū ꝑbēt. Et oꝫ ut alienēt a ſe ebrietatē ⁊ ſufla
tiōm uentoꝝ ⁊ repletōm ⁊ alienent ab ablutōne cū aq̄
penitus cala quiꝺ pp illud qꝺ eſt in ea de mollificatōe
⁊ a fiia quiꝺ ppea ꝙ ſtupefacit ⁊ nocet ſpūi ſenſus: ꝙ ſi
eis accīt repletio ſubtilient regim̄ pᵒ ipſā. Oꝫ gᵒ ut alie
nent a cibis retentiuis ⁊ grauatiuis ⁊ uaporoſis. Re
pletio uō ex uino fcā nocet ualde: ſed paꝝ dilatat aīam
⁊ ꝯfortat ſpūꝫ ⁊ facit ipꝫ bonū ⁊ excuſat a mltiplicatio
ne aque. Eius ei multiplicatio eſt res magis nocēs eiſ
⁊ dormitio multa in meridie. Et vꝫ ſōnus multus no
cet multū ⁊ ꝓpe ſꝫ replonē plurimā. Supfluitas quo
q̄ uigiliaꝝ reſoluit ſpūm ⁊ debilitat eū. Et cū hᵒ replet
cerebꝝ uaporibᵒ. Et ex eis quiꝺ expta ſt acorᵒ nutritᵒ
⁊ piper longū nutritū ⁊ inuenta ſt manifeſte addentia i
ſuatione. ¶ Et medicam̄ hoc expertū ⁊ eᵒ q̇dē ꝯfectō

℞.olibani ciperi pipis croci myrrhe ptes eq̄les cōmi
sceant. Sumat oi die pondus.ʒ.i.⁊ hoc ēt iā expertū
est: pipis ptes.ij.cymini tm̄dē zuccari albi ptes.iij.⁊ ex
pertū ēt oi die in ieiuno potare in ipsa olibani.iij.q̄rtas
aur.⁊ piperis quartā ⁊ iterꝝ cymini ptes.v.piperis.i.
acori.ij.ciperi.ij.myrobal.ni.ij.mellis anacardi.i.mell
duplū oium. ¶ Et oꝫ ut redeas ad medicias singula
res scriptas in libᵒ 9o:⁊ earꝝ locꝰ ē in tabulis egritudinū
capitis. ¶ Et oꝫ ut sit hospiciū hꝰ domus in qua sit lu
mē plurimū. ¶ Frā uō ab apatibꝰ cerebri curat cū eo
qđ dcm̄ est in karabito ⁊ in lethargia ⁊ subet asabari.

¶ De corruptione imaginationis. C.xv.

Ipsa eađ cognoscit in signis narratis in alijs ca
pitulis. uerūtn̄ est in añriore pte cerebri ⁊ eꝰ cor
ruptio aut est ut imaginet qđ nō est ⁊ uideat res q̇bus
nō est inuentio: ⁊ illud est pp dñiū chole in añriore pte
cerebri: aut pp dñiū malitie ꝯplonis cale absq̧ mā: aut
ut minuat imaginatio ⁊ debilitet ab imaginādo res i
maginabiles ⁊ nꝫ uidet uisiones ⁊ sōnia nisi paꝝ ⁊ obli
uiscat eoꝝ ⁊ obliuiscat formaꝝ sensataꝝ qualr sᵗ ⁊ nꝫ i
maginet eas. Et eꝰ quiđ cā est eađ cā que est diminuti
onis memorie. uerūtn̄ plurimū corruptiōis memorie n̄
fit nisi a frītate ⁊ hūiditate ⁊ paucitas ipsius fit a sicci
tate: ⁊ res h̄ est ecōuerso. uerūtn̄ hoc instr̄m lene creatū
est ut uelociter fiat ipressio eꝰ qđ imaginat: ⁊ illud duꝝ
ut solutio ipsius difficilis fiat ab eo quđ in ipso est ipres
sum pp res cadentes in ipso cōrio ⁊ corruptio q̇dem
memorie cadit in duabꝰ dictionibꝰ sensatoꝝ ⁊ in corrup
tione ꝯpositionis eoꝝ ⁊ corruptio imaginationis cadit
sicut in sensatis ⁊ formis ipsoꝝ. Et hoc quiđ scit ex ar
te alia. ¶ Qđ āt magis significatiuū est ꝙ egritudo est
ex hūiditate aut siccitate ē dispō sōni ⁊ uigiliaꝝ ⁊ dispō
siccitatis oculoꝝ ⁊ nariū ⁊ hūiditatis eoꝝ. Et dispō co
loris lingue ⁊ hūiditatis eꝰ aut siccitatis ipsius. ¶ Et
qñ est egritudo corruptionis imaginatōis nō ipsius di
minutio tu es sufficiens ad cognoscendū eā ēt qñ est a
mr̄ia aut chola: aut ꝯplone cala singulari pp illud quđ
dcm̄ est ⁊ scit. ¶ Cure āt illius sᵗ ₰m curas que sᵗ in
egritudinibꝰ pteritis. uerūtn̄ opꝫ ut mā sit in ptibꝰ p̄nci
pioꝝ sensus ⁊ si necīa est fricatio aut uētosaꝝ appositio
fiat in añriore pte cerebri.

¶ De mania canina. c.xvi.

Expositio manie est demoniū lupinū. Cania uō
est spēs eꝰ existēs cū ira pmista tripudio ⁊ inq̇si
tione corrupta permista petitioni quēadmodū est ex na
turis canū. ¶ Et scias ꝙ mā faciēs demoniū lupinū ē
in subā materie facientis mr̄icā: qm̄ utreq̧ sᵗ mr̄ie. uerū
tn̄ cā faciens demoniū est mr̄ia adusta fcā aut a chola a
ut mr̄ia que est deterior ⁊ faciens mr̄iam est mr̄ia nālis
multa aut adusta. Sed est facta a phlate: aut sanguine
dulci: tn̄ parum fit a sanguine adusto. Si āt fiat ab ipa
mr̄ia tunc plurimū qū fit mr̄ia nō est nisi mania cū sua
applicatione in añriore pte cerebri ⁊ subā eꝰ qm̄ ipsius
applicatio ad cerebꝝ est sicut applicatio materiei kara
biti. Et mr̄ia quiđ est cū malitia existimatōnis ⁊ cogita
tione corrupta ⁊ tiore ⁊ q̇ete ⁊ nō est in ipsa agitatio ue
hem̄s. Mania uō tota ē agitatō ⁊ saltꝰ ⁊ iq̇sitio ⁊ lupo
sitas ⁊ aspectꝰ cui assilat aspectꝰ hoīs. imo res cui ma
gis silis ē aspectꝰ lupoꝝ. ¶ Et differt ab una spē karabi
ti cui eā hn̄s in demonio assimilat. Qm̄ cū hac egritu
dine nō est febris ₰m plurimū. Sed karabitus nō eūa
tur ab ipsa. ¶ Canina āt est spēs manie in qua est asso
caatio uehem̄s ⁊ amicitia cū obedientia ⁊ ꝯuenientia si
mul. Et in ipsa quiđ nō est credulitas ꝯtentionis que
est in mania ⁊ est q̄i ad sanguineā ꝓpinq̇or. Hec āt egri
tudo plurimū accīt in autūno pp malitiā hūoꝝ. Et qñ
q̧ multiplicat in uere ⁊ in estate ⁊ est ei excitatio apud
flatū septētrionis pp desiccatōm septentrionis. ¶ Et
hanc quiđ egritudinē plurimū nō resoluunt nisi hemō
roides ⁊ uarices. Et qū accīt successione eꝰ hydropisis
soluit eā cū hūiditate sua ꝓpe qū eꝰ cā ē calitas epatis ⁊
ipsius siccitas ⁊ multotiēs accidit hec egritudo propt
communitatem stomachi quam uomitus sanat.

¶ De signis manie uniuersalibꝰ ⁊ spēꝝ eius. C.xvij.

Signa itaq̧ vl̄ia eꝰ sᵗ ꝙ mutatio operationū mor
raliū ⁊ mobiliū est mutatio p̄dicta. ¶ Signa uō
indicantia ipsā sᵗ sicut incubus cū calitate cerebri ⁊ sic
si repleant pedes sanguine ⁊ fiant rubei aut coagulet
sanguis in mām̄illa mulieris ⁊ significat motus corrup
tionis sanguinis. Et primū qñq̧ significat ꝙ facta est
cā corruptionis sāguinis in m̄bro in quo calor innatus
nō est fortis regens sanguinē bn̄. Immo corrūpit i ip
so sanguis aliqua corruptionis spetie. ¶ Et qū accit
signū primū in fine manie forsitā significat ipsius reso
lutiōm significatione uaricū. Et multotiēs accit mania
in egritudibus acutis significās crisim: gᵒ si reliqua si
gna eꝰ inuentiōm attestent significat ꝙ crisis erit bona.
¶ Et qñq̧ est uehem̄tia manie significās crisim ipsius
manie. ¶ Et signū quiđ facte ex mr̄ia adusta a mr̄ia est
ꝙ eꝰ demoniū ⁊ lupinositas eꝰ fiunt cū cogitatōe ⁊ q̇ete
spatio aliquo. Deinde qū mouet ⁊ loq̇tur incipit rōci
nari cogitās. postea qū iterat sup eū nō est possibile e
uadere ex eo nꝫ facere scilere ipm. Et est extenuatio cō
poris in ipso uehem̄tior ⁊ color ad nigredinē decliuior
⁊ sōnia deteriora: ⁊ qñq̧ uomit aliq̇d acetosum ex quo
ebullit terra. ¶ In ea uō que est ex mr̄ia cholica fiunt
pmutationes ad ꝯtēptiōm uelocius ⁊ q̇es ab ea ueloci
us ⁊ nō recordat ꝯtēptionis ⁊ odij sicut recordat eꝰ pri
mus aut minorat eꝰ q̇es ⁊ multiplicat motus ipius: ⁊
rixa ⁊ agitatio eius.

¶ De cura. C.xviij

Si replonē uides hūoꝝ phlēma. ¶ Et si uides
dñiū chole in corpore p urinā ⁊ reliq̄ signa eūa
cū decoctione epithymi: aut decoctione myrobal. si est
chola mr̄ica. Et si est mr̄ia pura fortasse necesse erit tibi
ut eūes cū epithymi puri pōdere triū.ʒ.cū oxymelle ⁊
pilulis de azulo. ¶ Deinde ueni ad caput ⁊ eūa si est
ibi repletio sanguinea: aut mr̄ia sanguinea ex uenis que
sᵗ sub lingua. ¶ Et assidua ipius eūonē cū his pilulis
Quaꝝ ꝯfectio. ℞. hierepicre epithymi sticados oium
triū añ. ptē.i. scamonee myrobal. āboꝝ añ. ptē.s. fiant
ex ea pilule magne. Et pꝰ vl̄tem eūonē in noctibus sepa
tis sumat ex eis quaq̧ nocte pondus.ʒ.ij. Et ex eis q̄ ꝯ
fert ad illud sᵗ pilule istiusmodi: epithymi polypodij am
boꝝ añ.ʒ.v. lapidis armeni myrobal. kebu. añ.ʒ.i. stica
dos.ʒ.x. salis indi pulpe colloq̇ntide āboꝝ añ.ʒ.iiij. bel
liri. ēbli. asce. helle. ni. oium añ.ʒ.iij. turbit.ʒ.xx. ꝯficiāt
cū oxymelle mellino ⁊ administrent. ¶ Et fiāt garga
rismata cū oxymelle scamoneato ⁊ nō supflue utaris đ
pilulis de sceibar. Sed utere eis tanto tpe quo assidu
e inuenit in eis lenitas. ¶ Qū āt malitiā ꝯplonis cale
sentis abscinde eas. Et pꝰ purgatiūm pueni ad infrīatō
nē ⁊ hūectatōm cū ēbrocis ⁊ alijs. Et fortasse necium
erit ut in die q̇nq̇es ēbrocent ⁊ liniant capita ipoꝝ ex
decoctione pedū ⁊ capitū ⁊ mulgeat sup ipsa lac ⁊ po
nat sup ea butyꝝ crudū. ¶ Sitq̧ intētio tua in hume
ctādo maior intētione tua in infrīando. Uerūtn̄ si nō in
uenis medicias uehem̄tis hūectatiōis nisi frīas pōe cū

eis camemillã. Et fortasse neceũ erit tibi ut eos dormi
re facias. medicam̃ tribuere eis in potu. Dabis g° ei
ad bibendũ cũ aq̃ granatoꝝ dulciũ ut hũectet: aut cum
sir° de prunis ut liniat: aut cũ aq̃ ordei ⁊ ẽbroca eos cũ
aqua ordei ⁊ cũ aq̃ in qua coctũ sit papauer ut dormi
ant. ueꝝ rectius est ut ponas in eo paꝝ camemille: ⁊ e
mulge sup caput lac ⁊ olea iuuãtia ad illud sr̃ bona. Et
qñ administraueris ẽbrocas ⁊ caputpurgia ⁊ olea hũectã
tia. Ingẽia ut dormiãt postea sm̃ dispõnẽ qua fit sõnus
ex ẽbrocis ⁊ oleis facientib⁹ subet ⁊ ꝓ̃pe oleo ex lactu
cis. Et in potu tribue eis qꝺ hũectat sicut aqua ordei
Et nõ des eis ad potandũ aliq̃d qꝺ currat cursu oxy
mellis ⁊ in quo sit subtiliatio ⁊ desiccatio ⁊ incisio. ❡
Et quotiens uideris nãm durã clisteriza infirmũ ut nõ
eleuent ad caput uapores ipediẽtes ex fece. ❡ Et oꝫ
ut in aq̃s ipsoꝝ des eis in potu radices feni. siluẽis ⁊
se. e⁹ ⁊ radicẽ uitis albe ⁊ ẽ alfesiꝫ qm̃ sr̃ iuuatiua: Sit
qꝫ ipsoꝝ ex eis potio quaqꝫ die auꝫ. i. Si ãt ea nõ bibe
rint abscõde illa in cibis eoꝝ. Et corã infirmo sedeat ꝺ
quo ṽecundet: ⁊ quẽ tieat ⁊ strigant coxe ⁊ crura e⁹ sẽ
per ut assidue uapor ad inferiora trahat. Qꝺ si timet
qꝺ se ipsos ledãt ligent fortiter ⁊ intromittant in ca
bijs ⁊ suspendant in suspẽsorio eleuato qꝺ ẽ sicut arge
atũ. Et oꝫ ut sint cibi eoꝝ hũidi sm̃ oẽm hũiditatẽ. ue
rũtñ oꝫ ne cũ sua hũiditate sint ex eis q̃ oppilatiões ue
nire faciũt sicut amilũ ⁊ q̃ silia sr̃ ei. Illud eni ualde no
cet eis ⁊ nõ det ipsis qꝺ plurimũ ꝓuocat urinã. Illud
ei in ipsis nocet. Et reliq̃ cure ipsoꝝ in quib⁹ oꝫ ut sibi
timeãt ⁊ sibi caueãt sr̃ cura mł̃ie ⁊ nos ĩmemorabimur
e⁹ in suo c°. ❡ Qñqꝫ declinãt nõ ẽ malũ si ad potãdũ
det eis uinũ plurimũ ꝯmistũ. Nam illud hũectat eos ⁊
dormire facit.

De melancholia. C. xix.

Dicit mł̃ia mutatio existĩationũ ⁊ cogitationum
a cursu nãli ad corruptiõm ⁊ ad tiorẽ ⁊ ad ma
litiã ꝑꝑ ꝯpłonẽ mł̃icã facientẽ siluẽem spũm cerebri ĩte
rius ⁊ facientẽ ipm̃ timidũ ꝑꝑ tenebras ipsius sicut te
nebre extrinsece sollicitãt ⁊ timere faciunt sm̃ ꝙ ꝯplexi
o sr̃itatis ⁊ siccitatis ꝯ̃ria ẽ spũi debilitãs ipꝫ sicut ꝯpło
caliditatis ⁊ hũiditatis ut ꝯplexio uini ẽ ꝯueĩẽs ⁊ ꝯfortãs
❡ Qñqꝫ mł̃ia ꝯponit cũ rixa ⁊ saltu ⁊ scintillis ꝑmuta
tur ⁊ noiat mania. ❡ Et nꝫ dĩ melancholia nisi c⁹ euẽ
tus ẽ a cholera nigra nõ adusta. ❡ Et melancholie q̃
dẽ cã aut est in ipso cerebro: aut extra cerebꝝ. Et illa q̃
ẽ in ipso cerebro: aut ẽ ex malitia ꝯpłonis sr̃e ⁊ sicce sñ
mã ꝑmutãte subãm cerebri ⁊ ꝯplexiõm spũs luminosi
ad tenebras: aut ẽ cũ mã. Et illa q̃ ẽ cũ mã. Aut ẽ cũ
mã q̃ est in uenis ueniẽs ad eas ⁊ ex loco alio ⁊ ꝯuerti
tur in eis ad cholam ni. ꝑꝑ adustiõm e⁹ q̃ in eis est ⁊ fit
fex ⁊ hoc est plurimũ: aut est mã ibibita in corꝑe cere
bri ⁊ ẽ ipediens cerebꝝ qualitate ⁊ subã sua ⁊ effundit
in uentres. Et multotiens fit ꝑmutatiõe ex epilepsia.
Illi uõ c⁹ cã est extra cerebꝝ cõicat res aliq̃ ex qua ad
cerebꝝ hũor eleuat: aut uapor tenebrosus. Est g° res il
la: aut in toto corꝑe qñ ei dñat ꝯplexio mł̃ica. ❡ Aut
splẽ qñ in ipso retiet melãcholia et nõ põt ipsã purgaꝫ
aut defectus et nõ põt trahere nigrã ex sanguic: aut qr
in ipso ꝑuenit apa: aut nõ ꝑuenit. Sed nocumẽtũ aliꝺ.
❡ Aut ꝑꝑ uehemẽtiã caliditatis epatis: aut ẽ res illa
ipm̃ mirac qñ in ipso adunant supfluitates nutrimẽti et
uapores intestinoꝝ et adurunt humores ipsius et ꝯuer
tunt in gen⁹ melãcholie et faciũt euenire apa: aut si nõ
faciunt euenire eleuat ex eis uapor tenebrosus ad caꝑ
et noiat hec inflatio mirachia et melãcholia mirachia.

❡ Et ipsa quiꝺ multotiẽs eleuat ab apate portenario
rũ epatis ⁊ adurit sanguis mirac: ⁊ ẽ illud qꝺ. Ga. po
suit cãm in melãcholia mirachia. ❡ Et teophilo quiꝺ
vꝫ ꝙ e⁹ cã ẽ uehemẽtia caliditatis epatis et itestiorũ. Et
q̃dã aliȷ̃ ponũt cãm in ea oppilatiões q̃ fiunt i mesarai
cis: Et si nõ sit apa. Significat g° q̃ ponit cãꝫ in illo op
pilatõm in mesaraicis. et si nõ fit apa ꝙ nutrimẽtũ ipso
rũ nõ penetrat ad uenas et acit ei corruptio. Et signi
ficat q̃ dicit illud eẽ ꝑꝑ apa lõgitudinẽ retẽtiõis cibi i
eis crudi cũ dispõne sua. Et hoc apa sm̃ plurimũ non
fit calidũ. Sed nꝫ ẽ illic se. ct sitis et uomitus cholerum
❡ Et qñqꝫ est cã generatiõis e⁹ aer exterior. Et ꝑ̇nci
piũ quiꝺ generatiõis ẽ in cerebro qñ in stõ est apa calm
et adurit uapor e⁹ in hũiditatib⁹ cerebri. ❡ Aut ẽ i ma
trice: aut in reliquis mẽbris capiti cõicantib⁹. ❡ Ei⁹ uõ
q̃ fit a sr̃itate et siccitate sine mã: cã ẽ malitia ꝯpłonis me
lãcholice in corde cũ mã: aut sine mã: cui cõicat in ipsa
cerebꝝ: qm̃ spũs aialis ꝯtinu⁹ ẽ spũi uitali ⁊ ẽ ex subã ipi
us. qꝛ ꝯpło e⁹ corrupta mł̃ica corrũpit ꝯpłonẽ cerbri et
ꝯṽtit ad mł̃iã. Et qñꝫ fit ꝑꝑ cãs alias infrãntes ⁊ exiccã
tes nõ ex corde solũ. Qũ tñ si fit poẽ ut fiat absqꝫ cõi
tate cordis. Immo fortasse magitudo cause in ipso erit
ex corde. Et ꝑꝑ hoc neceũ ẽ ut cõsequat cura cordis
cũ cura cerebri in hac egritudine. Et scias ꝙ sanguis
cordis qñ ẽ tersus subtilis clar⁹ letificãs resistit corrup
tõi cerebri ⁊ rectificat ipm̃. Immo nõ ẽ miꝝ si fit sꝫ plu
rimũ ꝑ̇ncipiũ illius ex corde. Licet nõ ꝯfirmet h̃ egri
tudo nisi in cerebro: nõ ei est nouũ ⁊ lõginquũ miꝝ si cõ
dis ꝯpło plurimũ corrũpat ⁊ seq̃tur eã cerebꝝ ⁊ corrũ
pat cerebri ꝯpło ⁊ sequat eã cor ⁊ corrũpat ꝯpło spũs
in corde ⁊ fiat siluẽis ⁊ corrũpat quꝺ ex eo penetrat ad
cerebꝝ ⁊ iuuat cerebꝝ ad se corrum pendñ. Et qñꝫ ac
cidit in fine egritudinũ mãliũ ⁊ ꝓ̃pe acutaꝝ mł̃ia ⁊ est si
gnũ mortis ⁊ tũc accĩt hõini illi ut recordet mortis ⁊
mortuoꝝ plurimũ. Et vꝫ quiꝺ chol̃a nigra multiplica
tur ⁊ generat qñqꝫ cã mẽbri oꝑantis nutrimẽtũ quꝺ est e
par qñ adurit sanguis: aut debilitat ab expulsiõe suꝑ
fluitatis melãcholice ⁊ ẽ min⁹. Et qñqꝫ cã membri qꝺ
ẽ euãtoriũ cholere nigre ⁊ ẽ splẽ qñ debilitat in duab⁹
reb⁹ quaꝝ una ẽ attractio fecis sanguis ⁊ cineritatis e⁹
ab epate. Et altera ẽ expulsio sr̃fluitatis q̃ ex eo ad ip
sũ trahit ad locũ q̇ ẽ ꝑparatus. Et qñqꝫ generat cho
lera nigra in mẽbro alio: aut ꝓpter uehemẽtiã adustionis
nutrimẽti e⁹: aut cã defectus ipsius ab expulsione super
fluitatis nutrimẽti sui qꝛ resoluit e⁹ subtile ⁊ fit fex spissũ
ipsius mł̃icũ: aut ꝓpter uehemẽtiã infrãtiõis ⁊ desiccatõ
nis e⁹ qꝺ ad ipm̃ peruenit. Et qñqꝫ ẽt fiunt cã i genera
tiõe e⁹ cibi generatiui chol̃e nigre. ❡ Et q̇busda medi
coꝝ uisũ ẽ ꝙ melãcholia ꝯtingat a demõio. Sed nos ñ
curam⁹ qñ phisicã docem⁹. si illud ꝯtingat a demonio
aut nõ cõtingat postq̃ dicim⁹ qm̃ si contigat a demõio
sufficit nobis ut ꝯuertat ꝯplexiõm ad cholam nigrã: ⁊
fit cã e⁹ ꝓpinqua chol̃a nigra: deinde fit cã illius chol̃e
nigre demoniũ aut nõ demoniũ. ❡ Ex causis uõ forti
bus in generatiõe mł̃ie ẽ superfluitas tristitie ⁊ tioris.
Et oꝫ ut scias ꝙ cholera nigra faciens melãcholiã qñ
qꝫ ẽ cholera nigra nãlis: aut phlegma qñ ꝯuertit i cho
lerã nigrã ꝓpter spissitudinẽ: aut ꝓpter aliq̃ adustiõem
q̃uis hoc sit paꝝ ⁊ raꝝ: aut sanguis qñ ꝓpter decoctio
nẽ ꝯuertit absqꝫ adustiõe uehemẽti. Hũor ãt cholericus
qñ in in ipso cadit adustio ultia facit maniã ⁊ nõ est cõ
tẽtus sup melãcholiã. Et una queqꝫ speꝝ cholere nigꝛ
qñ in cerebro ẽ ex casu mõ ꝑdicto facit melãcholiam.

Uerūtñ q̄dā eaꝝ cū mlía efficit maniā. Jlla uō que eſt
magis incolumis eſt illa que fit ex fece ſanguis ⁊ cū q̄
fit gaudiū. Et melācholia quid plurimū reſoluit̄ ꝑ he
morroidas ⁊ uarices. Et qñq3 minorat̄ generatio huiꝰ
egritudis i albis ⁊ pinguibꝰ ⁊ multiplicat̄ in brunis ⁊
piloſ extenuatis ⁊ durā carnē hñtibus. Et multiplica
tur generatio ipſius in eo cꝰ cor ē uehemēter calm ⁊ ceꝛ̄
bꝝ ipſius ē hūidū: qꝛ̄ fit caliditas cordis eiꝰ generatiua
chol̄.ni. in ipſo ⁊ hūiditas cerebri ipſius ſuſceptiua im
ꝑſſionis cꝰ qd̄ generat̄ in corde ipſius. Ex eis uō q̇ ad
ipm ſt̄ ꝑparati ſt̄ trauli ⁊ ſcyllabā multotiēs repetētes
anteq̄͂ dictiōm ꝓferāt linguas hñtes leneſ ⁊ oculos mo
biles quoꝝ facies ſt̄ uehemētis rubedis ⁊ bruni ⁊ pilo
ſi ⁊ ꝓp̄e in quoꝝ pectoribꝰ ſt̄ pili nigri ⁊ groſſi quoꝝ ue
ne ſt̄ āple ⁊ labia groſſa. Q̄m q̄dā ipſoꝝ ſt̄ ſignificatōeſ
cal̄itatis cordis ⁊ quedā ſignificatōes hūiditatis ceꝛ̄bri
Et plurimū ſt̄ ꝙ apparet phl̄atici. Et hec q̇dē egritu
do plus accīt in uiris. Sed in mſ̄ribꝰ eſt deterior ⁊ mul
tiplicat̄ in iuuenibꝰ ⁊ ſenibꝰ ⁊ minorat̄ in hyeme ⁊ mul
tiplicat̄ in eſtate ⁊ autūno. Et qñq3 excitat̄ in uere plu
rimū qm̄ uer eleuat hūores ⁊ ꝑmiſcet eos ſanguini: ⁊
qñq3 eſt eiꝰ excitatio cū ꝑiodis in quibꝰ excitat̄ cholera
nigra ⁊ feruet ēt. Et ad illū ēt q̇ ꝑꝑatus eſt mlíe cito ꝑ
uenit ipſa qū aſſunt ei tior: aut anguſtia: aut inſōnietas
aut retinet̄ in ipſo ꝯſuetudo curſus ſanguis: aut uōituſ
mſ̄icus: aut reliq̄.   ¶ De ſignis ſpērum eiꝰ. C. xx.

Signa ꝑncipíj mlíe ſt̄ exiſtiatio mala ⁊ tior ſiñ cā
⁊ uelocitas ire ⁊ dilectio ſolitudis ⁊ tremor ⁊ v̇
tigo ⁊ ſonitus ⁊ tinitus ⁊ ꝓp̄e in mirac. Qū āt ꝯfirma
ta ē tior ⁊ malitia exiſtiatiōis ⁊ anguſtia ⁊ ſollicitudo:
⁊ alienatio ſmonis ⁊ faſtidiū ꝑꝑ multitudinē uentoſita
tis ⁊ ſpēs tioris ex eis q̄ nō ſt̄ aut ſt̄: ⁊ plurimū tioris e
ius ē ex eis q̄ nō timent̄ ſm ꝯſuetudinē. ¶ Et ſpēs qd̄
iſte ſt̄ indefinite. Quidā ei eoꝝ timēt caſū celi ſuꝑ ſe.
Et q̇dā eoꝝ timēt qd̄ terra abſorbeat eoſ. Et q̇dā timēt
latrones. Et alíj timēt ne lupus ad eos ingrediat̄. Et
qñq3 res ꝓp̄e hñt in hoc ipreſſiōm. Et cū hoc qñq3 ima
ginat̄ res corā oculis ſuis q̄ nō ſt̄ ſane. Et qñq3 imagi
nat̄ ſe ipſos factos reges: aut lupos: aut demones: aut
aues: aut inſtrīa artificialia. ¶ Amplius q̇dā eoꝝ ſt̄ q̄
ridēt ⁊ ꝓp̄e quoꝝ mlía eſt ſanguinea qm̄ imaginat̄ quid
plac3 ⁊ delectat eos. Et q̇dā ſt̄ q̄ plorant ⁊ ꝓp̄e quoꝝ
mlía eſt mlía pura. ¶ Et q̇dā eoꝝ ſt̄ q̄ diligūt mortem
Et q̇dā q̄ eā abhorrēt. ¶ Signa ꝟo eiꝰ q̄ i cerebro eſt
ſt̄ ꝓp̄e ſuꝑfluitas cogitatiōis ⁊ aſſiduatio ſollicitudinis
mſ̄ice ⁊ aſſiduus aſpectus ad rē unā ⁊ ad terrā ⁊ ſigni
ficāt ipſā color capitis ⁊ faciei ⁊ oculoꝝ ⁊ nigredo pilo
rū ⁊ capitis ⁊ groſſitudo eoꝝ ⁊ añceſſio inſōnietatis ⁊
cogitationū ⁊ mora in ſole ⁊ q̄ ſil̄ia ſt̄ iſtis ⁊ egritudieſ
cerebri añcedentes ⁊ ut aſſint ſigna q̄ dicemꝰ m̄bris ce
rebro cōicātibꝰ ꝑuenta: ⁊ ut nō appeat iuuamētū qū mē
bꝝ illud medicat̄: ſed rēaneat: ⁊ ut ſint accidentia ualdē
magna. Eius āt q̄ fcā eſt cōitate totius corporis eſt ni
gredo corporis ⁊ eiꝰ arefactio ⁊ retētio eiꝰ qd̄ euātur ex
ſplene ⁊ ſtō: ⁊ qd̄ euāt̄ cū ꝑiodis ex ano ⁊ m̄ſtruis ⁊ mſ̄
titudo piloꝝ corꝑis ⁊ uehemēs nigredo ipſoꝝ ⁊ añceſſio
ciboꝝ maloꝝ ⁊ mſ̄icoꝝ ⁊ quos te docuimꝰ in libro ꝟo.
¶ Et egreitudies quid quibꝰ ſuccedit mlía ſt̄ ſicut fe
bres tꝑales ⁊ ꝑmiſte. Ueꝝ ſigna eiꝰ q̄ fcā ē ex ſplene ſt̄
multitudo deſiderij ꝑꝑ effuſiōm chol̄e nigre ad ſtōm ⁊
cū ꝑpaucitate digōnis ꝑꝑ ſtītatē ꝯpl̄onis ⁊ multitudo ru
gitus lateris ſiniſtri ⁊ inflatio ſplenis. Et illud quid ē
qd̄ nō ab eis ſepat̄. ſ. repl̄o uehemēs ꝑꝑ inflatiōem. Et
qñq3 eſt cū ea febris quartana ⁊ nā eſt lenis: ⁊ qñ3 mō
dicatio chol̄e nigre facit niſi ſit mania. ¶ Signa āt eiꝰ q̄
eſt ex ſtō ſt̄ inuentio ſignoꝝ aꝑatis ſtōi rememoratoꝝ i
cᵒ de egritudibus ſtōi ⁊ augm̄to egritudis cū ſacietate
nauſeatiua ⁊ repl̄oe ⁊ in hora digōnis. Et multotiens
excitant̄ cū ea apud comeſtiōm uſq3quo digerant̄ dolo
res: deinde q̇eſcūt apud digeſtōm. Si āt eſt calm ſigni
ficāt ipm inflāmatio in mirac ⁊ ſitis. Et plurimū mlíā
hñs eſt ſpleneticus. ¶ Signa uō mirachie ſt̄ grauitaſ
in mirac ⁊ attractio ad ſuꝑiora ⁊ nauſea inſeꝑabilis ⁊
malitia aīe ⁊ corruptio digōnis ⁊ eructuatio acetoſa ⁊
ſputū hūidū ⁊ rugitus ⁊ exitus uētoſitatis ⁊ inflatio: ⁊
ut inueniat dolorē in ſtō: aut dolorē inter utraſq3 ſpatu
las ⁊ ꝓp̄e pꝰ cibū uſq3quo digerat̄ ꝑfecte. Et qñq3 euo
mit phl̄a chol̄icū. Et qñq3 euōit phl̄a acetoſū ꝯgelans
dētes. Et accñt ei accidentia ex acceptōe cibi. Jmmo
pꝰ ipm ꝑ horas aliquas: ⁊ erit egō eiꝰ phl̄atica chol̄ica:
⁊ alleuiat̄ ꝑꝑ digōnis bonitatē ⁊ augm̄tat̄ dimitutione
ipſiꝰ ⁊ ꝑcedit plurimū ipſā aꝑa in mirac: aut eſt cū ea ⁊
inuenit̄ tremor plurimꝰ i mirac in q̇buſdā horis. Hec
āt egritudo augm̄tat̄ cū ſacietate nauſeatiua ⁊ uelocita
te digōnis. ¶ Et dicimꝰ ꝙ chol̄a nigra faciens mlíam
qū cū ē ſanguie ē cū gaudio ⁊ riſu ⁊ nō ꝯcomittat̄ ipſā
triſticia uehemēs. ¶ Si āt eſt cū phl̄ate ē cū pigritia ⁊
paucitate cal̄itatis ⁊ q̇ete. Et ſi ē cū chol̄a eſt cū agita
tiōe ⁊ leſione ⁊ demonio ⁊ eſt ſil̄is manie. ¶ Et ſi fue
rit chol̄a nigra pura: tc̄ cogitatio in ipā erit pl̄ima ⁊ au
dacia erit minꝰ niſi moueat̄ ⁊ rixet̄ ⁊ h3 odiū cꝰ non o
bliuiſcitur.   ¶ De cura. C. xxi.

Oportet ut cura eiꝰ fieri incipiat anteq̄͂ ꝯfirmet̄:
q̄m facilis ē in ꝑncipio ⁊ ꝑua: ꝑraua ⁊ difficilis
qū eſt ꝯfirmata: ⁊ nec̄iū quid eſt ut ſm oēm diſpōnē aīa
ipſius letificet̄ ⁊ iocūdet̄. ¶ Et ſedeat in locis tēꝑatis
⁊ hūectet̄ aer hoſpitíj eiꝰ ⁊ odorificet̄ ſternēdo odorifera
in ipſo. Et vl̄ʒ o3 ut ſemꝑ olfaciat odores bonoſ ⁊ floꝛ̄ſ
boni odoris. ¶ Et ſumat cibos laudabilis chimi hūe
ctatiuos ualde. ¶ Et fiat augm̄tū in hoc ut corpus eiꝰ
tenereſcat cū cibis ꝯuenientibꝰ ⁊ balneo añ cibū. Et ef
fundat̄ ſuꝑ caput ipſius aq̄ tepida nō uehemētis cal̄ita
tis. Qūq3 ex balneo egredi ſi paꝝ ſitis h3 nō eſt malu3
ſi paꝝ aque potet ⁊ admiſtret̄ fricatio teneꝝ faciens ꝓ
dicta in cᵒ de ꝯſuatiōe ſanitatis. Sitq3 ſtudiū tuū in hu
mectatiōe ipſius ſupra ſtudiū tuū in eiꝰ calefactiōe q̄tu3
poſſibile eſt: ⁊ alienet a ſe coitū ⁊ ſudorē uehemētē. Et a
lienet fabas ⁊ carnes ſalitas ⁊ lentes ⁊ caules ⁊ uinū
groſſū ⁊ nouū ⁊ oē ſal ⁊ oē ſalſū ⁊ acre ⁊ acutū ⁊ oē qd̄
eſt uehemētis acetoſitatis. O3 āt ut ſumat pingue ⁊ dul
ce. Et qū uoluntas adeſt ut dormiāt nō ēbrocēt̄ eorū
capita: niſi cū aq̄ papaue. ⁊ camemille ⁊ albacoē. Sō
nus ei ē ex ꝯuenientioribꝰ curis eoꝝ. Uerūtñ ſuccurrat̄
cū eo qd̄ tm̄ afferat eis ſalutis q̄tū nocumētū papauer
attribuit. ¶ Si āt mlía fuerit ex malitia ꝯpl̄ois ſingu
laris ſi̇e aut ſicce ſufficiet ut admiſtres calefactiōm cor
dis cū letificātibꝰ ⁊ medicis de muſcho ⁊ tyriaca ⁊ mi
thridato ⁊ ſil̄ibꝰ. Et cura caput cū eis que dcā ſt̄ in cᵒ
de ſtoliditate. ¶ Et que ex ea fortis ē accñs ſucceſſio
ne alterius egritudis cal̄e facilis cure ē ita ut ēbrocati
onibꝰ remoueat̄. ¶ Si āt eſt ex mā mſ̄ica ꝯfirmata i ce
rebro tc̄ theſaurꝰ cure ipſius eſt tres res. Pria eaꝝ eſt
euātio materiei: ⁊ fortaſſe erit ꝑ cliſtere ⁊ uomitū niſi i
illo cꝰ ſtōus eſt debilis. Jllū ei nunq̄͂ in hac egritudine
uomere facias n3 ēt in mirachia. ¶ Et ꝟa eſt ut admi
niſtres cū euōne hūectatōm aſſidue cū ēbrocis ⁊ oleis

calīs. Et ponas in eis ex medicīs sicut camēillā ꝛ ane
tū ꝛ melilotū ꝛ radicē lilij ut nō ingrosset̄ hūor pp reso
lutōm purā in qua nō est leuitas nꝫ grossitudo ut hume
ctent ꝛ nō fit in eis resolutio. ¶ Qð si chol̄a ni. ē elō
gata a cal̄itate iterest ut addas̄ scebā ꝛ folia lauri ꝛ cala
m̄tū cū hūectatiōe ꝛ nō cures ꝛ admistra cibos̄ genera
tiuos sanguis laudabilis sicut pisces petrosos ꝛ carnes̄
laudabiles p̄dictas. Et in q̇busdā horis uinū albū per
mistū p̄ter antiqū ꝛ forte. Et tertia est ut admistres cō
fortatiōm cordis si sentit ꝯpl̄onē frām cū letificātib⁹ cali
dis. Et si sentit ꝯpl̄onē declinātē ad cal̄itatē cū letificā
tib⁹ tēp̄atis. et si cal̄itas est ualde fortis tūc admistra leti
ficātia fr̄a multe fr̄itatis. Et illud quiδ scies ex pulsu.
Incipiam⁹ āt distinguere regimia ista. Et dicam⁹ eūo q̇
dē ita faciēda est. Nā si uides uenas plenas qual̄rcūqꝫ
sit: tūc chol̄a nigra est sanguinea. Phl̄oma igr̄ ex nigra
Immo oꝫ s̄m ocm dispōm ut a phl̄omia incipias: nisi
tior uehem̄tis debilitatis affuerit. Et scias ꝙ si materi
e sīt pauce ꝛ sīt in cerebro tm̄ ꝙ tūc siccitas dn̄at̄ super
ꝯpl̄onē. ¶ Amplius si phl̄omas ꝛ inuenis sanguinem
subtilē nō retineas sanguinē pp hoc qm̄ multotiens in
ipsa p̄cedit subtilis. Et sil̄r oꝫ ut āplifices phl̄omiā: ut
nō effluat qδ subtile ē ꝛ augeat̄ malitia ꝛ retineat̄ gros
sum. Et ꝯsidera qδ duoꝝ lateꝝ capitis sit grauí⁹ ꝛ phl̄o
ma cephalicā q̇ sequit̄ ipm. Et qn̄qꝫ necīū erit tibi ut
phl̄omes̄ basilicā ꝛ an̄ phl̄omiā uenaꝝ frontes̄ moue plꝫ
qū inuenis signa cōia. ¶ Deinde si inuenis hūorem
mel̄icū ꝛ decliuē ad frig⁹ eūa cū pilulis factis ex epithy
mo ꝛ aloe ꝛ helleboro nigro ꝛ incipe a digōe. ¶ Am
plius eūa in p̄ncipio rei cū medicinis lenib⁹ in quib⁹ re
cipiūt̄ epithymū ꝛ pulpa colloq̄ntide ꝛ scamonee parū
deide cū decoctiōe ī qua sint epithymū ꝛ agaricū. Po
stea si nō ꝯfert admistra hieras magnas: deinde si p⁹ illδ
indiges eūonc admistra helleboꝝ cū timore ꝛ cautella
ꝛ lapidē lazuli ꝛ lapidē armenū ꝛ pilulas factas ex eis
sine timore ꝛ cautella. Et multotiēs quiδ iuuat eos ad
mistratio haꝝ medicinaꝝ p̄dictaꝝ in aq̄ casei s̄m assidu
atōm ꝛ minoratōm phl̄atis ex medicīa. Si g° nō ꝯfert
reitera itꝝ ꝛ in oi hebdōda eūa uice una cū pilulis sub
tilibus medijs. Et int̄ spatiū illud admistra triferā epi
thymi. ¶ Exptū nāqꝫ ē potare cos̄ triferā epithymi s̄ꝫ
hūc modū. Sumant̄ trifere. ℥. iij. epithymi. ℥. i. hiere. ℥.
s. ꝛ in oi m̄se eūa cū aliq̄ forti ex hieris magnis ꝛ pilul̄
magnis donec inuēias egritudinē iā remotā. ¶ Et ad
mistra ēt uomitū, p̄p̄e si uides in stō aliq̇d quδ in egritu
die faciat augm̄tū. Et si nō ē egritudo uehem̄tis debili
tatis ꝛ oꝫ ut fiat uōitus cū aq̄ in qua cocta sint calamē
tū ꝛ rhaphani sem̄ ꝛ recipiat exp̄ssiōm rhaphani ī quo
infix⁹ est hellebor⁹ ꝛ dimissus aliquot dieb⁹ donec currat
in ipso v̄ius e⁹ cū oxymelle ꝛ sumat hūc eunδ rhapha
nū infusum in oxymelle. Sitqꝫ q̄̄titas oxymel̄ triū sex
tarioꝝ ꝛ q̄̄titas exp̄ssionis e⁹ sextarij unius ꝛ augeat̄ il
lud ꝛ minuat̄ s̄m q̄̄titatē v̄tutis. Si āt v̄tutis ties δbi
litatē aliena helleboꝝ. ¶ Qūqꝫ purgaueris intēde ad
cor cū eis q̇ multotiēs dixim⁹. Et hec quiδ trifera epi
thymi expta est in hoc c°. Qū g° antiquat̄ egritudo ad
mistra uōitū cū helleboro ꝛ admistra masticatōes ꝛ gā
garismata nota ꝛ admistra odoram̄ta bōa ꝛ muschum:
ꝛ ābrā ꝛ alfeleniati: ꝛ xiloaloē. Et si mā fuerit decliuis
ad chol̄am citrinā eūa cū decoctiōe epithymi ꝛ pilulis
stomaticis tēp̄atis: ꝛ ex eis quiδ q̇ eūant chol̄aꝫ adustā
sīt ea q̇ dicunt̄ in c° suo. Et tu quiδ adde in hūectādo ꝛ
minora ex calefactiōe q̄̄uis n̄ sit tibi excusatio ex came
milla ꝛ que sīt in e⁹ v̄tute. Qūqꝫ admistras ēbrocas nō
est uia ad admistrādū ifrīantia pura sup̄ cap̄. ¶ Qui
dā āt antiquoꝝ medicoꝝ laudauerūt in h⁹ı loco ut sumat
ex aloe oi die in ieiuno aliq̄̄tulū: aut deglutiat in die a
quā ī qua cocta sīt apsinthij. ℥. iij. ꝛ. x. kerates exp̄ssiōis
apsinthij dissoluti in aq̄ ꝛ laudarūt ut absorbeat oi no
cte acetū forte ꝛ p̄cipue acetū sq̇llit cū. ¶ Nos āt time
mus in eo malitiā sq̇lle ꝛ aceti in hac egritudie nisi assit
fiducia ꝙ mā sit gn̄ata ex chol̄a adusta qm̄ est cal̄a. nā
tūc acetū est magis iuuatiuū ei alijs reb⁹ ꝛ p̄cipue sq̇lli
ticū ꝛ oxymel fcm̄ cū oxymelle sq̇llitico: ꝛ sil̄r acetū in
quo ponit̄ poliū mōtanū aut aristol̄. ¶ Et qn̄qꝫ etiā iu
uat acetū qū egritudo fit cū cōitate splenis ꝛ mā ē ī ip
so: ꝛ oꝫ ut fiat bon⁹ odor e⁹ cū ꝯpositis equalib⁹ in q̇bus̄
recipiunt̄ cāfora ꝛ muschus ꝛ oleū uiol̄. ꝛ sit multum
uincēs cū odore suo siccitatē cāfore ꝛ muschi ꝛ odora
m̄ta fr̄a: reliq̄ bn̄ redolētia humida ꝛ p̄p̄e nenufar. ¶
Qδ si cā in mel̄ia fuerit ap̄a in stō ꝛ uiscerib⁹: aut ꝯpl̄o
cal̄a in eis adusta succurres illi cū eis q̇ infrīant cap̄ ꝛ
hūectāt ipm ꝛ ꝯfortāt ut nō recipiat qδ p̄uenit ad ipm
ab alijs. ¶ Et si fuerit cā in mirac ꝛ inueiunt̄ uentosi
tates ꝛ rugit⁹ ꝛ his sil̄ia. Qm̄ illud est ap̄a in mirac ca
lidū cura ipm ꝛ resolue cū eis q̇ sīt necīa de quib⁹ dcm̄
ē in c° de ap̄atib⁹ ꝛ ꝯforta cap̄ ꝛ inunge ipm in oleis ꝯ
fortatiuis ꝛ hūectatiuis: ꝛ admistra uētosas cū scarifi
catiōe eūando sanguinē ꝛ nō calefacias in h⁹ı dispōne e
par. Immo tibi attinet ut ipm infrigides qū inuenis̄ ip
sum cal̄m adurentē sanguinē sua cal̄itate ꝛ cōforta sple
nē. Et pōe sup̄ mirac uētosas ꝛ medicam̄ de sinapi ꝛ
sil̄ia ut nō mittat splē ad cerebꝝ mām. ¶ Et si fuerit
mirac frē ꝯpl̄onis inflātis ipm ꝛ nō fuerit ibi ap̄a neqꝫ
iflāmatio dabis̄ ei ad potādū aq̄̄ decoctiōis apsinthii ꝛ
succū e⁹ s̄m ꝙ dcm̄ ē. Et ēbroca stōm ipsiuꝫ cū ēbrocis̄
calīs p̄dictis ꝛ fac ei ēpl̄m cū illis ēpl̄is ꝛ admistra ī e
is scm̄ agni casti ꝛ sem̄ rute ꝛ radicē lilij ꝛ ēt herbā ma
rie. Et retie ēpl̄m sr̄ ipm tp̄re lōgo. Deinde qū ipm re
tinueris pōas uētosas sup̄ locū ꝛ sr̄ eū sit cottū ifusum i
aq̄ cal̄a ꝛ oleis: aut lana carmīata: aut spōgia ꝛ ꝯfert u
sus ēpl̄i ex sinapi sr̄ ipm: ꝛ sr̄ illud quδ ē int̄ duas spatu
las ꝛ ēpl̄a dc̄a in antidotario. Et ꝯfert ut ponat̄ sup̄ ip
sū uentose absqꝫ scalpelatiōe: nisi illic sit ap̄a: aut dolor
p̄hibēs illud. Et multotiēs quiδ necīū ē ut ad potādū
dent̄ in mel̄ia iflatiua sem̄ apij ꝛ cyminū ꝛ anisum ꝛ siru
pi in q̇b⁹ scia ista decoq̄̄tur ꝛ ruta ꝛ anetū. Immo qn̄ꝫ
necīū tibi erit ut admistres sem̄ rute ꝛ agnicasti. ꝛ mul
totiēs indiget mirachia antiq̄ uōitu cū helleboro al. et
oꝫ plurimū in mel̄ia mirachia ut rectificet̄ epar ne ex e
o generet̄ chol̄a nigra. Et multotiēs iuuat hn̄tes mel̄iā
mirachiā ēt ut admistres infrīantes: uñ sīt hūectātes ꝛ op
posite pp chol̄am ni. Et qꝛ ipse sīt p̄hibitiōm faciētes ī
generatiōe uētositatis ꝛ uaporis̄ q̇ utraqꝫ ipediunt sua
eleuetiōe ad cap̄. Si tn̄ est iuuam̄tū cū frīo nō est idē iu
uam̄tū ueꝝ abscidens egritudinē. ¶ Sed ex frīo qū est
hūidū nō generat̄ chol̄a nigra: ꝛ abscindit mā e⁹. Nā ēt
uaporat mā ꝯphensa ꝛ fiducia ē ꝙ mā dn̄abit ei ꝛ recti
ficabit eā. Et scias ꝙ regim̄ grossuꝫ generatiuū phl̄atis
fortasse resistit chol̄e nigre. et īgim̄ subtiliatiuū pp illδ
qδ efficit ex adustiōe facile nocet ꝛ fortasse iuuat ipm.
Nō g° seducat te iuuatiuū quorūdā pp phl̄a qδ ipi eua
cuāt uōendo aut egerendo. Nā illud nō est pp eūonē
phl̄atis iuuātē ipos. Immo qm̄ multitudo ꝛ ꝯphēsio
hūoꝝ ad inuicē remouet̄ ab eis. ueꝝ iuuatiuū essentialr̄
ē eūo chol̄e nigre. Et canō quiδ curatiōis mel̄ie est ut

ꝓuenias usqꝫ ad ultimū in būectatiōe: ⁊ cū hoc nō miu
as in eūone cholꝛe nigre. Et quotiēscūqꝫ corrūpitꝛ cib⁹
in vētrib⁹ hītiū mlīā duc eos ad hoc ut ipm eūant ⁊ ꝓ
ꝑpe qn̄ sentiūt acetositatē in ore. O portet ei ut tūc ꝓcul
dubio eos uomere facias ⁊ ꝓhibe eis ne comedāt p⁹ ci
bū illū aliū: ⁊ admistra electuaria ꝯfortantia os stōi. ⁊
caueantꝛ ab ingressu balnei ⁊ ab intromissiōe cibi sꝫ ci
bū iā corruptū. ¶ Et oꝫ ut mlīā hn̄tes in aliquo sint
occupati quocunqꝫ mō sint: ⁊ ut eis sint pn̄tes de qbus
ucrecundentꝛ ⁊ cū qbus gratulentꝛ ⁊ uinū albū equale
ꝓmistū paꝝꝑ. Et occupentꝛ ēt cū cātilēis ⁊ letificātibus
nihil ei ē eis nocibilius ꝙ̄ tior ⁊ solitudo. Et multotiēs
quiꝺ iuuāt eos accn̄tia eueniētia ipsis ut timeāt aliqd
⁊ occupentꝛ ea cogitatiōe ⁊ facē ut ipsi a cogitatōne re
mittantꝛ ē cura e⁹ optīa. ¶ Qꝺ si cā fuerit ꝓuocatio re
tenta mn̄struoꝝ: aut e⁹ qꝺ ꝑ anū egrediꝫ: aut reliq̄ ꝓuoca
bis illud. ¶ Si āt accit casus desiderij tūc egritudo ē
mala ⁊ siccitas est extēsa. Et qū accidūt in corporib⁹
eoꝝ ulcera significāt ꝙ mors ē ꝓpinq̄: ⁊ in cuiusqꝫ cor
pore fuerit cholꝛa nigra mobilꝛ erit magis susceptibilis
cure ꝙ̄ ille cui⁹ cholꝛa nigra non est mobilis ⁊ eius cho
lera nigra apparet in egestione ⁊ uomitu ⁊ urina: ⁊ in
colore cutis ⁊ lētiginibus ⁊ pāno ⁊ ulceribus ⁊ scabie
⁊ uaricib⁹ ⁊ elefantia ⁊ cursu e⁹ qꝺ ex ano ꝓfluit tūc il
lud significat ꝙ ipsa recipit discretōm a sanguine. Qū
qꝫ aliqd eoꝝ in eis appꝫet ē signū bonitatis. ¶ Et qū a
liquib⁹ ipsoꝝ accit spasm⁹ p⁹ solutōm ⁊ eūonē: tūc ipi sꝫ
digniores illa ꝙ̄ alij ꝓꝑ siccitatē ipsoꝝ. Oꝫ ergo ut in a
qua tepida sedeāt ⁊ cibent pane infuso i iuleb ⁊ pauco
uino: ⁊ detꝛ eis in potu aq̄ mista. Deinde dormiāt ⁊ p⁹
ipm balneentur: deinde cibentur qū egrediuntur.

¶ De cutubut. C. xxij.

S Pēs ē mlīe plurimū eueniēs in februario q̄ facē
ut hō diligat fugere ab hoīb⁹ uiuis ⁊ cupiat ap
propinquare mortuis ⁊ sepulchris cū malitia formati
onis repēte ei eueniētis. Et est ꝓcessio hn̄tis eā noctur
na ⁊ ipsius occultatio ⁊ egressio diurna. Et totū illud
facit diligendo solitudinē ⁊ elōgatōm ab hoīb⁹ ⁊ cū h⁹ n̄
qescit in loco uno plus una hora. Immo nō cessat dis
currēꝫ ⁊ āmbulāꝫ incessione diuersa ignorās quo uadat
cauēdo sibi ab hoīb⁹. Immo qn̄qꝫ nō cauet sibi ab eis
negligēs penitus illuc ⁊ paꝝ discernēs illud qꝺ uidet ⁊
ei fit pn̄s. Et cū hoc ipse est in ultio qetis ⁊ solitudinis
⁊ qrimonie ⁊ cautelle. Et color est citrin⁹ faciei lingua
sicca sitiēs ⁊ suꝑ crura ipsius sꝫ ulcera q̄ nō ꝯsolidantꝛ.
Et eius quiꝺ cā ē corruptio materie mlīce ⁊ mltitudo
motus pedū e⁹: qꝛ materie ad ipsos descendūt: ⁊ ꝑcipu
e qꝛ est oī hora offendēs ⁊ occurrit pedib⁹ illius aliqd
aut ipm mordet canis: ⁊ fit illud cā ut effundatꝛ multitu
do materieꝝ ad crura e⁹: qꝛ fiunt in eis ulcera: ⁊ qn̄ re
manet ꝫm dispōnē suā ⁊ dispōnē cāꝝ suaꝝ nō ꝯsolidātꝛ
Et fit siccus uisus e⁹: nꝫ lachrymātur oculi ipsi⁹ ⁊ e⁹ o
culi sꝫ debiles ⁊ submersi: ⁊ totū illud ē ꝓꝑ siccitatē o
culoꝝ ꝯplꝛonis ipsi⁹. ¶ Et hoc nꝫ noiatꝛ cutubut: nisi
ꝓꝑ ea ꝙ eā hn̄s fugit absqꝫ ordie: ⁊ qm̄ e⁹ incessio est di
uersa. Ignorat g⁹ qua ꝑte incedit: ⁊ est qꝛ fugiens ab i
diuiduo apparente ei. Nā ipse ꝓꝑ paucitatē sue ꝫuatōnis
⁊ defectū rectificatiōis ꝯsilij sui incipit in ꝑte sua moue
ri obuiās alij in diuiduo: qꝛ iteꝝ fugit ad ꝑtē aliā ⁊ cu
tubut quiꝺ est bestiola existēs in suꝑficie aque q̄ suꝑ eā
mouetꝛ diuerꝫ motibus sine ordie. Et quacūqꝫ hora ali
qd accit ei fugit ex eo qꝺ ipsi accit deide appꝫet. ¶ Et
dꝛ bestiola alia nō qescens ⁊ dꝛ esse masculus ex saal ⁊
dꝛ esse vulpis babamacu. uerūtn̄ magis silia nāo loco sꝫ
duo prius dicta. ¶ Et cā quiꝺ h⁹ egritudis ē cholꝛa
adusta ⁊ mlīa:

¶ De cura. C. xxiij

C Ura h⁹ egritudis ē cura ipsius mlīe qū est ex
cholꝛa aut mlīa adusta. ¶ Et oꝫ ut in e⁹ phlꝛomi
a ad hoc ꝓueniatꝛ ut sanguis plurim⁹ ex eo egrediatꝛ ⁊
malefactiōi ꝓpiqus fiat ⁊ regatꝛ cibis laudabilib⁹ ⁊ bal
neis bōis. Et detꝛ ei ad potādū aq̄ casei trib⁹ dieb⁹. ⁊
p⁹ illud eūetꝛ hūor cū biera Archigenis: deide ingenietꝛ
ut dormiat: deinde cor e⁹ ꝯfortetꝛ p⁹ eūonē cū tyriaca ⁊
q̄ cursu e⁹ ꝓcedūt ⁊ cū hoc ualde hūectetꝛ ⁊ ēbrocetur
cū infꝫantib⁹ ut nō aggregetꝛ calefactio illaꝝ medicinaꝝ
q̄ necessarie sꝫ motib⁹ exercitatiuis. uerūtn̄ necesse ē ut
calefiat cor e⁹ cū eo qꝺ ipm ꝯfortat ⁊ hūectetꝛ corp⁹ ip
sius ⁊ fiat ut dōmiat ⁊ tēꝑetꝛ e⁹ ꝯplꝛo. Cōplemtū v̄o cu
re e⁹ ē dormitatio plurima ⁊ ut detꝛ ei i potu epithymū
qn̄qꝫ ut qescat e⁹ nā ⁊ abscindatꝛ e⁹ cogitatio. ⁊ qū in ip
sa nō ꝯfeꝛt medicam̄ ⁊ cura flagelletꝛ ⁊ fiat ut dolorem
sētiat ⁊ ꝑcutiatꝛ caꝑ e⁹ ⁊ facies ipsi⁹ ⁊ cauterizetꝛ e⁹ synci
put qm̄ sanatꝛ ꝙ si redeat redeatꝛ. ¶ De ilisci. c. xxiiij.

H Ec egritudo est sollicitudo mlīca silis mlīe i q̄
hō sibi iā induxit incitatōm cogitatiōis sue suꝑ
pulchritudie quarūdā formaꝝ ⁊ figuraꝝ q̄ insunt ei.
Deide adiuuat ipm ad illud desideriū e⁹ ⁊ nō ꝯsequitꝛ.
¶ Et signa quiꝺ e⁹ sꝫ ꝓfunditas oculoꝝ ⁊ siccitas ipo
rū ⁊ ꝑuatio lachrymaꝝ nisi qū fletus adest ⁊ motus cō
tinu⁹ palpebraꝝ ꝛisibilis qꝛ aspiciat aliqd pulchrū dele
ctabile: aut audiat rumorē iocūdātem: aut letificetꝛ. ¶
Et est spūs e⁹ plurime interfectiōis ⁊ reuersionis ⁊ fit
multe eleuatiōis ⁊ alteratꝛ dispō ipsi⁹ ad risum ⁊ letitiā
⁊ ad tristitiā ⁊ fletū qū amoris cātilenas audit: ⁊ ꝑcipu
e qū fit rememoratio repudij ⁊ elōgatiōis. Et sꝫ oīa
mēbra ei⁹ arefacta ꝑtꝛ oculos: qm̄ ipsi sꝫ cū sua ꝓfundita
te graues magne palpebꝛe sꝫ grosse ꝓꝑ uigilias ipsi⁹: ⁊
ploratū e⁹ q̄ fit cū singultu ⁊ euaporāt ex capite ei⁹ ⁊ ei⁹
figuris nō ē ordo. ¶ Et pulsus ipsi⁹ est pulsus diuer
sus absqꝫ ordie oīo: sicut ē pulsus hn̄tiū tediū. Et ei⁹ qꝺ
pulsus ⁊ dispō ipsi⁹ alterātur qū fit rememoratio e⁹ qꝺ
diligꝫ ꝓꝑe ⁊ qū obuiat ei subito. Et possibile est ex hoc
significare qs sit ille q̄ diligꝫ qū nō ꝯfitetꝛ ipm. Cognitō
āt e⁹ qꝺ diligꝫ est una uiaꝝ cure ipsi⁹ ⁊ ingeniū in hoc ē
ut noīa plura noīentꝛ iterādo multotiēs ⁊ sit man⁹ supeꝛ
pulsum ipsi⁹. Qūqꝫ ꝓꝑ illud diuersificatꝛ diuersitate ma
gna ⁊ fit silis interfecto deinde iteratꝛ ⁊ expitꝛ illud mlꝛ
totiens scitꝛ ꝙ illud ē nom̄ e⁹ ꝙ diligꝫ: deinde silꝛ rememo
rentꝛ figura ⁊ māsio: ⁊ illud in quo ualet ⁊ artes ⁊ gen⁹
⁊ regiōes ⁊ ꝯpetꝛ ad nom̄ e⁹ qꝺ diligꝫ unūqꝺqꝫ eoꝝ ⁊ ꝫ
uetꝛ pulsus ita ut qū alteratꝛ apud rememoratōm unius
rei multotiēs aggregētꝛ inde ꝓꝑetates e⁹ qꝺ diligꝫ ex no
mie: ⁊ ex eo in quo ꝑualet ⁊ cognoscitꝛ illud. Nos ei iā
expti fuim⁹ illud ⁊ inuenim⁹ iuuamtū in faciēdo morā i
illo. ¶ Amplius qū nō inuenitꝛ cura nisi regim̄ ꝯiūctō
nis inter eos ꝫm modū ꝑmissiōis fidei ⁊ legis fiat. Et
nos quiꝺ iā uidim⁹ cui redita est salus ⁊ v̄tus: ⁊ redijt
ad carnē suā qū iā ꝑuenisset ad arefactiōm ⁊ ꝑtrāsisset
ipsā. Et tollerassꝫ egritudies prauas antiquas ⁊ fe. lō
gas ꝓꝑ debilitatē v̄tutis factā ꝓꝑ nimietatē ilisci. Nam
qū sentit applicatōm e⁹ qꝺ diligebat euanuit qꝺ hēbat
in breui tꝑe ⁊ existiauim⁹ mirabile esse ⁊ significauimus
obedientiā nature meditatōib⁹. ¶ De cura. C. xxv.

C Onsidera an e⁹ dispō ꝑuenerit ad adustōeꝫ hu
moꝝ ꝑ signa q̄ nosti ⁊ eūa. Deide admistra eis
sōnū ⁊ hūectatiōm ⁊ nutrimtū ipsoꝝ cum laudabilib⁹ ⁊

fac ipsos balneari sm ꝯditiōm hūectatiōis notā. ¶ Et
sit casus eoꝝ in disceptatiōib⁹ ipsorū ꝛ occupationibus
ꝛ ꝯtrouersis ꝛ vlꝫ in rebus negotiosis. Illud ei facit e
os fortasse obliuisci delectatiōis eorū: aut ingenietꝰ ut ip
si diligāt aliud ab eo qđ diligunt qđ fit ex eis que lex ꝑ
mittit. Deinde cogitatio ipsoꝝ a ſo abscindatꝰ anteq̄ ꝯ
firmetꝰ. ꝛ postq̄ obliti fuerint primi. ¶ Si āt ille q̄ dili
git fuerit ex rōnalibus tc̄ adhortatio ꝛ correctio ꝛ uitu
ꝑatio illius ꝛ coarctatio illius ꝛ trāsformatio ad ipꝫ ꝙ
illud qđ hꝫ n̄ est nisi sollicitudo mℓica ꝛ ꝑcussio ōmōis
erunt ex eis que multū iuuabunt. ṽba ei in hoc cꝰ cōfeāt
Et ēt uetule ad eū incitētur ut uituperent illud quđ di
ligunt ipsi et rememorentꝰ eis dispōnes et narrent ei rōs
aliquas de ipso ex q̇bus horrorē incurrat et narrēt ei
de ipso uitupatiōes multas. Hec ei sꝰ ex eis que sedāt
plurimū q̄uis sit ex eis q̄ alios ꝯsolētur. Et ex eis que
ad illos iuuāt est ut narrēt uetule iste formas e⁹ qđ dili
gitꝰ cū siℓitudinibus fetidis: et assimilētur m̄bra faciei e
ius cū narratiōibus horribilibus et assiduent illud et
perseuerent in ipso. Hec ei sꝰ ipsaꝝ opa et sꝰ prudentio
res in hoc uiris nisi mollibus. Ipsis nāq̧ inest ars n̄
breuior arte uetulaꝝ: ꝛ ꝑpea possibile est eis ut inueni
ant qualꝰr ꝑmutēt amorē diligentis ad illud qđ nō dili
gitꝰ gradati. Deinde abscindāt opus suū anteq̄ ꝯfirme
tur amor secundus. ¶ Et ex occupationibus ꝓdictis
est corruptio puellaꝝ ꝛ plurim⁹ ꝯcubitus ipsarū ꝛ rno
uatio ipsaꝝ ꝛ delectatio cū ipsis. Et quidā homies sūt
quos sanat letitia ꝛ auditus cātilene. ꝛ quidā sꝰ quos
illud augm̄tat in ilisci. Et possibile est ut sit illud uena
tio: aut spēs ludi ꝛ dignitates assumpte ex regibus et si
militer spēs tristitie magne oīa sunt sanātia. ¶ Et for
tasse nec̄ium erit ut isti regantꝰ reginīe hn̄tiū mℓiam ꝛ
maniā ꝛ alcutubut: ꝛ ut eūentur hūores eoꝝ ꝓdicti cū
hieris magnis ꝛ hūectētur cū eo qđ dcm̄ est ex hume
ctātibus: ꝛ illud est qū permutantur cuꝫ moribus suis
ꝛ sanitate corporū suoꝝ ad similitudinem ipsorum.

¶ Tractatus quintus de egritudinibus cerebri in o
perationibus motus.

¶ De uertigine. C. i.

Vertigo est ut hn̄ti ipsā imaginetur ꝙ res
sꝫ ipm uoluātur ꝛ ꝙ eius cerebꝝ ꝛ corpus
ipsius reuoluātur qr̄ non regit se ita ut fir
metꝰ. Immo cadit ꝛ multotiēs quiđ abbō
ret uoces ꝛ accit ei ex obuiatiōe sui ipsius sicut illđ qđ
accit ei q̄ reuoluitꝰ super se ipm multotiens cū uelocita
te. Nō ei figi sedens aut stans aut aꝑit oculos. ꝛ illđ ē
ꝑpea ꝙ accit spūi in uētribus cerebri eius ꝛ in uēis ꝛ
arterijs eius ex obuiatōe sui ipsius illud qđ accit ei qū
reuoluitꝰ reuolutiōe ꝯtinua. ¶ Et dr̄a q̇dē inter ṽtigi
nē ꝛ epilepsiā est ꝙ uertigo qn̄q̧ manet tp̄e aliquo. E
pilepsia uō fit repente ꝛ cadit eā hn̄s scilēs ꝛ sanatur.
Vertigo āt est ut qū hō stat uel surgit obtenebrentur e
ius oculi ꝛ excitatur ad hoc ut cadat. Et que ex ea for
tisꝰ est: siℓis est epilepsie. uerūtn̄ nō fit cū spasmo sicut fit
epilepsia. ¶ Et hec q̇dē ṽtigo qn̄q̧ accit hoīni ꝑpea
ꝙ reuoluit se ipm ꝛ reuoluuntꝰ uapores ꝛ spūs in se ip
so sicut reuoluitꝰ uas ꝯtinēs super aq̄ tp̄e aliquo: ꝛ qm̄
reuoluitur spūs imaginatꝰ hō ꝙ res uoluatur. ¶ Naꝫ
equale est siue diuersificetꝰ ꝓportio ꝑtiū spūs ad ꝑtes
mūdi ꝯtinētis ipm ex ꝑte spūs siue diuersificetꝰ illud ex
ꝑte mūdi qū fuerit sensibilitas per eas: ꝛ sꝰ reuolutōesꝰ
que sꝰ ꝑꝑ oppositōm. Nā qū sentiens mouetur ꝑmutā
tur opposita sicut qū mouetꝰ sensatū. ¶ Et hec quideꝫ
uertigo qn̄q̧ fit ꝑꝑ ꝯsideratōm ēt ad res que uoluūtur
ita ut infigatur forma illa sensata in aīa: Et ꝑꝑ hoc dr̄
ꝙ oēs operatiōes sensibiles pendent ex instr̄is corpore
is patientibus. Quorū primū ꝛ dignius est spūs sensi
bilis. ꝛ remanet in ipso ab oī sensato forma ipsius post
eius sepatōm qū sensatū est forte. ¶ Q ē ei sensatū nō
efficit in instr̄o sensibili nisi formā que est sibi similis.
Deinde firmatꝰ forma illa ꝛ euanescit cū q̄titate recep
tiōis instr̄i ꝛ fortitudie sensati. eius uō expositio in scien
tia ꝯtinetꝰ nāli. ¶ Et q̄tuncūq̧ fuerit corpus debilius
erunt passiōes iste fortiores sicut in egris. Egritudo ei
plurimū in hoc seq̇tur elōgatōm ita ut aꝑꝑeat eis sem
per ꝙ reuoluātur cū ꝑuo motu ipsorū. Nō ei indigent
in motu ut iniungatur eis quatenus in motu uehem̄ter
perseuerent ꝑꝑ debilitatē ipsoꝝ. Nā spūi eorū accidūt
nocumētū ꝛ passio ꝛ cōmotio. ¶ Et qn̄q̧ quidē uerti
go ex causꝰ corporeis aut ꝑn̄tibus in uacuitate cerebri
ꝯtentis in eo ex uaporibus peruenientibus in uenis que
sꝰ in ipso ꝛ in neruis: aut ex humoribus cōtentis in ip
so oīs generis q̄ euaporātur cū ꝑuo motu: aut caℓitate
Q.ñ ergo mouētur uapores illi mouent motu suo spi
ritū aīalē q̄ nō digeritur ꝛ rectificatur nisi in uenis illisꝰ
Deinde req̇escit in subā cerebri: postea dispargit in ner
uis ad cor⁹. aut ꝑꝑ multitudinē uapoꝝ iā retētorū i ip
so ascendentiū ad ipm ex locis alijs: deinde q̇escentiuꝫ
in ipso remanentium in ipso ab egritudie acuta an̄ceden
te: aut egritudie fr̄a. Et erunt uentositates inflatiue q̄s
mouebit ṽt⁹ digestia et rsolutia. et qn̄ꝫ fit n̄ ꝑꝑ motū ua
porū in cerebro: sed ꝑꝑ malitiā ꝯplōnis diuerse in ipso
ex qua ꝯsequitur excitatio motus agitabilis in spū nō
cū motore corporeo permiscēte ipm ex uapore: aut ali
o sicut accit illud ex motu diuerso ꝑueniente ex aq̄ ꝛ i
gne qū aggregātur. Et qn̄q̧ fit ex motore spūs exteri⁹
sicut percussiōe capitis ꝛ fractiōe cranei ita ut cōpri
māt cerebꝝ ꝛ spūꝫ q̇etū ꝛ sequātur ipm motus diuersi
circulares undosi: sicut accit in aq̄ ex percussiōe graui
super eā: aut casus uerberatiōis fortis suꝑ dorsum ipsi
us. Reuoluuntꝰ ei unde e⁹ ꝛ casus: uerbi gr̄a in aere.
Sed corpus aereū est dignius: sed tn̄ nō sentitꝰ. ¶ Et
qn̄q̧ fit ex uaporib⁹ ascendentiū ad cerebꝝ in dispōne
suaꝝ ascensionū. ꝛ si nō sint generati in subā cerebri: nꝫ
retenti in ipso antiquitus. Nā qū ad ipm ascendūt mo
uēt ipm ꝛ qn̄q̧ fit ascēsus eorū ad ipm aut in trāsitib⁹
neruorū ꝛ est ex stō ꝛ cistifelℓ: aut mediāte stō ꝛ uesica
ꝛ matrice ꝛ uelāine qū eis adueniūt egritudies: aut mo
uentur hūores q̄ sꝰ in eis. Illud ei plurimū fit ex stō:
ꝛ p⁹ ipm ex matrice recipiēte superfluitates: aut in uēis
ꝛ arterijs: aut occultis: aut manifestisꝰ. Vapores āt mā
qn̄q̧ est cholꝰa ꝛ qn̄ꝫ est phlꝰa. ꝛ uertigo quiđ phlꝰatica si
milꝰ est epilepsie. ꝛ multotiēs fit ꝯtinuitas scotomie ꝛ ṽ
tiginis nō ꝑꝑ mām cōprehensam: imo ꝓpter rē incipiē
tē ꝯtinuari cū cerebro sua qualitate ꝛ facit possidei sco
tomiā ꝛ uertiginē sicut accit qū est uacuitas ꝛ fames q̇
busdā hoībus et ꝓp̄e eis q̄ famē nō tollerāt ꝓpterea ꝙ
os stōi eorū ledit cui cerebꝝ cōicat. ꝛ qn̄ꝫ fit uertigo ꝛ
scotomia sm semitā crisꝰ. ¶ Et uertigo quiđ frequens
ꝛ ꝓp̄e in decrepitis nūtiat apoplexiā. ꝛ siℓr uertigo eue
niens successiōe stuporis cōitātis m̄brum: ꝛ qn̄ꝫ soluit
uertiginē soda accidens:

¶ De signis eius. C. ij.

Facta āt ex reuolutiōe hoīs super se ipm: aut cō
sideratiōe ipsius ad res reuolutas ꝛ luminosas
qū nō sedet nota est per se ipsā: ꝛ siℓr que fit a ꝑcussione
aut casu. ¶ In ea āt que fit a retētiōe materieꝝ uapo
rosaꝝ ꝓcedentiū in cerebro: aut generataꝝ in ipo cerbro

est egritudo assidua ⁊ nõ sequens egritudinẽ in aliq̃bꝰ
mẽbris ⁊ nõ est excitata cũ repl'one ⁊ sedata cũ uacui
tate: ⁊ q̃ñ3 añcedunt ipsã dolores capitis ⁊ sonitus ⁊ ti
nitus ⁊ grauitas est in capite ⁊ inuenit tenebrositatẽ ĩ
uisu suo fixã: ⁊ inuenit in senlibꝰ abbreuiatõ3 ita ut fit ĩ
gustu ⁊ odoratu ⁊ sentit in arterijs añrioribus pulsatõ3
uehemẽtẽ ⁊ inuenit grauitatẽ in odoratu. ⁊ si fuerit hu
mor q̇ est in cerebro: aut in alijs mẽbris hũor ex quo ex
citant' uapores phl'atici erit grauitas ⁊ tior uel tumor
⁊ multitudo sõni ⁊ signa phl'atis p̃dicta in canone. ⁊ si
fuerit chol'a erũt uigilie ⁊ inflãmatõ sine multitudic gra
uitatis ⁊ imaginatiões citrie aurec. ¶ Et si fuerit san
guis erunt uene inflate ⁊ facies ⁊ caput ⁊ oculi rubei:
⁊ cal'e ⁊ erunt grauitas ⁊ sõnus ⁊ lassitudo ⁊ pulsatio.
Et si fuerit a mľia erit grauitas cũ q̃titate ⁊ erũt uigi
lie ⁊ imaginatões laminarũ ⁊ capilli nigri ⁊ cogitatio
corrupta ⁊ reliqua signa p̃dicta. ¶ Q̇ŏ si eiꝰ cã fuerit
a stõ erit cũ destructiõe desiderij: aut ipedimẽti in ipso: a
ut corruptiõe in digõne ⁊ tremore cordis ⁊ lassitudine
spũs ⁊ erit pmutatio in stõ ⁊ declinatio nocumẽti ad añ
riorẽ ptẽ cerebri ⁊ mediã ipsiꝰ ⁊ nõ elõgatur q̇n peruẽi
at ad ipsiꝰ posteriorẽ: ⁊ diuersitas dispõnis sitis: q̃ñ3 eĩ
sedat' ⁊ q̃ñ3 augm̃tat' ƀ3 repletiõm ⁊ uacuitatẽ. ⁊ fit
sucessiõe sacietatis nauseatiue a cibo p̃terite ⁊ inuenit e
tiã dolores in stõ ⁊ inflãmatiõ3 in quibusdã horis ⁊ fit
in uia cõitatis neruoꝝ ⁊ inuenit añ ipsã ⁊ apud eꝰreuer
siõ3 in postremo ipsius dolorẽ pꝰ syncipuz apud originẽ
pis sexti in ptibus colli. ¶ Et si ẽ ex matrice p̃cedunt
ipsã p̃focatio matricis: ⁊ retẽtio spmatis ⁊ mẽstruoru3
⁊ apata in ipsa. ¶ Et silr si est ex uesica: ⁊ si est ex prin
cipio mẽbrorũ oium: aut ex origine nutrim̃ti qǒ ẽ epar
aut ex origine spũs q̇ est cor ⁊ eꝰ trãsitus in uenis ⁊ ar
terijs ortis ex eis: aut in illis que st' pꝰ aurẽ: aut in illis
que st' in collo. Et illius quidẽ signũ est ut fit cũ pulsati
one uehem̃ti ⁊ tẽsione ut corde uenaꝝ que st' in collo ⁊
ut nõ inueniat dolorẽ de quo fit curãdũ i collo ⁊ m̃bris
eꝰnz in reliq̃s uenis. ⁊ qũ uides arterias extrinsecas ex
tensas apud collũ ⁊ alleuiat' cũ manu tua pulsũ phibẽs
aut ligamẽtis latinorũ: aut plũbo: aut lmis super ipm
stiptica p̃dicta tunc scis φ cursus est in eo ⁊ si nõ tunc
est in alijs. ⁊ silr experire in alijs: φ si nõ inuenis tũc ẽ
in uijs pfundis. Illa uõ que fit a malitia ꝯpl'onis diuer
se scit' per lenitatẽ cerebri ⁊ priuatõ3 caꝝ p̃dictaꝝ ⁊ ca
sus frigori3 aut caloris repente exterius: aut ex recep
tis infrãntibꝰ ⁊ calefacientibꝰ subito ⁊ sequat' eã ṽtigo.
Scotomiã uõ hñs nõ tm̃ iuuat' a uino q̃tũ a potu aq̃.
Et scias φ scotomia ⁊ uertigo qũ plongãtur tunc egri
tudo est fr̃a. ⁊ signa quidẽ cretice manifesta sunt.

¶ De cura capᵐ. iij.

F Acta q̇dẽ a reuolutiõe hoïs super se ipm ⁊ ꝯsid
ratiõe eꝰ ad reuolutões aut ꝯsiderationes ex lo
co alto curat' cũ q̇ete ⁊ trãq̃llitate ⁊ sõno si ñ cito seda
tur. ⁊ sumat stiptica acetosa ⁊ frãgat bucellas in eis ⁊
sumat ipsas. ¶ Que uõ facta est a sanguie aut hũore
ꝯtento in copore curat' phl'omia ex cephalica. Deinde
ex uẽa q̇eta q̄ ẽ pꝰ aurẽ. Est ei optia ĩ curatõe oiũ spẽꝝ
uertigis mãliũ ⁊ q̃ñ3 cauterizat' ⁊ pp̃e in ea cꝰ cã est a
scensio uaporũ ex copore in quacũq3 uia eleuant'. ¶
Uẽtose quoq3 ꝯfert nocrati superposite ⁊ ẽt super cap.
¶ Si ãt fuerint cũ sanguine hũores diuersi: aut cã eiꝰ
fuerint hũores p̃ter sanguinẽ: tũc ĩcipiat' ad eũandũ cũ
pilulis de hiera aut infusione aloes. Si fuerit hũores
cali aut decoctiõe myrobal. citrinoꝝ aut decoctiõe epi
thymi ⁊ pilulis stomaticis si fuerint diuersi. Et pꝰ eũo
nes admistret' clistere cũ aq̃ centauree ⁊ colloqntide
Deinde uentoset' sup nuchã ⁊ caput pꝰ perueni ad gar
garismata ⁊ caputpurgia ⁊ attractiões odoꝝ naribus ĩ
quibꝰ st' muschus ⁊ castoreũ ⁊ nigella ⁊ amaracũ. Q̇ũ
q3 poxysmus excitat' tũc adiuua cũ fricatiõe inferioru3
extremoꝝ. ¶ Et si fuerit cã in hoc ex stõ ⁊ hũoribus ĩ
ipso admistra uomitũ cũ aqua ĩ qua st' anetũ ⁊ rhapha
nus ⁊ ponat' in ipsa mel ⁊ sal ⁊ reliq̃ uomitiua tẽperata
Deinde eũa cũ cochijs si uirtus fuerit fortis aut cũ pi
lulis de picra: ⁊ infusione aloes si uirtus fuerit minus
fortis. ⁊ scias si hũores st' chol'a purã tunc eũ cũ deco
ctiõe mirobal. cũ fumoterre. Et illud quiď scies per si
gnificatiões p̃dictas in hoc cᵒ ⁊ in cᵒ de stõ. ¶ Et si cã
fuerit in alijs mẽbris curabis totũ cũ eo qǒ o3 ⁊ ꝯforta
bis caput in p̃ncipio sui cũ oleo ros. cũ aceto ⁊ ol'o ca
memillino ⁊ pꝰ ꝯfirmatõ3 cũ oleo camemillino singulari
Q̇ũ gᵒ scit' φ mã est in capite tm̃ ponãtur uẽtose super
caput ⁊ nocrã. ⁊ phl'omet' uena que ẽ pꝰ aurẽ ⁊ admini
strent' aseibaret ⁊ gargarismata ⁊ ẽbroce ⁊ attractiões
odorũ naribꝰ ⁊ caputpugia p̃dicta ⁊ q̄ silia st' illis ƀm
mãs ƀm φ sciuisti in canone. ⁊ si cã est malitia ꝯpl'onis
diuerse o3 ut scias cã3 eꝰ ⁊ signa per ea que scis: ⁊ cura
per ꝯriũ ut tẽperet' ꝯpl'o nãlis. ¶ Et si cã est percusio
aut casus curet' pꝰ cũ eis que dicent' in capl'is suis. ¶
Si gᵒ sanat' ⁊ remanet uertigo curet' ṽtigo cũ eis q̄ sũt
ostensa. ⁊ o3 quidẽ ut hñs uertiginẽ alienent a se ꝯside
ratõm ad oẽm rẽ cito reuolubilẽ ⁊ alienet' ab aspectu
pfunditatũ foueaꝝ ⁊ uerticũ montiũ ⁊ colliũ ⁊ superfi
cieꝝ suꝑmaꝝ. ¶ Scotomiã uõ ⁊ uertiginẽ factas ꝑpt
uacuitatẽ stõi sedat acceptio bucellaꝝ infusaꝝ ĩ rob fru
ctuũ stipticorũ ⁊ aquis ipsoꝝ ⁊ proprie acreste.

¶ De alue ⁊ est palpitatio. C. iiij.

C Orpori quidẽ accit ex pte multiplicatiõis ĩple
tionis ⁊ similiũ ĩ lacertis ⁊ uenis dispõ que ẽ si
cut lassitudo pp quã extẽdunt' uene ⁊ multiplicat' osci
tatio ⁊ alleaꝝ extensio pp multitudinẽ uẽtositatis ⁊ ua
poris ⁊ cũ ea rubificãtur facies ⁊ oculi ⁊ puocat inuo
lutõ3 ⁊ extensiõ3. ⁊ cum illud in homine multiplicatur
significat repl'on ẽ. ¶ O3 gᵒ ut eũet' hũor sanguineꝰ ⁊
cholericus ⁊ admistret' aq̃ fr̃a. ¶ Illud eĩ q̃ñ3 sedat eã
in dispõne ppea φ tẽperat ebullitiõ3. acori quoq3 ĩest
ꝓpetas remouendi ipsã qũ masticat' aut puluerizatꝰ su
mit' ⁊ bibĩ. Et fõsitã cũ eo qǒ resoluit uentositates do
minãtes. ⁊ silr zuccarũ cũ coriãdro. ⁊ balneatores sa
nãt hñtẽ eã ꝯstringendo manũ super uenas ⁊ sup duas
appopleticas donec homini eueniat qĩ sincopis ⁊ fõ
tasse cũ eo qǒ exprimit' despũ ascendẽte ad cerebrũ oĩ
moda fortitudie dñante materiebꝰ cũ resolutõe. Et cũ
ipso quidẽ est cautela adhibenda. Et o3 ne manꝰ super
uenas teneãtur ea q̃titate quã hõ non tollerat ut ĩ ip
so eius spiritus retineatur.

¶ De incubo ⁊ nominatur strangulator arabice uero albodilẽ ⁊ alcharõ. C. v.

I Ncubus ãt est egritudo in qua hõ sentit qũ ĩ sõ
nũ ingredĩ phãtasma graue super se cadens ⁊ ꝯ
pmet ip3 ⁊ ãgustiat' eꝰ spũs ⁊ itersecat' uox ipsiꝰ ⁊ motꝰ eiꝰ
⁊ fortasse p̃focat' pp oppillatiões poroꝝ: ⁊ qũ ab ipso
sepatur excitat eũ subito. ¶ Et est añcessor unius triũ
egritudinũ aut apoplexie aut epilepsie aut manie: ⁊ il
lud quidẽ qũ fuerit ex materiebus ꝯprimẽtibus ⁊ non
fuerit ex causis' alijs nõ materiatis. ¶ Eius uõ cau
sa ƀm plurimũ est uapor materierũ grossaꝝ sãguineaꝝ

aut phlaticaꝝ aut mlicaꝝ eleuatus a cerebro subito i di
spōne q̄etis motus uigiliaꝝ resoluentis uaporē ⁊ cū re
solutōe oīs hūoris cōitātis ipꝫ. ¶ De signis. C. vi.

SIgna āt oīs hūoris māīfesta sᷓ ꝑ canones añce
dentes. Et qñꝫ fit ex frigore uehemēti inueniēti
caput subito apud sōnū qꝫ ꝯprimit ipꝫ ⁊ ingrossat ⁊ ꝯ
bit ⁊ efficit in ip̄o phātasias illas subito. Et illud quiᷓ
nō fit nisi ꝓꝓ debilitatē cerebri sua calitate: aut malitia.
complexionis quam hꝫ. ¶ De cura. C. vij

CUra eꝯ est phlomia ⁊ solutio uentris cū eo qᷓ
totū hūorē educit: ⁊ si hūores sint multi ⁊ gros
si ꝯfert hoc solutiuū. Cuius ꝯfectio. ℞. euforbi q̄titatē
ʒ. i. cū. tertia ꝑte. ʒ. de scamonea ⁊ q̄rta. ʒ. de pulpa col
loq̄ntide ⁊ duobꝰ danich anisi si v̄tus fuerit fortis: ⁊ si nō
cū pilulis de azulo aut pilulis stomaticis ⁊ epithymo
⁊ hieris magnis. s. hiera cucumeris asinini ⁊ hiere ruf
fi ꝓprie. ¶ Deinde ꝯforta caput cū eo qᷓ sciuisti ex ca
none. Et ex eis q̄ iuuāt ad hoc est ut grana peōie i po
tu s̄m ꝯtinuitatē sumātur. ¶ Si āt cā in ipso est frigꝰ
inueniēs caput ⁊ facit in ipso hāc phantasiā oꝫ ut olea
calida admistres calefecientia stiptica ⁊ ēpla rubificantia
⁊ reliqua. ¶ Et nō oꝫ ut ꝓlōgemus s̄monē in ip̄o qm̄
iam precessit quod excusat. ¶ De epilepsia. C. viij.

EPilepsia est egritudo ꝓhibens m̄bra aīata ab
opationibꝰ sensus ⁊ motus ⁊ erectiōis nō inte
gre. Et illud est ꝓꝓ oppilatōꝫ ꝯtingentē. ¶ Plurimū
uō eꝰ est spasmꝰ v̄lis accñs ex nocum̄to adueniente uen
triculo añriori cerebri qꝫ facit ꝑuenire oppilatōꝫ non
ꝯpletā. Et ꝓhibet trāsitū uirtutū sensus ⁊ motus in eo
⁊ in m̄bris integre fieri absq̃ intersectiōe v̄lꝫ ⁊ ꝓhibet
a possibilitate erigendi. ⁊ nꝫ possibile est homini ut cuꝫ
eo remaneat erectio corporis. ¶ Et qm̄ oīs spasmus
quēadmodū oñdi fit aut a repletiōe aut a siccitate aut
a ꝯctiōe ꝓꝓ cāꝫ ipedientē tūc fitꝫ epilepsia. ¶ Uerūtñ
nō fit a siccitate qm̄ epilepsia fit subito: sed spasmꝰ siccꝰ
nō fit subito. ⁊ qm̄ cerebꝝ ex siccitate sua nō ꝯseq̄tur:
ut spasmet multū q̄n moriat corpus prius. Tunc re
stat ut eꝰ quiᷓ cā sit aut ꝯctio cerebri ad expellendā rē
ipedientē q̄ est aut uapor aut q̄litas mordicatiua aut
hūectatiua male subē: aut hūor faciens euenire oppila
tiōꝫ ⁊ spasmū nō integrū in uentriculis cerebri ⁊ p̄nci
piis origīs neruorū. ¶ Et qñꝫ fit illud ex hūore ꝓpter
motū undosum ꝯtingentē in humore aut ꝓꝓ ebullitōꝫ
calitatis superflue in eo qᷓ accit ex oppilatiōe qꝫ v̄tus
sensus ⁊ motus nō ꝑtrāsit suo nāli trāsitu: ⁊ fortasse eiꝰ
añcessione nō ꝯplet aliquid cū q̄titate aliq̄ qꝫ nō p̄uā
tur mēbra sensu ⁊ uirtute motus integre: aut ꝓꝓ uentuꝫ
grossum retentū in trāsitibus spūs s̄ꝫ ꝙ uisum est pho
magno Alꝝ. Et uidit ipsā esse unā cāꝝ epilepsie. ⁊ qū i
bi fuerit hūor oppilās tc̄ cerebꝝ cū hoc ēt ꝯhet ut ex
pellat illud qᷓ ipedit sicut accit stō ex singultu ⁊ nause
a ⁊ sicut accit ex tremore qū est ꝯctio ⁊ ꝯpssio p̄ncipiū
in expulsione m̄broꝝ eꝰ qᷓ ipsa expellūt. Et qū cerebꝝ
ꝯhit motus eꝰ diuersificant ⁊ seq̄tur ipm ꝯctio neruoꝝ
in facie ⁊ aliis ⁊ diuersificātur motus ipsoꝝ. ¶ Et sa
nitas quiᷓ aut ꝯtingit ꝓꝓ expulsiōꝫ humoris ⁊ ꝓꝓ reso
lutiōꝫ uentositatis aut ꝓꝓ expulsiōem impedientis. ¶
Spasmi āt descendentis ad m̄bra q̄bus associat epilep
sia cā est qm̄ mā que peruenit ad cerebꝝ aut nocum̄tū
qᷓ ipꝫ cōmitat: ꝯmittat neruos ēt qꝫ est ipsoꝝ dispō:
dispō eꝰ. Et illud est ꝓꝓ tres causas. s. qr nerui seq̄ūt
subām cerebri ⁊ ledūtur ab eo quo ipm ledꝫ ⁊ eorū re
pletio ex humore expulso ad ipsos in p̄ncipio ipsoꝝ fa
cit ut augm̄tet eorū latitudo ⁊ abbreuiet eorū lōgitudo
Et epilepsia quiᷓ nō ꝓcedit cursu spasmi nec cursu las
sitatis ⁊ efficit ꝯctiōꝫ cerebri ⁊ abbreuiatōꝫ ⁊ nō facit
mollificatiōm ⁊ dilatatiōꝫ nisi qr cerebrū admistrat in
hoc expulsiōꝫ alicuius rei a se ipso: expulsio uō nō ꝯple
tur ⁊ perficit nisi ꝯctiōe ⁊ expressiōe. ¶ Q i āt spasmo
māli ꝯfert febris. Sed epilepsia est spasmus mālis. Et
ꝓpata qñ appent in ipsa fortasse resoluunt eā: ⁊ minuūt
mām eꝰ. ⁊ multotiens quiᷓ permutat melancholia ad e
pilepsiam. Et multotiens q̄deꝫ mutat epilepsia ad mliā
¶ Quidā āt hoies existiant ꝙ qñꝫ est epilepsia que nō
est a mā. ¶ Si g° significāt per hoc ꝙ cā in eo est uapō
aut qualitas nocens cerebro ⁊ facit in ipso ꝯctiōꝫ p̄di
ctā tunc s̄mo ipsoꝝ intentiōꝫ hꝫ. ¶ Si āt significant ꝙ
cā illius est ipsa ꝯplo pura qū est in cerebro ⁊ efficit e
pilepsiā tunc illud est qᷓ modū nō hꝫ qm̄ qū qualitate
illa affectū fuerit cerebꝝ oportebit ut sit epilepsia īsepa
bisis ei. Et nō sit ex eis q̄ sepantur in dispōne. Uerū
cā epilepsie est ex eis que subito fiunt ⁊ sepant in dispō
ne: aut uincit ⁊ interficit. Et sitꝫ nō est qualitas pura in
ipso cerebro sine mā: aut qualitas adueniēs ei ⁊ rescin
dit ⁊ fit illud ex m̄bro alio ꝓculdubio. ¶ Spūa uō ac
cidens in epilepsia est ꝓꝓ agitatiōꝫ motus spūs ꝓꝓ ꝓfo
catiōꝫ eꝰ. Et illa agitatio est ꝓꝓ agitatōꝫ spasmi. ⁊ in a
poplexia quiᷓ accit ꝓfocatio ꝓꝓ uiolentiā anhelitus.
Et epilepsia quiᷓ est qꝫ spasmus ꝓp̄us primū cerebro
Et spasmus epilepsia ꝓpria primū m̄bro alicui. ¶ Et
motus sternutatiōis est qꝫ motus epilepsie leuis. ⁊ epi
lepsia est qꝫ sternutatio multa ⁊ fortis. Uerūtñ plurimū
expulsionis sternutatiōis est ad ꝑtē añriorē ꝓꝓ fortitu
dinē uirtutis ⁊ debilitatē materiei. Et expulsio epilepsi
e ad quācunq̃ partē fuerit est facilior ⁊ possibilior. ¶
Et oꝫ quiᷓ ut ꝯprehendatur qᷓ dcm̄ est. Qm̄ qū epi
lepsia est in ipso cerebro tunc cā in ipso est mā ꝓculdu
bio faciens uentositatē retentā in meatibꝰ sensus ⁊ mo
tus: aut replet utrosq̃ uentriculos añriores cerebri i
pletiōe aliq̄. ¶ Et hec quiᷓ mā: aut est sanguis dñans
⁊ plurimus aut phla aut mlia aut chola ⁊ est ꝑua ual
de ⁊ pꝰ ipsā in paucitate est sanguis purus. Sāguis āt
cꝰ ꝯplo ad ꝯplonē chole nigre ⁊ phlatis inclinat essenti
am multotiens fit cā. uerūtñ cā plurima est humiditas
denudata ⁊ decliata ad cholam nigrā. Et plurimū eni
qū accit epilepsia accit a phlate. Et Hip. quiᷓ dixit ꝙ
plurie oues patiunt epilepsiā ⁊ qñ a cerebris suis anato
lizant inueniti eis hūiditas mala fetida. Et oīs cā epi
lepsie cerebri ꝯpat ad debilitatē digōnis in ipso. Non
g° euāt q̄n aut sit in subā cerebri ⁊ uelamibus eꝰ ⁊ ē de
terior: aut sit in pāniculis ipsiꝰ ⁊ ē leuior. Et epilepsia
mlica fortis est deterior. Qū g° phla sit plus tūc mlia
magis oppilat trāsitus spūs. ¶ Et illa que apud quos
dā ꝓp̄o noīe dꝫ mꝫ pueroꝝ interficit multū ⁊ qū ꝯtinuā
tur paroxismi epilepsie interficit. ¶ Epilepsia āt cꝰ cā
est in m̄bro alio fit aut qr eleuātur ab ipso ad cerebruꝫ
uapores ⁊ uentositates ledentes q̄titate sua ita ut ex e
is aggreget s̄m semitā ascensiōis aliq̄d. Deinde pꝰ illud
inspisset ⁊ fiat mā hñs essentiā faciens essentia sua: aut e
o qᷓ ex ipsa generat de uētositate. ¶ Aut qr ad ipm e
leuat uapor: aut uentositas ipediens nō q̄titate imo q̄
litate aut ꝯgelatiōe aut adustiōe aut uenenositate: aut
malitia subē: aut qr eleuat ad ipm q̄litas pura tm̄: aut
qr eleuat ad ipm qᷓ ipedit duobꝰ modis. ¶ Mēbruꝫ
āt ex quo eleuātur uapores ad cerebꝝ faciētes epilep
siā multiplicari in ipso: aut ē totū corpus aut splē aut

stōus aut mirac ⁊ ꝯtingit illud ēt in reliquis mēbris:
¶ Illud āt qđ ipedit uaporē male subē ⁊ qualitatis
ē i toto cōpoꝛ et ita ut sit i digitis pedis ⁊ manꝰ.⁊ fit
cā illius retētio sanguis aut hūoris in trāsitu cui iā ac
cidit oppilatio ⁊ absciudiꝛ ab eo calor innatus ⁊ morat̃
in ipso ⁊ putrefit ⁊ ꝯuertit̃ ad malā qualitatē. Et ꝓce
dit ex eo ſm deglutitiōꝫ in primis mā uaporosa aut q̄li
tas uenenosa: aut fit casus sup ipꝫ quorūdā uenenoꝝ
⁊ iprimit in neruis sicut īprimit pūctura scorpionis sꝛ
neruos. ⁊ expellꝛ eꝰuenenū mediātibus neruis ad cere
bꝝ ⁊ ledit ipm qꝛ ōbitur ex eo ⁊ spasmat̃. Et agitātur
motus eꝰsicut accit stō qū recipit qđ hꝫ mordicatiōem
uacuꝰ ſm ꝙ inuenimꝰ ipm in singultu. Et qū essentia o
ris stōi est fortis sensus. ⁊ singultus quiđ est spēs spas
mi. Qū gͦ accit cerebro ab hꝰi cā spasmus ⁊ ōctio ⁊ ab
breuiatio tunc ipꝫ seq̄tur ōctio oium neruoꝝ ⁊ spasmꝰ
ipsoꝝ. ¶ Et. G. q̇dē de se ipso narrauit ꝙ accit ei sin
gultus qū recipit diapipeon ⁊ pꝰ ipꝫ bibit uinū ꝑꝑ ipe
dimētū oris stōi cū acuitate ⁊ nos ēt testificamur in alio
qđ illi est ꝓximū. Et. G. ⁊ aliȷ̄ retulerāt ⁊ nos pꝰ ipꝫ testi
ficamur illud qđ multotiens sentit epilepticus eleuari
aliq̇d ex pollice pedis sui qđ est sicut uentositas fria: ⁊
tēdit uersus cerebꝝ ipsius. Qū gͦ peruenit ad cor ⁊ ce
rebꝝ ipsius incurrit epilepsiā. Et. G. quiđ dicit ꝙ qū
ligat̃ crus eꝰligatione forti añ paroxismū ipsius ꝓhibe
tur illud aut alleuiat̃: ⁊ nos testificamur nos uidisse res
mirabiles hꝰ capli. ¶ Et q̇dā eoꝝ qñꝫ cauterizant̃ sup
pollicē suū. Et q̇dā super digitus pedis ⁊ uapor illius
ꝑtis retentus est ⁊ sanati sꝭ. ¶ Ex hoc āt cͦ est epilep
sia q̄ accit ꝑꝑ uermes aut ascarides. ¶ Et q̇dā modus
epilepsie est ꝯpositus cū sincopi: qꝛ forsitā extrahūt me
dici de cͦ epilepsie. Uerꝝ in ipso est ⁊ est spēs eius. Et ip
sum noiant ꝑ̄focatiōꝫ matricis. ⁊ est ꝙ qñ mulieri accit
ut eius mēstrua retineant̃ in nō sua hora: aut constrigā
tur qū retinent̃ ab ea ꝑꝑ dimissiōꝫ balnei ꝯuertit̃ illud
in matrice sua ad q̄ritatē uenenosam ⁊ adsunt ei motus
⁊ uaporatiōes: aut cū periodis: aut sine ꝑiodis qꝛ accit
ut eleuet̃ uapor eius ad cor ⁊ ad cerebrum ⁊ incurrit
epilepsiā mſr. Et silꝛ qñꝫ ꝯuenit homini ut in uaſ suis
seialibus aggreget̃ spma plurimū ⁊ corrūpat̃ ⁊ infīcet̃
⁊ ꝯuertat̃ ad q̄litatē uenenosam ⁊ accit ei simile ipsius
¶ Et silꝛ aduenit mulieri ꝑ̄gnāti epilepsia i inꝑ̄gnatio
ne. Qūq3 deponit ⁊ euāat mām illā mēstrualē remouet̃
illud. Et nobis q̇dē narrata fuit epilepsia incipiēs a spō
dilibus ⁊ epilepsia incipiens a spatula ⁊ reliq̇s. ¶ Il
la āt que fit ex mirac ⁊ ex stō ⁊ ꝑꝑ nauseatiuā sacietatē
facit possidere oppilatiōes in uenis qꝛ ipse nutrimētū
laudabille nō suscipiunt ⁊ corrūpit̃ in eis humor: aut
remanet in ipsis nutrimētū laudabile coarctatū ꝑꝑ op
pilatiōes qꝛ corrūpit̃ ⁊ multotiens redit ad stōm cor
ruptū ⁊ corrūpit cibū bonū laudabilē. Et multotiens
accit ꝑꝑ reuersiōꝫ illius corrupti ad stōm uomitus ci
bi indigesti. ¶ Uerꝝ ſm quācunq3 dispōnē fit epilepsia
cū cōitate aut absq3 cōitate ꝑ̇ncipiū epilepsie ꝓpinquum
ex cerebro est. s. aut ex uentriculo eius añriore: aut ex
uentriculis aliȷ̄s cū eo qm̄ primū nocumētū quo ipedit
ꝯtingit in sensu uisus ⁊ auditus ⁊ in motibus lacertoꝝ
faciei ⁊ palpebraꝝ q̄uis reliq̇ sensus ⁊ mēbra mobilia i
nocumēto cōicāt. Nā si nō cōicarent in nocumēto reliq̇
uentriculi nō destrueret̃ intellectus nꝫ lederet̃ eleuatō
ne anhelitus. ¶ Epilepsiā uō ſm plurimuꝫ antecedit
spasmꝰ. Deinde pꝰ ipꝫ fit epilepsia. ⁊ illud est qñ si ꝯfir
mat̃ spasmꝰ est epilepsia. ⁊ qū expellꝛ cā ipediens: aut ī
soluit̃ uentositas redeunt operatiōes sensibiles ⁊ moti
ue. Et qñꝫ q̇dē apꝑet humor expulsus uisibiliter ī utris
q3 naribus ⁊ in gutture. Et multotiēs fit epilepsia sine
spasmo sensato. Et illud iō qm̄ mā faciens ipsā ē subti
lis ⁊ operat̃ cū repletiōe nō cū malitia uehemēti. ¶ E
pilepsia uō plurimū accit infantibꝰ ꝑꝑ humiditates ipo
rū: ⁊ plerūq3 apꝑet in eis primū qū nascūtur. Et qñq3
fit pꝰ pubertatē. Si gͦ in regimie ipsoꝝ fit rectitudo rēo
uetur ⁊ si nō remanet. Et oꝫ quiđ ut studiū ipendat̃ ad
hoc ut illud remoueat̃ ab eis añ pubertatē. Pueri uō
ab hoc sꝭ remotiores quibꝰ in ꝑtibus capitis accidunt
ulcera ⁊ apata ⁊ adest fluxus nariū. Et equū quiđ ē ut
ille in cͦ cerebro est humiditas in principio creationis
purget̃: ⁊ plerūq3 purgat̃ in matrice: ⁊ qñꝫ purgat̃ pꝰ
natiuitatē. Si ei nō purgat̃ nō erit excusatio q̇n incur
rat epilepsiā. plurie āt epilepsie q̄ pueris ꝯtingunt cura
qñꝫ alleuiat̃ ⁊ remouet̃ cū pubertate qū ipsā non adiu
uat malitia regimis ⁊ dimissio cure. Epilepsia āt qñꝫ
accit adolescentibꝰ. Si gͦ fuerit pꝰ. xxv. annos ꝑꝑ egri
tudinē in cerebro ⁊ ꝓprie in subā ipsius erit cōitas: ⁊
nꝫ seꝑabiꝛ ⁊ erit finis actiōis cure in eis alleuiatio a pra
uitate ipsius ⁊ tarditas ꝑoxismi eꝰ. Et Hip. quiđ dixit
ꝙ epilepsia remanet cū eis usq3 quo moriātur. Senibꝰ
āt paꝝ aduenit epilepsia opilatiua. ¶ Et cās mouētes
epilepsiā plerūq3 adiuuāt cause extrinsece sicut imode
rantia cibi ⁊ potus ⁊ sacietas nauseatiua. Et sicut mo
ra plurima in sole ꝑꝑ qđ capiti attrahitur ex materiȷ̄s:
⁊ illud quiđ est ꝑꝑea ꝙ ꝓhibet dilatari mās in partibꝰ
corporis qꝛ mouet eas ad s̄riora. ¶ Et coitus pluriꝰ
est ex caus̄ eꝰ ⁊ ex caus̄ ipsius sꝭ delitie ⁊ q̇es ⁊ paucitas
exercitiȷ̄. Et ex caus̄ eꝰ est exercitiū sꝛ repletiōꝫ ꝓpterea
ꝙ humores ꝓpter ipm mouent̃ q̇ resoluunt̃ nō integꝛ
⁊ iplent uacuitates. Ex caus̄ ipsius est illud qđ debili
tat cor ex timore aut euētu tumultus ⁊ uocis subito.
Et ex caus̄ eꝰ sꝭ ieiuniū hñtis stōm debilē. ⁊ potatio ui
ni puri ēt ꝓpterea ꝙ ipedit stōm. ⁊ cause quiđ iste rēo
te faciunt causas ꝓpinquas. Nos uō ponemꝰ his caus̄
capᵐ singulare ⁊ diꝛ ꝙ qū epilepticus induit coriuꝫ ca
prinū sicut excoriatū est recenter ⁊ dimittat̃ in aq̄ in
currit epilepsiā. Et silꝛ qū suffumigat̃ cū cornu caprio
⁊ myrrha ⁊ albasce. Epilepsia āt multotiens resoluit̃
ꝑꝑ febres quas tollerat hñs eā ⁊ ꝓprie q̄ sꝭ longe. Et
quartana ꝓprie ꝑꝑ uehemētiam longitudis sue ꝑꝑea ꝙ
digerit māni mſicā donec resoluat̃ ⁊ tremor fortis q̇ fit
in febribꝰ. Tremor ei excutit uehemēter quiđ in cerebro
ꝯphensum ē de superfluitatibus. Sudor āt iuuat timo
rē sua expulsione. ⁊ quēadmodū apoplexia ꝯuertit̃ ad
paralysim silꝛ plurimū epilepsie ꝯuertunt ad paralysiꝫ
¶ Quidā āt existimāt ꝙ phl̄atice associant̃ tremor ⁊
agitatio qm̄ phl̄a nō ꝯseq̇tur i spissitudie sua ut oppilet
meatus integre. Mſia uō integre oppilat qꝛ i ipsa accit
ꝑua agitatio. Et aliȷ̄ existiant ꝙ eiꝰ cū qua multiplicat̃
agitatio forsitā cā ē hūor ꝑue q̄titatis aut pauce pene
tratiōis in meatibus qꝛ ponunt rē ecōuerso. Nullꝰ uō
utrorūq3 ſmo sꝛ in eo est determiatus. ¶ Inq̇t Ruffus
qū apparet albaras in partibus capitis epileptici signi
ficat resolutōꝫ corruptiōis epilepsie ⁊ sanitatē. Et mul
totiens quiđ resoluit̃ epilepsia ad paralysim ⁊ ad mſiā
¶ Epilepsie ꝑ̄paratis accit epilepsia ꝓprie hūidis ꝓp
ter etates suas sicut infantibꝰ ⁊ pueris ⁊ hūectatis ꝓpt̃
regimē suū: sicut q̄ nauseatiuā sacietatē ꝯsuescūt ⁊ illis q̄
inhitant terrā uenti meridionalis qm̄ iplet caput hūi
ditate. Epilepsia āt mulieꝝ ⁊ infantiū ⁊ oium quorum
E

sanguis est paucus est parua ꝓpter ꝯstrictiōꝫ uenaruꝫ.
¶ De signis speтierum eius. C. ix.

Dicimꝰ ꝙ ex signis cōibꝰ pluribꝰ spēꝝ epileptico
rū sꝫ citrinitas lingue ipsoꝝ ⁊ uiriditas uenarū
que sꝫ sub ea: ⁊ plurimū quidē añcedit eā mutatō corpꝭ
a ꝯplxōne sua ⁊ grauitas in capite ⁊ ꝓprie qū irascitur
aut accīt inflatio in uentꝛ ⁊ añcedūt eā coarctatio i mo
tu lingue ⁊ sōnia eoꝝ mala ⁊ obliuio aut pauor ⁊ timoꝛ
⁊ formido ⁊ accīt ei ut loq̄tur secū ⁊ ꝯstrictio pectoris
⁊ ira ⁊ acuitas. ¶ Nō oīs uō eꝰ spēs recipit curā ⁊ q̄
ex ea magis est ledens: est illa ex qua ꝓueniūt uertigo:
⁊ agitatio plurimū fortis. Deinde secūtur eā q̇es fortis
addita uehemēti additiōe ⁊ nocumētū in spū qꝛ significat
multitudinē materiei ⁊ debilitatē uirtutis. ¶ Q̄n aūt
uolueris scire si egritudo est in cerebro aut in mēbris a
lijs intende an semp inuenias grauitatē in capite ⁊ uer
tiginē ⁊ tenebrositatē in oculis ⁊ grauitatē in lingua ⁊
sensibus ⁊ agitatōꝫ in motibꝰ ⁊ citrinitatē in facie. Q̄uꝫ
illud inueneris cū ꝑmistiōe in intellectu ⁊ obliuiōe assi
dua ⁊ amētia aut stoliditate ⁊ nō est grauitas ⁊ minuit
ſm fluxū uentris cū eo qđ ꝯtingit ex lenitate nature ⁊
euātionibꝰ tūc iudica ꝙ illud est ex cerebro tm̄modo.
Amplius si nō inuenis in m̄bris neruosis ⁊ in splene
⁊ epate nꝫ in aliqua extremitatū ⁊ in iūcturis nocumē
tū nꝫ eger sentit aliq̇d eleuari ad caput ex loco certifica
tur apud te qđ ipedimētū est ex cerebro. ¶ Signa āt e
pilepsie leuioris sꝫ ut sint accītia magis sana ⁊ ut hñti
ipsā cito redeat rō ⁊ uerecūdet qū sanat: ⁊ ut uelociter
adueniat ei incolūitas sua ⁊ ꝓp̄e cū sternutatorijs ⁊ at
tractionibꝰ odoꝝ per nares ⁊ ex eis que mouēt uomitū
⁊ ex eis que ingrediunt in guttur aut q̄ uomere faciūt.
¶ Signa uō eꝰ que prauior est sꝫ difficultas spūs ⁊ ꝓ
lixitas agitatiōis: deinde lōgitudo ꝯgelatiōis pꝰ ipsaꝫ ⁊
paucitas euasionis pꝰ attractiōꝫ odoꝝ naribus ⁊ sternu
tatorijs. ¶ Et mior istaꝝ est aut in qua elongat agita
tio ⁊ nō elōgat ꝯgelatio: aut in qua ꝓlongat ꝯgelatio:
⁊ minorat agitatio. ¶ Et signū eꝰ cꝰ cā est ex uentositā
grossa in ipsa generata ē ut nō inueniant cū ea nꝫ ꝓpter
eā grauitas. Imo inueniat sonitus ⁊ extensio nꝫ fit spas
mus eiꝰ fortis. ¶ Et signa eiꝰ cꝰ cā est phlā sꝫ ut sit sali
ua eꝰ caūa spumosa grossa multa ⁊ sit in urina eꝰ aliq̇d si
mile uitro liquefacto. Et multiplicent in ipso pauor ⁊
tior ⁊ pigritia ⁊ grauitas ⁊ obliuio. ¶ Et q̄nq̄ꝫ cogno
scit ex re uomitus ⁊ colore spume ⁊ ex colore ēt sangui
nis. Et q̄nꝫ cognoscit ex etate ⁊ regiōe ⁊ ex causis ꝑte
ritis de cibis ⁊ regimie. Et ex eis quidē que eam signifi
cāt sꝫ q̇es ⁊ trāquillitas ⁊ color faciei ⁊ oculoꝝ ⁊ reliq̄
que sciuisti in canone: ꝙ si phlā cū hoc erit crudū ſm e
rit obliuio ⁊ stoliditas ⁊ grauitas capitis ⁊ corporis ⁊
ꝓfunditas sōni plus ⁊ erit epilepsia magis laxās ⁊ de
bilitās ⁊ hec spēs est mala ualde. ¶ In ea uō que fcā
est a phlāte salso est sōni ꝓfunditas mior ⁊ frigus cerbri
leuius ⁊ motus saniores. ¶ Signa āt eiꝰ cꝰ cā ē cholā
nigra sꝫ q̄n est mlīa aut silis sanguini nigro: aut acuta:
aut adusta aut acetosa ex qua ebullit terra. ¶ Et sꝫ na
tuꝛ hñtiū eā decliues ad ꝑmistiōꝫ i suo sensu ⁊ ad dispō
nē que ē sicut mlīa nꝫ intellectus eoꝝ mūdant qū sepat
⁊ significat ēt mlīa ex colore faciei ⁊ oculoꝝ ⁊ ex sicci
tate narīū ⁊ lingue ⁊ regimie generatiuo mlīe. ¶ Si gº
fuerit mlīa fex sanguis nālis erit epilepsia cū laxitate ⁊
paucitate ſmonis ⁊ cū q̇ete: ⁊ erit hñs eā hñs cogitatō
nes q̇etas. Et si fuerit mlīa de genere cholē aduste ⁊ ē
acuta tūc eꝰ ꝑmistio erit demoniū ⁊ cū multitudie ſmo
nū ⁊ uocū. ⁊ eꝰ epilepsia erit agitabilis ⁊ leuis remotio
nis. ⁊ q̄nꝫ erit cū febre ⁊ ꝑcipue qū fuerit mlīa eꝰ subtil.
¶ Si āt fuerit ex mlīa sanguinea erunt eꝰ dispōnes cū
risu. Et tu quidē cognoscere potes subām mlīe ex uomi
tu. Nā si est silis feci sanguis tūc est mlīa nālis. Et si est
silis feci uini est mlīa adusta: aut si est aspera tūc est stip
tica ⁊ significat finē ſritatis ⁊ siccitatis eꝰ: aut est aceto
sa subtilis cū spūa ⁊ tunc ebullit super terrā: aut si nō ē
acetosa est spissa nō hñs spumā. Signa āt eꝰ cꝰ cā est san
guis sꝫ ista. Nā dico ꝙ si sanguis facit epilepsiā cū ebul
litione ⁊ motu absq̄ꝫ q̄ntitate nō appet ei magna opatio
in colore ⁊ exuberatiōe alguidēꝫ nꝫ est dispō ꝑfocatōis
in horis in q̇bus est epilepsia nꝫ appent ex ea grauitas
⁊ stoliditas ⁊ laxitas ⁊ multitudo sputi ⁊ mucilagis sic
appent cū phlāte ⁊ est cū caliditate ⁊ rubedie in oculis ⁊
uapore sꝛ caput sanguineo. Si uō cū q̄ntitate faciat cuꝫ
signis sanguinis est exuberatio i guideꝫ ⁊ añcedit dispō
que est sicut ꝑfocatio. ¶ Signa āt epilepsie que est ꝑꝑ
māām cholicā ⁊ illud qđ est ſm minꝰ sꝫ ut sint nocumētū
⁊ tribulatio ab ipsa uehemētiora ⁊ spasmꝰ in ea fit mior:
⁊ spatiū eꝰ breuius. Motus uō sꝫ in ea fortioris agitati
onis ⁊ ipsā quidē significāt motus uomitus ⁊ inflāmatō
⁊ uehemētia ꝑmistiōis ratōnis ⁊ citrinitas coloris ⁊ o
culoꝝ. ¶ Eius uō cꝰ cā est ex stō signa sꝫ tremor i ore
stōi ⁊ ꝑcipue qū tardat cibꝰ ⁊ ꝯcussio ⁊ tremor ⁊ ꝯmo
tio qū est epilepsia ⁊ uoces ⁊ rugitus ⁊ ꝑcipue ꝑncipio
euasionis. Et sꝫ cū ea solutio stercoris ⁊ exuberatio u
rine ⁊ spermatis qđ emittit ꝑꝑ āplexū mulieris ⁊ uiri si
ne coitu ⁊ spmatis cū coitu ⁊ tremor cordis ⁊ soda for
tis ⁊ leuitas epilepsie aut ipsius remotio cū admistrati
one uomitus ⁊ dispōnes significantes corruptōꝫ stōi ⁊
augmētū epilepsie ⁊ sꝫ ꝑꝑ linimētū stōi ⁊ purgatuꝫ ipsius
⁊ q̄nꝫ interficit hec ꝑꝑ frequētiā periodoꝝ. ¶ Ex eo i
taq̄ꝫ est ut humor qui est in ea agat multitudie sua ⁊ mꝉ
titudine uaporis sui. Et hic humor est phlāticꝰ ſꝫ plu
rimū ⁊ q̄nꝫ admiscet ei alius. ¶ Et signa eꝰ quidē sꝫ ut
accidat epilepsia in horis repletiōis ⁊ sacietatis nause
atiue ⁊ alleuiet qū uacuitas adest ⁊ qū uenter soluit ci
bū ⁊ fit ſm iteratiōm frequentē nauseatiue sacietatis.
¶ Si gº fuerit permistio cū illo materie cholice inuēiet
siti ⁊ inflāmatiōm ⁊ mordicatōꝫ ⁊ adustiōꝫ. Et si fuerit
cū illo mlīa multiplicabiꝛ eꝰ desiderīū in pluribꝰ dispōni
bus ⁊ sentiet gustū acetosum ⁊ generat ab eo cogitatio
⁊ ut solus loquat secū q̄uis ſm ꝙ significatiōes phlāti
ce sꝫ dñatiores ⁊ ex eo est ut humor q̇ i ipsa ē agat mali
tia sui nō multitudine sua. Et signa eꝰ sꝫ ut epilepsia fiat
in horis uacuitatis. Et qū mā inuenit os stōi uacuū ⁊
abscindat epilepsia cū cibo ꝯueniente laudabili. Si uō
humor fuerit calidus de genere cholē cognosces ipꝫ ꝑ
significationes quas diximus. Q̄đ si est ex mirac eiꝰ si
gna sꝫ ructus acidus ⁊ inflatio ⁊ rugitus faciens dolo
rē tarde q̇etis ⁊ inflāmatio in mirac ⁊ q̄nꝫ excitat cum
ea dolor inter utrasq̄ꝫ spatulas pꝰ assumptiōm cibi pau
ci nō q̇escēs nisi apud eꝰ digestiōm: deinde redit pꝰ assū
ptiōm cibi pauci nō q̇escens nisi apud eꝰ digōnē. Q̄uꝫ
uō accīt ſm uacuitatē nō accīt nisi cū duritie nature ⁊
destruit lenitate nature. Et ꝓp̄e si tu inuenis extensiōꝫ
in mirac ad superiora ⁊ tremorē. Et istis q̇deꝫ accidit
uomitus cibi indigesti ꝑꝑ illud qđ diximꝰ de reuersiōe
cibi ipsoꝝ corrupti ⁊ oppilationibus uiaꝝ eꝰ. ¶ Ex il
la itaq̄ꝫ est qū est uapor mirac faciens epilepsiā cholicꝰ
⁊ cognoscit illud ꝑꝑ inflāmatōꝫ ꝯtingentē ex corpoꝛ ⁊
ꝑmistiōꝫ rōis declinantē ad rixā ⁊ ad iquisitiōꝫ. ¶ Et

ex illa est c⁹uapor est mĺicus ⁊ pueniunt cum eo rami
mĺie ⁊ timor ⁊ ut sol⁹ secū loquat ⁊ ut pauō tenebrosꝫ
ꝑꝑ tenebrositatē matiei: ⁊ accit ex ea delectatio mortis
⁊ odiū ipsius ⁊ timor ⁊ reliq̄ que in mĺia dcā sť. ¶ Il
la vo c⁹cā ⁊ ṗncipiū sť ex eṗe aut ex toto corpore signi
ficāt color ⁊ capilli ⁊ siccitas cutis ⁊ arefactio ei⁹ cū ni
gredie: aut ipius laxitas ⁊ pinguedo: aut c⁹maties ⁊ ro
ris multitudo uaporis sanguinis ⁊ significat ipm pulsꝫ
⁊ urina ⁊ dispō ciboꝝ ṗcedentiū ⁊ regimis preteriti ⁊
signifiat ipsā rētentio e⁹ qȯ eūat ex stō ⁊ matrice ⁊ uēis
⁊ reliq̄s. Si āt est sanguinea tendens ad adustōm uiȯs
rubedinē coloris ⁊ inundatōm uene ⁊ risuꝫ apud cāuꝫ
¶ Si āt fuerit cholica aut phĺica aut mĺica cognoscet
per signa e⁹ ṗdicta. ¶ Illa uō c⁹cā est matrix pculdubi
o est cū retētione mēstruoꝝ aut spermatis aut hūiditatū
effusaꝝ ad matricē quā quiȯ ṗcedūt dolor in pectine ⁊
in utrisq̄ inguinib⁹ ⁊ ꝑtibus dorsi ⁊ grauitas in matrice
Illa uō c⁹cā est splē cognoscit qm̄ egritudo est mĺia ⁊
sentit dolor in latere splenis ⁊ est cū ea inflatio splenis
⁊ durities e⁹: aut cū rugitu in latere ipsius ⁊ cū cōitate
corporis ad ipm ꝫ plurimū. Eius āt q̄ est ex mā uene
nosa eleuata ab aliquo mēbroꝝ mediantib⁹ neruis: prin
cipiū āt est extrinsecū ⁊ signa illius sť manifesta sicut pū
ctura scorpionis aut rutele aut uespe qū aliq̄d hoꝝ ac
cidit neruis. Aut intrinsecū ⁊ sentit qȯ eleuat uapor
ex eo ad caput quo obtenebrat uisus ⁊ cadit. Et mēbꝝ
illud aut est pes aut manus aut dorsum aut pectē aut
aliq̄d ex uiscerib⁹ sicut stōus ⁊ matrix. ¶ Signa uō e
ius que fit ex uermibus sť cursus saliue ⁊ casus v̇miuꝫ
⁊ ascaridum. ¶ De causis mouentib⁹ epilepsiā. C. x.

P Ermutatio ad aerē est iuuās ad epilepsiā sicut
quedā cause remouentes permutatiōꝫ ad aerē
ꝯfert ei. Et oīs calor superflu⁹ solaris aut igneus ⁊ oē
frigus ⁊ coitus plurimus. Et epilepsiā quideꝫ ꝯmouet
multitudo pluuiaꝝ ⁊ uenti septētrionales ⁊ meridiōales
simul. Septētrionales quiȯ qr ꝯprimit mās ⁊ ꝓhibet
eas resolui: ⁊ meridionalis quiȯ ⁊ regiones meridiōa
les ꝑꝑea qr mouent humores ⁊ iplent cerebꝝ ⁊ subtili
ant eos ⁊ eleuant eos ad ipꝫ ⁊ excitat in hyeme multo
tiēs. Sicut excitat in septētrione ⁊ autūno ꝑꝑ corrup
tiōꝫ humoꝝ ⁊ minorat in regionibus septētrionalibus:
imo paꝝ fit qm̄ nisi cā fuerit fortis nō accidet. Et odo
res boni qm̄ꝫ mouent eā aliquo motu ⁊ speculatio mo
tuū uelociū ⁊ circulariū ⁊ speculatio ab alto ⁊ longitu
do more in balneo ⁊ balneū ante digestiōm ⁊ effusio aq̄
calē super caput. Et assūptio e⁹ qȯ generat sanguinem
uaporosū feculentū aut tenebrosun sicut uinū feculentū
⁊ antiqū ēt ꝑꝑ nocumētū suū ⁊ nouū qȯ nō est clarifica
tū ⁊ nō est trāsmutatū ⁊ puꝝ nocumētū faciens in cere
bro ⁊ apiū ꝓṗe sua ꝓṗetate quā hꝫ in ea ⁊ lentes ꝑꝑea
qr generant sanguinē mĺicū nisi ꝯmisceat orȯo ꝯfracto
⁊ fabe ⁊ allea qr iplent caput uapore ⁊ cepe siĺr qm̄ ea
rū subā ꝯuertit ad humiditatē malā ⁊ lac ēt ⁊ dulcia ⁊
plurimū pinguedis in cibo ⁊ oē grossum ⁊ inflatiuū ⁊
stipticū ⁊ sīm ⁊ oē calm ⁊ acutū: ⁊ nausea sť ex eis que
mouent epilepsiā ꝑꝑea qr eleuant humores ⁊ mouēt e
os ad ipam ⁊ repletio stōi a cibo ⁊ malitia digōnis. Et
uigilie ⁊ passiōes aiales fortes ex tristitia ira ⁊ timoř ⁊
ꝑmutationes sensibiles fortes ex auditu uocū magnaꝝ
sicut tonitrui ⁊ ꝑcusiōis tympani ⁊ rugitus leonis ⁊ uo
cū duraꝝ sicut uocis nolaꝝ ⁊ stridoꝝ ēt sicut stridōis pō
te acute: ⁊ siĺr ex uisu splendoꝝ luminosorū sicut fulgu
ris rapientis uisū ⁊ splendoris oculi solis ⁊ ex tractu
motuū uentoꝝ fortiū sicut motuū uentoꝝ turbinū. Et
qm̄ꝫ excitat epilepsia exercitio super replōnē: siue fiat
ad resolutiōm faciendā siue nō ⁊ coitu ⁊ medicis epile
psiā facientib⁹. ¶ Medicinas āt epilepsiā facientes iā
diximus ⁊ illas que detegunt epilepsiā in tabulis egri
tudinū capitis cū signis sicut suffumigatio cū galbano
⁊ myrrha ⁊ cornu caprino ⁊ comestio eṗis hirci ⁊ ol
fatus odoris ipsius: ⁊ siĺr qū ponit myrrha in nare e⁹.
¶ De cura. C. xi.

O Portet quiȯ ut epilepsia q̄ est in infantibus cur
tur ita ut nutrimētū lactentis rectificet et fiat cō
ueniens ad calitatē subtilē cū bonitate chimi: ⁊ lactās a
lienet a se oē qȯ generat lac aquosū aut corruptū aut
grossum ⁊ ꝓhibeat sibi coitū ⁊ ipregnatiōm. Et opꝫ ut
hic infans alienet ab oi re in qua est timoris subitatio
⁊ coartactio sicut sť uoces magni sensus ut uox tympa
ni ⁊ tonitrui ⁊ fulguris ⁊ nolaꝝ ⁊ uox uociferantium:
¶ Et ut alienet a uigilijs insōnietate ⁊ ira ⁊ timore ⁊
frigore uehemēti ⁊ calore forti ⁊ malia digōnis. Et iniū
gat ei exercitiū ante cibū leue ⁊ interdicat ei motus p⁹
cibū. ¶ Et si tollerauerit euōnes q̄ fiunt medicis eūan
tibus phĺa subtile fiat illud. Et eos quiȯ iuuat ut qm̄ꝫ
euomāt cū aq̄ mellis: ⁊ ut potēt zuccaꝝ roš. ⁊ mel roš.
et olfaciāt rutā et reliqua subtiliantia. Nā olfacere odo
ramēta que diximus fortasse excusant laborē in eis. ¶
Amplius cōe est oibus epilepticis ut utant cibis lau
dabilibus q̇bus inest humectatio laudabilis nō supflua
⁊ ut caueāt sibi a replōne ⁊ ut se custodiāt a malia dige
stionis. Et illud est si sť ꝯtenti ⁊ nō secūt ꝯplemētū re
fectiōis: Et ille c⁹ꝯsuetudo nō tollerāt ut semel reficiat
diuidat cibū suū qui est mior refectione sua in tres ꝑtes
et sumat duas tertias in prādio ⁊ tertiā e⁹ in cena post
exercitiū subtile. Et nꝫ multū utat uino qm̄ ipꝫ uehem
ter replet cerebꝝ. Deinde si excusari nō pūt q̇n ipso u
tant: utant uino pauco antiquo clarificato declinante
ad pūticitatē. ¶ Et ex rebus quiȯ eis nocibiliorib⁹ ē
potus successione balnei ⁊ frigus repentinū. Immo oꝫ
ut caput muniat ab oi calore superfluo: aut a frigore sꝫ
fluo ⁊ in balneo nō faciat morā. Et epileptico quiȯ ne
cessariū est ut alienet a se carnes grossas oēs ⁊ fortis nu
trimēti ⁊ pisces oēs. Immo carnes oium quadrupeduꝫ
magnoꝝ ⁊ sit ꝯtentus pullis et duragi et atabiꝫ et ꝑuis
auibus domesticis et siluestris et canabit et turturibus
et hedis et capreoĺ et leporibus et iā dixi q͛ caro porci
siluestris ualde iuuatiua est ei ⁊ laudant carnes capriē
ꝑꝑ illud qȯ in eis est de siccitate ⁊ paucitate hūectatio
nis sicut uituperant eis dulcia ⁊ pinguia et filia. Et a
lienent a se oia olřa usq̄ ad atriplices et blites nedū ali
a et ꝓṗe apiū: eteniꝫ est ei ꝓṗetas ꝯmouendi epilepsiaꝫ.
¶ Si āt excusari n̄ pōt admistret ei fumusterre et en
diuia et eis quiȯ ꝯcedi lactuca. Ego uō nō plurimum
eā laudo et ꝯcedi eis coriandrū ꝑꝑea qr ꝓhibet uapo
rē a cerebro. Ego uō uitupero eis ipm et e⁹ multiplica
tiōm nisi in sanguinea et cholica ⁊ aqua quiȯ sicle elixa
te in aqua ꝯdite cū oleo ⁊ almuri ⁊ que currunt cursu
e⁹ si e⁹ acceptio añcedit cibū ꝑꝑ lenificatiōm nature cō
cedi: ⁊ ruta est ex sūma herbaꝝ que ꝯseruut suo odore
olfacta. Et qū anetū et ruta in cibis ipsoꝝ ponunt cō
seruut. ¶ Et oꝫ ut alienent a se fructus oēs hūidos et
oēs fructus grossos nisi quosdā stipticos super cibū q͛
titate alleuiationis pauce ut roborent os stōi et depo
nāt cibū et lenificet nā et ꝓhibeant uaporē. ¶ Et opꝫ
ut uitēt oēs cibos graues qui sť sicut napi et rhaphan⁹

⁊ caules ⁊ bautie. Et oꝫ ut alienēt a se oē acre uaporo
sum: et sinapi quidͦ est ex summa eoꝝ que ipediūt sua ua
poratione et trāsmissione supfluitatū ad ipm et eductōe
eaꝝ uersus illud. Et qr ꝑcutit cerebꝝ sua acuitate. et a
lienent a se ebrietatē et exuflatiōm uentoꝝ et repletiōꝫ.
¶ Et deuitēt ablutiōꝫ cū aqua penitus: cū calida quidē
ꝓp illud qdͦ in ea est de laxitate: ⁊ cū frīa ꝓpea ꝙ stupefa
cit ⁊ nocet spūi sensibili: ꝙ si epileptico acciderit ꝯpletio
cibi euomat et subtilieƭ regīm pͦ ipm. Et oꝫ ut alienēt
a se cibos desiccatiuos grauatiuos stupefactiuos uapo
ratiuos. Repletio uō uini ualde nocet. ¶ Sed paꝝ ex
ipso sūptū dilatat aiam et ꝯfortat spūm et acuit ipm et
excusat a multitudine aq̄. Multiplicatio ei eͦ ē nocibili
or res. et multū dormire pͦ meridiē nocet: et vl̄ꝫ sōnus
multus nocet ⁊ ꝓpe sup replōnē multā. et supfluitas ēt
uigiliaꝝ debilitat spūm ⁊ resoluit ipm: ⁊ cū hoc implet
cerebꝝ uapore. ¶ Primū āt epilepsie regim̄ est aliēa
tio cāꝝ mouentiū epilepsiā quas diximus et q̇es et tran
quillitas sꝫ magis eis ꝯueniens: ꝙ si exercitiū necīū fu
erit pͦ euōnē et mundificatiōm corporis quaꝝ ꝓcessit ī
memoratio oportebit ut admistreƭ sup replōnē exerciti
um nō ꝯsequens laxitudinē: deinde q̇escat pͦ exercitiuꝫ
et studeat ut caput suū sit eleuatū et caueat ne ipm pen
dere faciat inq̄tū possibile est nꝫ moueat ipm plurimū:
qr multitudo materieꝝ ad ipm trahaƭ: et oꝫ ut moueat
inferiora qū ipse mouet supiora. ¶ Ex eis uō q̄ mām
ad inferiora trahunt est fricatio corporis gradati facta
a superioribus ad inferiora incipiendo a pectore et qdͦ
sequiƭ ipm cū pānis asperis fricando donec rubescant
Deinde gradati descendat usqꝫ ad crura: sitqꝫ omis fa
fortioꝝ pria et sit caput in dispōnibͦ eleuatū: et pͦ illud i
iungaƭ ei deābulatio. Sed oꝫ ut eū q̇escere facias in lo
co exercitij sui ut redeat ad ipm eͦ spūs et q̇escat eiͦ agi
tatio. et ipse quidͦ nō sepeƭ a loco suo nisi post illud. ¶
Qū gͦ attracte sꝫ materie oēs ad inferiora ꝯceduntƭ tc̄
ei mūdificatio ⁊ solutio uentris ⁊ ut fricet caꝑ ⁊ ut pe
ctinet ipꝫ qū calefiat cū ipso ⁊ ꝑmuteƭ eͦ ꝯplō. Et ex eis
quidͦ que ipm iuuāt sꝫ uentose sup capite posite ⁊ cau
teriū super ipm calefaciendo cerebꝝ: pͦ mundificatiōm
uō ⁊ solutiōm uentris ⁊ q̇etē aliq̇bus diebus nō ē ma
lū si ingrediaƭ balneū: ⁊ si uentose ponanƭ sup illud qdͦ
ē sub hypocōdrijs ⁊ ossibus pectoris eiͦ ⁊ calefiat caꝑ
eͦ cū eo qdͦ sciuisti. Et qn̄ꝫ poniƭ pͦ ꝑoxismū pila cadēs
inter dentes eͦ: ⁊ ꝓpe ex pillis ut remaneat os eͦ aptū
⁊ oꝫ ut incipias euāre ſm eā: deinde intende in purgan
do caput cū gargarismis attractiuis. Si āt illud accit
cū ꝑiodis ⁊ multiplicaƭ cū multitudine humoruꝫ euēƭ
cū apparente ⁊ educaƭ humor q̇ in ipso dn̄aƭ ſm ꝙ di
cturi sumus. Et si nō fuerit qdͦ ꝓhibeat ipm a miutiōe
phl̄omeƭ: ipsius ei phl̄omia in uere ⁊ ꝓpe in pedibus
est ex eis que ipsi ꝯfert si per ipsā nō sequaƭ inflatio cer̄
bri eͦ ſm ꝙ dicturi sumus. ¶ Qūqꝫ hora ꝑoxismi per
trāsit ⁊ tu potes facere ut ipse euomat pēna cū oleo de
lilio inuncta in ore ipsius missa ⁊ ꝓpe si stō fuerit in hoc
introitus ut uomat hūiditatē iuuabit eo tunc: lꝫ multitu
do uomitus noceat epilepsie cerebri. Et ex deglutienti
bus in dispōne epilepsie ⁊ in alijs sꝫ assa ⁊ castoreuꝫ in
oxymelle de melle. Ex insuflationibus āt in epilepsia sꝫ
pulpa colloq̇ntide cucumer asininus ⁊ eiͦ succus ⁊ sal
āmoniacus ⁊ nigella ⁊ silia: ⁊ helleborus al. et ꝯdisi et
piper et zinziber et myrrha et euforbiū et castoreū et sti
cados sepaꝛi et ꝯiūcti ⁊ assa fetida ⁊ pix sicca et alkitrā.

Ex uaporatiuis est peonia: ⁊ ex odoramn̄tis est ruta in
hora epilepsie ⁊ in hora q̇etis. Ex eis uō que hunaim
eligit est gumi rute acrestis ꝑmista cū farina ordei ⁊ ace
to de uino ex quo fiāt forme maloꝝ ⁊ assiduet odorem
eaꝝ. ¶ Et ex sirupis ē oxymel sq̄lliticū ꝓpe qdͦ singul
diebus in potu sumat: ⁊ silꝫ sirͦ de apsinthio ⁊ apozima
isopi cū origano ⁊ oxymelle sq̄llitico sūptū in potu i hy
eme cū aq̄ calida et in estate cū aqua frīa. Et ex unctiōibͦ
que eis sꝫ bone sꝫ cū eis que dcā sꝫ medulla cruriuꝫ ca
meli cū oleo roſ. super tp̄ra ⁊ ꝯmissuras ⁊ pectus. ¶
Suspensionis uō peonie iuuamn̄tū iā exꝑti sꝫ antiq̇ in e
pilepsia. ⁊ vī ꝙ illud sit magis ꝓpū illi que est de roma
nia hūide. ¶ Et ex medicinis q̇dē quas semꝑ i potu su
mere oꝫ sꝫ agaricus ⁊ sisceloſ ⁊ radix aristoſ. ro. Et ex
peōia oi hora in potu tribuaƭ cū aq̄: ⁊ iā ꝯueneꝛt ꝙ po
tare oi die hōdacatē mithridati duabus uicibus mane
et qū uadit dormitū est qi ex eis q̇bus iā plures sanāƭ.
Et q̇dā uolunt ut eis in potu tribuaƭ ex spuma maris
oi die bis: ⁊ ex polio mōtano cū ꝓꝓetate sua in ea ⁊ al
hasce ēt: ⁊ ex eis que ipsos iuuāt est medicamē de sq̄lla
hͦ i sumaƭ squilla ⁊ ponaƭ in uas uitreatū de terra i qͦ
mel fuit ⁊ caput eͦ stringaƭ ligamn̄to forti. deinde cū co
rio grosso cooperiaƭ et dimittaƭ. xl. diebus quoꝝ ꝓmͦ
fit an̄ ortū ascbere. xx. diebus et ponaƭ uas expositum
meridiei et permuteƭ oi hora ꝓpinque ut sit illud qdͦ ex
calore ꝑtibus eͦ aduenit equalis applicatiōis. Deinde
aspergaƭ os uaſ et inuenies squillā iā decoctā et disso
lutā. ipsaꝫ igī exprime et sume succū eͦ ⁊ ꝑmisce ipm cū
melle ⁊ sumaƭ in potu oi die q̄titas cochliarij unius.
Si āt hora festinat coquaƭ sq̄lla in aq̄ ⁊ aceto ⁊ fiat in
de oxymel mellinū. Et ex medicis quidē bonis ē ut su
manƭ siseleos auꝫ. iij. baccaꝝ lauri tm̄dē aristoſ. ro. ra
dic. peōie āboꝝ auꝫ. ij. castorei trociscoꝝ sq̄lliticoꝝ ābo
rū auꝫ. i. misceaƭ cū melle dispumato ⁊ admistreƭ oi di
e cū oxymelle. Et ex eis ēt que eos iuuāt est ꝑmutatio
in regiōibͦ: permutatio ei in regionibͦ donec aer inuēi
aƭ ꝯueniens desiccās subtiliās est sicut ꝑmutatio in eta
tibͦ ex infantia in adolescentiā in iuuamn̄to epilepticoꝝ.
Qū gͦ accit epilepticis tortuositas mn̄bri aut spasmus
eͦ equaƭ fricatiōe cū oleo ⁊ aq̄ tepida ⁊ ꝯpssione forti.
¶ Et qū fuerit epilepsia cā cerebri tunc melius est ut
euēƭ cū helleboro et cū eis que sꝫ talia et pulpa collo
q̇ntide ⁊ scamonea ⁊ hiera ⁊ decoctiōe agarici facien
do solutiōm pͦ solutiōm in anno. ¶ Qūqꝫ necīū est ut
phl̄omia ex quocūqꝫ hūoꝛ sit oꝫ ut nō solū fiat phl̄omi
a: imo fiat ex duabͦ cephalicis simul et sequaƭ phl̄omi
a uene que est sub lingua: ⁊ qn̄ꝫ uentosaƭ super collum
ut mā in hebdōda trahaƭ a cerebro si illic nō fuerit ex
ꝯplōne cerebri ⁊ debilitate ipsius qdͦ ea ꝓhibeat. ⁊ qn̄ꝫ
tibi necīū est ut phl̄omiā multiplices. Qū gͦ illud fece
ris oportebit ut q̇escere facias per hebdōdā. ¶ Dein
de solue cū potiōibus ⁊ clisteribus fortibus que sint
ex centaurea ⁊ pulpa colloq̇ntide et kerua et reliquis.
Deinde fac q̇escere pͦ pone uētosas apud elkeel et caꝑ
et nocrati colli et sꝫ crus. Deinde fac eū q̇escere postea
solue et nō cesses ꝓcedere ſm q̇etē et iteratiōꝫ usqꝫquo
purgeƭ. Et admistrenƭ pͦ illud gargarismata et caput
purgia et que purgāt caput solūmō cū eis que sciuisti:
qūqꝫ fit ei caputpurgiū cū siseleos: postea cū scebebic ⁊
cū aq̄ amaraci est iuuamn̄tū. Et oꝫ q̇dē ut occurrat ꝑo
xismus cum mundificatiōe stōi. ⁊ si possibile fuerit ei ut
euomat an̄ cibū ⁊ ꝓpe ab eis q̄ sꝫ ut pisces saliti ⁊ alia

erit iuuatiuū. ⁊ pꝰ illud totū ꝑmuta ꝯplōnē cerebri cū ꝯ
fortatiuis calefacientibus ex ēplis ex sinapi ⁊ que taꝉ
ꝓcedunt ex eis que docui te ⁊ noiaui tibi ⁊ fac eū odo
rare rutā. ⁊ oꝫ ne labores in ipso cū calefacientibus et
ꝑmutantibus ꝯplōnē subito imo gradati in hoc incede
Si āt inde nocumētū acciderit in opationibꝰ suis tūc qe
sce. ¶ Melius āt quo purgat̄ illa cꝰ cā est phl'a est hie
ra ⁊ pulpa colloqntide ⁊ hiera hermetis ēt. Nā si utat̄
hiera hermetis oi die pōdere. ʒ. ʒ. mane ⁊ pōdere. ʒ. ʒ. i
sero magnificat̄ ea iuuamētū ipsi: ꝙ si cū phl'ate ē replo
vl'is tunc phl'omia ꝫm ꝙ narrauimus est ei iuuatiua: ⁊
simꝉ eūo cū turbit ⁊ agarico ⁊ sticados ⁊ hiera ruffi ꝓpe
¶ Melā uō soluit̄ cū eis que st̄ sicut decoctio epithy
mi ⁊ helleborus ⁊ lapis azuli ⁊ lapis armenꝰ ⁊ sticados
⁊ polypodiū ⁊ myrobal. Ex unctionibꝰ medula cruris
cameli cū oleo ros. super collū ⁊ tpra ⁊ pectꝰ. ¶ In e
pilepsia uō chol'ica oꝫ ut sit sollicitudo cū infꝛatōe ⁊ hu
mectatiōe ⁊ ꝓpe cū clisteribꝰ. Si āt est adusta tunc est i
iudicio mꝉie aut inter chol'am ⁊ nīā. ⁊ ea que noiata ē
mꝛ infantiū forsitā est de genere chol'ice apud quosdā:
⁊ ꝓꝑ illud ꝑcipiunt in cura ipsius ut admīstrent̄ tina ⁊
caputpurgia fꝛa ⁊ humida ⁊ effusio lactis super caꝑ ⁊
utat̄ humectatiōe corporis. ¶ Et si est infans ꝑcipiūt
ut det̄ in potu lactāti ipm qꝺ lac ipius infꝛet ⁊ ꝑcipiūt
ut in domo ipsa fꝛa subterranea ihabitēt: ⁊ vꝛ ꝙ sit hoc
apud eos epilepsia sibaria aut mania. uerūtn̄ hꝰi nois u
sus n̄ ē famosꝰ apud īdicos medicos. Et qū aliqbꝰ mē
bris epileptici accit tortuositas aut spasmꝰ iuuat ea fri
catō cū oleo ⁊ aq̄ tepida ⁊ ut ī eis tolleret̄ ꝯpssio: qn̄ uō
ē epilepsia ex stō tunc ꝯueniētiora quibꝰ fit eūo st̄ pulpa
colloqntide ⁊ sticados ⁊ fiat in anno illud multotiens.
Et oꝫ quiꝺ pꝰ mundificatiōꝫ stōi: ut assidue utant̄ ꝯfor
tatiuis ⁊ nō tribuant̄ eis nisi cibi uelocis digōnis hōi
chimi ⁊ reducant̄ ꝫm ꝙ narrauimus in loco suo. Impē
dat̄ gꝰ studiū in ꝯprehendēdo bonitatē digōnis: ⁊ oꝫ ut
dimittāt stōm uacuū tpre lōgo. ¶ Illi uō que ex ea ex
citat̄ ꝫm famē succurrat̄ cū eo qꝺ dcm̄ est in cꝰ epilepsie
⁊ reliquoꝝ. ¶ In hac uō que fit cū eleuatiōe alicuius
rei ex mēbro oꝫ ut liget̄ supra illud mēbꝝ: qū ꝑoxismus a
dest: ⁊ fortasse ꝓhibet̄ ꝑoxismus: ⁊ cūet̄ humor q̇ ē ī mē
bro: aut per eūantia scita si iā peruenit ad ipm uirtus e
uacuatiōis: aut cū ulceratiōe ⁊ eductiōe puris in hora
q̇etis cū medicis que ulcerāt ⁊ pus faciunt currē ⁊ cū
adustiōe materie sicut est epithima de gumi rute siluꝛis
⁊ euforbio ⁊ reliqs. ¶ Et has quiꝺ medicinas cogno
uisti ex tabulis libri ꝫi. Et forsitā oportebit ut in eis e
ueniat gradus admīstrādi cātarides ⁊ alkekereꝫ ⁊ ster
cus accipitris ⁊ anacardos ⁊ reliqua. ¶ In illa āt q̄ a
toto corpore eleuat̄ dicunt quidā ꝙ si nō esset timor in
phl'omia duaꝝ arteriaꝝ apopl'icaꝝ nō in eo qꝺ nō possi
bile sit retentio sanguinis: sed ꝓꝑ frigus quꝺ accit cere
bro ⁊ abscissionē spūs ⁊ sequit̄ eā apoplexia eēt in ea sa
nitas integra illius qui patit̄ epilepsiā cū cōitate corpo
ris. ⁊ ꝓꝑ illud qꝺ ad cerebꝝ ascendit ex eo. ⁊ nos quiꝺ
dicimus si hoc nō est possibile in cuiusqꝫ arteriaꝝ ascē
dentiū incisione hic tīor nō existit nō est lōge qn magni
ficet̄ multitudo iuuamēti:

¶ De apoplexia. C. xij.

Apoplexia est ociositas mēbroꝝ a sensu ⁊ motu
ꝓꝑ oppilatiōꝫ ꝯtingentē in uentriculis cerebri:
⁊ in cursibus spūs sensibilis ⁊ motiui. Nā si eūant̄ ex eo
instꝛa motus ⁊ anhelitus ⁊ debilitent̄ nō fit facilis anhe
litus. Immo illic est spuma ⁊ est hn̄s uicissitudines sicē
strangulatio aut sicut uox strangulati: hec gꝰ est praua si
gnificans defectū uirtutis mouentis mēbra anhelitꝰ. Et
ea quiꝺ prauior est ut nō aꝑpeat anhelitus ⁊ spuma uꝫ
uox strangulati. Si āt nocumētū nō magnificat̄ in anhe
litu ⁊ ꝑtransit in gutture ipsius qꝺ imittit̄ nꝫ egredī ꝑ
nares tunc q̄uis ipsa sit in qua maior fiducia hꝛ q̄ alia
tn̄ nō eūat̄ a timore magno. ¶ Et Hip. quidē dixit ꝙ
qn̄ apoplexia est fortis hn̄s eā uō sanat̄: ⁊ si est debilis
eꝰ sanatio nō est facilis. ¶ Hec uō oppilatio fit aut ꝓ
pter clausiōn: aut ꝓꝑ replōnē. Clausio āt est ut ad ce
rebꝝ motu ꝑueniat qꝺ ipm dolere faciat aut ipediat ⁊
moueat̄ motu ꝯtractionis ab eo: aut sit q̄litas ꝑueniēs ad
ipm stipticū faciens ingrossatiua suis naturis sicut fri
gus forte. Replo uō aut ē replo aꝑans aut est n̄ aꝑans
Replo uō aꝑans est ut illic ꝯtineat̄ mā ⁊ oppilet̄ ex ꝑ
te extensiōis: et est ex spēbꝰ apoplexie ꝑuerse ⁊ equale
est: siue sit mā cal'a: aut sit fꝛa. Que uō est absqꝫ aꝑate ⁊
est ea que est ꝫm plurimū: aut est in ipso cerebro ⁊ cū ꝓ
pinquitate sua in meatibꝰ spūs ad cerebꝝ. Et illa que ē
in meatibꝰ spūs in cerebro: aut est humor sanguineus ef
fusus ad uentriculos cerebri subito aut est humor phl'a
ticus ⁊ est suꝑabundās ⁊ multus. Illa āt que est ī me
atibꝰ spūs ad cerebꝝ est qū oppilant̄ arterie ⁊ uene ⁊ ue
hemētia replōnis ⁊ multitudine sanguis ⁊ spūs non hꝫ
transitū qꝛ nō morat̄ usqꝫquo ꝑfocet: ⁊ accit ex illo ei
qꝺ accit qū strigunt̄ due uene apopl'ice ex casu sensus
⁊ motus. Nā qū illi simꝉe accit ex cā ꝑmitiua efficit qꝺ ē
simile illi actioni. ¶ Hec ergo st̄ spēs apoplexie ⁊ cau
se ipsius. Sed fortasse qn̄ꝫ dicunt apopl'iā ⁊ significant
ꝑ eā palysiꝫ cōem āboꝝ lateꝝ ⁊ si sint mēbra corporis sa
na. Et qn̄ꝫ dn̄t mollificatiōm ꝑtis apopl'iā illius ꝑtis.
Et illud quiꝺ in ꝫmonibꝰ Hip. iā peruenit. Aliqn̄ aūt
accit ut hō apopl'iā incurrat ⁊ non sit dīa inter ipm ⁊
mortuū ⁊ nō aꝑpeat in ipso aliqd anhelitus: deinde re
uiuiscit ⁊ sanat̄. Et nos plurimos eoꝝ uidimꝰ quoꝝ di
spō h̄ erat ⁊ in istis quiꝺ anhelitus nō aꝑpet: Sed ipo
rū pulsus nō integre cadit. Et uꝛ ꝙ calor īnatus ī eis
nō nehemēter indiget eūone ⁊ expulsiōe uaporis fumosi
a se anhelitu magno ꝓꝑ illud qꝺ accit ei ex frigore: ⁊ ꝓ
pter hoc uolūt ut tardet̄ sepultura ābigui ex mortuis:
donec ꝑpendat̄ eꝰ dispō. ⁊ nꝫ sit minꝰ septuaginta duabꝰ
horis. ¶ Apopl'ia uō resoluit̄ ꝫm plurimū ad ꝑalysiꝫ
Et illud iō qm̄ qū nā deficit ab expulsione materiei ex
utrisqꝫ lateribꝰ simul expellit eā ad unū duoꝝ lateꝝ qꝺ
magis est susceptibile egritudis ⁊ qꝺ eoꝝ est debilius ⁊
facit ipsā penetrare in uacuitatibꝰ meatuū elongādo eā
a cerebro ⁊ uentriculis ipsius significat uō ꝙ oppilatō
in apopl'ia ꝯꝑhendit suꝑ uentriculos qm̄ si esset in uen
triculo posteriore solūmō nō oporteret ut ociositas sen
sus eēt in an̄riore ꝑte capitis: ¶ Hip. uō inqt cui accit
dū est sanus dolor repente in capite suo: deide incurrit
apopl'iā tunc ipse morit̄ an̄ septimū diē nisi accidat ei
febris ⁊ sit spes ut cū ea resoluat̄ suꝑfluitas. ¶ Et sci
as ꝙ pl'imū accit apopl'ia hn̄tibꝰ etates ⁊ corpora ⁊ re
gimina hūida ꝓpe qū est ibi cū humiditate frigus. Si āt
accit cū cal'itate ꝯplōnis ⁊ siccitate ipsius tunc res est ꝓ
ua. Egritudo ei ꝯria ꝯplōni nō accit nisi ꝓꝑ magnam
cām. Et ꝯplo quiꝺ ab hoc elōgata est ut eā tolleret. A
popl'ia uō raro accit a cal'itate. Qū āt dilatat̄ mā ꝑaly
sis in utrisqꝫ lateribꝰ ꝑuenit apopl'ia sicut qū ꝯstringit̄
mā apopl'ie ad latus unū accit ꝑalysis: pl'imū uō cāe a
popl'ie existit in āhobꝰ uētriculis posterioribus. Qūqꝫ
cū apopl'ia fuerit febris tunc illic erit aꝑa ꝫm pl'imuꝫ.
¶ Illi uō q̇ plurimū utunt̄ phlebotomia ꝓꝑ mꝉicum

sanguinē suū ⁊ multitudie quiđ phl'ia iuuat: sed in fine
deficiūt qm̄ incidūt apopl'iā ⁊ silia ei. ¶ Prepatio uō
apoplie pᷓodice cū acceptione medicinaꝝ cal'aꝝ est festi
natio faciens humores tardos uelociter moueri: pᷓiodo
rū āt apopl'ie iudiciū iā diximꝰ: inde ergo legatur.

¶ De signis. C. xiij.

Differentia inter apopl'iā ⁊ subet est ꝙ apopleti
cus clamat ⁊ eꝰ anhelitū nocumētū ingredi: sed
subet patiens nocumētū nō est ita. ⁊ hn̄s subet gradatiꝫ
ꝓcedit de sōno grauī ad subet: apopletico uō accit illđ
subito. Apoplexiā ꝑterea antecedunt soda ⁊ inflatio gui
deꝫ ⁊ uertigo ⁊ scotomia ⁊ tenebrositas uisus ⁊ tīmor
in toto corpore ⁊ stridor dentiū in sōno ⁊ grauitas ⁊ pi
gritia. Et multotiens quiđ est eꝰ urina uaporosa ⁊ nigᵃ
⁊ in ipso est sedimē serinū ⁊ furfureū. ¶ Illā uō que ē
a qualibꝫ ꝑcussiōe aut casu: aut cōitate m̄bri cognosces
ex ꝑncipijs que tibi iterata sᷓ. ¶ Que āt ē ex epate nō
euāt a se. ꝑcedente signa que diximꝰ in apatibꝰ. ¶ Et
illā quiđ que est ex sanguine significāt signa sanguinis ꝑ
dicta multis uicibus. Et est facies rubea ⁊ oculi rubei
ualde ⁊ guideꝫ: ⁊ uene ceruicis sᷓ extense ⁊ plene: ⁊ spa
tiū phl'omie est elongatū ⁊ fuit antecedens receptio eꝰ qđ
generat sanguinē. ¶ Illā uō que ex phl'ate ē significāt
color ⁊ forma oculi ⁊ humorositas nariū ⁊ aliqua que
dicta sᷓ. ¶ Qū ergo seni acciderit uertigo cōcomitans
iterata: tunc illud nūtiat apopl'iā. ¶ De cura. C. xiiij.

Cura quiđ eꝰ que facta est ex lesione extrinseca ē
ꝫgim̄ illiꝰ cāe ꝑmitiue. Et illiꝰ q̄ fit ex cōitate ē ī
gimē m̄bri cui cōicat cū eo qđ ꝑterijt tibi i cāone ⁊ ꝑte
rijt tibi i capl'is alijs. ¶ Regim̄ ꝟo illius q̄ fit ex sangui
ne est phl'omia in hora illa ⁊ emissio multi sanguinis.
Sanat ei in dispōne. ⁊ post phlebotomiā tunc clisteriza
cū eo qđ sciuisti de clisteribꝰ: ut depoāt mā a capite. ⁊
subtilia regimeꝫ ipsius. ⁊ sis ꝯtentus in ea iuleb ⁊ aqua
ordei subtili ⁊ aq̄ casei ⁊ fac ip̄m olfacere qđ ꝯfortat ce
rebꝝ ⁊ nō calefacit cū eo qđ docui te. ¶ Si cuꝫ ea ꝟo
que facta est ex phl'ate inueniunt signa sanguis phlebo
tomet ēt: deinde clisterizet cū clisteribus fortibus ⁊ sup
ponātur collyria fortia in q̇bus ponunt gūme ⁊ fel bo
uinū: postea bibat qđ soluit si in ipso ꝑtransit ex pilulis
in quaꝝ potu hꝫ fiducia sicut pilule de euforbio. ¶ Et
fiant pꝰ illud super caput ipsius ⁊ m̄bra uaporationes
calefacientes ⁊ ēbroce facte ex aq̇s in quibus cocte sūt
herbe calefacientes sicut anetū ⁊ sccba ⁊ amaracū ⁊ fo
lia citri ⁊ calam̄tū ⁊ albasce ⁊ isopus ⁊ melilotū ⁊ ori
ganū ⁊ abrotanū. Et cū oleis in quibꝰ sit uirtus calefa
ciens sicut est oleū de ruta ⁊ sit iā dissolutū in ipso pire
trū ⁊ castoreū ⁊ oppoponacū ⁊ galbanū ⁊ inunge totū
corpꝰ ipsius ex oleo in quo sit sulfur. Si āt uaporatōes
fuerit ex gariofilis ⁊ albel ⁊ mace ⁊ nuce muscbata ⁊ a
coro erit rectū. Et fricent pedes eꝰ cū oleo cal'o calefa
cto ⁊ aqua cal'a ⁊ inungant spondiles ex figia ⁊ eufor
bio. ⁊ pone sup ꝑncipiū nuche sinapi ⁊ serapinū ⁊ casto
reū ⁊ euforbiū. Et ex oleis quiđ que sᷓ eis bona: sᷓ ole
um cucumeris asinini ⁊ oleū rute ⁊ oleū sq̄lliticū factuꝫ
ex oleo antiquo: aut in quo sit infusa ꝓꝓ humectationeꝫ
xl. diebꝰ: aut in quo sit cocta. Ita ut sumant olei kist. i.
⁊ sq̄lle. ʒ. ij. in quo coquat adeo ut dissoluat. Et sic o
leū de piretro ꝭm utrosq̄ modos ꝑdictos. Et rectius
quiđ est ut qđcunq̄ sit oleū qđ eis admistras inspisses
cū cera donec stet ut adhereat: ⁊ oꝫ quiđ ut incipias a
debiliore unctionū si ꝯfert: ⁊ si nō adde ⁊ ꝑmuta te ad
illud qđ est fortius. Et nō est malū post euōnē ipsiꝰ cuꝫ
clisteribꝰ ⁊ filibus ut naribus ipsius aliq̇d approximet
⁊ ꝓꝑe ꝯdisi ⁊ caputpurgia fortia ⁊ olea cōfortatiua ⁊ i
gnitū ferrū ⁊ oppone ip̄m capiti ipsius ⁊ ut capiti ipsiꝰ
ēpl'm apponat ex ēpl'is resoluentibus q̄ sciuisti. ¶ Et
si est possibile fac eū uomere cū pēna imissa gutturi ipsi
us illinita oleo de lilio aut oleo simplici. Et ꝓꝑe qū exi
stimat ꝙ in stō aut in ore ipsius sit repl'o ⁊ iā ꝑcessit cā
sacietas nauseatiua a cibo: ꝯfeīt ei hec ei uehem̄ter. Et
in uomitu quiđ aliud existit iuuamētū. Nā nausea ⁊ uo
luntas uom̄di calefaciunt caput eꝰ qui hꝫ apopl'iā fiaꝫ ⁊
humidā. Et oꝫ quiđ ut ipsius uētositates ꝯsoluas cū eo
qđ eas educit: qm̄ cū hᵒ inuenit alleuiatiōꝫ. ¶ Et qn̄ꝫ
incipit ad hoc ut pila in ore eꝰ pōat cꝰ antecessit rememo
ratio ut nō destruant dentes ipsius adinuicē. ¶ Et oꝫ
ut qū paꝝ euomunt in potu sumāt olei de kerua deco
cti cū ruta oī die. ʒ. ij. cū aq̄ de radicibꝰ ⁊ gradati proce
dat donec bibat quaq̄ die. ʒ. v. ¶ Et si possibile est pꝰ
euōnē sumāt q̄ntitatē bōdacate unius ex tyriaca ⁊ mi
thridato ⁊ ex scelite ⁊ alaurabele ⁊ saggenee ⁊ que sᷓ si
milia illis. Et de simplicibꝰ castorei auꝫ. i. cū aqua mell'
⁊ oxymelle ēt mellino qū bibī bakila una. Potus āt eo
rū sᷓ aqua mell'is pura aut cū alefeniati ꝭm necitatem.
¶ Et qū uideris alleuiatiōm fac gargarismata ⁊ ster
nutationes ⁊ pone uentosas super collū ⁊ nuchā cū ici
sione aut sine incisionē ꝭꝫ cās materiei ⁊ adhibe eis cās
ꝯualescetiū iarmatu: deide fac eos balneari pꝰ tres heb
dōdas ⁊ unge eos in die balnei cū oleis calefacientibꝰ.
Et ex gargarismatibꝰ quiđ eis ꝯferentibꝰ pꝰ purgatiōm
ūl'em est decoctio isopi ⁊ albasce ⁊ calam̄ti ⁊ origani ⁊
his similiū in aceto cui admiscet mel ⁊ ēt aqua i qua e
lixant piretꝝ ⁊ staphisagria ⁊ baurac ⁊ rose ⁊ sumac ⁊
terant ⁊ cōmisceātur ⁊ fiant ex eis collyria: deinde ad
mistrent masticationes ex eis: aut gargarismata in đco
ctione isopi cū mastice. ¶ Et ex eis q̇dē que illi iuuati
ua sᷓ qū fiunt sicut illud sᷓ piper longū ⁊ piper nigrū ⁊
sinapis ⁊ calam̄tū. Et ex eis que masticātur sᷓ calamē
tū ⁊ staphisagria ⁊ piper ⁊ amaracū ⁊ sinapis sigillati ⁊
ꝯiuncti ⁊ ꝑmiscet eis sicut rosa ⁊ sumac si necium est. ⁊
acorus est ex eis que iuuāt in hoc cᵒ ⁊ ꝯfortat eꝰ ipssioꝫ
Et ꝯfert eis inunctio cū oleis cal'is ꝯfortātibꝰ spūm qui
est in neruis ⁊ subām neruoꝝ resoluentibꝰ supfluitates
in quibꝰ nō est labor sicut est oleū de lilio: ⁊ pꝰ ip̄m ole
um amaricinū ⁊ oleū camemillinū ⁊ anetinū ⁊ oleuꝫ de
sq̄nanto ⁊ ꝓꝑe sup caput. ip̄m ei est in quo fiducia hn̄da
est in re capitis ⁊ ꝓꝑe postq̄ iā assumpsit uirtutē isopi
⁊ origani ⁊ calam̄ti ⁊ albasce ⁊ sil'ii. ¶ Cibi āt hn̄tiuꝫ
apopl'iā sᷓ subtiliores cibis hn̄tiū epilepsiā: ⁊ rectius q̇
dē est ut sis ꝯtentus in eis in matutis pane solo. Et pa
nis quiđ cū ficubus siccis est bonus eis. Et potus sup
cibū est ex rebus magis nocitiuis eis. Qū āt uolūtas
adest ut cenent nō est malū si an̄ ipsā ꝑmittas exercitiū
leue ⁊ moueāt m̄bra laxata motu aliquo. Et qū aliq̇d
sumunt nō dormiāt sup ip̄m uelociter: sed expectent ali
q̄ntulū donec descendat ⁊ digerat digōne aliqua nec ēt
plurimū uigilent. Illud ei iuuat cerebꝝ ⁊ resoluit ex ci
bis uaporē nō digestū ꝓhibentē digōnē. ¶ Quidā ꝟo
dicunt eis esse bonū origanū cū lentibꝰ ⁊ uue passe ⁊ a
migdale ⁊ ficus sᷓ ex fructibꝰ ꝯuenientibꝰ eis. ¶ Vinū
āt nouū uō est ꝯueniens eis ꝓꝓ illud qđ in eo est de sup
fluitatibꝰ. ⁊ antiquū ꝓꝓ illud quiđ in eo est de uelocitate
penetratiōis ad cerebꝝ ⁊ declinatiōis eiꝰ. Sed magis
ꝯueniens uinū est eis illud qđ est inter utrunq̄. Qū a
popleticꝰ febricitat fac morā in re ipsiꝰ dōec discoopiat

fortasse enim est crisis. ¶ Sitq3 mora usq3 ad septua
ginta duas horas. Si autem ita non est: sed febris est
propter apostema ⁊ putredinem tunc est mortiferum.
¶ Et scias q apoplia et palysis ꝯstringunt meat⁹ cibi
quare non sunt medicine facientes euacuationem eua
cuantes ex materia faciente ipsas proprie.

¶ Dictio sa de egritudinib⁹ neruoꝝ que ē tractat⁹.i.
¶ C.i. de egritudinib⁹ neruorum.

N Eruoꝝ quidẽ ipsoꝝ regimē ⁊ diuisiōm ⁊ fi
gurā ⁊ anatomiā ⁊ nām iā sciuisti. ¶ De e
gritudinib⁹ vero ipsoꝝ scias q sᷓ tres egritu
dinū spēs. s. ꝯplonalis instᷓalis ⁊ solutō sin
gularitatis. Et appet quidẽ lesio in opationib⁹ suis nāli
bus ⁊ sensibilibus ⁊ motiuis. Motus vero laboriosi i fa
ciendo egritudines neruoꝝ introitū magnū hn̄t supra il
lud qđ in alijs est. Ipsi nāq3 sᷓ instᷓa mot⁹. laboriosi vero
motus sᷓ sicut extēsio cū fune ⁊ eleuatio rei grauiſ. Et
oē in quo est extēsio ⁊ expssio ⁊ ꝯctio. ¶ Significatōes
āt in dispōnibus eoꝝ sumes in oparationibus sensus ⁊
motus ⁊ ex tactu ⁊ lenitate ⁊ duritie ⁊ ex cōitate cerebri
⁊ spondiliū cū eis: ⁊ ex doloribus ⁊ materijs que sᷓ p
prie neruis. Et plima qdē signa qbus puenit ad cogni
tiōz dispōnū cerebri sᷓ ex nocumēto opationū ⁊ ex tactu
¶ Qn̄ āt dubitatᷓ de aliqua egritudinū neruoꝝ an sit
hūida an sicca ꝯsideretᷓ qn̄ ipsa accit. Nā si subito accit
nō est dubitatio qn ipsa sit humida. Et ēt ex hoc q mē
brū unctiōm deficat. Nā si ipsa uelociter exiccat nō est
dubitatio qn ipsa sit sicca qū mēbꝝ nō sit calefactū cale
factione extranea. Exercitiū uō p⁹ purgatiōz melius ē
illud qđ pmutat ꝯplonē. Et unicuiq3 mēbro sm se ip3.
Et oz qdē ut a faciliori incipias ⁊ gradati pueniās ad
illud in quo sit uirtus eqlis. ¶ Modus uō cure i pur
gatiōe neruoꝝ ⁊ pmutatiōe ꝯplonis eoꝝ est qm̄ plimū
e⁹ qđ est necium euare ab eis vlᷓ ex materijs nō est nisi
ex fᷓis. Et euantia qdē eos sᷓ medicine fortes sicut pul
pa colloqntide ⁊ helleborus ⁊ ppe al. qū uomit⁹ fit eo
⁊ euforbiū ⁊ allasaiz ⁊ serapinū ⁊ reliq gūme fortes: ⁊
hiere magne ⁊ fortes ⁊ ex subtilibus q eos euant sunt
balneū siccū ⁊ exercitiū tēperatū. ¶ Ipsoꝝ uō ꝯplonē
permutātia sᷓ ea que dicta sᷓ in c° de cerebro ⁊ ppe ea i
qbus est unctuositas ⁊ est oleū unctuosum ⁊ qū adipes
admistras sint adipes lupoꝝ. Feces quoq3 oleoꝝ caloꝝ
sicut fex olei oliuaꝝ ⁊ fex olei de lino sᷓ ꝯuenientes egri
tudinibus neruoꝝ fᷓis ⁊ cōgruentes duritiei ipsoꝝ ⁊ o
leū de costo ⁊ oleū de andacoca sᷓ uehemētis ppetatis
cū neruis: deinde ēbroce ⁊ expssiōes sm ꝯplones eorū
Uerūtn̄ oz ut ipsa sint in rectificatiōe ꝯplonis neruorū
fortiora ualde ⁊ ut ad penetrandū talr ppareñt qten⁹
ꝯsequantᷓ resolutiōm. corporis ⁊ poroꝝ apertiōz fortiᷓ
Et scias q intentio in curādis plurib⁹ neruoꝝ egritudi
nibus est intentio posterioris ptis capitis nisi que in fa
cie sᷓ. Deinde p⁹ illud extendatᷓ neruus q mouet illud
mēbꝝ c⁹ infirmus est neruus. Et neruis quidẽ nocēt res
quedā ⁊ iuuantᷓ a rebus quibusdā quaꝝ multotiens re
memoraturi sumus. Quaꝝ quedā sᷓ in tabulis medici
naꝝ singulariū. Et illud qđ nō attendī nisi i dispōib⁹ ⁊
egritudinibus suis que sᷓ eis magis ppe. ¶ Res itaq3
neruos ꝯfortantes ex eis que in potu sumuntᷓ sᷓ acor⁹
nutritus ⁊ castoreū ⁊ grana pini magna ⁊ cerebꝝ lepo
ris assatū ⁊ sticados ppe. Cuius qdē potio sit oī die pō
dus. ʒ. i. i pilulis redactū aut cū sirupo mellino: ⁊ iuuāt
eos exercitiū tēperatū ⁊ olea cala. ¶ Res uō neruis
nocentes sᷓ coitus plimus superfluus ⁊ sōnus super re
pletiōz ⁊ potus aque fᷓe ꝯgelate ⁊ multa ebrietas ⁊ ui
nū plimū pp uehementiā mordicationis uini ⁊ resoluti
onē ⁊ acetositatē infᷓantē cū hoc. Et ledit eos oē aceto
su3 ⁊ stipticū ⁊ infᷓatiuū in potentia. ⁊ phlomia pluria
eis nocet. ¶ Et nos quidẽ in hoc tractatu rememorari
uolum⁹ egritudines neruoꝝ ꝯplonales ⁊ oppilatiuas.
Ipsoꝝ uō apata ⁊ ulcera tardabim⁹ usq3 ad libꝝ q seqᷓ
libꝝ hunc. ¶ Et scias q aqua fᷓa nocet neruis ppea
q facit eos deficere a digōne hūiditatū que sᷓ in eis qᷓ
in hūore indigestū permutant. Et scias q agaric⁹ ꝯfor
tat neruos calefaciendo ⁊ purgando.

¶ Capitulum. ij. de paralysi ⁊ mollificatione.

P Aralysis qn̄z dī smone absoluto: ⁊ qn̄z dī smo
ne ppo: dictio uō palysis sm intentiōz absolutā
significat illud qđ significat mollificatio in quocūq3 mē
bro fit. Paralysis uō ppa est illud qđ de mollificatiōe
est cōe uni duaꝝ ptiū corporis in lōgitudine. ¶ Alia
ei est in pte incipiendo a ceruice. Et sᷓ facies ⁊ caput si
mul sana. Alia est que in tota pte currit a pede lingua
uō arabica palysis significat hāc intentiōz: palysis eim
qn̄z inuitᷓ in lingua ipsoꝝ ad ptē ⁊ medietatē. ¶ Qn̄q3
palysis accipitᷓ cū intentiōe mollificatiōis absolute tūc
cū ea est illud qđ cōicat utrisq3 laterib⁹ sitᷓ exceptis mē
bris capitis qbus si cōicaret esset apoplia sicut ex ea
qđ uni digito ppū est. ¶ Et scitū est q destructio sensꝰ
⁊ motus fit qm̄ spūs sensibilis aut motiuus: aut retinetᷓ
a penetratiōe ad mēbra: aut penetrat. Sed mēbra nō su
scipiunt e⁹ ipressiōz pp ꝯplonis corruptiōm. ¶ Cōplo
āt corrupta aut est cala aut est fᷓa aut hūida aut sicca.
¶ Et uī qdē q calin nō phibet ipressiōz sensus in eis
dū nō ꝯsequitᷓ finē quēadmodū uides in hn̄tibus exte
nuatiōm ⁊ ethicis. In ipsis ei cū calitate eoꝝ nō destru
itᷓ motus ipsoꝝ: ⁊ siccum ēt ppinqū est iudicio ipsius.
Cōplo uō q prohibet a sensu ⁊ motu sm plurimū ē fᷓa
⁊ hūida: ⁊ illud quidẽ nō est lōginqū. Fᷓm ei ꝯriū est spi
ritui ⁊ nocet ei ⁊ nō est lōgiqū qū humiditas faciat mē
bꝝ ppatū stupefactiōi. ¶ Ex cāis ei destructiōis mot⁹
sᷓ fᷓitas ⁊ hūiditas absq3 mā. uerūtn̄ illud ē ex eis quib⁹
succurrere ē facile cū calefactiōe. Et ē sicut illud qđ n̄
cōicat plurime pti corporis: aut uni lateri ipsius absq3
latere alio. Immo si necium fuerit accidet uni mēbro cā
illius sm pportiōz ut sit palysis ⁊ mollificatio plurima
que fit pp retentiōz spūs. ¶ Cā uō retentionis ē oppi
latio: aut sepatio poroꝝ ⁊ trāsituū pducentiū ad mēbra
cū sectiōe. Oppilatio āt aut ē sm semitā rei aggregātis
ābas res ⁊ ē apa: ⁊ tunc ē cā mollificatiōis ⁊ palysᷓ fa
ciens abscisiōm spūs a mēbris ꝯctio poroꝝ aut repletō
aut apa: aut solutio singularitatis. Poroꝝ āt ꝯctio qn̄z
accit pp ligaturā ligātis exterius que ē ex eis q possibi
le est remoueri: ⁊ ē mollificatio illa ⁊ destructio sensus
⁊ motus res accidentalis q īmouetᷓ qū īsoluitᷓ ligatura
Et qn̄z fit ex ꝯpressione uehemēti sicut accit apud pcu
siōz aut casum. ¶ Et sicut accit qū declināt spōdiles
⁊ rūpūtᷓ ad unū duoꝝ lateꝝ dextꝝ aut sinistꝝ ⁊ ꝯprimūt
neruos exeūtes a se in pte illa: aut ad interiora: aut ad
posteriora. Sed ad an̄riora ⁊ posteriora accit ex eis tē
sio nō coarctatio: qm̄ occursus spondiliū duob⁹ lateri
bus an̄ ⁊ retro nō sᷓ sup exitū neruoꝝ sm q sciuisti: ⁊
exitus neruoꝝ sm q sciuisti nō est nisi ex duab⁹ ptibus
an̄teriore ⁊ posteriore. ¶ Et qn̄z ꝯhuntᷓ pp grossitudi
nē subē mēbri. ¶ Replo uō oppilatiua est ex materijs
hūidis currentib⁹ quib⁹ mēbꝝ humectatᷓ. Et currunt in
uacuitates oīum mēbroꝝ: aut stant in pncipijs mēbroꝝ:

aut ramis neruoꝝ. ¶ Et qñ fit in uia spūs currentis
ex eis. ¶ Apa uō qñ accidit in origibus neruoꝝ ⁊ ra
mis ipsoꝝ ⁊ oppilat trāsitus. Incisio āt que neruis ac
cidit que in longitudine ē nō nocet sensui ⁊ motui ⁊ q̄
est i latitudie ꝓhibet sensū ⁊ motū a mēbris que imbibū
tur ex meatibus qui sīt ꝯtinui inter ipsa ⁊ uillū tunc inci
sum. Et scias ꝙ nucha filīs est cerebro in dispōnib⁹ suis
ad duas diuisiões: licet sensus eas non discernat. Quō
enī nō erit ita illō qū ꝓcedat etiā a duabus diuisionib⁹
cerebri: nō ergo elōgat quin ꝫuct naturā vni⁹ duorū la
terū purgādo ⁊ expellat materiā ad latus qō est ōbilius
⁊ qō est magis susceptibile materiei p̊muz ⁊ cui accidit
ꝑcussio ⁊ ictus ⁊ ad qō expellit suꝑfluitas lateris cere
bri qō ipz sequit. Et nō est mirādū si egritudo sit prop̊
a uni lateri absq3 alio latere. Natura eni precepto sui
creatoris iā discernit qō est subtilius hic. Et tu q̊dez re
cordare huius ex p̊ncipijs que tibi ōdimus i libro p̊mo
Et scias ꝙ multotiens expellit mā hūida ad extremita
tes ꝓpter dominiū caliditatis i corpore: aut motu su
bito extiore: aut pauoꝛ: aut ira aut delitijs: aut angustia
Et scias ꝙ qū lesio ⁊ materie que faciūt palysiz sunt in
vno latere uētriculorum cerebri cōicat lateri corporis
toti ⁊ lateri faciei cuz eo. Et simil'r si sunt in meatibus
lateris unius quēadmodū si essent i duobus lateribus
uentriculorum cerebri: aut in meatibus esset apoplexia
¶ Si aūt sunt apō originē nuche corpus totū esset pa
lyticū p̄ter mēbra faciei. Et qñ accidit cū hoc stupor i
cute capitis si ꝓhibet trāsitus sensus quoniā cuti capi
tis adueniūt nerui sensibiles ex ceruice q̄nadmodū oñdi
mus. Si aūt sūt in latere origīs nuche cōicat lateri toti
excepta facie: ꝙ si sūt descēdētes ab origine sumezgēdo
aut in latere vno mollificatur ⁊ palyticū fit qō sequit
illō ex mēbris quoꝝ nerui sunt ex vno: ꝙ si nō fuert ex
nucha imo ex neruis mollificat qō est ꝓpriū illi neruo
siue sit in toto neruo: aut in medietate eius: aut in parte
eius mollificat: quod mouet illud qō seq̊t ipm ꝓpter
illō qō uenit ad ipm de illo leso ꝓpter materiaz ⁊ resolu
tiōez singl'aris: aut apa. ¶ Paralys̄ uero q̊dā ē que est
cris̄ colice ⁊ ml'totiēs remanet cū ea sēsus qm̄ materia
est cū ea i neruis motus ⁊ nō sensus. ¶ Naz quidā āti
quoꝝ dixerūt ꝙ qū colica aliquibus ānis cōicat iterficit
plurimos. ¶ Et qui euadit euadit cū palysi euēiēti ei
quasi eiz natura expellit illā materiā que est adueniēs
neruis ⁊ reducit eā ad exteriora ⁊ eēt maximū ut cū su
dore denūtiaret. ¶ Retinet ergo i neruis ⁊ facit paly
siz. Et ml'totiēs q̊dē accidit ut i hac sit affirmatō sēsus
cū dispositiōe sua. ¶ Et est palys̄ que ē cris̄ in egritu
dinibus acutis qua ꝑmutat materia ad neruos. ¶ Et
illō quidē est qū natura nō pōt ꝓpt̄ etatē aut debilitatē
integre euacuare: quaꝛ remāet residuū materieꝝ i ptib⁹
cerebri: ⁊ remanet post statū soda ⁊ grauitas capitis.
¶ Deide expellit ipam natura expulsiōe grauitatis ñ
expulsiōe euacuatiōis itegre quare accidit palys̄ ⁊ simi
lia. Et palys̄ quidez plurimū accidit i fortitudie frigo
ris hyemis. Et qñ accidit i regiōib⁹ meridiōalib⁹ eis
qui iā ꝑuenerūt ad ānos. l. ⁊ ultra ꝫm semita fluxuū ex
pulsoꝝ ex capitib⁹ eoꝝ ꝓpt̄ea ꝙ meridional' uēt⁹ pluri
mū replet caput. Paralytici āt pulsus ē debil' tard⁹ ⁊
rarus: Nā qū egritudo frāgit uirtutē ōbilitat pulsus ⁊

fit frequēs ⁊ eueniūt uicissitudies sine ordie. ¶ Et uria
ꝫm plīm fit in eis alba. Et qñ fit in eis ualō rubea ꝓpt̄
ōbilitatem renū in discernēdo saguiez ab aquositate aut
ōbilitatē uenaꝝ ab attractiōe sāguis: aut ꝑꝑ dolorē qui
fortasse ē cū eis: aut ꝓpt̄ egritudiez eis aliā ꝓpinquaz.
¶ Et qñ accit ut sit latus sanū palysis inflāmatuz ac
si esset in igne. Et alteꝝ palyticū ꝫm ac si esset in niue.
Et sīt pulsus duoꝝ lateꝝ diuersi. Est eni pulsus lateris
ꝫi deiectus ad hoc ꝙ iudicia e⁹ ꝫa cogunt ipm: ⁊ qñ ꝑ
uenit ad hoc ut oculus minoret. ¶ Et qōcunq3 mēbro
rū mollificatoꝝ ⁊ palyticoꝝ ꝫz colorē reliq̄ corporis exi
stens nō minorat nz extenuat est de quo maior bñda ē
fiducia q̄ illud qō ē diuersum ab hoc. Ad palysin p̄te
ꝛa fit mutatō ex epilepsia ⁊ apopl'ia ⁊ colica. Et ex ꝑfo
catiōe matricis ⁊ febribus tp̄ralib⁹ ꝫm semitā cris̄. Et
palysis eueniēs a remotiōe spōdiliū mortifera ē ꝫm plu
rimū. Et illa que est ab ictu nō ꝯbēte neruos uehemen
ter qñ sanat. Si āt superfluat nō est spes ut sanet. In
illa āt in qua ē spes oz incipe a phl'omia. Et iā q̊dē di
ximus qual'r dilatet mā palysis ad apopl'iā ⁊ ecōueso
¶ C. iij. de signis.

Llā āt que ē a tortuositate: aut cāu: aut ꝑcussio
ne: aut sectiōe cā significat: qñ tñ occultat cā in
sectiōe qū neruus ē ꝓfundus. Ipsā uō significat qr subi
to accit ⁊ nō ꝯfert ei regim̄. Que āt curā recipit ē ea q̄
nō est a sectiōe: sed ē cū apate ⁊ filib⁹. ¶ Et si ē cū apa
te calō tunc extēsio ⁊ dolor ⁊ febris significāt eā. Et si
est ab apate duro significat ipsā tactus ⁊ ꝯsideratio sen
sibilis in neruis ⁊ dolor añcedēs. Nā ꝫm plurimū acci
dit per ipsā tortuositas aut apa cal'm. Si āt ē ab apate
fluxo tunc significatio ē difficilis: uerūtñ ꝫm quasdā di
spōnes nō eūat a dolore pauco ⁊ calītate ⁊ a febre leni
⁊ ab augm̄to doloris ⁊ e⁹ diminutiōe ꝫz motus ⁊ cibos
⁊ e⁹ euētus nō fit subito imo ꝫm dies. Et ex oīb⁹ istis e
ger sentit apud uolūtatē motus qi sit aliq̄d ꝓhibēs in il
lo eoō loco. ¶ Paralysiz āt hñs scām ab hūiditate ex
pāsa sentit cām expāsam in toto m̄bro palytico. Factā
uō a grossitudine neruoꝝ significat difficultas reuersio
nis m̄bri a ꝯctione qū laborat in ipso eger sic est ei pos
sibile: aut faciat illud alius ad dilatatiōz ⁊ mollificatiōz
⁊ nz sīt m̄bra leuia sicut in palysi absoluta. Et si mā est
cū sanguine significat eā guidez ⁊ uene ⁊ ocul'⁹ ⁊ repleti
o pulsus ⁊ significatiōes p̄dicte multotiēs. Si uō ē ex
hūiditate nuda significāt eā albedo ⁊ mollities multa.
¶ Et si fit successiōe colice ⁊ febriū acutaꝝ significāt e
am colica ⁊ febres acute. Et si est e⁹ cā malitia ꝯpl'onis
singularis ꝫe aut hūide nō accit subito nz sīt illic signa
alia ⁊ iudicat de ipso ꝑ tactū ⁊ ꝑ res agentes in mēbrū
Et dī ꝙ qū urina infantis ē uiridis nuntiat palysiz aut
spasmum. ¶ C. iiij. de cura.

Oportet ut sit intētio tua in egritudib⁹ neruorū
ꝟ. s. stupore ⁊ spasmo ⁊ tremore ⁊ palysi ⁊ saltu intētio
posterioris cerebri ⁊ nō ꝓperes in usu medicinaꝝ forti
um in pricipio rei. imo tarda usq3 ad quartū ⁊ septimū
ꝙ si egritudo fuerit fortis usq3 ad quartūdecimū. Et in
hac quiō hora sis ꝯtētus reb⁹ subtilib⁹ ex his q̄ leniunt
⁊ digerūt ⁊ soluunt ⁊ cū clisterib⁹ nō ē malū in hac ho
ra. Deinde p⁹ illud eūa cū eūonib⁹ fortibus. ¶ In regi
mine āt cibādi eos oz ut palytico in p̊mis qū appet sis
ꝯtentus aqua ordei ⁊ aq̄ mellis duob⁹ dieb⁹ aut trib⁹ si
tollerauerit uirtus usq3 ad quartūdecimū. Et si nō tol
lerauerit uirtus ciba eū carnib⁹ auiū leuib⁹. ⁊ stude ut
facias eū pati famē ⁊ ciba eū siccis cibis. Deinde fac e
um longā tollerare siti. In mensis uō ꝫis iuuat euz uti
medulla nucleoꝝ pini magne ꝓp̊e. Et scias ꝙ aq̄ meliō
est ei q̄ uinū. Uinū ei mās in neruis penetrare facit. ⁊
plurimū q̊dē ipsius qñ acesit in corporibus eoꝝ ⁊ fit

acetū. ¶ Acetū uō est ex reb⁹ que neruis sūt nocibilio
res. Illa aūt que est a tortuositate ⁊ coarctatione curat̄
cū eo qđ determinauim⁹ in c° tortuositatis ⁊ ꝯpressiōis
postea. Si aūt ē a ꝑcussiōe aut casu tunc eius cura ē praua
Eius tñ cura ſm oēm dispōnē ē ut ꝯsideret̄ an illa tor
tuositas euenire faciat aꝑa qū attrahat mām: ⁊ curetur
totū cū eo qđ ꝯuenit ei. Et oꝫ ut ponant̄ medicine ī cu
ra illius in quocūqꝫ loco acciderit sup loca ꝑcussionis ⁊
super pncipiū ex quo egrediunt̄ nerui mouētes mēbꝝ
ꝑalyticū: potio aūt medicinaꝝ super mēbꝝ ꝑalyticū ē ex e
is que nō afferūt iuuamētū de quo sit curandū. Et tibi q̄
dē inest cognoscere originē neruoꝝ ⁊ equale ē siue intē
tio in medicina sit ꝓhibitio aꝑatis: aut sit intentio in ea
mollificatio: aut sit intētō ī ipa calefactō ⁊ ꝑmutatio cō
plonis. Et fortasse necessariū erit pōcre iuxta mēbrū ꝑ
cussū ⁊ apostemosū incipiēs resolui vētosas extrahentes
sāguinē ab eo ad ꝑtē: aut ad illđ qđ apparet de corpore
Si aūt fuerit egritudo ipa ꝑalysis occulta fcā ꝓpt mol
lificatiōeꝫ neruoꝝ. Tūc illđ qđ est necessariū post regi
mē cōmune est cōitas materiei cū eo qđ descripsim⁹ ⁊
diffiniuim⁹ i euacuatōe ipaꝝ materieꝝ subtiliū sine addi
tiōe ⁊ diminutiōe. Et meliora quidē quib⁹ euacuātur
sūt pille đ euforbio ⁊ pille albicūestrē ⁊ pille đ scetaraꝫ
⁊ pille fetide ⁊ hiera hermetis ⁊ uoitus cū helleboro al
bo cū dispositiōe sua aut cū expssiōe rhaphani ī quo fit
uirtus eius. Et simil̄r reliq̄ uoitus cōferūt eis. Et qñqꝫ
fit supfluitas i hoc ⁊ i potu detur tyriaca pōdus unius
danich. Deide addat̄ paulati paulatim neqꝫ augeat̄ su
pra. ʒ. i. ⁊ qñqꝫ admiſtret̄ ei sisamū decorticatū. qñqꝫ ue
ro dāt̄ oxymel cū sua dispositiōe ⁊ oppoponacū cū sua
dispōe cū sirupo de melle. Et eius q̇dē potō sit q̄titas
bakilleō ⁊ cōfert eis. Et oꝫ quidē vt clisterizentur ene
matibus fortibus ⁊ collyria forcia supponat̄ ⁊ inclinēt̄
eoꝝ materie ad iferiora ⁊ ipoꝝ spōdiles inūgāt̄ ex oleis
fortibus. Et cōferūt eis vnctiōes calide ex oleis ⁊ ēpla
rubificātia quoꝝ rememoratio est iterata multis vicib⁹
⁊ ꝓprie qū desturit̄ sēsus. et radix quidē lilij ē ex medi
cis bōe rubificatōis fricādo cū ipa ſm modū inūgēdi.
eis ꝑterea ꝯfert positō vētosaꝝ sup capita lacertoꝝ abs
qꝫ incisiōe. Sed post eūonem ꝑptera q̄ calefacit lacer
tos: ⁊ fortasse necria erit icisio aliq̄. Et opꝫ ut uētose
stricta habeāt capita ⁊ suspēdāt̄ cū igne multo ⁊ suctio
ne forti ⁊ laboriosa ⁊ remoueātur uelociter. Qū ergo
uētose adhibēt̄ oꝫ ut sepatiꝫ pōant̄ sup loca plurima si
mollificatō est plurimū sepata: ⁊ si nō est plurima ponā
t̄ cōiunctiꝫ ⁊ utere sup ea post illđ pice ⁊ gūma pini. Et
administra sup ea empl̄a calida rubificātia sicut empl̄ꝫ
de farina git ⁊ lilio cū melle. Empl̄ꝫ quoqꝫ de sinapi est
ex eis que ipis cōferūt. Et tu q̇dē ꝑmuta omne qđ est
debile ad hoc ut rubificet ⁊ ut uesicet: ⁊ ēpl̄ꝫ đ sceitaraꝫ
maxime cōfert ꝑalysi iuuamē ⁊ est apud plurimos eo
ꝝ excusās a gūma rute agrestis ⁊ sinapi. Empl̄m quoqꝫ
de gūma rute siluestris est iuuans ⁊ ꝓprie cum nitro ⁊
sulfure ⁊ fricatō cum oleo ⁊ nitro ⁊ aqua sulfurea ⁊ aq̈
marina ⁊ ēbroce subtiliatiue ꝯfeīt. Qūqꝫ sensus ē debil̄
fortasse ēpl̄m forte nocet ⁊ ñ sentit illud ⁊ educit illud
ad lesionē ⁊ ulceratōem fortē. oꝫ ergo ut oī custodia ab
illo caueat̄ ⁊ ut ꝯsideret̄ dispō ipressiōis ēpl̄i. Nā si ru
bificat ⁊ iflat ⁊ cutē nōn ꝑtrāsit ⁊ sepat̄ ꝯpressiōe digito
rū subtili ⁊ albificat̄ loc⁹ e⁹ tūc ipressio nō ꝑtrāsiuit cu
tē. et si rubificatio est magis fixa ⁊ calitas magis appa
rēs tūc remoue. Modus uō cognoscēdi hoc est ut aufe
ras ēpl̄m oī hora ⁊ ꝯsideres dispōnē. Si ergo necessa

ria ē ablatio remoue. ⁊ si necria ē iteratio itera. ¶ Et
scias q̄ iflatio ex ꝯdisi i narib⁹ eoꝝ ualde ꝯfert. Et sil̄r q̄
sūt ei silia qm̄ purgāt cereb^m ⁊ ꝯuertūt mās faciētes egri
tudinē a ꝑte egritudinis. ⁊ uinū ātiqū paꝝ ualde ꝯfert e
gritudinibus neruoꝝ oibus. Plurimū uō ex eo sūptum
ē res nocibilior neruis. Et admiſtratio acori nutriti est
ex eis q̄ eos iuuāt. ⁊ sil̄r gradati ordinet̄ in potādo hie
ras ⁊ sint ꝑmiste cū aliquo qđ sit sicut castoreū donec ꝑ
ueniāt ad hoc ut ex inde ī potu sumāt pōdus. ʒ. vi. post
ʒ. i. Et sil̄r potus olei de kerua cū aqua de radicibus iu
uat ualde. Quidā uō hoīnū sūt q̇ ꝑalysim curāt dādo in
potu oī die auꝛ. i. ex hiera cū auꝛ. i. pipis ⁊ sanat̄. Et oꝫ
ut qū aliq̇d istoꝝ sumūt i potu nō potēt aquā ut ꝓlōget̄
e⁹ mora i stō: ⁊ fortasse morat̄ tota die: deiñ opat̄. qñqꝫ
uō sumūt i potu pipis aur. i. cū aur. i. castorei. Et illis
q̇dē nō ē aliq̇d ita ꝯferēs ut tyriaca ⁊ mithridatū ⁊ sce
lite ⁊ aliuēthei: assa quoqꝫ fetida uehementis iuuamēti ē
bibita l̄ linita ⁊ ꝓprie qū bis i die sumit̄ ⁊ ēt bōdaca ida:
¶ Qūqꝫ mēbrū redit ad se oꝫ ut ipm exercites p⁹ illđ
⁊ ꝯstrigas ⁊ dilates ipm ut ad itegrā redeat sanitatē. et
ipsi q̇dē qñqꝫ iuuāt̄ a se. ⁊ iuuāt̄ uocibus ⁊ locutōibus
altis ⁊ post euacuationes ⁊ iuuamenta ab eis quibus
utuntur iuuant̄ balneo lōgo sicco aut balneis ⁊ in fine
rei ⁊ post eūones ⁊ ubi necessariū ē soluere oꝫ ut ñ sint
resoluētia cū lenificatōe pura: sꝫ cū aliquātula stipticita
te. Quapp oꝫ ut resol̄o fiat cū aliq̄b⁹ q̄ sint ut anisū ⁊ si
gia ⁊ castoreū ⁊ sq̇nātū ⁊ q̄ sūt silia his ex cāis stipticis.
¶ Hñtes uō illā q̄ fcā ē post colicā iuuat medicamē fa
ctū ex nuce romana scriptū in atidotario: ⁊ iuuāt eos o
lea q̄ ñ sūt uiolēte ūtutis ⁊ multe ꝯpōnis: sꝫ sit sicut oleū
de lilio ⁊ oleū de duab⁹ spicis ⁊ oleū de narcisco ⁊ oleū
de oliuis ⁊ exꝑtū ē oleū de nuce idica ⁊ oleū đ narcisco
⁊ factū cū gūma alboti utreqꝫ simul acceptū iuuatiuū ē
sua ꝓprietate. ¶ Qñqꝫ uō iuuāt̄ pl̄es eoꝝ cū eis q̄ ifri
gidāt ⁊ ꝯfortāt ⁊ ꝓhibēt mām. Et qum medicāt̄ calidis
augmētat̄ egritudo. Et illud iō qm̄ mā subtilis dilatat̄
ꝑ ea plurimū. Qū uero mēbū ifrigidat̄ cōfortat̄ mēbū
a frigore ⁊ minorat̄ q̄titas materiei ⁊ ꝑuenit ad hoc ut
euanescat ⁊ nō opꝫ vt in eoꝝ calefactiōe ꝑueniat̄. Sed
est necessariū ut sint medicine cōfortate cū aliquibus q̄
sint sicut camemilla ⁊ melilotū ⁊ amaracū ⁊ mēta ⁊ cala
mētuꝫ ⁊ cōmisceant̄ eis allea ⁊ etiā illđ qđ aliq̇d infrigi
datiōis habeat sicut succus liquiritie ⁊ semē ēdiuie ⁊ re
liqua. Hec eniꝫ qū administrātur iuuāt ualde. ¶ Que
uero a sectiōe facta est curā nō habꝫ. ¶ Illa uero que
fcā est a cōplexiōe frigida cū calefaciētibꝫ notis curat̄.
Et illa cuius cā cōplexionis est potus aq̄ ml̄te frigide u
tat̄ balneo multo sicco. Et scias q̄ quādo aggregāt̄ ꝑa
lys ⁊ febris in aliquo tūc oxymel cū zuccaro rc est cō
uēiens medicamem in illa hora.

C. v. De spasmo.

Spasmus est egritudo neruosa qua mouēt̄ lacer
ti ad pricipia sua ⁊ inobedientes sunt in dilatati
ōe. Eoruꝫ itaqꝫ alij remanēt ſm suā dispositiōem ⁊ nō
dilatant̄: ⁊ alij eoꝝ facile redeūt ad dilatationē suam si
cut fit i oscitatiōe ⁊ singultu. ¶ Causa uero in ipo aut
est materia aut causa absqꝫ materia sicut caliditas ⁊ sic
citas. Et materia quidē spasmi ſm plurimū ē phl̄atica
⁊ qñꝫ ē mel̄ica ⁊ qñꝫ sāguinea ⁊ aliud ē i apātib⁹ lacer
toꝝ qū resoluit̄ mā faciēs aꝑa cū ulceꝛ uilli nerui ⁊ aug
mētat̄ i latitudie sua ⁊ minorat̄ a sua lōgitudic. Et mā
q̇dē ois spasmi mālis effectiua: aut ē ꝯprehendēs sꝫ la
certū totū: ⁊ illud ē qū spasm⁹ ē sine aꝑate: aut ē ꝯprehē
sa i loco uno quē reliq̄ ꝑtes sequūt̄ sicut fit a spasmo fcō

pp aſpa a mã effuſa pp ꝑcuſſiões aut abſciſſiõꝫ: aut ꝓpt̃
cãm aliã ex cãis ſpatis. Et nõ ẽ q̇dem lõginquũ q̇n ſit
ſpaſmꝰ eueniẽs a uẽtoſitate iſlatiua ſpſa. Ipſe ei ẽ ex eis
q̇ plurimũ accidũt ⁊ ĩmouẽt i hora. ¶ Spaſmꝰ ṽo mã
lis multotiẽs accit ſꝫ ſemitã ꝑmutatõnis materiei ſicut
accit i ſucceſſiõe ſinãcie ⁊ ſucceſſiõe pleureſ ⁊ ſucceſſio
ne ſirſen. Ex ſpaſmo ãt q̇ ſit pp ꝑuatõꝫ materiei ⁊ hũidi
tatis ⁊ dñiũ ſiccitatis accit ut ꝯhãt lõgitudo ⁊ latitudo
eq̃lr. Colligit̃ ergo ad ſeipſũ ſicut ẽ diſpõ corij poſiti in
ignẽ. ⁊ tu q̇dẽ ſcis diſpõnes cordaꝝ ẽe ꝙ ipſe elongant̃
i hyeme pp hũcctatõm ⁊ abbreuiãt̃ i eſtate pp deſiccati
onẽ ⁊ ſilr nerui. ⁊ qñꝫ ſit ſpaſmus q̇ ad mãm ñ ꝓportio
nat̃ eueniẽs cã rei ĩpediẽtis a qua nerui fugiunt ⁊ ꝯgre
gantur ad expellẽdũ ĩpaꝫ ⁊ cã illa aut ẽ dolor ex cã do
lorẽ faciẽte. ¶ Et multotiẽs ẽ ex hũore calido mordi
catiuo. Aut q̃litate uenenoſa ꝑueniente ad cerebꝝ ⁊ ad
neruos ſicut accidit ei quẽ pupugit ſcorpio ſꝫ neruos.
aut pp q̃litatẽ nõ uenenoſã ſicut qñ ſpaſmus accit ab in
ſꝫatõe uehemẽti ꝯgregãte neruũ ⁊ lacertũ ⁊ inſpiſſante ip
ſum ⁊ ꝯhit̃ ad caput ſuũ. ¶ Sicut ei mollificatio qñqꝫ
diuerſificat̃ i mẽbris ſm ꝑricipia mẽbroꝝ ⁊ ſilr ſpaſmꝰ ⁊
rõ i q̇bobus ẽ una in eo qꝺ ſit ſupra ceruicẽ ⁊ in anteri
ore ꝑte ⁊ poſteriore ⁊ in ꝑte q̇ eſt ſup̃ ceruicẽ. ¶ Spaſ
mi ãt ex repletõe humidi cã eſſentialis aut eſt ſꝫitas aut
hũiditas. ⁊ ſꝫitas adiuuat ſm ꝯgelatõꝫ ipſius ⁊ eꝰ groſſi
tiẽ qꝫ nõ ſit dilatatio aut ſiccitas ⁊ calitas iuuat ſupra
ꝯſecutõꝫ ꝑ reſolõnẽ huitatis. ¶ Mã ṽo faciẽs ſpaſmũ
nõ efficit ſpaſmũ ⁊ mollificat niſi pp ſuã groſſitudinem
⁊ qr nõ ẽ ingreſſa ſubã uilli ꝑuo ĩtroitu quo iuuet̃. Sꝫ
ẽ coarctata i foramibꝰ ⁊ ſic q̇dẽ ſpaſmꝰ ẽ epilepſia mem
bri: ſicut epilepſia ẽ ſpaſmꝰ corꝑis totius. Dr̃ia uero in
ter utrũqꝫ ẽ ⁊ communitas ⁊ proprietas. epſia ei pluri
mũ reſoluit̃ uelocit̃ ⁊ ſit cũ ꝑiodis. ¶ Reliq̃s ãt drĩas
ſcies ex ſpaſmo humido ꝑ illud qꝺ accidit lactẽtibꝰ ꝓpt̃
uicinitatẽ mãmille ⁊ hũectatõꝫ lactoſitatis i cordis ⁊ ꝯ
gelatõꝫ lactis i eis et qñ uẽtres ipſoꝝ ꝯſtrigũt̃ ⁊ in uigi
lijs ipſoꝝ ⁊ multitudinẽ fletꝰ ipſoꝝ: ⁊ ſpaſmãt̃ ẽt in febri
bus ſuis q̃uis ſint leues. ⁊ ulr infantibꝰ facilis ẽ caſus
in ſpaſmũ pp debilitatẽ uirtutis cerebroꝝ eoꝝ ⁊ mẽbro
rũ ipſoꝝ ⁊ lacertoꝝ eoꝝ: ⁊ ſit facilis eoꝝ exitꝰ ab ĩpo pp
fortitudinẽ uirtutũ epatũ ipſoꝝ ⁊ cordiũ eoꝝ. ⁊ qm̃ hu
mores eoꝝ ñ ſt̃ iobediẽtes uehemẽtis groſſitudinis. Et
pp hoc liberãt̃ a ſpaſmo ſicco uelocit̃ pp hũiditatẽ ꝯple
xionũ ſuaꝝ ⁊ hũiditatẽ cibi eoꝝ. In puberibꝰ ṽo non ẽ
facilis aliqua duaꝝ reꝝ qñ tñ qñꝫ accit ĩfantibꝰ ſpaſmꝰ
malus ſucceſſione febriũ acutaꝝ ⁊ cũ eo ſint ſigna q̇ dice
mus ex quo raro euadũt. Ille uero qui ſeptẽ trãſit an
nos nõ ſpaſmat̃ niſi pp febrẽ ualde prauã. ¶ Eſt p̃tea
ſpaſmꝰ qui accidit ꝓpter timorẽ ⁊ cauſas dilatatiuas
ſũmerſas ſubito: ⁊ faciũt ſequi lacertoſ motos ad prin
cipia ſua ſm ſuas formas: ⁊ ẽ ſpaſmꝰ qui cõtingit ꝓpt̃
ſuſtẽtatõꝫ ſeãm ſꝫ aliqꝺ mẽbroꝝ qꝺ ẽ ꝯctũ ad qꝺ ſit effu
ſio ⁊ retinet̃ i ipſo aliq̃tulũ ⁊ ſꝫ formã ꝯſtrictiõis ſue. ⁊
qñꝫ ẽ cũ eo accidẽs faciẽs illud: aut ſit ut ĩpꝫ ferat pon
dus graue: aut ſit ut obdormiſcat ſꝫ lectũ duꝝ: ⁊ hoc q̇ꝺ
ẽ ex eis q̇ ꝑ ſe remouẽt̃. et qñꝫ ẽ hic ſtupor aduẽiẽs mẽ
bro pp repletõm ex mã effuſa coarctãte ſpũꝫ motiuũ ⁊
ꝓhibẽte penetratõꝫ eꝰ: qꝫ ñ ẽ poẽ ut moueat ad dilata
tõꝫ faciẽdã: ⁊ qñ redit ṽtus ⁊ ꝯfortat̃ mã ſit dilatatio: ⁊
qñꝫ ſit ex extenſiõe illius ſilr. Et hoc q̇dẽ plimũ ſit poſt
ſõnũ apud excitatõꝫ qñ remanẽt mẽbra ꝯcta nec extẽdũ
tur ẽt qm̃ ſpũs i ſõno ſit grauior pigrior ⁊ nõ ſit aſſiduꝰ
in faciẽdo dilatatõꝫ pp declinatõꝫ ſuã ad iteriorẽ ꝑtẽ.

Spaſmus ãt ſiccus alius ẽ q̇ ſit ſucceſſiõe febriũ aduẽ
tiũ ⁊ ꝓprie i febribꝰ ſirſen: ⁊ ſucceſſiõe motuũ laborioſo
rũ corporaliũ ⁊ aĩaliũ eꝰ ſicut ſt̃ uigilie ⁊ ãguſtia ⁊ timõ
⁊ ille ẽ ex eis q̇bus ſit euaſio. ¶ Et ẽ alius ſpaſmꝰ q̇ ac
cidit in febribꝰ cũ hoc ⁊ nõ ẽ uehemẽter malus: ⁊ ẽ ille
q̇ ſit ꝑ ꝑea ꝙ ipſe faciũt currẽ aliqñ mãs in neruis ⁊ la
certis: ⁊ ꝓprie qñ corꝰ ẽ plenũ. ⁊ qñꝫ accidit illud in eis
pp cõitatẽ oris ſtõi ⁊ remouet ĩpm uomitꝰ. et talis q̃lis
ẽ iſte ſpaſmus ex febribꝰ ñ ẽ illius ꝑuitatis ⁊ malitie cꝰ ẽ
ille q̇ eſt in febribus tꝑalibꝰ in q̇bus deſiccãt̃ nerui ⁊ la
certiſſimo cerebꝝ ⁊ ꝯſumũt̃ humiditates innate ⁊ ſit ſpaſ
mus. Et plerũꝫ ẽ ex hoc cº q̇ ſit ⁊ deſtruit̃ uelociter. Et
cã in ipſo eſt ſiccitas cerebri pp debilitatẽ quã ſeq̇t̃ la
certoꝝ ſiccitas. Nã qñ mima cã deſiccatiua cerebro ad
uenit reducit ad ſe humiditates a neruis. Deinde cum
nã ſollicitat̃ ut cerebro huitatẽ acq̇rat ſufficientẽ rede
unt mẽbra ⁊ ſiũt obediẽtia dilatatõi cũ ꝑceptiõe. ⁊ qñqꝫ
accidit ex uehemẽtia frigoris. Multotiẽs eĩm accit ſpaſ
mus pp ſꝫiditatẽ cerebri ⁊ cõicãt ei lacerti. ⁊ ſpaſmꝰ q̇ꝺ
ĩpediẽs ẽ hꝰi factꝰ a ſiccitate. ⁊ ẽ ſpaſmꝰ cũ ſiccitate factꝰ
q̇ ẽ cũ ſpẽ ꝯgelatõis huitatis: ⁊ minorat̃ eꝰ q̃ñtitas ⁊ iſpiſ
ſat̃ uehemẽter qꝫ mẽbm ſpaſmat̃ ſicut accidit ex uehemẽtia
frigoris ⁊ ſicut accit ei q̇ bibit medicinas narcoticas ut
opiũ. ¶ Spaſmꝰ ṽo fcũs pp medicinas ẽ ſicut ſpaſma
tio potꝰ uini. Fit ei ſpaſmꝰ poſt ſolõnẽ pp ſiccitatẽ. Et ſit
ẽt ſpaſmꝰ añ ĩpaꝫ ꝓpt̃ ꝯrietatẽ ⁊ uenẽoſitatẽ eꝰ qꝫ nerui
uehemẽtẽ icurrũt leſionẽ cũ qua ꝯhunt̃. ¶ Et hꝰ q̇dem
generis ſt̃ ſpaſmꝰ eꝰ q̇ euomit hũorẽ q̇ ẽ ut herugoſeris
nocẽtẽ ori ſtõi. ⁊ ſpaſmꝰ fcũs ꝓpter fortitudinẽ ſenſus
oris ſtõi qñ ad ĩpꝫ expellit̃ cholꝛa. Et ſpaſmꝰ factꝰ ꝓpt̃
egritudinẽ cerebri ⁊ mꝫicis ⁊ egritudinibus ſuis ⁊ ueſi
ce ⁊ reliquoꝝ. ⁊ ſpaſmꝰ factus a pũctura ſcorpiõis et ru
telle ⁊ ſpentis ſꝫ neruũ: aut ſectõe eueniente neruis aut
corroſione. Et factꝰ ab egritudie i ore ſtõi ⁊ mꝫicibꝰ ⁊
mẽbris neruoſis ⁊ uicinis iſtis ẽ ſpaſmus añcedẽs ꝓpt̃
uermes. ¶ Preterea eſt ſpaſmꝰ q̇ eſt in labio ꝓprius ⁊
palpebra ⁊ ligua: ⁊ ſcit̃ ꝙ eꝰ cã eſt ex ipſo cerebro. ⁊ qñ
corꝰ i ſpaſmo declinat ad anteriora tũc ſpaſmus ẽ in la
certis anterioribꝰ. ⁊ qñ ad poſteriora tũc ſpaſmꝰ eſt in la
certis poſterioribus. Et qñ ad utraqꝫ ſimul tũc egritu
do ẽ in utriſqꝫ ſilr ſicut in paralyſi. qñꝫ ſit ſpaſmus adeo
fortis ut ceruix torq̇at̃ ⁊ dẽtes ſtrideãt. ¶ Qñ ãt aliq̇ſ
morit̃ ex ſpaſmo corꝛ ipſius calido tunc illud ẽ ex eis q̇
ſſocãdo interficiũt ⁊ nꝫ ſuffocãdo interficit niſi qr lacer
tus anhelitus ſpaſmat̃ ⁊ deſtruitur motus eius. ⁊ oĩs q̇
dẽ ſpaſmꝰ ſeq̇ns uulnꝰ ẽ mortal.

¶ Ca. vi. de ſignis.

P Ulſus ſpaſmatoꝝ eſt extenſus ⁊ diuerſus in ſitu
aſcendens ⁊ dimittẽſ ſicut ſagitte euadentes ex
arcu ſagittarij: ⁊ diuerſificatur motus percuſſionũ eꝰ in
uelocitate ⁊ tarditate. Et uena q̇dem eſt calꝛa ⁊ magis
calefacta ꝯliq̇s mẽbris: ⁊ eſt corꝰ uene collectũ nõ ſicut ẽ
collectio uenaꝝ in rigoꝛ: ⁊ nꝫ ſicut illud qꝺ coarctatum
eſt ſicut ſit aꝑ duritiẽ uene ꝓpter lõgitudinẽ egritudiniſ
aut qꝺ factũ ẽſt cũ dolore uiſceꝝ. Sꝫ ſicut eſt aggrega
tio partiũ inteſtini extenſi ab extremitatibus ſuis. et ego
dicã ſigna doloris i ſpaſmo paꝝ poſt. ¶ Spaſmi ṽo fa
cti a repletõe ſigna ſt̃ ꝙ ꝓuenit ſubito et nõ bibit ueloci
ter qꝺ ſꝫ ĩpm põitur ex oleo niſi iã aduenerit ei calꝛitas
ꝓpinq̇ tꝑis. ¶ A ſiccitate ṽo facti ſigna ſt̃ ꝙ ſit paulati
paulatim ⁊ ſucceſſiõe egritudinũ euacuãtiũ qꝺcũqꝫ ge
nus fuerit ⁊ euacuatiõis medicinaꝝ: aut colirice paſſio
nis aut euacuatiõis ꝑſe. ¶ Factũ uero a nocũento co
gnoſces ꝑ cãs extriſecas: ⁊ ea que bibũt̃ ſicut euforbiũ

⁊ helleberus ⁊ reliqua ⁊ ſicut qũ nocumẽtũ ẽ ex ſtõ ⁊ ꝯ
municat ei cerebꝛ:deinde nerui ſentit ante illud ſollici
tudinẽ ⁊ anguſtiã ⁊ obſidionẽ ſtõi:⁊ qñq; reperit̃ illud
tp̃e ſpaſmi:⁊ qñ ẽ ille ſpaſmus ſucceſſione uomitus q̇
ẽ ſicut ſucc⁹ põri aut herugo eriſ. ¶ Et ſilr ille q̇ fit pp
fortitudinẽ oris ſtõi. Quotiens ei effundit̃ ad ip̃m mã
ſpaſmat̃ hñſ ip̃m. Vez pcedit ip̃m nocumẽtũ in ore ſtõi
⁊ mordicatio:⁊ qñ accit ſile illi in egritudibus mĩicis
⁊ ueſicẽ ⁊ aliquoꝝ qũ fortes fiũt. Et fit cũ dolore uehe
mẽti ⁊ pp nocumẽtũ manifeſtũ i illo mẽbro anteceſſio ſpaſ
mi. In reliq̇s ṽo ſpaſmis aut fit dolor cũ eo:aut fit do
lor ꝯtingẽs a ſpaſmo nõ ſpaſmus ꝯtingẽs a dolore. Fa
ctus ãt ab apate cognoſcit̃ p ea que dixiũs. ¶ Et ex ſi
gnificatõibus q̇dẽ ſignificãtibus aductũ ſpaſmi eſt pui
tas pulſus ⁊ ipſius raritas pmũ. Deinde ei⁹ pmutatio
ad illud qδ dictũ eſt. Et multotiens rubificat̃ facies ⁊
appet in oculis ꝯtorſio ⁊ inclinatio et in anhelitu inter
fectio et diſnia:et qñ accidit riſuſ nõ ſm radicẽ. et ꝯſtri
git̃ nã et δſiccat̃ et uria ẽt mltotiẽs ĩtiet̃ et mltotiẽs ñ re
tiet̃ ⁊ egredit̃ ſic aquoſitas ſãguis et hz ãpullas. et acci
dit ei ſingultus et uigilie et ſoda et tremor et dolor ſub
iuncturis et pcipue ſub iũctura ceruicis et inter ſpatu
las et ap iuncturã alchati et alhoſos ſub illa. ¶ Spaſ
mũ ṽo ꝯtigẽtẽ cã febris ſignificãt ⁊ nũtiãt ipſũ i febribꝫ
ꝯtorſio in oculo et rubificatio in extremitate oculi et in
circuitu et ſtridor dentiũ et nigredo ligue et ꝯſtrictio cu
tis capitis. Et rubedo urine primũ:deĩde eius albedo
ꝓpter eleuationẽ materiei ad caput et pulſatio tẽporũ
et uenarũ capitis. Et qñq; deſiccatur in eo uẽter aut
ſpaſmatur. Hip. quidẽ dixit qꝫ ſi accidat febris poſt ſpaſ
mũ melius eſt q̃ ſi accidat ſpaſm⁹ poſt febrẽ. Cuius itẽ
tio eſt qꝫ qũ febris ſupuenit ſpaſmo humido ſoluit eum
Spaſmus uero qui ꝓuenit ex febre ẽ ſiccus qui raro
recipit curã et accidit ei ãte ip̃m timor in ſomno et con
uerſio coloris ad rubedinẽ et uiriditatẽ et plũboſitatẽ
⁊ cõſtrictõ nature. Et urina quidẽ cruda in febre ⁊ ri
gor cũ eis aſſociãt̃ ſudor in capite ⁊ tenebroſitas i ocul̃
ſigificãt ſpaſmũ cuius cã eſt dubellati in uiſceribus ¶
Si ãt ſpaſmus ẽ cũ febre ⁊ nõ ẽ de fortitudine illius fe
bris ⁊ lõgitudie tp̃is e⁹ ut adurat hũiditates ⁊ finiat eaſ
tũc ille ẽ de generẽ e⁹ cũ quo ñ ẽ illa ſiccitas tota. ¶ Ex
ſignis ṽo malis i ſpaſmo ẽ ut multiplicet̃ uentoſitas in
mẽbris ⁊ ꝓprie qñ cũ eo inflat̃ uẽter ⁊ pcipue qñ eſt in
prin° ſui. Et urina acuta in ſpaſmo ⁊ tetano ẽ mala ſigi
ficãs qꝫ cã ẽ caliditas pura. ⁊ qñ cũ ſpaſmo ſit̃ pulſatio
⁊ ſaltus tũc illud ẽ ſignũ malũ. Pulſatio nãq; unã dua
rũ reꝝ ſignificat aut apa in uiſceribus magnificãs pulſa
tõꝫ aut extenuatõꝫ in eis qz appet pulſus magnus q̇ eſt
pp pcuſſionẽ magnã. ¶ Quꝫ ãt ſinantie materie decli
nãt ad neruos ut ad ipſoſ pmutate faciãt eueire ſpaſmũ
ſignificat illud aptio ſpaſmi in pulſu. Et qũ pleureſis δ
clinat cũ mã ſua ad illud ſignificat illud fortitudo ꝯſtri
ctõis anhelitus ⁊ nꝫ febris ẽ ualde fortiſ. Et qũ pmuta
tur mã ſirſen ad illud ĩcipit cũ timore ⁊ multitudine pal
pitatõis ⁊ ſtridore dẽtiũ:deiñ torquet̃ oculus:deĩde ap
paret ſpaſmus.

Cap. vij. de cura.

In eo q̇dẽ q̇ factus ẽ a pcuſſione oꝫ ut admĩſtrẽ
tur ẽbroce que laxãt facte ex ordeo fracto ⁊ cãe
milla ⁊ malua ⁊ farina fenugreci ⁊ que illis ſit̃ ſiĺia. Et
nos q̇dẽ iã oñdimus in canone locũ admĩſtratõis cap.
Factus ṽo a nocumẽto ſi fuerit pp potũ alicuius rei tũc
curet̃ cũ eo qδ cognoſcetur in c° de ueneis. Et ſi fuerit
cũ febre curetur cũ hũectatõe uehemẽti cerebri ⁊ neruo
rũ ⁊ lacertoꝝ cũ mollificãtibus uehemẽtis humectatõis
que docui te ⁊ hĩtet in domo fria. ¶ Et ſi fuerit pp do
lorẽ ſeda dolorẽ poſtq̃ ſciueris q̇s ſit ⁊ abſcide cãm ipi
us. Et ſi ẽ pp pũcturã curet̃ qδ ipſã facit cũ eo qδ dice
tur in c° de pũcturiſ. ⁊ ſi ẽ ab apate curet̃ cũ eo qδ dice
mus in cura apatũ neruoꝝ. ¶ Si ãt ẽ a ſiccitate ei⁹ cu
ra ẽ pua. Vez ꝯuenientior e⁹ cura ẽ tina ⁊ inunctio ex
oleo hũido poſt ipſam ⁊ e⁹ iteratio poſt ip̃am multotiẽs
⁊ illud qũ nõ ẽ cũ febre ubi nõ intermittit̃ oĩo ⁊ aſſidue
fac illud in oĩbus iuncturis: Si ãt poſẽ ẽ ut tina fiat ex
lacte fiat. Et ſi nõ ex aq̇s in q̇bus decocta ſint folia ſa
licis ⁊ ordeũ fractũ ⁊ uiola ⁊ nenufar ⁊ cucurbita ⁊ ci
troli:aut fiat tina tota ex ſucco cucurbite:aut ſucco cu
cumeris:aut ſit totũ illud ex aq̃ roſ. in qua decoctũ eſt
aliq̇d hoꝝ:aut aqua meloniſ indi:aut aq̃ ſalicis ⁊ que ſit̃
ſiĺia illis. ¶ Et qũ feceris eis cliſteria ex iſtis expſſiõi
bus ⁊ oleis ⁊ aliq̇b⁹ diſſolutis hũectãtib⁹ ĩpiguãtib⁹ erit
uehemẽtis iuuaminis. Et admĩſtrent̃ ſz iuncturas ⁊ ſup
originẽ lacertoꝝ olea faciendo unctõꝫ poſt unctiõꝫ cuꝫ
ſtudio cerebri ualde ⁊ ꝯpoſitõꝫ quã te docuimus in hu
mectatõe cerebri:⁊ infirmo dent̃ in potu lac recent̃ mĺ
ctũ ſꝫ mẽſurã ꝯuenictẽ ſi nõ fuerit febriſ ⁊ aqua ordei ⁊
aq̃ cucurbite ⁊ aqua melonis indi ⁊ iuleb:ſiue fuerit fe
bris ſiue nõ fuerit. Si ergo miſceat̃ cũ aliquo hoꝝ paꝝ
uini albi ut penetrare faciat erit ꝯuẽiẽs. et ſilr ſint aque
ipſius miſte cũ aliq̃ pte uini. ⁊ oꝫ ut aſſidue fiat ei cura
hec pter qꝫ moueat̃ aut exercitõ adhereat. Et ſi ẽ poſẽ
ut totũ cor⁹ e⁹ ſubmergat̃ in oleo tepido fiat. Et fiat ei
caputpurgiũ cũ hũectãtibus que ſit̃ ex oleis ⁊ ſuccis ⁊
humectet̃ caput e⁹ cũ eis que ſciuiſti. Et oꝫ ut ſit firma
ſtatio in pſilio ⁊ oleo roſ. ⁊ ex eis q̇dẽ que ipſos iuuãt ẽ
ut in potu ſumãt tereniabin ⁊ ꝓprie infantes. Qδ ſi nõ
fuerit lactẽtes:⁊ ſi hñs ſpaſmũ humidũ debilis fuerit ṽ
tutis nõ abſcidant̃ ab eo carnes ſicce ſicut carnes miu
taꝝ auiũ ⁊ cubugi ⁊ kerubiti ⁊ alteilez. Et ſi nõ fuerit e
ius ṽtus debilis ſint cibi e⁹ panis cũ melle ⁊ aqua cice
ris cũ aneto ⁊ ſinapis ẽt nutrita cũ oleo ⁊ ponat̃ in eo
qδ ipſe recipit pip. ¶ Cibus ãt hñtiũ ſpaſmũ ſiccũ ſit
totũ qδ hũectat ⁊ lenit ⁊ omnes ſorbitiões pigues lẽes
fecte ex aqua ordei ⁊ oleo amigdalino ⁊ zuccaro bono
⁊ aqua carnis aſſumpta ex carnibus agnoꝝ ⁊ hedorũ
⁊ qñ põant̃ ex olerib⁹ hũectatiuis qδ frãgit nocũentũ
carnis ſi fuerit illic caliditas:qꝫ ſi cuꝫ illo parũ uini mi
ſceat̃ ut ip̃m penetrare faciat nõ erit lõginquũ a rectitu
die ⁊ ꝓprie qñ nõ fuerit caliditas ſupflua:⁊ ſimilr ſi mi
ſceat̃ uinũ cum aqua quã bibit. ¶ Cura uero fiat ita.
ſi ei ẽ huidus oꝫ ut curet̃ cũ eñantib⁹ ⁊ purgãtib⁹ fõtibꝫ
pditis qũ diximus euacuatiõꝫ hũoris groſſi ex neruis
cũ ſolutiuis ⁊ cliſteribus acutis. ¶ Et ſi tu uideris ſi
gna ſãguis dñantia mãifeſta ualde phlebotõa primo ⁊
ꝓṗe ſi cã eius eſt repletõ ⁊ potatio uini plurimi. ¶ Et
nõ extrahas totũ qδ neceſſarium eſt ex ſanguine cuius
extractio eſt pp ſpaſmum aut egritudinem aliam ſigni
ficantẽ eius extractiõeꝫ:ĩmo retĩe ex eo aliq̇d ut ĩſiſtat
ſpaſmo ⁊ ĩſoluat̃ reſolutiõe motuũ ſpaſmi. ¶ Et ex eiſ
cura ſunt ſubmerſio in aq̇s thermaꝝ ⁊ ſeſſio in pelibꝫ u
ulpiũ ⁊ lupoꝝ que dicent̃ in caplo doloꝝ iuncturaꝝ q°
niã iuuãt. Et ſimiliter inũctõ cũ adipib⁹ lupoꝝ ⁊ oleo
de lilio ſi nõ fuerit febis:⁊ ſimilr decoctõ catuloꝝ canũ
⁊ ſeſſio in aquis i quibꝫ decocte ſunt medicine ſubtiles
ſicut abrotanũ ⁊ folia radiciſ iunci ⁊ calamus aromati
cuſ ⁊ folia lauri ⁊ linimẽtũ factũ ex radice ſpine iudaice
⁊ ſemie ſpine albe ⁊ ſeie ſpie egyptiace ⁊ ſucco cẽtauree

minoris sigillatim ⁊ cōposite. Et scias ꝙ lōgitudo spa
tij more in tina siue sit aqu̇ siue aliud ē ex eis q̄ nocent
ꝑꝑ mollificatōꝫ uirtutis. Tu āt pone multitudinē nume
ri loco lōgitudinis spatij ⁊ fac ipm̄ sedere bis i die. ¶
Ex his āt q̄ iuuāt hn̄tē spasmū cōeꝫ q̇ noiatꝰ teteis ⁊ te
tanū factos a mā ē ut subito i aqua demergatꝰ sīa ſꝫ ꝙ
dixit Hip. Nā corpis exteriora inspissantꝰ ⁊ inatꝰ calō
in iteriorib⁹ claudiꝰ q̄ ꝯfortatꝰ ⁊ resoluitur miā. nō ē tn̄
oē cor⁹ tollerās hoc a timore tutū. sꝫ cor⁹ forte firmū cā
nosā qꝺ ulcera nō hꝫ ⁊ in estate. Ꝑses ei ꝑ hoc iā eua
seīt. ⁊ ille q̇dē q̇ utiꝰ uentosis sꝫ locū ad quē ꝑtes corde
extendūtꝰ oꝫ ut utatꝰ sine scarificatōe si res ē leuis: ⁊ si n̄
ē ita oꝫ ut fiat scarificatio ē ei mortalis si nō scarificetur
tūc ⁊ nocēt qn̄ꝫ attrahēdo māꝫ. uētosaꝝ āt loca sꝫ i collo
⁊ spōdilib⁹ dorsi aut ab utroꝫ lateī ⁊ ꝑtes lacerti pecto
ris: ante uesicā v̇o sꝫ renes nō faciūs illꝺ nisi qn̄ timeūs
⁊ mifendo uolumus ut sanguis egrediatꝰ. ⁊ oꝫ ut uento
sas multotiēs nō admistres nꝫ subito sit: ⁊ loca uētosaꝝ
custodiantꝰ ⁊ ꝯseruētꝰ ne cor⁹ insīdetꝰ ⁊ ex curis e⁹ ē ut
applanetꝰ qꝺ spasmatū ē lenitꝰ ⁊ ex cura e⁹ ꝯtingente ſm
nām ē euēt⁹ febris acute ⁊ ꝑꝑea dixit Hip. ut si accit fe.
post spasmū melius est ꝙ ut accidat spasmus p⁹ fe. quā
tana quoqꝫ ꝯfert ad illud ꝑꝑ ꝯcussionē tremoris e⁹ ⁊ ꝑ
pter multitudineꝫ sudoris e⁹. Et cui accit q̄rtana raro
accit ei spasmus nā securus est ab eo. Et ex curis q̇deꝫ
mirabilibus exꝑtis spasmo est ut ponatꝰ supra m̄brum
spasmosū ren ꝯstrictus cū pinguedine sua. deinde dimit
tatꝰ sꝫ ipm̄ donec siccetꝰ ⁊ mutetur cū alio. ¶ In spasmo
preſea toti cor⁹ cōi ꝯfert ēt intentio cerebri ēt cū purga
tione facta sternutatorijs magnifice ⁊ in eis ēt exꝑtum
ē ut ex lana ꝑlimū mollificēt eis suspensoria q̄ a collo ad
utrūqꝫ brachiū ꝑtendātꝰ sꝫ q̄ oī hora oleū calidū aspgatꝰ
Balneū quoqꝫ siccū magnifice iuuat eos: ⁊ ut inclinetꝰ
sꝫ lapides ignitos sꝫ quos aspgatur uinū ⁊ ut sudent cū
eo coopimītis. ⁊ ex ēplis q̇dē bonis est emplm̄ factū ex
storace liquida ⁊ euforbio ⁊ castoreo ⁊ cera citrina ⁊ o
leo de lilio ⁊ ēpla dicta in antidotario ⁊ adipes ⁊ reliq̄
⁊ inunctio ex fece olei sisamini ⁊ olei se. lini ⁊ spuma sēu
greci: ⁊ ex uaporibus bonis est sal calefactus posit⁹ sꝫ
exitū neruoꝝ. ¶ Et ex eis q̇dē que in potu sumpta affe
runt fe. sꝫ castoreū et assa fetida ꝑmista cū melle accepta
ſm q̄titatē nucis: affeīt ei febrē ⁊ resoluitꝰ spasmus illi
co: ⁊ silr oleū de kerua ⁊ aqua mellis cū assa fetida ⁊ ꝺ
coctio carpobalsami. Ex eis q̄ ualde ꝯfeīt ipsis ē in po
tu sumeī tyriacā ⁊ confectōnes magnas. Et quandoqꝫ
confert sumere diuretica. Hec preterea medicina ex
perta est: In potu sumant ex radicibus cotti. ʒ. uiginti
decoctas i duabus lb. aque donec tertia remaneat ex q̄
potēt fortiꝰ. ℥. iiij. tepidas cū. ℥. ij. olei amigdalini. Illꝺ
ei ꝯfert ⁊ ꝑprie in spasmo q̇ ē in posterioribus: ⁊ qn̄ꝫ de
coqūtꝰ loco radicis cotti carpobalsami. ʒ. x. ⁊ ē e⁹ potio
℥. iij. ⁊ silr calamētū agreste. Et ex eis que uehemētis sūt
iuuamēti ē sumeī i potu castoreū ⁊ oppoponacū ex q̇b⁹
q̇ fortis ē bibat auꝛ. i. s. ʒ. i. ⁊ custodi tūc stōm qm̄ ipse ꝑ
illud tūc debilitatꝰ uehemētꝰ. Et assa ēt fetida sūpta ſꝫ q̄
titatē seis orobi i q̄titate. iiij. ʒ. ⁊ medie mellis ⁊ āmoni
aci: silr bibatur cottū ⁊ decoctio isopi ⁊ aniudē ⁊ aqua
castorei. Sūt ei ꝑlimi iuuamēti ⁊ mīmi nocumēti. Sitqꝫ
potō ex eo q̄tital duoꝝ cochliarioꝝ usꝫ ad tria ꝺꝰ ad po
tādū ꝑlibus uicibus. ⁊ sit q̄titas in eo qꝺ bibitꝰ q̄titas ꝑ
dicta. ⁊ min⁹ q̇dē nocumētū fit in ipso si fit post cibū quo
cunqꝫ mō fit. Nō ē ei in ipso timor: ⁊ ex cura q̇dē e⁹ est
ut inungatꝰ ex oleis fortis resolōnis ꝑdictis sicut oleo

cucumeris asinini ⁊ oleo de kerua ⁊ oleo rutino ⁊ oleo
de costo cum castoreo ⁊ piretro. est eim ualde iuuatiuū
⁊ ren dissolutus ⁊ oleū narciscinū ⁊ oleū qꝺ ē h⁹i. ℞. o
lei utriusꝫ spice kist. i. cere. ℥. ij. olei de berberis kist. i. po
lii amomi storacis masticis oīum an̄. ℥. i. gariofil. eufor
bij āboꝝ an̄. auꝛ. iiij. spice. ℥. i. olei balsami. ℥. i. ꝯmisceā
tur. ⁊ ex illis q̄ ꝯfeīt eis ē ut admistretꝰ emplm̄ de eufor
bio ⁊ ē iuuatiuū ualꝺ. ¶ In eo āt qꝺ lactantib⁹ ex spas
mo accit sint ꝯtente ut ipaꝝ iūcturis apponatꝰ emplꝫ ex
melle cū quo ꝯfecta sint crocus ⁊ radix lilij ⁊ anisuꝫ ita
ut sit ꝑlimū eoꝝ radix lilij post anisū ⁊ sit ex croco res
ꝑua. ⁊ ꝯsuescāt poneī m̄bra sua i aq̄s in q̇b⁹ decocta sint
camemilla fenugrecū ⁊ melilotū. Et qn̄ꝫ ꝯfert oleuꝫ ca
memillinū solū. ¶ Uinū āt paucū ꝯfert hn̄tib⁹ spasmuꝫ
hūidū: resoluit ei ipm̄ sicut febris. Plurimū ergo ē una
ex cāis e⁹. ⁊ oꝫ ut eger ex ueteri bibat ⁊ sꝫ cibū paꝝper.
¶ Et scias ꝙ qn̄ spasmus ē cōis corpori exceptis m̄
bris faciei tūc medici itendūt cū ēplis ⁊ unctōib⁹ spon
diliū colli. ⁊ qn̄ ē in m̄bris faciei tūc medici intēdūt ceī
bro. ¶ Et cū hoc si spasmus ē ex cōitate stōi ⁊ uides si
gna ꝑdicta tūc icipe ⁊ fac hōieꝫ illū uomeī. Fortasse ei
uomet cholerā acutā aut humorē putridū ⁊ liberabiꝰ i
hora.

Cap. viij. de tetano.

TEtanus ē egritudo officialꝰ ꝓhibēs uirtutē moti
uā a ꝯctōe m̄broꝝ de quoꝝ apptitudie ē ut ꝯbā
tur ꝑꝑ nocumētū in lacertis ⁊ neruis. ¶ Dictōne v̇o al
cuzeꝫ utūtꝰ in significatōib⁹ diuersis aliī ei dicūt cuzeꝫ ⁊
significāt ꝑ ipm̄ illū q̇ icipit a lacertis furcule ⁊ extēdit
eos ad anteriora ⁊ posteriora: aut in utrasqꝫ ꝑtes silꝰ. ⁊
qn̄ꝫ dicūt cuzeꝫ oēꝫ tetanū. Et qn̄ꝫ dicūt cuzeꝫ spasmuꝫ
oculi ꝑprie: ⁊ qn̄ꝫ sigificat ꝑ ipm̄ tetanū q̇ ē duo spasmi
aut duo tetani posterius ⁊ anterius. ⁊ qn̄ꝫ appropriant
nōie alcuzeꝫ illud qꝺ ē ex frigore ꝑꝑ frigus ꝯgelatiuuꝫ.
¶ Tetanus āt ſm v̇itatē ē ꝯrius spasmo ⁊ ingrediꝰ in
genus spasmi introitu ꝯrioꝝ in genere uno ⁊ eoꝝ ꝯꝑatō
ad cāꝫ unā ē eueniēs casu ꝯrioꝝ. Uerūtn̄ spasm⁹ fit ad
ꝑtē unā. Qn̄ ergo duo spasmi i duab⁹ ꝑtibus ꝯrijs aggi
gantꝰ fit tetanus q̄ꝑadmōꝫ accit ei q̇ hꝫ spasmū an̄ ⁊ ītro
silꝰ. Accidit ei ei ex duobus motibus ꝯrijs i m̄bris suis
ut extēdātꝰ. ¶ Qn̄qꝫ tetāus iste sit duo spasmi dupli oꝫ
ut acutior sit spasmo simplici ⁊ erit e⁹ crisꝰ uelocior. Et
hic q̇dē duplus n̄ ē ex duobus spasmis imo ex duobus
tetanis ⁊ nꝫ euātꝰ spasm⁹ i ꝑlimo duaꝝ reꝝ a doloī uehe
mēti. ¶ Cāe āt cuzeꝫ silēs sꝫ cāis spasmi ſm modū uniꝫ
⁊ diuerse sꝫ ab eis ſm modū aliū. ¶ Eaꝝ āt silitudo cū
eis ē qm̄ cuzeꝫ qn̄ꝫ fit ex repletōe ⁊ qn̄ꝫ fit ex siccitate:
⁊ qn̄ꝫ fit ꝑꝑ nocumētū ꝯsequēs m̄bra neruosa: ⁊ interdū
fit ex aꝑatibus. Diuersitas v̇o e⁹ ab eo ē qm̄ spasm⁹ nisi
raro fit a uentositate: alcuzeꝫ āt ꝑlin fit a uētositate ex
tensiua: imo alcuzeꝫ q̇ ē ꝯposit⁹ ex duob⁹ spasmis qn̄ꝫ fit
ꝑlimū ex uētositate qn̄ dn̄atꝰ i cor⁹. Et ē hec egritudo ꝑ
uersa. Qn̄ āt spasm⁹ singularis accit i m̄bro uno ex uē
tositate n̄ ē ꝑuus: ⁊ illꝺ iō qm̄ istud fit ꝑꝑ dn̄iū uētosita
tis in toto cor⁹. Et qn̄ cū spasmo singulari dn̄atꝰ uētosi
tas ē illic timor ⁊ signū mōtis. Qualr ergo erit dupl⁹
⁊ diuersificatꝰ alio mō: ⁊ ē qn̄ cā i spasmo māli ē ut ca
dat i loco nerui ſm formā ꝓhibitōis dilatatōis qm̄ ex
tēdit uillū in latitudine: aut ꝯstrigit eū ad radiceꝫ suā ⁊
spasmatꝰ. Cā v̇o in cuzeꝫ māli ē qm̄ casus e⁹ ē eꝯrio: aut
ei hūiditas faciēs cuzeꝫ currit ſm latitudinē i ramis uil
li. Deiñ ꝯgelatꝰ ⁊ īmanet ſm duritiē ⁊ fit difficilꝰ e⁹ redi
tus ad ꝯctōꝫ: aut cadit subito ⁊ īplet uillū ꝑter ꝙ diuer
sificetꝰ e⁹ cā ex cā uilli. Immo cadit ſm extensiōꝫ uilli ⁊

dilatať pter ꝙ ī lõgitudīe minuať. ſ ipa ḃuat lõgitudinē
iplēs foramia. Mã ãt faciēs ſpaſmũ ī neruis ē diuerſi
tas ī ramis neruoꝝ ñ penetrãs ī eis penetratõe ſilī neqꝫ
penetratõe plīma: ⁊ uī ꝙ fit trãſit⁹ materiei alcuzez qui
ē ḃm būc modũ ſilīs trãſitui matērie mollificatõis. Ve
rum̃ illa mã ſubtilis ē laxũ faciēs. ⁊ bec q̇dē ꝯgelata eſt
dura ñ pmittēs m̃b^m īflecti ⁊ ꝯ̃bi. Aut erit mã ī cuzez.
Deide cadit ī medio lacerti ⁊ corde aut nerui. uerũtñ ī
prin⁹ ſui trabit neruũ aut cordã ī lõgitudine ⁊ ñ põt ꝯ̃
bi nz penetratõe plīmi: ⁊ uī ꝙ fit trãſit⁹ materie: aut erit
illic apȧ aut mã cadit ī rimis uilli: ita ꝙ qñ m̃b^m ꝯ̃beť
neceſſariũ erit ut pp ipſã ꝯ̃bať uillus ⁊ ledať doloī. ℂ
Cã ãt dolorē faciēs ledēs ē mã aut ñ mã cadēs ī p̓nci
pijs lacertoꝝ aut cordaꝝ ⁊ fugiũt ab ea in longitudine
ſicut accit ſpēs cuzez ſucceſſiõe uomit⁹ laborioſi ⁊ eũo
nis pp leſiõz exiſtētē in cordis ⁊ ī neruis leſis a ſtõ. ℂ
Hoc q̇dē ſi cã in cuzez ſit ſiccitas fit qm̃ lacerti ñ ꝯ̃bũ
tur in latitudine niſi pp īſolꝫ būiditatũ augm̃tãtē lõgi
tudinē ⁊ ꝯ̃būť ex ea trãſitus ī q̇buſ penetrat uirtus mo
tiua ⁊ debilitať a pmutatõe m̃broꝝ ad ꝯ̃ctõz ⁊ ꝓpe qũ
adiuuat durities ꝯtingēs a ſiccitate ad iobediēdũ. ſpaſ
mus ṽo ſiccus ſilīs illi qñz ꝯ̃bit ī lõgitudīe ⁊ latitudine
ſimul ḃm ſemitã eq̃litatis. quapp ſiccus ſpaſm⁹ deteri
or ē alcuzez ſicco ⁊ ſicut mollificatio accit pp ſectõz ſilr
tetanus. ⁊ qñz fit ut qũ plaga accidit elõgeť lacert⁹ ḃm
ꝯ̃ctõz. ⁊ ex alcuzez qñz accidit aliq̇d magnũ fõte pp cãz
forte ⁊ mãm fortē plīmã. Et qñz ꝯtigit ḃm modũ euen
tus ſpaſmi ſtupor īpletiu⁹ oppilãs uias ſpũs: ⁊ īmanēt
m̃bra extēſa ⁊ nõ dilatanť ad boc. Sicut remanēt mē
bra ꝯ̃cta ⁊ nõ extendũť ad hoc ut iueniat ſpũs uiam ⁊
trãſitũ. Et hoc q̇dē plīmũ fit poſt ſõnũ: qm̃ ſpũs ī ipſo ī
tentus ē ad iteriora ſicut diximus in ſpaſmo: ⁊ qñz acci
dit pp formã nõ nãlē incõueniētē ꝯ̃riã accidētē lacertiſ
⁊ minorať uirtus e⁹ ⁊ facit dolorē nõ tollerantē ut īmo
ueatur: qꝛ remanet ḃm illã figurã ſicut q̇ a fune leditur:
aut eleuat aliq̇d graue: aut affert ſꝛ dorſũ ſuum põdus
graue: aut dormit ſꝛ terrã ⁊ tra ledit lacertos e⁹ ⁊ ꝯ̃bit
eos: aut accidit ei caſus aut pcuſſio ꝯterēs lacertoſ: aut
ſectio aut aduſtio ignis faciēs eos dolere: qꝛ deficiũt a
ꝯ̃ctõne. ⁊ qñz ē cũ hoc mã effuſa ad eos: aut uentoſitas
groſſa generata in eis: aut aſcendit ad eos extendēs ip
ſos. ⁊ q̇nadmõz ſpaſmus ꝓprius m̃bris faciei ē malus.
ſilr tetanus qñ cõſcq̇ť palpebrã aut linguã aut labium
ſolũmõ. Et qñz ꝯtingit ſpēs alcuzez mali ſicci quē pre
cedũt febres inſepabiles cũ inq̇etudine ⁊ fletu ⁊ aliena
tõe ⁊ color fit citrinus pp eas ⁊ deſiccať os ⁊ labiũ ⁊ ꝯ̃
nigratur lingua ⁊ ꝯſtringitur nã ⁊ exaſperať cutis ⁊ ex
tendiť. ℂ Ois ãt cuzez a pcuſſiõe cui aſſociãť ſingult⁹
⁊ punctio ⁊ pmiſtio ⁊ deſtructio rõis ē mortalis: adue
nit ei lacertis deſiccatio ⁊ ebullitio humiditatis eoꝝ do
nec extendit eos in lõgitudine. deinde ḃuať illud in eis
cũ deſiccatõe ultima ḃuãte iflãmatiõez. Alcuzez pterea
multotiēs accit infantibus ⁊ fit facilis in eis q̃to plus
ſť minores ḃm ꝙ dcm̃ ē ī ſpaſmo. ⁊ qñz ãtecedit alcuzez
plīmus ſaltus corpis ⁊ grauitas ipſius ⁊ grauitas ḃmo
nis ⁊ durities in lacertis ⁊ in ptibus ſpõdiliũ uſꝫ ad al
boſos ⁊ difficultas deglutiendi ⁊ pruritus ⁊ qũ ſcalpiť
nõ delectatur ľ deſiccatur inde. Qũqꝫ urina ē ſicut pu
tredo ⁊ uirus ⁊ ē horripilatio ⁊ tenebroſitas in uiſu ⁊
ſudor in capite ⁊ ceruice ſignificat extenſiõz in utriſqꝫ la
teribs futurã: qm̃ h⁹ⁱ putredo multiplicatur in eis niſi
purgetur inferius itegre: imo aſcēdat ex ea aliq̇d in eis
⁊ exinde ad cerebrũ ⁊ ledat ipm ⁊ frãgat cor⁹. Qũz al
cuzez cõis incipit clauditur os ⁊ rubificatur facies ⁊ fit
dolor fortior: ⁊ fit ne fit ꝯueniēs ꝙ ipe ſorbꝫ ⁊ multipli
catur palpitatõ ⁊ lachrymãtur oculi. ⁊ dr̃a q̇dē inť teta
nũ et ſpaſmũ ī p̓ncipio ſui ē ꝙ ſpaſmus icipit in lacertis
cũ motu. Tetani ṽo p̓ncipiũ ī lacertis ē cũ q̇ete. et qñz
ꝯtigit pmutatõz fieri ad tetanũ ex ſinancia et pleureſi ⁊
ſirſen ḃm ꝙ fit ī ſpaſmo. Et quãdoqꝫ multiplicatur ī re
gionibus meridionalibus pp repletõz et motũ humorũ
et ꝓprie in phlťaticis. et quãdoqꝫ accidit in regionib⁹ ſep
tētrionalibus pp retentõz ſupfluitatũ et proprie mulie
ribus quoniam ipſe ſunt debilium membrorum.

ℂ Capitulum. ix. de ſignis.

Signũ q̇dē tetani abſolute ē ut nõ ſint lacẽti īſpõ
dentes ad ꝯ̃ctõz: alcuzez ṽo ſignũ ſi ē ī anteriori
bus ē qm̃ hõ ē ſicut ꝓfocatus ſuffocatã habēs faciez et
oculos. et quãdoqꝫ imaginatur ꝙ ipſe rideat pp extēſi
onē lacertoꝝ faciei e⁹: et ē apȯ e⁹ tractũ ad ãteriora ꝓce
dēs cũ extēſione oculoꝝ qꝛ aſpiceꝛ nõ põt. et qñz ñ põt
mingeꝛ pp extenſiõz lacertoꝝ uẽtris et debilitatē expul
ſiũ: et qñz migit abſꝫ uolũtate qm̃ lacert⁹ ueſice e⁹ ē extē
ſus nõ ꝯ̃ct⁹: et qñz migit ſãguinē pp rupturã uenaꝝ pp
uehem̃tiã coarctatõis. et qñz accidit ei ſingult⁹. ℂ Et
ſi alcuzez ad poſteriora ē trahit caṗ et ſpatulas et lacer
tos tractiuos ad poſteriora. Et qñz accit illȯ ad poſte
riora pp extēſiõz lacertoꝝ uẽtris cũ cõitate extenſionis
lacertoꝝ ſicteris: et nõ põt retineꝛ qȯ ē in inteſtino īcto
⁊ nz põt depõeꝛ qȯ ē in iteſtinis gracilib⁹. Et ãbo q̇dē
cõicãt ī ꝓfocatõe aut iſomnietate ⁊ uigilijs ⁊ dolore ⁊ a
quoſitate urine ⁊ multitudine iflãmationũ uentoſitatis
in ea ⁊ caſu a lectis. ℂ Signa ãt hũidi ⁊ ſicci ⁊ apoſi
⁊ facti a leſiõe ſť ḃꝫ regulã q̃ dcã eſt in ſpaſmo. ⁊ multo
tiēs q̇dem accit eis colica pp frig⁹ ſi egritudo fuerit fr̃a.

ℂ Capitulum. x. de cura.

Eadem eſt cura q̃ ē ſpaſmi. uerũ uentoſaꝝ uſus
ſꝛ m̃bra hic pluſ fiat q̃ in ſpaſmo. Et illud iõ ut
reducatur calor. Sitqꝫ cũ ſcarificatõe ꝓprie ſꝛ neruos
colli ⁊ ſpõdiliũ ⁊ ſcereſiť. ℂ Ex eis ṽo q̃ obḃuãda ſť in
patiēte cuzez ē ut qñ e⁹ cor⁹ ſudat pp doloris uehem̃tiã
aut ex medicina nõ dimittatur ut infrĩatio ei ſꝛueniat qm̃
ipm ledit. Sꝫ oꝫ ut deſicceť cũ lana iſuſa: ⁊ qñz fit ut ſe
deat ī oleo calefacto qm̃ ē fortiſ reſolꝰonis. ex oppopona
co quoqꝫ ī potu deť uſꝫ ad. ʒ. i. ḃm uirtutē ⁊ ex aſſa feti
da ēt. alcuzez pterea dignior ē ut ī curãdo ipm incipia
tur q̃ ſpaſm⁹ qm̃ alcuzez ē ledēs ꝓfocãs iterficiens. ℂ
Ex eis ṽo q̃ dicũť ualde ēe iuuatia ī cura alcuzez ⁊ ſpaſ
mi ē ut ferueat ſucc⁹ aneti et mittať ī ipſo catulus taboi
aut catulus canis aut catulus uulpis: et coquať donec
diſſoluať. Deinde infundať in ipſo eger bis. et ſilr ꝯfert
eis inunctio ex piguedine aſini ſiluẽſtris et adipe leõis
et adipe urſi et ceruí et alchitiboa ſinglr aut cũ medici
nis. ℂ Et ꝯfert eis enēa ex oleo rutino cuꝫ caſtoreo ⁊
centaurea. et ſilr ſuppoſitoria mordicatiua calꝰa in q̇b⁹
ſť baurac et pulpa colloq̇ntide et q̃ ſť ſilꝰa illis. qȯ ſi ni
mietate ſua aduꝛt fiat cliſtere poſtea cũ lacte aſine et un
ctio renũ ſingulariť cũ aliq̃ ꝓdictaꝝ piguedinũ. et ex re
bus magis ꝯferētib⁹ tetano frĩo humido eſt caſtoreũ. qꝛ
oꝫ ut aſſidueť. ℂ Qũqꝫ hñtes cuzez cibãť nõ oꝫ ut trãſ
glutiãt ex cibis niſi bucellã ualde puã. et ut ſorbeãt pul
tes ſubtiles ualde. qm̃ trãſglutire ē eis puerſũ et fit ide
ſpũa ī narib⁹ eoꝝ: et ꝯmoueť: qꝛ illȯ augm̃tat eoꝝ egritu
dinē. ℂ Nos ãt dicemus medicinas q̃s ī potu ſument
et ex q̇bus eoꝝ m̃bra abſtergãť et ipſoꝝ nares in antido
tario. Et ſilr unctões ꝯferētes eis ſicut oleũ de alcãna

⁊ reliqua q̄ dcā ſt.⁊ ſiſr caputpurgia ⁊ ſternutatoria. ⁊
ſternutatoriū eꝰ melius ē ſtorax almuſceme cū qbuſdā o
leis. Febris vo q̄ nāſr accit ē melior cura ei q̄ ex eo eſt
humidus.

Ca.xi.de tremore ⁊ ſignis ſpēꝝ eius.

TRemor ē morbus officialis eueniēs pp defectū
uirtutis motiue a motu lacertoꝝ ſm ↄtinuitateȝ
ↄp grauitati ↄpari itromittēti ſua motiōe motiōȝ uolun
tariā qꝛ ↄmiſcēt motus uolūtarij cū motibus nō uolun
tarijs ⁊ ē nocumtū in uirtute motiua ſicut ſtupor ē leſio
in ſenſibili. Huiuſ āt cā aut ē in vtute aut i inſtro:aut in
utriſqȝ ſiſ. In vtute vo qū debilitatꝛ ꝑpterea ꝙ accidit ti
mor uſ pp applicatōȝ rei abſci ſſe terribiliſ ſicut aſpectꝰ
ex loco alto:aut ābulatō ſr pietē:aut poratio corā eo ex
quo aliqs uerecundatꝛ ⁊ q̄ timetꝛ:aut reliqua ex qbus ↄ
hunt uirtutes aīales:aut āguſtia aut tribulatio aut gau
diū aut deſideriū pp ordines motuū uirtutiſ accidit tre
mor in neruis:⁊ fit illud qm̄ facit ↄtingere diuerſitatē i
motu ipſius. Et ex cāis qdē eꝰ ſm ſemitā debilitatiſ uir
tutis ē mltitudo coitus pꝰ refectōȝ ⁊ repletōȝ. ¶ Qui
āt factus ē ab inſtro ē qn̄ȝ ut mollificatōȝ aliquā incur
rant nerui ꝑptꝛ quā nō ↄſeqꝛ palyſiſ:qꝛ nō retinētꝛ apud
motōȝ ſicut ē apud potū multū ⁊ ebrietatē frequētem ⁊
multitudinē potus aq̄ frē:aut potu eꝰ nō i ſua hora:aut
ut i mbris ↄtingat oppilatio ꝑpter repletōȝ plimā ꝑue
nientē a cāis notis ſicut ē ſacietas nauſeatia ⁊ dimiſſio
exercitij:qꝛ ꝑptꝛ eas vtutes ꝑfecte non penetrāt. ¶ Et
mā qdē frā:aut ē patiens in meatibus in qbus ipſa mo
uetꝛ. ⁊ qn̄ȝ cū uia penetratōis:⁊ qn̄ȝ cū uia probibitōis
aut nō ē patiēs oio:⁊ aliud qdē fit ut inſtrm ipm aliq̄ in
currat deſiccatōȝ ⁊ nō obediat reflexiōi obediētia facili
¶ Cōitas vo ē ut in inſtro accidat nocumtū ꝑueniens
ad hoc ut noceat uirtuti q̄nadmōȝ aduenit ei frigꝰ uehe
mens extrinſecus:aut ex pūctura aīalis:aut ex hūore:
aut ex calore uehemti ſicut aꝑ aduſtiōȝ ⁊ alia. Et adue
nit cū eis uirtuti ipedimtū:aut aduenit uirtuti ſm ſuam
ſingularitatē ipedimtū ſuū qꝺ ē ſibi ꝑpriū. ¶ Et mem
bro ſm ſuā ſingularitatē aduenit ipedimtū ſibi ꝑpriū ⁊
ↄtinuantꝛ duo nocumta ſiſ. ¶ Tremor āt qn̄ȝ ē i oibus
mbris. ⁊ quādoqȝ in corꝛ:⁊ quādoqȝ ē in capite ſolū ſm
applicatiōȝ nocumti ad lacertū unum ſine lacerto alio.
¶ Et qn̄ȝ fit tremor in utriſqȝ manibus ⁊ nō i pedibꝰ
aut qm̄ cā nō eſt in origine nuche:ſed in ramis penetrā
tibus ad manus neruoꝝ:aut qm̄ cā ē in origine nuche:
ſȝ expellit eā ad ꝑpinqora loca ⁊ ꝑpinqus latus:⁊ nā ſ
uat nuchā ne penetret cā illa i ipſa ⁊ ↄſeqꝛ finē ſuū: aut
qm̄ ſpūs motiuus i iferioribꝰ corpis eſt fortior ⁊ magiſ
uigens ſm neceſſitatē illoꝝ mbroꝝ quā hnt de ſuo ſiſi q̄
re nō patiūtꝛ uehemter a cāis q̄ nō ſt ualde uirtuoſe. ꝙ
ſi patitꝛ inſtrm ↄfortatꝛ eꝰ ſupatio. ¶ Manus āt nō eſt i
ta:⁊ cā qdē dn̄ans in euētu tremoris fixi ē frigus debili
tans neruos ⁊ ſpūm ſiſ:aut hūiditas liqda laxa minor
ēt mollificatōe hūiditatis faciētis palyſim. Et Hip. qꝺ
iā dixit. Cui accidit in fe. cauſonide tremor tūc ſenſus
ꝑmiſtio reſoluit eā ab ipſo. G. qdē ↄcedit hūc aphoᵐ.
Veꝝtn̄ nō ē ex eis q̄ modū n̄ hnt. ¶ Et ſcias ꝙ tremō
magis ꝑuerſus ē q̄ a ſiniſtro incipit. Et tremor qdē i ſe
nibuſ medicamine nō remouetꝛ. Signa vo ſt cāe ꝑdicte
⁊ ſt ēt manifeſte.

Ca.xij.de cura.

HAc qꝺ i alijs feciſti capſis ex aptōe oppilationū
⁊ deſtructōe mollificatōis ⁊ eūone ⁊ ↄfortatiōe
neruoꝝ ⁊ hūectatōe ſi neceſſitas eꝰ ē in tremoꝛ ſi ē pp ꝺ
bilitatē ab egritudine ⁊ calefactōe ſi ē cū frigiditate ipē
tina aut ibibita ⁊ ↄpreſſiōe ⁊ fricatōe ⁊ expulſione ſi eſt
neceſſariā ⁊ ſȝ ꝙ oſ̄dimus i canone. ¶ Et balneū in a
qs maris ⁊ balnea ſicut q̄ ſt ex aqua nitri ⁊ arſenici ⁊
aſpalti ⁊ ſulfuris ⁊ aq̄ maris ſt iuuatiua ēt. ¶ Et ſi eſt
cā eꝰ frigus uaporatōes ex nitro ⁊ ſinapi ⁊ iunctio cū
oleo coſtino. Et ſi ē cā eiꝰ potꝰ multi uini eūa ⁊ admini
ſtra oleū cucumeris aſinini ⁊ que taliſ ꝑcedūt ⁊ aſſidua
inunctōȝ cū oleo canabino. Oleū ꝑterea ꝺ andacoca ꝑ
prietatē hȝ i hoc mirabilē. Et ſiſr ſi emplȝ fiat ex hūida
ſolūmō. Si āt ē ex humoribꝰ ibibitis aut groſſiſ aut cō
firmatꝛ egritudo admiſtretꝛ poſitio uētoſaꝝ ſr ſpōdileȝ ꝑ
mā ⁊ ſedeat in tina olei calefacti ⁊ in iuribus aīaliū ꝑdi
ctis in capitulo de palyſi ⁊ ſpaſmo ⁊ alcuȝeȝ:⁊ in fine ꝺi
detꝛ in potu caſtoreū in ſirꝰ mellino aut cū bieris magis
⁊ dentꝛ in potu pilſe facte ex ruta ⁊ ſcolopendria. Et iu
uantꝛ qdē ex cerebro leporis ualde qꝛ ex ipſo comedāt
aſſato. Et ex eis qdē que tremulo ↄfeīt ē ut bibant ſirᵐ
mellinū cū aq̄ i q̄ decocta ſint ſeis malue ⁊ folioꝝ dunu
chiū. ℥.5. ⁊ ſiſr ſumāt in potu ſuccū eupatorij cū aq̄ ⁊ ue
lociter utantꝛ cū ipſa mollificatis. Et ſi tremor ē in capi
te proprie iā exptū ē eis ſticados pōdus. ʒ.i. aut duarū
ſolū:aut cū hiera picra. uel ex qua facte ſt pilſe: aut i ſi
rupo mellino. ⁊ ex eis qdē iā exptū ē in potu ſumere pil
lulas cochias. ij. ʒ.5. oibꝰ. x. diebus ſeſ. ⁊ oȝ ut cibꝰ ſit ue
locis digōnis:⁊ uinū qdē eis nocet ⁊ ſiſr aq̄ frā. ⁊ que
ex aqs ē ei melior ⁊ minoris nocumti ē aqua pluuialis
⁊ ſiſr oī egritudini neruoſe ⁊ ledūtꝛ multitudīe phlomie.

¶ Cap.xiij.de ſtupore.

USus hꝰ diſtictōis ſtupor in libris eſt diuerſus:
plimū ei ponitꝛ dictio ſtuporis ſynonyma dictio
ni palyſi. ¶ Nos vo ⁊ plurimi hoīnū utūtꝛ ea ſm hunc
modū. Et qdē ſtupor ē morbꝰ officialis faciēs euenire
in ſenſu tactuali nocumtū. ſ. aut deſtructōȝ aut diminuti
nē cū tremore ſi ē debilis:aut mollificatōȝ ſi ē ↄfirmatꝰ
qm̄ uirtus ſenſibilis nō ſolū ꝑhibetꝛ a penetratōe: ſȝ ēt
motiua ꝑhibetꝛ ſicut expoſui multotiēs ꝙuis in qbuſdā
horis inueniatꝛ ſtupor abſqȝ difficultate motꝰ pp diuerſi
tatē neruoꝝ motus ⁊ ſenſus. ¶ Cā ei ſtuporis aut ē ex
pte uirtutis qm̄ debilitatꝛ ſicut in febribus fortibus ⁊ a
cutis ducētibꝰ ad ſtuporē. Et ſicut in illo q̄ paſſurus ē
ſincopi ſtati ⁊ aꝑ ꝑpinqtatē mortis:aut ex pte inſtri qm̄
corrūpitꝛ eiꝰ ↄplō pp frigus uehems ex potu medicine
aut ex pūctura aīalis ſicut ſcorpiōis aquatici:aut tactu
piſcis q̄ noiatꝛ berille ⁊ facit ↄtingere illud groſſitudinē
in ſpū q̄ ē inſtrm uirtutis aut debilitatē:aut corrūpit eꝰ
ↄplōnē pp calorē uehemtē ſicut quē momordit ſpens:
aut remāſit in balneo uehemtis calitatis:aut in febribꝰ
incēſiuis:aut pp groſſitiē ſubē neruoꝝ. qꝛ ſpūs in ipſa n̄
penetrāt bene. Et pp hoc ↄtingit i tactu pedis cū ↄpōe
ad tactū manꝰ ſicut ſtupor aut fit pp oppilatōȝ ex hūori
bꝰ groſſis. ſ. aut a ſāguie aut phſate aut melia. ⁊ qn̄ȝ poſ
ſibile ē ut ſit ex cholera:aut pp oppilatōȝ ⁊ ex coarctati
one aꝑatis ⁊ exiture:aut coarctatōe uehemti ⁊ ligatura
⁊ coarctatōe ſitꝰ uoluēte neruos:aut ꝑ accn̄s forte aut
pp dolorē cū quo effunditꝛ ad mbᵐ ſanguis aut hūor n̄
plimū oppilās trāſitꝰ:⁊ hꝰ plimū ē a ſanguine. ¶ Et ꝑ
pter hoc qū ꝑmutatꝛ ſitus eꝰ ⁊ remouetꝛ ⁊ recedit ab eo
qꝺ ad ipſū ē effuſū redit ſenſus. Et qn̄ȝ accit illud ex ſic
citate ⁊ exiccatōe ⁊ oppilātꝛ meatꝰ pp collectōȝ uilli ⁊
eꝰ cooptūrā ⁊ hoc ē malū. ¶ Et qn̄ȝ accīt oppilatō pp
mollificatōȝ factā ab hūiditate ↄplonali abſȝ mā ⁊ ſeqꝛ
illā mollificatōȝ clauſio meatuū. Cāe vo ſtuporis qn̄ȝ
ſt in ipſo cerebro ⁊ tūc ſi ē vlis cōis corpori toti ē mō
talis. ¶ Et qn̄ȝ ſt in nucha:⁊ qn̄ȝ ē eꝰ ꝑnᵐ ex ſpōdili ⁊

qñꝫ ē in ramis neruoꝝ. Qñ ergo ꝑseuerat stupor ⁊ ꝓlō
gatᷣ ꝑducit ad mollificatōꝫ. ¶ Stupor ꝑterea nūtiat a
poplexiā ⁊ epilepsiā ⁊ spasmū aut alcuzeꝫ aut paralysiꝫ
cōeꝫ. ⁊ ois q̇dē stupor ois m̄bri qñ ꝑseuerat ⁊ fit fortis
nuntiat palysin aut spasmū aduenientē ei. ¶ Et stupor
faciei nūtiat torturā. ⁊ plimū q̇ꝺ succedit ꝑipneumonie
⁊ ꝑlesi ⁊ firē f̄ꝫo stupor. ⁊ scias ꝙ qñ stupor ꝑseuerat ⁊
nō remouet ip̄m eūo deinde succedit v̈tigo nuntiat apo
plexiā. et scias ꝙ sem̄ croci hortēsis positū i enemate ca
lefacit neruos. Ca. xiiij. de signis ⁊ cura.

I Psa eadē sᷣ cāe sicut dcm̄ est in tremore. signifi
cant ergo illud ex eis augm̄tū stuporis cū additi
one caꝝ ⁊ eꝰ diminutōꝫ. ¶ Et cura q̇dē est f̄m ꝙ dcm̄ ē
in tremore eadē. Verūtñ si fuerit a sanguine ⁊ extant si
gnificatōes repletōis uenaꝝ ⁊ iflatio guideꝫ ⁊ grauitas
corpis ⁊ sōnꝰ ⁊ rubedo faciei ⁊ oculoꝝ ⁊ reliqua tunc
phlebotomādo ꝓsequere. Nā multotiēs remouet stupo
rē sola ⁊ cū rectificatōe regis ⁊ alleuiatiōe cibi. Qñ er
go apparet stupor i aliquo m̄broꝝ ꝑꝑ cāꝫ antecedenteꝫ
aut ꝑmitiuā sicut frigꝰ: aut aliud eueniēs i pricipio ner
uoꝝ oꝫ ut nō sis ꝯtentꝰ curatōe loci: ꝫ sit ois cura i pri
cipio uie ad ip̄m. Et ex curis q̇dē ꝯferētibus stupori ē
exercitiū illius membri ⁊ assiduatio motus eius.

¶ Cap. xv. de tortura faciei.

I Psa ē morbus officialis in facie ꝑꝑ quā trahitᷣ
ꝑs faciei ad ꝑtē ñ nālē ⁊ alteratᷣ forma eꝰ nālis
⁊ remouetᷣ bonitas obuiatōis utroꝝꝗ labioꝝ ⁊ ābaruꝫ
palpebraꝝ ex ꝑte. Et eꝰ q̇dem cā ē aut mollificatio aut
spasmus lacertoꝝ palpebraꝝ et faciei. ¶ Tu āt iā sciui
sti eos et sciuisti ipsoꝝ originē. a mollificatōe v̈o facta ē
qm̄ decliat ad ꝑtē trahitᷣ cū ea ꝑs s̄a et mollificat eā ⁊
mutat eā a forᵃ sua si fuerit fōtis: et si ōbitᷣ mollificatᷣ sola
Et apud quosdā si ē in latere mollificatio ē attractō tō
ti: ꝫ nō ē ꝯcedēdū. Et ex eis q̇dē ē pulsus: hec āt facta
a mollificatōe ē ꝑꝑ cās mollificatōis numeratas. Facta
āt a spasmo et ē ea que ꝯtigit f̄m plimū ē qm̄ qñ ꝑs s̄a
que seq̄tᷣ ipaꝫ. et cā q̇dē in ipa ē cā que ē i spasmo. q̇ꝺ āt
dcm̄ ē in caplō spasmi sicci sicut facti in febribus acutis
⁊ eūonibus ⁊ ex fluxu uentris ⁊ uomitu ⁊ ex fluxu san
guinis ex naribus ⁊ alijs ē ꝑnitiosū. ¶ Quidā v̈o dixe
rūt ꝙ latꝰ egꝝ ē in tortura latus q̇ꝺ sanū uꝫ q̄uis cā sit
in ipso: ⁊ latꝰ sanū mistrat attractōeꝫ ipsis ⁊ eq̄t. hoc āt
non ē uerū f̄m plimū. anatomia ei ⁊ q̇ꝺ sciuisti de dispō
ne lacertoꝝ faciei facit te cognoscere corruptōꝫ eꝰ ⁊ ca
sus hꝰ cōis: ⁊ qm̄ sensus in ipsa eoꝝ destruitᷣ a lateꝫ tor
ture. Et plibus q̇dē hoīnū accidit aꝑa in lacertis colli
⁊ ē ex sūma suffocatōnū ⁊ aduenit eis inde tortura ⁊ ad
uenit eis palysis ēt extendēs usꝗ ad manus qm̄ lacerti
ex quo hauriūt lacerti colli v̈tutē motiuā origo ēt ē ex
spondilibus colli. Ois āt torture extense usꝫ ad. vi. mē
ses fortasse non ſꝑatᷣ rectificatio. ¶ Et scias ꝙ tortura
colli plm nūtiat palysiꝫ. Immo multotiēs portēdit apo
plexiā. Cōsidera ergo an associētᷣ ei accn̄a epile ⁊ apo
plexie qꝫ incipe ab eūone forti ¶ Quidā āt existimaue
rūt ꝙ in patientibꝰ torturā timetᷣ mors subitanea usꝗ
ad. iiij. dies eoꝝ. Si āt ꝑtrāseunt eos euadūt: ⁊ uꝫ ꝙ sit
illud cā epilepsie fortis quam tortura nuntiat.

¶ Cap. xvi. de signis.

S Unt ut accidāt iflāmatio ⁊ sputi emissio ex lateꝫ
⁊ nō retietᷣ saliua ꝑtis: ⁊ multotiēs ꝯseq̄tᷣ cū ipsa
soda ⁊ ꝓprie i ea que ē spasmosa. ¶ Cogitio āt que du
aꝝ ꝑtiū sit lesa ē ꝙ qñ ipsa extēditᷣ ⁊ rectificatᷣ manu re
ditus alterius f̄m nāꝫ ad figurā suā ē facilis. Signa āt
in tortura mollificatiua sᷣ qm̄ motus ē debilis ⁊ sensus
sᷣ turbati ⁊ sentit in cute lenitatē ⁊ in lacertis ⁊ nꝫ sētit
extēsiōꝫ ⁊ ē palpebra iferior demersa ⁊ uꝫ medietas pā
niculi q̇ ē ſꝫ palatū q̇ꝺ ē ex ꝑte illius oculi mollificata ⁊
humida laxa ⁊ appet ꝙ meditetᷣ hō ⁊ aspiciat ad inferi
ora. Et cā in hoc ēt ē cōitas hꝰ pāniculi cū pāniculo ex
trinseco uie ligue secāte palatū in lōgitudine ⁊ ē cōicans
ei ⁊ ē cutis declinās a ꝑtibus colli ⁊ elōgatᷣ in eis ⁊ dif
ficilis fit reditus ipsius ad eas. ¶ Signa āt spasmose sᷣ
qm̄ sensus sᷣ turbati f̄m plm ⁊ cutis extēsiōꝫ hꝫ cū qua
destruūtᷣ ruge ⁊ lacerti faciei sᷣ duri ⁊ minorātᷣ saliua ⁊
sputū f̄m plm: ⁊ ē declinatio cutis ad ꝑtes colli plus: ⁊
reditio eꝰ ab eis fit difficilior. signa āt eꝰ que ē ex spasmo
humido ⁊ sicco sᷣ ea ꝑ que cognosciᷣ: ⁊ ex signis q̇dē e
uētus torture ē ꝙ hō iuenit dolorē i ossibus faciei sue ⁊
stuporē in cute sua ⁊ multitudinem saltus eius.

¶ Cap. xvij. de cura.

S Ollicitudo ē ⁊ intentio ut nō moueatᷣ tortꝰ usꝗ
ad. iiij. ⁊. vij. ⁊ cibetᷣ ēt cū eo quō subtiliat sicut a
qua ciceris cū oleo: ⁊ nō desiccetᷣ cū desiccatōe mellis
⁊ pullis colūbaꝝ. ¶ Qō si nā fuerit sicca moueatᷣ i die
s̄o cū clisteri uehem̄tis lenitatis qm̄ ē ꝯueniēs. Intēde
re āt ad gargarismata i ꝑnᵒ est nocēs: ⁊ qñꝫ attrahit q̇ꝺ
ē ꝓpinqū ⁊ nō resoluit crudū ⁊ spasmus i ꝑmis fit for
tis: ⁊ nꝫ facias eūonē cū debilibꝰ nō sufficientibus donec
digō aliqua uice fiat. Festinatio āt ad medicinā acutaꝫ
exiccat māꝫ ⁊ minorat eā ⁊ desiccat neruos ⁊ debilitatᷣ
oꝑō medicine in ea: imo abstine. ⁊ oꝫ q̇dē ut cures paly
sim aut spasmū sicut scis f̄m ꝙ ꝑtinet. ¶ Iā āt exꝑtum
est ꝙ si tortꝰ oī die pōdus. ʒ. ij. ex hiera hermetis bibat
ꝑ m̄sē ꝯtinnū fortē efficiet ipressiōm. ¶ Qō āt exꝑtum
est ut bibat oī die est ut ex. ʒʒ. ⁊ acoro ꝯfectis cum melle
sumat mane ⁊ uespe q̄titatē nucis. ⁊ oꝫ ne abscidatᷣ ab
eo aqua mellis. ¶ Quidā āt medici indi dixeꝫt ꝙ ex ꝑ
fectōibus q̇bus tortura medicatᷣ ē ut approꝑetᷣ m̄bruꝫ
lesū ⁊ caput cū carne siluestri elixata. ⁊ uꝫ ꝙ meliō silue
stris ad hoc sit lupus ⁊ althiboa ⁊ uulpis ⁊ hirci silue
stris ⁊ cerui ⁊ asini siluꝫes ⁊ q̇ sūt minores ataba absꝗ
gazellis et que sic ꝓcedūt: et ex his que carne sua nō ca
lefaciūt. ¶ Et oꝫ si sit egritudo hūida ut ligetᷣ ꝑs i qua
ē morbi ꝑnᵐ f̄m formā nālē. ¶ Si āt ē spasmus icipe
ꝑmū ab eꝰ lenificatōe. deiñ ab ipsius resolōne. ꝙ si inue
nis signa sanguis phlōma uenā que ē sub ligua et ſꝫpōe
uētosas spōdilibus ꝑmis absꝗ scalpellatōe. et ñ ē dubi
um q̇n mā torturā faciēs ueniat ex ꝑncipijs neruoꝝ et
lacertoꝝ faciei: et ꝓptᷣ hoc diligitᷣ ut medicine rubifican
tes ſꝫponātᷣ spōdilibus ceruicis et ſꝫ mādibulā ēt qum
plimi uilli sint ueniētes ex eis ad lacertos q̇ sᷣ in facie.
Lacerti v̈o faciei ñ sᷣ ex illa sūma. et eoꝝ regim̄ ē purga
tio anterioris ꝑtis cerebⁱ et silr uaporatio sicca ſꝫ spon
diles et mādibulā inferiorē et fricatō capitis ēt ꝓprie ſꝫ
famē uehem̄tē. Et ex eis ēt que iuuāt tortū ē assiduatō
ablutionis faciei cum aceto: ⁊ delinire loca predicta
cum aceto: et proprie qum in ipso coquntur subtiliati
ua: et si est acetum in quo decocta ē sinapis ē mirabile
et ut inclinetᷣ ſꝫ decoctōꝫ sceha et abrotani et albarmel
et laurus et siliа: et assumātᷣ sub eo que sint sicut tamari
sci et albetil. ¶ Qñ ergo medicine nō ꝯfeꝫt fiat caute
riū ſꝫ uenā que ē post aurē eꝰ. ¶ Et oꝫ ut iniungatᷣ ei u
ti gargarismo plusq̄ alijs et admistrētᷣ masticabilia et ꝓ
prie acorus et nux muschata et piretꝝ: et ex eis q̇bus i
masticatōe utitᷣ sᷣ myrobalani nigri: et oꝫ ut retineatur
masticabile in ꝑte lesa et sit i domo tenebrosa. Et fiat ei

aut cũ zeboti: aut exp̃ssione canapis et amaraci et ficle
aut aqua oppoponaci cũ oleo de lilio aut euforbio q̃nti
tatis lẽtis cũ lacte mulieris. Et cureƭ caput cũ eiſ que
ip̃z purgãt de q̇bus diximꝰ i canone egritudinũ capitis
cuiuſq;. Et ex capitpurgĩs exptis ei ẽ auellana indica
⁊ ꝓprie cortex eiꝰ lupior ⁊ auricula muris ⁊ exp̃ssio cu
cumeris aſinini ⁊ ciclaminis: ⁊ qñ miſceƭ illa cũ eis q̃
cũ sternutatõe calefaciũt ſicut caſtoreũ ⁊ nigella ⁊ reliq̃.
❡ Dignius ṽo quo fit caputpurgiũ ẽ auricula muris:
⁊ qũ caputpurgiũ fit põdere. ʒ. ij. ex aq̃ eꝰ cũ danich op
poponaci. ʒ. ſ. olei ꝯfert. Immo ſanat i. v. diebꝰ. ❡ Et
qñq; ꝑcipiũƭ intueri ſpecula ut ſit ſꝑ eoꝝ intentio in re
ctificatõe faciei. Et ſpecula ꝯueniẽtiora eis q̃ ſꝛ ꝓpria i
uidenda facie ⁊ ſꝛ illa q̃ de calibe ſꝛ fcã. Infãtibꝰ ãt quꝫ
aduenit tortura in fine ueris detur in potu triferã mio
rẽ aliq̇bꝰ diebꝰ uſꝫ ad. vij. dies ⁊ cibus ſit aqua ciceris.

❡ Cap. xviij. de ſaltu ⁊ ſignis eius.

Saltus ẽ motus lacertoſus: ⁊ qñꝫ mouetur cum
eis cutis q̃ eis adheret. ⁊ ipſe q̇dẽ ẽ ex uẽtoſita
te groſſa iſlatiua. Significatões ãt ꝙ ipſe ſit ex uẽtoſi
tate ſꝛ uelocitas reſolonis: ⁊ ꝙ nõ ẽ niſi i corꝑibꝰ fr̃is ⁊
cãis fr̃is ⁊ potibꝰ reꝝ fr̃aꝝ ⁊ ſedãt eũ calefaciẽtia. ſꝫ ſigni
ficatões ꝙ ipſe ſit lacertoſus carnoſus neruoſus ſꝛ q̇dẽ
qm̃ in ꝑte q̃ ẽ lenis ſicut cerebrũ nõ retineƭ uentoſitas
Et ſilr̃ i ea q̃ ẽ dura ſicut os. Sed accĩt ſm pl̃m ei q̇ð
ẽ mediũ in duritie ⁊ lenitate. Et cãe q̇dẽ ſaltus ex acci
dentibus aïalibꝰ pl̃m ⁊ ꝓprie in gaudio: ⁊ multotiẽs ac
cidit ex triſtitia ⁊ ira ⁊ reliq̇s: qm̃ motus ſpũs qñꝫ reſol
uit mãs in uentoſitates. Et ſcias ꝙ ſaltus qũ cõis eſt
corpori nũtiat apoplexiã ⁊ cuzeꝫ. ⁊ qñ ꝑſeuerat i mirac
nuntiat meliam ⁊ epiliaꝫ. Et qũ ꝑſeuerat in facie nunti
at torturã. Et ſaltus q̇ ẽ ſub ſceraſiƭ qñꝫ ſignificat aꝑa
in uelaminibus qm̃ ẽ de commitantibus ipſum.

❡ Cap. xix. de cura.

Vaporeƭ cũ uaporatõibꝰ calefaciẽtibꝰ. Illð ei
ĩmouet ip̃m. ❡ Et ſi ñ utet̃ oleis reſolutis ici
piẽdo a debilioribꝰ: ⁊ ꝑueni ad illð q̇ð ẽ fortꝰ nã remo
ueƭ: ⁊ ſi ñ ſolutiuũ i potu daꝛ: ⁊ aſſidua pꝰ illud medicias
calefaciẽtes. Caſtoreo quoq; cũ ſãbaco ineſt ꝓꝑetas in
hoc cꝰ. ⁊ nꝫ deƭ aq̃ ꝯgelata ⁊ uinũ multũ ⁊ q̇ð iſlatõꝫ hꝫ
⁊ iſlatõꝫ: ⁊ ipſiꝰ q̇ð cura ẽ ꝓpiqua cure ipſiꝰ ſilũ. ❡ Cõ
pleamꝰ gꝰ ſmoũe de egritudibꝰ neruoꝝ hic ⁊ ſimꝰ ꝯtẽti
bis q̃ ſꝛ ſẽſuales ⁊ motiue ⁊ ſituales. De aꝑatibꝰ ṽo ⁊
ſolonibus ꝯtinuitatis ⁊ reliquis tardabimus ſermoneꝫ
uſq; ad quartum librum ſi deus uoluerit.

❡ Fen tertia de diſpoſitioibus oculorum.

❡ Capitulũ. i. de anatomia oculi.

Virtꝰ uiſuũ ⁊ mã ſpũs uiſibilꝛ ꝓcedit ⁊ pene
trat ad oculũ ꝑ uiã duoꝝ neruoꝝ ꝯcauoruꝫ
quos nouiſti ꝑ anatomiã. ❡ Q. ũq; nerui
⁊ pãniculi q̇ eis aſſocianƭ ad orbitã deſcen
dũt dilataƭ extremitas cuiuſq; eoꝝ ⁊ repleƭ ⁊ ãpliaƭ ita
ꝙ ꝯprehẽdit hũores q̇ ſꝛ in pupilla quoꝝ medius ẽ gla
tialis: ⁊ ipſe q̇dẽ ẽ humor clarus ſicut grãdo. Glatialis
ṽo ẽ rotũdus cꝰ minuit rotũditatẽ ꝯpreſſio ipſius ab an
teriore ꝑte eꝰ: ⁊ ipſe q̇dẽ ꝯprimiƭ ut i eo informatio cõ
uenientioris ſit q̃titatis ⁊ hẽant ꝑuã q̃ uideƭ ſectõꝫ ma
gnã in qua formeƭ. Et ꝑꝑ hoc eꝰ poſtremũ parũꝑ ꝯſtri
ctũ ẽ ut ipſius cooꝑtura in corporibus fiat bona q̃ ip̃z
deglutiũt ⁊ ſꝛ ꝓfũda ⁊ dilatata a ꝯſtricto: ut ⁊ ipſa bene
cooꝑiant eũ: ⁊ hic q̇dẽ humor poſitus ẽ in medio: qm̃ ẽ
dignior locis q̃ ſꝛ cũ cuſtodia. ſꝫ ⁊ pꝰ ip̃m poſitꝰ ẽ humõ
alius adueniẽs ei ex cerebro ut nutriat ip̃m. Inƭ ip̃z ei
⁊ inƭ ſanguinẽ puꝝ ẽ gradatio. Hic ãt hũor ſilr̃ ẽ uitro
liq̃facto ⁊ color uitri liq̃facti ẽ clarus ⁊ declinat ad ꝑuã
rubedinẽ: clarꝰ ṽo ẽ qm̃ nutrit claꝝ: ꝑue ãt ẽ rubedinis
qm̃ ẽ ex ſubã ſanguinis: ⁊ ipſe ñ ꝯuertiƭ ad ſilitudinẽ eꝰ
q̇ð nutriƭ integre: ⁊ hic q̇dẽ hũor ñ ꝑuenit ab eo niſi qr
mittit ei ſanguinẽ a cerebro mediãte reti: q̃ oꝫ ut ſequa
tur ꝑtẽ eꝰ: ⁊ hic humor eleuaƭ ad medietatẽ poſterioriſ
ꝑtis glatialis uſꝫ ad maiorẽ circulũ q̇ ẽ in ea. ❡ In an
teriori ꝑte ẽ alius hũor ſilr̃ albugini oui ⁊ noiaƭ albu
gineꝰ ⁊ ẽ ſicut ſuꝑfluitas a ſubã glatiali ꝓueniẽs. ſꝫ ſuper
fluitas clari clara ẽ: ſꝫ poſitꝰ ẽ añrius ꝑꝑ cãm añcedẽtẽ
⁊ ꝑꝑ cãm q̃ ẽ ſicut ꝯpletiua. ❡ Cã ãt añcedẽs ẽ qm̃ ſꝑ
ſꝛfluitatis oppõita ẽ ꝑti nutrim̃ti. ⁊ cã ꝯpletiua ẽ ut gra
deƭ delatio luminis ſꝛ glatialẽ ⁊ ſit ei ſicut clipeus. ❡
Amplius extremitas nerui ꝯprehẽdit uitreũ ⁊ glatialẽ
uſq; ad ƭminũ q̇ ẽ iuƭ glatialẽ ⁊ albugineũ ⁊ ƭminus aꝑ
quẽ ꝑuenit uitreus ẽ aꝑ coronã ſicut rete ꝯprehẽdit ue
natõꝫ: q̃propƭ noiaƭ retina: ⁊ naſciƭ ex ipſius extremita
te tela aranea ex q̃ generaƭ tunica ſubtilis cũ qua pene
trãt future ꝑtis ſecũdine quã noiabimꝰ. ⁊ illa q̇ð tunica
diſtiguiƭ inƭ ſecũdinã ⁊ inter albugineũ ut inƭ ſubtile ⁊
ſpiſſũ ſit ſeꝑatoriũ aliq̇ð ⁊ ut adueniat ei nutrim̃tum ab
anteriore ꝑte ipſiꝰ penetrãs ad ip̃m a retina: ⁊ ſecũdina
ſubtilꝛ nõ fuit ſicut tela aranee niſi qr ſi ẽet ſpiſſa erecta
i facie glatialꝛ nõ elõgareƭ q̇n accideret ex ea ꝑꝑ ſuã ſpiſ
ſitudinẽ uel alteratõꝫ eꝰ q̇ð uelaret lum̃ a glatiali ex uia
albuginei. Extreitas ãt pãniculi ſubtilis ipleƭ ⁊ texitur
ex uenis ſicut ſecũdina. Q. m̃ ipſa facit penetrare nutri
mẽtũ ſm ueritatẽ. ueꝝ ñ ẽ neceſſariũ ut ſint oẽs ꝑtes eꝰ
ꝑparate ad iuuam̃tũ nutribilis: ſꝫ ꝑs poſtrema q̃ noiaƭ
ſecũdina. Illud ãt q̇ð ꝑtrãſit illũ ƭminũ ad anteriora in
ſpiſſaƭ ⁊ ſit tuica uſꝫ ad groſſitudinẽ aliq̃m hñſ colorẽ ce
leſtẽ iƭ albedinẽ ⁊ nigrediẽꝫ ut ꝯgreget uiſũ ⁊ ut eq̃t lum̃
opõe ſua qua cooꝑit uiſũ aꝑ laxitudinẽ idigẽte tenebriſ
⁊ ꝯpõne lumis ⁊ tenebraꝝ: ⁊ ut diſtiguat inƭ hũores ⁊ i
ter forte uehem̃tis duritiei ⁊ ſtet ſicut mediatrix iuſtitia
⁊ nutriat corneã cũ eo q̇ð aduenit ipſi a ſecũdina. ⁊ ipſi
us q̇dẽ ꝯꝑhẽſio ñ ꝯpleƭ ab añriori ꝑte eꝰ ut nõ ꝓhibeat
aduẽtũ formaꝝ. ſꝫ dimittit in anteriori ꝑte ſui feneſtram
⁊ foram̃. ſicut reliquiƭ in uuea qñ ĩmoueƭ ſuſpẽſoriũ ipſi
us ab ea: ⁊ i illo q̇dẽ foramĩe cadũt aduenĩetia. ❡ Q. ũ
ergo ꝯſtrigiƭ ꝓhibeƭ uiſus ⁊ i añriore ꝑte hꝰ tuice uuea
lis ẽ rugoſitas ubi obuiat glatiali ut ſit magiſ ſilr̃is raro
leni: ⁊ ut minoreƭ tactꝰ eꝰ. Durior ṽo ꝑtiũ eꝰ ẽ anterior
ꝑs eꝰ ubi obuiat tunice cornee dure ⁊ ubi finiƭ ut ſit illð
q̇ð ꝯꝑhẽdit foramina duriuſ. Et forſitã q̇dem eſt plenũ
hũiditate ꝑꝑ iuuam̃tũ ꝑdictũ ⁊ ſpũ q̇ð ſignificat extenu
atio q̃ ẽ corã foramĩe apð ꝓpinq̇tatẽ mortis. ❡ Secũ
dus ṽo pãniculus ẽ ſtrictꝰ ualde ut ſit bona retentio eꝰ
⁊ noiaƭ poſtremũ ipſius tunica dura: ⁊ eꝰ añrior ꝑs ꝯꝑ
hẽdit totã pupillã ⁊ ſit ꝑuia ut nõ ꝓhibeaƭ uiſus ❡ Et
ẽ ꝑꝑ illud i colore cornu ſubtiliati limatõe ⁊ abraſione
⁊ noiaƭ ꝑꝑ illð cornea. ❡ Clarior ãt ꝑtiũ eꝰ ẽ illa que
eſt anterior ⁊ eſt ſm uirtutẽ ſicut ꝯpoſita ex tunicis ſub
tilibus q̃ttuor q̃ ſꝛ ſicut cortices ſꝛpoſiti ut ſi excorticeƭ
unus eoꝝ nõ fiat cõe nocum̃tũ: ⁊ de ea eſt q̃ opponiƭ fo
ramini qm̃ ille locus ẽ magis idigenſ fortitudine ⁊ tute
la. Tertius ṽo ꝯprehẽdit lacertũ motꝰ pupille ⁊ ipleƭ
totꝰ carne alba ⁊ pigui ut leniat oculũ ⁊ palpebrã: ⁊ ꝓ
hibeat eos exiccari ⁊ uocaƭ totũ eꝰ ꝯiũctiua. ❡ Lacer
tũ ãt mouẽtẽ oculũ iã diximus i anatoia. ❡ Palpebre
ṽo create fuerũt ut expellãt q̇ð ad oculũ uolat ⁊ deſcẽdit
ad ip̃m de capite: ⁊ ut equẽt lum̃ ſua nigredine: ⁊ cũ eiſ

q̄dem pōit quoddā siīe pāniculo q̄ siīaṫ cartilagini ut e
oꝝ statio sꝫ ipsū sit bona ⁊ nō cadāt pp debilitatē eꝰ i qᵒ
fixi sṫ: ⁊ ut lacertꝰ apiens oculū hēat sustētaculū sicut os
ut bona fiat eꝰ motō. ¶ Partes āt palpebre sṫ coopto
riū. Deinde una duaꝝ tunicaꝝ pāniculi: deide eꝰ adeps
postea lacertꝰ eꝰ: deinde tunica postrema ⁊ ē hec supior
¶ Inferiori v̄o ex ptibꝰ deest lacertꝰ: ⁊ locus quidem
in cuius scissione est timor est ex eo quod sequitur ante
riorem partem eius apud initium lacerti.

¶ C. ij. de cognitōe dispōnum oculi et ꝯplonum eꝰ et
ſmone v̄li de egritudinibus eius.

Cognitio illius est ex tactu eꝰ et ex motu eꝰ et ex
uenis eꝰ et ex figura ipsius et ex coloꝛ eꝰ et ex q̄titate ip
sius: et ex opōibꝰ suis ꝓprijs et ex dispōibꝰ eꝰ qꝺ currit
ab eo et dispōnibꝰ passionū eꝰ. Cognitō āt illiꝰ ex tactu
eꝰ ē qm̄ inuenit eū tactꝰ calidū aut frūm aut duꝝ aut sic
cū aut lenē aut hūidū. sꝫ cognitio illius ex motu eius ē
ut ꝯsiðres an motꝰ ipsiꝰ sit leuis et sigificabit caliṫatē aut
fr̄itatē qꝺ tactꝰ discernet ipsiꝰ ā sit grauis ⁊ sigificabit fr̄i
tatē aut hūitatē. ¶ Illiꝰ v̄o cogitō ex ueīs eꝰ ē ut cogno
scas an sint grosse et āple et significat illud hūiditatē eiꝰ
an sint subtiles et stricte et significāt siccitatē eꝰ: aut ple
ne et significat multitudinē materiei in ipso. ¶ Cogni
tio v̄o illius ex colore ipsius ē qm̄ color significat hūo
rē dn̄antē ꝓportionalē. s. rubeus et citrinus et plūbeus
et fuscus. ¶ Sꝫ cogitio illius ex figā ipsius ē qm̄ boni
tas sue figuꝛ significat fortitudinē eꝰ i creatōe et malitia
sue figuꝛ significat ꝯrietatē illius. ¶ Dispō āt magnitu
dinis eꝰ et ꝑuitatis ipsius ē ſm qꝺ dictū ē i capite. ¶ Il
lius v̄o cognitio ex opōibꝰ eꝰ ꝓprijs ē qm̄ si ipe uidet oc
cultū a lōge et ex ꝓpiquo siṫ: et nō lediṫ ab eo qꝺ ad ipꝫ
redit a uisibilibꝰ fortibus ē fortis ꝯplonis et equalis. et
si ē debilis uisus et ſm ꝯriū illius tūc in ꝯplone eꝰ et in
creatōe ē corruptio. et si ipse n̄ est ipotēs i ꝯprehenden
do propinqum quanuis sit paruuꝫ ⁊ ē ipotēs i ꝯphēdē
do longiqū tūc spūs eꝰ ē clarꝰ sanꝰ ꝑuus. Et dn̄t medici
qm̄ nō ē sufficiēs dilatatōi egrediēti pp subtilitatē sui.
Et significāt ꝑ illud radiū quē credūt ēe de sūma spūs
et qꝺ egrediṫ et obuiat uisibili. Et si nō ē ipotēs i ꝯpre
hēdēdo lōgiqū: et si appropiquet ei illud qꝺ ē ꝑuū non
uidet ipm: et si recedit ab eo ſm q̄titatē lōgitudis uidet
ipm tūc spūs eꝰ ē multus ꝯturbatus nō clarꝰ nꝫ subtiliṫ
imo hūidus ⁊ eꝰ ꝯplo ē hūida. ¶ Et dn̄t medici qm̄ n̄
subtiliaṫ nꝫ clarificaṫ nisi motu lōgo. Et qn̄ ꝓcedit ra
dius in motu subtiliaṫ ⁊ attenuaṫ ⁊ si debilitaṫ i utrisꝫ
dispōibus tūc eꝰ spūs ē ꝑuus ⁊ turbidus. ¶ Cognitō
āt illius ēt ex dispōe eꝰ qꝺ ab eo currit ē qm̄ si ipe ē sic
cus ⁊ nō facit lippitudinē oio tūc ipse ē siccus: ⁊ si facit
lippitudinē suꝑflue tc̄ ipse ē hūidus ualde. Ex dispōne
āt passionū eꝰ qm̄ si ipse lediṫ a caloꝛ ⁊ sanaṫ a frigore:
tūc ipse hꝫ malitiā ꝯplonis calide. Et si lediṫ a ꝯrio tūc
ipse ꝯriū hꝫ. Et scias ꝙ medius i oi dispōne haꝝ spēꝝ ē
eq̄lis nisi sꝫfluus i dispōe uisus ipse ei ē eq̄lis. ¶ Ocu
lo ꝑterea accidūt oēs spēs egritudinū. s. mālēs ⁊ puꝛ ⁊
ꝯposite ⁊ instꝛales ⁊ cōes. Et oculo q̄dē i dispōibꝰ suis
q̄ ei accidūt in forma palpitatōis ⁊ clausionis ⁊ aptiōis
⁊ coloꝛ ⁊ lachrymis adsṫ iudicia pēdētia ex egritudibꝰ
acutis: ⁊ oꝫ ut inq̄raṫ in eis. Amplius egritudines ocu
li qn̄ꝫ sṫ ꝓpe: qn̄ꝫ sṫ cū cōitate: ꝓpinq̄us v̄o qꝺ ei cōicat
ē cerebᵐ ⁊ caput ⁊ uelamina exteriora ⁊ interiora: deide
stōus. Et ois egritudo oculi q̄ fit ꝑ cōitatē uelaminū ex
trioꝝ ē magis salua.

¶ C. iij. de sigis dispōnū ocli.

Signa generatōis egritudinis oculi cū cōitate ce
rebri sunt ut sint in cērebro quedam significatōnes no
cumītoꝝ suoꝝ ꝑdicte. Nā si mediator fuerit uelamina in
triseca uidebit lesiōꝫ ⁊ dolorē incipe a ꝓfundo oculi. Et
si fuerit mā caḷa iueies sternutatōꝫ ⁊ pruritū i naso. Et
si fuerit fr̄a senties cursū ſm. Et caro q̄dē erit hec com
munitas cū malitia ꝯplonis singularis. ¶ Qꝺ si fuerit
cōitas cū uelamibꝰ extrisecis: ⁊ si fuerit mā eueniēs ab
eis sentiet extēsiōꝫ incipiētē in frōte ⁊ uenis extrisecis ⁊
appebit nocūentum i eo qꝺ seq̄tur palpebrā magnā. Et
si fuerit cū cōitate stōi erūt signa ꝑdicta i capitulo ð cōi
tate cerebri cū stō. Et si fuerit illic phātasie cā stōi mio
rabuntur uacuitate ⁊ multiplicabūtur i saturitate. Si
gna uero egritudis maṫialis i quātū est i ipo oculo sunt
qm̄ sāguineā significat grauitas ⁊ rubedo ⁊ lachryma ⁊
iflatō ⁊ exuberatio uenarū ⁊ pulsatio tēpoꝝ ⁊ glutina
tio ⁊ lippitudo ⁊ caliditas tactus: ⁊ ꝓprie qn̄ cū eis asso
tianṫ signa sāguiea capitis. ¶ Phlegmaticā uero signi
ficāt grauitas uehemēs ⁊ rubedo occulta cū plūbosita
te quadā ⁊ cōglutiatio ⁊ lippitudo ⁊ tumor ⁊ paucitas
lachrymaꝝ. Cholicā aūt significāt pūctura ⁊ iflāmatio
cū rubedie ad citrinitatē tēdēte que nō est sicut rubedo
sāguinea subtilitas sāguinis acuti ⁊ paruitas ꝯglutiati
ōis ⁊ caliditas tactꝰ. Sed mel̄icā significāt grauitas ⁊
obfuscatio ⁊ paruitas ꝯglutinatiōis. ¶ Complōes ue
ro puras sigificat ꝑuatō grauitatis cū exiccatōe ⁊ iuēti
ōe significationū quas ꝑdiximꝰ i caplo cognitiōis. Uni
cuiqꝫ aūt egritudinū istrumētaliū ⁊ cōiū aduēiet caplꝫ.

C. iiij. De curatiōibꝰ uniuersalibꝰ egritudinū oculi.

Cure oculi sūt opposite egritudibꝰ oculi. Et qm̄
egritudies sūt aut materiales: aut pure: aut ꝯposi
te aut solutō ꝯtinuitatis. Tūc cura oculi aut est euacua
tō ⁊ igreditur i ipaꝫ regimē ꝗpatū aut regimē ꝯplonis
aut rectificatō forme sicut est i egressiōe: aut cōsolidatō
⁊ icarnatō. ¶ Ab oculo uero euacuātur materie: aut
ſm semitā resolutiōis ab eo. Conuersio aūt ex eo ē pri
ma ex corpore si est īpletū. deinð ex ceꝛbro cū eo qꝺ sci
uisti ð mūdificatis ceꝛbri: deide ꝑmutatō ab eo ꝑ viam
nasi ⁊ ꝑ venas ꝓpiquas oculo sicut sūt due vene lachry
maliū. Extractō aūt ex eo fit ꝑ medicinas educētes la
chrymaṡ. ¶ Complōis āt ꝑmutatō iuuatur medicis ꝓ
priis etiā: sed solō ꝯtinuitatis i ipo adueniens curaṫ per
medicias que hn̄t exiccatōm nō plurimā. Et qū sūt cū
elōgatiōe a mordicatiōe: ⁊ tu scies has medicias ex ser
mōe nr̄o ð ophthalmia ⁊ reliq̄s egritudibꝰ materialibꝰ
i oculo. ¶ Et oꝫ ut scias ꝙ i egritudibꝰ maṫialibꝰ in o
culo est necesariū ut admistreṫ minoratō nutrim̄ti ⁊ ac
ceptō eiꝰ qꝺ generat hūorē laudabilē ⁊ aliēatō ois ua
porosi ⁊ ois cuiꝰ mala est digō. Et cū maṫia ꝓcedit ex
mēbro intende i phlebotōando illð mēbrū: ⁊ qū maṫia
aduenerit ex uelaīe extriseco admistrabis uētosas ⁊ ad
ministrabiṡ apocrustica sup frōtē. Ex quoꝝ sūma est cō
tex batbeke ad caḷaꝫ ⁊ calcadis ad fr̄am. Uene aūt que
phlebotōanṫ ꝓpṫ oculū sūt sicut cephalica. deinð uene
que sūt i ptibꝰ capitis. Que ergo i an̄rioribꝰ sūt magis
iuuatiue i ꝑmutatiōe faciēda ex loco. Et que sūt poste
rius sūt magis iuuatiue i attractōe. Et scias ꝙ illð qꝺ
accidit i oculo ex materiis ⁊ idiget ꝑmutatiōe eiꝰ ab eo
ad mēbrū alið: tunc illð ad qꝺ rectius ꝑmutaṫ ē naris
Et illud qū nō fuerit in uia effusionis ad oculū. ⁊ hec q̄
dē ꝑmutatio nō fit nisi pp caputpurgia ⁊ odoram̄ta ꝑ
dicta i locis alijs ubi diximus doloris capitis regimen
Medicinaꝝ āt oculi alie sṫ ꝑmutātes ꝯplonē: ⁊ sṫ aut in
frigidātes sicut succi solatⁱ ⁊ uirge pastoris ⁊ aq̄ ēdiuie

ꝛ aqua lactuce ꝛ aqua rof. ꝛ succus etiam ꝛ mucilago
psilij: ꝛ alie sꝫ calefacientes sicut muscbus ꝛ pip ꝛ acorꝰ
ꝛ memirē ꝛ silia. et alie sꝫ exiccatiue sicut tutia ꝛ antimoniū
ꝛ climia. ꝛ de sūma eaꝝ sꝫ ꝯstrictiue sicut sief memithe ꝛ
aloes ꝛ alfeluzabaragi ꝛ crocꝰ ꝛ rosa. Et alie sꝫ lenientes
sicut lac ꝛ defricatio lazuli ꝛ albugo oui ꝛ mucilago.
Et alie sꝫ maturatiue sicut uene ꝛ aq̄ fenugreci ꝛ croci
ꝛ alrob ꝛ ꝓprie illud in quo infundit panis. Et alie sūt
resolutiue sicut sarcocolla ꝛ aq̄ fen. et alie sꝫ stupefacti
ue sicut succꝰ pomoꝝ mādragoꝛ ꝛ papaueris ꝛ opiū. ꝛ
scias ꝙ qn̄ cū egritudine oculi fuerit soda tūc oꝫ ut ici
pias in cura sode ꝛ nō cures antequā ipam remoueas. Et
qn̄ euō ꝛ mūdificatio ꝛ regimē ꝯueniēs nō iuuāt scias ꝙ
tūc in oculo ē ꝯplō mala: aut mā mala inuiscata in tuni
cis corrūpēs nutrimētū penetrās ad ipm: aut illic ē ꝺbi
litas in cerebꝰ: aut loco i qꝰ expellūt fluxꝰ ad oculū.

Ca. v. ꝺ̄ īmemoratōe ꝯseruatōis sanitatis oculi ꝛ eoruꝫ
que nocent ipsi.

Oportet in primis ut ille q̄ laborat i ꝯseruādo
sanitatē oculi tueat eū a puluerē ꝛ fumo ꝛ aeri
bꝰ egredientibꝰ ab equalitate i caliditate ꝛ frigiditate ꝛ a uētis
crudis ꝛ a uēnosis: ꝛ n̄ assiduet itueri rē unā a q̄ n̄ auerta
tur: ꝛ ex eis a qbꝰ oꝫ ut uere custodiat ē multitudo fletꝰ.
Et opꝫ ut minoret aspectus in litteris uel lineis subti
libus nisi interdū sm̄ semitā exercitij. ꝛ nō ꝓlonget som
nus eꝰ si collū. ꝛ scias ꝙ multiplicatio coitus ē nocibili
or res oculo: ꝛ silr multiplicatio ebrietatis ꝛ repletiōis
cibi ꝛ ēt somnus sꝫ repletōꝫ ꝛ oēs cibi ꝛ potꝰ grossi: ꝛ oia
uaporē emittētia ad caput. Et de sūma eoꝝ ē oē qꝺ̄ hꝫ
acuitatē sicut porꝝ ꝛ andacoca. Et oia q̄ exiccāt sifle ꝺ̄
quoꝝ sūma ē sal multꝰ. Et oia ex qbus generat uapor
multus sicut caulis ꝛ lens. Et oia q̄ diximus in areola me
dicinaꝝ singulariū q̄ sꝫ ꝓportionata ad hoc sūt nocitiua
oculo. Et scias ꝙ mltitudo uniuscuiusqꝫ duoꝝ. s. somni
ꝛ uigiliaꝝ ē uehemēter nocitiua oculo ꝛ magis ꝯueniens
ei ē tempamētū uniuscuiusqꝫ eoꝝ. Res āt quaꝝ usus cō
fert oculo ꝛ ꝯseruat uirtutē eꝰ sꝫ ea q̄ fiūt ex antimonio
ꝛ tutia sicut spēs tutie nutrite cū aq̄ sansuci ꝛ aq̄ fen. ꝛ
facere collyriū oi hora ex aq̄ fen. ē mirabile ꝛ magni iu
uamēti ꝛ infratio granati dulcis ē mirabilis ēt. et puluis
ēt factꝰ ex granatis utrisqꝫ cū pulpis suis decoctis iteri
oribus cū melle ꝛ sicut scies illud i loco suo. ꝛ ex eis āt
q̄ abstergūt oculū ꝛ acuūt ipm ē submergi in aq̄ clara ꝛ
aperire oculū in ipsa. Reꝝ āt uisui nocibiliū alie sꝫ opō
nes ꝛ motus ꝛ alie sꝫ cibi ꝛ alie sꝫ dispōnes ꝯuersionis
in cibis. Opōes āt ꝛ motus sꝫ sicut oia q̄ exiccāt sicut
coitus plimus ꝛ longitudo aspectus ad lumiosa: ꝛ lege
re subtilia sifle Mediū ei in eo ꝯfert: ꝛ silr opō puoꝝ.
Et somnus sꝫ repletōꝫ ꝛ cenā. Immo oꝫ illū q̄ in uisu hꝫ
debilitatē expectare donec digō fiat deinde dormire: ꝛ
ois repletio nocet ei. ꝛ oē qꝺ̄ exiccat nāꝫ nocet: ꝛ oē qꝺ̄
sanguinē turbidat siue sit de rebus salsis siue acutis siue
alijs nocet ei. Et ebrietas nocet ei: uomitus āt ꝯfert ei i
q̄tū mūdificat stōm: ꝛ nocet ei in q̄tū mouet mās cere
bri ꝛ expellit eas ad ipm. ꝛ si n̄ fuerit excusatio q̄n fiat:
tūc oꝫ ut fiat pꝰ cibū ei cū facilitate. et balneatio nocꝫ ei
ꝛ somnꝰ sifle nocet ei ꝛ fletus plimus ꝛ multitudo phlo
mie ꝛ ꝓprie cū uentosis ꝯtinuis nocēt. Cibi ꝟo salsi ꝛ
acres ꝛ uaporosi q̄ ledūt os stōi sꝫ cepe et porri ꝛ allea
ꝛ bedarūgi cōmesta ꝛ oliue mature ꝛ anetū ꝛ caul ꝛ lēs
Cōuersio āt i cibis ē ut ita comedat ne eoꝝ digō corrū
pat et multiplicet ipsoꝝ uaporatio sm̄ ꝙ in loco suo ꝺ̄
monstrabitur. et ego iā ꝑueniā illic ꝛ tu scies illꝺ̄ in tra
ctatibus huius tertij libri.

Cap. vi. de ophthalmia ꝛ ꝯturbatiōe.

Ophthalmia alia est uera ꝛ alia est ei silis que
nōiat ꝯturbatio et uacillatio et ipsa calefacit ꝛ
humectat qn̄ accīt oculo ex cāis extrīsecis facientibus
in ipso bothor et rubificātibꝰ eū sicut sol et soda adustia
et ephimera adusta et puluere et fumo et frigore in qui
busdā oris pp ꝯstrictōꝫ ipsius et ꝑcussiōꝫ pp ꝯmotōem
ab ipsa et uento ꝓcelloso pp suā ꝑuitatē. Illius ꝟo totꝰ
ipressio leuis ē associata cāe q̄ nō ita remanet post ipaꝫ
ut de ea sit curādū: et si nō medicat remouet cū remoti
one cāe multotiēs: et nōiat grece taraxis: qꝺ̄ si cā cōpo
rea aut extrīseca iuuerit mālē ꝑmā pōle erit tūc ut uelo
citer ꝑmutet in apa manifestū et ueꝝ. Sicut mutātur fe
bres ephimere in alias febres. Qn̄ āt ꝑmutat et ē i ꝑn
cipio ꝑmutatōis nōiat grece aphribē. Et de spēbꝰ qdē
ophthalmie ē q̄ seqt scabiē i oculo cꝰ cā ē scalptura ocli
que in principio rei ꝓcedit cursu ꝯturbatōis: et nꝫ adue
nit eꝰ cura nisi pꝰ scabiei fricatōꝫ. ophthalmia ꝟo oio ē
apa in ꝯiuntiua: et alia qdē ē q̄ ē apa simplex nō ꝑtran
siens tminū. et plerūqꝫ est in eo uenaꝝ exuberatō et cur
sus et dolor. et alia ē q̄ ē magna ꝑtrāsiens tminū in ma
gnitudine in qua sꝫ abūdat albugo sꝫ pupillā et tegit eaꝫ
et ꝓhibet clausiōꝫ et nōiat chimosis: et apꝰ nos dr̄ alguā
danefi q̄ plimū accīt infantibus pp multitudinē materi
eꝝ eoꝝ et debilitatē oculoꝝ ipsoꝝ. et ipsa qdē n̄ fit a mā
cala tm̄ imo et a phlatica et a melica. et qn̄ ophthalia
ꝟa est apa in pupilla sequēs ꝯiūctiuā et oē apa aut est a
sanguine aut cholera aut phlate aut mlia aut uētosita
te tūc silr ophthalmie n̄ euat cā ab una istaꝝ cāꝝ. ꝛ qn̄
qꝫ humor apostemās generat in ipso. et qnꝫ ē adueniēs
ei a cerebro sm̄ semitā catarri ꝑ uiā uelamīs extrinseci
coopientis caput: aut ꝑ uiā uelaminis intrinseci et oio
a cerebro et ꝑtibus ipsius. Nā qn̄ in cerebro aggregā
tur materie plime et repletio tūc uix euadit oculus qui
ophthalmiā incurrat nisi fortis fuerit ualde: et qnꝫ sunt
arterie q̄ effundūt ad ipꝫ superfluitates suas: qn̄ sꝫ superfluitates
in ipsis mltiplicate: siue arterie sint intrīsece siue extrinse
ce. et qnꝫ mā nō est eueniēs ei a ꝑte cerebri et capitis. sꝫ
aduenit ei a ꝑte alioꝝ mēbroꝝ: et ꝓprie qn̄ oculū iā ꝯsecu
ta est malia ꝯplonis et debilitauit eū et fecit ipm suscep
tibile nocumētoꝝ et ē ad quē effundunt superfluitates. Am
plius de spēbꝰ ophthalmie ē q̄ hꝫ ꝑiodū et paroxismū sm̄
ꝑiodū effusiōis materie et ꝑiodū hore generatōis eius.
Et uiolētia qdē doloris i ophthalmia aut est pp hūorē
mordicatiuū corrodētē tunicas: aut pp hūorē plꝫ extē
siuū: aut pp uaporē grossū sm̄ raritatē et ide est raritas
in dolore: et materie qdē illius sicut sciuisti: aut sꝫ ex cō
poꝛ: aut ex capite ipso: aut ex uenis q̄ oculo affrīt mām
malā calam aut frām. Et qnꝫ sꝫ i oculo ipso: et illꝺ̄ si ac
cidat tunicis ocli corruptio ꝯplonis pp hūorē retentū
in eis: aut ophthalmiā ueniētē sꝫ eas et ꝯuertat totū qꝺ̄
aduenit ei de nutrimēto ad corruptōꝫ. Et ille cuiuscun
qꝫ sꝫ ocli exterius ꝓminētes ē susceptibilior magnitudi
nis ophthalmie et fortiōis eꝰ pp hūiditatē ipoꝝ oclorū
et aptiōe poroꝝ ipsoꝝ. Et qnꝫ qꝺ̄ mltiplicāt lachry
me sꝫ i spēbꝰ ophthalmie pp ꝑuatōꝫ digōnis: et mltoti
ens resoluit ophthalmia cū solōe nature. et scias ꝙ ma
litia ophthalmie ē sm̄ q̄litatē materie et magitudo eꝰ sꝫ
q̄titatē ipsiꝰ. Et scias ꝙ in regionibus meridianis mlt
tiplicat ophthalmia et remouet ueloci. Sꝫ aduētus eꝰ
in ipsis plꝫ ē pp cursū materieꝝ eoꝝ et mltitudinē uapo
rū eaꝝ. sanitas ꝟo eꝰ in ipsis uelox est pp raritatē poroꝝ.

mbroꝝ coꝝ ⁊ soloné naꝝ ipsoꝝ: q̇ si subito sꝰueniat ei fri
gus fit difficilis ipsoꝝ ophthalmia ⁊ ꝓhibet hũoré eiꝰ a
cursu: In regióibꝰ aũt fris ⁊ tꝑoribꝰ fris miorat ophthal
mia: sʒ é ꝑua. et ꝑuitas q̇ŏ eꝰ i eis é q̇eté ꝑꝑ hũoꝝ i ipis
⁊ ꝯgelatóʒ coꝝ. Eius ṽo ꝑuitas é qm̃ qñ ꝯprehédũt in
mébro nó resoluũt uelocit ꝑꝑ coarctatóʒ meatuũ: qz ex
tendũt magnifice donec accidat ut ex eis fundat siꝑhac
¶ Q̃ũqꝫ ꝑcedit hyems septétrionalis ⁊ seq̇t ipsá uer
meridionale pluuiosũ ⁊ estas pluuiosa multiplicat oph
thalmia. Et silr qñ hyems é calá ⁊ meridiana repletur
corpus hũitatibus: ⁊ deinde seq̇t eá uer septétrióale tũc
ꝯstringit eos. Et estas q̇dé borealis mltiplicat ophthal
miá ⁊ ꝓprie post hyemé meridianá. Et qñʒ multiplica
tur ét in estate cꝰ uer fuit meridianũ: ⁊ sicca hyems ⁊ sep
tétrionalis. Et tu q̇dé ꝯsidera corpora dura ſm regio
nes septétrionales. ⁊ corꝑa lenia ⁊ rara ſm meridiona
les regiones. ⁊ sicut regióes cale faciũt ophthalmiá silr
balneũ ualde calm qñ hó ipm ingredit ꝓculdubio facit
ophthalmiá. Et scias q̇ qñ adest ophthalmia ⁊ oculi di
spó mutat ꝯsequés cũ cura recta ⁊ purgatóe ultima: tũc
cá eꝰ é mã retenta in oculo corrũpés nutrimtũ. Et catá
rus ex cerebro ⁊ capite ſm q̇ ďclarauimus in illis que
sunt premissa. Cap. vij. de signis.

SCias q̇ doloꝝ q̇ in oculo cótingũt alij sũt mordi
catiui ⁊ alij corrosiui ⁊ alij extensiui. Et mordi
catiui q̇dé significãt corruptóʒ q̃litatis materie ⁊ acuita
té ipsius. ⁊ extensiui significãt mltitudiné eꝰ aut uẽtosita
té. Et ophtalmia uelocioris statꝰ é in qua lachryme ma
gis currũt ⁊ q̃ acutóré hʒ mordicatóʒ ⁊ tardioris é q̃ é
magis sicca. Et lippitudo q̇dé é significatio uera muta
tionis aut grossitiei materiei. Lippitudo nanqꝫ q̃ est ue
lox cũ leuitate accidétiũ excepta grauitate oculi é signi
ficatiua grossitudinis materiei. Et illa cui associat ma
turatio: ⁊ cũ q̃ é oculi exsiccatio in initio paꝝꝑ ⁊ resolui
tur uelocit é laudabilis. ⁊ illa cꝰ granũ é ꝑuũ raro est si
gnificatiua oculi bonitatis. Prauitas aũt grani matura
tóis significat tarditaté. Q̃ũqꝫ palpebre ꝯglutinari inci
piũt tũc iá maturatóis adest ꝓpinq̇tas: sicut dũ ꝑseuerat
cursus aquosus é initiũ adhuc: post hoc aũt dicamus q̇
ꝯturbató cognoscit leuitate sui ⁊ cá sui ⁊ q̃ntitate aꝑatis
ꝑmitiui. ⁊ ophthalmiá q̇dé q̃ é cũ cóitate capitis signi
ficat soda ⁊ grauitas capitis. Ná si uia fluxꝰ a cerebro
ad oculũ nó é nisi ꝑ uelam extrisecũ coopiés caꝑ frós
é extensa ⁊ uene exteriores sũt plene: ⁊ silr inflatio icipit
uenire ad palpebrá ⁊ i fróte sũt rubedo ⁊ pulsatio. Et si
é ꝑ uelam intrinsecũ nó appet illud ⁊ apparʒ sternuta
tio ⁊ pruritꝰ i naso ⁊ palato. Et si est cũ cóitate stói asso
ciat ei nausea ⁊ ꝯturbató ⁊ signũ illius est hũor in stó.
Sanguineá ṽo ophthalmiá significãt color oculi ⁊ exu
beratio uenaꝝ ⁊ pulsató tꝑoꝝ ⁊ reliq̃ signa sanguinis in
ꝑtibus cerebri. ⁊ q̇ŏ nó lachrymat plm. Sʒ lippitudi
né patit ⁊ ꝯglutinat aꝑ sónũ. Cholicá aũt significat pun
ctura uehems ⁊ dolor adustiuus iflatiuus uehement ⁊
rubedo ꝑua ⁊ lachryme subtil acute: ⁊ qñʒ exulcerat: ⁊
qñʒ eũat lachrymis sic é eũo ságuinei ⁊ nó ꝯglutinãt a
pud sónũ. ⁊ hꝰ q̇dem generis est q̃dá rubedo adueniens
ocło ⁊ est de sũma ꝯplonũ pessimaꝝ ⁊ qñqꝫ cauterizat o
culũ ⁊ exulcerat ipm faciés exulceratóʒ motiuá ⁊ ábu
latiuá: Ophthalmie ꝑterea ꝯsile é genus pruritiuũ ⁊ e
xiccatiuũ cũ ꝑuitate rubedinis ⁊ ꝑuitate lippitudinis:
⁊ nó appet aꝑati ipsiꝰ q̃ntitas de q̃ fit curádũ nʒ cursus
et é ex mã ꝑua acuta. sʒ phlaticá sigificãt grauitas uehe
mens et calitas ꝑua et rubedo debil. Immo i ea uicens
est albedo et sũt lippitudo et ꝯglutinatio aꝑ sónũ et est cũ
inflatóe et cóicãt ei facies et color. Q̇ŏ si eius ꝑncm est
stóus associat ei nausea. Et phlatica q̇dé qñʒ ꝯseq̇t hoc
ut in ipsa excrescat ꝯiunctiua sʒ nigꝝ ꝑꝑ magnitudinem
aꝑãtis. uextñ nó é máifeste rubedinis nʒ uehemtis: nʒ
sũt cũ ea lachryme sʒ lippitudo. Melicá ṽo sigificãt gra
uitas cũ offuscatóe et exiccatio et ꝑseuerãtia et ꝑuitas
ꝯglutinatóis. cũ uẽtosa aũt é extensio tm̃ sine grauitate:
⁊ nʒ é cursus: ⁊ qñʒ rubediné facit euenire extensio.
¶ Cap. viij. de cura conturbationis.

IN cura ꝯturbatóis ⁊ ophthalmie leuis q̃ cursu
eꝰ ꝓcedit qñʒ cãe sufficit abscissio. s. si fuerit cá iu
uatiua a repletóe sanguinis aut alterius cũ eũone. et qñ
qꝫ sufficit sedatio motꝰ eꝰ ⁊ distillatio lactis: aut albugis
oui: aut alterius rei in ipso. et si ꝯturbatio fuerit ex per
cussione distillet in oculũ sanguis colũbe calidus: aut al
terius aut ex sanguie sui ipsiꝰ. ⁊ qñʒ sufficit euaporaz ip
sum cũ spógia aut lana ifusa in oleo roſ. ⁊ decoctóne la
ctis aut decoctóe lentis: aut distillet in ipʒ lac mulieris
ex mamilla calidũ: q̇ si illud nó ꝯfert tũc decoctio fenu
greci ⁊ sief al. Illi ṽo q̃ ex frigore accit ꝯfert balneũ si ñ
fuerit factũ aꝑa ⁊ nó fuerit caput ⁊ corꝰ repleta ⁊ ꝯfert
ei uaporatio cũ decoctóe camemille: ⁊ uinũ subtile post
tres horas a cibo ⁊ sónꝰ lógus post uinũ est ex curis iu
uãtibus siue sit ex sole aut frigore aut alijs. Et ophthal
mia q̇dé cꝰ cá é scabies ⁊ é leuis fricet scabies in ꝑmis
Deinde curet ophthalmia: ⁊ qñʒ remouet post fricató
né scabiei ꝑ se ipsaʒ. Q̇ŏ si magª fuerit non tolerás ꝓpi
q̇ntaté ꝑparatóis fricatóis admĩstrent subtiliatio ⁊ leni
ficatio ⁊ mũdificatio ita ut fiat ophthalmia obediens ⁊
tolleret it se uicitaté ⁊ int regim mũdificatóis fricatóis
¶ C. xi. de cura cói speꝝ ophthalmie ⁊ effusione fluxu
um ad oculum.

CAnó cóis in regie ophthalmie mális ⁊ reliq̃rũ
egritudinũ oculi máliũ é minoratio cibi ⁊ ipsius
exiccatio et electio eꝰ q̇ŏ generat hũoré laudabilé et ali
enatio ois euaporosi et alienatio ois rei q̃ é male digóis
⁊ alienatio coitꝰ ⁊ motꝰ: ⁊ applaudatóis q̃ é a uino ⁊ ali
enatio comestióis acetosi ⁊ salsi ⁊ aceti ⁊ assiduató leni
tatis nature et phlomia ex cephalica é ꝯueniés oibꝰ spé
bus eꝰ. ¶ Et oʒ q̇dé ut uisus patiétis ophthalmiá nó
cadat sʒ albediné et sʒ radios imo fit q̇ŏ substernit ei et
quo ipse circũdat nigꝝ et uiride: et sʒ facié eꝰ suspendat
pánus penitus niger appens oculo eꝰ. Et niger q̇dé fit
i dispóe egritudinis: et celestis i dispóne sanitatis: et oʒ
ut sit domꝰ i q̃ hitat ad tenebrositaté ďclinás. et oʒ ut ad
ipm attrahat sónꝰ. Est ei medicam bonũ et expedit ne
pili ꝑmittãt ꝓlógari qm̃ ualde sũt nociui ophthalmie ni
si fuerit pili in radice soluti. Illŏ ei ꝯfert in q̃ntũ exiccãt
hũiditates attrahédo ad nutrimtũ coꝝ: et qũ corꝰ é mũ
dũ et hũor faciés ophthalmiá é effusus i uenis. et ex ge
nere ságuis grossi et ꝓꝑe i fiñ ophthalie: tũc balneatóis
ipressio i subtiliádo mãm: et potꝰ uini puri ad repellen
dũ ipsá et eũandũ sũt iuuãtes. Et balneũ q̇dé pꝰ eũonem
é melius medicam ad ophthalmiá: et ꝓprie si fuerit ua
poratio sedás doloré: et ex eis q̇bꝰ oʒ regimen ée i oph
thalmia et aliq̇s egritudibꝰ oculi málibꝰ é eleuatio pului
naris et cautella descéſionis eꝰ: et oʒ ut ex toto elóget o
leũ a capite patiétis ophthalmiá qm̃ ipʒ é magis uehe
métis nocumti et distillatio olei et sit oleũ roſ. i aurez é
ualde magni nocumti. Et qñʒ magnificat ophthalmiaʒ
adeo ut strigat tunicas: q̇ si fuerit mã ꝓcedés ex mébro
tũc oportebit ut eũet mbm illud et trahat ad ꝯriũ ꝑtis

cũ q̃libet re.ſ.ꝑ cliſtere aut phlomiã ⁊ alia. Et foꝛtaſſe
ñ ſufficit phl'omia ex cephalica:⁊ ẽ neceſſaria phlomia
arterie tꝑis ⁊ auris ad abſcidendũ uiã per quã aduenit
mã:⁊ illud qñ materia aduenit oculo ꝑ arterias extriſe
ſas. Qñq3 uolũtas adeſt incidẽdi arterias capitis oz ut
radaẽ caput ⁊ cõſideret q̃ illaꝝ ꝑuaꝝ arteriaꝝ ſit magis
pulſans ⁊ maior ⁊ calidior ⁊ icidaẽ ⁊ ꝑueniaẽ ad finẽ i
e⁹attractõe ſi ẽ ex eis q̃ incidũẽ⁊ ſt ꝑue nõ magne:⁊ qñ
incidiẽ illa q̃ ẽ ſ3 tꝑs oz ut ligeẽ i ꝑmis:deĩ abſcidatur
poſtq̃ eligit illud c⁹ꝑterĳt rememoratõ.ſ.ut ſit poſt eũo
nẽ ⁊ abſcidaẽ maior minoꝝ ⁊ calidior eaꝝ:⁊ oz añ iciſi
onẽ ut ſtrigaẽ qd ẽ in ea inferius cũ filo firmo i lõgitudi
ne ⁊ dimittaẽ ligatura in ipſa. Deinde incidaẽ qd ẽ p⁹
iꝑam.⁊ qũ putreſit l3 auferaẽ ſtricturã:⁊ ipſa q̇de3 ẽ ne
ceſſaria i ea q̃ ẽ maxima. In ꝑua ṽo ſufficit ut ꝑſũde ſca
rificeẽ q̃tenus currat qd in eis ẽ de ſanguine. Illud ei3
qñ3 ꝑximũ ẽ iuuamĩto uẽtoſaꝝ in nocra ⁊ põni ſanguiſu
gaꝝ ſ3 frõtẽ. Et qñ nõ ſufficit illd qd ſit fiat phlomia ex
lachrymali angulo ⁊ ex uena frõtis qũ tñ uẽtoſe nocre
ſt ultimi iuuamĩti. Qñq3 ꝓlõgaẽ egritudo admiſtreẽ ſieẽ
in q̇bus ponũẽ es uſtũ ⁊ atrimĩtũ uſtũ:⁊ qñ3 ſufficit fa
cere alcohol ex aloe ſolo:⁊ qũ ꝓlõgaẽ ophthalmia ⁊ nõ
iuuaẽ ab aliquo:tũc ſcias ꝙ in tunicis oculi ẽ mã mala
corrũpẽs nutrimĩtũ ſ3ueniẽs ei:q3 recedẽs ꝯfuge ad ali
q̇d qd ſit ſicut abluta tutia ꝑmiſta lenitiuis ſicut ceruſa
⁊ climia aurea abluta ⁊ amilo ⁊ pauco gũmi. Et qñq3
cauteriũ ſ3 ṽticẽ ẽ neceſſariũ ut retineaẽ catarrus. Qñ3
ei e⁹ꝑſeuerãtia ẽ ꝑꝑ ꝑſeuerãtiã catarri. Qũ ãt initiũ eſt
ex uelaminib⁹ ĩtriſecis tũc cura ẽ difficilis niſi ſit e⁹reſo
lutio ſm eũantia foꝛtia cũ adminiſtratõe ẽpl'oꝝ ꝯfoꝛtãtiu3
caput cognitoꝝ ad hãc rẽ. Sicut ẽ emplm ſcm̃ de ſpica
⁊ roſa ⁊ acatia cũ aq̃ coriãdri hũidi ⁊ ipſo coriãdro hu
mido ⁊ ſicco cũ pauco croco dimiſſum ſ3 locũ una hora
aut duabus:deinde remoueaẽ:⁊ qñq3 admĩſtrauẽ in ea
glutinatiua ⁊ conmenſuratiua materieꝝ acutaꝝ.⁊ gene
ra lactis ſt ex ſũma eoꝝ ⁊ nõ ẽ ꝯueniẽs ut dimittaẽ diſtil
latio e⁹in oculo tꝑe longo. Immo oz ut remoueaẽ ⁊ re
noueẽ oĩ hora. Et de eis ẽ albugo oui:⁊ nõ ẽ neceſſari
um in ipſa ut remoueaẽ. Immo ſi dimittaẽ horis aliq̇b⁹
nõ nocet:⁊ ẽ laudabilior in hoc lacte ⁊ ſi ſit lac magis
abſterſiuũ:⁊ albũ q̇dẽ oui aggregat cũ lenificatõne ⁊
applanatõe ſua ſi nõ adheſerit ⁊ nõ ſtrixerit poros. Et
decoctio fenugreci aggregat cũ lenificatõe ſua ⁊ matu
ratõe ſua ut faciat planũ ⁊ ſedet oolorẽ ⁊ dleũ roſ.ẽ h⁹
generis:⁊ penit⁹ oz ut nõ ſit i medicina admiſtrata in o
culo ⁊ ꝑprie in ophthalmia aſꝑitas n3 q̃litas ſaporis a
cetoſi aut acuti. Et oz q̇dẽ ut ꝯbaẽ ualde q̃tenus ipſiuſ
remoueaẽ aſꝑitas.⁊ q̃to plus tibi ẽ poſe ut ſis ꝯtentus
inſipidis odore ꝑuatis. Nã illud ẽ bonũ.interdũ ṽo ad
miniſtraẽ caputpurgia mũdificati ⁊ q̃ eoꝝ curſu ꝓcedũt
exiſtẽtia eis q̃ ꝑ nareſ materiei ꝑtẽ extrahũt ⁊ de q̇b⁹tũc
nõ timeẽ ꝙ ad oculum aliã trahãt mãm: gargariſmata
quoq3 admiſtrantur in ea:⁊ de medicamĩtis q̇dẽ iuuati
uis ẽ uaporatio ex aq̇s tepidis cũ ſpõgia ⁊ lana. ¶ Et
qñ3 admiſtratio ſeẽ ſcã aut bis ſatis ſufficit.⁊ qñ3 eſt ne
ceſſariũ ut plimũ itereẽ ſm foꝛtitudinẽ ophthalmie ⁊ e⁹
debilitatẽ qũ3 in aq̃ qua ſit uaporatio meliloti ⁊ fenugre
ci fuerit decocto erit ultima in ꝯferẽdo. Interdũ ꝑterea
ſ3 frõtẽ liniũẽ apocruſtica ⁊ ꝑprie qũ uia effuſionis ma
terici ẽ uelamĩ extriſecũ. ¶ Et hec q̇dẽ apocruſtica ſt ſi
cut cortices batheke ꝑprie ⁊ ſicut ſieẽ memithe ⁊ ſicut
feluzabaragi ⁊ aloes ⁊ ſemẽ roſ.⁊ croc⁹ ⁊ ſarcocolla ⁊
q̃ ſt ſicut aqua ſolatri ⁊ aqua uirge paſtoris ⁊ ſilr rãn⁹

⁊ ſauic ordei ⁊ ſolatꝫ ⁊ cydoniũ. Qđ ſi ſ3fluitas fuerit
uehemĩtis caliditatis ⁊ tenuitatis admiſtreẽ epithimata
uehemĩtis ſtipticitatis ſicͥ de gallis ⁊ balauſtĳs ⁊ tribuſ.
Et emplm ex eis curſib⁹ fluxuũ adhibitis h3 maxima3
efficaciã ⁊ hoc q̇d cũ mã fuerit calida. Sed ſi fuerit ſfa
tũc fiãt ex eis q̃ exiccãt ⁊ ꝯſtrigũt ⁊ ꝯfoꝛtãt mẽbrũ cũ ca
lefactõe ſicut epithimata ex ſãbaco ⁊ ſulfure ⁊ baurac:
¶ Et oz q̇dẽ ut oculus aſſidue mũdificeẽ a lippitudie
ex lacte diſtillato in ipſũ ⁊ laua ipm albumen oui. Qđ
ſi tact⁹fuerit neceſſarius opoꝛtebit ut ſit cum facilitate.
¶ Et oz ſi fuerit ophthalmia uehemẽs ut fiat phlomia
uſq3 quo timeaẽ lipotõia. ¶ Sãgũis nã3 emiſſio plimi
ſanat in hora. ¶ Et oz inq̃tũ poſe eſt ut ĩtardeẽ in oph
thalmia collyrioꝝ adminiſtratõ uſ3 ad tres dies ⁊ ſuffi
ciat regimĩ ꝑdictũ ex eũonib⁹ ⁊ attractõe materieꝝ ad ex
trema ⁊ in hora quã dixĩus locoꝝ ⁊ diſpõnũ. ¶ Dein
de ſi p⁹ illud admiſtreẽ collyriũ nõ erit malũ: plerũ3 ei
ſanaẽ ab ophthalmia hiſ rebus abſ3 cura alia. ¶ Natu
re ṽo lenitas ẽ res q̃ ẽ ei neceſſaria.imo ẽt neceſſarium
ut ſolutõe educaẽ hũoꝛ dñans ſangnini p⁹phlomiã. Et
in uaporatõe q̇dẽ nõ exiſtit bonitas añ mũdificatõ3 n3 i
balneo. ¶ Et qñ3 ſit illud cã attrahẽdi mãm plimã co
operientẽ tunicas oculi.⁊ oz ut in prin°nõ admiſtrenẽ i
ſpiſſatiua foꝛtia ⁊ q̃ ſt uehementẽ ſtiptica:qm̃ inſpiſſãt tu
nicas ⁊ ꝓhibẽt reſolõnẽ ⁊ magificãt doloꝛẽ:⁊ ꝑprie qũ
doloꝛ fuerit foꝛtis. ¶ Et ea ẽt q̃ debiliẽ ꝯſtrigũt in ꝑn
cipio nõ ſufficiũt ad ꝓhibẽdã mã3 ⁊ nocẽt ꝑꝑ inſpiſſatõ
nẽ tunicaꝝ ⁊ ꝯſtringũt mãm in eis:ꝙ ſi aliq̇d hoꝝ ꝯtige
ret ſuccurre cũ uaporatõe ex aqua calẽa ſꝑ ⁊ ſolũ colly
riũ albũ diſſolutũ in aq̃ meliloti ẽ ꝯueniẽs. Foꝛtius nãq3
illo cũ repletõe capitis qñ3 ẽ ei nociuũ. Reſolutiua ṽo
n pricipio ophthalmie uehemĩter de uita:⁊ plimũ ẽ ne
ceſſaria p⁹ iſta ſtiptica ⁊ ꝑprie quando eis narcotica ſt
admiſta diſtillatio aque zuccari ⁊ aque melliſ in oculo
Qđ ſi ꝓuenit ex iſtis ꝯmotio egritudinis inflãbis eã cũ
eo in quo nõ ſit iſpiſſatio ad ſuccurrẽdũ ei.⁊ oz ut inten
das ante hoc ad mũdificatõ3 lippitudinis cũ facilitate
⁊ nõ noceas oculo.in lippitudinis nãq3 mũdificatõe eſt
doloꝛis alleuiatio ⁊ abſterſio oculi ⁊ medicis adeſt poſ
ſibilitas opandi.⁊ quãdoq3 doloꝛis uehemĩtia facit ne
ceſſariã ſtupefaciẽtiũ adhibitõ3 ſicut ſucci pomoꝝ man
dragoꝝ ⁊ lactuce ⁊ papaueris ⁊ aliquãtule aque ſumac
Expelle ergo illa q̃tũ poteſ:ꝙ ſi aliq̇d eoꝝ admiſtras ꝑ
pter neceſſitatẽ admiſtra ipm ſm cautelã. Et ſi poſe eſt
tibi ut ſis ꝯtent⁹cũ albumine oui ꝯquaſſati cũ aqua in q̃
papaacr ſit decoctũ fac:⁊ foꝛtaſſe opoꝛtebit ut ponaſ cũ
eo fenugrecũ ut iuuet ad ſedãdũ doloꝛẽ ex ꝑte reſolõis
⁊ reſoluat ẽt ⁊ remoueat nocumĩtũ ſtupefactõis. Qđ ſi
mã ẽ ſubtiliſ ⁊ corroſiua nõ ẽ malũ apꝺ me uti opio ⁊ ſtu
pefactiuis:ipm nanq3 ẽ ſanãs eã ⁊ nõ ſuccedit doloꝛ q̃
uis opoꝛteat credere ꝙ inq̃tũ uiſui nocet ẽ malũ uerũ
opio in doloꝛibus a mã corroſiua ꝓueniẽtib⁹nõ ẽ malũ
apꝺ me uti.ip3 ei ſanat celeriẽ. ¶ Et cura q̇dẽ moꝛdica
tõis ẽ ex ꝯglutinatiuiſ ⁊ inflatiuis ⁊ ſubtiliatiuis ⁊ cura
extenſionis ẽ cũ mollificatõe oculi ⁊ reſolõne ꝑ ea quo
rũ unũqđq3 dixim⁹in loco ſuo ⁊ ꝑmutatõe materiei. qũ
ãt egritudo ſit chronica tc ẽ phlomia faciẽda ex lachry
malibus ⁊ phlomãde ſt ãbe arterie q̃ ſt p⁹ aures.⁊ op3
ut patiẽs ophthalmiã ⁊ patiẽtes rheũatiſmos ad oclos
ꝯuitẽt queẽadmõ3 multotiẽs dixiũſ i unctionẽ capitis ⁊
diſtillatõ3 alicuius olei in aurẽ:⁊ penituſ cura ophthal
mie eſt ſicut cura reliquoꝝ apatũ ex repcuſſione primo
⁊ reſolutione ſo. Uerũtamen exigit ꝑꝑ mẽbrũ ipſum

ſtiflua facilitas ⁊ ē ut illud qđ repellit ⁊ repcutit ⁊ ſubti
liat ⁊ qđ reſoluit ⁊ abſtergit nō ſit laborioſi tactꝰ ledenſ
ſenſū faciēs euenire aſpitatē. Et illud q̇dē nō ꝯplet niſi
ſit ſtipticitas eius quod refrenat temperata: ⁊ mordica
tio eius quod reſoluit leuis parua. immo eſt melius ut
ſit in illo exiccatio ſine mōdicatōe: ⁊ ut uiolētia laborif
ꝯfrāgat ꝑ illud qđ eis admiſcet ꝺ eis q̄ ſt ſicut albumī
oui ⁊ lac mulierif mulctū ſꝫ ꝯfricatōꝫ collyrij quo fit al
cobol. Q̄ū āt mā iā ē eūata ⁊ dolor nō ē i ſūmo laboīs
admiſtra collyriū noiatū unius diei ꝯmiſtū cū eo qđ fit
ſicut uitell oui: ⁊ nꝫ ē lōginqū q̇n ſanet infirmꝰ in die ſuo
⁊ ingrediat balneū in ſequēti. Sitqꝫ illud qđ ſufficit ad
reſoluēdū reſiduū materiei ſicut ē collyriū de ſpica. Et
quandoqꝫ hora facit neceſſariū ut facias ipm̄ odorai ꝺ
collyrio aliſtiptatan in die primo rē modicā: ⁊ addas in
die ſꝺo de eo ⁊ erit cū eo ſalus. Q̄ūqꝫ mā ſit ꝑua in oph
thalmia añcedēs ad diſſoluēdū tūc forſitan ē aliq̇d quđ
ſit ſimile ſucco cucumeris aſinini.

C. x. ꝺ cura ophthal. calē cholice ſāguinee ⁊ heriſipile

R Egimē cōe ophthalmie cꝰcā ē mā cholica aut ſā
guinea ē phlomia ⁊ eūo. Nā ſi cā fuerit ſanguis
calefactꝰ cholicus: aut chola ſola ꝯfert cū phlomia eūo
ex decoctōe myrobal. ⁊ qn̄ꝫ ponit in ipſa turbitr. Q̄ꝺ ſi
cū ea fuerit aliq̄tulū groſſitiei ⁊ ſciuerif ꝙ mā ſit ibibita
in uelamibꝰ cerebri ꝯfortabis eā cū hierapicra. Et for
taſſe ſufficit in hꝰi īfuſio aloes: ⁊ ſi illic fuerit calitaſ erit
aqua in qua ipſe infundet aqua endiuie aut aqua pluui
alis aut ille ābe. Et oꝫ q̇dē ut in initio fiat in ipſo ēplm̄
oculo ex infzatiuis q̄ ſt expſſiones ſicut expſſio ligue a
rietis ⁊ expreſſio folioꝝ ſalicis ⁊ mucilagies ⁊ diſtillatō
earum in ipſo: Deinde albumen oui cū lacte aſine: aut
ſolū: Deinde collyriū albū ⁊ reliq̄ collyria q̄ rememōa
bimur in apocruſticis. ⁊ nꝫ in eif finē ꝯſequaris pp quē
tunice inſpiſſant ⁊ materie ꝯſtringāt ⁊ dolor fortior fiat
Q̄ūqꝫ repulleris mām̄ ꝑ eūonē ⁊ attractōꝫ ⁊ apocruſti
ca tūc gradati tēdas ad maturatiua: ⁊ ſint in ꝑmiſ miſta
cū apocruſticis. Eſt ergo in ꝑmis ꝯueniēs eoꝝ ꝯmiſtio
cū aliquo qđ ſit ſicut aq̄ rob. Et in generibꝰ q̇dē lactis
ē uirtus maturatōis ⁊ in mucilagine pſilij ē cū repcuſſi
one maturatio q̄dā. ⁊ mucilago ſeminis cydonij ē uehe
m̄tioris maturatōis q̄ ipſa. Et aq̄ fenugreci bōa matu
ratōi ē ſedatiua doloris: ⁊ ē maturatiuoꝝ dignior ut ab
ea incipiat ⁊ ñ ē in ipſa attractio: ⁊ ſi ē neceſſariū igroſ
ſare aliq̇d ex illo fiat cū mucilagibus: aut infzare fiat cū
ſuccis: ⁊ iā exptꝰ ē ſuccꝰ arboris q̄ grece noiat achataꝫ
⁊ ſiriace aſel in principio ophthalmie calide ⁊ iflātōnis
eꝰ: ⁊ fuit ꝯueniēs cū ꝓprietate forti. Et ſucci qđ iſti qn̄ꝫ
coagulāt ⁊ refuant. Poſtea trāſi ab hꝰi ad decoctōm
meliloti in qua ſit diſſoluta ſarcocolla alba ꝓprie nutri
ta cū lacte mulieris ⁊ aſine. Q̄ūqꝫ deſcēdere incipit ad
de in admiſtratōe reſoluētiū qđ ſit fortiꝰ ſicut ſarcocol
la in aqua fenugreci ⁊ feniculi ⁊ uaporatio ex aqua in
qua decocta ſit crocus ⁊ myrrha: ⁊ adminiſtra balne
um ſi ſciueris ꝙ cerebrm ſit mūdū ⁊ da in potu poſt cibū
ꝑ aliquas horas aliq̇d uini antiq̄ puri i ꝑua q̄titate. nā
balneū poſt ipm̄ in aqua calā ⁊ uaporatio ſi fiat erit illđ
iuuam̄. et admiſtratō eūantia collyrioꝝ narratoꝝ i anti
dotario ad deſcēſionē ophthalmie ⁊ finē eiꝰ. ꝙ ſi mā fu
erit ſāguinea adhibebis uentoſas pꝰ phlomiā ⁊ aſſidua
bis fricatōꝫ extremitatū ⁊ ꝯſtrictōꝫ eaꝝ plus q̄ in alijs
⁊ admiſtrabis in pricipio rei ſuccos ꝑdictos. Deinde
admiſcebis ei medullā panis: poſtea infunde panē illuꝫ
in alrob ⁊ ꝑmiſcebis in ipo: ⁊ fortaſſe oportebit ut ꝑmi
ſceas cū illo papꝑ opij ſi fortis fiat dolor. ¶ Q̄ꝺ ſi mā
fuerit cholica eūabiſ poſt phlomiā cū eo qđ educit cho
lerā. Et admiſtrabis balneū ex aq̄ dulci. Et qn̄qꝫ ꝯue
niēs erit effundeī aquā fzam ei ſꝫ caput ⁊ oculū. ⁊ qn̄qꝫ
lauat facies ex aqua fza cui admiſcet paꝝ aceti ⁊ ꝯfert.
⁊ oꝫ ut i cholica ſit maiō audacia i admiſtratōe ſtiptico
rū i principio ſine ſtfluitate ⁊ in admiſtratōe collyriorū
ſtipticoꝝ diſſolutoꝝ in ſuccis. In heriſipila āt q̄ ē ex ſū
ma illius oꝫ ut admiſtrētꝑꝰ eūonē cū ſolutiuis ⁊ cliſteri
⁊ ēpla fcā ex corticibꝰ granatoꝝ ꝺcoctis ſꝫ prunas ⁊ tri
tis cū alrob aut melle ⁊ aſſidue fiat ei euaporatō cū ſpō
gia calā. ⁊ facere ēplm̄ ex faria orobi ⁊ frumti decocta
cū ſirupo mellis aut cū radice lilij trita ꝯfert ei. ⁊ oꝫ ut
aſſidue abluat oculus ⁊ aſſidue infrigidet ⁊ hūectet. ſꝫ
ſufficiētia in infzidantibus ē ex eis q̄ tardāt ⁊ hebetāt: ⁊
qn̄ ꝯſoluit egritudo ⁊ remanet calitas fac ēplm̄ ex uitel
lo oui aſſati ⁊ ꝯtriti cū croco ⁊ melle ⁊ reliq̄s que ſcrip
ta ſt ad heriſipilā in antidotario.

¶ Cap. xi. de cura ophthalmie frigide.

I N ophthalmia frā fcā a materijs frīs oꝫ ut eūet
hūor frigidus. ⁊ qn̄ꝫ ē neceſſariuꝫ iterare ſiue ſit
potio ſiue intentio ſiue gargariſmatio. ⁊ ut ſit initiū cuꝫ
a repcuſſiuis q̄ nō ſt infzantia ualde. Sed ſint illa i q̇bꝰ
eſt ſubtiliatō ſicut myrta ⁊ ſarcocolla. Et ſi admiſtraue
ris collyriū de ſpica cū aq̄s ꝯmīſuratis erit ꝯueniēs. ⁊
ſi in tuicis pupille nō fuerit nocum̄tū facies alcohol ex
aqua in q̄ bullita ſint crocꝰ ⁊ calcadis ⁊ mel. Et oꝫ ut li
niat in pricipio frons ex calcadis: ⁊ ꝓprie cuꝫ uia mate
riei ē ꝑ uelem̄ extriſecū. Et ſilr nō ē malū ſi abluat faci
em ex aq̄ in q̄ diſſoluit calcadis ⁊ ꝓprie qn̄ uia materie
ē ex uelamine extriſeco. Et ſi liniat palpebre i pricipio
ex tyriaca ⁊ ſulfure ⁊ arſenico ē bonū ⁊ potꝰ tyriace ēt
ꝯfert. Et iā q̇dē expta ſt i hoc folia alkerue ꝯtrita ⁊ cō
miſta cū aneto ⁊ folia malue decocta in uino. nos ꝟo di
ceūs in antidotario troc. ꝯueniētes ad liniendas palpe
bras: ⁊ aqua q̇dē fenugreci ⁊ mucilago ſeīs lini eſt ex e
is quoꝝ diſtillatio in oculū patientis ophthalmiā frām
ꝯfert. Et poſt illud collyriū lenitiuū ⁊ collyriū rubeum
maius ⁊ collyriū alraigene ⁊ ſarcocolla diſſoluta i ſuc
co folioꝝ capparis: Et ēplm̄ ex folijs capparis ſolū. ⁊
ꝯfert oībꝰ iſtis regim̄ ſubtile ⁊ admiſtratio balnei ⁊ uini
puri albi.

Cap. xij. de cura alguardēgi:

O Phthalmie ꝟo que fcā ē guardenegi: cura ē
eūo ꝑ phlomiā ⁊ uentoſaſ: ⁊ nꝫ ē tibi neceſſari
um incideī arteriā. Q̄ꝺ ſi fuerit ophthalmia calā ⁊ eūa
ueris ex toto corꝰ ⁊ ex uenis capitis ⁊ uētoſauerif opō
tebit ut admiſtres ſicut collyriū albū de repcuſſiuis ⁊ ſi
cut ſuccꝰ lenitiui fzi. Empla ꝟo exteriora ſt ſicut crocꝰ
et folia coriandri ⁊ melilotū cū uitello oui et pane infu
ſo in rob uue. Et qn̄ꝫ ē neceſſariū ut eis admiſceat de
narcoticis aliq̇d. et linim̄ta ēt ſint ex hꝰi et ex memithe
et litio et aloe. Et ex eiſ q̇dē que expta ſt ad eā eſt uitel
lus oui cū adipe urſi de q̇bus fiat ſicut ēplm̄ et ſꝫponā
tur ſꝫ oculū: et qn̄ dolor ſit fortis ifundat i ꝑputijs uue.
Deide ꝯterat cū uitello oui et ſꝫponat oculo. Q̄ū aūt
dolor ſit fortior ifundat crocꝰ ꝯtritꝰ cū lacte et ſucco co
riandri et diſtillet in oculū. Q̄uidā ꝟo diligūt in guarꝺ
negi ut admiſtrēt cure extriſece et ſufficiat diſtillatio la
ctis tribus diebꝰ in oculū ſi diſpō illud tollerauerit. et
illi q̇dē q̄ alcohol admiſtrāt iā experti ſt i guardenegi ad
dolorē ulceratuꝫ ut fiat alcohol ex ſarcocolla et croco
et ſief memithe et opio. Q̄ꝺ ſi fuerit guardenegi pꝰ oph
thalmiā frām groſſam purgabis cū hieris neceſſario et

admiſtrabis mucilagines lenificātēs fcās ex ſucco caul aut aq̄ ɔcoctōis eᵉ. Et qn̄q3 erit tᵗ neceſſariū ut piſceas eaſ cū aq̄ ſolatᵗ. ⁊ qn̄3 erit tᵗ neciū ut piſceaſ eas cū myrrha ⁊ ſarcocolla. ❡ C. xiij. de cura ophthalie uentoſe.

O Phthalmia āt uentoſa curatᶠ cū ēbrocis ⁊ uaporatōibꝰ ⁊ balneis. ⁊ uaporatio q̄dē ex miliſᵗ ē iuuātior uaporatōnū q̄ fiūt ei. Q̄uidā ꝟo pſūptuoſi qn̄3 audēt admiſtrare narcotica ap̄ doloris uehem̄tia3 ⁊ inde ut ſedetᶠ in hora. S3 ipſe excitatᶠ poſt horā uehemētꝰ q̄ pꝰ fuit ppēs ɋ ꝓhibet reſolui uentoſitatem.

Ca. xiiij. de ſmōe ꝟli de medicinis ophthalmie uſitatis

C Ollyriū q̄dē albū. nā ipm̄ ē ɔglutinatiuū inſiati uū ſedatiuū doloris rectificatiuū hūoris mordicatiui. Q̄. n̄3 admiſcetᶠ ei opiū ⁊ fit uehem̄tius ſedatiuu3 doloris: ſed fortaſſe nocet uiſui ⁊ ꝓlōgat egritudinē pp ſtupefactō3 ⁊ cruditatē quā facit. et ex eis q̄ ꝓcedūt ſuo curſu. Et troc. roſ. ē maximi iuuam̄ti in inflāmatōne ⁊ dolore ⁊ ē maior ⁊ minor. Et tu q̄dē inuenies i antidotario trociſcos ⁊ collyria hꝰgeneris. ⁊ iuenies in tabulᵗ oculi medicinaꝝ ſingulariū repcuſſiua ſicut merdaſengi ⁊ dragagātū ⁊ litiū ⁊ roſa ⁊ antimoniū ſaſamſi ⁊ acatia ⁊ memithe ⁊ ſandalū ⁊ galle ⁊ lutū ſigillatū ⁊ ɔliq̄ ſucci ⁊ gūmi ⁊ ɔliqua. Et de ſingularibꝰ q̄dē q̄ maturāt māsgroſſas ſᵗ ſicut myrrha ⁊ crocus ⁊ olibanū ⁊ ſpica ⁊ caſtoreū ⁊ paꝝ eriſ rubei ⁊ aloes ꝓprie ⁊ amomū ⁊ cornu cerui aduſtū. Mēſurare āt hūorē cū eo quō ē frigidiꝰ ⁊ cū eo q̄ ē calidius ē illō q̄ ptinet ad iduſtriā artificia lē i ptictaribꝰ. ❡ Reliq̄ ꝟo piſta expta dicā i ātidotāio Et ex repcuſſiuis exptis ad uehem̄tiā doloris. ⁊ mām groſſā ē encauſtꝝ ⁊ aleſchēſeti cū melle puro: ⁊ aqua fenugreci ponatᶠ in angulis lacbrymalibꝰ cū ſtillo. ❡ S3 de ɔpoſitis ſᵗ ſicut collyriū iſtipticā ⁊ rubeū lenitiuū ⁊ collyrium de ſcedenigi maius ⁊ troc. ō ſeminibus ex ſūma eorum ſunt boni ultime.

❡ Tractatꝰ ſcꝰ de reſiduis egritudibꝰ eiꝰ q̄ de oculo appet ⁊ pꝫm eᵉ ē de egritudibꝰ ɔpōnis ⁊ ɔtinuitatis.

❡ Cap. i. de ueſicis.

C Ontigūt in oculo ueſice aquoſe in quibuſ dā cōticibus cornee q̄ ſᵗ q̄ttuor tunice. Et hec q̄dē aquoſitas coarctatᶠ intᶠ duos cortices hoꝝ. iiij. Et eꝰ q̄dē locꝰ ꝓculdubio diuerſificatᶠ: ⁊ q̄ ē ꝓfundior eoꝝ ē deterior ⁊ diuerſificatᶠ ſm̄ augmentū ⁊ diminutionē cum q̄titate ⁊ diuerſificatᶠ pp ſuū colorē ⁊ eſſentiā ſuā. ⁊ qn̄3 diuerſificatᶠ pp ſuauitatē ſuā ⁊ acuitatē ſuā ⁊ corroſionē ſuā: ⁊ q̄cūq3 eaꝝ ē ad corticē pm̄ū ē mala nigra: qm̄ illa ꝓhibet uiſū a cnmꝓhēſione uuee: ⁊ profunda prohibet a comprehenſione ipſiꝰ: quonia3 radius ē ɔnotior ad hoc ut ipam faciat ꝓuiā q̄ uꝫ alba Et pꝫima aquoſitas acuta ē mala: qm̄ ledit cū extēſiōe ⁊ corroſiōe ſiꝫ: ⁊ ois q̄dē q̄ ē copioſior ē plus extenſiua ⁊ plus dilatās ⁊ corrodēs. Q̄ue āt ex ea opponitᶠ foramini nocet uiſui ꝓprie qm̄ ē corroſiua ⁊ ulceratiua.

❡ Capitulum. ij. de cura.

C Ura ipſius dū ē ꝓua ē cū medicinis exiccatiuiſ ⁊ cū eis q̄ ſᵗ ſicut medicam̄ de luto ɔpatu3 ad ſamios: et ē ut ſumatᶠ luti ſamij torrefacti. ℥. iij. et tutie. ℥ i. et climie lauate et ātimonij abluti āboꝝ an̄. ℥. ij. et ſcorie eris ablute. ℥ iij. opij. ℥. iij. gūmi. ℥. iiij. terātᶠ cū aqua pluuiali ⁊ fiāt ex eis collyria et admiſtrētᶠ cū aqua fenugreci et quando multiplicatur curetur cu3 ferro.

❡ Cap. iij. de exituris oculi et cornee.

E Xiture oculi generātᶠ ſm̄ pꝫm ab hūoribꝰ acutis aduſtis et ſᵗ ſeptē ſpēs quattuor a ſiſicie cornee quas. G. noiauit ulcera: ēt accit pp eas aſpitas. pma eaꝝ ē ulcus ſiꝫis fumo exiſtēs ſꝫ nigꝝ oculi expanſa occupās locū magnū et noiatᶠ albaſſue: et fortaſſe noiatᶠ chetemō. Deinde ē ſpēs altera et ē ꝓfūdior et ē uehem̄tius alba et minoris ꝓfūditatis uel q̄titatis et noiatᶠ nubes: et fortaſſe noiatᶠ ēt chetemō. Et deinde ē ſpēs tertia coronalis et ſꝫ coronā nigredinis q̄ qn̄3 occupat ō albo ɔiunctiue aliquid et uꝫ q̄ ē ſꝫ pupillā albū et q̄ ē ſꝫ ɔiūcti uā rubeū. Et quarta noiatᶠ aduſtiua et noiatᶠ ēt lanoſa et exiſtit in eo q̄ appet de pupilla ac ſi lana pauca eſſꝫ ſꝫ ipſū. et tres ſᵗ ꝓfūde quaꝝ una noiatᶠ anulū ſubmerſā habēs ꝓfunditatē: et ē ulcꝰ ſtrictū ꝓfūdū mūdum. Et ſa noiatᶠ lilimie. ſ. ungula ē ⁊ mioris ꝓfūditatis et latioris occupatōis. Et tertia ē ulcꝰ q̄ nōiatᶠ alſicume. ſ. et aduſtiuū et ē ēt ulcꝰ ſordidū hn̄s cruſtas i cꝰ mūdificatōe eſt timor: hūiditatᶠ ei currit ꝑ corroſiō3 pāniculoꝝ et corrūpitᶠ cū ea oculus: ulcera ꝟo in oculo fiūt aut ſucceſſione ophthalmie: aut ſucceſſiōe hothor pp ꝑcuſſionē. Et mꝫ totiēs q̄dē ē pn̄ᵐ ulceris interius et diſrūpitᶠ ad exteriora et econuerſo.

Ca. iiij. de ſignis.

S Igna ulceris in eo q̄ de oculo appet ſᵗ q̄ ē pūctū albū ſi ē ſꝫ pupillā et rubeū ſi ē in ɔiūctiua et ē cū eo dolor uehem̄s et pulſatio: et qn̄3 ē ſanies q̄ iuēitur in eo q̄ ſꝫponit alba ſignificat dolorē debilē et pulſatiō3 fortē. Si ꝟo fuerit citrina et fuſca aut ſubtiꝫ erit i illo leuior: et ſi fuerit rubea tūc dolor erit leuior ualde.

❡ Cap. v. ō cura ulceris.

Q Um fuerit ulcꝰ in oculo dextro dormiat ſup ſiniſtꝝ: et qn̄ fuerit in ſiniſtro dormiat ſꝫ dextrū Et o3 ut ſubtiliet regimen in pmis. Q̄. n̄ ergo diſrūpitᶠ ulcꝰ declinet regim̄ ad extremitates et ad pullos et non debilitetᶠ et nō ɔſolidetᶠ ulcꝰ et multiplicētᶠ ſꝫfluitates cōporis eᵉ: et o3 ut nō repleatᶠ et nō clamet nec ſternutet q̄tū poſſe ē n3 igrediatᶠ balneū niſi pꝰ maturatōe3 egritudinis. Si āt ingrediatᶠ neceſſariū ē ei ut nō ꝓlōget morā ⁊ itendat i mūdificādo caput et ſtōm cū euātiuis trahētibꝰ ad iferiora. et ſiꝫr ɔfert i eis uētoſatō ſꝫ crus pꝫm et phlomia ſaphene et aſſiduatio ſoꝫonis uētris oibus iiij. diebꝰ cū eo q̄ educit ſꝫfluitatē acutā ſubtilē ex decoctōibꝰ et iſuſionibꝰ: et ſi fuerit hic ophthalmia curetᶠ pꝰ cū euōne ꝑdicta i cꝰ ſuo et cū medicis: et ɔiūgatᶠ intᶠ ſedatō3 doloris et ɔſolidatō3 ulceꝝ cū eis q̄ ſᵗ ſicut collyrium aneſeſtigi et alſcuſi et ceruſa ⁊ diſtillatio lactis mulieris in oculo. Et ſi fuerit hic curſus pmiſceatᶠ ei illud q̄ h3 ꝟtutē ꝓhibitiuā: et ad ſūmū canō electōis medicinaꝝ in ipſo ē qm̄ o3 ut eligatᶠ oē q̄ exiccat abſq3 mordicatōe: et ſi calor fortis fiat tūc admiſtra collyriū alſedenigi lenitiuū et collyriū olibaninū ē ualde iuuatiuū. Et de collyrijs q̄dē iuuatiuis ē collyriū ſetalicū et conis et ſi fuerit curſus collyriū dāmius et emelluydion. et ſi fuerit curſus cū acuitate collyriū in quo ponitᶠ myrrha et ſpica celtica. Q̄. ō ſi in ulceribꝰ fuerit ſordes tūc cū ſirupo de melle: aut cū aqua fenugreci cū aliquoꝝ collyriorū3 ꝑdictoꝝ: aut cū mucilagine ſeīs lini: aut cū lacte mulieris. et ſi fuerit corroſio uehem̄s neceſſariū erit admiſtrare darcametilon. Et qn̄ mūdificatᶠ ulcꝰ tēde ad ɔſicatiua abſq3 mordicatōe ſicut collyriū ō olibāo et ſicut olibanū ipm̄ neſeſtegi et ceruſa et pꝫūbū aduſtū ablutu3 et collyriū albū et collyriū albebar ꝓprie: et ſiꝫr ciniſ oſtraci ablutꝰ cū albumie oui: aut cinis oſtraci magni ablutꝰ cū equali m̄ſura ſui de ſcedenigi. Deſcriptio collyrij luberis et ē forte. ℞. climie. x. et. vij. auꝫ. ceruſe ablute. ℥. i. amili et opij et dragagāti oium an̄. aur. ij. terantᶠ

et fricēt cū aqua pluuiali et ꝯficiāt cū albuīe oui. Aliꝰ
eiuſdē noīs ⁊ ē forte. ℞. climie aduſte ⁊ ceruſe ablute
ʒ. viij. myrrhe aur. vi. plūbi aduſti abluti aur. i. aili aur.
vi. plūbi aduſti abluti ⁊ talk ābor ana. ʒ. iiij. dragagāti
ʒ. viij. terāt cū aq̄ ⁊ ꝯficiāt cū albumine oui.

¶ Cap. vi. de rupturis cornee.

QUandoqꝫ fit a ruptura ꝓcedente ⁊ qñ fit a cā
extriſeca ſicut ꝑcuſſiōe aut cāu diſrūpēte. ⁊ tūc
apparet uuea: ꝙ ſi illud qḋ de ea appꝫt eſt res modica
noīat formicalꝭ ⁊ almuſaragi ⁊ granatilꝭ: ⁊ illud ē ſꝫ ma
gnitudinē ⁊ ꝑuitatē. ſi āt ē augmētatō illa ita ut appeat ī
ea granū uue noīat uuea: ⁊ q̄ ē maior noīat ueſicalis.
Si āt egrediat uuea ualde ita ut ſepat iter palpebras
⁊ coopturā noīat claualis: ⁊ qñ albificat uuea nō eſt ei
ſanitas. Et ſcias ꝙ qū cornea rūpit in lōgitudine ñ uꝫ
albedo. Sꝫ uꝫ ſciſſura ⁊ ē qi ſpeculator iā ſic elōgatus
Et poſſe q̄dē ē ut hoc declaret mō manifeſtiore: ⁊ dica
tur ꝙ ruptura qñ fit in oībus ꝑtibus cornee ⁊ cortic.
eꝰ: ⁊ ē eminētia de ſubā uuee: ⁊ qñ fit in q̄buſdā ꝑtibus
cornee: ⁊ eſt eminētia ex ea ſpiſſa: ⁊ ē apō cōroſiōꝫ quo
rūdā corticis eꝰ ⁊ aſſimilat ueſicis. Sꝫ differt a ueſicis
mollibus ⁊ duris qm̄ ꝑꝑ ueſicas molles ⁊ duras fiūt ī
albedine oculi rubedo ⁊ lachryme ⁊ pulſatio ⁊ frāgitur
ſub radio. ſed non ē ita hic. eminentia v̄o q̄ fit ꝑꝑ fractu
rā cornee in oībus ſuis corticibus: aut ē cū aptiōe totꝰ
uuee: aut cū q̄dā ꝑte eꝰ. Eius āt ſpēs ſt̄ quattuor ꝑua
granatilis ⁊ formicalis que qñ miorat ſilat ueſice mol
li ⁊ ueſice durꝫ ⁊ ſepat ab eo: qm̄ ē ſm colorē uuee ī nigꝫ
dīe ⁊ v̄iditate ⁊ coloꝫ medio it̄ eaſ. ꝙ ſi differat colō eꝰ
a coloꝫ tūice uuee ēt ueſica ē: ⁊ qñ v̄ificat ꝑ ꝯſideratōꝫ
in re eꝰ. Si uꝫ circūdans in radice eꝰ res alba ſicut lim
bus: ⁊ illō q̄dē nō ē niſi extremitas rupture cornee ⁊ al
bificat ſm ꝯſolidatōꝫ. Et ſa ē illa quā ꝓdiximus ⁊ no
minauimꝰ uueā. Et tertia ē maior illa ⁊ ꝓhibet cooptu
rā ⁊ dꝛ ueſicalis ⁊ claualis. ⁊ quarta eſt qi ipſa fit ex ge
nere ueſicalis. v̄untñ ē chronica ꝯiuncta cū eo qḋ egre
dit ex cornea ꝓcedēs ab ipſo ⁊ dꝛ orbicularis: ⁊ ē ſilis
armille fuſi ꝯiūcte cū fuſo.

Cap. vij. de cura.

QUm ꝑſeuerat in uia generatōis eꝰ. Cura ē cura
ulceꝝ ⁊ bothor ſm ꝙ dixiūs ꝙ indigēt mundifi
catōe corꝑis qualiſcūqꝫ ſit egritudo eūando ꝑ phlo̅miā
⁊ ſolonē: ⁊ pꝰ eūonē admiſtret balneū ex aqua dulci: ⁊
ꝓprie qñ eſt in ꝯplone acuitas ꝓter qḋ moret in aeꝛ bal
nei niſi paꝝ. Et nꝫ ēt multiplicet ſubmerſiōꝫ capitis ſui
in aqua fontis: ſiue ſit caľa ſiue ſit ſꝛa ⁊ nꝫ admiſtrent o
lea ſꝛ caput. Quidā ei illoꝝ mittūt mām ad oculū ꝓpt̄
reſolonē materiei inuēte in cerebro ⁊ attrahūt qḋ nō ē
in ipſo: ⁊ exꝓmūt ipm ꝑꝑ inſpiſſatōꝫ pororum reſolōis
Qū ergo nō inuenit uacuū currit ad extremitates cere
bri. ⁊ oꝫ q̄dē ut cibi ſint boni chimi tēꝑati ſꝛi hūidi ⁊ re
liqū corꝰ ſilr: ⁊ dū ꝑſeuerat in prinº oꝫ ut maturet ⁊ cu
ret cura ulceꝝ. Qū āt ulcerat tūc admiſtrent in ꝓmis
ſꝛ ipſam ēpľa ſtiptica cū abſterſiuis ſicut cydonia ⁊ lētes
decocta cū melle ⁊ ſicut aq̄ granati ⁊ oliue. ⁊ uitellus o
ui ⁊ crocꝰ ⁊ granatū muzū decoctū cū pauco aceto ⁊ aq̄
acreſte ⁊ diſcoctū: ꝺinde fiat ēpľm: aut ſi tollerat diſtille
tur in oculū cū amilo ⁊ ſilibꝰ. qū āt ſit rupta curet cum
cura rupture. Formicalis v̄o curet cū ꝓhibitiuis ſtipti
cis ⁊ cū uaporatōnibꝰ cū aceto ⁊ aqua ⁊ uino pontico:
aut cū aqua in qua bulliuit roſa ⁊ fiat alcohol. et ex col
lyrijs ſtipticis: ⁊ ex medicinis q̄dē iuuatiuis in ipſa ſunt
ſuccꝰ folioꝝ oliue ⁊ ſuccꝰ uirge paſtoris. Et ex medicīs
ſingularibꝰ ſtipticis ſt̄ ſpica ⁊ roſa ⁊ plūbū aduſtū ⁊ chi
molea ⁊ t̄ra ſigillata ⁊ ceruſā ⁊ alcohol ⁊ gallaꝝ partes
due deiñ antiōnij ꝑtes. x. Et ex collyrijs collyriū hamir
⁊ hādimur ⁊ beditū de iſeles ⁊ collyriū arabicū. Et ex
eis q̄ ſt̄ fortia ē collyriū berdene triſeles ⁊ qū ex eo di
ſtillat aliq̄d liget frōs ⁊ dormiat reſupinus. Collyriūꝫ
forte ad illud cinis fuſorij in quo purgat es ⁊ crocus ⁊
amilū ⁊ dragagātū ꝯficiāt cū albumine oui galline na
ti ea die: ⁊ qñ ponit in ea lapis iameni. collyriū bonū
⁊ ē collyriū berdem̄ ꝯferēs ſpēbꝰ bothor. ℞. antimonij
aduſti abluti. iiij aur. ceruſe plūbi aduſte ablute. vi. aur.
licij indi. xvi. aur. ſpice. viij. aur. polij. ij. aur. climie adu
ſte ablute aur. viij. acatie citrie. xx. aur. caſtorei aur. vij.
tm̄dē aloes gūmi arabici. xx. aur. terāt cū aqua pluuia
li ⁊ fiāt collyria. Et ſcias ꝙ neceſſariū ē tⁱ qñ incipit ul
cus in eminētia ut facias adherere oculo ligaturā q̄ ſu
ſtētet ⁊ reſupinatio. illi v̄o q̄ eſt claualis non eſt cura. ⁊
q̄dā ꝑꝑ pulchritudinē delinqūt ⁊ abſcindūt eminentiaꝫ
ex uuea cū muſaraget: ſꝫ rectiꝰ ē ut nō moueatur: ⁊ for
taſſe ei effundetur materia ⁊ permutabitur ad oculum
alterum.

Ca. viij. de bothor in oculo.

QUod ē āt ſꝛ corneā tēdit ad albedinē: Et qḋ eſt
ſꝛ ꝯiūctiuā ē tēdēs ad rubedinē.

Cap. ix. de cura

PHlomia ⁊ diſtillatio ſanguis in oculū ſm ꝙ di
cemus in caplo altarfati: ⁊ uaporatio oculi cū
lana ifuſa in albumie oui ꝯquaſſati cū aceto ⁊ oleo roſ.
⁊ diſtillatio lactis in quo ponitur ſem̄ almaru ⁊ collyri
um aluber ⁊ collyriū dinacō.

¶ C. x. de ſanie ī ſiphac.

HEc ſanies ꝯtinetur ſub cornea: aut ī ꝓfundo: aut
ī ꝓpinquo ⁊ ſilatur locꝰ cornee ungule: ⁊ qñ cor
roditur cū ea ꝑs noīat calcatarē.

C. xi. de cura.

DIxit paulus curat cū eis q̄ ſt̄ ſicut ſirꝰ de melle
⁊ ſuccꝰ fenugreci ⁊ collyriū de olibano: aut api
atur cū meliloto ⁊ mucilagine ſeīs lini ⁊ rhaphano hūi
do decocto ſi ñ ꝓhibeat ophthalmia. Et mūdificet cuꝫ
eis que ſt̄ ſicut collyriū de myrrha et fumꝰ t̄re. Et ſi ñ
fuerit ulcꝰ admiſtra hoc collyriū calcadis croci āboruꝫ
ana. ʒ. i. myrrhe. ʒ. i. ſ. ⁊ mellis. lb. i. et ēt medicam̄ ma
gnetis ſcm̄ ad ungulā: et ēt medicam̄ de luto ſamio ꝓdi
cto ī caplo de ueſicis.

¶ C. xij. de cancro in oculo

PLurimū accit in cornea dolor uehemēs et exten
ſio in uenis oculi et punctura fortis q̄ ledit tem
pus et ꝓprie qū mouet hn̄s ipm et rubedo in tunicis o
culi et ſoda et caſus appetitꝰ cibi et leditur ab oī in quo
ē caľitas et ex eis in quoꝝ ſalute nō ē ſpes q̄uis ſit ſpes
in ſedatōe eꝰ: et nō facit dolorē cācer in aliquo m̄broꝝ
q̄ ſint ſicut dolor eꝰ qū accit in oculo. Et admiſtratō q̄
dē medicinaꝝ caľaꝝ ē ex eis que ledūt patientē ipm et
augēt dolorē itollerabilē.

¶ C. xiij. de cura.

SI nō fuerit excuſatō cure eꝰ: tūc ſit intentio ſeda
tio doloris ⁊ mūdificet corꝰ ⁊ ꝑs capitis ab hu
m̄ore ꝯturbato ⁊ nutriat cibis boni chimi triticeis in q̄
bus nō ē calefactio ⁊ potꝰ lactis ꝯfert ei. Et oꝫ q̄deꝫ ut
admiſtret in ipſo album̄ oui cū meliloto ⁊ aliq̄d de cro
co ⁊ collyriū albū ⁊ oē collyriū ſcm̄ ex eis que ſt̄ ſicut
amilū et ceruſa et gūmi et opiū et oīa in q̄bꝰ ponūt reli
qua lenientia et ſtupefacientia et collyriū ſamurdum et
collyriū meburiū et ceratū ſcūꝫ ex uitello oui et olo ro.

¶ C. xiiij. de garab et apātibꝰ lachrymaliuꝫ.

QUandoqꝫ egredit in lachrymalibus angulis
oculi exitura: et qñ ē dura que tactu mouet et nō rum
pit et ē de genere glādulaꝝ: et pľimū maľe eꝰ ē qḋ uꝫ e
minētia in lachrymalibꝰ et inuenit cū exꝓſſione et dolꝫ
eꝰ exꝓſſio et mľtiplicat cū ea ophthalmia. Et qñ eſt exi

tura bothoralis faciēs collectōꝫ et difrūpit̃:et quando
rūpit̃ facit fiſtulā ẜm pl̃m. Et ābe cōicāt in hoc ꝙ uns
queq̄ eaꝝ mouet̃ ſub tactu et ſubmergit̃ cū expſſione et
augm̄tat̃ qū dimittitur:et qn̄q̄ ex ſubā eꝰ bothor eſt eiꝰ
augm̄tū in ꝓfundo:qꝛ eꝰ eminētia exteriꝰ nō appet: uerū
ipſā ſignificat pruritꝰ:et qn̄q̄ manꝰ inuenit eā aꝑ ꝯpreſ
ſionē ultimā. Et garab q̇dē ē fiſtula adueniēs in angul
oculi domeſticis.et pl̃m q̇dē eꝰ ſuccedit exituꝫ et bothō
appentibꝰ in loco. Deinde rūpitur et fit fiſtula:et exitu
ra illa an̄q̄ rūpat̃ noiat̃ bakilus. Et qn̄ illud m̄brū eſt
ſubtilis ſubē uꝫ ab interiori eꝰ uſq̄ ad ipſius exterius ſi
cut pānꝰ quē inuenis a lateꝛ oſſis naſi et a lateꝛ eiꝰ quō
appet de oculo. Qū ergo rūpit̃ remanet ſanioſa diffici
lis ꝯiūctōis qm̄ m̄brū ē hūiduꝫ et cum humiditate ſua
mouet̃ ſꝑ et ꝓꝑ hoc fit fiſtula:et eꝰ q̇dē ruptura qn̄ꝫ eſt
ad exteriora:et qn̄ꝫ ad interiora:et qūꝫ ē ruptura eius
ad ābo latera ſil̃:et m̃ltotiens fit eꝰ ruptura ad naſum et
currit ad ipꝫ.et qn̄ꝫ ꝯſeq̇t̃ malı̃a ſāiei eꝰ ad os et cōrūpit
ipꝫ ⁊ ōnigrat ⁊ cōrūpit cātilagies palpebꝛ et iplet oculū
ſaie q̄ egredit̃ ad ꝯpreſſionem. ¶ Cap.xv.de cura.

ALgarab ē egritudo chronica ⁊ q̄ ē ex ea leuiō
ē illa q̄ ē recens. Nā q̄ recēs ē curat̃ cū medi
cinis facilibꝰ quas dicemus. Chronice ꝟo cura ē in ea
cauteriū qō narrabimus:aut qō ſtat loco eꝰ ſicut diebā
dicb. Incipiat̃ ergo ⁊ fricet̃ fiſtula pāno:deinde fiat lici
niū cū diebardich ⁊ ipleat̃. Quidā āt exiſtiauēꝛt ꝙ qn̄
mūdificat̃ ab eo caro mortua:deinde ſubmergat̃ cottū
cū aq̄ ſiliquaꝝ nabati ⁊ itromittat̃ in ipſa ꝯfert uehemē
ter. ¶ Et ſi q̇s uult admīſtrare medicinā abſꝫ cauterio
tūc melius ē ut expͥmat̃ donec egrediat̃ qō ē in ipſa de
inde abluat̃ cū uino ſtiptico diſtillato in ipſa: ⁊ ſi fuerit
paꝝ ⁊ nō egredit̃ dimittat̃ uſq̄ ad duos dieſ aut tres li
gata donec aggreget̃ aliq̇d q̄ntitatē hn̄s:ōinde exprima
tur poſt lauet̃:deinde diſtillet̃ in eā collyriū algarab qō
Mahomet filiꝰ zacharie ſibi ꝯꝑat ⁊ ꝓꝑe qō ex eo diſſo
lutū ē i aq̄ gallaꝝ.et meliō q̇ō diſtillatō ē diſtillatō q̄ fit
poſt diſtillatōꝫ interueniēte hora inter oēs duas diſtilla
tōes. Et de melioꝛ q̇dē regie eꝰ ē ut m̄ſuret̃ eꝰ ꝓfūditas
ꝯtenta. Deinde inuoluat̃ radius cotto ſubmerſo i medi
cinis ⁊ ponat̃ in ipſa:ſiue ſit medicina currens ſiue pul
uis. Et oꝫ qn̄ admīſtrat̃ medicam̄ ut ſtrigat̃ cū pāno ⁊
adbibeat̃ q̇es. Et de collyrījs q̇dē exptis ē ut ſumāt̃ ar
ſenici rubei ⁊ atrim̄ti ⁊ cātaridaꝝ ⁊ calcis ⁊ ſal̃ āmonia
ci ⁊ aluminis ꝑtes equales aggregēt̃ ⁊ terant̃ cū urina
pueri ⁊ ſiccent̃ ⁊ admīſtrēt̃ ſicca. Qn̄ꝫ ꝟo ꝯfert in prici
pio ſui ⁊ ante eruptōꝫ ut ſꝛponat̃ ei atrim̄tū ⁊ ponat̃ ſꝛ
ipſam āmoniacū ⁊ merubegi ⁊ ſil̃r nux rāzida ⁊ oē qō ē
fortis reſol̃onis. Et qn̄q̄ terūt̃ folia rute domeſtice cū
aqua cineris:⁊ ponūt̃ ſꝛ bakilus an̄q̄ ꝯſequat̃ os ⁊ pꝰ
ꝯſecutōꝫ eꝰ ꝯſolidat ipm ⁊ rectificat carnē. Sed mordi
cāt in pricipio qū ponūt̃: ōide nō mordicant. Et qn̄ fis
garab ſcias ꝙ canō eſt in ipſo ut mūdificet̃ in ꝑ̇mis: de
inde curet̃.et ex eis q̄ mūdificāt ipſā ē ut ſumat̃ lanugo
arūdinis inuenta in interiore ꝑte eꝰ:⁊ ꝓprie ꝓpiqua ra
dici eꝰ q̄ q̄dā hn̄t groſſitudinē ⁊ ſubmergat̃ i melle ⁊ ad
bibeat̃ algarab ⁊ mūdificabit ipm. Deinde lauet̃ locus
cū ſpōgia infuſa in aqua mellis:⁊ qn̄ꝫ ſeq̇t̃ illud ſꝑ.ſ.la
nugo arūdinis ſicca ſola ſine medicia alia exiccāte ⁊ ſuf
ficit. Et ex exptis q̇dē ē ſief memithe ⁊ crocus cū aqua
altaraxacō ⁊ ſin̄ ceſſatōe ꝑmutet̃. Et ex eis ē ut terant̃
limacie cū oſtracis ſuis ⁊ ꝑmiſceāt̃ eis myrrha ⁊ aloes
⁊ admīſtrēt̃.⁊ ē ex eis q̄ ꝯfeꝛt in egritudine ⁊ eſt ad hoc
pauca ⁊ nō ē aggregata:⁊ qn̄ꝫ ꝯfert in ea qū ē ulcꝰ. Et

ex eis ē guadai aduſtū ⁊ crocꝰ ⁊ taraxacō ſiccū cū aqua
ſumac ſola. Et ex mirabilibꝰ in ipa ſt̃ folia rute cū aqua
granatoꝝ ſꝛpoſita ei. Et de ꝓprietate eꝰ ē ꝙ ꝓhibet ꝛma
nere ueſtigiū fedū. Et oꝫ ut nō cures de mordicatōe eꝰ.
Et ex eis q̇dē q̄ rūpūt exiturā ē ēpl̃m ex pane cū ſemie
maru ⁊ olibāo cū lacte muliebꝛi:aut crocꝰ cū aqua eru
ce:aut myrrha cū tertia ſui de gūmi arabico ꝯfecta cuꝫ
felle uaccino ⁊ ānectat̃ ſꝛ ipaꝫ ⁊ nō moueatur donec ſa
net eā. ¶ Et ex medicinis algarab eſt ut fiat liciniuꝫ ex
flore eris ꝯgelato cū bdellio ⁊ āmoniaco.⁊ exiſtimauēꝛt
ſdi ꝙ mes maſticatū ſanat eā.⁊ exiſtimauēꝛt q̇dā eoꝝ ꝙ
myrrha ſola ſanat eā qn̄ ſꝛ ipam ponitur. Et ex pl̃ibus
exꝑtis in ipſa ē ut ſumat̃ uenaꝝ ꝑs una ⁊ ameoſ due ter
tie ꝑtis unius ⁊ terātur pulueꝛizādo ⁊ pulueriꝫentur in
ipſa ⁊ ēt medicam̄ ꝯpoſitū ex limatura eris ⁊ alumine ⁊
ſale āmoniaco ⁊ ꝯfert ei ſanans. Et ex medicis ultimis
eſt ut ſumātur atrim̄ti ⁊ aloes ⁊ ſarcocolle ⁊ corticis ra
dicis turis ꝯtriti ⁊ memithe ꝑtes eq̄les terātur ⁊ cribel
lentur et ponātur in lachrymali:et aloes ſolūmō cū cō
ticibꝰ turis ēt:et ꝯſidera reliquas medicinas dictas in
antidotario et ꝓprie medicam̄ acutuꝫ uiride: et ꝯſidera
medicinas tabulaꝝ medicinaꝝ ſingulariū. ¶ Qū āt cō
ſeq̇tur os et nō iuuatur medicis:tūc neceſſe ē ipam ſcin
dere et detegeꝛ a ſuo interiore et aſſumeꝛ carnē mortuā
ſi fuerit donec ꝑueniatur ad os. Et eꝰ q̇dē regim̄ poſt il
lud ē ẜm tres modos:ſi os ē ſanū fricetur nigredo ſi ap
paret in ipſa:et ſoluatur aliq̇d ex medicis ꝯſolidatiuiſ et
ſꝛponatur et ligetur et dimittatur diu.et ſi res fuerit ma
ior iſta tūc neceſſariū ē cauteriū et qn̄ neceſſariū ē ut in
oſſe corrupto fiat foram̄ et intēdatur cū hoc ut fiet cau
teriū q̄ ꝓfūdius pōt in infimo ꝯcauitatis nō declinādo
ad naſū nꝫ ad oculū et eleuetur ꝯiunctiua ad latꝰ naſi in
ꝓfundo:ita ut qū ꝑforatur locꝰ uno foramie aut forami
nibus ꝑuis tribꝰ et penetrat ⁊ currit ſanguis ad ꝑteꝫ o
ris ⁊ naſi fiāt tūc cauteriū ultimū cū fidutia:ut nō ꝑueni
at ad ꝑtē oculi. Immo oꝫ ut teneatur oculus ultime: ō
inde cauteriꝫetur:et pulueriꝫētur in ipſo medicie ⁊ lige
tur cū pāno:⁊ qn̄ꝫ excuſat cauteriū a foramine et fit ſuf
ficientia in ipſo q̄tū poſ̃e ē. Et medicam̄ q̇dē alrehū eſt
ex medicinis bonis in illo capl̃o. Et oꝫ qn̄ fit cauteriuꝫ
ut pulueriꝫetur in ipſo medicam̄.⁊ ponatur ſꝛ ipm ocu
lū ſpongia infuſa aqua infrātata:aut maſſa ſubtili infrāta
niue:et quotiēſcūq̄ uult calefieri roretur ea.

Ca. xvi.de additōe carnis lachrymaliū ⁊ dimiutōe eꝰ

QUandoq̄ magnificatur caro hec adeo ut ꝓhi
beat uiſū. Et qn̄ꝫ miuitur ualde ⁊ occultatur
adeo ut ꝓhibeat lachrymas:⁊ pl̃m eꝰ ꝯtigit ab erroꝛ me
dici in incidēdo ungulā. ¶ Additio ꝟo curatur medici
nis inciſionis ⁊ nō fiat radicitꝰ ⁊ ꝑueniāt lachryme. di
minutio āt ꝑueniēs ex iciſione curā nō hꝫ. Qō ſi fuerit
ex ꝑte alia qn̄ꝫ poſ̃e erit ut curetur medicis generatiuiſ
carnis in q̇bus ſt̃ ſtipticitas ⁊ exiccatio ſicut medicine
fcē ex aloe ⁊ memithe ⁊ croco cū uino ⁊ ueſigi cū uio ⁊
aloes ſolū qm̄ pulueriꝫat̃ ſꝛ lachryālia ꝯfert ⁊ uinū ipꝫ
ꝯfert ⁊ ꝓprie qn̄ decoq̇tur i ipſo illō qō hꝫ uirtutē ꝯſti
ctiuaꝫ ¶ Cap.xvij.de albugine oculi.

SCias ꝙ albugo in oculo alia ē ſubtil̃ ꝑueniēs in
ſꝛficie appēte ⁊ noiat̃ nebula ⁊ alia ē groſſa ⁊ no
miat̃ albugo abſolute. ¶ Cap.xviij.de cura.

EIus q̇dē q̄ ſubtil̃ ē ex ea in corpibꝰ eueniēs tene
ris oꝫ ut aſſiduet̃ uaporatio cū aq̇s cal̃is ⁊ bal
neis in aq̄ cal̃a. Deinde admīſtret̃ fricatio ſꝑ. Et qn̄q̄
ꝯfert ei ſuccꝰ floꝝ papaꝟis ruffi ⁊ ſuccꝰ cētauree mioris

Et iteꝝ uenaꝝ ps una ⁊ am̃eos due tertie ꝑtis unius fi
at ex eis puluis: ⁊ fortius eo ē ut sumāť sarcocolla zuc
caꝝ tabarzet spuma maris aristoľ. ⁊ baurac, ⁊ fiāt cū eis
alcobol. Et ex eis q̄ ꝯfeīt sť alcobol astūetō ⁊ alcobol a
lubar forte ⁊ astaticō ⁊ targamaticā. In chronica uero
grossa ⁊ fēa in corꝑibꝰ grossis oz ut admistreť lenificatio
albuginis cū uaporatōibus ⁊ lenificatōibus ⁊ balneati
onibꝰ ꝑdictis: ⁊ sint collyria ꝑdicta q̇bus fit alcobol dis
soluta in aqua acori: aut i aq̄ salis gēme fricati ⁊ fiāt cū
eis alcobol in balneo: ⁊ si nō ꝓfecerit balnea admistreť
alcobol cū alkitrā cū ere usto ex q̇bꝰ fiat collyrium ⁊ ēt
collyriū de cornibꝰ cerui ⁊ ēt alcobol ex stercore lacer
ti solo: aut cū masacūia aut ere adusto aut cū sale gēma
torrefacto. Et fortius isto ē sterc⁹ hirūdinū cū sisamis
de melle ⁊ stercus semebestras fiat alcobol ex eis mane
⁊ sero. Et ex eis q̇dē q̄ sť tēꝑata est sceba adustū cū can
cro marino ⁊ climia aur. ⁊ qū albugo ē ꝓfunda admini
stra menithen ⁊ alsegi ⁊ myrrhā ⁊ stercus lacerti equa
liť ⁊ medicam̄ magnetis dictū in capľo de ungula. ⁊ qn̄
ꝙ admistrenť tincture tingētes albugiez de q̇bus est ut
sūmať caducaꝝ rose granatoꝝ ꝑuoꝝ ⁊ acatie ⁊ calcadis
⁊ gūmi oium ana. ℥. i. antimonī gallaꝝ āboꝝ an̄. ʒ. iij. dis
soluāť cū aqua: ⁊ si nō inueniť rosa granati sumať cor
tex eꝰ: aut caput eꝰ aut pāniculus subalbidus q̇ ē inť gra
na eꝰ: ⁊ iteꝝ gallaꝝ ⁊ acatie āboꝝ. ʒ. ii. calcadis. ʒ. i. fiat ex
eis tictura ⁊ ex tincturis ē alcobol hꝰi plūbi adusti ablu
ti croci gūmi oium an̄. aur. ij. cineris furni fusionis eris
abluti cū aqua pluuiali aur. ij. scorie eris ablute aur. 5. fi
at ex eis alcobol. Aliud bonū in ultimo: colcotar galla
rū uiridiū āboꝝ an̄. aur. iiij. resoluať cū aqua ⁊ admini
streť multis uicibꝰ. Aliud gallaꝝ acatie āboꝝ an̄. ꝑtez. ii.
calcanti ꝑtē. 5. teranť cū aqua sachai canehemem.

¶ Cap. xix. de sebel.

S Ebel ē pāniculus accidēs oculo ex iflatōe uena
rū eꝰ appentiū in sꝑficie ꝯiunctiue ⁊ cornee ⁊ texi
tur q̇ddā in eo qđ ē inť eas sicut fumꝰ. Et eꝰ q̇dē cā ē re
pletio illaꝝ uenaꝝ: aut a materijs currētibꝰ ad eū ꝑ uiā
pāniculi exterioris: uel ꝑ uiā pāniculi itrinseci ꝑꝑ reple
tōm capitis ⁊ debilitatē oculi. qn̄z ṽo accidunt ex sebel
pruritus ⁊ lachryme ⁊ pāniculus ⁊ nocum̄tū ex lumīe
solis ⁊ lumine cādele ⁊ debilitať uisus ex ea. qm̄ ipedit
⁊ infert ei extuatōm: ⁊ nocet ei oē qđ ei sꝑponiť: ꝑlz ṽo
accidit oculo patiēti sebel ut fiat minor ⁊ minoreť corꝰ
pupile eꝰ. Et sebel qđ ē ex egritudibꝰ q̄ hēditāť ⁊ ꝑmu
tāť de uno ad aliū.

¶ Cap. xx. de signis.

S Igna sebel cꝰ ꝑncipiū ē uelam̄ exterꝰ sť ea q̄ mľ
totiēs diximus de exuberatōe uenaꝝ exteriorū
⁊ rubedine faciei ⁊ pulsatōe uehem̄ti in tꝑibus ⁊ in ue
nis cornee. Et signa alterius sť q̄ sť ꝯ̄ria istis in eo quđ
declarabiť tꝰ in canone.

¶ Cap. xxi. de cura.

O Portet ut abhorreat cū ea oia q̄ abhorret ha
bens fluxū ad oculū q̄ sť ea que diximus in ꝑ̇
mis ⁊ nō iterabimꝰ ea nunc. Et ut utať de eūatis ⁊ mū
dificatiuis ea que diximus: ⁊ ut uitet olea ⁊ ēpľa sꝑ capꝰ
⁊ caputpurgia iā ei diximꝰ in ea ēt. abhorrēt ei q̇dā ipa
in ea ēt. Sed ego nō uideo malū i usu eoꝝ qū caput est
mūdū. Et. G. q̇dē ꝯcessit ut in potu uiuū dareť ⁊ fieret
ut post ipsū dormiret qū ēet mūdus: ⁊ nō ēet mā in cor
pore ⁊ capite eꝰ: ⁊ uī ꝙ hoc fit ꝯueniēs in sebel leui. in
ea ṽo q̄ fortis ē nō ē exceptio a collectōe. Et melior qđ
collectio ē ut penetrēt fila multa sub uenis: ⁊ qū aduna
ta sť trahanť ad sꝑiora ut eleueť sebel. Deinde colligať
cū nucbradbi acuti capitis ad incidēdū ne remaneat a
liqd. Deinde admistreť regim̄ ꝓhibēs adherētiā dcām
in capitulo de ungula. Et qn̄ dolet oculus ex ꝑparatio
ne collectōis nō abscidať ab eo uitellus oui. Illud eīm
sanat ipm. ⁊ post illud admistrēť collyriū rubeū ⁊ uiriđ
ut resoluať residuū sebel ⁊ mūdificeť oculus. ¶ Et me
lior q̇dē horaꝝ ad collectōm eꝰ sť uer ⁊ autūnꝰ. Ueruz
sit post mundificatōm ⁊ eūonē: qm̄ qū ē an̄ eūonē dolō
declinare facit sꝑfluitates ad oculū. Medicine ṽo ꝯferen
tes ad sebel nō ꝯfeīt nisi recenti ſm ꝑlm. Et ex eis ṽo q̄
exꝑta sť ē ut sumať cortex oui recētis sić cadit a gallina
⁊ ferueat aceto. x. diebꝰ. Deinđ coleť ⁊ exicceť i umbra
⁊ terať ⁊ fiat cū eo alcobol. Et ex eis q̇dē q̄ sť exꝑta est
alcobol oculi cū cinere cui adiūcta ē marchasita. ⁊ ex e
is que exꝑta sť ē alcobol oculi cū urina in qua dimittiť
limatura eris cipri die una. Et ex ꝯpositis collyriū asta
ticō ⁊ rubeū lenitiuū ⁊ rubeū acutū ⁊ uiride ⁊ tarchimi
ticō ⁊ collyriū rusatigi ⁊ medicam̄ magnetis ꝑdictum:
oia illa sť in antidotario ⁊ collyriū de alumine ⁊ balau
stijs. ⁊ qn̄ ꝯꝑ est sebel scabies exꝑtū est collyriuz sumac
solū: ⁊ qn̄ poniť in ipso paꝝ gūmi ⁊ arabici ⁊ sarcocol
le et fit ex eo alcobol abscidit ei sebel ⁊ remouet scabiē.

¶ Cap. xxij. de ungula.

E St aditō ꝯiūctiue ⁊ uelāinis ꝯtinentis oculū in
cipiēs ſm ꝑlm a lachrymali ⁊ currēs sꝑ sꝑ cōiū
ctiuā: ⁊ qn̄z tegit corneā ⁊ iuadit eā ita ꝙ coopit foram̄
Et eꝰ q̇dē q̄dā ē que ē durior: ⁊ quedā ē q̄ ē lenior. Et
qn̄z ē citri coloris: ⁊ qn̄z ē rubei colōis ⁊ qn̄z ē fusci co
lōis. et ē ungula ꝯuicitas cū ꝯiūctia ē uicitas adherētie
q̄ uelociť đnudať q̄lz suspēsiōe. et ē alia ꝯuicitas ē uici
tas unitōis ⁊ idiget excoriatōe.

¶ C. xxiij. de cura.

M Elior cura eꝰ ē denudatō cū ferro ⁊ ꝓprie eꝰ q̄
ē lenis. Dure ṽo denudatio qn̄ nō ē faciľ ꝑdu
cit ad nocum̄tū. ⁊ oz ut eleueť cū uncinis. Suspēsio eiz
ꝯicisiōez facilē efficit: ꝙ si ꝓhibeať excorieť cū capillo:
aut serico penetrāte sub ea cū acu: aut radice pēne subti
lis. et illđ q̇dē nō ē necessariū nisi i uno loco aut duobus
ꝙ si nō sufficit necessaria ē excoriatio subtilis cū ferro n̄
acuto. ⁊ oz ut eradiceť q̄ttū poľe ē ꝑter qđ accidat cāni
lachrymaľ. Et accidat lachrymis cursus: et color q̇dez
distiguiť iter ābas. Et qū abscideris ungulā distillabis
i oculū cyminū masticatū cū sale. Deide subuenies mor
dicatōi eꝰ cū uitello oui et oleo roſ. et uioľ. Et qn̄ non
admistras distillatōm cymini masticati cū sale adheret ꝯ
iūctiua palpebre. Et ꝑꝑ hoc oz ut moueat eger oculuz
ēt oi hora. Deinde pꝰ tres dies admistrēť collyria acu
ta ut residuū extirpeť. Admistratio ṽo medicinaꝝ in ip
sa ē res q̄ nō multū vz in ungula q̄ ē grossa: ⁊ cū hoc ip
se nō eūanťa nocum̄to pupille acuitate sua. Necessariū
ei ē ut ipse sit uehem̄tis abstersiōis ꝯmiste cū putrefacti
uis. Et ex collyrijs q̇dē exꝑtis ē collyriū antuticon et
collyriū cesaris ⁊ basilicō acutū ⁊ rusemninū ⁊ diuaricō
⁊ oia ista scripta sūt in antidotario. Et ad eā quidez exꝑ
tum est ut sumātur eris usti ⁊ calcadis ⁊ fel hirci ꝑtes
equales ⁊ fiat ex eis collyriū. Et ut sumať calcadis ⁊
saľ gēme āboꝝ an̄. ps. i. gūmi medietas ꝑtis fiat collyri
um cū uino: aut es ustū ⁊ calcadis cortices radices cap
paris ⁊ sal āmoniacus ⁊ fel hirci. aut uacce cum melle:
aut mel solū cū felle caprino: aut magnetis ⁊ floris eris
⁊ magre ⁊ āmoniaci omnium an̄. ꝑtes. ij. ⁊ croci. ps. i. ⁊
⁊ unicuiq3. ℥. illius admisceať cotila. i. mellis: ⁊ ēt ex cal
canto ⁊ sale āmoniaco fiat alcobol: est ei mirabile. ⁊ ex
eis que ad ungulā sť exꝑta ⁊ ē ꝓpinqū impressiōi denu
dationis ē ut sumať testa catinoꝝ ⁊ fricet ab ea linim̄tū

ĩ ꝯterat̃ mltũ: ⁊ post illud ꝯmisceat̃ cũ oleo de seibus
cucurbite ⁊ ꝯterant̃ sil̃. Deinde mittat̃ radius i cute ⁊
accipiat̃ cũ eo medicam̃ ⁊ fricet̃ cũ ipso ungula assidue
oĩ die multotiens subtiliat ei cã ⁊ recedet cũ ea. Et oꝫ q̃
dẽ ut inclinctur ante medicinaꝝ administratõez sĩ uapo
rẽ aque cal̃e tãdiu donec calefiat oculus ⁊ rubificet̃ fa
cies aut igrediat̃ balneũ. Qñꝫ ṽo ꝯfert i ungula leui ut
terat̃ tus ⁊ infundat̃ in aqua cal̃a tãdiu donec sĩ ipsum
una hora ꝑtrãscat ⁊ colet̃ ⁊ fiat cum ipso alcohol.

¶ Ca. xxiiij. de altarfati.

Est pũctũ sanguinis recentis rubei aut antiq̃ mõ
tui aut subrubei: aut nigri currẽtis a q̃busdã ue
nis ruptis in oculo ꝑꝑ ꝑcussiõꝫ ṽbigratia: aut cã alia ꝓp
ter quã rumpunt̃ uene ex repletõe ⁊ aꝑ͞aribus: ita ut ꝯũ
pant̃ in ipsa. Et ex sũma eaꝝ sĩ clamor ⁊ motus labori
osus. Et qñꝫ est ex feruore sanguinis in uenis. ⁊ qñq;
ꝓuenit a casu ꝑcussiuo fractura subtilis in pupilla. ⁊ ru
ptura q̃ ẽ i ꝯiũctiuaẽ salubrior.

¶ Cap. xxv. de cura.

Distillet̃ sĩ ipm̃ sanguis colũbe aut turturis: aut
azfagachit: aut alguarasen ⁊ ꝓprie de sub pẽna
Q.ð si fuerit in prĩcipio ꝑmisceat̃ ei aliqð de ĩꝑcussiuis
sicut ẽ lutũ dictũ chimolea ⁊ lutũ dcm̃ armenũ. In fine
ṽo eꝰ ꝯmisceat̃ cũ resolutiuis usq; ad arsenicũ cuꝫ luto si
gillato. Et qñq; curat̃ cũ lacte muliebri cũ ture ⁊ aqua
salis ⁊ proprie in aqua dissoluta sĩ sal gẽma ⁊ sal ãmoni
acus: ⁊ proprie qñ ponit̃ in ipsa illud cũ ture ⁊ distilla
tur ex eo in oculũ: ⁊ collyriũ diuaricõ ꝯfert ei ualde: ⁊
medicamen suũ ex lapide lazuli ⁊ piperis ⁊ sarcocolle ꝑ
tibus equalibꝰ ⁊ arsenici q̃tũ oĩa: ⁊ qñꝫ admiscet̃ ei sal
gẽma ⁊ fit ex eis collyriũ. Et qñq; fit ei empl̃m de foris
cũ kali usto cum uino aut cũ aceto. Et silr̃ ex stercoĩ co
lũbino cũ aceto aut uino: aut fit empl̃m ex passis enucle
atis solũ cũ aceto: ⁊ reliqua que dicta sĩ adbibeant̃: ⁊ ꝓ
prie qñ fuerit aꝑ͞a. Et silr̃ caseus recẽs ⁊ paꝝ salitꝰ ⁊
cortices rhaphani ⁊ melilotũ cũ sanguine dracõis ⁊ ra
dice lilij ⁊ croco ⁊ lentibus cũ oleo ros̃. ⁊ uitello oui: ⁊
reclinatio fiat sĩ aquã in qua decocta sunt isopum ⁊ ori
ganũ ⁊ uaporet̃ ex ea sola: aut cũ aceto in quo decoqũt̃
cinis aut m̃ta: aut infusione olibani cũ aloe: aut cũ aqua
croci silucstris: aut infusione croci: aut decoctõne came
mille ⁊ meliloti: aut succo eoꝝ: aut decoctiõe folioꝝ cau
lis. Et fiat empl̃m ex folijs caulis decoctis ⁊ contritis.
Forti ṽo ⁊ antiquo: aut fiat ẽpl̃ꝫ ex sinapi ꝯtrito ꝯmisto
cũ duplo sui de carne ficꝰ: aut arsenico fricato cũ lacte:
aut fiat ei empl̃m ex cinere decocto in uino aut ameos ⁊
isopo cũ lacte uaccino. ¶ Q.ð si cũ tarfati acciderit ru
ptura i ꝯiunctiua masticet̃ cyminũ ⁊ sal: ⁊ distillet̃ saliua
in ipso. Et folia salicis ꝯfeꝛt ei ualde qñ ex eis fit ẽpl̃m.

¶ Cap. xxvi. de lachrymis.

Hec egritudo ẽ ut sint oculi sꝑ humidi hũiditate
aquosa. Et qñꝫ currũt lachryme. Et eaꝝ q̇deꝫ
alie sĩ natiue: alie accidentales. Et de accidẽtalibꝰ sĩ q̃
sĩ inseꝑabiles i sanitate. Et sĩ alie sequẽtes egritudinem
que remouẽt̃ si remoueat̃ egritudo sicut fit in febribus
¶ Cã ãt in accidẽtalibꝰ ẽ debilitas retẽtiue aut digesti
ue decoquẽtis: aut diminutio lachrymalis in nã: aut ꝓ
pter admĩstratõꝫ medicine acute: aut successione incisio
nis ungule. Et ꝑ͞ncipiũ q̇dẽ illius hũiditatis ẽ cerebrũ
⁊ cursus eꝰ ad oculũ in una duaꝝ uiaꝝ ꝑdictaꝝ multoti
ens. ¶ Que ãt natiue sĩ aut ꝑꝑ eradicatõeꝫ incisionis
lachrymalis nõ sanant̃. Et cursus q̇dẽ lachrymaꝝ qui
fit in febribꝰ ⁊ in egritudinibꝰ acutis ⁊ ẽ sine cã ẽ ꝑꝑ no
cum̃tũ cerebri ⁊ aꝑ͞a cerebri. Et qñꝫ accidũt in febribꝰ
uigilatiuis q̃ sĩ ex febribꝰ ephimeris: aut febribꝰ putridis
sanguineis: ⁊ qñꝫ multiplicat̃ cursus lachrymaꝝ i frigo
re. Et iste oẽs q̃ sĩ de genere eaꝝ que accidũt uelociter
remouẽt̃ sequẽtes egritudinẽ si remouent̃ remouentur
cum ea.

¶ Cap. xxvij. de cura.

Canon in cura eaꝝ ẽ admĩstratio medicinaꝝ cq̃l
stipticitatis. ¶ Eaꝝ ṽo q̃ facte sĩ successiõe inci
siõis ungule aut corrosiõe eꝰ ꝑ medicinã cura ẽ puluis
citrinꝰ ⁊ troc. de croco ⁊ collyriũ de aloe ⁊ collyriũ de
croco cũ bengi: ⁊ ut fiat alcohol sĩ lachrymale ipm̃ cuꝫ
ture: aut fumo eꝰ ꝓprie ⁊ cũ aloe ⁊ memithe ⁊ croco. qð
si iã finita fuerit ⁊ ad finẽ ꝑuenerit nõ nascet̃ unq̃. Illa
ãt que facta ẽ nõ ab incisione ungule cũ tutia ⁊ cuꝫ alco
hol de tutijs. Et ꝓprie sicut cũ alcohol de tutia predi
cto in capl̃o de albugine ⁊ oĩbꝰ collyrijs uiscosis sicut est
collyriũ albũ de sarcocolla ⁊ collyriũ de astaticon ⁊ re
liqua q̃ dicta sĩ in antidotario. ¶ Et ex eis que exꝑta
sĩ in eis ẽ medicam̃ factũ ex aqua granatoꝝ acetosoꝝ cũ
medicinis. Et illius q̇dẽ ꝯfectio ẽ ut decoquat̃. lb. i. ex
eo usq; ad medictatẽ. Deinde ponãt̃ i ipso aloes scotrẽ
sis ⁊ licij ⁊ feluzaharagi ⁊ croci ⁊ fiet memithe oĩuꝫ ãñ.
aur. ij. ⁊ muschi. ij. danic ⁊ maneat sub sole. xl. diebus in
uase uitreo clauso. Et ex eis que exꝑta sĩ in ipsis ẽ igre
di balneũ in ieiunio ⁊ morari in ipso ⁊ distillare acetũ ⁊
aquam in oculum multotiẽs. Ille ṽo que sĩ natiue ĩcipi
unt curã difficilit̃.

¶ Cap. xxviij. de strabositate.

Quandoq; fit strabositas ꝑꝑ mollificatõeꝫ quo
rũdã lacertoꝝ mouẽtiũ illud qð apparet de o
culo ⁊ declinat ab aspectu illius ꝑtis ad ꝑtẽ ei oppositã
Et qñꝫ fit a spasmo alicuius eoꝝ: ⁊ declinat oculus ad
ꝑtẽ eꝰ ⁊ q̃lrcunq; sit: qñꝫ fit ab hũiditate: ⁊ qñꝫ fit a sicci
tate sicut accĩt in febribꝰ acutis. Et illa q̇dẽ in qua spas
mꝰ lacerti ẽ cã nõ fit nisi a spasmo lacerti motiui. spasmꝰ
ei eꝰ ẽ q̇ fac̃ euẽire i ocl̃o strabositatẽ ⁊ nocum̃tũ. Spas
mus ãt lacerti retinẽtis in radice nõ facit apparere no
cum̃tũ im̃o ꝯfert ualde. Et multotiẽs q̇dẽ accĩt strabo
sitas pꝰ quasdã egritudines cerebri sicut epilepsiã ⁊ ka
rabitũ ⁊ ṽtiginẽ ⁊ sil̃es istis ⁊ accĩt post adustionẽ ⁊ sicci
tatẽ aut repletõꝫ. Et scias ꝙ ĩmotio oculi ad sꝰiora aut
ad inferiora ẽ illud qð facit uidere rẽ unã duas res: sꝫ
ad duo latera nõ infert uisui nocum̃tũ de quo sit curan
dum.

¶ Cap. xxix. de cura.

Infans ṽo nõ sanat̃ nisi in dispõne infantie ualð
hũide: qñꝫ eiꝫ sꝑat̃ ut sanet̃ ⁊ ꝓprie qñ ẽ recẽs. in
hoc ei oꝫ ut equet̃ cuna ⁊ ponat̃ candela in ꝑte opposi
ta strabositati ut laboret sꝑ aspectꝰ ad eã. Et silr̃ opꝫ ut
liget̃ filũ rubeũ cũ re rubea oppositũ ꝑti strabositatis:
aut suspẽdat̃ aliq̇d rubeũ aꝑ͞ tꝑs oppositũ: aut aureꝫ ⁊
totũ illud fiat ita ut eꝰ aspectꝰ ipm̃ ꝯsequat̃ ⁊ uideat illð
cũ ꝑuo labore. Qñꝫ ei ꝯfert ille labor in equãdo oculũ
⁊ emissio sanguinis ẽ ex eis q̃ faciũt aspectũ rectuꝫ. Illi
ãt q̇bꝰ accĩt illð postq̃ magni sĩ ⁊ senes ⁊ ẽ cã eꝰ mollifi
catio: aut spasmus hũidus oꝫ ut utãt̃ mũdificatõne cere
bri cũ euãntibꝰ q̃ diximꝰ cũ hieris magnis ⁊ silibꝰ eis ⁊
subtiliatõe regis et admĩstratõe balnei et resol̃one. et de
medicis q̇dẽ iuuãtibꝰ in strabositate est ut fiat eis caput
purgiũ cũ succo folioꝝ oliue. Q.ð si fuerit eꝰ euẽtꝰ a spas
mo ex siccitate tũc oportebit uti ẽbrocis hũectatiuis. et
qñ nõ affuerit febris sumat i potu lac asininũ cum oleis
ualde humectatiuis: et penitꝰ oꝫ ut humectet̃ eoꝝ regim̃
Et oꝫ ut distillet̃ in oculũ sanguis turturis et ut fiat em
pl̃m ex albũine oui et oleo ros̃. et pauco uino et liget̃.

fiat illud diebus pluribus.

C.xxx. de exitu oculi.

Interdiū accidit egressio aut ꝓpter uehemētiā inflationis oculi ꝓpter grauitatem et repletōem suaꝫ aut ꝓpꝰ uehemētiam coarctatōis eius ad exteriora: aut ꝓpꝰ uehemētē mollificatōeꝫ suspēsionis sue et lacertorū ꝑuātiū suspēsionē eius ꝑdictā. Et illa quideꝫ que accit ꝓpꝰ uehemētiā inflationis oculi et repletionē eius: aut ē a mā plīma ipso oculo inflatiua aut hūorosa hūida. et qñꝫ ē repletō ꝓpria in ipso. Et qñꝫ ē cū cōitate cerebri et corporis sicut qꝺ accidit apꝺ retētōeꝫ mēstruoꝝ. Et illa quideꝫ que ē ꝓpꝰ uehemēteꝫ coarctatōeꝫ eius ad exteriora non est nisi apud prefocatōeꝫ: ⁊ sicut fit qū soda est uehemēs. Et sicut fit apud tonitruū ⁊ clamorē ⁊ mulierib⁹ post partū uehemētē ⁊ tenasmon. Et qñꝫ est cum hoc ex mā declināte ad oculū etiā qū non est mūꝺ ꝑtus Et qñꝫ est ex corruptione cōmistionis fetus aut morte eius: aut putrefactione eius. ¶ Facta aūt ꝓpꝰ mollificationē lacerti: qm̄ lacertus cōtinēs neruū cōcauū qum mollificatꝰ non substinet oculū: sed declinat ad exterioā Et egressio qñꝫ est ex mollificatione lacerti tm̄ ⁊ nō destruitꝰ uisus: ⁊ qñꝫ est cū actione eius ⁊ destruitꝰ uisus: Et qñꝫ egrediūtꝰ ābo oculi in eis q̄ sūt sicut ꝑfocatōes ⁊ aꝑata uelaminū cerebri in ꝑipneumonia ⁊ ē cā i illo coarctatō. Et qñꝫ ē cā in illo īplectio ēt: ⁊ mltotiēs fit illud cū sāguinitate impedičte ⁊ faciēte aꝑa in cornea.

C.xxxi. de signis.

Quanqꝫ ē ex mā plurima aggīgata in pupilla: tūc illic est cū egressione magnitudo: ⁊ qū ē ex coarctatione qñꝫ ē illic magnitudo si adiuuat eaꝫ mā. Et qñꝫ non est magnitudo. Et in ābab⁹ dispositionib⁹ sentitꝰ extēsio expulsa retro a posteriorib⁹ ⁊ cognoscitꝰ eius cā. Cū illa autē que ē ꝓpꝰ mollificationeꝫ lacerti non magnificatꝰ pupilla neqꝫ sētitꝰ tēsio uehemēs ab iterior:b⁹ ⁊ ē pupilla cum hoc extuans

C.xxxij. de cura.

Egressioni uero leui sufficit uitta repellēs ad interiora ⁊ somnus ꝭm resupinationeꝫ ⁊ exiccare cibum ⁊ ꝑuitas motus ⁊ assiduatio clausionis. Qꝺ si medicinaꝝ indigeat adiutorio adhibeatꝰ collyriū de sumac Que uero fortis est ex ea tūc si illic ē mā idiget mūdificatione eius a corpore ⁊ capite cū eo qꝺ scis ex solutiuis ⁊ phlebotomia ⁊ uētoꝭ suꝑ ambo tēpora ⁊ collyrijs acutis. Et penitus quideꝫ solutio uētris ē ex rebus magis iuuātibus speties eius. ⁊ similitꝰ positio uētosaꝝ suꝑ collū. Et oportet ut assiduetꝰ uaporatio in principio cū lana infusa in aceto ⁊ embrocetur facies cū fža aqua. ⁊ proprie in qua decocta sūt stiptica sicut cortices granatoꝝ ⁊ sētices ⁊ sicut papauer ⁊ endiuia ⁊ uirga pastoris Qꝺ si nō fuerit a repletiōe cōfert hoc regim̄ i oī hora ¶ Et si fuerit illic repletō oportebit ut resoluatꝰ in ꝑ̇ncipio mā cū reb⁹ cognitis. Et si fuerit a mollificatōe tūc oportebit ut administres bieras magnas ⁊ gargarismata ⁊ odoramēta ⁊ suffumigatōes cognitas: ⁊ post illa administra stiptica fortitudinē faciētia. Illa uero que est apud partū si ē a paucitate cursus sāguinis pariētium aut corruptōe fetus prouoca m̄strua ⁊ extrahe fetū. Et si ē a. coarctatione tātū tūc adhibe stiptica. Et ex medicinis quidē cōferētibus in egressiōe ⁊ eminētia ē ut fiat emplꝫ ex faria fabaꝝ cū rosis ⁊ ture ⁊ albūine oui ⁊ ēt nuclei dactiloꝝ adusti cū spica sūt bōi einētie ⁊ egressiōi

C.xxxiij. de ꝓfūditate oculi ⁊ e⁹ paruitate.

Illud in febribus ⁊ ꝓprie in uigilatiuis ⁊ successione euacuatōuꝫ ⁊ insōnietatis ⁊ angustie ⁊ tristitie. Et in illa quidē que uigilatiua ē oculus somniferus grauis difficilꝰ motus in palpebris ⁊ non in pupilla. ¶ Et in angustia est quieta pupilla. Quidam autem dixerūt ꝙ accidit quibusdā hominib⁹ diuersitas duoꝝ lateꝝ faciei in frigore uehemēti ⁊ calore uehemēti. Accidit ergo oculo qui ē in parte fža profundatio ⁊ paruitas.

C.xxxiiii. de uarietate oculi.

Viriditas aūt accidit aut ꝓpꝰ cāꝫ que ē in tunicis: aut ꝓpꝰ cām que ē in humorib⁹. ¶ Et cā q̇dē in humiditatib⁹ ē. qm̄ si fuerit glatialꝰ in ipso plurime q̄ntitatis ⁊ albugineus clarus ⁊ situs eius ꝓpinqus ad exteriora ⁊ equalis q̄titatis ⁊ paucus erit oculus uarius uiridis ꝓprie si nō fuerit ex tunica ꝓhibitio. Et si i hūiditatibus fuerit ꝯturbatio ⁊ glatialꝰ fuerit ꝑuus ⁊ albugineus plurimus obtenebratio fiet sicut ē obtenebratio aque ꝓfūde. Et si fuerit glatialꝰ ꝓfundus erit oculus niger. Causa aūt in tunicis ē vuea. ¶ Nā si ipsa vuea fuerit nigra erit oculus eius cā eius niger. Et si fuerit uiridis fiet oculus uiridis: Et vuea quidē fit uiridis: aut ꝑ̇uatione digestionis sicut plāta. Nā inꝑ̇ncipio qum nascitꝰ non ē apparētis tincture. Immo declinat ad albedinē. Deīde ipsa cū digestione fit uiridis. Et ꝓpter hāc cāꝫ sūt oculi infātiū virides ⁊ uarij. Et huius q̇dem uarietas fit ꝭm hūiditatē ultimā: aut ꝓpꝰ resolutiōꝫ humiditatis quā sequitꝰ tinctura qū est digesta ualꝺ sicut plāta qū īsoluitꝰ eius humiditas icipit albificari. Et hec quidem uiriditas est a siccitate dn̄ante. Et infirmoꝝ q̇ꝺ oculi ⁊ senū uarij fiūt ꝓpꝰ hāc cāꝫ: qm̄ in senib⁹ multiplicatꝰ humiditas extranea ⁊ resoluitꝰ innata. Aut erit illic color eueniēs in creatōne nō ꝓpꝰea ꝙ ipe adueiat vuee qū n̄ ꝑ̇us fuerit. Et fit quādoqꝫ ꝓpꝰ claritatē hūiditatis ex qua creata ē. E qñꝫ fit ꝓpꝰ unū duoꝝ qn̄ accidit in ꝑ̇ncipio creature: ⁊ scitꝰ illꝺ bonitate visus ⁊ malitia ei⁹ ¶ Et viriditas quideꝫ alia ē naturalꝰ ⁊ alia ē accidētalꝰ Varietas aūt ꝓuenit ex aggregatione causaꝝ nigredis ⁊ causaꝝ viriditatis ⁊ ꝯponitꝰ ex eis res inter nigredieꝫ ⁊ uiriditatē que ē uarietas. Et si esset varietas ꝑ̇mitiua ꝭm ꝙ extimauit. Empedocles esset oculus viridis les⁹ ꝓpꝰ suū defectū ab aq̄tate que ē instrumētū visus. Quidam aūt nigri minorātꝰ a viridibus in visu qū viriditas non ē ꝓpꝰ nocumētū in ipsis. Et cā in hoc ē: qm̄ nigredo que ē causa albuginei ꝓhibet penetratiōꝫ formaꝝ coloꝝ cū declaratione ꝓpꝰea quia ꝯtraria ē ꝑuietati. Et illud ē sicut illud quod ē ꝓpꝰ cōturbationē humiditatis ⁊ similitꝰ si fuerit cā ꝓpꝰ multitudinē humiditatis. Nā si ē multitudo etiā nō respōdet motui palpitationis ⁊ egressioni ad an̄riora ita ꝙ inde fit curādū. Et si oculus fuerit viridis ꝓpꝰ ꝑuitatē huōris albuginei erit magis videns in nocte ⁊ in tenebris q̄ in die ꝓpꝰ illud qꝺ accidit de motu lūis materie parue: ⁊ ipedit a declaratōe huius eniꝫ motus deficit a declaratōe reꝝ sicut deficit in ꝺclaratōe eius qꝺ ē in tenebris post lum̄: Niger ueō cā humiditatis visus in nocte ē minor ꝓpꝰea ꝙ illud indiget palpitatione ⁊ motione materiei ad exteriora. Et materia plurima ē grauior q̄ pauca. Niger aūt ꝓpꝰ tūicam aggregat visum vehementer.

C.xxxv. de cura.

Iaꝫ expꝰtū ē alcohol ex bēgi siccū decoquatur in aqua donec fiat sicut melꝰ ⁊ fiat inꝺ alcohol. Aut sumatꝰ antimonij spahani pōꝺ. iij. ʒ. margaritaꝝ muschi cāfore oīuꝫ an̄. pōdus danich fumi lāpadis olī aut oliuaꝝ croci āboꝝ an̄. ʒ. i. aggregētꝰ oia terēdo ⁊ administrētꝰ

⁊ crocus ipſe ⁊ oleū eius eſt ex eis que denigrant pupillā: ſimiliter ſuccus ſolatri: aut ſumat̃ ſucci tribuloꝝ pon. ʒ.ii. ⁊ gallaruʒ aduſtaꝝ pondus. ʒ.i. ole i de nucleis oliuaꝝ de nigrataꝝ ſuper arboreʒ ⁊ olei ſiſamini non excorticati amboꝝ an̄. pondus. ʒ.i. decoquant̃ lento igne donec nigreſcant ⁊ fiat inde alcohol. Et ex eis que ſunt experta eſt ut aduraẗ auellana ⁊ permiſceat̃ cū oleo ⁊ ungat̃ uertex infantis uiridis. Et etiā ut immitat̃ radius in colloquintida hūida ⁊ fiat inde alcohol: ita ꝙ dicit̃ ꝙ illud denigrat pupillam catti. Et ſimilit̃ cortices auellāe contriti: aut ſumat̃ acatie pars .i. gallaꝝ ſexta partis aggreget̃ illud cū aqua florum papaueris ruffi ⁊ ſuccus ipſius ⁊ fiat ex eo diſtillatō. Et ſimilit̃ ſuccus bēgi ⁊ ſuccus corticis grātoꝝ

¶ Tractatus tertius de diſpoſitionibus palpebrarū et que cōmitantur eas.

¶ C.i. De pedicſis in palpebris.

MAteria pediculoꝝ eſt humiditas pluria quā expulit natura ad partem cutis. Et uirtus preparatiua generationis eoꝝ eſt caliditas non naturalis. Et ille cui pl̄m accidit illud eſt ille qui eſt plurime uarietatis in cibis ſuis ⁊ parui exercitij ⁊ imundus ⁊ neqꝫ utitur balneo.

¶ C.ij. De cura.

INcipe a mūdificatione corporis ⁊ capitis ⁊ partis oculi cū eo quod ſciuiſti: ⁊ proprie cū gargariſmate facto ex aceto ⁊ ſinapi: ⁊ adminiſtret̃ ablutio oculi ⁊ embrocatō ipſius ex aqua maris ⁊ aq̄ſ ſalſis ⁊ ſulfureis ⁊ liniant̃ pili palpebre ex medicāie facto ex alūine ⁊ medietate ipſius de mēbuzegi. Et ꝙdoqꝫ addit̃ ei aloes ⁊ baurac amboꝝ an̄. ps. 5. Et melius quideʒ eſt ut ſit illud quo cōficit̃ acetū ſquilliticū Sed almēbuzegi cū baurac eſt medicameʒ bonum.

¶ C.iij. De ſilac ⁊ eſt grece anuſeme.

SIlac quideʒ eſt groſſities in palpebris ꝓueniens a mā groſſa male diſpōnis nitroſa ꝓpt̃ quā rubee fiūt palpebre. Et cadūt pili ⁊ adducit ulceratōeʒ partiū inquibus fixi ſūt pili ⁊ ſequit̃ eā cōruptō oculi. ⁊ plurimū accidit ſucceſſione ophthalmie. Et de ipſa quidē alia eſt recēs: ⁊ alia eſt antiqua mala.

¶ C.iiij. De cura.

IN recēti quidē cōfert facere ēpl̄m ex lētibuſ decoctis cū aqua roſ. ⁊ facere empl̄m de portulaca ⁊ endiuia cū oleo roſ. ⁊ albumie oui: ⁊ adminiſtret̃ totū illud nocte ⁊ ingrediat̃ balneū poſt ipſaʒ aut ſumat̃ lētes excorticate ⁊ ſumac ⁊ pulpa granatoꝝ ⁊ roſe: ⁊ cōficiat̃ illud totū cū alrob in nocte ⁊ balneet̃ mane. Et aſſiduatio balnei ē ex reb⁹ magis cōferētib⁹ ei. ¶ In antiqua uero ⁊ chronica oꝫ ut crura uētoſent̃ ⁊ phlebotomēt̃ uene frōtis ⁊ adminiſtret̃ aſſiduatio balnei. Et ex medicamētis auteʒ que ponēda ſūt in ea eſt ut ſumat̃ eris uſti medietas. ʒ.i. dragāti. ʒ.iij. piperis croci an̄. ʒ.i. terant̃ cun uino pōtico donec fiāt ſicut mel ſubtile ⁊ adminiſtrētur in exterioribus palpebre. In ea aūt que fit ſucceſſione ophthalmie eſt exptū collyriū ſm hūc modū dragāti atrimēti ⁊ croci ⁊ ſpice omnium an̄. ps. i. Sumant̃ d ſedenigi. x. ptes fiāt collyria ⁊ fricēt̃ ex eis palpebre

¶ C.v. De geſſe palpebrarum.

ESt ut accidat palpebris difficultas motus ad claudēdum qū ſūt apte ⁊ ad aperiēduʒ qū ſūt clauſe cū dolore ⁊ rubedine ſine hūditate ſm pl̄m ⁊ cōſequit̃ eas plurimū ut non obediant ad apiēdum cū exiccatiōe apud ſomnū. Et pl̄m q̄dem ipſius nō eſt ſine fruſtis lippitudinis ſepatis dure ſicce: neqꝫ eſt cū ea curſus niſi ꝑ accidens: qm̄ eſt ex ſiccitate aut humore uiſcoſo declināte ad ſiccitateʒ ualde: ſed qn̄doqꝫ eſt dolor ⁊ rubedo. Illa uero que fit africatione ſine mā fluēte ad ipſaʒ nominat̃ ſiccitas oculi: ⁊ mltotiēs eſt illic ꝯplō calida ⁊ materia plurima groſſa indigens euacuatione.

¶ C.vi. De cura.

OPortet ut aſſiduet vaporationeʒ oculi cum ſpōgia infuſa in aqua tepida ⁊ aſſidue utat̃ balneo cū aqua dulci equali ⁊ ponat ſuper oculū apō ſomnū albumē oui cōquaſſatū cū oleo roſ. ⁊ aſſidue faciat ſudare caput cū hūectatiuis ⁊ oleis ⁊ embrocis ⁊ caputpurgijs hūectātibus cū oleo viol. ⁊ nenufarino ⁊ reliqs: ⁊ ſi ſignificauerint diſpoſitiones ꝙ cū ſiccitate fit materia cholerica ſolues cū volubili qm̄ in ipſa eſt ꝓprietaſ. Et ſi exiſtimat̃ ꝙ illic ſit materia groſſa exiccata indigens reſolutōe reſoluat̃ cū mucilagine fenugreci ⁊ mucilagine ſemīſ lini acceptis cuʒ lacte. Iſte eniʒ ābe qn̄ ponūt̃ ſup oclū auferūt algeſſe ⁊ euacuāt humoreʒ. Et ex eis que ad eā experta ſunt ſūt adeps galline ⁊ mucilago ſeminis lini ⁊ cera ⁊ olū roſ. ponat̃ illud deſup ſemp: ⁊ in palpebris admiſtret̃ quod attrahit lachrymas ſicut collyrium arſaſtratis Plurimū eniʒ ꝯfert in māli chronica adminiſtrat̃ alcohol ꝓuocātū lachrymaſ. Ipaʒ enī reſoluūt materiam groſſā ⁊ faciūt eā currere: ⁊ attrahūt ex hūoribus ſubtilib⁹ illō qō lēit eā ⁊ reſoluūt ipʒ ſua reſolutione

¶ C.vij. De groſſitudine palpebrarum.

GRoſſitudo eſt ſequēs febreʒ: ⁊ qn̄ʒ faciunt ipſaʒ poſſidere linimta facta ſup oculū eius ⁊ cura eſt alcohol factū ex lapide laʒuli ⁊ lapide armeno: ⁊ ex nucleis dactiloꝝ aduſtis ⁊ ſpicis duabus ⁊ adminiſtratio balnei aſſidua ⁊ alienatō uini qn̄ʒ uero fricat̃ pl̄m cū radio ⁊ collyrio rubeo leni: ſʒ friccatō cū ʒuccaro quādoqꝫ excitat et attrahit.

¶ C.viij. De inflatōe palpebre.

ACcidit ꝓpt̃ materias ſubtiles ⁊ vapores. Et ꝑ debilitatē digeſtionis ⁊ malitiā eius ſicut fit in febrib⁹ vigilatiuis ⁊ i vigilijſ. Et qn̄ʒ fit in principio hydropiſ ⁊ caceſie: ⁊ ꝓpt̃ apata hūida ſicut ꝑipneumōia ⁊ lethargia: ⁊ qn̄ accit ꝯualeſcētibus indicat mltotiēs cōuerſioneʒ. Et ꝓprie qn̄ in eis eſt reliquoꝝ mēbroꝝ inflatōis priuatō ⁊ remanent ipſe excitate et inflate: et cura eſt abſciſſio cauſe et vaporatio

De grauitate inpalpebris. C.ix.

QUādoqꝫ fit ꝓpt̃ inflatōeʒ ⁊ cauſas eius: ⁊ qn̄ʒ fit ꝓpt̃ debilitateʒ virtutis ⁊ caſū eius i ethica: ⁊ qn̄ʒ fit ꝑ groſſitudinē ⁊ alſarnac ⁊ ſimilia Et qn̄ʒ accidit grauitas ⁊ mollificatio in principio paroxiſmorum febrium.

¶ C.x. De inuiſcatione palpebrarum apud lachrymalem et alibus.

QUādoqꝫ accidit palpebre ut cōglutinetur aut cū cōcauitate aut cū cōiūctiua aut cū cornea aut cū vtriſqꝫ: ⁊ qn̄ʒ fit in uno duoꝝ laterū lachrymaſ: ⁊ qn̄ʒ fit perueniēdo ad medium: ⁊ qn̄ʒ fit cōis. Et cū quideʒ in ea aut eſt vlcera accidentia aut ruptura facienſ alcohol qn̄ colligit ex oculo ſehel ⁊ detegit vngulam ⁊ fricat ex palpebra ſcabiem.

ultime sicut diximus:⁊ non considerat omni hora illud quod oꝫ considerare in ipso donec accidit ut conglutinetur.

¶ Capᵐ.xi.de moro.

Si caro pustulosa addita in oculo. Q̄ꝺ si fuerit apꝫ lachrymalē tūc rectiꝰ erit ut icidatᷣ. deide cura algarab adhibeatur aut curetur cum alcoholꝰ basilicon ⁊ medicamine uiol. ⁊ medicamentis ungule:⁊ proprie cum collyrio de arsenico. Et si fuerit cum albedine ⁊ nigredine tunc cura eiꝰ erit cura ungule

¶ Cap.xij.de inuersatione palpebre ⁊ est ascera.

Ius spēs sūt tres:una eaꝝ ē ut ꝫuertatᷣ palpebra ⁊ nō cooperiat albū. Et illud aut est a creatione aut est propter incisioneꝫ euenientē palpebris ⁊ nominatur oculus huius oculus leporinum. Et secūda spēs ē media ⁊ est ut non cooperiat parteꝫ albi ⁊ nominatur abbreuiatio palpebre. Et causa eiꝰ est causa prima. uerum est minor illa. Et tertia est ut non cooperiat palpebra superior inferiorem. Et illud fit aut ex glādula:aut ex nascentia carnis addite que iam est:aut incipꝫ aut spasmo accidente palpebre ex ulcere consolidato sic per ipsum non permittente ut palpebra superior cooperiat inferiorem. Et quandoqꝫ fit illud totum ex spasmo lacertorum circundantium palpebram.

¶ Capᵐ.xiij.de grandine.

Si humiditas ingrossata ⁊ in lapidem cōuersa in interiore parte palpebre. Et quādoqꝫ fit in albedine simile grādini.

¶ Capᵐ.xiiij.de cura.

Administretur super eam linimentuꝫ cum aceto ⁊ sordibus ulcerum ⁊ reliquorum. ⁊ quandoqꝫ adduntur eis oleum rosᷓ. ⁊ gummi albotin ⁊ sarcocolla:aut linitur cum ammoniaco contrito cum aceto ⁊ cinere ⁊ assa fetida ⁊ linimentuꝫ aureiesus dcm̄ in capitulo ordeoli.

¶ Cap.xv.de ordeolo.

Ordeolum est apostema longum apparens super extremitatem palpebre simile ordeo i figura sua:⁊ eius materia secūdum plurimum est sanguis dominans.

¶ Cap.xvi.de cura.

Curetur cum minutione ⁊ euacuatiōe per picrā secundum qꝫ sciuisti. Deinde sumatur aliquid ꝺ oppoponaco ⁊ resoluatur in aqua ⁊ liniatur ex eo locꝰ quoniam est bonum ualde. Et conferunt ei euaporationes ex adipe dissoluto:aut farina ordei cū galbano:aut fermentum:aut panis calefactus iteratus super ipsum ⁊ uaporationes cum cauda muscarum habentium capita abscissa:aut cum aqua in qua ordeum bulliuit:aut sanguis columbe:aut sanguis alguariscen ⁊ turturis:aut sumantur parum baurac ⁊ galbani multum ⁊ commisceātur ambo ⁊ ponantur super ordeolum ⁊ epithima aureiesus ℞.olibani myrrhe amborum ana partem.i.laudani quartam partem cere aluminis baurac armeni omnium aā.medietatem partis aggregentur cum fece olei de lilio ⁊ liniatur super ipsum.

¶ Capitulum.xvij.de alsarnac.

Alsarnac est additio materie pinguis contingēs in palpebra superiore ⁊ grauat palpebram ab apertione ⁊ facit ipsam quasi mollificatam ⁊ est coniuncta non mota sicut nodus:⁊ plurimum quidē accidit infantibus ⁊ humectatis in quibus multiplicantur lachryme ⁊ ophthalmie.

¶ Ca.xviij.de signis.

Et ex signis eius est:quoniam qum tu tangis inflationem digitis duobus.deinde separas eos eminentia in medio eius existit.

Ca.xix.de cura.

Cura manus est cura eius:⁊ ipsius modus ē ut sedeat eger ⁊ teneatur caput eius tractum ad superiora:⁊ tendatur in ipso cutis frontis ad oculuꝫ ⁊ eleuetur palpebra ⁊ accipiat eam medicus inter duos indices ⁊ medium suum ⁊ cōprimat parum ⁊ aggregabitur materia compressa ad illud quod est inter duos digitos ⁊ ille qui caput tenet trahat cutem ex medio supercilij. Q̄ūqꝫ apparuerit eminentia incidat cutem ab ea sufficienti sectione ⁊ subtili non profunda. Cautella nanqꝫ in hoc est necessaria ⁊ ut incisionem faciat post incisionem tutius est qꝫ ut unā subito audendo faciat incisionem. qūqꝫ apparet ꝑ incisionem primā bonū est:⁊ si non in anatomia additio fiat donec appareat:tunc si inuenerit eaꝫ separatam super manum suam inuoluat pānum lineum ⁊ accipiat alsarnac separando ipsam a ꝺxtra ⁊ a sinistra Et si remāserit residuū nō obediens ei pulueriꝫetur aliquātulū salis super ipm ut corrodat ipsum. Et si fuerit in tunica ⁊ uehemētis adherentie accipiat illud qꝺ ꝺ ea separatum est ⁊ dimittat aliud ⁊ non inuadat ipm:ꝫ cōmittat rē suā resolutioni salis qui pulueriꝫatᷣ sꝫ ipꝫ. Deide imponatur super ipsum pānum infusum aceto. Q̄ūꝫ mutatiuum affuerit secunde diei ⁊ securitas fuerit sāguinis curet ipm cum medicinis conglutinatiuis ⁊ sint in eis litium ⁊ siefmemithe ⁊ crocus. Q̄ñqꝫ autem inuadit partem eius que non separatur detegendo ⁊ excoriādo cum incisione ⁊ penetrat cuꝫ hamis super ipsa:⁊ mouet a dextra ⁊ a sinistra donec separatur:aut facit illud cuꝫ infimo pēne. Et oꝫ ut cautella adhibeatur in pforando ab eo ita ut nō tendat in ꝓfundum. foramen autem si tēdit palpebrā cum uehementia uel fit processus in foramine tandiu donec incidatur cutis pāniculi qui ē sub ea nocet:⁊ incipit apparere adeps loci incisi qñ compmitᷣ digitis qui ipsam circundant in circuitu cutis extense:et ꝓuenit dolor uehemēs:aut apostema calidū: et remanēt reliquie dure profunde que sūt ꝺteriores qꝫ sarnac. Et fortasse inciditur de lacerto retinente oculum aliqd con ueniens et debilitatur palpebra ab apertione. Recentē uero que debilis est plm̄ sanant medicine ꝫsolutiue absqꝫ opertione manus.

¶ Cap.xx.ꝺ susati.

Et caro mollis eueniens in interiore parte palpebre a qua non cessat fluere sanguis rubeus et niger et uiridis. Cuius quidem cura est mūdificatio cū exiccatiuis corrosiuis et collyrijs acutis. Q̄unqꝫ susati corrosiua fuerit administrabis tūc pulueres et collyria que carnis sunt generatiua:sintqꝫ ex eis que in ulceribꝰ palpebraꝝ dnī. Et ad ultimum cura pruritus et scabiei fortium curetur.

¶ Cap.xxi.de lapidositate.

Lapidositas est apꝫa paruum sanguineū et uertitᷣ in lapidositatē a quo quandoqꝫ liberatur manuᷣ opo:deinde adhibeantᷣ medicine ulceꝝ oculi.

¶ C.xxij.de ulceribꝰ palpebraꝝ et rupturis eaꝝ cura.

Cura administretur super ea emplm̄ ex lentibus et fisticis et corticibus granatorum decoctis cum aceto. Q̄unqꝫ ceciderint cortices:et corrosio destructa fuerit administrabis super ea uitellum oui cū croco. qm̄

ipse consolidat. Et si uolueris administrabis desup collyrium de olibano ⁊ collyrium aluber cuꝫ collyrio astaticon ⁊ rubeo leni. Rupture autem palpebre recipiunt consolidationem ⁊ curantur cura rupturaꝝ cutiuꝫ dicta in capitulo suo.

¶ Cap. xxiij. de scabie ⁊ pruritu.

CIus cura ē materia salsa nitrosa ex sanguine calido aut humido: aut humore alio acuto faciens prouenire pruritum prius: deinde scabiem. Cuius quidem plurimum succedit ulceribus oculi ⁊ incipit egritudo prius cum pruritu paruo. Deinde fit asperitas ⁊ rubificaͭ palpebra: deinde fit ut granuꝫ fici ⁊ ulcerosa postea adueniunt grana dura quum uehementia scissionis adest ī pruritu ⁊ apostēatōe. ¶ Cap. xxiiij. ꝺ cura eiꝰ.

CUm scabiei associatur ophthalmia cura prius ophthalmiam. Deinꝺ procede ad scabiē postq̄ non dimiseris rem ophthalmie: ⁊ similiter sunt dispositiō ⁊ iudicium si est egritudo alia. Naꝫ oportet ut tu uehementiorem earum diligenter attendas. Quunq̄ȝ uideris ulcerationem ⁊ apostema caue ne administres medicinas acutas ⁊ similia eis nisi post consecutionem cum facilitate ad possibilitatē. Nā tu trahes cū medicinis aquam uehementem. In secunda uero ⁊ tertia spetieruꝫ predictarum necessaria est fricatio: aut cum ferro: aut cum medicinis fiat fricatio ex eis que sunt sicut spuma maris ⁊ proprie generis eius quod nominatur casuri: aut cum folijs fici: aut fac fricatōnem ex sedenegi ⁊ croco ⁊ marchasita fiat ex eis collyrium ⁊ fricetur cum eo. Illius autem que curam recipit cum medicinis ⁊ ē illa que non consequitur gradum secundum ⁊ tertium spetierum predictarum. Initium cure est assiduatio euacuationis ⁊ phlebotomie ⁊ si non plus saltem bis ī mēse: ⁊ phlebotomia lacbrymalium post phlebotomiam uniuersalem ⁊ assiduatio balnei ⁊ alienatio pulueris ⁊ fumi ⁊ uociferationis ⁊ cautella uehementie stricture colli ⁊ coarctatōis capitis ⁊ furoris ⁊ ire ⁊ multitudinis loquele ⁊ applanationis puluinaris ⁊ prolongationis iacendi super faciem ⁊ omniū que ascendere faciunt materias ad superiora ⁊ trahunt eas ad faciem: ⁊ confert ī principio sui quidem collyrium rubeum lene ⁊ post ipsum collyriuꝫ uiride lene. Quod si fuerit fortior illa tē acutius unoquoq̄ȝ eoꝝ est etiam tarthamaticon ⁊ collyriū arsistratis ⁊ collyrium de croco. Et quandoq̄ȝ curatur cum felle hirci ⁊ felle porci ⁊ cum sale ammoniaco ⁊ tutia ⁊ ere adusto ⁊ calcadis ꝯiunctim ⁊ separatiꝫ ⁊ basilicon ⁊ collyrium granatinum sunt bona ⁊ medicamen arsistratis est ualde bonum. Et ex medicinis cōferentibus est medicamen huius. ℞. karabe partem. i. corticis granatorum partes. ij. conficiantur cum melle aut aloes partem. i. salis ammoniaci partem. ꝭ. conficiātur cum melle ⁊ administrentur. Et iterum sumantur eris usti. xvi. aur. pipis. viij. auꝛ. climie. iiij. aur. myrrhe croci amborum aā. aur. ij. floris eris. v. aur. gummi. xx. auꝛ. terantur ⁊ misceantur sicut scis cum aqua pluuiali

¶ Capm. xxv. de tremore.

ALitisfac est apostema cum pruritu ⁊ quādoq̄ȝ est illud quod in ipso dominatur uentositas: ⁊ quandoq̄ȝ est superfluitas subtilꝭ phlegmatica ⁊ quandoq̄ȝ est superfluitas aquosa: ⁊ quandoq̄ȝ est superfluitas melancholica. ¶ Cap. xxvi. de signis

QUod uentosum est quandoq̄ȝ accidit subito ⁊ declinat ad partem lachrymalē ⁊ est sicut quē pungit musca in illo loco ⁊ accidit in estate ⁊ senibus ⁊ non est grauitas: phlegmaticum enim frigidius ⁊ grauius ⁊ seruat uestigium compressionis una hora. Sed in aquoso non remanet uestigium impressionis per horam neq̄ȝ dolor est cum eo. Et melancholicum secunduꝫ plurimum communicat palpebre ⁊ oculo ⁊ est cum duritie ⁊ extensione consequentibus supercilia ⁊ maxyllarum summitatem ⁊ non est cum eo dolor de quo sit curandū ⁊ est color eius fuscus: ⁊ plurimū eius accidit post ophthalmiam ⁊ post uariolam. ¶ Capi. xxvij. de cura.

OPortet ut incipias primum ⁊ euacues corpꝰ ⁊ mūdifices caput: ⁊ enim quod fuerit ad phlegma decliuius administra emplastrum ex folijs malue. Et fortiora eius sunt folia alkerua contrita ⁊ permista cum aceto ⁊ uaporationem ex spongia infusa aceto ⁊ aqua calida: ⁊ etiam fiat linimentuꝫ ex aloe ⁊ seluzabaragi ⁊ sief memithe ⁊ saufel ⁊ croco cum aqua solatri.

¶ Cap. xxviij. de multitudine palpitationis.

MUlitudo palpitationis fit ex re cadente ī oculo leui ⁊ quandoq̄ȝ fit ex siccitate. Et quandoq̄ȝ multiplicatur in habentibus tetanum ⁊ in preparatis ad ipsum ⁊ indicat in egritudinibus acutis tetanum ⁊ spasmum. ¶ Cap. xxix. de casu piloꝝ.

CAdunt pili oculi ex causa materiei: aut causa loci ⁊ causa quideꝫ materiei: aut quoniā replētur pediculis sicut fit in fine egritudinum acutaruꝫ paruarum: aut quoniam corrumpuntur propter illud quoꝺ admiscetur eis quum nascuntur sicut accidit in alopitia: ⁊ est ut fit in interiore parte palpebre humiditas acuta aut materia nitrosa salsa non apparente in palpebra nocumento sensibili: sed ipsa nocet pilis. Qui autem ē causa loci est quoniam illic est nocumentum manifestum. s. aut durities ⁊ grossitudo: ⁊ non inuenit uapor a quo generatur pilus transituꝫ: aut apostema ⁊ corrosio ⁊ significat ipsam rubedo ⁊ mordicatō uehemens ⁊ dolor.

¶ Capm. xxx. de cura.

IN illo qui est causa loci. cura nocumentum quoꝺ est in loco secundum q̄ꝫ dicitur in cura cuiusq̄ȝ capituli eius in loco suo. Et in illo cuius causa est priuatio materiei curetur prius corpus per ea regimine largo ⁊ cibatione: ⁊ administra medicinas trahentes materiā pilorum ad palpebras per ea que dicturi sumus: ⁊ que sunt dicte in antidotario: ⁊ in areolis medicinaruꝫ singulariū. Et in eo qui est causa materiei corrupte administra purgationem capitis ⁊ mundificationem mēbri. deinde cura medicamento pilorum: alcohol autem iuuatiua ad illud sunt lapis armenus: ⁊ azuli. Et ex compositis alcohol de nucleis dactiloruꝫ ex laudano dictum in ātidotario: aut sumatur de dactilis īmaturis adustis pōdus. iij. ʒ. ⁊ duaruꝫ spicaruꝫ. ʒ. ij fiat ex eis alcohol. ⁊ ex eis que experta sunt est ut teratꝭ spica nigra ⁊ antimonium ⁊ administrentur cuꝫ radio. Et etiaꝫ fiat alcohol ex stercore muris adusto ⁊ non adusto cuꝫ melle: et prope asulalij: aut sumatur terra in qua nascitur uitis cumꝰ croco romano et est alsaluli partes equales et administreͭ ex eis alcohol. Et ex eis que experta sunt ad illoꝺ ex eis cum quo sunt pruritus et rubedo: et corrosio est ut ꝺcoquatur granatum cuꝫ sua totalitate et partibus suis in

aceto usqquo dissoluatur ⁊ ānectatur super locum. Et
omnia quidem uiscosa conferunt. Et ad illud etiam cli
mie colcotar atrimenti partes equales sumantur ⁊ terā
tur ⁊ administrentur.

¶ Cap. xxxi. de pilis inuersis ⁊ additis.

Ex eis que experte sunt est ut sumatur stercoris
leporini adusti pondus. viij. ʒ. ⁊ stercoris hircini
pondus. iij. ʒ. conterātur ⁊ administretur ex eis alcohol
aut fiat alcohol ex muscis habentibus capita abscissa e
xiccatis: aut aduratur auellana ⁊ teratur ⁊ conficiatur
cum adipe caprino: aut adipe ursi ⁊ liniatur ex ea loc⁹.
Nasci enim facit pilos: ⁊ cum hoc denigrat eos ⁊ etiaȝ
sumatur antimonij adusti pars. i. ⁊ piperis pars. i. ⁊ plū
bi adusti abluti. iiij. croci partes. iiij. ⁊ duarum spicarū
iij. partes ⁊ nucleorum dactilorum adustorum partes
ij. conterantur ⁊ fiat ex eis alcohol. Et ad ultimum cu
ra horum pilorum est unus modorum. v. adherentia ⁊
cauterium ⁊ ordo cum acu ⁊ abbreuiatio palpebre cuȝ
sectōne ⁊ euulsio prohibitiua. Inuiscatio autem est ut ele
uentur ⁊ equentur cum mastice ⁊ gūmi pini ⁊ gummi
⁊ uisco ⁊ ammoniaco ⁊ glutino quod egreditur de uen
tribus ostracorum ⁊ aloe ⁊ sarcocolla ⁊ dragaganto ⁊
ture dissoluto cum albugine oui. Et ex inuiscatiuis bo
nis est ut inuiscetur cum oleo de scemi: ⁊ melior ea ē cū
cola casei quaȝ nos diximus in antidotario. Cura uero
que fit acu est ut acus penetret ab interiōe parte palpe
bre ad exteriorem ubi est pilus. Deinde ponatur pilus
in foramine eius ⁊ egrediatur ad latus aliud ⁊ stringatur
pilus: ⁊ si sit difficilis introitus pili in foramine acus
ponatur in foramine acus extremitas capilli mulieris ⁊
trahatur acus ex illo latere. Deinde ponatur capillus
in foramine eius ⁊ egrediatur ex alio latere. Et stringa
tur capillus donec remaneat similis anse a latere intrin
seco: ⁊ ponatur in ipsa pilus ⁊ extrahatur. Et si necessa
ria fuerit iteratio acus queratur locus alius. Secunda
tio nanqȝ perforationis acus dilatat foramen ⁊ non reti
net pilum. Sectio autem est ut abscindatur origo eius
ex palpebra. Quidā uero precipiunt ut scindatur locus
cognominatus egena ⁊ est apud extremitatem oculi. de
inde consolidetur ⁊ nascetur super ipsum caro addita ⁊
equat pilum ⁊ non permittit ipsum inuersari. ¶ Caute
riū autem quod melius est est ut fiat cum acu habēte ca
put curuatum cuius caput igniatur ⁊ extendatur palpe
bra ⁊ cauterizetur cū eo locus pili ⁊ non redibit. Et qñ
qȝ necessarie sunt iterationes bis aut ter ⁊ ñ redibit post
illud penitus. Euulsio autem prohibitiua est ut euelatur
Deinde ponātur super locum medicine prohibitiue na
tiuitatis pilorum: ⁊ proprie super palpebrā que sunt de
eis que dicte sunt in areolis medicinarum singularium
⁊ dicemus eas in capitulo pilorum additorum.

¶ Capitulum. xxxij. de pilis additis.

Nascuntur ex multitudie hūiditatis putride aggre
gate in palpebris oculi. ¶ C. xxxiij. de cura.

Cura eius est mundificatio capitis ⁊ corporis
⁊ oculi cum eis que scis: deinde administra al
cofol acuta mundificantia palpebram sicut albisalicon
⁊ ruscenum ⁊ collyrium rubeum acutum: ⁊ uiride
acutum: ⁊ collyrium de myrobal. ⁊ proprie si fuerint
illic lachryme: aut aliquid accidentium humorum acci
derit: qꝫ si non suffecerint curam adhibe euulsionis eue

lantur ⁊ liniantur super originem eorum sanguis ericij
⁊ fel damarum ⁊ arietum ⁊ fel uulturis ⁊ fel caprinum
Et quandoqȝ permiscentur fella ista ⁊ sanguines cuȝ ca
storeo: ⁊ fiunt ex eis collyria sicut squame piscis ⁊ admi
nistrantur qum necessitas incumbit dissoluta saliua ho
minis. Qui uero eo utitur media hora expectet super
ipsum. Et ex curis quidem bonis est ut sumatur fel eri
tij ⁊ fel uulturis ⁊ castoreum secundum equalitatem ag
gregentur cum sanguine columbe ⁊ fiant inde troc. Et
ex eis que narrantur sunt sanguis tincte ⁊ proprie san
guis tincte canis ⁊ sanguis ranarum. Uerūtamen expe
rimentum non uerificauit illud. Et rectius quidem sm
qꝫ existimant est ut misceatur cum alkitran. Et ex eis eti
am que narrantur est ut administretur fel uulturis cum
cinere ⁊ sale ammoniaco ⁊ succo porri: ⁊ proprie quan
do ponitur in sartagine super ignem donec commiscean
tur ⁊ equentur. Et si fuerit cinis ostracorum erit meliō
et rubigo ferri heruginosi cuȝ saliua hominis est ultima
qͣuis dolorem faciat. Et ex eis quidem que sunt exper
ta est tinea cum sale ammoniaco: ⁊ proprie cum ungula
asini adusta cum aceto forti. Et similiter spuma maris
cum aqua psilij. Qum enim stupefit ⁊ infrigidatur loc⁹
eo non nascuntur ibi pili.

¶ Cap. xxxiiij. de inuiscatione palpebrarum.

Fit illud secundum plurimum post ophthalmiaȝ
oportet ergo ut administrentur sarcocolle ⁊ zuc
cari tabarzet partes equales: spume maris quarta par
tis terantur ⁊ puluerizentur super locum.

¶ Tractatus quartus de dispositionibus uirtutis uisi
bilis ⁊ operatiōibus eius.

¶ Cap. i. de debilitate uisus ⁊ nocumento eius.

Debilitatem uisus ⁊ eius nocumentum effi
cit: aut complexio communis in corpore sic
citatis dominantis humorose: aut comple
xionalis sine materia: aut uapor eleuatus
ex corpore: aut stomacho proprie: aut frigus habēs ma
teriam. aut non habens materiam: aut propter dominiū
caliditatis materialis: aut non materialis: aut est sequēs
causam in cerebro ipso egritudinum cerebri notaꝝ que
est in substantia cerebri: aut in parte tota anteriore sicut
compressio: aut percussio accidens ei: quare non uidet o
culus: aut in parte anteriore eius. Et plurimum qͥdem
eius est humiditas dominans: aut siccitas accidens suc
cessione egritudinum ⁊ motuum superfluorum corpore
orum et animalium et euacuationum superfluarum pro
pter quas cadit uirtus et resoluitur materia: aut est pro
pter rem appropriataȝ ipsi spiritui uisibili et mēbris que
ipsum sequuntur sicut neruo concauo et sicut humoribus
et tunicis. Et spiritui quidem uisibili quandoqȝ accidit
ut multiplicetur et accidit ei ut subtilietur. Et quādoqȝ
accidit ei ut ingrossetur. Et accidit ei ut minoretur. Mul
tiplicatio autem est melior res et magis iuuatiua. Et sub
tilitas quidem plurimum accidit ex siccitate. Et quan
doqȝ fit ex uehementia separationis accidentis qum sol
aspicitur et resplendentis ⁊ similia. Et quandoqȝ perdu
cit aggregatio ualde superflua ad coarctationeȝ resoluē
tem: et inspissatur ea primum. Deinde subtiliatur ualde
secundo: et istud est sicut accidit apud longam moram i
tenebris. Et grossitudo fit propter humiditatem: et fit ꝓ
pter aggregationem uehementem nō ita ut perducat ad

utendum complexione ſubtiliante. Et quandoqȝ eſt cau
ſa in eis cadens in initio creationis. Et quandoqȝ eſt ꝓ
pter uehementiam ſiccitatis ⁊ multitudinem euacuatio
num: aut debilitatem anterioris cerebri ualidaȝ: aut pra
uitatem egritudinum ⁊ propinquitatem mortis quãdo
reſoluitur ſpiritus. Debilitas autem ⁊ nocumentum q̄
ſũt propter tunicas. Et plurimum eoruȝ eſt propter tu
nicas extrinſecas ſine profundis: aut ſunt cauſa ſubſtan
tie tunice: aut ſunt cauſa tranſitus qui eſt in ea. Et que
ſunt propter tunicam ipſam ſunt propter complexioneȝ
malam. Et plurimũ eius eſt retentio uaporis in ea: aut
ſuperfluitas humiditatis permiſte ei aut exiccatõ ⁊ ſicci
tas ⁊ nigrificatio ⁊ corrugatio accidentes ei ⁊ proprie
uuee ⁊ cornee: aut corruptio ſuperficiei eiꝰ propter im
preſſionem ulcerum apparentium aut occultorum: aut
tolerantia ophthalmie plurie: aut ferẽtis ꝑuietatẽ eius:
aut color extraneus intrans eam ſicut accidit cornee in
ictericia ex citrinitate: aut in tarfati ex rubedine: aut de
nudatio coloris naturalis ſicut illud quod accĩt cornee
⁊ addit ꝑuietatem ⁊ firmitudinem ad hoc ut lumen uin
cat ipſum ⁊ ſeperet ſpiritum uiſibilem. Et quandoqȝ ac
cidit exiccatio ⁊ calefactio propter coherentiam firmaȝ
aeris ⁊ luminis cum humoribus aut ſeparatio earuȝ ꝓ
pter corroſſionẽ accidentem: quare non gradatur lum̃
in penetrando in eis: immo ſubito penetrat in glatialeȝ
integre: aut propter ortum panniculum ſr̄ eas ſicͭ in un
gula: aut inflatõne ⁊ groſſitie uenarum earum ſicut in ſe
bel. ¶ Accidens autem foramini ⁊ tranſitui: aut eſt qr
ſtringitur ſupra naturalem propter cauſas quas dictu
ri ſumus in capitulo ſuo: aut dilatatur aut oppilatur in
tegre aut non integre. Sicut quum eſt deſcenſus aque. ⁊
nos quidem dicemuſ iſta capitula omnia ſigillatim. Fa
cta autem propter humores eſt: quoniam glatialis q̄dẽ
qui eſt unus eorum mutatur ab eſſentia ſua equali ⁊ in
groſſatur: aut eius ſubtilitas eſt fortis ⁊ fitꝰ impeditus a
delatione luminis ⁊ coloris luminoſi ſuper ſe. Et ex al
bugineo quidem quoniam multiplicatꝰ ualde: aut ingroſ
ſatur: ⁊ fit illud cauſa ad minorandam ꝑuietatem ſuã
aut propter humiditatem ⁊ uapores qui permiſcentꝰ ei:
aut mutant alterantes eius ꝑuietatem. Uapores eim̃
⁊ fumi extranei extrinſeci nocent ei equaliter ergo intri
ſeci. Et omnia grana uaporoſa inflatiua ſunt grauatiua
uiſus. Nocumentum eniȝ quod uiſui aduenit ex uitreo
non eſt primitiuum: immo non nocet uiſui niſi inq̄tum
nocet glatiali ⁊ conuertit eius eſſentiaȝ ab equalitate ꝓ
pter cibum non equalem quem eiꝰ defert. Nocumentuȝ
autem quod fit propter neruum eſt quoniam accidit ei
oppilatio: aut accĩt ei apoſtema: aut ruptura.

¶ Cap. ij. de ſignis.

IN eo quidem quod eſt communitate corporiſ ſi
gnum eſt illud quod dedimus quod ſignificat cõ
plexionem totius corporis. Et illud quod fit communi
tate cerebri eſt quoniam illic eſt alꝰquod ſignorum ſigni
ficantium nocumentum in cerebro cum hoc ut ſint reli
qui ſenſuſ leſi cum illo. Illud enim fiduciam facit cõmu
nitatis cerebri. Et quandoqȝ appropriatur uiſui pluri
mum proprietatum eius ⁊ cum odoratu ſine auditu. ſi
cut percuſſio coarctatiua quando cadit in parte anteri
ore cerebri. Et quandoqȝ eſt auditus cumꝰ ſua diſpoſiti
one ⁊ remãet oculus apertus ⁊ non poteſt claudi palpe
bra ſuper ipſum. Uerum non uidet. Et ſignuȝ quod ip
ſi ſpiritui appropriatur eſt: quoniam ſi ſpiritus eſt ſubti
lis ⁊ eſt paucus uidet rem ex proximo ſine perſcrutatio
ne ⁊ nõ uidet qđ elongatũ eſt cũ perſcrutatione. Ueruȝ
cꝰ ſubtilitas qũ eſt ſuꝑflua nõ figit rem luminoſã ualde
īmo fugat eaȝ lumen claꝝ ⁊ ſeparat eã. ¶ Et ſi eſt groſ
ſus ⁊ plĩmus nõ deficit ei perſcrutatio intuendo longin
quum ⁊ non perſcrutatur uiſioneȝ propinqui. Et cauſa
in hoc apud loquentes de radio ẽ ꝙ uiſus non fit niſi e
greſſione radij ⁊ qñ obuiat ei qđ uz: ⁊ ꝙ motꝰ uadẽs ad
locũ lõginqũ ſubtiliat groſſitiẽ eꝰ ⁊ equat eſſentiã ipſius
ꝙadmõȝ hꝰi motꝰ reſoluit ſpũm ſubtilẽ: quare forſitã nõ
operatur aliq̄d. Et ap̄ illos q̄ dicunt ꝑuum uehere for
mas uidendi ⁊ reliqua ẽ ꝙ glatialis motꝰ fit fortis qum
uidet illđ qđ elongatur. Et illud ẽ ex eis q̄ ſubtiliãt ſpi
ritũ groſſũ hitantem in ipſo: ⁊ reſoluit ſpũm ſubtilem ⁊
proprie paucũ. Uerificatõ ãt certioris ĩ his duobꝰ ſmo
nibꝰ ꝑtinet ad ſapientes ñ medicis. ¶ Cognitio v̉o illi
us ex diſpõne tunicaꝝ ⁊ hũoꝝ ꝓfundoꝝ ẽ ex eiſ q̄ ſr̄ pra
ua qũ nõ ẽ res alia niſi ipſa. Qñȝ ãt recurritꝰ ad diſpõȝ
coloris tunicaꝝ ⁊ hũoꝝ ꝓfundoꝝ: ⁊ ad diſpõȝ inflationiſ
earũ ⁊ extenſionis ⁊ corrugationis ⁊ extenuatõis ipaꝝ
⁊ diſpõȝ ꝑuitatis oculi ꝑꝑ ꝑuitatẽ ipſius ⁊ diſpõȝ eꝰ qđ
ſpargitur ſuper ipſum de humiditate. Et imaginatur ꝺ
ſilitudine iris: aut uz in ipſo de ſiccitate ⁊ ꝯturbatõne q̄
mãifeſta ẽ exteriꝰ. et forſitã ñ appet cũ eo hõculi ꝉ hõni
culi ⁊ eſt forᵃ aſpicientis in ipſũ. et qñȝ ſignificat ſȝ diſpõ
nem cornee. Et qñȝ ſignificat ſm diſpõeȝ albuginei. Et
ille cꝰ eſt uidet ſꝑ inter oculoſ ſuos ſicut nebulas. Si ãt
uides ꝯturbatõȝ corã foramine tm̃ ⁊ nõ ſr̄ reliq̄ ꝑtes cõ
nee turbate ſignificat ꝙ ꝯturbatõ fit in albugineo ⁊ ꝙ ñ
eſt clarꝰ. Et ſi ꝯturbatio ẽ cõis ꝑtibꝰ cornee nõ ẽ dubiũ
q̇n ipſa ſit in cornea. Sed remanet dubitatio an ipſa ſit
ſiſr in albugineo an nõ. Et accĩt qñȝ albugineo ſiccitaſ
Et accĩt qñȝ ex illa ſiccitate ut aggregẽtꝰ ea q̄dã ꝑtes cꝰ
⁊ nõ ſiãt ꝑuie qꝫ uz corã eis feneſtra aut feneſtre. ⁊ qñqȝ
ẽ illđ ꝑꝑ ueſtigia ulceꝝ exiſtẽtia ĩ cornea occlta faciẽtiũ
imagiari imagiatões qꝫ erratꝰ ĩ eis. et exiſtimatꝰ ꝙ ſint ĩ
maginatões aq̄ ⁊ nõ ſr̄. De ꝯſtrictõe ãt ⁊ dilatatõe ⁊ aq̄
⁊ diſpõe nerui poſterius loq̄mur. Et ſcias ꝙ oĩs corru
ptio exiſtẽs a ſiccitate fit fortis qñ uacuitas adeſt apđ
exercitiũ reſolutiuum ⁊ ap̄ eũoneſ ĩ hora meridiei ⁊ ex
humiditate ecotrario.

¶ Capi. iij. de cura.

SI fuerit cauſa debilitatis ſiccitas iuuatꝰ hũectan
tibꝰ ⁊ aqua caſei ⁊ emulſione lactis ſuper caput ⁊
potu eꝰ: ⁊ ponantꝰ olea humectatiua ſuper caput: ⁊ ꝓp̄e
qũ fuerit illud in ꝯualeſcentibꝰ: ⁊ ꝯfert ei ſomnus ⁊ req̄
es ⁊ caputpurgia humectãtia: ⁊ ꝓprie oleum de nenufa
re: ⁊ eꝫ que in tunica exiſtit cura ẽ praua. Quđ ſi fuerit
ab humiditate admiſtrabis tũc illud qđ reſoluit pꝰ euo
nes ¶ Uomitꝰ ãt q̇ mimꝰ ẽ ex eis q̄ ꝯfert ⁊ ꝓprie ſenibꝰ.
Sed laborioſus nocet ualde: ⁊ gargariſmata ⁊ ſternuta
tiones ⁊ ſternutamenta conferunt. Et ex euacuationibꝰ
iuuatiuis in hoc eſt oleum de kerua cũ infuſione aloes
Et adminiſtratio eius quod prohibet uaporeȝ a capite
ſicut triferꝫ: ⁊ proprie apud ſomnum confert etiamꝰ ⁊ iu
uatur exercitijs extremitatum ⁊ proprie extremitatum i
feriorum. Et ſimiliter oportet ut adminiſtretur fricatio e
arum. Si autem cauſa fuerit in ea groſſities eius curetꝰ
cum medicinis abſterſiuis predictis in areolꝰ oculi. Et
oportet quando adminiſtras medicinas acutas ut uta
ris cũ eis medicinis ſtipticis. ¶ Et ex rebꝰ q̄dẽ iuuatiſ
in hoc eſt tutia abluta nutrita cũ aqua ſanſuci: aut cum
aqua feniꝫ: aut aqua albedarũgi ⁊ ſucco porrij ⁊ aſſidua
tio alcohol cum litio confert oculo ualde ⁊ ꝯſuat v̉tutẽ

eꝰuſ3 ad tēpꝰlōgū: ⁊ facei alcobol ex fricatōe myrobal.
cū aqua roſ. ꝯfert valde quādo eſt hūitas cū caliditate
⁊ pruritu. et ex alcobol cōferētibꝰ in buiusⁱ caplō ē ex
fellibus qū ſūt ſingularia ſicut fel alcbubugi ⁊ fel tauri
ſaboth et auis frāgētis os et tauri et urſi et leporis et
vulſis et gruis et hirūdis et paſſeris et vſpis et adib et
catti et canis leporarij et arietis ſilueſtris. Et fellis auis
tarō ineſt ꝓprietas ualō mirabil. Et cōpoſita et ex olijſ
ꝗdez iuuatiuis ſūt ſicut oleū de kerua et oleū de narci
ſco et de granis lauri et oleū rhaphaninū et oleū ō fenu
greco et oleū ō lilio et oleū ſāſucinū et oleū camemillinū
et oleū alacoen. et facere alcobol cū aq̄ albedarūgi con
fert. Et ex medicamētis bōis mēſuratis eſt ut adurāt
due nuces et. xxx. ex nucleis myrobalanoꝝ citrinoꝝ et
terāt et ꝓiciāt ſup eoſ piperiſ aduſti auz. i. et fiat ex eo
collyriū. Et ex medicinis iuuatiuis eſt ut ſumat ſuccus
granati muzi et decoq̄t vſq3 ad medietatē et remoueat
ab igne et miſceat cū eo medietas ipſius de melle et po
nat ſub ſole et adminiſtret. Et ſilr ſi ſumat aq̄ duoꝝ
granatoꝝ et ponat ſub ſole duobꝰ mēſibꝰ in eſtate et co
let ⁊ ponāt in ea aloes ⁊ lōgi pipis ⁊ ſalis āmoniaci: ⁊
qñ3 fit ſine ſale āmoīaco ptes equales terāt oīa valde ⁊
ꝓijciāt ſi ℔. eius. ʒ. iij. ex eis ⁊ rebuet: ⁊ q̄toplus atiq̄
tur tāto eſt melius. Et ex iuuatiuis cū boc eſt chelidōia
⁊ acorus cū chelidōia qñ terit ſicut alcobol. Et facere
alcobol aqua cepe cū melle iuuatiuū eſt. Et collyrium
quidē felliū eſt forte. et fella quidez ſilueſtria ſūt ſicut fel
accipitris ⁊ vulturis: aut ſumat tabula ⁊ piſtillū quoruz
ambo ſint ex ere rubeo ⁊ diſtilēt ſi eā ſtilla aceti ⁊ ſtilla
lactis ⁊ ſtilla mell: deīō terat donec nigreſcat illud ⁊ fi
at ex eo alcobol. Et ſcias ꝙ aſſumere carnē aſſidue ſiū
ſit aſſa: ſiue elixa eſt ex eis que cōferūt ⁊ ꝯfortāt viſū ual
de: ita ꝙ remouet debilitatē añcedētez. Et ſi quis pōt
ſumere carnē viperaꝝ decoctā ſm modū quo decoquit
in tyriaca: ⁊ ſm modū quo diſtiguit in caplō ō lepra cō
ſuat ſanitatē oculi vltime. Et ex medicinis que ſenibus
bone ſūt ⁊ ei cuius viſus debilitat ex coitu ⁊ alijs eſt tu
tie nō ablute. vi. ptes ⁊ vini q̄tū ſufficit ⁊ olei ō balſamo
plus tutie ſm q̄titatē qua ꝯuenit terat tutia ⁊ ꝓijciatur
ſup ipſaz oleū balſami: ōinō uinū ⁊ terat ſicut oz et repo
nat medicam̄ de quo dī ꝙ tāti exiſtit iuuaminis ꝙ oleū
tale efficit ne ei noceat in corpꝰ ſolis aſpicere. ℞. lapidiſ
ſēticis et lapidis magnetis et lapidis batis et eſt alumē
bonū et ſedinebis et calaniēti et ſucci et cōdiſi oiuz. añ.
ptē. i. fellis vulturis et fellis vipere āboꝝ añ. ptez. i. fiat
ex eo alcobol. Et adminiſtratio pectiatiōis ſi caput iu
uatiua eſt: et ꝓprie ꝯfert ſenibus quaī opz ut admiſtret
oī die mltotiēs: quoniaz attrabit vapores ad ſuperiora
et mouet eos a pte ocli. ¶ Et igredi aquā clarā viridē
et ſubmergi in ea et apire ābos oculos in ea ſm q̄titatē
q̄ poſſibile eſt ex eis que ſuāt ſanitatē oculi et cōfortant
ipſū: et ꝓprie in iuuētute. Et oz ꝓprie eū qui cōq̄ritur
de vaporibus ſtōi et cui nocet hūiditas vt vtat añ cibū
decoctione apſinthij et oxymelle ſquillitico et oī qō leit
et incidit ſupfluitates que ſunt in ſtomacho.

¶ C. iiij. de rememoratōe reꝝ viſui nocētium.

REru aūt viſui nocētiū alie ſūt opatōes et motuſ
et alie ſūt cibi: et alie ſūt diſpō cōuerſiōis i cibis
Opatōes aūt et motus ſūt oīa que exiccāt ſic
coitus multus et ꝓlixitas aſpiciēdi enitentia et legere
miuta ſupflue ⁊ mediū i eis ē iuuamē ⁊ ſimilit actiones
minute ⁊ ſomnus poſt repletionem Immo oz illū q̄ ſuo
i viſu debilitatē bēt expectare dōec digerat cibꝰ eius.
Et oīs repletō nocet ei et oē quod exiccat naturā: ⁊ oē
qō turbat ſanguinē ex rebꝰ ſalſ ⁊ acutis ⁊ alijs nocet ei
⁊ ebrietas nocet ei. Uomitꝰ vō cōfert ei iuq̄tū purgat
ſtōz: ⁊ nocet ei iq̄tū mouet materias cerebri expellēdo
eas ad ipz. Et ſi fuerit neceſſariꝰ oz tūc vt fiat poſt cibū
⁊ cum facilitate ⁊ balneū nocet ⁊ ſomnus ſupfluꝰ nocet
⁊ fletus vebemēs ⁊ multitudo phlebotōie: ⁊ ꝓprie cuz
vētoſ cōtinuis. Cibi vero qui nocēt ſunt ſalſi et acuti ⁊
vaporoſi ⁊ oīs q̄ nocet ori ſtōi. Et vinū groſſū turbatū
⁊ porrū et cepa ⁊ bedarūgi cōeſtuz ⁊ oliue mature et
anetum et caules ⁊ lentes. ¶ C. v. de nictilopa.

ESt vt euaneſcat viſus in nocte et vidat in die et
ōbilitat i fine eiꝰ. Et cā q̄dē eiꝰ ē hūores oculi ⁊
groſſities eorū aut hūiditas ſpus ⁊ groſſities eiꝰ: ⁊ plm
q̄dez accidit hñtibꝰ oculos nigros nō virides: ⁊ puitati
pupille ⁊ cui multiplicāt colores et āfractuoſa i oculis
ſuis. Hoc eni ſignificat paucitatē ſpus viſibilis i creati
one ſua. Et qñ3 hec ē cā ꝓpter egritudinē in ipo oculo
Et qñq3 fit ꝓpt cōitatē ſtōi ⁊ cerebri ⁊ cognoſcit illō p
ſigna q̄ ſciuiſti. ¶ C. vi de cura

SI illic fuerit multitudo phlebotōa cephalicaz ⁊
āgulos lachrymales ⁊ admiſtrēt reliq̄ eūantia
nota et iterent: ⁊ qñ3 euacuat cū ſcamōca ⁊ caſtereo ⁊
ꝯfert ⁊ i potu dat añ cibū vinū paucū vetꝰ ⁊ dat i potu
poſt digeſtiōem itegrā. Et ex medicis digeſtiuis vel ex
ptis ē illud qō currit ex epate capno diuiſo cū cultello
et poſito ſup prunas. Nā qū currit accipit ō eo qō cur
rit et pulueriƷat ſup ipm ſal indꝰ ⁊ lōgū pip et fit ex eo
alcobol. Et qñ3 pulueriƷāt ſup ip3 medicie cū ſupponi
t prunis: ⁊ fit ōclinatō ſup vaporē eiꝰ ⁊ cōedit ō carne
eiꝰ aſſata: ⁊ illō ē iuuatiᵐ: ⁊ qñ3 icidit faciēdo ſectōem
latitudinalē ⁊ pōit ex eo ſtratus vnus ⁊ ex pipe longo
ſtratꝰ vnꝰ: ⁊ ponūtur ſtratꝰ iferior ⁊ ſūior ex epe ⁊ aſſat
in tāor et nō puēit ad vltiᵐ: Deide ſumit ⁊ colat ex eo
aquoſitas ⁊ fit cū ea alcobol. Et ſimilit epar leporis ⁊
ſimilit collyriū fcm̄ ex lōgo pipe: ⁊ illud qō eſt ſm banc
deſcriptiōez lōgi piperis. ʒʒ. ſpice ptes eq̄les fiat ex eis
alcobol. et fella etiā iuuatiua ſūt: ⁊ ꝓprie fella bircoꝝ ⁊
arietū montanoꝝ: ⁊ ſimilit alcobol cū oleo balſami ꝯq̄ſ
ſato cū pauco opio ⁊ ex pipibꝰ tribꝰ ꝯmiſtis ſicut puluis
iuuatiuꝰ ē valde. et ſimilit alum̄ egyptiacū ⁊ alcobol cū
melle ⁊ aqua feniculi oleo ſubmerſo ſi ipo ſpatō longo
ē valde iuuatiᵐ. Et fortiꝰ eo ē mel qum in eo eſt virtus
alumis ⁊ ſalis āmoniaci ⁊ alcobol fcm̄ ex ſāguinibꝰ ani
maliū calidaꝝ cōplexionū cōfert. ¶ Et cōfert alcobol
ex ſucco cucumeris aſinini ꝯquaſſato cū ſe. portulace ⁊
collyriuz alcali ⁊ collyriū floris eris cōfert ei ⁊ ſtercꝰla
certi ⁊ ſtici ⁊ ſumāt fell bedi ps. i. pipis partes. ij. āmo
niaci ptes. iij. cōficiāt cū melle et admiſtrēt ei: ⁊ cōfert
ei phlebotomia vene lachrymaliū.

¶ C. vij. de alibar et eſt vt non videat in die.

CAuſa alibar eſt ſubtilitas ſpus ⁊ paucitas eius
multa: q̄re reſoluit cū lumie ſol ⁊ adunat i tene
bris: ⁊ qñ3 eſt cauſa alibar pua: quare vid3 i tenebris
⁊ vmbra die ⁊ nocte et debilitatur iu lumine.

¶ Capᵐ. viij. de cura.

ESt additō i hūectatiōe ⁊ igroſſatiōe ſanguinis

¶ Capᵐ. ix. de imaginationibus.

SUnt colores q̄ ſentiunt corā viſu ac ſi ipi ſint
miſti in aere: ⁊ cā in eis eſt ſtatio rei nō puie inter glati
alē ⁊ int ea que uidētur. Et illa res aut eſt ex eis quoꝝ
ſimile non cōphendit in cōſuetudinibus oīo: ⁊ n3 ꝯphē
dit ipſum niſi qui ē fortis uiſus egrediētis a ꝯſuetudine

in ꝯprehendēdo:aut ē ex eis que ꝯprehēdit uisus quan
do medius fit ⁊ nō est in fine acuitatis:sed ē ꝯm semitā
ꝯsuetudinis. Et itentio ꝑmi est:qm̄ qū uisus ē fortis cō
prehēdit debile ⁊ occultū ex rebꝰ q̄ uolāt in aere ꝓpe ui
sum que sunt ex formis a q̄bꝰ aer nō eūatur ⁊ reliqua:
q̄ apparēt ei:⁊ ꝑꝑ suā ꝓpinquitatē quā hn̄t cū aere nō
uerificat eas:⁊ silr qū sīt in iteriore pte ꝑꝑ uestigia uapo
rū ꝑuoꝝ nō euacuant ex eis ꝯplō ⁊ nā oio. Uerūtn̄ hec
duo occultātur a uisibus q̄ nō sīt in ultimo acuitatis ⁊ n̄
imaginātꝰ nisi ei q̄ ē uehem̄tis acuitatis in uisu:⁊ ista sūt
ex eis que nō ꝯparātꝰ ad nocum̄tū. Diuisio āt altera aut
existit in tunicis:aut existit in hūoribꝰ:⁊ illa que existit
in tunicis ē ut sit sꝫ tunicā corneā uestigiū occultū ualdꝫ
qꝺ remāsit a uariol:aut ophthalmia ⁊ bothor:aut aliis
⁊ nō apparet oculus exterius ⁊ apparet oculo interius
ꝓpterea ꝙ fit ꝑuius locus i quo ē. ¶ Occultantur er
go ꝑꝑ ipsum ex eo qꝺ sentitꝰ ⁊ aeꝛ ꝑuio ptes uise magne
ꝯm q̄titatē q̄ si ꝯm ueritatē exterius reperta foret: esset
ꝑs illa ꝑua magna ꝑs formaꝝ eꝰ q̄ sīt in foramine uuee.
¶ Illa āt que existit ex humoribꝰ ē ꝯm duas ptes:qm̄
aut iā ꝯuersa ē subā eꝰ in hūiditatē ex eo qꝺ est exterius
ab ipsa ad qꝺ iā ꝯuersa ē subā hūiditatis ipsius:aut acci
dit pti eꝰ malitia ꝯplonis alterās colorē eꝰ ⁊ remouens
ꝑuietatē eꝰ:qꝛ nō ꝑuia fit illa q̄titas eꝰ ꝑꝑ frigꝰ aut hūi
ditatē aut caliditatē. ꝯm illā igitꝰ q̄titatē apparet in ipso
aeritas. ¶ Et ex ꝓprietate aeritatis ē ut qū ꝑmiscetur
humiditati subtili ꝑuie faciat ipsam lactei coloris:⁊ faci
at ipsam uideri non ꝑuiā aut ꝓpter siccitatē inspissantēꝫ
⁊ aggregātem ualde:sed erit illꝺ qꝺ superuenit ei ex ea
in alio. ¶ Ergo nō eūatꝰ qui aut fit accidēs non fixum
⁊ ē ex genere uapoꝝ q̄ eleuātur ex corꝑ toto:aut ex stō:
aut ex cerebro:⁊ qū sīt subtiles ꝑueniūt ⁊ resoluūtꝰ ⁊ sic
fit crisibus,⁊ post uomitū;⁊ post irā:aut fit fixū i eo ⁊ pō
tendit aquā. ¶ Et iste q̄dē imaginatōnes qn̄ꝫ diuersifi
cantur in q̄titatibus suis ⁊ sīt parue ⁊ magne. Et qn̄ꝫ di
uersificantꝰ in essentiis suis ⁊ sīt grosse ⁊ subtiles occulte
⁊ qn̄ꝫ diuersificantꝰ in sitibus suis ⁊ sīt rare ⁊ qn̄ꝫ spisse
nebulose. ¶ Et qn̄ꝫ diuersificātꝰ in figuris suis ⁊ sīt gra
nose ⁊ sīt cimicales ⁊ sīt muscose ⁊ sūt filose ⁊ capillares
cū longitudine.

Ca.x.de signis.

SIgna eaꝝ q̄ sīt ex acuitate sensus sīt ut sint leues n̄
sꝫ modū unū ⁊ figurā unā ⁊ associatꝰ hōi aliquo
tp̄e sanitas sui uisus ꝓpter ꝙ illa imaginatio seq̄tur ipsū
Et illā que fit ꝓpter corneā significat cā eꝰ ꝑdicta:⁊ ut
figatꝰ aliquo tp̄e nō addens ⁊ non perducēs nocum̄tū i
oculo pretꝰ se. Et illa q̄ fit ex cā i albugieo ē ut fit tp̄e lō
go ⁊ non perducet ad nocum̄tū magm̄ ⁊ fit aut successi
one ophthalmie acute:aut successione cāe infrantis aut
calefaciētis:⁊ ē ex eis q̄ sensu sciuntꝰ ⁊ ꝓprie qn̄ inuenitꝰ
cornea tersa clara in qua nō ē asperitas aliquo mō. am
plius ē res fixa ⁊ nō additꝰ nꝫ perducit ad nocum̄tū ma
gnū. Illa āt que fit ꝓpter uapores stomaticos ⁊ corpo
reos cognoscitꝰ ꝓpterea ꝙ ipsa ꝯmouetꝰ cū uaporos: ⁊ a
ꝑud repletōꝫ ⁊ digōnē ⁊ aꝑ motus ⁊ ūtiginē ⁊ scotomi
am ⁊ nō moratꝰ ꝯm dispōēꝫ unā. Immo augm̄tatꝰ ⁊ minu
itur ⁊ non appropriatur oculo uni:imo fit in ambobus
oculis. Qn̄qꝫ cū ea ē nausea uerificatꝰ eꝰ significatio: ⁊
qn̄ꝫ ē uomitꝰ ⁊ eūo cū picra. ⁊ subtiliatio nutrim̄ti ⁊ stu
diū in digōne remouēt ⁊ minorāt eā. Et tu q̄dē iā sciui
sti in caplo debilitatis uisus signa eꝰ cꝰ ē cā siccitas albu
ginei:aut aliud. Et qn̄ꝫ ꝯtinuatꝰ sanitas oculi ⁊ incolumi
tas eꝰ q̄ hꝫ imaginatōes sex m̄sibus ē ꝯm plm̄ in securita
te. Et imaginatōes q̄ sīt an̄cedentes aquā nō cessant gra
dati in ꝯturbatōe uisus usꝫ quo ꝺscēdit cū eis aq̄ subito
⁊ raro ptrāsit.vi.m̄ses. Qū āt uides imaginatōes īmo
ueri ⁊ īdiꝛ ⁊ addi ⁊ diminui scias ꝙ n̄ sīt aquose. qūqꝫ a
quosaꝝ tp̄s ꝓlongatꝰ ⁊ non ꝯtinuatꝰ in debilitate uisus sci
as ꝙ ipse non sunt aquose.

¶ Cap.xi.de cura ꝯmōis imaginationū ⁊ initiū aque

PRimū imaginatōis ē ut tu uenias ad curā ea
rū que aquā portēdūt. reliq̄s āt eaꝝ q̄ sīt ex sic
citate ꝯfeīt qn̄ꝫ humectātia nota:sꝫ si sint ab hūiditate:⁊
alie q̄ nō sīt a siccitate ꝯfeīt eis oia alcofol q̄ abstergunt.
¶ In portēdētibus ūo aquā oꝫ ut icipias ⁊ mūdifices
corꝰ ⁊ ꝓprie stōm. Deinde ueniasꝰ ad mūdificādū caput
cū gargarismis ⁊ caputpurgiis ⁊ masticatōibꝰ. Ex ster
nutatōibus uero inq̄tū purgat speratꝰ iuuam̄tū. Et ex
pte laboriosi motꝰ eaꝝ timetꝰ ex eis motꝰ aque:⁊ ꝓprie
si ē cadēs sub neruo ⁊ ꝓpe ipsū. Et scias ꝙ hierapic̄ est
mirabilis iuuam̄ti in eis:⁊ silr pille auꝛ ⁊ medicam̄ta i
q̄bus ponūtur centaurea ⁊ cucumer amarꝰ. Et tu q̄dē
iā sciuisti iu caplis cure capitis ⁊ mūdificatōis eꝰ illꝺ qꝺ
te oꝫ attēdeꝛ. Et oꝫ ut sit mūdificatio ꝑ hierā picrā: aut
pillas aureas ꝯm semitā mūdificationū frequētiū ualꝺ.
Et nꝫ utaris medicinis solutiuis ⁊ abstersiuis faciēdo
alcohol nisi post mūdificatōꝫ. Et ꝯfert i pricipio aque
phlomia arteriaꝝ pꝰ aurē ⁊ oꝫ q̄dē ut icipias ꝑmo a me
dicinis lenitiuis sicut fenim̄ cū melle ⁊ oleo. Et sicut di
ꝙ odoram̄tū sansuci ꝯfert ei q̄ timet descēsū aque i ocu
lis suis. et silr olfatō oculi ipsiꝰ ⁊ diꝛ ꝙ appositio sāguisu
gaꝝ sꝫ tp̄a ꝯfert in initio sui. Et qn̄ꝫ ꝯfert alcohol cum
semine alketeni:⁊ diꝛ ꝙ ipꝫ īmouet aquā ⁊ resoluit aquā
⁊ ꝙ ipm ē ultimuꝫ. Deinde perueniatꝰ gradati ad medi
cinas ꝯpositas ex serapino ⁊ silibꝰ sibi. Et ex illis ē me
dicam̄ qꝺ recipit serapini tres ptes asse fetide ⁊ hellebo
ri albi āboꝝ an̄.x. mellis.viii.cotilas. Et ex eis q̄ ualde
experta sīt ē ut ex capite hirūdinis adusto cuꝫ melle fiat
alcohol ⁊ collyrium astitican:⁊ oia fella ꝑdicta in capi
tulo debilitatis uisus. Et fortius istis ē collyriū de felli
bus almarastani ⁊ ēt alcohol aunidus ⁊ alcohol dcm̄ i
antidotario cū felle testudinis ⁊ medicam̄ oribasii cum
aqua fenꝰ:aut collyriū sansuci ⁊ alserꝰ ⁊ almerumi:et o
leū balsami ꝯfert in eis. Et ex eis q̄ ꝯfeīt in initio aq̄ est
ut sumatꝰ fel guarsen et fel sabot sani corporis et ponan
tur in uase ereo et dimittātꝰ ꝓpe.x.dies usqꝫ ad duas se
ptimanas. Deide sumātꝰ myrrhe et croci tritoꝝ et fellis
testudinis siluestris et olei balsami oīum an̄. pondus.ʒ.
i. permisceātꝰ oia et aggregētꝰ oia ultime et fiat cū eis al
cohol:et ēt accipiatꝰ hellebori pars.i.et asse fetide ps.i.
⁊ serapini q̄nta ⁊ decima ptis ⁊ ē tres ꝺcime ptis fiat
ex eis collyriū et fiat alcohol cū eo. et iteꝝ hellebori al.
et pipis ps.i. et āmoniaci tertia ptis fiat ex eis collyriū
cū succo rhaphani et admistretꝰ et oꝫ ut uitet cibos et pi
sces ingrossantes et uaporatiuos et potū plurime aque
ēt et uini et frequētiā phlomie et uētosaꝝ:imo postpōat
illud q̄tū poīe ē:et nisi tactꝰ necessitatis cogat ad illud:
et sit credulitas ꝙ sanguis sit calidus plurimuꝫ.

¶ Capm̄.xii.de alintisar.

ALitisar ē ut fiat foram̄ uuee latius q̄ ē i nā. et
qn̄ꝫ fit illud successiōe sode ꝑꝑ cāꝫ ꝑmitiuā ex
ꝑcussiōe aut casu. Et qn̄ꝫ fit ꝑꝑ cās existētes in ipsa pu
pilla:et illud ē in albugineo:aut in uuea. albugineus nā
qꝫ qū humectatꝰ et multiplicatꝰ ꝯpmit uueā et mouet eā
ad dilatatōꝫ. albuginei ūo siccitas nō facit dilatatōꝫ per
se:sed ꝑ accn̄s. s. inq̄tū seq̄tur eā siccitas uuee:et uuea ip
sa si desiccatur:aut extenditꝰ ad extremitates suas sicut

extendunt coria pforata qñ exiccant: accit ei ut dilatet sicut dilatant foramina illoꝝ corioꝝ: ꝛ ꝓprie qñ ꝯprimitur ab huitatib⁹. Et qñ accit ei illud ex huitate intrante sub̄am eꝰ ꝛ addente in spissitudinē ipsius. Et extendēte eā ad grossitie: q̄ accit forāṁ ut dilatet. ¶ Et qñq3 accit illud pp a͞pa extensiuū ꝓueniens in ea. ꝛ qñ3 ē amplitudo oculi nālis ꝛ nocet uisui. Videt ei res minores q̄ oꝫ ut uideat. ꝛ qñ3 ē accidentalis: ꝛ qñ3 ē ita: ꝛ qñq3 ꝯseq̄t ad hoc ut nō uideat aliq̄d. Multotiens ei dilatat oculus adeo ut dilatatio ꝯsequat corneā ꝛ nō remaneat uisui aliq̄d d̄ quo fit curādū. Et illa q̄ ē ex ꝑcussiōe aut casu nō hēt curam. Cap. xiij. de signis.

I Am diximus ea in capitulo debilitatis oculi.
¶ Capi. xiiij. de cura.

Illa q̄ nālis ē curā nō hꝫ: ꝛ illi q̄ ē ex siccitate cōfert humectatio ocul' cū humectatiuis ꝑdictis: ꝛ illi que est ex humiditate cōfert phl'omia si in corpore est multitudo ꝛ etiam phl'omia lachrymalium uenaꝝ e uacuat ex loco ꝛ ꝯfert ei. Et silr phl'omia uenaꝝ ipoꝝ ꝛ in cisio eaꝝ ꝛ eūones quas sciuisti ꝛ effusio aque salse ꝛ salite s̄ caput ꝓprie miste cū aceto. Et nō oꝫ ut multiplicentur eūones cū solutiuis ꝛ debilitet ꝟtus ꝛ nō eūet q̄ ꝗrit. Immo qñ sufficit ei eūo oib⁹. x. dieb⁹ cū. 3. ꝛ. 5. de pillis cochijs: ꝛ cib⁹ fit aqua ciceris cū oleo sisamino ꝛ fiat alcohol oculo alteri cū tutia: ut non dilatet sicut primus: ꝛ oꝫ ut adminiſtres alcofol ꝑdicta in capl'o imaginationū ꝛ aque ꝛ ꝯfert ei uentose s̄ collū pp illud qd̄ in eis est de attractōe ad posteriora. Illud āt quo utenduꝫ est in cura eꝰ q̄ facta ē successiōe ꝑcussionis ē ut fiat phlebotomia: deinde uentoset caput postea admistra istantia Et fiat empl'm ex farina fabaꝝ sine corticib⁹ suis ꝛ farina ordei cū aqua folioꝝ salicis: aut aqua endiuie: aut lana infusa in uitello oui cū oleo roſ. aut pauco uino ꝛ distillet in oculū sanguis turtuꝝ ꝛ pulloꝝ: ꝛ in die tertō distillet in ipsū lac ꝛ alcofol que s̄t fortiora: ꝛ penit⁹ pl'm cure eꝰ ē ex gn̄e cure a͞patū calidoꝝ: ꝛ p⁹ admistret collyriū frūm ex turis ꝛ croci ꝛ myrrhe oium añ. pte. i. ꝛ arsenici pte. 5. ¶ Medicam̄ iuuati^m oinorōens ꝛ ē dilatatio fellis hedi ꝛ fellis gruis āboꝝ ana aur. ij. croci. 3. i. pipis. clxx. grana succi liq̄ritie. v. aur. ꝛ tertia āmoniaci ij. aur. mellis ſꝫ q̄titatē necessitatis: ꝛ fiat ex eis alcohol ꝛ terat cū aqua feni ꝛ ꝯficiat cū melle: ꝛ ad illaꝫ que facta ē ex ꝑcussione medius aur. terat cū succo rhaphani usq3 quo siccet ꝛ admistret cū eo sicco alcohol: ꝛ ēt fell' hirci aur. i. sterc⁹ lacerti ꝛ stellionis sicci aur. i. ꝛ. 5. nitri. 5 aur. pipis fellis gruis āboꝝ añ. aur ij. croci aur. i. āmōniaci aur. 5. hellebori albi aur. i. terant ēt cū aqua feniculi ꝛ misceantur cū melle. ¶ C. xv. de ꝯstrictōe pupille

C Onstrictio ē ut fit forām̄ stricti⁹ q̄ ꝯsuetū fuit: ꝛ si ē nālis ē laudabil': ꝛ si ē accidentalis ē deterior q̄ dilatatio: ꝛ quādoq3 ꝑducit ad oppilatōꝫ. Et eꝰ cā ē aut siccitas ꝟuee corrugatiua aggregās eā ꝛ ꝯhiꝫ foramen ꝛ accit ꝯstricto aut oppilatio: aut huitas extēdens uueā a laterib⁹ ad mediū ꝛ ꝯstringit forām̄ ꝛ accit sicut illd̄ qd̄ accit cribris quādo madefiūt ꝛ mollificant ꝛ extendūt in ptes: aut siccitas uehemēs albuginei: q̄ minorat ꝛ seq̄t ip̄m tunica ad decumescēdū ꝛ aggregatōeꝫ diuersā dispōi exit⁹: ꝛ pl'm accit hoc accñs a siccitate.

Capitulum. xvi. d̄ signis.

I Am diximus ea in capitulo debilitatis oculi.
Capitulum. xvij. de cura.

E Ius q̄dē q̄ sicca ē cura s̄t hūectantia q̄ sūt ex distillatōib⁹ ꝛ caputpurgijs ꝛ ebrocis factis ex succis hūidis ꝛ reliq̄s sicut scis: ꝛ cibi leues ꝛ pigues i horis ꝛ nō inuenis necessitatē utēdi aliquo i quo sit calitas aliqua pp attractōꝫ materiei hūide ad oculū: ꝛ oꝫ ut administret fricatio capitis ꝛ faciei ꝛ oculi continua breui tp̄e ꝛ totū id ut attrahat. Nā admistratio hūectantium pure quādoq3 nocet ēt. Et quādo admistras alcofol attractiua itera tūc hūectatiua. Ei ꝟo que hūida ē ꝯfert alcofol ꝑdicta cognita i capitulo debilitatis uisus ꝛ aque ꝛ imaginationū ꝛ ex eis ē collyriū h⁹ descriptōis floris eris āmoniaci āboꝝ ana ps. i. croci ps ꝛ tertia aloes. v. ptes muschi medietas ptis fiat ex eis collyriū: ꝛ iteruꝫ āmoniaci aur. ij. floris eris aur. iiij. stercoris lacerti aur. iij. croci aur. ij. gūmi aur. i. ꝯficiant cū melle ꝛ admistrētur ꝛ ēt pipis ꝛ āmoniaci āboꝝ ana ptes. ij. olei balsami nona ptis i⁹ croci ps. i. resoluat āmoniacū in aqua feni ꝛ ꝓijciat s̄ ipsū oleū balsami ꝛ ꝯficiat cū melle: hoc nanq3 ē ualde bonū. ¶ Cap. xviij. de aqua.

D Escensus aque ē egritudo oppilatiua ꝛ ē humiditas extranea stans in foramine uuee inter humorē albugineū ꝛ siphac ꝛ corneā: q̄ ꝓhibet penetrare formas ad uisum. Et ipsa q̄dē qñ diuersificat i q̄titate ꝛ diuersificat in qualitate. Eius āt diuersitas in q̄titate ē q̄m qñ ē plīma ſm ꝯpōꝫ ad forām̄: q̄ oppilat totū forām̄ ꝛ nō uidet oculus aliq̄d. Et qñ ē pauca ſꝫ ꝯparatōꝫ ad ip̄m: q̄ oppilat ptē eꝰ ꝛ dimittit pteꝫ ipsius detectā. Illud ergo qd̄ ex uisibilib⁹ corā pte oppilata existit ñ ꝯprehēdit uisus: sed ꝯprehēdit illd̄ qd̄ ē corā pte discoopta. Et qñ ꝯphēdit uisus alicuius rei medietatē aut ptē eꝰ ꝛ nō ꝯprehēdit reliqū nisi ꝑmutatōe pupille: ꝛ fortasse ꝯprehendit ip̄am integre uice una ꝛ nō ꝯprehendit ipsā integre uice alia: et illd̄ ꝓpter situ eꝰ. Nā qñ ꝓuenit cū integritate sua corā oppilato ñ ꝯprehendit ex ea aliq̄d: et qñ ꝓuenit cū integritate sua coraꝫ discoopto ꝯprehēdit ip̄am totā. ꝛ hec q̄dē oppilatio diminuta qñ cadit ad lachrymalē supius et ad lachrymalē inferius: et qñ ꝯuenit ut sit aliq̄d in anulo medij foraminis et q̄ ipsum circūdat discooptū. Et tūc q̄dē nō uidet de oi re nisi latera et nō uidet mediū eꝰ: imo uidet i medio eꝰ sicut fenestrā aut apturā. et itentio illius ē q̄ nō uidet: ſꝫ imaginat tenebras. ¶ Diuersitas uero illius in q̄litate qñ q3 ē in essentia: q̄m alia ē subtilis clara q̄ nō tetigit lumē ꝛ solē: et alia eꝰ ē grossa ualde. ꝛ qñ3 ē in coloꝛ: q̄m alia eꝰ ē aerei coloris: ꝛ alia eꝰ alba ē gypsei colōis: ꝛ alia eꝰ alba est margaritalis: ꝛ alia eꝰ alba declinat ad uiriditatē ꝛ uiriditatē itensā ꝛ aureitatē: ꝛ quedā ē citria: ꝛ quedā est nigra ꝛ quedā ē cineritia. Et illa q̄dē que est magis receptibilis cure ex pte coloris ē aerea ꝛ alba margaritalis que ad uiriditatē declinat paꝝper ꝛ ad cinereitatē uiridē cū intensione. Gen⁹ āt gypseū ꝛ uiride ꝛ nigrū plūbeū uehemētis nigredinis ꝛ citrinū nō recipiunt curā que fit cū acu. Et ex sp̄ebus q̄dē eꝰ que ē grossa ē quedā sp̄es que qñ fit dura ualde ita ut egrediatur ad hoc ut sit aq̄ et nꝫ ē ei cura. Et illa q̄dē que magis susceptibilis ē cure ex parte essentie ē subtilis que qñ tu eā ꝯpresseris et s̄ ip̄am digitis tuis ꝯpressionē feceris separabit uelocit: deinde redibit et aggregabit: h⁹ nāq3 ablatio cū instr̄o auferēdi aquā separ. uerūtñ h⁹ experientie assiduatio ē ex eis que ꝯturbāt aquā et facit curā cum instr̄o difficilē. Et qñ expit illd̄ alio mō: et ē ut ponat s̄ oculū cottū et suffiet in ipsū uehemēter: deiñ auferat et ꝯsideret uelocit an uideat in aqua mot⁹. Nā si ꝟi tūc iā apta ē ut cū instr̄o curet: et silr si clausiū ocl'i facit dilatatōꝫ uehemēter alterius. Et illa que p⁹ calō: aut egritudi

nem cerebri accidit fit difficilis sanitas eius.

¶ Cap. xix. de signis.

SIgna portēdentia aquā sūt imaginatōnes ꝑdicte que nō sūt a cāis alijs. Et nos q̄dē iā exposuim⁹ ēē eaꝝ in caplo imaginationū et ꝙ accit cū eis ꝯturbatō sensibilis ⁊ ꝓprie qñ ē i uno oculoꝝ: et ꝙ imagināt ei res luminose sicut cādele duplices. Inť aquā ꝟo et oppilationē itriseca distat: qm̄ qñ unus duoꝝ oculoꝝ ꝯprimitur dilatať alť in aq̄. Sȝ nō dilatať alť i oppilatōe. et illud qm̄ cā i illa dilatatōe ē expressio spūs q̄ ē i oclo ꝯpresso ad alteꝝ cū fortitudine: ſȝ qū inuenit oppilatōȝ posteri⁹ nō penetrat: et hoc ſm plm̄ rei et i fine dilatať in altero nⁱ aq̄ sit uehem̄tis grossitudis: et si nō fuerit oppilatio: ſȝ i altitfar ē aliq̄d de hoc.

C. xx. de cura eius

EGo q̄dē iā uidi hōiēȝ ꝺ his q̄ ad ꝯprehēsionem redeūt et intellīa cui aq̄ iā accidrat q̄ curauit se ipm̄ cū euonib⁹ et abstinētia cibi et minoratōe cibi et alienatione iuriū hūectātiū et fuit ꝯtēt⁹ assatis et frixis et admistratōe alcofol resoluētiū subtiliātiū et redijt ad ipsū uisus e⁹ bene: et ſm ueritatē qñ succurriť aque in principio sui ꝯfert i ea regimē. Illi āt que ꝯfirmata ē non est ꝯueniēs nisi cura cū istro. ¶ Op; ergo ut repellat hñs eā repletōȝ et uinū et coitū et sit ꝯtent⁹ comedere semel i meridie et fugiat pisces et fruct⁹ et carnes grossas ꝓpe. Uomit⁹ āt ꝗuis ꝯferat ex pte mūdificatiōis stōi tñ ē nocitiuus in ꝓprietate aque. Et nos q̄dē iā docuim⁹ canones curatōis e⁹ cū medicinis i caplo imaginationū. Et nūc dicamus res exptas: ⁊ ex eis ē ut sumāť granorum lauri excorticatoꝝ. x. ptes ⁊ gūmi ps. i. terāť cum urina pueri nō polluti ad aquā ⁊ ad debilitatē uisus cū aqua pura ⁊ admistrēť ad eū q̄ nō uidet. Conficiāť cum felle uipe ⁊ melle ⁊ fiat cū eo alcohol ē ei bonū ualde. Dico āt ꝙ expti sūt hōies ueraces fel uipe ⁊ nō egit opōnem ueneni oīo. Et hoc expim̄tū ex eis ē a q̄bus cauēdi minuiť necessitas. Aliꝺ expim̄tū bonū succi granatoꝝ ila toꝝ ab isula moadis ⁊ cāedrei coralli oium añ. aur. i. cōficiāť cū melle fen¹. In regie āt cui q̄ fit cū istro oȝ ut añ ipam ꝓcedat mūdificatō corporis ⁊ capitis ꝓprie ⁊ fiat phlomia si necessaria fuerit. Deinde obſueť ne illi q̄ cū instro ē curāduſ hēat in oculo rupturā: ⁊ timeať ut accidat i tuicis apa: aut sit assuet⁹ pati tussi: aut sit uehem̄tis rixe uelocis ire. nā rixa ⁊ ira oīs sūt ex eis q̄ mouēt ad ꝓfūdū ľ redditū: ⁊ oȝ ut fugiāt uinū ⁊ coitū. et cū hoc non oȝ ut admistreť cura cū istro nisi postꝗ aq̄ steterit ⁊ descēderit qꝺ descēdere uult ex ea ⁊ ingrossata fuerit essentia e⁹ parūꝑ: ⁊ hoc ē illud qꝺ uocať ꝯplem̄tū. ¶ Et ꝯpressio q̄dē subito facta ⁊ phlomia nocet: ⁊ cibus e⁹ sit aq̄ ciceris ⁊ ꝯstituať locus ad quē moueat curās cū instro sub oculo: ⁊ siľr multotiēs inueniť ex ꝓncipio. ⁊ qñ uolūtas adest ut fiat cura cū istro pittiť hñti aquaȝ ut nutriať piscibus recētibus ⁊ cibis hūectatiuis ꝑmutatis: ⁊ admistreť aliq̄d ex eis q̄ resistūt nocum̄to aque. Deinde fiat cura cū instro. Et ad ultimū si aqua fuerit subtiľ ualde: aut grossa ualde nō obedit cure cū instro. Et qñ uolūtas ē faciēdi ꝓcipiať infirmo aspicere ad lachrymalē domesticū ⁊ ad nasū ⁊ ꝯserueť ſm illā figurā: ⁊ nō sit iuxta fenestrā nȝ in loco uehem̄tis luminis ualde. Deinde ꝓcedat artifex ⁊ icipiat ⁊ ꝑforet cū mucadabati ⁊ uadat inter duas tunicas usquequo sit corā foramie ⁊ ineniť illic sicut spatiū ⁊ sinuositas. amplius ex artificib⁹ ē q̄ extrahit almaucadabati ⁊ itroittit i eū caudā almubec ⁊ ē aledidu uſȝ ad t̄minū foramis ut ꝓpet extreitati acute almubec trāsitū: ⁊ ut assuefaciat egꝝ patiētia: ꝺiñ intromittit almubec uſȝ ad finū diffitū ⁊ suspēdit cū eo aquā nō cessat deponere eā donec clarificeť oculus ⁊ occultetur aqua p⁹ corneā desubt⁹. Deinde dimittit almubec i loco suo aliꝗtulo tp̄e ut stet aqua i loco illo. Deinde ꝺclinat ab eo almubec ⁊ ꝯsiderat an redeat: tūc si ꝛdit iterum et regim̄ donec sit securus. ¶ Et si aqua nō obedit ut currat ad ptē ad quā fecit eā descēdere declina eā ad ptē alterā ⁊ expelle eā ad ptē ad quā declinat ⁊ sepa ipsā in ea. Q. ꝺ si uideris eā redire in dieb⁹ in q̄bus curas reduc almubec i illo eodē foramie. Ipsū ei remanet ⁊ ñ ꝯsolidať: ⁊ qū ad foram̄ currit sanguis oȝ ut descēdere faciāt eā ēt ⁊ nō dimittať remanere illic ⁊ ꝯgeleť ⁊ ñ sit ei cura. Q. ūꝗ curā cū instro opatuſ fuerit pone ſꝛ oculū cui adhibita ē cura cū instro uitellū oui ꝯquassatū cuȝ oleo uiolˀ. ⁊ cū cotto. Et oȝ ut oppileť sanus ēt ut nō moueať ⁊ sequatur eū infirmus ⁊ fac eū dormire ſꝛ colluȝ trib⁹ diebus in tenebris. Et qñȝ necessarie sūt iteratiōes plime h⁹ emplatōis ⁊ ꝯseruatōes h⁹ ꝓparam̄ti ⁊ resupiatōes per unā hebdomodā. et illꝺ q̄dē qñ illic fuerit apa aut soda: aut aliud. Ueꝝ apa facit ēe necessariū solonēȝ ligatōis fortis ⁊ mollificatōȝ e⁹. Et penitus melius est ut ꝯseruet eger ꝓparatōȝ suā usꝗquo remoueať dolor ⁊ ñ soluať ligatura nⁱ i oib⁹ trib⁹ dieb⁹ ¶ Et oȝ q̄dē ut fiat uaporatio i tēpore soloniȝ cū aq̄ rosˀ. ⁊ aqua salicis: aut cū aq̄ cucurbite: aut aq̄ uirge pastōiſ ⁊ sibi siľib⁹. ¶ Et hoies q̄dē hñt uias diuersas i exercēdo curā aque q̄ fit cū instro: ita ut q̄dā sint q̄ disrūpūt iferiorē ptē cornee ⁊ extrahūt aquā per eā: ⁊ hoc ē in quo ē timor qm̄ cū aq̄ qñ ē grossa egrediť albugie⁹.

C. xxi. de ꝺstructōe uiſꝰ

DEstructio uisus qñȝ accit ex cāis ꝺbilitatis uisus qū sifluūt: q̄ ꝯsidereť illic. Nos uero iteꝝ dicamus ⁊ dimittamuſ qꝺ est cū communitate cerebri ⁊ alioꝝ: qm̄ illꝺ illic itellectū ē. destructio uisus aut fit ptibus oculi manifestis in suis substantijſ icolunib⁹: aut fit illud qū iā acciderit eis nocum̄tū sensibile aut nō sensibile ⁊ que itinere coꝝ ꝓcedūt. Noster ꝟo ſmo ē ꝺ primo. Nā si ꝑietes oculi apparentes fuerit incolumes i substātijs suis. sed iā accit eis nocum̄tū ex parte alia nō manifesta hōibus ⁊ uulgo: tūc aut erit foram̄ ſm dispōnē sanitatis sue: aut erit illic oppilatio aquosa: aut erit oppilatio nō illic: rimo i neruo ꝯcauo: aut ꝓpter rē cadētē in foramine eius: aut ꝓpter cooperim̄tū accidēs ex siccitate aut mollificatōe: aut apostematibus in lacertis suis ꝯpressis in seipsis: aut sequeť ꝯplōnē accidentē anteriori cerebro ſm ꝙ exposuimus in his q̄ preteriert: aut accit ei attritio: aut glatiali accidet remotio ab oppositōe foraminis: aut erit corruptio ꝯplonis e⁹ ⁊ nō erit ꝯueniēs ut sit instrm uisus. Et plm̄ q̄dē accit ꝓpter hūiditatē dominantē ſꝛ eā ualde: aut ꝓpter siccitatē uincētē ſꝛ ipm̄: quare colligiť in seipsū ⁊ corrugať ⁊ noiať hec egritudo glauconia ⁊ nō ē ei medicam̄ ⁊ fit oculus ꝓpter eā uari⁹ multoꝝ geneꝝ: aut nō erit foram̄ incolume. Sed aut erit iaȝ ꝯsecuta ex eo dilatatio in ultimo fine: aut erit ꝯsecuta ipsū ꝯstrictio cooꝑture.

¶ Cap. xxij. de signis.

SIgnū āt aque ⁊ dilatatōiſ ⁊ ꝯstrictōis ⁊ reliquorū ē illud qꝺ diximus i caplo suo. Cā ꝟo in ea q̄ sit in neruo ꝯcauo ē illud c⁹ ꝯpressio fit difficilis ꝑ signa ꝑdicta in caplo aque. Sȝ distinctio rei i ipso ē difficilis ⁊ fortasse ꝯprehendiť sapia. Et qñ illic fuerit pulsatio ⁊ rubedo tūc existima ꝙ sit i neruo apa calidū. qꝺ si affuerint illic grauitas ⁊ ꝑuitas caliditatiſ tūc existima ꝙ illic sit apa frūm. Et si fuerit grauitas uehem̄s ⁊ oculuſ humidus ualde tūc mā erit hūida ualde. Et si fuerit ocul⁹

sicc⁹ tūc mā erit melica. Et qñ accit sᷣ cap̄ pcussio aut
casus faciens exire oculū p̄us: deinde seq̄t illud ꝓfūda
tio eius ⁊ destructio uisus: tūc existima ꝙ neruus oculi
iā attritus est. Cap. xxiij. de diminutōe radij.

I Llud ē ex eis que significāt calefactōz sp̄s ⁊ ei⁹
inflātōz ⁊ e⁹ corruscatōz ⁊ indicat plm̄ karabitus
nisi fit pp̄ scabiē palpebraꝝ ⁊ e⁹ cura est qđ nosti.

Cap. xxiiij. de altumar ⁊ albedine uincente.

Q Uandoqꝫ accit ex lumine uincente aut albedi
ne qñ aspectus assiduatur in niue ut nō uideat
nisi paꝝ ⁊ uideat illud ex ꝓximo ⁊ nō uideat illud ex lō
ginquo pp̄ debilitatē sp̄s. qūqꝫ aspicit colores imagiat
ꝙ sᷣ eos sit albedo. Cap. xxv. de cura.

P Recipiat ut assidue inspiciat colores uirides
⁊ celestes ⁊ suspēdat colores nigros corā uisu
ꝙ si iā aggregatū fuerit cū nocumento uisus pp̄ suam al
bedinē nocumentū e⁹ propter frigus ipsius: distillet i o
culo aqua in qua decocta ē palea tritici tepida ut nō no
ceat: ⁊ qñ fit alcohol cū melle ⁊ succo allei: ⁊ ēt qñ api
tur oculus sᷣ uaporē uini distillati sᷣ lapidē molarē: aut
uaporat oculus cū uino duro: aut inclinat sᷣ uaporem
aque, in qua ꝯcocta sunt papauer ⁊ resoluentia subtilia
cogita sic isop⁹ ⁊ melilotum ⁊ camemilla ⁊ silia.

Fen quarta de dispōibus auris ⁊ ē tractat⁹ un⁹.

Capitulū i. de anatomia auris.

A Uris ē mēbrū creatū auditui ⁊ factū ē ei
ostracū anfractuosū ut sentiat oēs uoces ⁊
faciat tinitū eaꝝ necessariū ⁊ foramē incipi
ens in osse petroso inuolutū anfractuosum
ut sit anfractuositas e⁹ elongans spatium aeris ad inte
riora cū abbreuiatōe sub eo ad qđ si factū esset foramen
penetrās directe abbreuiaret spatiū ad ipsū ut ñ subito
pueniat ad interiora e⁹ calor ⁊ frigus sᷣfluā: imo eueniāt
sᷣ ipsum gradata ad ipsū. Et foram̄ qđē auris pueit ad
ꝯcauitatē in qua ē aer stans: ⁊ sᷣficies e⁹ domestica ē stra
ta uillis nerui auditus puenientis a pi q̄nto qđ ē ex pa
ribus neruoꝝ cerebri. Et sᷣflua duritie fcūs ē dur⁹ ut ñ
sit debilis passibilis a pcussione aeris ⁊ qualitate e⁹. qū
ergo puenit unda uocalis ad illud qđ ē illic ꝯprehendit
eā audit⁹. Et hic qđē neruus i dispōibus audit⁹ ē sicut
glatialis i dispōib⁹ uisus ⁊ reliqua m̄bra auris sūt sicut
reliqua que circūdant glatialē ex tunicis ⁊ hūorib⁹ que
sᷣt create pp̄ glatialē ut s̄uiant ei ⁊ custodiāt ipsū ⁊ adiu
uēt eū. Et alsamac ē sicut foram̄ uuee ⁊ creata est auris
cartilaginosa: qm̄ si foret creata cornea: aut pānicularis
nō s̄uaret figurā fornicis ⁊ anfractuositatis q̄ ē in ea. ⁊
si crearet ossea lederet ⁊ lederet i oī casu. Sed creata
ē cartilaginosa h̄ns cū ꝯseruatōe figure lenitatē ⁊ reflexi
onē. Et create aures sᷣt in lateribus: qm̄ anterius fuit ꝯ
ueniētius uisui pp̄ illud qđ sciuisti i oculo: ergo obs̄uatō
hita fuit ⁊ creata ē sub tōsura capilloꝝ i hoīe ut ñ sit sub
tegm̄to capilloꝝ ⁊ tegm̄to iūcturaꝝ ⁊ huic qđē mēbro
accidūt sp̄ēs egritudinū: ⁊ qñ sᷣt dolores eius pernitio
si: ⁊ multotiens accidunt ei speties egritudinum.

Cap. ij. de cōseruatōne sanitatis auris.

P Oportet ut in aure intendat ⁊ caueat ut nō le
dant eā calor ⁊ frigus ⁊ res extranee nꝫ eā in
grediat aliquid aquaꝝ ⁊ aialiū ut mūdificēt sordes ei⁹.
Deide oꝫ ut assiduet distillatio olei ꝺ amigdalis amaris
in ea oī hebdomoda semel: ē ei mirabile. Et oꝫ ut custo
diant ne generēt i ea ap̄ata ⁊ bothor ⁊ ulcera: qm̄ sunt
corrūpentia aurē. Et si timet ꝙ ei accidat bothor admi
stret in ea distillatio fiet memithe in aceto. Et i distillatō
ne fiet meithē i oī hebdomoda semel ē securitas a fluxu
qđ descendit ad ip̄m. Et ex eis qđē q̄ nocēt auri ⁊ ꝛliqs
sensib⁹ sᷣt fastidiū ⁊ repletio: ⁊ ꝓprie sōn⁹ sᷣ repletōm.

Cap. iij. de nocumentis auditus.

N Ocum̄ta auditus sᷣt sicut reliquaꝝ opōnuꝫ: ⁊
illud ē qm̄ nocum̄tū oīs opōis ē ut destruat o
patio ⁊ fit loco e⁹ hec destructio audit⁹ aut minuat ⁊ fit
uice e⁹ hec ut minuat audit⁹ q̄ nꝫ subtiliter pscrutet neꝫ
audiat nisi ex lōginquo: aut alteret ⁊ fit uice e⁹ ut audiat
qđ nō audit: sicut ē illud qđ accit i aure ex sonitu ⁊ tini
tu ⁊ sibillo. Et sciat ꝙ nocum̄tū auditus aut ē ab origie
⁊ ē surditas aut taraxen: aut guacrē natiua: aut ē accidē
tale. Et itentio qđē surditatis ē p̄ter intentōeꝫ taraxen.
Surditas nāqꝫ ē ut ps itrīseca samac creata sit surda i
qua nō existit ꝯcauitas itrīseca quā p̄dixim⁹ q̄ est sicut u
uea ꝯp̄hendēs aerem q̄etum q̄ audit uoces sua undosi
tate. Tarax uero ⁊ guacre sᷣt ut nō ꝓpter eas nocumen
tū ꝯsequat p̄uatōz sensus ⁊ nō elōgat q̄n guacre sit sic
destructō cōicās soliditati ⁊ nō sit illi ꝯcauitas: sed ner
uus nō affert uirtutē sensus: ⁊ tarax ē sicut dimiutō abs
qꝫ destructōe: aut ꝯueniāt s̄m ꝯuersionem i significatōne
Et tarax qđem multotiens accit successione uomitus ⁊
est facilis remotionis. Et destructio qđem auditus alia
est natiua nālis ⁊ cui nō ē curatio. ⁊ silr̄ reliqne sp̄ēs al
guacre ⁊ altarax. Et alie sᷣt natiue nāles q̄ curatōz nō
h̄nt: ⁊ alia est accidentalis: sed e⁹ spatiū est elōgatū ⁊ est
chronica: ⁊ illa ēt ē ꝓpinqua desperatōi ⁊ difficilis cure
Recēs āt ꝓpinq̄ t̄pis q̄ ē ex tarax est recipiens curam.
Uerꝫ cāe illius qñ sᷣt cū cōitate mēbri sicut q̄ sᷣt ex cōita
te cerebri: aut quoꝝdā mēbroꝝ ei uicinoꝝ sicut accit qū
p̄mū nascūtur dentes: ⁊ sicut accit ap̄ dolores dentium
Et qñ sᷣt ꝓpter nocum̄tum ꝓprium in auditu: aut i ner
uo aut in foramine. Et nocum̄ta qđē auditus aut sᷣt cō
plexionalia: aut instᷣalia aut resolutiua singularitatis.
Nocum̄tum uero in neruo auditus qñ accit pp̄ om
nes cās egritudinū ꝯsimilium ptium in ipso ⁊ instrāliuꝫ
⁊ solōnis ꝯtinuitatis. Et egritudines qđē similium ptiū
in ipso sunt unaqueqꝫ sp̄ēꝝ malie ꝯplōnis singularis ⁊ ꝯ
posite: ⁊ plīmū e⁹ est ex frigore: ⁊ qñ fit unaqueqꝫ earuꝫ
absqꝫ mā. et qñ fit cū mā melica aut cholerica aut phl̄a
tica ex phlegmate crudo aut uētosa. Et multotiēs qđē
retinet fluxus uentris cholericus ⁊ succedit ei surditas
⁊ nō elongat q̄n silr̄ in alijs cursibus ꝯtigat s̄m naturaꝫ
⁊ retinent ⁊ ꝓhibent nō i hora sua. Instᷣales uo in ner
uo sᷣt sicut oppilatio quā fecit humor: aut saies: aut ap̄a
qđ ē dubellati aut ap̄a calīn aut duꝝ: aut cooperim̄tum
sorditiei: aut tremulū: aut inflatio. Et dissolutio singula
ritatis in ipso qñ fit ex ulcere: aut ex corrosione. Plm̄
uero eius q̄ fit ꝓpter trāsitum ē ꝓpter cām intrinsecam
aut ꝓpter cāꝫ extrinsecā. et itrīseca qđē est sicut uerruca
aut ap̄a aut caro addita aut uermis ⁊ plm̄ e⁹ est sordes:
aut humor grossus uiscosus: aut ꝯgelatio saniei ex ap̄a
te rupto. extrīseca uo ē sic arēa aut lapis: aut nucle⁹ igre
diēs eā: aut ꝯgelatio sāguis c⁹ qđā ps fluxit ab auī ⁊ ps
e⁹ ꝛmāsit. et illđ qđ qñ accit subito ⁊ qñ accit paulatī.
Nocum̄tum p̄terea auditus qñ accit s̄m semitā crisiuꝫ
⁊ s̄m semitā pmutatōis materie in fine egritudinum acu
taꝝ: ⁊ qñ remanet post recessionē fe. grauitas capitis:
⁊ qñ fit nocum̄tum qđ ē h⁹ capl̄i: aut s̄ꝫ semitā acciden
tis sepabil sic ꝛcedit ap̄ mot⁹ cris: aut s̄ꝫ semitaꝫ acciden
tis fixi ut ip̄m fit ipsamet expulsio crisis. s. ut crisis iam
expulerit mām ad partē auris ⁊ firmauerit eam in ipsa
non ꝓpterea tm̄ ꝙ inuenerit eā s̄m semitā ultimitatis. Et

multotiēs q̇dē portendit hoc accñs uomitū aut fluxuꝫ
ſanguinis nariū: ⁊ multotiēs deſtruit ipm̄ fluxuꝫ uētris.

¶ Cap. iiij. de ſignis eorum.

Actū q̇dē cōitate cerebri ſignificat diſpō in reli
q̇s exiſtēs ſenſibus ⁊ cōitas auditus cū eis in ea
⁊ cōitas ꝟtutis motiue ēt. Et ſignificator magis ſignifi
catiuus eꝰ eſt cōitas lingue: ⁊ ꝓprie qū ē ſucceſſiōe ſirſē
⁊ ſucceſſiōe ꝯmiſtiōis intellectus ⁊ poſt nocumentū ce
rebri ꝯplōne ⁊ reliqua eoꝝ que dicta ſt̄ in caplo egritu
dinū cerebri ⁊ foraminis ⁊ ſanitas trāſitus auditꝰ ⁊ tp̄s
ꝓpinquum ꝑſeuerātie ſanitatis auditus añ. Et ſi cā ē du
bellati: aut aꝑa calidū in ipſo neruo ſignificāt ipaꝫ febreſ
cū q̇bus ſt̄ horripilatio ⁊ tremor ⁊ cōitanť ipꝫ febres ⁊
ꝑmiſtio intellectus ⁊ alienatio ⁊ in ipſo ē timor niſi aꝑia
tur: q̄ ſi nō fuerit ꝓpter aꝑa i ipo neruo nō oportebit ut
ſit febris niſi ſit ſm̄ iudiciū febris diei ⁊ erit extēſio ⁊ do
lor ⁊ grauitas ⁊ pulſus. In dolorē ꝟo ⁊ grauitate cōmu
nicāt oīa que ſt̄ ex aꝑate ⁊ mā ubicūq̄ ſint. qꝺ ſi cā fue
rit uētoſitas ſignificabūt ipam ſonitꝰ ⁊ tinitꝰ ⁊ qꝺ erit ñ
ꝯpar grauitati. Et ſi ē ulcus ⁊ bothor ſignificat ipſā pru
ritus cū dolore. Oppilatio ꝟo multotiēs fit ſine graui
tate: ⁊ qñꝫ fit cū grauitate. Et qñ nō ē grauitas ⁊ ē no
cum̄tū ⁊ nō ē illic malitia ꝯplōniſ uicentis tūc ē ex oppi
latōe. Et regim̄ añcedēs qñꝫ ſignificat ipſam. Et ſi op
pilatio ē ex carbūculo ⁊ ſiſ̄ibus ſignificat ipſā pulſatio:
⁊ ſi ē ex ſanguine ſignificat eā curſus ſanguinis añcedēs
Et illā q̄ ē ex malitia ꝯplōnis ſingularis ſignificat dolor
in ꝓfundo ſine grauitate ⁊ nō ē extenſio. Et ſi ē fr̄a ledi
tur a fris ⁊ fit fortior in frioribꝰ ꝑtibꝰ diei. Et ſi ē cal̄a eſt
cōrio ⁊ ſentit inflātōꝫ ⁊ mordicatōꝫ. Et ſi illic ē mā ſen
tiť cū hoc grauitas: ⁊ ꝓprie qū ꝓſternitť in orōnē. Et eiꝰ
qꝺ ē a ſiccitate ſignū ē ut ſit poſt uigilias ⁊ ieiuniū ⁊ cuꝫ
detumeſcētia faciei ⁊ oculi. Et illud cꝰ cā ē uermiſ ſigni
ficat aſſiduatio cōmotōis cum exitu uermis i quibuſdā
horis.

Cap. v. de cura.

Dicamus ꝑmū q̄ oꝫ ut ſint oīa q̄ diſtillanť in au
rem tepida nō fr̄a nꝫ cal̄a. Et hoc dictū ē ꝟle.
Deinde diſtinguamus rem in ipſo. In eo q̇dē qꝺ chole
ricū eſt oꝫ ut eūeť chol̄a cū ſolutiuo uētris. Pl̄m ei acci
dit in ipſo ſol̄o nature ⁊ remoueť cum ea ſurditas ſicut
multotiēs accīt fluxꝰ chol̄icus ⁊ retineť ⁊ accīt inꝺ ſur
ditas. Qꝺ ſi illic ē caliditas tm̄ tūc cū īfrīgātibꝰ cureť ex
oleis ⁊ aliīs: aut cū ſucco granati cꝰ ſuccꝰ reducať in cor
tice ſuo cū aliq̄tulo aceto ⁊ ture ⁊ oleo roſ. ⁊ decoquať
donec ſtet ⁊ diſtilleť in eā ⁊ diſtilleť in ipſam aqua lactu
ce aut aqua ſolatri. Illi āt qꝺ fcm̄ ē a frigore ⁊ mā fr̄a
ꝯfert oīa olea calida in q̇bus diſſolutū ē caſtoreū: ⁊ ꝓp̄e
oleū balſami ⁊ coſti ⁊ oleū amigdalaꝝ amaraꝝ ⁊ ſuccuſ
apſinthiī ⁊ oleū camemillinū cum adipe uaccino ⁊ felle
taurino: aut oleū ſiſaminū in quo decocta ſit pulpa col
loq̄ntide aut radices eꝰ. Et qñꝫ ꝯfert in ipſo urina tau
roꝝ qñ in ea diſſoluiť myrrha ⁊ poniť diſtillatio ⁊ ſuccꝰ
cucumeris aſinini: ⁊ totum illud fiat poſt euōnem mate
riei fr̄e ſi fuerint coarctata cū euātiuis que ſciuiſti cōibꝰ
corpori ⁊ ꝓprie ꝑtibus capitis: ⁊ poſt adm̄iſtratōeꝫ em
brocaꝝ quas ſciuiſti ei ⁊ ꝓprie illa i qua ponūť folia lau
ri ⁊ grana eius. Et exercitiū ē uehem̄tis iuuaminis i il
lo: ⁊ ſilr̄ uociferatio uehem̄s in aure ⁊ clangores bucci
naꝝ ⁊ ſilie. Et qñꝫ poniť i aure caput ēbub: ut ad ipſā
ꝑuenire faciat uaporem decoctionū reſoluentiū. Et con
fert oībus illis ſuccus rute cū melle ⁊ caſtoreo ⁊ oleo a
netino ⁊ urina caprina ⁊ felle eꝰ ⁊ ꝓprie cū galbano. Et
ex eis q̄ expta ſt̄ in hoc ē ut ſumať caſtorei pondus. ʒ. iij

⁊ nitri pōdus. ʒ. i. ⁊ ſ. fiant ex eis q̄i troc. ⁊ admiſtrenť
diſtillando ⁊ in alia deſcriptōe hellebori tres quarte. ʒ.
i. ⁊ nitri. ʒ. iij. Et ēt ſumanť ꝯdiſi ⁊ croci ⁊ caſtorei oīuꝫ
ꝑtes equales baurac ꝑtes. iiij. diſſoluanť cū uino ⁊ ad
miniſtrēť: aut aloes ⁊ caſtoreū ⁊ pulpa colloquintide ⁊
euforbiū ⁊ fel uaccinū. Et iā expta ſt̄ oleū rhaphaninuꝫ
⁊ oleū de ſtapbiſagria: ⁊ fuerūt uehem̄tis iuuaminis aut
ſuccus apſinthiī aut decoctio ipſius: aut ſuccuſ rhapha
ni cū ſale ⁊ ꝓprie qñ eſt infuſio ⁊ oppilatio. Et iā exper
tū eſt in hoc ut fiat liciniū ex ſinapi ꝯtrito cuꝫ ficubus: ⁊
⁊ qñꝫ addiť in ipſo nitrū. Et diſtillare aquā marinā i eā
eſt iuuatiuū. Et helleborus niger ⁊ fella ſt̄ iuuatiua ⁊ ꝓ
prie fel caprinū cuꝫ oleo roſ. Quidā āt exiſtimauerūt q̄
qñ bulliť iuniperus in oleo ſiſamino i cochliario ferreo
tādiu donec denigreť iuniperus eſt diſtillatio ꝯferēs ſur
ditati. Et ex eis q̇deꝫ que ad illud ꝯfert eſt oleū anetinū
⁊ laurinū ⁊ de lilio ⁊ nardinū cū caſtoreo aut ſpuma ap
ſinthiī aut ſucco rute. ¶ Et facti cā ſiccitatis cura ē ad
herere balneo ⁊ cibo ⁊ uino humectatiuo ⁊ offuſio olei
equalis ⁊ aque tepide ſr̄ caput ⁊ caputpurgiū cuꝫ eis q̄
ſt̄ ſicut oleū nenufarinū ⁊ de ſalicibus ⁊ de ſeie cucurbi
te ⁊ aliīs. factū cā oppilatōis cureť cū eis que dicūť in
capitulo de oppilatōe ⁊ ꝯfert ei ſuccꝰ granoꝝ canabis ⁊
ſuccus colloq̄ntide humidus eſt iuuam̄tū ualde bonum
Et qñ accīt tarax ſubito ꝯfert in ipſa aq̄ in qua decoq̄t
apſinthiū aut ſuccus apſinthiī ⁊ miſceať cū eo fel tauri:
aut fel ſabot aut fel teſtudinis aut fel tauri cū oleo roſ.
aut helleborꝰ cū aceto: aut ſpoliuꝫ ſpentis. Et in facto
ſucceſſione ſoda conferunt aqua rhaphani ⁊ oleuꝫ roſ.
⁊ caſtoreum cum granis lauri cū oleo roſ. Et in eo qꝺ
factū eſt ſucceſſione ſirſen oꝫ ut incipiať ab euōne eū hie
rapic: deinde diſtilleť in aurē caſtoreū cū oleo coſtino ſo
lo: aut rhaphaninū: aut oleū amigdalinū dulce ⁊ oleum
roſ. ⁊ laurinū aut caſtoreū cū oleo roſ. Et ex pillis exp
tis ei qꝺ fit ex oppilatōe ⁊ humore ⁊ uentoſitatem ut ſu
manť turbit. ʒ. xx. et colloq̄ntide. ʒ. x. ſarcocolle. ʒ. ij. ⁊ ſ.
et aloes. ʒ. vij. myrobalanoꝝ. ʒ. x. fiāt ex eis pill̄e ⁊ ꝯglu
tianť. Sitq̄ ꝑotio eaꝝ pondus. ʒ. i. Et dicamus ſicut a
capite iterātes ꝟbū. Qꝺ ex medicinis cōibus oībus ill
q̄ facta ſt̄ ex grauitate auditus ⁊ dolore eius et uētoſita
te ipſius ſonitu et tinitu eꝰ cā materie frigide et frigoriſ
poſt purgatōꝫ capitis ſt̄ ut diſtilleť in aurē baurac cum
aceto et melle et fel ouiū cum oleo de oliuis et uino: aut
cū oleo amigdalino amaro et aqua porri aut aqua cepe
cum melle aut lac muliebre et medicine cōes dicte i ca
pitulo doloꝝ et due gutte diſtillate ex kitrano māe et ue
ſpere aut helleborus albus et niger cū q̇buſdā oleis: et
ꝓprie cū oleo de lilio aut aq̄ aniſi: aut aq̄ apſinthiī et aq̄
corticis rhaphani: et ſilr̄ oleū decoctōis ſpoliī ſpentis:
aut granoꝝ lauri: aut euforbiū et caſtoreū cum unguēto
aut oleū balſami: aut naphta aut ſumať glutis alibat. ℥.
i. et olei alkeiri. ℥. ij. et olei amigdalaꝝ amaraꝝ ſ. ℥. i. bul
liāt oīa ſimul et admīſtrenť ex eis tres ſtille mane et ſero
Et ſilr̄ mel ſtorac̄ cū oleo alkeiri: et ſilr̄ aqua folioꝝ col
loq̄ntide recentiū et ſuccꝰ dracontee et albezorhaſen ſūt
ualde uehem̄tis uirtutis et medicine cōes dcē in caplo
doloꝝ. Qꝺ ſi infantibus hec accidāt curāť cuꝫ oleo de
dedi in quo decocta ſt̄ ruta et maiorana et ēt ſaluia ma
ſticatōes ordei cū ſale gēma ſolū. Et ex uaporatōibꝰ iu
uatiuis ē aqua cal̄a cū ꝺcoctōe camemille et aneti et fo
lioꝝ lauri et ſanſuci et alfabaca ſicca et piretri uaporēť
ea collū et inferiora auris: et ſilr̄ ēbroce ꝑdicte in caplo
capitis et ponāť uelamina et opponať cū ꝺſcēſione ſua

auri ut ingrediat᷑ uapor eius p ipsā. Et in euōne qdē᷒ ha
bentium tarax ꝯueniētius ē ut multiplicet᷑ numerus eius
⁊ minoret᷑ q̄ntitas eius oī uice quatenus ꝯseruet᷑ uirtus ⁊ p
ueiat maturatio. factū āt pp aꝑa cura cū eo qđ ē ex ca
lido ⁊ qđ ex f̄ro cū eo qđ scis.

C.vi. de dolo᷑ auris.

Dolor auris aut fit a malitia ꝯplonis: aut fit
cā aꝑatis: aut bothor: aut fit cā solonis ꝯtinui
tatis ⁊ malitia ꝯplonis: aut ē cal̄a sine mā sicut illa que
ē cā aeris calidi: aut uēti calidi ⁊ ꝓprie qñ fit ꝑmutatō
ad ipsum a frigore subito: aut fit ablutio cū aqua calida
⁊ ingredit᷑ ex ea i aurē: aut cū aliqua aquaꝝ in q̄bus do
minat᷑ uirtus calida: aut ē calida cu᷒ mā sanguinea aut
cholerica aut f̄ra sine mā. Immo ꝓpter aliquā cāꝝ ꝯ̄ria
rū cāis ꝑdictis aeris aut uēti f̄roꝝ. Et ꝓprie qñ ad am
bos eoꝝ ꝑmutatio fit a calore subito aut aq̄ f̄re: aut aq̄ i
qua dñat᷑ aliq̄d f̄m aut f̄ra cū mā: aut uētosa f̄ra: aut hu
morosa uiscosa. Fact9 āt cā aꝑatis ⁊ bothor aut ē ꝓpter
aꝑa cal̄m ⁊ f̄m. Fact9 v̄o cā solonis ꝯtinuitatis ē sicut
q̇ fit a uentositate extēsiua: aut ulcerib9 aut exituris aut
catarris. Et ex sūma q̇dē cāꝝ doloꝝ auris q̇ fiunt a solo
ne ꝯtinuitatis ē uentositas generata in ipsa: aut aqua q̄
ingredit᷑ eā: aut aīal uadēs ad samac ipsius aut v̇mis ge
neratus in ea. Et qñ᷒ fit successiōe casus. aut ꝑcussiōis
Et ꝑuersior doloꝝ auris ē ille q̇ ē ex aꝑate cal̄o ꝓfūdo
⁊ illud ē cū febre inseparabili: ⁊ ꝓprie qū ꝑducit ad cō
mistionē intellect9. Q̄ū āt ē dolor i cartilagib9 extrīsecis
nō ē illic uehemēs dolor nec uehemēs timor. Sed ille q̇ i
ꝑ̇mis dict9 ē qñ᷒ subito iterficit sicut interficit apoplexia
⁊ ipse ē magis iterficiēs adolescentes q̄p senes ⁊ uelociꝰ
interficit eos: ⁊ qñ᷒ interficit in. vij. In senibus v̄o mul
totiens ꝑuenit ad pus hoc aꝑa: sed pueros pl̄m interficit
añ suppuratō᷒. Si āt suppurat᷑ ⁊ assūt signa laudabilia
sꝑat᷑ euasio. Dolor ꝑterea auris qñ᷒ ē cū pruritu: ⁊ qñ
q᷒ est sine pruritu. Et nos q̇dē iā diximus de pruritu i
aure c^m in suo loco.

Cap. vij. de signis.

Signa q̇dem sunt sicut predicta signa in capitulo
tarazen.

Cap. viij. de cura.

Oportet ut ꝯserues canonē i distillando id qđ
distillat᷑ in aurē ⁊ ē ut sit nō uehemētis calidita
tis aut f̄ritatis. Q̄đ si cā fuerit repletio in corꝑe ex capite
o᷒ ut euēs ꝑtē capitis ex genere illius repletionis. cal̄a
nanq᷒ si ē cū phl̄omia ⁊ euōne que fit cū mūdificātibus
caput a mā cal̄a s̄m q̄p sciuisti: ⁊ si hūor ē grossius uisco
sus tenax cū pill̄is asseibar ꝑdictis ⁊ gargarismate. et si
ē tenax fixus in ꝑte auris o᷒ ut admistres p9 solonem ⁊
medicinas lenitiuas. Deinde intēde uice alia cu᷒ eo qđ
euat ip̄m ex mēbro. Si āt cā ē caliditas suꝑflua o᷒ ut i
frigides cerebꝝ cū extinguētib9 cognitis ꝑdictis in ca
pitulo cerebri ⁊ ut distilles in aurē oleū ros. tepidū aut
albumē oui. Q̄đ si dolor ē uehemēs permisce cū eo canfo
rā. Et qñ᷒ ē oleū uiol̄. cū cāfora magis sedatiuū doloris
q̄p oleū ros. ꝓpter mollificatō᷒ que ē in ipso: ⁊ ēt distillē
tur in aurē collyria sedatiua doloꝝ oculi cū albumie oui
⁊ sil̄ib9: albumini nāq᷒ oui soli inest ꝓprietas mirabilis
⁊ lac cū aqua solatri ⁊ aqua coriādri. Et melius q̇dem
lac qđ mulget᷑ ⁊ ē cal̄m ex ubere ē iuuatiuū. et bulliuer
mes terestes i oleo ros. ⁊ distilla ī aurē: aut coquāt᷑ lima
cie i oleo amigdalino ⁊ distillet᷑ i eā: aut decoquat᷑ oleū
ros. in aceto uini qđ sit triplū ipsi9 donec acetū ꝯsumat᷑
⁊ remaneat oleū ⁊ admistret᷑ illud distillādo: ē ei iuuati
uum ualde pulsatōni. Et sil̄r oleū seis cucurbite ⁊ oleū
nenufarinū ⁊ oleū đ salicib9 ⁊ similia. Et sil̄r succ9 q̇ assi
milat᷑ succo cucurbite q̇ fit ex corpore eius ⁊ folijs ipsius.
Et sil̄r empl̄a infrigidātia exterius. Quidā āt dixerūt q̄p
aqua uolubilis ualde bōa ē i h9i dispōe ⁊ succus seis ca
nabis humidi. Et quando fortiores fiunt pulsus ⁊ do
lor ⁊ timetur ex eis spasmus non est excusatio a mol
lificatiuis. Et non est aliquid sicut butyrum uaccinum
antiqu᷒ calefactū. Et qñ᷒ in ipso excusat laborē itromis
sio ēbube in aurē ingeniose fabricate s̄ cucuma᷒ in qua
est aqua cal̄a ut perueniat uapor ad aurē qñ᷒ ei sedat ⁊
excusat ab alijs ⁊ excusat a narcoticis ⁊ ꝓprie qñ est aq̄
in qua decocta s̄t ea que mollificāt cū facilitate ⁊ ē ēt ꝑ
mista cū aliquo hoꝝ q̄ stupefaciūt quūq᷒ necessariu᷒ ē ali
qđ narcoticū magis incolume ē sief memithe cū aliq̄ͣto
opio terat᷑ ⁊ misceat᷑ cū lacte mulieris ⁊ distillet᷑ in aurē
Et si fuerit cā introitus aq̄ in ipsam curet᷑ cū eo qđ dice
tur in capl̄o suo. Et si fuerit cā f̄ritatis fixa i ꝓfūdo ul̄ ex
terius oportebit ut fiāt distillatōes ex oleis calidis sicut
oleū rutaceū ⁊ oleū ane. ⁊ oleū de spica rōana ⁊ oleū la
urinū ⁊ oleū alhacuē ⁊ oleū balsai ⁊ oleū đ alkerua ⁊ q̄
s̄t ill̄ sil̄ia: aut sic oleū in q° đcoq̄t᷑ alleū et colat᷑ aut oleū i
q° đcoq̄t᷑ piꝑ ⁊ euforbiū ⁊ castoreū: aut galie q̄ntitas da
nic. i. i auro olei đ bē: aut oleū aliđ ex oleis cal̄is sarōati
cis. et qñ᷒ potat hñs dolorē uinū puꝝ fōte ⁊ dōmit ⁊ qū
excitat᷑ nō h᷒ lesiō᷒ aliquā. Et si ē cā in ipso ex uēto f̄ro
ꝯfert ei illud qđ dicem9 i capl̄o sonitus ⁊ tinitus ⁊ qđ di
cemus in capl̄o eius c9 cā ē humor tenax: ⁊ c9 cā ē frigus:
⁊ ex eis que ꝯueniūt ad illud ē ut ipleant᷑ uentose aq̄ ca
lida ⁊ applicēt᷑ in circuitu auris ⁊ ut distillēt᷑ i ea᷒ ruta
⁊ amomū cū melle aut abrotanū ⁊ sansucus in oleo đ li
lio: aut castoreū cū eis postq̄p decoqūt᷑ in eo ⁊ colat᷑: aut
nitrū ⁊ acetū ⁊ oleū ros. aut succus amigdalaꝝ. Et si ne
cessariū fuerit illud qđ ē fortius tūc qđ sit sicut euforbiū
⁊ castoreū cū oleo costino: aut costū marinū ⁊ aristolo
gia. Et qñ᷒ ꝯfert in eo uaporatio cū milijs ⁊ filtro cale
facto. ⁊ si cā fuerit i eo bothor tūc cū eo qđ dicemus in
capitulo de bothor auris. ⁊ si cā fuerit in ipso v̇mis in
ipsa generatus tūc cū eo qđ dicemus in capl̄o v̇mis ge
nerati in aure. Et si fuerit cā in ipso introitus aque ⁊ la
pidis tūc cū eo qđ dicemus illic. Et si cā fuerit aꝑa cali
dū ꝓfundū qđ ē timorosū pp ꝓpinquitatē sui ad cerebꝝ
usq᷒quo ad collectō᷒ ꝑueniat ⁊ suppuratō᷒ tūc p9 phl̄o
miā ⁊ euouē o᷒ ut admistres lenitiua i primis ⁊ ifrantia
⁊ ꝓp̄e lac mulieris uice post uicē us᷒ ad diē tertiū. ⁊ sil̄r
oleū ros. decoctū cū aceto ꝑdictū in ꝑ̇mis. Deinde mu
cilaginē fenugreci post mucilaginē seis lini ⁊ mucilaginē
seis almaru i aqua lactis ⁊ aqua uolubilis ē ex eis que
ꝯferūt i h9i hora Et ī ipso q̇dē iā exꝑtū ē sisamū ꝯtritum.
Deinde admistret᷑ sꝑ uaporatōes cū oleo declināte ad
caliditatē aliq̄ͣtulā: ⁊ o᷒ ut sit oleū dulce ⁊ sit cū hoc te
pidū in quo infūdat᷑ cottū inuolutū in extremitate radij
subtilis ⁊ ponat᷑ in aurē uice p9 uicē ⁊ fiat ēpl̄m exterius
cū lenitiuis maturatiuis. Si āt v̇tus nō fuerit uehemēs
qū trāsiuerit ꝑ̇n^m oportebit ut distillet᷑ i aurē adeps uul
pis ul̄ lacerti aut basilcū cū oleo ros. l̄ oleo de alcanna:
aut adeps anatis: aut adeps rachamati: aut ēpl̄m ex a
dipibus galline ⁊ anatis. Et qñ nō ē aꝑa uehemētis cali
ditatis admistra in ipso medicamē factū ex adipe caprio
liquefacto ⁊ ꝑmisto cū ꝑtibus equalibus mell̄ ⁊ alrob ⁊
isopi quoꝝ unūqđq᷒ sit equale illi adipi ⁊ pone in aurē.
Et ex eis que s̄t fortiora illo ⁊ maturāt cū v̇tute ē istud
℞. lithargyrij ceruse āboꝝ aū. ℥. i. turis ⁊ pulueris mo
lēdini ⁊ gūme pini oīum aū. ℥. iiij. olei. lb. i. adipis porci
ni aut caprini recētis. lb. ij. succi seis lini q̄ntu᷒ sufficit fi
at ex eis ēpl̄᷒. et fortasse īdigebis narcoticis: admistrabis

ergo fm modū quem dicemus. Et qñ cōuertit ad saniē
admistra spūaʒ se. lini cuʒ oleo ros. aut oleo cameillino
⁊ reliq̄ q̄ dicemus i caplo suo. Si aūt apa ē extra aureʒ
ē pauci timoris ⁊ medicat cū farina ordei ⁊ emplz fcm̄
ex farina fabaꝝ ē bōuʒ valð. Et farina fabaꝝ ⁊ cameilla
⁊ viola ⁊ farina ordei ⁊ malua ⁊ melilotū terāt ⁊ cribel
lent ⁊ ifūdāt aqua tepida ⁊ oleo viol. Et qñʒ sufficiūt
solatrū ⁊ farina tritici ⁊ oleū sisaminū. In bothor aūt q̄
fiūt i aur̄ qñʒ sufficit labor ⁊ ðcoctio ficuū cū tritico qñ
distillat i aurē aut pōit liciniū i ipa ex ea. Et qñʒ sedat
dolorē admistratō ēbube bʒ modū q̄m p̄dixim⁹. Et qñʒ
sufficit i stupefactiōe ⁊ sedatiōe doloris illð qð dixim⁹
post dcm̄ ēbube i hoc caplo. Et ex medicis q̇dē cōib⁹
ad dolores auris: ⁊ ꝑpe illū q̇ declinat ad frig⁹ ē oleuʒ
ōphacinū i quo bullit scarabe⁹. aut lūbrici trestes: aut
v̇mis q̇ ē sub vrceo aq̄: aut fel piscis cū oleo ōphacino
aut adeps lacerti: aut vulpis: aut rachamati aut gruis
aut oleū scorpiōuʒ: nā ē iuuatiuū valde: aut aqua sāsuci
recētis: aut decoctō foliorū algarab ⁊ côticis ei⁹: aut de
coctō lūbricorū trestriū ide cocta colata i qua dissoluat
adeps anatis: ⁊ si fuerit frig⁹ vehemēs decoquat i ipsa
fel tauri i olo alkeiri vsq̄ existimet ꝙ fel iam resolutū
fuerit ⁊ finitū. Deide repōat illð ⁊ admistret distillādo
ē eniʒ mirabile. Et qñʒ necessariū ē i curatiōib⁹ doloꝝ
vehmētiū i aur̄ admistrare narcotica. Et sit illð aliquid
ex filonio cū lacte. Et similit troc. croci ⁊ troc. stelle et
opiū ⁊ castorū ⁊ croc⁹ cū lacte mlieris. Et oʒ vt postpo
nat illð vsq̄ timeat sicopis: ⁊ ꝑpe qñ fuerit hūores fri
Illð eniʒ nocet eis valð. Qð si accidat nocumtū ex vsu
narcoticoꝝ admistra castoreū post illð solū. Et qñʒ fiūt
troc. ex castoreo côtrito vltie. Deið ꝓycit si ipm opiuʒ
côtritū. Deið fiūt ex eo troc. cū vino puro. Et si fuerit
illic vl⁹ valde dolorosū tūc admistra liciniū ⁊ opiū cuʒ
lacte: aut sumāt. xx. aigdale excorticate ⁊ opij ⁊ baurac
⁊ turis oiuʒ añ. ʒ. i. s. croci galbāi myrrhe oiuʒ añ: ʒ. i. s
terāt ⁊ pulverizēt cū aceto ⁊ exiccēt: ⁊ qñ necesse fuerit
ifūdāt oleo ros. ⁊ distillēt: ⁊ si fuerit illic sāies loco aceti
sit vinū aut mel aut oxymel.

C. ix. de sonitu et tinnitu et sibillo.

Hec dispositō ē vox quā hō icessāt audit exteri⁹
Et ei⁹ cōpatō ad auditū ē cōpatō imagiatiōuʒ
⁊ tenebrarū quas videt hō absq̄ cā exteri⁹ ad oculū: ⁊
quoniā vocis cā ē inūdatō accñs i aere q̄ ꝑueit ad sēsuʒ
tūc oʒ vt sit i hoc accñte i quo fit fmo de sonitu ⁊ tinitu
mot⁹ aeris ⁊ qñ nō sit ille aer exteri⁹ tūc ē aer interior
Et aer q̇dē iterior ē uapor effus⁹ i côcauitatib⁹: et hec
inūdatō aut ē occulta a q̄ fortasse ñ ꝑueit vapor effus⁹
i vētrib⁹: aut ē maior illa. qð si fuerit occulta ex genere
illi⁹ cui⁹ euacuatō fit difficilis ⁊ accidat i q̇busdā horis
vt audiat a tali q̄lis ipa ē sonit⁹ ⁊ tinnit⁹ ⁊ nō accidat i
q̇busdā alijs tūc illð aut ē ꝑpt acuitatē sēs⁹ i q̇busdā eo
ruʒ ⁊ nō i alijs: aut bʒ cōpatiōʒ quā dixim⁹ i imaginādo
Imaginatiōes aūt ꝑpt debilitatē eius: q̄i patit a q̄libet
inūdatiōe sicut accidit debili frig⁹ a quolibʒ frigore aut
calor a quolibet calor. Et speties q̇dē debilitatis sunt q̄
sciuisti ex speb⁹ male cōplonis: ⁊ si ē sup̄ occultā et sup̄
illā i q̄ diuersificāt fortis ⁊ debilis tūc cā ei⁹ ē iuētō ei⁹
q̇ mouet vaporē inūdātē ei sup̄ motiōʒ ⁊ inūdatiōem cō
suetā: ⁊ inūdās vapore aut ē vētositas generata i ꝑte ca
pitis mota i ipo: aut ē sōit⁹ sāiei q̇ fortasse gērat i ipa ⁊
feruor puris i ꝑtib⁹ eius: aut motus vētositatis accñtis
multotiēs i meatib⁹ eius sicut fit in febrib⁹: aut repletō
sifflua i corpore ⁊ ꝑpe i capite sicut fit post ebrietatē pli
mā: aut agitatō tēdēs versus cerebrū ꝑpe sicut fit post
motū laboriosū: aut casus aut ꝑcussio: ⁊ qñʒ fit illud non
ꝑpt agitatiōem motus: imo ꝑpt materiā viscosam reso
lutā i vētositatē paucā ⁊ assiduat illð. Et qñʒ fit ꝑpter
vehemētiā famis ⁊ illð ē ꝑpt agitatiōeʒ cadētē in hūori
bus spsis i corpor̄ q̇escētibus i ipo. Et qñ non inuenit
nā cibū aliquē ꝯuertit ad eos ⁊ resoluit ipsos ⁊ mouet
eos. Et qñʒ accit soitus post medicinas quaꝝ ꝓprietas
ē ut retineāt hūores ⁊ uentositates in ꝑtibus cerebri. ⁊
cā huius sonitus qñʒ ē ex aure ipsa: ⁊ qñʒ est cū côitate
membrorum aliorum mittentium has uentositates ad
ipsam.

Cap. x. de signis.

In illo q̇dē q̇ ē ꝯtinuus ⁊ assiduus cā ē aliq̇d stās
in ipso cerebro. Si āt q̇escit: deinde excitat post
repletōʒ aut uacuitatē aut motū: aut quʒ calor fit fortis
aut frigus tūc ē ꝑ côitatē. Amplius forma uocis signifi
cat ipsā: ē ei qñʒ q̄i fit uox rei ascendentis ad superiora:
Et plm eius ē cū côitate corporis aut stōi: aut q̄i uox q̄
resoluit si seipsaʒ: aut sicut fragor arboꝝ ⁊ significat illð
abscōsionē uentositatis. Et si illic ē febris aut dolor per
ducēs ad timorē tūc significat collectōeʒ purulētā. et qñ
eius ꝯstrictio ē fm semitā generatōis post generatōʒ oc
cultā ꝯtinuā tūc ē ꝑpter hūorē uiscosū. Illū āt q̇ ē ꝑpter
acuitatē sensus significat defectus cāꝝ uētositatū ⁊ īple
tōis ⁊ mūdificatio auditus ⁊ eius excitatio ap̄ ieiuniuʒ
⁊ uacuitatē. Factus āt a siccitate ē post eūones ⁊ febres
Et factū a debilitate scies ꝑ sifluitates: ⁊ qñʒ ē cū ꝯplo
ne cala ⁊ fit subito ⁊ cū iflātōne ⁊ frigida est econtrario.

Capitulum. xi. de cura.

Oportet ut oēs isti uitēt solē ⁊ balneū laborio
sum ⁊ uomitū ⁊ clamorē ⁊ repletōʒ ⁊ ut leiat nās suas
In eo vo q̇ fit ꝑꝑ côitatē oʒ ut sit intentio mēbri facien
tis ipsuʒ ⁊ proprie stōi: quare mūdificet ⁊ intēdat cere
brū ⁊ auris quare cōfortet cerebrū quid. ʒ cū aliquo
qð sit sicut oleū myrtinū ⁊ auris cū eo qð sit ut oleum a
migdalinū ⁊ similia. Et cōsideret in hoc ad cōplexionē
primā: ⁊ intēdat illð qð adiuuat illū fm canones cogni
tos ⁊ simil'r factū a replōe: ⁊ oʒ ut mūdificet corpus ⁊
caput cū eo qð scis ⁊ subtiliet regimē. Creticus āt non
oportet ut remoueat: qm̄ remouet cū remotione febris
In eo aūt qui factus est ꝑpt uelocitatē sensus sūt q̇daʒ
homines qui precipiūt utēdū esse stupefaciētibus sicut
oleo ros. decocto cū aceto cuius esse p̄dictū ē cū pauco
opio: aut misto cū oleo de bēgi ⁊ hyusquiami cōtrito cū
castoreo. Et cōueniētius qð p̄ceperūt est ut sumantur
grana pini ⁊ castoreū cum oleo ⁊ ꝯterāt in aceto ⁊ distil
lent. Factus āt a pure curet curatōe apatis ⁊ puris. fa
ctus āt in ꝯualescētibus quoꝝ ꝯplo ē sicca si cā eius fue
rit siccitas curet cum curatione ⁊ humectatōe cum ole
is temperatis declinātibus ad frigus: aut calorem secū
dum necessitatē. Si āt cā fuerit debilitas: tunc admistra
illud quod temꝑet ꝯplonem accñalē ex distillatōibus p̄
dictis. In eo vo q̇ facius ē ꝑꝑ mām expulsā ad ipsam in
dispōe sirsen: aut humorē grossum uiscosum administra
oīa predicta in capitulo doloris ⁊ tarax. Et ex eis que
propria sunt illi q̇ succedit sirsen ⁊ febri proprie est suc
cus apsinti. ʒ cum oleo ros. aut cum aceto ⁊ oleo de lilio
qm̄ ē medicam̄ bonū. Ei āt q̇ sit ab humore uiscoso ꝑo
appropriat trociscus expertus. Et ē ut sumāt bellebo
ri albi ꝑtes. iij. ⁊ croci. v. ⁊ nitri x. ⁊ fiāt troc. ⁊ admistrē
tur. Et ex medicinis cōmūibus aggregatis ad illum ex
pertis q̇ est a debilitate: et ad illuʒ q̇ ē ab oppilatōe aut
humore est ut sumant gariofiloꝝ ⁊ se. porri āboꝝ añ. ʒ

ʒ.muſchi danic unū ⁊ diſtillent cum aqua ſanſuci ⁊ rute aut cū uino. Et ſilr cum decoctōe folioꝝ pini ⁊ de decoctione folioꝝ alzizar ⁊ decoctōe folioꝝ lauri: ⁊ oꝫ ut alienet in omnibus eius cena. Quidā āt antiquoꝝ ſapientium dixerūt nō eſt aliqd magis ꝯferēs ſibillo ꝙ medicamē alfaudenigi dcm̄ ad memoriā. Nā ipſū ē magiſ iuuatiuum qḋ creauit deus ad illud ⁊ ꝯfert ei diſtillatio facta ex iſopo cum folijs pini ⁊ granis lauri ⁊ attende qḋ dcm̄ ē i capitulo tarax ⁊ doloris ex curis cōibus ⁊ ꝓprie frigidis.

¶ Cap. xij. de cura ſaniei ⁊ puris ulceꝝ in aure.

Quod in ꝑmis oꝫ ꝑmitterē ē ſubtiliatio cibi ⁊ adminiſtratio carniū et oleꝝ ex qbus generatr humor bonus dulcis laudabilis et iclinatio regis ad illud qḋ oꝫ ex temperata qualitate. Qḋ ſi ꝯplo facit neceſſariū ut ſumat aq̄ ordei et ſibi ſimilia fiat et leuitas exercitij: et inclina mām ad naſū et os cuꝫ ſternutatōibus et gargariſmis. Amplius nō pnt ēe ulcera qn ſit apparentia ſenſui: aut ſint ꝓfunda ad q̄ nō ꝑuenit ſenſu. Que igitur ex eis manifeſta ſt cum aceto abluūt ⁊ aqua aut oxymelle ⁊ aqua aut uino: aut decoctōne mellis cum roſis ⁊ myrto: ⁊ poſt illud ſufflet in aures illud qḋ exiccat ſicdragātū aduſtū ⁊ ſilia. Et qñꝫ qdē ꝯfert ſanioſe ⁊ purulente oleū de ſeie canabis: ⁊ melius ē ut nō reꝑcutiat nꝫ ꝓhibeat dū nō ſfluit: imo oꝫ ut abluat ⁊ regat aliquo qḋ ſit ſicut aqua roſ. ⁊ oleo roſ. Et ēt ex ſucco folioꝝ oliuaꝝ cū melle admiſtrent diſtillatōes. Profunda vo alia ſt ꝓpinq tpis: ⁊ alia ſūt chronica. Sed ea q̄ ſt ꝓpinq tpis curent cum eis que ſt ſicut ſief memithe cuꝫ aceto: aut collyriū roſ. ⁊ myrrha: ⁊ aloes i melle aut uino ponant in aurem. Et qñꝫ ꝯfert diſtillatio aque uue acerbe in ipſa: ⁊ ꝓprie qñ ponitur mel cum ea. Et ſilr ſucc⁹ foliorꝝ ſalicis aut decoctio eoꝝ: aut aluminis iameni aduſti ⁊ myrrhe āboꝝ. ʒ. i. terātur cum melle ⁊ ponant i lana aut ſanguis draconiſ ⁊ ſpume maris ⁊ ſarcocolle ⁊ baurac armeni ⁊ myrrhe ⁊ turis ⁊ ſief ⁊ meithe ꝑtes eqles pulueriʒent ſr liciniū inuolutū ſr radiū iſuſū melle ⁊ ponant in aurem. Qḋ ſi dolor ē hūerit curet cū ſcoria ferri cōtrita in ea multotiens ⁊ miſceat cum eo qḋ exiccat ⁊ ſedat dolorē. Et illud ē ſicut admiſtratio olei amigdalini cum myrrha ⁊ aloe ⁊ croco. Et qñꝫ neceſſariuꝫ eſt ut ꝑmiſceat cū eo paꝝ opij: ⁊ admiſtratio medicamiſ capitalis ē iuuatiua ēt. Exꝑtū nāqꝫ ē cū eo qḋ in ipſo eſt exiccatōe cui aſſociat uirtus ſedatiua doloris. Et ꝯferūt ēt in hoc ꝯpoſita q̄ diximus in antidotario. Et ꝯferūt ei troc. andarō. Et ꝯfert ut ſumat ex nucleis myrobal. ⁊ gallis aduſtis ꝯiunctis cū oleo alkerua ⁊ fece ⁊ ꝯfert ei emplm̄ de ceruſa ⁊ emplm̄ baſilicō ⁊ ꝯmiſta ⁊ diſtillata. Ea vo q̄ chronica ſt ꝓfunda antiqua ſubmerſa ſt ualde mala. Et qñꝫ ꝑducūt ad ꝯtegendū os ⁊ ſignificāt ipa diſtillatio meatuū ⁊ multitudo ſaniei fetide: qr indigēt eis q̄ ſt ſicut alkitran ꝑmiſtū cū melle ⁊ ſicut fel corui ⁊ teſtudinis ⁊ eaꝝ admiſtratio cū lacte mulieris: aut cordūeni ⁊ nitꝝ miſta cū ficubus mūdatis a granis ⁊ fiat ex eis liciniū ⁊ admiſtret poſt mūdificatōꝫ ſordis ⁊ ſilr i medicinis. Et ex medicinis fortib⁹ i hoc caplo ē ſcoria eriſ cuꝫ arſenico ⁊ melle ⁊ aceto: aut rubigo ferri aut ſcoria ferri ipſius frixa ꝯtrita ſicut puluiſ poſt frequentē frixionē multotiēſ factā cū aceto uini donec fiat ſicut mel ⁊ diſtillet in aurē. Et qñꝫ ē neceſſariū ēplm̄ de flore eris: ⁊ illud ē qñ antiquat ⁊ ſordidatur. Et ex eis q̄ ſt media i hoc caplo ē alum̄ aduſtū cū equalitate ſui de melle. Et qñꝫ addit i ipſo dactilus: ⁊ fortior illo ē ꝯpoſitio h⁹i floris eris corticū eris āboꝝ añ. ʒ. iiij. ſucci porri. ℥. i. mell. puri. ℥. i. adminiſtret. Qū āt multiplicat pus ualḋ: tūc neceſſaria ē admiſtratio licinij in felle taurino ſubmerſi: aut diſtillatōes ex urina infantiū. Et fortiuſ eo ē ſcoria ferri abluta ⁊ frixa in ſartagine multotiēs qñ decoqt in aceto ⁊ admiſtrat. Et quando cū pure antiquo fuerit dolor funde in aurē uinū purum ꝯquaſſatū cū oleo roſ aut cū aqua porri: aut cū aqua piſcis ſaliti. Et qñqꝫ dolor facit neceſſaria ēe aloen ⁊ opiū ⁊ crocū ꝯmiſceant cū melle ⁊ ponant in eā. Et qum uideris humiditatem retineri ꝑꝑ medicinas ꝓhibitiuas exiccatiuas: tūc fūde in aurē oleū roſ. ut cadat cruſta: deinde pone in eaꝫ qḋ generat carnē: ⁊ oꝫ penitus ne uirus retineat: imo ꝓhibeatur natiuitas e⁹ ⁊ exiccet ulcus ipſius. ⁊ plres qdē calidoꝝ medicoꝝ implēt aurē purulētā pāno ꝓhibēdo curſum ſaniei ab ea. et ꝓhibēt infirmū dormire in illo latere ut nō inueniat ſanies meatū: qr egredit ad hoc ut declinet uerſus carnē mollē q̄ ē in radice auriſ: et facit euenire apa ⁊ ꝑforāt ipm p⁹ maturatōꝫ et curant ipſum et ſanatur curſu ſaniei ab aure.

¶ Cap. xiij. de eruptione ſanguinis in aure.

Quandoqꝫ ē ſpēs e⁹ aliqua q̄ ꝓcedit curſu fluxus ſanguinis nariū in hoc qḋ ē creticus. Et qñꝫ ē a ꝯpletōe ꝑducēte ad abſciſſiōꝫ uene: aut abſciſſiōꝫ e⁹: aut apertionem ipſius: et quandoqꝫ ē a caſu aut ꝑcuſſione.

Cap. xiiij. de cura.

Creticus qdē nō ē ꝯueniēs ut reſtrigat ſi non ꝑducat ad debilitatē et ſincopiꝫ. Alius uero reſtringat aut cū ſtipticis aut cū cauteriʒantib⁹: aut cuꝫ infrantibus. Stiptica vo ſt ſicut decoctio gallaꝝ cū aq̄ aut aceto et decoctio ſenticis. et qñqꝫ miſcet cū ea ex uino antiquo aut aceto: et ſilr ſief memithe et liciniū et decoctio folioꝝ arboris maſticis aut grana decocta cū aceto: et expreſſa infrantia nō ſt ſicut ſuccus uirge paſtoris et arnogloſſe cū uino: aut ſief memithe et opiū. Cauteriʒātia vo ſt ſicut ſuccus albedarūgi: et ex eis q̄ ſt mirabilia ualde ē coagulū leporinū cū aceto: aut ſuccus porri cum aceto. et ex eis que ſunt exꝑta ad illud eſt ut ſumātur duo renes tauri et aliqd adipis ſaliti. Deinde aſſentur media aſſatōe et exprimat aq̄ eoꝝ in aurem.

¶ Cap. xv. de cura ſordis et oppilatōis facte in aure.

Cura qdē e⁹ ē leuis ut diſtillet i eā oleū amigdalinū ḋ oliuiſ amaris montanis ꝓprie in nocte: et patiēs igrediat balneū et ponat aurē ſr trā calaꝫ ut liqfiat ſordes. et qñqꝫ ꝯfert ei iſufflatio atrimēti i ea: et ēt cordūei aur. i. baurac armēi. ʒ. aur. i. ficuū albaꝝ qntū ſufficit ad ꝯficiendū ea: fiat īde licinium aut fundatur in ea. ʒ. ℥ fellis capni cum oleo et praſſium ꝯtritum aut aq̄ praſſij aut ſoluat baurac cum aceto et dimittatur donec qeſcat ebullitio e⁹ et miſceatur cum oleo roſ. et diſtilletur: aut miſceatur baurac cum ficubus ex qbus eiecta ſunt grana et fiant grana ꝑua et ponant i aurē ⁊ in die tertio extrahantur: aſſociabitur ei ei ſordes plrima et ſuccedit ei leuitas manifeſta. Et quādoqꝫ ponuntur in eam cordūeni et urtica. et ex eis q̄ ſunt fortiora illis ē ſuccus foliorum colloqntide tritoꝝ diſtillatus. Et ſumātur baurac et arſenicū equalr et ꝯficiantur cum melle et liquefiant cū aceto et diſtillentur in aurē et expectetur poſt una hora. Deinde abluatur auris cū aqua mell. aut cum aqua calā et licinijs qdē fortib⁹ nō utaris niſi poſt euōnē. et ex eis ē liciniū infuſū in pice et oleo cameillino et oleo nardino. Quidam āt exiſtimauerūt ꝙ cāfora uehemēter ꝯfert altarax et uī ꝙ ſit tarax cholice. et ex eis qdem q̄ exꝑta ſunt eſt oleum de ſcorpionib⁹. Ipſum ei ſanat ſurditateꝫ

Et ex eis que ꝯferũt ad oppilatõꝫ uentosam sordis est licinium factũ ex nasturtio ⁊ baurac ⁊ adhereat auri tribus diebus. Deinde extrahat̃ ⁊ egredietur sordes plurima: ⁊ similiter sunt licinia cum melle.

Cap. xvi. de oppilatione accidente ĩ aure.

Quandoqꝫ fit hec oppilatõ sicut que est ꝑꝑ pãniculũ creatũ sꝫ foramẽ. Et qñꝫ fit ꝑꝑ sordeꝫ. ⁊ qñꝫ fit ꝑꝑ carnẽ ꝯgelatã. Et qñꝫ fit ꝑꝑ carneꝫ additã ⁊ ũrucã. ⁊ qñꝫ fit ꝑꝑ lapidẽ aut nucleũ cadẽtẽ ĩ eã: aut aĩal intrans in eã ⁊ morit̃. ⁊ qñꝫ ẽ ex humore grosso uiscoso oppilãte foramẽ: aut meatum nerui ⁊ sentit hõ ac si auris eius sit sꝑ oppilata. ⁊ qñꝫ accĩt illud post uẽtũ uehementẽ.

Cap. xvij. de cura.

Illa qdẽ q̃ ẽ ex pãniculo aut carne oppilãte meatũ in initĩo creatõis ẽ difficilis / q̃re quũ ẽ ꝓfũda: ⁊ manifesta ẽ facilis. Ad intrĩsecã ũo ingeniũ inuenit̃ cuꝫ instĩo minuto secante ipsã: deinde ꝓhibet̃ ꝯtinuitas sꝫ ꝙ in ꝓximo dicturi sumus. Et si ẽ manifesta oꝫ ut scidatur cũ cultello spinoso quo icidũt hemorroides nasi deinde tẽta ut bucella ponat̃ sꝫ quã puluerizatũ sit colcotar: aut que ꝓcedunt cursu eius que sũt ex eis que ꝓhibent natiuitatem carnis: ꝙ si oppilatio fuerit ex re fixa i ea oꝫ ut distillet̃ ĩ aurẽ qꝺ sit sicut oleũ rosᷓ. ⁊ de lilio aut de alibabici Et si qꝺ fixũ ẽ: ẽ sicut aĩal mortuũ ĩ ea: tũc effundat̃ ĩ eã ex oleis aliqꝺ qꝺ eã apiat. Deĩde extrahat̃ cũ mũdatorio auris facile. In facta ãt ab oppilatõe ꝑꝑ carnẽ additã aut uerrucã oꝫ ut abluat̃ cũ aqua calĩa de nitro: ⁊ distillẽt̃ in eã es ustum ⁊ arsenicũ rubeũ trita cũ aceto ualde ita ut adurat carnẽ: deinde cura ulcus. Et iã dictuꝫ ẽ ꝙ assiduatio effusionis fellis porci ualde ꝯfert ei. Et ad illud qdẽ qꝺ imaginat̃ hõ ꝙ auris eius sit oppilata cõfert distillatio olei de lilio aut fellis tauri ĩ succo sicle ⁊ succo se. canabis. Et succo colloq̃ntide inest proprietas iuuãdi ad oppilatõꝫ auris. Si ãt oppilatio est sorditiei curetur cũ eo qꝺ diximꝰ ĩ capitulo oppilatõis ex sorditie: ⁊ ex eis que ꝯferũt oppilatõi ex sorditie. qꝺ medicina põt stare tribus diebus ĩ aure ⁊ reliq̃s ẽ tẽta facta ex nasturtio ⁊ baurac que tribus diebus auri adhereat: deĩde extrahatur. Et ex eis q̃ sũt fortiora illo ⁊ mũdificãt neruũ ẽt sunt troc. de helleboro quoꝝ descriptõ. ℞. hellebori al. aure ij. nitri aur. xvi. croci aur. iij. cõstringant̃ ⁊ terant̃ cum aceto ⁊ fiant inde troc. Deinde qñ ẽ necessariũ soluant̃ in aceto ⁊ distillẽt̃ ĩ aurẽ: sũt ei mirabiles ualde. In oppilatione uero que fit in creatura: ⁊ ẽ ut creet̃ auris nõ ꝑforata: aut in creatione interius ẽ oppilata iam experitur operatõne manus: ita ut ꝑueniat̃ ad discooperiendũ ⁊ ꝑforãdũ usqꝫ ad samac interiorẽ: ⁊ qñꝫ cõfert: ⁊ quandoqꝫ non conferunt.

Cap. xviij. de attritõe accñte auri ⁊ percussione.

Hippocrati qdẽ uisũ ẽ ut nõ curet̃ cũ aliquo. sꝫ illi q̃ fuerũt post ipsum uisũ ẽ ut illud curet̃. ⁊ ex eis qbus ipsi curauerũt ẽ ut sumãt̃ acatia ⁊ myrrha ⁊ tus ⁊ fiat ex eis linimẽtũ cũ aceto ⁊ albumine oui: aut medulla panis cum melle.

Capi. xix. de pruritu auris.

Sumat̃ aqua apsinthij ⁊ fũdat̃ in eã cũ aliq̃bꝰ oleis: aut bulliat̃ apsinthiũ cũ oleo ⁊ distilletur in eã.

Ca. xx. de introitu aque in aure.

Ingreditur aq̃ in aurẽ qñꝫ quũ nõ effundit eã ille q̃ balneat̃ aut abluit̃ ⁊ ledit ⁊ qñꝫ apat̃ radix aurium ⁊ uehemẽtẽ incurrit dolorẽ.

C. xxi. de cura.

Ex eis que cõferũt ad illud / ẽ ut cũ embuba ita sugatur ⁊ extrahatur subito: deinde fũdat̃ ĩ eã oleum amigdalinũ dulce. Et qñꝫ extrahit eã tussis ⁊ sternutatio: aut lignum de aneto: aut scissio papyri sꝫ q̃titateꝫ palmi iꝰ. Inuoluat̃ itaqꝫ sꝫ unã extremitatũ eius q̃tuꝫ ẽ tertia sui de cotto ⁊ sũmergatur in oleo ⁊ igeniose extremitas altera in aurẽ mittatur cum eo cũ quo ingeniata est in ea ⁊ iaceat ille cuius est auris: ⁊ altera extremitas in qua ẽ cottũ iflãmetur igne ⁊ dimittatur inflãmari usqꝫquo ꝑueniat calĩtas ad interiora auris: ⁊ tũc extrahat̃, ⁊ egrediatur subito: q2 egredietur cum ea qꝺ ĩ aure ẽ ex aqua Et ex eis que iuuãt ad illud. ⁊ proprie in principio est ut sumatur sclizatoriũ alquod ⁊ impleatur cum eo auris deinde cõuertatur sꝫ eam ille cuius ẽ: ⁊ sit saliẽs donec egrediatur totũ: ⁊ qñꝫ ẽt extrahitur cũ sclizatorio. Intromittitur ei caput eius ⁊ extrahitur ipsius ꝑpendicularis: q̃re extrahitur cũ ea aqua. Et qñꝫ excusat in ea que pauca ẽ effusio oleoꝝ ⁊ effusio lactiũ tepidoꝝ cõtinue ⁊ ꝓpe qñ remanet dolor ⁊ ĩmouetur cã ⁊ si dolet illud uehemẽter uaporetur auris cũ corticibus papaueris ⁊ meliloto ⁊ camemilla ⁊ uiol. ⁊ malua ⁊ seie lini ⁊ farina ordei cum lacte mulieris.

C. xxij. de introitu aĩaliũ ĩ aure ⁊ generatõe ũmiũ ĩ ea.

Quandoqꝫ accĩt ꝑꝑ introitum ꝑuorum aĩalium in aurem uehemẽtia doloris cũ ãxietate ⁊ motus sꝫm q̃titatem aĩal: cũ ũme ũo sentitur agitatõ.

Cap. xxiij. de cura.

Et ex eis que oĩbus illis cõicãt ẽ distillatio alkitrã in aurẽ. Ipsũ ei stati sedat motũ aĩalis in ea ⁊ interficit ipsum in proximo ⁊ proprie ꝑuuꝫ. Et sĩr distillatio succi cucumeris asinini solius aut cum scamõea ⁊ sĩr sulfur ⁊ aristol. longa ⁊ calcadis. Et ex bonis ẽ ut distilletur in eã qꝺ fluit a carne uaccina assata. Et qñqꝫ cõfert illi ut accipiatur ẽt oleum et sumatur in aurem ⁊ sedeat in sole patiẽs. Et succoꝝ melior ⁊ proprie ad uermẽ ẽ succus radicis capparis ⁊ succꝰ radicis alfarsadab ⁊ succus folioꝝ alcok ⁊ succus radicis prunoꝝ ⁊ succꝰ ꝑsici ⁊ succus apsinthij: aut cẽtauree aut prassij: ⁊ succꝰ folioꝝ alboti uiridium ⁊ siuisar ⁊ folioꝝ aloes et ꝓprie qñ decoq̃tur cũ aceto ⁊ succus cucumeris asinini ⁊ succus hellebori al. et decoctio eius et epithymi aut succꝰ mẽtastri cum scamonea: aut succus alscea: aut succꝰ almarmacor: aut aq̃ mel cum aliquo istoꝝ. Et sĩr succꝰ rhaphani et succꝰ cepe: et proprie alazir et sem̃ eius aut semen cepe cum aqua mellis: aut aliq̃d fellium: et proprie quꝫ calefit in cõcauitate granati cuꝫ pulpa sua. Et sĩr decoctio granoꝝ capparis recentium aut succꝰ eius et succus lupinoꝝ: aut aloes cum aq̃ tepida: aut costũ tritum multum aut piretꝝ. Et oĩa hec in uerme sũt magis iuuatiua et fortiora. Et ex eis que exꝑta sũt ad ũmẽ est ut sumantur uini ℥. ij. et mel. ℥. iij. et olei rosᷓ ℥. i. misceantur cũ albumine duoꝝ ouoꝝ et fiãt tepida et ponãtur in aurẽ in lana infusa ex aqua ipleatur auris: et cubitet se sꝫ eã q̃ relosus et nõ dormiat: deinde subito rapiatur q2 ũmis ml totiẽs egreditur subito. Et qñꝫ cõfert nocumẽto uermis effusio succi oleandri aut rubi: aut apsinthij: aut ꝺcoctõ coꝝ: aut tritura corticis radicis capparis aut almarmacor cum aq̃ sansuci: aut urina antiqua.

Cap. xxiiij. de apostematibus.

De apatibus que accñt ĩ radice auris hec apostemata sũt ex generꝫ apatum accñtium in carnibus mollibus: et proprie in carnibus glãdulosis et nominatur ueditus et noiatur nascentia auris. Et fortasse consequetur qñqꝫ ex uehemẽtia doloris eius ut interficiatur Et hꝰ qdẽ multotiẽs ꝓcedit cõmistio intellectus et ipꝫ apa factũ ĩ samac plꝰ iterficit adolescẽtes ꝙ iuuenes qm̃

ẽ i ſenibus leuius. Sꝫ adoleſcẽtes ſꝰ calidioris ꝯplonis
⁊ mã apatũ eoꝝ doloroſoꝝ ẽ acute q̃litatis ⁊ uehemẽtiꝫ
doloroſa ⁊ minus tolerãs uſqꝫquo collectões faciat. ⁊
apatũ que fiũt ſub origine auris magis icolume ẽ illud
quod ẽ ſm ſemitã criſis bone. ¶ Cap. xxv. de cura
Illud q̇dẽ quod ẽ a criſi cũ qua nõ ẽ ſignũ matu
ratõis: aut pcedit hora criſ ẽ malũ. ⁊ hec apata
oĩo qñꝫ fiũt a mã ſanguinea: aut cholica. ⁊ qñꝫ fiũt a me
lãcholia: aut a phlate. Et ſignificant illud quod ſangui
neũ ẽ rubedo ⁊ grauitas ⁊ expulſio eꝰ ad ꝯpreſſiõꝫ ⁊ cõ
ſtrictio i meatibꝰ. ⁊ ſigñt cholicũ: ⁊ ſcm̃ a ſanᵉ. ſubtili do
lor mordicatiuꝰ fiſtuloſus ſine grauitate ⁊ non ꝯſtringit
meatus. Sꝫ ẽ cũ iflãtõe uehemẽti. Et phlaticuꝫ ẽ cũ tre
mulitate ⁊ lenitate ⁊ paucitate rubedinis. ⁊ melicuꝫ eſt
cũduritie et paucitate doloris. ⁊ ẽ ex eis i q̇bꝰ ſꝫ plꝫ oꝫ
ut itendaꝭ i infrãtõe ⁊ attractõe eꝰñ i ꝛplõe ipſius qum
ſit mã effuſa ad ipm ſſfluitas mẽbri pncipalꝭ. ⁊ proprie i
criſibꝫ egritudinum eꝰ ſicut illud quod accit criſi lethar
gie multotiẽs. ⁊ nos q̇dẽ iã inuimus ad cognoſcendum
hoc in libro vliũ. ¶ Opꝫ ergo ne itendas ad curã eꝰ i
q̃tũ exigit curã apoſã adhibẽdo ſtiptica ⁊ apocruſtica i
principio. Deinde ꝯpõnẽ regis deinde reſolõnẽ purã.
Immo oꝫ ut icipias ⁊ pprie qũ accit in febribus cũ do
loꝛ capitis: ⁊ adiuues ad extrahẽdũ mãꝫ ad apata cum
oĩ ingenio ẽt cũ uentoſ ſi nõ fuerit uelocis attractõis. ⁊
oꝫ ut minores mãm cũ minutõe ſi ipſa fuerit neceſſaria
Si ãt uehemẽtis fuerit aduẽtus ⁊ attractõis dimitte eaꝫ
ſm mãꝫ ſuã ut nõ faciat euenire dolorẽ uehemẽtẽ quo fe
bris dupliceꝭ. Immo oꝫ ut ſis ꝯtentus ſi fuerit illic do
lor uehemẽs eo qꝺ mollificat ⁊ ſedat dolorẽ qꝺ ſit ex eiſ
q̄ ſꝰ calã ⁊ humida. Et ſi fuerit initiũ eꝰ cũ dolore uehe
mẽti ſis ꝯtentus uaporatõe cũ aqua ſra pura: ⁊ ſi fuerit
leuis ſis ꝯtentus uaporatõe camemille: aut medicamine
albacuen: aut diaquilõ ⁊ emplõ memithe: ⁊ ſi nõ fuerit
uehẽmẽtis leuitatiſ ⁊ apparuerit ei caput tũc admiſtra il
lud quod ẽ inter glutinatõꝫ ⁊ carminatõꝫ ⁊ quꝺ eſt ma
gis ꝯferẽſ ⁊ magis maturãs. Et hꝰi ẽ ſicut farina tritici
⁊ lini cũ ſirupo mellis: aut aqua fenugreci ⁊ malue ⁊ ca
memille: ꝙ ſi exiſtimaꝭ ꝙ nõ reſoluaꝭ: imo ſuppuratõnẽ
faciat tũc neceſſariũ ẽ in ipſo ut extrahaꝭ poſt aut cũ ꝛſo
lutõe ſubtili ſi eſt poſſe aut laborioſa: ⁊ ẽt cũ inciſione ⁊
ſuctione. Et ex eis que extrahũt peitus ab ipſo pꝰ ſecti
onẽ aut aptõꝫ ẽ medicamẽ. Et ex eis que ſꝰ ꝯuenientia in
hac egritudine cũ ſua attractõe ⁊ reſolõe ſua ⁊ pprieta
te ſua ẽ ſtercus caprinũ ⁊ adeps anſeris ⁊ galline: ⁊ ex
eis eſt nora ⁊ kach ⁊ adeps uaccinuſ nõ ſalitus. In egri
tudine ãt antiqua neceſſaria ſꝰ cinis oſtracoꝝ ⁊ alguada
hi cũ melle ⁊ adipe antiquo aut ſumãꝭ ficus ⁊ coquanꝭ
cũ aqua marina aut admiſtreꝭ ãmoniacũ ſolũ: aut cum
alio: ⁊ ſilr pix liq̇da ⁊ bdelliũ cũ ſordibuſ aluearioꝝ ⁊ ſto
rax liq̇da ⁊ medulla cerui. Si ãt fiãt ſcrofule ⁊ figantur
tũc accipe ẽplm cꝰ elemẽta ſꝰ hꝰi uiſcꝰ albori ⁊ pix ⁊ gra
na lauri ⁊ ſtaphiſagria ⁊ gũmi ⁊ cyminũ ⁊ piper ⁊ radi
ces ſpentarie et galbanũ ⁊ coriãdrũ ⁊ cordũeni ⁊ cinis
corticis radicis capparis ⁊ piretri ⁊ ſtercus ouiũ ⁊ ſter
cus caprinũ ⁊ adeps ⁊ pprie adeps porcinus ⁊ capra
rũ ⁊ hircoꝝ mõtãoꝝ et ppe melicoꝝ. et ſilr cerebella gal
liaꝝ ⁊ alcubugi ⁊ uaccaꝝ cerebella: ⁊ pprie ſilueſtrium
Et olea ad illud q̇dẽ qꝺ eſt calidioris materiei cũ oleo
roſ. ⁊ uiol. Et ad illud qꝺ ẽ frioris materiei cũ oleo de
lilio ⁊ anetino ⁊ camemillino ⁊ ꝺ kerua ⁊ ꝯfert his apo
ſtematibus qñ difficilia ſꝰ emplm de ꝛſina.
¶ Ca. xxvi. de tremore auris ex uocibus magnis.

Cauſa in ipſo exiſtit debilitas uirtutis aialis q̄ ẽ
in cerebro aut aduenientis ad auditũ: qꝛ ẽ neceſ
ſaria cura cerebri cum eo qꝺ ꝯfortat ipm ſm ꝙ ſciuiſti.
¶ Fen quinta de diſpoſitionibus naſi.
Tractatꝰ pmus de olfatu ⁊ nocumẽtis ipſiꝰ ⁊ currentibꝰ
ſicut fluxus. Cap. i. de anatomia naſi.
Comprehẽdit anatomia oſſiũ eꝰ ⁊ carti
laginũ eꝰ ⁊ lacerti mouentis extremita
tem eꝰ. Et illa ſꝰ ex eis a q̇bus iã expe
diti ſumus. Et eꝰ q̇dẽ meatus ãbo pene
trant uſqꝫ ad colatoriũ poſituꝫ ſub duo
bus corporibus cerebri ſilibus duobus capitibus mã
mille ⁊ uelamẽ cerebri illic pforatũ ẽ corã foramine col
latorij ut in ipſũ penetret odor: deinde ẽ uua q̄ penetrat
ad guttur. ¶ Et anatomia inſtrumẽti quo fit odoratus
Et illud q̇dẽ ſꝰ duo additamẽta mãmillaria que ſꝰ in ãte
riore cerebro ⁊ extẽdunꝭ a duobuſ uentribus anteriori
bus cerebri ⁊ pp illud colãꝭ ſſfluitates in illo foramine
⁊ ex duabus extremitatibus eꝰ recipiũt cerebꝝ ⁊ duo ad
ditamẽta nata ex eo odorẽ cũ attractõe aeris. et cerebro
q̇dẽ ipſo ineſt aeris attractio ut ꝯſeruet aer calorẽ inatũ
in ipſo ſicut pulſus. Quãdoqꝫ vo augmẽtaꝭ ap clamorẽ
⁊ apud pfocatõꝫ aeris ⁊ eũonẽ ad ſriora: ⁊ in duabus q̇
dẽ extremitatibus naſi ſꝰ duo trãſitus ad duos lachry
males: ⁊ pp hoc guſtaꝭ ſapor alcohol in lingua. qualitaſ
uero odoratus iam dicta ẽ in caplõ vtutũ. ſed ꝙ odora
tus ſit in aere cum paſſione ipſius aut delatõne ipſius:
aut pp uaporẽ q̇ reſoluiꝭ: illud ẽ qꝺ ptinet phis: ⁊ ꝛcipi
et medicus ꝙ odor ẽ in radice p ꝯuerſionẽ aliq̃ in aere
ſm uiã delatõis. Deinde adiuuãt ipſum acuitas uapo
ris ex eo qꝺ hꝫ odoreꝫ. Cap. ij. de naſo.
Iam diximus anatomiã naſi ⁊ iuuamẽtũ ipſiꝰ ⁊ la
certũ mouentem ambas nares eiꝰ in eis que pre
terijt. Et nũc q̇dem nobis neceſſariũ ẽ ut dicamus egri
tudines eius ⁊ cãs eaꝝ ⁊ ſigna et curatões ipſaruꝫ.
Cap. iij. de q̃litate uiaꝝ admiſtratõis mediciuaꝝ naſi.
Scias ꝙ curatões naſi alie ſꝰ q̇bus nõ ẽ pprium
ut fiant p uiã naſi ſicut gargariſmata ⁊ linimẽta ſꝛ
caput. Et alie ſꝰ q̄ appropriant ei ſicut ſꝰ uapores ⁊ o
doramẽta ⁊ ſicut caputpurgia ⁊ ſũt corpora hũida que
diſtillanꝭ in naſũ: ⁊ alia ſũt ſuctiones naribuſ que attra
hunꝭ ad naſũ cũ attractõe aeris. Et alie ſunt iſufflatio
nes ⁊ ſunt res ſicce pulueriꝫate ſubtiliſſime ut inſuffleꝭ
in naſũ: ⁊ oꝫ ut inſufflentur in ẽbubam. Et oĩs cui alqꝺ
caputpurgiũ fit: rectius q̇dẽ ẽ ut os aqua impleaꝭ ⁊ pci
piatur ei ut reſupineꝭ ⁊ ꝯuertat caput ſuũ ad poſteriora
deinde diſtilleꝭ in naſũ eꝰ caputpurgiũ. Et oꝫ ut naribꝰ
ſugat oẽ qꝺ poniꝭ in naſũ ad ſuperiora oĩ mõ ita ut faci
at opõꝫ ſuã. ⁊ multotiẽs q̇dẽ ſuccedit medicinis acutis
diſtillatis in naſo ⁊ ſufflatis in ipſo mordicatio uehemẽſ
in capite. Et qñꝫ ſedaꝭ p ſe ipſã: ⁊ qñꝫ idiget medicami
ne quo ſedeꝭ. Et rectiꝰ ẽ ut ſit ſꝛ caput qũ fit caputpur
giũ ex aqua acuta mordicatiua pannus infuſuſ in aqua
calã. Et qñꝫ fricatur ante ipſũ cũ lacte multo ſꝛ ipſum:
aut oleo qꝺ ſꝛ ipſũ effundiꝭ ſicut oleo ꝺ granis cucurbi
te ⁊ oleo roſ. ⁊ oleo de ſalicibus. Qũqꝫ caputpurgium
ſuã pfecerit opõꝫ tũc ꝯſequeꝭ ipſũ diſtillãdo in naſũ lac
cũ aliquo oleoꝝ ſroꝝ. ¶ C. iiij. de nocumẽto odoratus.
Nocumentum ingreditur odoratum ſicut in
grediꝭ reliquas opões: impoſſe nãqꝫ ẽ qn odo
ratus aut deſtruatur aut debilitetur: aut mute
tur aut corrũpaꝭ. Et deſtructio q̇deꝫ eꝰ ⁊ ipſius debili
tas ſunt ſm duos modos: aut ei deſtruitur ⁊ non ſentit

odores: aut debilitatᷣ et sentit aromaticū et fetidū sensu
debili et corruptio et mutatio eꝰ ēt sunt ꝯm duos modos
unus eoꝝ ē ut odoret odorē fraudulētū et ut nō sit inuē
tus. Et ꝯs ē ut sentiat odores q̇ boni nō sūt bonos sicut
ille q̇ sentit odorem stercoris bouū ⁊ abhorret aromati
cū. Et cā q̇dē boꝝ nocumētoꝝ aut ē malitia ꝯplonis sin
gularis: aut est humor malus existens in anteriore pte
capitis ⁊ in duobus uentribus q̇ sunt in ipla: aut in ipsis
duabus rebus silibus duobus capitibus mamille: aut
oppilatio in osse perforato ab humore: aut a uentositate
aut ab apate aut a cancro: aut a natiuitate carnis addite
aut oppilatio in uelamine quod ē supra ipsum. Et mul
totiens quidem ē facta ex malitia ꝯplonis singularis ꝓ
ueniens ex medicinis administratis ⁊ distillatōnibus di
stillatis: q̄ calefit ꝯplo aut stupefit et infiatᷣ: aut faciūt ac
cidere illud aeres sifiue qualitatis. Et qn̄ꝫ fit ex ꝑcussio
ne aut casu faciente ingredi supr os nocumētū.

Cap. v. de signis

Quando accit hōi ut ñ ꝯprehēdat odores: ⁊ ac
cidit illic cursus superfluitatū ꝯm ꝯsuetudinē:
tūc nō ē oppilatō i colatorio. si āt inuenitᷣ prohibitio pe
netrationis respirationis in naso ⁊ nasitas in loquela
tunc illic est oppilatio in ipsis alchaiesim: ⁊ qn̄ retinetᷣ
cursus nō fit ꝑꝑ malitiam ꝯplonis cerebri: aut paucita
tem superfluitatis eꝰ: ⁊ ē illud qđ ē sꝫ collatorio aptū tūc
illic ē oppilatio profunda. Et si cursus ē adueniens ꝯm
ꝯsuetudinē ⁊ nō est oppilatio sub alchaiesiꝫ ⁊ eis que se
quntᷣ ea: tunc nocumentum est in cerebro. Cognosce er
go ꝯplones eꝰ ⁊ opōes ipsius ⁊ dispōnes eiꝰ ꝑ ea que te
docuimus. Et silr si ē debilitas in odoratu ⁊ diminutio
tūc si iuenitur odor putridus ⁊ naribus fugitᷣ fetor: tūc
cā in ipso ē humor boꝝ locoꝝ putridus. Et significatur
cū simili eꝰ qđ sciuisti. Et qn̄ odorat infirmꝰ in egritudi
nibus acutis odores ñ ꝯsuetos nꝫ usitatos nꝫ ab aliquo
hn̄te odorē pn̄tē: ⁊ cū hoc sentit odorē q̇ ē sicut odor pi
sciū aut luti infusi aut butyri: aut alteris: ⁊ sꝫ illic signa
mala: tunc mors prouenit.

C. vi. de cura.

Si cā eꝰ ē malitia ꝯplonis tūc oꝫ ut curetᷣ cū ꝯrio
⁊ intendatur anterior ps cerebri cū ēbrocis ⁊ o
doramētis et suctiōibus que fiunt naribus ⁊ epithymati
bus ⁊ emplis ꝓdictis in caplo curationum capitis. Et
plm q̇dē accit ex malitia ꝯplonis ⁊ ē ut sit ꝯplo fia: aut
ē in ābobus uētribus añrioribus totis: aut i ipsis mamil
laribus additamētis. et medicine magis iuuatiue ad illō
sūt caputpurgia facta ex oleis calis in q̇bus dissoluta sꝫ
euforbiū ⁊ castoreū ⁊ muschus. Si āt cā in ipso ē hūor
existens in uentribus cerebri significatᷣ illud ꝑ illud qđ di
ctū ē i cᵒ egritudinū cerebri ⁊ eūa corꝰ totū. Si ē humō
dn̄ans i toto corᵉ: aut cerebro cū eo qđ educit illū hūo
rē ab eo ex sibaret ⁊ gargarismis et caputpurgijs ⁊ sucti
onibꝰ q̇ fiūt naribus ⁊ odoramētis subtiliatis ⁊ silibꝰ illis
que iam sciuisti: ⁊ si phlomia necessaria ē fiat ⁊ redi i oī
bus illis ad pricipia data in cura cerebri. Et si cā est
oppilatio in osse ꝑforato qđ noiatᷣ colatorium admistra
ēbrocas apitiuas ꝓdictas in caplo curationum capitis.
embrocetᷣ ergo ex eis ⁊ inclinetᷣ super uaporē eaꝝ ⁊ na
ribus fugat ex eis in q̇bus dissoluta sunt ꝯdisi ⁊ piper ⁊
oppoponacū. Et oꝫ ut uētose capiti adhibeātᷣ pꝰ illud ⁊
fiat gargarisma ex rebus apitiuis calis. Et ex eis q̇deꝫ
que experta sunt ē nigella infusa in aceto aliq̇bus diebus
deinde ꝯteratᷣ cū eo bene ⁊ misceatᷣ cum oleo. Deide di
stilletur in nasū ⁊ naribus fugatur q̄to plus posē est ad
superiora ⁊ qn̄ꝫ teritur sicut puluis: deinde teritur cum
oleo antiquo post teritur uice alia donec fiat puluis sub
tilissimus. Et ex eis que experta sunt ē ut sumatᷣ arseni
cū rubeū ⁊ mentastꝝ ⁊ teratur silᷣ ualde ⁊ sūmergātᷣ in u
rina cameli arabici in sole ponatᷣ totū illud ⁊ resoluatᷣ
oī die bis. Q̄ūqꝫ medicamē exiccauerit urinā iteretur
sꝫ ipsam urina noua: deinde uaporetᷣ nasus cū pondeē ʒ
i. ex eo: deinde fricetur ex oleo ros. Et qn̄ꝫ laudatur ad
oppilationem uentosam caputpurgium ex oleo amigda
lino amaro mōtano: aut suffletur alharml. ⁊ piper albū
mista cum ipo. Quidam āt dixerūt ꝙ cortex pulmois qn̄
exiccatur et teritur ⁊ insufflatur puluis eius in nasum ē
iuuatiuus. si āt cā in ipso est hemorroides curetur cura
hemorroidaꝝ. Ille āt q̇ sentit odorifera ⁊ non sentit feti
da non cesses sibi facere caputpurgium cū castoreo mul
totiens usquequo rectificetur eꝰ dispō.

Cap. vij. de fluxu sanguinis ex naribus.

Fluxus sanguinis ex naribus quādoqꝫ fit distillā
do. Et qn̄ꝫ fit fluēdo cum uelocitate uehementi.
Aut cā dn̄ij sanguinis feruentis cū uirtute. ⁊ qn̄ꝫ fit ꝑꝑ
eruptiōꝫ retis uenaꝝ cerebri ⁊ arteriaꝝ eꝰ ⁊ est ꝯm plm
non recipiens curā. Et plm ipsius fit successione euē
tus soda ⁊ inflātōis ⁊ egritudinis acute aut successione
casus aut percussione. Et sequntur ipsum accidentia cō
ruptōis operationum cerebri proculdubio. Et qn̄ꝫ est
propter uapores calidos eleuatos. Et ille q̇dem q̇ fit ex
arterijs discernitur ab eo qui fit a uenis subtilitate sua
⁊ rubedine ⁊ caliditate sua. Et qn̄ꝫ fit rediēs cū ꝑio
do. ⁊ qn̄ꝫ fit cadens subito. Et cursus q̇deꝫ sanguis
ex naribus est ex dispōibus que conferūt ⁊ nocēt. Nā
q̇ inuenit successione eꝰ leuitatē capitis post repletōm ⁊
equalitatem coloris post rubedinē uehemētē ⁊ equalita
tem forme post inflatōem iuuatur eo precipue in egritu
dinibus acutis ⁊ in apatibus intrinsecis ⁊ proprie san
guineis ⁊ cholicis i cerebro: deinde in epate postea in ue
lamine postea in pulmone. Iuuamentū ei fluxus sangui
nis ex naribus in pleuresi plus ē ꝙ fit in peripneumoia
Et fluxus q̇dē sanguis nariū crisᷣ magna ē i egritudini
bus acutis multotiens ⁊ proprie in eis que sūt sicut ua
riole ⁊ morbillus. Q̄ū āt multus fit succedit citrinitas
non ꝯsueta aut plūbositas aut obfuscatō ex citrinitate ⁊
nigredine ⁊ extenuatio pertransiens terminum ⁊ infian
tur extrema q̄uis ꝯm retineatur: eꝰ tamē finis ē nociuꝰ.
Et in illo cꝰ color ꝯuertitᷣ i citritatē dn̄atᷣ cholᷣa citrina
⁊ leditᷣ cū extractōe sanguis minꝰ. Et i illo cuiꝰ color
conuertitur ad plumbositatem dn̄atur iā phlᷣa. et i illo
cuius color conuertitur ad obfuscationem dominatur
iā cholᷣa nigra. Et isti duo uehemēter leduntur per id qđ
minuitur ex sanguine. Et ulr q̇dē ille in quo sifluit fluxꝰ
sanguinis ex naribus ē ꝯm timorē debilitatis epis ⁊ hy
dropisᷣ ⁊ reliquoꝝ. Et corpora uehemētius parata flu
xui sanguis nariū sꝫ cholᷣica ⁊ citrina sanguis subtilis ⁊
iuuatur ex eo q̇ temperatus ē. Et fluxus sanguis nariū
signatores hꝫ sicut splendor apparēs in utrisqꝫ oculis ⁊
linee albe ⁊ rubedo ⁊ citrinitas ⁊ prope post soda ⁊ re
liqua que distinximus ubi locuti fuimus de egritudibꝰ
acutis ⁊ crisibus eaꝝ. Et qn̄ꝫ significāt fluxum sanguis
nariū ⁊ dispōnes eꝰ ꝯm dispōnes egritudinū acutarum
⁊ eaꝝ crises ⁊ iā diximus illud in loco proprio sibi.

Cap. viij. de curationibus.

Quretici q̇dē et similis ei q̇ accit ex seipso uia ē ut
non curetᷣ donec stringatur aut sentiatur casus ꝟtutis.
Et qn̄ꝫ ꝯsequūtur. iiij. lb. ex eo et oꝫ ut ñ ꝯtineatur donec
uehemēter sifluat. Reliq̇ uero curentur cū medicinis re

tinentibus fluxū sanguis nariū. In eo q̇ factus ē pp p̄re
patōꝫ corporis et caliditatē eꝰ oꝫ ut assiduetur cūo cho
lere ex eo ⁊ ꝯmēsuratio sanguinis eiꝰ cū cibis et potibꝰ
Et phlōmia q̇dē ē melior res qua retinetur fluxus san
guinis nariū qū fit phlōmia subtiliꝰ ex latere eq̇distāte
cōi: et ꝓprie qñ ꝯtingit sincopis. ¶ Medicine uero cō
stringentes fluxū sanguis nariū: aut sunt uehemētis stipti
citatis: aut sꝫ uehemētis infrīatōis: aut sunt uehemētis glu
tinationis et ingrossatōis et coagulatōis: aut sunt acute
cauterizatiue: aut sunt medicine hñtes ꝓprietatem eius:
aut sunt medicine aggregātes duas itentiōes aut tres.
¶ Medicine v̓o stiptice sūt sicut succus barbe hirci et
sicut acatia ⁊ sicut balaustie et lentes et galle et sicut suc
cus folioꝝ senticis et folioꝝ piroꝝ et folioꝝ cydonioꝝ et
uirge pastoris. Infrīantes v̓o sꝫ sicut opiū et cāfora et se
men hyusq̇ami albi et semē lactuce et succus lactuce et
salicis et aqua folioꝝ palme et alkakilė et arnoglosse: oīa
non decocta. Glutinatiue uero sunt sicut puluis molēdi
ni ⁊ farina turis Cauterizantes āt sūt sicut atrimētum ⁊
colcotar: et qū iste cauterizatiue admistrātur oꝫ ut admi
nistrentur cū cautella. Ipse nanqꝫ qñqꝫ faciunt euenire
crustā que qū cadit attrahit deterius ꝙ prius. Ille aūt
q̇bꝰ inest proprietas sunt sicut stercꝰ asini ⁊ aqua albeda
rungi ⁊ aqua mente.

¶ Cap. ix. de cura leuis fluxꝰ sanguinis:

CApuppurgia q̇dē sic fiant suāt aque floꝝ palme
et acatie āboꝝ añ. ʒ. ſ. cāfoꝝ. g. i. ⁊ incessanter di
stillentur in nasum. Et ex eis ēt ē aqua floꝝ palme cum
barba hirci ⁊ cāfora. Et ēt aqua florum cum succo por
ri. Et ēt aque salicis amari distillet in nasum ⁊ aqua co
riandri. Et ēt succus camemille cū sua dispōe non ꝺco
cte ⁊ ēt aqua cucumeris ⁊ canfore: ⁊ ēt succus albeda
rungi cum canfora ⁊ succus arnoglosse cuꝫ terra sigilla
ta ⁊ canfora: aut succus uirge pastoris cum eis. Et ex
eis que sūt ultima i hoc caplo ē succus stercoris asini re
centis. Si āt sanguis multitudinem senseris tūc flos eris
in aceto infusus distilletur paulatī ⁊ ēt administra caput
purgium ex trifera balaustie ꝯtrite optime cuꝫ aqua plā
taginis ⁊ ēt aqua in qua dissolutum ē opium. Et nō oꝫ
ut sit superfluitas in effundendo aquam uehementis infrīati
onis: fortasse eī coagulabit sanguinē ⁊ ꝯgelabit ipsū i pā
niculis cerebri. Et hec sunt caputpurgia scripta in anti
dotario iuuatiua ualde. Tente āt ita sit fiat tenta ⁊ sub
mergatur i encaustro ⁊ puluerizetur super ipm dragan
tū donec oīa ꝯmisceantur: deinde mittatur in nasum: ⁊ e
tiam sumatur succus folioꝝ urtice. ⁊ colcotar ⁊ pili lepo
ris ⁊ stercus asini siccū aut humidū ⁊ succus porri ⁊ oli
banum ⁊ fac ex eis tentam. Et ex eis que sunt experta ē
tenta facta ex litō indo adusto ⁊ aqua bedarungi. Et ēt
tenta ex puluere molendini ⁊ farina turis ⁊ aloe cum a
ceto ⁊ albumine oui. et ēt tenta facta ex dragāto ⁊ char
ta ꝯbusta ⁊ cortice turis cum aqua albedarungi ⁊ ēt ten
ta infusa aqua ros. ⁊ submersa in colcotar ⁊ aloe: aut tē
ta infusa aqua porri sꝫ quā est puluerizata menta ꝯtrita:
aut tenta ex spongia ⁊ pice liquata submersa in aceto ⁊
fac tentaꝫ ex candela alcotrob: aut tela aranee cū colco
tar ⁊ draganto ⁊ flore eris: aut sit tenta facta ex pilis le
poris carminatis submersis in ture ⁊ aloe ꝯfectis cū al
bumine oui. Et ēt tenta ex draganto adusto duabꝰ ptibꝰ
opij pte. i. aggregentur oīa ⁊ terāt cum aceto. Et tenta
ex corticibus oui adustis q̇ misceantur cum encaustro ⁊
gallis. Ex insufflatōibus uero ē licinium indum adustū
Et ēt rane aduste insuffla i nasum. ⁊ ēt puluis molendi

ni aut fra teste albe: aut nora: ⁊ ēt cortices turis ⁊ char
te ⁊ draganti ptes equales sufflentur in nasum. Et etiā
cortices fructus aldulb exiccati ⁊ ꝯtriti oꝫ ut accipiat il
lud cum submersionibus super lanaꝫ. Et accipiatur la
nugo ipsius ⁊ ponatur in urceis nouis cum terra sua. ⁊
si ē cum eis terra figuli est melius ⁊ stringatur caput eiꝰ
donec siccetur in umbra ⁊ teratur qum necessitas fuerit
sicut atomi q̇ apparent in radio solis ⁊ suffletur in nasuꝫ
⁊ constringet sanguis statī: aut cortices oui ꝯtriti ⁊ etiā
calami aromatici ⁊ se. lilii ⁊ se. rose ⁊ gariofil oīum añ. ʒ
ſ. myrrhe ⁊ gallaꝝ amboꝝ añ. ʒ. ſ. paꝝ muschi ⁊ canfore
⁊ sufflentur in nasum diebus ꝯtinuis. ⁊ qū insufflatur i
sufflatio in ipsum tūc ꝯstringat nasus una hora ⁊ expua
tur illud qđ descendit ad os. Et oꝫ ut sit insufflatio i em
buba ut prohibeat exuberatōm fluxus sanguis narium
Ex linimentis uero ⁊ effusionibus ē linimētum sꝫ frontē
hꝰ. ℞. succi folioꝝ salicis ⁊ folioꝝ uitis ⁊ folioꝝ myrti ⁊
aque ros. infrīent oīa ⁊ apponāt fronti cū pāno lini. ⁊ si
militer fiāt ex oībus medicinis frīis stipticis ⁊ stupefacti
notis dissolutis cum succis infrīātis stipticis sicut est suc
cus extremitatū salicis ⁊ senticis ⁊ ramoꝝ uitis ⁊ folio
rum piri ⁊ cydonij ⁊ uirge pastoris linimēta ⁊ ēpla. odo
ramēta uero sint sicut stercus asini recens. Sed impleti
ones ita sunt. Impletur enim cum capite cāne: aut cū ca
pitibus palmaꝝ siluestriū ⁊ distillat cum cotto papyri:
aut cū cotto reliquoꝝ que egrediuntur ex plātis. ¶ In
eo āt q̇ prauior est illo ⁊ factꝰ pp feruorē ⁊ caliditatē ue
hemētē: aut eruptōꝫ arteriaꝝ necessaria ē phloia cepha
lice que seq̇t illā narē minima ualde. et necessarie sꝫ uen
tose sꝫ posteriorē ptem capitis cum scarificatione leui ⁊
sꝫ māmillā que seq̇t eam fiat suspensio eꝰ sine scarificatō
ne. Et qñꝫ oꝫ ut extrahat sanguis p phlomiā usꝫ ad sin
copim ex cephalica ⁊ ex uena spatule que ē posterius:
qm̄ ē magis ultima: q̄ ꝓhibet sanguinē eleuari ad caput
Ipsa nanqꝫ qum ad sincopi pducit sedat statim ⁊ illud
in fluxu sanguinis narium uehemētis uelocitatis. Immo
oportet ut succurratur in hora qum sentitur uehemen
tia fluxus sanguinis nariū ⁊ uelocitatis eius antequaꝫ
cadat uirtꝰ. Sed si non fuerit uelox uehemēter: sed fuerit
guttati ⁊ fuerit cum paroxismo oportebit tūc ut fiat phlo
mia paulatī uicibus ꝯtinuis. Et qū phlomia puenit ad
finem sufficientē oꝫ ut fiat pmutatio ad inspissandum sā
guinē cum eo qđ infrīat ipꝫ ⁊ cū eo qđ ipꝫ facit turbi dū
q̄uis ñ infrīet cū eo qđ sit sicut iuiube. ¶ Uētosa v̓o sā
guini dñanti resistere ñ ualet. Immo oꝫ i pmis ut phlo
mia per extractōꝫ paulatī minuat. Deinde ponat uēto
sa ⁊ positio uentosaꝝ sꝫ epar si fluxus sanguis nariū est
a dextra ⁊ sꝫ splenē si ē a sinistra sꝫ ambo simul si est ab
ābobus lateribus ē ex nobilioribus curatōibus ⁊ ēt oꝫ
ut stringāt extrema ita ut ēt testiculi uiroꝝ ⁊ māmille mu
lieꝝ. Et ꝯstrictio ambaꝝ auriū ē ualde ultima. Et oꝫ ut
admistret ēbroca multū cuꝫ aqua frigida. Et qñꝫ neces
sariū ē ut sedeat hō in aqua frigida infrāta cum niue do
nec uiridia fiant eꝰ membra. Et qñqꝫ necessariū ē ut ca
put eis gypset cū gypso infuso aqua: aut gypso infuso i
aceto ⁊ ut effundātur super caput ipsius aque ifrāte cū
niue donec stupefiat. Et qñꝫ non inuenit in ipso excusa
tio a tentibus fortibus factis ex flore eris ⁊ ab aqua al
bedarūgi cū canfora: ⁊ a mūia pura ex qua pondere da
nicb iꝰ fiat caputpurgiū: ⁊ ad minus ꝯuenit ut teneat a
quam frām ꝯgelatā i ore suo. Et scias ꝙ qñꝫ uiuit hō i
fuxu sanguis nariū usqꝫquo egrediāt ex eo ultra. xx. lb
usqꝫ ad. xxv. lb. deinde morit. Et qñqꝫ sincopis ex qua

cadit ē cā ad ſcindendū ipſum. Cibi uero ſint illi ꝗ fiunt
ex lentibus cū ſumac aut aceto: aut acreſta: aut ſiſibuſ il
lis. Et caſeus recens humidus ē ex cibis conuenientibꝰ
patientibus fluxum ſanguinis narium. Et ſilr lac deco
ctum donec ingroſſetur ⁊ oua elixata ei qui ꝑparat̃ ad
fluxū ſanguis nariū ꝑꝑ cholam ſanguis ſui qū tñ aceto
ſa qñ nocēt patientibus fluxū ſanguis nariū ꝑꝑ inciſio
nem ⁊ ſubtiliatōm que eſt in eis. Et ꝯgregatio ꝗdeꝫ ex
perientiū exiſtimat ꝙ cerebella gallinaꝝ ſt̃ ex melioribꝰ
cibis imo ex melioribus medicinis ei ꝗ hꝫ fluxū ſanguiſ
nariū ex caſu aut ꝑcuſſione. Verꝫ oꝫ ut ex eis plm̃ ſumat
aut fiat ei cibus ꝯtinuus. Vinū āt ꝯfert inq̄tuꝫ ꝯfortat
⁊ nocet inq̄tū exiccat ſanguinē. qū ergo indiges ipſo in
q̄tū ꝯfortat ꝯmiſce ipm̃ parumper. Et qū nō ē neceſſari
um neqꝫ fluxū ſanguis nariū facit caſum ꝟtutis ꝓximuꝫ
tunc non des ipſum in potu. Et oꝫ ut obſeruet̃ ne dimit
tat̃ aliq̄d eꝰ deſcendere ad uentrē ⁊ inflet ſtōm ⁊ debili
tet pulſū ⁊ excitet ſincopi. Et ſi aliq̄d deſcēdit oꝫ ut duꝫ
in ſtō ꝑmanet euomat̃ ⁊ ꝑcipiat̃ illud qū ſentit̃ eꝰ deſcē
ſus ad ſtōm. Nā ſi ipſū ꝑtranſierit oportebit ut fiat cli
ſtere ut uelociter egrediat̃ ⁊ non remaneat i ſtomacho.

C. x. de regie eoꝝ ꝗ faciūt fluxū ſanguis nariū.

Neceſſitas qñ facit ēe rectū ut fiat fluxꝰ ſanguis
nariū: ⁊ ꝓprie in egritudibus cerebri. ⁊ ꝑꝑ hos
antiꝗ fecerūt inſtrm̄ faciens fluxū ſanguis nariū ꝑcutiē
do naſū et curauerūt plimas egritudines indigentes in
ſui ſanatōe ſanguis nariū curſu. ⁊ ex regie ꝗdē in facien
do fluxū ſanguis nariū ē cōmotō fcā cum extremitatibꝰ
plante lenis tactus: ⁊ proprie eꝰ ꝗ naſcit̃ ſꝫ lignū ſq̄nan
ti ſicut flos ⁊ ē ſicut aranee tela: ⁊ collyrio fcō ex eo qđ
eſt in ſuprema parte ſq̄nanti ⁊ mentaſtro cāpeſtri: ⁊ fcō
ex medicis acutis ſicut condiſi ⁊ ſtaphiſagria ⁊ eufor
bio confectis cum felle uaccino.

Cap. xi. de coriza ⁊ catarro.

Hę due egritudines cōicantes ſt̃ in hoc qđ una
queqꝫ eaꝝ ē curſus materiei ex cerebro. Verꝫ
ꝗdā hominū ſt̃ ꝗ appropriāt noīe catarri illud qđ ꝺſcen
dit ad guttur ⁊ noīe corize qđ deſcendit ex uia naſi. Et
ꝗdā hoīes ſt̃ ꝗ noīant totū illđ catarrū. Et nominant co
riꝫ ā quod deſcendit ex uia naſi ſubtile ⁊ acutū frequēs
⁊ prohibēs odoramētū effuſū ad oculū ⁊ cutē faciei ⁊ pe
nitus ad anteriora membra faciei. Et catarrꝰ ſpargitur
ad palatū ⁊ ad pulmonē ⁊ ad meri ⁊ ad ſtōm ⁊ qñqꝫ ul
cerat ea: ⁊ multotiēs ꝯmouet̃ eo appetitus caninus. Et
qñ deſcendit in neruis uſqꝫ ad lōginq̄ora mēbra. ⁊ qñ
generātur ex eo ſinances ⁊ peripneumonia ⁊ pleureſiſ
⁊ extenuatio proprie. ⁊ ꝑcipue qū catarrus ē acutus ⁊
calidus ⁊ dolores ſtōi ⁊ fluxꝰ uentris. Et raſura inteſti
noꝝ qū ē ſalſus aut acetoſus ⁊ generat̃ ex eo ēt colica ⁊
proprie mucoſa ꝗ cruda eſt. Et cā oīum illoꝝ aut ē cali
ditas ꝯplonalis ꝓprie: aut extrinſeca ex ſole aut ueneniſ
aut olfatu medicinaꝝ calefacientiū ſicut muſchi ⁊ croci
⁊ cepe: aut fritas ꝯplonalis proprie: aut eueniēs extrīſe
cus ex aere frō: aut ſeptētrione ⁊ proprie qum diſcoope
ritur caput ad utroſqꝫ ꝑcipue hora qua rarificat̃ cere
brum ex balneo aut exercitio aut ira aut cogitatōe aut
alijs. Et qñ accīt ex phlomia rarificatio ꝗ ꝑparat corꝰ
ad ꝛcipiendū calorē aut frigus: qꝛ accīt catarrꝰ ⁊ preci
pue poſt phlomiā plimā. Et ſilr ex malitia ꝯplonis cali
de ꝗ accīt alicui corꝰ. Et qū frītas ꝯplonalis fit fortis ⁊
figit̃ in ea ſicut fit in ſenibus dī ꝙ ipſe non digeritur ni
ſi ipſi perueniāt ad ultimū finē in ſanitate ꝯplonis ⁊ ca
liditatis eꝰ. Et ꝙ cerebro frō qū aduenit nutrimētū debi

litatur in ſenibus ⁊ in hñtibus debile cerebrū: quare nō
digeritur in ipſo qđ ad ipſum penetrat propter debilita
tem ſuā ⁊ ſuperfluit quare deſcēdit Et factus ꝗdē a fri
gore plimus ē q̄ factus a calore. Et habentes ꝯplonez
calam uehemētius ſt̃ ꝑparati ad recipiendū cās extrinſe
cas faciētes coriziā q̄ hñtes ꝯplones frās ⁊ humidas.
Et habentes ꝯplones calas in ſeipſis plus ſt̃ ſecuri ne
accidat eis ex cāis corporeis q̄ habenteſ ꝯplones frās
Cerebꝝ ei frum nō digerit illud qđ peruenit ad ipm̃ ex
nutrimento ⁊ nō reſoluit quod ad ipꝫ aſcendit ex uapo
ribus. Conuertunt̃ ergo ſuperfluitates nutrimenti ⁊ ꝯ
ponunt̃ uapores ſicut ꝯuertit̃ in alembico illud quod a
ſcendit ad ipm̃ ex cucurbita: quare aſſidui ſt̃ in ipſo flu
xus ⁊ catarrꝰ ꝗdē qñ ē groſſus: ⁊ qñ ē ſubtilis aquo
ſus. ⁊ qñ ē calidus acutus ⁊ ſalſus: aut mali ſaporis: ⁊
qñ calidus mordicatiuus ⁊ qñ ē frūs. Et catarrus ꝗ
dem frūs maturat̃ febre. calidus ꝟo nō iuuat̃ febre. ⁊ ca
tarri ꝗdē ⁊ egritudines catarri multiplicāt̃ qū flat uen
tus ſeptētrionalis: ⁊ proprie poſt auſtrinū. Et multipli
cant̃ ēt in hyeme: ⁊ proprie qū fuerit eſtas pꝰ ipſā ſeptē
trional̃ pauce pluuie ⁊ autūnus auſtrinꝰ pluuioſuſ: ⁊ qñ
qꝫ multiplicant̃ catarri in hyeme ⁊ proprie ēt in regiōi
bꝰ meridionalibꝰ propter repletionē capitiſ. Inq̄t Hip.
plibꝰ eoꝝ qbꝰ accidūt catarri nō accīt ſplē. Inq̄t. G. qm̄
plm̄ ꝗ egritudinē hꝫ in mēbro uno: tūc alia mēbra hꝫ in
columia. Dico āt fortaſſe qm̄ ꝑparatꝰ catarriſ ſubtilōes
hꝫ hūores. Et ille cꝰ humores ingroſſant̃ ñ ꝑparat̃ catā
ris multum. Et qñ ſcda ē conueniens catarro addit in
eo cum attractōne.

Cap. xij. de ſignis.

Signū catarri acuti calidi ſi ē corizal̃ ē rubedo fa
ciei ⁊ oculoꝝ ⁊ mordicatio eꝰ qđ currit ⁊ ſubtili
tas eꝰ ⁊ caliditas tactus eꝰ. ⁊ qñ accīt cū eo febris ⁊ ñ
iuuatur ea. Et ſi ē in gutture acuitas eiꝰ quod deſcen
dit ad guttur ⁊ uehemētia aduſtionis eꝰ ⁊ attractio ipſiꝰ
⁊ ſubtilitas eꝰ cum inflātōe ſentit̃ qñ ipſum raſcat̃ ⁊ ſigi
ficat ipſum ſputū ad citrinitatē declinās ⁊ rubedinē. Et
ē hic ēt oppilatio qñ ⁊ naſitas ⁊ commotio acuta. Frī
āt catarri ſignū ē frigus eꝰ quod currit ſi ē in naſo ⁊ ꝯmo
tio in naſo cum tenſione frontis ⁊ uehemētia oppilatiōis
⁊ naſitas. Et quandoqꝫ ſignificat ipm̃ groſſitudo ma
teriei: ⁊ ſi ē ad guttur frigꝰ eꝰ quod raſcat̃ ⁊ albedo ipſiꝰ
⁊ iuuamētū a febre ſi accidat.

Ca. xiij. de cura.

Cura catarri ē ꝯprehēſa in accidentibus diminu
tōis materiei ⁊ oppōne cāe faciētis ⁊ ſectōe cur
ſus: aut ꝯmenſuratōe eꝰ: aut motus ipſius ad ꝑtē aliam
⁊ anteceſſione prohibitōiſ eꝰ ex quo forſitā generat̃ ſicut
chaſim in naſo ⁊ ulcera ſuper narē: aut ſic aſperitas gut
turis et tuſſis et ulcera pulmonis et que ſecunt̃ ea et a
poſtema. Et ea oīa indigēt repulſione faſtidij et dimiſſio
ne repletōis et cibo et uino. et ſternutatio ē nocitiua in
principio aduentus catarri et corize prohibens matura
tōem humoꝝ contētoꝝ in cerebro ꝗ nō maturāt̃ niſi cuꝫ
ꝗete et cū hoc ipſa trahit ad ipm̃ ſuperfluitates alias et
ē poſt maturatōꝫ ultimi iuuamēti ualde propt̃ illud quod
euacuat de ſuperfluitatibꝰ maturis. et oꝫ ꝗdē ne patienſ
catarrum et corizā repleat uentrē cibis: quare repleatur
caput eꝰ: et ut aſſiduet calefactōꝫ capitiſ et elōgatōm eꝰ
a frigore et minuat ipm̃ a ſeptētrione: et proprie poſt au
ſtrū. Auſter eī replet et rarificat ⁊ ſeptētrio cōſtringit et
exprimit. et minoret potū aque congelate nꝫ dormiat in
die et ſitiat et famē patiatur et uigilet q̄tuꝫ pōt: qm̄ ſunt
initium cure. et incipiat a fluxu uentris et extractōe ſan
guinis. Deinde a fluxu uentriſ poſt ipſam. Bonum eiꝫ

est si necessitas indiget ambo simul.Et raro ḋdem admi
nistrat̃ phlomia: ꝛ proprie in principio nisi si non tolerẽ
tur illud propter multitudinem:ꝛ melius ẽ dimittere ip
sam ꝛ non phlomare dū nō accit a tussi.Si āt tussis est
parui sputi necessaria ẽ ꝑua phlomia leuis renouās nu
merꝫ propterea forsitā ꝙ facit necessarias esse iteratōes
Et admistret̃ sir⁹ de papauere si assunt uigilie et zucca
rū si nō sunt uigilie. Et clistere attrahit superfluitates
ꝛ tu leni uiā cū eo qȯ sit sicut aqua ordei ut faciat pene
trare eas.Et qū inueni᷑ cum catāro punctio ī māmill᷑
significat ꝙ mā declinat ad latus.Fiat ergo inceptio cū
phlomia ꝛ suffumigatōibus.ꝛ qñ accit febris.ꝛ pille ḋ
dem ad tussim ꝯuenientes sūt ad aspitatẽ pectoris nō ad
mās capitis.et oꝫ ēt ut toleret sitim et frāgat eā cum cō
mistione sirupi de papauere et aq̄.et si uoluerimus ꝯfor
tare pectus tunc aq̄ ordei et sauic.et qñ cū catāro fuerit
tussis non balneet̃.❡Et illi in quo ꝑseuerāt catarri e
state ꝛ hyeme pille cochie sunt ex curis magis iuuatis
ꝛ motus mēbrorꝫ inferiorꝫ ẽ ualde iuuatiuus ad catāros
ꝑꝑ attractōꝫ materierꝫ ad inferiora.Deinde admistra qȯ
narratur ex uaporatōibus ꝛ suffumigatōibus cū obser
uatōne ne admistret̃ sī repletōꝫ.Et ille ḋ ꝯsuetus ẽ pati
catarꝫ qñ ꝓhibet aduentū catarri suo subito itroitu ad
sudandū in balneo ante aduētū catarri. Et oꝫ ſm dispō
nem ut regatur cū eleuatōe capitis ꝛ eleuet̃ puluinar ꝛ
nō resupinatō fiat in sōno.Materiei āt diminutio ẽ cuꝫ
admistratōe mūdificatōis capitis.In cala ḋdẽ cū phlo
mia ꝛ solutōe uentris educente hūores calidos ꝛ cliste
ribus trahentibus mām ad inferiora.Et infra ḋdẽ cum
medicinis soluentibus phla ex capite que sunt ex eis ḋ
bibunt̃ ꝛ ḋbus fiunt clisteria.Et ad sūmū oꝫ ut miorēt
comestionem ꝛ potū aque ꝛ repellat eū oio die ꝛ nocte
ꝛ remouebit̃. ❡Oppositio āt cāe efficientis calide ḋ
dẽ ẽ ut sit sollicitus in infrãndo caput cū eo qȯ ẽ infrans
ſm potentia sicut introitus balnei dulcis oī mane qum
est ieiunus ꝛ effusio aque super extremitates ꝛ inunctō
capitis ꝛ extremitatū ꝛ sumis ꝛ ani ꝛ testiculorꝫ ꝛ que
sūt in circuitu eorꝫ cum oleo uiol.Et ēbroce admistratō
facte ex ordeo ꝛ papauere ꝛ uiol ꝛ cameille:ꝛ effusio fō
titer infrãntium actu super caput ꝛ declinatio cum cibis
ad illud qȯ alleuiat ꝛ infrãt ꝛ hūectat ꝛ administratio mel
lis ros.oī die.❡Sed sīe ẽ sollicitudo qū incipit cōmo
tio ꝛ sternutatio in calefaciendo caput ꝛ uaporando ip
sum cum pāno calefacto usquequo sentiat calorẽ iam ꝑ
uenisse ad cerebrꝫ ꝛ ꝯseruando caput ſm illā sūmam. ꝛ
qñ necessariū ẽ ut fiat uaporatio cū sale ꝛ milijs.ꝛ qñ
fit uaporatio cum aq̇s calidis in fine quo pol ẽ eas to
lerare.Et admistrentur in eis embroce maturatiue ꝛso
lutiue ꝛ inunctio extremitatū cum oleis calidis sicut est
oleū anetinū ꝛ oleū camemillinū ꝛ sansucinū.Et fortius
illius est oleū rutaceum ꝛ oleū de ben ꝛ oleum de lilio ꝛ
oleū laurinū.Inungant̃ eis testiculi ꝛ ḋ secuntur eos ꝛ
anus ꝛ sumen ꝛ extremitates ꝛ lauetur caput cū sapone
constantinopol.Oleū ꝟo inꝙtū potes fac ne tāgat caꝑ
nisi si non inueneris excusatōm ita ut indigeas infrãtōe
fixa:aut calefactione:ꝛ sit post eūonem ꝛ ut admistret̃
super caput ꝛ frontem linimēta ex sinapi ꝛ costo ꝛ silib⁹
ꝛ ablue ipsum cum aqua saponis ꝛ silibus:ꝛ ut decliet
cum cibis ad illud quod alleuiat ꝛ subtiliat ꝛ calefacit ꝛ
exiccat cū hoc ut ex eo liniat̃ pectus.Et qñ necessaria
ẽ admistratio medicinarꝫ rubificantiū ita ut in eis recipi
antur stercus colūbinū cū sinapi ꝛ ficus ꝛ mētastrꝫ ꝛ gū
ma rute agrestis:īmo admistratio cauterij ꝛ ad ultimuꝫ

calefactio capitis ꝛ ipsius exiccatio ꝯfert ꝛ expellunt id
qȯ accit.Et oꝫ in hoc catarro ut nō ingrediat̃ balneum
ante maturationem.Immo admistret̃ uaporatōes sicce
Et ex eis que ꝯfert in eo est odoramentum muschi ꝛ silr
impletio auris ex lana infusa in oleo calido calefacto us
ꝗ ad terminū.❡Abscissio āt cursus fit cū gargarismis
laudabilibus frīs ꝯgelatis sicut gargarismate ex aq̄ fra ꝛ
aqua ros.ꝛ aqua lentis ꝛ aqua coriandri ꝛ aqua ī qua
decocti sī cortices papaueris ꝛ aq̄ granatorꝫ ēt. ❡Fri
gida ḋdẽ ad calm ꝛ cala ad frm.Et sicut linimētū guttu
ris cum uino in quo est contrita myrrha:ꝛ proprie ī fro
Et silr retentio auellanarꝫ in ore factarꝫ ex opio ꝛ stora
ce ꝛ ture ꝛ croco preterꝙ̃ deglutiat aqueitatẽ earꝫ ꝛ sint
sirupi ḋ habent proprietatem in hoc sicut sir⁹ ȯ papaue
re purus ad calidū ꝛ sir⁹ de papauere factus cuꝫ decoc
tōe ī qua posita sī sicut myrrha ꝛ crocus:et alia ex eis
ḋ dicturi sum⁹ in antidotario ad frm.ꝛ ñ oꝫ ut in potu ȯ
tur sir⁹ de papauere nisi in principio ut ꝓhibeat a pecto
re.quꝗ retinet̃ ꝛ necessarium est sputum non est conue
niens iste sir⁹:ꝛ sicut uapores retinentes admistrati ita
ꝙ intrent in chaiasim retinentes uaporẽ.❡Et isti ḋdẽ
uapores sunt sicut uernix ad calꝫ ꝛ frm simul:ꝛ sicut ni
gella ad frm uaporata aut odōata.Et costus ēt ꝛ nigel
la frixa qñ odorāt̃ ligata ī pāno lineo sunt iuuatia ualȯ
Et silr suffumigatio oris noiata cochia.Et silr uapōra
tio uini aut mellis super lapidẽ molarẽ ignitū.Et ex eis
que iuuāt ad illud ẽ suffumigatio cū ture ꝛ xiloaloe cru
do ꝛ uernice ꝛ costo ꝛ storace. ❡Tamariscus āt ꝛ ro
sa ad calm:ꝛ silr tabarzet ꝛ fabe ꝛ ordeū infusum ī lacte
acetoso uaccino de quo butyrꝫ ẽ extractū proprie ꝛ zuc
carꝫ et cāfora ꝛ furfur infusuꝫ in aceto eis fiat suffumiga
tio ad calm.et silr uaporatio aceti a lapide molari igni
to abluto mūdificato.Eqtō āt essētie ẽ sicut admistratō
clariorꝫ ꝛ receptio dragaganti:aut granorꝫ cydonij ī oī
ūt ꝑmisceat̃ grossitudo eorꝫ subtili qȯ descēdit ꝛ ingros
setur ea ꝛ descēdat ꝛ non inuiscet̃ ad ꝓfundū et fiat cum
ea facile sputū ꝛ admistratio e⁹ qȯ subtiliat illud ita ut ñ
noceat sua grossitudine et uiscositate sua.Et qñ catarr⁹
ẽ frūs non est ꝯueniens introitus balnei añ maturatō
nem.❡Et si ẽ casus propter illud non erit multuꝫ ma
lum:īmo iuuabit̃ eo.Attractio uero e⁹ ad ꝑtẽ aliam ẽ
sicut illud quo utunt̃ qum timet̃ ꝙ catarrus descendat
ad guttur:quare extrahit̃ ad nasum cum sternutatōib⁹
et oibus que mordicāt nares.et sic illud quo facis oẽm
catarꝫ currere ad inferiora ex admistratōe uentose suꝑ
nuchā:et silr iclinatōes super embrocas factas ex odo
riferis attrahentibus mām ad ꝑtẽ nasi. Antecessio āt ẽ
sicut ꝙ custodiunt̃ guttur et pulmo a nocumēto suo: et
plm eis ẽ cū cibis.In calido ḋdẽ ẽ cum inunctōe pecto
ris ex oleo uiol.et acceptio aque ordei cum aqua uiol.
nutrita ꝛ aqua granatorꝫ dulciū.Et admistratio sorbiti
onis facte ex amilo ꝛ farina ordei ꝛ fabarꝫ cū lacte mul
to si non ẽ febris.Nocet ei lac si adest febris ꝛ admistra
tio electuariorꝫ leniū frōrꝫ ꝛ siruporꝫ de isopo frōruꝫ.In
frō uero sicut inunctio pectoris cum oleo uiol.ꝛ de bẽ
ꝛ admistratio sorbitionum frārꝫ leniētiū sicut triticū cū
melle ꝛ sic furfur tritici cū oleo aīgdalio ꝛ melle ꝛ sicut
pānis cū rob.ꝛ admistratō electuariorꝫ leniētiū calorꝫ ꝛ
siruporꝫ ꝛ proprie qui facti sūt ex isopo calidorum:et ēt
isopi ipsius cum storace et potus aque calide est iuuati
uus in catarris maturās eos et expellit ab eo qȯ seq̄t̃
ipsos ex mēbris anhelitus maturando illud qȯ descen
dit et leniendo.❡Et uinum ḋdem non est conueniens

eis. Et quandoq; conuenit ut conferat eis hoc in prin
cipio: post maturatõm autem illud quod cõmensuratũ
ẽ ẽ ꝯuciẽs. et oꝫ ut sit in illa dispõe ẽt ad calꝫ cholicũ ꝑ
mistũ. Et pinguia q̇dem mali odoris ꝓhibent maturatõ
nem in subtili principio.
¶ Tractatus secundus de reliquis dispõibus nasi.
¶ Capitulum. i. de fetore nasi.
CAusa fetõis i naso: aut sꝫ uapores putridi
ascendentes ad ipm ex ꝑtibꝰ pectoris ⁊ pul
monis ⁊ stõi: aut hũor putrefactus i circui
tu ossium alchaiasim q̇ si ẽet acutus faceret
euenire ulcera: sed ipse ẽ putridus fetidi odoris. Et qñ
q; ꝑuenit odor eꝰ ad superiora ⁊ sentiẗ odoramento sui
aut humores putrefacti in uentre: aut in cerebro toto:
aut in anteriore ꝑte eꝰ: aut i ea ꝑte sui quam seq̇ẗ nasus
aut putrefactio ⁊ corruptio accñtes illis ossibꝰ oibꝰ q̃rũ
curatio est difficilis: aut propter hemorroidas in naso
putrefactas. ¶ Cap. ij. de cura.
OPortet ut ꝓcedat mũdificatio eꝰ qḋ ẽ aggrega
tum ab humore malo si ẽ in alio loco q̃ i cha
iasim ⁊ ꝓfundo eꝰ: imo ẽ in stõ ⁊ cerebro. Deinde admi
strenẗ meᵉ narrate q̄ fiũt ex tentis ⁊ caputpurgijs ⁊ insuf
flatõibus ⁊ reliq̇s ⁊ tente ex ꝑte in hoc. Et rectius q̇dẽ
ẽ ut abluaẗ nasus añ eas cũ uino. Deinde ex illis tentis
administretur tenta ex myrrha ⁊ amomo: ⁊ acatia facta
cum melle: aut myrrha ⁊ amomo aut myrrha cum
oleo de neriden: ⁊ tente plime diuersitatis facte ex istis
medicinis ꝭm diuersitatem ponderis: ⁊ sꝫ ciperi ⁊ spica
⁊ rosa ⁊ anesrin ⁊ calamus aromaticus ⁊ amomuꝫ ⁊ ga
riofil. ⁊ myrtus ⁊ aloes ⁊ rosa ⁊ aliq̇d ex sale coniuncte
aut sepate. Et tẽta infusa in triplicato subtili sꝫ quā pul
uerizeẗ subtilis puluis factus ex gariofil ⁊ cipi ⁊ ramic
⁊ laudani ꝑtibus equalibus: ⁊ ẽt myrti calami aromati
ci nifri rof. gaz. oium añ. ʒ. i. myrrhe gallaꝝ āboꝝ añ. ʒ.
ʒ. muschi cāfore āboꝝ añ. g. iiij. climie ⁊ salis gẽme āboꝝ
añ. kirat. iiij. admistreẗ ex eis tenta: ⁊ ex caputpurgijs ca
putpurgiũ cum succo mentastri. et meliora caputpurgia
⁊ magis iuuatiua ex eis sꝫ urine asinoꝝ. Jlle ei nunq̃ fal
lunt. Et ex expimentis bonis est ut resoluanẗ troc. anda
racaron recepti i tyriaca in uino ⁊ distillentur in nasum
qm̃ sanaẗ ⁊ decoctio aldarsisaban cum uino odorifero
ẽ bona ualde. Admistreẗ ergo aliq̇bꝰ diebꝰ ⁊ naribus at
trahatur. Et ex linimẽtis ẽ ut liniaẗ illud quḋ ẽ interius
eꝰ cũ colcotar ⁊ ẽt folia sansuci teranẗ cum aqua ⁊ linia
tur ex eis nasus. et hoc medicam̃ karitiꝫ ⁊ ẽ myrrhe. iiij.
ʒ. ⁊ due tertie casie lignee. ʒ. i. ⁊. vi. ⁊ amoniaci tm̃dem ꝯ
ficiantur cũ melle. Et ex insufflatõibus ẽ ut insuffleẗ in
eo mentastrũ ipsum aut helleborus albus ⁊ ostracũ adu
stum. Et ex medicamine tentarum in fine predicto ẽ ut
suffleẗ xilobalsamus in naso. Et ex attractõibus cũ nari
bus ex eis que sꝫ expte est decoctio aldarsisaban cuꝫ aq̃
aut uino ⁊ admistreẗ diebus aliq̇bus. Et ex eis q̄ expta
sꝫ i cura eꝰ: ⁊ proprie qũ ẽ incerebro: aut anteriore ꝑte e
ius putredo sunt duo cauteria a dextra ꝑte calue ⁊ sini
stra eꝰ corā auribus que sequnẗ ad ambo tempora: aut
cauteriũ unũ sꝫ mediũ capis. ¶ C. iij. ḋ ulceribꝰ i naso
QUandoq; generantur i naso ulcera aut ex ua
poribus acutis aut malis: aut ex catarris acu
tis: ⁊ sunt aut fetidi putridi: aut cruste: aut ulcera et bo
thor: aut ulcera pura: ⁊ sunt aut apparẽtia aut intriseca.
¶ Cap. iiij. ḋ cura.
NAsus est membrum humidius aurĩ ⁊ siccius o
culo. Quare oꝫ ut sit cura ulceris eꝰ proxima
cure ulceꝝ auris oculi. oꝫ ergo ut sint medicine exiccan
tes ulcera nasi minoris exiccatõis q̃ medicine exiccāteſ
ulcera auris ⁊ uehemẽtioris exiccatõis q̃ medicine exic
cātes ulcera oculi. Ulcera ei nasi indigẽt re que sit i ini
tio euentus exiccatõis. Amplíꝰ si cā fuerit materie cur
rentes aut uapores ascendentes tũc cura cũ eũone eorũ
⁊ attractõe ipsoꝝ ad ꝑtem aliam ꝭm q̧ scis. Et ad sũmũ
necessarium ẽ ut exicceẗ caput ⁊ ꝯfortetur cuꝫ eo qḋ sci
uisti deinde intende in nares. Et scias q̧ oẽs medicine
iuuātes in hemorroidibꝰ ⁊ alarnabet ex eis quas dictu
ri sumus sꝫ iuuatie etiam in ulceribus qum sunt fortia
⁊ qum feruent cum mucilaginibus: ⁊ ex eis que similāẗ
illis donec leniuntur ꝯueniũt oibus ulceribus leuibꝰ ẽt.
Sicca uero ulcera curentur cũ iunctõe facta ex cera cui
admistũ ẽ q̃tũ est medietas eiꝰ de medulla cruris uacci
dissoluta cũ aliquo quod fit sicut oleũ nenufarinũ ⁊ sira
cinũ. Et conuenientius apud me ẽ oleuꝫ rof. ⁊ proprie
factũ ex oleo omphacino ⁊ ẽt curetur cum unctõe facta
ex olõ uiol. cũ dragagāto: aut pauca spuma phlij: ⁊ mal
ue: ⁊ ẽt ꝯtenta infusa in isopo. Et qñꝫ ꝯfert phlomia ue
ne in extremitate nasi post cephalicā ⁊ uẽtosa ꝯnocrati ⁊
solutio uẽtris. Ulceꝝ āt ad que currit mā acuta: aut ma
la fetida cura fit difficilis ⁊ necessaria est eũo. Et qñꝫ in
diget solõne uentris ex hieris que sꝫ magne. Et oꝫ ut as
siduẽt ablutio eoꝝ cũ nitro ⁊ sapone ⁊ proprie q̇ ꝯpatꝰ ẽ
asclidi ⁊ sapone ꝯparato ad ꝯstantinũ. Deinde admini
strentur medicine uehementis exiccatõis ex q̇bꝰ est hoc
℞. corticis eris ⁊ calcadis ⁊ arsenici rubei ⁊ citrini oi
um añ. ꝑtẽ unā ꝯteranẗ ⁊ infundanẗ in felle tauri aliq̇bꝰ
diebus donec rubescāt in eo ⁊ admistrentur. Et qñꝫ ad
detur in eis amomum ⁊ myrrha ⁊ mentastꝝ ⁊ prassium
et crocus et alumen oium pars. i. Et medicam̃ Ruffi ex
pertũ et ẽ ut sumāẗ ciperum et alum̃ et galle et myrrha
et crocus et arsenicum et admistrentur. Ulcera āt uehe
mẽtis doloris curātur cum plumbo usto abluto et ceru
sa et merdasengi fiat ex eis ẽplm̃ cũ oleo rof. et cera. ul
ceꝝ āt bothorosoꝝ cura fit cũ oleo rof. et cum oleo myr
tino et merdasengi et aq̃ rof. et pauco aceto ẽplõ facto
ex eis. Ulcera ꝟo manifesta cũ hoc ẽplõ cura ceruse. lb.
i. merdasengi scorie plũbi usti āboꝝ añ. ℥. iij. misceāẗ cuꝫ
uino et oleo myrtino. Et ex medicis q̇dẽ cõibusẽ ut su
maẗ granatũ acetosũ et decoquatur i uase ereo donec ꝑ
ueniat ad medietatẽ et liniatur ex eo tenta: deinde admi
streẗ. et ex eis q̇bus curanẗ sꝫ troc. andaron qñꝫ infusi i
uino et qñꝫ infusi in aceto et aqua ꝭm q̧ uiꝫ. Et ex ẽplis
q̇dem bonis est ut sumātur scoria plũbi et uinũ uetꝰ et o
leũ myrtinũ et aggregẽtur oia terendo super ignẽ leuiẗ
accẽsum et moueāẗ donec ingrossenẗ et seruenẗ in uase
ereo. Et plũbũ ustũ est in iudicio scorie plumbi. et oꝫ ut
admistretur succus sicle solus aut cũ medicinis quoniā
est ualde iuuatiuus.
¶ C. v. de cura ulceꝝ que noiantur ulcera dulcia.
IN principio q̇dẽ sufficit oleũ rof. soluꝫ: aut cera
et adeps gallinaceus. Et fortius illo ẽ ẽplꝫ de ce
rusa et ꝓcipue ẽplm̃ mistum cum mucilagine granoꝝ cy
donij. et si exiccatõis additio quériẗ ponatur in ipso sco
ria argenti: et qñꝫ ꝯfert sola cũ oleo lentiscino. qũ āt egri
tudo parumper fit fortior admistra hoc ẽplm̃. ℞. ceruse
lb. i. merdasengi. ℥. iij. plũbi adusti abluti ꝯtriti cuꝫ uino
℥. iiij. fiat ex eis ungtm̃ cũ oleo myrtino et aceto. Qũ āt
egritudo fit chronica et fortis ualde fiat ungtm̃ hꝰi. ℞.
merdasengi. ℥. iiij. rute hũide. ʒ. iiij. alumis. ʒ. ij. fiat ex eis
ungtm̃ cũ oleo lentiscino et aceto. Et fortius eo ẽ istud

℞.draganti ⁊ calcanti ⁊ m̃yrrhe oium añ.ptes.vij. cal
cadis.vi.ptes alumis iameni gallaꝝ ſcorie eris oiuȝ añ.
ptes.iiij.turis ptē.i.⁊.ſ.aceti.lb.i.⁊.viij.ʒ.coquat̄ i ua
ſe eneo donec fiāt in ſubā mellis ⁊ fiat inde linimentum
¶ Cap.vi.de oppilatōe in chaiaſim.
OPpilatio in chaiaſſim ē res retenta in añrioꝛ
pte eꝰ ita ut prohibeat trāſitū ex gutturꝛ ad na
ſum:⁊ ex naſo ad gutt̄:⁊ qñȝ ē humor uiſcoſus ⁊ tenax
⁊ qñȝ ē caro nata:⁊ qñȝ ē cruſta. ¶ C.vij.ꝺ ſignis.
HEc oppilatō facit naſitatē ita ꝙ ꝓhibȝ ſīfluita
tē effuſiōis ad hoc ut ībibat̄ i chaiaſīȝ: qꝛ facit
tinitū ſcm̄ ex eo. Capi.viij.de cura.
SUmātuꝛ lentis amare.ȝ.i.caſtorei.ȝ.ſ.opij croci
amborum ana kirat.i. myrrhe.ȝ.ſ. fiant ex eis
pille et fiat ex eiſ caputpurgiū cū aqua ſāſuci hūi
di.Et multotiēs q̇dē indiget diſpō opōe manus ⁊ raſi
one naſi cū radio ꝓprie naſi quo poliſ ē raſio.Raſio igr̄
nō ceſſet donec mundificet̄:⁊ qñȝ egrediet̄ cū raſiōe reſ
plima de cꝰſūma mirabit̄ hō. Fortaſſe ei ꝯſequet̄ medie
tatē libre:ſi āt ñ adiuuat illꝺ fiat qꝺ diceūs i cº hemōro
idaꝝ. ¶ C.ix.de cura morbi qui eſt ſicut in equis.
EX curis eꝰē ut fiat caputpurgiū ⁊ gargariſmus
cū medicamine hꝰi decoquantur galle contrite
cū aq̄ granati dulciſ ſubmerſi donec bibant iþm:deinde
exiccentur ⁊ cū eo miſceatur.lb.ſ.turis aut ſarcocolle
⁊ ꝯficiatur uice alia cū aqua granati in qua cocte ſt̄ gal
le ⁊ admiſtretur faciendo caputpurgiū ⁊ gargariſmum
diebus aliquibus.Et ex eis q̇bus curatur ē ut ponat̄ i
naſo tincar cū cera ⁊ oleo ⁊ fiat hoc ſine intermiſſiōe do
nec ſanetur. ¶ Cap.x.de conſtrictione naſi.
MElius ⁊ laudabilius ē ut impleatur interius:
deinde equetur exteriuſ ⁊ extrahat̄ ex eo quo
plenus eſt paulatim donec equet̄.Linimta uero iuuati
ua in hoc que oȝ ponere ſuper fracturā ſunt paꝝ aloes
⁊ croci ⁊ mellis ⁊ myrrhe ⁊ ramercha ⁊ gallia muſcha
ta ⁊ lutū armenū ⁊ lutū romanū ⁊ malua ⁊ laudanū ⁊ li
niantur cum aqua alatel ⁊ aqua tamariſci.Ueꝝ nos fō
taſſe reiterabimus relatōm hꝰ capituli in libro fracture
⁊ reſtaurationis.
¶ C.xi.de hemorroidibus ⁊ alarnabet in naſo.
HEmorroides q̇dem ſt̄ carnes addite naſcētes
⁊ qñȝ ſunt carnes molles al.⁊ nō eſt in eis do
lor:⁊ iſte ſt̄ facilis cure.⁊ qñȝ ſt̄ rubee aut fuſce uehem̄
tis doloris:⁊ iſte ſt̄ difficilis cure:ꝑcipue qū ex eis cur
rit ſanies fetida.Et qñȝ ē ex eis illud qꝺ ē cancer corrū
pens figuram naſi ⁊ dolorē faciens cū extenſiōe ſua ue
hementi.et ille eſt q̇ ē fuſci coloris male generatōis ual
de in ꝓfunditate plurima cꝰuia ē blandimtū ſine inciſio
ne ⁊ raſione.Ueꝝ inter cancꝝ ⁊ hemorroides malas di
ſtat:qm̄ caꝛo nata ſi eſt poſt egritudines in capite ⁊ ca
tarros ē hemorroides.Et ſi non ē ꝭm illud: imo accit
poſt claritatem naſi ⁊ priuatōm curſus ē cancer:⁊ ꝓpe
ſi fuerint ante aduentū eꝰ in cerebro egritudines melice
⁊ fuerit principiū eꝰ ſicut cicer:aut auellana ⁊ inceperit
augmentari ⁊ accit in palato durities.Et cancer q̇dem
ut in pluribus ē ñ habens ſaniē ⁊ curſū ad palatū: imo
ē ſiccus durus.Et hemorroides quādoȝ elongantur ⁊
fiunt hemorroides pendenteſ.⁊ qñȝ elongantur adeo ꝙ
ex naſo egrediuntur ⁊ palato:⁊ oēs me͛ que ꝯfeīt alar
nabet ꝯfeīt hemorroidibus:⁊ qñȝ neceſſariū eſt ut frāga
tur eoꝝ uirtus. ¶ Cap.xij.de cura.
QUecunqȝ illoꝝ ſt̄ ex diuiſione prima incidunt̄
cum cultello puo:deinde radunt̄ cum raſorio
multū.Et que ſt̄ ex diōnē ꝭa melius ē ut coquātur aut
cum medicinis quas dicturi ſumus aut cuȝ igne:aut cū
cauterio puo ſubtili ⁊ incidat̄ cū raſorio extrahendo qꝺ
in naſo ē ex additōibus ⁊ ſuperfluitatibus. Et melius
q̇dē raſoriū ē illud qꝺ ē ut embuba:deinde effundantur
in nares poſt illud acetū ⁊ aqua.Qꝺ ſi melioret̄ pꝰ iþȝ
anhelitus ⁊ remoueat̄ oppilatio bonū ē:⁊ ſi nō tūc iam
remanent ex eis in ꝓfundo reliq̇e:tūc ergo neceſſariū eſt
ut admiſtret̄ ſerra filoſa.Et eꝰ ēt modus ē ut ſumantur
fila ex capilliſ:aut ſeta ⁊ ligentur ita ut ligatura illa fiat
ſicut ſerra habens dentes ⁊ imitat̄ i acum de plumbo i
curuata intromittendo ꝑ naſum donec egrediat̄ ad pala
tum. deinde ſerret̄ cū ea reſiduū carnis extrahēdo eaȝ
ex duobus lateribus ſicut fit cum ſerra. deinde accipe
embubā ex plūbo aut ex pēna ⁊ uolue ſꝛ eā pannū ⁊ pul
ueriza ſuper eū medicinas hemorroidaꝝ: ſicut medica
men de chartiſ ⁊ medicamē andarō ⁊ reliqua que dice
mus pꝰ ⁊ intromittimus iþā in naſū ut remaneat locus
anhelitus aptus: Et quandoqȝ fit raſorium ſicut luna:
ſed eſt ut embuba poſ̄e ē ut ꝯſequant̄ eo uoluntas ex mū
dificatōe.Et quandoqȝ admiſtrantur in hemorroibus:
inſtm̄ inciſioniſ ⁊ abraſionis ⁊ me͛ corroſiue oȝ ut ſter
nutetur poſt illud donec deſtruat̄ oīs putredo ⁊ ſerratu
ra.Medicine ꝟo q̇bus curantur ille que ex eis leueſ ſt̄
ſunt ſicut tenta facta ex cortice grani ꝯtrito cuȝ aqua do
nec ꝯficiat̄ ⁊ admiſtretur illud ſine ceſſatione. Eſt ei ex
pertum ſed ē tardi iuuamēti aut tenta ex uſnē uiridi pu
ra:aut ex pulpa colloq̄ntide:aut ex nuce cupreſſi cum a
liq̄to ficuū admiſtretur aliq̇bꝰ diebus:aut tenta ſubmer
ſa in ſucco ozimi ſolū:aut ſubmerſa in aqua eiuſ:deinde
puluerizetur ſuper iþſam ſiccū:aut in uino ⁊ puluerizet̄
ſꝛ eā tritū ozimū:aut ex ꝯgelato aque utriuſqȝ granatoꝝ
cōtritoꝝ cum cortice ⁊ pulpa:aut tenta cuȝ melle ⁊ oleo
roſ.iterata in die aliq̇bus uicibus:aut inſufflatio ex ar
ſenico ⁊ calcanto contritis cum aceto ⁊ exiccatis. medi
cine ꝟo q̇bus ille curantur que chronice fiunt ſt̄ tente ⁊
pulueres ⁊ ungtā facta ex eis que ſt̄ ſicut alumen ⁊ myꝛ
rha ⁊ es uſtū ⁊ corticeſ eris ⁊ radix lilij albi ⁊ calcantū
⁊ colcotar ⁊ atrim̄tū ⁊ nitꝝ fiant ex eis cum uino: aut a
qua ozimi:aut aqua āboꝝ granatoꝝ cum pulpis ⁊ corti
cibus tente:aut inſufflatōes admiſtrentur. Si āt nō cō
feīt fiat tenta ex hꝰi aq̇s ſꝛ quam puluerizetur reſ pluria
ex calcadis ⁊ colcotar ⁊ alcali ⁊ flore eris ⁊ atrimento
⁊ alumine ꝭm equalitatem.Et rectius q̇dem ē ut admi
ſtrentur poſt inciſionem.Si ꝟo illud nō adiuuat tūc ad
miniſtret̄ alchalidicon.Et iā dictum ē ꝙ ſemen ꝭpenta
rie ſanat hemoꝛroidas naſi:et ſi fuerit canceꝛoſe tūc exꝑ̄
matur uua que ē ſꝛ extremitatem luſ ꝭpentiſ:et ībibat̄ in
de lana ⁊ intꝛomiſſa in ābas nares deſtꝛuet carneȝ addi
tā et cancrum.¶ Alarnabet uero ē rectiꝰ ut curet̄ cu
ra manus.Et illud q̇dem poſt diminutōm repletōis a
coꝛpe et capite.Si āt fuerit leuis admiſtrabis ex medi
cinis ulceꝝ medicinas foꝛtes ſicut inſufflatōem fcām ex
aluminis et myrrhe āboꝝ ana.ptem.i.colcotar gallarū
āboꝝ ana ptē.ſ.ſufflentur in iþſo aut fiat ex eis tenta. et
medicamē qꝺ.G.eligit ē ut ſumatur aqua duoꝝ grana
toꝝ expreſſoꝝ cū corticibus et pulpis ſuis et decoctorū
decoctōe pauca.deinde ponāt̄ in uaſe plūbi: deinde ſu
mantur ſcope et terantur tādiu donec fiāt ſicut maſſa et
ībibatur ex tanta q̄titate ſucci āboꝝ granatoꝝ q̄tum fiāt
lentes.Deinde fiant ex eis collyria longa et itromittāt̄
in naſum infirmū et dimittātur i iþſo poſt q̇eſcat in qui
buſdam hoꝛis et extꝛahantur a naſo et liniatur naſus tē

et palatum cum succo ãbox et pseueret fm hoc regimẽ Est enim iuuatiũ ulcex ⁊ hemorroidarum:⁊ ex eis qui dem iuuamentis ē ꝙ ipsum non efficit dolorem de quo fit curaũ:⁊ qñ3 aggregatur illud ex tribus granatis põ tico ⁊ acetoso ⁊ dulci. Si ergo hemorrois fuerit fortis dura addatur ex acetoso. Et si fuerit plurime humidita tis addatur ex pontico. Quidaʒ uero eox q̃ post. G. fu erunt addiderunt quandoq3 in ipso parum ⁊ colcotar ⁊ sališ ãmoniaci ⁊ floris eris. et ex eis que ꝯfeĩt eis ē me dicamen citrinum ⁊ medicine acute corrosiue ipsox suf flate in ipso:⁊ qñ apaꝛ̃ dimittaꝛ̃ dõec q̃escat. Postea ad ministrentur cera ⁊ oleum ⁊ mel: ðinde remoueꝛ̃ isuffla tio post remouetur dimissio sine cessatione fiat illud do nec cadatur ⁊ xilocaracte ⁊ nabatie humide iaʒ expte sꝛ̃ Nã qum ipsẽ implentur lana ⁊ intromittunꝛ̃ in nasũ cõ rodunt alarnabet sicut corrodunt uerrucas ⁊ nux cupss si est iuuatiua ẽt. Et ex eis que experti sumus est ut tera tur atrimentum uiride sicut alcohol ⁊ suffleꝛ̃ in naso ma ne ⁊ sero sanat eim:⁊ qñ absciditur alarnabet tũc ex me dicinis retinentibus sanguinem eꝰ ē lutum infusum cuʒ aqua facta ẽt ita ut fiat lutum grossum ⁊ infieꝛ̃ ualde ⁊ liniaꝛ̃ eo nasus. ¶ Cap. xiij. de sternutatione.

S Ternutatio est motus ꝓprie cerebri ad expellen dum humorem aut mãm aliã cum auxilio aeris naribus attracti subito per uiaʒ nasi ⁊ oris. Et sternuta tio q̃dem cerebro ē sicut tussis pulmoni ⁊ eis que secun tur ipsum. Quidam ãt existimaueĩt ꝙ cerebrum nõ re dit ad sternutatõm nisi qñ conuertitur humor nociuus in aerem ⁊ extrahit eum cum aere nãibus attracto ⁊ il lud nõ est necessarium: imo non indigent aere in hoc ni si ut sit corpus plenum aere eꝰ attractio ad ꝑtem humo ris sit continua. Qum ergo comprimiꝛ̃ aer totus motu lacertox pectoris ⁊ uelaminis laborioso ⁊ expelliꝛ̃ ab ĩ terioribus ad exteriora cogit cum festinatõe ꝑtes suas longiores ex pectore ad exitum ⁊ ẽ adiutus ad expulsio nem ⁊ ad uictoriã: qm ipm cõmittatur cõmotio aeris q̃ sequiꝛ̃ ipsum ⁊ adiuuat uirtutem expulsiuã ad incidẽdã mãm ⁊ expellendũ eã. Et sternutatio q̃dẽ ē nociua ual de in principio catarri ⁊ corize pp necessitatẽ q̃etis quã h3 humor in quo q̃ritur maturatio. Et quandoq3 mul tiplicatur in febribus ⁊ eis silibus tm̃ ꝙ deiĩcit uirtuteʒ ⁊ replet caput superfluitatibus. Et quandoq3 excitat ĩ febribus scotomiã: qꝛ̃ o3 ut sit festinatio in retentiõe eꝰ ut nõ attrahat singuliũ nocẽtem ꝯmotõe sua. Et sternu tatio q̃dem ē q̃ accit in prinꝰ ꝑoxismox febriũ. ¶ Indi uero existiuaueĩt ⁊ nõ excesseĩt ueritatẽ ꝙ ꝯuenientior situum capitis sternutantis in ea ē ut sit ante ipsum non intuens oppositionem forme n3 sit ꝯuersum. nõ ergo cõ sequeꝛ̃ cum malitia. Et sternutatio q̃dem ē ex rebꝰ ma gis iuuatiuis ad exiccãdum caput qũ mã aut ē pauca q̃ expelli põt q̃uis non sit matura: aut ē uentosa q̃uis sit ꝑlima: aut ē uaporosa: nã sternutatio ē ex rebus magis ualẽtibus ad repletõ3 uaporosã in capite: aut ē grossa q̃ non ē digesta. Si ãt ē plus hoc tũc significat fortitudinẽ cerebri. Et pp hoc ille eꝰ mors ē ꝓxima nõ põt sternuta re: ⁊ ille cui ex eis adhibenꝛ̃ ea que sternutaꝛ̃ faciũt ⁊ nõ sternutat non speraꝛ̃ ut sanetur unq̃. Et ipsa est ex eis q̃ adiuuant ad expellendas sisluitates retentas ⁊ faciunt ꝑtũ facilem ⁊ egressionem secũdine ⁊ sedant grauitatem capitis. Uex ipsa nocet ei in cuius capite ē mã que indi get q̃ete ad hoc ut matureꝛ̃ ⁊ ut nõ calefiat illud qð seq̃ tur eam ⁊ ut non moueaꝛ̃ timendo ꝙ attrahaꝛ̃ ad ipsaʒ aliud ab ipsa:⁊ ipsa ē nociua ẽt ei ĩ cuꝰ pectoꝛ̃ est materia plurima aut cruda.

Cap. xiiij. de medicis ꝓhibentibus sternutationem.

E X eis q̃ ꝓhibẽt sternutatõm sũt oleum rosꝛ̃. ⁊ ole um de salicibus que uehementer sedant eã. ⁊ qũ ꝙ ꝓhibetur si sorbitio calꝛ̃a sorbeatur aut balneeꝛ̃ caput a qua ⁊ effundatur oleum calidum in ãbabus auribus ⁊ resupinatio sꝛ̃ puluinar calm̃ positum sub collo ⁊ odora mentũ pomox ⁊ nefri ⁊ sitr odoramentũ spõgie marine ē ex eis que abscindũt eã ⁊ cogitatio ⁊ sollicitudo eox ꝑ que remotio fit ab ea ⁊ ꝑ que ꝛ̃pa abscinditꝛ̃. Infãtes uo iuuaꝛ̃ eo qð fluit ex renibꝰ sanis positis sꝛ̃ ignẽ ⁊ assatis ⁊ sumaꝛ̃ anteq̃ coquatur: et accipiatur illud quð currit ex eis et naribus sugatur aut fit ex eo caputpurgiũ. Et ex eis que ipsam prohibẽt ē uehementia tolerantie ĩ ip sa et ut retineatur et ē medicamẽ sufficiens eis que ē ð bilisꝛ̃. Et ex eis que ꝓhibent ipam est fricatõ oculi et au ris et extremitatũ et palati et fortitudo oculi et uehemẽ tia eꝰ et eructuatio et palpitatio aspectus ad supiora et inuolutio et permutatio et inunctio lacertox cum oleis humectantibus: et ꝓprie lacertox mãdibulax et ꝑcipue ꝓfundatio sõni. Et timor excitatõis ꝓcedẽtis et cautela a puluere et sõno. ¶ C. xv. de facientibꝰ sternutatõ3

S Unt belleborus al. et castoreũ et cõdisi et pip et sinapis aggrega ea: aut singulariter accipe ⁊ cuʒ pẽna appõe ea in naso: aut accipiantur pireth ⁊ gallia ꝯtrita ⁊ ruta siluestris ⁊ aloes ⁊ ex eis fiat linimẽ tum. leuia uero sternutatõ3 facientia sꝛ̃ opiũ qñ odoraꝛ̃ ⁊ stipites albedarũgi ⁊ aristol. ⁊ rosa cũ suis pilisꝛ̃. Et ip sa ē ex es que faciũt sternutare calefactos ⁊ linimentuʒ ĩterioris ꝑtis nasi ex medicaĩe sternutatõis ꝓuocatõ re ctiꝰ ē ꝙ isufflatõ eꝰ i ipʒ. ¶ C. xvi. ð rebꝰ q̃ cadũt i naso.

S Ternutet hñs id cũ aliq̃bꝰ medicis ⁊ itroitaꝛ̃ in os eꝰ ⁊ narẽ sanã. qñq3 sternutauerit egredieꝛ̃ ex ea res: ⁊ ista sunt quasi ex eis quarum relatio preterijt. ¶ Capitulum. xvij. de desiccatione nasi.

Q Uandoq3 fit pp caliditatẽ. Et qñq3 fit pp sic citatẽ uehementẽ. ⁊ qñ3 fit pp hũorẽ uiscosum quo exiccaꝛ̃ ⁊ curatio uniuscuiusq3 eox ē manifesta. Et res magis iuuatiue in ipsa sꝛ̃ olea ⁊ succi fri ⁊ humidi ⁊ extractõ humoris si fuerit post lenificatõm eꝰ cũ aliquo oleo aut succo ita ut nõ egrediatur illud cuius non que ritur egressio. ¶ Cap. xviij. de pruritu nasi.

Q Uandoq3 fit pp uaporẽ calm̃: aut pp catarri calidũ si ẽ: aut ꝓpter catarx fortis cursus q̃uiꝛ̃ sit frũs. ⁊ qñ3 fit ꝓpter bothor. Et qñ3 fit ꝓpter motuʒ fluxus sanguis nariũ et ē ex signis crisis et ex signis ua riolax et morbilli h3 q̃ sciesꝛ̃ in loco suo. et cura uniuscu iusq3 eorum est cum eo quod scitur ex principijs facile. Fen sexta de dispõibꝰ lingue et oris et ē tractatus unꝰ. ¶ Cap. i. de anatomia oris et lingue.

O S ē membrum necessarium ad hoc ut pue niat cibus ad ꝯcauitatẽ iferiorẽ et cõicat i hoc ut pueniat aer ad ꝯcauitatẽ ĩiorẽ et ꝯ fert in expulsione sisluitatũ aggregatax in ore stõi qũ elõgatur et fit difficilis eax expulsio ad iferi ora. Et ē uas uꝛ̃e mbrox locutõis i hoie et uociferatio nis in relıq̃s aialibus uociferantibus ex sufflatione. Et lingua que ē membrũ eꝰ ē ex instrũis cõuersiõis cibi masti cati et icisio uocis et extractio liax ⁊ ad ipax ptiet disci tio gustus et cutis sficiei eꝰ iferioris ē continua cũ cute meri et iteriore pte stõi. et cutis strata ē diuisa i duo me dia cozã cõmisura neruali: et inter illa duo ē cõitas in li gamentis et cõtinuatõe. et tu iam sciuisti lacertos eius

motiuū ⁊ ſenſibilē. et melior linguaꝝ ſm potentiā bene loquendi ē illa que cōmenſurata ē in longitudine ⁊ latitudine ſua que ē ſubtilis aꝑ extremitatē ſuā exteriorē. Et qñ lingua ē magna ⁊ lata ualde: aut pua ſicut ſpaſmata habens eam non ē potens loqui. ¶ Et ſubā qdē lingue ē caro mollis alba quaꝫ cooperuerīt uene pue intrantes ſāguinee rubee ex calore eꝰ qꝛ alie ſt̄ uene ⁊ alie ſt̄ arterie. Et in ipſa ſunt nerui plēs ꝓcedentes ex neruiſ iiij. uenientibus ad ipſā quos iam diximuſ in anatomia neruoꝝ. Et i ipſa ē ex neruis ⁊ uenis ultraq̄ credat̄ ēe in ſuo ſili: ⁊ ſub ea ſt̄ duo orificia que ābo ingredit̄ ſtilꝰ ⁊ ſunt fonteſ ſaliue que ad carnē perueniūt glādoſā que ē in radice eꝰ ⁊ nominantūr generatiue ſaliue. et iſti duo fontes noiantur duo bauritoria ſaliue ↄſeruantes roreꝫ lingue. Et pāniculus qdē q̄ eſt incircuitu eꝰ eſt coniūctꝰ cū pāniculo totius oris ⁊ uſꝫ ad meri ⁊ ſtōm. Et ſublingua ſunt duo uene magne uirides ex qbus ꝓcedunt uene plēs ⁊ noiantur duo ranine.

¶ Cap. ij. de egritudinibus lingue.

Quandoqꝫ accidūt lingue egritudines facīētes nocumētū in motu eꝰ: aut ita ut deſtruat̄ aut debilitet̄ aut mutet̄. Et qñ accidūt ei accñia faciētia nocumentū ei in ſenſu tactus ⁊ guſtus: ita ut deſtruat̄ aut debilitetur aut mutet̄: ⁊ qñ deſtruit̄ unus duoꝝ ſenſuū eꝰ ſine alīo ſicut guſtus ſine tactu ꝓpterea qꝛ egritudo potentiam bꝫ euādi nocumētū cū debiliore duaꝝ uirtutū. ⁊ egritudo qdē qñ ē malīa ↄplōis: ⁊ qñ ē officialꝭ: aut ex magnitudine aut puitate aut corruptōe figuꝛ aut corruptōe ſitus qꝛ non dilatatur prius nꝫ ↄſtringit̄ aut ex reſolutōe ſingularis ↄpoſiti. Et qñ ē egritudo ↄpoſita ſicut unum apatū. Et qñ ē nocumētū in ipſo ramo nerui q̄ ē ei ꝓprius. Et qñ ledit̄ ēt cuꝫ cōitate ſtōi: ⁊ qñ ꝑ cōitatē pulmonis ⁊ pectoris. Et lingue qdē ↄplō qñ ſignificat̄ ex pte ſaporis uincentis in ea ex eo qꝺ ſentitur ſilr̄ acetoſitati aut dulcedini: aut inſipiditati aut amaritudini: aut abbōinatōi generate a putredine: aut ponticitati aut ſtipticitati. Quū ſignificatio tñ ex eꝰ coloꝛ ⁊ ex eo qꝺ inuenit in ſapore qñ ꝑtrāſit ipſam uſqꝫ ad egritudines plures alioꝝ mēbroꝝ. Rubedo nanqꝫ eꝰ ⁊ ꝓprie cū aſperitate ſignificat apata ſanguinea i ꝑtibus capitis ⁊ ſtōi ⁊ epis: ⁊ albedo ipſius qñ ſignificat frigus ſtōi ⁊ epatis ⁊ dñiū pblātis in capite. Et qñ ſignificat ictericiam ſi color corporis eſt diuerſus. Et ſapoꝛ eꝰ ſignificat būorē dñantem in corꝛ toto: aut ſtō ⁊ capite. Et qñqꝫ ſignificatio eꝰ bī ex parte bumiditatis ⁊ ſiccitatis ſue. Et ſiccitas qdem ſentitur ſm duos modos: quoꝝ unus eſt cum claritate ſ⁊ficiei lingue ⁊ bec ē ſiccitas leuis. Et ſa eſt cū curſu bumoris ꝓfundi uiſcoſi q̄ ē in ipſa quā calō iā exiccauit: ⁊ boc non ſignificat ſiccitatem in ſubā: imo bumiditatem uiſcoſam aggregatam in ea: aut ex catarro aut ex uaporibus groſſis ſpiſſis. Et boc ē ex eis que faciunt errare medicos q̄ qū cognoſcūt ex infirmo diſpōꝫ exiccatōis oris nō diſcernūt inter modū q̄ eſt añ ipaꝫ ⁊ inter eā. Et aſperitas qdē ſequitur ſiccitatem ⁊ planities ſequitur būiditatē. Et qñ ſignificat̄ lingue diſpō ex diſpōe motus eꝰ aꝑ loquelā ⁊ ex diſpōe diminutōis eꝰ ⁊ lenitatis ipſius ⁊ diſpōe groſſitiei ipſius ita ut minuatur oi bora ⁊ grauetur motus eꝰ ⁊ ſignificat repletōem ſanguis aut būitatis: ⁊ qñ ſignificat eꝰ diſpō ex apatibꝰ ⁊ botbor que accidūt i ea. Et tibi qdē poſſē erit expōere modos ſignificationū ex bac acceptōne poſtq̄ ↄprebenderis principia uſ̄ia iam preterita ⁊ particularia que oſtendi.

¶ Cap iij. de curatōibus lingue.

Quandoqꝫ eſt curatio eꝰ cū cōitate quā bꝫ cuꝫ capite aut ſtō per id qꝺ rectificat ābo: ⁊ eſt ex eis quoꝝ unūqꝺqꝫ ſciuiſti in ſuo caplo. Et qñ eſt curatio ipſius cura ꝓpria cū potōibus euacuantibus fluxū uentris que ſt̄ magis iuuatiue q̄ illa que uomitū faciūt ⁊ ꝑmutant cōplōnem: aut ſtipticis aut reſolutiuis inciſiuis ſubtiliatiuis quaꝝ qum bibuntur uirtutes ad ipam perueniunt: ⁊ opportunius qdem bibunt̄ bmōi poſt cibū. Et qñ curatur collutōibus oris ⁊ fricatōibus ⁊ gargariſmis ⁊ oleis ⁊ pillis retentis in ore factis ex ſpēbus que bñt uirtutes ꝑdictas ſm neceſſitatem. Et melius qdem eſt ut ſumant̄ compreſſe: ⁊ oꝫ ut caueatur in adminiſtratione medicinaꝝ oris ⁊ lingue qū fuerit ex genere eaꝝ que nocēt gutturi ⁊ pulmoni ut non attrabatur aliqd ex curſu eaꝝ ad ipſa.

Ca. iiij. de corruptōe guſtus.

Nocumentū ingredit̄ i guſtu ex tribus modis: ⁊ totū illꝺ eſt qñ cū cōitate ⁊ quandoqꝫ ꝓpt̄ egritudinem propriam ex malitia complōnis aut egritudine officiali: aut cōi ⁊ ſignificat̄ ꝑ illꝺ qꝺ innuimus.

¶ Cap. v. de cura.

Cura eꝰ ſi eſt cū cōitate eſt ut cognoſcas diſpōꝫ cerebri ⁊ rectifices eā cū eis que te docuimus in caplo egritudinū cerebri: aut diſpōe ſtōi: ⁊ tūc ſi cā fuerit repletio ⁊ bumoꝛ malus oportebit ut euet̄. Nā ſi fuerit acutus euet̄ cum eo qꝺ ſit ut bierapic̄: aut pillis cochijs ⁊ pillis factis ex ſcamonea ⁊ pulpa colloqntide ⁊ ſale naptico. Et ſi fuerit groſſus tūc oportebit ut euetur cū bieris ⁊ admiſtrent̄ gargariſmata dicta in caplo mollificatōis lingue ⁊ cibet̄ patiens cibis acutis ſicut cepis ⁊ alleis ⁊ ſinapi et aceto.

¶ Cap. vi. de mollificatione lingue ⁊ grauitate eiuſdeꝫ et deſtructōe introitus in ſermonem.

Lingue mollificatio eſt ex ſūma ſpecierꝫ nocumētoꝝ lingue predictoꝝ in eis que ꝑterierūt. et cā qꝺ nota qñqꝫ ē ex būiditate ſanguinea aut aquoſa. et quandoqꝫ eſt propter cām primam in cerebro. Et quandoqꝫ ē propter cām in lacerto mouente eā: aut ramo ueniente ab ipſo ad eā: et tu ſcies que ſit cum cōitate cerebri et q̄ ſit abſqꝫ cōitate ex eis in qbus inuenit̄ diſpō in reliquis membris acqrentibus ex cerebro ſenſuꝫ ⁊ motū. ⁊ quandoqꝫ ſignificat q̄ materia ſit ſāguiea rubedo lingue ⁊ caliditaſ eꝰ. ⁊ qñ ſignificat q̄ mā ſit ſubtilis aquoſa multitudo curſus ſaliue ſubtilis ⁊ paucitas iuuamēti ex reſolutis ⁊ iuuamentum ab eo in quo ē ſtipticitas. et quādoqꝫ puenit mollificatio lingue ad boc ut ꝑuet loquelā: aut fiat difficilis ut alteret̄: ⁊ ex ea qdē ē alfefe ⁊ altete. Et ex pueris ſunt qdā ſpatiū defectus quoꝝ a locutōe prolongātur. Et ex eis qdē q̄ utuntur tata in locutōe ſua ⁊ eſt aliqs cui qū accīt egritudo calīa ſoluit̄ lingua eꝰ ꝑꝑ liquefactōm būitatis ānexe cū lingua retente in radice nerui eius ⁊ ꝑꝑ boc ſit puer altata: ⁊ quꝫ ſit adoleſcenſ ⁊ temperatur bumiditas eius ſit loquens expedite.

¶ Cap. vij. de cura.

Oportet ut mundificetur corpuſ cum biera minore: deinde cum bieris maioribus: deinde intendatur ꝑs capitis cum medicinis ſibi proprijs. Et ſi exiſtimatur q̄ cum bumiditate dominetur ſanguis pblotomet̄ uene lingue ⁊ uentoſet̄ mentū: deinde curet̄ cum gargariſmis ⁊ fricatōe lingue ⁊ aſſiduatōe motus eꝰ pꝰ cuōnē. Et tu qdē iā ſciuiſti duo prima capl̄a in regie egritudinū capitis. Medicine ꝟo proprie loco que ſunt ſm plm̄ ēe ſunt ille que ſunt cum reſolutiuis inciſiuis et ſubtiliatiuis ⁊ gargarizatio cum aqs eaꝝ ⁊ empl̄a facta

cū eis et sunt sicut origanū ꝛ balasce ꝛ sinapis ꝛ piretꝝ ꝛ cortices radicis capparis: ꝛ imo sicut sinapis ꝛ condisi ꝛ tetū illud cū eo q̄d sit sicut almaru ꝛ acetū sqlliticum Et quandoqꝫ iuuat ex fricatōe ligue facta cū sale āmoniaco ꝛ cuꝫ.ꝫꝫ. ꝛ cepe ita ut ex ea currat saliua plurima ꝛ oxymel sqlliticū qn̄ admistrat ad gargarizādū: aut ad colluedū os ꝯfert ualde ꝛ acorus ē bonꝰ mollificatōi lingue ꝛ grauitati eꝰ. Et qn̄ mollificatio fit uehemēs ꝛ ꝓhibet locutōm tūc sumatur aliqd euforbij ꝛ condisi ꝛ assiduet fricatio lingue ꝛ radicis eꝰ cum ipsis. Et oꝫ ut ponantur iste meᵉ ꝛ caꝝ files s̄ collū ēt. Et qn̄ꝫ fiūt ex istis medicinis ꝛ silibus eis pillē ꝯfecte cū eis que ꝓhibeant eas a uelocitate ꝯsolutōis sicut ē laudanū ꝛ dragagantū ꝛ gūma pini ꝛ gūme uiscose. Descriptio pillaꝝ que tenētur in ore sub lingua ꝯcrētes mollificatōi ꝛ casui eis glutinis alibat.ꝫ.ij. asse fetide.ꝫ.i. fiāt ex eis pillē sicut cicer ꝛ teneantur sub lingua. Et ex eis que experta sunt i hoc capl̄o. est gargarismus ex sale āmoniaco ꝛ pipere ꝛ pirētro ꝛ sinapi ꝛ baurac ꝛ.ꝫꝫ. ꝛ staphisagria ꝛ origano ꝛ sāsuco ꝛ sale naptico terantur ꝛ cribellentur ꝛ fiat cū eis gargarismus i aqua cal̄a diebus ꝯtinuis. Et ex electuarijs que indi dixerūt ad hanc rem utilia est electuariuꝫ cꝰ descriptō ē hec cymini nigri cymi karmeni cinami grossi salis indi oīum an̄. auī.ꝫ. pip. lō. g. c. pipis. g. cc. ꝫuccari sextaria. viij. ꝛ sextarius ē.ꝫ. vi.ꝫ. sumatur ex eo oi die Et qn̄ resolutiua nō ualuerit ꝛ existimaueris ꝙ humiditas sit subtilis ꝛ currēs adiuua te cū resolutis stipticis sicut aldarsisabam ꝑmistū cū roſ ꝛ sicut ē flos sq̄nanti cum spodio. Et multotiēs q̄dē ꝯfert ei fricatio ligue cū acetosis stipticis. Ipse ei uehemēter faciūt cum resolutione saliue ꝛ cursu eꝰ s̄m acetositatē sicut lac acetosum ꝛ sicut succus fructuū q̄ non sunt maturati. Et qn̄ puer tardatur ad loquēdum oꝫ ut assiduet motus lingue eiꝰ ꝛ fricatio ipsius ꝛ currat saliua ex ea. Et ꝯfert in hoc ꝓprie qn̄ admistrant in fricatōe eꝰ mel ꝛ sal gēma ꝛ oīa q̄ dcā sunt in eꝰ cure humiditatis lingue. Et ex eis que mouent linguas eorum ꝛ soluunt eas est uiolenter facere eos loqui. ¶ Ca. viij. de spasmo lingue.

Spasmꝰ lingue qn̄ꝫ fit ex hūitate uiscosa tendente lacertos eꝰ in latitudine. Et qn̄ꝫ fit ex melia ꝯstringente ꝛ qn̄ꝫ in egritudinibus acutis accidit spasmus in lacerto lingue s̄m uiā exiccatōis ꝛ siccitatis. Et spasmꝰ ēt qn̄ꝫ facit appere nocumētū i s̄mone. ¶ C. ix. ð cura.

Non elongat cura spasmi lingue in canone a cura spasmi ulis ꝑdicta in fen prima hꝰ libri. sed sꝫ uiā propriā cura eius e s̄m ꝙ accidit. Ex sūma illius sunt uaporatōes radicis colli cuꝫ eis que sꝫ sicut camemilla ꝛ corona regia ꝛ farfafa ꝛ sansucus ꝛ anetū sigillatim ꝛ cōiunctim: ꝛ silr gargarismi cū oleis eaꝝ ꝛ ipletio oris ex aq̄s eaꝝ ꝛ sint tepide. Deinde retentio eaꝝ i eo spatio aliq̄: ꝛ adnistratō lotōis oris fcē ex oleis calis ꝛ dulcibus resolutis ꝛ seibus sicut fenugrecū ꝛ q̄ sunt eis silia. Et qn̄ fuerit in febribus sint olea admistrata sicut oleū uiol. ꝛ oleū ð cucurbita ꝛ alkerua ꝛ salicibꝰ tepidis Et oportet ut ēbrocentur loca predicta cum aqua tepida ꝛ succis hūis tepidis. ¶ C. x. de magitudīe ligue.

Quandoqꝫ fit magitudo lingue a sanguine dominante. Et qn̄ꝫ fit ab humiditate plīma ꝓhi̅atica mollificatiua exiccatia. Et quandoꝫ magnificatur plīm ita ut egrediat ex ore ꝛ non capiat eā os. Et hꝰ q̄dē magnitudinis relatōm singularē fecīus in capl̄o apātis propter illud q̄d ei propriū ē ex dīa. ¶ C. xi. de cura.

Sanguinea q̄dē ꝛ facta ex mā calida curatur si assiduat eꝰ fricatio cum incisiuis acetoſ ꝛ stipticis sicut ribes ꝛ acetositas citri ꝛ facta ex hūitatibus si assiduetur eꝰ fricatio cū sale āmoniaco ꝛ sale cū cepis ꝛ aceto post eūones: aut accipiant.ꝫꝫ. ꝛ piper ꝛ longū piper ꝛ sal gēma terantur bene ꝛ fricetur cum eis lingua q̄ reuertet ad mēsurā suam ꝛ ingredietur q̄d de ea exiuit. Et mollificatio q̄dem lingue qū accit pueris sufficit in ea sollicitudo custodie ꝛ cibatio ex passeribꝰ ꝛ uolatilibus ābulatiuis. Quidā hō iā uentosatus fuit ꝛ ꝑcussus ē cū scalpello uillus nerui in spōdilibus pāniculi ꝯiūcti cū ligua q̄ mollificata ē ligua. ¶ C. xij. de abbreuiatōne ligue.

Quandoꝫ accit continuatōi ligamēti q̄d ē sub capite ligue ꝛ extremitati eꝰ abbreuiatio ꝛ non permittit linguam dilatari: ꝛ quandoqꝫ accidit secūdum lenitaꝫ spasmi. ¶ C. xiij. de cura.

De ea q̄dē que facta est cā spasmi iā dictuꝫ est. Eius v̄o que facta ē cā abbreuiatōis ligamēti cura ē incisio illius ligamenti ex latere extremitatis eius parumper ꝛ succurrere loco cū draganto adusto ut abscidat sanguinē ꝛ sūma que necessaria ē ex incisione eiꝰ i solutōe lingue ē ut flectat ad superiora palati ꝛ ut egrediat ex ore ꝛ si nō audet incidere ip̄m cum ferro pauendo ꝛ timēdo effusionē sanguis plurimi trāseat ad hoc ut intromittat sub ligamēto acū cū filo ꝛ dirūpat absqꝫ incisione et ponat super mēbrum que probibeāt ꝯglutinatōnem. Et sunt meᵉ cauterizātes attractiue ꝛ si subtiliatur in incisione eꝰ cū cautella uenaꝝ que sunt sub lingua ne adueniat eis incisio ꝛ nō adueniat cursus sanguis plīmi ¶ Capitulum. xiiij. ð apostematibus lingue.

Quādoꝫ accīt ligᵉ apāta cal̄a ꝛ apā mollia ꝓhl̄atica et apāta dura et cancer. Et signa oīum illorum manifesta erunt qum redierint ad illud quod dcm̄ est in signis apātū. Et qn̄ꝫ apat lingua ꝑ potū ueneno rū sicut fungoruꝫ et opij. ¶ Cap. xv. de cura.

Apostemata. quidem calida curantur in primis cum phlebotomia et solutione uentris: et illud melius ē in apātibus lingue ꝙ uomitus. Et qn̄ꝫ nō excusantur a phl̄omia uenaꝝ que sunt sub lingua. Deinde teneant sub lingua sua qū est p̄nᵐ coꝝ succuꝫ endiuie et succū lactuce proprie et succum solatri proprie et lac acetosum et aquam roſ. et aquam in qua decocte sunt rose et succus uirge pastoris et fricetur cū ꝯficis humidis qn̄ sunt uehemētis iuuamenti ad illud. Si āt non resoluātur et non aperiantur indigent ad ultimū maturatis resolutiuis q̄bus fiat gargarismus sicut cum melle et lacte et sicut decoctio radicis lilij et sicut decoctio ficuum et fenugreci et decoctio passulaꝝ et fenⁱ et potus hiere picre ut soluat mā ab ore stōi et sint cibi ex genere coꝝ que maturāt et resoluūt sicut illi qui fiūt ex caulibus et atriplicibus cum oleo sisamino et si aperiantur administrentur stiptica in ore sicut decoctio sumac et myrti et lentium et foliorum oliue et uinum ponticum. Et quandoqꝫ ualet ad illud unguentum factum ex succo solatri et oleo roſ. et lentibus excorticatis et roſ. Si āt apā molle phlegmaticū tunc confert ei ut apāti calido i quo est ultimus status eius ꝯburat radix fenⁱ et ānectatur. Et quandoqꝫ in hⁱ fiunt caputpurgia in quibusdā apātibus calidis in q̄bus est grossitudo cum hoc medicaine ℞. croci et hierepicre āboꝝ ana ptē. i. cāfore et muschi āboꝝ ana tertiam partem.ꝫ. uniusꝫuccari tabarꝫet ptē i. et.ꝫ. resoluatur ex eo toto pondus danic iꝰ i lacte puelle et fiat ex eo caputpurgium. Inq̄t. G. apāta fuit ligua cuiusdā hōis apāte magno q̄ erat sexagenarius et non

fuerat consuetus phlomari:q̄ nō phlomaui eū:sed feci
eum potare pillas cocbias:⁊ ut lingua eꝰ inuolueretur
emplis fris uolui. Sed ipse erat stultus inobediēs me
dico suo:uidit itaqꝫ in uisione illa nocte ut teneret ī ore
suo succum lactuce qḋ ⁊ fecit ⁊ sanatus ē integre ⁊ fuit
ꝯueniens illud ⁊ mirabile. ¶ Qḋ si apā fuerit duꝝ tūc
oportebit ut subtilieꝭ regimen ⁊ cibus fiat bonus ⁊ eūe
tur humor cū hieris magnis ꝑdictis in capitulis ꝑdcis
Et admistrenꝭ gargarismata subtiliatiua ⁊ teneantur in
ore infusio fenugreci ⁊ decoctio eꝰ cū ficubꝰ ⁊ granoruꝫ
lauri cum passis mundificatis ⁊ teneatur in ore lac muli
ebre ⁊ asininū ⁊ caprinum ⁊ ēt decoctio dactiloꝝ ⁊ ficu
um cum uino dulci ⁊ uino de uuis ⁊ cum melle casiefi.
⁊ assiduet lenificatōm nature cū eis que sunt ut hieī ꝑ
ue ⁊ casiafistula. ¶ C.xvi. de alchalel in loqutōne.

I Am diximus q̄dam que oportuit dici de ea ī ca
pitulo mollificatōis lingue. Nūc āt dicamus ꝙ
caras ⁊ reliqua nocumēta locutōis qn̄ꝫ fiūt ex nocumēto
in cerebro ⁊ in ꝑtibus neruí uenientis ad linguaꝫ ⁊ mo
uentis eam. Et quandoqꝫ fiunt in ipso ramo:⁊ quando
qꝫ fiunt in lacerto ipso. Et illḋ iō qm̄ alchalel aut ē spas
mus:aut tetanus aut durities:aut mollificatio ⁊ abbre
uiatio ligamenti aut nodatio a plaga ꝯsolidata: aut apā
duꝝ. Et qn̄ꝫ fit illud sicut scis ex humiditate ꝫm pl̄m. et
qn̄ꝫ fit ex siccitate. ⁊ quandoqꝫ fit nocumentum in locu
tione ex ꝑte apatū:aut apostema ulceꝝ accidentium ī li
gua ⁊ ꝑtibus eius. Et qn̄ꝫ accit post sirsen ꝑꝑ expulsio
nem superfluitatis ex cerebro ad neruos:⁊ in febribus a
cutis propter exiccatōm caꝝ. Et qn̄ꝫ est lingua in hoc
ut ꝯtumescat spasmata ⁊ est rarissimum. ⁊ hoc est ex no
cumentis accidentibus ab origine. Et quandoqꝫ fit no
cumentum in ꝫmone propter cās lacertorum epiglotis
qum sunt extensi ⁊ mollificati. Et hōi q̇dem quandoqꝫ
est difficilis uociferatio in princᵒ rei qm̄ laborat in mo
uendo lacertos pectoris sui ⁊ epiglotis sue. Ita ꝙ nō to
lerāt laborem ipsum illi lacerti. quare fiant inobediētes
qum ergo respirat in initio dictionis sue ⁊ sermonis cur
rit post illud. Et oꝫ q̇dē ut hꝰi hō preparet se ad loquē
dum cum respiratōe magna ⁊ motu pectoris magno:im
mo festinet in ipsa uelocitex. nam qum ipse assuescit illud
facilis fit ei locutio ⁊ consuescit facilitatem in ipsa. Reli
quoꝝ uero modorum curationes iam dicte sunt in capi
tulis suis. Et facto quidem post sirsen confert quandoꝫ
phlebotomia duarum uenarum que sunt sub lingua ual
de. ¶ Cap. xvij. de ranula.

E St filis glādule dure existens sub ligua cꝰ color
ē filis colori ꝯposito ex colore superficiei lingue
⁊ uēnaꝝ que sunt in ea ⁊ est similis rane ⁊ causa eius est
humiditas uiscosa. ¶ Cap. xviij. de cura.

E Xperiantur in ipsa medicie corrosiue incisiue re
solutiue in q̇bꝰ ē superflua exiccatio sicut sal am
moniacus ⁊ acetum ⁊ sal ⁊ fricatio cum flore eris ⁊ dra
ganto. Quod si non ꝯferant administrentur medicine a
cute sicut medicamen andaron ⁊ medicamen ascariō et
medicamen oui humidi dictuꝫ in antidotario et admini
stratio phlebotomie sub lingua et medicine fortes alcola
administrentur. Si āt nō ualuerint nō erit excusatio ab
opōe manus. Et ex medicinis laudatis in ea ē ut sumā
tur origanū ꝑsicū et cortices granatoꝝ et sal et fricetur
cum eis lingua infantis patientis ranulā qm̄ sanaꝭ eis.
Et ex eis que exꝑta sunt in ea sunt dragantum adustuꝫ
et hermodactili ꝯmista cū albumine oui ⁊ posita sub lin
gua. Capit. xix. de adustione lingue.

Q Uandoqꝫ accit illud cā caliditatis in ore stōi
aut cerebro que nō ꝑuenit ad hoc ut fit febris
aut cā receptōis reꝝ acutaꝝ aut salsaꝝ:aut amaraꝝ aut
dulcium aut propter sitim uehementē. Et qn̄ꝫ fit prop
ter cās maiores illis sicut febres acutas et apostemata
īteriora. Et cura illius in sūma ē qm̄ oꝫ ut prohibeatur
q̇ de hoc ꝯquerit et proprie qui ē ex egris ne dormiat sꝫ
collū. Et ut assidue utaꝭ oscitatōe et ꝯsuescat in admini
stratione pillaꝝ factaꝝ ex seibus bateke et candi et citro
li et cucurbite ⁊ cucumeris ⁊ tereniabi ⁊ sīlibus illis. ⁊
teneat in ore nucleos prunorum ⁊ tamarindi ⁊ zuccarū
albaizeꝫ ⁊ mucilagines notas ⁊ succos infrātes ⁊ hūe
ctantes. Et conuenit ut super ipsam fiat abstersio si est
illic humor uiscosus. Deinde inungatur ⁊ colluatur os
cum oleis ⁊ mucilaginibus ⁊ succis ⁊ adipe uolatiliū.
Et quidam homines sunt qui curant illud fricando cū
menta. ¶ C.xx. de cura fissuraruꝫ in lingua.

M Ucilago psiliȷ̄ teneaꝭ in ore ⁊ transglutiat eam
⁊ sumat crura ⁊ pedes ⁊ oua mollia cocta ī a
qua. Et ex eis que experta sunt in eis ē butyruꝫ recēs.
⁊ ex eis est frustum cucumeris ⁊ seuesten.
¶ Capitulum. xxi. de deiectione lingue.

Q Uandoqꝫ fit propter apostemata eꝰ magna. ⁊
quandoqꝫ fit a prefocationibus. Deȷ̄cit ei na
tura aut uoluntas linguā ut aperiatur meatus anhelitꝰ.
¶ Cap. xxij. ḋ bothor in ore ⁊ cura eius.

P Lurimū quideꝫ patitur os bothor propter sta
tionem caliditatis ī ꝑtibus stōi ⁊ capitis ⁊ ua
poꝝ. Et quandoqꝫ fit in febribus:⁊ iaꝫ dictum ē ꝙ quā
do apparet in febribus acutis bothor nigre. in lingua
moritur infirmus in die ꝫo. Singularia uero iuuatiua ī
bothor in principio rei qum est necessitas infrīatōnis ⁊ e
xiccatōis sunt sicut myrobal. ⁊ galle ⁊ seia rose ⁊ amilū
⁊ fructus tamarisci ⁊ fief memithe ⁊ dragagantum ⁊ ba
laustie ⁊ duo sandali ⁊ rose et spodium et sumac et len
tes et lutum armenum et capita granatoruꝫ et cortices
glādium et climia et fausel: Et succi frī sicut succꝰ lactu
ce et solatri et succus uirge pastoris et portulace et ex
tremitates uitis. Et plurimoꝝ quidem infantium sanan
tur bothor cum zuccaro tabarzet et cāfora. ¶ Calida
uero que sunt necessarie in fine rei sunt sicut chelidonia
et darsisabā proprie et corticis nucis muschate et cipe
rum et crocus et nux cupressi et buglossa et piretꝝ et ga
riofil. et mentastꝝ et galia. Et ex medicinis sordidis est
stercus canis:et quandoqꝫ necessarium est in eis que sꝭ
ulcerate arsenicum. et ad eas q̇dem que sꝭ grosse iā exꝑ
ta sunt decoctōis darfisaban. ℥. i. et uenaꝝ. ℥. s. chelido
nie quinta ꝑs. ℥. aloes pondus. ʒ. ij. croci aur. i. et simili
ter aqua in qua decoq̄ūꝭ gariofil. et nucis muschate et
darfisaban ꝑtes equales aut propinque. et si icipiūt bo
thor suppurari tūc fortasse ē necessariū ut appropinquē
tur eis mucilagines facte ex eis que sunt sicut semen lini
cū ficubus et butyro et farina frumēti et semē maru et fu
mus terre et semī malue:et ista seia eadē et faria ordei et
lac asininū solū:aut cū aliquo istoꝝ. et quandoqꝫ īdigēt
decoctōe seminis lini cum ficubus et butyro et faria fru
menti et menta et fenugreco. ¶ Quidā uero sublimiuꝫ
medicoꝝ dixerūt nō ē aliq̇d magis ultimū ꝙ̄ oleū de sq̄
nanto in curando bothor oris tepiduꝫ in ore.
¶ Cap. xxiij. de alcola et ulceribus malignis.

A Lcola ē ulcus existens ī cute oris et lingue cū
expansione et dilatatione. et quandoqꝫ accidit
infantibus plurimū. Immo qū plurimū accit non accit

nisi eis propter malitiã lactis ⁊ malitiã digõnis e⁹ i stõis
eoꝝ.et qñ accit ex oi hũore ⁊ cognoscitur ex coloꝛ suo
Albũ ei ẽ phlaticũ ⁊ generatur ex phlate salso in plib⁹
Et citrinũ ẽ cholicũ ⁊ ẽ uehemẽtioris inflãtõis ꝙ̃ alia.
Et nigꝛ ẽ melicũ. Et rubeũ claꝝ ẽ sanguieũ. et maligni
us oibus ẽ melicũ ⁊ quandoq̃ fit cum apate: ⁊ qñq̃ fit
singulare. Et oẽ ulcus eueniens in sꝑficie oris ẽ uelox ad
dilatãdũ propterea ꝙ non deficit ei caliditas iseparabi
lis ⁊ cutis humida lenis. Et de ꝯsuetudine q̇dẽ. G.ẽ ut
nominet eam colahan dum in superficie perseuerãt. qñ
q̃ putrefiunt ⁊ submergũt non noiat ea colahã: imo ul
cera maligna: ⁊ sunt illa que indigent medicinis cauteri
zatiuis. Et qñ multiplicat alcola quando multiplican
tur pluuie ⁊ multiplicantur i febribus pestilentialibus.

¶ Capitulum.xxiiij.de cura.

O Portet ut intendatur primo humor dominãs
faciens alcola ⁊ euẽtur ex corꝑ toto ⁊ ẽ dñans
deinde ex uenis que st̃ sub mento: ⁊ ex eis que st̃ i iaba
ric. Phlomia nãq̃ ꝯfert oibus egritudinibus oris calis
Deinde administrẽtur medicie hothorales predicte ita
ut curentur fortia et plurime hũitatis et acuta et saniosa
cũ fortibus et debilia cum debilibus. Et qñ ulcera per
ueniũt usq̃ ad os tũc necessaria sunt ualde fortia sicut al
cãdidicon cum acatia plurima. Et oꝫ ut alienet olea oia
usq̃ ad oleum de oliuis. Medicine uero colligantur ex
medicinis hothor fꝛis et calidis quas diximus in caplo
primo in q̇bus sunt stipticitas pauca et infrãtio: deinde
ille que resoluunt usq̃ ad os tẽ necessaria sunt. Et in ill
q̃ declinant ad rubedinẽ ⁊ citritatẽ oꝫ ut addãt i infrãti
one medicine. Reliqua ṽo indigent in primis eis que e
xiccãt ⁊ abstergunt cum qualitate sua equali i initio rei
deinde eis q̃ exiccãt ⁊ resoluũt cũ fortitudine et obfuet
etas in oibus illis. In pueris ei oꝫ ut sint medicine eo
rum debiliores et ut lac eoꝝ rectificetur. In magnis ṽo
oꝫ ut sint medicine eoꝝ fortiores. Et pueris qñ ꝯferũt
cibi solũ. Si ãt nõ st̃ comedentes oꝫ ut que eos lactant
cibentur eis. Medicine uero ꝯuenientes alcola que sũt
acuta sunt sicut masticatões folioꝝ rubi et sicut lẽtes cũ
aceto et oẽs medulle qñ permiscentur cum cydonijs st̃
iuuatiue ⁊ ꝓprie medulla cerui ⁊ uituli ⁊ põa stiptica ⁊
zarur ⁊ cydonia ⁊ iuiube ⁊ extremitates uitis ⁊ citroli
hortulani siccati ⁊ farina lentiũ ⁊ farina rizi: ⁊ fortiora
illis puluis fcũs ex gall ⁊ spodio ⁊ ros ⁊ acatia et sifib⁹
ill. et chelidõie cũ stipticis iest ṽtus mirabil i cola ⁊ cãfo
ra ẽ uehemẽtis iuuamẽti i cola. In utrisq̃ ṽo fris adiuua te
cũ abstersiuis exiccatis et ꝓp̃e i phlaticis et cũ resolutis
fortis ꝯsolonis et exiccatõis: et ꝓp̃e in melicis sicẽ ẽ faria
herbi et mel cum gallis et rasura ꝑgameni est uehemẽtis
iuuamẽti in hoc proprie in pueris qñ miscetur cuꝫ aceto
et malignis draganiũ cũ aceto. et qñ sũt corrosiua mala
tunc necessaria est admistratio floris eris cũ colcotar et
gallis in rob: aut gallaꝝ et aluminis et balaustie ptes eq̃
les admistratio trociscoꝝ husiis aut alcohol tarcamari
con cum succo stiptico sicut succus acreste. Et sicut me
dicine cões aut ex alumine et gallis ꝯtritis aut pulueri
zato et puluis fricet cũ eis os multũ. Et galle q̇dẽ ꝯfeẽt
oi cola maligno et proprie qñ coquntur cũ aceto et sale
Et sit cũ eis collutõ oris in cola pueroꝝ. Et cinis alme
zerion hꝫ proprietatẽ mirabilẽ in cola magno. Et est ex
medicinis cõibus spetiebus alcola. Et sitr alum̃ pulue
rizatũ et aq̃ erea et fex adusta. Alcola ṽo melico nigro
ꝯfert ut liniat cũ melle cui admiste sũt passe enucleate et
anisum. Si ãt illic fuerit apostema ẽt tũc admistret hoc

ungtm̃ aq̃ albedarũgi sacraiati unum olei ros. sacraiati
medietas lentiũ sacraiati medietas croci pondus duoꝝ
aureorum fiat ex eis unguentum.

¶ Cap.xxv.de multitudine sputi et usus e⁹ in somno.

M Ultotiẽs accĩt ex multitudine caliditatis et hu
miditatis et proprie in stõ. Et qñ fit ꝓpter ui
ctoria caliditatis solius sicut. accit ieiuno aut ꝑꝑ graui
tatem cibi: aut corruptõm e⁹ ex sputo assiduo usq̃quo
comedat et q̇esat illud ab eo. Et qñ accit ex frigiditate
et phlegmate.

¶ C.xxvi.de cura.

S I fuerit ex caliditate tc̃ oportebit ut phlometur
basilica pri⁹ et administrent alrobub acetosa et stip
tici fructus ex uino ueteri cũ cõmistione plurima. Et sit
cibus ex piscibus et carnibus leuibus sicut carnib⁹ he
di et uolatilium. Et assiduet collutõm oris cũ decoctõi
bus stipticis factis ex lentibus et sumac et sitib⁹. et si fu
erit ex frigore et phlate admistra uomitũ cum eo qḋ sci
uisti in oi hebdomoda duabus uicib⁹ aut trib⁹. et det ei
ad potãdũ in oi hebdomoda semel hoc medicamen. ℞.
hierepi. pondus.ʒ.ij. salis indi pondus duoꝝ danic ani
si et ameos ãboꝝ añ.i. danic detur i potu cum sirupo a
cetoso de melle et de seibus. et admistrent post illud ty
riaca et electuaria calida. Cibi ãt e⁹ sũt pulli colũbaꝝ co
cti in cazola cũ spẽbus que sunt ut piper ⁊ sinapis et al
lea et sumat in cenis tortellas cũ almuri nabati. deinde
trãsglutiat aquã calidã et fricet gigiuas sicut oñdi. et ex
medicinis et curis cõibus et bonis ẽ ut sumat oi die põ
dus.ʒ.i. salis triti non subtiliter cum endiuia hũida: dei
de administretur trifera et assiduet admistratõm fricatõ
nis gingiuarum: et iam expertus est musch⁹ assatus et i
uentum ẽ iuuamentum e⁹ et ꝓp̃e in pueris.

¶ C.xxvij.de abscissione odoꝝ horribiliũ ex comestis.

C Onfert ad illud masticatio rute et masticatio fo
lioꝝ rubi et collutio oris post eas cum aceto sqᷝl
litico et admistratio ciperi et zedoarie in ore.

¶ Cap.xxviij.de sputo sanguinis ex ore.

S I ẽ exitus e⁹ ex subã oris et cute ipsius tunc cu
ra ipsum cum troc. predictis in c⁹ albothor et ali
is in decoctõe ramoꝝ uitis et preputioꝝ e⁹ est iuuamẽtũ
maximũ. Si ãt in alijs fuerit locis nos iã ei singulare fe
cimus capitulũ: immo capitula.

¶ Cap.xxix.de fetore oris.

A Ut e⁹ princ̃m ẽ gigiua ꝑꝑ putredinẽ q̃ ẽ i ea: aut ꝑꝑ
mollificatõẽ q̃ accĩt ei aut putrefactõm in radice
dẽtiũ: aut in ipso dẽnte aut ẽ princ̃m e⁹ cutis oris ꝑꝑ ꝯplo
nem malã in ea que alterat humiditatem. et plm h⁹ com
plexionis ẽ calĩn: aut fit ut sit e⁹ princ̃m stõus ꝑꝑ humorẽ
putridum in ore stõi aut cholericum aut phlegmaticum
et qñ fit ex partibus pulmonis sicut accidit in haben
bus ptisim.

¶ C.xxx.de cura.

I N illo q̃ ẽ ex gingiua et carne que ẽ inter dentes
rubea oꝫ ut intendat in mũdificatõe dentium ꝑ
et ablutõe eorum cum aceto et aqua. Si ergo ualuerit
illud bene erit: si ãt non ualuerit imo fuerit illic superfluitas
putrefactõis tũc oportebit ut masticet post illud fructus
tamarisci et piretrum et rutam et foliuꝫ ⁊ xiloaloes et ma
sticem et cortices citri et gariofilũ et ut ponat super gin
giuã aloẽ et myrrhã et ãboꝝ similia et ut colluat os cuꝫ
aceto squillitico et ut fricetur cum aniso et uino et passo
dulci: ꝙ si fuerit fortior illo admistret masticatio staphi
sagrie et expulsio saliue. Si autem non confert et appa
ret putrefactio manifesta sumantur draganti adusti. ps
i. et radicis lilij et croci amborum añ. ps. s. conficiantur

cum̄ melle ⁊ fiant troc. administrentur ⁊ colluatur os
post ipsos cum aceto puro ⁊ misto cum aqua roſ. Aut
sumatur medicamen fortius isto ⁊ ē ꝑganieni adusti. ʒ.
iij. feniculi. ʒ. ij. et. ſ. galie sumac. ʒʒ. pipis adusti trocisco
rum alcādidicon omnium an̄. ʒ. ij. fiat ex eis fricatio ⁊ li
nimentum ⁊ pōatur super ipsum pannus lineus ⁊ alca
li solum qn̄ ponitur ſ; putrefactōem eradicat eam ⁊ dcq̄
cit ipsam ⁊ facit nasci carnem bonam. Et ex eis que ex
perta sunt ad istud ē acatia arsenicuȝ citrinum arsenicū
rubeum calx alumen fiant ex eis troc. cum aceto: deide
terantur cum aqua mellis aut decoctōe seiſ iuniperi. sed
si fuerit putrefactio in ipso dēte tunc medicamen ipsius
erit fricatio eius si fuerit in extremitate: aut limatura
eius cum lima aut eradicatio dentis si fuerit putrefactō
sequens radicem dentis. Si autem fuerit illic in gigiua
mollificatio ⁊ fuerit cā in euentu putrefactōis tūc cura
ipsum constringendo ipsam cum eis que sunt in capitu
lo mollificatōis gingiue. Si āt ē humor cholicus putre
factus in stō aut in toto ore tunc non ē aliqd magis cō
ferens ei q̄ꝫ chrysomila humida in ieiunio ⁊ similiter al
bateka aut citroli aut ꝑsica. si āt chrysomila presentia n̄
fuerit ⁊ persica humida administreſ infusio eoꝝ que ex
ipsis incisa sunt ⁊ exiccata in ieiunio ⁊ proprie exiccata
chrysomila. Et ex eis que iuuant ad illud ē administra
tio sauic cum zuccaro ⁊ aqua niuis ⁊ admīstratio pilu
laꝝ aloeticarum quas dicemus in antidotario ⁊ sit cib⁹
eius oē lauans infrigidans non ꝯuertibile in choleram
Si āt est humor phlegmaticus administrentur hieꝛ mū
dificantes os stōi dicte in capitulo oris stōi. et admīstrē
tur trifera minor ⁊. ʒʒ. nutritum ⁊ subtilis puluis aloes
proprie ⁊ fit cibus eius patelle ⁊ minoret potū aque ⁊
abhorrent fructus ⁊ olera humida ⁊ assumat fricatiōes
suas ex arboribus amaris sicut alcheric ⁊ oliue. Et ex
medicis que iuuāt eos ē ut sumāt oī mane ex folijs myr
ti cum equali mensura sua de passis enucleatis ad ma
gnitudinem nucis: aut simile ipsius ex nuce cupressi ⁊ iu
nipi cū passis. et ꝯfcāt eis grana pini ⁊ pilſe de gariof. ⁊
ē descriptio earum. ℞. gariof. galange āborū an̄. ʒ. ſ. mu
schi canfore amborum an̄. danic. i. piretri. ʒ. i. aloes. ʒ. iij
sinapis. ʒ. i. fiāt pilule cum uino. Et medicine qdem sim
plices experte sunt sicut tus ⁊ xiloaloes induȝ ⁊ cinamū
grossuȝ ⁊ cortices citri ⁊ rosa ⁊ canfora ⁊ sandaſ. ⁊ gaꝛ.
⁊ cubebe ⁊ mastix ⁊ macis ⁊ nux muschata ⁊ radix alad
kir. ⁊ alarmec ⁊ alusnen ⁊ blacte bizantie ⁊ cardamomū
⁊ agnus castus ⁊ folia citri ⁊ spica ⁊ alneremisck ⁊. ʒʒ. ⁊
reliqua que inueniuntur in areolis singulariū. ⁊ ea qb⁹
medicine ꝯficiuntur sunt miua ⁊ seꝝ ⁊ succus citri.

¶ C. xxxi. qn̄ os remanet apertum.

OS ꝛemanet aptum aut propter uehemēteȝ neces
sitatem spūs maxi inflātōis: aut pp ꝯstrictōȝ ⁊ ꝑ
focatōem: aut propter debilitatem lacertoꝝ oris: quaꝛ
non efficiunt opōnem suam in somno ⁊ illud ē in egritu
dinibus acutis malum. Meliora āt loca ad distinguen
dum colores dentium sunt loca alia: ⁊ qum dicentur e
gritudines acute.

Fen septima de dispōibus dentiū ⁊ est tractatus unus.

¶ Cap. i. de sermone dentium.

IAm sciuisti qd locuti fuim⁹ de dentibus ⁊
anatomia eoꝝ ⁊ iuuamento ipsoꝝ. Opor
tet ergo ut tu attendas qd diciſ illic ut sci
as q̄ꝫ dentes sunt ex sūma ossium qbus iest
sensus propter illud qd uēit ad eos ex neruis ⁊ cerebro
procedentibus lenibus. Et qn̄ dolent sentiūt illud quod
accīt ex eis ex ꝑcussiōe ⁊ saltu: et qn̄ȝ sētiūt fricatōȝ suā
⁊ ꝯmotōȝ suā. ⁊ qn̄ȝ accn̄t i eis egritudies mollificatōis
⁊ fissure ⁊ eradicatōis ⁊ augm̄ti et alťatio coloris i sub
stantia sua et in epithimatibus ꝯpositis super eos. ⁊ ac
cidunt eis corrosio ⁊ putrefactio et fractura et accidūt
ei dolores uehemētes et fricatōes. Et accidit eis stupō
et ē spēs doloꝝ e⁹ et accidit eis defectus a masticatione
dulcis et acetosi et noceri a calore et frigore et ꝑuitas
tolerantie ad obuiandum uni āboꝝ aut utrisq̄ꝫ. Et qn̄q̄ꝫ
accidūt ei spēs apatum: et illud qdem non est mir̄. Om
ne ei qd recipit extensionem cum augmento nutrim̄ti n̄
elongatur qn recipiat extensionem cuȝ superfluitate. nā
si non reciperent mās penetrantes in eis augmentātes
eos non fierent uirides et denigrarētur. Illud eīm est ꝓ
pter penetrationem superfluitatū in eis. Et dentes qdē
creati sunt recipiētes augm̄tū et additōes semper ut fit
eis illud loco e⁹ quod conteriť: ita q̄ꝫ dens oppositus loco
e⁹ q cecidit et eradicatus ē augmentať in longitudie qū
fit additio conueniens ei: et non opponať ei contritio. et
scias q̄ꝫ dentium ꝯplones qn̄ȝ significantur ex gigiua et
colore eius si est citrina est cholerica et alba ē phlatica
et rubea ē sanguinea: et si ē ad fuscitatē et nigredinem ē
melancholica.

¶ C. ij. de ꝯseruatōe dentium.

QUi uult ut incolumes sint sui dentes oȝ ut obſ
uet. viij. res. Ex qbus ē ut sibi caueat a frequēti
corruptōe cibi et potus in stō propter rem in subām ci
bi: et ē ut sit recipiēs corruptōeȝ uelociter sicut lac et pi
sces saliti et pisces ꝑui aut pp malitiā regis sue acceptio
nis ex eis q iam scita sunt in locis suis. Et ex eis ē ut n̄
nitatur multis uicibus uomere et proprie qn̄ ē illd qd e
uomit acetosum. Et ex eis ē ut uitet masticatōm omnis
uisci: et proprie qū ē dulce sicut ꝯfectio de melle et ficus
uiscose. Et ex eis ē deuitatio frangendi duꝝ et ex eis est
deuitatio ꝯgelantiū. Et ex eis ē deuitatio oīs rei que ē
uehem̄tis frigoris et ꝓprie post calidum et omnis uehe
mentis caloris et proprie post frigus. Et ex eis ē ut assi
duet mūdificatōȝ e⁹ quod ingreditur dentes absq̄ꝫ ꝑscru
tatione multa et consuetudine usq̄ꝫ ad hoc ut noceat car
ni rubee et carni que ē inter dētes et moueat eā aut mo
ueat dentes. Et ex eis ē deuitatio rerum nocentium dē
tibus proprietate sui sicut porri. Ipsi enim uehemēter
nocent dentibus et gingiue et reliqua que dicta sūt i sin
gularibus. Fricationes āt eoꝝ oȝ ut admīstrenť cum eq̄
litate: et nō fiat in eis ꝑscrutatio tanta ut destruať humiditas
eoꝝ et aquositas et preparet eos ad recipiendum fluxus
et uapores ascendentes a stō: et fiat cā ad timorē: et qn̄
admīstratur fricatio cū equalitate abstergit dentes et cō
fortat eos et confortat carnem rubeam et prohibet lapi
des et facit bonum oris odorem. Et melius qdē lignuȝ
ad fricatōm faciēdā ē illud in q° sť stipticitas et amaritu
do. et oȝ ut ꝯsuescat fricatōȝ dētiū qū uadit dōmitū cū
oleo. Sitq̄ꝫ illud oleū aut sicut oleū roſ. si ē necessaria
infrigidatio: aut sicut oleum de ben et neriden si necessa
ria ē calefactio. et qn̄ȝ necessaria ē compositio. Et meli
us qdem ē ut fricentur prius cū melle si ē illic frig⁹: aut
cū zuccaro si ē decliatō ad frigus: aut paꝝ caloris unū
qdq̄ꝫ āt āboꝝ ꝯgregat proprietates laudabiles abstersio
nis et cibatōis et ipiguatōis et mūdificatōis: ſ; zuccaꝝ i
h° toto ē inferi⁹ melle: et si terať altabarzet et cum melle
misceať abstergit et mundificat et stringit gingiuam: dei
de oȝ ut sequať ipsum oleū. Et ex eis q conseruant sani
tatē dentium ē ut colluať os i mense bis cū uino i quo
decocta ē radix titiali ē enim perueniens ad ultimum i

faciendo bonum̃ odorem:et non aduenit facienti illud
dolor dentium. Et siľr caput leporis adustũ qñ fit cuꝫ
eo fricatio. Et siľr sal ꝯfectus cũ melle qñ aduriť aut ñ
aduritur:sed adustus ẽ melior:et oꝫ ut ex eo fiat aualla
na et ponať in panno et fricenť cũ ea dentes. Et siľr fri
catio cũ lupinis et siľr alum̃ iameni cũ aliq̃ntula myrrha
et proprie alumen adustum cũ aceto. Et qñ iuuãť dẽtes
istis medicinis oꝫ ut admĩstreť post eas mel et fricatõ cũ
eo fiat aut succaꝝ:deinde admĩstreť fricatio cũ oleis ꝭm
ꝙ narrauimus. ¶ Et qũ dẽs preparatus est fluxꝰbꝰ oꝫ
ut teneať in ore decoctio reꝝ stipticaꝝ diu. Et assidueť
medicamen de alumine et sale adustis super ipsum.

¶ C.iij.de sermone uľi et cura dentium.

Medicine dentium alie sť ꝯseruatiue et alie sť cu
ratiue. Et qr subã dentiũ ẽ sicca:tunc meť ꝯue
nientes q̃ ꝯseruant sanitatẽ et reducunt eos ad illud qꝺ
oꝫ ꝭm pľm sunt meť exiccatiue. Caľis ãt et friľ idigẽt qũ
accit unam duarum qualitatũ a nãli ꝯpľone iã pľm reces
sisse. Uehem̃tiores igiť medicinaꝝ ꝯueniẽtiũ ad sanitatẽ
dentiũ sunt exiccatiue ꝯmensurate i duabus qualitatibꝰ
Et oĩs medicina dentis ẽ exiccatiua nisi illa que nõ est
dentis.qm̃ ẽ dens. Immo ꝑꝑ accidens qꝺ ei accidit.et
ex exiccatiuis quedã sť calide et quedam sunt frigide.et
medicinaꝝ dentium melior ẽ illa que aggregat ad refa
ctõꝫ et exiccatõm ⁊ abstersioneꝫ et resolutõꝫ superfluita
tis si ad dentem ẽ expulsa cum equalitate et ꝓhibitiõem
materie que ad ipsum attrahitur cũ exiccatis friis. Et il
la que ad aliq̃ntulum frigoris declinat que non obstupe
facere facit dentes sua acetositate aut ponticitatẽ sua. si
cut ẽ obstupefactio acreste et acetositas citri et sũt galia
et cansora ⁊ sandali ⁊ rosa ⁊ semen eꝰ ⁊ balaustie et san
guis draconis ⁊ fructꝰ tamarisci ⁊ galle ⁊ karabe ⁊ mar
garite ⁊ saufel ⁊ farina ordei ⁊ cortex arboris mori ⁊ fo
lia tamarisci ⁊ radix acetose. Et calide que sunt usq; ad
terminum. Alie sunt quaꝝ calor ẽ in subã sua. Et alie sť
quaꝝ calor ẽ acq̃situs. ⁊ ille que sť ad terminum in subã
sua sunt sicut sal adustus ⁊ sceba adustuꝫ ⁊ cinamomuꝫ
⁊ isopꝰ ⁊ flos sq̃nanti ⁊ fructus capparis ⁊ fortius eo ẽ
cortex radicis eꝰ ⁊ xiloaloes ⁊ muscbꝰ ⁊ capilľ.ueneris
crudus ⁊ adustus ⁊ folia cupressi ⁊ iuiperi ⁊ foliũ ⁊ cor
nua cerui adusta et ñ adusta ⁊ m̃tastꝝ ⁊ cis eꝰ ⁊ mastix ⁊
dragagãtũ adustũ ⁊ cinis baurac ⁊ aristoľ.ro. ⁊ cinis cõ
ticis uitis ⁊ cinis capitis leporis ⁊ dactili adusti Et ca
lide cum uirtute acq̃sita sunt sicut cinis gallaꝝ. Nã quꝫ
extinguiť cũ aceto ẽ ad equalitatem propinquus ⁊ cinis
ramoꝝ uitis ⁊ cinis cãne ⁊ que sunt eis siľia. Equales
ꝟo sunt sicut cornua cerui adusta qũ lauãť ⁊ sicut nux ⁊
aldulb ⁊ sicut cortices arboris pini. Et ex eis sť medici
ne ueniẽtes ex uia ꝯpõnis ⁊ sť sicut farina ordei qum ꝑ
miscẽtur cum sale et sero:deinde aduriť ⁊ dactili confe
cti cuꝫ alkitran et adurũť donec fiant carbones et dein
de effunditur super eos serum. Et ex fricatõibus exper
tis ẽ dentifriciũ expertum qꝺ recipit cornu cerui et folio
rum cupressi amborum añ.ʒ.x.nucis dulb cum dispõne
sua.ʒ.v.radices pentaphilõ.ʒ.x.capilli ue.adusti.ʒ.v.ro
saꝝ mundataꝝ a capitibus suis.ʒ.viij.spice.ʒ.ii.ꝯterant
bene et fiat ex eis dentifriciũ. Dẽtifricium bonũ.℞.cor
nu cerui adusti cãeri ciperi rosarum spice aristoľ.omniũ
ana.ʒ.i.salis gẽme.ʒ.quartam ptem fiat ex eis dentifrici
um. Et dicemus ẽt dentrificia in capitulis que sequnť
⁊ dentifricia alia in antidotario. Incipiamus itaq; et di
camus ꝙ curatio cum exiccatiuis ẽ curatõ sicut scis ꝯue
niens:et cum calefactis et ifrãtis ẽ curatio que ẽ neces
saria qum sit uehemes recessio ab equalitate propria.et
medicine quidem dentales alie sunt dentifricia et alie sť
masticatõeś:et alie sť linim̃ta:et alie sť que ut pastilli po
nunť super dentes aut super mandibulã. Et alie sť succi
et alie sunt fricatões et alie sunt res implentes: et alie sť
uaporationes:et alie sunt cauterizantes:et alie sunt era
dicatiue:et alie sũt suffumigatões:et alie sť caputpurgia
et alie sunt distillatões in aure:et alie sunt euãntes mãm
cum phľomia:aut uentoꝫ ex ꝓpinq̃oribus locis. Et ex
medicinis dentium q̃dam sť que sunt resolutie et quedã
que sunt infrãtiue et q̃dam que sunt narcotice. ⁊ narcoti
ce q̃dem qum admistranť in dentibus sunt res longinq̃
ores a timore. Uerum eaꝝ multiplicatio qñꝫ corrumꝑ
subãm dentiũ. Et siľr medicine uehementis resolutionis
⁊ calefactõis oꝫ ut nõ admistrenť nisi qũ ẽ necessarium
⁊ sunt sicut pulpa colloq̃ntide ⁊ belleborus al. ⁊ cucũer
asininus ⁊ reliqua: ⁊ oꝫ ut caueať euentus alicꝰ earum
⁊ narcoticoꝝ ad uẽtrẽ. Et siľr multotiens ẽ necessariuꝫ
ꝑforare dentẽ cum ꝑforatorio minuto ut per ipm̃ exuc
ceť mã nocitiua ⁊ ut inueniãt medicine transitum ad ꝓfũ
dum eꝰ. Et acetũ q̃deꝫ q̃uis sua essentia noceat dentibꝰ
tñ qñꝫ poniť in medicinis dẽtiũ infrãntibꝰ ⁊ calefacien
tibus simul. Infrãntibꝰ q̃dẽ qm̃ infrãt sua subã ⁊ nõ pe
netrat. In calefaciẽtibus ꝟo qm̃ penetrat ⁊ qm̃ adiuuat
cum incisione ad resoluendũ. Eius ꝟo nocum̃tũ ẽ tunc
fractum cum medicinis dentiũ que eis admiscentur.

¶ Capitulum.iiij.de dolore dentium.

Scias ꝙ dentes qñꝫ dolẽt ꝑꝑ cãm dolorosaꝫ exi
stentem in subã ipsoꝝ ꝭm ꝙ ꝓposuimus in eis q̃ ꝑ
terieꝛt. Et qñꝫ ẽ ꝑꝑ cãm dolorosã existenteꝫ in neruo q̃
ẽ in radice eoꝝ. Et qñꝫ ẽ ꝑꝑ cãm dolorosam existentem
in gingiua ⁊ apa ⁊ additõm carnis nate in ea recipiẽteꝫ
materiã:aut ꝑꝑ mollificatõm eꝰ:qꝛ recipit materias ma
las ⁊ putrefiunt in ipsa ⁊ nocẽt dentibus ⁊ ẽt ponũt sup
dentes cõmotos. Et qñꝫ fit difficile pľibus hõibus ꝯsi
derantibus in dentibꝰ suis doloroꝫ discernere inter eos
⁊ spẽs cure ipsorum sunt diuerse. Dolorum uero denti
um cãe:aut sunt malitia ꝯpľonis pure ex frigore:aut ca
lore ⁊ exiccatio ꝑꝑ priuatõm nutrimenti sicut in senibus
ẽ infrs humectatõm ꝭm ꝙ scies in loco suo:aut ẽ cũ ma
teria aut uentositas. Et mã q̃dem aut facit dolorẽ cum
multitudine aut grossitie:aut acuitate. Et qñꝫ ẽ mã apo
stemans dentẽ ipm̃: ⁊ qñꝫ ẽ corrodẽs: ⁊ qñꝫ facit nasci
uermẽ. Et materiei prinᵐ aut ẽ ex stõ aut est ex capite:
aut ex utrisq; locis simul. Et si fuerit totũ corꝰ plenum
illa materia tunc cursus ex corpore ad dentes erit ex his
duabus uijs. Et quandoq; dolent dentes in febribus
acutis ꝭm semitã cõitatis i malitia ꝯpľonis. Et quando
accidunt sub aliquo dentium corrosio dolor ⁊ pulsatõ
tũc in radice eꝰ ẽ superfluitas nõ matura:cureť ergo a
postemata ⁊ dolor ⁊ eradiceť.

¶ C.v.de signis.

Oportet ut attendas ⁊ ꝯsideres an cũ dolor dẽ
tis sit apa in gingiua aut in ꝑtibus eꝰ. Si ergo
inuenies apa in gingiua existimabis ⁊ iudicabis ꝙ for
tasse cã non erit in ipso dente. Et siľr si fuerit ꝯpressio sꝫ
ipsam gingiuã. Si ãt nõ inueneris apa in gingiua tũc cã
alia ẽ in ipso dente:aut ẽ in neruo q̃ ẽ in radice eꝰ. Nam
si senseris apa in dente aut corrosionẽ tunc cã erit i subã
eꝰ. Et siľr qum senties lesionem que extenditur ꝭm lõ
gitudinem in dente. ¶ Si ãt nõ sentiť lesio nisi in ꝓfun
do tũc cã est in neruo q̃ ẽ in radice eꝰ ⁊ ꝓprie qum inue
niť dolor expansus in carnibus rubeis:aut in mandibu
la ⁊ sentitur sicut stupefactio in dente. Et tu quidem

significabis ꝯplones calidas ⁊ frãs p ea que sciuisti: ⁊
siccas p detũitõem dentis ⁊ cõmotõꝫ eᵒ. Et sigificabis
uentositatẽ cũ pmutatõe doloris extensi ⁊ humorẽ gros
sum cum submersione ⁊ mora doloris absq̃ caliditate ⁊
frigiditate apparẽtibus ualð. Et humorẽ acutũ sangui
neũ aut cholericũ cũ uelocitate nocumẽti quod icurrerit
ab eo qð facit dolorẽ ⁊ ptransitõem existẽtẽ in doloꝛ ⁊
alteratõe coloris ad similitudinem humoris ⁊ calidita
te acuta qũ tãgit. ¶ Et scias q̃ initium hũoris ẽ ex ce
rebro aut stõ ex repletõne quã inuenies ex uno eoꝝ aut
ãbobus. ¶ Qũ ãt cã doloris ẽ in gingiua nõ sufficit e
radicatõ: ⁊ non ẽ necessaria penitus. Et si ẽ in dente re
mouet dolõ cũ eradicatõe. ⁊ qñ ẽ i neruo qñq̃ ĩmouet
cũ eradicatõe ⁊ qñꝫ ñ ĩmouet. Et nõ remouet q̃dẽ nisi
ppea q̃ mã quã nã ⁊ meᵃ resoluet q̃rũt iuenit locũ ãplũ
ĩ quo expellit qũ prius fuerit prefocata retẽta cũ dẽte.
¶ Ca. vi. de cura.

S I dolor q̃dẽ fuerit cõitate mẽbri tũc icipe a mũ
dificatõne mẽbri cõicãtis cũ phlomia ⁊ uentris
solone cũ eo qð fit sicut hiera ⁊ pulpa colloq̃ntide: aut
scamonea: aut sicut infusiones aut cũ gargarismis mũdi
ficantibus caput: aut cã ẽ in capite. ¶ Qũ ãt illic fuerit
apa sensibile in gingiua ⁊ carnibus rubeis: tc oportebit
ut icipias cũ phlomia ⁊ scarificatõe sm uirtutẽ ⁊ cõditi
ones ⁊ ut teneat ĩ ore in principio ĩ omnibus eis infrigi
dantia q̃ sũt ex succis ⁊ decoctõibus ⁊ sibᵒ factis forti
bus ex cãfora absq̃ supfluitate in stipticitate. Et multo
tiens q̃dẽ sufficit ut sis ꝯtentus ex oleo ros. ⁊ mastice ⁊
oleo õphacino aut ex oleo qð fit sicut oleũ myrtinũ: ⁊ ꝯ
fert ad illud ut sumãt uinũ passulaꝝ uetus ⁊ oleũ ros.
crudũ decoquat cũ uino ĩ quo sint passule decocte deco
ctione bona ⁊ teneat in ore. Deinde post illud gradati
ordinet ad resoluentia ⁊ maturantia ⁊ caueat ut ñ cur
rat ex aliquo forti eoꝝ aliq̃d ad uẽtrẽ. Et ordinet ẽt gra
dati ad eũonẽ ex ipo mẽbro ita ut mittãt ad radices dẽ
tiũ sanguisuge: aut phlõmet uena que ẽ sub lingua: aut
uentoset sub mento cum incisione. Qð si dolor uehemẽ
tior fuerit tũc oꝫ ut adhereat sꝫ radicẽ dentis piretrum
cũ canfora ⁊ reiterent ambo quotiẽs resoluũtur. Et si
addit uehementia doloris necessariũ ẽ multotiẽs admi
strare opiũ cũ oleo ros. Sed quotiẽscũq̃ inuenit excu
satio ab illo dimittere ipm ẽ meliᵒ. imo oꝫ ut admistret
maturatio. Qũ ãt cã est ĩ ipso dente aut ĩ neruo ⁊ nõ ẽ
mã. Immo malitia ꝯplonis curet cũ medicis dentium
que ei opponuntur notis. ¶ Si ãt ẽ cã ĩ malitia ꝯplo
nis eᵒ ⁊ debilitatis eᵒ ꝯplõis sꝫ calꝫ colluat os ex oleo sꝫe
ꝯplonis tepido: deinde fiat sꝫm actu. Et si cã malitie cõ
plexionis eᵒ ẽ ꝯplo sꝫ sꝫm admistret loco illius ex oleis
calidis sicut ẽ oleũ de neriden ⁊ oleũ de ben ⁊ ꝯprimat
sꝫ uitellũ oui assatũ calm: aut super panẽ calidum: ⁊ qñꝫ
ꝯfeãt ambo regimina in unaquaq̃ speꝝ malitie ꝯplonis
predicta. ¶ Si ãt cã est pura siccitas tũc confert ei ut
fricet cum eis que sꝫ sicut butyꝝ ⁊ adeps anatis. ¶ Si
uero ẽ cum mã quecũq̃ sit mã acuta aut grossa aut mul
ta oꝫ ut eũet sm q̃ in ipsa ẽ: ⁊ oꝫ ut prius incipiat ĩ pri
cipio cũ eis q̃ infrigidant ⁊ repellũt in oĩbus illis q̃uis
fit illud in mã calida plus necessariũ ⁊ ingrossa minus.
Et ex rebus q̃dem fortibus ad repellendum ⁊ proprie
in materijs fris ẽ alumen adustum ⁊ extinctũ cuꝫ aceto
cum equali mensura sui salis que ambo sint trita ualde
deinde admistrentur: deide colluatur os postea cũ uino
Et ex eis que conueniũt ad repellẽdũ sunt galle. Qð si
mã fuerit calida curet cum succis infrãtiuis ⁊ fiat ppa
ratio in equatione eᵒ. Si ãt illud nõ ualet preparatõ fit
aut in resolutõe eᵒ: aut in ipsius stupefactõe. Et si mate
ria fuerit grossa: aut plurima preparatio fit post illð qð
diximus ex curatõe initij cum resolutis ẽt: ⁊ melius est
ut fit collutio oris cum aceto ⁊ oleo ros. Ipsa ei qñꝫ at
trahit hũitates radicales post sꝫfluitates. Et qñꝫ ẽ neces
sariũ ut aggregentur ad resolutiuas mẽ stiptice qm̃ mẽ
brum ẽ siccũ. Quod si cã ẽ uentositas tunc curatio fiat
cũ resolutis q̃ dicemus: ⁊ pprie serapino ⁊ galbano ⁊
granis albarmel. ¶ C. vij. ð medicis resolutis.

M Edicine admistrate in doloribᵒ dentiũ indigẽ
tibus resolutõe. Alie sunt collutões oris in q̃
bus oĩbus oꝫ ut teneantur in ore spatio longo sicut ace
tum in quo coctum ẽ spolium serpentis: aut aceũ ĩ quo
decocta ẽ colloquintida ⁊ ẽ fortis iuuamẽti ualde. ⁊ qũ
frigus ẽ mãifestũ tũc sit cũ uino aut aristol. aut piretro
aut assa fetida cum sinapi: aut cortices capparis aut cõ
tices pini aut mentastꝝ: aut folia dulb ⁊ poliũ ⁊ cortices
rhaphani cum aceto aut aqua. Et similiter folia lauri ⁊
git: ⁊ similiter fustes allei cum piretro: aut acetum ĩ quo
ponitur ꝯdisi teneat in ore: aut piretrũ ⁊ fructus tama
risci ĩ aceto ⁊ ad dolorẽ sãsucᵒ aut radix cucũeris asi. ⁊
eᵒ succᵒ ĩ aceto: aut cũ harmel q̃ sint decocte ĩ aceto aut
serapinũ. Et ad dolorẽ pulsatiᵐ decoctio gallaꝝ cruda
rum cũ aceto ⁊ solatrũ cuꝫ aceto ⁊ bengi cũ aceto ⁊ cõ
nua cerui adusta ðcocta in aceto sq̃llitico trita ⁊ ꝯfecta
in oxymelle. ¶ Et alie sꝫ gargarismata cum similibus
eoꝝ que pdiximus de collutõibus oris. Et ex eis ẽ ut
decoquãtur passe montane ⁊ allea in aqua ⁊ fiat ex eis
gargarisma ⁊ dimittat os aptum ⁊ currat saliua pluria
Et alie sꝫ masticatões accepte ex medicinis predictis ⁊
similibus eis. Ex illis ẽ ut sumant mentastꝝ montanũ
⁊ piretrũ ⁊ piper al. ⁊ myrrha ⁊ ꝯficiant cũ carne passu
laꝝ ⁊ fiãt ex eis auellane ⁊ masticet ex eis oĩ die auella
na una. et alie sꝫ linimẽta ⁊ epithimata ⁊ rorатões ⁊ em
plastra facta ex medicinis resolutis notis ⁊ ponunt in
eo qð hꝫ essentiã tenacẽ. Et emplã facta ex medicinis re
solutis notis sicut ẽ mel aut kitran: aut aliq̃d dissolutũ
in aqua qua resoluũt aut ꝯficiuntur cuꝫ aqua sola: aut
accipiatur furfur recens ⁊ liniatur: aut sumatur pulsa
tiuo sinapi tritũ solum: aut cum assa fetida: aut accipi
atur sulfur recens ⁊ cum assa uel saggenea ⁊ ponat sup
radicẽ dentis. Et ex eis que sꝫ expta ẽ ut sumat medul
la nucleoꝝ psici ⁊ q̃tũ ẽ medietas eᵒ de pipere ⁊ ꝯficiãt
cum kitran ⁊ fricetur cũ eis dẽs aut nigella ꝯtrita ⁊ ꝯfe
cta cũ oleo applicetur ⁊ liniat cum ea. ⁊ ex eis q̃ sũt ex
perta ẽ ut sumatur pipis ⁊ piretri ⁊ staphisagrie ⁊. ʒ. oi
um añ. ps. i. baurac armeni ps. i. ⁊. s. terãt bene ⁊ fricen
tur cũ eis dentes ⁊ gigiua: qm̃ sꝫ uehemẽtis iuuamẽti. Et
qñꝫ barbe fit ẽplastrum cum eis q̃ sũt sicut malua ⁊ ca
memilla ⁊ anetũ ⁊ semẽ lini ⁊ decoctio aneti ⁊ oleũ eᵒ ⁊
admistrãt. ⁊ q̃dẽ. G. existimauit q̃ epar stellionis qñ po
nitur sꝫ dentẽ dolorosũ corrosũ sedat dolor eᵒ. ⁊ alie sũt
uaporatões exterius adhibite: et oꝫ ut admĩstrent aut añ
cibũ duabus horis: aut post ipsum. iiij. horis: ⁊ hoꝝ est
necessitas pp uehemẽtiã doloris sicut si fiat uaporatõ cũ
sale ⁊ milio: aut cũ oleo calefacto: aut cum cera liq̃da. ⁊
qñꝫ uaporat barba faciẽdo uaporatõꝫ pᵒ uaporatõꝫ ut
ad ipsã trahat mã. Qũ ei apat barba sedat dolõ: ⁊ ppe
qum coq̃t dens cũ oleo feruẽte in illa hora. ⁊ alie sꝫ cau
terizantes. ⁊ regimẽ q̃dẽ cauterij ẽ sicut ut decoquat ole
um cũ aliq̃bus medicinis resolutis pdictis aut solum.
⁊ qñ sumitur acus ⁊ ignitur ⁊ submergitur in illo oleo

⁊ ſit ut penetret in uacuitatẽ embube ingenioſe ſʒ dẽtem
doloroſũ dõec pueniat ad dẽtẽ ⁊ cauterizet ipʒ. ⁊ qñʒ põi
ſ'circuitu eꝰ cera: aut maſſa: aut aliq̇d aliȯ diſtiguẽſ int
dẽtes et int dẽtes q̇ ſt i circuitu eꝰ ⁊ carnes rubeas. Et
iuuamẽtũ q̇dẽ bꝰ ad illũ in quo mã ẽ in ipſo dente ẽ plm.
Et qñʒ diſtillatur in embuba ẽt oleũ ferueus poſt igeni
uni predictũ. ⁊ oleum quidẽ oliue ẽ ꝯueniẽtius oleis re
liquis. ⁊ qñʒ neceſſariũ eſt in cauterizantibus ut pforet
dens perforatorio minuto ut penetret in ipo uirtus cau
terizatiua. ⁊ qñ nõ ualẽt curatões cauterizetur dens cũ
acu ignita totiens donec perueniat ad ultimũ in cauteri
zatõe eꝰ: ⁊ fortaſſe ſedabitur dolor ⁊ frangetur dẽs. ℂ
Et alie ſt fricatões accepte ex eis quoꝝ preterijt narra
tio. ⁊. ȝȝ. quidem cum melle ẽ fricatio iuuãs ⁊ ẽt acetum
⁊ ſal ⁊ ẽt acetũ ⁊ pulpa colloq̇tide ⁊ p retꝝ. ⁊ alie ſunt
fumus ⁊ ſuffumigatões. Et i eis meliuſ ẽ ut fiant in tra
iectorio. et qñʒ ſuffumigatur ex reſolutis ſicut uenis col
loquintide aut granis eꝰ: aut granis ſinapis: aut ungula
aſini: aut ſcie cepe: ⁊ proprie ad uermẽ: aut folijs myrti
cum polio: aut folijſ rute: aut piretro. ℂ Et alie ſũt cap
purgia reſolutiua ſicut aqua cucumeris aſinini ⁊ ſuccꝰ
radicis ſicle ⁊ faſſaſa ⁊ aqua ſanſuci. ℂ Et alie ſt diſtil
latões in aurem que ſeqũtur dolorem ſicut ſi admiſtrẽ
tur iſta caputpurgia diſtillata i aure: aut ſuccus cappa
ris humidi. Et alie ſt ipletões corroſionis ſi fuerit cã
doloris ex corroſione: ⁊ oꝫ ut ſubtilietur ⁊ non ipleatur
cũ labore ⁊ uehemẽtia addente i dolore ſicut galia cuʒ ci
peris aut cũ maſtice: ⁊ fortior illo ẽ aſſa fetida cum ſera
pino: aut nigella trita cũ oleo aut piper: aut fex aduſta:
aut euforbiũ: aut piretrum: aut ipleat ex medicamie me
dulle pſicoꝝ pdcõ: imo ipleatur caſus cũ fris ⁊ frũs cũ
calidis. ℂ Cap. viij. de medicinis ſtupefactis.

Quandoq; admiſtrantur ſm modos pdictos i
reſolutõe. Qꝝ melius eſt ut ſint delinite: aut
anexe aut iplẽtes qñ tñ qñʒ admiſtrãtur ut ſint maſtica
tiones ⁊ ſuffumigatões. Ex eis itaq; ẽ ut ſumatur ſeis
hyuſq̇ami al. ⁊ opij ⁊ ſtoracis ⁊ galbani oium añ. põdꝰ
ȝ. ij. piperis et aſſe fetide de ſceni amborũ. ȝ. i. fiat ex eis
collyriũ cũ coagultao uue et ponatur ſuper dẽtem dolo
roſum: aut ſumãtur opij et caſtorei ptes equales. Et di
ſtilletur ex eis. g. i. aut. g. ij. i oleo roſ. in aurẽ ubi ẽ dolõ
aut ſumatur qȯ adhereat ex radice mãdragore: qñʒ eim
ſedat ipſum: aut ſumat ſm ꝙ oſtenſum ẽ ex mõ ſuffumi
gatõis cũ ſemine hyuſq̇ami al. aut decoquatur radix mã
dragore ſolum: aut cũ hyuſquiamo albo cum uino ⁊ te
neatur in ore. Et qñʒ dantur in potu ẽt narcotica ſicut
filonium: potat ei ipſũ q̇ de dẽte ſuo ꝯqueritur ⁊ accipit
ex ipo in ore ſuo ⁊ dormit ⁊ maturatur egritudo eꝰ ⁊ q̇e
ſcit dolot eꝰ. Et ex eoꝝ ſũma que ſtupefaciũt abſq; nocu
mento ẽ aqua infrigidata cum niue in ultimo ⁊ ponit i
ore acceptio poſt acceptõm donec ſtupefiat dens. qua
re quieſcit dolor oĩo: ꝗuis qñʒ fit addens in principio.
ℂ Capitulum. ix. de dente commoto.

Quandoq; cõmouetur dens propter cãm pmi
tiuã ex caſu aut pcuſſione. Et qñʒ cõmouetur
ex humiditate mollificante neruũ ꝯſtringentem. Et qñʒ
eſt dens cum hoc pinguis: deinde extenuat. Et qñʒ cõ
mouet pp corroſionem accidentem origini dẽtiũ ⁊ am
plificat eam: aut ſubtiliat dentẽ p illud quod minuitur
ex eo ⁊ non facit dolere adorez. Et qñʒ cõmouet ppter
detumitõm accidẽtem dentibus propter ſiccitatẽ domi
nantem: ſicut accidit dentibus ꝯualeſcentiũ ⁊ ſenũ ⁊ eis
q̇ famem tolerant uehemẽtem ꝯtinue ⁊ abbreuiat ab eis
nutrimentũ. ℂ Et qñʒ ꝯmouetur propter abbreuiatõʒ
carnis albamur. ℂ Cap. x. de cura.

Oportet ut deuitet maſticatõnem cum illo den
te ⁊ minoret locutõʒ. ⁊ nõ tangat ipʒ manu nʒ
lingua ⁊ penitus dimittat maſticatõm ⁊ intendat ad ſor
bitõm q̃tũ põt. ℂ Qȯ ſi cã fuerit corroſio curetur cor
roſio ⁊ reliqua. Et ſi cã fuerit detũitõ ſuccurratur cũ ci
barijs: qum tñ hoc ſit ex eis quoꝝ obuiatio ẽ difficilis.
Deinde cũ humectantibus curetur faciẽdo ut adhere
ant ⁊ fricando ⁊ diſtillãdo in aurẽ ſicut ẽ oleũ roſ. ⁊ de
ſalicibus ⁊ ſuccus folioꝝ ſolatri imo cũ ſtipticis. Nam
ſi ẽ propter detũitõm dentis non ualent cibaria: qm̃ ip
ſa forſitan non impinguãt ipſum uelociter. Immo opʒ
ut curet cum ſtipticis fris ⁊ ſilr ſi accidat a pcuſſione.
ℂ Si ãt puenit ab humiditate mollificante oꝫ ut cure
tur cum ſtipticis calefacientibus ⁊ admiſtrẽtur ſtiptica
oppilatiua ex medicinis dentium colluendo os ⁊ frican
do calefactis: ſicut collutio oris ex aqua i qua decotta
ſunt aſedar paꝝ ⁊ folia cupreſſi: aut paſſo in quo deco
ctum ẽ alumen cum medicamine ſui de ſale: aut cum aq̃
in qua decoctũ ẽ ſerapinũ. Et ex adherentibus ẽ ut ſũa
tur aluminis. ȝ. ij. ſalis. ȝ. i. ãnectantur ſʒ radicem dentis
aut cortices eris cũ oleo ⁊ radicis lilij ⁊ corticis cupſ
ſi oiuʒ añ. ȝ. iiij. ⁊ alũinis ps. i. et ſumant cineris tamari
ſci ⁊ ſalis equaliter: aut cornu cerui aduſti ⁊ ſal ꝯfecto
rum cum melle aduſtoꝝ ⁊ myrrhe aduſte oium añ. ȝ. x.
aut myrrhe ⁊ croci ⁊ ſpice ⁊ maſticis omnium añ. ptes
ij. rute ſicce ⁊ ſumach ⁊ balauſtie omiuʒ ptes. iij. fiat ex
eis dẽtifriciũ ⁊ qȯ adhereat: ⁊ ẽt ſtiptica pmiſta cũ aloe
⁊ colcotar ⁊ climia. Dentifricium ꝯueniẽs ad hoc capi
tulum ⁊ ad alia cipi ⁊ roſaꝝ ⁊ ſpice aromatice ⁊ ſal gẽ
me ⁊ carmezit ⁊ cornu ceruini aduſti ptes equales. Et
ad illud quod ẽ cã diminutõis carnis gingiuaꝝ ſuman
tur alumen iamenum ⁊ xiloaloes aduſtuʒ ⁊ ciperi ⁊ ſu
mach ⁊ balauſtie.
ℂ Cap. xi. de perforatione ⁊ corroſione dentium.

Accidit illud ex hũiditate putrefacta in eiſ. In
tentio in cura corroſionis ẽ phibere additõm
eꝰ qȯ corroditur: ⁊ illud fit cũ mundificatõne ſubẽ cor
rupte ⁊ reſolutõe materiei ledentis illud ⁊ phibitõe dẽ
tis ne recipiat illas mãs ⁊ ꝯuerſione illaꝝ materieꝝ ab
eo cum euãntibus ſi eis indigetur. Et medicine phibiti
ue corroſionis ſt exiccatiue. ſi ãt ẽ fortiſ indiget fortibꝰ
uehemẽtis exiccatõis ⁊ calefactõis. Et ſi ẽ debilis ſuffi
ciunt in eo exiccatio ⁊ ſtipticitas ſicut litiũ ⁊ myrtus ⁊
ſpica celtica: ⁊ ipſaꝝ admiſtratio ſit ex modis quos pdi
ximus. Et emplm eꝰ ex capitulo impletioniſ. Ex illis e
nim ẽ ut ipleat cũ galia ⁊ ciperis: aut galia ſola: phibʒ
enim corroſiõem ⁊ ſedat dolorẽ: aut ipleat maſtice ⁊ ci
peris ⁊ myrrha aut ſtorace aut gallis uiridibus ⁊ litõ:
aut ſtorace ⁊ opio aut galbano aut ſulfure citrino ⁊ litõ
aut uiſco albotin ⁊ pipere aut cũ galia aut alboriʒ ⁊ mẽ
taſtro: aut cũ nigella ꝯtrita ⁊ ꝯfecta cum aceto ⁊ melle:
aut cũ ſulfure replendo aut liniẽdo: aut cũ. ȝȝ. decocto
cum melle aut cum aceto: quoniam ipſum eſt ultimum
ad hoc aut aſſa fetida: aut cum alkitran aut cum aſſa
ſa fetida ⁊ ãmoniaco: aut aſſa fetida ſola ⁊ bulliat cũ ce
ra ut non reſoluatur. Eſt ei uehemẽs ad ſedãdũ dolorẽ
aut cera ſola: aut cũ mediciniſ aut cum litio ⁊ dragagã
to. Et iã experta ẽ canfora in implendo et ẽ iuuatiua i
ipſa ultie cũ phibitõe additõis corroſionis et ſedat do
lorẽ. Et oꝫ ut adiuues te cũ eis que pterierũt i capitulo
doloris dentiũ. Et qñʒ admiſtrẽtur in hoc epithimata

ex castorei et piretri et opij et galbani ꝑtibus equalibꝰ
et pipere et cardāomo cū melle: aut piretro et myrrha
cū melle et granis alcadra uiridibus cū melle: aut uinū
bonū cui superfundit̄ acetū feruens: aut ep̄e lacerte: aut
sulfure cū equali mēsura lilij aut pipere et lacte titimali.
aut baurac et piretro aut galbano et semine hyusq̄ami
albi aut storace et opio. ¶ Medicam̄ bonū ℞. baurac
et albengi āboꝝ ana ꝑtes. ij. piretri piperis āboꝝ ana ꝑ
tem. i. epithymi ꝑtes. iij. ponantur super locum. Et ite
rum. ℞. capitū granatoꝝ et piperis et seminis iuniperi
omniū ana ꝑtem. ʒ. Et quandoqꝫ administratur iplen
do ex eo ⁊ epithimādo. Et quādoqꝫ ponit̄ super locū
calidicō forte aut furisticō: aut calcis partes. ij. et salis
āmoniaci et alumis et myrrhe et gallaꝝ et acatie et ire
os omnium ana pars. i. et ordeū adustū et spuma ma
ris. Et quandoqꝫ additur in eo galbanū. Et quandoqꝫ
iuuatur collutōibus oris retentis i ore magnꝰ si decoq̄
tur radix capparis cum aceto donec consumatur medi
etas aceti et teneat̄ in ore. Et admistrentur distillatōes
in ipsa corrosione sicut arsenicū dissolutū in oleo ferue
at et distillet̄ in corrosū. Et ex eis que iuuāt est ut distil
letur in latere dentis corrosi oleum roſ.

¶ Cap. xij. de ruptura dentium et eoꝝ corrosione.

ET cā in hoc ꝭm plm̄ ē ꝯuersio ꝯplōis eꝰ ad hu
miditatē. Et quandoqꝫ ē cā in ipso ut exiccet̄
siccitate uehem̄ti. Sꝫ dr̄a ē manifesta deūitio et ꝯ̄rium
eꝰ. Et si ē illic significatio alteratōis coloris aut corro
sionis significat ꝯplonem hūidā habentē materiam.

¶ Cap. xiij. de cura.

ET curatio prima ē prohibitō materiei et mun
dificatio dentis cū stipticis fortibꝰ ꝑdictis. et
alum̄ q̄dē ē fortis ipressionis in hoc et si sꝫ calefaciētes
cū hoc nō ē eaꝝ labor uanꝰ sicut ē helleborus niger mi
stus cū melle. si ṽo ē a siccitate cura eꝰ ē cura siccitatis.

¶ Cap. xiiij. de alteratōe coloris dentium.

QVandoqꝫ fit illud ꝑꝑ alteratōm eꝰ qᷓ coope
rit eos ex linimento ⁊ facit accidere pānum.
Et qn̄ꝫ fit lapis in dentiū radicibus cꝰ eradicatio ē dif
ficilis. Et qn̄ꝫ fit propter mām malā penetrātem i subā
dentis ⁊ alterat̄ in ea ⁊ corrūpit colorē eꝰ ꝯuertendo ad
colorē melōgie ⁊ similium preter ꝙ fit super ipꝫ pānꝰ.

¶ Cap. xv. de cura.

PRimo q̄dē curet̄ cū eo qᷓ abstergit ⁊ mundifi
cat sicut spuma maris ⁊ sal ⁊ nasturtiū tritum
⁊ cinis ostracoꝝ ⁊ cinis radicis canne ⁊ aristol. ro. ⁊ or
deū adustū ⁊ sal gēma q̄ oīa sint ꝭꝫ equales ꝑtes: ⁊ si uis
adde in eo ostracū limaciaꝝ adustū: aut sumat̄ abrotani
adusti ⁊ piperis āboꝝ an̄. pars. i. āmoniaci partes. iij.
⁊ folij. ij. ⁊ gypsi adusti. x. partes terant̄ ⁊ admistrent̄. ⁊
si fuerit sꝫflua tūc flos eris cū melle. Et ex eis que albi
ficāt i dispōne ē tritura catini de sceni: aut tritura uitri:
aut masacūie ⁊ alsūbedig ⁊ lapidis adamātis. ¶ Secū
do uero curet̄ cū eo qᷓ resoluit mām ⁊ extrahit eā aut
abstergit eā sicut piper ⁊ mētastꝝ ⁊ costus ⁊ aristol. ro.
⁊ assa fetida permiscet̄ cū abstersiuis ꝑdictis: ⁊ sicut est
dentifriciū qᷓ diximus an̄: aut hoc dētifriciū bonū. ℞.
radicis aristol. partem. i. cornu ceruini adusti partes. ij.
masticis partes. iij. olei roſ. partes. v. terant̄ ⁊ admistrē
tur. Aliud. ℞. abrotāi ⁊ salis torrefacti ⁊ lilij oīuꝫ an̄.
partes. iiij. ciperi partes. v. spice partē. i. piperis partes
vi. Aliud. ℞. salis q̄ tādiu adustus fuerit donec fuerit ut
carbo partes. iij. folij partes. ij. ⁊ spice partē. i. Et iterū
cineris ostracoꝝ partes. iiij. rosaꝝ siccaꝝ partes. v. cipe
ri partes. iij. floris hyusquiami partem. i.

¶ Cap. xvi. de facilitate originis dentium.

QVandoqꝫ accit infantibus ut dentium eoꝝ na
tiuitas sit difficilis. Et qn̄ꝫ cōicat ei soſo uen
tris: q̄ necessariū ē ut ꝯmensuret̄ cū epithimatibꝰ super
uentrē ⁊ succis ꝑparatis ⁊ retētōe eoꝝ. Et ē necessariū
ut liniāt̄ cū collyrijs predictis in libro uti. Et ex eis q̄
bus ortꝰ dentiū fit facilis est fricatō cū adipibꝰ ⁊ cerebel
lis ⁊ ꝓprie cerebro leporis extracto ex capite eꝰ post de
coctōꝫ: aut cū alcāna ⁊ butyro ⁊ oleo de lilio. Et iaꝫ di
ctū ē ꝙ lac caninū cōfert in hoc uehem̄ter cū ꝓprietate
sua. Et si dolor uehem̄tior fiat liniat̄ cum succo solatri
cū oleo roſ. calefacto. Et oꝫ ut ꝓhibeat̄ masticatō super
rem que hꝫ essentiā tenacē. Jmmo oꝫ ut nutrix itromit
tat digitū suū i ore eꝰ: tūc qū icipit dolere propter ortū
dentium ⁊ fricet gingiuam eꝰ uehem̄ter ut currat ab ea
hūitas ex uia gingiue: deinde fricet̄ cum medicinis ꝑdi
ctis. ¶ Qūqꝫ dentes parūper apparent oꝫ ut fiat ēplꝫ
capiti ⁊ collo ⁊ mādibulis cum lana submersa in oleo ⁊
distilletur ēt i aure eꝰ oleum: et nos iā premisimus tale
quale est capitulum in hoc libro primo.

¶ Cap. xvij. de regimine eradicationis dētium.

QVoniā qn̄ꝫ aduenit ex dente doloroso ut n̄ rēci
piat curā oīo: ⁊ fit ut quotiēscūqꝫ sedat̄ nocu
mentū quo ledit̄ in proximo redeat. Amplius fit uicini
tas eꝰ reliq̄s dentibus nocum̄tū propter illud qᷓ ex ipso
pertransit ad eos et nō iuenit̄ ad eꝰ rectificatōm semita
tūc cura eꝰ ē eradicatō. ¶ Et ipse q̄dē qn̄ꝫ eradicat̄ cū
tēalijs post detectōꝫ ab eo qᷓ tenet̄ cū radice eꝰ. Et oꝫ
ut attēdas an̄ eradicatōm et cōsidera an egritudo sit in
ipso dente. Nā si nō fuerit nō oportebit ut eradicet̄ et n̄
eradicet̄ qū cā fuerit i gingiua: aut fuerit in neruo q̄ est
sub dente. Jllud eīm ꝗuis dolorem parumper alleuiet
non tamen ipsum destruit: immo redit. Et non quidem
alleuiat ipm̄ nisi propter illud qᷓ resoluit ex mā tūc et
cum eo quod peruenit ad ipsum ex medicinis. Et i era
dicatōe illoꝝ dentium q̄ nō cōmouētur est timor ex qui
busdā nocum̄toꝝ plurimoꝝ: qn̄ꝫ ei detegitur a mādibu
la et putrefit pars subē eꝰ et excitat dolorē uehem̄tē. et
qn̄ꝫ excitat dolorē oculi et febrē. ¶ Quꝫ ergo scieris
ꝙ eradicatio ē difficilis: aut nō tolerat eā infirmus tūc
non erit rectū ut moueat̄ cū uehem̄tia. Jllud nāqꝫ ē ex
eis que in dolorē augm̄tū faciūt qū tn̄ ꝯueniēs ē qn̄ꝫ si fu
erit egritudo ꝓpter cām in dente. Nā si ꝯmoueatur rēsol
uitur mā sub ipso et sedat̄ dolor. Qn̄ꝫ ṽo eradicat̄ cum
medicinis: et rectius q̄dē est ut incidat̄ in circuitu den
tis cū phl'omo et admistret̄ sꝫ ipm̄ medicam̄. Et ex illis
ē ut sumāt̄ cortices radicis moroꝝ et piretꝝ et terantur
in sole cū aceto forti donec fiat totū sicut mel. Deinde
liniatur cum eo radix dentiū in die tribus uicibꝰ: aut te
ratur piretꝝ et in aceto sub sole dimittatur. xl. diebꝰ: de
inde distilletur sꝫ illud qᷓ incisum ē et dimittatur hora
una: aut horis duabus. Et qn̄ꝫ inuestitur sanus cera be
ne: deinde extrahitur q̄ eradicatur: aut ponitur loco pi
retri radix cucumeris asinini: aut linitur cum arsenico
nutrito cum aceto qm̄ mollificat eā: aut sumantur seis
urtice et galbani partes eq̄les: aut urtica et de ture du
plum eꝰ et ponatur sꝫ radicem dentis eꝰ: et qn̄qꝫ feruet
cum folijs fici. qm̄ ipm̄ frāgit eā et eradicat ipm̄ cuꝫ fa
cilitate: et fex aceti ipsius ē mirabilis. Et qn̄ꝫ sumātur
cortices mori et cortices capparis et arsenicum citri
num et piretꝝ et uene et radices colloq̄ntide et sisamū
et ꝯficiātur cū aqua aneti: aut cū aceto fōti et dimittat̄

tribus diebus:deinde liniãtur aut sumãtur uenaꝝ citrinaꝝ ⁊ corticis mori ãboꝝ añ.parſ.i.⁊ arſẽici citrini partes.ij.⁊ ꝯficiãtur cum melle ⁊ ponãẽ i circuitu dẽtis totius:qm̃ eradicat eũ:aut sumãẽ radicis abrotãi ⁊ lactis titimali partes.ij.ꝯficiantur cũ melle ⁊ ponãẽ ſꝫ ipm: ⁊ ſi dens ẽ debilis liq̃fiat cera cũ melle i sole ⁊ diſtilletur ſꝫ ipſam oleũ ⁊ ꝑcipiatur ut maſticet eam.

¶ Capitulum.xviij.de fricatõne dentis corroſi ⁊ eſt ſicut eradicatio ſine dolore.

Conficiatur farina cũ lacte titimali ⁊ ponaẽ ſꝫ ipm aliq̃bus horis:qm̃ frãgeẽ.⁊ oꝫ ut ponãẽ in ipſo folia uolubilis maiõis acute ⁊ adeps rane arboree ẽ inciſiuus fractiuus ⁊ ẽ rana uiridis q̃ hoſpitaẽ in plantis ⁊ arborib⁹ ⁊ aſcẽdit ex arbore ad arborem.

¶ Capitulum.xix.de uermibus dentium.

Sumanẽ ſeis hyuſq̃.al.ſeis porri ãboꝝ añ. ptes iiij.ſe.cepe ptes.ij. ſ.ꝯficiãẽ cũ adipe caprino cõtrito ⁊ fiãt inde pilſe quaꝝ unaqueq; ſit.ʒ.i. ⁊ fiat ſuffumigatio ex una pilſaꝝ cũ coopertura capitis ⁊ cũ traiectorio.

¶ C.xx.de cauſa ſtridoris dentium.

Stridor dẽtium in ſõno fit ꝑpter debilitatẽ lacertoꝝ mãdibulaꝝ ⁊ ẽ ex eis ſicut ſpaſmus ⁊ accit i īfantibus multotiẽs ⁊ remoueẽ qñ fiũt puberes. ¶ Et qñ multiplicaẽ ſtridor dẽtiũ ⁊ ſonitus eoꝝ i ſõno idicat epilepſiã:aut apoplexiã aut ſpaſmũ:aut ſigificat uermeſ in uentre.Et ille q̇ ẽ ex uermib⁹ ẽ habens uiciſſitudies

¶ Capitulum.xxi.de cura.

Et oꝫ ut cureẽ patiẽs illud cũ mũdificatõne capitis ⁊ inunctõe colli ex oleis calidis odoriferis in quibus eſt uirtus ſtiptica.

¶ Capitulum.xxij.de dente qui elongatur.

Oportet ut ſumaẽ digitis:aut inſtꝛo ꝯſtrictiuo:ꝺ inde limeẽ cum lima.Poſtea ſumãtur grana lauri ⁊ alumen ⁊ ariſtol.longa ⁊ fricẽẽ cum eis:

¶ Capitulum.xxiij.de congelatione dentium.

Congelatio ẽ ſtupor q̇dã accidens denti.Et illud ẽ ꝑpter cãꝫ retentã ⁊ ẽ aut ſtiptica aut põtica:et qñꝫ ẽ ꝑp illud qꝺ occurrit dẽti adueniẽs extriſec⁹ aut ſtãſ.⁊ qñꝫ fit ꝑp illꝺ qꝺ eleuaẽ ad eos ex ſtõ qũ fuerit illic humor acetoſus.Et quandoq; ſeq̃tur imagiatõ exiſtimatiua qũ ꝑſẽs ẽ ille qui maſticat acetoſũ maſticãdo cũ trãſmiſſione.

¶ Cap.xxiiij.de cura.

Confert ei maſticatio portulace ualde aut ſeis portulace ꝯtriti ⁊ ifuſi cũ aqua aut glutinis alibat: aut amigdalis:aut nucis regalis ⁊ alneregil ꝑpe aut auellana aut oleũ õphacinũ fricando:aut fex olei ingroſſati in uaſe ereo cũ melle in ſole aut ſꝫ ignem: ⁊ collutio oris cũ lacte aſinino ⁊ oleo tepido:aut cordumeni cum uino ⁊ grana lauri ⁊ ariſtol.longa:aut aſſa fetida: aut lac titimali ⁊ ſq̃lla ⁊ ſal:ꝑpterea qꝛ oppoſitus eſt acetoſitati confert ualde ſtupefactioni.

¶ Cap.xxv.de ebet dentium ⁊ cura e⁹.

Est ut dẽs non toleret aliq̃d ſꝫm nꝫ calidũ neq; duꝝ.Et pl̃m e⁹ ẽ ex frigore ⁊ ẽ ꝑcedẽs dolorẽ dentium.¶ Et qũ cã in hoc ẽ frigus admiſtra grana lauri ⁊ alumẽ ⁊ ariſtol.lõgam ⁊ uaporatõm aſſiduã cũ uitello oui:q; ſi cũ illa non ſedetur fricẽẽ cũ hierapi. Si ãt non ualet tunc eum tyriaca.⁊ oleũ ſinapinũ ẽ iuuatiuũ ualde.Alkitrã ꝯfectũ calefactũ cũ eo multotiẽs inungiẽ fricãdo ẽ iuuatiuũ ualde.¶ Si ãt cã fuerit eõ pl̃o calida ⁊ ẽ raro ſigificabit ipſã color gigiue ⁊ tact⁹ e⁹ ⁊ tact⁹ dẽtiũ:qꝛ oportebit ut aſſidueẽ fricatõ dẽtiũ cũ oleo roſ.tepefacto i quo ſint canfora ⁊ ſãdali ⁊ adminiſtrenẽ mucilago pſilij ⁊ maſticatio portulace:aut ſeis eꝰ ꝑprie.

Cap.xxvi.de cura debilitatis dẽtium.

Confeꝛt ei ſtiptica ꝑdicta ⁊ galle aduſte extĩcte i aceto ⁊ grana myꝛti albe ⁊ ſal torrefactũ ⁊ extinctũ in aceto ⁊ alramich ⁊ uinũ ſtipticũ ⁊ dentifricia ſtiptica.Dentifꝛiciũ bonũ.℞.ciperi.ʒ.iij.myrobalanorũ citrinoꝝ enucleatoꝝ.ʒ.v.cinami groſſi.ʒ.xv. cinamomi ʒ.iij.aluminis.ʒ.ij.piretri.ʒ.vij.ſalis ãmoiaci piperis lõgi galie croci oĩum ana.ʒ.i.ſal.ʒ.v.ſumach ꝑparatoruꝫ corij.ʒ.ij.fructus tamariſci.ʒ.iij.cardãomi.ʒ.iiij.ariſtol. ʒ.xvi.balauſtie.ʒ.iiij.terantur omnia ⁊ aggregentur.dẽtifriciũ bonũ.℞.ſandali rubei cucube ſauſel oĩum ana ʒ.xv.cinami groſſi.ʒ.v.cinamomi.ʒ.ij.bakiꝫ.ʒ.iiij.cõficiantur cum amilo tritici. ¶ Dẽtifriciũ ad hãc rẽ bonũ ſumatur kiſt ordei teraẽ ⁊ inuoluaẽ melle aut kitrã pauco ſamio ⁊ fiaut troc.inde ⁊ ſubmergaẽ charta de pãno ⁊ ponaẽ ſꝫ lacertulũ poſitũ in radice furni. Qũq; eius color denigratur extrahatur ⁊ accipiaẽ ex eo pars.i.⁊ ex ruptura xiloaloes ⁊ balauſtijs ⁊ ciperis ⁊ cõtice granati ⁊ ſale ex oĩb⁹ añ.pars.i.terantur ⁊ fiat ex eis dentifricium.Et quandoq; ſumunẽ ordei aduſti narrati partes.xx.⁊ ciperi ⁊ ſauſel ⁊ alkarmeꝫit oĩuꝫ ana ptes.iiij. ⁊ ʒʒ.pe.i.fiat ex eis dentifriciuꝫ.

¶ Fen.viij.de diſpõnibus gingiuarum ⁊ ẽ tractat⁹.i.

¶ Capitulum.i.de egritudinibus gingiuarum.

Gingiue accñt aꝑata ꝉ cã materiei ꝺſcendẽtis ad ipſã ꝭm pl̃m ex capite.Et qñꝫ ẽ ꝑpẽ cõitatẽ ſtõi.et qñꝫ accidũt ei aꝑata i initio hydropiſ ⁊ accidẽtiuꝫ malitie forme ꝑpẽ illud qꝺ ad caꝫ eleuaẽ ex uaporibus corruptis.¶ Et ſignificaẽ genus materiei per colorẽ ⁊ tactuꝫ.Et qñꝫ ſũt ex eis manifeſta recentia uolocia ad ſuſcipiẽdã curã ⁊ ꝑfunda ad ſuſcipiendã curam tarda.⁊ qñq; ſunt cum fe.

¶ Capitulum.ij.de cura.

Si mã ẽ ſupeꝛfluitas calida tunc adminiſtꝛa euacuationem ⁊ phlebotomiam alieheric.⁊ cura in principio cũ collutionibus oꝛis infrigidantibus ⁊ fit in eis ſtipticitas ſic ẽ aq̃ roſ.⁊ lac acetoſum ⁊ aqua myrti ⁊ aque folioꝝ ſtipticoꝛũ frigidorum ⁊ decoctio balauſtiarum ⁊ aqua arnogloſſe ⁊ infuſio glandium ⁊ ſuccuſ portulace.deinde p⁹ illud fiat oꝛis collutio cũ oleo omphacino ⁊ oleo arboris maſticis ⁊ oleo myrtino i una quaq; uncia ponatur maſtix:aut oleo in quo bullierit maſtix ⁊ ſicce roſ.aut oleũ roſ.i quo bullita ſint ſpica ⁊ roſe ſicce ⁊ maſtix.⁊ oleũ q̇dem arboris maſticis habet uirtutem uehementem in ſedando dolores gigiue ⁊ proprie recens.reſiſtit enim ⁊ non exaſperat ⁊ magis ꝑprium iuuamentum e⁹ ẽ in diſpõne doloris.¶ Deinꝺ p⁹ illud admiſtrentur que ſint ſicut ſuccus ireos humide facit enim curꝛere ſanguinem ⁊ facit q̇eſcere:aut ſuccus folioꝝ oliue:aut fex uini:aut ſucc⁹ rute:aut oleũ alabati alcadra bullitũ cum aqua in qua ſint folia e⁹ aut ꝺcoctõe ariſtol.Si ãt aꝑa ẽ cal̃m ⁊ ꝑfundũ ⁊ noĩatur herules nõ reſoluitur cum medicinis:immo fit purulẽtũ. Et quandoq; indiget cuꝛa manus.Et quandoq; ſubã e⁹ puenit ad creãdum carnem nouam.Qñꝫ ergo purulentũ fit adminiſtꝛa ſuper ipſum floreꝫ eris ⁊ gallas:aut corticem eris ꝯtritum cum aceto diebus aliq̃bus ⁊ ſurie aduſtũ aut gallas cum aceto. ¶ Qũ ãt gingiua nõ ceſſat ſuppurari ⁊ aꝑatur ⁊ non ſanaẽ indiget cauterio Et melius ẽ ut ſumatur oleum feruens cum lana inuoluta ſuper extremitatem tente ⁊ totiens fiat donec detumeſcat gingiua ⁊ conſtringatur.¶ Si autem apoſtẽa

fuerit ex humiditate superflua oportebit in pricipio ut colluat os cū oleis calīs ⁊ cum melle ⁊ oleo ⁊ rob: dein in admistrentur resolutiua fortia predicta multotiens.

¶ Ca. iij. de gingiua sanguinea ⁊ cura eius.

Confert ei alumen extinctum cū aceto cū duplo ipsius ex sale ⁊ cū surie tanto q̄ntum ipsū ē ⁊ me dietas eꝰ sparsū sr eā: ⁊ ēt adurāt taraca salita usq̄ quo fiant sicut carbo ⁊ sumantur ex cinere eoꝝ ps. i. ⁊ ex ro sis siccis ptes. ij. ⁊ iteꝝ sumant myrti ⁊ lentium adustarum āboꝝ añ. ps. i. sumac ⁊ surie āboꝝ añ. ptes. ij. florū squinanti ptes. iij. ⁊ cōmisceantur ⁊ administrentur.

¶ Ca. iiij. de fissuris gingiuarum.

Currit in cura eoꝝ cursu fissuraꝝ labij.

¶ Cap. v. de ulceribꝰ gīgiue ⁊ corrosiōe eꝰ ⁊ fistulis eꝰ

Ulcera gingiue alia sūt pura ⁊ alia sūt incipientia putrefieri: ⁊ alia sunt incipientia corrodi.

¶ Ca. vi. de cura.

Puroꝝ q̄dem cura: cura ē alcola. Ea uero que putrefieri incipiūt oꝫ ut curent cū eis que sūt sicut olea calida ⁊ sem̄ iuniperi ⁊ tribuli. Si ergo iuuāt erit bonum: ⁊ si non sumat gallaꝝ ps. i. ⁊ myrrhe ps media aggregētur cū oleo roſ. ⁊ admistrent. Et ex spēbus q̄ collutionū oris iuuatiuis ē collutio oris cum aceto sq̄l litico ⁊ collutio oris cū lacte asinino ⁊ collutio oris cū decoctōe folioꝝ oliue ⁊ decoctōe rosaꝝ ⁊ lentiū ⁊ gallarum ⁊ capitū rosaꝝ ⁊ granatoꝝ. ¶ Corrosiua āt si sūt ꝓfunda in ipsa oꝫ ut curent cū alcadicō ꝓprio eis dicto in antidotario ⁊ sic fistule: deinde spgantur sr ea medicine stiptice. Et ex eis que sunt experta ē hoc. ℞. tribulorum fructus tamarisci piretri oīum añ. ʒ. iij. chelidonie ʒ. i. myrobal. citrinoꝝ rosaꝝ siccaꝝ āboꝝ añ. ʒ. ij. fabaruꝫ ⁊ salis āmoniaci ⁊ cucube ⁊ spume maris oīum añ. ʒ. s. balaustiaꝝ ⁊ croci āborum añ. ʒ. iiij. cāfore. ʒ. iiij. fiat ex eis dentifricium: ⁊ ēt dentifricia in q̄bꝰ recipiūt aristol. ⁊ colcotar ⁊ scorie ⁊ arsenica. ¶ In medijs āt sumant piretri ⁊ radicis lilij āboꝝ añ. ps. i. sumach ⁊ gallarum non perforatarum ⁊ balaustiaꝝ ⁊ aluminis oīum añ. ʒ. ij. terant ⁊ fiat ex eis dentifriciū ⁊ admistret in medicis inter corrosa ⁊ fistulas. ¶ Et sic ex balaustijs ⁊ squamma ferri pulverizet gingiua ⁊ retineantur in ea. Deinde colluatur os cum aceto squillitico aut aceto ī quo decocta sūt folia oliue ⁊ ēt admistret filonium in loco corroso q̄m est bonum: aut diacalamītū ⁊ ꝯfectōes ꝓhibētes putrefactōm resoluentes illud q̄ ꝓuenit ex ea. Et ex eis ē ꝯfectio de armel. Si āt non ualent tunc necessarium est alcadicon. Et ex eis que approximāt ei ēt est ut sumantur aluminis ⁊ calcis ⁊ gallaꝝ ⁊ duoꝝ arsenicoꝝ partes equales accipiatur ex eo danic. i. pꝰ ꝯtritōm uehemītez ⁊ fiat cū eo fricatio fricando bene. Deinde expectet sr eam una hora. Postea colluat os cū oleo roſ. q̄ñ poni tur in ipso acatia: ⁊ ē ꝯueniens ut fiant ex eo troc. ⁊ dsiccentur ⁊ reseruentur ad necessitatez. ⁊ quandoq̄ sufficiunt duo arsenica ⁊ calx ⁊ acatia ⁊ fiūt inde troc. ¶ Et q̄ñ confert cauteriū predictum. Et ex eis que deijciūt corrosionē ⁊ faciūt nasci carnē sanaꝫ. deinde administretur dentifriciū ex gallis cū tertia pte myrrhe. Creat eiꝫ carnem ⁊ constringit gingiuā. Et phlomia alieberic ꝯfert in eis.

¶ Ca. vij. de augmento gingiue ⁊ cura eius.

Cura eꝰ predicta ē in caplo de fetore oris.

¶ Cap. viij. de diminutōne carnis gingiue ⁊ cura.

Sumantur turis masculi ⁊ aristol. ro. ⁊ sanguis draconis ⁊ farine herbi ⁊ radicis lilij ptes equales ꝯficiātur pꝰ ꝯtritōm cū melle ⁊ aceto squillitico ⁊ administrentur fricando ⁊ farine herbi. ʒ. x. ꝯficiantur cuꝫ melle ⁊ fiant inde troc. ⁊ ponant sr lacertulū: aut testam positum in inferiori parte furni donec ꝑueniat ad hoc ut ꝯterantur ⁊ forsitan adurant: ⁊ sr id q̄ aduritur ⁊ cōterit ꝓijciant sanguis draconis. ʒ. iiij. ⁊ turis masculi q̄ntum ipsum ⁊ aristol. ro. ⁊ ireos amborum ana. ʒ. ij. ⁊ fiat secundum modum predictuꝫ.

¶ Cap. ix. de cura mollificationis gingiue.

Siquidem fuerit pua tunc sufficiet in ea collutio oris cū aqua in qua decocta sūt stiptica calīa uel frīa sm ꝯplonem. Et ex eis que sunt uehementis iuuam̄ti in hoc ē alumen decoctum cum aceto ¶ Si āt fuerit plurima tunc rectius erit in ea ut incidat ⁊ dimittatur sanguis currere ⁊ exprimatur q̄ egreditur ex eo. deinde colluatur os pꝰ ipam cū decoctōe stipticoꝝ sꝫ modū predictum in eis que preterita sunt. Et ex eis que sunt conuenientia ad illud ex decoctōibus est ut sumant fructus tamarisci. ʒ. iij. ⁊ folioꝝ alcāne. ʒ. ij. tepefiāt ⁊ admistrentur. aut sumantur balaustiarum ⁊ corticis granatorū añ. vi. ptes ⁊ tereniabin ⁊ aluminis iamēi añ. iij. ptes ⁊ rosarum ⁊ sumach albgdedi añ. viij. ptes ⁊ spice aromatice ⁊ florum squinanti añ. ptes. x. fiat ex eis linimētum ⁊ quod adhereat ⁊ phlomia alieberic ꝯfert ei. confectio linimenti conuenientis ad illud quod admistrat post collutōm oris. ℞. rosarum cum capitibus suis piperis añ. ptes. vij. corticis glandium balaustiarum granorum myrti uiridium añ. iiij. partes siliquarum nabati sumach mundati alramich. v. ptes: aut loco alrāich myrti. viij. ptes. Et q̄ñ ꝯfert tangere palatū cum hiera minori ⁊ colluere os ex ea cum aceto squillitico ⁊ administratio alsuffuf fortium.

¶ Cap. x. de cura carnis addite gingiue.

Ponat in ea calcantū ⁊ myrrha q̄m purgāt eā.

¶ Cap. xi. de labijs ⁊ egritudinibus eorum.

Duo labia creata sunt ad cooperiendum os ⁊ dentes ⁊ ad decorem ⁊ ad retinendum in hominibus ad loquendum. Et creata sunt ex carne ⁊ neruis que sunt partes lacertorum qui cōtinent ea.

¶ Ca. xij. de fissuris labiorum.

Medicine q̄dem quibus indigetur in curatōne fissurarum sunt ille que ad exiccationem ⁊ stipticitatem aggregant lenificationem.

¶ Cap. xiij. de cura.

Medicine ꝯferentes ad illō ⁊ ex illis ē dragagāntum q̄ñ tenetur in ore ⁊ ꝯmouetur lingua. Et ex regie iuuante in ipsa est inunctio sumis ⁊ ani: ⁊ ut liniatur super eas butyꝝ recens. Et ex eis ē frustum cucumeris sr aliud: aut liniatur sr eas aqua seueste aut aq̄ ordei aut mucilago psilij. Et ex pinguedinibus sūt butyꝝ ⁊ medulla ⁊ adipes uituloꝝ ⁊ anseꝝ cū melle aut oleuꝫ albabac alkadra: aut oleū roſ. ⁊ in quo sūt albumē oui ⁊ farina ⁊ ꝓprie farina herbi ⁊ ceratū: ⁊ q̄ñ ponitur ī ipso merdasengi. Et ex medicinis expertis ē illud q̄. ℞. gallas ꝯtritas cū cerusa plūbi amilū ⁊ dragagantū cuꝫ adipe galline. Et ēt galle ꝯtrite cū sisamino ⁊ ēt mastix ⁊ euiscus albotiꝫ ⁊ isopꝰ ⁊ mel fiat ex eis ungtm̄. Et iterum merdasengi ⁊ sedine ⁊ uenarum uitis omnium ps s. dehenigi ps. s. ungule caprine aduste croci āborū añ. ptis. iij. cāfore. vi. ptis gūmi ptes. vi. cere. xvi. ptis oleū roſ. ⁊ ēt ābra soluta cū oleo balsamino: aut olei de ben aut olei de citro. iiij. ptis sumatur ⁊ admistretur in ipsis ceratuꝫ et sint cibi eius pedes ⁊ extrema ⁊ oua sorbilia

¶ Cap. xiiij. de apostemate labiorum ⁊ cura:
O Portet ut incipiatur in eis cū euōne humoris
dominantis: deinde administrentur me^e loca
les. Apata uero sᵗ ꝑxime positōis ex iudicio apatum
gingiue ⁊ cura fortior ꝓpter ē magis necessaria. medi
cine ꝟo locales ad ulcera sumuntur ex stipticis sicut my
robal. de litio ⁊ seie rose ⁊ nuce cupssi ⁊ radicibus uitis
Et qn̄z ponunt in eis debenigi ⁊ ungule caprie aduste
⁊ capilli adusti ⁊ fumus aggregatus ⁊ usnee. O lea aūt
que administrantur in eis sunt sicut oleum de chrysomi
lis ⁊ oleū d̄ nuce idica. C. xv. d̄ hemorroidib⁹ labioꝝ
S I āt in eis sunt hemorroides tunc ex eis que cō
ferūt eis sᵗ squāme ferri ⁊ merdasengi ⁊ cerusa ⁊
crocus ⁊ alumen ꝭm partes equales sumpta ex quibus
fiat ungtm̄ cū cera ⁊ oleo nucis indice ⁊ oleo ros.
¶ Cap. xvi. de tremore labiorum.
P Luzimū accit cū cōitate oris stōi ⁊ ꝓprie qn̄ i
ea ē nausea: aut mouet qi ad expellēduz aliqd
cum uomitu ⁊ proprie in egritudinibus acutis ⁊ horis
crisis: ⁊ qn̄z ē cū cōitate neruoꝝ aduenientiū ad ea a ce
rebro ⁊ nucha cū cōitate quā cerebꝝ hȝ cum eis.
¶ Fen. ix. de dispōibus gutturis ⁊ est tractatus. i.
¶ Cap. i. de anatomia gutturis.
P Er guttur intelligimus spatiū in quo sunt
meatus anhelitus ⁊ cibi. Et de eo sunt ad
ditio que sunt uua ⁊ amigdale ⁊ galsamac.
¶ Et tu qdem iam sciuisti anatomiaȝ me
ri ⁊ anatomiā epiglotis. Uua uero est subā carnosa pen
dens sᵗ supremam ꝑtem epiglotis sicut uelamen. Et e⁹
qdē iuuamtū ē gradatio aeris ut nō ꝑcutiat suo frigore
pulmonem subito ⁊ ut ꝓhibeat puluerē ⁊ fumuȝ: ⁊ ut sit
ꝑcutiens uocem qua ꝯfortet ⁊ magnificet qi ipsa sit por
ta custodiens sᵗ exitū uocis q̄titate sua ⁊ ꝑꝑ hoc nocet
e⁹ incisio uoci ⁊ ꝑparat pulmonē ad recipiendum frig⁹
⁊ nocumtū e⁹ ⁊ tussim ab eo. Due uero amigdale sunt
due carnes nate in radice lingue tendentes ad superiōa
ac si ipse sint. ij. auricule ꝑue ⁊ sunt carnose neruose sic
due glandule ut sint fortiores ⁊ ambe sᵗ ex mō suo sicut
due radices duaꝝ auriū ⁊ sicut itineris ad meri quarū
ambarum iuuamentum ē ut adiuuēt aerem apud caput
cāne sicut arca ⁊ ut non expellatur aer penitus qum fit
attractio cordis ⁊ deficiat aīal. ¶ Algalsamac ꝟo ē ca
ro pāniculosa ānexa palato sub uua pendens cooperiēs
caput cāne ⁊ supra galsamac ē alfaic ⁊ ē os habēs q̄ttu
or latera duo superius ⁊ duo inferius. Cāne uero me
ri anatomiam dicemus posteri⁹.
¶ Cap. ij. de egritudinibus membrorum gutturis.
Q Uandoqȝ accit in unoquoqȝ istorum egritudi
nes ꝯplōis ⁊ apata ⁊ resolutio singularis
C. iij. de cibo q° fit strāgulatio ⁊ silr q̄ currūt cursu ei⁹.
Q Uando aliqd figit magnitudinem habens oȝ ut
incipiat ⁊ ꝑmittatur collū ⁊ qd̄ ē int utrasqȝ spa
tulas adhibendo ꝑcussionem post percussionem. Si āt
n̄ suffic adiuuet uomitu ⁊ qn̄z est i hoc timor.
¶ Cap. iiij. de spinis ⁊ que cursu eius ꝓcedunt.
I N spinis qdē ⁊ frustis ligni ⁊ ossis ⁊ que sᵗ illis
silia oȝ ut ꝯsideretur tūc si sensus ꝯprehenderit
ea aut pēna aut curuitas carzarā: aut corda arc⁹ dupla
tūc expellatur cum ea aut extrahat: ⁊ si ē instīȝ ꝯprehē
dens spinam recipiens eā tunc rectior ē ei⁹ attractio ꝭȝ
ꝙ narrabo. ¶ Si āt sensus deficit tunc oȝ ut post ipsa
sorbeantur sorbitōes uiscose. Si āt nō ualēt excitentur
singultus ⁊ uomitus cū digitis ⁊ cū pēna ⁊ medicami
ne. Et ex eis que experta sūt ē ut bibat oī die. ȝ. i. nastur
tij ꝯtriti cum aqua calida ⁊ euomat. Ipsum ei expellit
qd̄ retinet. Et melius qdē ē ut euomat post cibum suū
cum aqua: ⁊ qn̄z ligat cū filo fortiter ⁊ egredit ⁊ deglu
titur: deinde extrahitur ⁊ egreditur qd̄ retentū ē. Et si
militer ficus sicce ligate cum filo qn̄ paulati masticāt ⁊
deinde deglutiuntur. Et qn̄ fit gargarism⁹ cū rob uue i
quo decocte sunt ficus sicce: tūc qd̄ infixum ē mouet a
loco suo. Et qn̄z exterius apponit ēplm gutturi i quo
sunt maturatio ⁊ apertio subtilis ut aperiatur locus ⁊
egrediat spia ⁊ que cursu e⁹ ꝓcedūt per se. Et silr huic
ē ēplm fcm̄ ex farina ordei cum oleo ⁊ aqua tepida.
¶ Cap. v. de sanguisugis in gutture.
Q Uandoqȝ ꝯtingit ut sint qdā aq̄ hn̄tes sāguisu
gas paruas occultas quaꝝ occultatio difficilis
facit cauere ab eis q̄ deglutiunt. Et qn̄z pendet i ma
nifesto gutturis: ⁊ qn̄z suspenditur in interiori ꝑte meri
⁊ quandoqȝ ꝑuenit ad stōm ⁊ quandoqȝ ē ꝑua ⁊ aspici
ens nō uidet suspēsionē e⁹. Qū āt ꝑtransit sup illud ho
ra de qua curatur ⁊ sugit ex sanguine q̄titatem magnā
crescit corpus eius ⁊ apparet q̄titas.
¶ Cap. vi. de signis.
A Ccidit ei in quo suspenditur sanguisuga tristitia
⁊ angustia ⁊ sputum sanguis. Qum ergo uides
sanum spuentem sanguinem subtilem: aut spuenteȝ ipm
quandoqȝ tunc considera dispōnem gutturis e⁹ fortasse
ei i ipso ē sāguisuga. ¶ Cap. vij. de cura.
Q Uandoqȝ curat illa que uisu ꝯprehenditur cu
ratōe acceptōis ⁊ ablatōis ꝭm ꝙ narrabimus.
Et qn̄qȝ curat cū medicinis gargarismatum si fuerit ꝓ
pe guttur ⁊ uapoꝝ. Et ex eis sunt quedā cuȝ caputpur
gijs si fuerit decliuis ad nasum ⁊ cuȝ eis que uomitu ⁊
uentris solutōe educunt uermes ⁊ que eis sunt similia
si fuerit stās in profundo ⁊ i stō. Et qn̄z ingeniat aliud i
geniū ei. Inde ē ut submergat se hō in aq̄ calīa: aut mor
tur i balneo calido ⁊ ꝓprie post allea que assūpsit. Dein
de nō sit deses indesinenter aquaȝ frām infrātam in ore
suo assumere hora post horā donec descendat sanguisu
ga que in ipso suspensa est fugiens a calore ⁊ declinans
ad partem frigoris. Si āt necessariū fuerit ut ipse expe
ctet ꝭm illū calorem usqȝquo timeat sincopiȝ expectet
super illud: est enim regimen ualde bonum in extrahen
do ipsam. Et multotiens quidem confert in ea ut sit cō
tentus comestione alleorum ⁊ mora in sole tenendo os
apertum coram aqua frigida infrigidata. ¶ Et qdam
homines sunt qui in potu tribuūt habenti sanguisugaȝ
alfesesis ⁊ existimo ꝙ sint speties cimicum rubeorum sā
guineorum similium techis debiles hn̄tium cutes quos
forsitan destruit tactus. Et si fuerit facilis dentur in po
tu cum aceto ⁊ uino: aut suffumigetur ex eis guttur cū
traiectorio. Et fortasse ipsi sunt q̄ nominantur in terra
nostra alchabebil ⁊ acetum solum quȝ sorbetur qn̄z ex
trahit eam ex gutture ⁊ proprie cum sale. ex gargaris
mis uero ē gargarisma quod fit cum aceto ⁊ gargaris
ma de sinapi cum duplo sui de baurach: aut sinapi cuȝ
eq̄litate sui de nigella: aut cū aceto uini in quo decocta
sunt allea ⁊ sceba ⁊ lupini ⁊ colloquintida ⁊ siraes aut
aceto uini ꝭm q̄titatem duarum. ℥. in quo ponunt bau
rach. ȝ. iij. ⁊ salis āmoniaci ⁊ alleoruȝ duo dentes: ⁊ gar
garismati quidem cum succo foliorum salicis inest ꝓꝑ
etas in extrahendo ipsam. ⁊ similiter gargarismati ex a
ceto cum assa fetida aut kitran ⁊ aqua. Quȝ āt iā per
uenerit i stō oportebit ut i potu sūat de hoc medicamine

ad illud ē ut radat synciput ⁊ liniat cum succo acatie ⁊
hoc in principio Deinde gradatio fiat ad maturatiua:
deinde fiat gradatio ad aperitiua fortia usq ad graduz
salis āmoniaci ⁊ piretri ad ea que dicturi sumuz. ⁊ ex
eis q̄ ꝯfert ad hoc ē sternutare cū eis que sunt sicut con
disi ⁊ costus ⁊ folia oleandri ⁊ sansucus. Et ex reb⁹ exp
tis que faciunt sua ꝓprietate in apatibus ꝓfocationum
⁊ uue ⁊ ābaꝝ amigdalaꝝ ⁊ oīo oium mēbroꝝ gutturis
iuuamentum maximū ē ut sumant fila ⁊ ꝑye tincta cum
murice marino ⁊ ꝓfocet cū eis uipa: deinde circūdet eis
collū e⁹ q̄ hȝ aliqd̄ hoꝝ apatū. Illud ei ꝯfert ei iuuamītū
mirabile bonū ptransiens ꝗtitatē e⁹ qd̄ timet. Et lac q̄
dē ē ex medicinis sublimibus i pricipio ⁊ statu: ꝑpterea
ꝙ repellit ⁊ lenit ⁊ sedat dolorē. ¶ Et oȝ ut ꝯspiciatur
i admīstrando ea que stringūt ⁊ resoluūt aut maturant
⁊ ꝯsideret ad dispōez corporis in lenitate ⁊ duritie sua
⁊ confortet illud qd̄ ē forte i duritie ⁊ leniatur in lenita
te: ⁊ silr obseruet etas ⁊ ꝯplō ⁊ tps ⁊ cōsuetudo. ¶ Et
qñz appropriātur apata uue ⁊ ābaꝝ amigdalaꝝ ⁊ mol
lificatio eaꝝ cum incisione. Et ego q̄dem ābabus singu
lare faciam caplm. Et ex modis curatōis ē ꝯpressio sꝫ
locū. Et e⁹ loca sꝫ tria. unus eoꝝ ē qū remouet spōdiles
Et sus ē ex apatibus uue ⁊ ābaꝝ amigdalaꝝ indigētiū
subleuatōe sua: aut casu ābaꝝ ad superiora. Et tertius ē
i apatibus phlaticis qū ꝯstringunt ābo meatus ⁊ iuuā
tur cū ꝯpressione sm mundificationem ipsorum ⁊ subti
liationem ipsorum.

¶ Cap. xi. de cura decollationuz ⁊ prefocationum ⁊ ois
suffocationis ex omni causa.

In calida q̄dē oȝ ut icipiat cū phlomia ⁊ non ex
trabat sanguis plurimus subito: ⁊ proprie qum
iam inceperit uirtus debilitari. Immo sumant in oi ho
ra. x. ⁊. x. usq ad diem tertium cū separatiōib⁹ ꝯtinuis.
Si āt debilitari nō icip tūc oȝ ut sine cessatōe extrahat
sanguis usquequo appareat sincopis in forti. Et oȝ ut d
clinet cū separatōe dsus ꝯseruatōm uirtutis ⁊ expulsio
nem sincopis. Sicopis ei qū accit cadit dtus e⁹: qr ag
gregant ei difficultas anhelitus ⁊ casus dtutis. Et ꝓpe
indicitur eis ut minorēt cibū necessario aut uolūtarie ⁊
ꝓcipue si fuerit febris. Et qñz oȝ ut attēdat in re phlo
mie res aliqua q̄ ē magis itegra: qm̄ qñz ē cā diūium san
guis in ꝓfocatōe retenti ⁊ ꝓcipue consueti sicut sanguis
mēstrui ⁊ sanguis hemorroidaꝝ. Et in h⁹i q̄dē oȝ ut fit
phlomia i latere trahēte mām ad ꝑtem a qua cadit rtē
tio sicut necessaria ē hec phlomia saphene ⁊ uentose cru
rium. ¶ Qū ei egreditur sanguis plurimus tūc qñz se
dant accñtia statim: ⁊ qñz necessaria ē iteratio in mane
Et sm ueritatem dispōnis qum dispō tolerat expulsio
nem phlomie usq ad maturatōm tūc illud ē melius ad
hoc ut remaneat uirtus in corpore ⁊ cadat eūo ipsi⁹ ma
teriei egritudinis ⁊ sufficiat emissio frequens in diebus
cum. x. ponderibus sanguinis: aut. v. ponderibus ⁊ fit
facilis anhelitus. Et silr ēt gargarismata postponant si
ē illic repletō ⁊ fuerint gargarismata dolorosa timendo
attractōm. Immo admīstrent gargarismata p⁹ mūdifica
tōem. Et decollatōis q̄dē ē spēs q̄dam existens in fine
algalsamati. Qū ergo fit phlomia añ declinatiōz egritu
dinis descendit ad locum prefocatum. Et multotiens q̄
dem scitur cum eo hora prefocatōis ex prin° ⁊ augmen
to ⁊ statu ⁊ declinatōe ⁊ dispōe deglutitionis ⁊ augmen
tatur difficultas: aut casus e⁹ ⁊ declinatio ipsius ⁊ dum
ꝑseuerat in augmēto ⁊ nō ē necessarium ut fiat phlomia
ultima: imo sufficiat illud quod diximus. Et qum sinā
tia ē non cum cōitate repletōis i corpore toto: imo ē su
perfluitas in ꝑte gutturis tm̄ ⁊ non sentit extensio ꝑtrā
sit ut non fiat phlomia. Immo elongatio fiat ab additio
ne cāꝝ resolutōis facientiū ēe necessariā cābitōem pluri
mam. Et prohibeat nutrimentum ut sit cor⁹ e⁹ utēs sā
guinis e⁹. nutrimēto ⁊ ꝯuertens ipm a ꝑte apatis: qr fiat
ei inobediens sanguis: deinde uadat sm resolutōz ⁊ ma
turatōm. Nam si phlomia fiat tunc fortasse non tolera
bit illud ⁊ non erit excusatio cibatōis ⁊ in cibatōe est la
bor ⁊ proprie qum non deglutit. Et ñ postpōat phloto
mia uene que ē sub lingua. imo oȝ ut incipiat illud saltē
in eadem die: imo saltem in dispōne separatiōis predcē
⁊ proprie qum fuerint uene que sunt sub lingua extēse
Et qñz necessaria ē phlomia alguidegi: ⁊ qñz necessaria
est scalpellatio lingue ipsius. Et necessarie sunt uento
se cruris: qm̄ sunt conferentes ualde. Et illum q̄dem q̄
consuetus ē incurrere finances oȝ ut phlometur anteꝗ̄
accidant qū uī repletio ⁊ qum est uer. Et ex eis quidē
que sunt uehementis iuuaminis est inceptio administra
tionis clisteriorum fortium ualde nisi febris prohibeat:
tunc ei oȝ ut sit contentus clisteribus lenibus. Clisteria
nanq fortia ⁊ collyria sunt in hoc maximi iuuamēti. Et
oȝ ut embrocentur extrema ⁊ circundet collum lana ⁊
proprie lana isopi que sit infusa siue in oleo oliue: aut
in oleo camemillino. Ipsa enim est lenificatiua ⁊ sedati
ua doloris. Deinde in postremo ipsius admisceant ei at
tractiua qum non conferunt ista ⁊ sunt sicut baurac ⁊ si
napis ⁊ costus ⁊ castoreū ⁊ sulfur ⁊ ungtm̄ forte rubifi
cans ⁊ ēt mel anacardi ⁊ omne qd̄ uesicat. Et oȝ ut sint
ꝯtenti in cibis suis usq ad diem tertium oxymelle: aut
sirupo de melle: deinde gradatio fiat ad aquaz ordei cū
q̄busdam medicinis delectabilibus: deinde ad uitellum
oui postea qum facilis fit deglutitio admīstrent sorbitio
nes ex candaros. Et in fine e⁹ fiant sorbitōes ex matu
ratiuis: deinde resolutiuis. ¶ Et qum deglutitō fit dif
ficilis ponantur uentose sꝫ collū apud spondilez sm cū
suctōe aut igne ut dilatet meat⁹ paulatim ⁊ deglutiat il
lud qd̄ sorbet ex cibis. Qūq illud ꝯpleuerit remoueāt
uentose ignite: aut cadunt perseipsas. Et non ē malum
si scalpelletur ēt ⁊ egrediat sanguis illinc ⁊ ex halacdaz
deinde uentosetur uentosa una sꝫ caput et ponant ēt sup
mentum uentose sub gutture ⁊ illud fiat postꝗ̄ abscindi
tur mā. ¶ Omnia eīm hec trahūt mām ad diuersā ꝑtē
⁊ minorāt eam ⁊ silr illud ē melius. Similiter ponant
sub māmillis ⁊ sꝫ alchel ⁊ non ē malum intromittere a
liquid qd̄ mundificet ex alkeizaran ⁊ eis similibus sup
qd̄ cottū sit inuolutum. Mundificatio nanq dilatat.
¶ Et qñz intromittitur in gutture cānula facta de au
ro aut argento: aut similibus ābobus adiuuando ad in
spirandum. ⁊ silr qñ fortior fit ꝯstrictio non ē excusatō
q̄n uentose ponant sꝫ collum. Et qñz confert in dilatati
one deglutitionis ⁊ anhelitus compressio spatularuz cū
fortitudine. ¶ Medicine āt in principio sint stiptice et
proprie in sanguinea. et meliora quidem stiptica sꝫ q̄ ha
bent cum stipticitate sua subāz subtilez qua submergun
tur. Et ex rebus quidem quas extrahit experimentum
est ꝙ stiptica permista ꝯposita magis sūt iuuatia ꝗ̄ singu
laria simplicia. et quandoq dolor fit fortior in princi
pio rei: quare necessarium ē ut stipticis admisceat aliq̄d
quod sedet dolorem et leniat sicut est sirupus uiola: et
penidij et lac calidum et mucilago se. lini et alrob. et qū
q multiplicatur effusio quare non est excusatio q̄n rso
lutiua eis admisceantur. ¶ Et quandoq non est mā

plurima in effusione et apa nõ est forte. Incipiant̃ ergo
et administrẽtur galle et sal ãmoniacus: qm̃ prohibẽt cũ
fortitudine et resoluũt cum fortitudine. ¶ In choleri
ca uero oꝫ ut sit plurimum intentionis conuersum ad i
frigidandum cum eo qđ facit stipticũ. Et qñꝫ administrã
tur linimenta: ⁊ qñꝫ administrant̃ i ea ⁊ in oi calida gar
garismata ⁊ insufflant̃ insufflatões cuꝫ sufflatorio ⁊ pul
uerizatiões. Et ex eis ẽ gargarismus factus cũ oxymel
le ⁊ aqua ⁊ aceto. Ipse ei ẽ maximi iuuam̃ti in initio ca
lide ⁊ fie ⁊ cum rob moroꝝ proprie siluestriũ deinde cũ
eo in quo non est zuccaꝝ uel mel. Et administret̃ i prici
pio puꝝ ⁊ cõfortet̃ cum stipticis que st̃ de genere succi
sumach ⁊ acreste siccaꝝ ⁊ sicut st̃ balaustie. et i hꝰi q̇dez
non ponit̃ mel nisi ut mundificet nõ ut ꝯfortet: ⁊ silr̃ de
coctio alkesbe cũ melle: aut decoctio sumach cũ coagu
lato uue. ¶ Et fortius illo ẽ succꝰ nucis recentis: quo
niam ipse ẽ ex melioribus medicinis hoꝝ apatũ ⁊ succꝰ
rose recentis ⁊ rob papaueris qñ ꝑmiscet̃ cum stipticis
ẽ uehementis iuuam̃ti in initio: ⁊ fortiꝰ illo est decoctio
myrti ⁊ glãdiũ ⁊ aq̃ coriandri ⁊ sumach ⁊ aq̃ corticũ nu
cis ⁊ aq̃ myrti ⁊ aqua lentiũ decoctarum ualde ⁊ cydo
nia ualde stiptica et sorbe proprie et alumẽ iameni hꝫ ꝓ
prietatem in hoc. et ẽt insufflet̃ in gutture insufflatio ex
semine rose et sumach et balaustijs ƀm ꝑtes equales et
canfore re modica. Et cholerice adhibeat̃ succꝰ olcorũ
floꝝ ꝑmistus cũ eo qđ hꝫ stipticitatem aliquaꝫ sicut suc
cus uirge pastoris et succꝰ solatri et succꝰ ramoꝝ uitis.
et ex cõibꝰ inter eas in principio sunt semen rose et sem̃
portulace et mucilago psilij et amiluꝫ et spodium et su
mach et dragagantum et canfora ex q̇bus fiant pilule ꝯ
presse et teneantur sub lingua. Qum ergo abscinditur
attractio oꝫ ut misceant̃ cum rob mororum myrrha et
crocus. myrrha eĩm profundatur cuꝫ uirtute sue stipti
citatis ⁊ sue resolutõis ⁊ facit crocum ꝑuenire ad ꝓfun
dum ⁊ aggregant̃ ad maturatõm faciendam. Si ãt uiđ
ris ipsam declinare ad duritiẽ ꝑmisce cũ moris aliq̇d ex
baurach. Qũ ãt appropinquat status: aut ꝑuenit in ip
sa oꝫ ut administrent̃ ea in q̇bus ẽ sedatio ⁊ lenificatio sic
lac mulctũ in quo dissoluũt̃ squãme casiefi. ⁊ oleũ i rob
moroꝝ: aut decoctõ ficuũ ⁊ fenugreci: aut rob myrti cũ
rob: aut succꝰ uitis cũ melle: aut rob aut bdelliũ arabi
cum dissolutũ: aut rob uue qm̃ ẽ iuuatiᵐ ualde ⁊ aqua
radicis in qua decocta sunt passe ⁊ fenugrecũ ⁊ dactili
⁊ ficꝰ ⁊ myrrha ⁊ crocus ⁊ cinamomum gargarizata cũ
oxymelle aut aqua mellis. Et administrent̃ empl̃a ẽt ad
maturãdũ sicut empl̃m alseir ⁊ distillatio olei roƀ. i auꝫ
ẽ iuuatiua i hac hora. Et qñ uides ꝙ nõ maturatur ⁊
uides duritiem oꝫ ut administres in medicinis eꝰ caules.
¶ Qum ãt maturatio iã adest tũc stude in aꝑtiõe apo
stematis cum gargarismate qđ coniungit inter aꝑtõem
⁊ lenificatõm: sicut quedam meᵉ acute in lacte q̇bus fit
gargarismus: ⁊ si ẽ apparens ⁊ elongat̃ tp̃s ⁊ nõ disrũ
pit̃ non ẽ mala administratio ferri. Et ex medicinis tẽpe
ratis cum inceptõe ad disruptõm ẽ decoctio ficuum cũ
fenugreco ⁊ dactilis ⁊ decoctio lentiũ cum roƀ ⁊ rob li
q̇ritie ⁊ seie almaru: ⁊ post illud fiat gradatio ad illđ qđ
ẽ fortius: q̃ misceant̃ cum rob moroꝝ baurach ⁊ myr
rha ⁊ dragagantum ⁊ ẽt semen almaru dissolutum in la
cte caprino ⁊ olea dissoluentia ⁊ ꝓprie cuꝫ melle ⁊ galia
⁊ fiat ex eis gargarismus: ⁊ ex eis que st̃ sicuta q̃ mellis
in qua decocta sunt ficus ⁊ calamentum ⁊ sansucꝰ ⁊ alu
men ⁊ menta ⁊ sisimbꝝ ⁊ radix lilij ꝯiunctim ⁊ separatiꝫ
Et costo ⁊ ꝓprie marino inest iuuam̃tum maximũ i hu
iusmõi hora ⁊ in ueritate statim post abstersionẽ integrã
⁊ post maturatõm ꝯpletam ⁊ aꝑtionem cum eis que st̃
sicut baurach ⁊ nitrum ⁊ assa fetida ⁊ myrrha ⁊ piper
⁊ castoreũ ⁊ stercus hirundinuꝫ ⁊ stercus adib ⁊ fiat ex
eis gargarismus cuꝫ rob moroꝝ: imo cũ sale ãmoniaco
⁊ piretro ⁊ seie albarmel ⁊ sinapis: aut semine rhapha
ni cum aqua ⁊ oxymelle ⁊ administrẽtur ex istis i sufflati
tiones. Et insufflatio salis ãmoniaci est faciens quiesce
re. Qum ergo đclinat egritudo administra uinũ ⁊ bal
neum ⁊ ẽbrocas. Confectio pilł́aꝝ iuuatiuũ in statu. ℞.
radicis lilij. iiij. ꝑtes asse fetide medietateꝫ ꝑtis colligan
tur cum succo caulis aut coagulato uue. ¶ Ex curati
one uero phł́atice ẽ ut intus i gutture intromittat̃ uirga
mollificata torta sᷓ quam inuolutus sit pannus quo lini
atur apa ⁊ quo mundificet̃ humiditas. Et ei q̇dez que
ẽ antiqua assa fetida ⁊ cinamomũ ⁊ soluat̃ uenter cum
cochijs ⁊ hiera ⁊ similibus. Et clisterizet̃ cũ clisteribus
ualde fortibus. In cura ãt melancholie ex medicis ma
gis ꝯferentibus ei ẽ medicam̃ albarmel gargarizatuꝫ ⁊
linitum exterius ⁊ iterius. ¶ Ex medicinis ṽo que ha
bent proprietatem ⁊ ꝯuenientes sunt ĩ oi hora ẽ stercus
canis album ⁊ adib albũ ⁊ hoc mõ colligitur. Custodi
atur canis ne aliq̇d comedat nisi ossa tm̃ donec stercus
eijciat albũ qđ parui existat fetoris. Et silr̃ stercus ho
minis ⁊ ꝓprie infantis: ⁊ oꝫ ut sollicitudo sit ita ut illud
quo cibat̃ sit cum q̃titate qua digerat̃. Et qđ ex eo me
lius ẽ: ẽ panis lupinoꝝ ƀm q̃titatẽ ꝑuã ⁊ in potu tribua
tur post ipsum uinum uetus: deinde sumãt̃ stercꝰ eiꝰ ⁊ e
xiccet̃: ẽ ei pauci fetoris. et si cũ pane desiderat aliquid
aliud: tũc dent̃ ei cibi bone digõnis boni chimi calide ꝯ
plexionis cũ eq̃litate sicut carnes galline et ꝑdicis ⁊ ex
tremitates capraꝝ. Hec ei cuꝫ bonitate digõnis educũt
fecẽ ꝑui fetoris. et ex medicinis q̇dẽ sua ꝓprietate faciẽ
tibus st̃ hirundines aduste. Decollãt̃ ei prius et currit
sanguis super alas ipsaꝝ: deinde puluerizat̃ sᷓ eas sal et
ponunt̃ in urceolo lutato et ligat̃ caput eꝰ et ponunt̃ in
furno: et ut ponant̃ in uitreato uase linito luto sapientie
ẽ rectius apꝫ me. et silr̃ stercꝰ hirundinũ adustum cuꝫ for
titudine. et qñꝫ linit̃ palatũ ex felle taurino cum melle et
felle testudinis et floꝛ eris et capitibus pisciculoꝝ salito
rum et ꝓprie uua et linit̃ ẽt paulatim hñtis sinantiam sa
le cum melle et aceto et oleo. Et silr̃ apa uue: et similit̃
administrentur gargarismata cũ oxymelle in quo decoctũ
ẽ semen rhaphani. Et colcotar q̇dem et calcadis ambo
st̃ bona apati gauonis. et ex ꝯpositis st̃ medicam̃ mori
cũ myrrha et croco. Et medicam̃ hirundinũ et medica
men albarmel. et medicam̃ corticis nucis recẽtis et tro
cisci ãdarosiꝫ et medicam̃ hꝰi. ℞. stercoris canis al. adu
sti itesta et ꝑt testã. ʒ. i. pipis. ʒ. ij. gallaꝝ adustaꝝ cõticis
grãtoꝝ caris simij et suis et adhoba oiuꝫ añ. ʒ. i. myrrhe
costi ãboꝝ añ. ʒ. s. insufflet̃ aut liniat̃ cũ melle. et ẽt in fi
ne eꝰ et in hora uehem̃tie administrent̃ stercꝰ pueri ex pa
ne lupinoꝝ et stercꝰ canis et hirũdinũ adustũ et sal ãmo
niacus iteret̃ hoc in die multotiẽs. Quandoq; ṽo apat̃
lingua ꝓfocati ẽt et ĩdiget fortasse curatõe ipsiꝰ. sed nos
iã locuti fuimꝰ de apatibꝰ lingue: et illud q̇dem qđ huic
loco ꝓpriũ ẽ necessariũ ex eo redire ad illud quod illic
dictũ ẽ. s. ut ingeniet̃ pꝰ phł́omiã in attrahẽdo mãs adi
feriora. Et qñꝫ fit illud in loco hoc cũ hierapi. Habet
ei ꝓprietatẽ in deponendo hũores q̇ st̃ coraꝫ suppremo
oris stõi et meri et gutturis. deinde administrentur sᷓ ipꝫ
ĩfrigidantia et repcussiua sicut succꝰ lactuce et ẽ medici
na hñs ꝓprietatẽ quã sigificat uisio iuuam̃ti eꝰ: deinde

R. sceba abrotani apsinthij nigelle lupinoꝝ costi nastur tij mētastri alkebuli siraes oium aā. pondus. ʒ. ij. cum a ceto cōmisto: ⁊ ēt cibet͂ habens eam alleis ⁊ cepis ⁊ po ris ⁊ calamento fluuiali humido: aut sinapi cōdito ⁊ oi calido acuto: deinde euomat postea si facilis fuerit ei uo mitus. si āt fuerit non facilis tunc res salite acute. Et qñ e⁹ suspensio fuerit in naso ⁊ diligit͂ e⁹ casus fiat capur purgium cum aceto ⁊ nigella ⁊ succo cucumeris asinini ⁊ belleboro. ¶ Q̄unqꝫ acciderit ut abscindat͂: tūc sibi caueat ille in quo fuit a clamore ⁊ loquela. ¶ Si autē currat sanguis aut euomat ipsum uel solutione edu cat eum curetur totum cum eo quod scies in caplo suo Et hermodactili quidem habent proprietatē expellēdi illud. ¶ Modus āt q⁹ accipitur cū instrō chirurgico ē ut stet ille qui deglutiuit sanguisugā in sole ⁊ aperiat os suum ⁊ prematur lingua e⁹ ad inferiora cum extremita te instrī chirurgici quod ē sicut cochleariū. Q̄ūqꝫ uī sā guisuga ponatur instrm̄ chirurgicū in radice colli e⁹ ut ñ incidatur: ⁊ hoc q̄dem instrm̄ est instrumentum quo re mouētur hemorroides.

¶ Cap. viij. de suffocatiōibus albaha.

Prefocatio ⁊ phibitō penetratōis anhelit⁹ ad pl monē ⁊ cor ē res accñs ex cāis plimis sic potu mediciaꝝ pfocatiaꝝ ⁊ mediciaꝝ uenēosaꝝ ⁊ sic ꝯgelatō ne sanguis in quibusdam uiscenbus. Illa āt de qua nc loquemur ē illa que ē propter cām accidentem in ipso instrō anhelitus ex ppinquo epigloti ⁊ apate aut coop tura: aut pigritia uirtutis a motōe instrī attractōnis ae ris. Et tu q̄dem scis ꝙ apa oppilat meatus uicini sui. ⁊ ꝙ coarctatio membri uicini oppilat meatus uicini sui. Et scis ꝙ lacertus mouens membra motus attrahēdi aerem ad ea ⁊ ē lacertus epiglotis q̄nadmōm dicturi su mus in caplo anhelitus qum deficit a motione sua ⁊ o peratione sua propter siccitatem ꝯgregatam super hūc lacertū q̄ est in anteriore pte epiglotis ⁊ que sequntur ipsam: aut propter mollificatōnem: aut propter spasmū aut propter nocumentum aliud nō ē posē aiali ut anhe let q̄uis meatus non sit oppilatus. Coopertura āt ppē coarctatōm uicini qñ accit pp remotōꝫ spondiliū que sunt in initio colli ad interiora cā pcussionis: aut casus: ⁊ nō hꝫ curatōm: aut ppter apa in lacerto spondilium ⁊ ligamentis eaꝝ: aut in lacerto meri ⁊ ligamentis e⁹ cū cōitate: ⁊ propter aliquā cārum que trahit eas ad inte riora: aut pp spasmum q̄ accit ī eis ēt trahēdo eas: ⁊ de terior eis ē sicca: aut propter aliud nocumentuꝫ neruoꝝ propter q̄ fit: ⁊ illud q̄dem plm accit infantibus prop ter lenitatem ligamentorum eoꝝ. Q̄ue āt ē maioris tio ris ē illa que ē in spondili 2a ⁊ que sunt supra ipsam ⁊ que ē sub illa ē magis salua. Et fortior ea ē illa que ē in spondili prima. Ipsa ei ē fortior ⁊ acutior eaꝝ que sunt in capitulo uicinitatis. Illam āt que fit cā uermiuꝫ dice mus in caplo difficultatis transglutiendi. ¶ Diuisio āt apatis ꝫm membra apostemosa ē quadripartita. Aut e nim erit apostēa in lacertis extrinsecis ab epigloti decli uibus ad anteriora ⁊ inferiora: ita ut sit apa apparēs ⁊ appareat ei⁹ rubedo in anteriore pte colli aut pectoris aut thoracis. Aut erit in lacertis extrinsecis ab ea. Sꝫ in illis que sūt ad posteriora ⁊ lacertis meri ita ut sint a postema ⁊ rubedo eius ⁊ color ipsius apparentia intus in ore: ⁊ qñ puenit ad spondiles ⁊ nucham cū cōitate. Aut erit in lacertis intrinsecis meri ⁊ que sequntur ipꝫ ⁊ stringit anhelitū propter uicinitatem ⁊ non apparent sensui. Aut erit in lacertis intrinsecis in epigloti ⁊ in pāniculo uestiēte eā ⁊ ē ōteri⁹ q̄ttuor ⁊ ipꝫ ñ appet sensui ēt: ⁊ aliqñ aggregat͂ ex istis apatib⁹ uñs duoꝝ aut triuꝫ. Cā uero hoꝝ apatū qñꝫ ē cā alioꝝ apatū. Et qñꝫ est p pter quosdam cibos q̄ sunt proprij in faciendo constrin gere ista apata sicut ē andacocha ⁊ dī ꝙ e⁹ lyriaca est la ctuca ⁊ endiuia. Et qñꝫ ñ ē cā repletōis in toto corpo re: immo ē cor⁹ mundum ⁊ nꝫ superabundat superfluitas nisi in membris uicinis membris gutturis ⁊ facit eueni re apostema. Et iam diuiditur hoc apostema. Et dici tur ꝙ aliud ē apparens sensui exterius qum aspicitur i terior ps gutturis interius. et aliud ē quod non ē appa rens sensui: ⁊ aliud ē in meri. Et aliud ē intus in epiglo ti ⁊ nō conspicit͂ illud nisi cum casu lingue post aptōem oris cū fortitudine cum compressione lingue ad inferio ra. Et hec quidem apata qñꝫ accidunt ex sanguine. Et qñqꝫ ex chola rubea. ⁊ qñꝫ accñt ex phlate. ⁊ plꝫ pfoca tionis e⁹ ē cum cooptura lacerti gutturis. Et ex prefo catōibus q̄dem phlatica ē magis incolumis ⁊ e⁹ sanatō ē uelocior ⁊ facilior. ⁊ qñꝫ plongatur. xl. diebus. ⁊ phla tica q̄dē alia ē c⁹ gñatio ē ex phlate uiscoso grosso fr̄o. ⁊ alia ē c⁹ generatio ē ex phlate subtili calido ⁊ cum hui⁹ modi descendit phla a capite: ⁊ ipsum quidem nō descē dit nisi ex capite ꝫm plꝫ rei tūc posē est ut descendat ad lacertos superioris partis epiglotis propter grauitatē suam: aut puitatem penetratōis sue: ⁊ raro q̄dem accit ex melia. Et dicūt quidam ꝙ non accit oio qm̄ melan cholie minoratur effusio ab aliquo membro ad aliō mē brorum subito. Uerum non elongatur cum raritate il lius q̄n accidat subito aut paulatim: deinde prefocet. ⁊ qñꝫ permutatur ex apate calido ⁊ ꝫm oēm dispōnem ⁊ est mala. Et oē apa prefocatiᵐ aut interficit aut permu tatur mā e⁹: aut collectōm facit ⁊ suppurat͂. Et qñqꝫ a postemantur interius cāne: sed non peruenit ad hoc ut prefocet. Et pfocatiᵐ maluꝫ faciens necessariū ut sit as siduatō apertiōs oris ⁊ piectōis lingue nōiatur caninū qñꝫ ei dī illud defectio in lacerto intrinseco in epigloti. Et qñꝫ de eo q̄ accit in duabus spēbus lacerti simul. Et qñꝫ de illo q̄ accit ex remotōe spōdiliū. Et qñꝫ p mutatur sinantia ad peripneumoniā qñ expellitur mā ad pulmonem: ⁊ qñꝫ permutatur ad partem cordis ⁊ i terficit. Et qñꝫ ad stōm effunditur. Et oīs sinanticus q̄ moritur spasmatur in primis. Et prefocatio quideꝫ ca nina quandoqꝫ interficit iter primum diem ⁊ quartuꝫ. ¶ Et quandoqꝫ multiplicātur finances ⁊ earum simi lia in uere hyemali. quꝫ ergo prefocatio fortior fit anhe litus ponitur attractiuus in quo fit iuuamentum motio ne pulmonis. Et fit necessari um multotiens moueꝛ pe ctus cum pulmone uelociter ⁊ frequent͂ si adiuuerit uir tus ⁊ non fuerit anhelitus eorum inflatio. Et qñꝫ acci dit prefocatio in febribus acutis ⁊ ꝯstrictis ⁊ quandoꝫ portendit in eis uariolas. ⁊ similiter dolor gutturis in eis q̄uis non sit prefocatum. ⁊ accidentia prefocatōnis in acutis febribus sunt mala ualde: qm̄ in eis est necessi tas anhelitus uehemens. ⁊ quando accit in die crisis ē timorosum ⁊ pernitiosum. Nam cris cuꝫ apostematib⁹ prefocatiuis ē pernitiosa proculdubio.

¶ Cap. ix. de signis.

Itentio cōmunis oib⁹ spēb⁹ prefocatōnum est constrictio anhelitus ⁊ ꝙ os remanet apertuꝫ ⁊ difficultas deglutiendi ita ut quandoqꝫ perueniat pati ens ad hoc ut bibat aquam ⁊ egrediatur ex narib⁹ eius ⁊ exitus amborum oculorum ⁊ egressio lingue in ea q̄ uehemens est cum debilitate mot⁹ ei⁹. ⁊ qñqꝫ peruenit

illud plīn ad hoc ut sit loquela eꝰ ſpēi que dī ꝙ ille loqͭ
cum naribus ⁊ ē uere eōrio cꝰ. Ille uero qui ad hāc cō
paratur inconſuetudinem hominum non nā habens na
res oppilatas. Ipſe ergo uere non loquitur ex naribus
Dolor āt non fit fortis in phlatica ⁊ dura ⁊ fit fortis i
calida. Dum ergo uehementior fit dolor: tunc qn̄ȝ iſta
tur collum totum ⁊ facies ⁊ pendet lingua. Et magis i
columis decollatio ē illa cum qua anhelitus non fit dif
ficilis. Et pulſus q̇dem habentium prefocatōm in prin
cipio ſui ē frequens diuerſus. deinde fit ꝑuus rarus ⁊
cōicatōe apoſtemoſum in hoc ꝙ ſentiť aut cuȝ uiſu aut
cum tactu: ita ut ſentiantur membra meri ⁊ epiglotis
dura ⁊ extenſiua: ⁊ ſic habens eam qi deſiderat uomere
Et cum remotōe quidem ē attractio colli ad interiora
⁊ abſciſſio ubi remouenť ſpondiles ⁊ qn̄ tangiť dolet. ⁊
ſi iacet ſuper collū ſuum non delectat aliquid ꝙ ipſe de
glutiat oio. ¶ Et dr̄a q̇dē inť ꝯſtrictōȝ abelitꝰ ſcāȝ ⁊ cā
ꝺcollatōis ⁊ ſcā cā ꝑipneumōie ē: qm̄ ille q̇ ē i ꝑipneūo
nia non prefocat ſubito: ſed hec ſubito qn̄ȝ prefocat. ¶
Et dr̄a inter aꝑa in epigloti ⁊ aꝑa meri ē qm̄ qū deglu
tire ē poſe ⁊ anhelitus ē ꝓhibitus tūc aꝑa ē in epigloti:
aut ſi ē econuerſo tunc aꝑa eſt in meri. Et qn̄ȝ magnifi
catur epiglotale adeo donec ꝓhibeat deglutitiōem. Et
quandoq; magnificatur meriale adeo ꝙ ꝓhibeat āheli
tum ⁊ non conſtringit anhelitū aliqͦd aꝑatum meri niſi
qͦd eſt in ſupremo eꝰ quod uero ē ſub hoc non ꝓhibȝ
anhelitum q̄uis difficilis fiat ⁊ ꝯſtringatur: qm̄ nō ꝑue
nit ad hoc ut comprimat cānam ⁊ extremitatem eꝰ: ⁊ ut
non ingrediať in eam aer oio. qūq; aꝑa ē in meri ⁊ in la
certis intrinſecis nō manifeſtatur ſenſui q̄uis lingua pa
lato adhereat uehementer. Et dr̄a inter aꝑa malū qͦd n̄
ſanatur ⁊ aꝑa quod nō eſt cum illa malitia: imo ē in po
ſtremo lacerti meri: ē qm̄ uī ꝙ non cum eo conſtringať
anhelitus niſi qn̄ ē deglutitio. Et illud eſt malum qͦd ē
intus in epigloti ⁊ non apparet ſenſui exterius ex eo ali
q̇d niſi interius qū inſpiciť eꝰ guttur: ſed ē ꝓfundum: de
inde illud qͦd non uī interius ⁊ uī exterius. Prefocatō
āt mala feſtinat ad ꝓhibendū anhelitū: ⁊ qn̄ reſupiať pa
tiēs eā ꝓhibeť anhelitus oio. Et qn̄ non reſupinať āhe
litus fit difficilis. Et ipſe ēt aſſidue extendit collum īge
niando ad anhelitum ⁊ reuoluitur cum inclinatiōe ⁊ di
ligit expanſionem ⁊ non pōt iacere. ¶ Et qn̄ȝ ꝑuenit
ꝯſtrictio anhelitus ⁊ neceſſitas extrahendi uaporem fu
moſum ad hoc ut educat uirtus que efficit anhelitū hūi
ditates ad exteriora in anhelitu ⁊ apparet ſpūa tunc n̄
ē ſpes in ipſo ⁊ non oȝ ut cureť. Dū tn̄ qn̄ȝ accidat ut
prefocatus ſpumet aliqn̄: deinde ſaneť. Et illud ē quum
illic fuerit fortitudo ⁊ appetitus ⁊ nutrimentū. ¶ Dū
āt facies eꝰ fit uiridis ⁊ denigrantur ſinus oculoꝝ ipſiꝰ
tunc ipſe moriť. Et ſilr̄ qn̄ minoratur pulſus ⁊ infrānť
extrema. ⁊ groſſitudo quidē lingue ⁊ ipſius denigratio
ſť ex ſignis malis. Et qn̄ eſt cum prefocatōibus malis
febris uehemēs tūc mors feſtinat qm̄ fe. facit egꝝ idigeř
anhelitu magno: ⁊ iam dcm̄ ē in ſignis mortis uelocis
ꝙ ſi q̇s prefocatōm patiť ⁊ alterať color pōſtremi eiꝰ a
rubedine ſua conſueta ad albedinē: aut ad uiriditatē ⁊
ſudant aſcelle ⁊ inguina eꝰ ſudoř ſřo: tunc ipſe moritur i
uno duoꝝ dieꝝ. ¶ Signa uero ſpei ſť ſi ꝑmutať rube
do ad exteriora: multotiēs ei aperiunt tunc oculoſ ſuoſ
⁊ ſananť. Et ſilr̄ qn̄ alteranť eoꝝ anhelituſ ⁊ incipiunt
anhelare anhelitu breui. Et illud iō qm̄ ipſi in diſpōne
uehementie incipiūt ad anhelitū longum ut ipſū paula
tim intrare faciant. Dum āt abbreuiať tūc iā remoueť
cā ꝑparās ad longitudineȝ ⁊ redeunt mēbra ad diſpōȝ
nālem. ¶ Et ſilr̄ qn̄ accit aꝑa in latere oppoſito ſpera
tur cum eo reſolutio aliqua. Signa āt ꝑmutatōia ſinā
tie ſť ut uideantur in aꝑate detūitio ⁊ reſolutio abſq; a
pertione ad exteriora cum mollificatōe ſua. ¶ Deinde
oȝ ut ꝯſideretur pulſus. Nam ſi ſit undoſus magnus ⁊
accidat cū eo tuſſis tunc ipſa ꝑmutať ad ꝑipneumoniaȝ
Si vō pulſus ē ſpaſmoſus tūc ipſa ꝑmutať ad ſpaſmuȝ
Et ſi debilitať pulſus ualde ⁊ minorať ⁊ fit rarus ⁊ ꝯ
mouet tremorem cordis ⁊ reſoluiť inatus calor ⁊ accit
ſincopis tūc mā ē effuſa ad ꝑtem cordis. ¶ Si āt acci
dit dolor in ſtō ⁊ nauſea: tūc iam effundiť ad ſtōm. ¶
Collectōis āt ſignum ē qm̄ inueniť lenitas pauca cuȝ
ꝑtranſitōe quarti diei. ¶ Et qn̄ȝ accit ſinantie que fa
cit apparere rubedinem in collo ⁊ parte pectoris ut ge
nereť heriſipila. Et illud ē ſm̄ duos modos: aut ꝓpter
reditōem materie ad interiora corporis: aut ꝑꝑ eūoně
materiei. Si āt ē ꝑꝑ eūonem tunc ē in qua ē ſpeſ ⁊ alle
uiať cū ea anhelitus: ⁊ aliud ē malum. ¶ Et ſigna q̇dē
eꝰ ē que ſanguinea ē ſunt ſigna ſāguis nota ⁊ rubedo li
gue ⁊ faciei ⁊ oculoꝝ ⁊ inuentio ſaporis ſanguis. ſ. aut
dulcedinis: aut ſimilis ſapori uini ⁊ dolor uehemēſ extē
ſiuus ⁊ conſtrictō anhelitus uehemēs. Et ſigna cholice
ſunt inflātio ⁊ caliditas ⁊ triſtitia uehemens ⁊ ſitis ue
hemens ⁊ dolor uehemēs mordicatiuus ⁊ amaritudo
⁊ ſiccitas ⁊ uigilie ⁊ non ꝯſequiť in conſtringendo āhe
litum ꝯſecutionem euenientem ex ſanguine. Et qn̄q; ſi
gnificāt ipſam color lingue ⁊ aduſtio loci ⁊ acuitas ipſi
us ⁊ ē qi ſit in loco aliq̇d acutum mordicatiuum: ⁊ dolor
cholerice maior ē dolore ſanguinee. ⁊ ſigna quidē phleg
matice ſunt ſalſedo aut ſapor baurac cum caliditate ⁊
uiſcoſitate qm̄ hoc phlegma ē corruptum ⁊ putreſcēs.
⁊ qn̄ȝ ſignificāt ipſā albedo coloris ligue ⁊ faciei ⁊ pau
citas ſitis ⁊ inflātōis. ⁊ quandoq; ꝓſternitur lingua cū
mollificatione ⁊ raro accit cum ea aꝑa in glandulis. ⁊
quandoq; ē dolor cum ea paruus aut priuatus ⁊ non
ſunt cum ea febres ⁊ ꝓlongatur ſpatium eꝰ uſq; ad. xl. di
es. ⁊ qn̄ nititur habens eam poſſe eſt ei deglutitio: qm̄
penetrat deglutitū i mollitiē. ⁊ ſigna melancholice ſunt
durities ⁊ ſapor acetoſitatis ⁊ ponticitatis ⁊ ꝙ accidit
paulatim ⁊ quandoq; eſt permutata ex aꝑate calido. ⁊
ſigna facte a ſiccitate membrorum ſpūalium quecunq;
fuerit ſunt paucitas humiditatiſ in ore ⁊ iuuari ex aqua
calida ſtatim cum eo qͦd humectat ⁊ mollificat. Et ſciaſ
ꝙ quandoq; accit lingue dolor ꝑſeuerās āno uno: aut
duobus in gutture eꝰ ⁊ ſignificat petroſam ſcrofuitatē in
partibus gutturis.

¶ C. x. de ſermone uli de curis aꝑatū accidentium in
partibus gutturis ⁊ epiglotis ⁊ glanduliſ circūdantibꝰ
ea et uue et galſamati et duaꝝ amigdalaruȝ.

Oportet ut eūeť i principio uniuſcuiſq; illorum
mā faciens illud cum phlebotomia et ſolōne uentris et
ut trahať mā ad ꝑtem diuerſam ſaltem cuȝ uentoſis po
ſitis ſr̄ loca longinqua oppoſita ei et ligatiōe extremita
tum doloroſa. Et ut incipiať in ea cum medicinis ſtipti
cis ꝯmiſtis cum eis que habent paꝝ abſterſionis ſicut
mel. et meliores eo ſunt cortices nucis: deinde rob mo
ri. ¶ Et ſcias ꝙ inceptio gargarizandi cū aceto qum
incipit paſſio uue aut ſināntia ē ex eis que repellūt et ꝓ
hibēt attratōm humiditatis plurime et eſt cum eo ꝓhi
bitio eꝰ qͦd eueniet. Et de iſtis q̇dem medicinis ſť ſicut
alumen et galle et balauſtie et ābo granata decocta uſq;
ad ſolōnem et ſiat ex eis ꝙ deglutiať. Et ex eiſ q̇ iuuāt

ex corde:⁊ ut nõ mollificet ꝑcussiõe uocis. Eius at̃ di
uisio in primis in duas partes fuit: qm̃ pulmo hꝫ duas
ꝑtes: sed eꝰ rãificatio cum uenis q̇etis fuit ut ex eis acci
piat nutrimentũ. Cõstrictio at̃ orificioꝝ eoꝝ fuit ut mẽ
suret in eis respiratio arteriaꝝ uenientiũ ad cor ut non
penetret in eis ad ipsum. Nam si penetraret faceret per
uenire sputũ sanguis: hec ē ergo forma cãne pulmonis
¶ Epiglotis at̃ ē instrũm ad ꝯplendam uocem ut teneat
anhelitus. Et in interiore parte ipsius ē corpꝰ simile lin
gue fistule: ⁊ iam diximus ipsum ⁊ cum eo qd̊ apponit
ipsi ex palato: ⁊ ē simile additõi qua claudit caput fistu
le ꝯpletur uox. Et epiglotis q̇dem ē coarctata cũ cãna
constricta cum meri. Qñ ergo meri appetit ꝺglutire ⁊
declinat ad inferiora ꝑꝑ attractõem bucelle cooperit e
piglotis ⁊ eleuat sursum ⁊ coarctatur coopertura qua
rũdam suaꝝ cartilaginũ cum alijs: q̄ extendunt pãnicu
li ⁊ lacerti. Qñqꝫ cibus ꝑtransit meatum meri sunt ori
ficium epiglotis ⁊ cãne adherentes palato superius: q̄
non est pole ut ingrediat ipsum ex eo qd̊ comprehensũ
ē apud meri aliq̇d: q̄ pertranseũt ip̄m cibus ⁊ potus: i
ta ꝙ non cadit ad cãnã aliq̇d nisi in q̇busdam horis i q̇
bus festinat deglutitio anteq̃ꝯpleat motus iste: aut acci
dat cibo motus propter meri ꝯturbatũ: q̄ ñ cessat nã la
borare in expulsione eꝰ cũ tussi. Et nos q̇dem iã dixiũs
anatomiã cartilaginum epiglotis ⁊ lacertoꝝ eiꝰ in p̊mo
libro. ¶ Pulmo at̃ ē ꝯpositus ex ꝑtibus quaꝝ una est
cãna: ⁊ s̈a ē rami arterie uenate ⁊ tertia est rami ꝓculdu
bio quos ꝯiungit caro mollis rara aerea creata ex tenui
ore sanguie ⁊ subtiliore: ⁊ illud ē ēt nutrimñtũ eꝰ. ⁊ ē plꝫ
meatuũ mollis ⁊ rarus ad albedinem declinans ꝓprie i
pulmonibus aĩalium quoꝝ integra ē creatio ⁊ creatus
ē rarus ut in ipso accipiat aer ⁊ digerat in eo ⁊ expella
tur s̈fluitas eius ab eo sicut creatũ ē epar cũ cõparatõ
ne ad cibũ. Et ē hñs duas diõnes quaꝝ una tendit ad
dextram ⁊ altera ad sinistram. Et sectio q̇dẽ sinistra du
os hꝫ ramos: ⁊ sectio dextra tres hꝫ ramos. ¶ Et iu
uamentũ pulmonis oĩo ē attractio aeris: ⁊ iuuamñtũ at
tractõis aeris ē preparatio aeris cordis pluris q̃ ip̄m
quo indiget in pulsu uno. Et iuuamñtũ hꝰmodi prepara
tõis est ut sit aĩali qũ submergit in aqua. Et qñ emittit
uocem longam continuã impedientẽ ipsum ab acceptio
ne aeris aut qũ abhorret eꝰ attractõꝫ ꝑꝑ dispões ⁊ cãs
ducentes ipsũ ad illud ex fetore: aut alio aer preparatꝰ
quem assumit cor. Et iuuamñtuꝫ hꝰmõi aeris preparati
ē ut temperet sua euentatõe caliditatẽ cordis ⁊ ut ĩstau
ret spũm cũ subã que ē magis uincens i cõplone eꝰ ꝑter
ꝙ aer solus sicut existimãt q̇dã cõuertat ⁊ fiat spũs sic
non sola aqua nutrit membrum. Ueꝝ unũqdq̊ꝫ eoꝝ aut
ē ꝑs nutrimñti: aut ē faciẽs penetrare lubricitate. Sꝫ a
qua ē ad nutrimñtũ corꝑis ⁊ aer ē ad nutrimñtũ spũs: ⁊
ununqdq̊ꝫ duoꝝ. s. nutrimñtũ corꝑis ⁊ spũs ē corꝰ cõpo
sitũ ñ simplex. ¶ Sed iuuamñtũ extractõis s̈fluitatis a
duste spũs ⁊ ē eꝰ fumositas ⁊ pulmõis ē ad itroitũ aeris
s̈ri. Iste nãqꝫ attractus iã ꝓculdubio cõuersus est ad ca
lefactõm q̄ nõ ꝯfert in tẽꝑando spũm. ¶ Ramificatio
at̃ uenaꝝ ⁊ cãne in pulmone fuit: qm̃ cãna ⁊ arteria uẽa
lis cõicant in nutriendo pulmonẽ ex sanguie digesto cla
ro ueniente ex corde. Carnis at̃ iuuamñtũ ē ut oppilet ri
mas ⁊ cõiũgat ramos. sꝫ eꝰ raritas ē ut rectificet attra
ctõm aeris. Nõ ei ē ut ñ penetret aer nisi i cãna tm̃: imo
qñꝫ euadit ad corꝰ pulmonis ex eo: ⁊ i hoc ē appitio in
multiplicatõe ⁊ ut adiuuet ēt i cõstrictõe ad expulsiõeꝫ
Est ergo preparatꝰ duobꝰ motibus ⁊ ꝑꝑ hoc apit pul
mo cũ sufflatõe. Eius at̃ albedo ē ꝑꝑ dñiũ aeris s̈r illud
quo nutrit ⁊ ꝓpter plimã eꝰ s̈ritatẽ. Eius ꝟo partitio in
duas ꝑtes ē ut nõ cesset anhelitus ꝓpt̄ nocumñtuꝫ aduẽi
ens uni duaꝝ partiũ: ⁊ oĩs ramꝰ eꝰ ramificat ꝓpt̄ illud i
duos ramos. Quintꝰ at̃ q̇ ē i latere ꝺxtro ē lectꝰ substra
tus uene q̄ noĩat cõcaua ⁊ ñ ē eꝰ iuuamñtũ i anhelitu plꝫ
Et qm̃ cor magis fuit decliue parper ad sinistrã addit
i ꝑte sinistra ꝙ occupet spatiũ pectoris. Et ñ ē bonũ ut
pulmõi fit i laterẽ dextro addito existẽs uenis substrata:
qm̃ iã cecidit necessitas eꝰ. Et pulmonẽ q̇dẽ cooꝑit pã
niculus neruosus ut sit s̈m ꝙ sciuisti sẽsus aliq̇s aliquo
mõ: ⁊ si ñ ē itrãs tñ ē cooꝑiens q̃uis ipse pulmo sit sub
stratus cordi leniẽs ip̄m ⁊ eꝰ tutamñtũ. ¶ Pectus quo
qꝫ diuisũ ē i duas ꝯcauitates int̄ quas distiguit pãnicu
lus ortꝰ ex oppositõe mediatõis thoracis: ⁊ ñ ē trãsitus
ab una duaꝝ ꝯcauitatũ ad alteraꝫ. ⁊ iste pãniculus ē in
ꝟitate duo pãniculi ⁊ ē ꝯiũctꝰ i posteriori ꝑte sui cũ spõdi
libꝰ ⁊ s̈rius ut defẽdat ãbas furculas. ⁊ itẽtio i creãdo e
os fuit ut sit pectꝰ hñs duos uẽtriculos q̃tenꝰ si eueĩat
uni eoꝝ nocumñtũ sufficiat alt̄ ad faciẽdũ anhelitũ ⁊ eꝰ in
tentõꝫ. ⁊ ex iuuamñto eꝰ ē ligatõ meri ⁊ pulmõis ⁊ mem
broꝝ pectoris ad iuicẽ. ¶ Uelamis at̃ iã dixiũs formã
⁊ iuuamñtũ eꝰ i anatõia lacertoꝝ. Ip̄m ei i ꝟitate ē unꝰ
lacertoꝝ. Et ē ex tribꝰ tunicis q̃ꝝ media ē corda q̄ ꝯple
tur eꝰ opõ. Et tunica q̄ ē supra ē sicut fũdamñtuꝫ ⁊ basis
pãniculi pectoris q̄ iteriꝰ cooꝑiũt ip̄m. ⁊ tunica iterior
ē sicut illa siphac. et i uelamie q̇dẽ duo s̈t foramina quoꝝ
maiꝰ ē trãsitꝰ meri ⁊ arterie magne: ⁊ ꝑ minꝰ ē trãsitꝰ uene
q̄ noĩat albabari ⁊ ē uehemñtis suspẽsiõis cũ ea ⁊ incar
nationis.

C. ij. de ꝯplõibꝰ pulmonis ⁊ signis dispõnum eꝰ.

D(d)Icaũs itaqꝫ ꝙ ꝯplonẽ calam significãt ãplitu
do pectoris ⁊ magitudo ãhelitꝰ. ⁊ qñꝫ duplat
exsufflatio ⁊ uox ⁊ oꝑõ eꝰ. Et ꝙ paꝝ nocet ab aer̄ s̈ro:
⁊ ꝙ plm̃ a calo. Et ꝙ accñtia sitis sedat aer frũs absqꝫ
potu multotiẽs. ⁊ accit ei plm̃ iflãtio ⁊ tussis. Frãm ꝟo
ꝯplonẽ significãt ꝑuitas pectoris ⁊ ꝑuitas ãhelitꝰ ⁊ uox
⁊ acuitas ãboꝝ. ⁊ ꝙ nocet ab oĩ s̈ro. ⁊ multitudo gene
ratõis ꝑhlatis i ipso. Et multotiẽs q̇dẽ duplat eo ãhe
litus ⁊ adueniũt ei asma ⁊ tussis. ¶ Cõplonẽ aũt hũi
dã sigificãt multitudo s̈fluitatũ ⁊ raucedo uocis ⁊ ster
titio ⁊ ꝓprie qũ fuerit cũ mã ⁊ fuerit decliuis ad s̈riora
⁊ defectꝰ ab eleuatõe uocis ñ ꝑꝑ debilitatẽ corꝑis. ¶
Siccã ꝟo ꝯplonẽ significãt paucitas s̈fluitatũ ⁊ asꝑitas
uocis ⁊ silitudo eꝰ cũ uoce gruũ. ⁊ qñqꝫ ē illic disnia ꝑꝑ
uehemñtiã spissiutdis. ¶ Unaqueqꝫ at̃ haꝝ ꝯplonũ qñꝫ
ē pulmoni nãlis: et qñꝫ ē ei accñtalis ⁊ cõicãt i aliquo
et differt i aliquo. Illa at̃ i q̇bꝰ cõicãt s̈t sigua ꝑdcã nisi
illa q̄ excipieũs pꝰ: sꝫ ea i q̇bꝰ differt s̈t duo: unũ eoꝝ est
qm̃ qũ ꝯplo ē nãlis sigm eꝰ ē stãs s̈m nãm: et si ē accñal
ē ei sigm accñtale. et iã aduẽit ei nisi sit sigm de generr eo
ꝝ q̄ ñ accñt nisi nã tm̃: qm̃ tũc sigm ē nãle cꝰ sile ē magni
tudo pectoris: aut ꝑuitas eꝰ. Et scias ꝙ magis ꝓprie si
gnificatões eꝰ s̈ꝫ dispões pectoris et pulmõis ē ahelitꝰ
i s̈ritate sua et calitate sua et magitudie eꝰ et ꝑuitate ipiꝰ
et facilitate ipsius et eꝰ difficultate et fetor̄ et bõitate o
doris eꝰ et reliq̇s dispõibꝰ eꝰ. Et silr̄ uox ēt i hꝰi re sicut
illud qd̊ sigificat illa q̄ strãgulata ē qũ nocuñtũ sit in la
certis dilatantibꝰ: et rauca qũ nocumentum sit i lacertis
constrictiuis qum nocumentum est in lacertis et silr̄ tus
is et sputum et pulsus. ¶ Et iã ꝺclãta ē tibi q̃litas sigi
ficationũ ãhelitꝰ et q̃litas significationũ uocis et q̃litas
sigificationũ tussis et q̃litas significationũ sputi. Pulsus

ãt et q̊d ipſe ſignificat ƀƺ ꝯplõnes et egritudines iã ſciui
ſti. Et pulmo q̊dẽ uicinat̃ cordi ⁊ ſignificatões diſpõnũ
eꝰ ſꝫ lꝫ ipm fortiores. Et pulſus ẽ magis ſignificatiuus
eꝰ q̊d ſeq̊t̃ ramos neruoꝝ pulmõis. Et tuſſis ẽ magiſ ſi
gnificatiua illius q̊d ſeq̊t̃ cãnã ⁊ carnẽ pulmonis. ⁊ ſẽſi
bilitas grauitatis ẽ ſignificatõ ꝓpria ꝙ mã ẽ ĩ pãniculis
⁊ lacertis: ⁊ qñ nõ ſpuit̃ niſi cũ tuſſi leui tunc materia eſt
propinqua ſuqqrempo cãne et ei quod ſequitur ipſu
Et ſi non ſpuit niſi cum tuſſi plĩma tũc materia ẽ ꝓfuꝫ
da ⁊ ẽ longinqua. ⁊ qñ aſſociant̃ nocumẽtis mẽbroꝝ pe
ctoris ſig mẽbroꝝ lõgiquoꝝ ſicut ỽtigo in apatibus ue
laminis ⁊ ſicut rubedo faciei in apatibus pulmõis.

¶ Cap. iij. de apoſtematibus accidentibus pulmoni.

PUlmoni qñ accĩt apata appropriata mẽbris
ꝑtiũ ſiliũ ⁊ egritudines officialeſ ⁊ ꝓprie oppila
tio ĩ uenis ſuis ⁊ ꝑtibꝰ cãne ipſius: ⁊ ꝓprie ĩ uenis groſſi
oribꝰ ⁊ ĩ raritate corporiſ eꝰ. Et qñ fiũt ꝑꝑ cãs oppila
tiuaſ itra ipꝫ uſqꝫquo ꝑueniat̃ ad cooꝑturã ⁊ egritudieſ
cões. ¶ Et qñ multiplicãt̃ egritudines pulmõis ĩ hy
eme ⁊ autũno ꝑꝑ multitudinẽ catarri ⁊ ꝓprie ĩ autũno
pluuioſo pꝰ eſtatẽ ſiccã ſeptẽtrionalẽ: ⁊ aer friũs nociuus
ẽ pulmoni niſi ſit a calorẽ leſus uehemẽti. ¶ Et multoti
ens q̊dẽ ꝑducũt egritudines pulmõis ad egritudines e
patis ſicut ꝑducũt uehemẽtia frigiditatis eiꝰ ⁊ uehemẽtia
caliditatis eꝰ ad hydropiſim ⁊ ſimiliter uelaminis.

¶ Cap. iiij. de cura pulmonis.

ATtẽde q̊d dĩ ĩ cᵒ aſmatis ⁊ ãhelitꝰ ⁊ ꝑmutet̃ ad
illd̊ ex eo quod cõicat ei in cãis egritudinũ. Et
qñ excitat̃ pulmo cũ eo quod̊ ẽ ſicut eleuatio uocis ⁊ ſiẽ
ãhelitꝰ exufflatõis ⁊ ſubtilient̃ ꝑ illd̊ ſiſluitates eꝰ: ⁊ ad
miniſtratõi q̊dẽ medicinaꝝ pectoris ĩeſt ꝓpria forma. oꝫ
ei ut admiſtrẽt̃ facte pilĺe ⁊ etiã plĩbus retinẽdo ea ĩ ore
⁊ deglutiendo q̊d reſoluit̃ ex eis paulati ut ꝓlõget̃ ſpati
um in ore eaꝝ ĩ ꝑtrãſeũdo cãnã ⁊ reiterẽt̃ et ꝑueniat ad
cãnã ⁊ pulmonẽ: ⁊ ꝓprie qñ dormit reſupius ⁊ hũectet
lacertos oẽs q̊ ſequũt̃ pulmonẽ ⁊ cãnã eꝰ. Et ꝓpinquior
modus declinatõis ſiſluitatũ pulmonis ẽ latꝰ quod̊ meri
ſeq̊t̃: quapꝑ iuuat̃ uomitu plĩm qñ nõ ẽ ibi q̊d ꝓhibeat.

C. v. d̊ materijs ſiccis ĩ pulmõe ⁊ iudicijs eaꝝ ĩ curõne

MAterie q̃ ꝯtinẽt̃ ĩ pulmone qñ ſꝫ ex generẽ ſan
guis. et qñ ſꝫ ex generẽ hũitatis. ⁊ qñ ſꝫ ex ge
nerẽ ſaniei ⁊ ſꝫ materie calide ⁊ ſubtiles. Et mãs q̊dẽꝫ
ſiccas ĩ pulmone qñ ẽ difficile ſpuere: qꝛ nõ adheret ei
uẽtoſitas expellẽs eas cũ tuſſi. Immo rũpit̃ humiditas
ſuper uentoſitatẽ: qꝛ aduenit ei uẽtoſitas nõ eradicãs. ſꝫ
ad uehemẽtiã multitudĩs eꝰ qñ ſꝫ hũores pectoris groſ
ſi non ꝑuenias ad ultimũ ĩ exiccãdo. imo ſis occupatus
cũ lẽificatõe ⁊ icĩſione cũ reſolutõe materiei. Et ſit itẽ
tio maior duaꝝ reꝝ tibi icĩſio: aut ſit ſtudium cũ incĩſiõe
plus ꝙ̃ ſit cũ reſolutõe. Et admiſtra ĩ oibꝰ illis medicis
aquã melĺ: ẽ ei faciẽs eas penetrarẽ ⁊ leificat ⁊ abſtergit

¶ Cap. vi. de medicinis pectoris ſingularibus. ⁊ cõpo
ſitis ⁊ de forma admiſtrationis earum.

MEdicine pectoris ſꝫ medicine q̃ mũdificãt pe
ctꝰ ⁊ ſꝫ ƀm ordines. ¶ Ordo primꝰ ẽ ſicut fa
rina fabaꝝ ⁊ aqua mellis ⁊ ſemẽ lini aſſũ ⁊ aigdale ⁊ ui
nũ dulce. Nã ipm uehemẽter apit oppilatiõm pulmonis
ſicut ipm uehemẽter generat oppilatõm epis queadmõꝫ
ſcies ĩ cᵒ epis. Et ex ħis ſemẽ cucũeris ⁊ bateke ⁊ cucur
bite. Butyri ỽo q̃ ſolũ admiſtrat̃ maſ̃atõ qñ ẽ plꝫ ꝙ̃ eꝰ
mũdificatio. Si ãt deglutiat̃ cũ melle et amigdalis ama
ris ẽ eꝰ maſ̃atio mior et mõdificatõ eꝰ maior. ¶ Et for
tꝰ illo ẽ glutinũ alboti et aigdale amarẽ et oxymel ſq̊llitĩ

cũ et ſẽugᵐ et olibanũ et dactili heirõ hñt fõtitudinẽ ĩ
hac itẽtõe. ¶ Et fõtiõa illꝰ ſꝫ cyminũ et pip̃ et herbꝰ et
radix lilij et radix oppopõaci et caſtoreũ cũ melle et ſq̊l
la aſſata ꝯtrita et ꝯfecta cũ melle et cẽtaurea maior et a
riſtol. ro. et nigella et ỽmis q̃ ẽ ſub urceis qñ d̊ſiccat̃ ſꝫ
teſtã ſꝫ prunaſ: aut ĩ furno donec albeſcat et ꝯmiſceat̃ cũ
melle. Et ſilr enula qñ ponit̃ ĩ medicis et aqua eꝰ ẽ ue
hemẽtis iuuamẽti et alreumed ẽ ex ſũma eoꝝ q̃ faciũt faci
le ſputũ et ſiſeleos ẽ ualde iuuatiᵐ et ꝓprie crudũ. et pꝰ
ipm illud q̊d nõ ẽ elixatũ niſi elixatura una. Et crocus
ꝯfortat inſtiã ãhelitus et facile efficit ſputũ ualde. et me
dicine q̊dẽ iſte ſꝫ ꝯueniẽtes ebibite et ſꝫ ꝯueniẽtes ut em
plĩm ſꝫpoſite. ¶ Ex medicis ãt ꝯpoſitis ſꝫ pilĺe Plato
nis et ſꝫ pilĺe de ſtorace et ſirꝰ de iſopo cũ deſcriptõibus
cũ diuerſ̃ et medicamẽ Andrõachi et medicamẽ aſclepi
adis et medicamẽ . G. et ſirupi de papauerẽ cũ deſcripti
onibꝰ et medicamẽ mãmiꝰ et medicamẽ anacardi cũ myro
bal. ¶ Et ex eis q̃ faciũt ſpuere hũores groſſos et ſaniẽ
ẽ medicamẽ q̊d. ℞. ſerapini et myrrhe ãboꝝ ãñ. aur. i. cõ
dumeni aur. ij. opij et caſtorei ãboꝝ ãñ. aur. i. ꝯficiãt̃ cuꝫ
uino dulci: eꝰ potio ẽ. ſ. aur. ¶ Et ex eis q̃ expta ſꝫ eſt
medicamn q̊d. ℞. olibani. iiij myrrhe. ij. cũ tribꝰ. ℥. rob
coq̃t̃ cũ melle et d̊glutiãt̃: aut ſuccꝰ caulꝰ cũ equali põ
dere mellis: aut decoctio eiꝰ decoq̃t̃ ãbo donec coagu
lent̃ et ſit ignis ignis carbonũ. et ẽt myrrha et pip̃ et ſe
men urtice et ſerapinũ et ſinapis ſumãt̃ et fiãt ex eis pi
lule: et det̃ in potu ex eis mane et ueſꝑe aꝑ ſõnũ: et ẽt ſi
napis. ʒ. i. baurac. ix. kirat ſucci cucũeris aſini kirat. i. et
ſ. et ſꝫ potio una educẽs ſiſluitates plĩmas et mũdificat
ſine leſione. ¶ Et ex medicis fortibꝰ ẽ ut ſumãt̃ naſtur
tiũ et ſinapis et ſemẽ urtice et ſuccꝰ cucumeris aſinini et
aniſũ ꝯiũgat̃ totũ illud cũ melle et cõficiat̃ cũ eo. ¶ Et
ex ꝯmiſtis declinãtibꝰ ad caliditatẽ ẽ ut ſumãt̃ fenugⁱ. ℥
i. ſeis lini. ℥. i. ſ. herbi. ℥. i. eꝰ q̊d ẽ inter grana cotti. ℥. ſ.
ſucci liq̊ritie. ℥. ij. iuoluãt̃ oĩa oleo amigdalino et cõiun
gant̃ cũ melle. et ĩ ex ſeueſten et ficꝰ albe et paſſe enucle
ate et radix lilij et capillus ue. decoquãt̃ ĩ aqua uehemẽ
ter et det̃ ex ea ad potãdũ. et ſi ĩ hac aqua decoquãt̃ po
lypodiũ et turbit erit iuuatiᵐ ualde. Et ſcias ꝙ multo
tiens retinet̃ aliq̊d ĩ pectorẽ et ẽ recipiẽs ut expuat̃ niſi
uirtus eꝰ ab eo d̊bilitet̃: et tũc q̊dẽ oꝫ ut adiuuet̃ cũ ſter
nutatõe.

¶ C. vij. de ƀmõe uꝫ de ãhelitu.

ANhelitus ꝯplet̃ duobus motibꝰ int̃ quos ſꝫ due
more ƀm ꝙ res ſe hꝫ ĩ pulſu: niſi qꝛ motꝰ ãheli
tus ẽ uolũtariuſ q̃ põt alterari cũ uolũtate a curſu nãli
et pulſus ẽ nãlis purꝰ. Et intentio q̊dẽ ĩ ãhelitu eſt ut ĩ
pleat pulmoneꝫ aere ſꝛio donec ꝓparet̃ ꝓparatio cordiſ
et ñ ceſſet cor ſumerẽ ex eo aerem ſꝛũꝫ et reddat ipſi ua
porem fumoſũ ad hoc ut accidãt illi attractiõi due res
quaꝝ una eſt ꝯuerſio ipſius a ſꝛitate cũ calefactiõe eiꝰ
q̊d ei uiciat̃ et eꝰ q̊d ei ꝯmiſcet̃. Et altera eſt ꝯuerſio ip
ſius a claritate ſua ꝑpea ꝙ admiſcet̃ ei uapor fumoſus
tũc ei remouet̃ ab eo intentio qua ſit ꝯueniens ad hoc
ut extendat̃ pulſus ab eo: qꝛ neceſſaria ſit eius eductio
et ꝑmutatio ipſius. ¶ Et iter duaſ res ſũt due morẽ: et
eius q̊d itroitus et eſt attractio aeris ſit cũ dilatatione
pulſus pulmõis ſequens motũ corporꝝ q̊bus circũdat̃
Et ãhelitus q̊d aꝑ cõitatem eſt illud q̊d educit̃ et apd̊
medicos et ĩ poſitiõe que eſt inter eos qñ eſt illud q̊d
educit̃ ſicut eſt aꝑ cõitatem: et qñ eſt hoc totum ſicut
pulſus aꝑ cõitatem eſt motus dilatatiuus: et aꝑ medi
cos in iħo eſt poſitio ꝓpria ƀm ſpẽm notã. ¶ Et motꝰ
anhelitus equalis naturalis uacui a nocumẽto ꝯpletur

si necessaria ē resolutio subtilis fiat. ¶ Ex eis aūt que
ɔferit i regie eᵒ q̄ ē pp spōdiles ē ut igenief i ɔpressiōe lo
ci cū facilitate ad posteriora fortasse ei reuertef spōdilis
et illa q̄ ɔpressio qñ fit cū istro et cū digitis et iuenitur
qñ p illud reqes. instrm vo ē res similis freno q̄ i gut
ture itromittif et expellit quod ē intᵒ i gutture ad exte
riora. Cōpressio āt ualde ē nociua i apatibᵒ. ¶ Quā
sināces uehemētiores fiūt et nō ualēt medicine et credif
q̄ pditio futura sit illud per quod speratur euasio ē scis
sio cāne: et illud ē cū scissiōe ligamētoꝝ que ꝛ inf duos
ānulos cāne pter q̄ recipiat aliq̄d de cartilagine ita ut
per illud anhelet: deinde suaf qū expletū fuerit regimē a
postematis et medicef et sanabif. ¶ Et modus q̄dem
curatōis eᵒ ē ut tēdaf caput ad posteriōa et teneaf et su
matur cutis et abscindaf. Et quod de eo rectius ē: est
ut sumaf cutis cū uncino et elongef: deinde discooperi
atur a cāna et findatur quod ē inter duos ānulos cāne
coram fissura cutis: deinde suaf ꝛ ponaf sr ipsam puluis
citrinus. Et oꝫ q̄dē ut duplicentur duo labia fissure cu
tis solum pter q̄ ɔtingaf cartilago ꝛ pāniculi in aliquo
ꝛ hoc ē iudiciū huius fissure q̄uis nō cadat ad hāc itē
tōm. Nā si existimaf q̄ in illis eisdem ligamētis sit apa ꝛ
nocumentū non oꝫ ut admistref scissio. ¶ Qū āt sinco
pis sr euenerit egro ꝛ timef q̄ ɔpleaf pfocatio incipiaf a
clisteribus fortibus. Et phlomef uena que ē sub lingua
ꝛ phlomef uena frontis ꝛ appēdantur uentose sup col
lum ꝛ sub mento cū incisione: aut absq̄ incisione: ꝛ si fu
erit cā pfocatōis eᵒ ꝛ sincopis eᵒ submersio: tūc cōuerta
tur ut currat aqua. Deinde suffumigēf cū eo q̄ hꝫ for
titudinem ꝛ odorē bonū donec reuiuiscat. Opꝫ āt ut il
le q̄ euaserit a suffocatōe uehemēti phlomef ꝛ clisterizef
ꝛ sorbeat aliq̄bᵒ diebᵒ sorbitōnes ex farina ciceris ꝛ lac:
aut aquā carnis i qua dissoluti sr panis ꝛ uitellus oui. ꝛ
scias q̄ oīs qui hꝫ dolorem gutturis melius ē fugeē ser
monem ex quocunq̄ dolore.

¶ Cap. xij. de uua ꝛ ambabᵒ amigdalis.

I Stis qñ accit catarrᵒ apostemās eas: ita ut phi
beat anhelitū: ꝛ qñ mollificaf uua pter apa ꝛ in
diget eo q̄ ɔstringit eā ꝛ exiccet ex mā ipam: ꝛ qñ indi
get incisione ꝛ appropiquat curatōi pfocatōuꝫ. ¶ Et
curef i principio cū linimētis in q̄bus sit facilitatis obs
uatio ꝛ admistrenf cū pēna: digiti nāq̄ in non sua hora
qñ laborē affert. ¶ Et in illa que magis ē ꝛ pue iflāti
onis admistrētur pontica. Inflānte vo ɔueniēs est illud
q̄ ē uehemētis inflatōis sicut aqua solatri ꝛ sicut semen
rose ꝛ folia eᵒ: utrisq̄ ei iest opō fortis. Et ex eis q̄ sunt
fortiora i hoc caplo sr gūmi arabicū ꝛ dragagātū ꝛ sar
cocolla ꝛ nesestengi linita ꝛ ēt balaustie ptes. ij. alumis
ps. i. ɔterant ꝛ cribellenf cū orali ꝛ admistrēf cum spa
tula hnte caput incisū in latitudine. Et qñ addūf in eis
crocus ꝛ cāfora ꝛ admistranf liniēdo: ꝛ ēt galle trite cū
aceto ꝛ liniuntur cū pēna. Et iteꝝ aqua granati acetosi
cuꝫ stipticis ꝛ ēt lapis sedenigi: ꝛ ēt lapis corrosus adu
stus: ꝛ ille q̄ noiaf achates ꝛ lapis alasurugie ꝛ spodiū
ꝛ lutum sigillatū ꝛ armenum ꝛ rob acreste ꝛ fructus spi
ne egiptiace ꝛ alumen iameni ꝛ semē rose. Sumanf ex
eis sicut ē illud. Et suffumigatio cum ranis aneti ē ex e
is que ɔstringūt uuā ualde. ꝛ ēt succus granati dulcis
ɔtriti cū cortice suo cū sexta sui de melle factus uiscosus
inspissatus ē linimentū bonum. Et oꝫ ut qū gargarisma
fit cū stipticis assiduef gargarisma cū aqua calda. Illud
ei pparat ipsā ut i eo stiptica operef ꝛ lenit ipam ꝛ phi
bet stiptica indurare ipsam. Qd si stiptica eā acq̄rere fa
ciant duritiē ꝛ coarctatōꝫ dolorosā admistra in ea muci
lagines ꝛ gūmi arabici ꝛ dragagātū ꝛ amilū ꝛ sarcocol
lam ꝛ semen malue ꝛ aquā furfuris ꝛ ordei ꝛ fiat ut stet
succus extremitatū rāni cū q̄nta sui de melle ꝛ aq̄ mistū
qm̄ ē linimētū bonū. Et oꝫ ut qū gargarisma fit ex stipti
cis assidue fiat añ illud gargarisma cū aqua calida: aut
decoctōe rosaꝝ ꝛ sumach cᵒ sexta ps sit mellis decoqua
tur ꝛ inspissef ꝛ liniaf exterius cū eo q̄ hꝫ exiccatōem
ꝛ stipticitatē fortē sicut q̄ fit cū gallis ꝛ alumine iamēi
Et sal q̄dem est illud quod ē pretermittendū ante oīa il
la. Melice vo gallaꝝ imaturaꝝ nucis arrimēti ru. sumac
omnium añ. ptes. iij. ꝛ tertia salis torrefacti. xx. pte ꝛ su
manf ꝛ admistrenf. Medicamen bonum in disponibᵒ ꝛ
horis. ℞. aluminis iameni ptes. iij. rosꝫ ptes. ij. costi par
tem. i. admistref ēplm cū penna ut perueniat ad uuam.
Medicamen bonum ad horam suam. ℞. succū grana
ti cū cortice suo ꝛ inspissetur cū q̄nta sui de melle ꝛ linia
tur cū eo ꝛ ēt alumis ptē. i. salis āmoniaci partē. i. ꝛ. 5.
gallaꝝ imaturaꝝ tertiam partis draganti. iij. partef. Et
qñ peruenit status aut appropinquat admistra myrrhā
ꝛ crocū ꝛ cipeꝝ ꝛ que sr eis silia ꝛ darsisabā pprie ꝛ flo
rem squinanti ꝛ ramos balsami ꝛ alusaent admistrentur
liniendo ꝛ aqua eoꝝ gargarizētur ꝛ pprie qñ admistra
tur in eis gargarisma decoctōis radicis lilij ꝛ seis rosꝫ
cum melle. Et distillef oleum amigdalinum in aures i
oī hora: qm̄ ē iuuatiᵐ. ¶ Si āt collectio fiat i utrisq̄ a
migdalis ꝛ in eis que sequūf eas admistra decoctōes p
dictas in caplo sinantie. q̄ si dolor perseuerat et nō se
datur reuertēdū ē ad solutōm uentris. Si vo per hoc ñ
ɔplef ea admistra ea que sunt fortis resolutōis sicut est
succus cucumeris asinini et centaurea et nitrū rubeum
cū melle aut solum. ¶ Et si idurescit apa ꝛ plongaf nō
ē aliq̄d ei ita ɔueniēs sicut assa fetida. ¶ Qū ergo inci
pit subtiliari i loco uno et grossatur i loco alio tūc icida
tur et q̄tū pole ē ut expellas illud et facias illi emplꝫ cū
sale āmoniaco et mittas ipm ei cū cochliario q̄ ē sicut
frenū et est melius. Et nō oꝫ ut incidaf nisi qū radici e
ius aduenit extenuatio: qm̄ in ea ē timor magnus. ¶
Gargarisma exiccans ulcera apatum gauonum et pur
gans ea. ℞. lentiū balaustiaꝝ āboꝝ añ. partes. v. siefme
mithe croci costi oium añ. partē. i. coq̄tur in aqua et su
maf ex decoctōe eoꝝ pars. i. et misceaf cū medietate sui
de rob mori et q̄rta sui de melle et fiat cū ea gargarisma

¶ Cap. xiij. de casu uue.

Q Uandoq̄ cadit uua in febr: et qñ cadit sine
febre et eᵒ casus ē ut tendaf ad iferiora ita ut
nō redeat ad locū suū: et qñ necessariū fit deglutienti ɔ
primere digitis suis donec transglutiat.

¶ Cap. xiiij. de cura.

S I sr illic caliditas et rubedo phloma: deinde ad
ministra gargarismata pdcā in capitulis pdictis
sicut gargarismata cū aceto et aqua rosꝫ. Deinde fricef
cū rosꝫ et sandalis et balaustijs et canfora et rob de mo
ris proprie in instro simili freno. et oꝫ ut fiat cū facilita
te q̄to magis ē pole. Et si nō sr caliditas illic et rubedo
administra gargarisma cū oxymelle et sinapi et almuri
et alnabati et fricetur cū istro pdicto. et medicam̄ quo
fricatur ē illud q̄ fit ex gallis et moris ɔtritis. ¶ Et
fortior curatio ē ut subleuef cū instro ad sriora extendē
do ad exteriora cum medicinis stipticis et permistis cū
resolutiuis sm q̄ oꝫ. Et qñ pmittif cū digitis linitis ex
eis que sr sicut rob moroꝝ et nucū et alleorū. Et ex me
dicinis bonis ad eleuanduꝫ sunt balaustie et alumen et

canfora. Et ex bonis in eleuatōne uue ē galia cum sale āmoniaco ⁊ galle cum sale āmoniaco. Sed galia ē subtilior postq̄ non fuerit illic nocumentum ex aꝑte ⁊ īpletione. ¶ Qū ergo stat fac gargarismum cū aqua salsa utendo gargarismate pꝰ gargarisma. Et ex eis que expta sꝫ ad illud est ut sumatur scis 20ꝭ. medietas libre succi barbe hircine. iij. ʒ. decoq̄tur in melle aut uino quoniā est fortiꝰ. Et īfantium q̇dem uuas qn̄ꝫ eleuāt galle aduste cū aceto ⁊ ꝓꝑe qn̄ liniūt ex eis eoꝝ syncipita.

C. xv. de ꝯmōe usi de icisione uue ⁊ utriusqꝫ amigdale.

O Portet ut ī uua ꝯsideret eꝰ subtiliatio ⁊ detumitio ⁊ ꝓprie in iferiore parte eiꝰ ⁊ si igrossat extremitas eꝰ ⁊ resudat ex ea sicut pus tūc est melior hora ⁊ tunc incidatur cum ferro ⁊ cum medicinis cauterizantibus ⁊ fiat ꝑseruatio cū solutōe uētris subtili precedente ipsam ⁊ excussione corporis a repletōe si fuerit in ipso ex sanguine aut alijs. Incisio nāqꝫ cū repletōe ē timorosa. ¶ Illius āt incisio que subtilis ē ⁊ longa sicut cauda muris eq̇tans sꝫ linguam sine repletōe: aut rubedine aut nigredine ē pui timoris. ¶ Et modus q̇dem incisionis eꝰ ē ut premat lingua ad iferiora: ⁊ sit pose accipere uuā cū instr̄o ⁊ ꝓmat ad iferiora ⁊ nō radicitus incidat: imo dimittat ex ea aliq̇d. Nā si tu abscideris eā ex palato sanguis forsitan nō abscindet oio qū tn̄ nō oꝫ ut icidat res pua ⁊ sit nocumentū ⁊ remaneat cū dispōne sua: imo oꝫ ut icidat q̄ntitas quā addit sꝫ nām. ¶ Quꝫ āt est rubea aꝑosa tūc eꝰ icisio ē timorosa. ⁊ qn̄qꝫ manat sanguis ⁊ nō abscindit ꝑꝑ aliquā medicinā. ¶ Ex medicinis āt icidentibꝰ eā sꝫ assa fetida ⁊ alumen iameni q̄ sine intermissione ponant sꝫ radicē eꝰ: qm̄ incidūt eam ⁊ faciunt ipsam cadere. Et ex medicinis facientibus ipaꝫ cadere non cauterio ē sal āmoniacus cuꝫ assa fetida ⁊ atrimentis: ⁊ oꝫ ut medicine iste sꝫ uuā ānexe teneāt cum instr̄o narrato ⁊ teneāt hora una ita q̄ non deglutiat do nec agāt in eā: deinde iterant usqꝫquo nigrescat. Nam si denigratur cadet post tres dies ꝯm pl̄m. Et oꝫ ut sit ille q̇ curat decliuis ad iferiora hn̄s os aptum ita ut currat saliua eꝰ ⁊ non retineat in ore ipsius. Due v̄o amigdale suspendantur cum uncino ⁊ trahant ad exteriora q̄nto plus pose ē preter q̄ cū eis attrahunt tunice ⁊ abscindant cū rotunditate desuper radicē aꝑ quartam lōgitudinis cum instr̄o incisionis ꝑter q̄ permutet instr̄m ⁊ incidat una post alterā pꝰ obꝯuatiōꝫ ꝯditionuꝫ ꝑdictarum in colore ⁊ q̄ntitate eaꝝ. ¶ Q. ūqꝫ ceciderit. ex eis qꝺ abscindit dimittat sanguis currere ꝯm q̄ntitatē mediocrē. Et sit patiens decliuis sꝫ faciem suam ne sanguis ingrediat guttur eꝰ. Deide colluat os ex aceto ⁊ aqua infrātis ⁊ euomat ⁊ tussiat ut mundificet interius eꝰ: deinde ponat sꝫ eam qꝺ abscindit sanguinē sicut colcotar ⁊ alumen ⁊ dragantū ⁊ gargarizet cū ꝺcoctōe senticis ⁊ foliorum myrti ⁊ sit tepida.

Cap. xvi. de rememoratōe nocumentoꝝ incisionis.

E X eis ē nocumentū uocis: ⁊ ex illis ē ꝺtectō pulmonis frigori ⁊ calori ⁊ facit accidere tussim ab oi frigore ⁊ calore ⁊ nō tolerat sitim. Et ex illis ē detegere stōm malitie ꝯplonis a cā primitiua ex uentositate ⁊ puluere ⁊ eis silibꝰ. Et plurimi eoꝝ infrigidant aereꝫ temperatū ⁊ in pectoribus plimoꝝ eoꝝ figit frigꝰ in pulmone ipsoꝝ donec moriunt. Et qn̄ꝫ accit ex ea sputum sanguinis ⁊ non retinetur.

¶ Cap. xvij. de cura sputi sanguinis ex incisione uue ⁊ utriusqꝫ amigdale.

O Portet ut ponant uentose sꝫ collū ⁊ māmillas ⁊ fiat phl̄omia ⁊ ut fiat regimen cū phl̄omia uenaꝝ inferioꝝ cōicantiū sicut ascellaꝝ ⁊ eis siliū intendēdo ad attrahendum. ¶ Singularia āt sanguinem retinentia ⁊ ⁊ linimenta admistrata ad illud sꝫ sicut atrimentum quo fiat linim̄tū: aut pulueriꝫet atrim̄tū sꝫ ipm ⁊ infrāntia actu sicut nix ⁊ succi fꝛi stiptici noti: sicut succus acreste ⁊ pāpini uitis ⁊ ribes ⁊ solatꝝ ⁊ aqua cydonioꝝ acetosorum. Et ex rebus expꝑtis que hn̄t ꝓprietatē in hoc capitulo. Et oꝫ ut admistret in dispōe medicam̄ qꝺ testatus ē sapiens noiatus Diogenes ⁊ ē alcuezric. Et ēt succꝰ arnoglosse qū admistrat ꝓprie cū troc. ꝺ karabe ⁊ luto sigillato. Et oꝫ ut admistret ex eis calidū aliq̇d: imo fꝛꝫ actu. Calm̄ ei cū eo qꝺ attrahit destruit oꝑōm medicie

Fen. x. de dispositionibus pulmonis ⁊ pectoris ⁊ est tractatus quinque.

Tractatus primus de principijs ⁊ anhelitu.

¶ Cap. i. de anatomia epiglotis ⁊ cāne pulmonis.

C Anna q̇dem pulmonis est membruꝫ cōpositū ex cartilaginibus pluribus que sūt circuli ⁊ ꝑtes circuloꝝ: quaꝝ alie alijs ꝯtinuāt. Que ergo ex eis obuiāt meatui cibi q̇ est posterius ⁊ ē meri scē sunt diminute ⁊ ꝓpinque semicirculo ⁊ posita ē abscissio eaꝝ ad meri: ⁊ cōtingit meri de ea corꝰ pāniculosū nō cartilaginosū. Immo subā eꝰ cartilaginosa ad anteriora posita ē. Et cōponunt he cartilagines ex ligam̄tis q̄ pāniculus tegit ⁊ ꝯprehēdit oia illa ītrinsecus pāniculus lenis ad siccitatē ⁊ duritiē ꝺclinans aliq̄ntulā: ⁊ silr̄ exterius ēt ⁊ caput eꝰ superior quꝺ sequit os ⁊ epiglotū. Et extremitas eꝰ inferior diuidit in duas sectiones. Deinde diuidit in sectōes currentes in pulmone uicinantes ramis uenaꝝ pulsatilium ⁊ q̇etarum et ꝑuenit eaꝝ ꝑtitō ad orificia ualde strictiora q̄ orificia eoꝝ que similant eis ⁊ currūt cū ipsis. ¶ Eius igitur creatio facta ex cartilagine ut inueniat in ea aꝑtō ꝑdicta ⁊ ne lenitas faceret eā indigere cooꝑtura ⁊ ut sit durities eꝰ tutam̄ ipsi qū sit eꝰ situs ad an̄riora: et ut sit durities eꝰ cā ad hoc ut ꝑueniat uox: aut adiuuet eaꝫ. Et scā ē eꝰ ꝯpositio ex cartilagibus plibꝰ ligatis cū panniculis ut sit ei posis extensio et ꝯiunctio aꝑ attractōm aeris et respiratōm et nō doleat ex ꝑcussionibꝰ q̄ accn̄t ei desubtus et supra. Et ex attractōnibus q̄ accidunt ei ad extremitatē eꝰ et ut qū nocum̄tū accidit nō dilateturꝫ coangustet. Et scā ē rotunda ut sit securior et magis incolumis et non minuit ab ea qꝺ de ipso tangit meri nisi ut ꝯprimat bucellam transeuntem ipm. Immo ꝑtranseat a facie eꝰ qū extēdit meri ad āplitudineꝫ et sit ꝯcauitas eꝰ tunc q̄i adiuuās meri qū incipit meri extendi ad ipsam et penetrat in ipm et ꝓprie in deglutitione ne cōiungat anhelitui: qm̄ deglutitō necessariū facit ut cooperiatur cāna pulmonis superius ut nō ingrediat eā cibꝰ transiens super eam et sit coopertura eius cum suppositione cartilaginū stantiū sꝫ meatū. Et silr̄ eꝰ q̄ noiatur non habens nomen: et qum sit deglutitio et uomitus eiꝰ indigentes coopertura i hoc meatu n̄ ē pose ut sint qū fit anhelitus. Et creata ē ꝑꝑ uociferatōm res que nōinat lingua fistule ꝯstricta aꝑ extremitatem canne: deide dilatat apud epiglotū: qꝛ incipit ex āplitudine perueniens ad constrictōm. deinde ad spatiū āplum sicut ē in fistula. qn̄ necessariū ē uoci cōstrictio ut retineat et huiꝰ modiꝰ q̇dē corporis silis lingue fistule ꝓprietas ē ut coniungatur et dilatet ut fiat ꝑ illud ꝑcussio uocis. ¶ Durities uero pāniculi q̇ tegit eā interius fuit ut resistat solus catarris et sputis malis et uapori fumoso redeunti

motu uelaminis. si aūt indiget additōe fortitudinis pp ter illud quod non ingreditur nisi cum labore: aut ut ↄfortatˀ ābelitˀ ad extrahēdā inflatōm cōscat uelamini i hoc adiutoriū lacertoꝝ pectoris oium: ita ꝙ supꝑmoꝝ eꝰ aut saltē quorūdā inferioꝝ eꝰ tm̄. Si aūt ē necessariū ut fecet ltas: aut generetˀ ex eo locutō n̄ ē excusatō quin admistratō sit lacertoꝝ lingue. Et qn̄ ē necessariū i eis admistrare lacertos labioꝝ. Et queadmodū in pulsu ē magnꝰ ꝛ puꝰ ꝛ lōgus ꝛ breuis ꝛ uelox ꝛ tardus ꝛ calidus ꝛ frusˀ ꝛ frequens ꝛ rarus ꝛ fortis ꝛ debilˀ ꝛ incisꝰ ꝛ ↄtinuꝰ ꝛ spasmosus ꝛ tremulus ꝛ pue repletōis uenarū ꝛ multe caꝝ et reꝝ illaudabiliū: ꝛ oibꝰ illis sunt cāe ꝛ oibꝰ illis sunt significatōes sm̄ res suas. Et est eis diuersitas sm̄ ↄplones etates ꝛ genera ꝛ accidētia corporea ꝛ aialia. Similitˀ ābelitui sūt iste res nūerate ꝛ que sunt eis similia. Et unaqꝫ res earū h̄z cāz: ꝛ ois res ex eis h̄z significatōm. ℂ Anhelitꝰ igitˀ alius ē magnꝰ: ꝛ alius ē puꝰ: ꝛ alius ē lōgus: ꝛ aliꝰ ē breuis: ꝛ alius ē uelox: ꝛ alius ē tardus: ꝛ aliꝰ ē rarus: et aliꝰ ē frequēs: et alius ē strictus: ꝛ aliꝰ ē latꝰ: ꝛ alius ē facilˀ: et alius ē difficilis: et alius ē fortis: et aliꝰ ē debilˀ: et aliꝰ ē calius: ꝛ alius ē frus: et alius ē eq̄lis: et alius ē diuˀsus. Et ex speciebus q̄dē ābelitus sunt q̄ hn̄t nōia ꝓpa sicut ābelitus incisus et ꝑpatus et ābelitus duplꝰ et ābelitus suffocatus et ābelitus uiolētus et hn̄s fetirat uel fetorē sicut ē i apoplexia ꝛ similibus. Et nocumēta que accn̄t sunt in mēbris ābelitus et i ꝑncipijs eoꝝ et i eis que cōicāt eis cū uicitate. ℂ Et mēbra q̄dē ābelitus sunt epiglotis et pulmo et cāna ꝛ uene n̄ pulsatiles ꝛ arterie ꝛ uelamē ꝛ lacerti pectoris ꝛ pectus ip̄m. Nā nocumētū qn̄ fit i ipso pectore qū ē debile ꝛ puū ꝛ aduēit ei pp illō in ābelitu nocumētū. Eoꝝ aūt ꝑncipia sūt cerebrū ip̄m ꝛ nucha ēt: qm̄ ipse ē origo uelamis. Nascitˀ.n. plꝫ eꝰ ex pari q̄r to neruoꝝ nuche ꝛ cōtinuātˀ ei rami q̄nti ꝛ sexti ꝛ nerui ad ip̄m uenientes. ℂ Mēbra aūt cōicātia cū uicitate sꝰ sicut stōus ꝛ epar ꝛ matrix et itestia et reliq̄ uiscera. Et illa nocumēta aut sunt malitia ↄplonis succedens cala a ut fra: aut hūida: aut sicca quecūqꝫ earū sit pura: aut cū mā humoris retēti uel effusi ad ip̄uz p̄rimi: aut uiscosi aut grossi ꝛ sanies et pus sunt ex sūa eꝰ aut uētositate aut uapore aut egritudo officialˀ ex paralysi et spasmo: aut ↄsolutō singularis ex scissiōe: aut putrefactōe: aut ulceratōe: aut corrosiōe: aut ex apate frō: aut calido: aut duro: aut ex dolore. Et tu q̄dē sciuisti p̄ illud qō narraui tibi ꝙ ābelitꝰ ē fortis significatō. Et currit cursu pulsus postꝙ̄ tu obseruas in eo cōsuetudinē. sicut necesse ē tibi ut obserues rē nālē cōsuetam in pulsu etiam.

C. viij. de ābelitu magꝰ ꝛ puo ꝛ cāis ꝛ sigificatōibꝰ eꝰ.

A Nhelitus magnus ē ābelitus q̄ recipit aerē ualde plm̄ sup̄ eq̄lē: ꝛ ē ille cū quo dilatātˀ mēbra ābelitus in ptibus oibus supabūdātˀ pp magnitudinē eius qō attrahitˀ. Parui aūt et stricti dispō ē i hoc ecōtrario ppˀ puitatē eꝰ qō attrahitˀ et sitˀ i pte extractōnis. ℂ Cause ꝟo anhelitus magni sūt cāe pulꝰ magni sires p̄dcē. Et existimatˀ a q̄busdā ꝙ puus ē ille q̄ cōpletˀ motu uelamis tm̄. ꝛ illō non ē uerꝫ absolute. Nam q̄uis qn̄ sit ille q̄ ↄpletˀ motui solius uelamis puꝰ: qn̄ tn̄ ē ille eq̄lis. Eq̄lis.n. nō eget motu nisi uelamis quū uelam̄ ē fortis uirtutis. Et qn̄ ē ābelitꝰ puꝰ q̄uis mēbra pectoris oia moueātˀ qū sunt oia debilia. Nō.n. sufficit uelam̄ solū ad anhelitū q̄ ē necessariusˀ neqꝫ si necessarius ē eq̄l. Immo ē necessarium ut oia ei associentur. ℂ Amplius nō ē oibus sufficiētia in attractōe aeris ꝛ eꝰ eductōe accidēs oibus qō fit simile ei qō ē a uelamie solo si ē incolume ꝛ sanum ꝛ forte: qm̄ non ē neqꝫ unū ex illis mēbris sufficiēs ad dilatatōꝫ integrā neqꝫ illius q̄ntitatis ut qn̄ illi aggregātˀ adiutoriū interius ꝑueniat ex oibus dilatatio p̄moīs eq̄lis sufficiēs. Et illō ē ppˀ debilitatē ꝟtutū: aut ↄstrictōm meatuū sicut accit in pipneumōia. Uerū oꝫ ut sit magnitudo ābelitus cōpata cū q̄ntitate eꝰ qō de aere ip̄o exercetˀ recepto ꝛ eo qui redijt: ꝛ nō ↄpletˀ illud nisi motu oiuꝫ lacertorum pectoris ꝛ eoꝝ q̄ sequnt eos: deiū n̄ ↄuertitˀ dōec sit motꝰ omniū illoꝝ q̄ i ip̄o mouētˀ motꝰ omniū lacertoꝝ. Ipse ei est ābelitꝰ magnꝰ: imo n̄ ē nisi qn̄ ad ip̄ꝫ mouētˀ oēs motu q̄ est ultiūs i dilatatōe ꝛ ↄstrictōe opando i aere plurimo Et puus est sm̄ oppōnēꝫ eꝰ. Et qn̄ ↄseq̄tˀ ex uehemētia motꝰ m̄broꝝ ābelitꝰ ad attrahendū aerem ut fiat motus dilatādo i añrioribꝰ usꝫ ad furculas. Et posteriꝰ usꝫ ad os duaꝝ spatulaꝝ: ꝛ i lateribꝰ usꝫ ad maximā ptē carnis spatule: ꝛ qn̄ iuuātˀ naribus: imo iuuātˀ eis utrisqꝫ i pluribꝰ dispōibꝰ. Qn̄ ꝟo diuersificatˀ dispō i ↄstrictiōe ꝛ dilatatōe ex pte magnitudinis ꝛ puitatis: quādoqꝫ ei ē dilatatō maior: ꝛ qn̄ ↄstrictō ꝛ motꝰ: qn̄ sm̄ quācunqꝫ q̄litatē q̄ maiorē h̄z necessitatē equatōis cū itroitu ꝛ dilatatōe ē additꝰ. Et q̄litas q̄ indiget eq̄tōe cū itroitu dilatatōe ex pte magnitudinis ꝛ puitatis: ꝛ fortasse ē dilatatio q̄cunqꝫ eaꝝ ē magis necessaria ē motꝰ q̄ tenet eā magis additꝰ. Nā si ē necessitas expulsionis uaporis fumosi plurima pp multitudinē q̄ntitatis eꝰ: aut acuitatē qualitatis ipsius ē ↄstrictō exsufflatiua. Et si est necessitas exsufflatiua. Et si ē necessitas extiguēdi ignē inflātū est dilatatio mag . Et qn̄ ↄtigit i hoie ut n̄ sit magne attractōnis aeris: imo pue: deide fit magne extractōis sp̄us uel ābelitꝰ ē illud significatio ꝙ caliditas inata ē diminuta: ꝛ extrāea itrās ē addita. ℂ Et cāe i hoc ꝙ hec oia mēbra laborioso motu affligunt sunt quattuor. Ipsa enim aut sūt ita pp cām magne necessitatis q̄ ē pp inflātōꝫ caliditatis i ptibꝰ cordis ꝛ pulmonis. Aut pp cām debilitatis i ipsis lacertis motiuis. aut pp cōitatēꝫ ꝑncipioꝝ sicut ē in fine ethice ꝛ pthisis ꝛ i collectōe materiei: qm̄ ipsa debilitat ꝟtutē. ℂ Aut pp egritudinē istī ei ꝓpꝫ. aut pp cōitatē eꝰ p̄dcāꝫ i eo qō ꝑterijt ex spasmo accidēte ei: aut malitia ↄplexiōis: aut apate aut doloꝛ aut aliare aut pp ꝓhibitōꝫ i lacerto accn̄tē a dilatatōe sicˀ ē ↄpletio i stō a cibis: aut uētositas qū ptrāsit terminū: qm̄ separat inter uelam̄ ꝛ dilatatōꝫ q̄ nō dilatat ip̄ꝫ solū: aut pp ↄstrictōꝫ meatuū q̄ sūt epiglotis et rami cāne et arterie et q̄ ↄtinuātˀ eis ex meatibꝰ ābelitus sicut raritas q̄ ē i pulmone: qm̄ qū ipse ipletˀ hūoribꝰ aut multiplicātˀ in ipso oppilatōes: aut accidit i ip̄o apa. Et isti q̄dē sūt sicˀ paciētes asma ꝛ hn̄tes saniē ꝛ pipneumonici: aut pp negligētiā cū necessitate: aut paucitate necessitatiˀ ita ut ꝓlōgetˀ spatiū inter duos ābelitus ꝛ fit necessitas ābelitꝰ magni restaurātiˀ illud qō accit ex negligētia sicut ē pulsus hn̄tis pmistionē rōnū qū nō h̄z uehemētē cordis frigiditatē: qm̄ ipeditˀ ab eo: deinde ultimatˀ in ip̄so. Et ex sūma hꝰi necessitatis ē magitudo ābelitus: qm̄ multiplicātˀ in ip̄o uapores fumosi ꝓculdubio et negligit ābelitū a uolūtate extractōis ābelitus usqꝫ quo multiplicatˀ cū ip̄so necessitas: q̄ egreditˀ ꝓculdubio magnus. Et similiter ē pulsus ↄplexio cordiˀ eꝰ nō ē cū illo caloꝛ recipiētis ābelitū: q̄ expellitˀ ad horā necessitatis et restauratur cum magnitudine quod deficit cum expulsione.

ℂ Cap. ix. de signis anhelitus.

S Igna q̄bus discernitˀ inter cās motus sꝫ: qm̄ si q̄

lud fuerit causa necessitatis et uirtus fuerit fortis erit ãbelitus plurimus in introitu ipsius:et ex insufflatõne eius et erit tactꝰ ãbelitꝰ calidus iflãtꝰ ẽt magnꝰ significans calitatẽ ꝛ eũt signa iflãtõis ĩpta i pectoꝛ ꝛ facie ꝛ oculis ꝛ ligua i coloꝛ suo ꝛ aspitate sua ꝛ i reliqs. Si ãt nõ fuerit ita ꝛ ṽtꝰ fuerit nõ deiecta ꝛ qi ñ fuerit polis ei dilatatio itegra tũc cã ꝯstrictõis erit i re ꝛ re coꝝ q̃ nũerauimꝰ Si ãt mẽbra oia laborauerit:aut moueãt postea nõ fuerit mota motu de quo sit curãdũ nꝫ extẽdũt dilatatõe i tegra:sicut qũ conaẽ aliq̃s illud qđ nõ ẽ ꝛ initit oi nixu sꝫ ãbas nares ꝛ nõ fuerit illic apud redditũ exufflatio: tũc ṽtus motiua q̃ ẽ i lacertis erit lesa. ¶ Et qñq ꝯstrictio ẽ ex hũitate i cãna ꝛ q̃ sequẽ ipm ẽ cũ signis i ãbelitu sonꝰ eꝰ q̃ stertit ꝛ ẽ necessitas excreatõis ꝛ ẽ additõ signi sꝫ sigm ꝯstrictõis totale:ꝙ si illud nõ fuerit erit causa magis iobediẽs hac. Qũ ergo aduenit ꝯstrictio stertilis subito:tũc iã currit ad pulmonẽ p̃us:deinde ad cãnam ꝑo sanies ꝛ pus ex aliquo membrorum subito.

¶ Cap.x.đ anhelitu uehemẽti.

ESt ille ex cꝰ magnitudie ṽtꝰ laborat illic sꝫ flua coarctatõe ad itroitũ ꝛ ad exufflãdũ cũ exitu quare est cum magnitudine fortitudo.

¶ Cap.xi.de anhelitu alto ꝛ subtili.

ESt spẽs ãbelitꝰ magni i quo necessarius ẽ motus sꝫioꝝ lacertoꝝ pectoris ꝛ nõ ꝑuẽit necessitas i ipso ad mouẽdũ uelañ ꝛ iferiores lacertos pectoris. Et iste q̇dẽ ãbelitus sepius accit i febribꝰ pestilentialibus.

Cap.xij.de anhelitu paruo.

COgnitio cãꝝ eꝰ ẽ ꝑꝑ cognitõm cãꝝ magni ꝟm semitã oppositõis:qm̃ sepat dolor iter mẽbra ãbelitꝰ ꝛ iter motꝰ coꝝ:ꝛ qñꝫ minoraẽ ãbelitus cã doloris.ꝛ qñꝫ minoraẽ ãbelitꝰ ꝑꝑ ꝯstrictõm. Et qñ associatur ei raritas significat mortificatõꝫ nature. Et qñ associaẽ ei frequẽtia significat dolorẽ i mẽbris ãbelitus ꝛ q̃ sequũẽ ea ex stõ ꝛ eis silibus sicut ulcera coꝝ ꝛ apata ipsorũ. ¶ Signa cãꝝ ãbelitus ꝑui oppositaꝝ cãis ãbelitus magni nota sẽ ꝟm oppositõꝫ. ¶ Ipsũ ãt cuiꝰ ꝑuitas est ꝑꝑ dolorẽ nõ ꝑꝑ ꝯstrictõꝫ significat iuẽtio doloris ꝛ ꝙ hñs dolorẽ si tolerat dolorẽ ꝛ expectat sꝫ ipm pole ẽ ei ut magnificet ãbelitũ suũ:ꝛ cũ hoc qñꝫ accit iter sepatões ãbelitꝰ eꝰ ãbelitꝰ magnꝰ ad quẽ necessitas adducit ad tolerãdũ dolorẽ:aut adducit necessitas i ipso negligẽtiã doloris. Et factꝰ a ꝯstrictõe ẽ eõrio totius illius.

¶ Cap.xiij.de anhelitu longo.

ESt ille i quo ꝓlõgaẽ spatiũ motꝰ aeris i attractõne ipsius ꝛ eꝰ reditu ut possit ṽtus oꝑari in aere ꝑimo. Et qñꝫ ꝓhibet magm ꝛ ucelocẽ dolor:aut strictõ ꝛ poniẽ lõgus i ꝯplemẽto eꝰ ut ꝯsequaẽ qđ attractũ ẽ ꝟꝫ quãtitatem magni ꝛ uelocis.

¶ Cap.xiiij.de anhelitu breui.

AHbelitus breuis diuersus ẽ a lõgo ꝛ qñ associatur ei frequẽtia ẽ cã eꝰ dolor i instĩo ãbelitus ꝛ q̃ sequũẽ ipm.ꝛ qñ associaẽ ei raritas significat mortificatõꝫ inati caloris.

Capi.xv.de anhelitu ueloci.

AHbelitus uelox ẽ ille i quo ẽ motꝰ i spatio breui cũ ꝯsecutõe necessitatis nõ sicut breuis ꝛ ꝑuus. Et cã i ipso ẽ uehemẽtia necessitatis qũ nõ ꝯseq̇ẽ in ipso sufficiẽtia magnitudinis:aut qm̃ necessitas ẽ supra illud qđ magnitudo ad ipam ꝯprehẽdit:aut qm̃ magnitudo sepat sicut dcm̃ ẽ i pulsu i illa sepatõe:aut i instĩo: aut i uirtute.et qñꝫ ẽ uelocitas i uno duoꝝ motuũ plus q̃ i alio ꝑꝑ silitudinẽ cãe ꝑdicte i ãbelitu magno.

¶ Cap.xvi.de anhelitu tardo.

ESt ꝯrius ueloci ꝛ cãe eꝰ sẽ ꝯrie cãis ipsius. Et qñꝫ tardaẽ ꝑꝑ dolorẽ qm̃ necesse ẽ ut mẽbrũ anhelitꝰ moueaẽ cum facilitate ꝛ spatiositate.

¶ Cap.xvij.de anhelitu frequenti.

ESt ãbelitꝰ iter quẽ ꝛ inẽ illũ q̃ ẽ añ ipm abbreuiaẽ tp̃s. Et ex cãis eꝰ ẽ uehemẽtia necessitatis qũ nõ sufficit magnitudo ꝛ uelocitas:qm̃ ipsa ẽ maioꝛ q̃ sit illud qđ ꝯprehẽsũ ẽ ad ipsam cũ eis:qm̃ minor ea est ꝓhibitio ex dolore aut apate:aut ꝯstrictõe ꝑꝑ mãs plurimas:aut coarctatõꝫ:aut effusionẽ puris i spatõ pectoris:aut aliq̃ cãꝝ ꝯstrictõis. Et tu q̇dẽ discerneẽ iter illũ q̃ accit cã necessitatis ꝛ illũ q̃ accit cã doloꝛis ꝛ alioꝝ ex eis q̃ ꝑterita sẽ tibi i caplo magnitudis. Et anhelitꝰ frequẽs ꝟm ꝙ testaẽ de eo hip. facit seq̇ nocumẽtũ ꝑꝑ exicatõm pulmonis ꝛ destructõꝫ istĩ et ãbelitus i eis q̃ ipsũ sequũẽ.

Cap.xviij.de anhelitu raro.

SIgnificat mortificatõm uirtutis ꝛ extictõꝫ calitatis inate ꝛ ꝯuersiõeꝫ ꝯplonis cordis ad frĩtatem. Et ẽ deterius signũ i egritudibꝰ acutis:et ꝓprie qñ cuꝫ eo ẽ raritas i subã.nã tũc ꝯpleẽ significatõ eꝰ sꝫ resolutõꝫ inati caloris.

C.xix.de anhelitu fetido.

ESt itrãs i fetore oris:sꝫ sepaẽ a reliq̃s spẽbꝰ fetoris oris:qm̃ i illis spẽbꝰ qñꝫ euẽtaẽ fetor i dispõne que nõ ẽ ãbelitus et significat humoꝛes putrefactos i mẽbris ãbelitꝰ.s.aut cãna:aut pulmõe qũ i eis putrefit humor aut materia.

Cap.xx.de ꝑmutatõibꝰ q̃ currũt iter anhelitũ magm et ãbelitũ ucelocẽ et ãbelitũ frequẽtẽ et ꝯrios eoꝝ.

IAm sciuisti ꝙ qñ necessitas addiẽ magnificaẽ anhelitus.sed si addiẽ plus fit uelocior:ꝙ si addiẽ plus fit frequẽs. si ãt redeat necessitas miuiẽ p̃us frequẽtia:deinde uelocitas postea magnitudo et silr qñ minuunẽ desideriũ et ꝓhibitio et qñ deficit reditio in interioribus ꝑmis tribꝰ iueniẽ raritas plus:deinde tarditas:postea magnitudo:qꝛ ẽ egritudo a nãli ad ꝑuũ minꝰ q̃ ad tardũ et ad ãbo minus q̃ ad raꝝ. Et si tu experieris ista i dilatatõe et ꝯstrictõe siẽ ꝟm diṽsitatẽ duaꝝ necessitatuꝫ ꝑdictaꝝ declarabiẽ tibi diuersitas i aditõe et diminutõe Qũ ei cã ẽ magis ducẽs i dilatatõe ad additõm ẽ tp̃us qđ ẽ añ dilatatõꝫ breuiꝰ.ꝛ qñ ẽ silis illi cãe i ꝯstrictõe ẽ tp̃s q̇etis que ẽ ante ꝯstrictõꝫ breuiꝰ et ãbelitꝰ frequẽs l seq̇ẽ apa calm:aut ꝯstrictõm ab oppilatione.

C.xxi.de ãbelitu mouẽte pulmonẽ l motiuo pulmonis

ISte anhelitꝰ significat debilitatẽ ṽtutis:aut ꝯstrictõꝫ uehemẽtẽ ꝑfocatiuã i đcollatõe: aut collectionem materiei:aut effusiõm humoris.

¶ Cap.xxij.de ꝟmone uli malitie anhelitus.

MAlitia ãbelitꝰ cõicat dispõibꝰ egrediẽtibꝰ a nã i ãbelitu quã nõ ꝯsequũẽ accidẽtia sana: imo accidẽtia egra impediẽtia et illa sẽ sicut difficultas ãbelitus et ꝯstrictio ãbelitꝰ duplatio ãbelitus et intercisio ãbelitus et anhelitꝰ ꝑparatꝰ. Et quãdoq accit ꝑꝑ spẽs malitie ꝯplexionis ĩpletõis:aut ꝑꝑ oppilatõꝫ et uicinitateꝫ coarctatõis apatũ et dolores a motu ꝓhibẽtes et ꝑꝑ ulcera i uelamine et ꝑtibꝰ pectoris:et ꝑꝑ casũ ṽtutis ex egritudinibꝰ atritũ faciẽtibus et febribꝰ acutis et pestilentialibus et uenis ebibitis. ¶ Et ois q̇dẽ malitia anhelitus aut ipsius ꝯstrictio:aut difficultas eꝰ ꝑꝑ mãm addiẽ apꝰ resupinatõꝫ et ẽ media apꝰ dormitõꝫ sꝫ latꝰ et alleuiaẽ qũ sꝫ uentreꝫ iacet aliq̃s:et in prefocatiuo intrinseco prohibeẽ apud resupinationem omnino.

¶ Cap.xxiij.de constrictione anhelitus.

COnstrictio ãbelitus ẽ ut nõ inuẽiat aer in quo

exercitatio fit cū anhelitu meatū in pte sui mot⁹ nisi stri
ctū i quo ñ penetret nisi paulati. ¶ Et e⁹ cāe aut sſt apa
tes i illis meatib⁹ q̄ sſt epiglotis ⁊ cāna ⁊ rami e⁹ ⁊ arterie
i ipsa raritate pulmonis ⁊ corpe ipius. Et de apatibus
e⁹ qđ uehemẽtius oppilat āhelitū ē illud qđ ē dur. Et hu
mores plīmi i ipso aut grossi aut uiscosi: aut aquosi ag
gregati i pulmone: aut cooptura accñs ei ex coarctatōe
uicina ex apate in epe aut stō aut splene. Aut humores
effusi i spatio pp hydropisim: aut alia sicut fit ex aptōni
bus apatū in uētre iferiore nō pmittētibus fieri dilata
tōz. Aut spissitudo ex siccitate aut stipticitate: aut frigo
re adueniēte pulmōi ⁊ uelamini: aut a siccitate ī neruis
⁊ uelamie ⁊ ē melius ut noieṫ difficultas anhelit⁹: aut a
uaporib⁹ fumosis ꝯstringentib⁹ intrisec⁹ āhelitū in locis
strictis. Et qñz ē cā e⁹ ꝯstrictō pectoris: ⁊ ut nō iueniāt
mēbra dilatātia āhelitū ubi expādēṫ. Et qñz fit cā crip
⁊ signū e⁹ qñ declināt medicine uel materie ad īfiora. et
qñz fit difficultas āhelitus ⁊ ꝯstrictio e⁹ pp cursū mate
riez ab apatibus itrīsecis pmutatis ad ptes capitis ⁊ i
dicat apata p⁹ aures si res fuerit magis icolumis: aut i
cerebro si fuerit prauior. C. xxiiij. de signis.

APostematū pfocatiuoꝝ rememoratio iā prete
riȷ̄t tibi. Signū vo apatis qđ fit in pulmone ip
so ē dolor grauis ⁊ i lacertis ⁊ in uelaminib⁹ pectoris ē
dolor pungitiuus itrīsecus ⁊ est fortior ⁊ uehemẽtior ⁊
exterius ē debilior ⁊ in cartilagib⁹ pulmonis ē dolor in
quo ē ꝯstrictio. Et qñz pducit ad tussim ⁊ si fuerit cali
dū febris. Et signa pfocatiui nō sſt ꝙ fit uehemẽtius ap
resupinatōz. ¶ Signa āt hūoꝝ si sſt i cāna sſt sputū ⁊ de
sideriū tussiendi ⁊ iuuare ea cū manatōe rei cū aliq̄tula
tussi ⁊ cū stertitione. Et si sſt i pulmone ē illa dispō silr:
nisi qr tussis icipit a loco magis pfundo ⁊ nō ē stertitio
nisi fm q̄titatē e⁹ qđ manat ex eo qđ spuiṫ ⁊ si sſt i spatio
tūc iā pmutaṫ ex latere ad latus cū alteratōe iacēdi: de
inde egrediūṫ cum sputo ⁊ nō ē in ipso cū ꝯstrictōe āhe
litus tussis de qua fit curanduz.

¶ Cap. xxv. de diuersitate anhelitus.

AAhelitus diuersus fit cū cāis q̄ sſt sicut cāe di
uersitatis pulsus ⁊ ē e⁹ diuersitas ordinata ⁊
inordinata. C. xxvi. đ anhelitu duplo.

ESt ex speb⁹ diuersi: ⁊ ē āhelit⁹ i quo ꝯpleṫ di
latatio: aut ꝯstrictio duob⁹ motib⁹ inter quos
ambos ē mora sicut ē anhelitus pueri cū plorat. Nam
fit i eo ꝯpressio qñ dilataṫ ⁊ mutatio qñ ꝯstringiṫ. Et e⁹
cā aut ē caliditas multa qua nō iuuaṫ eo qđ attrahitur
Immo e⁹ extēsio facit necessitatē in additōe: aut ē ōbili
tas i instřo āhelit⁹ noto faciēs necessitatez q̇etis i āhelitu
aut ē malitia ꝯplonis deȷ̄ciēs uirtutē: aut exiccās: aut i
durās instřm: ⁊ ē plm: aut ē dolor in ipso aut i uicinis e⁹
apa. ¶ Et uicini sſt sicut uelam̄ ⁊ epar ⁊ splē. Sed ep
ē uehemẽtioris cōicatōis q̄ splē: aut ē egritudo officialis
ex eis que iā numerate sſt multis uicibus: aut ē multitu
do spasmi pteriti aut futuri. Et iste āhelit⁹ ē sigm malum
in egritudib⁹ acutis ⁊ febrib⁹. Qū āt accit ex frigoř tūc
ipse est ex eis que sanat febris.

¶ Cap. xxvij. de anhelitu paucoꝝ

ESt ut fit nocumẽtū i medietate pulmonis ⁊ fit
medietas altera icolumis: q̄ ē āhelitus medi
etas āhelit⁹ icolūis. ¶ C. xxviij. de āhelitu difficili.

ESt ut fit exercitatio i aere labor: siū fit strictu
ra siue ñ sit strictura. ¶ Et cā in ipso ē nocu
mētū mēbroꝝ āhelitus fm ꝙ dictū ē in alȷ̄s. Et qñz est
pp inflātōz igneā dominātē cordi ⁊ fit pp frig⁹ morti
cans vtutē motiuā: aut ipediēs eā sicut accit qū ē frig⁹
uelamīs sicut frigus ex aere: aut frig⁹ ex ēplo posito sup
ipm pp cām in ipsomet: aut pp cām in stō ⁊ epe ⁊ cadit
ipm in uicinitate illius empli ⁊ infraṫ: q̄ nō fit bona ei⁹
dilatatio. Et qñz fit pp oppilatōz ap quā retineṫ pulmo
attrahēs aerē ⁊ idiget labore donec ifleṫ: ⁊ iste ē diuer
sus pp ꝯstrictōz. Et qñz ē oppilatio apa. Et qñz fit ppṫ
medicinā solutiuā mouētē ⁊ nō soluentē: aut pp clistere
acutū nō soluēs. Et silr qñ phlomia in pleuresi nō cōse
q̇tur necessitatē. Et oz q̇dē ut legaṫ illud qđ scripsimus
i fine fmōis nři i ꝯstrictōe āhelit⁹ hic ēt.

¶ Cap. xxix. de preparatione anhelitus.

PReparatio āhelitus ē anhelit⁹ q̇ nō aduēit ha
benti ipm nisi pparet ⁊ equeṫ ⁊ extēdat collū
suū extensione tēdente ad īfiora: q̄ apiṫ pp illud meat⁹
⁊ nō pōt declinare collū suū: qm̄ ꝯstringiṫ fz ipm āhelit⁹
sicut ꝯstringiṫ fz trahētē collū suū ad posteriora. Et silr
nō pōt declinare pect⁹ ⁊ dorsū ad posteriora. Et qñqz
remoueṫ hec pparatio: ⁊ pprie quz resupinaṫ accit ei ut
coopianṫ ex ipa ptes pulmonis. s. quedā eaꝝ cū q̇busdā
q̄ oppilāt meatū: qm̄ ipse i initio i h⁹i ē oppilat⁹ i pluri
bus ⁊ in ipso nō ē aptio nisi pua quā destruit declinatō
ptiū quaꝝdā fz alias: q̄ oppilāṫ meatus. ¶ Et quādoꝫ
fit illa oppilatio accidēs i febrib⁹ ⁊ silibus pp uapores
declinātes ⁊ hūitates resolutas. Et quādoqꝫ fit i uerita
te pp hūores iplētes ⁊ oppilātes ⁊ apata: aut qm̄ lacer
ti sſt mollificati. Qū ergo nō descēdūt ad ptē pedū: imo
descendunt ad partem dorsi ⁊ pectoris coarctanṫ.
De fmone vli anhelit⁹ nariū ⁊ dispositionum.

¶ Cap. xxx. de anhelitu etatum.

PUeri q̇dē indigēt eductōe sfluitatū fumosarū
necessitate uehemẽti: qm̄ digō in eis ē plīma ⁊
magis assidua ⁊ nō ē uehemēs ualde: qm̄ ipsi nō sſt ꝯple
ti in suis corporib⁹ ⁊ suis vtutib⁹: q̄ necessariū est ut ca
dant in āhelitibus ipsoꝝ frequētia ⁊ uelocitas uehemēs
cū magnitudine aliqua nō ente cū illa uehemẽtia. ¶ Iu
uenū āt āhelitus sſt maiores: sed minoris uelocitatis ⁊
frequētie ⁊ necessitas ꝯseq̇ṫ in eis cū magitudie. ¶ Se
nū vo anhelitus sſt minores i interōibus additōis q̄ an
helitus iuuenū ⁊ nō sſt in puitate anhelitus decrepitoꝝ.
¶ Sed decrepitoꝝ āhelitus sſt minores ⁊ tardiores ⁊
uehemẽtius rari ppter id quod tibi non occultatur.

¶ Cap. xxxi. de anhelitu repleti ex cibis: aut ex pgna
tione: aut hydropisi ⁊ similibus.

COꝝ āhelit⁹ declināt ad puitatē: qm̄ uelam̄ ē co
arctatū a motu dilatatiuo ⁊ pptera ꝙ minora
tur coꝝ anhelitus nō ē excusatio a uelocitate ⁊ frequen
tia si ē sufficiēs vtus: aut frequētia sola si ē uirtus debili
tata. ¶ Cap. xxxij. de anhelitu balnei.

AAhelitus q̇đ balneati aq̄ cala magnificaṫ ppṫ
necessitatē ⁊ pp lenitatē instři ⁊ fit uelox ⁊ fre
quēs ppter necessitatē. Balneati vo frā res est ꝯuerso

¶ Capitulum. xxxiij. de anhelitu dormientis.

QUm vtus in ipso ē fortis tūc eius āhelitus ma
gnificaṫ ⁊ fit rarus ppter cām pdictā in c⁹ pul
sus: ⁊ ē eius ꝯstrictio maior ⁊ uelocior q̄ ipsius dilatati
o: qm̄ digō i ipso est plurima.

¶ C. xxxiiij. de āhelitu dolētis i mēbris pectoris.

ESt sicut sciuisti in eis que pteriēt tibi ex me. ip
se ei declinat ad paruitatē ⁊ breuitatē: ⁊ quan
doqꝫ debilitaṫ ⁊ quandoqꝫ ē difficilis ⁊ quādoqꝫ tarda
tur quādo nō ē inflātio ⁊ fit frequens sicut sciuisti ⁊ sūt
paruitas eius ⁊ breuitas ipsius plus q̄ eius tarditas:

qm̄ ducēs ip̄ȝ ad retētōȝ ⁊ puitatē dilatatōis ē plus q̄
ducēs ip̄ȝ ad facilitatē ⁊ ut noceat cū magnitudine dila
tationis uehem̄tius q̄ ut noceat cū uelocitate. Nā iflāti
o cordis ⁊ calefactio ñ excusāt ex uelocitate q̄uis leda
tur eis.

¶ Cap. xxxv. de anhelitu eꝰ cꝰ anhelitus constringit p
pter q̄cunq; cām: ⁊ de anhelitu hūtis asma.

Oportet ut succurrat ei q̄ fit cū ꝯstrictōe ex pte
uelocitatis ⁊ frequētie i plurimo rei: q̄ fit ābe
litꝰ eꝰ puus strictus frequēs: ⁊ anhelitus habentis asma
est ex eis qui ueloces sunt in caplo suo.

¶ Cap. xxxvi. de anhelitu habentium famem.

Quandoq; laborāt i dilatatiōe pectoris totius
cū caliditate ⁊ exufflatōe ⁊ nō ē illic caliditas
nȝ q̄ adiuuet uirtutē: qm̄ hñs hāc egritudinē iā debili
tatus ē i ultitate. Sed uirtus in habentibus peripneu
moniam ⁊ asma est īmanens.

¶ Cap. xxxvij. de anhelitu habentium decollatōem ⁊
suffocatiōem ⁊ que eis sunt similia.

Est cū dilatatōe magꝰ ⁊ cū uelocitate ⁊ frequen
tia pp necessitatē ⁊ submersionē materiei ⁊ ñ ē
ex eis exufflatio asmatis.

¶ Cap. xxxviij. de asmate.

Asma ē egritudo pulmonis cū qua patiēs nō
inuenit excusatōm ab anhelitu frequēti sicut ē
anhelitus quo laborat pfocatus ⁊ festinatꝰ. ¶ Et hec
egritudo qū accit decrepitis ñ forsitan sanat nȝ matura
tur: q̄ñ ei qū ipsa i iuuenibus ēt difficil fit ſm plm ⁊ au
gmētat ap resupinatōȝ. et hec q̄dē egritudo ē ex egritu
dibus lōgis hñs cū hoc paroxismos acutos ſm silitudinē
paroxismoꝝ eplie ⁊ spasmi. Et q̄ñ fit pp nocum̄tū in ipso
pulmone ⁊ in eis q̄ ipsi ꝯtinuāt pp inuiscatōȝ hūoꝝ gros
soꝝ in arterijs ⁊ ramis eaꝝ breuibus ⁊ suctoribꝰ eaꝝ. ⁊
quandoq; est in cāna pulmonis: ⁊ quandoq; est in rari
tate pulmonis ⁊ locis uacuis. Et iste humiditates quā
doq; sſt ad ip̄m effuse ex capite: ⁊ pprie i rēgiōibꝰ meridi
anis. Et q̄ñ sſt expulse ad ip̄m ex alijs locis. Et q̄ñ ē
cā generatōis eaꝝ in ip̄o ſritas eꝰ ⁊ rorificat paulati pau
lati. ¶ Et q̄ñ fit pp hūorē nō existētē in pulmōe ⁊ ar
terijs eꝰ: imo i stō effusū ex capite: aut ex ep̄e: aut gene
ratū in stō. Et phibitio anhelitꝰ adueniēs qū ascēsus sit
ē ppea q̄ stōus ꝯprimit uelamē ⁊ uelam̄ ꝯp̄mit pulmo
nē: ⁊ epar qñ inflat aut igrossat q̄ñ adiuuat ad faciēn
asma. Et isti q̄dē hūores q̄ñ nocēt sua qualitate: ⁊ q̄ñ
nocēt sua q̄titate ⁊ multitudie. ¶ Et quādoq; fit ſȝ ra
ro ex exiccatōe pulmonis ⁊ siccitate eꝰ pp corrugatōm
aggregatōis eꝰ ad seipsū. Et quādoq; fit ex ſritate eiꝰ: ⁊
q̄ñ fit pp nocum̄tū pueniēs ad mēbra āhelitꝰ ex neruis
⁊ nucha ⁊ cerebro aut catarro expulso ad ipsā ex eis. ⁊
q̄ñ fit pp cōitatē mēbroꝝ uicioꝝ ꝯprim̄tiū mbꝰ āhelitus
q̄ nō dilatāt: ſȝ ē stōus plenꝰ qñ ꝯprimit uelam̄. ¶ Et
q̄ñ accit pp multitudinē uaporis fumosi qñ coarctat i
pulmone ⁊ puenit ad eū. Et q̄ñ fit pp uētositatē coar
ctatā i mēbris āhelitus ꝯprim̄tē āhelitū. Et q̄ñ fit ppt
puitatē pectoris: q̄ nō seq̄t ip̄m necessitas ex anhelitu.
Et fit illud nocum̄tū nāle i āhelitu sicut accit i cibo ex
puitate stōi. Et q̄ñ asma fit uehem̄s ⁊ fit anhelitus pre
paratōis. ¶ Et multotiēs pmutat ad pipneumoniam.

¶ Cap. xxxix. de signis.

Si fuerit cā asmatis hūores aut hūitates i canna
ipsa erit illic ꝯstrictio i pricipio anhelitꝰ cū excre
atione ⁊ oscitatōe ⁊ itētōe materiei flātis ⁊ grauitas cū
sputo rei ex loco ppinquo. ¶ Et si fuerit hūores ex ca
tarro erit subito ⁊ si nō erit paulati. Et si fuerit i uenia
duris pseuerabit diuersitas pulsus tremulosa. Et q̄ñq;
adducit ad tremorē cordis ꝯfirmatū ⁊ iterficit: ⁊ plȝ pul
sus habentiū asma ē tremulosus. ¶ Si āt fuerit extra
spatiū quocūq; mō fit nō erit tussis. Et si fuerit cū cōita
te pncipioꝝ significabit ip̄m illud quō pterijt: ⁊ si fuerit
cū cōitate uicinoꝝ significat ip̄m additio ipsius pp exci
tatōȝ materie ipsoꝝ: aut repletōȝ accidētē i eis. Et si fue
rit a catarro significabit ip̄ȝ dispō eꝰ. Et si fuerit ab eru
ptione saniei subito ad mēbra āhelitꝰ significabit ip̄ȝ illō
qō pcessit de ap̄ate ⁊ collectōe: deide qō puenit ex eru
ptōe. ¶ Et si fuerit a siccitate significabit ip̄ȝ ſitis ⁊ p
uatio sputi oīo ⁊ q̄ spuit qū recipit quō hūectat ⁊ admi
strat qō hūectat. ¶ Et si fuerit pp uētositatē significa
bit ip̄m leuitas ptiū pectoris cū ꝯstrictōe q̄ diuersificat
ſm acceptōm eꝰ qō iflatiᵐ ē: ⁊ eꝰ qō nō ē iflatiᵐ. Et si
fuerit pp frigꝰ ꝯplōnis pulmonis ⁊ sicut fit i decrepitis:
tūc ip̄m paulati icipiet ⁊ confirmabitur.

¶ Cap. xl. de cura asmatis ⁊ constrictionis anhelitus
⁊ preparatiōe eius.

In facto q̄dē ab hūitatibꝰ cura ⁊ eiꝰ modus ē ut
pueniat ad finiēdū hūitates q̄ sſt i pulmonibꝰ coꝝ
cū facilitate ⁊ equalitate. ¶ Et si scineris q̄ nocum̄tuȝ
accñs i eis ē ppter multitudinē tūc euabis corꝰ pculdu
bio cū solutio. ¶ Sitq; mꝫ solutie subtiliatie maturatie
absq; calefactōe uehem̄ti pducētes ad exiccatōȝ matiei
⁊ subtiliatōȝ eꝰ. ¶ Et ppter hoc antiq̄ ñ apposuerit i cō
fectōibꝰ cure asmatis opiū nȝ hyusq̄amū nȝ mādragorā
nisi itentio sit per illud phibitio catarri qñ multiplicat:
īmo nȝ psiliū nisi quō Deus uult glosus ⁊ excelsus. Et
pter hoc oȝ ut assidue fiat hūectatio materiei ⁊ matura
tio eꝰ qū ē grossa ⁊ uiscosa. ¶ Et uō sis cōtentus subti
liatōe aut icisione pura. Et q̄ñ adducūt labor eꝰ ⁊ ino
bedientia materieri ad ulcus i pulmōe. Et silr qm̄ oia
q̄ puocāt nocēt huic egritudini inq̄tū puocāt. Propte
rea qr extrahūt subtile ab hūitate tūc qū sentis cū asma
te grossitiē in ep̄e oȝ ut pmisceas cū medicinis pectoris
medicinas ex genere eupatorij ⁊ apsinthij. et illō quod
ꝯiūgit iter duas res simul uehem̄ter ē sicut rubea tictoꝝ
⁊ aristol. ēt. ¶ Et qū ille q̄ curat ē puer oȝ ut permi
sceat tūc cū medicis lac matris eꝰ. Et dēt ei sufficiētes
mꝫ equales sicut feniᵐ hūidū cū lacte. Et ex eis que iu
uāt ad maturatōeȝ ē ius galli decrepiti. ¶ Et ex regie
iuuatiuo eis ē ut admistret fricatio pectoris ⁊ que seq̄
tur ip̄m cū manibꝰ ⁊ mādili aspero pprie si fuerit illic an
helitus pparatōis: sitq; fricatio equali sicca abſȝ unguē
to nisi accidat lassitudo: tūc ei admistrat ungtm̄. ⁊ oȝ ut
tu admistres i q̄busdā horis abrotanū ⁊ nitrū ⁊ fiat cū
eis fricatio uehem̄s. ¶ Et si mā ē plīma tūc necessaria
ē purgatio eꝰ cū solutio facto ex eis q̄ sſt sicut sem̄ urti
ce ⁊ polypodiū ⁊ cucumer asiniꝰ ⁊ pulpa colloq̄ntide
¶ Et ex regie i hoc pꝰ purgatōȝ ⁊ uomitū est admistra
tio uocis cū eleuatōe gradati ad fortitudinē ⁊ lōgitudi
nē. ¶ Et ex regie i illa mūdificatōe ē admistratō uōitꝰ
ꝯtinui: ⁊ pprie pꝰ admistratōȝ rhaphani: aut pꝰ purgati
onē. iiij. ʒ. baurac cū pōdere. v. ℥. sirupi de melle. ⁊ illud
q̄dē qñ fortis fit vtꝰ ⁊ debilitant res. Et helleborus al
bus ualde iuuatiuus ē: ⁊ ē i egritudibus pectoris secu
rus ⁊ abſȝ timore. Et rectius q̄dē ē ut sumāt frusta hel
lebori ⁊ figāt in rhaphano ⁊ dimittāt sic die et nocte: ō
inde extrahāt ab ipso ⁊ comedat ille rhaphanꝰ: ⁊ ēt su
māt sinapis ⁊ salis āboꝝ añ. ʒ. i. baurac armēi. ʒ. media
nitri danic. i. ⁊ dent in potu i. v. sextarijs aque et mellis

Et q̄titas mellis in ipſa ſit.ʒ.i. ¶ Et ex regie bono i
hoc eſt aſſiduatio lenificatõis nature et adiuuat eos ad
illud ↄceptio capparis ſaliti añ cibū ꝛ ouoꝝ taracoꝝ āti
quoꝝ ꝛ iuris galli decrepiti cū medulla cartami ꝛ uolu
bil ꝛ ſicle. Q̄ð ſi per illa nō ſit lenificatio deẜ i potu aq̄
ordei i q̄ uehemēter decoctū ē paꝝ euforbij. Et epithy
mū q̇dē ē uehemētis iuuantis i hac egritudine. Nā ſi ſu
maẜ ex aqua i qua decoq̄ẜ epithymū cū melle ē uehem̄
tis iuuamīti. Et ſilr ſi ſūaẜ ex eo aur.i.cū rob.ꝛ ſilr ðco
ctio ficuū ꝛ calamēti ꝛ rute i aqua ſumāẜ ex ea cū melle
ꝛ ēt decoctio fenugreci cū ficubus pīguib⁹ cū melle plu
rimo adminiſtreẜ añ cibū tp̄e lōgo ꝛ reitereẜ p⁹ ip̄m.ꝛ ſilr
decoctio paſſulaꝝ ꝛ fenugreci cū aqua pluuiali. ¶ Et
ex regie i hoc ē exercitiuʒ i quo gradatio fiat ex tardita
te ad uelocitatē ut nō faciat accidere eis feſtinatio ꝓſo
catõm ꝓpterea qr ipſa mouet māṁ laborioſe. ¶ In ci
bis v̇o coꝝ oʒ ut ſit gradatio ſimilr ei quā ꝓdiximus i e
xercitio. Et ſit coꝝ panis panis coct⁹ hñs ſeina ꝛ cymi
nū aniſū ꝛ filia ex maſſa fermētata ꝛ ſint coꝝ nuclei ſubti
liatiui i q̇b⁹ ponūẜ ſem̄ araſede ꝛ iſopū ꝛ origanū ꝛ ca
lamētū ꝛ pīguedies ꝛ cibi coꝝ fiūt ð adipib⁹ lepoꝝ ꝛ cer
ui ꝛ gazel ꝛ ꝓprie uulpiſ ꝛ ꝓcipue coꝝ pulmones. Pul
mo eī uulpiſ ē medicam̄ h⁹ᶦ egritudis qū exiccaẜ ꝛ daẜ
ex eo i potu pōdus.ij.ʒ. Et ſilr pulmo ericij cāpeſtris.
Coꝝ v̇o carnes ſi ſicut piſces petroſi fluuiales nō lacu
ales: ꝛ ſicut pue aues ꝛ ſtarne ꝛ pdices.ꝛ ius galloꝝ cō
fert eis.ꝛ qñʒ ponīẜ līgua arietis in cibis hñtium aſma
¶ Sʒ coꝝ uina ſint odorifera antiqua ſubtilia pue q̄ti
tatis. Et qñ uolūtas ē ut multiplice ẜ maturatio ꝛ iuua
mētū ad ſpuēdū accipiaẜ ex eo ſubtile ualde. Et ſir⁹ de
melle ↄfert eis ēt ꝛ i uinis dulcib⁹ adiutiſ cū aliquo ſub
tiliatiuo adiūcto eis ē iuuamētū ipſis ꝑꝑ illud qð i eis ē
ex abſterſione ꝛ lenificatõe ꝛ calefactōne equali. Et oʒ
ut elōgenẜ iter cibū ꝛ potū ꝛ nō ſatieẜ ex aq̄ ſubito imo
plib⁹ uicib⁹. ¶ Ex reb⁹ āt quas oʒ eos uitaī ē balneuʒ
q̄tū pñt ꝛ ꝓprie p⁹ cibū. Et ſōn⁹ plim⁹: ꝛ ꝓp̄e ſōn⁹ diei
ꝛ ſōnus p⁹ cibū ē res nocibilior eis niſi adueniat eis ſpa
tiū uehemēs ꝛ laſſitudo ꝛ caliditas tūc nāq̧ dormiat pa
rū. Et oʒ ut euitēt oē granū i quo ē inflatio: ꝛ ut uitent
potare p⁹ cibū ſiue ſit aqua ſiue uinū. ¶ Medicie v̇o
ſolutiue fortes q̄ eis ↄueniūt ſi ſicut ſi i potu ſumant ex
oppoponaci ꝛ pulpe colloq̄ntide āboꝝ añ.ʒ.ſ.cuʒ aq̄
mellis: aut caſtoreū cū āmoniaco ꝛ pillis ð agarico ne
ceſſarium ē uti i mēſe bis qñ cā ſit fortis. Quaꝝ deſcri
ꝓtio. ℞. agarici.iij.ptes radicis lilij praſſij āboꝝ añ. ptē
i.turbit ptes.v.hierep.iiij pulpe colloq̄ntide ſarcocol
le āboꝝ añ.ʒ.i.ↄficiāẜ cū rob ꝛ ſit potio eaꝝ.ij.ʒ. Et etiā
pulpe colloq̄ntide.ſ.aur.aniſi.vi.aurei ↄficiāẜ cū aqua
ꝛ fiāt ex eis pille ꝛ admiſtrēẜ p⁹ admīſtratõem cliſteris
puri añ ipſas ꝑ diē. Et ſit ex eis q̄ ſi ſicut aqua ſicle ꝛ
oleū ſiſaminū ꝛ baurac ꝛ que curſu coꝝ ꝓcedūt. et iteꝝ
pulpe colloq̄ntide danic.ij.ſeīs urtice.ʒ.i.epithymi.ʒ.ſ.
ↄficiātur cū aqua mellis ꝛ ſi potio una. Et expecteẜ ſi
cā tres hore: deiñ poteẜ.ij.ʒ.aut.iij.ex aqua mellis.aut
ēt pulpe colloq̄ntide ꝛ ſceba equalir baurac medietas
ptis radicis lilij oppopōaci amboꝝ añ.ps.i.fiāt ex eis
pille. Sitq̧ potio eaꝝ ex.ʒ.i.ſ.ꝛ uſʒ ad.ij.ʒ. ꝛ expecteẜ
hora.i.ꝛ deẜ in potu p⁹ eas media cotila aque mellis.
Et ēt ſinapis aur.i.ſalis cōis q̄ in pane pōiẜ.ſ.aur.ſuc
ci cucūeris aſinini.ſ.aur.fiāt ex eis.viij.trociſci ꝛ biba
tur trociſcus un⁹ ex eis una die ꝛ die altera ñ ꝛ potio ſit
cū aqua mellis. Iſta ei leniūt nāṁ ꝛ faciūt ſpuere cum
facilitate. In reliq̄s v̇o medicinis oʒ ut ꝑmutatio fiat ꝛ

nō ↄtinueẜ cū una medicina ex eis aſſidue ꝛ āplectatur
eā nā. Et iteꝝ inter medicinas ꝛ corpa ſi ꝓportõeſ que
nō ↄprehēdūẜ niſi cū exꝑimēto. ¶ Cū ergo expieris ↄ
ſequaris q̇d magis ſit iuuatiᵐ. ¶ Et oʒ ut obſueẜ ꝑs
effuſionis materie. Nā ſi fuerit ex capite rege caput cu
ratõe catarri cū regie mūdificatõis hūoris. Et qñʒ po
nūẜ in eo narcotica ꝛ lutū armenū ē ꝑmirabile i ꝓhiben
do cataꝝ. ¶ Diſtinctio v̇o medicinaꝝ ē ſicut medicam̄
diaſcoridis ꝛ ſicut ariſtol.ro. Sumaẜ ide i potu oī die
media.ʒ.cū aqua. Et ſicut ſerapinū cū uino ꝛ ſem̄ iuni
peri ꝛ nux cupſſi ꝛ alfeſir ꝛ ēt alfeſireſtē.iiij.danic ꝛ.ſ.
cū aqua radicis: ꝛ ēt acetū i quo iſuſū eſt de ſeīe urtice
multotiēs pondus.ʒ.ij.ſemē naſturtij ſi qð diſtillatū ē o
leū amigdalinū dulce ꝛ radix rubee medietas ꝛ quarta
ʒ.i⁹ cū oximelle ſq̄llitico. ¶ Oxymel ei ſq̄lliticū iuuati
uum ē ualde ꝛ ſq̄lla aſſata ipſamet: ꝛ ꝓprie cū melle ꝛ a
riſtol.ro.ꝛ duo calamēta ꝛ ſceba ꝛ liliuʒ ēt ꝛ camepithe
os ꝛ caſtoreū ꝛ ēt decoctio cētauree. Et centaurce due
ſpēs iuuatiue ſi eis i duab⁹ diſpōnib⁹ groſſa aꝑ motum
i pricipio ꝛ minuta aꝑ q̇etē i poſtremo fiat elᷓm cū mel
le ꝛ ēt glutē alibat ſolū aut cum pauco piretro ꝛ aqua
ro. ¶ Et oppoponacū fortiter iuuat ēt hāc egritudinē
Verꝫtū ē ex eis quoꝝ maxima malitia timēda ē i neruis.
Et medicam̄ ſulfuris ē eis uehemēs iuuam̄. ¶ Et ēt ſu
māẜ naſturtij ꝛ ſiſami āboꝝ añ.ʒ.xxx.ꝛ iſopi ſicci.ʒ.vij.
ꝛ ſit potio e⁹ ꝯm q̄titatē teſtificatā. Et ēt pulmoniſ ſicci
uulpis.v calamēti mōtani.iiij.ſeīs apij folij indi āborum
añ.viij.āmoniaci pipis āboruʒ añ.iiij.ſeīs hyuſq̇ami.ij.
aut ſūme ſuccū ſq̄lle cū melle equalis mēſure e⁹ ſpuma
ꝓijciaẜ ꝛ coaguleẜ ſi prunas ꝛ deẜ ex eo in potu meſtrō
i.ante cibū ꝛ tm̄dē p⁹ ip̄m. Et ēt calamētū ꝛ aſce ꝛ ireos
ꝛ aniſū ꝛ pip ↄficiāẜ cū melle ꝛ admiſtreẜ ex eis q̄titas
i⁹ auellane mane ꝛ ſero. Et ēt polij ꝛ ſceba armeni ꝛ ca
mepitheos uel camedreoſ ꝛ caſtorei ꝛ olibani ꝛ iſopi oī
um añ.aur.i.ſumaẜ ꝛ cū melle miſceaẜ ꝛ ēt potões due
Aut baurac.iiij.pipis al.ij.aniudē.iij.āmoniaci.ij.ↄfici
anẜ cū rob ꝛ ſit potio e⁹ q̄titas fabe i⁹ cū aqua mellis.
Aut caſtorei ꝛ ariſtol.ro.āmōiaci oium añ.aur.i.pipe
ris.g.x.miſceāẜ cū rob uue ꝛ potio e⁹ ſit q̄titas fabe.i.
cū oxymelle. Et ēt praſſij ꝛ coſti ꝛ ſtoraciſ ꝛ granoꝝ pi
ni oīum añ.aur.i.polij ꝛ caſtorei āboꝝ añ. aur.i. pipis
albi ſucci cucūeris aſinini oīum añ.aur.ſ.ↄficianẜ cum
melle ꝛ ſit potio faba una cū aqua melliſ calefacta: ꝛ ēt
ſinapis ꝛ baurac āboꝝ añ.ptes.ij.calamēti fluuialis ſuc
ci cucumeris aſinini āboꝝ añ.ps.i.ↄficianẜ cū aceto ſq̄l
litico ꝛ ſit potio e⁹ q̄titas herbi i aqua mellis crudi in
ieiunio. Aut ſceba ꝛ apſinthiū ꝛ ruta ↄficiāẜ cum melle:
aut coagulēẜ cū decoctõe mellis. Et melius ē ſumere i
potu cū oxymelle: aut decoctõe calamēti cū ficub⁹: ꝛ ꝓ
prie qū fuerit illic caliditas. et ſcias ꝙ enula ꝛ aqua e⁹
uehemēter iuuāt hāc egritudinē. ¶ Et ex medicinis for
tibus ē arſenicū cū gūma pini ex quo fiāt pille ad aſma
Et deẜ i potu arſenicū cū aqua mellis ꝛ ſulfur cū ouis
mollibus coctis in aqua.ꝛ ex medicinis bonis ꝓpinq̄s
equalitati ē cyminū cū aceto ↄmiſto ꝛ eſt iuuatiᵐ ualde
ad anhelitū ꝓparatõis.ꝛ ēt mucilago ſinapis al.cum e
quali mēſura mellis decoquaẜ ut elᷓm ꝛ admiſtreẜ. Et
aꝑ uehemētiā ꝓſocatõis et ↄſtrictõʒ anhelitus ſumantur
baurac.ʒ.iiij.cū.ʒ.ij.naſturtij in.v.ʒ̄.aque mellis. Cōfe
rūt ei ei q̄ hāc patiẜ egritudinē ſtatim ꝛ ſi iuuatiua ſcia
tice. et olea q̄ diſtillāẜ i potib⁹ coꝝ et ꝓprie ſi oleū amig
dalinū dulce et amaꝝ et oleū de pineis. et inuntões ſūt
ſic oleū de lilio et oleū laurinū et ex eiſ ↄfricādo iungaẜ

pectus. Et ſit oleũ ãetiuũ. Suffumigatio ãt fit ſicut ar
ſenicũ ⁊ ſulfur ex q̇b⁹ fiat ſuffumigatio cũ adipe renum
⁊ ẽt myrrha ⁊ coſtus ⁊ caſia ⁊ crocus ⁊ ariſtol. ⁊ ẽt ſto
rax ⁊ galbanũ ⁊ aloe ſcotrẽſe ⁊ ẽt arſenicũ ⁊ ariſtol. lõ
terãt ⁊ ꝯficiãt cũ adipe uaccino ⁊ fiãt ex eis auellane ⁊
ſuffumiget ex eis cũ. ʒ. i. decẽ dieb⁹ fiat ⁊ oĩ die ter. ¶ In
aſmate ãt ⁊ ꝯſtrictõe ãbelit⁹ factis pp uapores fumoſos
dñantes ĩ corde ⁊ ab hũorib⁹ exiſtẽtib⁹ ĩ arterijs cordis
ꝯfert phl'omia. Et melior ẽ illa q̃ fit ĩ latere ſiniſtro. In
cura ãt factoꝝ pp uẽtoſitatẽ intẽtio ẽ due res quaꝝ una
ẽ reſolutio uẽtoſitatis cũ facilitate qd̕ fit cũ ſubtiliatiuis
notis. Et ſc̄a ẽ aptio oppilatõis ut iueniat qd̕ inobediẽs
ẽ ex ea ad diſſoluẽdũ meatũ. Et ex eis que ꝯfert ad hoc
ẽ inunctio ẽt cũ oleo de ueridẽ ⁊ oleo laurino ⁊ oleo ru
taceo. Et ex ẽpl'is iuuatiuis ẽ anetũ ⁊ camemilla ⁊ ſan
ſuc⁹ decoq̄t ⁊ uaporẽt ex eis pectus ⁊ ãbo latera. ⁊ ex e
is que ĩ potõe ſumũt ſt̕ ex ſagzenea ⁊ homoruſia ⁊ co
chiũ ⁊ ſerapinũ ⁊ oppoponacũ. Et ſit potio cuiuſlibet
coꝝ aur: In aſmate ãt ⁊ ꝯſtrictõe anhelit⁹ factis pp ca
tarrũ oꝫ ut laboret cũ cura ꝓhibẽte catarꝝ ⁊ faciẽte ſpu
ere qd̕ aggregatũ ẽ. Sed illius qd̕ exiſtimatũ eſt ex ꝯſtri
ctõe ãhelitus ẽe pp neruos: ⁊ ẽ ſꝫ ueritatẽ ſpẽs difficul
tatis ãhelitus ⁊ ex malitia anhelit⁹ ⁊ nõ ex caplo ꝯſtri
ctõis ãhelit⁹ iã diximus curã in caplo difficultatis ãhe
litus. ¶ factis ṽo a ſiccitate ⁊ exiccatõe ꝯfert potus
lactis aſini ⁊ caprini ⁊ ſucci ſr̄i ⁊ hũidi ⁊ oleũ amigdali
nũ ⁊ ſorbitões ⁊ uinũ ſubtile hñs admiſta ex humectan
tibus ⁊ fugere calefaciẽtia cũ potẽtia ⁊ reſoluẽtia ⁊ exic
cãtia q̃ ſt̕ ex eis que ſciuiſti ⁊ ꝯueniũt eis epithimata hu
mectãtia ⁊ ẽpl'a ⁊ ungñta tenera ¶ In ꝯſtrictõe ṽo ãhe
litus fcã pp caliditatẽ cũ qua iuenit inflãtio oꝫ ut amini
ſtrent ẽpl'a iſrãntia ⁊ ceratazia iſrãntia ⁊ ẽ ĩ ueritate ſpe
cies malitie anhelit⁹ nõ ꝯſtrictio ãhelit⁹: ⁊ potio uiolati
ꝯditi ⁊ aqua ordei ꝯfert ualde in ea. ¶ In facta uero a
frigore calefaciẽtia bibita ⁊ illinita ⁊ decoctio fenugre
ci cum paſſis conferunt eis.

¶ Cap. xli. de cura aliquarum ſpẽrum anhelitus.

Si fuerit cã ĩ malitia ãhelitus caliditas cordis ad
miniſtra medicinas iſrãtiuas bibitas ⁊ linitas.
Et ſi fuerit cã multitudo uapoꝝ q̇ ſt̕ in ipſo corde: aut
ĩ pulmone ueniẽtiũ ad ipm ex locis alijs phl'oma baſili
cã ⁊ admiſtra eũonẽ cũ aqua caſei accepta cũ oxymelle
cũ hierapi. ⁊ admiſtra fricatõm manuũ ⁊ pedũ. ¶ Et
ſi fuerit cã hũitas ſubtilis admiſtra qd̕ tẽperet ſubãz ei⁹
cũ ingroſſatõe. ¶ Et ſi fuerit cã hũitas equalis: ueruꝫ
ipſa erit oppilatiua admiſtra qd̕ abſtergit ſicut ſt̕ grana
pini ⁊ nuces ⁊ paſſe ⁊ ꝯfert malitie ãhelitus hũidi ſacra
iati ex aqua albedarũgi hũidi: aut aqua rute. ¶ Si ãt
fuerit hũitas groſſa admiſtra mundificatia p̄dcã fortis
abſterſionis ſicut ẽ ſq̄lla ⁊ iſop⁹ ⁊ ſilia eis ⁊ redi ad illd̕
qd̕ dictũ ẽ in caplo aſmatis ⁊ q̃ numerãt in pectoralib⁹
Et ſi fuerit uapores ⁊ hũitates ueniẽtes ex locis alijs
cura cerebrales ex eis curatõe catarri ⁊ mũdificatõne
capitis niſi ſit catarrus ex debilitate ſubẽ cerebri qm̃
curatõꝫ ñ hꝫ. ⁊ cura qd̕ aduenit ei ex locis alijs cũ attra
ctõe materiei ad ptẽ alterã p⁹ phl'omiã ⁊ eũatõm. Et ĩ
cipe ꝯfortare pectus cũ eis q̃ ſt̕ ſicut ariſtol. ⁊ ſuccudri
um ⁊ ſticados ⁊ aldeiacur puꝝ ⁊ ꝯfortatũ ꝯfert ualde ĩ
mũdificatõne capitis. ¶ Et ſi fuerit cã nerui admiſtra
bis ea q̃ ipſo ꝯfortẽt ⁊ ꝯfortẽt ſpũꝫ ĩ eis ⁊ uiuificẽt ipꝫ
ſicͭ ſt̕ olea hñ ĩdolẽtia. et ſi fuerit pp apa in meatib⁹: aut
malitia ꝯpl'onis cura cũ ipſo qd̕ dcm̃ ẽ ĩ ſuo caplo. ¶
Et ſi fuerit cũ cõitate ſtõi ꝯforta ſtõꝫ ⁊ ꝯforta ipm cum
eo qd̕ dicit̕ in ca° ſuo. Et ſi fuerit ex frigore admiſtra
ea que ſunt ſicut ſagzenea ⁊ homoroſia ⁊ alikirdeia.
Et ſi fuerit ex ſiccitate admiſtra q̃ ſt̕ ſicut penid. cũ la
cte mulcto ⁊ que dicũt̕ ĩ capl'is aliis. ¶ Et ſi fuerit ex
uẽtoſitatib⁹ admiſtra uaporatões p̄dcãs in aſmate et
ẽpl'a ⁊ alia. Et ſcias ꝙ crocus ẽ ex ſũa mediciaꝝ cõ
ferẽtiũ ualde malitie ãhelitus ⁊ difficultati ipius: ꝓpte
rea qr cõfortat inſtm̃ ãhelitus ⁊ facile ipſum efficit.

¶ Ca. xlii. de cura difficultatis ãhelit⁹ ex hac ſũma.

Si ẽ illd̕ ex hu. G. p̄cipit dare medicam̃ ꝯfectum
cũ melle in oĩ mẽſe bis ⁊ ſit potõ e⁹. xxxvi. kirat.
Et ĩ die in quo eger ipum ſũit nõ loquat̕ neꝫ moueat̕
añ illũ diẽ duobus dieb⁹. Et in hora ſeptima recipiat
panẽ cũ uino cõiſto. Et in ſero uitelluꝫ oui cũ medulla
panis. Et in mane habeat pullũ puũ de quo ſũat ius ⁊
balneet̕ in ſero illi⁹ diei. Si ãt cuꝫ hoc ñ rẽouet̕ admi
ſtret̕ ablutõ capitis ꝯfectõ adſcind ⁊ medicam̃ andrõa
chi ꝓprie qñ ꝓlongat̕ egritudo. ¶ Et ſi egritudo fuerit
ex capite admiſtret̕ ablutio capitis oĩ hebdomoda bis
cũ ſapone ⁊ baurac ⁊ utat̕ ſternutatorijs ⁊ gargarizet
rob de moris cũ aloe ⁊ myrrha. Et utat̕ exercitio inun
ctõis cũ fricatõe ſr dorſũ ⁊ utat̕ ligatõe cruriũ icipiendo
a ſupiorib⁹ ⁊ pueniẽdo ad iferiora. Et admiſtrẽt mũdi
ficatiua p̄dicta ⁊ pilule hꝰ. Sceba ramoꝝ rute ⁊ herbe
apſinthij ſumãt̕ ptes equales ⁊ oĩ die form̃t̕ ex eis due
pilule ad modũ ciceris ⁊ ſumãt̕ et poſt eas oxymel ⁊ p
prie ſq̄lliticũ. Et iteꝝ alie. ℞. caſtorei ſceba ãboꝝ añ. ptẽ
i. apſinthij amigdalaꝝ amaraꝝ amboꝝ añ. ptẽ mediã fi
ant pilule ſicut cicer. Et elm̃ de caulib⁹ ẽ bonũ eis ⁊ ẽt
calx ſanguiſugaꝝ q̃ ſt̕ ſub urceis qñ adurũt̕ ĩ teſta dõec
fiat cinis ⁊ cõmiſceãt̕ cũ melle ⁊ admiſtret̕ ex eis oĩ die
cochliariũ unũ. Et oẽs iſti modi ꝯfert qñ cã ẽ neruoſa.
¶ Si ṽo ẽ ex caliditate tũc troc. iuuãt ualde q̇. ℞. roſa
rũ. ʒ. vi. radicis lilij. ʒ. xiiij. almizberis. ij. lacce ariſto. ma
ſticis ſucci eupatorij ſucci apſinthij ſpice aniſi ſeis ſeni
oium añ. ʒ. iij. croci. ʒ. ſ. ſeis citroli ⁊ cucũeris ⁊ cucur
bite ⁊ melonis oium añ. ʒ. i. gũmi dragagãti ſucci liqri
tie oium añ. ʒ. i. Et oꝫ ut admiſtret̕ eũo cũ eo qd̕ educit
hũores calidos. ¶ Si ãt fuerit pp debilitatẽ aduenien
tẽ neruis aut nocumẽtũ oportebit ut curet̕ cũ eo qd̕ ꝯfõ
tet ſpũm q̇ ẽ ĩ neruis ex oleis calidis odoriferis ſicut ẽ
oleũ narciſcinũ ⁊ de lilio ⁊ ſambac. Et oleũ fcm̃ cũ ſpẽ
bus ⁊ pipe ⁊ cinamomo ⁊ ſimilib⁹ ⁊ cerataria facta ex
illis oleis ⁊ oleũ de croco: ⁊ croc⁹ ipe ẽ ultiũs in iuuam̃
to ipſius. Et ſi fuerit cã pcuſſio aduẽiẽs origini illoruꝫ
neruoꝝ curet̕ cũ eo quod̕ oꝫ ex locis apatis.

¶ Tractatus ſecũdus. ¶ Cap. i. de uoce.

Vocis factor ẽ lacert⁹ q̇ ẽ ap epiglotũ cuꝫ
mẽſuratõe aptiõis ⁊ expulſione aeris egre
dientis ⁊ pcuſſiõe e⁹ ⁊ e⁹ inſtm̃ ẽ epiglotis
⁊ cor⁹ ſimile ligue fiſtule ⁊ ẽ inſtm̃ primũ
in ueritate: ⁊ reliqua inſtra ſt̕ inĩtẽtia ⁊ adiuuãtia. Et e
mittẽtes mãm e⁹ ẽ uelam̃ ⁊ lacerti pectoris affert allatõ
nẽ aeris uelamini q̇ inundat ap epiglotũ. ¶ Quãqꝫ ita
ſit tũc nocumẽtũ accit ei: aut ex cãis efficientib⁹: aut pp
cãm mittẽtẽ mãm. Et e⁹ q̇dẽ nocumẽtũ aut ẽ deſtructio
aut diminutio aut alteratio pp raucedinẽ aut acuitateꝫ
aut grauitatẽ aut aſpitatẽ aut tremorẽ aut aliud. ¶ Et
unaqueqꝫ haꝝ cãꝝ nõ facit egritudinẽ niſi cũ malitia ꝯ
plexionis ſingularis: aut cũ mã ⁊ ꝓprie ex catarro ⁊ le
ſione accidẽte epigloti: aut pp illud qd̕ accit ei ex ſolõe
ſingularis ⁊ inciſiõe: aut apate aut dolore aut pcuſſiõe
aut caſu. ¶ Et qñ eſt nocumẽtũ in ipſa eadẽ. Et qñ

est cũ cõitate pricipiȷ̃ ꝓpinq̃ neruis q̃ dilatat̃ ad illos la
certos ⁊ ꝑncipia eoꝝ ⁊ lõgiqui sicut ẽ cerebm. Et qñq;
ẽ cuȝ cõitate mẽbri uicini qḋ ẽ ex mẽbris nutriẽtib: aut
ex mẽbris ãhelitus: aut ꝯtiuẽtis ãbo que sꝫ uẽtris et pe
ctoris: aut ꝯtiui cũ ãbobꝰ qḋ ẽ ex dispõibꝰ spine: imo ex
palato. Nã si alterat̃ ad hũitatẽ aut ad siccitateȝ ⁊ aspe
ritatẽ tũc iã alterat̃ uox. Et ex hoc genere ẽ incisio uue
⁊ duaꝝ amigdalaꝝ. Nã hñs eã qñ uocẽ emittit sentit q̃si
ꝯmotõȝ fortẽ faciẽtẽ ẽe necessariã rascatõm. Et qñȝ op
pilant̃ guttura eoꝝ ap̃ oẽm uociferatõȝ. Ex pte ãt ledẽ
tis fit qñ uox alterat̃ pp uehemẽtiã caliditatis pulmõis
aut frĩgiditatis eꝰ: aut hũitatis ipsiꝰ pp cursũ saniei ad ipm
ex apostematibus: aut propter cursum catarri ad ipsuȝ
aut sacietatẽ ipsius. Caliditas ãt magnificat uocẽ ⁊ frigi
ditas acuit eã ⁊ minorat eã. Et siccitas exaspat eã ⁊ fa
cit eã similẽ uocibꝰ gruũ. Et hũitas facit eã raucã. Et
planitudo equat eã ⁊ facit ipam planã. Et qñ repletur
pulmo hũitate ⁊ cãna nõ ẽ mũda ñ ẽ possibile hõi emit
tere uocẽ altã nȝ clarã: qm̃ illud ẽ cũ q̃titate claritatis
pulmonis ⁊ epiglotis ⁊ cõrio claritatis ãboꝝ. Et qñȝ
diuersificat̃ uox ĩ grauitate ⁊ acuitate sua ſm dilatatõeȝ
cãne pulmonis ⁊ epiglotis ⁊ ꝯstrictõm eaꝝ. Et qñ for
tia fiũt nocumẽta ꝑdicta ĩ mẽbris mittẽtibꝰ ⁊ adducẽtibꝰ
destruit̃ uox ⁊ nõ oȝ ut destruat̃ locutio. Locutio nãq;
qñȝ ꝯplet̃ cuȝ ãhelitu equali sicut faciebat hõ neruo re
uersiuo cꝰ accit frigꝰ qñ ẽet necessariũ ut discoopiret̃ cũ
ferro qꝛ destructa ẽ uox eꝰ. Et fuit alius q̇ cũ curaret̃ a
scrofulis ĩcisus ẽ ei unꝰ duoꝝ neruoꝝ reuersiuoꝝ qꝛ ab
scissa ẽ medietas uocis duoꝝ lacertoꝝ. Et qñ nocumẽ
tũ ẽ ĩ lacerto dilatatio fit uox rauca. et qñ ẽ ĩ lacerto mo
tiuo dilatatiuo ẽ uox ꝑfocatiua: imo qñȝ accit ex eo ꝑfo
catio. Et qñ ẽ ĩ lacerto mouẽte ꝯstrigente ẽ uox sufflati
ua. Et qñ destruit̃ eꝰ opõ destruit̃ uox. Et qñ accit ĩ ip
so mollificatio nõ ĩtegra ⁊ dispõ eꝰ ẽ similis tremori tre
mit uox. Et qñ non ꝑuenit hũitas ad hoc ut mollificet
raucescit uox. Raucedo igit̃ qñ accit ab hũitate accit
ab humiditate pauca ⁊ qum multiplicat̃ paꝝ tremit:
⁊ si multiplicat̃ plurimuȝ ꝺstruit̃. Et qñȝ raucescit uox
pp dilatatõȝ instrĩ uociferatõis: qꝛ accit pp eã laxitudo
aut aptio aut tẽsio: ⁊ deterior ẽ ea q̃ ẽ pꝰ cibum. Et qñ
q; raucescit pp frigꝰ difficile ⁊ calorẽ sꝑfluũ cũ eo qḋ ex
tendit̃ ex ꝯplexione ⁊ similit̃ uigilie et cibi aspi. Et rau
cescit pp multitudinẽ clamoris ⁊ attractõeȝ hũorosita
tis cã eꝰ ad tunicã coopiẽtẽ guttur ⁊ epiglotti. Et rauce
do q̃ accit decrepitis nõ sanat̃. Et qñ fuerit estas septẽ
trional̃ sicca ⁊ eꝰ autũnꝰ meridionalis pluuial̃ tũc rauce
do multiplicabit̃ ĩ ipo. Et uarices qñ appent sꝫ pl̃m cã
rum ꝯueniẽtiũ uoci. Et scias ꝙ ꝯualescẽtes ⁊ ꝺbiles ⁊
religiosi ⁊ sil̃es cũ debilitate sua eis pp paucitatẽ uirtu
tũ eoꝝ sꝫ q̃i deficiẽtes ab opõe in aere pl̃mo: qꝛ ãgusta
tur eoꝝ epiglotis itaut acuat̃ eoꝝ uox. Et qñ nitit̃ de
bilis ut dilatet epiglotiȝ suam ⁊ grauetur uox eius non
auditur omino. Cap. ij. de cura.

CUra abscissiõis uocis ẽ ut si fuerit pp malitiaȝ
ꝯplẽonis ĩ q̇busdã lacertis aut nocumẽtũ curetur
cũ eo qḋ oȝ ĩ capl̃o suo qḋ sit ex eis que sciuisti. ¶ Et
ille q̇dẽ q̇ sentit initiũ abscissionis uocis oȝ ut incipiat
ad curãdũ añ q̃ fortis fiat. Accipiat ergo uitellum oui
elixati ⁊ sisami excorticati ⁊ lactis boni oĩuȝ añ. cochli
ariũ. i. Et sũat in potu cũ aqua oĩ die tribus diebus.
Et oȝ ut sorbeat quḋ decoquat̃ in inf̃iore pte granati
melisia dulcis decocti sepulti in cinere calo ⁊ assũpti ab
eo qñ linit̃ ⁊ eradicet̃ qḋ ĩ eo sñꝰ ẽ ⁊ radat̃ qḋ ĩ ipo ẽ cũ

spatula ⁊ effũdat̃ ĩ ipȝ paꝝũ aq̃ zuccari ⁊ bibat̃. et si fue
rit ex hu. ĩ lacerto ꝓpinq̃ epiglotti aut epiglotti ꝑueniẽte ad
finẽ ĩ mollificatõe: ⁊ ñ sit illic dolõ ⁊ sint illic ꝯturbatio
⁊ grauitas oportebit tũc ut sũant̃ ficus sicce ⁊ calamẽ
tũ ⁊ decoquãt̃. Deide misceãt̃ cũ gũmi arabico ꝯtrito
cũ decoctõe sua dõec fiat sicut mel ⁊ deglutiant̃: aut su
mãt̃ myrrba ⁊ crocꝰ cũ coagulato uue aut sumãt̃ croci
ʒ. iij. ß. myrrhe succi liq̃ritie turis oĩum añ. ʒ. i. aggregen
tur cũ rob uue ⁊ coagulẽt̃. Aut sumãt̃ croci. i. ⁊ asse fe
tide medietas ⁊ mellis. iij. decoq̃t̃ donec coagulent̃ ⁊ fi
ant ex eis pille ⁊ teneãt̃ sub ligua. Et elĩm de caulibus
ꝯfert eis ẽt ⁊ masticatõ ramoꝝ cauliũ hũidoꝝ ⁊ sorbitõ
aque eꝰ paulati paulati ẽ iuuatiua. Et qñ nõ ꝯfert elĩm ꝺ
caulibꝰ ponat̃ sꝛ ipm paꝝ asse fetide ⁊ farina herbi ⁊ fẽu
greci ⁊ porꝝ de sceni ⁊ anabati ⁊ cepe ⁊ succꝰ eꝰ ⁊ allea
⁊ fistici ⁊ uua dulcis hyemalis. Et ẽt sumat̃. ʒʒ. ꝯditum
cũ lacte ultimũ ĩ nutritõe ⁊ terat̃ donec fiat sil̃e medul
le ⁊ ꝓiȷ̃ciat̃ sꝛ ipm medietas ipsius de lõgo pipe ꝯtrito
sicut alcohol ⁊ quarta eꝰ de croco sil̃r ⁊ q̃tũ ẽ totũ de a
milo ⁊ ꝯterant̃ cũ tabarzet resoluto ⁊ ꝑparato: aut cuȝ
melle qḋ sit puꝝ ualde. Et ex cibis illis q̇ ꝯfortãt sẽsum
sꝫ sicut pedes ⁊ extrema ⁊ ꝓprie pedes uaccaꝝ ex q̇bus
comedat. ¶ Et oȝ ĩ eo qḋ ẽ a siccitate neruoꝝ tñ: ⁊ ꝑ
prie cũ cõitate meri ⁊ eꝰ sigm ẽ ut nõ sit cum raucedine
magna: imo ꝑua ⁊ acuitate ⁊ claritate quadã q̃ ẽ cuȝ a
speritate ⁊ dolore ut sumat ĩ hora dormiẽdi ex oleo ui
ol. recẽti dulci cochliariũ unũ cũ zuccaro tabarzet. Et
ꝯfert ei mucilago seis psilĩȷ̃ cũ aqua zuccari pl̃mi ⁊ cibi
humectatiui ⁊ ius galline fcm̃ ĩ issideget ⁊ ius oleoꝝ no
toꝝ. Et ficus sꝫ iuuatiue ad abscissionẽ uocis: siue sit ex
hũitate siue sit ex siccitate. Et medicam̃ ficuũ fcm̃ cũ ca
lamẽto ꝯfert debilitati uocis ⁊ raucedini eꝰ.

¶ Cap. iij. de cura raucedis uocis ⁊ aspitatis eius.

IAm sciuisti cãs raucedis. Et scias ꝙ ille cꝰ uox
raucescit oȝ ut alienet a se oẽ acetosũ ⁊ salsũ aspe
rũ ⁊ calidũ acutũ nisi uelit ꝑ hoc curã ⁊ ĩcisiõȝ: tũc eim
utat̃ eis ꝑmistis cũ medicis lenificatis. ¶ Si ãt rauce
do accidat ex multitudine uociferatõis assumat ficuuȝ
⁊ mente ⁊ aloes ptes equales ⁊ cõficiat ea cũ rob ⁊ sõ
beat ex medulla tritici ⁊ kist ordei ⁊ oleo amigdalino ⁊
croco ⁊ utat̃ cũ uino uue ⁊ ꝯfert illud qḋ dꝛ in ĩcisione
uocis: ⁊ ꝓprie medicam̃ de assa fetida cũ croco. Et si ẽ
illic caliditas tũc det̃ ius de atriplicibus ⁊ maluis ⁊ a
qua ordei ⁊ grana cucũeris ⁊ amilũ ⁊ amigdale. ¶ Et
si fuerit cã frigꝰ iuuãt̃ ẽt cũ medicis de assa fetida et cro
co ꝑdictis. Et ut sumãt̃ sinapis assati. ʒ. iiij. pipis. ʒ. i. et
myrrhe. ʒ. vi. storac. ẽt calamite et galbani ãborũ añ. ʒ.
iiij. fiãt ex eis pille et teneãt̃ sub ligua: aut sumant̃ myr
rhe põdus. ʒ. ij. olibani. ʒ. x. ꝯiũgãt̃ cũ uino. Et si fuerit
ex uociferatõe et laxitudine cõfert ei balneum sicut con
fert reliq̇s spẽbꝰ laxitudis et confert ei cibi mollificatiui
et cõglutinatiui sicut lac et uitelli ouoꝝ sorbiliũ sine sale
et tri. et sorbitões note et ius de atriplicibꝰ et maluis et
q̃ sꝫ illic silia et pille facte ex amilo et dragaganto et suc
co liq̃ritie et gũmi et pille fcẽ ex amilo ⁊ dragagãto ⁊
succo liquiritie ⁊ gũmi ⁊ pille lenitiue digestiue. Si ãt
fuerit ex aꝑate resoluat̃ cũ eo et simil̃r gargarismata et
cõfectões molles que lãbi pñt lenificatiue que sꝫ ex su
ma eoꝝ q̇bꝰ curat̃ sinãtia calida. Et sil̃r sorbitiões que
aggregãt ad cõglutinatõȝ et abstersionẽ absq; mordica
tõe sicut fcẽ ex farina fabaꝝ et seie lini. Et fortius hoc
ẽ gũmi albotĩ et cõueniũt hñti hãc raucedinẽ ut abhor
reat uinum penitꝰ et ꝓprie in pricipio. Et qñ fuerit ex

apostẽate calido bibat uinũ dulce et rhaphanũ ꝺcoctũ
⁊ almuri ꝯfert eis. Et qñ ẽ ex hũitate tũc nõ ẽ excusatõ
q̇n hut necessaria ꝑdicta i icisiõe uocis. ⁊ oẽs meꝭ ille ꝯfe
rũt ei ⁊ sorbitões facte ex farina fabaꝝ: ⁊ ex eis est deco
ctio herbi q̇ ẽ iuuatiua i hoc caplõ ⁊ res que sꝫ i primo
gradu abstersionis ⁊ silr iri ⁊ lac: deide myrrha ⁊ sq̇lla
⁊ que ꝓcedũt cursu eaꝝ. Et si fuerit hec raucedo humi
da ex catarro dꝫ hñti eã papauer ⁊ rob eiꝰ. Et ex eis
que clarificãt uocẽ aspaꝫ ⁊ turbidã ẽ masticatio cubebe
Et ex medicinis remouẽtibus raucedinẽ est aqua gra
nati ferũs i aqua: postea distillꝫ oleũ uiol. ⁊ ꝑparꝫ: ꝺ
inde buiyꝝ ⁊ ꝯgelatũ uue ⁊ radix liliȷ̃ ⁊ rob eius. Dein
de fabe cũ melle ⁊ decoctio ficuum.

Capitulum. iiȷ̃. de medicinis conseruantibus lenita
tem pectoris ⁊ que bona sunt ei.

SUnt fabe grana pini ⁊ passe ⁊ ficꝰ ⁊ gũmi ⁊ fe
nugm ⁊ seĩ lini ⁊ dactili ⁊ radix liliȷ̃ ⁊ amigda
le ⁊ ꝓpric amare ⁊ cãne zuccari ⁊ sebesten ⁊ firꝰ ꝺ melle
⁊ rob ꝑdcm pꝰ. Et ex medicis calidis sꝫ myrrha ⁊
assa feuda ⁊ pip ⁊ galbanũ ⁊ olibanũ ⁊ gluiẽ albotin ⁊
calamẽtũ ⁊ gũmi pini ⁊ storax calamita ⁊ acetũ sq̇lliticũ
qñ nõ ẽ ex caliditate ⁊ siccitate ⁊ radices opponacis
Et ex medicinis fr̃is sꝫ seia cucurbite cucumeris ⁊
amilũ ⁊ dragagãtũ ⁊ gummi et mucilago psiliȷ̃ et iuleb
et succus liq̇ritie: ⁊ uitelli ouoꝝ sꝫ ex ꝯueniẽtioribꝰ medi
cinis ad hoc ut cũ eis ꝯponãꝫ reliq̃ue medicine: ⁊ simili
ter lac nouiter mulctum.

Ca. v. de uoce aspera ⁊ eius cura.

ACcit aspitas uocis ex fr̃itate ⁊ ex tẽsione lacer
ti pectoris ⁊ dispõne eꝰ q̇ ẽ sicut spasmꝰ ⁊ ex co
itu ⁊ ex uigiliȷ̃s. Et cura eꝰ ẽ abstinentia a rebꝰ quas
dixiũs iã: ⁊ dimissio sõni pꝰ cibũ ⁊ dimissio cãtilene cuꝫ
delectatõe ⁊ ut recipiat lenificãtia ꝑdicta i caplõ rauce
dinis ⁊ ficꝰ hũidas ⁊ siccas: ⁊ passe ⁊ ꝓprie ifuse i oleo
amigdalino sꝫ maximi iuuamẽti. Et illis q̇bꝰ accit ex
icisione uue raucedo rectius ẽ ut decoquãt coagulatũ
uue cũ equali q̃titate mellis ẜm q̃titateꝫ que remoueri
possit ex eo spuma: deinde ꝯmisceaꝫ cũ aqua calida ⁊ fi
at cum eo gargarisma ⁊ in potu patiens ex eo sumat ⁊
antiquum eius est magis iuuatiuum q̃ recens.

Capitulum. vi. de uoce breui ⁊ cura eius.

CAusa breuitatis uocis ẽ breuitas ãhelitus ⁊ oꝫ
ut gradeꝫ i ꝓlõgatõe ãhelitus ita ut ꝯsuescat cõ
prehẽsionẽ ãhelitꝰ ⁊ gradeꝫ i exercitio ⁊ ascẽsiõe ⁊ ꝺscẽ
sione i collibꝰ ⁊ gradibꝰ ⁊ cursũ faciẽtẽ necessitatẽ ãheli
tus ut gradeꝫ ad ꝓlõgãdũ ãhelitũ ⁊ ꝓlõget morã in bal
neo calõ ⁊ i oĩ qꝺ adducit ãhelitũ ⁊ festinat ipm ⁊ cõti
neat ãhelitũ suũ ⁊ faciat illud totũ ⁊ exerceaꝫ ⁊ balneeꝫ
Et post exitũ de balneo oꝫ ut bibat uinũ qꝛ uinũ est ma
gis nutritiuum spirituꝫ ⁊ similiter post cibum ⁊ stet plu
rimum cum anhelitu uno ⁊ sonitus confert eiꝫ.

Capitulum. viȷ̃. de uoce grossa ⁊ eius cura.

QUandoq̃ꝫ accit ex cãis nimie replõnis sñõi fa
ciẽns fastidiũ mollificãtis ⁊ dilatãtis meatus ⁊
accit ex multitudine uociferatõis ⁊ eꝰ cura ẽ magis ꝑua
Et qñꝫ accit ei q̇ studet i exufflatõe plima i fistulis ⁊ in
buccis ꝓprie ꝑꝑ illud qꝺ accit ex icisiõe ãhelitꝰ eoꝝ ⁊ re
tentõe eꝰ in pulmone quare dilatatur meatus ãhelitus.

Capitulum. viiȷ̃. de uoce subtili ⁊ eius cura.

HEc ẽ ꝯria ꝯturbate ⁊ cãe eꝰ sꝫ ꝯrie illis ex uigili
is ⁊ lassitudine ⁊ sõno ꝓprie pꝰ cibũ ⁊ exercitõ
laborioso ⁊ eũonibꝰ. Et cura eꝰ ẽ ut dimittat uocem
⁊ adhereat exercitõ equali faciẽte teneꝝ ⁊ cibis tẽpera
tis ⁊ itroitu balẽi oĩ mãe ⁊ fugiat stiptica ⁊ exiccatia ⁊
coitũ.

Cap. ix. ꝺ uoce tenebrosa ⁊ cura eius.

ESt illa q̇ silaꝫ uoci plũbi qñ fricaꝫ unũ cũ alio
⁊ eꝰ cã ẽ hũitas grossa ualde. Et ꝯfeit ei exerci
tiũ ⁊ luctamẽ ⁊ ꝯtinere ãhelitũ ⁊ fricatio sicca cuꝫ pãno
lineo ⁊ igressio balnei ⁊ administratio medicinaꝝ subtiliã
tiũ ⁊ incidentium sicut pisces saliti ⁊ uinum antiquum.

Capitulum. x. de uoce tremula ⁊ eius cura

PRecipiaꝫ patiẽti eã ut ñ clamet nꝫ eleuet uoceꝫ
suã spatõ mẽsis ⁊ minoret locutõꝫ q̃tũ põt ⁊ ri
sũ suũ ⁊ motũ ⁊ saltũ ⁊ ascensionẽ et descẽsionẽ ei irã et
dimittat q̃tũ põt extẽsiõꝫ manuũ et faciat eas q̇escere: de
inde resupineꝫ et laboret ut loquaꝫ qũ iã grauauerit pe
ctus suũ cũ eo qꝺ fit sicut plũbũ i frusto quodã sꝫ pectꝰ
suũ ẜm q̃titatẽ qua toleret ipꝫ et patiaꝫ. Et cibi melio
res e sꝫ illi q̇ ꝯfortãt sensũ eꝰ et sꝫ pedes et extremitates
lacerti et ea in quibus sunt conglutinatio et stipticitas.

C. i. tractatus tertius de tussi ⁊ sputo sãguinis.

TUssis ẽ ex motibꝰ q̇bꝰ expellit nã nocumẽ
tũ a mẽbro aliquo ⁊ hoc mẽbꝝ i tussi ẽ pul
mo ⁊ mẽbra q̇ ei ꝯtinuãꝫ ⁊ cõicãtia. Et
tussis q̇dẽ pectori ẽ sicut sternutatio cere
bro ⁊ ꝯpleꝫ cũ dilatatõe pectoris ⁊ ꝯstrictõe eiꝰ ⁊ motu
uelaminis ⁊ est aut ꝑꝑ cãm ꝓpriã pulmoni aut ẜm semitã
cõicatõis. Et cã adducẽs tussim aut ẽ primitiua aut cõ
iũcta aut ẽ añs. Et cãe tussis ꝑmitiue sꝫ ex cãis ꝑmitiuis
ponẽtibꝰ mẽbra pectoris lesa i ꝯplõne sua: aut formis e
orũ sicut frigꝰ aduenicẽs pulmoni ⁊ lacertis q̇ sꝫ i pectoꝛ
aut reliq̇s: qꝛ moueꝫ nã ad expellẽdũ nocumẽtuꝫ: aut ex
aliqua ꝑmitiuaꝝ cãꝝ aduenientũ ⁊ calefaciẽtiũ ea: aut a
liqua re exiccãte: aut exaspante sicut ẽ fumꝰ: aut puluis
aut sapor cibi acetosi aut pontici aut acuti aut re extra
nea cadente i meatu q̇ nõ recipit difficultatẽ ãhelitus si
cut accit ex tussi ꝑꝑ casũ alicuius rei ex cibo: aut potu i
illo meatu ꝑꝑ negligẽtiã ⁊ occupatõꝫ cũ ẜmõe. Cãe
ãt tussis ꝯiũcte sꝫ sicut ea que accidũt ex cãis corporeis
calefaciẽtibꝰ ꝯplõnẽ aut infr̃antibꝰ aut hũectãtibus aut
exiccãtibꝰ absꝫ mã: aut cũ mã sanguinea aut cholica aut
phlatica subtili aut grossa aut melãcholica ⁊ illud ẽ ra
ro. Si ãt mã fuerit effusa ex supioribꝰ tũc dũ ipsa ꝑma
net discurrẽs sꝫ cãnã sicut discurrit aliq̇d sꝫ parietẽ non
exiccat plm tussis. Qũ ãt uult ut fũdaꝫ in spatio canne
ꝯmouet tussim. Et silr qñ mordicat: ⁊ silr qñ mãsiua fit
i pulmone ⁊ uult nã expellere ipsã: aut expulsa ex sñõ aut
ꝑꝑe: aut ex aliq̇bꝰ mẽbris pectoris que ipellũt eam: aut
ex q̇bꝰ generaꝫ. Et qñꝫ fit ꝑꝑ resolutõꝫ singularis ⁊
ꝑꝑ apata ⁊ oppilatões i uelamine: aut i pulmone aut in
gutture ⁊ oibꝰ locis recipiẽtibꝰ has mãs ⁊ nocumẽta ex
pulmone ⁊ uelaĩne distiguẽte qꝺ ẽ inter cor ⁊ pulmonẽ
Cãe ãt añcedẽtes sꝫ repletio ⁊ añcessio cãꝝ corpore
aꝝ ad cãs ꝯiũctas ꝑdcãs. Et tussis q̇dẽ facta cuꝫ cõita
te ẽ sicut illa q̇ fit cũ cõitate corpis totius i febribꝰ ⁊ ꝓ
prie cũ fe. adustiua: aut febꝛ iꝰ diei laboriosa ⁊ silibꝰ aut
pestilẽtiali: aut ꝑꝑ cõitatẽ corpis absq̃ꝫ fe. Et tussis qꝺ
alia ã sicca aut ẽ hu. Sicca ẽ illa cũ qua ñ emittiꝫ sputũ
⁊ fit: aut ꝑꝑ malitiã ꝯplõnis calꝫ aut fr̃e: aut hũide aut
sicce singulariꝫ. Et qñꝫ fit i principio aductꝰ apatuꝫ
calidoꝝ in ptibꝰ pectoris usquequo matureꝫ. Et qñq̃ꝫ
fit cũ apate duro tussis sicca ualde: ⁊ fit ꝑꝑ apata epis
⁊ ptes suspẽsionis ⁊ in q̇busdã horis fit ꝑꝑ apata sple
nis. ⁊ qñꝫ fit ꝑꝑ saniẽ replẽtẽ spatiũ pectoris q̇ nõ expel
litur nisi cum tussi. ⁊ scias q̃ quandoq̃ꝫ egreditur cum
tussi res petrosa similis ciceri: aut grandini ⁊ causa eiꝰ

ē hūōr grossus quē in ipso caliditas in lapidem ꝯuertit
Et Alex. q̇dē testificat̄ hoc ⁊ testificat̄ ipm̄ Paulus ⁊
dixerūt ꝙ exiuit ex hac spē i sputo. et nos ēt testificaūr
illud. ⁊ tussis freq̄ēs plerūq3 ꝑducit ad sputū sanguis.
Et qñ3 multiplicat̄ tussis i hyeme ⁊ ꝟe hyemali: ⁊ qñ3
multiplicat̄ in uere equali. ⁊ multiplicat̄ qñ flat septē
trionalis uētus: ⁊ qñ estas ē septētrionalis paꝝ pluuiosa
⁊ ē autūnus meridionalis pluuiosus multiplicat̄ tussis
in hyeme.

Cap. ij. de signis.

Signa q̇dē in tussi fr̄a sᷓ additio eꝰ ex frigoē ⁊ di
minutio ipsius cū diminutōe frigoris ⁊ cū3 ca
lore ⁊ plūbeitas faciei ⁊ puitas sitis. Et qñ3 ē cū frigoē
catarrꝰ ⁊ sentit̄ q̄ddā descēdere ad pectꝰ ⁊ extēsio eiꝰ in
gutture ⁊ grauitas cū attractōe materiei ad nasū ⁊ ꝓij
cit illud qḋ descēdit ad nasu cū rascatōe. et uidēt̄ signa
catarri i cōmotōe in uijs catarri ⁊ extensio i eis que se
qūt̄ frōtē ⁊ oppilatōes in naribꝰ ⁊ reliq̄s ⁊ ꝙ nō expu
it in principio rascatōis. Deide expuit q̄ddā phlaticū
aut declinās ad citrinitatē aut ad uiriditatē. Et qñ3 est
cū hoc febris. Et signa cal̄e sᷓ inflātio ⁊ sitis ⁊ sedatio
ab aere frīo maior ē ꝙ̄ sedatio eꝰ ab aqua ⁊ rubedo faci
ei ⁊ magnitudo pulsus. Et signa hūide sᷓ hūiditas subē
pulmonis ⁊ ꝙ ipsa accit decrepitis ⁊ hūectatis ⁊ mul
titudo stertitōis ⁊ ꝓprie i sōno ⁊ pꝰ cibū. Et signa sicce
sᷓ augm̄tū eꝰ cū motu ⁊ fame ⁊ lenitas ipsius qñ sᷓ q̇es
⁊ repletio ⁊ aꝑ balneū ⁊ potū humectātiū. ¶ Et signa
pure i oībꝰ illis sᷓ ut nō sit sputū oio. ¶ Et signū eꝰ q̄ ē
cū mā ē sputū. Et genꝰ q̇dē materiei significat genꝰ eiꝰ
qḋ spuit̄. ¶ Et sigᵐ eꝰ q̄ fit ab aꝑatibꝰ ⁊ sīlibus ē īuen
tio signoꝝ pleureſ ⁊ ꝑipneumonie calaꝝ ⁊ frāꝝ ⁊ alioꝝ
que dicemꝰ in caplō suo. ¶ Et signa eꝰ q̄ fit ex inflatōe
sᷓ signa iflatōis que dicemꝰ ⁊ dolor ⁊ siccitas ⁊ multo
tiens fit humida. ¶ Et signe eꝰ que fit ex ulceribꝰ sunt
signa que dicēt̄ in caplō ulceꝝ pulmonis ex sputo cru
staꝝ aut puris: aut frustoꝝ corpis pulmonis aut ānulo
rū cāne ⁊ eꝰ ēe ē pꝰ catarꝝ mordicatiuū ⁊ pꝰ sputū sāgui
nis ⁊ aꝑata. Et plīn sicce fit cū ē illic mā ꝑꝑ debilitatē
expulsionis: aut ꝑꝑ anhelitū sicut scies i caplō suo. Et
signū eꝰ que fit cū cōitate. s. cōitate q̇dē stōi ē cū eo quḋ
cognoscit̄ de significatōibꝰ egritudinū stōi ⁊ additōe tus
sis cū additōe dispōnis facīētis eā necessariā in stō siue
sit repletio siue sit uacuitas ⁊ ꝭm cibos. Et plm̄ eꝰ exci
tat̄ aꝑ repletōē ⁊ aꝑ digōnē. ¶ Et scā cū cōitate epis
scit̄ ꝑ signa aꝑatis epis. Et qñ aꝑa ē calīn nō ē excusa
tio ex febre: ⁊ si nō ē calīn non ē excusatio a grauitate.
Deinde attēde reliquas ꝯsiderātiōes quas sciuisti. ¶
Et scias ꝙ res cal̄e subtiliāt mām ⁊ ñ expuit̄ ⁊ res frē si
cut sirꝰ de papauere ⁊ pultes aggregāt mām ad expellē
dū. Uerū qñ ipse sīfiuūt ꝯgelāt. Et sirꝰ isopi nō ē ꝯue
niēs nisi qñ q̄rit̄ abstersio ꝯgregati grossi. Ipse nanq3 ē
abstersor bonꝰ. Qñ āt illic ñ fuerit sputū n3 subtile n3
grossū tūc egritudo ē asperitas pectoris. Et cura sunt
eīa mollia que lābunt̄. ¶ Et qñ3 accit febriētibꝰ tussis
⁊ nisi sedet̄ tussis redibit febris ad initiū. et stiptica ual
de ꝯstringūt meatꝰ sputi. Aqua ꝟo ordei ē bona ad ag
gregādū sputū. Qñ ergo retinet̄ sputū ⁊ febrit hō tūc
iā putrefit materia ⁊ facit cadere in febrem putridam
aut ethicaꝝ.

Cap. iij. de cura.

Cura q̇dē ꝯplonis frē ē qm̄ si ē leuis puētōnis
ad ultimū: ⁊ ē ex cā frā extrīseca rectificat eam
ꝯprehēsio āhelitꝰ. Ipse eī calefacit pulmonē cū facilita
te in mom̄to. Et si ē necessaria cura fortior ad hoc: aut
ad illud ꝯplonis frē tūc ex cura eꝰ ē ut teneat sub lingua
auellanā ex myrrha aut storace scām cū melle aut siat
ex fece alkitrā cochliariū unū: aut ex glutino albotiȝ cū
melle: aut bibat ex oleo balsami cū serapio us3 ad aur. i.
Et sīl̄r sulfur cū ouis sorbilibꝰ ⁊ eīa q̄ lābūt̄ scā ex muci
laginibꝰ calidis ⁊ herbis cum melle ⁊ cū aqua granati
dulcis ꝑparata sꝛ quā ꝓijciat̄ mel aut pēitbi ⁊ admistre
tur. ¶ Et inunctōes sꝛ pectꝰ sint sicut oleū de lilio ⁊ o
leū narciscinū cū cera rubea ⁊ dragagāto. Et ꝯfert mel
roſ. cū aqua ficuū ⁊ passulaꝝ ⁊ radicis lilij ⁊ capilli ue
neris ⁊ oleū amigdalinū cū aur. i. collyrij dissoluto i ip
so. Et ꝯfert in ipso decoctio isopi ⁊ assari cū ficubꝰ ⁊ ali
is. ¶ Et cibi eꝰ sint sorbitōes frum̄itales cu3 fenugreco
⁊ butyro ⁊ ficus ⁊ dactili ⁊ radix porri de sceni ⁊ olea
sint sicut oleū fisticinū ⁊ grana pini ⁊ tri cu3 pēitbi ꝯfert
eis. Carnes āt sint carnes pulloru3 ⁊ galloꝝ ⁊ alessida
begi ⁊ caro agnoꝝ ānualiū. Et in scḋis mensis utat̄ fisti
cis ⁊ granis pini ⁊ passis cū fenugreco ⁊ cānis zuccari
⁊ ficubꝰ ⁊ chrysomil̄ ⁊ mulsa ⁊ comestio ficuū siccaꝝ cu3
amigdalis ⁊ nucibꝰ abscidit illā que ātiqua ē ⁊ uinū o
doriseꝝ subtile antiqū ⁊ aqua mellis. ¶ Cura āt tussis
calide ē cū extinguētibus notis que sᷓ ex succis ⁊ oleis
⁊ linim̄tis ⁊ unctōibꝰ. Et suppositoria ēt ꝯfert eis ⁊ su
mere i potu aldeiacur mane ⁊ sero scḋm descriptōē quā
dicemus. Et sīl̄r elīn de papauere. Descriptio electua
rij de papauere bona. ℞. capita. xv. papaueris nō ualḋ
recentia que infundāt̄ in kist aque fontiū aut aque pluui
alis qḋ ē melius die ⁊ nocte. Deinde dissoluāt̄ cū deco
ctōe ⁊ colēt̄ ⁊ ꝓijciāt̄ sꝛ oēm ptē colature media ꝑs mel
lis aut zuccari ⁊ ispisset̄ coquēdo ut elīn. Et potō eꝰ sit
cochliariū unū i mane ⁊ cochliariū in sero. Et ex eis q̄
ꝯfert istis ē aqua ordei cū seuesten ⁊ sirꝰ uiol̄. ⁊ uiolatu3
nutritū ⁊ decoctio isopi frā ⁊ ꝓprie qñ maturat̄ aut i fi
ne eꝰ ⁊ aqua granatoꝝ inspissata sꝛ quā ꝓijciūt̄ zuccarū
tabarzet ⁊ cāne zuccari ēt. et eīa eoꝝ que lābēdo sumū
tur sint ex mucilagine psilij ⁊ granoꝝ cydonioꝝ ⁊ ami
lo ⁊ gūmi arabico ⁊ grana ⁊ medulle que dicēūs i capi
tulo pillaꝝ tussis: ⁊ qñ3 ponūt̄ in eis narcotica. ¶ Et
cibi eoꝝ sint ex oleribꝰ frīs ⁊ medullis sicut cucumeris
⁊ cucurbite ⁊ citrolis cū oleo amigdalio ⁊ fabe ꝯfracte
dissolute i decoctōe cū oleo amigdalino ⁊ oleo cucurbi
tino ⁊ aqua ordei ⁊ sorbitōes facte. Et si natura fuerit
decliuis ad resolōnē tūc adhibeāt̄ sauic ordei cū zucca
ro ⁊ tri ⁊ si uehem̄s fit res tūc aqua ordei cū cancris a
blatis extremitatibꝰ ablutis cū aqua cierit̄ salsa. ¶ De
scriptio medicaminis deiacur frī. Cōterat̄ semī papaue
ris uiridis cū cortice suo ⁊ dissoluat̄ decoquēdo i aqua
⁊ colet̄ ⁊ ꝓijciat̄ sꝛ ipsā zuccaꝝ ⁊ decoquat̄ ispissādo ad
inspissatōē iuleb: ⁊ si nō fuerit hūidū infundat̄ semī succi
ꝯtriti in aqua die ⁊ nocte: deiñ decoquat̄ in aqua. Si
āt necessariū fuerit qḋ ē fortius tūc aggreget̄ cū eo cor
tex ⁊ ꝓprie nigri. Et si res fortior fiat ponat̄ cu3 eo mo
dicū de seine hyusq̇. imi: aut dissoluat̄ i eo paꝝ opij. ¶
Cura āt ꝯplonis hūide ⁊ hūitatis i ipso pulmone cum
exiccatis exiccātibꝰ ꝯmistis cū abstersiuis ex q̇bꝰ ē cōpo
sitū ꝭm hūc modū. ℞. boli armeni dragagāti gūmi ara
bici oium añ. ptē. i. calam̄ti isopi hasce cinamomi ireos
capilli ue. oium añ. ptē. s. ꝯficiat̄ ⁊ admistret̄. ¶ Cura
āt ꝯplonis sicce hec ē. Impol̄e ei ē q̇n aut sit febris aut
nō sit febris. Si āt nō fuerit febris tūc ꝯuenientioꝛ reꝝ
eis ē lac asininū ⁊ caprinū ⁊ alioꝝ cū reliquo regimine.
¶ Et si fuerit febris admistrent̄ res hūectatiue ebibite
⁊ admistrēt̄ ceratari a infrigidatiua nota ⁊ admistrent̄ aqua
ordei ⁊ humectatio pedū semper cum oleis ⁊ sorbeant

ſorbitiones amigdalinas ⁊ humectatiuas. ¶ Et ſi ē ꝯ-
pleo ꝯpoſita tūc ꝯponaẗ regimē. Et ſi ē illic mā ſubtil ma
tura eā cū deiacur ⁊ ſimplicibꝰ ⁊ electuarijs de papaue
re ⁊ mucilagibꝰ de q̄bus aliq̄d diceēs i antidotario. ¶
Si aūt fuerit groſſa reſolue eā ⁊ abſterge ipām ſm̄ ꝯditi
ones p̄dictas i eis q̄ p̄terieāt ita ut nō calefacias niſi cū
equalitate. Jmmo ſtude in hoc ut lenias ⁊ incidas ⁊ lu
bricū facias ⁊ admiſtra mūdificatiua p̄dicta. ¶ Et ex
eis que ſt̄ magis ꝓpria huic loco ē glutinū alibat cum
melle: aut ſemen croci hortēſis cū melle: aut cipi cū eq̄
li mēſura ſui de melle: aut ſucci liq̄ritie ⁊ dragagāti. ℥.
i. ⁊ amigdal̄ dulciū equalit̄ ⁊ aloes qn̄ tenet in ore cū
melle ⁊ ꝯfert ualde: aut ſumāt tria oua itegra ⁊ duplū
eoꝝ mellis ⁊ medietas ipſoꝝ de butyro. Et ſumant pi
peris. xl. grana ꝯterāt ⁊ miſceāt oīa illa ⁊ coagulēt abſ
q̧ decoctōe ⁊ lābat ex eis mane ⁊ ſero. Et ēt ſumāt ca
pita. vij. porri de ſceni ⁊ decoq̄t in tribꝰ. lb. aque dōec
remaneat tertia ⁊ colet ⁊ ꝯmiſceat cū reſiduo ſucci cor
ticis eꝰ ⁊ melle ⁊ decoquat ⁊ ēt ſumāt roſe hūide grana
viij. pini unū gūmi alboti unū paſſulaꝝ. iiij. mellis q̄tū
ſufficit fiat ex eis elm̄. ¶ Medicām bonū. ℞. calamēti
fluuialis. v. ℥. granorum pini ⁊ ſeminis urtice omnium
ana. ℥. i. ſeminis lini piperis omnium ana. ℥. iij. confici
antur cū melle ⁊ admiſtrēt. Aut ſumāt dactiloꝝ carno
ſoꝝ. v. ꝑtes nigelle. viij. ꝑtes croci ⁊ piꝑis āboꝝ an̄. ꝑtes
ij. herbi. xx. ꝑtes ꝯficiāt cū melle diſpu mato: aut ſuman
tur croci ſpice aromatice āboꝝ an̄. ps. i. praſſij ⁊ iſopi
āboꝝ an̄. iij. ꝑtes myrrhe ⁊ lilij āboꝝ ana. ij. ꝑtes ꝯficiā
tur cū melle colato. ⁊ ad antiq̄ detur in potu alkitrā cum
melle ſcm̄ elm̄: aut coſti idi cū aqua aneti ꝺcocti q̄titas
ſacraiati cū cochliario olei ſiſamini ⁊ ēt ſemē lini frixū
cū melle ſolū: aut cū piꝑis mēſura una ꝓ oibꝰ. x. ut cala
menti ⁊ ēt lābnedo ſumāt mel ſtoracis calamite cū mel
le apū ⁊ oppopōacū ēt ⁊ ſinapi ⁊ aigdalas amaraſ ⁊ ēt
mithridatū. ¶ Et pueris q̄ꝺ ſufficiūt ſorbitōes ꝺcocte
cū lacte nutricis dōec ſit i eēnᵃ mell: aut cū aq̄ feni hūidi
⁊ ſi cā fuerit i ea catarrꝰ curet catārꝰ. ¶ Et ſi fuerit ne
ceſſaria iꝓhibitōe illius admiſtratio ēpli de ficubuſ ad
miſtret ſr̄ capiit ⁊ teneat ſub ligua oi hora. ⁊ i nocte ꝓ
prie granū unū amili. Et fiat gargariſma cū ſtipticiſ q̄ ſi
hn̄t ſaporē acetoſū nō ſaporē pōticū ⁊ cū ꝺiacur ſimpli
ci ſi fuerit calitas: aut cū myrrha ⁊ croco ⁊ alijs ſi fue
rit ſcitas. ¶ Jn cura aūt facte ab apa͞ubꝰ ⁊ ulceribꝰ i pul
mone ⁊ pectore fiat reuerſio ad illud q̄ꝺ dicemus in ca
pitulo pleureſ ⁊ pipneumonie ⁊ apātis epis ⁊ pthiſis.
¶ Et ad tuſſim q̄dē fiūt pilſe que tenēt in ore. Et ex
eis nanq̧ ſt̄ pilſe ad tuſſim calidā que i ore tenent de q̄
bꝰ ſt̄ pilſe bichichie note: ⁊ ex illis ſt̄ pilſe ꝯpoſite ex ſuc
co liq̄ritie ⁊ gūmi ⁊ dragagāto ⁊ amilo ⁊ mucilagie pſi
lij ⁊ granis cydonioꝝ ⁊ medulla granoꝝ. ſ. granoꝝ cucu
meris ⁊ cōde ⁊ cucurbite ⁊ citroli ⁊ ex ſpodio ⁊ granis
papaueris ⁊ ſilibꝰ. Et qn̄ fiūt. ſm̄ hūc modū amilū ⁊
dragagātū ⁊ ſuccū liq̄ritie formāt in pilſas cū ſucco la
ctuce. Et de illiſ ſt̄ pilſe ad tuſſim frām facte ex ſucco li
q̄ritie ⁊ tamaridis mūdatis ⁊ medulla tritici ⁊ croco ⁊
dragagāto ⁊ granis pini ⁊ granis cotti ⁊ granis myrti
⁊ ſeīe papauis: ⁊ cortice ipſiꝰ: ⁊ āiſo ⁊ aneto ⁊ myrrha
⁊ croco ⁊ penidijs. ¶ Et de illis ſt̄ pilſe q̄bꝰ q̄rit ſtupe
factio ⁊ dormitio ⁊ ē intētio i eis narcotica ⁊ admiſcen
tur eis medicie bezahar calſe. Nā ex pillis exꝑtis ad illō
⁊ ſt̄ ſedantes tuſſim antiq̄ nociuā ⁊ ſt̄ pilſe ꝺ ſtorace no
te. ¶ Et iteꝝ ſumant ſtoracis ⁊ caſtorei ⁊ aſſari ⁊ opij
ꝑtes equales ⁊ fiāt ex eis pilſe ⁊ teneāt in ore. Et ēt ſe

minis hyuſq̄ami. vi. granoꝝ pini. iij. croci. i. ꝯficiāt cum
rob ⁊ informēt pilſe. et ēt ſtoracis ⁊ myrrhe ⁊ opij oiū
an̄. ℥. ſ. olei de balſamo croci oium an̄. darkimet. ij. fiāt
pilſe ad modū herbi. Et qn̄ admiſtrāt i tuſſi ātiqua hu
mida ſuffumigatōes p̄dcē i cᵒ aſmatis. Et qū hūitas eſt
ꝑueniēs ad q̄titatē admiſtra ſuffumigatōeꝫ ex arſenico
ru. ⁊ ſtercore leporis ⁊ farina ordei ⁊ corticibꝰ fiſticoꝝ
ꝯfectis cū uitell̄ ouoꝝ ⁊ troc. formatis ex eis quoꝝ q̄ſꝫ
ſit. ʒ. i. ⁊ exiccēt in ſole ⁊ ſuffumigatio fiat cū eo tribꝰ ui
cibꝰ ⁊ ēt ariſtol. ⁊ ſtoracis ⁊ galbani equales ſumāt ꝑteſ
arſenici ſm̄ q̄titatē oium ꝯficiāt cū melle ⁊ butyro uac
cino ⁊ fiāt inde ſilitudies auellane ⁊ fiat ſuffumigatō ex
eis. ¶ Sed tuſſis facte in febribus iam ſingulare ordi
nauimus regimen apud febrium accidētia.

¶ Capitulum. iiij. de ſputo ſanguinis.

Sanguis qn̄ egredit ſpuēdo ⁊ ē ex ꝑtibꝰ oris.
Et qn̄ egredit raſcādo ⁊ ē ex ꝑtibꝰ gutturis. ⁊
qn̄ egredit cū uehemētiore raſcatōe ⁊ ē ex cāna. Et qn̄
q̧ egredit uomēdo ⁊ ē ex meri ⁊ ex ore ſtōi ⁊ ex ſtō ⁊ e
pate. Et qn̄ egredit tuſſiēdo ⁊ ē ex ꝑtibus pectoris ⁊
pulmonis. ¶ Et in illo q̄dē q̄ꝺ ē ex pectore n̄ eſt tm̄ ti
moris q̄tū ē in eo q̄ꝺ ē ex pulmone. Jllud ei q̄ꝺ ē ex pe
ctore ſanat uelociter: ⁊ ſi nō ſanat nō hꝫ malitiā ulcerū
pulmonis. Et multotiēs fit ulcꝰ fiſtuloſū rediēs oi hora
cū ſputo ſanguis. ¶ Et cāe ꝓpīque oibꝰ illis ſt̄ uulnus
ꝑꝑ cām primitiuā ex ꝑcuſſiōe aut caſu ſr̄ pectꝰ aut ſi eq̄
⁊ uelamē: aut rē iciſiuā: aut tuſſim frequētē aut uociferā
tōm: aut acuitatē uocis ſine gradatōe aut rixa: ⁊ ꝓpter
hoc multiplicat in demoniacis ⁊ in illis q̄ rixāt ab oi re
⁊ qn̄ ꝓcedit ex uomitu laborioſo ꝓprie in p̄paratiſ. Et
qn̄ ꝓcedit ex aſſūptōe ſolutiuoꝝ acutoꝝ: aut ciboꝝ cali
doꝝ ſicut alleoꝝ ⁊ cepaꝝ: aut timore ⁊ anguſtia acuente
ſanguinē: aut dōmitōe nō ſr̄ ſtratū: aut ſanguiſuga adhe
rente gutturi ⁊ radici eꝰ. Et illud aut ē i uenis aut alijſ
Et id q̄ꝺ ē in uenis. aut ē inciſio aut ꝑforatio: aut aptō
dilatata ab acuitate aut mollificatō aut cōroſio ꝑꝑ acu
itatē hūoris aut ꝑꝑ raritatē reſudatiuā. Et multotiens
dilatāt meatꝰ q̄ ſt̄ inter ꝑtes cāne ⁊ arterias ſupra illaꝫ
que ē i nā: q̄ reſudat ſangnis ad cānā. ¶ Et illō quod
nō ē i uenis: aut ē uulnꝰ: aut ulcꝰ a uulnere aut a corro
ſione aut putrefactōe qū eradicat ex mēbro aliq̄d. ⁊ qn̄
ē ab apāte ſanguineo i pulmone ex quo reſudat ſāguis
Et hꝰi q̄dē apa ē incolume: qm̄ ē ſanguineū ⁊ qm̄ reſu
dat mā n̄ ꝓhibita nō igroſſata. Et qn̄ iueniunt oēs iſte
cāe i pulmone niſi ſanguinee. Et haꝝ cāꝝ ꝯiūctaꝝ ſt̄ cāe
magis an̄cedētes. Et ſt̄ aut multitudo materiei aut ml
titudo ciboꝝ ⁊ dimiſſio exercitij: aut q̄r ipſe ſunt ſiſluita
tes a p̄paratōne nature ſicut accit illi de quo locuti fui
mus i libro uſium ap̄ dimiſſiōꝫ exercitij: aut retēiōꝫ mē
ſtruoꝝ: aut ſanguis hemorroidaꝝ: aut abſciſſiōeꝫ mēbri
aut ꝑꝑ acuitatē ſuā aut ꝑꝑ uehemētiā motꝰ ſui aut ꝓpter
uentoſitatē i uenis faciētēꝫ eas laborioſas ⁊ ꝓprie i ala
tis qm̄ illud multiplicat in eis. Preparatiōes aūt ꝯtinē
tes mām ſunt ꝑꝑ frigꝰ ꝯſtringēs eā ⁊ faciēs dilatatōꝫ eꝰ
difficilē: q̄ nō obedit uirtuti laborāti i illo cū dilatatōe
īmo cū attractōe: aut ꝑꝑ calitatē extriſecā aut itriſecaꝫ
aut ſiccitatē que iā p̄parauit eā ad illud q̄ꝺ ē cū iſpiſſa
tōe ⁊ exiccatōe. ſ. ad ſciſſiōꝫ a qualibet cā: aut ꝑꝑ hūita
tē mollificātē eā: q̄ dilatāt pori eꝰ: aut obuiatōꝫ calidi
aut cōroſiui aut iciſiui aut putrefactiui. Qū ergo acci
dit repletio ſanguinea icipit nā expellere mām ad q̄cun
q̧ ꝑtē poſſem ē ei qū ſit uehemētius p̄parata: aut ſit ꝓpi
q̄or loco ſiſtuitatiſ: q̄ expellit eā cū ſputo: aut ſolone q̧

bemorroidibꝰ: aut ī mēſtruis: aut ī fluxu ſanguīs nariū
ꝙ ſi uene fuerit fortes que non reſoluunť a ſāguīe accit
mors ſubito ꝑꝑ effuſionē ſanguis ad ꝯcauitatē uenaꝝ.
Et ille cui accit ſputū ſāguis ē ꝓparatꝰ ut aduēiat ei ul
cus pulmonis. Nā ſputū ſanguis ſm plm fit a uulnere
⁊ uulnus declinat ad hoc ut ulcꝰ fiat. et qn̄ ſucced ſpu
to ſanguis retēti ſputū ſanguis timeť ei ꝙ fit hoc ſm ac
cidēs ab ulcere ad qđ ꝯuerſū ē uulnꝰ ꝑmū. Et multotieſ
ē ſanguis q̇ expuiť ex naribꝰ currēs ex capite ad pulmo
nē. Qn̄qꝫ ſputū ſanguis ē ex ꝑtibꝰ pulmonis cōnuitan
tur ipm duo timores. ſ. timor ſꝫfluitatis eiꝰ ⁊ timor uul
neris ne fiat ulcus. Et nō ē oē ſputū ſanguis timoroſuꝫ
imo illud qđ nō retineť: aut qđ ē cū febre. Et multotieſ
quidem eſt ſputum ſanguinis cauſa ſanitatis apatis in e
pate aut ſplene.

Ca. v. de ſignis.

PRopinquus ſputo ē cū tuſſi ꝑua: ⁊ lōginqus ē
cū tuſſi plima ⁊ q̄to plus lōgiqus ē expuiť cū
tuſſi uehemētiore. Et qn̄ dormit ſꝫ latꝰ ī quo ē egritudo
addiť excreatō eꝰ qđ expuiť. Et oꝫ ut ꝯſidereť ī ꝑmis ne
ſit illud qđ expuiť ſanguis ex naribꝰ. Et ꝯditio illius ē
cū ꝯſuetudīe fluxus ſanguis nariū ⁊ eꝰ euētu ⁊ cū alleui
atōe accidēte capiti pꝰ grauitatē. Et ſigna fluxꝰ ſanguiſ
nariū ſť ſicut rubedo faciei ⁊ oculi ⁊ ſplendor corā ocu
lis: ⁊ ut n̄ ſit ſpūa ⁊ ſit ſubito. ¶ Signa ſanguis excre
ati ex ſubā carnis pulmōis ex uulnerī aut ulcere ſť ut ſit
ſpumoſus ⁊ ſit abſciſſus cū quo nō ſit dolor ⁊ ē minoriſ
q̄titatis q̄ uenalis ⁊ maioris malitie ⁊ deterioris finis.
Et qn̄ꝫ expellūt ſpūoſū pleťici ⁊ ꝑipneumonici qū ī pul
mōibꝰ eoꝝ ē caliťas ignea feruēs. ¶ Et qn̄ꝫ ē ſpūoſus
ex cāna pulmōis. Sꝫ ē uenīēs cū raſcatōne ⁊ tuſſi pau
ca: ⁊ ē illud qđ egrediť paꝝ ēt. Et ē ibi ſēſus q̇dā cū do
loꝛ. ¶ Et ille q̇ expuiť ex uenis eꝰ nō ē ſpūoſus ⁊ ē rari
or ⁊ uehemētioris ſpiſſitudis q̄ ille q̇ ē ī pulmōe ⁊ ſilioꝝ
ſanguini q̄uis nō ſit ī groſſitudine eꝰ q̇ ē ex pectore. Et
ſigna excrāti ex pectore ſť nigredo colōis eꝰ ⁊ groſſitudo
ipſiꝰ ⁊ coagulatō eꝰ ꝑꝑ lōgitudinē ſpatȳ cū ſpumoſitate
quadā. Et ſpūa cū dolore ī pectore ſignificāte locū egri
tudinis ⁊ additō eꝰ ī ſōno ē certiꝰ ſignū eꝰ. Et cā illiꝰ do
loris ē neruoſitas mēbroꝝ pectoris: ⁊ ē eꝰ ſputū paula
tim nō exuberās ⁊ ē ſputū eꝰ cū tuſſi uehemēti donec ex
puať. ¶ Et ſignū facti ex īciſione uenaꝝ ē exuberantia
ſanguis. ¶ Et ſigᵐ corroſiōis ē aſ̄ceſſio cāꝝ corroſio
nis ex acceptōe reꝝ acutaꝝ ⁊ deſcēſu catarri acuti ⁊ ut
ſit febris ⁊ ſputū ſaniei aut corticis aut ꝑtis pulmonis
⁊ ē ſputū ſiľe aque carnis.. Et icipit ſputū ſāguis pau
latim. Deinde qn̄qꝫ fluit ſubito ⁊ expuiť res mala ⁊ co
lor eꝰ ē malus. ¶ Et ſignū eꝰ qđ ē ex aꝑtione orificiorū
uenaꝝ ē ex repletōe ⁊ nō ſit oio dolor ⁊ inueniť req̇es ⁊
ſuauitas ⁊ egrediť ī ꝑmis minus q̄ illud qđ egrediť ꝑꝑ
īciſiōꝫ ⁊ ſciſſiōꝫ ī principio rei ⁊ ē plus eo qđ egreditur
a corroſiōe ī plibꝰ horis. ¶ Et ſigna reſudatōnis ab a
poſtemate ſť ꝑuitas eꝰ ⁊ ꝓprie ſignificat ꝑipneumonie ⁊
reliquorum.

Cap. vi. de cura.

IN expoīto ſputo ſanguīs oī hora oꝫ ut attēdať
ſolo repletōis eꝰ. Et quotiēſcūqꝫ ſentiť ī eo re
pletio ſuccurrať cū phl'omia: ⁊ ꝓprie qū pectꝰ eꝰ ī creati
one fuerit ſtrictū ⁊ fuerit tuſſis ī ipſo frequēs. Et recti
us ē ut inclineť ſanguis eoꝝ ad ꝑtē iferiorē cū phl'omia
ſaphene: ⁊ pꝰ ipſā ē cū phl'omia baſilice ⁊ ꝑ ꝓuocatōm
mēſtruūꝝ mulieꝝ ī hora ſua ⁊ ſm ꝙ ſufficiť remouetur
ſputū ſanguis eaꝝ ſicut accit ī eis retentōe eoꝝ. ¶ Et
oꝫ ut cuſtodiať ab oībꝰ cāis mouētibꝰ ſanguinē ſicut ſūt
cibi calefaciētes ⁊ ſicut ſť ſaltꝰ ⁊ clamor ⁊ rixa ⁊ coitus

⁊ abſtītꝰ altus ⁊ locutio plima ⁊ īſueri res rubeas ⁊ po
tus uini plimi ⁊ multitudo balneatōis. ¶ Et uitēt aꝑi
tiua q̄ ſť ex medicis ſicut apiū ⁊ aloes ⁊ ſiſamuꝫ ⁊ ruta
⁊ caſeus antiqus: qm̄ ē nociuus eis. Recēs vo ꝯfert eiſ
¶ Et cibi ꝯuenīētes eis ſť oē glutinatiuū ⁊ oppilatiuū
et oē ꝯſolidatiuū ⁊ oē iſpiſſatiuū ſanguis ꝓhibēs feruoreꝫ
eꝰ. Et ex eꝰ ē lac decoctū ꝑꝑ illud qđ ī ipſo ē đ glutina
tōe ⁊ lac uaccinū de quo butyꝝ ē extratū ꝑꝑ illud qđ ī
ipſo ē de ſtipticitate ⁊ butyꝝ ⁊ caſeꝰ recēſ ꝑť ſalitū ⁊ fru
ctꝰ ſtiptici ⁊ q̇dā ſpēs prunoꝝ ꝑuoꝝ ī q̇bus ē ſtipticitas
⁊ oleū ōphacinū recentis expreſſiōis. Et qn̄ꝫ ꝯfert ī eo
īpinguatio ciborū eorū ⁊ aque luminoſe uehemēter ꝯfe
rūt eis. In eo vo qđ factū ē ab ipſo corpore pulmonis
oꝫ ut patiēti ī potu deť medicine īcarnatiue ⁊ ſicle ſicut
lutū ⁊ hematites cū aqua arnogloſſe ⁊ acetū miſtū cum
aqua. ¶ Cura vo eꝰ a regimīe cibi eꝰ ē ut ſuccurrať ad
phl'omādū baſilicā ꝑtis ī qua exiſtiať ēē ſolo ſingularis
ſubtilē faciēdo phl'omiā ⁊ accipiať ſāguis ī expulſiōibꝰ
īter quas ſint tres hore qī ipſe ſit cū ꝯſeruatōne vtutis.
Phl'omia eī attrahit ſanguinē ad uacuū ⁊ ꝓhibet ēt ad
uētū apatis ī uulnere. Et fricenť eoꝝ extremitates ⁊ li
gēť icipiēdo a ſuperioribus ad iferiora ⁊ interdicantur
eis res predicte ⁊ temperēť eoꝝ aeres. ¶ Et ſint eorū
ſōni ſꝫ latꝰ ⁊ ſm formā que ē ſicut ꝓparatio ut nō cadāt
alique ꝑtes pectoris ſꝫ alias. Et qn̄ꝫ ē eis ꝯueniēs ut ī
potu ſumāt acetū miſtū cū aqua. Ipm ei ꝓhibet ſanguiſ
curſū ⁊ mūdificat ꝑtes pectoris ⁊ pulmonis ex ſanguīe
ſi retineť in ipſo qꝛ nō ꝯgelať. Et ſumāt in potu medici
nas frās glutinatiuas. Nā glutinatio hic ē melius quo
occupari oꝫ. Et qn̄ repiť cū glutinatōe mūdificatio ē ul
timū eꝰ qđ q̄riť. Et pſiliū ē iuuatᵐ cū infrīatōe ſua: ⁊ u
bi ē ſitis ē uehemētis iuuamēti. Et qn̄ꝫ ē neceſſariū ut cū
eo miſceāť narcotica ꝑꝑ duas res quarū una ē ſadatio
ſanguinis ⁊ ēt ſubtiliatio eꝰ. Et ſꝫa ē dormitō ⁊ remotō
motꝰ. Et ego dicā medicinas cōes ſpebꝰ ſputi ſanguīs ī
fine hꝰ capli. ¶ Qn̄ ergo accidit ſputū ſāguinis ex ca
tarro ⁊ nō ē catarrus acutus ꝑūgitiuus ualde cholicꝰ
phl'omeť hō ſtatim ⁊ aſſidueť ligatio extremitatū eꝰ đſcē
dēdo a ſꝫiorībꝰ ad inferiora ⁊ fricēť cuꝫ oleo de oliuis
calido: aut cū unguēto calido ſicut ē oleū cucumeris a
ſinini ⁊ ſimilia ei ⁊ nō iungať caput oio. ¶ Et ſint cibi
eorū triticū cū aliquo pōticorū ſꝫ ſemitā ſorbitōis. ſint
qꝫ pōtica iſta ex fructibꝰ ⁊ que eis ſimilāť ⁊ aꝑ debilita
tē cibenť pane infuſo in aceto miſto cū aqua ſꝛa. Et ad
miniſtreť in eis cliſtere acutū ad attrahēdū mām a par
tibꝰ capitis qū nō fuerit phl'omia ꝑꝑ ꝓhibitōm. Et opꝫ
ut ſtudiū impēdať in infrīando caput q̄tū poľe ē: ⁊ non
impendať plm ſtudiū in hūectādo ipm. ¶ Et ex eis q̄
ꝯfert ei ē tribuere ipſi in potu trociſcos de karabe. Qn̄
qꝫ nō ualēt ea que dixim̄s nō ē excuſatio cure catarri ⁊
retētōnis eꝰ cū eis que ſť ſicut abraſio capitis ⁊ admini
ſtratio ēpli facti ex ſtercore colūbino qđ more ēpli ſuꝑ
ponať ⁊ remoueať ſm neceſſitatē. ¶ Et G. qđ dixit ꝙ
mulieri ſputū ſanguinis aduenit ex catarro quā cliſteri
zauit cliſteri acuto: ⁊ ꝓprie qꝛ nō erat poſſe phl'omare eā
qꝛ iam remanſerat. iiij. diebꝰ ⁊ fuerat debilitata ⁊ ciba
uit eā pultibus ⁊ fructibꝰ in q̇bus ēt erat ſtipticitas: qm̄
ſpatiū eꝰ cū cibo lōginqū erat. Et curauit caꝑ eꝰ cū me
dicamine co lūbini ſtercoris ⁊ ꝓcepit eā ingredi balneū
ꝑꝑ medicam̄ ⁊ nō inunxit caput eꝰ ut nō humectaretur
⁊ dedit ei in potu tyriacā recētē ut faceret eā dormire
Nā hec tyriaca fortis opij ē ut dormire faciat ⁊ ꝓhibꝫ
ꝯmotōm tuſſis ⁊ ſedat curſum materiei cuꝫ ingroſſatōe

In die vo ꝓ hꝰ medicaminis nõ ꝑuenit ad mouẽdũ eã
imo dimisit eã q̇etã tranq̇llã quum tñ necessaria foret ei
mũdificatio pulmõis. Et ꝑm quo eã rexit fuit ꝙ frica
uit extremitates eꝰ ⁊ dedit ei in potu q̃titatẽ fabe de ty
riaca recẽte minꝰ q̃ȝ herbi ⁊ fuit intẽtio eꝰ ut gradati du
ceret eã ad mel ut mũdificaret cũ eo pulmo: deĩde dimi
sit eã q̇etã: deinde fricuit extremitates eꝰ ⁊ dedit ei pꝰ il
lud aquã ordei cũ pauco pane ut uiuificaret uirꝰ ⁊ ĩ die
iiij. dedit ei tyriacã ãtiq̃ȝ cũ melle plurio ut mũdificaret
pulmonẽ eꝰ uehemẽter. Et cibauit eã in reliq̇s dieb' ꝑm
ꝙ oportuit ⁊ rexit eã regimine ꝯualescẽtiũ: ⁊ cũ hoc iã
posuerat sr̃ caput eꝰ hora pꝰ horã ex ceratario gũme ru
te siluestris ⁊ inhibuit ei balneũ. Et hoc regim̃ ẽ bonũ.
¶ Et oȝ ut sit tyriaca inter duos mẽses usq̃ȝ ad. iiij. Ip
sa nanq̃ȝ dormire facit ⁊ retinet catarr̄ ⁊ nõ approximẽ
tur capiti istoꝝ olea. Et necessaria ẽ abrasio capitis ad
admĩstrãdũ ista rubificãtia: ⁊ si nõ aliĳs saltẽ mulierib'
Et necessaria ẽ uentris solo cuȝ eis que sr̃ sicut pille co
chie si ẽ illic multitudo ⁊ pꝰ illud phl'oma: deinde adhi
beant medicine rubificãtes. Et in eo qḋ ẽ ex scissura ue
ne: aut incisione eꝰ ⁊ ẽ cã eꝰ repletio oȝ ut nõ cibet eger
q̃tũ pos̃e ẽ: imo ieiunet trib' dieb' ĩ quo sufficiat oĩ die
cibus paucus ex aliquo uiscoso. Et qñ nõ apparet ca
sus uirtutis tũc expellat a cibatõe q̃tũ plus pos̃e ẽ usq̃ȝ
ad quartã. Et si timet casus uirtutis timor necessario
cibet eo a quo generat humor equalis aut decliuis ad
frig' ⁊ ĩ q° sit glutiatio aut iuiscatõ ⁊ tenacitas ⁊ stiptici
tas ⁊ ꝓprie ingrossatõ sanguis sicẽ alketisati cũ extremitati
bus ⁊ sicut capita ⁊ sicut oua sorbilia ⁊ sicut tri ꝓprie
qḋ decoq̇t cũ lẽtibus ⁊ sicut lẽtes ⁊ iuiube ⁊ q̃tũ pos̃e
ẽ ut nõ comedat illud qḋ fortẽ faciat ⁊ sit ꝯtẽtꝰ aqua or
dei ⁊ ꝓprie decocta cũ lentib' aut iuiubis: aut cydonĳs
⁊ pane infuso in aqua fr̃a cũ aliquo acetoso siue sit sulci
tũ siue nõ sit sulcitũ ⁊ totũ sit infr̃atũ actu ⁊ lac uaccinũ
de quo butyrũ ẽ extractũ qñ ꝓlõgat egritudo ẽ iuuati
uũ ꝓꝑ stipticitatẽ ⁊ fr̃itatẽ suã. Et lac ꝯsuetũ ꝓꝑ glutiati
onem suã ⁊ suã inuiscatõȝ. Si ãt nõ sufficit ⁊ addit ĩ sã
guine fiat phl'omia ¶ Et pisces alzedradu sr̃ uehemẽtis
iuuamẽti eis. Et oȝ ut sint cibi istoꝝ ⁊ eoꝝ q̇ ꝑcesserit eos
fr̃i actu. Et caseus recẽs nõ salitus ualde iuuat eos. ¶
Et qñ cibant isti ⁊ sil̃es eis carne eligãt ex carnib' ille
que sr̃ pauci sãguis sicce leues sicut sr̃ carnes colũbaꝝ
agrestiũ ⁊ turturꝝ ⁊ ꝑdicũ decocte in stipticis ⁊ ponticis
Et ex reb' exꝑtis in abscindẽdo iteratõȝ sputi sanguis
ẽ masticatio portulace ⁊ deglutitio aque eꝰ: qñ ei stati
retinet. Et ex fructib' cydonia ⁊ poma que ãbo sr̃ stipti
ca ⁊ iuiube humide ⁊ grana myrti ⁊ xilocaracte de sce
ni ⁊ que hoc cursu ꝑcedũt. Et qñ sit eis quo utit in fa
mensa aliq̇d ex luto sigillato armeno cuȝ gũmi arabico
⁊ pauca cãfora. Quũq̃ȝ retinet sanguis ⁊ ꝑueñit ad quar
tũ diẽ oȝ ut nutriat ⁊ ꝯfortet ⁊ icipiat ab eis que sunt
sicut panis infusus ĩ aqua: deinde alkereis ⁊ extremita
tes ⁊ cerebella. ¶ Et si fuerit fissura ⁊ icisio cã acuita
tis sanguis fiat illud qḋ oȝ de declinatõe sanguinis ad
inferiora ⁊ ad diuersitatẽ ꝑtis. Euacuet ergo chòlera:
deinde fiat infr̃atio cũ fortitudine ⁊ fiat hũectatio ⁊ ad
mĩstrent stiptica ẽt ⁊ glutinatiua ⁊ aqua ordei ⁊ cãcri ⁊
cucurbita ⁊ medicam̃ Andromachi ⁊ medicamen. G:
¶ In facto ãt ex aptõe uenaꝝ medicine quas oȝ admi
nistrare sint stiptice pontice ꝯglutinatiue sicut sr̃ medici
ne que necessarie sr̃ in eis que ꝑterierit ⁊ sr̃ glutinatiue ĩ
carnatiue cũ stipticitate. Et iste sr̃ sicut balaustie ⁊ capi
ta granatoꝝ ⁊ sumac ⁊ succꝰ teratit ⁊ succus ramoꝝ ui

tis ⁊ glãdes ⁊ folia rubi ⁊ karabe ⁊ acatia ⁊ liciũ ⁊ suc
cꝰ uirge pastoris ⁊ suchaba ⁊ succꝰ agreste ⁊ heufistides
⁊ qñ ꝯfortãt ista ⁊ que ex eis sũt cũ alũine ⁊ gallis ⁊ a
loe ⁊ apsinthio. Et fiũt ex eis medicine ꝯposite ⁊ troc.
ꝑparati ad hoc ca. iã ꝯpositi ex medicinis ꝑdictis. Et
qñ decoquũt iste medicine in aq̇s puris: aut in q̇busdaȝ
succis ⁊ bibit decoctio eoꝝ. Et qñ fiũt ex eis ẽpl'a: ⁊
qñ admiscent eis ⁊ aggregant medicine cordis predi
cte ⁊ medicine pectoris ꝑdicte sint apiũ ⁊ ãeos ⁊ anisũ
⁊ spica ⁊ ramacha. Et qñ miscẽt cũ eis narcotica que
sr̃ sicut cortices radicis mãdragore ⁊ hyusq̇ami ⁊ papa
ueris. Et qñ ꝑmiscent eis glutinatiua sicut gũmi ⁊ cõ
tices turis ⁊ stella semius ⁊ spodiũ ⁊ sem̃ arnoglosse ⁊
mucilago psilĳ ⁊ sem̃ eiꝰ ⁊ succꝰ portulace ⁊ mucilago
granoꝝ cydonioꝝ. ¶ Sed qũ ẽ resudatio ex aꝑate tũc
cura eꝰ ẽ phl'omia ⁊ eũo: deinde maturatio ⁊ non curet
cũ stipticis. Illud ei attrahit nocum̃tũ magnuȝ. Immo
oȝ ut curet cura ꝑipneumonie. ¶ Factũ ãt ex corrosio
ne ẽ praue cure ⁊ difficilis: ⁊ ẽ quasi sicut illud de quo
despat. Nõ ei sanat aut nõ ꝯsolidat nisi cum remotiõe
malitie ꝯpl'onis ⁊ istud nõ fit nisi in spatio in cꝰ simili aut
induratur ulcus aut putrefit. ¶ Uerꝝ qñ ꝯfert ut si ꝑ
mittat corrosio ꝯfirmari expellẽdo hũorẽ acutũ. ⁊ qñ
solõe educũt chol'a ⁊ grossũ simul cũ eo qḋ ẽ sicut pille
de agarico. Et si idigueris intẽtõe ꝯfortatõis ꝯforta ⁊
ingenia ut sedes ꝯmotõeȝ tussis cũ medicamie de seib'
Sperat ei ex eo qḋ aliqḋ ꝯferat iuuam̃tũ. Et ad sũmũ
cura eoꝝ ẽ mũdificatio ⁊ eũo cũ phl'omia ⁊ aliĳs ⁊ cibi
boni chimi. ¶ Et ex eis q̇dẽ que sanãt corrosionem sr̃
tus ⁊ myrrha ⁊ sanguis draconis ⁊ sem̃ portulace ⁊ ra
dix malue ⁊ troc. stelle in q̇b' addit opĳ medietas ꝑtis
Et medicine ꝯposite quas dixit Paulus ⁊ nos diceũs
in antidotario. Et eoꝝ medicine ad hoc iuuatiue sũt il
le in q̇bus ponũt sedenigi ⁊ sanguis dracõis ⁊ karabe
⁊ sandaraca ⁊ lutũ sigillatũ ⁊ ad ultimũ oẽ exiccatiuũ
mundificatiuũ iuiscatiuũ ꝯsolidatiuũ. ¶ Factũ ãt a pe
ctore curat cũ ẽpl'is ⁊ medicinis in q̇bus ẽ subã subtil
que admiste sũt eis. Et sũt ille quas diximus ut ꝑueniãt
ad pectus. Albedarũgi uero in seipso coniungit inter
duas res qũ existimat ꝙ causa sputi sanguinis sit rupiu
ra. Et medicie predicte oẽs sr̃ cõuenientes ad hoc. Et
qum existimatur ꝙ causa sit frigus faciens euenire spu
tum sanguinis ꝑm modũ ꝑdictũ: tũc cura eꝰ ẽ sicut dixit
G. Illud ei accit cuidã adolescẽti ⁊ curauit euȝ. Phl'o
tomauit nãq̃ȝ eũ in die ꝑmo ⁊ secũdauit ⁊ fricuit extre
tates eꝰ ⁊ ligauit strigẽdo eas ꝑm ꝙ oȝ in oĩ retentione
sputi sanguis ⁊ cibauit eũ sorbitõib' ⁊ posuit sr̃ pectus
suũ ceratariũ de gũma rute ⁊ remouit ipm ab eo hora
noctis ut nõ adderet calefactõȝ eꝰ ꝑm q̃titatẽ q̇sitã ⁊ ci
bauit eũ cũ sorbitõibus ⁊ dedit ei ĩ potu medicam̃ de se
minibus. Et postq̃ȝ dies tertia affuit usus ẽ sup pectꝰ
eꝰ illo ceratario trib' horis. Deiñ remouit ipȝ ⁊ cibauit
ipm aqua ordei tafeata cũ carne anatis. Postq̃ȝ igit tẽ
perata ẽ ꝯpl'o pulmonis eius ⁊ sublatus ẽ timor aduen
tus aꝑatis mũdificauit pulmonẽ eius cũ tyriaca antiq̇
ꝯpleta. Et gradauit eũ ad bibẽdũ lac asininũ ⁊ ad reli
qũ regimen sputi sanguinis. Et dixit. G. ꝙ oĩs quem
ex istis ꝯseq̇t sputũ sanguinis ĩdie primo sanat. sed alio
rum diuersificãt dispõnes. Et nos iã testificati sumus ḋ
istis quẽ iuuit hec uia ⁊ sil̃is ei. ¶ Et qñ existimatur
ꝙ cã ẽ humiditas ⁊ mollificatio admĩstra illud ĩ quo sr̃
exiccatio ⁊ calefactio ⁊ stipticitas sicut ẽ radix sq̇nanti
⁊ mastix ⁊ cyminũ torrefactũ ⁊ calam̃tũ montanũ ⁊ cal

cadis ⁊ castoreū ⁊ crocus ⁊ albrengi. Et qn̄ꝫ admiscē
tur eis stiptica eq̄lia sicut castanee. Et quandoqꝫ fiūt ex
istis ꝯposite que dicēt̄ i antidotario. ¶ Et qn̄ existima
tur ꝙ cā sit siccitas ⁊ illud ē i pricipio admistra hume
ctantes notas que sūt ex lactibus ⁊ oleis ⁊ succis pꝰ re
gimē cōe de declinatōe materie ad ꝯrietatē ptis. Ueꝝ
ea que ptinēt huic loco ex phlōia ⁊ aliis miora sūt ⁊ de
biliora eis q̄ ptinēt aliis. Et qn̄ ē casus sꝫ epar tūc cura
eiꝰ ē cū isto suffuf. ℞. reubar. x. lacce. v. luti armēi. v. fit
qꝫ dosis eꝰ ꝯtriti. ʒ. i. s. Ex medicinis ƀo cōibus ille que
singulares sūt scripte sūt in libro ƀo in areol notis. Et il
la que ex eis ptinet huic loco ē hematites. Nā qn̄ teri
tur uehemēter sicut puluis ⁊ bibit̄ ex eo aur. i. i q̄busdā
stipticis aut succis iuuat nobili iuuamine. Et qn̄ masti
cat̄ portulaca ⁊ deglutit̄ aqua eꝰ tūc qn̄ꝫ retinet̄ statim
⁊ aqua citroli ⁊ succꝰ eꝰ: ⁊ ꝓprie cū q̄busdā glutinatiuis
stipticis ualde qn̄ paulati trahicit̄. Et cornu cerui adu
sti qn̄ ꝑmiscet̄ medicinis ē plurimi iuuamēti. et silr aqua
mēte ⁊ ēt succꝰ algarab pōdere. ij. ʒ. Et ēt illud qd̄ ē su
ꝑius i coriādro cū aqua sua pōdere. iij. ʒ. mane ⁊ sero. ⁊
ēt corallus qm̄ est plimi iuuamēti ⁊ lutū semiuꝫ. Et exi
stimauerūt q̄dā ꝙ noiat̄ grece stella terre ⁊ noiat̄ noibus
pluribꝰ ⁊ uꝫ ꝙ sit nom̄ altalk ⁊ ēt sumat̄ sanguis hedi an
teq̄ ꝯgelet̄ ⁊ sumat̄ ex eo i potu. s. ℥. tribus diebꝰ ⁊ ē ꝺ
granis myrti ⁊ seie arnoglosse pondus. ij. ʒ. i aqua plan
tagis: aut succo rose qm̄ ē ultimū ⁊ cydonia ēt iuuāt ⁊
ꝓprie assata ⁊ ēt coagulū leporis cū aqua ro. Aut aliꝺ
ex coagolis cū decoctōe pōtica. Aut cuꝫ aqua albeda
rūgi ⁊ ꝓpe i eo qd̄ ē ex pectoī ⁊ lutū sigillatū ⁊ loco eꝰ lu
tū semiū cū aliq̄ntro aceto ⁊ ēt succutū ⁊ ē spuiua. et dixit
uir i q̄bꝰdā q̄ aggregauit ꝙ ē spēs calamēti nascēs it lapi
ꝺs q̄ terit̄ ⁊ cōedit̄ cū sale ⁊ noiat̄ nimusil albura siluestr
⁊ i hoc ē ꝯsideratō: ⁊ hꝰi meꝰ sūit̄ in potu cuꝫ equali mē
sura amili. Et iteꝝ ex illis que iuuāt ipm̄ ē ut det̄ i po
tu ex alumine iameni ⁊ ꝓprie i uitellis ouoꝝ tepefactis
nō coagulatis oio: ⁊ ēt glutē pisciū ꝯfert qn̄ bibit̄ ex eo
¶ Et qn̄ ꝑuior fit res tē qn̄ꝫ dat̄ i potu pondus quar
te. ʒ. i. de seie hyusq̄ami cū aqua mellis. Et oꝫ ut dent̄ i
potu medicine ꝯstringētes sputū sanguis cū uino pōtico.
ut penetrēt nisi sit fe. Tūc ei sumāt̄ i potu cū succo alio
Et ad antiquam ⁊ ueterē seminis porri nabathi ⁊ gra
noꝝ myrti ptes sumāt̄ equales ⁊ potet̄ ex eis usqꝫ ad. ij.
ʒ. cū aqua uirge pastoris aut sumat̄ succi porri de sceni
℥. i. ⁊ aceti. s. ℥. potet̄ in mane. Et det̄ in potu adustum
spōgie cū aliq̄ntro uini de passis. Et. G. q̄dē curauit spu
tū sanguis cū tyriaca ⁊ mithridato ⁊ medicis boni odo
ris: qm̄ ipse ꝯfortāt nām ad hoc ut sit auara sanguis ⁊
ꝯsolidat uulnera. Et silr tro. stelle ⁊ medicamē ādroma
chi. Et cētaurea aggregat ad retētōꝫ sputi sāguis ⁊ mū
dificatōꝫ: qz i potu sumāt ex ea febricitantes cū aqua ⁊
aliī cū uino. Et sclaui q̄dē curāt cū decoctōe radicis cē
tauree maioris. Et ex potibꝰ ē ille q̄. ℞. succi arnoglosse
pōdus. ʒ. ij. buglosse pondus. ʒ. i. succi portulace ⁊ succi
ramoꝝ recētis rose. ℥. i. terant̄ sine roratōe aque sꝫ eos
⁊ colēt ⁊ nō decoq̄nt̄: imo dissoluat̄ i eis aliq̄d de luto
armeno ⁊ potet̄ aut sūat̄ succꝰ ramoꝝ rose ⁊ dissoluant̄
in eo succus hypoq̄stidos ⁊ endiuia ⁊ cornu ceruinū a
dustū ⁊ potet̄. Et ex trociscis troc. hꝰi. ℞. acatie balau
stie ro. rubeaꝝ succi barbe hyrcine corticū glādiū cor
ticū turis ptes equales: ⁊ iteꝝ arsenicū corticū radicis
mādragoī luti de albohera t'acatia sem̄ portulace sem̄
albedarūgi balaustie cāfora sumāt̄ ⁊ fiāt ex eis tro. et sit
potō eoꝝ pōdus. ʒ. ij. cū. s. ℥. aque aut uini pontici: aut
aque albedarūgi ⁊ ē sem̄ papaueris lutū sigillatum ⁊
heufistides tus cāfora dent̄ in potu cū aqua albedarun
gi. Et iteꝝ trociscꝰ quē dixit Eben serapion: ⁊ est ille q̄
factꝰ ē cū gūmi amigdali. Et ex oleis admistratis sꝫ pe
ctus: i estate q̄dē ē oleū de cydoniis ⁊ i hyeme ē oleuꝫ
nardinū. Trociscꝰ bonus. ℞. luti de albohera ⁊ coralli
⁊ stelle semīꝰ rose sicce oium aā. ptes. ij. karabe ⁊ gūmi
⁊ amili oium aā. ptē. i. terāt̄ ⁊ fiāt inde troc. ⁊ potio eiꝰ
sit. iiij. aur. febricitātibꝰ i succo stiptico ⁊ nō febricitanti
bus i uino ⁊ ꝓprie stiptico. Et ex ēplīs cōibꝰ ē faria or
dei ⁊ farina herbi ⁊ acatia cū albumīe oui. ¶ Q̄n̄qꝫ sā
guis retinet̄ tūc pueni ad ꝯsolidādū uulnus ⁊ ad ꝓhibē
dū apa ⁊ ꝯsolidatio uulneris ē cū eo qd̄ sciuisti ex gluti
natiuis stipticis. Et ꝓhibitio apatis ē cū ꝓhibitiōe cibi
⁊ attractōe materieꝝ ad extrema ⁊ infratōe pectoris. ⁊
oꝫ ut sorbeat acetū mistū multotiens. Et oꝫ ut se custo
diat pꝰ retentōꝫ ⁊ puētōꝫ ēt sꝫ res ꝑdictas. ¶ Aqua āt
quā potat oꝫ ut sit aqua pluuialis: aut aqua i qua ponū
tur lutū armenū ⁊ rose ⁊ aqua ferri ⁊ i qua extiguit̄ fer
rū ē iuuatiua pp suā stipticitatē. ¶ Et qn̄ timet̄ ꝯgela
tio sāguis i pulmone oꝫ ut i potu det̄ in principio acetū
mistū cū aq̄ nisi tussis assit: tūc ei oꝫ ut caueat̄ acetū. ⁊ qn̄
qꝫ sanat sanguinē ꝯgelatū. s. ʒ. i. diacurcume cuꝫ aliq̄ntu
lo ꝺ aqua porri ⁊ cochliaria oxymellis. Et ex ꝯpositis
ad hoc ē illud quoꝺ. ℞. fenugreci decocti. ʒ. ij. aristol. ʒ. i.
myrrhe. ʒ. iij. olei de lilio. ʒ. i. pipis. ʒ. i. hyusq̄ami. ʒ. i. ro
saꝝ. ʒ. ij. fiāt ex eis troc. ⁊ exiccēt̄ i umbra ⁊ sumāt̄ i po
tu cū aq̄ feniculi ⁊ apij ⁊ ēt coagulū leporis ⁊ aqua ci
neris ligni fici cū hasce: aut origanū cū melle: aut solua
tur uenter cū eo qd̄ euāt. Et medicinas q̄dē singulares
diximꝰ i libro ƀo ⁊ ꝯpositas diceꝰ i ātidotario. ⁊ tu le
ge sermonē nr̄ꝫ de ꝯsolōne sāguis ꝯgelati i libro quarto

Tractatꝰ. iiij. ꝺ ꝑncipiis speculatis scie apatū mēbroꝝ ptiū pectoris ⁊ exituraꝝ eoꝝ ꝑterquaꝫ cordis.

Sermo ulīs de doloribus ptiū pectoris ⁊ lateris.

¶ Capitulum. i. de pleuresi.

Quandoqꝫ accidunt in uelaminibꝰ ⁊ tuni
cis ⁊ lacertis que sūt in pectore ⁊ costis ⁊
ptibꝰ eoꝝ apata ledētia ualde dolorosa q̄
noiant̄ sosari ⁊ birsen ⁊ pleures. Et qn̄ꝫ
fiūt ēt dolores i istis mēbris nō ex apate: sed ex uentosi
tate: qz errant quidam ⁊ existimāt ꝙ sit ex hac egritudi
ne. Ueꝝ nō ē pleures nisi apa calīm i ptibꝰ pectoris aut
in lacertis itrisecis ⁊ in uelamine coopiente pectꝰ: aut i
uelamine distiguēte ⁊ ē illud qd̄ ē puꝝ: aut ī lacerto ap
parente extrīseco: aut uelamine extrīseco cū cōitate cu
tis: aut absqꝫ cōitate: ⁊ maius istis ⁊ terribilius ē illud
qd̄ ē in ipso uelamine distiguēte ⁊ ē prauius eis. ¶ Et
mā q̄dē hꝰ apatis ƀm plm ē cala: aut sanguis cholericꝰ:
qm̄ i mēbris tunicos nō penetrat nisi subtilis cholicus
deinde sanguis purus. Et pp hoc sūt poxismi uehemētie
febriū eꝰ tertiani ƀꝫ plꝫ: ⁊ pp hoc raro accit ei q̄ eructu
at ƀm plm acetose qm̄ ē phlatice ꝯplonis. Et cum hoc
qn̄ꝫ fit sepe ex sanguine adusto. Et qn̄ꝫ fit ex phlate pu
trido. Et qn̄ꝫ fit sed raro ex melia putrefacta iflāta. Et
nos iā ondimꝰ i libris ulibꝰ: ꝙ si nō ē ex ꝯditōne apatis
calidi ut nō fit ex phlate ⁊ ex melia: imo qn̄ꝫ fit ex phla
te et melia: scđm modū tn̄ ut n̄ sit acutū nisi qn̄ ē ex cho
lera aut sanguie. Nā si ē ex aliis ab his duobꝰ ē chrōi
cū: ⁊ hec ē res quā plēs hominū nō ꝯprehēdert. ¶ Et
ꝓpterea ꝙ oē apa aut resoluit̄ aut idurat̄ aut collectō
nem facit. Et tūc silr ē dispō pleuresis. Ueꝝ induratio
in pleuresi ē ex eis q̄ minorant̄. Ipm̄ eiꝫ aut resoluitur

aut collectõz facit i dñatõe dispõnũ. ¶ Et pleureſ q̃ꝺ
qꝺ resoluit recipit pulmo ſm pſm illud qꝺ resoluit ex
ea ⁊ exiccat ipm ⁊ extra educit illud. Et qñz resolnitur
ad ptẽ alterã. ¶ Et qñ colligit sanies idiget necessario
maturatõe ut rũpat. Et qñz recipit pulmo saniẽ. ⁊ qñz
recipit eã uena ꝯcaua ⁊ egredit ad urinã. Et qñz effun
dit ad meatũ fecis ⁊ euãt cũ solone uentris. ⁊ mulotiẽs
cadit ad loca uacua ⁊ carnes glandosas. Et facit eueni
re apa in eis q̃ sũt sicut duo iguina ⁊ almagabeni ⁊ pꝰ
ãbas aures. ¶ Et multotiẽs expellit mã ad cerebruz
⁊ mẽbra alia sicut dicemus ⁊ accit timor ⁊ iterficit. Et
qñz ꝓfocat mã pulmonẽ multitudine sua i ꝓfocãdo mea
tũ anhelitꝰ. Et qñz eꝰ multitudo ñ ẽ hec multitudo ⁊ ñ
ẽ mã unde sanies siue sputũ fit siſe saniei. Sed uirtutes
sũt ꝓstrate: qꝛ deficiũt a sputo: ⁊ pp hoc oꝫ ut ꝯfortẽt uir
tus i hac hora: ita ut sit fortis ad faciẽdã ꝯstrictõz uehe
mentẽ ad tussim spũti: hoc nãqꝫ sputũ ẽ opꝰ q̃ ꝯplet du
abus ṽtutibꝰ quarꝫ una ẽ nãlis maturatia ⁊ expulsiua
ẽt: ⁊ altera ẽ uolũtaria expulsiua. Et qñ nõ ꝯfortãt am
be poſe ẽ ut deficiãt a mũdificãdo. Et scias ꝙ difficul
tas spuẽdi nõ ẽ nisi ex uirtute qñ ẽ debilis aut ex instrõ
qñ instrm ẽ lesũ motu sui ipsius: aut ex motu uicini sui:
aut ẽ ex mã qñ ẽ subtilis ualde: aut ualde grossa: aut ui
scosa. ¶ Et i hꝰmodi q̃dẽ dispõibꝰ qñz accit in pulmo
ne sicut ebullitio pp cõmistionẽ aeris cũ mã inobedien
te effusa ad pulmonẽ ⁊ ad cãnã. ⁊ qñ nõ mũdificat cũ
sputo i pleuresi usqꝫ ad. xiiij. dies tũc iã facit collectõez.
Et qñ nõ mũdificat uirus pꝰ. xl. dies tũc iã cadit in pi
pneumoniã ⁊ ptisim. Et qñz erũpit uirus i. vij. Sed i
plibus ẽ in. xx. ⁊. xl. ⁊ in. lx. Et qñz accit ruptura ante
maturatõz ppea qr nã expellit mãz nocẽtẽ pp suã mul
titudinẽ aut acuitatẽ suã: aut pp calitatẽ ꝯplonis etatis
⁊ tẽporis ⁊ regionis ⁊ receptõz faciẽtiũ eruptõz ex ebi
bitis ante horã ex pte erroris medici. Et ego dicã erũ
pẽtia pꝰ: aut ex motu egri sꝰfluo ⁊ maxio sicut casũ aut
tussi: aut uociferatõe ⁊ illud ẽ timorosũ. Et qñz accit
ut pmutet pleureſ ad pipneumoniã ita ut recipiat pul
mo mãm apatis. Deinde nõ ẽ bonũ sputũ eꝰ ⁊ retinet i
ipso qꝛ apat. Et qñqꝫ accit ut pmutet pleureſ ad ptisi
sim qñz mediãte pipneumonia ſm modũ quẽ dicturi su
mus: ⁊ qñz absqꝫ mediatõe pipneũonie: imo ut ulceret
mã aut sanies resoluta ab ea subãm pulmonis acuitate
⁊ malitia sua. Et qñz accit ut pmutet ad spasmũ ⁊ alcu
zez ita ut expellat mã ad neruos ꝯiũctos mẽbro in quo
ẽ apa. Nã mẽbrũ ẽ neruosũ ⁊ hec pmutatio pnitiosa ẽ
deinde nõ sequit cũ ea reliqua signa bona. Et qñz succe
dit pleuresi ⁊ pipneumonie qꝛ stupor in postremo adiu
torij patientis ⁊ in domestico brachij eꝰ usqꝫ ad extrema
digitorꝫ. Et qñz ptransit ad ptẽ cordis. et accit tremor
cordis quẽ seqtur sincopis ⁊ ad latꝰ cerebri ẽt i dispõe
resolutõis ante collectõz ⁊ in dispõne collectõis. ⁊ qñz
pmutat mã ad mẽbra appentia ⁊ fiũt exiture. Et qñqꝫ
fit pmutatio eꝰ hec cũ penetratõe ipsius i subãs neruo
rũ ⁊ cordarꝫ: imo ossiũ. Et qñ declinat ad loca iferiora
deinde apiunt ⁊ fiũt fistule ẽ illud ex cãis euasionis ⁊ ñ
sunt fistule maligne nociuue. Et si declinat ad iũcturas
⁊ fiunt fistule euadit infirmꝰ ẽt. Sed qñz antiquat mẽ
brũ ⁊ ꝓprie qñ nõ ẽ illic euõ alia cũ stercore: aut urina
grossa plurimi sediminis aut pp sputũ plurime maturi
tatis. Nã si fuerit aliqꝺ horꝫ erit salubriꝰ. Illud ei sig
ficat paucitatẽ materiei facientis exituras: ⁊ polis ẽ re
ctificatio eꝰ cũ maturatõe. Et exiture iste qñ occultãt ⁊
ꝯfundãt significãt nocumẽtũ ⁊ multiplicãt ꝓprie quan
do redit mã ad pulmonẽ. Et quãdoqꝫ accit ex uehemẽ
tia febris frequẽtia anhelitus. Et ex frequẽtia anhelitꝰ
uiscositas sputi. Sputũ ei exiccat cã anhelitus frequẽ
tis. Et quandoqꝫ accit ex uiscositate sputi uehemẽtia la
boris ⁊ additio inflãtõis. Et ex additõe inflãtõnis fre
quentia anhelitus. ⁊ ex frequẽtia anhelitꝰ uiscositas ⁊ ñ
cessant ãbe iuuare se sꝫ malitiã. ¶ Queritãt que spẽs
pipneumonie ⁊ pleureſ sunt deteriores an illa q̃ ẽ i late
re sinistro uicina cordi an illa q̃ ẽ in latere dextro. Qui
dã ei ponũt hãc ẽe deteriorẽ. Et q̃dam ponũt illam de
teriorẽ ẽe. Verꝫ ueritas ẽ ꝙ ꝓpinqua pti sinistre ẽ dete
rior. Sed ẽ ꝯueniẽtior ad hoc ut maturet ⁊ recipiat re
solutõz si fuerit de ꝓprietate eꝰ ut suscipiat illud. Et illa
que remotior ẽ a pte sinistra ẽ salubrior. Verꝫ ipsa ẽ ex
pte resolutõis ⁊ maturitatis magis inobediẽs. Et quã
doqꝫ facit cadere in pleuresim repletio hũorꝫ quãdo ac
cidit in pte capitis aut pte pectoris: aut i q̃busdã ueni
ꝯiunctis ptibus pectoris. Et quãdoqꝫ facit ipam possi
dere multitudo potus aque fr̃e ꝯstringẽtis mãs. Et fri
gus additũ q̃admodũ facit ipsã euenire caliditas uehe
mens ⁊ potus uini puri mouẽtis hũores quos ebulliꝫ
facit. Et raro q̃dẽ pmutat pipneumonia ad pleuresiꝫ:
Verꝫ ḙ cõrio ⁊ cũ hoc illud qñz ẽ ⁊ alleuiat cũ eo ꝯstri
ctõ ãhelitus alleuiatõe aliqua. ¶ Et pleuresis q̃dẽ plm
accit i autũno ⁊ hyeme ⁊ ꝓprie pꝰ uer hyemale ⁊ multi
plicat in uere hyemali ⁊ exufflatiõe septemtrionis pp
multitudinẽ sꝰfluitatũ: aut pp coarctatõz sꝰfluitatum ⁊
multiplicãt cũ eo dolores laterꝫ ⁊ costarꝫ ⁊ ꝓprie succes
sione meridiei ⁊ in estate. Et qñ exufflat meridies mio
rat ualde. Verꝫ qñ ẽ estas austrina pluuiosa: ⁊ sĩr autũ
nus multiplicat in fine autũni in habentibꝰ cholaꝫ pleu
resis. Secũdũ formã ṽo aliã ab hac pleuresi minorat
in aeribus ⁊ regionibus ⁊ uẽtis meridianis. Et minora
tur ẽt in mulieribus que mẽstruãt: qm̃ ꝯplones earꝫ de
clinãt ad hũitatẽ absqꝫ chola. Et quãdo accit ꝓgnanti
bus ẽ pnitiosũ ⁊ minorat in decrepitis: nã si accidat in
terficit pp debilitatẽ uirtutũ ipsorꝫ in spuẽdo ⁊ mũdifi
cando. Et pleuresis q̃dẽ quãdoqꝫ assimilat apati epis
Nam suspensoria qum extendunt pp apa epis ꝑuenit
illud ad uelam ⁊ pãniculũ ⁊ sentit in ipso dolor ⁊ ꝑuenit
ad ꝯstrictõz anhelitus: qꝛ necessariũ ẽ tibi ut cognoscas
drãm inter ea utraqꝫ. Et quãdoqꝫ assimilat sirsen. Et
pleuresis quãdoqꝫ interficit pp magnitudinẽ accidẽtiũ
eꝰ: ⁊ quãdoqꝫ interficit pp ꝓfocatõz. Et quãdoqꝫ inter
ficit cũ pmutatõe ad pipneumoniã ⁊ ptisim. aut sinco
pim aut aliud ex eis que dicta sũt. ¶ Et scias ꝙ pleure
sis quãdo associat ei sputũ sanguis ẽ similis hydropisi
cui associat febris. Indiget ergo primũ ⁊ est pleuresis
cura stiptica sputũ sanguis ledente scꝺm pleuresim. Si
cut scꝺm indiget cura calefaciẽte ⁊ exiccãte: aut exiccã
te equali scꝺm hydropisim ⁊ hũectãte infrante pp febrẽ
Et multotiẽs ẽ cã pleuresis ⁊ pipneumonie assũptõ ci
borꝫ grossi nutrimẽti ingrossãtis nutrimẽtũ sicut alcanna
bit: qꝛ expellit ad ptes mãmille ⁊ lateris. Et cura q̃dẽ
materie subtilis ẽ cũ balneo ⁊ exeũti ex eo det oxymel
uelociter ⁊ alienet inunctõz q̃ fit fricãdo cũ oleo: qm̃ ẽ
attractiua. Et quãdoqꝫ excusat p hoc a phlomia.

¶ Capitulũ. ij. de signis pleuresis.

Pleuresis pure signa sũt manifẽsta ⁊ sũt febris in
separabilis pp uicinitatẽ cordis. ¶ Et secun
dum est dolor pungitiuus sub costis: qm̃ membrum est
pãniculosũ ⁊ multotiens nõ apparens nisi ap ãhelitũ.
Et quãdoqꝫ ẽ cũ pũctura tẽsio: ⁊ quãdoqꝫ ẽ plm. ⁊ tẽ

Sputi dificultas fit
[illegible]

sio q̇dē significat multitudinē: ⁊ punctura fortitudinē in penetratiōe ⁊ mordicatōe. Et tertiū ē ꝯstrictio anhelitus pp coarctatōm factā ab apate ⁊ puitas ⁊ frequentia e⁹. ¶ Et quartū ē pulsus serin⁹ c⁹ q̇dem diuersitas augmentaꝛ ⁊ egredit ab ordine aꝑ statū ꝓpter debilitatem uirtutis ⁊ multitudinē materiei. ¶ Et q̇ntū ē tussis: qm̃ ei accit in ꝑncipio h⁹ egritudinis tussis sicca: deinde cū sputo: ⁊ qm̃ ē hec tussis in principio rei cuȝ sputo ⁊ ē laudabile ualde. ¶ Et tussis q̇dē nō accit nisi ꝓpterea ꝙ pulmo lediꝛ ex uicinitate. Amplius īsudat ad ipm id qḋ īsudauat ex mã egritudinis: qꝛ idiget sputo e⁹ ꝙ si resoluaꝛ tota ⁊ resudet tūc iā mūdificaꝛ illud quod collectū erat. Et cū ea q̇dē que pura ē nō est pulsatio: qm̃ mēbrū ē priuatū multitudine arteriaꝝ. ¶ Amplius qm̃ pleuresis ē silis apati epis ꝓpt tussim ⁊ febrē ⁊ cōstrictōm anhelitus ⁊ ꝓpter tēsionē suspēsorioꝝ ⁊ expulsionē doloris ad pāniculū coopientē oȝ ut distinguatur inter utraq̃. Et iteꝝ similaꝛ pipneumonie pp illud ⁊ ꝓpter sputū: qꝛ oȝ ut distiguaꝛ inter ipsā ⁊ illā. ¶ Et iteꝝ dr̃a inter apa epis ⁊ pleuresiȝ ē: qm̃ pulsus i apate epis ē undosus ⁊ dolor ē granatiuus nō pūgitiuus ⁊ facies ē ꝯuersa ad citrinitatē malā: ⁊ tussis est absq̃ sputo: imo tussis ē sicca tarda. Et qm̃ denigraꝛ lingua ei⁹ pp citrinitatē. Et urina ē grossa hydropica ⁊ egō est epatica ⁊ sentiꝛ grauitas i latere dextro ⁊ nō ꝯprehēdit ipȝ tact⁹ cū dolore. Et qm̃ ē i apate epis solo silis loture carnis recentis pp debilitatē uirtutis. Et qū apa ē i gibbositate sētiꝛ in carne plm̃. Et si ē cū cōitate detegiꝛ ab eo ãhelitus iobediens qū significet rē grauē suspēsam. Et cōstrictio anhelitus i apate epis ē silis i horis nō uehemēs ualde. Pleuretici vō tussis ē cū sputo ⁊ dolor e⁹ ē pungitiuus ⁊ e⁹ urina ē bone subē ⁊ color e⁹ ē optimus ⁊ ꝯstrictio ãhelitus e⁹ ē uehemēs ⁊ ē pueniēs ad additōnē plurimā. Et dr̃a iter ea ãbo ⁊ inter pipneumoniā ēt est qm̃ pulsus pipneumonie ē undosus ⁊ dolore⁹ ē grauatiuus ⁊ strictura anhelitus e⁹ ē uehemēs ⁊ ãhelitus e⁹ ē calefactus ⁊ signa alia. Et qm̃ cū pleuresi qm̃ accñt accidentia firsen horrenda sicut pmistio itellect⁹ ⁊ aliēatō ⁊ frequētia ãhelit⁹ ⁊ tremor cordis ⁊ sincopis ⁊ que sūt minora illis ⁊ prauitas ãgustie ⁊ multitudo rixe ⁊ uehemētia sitis ⁊ alteratō coloris faciei ad colores diuersos ⁊ uehemētia febris ⁊ uomitus cholē. Et cã i istis accñtibus ē cōitas pectoris cū pricipalib⁹ mēbris ⁊ uicinitas eoꝝ oȝ ut distiguatur inter utrasq̃ res. s. firsen ⁊ birsen. ¶ Et dr̃a igiꝛ ē ꝙ pmistio itellectus accit in firsen i primis. Deinde uehemētia fiūt in ipso reliqua accidentia ⁊ ē ãhelitus i eo sanior ⁊ postponiꝛ corruptio anhelitus a pmistione ⁊ sūt cū eo accñtia ipsius ꝓpria sicut rubedo oculoꝝ ⁊ attractio eoꝝ ad sīora. In birsen vō postpōitur pmistio itellect⁹: ⁊ qm̃ nō ē nisi iuxta mortē: imo est rō e⁹ icolumis. Ueꝝ in ipso ꝑcedit alteratio ãhelit⁹ ⁊ ei⁹ malitia ⁊ ē i ꝑncipio tēsio i mirac ad sīora ac si trahaꝛ ad apa ⁊ dolor pūgitiuus. Et ex dr̃a i hoc ē ꝙ pulsus i firsen ē magnus declinās ad raritatē. Et i pleuresi paruus ad frequētiā ut succurraꝛ putati. Et pleuresꝭ qñ fit uehemētior uehemētiōa fiūt accñtia ꝑdcã cū ea ⁊ siccaꝛ ligua cū ea ⁊ exaspaꝛ. qū g⁹ augmētaꝛ accit rubedo i facie ⁊ ocl'is ⁊ iq̇etudo uehemēs ⁊ cōruptio ãhelit⁹ ⁊ pmistio itellectus ⁊ sudor intersect⁹: ⁊ quãdoq̃ perducit ad fluxū uentris malum.

¶ Cap. iij. de signis e⁹ ⁊ que ē pura ⁊ non pura.

Quum nō ē pleuresis pura: imo ē i pāniculo uelāte costas ⁊ lacerto extriseco hñt signa ⁊ sūt dolor in ea ⁊ nocumētū ad terminū. Illā nãq̃ que fit i pāniculo extriseco ꝯprehēdit tactus. Et qñq̃ cōicat ei cutis ⁊ appet uisui: ⁊ qm̃ rūpiꝛ exterius ⁊ nō facit sputū. Et hec eruptō qm̃ fit nã ⁊ qm̃ fit arte. ¶ Et cū illa que fit i lacerto extriseco ē pulsatō. Nā si sentiꝛ cū attractōe aeris in lacerto dilatāte. ⁊ si sentiꝛ i reditu ē in lacerto ꝯstringente. Et iā oñdimus qm̃ ãbo iueniūꝛ i duab⁹ tunicis simul s. itrinseca ⁊ extriseca: ⁊ ꝯprehēsio ēt ꝯprehēdit hūc modū pleuresis q̇ nō ē pura. Et i hac q̇dē nō pura nō ē ex dolore pūgitiuo ⁊ ex ꝯstrictōe ãhelitus ⁊ tussi ⁊ ex durītie pulsus ⁊ serinitate e⁹ ⁊ uehemētia febris ⁊ accñtium e⁹ qḋ ē in pura: ⁊ qm̃ ē pulsus lenis. ¶ Et qm̃ ē fe. pp apata i aliis locis a ꝑdictis: aut pp cãȝ aliā sicut sputū saniosū aut aliud. ⁊ nō ē pleuresis qum nō sūt illic dolor pūgitiuus ⁊ pulsus serinus ⁊ reliqua. Et i nō uera existit subt⁹ pectinē plāte dolor. ¶ Et i pura q̇ ē in uelāine distinguēte ē dolor declinās ad ossa pectoris ⁊ ē pmistio rōis in ipsa ⁊ fiunt uehemētiora accñtia ⁊ dolor ⁊ difficultas anhelitus ⁊ nō ē uehementia febris ⁊ uelocitas sicut in aliis. Immo qm̃ postponiꝛ usquequo putrefiat sīfluitas ⁊ fit fortis fe. ualde. Et si ē i pāniculo tegēte pect⁹ dolor ē usq̃ ad furculas. Et diuersificaꝛ dolor pp diuersitatē tact⁹ ptiū pāniculi furculaꝝ ⁊ ꝓpter diuersitatē ptiū i sensu ⁊ nō ē cū ea pulsatio oīo ⁊ ōclinās ad partes thoracis ē ꝓpter apa i uelamine distiguente. ¶ Et qm̃ ē ꝓpter euētū apatis i instīis mēbroꝝ carnosoꝝ que sunt in costis ⁊ non est in eo multus timor.

¶ Capitulum. iiij. de signis malis ⁊ signis saluis.

Significãt salutē e⁹ sputū facile uelox maturꝝ ⁊ ē albū planū equale ⁊ pulsus q̇ ñ ē uehemētis duritiei ⁊ serinitatis ⁊ paucitas doloris ⁊ reliqua accidentia ⁊ icolumitas sōni ⁊ ãhelitus ⁊ receptio cuī ⁊ ꝙ eger tolerat illḋ qḋ patiꝛ ⁊ equalitas calitatis i corpore cū equalitate ⁊ paruitas sitis ⁊ tristitie. Et silr sudor ⁊ urina ⁊ egō ſm dispōȝ laudabilē. Et digō urine ē sig[m] bonū in ipsa: sicut e⁹ malitia ē sig[m] malum ualde. Et malitia egōnis ⁊ fetor e⁹ ⁊ uehemētia citrinitatis ei⁹ ē signum malū. ⁊ aptio fluxus sanguis nariū ē ex signis bonis ultimis i pleuresi. Et malū ē ut sint accidētia ei⁹ ⁊ sigificationes ipsius uehemētia ⁊ fortia ⁊ sputū retentū aut tardū ⁊ nō est digestū: aut rubeū pure: aut plūbeū au nigꝝ aut addiꝛ uiscositas e⁹ ⁊ difficultas ⁊ ꝯstrictio ⁊ ē ſm ꝯ̄riū reliquoꝝ que numerauimus i bono. Et ex sigis malis ē ut sit illic urina feculēta non equalis ⁊ est sāguica significās iflāmatōȝ ꝯmissuraꝝ cerebri. Et ex sigis malꝭ ē ut sit illic calitas uehemēs ⁊ ꝓprie qñ ē cū frīitate i extremitatibus ⁊ dolor tēdēs ad posteriora ⁊ additio doloris qñ eger dōmit sr̄ latus. Qū ergo accit ei aut pleuretico diuersitas i fine e⁹ significat ꝙ epar iā deblitatuȝ ē ⁊ ē malū ualde ⁊ ē in principio sui signū bonū imo est res iuuās. Diuersitas ãt que uenit post illud ⁊ nō īmo uentur cū ea difficultas anhelitus ⁊ tristitia forasse intꝭficit in quarto aut ante ipm. et tremor q̇ ē sub thorace in pleuresi multotiēs significat cōmistionē rōis cū cōitate uelaminis. Et qm̃ fit iste mot⁹ ex materiis uelaminis ⁊ motus e⁹ ſm plm̃ i h⁹ egritudine ē mot⁹ ascendēs. Et ex signis malis ē ut ꝓfundēꝛ eriture ꝓcedētes a pleuresi absq̃ sedatōe febris ⁊ nō sit sputū bonū. Nā illud significat mortē ꝓpter illud qḋ ē in eo ꝓculdubio de reditione materiei ad ꝓfūdū. Signis uero bonis ⁊ malis q̇ sūt p⁹ suppuratōeȝ singulaꝛ faciemus ca[m]. Et scias ꝙ pleuresis qñ non est in ea sputum: tunc est aut debilis ualde aut mala fraudulenta. Nam aut nō ē cuȝ ea multitudo

materiei de qua fit curandum: aut ē inobediens ad spu
endum maligna. Inq̇t Hip. multotiens ē sputū bonum
facile ⁊ sīr anhelitus ⁊ sꝫ illic alia signa mala mortalia
s. species in qua ē dolor ad posteriora: ⁊ ē quasi sit dor
sum patientis cā dorsū uerberari. Et ē urina eꝰ sāguinea
saniosa. ⁊ raro fit beatus: imo morit̄ inter quartū ⁊ .vij.
⁊ raro ptendit̄ usq̧ ad quartundecimū: ⁊ in plurībꝰ quꝫ
ptransit .vij. sanat̄. Et multotiens apparet inter hume
ros patientis ipam rubedo ⁊ calefit spatula eꝰ ⁊ nō pōt
q̇escere. Si āt calefiat uenter eꝰ ⁊ egrediat̄ ex eo egō ci
trina morit̄ nisi ptrāseat .vij. Et qn̄ ad ipsuꝫ festinat spu
tū plurimaꝝ spēꝝ ⁊ diuersoꝝ coloꝝ. deinde uehemētior
fit dolor morit̄ in tertio si nō sanat̄. Et spēs alia ē cuꝫ q̄
sentit̄ pulsatio extensa a furcul̄ usq̧ ad crura ⁊ ē in ipa
urina aquosa cum qua nō ē sedimē ⁊ sputū ⁊ ē mortal̄
propter declinationem materiei ad caput. Si āt ptran
sit .vij. sanatur.

Cap. v. de signis horarum eius.

QUm nō ē sputū: aut adest sputū subtile: aut puū
aut illud qd̄ noiat̄ saliua sm q̧ dicturi sumꝰ ē in
principio: ⁊ qū augmētant̄ accidentia ⁊ augmētat̄ sputū ⁊
icipit remoueri a subtilitate ⁊ addit̄ in spissatiōe ⁊ i faci
litate ⁊ icipit remoueri a rubedine ad albedinē ⁊ si ē mā
decliuis ad citrinitatē ⁊ ē ꝓportionalis rubedini ē i au
gmēto. ¶ Amplius qū eger expuit sputū facile matuꝝ
sm q̧ diximus de maturitate ⁊ ē pl̄m ⁊ dolor ē leuis tē
istud ē status ⁊ hora euentus maturitatis itegre. Dein
de qū sputū icipit minui cū subā illa: aut illa facilitate ⁊
cū priuatōe doloris ⁊ diminutōe accidētiū tūc iaꝫ decli
nat. ¶ Qūq̧ retinet̄ sputū pꝰ remotōꝫ illoꝝ accidentiū
omnino tunc iaꝫ complctur declinatio.

¶ Cap. vi. de signis specierum eꝰ sꝫ causas ipsius.

TRes q̇bus significat̄ cā efficiens pleuresim sꝫ
sputū ⁊ coloꝛ eꝰ qū ē simplicis coloris aut peri
sti coloris ⁊ ex loco doloris ⁊ ex febre ⁊ uehemētia eiꝰ
⁊ paroxismo ipsius. ¶ Sputū nanq̧ qū ē rubeū signi
ficat sanguinē: ⁊ qū ē ad citritatē decliue significat cho
lerā: ⁊ flauū significat ꝯgregatōm amboꝝ. Et quando
ē ad albedinē decliue ⁊ nō ē matuꝝ significai phl̄a. Et
quādo ē tēdens ad nigredinē ⁊ plūbeitatem ⁊ nō ē ꝓpt
ticturā exterius ex fumo: aut sīlībꝰ illis significat meliā
¶ Et iteꝝ dolor i phl̄atica ⁊ melīca sm pl̄m ē descen
dens ad lenitatem tendens. ⁊ i alījs duobꝰ est ascensus
iflātus. Et rursus si fuerit febris fortis uehemēs erit ex
materījs calidis: ⁊ si fuerit non uehemens erit ex mate
rījs decliuibus ad frigꝰ quantūcunq̧ fuerit. ¶ Et qn̄ꝫ
significat per paroxismos significationem bonaꝫ.

¶ Cap. vij. de signis permutatōnis eius.

QUādo nō expuit sputum laudabile uelox ⁊ nō
mūdificat̄ in .xiiij. diebꝰ tūc iā permutat̄ ad colle
ctōꝫ ⁊ significat initiū eꝰ in ascēsione uehemētia doloris
priꝰ ⁊ difficultas ābelitꝰ ⁊ cōstrictio eꝰ ⁊ duplicitas ipsi
us apud dilatatōm cū paruitate ⁊ uehemētia febris ⁊ a
speritate ligue ꝓprie ⁊ siccitate tussis ꝓpter uiscositatem
materiei ⁊ spissitudinem uelaminis ⁊ debilitatē uirtutis
⁊ casus appetiꝰ ⁊ permistio rōnis ⁊ uigilie ⁊ grauitas
que sentit̄ in loco illo. ¶ Et quando collectōnem facit
⁊ ꝯplet̄ collectio q̇escūt dolor ⁊ febris ⁊ augmētat̄ graui
tas. Qūq̧ rūpit̄ accit tremor diuersus ⁊ dilatat̄ pulsus
cum diuersitate sui ⁊ cadit uirtꝰ ⁊ ꝺbilitat̄ ābelitꝰ: ⁊ ml̄
totiēs accit febris uehemēs ꝓpterea qr mā mōdicat mē
bra ⁊ mordicat aꝑa. qūq̧ rūpit̄ deinde nō mūdificatur
a die rupture usq̧ ad .xl. dies perducit ad pthisim. Et
ruptura saniosi in die .vij. est ex eis q̄ nominant̄ in raro.
Et pl̄m eꝰ pꝰ illud usq̧ ad .xx. ⁊ .xl. ⁊ .lx. Et quāto plus
fiunt accidentia collectōnis uehemētiora erit eruptō ue
locior. Et q̄to plus fuerit leuiora erit eruptio tardior
⁊ ꝓprie febris existens ꝺ sūma accidentiū. ⁊ quādo ap
parent signa timorosa: ⁊ tu iā testificatꝰ es significatōem
laudabilem in sputo ⁊ alījs tūc nihil timeas: qm̄ coruꝫ
euentus est cā collectōis nō ꝓpter cām aliā. ⁊ ois pleu
resis cꝰ dolor nō q̇escit per sputū neq̧ minutōm nꝫ per
alia: tūc spera ex ea saniositatem aut mortem: aut ipam
scōm reliquas significatōes. ⁊ qū uideris pulsus tēsio
nem uehemētem fieri tūc illud idicabit mortem si uirtus
fuerit debilis. ⁊ si uirtꝰ fuerit fortis tūc ipsa permutabi
tur ad peripneumoniā ⁊ empima ⁊ pthisim. ⁊ ad sūmū
quum illic est significatio uirtutis ⁊ icolumitatis: deinde
nō q̇escit dolor cū sputo aut solōne uentris ⁊ phl̄omia
⁊ uaporatōe tūc ipsa est magis decliuis ad empima. sꝫ
si nō fuerit significatio incolūitatis fixiōis uirtutis ⁊ fi
xionis appetitꝰ ⁊ alioꝝ tūc illud significabit q̧ est mor
talis ⁊ indicabit sincopi ꝑus q̄uis appetitꝰ cadat secun
dum plꝫ aꝑ rupturā ⁊ rubedo maxyllaꝝ ābaꝝ est ꝓpter
illud. qd̄ ad eas ascendit ex uapore ⁊ calefiunt digiti ꝓ
pter illud ēt. ¶ Et quando rumpitur ad āplitudinem
pectoris facit meditari alleuiatōꝫ aliq̄bꝰ diebus. deinde
mollifica dispōꝫ eꝰ. Qum ergo rumpit̄ uides pulsū sm
q̧ iudicauimus iā debilitatum ⁊ tardatū ⁊ rarificatum
ꝑꝑ resolōnē uirtutis cū eūone ⁊ extinctōe caliditatis in
nate ⁊ accit ēt sicut diximus tremor quē seq̇t̄ febris cā
mordicatōis hūoꝝ. Si ergo fuerit mā appitionis plurī
ma ⁊ uirtus debilis ꝑducit ad ꝑnitiē. Et scias q̧ quan
do uirtus ē debilis ⁊ tēsio ⁊ frequētia uehemētiores fiūt
tunc istud sicut sciuisti portendit sincopim. ¶ Et si est
frequentia minor illa ⁊ minor ea quam fecit ipa pleure
sis tūc qn̄ꝫ indicat subet ⁊ spasmū: aut tarditatem matu
ratiōis. Et subet q̇dem nō accit nisi ꝑpea q̧ cerebrum
recipit uapores humidos q̇ sꝫ ꝓculdubio nō cū acuita
te illa nꝫ frequētia pulsus i ea ē ualde. Et cerebruꝫ qd̄
recipit eos ꝑꝑ debilitatē suā ab expulsiōe eoꝝ in neruis
Et significat tarditatē suppuratōis ꝑꝑ grossitudinē ma
teriei. Et qn̄ ipa non permutat̄ tunc cerebrum ⁊ nerui
fortes non recipiūt ipsam. ¶ Et qn̄q̧ indicat spasmuꝫ
⁊ illud qn̄ ꝯstrictio anhelitus uehemēter fit fortis ⁊ fe
bris non ē fortis. Et qn̄ uides egritudinem iā sedatam
paꝝper ⁊ occultatam ⁊ non ē illic sputū tūc fortasse mi
nuit̄ mā cū urina: aut cū egōne: aut apparitōne solonis
uentris cholice subtilis: aut appitōe urie grosse. ¶ Si
āt illud nō fuerit tūc apparebit exitura. Naꝫ si uideris
tensiionē ad mirac ⁊ hypocondria ⁊ cutē ⁊ grauitatem
indicabit illud exitura aꝑ inguina ⁊ crura. Declinatio
eꝰ ad ambo crura ē uehemēs significatio ad icolumitateꝫ
Et in hꝰ q̇dem ꝓcepit Hip. solonē uentris fieri cū hel
leboro. ¶ Qd̄ si uideris cū hoc difficultatē anhelitꝰ ⁊
ꝯstrictōꝫ pectoris ⁊ soda ⁊ grauitateꝫ in furculis ⁊ mā
millis ⁊ brachio ⁊ caliditatē ad sꝫiora portēdꝫ illud de
clinatōꝫ materiei ad ꝑtes auriuꝫ ⁊ capitis. Et si fuerit
dispō hec ⁊ nō apparuerit apostēa nꝫ exitura in his ꝑti
bus tnuc mā declinabit ad cerebrum ipsum ⁊ interficit
pl̄m in secundo ⁊ tertio.

¶ Cap. viij. de sermōe aggregato ex sputo.

LAudabimus sputū ⁊ qd̄ ē facilius ⁊ uelocius ⁊
pl̄m ⁊ magis matuꝝ qd̄ ē albū planū equale in
quo non ē uiscositas: imo ē equalis subē. Aut qd̄ est ꝓ
pinqum huic maturatō ⁊ cū quo ñ ē ꝑmistio intellectꝰ
⁊ non fuerint añ ipm uigilie: aut accidens aliud malum

⁊ sequiť sputū illud qđ est decliue in primis diebus ad
rubedinem ⁊ decliue ad citrinitatem ⁊ pꝰ illud ad spūo
sum. Et spumositatiſ q̇dem cā ē ut sit res parua humo
ris subtiľ cui admisceť aer pl̄imꝰ ⁊ sit eꝰ ꝯnustio uehemēs
ualde ꝙuis spumosum non sit illius bonitatis. Immo ē
decliue ad malitiā. Et deterius eo in principio ē rube
um purum ⁊ citrinū puꝝ igneum. Et ex malis ualde est
album uiscosum rotūdum. Et deterius omnium ē nigꝝ
⁊ ꝓprie illud quod est fetidum ex eo ⁊ citrinū ē melius
nigro ⁊ grosso gradato uel rotundo ⁊ rotundum ē meli
us ñ rotundo. ¶ Et si fuerit maluꝫ tūc erit significatio
grossitudinis materiei ⁊ dnīj caliditatis ⁊ significat cū lō
gitudine egritudinis qđ ꝯuertiť ad pthisim. Et rubeuꝫ
ē melius citrino qm̄ sāguis naturaľ ipse ⁊ phl̄a equaleſ
sť leuioris lateris ꝙ̄ choľa adustiua corrosiua. Et uiri
de significat ꝯgelatō, ⁊ adustionē uehemētē ⁊ non remo
uet iudiciū maľie sputi i subā sua facilitas exitꝰ eꝰ: ⁊ feti
dum q̇dē ē malum. ¶ Et expuere hꝰmodi mala ē ꝓpť
multitudinem non ꝓpter maturatōꝫ. Et oē sputuꝫ cum
quo non q̇escit nocumentū ē non bonum. ¶ Et ex cō
suetudine q̇dem eoꝝ ē ut nominēt puꝝ cui nihil extrane
um admisceť matuꝝ: aut nihil sanguis: aut nihil cholerē
aut meľie saliuā ⁊ non nomināt ipm̄ sputuꝫ. Et hꝰmodi
qñ ꝑseuerat ⁊ non ꝑmisceť ei aliq̇d nīꝫ accidit ei dispō q̄
significet ꝙ humor ē habens maturatōem tūc significat
lōgitudinem egritudinis. Et qñ est cuꝫ priuatōe matu
ratōis malum significat ꝑnitiem. ¶ Et ad ultimū spu
tū sigificat suo colorē ⁊ significat sua subā ex grossitudie
⁊ subtilitate sua ⁊ sigificat sua figura i rotūditate sua ⁊
ñ rotūditate sua ⁊ sigificat sua ꝗ̄titate i mľtitudie ⁊ pau
citate sua. Et sputū q̇đ salsū sigificat cataꝝ cōrosiuū ⁊
sputum humoriſ grossi: imo puris qñꝫ fit nō ꝑꝑ cām uł
ceꝝ pulmonis: imo ꝑꝑ cām humiditatū pectoraliuꝫ do
minātiū i corporibus eoꝝ q̄ ꝑtranseunt. xxx. usqꝫ ad. xl.
⁊ dimittūt exercitiū: qꝛ aggregant in spatio pectoris ⁊
ꝓcedūt ⁊ accit eis hydropiť i spatio. xl. dieꝝ usꝫ ad. lx.
⁊ non est in ea plurimuꝫ mali.

¶ Capitulum. ix. de crisibus pleuresis.

Quando spuit in die primo aliq̇d subtile nō ma
turum tunc sperať ut matureť i quarto ⁊ descen
dat in. vij. Si āt nō maturať usqꝫ ad quartum: aut initi
um sputi non ē ex die ꝑmo tūc criť eꝰ erit in. xi. aut. xiiij
Si āt nō expuit nisi pꝰ quartū: deinde expuit ⁊ in ipo ē
maturitas aliqua tunc res ē media. Et si non ē in ipso
maturitas tūc egritudo ꝓlongať cū fiducia uel spe: ⁊ ꝓ
ꝓrie qum sť illic signa bona uirtutis ⁊ appetitꝰ ⁊ etatiſ.
Et qñ nō spuit usqꝫ ad septimū aut expuit sputum mū
dum sine maturatōe penitꝰ. Immo nō ē nisi humor pu
rus: tūc si iueneris ꝟirtutē debilē scias ꝙ nō maturabi
tur nisi pꝰ tp̄s: tūc si ipse deficit ante illud egritudo nō
ꝑtransibit. xiiij. ergo non ꝑtransibit. Et qñꝫ iterficit añ
ipm̄: qm̄ criť eoꝝ que sť hꝰmodi est usqꝫ ad. xl. aut. lx. ⁊
nature debiľ icolumitas nō portendiť usqꝫ ad illā horā
Q.ꝺ si ꝟtutē iueneris forteꝫ ⁊ uideris duo desideria eq̄
lia laudabilia ⁊ uideris sōnū ⁊ anhelitū ꝺm ꝙ oꝫ ⁊ uide
ris urinā maturā bonā sperabis ꝙ ꝑtranseat. xiiij. dein
de moriať secundum pl̄imum post ipsum. Et totū hoc
qum mā que egritudinem facit fuerit acuta: ⁊ prorsus
lōgior criť eꝰ que facilis ē est. xiiij. dies. Et qñqꝫ extēdi
tur usqꝫ ad. xx. Et Gaľ. q̇dē dixit ꝙ qñꝫ mundificať cū
sputo usqꝫ ad. xxx. dies: aut iuenit cū eo crisim itegram.
Et nos iā diximus ꝙ sputum simplex qđ ē ut saliua si
gnificat lōgitudinē egritudinis. Et qñqꝫ cōtingit ut spe
retur crisis i hora ⁊ accidat significatō q̄ ponat ipsaꝫ ꝓ
pinq̇orem: aut significatio que ponat ipsam longinquio
rem. Sicut qum sputum ⁊ dispōnes significāt ꝙ crisis
erit in. xiiij. ⁊ apparet post. vij. sputum nigrum: ⁊ ꝓprie i
die malo sicut octauo. Ipsum nanqꝫ sigificat ꝙ criť ma
la ꝓcedet: ⁊ si appareat loco eiꝰ significatio bona signifi
cans maturationem laudabilem significabit ꝙ criť ma
la postponetur ⁊ bona precedet.

¶ Cap. x. de peripneumonia.

Peripneumonia ē apostema calidū in pulmone:
⁊ ipsa qñqꝫ accit icipiendo: ⁊ qñꝫ sequiť euētuꝫ
catarri descendentis ad pulmonem: aut prefocatiōes re
solutas ad pulmonem: aut pleuresim ꝯuersaꝫ ad ꝑipneu
moniam ⁊ hꝰi interficit usqꝫ ad. vij. ¶ Et si nā ꝯforteť
ad expuendam mām̄: tunc ipsa secundum pl̄m facit ca
dere in pthisim. ¶ Et peripneumōia q̇dem fit ab omni
humore. Uerꝫ pl̄m eꝰ fit a phľate: quoniam in membro
raro cōtinetur humor subtiľ sicut pl̄m ꝑlesis ē choľicuꝫ
cōrio hꝰi itētōis: qm̄ mēbꝝ ē pāniculosū spissū strictū i
qđ raro penetrat nisi subtiliſ acutus: ꝙuis qñꝫ fiat ex sā
guine. Et quandoqꝫ fit ex genere choľe rubee ⁊ est iter
ficiens secundum plurimum sua acuitate: ⁊ qꝛ uicina ē
cordi: ⁊ qr parum iuuabiť ab eo qđ bibitur ⁊ quđ loco
emplastri superponitur. Illud enim quod bibitur nō ꝑ
uenit ad ipsam dum conseruat ex uirtute infiatiōis siue
illud quđ ei opponitur: ⁊ illud quod loco empľi suppo
nitur non perducit ad ipsam infiationem equaleꝫ ei. ¶
Et peripneumonia quidem quadoqꝫ remouetur cuꝫ re
solutione. Et quandoqꝫ conuertitur ad empima: ⁊ qñꝫ
indurať: ⁊ quandoqꝫ ꝑmutatur ad exituras: ⁊ quando
qꝫ permutatur ad karabitus ⁊ est malum. Et quādoqꝫ
ꝑmutatur ad pleuresim ⁊ est hoc parum ⁊ rarum. ⁊ qñ
qꝫ facit succedere stuporem sicut predictum ē in pleure
si ⁊ est plurimum eorum que succedunt ei. Et fluxꝰ san
guinis narium non confert in peripneumonia sicut con
fert in pleuresi propter diuersitatem duarum materierū
Et qm̄ attractio pulmonis longinquior est ꝙ̄ sit uelami
nis ⁊ pāniculi pectoris ⁊ lacertorum eiuſ.

¶ Cap. xi. de signis peripneumonie.

Signa peripneumonie omnia sunt febris acuta
qm̄ est apostema calidum in uisceribus ⁊ cōstri
ctio anhelitus uehemens sicut prefocatio accidens an
helāti propter apostema ⁊ ꝙ ipsum coarctat uias ⁊ ca
liditas in ipso uehemens ⁊ grauitas propter multitudi
nē materiei in membro non sensibiľ subē ⁊ sensibile ꝓpť
panniculum in quo inuoluitur ⁊ extensio in pectorē toto
propter illud ⁊ dolor tensus ex pectore ⁊ ex profundo
ad paries thoracis ⁊ dorsum. Et quandoqꝫ sentiť dolō
inter ambas spatulas. Et quandoqꝫ sentitur pulsatio
sub spatula ⁊ furcula ⁊ mammillis: aut continuus: aut
ap̄ tussim ⁊ non tolerat ut dormiat nisi super collum: sꝫ
super latus prefocatur ¶ Et ꝑipneumonici quideꝫ li
gua rubescit prius: deinde nigrescit ⁊ ē lingua eiꝰ ita ꝙ
adheret ei manus quando tangit eam cum grossitudine
¶ Et quandoqꝫ cōicat ei in extensione ⁊ repletione fa
ciei totius ⁊ apparent in utrisqꝫ maxyllis rubedo ⁊ infla
tio propter illud quod ascendit ad eas ex uapore prop
ter carnositatem earum ⁊ raritatem ipsarum ⁊ non sūt
sicut frons in cute sua. Et quandoqꝫ uehemenť fit rube
do adeo donec similetur tincto. Et quandoqꝫ sentitur
ascensio uaporis qi ipse sit ignis subito suspēsus. Et ap
parent inflatio uehemens ⁊ anhelitus altus uelox ꝓpť
febris magnitudinem ⁊ nocumentum eꝰ ⁊ inflatio ocu

lorum ⁊ grauitas motus eorum ⁊ repletio uenaꝝ eorū
⁊ grauitas palpebrarum. Et cā in eo ēt est uapor ⁊ ap
paret in cornea similitudo apostemationis ⁊ in pupilla
similitudo exitus cum impinguatione ⁊ unctuositate ⁊
ingrossatur collum. Et quandoqꝫ aduenit subet propť
multitudinem uaporis humidi. Et quandoqꝫ est cuꝫ ea
frigus extremitatum. Pulsus āt ē undosus lenis: qm̄ a
postema est i membro leni ⁊ materia est humida. Et un
dosus qdem diuersus est ꝓculdubio in dilatatione una
Et quandoqꝫ illud ē secundum dilatationes plurimas.
Et quandoqꝫ accidit in dilatationibus plurimis uicissi
tudo. Et quandoqꝫ accidit in eis cadens in medio: ⁊ e
ius pulsus secundum plurimum est magnus propter ue
hementiam necessitatis ⁊ lenitatem instrumenti nisi d̄bi
litetur uirtus ualde. Frequentia uero uehemēs fit ⁊ mi
norať secūdum febrem ⁊ necessitatem ⁊ secunduꝫ ꝙ uir
tus sufficit isti magnitudi aut deficit ab ea. ¶ Et Hip.
qdem dixit ꝙ quando eis accidunt exiture apud mam
millas: aut ea que sequnť eas ⁊ aperiunť fistule euadūt
⁊ illud est note cāe. Et silr quando accidunt exiture in
crure sť signa laudabilia: ⁊ quando permutať ad pleure
sim raro alleuiatur constrictio ⁊ anhelitus ⁊ aduenit pū
ctio: ⁊ spuma eorum sunt ēt tunc secundū colores simi
les coloribus pleuresis ⁊ plurimum eoruꝫ est phlegma
ticum. Cum peripneumonia autem que ē ex generē cho
lere rubee aut trahit ad choleram rubeam sunt ꝯstrictio
anhelitus ⁊ grauitas sensibilis i pectore minus. Sed i
flammatio ē i ultimo uehementie. Et signa permutatio
nis eius ad empima proxima sunt signis pleuresis i hu
iusmodi: ⁊ sunt ut febris non minoreť nꝫ dolor: ⁊ nꝫ uid
atur diminutio de qua sit curandum i sputo: aut urina
grossa habente sedimen: aut egōnem. Si āt uideris egꝝ
cum istis signis incolumem fortem tunc ipsa conuertiť
ad empima: aut ad exituram aut superius aut iferius se
cundum signa predicta in pleuresi. Et si illic non fuerit
uirtꝰ ⁊ icolumitas tunc time mortem. Et quando fit sali
uosum dulce iam. tunc fit empima ⁊ si mūdificatur i. xl.
diebus ē bonum. Et si non prolongatur tempus ⁊ quā
do prolongatur tempus cum ꝑipneumonia facit icurre
re egrum inflātōem pedū ꝓꝑ debilitatem nutritiue ꝓꝑe
in extremitatibus. Et quando declinat materia ad uesi
cam facit sanitatem necessario.

¶ Cap. xij. de apostemate duro in pulmone.

QUandoqꝫ accidit in pulmone apostema durum
⁊ significat ipsum constrictio anhelitus cuꝫ hoc
ꝙ ipsum augmentatur cum diebus ⁊ est cū grauitate ⁊
paucitate sputi ⁊ uehementi siccitate tussis ⁊ frequētia
eius: ⁊ quandoqꝫ alleuiatur in quibusdam horis cū par
uitate caloris in pectore.

¶ Capitulum. xiij. de apostemate molli i pulmone.

QUandoqꝫ accidit in pulmone apostema molle.
⁊ significat ipsū constrictio anhelitus cuꝫ saliua
plurima ⁊ humiditate i pectore absqꝫ caliditate pluria
⁊ in facie non ē rubedo: imo plumbeitas.

¶ Cap. xiiij. de bothor i pulmone.

QUandoqꝫ accidit in pulmone bothor ⁊ signa e
arum sunt ut grauitas sentiať ⁊ constrictio āhe
litus cū uelocitate ⁊ frequentia ⁊ calitas in pectore ⁊
iflammatio absqꝫ febre communi.

¶ Cap. xv. de aggregatione aque in pulmone.

QUandoqꝫ aggregať in pulmone aquositas ⁊ si
gnificant in ipsa commotio de latere ad latꝰ ⁊ fe
bris leuis ⁊ apostema extremitatum ⁊ malitia anhelitꝰ
⁊ sputum subtile aquosum ⁊ dispō que est sicut disposi
tio hydropisis.

¶ Capitulum. xvi. de apostematibus aut uulnere acci
dentibus canne pulmonis.

SIgna illius sť febris debilis ⁊ pulsatō in medio
dorsi ⁊ dolor. canna enim non est sicut pulmo i
hoc ꝙ ipse non sentit. Uerum est dolor leuis ⁊ accidūt
cum hac pruritus i corpore ⁊ raucedo uocis: ⁊ si ulce
raťerit oris eꝰ odor fetidus ⁊ sputum paucum.

¶ C. xvij. de pure ⁊ sanie que est empima.

PUs i locutōe medicorum uenit super duas in
tentiones quarum una ē usitata in omni loco ꝙ
apostema colligit saniem ⁊ est collectio saniei apostema
tis. Et secunda est qua utuntur proprie in egritudibꝰ
pectoris ⁊ uolunt ꝑ illud repletōꝫ spatij qd̄ ē iter pectꝰ
⁊ pulmonem ex pure erumpente ad ipsum: aut in ambo
bus lateribus simul: aut in latere uno. ¶ Et cause hu
iusmodi repletiōis: aut sunt catarrus effundēs materiā
subito: aut ulcera in pulmone ex quibus currit sanies ⁊
uirus ⁊ fit empima post. xx. dies secundum plurimum:
deinde expuiť: aut eruptio apostematis in partibus pe
ctoris ⁊. ē plurimum. Et ē illud aut sanies matura: aut
res que ē sicut fex. Et dispositiones illius sunt quatu
or: aut ei prefocat multitudine ⁊ interficit. ⁊ apparitio
illius ē ut incipiat anhelitꝰ eꝰ ꝯstrigi ⁊ nō expuat aut pu
trefit pulmo ⁊ facit cadere in pthisim: aut mūdificať cuꝫ
sputo succurrente facili: aut mundificatur cum expulsio
ne ex uia uene magne ⁊ arterie magne ad uesicaꝫ cū uri
na grossa. Et ē cursus eꝰ prius ex uena ad epar: deinde
ad renes: ⁊ qn̄qꝫ ad intestina cū egōne ⁊ sunt ambe lau
dabiles ⁊ iā ꝑterijt a nobis in remotione saniei eruptio
nis ⁊ cognitio illius ē ꝯm fortitudinem signorum ⁊ eta
tis ⁊ temporis ⁊ ꝯplonis. Et decrepiti qdem moriunť
ex empimate plusq̄ iuuenes propter debilitatem ꝑiuꝫ
cordium ipsorum. Et iuuenes moriunť in doloribꝰ plus
q̄ decrepiti propter uehementiam sensuum eorū. ⁊ nos
iaꝫ diximus signa empimatis in capitulo signoꝝ ꝑmuta
tionum pleuresis ⁊ silr signorum eruptiōis. ¶ Signa
āt repletiōis spatij pectoris ⁊ puris sunt grauitas ⁊ tus
sis sicca cum priuatione anhelitus ⁊ dolor. Et qn̄ꝫ ē in
pl̄ibus eoꝝ tussis humida faciens imaginari lenitatem
cum sputo ⁊ ē eoꝝ anhelitus ꝯsequens. Et propter hoc
ē ꝯmo eorum uelox: ⁊ frequentes fiunt nares ipsorū ad
coarctandum aꝑ anhelitum ⁊ ꝯmittať febris minuta du
cens ad hydropisim. ¶ Signa āt loci in quo est sanies
cognoscunť ut dormiat eger qn̄ꝫ super latus unuꝫ ⁊ qn̄
qꝫ super latus aliud: ⁊ tūc latus sꝫ qd̄ pendet grauitas
coarctans ē latus oppositum loco saniei ⁊ cōmotio eiꝰ
⁊ sonitus eꝰ q̇ in commotōe audiť. Et hominum sť qui
dam q̇ ponunt sꝫ pectus ⁊ latera eꝰ filum lineum infusū
in luto rubeo dissoluto in aqua ⁊ considerant locum q̇
prius exiccať: quoniam ipse ē locus puris. ¶ Signa
āt eruptionis incolumis sunt ut succedant rupture seda
tio febris ⁊ augmētum appetitus ⁊ facilitas sputi ⁊ an
helitus: aut eueniant cuꝫ ea exiture in laterē ⁊ partibus
que fiant fistule: ⁊ silr illa que ē ex eis media. Naꝫ egre
diťex eis sanies alba munda. ¶ Signa uero mala sūt
ut appareant signa prefocatōis: aut sincopis: aut sputi
mali: aut pthisis. Et qn̄ coquiť aut prefocať egreditur
sanies cenosa fetida. ¶ Signa āt differentie inter saniē
⁊ inter phlegma in sputo sunt descensus saniei sputi i a
qua ⁊ fetor ipsius super ignem. Et phlegma natat in a
qua non fetens super ignem q̄uis sanies qn̄ꝫ expuatur

i egritudine que nō est pthisis secundum q̄ ostendimus in loco precedente. Et quandoq; emittitur cum sputo pus plurimum ualde. Et ego iaz uidi qui expuit i hora una circiter duas eminas paruas: aut eminam magnaz unam: et plus medietate emine. Et Galienus testificat q̄ quidam empicus expuebat omni die circiter .l. ℥. et sic fere .ix. cotile. Et iā feci te scire differentiam inter saniē et inter humiditates. Nam sanies discernitur fetore ab sputum. Et qum proijcitur super ignem et submergitur et non natat. ¶ Signa uero permutationis empimatis ad pthisim sunt plumbeitas coloris et tensio amborum laterum et colli et calefactio digitorum omniuz tanta que non separatur etiam in illo cuius extrema infrigidari con sueuerunt in febribus. Et febris que additur in nocte propter cibum et curuitas unguium propter dissolutionem carnium sub eis et impinguatio oculorum cum declinatione ad albedinem et citrinitatem et signa alia que dicta sunt i capitulo pthisis.

¶ Capitulum .xviij. de ulceribus pectoris et pulmonis et ex eis est pthisis.

Hec ulcera aut sunt in pectore aut i uelamine aut sunt in pulmōe et est diuisio postrema et est pthisis: aut sunt in canna et iaz diximus ea. ¶ Et magis sana horum ulcerum sunt ulcera pectoris Et illud ideo quoniam uene pectoris sunt minores et partes pectoris sunt duriores: quare non magnificatur in ipso malitia: et quoniam uirus non remanet in eis: immo currit ad spatium pectoris et non est ita dispositio pulmonis: et quoniam motus eius non est fortiter sensibilis sicut motus pulmonis: immo fortasse est quietus: et quoniam ipsum carnosum est: et carnosum est magis susceptibile cō solidationis. ¶ Et multotiens accidit propter ulcera pectoris facta a uulneribus putrefactiuis ut corrumpantur ossa ita ut indigeant actione eius quod putrefactuz est in eis ut saluetur illud quod uicinatur eis. Et quandoq; peruenit putrefactio ad illud quod sequitur ipsuz in panniculo. ¶ Illa āt ulcera uelaminis que penetrāt non consolidantur. et nō penetrantia aut cadunt in partibus neruosis et non consolidantur: aut cadunt in partibus carnosis et confortantur si succurratur eis in principio et non dimittantur apostemari. Nam qum apostemantur et chronica fiunt non sanantur. In ulceribus autem pulmonis diuersificati sunt medici in hoc q̄ ipsa sanantur. Dicunt enim quidam q̄ non sanant omnino: quoniam cōsolidatio indiget quiete et illic non est quies. Sed Galienus diuersificatur ab eis et existimauit q̄ solus motus non prohibet consolidationem nisi adiungantur sibi reliqua prohibentia. Et significatio illius ē q̄ uelamen etiam mouetur: et quandoq; sanantur ulcera eius. Sed Galieni ipsius sermo in ulceribus pulmonis est q̄ si accidant a solutione singularis non ab apostemate neq; corrosione humoris corrosiui: immo propter egritudinem aliam tunc dum permanent ulcera et non fiunt saniosa neq; apostemantur recipiūt sanitatem. Et similiter illa que sunt ex ulcer bus in quibus aduenit sputum et non sunt saniosa. ¶ Sed que sūt ab apostemate aut corrosione non recipiunt sanitatez: quoniam ulcus saniosum tunc non est possibile ut sanetur nisi cum mundificatione saniei: et illud fit cum tussi et tussis augmentum efficit in dilatatione ulceris et disruptione eius: et commotio facta in ea addit in dolore et dolor addit in attractione materiei ad partem. ¶ Et medicine exiccatiue sunt prohibentes sputum et mundificatiue sunt lenificantes ulcus. ¶ Et facta ab humore corrosiuo non sanatur absq; rectificatione eius: et illud non peruenit nisi in spatio in cuius simili oportet: aut ulcus ulceretur et fiat fistula que non consolidatur omnino: aut dilateiur adeo donec corrodat totum corpus pulmōis Et in factis post apostema quandoq; aggregantur iste intentiones. Et ex adiuuantibus ad prauitatem consolidationis est motus et etiam essentia uenarum que sunt in pulmone magnarum amplarum durarum. Illud nā q̄ est ex eis que difficilem faciunt consolidationem rupture. ¶ Et iterum longitudo spatij inter introitum medicine bibite et inter pulmonem: et necessitas debilitatis uirtutis eius ad hoc ut perueniant iste medicine ad ulcus sunt ex adiuuantibus ad hoc. Et medicine frigide sunt tarde non penetrantes. Et que sunt calide addunt in febre que comitatur ulcera pulmonis. Et exiccatiue sunt nociue ethice que comittantur ea. Et humectatiue prohibent consolidationem ulcerum. Nam cura ulcerum omnium est exiccatio et proprie huiusmodi ulcerum ad que ueniunt hūiditates desuper et desubtus. ¶ Et hec quidem infirmitas recipit omnem curam qum est i principio: et est super panniculum tegentem cannam in trinsecus et in substantia pulmonis carnosa non est facile suscipiens: in cartilaginibus uero ipsis non recipit: Et homines magis susceptibiles cure pthisis sunt infātes. Et ulcera pulmonis magis salua sunt illa que sūt ex genere cruste qum non est illic causa in complexione et ipso humore que faciat ulcus siccum impetiginosum Et quandoq; accidit pthisico ut protendatur cum eo pthisis producens eum spatio temporis: et similiter extenditur a iuuentute usq; ad senectutem. Et ego iam uidi mulierem uixisse in pthisim circiter .xxiij. annos: aut plus parum. ¶ Et habentes ulcera pulmonis ledunt ualde ab autumno. Et quando esse pthisis est occultuz detegit ipsam in patiente eam introitus autumni super ipsum. ¶ Et nomen quidem pthisis quandoq; conceditur alie egritudini cum qua non est febris. Sz pulmo est suscipiens humores grossos uiscosos ex catarro qui effunduntur ad ipsum semper et constringit meatus eius: quare patientes cadunt in constrictionem anhelitus et tussim frequentem que perducit ad debilitatez uirtutis eorum et corporum arefactionem et sunt uere procedentes cursu asmaticorum: tunc si fuerit motus paruus oportebit ut admisceatur curis eorum aliquid cur asmaticorum.

¶ Capitulum .xix. de causis ulcerum pulmonis.

Cause ulcerum pulmonis sūt catarrus mordicatiuus corrosiuus: aut putrefactiuus propter suam uicinitatem cum qua pulmo non sanatur usquequo maturetur: aut sanies huiusmodi generis currens ad pulmonem ex membro alio et antecessio peripneumōie que iam computruit et iam ulcerata est: aut saniositas pleuresis rupte: aut aliqua causarum sputi sanguinis predictarum aperiens uenam: aut incidens eam: aut scidēs ipsam siue sit causa intrinseca sicut ebullitio sanguinis: aut aliud de his que dicta sunt siue extrīseca sicut casus aut percussio. Et quandoq; sunt ex causis eorum putrefactio et corrosio precedens in substantia ipsius pulmonis sicut accidit membris. ¶ Et quandoq; multiplicatur pthisis quando estati boreali sicce succedit autumnus pluuiosus.

¶ Capitulum .xx. de preparatis ad pthisim in figura et forma et etate et regione et complexione.

Isti sunt alati habentes pect⁹strictum hñtes spa
tulas nudas carne ⁊ proprie posterius habētes
spatulas decliues ad āteriora incedendo ⁊ quasi unicuiqꝫ
eorum sunt due ale ⁊ quasi spatule eius sunt abscisse
ab adiutorio ⁊ ante ⁊ retro ⁊ habentes colla longa ⁊
inclinantes ea ad anteriora. Et quandoqꝫ procedunt
guttura ipsorum ⁊ eminent. Et in pectoribus quidem
istorum que secuntur ea multiplicantur uentositates ⁊
inflatio est in eis propter debilitatem pectorum eorum
Si autem cum hoc est debilitas cerebrorum recipien
tium superfluitates: ⁊ cum hoc non digeruntur cibi: tē
iam complentur conditiones ⁊ proprie si fuerit humo
res eorum cholerici. ¶ Et forme quidem susceptibiles
ptisis uelociter cum alatione predicta sunt lenes albe
declinantes ad subalbedinem: ⁊ etiā corpora dura spis
sa propter illud quod accidit eis de eruptione uenarū
¶ Et complexio susceptibilis illius est eius cuius cō
plexio est frigidior. Et etas in qua multiplicatur ptisis
est illa que est inter octauum ⁊ decimum annum usqꝫ ad
aduentum .xxx. annorum. ¶ Et ipsa in regione frigida
ē plus propter illud quod accidit i ea de ruptura uena
rum ⁊ sputo sanguinis plurimo. ¶ Et tempus in quo
multiplicatur illud est autumnus.

¶ Capitulum .xxi. de rebus a quibus oportet ut isti cu
stodiātur.

Oportet ut isti custodiantur ab omnibus cibis ⁊
medicinis acutis mordicatis ⁊ oīb⁹ q̄ extendūt
membra pectoris ex clamore aut rixa aut saltu.

¶ Capitulum .xxij. d' signis ptisis.

Sunt ut consideretur sputum saniei cū signis sa
niei secundum ꝙ exposuimus in forma sua ⁊ co
lore ⁊ inspissatione ⁊ in aliis. Et febris minuta iṡepara
bilis propter uicinitatē cordis cum loco egritudinis q̄
fit uehemens cum cibo in nocte secūdum partem qum
fit uehemens febris ethica propter humectationē cor
poris ex cibo secundum ꝙ dicemus in loco suo quāuis
quandoqꝫ descendant cum ethica in ipso febres alie .s.
tertiana ⁊ quartana ⁊ quintana: ⁊ deterior earum est
quintana: deinde media est tertiana: deinde quotidiana
¶ Et qum accidit ptisis apparent etiam significatio
nes quas numerauimus in fine capituli empimatis ⁊
superfluunt uene eorum omni hora: quoniam uirtutes
eorum debilitantur a retentione nutrimenti ⁊ regimīe
eius ⁊ caliditas resoluit ⁊ liquefacit. ¶ Si autem in
sputo sunt cruste ⁊ nō remanet dubietas ⁊ precipue qū
cause perducentes ad ptisim predicte iam preterierīt.
Nam qum corpus incipit arefieri ⁊ extremitates icur
uari ⁊ capilli cadere propter priuationem nutrimenti
⁊ corruptionem superfluitatum tunc iam uera est. Et
quandoqꝫ plumbinus fit color in principio. Uerum ip
se rubescit qum ascendunt uapores ⁊ extendunt collū
⁊ duo cornua frontis ⁊ ꝓprie quando confirmatur ⁊ i
flāmātur extremitates eorum ⁊ proprie pedes eorum i
fine dierum. Et apostemantur propter corruptionem
humorum ⁊ mortificationem innati caloris extremitatū
propter malitiam complexionis. ¶ Et illi quidē pthi
sici quorum causa est humor corrosiuus expuunt sali
uam que habet saporem aque marine salse ualde.
¶ Et pulsus eorum fixus equalis cum uelocitate
paruus. Et quandoqꝫ accidit ei inclinatio ad ambo la
tera. Deinde accidit post illud in uentre rugitus ⁊ tra
huntur hypocondria ad superiora ⁊ uehemens fit tussis
⁊ destruitur appetitus cibi propter debilitatem uirtu
tum naturalium. Et quandoqꝫ fluit uenter eius prop
ter casum uirtutis: ⁊ quandoqꝫ expuit anulos ⁊ cor
pora uenarum ⁊ illud qum appropinquat mors. Et il
lud quod expuitur de uenis si est magnum est ex pulmo
ne: ⁊ si est paruum est ex canna ⁊ multotiens expuūt la
pillos ⁊ expuunt anulos ex canna ⁊ non est ex hoc etiā
nisi ex ulcere magno: ⁊ in fine eius ingrossantur sputum
⁊ saliua: deinde intersecatur propter debilitatē uirtutis
¶ Et quandoqꝫ prefocati moriuntur: ⁊ quandoqꝫ nō
postponitur huiusmodi sputum: immo cadit i principio
qum ptisis est ex genere malo facta ex materiis grossis
que non digeruntur ⁊ quando intersecatur sputum in fi
ne ptisis: tunc quandoqꝫ non addit super quartum di
em. Et quandoqꝫ est intersectio sputi propter debilita
tem uirtutis: ⁊ tunc fortasse constringitur anhelitus eo
rum usqꝫquo fiat qi nō sensibil'. et multotiēs q̇ꝺ tussis i
eis fit uehemēs ⁊ perducit ad sputum sanguinis contiu
um. ⁊ si curetur tussis eorum cum ꝓhibitiuis sputi mo
riuntur cum lenitate adueniente eis. ¶ Si autē dimit
tantur tussire moriuntur spuendo sanguinem. ¶ Et ex
ueloci morte est ꝙ siquis habet ptisim ⁊ apparet sup
spatulas eius granum sicut faba moritur post quinqua
ginta duos dies.

Tractatus quintus de principiis operatiuis.

¶ Capitulum primum de cura communi apostemati
partium pectoris ⁊ pulmonis.

Ex rebus communibus est phlebotomia
Sed in principio ex latere diuerso ⁊ ma
gis festina de saphena opposita in longi
tudine ⁊ post ipsam de basilica opposita
in latitudine: ⁊ post ipsam de nigra opposita i latitudīe
Si autem non appareat tunc non oportet ut dimittat
phlebotomia cephalice q̄uis sit eius iuuamentū minus
⁊ tardius. Deinde post aliquot dies ex latere conuenīē
te in latitudine. ¶ Et quandoqꝫ ponuntur uentose sup
pectus cum scarificatione etiam ita ut attrahatur mate
ria ad exteriora ⁊ minoretur ⁊ proprie quā premissa fu
erit phlebotomia. Inquit Galienus si febris fuerit ue
hemens ualde: tunc time solutiuum ⁊ sis contentus
phlebotomia. ¶ In ipsa nanqꝫ non est timor: aut timor
eius est minor. In solutiuo ē timor magnus. Ipsum ei
quandoqꝫ mouet: ⁊ quandoqꝫ non soluit: ⁊ quandoqꝫ i
nocte superfluit. Et oportet quidē ne narcotica eis ap
proximes inquantum potes. Ipsa enim prohibent ma
turatōnem ⁊ sputum. ¶ Cibi autem sint aqua ordei ⁊
aqua tritici ⁊ aqua decoctionis maluarum ⁊ blitorum
aut molochie ⁊ cucurbite ⁊ aqua fabarum ⁊ alkesmes
qum non fuerit caliditas superflua ⁊ passe in posterius
proprie. ¶ Et ex eis que cursu medicinarū procedūt
sunt omnia que mundificant ⁊ remouent asperitatem ⁊
leniunt in gradu primo sicut aqua iuiubarum ⁊ uiole ⁊
papaueris ⁊ radix liliī ⁊ medulla citroli ⁊ cucumeris ⁊
alia ⁊ semen endiuie ⁊ seuesten: ⁊ quandoqꝫ ponuntur
in eis mucilago seminis cydoniorū ⁊ gummi ⁊ draga
ganti ⁊ semen papaueris hec omnia ante eruptionem.
¶ Et melius abstergentium mundificantium est aqua
mellis si non est apostema in reliquis uisceribus. Si au
tem fuerit apostema oportet ut administretur postq̄ͣ fit
sicut aqua cum multa commistione. Sed iuleb ⁊ aqua
zuccari sunt conuenientiores ei: ⁊ postea aqua ordei.
⁊ p⁹ ipsam uinū dulce: ⁊ est melius uinum habentibus
hanc egritudinem ⁊ proprie illud quod est album: nā
illud est magis adiuuans ad expuendum. Uerum non

oportet ut bibatur in pleuresi ⁊ in peripneumonia nisi
post maturationem: ꝗuis secundum ꝙ dicitur sit calefa
ciens ⁊ faciens sitim quibus utrisqȝ iam succurritur. ⁊
non oportet ut in potu sumat illud ille cuius epar aut
splen est infirmum. Et post uinuȝ dulce est uinum aquo
sum ⁊ ipsum est confortans uirtutem plusꝗ aqua ⁊ i po
tu ipso sunt incisio ⁊ subtiliatio. Potus autem oxymel
lis facti ex melle ⁊ zuccaro ⁊ pauco aceto quādo misce
tur cum aqua est aggregans duas intenctōes. s. extictō
nis ⁊ mundificationis Nam si ualde acetosum est tunc
ipsum aut facit multum spuere: aut infrigidat ⁊ inuiscat
ualde ⁊ fit adeo malignum donec illud qđ incidit quan
doqȝ indigeat uirtuti forte ad hoc ut expuat: ꝙ si aceto
sitas necessaria fuerit tunc oportebit ut potetur tepidū
aut mistum cum aqua calida paulatiȝ. Ex illo uero qđ
temperatam habet acetositateȝ securatur hec malitia ⁊
est prohibens nocumentum dulcedinis ⁊ sitis ⁊ ebulli
tionem cholere rubee ⁊ eius generationem. Et aq̄ mel
lis est magis ultima in humectando: ⁊ aqua ordei i con
fortando: ⁊ quandoqȝ est necessarium in equatiōe natu
re tribuere acetosa cum oleo amigdalino. Aqua uero q̄
eis in potu tribuitur in hyeme quidem sit aqua calida
⁊ aqua zuccari ⁊ aqua mellis subtilis ⁊ in estate aqua
temperata ⁊ interdicatur eis aqua frigida. Quod si tus
sis uehemens fiat detur eis in potu parum ex ea commi
sta cum iuleb ⁊ oxymelle infrigidatis. Nam oxymel fac̄
eam penetrare uelociter ⁊ expellit nocumentum eius.
Et apud declinationem detur eis in potu rob. Eis au
tem que necessaria sunt apud collectionem ⁊ maturatō
nem ⁊ eruptionem ⁊ post eas oportet ut singulare capi
tulum faciamus. ¶ Cap. ij. de cura pleuresis.

Oportet ut prohibeas materiam uenienteȝ ad a
postema cum euacuatione ⁊ attractione ad cō
trarium ⁊ lege illud quod narrauimus in capitulo quđ
est ante hoc: ⁊ fortasse dicemus illud iterum. ¶ Dica
mus ergo ꝙ cura eius est phlebotomia si sanguis fuerit
uincens ſm modū ꝑdictū in c° qđ ē ante ipm ⁊ extraha
tur donec alteref color e⁹. Significat ei ꝙ nocibilior sā
guis iā eūatus ē: ⁊ scias ꝙ sanguis corporis uehemen
tioris nigredinis ē ille qui est ꝓpinquus huiusmodi apo
stemati: ꝗuis obseruatio uirtutis in hoc necessaria sit.
Et quandoqȝ non cōcedit uirtus extractōm sanguinis
fieri usqȝ ad hunc terminum. ¶ Et si ē hūor alius eua
cua nō cū eis que sunt sicut myrobal. nȝ in quo ē stipti
citas: imo cū eis in q̇bus est cum solutione lenificatio si
cut res facte cum uiol ⁊ siracost ⁊ tereniabin. ⁊ zuccaꝛ
albaizeȝ ⁊ soluantur in nocte. ¶ Quidam uero sapien
tum dixerunt ꝙ rectius est ꝗtum posē est ut euacuetur
cum phlebotomia timendo inquietudinem quam q̄nqȝ
cadere facit solutiuum. ¶ Et nos iam diximus i stud
⁊ proprie quando sputum est cholericum ualde ⁊ ꝓ̇pe
secundum ꝙ dixit Galienus quando febris est uehe
mens ualde. Et Galienus q̇dem precepit eos custodi
ri a scamonea ⁊ nō ꝑcepit eos custodiri a hiera ⁊ belle
boro simul ⁊ laudauit opōȝ aque ordei post administra
tionem solutiui ⁊ separatōȝ ex eo. Qū ipsa uero abscin
dit opōȝ e⁹: ꝗuis oporteat ut ſuetur ꝑs declinatōis do
loris ⁊ lesionis. Nā si declinatio fuerit ascēdens ad fur
culam ⁊ thoracem ⁊ qđ ē si eam tunc phl'omia ē meliō
¶ Et si dolor declinat ad ptē hypocondrioꝝ tūc neces
saria ē solutio sola: aut cum phl'omia ſm ꝙ necessarium
facit illud quod testificat. Et illud iō qm̄ phl'omia sola
ex basilica non trahit de hoc loco aliquid de quo sit cu

randum. ¶ Et ex eis que significāt tibi uehemītiā neces
sitatis euōnis ē ꝙ iuenis uaporatōȝ ⁊ ēplatōȝ nō sedaꝛ
dolorē: aut inuenis eas ex eis q̄ augmītāt ipm. Et signi
ficat illud repletōeȝ in corpore toto: qꝛ necessaria ē euō
⁊ ꝓprie cum phl'omia. ¶ Quunqȝ phlebotomas ⁊ eua
cuas ⁊ non sedantur accidentia: tūc sciaf ꝙ ꝓhibitō col
lectionis quā q̄ris difficilis ē. Non ergo iteres phl'omi
am ut nō ꝯgelef mā que hitura ē collectōm: ⁊ illud ē ex
eis ꝑꝑ que defectus maturationis sanguinee cum dimi
nutione uirtutis non digerit materiaȝ. ¶ Qū ergo ma
turaf oȝ ut prohibeas eam fieri sanieȝ ⁊ studeas ut mū
difices ante illud cum sputo. Et ad ultimū qum non fit
phl'omia ⁊ maturaf ⁊ emittitur sputum sufficienter: dei
de uides debilitatem in uirtute tunc non phl'omes oio.
Dispō nanqȝ debilitatis uirtutis non ē que toleraꝛ pos
sit phl'omiā ⁊ solutōȝ: necessarium ē tunc uti clisteribus
mediis ⁊ acutis ⁊ ſm ꝙ necessarium fuit illud qđ testi
ficatur hoc: ⁊ ꝓprie qum dolor ē decliuis ad hypocon
dria. ¶ Et Hip. q̇dem innuit in cura peripneumonie i
qua non sentif dolor. Uerum ē uehemītis declinatōnis
ad hypocondria ut euef cum helleboro nigro: aut cum
alkakile ⁊ in alio libro cum herba siluestri que ē similis
portulace ⁊ hȝ lac ⁊ ē đ genere lacticinioꝝ. Qum ergo
euacuaueris ⁊ inueneris dolorem leuiorem sis conten
tus aqua zuccari ⁊ aqua ordei decocti c⁹ ordeum sit ex
corticatum in aqua plurima decoctōe uehemīti ⁊ aqua
alcandarusij si indiges ꝯfortatōne ⁊ melonibus indis ⁊
aqua iuiube ⁊ aqua seuesten ⁊ uiol nutritis ⁊ seie papa
ueris. Et oleum q̇dem qđ administraf cum aliquo ho
rum ⁊ oleum amigdalaꝝ dulciū. ¶ Quidaȝ āt ꝓhibue
runt granata propter infrigidatōȝ eorum. Sed aꝑ me
in eis que dulcia sunt non est malum. Et q̄nȝ fit ex istis
medicis decoctio q̄ admistraf ad mūdificādū. Et ē hec
℞. ordeū excorticatū ⁊ iuiubas ⁊ sebesten ⁊ uiolas ⁊ se
men papaueris ⁊ sir^m uiol. ⁊ sir^m nenufaris: qm̄ ābo st
meliores iuleb. Et Gal. q̇dē ꝑcepit i principio utēduȝ
ēe spēb⁹ diacore: qm̄ ꝓhibent mām ⁊ maturāt ⁊ ꝯfortāt
Et dico ꝙ necessarie sunt qū nō ē excusatio ꝑꝑ uehem̄
tiam uigiliarum ⁊ si nō fuerit illud tūc fortasse ꝯgelat pa
pauer mām ⁊ prohibet sputū nisi zuccaꝝ qđ cū eo poni
tur prohibeat nocumītū e⁹. Et uꝛ ꝙ semen ē ꝯueniētius
ꝗ cortex tūc ⁊ oȝ ut euef illud qđ retinef cū sputo. ¶
Et mensura nutrimītū ⁊ non multiplices: imo subtilies Dieta
ſm ꝙ necessariū facit multitudo acuitatis egritudinis ⁊
ꝑuitatis e⁹ ⁊ accidentium illius. Nā si ipsa fuerit q̇eta le
uis facilis cibabis ipsum aqua ordei excorticati đcocti
ualde. Ipsa nanqȝ expuere facit incisiua ⁊ confortatiua Aqua ordei
Et si uolueris dulcorare ipsam dulcorabis eam cū zuc
caro aut melle. Et si fuerit inq̇eta sis contentus aqua
ordei usqȝquo declaref tibi dispō ⁊ proprie ſm sputū.
Nā qū multiplicaf securus es de multitudine materiei
⁊ scis necessariā ēe uirtutē. Nutrias ergo cū aqua ordi
excorticati ⁊ ꝯforta: ⁊ si retinef subtilia regim̄ ⁊ sis con
tentus aqua ordei ⁊ sirupo ꝗtum potes. ¶ Et q̄n ac
cidit in pleuresi solutio uentris ⁊ fuerit pleuresis succe
dens decollatōi resolute ad latus prohibe istud cum cu
ra phl'omie ⁊ lenificatōis nature ⁊ fit regimen eius cuȝ
sufficiētia sauic ordei. Si āt idiges phl'omia necessario
in speciebus pleuresis ⁊ nō ē maturatio tūc rectius es
ut sis contentus quantitate. xxx. ponderum ⁊ ꝑpara ad
secundationem cuȝ sale ⁊ oleo super uulnus. Et multo
tiens quidem excusat solutio uentris om̄i die semel aut
bis a phlebotomia. Et si phlebotomie alicui⁹ succedit

ſin copis aut uehementia difficultatis ⁊ conſtrictio ī an
helitu tunc illud eſt ſignificatio ꝙ phlebotomia non eua
cuat materiam egritudinis ⁊ melius eſt ut tunc lintatur
natura.

¶ Capitulum tertium de ſermone continuo ī cura do
lorum pectoris.

NOn cures in principio niſi cum eo qđ lene eſt
ex cliſteribus ⁊ ſuppoſitorijs. Et maximi quid
erroris eſt in potu tribuere infrigidantia uehementia ni
ſi in factis ex cholera ⁊ non dentur in potu infrigidātia
ſtiptica ⁊ cibi eorum ſint ſicut lenies cum acetoſitate ⁊
ſimilibus. ¶ Et ſcias ꝙ dare in potu aquam frigidam
eſt inconueniens huic egritudini ⁊ oibus aꝑaub⁹ intri
ſecis minora ergo ipſam quantum potes. ꝙ ſi tuſſis ſi
at inobediens permiſce eaꝫ cum oxymelle ut frāgat for
titudinem aque: ⁊ ut minoret moram e⁹ ⁊ fixionem ip
ſius: immo ut faciat currere ⁊ penetret in corpore ⁊ ad
iuuet cū inciſione oxymellis ⁊ ſubtiliatione ipſius. ¶
Et ſcias ꝙ quando in pleureſi multiplicatur inflāio ⁊
requirit infrigidatōm tunc non infrigideť niſi cum eo ī
quo ſunt abſterſio ⁊ humectatio ſicut aqua citroli ⁊ aq̄
melonis indi. Aqua uero cucurbite q̄uiſ ab una parte
conferat: quandoq; tamen nocet ⁊ debilitat cū prefoca
tione. ¶ Ea uero a quibus eſt abſtinendum ſunt ſicut
portulaca ⁊ aqua enduiie ⁊ omnia in quibus eſt infrigi
datio ⁊ inſpiſſatio. ¶ Et oꝫ ut ſit magnifica intētio ad
hoc ut ſputum facile ſit. Et ex eis quidem que multipli
cant ſputum ē dormire ſuper latus infirmum: ⁊ quādo
q; eſt neceſſaria commotō parua: ⁊ ut in potu deť aqua
que ad caliditatem decliuis eſt ſorbendo continue: qm̄
confert ei ualde. ¶ Et quandoq; neceſſarium facit eſſe
retentio ſputi ꝯſtringentis anhelitum ut lābendo ſumat
cochliarium de flore eris ⁊ melle. ¶ Et quandoq; faċ
eſſe neceſſarium uehementia doloris ut in potu tribua
tur faba una de aſſa fetida cuꝫ melle ⁊ aceto ⁊ aqua ro:
⁊ illud qum ē uehementia doloris uociferare facientis
¶ Qūq; ad ultimum ꝑuenit inobedientia anhelit⁹ co
arctati ⁊ oregmon aſſumat de nitro aſſato cum ſumma
trium digitorum ⁊ de flore eris q̄titatem unius fabe ⁊
parum olei ⁊ aquam tepidam ⁊ mellis parum. Si aūt
non ualent addatur eis illud quod eſt ſuperius uitis cū
pipere ⁊ aceto ⁊ ſint oīa tepida: aut iſopus ⁊ ſinapis
⁊ naſturtiū cū aqua mellis tepida: ⁊ hoc ē fortius illo
⁊ ſorbeat qum ſpuit uitellum oui ut īmoueatur malitia
e⁹. ¶ Et ſi idiges in pleureticis cibo fortiori da piſceſ
alredradu ⁊ illud qum fracta eſt febris. Et ſilr panem
cum zuccaro ⁊ butyrum: qm̄ adiuuat ad maturatōem
⁊ ad ſputum ⁊ piſces elixatos cum porris ⁊ aneto ⁊ ſa
le ⁊ ſtude ut alleuies partes uentris ut non comprimāt
partes pectoris ⁊ illud fit cum lenificatione nature ⁊ at
tractione fecis ſi retineť cum cliſteribus lenibus ſicut
aqua kiſk ordei cuꝫ pauca aqua ſicle. Et oportet ut ꝓ
hibeas inflationem. Et ſcias ꝙ fumus fecis ⁊ eius iſla
tio nociui ſunt ualde in hac egritudie. Et ex eis que ſo
licite ſunt attendenda eſt ut ſuccurras cum maturatiōe
egritudinis ante ⁊ abſq; neceſſitate ſaniei. Si āt fiat ſa
nies oꝫ ut ſuccurras cum mundificatione e⁹ anteq̄ cor
rodat. Et ſcias ꝙ neceſſaria eſt hūectaiō: qꝫ ſtude ut fa
cile fiat ſputū ⁊ uelox. Qunq; ſputum incipit in aſcenſi
one ⁊ ꝑtranſit quartum ꝯforta hanc decoctōeꝫ cū radi
ce lilij ⁊ capillo ue. Et qum mā eſt groſſa ⁊ uirtus ē fō
tis ⁊ non ē in neruis nocumētum non ē malum tribuere
in potu oxymel ꝑmiſtum ut incidat. Et ſi lenieris nām
cum eis q̄ lř ſicut caſiafi. cū zuccaro ⁊ tereniabiꝫ ⁊ ſira
coſt erit rectū. Et qñꝫ iuuať ēt cū empl̄is ⁊ unguentis.
¶ Et primum qđ oꝫ adminiſtrari ē ceratuꝫ factum ex
oleo uiol̄. ⁊ cera colata. Deiñ gradatim ꝑueniať ad adi
pes ⁊ mucilagines ⁊ puluerē molendini. Deide grada
tim ad illud qđ eſt fortius ſicut ēpl̄m de camemilla ⁊ ra
dicibus euiſci ⁊ radicibus lilij ⁊ uiolis ⁊ decoctōe etiā
malue hortulane. Et ſi ē neceſſarium quod eſt fortius
adminiſtra empl̄m factū ex caulibus elixatis ⁊ feniculo
elixato. ¶ Et iterꝫ empl̄m factuꝫ ex apſinthio ⁊ radice
lilij cum aliquantulo mellis ⁊ oleo nardio. Et ſcias ꝙ
ſi mā eſt mala tunc empl̄a ⁊ epithimata frigida nociua
ſunt: ⁊ ſi ē pauca non nocent. Et ſilr ſi apa iam reſolui
tur ⁊ deſcendit mā cuꝫ q̄titate. Et qñ accidit ut cūo ex
phlebotomia ſit iuuatiua conceditur ēt ut fiat delinitio
¶ Deſcriptio empl̄i alterius boni. ℞. foliorꝫ uiolarum
⁊ maluauiſci āborum añ. ꝑtem unā radicis lilij ꝑtes. ij.
farine ordei farine fabarꝫ āboruꝫ añ. ꝑtem. i. ſ. camemil
le dragaganti añ. ꝑtes. ij. Et ſi mā eſt groſſa ⁊ idiget ad
ditione reſolutōis addať in eo ſemen lini ⁊ fiat eis cōfe
ctio ex rob cū cera ⁊ oleo uiol̄. et ſi ē caliditaſ mior pōať
loco olei uiol̄ oleū de lilio: aut oleū narciſcinū. ⁊ ſi cali
tas ē fōtis pōanť loco additorꝫ calorꝫ q̄ deſcriptōi addi
dim⁹ folia nenufaris ⁊ roſe ⁊ cucurbite. ¶ Deſcriptio
unguenti boni. ℞. ceram adipeꝫ anatis ⁊ galline ⁊ buty
rum ouinū iſopum humidam fiat ex eis ungm̄ qm̄ eſt
bonum ualde. Et ex empl̄is que ad maturatōem aggre
gant ſedatōm doloris eſt empl̄m factū ex farina ordei
⁊ meliloto ⁊ cortice papaueris. ¶ Et qñꝫ adiuuať eti
am in eis cum empl̄is humidis ⁊ ſiccis. Et humida qđ
ſunt conuenientiora ei qui trahit ad rubedinem. Et ſic
ca ei q̄ trahit ad phl̄atis proprietatem. Veruꝫ humida
qum non iuuant non nocent. Et ſicca ſi nocent nocent
magnifice. ¶ Et melius eſt ut antecedat ſpōgia infuſa
aqua calida. Et fortior ea eſt aqua maris ⁊ aqua ſalſa
Deinde ꝑtranſi illud ſi neceſſariuꝫ eſt tibi ⁊ fac euapo
ratōm cum uapore: aut cum oleo ⁊ aqua calidis. ⁊ for
tius illo eſt illud quod fit cum aceto ⁊ herbo ⁊ caulib⁹
ſuper lanam imbibitam oleo. ¶ Et ex ſiccis ſubtiliatis
eſt furfur: deinde grana milij deinde ſal. ¶ Et uapora
tio quidem reſoluit omnem dolorem altum: aut infimū
qum non eſt prohibitio ex repletione quam attrahat
uaporatio. ¶ Phlebotomia uero plus confert dolori
bus uincentibus. ¶ Qunq; emplaſtruꝫ facis aut eua
poras tunc ſtude ut retineas eius uaporem a facie egri
ne eo excitentur triſtitia ⁊ conſtrictio anhelitus. ⁊ quā
doq; eſt egritudo uehementis ſiccitatis ⁊ confert uapō
emplaſtri ⁊ uaporationes humidorum temperatorum
quando percutit faciem ⁊ peruenit in attractione aeris.
Et quandoq; adiuuantur cum electuarijs quibus uti
tur. Et conuenientius eorum calefactis ē cera alba co
lata abluta cum oleo uiolaceo: ⁊ proprie quando ē do
lor uehemens. Et quandoq; reditur ad uentoſas poſt
mundificationem corporis cum phlebotomia ⁊ alijs ꝯ
fidimia ꝙ ibm iā ſit mūdificatū. Ex uentoſis ei qum po
nunť ſi locum doloroſum apparet iuuamētū maximū: ⁊
quandoq; ſedať dolor oio. Et quandoq; trahiť ad ꝑtes
extrinſecas ⁊ emplaſtrum de ſinapi ſi adminiſtretur in
hoc loco efficit operationem uentoſarum in attrahēdo

Q̃ñ ergo ptrãsit septimũ p̃ceperunt antiq̃ dari electua
riũ factũ ex amigdalis ꝛ granis alcurat ꝛ melle ꝛ buty
ro ꝛ visco albotiz. Et qñz administrabãt ꝯfectiões ma
gnas sicut est athanasia: ꝛ est via bõa qua incedere pos
sunt qui artez verificauerũt ꝯfidẽtes in seipsis cũ medi
tatõe inuestigatrice ut succurãt si hoc regĩmẽ dederint
ṽt possit eger tolerare illd̃: quare qñ ea cõsecũtur finez
mũdificatõis sufficiẽter. Noui aũt timorosi nõ ꝯfidẽtes
in seipsis in hoc timẽt mel ꝛ ponũt loco eius zuccarum
Et ãtiqui ẽt innuebãt vtẽdũ esse medicinis fortis mun
dificatõis p̃paratis cũ melle. s. pilulis que tenẽt in ore
sub lingua. Et innuebãt in hac bõa vtẽdũ esse medicis
ꝛ emplr̃is que nominãtur hñtes odorez factis cũ sãsuco
ꝛ emplastro asedebi. Et ad sũmũ ille qui procedit hac
via que ẽ ãtiquorũ oz ut incedat ea cũ cautella ꝛ obser
uatõe ꝛ timore ꝙ rũpat ap̃ata vt exiccet calorez plr̃um
Deinde attinet ei ut ꝯfidat post illd̃ de iuuamẽto festio
Si aũt egritudo remanet vsq; ad quartũdecimũ diem
nõ est excusatio a uentos ꝛ subtiliatiõe regiminis tunc.
Et qñ uigilie fiunt in eis uehementes tunc necessarius
est sirup⁹ de papauere. Et qñ fit anhelit⁹ in eis freq̃ns
tunc nõ succurrit illi nocumento nisi cũ hũectatiõe cuz
eis que st̃ sic mucilago psilij sorbendo ex ea aliquid p⁹
aliq̃d ꝛ sicut iuleb. Q̃ñz aũt cõfert embrocatio lateris
cũ aq̃ tepida vt alleuiet dolor ꝛ minoret freq̃ntia anheli
tus: qm̃ est nociua scd̃z ꝙ iã sciuisti. Et p⁹ declinatiõez
manifestã administra balneũ ꝛ aliena infrigidationẽ ni
si in eis que st̃ de genere cholere rubee. Et sir̃r aliena
regimẽ igrossatiuũ ꝛ admistra subtiliatiuũ ꝛ decoq̃tur
in aquis ꝛ sirupis p̃dictis caules ꝛ calamẽtũ in fine e⁹
ꝛ lãbant sem̃ alcurat cũ melle. Q̃d̃ si ap̃a fiat inobediẽs
ꝛ uadat uersus collectionez regant cũ regimine qd̃ dr̃
in caplo illius p̃prie. Et oz ut caueant in ꝯualescenti
bus pleureticoꝝ salsa ꝛ acuta ꝛ saturitas ꝛ repletõ satu
ritatis facientis nauseã ꝛ uentositas ꝛ fum⁹ ꝛ vox alta
ꝛ saniositas ꝛ coitus. Nã si recidiuant moriunt: hoc di
cim⁹ si pleuresis est calida pura. Si aũt nõ est ita imo
nõ est pura ꝛ nõ est vehementis caliditatis: tunc in te
est ut frices ꝛ emplr̃m facias cũ eis q̃ st̃ sicut fenugrecũ
ꝛ pix ꝛ ut ventosas apponas. Et emplr̃m valens ad illd̃
℞. cineres radicis caulium qui cõficiãt cũ adipe ꝛ fiat
cũ eo emplr̃m. Et in cura quid̃ phl̃atici incipiat a cliste
ribus acutis ꝛ solutione uẽtris. Et nõ fiat phl̃omia ꝛ
adistrent resolutiua q̃ sint ex emplastris ꝛ uaporatõib⁹
p̃dictis in quib⁹ est uirtus. Et cibent sicla ꝛ aqua cau
liuz ꝛ aq̃ ciceris ꝛ oleo de oliuis: aut oleo de amigdalis
dulcib⁹ ꝛ amaris ꝛ admistrẽt emplastra ꝛ uaporatões
calide p̃dicta. Et det in potu decoctio ioseph uigilato
ris quã in potu dam⁹ cũ oleo de kerua. In melico vero
incipiat a sorbitionib⁹ factis ex tritico fracto cũ melle
ꝛ oleo amigdalino dulci ꝛ electuarijs lenificantib⁹ cali
dis ꝛ sorbeantur olea lenificãtia sicut oleũ amigdalinũ
dulce. Et sorbitiões facte ex fabis ꝛ pauco fenugreco
ꝛ lac mulctũ ꝛ p̃p̃e asininũ: qm̃ ipsũ est iuuatiuuz eis.
Et ex eis q̃ cõferunt in eo est ut sumant costi pond⁹. ʒ.
i. ꝛ det in potu in aqua decoctõis aneti ꝛ oleũ balsami
aut sirupus mellis: ꝛ hoc ẽt ꝯfert tussi male. Aque ṽo
ꝯgregate in pulmone cura est leuior eis que dicemus i
cura empicorũ: ꝛ qñz indiget p̃foratione.

¶ De cura peripneumõie. c. iiij.

Ln cura peripneumonie currit cursu pleuresis
nisi q2 oz ut emplastra ipsi⁹ sint fortiora ꝛ ut ponant in
eis q̃ st̃ p̃fundantia. Et oz ut sit sollicitudo ad mundifi
candũ cũ sputo magis uehemẽs ꝛ fit in ea loco iacẽdi
sup p̃tẽ spuendi resupinatio decliuis versus illã p̃tem.
Q̃ñq; nã in ipsa fuerit restricta oz ut in potu sumãt oĩ
die semel de hoc sirupo. ℞. casie fistule ꝛ passulaꝝ enũ
cleataꝝ amboꝝ añ. sextaria. iij. ꝛ p̃jciant sup ea. iiij. sa
craiati aq̃ que decoquat vsq; ad medietatẽ que sumat
ꝛ sup ipsã p̃jciat sacraiati aque solatri. Et hoc est illd̃
qd̃ in potu forti dat ꝛ debili medietas e⁹. Et si nã leni
tatẽ habuerit ꝛ debilitatẽ det i potu rob myrti ꝛ cydo
nia dulcia assata ꝛ granata dulcia. Et illius que est ex
genere almesir ꝛ cholere rubee cura ẽ sicut narrauim⁹
difficilis. Nã si aliq̃d ꝯfert est extinctio ultima cum suc
cis vehem̃tis frigiditatis sicut oleꝝ ꝛ herbaꝝ ꝛ fructuũ
Et dent infrigidantia lenificantia sicut succus endiuie
ꝛ sir̃is illi. Q̃d̃ si euacuet cholera cũ eis que sunt sicut
siracost ꝛ tamarindi ꝛ tereniabin ꝛ sir̃ia illis est bonum
Et sir̃r qñz ẽ neciũ i ipsa facere phl̃omiam si fuerit illic
repletio.

¶ De empimate. c. v.

Quãdo apparet in ap̃atib⁹ pleuresis ꝛ peripneu
monie signa collectionis predicta ꝛ ascendunt
tunc necium est ut iuuamentũ fiat ad maturandũ p⁹mũ
dificationẽ corporis qd̃ fit cũ emplastris ꝛ uaporatiõi
bus sicut illud qd̃ fit ex farina ordei ꝛ uino alimbat ꝛ
uino albo ꝛ dulci ꝛ ficubus hũidis ꝛ ficubus siccis. Et
fortius illo est cũ quo ponunt stercus colũbinũ ꝛ nitꝝ
ꝛ est cõueniẽs in fine ẽt ap̃ eruptionẽ. Et oz ut dormiat
ante horã eruptionis sup lat⁹ infirmũ: adiuuat eniz ad
spuendũ ꝛ ad rũpendũ. Si aũt caliditas fuerit plr̃ima
detur in potu aqua mellis in aqua ordei: aut aq̃ mell̃
subtil̃ sola. ¶ Et si caliditas est non fortis ꝛ ṽtus ẽ for
tis oz ut in potu tribuat decoctio isopi in qua cũ isopo
decocta sunt asse ꝛ prassium ꝛ ficus ꝛ mel. Et in potu
sumat aquã ordei decocti cũ radicib⁹ lilij. Et qñz in
diges eis que st̃ sicut mithridatũ ꝛ tyriaca ad maturan
dũ. Et ꝯuenientiores hore ad potandũ ipsa st̃ post ma
turationẽ integrã ut erũpat s̃z ꝯseruationẽ innati. Et
dactili quidẽ st̃ ultimi in hac hora ꝛ p⁹ ipsaz. Et siru
pus de prassio est vltim⁹. Trociscus maturati⁹. ℞. sem̃
altee ꝛ citroli ꝛ malue melonis ꝛ cucurbite ꝛ succũ liq̃
ritie ꝛ florez meliloti ꝛ uiolas uel dragagnti fiat trocis.
Et multotiens q̃dẽ fiunt trocisci cũ mucilagine seis lini
ꝛ dant in potu cũ aq̃ ficuũ. ¶ Eoꝝ aũt cibi in ascensi
one sint panis infus⁹ aqua: aut cũ aqua ꝛ melle ꝛ oua
sorbilia ꝛ que st̃ illis sir̃ia. Et ea q̃bus utunt in ṽa mẽ
sa sint grana pini maioris ꝛ minoris ꝛ amigdale dul
ces ꝛ sorbitiones subtiles facte ex farina ordei ꝛ cice
ris ꝛ fabaꝝ cũ oleo amigdalino ꝛ zuccaro cum melle.
Q̃ñq; ptransit hora eruptionis ꝛ cõplet maturatõ oz
ut iuuamentũ fiat ad erũpenduz. Nã dimissio ipsius ef
ficit egrũ p̃uuz ꝛ male proprietatis. Et suffumigentur
guttura ipsoꝝ cũ storace calamita. Et detur in potu si
rupus isopi fortis quẽ dixim⁹. Et opponant fortiora
ẽplastra que diximus. Et dare in potu mithridatum ꝛ
tyriacã in hac hora est iuuamentũ si nõ fuerit febriẽs nz
debilitas nz extenuatio. Et in cibo dent pisces saliti ꝛ
sumat in ore suo qñ ṽadit dormitum pilulas factas ex
hiera ꝛ pulpa colloquintide. Et pilule ẽt cochie in po
tu sumantur in hora dormiendi ꝛ suffumigent guttura
eoꝝ cũ storace calamita. Et qñq; ꝯfert ei mouere sedez
sup quã sedet homine tenente eũ p̃ spatulas. Et ꝯfert ei
sumre in potu sinapiz cum aqua mell̃ ꝛ potare assam
fetidã i lacte ꝛ ꝯfert ei iacere sup latus sanum qñ uult
eruptionem ꝛ precipit ut vomitus fiat post cenam in

huiusmōi horis. Uerꝫ illud est timorosuz: qñq3.n.facit
possidere eruptionē magnā vice vna: ⁊ qñz ꝓfocat. Qū
aūt erumpit necīuz est ut cauterizet: deinde ꝯsideretur
Nā si exiuerit sanies alba mūda spes habenda est: ⁊ si
non: non est spes habenda. ¶ Qūqꝫ erumpit sanies ⁊
currit ⁊ existimat ꝙ pauca sit ⁊ eq̄l. ita ꝙ possibile sit vt
mūdificet cū sputo vsqꝫ ad. xl. dies tunc oz ut adistrent
pꝰ eā abstersiua lauatiua mundificatiua dando ea in po
tu qū incipit expui illud qđ erumpit. ¶ Et illa st̄ sic
decoctio isopi cū radice lilij celestis cū sirupo de melle
⁊ caules ⁊ sorbitiones ꝑdicte facte ex farina ciceris et
silibꝰ que sunt ex medicinis: ⁊ ponat ī eis ēt farina her
bi: ⁊ ꝯfert ēt electuariū de squilla. ¶ Medicine v̊o sin
gulares q̄ sunt matres hꝰmōi rei sunt sicut farina herbi
⁊ sauich lilij ⁊ radix eꝰ ⁊ aristol. vtraqꝫ ⁊ pipera trita et
sinapis ⁊ nasturtiū ⁊ vsqꝫ adꝰoppoponacū ēt ⁊ costus ⁊
casia lignea ⁊ spica. Et qñz ē necesse ut admisceat eis
aliqđ ex narcorticis cū mēsura. Et ex istis medicis ē scor
deon. Ipsum nāqꝫ est vehementis iuuamenti in h° ca°.
Et iste medicine st̄ matres medicinaꝝ in hac hora iuuā
tiū ex q̇bus fiunt potiones ⁊ emplastra ⁊ embroce cum
spongis ⁊ olea. Et qñz fit oleū ad qđ v̊tutes eaꝝ ꝑmutā
tur sicut oleuz de lilio ⁊ narciscinuz ⁊ camemilluiz ⁊ đ
alcāna ⁊ nardinū: ⁊ sicut oleū laurinū ⁊ ꝓꝑe quz adest
declinatio. Et qñz ponit qđ est sicut oleū violaceū scđm
dispositionem ⁊ horā. Et qñz ponunt in huiusmōi ole
is ea q̄ sunt sicut gūma pini ⁊ adeps ⁊ galbanū ⁊ flos
squinanti ⁊ isopꝰ hūida ⁊ fenugrecū ⁊ folia lauri ⁊ bdel
liuz ⁊ filia illis. Et qū febris est fortis nō superflua in
calefaciendo: qm̄ debilitat v̊tus ꝑꝑ malitiā ꝯplonis ⁊
deficit a spuendo. Et oz ut succurrat ad regimē extra
ctionis saniei pꝰ eruptionez ad pectus in diebus in q̇bꝰ
imaginat eger alleuiationez. ¶ Qū aūt existimaueris
in pleuresi mām plimā ⁊ non mūdificat. xl. diebꝰ nz in
pautioribus. Immo facit cadere in pthisim tunc necīū
ē cauteriuz fieri cū cauterio minuto quo ꝑforet pectꝰ
vt exiccet mā ⁊ trahat paulatiz ⁊ abluat cū aqua mel
lis: ⁊ adiuuet ad extractionez eꝰ ad exteriora. Qūqꝫ
mūdificata fuerit pueni ad cōsolidandū. Et opz ut co
gnoscas ptez in qua est pus ex modis ꝑdictis de voce
saniei ⁊ sonitu eꝰ ⁊ h° qđ induit pectꝰ cū filo tincto lu
to rubeo: ⁊ ꝯsideret q̄s locus exiccet velociꝰ: qm̄ ipse ē
locus saniei. Signū ergo sup ipsuz fiat vt cauterizet ⁊
ꝑforet illic. ¶ Nam qñz nō cauterizat: imo ꝑforatur
latus cū phlebotomo: ⁊ ponitur ꝑparatio taliter ꝙ cū
ea egredit sanies đ qua accipiatur omni dieparꝫ absqꝫ
extractione plima subito. ¶ Et in huiusmōi q̇đ hora
necīa est cōseruatio uirtutis cū carne ⁊ cibo temperato
⁊ nō cōsideres febrez: qm̄ ipsa non sanat dū sanies per
seuerat remanens. Qū aūt expuit eradicat ⁊ qū con
fortat eger ad expuendū saniē: aut ad illud quo curat
ex cauterio remouet febris ꝓculdubio. ¶ Et mltoti
ens accidit ut aꝑa erūpat ante maturationē. Et ē illđ
qđ erūpit ab eo sanguis: qz necessaria est tunc phlomia
⁊ admistratio emploꝝ ⁊ expellentiū ⁊ cōicātium. Em
plastrum eis cōueniens caules ⁊ aqua mellis super de
scriptionez Aarō ponant. Et emplm huiusmōi. ℞. pi
per capilluz veneris isopuz siccam vrticā aristologiam
rotundā fiat ex eis emplm cum melle.

¶ De cura ulceꝝ pectoris ⁊ cura pthisis. c. vi.

QUm vlcus quiđ est in canna pulmonis tunc me
dicamez ad ipsuz velociter vadit: ⁊ oz vt faciat
dormire egrum sup collum suum ⁊ teneat medicamen
in ore suo ⁊ deglutiat saliuā eius paulatiz: ita ꝙ nō mit
tat plm subito ⁊ excitet tussim: ⁊ oz vt ipse mollificet la
certū gutturis sui ita ut descendat ad guttur ipsius abs
qꝫ excitatiōe soda. Et medicine sunt glutinatiua ⁊ exic
catiua quas dicemus ēt in pthisi. Ulcera v̊o que sunt
in pectore ⁊ pulmone que diximus indiget vt iniciant
in eis medicine lauatiue abstersiue ⁊ ꝑcipit egro ut ia
ceat sup latus infirmū ⁊ tussiat ⁊ cōmoueat aliquo mo
tu. Et qñqꝫ egreditur pus ex eis post missionem aque
mellis in ulcere cum instrumento attrahendi post. Qū
qꝫ mundificat sanies ⁊ speramus ꝙ nō remansit ex ea
aliquid: tunc admistrentur medicine ꝯsolidatiue ⁊ non
est in mundificatiuis abstersiuis in huiusmōi aliquid si
cut mel. Ipsum enim est mundificatiuū ⁊ cibus dilectꝰ
a nā ⁊ nō nocet vlceribus. Ulceris aūt pulmonis regi
men ē due res quarū vna est cura uera ⁊ altera est blā
diens. Cura quidez uera non est possibilis nisi qñ egri
tudo est susceptibilis cure: ⁊ nos iam narrauimus eam
Et illud est cū mundificatione vlceris ⁊ exiccatione ip
sius ⁊ expulsione materierum ab eo ⁊ probibitione ca
tarri ⁊ adiutorio ipsius ad cōsolidandū. Et iam prete
rijt illud in regimine ꝓhibitionis catarri ⁊ est radix ti
bi in hac cura. Et summa eꝰ est mundificatio corporis
⁊ attractio materiei a capite ad inferiora ⁊ confortatio
capitis vt non multiplicentur superfluitates in ipso: ⁊
ꝓhibitio eꝰ quđ effunditur ex capite ad pulmonem ⁊
attractio illius ad aliam partez. Et opz ut sit mundifi
catio cum phlomia ⁊ medicinis extrahentibus super
fluitates diuersas sicut pilulis cochīis: ⁊ proprie cum
bdellio ⁊ gummi additis in eis. Et fortasse necessaria
sunt ea que educunt humores melicos sicut epithymū
⁊ silia. Et qñz indiges iterationibus in eūone vt mino
rentur superfluitates in ipso. Euacua ergo cum phle
botomia ⁊ medicina. Deinde cū subtiliatione: ⁊ prop̄e
in corporibus fortibus. Et ex rebus iuuantibus in ex
pellendo nocumentum catarri est diacore: ⁊ propter il
lud qđ est ex papauere ⁊ cuz eis que dicemus ī antido
tario ⁊ reliqua. Et ex eis que iuuant ad hoc ut natura
suscipiat regimen est ut fiat ꝑmutatio ad regiones in q̇
bus est aer exiccans ⁊ curet ⁊ detur in potu lac in eis
Et oz ut fit ꝑparatio eꝰ scđm plm ea que est preparati
habens collum tensum ad anteriora ⁊ ad superiora vt
equetur casus partium pulmonis pectoris adinuicem
⁊ non remoueantur partes ulceris a coopertura ⁊ posi
tione naturali. Et oz ut nō frequentet ī ipso sedatio tus
sis cū ꝓhibibitione sputi. Nā in ipso est timor magnus
ꝙuis meditari faciat lenitatem. Blandientia v̊o sunt
regimen in indurando ea ⁊ exiccando ea: ita ut nō fiat
cōcauitas in eis nz dilatentur: lz in eo non sperentur in
carnatio ⁊ cōsolidatio: ⁊ in hoc est spes in tempore pa
tientis ea ꝙuis uita eius sit non dilecta ⁊ leditur quo
libet errore. Et ista qđ exiccatiua cōstringunt pulmo
nem ⁊ exiccant eum ⁊ claudunt vlcus ꝙuis non cōso
lident ipsum: ⁊ si hac uia processerit non oportebit ut
administretur lac omnino. Et mel est uehiculum medi
cinis pthysis ⁊ ⁊ ipsum non nocet ulceribus. Ulceris
aūt mundificatio fit cū medicinis predictis mūdifican
tibus ⁊ cū decoctione isopi predicta ad pthysim in anti
dotario. Et fortiꝰ illo est electuarium de herbo cū gra
nis cotti dictum in antidotario. Et fortius illo est ele
ctuarium de squilla cū lacte asinino. Et qñz est necīuz
ut aggregentur in eis uiscositatē facientia glutinatiua
Et qñz adiuuat cum narcoticis ut probibeatur tussis

ꝛ adiuuant medicina in operatione sua: ꝛ tunc necessa
riuz est regimen viuificabile. Et iaz diximꝰ tibi hec mū
dificatiua in capitulorꝫ principio. Et diximꝰ ēt ea in ca
p̄lo empimatis. Et vsitata ex eis sunt sorbitiones facte
ex berbo. Et sorbitiones in quibus ponit̄ porrum de
sceni facte ex farina ciceris ꝛ alcandaros: ꝛ hoc ipsum
porrum elixatum ꝛ aqua mell̄ in quibus coquūtur mū
dificatiua incarnatiua: ꝛ oīa illa iā preterierunt tibi.
Et cōfectiones exiccatiue sicut diacyminum ꝛ athana
sia ꝛ electuarium de semine lini. Uerꝫ mithridatuz ꝛ ty
riaca qum administrantur in quibusdaz horis ꝛ ꝓpe ī
principio ꝛ vbi non est debilitas vehemēs sunt iuuatia
Et ubi non est febris iam perueniens ad vltimum in are
factione. Et lutum quidem sigillatum est res magis iu
uatiua in omni hora ꝛ lutum armenuz. Et silr̄ oīa que
diximus ex emplastris ꝛ uaporationibus ꝛ unguentis
mundificatiuis. ¶ Q̄ūqꝫ putrefiunt vlcera in pectore
ꝛ in pulmone cōferi facere vt eger lambat cochliarium
paruuz ð kitrā in māe solo aut cum mell̄e: aut cum aliq̄
tulo galbāi liq̄facto cū melle. Si aūt illic fuerit calitas
ꝛ timentur mūdificātia calida ꝛ nō ꝯferunt frigida tūc
sumantur pulmo vulpis ꝛ semen feniculi ꝛ succus liq̄ri
tie mūdificatus ꝛ succus capilli ueneris aggregentur
cū aqua zuccari ingrossata qm̄ est ultimum. Et qn̄z ad
ministrantur in hac egritudine grana suffumigationem
ꝛ exiccantium ꝛ mundificātiuz quibꝰ fit suffumigatio cū
traiectorio. Et ex eis sunt illa que. ℞. arsenicū ꝛ piper
fiant ex eis silitudines auellane cum albumine oui. Et
ex eis est illa que. ℞. foliorꝫ oliue dulcis ꝛ stercoris vac
carꝫ pregnatarꝫ ꝛ adipis renum hirci ꝛ arsenici ꝛ sterco
ris leporis partes eq̄les. Et ex eis est illa que. ℞. corti
ces nabac ꝛ arsenicum ꝛ adipē renuz hirci. Et ex illis
est illa que. ℞. arsenicū ꝛ butyrum de ouibus. Et ex
illis est q̄. ℞. arsenici ꝛ aristol. ꝛ cortices radicis cap
paris partes eq̄les aggregent̄ cuz melle ꝛ butyro ꝛ ēt
pinea in qua est fex alkitrā ꝛ ēt arsenicum. s. citrinum cū
sisamino oleo. Et quotiens calefit cōp̄lo eꝰ superflue cu
retur cū trociscis de cāfora aliquibus diebus ꝛ redea
tur post eos ad exiccandū. Cibi aūt sint ex perdicibus
decoctis cū seminibꝰ ꝛ speciebꝰ: ꝛ nō ꝓhibeat̄ vinuz al
bum purū in principio sui ꝛ olfaciat sup odorifera ꝛ ad
hereat somno ꝛ quieti ꝛ quieti ꝛ dimittat irā ꝛ rixam
ꝛ non perueniat ad ipsum illð qð ꝯtristat. ¶ Et ex eis
que ego multotiens sum expertus in corporibꝰ diuersis
ꝛ regionibus diuersis est ut vtatur patiens zuccaro ro.
recenti sui anni omni die q̄tiū pōt q̄uis multuz sit ita ēt
vt cū pane. Deinde attendat̄ esse eꝰ tunc si ꝯstringatur
anhelitus eꝰ pp exiccationez rosarꝫ detur in potu sirupꝰ
de isopo scðm q̄titatem necessitatis. Et si inflāmatur
febris detur in potu trocisci de canfora ꝛ non intermit
tatur hec cura in ipso qm̄ sanat. Et si non timerem di
ci mendax narrarez in hac intentione mirabilia ꝛ refer
rez summā qua vsa est mulier pthisica peruenit res eꝰ ad
hoc vt egritudo cū ea ꝓlongaret̄ adeo donec perueniret
ad mortē: ꝛ uocaret̄ ad ipsaz q̇ prepararet ea que mor
ti sunt necessaria. Tunc quidā frater eꝰ surexit ad eam
ꝛ curauit eam hac cura tp̄e longo ꝛ reuixit ꝛ sanata ē
ꝛ impinguata est: ꝛ non est mihi poss̄e vt dicam summaz
eꝰ qð comedit de zuccaco ro. ¶ Et qn̄z egent siccitas
ꝛ arefactio administratione lactis ꝛ aldoch ꝛ in hoc est
cibatio ꝛ equatio ꝛ humectatio humoris corrupti et
cōglutinatio vlceris cum caseitate ꝛ mūdificatio cum
abstersione aque lactis virus ꝛ saniei. Immo mltotiēs
sanat hoc regimen ulcera pulmonis qū nō intenditur
in regimine eorꝫ ut indurent̄. Et de lactibus magis cō
ueniens est lac mulieris suctuz ex māmilla. Deinde lac
asinarum ꝛ lac caprinum proprie pp stipticitatez que
est in lacte caprino. Et lac eq̇num etiam est ex eis que
mundificant ꝛ faciunt sputuz facile. Uerum non est ei
ꝯglutinatio scðm ꝙ existimo. In lacte aūt ouino ꝛ vac
cino ē grossitudo: ꝛ si posset sugi ex ubere esset magis
ꝯueniens. ¶ Et oꝫ vt aīalia ex quibus mulget̄ pascāt
plantas quarꝫ operatio est necessaria: ad incarnationes
quidez sicut v̄ga pastoris ꝛ hausigi ꝛ cōetre. i. pirus ꝛ
que sunt illis silia. ¶ Sed mundificantia faciētia spue
re sicut alhasce ꝛ alandacocha ꝛ nidus apis. Immo si
cut lacticinium. Et ille qui vtitur potu lactis oꝫ vt ob
seruet reliquum regimen. Nam si errauerit in aliquo for
tasse reducet sup eum malitiam. Quidaz aūt medicorꝫ
qui medicinam cōprehenderunt iam narrauerunt suffi
cientiam dandi lac in potu. Et dixerunt illud cuius in
tentio est cum proposito nostro. s. qm̄ oꝫ ut ex asinabus
eligantur ille que a partu elongate sunt. iiij. mensibus
aut quinqꝫ mensibus ꝛ vadant ad vas in quo lac mul
getur ꝛ abluat̄ cum aqua. Et si lac fuerit mulctum in
eo ante lauetur cum aqua calida ꝛ fundatur in ea aq̄
calida ꝛ dimittatur donec dissoluatur aliquid si fuerit
in eo in aqua. Deinde abluatur cum aqua calida ꝛ fri
gida: deinde ponat̄ uas in quo mulget̄ lac in aqua ca
lida ꝛ mulgeat̄ in eo medietas sacraiati ꝛ est q̄titas eꝰ
qð in potu dat̄ in die primo si egritudo fuerit salua: et
si non tūc plus illo dabis sm ꝙ putaueris ꝛ existimaue
ris. Et sumat in potu in secūdo die duplū illius mlctū
in illa mlsione. Et si nā iaz fuerit restricta in die prima
ponat̄ in eo qð bibit̄ in die secūdo aliq̄d zuccari ꝛ fac
in tertio sicut fecisti in die primo: ꝙ si nā non lenificat̄
in scðo ꝛ proprie qum nō lenificat̄ vsqꝫ ad tertiū: tūc
in potu da duo sacraiati lactis cū duobus danic salis i
di ꝛ de amilo pondus. ʒ. s. usqꝫ ad. ʒ. i. s. ꝛ non cesses da
re in potu omni die pondus medietatis sacraiati. Q̄ð
si peruenerit sexus ꝛ nō respondet nā accipe ex lacte tres
sacraiati ꝛ cū eis ꝯmisce zuccarꝫ ꝛ salē ꝛ oleum amigda
linum ꝛ polypodium. ¶ Si aūt respondet ultra tres
scellas: tunc non admisceas pꝰ illud ex lacte aliquid:
aut minue ex lacte. Et oīo oꝫ ut non addat nā in die ꝛ
nocte sup tres: neqꝫ minuat ex duabus: tunc si iuuatur
cum hoc da in potu tribus hebdomodis. ¶ Et iaz di
xerunt quidā cōprehendentes ꝙ melius lac in potu su
mendum illud est qð est aīalis pascentis loca in q̇bꝰ sūt
herbe subtiliatiue mūdificatiue cū stipticitate ꝛ exiccatōe
sicut apsinthium ꝛ allea ꝛ sceha ꝛ abrotanū ꝛ polium
ꝛ rebus. ¶ In lacte aūt caprino rectiꝰ est vt misceatur
quz recenter mulctuz est aliq̄d aque ꝛ igniant̄ lapides
ꝛ ꝓiciantur sup ipsum multotiens donec coquat̄ ꝛ au
ferat̄ eꝰ aquositas: ꝛ hec est melior decoctio q̄ decocti
o sup ignez. Et attende ēt lenificationez nature nisi sit
diaria: tunc eniz oꝫ ut ponas in eo hypoquistidos: aut
tussis plurima: q̄r tunc oꝫ ut ponas in eo dragagāti pō
dus. ʒ. i. ¶ Et si fuerit stōus debilis ponantur in eo cy
minuz ꝛ carui. ¶ Et lac quið coctuz qum digerit ip̄z
pthisicus est ei cibus sufficiens: ꝛ qn̄ post ipsum febrit
pthisicus: tunc oꝫ ut abscindatur. Aldoch aūt est neces
sarium qum vehementia est fe. ꝛ quz est solutio ventris
ꝛ est eis iuuatiuuz valde. ꝛ melius est si dimittat̄ lac a
cetosum nocte una pꝰ acceptionez butyri totius ī loco
tēperato: deinde moueat̄ in mane vehemēter donec ad

inuicem vehementer misceat. Deinde sumant trocisci
de farina tritici que fit simila boni panis adeo pforati
donec sint illi qui nominātur berengē persice ⁊ ꝓijcian
tur sup pondus.ʒ.x.ex eis pondus.xxx.ʒ.de aldocb ⁊
accipiatur:⁊ in die secundo adde de aldocb decimam
sui ⁊ minue de pane pondus.ʒ.i.fac illud assidue do
nec remaneat solum lac acetosum. Deinde cōuertere
qum non indiget aldocb ⁊ apparet sanitas ⁊ decliat e
gritudo. Non ergo cesses minuere ex aldocb ⁊ addere
in trociscis donec abscindatur lac. Quod si aliqui eoꝝ
habeant diariam ꝓijcere ferrū igniuꝫ in aldocb mul
totiens non est malum ⁊ redi hic ad illud qđ dicitur in
antidotario. cibi auteꝫ ipsoꝝ sint ea que glutinationeꝫ
faciunt sicut panis de simila ⁊ tri ⁊ que fiunt de milijs
⁊ rizi ēt mundificat ⁊ facit nasci carnem ⁊ kisch ordei
bene decocta est glutinatiua mūdificatiua ⁊ est cōueni
ens apud vehementiam febris:⁊ ꝓprie cū cancris quo
rum extrema sūt ablata quoꝝ ablatio est iterata cum aq̄
⁊ cinere ⁊ ꝓprie cum oleribus frigidis ⁊ lentes ēt. Et
ea que accipiuntur cū cucumeribus ⁊ citrolis ⁊ melo
nibus efficiunt sputuꝫ facile. ¶ Si aūt febris est leuis
tunc non est aliquid sicut caules ⁊ asparagi ⁊ ea que
spuere faciunt. Pisces aūt saliti qū comeduntur semel
aut bis conferunt in mūdificando:⁊ qū ulcus est mali
gnum:tunc aliena illud ⁊ omne salsum. Quod si eos car
ne cibaueris tunc sint cum eis q̄ sunt sicut caro arheiu
gi ⁊ galline ⁊ perdicis ⁊ alcanabir ⁊ minutaꝝ auium:
⁊ omnes sint non impinguate:⁊ melius est vt comedāt
eas assatas vt sint vehementioris exiccationis ⁊ incar
nationis. Et extremitates ēt sūt bone ꝓꝑ viscositatem
earum ⁊ pisces in furno decocti. Et qñ desiderant iu
ra tunc ꝑmisce ea cum melle. Et qñꝫ cōceditur vt ipsi
ingrediantur balneū ante cibum ⁊ post ipsum qum nō
est in epatibus ipsorum oppilatio. Ipsum enim impin
guat eos ⁊ cōfortat ipsos. Aque vero ipsoꝝ quas ipsi
potant sint aque pluuie. ¶ Et ptbisicis q̇dem multo
tiens accidit sputum sanguinis scđm ꝙ preterijt eius re
memoratio. Et ex troc. bonis ad illud sunt trocisci q̇
℞. luti sigillati.ʒ.iij. amili luti armēi rosarum rubearū
oium añ.ʒ. quattuor karabe granorum myrti amboruꝫ
ana.vi.ʒ. cancrorum adustorum seis portulace ambo
rum añ.ʒ.xv. coralli dragaganti spodij sedine omnium
añ.ʒ.xv. gūmi feniculi succi liquiritie omnium añ.ʒ.vij
cōficiantur cū succo portulace ⁊ aqua ro. recentium
⁊ fiant ex eis trocisci ⁊ bibantur cum aqua cucumeris
aut cum aqua pluuiali. ¶ Et multotiens quidē acci
dit ptbisico cal⁹ vue ⁊ cadit in laborē ⁊ pfocationē ꝓꝑ
ipsuꝫ. Et qñꝫ indiget abscissione e⁹.

¶ Fen.xi. de dispositiōib⁹ cordis. Tractatus primus
eius de principijs ⁊ radicibus ad illud.

¶ De anatomia cordis. c. i.

Cor quidem creatum est ex carne
forti ut sit longinqum a nocumētis
in quo contexte sunt species uilloruꝫ
fortium vehementis diuersitatis. s.
longitudinalium attractiuorum lati
tudinalium expulsiuoruꝫ ⁊ transuer
salium retentiuorum vt sint ei species motuuꝫ. Et men
surata est eius creatio cum q̄ntitate sufficienti vt nō sint
superfluitas ⁊ grauitas ⁊ magnitudo:qm̄ ex ipso est ori
go arteriarum ⁊ suspensio ligamentorum. Et dilatatū
est ut sit in origine sufficientia cuꝫ eo qđ oritur. ¶ Et
posita est post hec pars eius altior duarum partiuum
ipsius vt sit longinqua ab appodiatione super ossa pe
ctoris ⁊ non ledat eam tactus eorum. Et subtiliatiua
est eius altera extremitas sicut illud qđ aggregatum est
ad punctum unum vt sit illud qđ leditur tactu ossium
minor partium eius ⁊ facta est dura illa pars eius sup
flue ut sit illud qđ paratum est ledi illa obuiatione me
lius factum. Et gradata est figura ad pineam ut ingeni
osa fabricatio inferior ⁊ superior sit bona et nō sit in ea
superfluitas. Et positum est in panniculo solido valde
subtili:qui q̄uis sit ex genere pāniculorum tamen non
inuenitur panniculus compar ei in spissitudine vt sit ei
clipeus ⁊ tutamen. Et separatum est corpus eius ab
illo panniculo cū q̄ntitate quadam nisi apud radiceꝫ e⁹
⁊ ubi oriuntur arterie:⁊ est ei ut dilatetur in ipso absq;
prefocatione:⁊ apud radicem eius est membrum si
cut fundamentum simile cartilagini paruū vt sit basis
fixa firma. ¶ Et in ipso sunt tres ventres. s. duo uen
tres magni ⁊ venter quasi medius quem G. nomina
uit foueā aut meatuꝫ nō ventrem vt sit ei receptaculum
nutrimenti quo nutritur spissum forte simile subē ipsi⁹
⁊ miera spūs generati in ipso a sanguine subtili ⁊ inter
ambos sunt uie:⁊ ille vie dilatantur in ipso qum dilata
tur cor ⁊ coarctantur apud longitudinem e⁹:⁊ basis q̇
dem uentris sinistri altior est basi uētris dextri:⁊ basis
uentris dextri descendit multuꝫ. Et uene pulsatiles sūt
arterie create ⁊ sunt nisi una eaꝝ habentes duas tūicas
⁊ durior earum est intrinseca qum ipsa sit obuians ꝑ
cussioni ⁊ motui substantie spūs forti cuius intendat
cōseruatio ⁊ custodia ⁊ fortitudo. Et origo arteriaruꝫ
est ex uentre sinistro qui est unus duoꝝ uentriuꝫ pecto
ris:qm̄ dexter est propinquior epi:quare oꝫ ut sit occu
patus in attractione nutrimenti ⁊ administratione ei⁹.
Et qr uenter dexter cordis comprehendit grossuꝫ gra
ue:⁊ sinister comprehendit subtile leue temperata sunt
ambo latera cum confirmatione ventris qui comprehē
dit grossum:⁊ proprie qñ secuntur resolutio cum redu
datione:aut exiccatione ꝓꝑ grossitudinem meatuū ⁊ i
grossando uentrem qui cōprehendit subtile. Immo po
situm est uas subtilioris strictius. ⁊ temperatior sangui
ei⁹ est in medio. ¶ Et sunt ei duo additamanta super
duo orificia introitus duarum materierum. s. sanguis
⁊ aeris attracti ad cor sicut due aures neruosa que sūt
rugosa mollificatiua duꝫ cor permanet cōstrictum. Et
qum dilatatur tensa ⁊ adiuuantia ad ꝯstringenduꝫ illō
qđ cōprehenditur ad interiora. Sunt ergo sicut due
arce recipientes a uasibus:deinde mittentes illud ad
cor cum mensura:⁊ subtiliatina sunt ut sint magis com
prehendentia ⁊ melius obedientia cōstrictioni ⁊ facta
sunt dura ut sint longinquiora a passione. Et cor q̇deꝫ
nutritur cum uirtutibus suis naturalibus cū dilatatōe
quare attrahitur sanguis ad interiora eius sicut attra
hitur aer. ¶ Et cor quideꝫ posituꝫ est in medio medij
pectoris:qm̄ est temꝑatior locus ⁊ declinat magis pa
rum ad sinistrum vt elongetur ab epate ⁊ habeat epar
locum amplum. Splē uero descendens est ab eo cum
elongatione:⁊ in descensione eius est iuuamentum quod
ego dicam. Et ut cor amplificet locū epati melius est
q̄ amplificet ipsum spleni:qm̄ epar est sublimius. Et
ex eis que intenduntur in declinatiōe cordis ab epate
est ut non aggregetur calor totus in parte vna:⁊ ut tē
peretur in latus sinistrum qum splen ipse sit non calid⁹
ualde:⁊ ut ipsum minus comprimat venam concauam
uenientem ad ipsum preparando ei quendam locum.

¶ Et si aliqua animalia sunt magni cordis ꝛ sunt cuꝫ hoc pauida ꝛ timida sicut lepores ꝛ ceruitūc causa in eo est:qm̄ calor coruꝫ est paruus ꝛ exiccatur ex eo res plurima quaꝫ non calefacit integre. Et illa que sūt pui cordis ꝛ cum hoc audacia ideo sunt qm̄ caliditas in ip so est plurima ꝛ coarctatur ꝛ fit vehemens. Nec illa q̄ sunt plurimum audacia sunt ea que sunt magni cordis Et cor quidem non tolerat nocumentum dolorum nꝫ apa: ꝛ propter hoc non decollat animal in cuius corde inuenitur ex nocumentis illud quod inuenitur in reli quis membris. Et qn̄ꝫ inuenitur in quibusdaꝫ animali bus magni corporis os magnum ꝛ proprie in bobus: ꝛ hoc est decliue ad cartilaginem. ꝛ illud qđ est plus ꝛ maius cum additione ꝛ duritie est illud qđ inuenitur in corde elephantis. Et iam repertum est cor cuiusdā simij habens duo capita ꝛ ex virtute vite cordis ē qm̄ qn̄ aufertur ab animali inuēitur pulsari usqꝫ ad horā ¶ Jam auteꝫ errauit qui existimauit ꝙ cor sit lacert⁹ ꝙuis sit similium rerum in eo. Uerum motus eius nō est voluntarius.

¶ De egritudinibus cordis.c.ij.

Quandoqꝫ accidunt cordi in sua proprietate species egritudinum omnes sicut species ma litie complexionum que qn̄ꝫ sunt materiales ꝛ qn̄ꝫ sunt pure. Et materiales qn̄ꝫ sunt in uenis eius ꝛ quandoqꝫ sunt in eo qđ est inter panniculum eius ꝛ corpus ipsius ꝛ proprie hūiditas. Multotiens enim inueniuntur in eis locis humiditates. Et scitum est ꝙ qn̄ multiplicatur coarctant cor a dilatatione:quare in terficiunt. Et quādoqꝫ accidūt ei apata ꝛ oppilatio: ꝛ quandoqꝫ accidit ei aliquid de egritudinibus situs ēt sicut aliquid qđ accidit ei de coarctatione in humidita te cōpressiua prohibente ipsum a dilatatione:quare in terficit. Et solutio singularis q̄ accidit:aut in ipso: aut in panniculo eius. ¶ Quūqꝫ confirmatur in corde ma litia cōplexionis non recipit curam. Et qum non est confirmata non est facilis susceptibilis cure. ¶ Et a postema quidem calidum est interficiens statim. Et fri gidum est ex eis que sunt difficilia. Et raro eueniūt du rities ꝛ mollities in corde. Sed plurimum illius est in panniculo cordis: ꝙ si contingat vt in ipso eueniat:tūc ipsum non interficit in momento interfectionis apatis calidi:veruntn̄ cuꝫ hoc est interficiens. ¶ Et quādoqꝫ prolongatur durum qđ accidit in panniculo ex humo re grosso: ꝛ non durum ex humore aquoso distillando spatiuꝫ sicut dispositio in apostemate qđ fuit in panicu lo cordis simij quod narrauit Galien⁹ vixerat ille simi us lesus. Sed postꝙ anatomizatus est post mortem si am cognitum est quid passus est in uita sua. fuerat eni debilitas ꝛ extenuatio. Quūqꝫ cor ipsum non toleret vt apostemet:quomodo ergo tolerabit vt collectō ꝛ sanio sitas in ipso fiant: ꝛ qum illic acciderint ulcera tolera bilia bothoralia: tunc ipsa interficiunt post fluxum san guinis nigri ex naribus secundum ꝙ dicitur. Et qn̄qꝫ accidit in neruis cordis oppilatio nocens operatiōb⁹ cordis. ¶ Cor autem longinquius est ab hoc ut tole ret solutionem singularis ꝙ apostema. Et qn̄ꝫ accidit corpori ipsius ꝛ penetrat vsqꝫ ad uētres ꝛ interficit sta tim: ꝛ si non est penetrans tunc fortasse postponitur e⁹ interfectio vsqꝫ ad diem secundum. ¶ Et quādoqꝫ ac cidunt cordi egritudines pp communitatem panniculi sui ꝛ cōmunitatem cerebri ꝛ lateris ꝛ pulmonis ꝛ e patis ꝛ itestinoꝝ ꝛ reliquorum viscerum ꝛ proprie stōi

Et quandoqꝫ est ꝑpter cōmunitatem aliorꝫ membro rum ꝛ corporis cōmuniter sicut est in febribus. Ita ut uerificetur per paroxismos suos ꝛ crises suas: ꝛ ꝑpter comunitatem aliorum membrorū. Quandoqꝫ sunt ꝑp ea que abscinduntur ex eis sicut cōmunitate epatis qn̄ debilitatur in transmittendo nutrimentum ad ipsum ꝛ cerebri quando debilitatur. Et debilitatur lacertus fa ciens anhelitum ab anhelitu: ꝛ quandoqꝫ sunt propter ea que ex eis ad ipsum veniunt ex cerebro quideꝫ sicut quando in ipso multiplicatur humor melancholicus ꝛ penetat in substantia cerebri quare penetrat in uia ar teriarum vsqꝫ ad cor excitans tremorem cordis ꝛ casū uirtutis ꝛ tristitiam cum extractione malitie cogitatōis ꝛ angustie: ꝛ sicut illud quod ex eo peruenit ad ipsum ex humore humido per hanc viaꝫ ꝛ facit accidere obli uioneꝫ ꝛ pigritiam ꝛ casum festinationis. Sed ex epa te sicut illud quod ipsuꝫ mandat ex sanguine malo cali do ꝛ frigido aut grosso. Et quandoqꝫ sunt ꝑp cōitatem in nocumento scđm semitam vicinitatis sicut porpter nocumentum eius qđ est propter apostema calidū ꝛ fri gidum existens in panniculo continente ipsum ꝑprie ꝛ reliquoꝝ viscerum cōiter: ꝛ nocumentum eius qđ est ꝑ pter nocumentum oris stōi: ꝛ stōi ab humore viscoso: aut mordicatio: aut uermibus ꝛ ascaridibus aut uomi tu mordicatiuo quare euenit ex eis tremor cordis. Et quādoqꝫ fit propter cōmunitatem in dolore quādo ve hemens fit ꝛ peruenit ad ipsum ꝛ multotiens interficit ¶ Et qn̄qꝫ sunt ꝑp mutationem materiei sicut ex sq nantia: aut pleuresi: aut peripneumonia: quare decliat materia ad cor ꝛ prefocat ꝛ interficit. Ergo cōmunita tes que cadunt inter cor ꝛ panniculum eius non opꝫ ut cōsequantur pernitiem. Et si est apostema dum nō est calidum ipsum enim est pernitiosum. Et quandoqꝫ accidit in ipso ore stōi tremor ꝛ nocet cordi. ¶ Modi autem ex quibus significantur dispositiones cordis st ix. pulsus ꝛ anhelitus ꝛ creatura pectoris ꝛ ea que na scuntur super pectus ꝛ tactus corporis ꝛ qđ accidit i ipso ꝛ mores ꝛ uirtutes corporis ꝛ debilitas ei⁹ ꝛ me ditationes eius. Pulsus quidem qm̄ velocitas eius ꝛ magnitudo ꝛ frequentia ipsius significant caliditatem eius ꝛ eorum contraria significant frigiditatem eius ꝛ e⁹ lenitas significat humiditatem ꝛ ei⁹ duritiess signi ficat siccitateꝫ ipsius ꝛ fortitudo eius ꝛ equalitas ꝛ or dinatio significant sanitatem eius ꝛ eorum contraria si gnificant contrarium sanitatis ips⁹. ¶ Et anhelitus quidem magn⁹ ꝛ frequens ꝛ uelox ꝛ calidus significāt caliditatem eius ꝛ contraria eorum signicant frigidita tem eius. ¶ Et pectus amplum altum si non est ꝑpter multitudineꝫ cerebri quā significat capitis magnitudo faciens multitudinem cerebri facientem magnitudinē nuche facientem magnitudinem spondiliumfacientem magnitudinem costarum ortarum ex eis. Immo est i l lic paruitas capitis aut eius meditatio ꝛ fortitudo pul sus significat caliditatem ipsius ꝛ contrarium illius si non facit ipsum paruitas capitis significat ipsum frigi ditatem eius. Et pili plurimi orti super pectus ꝛ pro prie illi qui sunt crispi significāt caliditatem ipsius ꝛ nu ditas pectoris ꝛ paucitas piloruꝫ significāt frigiditatē ipsius propter priuationem agentis fumum aut siccita tem propter priuationem materiei fumi. Et si non con tradicit humiditas cōplexionis corporis ualde ꝛ con suetudo aeris ꝛ regiōis ꝛ etatis. Et caliditas corporis totius significat caliditatem eius si non resistunt splen

⁊ epar frigida cū frigiditate sua: ⁊ frigiditas corporis
significat frigiditatem eius si nō resistit epar aliquo mō
⁊ leuitas eius significat humiditatem eius si nō resistit
epar aliquo modo resistendi. ⁊ duricies eius significat
siccitatem ipsius si non resistit epar. Et febres putride
cum sanitate epatis significant caliditatē eius ⁊ humi
ditatem eius. Ex via autē morū qm̄ ira naturalis que
non est ex consuetudine ⁊ audacia ⁊ furiositas ⁊ leuitas
motuū significant caliditatē eius. Et eorum cōtraria
si nō est acquisita ex meditationibus ⁊ cōsuetudinibus
significant frigiditatē ipsius. ¶ Corporis autē forti
tudo significat ipsius fortitudinem ⁊ eius debilitas si ñ
fuerit nocumentū ex cerebro ⁊ neruis debilitatem ip
sius. Et debilitas eius significat malitiā complexiōis
in ipso. Et fortitudo eius significat complexionis eius
naturalis equalitatem. Et est quia essentia caloris in
nati ⁊ sanguinis ⁊ spiritus vitalis plurima est in ipō nō
infaāmata fumosa: immo splendida pura. Sed acciden
talem ex caliditate significant vehementia inflāmatōis
⁊ rixa anime. Et quandoq̄ perducit nocumentum in
anhelitu. Meditationes vero que declinant ad gau
dium sicut fiducia ⁊ bonitas spei significant fortitudinē
ipsius ⁊ equalitatem ipsius que sequntur in caliditate
⁊ humiditate ipsius. Et decliues ad inquisitionem soli
tudinis ⁊ disiunctionis significant caliditatem eius. Et
decliues ad timorem ⁊ tristitiam significant frigiditatē
⁊ siccitatem eius ⁊ dispositiones que secuntur in ipso
corde sicut inflāmatio accidēs i ipso ⁊ sicut tremor qui
sentitur ex ipso alie significant per se ipsas complexiōē
eius sicut inflāmatio ⁊ quedam non significant nisi per
cōparē suum sicut tremor cordis. Tremor nāq̄ cordis
sequitur omnes species debilitatis cordis ⁊ malitie cō
plexionis ipsius ⁊ non significat rem puram in ipso:
Et qñ plurimum tremoris cordis est pp fortitudinē
sensus cordis q̄ accidit tremor cordis ex qualibet me
ditatione aut vapore aut similibus illis ex eis que per
ueniunt ad ipsum. ¶ Et qñ sunt egritudines cordis
cum cōitate alior̄ ⁊ proprie capitis ⁊ oris stōi. Et non
euacuantur egritudies cerebri melice ⁊ epileptice a cōi
tate cordis. Et qñ permuttant ad cor materie expulse
ex eis que sunt sicut pleuresis ⁊ peripneumonia ⁊ sunt
cause timoris magni ⁊ mortis subite. Et qñ accidit hu
moribus diminutio ex q̄titate necessaria primum nocu
mentum illius est in corde quare alteratur complexio
eius. Et qñ peruenit calor purus aut frigus purū ad
cor moritur ille cuius est. Et iaz vidi cōgelatū loqui ⁊
iam moriebatur cū sudore ⁊ sine sudore.

¶ De signis cōplonū cordis nālium. c. iij.

Complexionem quidē calidā nālē significāt
amplitudo pectoris in creatione sua nisi resi
stat cerebrum ⁊ magnitudo pulsus naturalis
⁊ declinatio ipsius ad frequentiam ⁊ velocitatem ⁊ ma
gnitudo anhelitus naturalis ⁊ declinatio ipsius ad fre
quentiam ⁊ violentiam ⁊ exuberatio pilorum super pe
ctus ⁊ proprie sup sinistrum parumper si nō repugnet
humiditas membri alterius ɔtrarietate vehementi ual
de. aut regio ⁊ aer ⁊ vehementiam ire ⁊ furiositatem ⁊
bonitatem credulitatis ⁊ spatiositatē spei significat ma
gnitudo pectoris qum non est pp cerebrum secundū
ꝙ dictum est. ¶ Complexionem v̄o frigidam naturalē
significat constrictio pectoris nisi pp cōditiones predi
ctas ⁊ paruitas pulsus nālis ⁊ declinatio e⁹ ad rarita
tem aut tarditatem: nisi sit illic causa faciens velocitatē
⁊ cōstrictio anhelitus naturalis ⁊ decliatio eius ad tar
ditatem ⁊ raritatem ⁊ debilitas ⁊ pigritia ⁊ patientia
non acquisita ex consuetudine ⁊ exercitio ⁊ mores simi
les moribus mulierum ⁊ erubescentia cum timore et
hesitatio ⁊ obliuio ⁊ passio a minimis rebus ⁊ frigus
corporis humidam uero complexionem significant le
nitas pulsus ⁊ uelocitas patiendi a superuenientibus
iram facientibus ⁊ lenificantibus superuenientibus ⁊
uelocitas remouendi ab eis ⁊ humiditas cutis si non
resistit epar. ¶ Sed complexionem siccam significant
durities pulsus: ⁊ tarditas agendi ⁊ tarditas patiendi
⁊ tarditas descendi ⁊ lupinositas mor̄ ⁊ siccitas corpo
ris si non resistit epar. ¶ Calidam aūt ⁊ siccam cōplo
nem significant pulsus magnus cum mensura. Et illō
ideo qm̄ magnitudo eius est pp necessitatem: ⁊ diminu
tio ipsius propter siccitatem instrumēti: ⁊ velox proprie
ad constrictionem ⁊ frequens ⁊ anhelitus magnus ue
lox ⁊ proprie qū ipse extrahit aerem frequens ⁊ perfi
dia morum ⁊ inuerecundia ⁊ leuitas in motionibus et
in blandities ⁊ uelocitas ire ꝓpter caliditatem ⁊ tardi
tas pacificandi pp siccitatem ⁊ multitudo pilorum pe
ctoris ⁊ spissitudo ipsorum pp siccitatem materiei ipo
rum ⁊ crispitudo ipsorum ⁊ caliditas tactus ⁊ siccitas
ipsius. ¶ In calida aūt ⁊ humida sunt pili pauciores
⁊ pectus est latum magnum ⁊ pulsus est magnus verū
ē lenior. Et velocitas ⁊ frequentia ei⁹ sunt infra illas
que sunt in complexione sicca qum equantur in calidi
tate ⁊ est ira in ea velox non vehemens ⁊ tactus cor
poris est calidus ⁊ humidus si non repugnat epar in ve
hem̄ti frigiditate ⁊ humiditate si fuerint infra vehemen
tiam ⁊ multiplicantur egritudies putride. ¶ Frigidā
autem ⁊ humidam significat pulsus qum nō est magn⁹
immo est decliuis ad paruitatem ⁊ est lenis non velox
nē frequens immo est decliuis ad contraria eorum sm̄
illud ad qđ in ultimo p̄uenit complexio: ⁊ est habens
eam piger timidus tardus mortue festinationis nudus
a pilis non retinens malum nē irascibilis: ⁊ est corpus
sm̄ ⁊ hūidū si ñ resistit ei ep cū calefactōe plima ⁊ exic
catōe q̄uis si fit plima. ¶ Frigidā v̄o ⁊ siccā hītis pul
sus non est cum illa tarditate tota ⁊ habens eam est tar
de ire fixe retinens malum lenis sine pilis frigidū ha
bens corpus ⁊ siccum si non resistat epar cū calefactiō
ne plurima ⁊ humiditate q̄uis p̄ua.

¶ De signis egritudinum cordis. c. iiij.

De illis sunt significationes cōplexionum nō
naturaliū ⁊ qñ significant malitiā comple
xionis cordis debilitas ⁊ resolutio virtutis
liquefactio non pertinentes ad causam primitiuam aut
antecedētem aut cōitatem membri: ꝙ si tremor cordis
adiuuat in his significationibus tunc iam completur
significatio ⁊ qñ perducit ad sincopim tunc iam confir
mata est res. Et qñ i corde fortis fit malitie cōplexiōis
frigide aut calide: aut sicce sine materia incipit corpus
procedere in uia ptisis ⁊ liquefactionis. Est ergo illa
que est calida ex illa ethica absoluta. Frigida species
ergo ethice cōparatur ad senes ⁊ decrepitos: ⁊ sicca spe
cies ptisis. Et ethica quidem diuersificatur in toto illo
a ptisi facta a pulmone. Pulmo enim in hac non est
lesus in seipso ⁊ habens eam non habet tussim ⁊ diuer
sificatur ab ea ethica cum caliditate propter priuatōē
caliditatis. Signū autē malitie compelxionis cordis
calide est augmentum pulsus in uelocitate ⁊ frequētia
nō nāli ⁊ egressio anhelit⁹ ad magnitudinē ⁊ velocitatē

⁊ frequentia non naturalem et uehementia ſitis que ſe
datur cum aere frigido et ſuauitas in frigore ⁊ commu
nitas extenuationis ⁊ liquefactionis abſq; cauſa alia ⁊
triſtitia et conturbatio permiſte inflãtioni. ¶ Signa aũt
malitie complexionis frigide ſunt declinatio pulſus ad
paruitatem et tarditatem et raritatem nõ naturalẽ niſi
cadat uirtus ⁊ ſit neceſſaria frequentia ut ſuccurrat cuz
eo quod appropinquat neceſſitati cum alijs ab eis dua
bus ⁊ eſt cum debilitate anhelitus ⁊ reſolutione uirtu
tis ⁊ tranquillitate ad illud quod caleſacit ex ſpetiebus
eoꝝ que tangit ⁊ olfacit ⁊ guſtat ⁊ timiditas ei nõ auda
cia ⁊ ſuperfluitas in pietate et miſericordia. ¶ Signa
autem malitie complexionis cordis humide ſunt in cli
natio pulſus ad lenitatem non naturalẽ ⁊ uelocitas pa
tiendi ab imprimentibus in anima cuz uelocitate remo
tionis eoꝝ et multitudo euent⁹ febrium putridaꝝ. ¶
Sed ſigna malitie complexionis ſicce ſũt declinatio pul
ſus ad ſiccitatem non naturalem ⁊ difficultas paſſionũ
cum fixione eaꝝ ſiue ſint fortes ſiue debiles ⁊ liqueſactõ
corporis. ¶ De ſignificationibus autem apoſtematũ
ſunt ſignificationes apoſtematum calidoꝝ. Ipſa.n.ĩ pn
cipio ſui faciunt apparere in pulſu diuerſitatem mirabi
lem non conſuetã ⁊ magnificant inflãmationẽ in corpo
re ⁊ proprie in partibus membrorum anhelitus. Et an
helans q̃uis attrahit maxiᵐ aerẽ ⁊ frigidiſſimum: tamẽ
eſt quaſi priuat⁹ anhelitus: deinde ſequitur ipſuz ſinco
pis ſucceſſiua: ⁊ non oportet ut exſpectetur ĩ cognitiõe
diſpoſitionis apoſtematum calidoꝝ cordis illud quod
eſt ex duritie inſtrumenti ſecundum ꝙ currit cõſuetudo
de expectatione eius in alijs que ſunt ſimilia eis. Apo
ſtema enim non ita aduenit cordi ut per ipſum indure
tur pulſus: imo interficit ante illud. ¶ Sigularis aũt
reſolutio ſcitur ex cauſis primitiuis. Et dixerunt qui
dam ꝙ quando accidit in corde ulcus ⁊ currit ex nare
ſiniſtra ſanguis moritur patiens. Et ſignum eius eſt do
lor in loco ſiniſtro mammillari.

¶ Caplm. v. de cauſis imprimentibus in corde.

C Auſaꝝ in corde ĩpmẽtiũ alie ſũt q̃ſũt ei ꝓpe ⁊
alie ſt q̃ ſt ↄmũes et alijs ſicut cauſe efficientes
complexiones ⁊ cauſe efficientes apoſtemata
et efficientes ſolutionez ſingularis ⁊ relique ſimiles eis
que ſunt ex eis quas numeraui tibi in libris uniuerſa
libus. ¶ Verũ cordi appropriantur cauſe antecedẽtes
propter anhelituz ⁊ cauſe antecedentes propter paſſio
nes animales. Propter anhelitum quidem quoniam
quando conſtringitur aut caleſit ualde: aut infrigidatur
ualde. ſequitur ex eo ut accipiat cor nocumentum. ¶
In paſſionibus autem animalibus oportet ut redeatur
ad ea que diximus in uniuerſalibus: ⁊ iam oſtendimus
impreſſionem earum in corde mediãte ſpiritu: et cuiuſz
earũ q̃ ſuperfluit impreſſione prefocationis ſpiritus in
nati ad interiora: aut ſparſionis eius ad exteriora. Et
quandoq; conſequitur ut faciant peruenire ſincopim:
immo conſequitur ut interficiant. Et ira que eſt ex ſum
ma earum eſt minor omnibus illis in hoc. Ira enim ra
ro interficit. uigilie uero et exercitium et ſimilia illis de
bilitant cor cum reſolutione.

¶ C. ſextum. de canonibus uniuerſalibus ĩ curatione
cordis.

N Os quidez fecimus de medicinis cordialib⁹
tractatum ſingularẽ quo qum homo coniun
xerit inter ſcientiam ſuam in medicina ⁊ co
gnitionem ſuam in principijs que ſunt magis commu
nia ꝙ medicina iuuabitur. Hic uero innuimus ad illud
quod oportet dici in libris medicinalibus puris ꝑpte
rea ꝙ cor eſt membrum principale prius omni pricipa
li ⁊ ſublimius eo oportet ut ſit uelox ſtudiũ in curatiõe
eius cum medicinis: ita ut adiuuetur abſq; errore ulti
me ſiue uelimus ex eo euãre humorem ſiue permutare ei
complexionem. ¶ In euacuatione autez que procedit
curſu phlebotomie ita ſtudioſe feſtinamus ne oporteat
nos permiſcere eam cum alio regimine mundificatiuo.
Immo plurimuz qd̃ in ipſa obſeruamus eſt ne ſupfluat
⁊ cadat uirtus: ⁊ ut uiuificemus uirtutem ſi debilitatur
parumper cum rebus uiuificantibus uirtutem quando
debilitatur propter complexionem frigidam aut cali
dam ¶ Et hec res non appropriatur egreſſioni ſan
guinis tantum. ¶ Immo omnibus euacuationibus: q̃
uis ſit extractio ſanguinis uehementis neceſſitatis ad
hoc ſubſidium. ¶ Cauſa autem cum qua excuſamur a
ſtudio ſpetierum regiminis alterius eſt quia egreſſio ſã
guinis non eſt medicamen perueniens ad cor: ⁊ ꝙ plu
rimum repletionuz cordis nõ ſunt niſi ex ſanguine ⁊ ua
pore a nocumento quorum duorum ſimul liberat phle
botomia. Et repletio quidem ſanguinea remouet phle
botomia baſilice dextre. Sed repletio uaporoſa phle
botomia baſilice ſiniſtre. In reliquis autem euacuatio
nibus que fiunt cum medicinis oportet ut miſceantur
medicine cum regimine predicto et regimine alio. Et il
lud eſt quoniam plures medicine euacuatiue ſunt con
trarie corpori; quare oportet ut eis aſſocientur medici
ne cordiales. Et ipſe medicine que efficiunt in corde
fortitudinem cum proprietate que eſt in eis: ita ut ſint
cum medicamine adminiſtratio in euacuatione humo
ris cordialis ſociate medicine tyriacales bezahartici ꝑ
tinentes cordi: ⁊ plures quidem harum medicinarum
conferunt. Immo plures earum conferunt ei ex alia ꝑ
te. Et illud eſt quoniam ipſe etiam faciunt penetrarẽ me
dicinas euacuatiuas ad cor remouendo eas ab alijs lo
cis. Permutatio autem complexionis: aut eſt quia cõ
uertitur regimen ad permutationem frigidi: aut permu
tationẽ calidi: aut permutationẽ humidi: aut permuta
tionẽ ſicci. Dum ergo uolumus permutare complexio
nem frigidam audaces ſumus ad illud cum medicinis
calidis commiſtis cum medicinis cordialibus calidis
cum cuſtodia noſtra ne accidat ex eis motus laborio
ſus humoris cordis ita ut extendatur corpus cordis
cum eo quod gradatim facit illud: aut extendatur ma
teria apoſtemoſa et reliqua. Dum ergo uolumus ꝑmu
tare complexionem calidam non ſumus auſi eſſe con
tenti in infrigidatiuis. Nam ſubſtantia propter quã cor
creatuz eſt: eſt ſpiritus effuſus in ipſo eſt ſubſtantia cali
da. ſ. caliditate innata non caliditatibus nociuis corpo
ri. ⁊ accidunt ei ex malitia complexionis cordis quan
do eſt calida ut minoret ⁊ reſoluat: et ut ↄuertat ĩ fumum
⁊ conturbetur quz ergo superuenit corpori cordis qd̃
extinguat ipſam ⁊ non eſt permiſtum cum medicis ca
lidis quarum proprietas eſt ut confortent calorem in
natum non totum illud propter caliditatem earum: im
mo cum proprietate ipſarum aſſociata caliditati earuz
poſſibile eſt ut noceat radici ideſt ſpiritui q̃uis raro
conferat et eſt corpus cordis propterea quia iuuat ad
temperandum caliditatem cordis quin ſentitur cuz eo
caliditas ſpiritus. Quapropter non inuenimus ſapiẽ
tes antiquos euacuaſſe curationem malitie complexio
nis calide que eſt in corde: et eius qd̃ accit ei apmiſtiõe

medicinaꝝ frigidaꝝ cum cordialibus calidis. Confidē
tes ꝙ natura ſi fuerit fortis diſcernet inter ifrigidantiuū
⁊ calefactiuuꝫ ⁊ afferēt infrigidatiuum cordi ⁊ afferēt cali
dum cordiale ſpiritui ⁊ temperabit illud et quandoꝫ
iſtud. ¶ Et ſi non inueniunt medicamen equale faciēs
confortationem ſpiritus cum proprietate: aut proximū
equalitati ſicut bugloſſam uigorant et adiuuant ſe cum
ea: ſed ſi natura fuerit debilis non confert regimen. ¶
Et quandoꝫ cogit eos admiſtrare medicinas calidas
cordiales illud. ꝙ ipſi ſciunt de grauitate ſubſtantie
plurimum medicinarum frigidarum cordialium et pau
citate penetrationis earum et declinatione ipſarum cuꝫ
natura ad fixionem: ⁊ non ad penetrationeꝫ quare co
git eos illud ad hoc ut permiſceant medicinas cordia
les calidas quibus penetrent ut natura adiuuetur ad
deferendum illas cordi ſicut permiſcent crocum reliqꝰ
permiſtis trociſcorum canfore. Reliqna eniꝫ permiſta
diſcurrunt cuꝫ eo ad cor: deinde uirtuti naturali ieſt ut
procedat a corde: aut inflāmet ipſum cum ſpiritu cor
dis ⁊ adiuuet cum infrigidatiuis ad temperandam cō
plexionem. Hoc nanꝫ melius eſt eis ꝙ̄ ut utantur infri
gidatiuis puris que figuntur in principio meatuum et
nolunt penetrare. ¶ Et iſti qui abſtulerunt crocuꝫ ex
trociſcis canfore ⁊ blaſſemauerunt primos ⁊ fecerunt
trociſcos canfore pauci iuuamenti: ꝙuis ipſi ignorent.
¶ Amplius complexio calida curatur dando in potu
rob de fructibus ⁊ proprie aquam pomorum de ſceni
et cydoniorum. Eſt enim bonum medicamen cum eis
que ſibi ſunt ſimilia de his que dicturi ſumus et cum
epithimatibus ⁊ emplaſtris que ſunt extinctis permi
ſtis cum confortantibuſ cor. Et ſi cauſa fuerit materia
euacuetur. ¶ Cura autē malitie complexionis frigide
eſt cum confectionibus uel confortantibus magnis ꝙs
dicemus ⁊ cum uino odorifero ⁊ cum exercitijs tempe
ratis ⁊ cum emplaſtris et linimentis calidis aromaticiſ
cordialibus ⁊ cibis calidis cum quantitate qua di
gerantur. ¶ Et ſi cauſa fuerit materia euacuetur
¶ In cura autem malitie complexionis ſicce neceſſa
rius eſt cibus plurimus humectatiuus ⁊ introitus bal
nei poſt ipſum ⁊ adminiſtratio uine cum cuſtodia ipſius
⁊ paucitas motus ⁊ tranquillitas ⁊ ſumere i potu aq̄
frigidam. Et ſi fuerit illic frigus alienentur ab aqua fri
gida que eſt uehementis frigoris. ¶ Et cibētur cibis
⁊ potibus et multiplicetur ſomnus poſt cibum calidū
Et ſi cauſa fuerit materia euacuetur. Et tu quidem ſci
es diſtinctionem illius ubi loquemur de cura ethice et
arefactionis. ¶ Cura autem malitie complexionis hu
mide eſt ſubtiliatio ciborum ⁊ adminiſtratio medicina
rum exiccatiuarum et exercitia temperata cum frequē
tia et multitudine: ⁊ ſi cauſa fuerit materia euacuetur.
¶ Frigide uero ⁊ humide complexonis cura eſt multi
tudo exercitij ⁊ balnei ante cibum precipue thermaruꝫ
et ſubmerſio plurima in aqua calida ⁊ adminiſtratio ſo
lutiuorum ⁊ diureticorum ⁊ uſus uini fortis reſolutio
nis: odoriferi et adminiſtratio ciboruꝫ landabilis chimi
cum quantitate non plurima: ꝙ ſi illic fuerit caliditas
uitent balneum ⁊ utantur coitu. Et ſi fuerit materia ca
lida ⁊ humida: aut humida euētur.

¶ Caᵐ. vij. de medicinis cordialibus.

Medicine quidem cordiales cum totalitate ſu
a oportet ut colligantur ex areol medicinarū
ſingularium ⁊ ex areol membrorum anhelitꝰ

Sed ſecundum neceſſitatem in hac hora nos dicemuſ
de eis illas que ſūt ſicut capita ⁊ radiceſ. Dicamꝰ ergo
ille quidem que ex eis ſunt proxime equalitati ſunt ia
cynthus ⁊ alberengeſiſ ⁊ alferuzegi ⁊ aurum et argentū
⁊ bugloſſa. ¶ Calide uero ſunt doronigi ⁊ zedoaria ⁊
muſchus ⁊ ambra ⁊ zurumbet ⁊ ſeta proprie ⁊ crocuſ
⁊ ambo been ſunt uelocis iuuamenti ⁊ gariofili ſūt ual
de mirabiles ⁊ xiloaloes crudum ⁊ meliſſa ⁊ ſemē eiuſ
⁊ alſcebebram et ſemen eius ⁊ cardamomum ⁊ cubebe
et alfelemenuſch ⁊ acetoſa ⁊ ſemen eius et folia citri et
folium indū ⁊ enula eſt mirabilis. ¶ Frigide uero ſūt
margarite et karabe et canfora ⁊ corallus et ſandali et
roſa et ſpodium et lutum ſigillatum et poma. Et ex eis
eſt coriandrum ſiccum et humidum.

¶ Tractatus. ij. de partibus diſtinctis.

¶ Capᵐ. i. de tremore cordis et cauſis eius.

TRemor cordis eſt motus tremuluſ
accidens cordi. Et cauſa eius eſt
omne quod ledit cor ex eis que ſūt
in ipſo aut in panniculo eius: aut
continuantur ei ex membris uicis
communicantibus ei. Et quādoꝫ
fit a materia humoroſa: et quandoꝫ fit a malitia cōplo
nis pure. Et quandoꝫ ab apoſtemate: et quandoꝫ fit
a reſolutione ſingularis et fit a cauſa extranea: et quā
doꝫ fit a morſu uenenoſorum animalium. Et quando
ꝫ fit a ſerpentibus qui fiunt in uentre: et quandoꝫ fit
a ſenſu uehementi. Et materia humoroſa quandoꝫ eſt
ſanguinea: et quandoꝫ eſt humiditas: et quandoꝫ eſt
melancholica: et quandoꝫ eſt cholerica: et quādoꝫ eſt
uentoſa et eſt leuior et facilior earum. ¶ Et ille qui eſt
a malitia complexionis pure. Ideo eſt quia omnis cō
plexio dominans facit debilitatem: et omnis debilitas
efficit in corde dum perſeuerat in ipſo reſiduum uirtu
tis agitationem quandam quaſi ipſum expellat a ſeipſo
aliqͦd nocumentum. Et tremor quidem cordis quan
do ſuperfluit permutatur ad ſincopim: et quando ma
gis ſuperfluit permutatur ad mortem. Et unaqueꝫ cō
plexionum ſimplicium facit illud. Apoſtema uero cali
dum in principio perſeuerans facit apparere tremorē
cordis: deinde ſincopim poſtea mortem. et ſim eſt pro
pinquum diſpoſitioni eiuſ. Sed quandoꝫ interpōit ſpa
tium aliquantulum. et ſimiliter reſolutio ſingularis. Et
ſimiliter oppilatio exiſtens in curſibus ſanguinis et
ſpus in corde et que ſequntur ipſum et in uenis ſenſibi
libus partium pulmonis. ¶ Factus autem a cauſa ex
tranea eſt ſicut a doloribus conſtrictiuis et permutatō
nibus materieꝝ apoſtematum uicinoꝝ predictoꝝ a po
tu uenenoꝝ. ¶ Et factus a morſibus ſerpentum. Et
factus a ſerpentibus qui accidunt in uentre et proprie
ꝙ̄do aſcendunt ad ſuperiora mirac i cibo et fece. Factꝰ
autē a ſubtilitate ſenſus cordis eſt: qm̄ habēti illū accit
tremor cordis ex qualibꝫ uentoſitate generata in ſpatō
qͦd eſt inter ipſum et inter panniculum eius aut in corꝰ
panniculi eius: aut in uena eius et ex qualibet qualita
te frigida aut calida aduenienti ei. Ita ꝙ ſuccedit po
tui aque preter ꝙ perducat illud ad debilitatem in o
perationibus ſuis. ¶ Factus autem cū cōitate: aut eſt
cū cōitate corporis totius ſicut accidit in febribus: et
proprie in febribus peſtilentialibus. Aut cum commu
nitate panniculi ſui: ita ut accidat in ipſo apoſtema mol
le: aut durum ſicut accidit ſimto aut gallo predictis.

¶ Aut cum communitate stomachi: quoniam in ipso est humor uiscosus uitreus: aut mordicatiuus cholericus aut corrumpitur in eo cibus: aut cum communitate omnium membrorum que dolent uehementer. Et quandoque multiplicatur cum communitate stomachi propter humorem qui est in eo: aut bothor in ore eius: aut attractionem succedentem laboris: ita ut forsitan non discernatur inter ipsum et inter cordialem. Et quandoque accidit propter tremorem in ore stomachi et continuatur illi: et est similior res tremori cordiali. ¶ Et quandoque fit cum cōitate pulmonis quando multiplicatur in eo oppilatō in parte illa que obuiat cordi et non penetrat anhelitus secundum suos modos: et illud indicat constrictōnem anhelitus non securam. ¶ Et quandoque fit causa crisis et motuum accidentium humoribus ad crisim. Et ego exponam illud in loco suo. ¶ Et si quis conqueritur de tremore cordis post egritudines et habet nauseam et euomit choleram plurimam et non remouetur nausea est malum et indicat spasmum in stomacho.

¶ Cap ij. de signis.

Tremorem cordis omnem significat pulsus diuersus transiens terminum in diuersitate sensu perceptus in magnitudine et paruitate et uelocitate et tarditate et rarit te et frequentia: et multotiens assimilatur pulsui habentium asma. Et significat illum qui est humidus uehementia lenitatis pulsus et sensibilitas habentis eam quasi cor eius sit positum in humiditate. ¶ Et significat illum qui sanguineus est signa caliditatis et inflatōis et uelocitas pulsus et magnitudo eius in alia hora quam tremoris cordis et iuuantur coitu et frigido est econtrario. ¶ Et significant illum qui cholericus est et est raro egritudines cholerice sequentes ipsum et durities quedam in pulsu et uehementia inflammationis. ¶ Et significant illum qui melancholicus est tristitia et sollicitudo et durities in pulsu. ¶ Et uentosum quod purum significat uelocitas motōis eius et leuitas laboris eius: et etiam paucitas diuersitatis in pulsu eius. Et significant apostemosum in substā ipsius: aut panniculi eius signa duorum apostematum predictorum ¶ Et illum qui est ex resolutōe continuitatis causa sua et factum a uenenis et morsibus cause sue cum proprietate reliquarum causarum. Et similiter factum a uermibus. Et factum a complexione singulari calida et inflammatione uehementi absque sensibilitate humiditatis in qua natet cor uelocitas pulsus et frequentia eius quouis sit non hora cōmotiōis eius et quod est post causas spasmaticas sine materia et in ethica et silibus. ¶ Et similiter factum a frigore puro significant cause sue ex euonibus extinguentibus calorem innatum. Et egritudines infrigidatiue et aeree et alia et pulsus tardus rarus nō in hora tremoris cordis. ¶ Factum autem ab oppilatōe significat diuersitas pulsus in paruitate et magitudine et debilitate et fortitudine cum priuatione signorum repletiōis. ¶ Factum autem a subtilitate sensus cordis et a qualibet uentositate generata ex nocumento adueniente ei cognoscitur ex fortitudine pulsus et sanitate anhelitus et incolumitate reliquorum membrorum et fortitudo pulsus et magnitudo ipsius sunt significationes proprie significātes ipsum et certificat ipsum si fuerit corpus cum frequentia huiusmodi tremoris cordis incolume et uirtus conseruata et consuetudo in operibus sana. Et illi quibus plurimum accidit iste sunt super quorum facies apparens uestigia passionum animalium quouis parum sicut ire aut gaudij: aut tristitie aut aliarum. ¶ Factus autem cum cōitate corporis totius in febribus manifestus est et similiter creticus. ¶ Et factum cum stomachi significant significationes dispōnum stomachi et appetitus et quod ab ipso expellitur et imaginatōes et nausea et punctio et quod alleuiatur in tempore uacuitatis: nisi sit a cā cholerica effusa ad os stomachi in tempore uacuitatis: et quod fit uehemens in hora qua cibus incipit digeri. ¶ Et ille qui fit cum communitate pulmonis est: quoniam habens eum est preparatus asmati repertis in ipso signis significantibus humiditatem pulmonis et oppilationem uiarum in eo quas dicemus in suo capitulo. ¶ Factum autem propter febres significant significationes supradicte in capitulo suo. Et ex eis que significant ipsum sunt saliua currens et dolor sicut quod fit a constrictione unguium et puncture eueniens subito in ore stomachi. ¶ C. iij. de curatōibus uniuersalibus tremoris cordis.

In materiali omni fertur auxilium cum euatis. In sanguineo quidem cum phlebotomia et extractōe sanguinis ultima et temperamento cibi in quantitate et qualitate. Et si est illi paroxismus: aut tempus in quo commoueatur plenum sicut ebrigia uer: tunc necessarium est ut precedat ante paroxismum phlebotomia et subtiliatio cibi et acceptio eius quod confortet cor. ¶ In secundo autem propter humorem phlegmaticum oportet ut fiat euo cum medicis quarum impressio consequatur cor. Et illarum conuenientiores sunt hiere magne euantes humiditates uiscosas. ¶ Facti autem propter sanguinem melancholicum loci longinqua cura est phlebomia et temperantia corporis ita ut nō generet melancholiam cum eo quod dicitur in capitulo suo. Si autem est nudus humor melancholicus: tunc cura est in ipso euo cum eis que sunt sicut hiera Ruffi et logodion et omnia que euacuant humorem melancolicum ex locis longinquis. Deinde remanet post illud equatio complexionis: fiet quidem cum calefacientibus et calide cum infrigidantibus: et proprie cum eis que ex eis sunt medicine cordiales. ¶ Ille uero qui est cum cōitate stomachi si est ex humore grosso curetur uomitu post cibum et post acceptionem subtiliantium notorum sicut acceptionem succi rhaphani in oxymelle. ¶ Et solutio uentris fiat post ipsum cum hieris magnis sicut logodion et theodoricon et hierapigra confortata cum pulpa colloquintide aut agarico et epithymo. Et si fuerit propter choleram mordicatiuam curetur confortando stomachum cum robub fructuum odoriferorum sicut pomorum odoriferorum proprie et cydoniorum et proprie post cibum et pirorum et eorum que sunt illis similia et cum declinatōe nature ad lenitatem et alienatōem eius quod conuertitur ad humorem cholericum et regie tēperante stomachum. Et similiter quando cibus in ipso corrumpitur oportet ut regatur cum eo quod confortat digestionem eius quod corrumpitur cum eo quod dicetur in eius stomachi. Et quemadmodum tu abscidis cam cum hoc regimine similiter oportet quod confortetur patiens quod est cor ita ut non incipiat impressiōem et non sis contentus in abscidēdo cām absque confortatōe patientis. Immo oportet ut cum hoc itēdas ad cor cum medicinis cordialibus. ¶ Et ex eis quorum iuuamentum magnificatur in tremore cordis est potare pōdus .5. aur. de buglossa in tempore somni noctibus continuis. ¶ Et ex eis quibus iuuatur habēs tremorem cordis et que ad ipsum experta sunt est potare quantitatem ponderis nuclei de gariofilo masculo in .xij. aur. lactis dulcis in ieiunio: aut potare aur. de sansuco sicco in aqua frigida si fuerit illic caliditas aut in uino si non fuerit caliditas in diebus continuis. ¶ Et ex eis quibus iuuatur habens tremorem cordis est ut secum semper sit aromaticum aliquod ex genere eorum que ei conueniunt et assidue utatur suffumigatōe cum eo facta et utatur odoramentis eius: et ut sint in aromatico eius qui habet tremorē cordis calidum uincentia rosa et cāfora et sandalum et olea frigida cum pauca permistione medicinarum aliarum subtilis caliditatis sicut parum muschi et croci et gariofili nisi metam trāsgrediatur res: tunc ei sis contentus frigidis. ¶ Et si est contrario sia tunc admisce muschum

⁊ ābrā ⁊ oleū de ben ⁊ oleū de citro ⁊ aquam cāforatā
⁊ algahā ⁊ q̄ sūt silia illis ⁊ ꝓpinqua eis ex spēbus suf
famigatōis ⁊ rorificatōis conuenientib⁹ ſm ꝯplonē. Et
ego quidem non multiplico tibi sermonē i numerando
medicinas cordiales calas ⁊ frias. Tu nanq̄ʒ inuenies
eas oēs scriptas i tabulis mēbroꝝ anhelitus i medicis
singularibus: ꝫ ad ultimū ois medicina odorifera ē cō
dialis. Et cū hoc nos iā diximus que haꝝ medicinarū
sunt añcedentes in hac itentōe. Habens tremorem cor
dis cū nausea cuius tremorē cordis diximus ēe malum
Cura eius ꝓprie si fuerint illic reliq̄ febris in potu su
mat sauic ordei ablutū cū aqua calida deſ infrīatum cuʒ
pondere. x. ʒ. zuccari q̄uis ei ipsum euomat ēt tamē iu
uaſ eo: q̄ si ipse abhorret zuccaꝝ ꝑꝑ additōʒ quā efficit
i nausea. Accipiāſ loco e⁹ grana mali granati ⁊ strigāſ
ābo cruda ⁊ olfaciat cāforaʒ ⁊ que similāſ ei cū aceto ⁊
ponaſ super pectus pānus infusus aqua duoꝝ sandalo
rū ⁊ cāfore ⁊ alioꝝ. Et multotiēs q̇dem excitaſ tremor
cordis: deinde expellitur aliquid ad inferiora a dextra
⁊ sinistra ⁊ sedatur tremor cordis.

Cap. iiij. de cura tremoris calidi.

S I iste tremor cordis est cum materia ⁊ euacu
as eam ⁊ remanet uestigiū eius: aut est tremor
cordis calidus sine mā: tunc oʒ ut c hebſ habens eum cū
eo qd̄ paꝝ est ⁊ confert sicut est panis infusus in aq̄ ro.
in qua est parum uini odoriferi ⁊ panis cū sirupo ꝺ po
mis ⁊ ius pomoꝝ ⁊ lac acetosum sine butyro qd̄ est tē
poris ꝓpinqui ꝯmotioni: aut nō acetosū ualde ⁊ cucur
bita ⁊ bliuis ⁊ fructus frigidi. Si āt tolerat carneʒ
tunc utatur alcares ⁊ albusem pulloꝝ ⁊ alcubugi ꝓprie
Habet ei ꝓprietatem in hac re ꝑꝑ frigiditatē ꝯplonis ⁊
species acetosorum que omnes facte sunt cuʒ succis fru
ctuum ⁊ acresta ⁊ pomis acetosis ⁊ aceto acuto super
quod sparsa sit aqua roſ. ⁊ aqua salicis. Si aūt fuerit
acetositas citri ⁊ limonis erit res magis iuuatiua. Q̄ꝺ
si res fiat uehemens ⁊ inflātio da ei ad bibendū aquaʒ
frīam ⁊ aquam niuis mistam cum aq̄ roſ dando sorbitō
nem post sorbitōʒ ⁊ da ei ad sorbendum sirupum de fru
ctibus ⁊ sirupū de malis asceni ⁊ q̄ sunt silia illis dādo
aliq̇d post aliq̇d. Et si tibi necessariū fuerit ut dissoluaſ
in eo canforam fac. Et quandoq̄ʒ est tibi necessariuʒ ut
sis contentus in eo ad dandum ipsi lac acetosum in po
tu ab una. lb. usq̄ʒ ad duas. lb. ⁊ ꝑuēiet ei cib⁹. Q̄ꝺ
si tibi necessariū fuerit ut ꝯfortes eum cum aliq̄ꝫtulo ex
medulla panis ⁊ tortellaꝝ fac. Si āt inueneris ͮtu
tem debilē ⁊ timueris extinctōʒ non erit excusatio qui
ꝑmisceas cum hoc ⁊ cū eis que uia e⁹ icedunt ex cube
be ⁊ cardamomo ⁊ foliȷ̄s citri: ⁊ ēt ex coriandro ⁊ cāfo
ra cū roſ ⁊ spodio ut temperent ea. Super buglossam
uero sis audax ut non timeas malitiā e⁹ ⁊ utere ea cum
omni qd̄ in potu tribuis ⁊ in cibo das. Et ei iā cucur
rit consuetudo ut in potu tribuaſ ⁊ sifr aque e⁹ distilla
te. Et q̄ñʒ ꝯfert ei potare pondus. ʒ. i. ꝺ reubarbaro sce
ni in aq̄ frīa diebus ꝯtinuis. Et stude ut sit aer infrīatus
ultima infrīatione: ⁊ ut sint roratōes ⁊ odoramenta aro
matizata canfora ⁊ ex sandaloꝝ presentia ⁊ non est ma
lum ut roreſ super ea aliq̇d uini cum tanta q̄ꝫtitate qua
penetrare faciat aromaticitatem eoꝝ ad cor. Et ex eis
q̇bus iuuaſ hñs tremorem cordis calidum ē ꝑmutatio
ab aere suo ad aerem frīm. Illud ei reducit ad sanitateʒ.
Et non oʒ ut obliuiscaris emplastra infrīantia supeꝛ
cor facta ex sandalis ⁊ aqua roſ. ⁊ aqua ferariorum ⁊
cāfora ⁊ rosis ⁊ spodio ⁊ lentibus emplastretur cuʒ eis
os stōi ⁊ ꝓprie in febribus. Cōposita uero iuuatia
in hoc sūt ut in potu denſ troc. de cāfora cum croco cū
sirupo acetositatis citri: ⁊ quandoq̄ʒ ponunſ in eo folia
citri ⁊ diamuschū dulce ⁊ letificans infrīatiuum. descri
ptio exꝑta ad illū q̇ nō ē ex caliditate uehementi spodij
ꝑtes. iiij. xiloaloes indi galie muschate āboꝝ añ. ʒ. i. car
damomi gariofiloꝝ āboꝝ añ. ʒ. i. cāfore ʒ. ſ. dragagāti. ʒ.
iij. fiāt trocisci cū aq̄ ꝺ tereniabin. Sitq̄ʒ unusq̇sq̄ʒ troci
scus ponderiſ. ſ. i⁹. ʒ. Descriptio alia. ℞. doronigi ꝑ
tem. i. canfore quartaʒ ꝑtis sandaloꝝ tertiam ꝑtis mar
garitaꝝ karabe coralli xiloaloes spodij rosaꝝ omnium
añ. medietatem partis buglosse ꝑtes. ij. ꝯficianſ cum a
qua maloꝝ ⁊ fiant ide trocisci ⁊ qd̄ ex eis in potu sumi
tur sit pondus. ʒ. i. usq̄ʒ ad aur. Medicam̄ fortius illo
in extinguēdo. ℞. seis lactucaꝝ seis endiuie spodij rosa
rum sandali seis portulace buglosse coriandri sicci co
ralli karabe margaritaꝝ oium añ. ꝑtes. ij. canfore quar
tam ꝑtis sitq̄ʒ qd̄ ex eo in potu sumiſ pondus. ʒ. ij. De
scriptio alia. ℞. amili karabe margaritaꝝ melisse selēge
misk aluminis iameni frixi omnium añ. ꝑtes. iij. luti ar
meni rubei coriandri āboꝝ añ. ꝑtes. v. Sitq̄ʒ qd̄ ex ea
in potu sumitur pondus aur. cum aqua melisse. Q̄ꝺ si
superfluat reſ ⁊ augmentatur inflammatio ⁊ timetur q̄
sit uestigium apostematis: tūc fortasse est tibi necessariū
ut in potu des semen mandragore ⁊ opium. Et melius
q̇dem est ut in potu tribuas de semine mādragore pon
dus quarte. ʒ. i. ⁊ de opio usq̄ʒ ad medietatem. ʒ. i. ꝑmiſ
stiſ cum medicamine aromatizato ex muscho ⁊ xiloaloe
crudo ⁊ canfora ⁊ croco secundum uirtutem ⁊ horam
necessitatis.

Capitulum quintum de cura tremoris frigidi.

E Uacuantia q̇dem si fuerit illic materia sint ſm
semitam quam tibi exposui. Et ex eis que exꝑ
ta sunt ad phlaticum humidū de illis siue sint i ꝑtibus
cordis ⁊ i stō: est ut sumaſ agarici pōdus. ſ. ʒ. i. ⁊ pulpe
colloq̇ntide pōdus. i. danic. ⁊ turbit ponduſ. ʒ. i. ⁊ bdel
li pondus danic ⁊ muschi ⁊ croci āboꝝ añ. taxaugi ⁊ xi
loaloes indi pōdus danic ⁊ salis naptici pōduſ quarte
ʒ. i. ⁊ ē doſ. i. Et ex eis q̄ exꝑta sꝫ ad melicū ē ut sūa
ſ myrob. nigroꝝ ⁊ kebuloꝝ āboꝝ añ. pōd⁹ ʒ. i. epithymi
ſ. ʒ. ⁊ lapidis armeni pōdus quarte ꝑtis. ʒ. i. diamuschi
amari pōdus. ʒ. iij. sūaſ i potu cū tanta q̄ꝫtitate uini odo
riferi i q̄ dissoluaſ. Et q̄ñʒ sufficit assiduaī admistratōʒ
hierepi. in pondere aur. i. cuʒ pondere danic de epithy
mo dādo ipam in potu cū oxymelle ⁊ ꝯtinueſ. Medici
ne āt ꝑmutātes ꝯplonem frām sunt tyriaca ⁊ mithrida
tum ⁊ diamuschum dulce ⁊ amaꝝ ⁊ medicam̄ Cesaris
⁊ scelithe ⁊ milium ābre ⁊ diacādum ⁊ letificās mag^m
⁊ ꝯfectio anahibsb ⁊ trocisci de muscho. Et quādo fri
gus sit forte idigeſ eis q̄ sꝫ sic cordūeni ⁊ daī ex eo i po
tu. Et q̄ñʒ ꝯfert ei sūere acetositatiſ istagar. xxx. aur. cū
uino in quo iā ifusa fuit buglossa ⁊ cibeſ aqua ciceris ⁊
pullis colūbaꝝ ⁊ carnib⁹ ꝑuaꝝ auiū ⁊ alcanabir. Et ex
ꝯpositis alijs ē medicam̄ exꝑtū. ℞. buglosse. ʒ. i. zurūbʒ
doronigi āboꝝ añ. ʒ. iiij. doſ ei⁹ sit pōdus. ʒ. i. i ꝑnc° mē
sis ⁊ in medio eius ⁊ in fine ipsius: ⁊ oportet ut sit in
uino odorifero. Aliud. ℞. karabe castorei amborum
ana. ʒ. i. alselengemisk gariofili galie amborum añ. par
tem. i. dosis eius sit medietaſ. ʒ. cum succo almusera nō
colato neque bullito ⁊ hic sunt medicine bone ultime
prolixarum descriptionum dicte in antidotario.

C. vi. de ſpēbꝰ ſincoꝑ ⁊ cāis ipſiꝰ ⁊ cā mortꝭ ſubite.

Syncopis eſt deſtructio maioris ꝑtis plurium uirtutum motiue ⁊ ſenſibilis ꝑꝑ debilitatem cordis ⁊ aggregationē ſpūs totius ad ipſum ꝑꝑ cām mouentem eū ad interiora aut ꝑꝑ cauſā ſuffocātem ipſum interius qꝛ non inuenit ſpiraculum aut ꝑꝑ paruitatē: aut ſubtilitatē ſuam quare non ſuperfluit ſuper illū qui inuenit in minera. ¶ Et tu ſcies ex his que verificaſti vſq ad hanc horam ꝙ cauſe illius non euacuantur quin aut ſit repletio materiei ſuffocantis ſua multitudine aut oppilatione aut euacuatio reſoluens ſpūm aut priuatio reſtaurationis eius qđ reſoluitur ⁊ fames vehemens. Et debiliores quidē homines ad tolerandum ipſam ſunt comparati ad hoc vt nō ſint infirmi nō ſani ſicut infantes ⁊ qui ſunt eis proximi ⁊ decrepiti ⁊ conualeſcentes. Sed in etate ꝓuenientes tolerant ipſam. Et eius tolerantia eſt in hyeme plurima ꝙ̄ in eſtate. aut malitia cōplexionis iam confirmata aut accidēs eiꝰ magnum ſubito aut dolor vehemens aut debilitas virtutum principiorū regalium ⁊ proprie cordis deinde cerebri: deinde epatis aut debilitas cōicantis ſicut oris ſtōi cū corde aut debilitas corporis totius ⁊ macies ⁊ extenuatio aut dñium accidentium aialium ſꝫ ꝙ diximus tibi in loco alio ⁊ plūm eius eſt decrepitis ⁊ debilibus ⁊ conualeſcentibus aut applicatio virtutis contrarie ſubſtantialiter cōplōni cordis ⁊ ſpūs. ſ. amborū ſicut eſt ex olfatu fetoris puteorum ⁊ peſtilentia aeris ⁊ ſicut accidit in febribus peſtilentialibus: ⁊ ex cadaueribus ⁊ ex penetratione uirtutum venenorū ad cor ⁊ qñ eſt ꝓpter arterias. Ex illis eſt illud qđ accidit cā uermium qui aſcendunt ad os ſtōi ⁊ oꝫ ut diſtinguamus poſt hoc diſtinctiones plurimas. ¶ Dicamus ergo materie qđ faciunt euenire ſincopim: aut ꝑꝑ multitudinē ſuā ⁊ oppilatōnum viarū ſpūs: ⁊ qꝛ cōprehendunt ipſum totum in corde ita ut forſitan ſuffocetur. ¶ Et huiuſmōi quidē generis ſunt effuſiones hūorū plurimorum: aut ſanguis plurimi ad ſtōm ⁊ pectus ⁊ ad ambo: aut permutatio materiei apatū ſinancie ⁊ pleureſis ⁊ peripneumonie ad partes cordis ſubito aut ꝑꝑ viſcoſitatem earū in poris: quare oppilant meatus ⁊ ꝓprie in membris anhelitus ⁊ qñ eſt cōis in oībus uenis corporis ꝙ̄uis non faciūt illud ſua multitudine. ¶ Aut ꝑꝑ uehementiam ſui nocumenti cū qualitate frā valde aut mordicatia ualde ⁊ aduſtiua valde. Et ſincopis quidē que accidit in initō paroxiſmi febris eſt huiuſmōi generis ⁊ eius cā ſūt humores groſſi ualde aut uiſcoſi aut mordicatiui aut aduſtiui. ⁊ qñ fit illud ꝑꝑ ꝓpinquitatem cordis. Et qñ eſt in mēbris aliis cōicantibus ei ſicut cerebro. Nā quū in eo accidit oppilatio integra ⁊ eſt apoplexia fit ſincopis procul dubio. Et qñ eſt in ſtō ꝑꝑ cauſam antiquā aut ꝑꝑ debilitatem accidentem ꝑꝑ quā recipiens attractionē materierū ad os ſuum ſiue ſint frē ſiue calide. Et qñq fit cauſa multitudinis oppilationis in uenis corporis vbicūq ſunt. ¶ Et iſte materie pernicioſe multotiens accidūt ex ſuperfluitate comeſtionis ⁊ potus ⁊ frequētia faſtidii ꝑꝑ malitiam digeſtiōis ita ut ex ea ſpargatur in corpore qđ repleat venas ⁊ oppilet meatus anhelitus Et iſte quidē materie ꝑꝑ ſuam multitudinem qñ adiuuant ad ſincopim faciendam ex parte qua priuāt corpꝰ nutrimēto: qm̄ oppilāt viā nutrimēti hōi ⁊ nō ꝯuertūtur ꝑ ſe ipſas: qm̄ ipſe propter ſuam multitudinem confortantur ſuper nām quare non patiunt ab ea: ⁊ cum hoc cōplō corporis corrūpitur per eas. Et iſte quidē materie que faciunt ſincopim ſua multitudine aut malitia ſua ſunt que faciunt triſtitiam ⁊ nauſeam qñ in ſtō cadunt ⁊ ſunt minoris ꝙ̄titatis aut malitie. ¶ Facta aūt cā eūonis ſuperflue nō eſt niſi qꝛ ſequitur ipſā ſpūs eūatus cum ea vſq ad hoc vt reſoluatur maior pars eiꝰ Et illud ē aut ſolutio ventris cū diaria: aut eſt ſolutio ventris continua aut lubricitas ſtōi ⁊ inteſtinorū aut raſura aut uomitus plurimus: aut fluxus ſanguinis nariū aut fluxus ſanguinis ex mēbro alio ſicut orificiis venarum ani aut ꝑꝑ ulnꝰ aut ꝑꝑ deſcenſum aque hydropis aut ꝑꝑ apertionē dubellati ꝓpterea qꝛ currit ex eo res plurima ſubito aut ꝑꝑ fluxum menſtruorum ⁊ partus. aut ꝑꝑ multitudinē exercitii aut morā in balneo calido vehementis ſudoris aut ꝑꝑ aliq̄ cāʒ ſudoris fortis ⁊ ſuperflui accidētis aut qꝛ facit ſudorem per ſeipſam ſicut caliditas aut preparationem ſicut raritas corporis ſuperflua aut ſubtilitas humorum in ſubſtantiis ſuis ⁊ naturis ſuis. ¶ Et qñ accidit ſincopis ab eūone humorum uirtute vitali adhuc forti non eſt adhuc timendum ⁊ illa eſt ſicut ſincopis que accidit poſt phlebotomiā. ¶ Dolor aūt facit cōtingere ſincopin ꝓpterea qꝛ ſuperflue reſoluit ſpūm ſicut in iliaca ⁊ colica ⁊ i mordicatione ſuperflua accidente in membris ſenſibilibꝰ. ſ. oris ſtōi ⁊ inteſtinorū ⁊ eis ſimiliū. Et ſicut i dolore motuū neruorum ⁊ vlcerum eorū ⁊ morſionum eis accidētium ſicut ſcorpionis ⁊ veſpe ⁊ in ulceribꝰ iuncturarū preparatarū fricationi ⁊ ꝑcuſſioni que ſequntur eas ꝑꝑ effuſinonem materierum nocentium. Et ſicut dolores vlcerum ambulatiuorū vehementia dolorū quorū facit ſincopiʒ ꝑꝑ ſuam acuitatē ⁊ corroſionē ipſorū. Et ꝓuenit ex eis corruptio membrorū donec perducit ad mortem Ipſa nāq faciunt ſincopiʒ in primis ꝑꝑ dolorē ⁊ in fine ꝑꝑ uehementiam inflationis cordis aut allatiōem vaporis ventoſi corrupti ad cor ſeq̄ntis ipſū ex exiccatione membri ⁊ conuerſione eius ad cōtrarium cōplōnis ꝓportionalis hōibꝰ. ¶ De accidentibꝰ vero anime iam locuti fuimus ⁊ ſciuiſti in extenuatione cāʒ ⁊ oppreſſione quā cordi faciunt. ¶ Apa aūt facit euenire ſincopi aut propter magnitudinem ſuam vbicūq fit apparens aut occultum corrumpens complexionē cordis mediante allatione arteriarum aut ꝓpter mēbrum in quo eſt qum eſt ſicut panniculus cordis aut eſt membrū ꝓximum cordi in quo ēt ſi non eſt apoſtema magnum valđ ipſum tñ facit illud qđ efficit maximum longinquū aut ꝑꝑ dolorem qñ vehemens fit cum eo. ¶ Sed ⁊ ſtōꝰ qualiter fit cauſa ſincopis. Scias itaq ꝙ ſtōus eſt mēbrū ꝓpinquum loco cordis ⁊ eſt cum hoc vehemētis ſenſus. Et eſt minera collectionis humorum diuerſorum q̄re ipſe facit euenire ſincopim aut qꝛ infrigidat ipſū valde ſicut in boliſmo aut qꝛ calefacit valde aut quia dolere facit ualde aut qm̄ ex ipſo ē mā groſſa mala frigida aut mordicatiua acuta ⁊ ulcera ⁊ borbor in ore eius. Sed ⁊ reliqua mēbra q̄liter fiunt cā ſincopis. Scias ꝙ mēbra alia ſunt cā ſincopis aut ꝑꝑ dolorem ꝯtinuū ex eis cordi aut ꝓpter vaporem venenoſum quem ipſa mittunt cordi ſicut eſt illud qđ accidit i ſuffocatiōe matricis. Aut ꝑꝑ eūonē accñtem i eis reſoluentē ſpūʒ cordis ſicut debilitas vehemēs in ore ſtōi aut ꝑꝑ oppilationem facientem cōſtrictionē viarū ſpūs ⁊ i eis q̄ ſūt i circuitu meatum cordis aut ꝑꝑ cōplōnes corruptas malas fortes dōinātes eis ſicut fit in febribꝰ adurētibꝰ ⁊ peſtilentialibꝰ. Et illud eſt ex eis q̄ fiunt cum cōitate omniū mēbrorū. Et ſcias ꝙ ſincopis ꝯfirmata curatōeʒ

nõ hȝ ⁊ ꝓprie qñ ꝑducit ad viriditatē faciei ⁊ ꝯuersiõꝫ colli: fortasse.n. nõ erigiť. Et ille cuiꝰ res ꝑuenit ad hᵒ tũc qñ caput eleuat suũ moriť. Et scias ꝙ i corpore ip sius q̇ phlomať ꝑꝑ necessitatē ⁊ sincopizať si ipsaȝ non ꝑꝑ multitudinē euonis nȝ ꝑꝑ suã cõsuetudineȝ in phlo miã assuetaȝ est egritudo: aut in stõ eꝰ est debilitas ꝑ se aut ꝑꝑ effusionē rei ad ipȝ ⁊ qñ mã decrepiti febrientis resoluiť ad stõȝ suũ facit accidere sincopiȝ. Et cã q̄ ali q̇s sincopiȝ patiť in prima phlomia sua est q̄ subitũ est q̇ð nõ ꝯsueuit. Et mltotiēs q̇ð accidit sincopis i crisibꝰ ꝑꝑ expulsionē materiei caľe ad stõȝ. Et multotiens fit phlomia cã sincoꝑ ꝑꝑ inflationē. ¶ C.vij. de signis.

Signa significãtia cãȝ sincopis ⁊ dolores eꝰ ꝓpor tionalia sť signis ꝑdictis tremoris cordis: nã si ip sa sť debilia sť tremoris cordis ⁊ qñ sť fortia sť sincopis ⁊ q̄to plꝰ fiunt vehemētiora sť mortis subite. Et pulsꝰ q̇ð est significatio significantior illiꝰ. Significat.n. sua ꝯ ꝑssiõe cũ fixione v̄tutis mãm ꝯpssiuã ⁊ sua diuersitate vehementi cũ vicissitudibꝰ ⁊ ꝑuitate maxima resolutõȝ v̄tutis. reliq̄s aũt significatiões suas ꝫ reliq̄s dispões iaȝ sciuisti. Et ad sũmũ qñ sincopis nõ fit subito: tũc ad ipsaȝ minorať pulsus i pris: deiñ sanguis incipit occul tari ad iteriora ⁊ ꝯuertiť color a dispõne sua. Et fortas se palpebre nõ eleuanť ⁊ apparet i oculis debilitas mo tus ⁊ alteratio coloris: ⁊ visui apparent imaginatões extra inuentiõȝ ⁊ inflanť extrema ⁊ apparet ei roritas in corpe fria. et qñȝ accit nausea: ⁊ qñȝ iflať totũ corpꝰ ¶ Qñ igr̄ icipit aliq̇d boꝝ signoꝝ pꝰ phlomiã aut solo nē ventris aut assiduatõeȝ rei necẽo faciētis lesiõȝ absti neať ab ea ⁊ remoueať cã qm̄ iã ꝑducet ad sincopi si ñ abscindať. Et qñ sincopis nõ hȝ cãm mãifestã ꝑmitiuã ⁊ añcedētē ⁊ est cũ tremore cordis freq̄nte ⁊ nõ est illð q̇ð est in ore stõi cã faciens ipam neciã ⁊ generans eã tũc ea est cordialis ꝯfirmata. Illa v̄o cũ q̄ est nausea ⁊ ꝯ turbatio est stõachalis. Et qñ ꝯtinuať sincopis ⁊ vehe mēs fit ⁊ ñ est cã manifesta faciens eã imo est cordialis tũc hñs eã moriť subito. ¶ C.viij. de cura.

Illa q̄ fortis est ⁊ facta ꝑꝑ malitiã ꝯplonis ꝯfir mate curatõeȝ ñ hȝ. Et illa que nõ est ita imo est lenior aut est sequens cãs extrinsecas a corde curať. Et patiēs q̇ð sincopiȝ qñȝ est in sincopi: ⁊ qñȝ est in eo q̇ð est inter sincopiȝ ⁊ sanitatē: ⁊ qñȝ ē in leui ꝑoximo sincopis. Qñ ergo est in dispõne sincopis non est semꝑ possibile nobis ut laboremꝰ in abscissione cause. Im mo nobis necium est ut opponamꝰ accñti q̇ð accit cuȝ eo q̇ð ipsi ꝑtinet de cura. Et qñȝ aggreganť nobis due necessitates ꝯ̄rie ꝫm duas ꝑtes diuersas. Indigemꝰ eni in quibusdã mēbris diminutiõe ⁊ euone eꝰ q̇ð in eis ē ex hũoribꝰ ⁊ in spiritibꝰ additione nutrimenti ⁊ restau ratiõe eꝰ q̇ð in eis accidit de resolutõe. Et in p̄mo q̇ð q̇ð accidit ex sincopi oȝ ut incipiať ⁊ laboreť cũ eo q̇ð nutrit spum ex odoribꝰ bonis nisi in ꝑfocatione matri cis. In sincopi nãq̧ facta ex ea oȝ ut approximenť nari bꝰ eaꝝ odores fetidi ⁊ ꝓpe ꝯuenientes cũ hoc ori stõi. Et odoramento q̇ð casi vel calami est ꝓprietas i ea ex perta ⁊ ꝓpe in cura caľe cholerice ⁊ siľr gypso. Im mo curatur dando in potu ad sorbendũ ex viuificãtibꝰ v̄tuteȝ. Et qñ fuerit illic vacuitas ⁊ fames tũc non apꝑ ximeť eis uinũ purũ. Immo oȝ ut misceať cũ aq̄ carnis multa ⁊ ꝯmisceať cũ aq̄: ⁊ si nõ tunc fortasse accidēt ex eo ꝯmistio rõnis ⁊ spasmus. Et ex eis q̄ necia sť in plu ribꝰ speciebꝰ sincopis est ispissatio corporis exteriꝰ ut ꝯ primať spus ⁊ resoluť nisi fit solutio uētris fortis valde

aut fit cã frigus vehemens. Et qñ nõ ē ille cã frigoris manifesta ꝓhibens roratõȝ aq̄ frē ⁊ euētatõȝ ⁊ sorbitio nē aque frē ⁊ aque ro. ꝓpe. Et idiges q̄ odore sandalo rum infecta sť cũ odoramēto odoꝝ froꝝ. Multotiēs eni sananť cũ istis. Et si ē fortior hac ⁊ ñ fit successiõe rei resoluentis caľe ualde: tunc oꝑȝ ut insuffleť muschus in nares eiꝰ ⁊ olfaciat algaliã ⁊ suffumigeť qũ necesse est ⁊ sorbeat diamuschuȝ si possibile est. Et si cã fuerit cali ditas tunc odorifera fria administrenť ⁊ roreť aq̄ fria fr faciem eꝰ i primis ⁊ non est maluȝ vt ꝑmisceať parum muschi de eo q̇ð admistrať de illř cũ uictoria ex illis que sť sic canfora ⁊ sandali ⁊ q̇ð ē fortis inflatiõis ⁊ fit friȝ ꝯ̄ calidũ impediens ⁊ muschus vt ꝯfortet calorē vitaleȝ. Et vt sorbeant aquaȝ friam: ꝙ si tolerat dispositio vt sit mista cũ vino iflato subtili tenui tunc ē melius. Et oꝑȝ cũ hᵒ ut friceť os stõi freq̄nter. Et neciuȝ est ut sit lectꝰ eꝰ in aere frõ. Et siľr oȝ vt sint lecti oiuȝ hñtiuȝ sincopi qũ nõ est ex cã fria ⁊ ꝓpe in sincopi hñtiuȝ ethicaȝ: ⁊ oȝ ut assidueť embrocatio extremitatũ ⁊ ꝑtiũ mēbroꝝ ip soꝝ regaliũ cũ aq̄ ro. ⁊ succis fris cognitis: ⁊ necium est vinuȝ inflatum q̇ð ipsi in potu sumant. Et si fuerit illic singultus ⁊ nausea: tunc oportebit vt uiuificetur calidi tas infirmi ⁊ adiuueť nã eꝰ cõmouendo guttur cũ pēna excitante vomitũ ⁊ cõmouendo spum ad exteriora. Et oȝ ut assidues ista ⁊ attractioneȝ frĩ eũ: ⁊ quãmaximum clamoreȝ ⁊ sternutationē ⁊ si fit cũ ꝯdisi. Qñq̧ illa nõ valent ⁊ non sternutat tunc eger moriť. Et oȝ ēt ꝓpe in sincopi que fit ex euone ut aꝓpinques ei odores ci boꝝ desideratoꝝ nisi in hñtibꝰ nauseã ⁊ sincopiȝ accñtē cã hũoris in ore stõi. Nõ.n. oȝ tunc ut illud approximeť eis. Et oȝ ut utanť vino ⁊ sorbeãt aquã friam: aut cale factã ꝫm duas dispões notas. sucq̧ vinum magis pene trabilis res ⁊ subtilior ⁊ melioris saporis ex eo in quo ē residuũ stipticitatis q̄uis sit v̄ius fortis in eo quod re cens est ad aggregandũ spum ⁊ ꝯfortãdũ ipȝ: ⁊ oȝ ut ñ sit in ipso amaritudo fortis ⁊ abhorreat ipsũ nã nȝ gros situdo q̄ nõ penetret in ipso cum velocitate Et oꝑȝ ut sit color eiꝰ citrinus nisi fit sincopis ab euone: ⁊ ꝓprie ꝫ poros ꝑꝑ raritatē coꝝ ⁊ reliq̄ tunc.n. diligiť vinũ ni grũ grossuȝ. Ipȝ.n. ē nutribilius ⁊ magis faciens decli nare humores ad ꝯ̄riũ eꝰ qᵒ fit resolutio ⁊ reducēs spuȝ in essentia sua. Illi aũt q̇ nõ hȝ egritudinem hanc: vinũ ꝯuenientiꝰ ē illud q̇ð ē uelocioris penetratiõis. Et tibi q̇ð poľe ē ut ipȝ expiaris ita ut gustes ex ipso paꝝ. Qñ ꝙ uideris ipȝ penetrare ad calefaciendũ cũ uelocitate cũ bonitate subē ⁊ odoris tũc illud ē ꝯueniens. s. illud q̇ð q̄riť. Et qñȝ ponimꝰ in ipo de muschbo circiter. s. ij. grana aut de diamuschbo q̄titatē doś unius aut medie tatis eꝰ aut tertie ipsiꝰ ⁊ illud quid i sincopi uehementi ⁊ siľr trociscos muschatos dictos i antidotario. Et ꝯ̄ uenientiꝰ uinum in hꝰi ē illud q̇ð ē calefactũ. Ipȝ.n. in eo cꝰ sincopis ñ ē ex caľitate ē magis penetratiuũ ⁊ qñ ꝯfortat fortitudie panis ē magis lõgiqũ ab hoc ut exit cet. Et ex eis q̄ ꝯferũt eis ē miua appropriata sincopi dcã i antidotario. Et hõies q̇bꝰ neciuȝ est magis pota re uinũ calefactũ sť illi quoꝝ tardior ē cessatio. Nõ.n. oȝ ut isti sumãt i potu frm ⁊ siľr ille cꝰ inflať totũ corpꝰ. Et isti sť illi q̄ idigēt ipso ⁊ inũctione extremitatũ ⁊ stõi cũ olis caľis aromatizatis. Et si ē sincopis cã materiei tũc si ē poľe ut expellať mã cũ uomitu cꝰ spať facilitas aut cũ clisteri: aut phloia fiat illð. Et si est ꝑꝑ euonē ex ꝑtibꝰ intrinsecis calefiant extremitates ⁊ fricentur ⁊ inũgãť cũ oleis caľis aromatizatis: ⁊ qñq̧ est necium

ftringere ea. Et fumat i omi genere euonis illud qd dr
in caplo fuo ꝛ ppara in viuificatioe nature illd qd fcis
Et ꝯuenientius e hnti illa q ex hoc caplo fit fucceffione
colice paffioif ut fumat galia mufchata in uino ꝛ fucco
cydoiꝝ cu aq carnis fortif i uino ꝛ ꝯfert ei mafticato tu
ris ꝛ luti afabiorij nutriti cu cafora. Et fi eft pp euacua
toez ex ptibꝰ extrinfecis ficut e fudor ꝛ q fimilat illis in
frigida extreitates ꝛ plueriza fup cutez myrtu ꝛ lutum
chimoleaz ꝛ cortices granatoꝝ ꝛ reliq ftiptica ꝛ no ex
trabes maz ad exteriora oio ꝛ no admiftres huiufmoi
pulverizatoez i fincopi ab euacuatoe itrinfeca. Immo
oz ut ꝯfortes virtutez in omi euacuatoe pcipue appro
ximado odoref ciboꝝ defideratoꝝ ꝛ filia eis de his que
dca fut. Et fi fuerit ca doloris ftupefac illu dolorez fi n
eft poffibilf abfciffio cae eꝰ ficut curaf colica cu filonio
ꝛ filibꝰ ei. et fi uenea fuerit ca da ad forbedu albezahar
expta ꝛ diaufchu ꝛ medicinas dcas in libro de uenenif
Qd fi fuerit in ceffatoe ꝛ ia fanaf aliqtulu tuc fit regi
men eꝰ et file regimini pmo cu additione cꝰ poffibilitas
fit in hꝰmoi difpone. Et exeplu eꝰ in quo abe coicat e
qm vbigia oz ut ad forbendu denf medicie iuuatiue fz
difponez de illis q fciunf ꝛ dce fr in caº de tremore cor
dis ꝛ feftinef i hoc. Et illd i qº poffibilitas e additois e
fic fi fit illic repletio oris ftoi ftudedu e ut euoaf illd qm
fanat. ꝛ filr fi fit illic repleto oz ut faef adhibeaf ꝛ mino
ref cibꝰ eꝰ ꝛ vtaf exercitio tolerabili eqli ab hꝰmoi ꝛ fri
catio adhibeaf oibꝰ mebris abfz fto ꝛ vefica ꝛ nz cogat
ipz fumere cibu nifi uinu pdcm in difpone fincopis qd
neciuz e. Et plres qd ftultoꝝ medicoꝝ ftudent in cibado
eu exiftimates qꝫ fit ei ꝯuenief ut uiuificet vtute eꝰ. Ipfi
ergo fuffocat calitate eꝰ inata ꝛ interficiut ipfu. Et ifti
qd iuuanf firupo acetofo ꝛ ppe illo q coqf cu aq in q
fr fubtiliato ꝛ incifio fic ifopꝰ ꝛ filia. Et fi fuerit ca oppi
latio in mebris fpualibꝰ ꝛ que fr cora eis da ad forbedu
oxymel ꝛ frica crura eꝰ ꝛ adiutoria eꝰ ꝛ labora in huꝰ
moi ad puocanda vrina eiꝰ ꝛ da ei in potu de uino qd
fubtile eft ꝛ illd fi eft illic calitas. Si au e ab euatoe ꝛ
debilitate ad forbendu def aq carnis aroatizata ꝛ fiat
vt fugat panez infufuz in uino odorifero cui aq ro. fit ad
mifta. Et qnz iuuaf fi fumat in potu lac acetofuz ab qꝫ
butyro infrigidatuz: ꝛ illud fi fuerit illic cu euone calitas: ꝛ
filr aq acrefte ꝛ meliꝰ illo e rob acetofitatif citri. Et qn
qꝫ ponuf in ipfo folia eꝰ. Et ad fummu illi q cu fincopi
hz coturbatione ꝛ inflamatione aut accit a fudore vehe
meti oz ut def illud qd daf infrigidatu: ꝛ fi fit et res in qua
qrif calefactio. Et ex eis que eis coferut e ut i potu fu
mat aqua carnis fortif decoctiois cui admifta fit decia
fui de vino odorifero ꝛ aliqd de vitello oui ꝛ aliqd de
fucco maloꝝ dulciu aut muzoꝝ aut acetofoꝝ fz qꝫ exigit
difpo. Si au tu fueris cauef in ipo calefactione nz fue
ris aufus dare in potu vinu da ei ad potadu lac aceto
fu infrigidatu i quo fit ꝯritꝰ panis de fimila ꝛ da ei in cibis
fpes acetofoꝝ factoꝝ cu fuccis fructuu. Qd fi hns fin
copi inuenit frigꝰ cu ea aut pꝰ ea aut qu in potu fuit in
frigidantia ꝛ ppe in vifceribꝰ dabis ei ad potadu cardamo
mu ꝛ pip ipfu ꝛ apfinthiu: ꝛ qnqz daf in potu uinu. Et
qn curatio facit neciu vt fiat mudificatio ꝛ times nocu
mentu eꝰ oz ut tu ꝯfortes ftoz ꝛ incipe in hoc cu eo qd
e fic firupꝰ de apfintbio decocꝰ cu melle ꝛ adiftra epla
ꝯfortantia ftom pdca ꝛ ad bibendu da vinu odoriferuz
pꝰ illud ꝛ ciba cibo laudabili. Facte vo in principio fe.
ꝛ ca apatu cura dicemꝰ vbi dicemꝰ cura accidentiu fe.
Et penitꝰ oz vt frices extremitates eꝰ ꝛ calefacias ꝛ ftri

gas ut no fubmergaf virtꝰ ex ma ꝛ phibeaf a coeftioe
cibi ꝛ uino ꝛ interdicaf fonus nifi fit qꝫ i pncipio fui n
accidat nifi pp dbilitate. et qcuqꝫ eoꝝ q fincopi patiuf
indiget cibo oz ut def an paroxifmu duabꝰ horis: aut tri
bꝰ cibꝰ ꝛ fit cibꝰ fauich de ordeo infrigidatu ꝛ panis cu ali
quo qd heat pua acetofitate ꝛ naribꝰ attrahat odorem
bonu. Et fi fuerit illic ꝯftrictio uentris fumaf pꝰ cibus
q lenificat fic fr thafeathe ꝛ filia eis ꝛ firupꝰ de malis
cu oxymelle eft iuuatiuu in hꝰmoi. Qd fi neciuz fuerit
uti cibis fubtiliatiuis fint fic aq carnis ꝛ uitellus oui
ꝛ forbitioes cu medulla panis: ꝛ in aq carnis qnz neciu
eft ut mifceaf cu aliqtulo vino. Si au neceffitas illoꝝ
fuerit ad hoc ut cofortef ftoꝰ: tuc oportebit ut mifceaf
cu eis robub ꝛ fucci fructuu odoriferoꝝ in qbꝰ fit ftipti
citas. Sed in hora paroxifmi neciu eft vinu. Sincopi au
fce ab accntibꝰ aialibꝰ fuccurrif et cum eo qd an dcm
e ex odoribꝰ bonis ꝛ ftrictioe nafi ꝛ uomitu ꝛ fricatoe
extremitatu ꝛ ftoi ꝛ cibatione eꝰ cu aq carnis. Et fint
in ea tortelle in vino infrigidato: aut calefacto fcdz qꝫ fcis.
Et fi fincopis eft ex cotinuatione chole citrine oz vt fit
uinu pmiftu. Et filr fincopi ex dolore. Et nos qd dice
mꝰ illud qd ppriu eft colice in caplo fuo. Et plm quid
fincopis que accidit fucceffione phlomie accidit ftoma
chis ꝛ hntibꝰ uenas fubtiles ꝛ ftoz debile: aut corpora
in qbꝰ dnaf cholera citrina ꝛ ei q n ꝯfueuit uti phlomis
Et oz ut ifti ante phlomia fuant in potu alqd de robub
ꝯfortatibꝰ ftom ꝛ cor. Et qn cadunt in fincopi fiat illud
qd diximꝰ ꝛ fumant in potu uinu miftu infrigidatu ꝯfortas
ftos eoꝝ ꝛ ꝯferuans eos ꝛ ppe cu fucco alio. Et oz ut
dicamꝰ denuo qꝫ qnz eget curatio in fincopi ftipticis ut
phibeant euones ꝛ ꝯfortent mebra mollificata adiuua
tia ad refoluendu ꝛ ut ftringaf os ftoi an ꝛ no recipiat
illud qd puenit ad ipfuz ꝛ eget vtute penetrate uelocis
penetrationis ad nutriendu fpum fic e uinu ꝛ abo funt
phibentia opationes. Oportz ergo ut difcernaf inter ad
miftratione utrarumqꝫ difponu. Adminiftrenf itaqꝫ ftipti
ca in hora fanatois: aut poftqꝫ adiftraueris alid incipie
do ad hoc ut uiuifices uirtutez qu ipfa ia impffione i eo
fecerit ꝛ fuerit uiuificata. Et adminiftra fcdm in hora
neceffitatis uelocis ad uiuificandu uirtute ꝛ non pmit
tas ftipticu fuper illud ꝛ phibeat penetrationem eius.
Et qnz neceffitas pducit ad illud quod eft fortioris nu
trimenti qꝫ uinum ꝛ pprie qu fincopis e a fame: aut re
folutione plima. Et qn fit ut qu uinu puru fuuenit cor
poribꝰ eoꝝ multiplicat in eis ꝛ facit poffidere comiftoz
intellecꝰ ꝛ fpafmu tunc non e eis aliqd ita ꝯueniens vt
aq carnis pdca pmifta cu uino puro ꝛ fucco pomoruz
aut acetofoꝝ: aut dulciu fz duas res. Et qu no e qd p
hibeat tuc melius e ut ponaf in ipa q fr ficut gariofili ꝛ
mufchus. Na ftous e magis recipiens ea ꝛ vtuf ftoi cu
ea uehemetiꝰ iuuaf ꝛ cor magis attrahit ipaz. Et qnz
tibi neciuz e ut diffoluas pane fimilagineu i eo qd facis
ipz forbei qu fpatiu a cibo loginqu e. Et fricatio extre
mitatu ꝛ coftrictio eaꝝ: ꝛ filr excitatio uomitus ꝯferut
oi fincopi nifi qu e a fudore ꝛ filibꝰ eꝰ pp q mouef fpuf
ad exteriora. Ifti. n. fedatoe magis indiget ꝛ no oz ut
moueanf aut uomant aut ligenf. Et ex eis q faciut eos
uomere e aq tepida cu unguento aut cu oleo aut mifta cu
uino. Et oz ut calefacias ftom ꝛ q fequnf ipz an frica
tioz extremitatu et ut facilis fiat uomitus. Et fcias qꝫ
fricatio extremitatu ꝛ calefactio eaꝝ ꝛ aromatizato ipa
ru cu unguentis ꝛ aromatizato oris ftoi cu unctonibꝰ
boni odoris fic e oleu nardinu ꝛ calefacietia fic finapis

⁊ pirετrū cōueniētiā ſſ ualde ei cꝰ ſincopiʒatio eſt ab
eūone ſanguis aut hūoris aut repletione imo plrībꝰ qbꝰ
adeſt ſincopiſ qñ nō ē motꝰ hūoꝝ ad exteriora. Et oꝫ vt
ligenť crura eoꝝ ⁊ adiutoria ipoꝝ vicibꝰ ꝯtinuiſ ⁊ fricē
tur ⁊ ꝑpara illud cū eo qđ neċiū ſit oppoſitū parti eūa
tiōis. Et iſti qđ iuuanť ꝯſtrictiōe aſcellaꝝ ⁊ roratiōe aq̄
ſře ⁊ fricatiōe oris ſtōi ⁊ ſilr ōis ſincopis q̄ ē ab eūone
⁊ cū vio ꝯmiſto niſi aliqđ ꝓhibeat a vio ſič aꝑa aut hu
mor imaturꝰ aut ſolo uētris aut ſoda. Et ſi in aliqᵒ ma
gnificať neceſſitas ꝯfortādi ipſū da ei in potu uinū ēt ⁊
nō cures ⁊ illud qđ in ſincopi debili. Et balneū qđ ꝯue
niēs ē ei cui accidit ſincopis ex diaria ⁊ colica paſſiōe.
Et ſi accidit ſincopis ꝑꝑ fluxuꝫ ſangīs ē nociuum valđ
Et ſilr ſi accidat ꝑꝑ ſudorē plꝫ. Et balneū ēt ē ꝯueniēs
ei q̄ inuenit ex uomitibꝰ inflāmationē in ore ſtōi. Si aūt
eſt ꝑꝑ debilitatē oris ſtōi tūc oꝫ vt admiſtrenť ſꝫ eū em
pla ꝯfortatiua ſič illud qđ ſit ex maſtice ⁊ cydoniis ⁊ ſā
dalis ⁊ croco ⁊ lilio cū vino q̄uis ualde ꝯferāt fricatio
extremitatū ⁊ ꝯſtrictō caꝝ. ⁊ ſincopis qđ fcā ex fame qñ
ſedat pondꝰ .ʒ. pāis. Et ꝑxiſmo ſincopis ſiccitatis aut
ſiccitatis nature oꝫ ut ſuccurrať cū bucellis panis i aq̄
granatoꝝ aut ſirupo de maľ. ⁊ qñ neċiuꝫ ē in egritudibꝰ
acutis ꝑꝑ ſincopiꝫ dare i potu uinū ⁊ magis ꝯueniens
eſt iſipidū. Et patientes qđ ſincopiꝫ ꝑcipiunť uigilare
⁊ dimittere locutiōꝫ. C. ix. de caſu virtutis ſubito.

Hoc plꝫ ꝯtingit vbi nō eſt dolor nꝫ ſolo uētris nꝫ
aꝑa magnū nꝫ eūo magna. Et ñ ē qđ niſi ꝑꝑ hūo
res ꝯcurrentes ⁊ raro qđ ꝯtingit ut ſint illi hūores ſan
guinei. Sāguis. n. dū nō facit accidere prius aliqđ ac
cidēs ⁊ nō ſuccurriť cū extractiōe eꝰ facit accidē caſuꝫ
uirtutis ſubito. Illud aūt qđ ſepius ē: ē ut ſit cā hūoreſ
groſſi in ſtō: aut in venis oppilantes uias anhelitꝰ. Et
ſcias ꝙ caſꝰ v̓tutis qñ ſeq̇ť ſincopi: ⁊ qñ eſt īfra ſinco
piꝫ ubi v̓tus nō deſtruiť niſi a neruis aut lacertis ipſiꝰ
exiſtētibꝰ ab ea uacuis: quare hō ſit nō motꝰ nꝫ remoue
tur a ſuo ſitu ⁊ dormitione ſua niſi cū labore. Et cā illiſ
eſt accidēs eꝰ qđ diximꝰ. Nā qñ vehemēs ſit facit cade
re virtutē integre ⁊ ſi nō ſit uehemens facit cadere v̓tu
tē neruoꝝ ⁊ lacertoꝝ. Et multotiens qđ ſit ꝑꝑ ſubtilita
teꝫ hūoꝝ in ſubā ſua: ⁊ qꝛ ipſi recipiūt reſolutiōꝫ ꝓꝑe in
febribꝰ. Et iſtoꝝ qñ opatōes ſēſibiles ſſ ñ leſe q̄uis ñ
ſint tolerabiles qñ mltiplicāť ⁊ iterāť. C. x. de cura.

Cura iſtoꝝ ꝓxima ē cure patiētiū ſincopi. Eꝰ nā
q̄ꝫ cura q̄ ē ex repletōe ſanguinea eſt phlomia.
In ea vo q̄ ē cā alicꝰ alterius hūoꝝ groſſoꝝ oꝫ ut ſuccurrať
patiēti ipaꝫ in hora ceſſatōis eūone cū eis q̄ ſſ ſič hiere
Et qñ ſufficit hierapič cū q̄ ꝯpoſita ſſ turbit ⁊ ſal idus
⁊ agaricū ⁊ epithymū ⁊ q̄ ſſ ſilia eis. Et qñ medicas
eū cū ſcamonea. Scamonea nāq̄ꝫ eſt ex eis q̄ adiuuant
medicinas alias. Et oꝫ qđ ut admiſtres i ea uomitū pꝰ
ſolonē ⁊ aſſiduas receptionē ꝯfortātiū cor ⁊ odoramtū
eoꝝ. Et fricatio qđ extremitatū ē ex eiſ q̄ uiuificāt calo
rē inatū ſꝫ ꝙ iterauimꝰ eꝰ rememoratiōꝫ ⁊ vtať pꝰ illud
exercitio tēꝑato. Cibꝰ vo ſit ille q̄ ſubtiliat ⁊ incidit ſič
aq̄ ciceris cū ſinapi ⁊ oleū de oliuis ⁊ oleū amigdalinū
Et de uino qđ vtať ſubtili ⁊ ueteri. Et utať balneo pꝰ
eūonē ⁊ inūgať oleis uiuificantibꝰ calorē inatū ſubtiliā
tibꝰ. Deiñ utať pꝰ balneū uino puro ⁊ ſirupo de melle
⁊ ſirupo de apſinthio ⁊ ſilibus illis. Qñq̄ꝫ incipit viui
ficari oꝫ ut ꝑpeť cibꝰ ꝯfortatiuus velocis digeſtiōnis.
Et tu qđ ſcis illud ex eis q̄ dcā ſſ tibi. Et ſcias ꝙ v̓tus
augmētať cibo ⁊ uino ſubtili ꝯuenietibꝰ ⁊ odoribꝰ bōis
⁊ tranqllitate ⁊ gaudio ⁊ dimiſſione eoꝝ q̄ ꝯtriſtāt ⁊ ri
xari faciūt ⁊ rememoratiōe reꝝ amabiliū ⁊ habitatōne
cū dilectis. C. xi. de regimine eꝰ in quo appa
rent ſigna aduentus aꝑatis cali in corde.

Apoſtema qđ qñ ſit aꝑa tūc iā interficit aut iter
ficiet. añ illđ vo qñ appent tremor cōdiſ magnꝰ
⁊ inflāmatio vehemens ⁊ ſigna ꝑdcā: tūc ē ſꝫ inceptiōꝫ
ꝑnitiei ꝙ ſi aliqđ iuuat ipꝫ tūc ē phlomia baſilice. Et
ſperať qñ in eꝰ euaſione cū phlomia arterie ⁊ inferio
ribꝰ corpis ⁊ i iſſatōe pectoriſ eꝰ cū niue ⁊ cāfora ſꝫ aꝑa
Fen. xiii. de māmilla ⁊ diſpōnibꝰ eꝰ. Et ē tractaꝰ unus.
C. i. de anatomia māmille.

Mammilla ē mēbꝝ creatū ad generandū lac
ut nutriať cū eo nouiter natꝰ in itroitu ſue
natiuitatis ⁊ vſq̄ꝫ ꝯfirmeť ⁊ creſcat eꝰ v̓tꝰ
⁊ fiat ꝯueniens ad digerendū cibū fortē ſo
lidū. Et ipa eſt corpꝰ ꝯpoſitū ex venis ⁊ arteriis ⁊ ner
uis inter q̄ exiſtit vacuitas quā caro replet glādoſa cui
nō eſt ſenſus albi coloris: ⁊ propter ſuā albedinem qñ
q̄ꝫ aſſimilatur ei ſanguis albificatur illud quod nutrit
ipſam et albificatur illud quđ ſifluit ab ea et ſit lac. Et
eiꝰ q̄dem ꝯpatio ad lac generatū ex ſanguine eſt ꝯpatō
epis ad ſanguinē generatū ex chilo. In hoc ꝙ vnūqđq̄ꝫ
ꝯuertit hūitatē ad ſimilitudinē ſuā in nā ⁊ colore. Nāꝫ
epar rubificat chilū albū ⁊ facit ipꝫ ſanguinē. Et mam
milla albificat ſanguinē rubeū ⁊ facit ipꝫ lac. Et uene
qđ ⁊ arterie ⁊ nerui poſiti in ſubā māmille ramificanť i
ea uſq̄ꝫ ad ꝑtes viloſas ⁊ hñt in ea reuolutiōes ⁊ circul
tiōes plimas. Cōitas aūt māmille cū matrice iuenis
inter eas ꝯtextis ē res quā tu iaꝫ ſciuiſti in anatomia ve
naꝝ C. ii. de exuberatione lactis.

Scias ꝙ lac multiplicať multiplicatione ſangui
nis boni ⁊ qñ minorať tūc cā eꝰ eſt diminutio cōp
ſanguis aut ꝑēuria bonitatis eꝰ. Et cā in paruitate ſan
guinis: aut eſt ex ꝑte materiei: aut ex ꝑte ꝯplonis. Et il
la q̄ ē ex cā materiei eſt qñ eſt cibus paucus aut eſt ōri
us generatiōis ſanguis ab eo ꝑꝑ ſiccitatē ſuā ⁊ ſſitateꝫ
ſuꝑfluā aut eſt iā cōuerſus ad ꝑtē aliā. ſ. fluxus ſanguis
aut aꝑatis aut alioꝝ. Ex ꝑte vo ꝯplonis qñ eſt cōplo
corporis aut māmille exiccans hūiditatē eꝰ paſſiōe nō
generať ex ea ſanguis aut ꝑꝑ ſſfluitatē aquoſitatis eꝰ
⁊ elongationē eꝰ ab eq̄litate ꝯueniente ſanguinea aut
aliud. Sꝫ cā q̄ ꝯſumit ſubāꝫ ſanguis ⁊ corrūpit illđ qđ
generať ex ea: qꝛ nō eſt ꝯueniens ut genereť ex ea ſan
guis lactis qñ lac nō genereť niſi ex ſanguine bono eſt
dn̄iuꝫ unius hūoꝝ triū chole aut phlatiſ: aut melie. Et
declaratio qđ chole ē in citrinitate coloris lactis ⁊ ſub
tilitate eꝰ ⁊ acuitate ipius. Et phla declarať i vehemē
tia albedis eꝰ ⁊ aquoſitatis ipiꝰ ⁊ dclinatiōe eꝰ ad aceto
ſitatē in odore ⁊ ſapore ſuo. Et melia in vehemētia ſpiſ
ſitudinis eꝰ ⁊ paucitate ipſiꝰ. Et multitudo fortitudis
eꝰ nō elōgať q̄n ſit iō ꝙ ſanguis ꝑꝑ uehementiā mltitu
diſ ſue inobedit opatiōi nature qꝛ nō patiť ab ea ⁊ ac
cidit nature defectꝰ i cōuertēdo illuꝫ ꝑꝑ coarctatiōꝫ q̄ꝫ
fecit ipi: ⁊ hoc ē ex eis quoꝝ ſigna nō ſſ dicta. Et qñ
accidit ex exiccatiōe lactis ⁊ ſꝑmatis vt egredianť ſꝫm
ſilū: qꝛ ſit ſanguis: q̄uis ſit exuberās nō laudabiľ ſubē
nꝫ ꝯueniens ad hoc ut genereť ex eo lac nāle. Et ē illđ
qđ generať ex eo de lacte illaudabile: ⁊ poſtq̄ iā ſciui
ſti cām tūc tu ꝓuidus es in modis abſcindendi eā. Et
ſcias ꝙ ōe qđ exuberare facit ſꝑma exuberare facit in
plribꝰ corporibꝰ lac ſič ſemē lactuce ⁊ ſemē papaueris
⁊ uber capre ⁊ ouis ⁊ ſilia q̄nadmodū illud qđ exiccat
ſꝑma ⁊ minorať ipꝫ ⁊ ꝓhibet generationē eiꝰ minorat

lac ēt sic sem̄ canabis . Et qñ cā in paucitate lactis est
paucitas cibi multiplica cibū ⁊ fac delectari in ipso : ⁊
fac ut ipse sit ex genere calī ⁊ hūidi laudabil. chimi. Et
qñ ē cā corruptio cibi rectifica ip3 ⁊ reduc eū ad genꝰ
ꝑoictū. Et qñ cā ē multitudo exercitij minora ip3 ⁊ fac
delectari. Et si cā in ipo est paucitas sangnis pp fluxū
sanguinis ⁊ silia retine ipsu3 . Et si ipsiꝰ fluxus ē in infe
riorībꝰ ad sꝰiora: ⁊ si est eꝰ flxus in supiorībꝰ ad iferiora
Q̄ ꝺ si eꝰ cā est corruptio ꝯplonis pure pone cibos op
positos illi cōpl̄oni cū essentia exuberatiōis chimi ⁊ si
fuerit cā hūoꝛ corruptꝰ dominās euacua cū eo qꝺ ops
in ōi humore. Et pone cibū mulieꝝ cholice ꝯplonis il
lud qꝺ declinat ad fꝛatez ⁊ hūitatez. Et ex eis que con
ferūt eis est aq̄ ordei cū iuleb ⁊ ēt seis citroloꝝ pugillꝰ
⁊ sem̄ cucūeris ⁊ acceptio cerebelloꝝ ⁊ potꝰ lactis vac
cini ⁊ caprini ⁊ pisces alredradu ⁊ caro bedina ⁊ galli
nacea impiguata ⁊ sorbitiones facte ex kisch ordei cu3
lacte ⁊ ius maluaꝝ hortulanaꝝ. et pōe regimē eaꝝ que
sꝫ pbl̄atice ꝯplonis ex cibis ⁊ medicis in q̄bꝰ est calefa
ctio in primo ⁊ ꝭo cū hūectatōe: aut pauca exiccatōe .
Et ex hoc q̄ꝺ genere sunt panis ⁊ baucie ⁊ feniculus ⁊
anetū ⁊ apiū hūidū ⁊ macis ⁊ ꝓprie hūide absq3 sicco
qm̄ ē calefactm̄ ⁊ exiccatᵐ. Et sorbitiones facte ex fari
na tritici cū fenugreco ⁊ feniculo. Et qñ lac egredit fi
losū pp grossitudinē sua3 ⁊ siccitatē sua3: tūc cura ē em
brocatō cū eo qꝺ hūectat ualde ⁊ acceptio hūectātiu3
⁊ silr in spmate ⁊ intende regim̄ cōplonis ꝭ3 medicinas
⁊ cibos i q̄bꝰ ē sisluitas calefactōis ꝓpinq̄ ei qꝺ diximꝰ
⁊ hūectatio ultima. Et cognoscas ēt genus mel̄ie dñan
tis ⁊ rege ꝭ3 ipsu3. Et ex medicis q̄ꝺ tēpatis faciētibus
lac exuberare ē ut sumant de selel apū. xxx. ʒ . ⁊ ꝺ folijs
fēiculi. xx. ʒ. ⁊ de fassafa. xv. ʒ . ⁊ de tritico fracto . xxv. ʒ.
⁊ de ciceribꝰ excorticatis ⁊ ordeo albo ꝯtrito eq̄liter de
unoquoq3 . xviij. ʒ . ⁊ ficus magne. x . numero ⁊ omnia
bulliant in xxx. lb . aque usq3quo redeant ad. viij. lb. ⁊
minus. Et fit quod inde bibitur. v. ℥. cum. s. ℥. olei ami
gdalini dulcis ⁊ uncia una ⁊. s . zuccari scilimiu. ¶ Et
pisces saliti sunt ex eis que faciunt exuberare lac . Et
ex medicinis facientibus lac exuberare est ut sumatur
farina sisami ⁊ dissoluat in uino puro ⁊ colet ⁊ bibat
colatura eꝰ ⁊ emplet ex fece ipsiꝰ mām̄illa ⁊ ēt sumatur
ex interioribus melongie pōdus mediū kasicij ⁊ elixes in
aq̄ uehem̄ter dōec ēt dissoluat . deiñ ꝯmoueat vehmēt
⁊ colet ⁊ accipiat ꝺ colatura eꝰ ⁊ pōat si ipa3. ℥. i. buty
ri ⁊ bibat aut sūat infusio ciceris ⁊ bibat i ieiunio diebꝰ
cōtinuis: ⁊ ꝓp̄e fit eꝰ infusio in lacte ⁊ aq̄ ordei cū mel
le: aut iuleb aut sumant seminis falfafa ps. i. ⁊ cicerelle
ptes due cuius pōitō fit kermet unū cū aq̄ cal̄a : aut su
mantur in potu ꝺ pilulis nardis. ʒ. ij. cū vino. Et ex me
dicinis q̄ꝺ bonis est ut sumat butyri vaccini. ℥. i. ⁊ vini
cadus magnꝰ det ad bibendū in ieiunio ⁊ rami papa
ueris ruffi ⁊ folia eꝰ decocta cū tritura ordei sūpta sor
bendo aut sumant rhaphanus ⁊ furfur ⁊ bulliant in vi
no ⁊ colet uinū illꝺ ⁊ bibat: aut sumat semē papaueris
assu3 cū sanich eq̄libꝰ ptibꝰ cū oxy melle: aut rob postq̄
infusa fuerint in qᵒlib3 eoꝝ tribꝰ diebus. Nā illud ē me
lius. Et qñ3 in potu det nigella cū aq̄ mellis: aut suma
tur seis aneti ⁊ seis porri ⁊ seis andacoche oīu3 añ. ℥. i.
⁊ seis fenugreci ⁊ seis fassafa ptes eq̄les misceāt cū suc
co fēiculi ⁊ bibāt ⁊ si misceāt cū melle ⁊ butyro ē meliꝰ

C. iij. ꝺ mioratōe lactis ⁊ ꝓhibitōe exuberatōis eꝰ lꝫ flue

L Ac qñ supfluit pl3 nocet ⁊ aꝑat ⁊ affert ēt egri
tudines. Et qñ3 aggregat lac in mām̄illa absq3
ꝑgnatione ⁊ ꝓp̄e qñ retinēt menstrua. Cōuertitur eni
mā que nō inuenit uirtutē expellendi p matricē pp pui
tate3 ipsiꝰ ⁊ puenit in ubere ⁊ fit lac . Et qñ3 aggregat
in corporibus uiroꝝ ⁊ ꝓp̄e in puberibus ita ut rotūdēt
mām̄ille ipsoꝝ. Et tu q̄ꝺ ia3 sciuisti in his quoꝝ tibi iam
ꝑterita est rememoratio cās puitatis lactis. Et illꝺ qꝺ
in ea plus attendit est om̄e qꝺ exiccat vehementia sue
siccitatis: aut uehemētia resolonis sue ⁊ calefactionis .
Et om̄ia q̄ infꝛant ēt ⁊ hūectantia q̄ sꝫ vehementis hu
mectationis ēt minorant sanguine3 phlegmaticoꝝ. Et
oēs medicie minorātes spma sꝫ minorātes lac. Ille aūt
que ex eis sꝫ fꝛe sꝫ sic semen papaueris ⁊ lentes ⁊ alka
sil cū aceto. Et ex eis que liniunt sꝫ succꝰ arboris psilij
⁊ mucilago eius q̄ retinent ⁊ stupefaciūt est farina faba
baꝝ cū oleo ro. ⁊ aceto. Cal̄e ꝟo sꝫ sic ruta ⁊ semen eiꝰ
⁊ ꝓp̄e ruta mōtana ⁊ ficut alfelemenusch ⁊ semē eꝰ. Et
dos eꝰ ultima est usq3 ad. ʒ. ij. Et illꝺ qꝺ uerīꝰ ē de re al
bedarungi ē q̄ ipsu3 minorat lac q̄uis dicūt q̄dā q̄ fa
cit exuberare. Et cyminū ꝓp̄e mōtanū exiccat lac ēt ⁊
ēt ut ex eo fiat epithima cū aceto . Et ex epithimatibꝰ
cal̄is ē illꝺ qꝺ fit de āmoniaco ⁊ uino. Epithima boᵐ
sumant radices caulīū ⁊ terātur ⁊ fiat ex eis empl3 aut
sumat farina lentiū ⁊ fabaꝝ ⁊ crocꝰ ⁊ nux hēden ⁊ sal ⁊
fiat ex eis epithima cū aq̄ fꝛa: ⁊ ēt fiat linimentū cū suc
co fenugreci: aut cū lacca ⁊ litbargyrio ⁊ oleo ro. ⁊ ex
eis que ꝓcedūt cursu ꝓp̄etatis est ut liniat mām̄illa cū
cācro marino ꝯtrito: aut cū cancro fluuiali adusto.
¶ C. iiij. de caseatione lactis in mām̄illa .

Q Uandoq3 lac caseat in mām̄illa pp cal̄itatem
exiccatiuā. Et qñ3 caseat pp fꝛatez ꝯgelatiuā
Et tu q̄ꝺ scis ex eis quoꝝ rememoratō tibi preterijt si
gna cuiusq3 haꝝ duaꝝ reꝝ. ¶ Medicine aūt ꝓhibitiue ca
seations sꝫ linimentū factū cū cera in q̄busdā oleis sub
tiliatiuis sic oleū alkeiri ⁊ oleū de mēta ⁊ silia ⁊ epithi
ma cū mēta trita factū in modū panis. Et epithima ca
lidū factū ex cerato ⁊ ex mucilaginibꝰ fꝛis ⁊ oleis fꝛis ⁊
cera colata ⁊ coriandꝝ hūidū ⁊ portulaca valꝺ iuuātia
sꝫ in hoc ēpl̄ata. Et ex medicis resoluentibꝰ caseationē
calidā ē acetū uini cōq̄assatū cū oleo ro . ⁊ calefactū li
nitū desꝫ aut folia solatri ꝯtrita q̄bꝰ fiant ēpl3: aut folia
alkekēgi ⁊ folia solatri ⁊ folia caulis: aut succꝰ eoꝝ ⁊ ꝓ
p̄e qñ cū eis miscent myrrha ⁊ crocꝰ. Et iteꝝ acetū ui
ni ⁊ oleū uiol. ⁊ paꝝ fenugreci sumant ⁊ fiat ex eis epi
thima. Et ex medicinis resoluentibꝰ caseatiōe3 fꝛiam est
assiduatio embrocatiōis cū aq̄. Et ꝓhibent eius sanio
sitatē feniculū ⁊ semen feniculi ⁊ oēs spēs que ꝓuocāt
lac que sꝫ de eis in quibꝰ coq̄t anetū ⁊ camemilla ⁊ bal
samita ⁊ fenugrecū ⁊ abrotanū ⁊ castoreū. Et ex oleis
oleū de lilio ⁊ oleū narcisciuū ⁊ oleum de costo. Et ex
medicinis tempatis bonū est ut sumat panis de simila
⁊ faria ordei ⁊ eruca ⁊ fenugrecū ⁊ euiscꝰ ⁊ seme3 lini ꝯ
tritu3 de unoquoq3 q̄ntu3 una manus clausa tenet ⁊ fiat
ex eis empl3. Et ex eis q̄ꝺ q̄ ꝯferunt aꝑationi pꝰ casea
tionē ē ut sꝛponat spongia infusa aq̄ ⁊ aceto tepidis aut
myrrha cū pane aggegent cū aq̄ ⁊ aceto. Et menta cū
aceto ⁊ pane est bona. Et marchasita ꝯtrita sic puluis
cū oleo ro. ⁊ albumine oui . Et ex eis q̄ aperiunt oppi
lationē lactis in mām̄illa est ut liniat cū carati: aut ex
myrrha cū aq̄ calamenti ⁊ anisi ⁊ ex farina ciceris ⁊ fo
lijs lauri ⁊ semine apij ⁊ cymino nabati ⁊ cardamomo
cū aq̄ uirge pastoris: ⁊ silr aq̄ sicle ⁊ triticū cū nigella ⁊

ẽt tus cũ felle bonis: aut linatur mel floracis calami
te ⁊ misceatur cum oleo uiol. ⁊ fricando inungatur ex
eo mãmilla: qm̃ resoluũt cuz eo caseatio ⁊ apa. Et sor
beatur aq̃ cauliũ. qm̃ ẽ iuuatiua ad hoc.

¶ C. v. de putrefactione lactis in mãmilla et conge
latione et extensione eꝰ q̃ accit ei ex egritudine

SUmatꝰ ficla et decoquatꝰ tãdiu donec dissoluatꝰ
Deiñ ꝯiungatꝰ cũ medulla panis et farina fabaꝝ
et oleo sisamino et s̃ponatꝰ aut ẽplẽtꝰ cũ pane et herba
que noiatꝰ herdikies hũida cũ cera et olõ roſ. aut cera
cũ aqua et oleo cũ melle et uino aut rob. iteretꝰ emplm
eũ quocũqȝ fuerit indie bis aut ter: et fit̃r sisamũ cũ mel
le aut butyro. Et si misceatur cũ eo farina tritici cũ fur
fure: aut farina fabaꝝ ẽ iuuatiuũ. Et uaporatio cum aq̃
calĩa et inclinatio mãmille super uaporẽ eꝰ: et ꝓprie qñ
in ea decoquitur semen lini et fenugrecũ et euiscꝰ et se.
cucu. et cãcmilla et ẽbrocatõ cũ ea ẽ iuuatiua et q̃ ñ tole
rat grauedinẽ ẽpli. Q̃ si accidat cũ hoc egritudo iuua
tur cũ hoc ẽplõ: fiantꝰ mes et iteriora passaꝝ et ꝯteratꝰ
et conficiantꝰ cũ aq̃ sidre et aq̃ albeuil. Et qñ caseatꝰ in
mãmilla s̃guis assiduetꝰ eius inunctio cũ olõ uiol. deiñ
fũdatur sup ipsã aq̃ calĩa: deiñ ẽpletꝰ cũ ẽplis ꝑdictis in
principio huiusmõi capli.

¶ Ca. vi. de apatibus calidis mãmille et doloribꝰ loci
mammillarum.

IN pncipio q̃d eoruz administrentur repcussiua
cognita in hac cura et misceatꝰ cũ eis paꝝ d̃ sub
tiliatiuis. Et illd̃ q̃d ẽ sicut uaporatio cũ aceto uini cũ
aqua calida: aut pauco oleo roſ. et farina fabaꝝ cum
oxymelle et folia solatri cũ oleo roſ. ¶ Et qñ pertran
seunt initiũ parũp curentꝰ cũ emplis dictis i caplo ex
tensionis et congelationis san. Et ex eis q̃ sũt bona ulti
me est ut sũantꝰ farina fabaꝝ et melilotum contrita et
oleũ sisaminũ et fiat ex eis epithima cũ aqua dulci. Et
iterum panis ꝯritius et farina ordei et fabaꝝ et assa feti
da et fenugrecũ et euiscus et uitellus oui et crocus et
myrrha sũantꝰ ⁊ fiat ex eis ẽ plꝫ et ẽt fiat epithia ex semi
ne lini cũ aceto. ¶ Et multotiens quidem resoluitur
firsẽ ad apostema mãmillare et est locꝰ ubi timetꝰ pleu
resis: q̃ ingenia ut aggreges psiliũ et pone ipsum super
caput apostum nõ in circuitu ipsius et pone in circuitu
inferioꝝ eius adoq ⁊ non uapores in principio doloris
⁊ resoluatꝰ subtile ⁊ remaneat grossũ: qm̃ est error. Et
qñ dolet caput mãmille fiat phlomia ⁊ ẽbrocetꝰ cũ eis
que sunt sicut sandali et acacia ita ut nõ accidat cãcer.

¶ Ca. vii. de apatibꝰ frĩs phlaticis mãmille.

CONfert eis ut teratur apiũ et ponatꝰ super ea:
aut camemilla.

¶ Ca. viii. de duritie mãmille ⁊ nodis ⁊ glandulis
⁊ q̃d accit ei. ex circuitõe papille maxĩ apõ pubertatẽ.

SI ãt declinat apa apparens in mãmilla ad duri
tiem tunc ex eis que conferunt in pricipio est ut
emplẽtur cum rizi infuso in uino: aut commisto cum
cerato facto ex oleo uiol. ⁊ uitello oui ⁊ dragaganto ꝙ
si apostema fiat durum liniatur cuz ceraro facto ex olõ
roſ. ⁊ alkitran et aqua canforata. Et qñz ponitꝰ in ipo
fel bouis. Et qñz medicatꝰ cuz folijs gallaꝝ et oleo. Et
ex eis que conferunt est fex decocti ueteris: aut fex a
ceti ex qua liniatur. ¶ Nodoꝝ autem et glandularum
in ipsa melius medicamen est ut sumantur folia persici
humida et folia rute humida ⁊ conterantur simul et cũ
eis fiat emplm: ꝙ si illud est residuum a circuitione pa
pille pubellaris: aut est accidens post illam et inobedi
ensꝰ et medicine resolutionem faciant in ipso: tunc neces
sariuz est ut perforetur tãtũ donec consequatur pingue
do deinde extrahatur ⁊ suatur.

¶ C. ix. de dubellati in mãmilla.

QUando accidit mãmille apa faciens collectõ
nem tunc ex medicinis bonis in maturatione
eꝰ est ut sumantꝰ seminis lini ⁊ sisami ⁊ radicis lilij ⁊ sto
racis ⁊ stercoris caprini ⁊ stercoris columbini ⁊ nitri ⁊
gũmi pini partes equales secundum ꝙ necessarium fa
cit testimoniuz ⁊ fiat inde linimentuz cuz oleo fragi ⁊
oleo d̃ alkeiri ⁊ medulla cruris uaccini: ⁊ si vis pone in
ipso rob: ꝙ si indiges perforatione fac.

¶ C. x. de ulceribus ⁊ corrosionibus in mammilla.

SUmatur uini pontici pondus. xx. lb. ⁊ ponatꝰ
in ipso de sumac tinctorum. lb. i. ⁊ de gallis
immaturis. lb. s. ⁊ de casia lignea media. lb. d̃
nucibus cupressi. lb. i. infundatur in vino ⁊ dimittatur
xx. diebus: deinde decoquatur cum lignis cupressi ⁊
cõmoueantur donec minuatur medietas deinde com
moueantur fortiter ⁊ colentur ⁊ reducatꝰ ad ignez ⁊ ca
lefiat. Sitqȝ ille ignis leuis ualde ⁊ reseruetur in vitria
ta ⁊ est bonum omnibus ulceribus que accidunt in mẽ
bris mollibus sicut sunt os ⁊ lingua et alia ⁊ prohibet
corrosionem. Et ex eis que conseruant mammillam p
uam: aut coarctatam ⁊ prohibent eaz a casu ⁊ prohi
bent etiam testiculos puerorum magnificari sunt ista. s.
ut minoretur introitus balnei. Et similiter puer sumãt
ceruse ⁊ chimolee amborum ana pondus. ʒ. ij. conficiã
tur cuz aqua seminis hyusquiami albi ⁊ misceantur cũ
aliquantulo oleo masticino ⁊ fiat ex eis linimentum ⁊
assiduetur super ipsum pãnꝰ lineus infusus aqua gal
larum infrigidata ⁊ proprie quando sunt mollificati.
Et iterum experimentum mulierũ liniantur super eos
lutum hartum ⁊ mel: ꝙ si ponatur in ipsa opium ⁊ psil
cum aceto erit fortius: aut sumatur luti harti pondus.
ʒ. xx. ⁊ hyusquiami pondus. ʒ. ij. ⁊. fiat ex eis epithima
cum aceto aut sumantur lutum samios ⁊ acatia ⁊ ceru
sa ⁊ liniantur cum succo arboris hyusquiami: aut sumã
tur rus ⁊ cochlee marine ⁊ farina ordei ⁊ conficiantur
cum forti aceto ualde ⁊ liniatur cum eis mãmilla tribꝰ
diebus aut quattuor: aut sumantur oua alcubugi ⁊ sto
rax ⁊ chimolea ⁊ liniantur cum aqua psilij aut liniantꝰ
cum herba hyusquiami sic est teratur ⁊ coniungatur
cum aceto ⁊ dimittatur tribus diebus. Et quãdo ulc
ut leuietur ponatur desuper spongia infusa in aqua ⁊
aceto aut sumantur succi hypoquistidos ⁊ corticũ gra
natorũ ⁊ plumbi usti cum sulfure omnium ana quasi.
ʒ. iij. aluminis iameni ceruse plumbi lentiuz adustarum
omniũ ana. ʒ. i. liaciarum adustaꝝ abrotani omniũ ana
ʒ. iij. conficiantur cum aqua plantaginis ⁊ liniãtur aut
sumatur cyminum al. cum cepe lilij ⁊ melle ⁊ aqua ⁊
dimittatur super mãmillã tribus diebus aut sumatꝰ am
moniacum ⁊ hyusquiamum ⁊ ponantur super eam tri
bus diebus ⁊ hyusquiamum solum. ix. diebus. Et ex
eis que sine certitudine experimenti dicuntur in hoc ca
pitulo est ut liniatur cum sanguine testiculi porcini aut
sanguine erinij: aut sanguine testudinis: aut sumantur
oleum ⁊ alumen cõtritum sicut alcohol ⁊ ponantur in
mortario de plumbo ⁊ moueantur tandiu donec in ip
so resoluatur plumbum ⁊ assidue fiat inunctio cũ eo ⁊
similiter lutum albartum ⁊ galle immature aggregen
tur cum melle ⁊ liniantur cum eis.

¶ Fen.xiij. De meri ⁊ stomacho ⁊ dispositõnibus am borũ. Tractatus primus de dispõnibus meri ⁊ stõi.

¶ De anatomia meri ⁊ stomachi.c.i.

Meri ꝗdem est cõpositũ ex carne ⁊ tunicis pannicularibꝰ planis villos hñtibus lõgitudinales: vt p eos facilis fiat attractio i deglutitõe. Nã tu scis ꝙ attractio nõ perficit̃ nisi villis lon gitudinalibꝰ qum ↄbunt̃ ⁊ tegit ipsũ exteriꝰ panniculus villos hñs latitudinales: vt p eos facilis fiat expulsio ad illud qđ subtꝰ est. Scias eñi ꝙ expulsio non puenit nisi p villos latitudinales ⁊ in ipso est carnositas manifesta. Et opõne ꝗdem duaꝝ tunicaꝝ simul ↄplet̃ deglutitio.s. per id qđ attrahit villus eiꝰ. Et p id qđ exprimit villus eiꝰ. ¶ Quãuis aũt difficilis fit deglutitio eiꝰ cuius scindit̃ meri in longitudie: ita vt priuetur attractio adiuuãs ad vomitũ humoris. Et vomitꝰ ꝗdem ↄplet̃ cũ tunica extrinseca sola quapp est difficilis. Et locus ꝗdem eiꝰ est sup spondiles q̃ sunt i collo fm rectitudinẽ in custodia ⁊ tutela: ⁊ descẽdit cũ eo par neruoꝝ ex cerebꝰ. Et qñ est in directo spondilis q̃rte quẽ est ex spondilibꝰ dorsi pertinentibꝰ pectori deinde ptransit ipsam recedit parũper a dextra dilatanꝰ locũ vene veniẽtis a corde: deinde descendit sup spondiles.viij. residuas ita ꝙ qñ peruenit ad velamẽ ligat̃ eo ligamine qđ subleuat ipsũ parũper vt non ↄprimat id qđ comitat̃ ipsum ex vena magna: ⁊ vt fit descensus neruoꝝ cũ eo fm gradationem secũdo ipsũ a nocumento extẽsionis recte apud grauitatẽ aduenientẽ stõ. Quãqꝫ ptransit velamen declinat iteꝝ ad sinistrã fm ꝙ declinat ad dextrã. Et ille ꝗdẽ reditus ad sinistrã est qũ pertrãsit spondilẽ.x. vsqꝫ ad.xi ⁊.xij. deinđ dilatat̃ post penetrationẽ in velamine: ⁊ ampliatur mediando obuiando ori stõi. Et post meri est cõpus stõi ↄtextũ: ⁊ creata est itrinseca pars meri amplior ⁊ magis spissa pmo intestino: qm̃ est transitꝰ durioris ⁊ itrinseca ps stõi est media. Et illud qđ i ipso est leuiꝰ est apud os stõi. Deinde i intestino est leuiꝰ ⁊ non vestit̃ interior pars eiꝰ panniculo extenso vsqꝫ ad postremũ stõi adueniente ei ex pãniculo tegente os nisi vt attractio fit ↄtinua ⁊ vt adiuuet ad subleuandũ epigloti ad supiora qũ fit deglutitio cũ extensione meri ad iferiora qũ verisi caueris ꝙ meri est pars stõi cõtinua ei cũ gradatione.

¶ Et eiꝰ ꝗdem tunice s̃t sicut tunice stõi: quaꝝ magis i trinseca est magis sil̃is panniculis ⁊ ad longitudinẽ: ⁊ magis extrinseca ambaꝝ est carnosa grossa latitudiales hñs villos. veꝝ est plus carnosa ea q̃ est stõi: sed est ex ea ⁊ in situ eiꝰ ⁊ ↄtinuatione ipsiꝰ. ¶ Primũ autẽ itestinũ non est pars stõi: imo est res ↄtinua ei ex ꝓximo. Et pp hoc non gradit̃ ei ↄstrictio nꝫ tunice eiꝰ sunt sicut tunice stõi. ¶ Nã subã meri fitior est lacerto: ⁊ subã stõi fitior est neruis: ⁊ rotundat̃ pars stõi vbi ↄtinuat̃ cum eo meri ⁊ obuiat velamini ⁊ ampliat̃ inferius: qm̃ locus in qꝰ morat̃ cibus ẽ inferior: q̃re oꝫ vt sit amplior. Et factꝰ ẽ rotundus ꝓpter illud qđ sci̾t de iuuamẽto eius dilatatꝰ in posterioribꝰ sui vt bona fiat ipsiꝰ obuiatio dorsi. Et ẽ ex duabꝰ tunicis quaꝝ interior longitudiales hꝫ villos pp illud qđ scitur de necessitate attractõis: ⁊ ꝓpter hoc ↄbitur stõus qum fit deglutitio ⁊ eleuat̃ epiglotis. Et extrinseca hꝫ villos latitudinales pp illud qđ scitur de necessitate expulsiõis. Et non positi sunt villi expulsiui extrinseci nisi qm̃ attractio ẽ ꝓima opõuꝫ eius ⁊ ꝓpinquior ei. Deinde expulsio aduenit post illud ⁊ cõpletur pp expulsionẽ ↄtinuã in toto vase vt expellat̃ qđ in ipso est: ⁊ permiscent̃ tunice intrinsece villi transuersales vt adiuuent ad retentionẽ faciendã: ⁊ positi sũt in attractõne non i expulsiõe: q̃re nõ ↄmiscent̃ tunice extriſece. Et separatus ẽ ab eis meri qũ non fit ad retinendũ. Et tota tunica eiꝰ extrinseca obuiat corporibꝰ spissis. Intrinsece vo pars ↄcaua est plus carnosa ⁊ calior vt fit plus digerens: ⁊ os eius ẽ neruosũ plus vt fit vehemẽtius sensibile Et aduenit ei ex neruis cerebri ramꝰ acq̃rere ipsum faciens sensũ ut pcipiat famẽ ⁊ diminutionẽ. Et illo ꝗdeꝫ non idigent reliqua q̃ sunt pꝰ os stõi: ⁊ stõus non idiguit sensu. nisi q̃a eget vt excitet ipsum qñ vacuꝰ est a cibo. Nã qum extremitas pria ẽ sensibilis acq̃rens nutrimẽtuꝫ sibi ipsi ⁊ aliꝫs: nõ eget illud qđ est pꝰ ipsam illo: qm̃ illa sufficiens ẽ ad deferendũ onus alteriꝰ. Et iste ꝗdeꝫ neruus descendit ab alto reuolutꝰ sup meri: ⁊ iuoluitur sup ipsum vna iuolutõe qum ẽ ꝓpinquus stõ: deinde cõtinuat̃ stõ. Et loco stõi vehemẽtioris gibbositatis super ponit̃ vena magna ꝓcedens i longitudine ipsiꝰ: ⁊ mãdat ei ramos plimos q̃ cum eo ligant̃ ⁊ diuidunt̃ in ramos subtiles ↄstituti in ordine vno. Et adheret ei arteria sil̃r ⁊ ꝓcedit ex arteria sicut illud: ⁊ innitit̃ vnaqueqꝫ earũ sup reflexionẽ siphac: ⁊ ↄtexitur ex sũa eaꝝ zirbus fm ꝙ narrabo. Et stõus ꝗdeꝫ digerit calitatẽ que est in cãne sua inata ⁊ calitatibꝰ aliꝫs acq̃sitis a corporibꝰ vicinantibus ei. Epar eñi supponit̃ dextro eiꝰ desup: ⁊ illud iõ: qm̃ illic rotũdatur ⁊ fit eiꝰ suppositio bona: ⁊ splen sternitur sub eo a sinistro elongatꝰ parũper a velamie capiens in ipso. Nam si supponeret̃ ipse ⁊ epar sil̃ vna sup positione grauaret illud sup stõuꝫ. Electuꝫ ẽ igit̃ vt sup ponat̃ epar talit̃ q̃tenus ↄprehendat ipsum addit̃õibus extensis sicut digiti: ⁊ substernat̃ splen subtꝰ. Et cũ hoc est epar magnũ valde fm ↄparõeꝫ factã ad splenẽ ꝓpter necessitatẽ sue magnitudis: ⁊ qũo non qũ splen nõ fit receptaculũ nisi vniꝰ superfluitatũ eius. Cõsequens gꝰ est vt decliuet caput stõi ad sinistrã amplificãdo locuꝫ epatis: ⁊ coangustet locũ sinistrũ. Et declinet eiꝰ inferior ps ad spatiũ qđ euãuit epar subtꝰ ⁊ dilatet etiã locũ spleni a sinistra ⁊ desubtꝰ. Posita ẽ ergo nobilior duaꝝ partiũ ⁊ ẽ supior: ⁊ dextra epati ⁊ vilior eaꝝ opposita eis splẽi hoc ẽ. Et additũ est in eo ab añrioribꝰ zirbũ extensuꝫ super ipsum ⁊ sup oĩa intestina boiuꝫ ꝓprie ppea ꝙ sũ magis egentes adiutorio digõnis pp debilitatẽ v̾tutũ ipsorum digestiuaꝝ fm opõeꝫ ad alia: ⁊ factum ẽ spissuꝫ vt ↄprehendat calitatẽ: ⁊ subtile vt leuiet̃ eius adeps. Fit gꝰ ↄseruatiuũ calitatis ab ãterioribꝰ. Adeps eñi eius recipit calitatẽ valde ⁊ ↄseruat eã pp viscositatẽ suã pinguẽ Et sup zirbũ panniculare ẽ siphac noĩatuꝫ berbetinem Et sup ipsum ẽ mirac ⁊ lacerti uentris pigues oẽs. Et iste due tunice ↄiuncte s̃t in suppremo ambaꝝ apud uelamen: ⁊ separate ab inferiori pte eaꝝ. Et a posterioribꝰ dorsi extendit̃ uena pulsatiꝰ magna sup ipsum cal̃a pp multitudinẽ calitatis sui spũs ⁊ sanguis sui. Et associat̃ ei uena magna cal̃a pp caliditatẽ multitudis sui sanguis. Et siphac ꝗdem ex sũma boꝝ ẽ panniculus pmus q̃ cõprehendit uiscera oĩa nutritiua. Ipsum eñi tegit ea ⁊ declinat ad iteriora ⁊ aggregat̃ apud dorsum a latere suo ⁊ ↄtinuat̃ uelamini a supiori parte sui ⁊ ↄtinuat̃ inferiꝰ uesice ⁊ duobꝰ iliꝫs ab iferiori pte sui. Et illic adueniũt ei duo foramĩa apud duo iguina q̃ sunt due uie i quibus penetrãt uene ⁊ suspẽsoria: ⁊ qñ dilatãtur descendũt p ea intestina. Et iuuamẽta ꝗdem eiꝰ sunt tutamẽ illoꝝ uiscerũ ⁊ destinctio iter intestia ⁊ lacertũ mirac ut nõ coopiat ea ⁊ nõ ↄturbent̃ eoꝝ opõnes. Et cõicant ei etiã illa

que sṫ i ventre nota ⁊ i tunica extrīseca que ē mirac sūt
iuuaīnta. Q̄ū eni eis exp̄mit stōus ꝑ motū lacerti cum
co ⁊ ꝑ hoc ꝙ ipse mouet eū. Extendiť gͦ totū sup vasa
de q̇bus sṫ corpora quoꝝ ꝓp̄etas est vt expellant exp̄ſ
sione quadā adiuuante ad expulsionē fecis. Et siľr exp̄
ment vesicā ⁊ addiuuāt ad emittendā vrinā: ⁊ exprimūt
ventositates īflatiuas vt exeant. q̄re nō deficiunt intestia
⁊ adiuuant ad paziendū. ¶ Et siphac q̇dem ligat oīa
viscera ad īuicē ⁊ cū dōso. Et fit coꝝ aggregatio firma:
⁊ est ipse cū dorso sicut res vna. Et qn̄ cōtinuať velami
⁊ obuiāt due extremitates eiꝰ apud dorsū tūc ligatur il
lic ⁊ ex inde ē eius initiū. Eius nāqꝫ initiū est supfluitaſ
descendēs ex velamie ad os stōi ⁊ ouiat ei supfluitas eiꝰ
Et qꝺ ex ipso ascendit ad dorsū ⁊ obuiant sibi ⁊ genera
tur illic siphac. ſ. corpꝰ pāniculare nō diuisū in villos sen
sibiles: imo corpꝰ simplex i sensu ⁊ ꝯprehendit stōum po
sterius a duabꝰ tunicis q̄ sunt i subā stōi ⁊ est tutam̄ tuni
ce carnose q̄ est ei: ⁊ ꝑuenit ad stōum ⁊ ligat ipsū cū cor
poribus q̄ sunt a ꝑte dorsi ⁊ sṫ ei reflexio ⁊ ascensio ⁊ d̄
scensio. Et illud qꝺ in ipso ē grossius est iferius eiuſ ⁊ si
nistrū ipsiꝰ ⁊ est ei tunica ex subtiliato lacerto ventris co
operiēs: ⁊ sub ipso vel ipsa ē subtile eiꝰ qꝺ ē vere siphac
⁊ ē vehem̄tis subtilitatis. Et ex eo oriť pāniculus tegēſ
pectus ⁊ supfluit ex eiꝰ origine siphac supfluitas a duo
bus lateribꝰ ex q̄ ⁊ ex ramis duaꝝ venaꝝ. ſ. pulsatiľ ⁊ n̄
pulsatilis extēsis sup stōum texiť subā zirbi q̄ ꝯtexta est
ex duabꝰ tunicis aut ex pl̄ibus tunicis ꝭm loca supposi
tis piguibꝰ cooperiēs stōm ⁊ intestia ⁊ splenē ⁊ mesarai
cas reflexa ad latus subteriꝰ. Et hoc zirbū cuꝫ sua sepa
ratōe est suspensū cum eis. ſ. cū hoc qꝺ transiuit ex stō et
ꝯcauitate splenis. Et loca suspensiōis eiꝰ sṫ glandule q̄
sunt iter venas sugētes q̄ noiantꝰ mesaraice: ⁊ iter itesti
nū. xij. digitoꝝ. Uerū eius suspēsiōes sṫ parue ⁊ debiles
et qn̄qꝫ ꝯtinuanť cum epate ⁊ costis dorsi leui ꝯtinuatio
ne. E iste q̇dem suspensiōes sūt fixiones zirbi: ⁊ ꝓma ea
rū est stōus: ⁊ zirbū istud est sicut saccꝰ in qͦ si aliq̇d pōe
retur retineret illud. ¶ Q̄ū gͦ vificaueris tunc scias ꝙ
cutis ⁊ pāniculus q̇ est pꝰ ipsam ⁊ ē carnosus ⁊ lacertꝰ
positꝰ in tunica q̄ est supp̄ma tunicaꝝ lacerti ventris no
ta determiata: oēs sunt i sūma mirac. Et tunica que ē i
fima tunicaꝝ lacerti ventris cū panniclo subtili que ē ꝭꝫ
veritatē siphac ē ex sūma siphac ⁊ zirbū est sicut iterior
pannꝰ siphac ⁊ sicut exterior stōi. ¶ Et hec q̇dem cor
pora oia sunt adiuuātia in calefactōe stōi quoꝝ adiutori
um ē in defensiōe eiꝰ. Et in iferiori ꝑte stōi est foramen
cui ꝯtinuať itestinū. xij. digitoꝝ. Et hoc q̇deꝫ foramē no
minať portenariꝰ ⁊ ē strictiꝰ foramine supiore: qm̄ ē trā
situs eiꝰ qꝺ digestuꝫ ē ⁊ subtiliatū: ⁊ illud ē transitꝰ eiuſ
qꝺ ē ꝯriuꝫ ei. Et iste q̇dem meatꝰ clandiť vsqꝫqͦ ꝯpleť
digō deinde aperiť quousqꝫ ꝯpleať expulsio. Et scias
ꝙ stōus nutriť tribꝰ modis. Unus eoꝝ ē eius quo foue
tur cibo adhuc i eo exn̄te. Et ꝭus ē eius qꝺ ad ipsuꝫ ve
nit ex nutrimēto i venis p̄dictis i anatōia venaꝝ. Et ꝫꝰ
est eiꝰ qꝺ ad ipsum effundiť in tꝑe famis vehem̄tis ab e
pate ex sanguie rubeo puro ⁊ nutrit ipsum. Et scias ꝙ
antiq̇ qn̄ dicunt os stōi itelligūt qn̄qꝫ itroitū ad stōuꝫ: et
ē locus strictꝰ in qͦ non dilatať aliqua partiū itroitꝰ stōi
que sūt pꝰ meri. Et qn̄qꝫ superiorē introitū qui ē termi
nus ꝯmūis iter meri ⁊ stōuꝫ. Et q̇daꝫ hoies sṫ q̄ noiant
ipsū alphaet ⁊ cor. sicut sūt q̇dam hoies q̇ faciunt curre
re i sermone suo os stōi: ⁊ inuūt ad cor cōicantes i noie
aut debiles i discernēdo. et isti q̇dem sṫ valꝺ antiq̇ medi
coꝝ. Hip. aūt multotiēs dicit fubed: ⁊ significat ꝑ id os
stomachi secundum suam expositionem.

¶ De egritudinibus meri. c. ij.

Quandoqꝫ accn̄t meri sp̄ēs malitie ꝯpl̄onis: et
debilitant ipsū ab opōne sua que ē deglutitio.
¶ Et qn̄qꝫ fiunt i ipso egritudies istzales oēſ
⁊ coēs. et qn̄qꝫ fiunt i ipso apata calꝫa ⁊ fꝫa ⁊ dura. Et
illud qꝺ pl̄m fit i eo de egritudibus instzalibꝰ est oppila
tio aut ꝑpter coarctatōeꝫ de foris a spōdili rēota: aut a
postēate mēbri vicinātis ei: aut ꝑpter apa in ipso aut in
lacerto q̇ retinet ipsū. ¶ Et sūma q̇deꝫ egritudinū que
accn̄t ei sepiꝰ ⁊ egritudibꝰ cōibus ē fluxꝰ sanguis ⁊ cor
ruptio eiꝰ:

¶ De q̄litate ꝺglutitōis. c. iij.

Scias ꝙ deglutitio fit ꝑ meri cū v̇tute attracti
ua attrahente cibū cum villis lōgitudinalibuſ
quos adiuuāt villi latitudinales ꝑptera ꝙ ꝯ
tinent retro illud qꝺ degluťi ⁊ exp̄munt ipsū ad iferiōa
⁊ vomitꝰ etiā ꝯpleť per meri. Uerū deglutitio ē facilior:
qm̄ ē motus ꝭm motū nālez ⁊ fit cū adiutorio duaꝝ tūi
carū: quaꝝ vna hꝫ longitudiales villos: ⁊ altera ē coo
periēs eam latitudiales hn̄s villos. Uomitꝰ aūt ē motꝰ
non ꝭm cursuꝫ nālem: ⁊ non ꝯpleť eius opō nisi ꝑ tūicā
velatiuā exprimentē tantum:

¶ De ꝯstrictōe ꝺglutitōij ⁊ difficľtate ꝺglutitōis. c. iiij.

Constrictio ꝺglutitorij aut fit ꝑpter cām i ipso
meri: aut fit ꝑpter cām vicini eiꝰ. Et cā que ē
in ipso meri aut ē apa aut siccitas supflua: aut
exiccatio hūiditatis i ipso ꝑpter febrē: aut aliud: aut ē a
liqua sp̄eꝝ malitie ꝯpl̄onis supflue: aut casus v̇tutis ⁊ d̄
bilitas eiꝰ: ⁊ ꝓprie in fine egritudinū acutaꝝ malarū tio
rosaꝝ ⁊ aliaꝝ. Et cā vicini ē ꝯstrictio ꝯstringentis. ſ. aut
apatis i lacertis epiglotis: sicut fit i sinantijs ⁊ alijs. Et
qn̄qꝫ ē cum ꝯstrictione anhelitꝰ etiā: aut mēbriſ colli: aut
ē declinatio spondiľ ad interiora: aut ē ventositas iuolu
ta in ipso coarctās: aut ē spasmus ⁊ cuzeꝫ qui vult fieri:
aut iam icepit. Hoc eni sepe an̄cedit cuzeꝫ ⁊ ꝯgelationē
¶ Jam aūt accit cuidā notoꝝ nr̄oꝝ difficultas deglutiē
di ꝑpter retentionē rei i deglutitorio ignote ⁊ ꝑduxit eū
illud ad siľitudinē prefocatōis: ⁊ fecit eū sincopizari cuꝫ
nausea cū qua euomuit v̇mes pl̄imos: cū quoꝝ expulsio
ne facilior facta ē ꝺglutitio ⁊ oblata ē prefocatio. Et sci
as ꝙ cā fuit retētio eoꝝ illic.

¶ De signis. c. v.

In illa q̇dem que ē ꝑpter spondiles augmen
tatur ꝯstrictio i tꝑe resupiatōis: ⁊ ē deglutitō
dolorosa apud spōdilē remotā. ¶ Et illā q̄ ē
cā malitie ꝯpl̄onis debilitātis sigificat lōgitudo spatij iti
neris eiꝰ qꝺ degluťi. Et ē cū leuitate ⁊ paucitate festia
tōis in toto spatio absqꝫ dolore: nisi sit illud i parte meri
visibiľr ⁊ ꝯstringat illic et sentiať cum retentōe eius qꝺ
degluťi apud ipsuꝫ. Et in illa que ē cā apatis fit cōstri
ctio i ꝑpinq̇tate ipsiꝰ et fit ibi dolor et n̄ euať dispō ipsi
bꝰ a febre. q̄uis pl̄imū n̄ sit vehem̄tis fortitudis. Et qn̄
apa ē calīn sigificant etiā ipsum calitas et sitis: et si non
fuerit calīn non erit febris. ¶ Et qn̄qꝫ ē exitura nō cuꝫ
illa calitate et ē illic dolor ꝑuus cū quo accn̄t in q̇busdā
horis tremor et febris. Et qn̄qꝫ faciunt collectōeꝫ et rū
pitur et emittit saniē et sedat illud qꝺ aduenit ex eo et fit
egritudo vlcꝰ. Et illā que ē in an̄cessione cuzeꝫ et ꝯgela
tionis significant cum ea relique significationes.

¶ De cura. c. vi.

Si causa fuerit apa aut remotio: tūc cura eiuſ
erit cura illiꝰ. Et si cā fuerit malitia ꝯpl̄onis:
tūc si fuerit iflāmatio et adustio et calitas i supficie oris
oportebit ut admistres linimēta inter ambas spatulas

ex succis ⁊ medicis fŕis: ⁊ sorbeat qđ sit sicut lac acetosū absq butyro ⁊ q̄ sunt sĩlia illi. Et si fuerit ex frigore ⁊ ē ista q̄ sepiꝰ fit: oportebit vt curet̃ cum emplr̃is calefactis q̄bus vteris in curatōe oris stōi fŕi ⁊ cū oleis ⁊ vnguentis calefacientibꝰ dcis in ipso ⁊ cuꝫ oleo balsami ⁊ oleo rhaphanino ⁊ oleo muscelino ⁊ sĩlibus: ⁊ cuꝫ emplr̃is factis ex castoreo ⁊ āmōiaco ⁊ myrrha ⁊ prassio ⁊ alijs. Q̄đ si fuerit ꝑꝑ ꝯplōneꝫ humidā mollē valde: ⁊ scitur ꝙ ex cōitate supficiei oris ⁊ lingue cū eo: tunc curet̃ cū eo in qᵒ sĩt stipticitas ⁊ calefactio ex medicis aromaticis post mundificationē stōi ⁊ rectificatōeꝫ eius si eget ea.

¶ Et iste q̄dem medicine sĩt sicut anisū assatuꝫ ⁊ behen duo ⁊ spica ⁊ spica celtica ⁊ foliū indū ⁊ tus ⁊ minutuꝫ ipsius ⁊ myrrha. Et si nc̃riuꝫ est vt misceātur cū eis calefaciētia fortia cū stipticis fŕis vt frangat̃ per calefaciētia frigꝰ stipticoꝝ fŕoꝝ ⁊ vehemētis exiccatōis sicut rosarū ⁊ balaustiaꝝ ⁊ sĩliuꝫ fiat. Et apud me aniudē ē vehementis iuuamēti in hoc. Et si fuerit cā siccitas fiat ꝯ̄riuꝫ illiꝰ: ⁊ admistra cĩaria humectātia equalr̃ ꝯplōnis ⁊ oua sorbilia ⁊ adipes ⁊ butyꝝ ⁊ medullas ⁊ regimen corporis ⁊ stōi. Nā meri ī plibꝰ egritudibꝰ ē seq̄ns in ꝯplōne sua ꝯplōneꝫ oris stōi.

¶ Ca. vij. đ apātibꝰ meri.

Quandoq sĩt cal'a phlegmōica ⁊ pustularia et fŕa ⁊ phlegmatica ⁊ dura ⁊ plurimoꝝ difficil' fit maturatio ⁊ tardatur.

¶ Caᵐ. viij. de signis apātum meri.

Significat ipsa dolor in hora deglutitōis ⁊ in non deglutitōe ꝑuenit ad posteriora spondilium colli cū ꝯstrictōe deglutitorij: ⁊ cū illo qđ ex eis ē calīm q̄nq est febris non vehemēs: ⁊ q̄nq ē veniens hora pꝰ horā q̄si ipsa sit febris diei non vehemēs: et q̄nq ē cū eo horripilatio. Veruꝫ ē cum eo sitis vehemēs ⁊ calĩtas. Q̄um gᵒ maturat̃ remouet̃ horripilatio: ⁊ q̄ñ aperit̃ emittit pus. Q̄um aūt apa ē non calīm ē ꝯstrictū s̄m silitudinē ꝯstrictōis apātis calidi. Veꝝ ē absq calĩtate ⁊ nꝫ est febris nꝫ sitis.

¶ Ca. ix. de cura.

Medicine illiꝰ alie sĩt que bibunt̃: ⁊ alie sĩt que exteriꝰ apponūtur. Et oꝫ vt medicine q̄ exterius apponunt̃ ponātur in loco q̄ est int̃ duas spatulas: ⁊ oꝫ vt sint medicie reꝑcussiue stiptice facte ex odoriferis ⁊ fructibꝰ s̄m opōeꝫ que ē nc̃ria in curatiōe apātuꝫ stōi: deinde addant̃ in eis ea q̄ sunt sicut āmōiacum ⁊ bdelliū ⁊ gluten alibat ⁊ ficus: pret̃ ꝙ eūata sint a stipticis ex adipibꝰ etiā. Q̄đ si illa non valēt ⁊ sunt nc̃ia illa q̄ sunt plĩme resolōnis ⁊ apa fuerit in radice duꝝ: tūc oportebit vt misceātur cū eis ea q̄ sunt fortis resolōnis: sicut grana lauri ⁊ pireꝝ ⁊ cordumeni ⁊ ireos ⁊ balsamū ⁊ aristologia. Et q̄nq ē ibi nc̃riuꝫ vt admistres erūpentia emplastrizanᵒ: sicut sinapis ⁊ gūmi rute acrestis ⁊ reliq̄ que sĩt de his q̄ diximꝰ in dubellati pectoris et plmonis quousq ꝑueniat̃ ad terminū stercoris colūbini. Q̄ꝑꝫ autē vt in cura eiꝰ qđ calīm est sumātur medicine que bibunt̃ quaꝝ quedā sūt electuaria: quoꝝ icessus super locū sit incessus ꝯtinuus paulatī paulatī. Et sint in ꝓmis cĩaria ex eis q̄ sunt sicut lentes et spodiū et mucilago sicut psilij et seis portulace et aq̄ cucurbite et sĩlia. deinde fiat ꝑmutatio ad ꝑmistionē ex reꝑcussiuis et resolutiuis i qua iā positū sit aliq̄d ex ficubus et ex aq̄ feniculi et camemille. deinde addātur et ponant̃ in ipsa dactili et fenugrecū et admistrent̃ sorbitōes. in ꝓmis q̄dem ex reꝑcussiuis sicut facte ex farina ordei et lentibꝰ et fiāt acetose cū eo qđ scis et nō acetose. Et q̄ñ incipit maturari fac sorbitōes ex succo surfuris cū oleo amigdalino et zuccaro. deinde pone ī eis ea q̄ sunt sicut semē lini ⁊ sĩlia deinde pone in eis q̄ sunt sicut farina ordei et ciceris. et q̄ñ peruenit ad eruptōeꝫ: tūc indiges vt accipias in ipso v̇tuteꝫ ex radice lilij celestis et amigdal' amaris et prassio et aliq̄d ex sinapi et ficubus et dactil'.

¶ Caᵐ. x. de cura apātum fŕoꝝ.

Considera qđ dī in apātibꝰ stōi fŕis et administra sup ea lenificātia maturatiua. Intrinsecus q̄deꝫ sicut cĩaria et sorbitōes que diximꝰ ad maturādū sicut q̄ fiunt de farina ordei et farīa herbi. Et illa i q̄bꝰ sunt ablutio et fortitudo sicut radix lilij celestis et radix liq̄ritie et alia. ¶ Sed exteriꝰ est emplr̃a maturatiua q̄ diximꝰ de q̄bus sĩt fenugrecū et camemilla et melilotū et bdelliū et gūmi alboti et āmoniacū et ireos et v̇tus arōaticoꝝ. ꝙ si declināt ad maturationē et sedatiōeꝫ fac sicut dictū est in caᵒ pᵒ: et ꝯsidera in eis illud qđ dī ī caᵒ stōi.

¶ Caᵐ. xi. đ eruptōe sanguis ex meri.

Iam scivisti cās eiꝰ et signa ipsiꝰ in caᵒ eruptionis sanguis ex stō. et oꝫ vt querant̃ illic. Et ex eis q̄bus fit dr̃ia ē illud qđ dī in curatōibꝰ eruptōis sanguis ex stō. s. ꝙ medicine in hac eruptōe oꝫ vt sint medicine hn̄tes viscositatē et glutinositatē vt non impellant̃ ad stōum subito: imo currant sup locū eruptōis cū lēta mora vt posĩt sit eis agere in eū in illā lenta mora opōneꝫ fortē ꝙuis redeant ꝑ viam venaꝝ et agant in ipsuꝫ. Veꝝ cū v̇tute debili ꝓpter longitudinē viaꝝ et multitudinem passiōis i vijs.

¶ Caᵐ. xij. de vlceribꝰ meri.

Quandoq accīt vlcera in meri et scissura accidente in ipso: aut ꝓpter apāta que erūpuntur in eo: aut ꝓpter humores acutos transeuntes in ipso q̄ñ fit vomitꝰ et sĩlia et ñ elōgat̃ q̄n eueniāt q̄ñ ē catarrus

¶ Caᵐ. xiij. đ signis ipsoꝝ.

Iam ondimꝰ in caᵒ vlceꝝ stōi dr̃iaꝫ inter vlcera stōi et vlcera meri. Illic gᵒ perpēdant̃. Verū significatōes ꝙ in meri ē vlcus et non apa sĩt ꝙ ꝯglutitio in apāte ipedit cū magnitudine bucelle et ꝙ̄titate eiꝰ plus ꝙ̄ impediat cū qualitate ipsiꝰ ex acuitate aut acetositate aut stipticitate. Veꝝ s̄m diuersitatem q̄litatis in ea diuersificat̃ in vlceribꝰ impedimentū. Et fortasse mātio equal' ꝙ̄titatis non ipedit et parua q̄ hēt qualitatē dn̄antē ipedit ita vt ñ penetret ꝓpterea q̄a cōprimit ipsū sua ꝙ̄titate. Sed affecta q̄litate fōti impedit et dolorē facit. Et illius q̄dem cui accīt vlcus a plaga an̄cedente cura fit difficil' et ē sup extremitatē mortis s̄ꝫ plīm.

¶ Caᵐ. xiiij. de cura.

Si fuerint in meri vlcera nō in potu tribuemꝰ medicinas ꝯsolidatiuas illoꝝ vlceꝝ subito sicut facimꝰ q̄ñ volumꝰ in potu tribuere medicinas vlceꝝ stōi et alioꝝ. imo indigemꝰ in illis medicinis vt demus eas ad potandū paulatiꝫ et vt eligamꝰ eas grossas viscosas aut eis misceamꝰ viscosa et grossa. Et cā in hoc est q̄a medicine nō morant̃ sup meri nꝫ figunt̃: imo trāseunt et separātur. Q̄ñq separant̃ in potu et nō potantur subito obuiāt faciendo obuiationē q̄re efficiunt opōnem pꝰ opōeꝫ. Q̄um gᵒ inuiscant̃ adherent suo itineri et figūtur et ñ separant̃ subito. Illaꝝ v̇o medicinaꝝ subās dicemus i caᵒ vlceꝝ stōi ipse eni sunt ille.

¶ Caᵐ. xv. de signis ꝯplōnuꝫ nālium stomachi.

Signa ꝯplōnis cal'e nālis i stō sunt ꝙ bn̄ digerit cibaria fortia sicut carnes vaccinas et aucrias et alia et ꝙ corrūpūt i ipso cibi subtiles leues sicut caro pulloꝝ et lac: et ꝙ ipse īcipit cibos q̄ sĩt cal'e ꝯplōnis meliꝰ: et ꝙ digōe vicit appetitū. Et sigᵃ ꝯplōnis

frigide nälis ſꝫ vt nõ ſit in appetitu diminutio : ⁊ ſit ĩ di
gõne diutio q̃re nõ digerit niſi cibaria ſubtilia leuia ⁊ vt
ſit meliꝰ recipiens cibaria q̃ ſunt ſꝫe ꝯplõnis. ¶ Et ſigª
ꝯplõnis ſicce nälis ſũt ꝙ ſitis multiplicatꝛ in ꝯſuctudine
⁊ ſit ꝯtentꝰ pauca q̃titate potꝰ ⁊ aduenit nauſea ex quã
titate plĩma: ⁊ ẽ ſtõus recipiens cibos plĩme ſiccitatis
melius. ¶ Et ſigna ꝯplõnis hũide nälis ſunt ꝙ ſitis eſt
parua cũ tollerãtia potus plĩmi ⁊ ſecuritate a nauſea et
ſtõus eſt recipiens cibos humidiozes melius:

¶ Caᵐ. xvi. de egritudinibꝰ ſtomachi.

Stomacho accñt qñq; egritudines malitie cõ
plexionis. xvi. pure ⁊ facte cuꝫ mã ſanguinea
vꝛ cholerica cũ ſpẽbus ſuis aut phlegmatica vitrea: aut
ſubtili natante: aut hñte ebullitõem aut phꝛatica aceto
ſa aut ſalſa aut mã melꝛica acetoſa aut põtica. Et accñt
ei apõſta ⁊ accñt ei vlcera ⁊ reſolꝛo ſinglaris ⁊ que curũt
via coꝝ ex cãis intriſeciſ ⁊ extriſecis ſicut caſu ⁊ ꝑcuſſio
ne. Et qñq; tollerat diſruptõez ⁊ non iterficit ſtatĩ ⁊ qñ
ꝑuenit vltime reſolꝛo ad hoc vt diſrũpatꝛ corpus ſtõi: tũc
patiens moritꝛ. ¶ Inq̇t Hip. oĩs cuius diſrũpitur ſtõuſ
moritꝛ. Et qñq; accĩt ei raritas texture in villꝛ ſuis. Et
qñq; accĩt ei vehemẽtia ſpiſſitudis. Et accĩt ei ex egritu
dinibꝰ creatõis in q̃titate vt ſit magnꝰ valde: aut paruꝰ
valde. ⁊ ex egritudinibꝰ figure vt ſit v̇bigr̃a vehemẽtis ro
tunditatis. Et ex egritudibus aſpitatis ⁊ lenitatiſ vt ſit
vehemẽtis lenitatis lubricꝰ. Et ex nocumẽto ſitus vt ſit ſi
tus eiꝰ v̇bigr̃a vehemẽtis apparitõiſ ad exteriora. Et qñ
q; accĩt ei etiã oppilatio in villꝛ ſuis ⁊ oppilatio in meati
bus ſtõi ad epar ⁊ ad ſplenẽ: ⁊ accĩt ſanguinolẽta egõ ſi
fuerit iſtud in vijs epatiſ ⁊ paruitas appetitꝰ ſi fuerit iſtõ
in vijs ſplenis. Et qñq; accñt in ſtõ ventoſitates ⁊ infla
tio cã ciboꝝ ⁊ cã d̃bilitatiſ ſue ĩ ſe ipõ: ⁊ nos faciẽuſ ad il
lud caᵐ ſinglare. ¶ Et malitia q̇deꝫ ꝯplõnis ĩ ſtõ qñq;
ſit ex cãis extriſecis. ſ. ex calore ⁊ frigore ⁊ alioꝝ ab am
bobus ⁊ qñq; ſit ex cãis intrinſecis. Et ex egritudinibꝰ
q̇dem ſtõi ſunt quedã que ꝯmouentꝛ in calore vehemẽti
aut ꝓpterea ꝙ ipſe adiuuat eũ in attractõe materieꝝ ma
larũ ad ipſũ aut q̇a adiuuat calꝛitatem eiꝰ ad reſoluendã
mãꝫ in ipſo malo adiutorio non näli reſoluente ipſaꝫ ad
formã non nälem. Et qñ eſt cũ mã tũc non euãtꝛ q̇n aut
ſit cũ mã imbibita ĩ corꝛ ipſiꝰ ſubmerſa aut adherens ſu
per corpꝰ eius aut effuſa in ꝯcauitate ipſiꝰ. Et qñq; eſt
hũor in ipſo iuentus gñatus ⁊ qñq; eſt effuſus ex mẽbº
alio ad ipſũ ſicut effunditꝛ ex cerebro cũ catarro calido
aut ſꝛo ⁊ caleſit ꝑꝑ ipſum ꝯplꝛo ſtomachi aut inſꝛatur et
declinat ad ꝯplõneꝫ eius qd̃ deſcendit ad ipſuꝫ. Et ſilꝛr
qñq; effunduntꝛ ad ipſum ex felle hũores ad ſtõuꝫ chole
rici ⁊ illud ĩ quibuſdã in q̇bꝰ creantꝛ vie plꝛes ex felle ad
ſtõum loco aducntꝰ ſui ſm plĩmũ ex felle ad iteſtina q̃re
effunditꝛ ad ſtõum illud qd̃ oꝫ vt effundatꝛ ad inteſtĩa qñ
q; ꝓlongantꝛ faciunt accidere ſalſi ⁊ acuti q̃ ſunt ex eis ĩ
ſtõ vlcera ⁊ ſꝛi ⁊ inſipidi lenitatẽ ⁊ lubricitatẽ. Et qñq;
ꝑuenit eoꝝ impreſſio ad ṗmuꝫ inteſtinũ eoꝝ que ſequntꝛ
ipſum. Sed corruptio appetitꝰ ⁊ aliſtimbre in ipſo ẽ reſ
ṗma. Sũt eni q̇dam hoies in q̇bus creatꝛ illud ſm ꝯ̃riũ
ꝯſuetudis ⁊ ſm ꝯ̃riuꝫ illius qd̃ diximꝰ in anatomia ⁊ ſꝫ
diuerſitatẽ eiꝰ qd̃ eſt plĩmũ in creatõe venaꝝ venientiuꝫ
ad ſtõuꝫ ex felle ⁊ qñq; effunditꝛ ad ipſũ ex epate ⁊ ex fel
le in q̇buſdã in q̇bus creatꝛ ex felle via magna ad ſtõum
q̃re effunditꝛ in ipſuꝫ illud qd̃ erat nc̃riuꝫ vt effunderetꝛ
ad iteſtina. ¶ Et qñq; effunditꝛ ad ipſũ melancholia ex
ſplene etiã ſicut faciã te cognoſcere. ¶ Et plĩmũ qd̃ ad
ipſuꝫ effunditꝛ eſt cholera ex epate. Et quandoq; adiu
uant ad illud cauſe que ſꝫ in ſtõ ſicut dolor vehemens
⁊ ꝯpreſſio vehẽns ⁊ tarditas cibi ⁊ debilitas v̇tutis eiꝰ
expulſiue. Et qñq; eſt cã in eo ira aut triſtitia aut paſſio
aĩalis ex eis q̃ mouent mãꝫ ⁊ effundunt eã ad ſtõuꝫ ⁊ fa
cit accidere mordicatõeꝫ que non remouetꝛ niſi vomitu
Et qñq; effunditꝛ ad ipſũ cũ hꝰⁱ motibꝰ et ꝓprie dolore
hũores virulenti ṗcipue qñ fuerint ĩ illis partibꝰ vlcera
et cũ hoc qñq; effunditꝛ ad ipſũ melꝛia etiã. Et cã in effu
ſionibꝰ melꝛie ad ipſum ẽ multitudo melꝛie aut debilitas
ſtõi: et cãe multitudis melꝛie ſunt ex eis q̃ tu ſcis. Et cã
effuſionis ſanguis ad ipſũ eſt multitudo ſanguis et ꝯmo
tio eiꝰ in membro nobiliore eo vicinitate eiꝰ in latꝛe ſuo ſi
cut eſt epar: aut ſupͣ ipſum ſicut ẽ cerebrũ qum ex ipſo
effunditꝛ ſanguis ad guttur et meri et penetrat ad ſtõuꝫ
et virtutis ipſiꝰ expulſiue debilitas adiuuat ad recipien
da oĩa que effũduntꝛ ad ipſũ: et ex cãis fortibꝰ in effuſio
ne ſanguis ad ipſũ et ad alia ẽ retẽtio curſus menſtruoꝝ
et ſanguis hemorroidaꝝ aut ſanguinolente egõeſ aut di
miſſio exercitij euãtiui vel icĩſio mẽbri q̃re ſuꝑabundat
illud qd̃ nã preꝑauit ei ex mã et indiget expulſione. Et
qñq; expellitꝛ ex via ſtõi et euomitur ſanguis. Et ſcias
ꝙ debilitas ſtõi eſt cã fortiſ ĩ effuſione eiꝰ qd̃ effunditꝛ ad
ipſum. Et plĩmũ q̇dem qd̃ inuenitꝛ in ſtõ aut gñatur ex
ipſo ex hũoribꝰ eſt phlegma. Et cã in hoc ẽ ꝙ chilus eſt
näe ꝓpinque phlegmati. Qũ gº non digeritꝛ digõe inte
gra non fiũt ſanguis et cholera et melãcholia. Et iteruꝫ
ad ſtõm non effunditꝛ in plĩmis diſpõibꝰ cholera lauãs
eum ſicut abluit iteſtina. Sed cholera non generatꝛ niſi
in q̇buſdã inteſtis: et ſm plĩmũ non ėffunditꝛ ad ipſuꝫ ni
ſi ex epate q̃uis ipſa generetꝛ in ſtõ calꝛo qñ inuenit cibũ
recipientẽ ꝯuerſionẽ velocitꝛ ad fumoſitatẽ. Et quãdoq;
accĩt ſtõ aut in creatõe aut cũ perſeuerãtia egritudinuꝫ
aut doloꝝ et malitia regis vt fiat corpꝰ eius laxe textuꝫ
rare ſubẽ ſubtilꝛ cutis: q̃re ꝑducit illud ipſũ ad debilita
tem in oĩbus opõibus ſuis: et eſt neceſſariũ vt curetꝛ cũ
labore. ¶ Et cãe egritudinũ ſtõi oẽs ſunt cãe egritudi
nũ predictaꝝ extriſece et ĩtrinſece. Et ꝓprie ſꝫ ei vt ſint
cibi tales q̇ nc̃rio faciunt malitiã digõis: lꝫ ſtõus non ſit
niſi ſm ſaniorẽ diſpõum: et eſt dictũ in ſuo capº: aut ſint
pauci valde ita vt ꝑducant ſtõum ſanũ ad exiccationem
et adunatõeꝫ. Aut multiplicetꝛ vſus medicinarũ et ꝯſue
ſcat ſtõus vti adiutorio medicine ĩ opõnibꝰ: aut laboret
plĩmũ vomitu et ſolꝛone ventris: et ꝓṗe vomitu: qm̃ ipe
ĩdiget motu laborioſo nõ näli et accidat vt rarificetꝛ tex
tura villoꝝ eius et extenuetꝛ. Et ſtõus vehemẽtis ſenſus
ꝑatus ẽ ledi et ĩpediri a q̃libet cã. Et oĩs ꝯplꝛo debilitãſ
ſuꝑflue facit accidere in oĩ opõne diminutionẽ: ita ꝙ ca
liditas pura qñq; enĩ ſit cã lubricitatis ſtõi ꝓpter illud
qd̃ facit accidere de debilitate retẽtiue. Sed et calꝛitas
cũ mã ſepe ẽ cã illius. Et nocumẽta q̇dem q̃ eueniunt in
opõnibꝰ ſuis: aut eueniũt ĩ v̇tute appetitiua et attractiua
et non appetit oĩo: aut minoratꝛ appetitꝰ eius: aut multi
plicatꝛ valde: aut corrũpitꝛ eius appetitꝰ. Et illud aut ci
bi: aut aque. Aut ĩ v̇tute retẽtiua ita vt vehẽns fiat eiꝰ
retentio: aut debilitetꝛ: aut deſtruatꝛ eius retẽtio et natet
cibus. Aut in v̇tute digeſtiua ita vt deſtruatꝛ eius digõ.
aut debilitetꝛ: aut cõrũpatꝛ et ꝯuertat rem ad acetoſitatẽ
⁊ fumoſitatẽ. Aut ĩ v̇tute expulſiua ita vt vehẽns fiat e
ius opõ in ipſo aut ad viam näleꝫ: aut ad ſuꝑiora: aut d̃
bilitetꝛ eiꝰ expulſio: aut deſtruatꝛ. ¶ Ex oĩ nãq; re cuiꝰ
ꝓlongatꝛ mora in ſtõ et tardatꝛ accĩt vaporatio gñatiua
hũoꝝ: ⁊ ñ ẽ aliq̇d ita vaporoſũ vt fructꝰ. Et qñq; accñt
ei dolores extenſiui et mordicatiui et reliq̃. Et quãdoq;

ſequũtur debilitatẽ haꝝ v̄tutũ oĩuȝ:aut quarũdã natatio
cibi ⁊ tarditas deſcenſionis eiꝰ:aut velocitas deſcẽſiõiſ
ipſiꝰ:⁊ debilitas digõnis:aut deſtructio eiꝰ ⁊ corruptio
ſ.caſus appetitiue:aut appetitꝰ caninꝰ:aut appetitus cõ
ruptus:⁊ ſequnť eã rugitꝰ ⁊ eructuatio ⁊ iſlatio ⁊ mor
dicatio ⁊ alia. Et qñȝ ꝑducit illud qḋ euenit ex hoc ad
cõitateȝ membroꝝ alioꝝ ⁊ ꝓprie cerebri cũ cõitate inter
ea ꝑ neruos plĩmos q̄re accit epilepſia:aut ſpaſmꝰ:aut
melãcholia:aut facit cadere i viſu nocumentũ. Et qñꝗ
imaginãtur oculo q̄ſi cimiceſ:aut ſinifex:aut tela aranee
aut fumꝰ aut nebula. Et multotiẽs cõicat cor ſtõ ⁊ acci
dit ſincopis aut ꝓpter vehemẽtiã doloris ⁊ ꝓprie i aꝑa
tibus ſuis magnis:aut ꝑꝑ q̄litatẽ ſupfluã caloriſ:aut fri
goris:aut ꝯuerſionis ad venenoſitatẽ. ¶ Naȝ debilitas
meri ad hꝰ vt faciat accidere ſincopi facit eueneire eſtua
tionẽ ⁊ ꝯturbationẽ ⁊ ſaltũ ⁊ tremorẽ. Et hꝰi q̇dem ſũt
de q̇bus dicit Hip. ꝙ ſumere i potu vinũ miſtũ ſm̃ medi
um ſanat eos ad hoc. Et illud ꝓpter illud qḋ in ipſo eſt
de mũdificatõe ⁊ ablutione cũ ꝯfortatõe. Et ſtõus q̇dẽ
qñꝗ prepať cã vehemẽtie ſui ſenſus paſſioni a cã ꝑua ⁊
ꝑducit illud ad epilepſiã ⁊ ſpaſmũ. Et iſte hõ lediť q̄li
bet ira ⁊ ieiunio ⁊ triſtitia ⁊ cã mouente hũores. Nam
qũ effundiť ad ipſũ ex eis ꝓpter illud hũor cholericus
mordicatiuꝰ ad os ſtõi lediť eo ꝓpter vehementiã ſ̄ſus
ſui:q̄re patiť epilepſiã ⁊ ſincopis ſupuenit ei ⁊ ſpaſmuſ
ꝓpter cõitateȝ cerebri cũ ore ſtõi. Et huic q̇dem hõi ac
cidit ſicut ẽ illud qḋ accidit ex debilitate oris ſtõi ex hꝰ
ꝙ qñꝗ vſꝗ ad faſtidiũ repleť cibo:aut ſupfluit in potu
vini:aut coitu ſpaſmať:aut ĩcurrit epilepſiaȝ. Et multo
ties q̇dem accit vt euadat hꝰi vomitu porrino:aut viridi
vt herugo heriſ. Et qñꝗ plĩma replõ fac̃ eoſ pati ſubet
ꝓlixam perdurantẽ vſꝗquo vomẽt ⁊ excitenť ⁊ ſurgãt
Et qñꝗ eſt illud cã ad cadeñ in mel̃iaȝ cholericã ⁊ i co
gitatões ⁊ ſomnia corrupta. Et ſciaſ ꝙ egritudines ſtõi
qñ ꝓlongañ perducũt ad raritatẽ texture villoꝝ eiuſ ⁊
fit difficile ſuccurrere ⁊ medicari. Et ex nocuñitis maľ
i creatione eſt vt ſit caput ſm̃ prepatũ euentui catarri ⁊
ſit ſtõus calidus q̄re non tollerat ea q̄ mũdificãt illũ ca
tarꝝ ſicut ſť diapipereõ ⁊ diacalamentũ ⁊ diacyminũ.

¶ Caᵐ. xvij. de mõis ſignificatõuȝ diſpõum ſtõi.

REs ex q̇bꝰ ſignificanť diſpões ſtõi ſũt ex dſpõ
nibus cibi i hoc ꝙ ſtõus tollerat eũ ⁊ ꝓuatur
tollerãtia eiꝰ:⁊ ex hoc ꝙ digerit ipſũ ⁊ ex hꝰ ꝙ
expellit eũ:⁊ ex hꝰ ꝙ ipſe appetit cibũ ⁊ potũ. Et ex mo
tibꝰ eius ⁊ ex ꝯmotõibus ipſiꝰ ſicut tremor ſtõalis ⁊ ſin
gultus:⁊ ex diſpõne oris ⁊ lingue in ſapore ſuo ⁊ iſuſio
ne ſua ⁊ exiccatõe ſua ⁊ aſpitate eiꝰ ⁊ lenitate ipſius ⁊ o
dore eiꝰ. Et ex eis q̄ egrediũť ex ſtõ cũ vomitu:aut egõ
ne ⁊ ventoſitate deſcendẽte cũ ſonitu:aut ſine ſonitu:aut
aſcendẽte que ẽ eructuatio:⁊ retẽta que ẽ rugitꝰ:aut ex
colore faciei:aut iterioris ꝑtis oris:aut ex doloribꝰ ⁊ im
pedimentis ex cõitate eiꝰ cũ mẽbris aliȷ̃s:⁊ ex ꝑte eiꝰ qḋ
ꝯuenit ei:aut ledit ipſuȝ ex eis q̄ comeduntť ⁊ bibunť ⁊
medicis. ¶ Significatões autẽ ex tollerantia cibi ⁊ ꝓ
uatõe tollerantie eiꝰ ſunt qm̃ ſi ſtõus ñ tollerat niſi pau
cum q̇ ſit iſra ꝯſuetũ:tũc in eo eſt debilitas ꝓpter aliꝗ̃
cãꝝ debilitatis:⁊ ſi tollerat tũc v̄tus ipſiꝰ eſt remanens.
¶ Reꝝ ſignificatões ex egõne ⁊ eiſ q̄ egrediũtur ex vẽ
tre ſť ex egõne q̇dem qñ equaľ tempate tincture ⁊ feto
ris ſigificat bonitatẽ digõis:⁊ bonitas digõis ſignificat
fortitudinẽ ſtõi ⁊ equalitatẽ ꝯplonꝭ. Sed ille q̄ ñ digeri
tur ex ipſo ſignificat debilitatẽ ſtõi ⁊ malitiã ꝯplonis cũ
ipſo. Ampliꝰ tinctura ſignificat mãm que eſt i ipſo. ꝙ ſi

fuerit illic lenitas ⁊ fetor ſignificat ꝙ deſcẽdit a ſtõ ante
horã ſuã ꝓpterea ꝙ ſtõus male ꝯprehendit eũ ꝓpter de
bilitatẽ v̄tutis retẽtiue:⁊ ſi non ẽ lenitaſ non ſignificat il
lud. imo ſignificat debilitatẽ digeſtiue. ¶ Significatio
nes autẽ ex ſonitu ſũt qm̃ iam dictũ eſt in eis que tu ſciſ
ꝙ deſcenſus eiꝰ ſignificat fortitudinẽ ſtõi. Et magitudo
ſonitus eius ſignificat bonitatẽ digõnis ⁊ fortitudinẽ:
⁊ ſilr̃ paruitas fetoris eiꝰ. Et rectiꝰ q̇dem i hoc eſt ꝙ de
ſcenſus eiꝰ non ſignificat fortitudinẽ: imo ſignificat d̄bi
litatẽ q̄pdã. Sed eſt debilitas q̄ eſt infra illã que facit ac
cidere eructuationẽ. Reꝝ eẽntia magnitudis ſonitꝰ ſi ẽ
ꝓpter ſubãȝ eius tunc eſt ꝓpter groſſitudinẽ ſuã. Et ſi
eſt cã eius v̄tus expulſiua tunc illud ſignificat fortitudi
nem aliꝗ̃. Subtilis autẽ tenuis cui non eſt ſonitus ma
gis ſignificat fortitudinẽ q̄ ſpiſſa clamoſa ⁊ ꝓprie illa cu
ius ſonitus non ẽ in voluntate miſſa. Sonitꝰ autẽ exiẽs
ex ſe ipſo ſignificat ꝑmiſtionẽ ſenſuſ. Reꝝ paruitas feto
ris ſignificat ꝓculdubio bonitatẽ digõis. Et vehemĩtia
fetoris ſignificat corruptionẽ eius. Et ſi non eſt fetor oĩ
no ſignificat cruditatẽ eius. Significatões vero ex via
ſingultꝰ ſunt qm̃ ſi hñs eũ ſentit mordicationẽ tũc illic ẽ
hũor acetoſus:aut acutuſ:aut amarꝰ:⁊ ſi ſentit cũ eo ex
tenſionẽ tunc illic ẽ ventoſitas:⁊ ſi non ſentit illud neꝗ
ſitit tũc illic eſt hũor phlegmaticꝰ:⁊ ſi eſt poſt eũones ⁊
febres tũc illic eſt ſiccitas. ¶ Sigificatões autẽ ex ſiti
ſunt qm̃ ſitis ſignificat ꝯplonẽȝ calam: ⁊ ſi eſt cũ nauſea
ſignificat mãȝ cholericã aut ſalſam phlegmaticã. Nã ſi
ſedať potu aq̄ calide tũc mã i pluribꝰ diſpõibuſ eſt phle
gmatica:aut mã nitroſa:⁊ ſi augm̃tať tũc mã eſt cholerí
ca. Reꝝ ſigificatões ex diſpõibꝰ oris ⁊ ligue ſũt qm̃ qñ
lingua i doloribꝰ ſtõi eſt vehem̃tis aſꝑitatis ⁊ rubedis:
tũc ſignificat dñiȝ ſanguis aut aꝑa calm̃ in ipſo ſangui
neũ:⁊ ſi ad citrĩtateȝ tunc nocumentũ eſt cholericũ: ⁊ ſi
ad nigredieȝ tũc eſt mel̃ica:ꝙ ſi ad albedinẽ ⁊ lenitatem
tunc cauſa eſt humiditas: ⁊ ſi eſt ſiccitas ſuperflua tunc
cauſa eſt ſiccitas. ¶ Sed ſigificatões ex via digõis ſũt
qm̃ digõ bona non fit niſi qñ poſt cibũ ꝯprehenſũ ñ acci
dit grauitas i ore ſtõi: neꝗ rugitꝰ nȝ iſlatio nȝ eructua
tio neꝗ ſapor fumoſus aut acetoſus neꝗ ſingultꝰ ⁊ ten
ſio:⁊ vt ſit ſpatiũ more cibi i ſtõ ſpatiũ equale: ⁊ deſcen
ſus eiꝰ ab eo i hora q̄ oȝ non ante ipſã neꝗ poſt eã: et ſit
ſomnꝰ tempatus:et expgefactio velox leuis: et in oculo
non ſit aꝑa et i capite non ſit grauitas et obedientia nãe
ſit faciľ et ſint iſeriora ventris ante egõeȝ inflata. hoc eiȝ
ſigificat bonitatẽ iuolutõis ſtõi ſup cibum et ꝙ ipſe bñ
ꝯprehendit ipſuȝ:et illud ſigificat fortitudieȝ ſtõi et ꝯue
nientiã cibi i q̄litate et q̄ntitate. Qũ gͦ ſtõus non ꝯprehẽ
dit cibũ bona ꝯprehenſione nȝ fit digõ bona accñt rugi
tus et frequẽtia eructuatõis et remanet cibus i ſtõ ſpa
tio longo:aut deſcendit ante horã ñcriaȝ. Et cholere q̇
dem ꝓprietas non ẽ vt ꝓhibeat digõeȝ ꝓhibitõe d̄ſtru
ctoria aut diutiua aut faciente cruditatẽ:imo qñꝗ cõrũ
pit eam. Sed melãcholie ꝓprietas eſt vt ꝓhibeat digõ
nem et corrũpat eã ſimul et phlegma decliuꝰ eſt ipſa ad
corrũpendũ. Et ſcias ꝙ qñ i ſtõ non eſt aꝑa nȝ vlcꝰ et
i cibo non ẽ corruptio deinde digõ non fit bona tũc cã
eſt malitia ꝯplonis. Et plĩmũ eius ẽ ex ſ̄ritate et huitate
et pꝰ eas caľa et pꝰ eas ſicca. ¶ Verũ ſignificatões ex
ſtõi doloribꝰ ſunt qm̃ v̄bigña dolor extenſiuꝰ ſignificat vẽ
toſitatẽ et grauatiuꝰ ſigificat replonem et mordicatiuuſ
ſigificat hũorem acetoſuȝ aut acutũ aut põticũ aut ama
rum. ¶ Sigificatões autẽ ex appetitu ſunt qm̃ ſignifi
cant ex eo aut ꝓpter additõeȝ eius aut ꝑꝑ diminutiõeȝ

eius et ipsiꝰ destructõez aut spẽm ad quaꝫ ipse declinat
sicut ē ꝙ ipse qñqꝫ est sitiens ⁊ appetit fria ⁊ qñqꝫ appetit
acetosũ ⁊ qñqꝫ appetit exiccantia salsa ⁊ acuta ⁊ qñqꝫ
aggregat appetitꝰ acutoꝝ ⁊ salsoꝝ ⁊ acetosoꝝ sil̾. Et ex
mõ ꝙ ista sũt coĩa in faciendo lucrari icisionẽ humõis
nocitiui: q̃re sꝫ sigĩficantia debilitatẽ stõi. stõus eni for
tis declinat ad piguia ⁊ qñqꝫ ē appetitꝰ decliuis ad res
malas q̃s refugit nã: sicut appetit carbones ⁊ alusnen ⁊
alia: et cã in hoc est hũoꝛ coꝛruptꝰ extraneꝰ non ptinẽs
hũoꝛibꝰ laudabilibꝰ. Qũ aũt bonitas adest gustꝰ ⁊ ē sa
nus nõ elegit appetitꝰ saporẽ supra dulceꝫ. Qñqꝫ decli
nat appetitꝰ ỽsus aliũ ⁊ abhoꝛret illũ tunc illic est nocu
mentũ. Nã si appetit piguia: tũc illic est stipticitas ⁊ spis
situdo ⁊ raritas. Et si nã abhoꝛret cibos calefaciẽtes et
decliat ad fꝛos pp fꝛitatẽ ipsoꝝ tc̄ ē illic calitas. Et si ap
petit calefacientes tũc est illic fꝛitas. Et si appetit icisiua
⁊ acetosa ⁊ acuta tũc illic est hũoꝛ viscosus. Et appetitꝰ
q̇dem i stõ calido aque ē plus q̃ꝫ cibi. Et qñqꝫ fit vehe
mentia calitatis pp resolõnẽ ⁊ inq̇sitõem restauratõis.
Et moꝛdicatio q̇dem excitat famẽ vehementẽ ⁊ est spẽs
famis que nulloͦ tollerat ⁊ associat ei sincopis ꝓpꝛie qñ
tardat cibus. Et appetitꝰ in stõ ad quẽ effundunt me
lancholia ⁊ phlegma acetosũ mltiplicat qñ est eoꝝ q̃ti
tas ĩfra q̃titatẽ vocantẽ ad expulsionẽ: ⁊ non multipli
catur i eo appetitꝰ ⁊ fit caninꝰ nisi pp illõ qõ dicturi su
mus i caͦ appetitꝰ canini. Et scias ꝙ appetitꝰ nutrimẽti
coĩcat mẽbꝛis oĩbus. Verũ illa coĩtas est nãlis ⁊ facta
ex suspẽsiõe vocatõis ỽtutis nutritiue cũ attractia. Am
plius appꝛopꝛiat stõ appetitꝰ aĩal ⁊ sentit cũ eo. Et qñ
qꝫ ꝯuenit q̇busdã hoĩbus vt exuriãt plurimũ ⁊ comediit
plimũ ⁊ nꝫ aduenit eis saturitas fastidiosa ⁊ nꝫ egredit
i egõne eoꝝ fex plima: ⁊ nꝫ cũ hoc coꝛpoꝛa eoꝝ ĩpinguã
tur. Et cã q̇dem hꝰi dispõis est resolo plimũ velox cũ sa
nitate digestiẽ ⁊ attractiue ⁊ appetitiẽ. ¶ Vex sigĩfica
tões ex via sapõis oꝛis sꝫ ꝙ amarꝰ sigĩficat calitatẽ ⁊ cho
lerã. Et acetosus sigĩficat frigꝰ stõi: sed minꝰ frigoꝛe cũ
qͦ non digerit cibꝰ oĩno. Et qñqꝫ significat caloꝛẽ debi
lem cũ humiditate facientẽ ebullire hũiditatẽ paꝝ q̇ po
stea sepatur ab ea deficiens i digerendo q̃re accit aceto
sitas sic fit in musto. Acessit eni qñ ĩflat ⁊ acessit qñ fer
uet a calitate debili. Et ē acetositas q̄ fit ex effusiõe mẽi
acetose ex splene ad stõuꝫ ⁊ facta q̇dem cã splenis mutat
appetitũ nc̃io ⁊ multiplicat ĩflatõeꝫ ⁊ rugitũ ⁊ malitiam
digõis ⁊ facit eructuatõeꝫ acidã. Et ille q̇ ex sapoꝛibus
oꝛis ē ĩsipidus significat hũoꝛis ĩsipidi saporẽ. Et salsus
significat saporẽ hũoꝛis salsi. Et sapoꝛes extranei hoꝛri
biles significant hũoꝛes extraneos putridos malos. Sꝫ
significatões ex vomitu sꝫ ꝙ si ē nausea tm̄ tũc mã est vi
scosa ĩbibita. Et si ē vomitꝰ facil̾ sigĩficat ꝙ ipsa ē effusa
i ꝯcauitate. Et si sũt vomitꝰ ⁊ nausea ⁊ non sepant signi
ficant aggregatõeꝫ vtriusqꝫ rei aut viscositatẽ humoꝛis:
⁊ non ē nausea facta ex mã ĩbibita: ⁊ qñ est plime mõdi
cans os stõi aut ē pauca ꝯfoꝛtat qñ ipsa cũ cibo pmisce
tur ⁊ ascẽdit ex ꝓfundo stõi ad os stõi ⁊ moꝛdicat ipsuꝫ
Quapp facil̾ fit qñqꝫ expulsio hũoꝝ pꝰ cibuꝫ ⁊ non fit
facil̾ ante ipsũ nisi sint multi. vex qñ est aduentꝰ ꝯturba
tõis ⁊ nausee a ꝓuocatõe tũc mã est effusa: si ṽo est cur
rens tũc mã est gñata in stõ ẽm ꝯtinuatõeꝫ. Et vomitus
etiã sigĩficat p coloꝛẽ eius qõ ingredit in ipso mãꝫ. signi
ficat gͦ cholerã ⁊ melĩam p coloꝛẽ: et phlegma vitreũ p
coloꝛẽ: et phlegma acetosũ et salsũ per coloꝛeꝫ et saporẽ
et phlegma descendẽs ex capite p coloꝛẽ mucosũ et qõ
associat ei ex descensu ad mẽbꝛa alia. Et ex hoĩbus ē q̇

qũ recipit cibũ aliquẽ sentit ex seipso ꝙ si moueret sup
fluo motu euomeret cibũ suũ: et illud q̇deꝫ significat hũi
tatẽ in stõ aut debilitatẽ stõi: sed illud qõ ē ex hũitate ac
cidit ẽt quum vacuitas adest: et illud qõ est ex debilitate
non accit nisi ẽm replõneꝫ tm̃. Sed significatões ex via
coloꝛis coꝛpoꝛis sꝫ: qm̃ coloꝛ ē vehẽm̃s sigĩficatio dispõ
nis stõi et epatis ẽm plimũ. Plime. n. egritudies stõi sꝫ
fꝛe et choloꝛ stõaticoꝝ est plumbinꝰ. Et si iest eis citri
tas ē citrinitas decliuis ad albedinẽ. Sigĩficatões aũt
ex via rugitꝰ sũt qm̃ rugitꝰ significat debilitatẽ stõi et ꝙ
ipse male ꝯpꝛehendit cibũ et egõeꝫ humidã. Vex signifi
catões ex sputo sꝫ qm̃ multitudo eiꝰ et spumositas ipsiꝰ
significãt hũitatẽ stõi mittentis aquositatẽ et mucilagio
sitatẽ. Exiccatio oꝛis et paucitas saliue significant sicci
tatem stõi et calitatẽ. Et si fuerit illic significatiões alie
adiuuabũt illa in significatõe calitatis. Et scias ꝙ sicci
tas oꝛis ē a siccitate ꝯplõnis duobꝰ mõis. Unus eoꝝ est
siccitas vera et ē vt non sit saliua: et ẽus est mẽdosa et est
vt sit saliua exuberans viscosa: sed sit exiccata cã calita
tis vapoꝛose veniẽtis ad ipsũ: q̃re oꝫ vt distinguat inter
siccitatẽ et exiccatõeꝫ sputi viscosi ẽm os. Nam illa sigĩ
ficat siccitatẽ et hũitateꝫ viscosam aut procedenteꝫ a stõ
aut descendentẽ a capite. Sed significatões ex eructua
tione sũt qm̃ eructuatio qñqꝫ est acetosa et qñqꝫ ē fetida
aut fumosa aut rancida aut lutosa aut putrida aut liosa
aut silĩs cibo quẽ recipit eructuãs aut pura i qua nõ ē
q̃litas alia et ē sanioꝛ eructuatio. Nam si ē fũosa et cã i
hac non ē subã cibi q̄ sit velocis ꝯuersionis ad fumosita
tem sicut vitelli ouoꝝ in patella et rhaphanꝰ aut cibꝰ cui
i artificio suo et qũ fit associat q̃litas fumosa sicut dulce
cui supuenit ignis dñiuꝫ et alia: tc̄ cã in ea ē igneitas stõi
pp mãꝫ aut malitiã ꝯplõnis pure. Si aũt est cũ mã tũc
est ẽm vnũ duoꝝ modoꝝ predictoꝝ. Et plimũ q̇dem est
illõ ex mã cholica effusa ad stõum ex felle ẽꝫ modũ cuiꝰ
ꝑterita ē rememoꝛatio aut ex catãro calo ex capite et p
pꝛie qũ hõ non ē cholericꝰ in ꝯplõne sua. Et sigĩficat ẽt
ꝙ cã calitatis ē mãlis aut pura ex isto mõ ꝙ cibꝰ q̇ sum
ptus fuit longiqus ē a fũositate sicut ē panis oꝛdei. Nã
qũ hꝰi eructuat fumose tc̄ cã est calitas stõi. Et silr attẽ
de egõeꝫ an ē cholerica. Nã si ē cholerica sigĩficat ꝙ cã
est calitas stõi. Et si egõ non ē cholerica non ē nc̃num
vt cã sit calitas stõi. Qñqꝫ eni ē malitia ꝯplõnis singla
ris et vomitꝰ etiã ē significatio magis significãs p illud
qõ egredit in ipo. Et qñqꝫ significat eructuatio acetosa
et fumosa vigilias cũ q̇bus non ĩuenit stõus vacuatõem
sufficientẽ digõi et ĩflãmat ⁊ calefit. Qõ si ē eructuatio
acetosa nõ a cibo acetoso neqꝫ a cibo q̇ qum supflue sũi
tur mutat ad acetositatẽ tũc illud ē pp frigus stõi et pro
pꝛie qũ accit a cibis elõgatis ab hoc vt acetosi fiant sic
ē mel. Nam si ĩuenis eos acetosos fieri tũc iudica ꝙ cã
in hͦ ē frigus stõi sine mã aut cũ mã et associat ei qõ est
cũ mã grauitas i oꝛe stõi sp. Et plimũ accit illud hñtibꝰ
cholerã nigrã et splenetica. Et illi ad cuiꝰ stõum descen
dit catarꝰ frigidus. Qñqꝫ aũt acescit eructuatio a cali
tate qũ ĩuenit mãꝫ dulcẽ et facit eã ebullire et facit ipaꝫ
acetosã et significat illõ vt sit eructuatio actosa cũ signis
calitatis et ĩflãmatõis et amaritudie oꝛis et siti et iuuam̃
to cũ eis q̄ infꝛant. Et ex eis q̇deꝫ q̇bus significat ꝙ ca
liditas plima supflua qñqꝫ acescere facit cibũ et eructua
tionẽ ē ꝙ calitas qñqꝫ facit acescere lac velociꝰ q̃ꝫ ipsuꝫ
facit acescere frigiditas et qñqꝫ significat p vomitũ etiã
mã. Et qñ eructuatõ ē fetida tc̄ qñꝫ significat putrefa
ctõeꝫ in stõ significatõe fetoꝛis oꝛis: et quãdoqꝫ significat

vlcera stōi. ¶ Et lutosa ⁊ cenosa ⁊ limosa significāt hui
tatem putrefactā. ¶ Et illa que ē vt erugo eris signi
ficat acuitatē ⁊ caliditatē cū putrefactōe ⁊ est vehemētior
significatio caliditatis ꝙ̄ fumosa. ¶ Si aūt eructuatio ñ ē
fumosa nec acetosa sed ē afferens saporē cibi pꝰ spatium
eueniens ſm acceptōez cibi tūc significat debilitatē stōi
i ꝯuertendo cibū. Verū significatōes ex eis que sūt ꝯueniē
tia aut fugientia aut ipedientia sūt vt ꝯsideret an res in
frigidantes sīt ꝯuenientes ei aut res calefaciētes exiccantes
ꝯueniant aut hūectantes postꝙ̄ ꝯsideratꝰ res vna: sepe ei
accit error cā dimissionis eiꝰ qum non attendit ⁊ est ꝙ
res infrigidantes multotiēs frangūt ebullitōez hūoris subti
lis aquosi hūidi aut salsedinē hūoris phlatici: ⁊ existiat
ꝙ cū eis iam ꝓuenit iuuamētū ꝙ̄uis illic sit caliditas ⁊ res
calefacientes mltotiens expellūt hūorez calīm ⁊ resoluūt
eū: ⁊ existiat ꝙ cū eis iam accit iuuamētū ꝙ̄uis illic sit
frigiditas: imo oꝫ vt ꝯsideret cū his duabꝰ relique significa
tōes. ¶ Significatōes aūt eorū in qbus inuenit sensus
stōi sunt qm̄ si non sentit mordicatōez imo grauitatē: tūc
mā ē phlatica vitrea: ⁊ si sentit mordicatōez cū inflāma
tione: tūc mā est amara vel salsa aut mordicatōez sine in
flāmatōe tūc mā est acetosa: ⁊ si ē illic mordicatio cū le
uitate tūc mā est subtilis aut pauca: ⁊ si ē cū grauitate tūc
mā est grossa aut multa. Significatōes aūt cū dispōibꝰ
coicantibꝰ sunt qm̄ ꝯsideratꝰ vbigā. an cerebrū patiatꝰ a
cāis catarri ⁊ mittat ad stōum descensiōes aut epar: an
sit gn̄atiuū cholere ⁊ mittat ipsaꝫ: aut an splen deficiat i
expellendo melancholiā ⁊ sit apposꝰ plime melie ⁊ hec
est cognitio cē: ⁊ ꝯsideratꝰ an imaginentꝰ corā oculis res
nō ꝯsuete ⁊ non fixe ⁊ an accidāt soda aut estuatio cum
replone ⁊ minorentꝰ cū euātione ⁊ filr vertigo ꝓprie ⁊ an i
ueniatꝰ tremor cordis pꝰ replonez an ſm vacuitatez aut
accidat sincopis aut spasmus: ⁊ hec ē cognitio accn̄tis.
Nam si replō fecerit accidere imaginatōes ⁊ soda aut i
quietudinē ⁊ visiōes diuersas aut tremorē cordis etiaꝫ
aut subet maximā tē stomachꝰ erit plenꝰ aut debilꝰ aut i
ipso ē malitia ꝯplonis: ꝙ si tremor cordis ⁊ soda ⁊ sinco
pis ⁊ estuatio accidant i dispōe vacuitatis tūc ipse ē hn̄s
receptōez cholere aut hūoris mordicatiui venientis ad
os eiꝰ qum ē vacuitas: aut hūoris melci ⁊ cognoscitꝰ su
ꝑfluitas i hᵒ cū reliqs signis que tibi dedimꝰ aut hūoris
frī aut eiꝰ que ē ex istis cāis in iferiori ꝑte stōi. Nam nō
magnificatꝰ illic ꝙ ex eo gn̄atur ex soda ⁊ epilepsia ⁊ sin
copi ⁊ spasmo: ⁊ accn̄tia significātia dispōes eius cū coi
tate alia sūt cerebralia sicut ꝑmistio sensus ⁊ subet ⁊ cō
gelatio ⁊ estuatio: ⁊ alia sīt cordialia sicut sincopis ⁊ tre
mor cordis ⁊ malitia pulsus: ⁊ alia sīt cōmunia sicut de
structio anhelitꝰ et difficultas eius ⁊ malitia.

¶ Caᵐ. xviij. de signis male ꝯplonis calē stōi.

Significant ipsā sitis nisi suꝑfluat ⁊ deijciat vir
tutē: ⁊ eructuatio fumosa ⁊ lutositas saliue ⁊
iuuari ab eis q̄ infrigidant ſm ꝯditōes premissas
i significatōibꝰ et adustio ciborū subtiliū quorū sīles nō a
durūtur i dispōe nāli ⁊ ꝙ grossi digerūtꝰ plusꝙ̄ digerantꝰ
i illa nisi suꝑfluat ⁊ deijciat vtutez et mltitudo sitis et par
uitas appetitꝰ cibi ſm plimū et ꝓprie qn̄ malitia ꝯplonis
est cū mā calā cholerica faciūt cadere vtutez oio: verū di
gestio ē fortis nisi suꝑfluat malitia ꝯplonis vsqꝫ ad hᵒ vt
debilitet vtutes et qn̄qꝫ associatꝰ huic ꝯploni febris ethi
ca et qn̄qꝫ hec ꝯplō ꝑꝑ suā suꝑfluitatē āteꝙ̄ deijciat vir
tutez ꝯmouet famē vehemētez ꝑ id qꝺ resoluit et qꝺ attra
hit sua mordicatōe et qa mouet mās ad resolonez sicut
fit successione: et hec qdem fames qn̄qꝫ est sincopalꝰ qn̄
tardatꝰ cū ea cibꝰ aut facit cadere in sincopi: et qn̄ ꝓlon
gatur parūꝑ spatiū eiꝰ destruitꝰ appetitꝰ oio: et qn̄ꝫ mul
tiplicatꝰ etiā ꝓpter cursum sputi ſm famez et multiplica
tur ſm saturitatez caliditas resoluens stōum: ꝙ si iuenerit
huitatez erit illud plus et hoc qdem sedant cibi grossi.
Et scias ꝙ illiꝰ cuiꝰ stōus est igneꝰ sanguis ē malus pau
cus acutꝰ fetidus quē abhorrent membᵃ diuersa ei i cō
plone radicali q̄re non nutriūtur eo: fit gᵒ ille pauce car
nis et sīt vene eiꝰ exuberātes qm̄ sanguis eiꝰ inclusus est
i eis qᵒ non vtitꝰ nā. Et phlomia extrahit ex ipso sangui
nē malū.

¶ Ca. xix. ꝺ signis malīe ꝯplonis frīe stōi.

Significat frigiditatez stōi tarditas mutatōis cibi ita
vt non descendat sꝫ expellatꝰ vomitu pꝰ spatiū
quoddā et ñ mutetꝰ mutatōe q̄ valeat: ꝙ si su
ꝑfluat non alteratꝰ ꝑꝑ ipsam cibꝰ oio et non digeritꝰ. Et
qn̄qꝫ sigificant ipsam mltitudo appetitꝰ et paucitas sitis
et eructuatio acetosa absqꝫ cā in cibo ſm ꝙ diximꝰ: et hꝫ
significāt malitiā ꝯplonis eiꝰ frīe. Et ex sigificatōibꝰ signi
ficantibꝰ illud est vt non sit alistibre nisi eiꝰ qꝺ est leue ex
cibis sine grossis qm̄ iam an̄ digeruntꝰ et qn̄ꝫ ꝑuenit ma
litia ꝯplonis frīe in stō ad hoc vt accidāt ex cibo comesto
pꝰ horas plimas extensio et dolor magnus q̇ non sedatꝰ
nisi cū expulsione huitatis acetose oi die. Et qn̄qꝫ ꝑdu
cit ad hydropisiꝫ et iliacā. Et suꝑ colorē hn̄tis stōuꝫ frīuꝫ
aꝑꝑent citritas et albedo et non occultantꝰ expienti et ē
ille ex melioribꝰ curis cuiꝰ est ameos. Et qn̄ꝫ coicat ce
rebrū in ꝯplone hn̄tibꝰ ſm hanc ꝯplonez q̄re fiūt soda
ventosa et tinitus et silia. Et qn̄ ꝯuenit malitia ꝯplonis
frīe cū ꝯplone radicali calā multiplicantꝰ rugitꝰ et iflatio
et exiccatio et sitis et augmentatꝰ corruptio quotiēs idi
get phlomia qm̄ exiccat eū et ꝑducit ad ethicā. Et eius
qdem medicina est vt sumat ꝑ parū vini ſm ꝙ̄titatez qua i
fūdatꝰ an̄ cibū aut sint cibi ciꝰ exiccātia et caro rubea sin̄
iure pingui cū micis.

¶ C. xx. ꝺ signis ꝯplonis sicce stōi

Significāt ipsaꝫ sitis vehemēs ⁊ exiccatio ligue
suꝑflua ſm ꝯditiones ꝑdictas in caᵒ significa
tionū et attenuatio corꝑis et arefactio ipsiꝰ su
per factā ista nā et iuuamentū cum cibis humidis.

¶ Caᵐ. xxi. ꝺ signis malitie ꝯplonis hūide.

Significant ipsā ꝑuitas sitis et terreri a cibis
hūidis et ipediri ab eis et iuuamentū cū mio
ratiōe cibi et cū eis q̇ sicci sūt. Et sigificant ipsā multitu
do sputi et saliue: et si sīt ſm famē sigificāt caliditatē cū hu
miditate ſm plni. Et qn̄ꝫ sūt ex caliditate sola. Et multo
tiens qdem est suꝑ os stōi hoīs huitas ifusiua et quotiēs
hn̄s eā comedit aliqd meditatꝰ ꝙ si moueretꝰ vomeret.
Et qn̄qꝫ fit illud etiā ex debilitate stōi sꝫ associantꝰ ei sigi
ficatōes ꝺbilitatis ꝑdicte et fit hᵒ ſꝫ vacuitatē etiā ꝙ̄uis
non comedat: sed illud est apud comestionē tantū.

¶ Caᵐ. xxij. ꝺ signis ꝯplonuꝫ stōi q̄ sūt cū mā.

Complexionē que est cū mā significant vomitꝰ
et eructuatio et amaritudo ꝓpe comitās ipsiuꝫ
et ꝓpter illud qꝺ ipsi admiscetꝰ et ꝯmiscetꝰ vrie
nisi sit ꝑꝑ necessitatez transeuntē terminū. Et subtilem
qdem calidā virulentā significant cū lenitate stōi nausea
et mordicatio et sitis et iflāmatio: et qn̄ recipit cibū gros
sum patitꝰ cū eo nauseā et ad sūmū si est pluria cū ea ē sꝑ
nausea: et si ē pauca nausea apud cibū: et similitꝰ si est nō
ibibita sed est ꝯprehensa in fundo stōi q̄re non facit nau
seā. Quūqꝫ miscetꝰ cū cibo corrūpitꝰ in stō et spargitꝰ et ꝑ
uenit vsqꝫ ad os eiꝰ et facit nauseā. Et qn̄ꝫ significat illā
q̄ effusa est i spatio stōi q̄ non ibibitꝰ ꝙ qn̄ recipit eā hn̄s
aliquid abstersiuū sicut aquam mellis et zuccari ducit

ipsũ ad eructuatõez. Et ibibita non cognoscit̃ ex parte
eiꝰ qđ exit cũ vomitu ⁊ egõne: imo ex reliq̃s significatõ
nibus p̃dictis ⁊ eiꝰ radix ẽ nausea qm̃ significat mãz ꝑ
culdubio. Nã si ẽ ꝯturbatio tm̃ tũc st̃ illic adherentia et
ibibitio mat̃iei ⁊ sigificat genꝰ materiei sitis: ⁊ sitis signi
ficat aut cal̃itatẽ eiꝰ aut salsedinẽ eiꝰ aut nitrositatẽ eius
Nam si sedat̃ cũ calida tũc est phlegma salsũ ⁊ si ñ seda
tur ea tũc ẽ mã cholerica. Et cognoscit̃ etiã sapore oris
aut cũ eo qđ expellit̃ võitu ꝙ si aggregent̃ nausea ⁊ sitis
sigificant illđ. Et si non ẽ sitis significat ꝙ mã est fr̃a. Et
ex significatõibꝰ aggregatõis materie phl̃atice plime vi
scose ẽ vt cadat appetitꝰ ⁊ non dilatet̃ pectꝰ ꝓpter cibũ
plimi nutrim̃ti: imo decliet ad illud i qͦ sũt acuitas ⁊ mõ
dicatio. Qũ gͦ accipit illũ appet iflatio ⁊ extẽsio ⁊ nau
sea ⁊ non q̇escit nisi cũ eructuatõe. Ex significatõibꝰ ag
gregatõis mat̃ie male in stõ ⁊ q̃ sequũtur ipsũ est saltꝰ mi
rac ⁊ qñq; ꝑducit ad epilepsiã ⁊ melancholiã. Et ex si
gnificatõibus ꝙ mã effusa sit melãcholica est appetitꝰ pli
mus cũ debilitate digõis ⁊ cũ multitudie iflatõis et cũ
guescegues ce ⁊ sollicitudie. Et ex significatõibꝰ ꝙ mã ẽ
fortis ẽ sol̃o ventris ⁊ v̇tigo cũ multitudine ex capite de
scensus ad os stõi ⁊ etiã illđ qđ egredit̃ i vomitu ⁊ egõ
ne ex hũore mucoso. Et ex sigificatõibꝰ ꝙ mã est hũida
nocens sua ebullitõe est sitis vehem̃s cũ defectu amari
tudis aut salsedis in ore ⁊ sensibilitas rei q̃si ascendẽtis
⁊ d̃scẽdẽtis cũ hu̇itate supflua i ore ⁊ capite stõi ⁊ iflãtõ

Cam. xxiij. đ sigificatõibꝰ nocum̃toꝝ stõi ñ ꝯpl̃onaliũ

SIgnificatiões q̇dem magnitudis stõi st̃ vt sit
stõus tollerãs cibũ plurimũ ⁊ qũ replet̃ sẽtit
tũc adherere viscera ⁊ ꝯprimi ad iuicẽ: ⁊ quz
eũatur minuit̃ ⁊ dimittit viscera q̃si suspẽsa. Paruitatis
v̇o significatões sũt vt non tolleret cibũ plimũ ante satu
ritatẽ. Et significatões q̇dem oppilatõuz cadentiũ inter
epar ⁊ stõum sũt hũiditas egõnis ⁊ ml̃titudo ipsiꝰ ⁊ sitis
⁊ ꝑuitas sanguis ⁊ alteratio coloris ad hydropicalẽ ⁊
iceptio malitie dispõis cuiꝰ fortasse notiꝰ nomẽ est mali
tia ꝯpl̃onis aut malitia hitudinis. Et significatões oppi
lationũ cadentiũ int̃ stõum ⁊ splenẽ sunt paucitas appe
titus cũ magnitudine splenis. Veꝝ significatões oppila
tionũ cadentiũ inter stõuz ⁊ itestia st̃ accñtia ileos ⁊ coli
ce. Et significatões oppilatõuz cadẽtiũ inter stõuz ⁊ ce
rebꝝ st̃ paucitas appetitꝰ cũ rcificatõe ꝯpl̃onis ⁊ rema
nentia digõis cũ dispõc sua si non fuerit aliud qđ ꝓhibe
at ⁊ ꝑuitas sentiendi deglutita mordicatiua acuta valde
⁊ non accidat singultꝰ post potũ diapipeon ⁊ potũ vini
i ieiunio. Ventositatis v̇o significatões st̃ extensio in stõ
⁊ lateribꝰ ⁊ sub hypocõdrijs ⁊ natatio cibi ⁊ multitudo
ventositatis descẽdentis ⁊ eructuabil̃. Et scias ꝙ qñ in
uenit sentiẽs inter stõum ⁊ epar duritiẽ cũ gracilitate. tc̃
illud est significatio indicans resol̃onem nature.

Cam. xxiiij. de modis vl̃ibus curationũ.

CUrat̃ stõus cũ eis que bibunt̃ ⁊ cuz epithiati
bus et embrocis cũ aquis i q̇bus decoqũtur
medicine ⁊ linim̃tis ⁊ vnctõibꝰ ex oleis ⁊ empl̃is factis
cũ ceris decoctis i aquis in q̇bus decoqunt̃ medicine.
Sz epithiata ⁊ empl̃a st̃ meliora embrocis: embroce ei
st̃ debil̃ impressiõis. Et scias ꝙ cura malitie ꝯpl̃onis q̃
accit stõ in vtrisq; q̃litatibꝰ actiuis facillima ẽ ꝑpea q̇a
facile inuenimꝰ medicinas ꝯ̃rias eis vehemẽtis v̇tutis.
Veꝝ cura q̃ accit ei malitia ꝯpl̃onis in vtrisq; q̃litatibus
passiuis ẽ difficillia ⁊ ꝓprie ꝯpl̃onis sicce. Nam opposi
tio cuiusq; eaꝝ est cũ v̇tute debilis ipressionis. Et scias
ꝙ spatiũ q̇dẽ calefaciẽdi fr̃m ẽ sicut spatiũ infr̃andi cal̃m

Sed timor i infr̃ando maior ẽ precipue qñ quedã mẽbͣ
vicinãtia stõ hẽant malitiã ꝯpl̃onis fr̃e aut d̃bilitatẽ. Ve
rũ timor i hũectanͦ ⁊ exiccãdo ẽ sil̃is q̃uis spatiũ hũectã
di sit longiꝰ. Et scias ꝙ qñ egritudies stõi st̃ ex mã dein
de ambigua sit mã tũc ñ est qđ magis ꝯferat ei q̃ hiera:
qm̃ ipsa est magis adiuuãs v̇tutes medicinaꝝ ad rectifi
candũ stõuz ⁊ ꝯplendas opões eius ipsi ꝓprias. Sz oz
vt non cures de ea qñ est malitia ꝯpl̃onis sine mã qm̃ ip
sa nocet i cal̃o ⁊ sicco ⁊ iuenit̃ in fr̃is ꝙ ẽ fortiꝰ ea. Qũq;
eũaueris stõuz ex hũore effuso ad ipsũ ab alio ꝯforta ip
sum pꝰ illud vt non recipiat illũ hũorez ⁊ ꝯstrictio extre
mitatũ ⁊ calefactio ipsaꝝ adiuuat i retinẽdo illđ qđ effũ
dit̃ ad ipsuz ab eis. Et sirꝰ de papauere ẽ vehemẽtis iu
uamẽti ad effusionẽ materieꝝ calaꝝ. Qđ si hũor est fr̃us
tũc ꝯfortantia q̃ nc̃ria st̃ post ipsaz st̃ sicut mastix ⁊ tro.
de ros̃ miores ⁊ mẽta sicca ⁊ xiloaloes ⁊ gariofili ⁊ q̃ st̃
illis sil̃ia. Et si hũor ẽ calidus tũc arobob ⁊ troc. fr̃i fci
ex ros̃ ⁊ spodio ⁊ q̃ st̃ sil̃ia illis. Et ille q̇ inuenit duꝝ
⁊ gracile illud qđ est inter stõuz ⁊ eꝑ fm̃ ꝙ diximꝰ põat
cibos suos ⁊ medicias suas aquã ordei ⁊ gradiat̃ in bi
bendo ipsã quaq; die a. x. vsq; ad. xx. ⁊ vsq; ad centũ fz
longitudinẽ diei sui vsq;qͦ sic potens i bibenͦ ipsaz vice
vna aut duabꝰ: ⁊ ñ approxiet̃ medicia eũatiua nᷓ phl̃o
mia. Troc. dictus ad illud ℞. masticis ⁊ troc. diarodon
amboruz ana. ʒ. iij. karabe ⁊ mente sicce et marmacor ⁊
xiloaloes crudi oĩuz ana. ʒ. ij. detur i potu cũ vio antiqͦ
aut miua. Et oz vt administrent̃ i mũdificatõe stõi ⁊ eiꝰ
qđ aggregat̃ in vacuitate eiꝰ aut adheret aut imbibit̃ me
dicine non ꝑtranseũtes stõuz ⁊ vias ꝓximas stõ absq; ve
nis longinq̃s ab eo. Si aũt nõ valet vice vna iteret̃ illđ
est eni meliꝰ q̃ eũo qũ non sit nc̃ria eũo. Et oz vt atten
das eẽ egõnis ⁊ vrine i egritudinibꝰ stõi. Qũq; videris
eas iam icipe rectificari tũc iam icipit stõus rectificari:
Et oz vt non afferas i curatõibus stõi aut cal̃itatis eiꝰ
aliq̇d vehem̃tis infr̃atõis sicut aquã vehem̃tis frigoris
⁊ ꝓprie in eo q̇ non ꝯsuetus ẽ ea: ⁊ non eũes medicinas
solutiuas ꝑꝑ illud qđ i ipso ẽ ex supfluitatibꝰ a stipticis
ꝯseruantibꝰ v̇tutem propter illud quod scis.

Cam. xxv. đ cura malitie ꝯpl̃onis fr̃e ⁊ hũide i stõ.

ET qũ illic ẽ mã tunc eũa fm̃ ꝙ sciuisti in cano
ne. Et si non ẽ multitudo mat̃iei tũc expimẽta
tores hñt viã in eo notã. In curatõe q̇dem
qũ mã non ẽ tunc cibãt illũ cuz eis in q̇bus ẽ stipticitas
⁊ amaritudo vt exiccẽt cũ stipticitate sua ⁊ calefaciãt cũ
amaritudie sua. Et hꝰ quidẽ gñis est vinũ ponticũ. Et
ex medicinis q̃ bibunt̃ medicine apsinthiales ⁊ sirꝰ ap
sinthij ipsiꝰ: ⁊ medicine facte cũ cydõijs. Sz ex empl̃is
⁊ epithimatibus ⁊ vnctionibꝰ empl̃a i quibus ponunt̃
medicine stiptice sicut amomũ ⁊ calamꝰ aromaticꝰ ⁊ spi
ca et foliũ et laudanũ et bdelliũ et radix lilij et balsamuz
et oleũ eiꝰ et grana ipsiꝰ et storax: Vnguẽta ãt sũt cerata
facta ex oleo masticio et oleo de oliuis et oleo đ cydõijs
Si aũt nõ ꝯfert hec sũma administra empl̃a rubificãtia
et medicam̃ de gũmi rute siluris. Et ex empl̃is ꝯfortãti
bus ẽ vt sumãt̃ croci et spice syr̃ et masticis et olei balsa
mi oĩuz ana ꝑs. i. et mell̃ ꝑtes tres et myrrhe asportate
a ciuitate atrusulon ꝑtes tres gũmi alboti pars. i. et. ß.
euforbij pars. i. fiat ex eis empl̃m et vt bibat̃ ex eis paꝝ
ꝑtransit. Et iteꝝ aliud ℞. storacis ꝑtes. iiii. cere partis
tertiaz medulle ceruine ꝑtes. ii. gũmi alboti ꝑtem. i. olei
balsami partẽ. i. et. ß. olei nardini ꝑtes. ij. Et iteꝝ stõacis
tertiã medulle ceruie. iij. aloes rubei. iij. masticis ꝑtes. ij.
olei nardini. viij. olei balsami. iij. cer̃. v. fiat ex eis ceratũ

Illi ⁊o q̇ rōcinatione vtunt̄ incipiūt i pmis cū exercitio
tēperato ⁊ admistrant cibū boni chimi facilis digōis eq̄
lis q̄litatis ad puitatē aliq̄ꝑ declinantē ſm mensurā qua
digerat̄: deinde gradiat̄ in hᵒ ad ministrādas medicīas
ꝑdictas ⁊ q̄ cursu eaꝝ ꝓcedunt ex elarijs aromaticis ca
lidis cū equalitate q̇dez ſm ꝙ exigit oppō egritudis ita
vt ꝯmensuret̄ ꝯplō. Et ex istis elrijs ſt diapipeon ⁊ dia
cyminū. ¶ Medicamē bonū ℞. granoꝝ iuniperi ⁊ gū
mi alboti ⁊ piperis oiuz ana ptem. i. ⁊ myrrhe aſpōtate
a ciuitate atrusulō ⁊ existimo ꝙ oz vt sint cū ea storax ⁊
spica celtica oiuz ana ptes. ij. petroselini. ʒ. ſemiſ apij mō
tani ⁊ keisin amboꝝ ana medietatē ptis ꝯficiaut̄ cuz q̄ti
tate sufficiēte mellis. Et qn̄ frigus ē vehemēti⁹ illo tē oz
vt in potu tribuant̄ omozusia ⁊ athanasia ⁊ saggēnea et
est ex medicis bonis ad oēs egritudines māles hūidas
⁊ grossas hūidas ⁊ sir⁹ squilliticꝰ ⁊ eius ꝯfectio. ℞ squil
le mūdate icise. iij. eminas ꝓijciant̄ in vase de vitro ⁊ ori
ficiū cooperiat̄ vasis ⁊ dimittat̄ sex mensib⁹.

¶ Cam. xxvi. de cura malitie ꝯplonis calide.

INflāmationi stōi ꝯfert in potu sumeī lac ace
tosū ⁊ acetū prope cū coriādro ⁊ lac acetosuz
vaccinū ⁊ medullā citroli ⁊ pisces recentes ꝓ
prie sedant inflāmationē in stō ⁊ aqua fra ⁊ fruct⁹ recen
tes ⁊ endiuia ⁊ cucumeres ⁊ psica q̄ non ſt vehemētis a
quositatis q̄re ꝯuertant̄ ad cholerā ⁊ lactuce ⁊ lētes et
coriandrū humidū ⁊ acetū ⁊ cucurbita ⁊ q̄ sūt illis sīlia
mista cū canfora ⁊ sandalis ⁊ rob si illa nēria sūt ⁊ dant̄
eis in potu etiā tro. de spodio ⁊ ꝓprie qū est illic solo vē
tris cholerica ⁊ oua cocta in aceto ⁊ lentes cū ꝯdimēto
granatoꝝ ⁊ cū sumachia ⁊ ꝯdimīto de acresta: ⁊ carnes
q̄ eis ꝯcedunt̄ sunt caro athauic ⁊ duragi ⁊ pulloꝝ: ꝙ si
eoꝝ caliditas non ꝯsequit̄ mortificationē ꝟtutis tunc ci
ba eos fris grossis sicut infratis piscib⁹ recentib⁹ ⁊ infra
tis ventrib⁹ ⁊ oibus in q̄bus est stipticitas etiā ⁊ rob de
papauere ⁊ sir⁹ eius ꝯferunt ad hoc valde. Et ex eis q̄
ꝯferunt eis est vaporatio cū ifratiuis ⁊ q̄n̄qꝫ emplant̄ eo
rū stōi cū vesica iflata iā ipleta ex aq̄ fra. Q̄ūqꝫ emplas
stoᵐ ex emplis infratiuis caue tūc ne velamē ex eis infre
tur aut epar tali infratōe qua eoꝝ opōes nāles ledātur.
Multotiēs eni accit inde nocumentū in anhelitu ⁊ fri
gus i epate. ꝙ si percepis aliq̄d hoꝝ tunc succurre ei cū
oleo calefacto effuso sup locū ⁊ empla ipsum cū eo ⁊ po
ne loco emploꝝ ea que bibuntur.

¶ Cam. xxvij. de cura malitie ꝯplexionis frigide.

SI fuerit hec malitia ꝯplonis leuis sis ꝯtentus
in curatōe eius trociscis rosatis in q̄bus sunt
apsinthiū ⁊ cinamomū cum decoctōe cymini
⁊ ameos decoctoꝝ in vase vitri mundo: ⁊ ameos quidē
est vehemētis iuuamēti in hoc: ⁊ qū est fortior illa tē nēriū
est vti ꝯfectionib⁹ calis fortib⁹ ⁊ scibus calis ⁊ diapipeō
⁊ tyriaca magna ⁊ mithridato cū vino ⁊ saggenea ⁊ dia
cymino ⁊ omozusia ⁊ alkendedicō ⁊ diamuscho amaro
⁊ ꝯfectōibus de stomatichō: ⁊ diaolibanū iuuatiuū ē ad
hoc vbi nā est lenis ⁊ oz vt ad bibendū dent̄ h⁹i in deco
ctione spice ⁊ masticis ⁊ squināti ⁊ eoꝝ que ſt sīlia illis:
⁊ zinziber ꝯditū est iuuatiuū eis ⁊ etiā troc. rosacei cū e
quali mēsura xiloaloes. Et iteꝝ diapipeon cū vino. naz
ipsū vehemēter calefacit stoᵐ et significat̄ vltimitas sue
ipressionis p singultū. Et oz vt vtant̄ assa et pipe i cibis
suis. Ipsa eni sunt plurimi iuuamēti in hᵒ: et allea etiā ſt
ex reb⁹ que magis ꝯferūt eis. Et ex oleis iuuatis inun
gendo stoᵐ sunt oleū camemillinū et oleū de alcanna et
oleū de lilio et oleū masticinū posito in ipsis adipe galli
ne et si indiget supfluitate ꝟtutis ponant̄ in ipsis āmōia
cū et bdelliū. Et si ſt nēria fortiora istis: tunc admistren
tur oleū costinū et oleū de ben et oleū sambacinū. Et ex
eis q̄ inungunt̄ vel iniungunt̄ sunt sicut sir⁹ de lilio cum
xiloaloes et muscho et ambra. Et ex seib⁹ ſt fenugrecū
⁊ semē apij mōtani et altee. Et q̄n̄qꝫ positio ventolaꝝ su
per stoᵐ in dolorib⁹ fris maxie affert iuuamētū. Et sciaſ
ꝙ calefactio extrēitatū ꝑducit ad calefactionē stōi ex ꝓ
ximo.

¶ Ca. xxviij. ꝺ cura male ꝯplexiōis huide

CUratur cū exiccatis et incisiuis et eis in q̇bus
ſt caliditas et amaritudo postq̄ꝫ eis admiscent̄
res pōtice: et opz vt vtant̄ vino forti parūper:
et sint cibi exiccatiui sicut illi q̇ sunt i patella et assati et
minoret̄ potus aq̄ et trocisci rosacei cū rob recentib⁹ cō
ferunt ꝯploni hūide in stō. Et ex eis q̇dem q̄ remouent
humiditatē stōi est vt bulliant̄. ʒ. i. anisi et. ʒ. i. seis fenicu
li in aq̄ et colent̄ sup. v. ʒ. zuccari rob. dissoluti digitis.

¶ Cam. xxix. de cura male ꝯplexionis sicce.

HOrū curatio curatōi ethice ꝓxima exit. Hec
eni egrituᵒ est quedā ethica stōi. Q̄ū gᵒ cōfir
mat̄ curationē oio non suscipit et nz est pole vt occupa
tio sit ad humectandū ipsuz solūmō: imo humectatio ei⁹
non fit nisi cū coitate corpis. Et ex humectatōe igī isto
rū est eoꝝ balneatio et sessio ipsoꝝ in tina et eoꝝ iteratio
ad balneū ſm sūmā siccitatis. Et q̄n̄qꝫ nēriuz facit sup
fluitas siccitatis q̄ est in eis vt nō ꝯcedat̄ eis ambulatio
ad balneū et recessus ab eo: imo deferant̄ ad ipsū et ab
eo sup aliq̄d qꝺ ꝯseruet ne resoluat eos mot⁹ et ne resu
det illud qꝺ sumpserit ex tina. Et qm̄ balneū est mollifi
catiuū ꝟtutis tūc oz ne approximet ei qꝺ resoluat et du
plicet̄ illud: et oz vt sit balneatio eoꝝ submersio ipsoꝝ in
tina et nō est ei nēriꝰ aer balnei. Et oz vt sit aq̄ tine tē
perata. s. inter illā ex q̄ fit horripilatio et inter mordican
tem. Et ad vltimū oz vt nō patiat̄ ab ea: imo delectet et
humectet ipsū et āplificet poros. Et oz vt sit spatiū bal
neatōis ei⁹ vsqꝫ dum pleuerat et inflat̄ et augmētat̄ cor
pus ei⁹ anteq̄ꝫ incipiat ꝺtumescere. Et oz vt qū ꝺ balneo
egredit̄ q̇escat paululū deide i potu sumat ex lactib⁹ sub
tilibus aut lac muliebre aut lac asininū aut lac caprinuz
et qꝺ ꝺ eo est meli⁹. Et meli⁹ ex eo est suctū ex māmilla
et afferat̄ lac hora q̄ mulget̄ et bibat ipsū āteq̄ꝫ patiatur
ab aere oio: et vt sit illud cui⁹ lac bibit̄ iā cibatū tāta q̄ti
tate q̄tū digerat et sit vsuz exercitio āte ipsum eq̄li: et vt
non sit suctū et si est aīal ꝑter hoiem cognoscit̄ bonitas
digōis ei⁹ aut malitia ipsi⁹ p fetorē stercoris ei⁹ aut ꝑua
tionē ipsi⁹ a fetore et eq̄litatē ei⁹ aut hūiditatē ipsi⁹ aut
ipsi⁹ exiccatōem aut ei⁹ supfluitatē in vna eaꝝ aut p ei⁹
eq̄litatē aut ei⁹ inflationē pp ventositatē in ipso: et vt fri
cet̄ cū instro et abstergat̄ exercitādo ipsum: deinde expe
ctet̄ in infirmo digō ei⁹ qꝺ bibit̄ de lacte aut aq̄ ordei et
scit̄ illud ex eructuatōe ei⁹ et lenitate visceꝝ. Deinde re
deat̄ post. iiij. aut. v. horas et balneet̄. postea inungant̄
mēbra ei⁹ cum facilitate vt exiccet̄ aquositas effusa i eis.
Si āt fuerit ꝯsuet⁹ balneo balneet̄ vice 3ª. Et si fuerit re
ctius vt sit ꝯtentus duab⁹ vicib⁹ addat̄ in horis interpo
sitis int̄ duas balneatōes eius ſm ꝙ dcā est ei⁹ expositō
vt sit q̇es integra. ꝙ si declinat ad lac det̄ ei in potu ⁊o:
et si ō det̄ ei in potu aq̄ ordei cui⁹ artificiū est bonū et sa
piēs ⁊ ē illa cui⁹ aq̄ multiplicat̄ deinde decoquat̄ tā diu
donec minorat̄ aq̄ eius et cibet̄ pane furni facto ex fer
mento et sale bn̄ cocto et piscib⁹ alredradu et alijs volu
crū leuiū carniū molliū et testiculoꝝ galloꝝ leuiū carniū
ipinguatoꝝ cū lacte et ꝓhibe ei viscosa et dura et grossa

et si fuerint multi nutrimẽti elige ex eis q̄ cum multitudīe
sui nutrimẽti sunt velocis digõnis facilis chimi ⁊ hũidi.
Et sũma fit tante q̄titatis q̄ non grauet nꝫ extensionẽ fa
ciat plimã. Uerꝫ minoratio nccia est in hꝰi. Et necriuꝫ ẽ
i potu tribuere ei vinũ subtile decliue ad stipticitatẽ paꝝ
tollerãs ꝯmistionẽ ꝑꝑ aquositatẽ suã. Ipsũ eni facit peñ
trare cibũ ⁊ viuificat v̇tutẽ ⁊ excusat a potu aq̄ fr̃e faciẽ
tis irasci ł tristari suo frigore ⁊ sit eiꝰ sũma tanta ne natet
sup stoᵐ ⁊ ne faciat rugitũ. Et sit eius cibatio fa quꝫ iã
p̄mus itegre digestꝰ est ⁊ separet eius cibꝰ q̄tũ possibile
est ⁊ sit cibꝰ leuis vt non ꝯsequat cibꝰ eiꝰ cibũ indigestũ
Sitqꝫ hꝰ regimẽ eius aliq̄bꝰ diebꝰ. Q̄ñqꝫ melioraẗ paꝝ
per addaẗ in exercitio ⁊ fricatõe ⁊ cibo: Q̄ũ aũt sanita
ti approxiat abscidaẗ kist ordei ⁊ ponãẗ loco ordei vno
die aut duobꝰ sorbitões facte ex cãdarusio ⁊ addaẗ ei ci
bus ex eis q̇bus vti ꝯsueuit ⁊ icipiaẗ a pedibꝰ ⁊ extremi
tatibus ⁊ carnibus auiũ mollibus.

¶ Caᵐ. xxx. de cura fr̃e ⁊ sicce ꝯplexionis.

Quod si ꝯplõ est fr̃a ⁊ sicca: tũc rege fr̃am sicut
regis siccã: ⁊ qm̃ eius regim̃ non est ei nisi cuꝫ
calefacientibꝰ tunc aliena i ea q̄ addunt i siccitate ꝑꝑ re
solutõeꝫ suã aut ꝑꝑ stipticitatẽ fortẽ in ipsis. Et euapõa
tiones q̇dem oẽs nocẽt ei ⁊ non ꝯfẽrt ipsi ⁊ oꝫ vt alieneẗ
calefactio fortis velox: qm̃ illud exiccat ⁊ addit i siccita
te: imo oꝫ vt calefiat paulati ⁊ hũecteẗ in eo qđ est inter
illud ⁊ addat in subã caloris inati non igneitate. Et ex
eis q̄ faciunt illđ est vinũ parue ꝯmistiõis ⁊ lac: ⁊ aq̄ or
dei ꝑmista cũ pauco melle ablata spuma eiꝰ vt multipli
ceẗ ipsius nutrimẽtuꝫ ⁊ minoreẗ eiꝰ supfluitas est bõa eis
⁊ inungaẗ stõus ex oleis aromaticis q̄ magis humectãt
q̄ calefaciãt v̇bigr̃a sicut oleuꝫ de spica ⁊ spica celtica et
oleũ de mastice est bonũ eis. Et q̄ñqꝫ misceẗ cuꝫ eo oleũ
đ balsamo qm̃ est iuuatiuũ. Et meliꝰ quidẽ est vt miscea
tur cũ eis paꝝ cere vꝫsit mora eoꝝ sup stoᵐ. Et ex eis q̄
forte affeẽrt iuuamentũ est vt calefiat mastix ⁊ misceaẗ cũ
oleo neriden ⁊ ponaẗ sup stõum ⁊ eligaẗ ex mastice il
lud qđ est piguis: q̄ si frigꝰ vehemẽtiꝰ fiat non ẽ excusatio
q̇n liniaẗ stõus cũ eo qđ est sicut pix faciẽdo vt ipsa adhe
reat ei oi die ⁊ remoueaẗ ãteq̄ infr̃eẗ ⁊ q̄ñqꝫ administra
tur illud i die bis. Ipsa eni attrabit ad stoᵐ sanguinem
nutritiuũ. Et oꝫ vt tu cognoscas formã administratõis
picis ex eis q̄ dcã sᷓ in caᵒ picis. Et ex eis q̄ maximũ affe
runt iuuamentũ est ãplexari infantẽ carnosuꝫ sane ꝯplo
nis: qm̃ ipse facit stoᵐ acq̇rere caliditatẽ innatã digerentẽ
cibũ vehemẽter. Si ãt non fuerit infans tũc sit catulꝰ ca
nis piguis aut cattus masculꝰ piguis aut qđ ꝓcedit via
eoꝝ. Et oꝫ quidẽ vt non sudet ifans amplexatꝰ ⁊ infr̃eẗ
sudor ⁊ poꝰe est vt liniaẗ vẽtẽr eius cũ eis q̄ ꝓhibẽt sudo
rẽ: ⁊ oꝫ vt ne eis supflue deẗ aq̄ fr̃a: qm̃ ipsa ẽ res magis
nociua eis. Ca. xxxi. đ cura ꝯplonis sicce cũ caliditate

Cura hꝰ est vt aggregeẗ inter duo regimẽta q̄
diximꝰ. q̄ si caliditas fuerit parua sufficit vt ad
bibeaẗ regimẽ hũtiuꝫ siccitatẽ ⁊ ponaẗ vinum
eoꝝ recentis tp̄is. Et oꝫ vt ipsum i potu sumãt infr̃atuꝫ
in estate tepidũ in hyeme: ⁊ silr̄ sint reliq̄ cibi eoꝝ. Et sit
inunctio stõꝝ eoꝝ ex oleo de cydonijs ⁊ ex oleo ompha
cino. Et q̄ñqꝫ sanantẽ integre ex potu pl̄imꝫ aque fr̃e et
ꝓprie quãdo non est siccitas supflua.

¶ Ca. xxxij. đ cura ꝯplexionis caliđe ⁊ hũide.

Conferunt ei fr̃a exiccantia ⁊ aggrega inẗ duo
regĩa malitie ꝯplonis caliđe ⁊ hũide: ⁊ ꝯferũt ei
tro. rof. facti cũ rof recentibꝰ. Et qñ illic ẽ solutio ven
tris administra ceratũ factum cũ oleo de cydonijs.

¶ Caᵐ. xxxiij. đ cura malie ꝯplonis stõi cũ mã ⁊ cura
oppilationis.

Oportet vt cognoscas dispõeꝫ materiei i stõ an
sit exuccans sicut exuccat spongia aquã aut i
bibita submersa sicut imbibiẗ pannus tinctura viscosa
submersa in ipso aut adherens aut effusa in concauitate
que nominaẗ apud quosdã natãs ⁊ vt cognoscas eiꝰ ini
tiuꝫ ⁊ locũ generationis eius ⁊ partẽ effusionis ipsius.
Q̄đ si fuerit eiꝰ gñatio i ipso: itentio i curãdo est intẽtio
eiꝰ ⁊ rectifica in ipso cãm gñantẽ ipsaꝫ: ⁊ si fuerit venieñs
ad ipsum ex mẽbro alio sicut cerebro aut felle aut epate
aut splene eũa illud qđ ꝑuenit ⁊ rectifica mẽbꝝ mãdans
mãm ad ipsũ ⁊ ꝯforta stoᵐ vt nõ recipiat illđ qđ effundi
tur ad ipsũ. Et q̄ñqꝫ est effusio eiꝰ in hora famis ꝓp mo
tũ v̇tutis attractiue stõi ⁊ quietẽ expulsiue q̄re recipit ex
materijs illud qđ nõ recipit in hora alia ⁊ isti sᷓ illi q̄ nõ
tollcrãt famẽ. Et q̄ñqꝫ supuẽit ei sincopis qũ ipsa adest
oꝫ vt preueniaẗ effusio materieꝝ cũ comestiõe cibi ⁊ sim
cibi ꝯfortãtes stoᵐ. Et q̄ñqꝫ ꝯtingit q̄ mã non effundiẗ
nisi qũ assunt passiões aiales sicut ira vehemẽs aut tristi
tia aut alie ⁊ nõ sedaẗ mordicatio accñs eis nisi cũ vomi
tu. Et illi q̇dem q̄ descẽdit a cerebᵒ ꝯferũt piꝑ al. ꝯtrituꝫ
cũ aq̄: ⁊ apsinthiũ ⁊ aloes debilis iuuamẽti in ipsa est: sed
hiera fortis fit ad illud ꝑꝑ illud qđ est i ipsa de medicis
fortis resolonis ⁊ abstersiõis: ⁊ iã preterijt a nobis qđ ex
ꝯpõe difficilis cure est vt fit stõus calidꝰ ⁊ caput fr̃m. fa
cit eni necriuꝫ illud qđ descẽdit ex capite vt admistrẽtur
ea q̄ sunt sic diapipeon ⁊ diacyminũ ⁊ illa q̇dem nocent
subẽ stõi. Et eiꝰ cura q̄ ab epate effundiẗ indiget eis q̄
leniunt nãm ⁊ eũant humorẽ subtileꝫ cholericũ sicut aq̄
casei cũ myrobalanis ⁊ scamonea. Et q̄ñqꝫ decliat ipꝫ
ab vtroqꝫ eoꝝ sis ꝑ intentionẽ ad illud qđ ꝯfortat stõum
⁊ oꝫ vt p̄mittas lenificãtia in cibo ⁊ facias seq̇ stiptica fꝫ
q̄ dicturi sumꝰ in loco sibi ꝓprio. Illa autẽ que effundi
tur a splene curaẗ cum eis q̄ dicemꝰ in caᵒ appetitꝰ cani
ni. Et tu q̇dẽ iã sciuisti q̄ q̄ñqꝫ effunduntẽ ad os stõi hu
mores acuti mordicatiui ⁊ faciũt euenire sincopi ⁊ spas
mũ. Et q̄ñqꝫ ꝑducit eoꝝ effusio ad destructionẽ pulsus
Et q̄ñqꝫ sũt melici ⁊ est tibi necriuꝫ vt ꝯfortes os stõi ne
recipiat mãs attractas ad ipsum cũ emplis in q̇bus sũt
stipticitas ⁊ aromaticitas. Et fr̃a q̇dem in dispõne cura
tionis caliditatis in febribꝰ sunt alcas bu ⁊ cydonia ⁊ galia
⁊ succus acreste ⁊ rami albauleich ⁊ olea sicut oleũ rof.
Calida v̇o ex eis sunt hñtia dispõeꝫ ꝯriaꝫ predcis sic myr
rha ⁊ crocus ⁊ aloes ⁊ mastix ⁊ apsinthiũ ⁊ olibanũ et
ꝫꝫ. ⁊ spica: sed olea sᷓ sicut neriden ⁊ oleũ de lilio. Et mł
totiens q̇dem est cã aggregatiõis materiei in stõ retẽtio
eũonuꝫ mũdificantiũ ipsũ non effusio ad ipsuꝫ. Et in hꝰi
q̇dem oꝫ vt eũes illud qđ aggregatũ est ⁊ aperias ꝑtem
cursus eiꝰ ⁊ facias ipsum declinare a stõ ad ipsam ⁊ nꝫ
educaẗ ex stõ humor nisi ad partẽ declinatõis ipsius in
eũone. Si aũt ãbigua fit: educ natantẽ qui seq̇tur os cũ
vomitu ⁊ illũ q̇ est ei ꝯriuꝫ cũ solone. Q̄đ si humor ẽ im
bibitꝰ intrãs ⁊ non ẽ nisi subtilis in eẽntia sua: tũc meliꝰ
qᵒ curaẗ est aloes et ablutũ rectiꝰ est ad ꝯfortãdũ et nõ
ablutũ ad purgandũ. Nã qum abluiẗ debilitaẗ eiꝰ eũo
et mũdificatio ipsiꝰ. Et hiera ꝯuenientior ẽ ambobꝰ ꝑꝑ
qđ in ipsa ẽ de spẽbus rectificãtibꝰ et adiuuãtibꝰ et ꝓhibẽ
tibus a nocentibꝰ et ꝓprie pura nõ ꝑmista cũ melle. Cõ
mista eni cum melle q̄uis sit plime solonis ex modis di
uersis: qm̃ est plũ remanẽs in stõ tñ eius ꝯfortatio ẽ mi
nor: qm̃ mel frangit đ fortitudine aliq̇d i ꝯfortanᵒ et pur
gãdo q̄ ambo sis perq̇runẗ. Et oꝫ vt qũ bibiẗ vt itentio

fit p⁹ ipsam ābulare ⁊ nō oꝫ vt alteret ꝓpter ipsā regim̄
suū. Et qn̄qꝫ remouet̄ egritu° potiōe vna ex biera. Et si
fuerit illic casus appetit⁹ aut nausea ponātur loco croci
in biera rose rubee. Et qn̄ inuenit̄ calitas inflāmata nō
administret̄ biera: qm̄ ipsa qn̄qꝫ addit i malitia ꝯplonis
⁊ ꝓprie qn̄ existimat̄ ꝙ sit illic mā. Et si nōn fuerit illic
mā oio tunc biera ē medicia magis ꝯferens hūorib⁹ cho
lericis in stō ⁊ ꝓprie cū decoctōe apsinthij. ¶ Descri
ptio bieř ad hūc modū leuis. ℞ floris squināti ⁊ xilobal
sami ⁊ assari ⁊ cinamomi oiuꝫ ana ptem. i. ⁊ aloes ptes
vi. ⁊ qn̄ non querit̄ in ipsa fortitudo eūonis imo mundi
ficatio eq̄lis ponat̄ pondus oīs medicine ps. i. ⁊. 5. Et
ex pilulis exptis iuuātib⁹ in h° est vt sumat̄ aloes. ʒ. i. et
myrobalanoꝝ citrioꝝ ⁊ rosaꝝ medietas. ʒ. ⁊ ꝯficiātur cū
succo endiuie ⁊ diacydonitē solutiuū factū ex cydonijs
⁊ zuccaro ⁊ scamōea. Et qn̄qꝫ sufficit vt in potu det̄ da
nic. scamōee i trib⁹. ℥. lactis acetosi colati a butyro suo
dimissi vna hora dōec bona fiat eoꝝ ꝯmistio. Et gelenia
bin solutiuū est maxi iuuamti in h°: ⁊ silr̄ fumusterre ⁊ ꝓ
prie ad cholericā ⁊ decoctio apsinthij ⁊ prunoꝝ ⁊ tama
rindoꝝ ⁊ sir⁹ rof. solutiu⁹ ⁊ ꝓprie in estate. Et silr̄ aq̄ ca
sei cū myrobalāis ⁊ scamōea pauca aut aloe si ē volūtas
vt eūet māꝫ cholericā. ¶ Medicam̄. S. bonū. ℞ apsin
thij romani. ʒ. v. ⁊ rof. rubeaꝝ sanaꝝ. ʒ. xx. ꝺcoquantur
in lb duabus aque donec remaneat medietas lb̄ dein
de potet̄ sicut ē aut cū zuccaro pauco. Et aloes q̇dem ē
ꝯueniens i eūonib⁹ stōi: ⁊ scamonea ē nociua stō ⁊ inimi
ca ei. Non g° audeas dare ipsā nisi qū necessitas adest.
Et in h⁹ⁱ quidē materijs ꝯfert phlomia qn̄ illic ē replō
vt moueat̄ hūor ad venas ⁊ extremitates ⁊ sint i humo
rib⁹ qui sl̄ in stō meat⁹ in q̇bus expellātur. Et iā quidē
exptum ē sumere i potu bierā cum decoctiōe apsinthij:
qm̄ ē vltia. Et exptū ē diacydonitē h⁹ⁱ. ℞ cydōioꝝ assa
toꝝ i massa q̄titatē. iij. ℥. ⁊ croci ⁊ apsinthij āboꝝ an̄. ʒ. ij
⁊. 5. ⁊ olei arboris masticis ⁊ olei ꝺ cydonijs. viij. darki
mie ꝯficiant̄ cum vino odōifero ⁊ admistrent̄. ꝯfortāt ei
sto^m qui ē cum h° mō ⁊ ꝓhibet ipsum recipe hūores ca
lidos. Et ex eis q̄ expta sl̄ etiā est vt sumant̄ apsinthij. ʒ.
x. cinamomi. ʒ. v. xilobalsami spice amboꝝ an̄. ʒ. iij. folio
rū rof. recentiū. ʒ. iij. xiloaloes masticis āboꝝ an̄. ʒ. i. co
quātur in aq̄ multa vsqꝫ q° redeat ad paruitatē. s. ad q̄ti
tatē lb. i. aut min⁹ ⁊ colet̄ ⁊ infundat̄ in ipso aloes c⁹po
tio sit q̄titas. ℥. i. oi die. vsꝫ q° appareat sanitas. Et si hu
mor ē effusus nō adherēs ei neqꝫ grossus iuuat̄ vomitu
facto aq̄ rhaphani ⁊ oxymelle ⁊ aq̄ mellis ⁊ aq̄ ordei ꝑ
mista cū oxymelle calido ⁊ q̄ ꝓcedūt cursu eoꝝ ex eis q̄
faciūt vomere leuib⁹: ⁊ qn̄ꝫ sufficit aq̄ calā sola aut cū o
leo calō solo aut cū oxymelle cū aqua calā sola. Et aq̄
q̇dem calā cū pauco melle lauat māꝫ ⁊ qn̄qꝫ expellit eā
nā cum vomitu ⁊ qn̄qꝫ deducit eā ad iferiora. Et qn̄qꝫ
curat̄ h⁹ⁱ mā cū solōne ventris etiā cum eis q̄ diximꝰ si
ex vomitu non ꝓuenit illud qꝺ querit̄ aut ē ad ꝓfundū
stōi magis decliuis. Et qn̄ volueris soluere ventrē cuꝫ
biera in h⁹ⁱ mā dabis i potu p⁹ balneū in die ātecedente
aquā ordei: ⁊ qn̄ est hūor hic mordicatiu⁹ paucus ē tūc
admistratio sauic ordei cū aq̄ granatoꝝ auferens ipsum
ꝑꝑ exiccationē sauic ⁊ exiccationē ei⁹ ⁊ q̇a ꝯfortat aqua
granatoꝝ os stōi q̄re non recipit ipsū. Si āt hūor ē gros
sus tūc recti⁹ est vt incidat̄ ⁊ subtiliet̄ cū potōibus incisi
uis ⁊ subtiliatis. Et medicine q̇dem icisiue sl̄ sicut oxy
mel ⁊ alcagauic ⁊ sinapis ⁊ cappes ⁊ oliue ⁊ cū emplīs
subtiliatis: deiñ educat̄ solone ventris cū eis q̄ educunt̄
h⁹ⁱ. Q̄ꝺ si admistret̄ vomit⁹ deinde ventris solō erit re

ctius. Et si est iobediens q̇n non eradicet̄ tunc oꝫ vt fa
cias vomere cū eis q̄ sunt fortiora sicut decoctio nucis
vomice ⁊ sinapis ⁊ pipis. ¶ Medicam̄ faciens vomeř
phlegma mucilago cartami dissoluat̄ cum aq̄ aneti ꝯtri
ti ⁊ ꝓijciat̄ sup ipsum oleū laurinū ⁊ det̄ in potu ifirmo
⁊ mittat̄ in ore ipsi⁹ penna ⁊ euōat cū ea. Et qn̄ mundi
ficat̄ stōus tc̄ administrent̄ ea q̄ eq̄nt ꝯplonem ⁊ calefa
ciunt ipsū cū subtilitate vt nō g̃uet̄ vice alia: ⁊ qn̄ vis sol
uere ventrē in h⁹ⁱ mā dabis ei ad potādū vno die āte ip
sam p⁹ balneū aq̄ ciceris: et oꝫ vt admistres eis illō mul
totiens: et balneatio in aq̇s thermaticis et deābulatōes
et mot⁹ iuuāt eos. Et multotiēs est de ꝯsuetudine hois
vt ꝯgreget̄ in stō ipsi⁹ phlegma plīn: tūc g° administrent̄
porri cū acto et sinapi: qm̄ sanat̄ ꝑpea ꝙ illa icidūt cor⁹
hūoris et ꝑꝑ solōnē accidentē hn̄ti ipsum: et si phlegma
est acetosū det̄ in potu biera cū oxymelle ⁊ vtat̄ medica
mine diacalamti. Et medicine q̇dem solutiue rectificā
tes hūores grossos q̄ sunt h⁹ⁱ sūt pilule alefeniati ⁊ pillē
aloetice magne ⁊ pilule stōatice ⁊ aloes i sirupo acetoso
cum seibus fortia hn̄te seia fcō cū melle ⁊ biera ad illuꝫ
q̇ grossus ē. ℞ seis apij ptes. vi. ⁊ extremitatū apsinthij
anisi seis feniculi oium an̄ ptes. iij. pipis al. ⁊ assari ābo
rū an̄. pteꝫ. i. ⁊ mediā costi ⁊ spice inde keisim oiuꝫ ana
ptes. ij. masticis croci amboꝝ an̄ partē. i. aloes ptes. viij
ꝯficiātur ⁊ fiant ex eis trocisci ⁊ bibat̄ oi die tro. pōdeř
auř. i. qm̄ mūdificat sto^m cū facilitate. Et qn̄qꝫ necriū
est vti hieris magnis: ⁊ ex eis que ꝯferūt ꝓprie p⁹potio
nē precedentē sūt myrobalani kebuli ꝯditi ⁊ sir⁹ ꝺ apsin
thio ⁊. ʒʒ. ꝯditū: ⁊ cibi ꝯueniētiores eis sl̄ iura alkanabir
⁊ paruaꝝ auiū ⁊ ius colūbe pulloꝝ. Corpa eni pullorū
columbinoꝝ sl̄ tarde digōnis ⁊ longe more in stō. Et sci
as ꝙ sabañ est exiccatiua stōi exiccatia supfluitatū oiuꝫ
humidaꝝ et aq̄ ferri mineral̄ aut in q̄ extinguit̄ ferꝝ mie
rale aut in q̄ extinguit̄ feꝝ ignitū multotiens ē iuuatiua
stōi hūidioris. Et oxymel squilliticū est vehemtis iuua
menti ⁊ diacydonitē puꝝ est bonū materijs calidis ⁊ il
lud qꝺ est cū pipe ⁊ zinzibere materijs grossis hīs ⁊ ei⁹ ꝺ
scriptio. ℞ succi cydonioꝝ aquosoꝝ paꝝ ponticoꝝ ptem
i. mellis ad infratū ⁊ zuccari ad calefactū ptem. i. ⁊ aceti
boni fortis. s. aceti vini ptem mediā prepet̄ sup ignē lētū
⁊ reponat̄: ꝙ si volūtas adest vt sit maioris fortitudis ad
infratū ponātur i ipso. ʒʒ. ⁊ pip. Et ex eis que ꝯferūt ad
resoluendū mās grossas ex stō est āplexari infantē q̇ nō
polluit̄ sed ē ꝓxim⁹ ad hoc sine velamie. Et qn̄qꝫ aggre
gātur in stō duo hūores ꝯrij et ē ille q̇ ē imbibit⁹ ꝟbigīa
ex subtili cholerico et effusus in ꝯcauitate ex grosso. opꝫ
g° vt intentio sit i eo q̇ est maioris nocumti. Et qn̄ hūor
impediēs ē calidus mordicatiu⁹ ex q° accn̄t sincopis et
spasmus tūc rege ipsū cum eo qꝺ diximꝰ in c° sincopis:
Et p^m q° oꝫ vt ei succurras ē facere ipsū sorbere aquā
tepidā. Naꝫ qum ipsi ꝑ eū euomūt hūores suos sedatur
illud qꝺ hn̄t. Et si hūor nocens effusus ē melācholicus
tūc ꝯferunt ei decoctio calamti cum melle et decoctio e
pithymi et calamti cāpestris: et ex eis que valēt ad hoc ē
vt ꝯficiātur alum̄ et calcadis et es vstū cum melle et po
nātur sup sto^m. Et oportet vt ponat̄ sup stomachos eo
rū in horis prauitatis egritudis spōgia ifusa in aceto ca
lido valde. Q̄ūqꝫ hūor fuerit frīus et hūidus tūc sis ꝯten
tus calefacientib⁹ resolutis et non facias igredi in eis ea
que exiccāt cam stipticitate: qm̄ error ē maxim⁹ siue sit
cib⁹ siue medicia. Et qn̄ꝫ mā impedit multitudie sua ñ
sua corruptōe et in succurren° nocumto admistrent̄ me
dicine et cibi stiptici absqꝫ spe malitie. ¶ Curatōi autē

ꝯpatu stõi singlaria posterius faciem⁹ capl'a: et similiter curatõi ventositatū ⁊ inflatõis. In raritatis vo stõi cura administrent medicine calefaciētes stiptice q̄s diximꝰ et ꝓprie aromatica in q̇bus ē ꝯuenientia cordi ⁊ spūi ⁊ administrent el'aria arõatica stiptica sicut de nuce muscha ta ⁊ el'ariuꝫ ꝺ cardamomo ⁊ silia q̄ sunt ex eis q̄ dicemꝰ ⁊ q̄ diximꝰ in curatõe frigoris stõi ⁊ hūitatis eiꝰ. Et oꝫ vt exiccent cibi ⁊ subtilient ⁊ sumātur in pluribꝰ vicibꝰ ⁊ nõ grauabūt stoᵐ ⁊ non impleat vino subito neqꝫ moueat post cibū ⁊ potū neqꝫ bibat sup cibū. Et sit illꝺ qꝺ bibit vinū forte vetꝰ ad aliq̄tulā declinans stipticitatē ⁊ assimuāt ipsū paulati paulati. ¶ Cura āt oppilationuꝫ euenientiū in meatibꝰ ꝓpinquis stõi q̇ sunt ad ipsū aut i ipso sicut meatꝰ qui sꝛ ex ipso ad splenē aut ex ipso ad epar est adhibere apitiua sicut hierā ⁊ apsinthiū. Veruꝫ de curatõibꝰ obuiatõis ⁊ ꝑcussionis ⁊ casus sup stõum sꝛ trocisci dicti i antidotāio i q̇bus sꝛ karabe et melilotū ¶ Emplm iuuatiuū ad hoc. ℞ pomoꝝ de scemi coctorū dissolutoꝝ in decoctõe ꝯtritoꝝ valde põdus. ʒ. i. ꝯficiātur cū decima sui de laudano ⁊ rob. ʒ. viij. ⁊ aloes. ʒ. vi. ꝯficiātur oīa cū duobꝰ succis. s. buglosse ⁊ folioꝝ cupressi ⁊ misceat cum eo oleū ꝺ lilio ⁊ tepidet ⁊ liget sup stoᵐ diebus aliquibus.

¶ Ca. xxxiiij. ꝺ cura eiꝰ q̄ ledit fortitudīe sꝛus sui stõi.

QUm supfluit illud non ē excusatio q̇n administrent narcotica cū facilitate. Et oꝫ vt sint cibi eiꝰ illi q̇ ingrossant sanguinē sicut illi q̇ fiunt de frumto cocto cū multa aq̄ ⁊ carnes vaccie vsqꝫ qᵒ sit necessariū vti narcoticis. Et si illud qꝺ nocet fuerit calīm tunc oportebit vt ꝑtes stõi mundificent cū hiera multotiens ⁊ vt non tardet cibus eiꝰ: imo oꝫ in bꝰi vt cibent in ꝑncipio famis ipsoꝝ pane cū robub fructuū aut ifuso in aq̄ fra ⁊ aq̄ rob. ⁊ q̄nqꝫ infundit in vino misto infrato: illud ei ꝯfortat os stõi etiā. Et si illud qꝺ ledit fuerit frigidū tunc plm qꝺ eis accidet non accidet nisi tremor et spasmus: q̄re oportebit vt eoꝝ stõi ꝯfortent cū vino stiptico et cū medicinis aromaticis stipticis subtiliatiuis et euacuetur humor qui est in eis.

¶ Caᵐ. xxxv. de regimine eius cuiꝰ stõus paruus est.

OPortet vt sit cibus eiꝰ ex eis q̇ sūt i pauca q̄titate multi nutrimti ⁊ sint ex rebꝰ ꝯuenientibus stõ. Cibi aūt magis ꝯuenientes ei sꝛ illi in q̇bꝰ sunt stipticitas ⁊ amaritudo sine acuitate ⁊ mordicatõe Et sani q̇dem iuuātur in ꝯfortatõe suoꝝ stõꝝ cū stipticis In febrientibꝰ vo non oꝫ vt supfluat i hoc cū eis in q̇bus est stipticitas vehemēs: qm̄ illꝺ exiccat ora stõꝝ suoꝝ exiccatõe nociua. q̄re opꝫ vt in eis cū facilitate administrentur qm̄ nec̄ria sunt.. Et ex cibis q̇dem ꝯuenientibꝰ stõ iuuātibus ad debilitatē ipsiꝰ ſm ꝙ testat. G. sunt pelles intrinsece ventriū gallinaꝝ: ⁊ dimissio coitꝰ ꝯfert eis in cõfortādo stoᵐ valde. Et ex regie ꝯuenienti plimis stõis ē vti vomitu i mense bis ita vt non ꝯgreget i stõ hūor phl'aticus ⁊ facilior vomitꝰ est ille q̇ fit cū rhaphāo ⁊ piscibꝰ comestis expectādo donec sit sitis valde ⁊ bibenᵒ pꝰ ipsā sirupū acetosū mellinū aut zuccarinū cuꝫ aq̄ cal'a ⁊ euomendo ⁊ nõ oꝫ vt sup illud addat: qm̄ ꝯsuescet nā eijcere supfluitates ad stoᵐ. Et scias ꝙ vomitꝰ facilis leuis sine labore ⁊ nõ freq̄ns in hora necessitatis ē maxi iuuamēti. Et ex regie ꝯueniente plibꝰ stõis ē vt sint ꝯtenti cibo vna vice preꝫ qꝺ repleātur in illa vice. ¶ De solutiuis vo ꝯuenientiora eis sꝛ aloes ⁊ apsinthij herba non succus eiꝰ: qm̄ succus separatus ē a stipticitate retenta in herba. Et q̄nqꝫ iuuat stõus ex acceptõe passulaꝝ in mēsa ꝓpter illud qꝺ in eis ē de abstersiõe eq̄li. Et ipse q̇dem sꝛ ex eis q̄ sedant mordicationē paruā q̄ accit stõ sua abstersiõe. Magna vo mõdicatio idiget fortiori illis ⁊ grana myrti ꝯferunt stõ ⁊ cappis ꝑparata etiā: ⁊ ex oleribꝰ lactuca stõ q̇ ad caliditatē est decliuis.: ⁊ sil'r fumꝰ terre ⁊ apiū est cois iuuamti ⁊ sil'r menta ⁊ enula ꝯdita cū aceto. Et ex eis q̄ ꝯueniunt stõ sua ꝓprietate ⁊ ꝯferūt meri etiā est lapis q̇ dꝛ corallus qū suspēdit ita vt approximet stõ aut sumit ex eo suspēsoriū. Qual'r gᵒ igredit i ꝯfectionibus aut bibit ex eo medietas. ʒ. i.

¶ Caᵐ. xxxvi. ꝺ rebꝰ quaꝝ vsu nocet stõus ⁊ intestia.

SCias ꝙ plures egritudines i stõ sequnt sacietatē nauseatiuā. Aliena gᵒ eā ⁊ aliena cām eiꝰ ex cibis in q̄titate eoꝝ ⁊ q̄litate eoꝝ ⁊ q̇ sunt i cõsueti ⁊ ex aeribꝰ ⁊ ex aq̇s ꝓhibentibꝰ digõem bonam et ex rebꝰ magis inimicis stõ est repletio: ⁊ ꝓpter illud n̄ auget corpꝰ gulosi: qm̄ cibꝰ non digerit q̄re non crescit ex eo corpꝰ. Ille aūt q̇ a cibo abstinet dū in ipso remanꝫ adhuc aliq̇d appetitꝰ auget: qm̄ stõus eius bn̄ digerit cibū. Et scias ꝙ cibꝰ qui ē incõueniens stõ in se ipso non cā aggregatõis sue cū alio: aut ē incõueniēs ei ꝓpter suā q̄titatē aut ꝓpter q̄litatē sui ⁊ vnaqueqꝫ eaꝝ si ē ad leuitatē decliuior natat ⁊ req̇rit expl'lionē cū vomitu: ⁊ si ad grauitatē residet ⁊ req̇rit expelli fluxu ventris: ⁊ q̄nqꝫ accidit vt natet ꝑs eiꝰ ⁊ resideat ꝑs eius ꝓpter suā diuersitatē in leuitate ⁊ grauedīe ⁊ diuersitate motuū ventositatum eueniētiū in ipso ⁊ req̇rit vomitū ⁊ sol'onē ventris sil'. Et scias ꝙ ꝓhibitio fecis ⁊ ventositatis ē maxi nocumenti. Q̄nqꝫ eni ascendit ꝓpter illud fex ex reuolutiõe ad reuolutionē ad supiora donec redit ad stõuꝫ ⁊ ipedit nocumto maxio: ⁊ mouent ex eo ea q̄ sunt sicut ileos: ⁊ accidūt ꝯturbatio ⁊ casus appetitꝰ: ⁊ ventositas etiā q̄nqꝫ ascēdit ad stõum ⁊ eleuat vapor ipsiꝰ ad cerebꝝ ⁊ nocet vehemter ⁊ corrūpit illud qꝺ in stõ ē. Et scias ꝙ oē qꝺ stipticitatē non hēt ex succis ꝓprie ⁊ ex alijs coiter ē malū stõ. Et oia ol'a mollificāt stoᵐ ⁊ ꝙ ex eis ē magis ꝯueniens ⁊ magis sanū ē oleū de oliuis ⁊ oleū de nucibꝰ ⁊ oleū de fisticis. Et ex medicis ⁊ cibis stõ magis nociuis ſm plm sunt grana pini ⁊ selk ⁊ albedarogi ⁊ napi si dissoluti in decoctõe: ⁊ acetosa ⁊ atriplices ⁊ bliti nisi cū aceto ⁊ almuri et oleo. Et ex istis sꝛ fenugrecū et sisamū qm̄ ambo ꝺbilitāt stoᵐ: et lac ē nociuū stõ: et sil'r medulle et cerebella: et ex potibꝰ qui ē grossus nouꝰ. Et ex medicinis grana iunipi et grana alfagdi. Et scias ꝙ om̄es medicine solutiue et oia que abhominatõeꝫ faciunt sunt mala stõ. Et coitus ē ex rebꝰ magis nociuis stõ et dimissio eius ē ex rebꝰ magis ꝯferentibꝰ ei: et vomitꝰ laboriosus q̄uis sit iuuatiuꝰ ex ꝑte purgatõis: nocet tn̄ plm cū debilitatione.

¶ Tractatꝰ. ij. huius fen.

¶ Caᵐ. i. ꝺ regie dolõis stõi et debilitate eiꝰ et dispõe appetitus eius.

DOlor stõi accit aut ꝓpter malitiā ꝯpl'onis absqꝫ mā: aut ꝓpter malitiā ꝯpl'onis cū mā et ꝓprie acuta mordicatiua: aut ꝑ sol'oneꝫ ꝯtinuitatis ex cā ventosa extensiua: aut mõdicatiua adustiua: aut aggregatiua ambaꝝ reꝝ sil' sicut ē in ꝯpatibꝰ cal'is. Et q̄nqꝫ fit ex vlceribꝰ corrosiuis. Et ex hoibus q̇dem sꝛ aliq̇ quibꝰ accit dolor stõi qū comedunt et sedat pꝰ digõeꝫ: et eoꝝ plimi sꝛ mel'ici et patientes mel'iaꝫ mirachiā. Et sūt ex hoibus q̇bus accit dolõ in fine spatij ꝯprehensiõis cibi in stõ et apud horā. x. et que sequnt eā. de q̇bus sunt q̇dā quoꝝ dolor non sedat donec euomāt quoddā qꝺ est sicut acetū ex quo ebullit

terra deinde sedat̃ dolor eoꝝ: ⁊ ex eis sũt quoꝝ dolor se
dat̃ cum descensiõe cibi non cũ vomitu. Et de duabus
sectis sũt q̃ remanent s̃m tollerãtiã suã longo tp̃e. Et cã
q̃dem p̃mi ẽ effusio melãcholie ex splene ad stõum. Et
cã s̃i ẽ effusio cholere ad ipsũ ex epate sꝫ que ãbe nõ le
dunt in p̃ncipio rei: qm̃ ambe cadũt in ꝓfundũ. Quñq̃
cibꝰ ꝑmiscet eas ꝯmouent̃ cũ cibo ⁊ ascendũt ad os stõi
Et ẽ ex hoibus stõ cuiꝰ ꝓuenit dolor aut adustio vehe
mens et qũ comedit sedat̃: ⁊ eiꝰ quidẽ cã est effusio ma
terieꝝ mõdicatiuaꝝ ad stom qñ vacuus ẽ a cibo aut ace
tosaꝝ melĩcaꝝ ⁊ sũt raro aut acutaꝝ cholericaꝝ que sunt
sepe. Et ex hoibus ẽ cui accĩt ꝑꝑ mlt̃itudinẽ comestio
nis ⁊ iteratõis eiꝰ non s̃m veritatẽ famis ⁊ ꝑꝑ repletio
nẽ corꝑis eiꝰ ex satietate nauseatiua adustio in stõ ipsius
itollerabilis. Et qñq̃ fit dolor stõi ex ventositate. s. aut
dolor fortis aut dolor pungitiuꝰ. Et ex hoibus ẽ cuiꝰ ve
hemẽtia sensus stõi ⁊ q̃dem accñtia eius qꝺ diximꝰ ꝺ hu
moribꝰ cholericis q̃ effundunt̃ ad ipsũ sunt cã doloris
maxi accñtis stõ eius itollerabil̃ ⁊ qñq̃ facit accideñ sin
copi. Et qñq̃ ꝓuenit ex potu aq̃ f̃ie dolor in stõ estuo
sus clamosus ⁊ qñq̃ morit̃ subito ꝓpter aduentũ dolo
ris ad cor. Et qñq̃ descẽdit dolor ⁊ facit ꝓuenire coli
cã. Et timet̃ quidẽ in illo in quo ꝓlongat̃ dolor stõi ꝙ
attrahat apꝫa stõi ⁊ portẽdit in pregnãtibꝰ prefocationẽ
mãicis ꝗuis dolõ stõi multiplicet̃ in ꝑgnãtibꝰ. Et ĩ libꝰ
q̃dem mõtis festine dĩ ꝙ qñ appet cũ dolore stõi suꝑ pe
dem dexm quoddã sil̃e vesice tũc patiens eum morit̃ in
xxvij. diebꝰ: ⁊ ex signis illius ẽ ꝙ ipse appetit res dulces
⁊ si hꝫ dolorẽ ventris ⁊ appet in suꝑcilio eius vestigiũ
⁊ bothor niger sil̃is fabe deinde fit vlcus tũc ipse mõiet̃
⁊ huic q̃dem accñt subet ⁊ multitudo sõni ꝓpter frigus
sue egritudis. ¶ Cam. ij. de signis.

Signa ꝯplonũ puraꝝ sũt signa p̃dicta: ⁊ signa
ꝯplonum q̃ sunt cũ materijs sũt signa p̃dicta ẽt.
Et mõdicatio q̃dem cũ inflãmatõe ẽ significa
tio mat̃ie calide ꝓpter q̃litatẽ acutã aut salsã. Si autẽ
mordicatio ẽ non stabilis imo renouat̃ sigĩficat effusiõẽ
materiei cholerice ex epate. Et qñq̃ facit icurrere mor
dicatio stõi febrẽ ephimerã. Et mordicatio stabilis qñq̃
facit incurrere fe. tertianã inseꝑabilẽ ⁊ dolorẽ ĩ lateñ dex
tro ⁊ significat cõitatẽ panniculi velantis epar. Et qñ se
dat̃ febris ⁊ remãet mõdicatio tũc illud ẽ ꝑꝑ effusionẽ
materiei ex superfluitatibꝰ epatis aut malitiã ꝯplonis
calide aut hũorem viscosũ in stõ. ¶ Et absq̃ inflãmatõ
ne significat mãm acetosã. Et sigm eius qꝺ ẽ ex sũma illi
us in quo ẽ doloris euentꝰ pꝰ horas suꝑ cibũ cã melãcho
lie ẽ vt accidat vomitꝰ aceti acetosi ⁊ sedat̃ eo dolor: et
vt splen sit lesus ⁊ digõ mala. Et sigm eiꝰ qui ẽ ex illo cã
cholere ẽ vt ñ accidat vomitꝰ aceti: imo si fuerit erit cho
lericus ⁊ vt nõ sit digõ diminuta ⁊ sint signa choleñ ma
nifesta ⁊ epar calidũ inflãmatũ. Et signa eiꝰ qui ẽ ex ven
tositate sũt eructuatio ⁊ rugitus ⁊ extẽsio ĩ hypocõdrijs.

¶ Cam. iij. de cura.

Cura q̃dem eius q̃ ẽ ex malitia ꝯplonis calide
ẽ in potu sumere lac acetosũ vaccinũ ⁊ lac ꝺ quo
extractũ ẽ butyrũ acetosũ ⁊ aquã frãm: ⁊ in cibo sumeñ
pullos ⁊ alcubugi ⁊ duragi cucũeres cucurbitã ⁊ põtu
lacã ⁊ pisces paruos elixatos cũ aceto: ⁊ ex sirupis siru
pum acetosũ ⁊ rob acreste: ⁊ ex medicis trocisci de spo
dio ⁊ admistrare empl̃a infrãntia. Et si videris extenua
tionẽ ⁊ arefactionẽ admistrabis tinas ⁊ potabis ipsũ vi
no subtili misto ⁊ facies ei sorbitõẽs calefaciẽtes subtiles
tempatas. Et qũ dolõ fuerit ex hũore cholerico calido
eũabis ⁊ admistrabis sirupũ acetosũ cum aceto in quo fuit
infusũ apsinthiũ spatio lõgo. Et dolões q̃dem stõi frõs
⁊ vẽtosos si sũt leues sedeat vaporatio cũ milijs ⁊ ventose
cũ igne ⁊ ꝓprie qñ ponit̃ ex eis ventosa magna suꝑ locũ
mirac ventris mediũ ita vt ꝯprehẽdat vmbilicũ ab oĩ la
tere ⁊ dimittit̃ sic hora vna absq̃ icisione. Ipsa eñ dolo
rem illico sedat mirabilit̃: ⁊ sumere in potu vinũ puꝝ ⁊ ĩ
ungi ex oleis calefaciẽtibꝰ: ⁊ hoc etiã sedat dolores pra
uos. Et aristologia lõga ẽ maxi iuuamẽti in sedãdo dolo
res vehemẽtes ventosos. Et sil̃r castoreũ qñ bibit̃ cũ ace
to ꝯmisto aut vaporat̃ ex eo vent̃ exteriꝰ cũ oleo ãtiquo
Et ventositatẽ quidẽ resoluũt potus vini puri ⁊ allea et
exercitiũ s̃m vacuitatẽ ⁊ admistratio eoꝝ que diximꝰ in
cao inflatõis si vehemẽs fuerit necessitas adhibere fortio
res medicinaꝝ. Et si dolor ẽ ex vẽtositate p̃focata ĩ stõ
aut eis q̃ sequnt̃ eũ ꝯferunt ei grana lauri ⁊ cyminũ assa
tum. Et si ẽ dolor ex melĩa inflatiua tũc oꝫ vt vaporatõ
fiat cũ aliq̃ntulo aluĩe ⁊ draganto ꝯtritis cũ aceto aceto
so ⁊ vt vaporet̃ etiã cũ ramis aneti cõtritis. Et si fuerit
dolor ex apꝫate tc̃ cura eiꝰ erit cura quã dicemꝰ ĩ cao apꝫa
tũ stõi. Qꝺ si dolõ ñ cessauerit: mollificabis l̃ curabis cũ
adipibꝰ ⁊ embrocis factis ex aneto ⁊ sil̃ibꝰ. Et cura do
loris q̃ excitat̃ pꝰ spatiũ longũ faciens necẽriũ vt euoma
tur mã acetosa ẽ ꝯfortatio stõi cũ calefactõe ⁊ empl̃is ca
lidis cũ vino ⁊ vino puro ⁊ ꝯfectõibꝰ magnis: ⁊ cibari
ex eis q̃ in patellis preꝑant̃ ⁊ quoꝝ ꝓprietas ẽ vt suffũi
gationẽ faciant in stõ calido sicut oua assata ⁊ mel. Et
cura eius cui accĩt dolor vsq̃ quo comedat ẽ eũo cholere
aut eiꝰ extinctio si ẽ ex cholera aut eũo melãcholie si est
ex melãcholia aut declinare vtrũq̃ humorẽ ad partẽ q̃
non sit stõi ꝓpter illud qꝺ diximꝰ in cao canonis ⁊ vt cõ
fortet̃ os stõi: ⁊ oꝫ vt pꝰ illud vt diuidant cibũ ⁊ vt cibẽ
tur ãbo cibo pauco ĩ q̃ntitate mlt̃o ĩ nutriẽo ⁊ ñ bibãt aq̃
sꝫ ipꝫ nisi sõbẽo ⁊ expectẽt usq̃ ad horã fãis ⁊ qũ ꝯplet̃ bi
bãt tc̃. Dolor ãt q̃ accĩt pꝰ cibũ ⁊ non sedat̃ nisi vomitu
ẽ dolor malus: ⁊ rectiꝰ quidẽ est vt in potu sumãt oĩ
die aliq̃d mellis ãte cibũ ⁊ ut ꝯsideres cãm illiꝰ ex cao vo
mitus ⁊ eũa illud qꝺ oꝫ eũari ex infusiõe aloes ⁊ silibꝰ
deiñ admistra tro. stelle: ⁊ ex eis q̃ ꝯferunt ad hoc ẽ vt su
mãt olibani ⁊ masticis ⁊ nigelle ⁊ ameos ⁊ corticũ fisti
coꝝ viridiũ ⁊ xiloaloes crudi ꝑtes eq̃les terãtur ⁊ cri
bellent̃ ⁊ ꝯficiãtur cũ melle emblicoꝝ ⁊ sumat̃ ex eo ãte
cibũ q̃ntitas. ij. ʒ. usq̃ ad. ij. auñ. Et ꝯferũt ei admistratio
coriãdri ⁊ sirꝰ granatoꝝ cum mẽta ⁊ reliq̃ que dicunt̃ in
cao vomitꝰ. Et ex eis q̃ ꝯferunt doloribꝰ stõi cũ ꝓprieta
te s̃m ꝙ testificat̃. B. sũt cutes ĩtrinsece stõꝝ gallinarũ.
Et plm̃ q̃dem mordicatõis stõi sedãt res f̃ie sicut lac a
cetosũ ⁊ sil̃ia. ¶ Cam. iiij. de debilitate stõi.

Debilitas stõi ẽ nomen dispõis stõi qñ non bñ
digerit ⁊ ꝯturbat eũ cibus uehemter absq̃ cã
q̃ sit in cibo ex cãis p̃dictis in cao p̃ncipioꝝ di
gõnis. Et multotiẽs eñ associãtur ei defectꝰ in appetitu
⁊ ꝑuitas. Veꝝ illud non ẽ semꝑ: imo qñq̃ ẽ appetitus
plimus ⁊ digõ pauca: ⁊ non significat illud fortitudinẽ
stõi: ⁊ qñ cã eius ĩ fortitudĩe auget̃ sũt illic rugitꝰ ⁊ eru
ctuatio alt̃ata ⁊ nausea: ⁊ ꝓprie suꝑ cibũ ita ꝙ quotiẽs
sumit cibũ non põt moueri donec ipsũ euomat ⁊ sũt mor
dicatio et dolor int̃ ambas spatulas. Qꝺ si cã in fortitu
dine ualde addat̃ non erit eructuatio aut nõ facilis erit
exitus stercoris aut ñ erit ei mora et lubrificabit̃ uelocit̃
et erit patiẽs diecti pulsus uelox ad sincopĩ et q̃rit cibũ
Quñq̃ approximat̃ ei terret̃ ex eo aut sumit rem modi
cã aut accĩt ei febres ꝑ q̃libet cã et appent ĩ eo accñtia

melächolie mirachie. Et sciaſ ꝙ debilitas ſtõi foꝛtaſſe ẽ
cā oĩuꝫ egritudinũ coꝛpis. Et hec q̇dem debilitas qñq;
ẽ in ſupioꝛibus ſtõi ⁊ qñq; ẽ in inferioꝛibus eius ⁊ qñq;
eſt in utriſq; ipſius. Qũq; ẽ in ſupioꝛibus ſtõi ẽ nocum
tũ eius qꝺ comediť in pncipio qũ cõediť q̃diu ẽ i ptibꝰ
ſupioꝛibus ſtõi: ⁊ ſi ẽ in ĩferioꝛibus ſtõi ẽ nocumentũ qñ
req̇eſcit cibus et appet eius veſtigiũ in egõe. Et cā q̇dẽ
debilitatis ſtõi ſunt egritudies veniẽtes in eo pdicte et
nauſeatiua ſacietas ꝯtinua et qñq; facit eā pluriũs vſus
uomitus. Et expimentatoꝛes q̇dem in cura ꝯtenti ſunt
exiccatõe et deſiccatõe ſm ꝙ innuiũs ad illud in caº ſuc
currẽdi ꝯplexiõi ſrẽ et hũide que accit ſtõ. Sed v̇itas ẽ
ꝙ debilitas ſtõi ſequiť oẽꝫ malitiā ꝯplexionis q̃re oꝫ ut
cognoſcať ꝯplexio deinde apponať cũ cura. et qñq; eſt
debilitas ꝓpter ſiccitatẽ ſtõi. ſi gº cureť cura pdicta q̃ ꝯ
tenti ſr̃ expimẽtatoꝛes erit cā moꝛtis: ⁊ qñq; ẽ ſanitaſ eiꝰ
in potādo ipſũ aqua ſr̃a: aut potatõe lactis acetoſi vacci
ni ſup niuẽ ⁊ admĩſtratiõe fructuũ frõꝝ. Et qñq; vehe
mẽtia debilitatiſ ſtõi curať cũ calefacientibꝰ ⁊ dñatur ei
ſitis ſed obuiať ei cũ eis q̄ ſunt ſicut aq̄ ſr̃a ⁊ ſanať illico
Et qñq; expelliť ſtati ꝓpter repletionẽ vel reſolõnẽ aq̄
illud qꝺ ẽ illic ex hũoꝛe nociuo ⁊ egrediť cũ ſolutõe vẽ
tris ⁊ euadit eger cũ eo. Et ſolõ ventris ẽ ex eis que ꝺ
bilitant eũ ⁊ fit cũ ea ſoda. Et ſcias ꝙ foꝛtitudo ſtõi fixa
ẽ cũ foꝛtitudine oium v̇tutũ. iiij. Quecũq; gº eaꝝ debili
teť debilitat ſto[m]. Veꝝ hoies iam ꝯſueuerũt vt dicãt illꝺ
ſm digeſtiuā. Et vnaqueq; ipſaꝝ v̇tutũ debilitať ꝓpter
oẽm malitiā ꝯplõnis. Veꝝ attractia debilitať frigoꝛe ⁊
hũiditate ſm plĩm: quapp oꝫ vt ꝯſerueť cũ medicis caliſ
⁊ ſiccis niſi ſit debilitas eiꝰ ꝓpter cām aliā. Et retentia
oꝫ vt ꝯſerueť ſm plĩm cũ ſiccitate cũ declinatõe ad ſr̃ita
tem. Et expulſiua cũ hũiditate cũ ſr̃itate. Et digeſtiua
p ſiccitatẽ cũ caliditate. Et ſcias ꝙ deťioꝛ debilitas ſtõi
eſt illa q̄ ꝯtingit in rarificatõe texture villoꝝ eiꝰ ⁊ ſignifi
cat illꝺ. ſ. hoc ꝙ ñ ĩuẽiť illic ſig[m] malitie ꝯplõnis nꝫ apa
neq; ꝯfert reuolutio ciboꝝ illic. ſcias gº ꝙ ſtõuſ iam atte
ritur. Et nocumẽtuꝫ q̇dem ingrediť ſup v̇tutẽ retentiuā
vt non ĩuoluať ſtõus ſup cibũ oio: aut mala ĩuolutione
ipſum ꝯpꝛehendat. ſ. tremula aut cũ tremoꝛe coꝛdis aut
ſpaſmoſa. Ex ea igr̃ eſt illud ꝙ ſentit eger mãifeſto ſenſu
ſicut ſpaſmus ⁊ tremoꝛ cõdis. Tremoꝛẽ v̇o qñq; nõ ma
nifeſte pcipit. veꝝ ſignificať illud cũ eo qꝺ ſentiť ꝺ labo
re ſtõi ⁊ deſiderio eiꝰ deponẽdi cibũ a ſe pter ꝙ ſint vo
cãtes ad illud rugitus ⁊ extenſio ⁊ ĩflatio. Qꝺ ſi ſupflu
at hoꝛꝛipilatio fit tremoꝛ magnꝰ ⁊ ſentiť ex eo ſicut ſen
tiť ex tremoꝛe reliquoꝝ mẽbꝛoꝝ. ¶ Et ingrediť ſuper
attractiuā vt non attrahat oio. Et q̇dā noiant hoc mol
lificationẽ ſtõi: aut attrahit cũ pena ſicut fit ĩ initio egri
tudinis q̄ noiať mollificatio ſtõi: aut ẽ eius attractio va
ria q̃ſi fit ſpaſmoſa aut tremula. Et debilitas q̇dem v̇tu
tis alteratiue pducit ad hydropiſiꝫ carneā. Et ſcias ꝙ
qñ ſtõus taliť debilitať ꝙ cibũ mutare non põt oio abſq;
cā excepta debilitate ſtõi ẽ cā quā diſtinguũt expimẽtato
res ĩtendentes ſuccurrere ei ita vt non pcipiãt: ⁊ ſilr̃ iu
uant cũ regie electo apud eos ſm plĩm. Et oꝫ vt emplã
⁊ vnguenta pdicta qñ volũt ex eis ꝯfoꝛtationẽ ſtõi calefi
ant vehemẽter: tepida nãq; ſm eos mollificãt os ſtõi. Et
G. quidẽ vſus fuit ĩ hoc caº cerato ſm hũc modũ. ℞ ce
re auꝛ̃. viij. olei de neriden. ℥. i. ⁊ miſceať cum vtriſq; ſi
ſtõus fuerit vehemẽtis debilitatis. ita vt non retineat ci
bũ ⁊ aloes ⁊ maſticis amboꝝ añ. auꝛ̃. i. ⁊. ʒ. aut auꝛ̃. i. et
ſucci acꝛeſte auꝛ̃. i. ⁊ ponať ſup ſto[m]. Et. G. etiā affiꝛma
uit ꝙ egritudis ſtõi cũ quibꝰ ñ ẽ caliditas vehemẽs aut
ſiccitas vehemẽs ſananť cum diacydonitẽ ſm hũc mõuꝫ
℞ ſucci cydonioꝝ lb. ij. ⁊ aceti foꝛtis lb. i. ⁊ mellis q̃tuꝫ
ſufficit decoq̃tur donec fiat in eẽntia melliſ ⁊ pulueriżeť
ſup illud. ʒʒ. ℥. i. ⁊ ʒª aut. ij. ℥. ⁊ adminiſtrenť. Medicamẽ
aliud ꝓximũ illi. ℞ cydõioꝝ acetoſoꝝ lb. iij. ⁊ mellis lb.
iij. pmiſceãtur ãbo ⁊ ꝓijciãť ſup ea pipis. iij. ℥. et ſeis
apij mõtani. ℥. i. Et ex eis q̄ ꝯferunt ſtõ debili ẽ admini
ſtratio vociferationũ ⁊ oium q̄ mouẽt ſiphac. Et ex me
dicinis bonis ſtõ debili mollificato eſt trifera. Et medi
camen pſaꝝ ⁊ eiꝰ modus ẽ vt ſumanť myrobalanoꝝ ni
groꝝ aſſatoꝝ cũ butyro vaccino. ʒ. x. ⁊ naſturtij aſſati. ʒ.
v. ⁊ ameos ⁊ oꝛigani pſici amboꝝ añ. ʒ. iij. ſcoꝛie ferri. ʒ.
x. doſis eiꝰ ſit. ʒ. ij. cũ vino foꝛti. Deſcriptio emplĩ boni
ad ꝺbilitatẽ ſtõi cũ duritie ſua. ℞ caſie lignee medietatẽ
℥. i. lilij carmet. viij. floꝛes ſquinãti carmet. vi. iunipi car
met. xviij. bdeľ. cãmet xxxij. ſpice celtice. ℥. vi. aut gũme
rute ſiluꝛ̃is. ℥. i. aloes. ℥. i. olei balſami. ℥. ij. cinami croſ
ſi. ℥. i. Et potare grana myrti eſt valde iuuatiuũ eis: ⁊ i
menta ẽ iuuamentũ manifeſtũ: ⁊ ſupioꝛa feniculi ſunt ex
eis q̄ ꝯferunt in emplĩs ſtõi ſr̃i ⁊ calidi. ⁊ pix ẽ ex emplĩſ
ſtõi frigidi debilis. Et ſcias ꝙ debilitas qñq; eſt cā tãdi
tatis deſcenſiõis cibi qñ expulſiua eſt debilis q̃re oꝫ vt
ſit panis ꝯfectus iſtis plĩm hñs fermẽti. Et qñq; eſt cā ve
locis deſcenſiõis cibi pp ſuam infuſionẽ lubricitantẽ ꝓ
pter debilitatẽ ſue v̇tutiſ retentiue q̃re opꝫ vt ſit panis ꝯ
fectus iſtis ad azymũ decliuis aliq̃tulum.

C. v. ꝺ ſignis nauſeatiue ſacietatiſ ⁊ ꝺſtructõis digeſtie.

Ex ſigniſ illiꝰ ſunt apa faciei ⁊ ꝯſtrictio anheliťꝰ
⁊ grauitas capitis ⁊ doloꝛ ĩ ſtõ ⁊ ſinguľꝰ ⁊ pi
gritia ⁊ tarditas motuũ ⁊ citrinitas coloꝛis et
ĩflatio in ventre ⁊ inteſtis ⁊ hypocõdrijs ⁊ eructuatio a
cetoſa aut acuta fumoſa fetida ⁊ nauſea ⁊ vomitꝰ ⁊ lubri
ficatio ſupflua aut retẽtio ſupflua.

¶ Ca. vi. ꝺ cura.

Opoꝛtet vt admĩſtreť vomitꝰ ⁊ leniať nã cũ ſo
lutõe ventris: ⁊ ieiunet ⁊ dimittat cibũ q̃tum
põt: ⁊ vt ſit ꝯtentꝰ minoꝛatiõe qñ non põt: ⁊ e
xercitiũ ⁊ balneũ ⁊ vt ſudet faciẽda ſr̃ qñ nõ eſt repletio
cuiꝰ motus timeať cũ motu ꝙ ſi timeať adminiſtreť q̇eſ
⁊ ſomnꝰ ꝓlixus deinde gradati perueniãt ad cibũ ⁊ bal
neum ⁊ expire de cibo cuiꝰ digõ bona ſit ⁊ expire ſigna
bonitatis digõis pdicta in caº ſuo. Et qñq; eſt nauſeati
ua ſacietas ꝓpter multitudinẽ ſomni ⁊ q̇etis. nã ſomnꝰ
q̃uis ꝯferat inq̃tum digerit tñ motꝰ ꝯfert inq̃tuꝫ expel
lit ſupfluitates expulſiõe: ⁊ ſomnꝰ q̇dẽ nocet vbi egent
ſuperfluitateſ expulſiõe: ⁊ vigilie nocẽt ubi idiget mã di
geſtiõe. Et qñq; pducunt nauſeatiua ſacietas ⁊ cõeſtio
non ſm v̇itatẽ famis ad hº ut accidãt ſtõ aduſtio ⁊ acui
tas ĩtollerabiles. Et iſti iuuãtur in curatõe nauſeatiue
ſacietatis cũ aliq̃ q̃titate ꝯfectõis ſotire. Et iſti qñq; in
cipiũt uomitu expellere illud qꝺ comederunt.

¶ Ca[m]. vij. de deſtructione appetitꝰ ⁊ debilitate eius.

Quandoq; ẽ cā eius caliditas pura aut cũ mã
⁊ appetit humidũ ⁊ ſr̃m qꝺ ẽ potus abſq; ca
lido et ſicco qꝺ ẽ cibꝰ et qꝺ eſt ꝯſuetũ vehemẽ
tius et magis deſtruit appetitũ. Et frigus q̇dem vehemẽ
tius ptinet appetitui et ꝓpter hoc ĩueniunť ſeptentrion
ex ventis et hyems ex tẽpoꝛibus vehemẽtioꝛes ad excitã
dum appetitũ: et q̇ iter pagit in niue vehemẽtioꝛiſ appeti
tus ẽ valde. Et cā ĩ hº ẽ ꝙ caliditas ẽ mollificatia faciẽs
currere mãs et replens locũ eis: et ſr̃itas eſt eõꝛio: q̃uiſ
qñq; ſit cā magis nocens appetitui malitia ꝯplexionis
frigide ſingularis qñ moꝛtificat duas v̇tutes. ſ. ſenſibilẽ
et attractiuā q̃re debilitať appetitꝰ et hoc eſt raro. Veꝝ

qñqꝫ ē cā cius oīs ꝯplo ſupfluens ꝙ ſiꝯfirmetˀ malitia
ꝯplōis debilitabit oīes v̓tutes. Et deijcitˀ appetitꝰ in
febribꝰ ꝓpter malitiā ꝯplōis ⁊ dñiuꝫ ſitis ⁊ replōnem
humoꝝ maloꝝ excitabiliū. ⁊ q̄to vehemētiꝰ cadit appeti
tus in febribꝰ peſtilentialibꝰ: ⁊ qñ ſupfluit ſolutio vētris
vehemēs fit appetitꝰ cum ſupfluitate. Et appetitꝰ q̇dem
cadit i apatibꝰ ſtōi ⁊ epatis cū vehemētia: Et qum appe
titus ꝯualaſcentiū non ē bonus ⁊ cadit ſigificat recidiua
tionē niſi fit ꝓpter paucitatē ſan. ⁊ debilitatē corpis cō
ſidera gᵒ illud. Et qñqꝫ ē eius cā phlegma plm viſcoſuꝫ
ꝯprehenſū in ore ſtōi: q̄re nā refugit a cibo niſi in qᵒ ſunt
caliditas ⁊ acuitas deide accidūt ex acceptōe illiꝰ etiam
iflatio ⁊ extenſio ⁊ nauſea ⁊ non q̇eſcit niſi cū eructuatō
ne. Et qñqꝫ fit ꝓpter aſſiduatōeꝫ catarri deſcēdentiſ ex
capite ad ſtoᵐ. Et qñqꝫ fit pp replōneꝫ corporis ⁊ pau
citatē reſolōnis ⁊ admiſtratōiſ nature i rectificādo hūo
rem malū ſicut fit in febribꝰ in q̇bus tolleratˀ dimiſſio ci
bi tpe extenſo: qm̄ nā ñ ſuggit ex venis neqꝫ vene ex ſtō
ꝓpterea q̇a nā labōat ad expellendū ⁊ refugit ab attra
ctōe ⁊ ſicut abſtineret vrſus ⁊ eritiꝰ ⁊ plima aīalia a ci
bo in hyeme tpe extenſo: qm̄ occupatˀ nā in rectificādo
illud qᵭ ē in corporibꝰ ex eoꝝ hūoribꝰ crudis ⁊ digeren
do ipſum ⁊ admiſtrādo ipſū loco eiꝰ qᵭ reſoluitˀ. Et ad
vltiᵐ neceſſitas cibi ē vt ſupleat locū eius qᵭ reſoluitur
Qū gᵒ non ē reſolō aut ē reſolutio pua non ē nēcrius ci
bus extrinſecꝰ. Et qñqꝫ eſt cā in ea ꝙ veniſ i carne ⁊ la
certis ⁊ reliq̇s mēbris qñqꝫ accit tm̄ debilitatis vt non
ſugāt ⁊ ñ pueit ſuccio ſm ſemitā expulſiōis ad os ſtōi q̄
re non ſufficiēter accipiat ſtōus cibū ſicut qū accit ei ab
ſtinentia a reſtauratōe eius qᵭ reſoluitˀ: q̄re non puenit
ſuccio venaꝝ ad os ſtōi. Et qñqꝫ fit pp abſciſionē melā
cholie effuſe ſꝫ aſſiduationē ex ſplene ad os ſtōi q̄re nō
mouet ipſuꝫ ad appetendū ⁊ non expellit aliq̇d ab ipſo
mūdificando. Qñqꝫ remanet ſup̄ ſupficiem ſtōi res ex
tranea tūc ſi ē pauca eſt ſicut abſtinēſ a mā ⁊ mouēs ad
expellendū non ſicut appetēs ipſam mouens ad attrahē
dum. Et qñqꝫ eſt cā eius deſtructio v̓tutis ſenſibilis in
ore ſtōi q̄re nō ſentit ſuctionē venaꝝ ex ipſo q̄uis ſuggāt
Et qñqꝫ eſt illud cā ꝓprietatis ſtōi ⁊ qñqꝫ ē cum cōita
te cerebri ⁊ qñqꝫ cum cōitate nerui ſexti ſolū: ⁊ qñqꝫ fit
cā eius debilitas epatis q̄re debilitatˀ v̓tus appetitiua i
mo qñqꝫ fit cā eius mors v̓tutis appetitiue ⁊ attractiue
totiꝰ corpis ſicut fit pꝰ egōnem ſan. plimi ⁊ hoc ē malū ⁊
difficilis cure ⁊ pducit illud ad hoc vt cognoſcat cibos
⁊ appetat ex eis aliq̇d ⁊ ponantˀ ante ipſū ⁊ refugiat ab
eis: ⁊ deteriꝰ hoc ē vt nihil appetat ⁊ nō debilitatˀ v̓tuſ
appetitiua pꝰ eūonē tm̄: imo apud oēm malitiā ꝯplōnis
ſupflue. Et qñqꝫ cā eius eſt v̓mes qñ nocent iteſtinis et
cōicat ei ſtōus ⁊ non ledūt ſtoᵐ niſi aſcendēdo ad ipſuꝫ
Et qñqꝫ eſt cā eius malitia multa ledens ſtoᵐ mouenſ
eū ad vomendū ⁊ ad expellendū non ad comedendū et
attrahendū. Et quādoqꝫ accit ꝯſtructio appetitꝰ ꝓpter
pregnationē ⁊ retentionē menſtruoꝝ in p̄ncipio pregna
tōis. ueꝝ illᵭ qᵭ plm accit eis ē corruptō digōis ⁊ qñꝫ
ē cā eꝰ ſiſfluitas caloriſ aeris aut ſiſfluitaſ eꝰ ita vt iſoluat
v̓tutē ſua caliditate aut ſtupefaciat eā ſua ſiſitate aut ꝓhi
beat reſolōnem ⁊ vehemētem faciat caliditatē ſtōi ſilr. et
ſilr q̇ ꝯſuetus ē bibere vinū ⁊ dimittit illᵭ. Et quādoqꝫ
alteratˀ diſpō appetitꝰ ⁊ debilitatˀ ꝓpter malitiā diſpōiſ
ſomni. Et quādoqꝫ fit caſus appetitꝰ ꝓpter paruitateꝫ
ſan. quā ſequitˀ debilitas v̓tutū ſicut accit ꝯualeſcētibuſ
cū ꝯualeſcentia. Hic nāqꝫ appetitꝰ redit cū viuificatiōe
⁊ reditōe ſan. paulati. Et exercitiū etiā abſcindit appeti
tum cibi ⁊ potꝰ aque plime. Et qñqꝫ eſt cā eiꝰ triſtitia et
timor ⁊ ira ⁊ q̄ ſunt ſilia his. Et qñqꝫ eſt appetitꝰ ꝓſtra
tus: ⁊ qñ incipit hō comedere excitatˀ: ⁊ cā in hᵒ eſt aut
q̇a cibꝰ excitat v̓tutē attractiuā: aut q̇a q̄litas inuenta in
ipſo actu alterat ꝯplōnem deſtruentē appetitū ſicut ſi ſit
ꝯplō illa calida ⁊ ingrediatˀ cibus q̇ ſit ſiſus actu cū ꝯpa
ratōe ad illā ꝯplōnem ⁊ ſedatˀ. Et ſilr qñqꝫ bibitˀ in ie
iunio aqua ſiſa ⁊ excitat appetitū. et febricitāti q̇dem re
dit appetitꝰ eius cū receptōe panis īfuſi in aqua ſiſa. Et
qñ accit ebrietas ex vino ebibito ſup humorē ꝯmotiuuꝫ
excitat appetitū ad ſorbendū. Et ſilr ſi ē ille deſtructor
appetitꝰ ſiſitas ⁊ ingreditˀ cibꝰ calidus actu: aut aggrega
tur ex eo actu. Et caſus q̇dem appetitꝰ in egritudinibꝰ
chroīcis ē ſignificatio valde mala. Et ſcias ꝙ cē deſtru
ctionis appetitꝰ ſunt ipſe eedē cauſe debilitatis appetitꝰ
qū ſꝫ miores ⁊ ꝯbiliores.

Caᵐ. viij. de ſignis.

Signa eiꝰ que ꝓpter ꝯplōnes ſūt ea q̄ ſciuiſti.
Et ſigna eiꝰ que fit ꝓpter paruitatē reſolutōiſ
ſꝫ ſpiſſitudo cutis ⁊ regim̄ delitioſū de his qᵒ
rū preterijt rememoratio ⁊ multitudo egōis ⁊ ꝯualeſcē
tia appetitꝰ pauca pꝰ exercitiū ⁊ eūonem. Et ſigna eius
q̄ fit ex debilitate oris ſtōi ſūt ea que diximꝰ in caᵒ debili
tatis ⁊ ex eis ſꝫ eūones plime. Et ſigᵐ eius cꝰ cā eſt aer
eſt illud qᵭ ſcitˀ de diſpōe egri in eis q̄ ſunt p̄terita. ſ. an
obuiauit aeri vehemētis frigoris aut vehemētis caloris
Et ſigna eiꝰ que ē ex vlceribꝰ ſūt dolor dictꝰ in caᵒ vlcerū
⁊ qᵭ egreditˀ aliq̇d ex eis in egōe ⁊ mollificatio natuꝛ̄ et
puitas in ore cibi i ſtō ⁊ mordicatio eiꝰ qᵭ hꝫ q̄litatē ace
toſā aut acutā aut amarā. Et ſignū eiꝰ que accit pregnā
tibus ē pregnatio. Et ſigna hūoris putridi ſunt nauſea
⁊ ſubuerſio aīe ⁊ fetor oris in q̇buſdaꝫ oris ⁊ egō mala.
Et ſignū eius q̄ fit ex abſciſiōe melīe effuſe ex ſplene ad
ſtoᵐ ē ꝙ qñ iſte hō ſumit acetoſa ⁊ ꝯmouēt ſtoᵐ eius et
expellit redit ad appetitū ac ſi ipſa faciāt opōeꝫ cē abſciſ
ſe ſi nō eſſet abſciſſa: ⁊ facit credere hāc ſignificatōꝫ ma
gnitudo ſplenis ꝓpter retentionē eius qᵭ opꝫ vt effūda
tur. Et ſigna eiꝰ que fit ex melācholia plima effuſa ledē
te ſtoᵐ eſt vomitꝰ melīe ⁊ ſapor acetoſus ⁊ inq̇etudo et
alſiatio coloris hoīſ ad nigredinē. Et ſigna eiꝰ que fit cā
vermiū ſꝫ ſigna exitꝰ vermiū ⁊ ꝯualeſcētia hꝰi appetitus
qñ adminiſtratˀ aloes in ſirupo maloꝝ loco empli. nā ꝯſcē
dunt v̓mes a ſupioribꝰ ventris. Et ſigᵐ eius q̄ fit ꝓpter
paruitatē ſan. eſt vt accidat conualeſcentibꝰ: aut q̇ eūatˀ
eūone plima: Et ſignū eiꝰ que fit ꝓpter ſomnū ē ex mali
tia diſpōis ſomni cū p̄uatiōe reliquoꝝ ſignoꝝ. Et ſigna
eius in q̄ eſt cā mortificatō appetitꝰ iſꝫ ſigna malitie ꝯplō
nis ꝯfirmate: aut eūones preſite debilitātes totū corpuſ
⁊ vt eger talis fiat ꝙ qñ appetit aliq̇d ⁊ afferatˀ āte ipſū
refugiat ab ipſo ⁊ abhorreat: ⁊ maiꝰ ipſo ē vt non appe
tat oio. Et ſigna eiꝰ que fit ꝓpter ꝯſtructionē ſenſuſ ſtōi
et debilitatē eius ſꝫ vt ſint reliq̄ ſigna ſana: ⁊ vt reſ acute
non mordicatōem faciāt neqꝫ nauſeā neqꝫ faciāt eueniꝛ̄
ſingultū ſicut diapipeon quādo ſumitˀ i ieiuio ⁊ bibitˀ pꝰ
ipſum.

Caᵐ. ix. de cura.

Ex curatōe bona ei q̇ ñ appetit cibū non ꝓpter
caliditatē domināterm eſt vt ꝓhibeatˀ cibꝰ ſpa
tio lōgo ⁊ minoretˀ ei donec viuificetˀ v̓tus eiuſ
⁊ digeratˀ conginatan oīo ⁊ vt patiatˀ famē donec rectifi
cetˀ ſtōuſ eiꝰ ⁊ appetat cibū ſicut accit vigilātibꝰ: qm̄ qū
ipſi ꝓhibentˀ a ſomno lōgo tpe fiunt dormientes ⁊ ꝓfū
dātˀ in ſomno. Et ex eis q̄ ꝯferunt illis quoꝝ appetituſ
ꝓſtratus eſt ꝓpter debilitatē ſicut ꝯualeſcentiū aut ꝓptˀ
mām humidā viſcoſā eſt vt cōedant oliuaſ aque ⁊ aliq̇d

⁊ piſcibꝰ ſalitiſ: ⁊ vt ſorbeāt acetū ſquilliticū paulati: ⁊ oꝫ
vt alienet̃ in cibarijs eoꝝ crocus oio. Verꝝ ſalita ꝯſueta
ſꝛ̃ plus ꝓuocatiua appetitꝰ. Et ex ꝓuocātibuſ appetitū
ſunt cappꝑces ꝑparate ⁊ menta ⁊ cepe ⁊ oliue ⁊ piꝑ ⁊ ga
rioſiluſ ⁊ galāga ⁊ acetū ⁊ acetoſa ⁊ acetū eoꝝ ⁊ almuri
ēt ⁊ allea ⁊ cepe ⁊ paꝝ oppopōaci ⁊ mel ⁊ piꝑ al. ⁊. ℥. ⁊
aſſa ⁊ belſeuic etiā ꝓuocat appetitū ⁊ mūdificat cū hoc
os ſtōi. Et ex medicis ꝺiſrūpentibꝰ appetitū eiꝰ q̇ hꝫ ma
litiā ꝯplonis calide aut frīe eſt elarīu diacydonitē. Et ex
medicis diſrūpentibꝰ appetitū eſt medicam̄ factū ex ſuc
eo cydonioꝝ factū cū pomis dictū in ātidotario. Et ex
eis q̄ iuuāt appetitū ⁊ ꝓhibent ſubuerſionē ſtōi eius q̇
non recipit cibū eſt rob mēte ſꝫm hunc modū. Terātur
granata acetoſa cū corticibꝰ ſuis ⁊ ſumātur de ſucco eo
rū ꝑs. i. ⁊ ſucci mente pars. 5. ⁊ mellis boni aut zuccari
pars. 5. decide prepent̃ cum facilitate ſuꝑ ignē ⁊ ſit doſiſ
eiꝰ i ieiuno cochliariū. i. Factū aūt cā calitatis qñꝫ recti
ficat potus aq̄ frīe in q̄ntitate q̄ non mortificet calorē ina
tum ⁊ ꝯferūt ei vti robub acetoſis. Et ex eis q̄ exꝑta ſūt
in ea ē ſumere in potu aq̄ granatoꝝ cū oleo roſaꝝ ⁊ pro
prie qñ eſt illic mā aut dominiū ſitiſ ⁊ ſucci grauoꝝ frīoꝝ
cū robub infriatis ⁊ empla infriata. Et ſi fuerit illic mā
eūabis eā in pͥmis: ⁊ de ſūma iſtoꝝ ſunt ꝯualeſcentes ex
eūtes a febribꝰ ⁊ ē cum eis remanētia acuitatis ⁊ eoruꝫ
cura ē hec cura. Verꝝ ipſi non vtant̃ aq̄ frīa plīma vt nō
deijciāt v̇tutes ſtōꝝ eoꝝ. Et nērīuꝫ ē vt in potu ſumant
hoc medicam̄. ℞ rob. ℥. x. ſumac. ℥. ij. cardāomi. ℥. i. fiāt
ex eis tro. ⁊ ſit doſ. ℥. ij. Ipſum eni facit appetitū ⁊ inci
dit ſiti. Et ex eis q̄ faciunt eos appetere ē ſauic ablutuꝫ
cū aq̄ ⁊ aceto ⁊ ꝯfert eis vomere imiſſis digitis mouet e
nī virtutē. Patientibꝰ aūt factā ꝓpter frigus ꝯfert deco
ctio ſpēꝝ que ē vt piꝑ ⁊ cinnamomū ⁊ ſilia. ⁊ ſilr̃ vinum
vetus ⁊ diapiꝑeon ⁊ tyriaca proprie ⁊ allea ſꝛ̃ iuuam̄ti
maxi in hᵒ ⁊ diacalam̄tū plīm ꝯfert eis ⁊ oia elaria cala
⁊ ſilr̃ citra ꝯdita ⁊ myrobalāi ꝯditi ⁊ ſecacul ꝯditi ⁊. ℥.
ꝯditū ⁊ ꝯferunt eis vaporatōeſ cū milio: qm̄ ipſum ē ma
gis iuuatiuū q̄ ſal. Facte v̇o cā phlegmatis plīmi viſcoſi
ꝯfert vomitꝰ factus cū rhaphano comeſto ſuꝑ quē bibit̃
ſirꝰ acetoſus de melle ſinglr̃ ſꝫm ꝙ expoſuimꝰ in caᵒ cure
vlīs. Et ex eis q̄ ꝯferunt ipſi ē ſirꝰ acetoſus cum ſemibuſ
melonis in qᵒ ponit̃ ſꝫm ocm̄ eminā melliſ q̄ in ipſo poni
tur aloes. iij. ℥. ⁊ ſumūt̃ in potu oi die ex eo tria cochli
aria ⁊ etiā oliue de aq̄ cum aniſo ⁊ cappꝑes in aceto cuꝫ
melle. Et qñq̄ꝫ ꝯferunt ei vti aquis thermaꝝ ⁊ deambu
latio ⁊ motus. Et curat̃ poſt mundificatōem cū eis que
diximꝰ in caᵒ dc caſu appetitꝰ cā frigoris. In ea āt que fit
cā hūoris cholerici aut hūoris ſubtilis fit eūo cum eis q̄
ſcis ex myrobalanis ⁊ ſirꝰ acetoſus cū aloe ē melior ſiru
po acetoſo cū ſcamonea. Scamonea nāq̄ꝫ inimica ē ſtō
⁊ curet̃ etiam cū vomitu q̇ educit hūores ſubtiles ⁊ de
coctōe apſinthij etiā. qm̄ eſt vltima. In ea v̇o q̄ facta eſt
cū coitate neruoꝝ afferētiū ſenſus aut cū coitate cerebri
ipſius oꝫ vt tendat̃ v̇ſus curā cerebri ⁊ ꝯfortatōes eius:
ſed in facta ꝓpter ſpiſſitudinē ⁊ paruitatē ſuctiōis vena
rū ex epate oꝫ vt rarificet̃ corpꝰ cum balneo ⁊ exercitio
eq̄li ⁊ ꝓuocatōe ſudoriſ cū aperitiuis. In ea v̇o que fcā
eſt cā melie oꝫ vt eūetur melācholia deinꝺ adminiſtrent̃
alcauguamich ⁊ iciſiua vt incidat̃ illꝺ qꝺ remāſit ex ea
deinde admiſtrent̃ cibi boni chimi odoriferi. Eius v̇o q̄
facta ē ab abſciſione melie cura ē cura ſplenis ⁊ eius cō
fortatio ⁊ apertio viaꝝ que ſꝛ̃ inter ſplenē ⁊ ſtoᵐ cū me
dicinis q̄rum ē vomere ad ꝑtem ſplenis ſic ē epithymi
⁊ radices corticū cappꝑaoꝝ cū ſirupo acetoſo ⁊ ſilr̃ cap

pares cū aceto ꝯdito. Pregnātium āt appetitꝰ qñq̄ꝫ ace
ſcit qñq̄ꝫ cadit: ⁊ cura eius ē cum eis que ſꝛ̃ ſicut iceſſio
temꝑata ⁊ exercitiū temꝑatū ⁊ iceſſio i comeſtiſ ⁊ bibitiſ
⁊ vinū vetus odoriferꝝ ꝯfortatiuū v̇tutis expulſiue ⁊ reſo
lutiuū materiei male ⁊ repn̄tatio ciboꝝ ſaporoſoꝝ ⁊ ea i
q̇bus ē caliditas ⁊ iciſio. Et in ea q̇dem q̄ facta ē ꝓpter
caſum v̇tutis oꝫ vt icipiat̃ a rectificatōe ꝯplonis deijciē
tis eā quecūq̄ꝫ ꝯplo ſit ⁊ ꝯuerſione ipſiuſ ad ꝯ̄rīū ſui. Et
ſilr̃ ſi fuerit pꝰeūones ⁊ raſurā tūc illud erit ꝓpter morti
ficationē v̇tutis. Verꝝ in facta ꝓpter debilitatē v̇tutis eo
rū oꝫ vt motus fiāt vomitu cū digitis. ipſi nāq̄ꝫ lꝫ nō vo
mant inueniūt tñ augmētū v̇tutis appetitie. Et qñq̄ꝫ fit
ex eis nērīum potare tyriacā in q̇buſdā ſirupis ſtōaticiſ
ſicut ē ſirꝰ de apſinthio aut ſirꝰ de ſeibus miſtis ſꝫm ꝙ ꝯ
uenit. In fcā v̇o ꝑꝑ debilitatē ſenſus ſtōi oꝫ vt curet̃ cere
brū ⁊ auferat̃ cā que itromittit nocum̄tū in oꝑōe eius.
Et ſcias ꝙ vomitꝰ mūdificās cū facilitate ē medicam̄ mi
rabile ei cuiꝰ appetitꝰ ꝓſtratur in dulcibꝰ ⁊ vnctuoſiſ ⁊ ē
ꝯtētus in appetēdo acetoſa ⁊ acuta. Et ex eis q̇deꝫ que
ꝯferunt plīm hn̄tibus deſtructionē appetitꝰ ſunt olibanū
⁊ maſtix ⁊ xiloaloes ⁊ galia ⁊ calamꝰ aro. ⁊ balauſtie et
aq̄ cydonioꝝ cum vino odorifero qñ ex ea fit emplm̄ q̄ū
non ē ex ſiccitate. Et ex eis q̄ ꝯferunt ē ſirꝰ ꝺ apſinthio
⁊ vt aſumat in oi die pōdus. ℥. i. de radicibꝰ ſquinanti et
5. ℥. de ſpica bibātur cum aq̄ in ieiuno. Et illa ꝯfectio q̄
eſt ꝯparata filio abel dcā in ātidotāio eſt iuuatiua etiaꝫ.
Et dī ꝙ ex berbo ꝯtrito q̄ū ſumit̃ auī. cum aq̄ granati
muzi ē ꝯferens in excitādo appetitū. Et qñ caſus appe
titus ꝑducit ad ſincopī tunc cura ē approxiatio odora
mentoꝝ delectabiliū ex cibiſ ad infirmū ſicut ſunt cāneſ
⁊ hedus lactēs ⁊ gallia aſſata ⁊ alia ⁊ ꝓhibeat̃ ei ſōnuſ
⁊ cibet̃ quin ꝯualeſcit pane ifuſo i vino ⁊ ſumāt ſorbitio
nes velociſ nutrim̄ti. Et ſcias ꝙ oia olera ⁊ ꝓprie buty
rū ⁊ vnctuoſa ꝓſternunt appetitū aut debilitāt ipſum ꝑ
hoc ꝙ mollificāt ⁊ ꝑ hoc ꝙ corrūpūt orificia venaꝝ. Et
illud qꝺ ex eis ꝯuenientiꝰ ē illꝺ ē i qᵒ ē ſtipticitas aliq̄ ſi
cut oleū omphacinū ⁊ oleū nucinū ⁊ oleū ſiſticinū.

¶ Caᵐ. x. de corruptione appetitus.

Quādo in ſtō aggregat̃ humor malus diuerſuſ
a ꝯſueto in q̄litate ſua nā tunc req̇rit aliq̇d eiꝯ̄
rium ⁊ ꝯ̄rīū diuerſū a ꝯſueto diuerſū eſt nō cō
ſuetū fugātia nāq̄ꝫ ſūt extrema ⁊ eꝯ̄rio quaꝑꝑ accīt q̇buſ
dam appetitꝰ luti imo carbonū ⁊ terre ⁊ gypſi ⁊ reꝝ hꝰ
gñis ꝑꝑ q̄litatē que in eis ē exuccātē aut incidentē ꝯ̄riā
q̄litati humoꝝ. Et qñq̄ꝫ accīt pregnātibus ꝑꝑ retentio
nem menſtruoꝝ appetitꝰ corruptus pluſq̄ accidat eis ꝺ
ſtructio appetitus et cā in hoc ē illud qꝺ dixiūs et illꝺ ē
vſq̄ꝫ ꝓpe duos mēſes aut tres. Et illꝺ quidē eſt qm̄ ea
rum menſtrua retinent̃ ad nutrim̄tū embryonis: et qm̄
qñ currūt timet̃ i eis qꝺ abortū faciant. Amplꝰ embry
on i initio ꝯceptionis non plīmo indiget nutrimēto ꝓpt̃
ꝑuitatē ſui corꝑis q̄re ſuꝑfluit qꝺ de mēſtruis retinetur
q̄ntum ad neceſſitatē. corrūpunt̃ gᵒ et multiplicātur ſuꝑ
fluitates i mātice et in ſtō. Qūq̄ꝫ embryon fit idigens ſu
ꝑfluo nutrim̄to et illꝺ eſt apud. iiij. mēſes minorātur ſu
ꝑfluitates iſte et minorat̃ hic appetitꝰ et ē ille q̇ noiatur
ꝑiculū et diſcrim̄. Et rectiꝰ ad qꝺ alterat̃ iſte appetitꝰ ē
vt ſit decliuis ad acetoſuꝫ et acutū et illud qꝺ eſt magis
corruptū eſt vt ſit decliuis ad exiccatū et ſiccū ſicut ē lu
tum et carbōes et teſte et qñq̄ꝫ accīt hoibꝰ ſilr̃ huic ꝑꝑ
ſuꝑfluitates.

¶ Ca. xi. de cura corruptōis appetitꝰ.

Oportet vt eūetur humor faciēs corruptionē cū
medicinis quas dixmꝰ q̇bus oꝫ vti et ex regimie

exꝑto ad hoc ē vt sumat pisces salitos ⁊ rhaphanū infu
sum i oxymelle ⁊ comedat vtrosq; deinde bibat pꝰ ipsos
aq̄ in q̄ faseoli rubei decoquunť ⁊ anetū ⁊ nasturtiū ⁊ se
men eruce q̄ in potu sumať: ⁊ qn̄ in ipsa poniť luti inuē
ti in croco q̄titas.ʒ.iij.⁊ fiat vomitꝰ cū ea in mēse semel
vel bis deinde admīstreť ꝯfectio ď myrobalāis cum nu
ce enden.¦Et ex eis q̄ ꝯferūt ad hoc sť cyminū carmenū
⁊ ameos masticata ī ieiuno ⁊ pꝰ cibū ⁊ comedātur sūpta
semel in puluere hausto pꝰ ipsum liquore: aut sumať.ʒ.i.
ď cardamomo minore ⁊ tātundē ď cubebis ⁊ q̄tum to
tū de zuccaro tabarzet ⁊ sumať in oī die.Et ex medicisť
ꝯpositis cū cuppulis glandiū vehemītis iuuamīti sť ea q̄
sunt sicut medicamī cuiꝰ hec ē descriptio cuppullaꝶ glā
dium.ʒ.viij.aloes.ʒ.xvi.herbe eupatorij.ʒ.vi. radicū sq̄
nanti.ʒ.iiij.myrrhe.ʒ.ij.ꝯterātur oīa ⁊ decoquātur i.ij.
lb. aque donec remaneat medietas ⁊ sumať in potu oī
die ʒa lb.tribꝰ diebus ꝯtinuis.Et iteꝶ cuppulaꝶ glādiū
ʒ.ij.myrobala.ni.belliricoꝶ polypodij emblicorū oīum
an̄.ʒ.v.scorie ferri ifuse in aceto forti multotiēs pꝰ qď oī
vice assať sup patellā.ʒ.x.ďcoquātur in .viij.℥. vini pon
tici ⁊.viij.℥.aque donec ad medietatē perueniāt ⁊ denť
i ieiuno.vij.ʒ.In cura āt appetitꝰ luti oꝫ vt eīictur hūoꝛ
req̇rens illď cū vōitu noto ad suū sīe sicut ille q̇ fit pꝰ co
mestionē pisciū salitoꝶ cū aq̄ fascoloꝶ ⁊ aneti ⁊ rhapha
ni.Et ex eis q̄ fortiť agunt fortiora istis ⁊ si nc̄ria ē solo
vētris ēt fiat. Et ex eisť ē eūo cū turbit ⁊ granisť citri ⁊ sa
le naptico qm̄ est iuuatiua ⁊ ꝓprie si fuerit illic v̇mes ⁊
admīstrenť post illud medicie quas dabit hora ⁊ alie di
cte in ātidotario.Et oꝫ vt fiat ex ameos ⁊ mastice ⁊ cy
mino glutē ⁊ masticeť ⁊ vt sumať ex duobꝰ cardamomisť
an̄.ʒ.ij.ď zuccaro tabarzet q̄tum ē totū in ieiunio ⁊ sor
beať sup ea aq̄ tepida multotiēs paulatī.Et ex ėis q̄ ex
ꝑta sunt eis est h ꝯfectio.℞ myrobalāos ⁊ emblicos nu
cem endē ⁊ masticē ⁊ cardamomū maiꝰ ameos.ʒʒ.ꝯficiā
tur cū melle ⁊ sumať ex eis āte cibū ⁊ pꝰ cibū q̄titas nu
cis.Et ex regie bono in hͦ est vt mūdificet patiens eam
stoᵐ suū ⁊ rectificet ꝯplonem suā.Amplꝰ sumať lutum
album ⁊ dissoluať in aq̄ ⁊ ponātur i ipsa medicine vomi
tiue q̄ non hn̄t saporem maximū deinde ponātur in ipa
ex sale ꝙ ipsam bonā efficiat deinď exicceť in sole ⁊ pre
cipiať appetenti lutū vt sumat ex eo aliq̇d in qͦ sit ď me
dicamie qď non addat sup̄ dosim.i.aut dosim.i.⁊.ʒ.qm̄
faciet ipsū euomere illud qď comedit ⁊ proprie si fuerit
res ꝯmouens vomitū sicut caulesť ⁊ sifia ⁊ faciat abhōre
re lutū.Et iā existiauerunt quidā ꝙ iuuātius qď admī
strať ad expellendū appetitū luti est vt cibeť patiensť dū
est ieiunus pullis colūbaꝶ assatis ⁊ vtať eis in ꝭa mensa
post cibū paulati.Et in ꝭa mēsa vti ameos ē valde mira
bile ⁊ siľr amigdalis amaris.Et dixeīt quidā ꝙ potare
sacraiati ď sisamo abscidit ipsum.Et oꝫ vt loq̄mur in hͦ
ꝭm expimentū non ꝭm ratiocinationē. Et ex illis que ꝯ
ferunt eis q̄uis fit ex lutis est nux endē ⁊ suctio salsoꝶ ⁊
si sint ex lapide. Et iā exꝑtum ē amilū ď tritico ⁊ ꝓprie
cū sale.Et exꝑta sūt eis vt sumātur vini pontici.℥. viij.
⁊ coquātur donec remāeat.ʒ.lb.⁊ ad bibendū detur in
ieiuno ꝑ hebdomodā vnā.Et ex illis q̇bꝰ oꝫ eos vti i ꝭa
mensa sť fistici ⁊ passule ⁊ castanee ⁊ chrysomila. Et ī q̇
busdā eoꝶ expertū ē vt sumāt azebegi ⁊ sint i ipso piscesť
ꝑui ⁊ cepe ⁊ cāui ⁊ oleū ablutū ⁊ spēs sint pip ⁊.ʒʒ.⁊ iā
dictū est ꝙ ruta est maxī iuuamīti. Et nos q̇dem iā dixi
mus regim̄ eiꝰ q̇ appetit acetosū ⁊ acutū absq; dľci ⁊ vn
ctuoso

C.xij.ď fame ⁊ vehemītia eiꝰ ⁊ expľsiōe appetitꝰ canini.

MUltotiēs excitať hic appetitꝰ cāinꝰ pꝰ eūones
⁊ febres ꝓlixas resoluētes.Et qn̄q; accit ex ď
bilitate v̇tutis retentiue i corꝑe q̄re assidue fit
resoľo supflua ⁊ assidue fit appetitꝰ vehemītis restauratō
nis.Et qn̄q; accit appetitꝰ cāinus ꝓpter caľitatē supflu
am i ore stōi resoluentē ⁊ req̇rentē restaurationē: q̄re est
os stōi semꝑ q̄si sit famelicū ⁊ hoc ꝭm pľm facit siti ⁊ in
q̇busdā dispōibus facit famē qum supfluit eius resoľo.
Fames āt ꝭm pľm est a supfluitate calorisť ī corꝑe toto ⁊
in extremitatibꝰ eius.Caliditas eni licet qū appropriať
ori stōi faciat appetere aq̄ ⁊ currentia hūida: tn̄ ipsa qū
dn̄atur corꝑi resoluit ⁊ cogit venas vti suctiōe pꝰ suctio
nem donec ꝑueniat ad os stōi capiēdo qď aggregatum
est.Et qn̄q; est h caliditas veniēs de foris ꝑcipue ꝓpter
dominiū aerisť calidi in corꝑōe qum occurrit raritati eꝰ
⁊ obediētie ipsius ad resoľonem ⁊ necessitati recte ad re
staurationē.Et qn̄q; supfluitas resoľonis corporis sola
est in hoc cā qum ē illic caľitasť itrinseca digestiua resolu
tiua ⁊ ꝑcipue si fuerit illic caliditasť extriseca aut adiuto
riū debilitatis retētiue.Et qn̄q; accit etiā ex catarro in
capite ⁊ illud ē raro.Et qn̄q; fit ꝓpter v̇mes ⁊ ꝭpentesť
magnos qū subito īcipiunt venī ad comesta ⁊ appropī
quant eis ⁊ dimittūt corpꝰ ⁊ stoᵐ famelica.Et qn̄q; ē ꝓ
pter humorē acetosū.s.meľiam aut phlegma acetosū cō
mouentē os stōi ⁊ facit in ipso illud qď facit suctio vena
rum capientiū cibū ⁊ coitať ipsum vt inspisseť cū eo san
guis ⁊ ꝯbať ⁊ sentiať in orificijs venaꝶ sicut abstergens
sugēs.Et ē qū acetosū sua icisione ⁊ expulsiōe remouet
hūores viscosos si sť in ore stōi qui sūt ꝯriū appetitꝰ qm̄
motꝰ qum est cū ꝯprehēsione hoꝶ humoꝶ est ad expellē
dum vehemītius q̄ fit ad attrahendū.Et iteꝶ villoꝶ stōi
motꝰ vehemīs fit ad inspissandū ⁊ ꝯstringendū cꝰ sīe acci
dit qū est motꝰ suctōis venaꝶ ⁊ motus v̇tutisť attractiue
Et illud qď accit ex canina fame ꝑegre ꝓficiscentibus
in frigore vehemīti poľe est vt sit ꝑꝑ hanc cām ⁊ sitia.Et
ex cāis quidē ꝯmouentibꝰ famē ⁊ appetitū vehemītem sť
vigilie supflue ꝑꝑea q̇a ꝯsoluūt ⁊ extrahūt huitatesť ad ex
teriora sequēs dilatationē caliditatis ad exteriora. Et
scias ꝙ appetitꝰ caninꝰ multotiesť ꝑducit ad bolismū ⁊ su
bet ⁊ mortē.

Caᵐ.xiij.de signis.

SIgnū eius q̄ fit pꝰ eūones ⁊ egritudies resolu
tiuas est ātecessio eaꝶ et vt non sit nā soluta ꝭꝫ
pľm: qm̄ corpꝰ attrahit hūectationē cibi ad se
ipsum q̄re exiccať fex. Et signa eiꝰ que fit ex frigore sūt
ꝑuitas sitis et multitudo fecis ⁊ iflatio et reliq̄ signa hꝰi
ꝯpľonis ⁊ ex illis est ꝭitas hꝰ aeris circūdātis.Et signa
eius q̄ fit ex caliditate sť fortitudo sitis: ⁊ non est vomitꝰ
acetosus ⁊ est nā ꝭm pľm ꝯstricta ⁊ reliq̄ signa eius hꝰi
ꝯpľonis.Et signa eiꝰ que fit ex debilitate v̇tutisť retētiue
in toto corꝑe ⁊ in stō sť multitudo exitus egōis crude ⁊ ꝑ
ductio dispōis ad sanguinolentā egōem ⁊ reliq̄ signa ꝓ
portionalia nota.Et signa eiꝰ que est ex multitudie reso
lutiōis sunt cē resoľonis ꝑdicte ī libͦ vľi q̄rū rememora
tio ꝑterijt ⁊ vt non fit in digōe nocumentū. Et ex sūma
signoꝶ casualiū sunt caliditas aeris circūdantisť ⁊ vigilie
⁊ sitia.Et signa eiꝰ que fit ex hūoꝛ acetoso aut melācho
lico sť paucitas appetitus aque et acetositas eructuatō
nis et reliq̄ signa ꝓportionalia nota. Et signa catāri ex
capite sť ea que diximꝰ ī cͦ suo.Et signa v̇miū sť ea que
sequūť i loco suo et q̄ diceūs in cͦ suo.

Ca.xiiij.ď cura

ILla q̇dē q̄ ē ex frigōe et ex supfluitate phľati
ca eꝫ vt cureť cum mūdificatōe nota cū cale
factiuis ꝑdictis et vino plurimo ī quo nō sint

ponticitas neq₃ acetositas oĩo. Ipsum eni sanat ab ea sũ
ptum i potu calefactũ in ieiuno. Ipsum nãq₃ est curatio
magis ꝯferens eis nisi ipsis adsit vẽtris sol̃o tũc eni oꝫ
vt oĩe vinũ vitent: stipticũ nãq₃ augmentũ facit in cani
no appetitu ipsoꝝ: ⁊ amarũ addit in solutione ventris
ipsoꝝ. Et opꝫ vt sint ea q̇bus cibãtur pinguia cal̃e ꝯpl̃o
nis sicut ea q̃ impingnãtur cũ cibo cameli: ⁊ oleũ est eis
iuuatiuũ qum i ipso nõ sunt põticitas ⁊ acetositas. Et
aliud abet ꝯferunt eis. Et ex eis q̇bus oꝫ cibari eos ẽ vi
tellus oui assat⁹ valde post cibũ ⁊ oꝫ vt elongent̃ ab ace
toso ⁊ pontico. Et admĩstrent̃ eis el̃aria odorifera sicut
alcãzi ⁊ el̃arium veremisck ꝓprie qñ fuerit illis ventris
sol̃o. Et ex vnctionib⁹ abstergẽdo factis q̃ eis ꝯferunt sꝰ
muscbus ⁊ laudanũ. Et eis q̇dem q̃ expta sũt sũt grana
alcadra i ieiuno aliq̇bus dieb⁹. Illis aũt q̇ patiunt̃ eam
ex debilitate ṽtutis retentie. nã ipsa lꝫ ẜm pl̃m debilitet̃
ꝑꝑ frigus. tñ debilitat̃ qñq₃ ipsa ⁊ oĩs ṽtus ꝓpt̃ oẽꝫ ma
litiã ꝯpl̃onis. Et non attẽdas ẜmonẽ ipsoꝝ q̃ negãt illȯ
⁊ dimittunt: imo oꝫ vt tu cognoscas ꝯpl̃onem ⁊ oppõas
cũ ꝯ̃rietate cure ⁊ sit magis vincẽs illud qȯ est cũ buita
te ꝯfert panis de armacha valde. ꝙ si eoꝝ nature fuerit
vehemẽtis mollificatõis tunc retine eas. nã in retẽtione
eaꝝ est cura fortis h⁹egritudis. Uerꝰ illos q̇bus accit hͦ
p⁹ febres fortes ⁊ eũones oꝫ cibari ex vnctuosis q̃ mun
dificãt os stõi que nõ sũt male subẽ sicut ẽ oleũ amigda
laꝝ cum zuccaro ⁊ vt ĩspisset̃ qȯ de cor̃ ipsoꝝ est appẽs
Et sil̃r est cura ei⁹ que accit ꝑꝑ resol̃onẽ pl̃imã. Et opꝫ
ue patientes hãc spẽm famis canie ad calefaciẽtia ꝑueni
ant ⁊ sirupos: imo nutriãt̃ ex cibis fr̃is ⁊ liniãtur extri
secus ex eis q̃ oppilãt poros sicut ẽ oleũ myrtinũ ⁊ ꝓpe
in cerato ⁊ sic alũ dissolutũ in aceto ⁊ vt abluãtur aq̃
fr̃a nisi sit qȯ ꝓhibeat. Et oꝫ vt sint cibaria eoꝝ fr̃a visco
sa grossa sicut sꝰ vẽtres ⁊ acida ⁊ acetosa ⁊ ꝯgelata ⁊ pa
nis azymus. Et qñ inuenit aliq̇s eoꝝ iuuamẽtũ ex hoc
regie ꝯuenit ei vt abhõreat ipsũ paulatĩ ⁊ succurrat ma
litie ip̃i⁹ ⁊ sil̃r ille cã famis cui⁹ est raritas corꝑis. In il
la aũt cuius cã sunt ṽmes ⁊ ẜpentes opꝫ vt interficiãtur
⁊ educãtur cũ eis q̃ diximꝰ in caͦ ṽmiũ ⁊ vt cibent̃ ex ci
bis grossis fr̃is ⁊ pauce ĩfuso in aq̃ fr̃a ⁊ aq̃ ros̃. ⁊ eo qȯ
dissoluit̃ in ꝺcoctõe ex carnib⁹ galloꝝ ⁊ gallinaꝝ ⁊ pisci
um ⁊ vtãtur fructib⁹ stipticis. In ea aũt c⁹ cã ẽ ex phle
gmate acetoso oꝫ vt patientes ipsã sumãt cũ aliqͦ in quo
cadũt origanũ ⁊ sinapis ⁊ piꝑ ⁊ vt comedãt mel ⁊ allea
⁊ cepas ⁊ nuces ⁊ amigdalas ⁊ vnctuosa ⁊ adipes sicut
sunt adipes gallinaꝝ ⁊ siliuꝫ. Et itentio q̇dem i q̇busdã
eoꝝ est calefactio ⁊ illaꝝ quedã sunt medicie calide ꝑ̃di
cte ⁊ in q̇busdã eaꝝ est eq̃tio acetositatis: ⁊ illa q̇dem sũt
cibi vnctuosi ꝑ̃dicti. Et ille q̇dem q̃ fortis ẽ tollerãs sol̃o
nem ventris soluat̃ post admĩstrationẽ hoꝝ subtiliatiuo
rũ cum picra ꝯfortata eis deiñ dent̃ ei vnctuosa. In pue
ris ṽo qum subtiliãtur cũ eis q̃ sunt sicut cepe ⁊ allea et
cibi subtiliatiui assiduet̃ tribueꝫ eis in potu aq̃ calaꝫ p⁹
regiñ cum subtiliatis. illud eni lauat hũores eorũ. Illa
aũt que ẽ ꝑꝑ malitiã effusam semꝑ qñꝫ indiget phl̃omia
basilice sinistre si est san. i eis plurim⁹ cã mel̃ie pl̃ime ⁊ si
est splen aꝑ̃atus tunc laboret̃ in eũando eos cũ illis que
scripta sꝰ in cãone ⁊ alienẽtur ab acetosis ⁊ stipticis. Et
qñq₃ ꝯferunt eis vẽtose suꝑ splenẽ. Spẽs ṽo que fit ex
cal̃itate curat̃ cum eo qȯ scis ⁊ dent̃ cibaria subtilia et
cucũeres ⁊ melões ⁊ cucurbite ⁊ sil̃ia ⁊ vitet̃ aer cal̃us.

¶ Caᵐ. xv. de fame que vocatur bolismus.

Est que noiat̃ fames vaccina ⁊ ipsã quidẽ ãte
cedunt plerũq₃ fames cania ⁊ ꝺstruit̃ appetit⁹
post ipsã ⁊ qñq₃ nõ: imo destruit̃ appetit⁹ oĩo incipiẽdo
⁊ ẽ fames mẽbroꝝ cũ sacietate stõi: sꝰ gͣ mẽbra famelica
valde ⁊ indigẽtia nutrimẽto ⁊ stõus respuẽs ipsum ⁊ qñ
q₃ ꝑuenit res in ipso ad sincopi. Et vene q̇dem sꝰ vacue
sed stõus respuit cibũ abhorrẽs ipsum. Et multotiẽs q̇
dem accit iter agentib⁹ in frigõe ⁊ ꝯgelatis quoꝝ stõi ex
frigore vehemẽti inspissant̃. Et cã eius ẽ malitia ꝯpl̃onis
mortificãs ṽtutẽ sensibilẽ ⁊ ṽtutẽ attractiuã: ⁊ fit ex hũo
ribus regentib⁹ os stõi cooꝑientib⁹ ipsũ ⁊ sparsis in vill
ei⁹ mouentib⁹ ad expellendũ ⁊ refugientib⁹ attractionẽ.

¶ Caᵐ. xvi. de signis.

Et tu q̇dem cognosces signa cum eis que itera
ta ⁊ dicta sꝰ tibi i cãone.

¶ C. xvij. ꝺ cura

Est cura casus appetit⁹ oĩo ⁊ penit⁹ oꝫ vt odo
rent̃ cibi ꝓuocãtes appetitũ hñtes spẽs ⁊ fru
ctus odoriferos ⁊ arõatica odorabilia in q̇bus ẽ stiptici
tas vt ꝯgreget̃ ṽtus: q̃re non resoluat̃ ⁊ degluttiãt panẽ
infusũ in vino odorifero ⁊ sumãt in potu aut sorbeãt ex
vino odorifero ⁊ ꝓprie si ꝑmisceat̃ ei cãfora i cal̃a ꝯpl̃o
ne aut xiloaloes: ⁊ galia in alijs. Et ꝯfert ei sir⁹ ꝺ lilio si
nõ fuerit cã ei⁹ caliditas. Et oꝫ vt ligent̃ man⁹ ⁊ pedes
ipsoꝝ vehemẽter ⁊ ꝓhibeãtur a sõno: ⁊ oꝫ vt doleãt pun
cti aliq̃ re pungẽte ⁊ vnguib⁹ ꝯstricti ⁊ ꝑcussi ṽga subtili
molli vt dolere faciat ⁊ nõ disrũpat nisi fuerit cã ei⁹ cali
ditas. Et ex eis q̃ ꝯferunt eis ẽ vt sumãtur tortelle ⁊ di
gitis ꝯterãtur in mesus aut in vdeac odoriferis ⁊ ex eis
empl̃m fiat stõ ⁊ ꝓprie in dispõe sincopis. ⁊ fiat eis ẽplꝫ
etiã cũ ẽpl̃is odoriferis sicut sꝰ empl̃m pineale ⁊ empl̃m
almarub fr̃i. Et qñq₃ ꝯfert vt admĩstrent̃ suꝑ stõs corũ
medicine facte ex medicis cordialib⁹ bõi odoris ⁊ vt va
porent̃ ex fumigijs factis ex ãbra ⁊ fiat emplastꝝ iunctu
ris ipsoꝝ ex emplastͦ facto ex aq̃ ros̃. ⁊ aq̃ myrti ⁊ alme
sus ⁊ cãfora ⁊ muscho ⁊ croco ⁊ xiloaloes ⁊ galia ⁊ ros̃
⁊ fiat ꝑ̃paratio in calefaciẽdo corꝑa eoꝝ si cã est frigus
⁊ infr̃ando ipsa si cã est calor. Et qñ suꝑuẽit eis sincopis
fiat ipsis illud qȯ diximꝰ etiã in dispõe sincopis ⁊ sꝑgat̃
suꝑ facies ipsoꝝ aq̃ fr̃a ⁊ stringãtur manus ⁊ pedes ipso
rũ ⁊ pungãtur plãte pedũ eoꝝ et extendãtur capilli et
nasi ipsoꝝ. Qñq₃ euadunt cibent̃ pane ĩfuso i vino odo
rifero. Et si fuerit i stõis eoꝝ humor choleric⁹ aut subti
lis sumãt in potu q̃titatẽ. ij. cochliariũ de oxymelle cum
auĩ. i. de biera aut min⁹ si fuerit debiles. Et si fuerit fri
tas suꝑflua sumãt in potu tyriacã ⁊ saggeneã ⁊ diamar
te ⁊ ꝯfectionẽ stõatico ⁊ electuariũ diaspmaton.

¶ Caᵐ. xviij. ꝺ fame sincopali.

Est vt sint patiẽtes famẽ non tollerãtes seipsos
qum famelici sꝰ: qñq₃ tardat̃ eis cibus suꝑue
nit eis sincopis ⁊ casus ṽtutis: ⁊ cã ei⁹ est caliditas fortis
⁊ debilitas in stõ:

¶ Caᵐ. xix. ꝺ cura.

Huius egritudis cura ꝓxima est cure bolismi
⁊ iam ꝑ̃terijt maior ꝑs canonis regis ipsi⁹ i do
loribus stõi ⁊ bolismo. et ad sũmũ cura ipsorũ
diuidit̃ ad curãdum patientes ipsã in dispõe sincopis ⁊
est iam dictũ in capͦ sincopis. Et ad curandũ ipsos qñ
euadũt: ⁊ est vt cibent̃ pane ĩfuso i vino ⁊ sirupo de fru
ctib⁹: deinde cũ alio regie infr̃ante ꝑ̃dicto in bolismo et
eo qͦ curent̃ aũ illud: ⁊ est vt ꝓhibeãtur a sõno plurimo
⁊ ñ tardet̃ eis cib⁹ ⁊ vt cibent̃ fr̃is actu: ⁊ vt fiãt ill̃ ea q̃
dicunt̃ i dolorib⁹ stõi.

¶ Caᵐ. xx. de siti.

Multitudo sitis ⁊ ei⁹ vehemẽtia qñq₃ fit ꝑꝑ stõm
s. aut ꝑꝑ caliditatẽ ꝯpl̃onis ei⁹ ⁊ ꝓprie cordis ei⁹
⁊ qñq₃ accit illa caliditas i inflãmatiõe febriũ
ita vt quidã eoꝝ non cessent bibere et nõ satient̃ donec

moriātur inde in ꝓximo. Et qñq; accit illa caliditas ꝓpter potū vini fortis veteris valde plīmi aut cibū calīm valde actu vel potētia sicut ē assa ⁊ allea ⁊ silia. Et multotiens morit hō ex potu vini veteris iflāmatus ⁊ conturbatus ⁊ fitiēs. Et qñq; accit illa caliditas ex potu aquaꝝ salsaꝝ ⁊ aq̄rū aliaꝝ. Et aq̄ maris qñq; efficit i fiti additionē cui nō succurrit ⁊ qñq; fit ꝑꝑ medicias ⁊ ꝑꝑ cibos fiti facientes q̄ faciūt fiti cum ablutōe aut cursu: ⁊ ablutōe q̇dem sicut res salite q̄s nā abluere q̄rit cum ablutōe aut icisione: ⁊ cursu sicut viscosa q̄ nā q̄rit subtiliare valde ita vt penetrēt ⁊ nō adhereāt: ⁊ qñq; facit sitim res grossa ꝑꝑea q̇a venit ad eā caliditas. Et pisces q̇dem saliti aggregāt hec oīa aut ꝓpter siccitatē stōi. Et qñq; fit ꝓpter phlegma salsū in ipso aut dulce aut choleră amarā. Et qñq; fit ꝓpter hūiditates feruētes. Et qñq; fit cū coitate mēbroꝝ alioꝝ sicut fit i diabete ⁊ ē ꝺ egritudinibꝰ renū ⁊ dicemꝰ ipsū in caº renū. Et qñ; fit sitis hꝰ capli ꝓpter oppillationē existentē inter sto^{m} ⁊ epar ⁊ sepatur int aquā ⁊ penetratōez ipsiꝰ ad corpꝰ q̄re nō sedat sitis q̄uis bibat aq̄ plīma: ⁊ hoc ē sicut illud qꝺ accit in hydropisi ⁊ in colica. Et qñ; fit ꝓpter coitatem epatis qū febricitat aut apatur aut vehemēs fit frigꝰ eiꝰ q̄re nō attrahit ⁊ ꝑ coitatez pulmōis qū calescit ⁊ cōdis etiā qū calescit ⁊ itestini ieiuni ēt ⁊ meri ⁊ alcaiasi; ⁊ que sequnt ipsuz qñ exiccātur i ipso hūiditates et minuūt: et qñ; calescit vehemēter ⁊ qñq; ꝓpter egritudies cerebri ex sirsem calida et mania et alcutrub. Et vehementior q̇dem sitis ē illa q̄ facta est cā hoꝝ mēbrorū et ꝑ coitatē illā que ꝯmouet ab ore stōi deiñ q̄ ꝯmouet a meri postea q̄ ꝯmouet a ꝓfūdo stōi deiñ q̄ ē cū coitate pulmōis deide q̄ est cū coitate epatis deide q̄ est cū coitate intesti ieiuni. Et qñq; fit cū coitate corpis totiꝰ sicut in febribꝰ et sitis cretica et que ē in fine ethice et pthisi. et sicut accit ꝓpter puncturā vipaꝝ siti facientiū. nā qū ipse pungūt ñ cessat puntꝰ bibere et nō satiat donec moriat ⁊ silr a potu vini i qº mortue st vipe aut a cibo. Et si accidit pꝰ euōnez cū solutiuo ⁊ egōe sanguinolēta supflua Et bibenti q̇dem medicinā solutiuā ſm plīm accit qum opat medicina sitis cuiꝰ defectus i pluribꝰ horis significat ꝙ medicia adhuc est i opōe. Et qñq; accit vt tādet ab hora sua aut añcedat ⁊ festinet āte opōez medicine. Verꝫ eiꝰ antecessio fit aut ꝓpter caliditatē medicine aut ꝑꝑ caliditatē stōi ⁊ eiꝰ siccitatē: ⁊ tardat ꝓpter ꝯ̄riū illorū: ⁊ ꝓpter illud sitis i eo cuiꝰ stōus est calidꝰ ⁊ siccꝰ et bibit medicinā calidā nō significat ꝙ medicia fecerit opōnem suā iam dudū: ⁊ in eo q̇ est ei ꝯ̄rius significat ꝙ ipsa efficit opōez suā iādudū. Et ex eis q̄ ꝯmouent siti st multitudo locutōis ⁊ exercitij ⁊ laboris ⁊ sōnꝰ sup cibos calidos: sed qū non ē sup cibos calidos tūc sōnus sedat siti. Et qñ aggregātur i egritudinibꝰ acutis sitis vehemēs ⁊ siccitas vehemēs tunc illud est malū valde.

Ca^{m}. xxi. de signis.

Signa q̇dez facte ꝓpter ꝯplones sciūtur ex eis q̄ dicta st in caplis aggregatis siue sit cū mā siue absq; mā ⁊ sit mā amara aut salsa nitrosa aut dulcis aut ipediens sua ebullitōe. Et signū facte cā oppilatōis est qm̄ significat ipsā qñ; lenitas nature. Et signū facte cā diabetis est vt sit sitis vehemēs quā non sedat potꝰ aq̄ imo qū bibit aq̄ fit necessitas extractōis ipsiꝰ cū vrina ⁊ redit sitis q̄re st sitis ⁊ ꝓuocatio vrine sese coitantes et eq̄les. Signū vō facte ꝓpter cās faciētes siti ꝑdictas ē ātecessio illaꝝ cāꝝ. Et signa eiꝰ q̄ fit cū coitate. s. illiꝰ q̇dē que fit cū coitate pulmōis ⁊ cordis st qꝺ sedat eaz attractio aeris frī ⁊ vigilie ꝯferūt ei ⁊ sōnus addit in ea ⁊ qñq; fit suctio aq̄ paulati magis vltima i sedādo ipsā ꝙ sorbere ipsā plīm: imo qñq; sorbitio eiꝰ subito ꝯgelat supfluitatē deinde calefacit eā q̄re addit sitis in duplo ⁊ expulsor sitis addit i siti q̄re nō iuuat ab eis q̇bus iuuabat in ꝑncipio. Et illa q̄ fit ex exiccatōe meri ē parua debilis q̄re ꝯfert ei sōnus ꝓpterea ꝙ hūectat ventrē ⁊ q̇es ⁊ dimissio locutōis: ⁊ si est ex calore tūc vigilie ꝯferūt ei. Et factā cū coitate epatis significat cognitio dispōis epatis i ꝯplone sua ca. ⁊ sicca ⁊ apa suū calidū ⁊ nō calidū.

Ca^{m}. xxij. de cura.

Omnis cura fcā ex cāis ꝯplonalibꝰ curat cuz ꝯ̄rio. Et sitis pulmōis curat cū aere attracto Et multotiēs quidē curat sitis mandādo aquā frāz super linguā: ⁊ ille q̇ timet siti i ieiunio ꝑmittat loco aque fabaꝝ ⁊ ciceris acetū cū oleo ⁊ abhorreat aquā fabaruz ⁊ ciceris qm̄ ambo st facientia siti. Et euātus expectet sup siti quā acq̇siuit ei euō vsq; qº ꝯfortet eius digō ⁊ ñ bibat sitiēs aliq̇d plurimū subito nz aq̄ frāz valde ⁊ mōtificet caliditatē quā debilitauit sitis ⁊ vomitꝰ qñq; facit siti ⁊ sedat eā sirꝰ de pomis cū aq̄ rof. Et in stō q̇dez calido ⁊ sicco addit aq̄ frā siti ⁊ silr in stō salsi hūoris ⁊ aq̄ calida sedat siti eiꝰ multotiēs. Et qñ fit vehemēs sitis et nō est febris tūc misceat cum aqua paꝝ iuleb vt ꝑueniat aqua ad extrema membroꝝ.

Ca. xxiij. ꝺ cura ꝑcussiōis obuiatōis ⁊ casu sup sto^{m}

Emplastꝫ ꝯferens ad hº. ℞ poma scenia ꝺcocta cū decoctōe boni odoris donec dissoluātur in decoctōe dciñ terant hñ deinde sumat ex eis pōdus. l. ʒ. ⁊ misceat cū. x. laudāi ⁊. viij. rof. ⁊. vi. aloes ⁊ aggregent oīa cū duobꝰ succis. s. arnoglosse ⁊ foliorū cupressi ⁊ misceat cū eis oleū ꝺ lilio ⁊ fiat tepidū ⁊ ligetur sup ventrē ⁊ vbi est stōus aliquot diebus.

Tractatus. iij. de nocumento digōis. C. i.

Nocumēta digōis sequnt nocumēta i inferioribus stōi aut ꝑꝑ cāz in cibo aut ꝓpter cāz in dispōe q̇etis corpis ⁊ motꝰ stōi. Et scđz cā rei stōi ē malitia ꝯplexiōis aut calide aut frīe ⁊ fortior eaꝝ est frā ⁊ debilior eaꝝ est calida. Frā eniz vehemētiꝰ nocz digōi ꝙ ca. Verꝫ sicca ⁊ hu. ñ ꝑueniūt ad hoc ſm plurimū vt appeat ex eis solū cū eq̄litate ābarū aliaꝝ q̄litatū nocumētū digōis nisi iam fecerint euenire. Sicca q̇dē arefactionē ⁊ hūida hydropisiz. Verꝫ dispō int quietē ⁊ somnū ⁊ eoꝝ ꝯ̄ria ⁊ qꝺ sequit ea ꝺ iudicijs cibi i hoc ē ꝙ cibꝰ indiget q̇ete ⁊ sōno vsq; qº bona fiat digō ⁊ qñ st loco amboꝝ motꝰ ⁊ vigilie nō ꝯplet digō. Et cibꝰ q̇dem grauis remanet in stō ꝓlixe ⁊ digerit aut remanet idigestꝰ aut est ꝑue digōis: sed leuis cibꝰ qū nō digerit ꝓlongat spatiū remanētie eiꝰ non digesti imo qñ nō est in stō q̇ digerat ipsum corrūpit velociter. Et cibꝰ quidē aut ꝯuertit ad illꝺ qꝺ necrio facit digōez itegrā aut ꝯuertit ad illud qꝺ nc̄riaz facit ꝯuersionē aliquā et digerit digōe aliq̄ non itegra q̄re nō attrahit corpꝰ ex q̄titate cibi quā poſe est ipsū sumeī q̄titatē qua idiget ex cibo: ⁊ sit ibi extēuatio. aut nō digerit oīo. Et illud est ſm duos mōs. nā ipse tūc aut remāet cū dispōe sua aut ꝯuertit ad subām extraneā corruptā. Et qñq; fit illud i oī digōe ⁊ vsq; in 3ª ⁊ q̄rta. ⁊ cā illiꝰ accidūt hydropisis ⁊ cancer ⁊ formica et herisipila et morphea et baras et scabies: et illud iō qm̄ sanguis nō est digestꝰ digōe ꝯuenieti nature: q̄re mēbra nō attrahūt ipsuz ita vt ipso nutriātur et putrefit et fetet et nō fit nutrimentū ex eo et ñ fit bona assimilatio eiꝰ cū eis et si fuerit illic vincentia fex

⁊ caliṫaſ denigraṫ ⁊ qñꝫ fit nigredo eiꝰ filiſ pici ⁊ ſtōus
etiā qñ non digerit oīo ꝑuenit res ad lubricitatē inteſti
noꝝ aut ad hydropiſim. Verūtñ non ꝯuertiṫ niſi ad hy
dropiſim tympanitē quꝫ ſtōus in ipſa hꝫ īpreſſionē tāte
q̄titatis q̄ facit vaporationē cibi ⁊ nō qua digerat. Et
ſcias ꝙ corruptio digōis ⁊ debilitas eiꝰ ⁊ ad vltimū no
cumentū eius qū accit ex q̄libet mā eſt faciliꝰ ad curan
dū q̄ ſit qū accit ꝓpter debilitatē v̄tutis ⁊ malitiā ꝯplo
nis ꝯfirmatā. ¶ Ca. ij. de corruptōe digōis.

Qꝫbus corrūpiṫ in ſtō ꝑꝑ cās que ſūt ꝯ̄rie cāis
rectificatōis eiꝰ: ⁊ ad ſūmū cā in hoc aut eſt in
cibo aut ī receptore cibi aut in rebꝰ accidētibꝰ
ſuꝑueniētibus eis. Et cibꝰ quidē corrūpiṫ in ſtō aut ꝑꝑ
q̄titatē ſuā aut ꝑꝑ qualitatē ſuā. Propṫ q̄titatē quideꝫ
qm̄ eſt plus q̄ oꝫ quare patiṫ de digōe infra q̄ oꝫ aut ē
minus q̄ oꝫ ⁊ patiṫ de digōe ſup̄ q̄ oꝫ q̄re aduriṫ ⁊ ī ci
nerē ꝯuertiṫ. Et ex ꝓximo huic corrūpiṫ cibꝰ ſubtilis ī
ſtō igneo calido: ſed ꝑꝑ qualitatē qm̄ eſt in ſeipſo veloci
ter ſuſcipiēs corruptionē ſicut lac recenṫ mulctū ⁊ melo
nes ⁊ ꝑſica aut tarde recipiēſ rectificationē ſicut ſṫ tube
ra ⁊ caro bubali: aut eſt ſuꝑflue qualitatis ꝑꝑ ſuā calidi
tatē ſic: mel aut eſt ꝑꝑ f̄ritatē ſuā ſic cucurbita: aut eſt ꝓ
hibens appetitū cibi cū ꝓprietate que ē in ipſo: aut in co
medēte ſicut ille cuiꝰ refugit nā a cibo aliqͦ q̄uis ſit lau
dabilis aut ſit appetendus ab aliqͦ: aut ꝓpter horā ſue
receptōiſ ⁊ illud eſt qñ ſumiṫ ⁊ in ſtō eſt replō aut rema
nētia alteriꝰ: aut ſumiṫ ante exercitiū ꝯſuetū pꝰ expulſio
nē cibi ꝑmi ⁊ egreſſionē eiꝰ: aut ꝓpter erroreꝫ in ordine
ſuo ita vt ordineṫ q̄ eſt velocis digōis ſup̄ illū qui ē tāde
digōis ⁊ remaneat natās ſup̄ ipſum quaſ̄ corrūpiṫ ⁊ cō
rūpit illū qui ꝯmiſceṫ ei. Et nec̄riuꝫ q̄dem eſt ī ordīe vt
ꝑmittaṫ leuis ſup̄ grauē: ⁊ leuis ſupra ſtipticū niſi ſit ali
q̄d vocās egꝝ faciēſ nec̄riuꝫ vt ꝑmittaṫ ſtipticꝰ ad retinē
dam nāꝫ: aut ꝓpter multitudinē ſpēꝝ eius ⁊ miſceātur
alij̄ cū alijs q̄re ꝯmiſceṫ ille q̄ eſt velocis digōis ⁊ ille q̄
eſt tarde digōis. Scā aūt cā receptoris aut ē in ſubā eiꝰ
aut eſt cā alteriꝰ ⁊ eoꝝ que circundāt ipſuꝫ ⁊ accn̄t ī ipo
⁊ illud qꝺ eſt ī ſubā eius ē ſicut ſi ſit ī ſtō malitia ꝯplōniſ
cū mā aut ſine mā ⁊ debiliteṫ in digerēdo aut ꝑtranſeat
digōeꝫ ſicut iā ſciuiſti ī calido ⁊ f̄ro aut ſit ſubā eius ſpiſ
ſa ⁊ zirbū ipſiꝰ ſubtile: aut ſit ꝯprehēſio ipſiꝰ ſuꝑ ipſuꝫ ñ
ſiſtis ⁊ nō bona aut ſit bona. Veꝝ grauitaſ eiꝰ ſit impedi
ens ſtom quaſ̄ ipſe appetit depōere qꝺ ī ipſo eſt q̄uis ñ
eueniāt rugitꝰ ⁊ īflatio ⁊ iſta duo ſṫ ex cauſis debilitatis
ſtōi ⁊ deſtructōis eiꝰ: ſed illa q̄ eſt cā alteriꝰ eſt ſicut ſi ſit
in ſtō ventoſitas ſeꝑans inṫ ipſum ⁊ inṫ ꝯprehenſionem
vltimā ſuꝑ cibū. Et qñ dī ꝙ multitudo eructuatōis eſt
ex cāis corruptōis digōis nō ē inq̄tū eſt eructuatio ſed
inq̄tū eſt ventoſitas q̄re extendit ſtom ⁊ facit natare ci
bū. Non gͦ ſit bona ꝯprehēſio fundi ſtōi ſuꝑ cibū. Et oē
q̄dem faciens natare cibū eſt ꝓhibens digōeꝫ. Et ſicut
ſi ad ſtom currat ex capite aut epate aut ſpleñ aut reliq̄ſ
mēbris qꝺ corrūpat cibū ꝓpter ſuā coitatē ⁊ non poſſit
ſtōus regere ipſū. Et multotiēs q̄dem effundiṫ ad ipſuꝫ
pꝰ digōeꝫ ⁊ multotiēs effundiṫ ante ipſā. Et ex illis eſt
vt ſit illud qꝺ circūdat ipſum ex epate ⁊ ſplene ſfm aut
male ꝯplōniſ. ¶ Scā āt ꝑꝑ cās recenṫ ſuꝑueniētes cibo
⁊ receptori ē ſicut qū deficit cibo illud qͦ indiget ꝺ ſom
no digōis: aut qū inueniṫ motꝰ ſuꝑ ipſum qͦ non idiget
⁊ ꝯmouet ipſū ⁊ corrūpiṫ: aut q̄a accit potus ſuꝑ ipſum
plus q̄ ſit nec̄riuꝫ aut minꝰ aut accit coitꝰ ſuꝑ eū aut mlṫ
tiplicātur cibāia ſuꝑ nāꝫ digeſtiuā aut balneū aut obuia
tio aeris vehemētis frigoris aut male ſubē. Et ventoſita
tes retētę in ventre ꝓhibent digōeꝫ ⁊ corrūpunt eā q̄a ꝯ
mouēt cibos ⁊ mouenṫ in eis. Et cibus q̄deꝫ corrūpiṫ
ī ſtō aut q̄a putreſcit aut q̄a aduriṫ aut q̄a aceſcit aut qr
acq̄rit qualitatē nō ꝓportionalē ad aliq̄ qualitatū ꝯſue
taꝝ. Et totū illud ē aut q̄a cibuſ ꝯuertiṫ ad illud aut q̄a
hūor ſfm illā formā ꝑmiſceṫ cibo ⁊ corrūpit ipſū. Et qñ
ꝙ eſt iſte hūor natās: ⁊ qñꝫ eſt paꝝ reſidens ad inferiora
ſtōi q̄re nō dilataṫ nꝫ ꝑuenit ad os ſtōi. Et quotiēs ad
diṫ cibꝰ aceſcit ⁊ aſcēdit ad os ſtōi ⁊ ꝑmiſceṫ cuꝫ toto ci
bo: ⁊ qñꝫ eſt hꝰi hūor penetrās ī venis deīde reuertiṫ ſu
bito qū opponiṫ ei oppilatio ſubito ī facie meatuū cū q̄
bus non ꝑ̄paṫ penetratio. Et qū ſtōus ē calidus abſq̄
mā aut cū mā cholerica effuſa ex epate ad ipſū ꝓpṫ mul
titudinē gn̄atōis eiꝰ in ipſo ꝑ viā fellis predictā corrūpū
tur ī ipſo cibi leues ⁊ digerūtur fortes groſſi ſicut caro
vaccina. Et ſplen ē cā corruptōis cibi. Et ſcias ꝙ corru
ptio digōnis qñq̄ adducit ad egritudines plimas mali
gnas ſicut epilepſiā ⁊ melācholiā mirachiā ⁊ ſilia: imo
eſt mr̄ egritudinū ⁊ origo chronicaꝝ infirmitatū. Et qñ
ꝙ corrūpiṫ digō ꝯualeſcētibꝰ ⁊ gn̄aṫ acetoſitas ⁊ īdicat
recidiuationē ꝓpter illud qꝺ timeṫ de putrefactiōe. Et
multotiēs q̄dē facit accidere corruptio digōis pruritū.

¶ Cam. iij. de debilitate digōis.

Auſe debilitatis digōis ſṫ oēs cē quas dixiūſ
ī corruptōe digōis: ⁊ ſigna eaꝝ ſunt illa ſigna.
Veꝝ effuſio cholere ex illa ſūma non debilitat digōem
ſed qñq̄ corrūpit eā. Effuſio aūt melācholie qñꝫ aggre
gat ābas res ⁊ ſilr etiā ſiccū ⁊ hūidū ex hac ſūma non ꝑ
ueniunt ābo ſola ad hoc vt deſtruāt. nā humidū ꝑducit
ad hydropiſim ⁊ ſiccitas ꝑducit ad arefactionē. Et ex
cāis debilitatis digōis ē raritas mirach ⁊ ꝑuitas cāniſ
eiꝰ. Et qñq̄ eſt cā in debilitate digōis velocitas deſcen
ſionis cibi aut ꝑꝑ lubricitatē ſtōi ex eis q̄ ſcis ī caͦ lubri
citatis ſtōi. Et ñ ē illō ex cāis cōruptōiſ digōis et ñ igre
diṫ ī eis imo īgredi ī cāiſ ꝺbilitatis ſtōi. Et hic q̄dē dſcē
ſus ante horā qñq̄ fiṫ ex bonitate ꝯprehenſiōis ſtōi ſuꝑ
cibū qñ feſtinat expulſiua motu ſuo ⁊ ē fortis. Et qñq̄
fit ꝓpter debilitatē retentie: q̄re non retinet ⁊ non ꝯpre
hendit ſicut oꝫ donec digeratur ītegre. Et qñq̄ eſt ꝓpṫ
aꝑata calā aut phlatica aut melīca ⁊ vlcera ⁊ ſilia quaſ̄
non ſit bona ꝯprehēſio. Et qñq̄ non ſit bona ꝯprehēſio
cā cibi qū eſt grauis aut mordicatiuꝰ cholericꝰ: aut ē ca
lidus aut ſtōus hꝫ ꝯplōnem calidā: aut ī potu ſumit bnſ
ipſum ⁊ cū ipſo eſt ꝯplō calida hn̄s bonitatē digōis ali
q̄d calm ꝓhibens digōem ⁊ ſfm plm corrūpit ipſā ⁊ nō
ꝓhibet ipſā tm̄. Et hꝰi quidē hoieꝫ ſicut ſcis qñq̄ ſanat
⁊ tēperat digōem eiꝰ potus aq̄ f̄re. et ſilr qñq̄ in ſtō ſunt
hūores mali ⁊ ꝓprie mordicatiui diſtinguētes inṫ ipſuꝫ
⁊ inṫ cibos q̄ non ſiūt bone ꝯprehenſiōes ⁊ retentōes ⁊
eſt deſideriū expellēdi vehemtiuſ. Et illud qꝺ ē cā boni
tatis digōis eſt ꝑꝑ bonitatē ꝯprehenſioniſ. Cōprehēſio
eni ſtōi ſuꝑ cibū qum ē integra et ē non īpediens digerit
qꝺ ſibi ꝑtinet. Et ſi ē itēgra ſꝫ ē grauatia ⁊ ſtōus retiet
cibū retentiōe eiꝰ q̄ hꝫ tremorē ꝓpter quandā grauedi
nem ⁊ ē appetens vt ſeꝑet ipſum ē digō infra illā ⁊ non
ſṫ eructuatio ⁊ rugitꝰ. Et ſi non ē ꝯprehenſio ē debilitaſ
digōis ⁊ rugitꝰ ⁊ eructuatio. Et qñq̄ ꝑducunt ꝺbilitas
digōis ⁊ ꝯuerſio cibi ad phl̄a ad tremorē ⁊ frigus extre
mitatū ⁊ ꝯmotionē paroxiſmi febris. Veꝝ pulſus non ē
pulſus factꝰ in initio paroxiſmi febris. Et qñq̄ ſit debi
litas digōis ꝓpter nauſeatiuā ſatietateꝫ ⁊ replōnem an̄
cedenteꝫ. Et in libͦ q̄dem mortis velocis dī ꝙ ſi ſuper
oculos eiꝰ q̄ hꝫ nauſeatiuā ſatietatem ⁊ tarditatē digōis

bothoꝛ nigra appꝫet ſilis ciceri ⁊ rubet ps eiꝰ ⁊ viridis
fit ps alia tūc ipſe icipit cū diminutōe rōnis ⁊ moꝛit in
ſepiadecia. Et ex cāis cōꝛuptōis digōis ⁊ deſtructōiſ
eiꝰ eſt triſtitia ſicut ex cāis bonitatis digōis ē gaudium.

Cam. iiij. de ſignis debilitatis digōis.

Llā quidē q̄ leuis ē ſignificat grauitas ⁊ extē
ſio ⁊ remanētia cibi i ſtō longioꝛ ꝯſueta. Fōtez
aūt ſignificat eructuatio adducens ſapoꝛē cibi pꝰ. v. ho
ras rugitꝰ ⁊ nauſca ⁊ extēſio ⁊ eſtuatio anhelitꝰ: ſed vlti
mā ſignificat ꝙ cibꝰ non alterat̄ alteratōe de q̄ ſit curā
dum penitꝰ ſicut ſi ſit ſrītas ſupflua valde: ⁊ cibus qn̄ n̄
digerit̄ niſi tarde deſcēdit tarde niſi ſit ꝓpter motū vtu
tis expulſiue ex moꝛdicatōe aut q̄litate alia ꝯ̄ria aut gra
uitate. Et ſigua eiuſ q̄ ſit ꝓpter ꝯplōnem ſt ea q̄ iam ſci
uiſti ⁊ ꝙ ē ꝯpꝛehenſio tremula abſqꝫ foꝛti appetitu dſcē
ſionis cibi ⁊ eſt deſideriū eructuādi abſqꝫ euentu rugitꝰ
⁊ eructuatiōis frequētis ⁊ ⁊ ſingultꝰ ⁊ iflatio petētes il
lud aut ſicut ſi eueneniat pꝰ. Et ſigna eiꝰ in q̄ eſt cā dſcē
ſūs cibi ante hoꝛā ſt lenitas egōis ⁊ fetoꝛ eiꝰ ⁊ paucitaſ
mundificatōis epatis ⁊ coꝛpis ab ea: ⁊ qn̄qꝫ accidūt cū
ea moꝛdicatio ⁊ iflatio. Et ſignificatiōes q̇dem eiꝰ que
ē ab hūoꝛibꝰ calidis ſt ſitis ⁊ puitas appetitꝰ ⁊ eructua
tio fetida fūoſa. Et illā que fit ex hūoꝛibꝰ f̄ꝛis ſignificāt
illud qd̄ egredit̄ ex eis cuꝫ vomitu ⁊ acetoſitas ⁊ caſus
appetitꝰ cū ſignificationibꝰ frigoꝛis ⁊ materiei p̄dictoꝛū
i tractatu pᵒ. Et illā q̄ ē ab aꝑatibꝰ ⁊ ſilibꝰ ſignificāt ſig
coꝝ.

Cam. v. de cura.

Qum fuerit debilitas digōis accidēs a cā leui
aut a replōne an̄cedente nō plima tunc ſuffici
ent i ea longituᵒ ſomni ⁊ dimiſſio exercitij ⁊ vo
ciferatōis ⁊ balnei ⁊ admiſtratio vomitꝰ cū aq̄ tepida et
ſubtiliatio regis. Et qn̄ eſt plus illa ⁊ maioꝛ ⁊ ſt poſt ac
ceptionē cibi moꝛdicatio ⁊ nauſca ⁊ eructuatio ꝑueniēſ
ad ſapoꝛē cibi oꝫ vt ſumat̄ in potu aq̄ tepida multotiēs
⁊ nō ceſſet iterare donec euomat̄ totū illud qd̄ cōꝛuptū
eſt deinde effundat̄ ſup caput eiꝰ oleū aliqd̄ ⁊ vapoꝛet̄
vent̄ eius ⁊ viſcera cū pāno calefacto ⁊ fricent̄ extremi
tates eiꝰ cū oleo d̄ oliuis ⁊ oleo roſ. ⁊ effundat̄ ſup ipſū
aq̄ tepida ⁊ dſcribat̄ ei ꝓlixitas ſōni ⁊ ꝓhibeat̄ ei cibꝰ
in die illa. ꝙ ſi i mane ſurrexerit letꝰ ⁊ foꝛtiſ igrediat̄ bal
neū: ⁊ ſi nō redeat ad ſomnū ⁊ regim̄ ſubtiliatiuū ⁊ doꝛ
mitationē paucā ⁊ leuē tribꝰ diebꝰ ꝯtinuis vſqꝫ qᵒ ꝯuer
tatur ſtōus eiꝰ ad diſpōez ſuā ⁊ qn̄qꝫ indiget ſolōne ven
tris. Et pip q̇dem ē ex medicis magis iuuatis ad digō
nem ⁊ ſomnꝰ ōis iuuat digōem. Ueꝝ ſōnus ſup ſiniſtrū
eſt plimi iuuam̄ti in hoc ꝑꝑ ꝯpꝛeſſionē epatis ſup ſtōum
ſed ſōnus ſup dexᵐ eſt cā velocitatis dſcenſiōis cibi qm̄
pꝛeꝑatio ſtōachi facit illud neċrium. Et ſcias ꝙ ample
xari infantē ꝓpinqū ad hoc vt poluat̄ ſm lōgitudinē no
ctis eſt ex rebꝰ magis iuuatiuis ad digōez ⁊ oꝫ ne ſupue
niat ei ſudoꝛ. Sudoꝛ eni infr̄at ⁊ ꝓhibet iuuam̄tuꝫ cale
factōis cū caliditate ſua inata: ⁊ oꝫ vt n̄ ſit cū eo d̄ anhe
litu eſtuatio. Eſtuatio enī ⁊ motꝰ appetitus variāt motꝰ
vtutū nutritiuaꝝ. Et ſūt q̇daꝫ hoīes q̇ amplexātur catu
luꝫ canis aut cattū maſculū nigꝝ. In debilitate aūt digō
nis fcā ꝓpter caliditatē cū mā ex eis q̄ ꝯferunt ſt oxypo
riū diacydonitē ⁊ cibi acetoſi ſtiptici almuiati ⁊ collega
ti ⁊ q̄ ſt ſiles illis ex f̄ꝛis. Et ꝯfert ei pōduſ. ij. ʒ. ſuffuf fa
cti ex. x. ʒ. roſ ſpodij. iij. coꝛiādri ſicci. v. ſumāt̄ i potu cū
aqua granatoꝝ aut oxypoꝛio diacydoniten.

Cam. vi. de ſignis coꝛꝛuptionis digōnis.

Significatōes q̇dem eiꝰ ex q̇bus cognoſcit̄ coꝛ
ruptio digōis manifeſte ſt. Uerū ſignificatōeſ
que qn̄qꝫ aſſociātur ⁊ qn̄qꝫ nō aſſociant̄ ſunt rugitꝰ eru
ctuatio ⁊ moꝛdicatio. Et ſignificōes eiꝰ q̄ fit ꝑꝑ diſpōes
ciboꝝ p̄dcās ſt cognitio diſpōum ⁊ motꝰ eoꝝ an ſint mul
ti aut ſuſceptibiles putrefactōis aut ſit erratū in oꝛdine
eoꝝ aut hoꝛa ipſoꝝ. Et motꝰ q̇dem ſup ipſos ē genus er
roꝛis ꝓpter illud cuiꝰ rememoꝛatio p̄ceſſit ⁊ vt quotiēs
fecerit illud accidat coꝛꝛuptio digōis: ⁊ quotiens cauet
⁊ abſtiet rectificat̄ digō. Signa aūt accn̄tia ꝓpter ꝯplō
nem ſtōi ⁊ egritudies eiꝰ cognoſcūtur ex ſigniſ p̄dictis i
caᵒ aggregāte ⁊ qn̄ mā coꝛꝛupta ē in ſtō in ipſo ſt nauſea
⁊ accn̄tia q̄ ſunt cū coꝛꝛuptōe digōis frequētia nō hn̄tia
viciſſitudies: ⁊ ſi ſt illic vieiſſitudies tunc medicine ſunt
aduenietes effuſe. In facta aūt ꝑꝑ raritatē ſtōi ⁊ attēua
tionē texture villoꝝ eius ⁊ accn̄tia diſpōis ad ipſū ſicut
vetuſtatis ſigna ſt ꝓlongatio doloꝝ ſtōi ⁊ egritudinū eiꝰ
⁊ debilitas digōis cū debilitate appetitꝰ ⁊ attēuatio coꝛ
poꝛis. Et ex iſtis q̇dem qn̄qꝫ accidūt debilitas digōnis
⁊ deſtructio eiꝰ ſine coꝛꝛuptōe ipſiꝰ. Factā aūt ꝓpter vē
toſitates ſignificāt ſignificatōes ventoſitatū pꝛedicte: ſed
ſignificatōes effuſionis ex mēbꝛis coībus ſt ex eis q̄ di
xiūs in locis ſuis vt ꝯſideres diſpōez illiꝰ mēbꝛi i ſeipſo
⁊ vt cognoſcas an multiplicent̄ in ipſo effuſiōes ad mē
bꝛa alia i vijs alijs ſicut vt cognoſcas an ille cuiꝰ ſtōus
exiſtimat̄ ledi a catarris habeat cataꝝ deſcendentē ad
guttur ad pulmonē ⁊ alia. ⁊ ſigᵐ caſuſ coꝛꝛuptōis digō
nis ꝓpter effuſionē cholere eſt vt ſit ꝯplō nō cū illa cho
lerica deinde inueniant̄ in ſtō mōdicatio ⁊ natatio cibi.

Cam. vij. de cura eius.

PRincipiū illius ē vt egrediat̄ qd̄ eſt coꝛꝛuptū
i ſtō ex cibo vſqꝫ ad finē ſui cū vomitu aut ſolō
ne ventris ⁊ vt rectificet̄ regim̄ eiuſ qd̄ comedit̄ ⁊ bibit̄
⁊ reducat̄ in oībus diſpōibus ad illud qd̄ neċriuꝫ ē vt
expellat̄ cū cibo donec verificet̄ eius bōitas q̄re mundi
ficet̄ ſtōus p̄us cū potu aq̄ roſ. Si aūt fuerit coꝛꝛuptio
digōis ꝓpter caliditatē ſtōi aut ꝓpter cholerā effuſam
ad ipſū ingroſſa cibos eoꝝ ⁊ declina cū eis ad frigus a
deo donec ſint ſicut caro vaccia cū aceto ꝯdita ⁊ nō po
nas f̄ꝛa ſubtilia qm̄ ſubtilia coꝛꝛūpunt̄ in ſtōis eoꝝ velo
citer. Et oꝫ vt ille q̇ ex eis cholericꝰ eſt euomat āte cibū
Et ſi fuerit illud ꝓpter frigus curet̄ illud frigus cū eis
q̄ dixiūs in caᵒ ſuo. Et ſi fuerit cā raritatis ſtōi curet̄ cū
medicis odoꝛiferis ſtipticis p̄dictiſ ⁊ cū cibis bōi chimi
velocis digōis q̇ ſint facti decliues ad exuccatōem ⁊ ſti
pticitatē arte ⁊ cū ſeibus ⁊ reliq̇s que diximꝰ in capᵒ ag
gregāte. Et ille i coꝛꝛuptōe digōnis cuius cā eſt effuſio
cholere ex curſu p̄dicto eueniēs raro oꝫ vt ꝯſueſcat vo
mere āte cibū multotiēs: ꝙ ſi melioꝛet̄ poſt illd̄ ⁊ ſumat
cibū abſcindat hanc ꝯſuetudineꝫ vt non debilitet̄ ſtōus
ipſius: ⁊ cū hoc oꝫ vt poſt vomitū ſumat robub ꝯfoꝛtan
tes ſtoᵐ repellentes qd̄ effundit̄ ad ipſum ⁊ aſſidue fiat
emplm̄ ſtō ipſius cū eis q̄ ꝯfoꝛtant ipſum ad expellendū
qd̄ ad ipſum effundit̄: deide ponant̄ ei circuitꝰ in q̇bus
euomat āte cibū ſm rōcinationē pꝛedictā. In illis vo qᵒ
rū ſtōi cibū aceſcere faciūt ſi fuerit acetoſitas ꝑua accn̄
talis fit iuuam̄tuꝫ cum ſuctōe pomoꝝ dulciū ⁊ iuuāt̄ co
riandꝛo qū bibūt ipſum āte cibū cū aq̄ ⁊ ſilr maſtix quꝫ
i potu ſumit̄ ex eo. Si aūt fuerit foꝛtis tūc ex eis q̄ ꝯfeāt
ad hoc foꝛtit̄ magnifice vltie ſt ſumitates ſq̇nanti cū caꝛ
ui ⁊ ſilr oīa elaria calida ⁊ elariuꝫ Alehabitbi. Et qn̄ꝫ
iuuant̄ cū geleniabi ifuſo in aq̄ calida. Et ex illis q̄ ipſiſ
ꝯferunt ē vt ſumāt ad manſionē hoc medicam̄. ℞ cymi
ſeis aneti amboꝝ an̄. ꝑteꝫ. i. roſ. ru. ablatis capitibus ꝑ
tes. ij. cribellent̄ poſt ꝯtritionē cū oꝛali cuius doſis ſit

medictas.ʒ.i.cū vino ꝯmisto. Si vͦ idigent eis q̄ sᷓt for
tiora hoc oꝫ vt vtanᷓ vomitu post comestionē salsi ⁊ ace
tosi ⁊ acuti sicut foca. expectēt itaq; postea.i. hora deiñ
euomāt cū siꝛᵒ acetoso mellio calefacto ⁊ succo rhapha
ni ⁊ cū eis q̄ cursu coꝝ icedunt ⁊ ex aq̄ mellis ⁊ similibus
deinð medicenᷓ cū tro.ro.maioribꝰ ⁊ cū trifera. Et mlᷓ
totiens q̇dem nō est nec̄rius i ea vomitꝰ qñ est cā in ipsa
ꝗ̄itas siñ mā̄ ꝓpter quā acescit cibꝰ: ⁊ qñ cibꝰ acescit pu
re tūc est maior corruptio: ⁊ oꝫ vt hñs eā dimittat ciba
ria cū micis ⁊ iura ⁊ cibeᷓ exuccātibꝰ ⁊ frixis ⁊ eis q̄ in
patellᷓ coqunᷓ ⁊ carne rubea. Et oꝫ vt cōpoꝝ coꝝ ꝯplo
ꝑmuteᷓ tm̄. Et ex eis q̄ vificāt oēm cibū corruptū in stō
est vt expellaᷓ. ꝙ si nā̄ sufficiens fuerit facere illð tūc suf
ficiat ipsa: ⁊ si nā̄ non ē sufficiens ad illð sumat diacymi
num ſm q̄titatē necessitatis. si aūt non sufficit adiuueᷓ
cū reliq̇s eˡariȷ̄s solutiuis de q̇bus sumaᷓ q̄titas pauca
ſꝫ mensurā q̄ educaᷓ fex: ⁊ diacydoniten ē ex sūma eorū
q̄ eligunᷓ ex eis. Et signa q̇dem bonitatis ꝯprehensiōis
stōi sup cibū ⁊ bonitas digōis q̄ est i vltio ⁊ ꝯ̄ria coꝝ sūt
ea q̄ diximꝰ in cᵒ significationū. Qð si res ꝑdicte nō fue
rint sed sentiunᷓ ꝯturbatio ⁊ grauitas ⁊ ðsideriū minuē
di grauitatē cū ꝯstrictōe accñte tūc scias ꝙ stōus ē vehe
mentis ꝯprehensiōis sed ē abhorrēs sūmā cibi in q̄titate
sua: ⁊ scias ꝙ digō est fundi stōi: ⁊ appetitꝰ oris stōi.

Cam.viij. de tarditate descensus cibi ex stō ⁊ veloci
tate descensionis eius.

Quādoq; remanet i stō aliq̇d de cibo vsq; circi
ter.xv.horas i dispōe sanitatis ⁊.xij.horas. ⁊
illud ē ſm cibū in leuitate sua ⁊ significat illud, iuentio sa
poris eiꝰ in ore ⁊ i eructuatiōe. retētio nāq; cibi in stō ñ
est nisi ꝑꝑ tarditatē digōis vsq; qᵒ digeraᷓ expulsio eius
est ꝑꝑ expulsiōeꝫ expulsiue qū ꝯpleᷓ digō: aut ꝑꝑ motio
nem mouentē expulsiuā sicut mōdicatio cholere aut me
lācholie acetose aut alicꝰ coꝝ q̄ dicemꝰ. Et non ē sicut
existiauerūt q̇dā ꝙ oīs cā i retentōe eiꝰ est strictura mea
tus iferioris. Nā si eēt illud non eēt poˡis exitꝰ denariȷ̄
⁊ aurei deglutitoꝝ ⁊ vinū ⁊ lac nō remanerēt i stō ⁊ am
bo ñ natarent i stō debili ⁊ facerēt rugitū ⁊ inflationeꝫ:
imo cā in descensiōe cibi nālis est digō ⁊ vtus stōi ad ex
pellendū cui non ē ꝯuenientia magis cū aliqᵒ in dispōne
cibi qū non accit stō nocumtuꝫ dōec digeraᷓ cibꝰ. Sto
machus eni sanus ꝯprehendit ipsū ⁊ ꝯstringiᷓ supˡipsuꝫ
meatꝰ suus iferior vehemter: qūq; adest hora expellēdi
dilataᷓ ⁊ expellit stōus qð in ipso ē cū villis suis latitu
dinalibꝰ: ⁊ quotiēs festinat digō festinat descēsus: ⁊ si tā
dat tardat nisi accidat aliq̄ cāꝝ facientiū descēdere cibū
a stō qū nondū sit digestꝰ ex eis q̄s iaꝫ sciuisti. Et q̄titas
q̇dem eq̄lis remanentie cibi i stō ⁊ egressionis eiꝰ est illð
qð est iter.xij.horas vsq; ad.xxij.horas. Et cibꝰ q̇dē pli
mus qū non digeriᷓ ꝑꝑ suā multitudinē: ⁊ ille cuiꝰ q̄litas
est mala etiā tūc nullus coꝝ remanet i stō sano fortis ex
pulsiōis: imo expelliᷓ ad iferiora velociᷓ. Et qñq; succe
dunt ei fluxꝰ ventris ⁊ colirica passio: ⁊ qñ fuerit stōus
debilis queꝫ cibꝰ grauat aut vlcerosus hñs bothor: aut
fuerit in eo hūor viscosus lubricꝰ non morabiᷓ i ipso cibꝰ
nisi paꝝ: ⁊ fit hᵒ siue sit debilᷓ retentia siue digestia. Et ti
bi q̇dem poˡe est vt cognoscas signa q̄ oꝫ te cognosceᷓ ex
cāis hoꝝ ex eis q̄ tibi ꝑteriēt in capitulis predictis.

Cam.ix. de cura eius a cuius stō tardaᷓ descensus
cibi aut in cuius stō natat cibus.

Ex cura illiꝰ est sōnus sup dexm. Adiuuat eni
ad hᵒ vt velociᷓ descēdat cibus a stō q̄uis sit
debilis adiutoriȷ̄ ad digerendū: ⁊ adiuuāt ad hᵒ deambu
latio subtilᷓ ⁊ fricatio pedū ⁊ ꝯfractio ventositatis cū eo
qð scitur in capitulo eius.

Cam.x. de cura eiꝰ a cꝰ stō festinat descensus cibi.

Quidā ātiquoꝝ fuerāt q̄ noiauerāt istos stōaticos
sed postremo cecidit nom̄ stōi sup alið. Et ex
eis q̄ exꝑta sᷓt istis ē vt admistreᷓ eis emplꝫ ex
farina fenugreci ⁊ seis lini ⁊ melle ⁊ i potu sumāt ex eo
ēt: ⁊ ex eis ē vt sumāᷓ vitelli oui assati ⁊ cochliariū mellᷓ
⁊.ij. danic masticis ꝯtriti ꝯiungātur oia in cortice oui et
assenᷓ sup cinerē calꝫ ⁊ sine itermissiōe moueātur dōec
preꝑata sint ⁊ comedātur ⁊ admistreᷓ hᵒ tribꝰ diebꝰ ⁊ oꝫ
vt admistreᷓ ante cibū aliq̇d ex stipticis ꝗ̄is si fuerit illic
ꝯplō calida: aut ꝑmistū cū calis si fuerit ꝯplō ðcliuis ad
ꝗ̄itatē: ⁊ tu iā sciuisti oēs has medicias. Et oꝫ vt dormi
ant sup cibū ⁊ nō moueātur neq; excitenᷓ oio ⁊ vt stri
gantur extremitates superiores.

Cam.xi. ð eructuatōe stōi ⁊ duritie eius.

Quandoq; aduēit durities i stō siˡis apati ⁊ tñ
nō ē apa: ⁊ est cā eius frigꝰ inspissās aut melia
igrossans itrās siñ apatōe.

Cam.xij. ð signis.

Sunt vt cognoscaᷓ cā eius ⁊ non eueniat sigm
apatis.

Cam.xiij. ð cura.

Fiat emplm ei cū mellilolo ⁊ croco ⁊ mastice
⁊ balsamo ⁊ ture ⁊ bdellio ⁊ spica ⁊ cōdume
ni ⁊ mugatb ⁊ cera ⁊ oleo roſ. Et silr oēs curatōes di
cte ad apata dura ⁊ ꝓprie ea q̄ dicta sᷓt in cᵒ debilitatis
stōi ꝑꝑ duritiē. Descriptio alia bona ad hāc intētio
nē. Rx cere.ʒ.viij. glutis alimbatb.ʒ.iiij.ʒʒ. oppoponaci
āboꝝ añ.ʒ.ij. aloes ⁊ galbāi amboꝝ añ.ʒ.iij. olei ð lilio
eminā.i. fiat ex eis emplm.

Cam.xiiij. de eis que ꝯmouēt eructuatōeꝫ

Quum in stō accīt ventositas ⁊ nō remoueᷓ ⁊ ē
retēta i ore stōi ⁊ ipedit: oꝫ vt euēᷓ cū eructua
tione sicut euāanᷓ supfluitates natātes cū vomitu ⁊ sinð
erūpit digōem ⁊ natat cū cibo nisi accidat mltitudo hui
tatū ⁊ phlatū preparatoꝝ ad hᵒ vt ꝯuertātur i ventositatē
tunc eni nec̄riuꝫ est vt sit supfluitas in ꝯmotiōe eructua
tōis ex eis q̄ mouēt rem prauā. Et ex eis q̇dē q̄ mouēt
eructuationē sᷓt origanū ⁊ folia rute ⁊ anisū ⁊ carui ⁊ ca
lamentū et mēta ⁊ ameos ⁊ gariofili ⁊ mastix ⁊ tus ma
sticatū ⁊ haustū.

C.xv. ð cura eructuatōis supflue.

Causas q̇dem eructuatōis ⁊ significatōes eius
sup dispōes iā diximꝰ in cᵒ significationū. In
acetosa q̇dē ꝯferūt patiēti eā potare diapipeō
cū vino ⁊ qñq; iuuātur si i potu sumāt āte prandiū suuꝫ
⁊ cenā suā coriādri sicci pōdus auꝛ. deiñ bibāt pꝰ ipsum
vinū puꝝ. Et ex eis q̄ sedant ea ſm ꝙ dixerūt q̇dā ē vt li
niaᷓ stōus cū stercōe galline ⁊ calce. In fumosa vͦo si ē a
mā ꝯferūt apsinthiū ⁊ hiera. Si vͦo ē sine mā ea q̄ insflant
⁊ extigūt ⁊ fōte faciūt sic sᷓt robub fructuū fꝛoꝝ ⁊ cibi fri

Tractatꝰ iiij. de egritudinibꝰ instrumētalibꝰ ⁊ coibꝰ
accñtibꝰ stō.

Cam.i. ð apatibꝰ calis stōi.

Non accñt apata caˡa ꝑꝑ cās cognitas que
faciūt accidere apata caˡa. Et ex illis cāis
sūt dolores ꝓlongati. Et qñq; sunt apata
eius calida sanguinea ⁊ qñq; sunt colerica.

Cam.ij. de signis.

Quando ꝓlongaᷓ in stō dolō q̄ nō remoueᷓ q̄
uis regim̄ bonū fiat tc̄ existia ꝙ illic ē apa. Il
lud aūt apa qð ē calm sigificāt cū hoc iflāmatio vehemᷓ
⁊ adustio fortis ⁊ sitis ⁊ fe. iseꝑabilis ⁊ dolor pūgitiuus
⁊ augmētū qð qñq; sentiᷓ ⁊ qñq; ꝑducit ad ꝑmistiōem
sensus ⁊ ad sirsen ⁊ ad meliam. Qñq; extenuaᷓ corpꝰ

ꝛ pfundātur oculi ꝛ resoluit̃ nā ꝛ multiplicat̃ fluxꝰ ven
tris ꝛ vomitꝰ ꝛ sepat̃ febris ꝛ minorat̃ vrina ꝛ stōus ꝯp
mit̃ sub digitis vbi ꝓpter duritiē nō ꝯprimebat̃ sub di
gitis tūc iam fit exitura: ꝛ qñ accīt cū dolore in stō frigꝰ
extremitatū tē illō ē sigⁿ malū. ¶ Caᵐ.iij.ō cura.

Quādo autūmat̃ ꝙ apā calīm appet aut appe
bit ꝓpter vehemītiā adustiōis ꝛ inflāmatōnis
tūc meliꝰ est in p̄ncipio vt īcipiat̃ a repcussiuis
ꝛ inungat̃ stōus cū eis q̄ sꝫ sicut oleū de cydonijs ꝛ fiat
ei emplm cū cydonijs ꝛ corticibꝰ cucurbite ꝛ portulaca
ꝛ farina ordei ꝛ q̄ currūt hac via ꝯ̄uis abstinētia ꝛ sub
tiliatio cibi ꝛ regis magis iuuatia sꝫ eis. Q̄ūqꝫ medica
ris apata stōi calida tē caue ne i potu tribuas solutiuū
forte aut quod vomere faciat. nam administratio vomi
tus error est. ¶ Phlebotomia aūt necessaria est i pluri
bus horis ꝛ aliena solutionē laboriosā ꝛ vomitū ꝛ sis ꝯ
tentꝰ cibis lenitis ꝛ medicis sicut aq̄ ordei ꝛ almes ꝛ a
triplicibꝰ et cucurbita. Et multiplicare medicias lenifi
catiuas sicut cassia fi. nō est malū ꝛ vt eūo fiat cū cas. fi.
qm̄ ꝯfert apati ꝛ exiccat mām. Et qñqꝫ admiscet̃ ei ex
hiera ꝛ aloes pōdus. ij. danich vsqꝫ ad. s. ʒ. ꝛ meliꝰ hº ē
vt i potu tribuat̃ cas. fi. cū aq̄ endiuie ꝛ qñꝫ ponit̃ in ipa
apsinthij pax: qm̄ ē iuuatiuū cū sua stipticitate. Et qñꝫ
vtunt̃ i ea q̄dā myrobalāis. ego vō nō declino ad eos ni
si sit apata i via dubitatōis ꝛ ego abhōrreo hº. Et qñ ap
parēt nō oꝫ vt admistrent̃. Et qñꝫ dāt eis i potu scamo
neā cū sirº acetoso: ꝛ ego abhorreo eā. Et qñ appent ꝛ ñ
ē ex hꝰi excusatio tūc det̃ aloes auī. i. cū sirº acetoso ꝙ̄
uis dimitt̃e ipsū sit meliꝰ. Et ex solutis iuuatis i p̄ncipio
ē vt sumant̃ aq̄ solatri ꝛ aq̄ endiuie. ℥. ij. ꝛ medulle cas.
fi. ʒ. iij. ꝛ olei ō cucurbita ꝛ olei aigdali ambor an̄. ʒ. ij. ꝛ
det̃ in potu ꝛ sine cessatōe lenificet̃ nā cū hº si fuerit sic
citas vsqꝫ ad diē. vij. Et oꝫ ne sint ausi potāe aq̄ frāꝫ psi
mā nꝫ casaꝫ: imo frangāt eā cū iuleb aut robub fructuū
Et abstinētia q̄dem a cibo ē ex illis q̄ eos valde iuuant
ꝛ si dolor vehemēs valde fiat dabis ei i potu pōdus. ʒ. iij.
de seie cucūeris cū aq̄ fra aut aq̄ albela ꝛ sumāt in potu
aq̄ tabarzet etiā: qm̄ ē iuuatiua valō ꝛ aq̄ altaraxacon
etiā. Et empla fcā ex bela ꝛ cappibꝰ ꝛ balaustijs ꝛ ale
nifestides sꝫ iuuatia valde ꝛ apsinthiū qū ex eo fit ēplm
ꝯfert apati ꝓhibens ne ibibat̃ in oibꝰ ptibꝰ stōi. Et ꝙ̄
diu calitas pmanet ꝛ si sit pꝰ. vij. nō abscindas aq̄ endi
uie ꝛ aq̄ solatri ꝛ aq̄ kekengi ꝛ aq̄ altarasacō ꝛ pmisce
cū ill̃ qū trāsieit. vijᵃᵐ. tro. ō ros. s. ʒ. ꝛ aliq̄d ō succo ap
sinthij ꝛ ō mastice ꝛ pmisce cū eis ēt aq̄ fēicli ꝛ aq̄ apij
Et sit cibꝰ vsqꝫ ad. vij. ex mes excōticatis cū atriplicibꝰ ꝛ
blitis ꝛ cucurbita cū oleo aigdalino aut oleo omphacio
Et sint illa que i potu sumūt iuleb ꝛ aq̄ prunor ꝛ succꝰ
endiuie ꝛ altaraxacon ꝛ i fine eiꝰ pmisceātur cū mastice
ꝛ succo apsinthij. pꝰ. vij. aūt misceāt̃ cū eis que ab abster
gūt ꝛ maturāt parūp sicut ficla ꝛ alubleb ꝛ det̃ in potu
eis tūc sirꝰ acetosus ꝛ qñqꝫ sumūt eū in potu āte illō ali
quot diebꝰ. Et qñqꝫ sumūt ipsū in potu cū viol̃ nutritis
si nō fuerit nausea vehemēs īpediēs ꝛ illō q̄dem vsqꝫ ad
xiiij. Q̄ūqꝫ sedat̃ īflatio ꝛ lenificat̃ apa tē est hōa resolō
nis. qū gº declinat parūp ītroducātur i emplis ea que sꝫ
sicut mastix ꝛ apsinthiū ꝛ ponat̃ poꝰ ex sirº acetoso abſꝫ
tiore. Et qñqꝫ sufficit sumere in potu cas. fi. i aq̄ feniculi
ꝛ apij ꝛ oleū amigdal̃. dulce vsqꝫ ad finē eiꝰ. Et rectiꝰ ti
bi ē qñ ad sūmū puenit cura hora mollificatōis ꝛ resolō
nis vt nō audeas sup vtraſꝫ audatia nuda cuiuslibꝫ ear
imo pmisce medicias mollificatias cū stipticis. nā in hº
vt sis ꝯtentꝰ mollificatis ē error magnꝰ ꝛ qñꝫ pducit pa
tientē ad mortē siuē sint medicie que bibātur aut posite
sup ipsū extrinsecꝰ: ꝛ stōus q̄dē digniō ē hoc ꝙ̄ epar. Et
stiptica ꝯuenientia ad hāc rem sꝫ illa in q̄bus ē arōatici
tas sicut mastix ꝛ ros. ꝛ galle ꝛ galia ꝛ balaustie ꝛ extre
mitates arbor. Et ex oleis oleū ō cydonijs ꝛ oleū ō ma
stice ꝛ oleū ō malis ꝛ oleū ō neriden ꝛ oleū omphacinū
imo oꝫ in estate ꝛ in p̄ncipio vt admistres i emplis ābo
rū oleū ros ꝛ oleū omphacinū ꝛ oleū ō cydonijs ꝛ oleū
ō malis. Et i hyeme ꝛ i horis resolōnis oleū ō neriden
ꝛ oleū anetinū ꝛ oleū camemill̃. ꝛ oleū ō lilio ꝛ oleū de
mastice tēpate. Cōfectio empli boni i p̄ncipio ꝛ augmē
to ꝛ statu. ℞ farinā ordei ꝛ fausel ꝛ nēufar oiuꝫ an̄. ℥. s.
ros. ℥. i. ꝛ. s. croci. ℥. s. viol̃. xij. dragagāti. v. altee came
mille oiuꝫ an̄. x. sandali. xv. masticis acatie balaustie oiuꝫ
an̄. xv. cere ꝛ olei ros: cū q̄bꝰ ꝯficiātur. Et ex emplis bo
nis in p̄ncipio apatū sꝫ radix lilij mellilotū cera ꝛ oleuꝫ
viol̃. Et nō oꝫ vt emplm fiat cū lubricitate vehemēti ven
tris: imo tēpet̃ vent̃ in p̄mis dein̄ admistrent̃ empla. Et
ex emplis bōis in hora statꝰ vsqꝫ ad declinationē ē illud
qō. ℞ cymas sq̄nanti ꝛ camemillā ꝛ mellilotū ꝛ apsinthi
um ro. ꝛ spicā ꝛ radicē altee ꝛ sandalū ꝛ fausel et crocū
et grana lauri et que sꝫ silia illis. Addat̃ in stipticis i p̄n
cipijs et in resolutis in postrēis. Et ex medicis bonis in
maturādo apa calidū cuꝰ querit̃ maturatio et almexeē
est vt sumātur extremitatū ros. et extrēitatū absinthij et
extremitatū sempuiue et corticū cytri exꝰior et masticis
et turis oium an̄. ps. i. et. s. et cydonior et dactilor ima
turor et croci et aloes et myrrhe omniū an̄. ptē. i. et ce
re et olei camemill̃. et olei ō neriden omniū an̄. ptes. x.
Q̄ō si cā in euētu apatis fuerit dolor an̄s de vitate cꝰ ē
vt curet̃ cū subtiliatis tūc puenit ad apa tunc oꝫ vt absci
das subtiliatiua ab eo et sis ꝯtentꝰ sedatiuis dolor sicut
est adeps anatis et galline. Et qñ antiq̄tur apa tūc des
in potu tro. ō spica et fac emplm ex emplo ō bdellio cū
granis de ben dcō in ātidotario. Et ex eis que ꝯfeīt ad
hoc ē ceratū cū oleo ō balsamo et aloe et cera alba. Et
oꝫ vt administret̃ ceratū. S. p̄dictū in caº ōbilitatis stōi
et emplm ō melliloto ē ad hoc iuuatiuū valde. Et ex ill̃
sꝫ camemilla et balaustie et semē lini et mellilotū et altea
ex q̄bus fit emplm et fiat ex eis vaporatio et embroca fi
at cū decoctōe ipsor. Et ex eis que sanāt illud ē illō qō
℞ ros. ʒ. x. xiloaloes. ʒ. ij. masticis se. endiuie cuscute om
niū an̄. ʒ. iij. sumātur in apate inflāmato cū cāfōa i potu
aut sumātur. iij. sextaria cas. fi. que decoquāt̃ in lb. i. aq̄
dōec remāeat. s. dein̄ colet̃ et p̄ijciat̃ sup ipsā de aq̄ sola
tri et aq̄ kekengi sacraiati et buliat et p̄ijciat̃ sup ipsam
ʒ. s. hierapi. et sūat i potu ex ea ille q̄ fortis ē totāt itegrē
et debilis medietatē eiꝰ. Et si indiget fortiori hoc addā
tur ex se. apij et se. caulis et āmōiacū et medulla cerui et
adeps gallie. Et qñꝫ indiget emplo bolismi et emplo cy
trino. Et in hac hora qñqꝫ nc̄riū ē vt in potu dent̃ tro.
ō bdellio. Et ex emplis iuuātibꝰ in hoc ca. ē emplm hꝰi
℞ cere et olei ō neridē ābor an̄. ℥. i. masticis et cipi et sq̄
nāti et aloes omniū an̄. auī. i. et bdellij. ʒ. iij. soluat̃ i vio
et aggreget̃ int̃ has medicinas s̄m acceptōem ēpli. Q̄ō
si fuerit illic solō ventris qñqꝫ erit nec̄rium vt ponas cū
istis succū acreste aut succū apsinthij aut aggreges inter
vtrūqꝫ. Et de errore maxiō ē vt ꝓlonget̃ tp̄s tollerātie
apātis et incessant̃ fiat curatio cū infrāntibꝰ et fit apa in
via vt fiat exitura et prohibeat̃ a maturatione: oportet
ergo vt ꝯsideres hoc. Et iā dictū est ꝙ suspensoriū factū
ex lapide beselis qum suspendit̃ ita vt tāgāt stoᵐ erit iu
uamentū eiꝰ magnū in doloribꝰ eiꝰ et apatibꝰ eiꝰ. Q̄um

qt apa fit dubellati et exitura nos iā singl'r c^m fecim^9 ei.
¶ Qū uero apa ē cholericū oz ī pncipio ut ifrcē ualde
cū emplis in ifrātis notis pmistis cū sādal' ⁊ canfora ⁊
rof ⁊ silib^9 ⁊ deē i potu aq̄ ordeicū aqua granati muzi
⁊ decocti cū cācris. dcide post illud p aliq̄ dies admi
nistra aq̄ solatri et aq̄ endiuie. ⁊ post illud qū appropi
quat stat^9 misceaē cū aq̄ solatri et aq̄ ēdiuie parumper
aque feniculi.

De apatibus frigidis phlematicis C. iiij.

I Sta apa generāē ex hūilitate et malitia digō
nis ⁊ puitate ⁊ exercij ex reliq̄s cāis generan
tib^9 materias chronicas coarctantibus eas in
uasis et in uisberib^9 q̄rum cognitio preteriit.

¶ De signis. C. v.

Q Uādo iueneris signū apati cū dolo ī iqeto i oi dis
pōe ⁊ augmēto ⁊ n̄ ē febris nz iflāmatio nz inq̄etu
do sz ē hūiditas lubrica ⁊ claritas coloris ⁊ paucitas
sitis ⁊ malitia digōis paruitas appetitus: tūc illō ē apa
phlegmaticū ⁊ tu significabis cū reliq̄s signationib^9 pre
dictis de huitate cplonis stōi.

¶ De cura. C. vi.

D E canōe i h^o ēt ē ut n̄ eūes īsolutia a stipticis.
Resolutiua ei q̄b^9 indiges in h^o st fortis īsolu
tiōis. Incipe g^o i cura istoꝝ ita ut des eis i potu aq̄ apij
⁊ aq̄ fenicli amboꝝ ana. ℥. ij. baurac. ʒ. iij. de oleo amig
dalino dulci q̄ntū sufficit deiū p^9 illō sumāt i potu. ʒ. ij. o
lei de kerua cū trib^9. ʒ. olei amigdalini dulcis ⁊ decocti
one mellilori ⁊ eius confectio est hec. ℞. mellilori. x.
radicis fenicul i. x. aque lb. iiij. decoquantur donec re
maneat lb. i. ⁊ da i potu ex ea. ℥. iiij. Et cfert istis deco
ctio isopi in q̄ dcoquiē melilolū ⁊ ponāē sup potiōem ei^9
ʒ. iij. olei de kerua. ʒ. ij. olei āigdali dlcis. ¶ Ex ungue
tis āt de emplis ē medicamē exptū qd. ℞. poli meliloti
⁊ amomi ⁊ camemille ⁊ aneti oium ana. ʒ. x. ⁊ apsinthij
⁊ spice amboꝝ ana. ʒ. vij. aloes. ʒ. viij. masticis. ʒ. x. turis
ʒ. vi radicū altee. ʒ. xv. āmōiaci ⁊ oppoponaci storacis
oium ana. ʒ. x. adipis anbis ⁊ adipis galie oium ana. ℥.
ij. cere rubee. ʒ. lb. Et qd ex unguētis ē meli^9 ē oleū de
neriden ⁊ oleū d spica i quo iā posita fuerit myrrha ⁊
cordumēi. Et cfeāt ēt balsagi alubleb cū oleo āigdalio
dlci ⁊ sicla ⁊ caul' cū oleo oliue ⁊ ea q̄ siccāt sāguinē ex
cibis quoꝝ digō ē facil' ⁊ oz ut alienēt uomitū oio nā ip
se in huiusmodi est malus.

¶ De apatib^9 duris ⁊ grossis. C. vij.

Q Uādoq̄ fiūt incipiēdo ⁊ q̄nq̄ fiūt a pmutatōe
ex apatib^9 calis sm q̄ iā sciuisti in pncipijs ⁊
q̄nq̄ fiūt sed raro ab apate phlegmatico cui accit ut in
durescat ⁊ significāt ipm cū signatōib^9 apatum durities
tactus ⁊ multitudo uarietatis ⁊ extēuatio corporis.

¶ De cura. C. viij.

Q Anō i his ēt ē ut nō eūes medicinas resoluti
uas a stipticis ⁊ oēs medicie q̄ st uehemētis
resolutiōis i fine apatū caloꝝ st iuuatiue hic: ⁊ oz ut in
potu sumāt lac cāellaꝝ fetaꝝ asidue. Et ex illis que eis
cferūt ē ut sumāt tres aureos ex oleo de kerua cū deco
ctione casie fi. q̄ sit submersa in aq̄ radicū. Et si indiget
eis que st fortiora pōaē in aq̄ radicū sumitatū sq̄nāti ⁊
masticis ⁊ capilliueneris cū reliq̄s medicis oium ana
ps. i. ⁊ q̄n poniē cū oleo de kerua olei de spica q̄ntitas:
ʒ. i. ⁊ olei amigdali dlcis q̄ntitas. ʒ. ij. ē iuuatiuū ⁊ silr qū
in potu sumunē olea ista cū aq̄ mellis. Et oz ut admini
streē in ēplis eoꝝ medulla ossiū cerui ⁊ medulla cruris
uaccini ⁊ pinguedo gibbi camelli. et ex medicis cferen
tibus ad hoc et indubellati ē illō rō. ℞. meliloti ⁊ fēugre
ci ⁊ cāemille ⁊ baccaꝝ lauri ⁊ altee ⁊ apsinthij oiuz ana
ptē. i āmōiaci turis āboꝝ ana duas tertias ptis īsoluāē
gūme iste in decoctōe ficuū. xij. cū uino cū melle deiū c
iūge cū eis has medicias et fac ex eis ēplz ē ei mirabile
Emplm aliō. ℞. sordiū urcei p. vij. storacis. p. ij. masticis
p. i. gluris alibath ptē. ʒ. fecis olei d neridē q̄ntitatē q̄ cfi
ciant medicie. ¶ Emplm aliō. ℞. āmoniaci. viij. melilo
ti. xij. cere: viij. croci myrrhe bdelij iudaici oiū ana. viij.
olei d balsāo lb. i. Et ex eis q̄ ualde iuuatia st eis ē oleū
d succo uitis ⁊ ex eis q̄ cōfeāt eis ualde st decoctio ireos
cū casia fi. ¶ Et ēplm qd diximus in caplo debilitatis
stōi cū duritie. ¶ Descriprio ēpli hōi. ℞ masticis turis
apsinthij oium ana ptē. i. āmoniaci croci āoaꝝ ana ptes
ij. cipi. iij. fac ceratū cū oleo d neridē tāte q̄ntitatis q̄ leui
tas fiat. Et q̄n accit illō qd raro cuēit. sz ex pmutatione
apatis phlatici ad apa duꝝ tūc cuēiētioꝛ cura ē ei ēplm
h^9 i descriptiōis. ℞. āmōiacū bdeliū sem̄ caulis āigdalas
amaras storacē liq̄dā masticē spicā sq̄nātū cipū gūme dis
soluāē ⁊ alia tāne ⁊ fac ex eis ēplz. sintq̄ cibi eoꝝ sit bas
pagi ⁊ alubleb oleū āigdalinū dulce ⁊ pp̄e ei^9 qd pmu
tatū ē ab apate calido.

¶ De adubellati i stō. C. ix.

M Ultotiēs errāt medici in regie apatis in stō: ⁊ p
mutādo fit exitura ⁊ multotiēs incipiēdo fit.

¶ De signis capitulum decimum.

I Am diximus signa initij eius in capitulo apatū
calidoꝝ. stōi.

¶ De cura. C. xi.

O Portet ut icipiaē a phlebotōia ⁊ a īgine stōi apa
ti apate calido extrīseco cū q^o fit pole ut phibeaē
fieri dubellati nā si fit dubellati ⁊ incipit ēe in uia matu
ratiōis oz tūc ut fit res leuis. Et si autumas maturati
onē ppinq̄ oz ut in potu tribuas lac īcenē muclū uice
una p^9 aliā cū aq̄ calida ⁊ tāgas duritiē ⁊ cfideres an
cōpmaē ⁊ attēdas cōmotōem ⁊ tremorē ⁊ cōpressiōē
apatis nā si n̄ cōpmiē illō oz ut in potu sumat hn̄s ipm
taraxaconē siccā cū aq̄ fēugreci ⁊ tribuloꝝ ⁊ oleo āigda
lino amaro. qd si idiget fortiori h^o. ⁊ ē iceptio i uia ma
maturationis iā addēs sup pmā pōaē in eis oleū d ker
ua. Et ex eis q̄ expta st in h^o ē ut sūat in potu hn̄s cāta
raxacōis sicce q̄ntitatē. ʒ. i. ⁊. ʒ. seis almaru ⁊ feuugreci.
ʒ. i. tāē illō ⁊ bibaē cū q̄busdā lactib^9 īcenē mulctis cali
dis sicut ē lac asine ⁊ caprū ⁊ q̄ntitas lactis fit triū. ℥. ⁊
misceaē cū eo ex galia pond^9. ʒ. iij. ei^9. Et ex eis q̄ exp
ta st ēt ē ut sūaē taraxacōis sicce. ʒ. i. ⁊ fēi. ℥. ij. ⁊ se. mar
u. ℥. iiij. tāne ⁊ cribelenē ⁊ cficiāē cū lacte capno ⁊ ole
o sisamio ⁊ fiat ex eis ēplz si dubellati. Et oz ut fiat bal
neū cū aq̄ tepida ⁊ ut pōaē ēplm aliqd si bubellati factū
ex ficub^9 ⁊ camemilla et fēugreco decoctis ⁊ fit in eo ap
sinthiū ut cfortet ⁊ qd q̄riē ex oib^9 illis ē maturatio apa
tis ⁊ eruptio. Q̄ūq̄ existiaueris maturatiōem postq̄ iā
admistraueris balneatōem pdcām ⁊ ēpla pdcā ⁊ succes
seris cū ēplo ficuū pdcō substerne ei stramīta duplicia ut
in culcitris ⁊ in calefaciētib^9 ⁊ pcipe ei ut iaceat sz ca
dso uentre inferi^9 dōec rūpaē sub cōpsiōe apa ei^9: Et
tu q̄dē cognosces q̄ iā ruptū ē p detumitōem ⁊ attēua
tōem ⁊ p illō qd expuiē aut cū solutōe uētris egrediē
ex sanie aut ex sāguine ⁊ oz ut in potu tribuas tūc aloē
cū aq̄ ēdiuie. Q̄ūq̄ erūpiē da i potu incarnatiua q̄uis
ille q̄ euomit saniē ex stō suo fit ad despatiōem ppinq̄or
q̄ ad spem. Q̄ūq̄ existimaueris in stō saniē extrahe ip
sā cū solutiōe uentris ⁊ n̄ moueas ipam ad uomitum.
Q̄ūq̄ nō ualēt h^9 i res admistra medicinas predcās in

cͦaꝑatū duroꝝ. ¶ Cibi āt ꝯuenietes ⁊ in p̄nc͛ rei ſt̄ ſō
bitōes fcē ex ālo ⁊ ordeo excorticato ⁊ uitello oui. Et
in fine eiꝰ illi in q̇bꝰ pōunt anetū ⁊ fenugrecū ſecundum
menſuram. ¶ Capᵐ. xij. de vulneribꝰ in ſtō.

Stomacho qn̄qꝫ accidūt vlcera ⁊ bothō pp acu
itatē hūoꝝ q̇ in bibūt corpꝰ ipiꝰ ⁊ q̇ obuiāt ei ex
ipſis. Et multotiēſ fiūt pp illō qō ꝑuēit ad ipſū ex alijs.
Multotiēs ei ulcerat ſtōus ex catarro deſcēdente ad il
lud ex capite calido mordicatiuo aut cōroſiuo pp ſuaꝫ
putrefactōem q̄ꝛ putreſcit ⁊ cōrodit ſtōus qū ꝓlōgat
catarrus. ¶ Cᵐ. xiij. de ſignis ꝯueniētie ⁊ differētie.

Multotiens ꝑducūt ulcera ſtōi ⁊ ꝓꝑe i inferioribꝰ
eiꝰ admiſtratōem anhelitꝰ ⁊ ꝓuocatōem ſudoris
⁊ ſincopi ⁊ infrīatōm extremitatū. Et qn̄qꝫ ſignificāt vlce
ra i ſtō fetor eructuatōiſ ⁊ eleuatio uaporis faciēs icur
rē ſiccitatē ligue ⁊ exiccatōem ipſiꝰ ⁊ ē ſincopis ꝓlima.
⁊ qn̄ ſt̄ in ſtō bothor multiplicat eructuatio valde. Et
iā diſtiguit int ulcꝰ fcm̄ i meri ⁊ it fcm̄ i ſtō qm̄ i illo qō
fcm̄ ē in meri ſētit dolor i ipſo vſqꝫ ad poſteriꝰ int duas
ſpatulas ⁊ in collo vſqꝫ ad initia pectoriſ ⁊ vificat diſpo
ſitōem eiꝰ trāſitꝰ deglutiti qm̄ ſignificat locū doloroſū
cū p̄ntia eiꝰ ⁊ qn̄ ꝑtrāſit hunc locū parūꝑ. Fcā āt i ſtōi
ore ſignificat ꝙ dolor eſt in inferioribꝰ pectoris ⁊ ſupp̄
mis uentri ⁊ eſt vehemētior ⁊ deglutitū ſignificat ipſū cū
ꝑtrāſitōe pectoris ⁊ ꝓlm eiꝰ ꝯclinat ad mirach ⁊ miora
tur ex eo ābelitꝰ ⁊ infrīat corpꝰ ⁊ ꝑducit ad ſincopi ꝓli
mū. Uerꝫ fcā in fūdo ſtōi ſignificat exitꝰ corticis vlceris
eiꝰ in egōe abſqꝫ excoriatōe in iteſtinis ⁊ iuētio doloris
pꝰ q̇etē eiꝰ qō ſumit in inferioribꝰ ſtōi ⁊ fit dolor ꝑuus.
Et diſtinguit int ulcꝰ in ſtō ⁊ ulcꝰ in inteſtinis ꝑ locum
doloris qū ingredit cibꝰ in corpꝰ ⁊ ē exitꝰ cortices q̇ egre
dit in egōe rarꝰ et ē cortex eius ſubtilis. ſ. ex genere eiꝰ
quō egredit ex inteſtinis ſuꝑioribꝰ. Et ſignificat qō eſt
ex ſtō ꝙ dolor n̄ eſt in ꝑtibꝰ uiſceꝝ imo ō. Uerꝫ multoti
ens approꝑinq̄t ⁊ aſſimilat dyſentie. In eis āt q̄ ſt̄ in i
teſtinis ſuꝑioribꝰ oꝫ ut tu ualde intendas. In uomitu āt
qū cortex igredit n̄ eſt ulcꝰ niſi in meri aut ſtō. Et oꝫ ut
cū tu uolneris exꝑiri illud ut cibes egrū ex aliqͦ in quo
ſint ſinapis et acetū. ¶ Cᵐ. xiiij. ō cura ulcerū ſtōi.

Plaga recēs q̄ fit in ipſo oꝫ ut curet cū medicinis
ſtipticis ⁊ dent cibi uelocis digōis ⁊ uitent medi
cine ulceroſe in q̇bꝰ pōunt flos eris ⁊ ceruſa ⁊ lithargy
riū ⁊ tutia ⁊ ſilia imo oꝫ ut curent ulcera ſtōi ⁊ corroſio
in ipſo in p̄mis cū mūdificatōe cū eis q̄ ſt̄ ſic aq̄ mellis
⁊ iuleb. Et n̄ oꝫ ēt ut fit in purgatorio fortitudo purga
tōis ⁊ ledat ulcera pluſq̄ oꝫ. Et oꝫ ut fit eoꝝ abſterſio
⁊ ablutō ad inferiora. Qō ſi fuerit illic corroſō ⁊ caro
mortua oꝫ ut medicet cū medicāine mūdificāte carnem
mortuā ⁊ incarnante ⁊ faciente naſci carneꝫ. Et o q̄ ꝯ
ueniēs eſt hiera picra ad illud ⁊ qū mūdificat oꝫ ut in
potu dēt lac acetoſū uaccinū a qͦ ablatū eſt butyrū ⁊ ſi
rupꝰ de cydonijs ⁊ granatis ⁊ ſilibꝰ ⁊ dēt ēt aq̄ ordei cū
granatis ⁊ ſirupi de fructibꝰ ſtiocicis. Et ē qn̄qꝫ necīū
ut cibēt uentribꝰ uituloꝝ ⁊ edoꝝ ꝯditoꝝ cū aceto. Et
ſcias ꝙ q̄diu n̄ mūdificat ſordes tota n̄ eſt iuuamtū cu
re altiꝰ nꝫ admiſtratōis ꝯſolidatiuoꝝ. Et qū admiſtras
incarnatiua et egritudo ē i partibꝰ meri ⁊ ore ſtōi tūt po
ne i eis ex glutinatis aliqō magnū ſicut ē gūmi ⁊ draga
gātū. Et qn̄qꝫ ꝯfert ulceribꝰ ſtōi filoniū ⁊ ꝯferūt ēt tro.
de karabe p̄cipue ſi fuerit illic uōitꝰ ſan. ⁊ ꝯferūt eis oīa
rob fructuū. et qn̄ꝫ ꝯfert rob eupa. ⁊ rob apſithii ⁊ qn̄qꝫ
ſt̄ i ſtō ulcera et n̄ ē excluſatio ſolōis uētriſ pp aliqd uo
cātiū ad hoc tunc oꝫ ut ſoluas uētrē cū eis q̄ ſt̄ ſicut ca
ſia fi. Qō ſi accidat ex ulceribꝰ ſolō uentris curet cum
tro. de ſpodio et robub ſtipticis cū aq̄ ſauic ꝯcocti. Et
ſi fuerit illic corroſio curet cū eis q̄ diximꝰ in cura ſpu
ti ſanguis ¶ Cᵐ. xv. de bothor in ſtō.

Confert eis mūdificatio cū ſolōe eoꝝ q̇bꝰ ꝯceſſuꝫ
eſt fieri ſolōem uentris in ulceribꝰ ſtōi et cibari
cū granis granati cū paſſis et lacte decocto cum ferro
ignito. ¶ Caplm. xvi. de ruptura ſtōi.

Quoꝝ ſtōus diſrūpit fortaſſe n̄ euadūt niſi pauci
a ruptura parua.

¶ Tractatꝰ. v. de diſpoſitōibꝰ ſtōi ex ꝑte eiꝰ qō ipſe cō
prehēdit et egredit ab eo ⁊ aliq̇bꝰ diſpōibꝰ mirach ⁊ q̄
ſequnt ipſum. ¶ Cᵐ. i. de inflamatiōe ſtōi.

Quandoqꝫ fit pp cibū qū in ipſo ē hūiditas extra
nea q̄ ꝯuertit in uētoſitatē ⁊ n̄ ē poſe caliditati ſi
ē eq̄lis ut reſoluat eā ita ꝙ nō reſoluat ipſā ad uentoſita
tē. Et qn̄qꝫ ſit pp caliditatē digeſtiuā qū eſt debilis. ci
bus nāqꝫ q̄uis ſit n̄ inflatiuꝰ in nā ſua n̄ qū debilitat in
ipſo caliditas euaporat et facit accidere uentoſitatē mā
nāqꝫ in ſua ſubā ſi n̄ ē uētoſitatis ꝓlime n̄ facit i uētribꝰ
euenire inflationē niſi ſit caliditas minorata ⁊ moueat
⁊ n̄ digerat ſicut ſi priuet caliditas oīo nō aſſotiat ei in
flatio ⁊ ſi fit ex inflatiuis: ⁊ oē a qͦ nō accit inflatio non
accit ab eo inflatio niſi aut pp ſe ipſū. ſ. ab illo i ſua ſubā
aut pp duas res pret ipſū q̄ꝝ una ē dominiū caliditatiſ
ſꝫ ipſū ⁊ alt͛a frigꝰ qō n̄ mouet aliq̇d. Et qn̄qꝫ eſt calidi
tas apta ad digerē ⁊ mā obediēs ei et mouēt ꝑ illō qō
eā retrahit ab ipſa ex potu aque ꝓlime ſꝫ ipſā aut motu
ꝯmouēte ipſā. Et qn̄qꝫ eſt ꝯplo cibi inflatiua ſicut faſeo
loꝝ ⁊ lētiū et ſiliū ⁊ nō ꝯferūt fortitudo v̇tutis et aliena
tio locoꝝ digōis niſi ſit caliditas fortis uehemētis v̇tu
tis ⁊ mā uehemētis hūectatōis. Et ex medicis inflatis
ē uinū groſſū ⁊ dulce pp groſitiē eiꝰ niſi ſit dulcedo ſub
tilis et generat ab eo uentoſitas ſubtilis. Et qn̄qꝫ ē cā
inflationis eēntia cibi calidi in nā ſua nā qū ipſe inuenit
diſpōem q̄ calefacit qū ſit digō et egredit ex hͦ qō ipſe
eſt calidus potētia ad hoc ut ſit calidus actu māꝫ ſꝫiam
hūidā reſoluit ipſū ⁊ facit ipſū uaporare. Et qn̄ꝫ ſt̄ ifla
tō ⁊ rugitꝰ ꝓpt uacuitatē uētris cū hūiditate cruda ui
trea in ſtō. Ipſa ei cū occupat caliditas nālis ab ea cū
cibis eſt q̇eta et qn̄ caliditas expedita ꝑuenit ad eā ꝯſol
uit in uentoſitatē. Et qn̄ꝫ ē cā in hͦ ꝙ nā qn̄ inuenit ua
cuitatē et mouēt v̇tutes mouet aer effuſus in ſpatijs et
mouetur cū eo reſiduū uapoꝝ hūiditatis et eſt ſicut uen
toſitas. Et qn̄qꝫ ſt̄ cā in ea multitudo melie et egritudi
nes ſpleniſ. Et multotiēs ſit frigus ſꝫueniēs corpori ex
terius cā inflatōis et uentoſitatis ex q̄ replet corpus
ꝓptea q̇a debilitat caliditatē oꝑantem in mā et facit oꝑ
atōem eiꝰ mediā oꝑatōem et eiꝰ operatō eſt digō humi
ditatū et medietas operatiōis eſt uaporatō et qn̄ multi
plicat inflatio in uentribꝰ ꝯualeſcentiū indicat ꝯuerſio
nem. Et egritudis lamirachiati ꝓlimū fit ꝓpt uehemē
tiā caliditatis ſtōi et oppilatiōes uiaꝝ cibi ad corpꝰ q̄ꝛ
reditiet retinet in partibꝰ ſtōi et facit acetoſā eructuatō
nem et accit uomitꝰ ſtupefaciens dētes p̄cipue ſi cōicat
ſplē et eſt egō hūida et igroſſat ſan. Et qn̄qꝫ eſt illic aꝑa
faciēs uaporē melicū et facit euenire melācholiā
¶ Cᵐ. ij. de ſignis

Illaꝫ in q̄ ē cā generatio uentoſitatis et inflatio
ſubē cibi ſignificāt reditus ad cognoſcēdū ſubāꝫ
eiꝰ qō ſumit et qō in flatō nō eſt ꝓlima ualō nꝫ i horis
bonitatis cibi et qō eructuatio qn̄ iterat bis aut ter ſe
dat eius malitia. Et ſilr qn̄ cā i ipſa eſt hūor ſignificāt

cã aſſũptio aq̃ ⁊ cõmotio ſonãs ⁊ ad ſũmũ qđ accit vtu
ti digeſtiue. Q̃ ia ei cognoſcũť ꝑ inuentiõem cãe ⁊ ĩmo
tionẽ inflationis cũ alťatione regis. Et dĩa q̃dẽ inť in
flatõem meľicã ⁊ illã q̃ ẽ ex hũoribus malis crudis ẽ ꝙ
inflatio mľie eſt cum ſiccitate ⁊ alia eſt cũ hũiditatibus.
Et ſcẽ ex cãis alijs ſignũ ẽ inuẽtio aliaꝝ cauſarum.

Capitulum. iij. de cura.

SI eſt cã inflatiõis cibꝰ dimitte ipſum tẽdẽs ad a
liũ et meliora ꝛgimẽ futuꝝ ⁊ nõ ledať digõ et uſ
q̃ꝫ q° fit illud oꝫ ut dormiat hñs eã ſuꝑ uẽtrẽ ſuũ ſuꝑ pul
uiar plenũ eis q̃ calefaciũt ſicut eſt coctũ. et ſi eſt cã eiꝰ
fr̃itas ſtõi ⁊ debilitas eius cureť cũ eis q̃ oꝫ ex illis que
dcã ſť in ca. eius. Et ungať cũ oleo aliq° in quo decocta
ſunt ſubtiliatia diſrũpẽtia uẽtoſitatẽ ſicut ameos ⁊ kei
ſim ⁊ cyminũ. Et ſi indiget fortioribꝰ illis: tunc ſint ru
ta et ſemẽ eius grana lauri ⁊ alãiudẽ ⁊ ſiſeleos ⁊ ſic o
leũ eiꝰ oleũ laurinũ ⁊ oleũ de kerua ⁊ q̃ ſunt ſilia illis.
⁊ qñq̃ ſufficit inungeꝛ mẽbᵐ ex oleo aliq° cũ q° ꝑmiſceť
anetũ ⁊ q̃ currunt curſu eiꝰ deiñ cũ ẽpľis fortis reſoľo
nis ſicut ẽpľm fcm̃ cũ iſopo ⁊ aneto ⁊ aq̃ cineriſ ⁊ ſilibꝰ
Et qñꝫ ſť neceſſaria cliſteria cũ hꝰi oleis et qñꝫ põiť in
eis piꝑ. Et ſi fuerit frigꝰ ex mã groſſa nõ dabimus ĩ po
tu iſtas medicinas. Q̃ñꝫ ei ipſe addũt in cõmotõe uen
toſitatum immo oꝫ ut purgẽus mãm in ꝑmis diñ dẽus
eas in potu. Et ſi frigus fuerit purum ⁊ fuerit materia
pauca non curabimus de hoc immo dabimus eas in
potu. ¶ Et ex eis que in potu dabimus ⁊ magnificať
eoꝝ iuuamẽtũ ẽ mãipulꝰ polij decoctꝰ in aq̃ uehemẽter
deiñ ſuãť ex ea in potu aut miſceať decoctõ calam̃ti flu
uiaľ cũ melle ⁊ ſumãť ex ea ĩ potu ⁊ decoctio galãge iu
uatia ẽ ualde galãge ſic eſt ⁊ galãge ꝯfectũ cũ ſir° aceto
ſo fcm̃ pilule ꝑue ſicut cicer ⁊ fit doſ eius aur. i. cũ aq̃
calida ⁊ eſt ex eis que ſolõne educũt uentoſitatẽ pľimã
⁊ hũiditatem paucã. Et ex eis que ſť maximi iuuamẽti
in inflatõe accidente ẽ caſtoreũ qñ bibiť cũ aceto ꝑmi
ſto cũ aq̃ et rob cũ oleo ãtiq° ⁊ ꝓꝑe aceto alãiudẽ aut
ſq̃litico. Et dĩ ꝙ calcaneus porci aduſtus ẽ bonus ad
h° ⁊ ıq̃ñq̃ ſufficit in ea que leuis eſt ut in potu ſumať ui
nũ puꝝ paꝝũꝑ bibat illud deiñ dormiat ſꝫ ipſum ⁊ ſur
get ſanus ab egritudine ſua. ¶ Unguẽtũ ꝯferẽs ei de
coq̃ť nigelle ⁊ grana lauri et ruta in uino uehemẽť et
coleť deiñ coq̃ť ex oleo medietas illius uini cũ ipſo do
nec remaneat oleũ deiñ fiat inunctio ex ipſa. ⁊ ſilr̃ oleuꝫ
de lilio. Dixerũt q̃dã aloes ẽ iuuatiua ualde infãtibus
quoꝝ inflãtur uẽtres. Et inflatio inſeparabilis meľica
curať cum eis q̃ ſť ut ſagzenea ⁊ alcadicõ ⁊ ameos. Et
ſi indiget euãtõe forti adminiſtra pilulas fetidas ⁊ põe
ſꝫ ſpõgiã infuſã in aceto forti ualde et melius eſt acetum
alãiudẽ.

¶ Capitulum. iiij. de rugitu.

OMnes cãe inflationis ſť ipſe eedem cãe rugitus
qũ accñt ille cãe inflationis ⁊ nitiť nã eas expel
lere et nõ põt et nõ expelliť ad ſuꝑiora neq̃ ad inferio
ra immo moueť in uaſis inteſtioꝝ tũc eſt rugitus ⁊ ꝓꝑe
qũ eſt in inteſtinis ſubtilibus ſtrictoꝝ meatuũ. Q̃ũq̃ ꝑ
mutať ab eis ad ampla inteſtina. ſ. groſſa quieſcit ⁊ mi
norať. Uerꝝ ſõitus eius tunc eſt grauiſ cũ hoc ꝙ eſt mi
nor. ¶ In ſubtilibus uero ẽ acutus cũ h° ꝙ ẽ pľimus ⁊
Q̃ũq̃ ꝑmiſcenť ille uentoſitates cũ hũiditatibus nõ ſť
pure ⁊ qñ inueniunt ſpaciũ ⁊ ſunt inflantes cõmouen
tes ſõitũ faciunt ꝓuenire ſõitũ uaſis hñtibus ſtrictum
collũ. Et claritas q̃dem ſõitus ſignificat mũdiſicationẽ
inteſtinoꝝ aut exiccationẽ fecis. Et cura q̃dem rugitus
ꝓxima eſt cure inflationis et ille q̃ inuenit uentoſitatem
in uentre cũ febre pauca bibat aq̃ꝫ cymi cũ tereniabin i
loco peidiaꝝ.

Cᵐ. v. đ lẽitate ſtõi ⁊ lubricitate

QUãdoq̃ ẽ cã eius malitia ꝯpľonis ſtõi ⁊ raro
fit ex ꝯpľone calida ſimplici quando peruenit ad h° ut
mortificet retentiam ⁊ quãdoq̃ fit ꝓpť malitiã ꝯpľonis
fr̃e cũ mã lubricitãte aut abſq̃ mã ⁊ qñq̃ fit ꝓpter ul
cera in ſtõ que ledũť ab eis que ad ipſa perueniunt q̃
moueť ad expellẽdũ ea ⁊ qñq̃ eſt cã eius debilitas ad
ueniens retentiue. Et qñ accit poſt lubricitatem ſtõi ⁊
inteſtinoꝝ ⁊ lenitatẽ eoꝝ eructuatio acetoſa ẽ ſm dictũ
hip. ſignum bonũ. Significat ei augmẽtũ caliditatis di
minute nam ſi non fuerit caliditas non erit uentoſitas
neq̃ eructuatio.

Capᵐ. vi. de ſignis.

NOta ſunt et nõ eſt neceſſarium iterare ea.

¶ Capľm. vij. de cura.

SI fuerit cã eius malitia ꝯpľõis calide cũ mãlia
tunc oportet ut educať hũor cũ facilitate ⁊ ad
miniſtrenť poſt illud robub fructuũ ſtipticoꝝ aut aqua
ſauic ordei decocti cũ milio. Et ſi ꝓlõgať illud eſt neceſ
ſarium bibere ea que ſť ſicut lac acetoſum uaccinũ deco
ctũ aut in quo extingũť ferruꝫ ⁊ lapides cũ quo ſint ad
miſte medicine ſtiptice ſicut ſpodium ⁊ roſ ⁊ karabe ⁊
balauſtie ⁊ alcort ⁊ hypoq̃ſtidos ⁊ ꝓiicianť ſuper medi
am lb. lactis acetoſi. ʒ. v. đ medicinis ⁊ adminiſtrentur
ſuper ſtomachũ empľa dcã in antidotario ⁊ fit cibus ex
lentibus excorticatiſ ⁊ rizi. ⁊ milio cum ſuccis fructuũ
ſtipticoꝝ ſicut eſt aqua acreſte ⁊ aqua granatoꝝ acetoſo
rũ ⁊ aqua cidonioꝝ acetoſoꝝ. Q̃đ ſi non inuenis excu
ſationem q̃n cibes eos carne cibabis eos illis que ſunt
ex carne pulloꝝ ⁊ cubugi tabegi aſſata ualđ aſpcła ace
toſis predcis. Et ſciť ex iſtis cura eius que eſt raro ⁊
minus ex caſibus huiuſmõi egritidinis ꝓpter ꝯpľonẽ
calidã puram ſine mã ex eis que docuit te in re cõmũi.
Q̃đ ſi fuerit ex frigore cũ calefactis cureť ebibitis. Et
empľa eius ſint ex eis que iam expoſita ſť in loco ſuo ⁊
fiat cibus eius ex canabit ⁊ minutis auibus aſſatis ⁊
pullis ẽt qm̃ ſť tarde remanentie in ſtõ ⁊ puluerizenť cũ
ſpeciebus odoriferis calidis ſtipticis aut calidis ꝑmi
ſtis cũ ſtipticis. Et ſi fuerit illic mã euẽtur cũ eis quoꝝ
preterijt declaratio adminiſtretur uomitus in omni ſe
ptimana ⁊ adminiſtretur electuarium alcanzi ⁊ electu
arium đ granis myrti ⁊ elecũariũ de ſcoria ferri et deť
in potu uinum puꝝ antiqum. Et ſi fuerit ex ulceribus
curabis ulcera ſua cura deiñ regimẽ adhibe ꝯfortãdo
ſtõum. Scẽ ãt ex debilitate uirtutis retentie cura eſt ut
adminiſtrẽtur ſirupi ſtiptici cũ ſpeciebus calefactiſ odo
riferis in potu ſumpti ⁊ ut empľꝫ ſuperpoſiti. Et ex eis
que ꝯferunt ad illud eſt electuarium de xilocaractis cũ
aqua ſenticum humidarum aut medicamen de ſumach
cũ aqua de xilocaractis aut ſuffuf de granis granatoꝝ
cum robub de cydonis acetoſis puro aut alcãzi cum
rob de myrto. Et ex illis que ei maximũ affeꝛt iuuamẽ
tum ſť tro. enifiſtides et trociſci de balauſtijs et empľꝫ
de apſinthio cum ſtipticis. Cibi ãt ꝓxi ſunt illi quos di
ximus in ca. ꝯpľonis calide et humide et aſſata et fri
xa et ea que in patellis cum robub. Et ſcias qđ aqua
ordei cũ tamaridis iuuatia ẽ ad difficultates egredinũ.

¶ Capľm. viij. de uomitu ſubmerſiõe et nauſea et eſtu
atione ſtomachi.

VOmitus et ſubuerſio ſunt motus ſtõi ad expellẽ
dum ex eo aliquid quod eſt in eo per uiã oris.
et ſubuerſio quidem una duoꝝ ẽ motus expulſoris cui
non aſſociatur motus expulſi et uomitus qui eſt unus

ipsoꝝ ē ut associet motui fcõ ab expulsore motus expe
lendi ad exteriora. Et nausea est dispõ stõi que quasi
suscipit hos motus et est.q.declinatio eius ad hos mo
tus aut multi temporis aut parui temporis secũdum
susceptõnē matiei. Et istc q̇dē dispõ est õric sũt appetitib⁹
ex oib⁹ ptibus ꝛ subuersio natuꝛ dr nausca insepabilis
et qñq3 dr destructio appetit⁹. Et uõit⁹ q̇dē alius ē acu
tus effuosus sicut in colirica passiõe ꝛ sicut accidit ei q̇
bibit medicinā uomitiuam ꝛ alius q̇etus sicut accit sto
maticis. Qũ g° accit subuersio tc iā accit aliq̃d ꝯmouēs
os stõi ad expellēdũ aliq̇d ad ꝓpinq̇ores uias et illud
est aut q̃litas opatia aut opatiõe eius mā ex q̃ ipse ledi
tur aut mēbri cõicãtis sicut cerebri aut aduent⁹ pcussi
onis aut mã grossa ibibita aut infusa in ipso corrũpens
cibũ aut cholerica aut hũiditas mala putrefcã sicut ac
cit pgnãtib⁹ aut huitas ñ mala s3 trẽula ðbilitãs os stõi
absq3 malitia cãe aut huitas grossa ꝛ adherens aut mul
ta grauans q̃uis nõ sit cã alia. Nã q̃uis sit ðbigẽa san.
aut pbl'a dulce spat tñ ex h⁹ꝛ q nutriat corp⁹ ꝛ nutriat
ēt stõu3. San. eī nutrit stõu3 ꝛ pbl'a dulce nãle ꝯuertit
ēt in san. et nutrit stõum. Uꝛꝝ ipsũ ñ nutrit eũ quocũq3
mõ accidat ꝛ q̃le pueñit ad ipsũ s3 qñq3 nutrit eũ qñ gra
dat aduent⁹ eius ad ipsum ex uenis alr'antib⁹ sanguinē
ad ꝯpl'onē stõi ꝛ assimilãtib⁹ ipsũ ei ex ućis predcis in
anatõia nisi accidat ꝓpt cãm cũ q̃ nõ inućiat stõus nu
trimēũ oso ꝛ nõ afferãt ad ipsũ uene qð ei ꝯueniat ꝛ li
bent suscipiat ipsũ ꝛ digerẽdo faciat ipsũ saguinē sicut
multotiens effundit ad ipsũ epar nõ p uiã uenaꝝ spargē
tiũ sanguinē imo p uiã uenaꝝ per q̃s penitrat kilus san
guinē bonũ ꝛ ꝯuenientē nõ plimũ grauantē ut nutriat
ipsũ ŝm semitã qð ipse ex eo exuccat ꝛ ꝯuertat eũ cũ sua
subã ad suã silitudinē. Et illi quidē errauerũt q̇ extima
uerunt qð sanguis nõ nutrit stõum et iudicãt de eo iudi
ciũ enũtiatiuũ absolutũ. Et q̇dã boies sũt q̇ hñt periodos
in mlia ꝯsuetos ꝛ in eis sũt sani ꝛ qñq3 pducit ad adusti
onē in meri ꝛ gutture imo ulc⁹. Et ex nausea est que ē
signũ crisis: ꝛ qñq3 est signũ malũ sicut in febribus pesti
lẽtialib⁹. Et qñ multiplicat in ꝯualescẽtib⁹ indicat ꝯuer
sionē. Et de uõitu quidē cretico ē q̇ ꝯfert febrib⁹ acutis
et apatib⁹ epatis q̃ sũt in lat'e ꝯcauo. Et est uõit⁹ q̇ accit ī
accessiõe febriũ ꝛ qñq3 sũt in stõ ꝛ in uisceribus inferiorib⁹
apata et proprie calida et sunt facientia uenire uomi
tũ ppea q declinãt ad expellẽdũ ꝛ ꝓpterea q ledunt
ex quolib3 tactu accñte eis aut ex quolib3 cibo aut me
dicina aut hũore aut mēb° mollificato. Et nausea q̇dem
qñq3 remanet et nõ pmutat ad uõitũ et cã est uehemen
tia ꝟtutis retẽtie aut ðbilitas q̃litatis q̇ facit nauseã aut
paruitas eius ita q qñ sz ipsũ fit motus alleuiat uõitus
imo mouet uõitus. Et illi cui⁹ stõus est debilis accit ut
sincopizet ipse et nõ possit uomere pp uacuitatē stõi sui
aut ꝓpt puitatē hũoris ledẽtis ipsũ siue sit ibibitus siue
nõ ibibitus si loco h⁹ꝛ stõi ꝛ oris eius eēt stõus fortior
ꝛ os stõi fortius nõ sincopizaret ipse nz pateret ab ipso
Uꝛꝝ pp debilitatē eius patitur ab eo ꝛ ꝓpt debilitatē
eius et paucitatē matiei nõ est ei posc ut euõat ipsum.
Qñq3 cõedit p⁹ ipsũ cogit euõere pp duas res. quaꝝ
una ē qr hũor qñq3 est nocẽs ei paꝝ nõ mouens nz labo
rare faciens qm̃ ē in fundo stõi ꝛ qñ cibat eleuat ipsu3
cibus ꝛ multiplicat. ꝛ ŝa ē q̇a adiuuat cu3 q̃titate cibi
ad expellendũ ipsũ ꝛ uincẽdũ. Et qñq3 subuertit aia ꝛ
cõmouẽt nauseã caliditas ꝛ siccitas accñtes ori stõi ꝛ
facit qualitate sua calida illud qð facit hũor uicinus q̃ti
tate sua cal'a ēt. Et in administratione q̇dē uõitus cũ
equalitate est iuuamẽtũ maximũ. Uꝛꝝ assiduatio ei⁹ ma
xime debilitat ꝟtutē stõi ꝛ facit ipsum lacunã sfluitatũ.
Et uõitus quidē cretic⁹ euadere facit spasmũ. Et mul
totiēs accit febricitãti spasm⁹ aut epilepsia aut sil'e epi
lepsie subito ꝛ euomit hũorē ut ē flos eris aut indicũ ꝛ
euadit. Et qñ3 facit ēt euadere ex subet ꝛ ex augmẽtati
one repl'onali in febribus ꝛ aliȷ̃s. Et multotiens uõit⁹
sanat ex singultu clamoso. Et ex admistratõe uõitus cũ
eq̃litate ꝯŝuãt renes ꝛ curat eo nocumẽtũ eoꝝ ꝛ nocum̃
tũ pedũ. ꝛ sanat eruptõ uẽaꝝ ðferẽtiũ sãguinē ꝛ artẽiaꝝ
Et amat q̇dē ut admistret in mense bis ꝛ melior hora
eũ uõitus ē illa que est post balneũ ꝛ postq̃ cõedit post
ipsũ ꝛ iplet. Et nos quidē iã subtil'r pscrutati fuimus
ŝmõe3 de h° in lib°.i. Et stõus quidē debilis quotiens
cibat accñti ei nausea ꝛ subuersio ai ꝛ si fuerit debilior
paꝝ nõ poterit retinere illud qð recipit imo expellet il
lud ad superiora ꝛ inferiora. Et debilitas q̇dē stõi qñ3
fit ex speciebus malitie ꝯpl'onis et tu scis q de cãis q̃rũ
dã speꝝ malitie ꝯpl'onis sunt quedã q̇bus adiungit reso
lutõ spũs sicut ē ĩsl'o uentris plĩma ꝛ maxie sanguinis.
Et tu scis q ex debilitãtib⁹ sũt dolores uehementes ꝛ
tristicie ꝛ ieiuniũ et fames uehemens. Et ipsa ēt sũt ex
cãis uõitus ŝm sẽitã introitus debilitatis sz stõum ꝛ uõi
tus dolorosus ēt ueloci'r al'r uehementer euõit cibum ex
pellit ipsum. Et illi cui sz uenit freq̃nt nauseatia facietas
ꝛ qui cõedit nõ ŝm ꝟitatē famis nõ ꝟificante accit inp
mis qñ cõedit adustio al'r angustia uehemẽs ualde quã
nõ tollerat deinde ꝯuertit eius eē ad h° ut euõat totu3
qð cõedit. Et det'ior quidē uõit⁹ est ille qui ē uõitus sã
guis nisi s3 necessitatē q̃ dicã: tũc.n. est significatio forti
tudinis natuꝛ et seq̇t ipsum uõitus niger. Et cã in h° est
malitia qm̃ ista nõ sũt generata in stõ imo nõ sunt nisi ex
pulsa ad ipsũ ex locis longinq̇s ꝛ mẽbris aliȷ̃s ꝛ signifi
cãt nocumẽtũ in illis mẽbris ꝛ ŝm cõitatē stõi et obediē
tiã ita ut debilitẽt ipm. Et significat uõitus sãguinis ꝓ
ꝑe motũ eius egredientem a necessitate et uõitus sãguis
qũ egredit a necessitate portendit mortē. Et uõitus q̇
dem purus est malus col'ic⁹ q̇dē significat supfluitatem
caliditatis. ꝛ phlegmatic⁹ significat sfluitatē frigoris si
plicis puri. ꝛ uõitus quidē diuersoꝝ coloꝝ det'ior est ni
gro. Et ex illo qui est ut flos eris ꝛ ut succus porri est
malus ꝓpt illud quod significat de aggregatõe hũoꝝ
maloꝝ et ex dispõe mala est ut sit os stõi subuersũ patiēs
sincopi ꝛ sit nã restricta: tunc.n. illud qð sedat uõitũ ad
dit in retẽtione nature ꝛ illud qð resoluit nãm addit in
uõitu nisi sit illud qð facit sincopi hũor subtilis aut cho
lericus. Et curet dispõ cũ aq̃ prũoꝝ ꝛ tamaridoꝝ ꝛ sili
bus et ꝯfert utri sq3 rebus sil'. Et sũt boies q̇dã q̇ nõ ces
sant appetere cibũ ꝛ quotiēs replent eo euomũt ipm a
ut expellũt ipm ad inferiora deiñ redeunt ꝛ nõ cessat il
le labor eoꝝ ꝛ ipi tñ uiuũt uita sanoꝝ ac si illõ sit res nãl'
eis: Et ecce hic quedã auis est capiēs locustas q̃ nõ ces
sat cõedere locustas et expellere eas ꝛ nõ faciat toto tē
pore quo inuenit eas et est aliõ aial hui⁹ ꝓpetatis. Et
sũt quidã boies q̇ qũ cõedũt existimãt q si moueãt euo
mẽt aut si irascãt aut loq̃t aut moueãt motu aiali euo
ment ꝛ cã i h° ē illud qð sciuisti. Et sanior quidē uõit⁹
est pmist⁹ medius in grossitie et subtilitate et est ex hũo
ribus qui sũt ꝯsueti ipi sicut pbl'a ꝛ cholera. Uꝛꝝ ille q̇
est ut succus porri egritudinis significat malitiam ꝛ ui
ridis ad nigredinē decliuis sicut azul ꝛ indicũ s3 plimũ
significat ꝯgelationē cal'itatis et sũt preter illũ q̇ est ut suc
cus porri et flos eris q̃uis qñq3 ꝯtingat ut sint ãbo pp

aduſtionẽ ẽt. Vero aduſtio que nõ eſt a uehemẽtia frigo
ris ⁊ ꝯturbatõe eius ẽ ꝺcliuis ad ſplendorẽ ⁊ claritatẽ
et ad illũ qui ẽ ut ſuccus porri mortẽ ꝟtutis quãuis uo
mit⁹ citrinus ⁊ ut ſucc⁹ porri ⁊ ut flos eris multiplice
tur in ipſo in cuius epate ẽ ꝯplo cal'a ualde. Et accit
hñti apa calidum in epate uõitus cholericus ꝺinde uõi
tus ut ſuccus porri deide ut herugo eris et fit cũ nauſe
a ⁊ ſingultu. Niger ꝟo nõ fit niſi in apatib⁹ ſplenis ⁊ in
fine ꝟis ⁊ eſt malus. Et fetidus eſt malus ⁊ ꝓpe quicũ
ꝗ amboꝝ in febrib⁹ peſtilẽtialib⁹. Et qñ inuenit̃ ſubuer
ſio in die quarto egritudinũ ⁊ fit expulſio uomitu eſt iu
uatiuũ. ℭ Cap^m^. ix. de ſignis portẽdẽtib⁹ uõitũ:

S Unt nauſea ⁊ ſubuerſio ãtecedẽtes uõitũ: ⁊ qñ
tremit labiũ ⁊ accit tenſio hypocõdrioꝝ ad ſupi
ora tũc iudica ip̄ʒ adeſſe. Signa ãt hũoris mali putri
di facientis nauſeam ⁊ uomitum ſi eſt calidus ſt̃ ſitis ⁊
⁊ ſapor mal⁹ i ore ⁊ putrefactõ apparẽs. Et ſigna q̇s
ex illo hũore ſit ſanioſus ſunt itueri ip̄m ex parte uõit⁹
⁊ uehementia nocumenti ſtõi ab ipſo cuʒ ei⁹ leuitate qm̃
ip̄e nõ nocet niſi ex qualitate ſua ñ q̃titate. Signa hũo
ris boni nõ mali qui facit illud cũ ſua q̃titate ſt̃ ut non
ſint illic uapor et putrefactio ⁊ ſapor malus et uõitus
malus et ſedant ipſum ſi fuerit ſubtilis medicie pon
tice. Et ſi fuerit groſſus medicine ſubtiliatiue. Et ſigni
ficãt multitudinẽ hũiditatis multitudo uomitus nõ ma
li ⁊ multitudo egõis ⁊ multitudo ſaliue ⁊ ꝑcipue ſi pre
ceſſerit nauſeatiua ſacietas. Et ſignum eius cui⁹ cã eſt
malitia ꝯplõnis oris ſtõi eſt ꝙ nõ tollerat illud qꝺ eis
ſuperuenit immo mouet̃ ad expellẽdum illud una ma
licie ꝯplonũ predcãrum. Et eius q̇ aut matricis ſigna
ſunt ſigna egritudinum epatis ſit ꝑꝑ cõitatem cerebri
aut epatis uel capitis alioꝝ. ℭ C. x. ꝺ uõitu ſãguis.

E T ſanguis q̇dem quum per uomitũ egꝛditur tũc
eſt ex ſtõ aut meri. Et cã in illo. aut eſt eruptio
uene et ſciſſura eius ⁊ ipſi⁹ inciſio. ⁊ multotiens fit ꝓpt̃
uomitũ plĩmũ aut uẽtriſ ſolõnẽ fcãʒ ex cathartico calĩꝺ
ꝯplonis aut eruptio apatis nõ maturi aut ꝓpt̃ ſãguinẽ
a capite currẽtẽ ad ſtõum a loco qui ignorat̃ aut ꝓpt̃
effuſionẽ ſanguis ad ip̄m ex epate ⁊ ex alijs mẽbris ⁊
precipue qũ retinet̃ illud qꝺ oʒ eũari ex ſãguine aut ac
cit inciſio mẽbri ⁊ ſifluit nutrimẽtũ eius ꝭm mõʒ cuius
declaratio ꝑteriit a me in radicib⁹ aut accit mẽb⁹ dimiſ
ſio exercitij ꝯſueti aut pot⁹ ſanguiſuge ſuſpenſe in meri
aut ſtõ aut accidũt fiſtule in ſtõ. ⁊ cã eruptõis uenaꝝ ⁊
ſciſſure eaꝝ eſt illud qꝺ ſciuiſti in libris uĩiũ ⁊ illud qꝺ
diximus in prin^o^ h⁹ⁱ tractatus: ⁊ oʒ ut tu cognoſcas ex
eis illud qꝺ eſt ex mollificatõe uenaꝝ cũ ſubtilitate ⁊ ſu
a mollicie ⁊ qꝺ ẽ ex uehementia exiccatõis eaꝝ aut ali
ud ꝑꝑ groſſitudinẽ eaꝝ. ⁊ multotiens quidẽ fit nomituſ
ſan. ex ſana ꝟtute et expellit ſanguinẽ ad partẽ quã iue
nit in diſpõe expulſionis eius ꝯuenientiorẽ. ⁊ ꝓpt̃ hoc
multotiens ẽ in uõitu duaꝝ lb. ſanguis. ꝟbigꝛa. trãqui
litas et iuuamẽtũ ⁊ illud ẽ quãdo effũdit̃ ſifluitas ſple
nis ⁊ epatis ad ſtõum egredit̃ uõitu et expellit̃ ⁊ illud
qꝺ ẽ a ſplene eſt nigrũ ⁊ turbidũ ⁊ quãdoꝗ ẽ acetoſuʒ
⁊ nõ eſt cum iſtis duobus dolor. ⁊ multotiens quidem
uomitu expellit hõ fruſtũ carnis ⁊ cã in illo ẽ caro ad
dita uerucoſa aut fiſtuloſa orta in ſtõ ⁊ abſcinditur ꝑꝑ
cãm aliq̃ et expellit ip̄aʒ nã ad ſuperiora. ⁊ oĩs uomit⁹
ſanguis cũ feb̃ eſt mal⁹ ʒ qũ nõ eſt illic febris quando
ꝗ non eſt malus. ℭ C. xi. de ſignis.

I Lle quidẽ qui ẽ a ſtõ diſtinguit̃ ab illo qui eſt a
meri ꝑ locũ doloris niſi ſit ex apertõe uenaꝝ ⁊ ſi
ex corroſione ⁊ ulceribus qꝛ non ſit illic doloꝛ. Et illũ
q̇ eſt a corroſione ſignificat ſignum ulceris qꝺ preceſſit
⁊ ſanguis egredit̃ ab eo ip̄mis paulati ꝺiñ emanat reſ
plĩma. ⁊ illius q̇ eſt a ſana ꝟtute eſt ut nihil de eẽ ſuo in
mutatum ſentiat patiens ⁊ inueniat leuitatẽ p⁹ egritudi
nẽ ⁊ ſit ſanguis ſanus ⁊ nõ calidus corroſiu⁹ aut ulce
roſus. Et eius qui eſt in ſanguiſuga eſt ꝙ ſanguis q̇ eſt
ex ea eſt ſubtilis ſanioſus et ille iã bibit de aq̃ in qua ſũt
ſanguiſuge. Et eius q̇ ẽ ab hemorroidib⁹ ẽ ut ſit illꝺ ho
ra poſt horã ⁊ iuuatur ꝑ illud et colores eoꝝ ſt̃ citrini:
Et dĩa quidem inter fcm̃ ꝑꝑ epar et effuſiõem eius ex
ipſo ad ſtõum ⁊ fcm̃ ꝑꝑ ſplenẽ ⁊ fcm̃ ꝑꝑ ſtõum ipſũ ẽ ꝙ
cũ illis nõ eſt dolor ⁊ ille qui ẽ a ſtõ nõ eũat̃ a dolore ⁊
ille q̇ ẽ a ſplene ẽ niger turbidus et qñꝫ ẽ acetoſus et
multotiẽs euõit hõ fruſtũ carnis ⁊ iã añ dixiuſ cãʒ ei⁹.
ℭ Cap^m^. xij. de cura uomitus abſolute.

S Ermo q̇dẽ ꝟlis in curatione uomit⁹ ẽ hic in uõi
tu q̇ generat̃ a corruptõe adminiſtrationis cibi
rectificet̃ cibus et fiat bonus adiuuet̃ ex quibuſdã que
diximus ꝯfortantibus ſtõum boni odoris cal'is aut fũs
ꝭm ꝙ ꝯuenit. et ĩ illo cuius cã ẽ mã mala aut plĩma eũe
tur illa mã ꝭm canones predcõs ⁊ cũ ebibitis et cliſte
rib⁹ ⁊ minoret̃ cibus et ſubtiliet̃. Et adhibeãt̃ exerciti
uʒ ſubtile ⁊ ieiuniũ. Et cliſteria ꝓportionalia ꝭʒ egritu
dinem ſt̃ iuuatiã ꝑꝑ illud qꝺ ꝺeclinat ꝺe mã ad iferiora
Et multotiẽs quidẽ abſcindit uõitũ cliſtere acutũ. Et
uõit⁹ ẽt multotiẽs abſcindit uõitũ cũ eſt a mã. Sanat̃
ei ex uõitu cũ euomit illã mãʒ ꝓpt̃ effuſiõem ei⁹ cũ uõi
tu aut uerbi gr̃a cũ aqua ſola aut cũ ſirupo acetoſo aut
cum aneto aut cũ aqua rhaphani ⁊ melle ⁊ que ſt̃ illis
ſiſa de his que ſciũt̃ in loco ſuo. Et qũ fuerit illud qꝺ
eũare uolumus uomendo aut ſudãdo groſũ incipiem⁹ ⁊
ſubtiliabimus ip̄m et incidem⁹ illud deiñ eũabim⁹ ip̄m.
Et ſi fuerit nauſea immo uõit⁹ ẽt ex malitia ꝯplonis cu
rabiꝛ cũ eis que ipſaʒ permutãt. Qꝺ ſi neceſſaria fuerit
renouatio fiat illud qꝺ narrauimus nuꝑ. Et ultimũ qꝺ
intendim⁹ in regĩe nauſee eſt expulſio hũoriſ faciẽtis ſin
copim aut ſubtiliatio eius ⁊ ipſi⁹ inciſio ſi eſt groſſus
uiſcoſus aut rectificatio eius ſi ẽ putridus ſanioſus cũ
bono odore eius qꝺ in potu ſumit̃ ex medicis. Bonus
ei odor uehemeut̃ eſt ꝯuẽiẽs ſtõ ⁊ ꝓpe cũ eſt in nutriti
uis ⁊ remoueꝛi ab ip̄o ſi ſẽſus ẽ diligẽs ip̄ʒ aut attractõ
ma'iei excitantis ad extremitates eſt iuuatia ualde i re
tẽtiõe uõit⁹ ⁊ ꝓpe qũ ẽ ex expulſione hũoꝝ ex mẽbris
ꝯtiuẽtib⁹ ſtõum ad ip̄m ⁊ illud fit ſi ſtringunt̃ extrẽa et
ꝓpe inferiora ſicut crura et pedes ꝯſtrictõe deſcenden
te a ſuperiorib⁹. Et qñꝗ adiuuat ad illꝺ eoꝝ calefactio
⁊ poſitõ eoꝝ in aq̃ cal'a. ⁊ qñꝗ ẽ neceſſariũ ut põat̃ ſu
peꝛ adiutorium ⁊ crus medicamẽ rubificatiuũ ulcerati
uũ. Et mirabile quidẽ ẽ ꝙ calefactõ extrẽitatũ ẽ iuuati
ua in ſedatõe uõitus ꝑpea ꝙ attrahit. Et infꝛatio eaꝝ
eſt cã iuuatia i ſedatõe uõitus uelocis calidi ꝑpea ꝙ in
fꝛat ⁊ ſil'r ifꝛatio ſtõi. Et exiſtimauerunt quidã ꝙ ãigda
le cũ terũt̃ ⁊ digitis fricando diſſoluũt̃ in aqua ⁊ colã
tur et ſumit̃ ex ea in potu ſt̃ maxĩa cura uomitus dñan
tis ſꝛantis. Et fabe decocte cũ corticib⁹ ſuis in aceto ꝑ
miſto ꝯferũt plĩmũ eis. Et lentes effuſe qũ elixant̃ i ip
ſo. ſ. quãdo decoquũt̃ in aceto ꝑmiſto. Et ex eis quidẽ
expertũ eſt medicamẽ qꝺ. ℞. galie ⁊ xiloaloes crudi ⁊
gariofili partes equales ſumãt̃ in potu cũ aqua maloꝝ
⁊ gluten gariofiloꝝ melius eſt gariofilis et ſit eius pon
dus pondus illoꝝ. et qñꝗ ponunt̃ in ip̄o quomõ reper
itur glutẽ gariofiloꝝ gariofili ⁊ ponitur cum gariofilis

pullegij quātum ſunt gariofilis.ſunt ultimi et ſtant loco
eius.et tu quidem ſtudes in q̄tuȝ poteſ ut eoſ dormire
facias qm̄ illud eſt radix.Et ex eis q̄ ꝯferunt in hoc eſt
facere ut ipſi in potu ſumant uolentes aut inuiti aquā
carnis ꝑlimā cum ſeibꝰ ⁊ fit in ea coriādrū ſiccū ⁊ qn̄ȝ
fundiť in ipſa uinū odoriſcꝝ ⁊ ſi eſt cū hº poticū eſt me
lius.⁊ qn̄q̄ infūdūť in ipſa tortelle aut panis de ſimila.
hoc ei qn̄ȝ faciet eos dormire:qūqꝫ dormiēt ſudabunt.
Et qū nā fuerit ſicca ñ ſtringas uōitū cū eo qȏ exiccat
ex ſipticis niſi cum mēſura abſqꝫ nocumēto ⁊ admiſtra
cliſteria ⁊ ſoluas uentrē deiñ ſis audax i͂ dādo arobob.
⁊ multotiens quidē alleuianť nauſea ⁊ uōitꝰ ꝑ phlebo
tomiā.⁊ ſi cū uōitu expelliť medicamē fortiter ꝯſtriges
uomitū reitera ipſum ⁊ ſi uehementꝰ abhorreat ipm̄ tūc
alťa ei aliquid odoris eius aut coloris ipiꝰ.et ſcias qȏ
qn̄ nauſea ledit ⁊ nō aſſociať ei uōitꝰ:tūc oȝ ut adiuueſ
ipſuȝ qū uōitis ſubtilibꝰ ita ut euōat cibū ſuū uel hūorē
ſuū.⁊ ſi neceſſarium tibi fuerit ut ſoluas uentrē eius cū
facilitate fac deiñ ꝯforta ſtōum cū oleis predcis ⁊ ꝓꝑe
cū oleo de neriden puro aut ꝑmiſto cū oleo roſ ⁊ ſicut
uides de calefactione ſtōi.⁊ qn̄qꝫ eſt nauſea nō pꝰ cibū
immo ſꝫ uacuitatem ēt ⁊ nō eſt poſſe ut fiat uōitus ꝓpť
paruitatem materiei qꝛ oȝ ut cōcedat patiens ipm̄ cibuȝ
qm̄ qū repleť facilis fit pꝰ ipm̄ uōitꝰ ⁊ expelliť cū ipſo
hūor.Et plurimum quidē nauſee accn̄tis a caliditate
⁊ ſiccitate remoueať a poſitōe ēplꝝ cū infrīatiuis hūe
ctatiuis infrīatoꝝ in niue ſumendo in potu aquā frīam ꝯ
gelatam ⁊ qn̄qꝫ poniť i ipſa ſicut rob acreſte ⁊ rob ace
toſe.❡ In nauſea uero nāli neceſſaria eſt purgatō cum
eis que ꝯueniunt deinde cureť qualitas remanens cuȝ
eo qȏ eſt ipſi ꝯ̄riū ex medicinis odoriferis cum robub
calis aut frīis.ſ.unumqȏqꝫ ſm̄ ſe.Et oēm quem curas
ſi ipſum uis cibare ciba paulatim paulatim ita ut non
moueať alia uice in ipſo.⁊ oȝ ut illius ſtō qui ꝯſuetus
eſt uomere pꝰ cibum ⁊ cibus non ſtat in ſtō ipſiꝰ appo
nanť empl̄a ſtiptica predcā in canone.⁊ ſi nō fuerit ca
liditas ꝑmiſceanť cum eis illa que ſť ſicut piretꝝ ⁊ ſpi
ca et tus ⁊ myrrha.⁊ iuuanť ualde de trociſcis alben
charus quos laudauit.G.⁊ denť in potu ſi fuerit illic
caliditas ⁊ ſitis arobob ſicut rob de granatis ⁊ ꝓꝑe il
lud in quo ponitur mera ⁊ ſequať illud uinum ꝑmiſſuȝ
ſi permittit ꝯpl̄o.Si autem nō fuerit caliditas ſumant i
potu cū aqua et ꝯferunt eis ualde tro.eſchilis.⁊ ꝯfert
eis quando adeſt eis cū frīitate trociſcus hꝰi.℞.zirum
bet gariofi.uſnee cinnamomi maſticiſ turis oiuȝ ana da
nichi.opij keratē.i.caſtorei.keratē.i.aloes quartā.ʒ.⁊
ex eis que ꝯueniunt illis qui uomunt cibum ſuum eſt ut
multipliceť in cibarijs ſuis coriandrum ⁊ lābāt mel em
blicoꝝ et etiā comedant cortices fiſtici hūidos aut ſic
cos.Et maſticēt tuſ ⁊ maſticē ⁊ xilobal.⁊ corticeſ citri
⁊ mētā ⁊ ꝯuēiēs ē eis ut uomāt deiȏ comedāt.Et āntiq̄
quidem uarij in medicina curant impeditum uomitum
qum eſt adoleſcens fortis hn̄s ſtōum repletū hūiditati
bꝰ retentis ſubtilibus ⁊ eſt multe ſaliue phlebotomādo
ei uenam cū equalitate ne ſequať terminos ſincopis ſi
tollerat nā deinde expectāt aliquibus diebꝰ poſtea phle
botomāt uenā eius que eſt ſub lingua deinde dāt in po
tu ſtupefacientia poſtea faciunt eū gargarizare cū ſub
tiliatiuis deinde expectant poſtea dāt in potu hierā fa
ctaȝ coloquintidis ⁊ ingeminanť ut remaneat in ſtō eiꝰ
tempore paruo deinde per.vij.dies euōant deinde ad
herere faciunt uentri eius uentoſā ſine inciſiōe ⁊ euapo
rant locū cum oleo calefcō ⁊ in mane ponunt empl̄m

deſuper ex fenugreco ꝯtrito ꝯfecto cū melle ⁊ ſemē mal
ue ꝯfectū cum oleo ⁊ faciūt illud tribus diebus. Si au
tē illud nō ſufficit in potu tribuunt hieram cum pulpa
coloquintide ⁊ liniunt ſtōum ex gumma rute acreſtis ⁊
medicinis rubificātibus donec uideant ſuper locum bo
thor ⁊ ueſicas et dant in potu hierā picrā deinde deco
ctionem apſinthij ⁊ medicamen fcm̄ cum caſtoreo ⁊ aq̄
deinde iterant rubificationem cū eis que ſť leuiora de
inde adminiſtrant gargariſmata ⁊ poſtea ſiti ſatientia
hec eſt ergo uia in medicina antiqua uaria nō ſm̄ uiam
ꝯprehenſam.❡ Jam quideȝ diximus de cura uomitus
illud qȏ currit curſu canonis et nos addemus ei nunc
diſtinctiones: ❡ C.xiij.de uōitu fcō ꝑꝑ calitatem.

Umat capparē nō maturā ꝓꝑe ⁊ granata ⁊ ſu
mach ⁊ algobē uľ gubera ⁊ cydonia ⁊ ſirupos q̄
ſť ex eis:⁊ pilulas hꝰi.℞.ſeis hyuſq̄ami ꝑtē.i.ſeis roſ.
ru.⁊ ſumach ⁊ cappar.oium ana ꝑtes.iiij.ꝯiunganť cū
duplo eoꝝ de rob de cydōijſ ⁊ deť ex aggregato ꝯfcō a
meio auī.uſqꝫ ad auī ſcȏm v̊tutē facit ei dormiī ⁊ ſedat
nauſeam.Qūqꝫ nō eſt illic ꝯſtrictio nature:tūc tibi ſuꝑ
ē tribuere robub pura fcā ex acreſta ⁊ acetoſa ⁊ ex ace
toſitate citri ꝓꝑe.Et cāſoꝛe quidē ineſt ꝓꝑe as ꝓhibēdi
uōitū ⁊ nauſeā caľos ſumpte in potu cū rob ⁊ olfate ⁊
linite ſuꝑ ſtōuȝ.❡ Illiꝰ uero q̄ cogitat ꝙ ſi moueať pꝰ
cibū euomat cura melior ē.Et eius qui euomit cibum
ſuū nō cū choľa citrina imo eſt uōitus eiꝰ ꝓpť melīā a
ut hūorem frīum ē que eſt ex curatione fcā cū calefactis
exiccātibus.Et ex eis ē illud quoꝝ.℞.ſeis apij ⁊ aniſi
⁊ apſinthij ꝑtes equales fiant ex eis tro.ſitqꝫ doſ eoꝝ
auī.i. cū aqua frīa et ēt fiat eis ius tinctū et cymio ⁊ pi
pere ⁊ pauco uino miſceanť illa cum aceto ⁊ almuri.
Et ad illū quidē q̄ cibū ſuū euomit cū dolore ſtōi ſuma
tur capparis et ꝯterať:⁊ diſtileť deſ aliquid de ſirupo
granoꝝ myrti.ſ.q̄titas qua ꝯficiať:deinde miſceať illȏ
ſuꝑ uinū paucū ⁊ mel paucū ⁊ bibať.et ēt uitellus oui
aſſati ⁊ miſceať cum melle ⁊.xv.granis maſticis ꝯtriti
ſi comedať ⁊ admiſtreť illud tribꝰ diebꝰ.⁊ ꝯferūt troci
ſci predci in ca.doloris ſtōi in q̄bus ponunť apſinthiū
et mēta et oȝ ut denť iſtis et q̄ eoꝝ curſu incedūt. Poſt
cibū quidē ſtiptica ⁊ ante ipm̄ quidē lubricatia ſicut uo
lubilis.Et ꝯfert eis ut ſumāt ſ cibū hº ſuffuf qȏ.℞.tus
et glandes ⁊ ſumach.Et medicamē iuuatiuū ualde ad
nauſeam eſt illud qȏ.℞.corriandri ſicci rute ſicce par
tes eq̄les qȏ bibať cum uino quidem cōmiſto ſi ſentiť
cū acetoſitate aut cum aqua frīa pura ſi ſentiť cum mor
dicatōe.❡ Medicamē ꝯferens uomitui accidenti ꝓpť
frīitatē ⁊ humores frīos.℞.zurūbet dorōigi caſtorei par
tes equales zuccari q̄tū oia doſ eius uſqꝫ ad.ij.ʒ.admi
niſtrenť aliqȏ diebus.Si aūt hoc regimine non ſufficit
cū troci ſcis predcis ſumāt in potu oleum de kerua cū
aqua de ſeibꝰ.Accn̄s aūt pº nauſeatiuā ſacietatē cureť
curatione ſacietatis nauſeatiue ⁊ ſotira.Eius āt que ac
cit ꝑꝑ hu.ſanioſū cura eſt eūatio ſtōi cū uōitu et mundi
ficatō eius ex eo ⁊ equatio eius cū qualitatibus boni
odoris ⁊ cadūt in ea ex ſeibꝰ ſicut aniſū ⁊ ſemē apij ⁊ ſi
ſeleos ⁊ cyminū ⁊ daucū ⁊ oȝ ut regať ſicut on̄dimꝰ ita
ut ſumat ante cibū ex cibiſ cibos lubrificatiuoſ lenitios
⁊ poſt ipm̄ cibos ſtipticos odoriferos ſicut cydōia ⁊ ſi
milia ut deponāt cibū ab ore ſtōi ad fundū eius ⁊ incli
nēt māȝ ad īferiora ñ ad ſuperiora.⁊ qn̄ȝ ē neceſſariuȝ
in quibuſdā ut in potu ſumāt cyminū ⁊ ſumac. Et qn̄ȝ
indigent aliqº leui pꝰ cibū.⁊ diamuſchū eſt iuuatiuū eis
ualde.⁊ tro.ſtelle ſunt ultimi eis cū uino i quo diſſolujť

granũ muſchi. Uomitus autẽ ꝓueniens ex melẽa nõ oꝫ
ut ꝯſtringat̃ q̃tũ poſſẽ ẽ. Q̃ꝺ ſi fuerit patiens ipm reple
tur ſanguine phlebotõet̃ baſilica et uentoſent̃ tpa ẽt ut
aleuiet̃ repl̃o ſuperior ſan. ⁊ melẽe ⁊ q̃ñꝫ ſufficit dimiſſio
repl̃onis. ꝙ ſi ſupfluat adeo ut nõ tolleret̃ trahat̃ ad ĩ
feriora cũ cliſteri ĩ q° ſit acuitas aliqua ⁊ aſſũptio ex car
tamo ⁊ polypodio ⁊ tribulis et epithymo ⁊ balaſce ⁊
⁊ camemilla cum oleo ſiſamino ⁊ melle. ⁊ fiat ſpleni em
pl̃m ex meliloto et myrto ⁊ laudano ⁊ uſnee ⁊ ſeĩe croci
ortenſis cum uino põtico. ⁊ in potu tribuat̃ ẽt ſirup⁹
de mẽta cũ granatis cũ allefeniati. Et ſi fuerint illic re
liquie ĩpl̃onis fiat phlebotõia ex uenis pedũ ⁊ uentoſẽ
tur crura. Q̃ñq; ſedat̃ uomitus euet̃ melẽa cũ medici
nis fcis ex myrobolãis nigrĩſ epithymo ⁊ agarico ⁊ ſa
le indo. Et ſi exigit res ut in potu ſumatur oleum de
kerua cũ hierapiĉ ⁊ abſinthio fiat. ⁊ ſi in ſplene fuerit e
gritudo curet̃ ſplen. ⁊ illi quidẽ cui accĩt ꝓpt̃ effuſionẽ
materiei ſubtilis mordicatẽ ꝯmiſcentis cibũ q̃ fit nau
ſea ꝯfeĩt tro. ſtelle in horis ꝑoxiſmi ⁊ expulſio cũ pigra
pret̃ horas paroxiſmi ⁊ ſol̃o uentris cũ oxymelle miſto
cũ aloe ⁊ oxymelle fcõ cũ ſcamo. ad ſol̃onẽ uẽtris ⁊ cũ
aqua prũoꝝ ⁊ tamarindoꝝ. Ipa ei ãbo ſt̃ declinãtia ma
teriã ad inferiora ⁊ ſedãtia uõitũ cũ acetoſitate ſua. Et
oꝫ ut in h⁹ĩ trahat̃ mã ad inferiora cũ cliſteri leni ex ui
olĩſ ⁊ iuiubis et ordeo excorticato et tribul̃ et camemil
la et ſeueſten ⁊ turbit cum oleo uio. ⁊ zuccaro ru. ⁊ bau
rach. ⁊ ut adminiſtret̃ ſirupus de papauere p⁹ excuſſio
nẽ uel expulſionẽ. Et ꝯfert ſirupus alexãdri cu hac de
ſcriptione uel decoctiõe cydõia ⁊ ſũach ⁊ nabac ⁊ gra
na granatoꝝ ⁊ tamarindi decoquant̃ deinde ponant̃ t⁹
⁊ paꝝ xiloaloes. Et ſcias ꝙ q̃ñ nã ẽ ſicca cum cãis. ⁊
oẽs q̇ hñt uõitũ huitatis iuuant̃ cũ ſirupis ⁊ pãe exicca
to in furno ⁊ ſpodio in ſucis. Et oẽ quod adheret illi
huitati ⁊ exiccat eã ꝯfert eis. Et ẽ neĉiũ multotiens ut
ponãt̃ ſ̃ uentrẽ eius uẽtoſe ⁊ ſ̃ dorſũ int̃ ambas ſpatu
las. Et ẽ neĉiũ ut dormitio ei⁹ ⁊ ipi⁹ cõmotio ſit ĩ cuna.
Et ſi fuerit huitas fumoſa tũc adhibeat̃ narcotica odo
rifera reſiſtentia corruptioni ſaniei et fetori: ⁊ ſtiptica
exuccãtia ꝓṗe ſi ſꝑ aromatica: immo ſi ſt̃ nutritiua. Et
Et ſi ẽ h⁹ĩ mã ſubmerſa ĩbibita oꝫ ut ſint illic ẽt ſubtilia
tiua inciſiua ſicut ſirup⁹ acetoſus ⁊ ſicut alefeniati ꝑdcẽ
¶ Et ſil̃r ſi ẽ uiſcoſa ⁊ groſſa: tũc ea q̃ ſt̃ fõtiora parũꝑ
Et hiera cũ ſirupo acetoſo ẽ cõis ad pl̃ima. Et ſi iſti
q̇dẽ p⁹ illõ ſumãt ĩ potu medicĩas ſedãtes uõitũ cũ cale
factione aliqua ſicut ſirupum de mẽta fcm̃ cũ granatis
in q° poſitũ ſit xiloal̃. crudũ aut ſirupũ acetoſũ in q° iam
poſite ſint alefeniati cal̃e ⁊ xiloaloes et folia citri et etiã
diamuſchũ amaꝝ ⁊ diacydoniten et totũ illõ cũ decocti
one alefeniati et ẽt diamuſchũ cũ miua. ⁊ ſirup⁹ ꝺ apſin
thio ꝯfert eis ĩ oĩ hora. ¶ Deſcriptio bona. ℞. grana
toꝝ acetoſoꝝ et mente ſiſimbrij oĩum ana baccati. i. ꝺco
quat̃ in duab⁹ libris aq̃ uſq̃q° remaneat medietas et po
nant̃ in ipa muſchi danic. i. xiloaloes q̃rta. ʒ. q̃ oĩa ſint
ꝯtrita et ſorbeãt hora p⁹ horã. Et ex medicĩs ſedãtib⁹
hãc ſpẽm uõitus eſt rob cydonij cũ xiloal̃. ⁊ gariofi. ⁊ ſi
rup⁹ de mẽta cum granatis et ꝓṗe quando ponunt̃ in
ipo tus ⁊ galia et cortices fiſtici ⁊ muſchus ⁊ xiloaloeſ
Et miua ſedat uõitũ phl̃aticũ ualde. Et quãdoq; time
tur ex freq̃ntia uõit⁹ ⁊ multitudine ei⁹: ⁊ quocũq; mõ
ſit pret̃q̃ in febrib⁹ uehemẽtiꝫ caliditatis caſus ꝟtutis
ſorbeat infirmus aquã carnis aſſũptã ex pullis ⁊ ex ue
mitatibus hedoꝝ ⁊ arietũ cũ cortellis ꝯtritis ſicut alco
hol ⁊ aq̃ pomoꝝ ⁊ paꝝ uini et olfaciat ex pullis aſſatis

ſciſis ante faciem eius: ⁊ ſil̃r olfaciat panẽ calidũ. Et ex
illis eſt ut elixent̃ pulli in aqua et effundat̃ ab eis et de
coquant̃ in aq̃ et diſſoluantur in ea: deĩ terant̃ in mor
tario et exṗmat̃ in ipo aq̃ ipoꝝ ⁊ inficit̃ ⁊ diſſoluat̃ in
ipſa medulla panis ꝺ ſil̃a ⁊ miſceat̃ cũ pauco uino ⁊ po
nat̃ in ipo ſuccus malorũ ⁊ ſorbeãt ex ea. Et illi q̇ diſ
ſoluũt̃ in decoctione deĩ ꝯterũt̃ meliores ſt̃ illis q̇ cõ
tunt̃ ꝺinde coquũt̃. ¶ Ab iſtis ei reſoluit̃ huitaſ nãliſ
⁊ euaporat et ĩ illis ꝯtiet̃. Et q̃ñq; ꝯferũt nauſee ⁊ ſub
uerſioni aĩe ⁊ in expulſione cũ uõitu cibi fci ex cubugi
⁊ pullis factis acetoſiſ cũ aqua acreſte et acetoſitate ci
tri et ſumach ⁊ aqua maloꝝ acetoſoꝝ frixĩſ cũ oleo om
phãcino cũ illis. Et nõ eſt malũ cibare eos ſauich orꝺi
cũ aqua ordei ꝓṗe qũ ſt̃ uõitus reliquie. Et oꝫ ut itere
tur illud ſ̃ eos ⁊ ſi euomũt illud ⁊ abhorrent ꝑmutetur
forma eius ſi refugiunt ipſum. Medicine ſingulares ⁊
ꝯpoſite ꝯferẽtes nauſee ⁊ uõitui. Scias qꝺ maſticatio
maſti. ⁊ turis et cupreſſi q̃ñq; ꝯferũt ad illud ſil̃r grana
alcadra: aut ruta ſicca de q̃ ĩ potu ſumat̃ coclear. i. q̃m
ẽ mirabilis. Et gariofi. qũ terunt̃ uehement̃ ſicut alco
hol ⁊ pulueriʒãt̃ ſ̃ ſorbitionẽ fcãm ex tortellis ⁊ ſuccis
ſedant ſtati. Et ſil̃r qũ bibũt in aq̃ f̃ra aut decoq̃t̃ cũ a
qua ⁊ in potu ſumitur decoctio eoꝝ ⁊ ꝓṗe ad pueros.
¶ Et melius ẽ ut pulueriʒet̃ ſ̃ eam maſtix. Et ex me
dicinis rectificantibus uõitũ et nauſeam ẽ rob citri qꝺ
in potu ſumat ille qui uomit ꝑꝑ chol̃am ſicut eſt: ⁊ ille q̇
uõit ꝑꝑ cãs f̃ras ꝑmiſtũ cũ xiloaloe crudo ⁊ gariofi. ⁊
iteꝝ ꝺcoctõ cõticũ fiſtici: aut pura aut cũ aleſẽiati. ⁊ for
tior ea ẽ aqua pulloꝝ uitis ſingulariſ aut alefeniati cuꝫ
carui et miua ⁊ ſuſen ſt̃ ex eis q̃ ſt̃ neceſſaria. Cõpoſi
tũ expertũ et eſt ẽt ex eis q̃ adiuuãt ad digõnẽ. ℞. ſeis li
ni ireos maſticis cymini oĩum ana ptẽ. i. decoq̃t̃ ex eo
cũ aqua mellis ⁊ adminiſtrent̃. Q̃ũ ergo deficit cura
tio neĉia ſt̃ narcotica in quoꝝ nã nõ eſt ut uõitũ moue
ant ſicut eſt in decoctione hyuſq̃ami ⁊ nucũ metheode
os niſi aſſocient̃ eis medicine odorifere retinentes eoꝝ
ſtupefactiõem ⁊ rectificãtes eoꝝ uõitũ et reſiſtẽtes ſua
ſil̃itudine ĩmo debiliora ex eis ut ſemen papaueris ⁊ ſe
men lactuce ⁊ forti⁹ eo ẽ cortex eius et ꝓṗe nigri et ſe
quit̃ ipm cortex radicis mãdragore cãpeſtris: ⁊ forti⁹
eis eſt opium ⁊ paꝝ ex eo eſt iuuatiuũ cũ ſalute ⁊ ꝓṗe
qũ ẽ cũ eo ex medicis hñtib⁹ ui tyriace eius quod ĩpu
gnat ueneno ip⁹. ¶ Et ex ꝯpoſitis nobis bonis in hoc
ẽ ut ſumat̃ corticũ fiſticoꝝ et zuccari ⁊ rof. ⁊ ſeis rof.
oĩum ana ꝑs. i. ⁊ beʒahar ꝑs. 5. ⁊ ſi non fuerit preſẽs
ponat̃ in ipo zurũbet ꝑs. i. ⁊ opij due tertie partis ⁊ xi
loaloeſ crudi ꝑs. 5. fiant ex eis troc. ⁊ dof̃ ei⁹ ſit uſq; ad
auĩ. Et ex medicinis bonis ad illud nobis eſt ut ſumã
tur cydonioꝝ et capparis ĩmature ãboꝝ ana ꝑtes. ij. ⁊
ſeis papaueris tertia ꝑtis ⁊ corticũ radicis mãdragore
tertiadecie ꝑtis ⁊. xiiij. ꝑtil xiloaloes crudĩ ⁊ aq̃ mẽte tã
tũ quod totũ ſubmergat̃ ⁊ aque ro. tãtũ ꝙ ſ̃emineat di
gito uno ⁊ aque cucurbite triplum ãbaꝝ aquaꝝ ⁊ oꝫ ut
cũ facilitate adeo ꝺequoquãt̃ donec diſſoluant̃ cappariſ
⁊ cydonia: deĩ colent̃ aque: poſtea preparent̃ cum fa
cilitate ⁊ ſumat̃ ex eo in potu. Et qum in potu ſumunt̃
ſtupefaciẽtia oꝫ ut multiplicet̃ olfatus odoriferoꝝ ⁊ dõ
miat et non ſepet̃ aromaticum ſuaue apud eum. ſi aũt
abhorreat aromaticum ꝑmuta ipꝫ ad aliud et troc. fm
ꝙ teſtat̃. G. ſt̃ iuuatiui ad illud. Ipi ei aggregãt oẽs ĩs
neceſſarias in cura uomitus ⁊ ꝓṗe qum eſt humor ui
rulentus. ¶ Trociſcus ei eius eſt tyriaca et ẽ fꝫ ꝙ di
ctum eſt in antidotario. Inq̃t. G. nã in ipo ponuntur

anisum et semen apij odorifera et nutritiua ꝛ apsinthiuȝ
ad abstergendum et deponendum humorem ꝛ ad ꝯfor
tandum os stōi ꝛ ad faciendum rigidum et cinamomū
ad ꝯtrariandū sua aromaticitate uirulentiā ꝛ ꝯuerten
dū ipam ad rectificationē aliquam ꝛ resoluendū eā: ꝛ i
ipo ē ex aromaticitate qꝺ ꝯuenit oī mēbꝰ neruoso et opi
um ut dormire faciat ꝛ stupefaciat ꝛ castoreū ut succur
rat corruptōni opij ꝛ nocumēto et ueneno ipiꝰ. Sed ꝛ
troc. stellc sꝫ uehementis iuuamenti in hꝰi dispōne. Et
nausea q̇dē qñ ē ꝑpꝫ debilitatē stōi quā nō sedat expul
sio fcā uōitu tūc nō laboreꝫ in illa: imo si dimittaꝫ per
se ipam fortasse iuuabiꝫ. Et qñqꝫ seda t eā sauic ordei al
gellilij. Et ille q̇ inuenit subuersionē insepabilē in ueꝫ
et fuerit ꝯsuetus uōere ꝑṗe in hꝰi tempore cōedat cum
pane parue q̄titatis.ʒ.iij.cepe narcisci.deiñ sumāt aq̄
calam. Et nō multū sumant de cepe narcisci qm̄ facit
accidere spasmū. ¶ C.xiiij.ꝺ cura uomitꝰ saguinis.

S

I senseris ulcera tūc curabis ea cū eisq̇ scis. ꝛ si
senseris sanguinē descendētē ex capite. tūc incipies
ꝛ ꝓhibebis cām eius Et si senseris repletōem expelles
eā: ꝛ qñqꝫ indigebis pꝰ euōnē duaꝝ libraꝝ sāguis pħia
alia minuta. ¶ Qñqꝫ augmētaꝫ liga extrema uehemēꝫ
ꝛ ꝑṗe in eo cuius cā ē potꝰ medicie cale. Et qñ sumiꝫ
in potu in fcō ꝑꝑ medicinā uinū mistū cū lacte superan
te usqꝫ ad quattuor cotilas dando aliquid post aliquid
deiñ deꝫ in potu sirꝰ acetosus infrīatus cuȝ niue ueꝫ ex
medicinis expꝫis i ꝓhibitione san. est ꝯpositū in ꝓhibē
do san. uehemens. ℞. acatiā semen ro. lutuȝ sigillatum
balausti. opium semē iusq̇ami albi gūmi arabicū succū
arnoglosse. aut succū ꝟge pastoris: ꝛ sumaꝫ in potu cuȝ
aceto uini multe cōmistiouis. aut cū aqua arnoglosse si
fuerit perueniens ap stōum pꝑmum. Et dosis eius sit
ex medio aureo usqꝫ ad.ʒ.i. Et confert ad illud sumere
in potu alrobob stiptica. Et ex eis est rob ꝺ nuce et sūt
ꝯposita dcā in antidotario. Et ex curatione facili est ut
sumaꝫ gallaꝫ et balausti. ambaꝫ ana ꝑs.i. et sumaꝫ ex
eis in potu pondus.ij. aur. cū kerate opij cuȝ aqua plā
taginis. ¶ C.xv. de ꝯturbatione et anxietate stōi.

Q

Uādoqꝫ accñt ex stō ꝯturbatō ꝛ anxietas ex qui
bus inuenit infirmꝰ tristitiam: ꝛ fit necc̄iū ut per
muteꝫ de figura ad figurā: ꝛ qñqꝫ cōitaꝫ ipam tremor
cordis: aut accit cū ea: ꝛ nō ē poſe hr̄i eā ut cognoscat
cām in eo ꝛ qñqꝫ qū seq̄ūꝫ scotomia et ꝟtigo: et qñqꝫ al
teraꝫ ex ea color ꝛ est ꝭm ueritatem ꝑ̇ncipium nausee:
ꝛ qñ ē cū ea nausea: ꝛ qñqꝫ ꝑmutaꝫ ad nauseam. Et
cā in illo est mā nausee: et ꝑṗe imbibita. Ipa. n. dū ꝑ
manet imbibita facit accideꝫ ꝯturbatōeȝ. Qñqꝫ aggre
gaꝫ in ore stōi facit accidere nauseā sꝫ stōum ꝑ expulsi
onē hūoris post excitatōem nature cū eo. Et qñ ꝯtur
bant reliquie uentositatis humoꝝ ex medicinis uomitis
ꝛ solutis: qꝫ deꝫ rob de cidonijs ꝛ rob de acresta ꝛ silia
Et oē quod feruet in stō ex fructibus et ex malis dul
cibꝰ ꝯturbat. Et aq̄ fr̄a que bibiꝫ nō i hora ꝯturbat. Et
multotiens fit in febribꝰ cā additiōis febris: nō ergo oȝ
ut bibaꝫ in febre nisi aqua cala. ¶ C.xvi. de cura.

I

Illud qꝺ paruuȝ ex ea remouet uinū mistū cū
aqua scꝺȝ medium: ꝛ aqua cōmista ex eis que ꝯ
fortant et īfrigidāt: aut cū aqua mellis: aut cū eis que
tēpāt hūoreȝ malū. Et illud qꝺ ex ea est pꝑmū indiget
medicinis nausee: ꝛ si fuerit ex calitate et hūore calꝺ ꝛ
ē illa q̄ fit scꝺm pꝑmū qñqꝫ sedabunt cam infrīantia hūi
da. Et epithimata fcā ex eis ꝛ sandalis ꝛ cāfora ꝛ roꝫ.
Et ex eis que experta sꝫ in hoc est empl̄m ex corticibꝰ
cucu. ꝛ portulaca et sauich ordei cū aceto ꝛ aq̄: ꝛ fiat
ex eis emplꝫ stō ꝛ epi. Et qñ augmentaꝫ fiat empl̄m ex
sandalis ꝛ roꝫ. ru. et silibus. Et ex eis que i potu tribu
ūꝫ ad ꝯturbationē stomaticā ē sauich ꝺ orꝺo ꝯtritū ꝑṗe
cū granis granatoꝝ et oȝ ut sit nō ablutū: ꝛ fr̄iora grāo
rū granatoꝝ sine semine et rob de cydonijs. Qñ ergo n̄
est nausea aliena uinū oio: ꝛ sit cōmistio eius aqua ta
marindoꝝ ꝛ sirꝰ de pomis antiquis cuius superfluitas
resoluta est: ꝛ ad eos quidē narrata est aqua citroloꝝ
excorticatoꝝ cū iuleb tabarȝet paꝝ ꝛ.ʒ. una spodij.
¶ C. xvij. ꝺ sāguie retento in stō ꝛ intestinis.

S

Umaꝫ pōdꝰ.ʒ.ij. helki. albi fabaꝝ pondus.ʒ.iij.
ꝛ sumaꝫ in potu cū aqua cala. Si aūt ꝯgeleꝫ su
mat in potu eger aqua albasce ꝛ silr coagulū leporis:
¶ C.xviij. de ꝯgelatione sanguinis in stō.

C

Ura eius est sumere i potu coagulū leporis.ʒ.ij:
aut aque mente q̄titatem.ij.℥. in qua iā positum
sit pondus.ij.ʒ. salis ꝯtriti. C.xix. de singultu.

S

Ingultꝰ est motus diuersus ꝯpositꝰ sicut spasmꝰ
ꝯstrictiuus cū tensione dilatatiua exñs in ore stōi. aut to
to corpore eius aut meri ex quo aggregaꝫ ad se ipȝ cū
spasmo fugiens ex nocente si fuerit nocens aut ꝑparatꝰ
ad motū fortis expl̄sionis seq̄ētis ipȝ sicut accit ei qui
uult. Et asimilaꝫ alicui moꝝ motꝰ tussis que est in pul
mone et uelamie ad expellendū hūorem: aut non sit no
cens imo sit ꝭm semitam superfluitatis siccitatis mouē
tis ad silitudinem aliquā sicut spasmus. ꝛ nā moueat ad
dilatationem ꝛ nō obediat illud ꝛ succurrat ei. Et pꝑi
mū quidē accit ori stōi tremor ꝑꝑ illud qꝺ ledit: sicut
accit ori stōi tremor ꝑpꝫ illud qꝺ nocet ꝑṗe si fuerint
stōus siccus ꝛ nō tolleret os eiꝰ nocumētū mordicatōis
Et qñqꝫ accit ꝑꝑ cōitatē. Et qñqꝫ ē singulus post uōi
tū ori stōi: aut ꝑꝑ dimissionē hūoris pauci in ipo qui n̄
expelliꝫ uōitu sicut qñ fit singultus ꝑꝑ retentionē uōi
tus et expectationē sup ipm quare quiescit motꝰ uolūta
rius. Et pꝑimū motus ꝑtiū stōi nō fit nisi motu oris eiꝰ
ꝑpꝫ uehemētiam sensus eius ꝛ fortitudinē lesionis eius
a mā feruēte. Et dixerūt quidā ꝙ motus singultꝰ forti
or ē motu uōitꝰ: q m̄ uōitꝰ expellit rē effusā ī uentreȝ: ꝛ
singultꝰ expellit rē siccā: sꝫ nō ois uōitꝰ ꝛ subuersio fit
a cā effusa: nȝ ēt qꝺ expellit aliquid oȝ ut sit debilꝰ eo
qꝺ nō expellit et eo qꝺ laborat ut expellat et nō pōt: im
mo singultus est motus debilior motu uōitꝰ ꝛ ē. q. mo
tus ad uōitū debilis. Et silr multotiēs incipit singultꝰ.
deinde fit uōitus. q. motus stōi apud tactū cāe singultꝰ
est ꝑuꝰ qm̄ cā ē ꝑua: ꝛ q̄i qñ augmētaꝫ res uehemētior
fit motus ꝛ fit uōitꝰ. ¶ Distinguamꝰ āt illꝺ qꝺ facit ac
cidere singultū ꝑꝑ nocumētū ꝯsequēs os stōi. Dica
mus itaqꝫ ꝙ quandoqꝫ fit illud aut re nocente suo calo
re aut re ledēte os stōi fr̄itate sua sicut accit ex singultu
in rigore febriū et in aere fr̄o et in hūoribꝰ ifrīantibꝰ et a
frigore alio ꝯfirmato in ꝯpl̄one stōi cōstringēte ipm ꝛ
spasmante eū. Et qñqꝫ accit hoc pueris et infantibus.
Et frigus quidem facit accidere singultū tribꝰ mōis:
unus eoꝝ ē ex parte insepabilitatis maꝫiei: et secundus
ē ex parte frigoris eius et ꝯrietate sua cū qualitate sua
trāseunte equalitatē: et tertius est ex ꝑte ꝯstrictōis eiꝰ
et inspissatōis quā facit in poris: quare retineꝫ in illis
inspissatis illꝺ ꝺ ꝟtute sua cuius ē ꝙ ab eis resoluiꝫ: aut
a re nocēte suo calore sicut accit in febribꝰ adurentibus
ex spasmo in ore stōi: aut a re nocēte mordicatiōe sua
sicut accidit ex potu sinapis ꝛ diapipeon ꝛ hūoribꝰ ui
ruletis: ꝛ potu mediciaꝝ mordicatiuaꝝ ut diapipeō cū

uino et proprie ſm ſanitatem ſenſus ſtõi: aut debilitatē
ſubſtantie oris ſtõi: ⁊ de hoc genere ē cibꝰ corruptus
et ꝯuerſus ad qualitatē mordicatiuā et pueriſ quidē ac
cit illud plurimū: et ſilr accit ex effuſione choleꝝ in os
ſtõi: ⁊ ſicut fit qñ ē choleꝝ motus in criſibus ad caput
ſtõi ut expellat eas nã cū uomitu: aut a uentoſitate re
tenta in ore ſtõi et in tunicis eius et in meri generata a
caſ̄itate uaporoſa que non pōt reſolui: aut a re nocen
te ſua grauitate ſicut fit a repl̄one. ¶ Iſte ergo ſūt ſpēs
eius qui fit ex cā nocente. ¶ Ille uero qui fit a ſiccita
te qñqꝫ fit a ſiccitate pura cū ſpaſmo ſicut accidit in po
ſtremo febrium incenſiuaꝝ ⁊ eūonū exiccantiū et famis
prolixe ⁊ ē ſignificatio tioris. Et qñqꝫ fit ex ſiccitate ñ
ꝯfirmata ⁊ iuuaꝛ ex quolibet hūectāte ⁊ remoueꝛ. Fa
ctus autē per cõitatē ē ſicut ille qui accit ei cui fcm̄ eſt
apa magnum in epē ſuo: ⁊ ꝓprie in latere ꝯcauo: aut i
inteſtinis aut in uelaminibꝰ cerebri ſui: aut ē ꝓpꝛ uenaſ
in uelaminibus cerebri ſui ſicut accit apud ictū nociuū
⁊ percuſſionē doloroſā per quā ꝑcutiꝛ caput: et ſicut
accidit in febribus in eleuatione ſua ⁊ in ſignis criſis.
Ille.n.ē ꝑꝑ cõitatem corporis. ¶ Et iā exiſtimatū ē
in inueniendo cām ꝓpinq̄ euentus ſingultus in apate
epatis. Et dixerunt quidā ꝙ ē qm̄ effundiꝛ ex eo chole
ra ad duodenū: deinde ad ſtõum poſtea ad os eius. Et
dī ꝙ cā in ipo eſt cõitas epatis et ſtõi in neruo minuto
ꝯtinuante in ter ea. ⁊ ſi hō habuerit ſingultū ex mã ⁊ ac
cidit ei in ſe ipo ſitis reſolueꝛ ſingultꝰ eius: ⁊ ſilr ſi uõu
erit et expellerit hūorem. Q̄ȯ ſi euõat et eius ſingultuſ
nō reſoluiꝛ ſignificat aut apoſtema in ſtõ. aut in radice
nerui uenientis ad ipm ex cerebro: aut in cerebᵒ ⁊ ſeq̄ꝛ
illico ābo ſiꝛ rubedo oculi: et diſtiguiꝛ inꝛ utraqꝫ ꝑ accñ
tia apatū cerebⁱ ⁊ accñtia apatū ſtõi. et ſingultꝰ q̄ igꝛdiꝛ
i ſignis criſis qñqꝫ eſt ſignū bonū: et qñꝫ eſt malū ſm ꝙ
exponemus in ſuo cᵒ. Et in libᵒ quidē aphoriſmoꝝ dī ꝙ
quādo uomitꝰ non ſedat ſingultū ⁊ ē cum eo rubedo in
oculo ē malū ſignū ſignificans apa ſtõi: aut cerebri. Et
in libro ſignoꝝ mortis uelocis dī ꝙ quādo accit habē
ti ſingultū apa in latere dextro egrediens a natura abſ
qꝫ cā cognita et eſt ſingultꝰ uehemēs egreditur aia eius
ex ſingultu ante ortū ſolis: et ex illo eſt ille qui hꝫ cum
ſingultu punctiōꝫ ⁊ uomitum et cuzeꝫ et deſtructiōem
rōnis moriꝛ. ¶ C.xx. de ſignis.

Omnis ſingultuſ qui uomitu ſedaꝛ cā eſt res noci
ua ſua grauitate: aut qualitate ſua mordicatiua
ſm unū moꝝ ꝑdcōꝝ. Et oīs ſingultus ſuccedēs eūoni
bus et febribus adurentibus ⁊ non ſedat ipm uomituſ:
immo addit in ipo eſt a ſiccitate. ¶ Factus autē ꝓpter
ꝯpl̄ones cū mã et ſine mã ſciꝛ ex ſignificationibꝰ predi
ctis in capl̄is cõibus. ¶ Factus autem ab apatibus
ſtõaticis: aut cerebri: aut epatis ſignificant accidentia
uniuſcuiuſqꝫ coꝝ dicta in ſuo cᵒ. ¶ C.xxi. ð cura.

Uomitus eſt cura magis ꝯferens ſingultui cuius
cā ē repl̄o pl̄ima ⁊ res nocens ſua qualitate. Et
ſilr oē mouens laborioſe ⁊ mouens terrefaciendo ⁊ uo
ciferando ⁊ ira ⁊ timor et gaudiū ſubito accidēs et tri
ſticia ſuperflua ⁊ aſperſio aque frē ſuper facieꝫ poſt ſu
bito et motus et exertitium et equitatōnes et expectatō
ſuper retentionem tuſſis cōmouentis ⁊ expectatio ſuꝑ
ſitim ⁊ ſternutatõi quidē in ſuperando mām facientem
ſingultum ineſt impreſſio maxima. Et ex eiſ que remo
uent eum ēt eſt longitudo retentionis anhelitus: qm̄
illud eſt res faciens accreſcere caſ̄itatē et mouet eā ad
exeundū uerſus poros querens attractionē aeris: q̄ꝫ

mouet humores et reſoluit eos. Et ſomnus longus ue
hemenꝛ iuuat ipm ⁊ conſtrictio extremitatū ⁊ poſitio
uentoſaꝝ ſuper ſtõum ſine inciſione ⁊ ſuper uentrem ⁊
ſuper utraſqꝫ ſpatulas et poſitō mediciaꝝ rubificātiuꝫ
Et ex curis ꝯferentibꝰ ſingultui uiſcoſo et repl̄onali eſt
ut patiens ipm incipiat et euomat: deinde bibat hieraꝫ
picrā: aut ſuccum apſinthij ſumendo ex eo. auꝛ. et ex ſa
le indo duo danich. deinde poſt illud utaꝛ myrobalaniſ
ꝯditis. Si aūt cā ē uiſcoſitas oꝫ ut in eius cura tres īs
intendāꝛ. ſ. reſol̄o materiei ⁊ inciſio eiuſ ſicut cū oxymel
le ſq̄lllitico. et ſcða permutatio ꝯpl̄oniſ eius ita ut equeꝛ
ſi non fuerit nocens niſi qualitate ſua: et tertia ſtupefa
ctio ſenſus oris ſtõi parūꝑ: ita ut minoreꝛ materiei mō
dicatio. Et iā laudati ſꝛ tro. hꝰⁱ. ℞. coſti croci. roſarum
recētiū: maſticis: ſpice: oīum ana ij̄ȷ. auꝛ. aſſari aur. iij. a
loeſ opij amboꝝ ana aur. i. ꝯficiāꝛ cū ſucco pſilij ⁊ biba
tur ex eis medietas aurei. ¶ Pſiliū enim et opiū ſtupe
faciunt: ſpica ꝯfortat et reſoluit. aſſaꝝ īclinat hūiditateſ
ad partem uie urine: et educit eas per eā: aloes incli
nat eas ad uiam fecis: ⁊ extrahit eas ex ea: coſtus ⁊ tro
cꝰ maturāt et ꝯfortāt calefaciētes: ꝑꝑ hoc gꝛ fiūt trociſci
iſti ꝯferentes ualde ſingultui uehementi ⁊ ſubuerſioni a
nime et ſi antiquaꝛ ⁊ chrōicus fiat affert ei oleū alkekē
gi iuuamētū maximū expertū: et qð ex eo bibiꝛ ſit cochli
arium unū cum aqua caſ̄a mellis. ¶ Et ex eis que ꝯ
ferunt ei eſt decoctio ꝫīꝫiberis in aqua tepida. Q̄unqꝫ
uehementior fit et antiquaꝛ neceſſarie ſꝛ ꝯfectiones ma
gne ualð: et electuaria ſicut diacyminū cū aqua tepida
īmo quandoqꝫ indiget ꝯfectionibus: ⁊ tyriaca et filoniū
habet iuuamentum maximū in hoc ꝑꝑ illud qð in ipo
eſt de ſtupefactione cū ꝯfortatione: et reſolutōe et expul
ſione. Et iuuaꝛ ex pilulis ſicut illis que ſunt de oppo
ponaco et ex pilulis ſtomaticis et troc. ſtelle ualent ue
hemenꝛ ad ſingultū. Et medicine ualentes in curatiōe
ſingultus facti a mã frīa et ſicca: aut proxima et ſunt ru
ta: ⁊ niꝛꝝ potata cū uino: et ſilr aqua apij: el acetū ſq̄ul
liticū: et baſilicū aq̄ et aſſaꝝ ⁊ neriden et maiorana et a
iuden: ita ꝙ olfatus ſedat ſingultū et ariſtol. et aniſū et
daucū et ꝫinꝫiber et enula exiccata et ſuccus eupatorij
et folium et acorus et abrotanū ſingulariꝛ et ꝯpoſite: et
fiunt ex eis electuaria. Ipa ei ſꝛ ꝯuenientiora ori ſtõi:
et magis adherentia ei quā ea que bibūꝛ et deſcendunt
ad fūdū ſtõi ſubito: et caſtoreū hꝫ ꝓprietatē mirabilem
in ipſo. Et ex eis que maximū afferūt iuuamentū ei qū
ex ea in potu ſumiꝛ eſt decoctio abrōtani et calamenti
mōtani et maſtic. aſſumptis equis partibus et elixatis i
aqua ⁊ bibaꝛ cū uino decocto cū maſticis ⁊ cinamomi
⁊ ſquille. ʒ. iij. in kiſto aceti. ⁊ deꝛ in potu ex eo paulati
aliq̄bꝰ diebus. et iteꝝ nitrū cū aqua mellis: ⁊ iteꝝ ꝯfectō
de galanga cū melle: ⁊ ſumaꝛ in potu mane et ueſpere
q̄ꝫtitas nuc. et iteꝝ medicamē hꝰ ꝯpoſitionis coſti ⁊ alo
es ſquināti ſiſimbrij ſicci calamenti fluuialis mente ru
te ſeis apij turis aſſari oīum ana. ʒ. ij. opij ro. ſiccaꝝ ābo
rū ana. ʒ. ſ. et iam laudanꝛ cappares conditi cū aceto
in hoc et quādoqꝫ adiuuat has medicinas adminiſtra
tio medicinaꝝ ſternutare facientiū. Q̄ȯ ſi fuerit ex frigo
re puro: tūc medicine predicte ꝯferunt ei ſumendo ex e
is in potu cum aceto et aqua et liniendo ex eiſ collum
⁊ gulam et locum qui eſt ſuper furculam. et qui eſt ſub
oſſibus pectoris: aut liniatur collum ⁊ locus qui eſt
ſuper furculam cum oleo antiquo: aut oleo cucu. aſini
ni. Et ſimiliter ſunt oīa olea calida ſola iuuatiua: et pro
prie oleū camemillinum: aut oleuꝫ in quo decoquntur

castoreū ⁊ cyminū et aniuden. Et sumat̄ castorei et co sti amboꝝ ana. ʒ. s. petroselinū et mastix: aut sumat̄ cor tex exterior rubeus fistici cū radic̄e squināti et decoq̄t̄ in aqua et bibat̄ ex decoctōe āboꝝ. ¶ Et dixerūt q̄dā ꝙ cortices alcala quādo exiccant̄ et bibit̄ ex eis pond⁹ aui. i. cū aqua feniculi ⁊ seis rute sunt iuuatiue ualde. ⁊ ego nō existio ꝙ ꝯferant stō. Q̄d si fiat uehemēs ⁊ anti quat̄ non est excusatio qui ponātur uentose s̄ stōm sine icisione ⁊ ꝯsequāt̄ eas medicine rubificātes. Illi āt qui fit ex uētositate retenta super os stōi: aut i ipo aut i me ri ꝯfert administratio balnei et receptio aliquantuli tu ris ꝯtriti in eo deinde fiat ut currat aqua calla super ip̄ʒ paulati. Et enula exiccata est ultima in hoc. Q̄d si hu mor fuerit mordicatiuus generatus illic: aut effusus ad ip̄m precipiat̄ patienti ip̄ʒ ut euomat si pōt cū eis que uomitum educūt huiusmōi: aut soluat̄ uenter cū eis q̄ sunt sicut biera cū sirupo acetoso: ⁊ sicut cū sirupo d̄ ap sinthio: ⁊ q̄nq̄ sufficit potare acetū et aquā et sorbere butyꝝ: aut sorbē oleū amigdalinū cū aqua calla: et occu pari somno et ꝓlongare ip̄ʒ q̄ntū pol̄e est. Et sil̄r aqua ordei affert ei iuuamētū maximū et uehemēs et ꝓp̄e cū aqua granatoꝝ dulciū et muzoꝝ declinantiū ad dulce dinē. Et aqua acetose est ex eis que ꝯferunt ēt cū mūdi ficatione et ꝯfortatōe sil̄. Et si cā ēst cā accn̄alis: tūc cu ra in ipso est eū̄o ad sumēdū i potu lac recenter mulctū et aquā tepidā cū aliquo q̄d sit sicut oleū amig. ⁊ oleū de cucurbita deiñ aquā ordei ⁊ aquā cucurbite ⁊ aq̄ citroloꝝ ⁊ mucilagines frigidas. Et sil̄r inunctio ex eis exteri⁹ et sil̄r inunctio iuncturaꝝ ⁊ uti incisiuis et sil̄b⁹. In scd̄o āt p⁹ uōitū si sentit eger reliquias hūoris mor dicatiui: ⁊ sit cū eo paꝝ nausee sternutet sternutatiōib⁹ frequētib⁹. Post q̄ dant̄ ei ea que lubricū faciunt illuʒ humorē sic̄ rob de prunis ⁊ tamaridi: ⁊ ꝓp̄ie qū tu fue ris ꝑcipiens ei recipere ēt tamaridos. ¶ Et si nō sētit illud immo sentit extensionē fac emplm̄ ori stōi cū ep̄tis téperatis: et fac eū sorbere sorbitiones leues in quibus nō est mūdificatio immo i quib⁹ ē ꝯfortatō sicut medul la tritici ⁊ sedatio aliqua sicut oleum amigdalinū et odo ramētū aliq̄d sicut pulli. In scd̄o āt ab ap̄atib⁹ ēpatis ⁊ alioꝝ oꝫ ut curet̄ ap̄a et fiat phl̄oia si nc̄cia ē phl̄oia. et tēpet̄ stōus i ipo cū eis que sūt sicut aqua granatoꝝ ⁊ aqua ordei ⁊ aqua ēdiuie ⁊ ep̄la.

¶ C. xxij. d̄ dispōib⁹ accn̄alib⁹ mirach ⁊ hypocōdrijs.

Quandoq̄ accit in istis partib⁹ tremor pp materi as exñtes in eis: et q̄ñ sūt male ⁊ peruenit nocu mētū eaꝝ ad cerebrū: ⁊ facit accidere in ipo meliam si cut diximus epiliā mirachiales. Et q̄ñ est de hoc tre more qui fit ꝓpt̄ os stōi: aut in ipomet ꝓpt̄ tremorem cordis. Et q̄nq̄ facit accidere q̄dē inflationē insepabi lem et grauitatē ⁊ fit ꝓxima significatio illi. Et q̄nq̄ si gnificāt ap̄ata intrinseca: ꝙ si sentit̄ attractio mirach ⁊ hypocōdrioꝝ ad siiora: tūc q̄ñ significat uomitū et in febribus acutis significat sodā que cōmouet̄: aut sāgui nem a capite fluētē: aut uomitū scd̄m q̄d distinguim⁹ eū in suo loco: aut permutatiōem materiei ⁊ ap̄a. Et q̄ñ ē eoꝝ attractio ad inferiora ⁊ partes sumis significat per mutationē ad inferiora et solōnē uentris quaꝫ ꝯfirmat punctio. Et tēsio hypocōdrioꝝ ad siiora est ex eis que multiplicāt in febrib⁹ pestilentialib⁹: ⁊ q̄ñ est ꝓpt̄ sicci tatē sequētē calorē aut frigus. ⁊ q̄nq̄ est ēt ꝓpt̄ ap̄ata q̄uis sit i iferioribus ēt. In illis aūt qui sūt in siioribus est tensio eoꝝ ad siiora cū anhelitu ⁊ mirach sil̄ ⁊ h̄ ista tio in egritudinib⁹ acutis est mala cui associat̄ icteritia ep̄ica. ¶ Et quandoq̄ accidūt istis membris. s. hypo cōdrijs ⁊ mirac dolores mordicatiui: ⁊ dolores extē siui ꝓpt̄ egritudies epatis ⁊ egritudines splenis: ⁊ ap̄a ta lacerti ⁊ in febribus ⁊ in crisib⁹. Inquit Bucatis o ganesibur in c⁹ doloꝝ epatis si destruit̄ v̄tus appetitiua. Draco. n. qū debilitat̄ in uenando hedos et arietes ⁊ silia ⁊ nō oꝫ deferre eos ad gruptā suā uenat̄ aues: ⁊ ꝓprie aueꝫ que d̄r captillus: ⁊ comedit epar eaꝝ et exci tat̄ tūc appetitus eius et reddit uirtus eius.

¶ Fen. xiiij. de epate ⁊ dispositionibus eius.

¶ Tractatus primus de ul̄ibus dispositiōibus ep̄tis.

¶ De anatomia epatis. C. i.

Epar est mēb^m q̄d generat sanguinē q̄uis mesaraice ꝯuertāt q̄nq̄ chilū ad sanguinē ꝯuersione aliq̄ ꝓpter illud q̄d ē in eis de v̄tute ep̄is et sanguis quid s̄m v̄itatē ē cib⁹ ꝯuersus ad similitudinem epatis quod ē caro ru. q. ip̄a sit sanguis uerus ꝯgelat⁹. ¶ Et ē uacuū a uillis neruoꝝ i q⁹ nascū tur uene que sūt radices eaꝝ que ꝓcedūt ex eo disp̄tite in ipso sicut uili. Et sicut sciuisti i anatomia uenaꝝ qui etaꝝ que s̄t sugentes a stō ⁊ intestinis mediantibus rāis porte noīate mesaraice ex ꝯcauitate ⁊ decoquit̄ illud il lic in sanguinē: ⁊ mittit illū corpori mediante uena ꝯca ua orta ex gibbositate eius: et mandat aquositatē ad re nes ex uia gibbositatis ⁊ mittit sp̄ūaꝫ cholericā ad fel ex uia ꝯcauitatis ēt: ⁊ ꝯcauitū ē illud de eo quod est a pā te stōi ut eius coaptatio super gibbositate stōi bona sit ⁊ attractū ē illud q̄d d̄ eo est a parte diapbragmatis ut ñ coarctet̄ diaphragma cū suo laborioso motu: imo sit q. tangens ip̄m ꝓpe punctū: ⁊ ē ꝯiunctū ꝓpe uenā ma gnā ortā ex eo ⁊ uti bene ꝯprehendāt sup ip̄m coste cur ue. Et ip̄m quidē tegit pāiculus neruosus generatus ex neruo paruo ueniente ad ipsū ut faciat ipsum acqui rere sensum aliquē quenadmoduꝫ diximus in c⁹ pulmo nis: ⁊ h⁹ sensus māifestus est in latere ꝯcauo: ⁊ ut liget ipsum cū alis uisceribus: ⁊ uenit ad ipsum uena pulsa tilis parua dispartita in ipo ⁊ affert ei sp̄ūm: ⁊ seruat ca liditatē ei⁹ inatā: ⁊ tēpat ip̄m cū pulsu. Et scm̄ est ut pe netret h̄ uena ad ꝯcauitatem: q̄m gibbositas ip̄a euētat̄ motu diaphragmatis. Et sāguini quidē nō est creatum in ep̄e spatiū amplū: immo ramosū dispartitū ut sit cōp hensio ei⁹ tot⁹ super chilū uehementior et passio disp̄titi chili ex eo magis ꝯpleta et uelocior fit ⁊ illud q̄d de ue nis est a parte ep̄is subtiliores hꝫ tunicas ut uelocius perueniat per eas imp̄ssio carnis ad chilū. Et pāicul⁹ quidē ei⁹ ꝯprehendit ep et ligat ip̄m cū uisceribus tegē tib⁹ intestina: ⁊ stōum que diximus ⁊ ligat ipsū ēt cū di apbragmate ligatiōe maxia forti: ⁊ ligat ipsū cū costis dorsi: ⁊ ligāt ipsū alia subtilia parua: et ꝯtinuat int̄ ip̄m ⁊ int̄ cor uena ꝯtinuās int̄ ea ambo quā sciuisti descen dens de corde ad ipsū aut ascēdens ex ipso ad cor aut s̄m ambas intētiones. Et h̄ quidē uena sapienter liga ta est ēt cū ep̄e ⁊ pāiculo duro spisso: et est penetrans su per ipsū: ⁊ subtilius lat⁹ eius est illud q̄d est a parte itri seca: q̄m tangit membra subtilia: ⁊ ep q̄dē homis mai⁹ est ep̄e oīs aialis appropinquātis ei in q̄ntitate: ⁊ d̄r ꝙ oē aial plus comedēs et debilioris cordis est hn̄s ma ius ep: ⁊ ꝯtinuat inter ipsū ⁊ inter stōuꝫ neru⁹ s̄ ē subti lis: ⁊ nō s̄t cōicātia nisi pp reꝫ maximā ex ap̄atib⁹ ep̄is. ⁊ primū q̄d orit̄ ab ep̄e s̄t due uene: quaꝝ una est in la tere ꝯcauo et p̄imū iuuamēti eius est in attractione cibi ad epar et noīatur porta: ⁊ altera ē in latere gibboso ⁊ iuuamentū eius est applicatio nutrimenti ad mēbra ex

epe:ꝛ nolat ꝯcaua ꝛ ostendimus iam anatomia ipaꝝ i
libro primo. Et ep quidē hꝫ additamenta ꝯprehendē
tia stōm:ꝛ adherentia ei sicut est ꝯprehensio eiꝰ qꝺ cō
prehendit digitis ꝛ maius additamentoꝝ eius est addi
tamentū approꝓatū noīe additamenti:ꝛ positū est sup
ipsum fel:ꝛ posita est extensio eius additamēti ad inferi
ora ꝛ oīa additamēta eius sꝫ quattuor aut .v. et scias ꝙ
nō est corpus epis in hominibꝰ oibꝰ ꝯprimēs costas dō
si: ꝛ fortiter in missum ei:ꝗuis sit in plīmis coꝝ sic ꝛ est
eius cōitas ad ipsū propt illud .s. cōitas epatis ad co
stas dorsi:ꝛ diaphragmati. Et caro quidē epatis sēsuꝫ
nō hꝫ:sꝫ illud qꝺ de ea sequit paniculū sentit: ppea ꝙ
aduenit ei paꝝp de parte paniculi neruosi. Et pp hoc
diuersificatur h cōitas:ꝛ iudiciū eius in hominibꝰ.ꝛ tu
iā sciuisti ꝙ generatio san. fit in epate et in ipso fit seper
atio cholere ꝛ melie ꝛ aquositatis. Et quādoqꝫ dstruit
res in unaqꝫ eaꝝ et quādoqꝫ destruit in generatiōe sā
guinis: et nō destruit in sepatione:ꝛ qñꝫ destruit in sep
atione ꝛ non destruit ēt in sāguine bono. Et qñꝫ accit ꝺ
structio in sepatione nō ꝓpt epar immo ꝓpt mēbra at
trahentia ex eo illud qꝺ separat. Et in epate q̇dē forti
sunt quattuor ṽtutes nātes cuius plīmū digestiue est in
carne eiꝰ ꝛ plīmū aliaꝝ uirtutū est cū uillis eius:ꝛ nō ē
lōginqū qui sint in mesaraicis oēs iste ṽtutes:lꝫ q̇dā po
stremoꝝ aduersēt primis ꝛ dicāt et errauit ille qui po
suit in mesaraicis attractiuā ꝛ retentiuā ipse .n. sūt uie p
quas attrahit:et nō est poſe ut sit in eis attractio. Et af
feāt ad hoc rōes siles rōibus ꝺbilibꝰ q̄ sꝫ ei i oī re et di
cit si mesaraice haberēt ṽtutē attractiuā haberēt ꝛ dige
stiuā. sꝫ nō hñt ṽtutē digestiuā quō .n. hñt ṽtutē digestiaꝫ
qū nō moret in eis cibꝰ tpe quo patiatur. Et dicit ꝛ si
haberēt ṽtutē attractiuā qū epar ēt eā habeat cōicarēt
in subā pp cōuēientiā uirtutū. Et iste quidē debilis ꝯsi
derationis nō sciuit quod uirtus attractiua qū est i me
atu ex quo attrahit ē illud magis adiuuās sicut qū ex
pulsiua est in meatu ex quo expellit sicut est in intestinis
est illud magis adiuuās ꝛ oblitus est ꝙ attractiua est i
meri et est meatus. Et nō sciuit ꝙ nō est multū malum
ut sit in meatibus quibusdā ṽtus attractiua: ꝛ nō fit di
gō de qua sit curandum qū non sit necessaria in eis di
gō imo attractio. Et oblitꝰ est ꝙ chilꝰ qñqꝫ cōuertit in
mesaraicis ꝯuersione aliqua. ¶ Qui ergo negauit ꝙ sit
cā in hꝰ ṽtꝰ digestiua in mesaraicis:ꝛ ꝙ sit illic uirtus re
tentiua retinēs ꝗtitate aliq̄ ꝗuis nō ꝓlōget. Et oblitꝰ ē
ꝙ spēs uilloꝝ operationū notaꝝ sꝫ diuerse. Et elōgauit
ꝙ fit in illo in quo festinat penetratio digō aliq̄ ꝛ illud
nō est elongādū. Medici nāqꝫ dicunt ꝙ i ore ipo est di
gō aliqua:ꝛ nō negāt quin in orbo sit ṽtus expulsiua ꝛ
digō:ꝛ est mēbrū ꝙ uelociter euāt ab eo qꝺ ꝯprehēdit.
Et oblitus est qꝺ poſe est ut diuersificet subā mēbroꝝ
ꝛ ꝯueniāt in attractione uniꝰ rei: ꝗuis sit uadēs in uia
una ad mbra oīa. Et oblitꝰ est ꝙ attractio fit ad epar:ꝛ
plīmū eius fit cū uillis uenaꝝ:ꝛ sꝫ hōgenei cū subā me
saraicaꝝ nō longinq̇ ab ea. O quātū errauit iste hō in
hꝰ iudicio. Illꝺ aūt quod .G. dixit significat ꝙ attractio
pria fortis est in ipso ubi est initiū motus ꝺ quo curat.
Et eius intētio fuit ut sepet illū q̇ est ꝯtētꝰ seperatiōe me
saraicaꝝ sine epate. Et significatio ad illud est ṡmo eius
qū dicit qui incedit i hac egritudie ad curādas mesarai
cas:ꝛ dittit curatiōem epatis est sicut ille q̇ uadit ad hꝰ
ut faciat emplſm pedibꝰ molificatis pp nocumētuꝫ acci
dens nuche que ē in dorso ꝛ dimittit curatōem ṗncipij
et radicis que ē nucha. Hic ē gꝰ ṡmo .G. ꝯiunctꝰ huic
ṡmoni. Et tu q̇dē scis ꝙ pedes nō sꝫ uacui a ṽtutibꝰ .s.
nāli ꝛ motia ꝛ sensibili q̄s nucha hꝫ:ꝛ nō ē dīa int ṽtu
tē coꝝ ꝛ ṽtutē nuche:nisi qꝛ ṽtꝰ sensibilis et motia uniꝰ
coꝝ ē ṗma:ꝛ altiꝰ ē ṡa:ꝛ silr ē dispō mesaraicaꝝ. Ipe nā
qꝫ nō sꝫ uacue a ṽtute:ꝗuis sit caꝝ ṗncipiū ep:ꝛ quō qū
ipse fuit instrm̄ ꝛ instrm̄ nāle attrahit ex lōgiqꝰ nō ṡm se
mitā motus localis sicut in lacerto ṡm plīmū nō euāt a
ṽtute currente in ipso ꝛ obuiante in ipso ꝛ obuiāte pati
enti ita ꝙ ferrū patiat a magnete ꝛ qñqꝫ attrahit cū eo
ferrū aliud. Et silr tāgēs int ferrū ꝛ magnetē apud pli
mos coꝝ qui uerificauerūt.

¶ Cm. ij. de mōis ex q̇bꝰ significāt dispōes epatis.

Quādoqꝫ significant dispōes epatis per obuiatio
nē tactꝰ sicut significant apata ipsiꝰ qñqꝫ: ꝛ qñqꝫ
ēt significāt p dolores q̇ sꝫ ei ꝓprij:ꝛ significant p opa
tōes factas ex eo:ꝛ significant p cōitates mēbroꝝ pri
moꝝ ipsi sicut stōi:ꝛ diaphragmatis ꝛ intestioꝝ ꝛ renuꝫ
et fellis. Et significant p cōitates membroꝝ que sꝫ lōgi
que illis ab eo sicut partiū capitis et sicut splēis. Et qñ
qꝫ significant per dispōnes cōitatis totiꝰ corporis sicut
colorem ꝛ formā ꝛ tactū. Et qñqꝫ significant p ea que
oriunt in ptibꝰ eius ex pilis:ꝛ que oriunt in ipo sicut p
uenas:ꝛ ex forma mēbroꝝ alioꝝ:et ex eis que gñant in
ipo ꝛ ꝓcedūt ab eo:ꝛ pp ꝯueniētia ꝛ diuersificātia ꝛ ex
cāis ꝛ ꝯsuetudibꝰ ꝛ q̄ ꝯtinuant cū eis.

¶ C. iij. de distinctione modoꝝ haꝝ significationum.

Similitudo quidē accepta ex tactu est calitas ta
ctus partiū eiꝰ:qm̄ ipa significat ꝯplōnē calidā:
ꝛ ṡitas eius significat ꝯplōneꝫ ṡam et lenitas eius signi
ficat hūidā ꝯplōnē epatis:ꝛ durities significat duriciēꝫ
eius. aut apa duꝝ in ipo:ꝛ ipiꝰ inflatio significat eius tu
morē:aut apa i ipo:ꝛ lunatio que sentit ex inflatiōe eiꝰ
significat ꝙ ē in ipo epate:ꝛ ipsiꝰ elōgatō existēs ṡm aliā
formā qꝺ est in alio ab epate:ꝛ ꝙ est in lacerto uentris.
Similitudo āt accepta ex doloribꝰ ē sicut si fuerit extē
siuus cū grauitate:tūc illic erit oppilatō:aut apa:ꝛ si fu
erit sine grauitate:tūc illic erit uentositas. Et si fuerit
grauitas sine pūctura:tūc mā erit in corpoī epatis siue
fuerit apa siue oppilatio. Et si fuerit cū pūctura:tūc e
rit apꝺ panniculū uelātē ipm. Ueꝝ significationes asū
pte ex opationibꝰ factis ab eo sꝫ pp digōnē ꝛ attractio
nē ꝛ expulsionē sanguis ad corpꝰ ꝛ aquositatis ad rnes:
ut chole ad fel ꝛ melie ad splenēꝫ: ꝛ sicut dispō tussis.
Qñqꝫ destruit aliquid hoꝝ ꝛ nō fit pp mēbm cōicās e
pati: tunc est ex epate. Significatōes āt accepte ex cōi
tatibus sꝫ sicut sitis:nā ex stō multotiēs significat dispō
nes epatis sicut singultus et sicut appetitus ēt ꝛ digō ꝛ
sicut malicia anhelitus quāuis .n. fit pp pulmonē et di
aphragmatū qñqꝫ fit pp ep et sicut spēs egōnis ꝛ spēs
urine significāt dispōnes epis quas scies:ꝛ sicut dispō
nes soda ꝛ egritudinū capis. Et dispōnes egritudinuꝫ
splenis significant ipas:et sicut ꝛ dispositōnibus lingue
in tactu eius ꝛ aspitate ipius et colore eius:et coloī la
bioꝝ significant ipe. Et iam quidē currūt int cor ꝛ ep
diuersitas et cōuenientia ꝛ uictoria in qualitatibꝰ suis
quas diximus in cꝰ anatomie cordis:ueꝝ significatiōes
pp dispōnes cōitatis sꝫ sicut significatō coloris sꝫ ep:ita
ut si sit rubeus albus: tūc significat sanitatē eiꝰ:aut sit
citrinus sigificat caliditatē eꝰ:aut plūbinꝰ ṡitatē eius: a
ut brunꝰ significat ṡitatē et siccitatē eiꝰ:ꝛ sicut ē signifi
catio ictericie sup ipm:ꝛ ēt sicut significatio pinguedīs
carnose significās hūiditatē et caliditatē ipiꝰ:aut pigue
dīs cū adipe significās hu. ꝛ ṡitatē eiꝰ significat maties

significat siccitatē eius: ꝛ sicut cōitas caliditatis in cor pore significat si nō fuerit a uehementia caliditatis cor dis caliditatem eius. Et cognoscunt cū ea significatio nes caliditatis eius predicte. Significationes āt ex for mis mēbroꝝ aliquoꝝ sū sicut significationes ex magnitu dine uenaꝝ ꝛ amplitudine earum significantes magnitu dinem epatis ꝛ amplitudinē uiaꝝ eius. Et ex breuitate digitoꝝ ꝛ longitudine eoꝝ ēt significat paruitas ꝛ ma gnitudo eius: sed significationes ex pilis ortis sup ipm sū sicut significationes eoꝝ ī mēbris alijs quas iam dixi mus. Significationes uero ex eis que oriunt in ipso sū uene: qm̄ si ipe sū crosse magne manifeste tūc ꝯplo prin cipalis est calida: si si sū subtites occulte: tūc ꝯplo princi pal est frida. Ueꝝ eius caltas ꝛ fritas et lenitas et du rities: qn̄ꝫ sū pp ꝯplonē principalē ꝛ qn̄ꝫ sū pp ꝯplones accn̄alē. Significationes āt ex eis que in ipso generan tur sū: sicut si in ipso generat chola significat caltatē ei⁹ ꝛ melia caliditatē eius uehementē: aut siccitatē eius ꝛ fridĭtatē fm ꝙ scit in loco suo: ꝛ generatio sanguis bōi est significatio sanitatis eius: ꝛ ille cuius sanguis ē cho lericus: aut melic⁹: aut mollis declarat in eo qđ spgit ex eo ad corpus aut aquosus nō recipiēs ꝯtinuationē cū corpore sicut est in hydropisi carnosa est in firmū ꝫ ꝙ significat ipsū dispō eius qđ spgit ab ipso. Couenētia uero ꝛ diuersificātia sciūt ex hoc ꝙ ꝯuenientia sū silia ꝯ ploni nāli ꝯ̄ria ꝯploni accn̄ali. Ex etate uero et ꝯsuetu dine: ꝛ que currunt in eis significationes cognoscuntur in qualitatibus.

C. iiij. de ꝯtraopantia cordis ad ep in q̄litatibus.

Scias ꝙ caliditas cordis uincit caltatēꝫ epatis magnifice: ꝛ hūiditas eius non uincit siccitatēꝫ ipi⁹ ꝛ siccitas eius qn̄qꝫ uincit hu. epatis paꝝ: ꝛ calidi tas epatis uincit frigiditatē cordis ōbiliter: et hūiditas eius uincit siccitatē ipsius: et eius fritas paꝝ uincit calī tatem eius: ꝛ ipsius siccitas sēp uincit huitatē ei⁹: ꝛ fri gus cordis uincit caltatē epatis plusꝙ̄ uincat siccitas illius hūiditatē epatis: ꝛ caliditas cordis uincit hūidita tē epis plusꝙ̄ uincat siccitas ipsi⁹ hūiditatē eius et uicit frigiditas eius ēt caliditatē illi⁹ aliq̄ mō uictorie.

C. v. de signis ꝯplonū epatis nāliū ꝛ p̄mo cale.

Omplones calide nālis signa sū amplitudo uēa rū ꝛ ipaꝝ māifestatio ꝛ calefactio pulmōis ꝛ cō poris si nō resistit ei cor. C Caliditas ei cordis uincit frigiditatem epatis fortiter: ꝛ multitudo generatōis cho lere in etate iuuētutis: ꝛ melie in fine eius: ꝛ multitudo piloꝝ in ossib⁹ pectoris: ꝛ fortitudo appetit⁹ cibi ꝛ pot⁹.

C. vi. de signis ꝯplonis fie nālis

Signa eius sū ꝯ̄ria illis signis ꝛ fritas cordis uin cit caliditatē epatis minus ꝙ̄ uincat caliditas ei⁹ illius fridĭtatē: ꝛ qm̄ sanguis hn̄tis hāc ꝯplonē subtil ꝛ aquosus: ꝛ ꝟtus eius est debilis: tūc multotiens acci dunt in ipso febres.

C. vij. de signis complexionis sicce naturalis.

Signa eius sū paucitas sanguis et crossitudo ei⁹ ꝛ uacuitas uenaꝝ ꝛ siccitas totius corpis et spis situdo piloꝝ ꝛ crispitudo ipoꝝ. Et cor sua hūiditate n̄ consequit siccitatē epatis. ita ꝙ aliquid ualeat: immo n̄ uincat eā oino. Ueꝝ siccitas epatis uincit hūiditatē cor dis ualđ ꝛ caliditas cordis uicit hūiditatē epis si ī ultio.

C. viij. de signis ꝯplonis humide nālis.

Signa eius sunt ꝯ̄ria illis signis: ꝛ cordis siccitas qn̄qꝫ ꝯscquit hūiditatē epatis parū ualđ. ueꝝ hu miditas ipsius uincit siccitatē cordis fortiter.

C. ix. de signis ꝯplonis calide ꝛ sicce nālis.

Signa eius sū sanguis crossus: et multitudo piloꝝ nigroꝝ apud ossa pectoris: ꝛ āplitudo uenaꝝ se quens ꝯplonem ꝛ durities ꝛ multitudo generationis cholere ꝛ melie in fine iuuentutis: ꝛ siccitas corporis si nō diuersificauerit ipsam cor.

C. x. de signis ꝯplonis calide et humide nālis.

Significant ipsam caliditas sanguinis ꝛ bonitas eēntie eius ꝛ amplitudo uenaꝝ ualida cū lenita te: ꝛ ꝙ color est rubeus sine citrinitate ꝛ pili p̄rimi i pe ctoris ossibus minus tn̄ ei s qui sū in calida ꝛ sicca: ꝛ nꝫ sū in spissitudine eoꝝ ꝛ crispitudine. Et tenuitas corpo ris pp caltatē ꝛ hu. ipsius. Et qū caliditas ē dn̄ans re manet corpus sanuꝫ. Et si hūiditas ē magis dn̄ans fe stināt ad ipsum egritudines putrefactiōis.

C. xi. de signis ꝯplonis frigide ꝛ hūide nālis.

Significant ipsā sāguis aquosus ꝛ phlaticus: pau citas pilorum apud ossa pectoris: ꝛ strictura ue naꝝ: uene nō īplete molities: paucitas generatiōis cho lei ꝛ melie i fine iuuētutis ꝛ huitas cōpis si n̄ ꝯopet cō

C. xij. de signis ꝯplonis fie et sicce nālis.

Significant ipsā paucitas sanguis: ꝛ paucitas ca liditatis sanguinis: ꝛ corporis ꝛ ꝯstrictio uenaꝝ ꝛ ocul tatio eaꝝ ꝛ eaꝝ durities et paucitas piloꝝ in miracb ꝛ siccitas totius corporis.

C. xiij. de egritudinibus accidentibus epati.

Epati accidunt egritudines ꝯplonis in ꝓpetate sue subē: et egritudines ꝯpōnis ꝛ apata ꝛ uefice ꝛ ꝓprie apud pāniculū: ꝛ rūpūt apud spatiū ꝛ reliqua quaꝝ singulaꝝ dicem⁹ cᵃ. Et qn̄qꝫ tollerat rupturā p̄ri mū ꝙ̄ reliqua mēbra: ꝛ nō timet ex ea mors festina nisi associet ei eruptio sanguinis ex uena magna. Et qn̄qꝫ accidunt epi apata p cōitatē ꝛ ꝓprie in stō ꝛ splene ꝛ felle ꝛ renibus ꝛ diaphragmate ꝛ pulmone et mesarai cis ꝛ intestinis ꝛ proprie superiorib⁹: sꝫ stō ꝛ diaphrag mati ꝛ felli et mesaraicis ꝛ intestinis cōicāt in p̄mis ue ne que sū aperte ꝯcauitatis epatis: deiñ peruenit nocu mentū eoꝝ ad ep et qn̄qꝫ ꝯfirmat. Diaphragma ꝟo ꝛ p̄r mo et renes cōicāt in primis uenis gibbositatis: deiñ p uenit ad ep: ꝛ qn̄qꝫ ꝯfirāt. Et p̄rima cōicatō q̄ est nō est nisi pp stōm: pp cām cū qua cōrūpit digō et expellit ci bus indigestus nisi sit cā alia. Et egritudinū quidē gib bositatis materieꝝ expulsio fm p̄rimū sit cū ꝓuocatiōe urine ꝛ fluxu sanguis ex narib⁹ ꝛ sudore: sꝫ in egritudi nib⁹ ꝯcauitatis ē illud cū solutione uētris ꝛ uomitu cho lerico ꝛ sanguineo ꝛ sudore etiam in plurimis horis.

C. xiiij. de signis malitie cōplonis calide.

Malitie ꝯplonis cale sigā sū sitis uehemēs ꝛ nō ab scindit cū aqūe potu et paucitas appetitus cibi ꝛ inflātio et citrinitas urine et tinctura e⁹: ꝛ uelocitas p̄lsꝯ et frequentia eiu ꝫ: ꝛ febres et adustio sanguis: ꝛ ledi a calefacientib⁹ ꝛ seqt ipam liq̄factio icipiens ab hūorib⁹ deiñ a carne epatis et sequit eā rasura intestinoꝝ. Et qn̄qꝫ desiccat cū ea nā absqꝫ dolore in lateribus aut gra uitare ꝛ multiplicat cū ea uomit⁹ citrinus et rube⁹ ꝛ ui ridis ꝛ succus porri. ꝛ est cū ea egō cholerica p̄rimū ꝛ ꝓprie si fuerit illic cū ꝯploue mā: ꝛ si nō fuerit minorat san. ꝛ exaspat lingua: ꝛ extenuat corpus. Et qn̄ꝫ signi ficat illud ex etate ꝛ ꝯsuetudine ꝛ arte et regie: ꝛ illa q̄ media est generat cholerā ꝛ siflua gērat meliā. Et egri tudines eius sū ex mania et melia et sitib⁹. Et qn̄ pueit solutio uētris ad sincopi cū casu appetit⁹: tūc p̄rimū ei⁹ est pp debilitatem epatis fcāꝫ a ꝯplone cala ꝛ in p̄rimo

ipsius est egō sicca adusta nisi ad hoc perueniat ut adurat sāguinē et humores ⁊ carnositatē epatis ⁊ solone uētris eā educat: Et qn̄ icipit adurei sāguinē ē egō sicut fex. Et qn̄ ē in epate adustio aut aꝑa. aut dubellati: de iñ egredit cū egōne aliquid nocens crossū: tūc illud est carnositas epatis iā putrefcā. Et nō est oīs res nigra egrediēs fex. Et qn̄z rectificat ablutū ⁊ uirulētū mãle deinde ingrossat et fit nigrū crossū fetidū sicut fit i febribus pestilētialib⁹. Et qn̄q̄ egredit pus uirulētū sāguis deinde nigrum subtile.

ℭ C. xv. de signis malicie ꝯplonis fre.

Signa eius st albedo labioꝝ ⁊ ligue ⁊ paucitas sāguinis ⁊ difficultas cursus ei⁹ ⁊ multitudo phlatis ⁊ paucitas sitis ⁊ corruptio coloris ⁊ liq̄factio matici ⁊ qn̄z denigrat declinās ad uirditatē: ⁊ qn̄q̄ fit citrina ad colorē fistici declinās. Et ēt albedo coloris ⁊ phlegmatis ꝓꝑetas et crossitudo pp ꝯgelationē et tepiditas pulsus ⁊ uehementia fāis. ℭ Fames. n. non fit nisi ex stō tantū. Et ꝑuitas digōnis bone: ⁊ qn̄ frig⁹ ꝯseq̄t sinē priuat appetitus. Et egō qn̄z est sicca sine odore: ⁊ qn̄q̄ ē hūida pp dedilitatē attractiue ⁊ est decliuis ad albedinē ꝑui fetoris. Et qn̄z subtiliat cū ea egō ⁊ hūectat Vēꝝ nō ꝑseuerat ita ꝯtinue: ⁊ nō multiplicat cū ea fluxus uentris: Quis sint eius inceptio et euentus elōgat⁹ ⁊ i fine eius egredit quoddā simile feci sanguis putrefci nō sicut sanguis liquefci. Et qn̄z seq̄t ꝯplonē fridam p⁹ spatiū quoddā febres: ppea q2 sanguis subtilis q̇ est in ipsa recipit putrefcōnē que accit ei ⁊ st febres ꝑue quas dicā i c⁹ febriū: ⁊ qn̄q̄ est in initio eaꝝ uirulētus subtilis: deinde incrossat ⁊ denigrat. Et qū est fluxus uentris similis lauature carnis recentis ⁊ illud cuz appetitu in ꝑncipio significat frig⁹ et si accidat p⁹ illud casus appetitus: tūc est pp corruptionē hu. aut pp cām aliā febris et similiū. Et plurimū significationis eius est sup debilitatē a frigore et in fine eius redit appetit⁹ ⁊ fit sifli⁹ ꝯm plurimū et spasmat cū eo mirach. ℭ Et qn̄q̄ significant ipsā etas ⁊ ꝯsuetudo ⁊ cib⁹ ⁊ cāe ꝑteritę: sicut potus aque fre in ieiunio: aut p⁹ balneū: aut coitū qm̄ eꝑ inflāmatū sugit ex aqua tūc uelocit plurimū. et si est illic mā sentit acetositas in ore ⁊ hūiditas i egōne Et qn̄q̄ ē ad nigredinez. et uiriditatē et nō ad citrinitatē ⁊ rubedinem.

ℭ Capm. xvi. de signis male ꝯplonis sicce.

Signa ei⁹ st siccitas oris ⁊ lingue ⁊ sitis et durities pulsus et subtilitas urine et qn̄q̄ denigrat colō. Et si fuerit illic melancholia aut cholera scies significationes eaꝝ facile per ea que sciuisti in ꝑmis.

ℭ C. xvij. de signis malitie complexionis humide.

Significāt ipsā iflatō faciei et oculorū ⁊ molities carnis hypocōdrioꝝ: ⁊ ꝑuitas sitis nisi sit caliditas ꝯsūens hūiditatē: ⁊ hūiditas ligue ⁊ albedo coloris: ⁊ qn̄q̄ est cū ea citrinitas pauca. Qū āt uehemens fit frigus ⁊ dn̄at hūiditas est decliuis ad uiriditatē: ⁊ qn̄q̄ debilitatur corpus propter molitiem humiditatis.

ℭ C. xviij. de ꝯmōe uniuersali ꝯ curis egritudinū eꝑis.

In eꝑe necessaria est conseruatō sanitatis cū similib⁹ ⁊ expulsio egritudinis cū ꝯrio. Et i regimie aꝑatū ⁊ ulcerū ⁊ nocumentoꝝ q̄ntitatis est in oppilationū apertione ⁊ reliquoꝝ ea que sunt necessaria in reliquis mēbris. Et melior quidē horaꝝ ad sumēdū i potu medicinas egritudinū epatis: et ꝓꝑe pp oppilationem epatis et similia est hora i qua existimat q illud qō penetrat ex stō ad epar et ꝯprehendit in ipso iā ē digestuz et separatuz qō separari oportuit et inter ipsū et iter comestionem tēpus infuenit ꝯueniens et in ꝯsuetudine hominū est hora que est inter surectiōem a sōno ⁊ int balneatiōm: et o3 ēt in eꝑe ut tu nō eūes medicias apitiuas ⁊ resolutiuas quibus ꝯbit ꝯsus egritudies epatis mãles oppillatiuas ⁊ aꝑosas ex stipticis ꝯfirmātib⁹ nisi existimes siccitatē superfluā. Et nō o3 ut ad sūmū ꝑueniat in ifīatione epatis quātū possibile est et perducat ad hydropisim n3 in calefactiōe eius ⁊ perducat ad arefactōez. Et pp h⁹ o3 ut scias q̄titatē ꝯplonis nālis epatis qō curas ita ut qū reduxeris ipsū ad eam stes. Et scias q qū tu erras in eqate ꝑuenit error tu⁹ ad uenas: deinde ad corpus. Et ex errore quidē est ut tu ꝓuoces urinā ubi necessariū est te soluere uentrē: ⁊ est ut sit mā in ꝯcauitate: et soluas uentrē qū te oporteat ꝓuocare urinā: et est ut sit mā in gibbositate. Et o3 quiō ut medicie epatice optime terrāt: ⁊ o3 ut sint sibtilis subē quatenus ad ipsum ꝑueniāt siue sint calide: siue sint fre siue stiptice. Et subtiliantiū q̇dē ꝓꝑetas est ut acuant sanguinē: l3 sint apitiua. Qꝛ o3 ut attendas illud: et sicut aq̄ radicū ē ex sūma aperitiuaꝝ eius ⁊ subtiliantia ei⁹ generāt qn̄q̄ hūores diuersos nō ꝓportionales. qꝛ o3 ut qū frequentas eius potū duob⁹ aut trib⁹ dieb⁹ ꝯueniēter cū aliq⁰ lenias nām. Vēꝝ urine ꝓuocationē aq̄ ipa de radicib⁹ opat.

ℭ Et oēs q̇dē ēdiuie spēs et ꝓꝑe amara q̄ ad rubedinē declinat ꝯferūt lesiōib⁹ eꝑis: calefcīs quidē cū sirupo acetoso: ⁊ infratis cū melle. Et epar adib iuuatiuū ē cū sua ꝓꝑetate et carnes limaciaꝝ similit.

ℭ C. xix. de causis nociuis epatis.

Scias q intromittere cibū sꝛ cibū et error ordinis eius st ex reb⁹ magis nociuis epati: et potare aq̄ fraz subito in ieiunio: ⁊ p⁹ balneū ⁊ coitū et exercitium qn̄q̄ perducit ad infrationē uehemētem epatis: ⁊ qn̄q̄ accit epati inflātio ad ipa suctō uelox ⁊ multa ex ea. Et qn̄q̄ perducit ad hydropisim et o3 in h⁹i dispōe ut ꝑmisceas eā cū uino: ⁊ nō infres eā uehemēt ⁊ ñ traijcias eā ipetuose deglutiendo imo sugēdo paulati ⁊ uiscosa q̇dē oīa nocēt epati ex parte qua faciūt possidere oppilatiōz

ℭ Et frumētū est ex sūma eoꝝ in quib⁹ est uiscositas cū ꝯparatione ad illud qō est epar ex membris qꝛ digerit in epate. Et nō est oē frumētū ita imo glutinosū. Et uinū dulce facit accidere in epate oppilationē: ⁊ ipsū abstergit illā que est i pectore. Et cā in illo est q uinū dulce attrahit ad epar nō gradati ppea q eꝑ diligit ipsum ex hoc q est dulce: ⁊ pp suā penetratiōem ex hoc q est potus: qꝛ nō morat in iꝑo q̄titate qua sepet fex ab eo ꝯm moraz aliaꝝ reꝝ crossaꝝ: imo sꝛuenit epati in crossitudine sua: et inuenit uias ad ipsū paratas: qm̄ uie que sūt inter stōm et epar st ample ꝯm ꝯpositiōem ad illud quod uenit ad ipsū ex uenis spersis in epate. Ampli⁹ qū ꝯprehendit in epate nō morat q̄titate q̄ separet ⁊ digerat: imo expellit subtile in uenas strictas illic uelocitate sue penetratōnis: et dimittit sedimē ꝓpt ꝯstrictionē uie. In pulmōe vō res est eꝯrio: qm̄ sꝛuenit ei uinuz dulce qū iā colatū est: aut ex uia meatuū meri. ꝯm semitā resudationis ex meatibus strictis ad amplos: aut ex uia ꝯcaua qū iā dimittit fecem ⁊ uadit adhuc qū ia3 sit colatū ⁊ transit in meatibus strictis ad amplos: quare colat uice altera. Et similiter relique dispōnes non inueniunt ei cū ꝯparatione ad pulmonē.

ℭ C. xx. de reb⁹ ꝯuenientib⁹ epati.

Ex medicinis quidem ꝯferunt ei oia in quibus ē amaritudo qua aperiat aut uirtus alia q̄ apiat

cū stipticitate qua confortet: ⁊ odoramēto ꝯueniēte subē
spūs et ꝓhibente putrefactionē sicut cinamomū et fumi
tates squinanti ⁊ myrrha ⁊ similia: ⁊ ea in quibus sunt
ablutio et absterſio ⁊ mundificatio uizus maliꝗ̄ū nō cō
seq̄ūt in mollificatione sūmā ꝯsecutionis mellis ⁊ ea in
quib⁹ st maturatio et lenificatio ⁊ proprie cū stipticita
te et ꝯfortatione sicut crocus: et que st cū hoc suauia: si
cut passe: et uelocis penetratiōis: sicut uinū odoriferuꝫ
pluribꝰ cpibꝰ in quibꝰ nō ē caliditas uehemēs. Et qm̄
medicina aggregat ad ꝓꝑetates ꝑdictas suauitatē tūc
fortasse est amica epatis diligens ipsū sicut passe: et ficꝰ
et auelane est ultimi iuuamēti. Et si est non recipiēs pu
trefactionē ⁊ corruptionē: tūc est magis ultime ꝯsecuti
onis in iuuādo. Et altararacon quidē ē ēdiuia hortula
na ⁊ cāpestris cōueniunt ei ualde. Et ꝯferunt fria egri
tudini calide in epate cū ꝓꝑetate sua et qualitate ꝯ̄ria si
mul: q̄uis quidā dicāt ꝙ illa que est uehemēt amaraꝰ ē
calida: ⁊ ꝯfert aperiendo oppilationē propt̄ suā amari
tudinē et ꝯfortādo ꝓpt̄ suā stipticitatē. Et ꝯfert egritu
dini frē cū sua ꝓꝑetate. Et cū eo qd̄ est in ipsa de aper
tione et ꝯfortatōe. Et qm̄ si fluit frigus in epate ꝑmisce
q̄libet illaꝝ duaꝝ cū melle: aut cū aqua mellis: qm̄ re
sistit mel ifr̄atiōi eiꝰ si tiet ex ea: ⁊ adiuuat ipsā ad reliq̄s
operationes suas: et q̄nq̄ exiccant ābe et sumūt in po
tu cū melle et aqua sua et decoqūt cū melle: et ꝯferunt
ualde. et aperiūt et educunt humorē frīdū cū urina ⁊ ex
cibis quidē ꝯuenientibꝰ epati st illi quoꝝ chimus bonꝰ
est: ⁊ dulcia ꝯueniūt epati: qr̄ impinguat eis et magnifi
cat et ꝯfortat. Ueꝝ uelocia sunt ad hoc ut faciant eue
nire oppilationē ꝑꝑea ꝙ epar attrahit ea laboriose asso
cians ea hūoribus aliīs. Et ꝑꝑ hoc oꝫ ut deuitet dulci
a ille qui hꝫ apa in epate suo: qm̄ ipsa ꝯuertūt uelocit
ad cholerā: ⁊ faciunt accidere oppilationes. Et nocibi
liora dulcia st que st ex eis crossa: ꝓpterea qr faciūt ac
cidere oppilationē: et que ex eis sunt calida propt̄ ꝯuer
sionem suaꝫ ad cholerā. Et fistici quidē iuuatiui sūt ꝑꝑ
suaꝫ aromaticitatē ⁊ stipticitatē et ꝯfortationē ⁊ mūdifi
cationē uiarū uenaꝝ cibi. Ueꝝ sūt uehemētis calefacti
onis. Et auelane st conueniētes omnibꝰ cpibꝰ: quoniā
ipse non sunt uehementis caliditatis: et sūt aperitiue ⁊
chimꝰ eaꝝ est bonus. Et epar adibet carnes limaciaꝝ
cōuenientes sūt epati cū ꝓprietate que est in eis.

¶ C. xxi. de cura malitie ꝯplonis calide in epate.

O Portet ut sit subtiliatio in regimine eꝰ: ⁊ nō per
ueniat ad ultimū: ⁊ ut caueat i ea mollificatio ue
hemens cū hūectatiuis aquosis: et caueatur in ea euen
tus oppilatōnis cū infrantibus crossis. Et oꝫ ut cauea
tur in ea stupefactio ultima: imo oꝫ ut infrantia ipsū ag
gregent ad infrigidationeꝫ absterſionē ⁊ apertionē ⁊ pe
netrationē cibi ⁊ stipticitatē ꝯfortātē nō plurimā ⁊ in a
qua ordei sunt oēs iste ꝓprietates. ⁊ endiuia quidē cā
pestris ⁊ hortulana ultima est in hac itētiōe. Cōplo nā
q̄ ābaꝝ decliuis est ad frigus nō ualde sup̄fluū. Et ē
in ea caliditas aperitiua: ⁊ nō calefctiua est stipticitas e
qualis ꝯfortans: immo ꝑuenit ex iuuamēto ābaꝝ ut n̄
noceāt cpi frigido et ponūt ābe in medicinis sicut dixi
mus in medicinis singularibꝰ: ⁊ in areolis medicinaruꝫ
epicaꝝ ⁊ q̄nq̄ comedūt elixate ⁊ ꝓprie cū coriādro hu
mido ⁊ sicco ⁊ comedūt cū aceto. Et amirberis hēt
ꝓprietatē maximā ēt: et tamarindi ēt. Et qū sētit oppi
latio in epe ꝯuenit ut adiungat illis ābabus apiū: qm̄ a
perit oppilatiōes ex quacūq̄ duaꝝ partiū sunt: ⁊ est ex
eis quoꝝ penetratio est uelox: ⁊ similiter calefactio. Et

ex eis que ꝯferūt ad illud est ut sumāt succi ēdiuie ⁊ suc
ci alkekēgi et succi solatri oīum ana. ℥. ij. ⁊ succi corian
dri hūidi ⁊ succi feniculi oīum ana. ℥. i. ⁊. s. admisceat
ʒ. s. croci ⁊ sumatur in potu. Et q̄nq̄ sumit in potu ole
um ros. bonū et oleū de pomis cū aqua fra ⁊ tempat ꝯ
plonem epatis. Et ex eis que ꝯferunt epati qd̄ hꝫ mali
tiā ꝯplonis calide est ut sumat ex alefrigiꝰ aur. ij. cū zuc
caro tabarzet et aqua frigida. Et ēt ut in potu sumat
succus cucurbite assate et aqua granatoꝝ et lac uacci
nū sine butyro etiā aqua pomoꝝ ⁊ piroꝝ ⁊ altharichi ⁊
succus ro. recētis. ⁊ qm̄ nō est fe. ꝯfert aqua lactuce cū
sirupo acetoso oī die bibatur cum pondere. iij. ʒ. myro
balanorum citrinorum ⁊ pondere. ʒ. i. de lacca abluta
⁊. s. ʒ. seminis apij. Et quando separatō fit ex eo duabꝰ
hebdomodis bibat lac camelaꝝ fetaꝝ icipiēdo ab una
lb. usq̄ ad duas et coquantur in ipso medicine diureti
ce aperitiue facientes penetrare sicut aliquid ex suc
co eupatorij: et ex semine ēdiuie: et semine cuscute. ⁊ qm̄
q̄ sunt necessaria ea que sunt sicut sumitates squināti.
Et q̄nꝫ est necessarium sumere in potu stuoefaciētia ⁊ ꝯ
fectiones opiatas ⁊ recipientes hyusquiamū et filōiuꝫ.
¶ Et ego abhorreo illud qum inuenit ab eo iter. Et
uinū forte q̄nq̄ excusat ipsū si bibat aqua frigida ualde
in ieiunio. Et ꝯferūt ei troc. de spodio ⁊ tro. hemberbe
ris fri ⁊ troc. de canfora ⁊ ex trociscis ꝯferentibꝰ eis est
trociscus hꝰi. ℞. folioꝝ salicis ⁊ folioꝝ nenufaris āboꝝ
ana. ʒ. x. ros. rubeaꝝ absq̄ capitibus suis. ʒ. xij. canfore
pondus. ʒ. ij. s. ⁊ mellis rubei ⁊ lacce ablute cū alefenia
ti sicut est ablutio aloes amboꝝ an. ʒ. vij. gario. ʒ. viij. cro
ci. ʒ. iij. aristologie. ʒ. v. lutu kabrusiꝫ mastic. capilli ue.
oiuꝫ ana. ʒ. iij. ꝯficiant cū aq̄ solatri et ēdiuie ⁊ fiāt inde
trocisci et sit unusquisq̄ auꝛ. i. et sumat ex eis oīs troci
scus cū aqua solatri. Et q̄nq̄ ꝯferunt ad illud emplpa fa
cta s̄m hunc modū sumat portulaca et teratur et pona
tur super ipsū oleum rosaceū et infrigidet et fiat cū ea ē
plastrū. Aut sumat amboꝝ sādaloꝝ ana. ℥. i. gariofili.
uiolaꝝ siccaꝝ ābaꝝ ana. ℥. i. s. et ros. ℥. s. et croci abluti
℥. s. et apsinthij. ℥. quarta pars cāfore pondus. ʒ. ij. ad
iungāt cerato facto cū oleo de salicibꝰ et liniat si aliq̄d
latū: et proprie folia cucur. et folia acetose: et folia ficle
et fiat cū eo emplstrū. et q̄nq̄ emplm fit cū succis erba
rū frigidaꝝ sicut succo cucur. et cucu. et reliquis que
diximus in cᵒ coꝝ que bibunt: et ponunt in ipso ordeū:
aut sauic lentiū ⁊ effūdit super ipsū oleū ros. et fit cū eo
emplm: et q̄nq̄ ponit i ipso aliquid de ligno sandali et
garlofi. et cāfora et nō elōgat qnin ponat in ipso aliq̄d
ex odoriferis et aquis fructuū odoriferoꝝ. et q̄nꝫ rorat
aliq̄d super ipsū de mensus. Cibi vō quibus cibant sint
sicut aq̄ ordei et decoctio oleoꝝ ꝑdictoꝝ et ipsamet ole
ra decocta et ēdiuia ꝯcocta cū coriandro hūido et lac
tuca et sicla ꝯcocta et passe acetose et aq̄ lactis acetosi
et carnes limaciaꝝ. Et ex fructibꝰ alzarur et cydonia
et pira et nō multū sumat ex illis ut nō sup̄flue addat i
stipticitate: et generet oppilatō ēt et poma et granata
muza et expressio uue acetose. Et frāgat stipticitas eo
rū cum eis in quibꝰ est lēificatio et mora assemi et ribes
cū zuccaro et acetū preparatū cum aqua granatoꝝ et
grana granatoꝝ ante cibū et post cibū: et melones qui
sunt superflue dulcedinis et precipue illi qui nominan
tur raki et palestini et indi et non oportet quidem ut de
istis medicinis sumātur ille frequent in quibꝰ ē cū ifri
gidatione stipticitas: ꝑꝑ illud qd̄ in ipsis est de ui faciē
di acidere oppilationē: et non est malum sumere melo

nes duros parue dulcedis et uas in quibus ē durities
carnis et paruitas dulcedinis et illas que sunt muze ex
vuis proprie. Et ꝯferunt ei cibaria fcā de mes: et de cu
curbitis et de spinachijs et lentib⁹ cū aceto condita ⁊ si
ne aceto. et quidā hoīes sᷓ q̇ cōedūt uł ꝯcedūt passas sꝫ
oꝫ ut sint clōiues ad acetositatē: ⁊ auellanas qm̄ nō est
in eis calefactio plurima: ⁊ sunt aperitiue oppilatiōuꝫ.
et sᷓ boni nutrimenti: oꝫ ergo ut misceāť cū eis in quib⁹
est infrigidatio aliqua et stipticitas. Et ex carnibus pi
scium paruoꝝ decoctoꝝ isſidebegi: aut cū aceto et almo
sos et ꝯgelata fcā ex carnib⁹ subtilib⁹. s. carnib⁹ hedi et
auium leuis digōnis sicut est caro perdicū ⁊ turturū n̄
superflue pinguiū cū pomis preparata et ꝯferunt eis uē
tres auiū aque ⁊ alguarasce cū aqua roŝ. et galline cū a
ceto condite et silr parue aues cū aceto preparate. Et
nocent eis epar et splen et cor et carnes crosse sicut cā
nes hircoꝝ et arietū et aīaliū neruosoꝝ et dure carnis:
sed caro uaccaꝝ iuuencularꝫ ꝑparata ut ea que ꝯgelanť
ꝯfert habenti fortem stōm et illū qui digerit. Et opor
tet ut uitent oua cocta donec fuerint dura et assata et ui
tent pinguia superflue. Et nocet ei uinū ualde nisi ipm
sit necessariū ꝓpter ꝯsuetudinem: aut propť debilitatē
digōnis: tunc oportet ut sumant in potu paꝝ subtile, qδ
sit decliue ad albedinem.

C. xxij. de regimine malitie ꝯplōnis frē.

Ex eis que ꝯferūt istis est potare sirupum de ap
sinthio cū sirupo acetoso de mell. Et qn̄qꝫ ꝯfert
habenti frigidū ep ut dormiat in nocte sup troc. de ap
sinthio et semina calefacientia nota sunt uehementis iu
uamenti. Et similiť iuuať cū administratione lactis ca
melaꝝ arabicaꝝ nō aliaꝝ cū pondere. ʒ. v. usqꝫ ad. x.
zuccari. Hoc. n. temperat ꝯplōnē et educit hūores frigi
dos soluendo uentrē: et ꝓuocādo urinā ⁊ aperiēdo op
pilationes. Et fortius illo est ut dormiat super diacur
cuma: aut dialacca et attanasiam et ad ministrenť i sin
copi diacostū et zinziber ꝯditū cū aqua apij et troc. de
costo et de lacca dicti in antidotario. Et bibāť i ieiūio
eupatorij et assari. ʒ. iij. et bibať desup uinum. et ex de
coctionibus decoctōm costi et apsinthij dictas i antido
tario bibať cum oleo amigdalino dulci pondere. ʒ. ij.
et olei de fisticis pondere. ʒ. ij. Et fortius illo est ut biba
tur cum oleo de neriden et oleo amigdalino amaro et
oleo de kerua. et ēt cū ƌcoctōe h⁹i. ℞. seminis feniculi:
apij anisi masticis pondus. ʒ. ij. ⁊ corticum radicis apij
et troc. radicum feniculi amboꝝ ana. ʒ. x. et herbe eupa
torij et apsinthij romani ana aur. v. et lacce et calami a
romatici et costi dulcis ⁊ amari et aristolo. oīum ana. ʒ.
iij. et superioꝝ squināti. iiij. decoquāť in. iiij. lb. aque us
qꝫquo redeat ad medietatē ⁊ bibātur ex ea oī die ℥. iiij.
cū oleo fisticino quātitate. ʒ. i. ⁊. s. ⁊ olei amigdali dul.
quātitate. ʒ. ij. Et qn̄qꝫ confert eis si adhibeanť epithia
ta calida ⁊ empla sicut emplm stōaticon ⁊ ēplm calca
dis et emplm de meliloto cum emplo fcō ex eis que sūt
sicut costus ⁊ myrrha ⁊ spica ⁊ neriden romana et aco
rus et fenugrecū: ⁊ similia. Emplm bonū ad illud. ℞.
usnee amirberis mastic. meliloti: spice radicis lilij cele
stis rosaꝝ ꝑtes equales dissoluanť in oleo masticino de
coquēdo fiat ex ei⁹ emplm mane et sero ⁊ sit tepidum.
Et iteꝝ emplm bonū. ℞. sumitatū squināti: ⁊ granoꝝ al
ben et mastic. ⁊ cordumeni ⁊ āmomi omium ana. durki
met. iij. aloes et herbe eupatorij et apsinthij et superioꝝ
eius oīum ana. durkimet. vi. spice aromatice ⁊ casie am
boꝝ ana durkimet. ij. ireos uenaꝝ sāsuci amboꝝ an̄ dur
kimet. ij. āmoniaci durkimꝫ. xxiiij. gūmi albotim ⁊ turis
amboꝝ durkimet. xij. gūmi. lb. i. ⁊. s. olei de alcāna q̄tū
oꝫ ad cōficiendū. Et iteꝝ emplm. ℞. amomi. ℥. i. carpo
bal. ⁊ bdelij cordumeni turis et croci oīum an̄. ℥. i. ⁊. s
et spice semie. ℥. ij. gūmi albotim. ℥. vi. sumanť t⁹ ⁊ bdel
lium in uino ⁊ dissoluanť crocus in ipso et liquefiat gū
mi alboti in neriden et terantur medicine sicce: et misce
anť cū oleo de neriden et uino ⁊ ꝓijciať super ea paꝝ ƌ
cera et administra emplm ⁊ sumanť ēt cydonia ⁊ farina
ordei ⁊ cera ⁊ medulla uituloꝝ ⁊ oleū rosaceū et apsin
thiū ⁊ amomū et galia ⁊ crocus et assaꝝ et mastix et glu
ten alibat et neriden et sumať ex eis ꝰm quātitatē neces
sitatis et fiat ex eis emplꝫ. De cibis āt sumant medullā
panis cali ꝯtritā in uino ⁊ ꝯtritā in andacoca ⁊ carnes
leues que sunt ex carnibus auium paruaꝝ et alcanabit
et alduragi et perdicū et uentres anseꝝ et ꝓprie oīa illa
assata et frixa ⁊ cū seminibus ꝯdita et caules decoctos i
aqua tribus decoctionibus conditos cū seminibus ca
lefacientibus et cinnamomo et pipere et cymino et simi
libus et incidať sup ipsos ruta et sorbitiones factas ex
eis que sunt sicut fenugrecū et medulle calide. Et qn̄ꝫ
ponīť in cibis endiuia et ꝓprie illa que est uehementis
amaritudinis. Et sūt quidā qui dicūt ꝙ miliū uehemen
ter coctū ꝯfert eis. Et illud apud me est paruū. Fruct⁹
āt ⁊ similia quibus in secūdis utunť mēsis sunt sicut ca
stanee et passe pingues ⁊ fistici proprie. Et quidā sunt
qui dicunt ꝙ oꝫ ut abstineāt a fisticis ⁊ amigdalis: pro
pter grauitatem amboꝝ sᷓ stōm sed nō oꝫ ut attendanť
ṽba eoꝝ in fisticis et amigdalis. Et eis que cōferūt eis
est caro limaciarum ꝓprie preparata cum seminibus.
Et opꝫ ut deuitent genera lactis et pisces: ⁊ fructus hu
midos recentes: ⁊ carnes crossas.

C. xxiij. de regimine male ꝯplōnis sicce.

Regimen eius est cū hūectatiuis predictis ex ci
bis et oleribus ⁊ epithiatib⁹ ⁊ emplastris et po
tionibus et fiat declinatio cū eis ad equalitatē aut cali
dū aut frm ꝰm qualitatē necessitatis et cū hoc nō oꝫ ut
superfluitas sit in humectatione ita ut nō perueniať ad
malıam forme ⁊ mollitiem et hydropisim carnosaꝫ.

C. xxiiij. de regimine malitie ꝯplōnis hūide.

Regať cū exercitio et minoratione cibi ⁊ acce
ptione eius in q°sit subtiliatō ⁊ exiccatio ⁊ ꝓpe
eius in quo cū exuccatione est ēxiccatio: et minoret po
tationē aque: ⁊ deuitet lac: ⁊ nō ꝑueniať ad exiccatiōeꝫ
ad ultimū et perducat ad arefactionē.

C. xxv. de regimie malitie ꝯplōnis calē ⁊ sicce.

Utať hn̄s eā cibis frīs ⁊ hūidis. ⁊ herbis frīs ⁊
hūidis: et proprie endiuia: et deuitet ea i quib⁹
est frigus et siccitas uehemēs. Et ex eis que ꝯferunt ei
ualde est lac assininū de quo bibat debilis usqꝫ ad. vij.
sextaria cū aliq̄tulo zuccari tabarzet ⁊ nō plimo. et for
tis usqꝫ ad. x. sextaria. Et utať emplīs ⁊ epithiatibus
frigidis et hūectātibus: et cū h°toto nō oꝫ ut perueniať
ad ultimū in humectatione: et perueniat ad sūmū cū ea
mollificatō. Et oꝫ ut deuitet rizi et cyminū et ꝯdimenta
et fisticos plimos sed paꝝ ex fisticis qn̄qꝫ n̄ nocet ꝑꝑ ꝓ
portionalitates: et deuitet carnes crossas: ⁊ membra
crossa bonaꝝ carnium sicut epar et splen.

C. xxvi. de regimie malitie ꝯplōnis calē et hūide.

Administrenť in frigidantia in quib⁹ ē stipticitas
et exuccatio aliqua ex cibis et medicinis: et si
fuerint medicine administrenť ēt ea que subtiliēt q̄uis
nō insit eis exuccatio sicut est aqua casei et zuccari ta

bazet. Aut sumat᷑ ex succo arboris solatri: et alkekengi
q̄titas quinquaginta gusneti usq̧ ad.lx. cū duob⁹ aur.
aloes ad fortem: et minus illo ad debilē aut medietas
aur. de hiera cū duobus sextarijs de casiafi. dissoluta in
satraiati aque solatri: aut aque endiuie: aut casiefi. sola
in aqua endiuie: aut aqua feniculi: aut aqua solatri.

¶ C.xxvij. de regimine malitie ꝯplonis ſc̄e et sicce.

R Egatur cuȝ emplis calidis et pinguibus lenib⁹
cū emplis confectis et alijs: ⁊ administrent᷑ ꝯfe
ctiones calide sicut dialacca ⁊ diacurcuma et ꝯfectō de
lacca ⁊ hōrusia et atanasia ⁊ lokium et de ꝯfectione kē
derucō q̄titas ciceris: aut fabe cū aqua de radicibus ī
qua cadunt olera hūectatiua: et administret᷑ uinū subti
le forte. et qū fuerit illic ꝯstrictio nature admīstra pillas
mōi h⁹. ℞. serapini āmōiaci oppopōaci ptes eq̄les semi
nis apij et anisi amboꝝ ana medietatē ⁊ quartam ptis
fiant ex eis pilule: aut sufficiat serapinū cū uino eoꝝ ſm
necessitatē: ⁊ sit pondus eius i⁹ aut duorū aur. aut oīuȝ
qū sunt oēs medicine administrate: ⁊ dos͛ e⁹ sit in debili
i. aur. ⁊ forti aur. ii. Et oȝ ut tu obſues ut nō adueniat
ultimus finis i mollificatione.

¶ C.xxviij. de regimine malitie ꝯplonis ſc̄e et hūide.

A Dministra ex cibis et medicinis ea in quib⁹ sūt
caliditas et stipticitas et subtiliatio et exiccati
o: ⁊ si est illic mä eūa eā cū eis que sunt sicut aqua ð ra
dicibus fortibus ⁊ sicut alkekengi ⁊ sicut hiera archige
nis eūatōe subtili et subtilia regimē et calefac ipsū. Et
sit cibus eius ex carnibus lenibus cū seminibus et uinū
sit forte subtili puꝝ paꝝ. Et administra confectōes ma
gnas ſm ꝙ faciunt eas necessarias hora: ⁊ dispō et ad
ministra empla resoluentia exterius.

¶ C.xxix. de paruitate epatis.

M Inorat᷑ epar in quibusdā hōib⁹ et est qn̄q̧ sicut
ren paruus. Et sequit᷑ eius paruitatē ꝙ qū hō
assūmit qð necessariū est ei de cibo nō capit ipm epar:
et mittit ipi stōus illud a quo ꝯstringit᷑ et facit illud ac
cidere oppilationē: aut doloremq̧ grauatiuū ⁊ extēsiuuȝ:
aut leditur ꝟtus epatis in opationib⁹ suis ꝑꝑ coarctatio
nē ꝟtutis eius opātis sub ꝟtute patientis supuenientis
ei: quare destruunt᷑ dispōes attractionis: ⁊ digōnis: ⁊
retentionis: ⁊ separationis: ⁊ expulsionis. Et qn̄q̧ cōi
cantur sanguinolēta uētris egō et fluxus uentris: qm̄ ð
chilo nō attrahit᷑ ad ep illð qð colatū est.

¶ Capm. xxx. de signis.

Q Uandoq̧ significant ipsa ut sit euentus ab ipsa
in ep̄e oppilationis et uentositas plīma: et gra
uat ipsu cibus temperate q̄titatis: ⁊ debilitat᷑ corpus.
ꝑꝑea quia indiget cibo plīmo: ⁊ assiduat᷑ debilitas digō
nis ⁊ multiplicat᷑ euentus oppilationis et apatū et cer
tificat illud breuitas digitoꝝ in creatione. ¶ Et iā fuit
hō cui⁹ corpus nō ledebat᷑ a cibo in aliquo et nō ascen
debat ad ipsum aliquid de quo eēt curādū quaī existia
uit. G. ꝙ ipse erat in fastiditus ꝑꝑ paruitatē epatis et
ꝯstrictionē uiaꝝ ei⁹. Rexit ergo ipm regimie simil͛ sui.

¶ C.xxxi. de regimine ipsoꝝ.

R Egimen ipoꝝ ē preparatio cū cibis pue q̄tita
tis: ⁊ plīmi nutrimenti uelocis penetrationis: et
assumātur separatī in uicibus. Et administrent᷑ medici
ne solutiue et diuretice mūdificatiue epatis et subtiliati
ue et aperitiue.

¶ Tractatus secundus de debilitate epatis et oppila
tione eius ex doloribus et in flāmatōne eius.

¶ C.i. de debilitate epatis.

T Aquit. G. ep̄icus est ille in operationi
bus ep̄is cuius ē debilitas absq̧ re ma
ifesta ex apate aut dubellati. Ueꝝ debi
litas epatis in ueritate sequit᷑ egritudi
nes epatis: et illud aut est propter mali
tiam ꝯplonis singularis sine mä cuius principiū est ex
epate in ipso. aut ex mēbris alijs que sunt inter ipsum:
⁊ inter ipsa uicina sicut est fel qn̄ fit ut nō trahat chole
ram aut splen qn̄ fit ut nō trahat melām: aut renes aut
uesica aut matrix propt͛ uehementiaȝ retentionis men
struoꝝ: et corrūpit᷑ per ipsam sanguis ep̄is aut stōus qū
nō mādat ad ipsū chilū bone digōnis: aut illum qui de
eo corruptus est aut propter intestina qū ledūt᷑: et qn̄
multiplicat᷑ in eis hūor uiscosus et accidit inter ea ⁊ in
ter fel oppilatio: et nō separ᷑ cholera ab ep̄e: et īmanēt
plena: quare nō recipiunt illud qð uadit ad ea ex sāgui
ne. Et hoc multotiens accidit in colica: aut propter cōi
tatem mēbroꝝ pectoris: aut ex corpore toto sicut fit in
febribus. Et qn̄ est nō propter malitiā ꝯplonis sola: im
mo propter apa sāguineū. aut herisipilā: aut duritieȝ. a
ut cancrum: aut undimiā: aut ꝑꝑ ulcus ⁊ scissurā: aut ꝑ
pter putrefactioneȝ accidentē epati. Et debilitas ep̄is
totalis aggregat debilitatē oīum ꝟtutū ei⁹ et qn̄q̧ nō ē
debilitas ꝟlis: immo est scd̄m aliq̄ quattuor ꝟtutuȝ. Et
plurimū quidē debilitat᷑ attractiua et digestiua ex frigo
re: et debilitat᷑ retentiua ex hūiditate ⁊ expulsiua ex sic
citate.

¶ C.ij. de signis.

C Olor est ex rebus que significant ſm plīmū dis
pōnē ep̄is. Epicus ei ſm plurimū est decliuis ad citri
nitatē et albedinē. Et qn̄ declinat ad uiriditatē ⁊ fusci
tatem sicut diximus in significationib⁹ ꝯplonū. Et illi⁹
quidē ep c⁹ colorē uides ſm finē sanitatis egritudinem
nō hȝ. Et medicus quidē expertus cognoscit epaticuȝ
et stōaticū oēȝ ꝑ colorē suū nō egēs cū eo significatōe a
lia: aut pauca al͛. ut puta. Et nō est ad illð nom̄ sigificās
illū ꝑportionale ꝑpū. ⁊ egō et urina similes aque car
nis significāt ſm plurimū ꝙ ep nō est fortiter laborans
in generēdo sāguinē: quare nō separat᷑ mä eius a chilo:
nȝ colat ipsū ab aquositate: et h̄ scd̄m plurimū est signifi
catio debilitatis epatis. Et iste fluxus uentris lauatiu⁹
in fine suo permutatur ad spetiē aliā: et fit in hn̄te ꝯplo
nē calidā uirulētus: deīn fit sicut fex: et sicut sanguis a
dustus ⁊ multiplicat᷑ ante ipsū solutō uētris cū cholera
pura. et in habente frigidā ꝯplexionem fit sicut sāguis ꝯ
gelat⁹ et perueniunt ābo simul ad edutendas īs diuer
sarū qualitatū et substantiaꝝ: et ꝑꝑe in habente frigidā
ꝯplonē. Et ē sicut accīt propt͛ debilitatē digōnis stōi
Et plīmos eoꝝ qui debilitateȝ hn̄t in suo ep̄e cōitat᷑ ⁊
proprie qū penetrat cibus dolor leuis extēsus usq̧ ad
furcas. Cōplones āt significāt ex radicibus predictis ī
cognitione malitie ꝯplonis epatis. ¶ Et calida ponit
humores expansos ¶ Et frigida ponit hūores crossos
tardi motus: et sicca ponit eos paucos crossos: et hu
mida ponit eos aquosos. Et illam que fit ꝑꝑ fel qn̄q̧
significat color ictericus. Et qn̄q̧ est cū ea egō alba qn̄
est oppilatio inter fel et intestina. Facta ꝟo cōitate sple
nis significat᷑ per egritudines splenis et per colorē in
quo uincit nigredo. Stomatica uero significat᷑ ꝑ signi
ficationes nocumētoꝝ stōi et malitiam digōnis. Et il
la que est per intestina significat᷑ ꝑ puncturā et uentosi
tates ⁊ rugitus et per colicā et q̄ sūt similia illis. et illa
que est per renes et uesicam significatur per alteratio
nem dispōis urine ab eo eo qð oȝ ſȝ nām et declinatōȝ

helitus et tussis sicca. Et qñqꝫ inuenit hñs eã in suspen
sorijs grauitatem aut tẽsionẽ. Signa autez apatũ ⁊ du
riciei ⁊ ulceris ⁊ scissure ⁊ reliquoꝝ dicã oia i loco suo
quare oꝫ redire ad illa. Significatio uero debilitatis
uuirtutis digestiue est ꝙ cibus penetrãs ad membra est
indigestus : aut parue digõnis aut corrupte digõnis cõ
uersus ad qualitatẽ malã. Quare multotiens inflãmatᷣ
pp ipm facies et oculi. Et est sãguis qui currit p phlo
miam declinans ad aquositatẽ ⁊ phlaticitatẽ nisi sit ex
debilitate retentiue: ⁊ nõ retineatᷣ tẽpore quo digeratᷣ.
et deterior spetierũ est ut non digeratᷣ deinde ut digeratᷣ
paꝝ: deinde ut digeratᷣ male. Dixerũt quidã duas pri
mas sequitᷣ fluxus uentris diuersaꝝ partiũ: et tertiã flu
xus uentris sicut sanguis crossus. ¶ Et h̃ ṽba sᷣ absqꝫ
ↄprehensione. Et ablutiuus quidẽ fluxus uentris signi
ficat debilitatẽ digõnis cũ digõne pauca. et albus purꝰ
significat ꝙ attractiua est debilis ualde et digestiua pẽi
tus precipue qũ egreditur sicut intrauit. Et si egrediũ
tur res diuerse significat ꝙ corrupta est digõ. Et urina
in hac itentione est magis significatiua digestiue: ⁊ egõ
attractiue. Plurimũ autẽ significationũ debilitatis at
tractiue est egõ et leuitas eius et albedo ipsius. et qñ ẽ
cũ hᵒ in urina tinctura significat ꝙ nocumẽtum est in at
tractiua tm̃ et ꝓpe qꝛ nõ est in stõ nocumẽtũ et certifi
cat debilitatẽ attractiue debilitas corporis. Ueꝝ signi
ficationes debilitatis retentiue sunt significationes ðbi
litatis digestiue: pp defectũ retẽtiue: ita ut perueniat ad
membra nutrimẽtũ illaudabilis digõnis et ꝺm illã spẽz
Uere est illud a digestiua plusᷣ et a retẽtiua minꝰ. ¶ Et
illud quod est proprium retentiue ꝙ est ab epe festinat
remotio expulsiue ita ut minoretᷣ seperatio sꝫfluitatũ tri
um et minoretur urina: et minoretur cũ hoc eius tictu
ra et tinctura egõnis et minoretur necessitas surgendi:
et nõ expellatur melia ad splenẽ. et minoretur appetitꝰ
cibi propter illud et aggregetᷣ in colore molicies cũ ci
trinitate et nigredine permistis cũ albedine. Et multo
tiens perducit ad hydropisim. Et qñ ꝑducit ad coli
cam phlegmaticam.
¶ C. iij. de cura debilitatis epatis.
SI cognoueris cãm in debilitate epatis utꝝ sit ꝓ
pter ↄplõnẽ aut egritudinẽ officialẽ: aut alia ꝑ
signa predicta ad ea : tunc curabis totum cum cura
predicta in ipsis. Et plurimum quidem debilitatis
epis est propter frigus aliqð aut hũiditatẽ: aut sicci
tatem. aut proptᷣ mãs malas retẽtas in ipso: et proptᷣ
hoc est pℓimũ cure eius cũ calefactione subtili cũ aper
tione et maturatione et lenificatione permista cũ stipti
citate ↄfortante et ꝓhibente putrefactionẽ. Et pℓimũ il
lius sit cũ medicinis aromaticis in quibus sunt aper
tio et maturatio sicut crocus est. Et qñqꝫ ↄferunt ẽt resᷣ
muze in quibus est paꝝ stipticitatis ꝓpe ei sua acetosita
te ↄfortant et incidunt et dulcedine abstergũt sicut gra
na granatorũ muzoꝝ. Deinde considera partẽ calidi
tatis et frigiditatis ꝺm quod exquirit ↄplõ: ⁊ cognosce
cũ ea illud quod calefacit aut infrigidat. Et de hoc ge
nere sᷣ passe cũ suis interioribus post bonitatem masti
cationis. Et qũ aliquid te uocat ad resoluendũ: tũc nõ
eũes ipsũ a stipticitate siue sit in apatibus siue i oppi
lationibus: aut alijs nisi sit illic ↄplõ sicca ualde. Et qñ
qꝫ indigemus pp intentionẽ materiei in ipsõ phlõmia ⁊
solutiõe uẽtris. Et mensura ꝺm mãz si est sꝛa uiscosa sit
sicut agaricum et si est ad subtilitatẽ decliuis et calidita
tez: aut est illic oppilatio sit sicut succꝰ eupatorij: ⁊ ap
sinthiũ cũ quibꝰ sint administrata ea que adiuuãt. Et
qñqꝫ non retinetur solõ uentris et egõ sanguinolenta: ⁊
incipit medicus adhibere medicinas stipticas et ꝓueñit
ex eis nocumẽtũ maximũ: immo oꝫ in hᵒⁱ ut administrẽs
aperitiua ↄfortatiua cũ stipticis equalibus et cũ aperti
one pura: ⁊ ꝓprie aromatica: et ꝓprie cocta in uino o
dorifero in quo est stipticitas. Et ex medicinis cõibus
spẽbus debilitatis epis et operantibus cũ proprietate
sua est ep adib exiccatũ et ↄtritũ de quo sumatᷣ cochlia
riũ. i. cũ uino. Et cũ curas epar cũ curis necessarijs oꝫ
ut tu peruenias tũc ad lac camellaꝝ arabicaꝝ. Et de
medicinis bonis ad debilitatẽ epis est hoc medicamen.
℞. lacte ablute aristologie: aloes oium ana ʒ. iij. succi eu
patorij se. fẽi. se. atriplicis oium ana. ʒ. v. apsinthij roma
ni. ʒ. vi. seminis endiuie seminis aneti amboꝝ ana. ʒ. x.
seminis apij. ʒ. iiij. fiantᷣ ex eis troc. aut suffuf. Et ex me
dicinis laudabilibus prelatis alijs ex hoc medicamen
℞. passaꝝ enucleataꝝ aur. xxv. croci aur. i. ⁊ in alia scri
ptura medietatem aur. calami aromatici aur. iij: bdellij
iudaici aur. ij. ⁊. s. cinamomi aur. i. casie medietatẽ aur.
spice aro. aur. iij. squinanti aur. ij. ⁊. s. myrrhe aur. iiij.
gũmi albotin aur. iiij. darsisaban aur. ij. melis aur. xvi.
uinũ quãtũ sufficit: et qñqꝫ ponuntᷣ in ipso opiũ et semẽ
hyusquiami al. Et existimat. G. ꝙ hoc medicamẽ ↄpo
sitũ est ex medicinis ↄuenientibꝰ cũ suis ꝓprietatibus
epi. Ex eis eĩ sunt que stipticitatẽ afferunt tẽperatã cũ
maturatione. Et ex eis sunt que exiccãt ⁊ mundificant
uirus malũ. Et ex eis sunt que rectificant ↄplõnem ma
lam. Et ex eis sunt que sunt contrarie putrefactioni ⁊
pluresᷣ eoꝝ sunt spẽsᷣ aromatice: sicut cinamomũ ⁊ casia:
ipsa eĩ ãbo sunt ↄ̃ria putrefactioni ⁊ rectificant ↄplõnez
et expellunt causã corrũpẽtez: ⁊ mũdificãt uirus maluz
et expellũt ipsũ et resistũt medicinis mortiferis et uene
no: lꝫ sit cinamomũ fortius casia et iste due medicine sᷣ
fortiores oibꝰ medicinis aromaticis alijs: sᷣ spica ⁊ alie
in hoc cᵒ: sꝫ aldarsisaban et crocus aggregãt ad stiptici
tatem maturationẽ et rectificationem putrefactionis.
Ueꝝ passaꝝ pondus qñqꝫ ponitur minus multum pp
dulcedinem suã: et ut sit magis ↄueniens: ⁊ est ex medi
cinis amicis epi cõibꝰ ei: ⁊ h̃ amicicia est melior ꝓpie
etatũ medicine iuuatiue et in ipsa est ẽt maturatio ⁊ eq̃
tio hũoꝝ ⁊ nõ est uelox ad corruptionẽ. Et uinũ est ex
medicinis ↄuenientibus dũ nõ est aliquid qð ꝓhibeat
ex eis quoꝝ rememoratio preterijt et in ipso est ↄ̃rietas
putrefactioni. Et in melle quidem est illud qð scis. et
bdelliũ est mundificatiuũ maturatiuũ resolutiuum. Et
similiter gluten albotin et in ipso est apertio et absterfio
Et illud in quo ponuntᷣ opium et semen hyusquiãi al.
est etiã uehemẽtis iuuamẽti: quꝫ debilitasᷣ epatis est associ
ata calitati alicui. Et pp hᵒ fit filonium cõiter iuuans
habentes debilitatem epatis secundum descreptionem
suam. ¶ Et ex medicisᷣ iuatiuis in quibꝰ non est calefa
ctio uehemẽsᷣ ẽ ut sũatur aniuden partes. iij. ⁊ apsinthij
rationis partesᷣ. ij. et terantur et coniungentur cum mel
le ⁊ sumantur ex eo in potu. ¶ Et ex uaporationibus
est ut medicine aromatice note cõiũgantur ⁊ decoquã
tur in uino odorifero stiptico: ⁊ sint iam miste cum eis
tortele: ⁊ ponatur in eo oleum de neriden ⁊ similia: ⁊
sumantur cum laua: ⁊ fiat uaporatio ⁊ emplastrum di
ctum in antidotario: ⁊ in ipso sunt agresta ⁊ preputia
uitium ⁊ rose ⁊ omnia que dicta sunt in ca. de debilitate
forme ad malitiam habitudinis ⁊ hydropisim. Et
illa que fit proptᷣ mẽbra pectoris significat malitia an

stõachi ex emplastris ⁊ medicis. Et emplastra ꝯposita
ex cipis ⁊ mastice ⁊ spica ⁊ ture: ⁊ galia ⁊ muscho ⁊ nu
cibus cupssi ⁊ supioribus sq̄nāti ⁊ seib⁹notis ꝯmistis cū
meli⁹ ⁊ silib⁹. Et ēplm qḋ seq̄tur ipm: ⁊ ēplm quḋ ē ex
aloe ⁊ mastice. Et qñ ē epis debilitas ꝑꝑ caliditatē ⁊ est
ex eis q̄ fiūt paꝝ ifra illud qḋ in ipsa dñatur ⁊ oꝫ ut ꝑci
piatur eis comedere cydonia ⁊ mala alscemi ⁊ pira alsce
mi ⁊ granata muza ⁊ acetosa ⁊ si ñ fuerit oppilatio plu
rima ⁊ aq̄ endiuie ⁊ aqua solatri. Et ꝑcipiat recipere
ius alisfidebegi colatū a pinguedine sua fcm̄ cū corian
dro. et si ñ fuerit caliditas uehemēs aromatizet cū cinamo
mo ⁊ spica ⁊ mastice. Et ꝯueniūt eis alnieis⁹ plena cori
andro humido cū pauca mēta. Et si ñ fuerit caliditas ue
hemēs ponāt i eis seia ꝑdcā. Et qū uides ipressionē ꝺbi
litatis i epe ꝑueniētē ad digestiuā ꝯforta cū eis in q̄bus
ē stipticitas cū mēsura ⁊ aromaticitas ⁊ sit i eis matura
tio sicut sūt medicine in q̄bus ponunt spica ⁊ foliū ⁊ nux
muscbata ⁊ coriādrū ⁊ mastix ⁊ calam⁹ aromaticus ⁊ ci
peri ⁊ silia. Et si fuerit ꝑueniēs ꝟsus ꝛetētiuā adde i cō
fortatōe ⁊ stipticitate: ⁊ minue de calefactōe: aut ꝯforta
h⁹ medicinas cū medicinis oppositis ei cū īfiatōe sicut
sūt balaustie ⁊ ro. ⁊ hypoq̄stidos. Et si fuerit debilitas i
attractiua ꝯforta cū eis i q̄bus ē stipticitas ⁊ mīora ual
de ea ī q̄bs ē de stipticitate mēsura q̄ ꝯseruet ꝟtutē epis:
sed ē i eis aromaticitas ⁊ calefactio. Et stude in hoc ut
cures cū ēplis ⁊ epithimatib⁹ ⁊ unctōib⁹: qm̄ ipsa uehe
mētius sūt ꝯueniētia i hoc loco. Et stude ēt in oppilatio
nū aptōe. Et si fuerit debilitas ī expulsiua ꝯforta ipsā:
⁊ calefac renes: ⁊ calefac uiscera cū eis q̄ scis i c° suo ⁊
aperi poros. Et scias ꝙ qñ fit oīs debilitas ex oī ma
litia ꝯplonis. ⁊ qñ ē necessitas ut infrigidet ita ut dige
rat ⁊ ita ut attrahat: ergo ꝯsidera malitiā ꝯplonis dñan
tis añq̄ ꝯsideres debilitatē. Veꝝ plurimū c⁹cā cadit de
fect⁹ i digōe ē ex frigore ⁊ silr in attractiua. Et ꝯuenien
tiores cibi sūt illi in q̄bus ñ ē crossitudo ⁊ uiscositas sic
carnes leues ⁊ frumētū ñ glutinosū: ⁊ aq̄ ordei calefacti
ꝺm dispōnē suā: ⁊ infiati cū melle ⁊ uitelli ouoꝝ sorbiliū
⁊ q̄ sūt silia illis. Et ex alberet iuuantibus eos ē romani
ati cū passis qū aromatizat cū cinamomo ⁊ pipere ⁊ pas
se ꝯfert eis ita ꝙ ꝓhibēt solonē uentris silem aq̄ carnis:
¶ Capitulum. iiij. de oppilationibus epatis.

OPpilatōes epatis accidūt i carne epis ꝑꝑ cros
situdinē sanguis q̄ nutrit ipm: ⁊ ꝑꝑ debilitatem
expulsiue: aut uehemētiā attractiue. ⁊ qñ accidūt i ueis
q̄ sūt ab ipso: aut ꝑꝑ ꝯstrictōem eaꝝ ꝑꝑ creatōem earū:
aut ꝑꝑ accidēs ex ꝯstrictōe ⁊ silibus: aut ꝑꝑ eaꝝ iuolu
tionē in creatōe sua: aut ꝑꝑ illud qḋ currit in eis. et plu
rimū qḋ ē h⁹gñis ē i ramis porte: qm̄ mā oppilatōis ꝑ
uenit ad eos ꝑus ꝑ illud qḋ colat ab ipa ad orificia ue
naꝝ ramificataꝝ ex uena ascēdēte ⁊ iā dimisit fecē illic.
Et ꝑꝑ hoc plimū oppilationū ñ fit nisi in latere ꝯcauo.
et qñ ꝑuenit ad hoc ut faciat accidere oppilatōes in gib
boso: ⁊ qñ multiplicat ⁊ ꝓlōgat tps e⁹ in epate ꝑucit ad
putrefactōes faciētes accidere febres ⁊ apata ꝑducien
tia ad hydropisim: ⁊ ad generatōem uētositatis facien
tis accidere dolores ꝑuos. Et oppilatōes q̄dē sūt ex ma
tribus egritudinū epatis. Et mā q̄ generat oppilatōem
aut ē humor oppilās ꝑꝑ suā crossitudinē: aut ꝑꝑ uisco
sitatē suā: aut ꝑꝑ multitudinē suā: aut repletionē factaꝫ
ex eo: aut ē apa aut uētositas aut q̄litas ꝯstrictiua. Q̄ ꝺ
āt dī de ortu carnis: aut poroꝝ: aut ꝑmanētia alicuius
rei absq̄ hūore crosso ē lōgiqū ⁊ paꝝ ⁊ raꝝ ualde. Et
illud iō qm̄ orificia uenaꝝ sūt neruosa sꝫ quoꝝ silia nihil
orit: ⁊ sūt plura tūc si orit ñ cōicat oīb⁹ ꝺꝫ ꝯpatōꝫ unam
sed efficiēs oppilatōm ē debilitas digōnis ⁊ separatōis
⁊ debilitas expulsionis ꝑꝑ malitiā ꝯplonis calide ⁊ siec:
aut alia generata in ipso: aut ueniētia ad ipsū sicut come
sta crossa ex carnibus: ⁊ ex ouibus ꝓprie: ⁊ ex appetitis
corruptis sicut carbonib⁹ ⁊ gypso ⁊ alusneti ⁊ fūgi ⁊ q̄
busdā generibus piroꝝ: ⁊ sicut zarur ⁊ q̄ sūt illis silia. Et
radix i eis ē crossities. Q̄ñq̄ ei sūt fiia subtilia tenuia ⁊ ñ
faciūt accidere oppilatōꝫ. ⁊ quādoq̄ sūt calida crossa ⁊
ꝓpter crossitudinē suā faciūt incurrere oppilatōes. Et
iā diximus in eis q̄ ꝑterierūt ꝙ res quādoq̄ sūt crosse ꝑ ꝯ
paratōꝫ ad epar nō crosse ꝑ ꝯpatōꝫ ad ea q̄ sūt p⁹ ipsum
qū digerūt in epate sicut triticū glutinosū. Et multoti
ens ꝯfortat nām ad expellēdū mās oppilationū: aut ad
iuuat ipsā curatio. ⁊ egrediūt aut in egōne si fuerit oppi
latio in laterē ꝯcauo: aut in urina si fuerit oppilatio in la
tere gibboso: ⁊ apparēt humores permisti crossi.
¶ Capitulum. v. de signis.

SIgna oppilatōis sūt ut ñ attrahat epar chilū: qm̄
nō inuenit meatū: aut qm̄ uirtuti attractiue ꝓcul
dubio associat nocumētū. Et cōitant illud due res: una
earū ē ex eo qḋ expellit ⁊ altera ex eo qḋ retinet ⁊ illa q̄
ē ex eo qḋ expellit ē ut sit egō subtilis chilosa plima. su
btilis q̄dē qm̄ aquositas cholerica nō inuenit uiā ad ep
ꝫ chilosa. qm̄ epatis opꝯ nō ꝑualet i ipso ita ut ꝯuertat
ipsū a sua chilositate ad sanguineꝫ. Multa ꝟo qm̄ illi c⁹
ꝓprietas ē ut in egōne expellat fex iā additū ē illḋ c⁹ ꝓ
ꝑetas ē ut penetret ad epar. ⁊ ꝯuertat plurimū e⁹ i sā:
et separet plurimū e⁹ factū aquositas: et sepet pars ei⁹
facta cholera: et ꝑs e⁹ fcā mēlia. et hoc totū addit ad illḋ
c⁹ ꝓprietas ē ut egrediat fcm̄ egō q̄ multiplicat e⁹ nocu
mentū. Illud āt qḋ seq̄t ex eo qḋ retinet in ipso ē graui
tas sensibilis in partib⁹ epatis: et illud iō qm̄ illud quḋ
expulsū ē ē ad epar qū in ipso ꝯprehendit raro expellit
ad egōnē ꝟo et nꝫ expellit ab ipso ad aliud: tūc ipsū mul
tiplicat et replet ex eo qḋ penetrat in ipso a penetratiōe
et grauat et q̄nto magis qū ē illic apa ē grauitas in par
te apātis tm̄: et nō est plurima oppilatio ualde. uerū do
lor ē uehemētior eo q̄ ē in oppilatōe pura cū qua nō est
cā alia faciēs dolorē plimū. ¶ Q̄ḋ si ē: est res ꝑua ⁊ ñ
ē febris. et apā q̄dē significatōes apātis significāt: et que
egrediūt ex parte urine: et egōnis: et aliarū que sūt ꝺ illis
que dicūt in c° apātis. et oppilatōm q̄dē habens ē pauci
san. et corrupti coloris. Et qū illic ē uētositas significat
ipsā cū grauitate extensio mutabilis. Illā āt que est ꝺm
semitā ꝯstrictōis significat antecessio caꝝ stipticitatē faci
entiū sicut pot⁹ aquarū ꝯstipātiū ualde et significat ipsaꝫ
siccitas manifesta in corpore. ¶ Et quādoq̄ sequit op
pilatōꝫ difficultas i anhelitu ēt ꝑꝑ cōitatē mēbrorū ahe
lit⁹ cū epe. C. vi. de cura oppilationum epis.

MEdicine q̄ necessarie sūt in curatōe oppilatiōis
accidētis in epe ab hūorib⁹ sūt medicine abster
siue: et ille in q̄b⁹ ē solo uētris tēpata et ꝓuocatio urine
ꝺm necessitatē. Q̄ñq̄ oppilatio ē in latere ꝯcauo admi
stra ea que uentrem soluāt. et si oppilatio ē in latere gib
boso administra ea que sūt diuretica: et melius q̄dē ē ut
tu ꝑmittas eis illa que incidāt ⁊ aperiūt ⁊ abstergūt. et
quādo antiquat oppilatio indiget phlomia basilice et so
lutio. ¶ Hora āt sumēdi in potu et qḋ oꝫ ꝯsiderari post
potū sicut aqua de radicib⁹ et silia iā dcā ē in canone uli
Et iste medicine abstersiue qñ sumūt in potu in aq̄ ra
dicis ēdiuie et sceha et camemille et alabachoben et sq̄
nanti et cuscute et fumiterre aut in uino: aut decoctione

apsinthij. Et si ñ ui₂ i urina sedim̄ manifestũ: ⁊ signũ ꝺco
ctõis ñ oꝫ ut in potu dent̃ fortia. Q̃uẽ ca ẽ apã aut uen
tositas oꝫ ut curet̃ cã cũ eis q̃ dicem⁹ i suo caᵒ. Et ꝯfert
i h⁹ı sumere in potu lac camellaꝝ ⁊ succedere ei cũ solo
ne uentris fcã cũ aq̃s olerũ ⁊ casiasi. ⁊ silib⁹ ⁊ diureticis
subtilib⁹ in q̇bus ñ sint ebullitio ⁊ caliditas cũ eis q̃ dicẽ
tur in suo caᵒ. ⁊ qñ ẽ ꝯstrictio in creatõe: aut corruptio
situs in uenis adhibe regim̄ e⁹ q̇ hꝫ pu͠ epar. Et si ẽ ꝑꝑ
ꝯstipatõm accidẽtẽ ex siccitate regat̃ cũ lenitiuis matu
ratiuis ex lacte ⁊ alijs de illis que dicẽt̃ i caᵒ suo de hu
mectatõe epatis. Et medicinaꝝ q̇dẽ apitiuaꝝ alie s͛t frẽ
⁊ alie s͛t ꝓxime equalitati: ⁊ alie s͛t calide q̃ s͛t necessarie i
chronicis. Frẽ ꝟo s͛t sicut ẽdiuia hortulana ⁊ cãpestris
⁊ taraxacon ⁊ aq̃ plantaginis cũ folijs ⁊ radicibus suis
⁊ oĩa q̃ ꝓuocãt cũ infrãtõe: ⁊ cuscute ẽ apitiuũ ualde ⁊
ñ ẽ potãdũ i calida. ⁊ reubar. ⁊ silr̃ apsinthiũ ẽt nam lꝫ
sit i eo caliditas quedã ñ ẽ tñ malũ uti ipso in oppilatõe
associata caliditati ⁊ frĩtati simul sicut oꝫ ut ip̄m admistre
tur aut decoctio eius ⁊ ꝓ̇pe i aq̃ endiuie ⁊ radicis eius.
⁊ eupatorij ⁊ amigdalaꝝ amararũ. Ipsa ei oĩa ꝓxia sũt
⁊ ꝓximi istis s͛t succus feniculi hũidi ⁊ succus apsinthij
cũ sirᵒ acetoso fortiũ seminũ. Et si necessaria ẽ plĩma ca
liditas cũ melle ⁊ aqua e⁹ ⁊ sirupo acetoso mellino. eq̃li
tati ãt uicie s͛t sicͤ lupi ł lupli. Ipsi nãq₃ s͛t medicia meliõ
qua petit̃ aptio epatis absq₃ calefactõe aut infrĩatõe Et
camepitheos ẽ eis ꝓxia: sed ẽ calidior eis parũꝑ. ¶ Et
si potest̃ ex ea cũ aqua ẽdiuie tẽpat ⁊ acetũ sq̃lliticũ ⁊ o
xymel sq̃lliticũ ⁊ aspagi ⁊ radix lilij ẽ h⁹ generis ⁊ lac
ca ẽt: ⁊ ista q̇dẽ potãt̃ ꝯm necessitatẽ aut sicut cũ aqua
endiuie aut aq̃ cuscute si fuerit oppilatio hñs caliditatẽ
aut cũ uino ⁊ aq̃ seminũ ⁊ aqua lupinoꝝ calia ⁊ decocti
one apsinthij ⁊ silib⁹ et sirupis acetosis ꝯm ordines su
os et aceto ꝺ alleis et aceto de aniuden et de capparib⁹
Ille ãt que s͛t ad caliditatẽ decliues s͛t diuretica fortia si
cut assarũ et casia et petroselinũ et aristo. ro. et rubea et
ireos et fistici et agaricũ et epithymũ et sq̃lla et poliũ et
cẽtaures minor et succus e⁹ et gẽtiana et sir⁹ acetosus ꝺ
melle et sq̃llitic⁹ q̇ fit cũ rubea et silibus: et ficus ĩfuse in
oleo amigdalino. ¶ Et ex medicis ꝯpositis fortibus s͛t
troc. plures quoꝝ descriptões dicã i ãtidotario sicͤ tro.
de lacca et de apsinthio. et tro. de scolopẽdria et dialac
ca et diacurcũa et hõrusia et attanasia et tyriaca de. iiij.
et socrugene et araston et ꝯfectio de gẽtiana et ꝯfectio ꝺ
reubar. cũ scão. et sine scamonea et ꝯfectio facarustẽ et
ꝯfectio de ãiudẽ nigro et ꝯfectio diapipeon et dicalamẽ
tũ ꝓprie et filoniũ et diamuschatũ amaꝝ: et cõfectio quã
dicã in ãtidotario fcã ex muscho. Et sussuf et pille quas
dicã in loco suo illic in duritie epatis et splẽis. Cõfectio
fortis i aptõe oppilationũ epis et splẽis. ℞. ãmoniaci. ℥. i.
mastic. turis ãboꝝ añ cãmet. v. costi eupatorij ãboꝝ añ.
carmet. iiij. pipis et lõgi pipis ãborũ añ. carmet. vi. folij
carmet. viij. spice aromatice et stercoris leporis ãboruꝫ
añ. carmet. vij. ꝯficiãt̃ cũ melle dispumato et fit dosis e⁹
cochliariũ unũ cũ uino i quo infuse s͛t alique medicine
faciẽtes ꝺoppilatiões aut cũ aqua ꝺ radicib⁹. Et ex eis
que sũt faciliora illa ẽ ut sumãt̃ spice romane ꝑtes. iii. et
apsinthij ꝑs una et terãt̃ et cõficiãt̃ cũ melle et dẽt̃. Et
iteꝝ agaricũ cũ succo eupatorij iuuatiuũ ẽ ualꝺ. et ex illis
est ut i potu det̃ radix rubee cũ sirupo acetoso. Deco
ctio cõferẽs ad oppilatiões epatis et spenis. ℞. squille et
capilliveneris amigdalaꝝ amaraꝝ fenugreci extremitatis
apsinthij ꝑtes equales ꝺcoquãt̃: et sumat̃ ꝺcoctio eoꝝ
cũ melle. Cõfectio valẽs ad oppilationẽ epis ꝓpiqui

tͥris. ℞. pipis ℥. i. et. ſ. spice aromatice carmet. iii. aut
vi. ꝯm diuersitatẽ scripturaꝝ fenugreci costi assari añ cãmet
vi. mellis. lb. i. et. ſ. cõficiãt̃ cũ eo et sit dosis eius cochli
ariũ. i. cũ aliq̇bs sirupis ꝯueniẽtib⁹ ad hanc rẽ: et ex siru
pis ẽ sir⁹ acetosus de zuccaro cũ seib⁹: et fortior illo est
mellin⁹ cũ se. et sq̃llitic⁹ et aq̃ mellis in qua fortiter deco
cte s͛t spẽs aromatice in q̇bus ẽ istipticitas. et ꝺcoctõ lu
pinoꝝ amarorũ i qua ponit̃ succus eupatorij. ¶ Et de
coctio i qua ponũt̃ radices capparis et radices apij et
radices feͥ. et sq̇nãtũ et lacca et rubea et fenugrecũ. et de
coctio eupatorij et sir⁹ de apsinthio et ĩfusio e⁹ et ĩfusio fa
cta ex aloe et aniso et amigdalis amaris. Solutia ãt cõ
uenientia ad hoc cᵐ ubi oꝫ ut solo uentris fiat: nõ oꝫ ut
admistrẽt̃ ex eis fortia nisi qñ uehemẽs ẽ necessitas: imo
oꝫ ut sint leuia: qm̄ mã ẽ i eo qꝺ ꝓximũ ẽ medicĩe: et qm̄
m̄bro si uirtuosũ est sufficit qꝺlibet adiutoriũ ad expel
lẽdũ. ¶ Et medicine bone ad hãc rẽ sũt hiera picra et
polypodiũ et agaricũ et apsinthiũ. det̃ i potu hiera pi.
forti. usꝫ ad au₂. i. et. ſ. et debili usꝫ ad au₂. ¶ Et ẽ cum
oleo de kerua ꝯuenientior et fortior ⁊ melior ⁊ sussuf de
turbit cũ polio dict⁹ in antidotario iuuatiuus ẽ eis ualꝺ
Ipe ei apit ⁊ soluit uẽtrẽ simul. Et qñ necessaria s͛t solu
tiua fortia ñ ẽ excusatio qui dẽt̃ ea que s͛t sicut pille stõa
tice ⁊ pille de serapino. Et qñq₃ s͛t necessaria ea q̃ s͛t sicͤ
theodoricõ ⁊ logodion. ¶ Empla ꝟo sicut ẽplm̄ fcm̄
ex polio ⁊ farina lupinorũ ⁊ seib⁹ diureticis. ⁊ sicut em
plꝫ fcm̄ ex fenugreco ⁊ ammoniaco ⁊ apsinthio ⁊ came
dreos ⁊ mastice ⁊ croco cũ oleo de neridẽ et cera. Ei⁹
ãt regim̄ cũ cibo ẽ: qm̄ oꝫ ut alienet oẽ crossũ ex carnib⁹
et pane azymo et pane fcõ ex silia uiscosa glutinosa: et ui
nũ crossũ et dulce et rizi et miliũ et pedes et capita et fri
xa siccata et assata siccata: imo ea q̃ s͛t sicut decocta s͛t cõ
uenientiora ei: et dactili et dulcia: et oĩa ꝓprie in q̇b⁹ sũt
uiscositas et crossitudo sicut alanasati et albabitati et al
feludeꝫ et alcabif et deuitet oĩa q̃ diximus esse de illis que
generãt oppilatõꝫ: et oꝫ ut ñ succedat cibo e⁹ balneũ et ₂
soluat ip̄m nã loco e⁹ qꝺ ab ipsa resoluit̃ et ipse non ẽ di
gestus. Et silr̃ oꝫ ut nõ utat̃ s₂ ip̄m motu nꝫ exercitio: et
nꝫ bibat s₂ ipsũ plĩmũ et elõget ite₂ comestionẽ et potuꝫ
et ꝓprie potũ uini. ¶ Ip̄m ei intromittit cibũ ñ digestũ
ad epar. Et oꝫ ut sit massa panis e⁹ plimi fermẽti et saleꝫ
hẽat q̃tũ sufficit et parũ plus. Et ordeũ et alcãdaros et
cicer et triticũ leuis põderis et fabe et oĩa bona s͛t ei: et
ñ ẽ malũ tribue₂ uinũ antiq̃ũ subtile purũ: et oꝫ ut admi
sceãt̃ i cibis suis porri et silia et aspagi iuuati s͛t ei et cap
pares.

¶ C. vij. de iflatõe et uẽtositate i epe.

Quãdoq₃ aggregãt̃ i ꝑtib⁹ epis et sub ꝑtib⁹ pan
niculorũ e⁹ uapores. Qñ ergo retinent̃ et in
spissant̃ et ꝯuertũt̃ i uentositates iflatiuas nõ ueniunt
meatũ: aut ꝑꝑ suã multitudinẽ: aut ꝑꝑ oppilatõm i epe
tũc illud ẽ iflatio in epe. ¶ Et qñꝫ ẽ cũ ea extensio plu
rima et nõ ẽ in ipsa grauitas plurima sicut est i apatect
oppilatõe nꝫ febris sicut est i apate. et accidit aut ꝓpter
debilitateꝫ ꝟtutis digestiue aut qm̄ medicĩe cibales aut
hũorose ꝓprietas est ut ꝯmoueat uentositateꝫ. et qñꝫ est
hec uẽtositas retenta sub epe: sicut retinet̃ sub splene: et
mouet eã ꝯpressio sub hypocõdrijs ⁊ illud qꝺ plurimũ
uẽtositatũ ẽ tẽsio incipiẽs: deinde addit̃ et in ipsa ẽ per
mutatio quedã et nõ seq̇t̃ eã alteratio dispõnis i forma
et colore egrediẽtis a ꝯsueta. et qñꝫ sedat ꝯpressio ifla
tionem: et resoluit eã et consumit mãm eius.

¶ Cap. viij. de cura uentositatis et iflatõnis in epate.

Approximat cura e⁹ cure oppilationũ et ẽ cum

medicinis subtiliatiuis: resolutiuis p̄dictis in ipsa: et cō
fectionib⁹ predictis et ꝯferūt ei balneū in ieiunio et uinū
purū in ieiunio et paucitas potus aque fiē ⁊ uaporatō
nes cū panno calefacto: et cū alefeniati resolutis: et em
pl̄a facta cū mastice ⁊ squināto: ⁊ spica: et grana ꝺ ben
⁊ empl̄a fcā ex eis que fit̄ sicut oleū de neriden et mastix
cū semib⁹. Et si uaporatio mouerit tūc oportebit ut ꝯ
sideres latus cōicatiōis: nā si extendit̄ dolor ad ptes
intestinoꝝ tūc solue uentrē p̄⁹: deiñ resolue uentositatē.
Et si extendit̄ ad diaphragma ⁊ ossa pectoris: et ad dō
sū administra diuretica ēt: deiñ resoluc̄tia uentositatē.
¶ C. ix. de dolore epatis.
Epati qñ accit dolor: aut ex malitia ꝯplonis di
uerse in parte panniculi sui aut ex uētositate ex
tēsiua: aut ex oppilationib⁹: aut ex apatib⁹ calidis: aut
duris. qū sīa phl̄atica raro faciunt accidere dolorē. Et
qñ fit pp motum hūoꝝ in crisib⁹. Et cognoscit̄ pars e
ius ex significationibus notis in ꝓnosticis. Et qñq; fit
ex debilitate et nō tollerat illud qꝺ uēit ad ipsū ex cibo
⁊ ledit̄ ab eo ppea quia abhorret ipsū. Et qñ ꝯtigit i
motib⁹ materiēꝝ cēticis l̄ chrōicis ut accidāt grauitas ⁊
dolor in partib⁹ epatis. Et dolō uehemēs ualde ñ sit ni
si ex apate calido aut ex uentositate quapp qū nō est fe
bris et dolor uehemēs: tūc causa eius est uētositas. Et
propt̄ hoc qū febris superuenit ei soluit ipsū: quēadmo
dū dixit Hip. ⁊ Hippo. quiꝺ dixit in li° qui dī ei pertie
re quē dicūt quidā inuentū fuisse in eius sepl̄chro: ꝙ qñ
accidit doror epatis cū pruritu uehementi in camadua
ri et posteriore parte capitis et pollice pedis: et apparet
in collo bothor similis fabe moritur eger in quinto añ
ortū solis. Et illi qui accidit hoc accidit difficultas uri
ne propt̄ oppilationē cū distillatione qm̄ est in lacerto.
Dico ergo causa eius est qm̄ ē aquositas maligna que
expellit̄ in urinam penetrans aliquo moꝝ penetratio
nis in extremitates et facit accidere caliditas et baura
citas ipsius pruritum uehementem.
¶ Capm. x. de signis.
Iam sciuisti signum cuiusq; rei ex eis que dicta
sunt in c°suo. ¶ C. xi. de cura.
Iaz etiam diximus oēm rem i c°suo. Ueꝝ homi
nes iam dixerūt ad dolores epatis medicinas
dītes ipsū iuuari ex eis absolute. Et plurimū iuuamen
ti eoꝝ est in spē debilitatis eius. Et nos quidē refeēm⁹
quasdā caꝝ et eas in quib⁹ est fiducia ſm ꝙ diximus ea.
Dixerunt magis iuuatiue ex illis sunt troc. de reubar°
cū descriptionibus diuersis et ꝯfectio de reubar° ⁊ dia
curcuma et confectio de ruta solutiua: ⁊ cōfectio cordu
meni ⁊ ꝯfectio cesaris et atanasia minor et maior ⁊ ta
mirīj ⁊ cocaie ⁊ confectō asclepiadis et troc. de cymio
et ꝯfectio. S. ꝓportionata ad illud. Dixerūt et ex eis q̄
ꝯferunt ei sunt. ij. ℥. succi folioꝝ pini recentiuz cū sirupo
acetoso: aut decoctio eoꝝ cū reubarbari pondere. ʒ. s. ⁊
croci tertie. ʒ. i. cū aliquātulo semine apij et feniculi et e
tiam sumatur rosaꝝ. ʒ. iiij. et spice et masticis āboꝝ ana.
ʒ. iij. succi eupatorij ⁊ succi apsinthij et lacce et reubar
bari croci superiorū squināti rubee tinctoꝝ assari semi
nū trium xiloal̄. crudi oīuz ana. ʒ. i. xilobal̄. ʒ. s. Et quz
est illic dolor cū solutione uentris narrauerunt hoc me
dicamen. ℞. secum uini decocti lacce spice reubarbari
oīum ana aur. i. scorie ferri pondus. ʒ. vij. bibatur super
ij. ℥. aque coriandri. Et oz ut in oib⁹ illis ꝺuittet cibos
crossos et carnes et sit contentus leuib⁹ subtilib⁹ ex aui
b⁹ et alijs sicut sciuisti. Et proprie qū est illic caliditas.

Et ex empl̄is: emplz ꝺ cordumēi: et empl̄m de euforbio
⁊ empl̄m de meliloto: ⁊ empl̄a ꝓportionalia.
¶ Tractatus tertius de apatibus epatis et solutione
continuitatis eius.
¶ Sermōis uniuersalis ꝺ apostematib⁹ epatis et que
secuūt̄ ipsū. C. i.
Apostematū in ptibus epatis accidenti
um quedā sunt que accidunt i ipso epa
te ⁊ alia sunt que accidunt in lacer
tis positis super ipsum. et alia sunt que
accidunt in mesaraicis. Et eoꝝ que fiūt
in ipso epate alia sunt que accidūt in partibus eius supi
oribus et ad latus eius gibbosum: et alia sunt que acci
dunt in partibus eius inferioribus et ad latus ꝯcauū:
⁊ alia sunt que accidunt in uelaminibus eius ⁊ pānicu
lo eius et in uenis ipsius et h̄ diuisio est ſm minus. ⁊
qñq; cōicat apa speciebus partium eius. Amplius apa
ipsum non euātur quin sit phlegmonides dubellati aut
non dubellati aut cholericū cancerosum aut inflatiuum
uentosum. Et cause illius sunt compl̄o calida cū febri
bus destruentibus: aut sine febribus: aut compl̄o sīa ꝓ
hibens digōnē ⁊ expulsionem: aut debilitas in stō: aut
oppilatio congregans hūmores: deinde facit eos pene
trare in partes epatis penetratione nō naturali: ⁊ cho
l̄a etiam ⁊ similia sunt ex causis hui⁹ oppilationis. Et
qum est oppilatio ad latus fellis facit san. feruentem et
imbibit̄ in partibus epatis imbibitione non naturali ꝓ
pter multitudinem cholere ⁊ ad summum maxima cho
l̄e multitudo est ex causis apatis calidi epatis. Et qñq;
est ex nocumentis cū cōitate stōi et corrumpit digōnes.
Et cibi quidem calefacientes et crossi. Et illi qui non
digerunt̄ ualde adiuuantes sunt ad faciendū accidere a
pata in epate. Et similiter qū est epar uehemētis attra
ctionis et attrahit ultra quam oporteat et sequitur ipsā
ex eo cuius est expelli res magnas et preparatur apa.
Et qñq; accidit propt̄ percussionem aut torsionē ⁊ oē
apa in epate creticū si ē ex latere gibboso est eius crisis
cum sudore aut ꝓuocatione aut fluxu san. ⁊ si est in la
tere concauo facit crisim cū sudore aut uomitu aut solu
tione uentris. Et apa quidē quꝺ est in gibbositate de
terius ē apate quod est apud ꝯcauitatem ⁊ omne apa
accñs in epate calidum uel frigidū facit oppilationez ⁊
non relinquit corpori nisi san. aquosum et cū hoc debi
litatur epar in separando aquositatem. Et qum retinet̄
plurimum aquositatis in mesaraicis et iste sunt cause
hydropisis carnose. et asclitis. Et qū permutatur a
pa calidū ex epe ad splenē ē bonū. Et qñ pmutatur ex
splene ad epar est malum.
¶ C. ij. de signis uniuersalibus apatū epatis ꝯmuniū.
Signa quidez cōia sūt ꝙ inuenit eger grauedinē
sub hypocondrij z inseparabilem et inuenit illic
dolorez uehementem quandoq; nō sicut i oppilatiōib⁹.
Ipa enim accidunt a dolore forti et alteratur cū eo for
ma non sicut in inflatione in qua non alterat̄: et est cuz
eo attractio furcule ad inferiora inpluribus horis non
semper. Et non fit hec quidem attractio nisi ꝓpt̄ tensi
onem ꝯcauitatis et suspensionem. Et nō accidit in egri
tudinibus epatis calidis et alijs pulsatio: qm̄ arterie
dispartite sunt in panniculo eius. Et neq; est grauitas
in eis nisi quātitas inseparabilis. Et quādoq; cōicant
coste dorsi doloribus epatis ⁊ apatibus eius superiorib⁹
ascendentibus: quāuis non sint semper cōicantes. Et ha
bentes quidem apata epatis ꝓprie calida et magna non

possunt dormire super latus dextrũ. et grauat eos do
mire etiam super lat⁹ sinistrum pp tensionem apatis ad
inferiora: immo plima inclinatio eoꝝ est ad dormiendũ
resupine. Et si apa est in latere gibboso invenitur graui
tas illic: ⁊ sentit̃ tensio apud suspensoria: ⁊ cadit tactus
illic super apa manifestius: ⁊ proprie in debili. Et accit
tussis sicca et ꝯstrictio anhelitus ⁊ ꝑpe qñ anhelat cuꝫ
fortitudine pp cõitateꝫ diaphragmatis et pulmonis ad
ipsum in nocumẽto ⁊ minorat̃ urina. et qñꝫ retinet̃ oĩo
qũ apa est magnum propt̃ illud qđ accidit de oppilatio
ne in latere gibboso: et de debilitate expulsiue. Et gra
uitas in ipso maior est ea que est in facto apud ꝯcauita
tẽ: qm̃ latus ꝯcauuꝫ sustentat̃ super stõm: et est grauitas
in ipso plus et attractio furcule ad inferiora a dextro mi
nus: et ꝑprie in illo cuius epar creatũ est nõ uehement̃
adherens et obuiãs costis. Ueꝝ attractio furcule ad in
feriora et cõitas furcule in dolore ad epar sunt inconti
nuatione epatis cũ costis manifestiores et maiores ⁊
singultus minoratur in gibboso ⁊ multiplicat̃ in ꝯcauo
pp elongationeꝫ gibbositatis ab ore stõi. Qũ autẽ apa
est in concauitate ⁊ latere inferiore est grauitas mior ꝑ
pter suã sustentationem super stõm et nõ sũt tussis ⁊ ꝯstri
ctio anhelitus de quib⁹ sit curãdũ: et nõ cadit sub tactu
casus de quo sit curanduꝫ. Ueꝝ dolor est uehemẽs pp
ꝯpressionẽ factã illic: et proprie qũ attrahit̃ mirac. Et
qũ apata epatis sunt magna declinat natura ad resupi
nationẽ etiã et ad dormitionẽ. Qđ si superfluat leditur
a resupinatione etiã et apata lateris concaui cõicãt me
saraicis plimum. ¶ Et prorsus qũ apa est ad latus cõ
cauũ stõis est uehemẽtioris continuitatis: ⁊ appar ent
singultus et nausea et tussis si apa est calidũ. Et existima
uerunt quidã ꝙ cõitas inter utraqꝫ est propt̃ neruum
subtilem cõtinuãtem inter epar et inter os stõi quaꝑpt̃
nõ accidit singultus nisi qũ est apa magnũ ꝯprimẽs os
stõi. Et vĩ. G. ꝙ causa in illo est illud qđ effundit̃ ad
stõm in ore suo ex apate calido. Et ex hũore acuto. Et
ad summum singultus apđ oẽs nõ apparet nisi qũ apa
est magnũ: qm̃ spatium longinqum est inter epar ⁊ os
stõi: ⁊ si est illic neruus in quo ipsa duo cõicant ⁊ conti
nuat inter ea est subtilis ualde. Et ad sũmũ dũ nõ ẽ apa
magnum nõ fit inter stõm et epar cõitas secundum pli
mũ. Et illud de apatibus epatis qđ factuꝫ est circa pã
niculos: et uenas est uehementioris doloris et prauio
ris fe. si est calidum. Si autẽ apa est in utrisqꝫ lateꝛib⁹
simul apparent signa que sunt utroꝝqꝫ lateꝝ simul. Et
qñqꝫ cõicat latus lateri usqꝫ ad terminũ nõ plurimum.
Et qñꝫ perducunt oẽs speties apatũ epatis calidoruꝫ
⁊ frigidoꝝ ad hydropisim. Et scias ꝙ qũ apati epatis
associat̃ ventris solutio est mortale.

¶ C. iij. de differẽtia inter apata epatis ⁊ apata lacer
toꝝ positoꝝ super ipsũ mirac.

Cognoscitur dĩa int̃ utrũqꝫ ex parte figure: ⁊
qm̃ apa lacerti apparet sẽper et apa epatis qñꝫ
non apparet et ꝑprie in concauitate ⁊ in pingui nisi sit
res magna aut grauis. Et lacerti quidẽ situs aut est in
latitudine aut est i longitudine aut trãsuerse capiens in
lacerto. Et iam quidem signauimus ipsum in anatomi
a. In figura uero. qm̃ figura eius qđ apparet de apa
te epatis est lunaris secundũ sitũ epatis que sentit̃ cũ se
paratione abscissionis eius communis. ¶ Lacertosum
autem est simile stillo cuius una extremitatũ ẽ crossa al
tera ẽ subtilis et est quasi cauda muris: et similiter non
sentit̃ cũ separatione abscissionis eius cõis: immo uides
ipsum subtiliari i longitudine sua paulatim: immo non
forsitan contingit ut comprehendatur ex eo nisi paꝝ in
ꝑfundo qũ est in lacerto ꝑfundo trãsuerso. Et ẽ simil⁹
apatibus epatis. Ex parte autem accidentium ꝑprio
rũ et cõium: qm̃ ex accidentibus ꝑpriis et cõibus que
accidunt apatib⁹ que sunt in epate non est aliquid in a
patibus lacertoꝝ de quo sit curandũ. et qũ uides almi
rac declinare ad tenebrositatẽ ⁊ siccitatẽ tũc existima ꝙ
apa ẽ epicũ: ¶ C. iiij. de apate calido.

Causa eius sunt ex sũma causaꝝ epatis in quo ẽ
caliditas. Eius uero signa sunt signa predicta a
patũ cõiũ ⁊ que sunt in quibusdã partibus et est illic fe.
acuta qũ ẽ apa in carnositate: et fit uehemens sitis. Et
minoratur appetitus et accidũt singultus et nausea et
cholericus uomitus in pmis: deinde ut flos eris post
niger et accidit frigus extremitatũ. ⁊ nigredo lingue ⁊ si
copis totum illud: ⁊ proprie qũ apa ẽ in concauitate.
Et est malitia anhelitus ⁊ doloꝛ extẽsus ad dorsũ et fur
culã ⁊ mordicatio: ⁊ ꝑprie qũ est apa i gibbositate. Et
quãdo ẽ in ꝯcauitate: tunc non addit nisi in re anhelit⁹:
qm̃ qñ attrahit̃ aer plurimus ualde extẽdit diaphrag
ma et coarctat ipsum et constringit attractionẽ aeris. et
qñqꝫ accidit tussis. Et accidunt lingue quocũqꝫ imõ fit
citrinitas ⁊ rubedo uehementes: deinde declinat ad ni
gredinem: deinde alteratur color cutis totius ꝑprie qũ
apostema ẽ in gibbositate. Et qñ ẽ uirtus fortis et ꝑprie
uirtus stõi et apa in concauitate retinet̃ natura. Et si v
tus in corpore et stõ ẽ debilis soluitur. Inquit. Hip. e
gestio conturbata nigra in principio egritudinis acute si
gnificat ꝙ in epate ẽ apa calidũ magnum hoc ẽ: ⁊ puls⁹
fit undosus magnus frequens velox. Et apostema quidẽ
calidũ aut resoluit̃ et destruũt̃ accidentia eius: aut colle
ctionem facit: et sunt cũ eo signa dubellati ⁊ dicam ea: a
ut induratur et permutat̃ etiaꝫ ad signa epatis duri ⁊ đ
struuntur signa apostematis calidi. Et plimum quidem
cause permutationis eius ad duritiem ẽ superfluitas in i
frigidatione ⁊ constipatione ⁊ administratione crossoꝝ
in apostemate. ¶ Et dĩa inter ipsum ⁊ pleuresim ẽ qm̃
tussis non sequitur sputũ: ⁊ ꝙ dolor est in dextro gra
uatiuus: ⁊ color lingue ⁊ color corporis alterãt̃ cũ eo.
Et pulsus non fit serrinus ualde et capitur manu si est
in gibbositate: et significant ipsum labor anhelitus ma
gni et attractio aeris plurima si est in concauitate: ppea
quia apa ꝯprimit diaphragma: et extendit ipsum et qm̃
qꝫ commouet̃ tunc tussis. Et crisis quideꝫ apostematũ
epatis calidoꝝ in gibbositate factoꝝ. ⁊ apostematum ca
lidoꝝ factoꝝ in lacertis fit cum fluxu sanguinariũ et ꝑpe
ex dextra aut cũ sudore aut urina laudabilibus. Et scõ
rum in concauitate fit cũ sudore: aut fluxu: uentris cho
lerico aut uomitu. ¶ C. v. de almesire i epe.

Grauitas in mesire in epate ẽ tumor ⁊ inflatio
⁊ mordicatio et denigratio lingue ⁊ tinctura co
loris uehementioris plimuꝫ. Et est color decliuis ad
citrinitatem et est paroxim⁹ uehementie febris tertiane:
Et eius quidem iuuamentũ a frigidis humidis est uehe
mentius. et pulsus ẽ durioꝛ ⁊ similioꝛ serrino: ꝙ̃ undoso
puro et minor ⁊ uehemẽtioris frequẽtie ⁊ uelocitatis.

¶ C. vi. de phlegmone in epate.

Significant ipsam signa apostematis calidi et di
uersificant ipsam ea que proportionauimus ad mesire i
proprietatibus ei rubedo faciei et exuberatio uenaꝝ.

¶ C. vij. đ apostematibus frigidis in epate:

In istis apostematibus est grauitas plus et non ẽ

ſitis neq̄ febris neq̄ nigredo lingue et ſentiť cum eis in
ſtō ſimilitudo ſpaſmi. Et ſignificant ipſa etas ⁊ regimē
⁊ complō et color ſm ꝙ sciuiſti.

¶ C.viij.de apatibus phlegmaticis.

SIgnificant ipſum inflatio cutis ⁊ plumbeitas co
loris: ⁊ ꝙ nō ſentiť cum duritie et uehementia
lenitatis pulſus cū reliquis ſignis apatis frigidi.

¶ C.ix.de apoſtemate duro et cancro.

SEpe accidit ab apoſtemate antecedente ipſuȝ ⁊
qn̄q̄ accidit incipiendo ⁊ qn̄q̄ accidit a ꝑcuſ
ſione ⁊ incipit tendere ad duritiem. Et ſignificat ipſum
tactus in eo qui ſuſcipit tactū partium epatis eius. Et
ſi non inciperet hydropiſis peruenire ad habentem ipſȝ
apparet ad tactū manifeſtū ualde: nam almirac extenua
tur cum eo ⁊ debilitať et atteſtať apa lunare abſq̄ dolo
re. Uerū qn̄ȝ lediť apō initiū r̄ceptōiſ cibi ⁊ alleuiať apō
famē et ē uia ad hydropiſi. Et qn̄ȝ ſignificāt ipſū uehe
mentia grauitatis ualde ſine febre ⁊ extenuatio corpo
ris et caſus appetitus. et tenebroſitas coloris: ⁊ ꝙ mi
norať urina. Et qn̄ȝ ſuccedit accidentibꝰ apoſtematis
calidi qū remoueť et non remanet niſi grauitas. Et
ſi addiť ꝑꝑ illud difficultas anhelitus ſignificat ꝙ apo
ſtema calidum induratur. Et difficultas quidem anhe
litus et grauitas ſine febre cōicāt in apate duro et oppi
latione: ⁊ differunt per reliqua que dicta ſunt. Et ſequi
tur ipſum hydropiſis ⁊ ꝑp̄e hypoſarche propter debi
litatem ſeparationiſ materiei aquoſe ex ſanguine ad re
ſudationem ſubtilem eius quare currit aquoſitas cū ſā
guine i mēbra et accidūt febriſ ⁊ ebullitio. ⁊ ſpiſſū aquo
ſitatis qn̄ȝ peruenit etiam ad ſpatium uentris ſecūdum
ꝙ dicemus in caᵒ aſclites: quare moriunť ſecūduȝ p̄mū
propť reſolutionem nature propť opplationeȝ uiaꝝ ad
epar. quaꝑꝑ diſſoluuntur eoꝝ uirtutes. Et iſti quideȝ
non curanť niſi in principio: tunc enim qn̄ȝ confert cu
ra ſed qum ꝓlongať egritudo non confert curatio. ⁊ ſi
fuerit durum canceroſum et fuerit illic retentio tunc do
lor erit uehemens et accidet nocumentum in colore et
in appetitu ⁊ reliquis plus. Et qn̄ȝ accidūt ſingultus ⁊
nauſea ſine febre et non ſentitur dolor: ⁊ erit uia ſecuri
tatis membri. Et ſcias ꝙ epar uelociter oppilatur ⁊ ꝯ
uertitur in lapideitatem et proprie qū adminiſtrantur
ſuperflue incroſſantia et ꝯſtipantia i apoſtemate calido.

¶ C.x.de dubellati.

PLurimum fit poſt apoſtema calidū. Qū enim i
cipit fieri collectio fit dubellati et qū incipit col
lectionem facere uehementiora fiunt fe. et dolores et ac
cidentia in primis: deinde accidunt tremores diuerſi: ⁊
leditur a reſupinatione ne dū a dormitione ſuper latuſ.
qū ergo facta eſt collectio lenitur cōpreſſio ⁊ ſedātur ac
cidentia. Qunq̄ aperiť accidūt horripilatio ⁊ lubri
catio uirus ⁊ ſaniei et reꝝ que ſunt ſicut fex et inuenit ꝑ
illud leuitateȝ et reſolutionem ex grauitate ſenſata. Et
ipſius eruptio aut fit ad partem inteſtinoꝝ et egrediť
cū egeſtione: aut ad partem renū et egreditur cū urina:
aut ad ſpatium qō eſt in concauitate uentris ⁊ inuenit al
leuiationem et detumitionem: et non atteſtatur eūo in e
geſtione aut urina. Et dubellati quidem qn̄ȝ eſt profun
da in carne epatis: et qn̄ȝ tendens ad manifeſtū ipſius
et non ꝓfunda et ſanies diuerſificatur in ea. Fit enim in
ea q̄ ſubmerſa ē nigra in nō ſubmerſa tēdit ad albedieȝ.

¶ C.xi.de apate meſaraice.

COmmunicant in ſignis ſuis apoſtemati epatiſ.
Uerū febris in illo qō calidum eſt. eſt debilis nō
exiſtens in uehementia febris apoſtematis epatici et eſt
grauitaſ cum extenſione ꝓfundior ad uentrem et ſtōȝ
et qn̄ ē tēſio maior q̄ grauitas. Qū ḡ non iuenis ſigna
oppilationis epatis nec ſigna apatum epatis et inuenis
chilum ſubtilem propť debilitatem digōnis i ſtō ⁊ ſigni
ficationem eius et ſunt illic tenſio et lenis febris: ſcias
ꝙ in meſaraica eſt apa calidum. ¶ Sed inter apa
duo et oppilationes meſaraice ē dīa difficilis: niſi cum
exiſtimatione longa: nam ſi egreditur aliquid ſanioſum
poſt dies aliquot tunc ſcias ꝙ ē ab apoſtemate: ⁊ hec
ſanies diſcerniť a ſanie facta a ſuo ſimili in epate in hoc
ꝙ illa tendit ad rubedinē et ſanguineitatem ſanioſam
et citrinitatem.

¶ Capᵐ.xij.de cura apoſtematis calidi ⁊ ſanguinei.

PRimum quod tibi neceſſarium ē: ē ut cōſidereſ
diſpoſitionem repletionis: et diſpoſitionem ỽtu
tis et etatis et hore et alioꝝ que tu ſcis et queras ex eis
licentiam in phl̄omia ergo phl̄oma ſi ē poſſibile tibi ex
baſilica et ſi non ex nigra et ſi nō ex cephalica. Et ſi ỽtꝰ
eſt fortis extrahe qō neceſſarium ē de ſanguine in uice
una et ſi non ꝑtire et ſegrega in uices p̄imas. Et ſcias
ꝙ qn̄ non phl̄omas et dimittis materiā in epate et ad
miniſtras ſtiptica et apocruſtica ꝓculdubio induratur
apoſtema: et ſi tu adminiſtras reſolutiua non ē dubium
quin commoueať dolor et apoſtema. ¶ Phl̄oma ergo
in primis et non heſites in hoc qū non ē ꝓhibitor for
tis et extrahere ſan. abundātem. Et ſcias ꝙ tu indigeſ
in initio eius eo cuius ſimile eſt in canone de repercuſ
ſione et infrigidatione. Uerū tibi ineſt tunc ut attendas
latus duriciei. Q̄ q̄ uelociter rn̄det duritiei: ⁊ ꝓpť hoc
oȝ ꝙ ſint permiſta cum ſubtiliatiuis et apiriuis. ¶ Et
epithimatum quidē frigidoꝝ adminiſtratio ſupflua qn̄ȝ
perducit ad duritiem: et qn̄ȝ ſufficit eis itroitus balnei.
Et qn̄ȝ aperitur ad renes. Et ſcias ꝙ plures medicia
rum quibus eſt ſtipticitas aliqua et frigus ⁊ ſil̄r ciboꝝ
qui ſunt hᵒⁱ ſunt granata et poma et pira nocent ex alia
parte. Et illud qm̄ ipſi ꝯſtipant meatū qui eſt ad fel q̄
non attrahit choleram et eſt illud additio in apoſtema
te et malitia plurima. Et ex conſtipatione cū hoc quō
ipſa eſt neceſſaria in principio egritudinis et in fine eiuſ
et apud reſponſionem reſolutionis ad conſeruandā ỽtu
tem: timentur due malitie lapideitas et retentio cholere
i epate. ¶ Quaꝑꝑ indiges etiam ut incipias a regimi
ne reſolutionis materiei in hac egritudine pluſq̄ ſit tua
inceptio in reliquis apatibus timendo lapideitatem et
duriciem et expellendo illud qō forſitan reſudat ex ui
ru malo a cuius reſudatione non cūanť apoſtemata ca
lida. Uerum reſolutio et apertio qn̄ȝ mollificant uirtu
tem et approximāt mortem ſicut narrauit. G. de diſpo
ſitione medici curantis apata epatis cū mollificatiuis
quibus curantur reliqua apata ſicut eſt empl̄m factum
ex oleo et tritico et aqua et cibabat illum alcandaruſio:
⁊ oportebat ut cibaretur eis in quibus eſt abſterſio ſine
uiſcoſitate et croſſitie et ut miſcerentur cū reſolutis me
dicine in quibus ſunt ſtipticitas et confortatio ⁊ aroma
ticitas: ſicut ciperi et calamus aromaticus et apſinthiū:
et ut adminiſtrareť de iſtis quātitas que conſeruaret ſa
nitatem ⁊ non ſuperfluaret et eſſent in initio ſui repercuſ
ſio cū fortitudine et i medio ipſius compoſitio: et in fie
eius reſolutio cū ſtipticis huius generiſ. ⁊ ſi eſſet neceſſe
ut confortaretur reſolutio: tunc feſtinaret quidam et in
ipſo ē qō ē in ipſo. Ille ergo non recipit ex. G. et indica
uit ei. G. in egroto qn̄ conuenerunt ad eum ꝙ iſte eger

moriet cũ dissolutione ṽtutis et sudore uiscoso pauco
apparente super ipsum mortuus est ergo infirmus et fu
it secundũ q̄ existimauit. G. non est g° necessarium ut
cum hac resolutione singula incipiatur in hora responsi
onis: et oꝫ ut eũetur a stipticitate et apertione in dispõ
ne responsionis resolutionis pure. Et consideratio oiũ
istoꝝ est ex subtilibus rebus. Et sciaſ q̄ sicut hoc mem
brum uelociter conuertitur in lapideitatem similiter ue
lociter suscipit resolutioně. Et qñqꝫ sunt ĩsolutio et apꝫ
tio cause ad eruptioneꝫ. Et qñ administras resolutioně
non administres eam ex genere eoꝝ que mordicant ⁊
cõmoueant apa. Et aqua quidem ordei quãuis abster
gat sine mordicatione: tamẽ est dulcis et dulce facit in
currere oppilationes: ꝑpt illud ergo ĩ aqua est suffici
entia abundãs: qm̃ abstergit sine mordicatione ⁊ non fa
cit accidere oppilationem. ¶ Amplius possibile est ut
confortentur eius apertio et abstresio cũ eis que admi
scentur ei si necessarium est ut addaſ ipsius uirtus. Et
mordicatio quidẽ ⁊ stipticitas plus nocíue sunt conca
uitati q̄ gibbositati: qm̃ ipse festinant cũ uirtute sua: ⁊ fa
ciunt accidere oppilationes in initio uiaꝝ et ĩ gibbosita
te sunt fracte uirtutis et obuiant extremiſ orificijs. Am
plius oꝫ ut cognoscas latus egrum: ⁊ caue ne prouoceſ
urinam egritudine exñte ĩ concauitate aut soluas uẽtrẽ
egritudine exñte in gibbositate ⁊ facias materiam in u
trisqꝫ dispositionibus simul inobedientem: ĩmo oꝫ ut tu
eũeſ ex ꝓpinquioribꝰ locis. Eũa ergo ex apostemate qȏ
est in concauitate ex latere solutionis uentriſ et illud qȏ
ẽ in gibbositate ex prouocationis latere. Et caue ne di
mittas naturam remanere restrictam. In hoc enim est
nocumentum magnum et in ipso est error. Non etiam
dimittas eam solutam superflue et cadat uirtus et desi
ret natura: immo superest tibi ut resoluas constrictã cũ
equalitate et constringas solutaꝫ cũ equalitate. ¶ Me
dicine autem conuenientes apatibus epatis et in initio
rei qũ illic est caliditas superflua sunt aqua endiuie et a
qua solatri cum sirupo acetoso zuccarino et aqua ordi
⁊ aqua uirge pastoris et aqua arnoglosse et alkekengi
et aqua coriandri hũidi et aqua cucur. ⁊ aqua cucũeriſ
⁊ aqua cuscute. Et oꝫ ut admisceaſ eis aliquid hoꝝ q̄
sunt sicut apsinthium et calamus aromaticus et troci.
hꝰi. ℞. carnis amirberis. ʒ. x. rosaꝝ spodij ãboꝝ ana. ʒ.
v. medulle seminis citroli et medulle semis cucurbite ⁊
seminis portulace et seminis endiuie oium ana. ʒ. iij. sei
nis feniculi pondus. ʒ. i. sumatur ex eis in potu pondus
ij. aui. Et si necessarium est addere confortantia eꝝ po
nantur in eis lacca et reubar. Et si fuerit illic tussis po
nantur in ipsis succus liq̄ritie et aliquid de dragaganto
et tereniabin. ¶ Medicine que sunt fortiores et cõue
nientiores ei qui non habet ex caliditate quãtitateꝫ per
uenientem in ultimo sunt aqua feniculi ⁊ buglosse ⁊
squinantum et apium montanum ⁊ allubleb et totuꝫ
illud cum sirupo acetoso. ¶ Ista enim et consimilia cõ
ferũt in illo qȏ est in tunica prima qum incipit in matu
ratione peruenire paꝝ. Et troci. de rosis etiam et proꝑ
e in eo qȏ sequiſ concauitatem. Et multotiens quideꝫ
est causa apostematis et initium eius saltus et percussio
Et ex eis que prohibent ipsum accidere post illa duo
et post phlomiam ẽ ut in potu sumaſ ex rubea et reu.
alseni omni die. ʒ. i. et fiat hoc tribus diebus. Et postq̄
sciſ q̄ apostema ẽ in latere concauo: tunc primũ ẽ ut ad
ministres aquã allubleb permistam cum eis que necesse
ẽ illi admisceri ex infrigidatiuis predictis. Et aqua si
cle in oibꝰ que maturant et repercutiunt et leniunt natu
ram. ⁊ confert qum apparet maturatio oppoponacum
cum aqua feniculi et aqua solatri et aqua allubleb et ut
tu ponas in cibo aliquid de semine cartami ⁊ sicle siue
de urtica et polypodio. Et qñ declinat administra for
tia sicut aloes et agaricũ et turbit: et quidã administrãt
myrob. citrinos. Ego uero abhorreo eos ꝑpt illud qȏ
in eis est de uirtute stipticitatis et timeo q̄ educaſ subti
le ⁊ uertaſ in lapideitatem crossum. Et qñꝫ administrã
tur in hꝰi hora ea que sunt sicut semen cartami et sicut
urtica et polypodium in cibo et epithymũ sine timore.
Et qñqꝫ addemus ad ea que sunt sicut helleus ſꝫ neces
sitatem. Clistere autem in principio et ubi accidit ut sit
natura constricta fiat ex eis que sunt sicut succus foli
oꝝ sicle cũ melle et sale et baurach aut cũ zuccaro ru.
Et apud declinationem fiat fortior ⁊ ponatur ĩ ipso po
lypodium et centaurea et isopus et origanum. Et qñꝫ
poniſ in ipso colloquintida. Qum autem est ĩ latere gib
bositatis oꝫ ut incipias in ipso cũ diureticis fridis deĩ
cũ temperatis. ¶ Et qñ apparet maturatio administra
fortia acuta et non est necessaria hec posterioratio nisi
propter timorem lapideitatis. ¶ Medicine autem iste
sunt sicut rubea et petroselinũ ⁊ assaꝝ ⁊ squinãtũ et tro.
almirberis descripti et tro. de eupatorio fortes et reliq̃
diuretica fortia predicta in areoſ expulsionis et in caꝰ ꝓ
uocationis. ¶ Empla uero oꝫ ut non administrenſ fri
gida sicut super apata alia: immo tepida. Et illa quidẽ
a quibus oꝫ incipere qum existimas q̄ apostẽa ẽ habẽs
initium sicut succi frigidi stiptici sicut succus portulace
⁊ cucur. ⁊ semper uiue et aqua ros. ⁊ sandali et canfo
ra. ¶ Empla facta ex preputijs uitium et ro. siccis et a
triplicibus. Et non oꝫ ut sint hꝰi quꝫ uerificatur q̄ apa
iam est. Meliora naneqꝫ empla sunt illa que sunt facta
ex cydonijs cum medicinis alijs: de illis ẽ ut teranſ cy
donia cũ farina ordei et aqua ro. et fiat ex eis emplm:
aut cydonia decocta cum aceto et aqua donec discocta
sint: ⁊ misceantur cum sandalis: et ponaſ super ea ali
quantulum olei ro. et administrentur. Et ex illis est ut
decoquanſ cydonia cum uino odorifero ĩ quo sit stipti
citas et addatur eis uirga pastoris. Et confortenſ cũ
eis que sunt sicut parum spice et apsinthiũ ⁊ cipi: ⁊ pre
parenſ cũ eis que sunt sicut sauich ordei et administren
tur. Et qñꝫ ponitur cũ eis oleum de cydonijs aut oleũ
masticinuꝫ aut oleum de alcanna. Et de aquis aq̃ myr
ti et aqua de folijs maloꝝ et aqua cydonioꝝ et similia.
¶ Et qñqꝫ fit emplꝫ ex cydonijs decoctis cũ decoctõ
ne apsinthij. Et qum uoluntas est ut eleueſ ad graduꝫ
resolutionis ponaſ in ipso mastix et camemilla ⁊ meli
lotum et farina ordei et fenugrecũ cũ rebus in quibus
sit stipticitas et semen lini ⁊ oleũ. s. eius ⁊ oleum fisticinũ
⁊ oleum camemillinũ et fenugrecũ. Et ex emplis lauda
tis est emplꝫ de tenulis et emplꝫ filagrius et emplm de
meliloto et emplm caritium et empla que dicemus ĩ an
tidotario. ¶ Descriptio empli ad inflationem. ℞. buty
ri et succi rubei amboꝝ ana pteꝫ. i. croci masticis ambo
rum ana ptẽ. s. olei ro. ptes. iiij. ceꝛe q̄tũ necesse ẽ. Et ĩ
fine eius administra ẽpla apitiua resolutia pmista cũ sti
pticis pp ꝯseruationẽ ṽtutis sicut sꝫ ẽpla fcã ex ireos
et assaro ⁊ alusnee ⁊ polio ⁊ origano ⁊ sceba et se. apij
et bdellio ⁊ similibus. Et qñꝫ addunſ in eis ꝯfortãtia
¶ Et ẽpla fcã ex myrto ⁊ rubea tinctoꝝ ⁊ granis lauri
⁊ croco ⁊ myrrha ⁊ mastice ⁊ cera ⁊ oleo sabacino ⁊ o
leo de lilio. ¶ Descriptio ẽpli resoluentis apostemata

cẽis ꝓportionatũ ad tabos laudabile exptũ.℞.storacis et cere amboꝝ ana darkimet.x.et masticis et croci et ão mi omnium ana darkimet.ij.olei de arbore.masticis et olei ro.amboꝝ ana darkimet.ij.uini cotilas.ij.ꝛ.ʒ.liq̃fi ant cera et oleum ꝛ misceantur cum eis oĩa. ¶ Aliud iuuatiuum ualde.℞.lilij amomi folij omnium ana põd⁹ darkimet.i.storacis cere amboꝝ ana darkimet.i.olei de arbore masticis quantum necesse est. ¶ Aliud bonum ℞.aloes.ʒ.iij.masticis.ʒ.i.camemille ꝛ meliloti ambo rum ana.ʒ.iiij.croci rubee ꝛ calami aro.assari.omniũ ana.ʒ.ij.cere ꝛ ammoniaci amboꝝ ana.ʒ.vi.olei ð lilio quantum sufficit. Aliud resolutiuum confortatiuũ.℞. croci.ʒ.ij.bdellij.ʒ.vij.ꝛ sordis ꝑceoli.ʒ.iiij.ꝛ amomi ꝛ spice romane:ꝛ carpobalsami oĩum ana.ʒ.vi.olei de lilio quantũ sufficit permisceantur et administrent̃. Q̃ð si cum apate fuerit solutio uentris debilitans quã sollici tudo exigit retineri::tunc oꝫ ut in potu sumat̃ trocisci almirberis et troc.de reubar⁹ muscbati. ¶ Cibus autẽ meliorẽ kisch ordei. Infrigidat enim et abstergit et non facit acquirere oppilationes et festinat eius penetratio ¶ Incandarusio autem et frumento fortiori eo necessa rium est aliquid de crossitudine et cõpressione apatis. Et si non ẽ excusatio a pane sit panis qui non ẽ ex simi la neqꝫ ex tritico crosso:et iam sit in furno:panis factus et oꝫ ut intendatur cũ cibo ultimo. Et ex oleribus lactu ca et atriplices:ꝛ ex fructibus granata dulcia ei in cui⁹ stõ non conuertuntur dulcia et oꝫ ut deuitet dulcia quã tum potest.

¶ C.xiij.de cura herisipile.

Cura herisipile ꝓxima est cure phlegmonis. Ve rum oꝫ ut sint uentris solutio et urine ꝓuocatio sublimiorcs:et cũ eis que sunt decliuiora ad frigiditatẽ. ¶ Et ponant̃ medicine sup ipsaꝫ infrigiditate cũ niue et non incessanter remouet̃ illud donec eger iueniat sub uersionem frigoris. Et fiant empl̃a ex nenufare et aqua alkekengi et aqua cydonioꝝ et sandaloꝝ et canfora ꝛ si milibus. Et non administres in ea calefacientia quantũ possibile est.

¶ C.xiiij.de cura aldubellati.

Oportet ut administrent̃ in principio aldubella ti et cum incipit apa calidum de quo existimat̃ ꝙ ad collectionem perueniat repercussiua que sunt ex emplis cũ equalitate et epithimatibus. Et in potu dẽt̃ aqua ordei et sirupus acetosus. Et si dispõ necessariaꝫ faciat phlomiã phloma ex basilica:aut uentosa partem uentris que sequit̃ epar. Et qñꝫ indiges solutione uen tris:qũ ergo non est excusatio quin collectio fiat:tũc ne cessarium est ut administres maturationẽ et suppuratio nem ꝛ necessarium est ut adiuuent̃ cũ incissione ꝛ subti liatione qũ necessarium sit hũoribus crossis exñtibus i h⁹ apatibusquib⁹ mẽb^m iam imbibitũ ẽ. Et necessaria est lenificatio ut faciat hũorem preparatum ad resoluen dum.qũ ergo apparet maturatio et non suppurat̃ alta ipsum ab illis et utere suppuratis fortibus potãdo aut emplando:deinde adiuua naturam ad expellendum ma teriam. Et si indiges adiutorio et oppositione ad partẽ declinationis et oportuerit ut uentreꝫ soluas aut urinã prouoces facies. ¶ Et nõ prouoces cum re forti ꝛ ca lida et faciat incurere egrum nocumentum in uesica. ¶ Confortatio enim uesice in hac egritudine et qũ eru pit pus ad ipsum per se ipsum aut medicia diuretica ne cessaria est. Q̃ñꝫ erupit pus aut expellit̃ et necessaria e ablutio residui pus:tunc fiat cum eis que sunt sicut aqua mellis ꝛ rubea. Deinde si indiges incarnatione ulceris tunc si uirtus tollerat uentris solutionem est in ipsa adiutorium plimũ qũ non est superflua. Et uentris quidem solo necessaria est ꝓpter duas res una eaꝝ an te eruptionem et minoretur materia et alleuietur super nãꝫ ꝛ fa p⁹ eruptionẽ aut ꝓpe eruptionẽ et ꝯplemẽtũ ma turationis: qum scit̃ ꝙ materia ad partem intestinoꝝ ẽ decliuior et ꝙ dubellati est in latere concauo. ¶ Et ex illis quidem quibus uenter soluitur ante eruptioneꝫ ꝑꝫ semitam adiutorij nature ꝛ alleuiationis sunt tereniabi ꝛ xiracost ꝛ casiafi.ꝛ zuccarum rubeum et h⁹ in aquis allubleb ꝛ endiuiabibita. Et forti⁹ illis ẽ decoctio semi num et radicum in qua decoctum est eupatorium ꝛ in qua soluta sunt tereniabin ꝛ xiracost ꝛ casiafi.ꝛ similia. Et qñꝫ ponunt̃ in ipso aloes et apsinthium. Et ex cli steribus clisteria lenia nota. ¶ Solutiua autem que st̃ post maturationẽ et iuuant ad maturandum etiam et ad eruptionem sunt ut sumantur in potu in decoctione ra dicum et eupatorij olei de tribulis.ʒ.iij.sãbaci pond⁹. ʒ.ij.ꝯiungat̃ cum.ʒ.ʒ.zuc.ꝛ.ʒ.ʒ.casiefi. ¶ Si autẽ ma teria fuerit uersus gigbbositatem non oportebit ut ad ministrentur solutiua nisi ꝑm uiam adiutorij et alleuiati onis in principio ꝛ ante maturationem. ¶ Post matu rationem uero oꝫ ut administrentur diuretica predicta ꝑm ordinem suum.s.quotienscũqꝫ est maturatio in ulti mo administrent̃ fortia. ¶ Medicine uero ebibite adiu uantes ad maturationem sunt sicut lac asininum cũ zuc caro ru.aut zuccaro albasir:ꝛ sicut aqua de radicibus cum passis ꝛ ficubus ꝛ capillo ueneris ꝛ fenugreco cuꝫ oleo amigdalino dulci aut amaro:aut oleo de fẽugreco aut oleo de tribul̃. Et si uoluerit fortius illo ponantur in ipso dactili ꝛ sumãt in potu i ieiuno decoctiõeꝫ psilij uel polij cipi mõtani.ꝛ sirupũ de isopo ꝯfortatũ et cibet̃ melle colato a spuma sua cum decoctione sua ꝛ ficubus et aqua mellis in aqua ordei: aut sumantur ð taraxacõ sicca pondus.ʒ.i.et lactis asinini.ʒ.iij.cum zuccaro. ꝛ utatur medicinis in quibus sunt apertio ꝛ subtiliatio:ꝛ etiam ꝯfortatio sicut sunt apsinthium et crocus ꝛ spica et radix peonie et radix albase ꝛ radix rubee ꝛ mastix ꝛ utraqꝫ spica ꝛ grana alfagdi ꝛ succus euaptorij ꝛ radi ces centauree:ꝛ ex oleis oleum de neriden ꝛ oleum de arbore mastic.ꝛ oleum de lilio. ¶ Empl̃a ṽo adiuuan tia sunt sicut empl̃a inquibus ponunt̃ farina et melilotũ ꝛ camemilla ꝛ radix lilij ꝛ calamentum ꝛ radix euisci ꝛ fiscus ꝛ oleum ꝛ frumentum et cepe assatum ꝛ ol.ð bẽ. ¶ Si autem necessaria sunt fortiora illis administret̃ empl̃m ex farina ordei ꝛ baurac ꝛ fimo columbino ꝛ ca lamento ꝛ glutine albotin ꝛ picis ꝛ maneris ꝛ simili: ꝛ oꝫ quando sentit maturationem ut dormiat super ep suum ꝛ assiduet balneationem cum aqua calida. ¶ Et qñꝫ est necessarium ut exercitetur et ambulet si poẽ est ei illud. ¶ Quod si erumpitur tunc oꝫ ut sumat super ipsam ea que abluunt ipsum et mundificant sicut aqua mellis calida deinde consequant̃ ea que mundificant i psum ex parte declinationis aut cum solutione uentris aut cum prouocatione urine si indiget eis aut admiscea tur aliquid illoꝝ cum aqua mellis. Et nõ oportet ut dẽt̃ tur ei in potu diuretica ualde ꝛ ledant meatus urine. ꝙ si accidat ut ulceret:aut ledat pus meatus urine aut ue sice:tunc rectius est ut nutriatur cibis in quibus est ab stersio absqꝫ mordicatione:immo cum conglutinatione alqua sicut est aqua mellis decocta cũ equalitate cum qua permistuꝫ est papaueris amili ꝛ ouum ꝛ oleum ro. ꝛ sicut sunt malue cum candarusio. ¶ Et ad ultimuꝫ oportet ut regatur regimine ulcerum membroꝝ interiorum: ꝛ ꝑꝫ

ꝙ oportet ut res currat in ulceribus renum. ¶ Cū ergo mundificatur ultime oꝫ ut in potu sumat in matutinis aquam ordei et sirupum acetosum. Qūqꝫ preterierunt hore alique sumatur turis et sanguinis draconis amboꝝ ana aur. i. ⁊ seminis endiuie et sem̄is apij ⁊ masticis omnium ana auꝛ⁹. i. ⁊ sumat ea in potu in sirupo acetoso aut gileui aut aqua mellis. ¶ Et post illud confortetur cum cibo et curet̄ ulcus eius cum eis que sunt sicut ea que dicemus in cura ulcerum renuꝫ. ¶ Et qū accit ut mā effundatuꝛ ad spatium uentris: tunc necessarium est ut incidatur cutis apud inguina ⁊ discooperiat̄ lacertus adeo donec appareat siphac interius nominatum birabaton. deinde fiat in ipso foramen et ponatur ī ipso cannula. per quam currat pus: deinde cuꝫ empl̄is.
¶ De cibis uero oportet ut administrentur ī pricipio subtiliatio cibi et sit contentus kisch ordei: ⁊ sirupo acetoso deinde post illud administrētur cibi aperitiui quos diximus ⁊ uitelli ouoꝝ sorbilium ⁊ sorbitiones lenificātes. ¶ Cum ergo erumpit̄ ⁊ mondificat̄ necessaria st̄ ea que confortant sicut aqua carnis: ⁊ carnes arietine ⁊ hedine ⁊ auiū terenaꝝ ⁊ earū iura cum aceto condita sine seminibus et uitelli ouoꝝ sorbilium et similia et parum uini. ¶ Et utat̄ odoramentis confortatiuis.

¶ C. xv. de cura apatum fridoꝝ.

Oportet ut administrentur in eis subtiliatiua abstersiua ⁊ appropinquat: cura eoꝝ cure oppilationum ⁊ cura dubellet que preparate sunt ad maturationem. ¶ Et tu quidem iam sciuisti medicinas maturatiuas ⁊ diureticas ⁊ aperitiuas et subtiliatiuas: ⁊ oꝫ ut sit in eis uirtus stiptica confortans aromatica. ¶ Et mittunt̄ in eis de oleis oleum de kerua ⁊ oleum de ieusemiro et oleum sabacinum in empl̄is que ad ea assummūt̄. ¶ Et meliora empl̄a ipsoꝝ sūt empl̄m fuludriatō ⁊ empl̄m filagrius ⁊ empl̄m stomaticon ⁊ empl̄m de seminibus ⁊ cōfert diacurcuma ⁊ dialacca ⁊ similia. ¶ Et fistici quidem maximi iuuamenti sunt in eis ⁊ trocisci de spica ⁊ ex sirupis sirupus de seminibus cū camedreos ⁊ polio iam decoctis in eo. ¶ Et ex eis que in ipsis iuuant ⁊ proprie in illo qd̄ indurationi ꝓximum est. Et ꝯferunt etiam doloribus renum et splenis: ⁊ ē medicam̄ factum cum squilla ſm hunc modū. ℞. squille assate: lilij celestis assari dauci seminis apij anisi spice aromatice casie castorei calamenti montani cymini calamenti fluuialis acori piretri piperis longi nucis mus. amomi opij euforbij seminis altee sticado ꝫ polij siseleos seminis rute seminis feniculi corticum radicum capparis aristol. ro. cinnamomi croci uel cinnami grossi. ꝫꝫ. baccaꝝ lauri seminis hyusquiami al. costi ameos seminis carui omnium ana partē. i. ꝯficiant̄ cum melle dispūato ⁊ administret̄. ¶ Medicamen factum cū alleis campestribus ⁊ efficit operationem predicti eandeꝫ. ℞. alleoꝝ gentiāe albe eupato. costi aristol. keisi siseleos piperis longi oium ana darkimet. iij. seminis apij assari meu. fu. nucis mus. ameos āiuden nigre oium ana darkimet. xv. castorei aque ro. oium ana darkimet. xij. soluant̄ ista cū uio et reliqua terant̄ ⁊ misceant̄ ita ut fiant res una deinde ꝯiungantur cum melle.

¶ C. xvi. de cura apatum duroꝝ.

Non euadit aliquis ex apate duro quiescente ꝯfirmato. Et illi qui sanantur ex eo sūt qui curantur in initio sui. ¶ Et canon quidem curationis eoruꝫ est post purgationem corporis ex hūiditatibus crossis cum medicinis compositis ex spetiebus in quibus sunt lenificatio equalis et resolutio ⁊ subtiliatio et calefactio temperata ⁊ apertio oppilationum dominantior ꝙ lenificatio ⁊ confortatio et stipticitas et aromaticitas cū ꝙtitate qua indigent infra quod adiuuant duas intentiones alias. Et ut in pl̄ibus haꝝ medicinarum que iuuāt duas intentiones dominantur amaritudo et stipticitas parua. ¶ Et iste medicine admistrantur in potu et administrantur in empl̄is ⁊ administrantur in ēbrocis. ¶ et oportet ut lenias naturaꝫ si fuerit temperata cū reb⁹ lenibus ⁊ clisterijs proprie ⁊ illud qd̄ efficiūt grana pini maioris et semen lini ⁊ gluten albotin cū hoc ꝙ ipsa conferunt apostemati. ¶ Et non oꝫ ut sis audax ad soluendum uentrem cum rebus uehementis caliditatis ⁊ faciant lesionem ⁊ addant in nocumento. Et oꝫ ut sit eius sōnus super latus dextrū. Illud enim est ex eis que ualde conferunt ad resolutionen eius. ¶ Medicine ꝟo singulares ualentes ad illud sunt grana pini et medlle ⁊ adipes temperate et ad caliditatem decliues. Et in farina fenugreci est lenificatio quedam cū maturatione ⁊ costus est uehementis iuuaminis: nam qū ex eo sumit̄ in potu. ʒ. s. usqꝫ ad aur. cū tille misto aut cum uino cōfert manifeste. ¶ Et qn̄ꝫ ꝯfert ei sumere in potu oleum de ueriden aut oleū de balsamo aut ol̄uꝫ costinū cum aqua in qua decocta sunt ruta et anetum ⁊ dosis olei de neridē sit quantitas. ʒ. ijj. administret̄ illud hebdomoda una ⁊ confert maxime et ex eis que conferunt ad illud sunt seminis agnicasti pondus. ʒ. i. in quibusdam sirupis ⁊ eupatorij pondus. ʒ. i. cū aqua apij aut feniculi aut endiuie aut arnoglosse sicce pondus auꝛ. i. ⁊ decoctio lupinoꝝ in qua positum est de spica aromatica usqꝫ ad. ʒ. s. aut de pipere minus hoc et amigdale amare ī uino ⁊ radix arboris sanguinis draconis iuuatiua est etiam ⁊ cortex arboris aldemest et bacce lauri et radix amigdali radix fu. ⁊ cicer nigrum ⁊ polium ⁊ camedreos ⁊ porri. Et ex medicinis compositis conferentibus ad illud sūt trocisci de bdellio quoꝝ cōfectio. ℞. rosaꝝ tritaꝝ. ʒ. x. spice aromatice. ʒ. ij. myrrhe. ʒ. i. costi. ʒ. i. ⁊. s. mastici. ʒ. i. āigdalaꝝ amararum. ʒ. i. ⁊. s. bdellij. ʒ. iij. terantur medicie ⁊ dissoluat̄ bdellium cum uino ⁊ conficiantur cū eo medicine et fiant īde trocisci et potio eoꝝ sit triū drachmarum cum aqua mellis aut cum apozimate de seminib⁹ ⁊ si fuert caliditas cū aqua allublcb et endiuie. Et ex istis est medicam̄ asclepiadis fcm̄ cū felle ursi. Ipsuꝫ nāqꝫ expertum est ꝯferre per illud quod in ipso est de spetiebus medicinarum ualentium ad illud ſm conditiōes suas quas diximus ⁊ descriptio quidem eius. ℞. camepitheos p̄sij seminis apij montani gentiane sem̄is agni casti fellis ursi sinapis seminis cucum. scolopendrie radicum oppoponacis amiloꝝ lacuē rubee tinctorum seminis caulium aristol. piperis. spice inde costi seminis apij hortulani sem̄is endiuie uel eruce et herbe iudaice polij opij eupatorij granoꝝ iuniperi partes equales conficiant̄ cum melle ⁊ dosis eius pondus auellane cū uino. et ex eis que conferunt ad illud sunt diacurcume ⁊ attanasia ⁊ tyriaca diatesseron ⁊ socrugene conferūt ad illud. ¶ Et ex compositis lenibus in hoc est medicamen altararacon dictum in ca° aldubellati et medicine quas diximus in ca° apatum fr̄ioꝝ absolute. ¶ Et qū administraueris omni die trociscos almirberis p hebdomodam unam qui bibantur in aqua ⁊ incipiat̄ a. ʒ. i. ⁊. s. usqꝫ ad. ij. ʒ. ⁊. s. erit ultimuꝫ et ut aggreget̄ aliquid huiusmodi aque administrando cardos et allabren gradatim ex. ʒ. iij. ⁊. s. usqꝫ ad. ʒ. i. Et stude in hoc ne faciat

illud cadere ipsum in erectione ꝛ aperi oppilationem. ¶ Et ex potibus qui bibunt est apozima costi ꝛ ramorum eupatorij et fenugreci et passarum.iiij.ʒ.cū.ʒ. oli aigdalini aut olei de nucibus icentibus: aut apozima qd. ℞. gentianam absinthium melilotum passas ficus aut apozima aristoteᷓ absinthij rute florum squinanti ꝛ passulꝭ et fenugreco. Et apozima lupinorum ꝛ costi ꝛ absinthij cū oleo de kerua. Et ex emplis bonis ad illō ē ut emplm fiat cū amomo humido aut sicco decocto cum uino pontico. Aut ex spica cum oleo de fisticis cū prassio et expressio cum aneto de croco: aut emplm factum ex farina fenugreci ꝛ ficubus et ruta et meliloto et nitro aut sumantꝭ ammoniaci.ʒ.centum bdellij.ʒ.xxv.croci.ʒ.xij.teratur oia ꝛ conficiantur cum cerato facto ex cera et oleo de alcāna secūdū qꝫ vī: aut emplm factum ex farina fenugreci ꝛ stercore caprino ꝛ cordumeni et calamento et caulibus ꝛ usnee ꝛ ruta. Et illi quidem cuiuſ causa est percussio ꝛ iam incipit apostemari ꝛ indurari conuenientius ex ē plis est emplm ro.cū sabren. Et ex medicinis ꝛ regimine bonis qum administraueris potiones et empla est ut ponantꝭ super membrum uentose calefacte sine incissiōe immo superponatꝭ loco sanguisuce: deinde administra medicinas que sunt fortiores in subtiliatione ꝛ resolutiōe ꝛ fac adhereī loco ea que sūt sicut nitrū et sulfur citrinum.v.diebus aut hebdomoda.i.deinde administra epithimata cum sinapi in omnibus.x.diebus postea fac uomeī egrum cum rhaphano. ¶ Q.ō si obediens fuerit apa admistᵃ helleborum albū. ¶ Et qn̄ fit apa cācer mioratur spes in eo: nam si confert aliquid tunc medicamē asclepiadis qd est in antidotario absqꝫ felle ursi. ¶ Libi autē sint illi quorum digō est uelox sicut uitelli ouorum sorbilium ꝛ sicut kisch ordei ꝛ cibus eius qui hꝫ oppilationes in epate suo et parum uini qd est subtile est bonum ualde ꝛ abstineat a carne.

¶ C.xvij.de cura apatum almirach lacerti.

Est pxima curationi apatum epatis ex parte medicinarum nisi quia audacia ad repercutiendam materiam in primis ꝛ ad resoluendū eam secūdo est fortiō. ¶ Et non timetꝭ ex eis ex stipticitate ꝛ resolutione qd timetꝭ ex apate epatis.

¶ C.xviij.de cura apatum mesaice.

Est similis curationi apatum concauitatis epis

¶ C.xix.de pcussiōe et obuiatiōe ꝛ casu sꝫ epar.

Qoniam qn̄qꝫ accit obuiatio aut casus aut nocumentum super epar: tunc necesse ē ut tu succurras ut non accidat ex eis fluxus sanguinis aut apa magnum. ¶ Q.ō si accidat apa curetꝭ cum eis que diximus de cura apatis qd succedit percussiōi. Et qn̄qꝫ accidit ex eis ut additamentum maius de additamentis epatis remoueatur a loco suo et proprie si fuerit magnum ꝛ accidit dolor sub hypocondrijs dextris post percussionem aut saltum aut casū ꝛ rectificat istud ꝯmotio ꝛ excussio cū ꝑpatiōe pectoris illiᵘ qui hꝫ illud et erectione illius quare sedatꝭ dolor subito cū reditiōe additamenti ad locū suū. In alijs autem oꝫ ut incipiatꝭ ꝛ fiat phlomia. Et si fuerit caliditas uehemēs tunc potetꝭ ꝛ liniatꝭ cū infrigidantiis apocrusticis. Si āt sanguis eius egrediatur tunc ponatꝭ cū eis stiptica. Et si non fuerit caliditas uehemens nꝫ cursus sanguinis aut iam fuerit sedatum illud qd inde erat: tunc tua intentio nō erit nisi ut resoluas sanguinem mortuum. Et si nō fuerit possibile ut resoluas sanguinem aut pertransiuit terminum tunc administra resoluentia. Et non est aliquid simile e

pithimati cum mumia ꝛ oleo alrazaki. Et cōferūt oibus illis medicine predicte in caᵒ apatū euenientium ab obuiatione. ¶ Medicamen conferens ad illud i pricipio quum est caliditas ꝛ inflatio aut timetur cursu sanguinis ℞.reubarbari balaustiarum sanguinis draconis aluminis iameni partes equales et dosis eius sit auī.i. cū aq̄ cydoniorum. Q.ō si non fuerit illic caliditas plurima ꝛ nolueris administrare medicinas in quibus sit repercussio cum resolutione aliqua ꝛ confortatione: tunc ꝓfert ad illud hᵒ compositum.℞.karabe.ʒ.x.ro.ru.ʒ.v.meliloti.ʒ.x. acacie.ʒ.iiij. spice inde croci amborum ana.ʒ.vi. masticis corticis capparis amborum ana.ʒ.iiij.luti armeni.ʒ.vij. nucis cupressi.ʒ.viij.conficiantur cum aqua arnoglosse et fiāt inde trocisci quorum unusquisqꝫ sit unius auī. ¶ Medicamen bonum.℞.aque neilon.ʒ.x.lacce ablute.ʒ.vij.ꝛ reusini.ʒ.iiij.croci.ʒ.iij.ꝛ.ʒ.hasce.ʒ.iiij.ciceris nigri.ʒ.vij. myrrhe.ʒ.v.luti armeni.ʒ.x.conficiantur cū oleo de kilio in quo posita sit mumia et fiant inde trocisci ꝛ sumātur in potu ꝛ dosis sit usqꝫ ad.ʒ.iij. Et reusini ꝛ lutum sigillatum qum miscentur cum aliquātulo ō granis myrti sunt res magis iuuatiue ad hoc in eis que ego sum expertᵘ. In fine autem rei ꝛ qum non cauetꝭ ab inflatione et apatione oꝫ ut in potu sumantꝭ de hoc trocisco.℞.reusini laccam ꝛ.ʒʒ.fiant ex eis trocisci: ꝛ qn̄qꝫ ponitꝭ cum eis aliquid arsenici citrini: qm̄ ipsum est mirabilꝭ ꝟtutis in repercussione et resolutione sanguinis sumatur in potu ex hoc et leniatꝭ super ipsum hᵘᶦ epithima.℞.xiloalꝭ et crocum et baccas lauri ꝛ bdellium ꝛ calamū aromaticum ꝛ masticem et ceram ꝛ oleum alrazaki ꝛ almeisus fiat emplm et ponatꝭ.

¶ C.xx.de scissura ꝛ incisione in epate.

Existimauit Hip. qꝫ moritꝭ ille cuius disrumpitꝭ epar et accidit sepatio cōis ex eo corpori ipsius ꝛ uenis eius. In illo autē qd est minus hoc qn̄qꝫ est spes. Et quandoqꝫ accidit illic urina sanguinis et solutio uentris cum eo ꝑm duo latera epatꝭ.

¶ C.xxi.de cura.

Cura illius est cum medicinis stipticis et glutinatiuis ꝑm qꝫ scis. Et secundū qꝫ dictum est in caᵒ sputi sanguinis: ꝛ qn̄ confert ei dare in potu pondus.ʒ.ij.de rosis cum aqua frigida aut dare ei in potu balaustias aut facere emplm ex eis.

¶ Tractatus.iiij.de humiditatibus quibus accidit cā epatis ut expellantur egrediendo ꝛ coarcteꝭ ocītāo.

¶ C.i.de speciebus expulsionum ꝑ ꝑ epate.

Quandoqꝫ diuersificantꝭ expulsiones in substantia eius qd expellitur ꝛ qn̄ diuersificatꝭ causa eius pp qd expellitur. ¶ Substantia uero eius quod expellitꝭ quādoqꝫ est res chimosa ꝛ qn̄ ē aquosa ꝛ qn̄ ē sꝫ ablutiua et qn̄ est cholerica: ꝛ qn̄ est mrulenta ꝛ qn̄ est nigra subtilis ꝛ nigra sicut fex et nigra melancholica: ꝛ qn̄ est fetida ꝛ qn̄ non fetida ꝛ qn̄ est sanguis purus ꝛ qn̄ expellitꝭ similis ei ex uia stōi cum uomitu ꝛ significat ipsum priuatᵒ doloris. Et qn̄ est res crossa nigra que est substantia carnis stōi uel epatis ¶ Causa autem eius pp quod expellitꝭ qn̄ est apa qd rumpitur aut oppilatio que aperitꝭ ꝛ expellitur aut scissura aut ulcus aut corrosio aut debilitas retentiue qꝛ non retinet illud qd in ipso ꝯprehenditur aut debilitas attractiue quare non attrahit aut digestiue ꝛ non digerit illud qd comprehenditur in ipso: ꝛ qn̄ non recipit ipsum corpus: et expellit ipsum aut fortitudīe expulsiue

aut malitia ꝯplonis calide liquefactiue: aut frigide de
bilitantis ex causis infrigidantibꝰ: et ex eis sunt euiones
plime aut est pp repletionem quã necesse est naturã ex
pellere: et qñz est repletio fm corpus totum: et qñz est i
ipso epate qñ bona est generatio sanguinis: sed moratur
in ipso sanguis et non penetrat ad uenas pp constrictio
nem eaꝝ aut pp debilitatẽ attractiue in ipso: aut propt
oppilationes aut apata que diximus. Et qñz est cã re
pletionis qua expellit dimissio exercitij aut additio i ci
bo: aut incisio membri fm ꝙ diximus in lio uli: aut reten
tio cursus ꝯsueti hemorroidaꝝ aut menstruoꝝ aut alioꝝ
et qñz cã est mordicatio et acuitas materiei cogens nãz
ad expellendũ: lz ṽtutes nõdũ fecerint in ea operationẽ
suam quã facerent si nõ esset hoc nocumentum. Et qñz
associat illud qd inuenit in uia ꝛ fit ei laboriosum ꝛ ino
bediens. Et qñz fit hꝰi in crisibus ꝛ qñz cã non est i ipo
epate: immo in mesaraica. Et q̃uis non sit poles in me
saraica oẽs mõi isti cãꝝ ẽ tamẽ pole ut sint ex parte apa
tum ꝛ oppilationum. nã si fuerit in ea pm pole est ut ep
attrahat ꝛ mesaraica non attrahat quare accidit ex ea
res de qua curatur: q̃uis attractio dignior sit epati nõ
mesaraice ꝛ non est attractio mesaraice solius attractio
de qua curet. ꝛ multotiens quidem est solutio uentris
epatica: qm̃ corpus non recipit nutrimentuz et redit p
pter oppilationem aut pp aliud. Et omnes species haꝝ
explsionuz nitunt in ueritate: aut ad debilitatez aut ad
fortitudinem. Sunt ergo ea que fit ex scissura ꝛ ulcero
sa et pertinens ad malitiam ꝯplonis et debilitatez uirtu
tis de genere debilitationis uel debilitatio: ꝛ apertio op
pilationum ꝛ eruptio aldubellati et expulsio superfluita
tũ de genere fortitudinis. ❡ Uirtus ei dũ non ꝯfortat
non potest aperire aldubellati. ꝛ supfluitas sanguis cor
rupti pp multitudinez aggregationis ꝛ paucitas suctio
nis ex eo et supfluitas sãguinis plimi ꝛ alia. ❡ Et qñ e
gredit sanguis fetidus non oz ut existimet ꝙ illic fit de
bilitas qñz enĩz fetet propt longitudinez more: deiñ ex
pellit ꝛ est quasi fex nigra: qñqz superfluit expellit ipsuz
nã sicut oñdimus ẽt in uenis. Ueꝝ illum qui expellitur
a uirtute sequitur lenitas et est cum eo sanitas dispositi
onum. Et qñ non est fetens in oĩ dispõne mala: tunc ni
gez ẽ dignior ut ñ sit i dispositione mala. Et silr qñz ẽ in
expulsionibꝰ coloꝝ diuersoꝝ lenitas: ꝛ errat qui retinet
hos colores diuersos in omni dispositiõe. Et uehemẽ
tior error eius est qui retinet eos cũ oppilatiuis ꝯstipa
tiuis. Et scias ꝙ non elongat quin uirtus debilitet ꝛ ñ
separet superfluitates et non expellet repletionẽ. deind
accidat ei ut ꝯfortet uirtus aut perueniat de preparati
one materieꝝ et apertione oppilationum cũ quo facilis
fiat expulsio inobedientis et expellant superfluitates. ꝛ
causa quidez in solutione uentris chilosa que est causa
epatis et eoꝝ que sequnt ipsũ aut est pp debilitatem at
tractiue que est in epate aut propt oppilationes ꝛ apa
ta que sunt in ꝯcauitate eius aut in mesaraica ita ut non
attrahat et non alteret oino. Et ego dicã iudicium haꝝ
oppilationuz i caº itestinoꝝ. Et est ex eis que qũ dimittũ
tur arefaciunt ꝛ deijciunt uirtutem: ꝛ qñ retinent inflãt
in superioribus ꝛ nocent eis ꝛ ꝯstringunt anhelitũ. Ma
terieꝝ uero chilosaꝝ multitudo est ꝙ ipse sunt augmẽta
tiores uirtute attractiua que est in epate quare ĩmanet
maior pars eaꝝ non attracta: et qñz est causa in hoc ue
hementia appetitus stõi ꝛ superfluitas eius. Et causa i
solutione uentris lauatiua est debilitas uirtutis alterati
ue separatiue que est in epate aut augmentuz patientis

super agentem et debilitatio retentiue et est tunc similis
solutioni uentris lauatiue epatis debilis: ꝛ causa eius ẽ
uomitus ꝛ colirica passio ab eo qd non tollerat stõus d
bilis: ꝛ expellitur ante ꝯplementum opationis pp debili
tatẽ ĩtẽtie qñ gºñ ẽ pp dbilitatẽ ĩtẽtie: tũc ẽ pp dbilitatẽ
altiatie. Et utreqz debilitates sequũt õnem complexionẽ
sed plurimum debilitatis retentiue ẽ propter caliditatẽ
tm̃: aut propter frigiditatem tm̃ in utrisqz dispositioni
bus: nã ablutiua cõuertitur ad illud qd est plus sangui
neũ propter uehementiam consecutionis corporis deiñ
ad illud quod est turbidũ. et eius quidem que facta est
a caliditate est signũ aliud et facte a frigiditate est signũ
aliud que ego dicam. Et causa in solutione uentris
cholerica est multitudo cholere ꝛ fortitudo expulsiue.
Et causa in uirulentia est adustio sanguinis et hũoꝝ et
liquefactio eoꝝ et qñz perducit ad adustionez corporis
ipsiꝰ epatis ꝛ qd ipsum educit post hũores diuersos: ꝛ
qñz fit uirulentia propter resudationẽ apatis aut dubel
lati. ❡ Et sepe fit resudatio ex epate et fit uentris solu
tio periodica. Et causa in facta que est similis feci aut
est eruptio dubellati aut oppilationis aptio aut corrosi
o. Et ulcera putrida aut adustio san. ꝛ alteratio in par
tibꝰ epatis pp paruitatez penetratiõis cũ caliditate epa
tis ꝛ eoꝝ que sequnt ipsuz aut alteratio eius i uenis qũ
est uehementis caliditatis et corrũpit ipz et non fuggit
ex eo corpus qĩ incrossat ꝛ fit sicut fex fetida uehemen
tis fetoris ꝛ in ipso est additio ebullitionis ꝛ liquefactio
nis et amaritudinis pp dominium cholere. Et qñ cor
rumpit hac corruptione. Expellit ipsum natura fortis
ꝛ significat corruptionem complonis in membris ꝛ est
pculdubio ꝯtinens debiles ꝛ extẽuatos et differt a me
lancholica per colorem et substantiã ꝛ fetorem naz ipsa
est minor illa in nigredine per colorez et substãtiã ꝛ fe
tor ipsius uehemens est cuius similis non est melãcho
lie aut frigus inspissans sanguinem. Et congelans ipsuz
aut debilitas epatis propter quam perducit ex laua
tiua ad sanguineam ꝛ ad feculentam ꝛ non ẽ subito ni
si raro. Et plimum qum fit subito est a cõplone calida
adurente. ❡ Fĩa enim facit ipsum rem non digestam ꝛ
calida adurens conturbat ipsuz sicut fex: sed propt egil
sionem ipsius carnis epatis est adustus crossus. Et
causa in sanguine puro est uirtus fortis non faciens ne
cessarium ut remoueat superfluitas a sanguine tempe i
quo alteret et expellat ipsam. Et qñz fit pp solutiõem
continuitatis. Inquit. Hip. ille cuius epar repletur aq
deinde erumpitur illud ad panniculum uentris tũc qũ
replet uenter eius morit. Et scias ꝙ plimum potus ui
ni passi recentis facit cadere in solutionem uentris epa
ticam. ꝛ qũ retentio solutionis conturbat et eiꝰ solutio
facit acquirere trãquillitatem est mortale. ❡ Et scias
ꝙ qum longe egritudini senis succedit fluxus uentris
est timorosum. Et qum eius fluxus retinet cũ nocumẽ
to tunc eius fluxus est epaticus ꝛ eius corpus non re
cipit nutrimentum pp exiccationem uiaꝝ.

❡ C. ij. de signis.

D Ifferentia quidem inter solutionez uentris epa
ticam et eam que fit ab intestinis est: qm̃ hũores
mali egredientes et sanguis ex intestinis sunt cũ rasura
dolorosa et pungitiua ꝛ paulatim fm continuationez ꝛ
epatica fit sine dolore ꝛ est plima et non est semper con
tinua in omni hora. Et qñz distinguit inter utrasqz pmi
stio cũ egõne et sepatio ab ea et postpositio ab ea. ❡
In epatica enim uenit post egõnem paꝝ permistionis.

Differentia uero inter solutionem uẽntris epaticam ⁊
stomaticam est qm̃ epatica egreditur chilosa equalis in
qua iam stõus efficit qꝺ ei ierat ⁊ remansit ipressio epis
in ipsa: ⁊ si eẽt stomatica oñderet ex ea qꝺ cũ solutione
egreditur indigestuȝ et grauaret super stõm ⁊ eẽt cuȝ ea
nocumentũ stõi plurimũ. Et qñȝ egreditur aliquid idi
gestũ non propť stõm solummõ: immo pp cõitatẽ epis
etiam ad stõm. Ueꝛ pertinet ad stõm: qm̃ nocumentuȝ
est in operatione eius. ❡ Et dĩa inter solutionem uen
tris chilosam sanguineam que est ex epate ⁊ illam que
est ex mesaraica est: qm̃ illa que est ex mesaraica non sť
signa debilitatis epatis in urina et alijs: sed dĩa inter
uirꝰ factum ex ulcere aut resudatione aꝑatis: ⁊ factum
ex partibus alijs est: qm̃ añ pᵐ est febris ⁊ hoc aliud in
cipit sine febre ꝙ si febricitat post illud: tũc est illud pp
causam aliam. Et qñ uirus qꝺ diximus eẽ ex mesarai
ca et ex aꝑatibus in ipsa est fluxus uentris chilosus pu
rꝰ absqȝ signis debilitatis i ipso epate ex aꝑate aut dolo
re resoluente calorem. Et est febris que ipsum cõitatur
debilis. Et ad ultimum uirus epaticum est decliue ad
albedinẽ et rubedinem ac si ipsuȝ sit sordes aut pus ⁊ sã
guis et mesaraice decliuius ad albedinem et citrinitatẽ
q. sit uirꝰ ulceris. ❡ Ueꝛ dĩa inter solutionem uẽtris
que est ab ulceribus ⁊ corrosionem ⁊ dubelletꝰ ⁊ inter
illam que est a uirtute est: qm̃ cum illa que est a uirtute
reperitur lenitas et egrediunť cũ ea colores diuersi ex
tranei ⁊ non sunt cum ea signa aꝑatum. Et qñȝ sunt an
te ipsam oppilationes. Et quocũqȝ mõ sit non ãtecedũt
eam fe. ⁊ arefactio neqȝ antecedit eam solutio uentris la
uatiua aut sanguinea subtilis ut uirulenta. ❡ Et illa q̃
est causa aꝑatum retinet san: ⁊ corrumpit ipsum ⁊ nõ sť
ibi dubellati. ❡ Signum uero eius est ut sit illic aꝑa ⁊
non sit illic signum collectionis: ⁊ sit pº subtilis uirulen
ta resudatiua. deinde incrosseť in fine rei. ❡ Et illa q̃
sit propter debilitatem epatis incipiens ex lauatiua: ⁊
peruenit ad feculentaȝ antecedit illud ⁊ raro fit subito.
❡ Quod si sit subito cum alteratione coloris ⁊ casu ꝟ
tutis: tunc ipsa etiam est a debilitate. ❡ Et qum causa
est compľo significant ipsam signa eiuȝ. Et feculenta cꝰ
causa est caliditas similať sanguini adusto ⁊ antecedunt
eam liquefactio humoꝝ ⁊ membroꝝ ⁊ fluxus uentris ui
rulentus ⁊ sitis ⁊ paucitas appetitus ⁊ uehementia ru
bedinis aque. ❡ Et qñȝ sunt cum ea febres et est eius
egõ sicut egõ fe. pestilentie in uehemẽtia fetoris ⁊ cros
situdine et tinctura coloris: deinde egreditur in fine eiꝰ
sanguis niger et illa cuius causa est frigiditas est similis
sanguini putrefacto i se ipso non sicut caro liquefacta.
⁊ nȝ est multa uehemẽtia fetoris: immo fetor eiꝰ minor
est fetore calide ⁊ est minoris nigredinis ꝙ̃ calida ẽ mi
noris coloris. Et qñȝ est sanguis subtilis niger. q. sit sã
guis aliquo mõ feculentus non congelatus ⁊ est inces
sus eius lauatiuus plus et sitis in principio sui parua:
⁊ appetitus cibi est plĩmus: deinde in fine sui perducit
propter sui putredinem ad febres ⁊ deijcit uirtutem ẽt
⁊ perducit ad hydropisim ⁊ ad ultimum est longitudo
cum extensione dispositiõis. ⁊ significatur illud qꝺ asso
ciať compľonali ex humiditate et siccitate per dispositi
onem eius qꝺ egrediť in substãtia sui ⁊ per sitim. Et il
la que fit aldubellati qñȝ est pus crossum ⁊ sanguis fe
culentus ⁊ humores plĩmi sicut fit i oppilationibꝰ. Ue
rum signa aldubellati ⁊ maturationis eius ⁊ eruptiõis
ipsius sunt sicut iam sciuisti et cognouisti ante. Et qñqȝ
currit aldubelltati et apostemosa in principio sui uirus

subtile: deinde qum erumpiť egrẽditur sanies ⁊ qñȝ cur
rit cum ea sanguis. Et illa quideȝ que fit ab ulcere aut
corrosione est cum dolore in partibus epatis ⁊ cũ pau
citate eius qꝺ egreditur et remanet. ❡ Et antecessiõe
facientium necessario ulcera ⁊ corrosionem. Et illa i q̈
est illud qꝺ egreditur ex ea ipsa caro epatis ẽ nigra
crossa ⁊ associať ei debilitas circa mortem ⁊ qñȝ moriť
Et illam que fit propter repletionem ⁊ a retentione cur
sus aut incisione membri aut dimissione exercitij aut si
milibus significat ꝙ est causa eius: ⁊ fit subito cum mul
titudine ⁊ abscissiõe ueloci et paroxismo. Et in omni cꝰ
res protendiť in fluxu uentris longo siue sit feculen
tus siue uirulentus aut alius ad hoc ut cum fluxu egre
diať nigrum paꝝ habeť spes et fortasse conferunt ei me
dicine fortes stiptice paꝝ glutinatiue ueꝛ eaꝝ ultima cõ
secutio non perducit ad sanitateȝ. ❡ Huius uero capľi
curationem postponemꝰ usqȝ ad capᵐ solutiõis uẽtris.

❡ C. iij. de cacesia.

Quando corrumpiť digõ epatis et cõicat sup
ipsum debilitas accidit in primis dispõ antece
dẽs hydropisim ⁊ nominať cacesia ⁊ appropriatur no
mine corruptionis compľonis. ❡ In primis itaqȝ per
mutať color corporis et faciei ad albedineȝ ⁊ citrinita
tem ⁊ apparet inflatio in palpebris ⁊ facie ⁊ extremita
te manuũ et pedum. ❡ Et qñȝ expargiť in totum cor
pus ita ut fiat sicut mala ⁊ consequitur ipsaȝ corruptio
digõnis: ⁊ qñȝ appetitus fit fortis et est nã in sui reten
tione ⁊ resolutione secũdũ ordines. ❡ Et siľr est dispõ
sincopis eius qñȝ ⁊ uigiliarum ⁊ elongationis eiꝰa uijs
uel ab his ⁊ minoranť cum ea urina ⁊ sudor ⁊ multipli
cať uentositas ⁊ fortis fit inflatio i mirach: ⁊ qñȝ in
flanť testiculi. ❡ Et qum accidit ei ulcus fit difficilis
eius consolidatio propter corruptionem cõpľonis. ❡
Et qñȝ accidit in cõmissuris ⁊ gingiuis caliditas ⁊ pru
ritus propter uaporem corruptum ascendentem: ⁊ fit
corpus debile mollificatuȝ. Et qñȝ accidit cacesia ppť
aggregationem aque in pulmone. Et fit forma patiẽtis
eam similis forme hydropisis.

❡ C. iiij. de hydropisi.

Hydropisis est egritudo mãlis cuius causa ẽ mã
exuberans frigida ingrediens membra ⁊ ꝯsequũ
tur uel crescunt per eam aut membra manifesta omnia
aut loca uacua partium in quibus sunt regimẽ nutrimẽ
ti ⁊ humores. Et diuisiones eius sũt tres. s. hyposarcha
in qua causa est mã phlegmatica penetrans cum sãgui
ne in membra. ❡ Et asclites in qua causa est mã aquo
sa effusa in spatium uentris inferioris et que sequntur
ipsum ❡ Et tympanites in qua causa est mã uentosa sp
sa in illas partes. ❡ Et hydropisis quidem habet cau
sas ⁊ iudicia commũia ⁊ omnis hydropisis habet cau
sam ⁊ iudiciuȝ cõmune. ❡ Et nõ quidẽ accidit hydro
pisis absqȝ egritudine epatis propria: aut propť cõmuni
tatẽ: lȝ qñȝ egrotet ep ⁊ ñ accidat hydropisis. Et cãe hy
dropisis oĩo aut sť ꝑpe epice aut sť cũ cõitate. Et cãꝝ
ꝑpaꝝ dignior ⁊ cõmunior est debilitas digõnis epati
ce ⁊ ipsa est. q. causa coniuncta. Cause uero anteceden
tes sunt oẽs egritudines capitis compľonales ⁊ istrum̃
tales: sicut paruitas ⁊ oppilationes ⁊ aꝑata calida frigi
da ⁊ mollia ⁊ dura oppilantia orificum uene ascenden
tis ⁊ durities siphach cõtinentis. ❡ Et compľonales
sunt inflãmantes ⁊ faciũt hydropisim plus illis cũ gra
datione resolutionis innati caloris aut extinctionis eiꝰ
subito. ❡ Intelligo autem per resolutioneȝ hꝰi illud qꝺ

sciunt medici ꝙ calori innato accidit resolutio paulatim
aut extinctio siue sit ex calido siue ex frigido: sicut
potu aque frigide in ieiunio ⁊ post balneum ⁊ exercitiū
⁊ coitum ⁊ būectante superfluo ⁊ exiccante post liquefa
ctionem. Et eūones superflue per sudorem ⁊ urinam ⁊
solutionem uentris ⁊ rasuram et menstrua ⁊ hemorroi
das. Et nocibilior eūonū est eūo sanguinis. ¶ De egri
tudinibus uero officialibus dictum est in caᵒ cuiusqȝ ea
rum qualiter perducit ad hydropisim. Cause autem hy
dropisis cū cōitate ad ipsum: aut sunt per cōitatem cuȝ
corpore toto ita ut calefiat sanguis eius ualde: aut infri
gidetꝰ ualde propꝰ aliquam causaꝝ: aut ē propter frigꝰ
stōi ⁊ malitiam complōnis eius: ⁊ proprie quȝ succedit
fluxui uentris sanguinolento: aut est propꝰ mesaraicam
aut propter cōitatem splenis propter magnitudinem su
am propꝰ apata in ipso dura: aut lenia calida: aut mul
titudinem eūonis melancholie. Et ꝑducit superfluitas
eius per illud qꝺ acescit de uirtute melancholie mote
ad debilitatem epatis et infrigidationeȝ eius et applica
tionem nocumenti eius ad ipsum sicut peruenit ad cere
brum ⁊ uariatur. Et magnitudo splēis perducit ad hy
dropisim et ad debilitatem epatis propter duas causas
una eaꝝ est multitudo eius quod extrahit de epate ⁊ re
mouet uirtutem eius ⁊ altera est cum debilitate uirtutis
epatis secundum semitam quod ei contrarius est: ut qꝺ
prohibet ipsum generare sanguinem bonuȝ. Et qñȝ est
per communitatem renum et ꝑꝑ frigiditatem renum:
aut propter caliditatem eoꝝ proprie aut propꝰ oppila
tionem in eis ⁊ duritiem. quare non attrahunt aquosita
tem quāuis renes egritudinem non habeant. ¶ Et qñ
qȝ fit propter intestina et egritudines eorum: ⁊ proprie
orbi propterea quia est ei propinquum ⁊ propter uesicā
⁊ matricem aut pulmonem: aut diaphragma. Et non
est omne quod accidit propter communitateȝ renum ꝓ
pter complōnem eoꝝ: immo quandoqȝ est propter oppi
lationes eoꝝ et apata ipsoꝝ: quare non attrahunt. Et
similiter est dispositio in eis que accidunt propter cōita
tem intestinoꝝ. Non enim omnia sunt propter alteratio
nem dispositionis intestinoꝝ in qualitatibus tantuȝ: im
mo quandoqȝ sunt propter dolores intestinoꝝ ex pun
ctura ⁊ rasura ⁊ colica uehementis doloris et alijs qua
re debilitatur epar propter illa. ¶ Et similiter illꝺ qꝺ
fit propter cōitatem matricis non est in qualitate eiꝰ tm̄
immo propter dolores eius ⁊ retentionem menstruorū
in ea. ¶ Et qñȝ fit propter cōitatem ficteris propter
retentionem sanguinis hemorroidaꝝ similiter in mēbris
alijs predictis. ¶ Et plimum quidem cōicant mēbra
fecis cum concauitate ⁊ membra ꝓuocationis et anhe
litus cum gibbositate. Ueꝝ plurime cōicationes perdu
centes ad hydropisim sunt cōicationes cū renibus ⁊ or
bo et splene ⁊ mesaraica ⁊ stō. ¶ Quidaȝ autem dixe
runt ꝙ qñȝ accidit hydropisis propter apata accidētia
in locis uacuis proprie igneis: propter malitiam com
plexionis eoꝝ ledentem epar: ⁊ nocentem ei aut sangui
nem melancholicum qui multotiens coarctatur in eis
et generat oppilationes i eis que uicina sunt illis perue
niendo ad ea ⁊ egōnem sanguinolentam ⁊ est plimum ꝑ
ducens ad hydropisim post tollerantiam doloris cōfir
mati in partibus illorum qui forsitā non resoluitꝰ ꝑ me
dicamen ⁊ eūonem. Et hic est sermo non bonus. Et de
terior quidem hydropisis est illa que est cum egritudie
acuta. Et sunt homines quidā quibus uidetꝰ ꝙ hypo
sarcha est deterior alijs: qm̄ corruptio in ipa cōicat epi
⁊ omnibus uenis corporis ⁊ carni ita ut destruatꝰ plu
rimum digestionis tertie ⁊ ex eis sunt quibus uī ꝙ ip
sa sit leuior alijs ita ut sit leuior tympanite. ¶ Ueꝝ di
gnius est ut sit asclites malignior illis omnibus deinde
hyposarcha sit aliqua que est leuior omnibus ⁊ sit ex ea
alia q̄ ē ualde mala: ⁊ illud secūdū ꝯsiderationē causarū
facientium cadere in ipsam. ¶ Et in manifesta quideȝ
dispositione. Et in plurimo qꝺ quidem experimentum
facit eē necessarium oȝ ut sint species hyposarche leuio
res ⁊ non oportet necessario ut de eis sit deteriō secun
dum ꝙ est in illis reliquis. Et homo de quo uehemē
tius timetur qum aduenit ei hydropisis est ille cuius cō
plexio naturalis est calida et sicca. Non eni egrotat per
ꝯtrariuȝ sue complōni nisi propter rem magnā. Hydro
pisis auteȝ eueniens propter duritieȝ splenis magis sal
ua est q̄ꝫ adueniens propter duritiem epatis: immo
est in qua speratur curatio. Et qñȝ domiatꝰ materia hy
dropisis adeo donec faciat accidere disniā ⁊ constricti
onē anhelitus ⁊ solutionē uentris ⁊ illud significat ꝓpi
quitatē mortis in tribus diebꝰ. ¶ Et qñȝ alteratꝰ anhe
litus propter complōneȝ officialem ⁊ hec est magis sal
ua. Et qñȝ accidunt eis propter mortem ulcera oris
⁊ gingiuaꝝ propter malitiam uapoꝝ. Et in fine eius ac
cidunt ulcera in corpore propter malitiam complōnis
sanguinis. Et dicitur ꝙ qñ descendit ex hydropico qꝺ
est sicut caro pronuntiat mortem eius. ¶ Et si alicui
accidit hydropisis habēti melancholiam resoluitur me
lancholia. propterea quia hydropisis humectat eam.
¶ Et scias ꝙ fluxus uentris in hydropisi mortalis ē
Et oȝ quidē ut habens hydropisim sciat illud qꝺ ꝺ ipo
primum inflatur. s. an sit femur aut pedes aut dorsuȝ ⁊
partes renum et alchati ⁊ ex intestinis. ¶ Et oportet
ut sit natura i lenitate ⁊ siccitate cognita. ¶ Natura ei
sicca melior est q̄ꝫ qum ipsa est lenis: ⁊ proprie
in incipiente ex alchati ⁊ renibus. Et cum incipiente q̇
dem ex alchati multiplicatꝰ lenitas nature propꝰ reuer
sionem humiditatum cibi ex eo ad intestina ⁊ siccitas in
incipiente ex anteriori est plus. Et oȝ ut cognoscas dis
positionē locoꝝ sicut umbilici ⁊ uentris ⁊ femoris etiaȝ
an sit tabefacta uel tenuis aut carnosa. ¶ Carnosa eiȝ
significat fortitudinem ⁊ tollerentiam solutionis uentris
⁊ considera etiam an femur cōicet in inflāmatiōe aut n̄
cōicet: ⁊ qñ cōitat timetꝰ resudatio. Et resudatio quidē
putrefacit ⁊ liquefacit ⁊ facit cadere in ulcera maligna
difficilia ad sanandum.

¶ C. v. de causis ꝓꝑis asclitis.

Causa coniuncta in ipsa est ꝙ supfluitas aquosa
non egreditur ex parte sui exitus: quare reuerti
tur necessario ⁊ fluit ad alium locum q̄ꝫ ad illum in qᵒ
comprehendi et constringi solet necessario aut ꝯm semi
tā resudationis aut separationem uentositatis quā resol
uit coarctatio: aut propter multitudinem materiei: aut
ꝓpꝰ uehementiam expulsionis quā expellit nā a necessi
tate uincente in uijs quas habent superfluitates ad spa
tium uentris ⁊ ad concauitatem uentris in qua sunt in
testina. Et plimū statōis eius non est nisi inter zirbū ⁊ it
siphac intrinsecus non propꝰ resolutionem zirbi: immo
non nisi corrosione zirbi. Et tu iam sciuisti ꝙ expulsio
naturalis qñȝ penetrat apertionem in ossibus neduȝ ab
alijs aut secunduȝ semitam scissure aliquoꝝ meatuum q̇
preparati sunt a cibo ad epar: quare attrahitur aquosi
tas ad eos ante q̄ꝫ ad epar aut secundum semitam quā
dixerunt quidam antiquoꝝ sublimium: ⁊ secuti sunt eā

quidam antiquoꝝ posteriorum.s.ꝙ illa reuersio est ex
orificijs uenarum que perueniunt ad sumen in utrisqꝫ
lateribus. ¶ Et sumitur ex eis cibꝰ ex orificijs que se
uenientia ad ipsum et egreditur ex eis urina nam infan
tes duꝫ sunt in uentre mingunt ex sumine et orti anteꝙ̄
ligent́ mingunt etiam ex sumine. Quīꝫ probibet́ ex eo
latere tendit ad uesicam: qum ergo necessitatem faciunt
oppilationes ⁊ resistentia uirtutum expulsiuarum ex ꝑ
tibus alijs expellitur aquositas in illis uenis donec per
ueniat ad orificia earum. ¶ Q.unqꝫ non inuenit meatū
ad sumen dilatantur ad uentrem ⁊ aperiuntur et fiunt
ualde latiores ſm comparationem ad creationem suam
primā ⁊ coaretantur meatus qui sunt apud gibbosita
tem. ¶ Ipsi enim sunt stricti ⁊ augmentat́ strictura eo
rum plusꝙ̄ illorum qui sunt apud concauitatem. Et nō
elongatur quin sit eūo aquositatis ex uentre adueniens
ex istis partibus. Et medicina quidem inuenit uiaꝫ per
eas ad epar deinde ad intestina. Et cause quidem hꝰ cō
iuncte aut est in uirtute separatiua aut in materia separa
ta aut in uijs. ¶ Causa itaqꝫ que est in uirtute separati
ua est quoniam sepatio est communis inter uirtutem ex
pulsiuam in epate ⁊ uirtutem attractiuam in renibus:
qum ergo debilitantur ambe aut una earum: aut fuerit
in uijs oppilatio ⁊ proprie qum est in renibus uel in ue
nis apostema duꝝ: ⁊ non separatur aquositas ⁊ non re
cipit eam corpus ⁊ non tollerant eam uie: tunc necessa
rio est unus modoꝝ casuum hydropisis asclitis. Et ꝑꝑ
hoc qn̄ꝫ accidit hydropisis propter debilitatem ⁊ egri
tudinem in epate solum. ¶ Causa autem que est in sep
ato est ut sit aquositas plurima ualde ultra quaꝫ uirtꝰ
separare possit aut sit nō bene digesta. ¶ Et aquositas
quidem fit plurima ualde propter potum aque frigide
plurime. ⁊ similiter propter uehementiam sitis dominā
tis propter complonem in epate facientem sitim aut ꝑꝑ
causam aliam facientem sitim aut propter oppilationē
cum qua non attrahitur ad epar aliquid de quo sit cu
randū· qz assidua fit sitis super multitudinem potꝰ: aut
quoniam aqua non confert siti: aut quia calida est non
frigida aut quia in ipsa est qualitas faciens sitim ex sal
sedine aut baurachitate aut alijs. ¶ Pars autem
alia est quoniam ꝑpterea ꝙ non equatur dispositio di
gōnis cibi humidi recipiunt corpus et epar partem ci
bi humidi et redit pars eius ⁊ implet uias ⁊ qn̄ꝫ perdu
cit ad causam hydropisis asclitis predicte ⁊ dominatur
aquositas aut tympanitis si dominat́ uētositas ⁊ illud
in digestione ſa. ¶ Causa autem que est in uijs est ut
sint illic apostemata ⁊ oppilationes prohibentia aquosi
tatem ab inceptione uie sue ⁊ penetratione ī parte sua
immo prohibet ⁊ conuertit eam ad partem aliam ꝙ̄ ad
uiam suaꝫ. ¶ Et quādo expellit natura ex hydropico
aquositatem hydropisis per se ipsam significat euasio
nem. ¶ Et in pluribus horis qum catarrum patitur
hydropicus redit inflatio in spatio trium dierum et ſm
plurimum fit illud ex uentositate. Inquit. Hip. ab illo
qui habet phlegma plurimum inter diaphragma ⁊ stōꝫ
faciens ei dolorem tunc qum ipsum uadit in uenis usqꝫ
ad uesicam resoluitur egritudo. Inquit. G. melius ē ut
precipitet́ phlegma ad femur nō ad partem uesice. ¶
Quomō enim resudabit ad eam quꝫ sit phlegma et nō
sit aquositas subtilis. ¶ Et dico ego non elongat́ qui
resoluat́ ⁊ subtiliet́ ⁊ non elongat́ quin sit expulsio eius
ſꝫ electionē nature ad partem aliquā propter necessita
tem suam aut sit in partes alias propter causam agentē
sicut expellitur pus qꝺ est in pectore ad concauaꝫ ⁊ ad
uesicam. Hec autem penetratio non est mirabilior pene
tratione pus in ossibus pectoris. ¶ Et illud qꝺ quidā
dixerunt ꝙ forsitā intellexit per phlegma aquositatē ēt
est longinqum et non est necessarium. ¶ Et qn̄ꝫ accit
ut infletur uenter sicut hydropici ī eo qui habet ulcera
intestinoꝝ: deinde perforentur et non moriatur uel mi
noratur ⁊ egō effundatur ad uentrem eius et magnifice
tur iste: sed hoc secundu me ꝙ̄uis dicatur est sicut longi
qum. ¶ Mors .n. magis antecedit ꝙ̄ illud ⁊ ꝓprie
qum est eruptio ex superioribus.

¶ C. vi. de causis ꝓprijs hyposarche.

Causa antecedēs in ea est cōruptio indigestione
ꝫa decliui ad cruditatem et aquositatem ⁊ phleg
maticitatem ⁊ san. non adheēt corpori adherentia natu
rali propter sui frigiditatem et indigestionem. Et qn̄ꝫ ē
antecedens in hoc digō secūda: aut digō prima aut cor
ruptio eius quod sumitur aut phlegmaticitas. ¶ Et
qum debilitantur digestiua ⁊ retentiua et sepatiua ī epe
ipso: aut per cōitatem ꝙ̄uis non sint apata aut oppilati
ones prohibentia penetrationem cibi ⁊ sicut multitudo
frigiditatis uenaꝝ corporis ⁊ egritudines accidentes
⁊ oppilationes existentes in eo ex comestione uiscosoꝝ
et luti et similium. ¶ Et qn̄ꝫ est propter stationem in
frigore aeris frigidi in quo iam fortem efficit impressio
nem. ¶ Et qn̄ꝫ accidit causa caliditatis liquefacientis
corpus et hūores: qum ergo accidit oppilatio non po
test cum eo penetrare humor uirulentus liquefactus in
partes renum quare dispartitur ī corpore ⁊ plerūqꝫ hꝰ
fit subito. Et fluxꝰ qꝺ uētris qn̄qꝫ est ualde iuuatiuꝰ in
hyposarcha. Et natura qn̄ꝫ studet ut expellat superflui
tatem aquosam in uijs naturalibus et non naturalibus
Sed qn̄ꝫ fit pigra ab illa expulsione aut fortasse uincit
penetratio eius non naturalis in modis predictis dn̄iū
expulsionis naturalis super eam ⁊ fortasse non recipiūt
eam meatus et fortasse expulsiua expellit eam ad parteꝫ
epatis: qm̄ eius aquositas est ex genere eius qꝺ expel
litur ad epar. Qum ergo non recipit eaꝫ epar ⁊ que se
qunt́ ipsum propter debilitatem: aut propter multitu
dinem materiei: aut qm̄ corpus non recipit propter op
pilationes aut alia hesitat inter duas expulsiones. Inq̄t
Hip. cuius epar repletur aqua deinde erumpit aqua il
la ad panniculum intrinsecum inpletur uenter eiꝰ ⁊ mo
ritur. Inquit. G. intellexit per illud uesicas plurimas
que accidunt super manifestam partem epatis et cōgre
gant aquam qum erumpunt́ ⁊ sunt multe colligitur aq̄
in spatio epatis ⁊ paꝝ penetrat in zirbum nisi propt́ cor
rosionem zirbi ⁊ ex illa parte. Et dixit hec aqua ē sicut
aqua hydropici qui non moritur: immo egīditur aqua
eius et uiuificat́ aut incidendo aut medicando. ¶ Et si
militer non elongat́ in hoc quim rarum sit aut elongat́
ꝙ reuiuiscat. Et ego existimo ꝙ morit́: qm̄ hec aqua ē
deterior in substantia sua quare cōrumpit́ ī spatio ⁊ in
terficit uapore suo: qm̄ epatis eꝰ tunica continens ipsū
iam corrupta est.

¶ C. vij. de causis tympanitis.

Plurimum causaruꝫ tympanitis ē corruptio
digestionis prime propter uirturem: aut propt́
materiam. ¶ Ipsa eniꝫ qum non ualde digerit́ qum iā
in eam egerit caliditas debilis operationem aliquaꝫ nō
fortem et abhorret eam corpus ⁊ pᵐ ad qꝺ conuertitur
ē uapor et uentositas. Et qn̄ꝫ sunt iste materie conten
te in partibus stōi ⁊ intestinoruꝫ recipiētes resolutiōem

debilem que resolutio fit in uentositatem ⁊ proprie qñ stõus est frigidus ⁊ hu. quoniam non digerit ad digestionem epatis: deinde fit in epate caliditas aliqua preparata ut digerat aliquid nondũ preparatum ad suam digestionem. Et qñ est illud propter caliditatem uehementé extraneã in stõ ⁊ epe icipiẽdo ad cibos hũidos ⁊ hũiditates corporis ãteq̃ domietur super eos digestio que prouenit a caliditate innata ⁊ efficit in eis operatõnem non naturalem ⁊ resoluit eos in uentositatem ante digestionem. Est ergo causa tympanitis debilitas digestiõis prime et debilitas caloris: aut propter uehementiam caliditatis dominantis que non dimittit tempore digestionis aut propter cibos. Et qñ accidit in febribus pestilentialibus et in pluribus finibus egritudinum acutaꝝ inflatio uentris quasi tympanites ex quo auditur sonitꝰ tympani si percutiatur manu ⁊ est signũ malũ ualde.

¶ C. viij. de signis cõibus.

Omnes speties hydropisis sequitur corruptio coloris. Et est color in splenetico decliuis ad uiriditatem ⁊ nigredinem ⁊ in omnibus accidit iflatio pedum propter debilitatem caliditatis innate ⁊ propter humiditatem sanguinis ⁊ eius uaporem ⁊ iflatio amborum oculorum ⁊ inflatio extremitatum aliarum. Et oẽs ille non euãnt ex siti clamosa ⁊ constrictione anhelitus Et plurimũ eaꝝ est cum paucitate appetitus cibi propter uhementiam appetitus aque nisi accidat quecunq; illarum fit a frigiditate epatis et proprie a potu aq̃ frigide in non sua hora. Et in omnibus illis et proprie in asclíti: deinde hyposarcha minoratur urina et in puribꝰ dispositionibus rubet propter paucitatem suam quare aggregatur in ea tinctura que sparsa est in epate ⁊ etiã propter paucitatem separationis sanguinis et cholere ru. ab urina. Non ergo oꝫ ut iudicet propter tincturam aque et rubedinem etiam caliditatis hydropisis. Et accidunt eis plurimum fe. tepide. Et multotiens accidit eis bothor que erupte emittunt a se aquam citrinam. ⁊ multiplicatur egestio sanguinolẽta i hyposareba ⁊ tympanite. Et qum est initium hydropisis ex apate in epate astringitur natura ⁊ apostemantur pedes: ⁊ est tussis sine sputo ⁊ accidunt apostemata in latere dextro ⁊ sinistro que occultantur deinde apparent. ⁊ plurimum illiꝰ fit in asclíti. Et si incipiat in ambobus ilijs ⁊ alchatin icipit apostema ex pedibus: deinde accidit fluxus uẽtris sanguinolentus longus. qui non resoluitur et neq; egreditur cum eo aqua. Et hydropisis cuius causa est calida: est cum signis caliditatis ⁊ ex inflatione ⁊ siti: ⁊ citrinitate coloris ⁊ amaritudine oris: ⁊ uehementia siccitatis in corpore: ⁊ casu appetitus cibi ⁊ uomitu citrino ⁊ uiridi: ⁊ fortis fit adustio urine in fine eius propter uehementiam cholere. Et si est ex genere eius in quo multiplicatur liquefactio et expulsio ad duas uias naturales significant ipsam multitudo citrinitatis ⁊ signa liq̃factionis ⁊ antecessio egestionis ⁊ urine lauatiue et uirulente: ⁊ incipit ex partibus ilioꝝ ⁊ alehatin. Et similiter omnis hydropisis facta ab egritudinibus acutis. Et hydropisis cuius causa est apostema durum cognoscit per signa eius ⁊ fluxum uentris sanguinolentum qui sequitur eam: ⁊ paucitatem appetitus cibi. Et illa cuius causa est apa calidũ qm̃ incipit ex parte epatis: ⁊ cõstringitur cum ea natura ⁊ sunt reliqua signa que sunt apatis calidi. Et spleneticam quidem significant color ad uiriditatem decliuis: ⁊ egritudo antecedens in splene: ⁊ qm̃ non cadit cum ea appetitus. Et similiter qum est ex renibus non cadit appetitus in hora eo casu quo cadit in epate: ⁊ antecedunt eam egritudo renum ⁊ apata eorum ⁊ ulcera ipsorum.

¶ C. ix. de signis asclítis.

Cum asclíti est grauitas sensibilis in uentre ⁊ qñ percutitur uenter non est sonitus ei: sed quãdoq; commouet ex eo auditus sonitus aque commote. Et similiter qñ permutatur hñs eam ex latere ad latus. ¶ Tactus eius est tactus utris pleni: non utris in quo ẽ inflatio: ⁊ non fiunt cum ea membra grauia: ⁊ non ẽ magnitudo membrorum eoꝝ sicut in hyposarcha: immo aĩ fiunt: ⁊ est semper super cuté corporis tensio cutis hũide extense. Et quandoq; cum ea est apostema urge. ⁊ accidit paucitas urine: et est pulsus habentis eã paruus frequens decliuis ad duriciem cum aliquanta tensione propter tensionem uelaminum. ¶ Et qñq; declinat in fine eius ad lenitatem propter multitudinem humiditatis. ¶ Et qñ est hydropisis asclítes eueniens subito pꝰ lapidem exeuntem absq; causis manifestis in epate: nũc scias q; una duarum uiaꝝ duorum testiculoꝝ iã disrupta est.

¶ C. x. de signis hyposarche.

OUm ipsa est apparet cum ea inflatio in corꝰ toto sicut accidit corpori mortui: ⁊ inpinguãtur mẽbra in ipsa et proprie facies est decliuis ad pinguedinem non ad arefactionem ⁊ qum premunt digiti in omni loco corporis eius comprimitur et non est in uentre eius de iflatiõne ⁊ cõmotione aut inflatione ⁊ exitu suminis ⁊ uentris illud quod est in uentre asclítis et tympanitis ⁊ secundum plurimum sequnt eam fluxus uentris sanguinolentus et lenitas nature tendens ad albedinem. ⁊ quandoq; pulsus eius est undosus latus lenis. Et iam dictum est q; qñ est in facie hominis: aut manu eius sinistra mollities et accidit ei in pricipio huius accidentis pruritus in naso moritur in 6º die aut in 5º.

¶ C. xi. de signis. tympanitis.

Egreditur in ea sumen pl̃imo exitu. ⁊ neq; est illic de grauitate illud quod est in asclíti: sed qñ est in ipsa ꝯ tensione quod non est in asclíti: immo qñq; est. q. sit corda tensa. Et non est in ipsa pinguedo membroꝝ sicut est in hyposarcha: immo incipiunt mẽbra tẽdere ad arefactionem. Et qum uenter percutitur mãu auditur ex eo sonitus utris in quo est inflatio non utris pleni aqua. Et est appetens eructuationem semper ⁊ melioratur ea: ⁊ exitum uentositatis. ¶ Et eius pulsus est longior pulsu alioꝝ hydropicoꝝ et non est õbili sqũ non ledatur uirtus cum qualitate sua: ⁊ non minoretur attractione asclítis. Et est ſm pl̃imum uelox ⁊ frequẽs decliuis ad duritiem et tensionem et non est inflatio pedum sicut est in alijs.

¶ C. xij. de. cura cacesie.

Considera an sint in corporibus eorum humores diuersi cholerici et educant solutione uẽtris cum hiera picra. ipsa enim educit superfluitates absq; hũiditatibus innatis. Et si sciueris q; humores eorum sunt uiscosi crossi: solues cũ hiera diacolloquĩtidos. Et qñ ponuntur in ea aloes ⁊ colloquintide: ⁊ polypodiũ ⁊ agaricus cũ scamonea. Et pondera in illis erunt ſm quãtitatem quã existimaueris de subtilitate humoꝝ: ⁊ grossitie eoꝝ ⁊ uirtute corporis: et debilitate ipsius. Et qñ indigent eis que sunt sicut helle. niger si non ualent alia in mundificando et educendo superfluitates uiscosas. Et cum hoc toto oꝫ ut subtile studium sit in soluendo eos: ⁊ sepes i eis illud qđ i potu sumũt. Et quotiẽs

imaginaueris ꝙ materia aggregetur non ꝑmittas ipsā
figi: sed itera euacuationem. Et cum hoc oportet ut tu ꝯsideres stō
corum ne ledantur a solutiuis: ⁊ ponas corum solutiua aro
matica sicut xiloaloes crudum et similia. Si autem uirtus
fuerit fortis non multiplices cogitationem in hoc sed fac
perueniendo ad finem sufficientem. Et ad summū oportet ut
fit regimen ꝓhibens generationem superfluitatis ⁊ illorum quidē
cum euacuationibus subtilibus frequentibus. ¶ Et deuitēt
phlebotomiam quantum possibile est. Et si fuerit necessaria propter
repletionem sanguinis aude super eam cum mēsura ⁊ parti
re in diebus. iii. aut iiij. Et quum plus est necessaria phle
botomia est quādo causa est ex retentione sanguinis he
morroidarum aut menstruorum. et melius quidē est
ut euacuatio fiat in primis cum eis que mundificant sanguinē
sicut hiera ⁊ similibus: deinde si nondū sufficit extrahe
sanguinem paucum. Et in pluribus dispositionibus quas
habent necesse est ut euacues cum eis que educunt humores
solutione uentris: ⁊ aperiunt oppilationes. Et clisteria
subtiliantia et resoluentia humiditatem solutione educē
tia eas conferunt in ea ualde. Quum ergo euacuātur tunc
illud quo melius curantur est exercitium temperatū ⁊ mi
noratio potus aque ⁊ balneatio cum aquis de baurach
⁊ sulfuris ⁊ aluminosis: quod si desunt tunc fiat cum aqua
maris. Balnea autem dulcia nocent eis nisi utantur eis
siccis ⁊ sudent in aere eorum calido. Et ut utan
tur uomitu ante cibum: est. n. bonum regimen eis. Et oportet
ut sit in principio rei cum rhaphano infuso in sirupo ace
toso ⁊ in fine eius cum helleboro. Et ut permutentur ad exic
cationem quantū possibile est ⁊ ad apertionem. Et utantur
in epulis ipsorum ⁊ potibus eorum medicinis exiccati
uis aperitiuis subtiliatiuis aromaticis sicut spica ⁊ casi
a ⁊ cinnamum ⁊ medicinis lubricantibus sicut apsinthi
o ⁊ keisim ⁊ eupatorio ⁊ semine urtice ⁊ camepitheos
⁊ aristol. ro. ⁊ succo cucu. asinini ⁊ folijs mezerion ⁊ gē
sit ⁊ alkekengi cū proprietate sua. Et ponantur in epulis
ipsorum sulfur ⁊ succus cucu. asinini ⁊ radix mezerion ⁊
folia eius ⁊ nitrum ⁊ cinis lilij ⁊ spuma maris. Et ista
et similia horum conueniunt fricationi eorum in balneo.
Et conferunt eis nuba ⁊ alcacaricon ⁊ uinum odori
ferum paucum ⁊ sirupus de lilio. Et ex eis que ꝯferūt
eis ualde sunt sirupus de apsinthio in ieiunio mithrida
tum et diacurcuma ⁊ dialacca ⁊ alkekēgi ⁊ diaspermatō.
Et quando sumunt in potu de lactibus lac camelarum ⁊ urinas
earum ⁊ proprie in corporibus solidis fortibus ⁊ proprie quando antiquatur cacesia ⁊
fortasse fit hydropisis. Et quando sumuntur in potu. ℥. ij. de urina camē
larum cum serapini cuius plurimū sint usque ad aur. 5. ⁊ simili
ter de urinis caprarum. Et quando rectius est ut commisce
antur cum eis myrobal. citrini si materie fuerint subtiles
cholerice. Et conferunt eis ex uaporationibus uapora
tio stomachi et epatis cū galia ⁊ casia ⁊ similibus. Et iterum
fac emplastrum ex eis cum lilio ⁊ similibus. Et assidue frica
re uentrem cum eis que sunt sicut baurach ⁊ sulfur cum
oleis calidis notis. Et confert eis ex emplastris emplastrum de
tortellis cū cydonijs. Et si inobediat liniatur ex stercore
uaccino et stercore caprino. cibus autem habentium cace
xiā sit ex eis in quibus est suauitas ⁊ confortatio nature
sicut alduragi ⁊ alcubugi. Et sit iura eorum alzibrabegi
odorificata ualde cum eis que sunt sicut gariofili ⁊ cin
namomi ⁊. ʒ. ⁊ mastix et. Et similiter almosusat. Et ex fructi
bus granata dulcia: ⁊ de cydonijs parum nō nocet. Et oportet
ut misceantur etiam cum cibis ea que sunt sicut sinapis
⁊ porrum ⁊ allea ⁊ que currunt cursu eorum absque mul
tiplicatione plurima..

¶ C. xiij. de cura asclitis.

Quanon cōis in curis eorum est exiccatio ⁊ extra
ctio superfluitatum ⁊ si non cum alio saltem cū
statione in sole ubi non est uentositas ⁊ calefi
endo ad ignem accensū ex lignis exiccatis: ⁊ comedere
cū mensura ⁊ dimittere aquam ⁊ aperire poros ⁊ pro
uocatio frequens: ⁊ solutione uentris educere aquosita
tem subtilem cum facilitate ⁊ frequēter ⁊ expectatio si
sitis ⁊ regimen ipsius ⁊ ꝓhibitio a uisione aque nedum a
potu ipsius quantum possibile est. Et si non est excusatio quin
ipsa potetur bibatur post cibum aliquātulo spatio ⁊ per
mista cū uino aut alijs. Et minoratio cibi ⁊ subtiliatio
eius ualde est melior cura. Et exercitiū quod diximus in capitulo hy
posarche. Et conseruatio uirtutis ⁊ confortatio ipsius
cum bene redolentibus aromaticis ⁊ olfationibus sua
uibus ⁊ odoribus ciborum confortantium ⁊ conforta
tio ipsorum cum uino aromatico. Et non est multitu
do potus uini in ea laudabilis. Et ex eis que conferūt
eis est uomitus ⁊ proprie ante cibum et etiam post cibum
de 3° in 3^{m} aut de $iiij^{o}$ in $iiij^{m}$ aut de 5° in 5^{m}. Ipse enim iuuat
eos ualde. Et sternutatio cum medicinis ⁊ insufflatiōes
⁊ alia conferunt eis ex illis que deponunt aquositatem
⁊ extrahūt eas ad uias euacuatiuas. ¶ Phlebotomia uero oportet
ut deuitet omnis hydropisim habens quantū potest nisi illi qui
patiuntur hydropisim ex retentione sanguinis. phlebotomia
enim prohibet mēbris eorum nutrimentum quum ipsa sint
pauci nutrimenti ⁊ cū hoc infrigidat epar ipsorum. Phle
botomia igitur est nociua in quibuslibet dispositionibus.
¶ Et si fuerit illic apostema perueniatur ad ipsam in prin
cipio rei. Quumque hydropicus conqueritur de latere sini
stro multarum arteriarum tunc non est eius querimōia propter
tensionem qua fit in ipso: nam ambo latera cōicant in
hoc. immo illud est propter sanguinē. Phlebotometur ergo in
primis: deinde curetur cura hydropisis. Et si fuerit apostema
durum tunc nō speretur in sanatione hydropisis asclitis
que sequitur ipsum: nam ⁊ si aqua euacuetur qualibet euacuatione
redit tamen ⁊ replet. Et scias quod euacuatio cum medicinis lauda
bilior est quam que fit sectione ⁊ resudatione ⁊ fit difficile
succurrere eis. Et oportet ut fiat euacuatio hora qua nō est febris
quamuis enim regimen exiccet hydropisim tamen apostema ipsam re
dire facit. Et oportet ut in ipsa minorentur trocisci stiptici quamuis
sint confortatiui sicut est trociscus de almirberis ⁊ proprie
quum constritca est natura. Et oportet ut fiat exiccatio in hy
dropisi frigida cum omni calido subtiliatiuo aperitiuo.
¶ In hydropisi autem calida secundum modum alium
de quo singulariter sermonem faciam. Et scias quod ole
um de fisticis. ⁊ amigdalinum iuuatiua sunt in omnibus
spetiebus hydropisis. ¶ Medicine autem singulares
conuenientes huic spetiei hydropisis et que est frigida
sunt sicut decoctio andacoc he uehemētis decoctionis:
de qua bibantur omni die. ℥. ij. Aut decoquantur squille.
℔. i. in. iiij. kist uini in uase mundo donec consumatur 3^{a} ui
ni ⁊ bibatur omni die ex eo quantitas cochliarij magni
deinde addatur super illud donec perueniatur ad qui
que cochliaria: deinde minuatur donec redeat ad unum.
Et iterum detur in potu omni die de succo calamenti. ℥. i.
Et dixerunt quidam quod oportet ut sumantur cātarides et au
ferantur capita et ale earum: deinde resoluātur corpora in
aqua mellis et ingrediatur eger balneum ⁊ sumat illud
in potu aut comedat cum eo panem ⁊ hoc apud me est
error maximus. ¶ Et plus quod expertum est debere sumi
ex eis in potu est kerates. i. in potu aquarum expressarum
notarum. Et dicitur quod quando mundificatur corpus potādo

omni diē ex tyriaca quātitatem ciceris cum decoctione
calamenti.xxi.die et est contentus comestione una leui
ꝙ confert. Et existimaucrunt quidam ꝙ sumere in po
tu stercus caprinum cum melle iuuatiuū est eis: aut uri
nam ouium aut urinam asinorum cū spica ⁊ melle: aut
aristol.ro.pondus.ʒ.iij.in uino. Et iam laudauerunt e
is quidam omni die aut omnibus duobus diebus sūez
quantitatē fabe ex alumine humido in aqua. Et ex me
dicinis iuuatiuis sunt alkekengi ⁊ diacurcuma ꝓprie.
Et spes est ad oēm hydropisim in diacurcuma ⁊ confe
ctione alburbatus prope et electuaria asus ⁊ medicine
de squilla ⁊ sirupo squillitico: ⁊ tyriaca. Et scias ꝙ ty
riaca ⁊ diacurcuma ⁊ alkekengi conferunt ualde ī fine
hydropisis frigide. Et ex medicinis mirabilis iuua
menti sunt trocisci de sabran ⁊ daruch. Al.℞.sabran
myrro.citrinoꝝ partes equales ⁊ dos eius gradatiz sit
ex danich.i.⁊.5.ad quantitatem.ʒ.i.bibat ī omnib⁹.iiij.
diebus semel. Et in eo quod est inter eos bibantur tro
cisci almirberis. Et qñz cōponunt medicamina ex reu
barbaro ⁊ costo ⁊ baccis lauri ⁊ fenugreco ⁊ lupinis
⁊ enula ⁊ gētiana ⁊ gumma amigdali et galbāo ⁊ sunt
medicamenta iuuatiua. Regimen autem euāns aquosi
tatem est cum solutiuis ebibitis ⁊ clisteribus proprie.
Ipsa enim propinquiora sunt aque et leuiora super na
turatas ⁊ remotiora a liq̄factione. ⁊ cum spetiebus bal
neationum cum thermis ⁊ cum regimine calefaciente.
Et cum aquis in quibus decocta sunt subtiliatiua sicut
feniculus et camemilla ⁊ squinantum: ⁊ spetieb⁹ uncti
onum ⁊ emploꝝ ⁊ uaporationum. et ingreditur in sum
ma illius ut sumantur in potu lac caprinū ⁊ lac came
laꝝ fetaꝝ. Et de hoc quidem genere urina ⁊ lac came
laꝝ fetaꝝ conuenientia sunt ascliti qum sumūtur hebdo
moda.i.cum trociscis de aloe in primis.ʒ.5.ex eis cū
5.ʒ.spodij usq̄quo perueniat ad.ʒ.i. Et post istam euo
nem euā cum mezerion cum.ʒ.i.kekengi: deinde itera
trociscos de aloe hebdomoda.i.⁊ non cesses facere hoc
⁊ fortasse sanabitur. Extenuati uero non sumant in po
tu ex trociscis de aloe in principio nisi quantitatem uni
us danich. Et descriptio quidem trociscoꝝ de aloe est
in antidotario. ¶ In solutiuis autem non oz ut sit illud
quod nocet epati. Et si aliqua necessitas facit h⁹i neces
sarium esse oz ut rectificetur. Et oz ut non sit subito: im
mo ſm uices: nam illud quod subito est mortale est.
⁊ paruum nocumentum debilitat epar. Et aloes solū
est malum ualde epati: quare oz ut elongetur ab epate nisi
propter necessitatem aut cū ingenio rectificationis. ⁊
oz ut solutiua sequatur ieiunium quare non comedat so
lutus postea die ⁊ nocte ⁊ si pōe est ⁊ ut sequātur postea
que confōtant ⁊ cōstipant parūper sicut sunt trocisci al
mirberis et sicut aqua fructuum in quibus est suauitas
⁊ stipticitas ita ut confortent epar et proprie postea sic
sunt euforbium ⁊ mezerion ⁊ aqua āmoniaci ⁊ similia.
Deinde administrentur rectificantia compłonez sicut ty
riaca ⁊ diacurcuma in frigida ⁊ aqua endiuie ī calida.
Et illi quidem que est uehementis caliditatis non con
uenit lac camelaꝝ fetaꝝ. Et incipiatur in lacte camelaꝝ
in primis a.xl.ʒ.et addatur ī omni die.ʒ.x. Et deuita qū
fuerit caliditas et non solutione educas cholerā qm̄ ipa
resistit aquositati aliquo mō. Et qm̄ necesse ē ut aquo
sitas solutione uentris educatur tunc duplicatur solutio uē
tris et accidit uirtuti nocumentum immo necessariū ē
ut extinguatur cholera. Et solue aquositatez nisi cholera
sit trāsgrediens terminum in multitudine et sis tunc cō
tentus eis que sunt sicut myrobalani. Est enīz bonū so
lutiuum in h⁹i dispositione sicut serapinum est bonū so
lutiuum in dispositione fīa. Et omnis superfluitas euō
nis in quantitate et in tēpore est mala: ⁊ est in calida re
ctior. Et ex solutiuis bonis est ius alcanabit ⁊ ius gal
loꝝ decrepitoꝝ ⁊ proprie cū polypodio ⁊ aneto ⁊ simi
libus. Et cum euaueris uicibus.x.per aliqđ dies cū
aliquo euātiuoꝝ subtilium ⁊ cum lacte camelaꝝ ⁊ aqua
casei et reliquis ⁊ minuta fuerit aqua ⁊ alleuiatū fuerit
apostema tunc rectius erit ut super uentrem cauteria fi
ant ut non recipiat aqua post illud. Et fiant cauteria p⁹
abstinentiam ⁊ dimissionem solutionis uentris duob⁹ di
ebus aut tribus. ⁊ sint sex cauteria .s. tria in longitudie
incipiendo a cassu usq̄ ad femur: ⁊ tria in latitudie uē
tris ⁊ expectet post ipsa ſm famē ⁊ sitim. Et rectius q̄
dē est ut in potu sumant inter duas solutiones uentris
aliquid đ aperientibus oppilationes sicut trocisci de āig
dalis.amaris. Lac autem camelarum et caprarū ⁊ p
prie arabicaꝝ ⁊ ꝓprie qum impinguantur in potu det
cum eis que solutione uentris educunt aquositatē ⁊ sub
tiliant ⁊ prouocant sicut sceba ⁊ abrotanū ⁊ cartamū
et alia. Et calefactis eis que conueniant cū hoc epati si
cut cuscute ⁊ endiuia ⁊ alia. Et non respicias ad illud
quod dī in ipso ex hoc ꝙ decipiunt sophistici ⁊ quđ dī
in natura lactis est contraria hydropisi immo scias ꝙ ē
medicamen iuuatiuum propter illud quod in ipso est de
absterfione. Et est conueniens propter illud quod in i
pso est de proprietate sua. Qñz enim est medicina lubri
catiua contraria ei quod queritur de cura qualitatis sed
est conueniens cum proprietate sua aut propter egritu
dines sicut euō ⁊ similia sicut ponitur endiuia in curati
onibus epatis quod hz egritudies frigidas sicut fit euō
⁊ tenditur ad scamoneam in egritudinibus cholericis:
immo scias ꝙ hoc lac uehementis iuuam̄ti est nā si hō
assidue ipso uteretur loco aque ⁊ cibi sanaretur per ipsum.
⁊ illud quidem iam expertum fuit in quibusdam qui p
uenerunt ad terras arabum ⁊ perduxit eos necessitas
ad illum ⁊ sanati sunt. Lac quidem camelaꝝ qñz admi
nistratur solū ⁊ qñz admistratur mistū cū alijs medicis qb⁹
dā q̄ꝝ ē intentio regimis ñ calefaciētis ualde sicut my
robalanis cum semīe ēdiuie et semine cuscute ⁊ sale nap
tico. Et in quibusda eaꝝ est intentio regiminis calefaci
entis subtiliantis sicut serapino ⁊ granis eius. Et in q̄
busdam eaꝝ est intentio superfluitatis solutionis uētris
sicut costo ⁊ similib⁹. Et qñz admiscentur urine came
laꝝ ⁊ qñz sunt contenti eo loco cibi et pot us. Et qñq̄
additur ei cibus alius. Et in utrisq̄ dispositionibus oz
ut tu uerifices in re eius an corpus sugat ex eo ⁊ nō sol
uat aut soluat paꝝ: aut soluat plus pondere suo ſm mē
suraz tollerabilem: aut superfluat ⁊ soluat ultra tollerā
tiam aut caseetur in stō ⁊ in uijs: aut perducat ad infri
gidationem aut fluxu uentris educat hu. grossum phla
ticum. aut hu. adustum propter putrefationem suam si ea
receperit. Et scias ꝙ melior hora sumenti ipsum in po
tu est uer usq̄ ad initium estatis. ¶ Et ex regimine bo
no in dando ipsū in potu est illud quod experti fuimus
multotiens et ꝯtulit: ⁊ est ut bibatur lac cemelaꝝ fetarū
ſm uacuitatem uentris ⁊ abstinentiam diei ⁊ noctis añ
ipsum. ¶ Et non sumatur in eis nisi paꝝ ualde. Et si pos
sibilis est abstinentia eoꝝ.s.diei ⁊ noctis fiat. Et neces
saria quidem est abstinentia noctis que est ante ipsum:
deinde bibatur ex eo qđ mulctum est in hora ⁊ statim q̄
titas.ʒ.ij.aut.iij. Et melius quidem est ut sumant.ʒ.ij.

ex eo cuȝ.ʒ.ij.urine camelaruȝ et abborreāt aq̄ aliq̄b⁹
diebus ⁊ consideret usq̄ ad dies.iij.⁊ iuēict qd̄ egredit̄
cum prouocatione ꝓximum ei qd̄ bibit ⁊ post illud sol
uet̄ uenter cum eo qd̄ bibitur ex eo ⁊ fortasse non solue
tur uenter cum eo nisi fex parūper. ¶ Et non soluit̄ ꝑ
ipsum nisi quia corpus iam repletum est ex eo. Quod
si soluatur uenter eius ultra quam bibit abstieat ab eo
una die aut misceat̄ cum eo illud qd̄ cōstipat: ⁊ si non
soluit tunc oȝ ut timeat ex potu eius caseatiōem ⁊ dimit
tat ipsum.⁊ similiter si soluit ultra illud qd̄ bibit̄ ⁊ tunc
quidem oȝ ut bibat aliquid qd̄ deponat illud quod est
in ore stōi ex eo et ut iteret ipsum admistū cū oppopōa
co et similibus: immo conueniens est ut in omnibus tri
bus diebus sumat de pilul̄.de oppo.⁊ similibus cū q̄nti
tate pauca que extrabat illud qd̄ fortasse caseat̄ ex reli
quijs eius aut generatur ex eo: ⁊ proprie quȝ eructuat
acetose ⁊ inuenit grauedinem. Et ex regimine conferē
te in b⁹i dispositione ⁊ clistere in bora. Et opȝ ēt in b⁹i
dispositione ut dimittat sumere in potu lac uno die aut
duobus ⁊ uacet ad uaporationeȝ ⁊ empl̄a quibus ēpl̄e
tur uenter ⁊ resoluunt. Qd̄ si potus lactis non facit ac
cidere aliquid ex boc ⁊ egreditur omni die res non suꝑ
flue: immo perueniens ad quantitatem duoꝝ uasoꝝ par
uoꝝ sicut aqua: sit contentus eo siue sit solum aut cum
oppoponaco ⁊ pilulis solutiuis de oppoponaco ⁊ alijs.
Et si superfluerit solutio uentris solue ab eo lac uno di
e aut duobus diebus deinde gradatim procede in faci
endo ipsum potare ⁊ da ei in potu ex eo lac animal̄ iaȝ
nutriti ex stipticis ⁊ permisce cum eo bora qua emul
get̄ scorie ferri albasceri contrite et ablute cum uino ⁊
aceto assate secundum quantitatem.ʒ.xx. ⁊ bypoquisti
dos amboꝝ ana.ʒ.v.seminis apij.ʒ.iij.bacar pondus o
rigani ⁊ apij ⁊ rute. Et dimitte in ipso bora una deiñ
coletur ⁊ bibat̄: deinde gradatim perueniat̄ ad puruȝ
postea ad permistum cum eo quod soluit uentrem si ne
cessarium fuerit illud. De diureticis uero conferentib⁹
non oȝ ut uinum solum adbibeat̄ immo fiat permutatio
de quibusdam ad quedam sicut sunt petroselinum ⁊ āe
os et calamentum ⁊ assarum et feniculum ⁊ semen apij
⁊ siler ⁊ radix aniuden ⁊ camepitheos ⁊ acor⁹ ⁊ spica
⁊ daucus et fu.⁊ meu.et asparagus et semē ei⁹ ⁊ radix
pastinaçe campestris et kekengi. Et oȝ ut optime fiat e
oꝝ tritura ita ut uelociter perueniāt ad partes gibbosi
tatis. Et qum administras diuretica fortia oȝ ut admi
nistres postea aliquid de iuribus pinguibus sicut est ius
galline pinguis. In ēpl̄is uero regula ē ut non multipli
centur in eis ea que exiccant ⁊ resoluunt cum stipticita
te forti stantia loco eius qd̄ exuccat̄ ⁊ resoluitur nisi res
moica eoꝝ secundum quantitatem que conseruet sanita
tem: si illa necessaria sunt: sicut sunt spica ⁊ tus ⁊ ciperi
cum quantitate pauca ualde: illud enim conseruat uir
tutem mirach ⁊ illud quod in ipo est etiam.⁊ facit ipsū
non susceptibile. Medicinas autem singulares que em
pl̄ant̄ ⁊ empl̄a composita iuuatiua in bac egritudine iā
pl̄ima diximus in antidotario. Et ea que diximus bic
sunt experta ⁊ iuuatiua stercus uaccinum et stercus ca
prinum ⁊ stercus uaccaꝝ pascentium berbam non mini
maȝ. ¶ Descriptio empl̄i ex eis. Sumatur ex boc ster
core uaccino aliquid ⁊ bulliat cum aqua et sale: deind̄
pulueriȝet̄ super ipsum sulfur contritum. Et ponatur
super uentrem. E iterum stercus caprinum cum uria
infantium. Et iterum stercus columbinum ⁊ bacce lau
ri ⁊ ireos. Et ex fortibus in boc ca° est stercus caprinū
⁊ stercus uaccinum in quo ponitur aliquid ex bel̄o ⁊
alscebran ⁊ congregantur cum urina camelaꝝ ⁊ fit ex e
is empl̄m. Et ex compositis bonis est ut misceantur al
guadabi contrite ⁊ dimittantur super uentrē bydropici
cum dispositione sua postq̄ contrite sūt cuȝ ostracis su
is ⁊ expectetur super eas usquequo exiccēt̄ per se ipas
Et ex empl̄is bonis est ut fiat empl̄m ⁊ gūma pini ⁊ ni
tro ⁊ milio ⁊ minuto ture cuȝ adipe uaccaꝝ. Et empl̄ȝ
conueniens bydropisi decoquant̄ ficus carnose cuȝ aq̄
⁊ misceantur cum eis meȝerion pars.i.nitri ꝑtes.ij.cāe
pitheos ꝑs.i.⁊.s. Al̄.forte ualde. ℞. gūmi pini ⁊ ceī ⁊
isopi bumide ⁊ picis ⁊ gummi albotin omnium ana dar
kimet.iij.meba ⁊ est storacis ⁊ masticis ⁊ aloes ⁊ croci
⁊ cimaꝝ apsinthij ⁊ ammoniaci omnium ana darkimet.
i. castorei sulfuris ⁊ ammomi ⁊ ostracoꝝ piscis nomina
ti ana darkimet.s.stercoris columbini ⁊ ostracoꝝ baby
lonicoꝝ ⁊ spume maris omniuȝ ana.darkimet.iij.lilij ce
lestis darkimet.ĳij.baurac rubei darkimet.i.permisceā
cum oleo de camemilla. Et qñ est in epate apa confert
empl̄m factum ex berba spice ⁊ ȝinȝibere et granis albē
⁊ mastice ⁊ meliloto ⁊ preputijs uitis ⁊ camemilla ⁊ o
leis aromaticis. Et ex empl̄is confectis empl̄m mōi b⁹
℞. marchasite sulfuris citrini nitri baurac ammoniaci
omnium ana.partē.i.cymini partes duas ⁊ duas terti
as partis coniungant̄ cum cera ⁊ glutino albotin ⁊ uīo
⁊ ponantur super uentrem. Et empl̄ȝ de castoreo ⁊ em
pl̄m de apsinthio et empl̄m de ireos nīm ⁊ empl̄m d̄ eu
forbio ⁊ empl̄m de colloquintida et empl̄m factum ex
salice: ⁊ empl̄m de baccis lauri: ⁊ empl̄m diaspermaton
⁊ empl̄m colophidis. Et ex eis que pulueriȝant̄ sūt ni
trum ⁊ sal assata que pulueriȝentur super uentreȝ ⁊ ꝓpe
post oleum cucumeris asinini ⁊ oleum de neriden. Et
qñȝ administrantur super eos medicine rubificātes. Et
qñȝ percutiuntur membra extrema cum uirgis subtili
bus. Et illud quidē illaudabile ē apud me. Et qñȝ sus
penduntur super aqua eoꝝ ⁊ que sequnt̄ ea uesice in q̄
bus sufflatum est. Sed ego non cognosco in eis pl̄imuȝ
bonum. De incisione uero mirac scias q̄ parum profi
cit nisi in corpore ualde forti qum potens est boc mō
tollerare exercitium temperatuȝ ⁊ sitim ⁊ minorationē
cibi. Et opȝ ut non audeat fieri dū polis est cura alia.
Et rectius quidem est ut non fiat in uice una subito: ⁊
eūent̄ spiritus subito et cadat uirtus immo paulatim: ⁊
ut ipsa non perueniat ad multam debilitatem. Modus
auten incisionis ad extrabenduȝ aquā est iste. Precipit
autem Affrius ut erigat se eger equaliter si potest. aut
sedeat equali situ et comprimāt seruientes latera eius ⁊
expellant ea ad inferiora suminis: deinde administretur
incisio: ⁊ si non est potens ad illud non incidas ipsū. Et
si uis ipsum incidere oȝ ut mensures inferiora suminis
quantitate trium digitorum coniunctoꝝ: deinde incide
si fuerit initium bydropisis ab intestinis. Et si fuerit ex
latere epatis fiat incisio a latere sinistro suminis. Et si
causa fuerit a splene pone ipsam a latere dextro sumis
⁊ subleua ipsam ut non sindatur siphac: deinde excorie
tur mirach a siphac parūꝑ ad inferiora loci scissionis
mirach. ¶ Deinde ꝑforet̄ siphac ita ut sit foramen mi
rach inferius foramine siphac: quatenus qum egredit̄
canna cooperiatur illud et retineat̄ aqua propter diuer
sitatem duorum foraminum: deinde intromitte in ipsam
cannulā ercam. Qunq̄ acceperis aquaȝ cum mēsura
fac iacere ipsum resupinum. Et oȝ ut consideres pulsū
⁊ qū inceperit debilitari parumper retine aquā. Qñȝ

aquã extraxeris in fine extractionis ⁊ remanserit aliqd
tunc iam sufficit ut laborent in ipsam medicine solutiue.
¶ Et qñqꝫ fiunt pꝰ incisiõꝫ cauteria que diximus. Et
qñꝫ fiunt in stõ ⁊ epate et splene ⁊ i iferioribus suminis
cauteria minuta. Et qñꝫ subtiliantur quidam ⁊ faciunt
currere aquositatem ad safati ⁊ incidunt ex safati paula
tim: ⁊ est regimen iuuatiuum ⁊ illud cum sternutatione
⁊ cum omni quod trahit aquositatem ad inferiora: ⁊
oportet tunc ut caueatur ne proueniat ex eo ruptura: ⁊
ut fiat illud cum eo in quo non est nocumentum aliud.
Et qñꝫ punginius inflaturam testiculoꝝ cum acubus
multis ut aqua habeat resudationes plimas. Et fortas
se succedunt incisioni dolor ⁊ punctura: quare oꝫ ut ad
ministret infusio olei anetini ⁊ oli camemillini ⁊ oleoꝝ
lenitiuorum super puncturã. Et super locum incisionis
ponantur empla facta cum fenugreco ⁊ semine lini ⁊ se
mine altee ⁊ similibus. Et qñꝫ sufficiunt aqua calida ⁊
oleum effusa super locum incisionis: qum sedatur pun
ctura diuturne ea. De eũonibus autẽ eoꝝ pticularibus
cum medicinis afferam ea. Et has quidem medicinas
solutiuas aquositatis iam numerauimus in tabulis. Et
fortes eaꝝ sunt sicut lacticiniorum ⁊ arbores eaꝝ. Et
melius quo malitia eoꝝ frangitur est acetum ⁊ poma ⁊
cydonia ⁊ semina granatorum: ⁊ proprie acetum i quo
condita sunt cydonia aut in quo sunt dimissa aliquibus
diebus aut super quõ roratus est succus eoꝝ. Et ex eis
quibus conficiunt lacticinia sicut lac alscebrã ⁊ sũt rob
et similia et sirupus acetosus est melius illo .s. qum sol
uitur in .ʒ. eiꝰ danich ex eis que sunt scebrã: ⁊ proprie ã
bor ex qua fit tyriaca: ⁊ extremitates algaiati ⁊ euforbi
um. Medicamen de quo in potu sumitur pondus ʒ.i.
in uitello oui sorbil. qõ multotiens confert in fortibus
cum timore maximo. ℞. galbanum ⁊ es ustum ⁊ scoriã
eris ⁊ proprie confectum cum medulla panis et factuꝫ
ad modum pilularum ⁊ herbam que nominat menda
na alias alakarte ⁊ succum cucu.. asinini ⁊ uinum in qᵒ
effusum est pulpa colloquintide. Et ex summa lacticini
orum mezerion est fortis in hoc cᵒ. Et eius rectificatio
est ut infundat in aceto ⁊ qñꝫ fit in hꝰi sirupus acetosus
⁊ de ammoniaco qñꝫ sumitur in potu usqꝫ ad .ʒ.ij. cum
aqua mellis. Et ex eis que equalitati uicine sunt sunt
serapinum ⁊ ireos ⁊ semen urtice excorticatuꝫ ex corti
ce suo confectum cum melle et aqua folioꝝ rhaphani.
Illa uero que sunt salubriora ⁊ debiliora sunt aqua cã
damomi .s. lb. cum zuccaro albasir: ⁊ aqua alkekengi ⁊
aqua solatri ⁊ sirupus acetosus de mezerion et lac cãe
laꝝ fetaꝝ preparatum ⁊ aqua lactis preparata cum uir
tute ireos ⁊ scoria eris et almezerion ⁊ similibus. De
scriptio aque lactis Ponatur super duas. lb. eius. ʒ.
i. salis gemme ⁊ .ʒ.v. turbit trita bulliant cum subtilita
te ⁊ accipiatur spuma eius ⁊ colet. Et in inceptione
sumatur in potu ex ea tertia pars. lb. deinde addat pau
latim usqꝫ ad. lb. i. Ipsa enim expellit aquam sine cale
factione. ¶ Et aqua casci melior est que accipitur ex
lacte camelarum. Et melior ⁊ laudabilior ex calefactis
est illa que accepta est ex lacte caprino ⁊ lacte asinino.
Et ex medicinis resistentibus ad illud ⁊ conferentibus
hydropisi calide: est ut infundat medietas cydonij in a
ceto tribus diebus: deinde teratur cum pondere sui de
mezerion recenti uehementer ita ut misceant ⁊ proijciã
tur super ea medietas ponderis aceti de zuccaro et de
coquat donec redeat in essentiam mellis ⁊ misceantur
omnia. Et qñꝫ appropinquãt huic pilule facte de semie

mezerion cum zuccaro albasir. Et sunt ex eis in quibꝰ
non est timor in calida etiam. Et ex consecutionibus ẽ
alkekengi ⁊ confectio nostra de scoria ferri ⁊ almezeri
on in antidotario. Et confectio quorundã. ℞. endiuie
et seminis apij ana .ʒ.x. ⁊ succi altaraxacon sicci pondꝰ
ʒ. uiginti ⁊ succi almirberis .ʒ. xv. lacce ablute reu simi
amboꝝ ana .ʒ.v. succi apsinthij .ʒ.vij. succi cucu. asinini
⁊ pulpe colloquintide ana .ʒ.v. agarici .ʒ.vij. conficiatur
cum iuleb ⁊ sumatur in potu cum aqua de oleribus.
Et hoc est medicamen bonum quod quidam prioꝝ ã
tiquoꝝ dixerunt et secuti sunt eos quidam posterioꝝ: ⁊
est securius latus q̃ alkekengi ⁊ in ipso sunt cõfortatio
⁊ solutio uentris fortis. Et ex compositis potibus est
sirupus noster de ireos. E sirupus hꝰi. ℞. eris usti auz.
i. ⁊ teratur ualde ⁊ puluerizet ⁊ fimi columbini auz. i. ⁊
tertiam ramorum rute ⁊ aliquantulum salis ⁊ panis bi
batur illud cum uino. Et ex pilulis pilule sulfurinus ⁊
eaꝝ confectio. ℞. scorie eris ⁊ foliorum almezeriom ⁊ se
minis anisi omnium ana partem. i. ⁊ fiant ex eis pilule
⁊ sumant ex eis in potu debilis .ʒ.i. ⁊ fortis auz. i. Et ẽ
pilule escebchie: ⁊ pilule biberẽ ⁊ pilule de quiqꝫ: ⁊ pi
lule de serapino: ⁊ pilule de mezerion. ⁊ sunt ultime in a
sciti: sicut pilule de reu. sunt ultime in hyposarcha: ⁊ pi
lule de bdellio ⁊ pilule de scebrã: ⁊ pilule quas diximꝰ
in antidotario. Et pilule huiusmodi. ℞. lactis alscebrã
⁊ succi apsinthij ⁊ spice ⁊ turbit omnium ana danich. i.
agarici ⁊ rosaꝝ amborum ana .ʒ.i. iformentur pilule cũ
aqua solatri ⁊ bibantur. Pilule bone. ℞. cortic. eris ca
mepitheos anisi partes equales informentur pilule ⁊
recipiantur ab eis .ʒ.i. ⁊ fiet subleuatio. Et iterũ ex tro
ciscis trocisci õ reubarbaro plimum solutiui et melioris
de mezerion cũ seminibus ⁊ trocisci de mezerion sunt õ
scriptionis alterius note. De balneis uero illa que sũt
humida eis sunt horrenda: ⁊ illa que eis sunt meliora
sunt facta sicut clibanus calefactus postq̃ tollerauerit i
firmus ut ingrediat ipsum ⁊ proprie habens hyposar
cham. Qunqꝫ ingreditur dimittat caput suũ extra ad
aerem ut perueniat frigus ad partes cordis ⁊ pulmo
nis et infrigidet cor eius et non magnificet sitis eius et
resoluatur corpus eius in sudore exuberante iuuatiuo
Et si fuerit humida cum aquis thermaꝝ nitrosis sulfu
reis et aluminosis notis exiccatiuis iuuabit cũ eis ual
de in statu egritudinis et proprie habens hyposarchaꝫ
et iterando ingrediatur in ea in die uicibus aliquibꝰ.
Et si non cadit uirus eius et pole est eis ut stet in eis p
longitudinem diei faciat. Et hꝰ quidem generis est aq̃
maris tepida et calefacta. Uerum submersio infrigida
in fine rei uehementer est conueniens. Et de bõitatibꝰ
aquarum thermaꝝ et statio regiminis anhelitus frigidi
cuius similis deficit in balneis. Quod si aque therma
rum non sunt presentes tunc resoluantur aque dulces
cum eis que administrantur ex medicinis ⁊ decoquan
tur in eis ea que sunt sicut baurach et sulfur et alu
men et sinapis et calx et speties alie note quas uis.
In omnibus enim non sit malum et oꝫ quidem ut iste a
que obuient uentri habenti asclitem et tympanitẽ et hy
posarcham toti corpi. Hydropisis autẽ cala que est
sequens apostema calidum aut sequens cõplõem cali
dam sine apostemate propter debilitatem uirtutis stõi
Et non significat hãc spetiem hydropisis proculdubio
rubedo aque: qñꝫ est propter cor suum immo innititur
in ea secundũ reliquas significationes: deinde curatur.
Et oportet ut deuitẽt isti duo simul medicinas calidas

oio:quoniam addunt in eam et addunt in egritudine:
immo est in eis timor magnus. Et non oꝫ ut attendat
illud quod dicitur ꝙ hydropisis nō sanatur nisi cū me
dicinis calidis. Multotiens enim significat illud qḋ te
stificamur ⁊ experti sumus ut curemus nos et qui fue
runt ante nos apostema curatione sua ⁊ complōneꝫ ca
lidam cum infrigidatione. Et ego quidem uidi mulierē
quaꝫ hydropisis attriuit ⁊ magnificata est super eam ⁊
morata est ꝭm ꝓlixitatem temporis tam maximā ꝙ eiꝰ
relatio est incredibilis ⁊ sanata est et preparauit se ipsaꝫ
⁊ appetitum suum hoc regimine. Et cū hoc etiā oꝫ ut
attendas latus aquositatis aggregate. Nam si tu consi
deraueris tantum latus fe. erit timorosum ⁊ si conside
raueris latus aquositatis tantum erit error. Oportet
ergo ut tu coniūgas inter duo regimina cuꝫ facilitate ⁊
intende tantum in eis que equant ⁊ resistunt uincenti. ⁊
scias ꝙ qñ tu studes in sanando hydropisim ⁊ apā et a
febre stantia sunt: non est tibi poſſe. Et regimen in hoꝰ est
ut administres aquam solatri ⁊ aquam alkekengi ⁊ aq̄
apij: ⁊ aq̄ cordumeni: ⁊ aquaꝫ altaraxacon: ⁊ est alia da
id armata. Et oꝫ ut misceat cum istis aliquid de lacca
⁊ croco ⁊ reubᵒ cum myrob. citrinis Et ut administres
etiam apud necessitatem illud quod posuimus in ordīe
preterito de solutiuis. De mezerion et alijs. Et oꝫ ut
attendas qḋ dixit. G. in cura hydropici calidam hydro
pisiꝫ habentis: ⁊ descripsimus illud suis dictionibꝰ. In
quit. G. illud quo preparaui senem amicum meum in
hydropisi asciti cum caliditate ⁊ uirtute debili fuit hoc
Cibaui illū carne hedi assati ⁊ carne alcubugi ⁊ alkabī
⁊ alteiugi et similibus ex auibus paue kisch ⁊ ifrigida
uis ⁊ almosus ⁊ halhulen ⁊ lentibus cum aceto facto ex
eis cibario citrino. Et concessi illud ei propter conser
uationē uirtutis. Et non concessi ei ut uteretur iuꝫ oio
nisi in die quo ī potu medicinam ei tribuere uolui. In il
lo enim die permisi ut uteret ipse zibrabegi ante medici
nam et post ipsam et non multiplicata fuit sitis ipsius. ⁊
precepi ei ut comederet ista cuꝫ aceto mīme fortitudis
⁊ solui ipsum hac decoctiōe. ℞. myroba. citrinoꝝ. ʒ. vij.
fumiterre. ʒ. iiij. herbe apsinthij. ʒ. ij. herbe eupatorij. ʒ.
ij. endiuie recentis baccatim spice aromatice. ʒ. ij. semis
endiuie. ʒ. ij. rosaꝝ. ʒ. ij. decoquant ī tribus. lb. aque do
nec redeat ad. ij. lb. ⁊ spgat in ipsa pondus. ʒ. x. zuccari
et bibatur. ⁊ iterum cum istis pilulis. ℞. lac scebā ⁊ zuc
cari quantum ipsum congelaui ipsum ⁊ dedi ipsas ante
cibuꝫ suum. Et qñqꝫ congelaui ipsum cum lacte fi
cuum ⁊ dedi ex eo duo cicera aut tria et dedi ei in potu
post illud rob de acresta ⁊ acedula. Et feci emplm̄ epi
ipsius cū frigidis et cum granis cōdes ⁊ mezerion infu
so in aceto. Et ex epithimatibus super uentrem est illḋ
quod. ℞. lutum armenum ⁊ aquam ⁊ farinam ordei ⁊
milij ⁊ stercus uaccinum ⁊ fimum caprinum ⁊ cinerem
quercus ⁊ uitis et in utrisqꝫ lateribus baurach et sulfur
⁊ omnia sint cuꝫ aceto. Et qū epati eius faciebā empl'a
que recipiunt sandalos qñꝫ ponebam emplm̄ de sanda
lis super epar et resolutiuum super siumen ⁊ uentrem.
Et qñꝫ solui eum etiam cū sirupo ros. postq̄ infudi
in ipso mezerion ⁊ myrrham aut dissolui ī ipso lac al
scebran. Et concessi ei de fructibus ficus siccas et ami
gdalas ⁊ zuccarum. Et precepi ei tollerare siti. Et qū
superfluit in ipso permiscuit iuleb ⁊ dedi ei in potu.
¶ Et qñꝫ contriui folia almezerion. ⁊ permiscui cum
melle ficuū ⁊ dedi ex eis ipsi ante comestionē ⁊ post eā:
⁊ ad ultimum non dimisi eum die uno absqꝫ expul

sione. Hec sunt uerba eius. Cibus autem habentiū hy
dropisim oꝫ ut sit paucus ⁊ semel in die ⁊ si poſſe est eis
ut abstineant a pane tritici propter suam uiscositateꝫ ⁊
suam oppilationē faciant ⁊ sint contenti pane ordei cuꝫ
seminibus et si necessarius fuerit oꝫ ut sit panis de fur
no kaischerien coctus et siccatus ut non sit azymus ⁊ sit
ex frumento. Et sunt quidam homines qui ī eo ponūt
farinā ciceris ⁊ fit eoꝝ unctuositas ex tali quale est oleuꝫ
omphacinum. et ex cibis eoꝝ est oleum de seminibus ⁊
almuseniati: qm̄ est conueniens eis: ⁊ ius galline est iu
uatiuum eis. ¶ Ipsum enim aggregat ad ꝓuocationeꝫ
⁊ rectificatōeꝫ epatis. Et cibus queꝫ faciunt christiani
ex oliuis ⁊ nucibus ⁊ alijs. et oꝫ ut sint iura eoꝝ aqua ci
ceris ⁊ ius alcanabit ⁊ galli uetusti ⁊ galline et prope
cum herba almeudumeti. Et sint carnes quaꝫ sumunt
carnes auium leues sicut alduragi ⁊ alcubugi ⁊ ascet
sen ⁊ alsiudet ⁊ alcanabir ⁊ carnes alcaca ⁊ carnes al
kasel ⁊ hedorum ⁊ paruorum piscium subtiliantium ⁊
acutorum ⁊ incisiuorum. ⁊ caro uipere est eis bōa ual
de sed ipsa qñꝫ superfluit in siti. Et eoꝝ olera sint sicut
apium et sicla ⁊ herba iudaica ⁊ endiuia aut fumuster
reꝫ paꝝ de sumac et porri ⁊ ruta et folia carui ⁊ calam̄
tum ⁊ allea ⁊ capparis ⁊ sinapis ⁊ grana omnia nocēt
eis proprie patientibus tympanitē ¶ Medulle autem
fistici ⁊ auellane ⁊ amigdale ⁊ qñꝫ conceduntur eis ī ho
ra furtiua dactili ⁊ uue passe. Et ḋ fructibus recentibꝰ
non concedunt eis omnino nisi granata dulcia. Uino
autem non appropinquet calidam habens hydropisim
Uerum habens hydropisim frigidam oꝫ ut nō bibat ex
eo nisi subtile antiqum paruū non qum est ieiunus neqꝫ
super cibum: immo post horaꝫ ⁊ qum fit descensio cibi
a stō. ¶ Clisteria uero ⁊ suppositoria sint ita. Clisteria
enim sint facta ex aquis extrahētibus aquositatem cuꝫ
eis qui sunt sicut sirupꝰ acetosus ⁊ similia. Collyriū be
ne extrahens aquam. ℞. seminis urtice. v. numero grāo
rum almeudunati. xxx. numero agarici kirat. vij. corti
cum eris darkimet. xxx. misceant cum medulla panis et
administret collyrium: ⁊ sumant ex eo. vi. kirat aut. vij.
De diureticis autem sciendum est ꝙ omnia diuretica
conferunt eis. Et ex eis que sunt illis bona est medica
men prouocans urinam quod. ℞. urtice kirat. vij. helli
nigri tantundem alkekengi darkimet. i. spice indice. ʒ. ij.
permisceantur ⁊ sumantur cuius potio sit. i. auꝫ cum si
rupo aleseniati. Al'. prouocans urinam. ℞. xilobal. spi
ce casie cymini radicis lilij ipericon floꝝ squināti āigda
laꝝ hasir et azabrie amomi ⁊ semeriou et est speties apij
campestris: ⁊ petroselinum ⁊ est semen apij montani ca
lami: aromatici piperis alkekengi siseleos ⁊ est aniuden
romanum omnium ana. ʒ. ij. misceantur omnia: ⁊ dosis
eius sit auꝫ duos.

¶ C. xiiij. de cura hydropisis hyposarche.

Radices uniuersales iuuantes in curatione hy
dropis hyposarche sunt iste: ⁊ cuꝫ hoc iā diximꝰ
in caᵒ hydropisis ascitis conditiones conuenientes ad
curationes hyposarche. Er in ea quidem qñꝫ accīt ne
cessitas phlōmie si fuerit causa retentio san.. menstrui:
aut hemorroidaꝝ ⁊ fuerint illic significationes repletio
nis. In phlōmia .n. tunc erit ablatō prefocationis extin
guentis. Et phlōmia quidem uehementius est propor
tionalitas hyposarche q̄ asciti et lenitas nature in eis
est conueniens. Et qñ est cū hyposarcha febris: non ti
metur solutio uentris ⁊ euō cum phlōmia neqꝫ medici
ne dum non remouent. Et trocisci de scebrā ⁊ potatio

coꝝ ſecundū ꝙ narrauimus in caᵒ aſclitis uehementius ſunt conuenientes hypoſarche ꝙ̄ reliquis ſpetieb⁹ hydropiſiſ ualde. Non ergo oꝫ ut retentio fiat: immo oꝫ ut ſoluatᷣ ſemper. Et ſi non cum alio ſaltem cum medicia tēperata: ⁊ confert uomitus ⁊ confert gargariſmus mūdificans cerebrum ⁊ confert ſolutio uentris: ⁊ que melior eſt: eſt illa que eſt cū pilulis de reub. Et hydropiſi q̇dem ⁊ proprie hypoſarche adeſt exercitium. incipiens primum reſupinando: deinde innitendo ſuper dorſum aliſ poſtea ambulando paulatim ſuper terrā lenē arenoſam ⁊ aſſocietᷣ ei qui abſtergat ſudorem: ut non oppilet reſudatio pᵃa ijᵃ ⁊ perueniant poſt exercitium ad calefactionem proprie ſolis: qm̄ ipſe eſt fortis ſtipticitatis: ⁊ qn̄ uehementius fit calidus ſol caueatur caput ut nō ad ueniat ei egritudo cerebralis ⁊ diſcooperiantur reliqua membra omnia ⁊ ſit lectus coꝝ arena ſi inuenitᷣ: ⁊ cum pulueribus predictis. Quūqꝫ prouocatᷣ ab eo ſudor abſtergatur et ungatur cum eis que ſunt ſicut oleuꝫ cucu. aſinini ⁊ ſimilia ⁊ caueatur flatus uentorum frigidoruꝫ ⁊ oꝫ ut bibat dialacca ⁊ diacurcuma ⁊ alkekengi etiam ⁊ adminiſtrentur diuretica predicta ⁊ ſolutiua quibus eſt ſubtiliatio et exiccatio. ⁊ ex eis ſunt trociſci de eupatorio cū iunipere ⁊ aqua radicum ⁊ in ſirupo acetoſo cum ſeminibus qum ſit caliditas medicinaꝝ ſingulariū in aſcliti conueniens in omnib⁹ iſtis ita ꝙ ſerapinum ⁊ coſtus ⁊ almezerion et euforbium. Et decoctio iuniperi iuuatiua eſt ualde ſi decoquantur ſola ſecundum quantitatem ꝙ ex ea rubeat aqua: deinde ſumatur pond⁹. ʒ. iij. de iunipero. ⁊ bibatur de illa aqua deſuper et ſumātᷣ in potu etiam ameos ⁊ ſal altabarzet ⁊ cyminum. In illa autēꝫ que fit a cauſa calida oꝫ ut phl̄omia fiat ut egrediatur uirus malum ⁊ prouocetur. Si autem ſudor ꝓcedat rectificat compl̄onēꝫ epatis per hoc ꝙ reducit eꝓ ab inflammatione ad compl̄onem naturalem. Et cibatio hypoſarche calide ⁊ frigide: et tolleratio ſitis ei⁹ eſt ſicut in aſcliti frigida et calida ipſa:

¶ C. xv. de cura hydropiſis tympanitis.

Q(c)Uanon in curatione eius eſt ut euacuetᷣ humor humidus ſi ipa eſt propter retentionem eius ut confortetur ſtōūs ſi fuerit cauſa ipſius debilitas. Et tēperetᷣ eꝓ cum epithimatibus ⁊ alijs ita ut non ſuperfluat eius uaporatio. Et phl̄omia quidem non ingreditur in hoc caᵒ. niſi raro: immo melius eſt ut ſoluatur natura cum facilitate. Et oꝫ ut non adſit multiplicatio ſolutiorum ⁊ oꝫ ut adminiſtrētᷣ diuretica ſed non ſit ſuperfluitas in eis. Superfluitas. n. in eis perducit ad generationem uapoꝝ plurimorum deinde adminiſtrentur fatientia eructuationē ⁊ ſoluentia uentoſitates. Et fricetur uenter eius cum alleis multotiens ⁊ uaporetᷣ cuꝫ milio ⁊ furfure ſi cōfert ei. Et ſimiliter pilule ebibite ⁊ ſuppoſitoria. Et qn̄ꝫ neceſſarium eſt ponere uētoſas eūatiuaſ ſuper uentrem eius multotiens. Et oꝫ ut alienēt grana ⁊ oleꝛa ⁊ lac ⁊ fructus recentes ⁊ ſi fuerit hydropiſis tympanites ex malitia compl̄onis calide oportebit ut ī potu dentur que ſunt ſicut aqua feniculi ⁊ meliloti ⁊ apij et camemille ⁊ tribuloꝝ ⁊ ſi fuerit hydropiſiſ tympanites ex malitia complexionis frigide oportebit ut ī potu dentur cyminuꝫ ⁊ aniſum ⁊ caſtoreū ⁊ ameos ⁊ maſticentᷣ cyminum ⁊ tus ſemper. Et confcetio de acoro cum nigella dicta in antidotario. Et iterum ameo ʒ ⁊ iuniperus cyminum ⁊ ſal tabarzet. Suppoſitorium. ℞. cyminum ⁊ baurach ⁊ folia rute ⁊ fiat ex eis collyriuꝫ Et ex cliſteribus oleum rutaceum ipſum ſolum aut cuꝫ baurac eſt reſolutiuum uentoſitatum.

¶ C. xvi. de doloribus hypocondrioꝝ.

IN hypocondrijs eueniunt dolores mordicatiui ⁊ extenſiui uentoſi ⁊ alij. Et qn̄ꝫ fiunt proptᷣ cauſam epatis ⁊ multotiens fiunt cauſa diaphragmatis: ⁊ qn̄ꝫ fiunt cauſa ſplenis: ⁊ qn̄ꝫ fiūt cauſa apatis in membris carnoſis que accidunt in coſtis ⁊ non eſt timor in eis. Et qn̄ꝫ accidit illud in febribus ⁊ multotiēs currit in criſibus: ſi autē non fuerit dolor aut fuerit dolor ꝑu⁹ ad frigidiora tendens ⁊ humor decliuis ad partes capitis cadet criſis illic. ⁊ ſi fuerit cum dolore ⁊ punctura aut decliuis ad ſumē ⁊ ad inguia: aut ad dorſū ⁊ alchatim tunc fit criſis cum ſolutione uentris aut prouocatione urine. Et qn̄ꝫ tenduntᷣ hypocōdria ⁊ mirac uētris propter ſiccitatem ſequentem malitiam compl̄oniſ aut apoſtemata intrinſeca: ⁊ tenſio quidem hypocondriorum multiplicatur in febribus peſtilentialibus.

¶ Fen. xv. de felle et ſplene ⁊ diſpoſitionibus coꝝ.

¶ Tractatus primus de anatomia fellis et ſplenis ⁊ ictericia.

¶ C. i. de anatomia fellis.

A(f)El eſt ciſtis pendēs ab epate ad ptē ſtōi ex tunica una neruoſa: ⁊ hꝫ orificium ad epar ⁊ in ipſo eſt meatus attrahens humorem ſubtilē conuenientem ei ⁊ choleram citrinā. Et continuatᷣ meat⁹ iſte cū ipſo epate ⁊ uenis in quibus generatᷣ ſanguis. Et ſunt ei illic rami pl̄imi neruoſi quāuis ſit introitus perpendicularis eius ex ꝯcauitate. Et hꝫ orificium ⁊ meatum ad partem ſtōi ⁊ inteſtinoꝝ in quibus mandat ad partes coꝝ ſuperfluitatē cholere ſm ꝙ diximus in libro pᵒ. Et h⁹ⁱ quidem meatus continuatᷣ ramus cum duodeno. Et qn̄ꝫ continuatur res parua ex eo cum fundo ſtōi. Et qn̄ꝫ accidit res econtrario ⁊ peruenit maior continuitas cuꝫ uaſe groſſo ad fundum ſtōi ⁊ minor ad duodenum. Et in pl̄ibus hominibus eſt meatus unus continuus cum duodeno. Introitus uero cannule ſugentiſ choleram proximus ē introitui cannule ueſice in ueſica. Et ꝺ cōſuetudine quidem medicoꝝ antiquoꝝ fuit nominare fel ciſti minorem ſicut ꝺ cōſuetudine coꝝ fuit nominare ueſicaꝫ ciſti maiorem De iuuamentis uero in creando choleram ē mundificatio epatis a ſuperfluitatibus ſpumoſis ⁊ iteruꝫ calefactio eius ſicut accenſio ignis ſub uaſe et ſubtiliatio ſanguinis et reſolutio ſuperfluitatum etiam cum motiōe egōnis ⁊ mundificatione inteſtinoꝝ ⁊ coarctatione eiuſ quod mollificatur de lacerto in circuitu eius ⁊ non fuit creata in pl̄ibus fellibus uia ad ſtōm ut lauarentur humiditates cum cholera ſicut lauantur humiditates inteſtinoꝝ: niſi quia ſtōūs leditur per illas ⁊ patitur nauſeā ⁊ corrumpitur digō in ipſo per illud quod miſcetᷣ cibo de humore illo. Et adueniūt ei ex uena pulſatili. ⁊ neruo qui continuatur cum epate duo rami ualde parui: ⁊ fel quidem ſicut ueſica unam habet tunicam compoſitā ex ſpetiebus uilloꝝ tribuſ: ⁊ qn̄ non attrahit fel cholerā aut attrahit ſed non complete eueniunt ab ea nocumenta. Cholera. n. qum retinetur ſupra fel facit poſſidere apoſtemata epis ⁊ ictericiā: ⁊ qn̄ꝫ putrefit ⁊ facit accidē febres malas. Et qn̄ currit ad membra urine cum ſuꝑfluitate ulcerat. Et qn̄ currit ad membrū aliquod accidunt heriſipila ⁊ formica. Et qn̄ ſpargitur in corpore toto quieta abſqꝫ ebullitōe accidit ictericia. ⁊ qn̄ currit a felle ad inteſtina cum ſuꝑfluitate facit icurrē ſolutiōꝫ

uentris cholericam ⁊ rasuras.

¶ C.ij. de anatomia splenis.

Splen omnino est euacuatorium fecis sanguinis ⁊ adustionis eius et sunt melācholia naturalis ⁊ accidentalis. Et inest ei proprietas quedam ⁊ uirtus ei⁹ resistendi cordi ex latere ⁊ epati ⁊ felli ex latere. Q̄ūq3 trabit turbiditatem sanguinis digerit ipsum. Et qn̄ acesfit aut fit pontica ⁊ fit cōueniens ad commouendum os stōi ⁊ preparandum ipsum ut coria ⁊ temperandum caliditatem eius ⁊ mandat eam ad ipsum in uena magna. Et qn̄ debilitatur splen a mundificatione epatis ⁊ que sequnt̄ ipsum ex melancholia: accidunt in corpore egritudines melancholice. s. ex cancro ⁊ uaricibus ⁊ elephātia ⁊ impetigine ⁊ lentiginibus nigris ⁊ morphea nigra immo melancholia ⁊ lepra ⁊ reliquis. Et qn̄ debilitat̄ ab educendo illud qd̄ os extre de melancholia ab ipso: os ut fiat magnus ⁊ magnificetur et apostemet̄ ⁊ ut nō fit ei quod generat̄ de meīa locus in ipso: ⁊ ut retineatur illud qd̄ commouet os stōi. Et qn̄ mandat eam cū superfluitate fortis fit fames. Et si fuerit acetosa ⁊ nō fuerit superflua tunc facit uomitum ⁊ facit nauseam. Et qn̄3 facit accidere in intestinis excoriationem melicam mortiferam. Et qum ingrossatur splen arescit corpus ⁊ arefit ep ⁊ est magis nocens epati. Et qn̄q3 aduzit melancholia in splene declinans ad acetositatem temperatam. Et qn̄3 effunditur plimum babomisbilis ad stō3 ⁊ facit accidere uomitum melicum: Et qn̄3 est ei periodus ⁊ accidit ex ea subuersio stōi. Q̄ūq3 multiplicatur euō meīe ⁊ non est illic fe. tunc est propter debilitatem retentiue aut fortitudinen expulsiue. Et qn̄ multiplicat̄ eius retentio est tunc econtrario. Et splen quide3 ē membrum longum linguosum coniunctum cu3 stō a sinistro suo usq3 retro ⁊ ubi est dorsum attrabens meīam cum collo continuato cum concauitate epatis ubi continuatur collum fellis ⁊ expellit ipsam cum collo orto ex interiore eius: ⁊ eius concauitas sequitur stōm ⁊ gibbositas ipsius sequitur costas ⁊ eius suspensio cum costis ⁊ non est cum ligamentis pluribus fortibus: immo cū paucis uillosis uigoratis cum panniculis costaru3. Et ab hoc latere continuat̄ cū uenis quietis ⁊ pulsatiuis. Et latus eius concauū superficiale uenit super epar ⁊ stōm q̄uis fit equidistans inferiori parti epatis cadens apud inferius stōi: ⁊ continuat inter ipsum ⁊ inter stōm uena ī carnata cum unoquoq3 eo⁊ ⁊ in ipso est suspensio etiam ⁊ sustentat ipsum a siphac constans ex duabus tunicis cum ramis qui ex ipso separantur in eo plibus numero parue quantitatis intrantibus splen et zirbum. Et in splene quidem sunt uene pulsatiles ⁊ nō pulsatiles plime in quibus sanguis digeritur et assimilat̄ substātie ipius: deinde expellitur superfluitas ipsius. Et corpus eius est rarum ut facile recipiat superfluitates melācholicas que ipsum ingrediuntur. Et tegit ipsum panicul⁹ ortus ex siphac ⁊ cōicat diaphragmati causa illius q̄ uis fit panniculus diaphragmatis etiam ex siphac.

¶ C.iij. de ictericia citrina et nigra.

Ictericia est alteratio coloris corporis feda ad citrinitatem tendens aut nigredinem propt̄ cursum hu. citrini ⁊ nigri ad cutem ⁊ que secunt̄ ipsa3 sine putrefactione que si ei associaret̄ faceret accidere tertianam in citrina ⁊ quartanā in nigra. Et causa citrine s3 plimum est ex parte fellis. Et causa nigre est ex splene ⁊ qn̄3 accidit ut sit ex epate. Et qn̄3 accidit ut sit causa citrine ⁊ nigre simul ipsa complo cōis corpori. Loquamur ergo prius de ictericia citria ⁊ dicamus q̄ ictericia citrina aut fit propter multitudinem generatiōis cholere citrine aut propter probibitione euōnis eius. Et multitudo eius qd̄ generat̄ ex ea: aut est propter membrum generans ipsam: aut propter materiam a qua generat̄ aut propter causas extraneas: ⁊ membrum quidem generans ipsam in natura est ep. Nam qum ipsū ualde calefit propter causas calefacientes. s. aut propt̄ apata in epate ⁊ in meatu cholere aut propter oppilationem retinentem choleram a felle: aut propter caliditatem complōnis calide ⁊ calefit complo epatis ualde ⁊ facit choleram s̄m q̄ sciuisti in loco suo. Generans uo ipsam non in natura est totum corpus. Nam qum ipsū superflue calefit conuertitur quod in ipso est ex sanguie ad choleram ⁊ materia sunt cibi. Et qum sunt ex gene eo⁊ a quibus generat̄ cholera aut propter caliditatem ipso⁊: aut propter uelocitatem conuersionis eo⁊ ad caliditatem in stō calido non euāt̄ a generatione cholere plime. Cause autem extranee sunt sicut caliditas extrinseca dominans super ipsum ⁊ sparsa in eo propter cām que est sicut morsus gererati aut serpentis aut percussio uespe grosse aut pūctura pediculi uulturis. Et quādo q̄ faciunt eam medicie ebibite sicut fel leopardi ⁊ uipe qn̄ sunt talr̄ q̄ non interficiunt et uenenum s3 q̄ plimū apparet subito ⁊ ictericia quidem que fit propter multitudine3 cholere qn̄q3 fit eius spīo ex ipsa propter uehementiam uictorie eius super sanguinem ⁊ qn̄3 est secundum semitam expulsionis nature ⁊ est ictericia cretica. ⁊ hec mītitudo accit qn̄3 ut generet̄ subito: ⁊ qn̄3 generatur paulatim ⁊ in diebus aliquibus qn̄ illud qd̄ generatur non resoluitur aut propter spissitudinen cutis aut propter grossitiem materici. Et propter has duas causas fit ictericia qum cōmouentur uenti septentriōales ⁊ in estate frigida: ⁊ qum retinet̄ sudor consuetus. Et multitudo generationis cholere qn̄3 est in epate ⁊ qn̄3 est in corpore toto s̄m q̄ sciuisti ⁊ est propter apostemata calida ubicunq3 sint propter illud qd̄ alteratur de complexione ad caliditatem quare multiplicatio fit generationis cholere: accidit ergo ictericia a uicinitate apatum calido⁊ propterea quia alterāt complōne3: q̄uis qn̄3 accidat illud etiam s̄m semitam oppilationis ⁊ ⁊ probibitione euōnis. Et frigida sunt digniora ad generandum choleram nigram hec ergo est illa que facta est propter multitudine3. Facte autē propter priuatō3 euōnis: aut est priuatō ab epate aut felle aut ab intestis ⁊ membris alijs. ⁊ qn̄ non euāt̄ ab epate aut est causa in agente aut in instrumento: ⁊ causa que est in agente ē debilitas uirtutis separatiue: aut debilitas uirtutis expl̄siue. Et causa que est in instrumento est oppilatio meatus: aut eius qd̄ est inter epar et meatu3. Et h⁹ quidem generis est illa que generat̄ ab apostematibus epatis calidis et duris et h⁹ generis est ictericia que est cu3 frigore propter debilitatem epatis quare constipant̄ ei⁹ meatus: ⁊ illa que est ex coarctatione etiā ut reliquis causis oppilationis. Et scias q̄ qn̄ peruenit oppilatiō retinēs chorera3 in epate in quocūq3 loco⁊ fit epatis ⁊ fellis os ut ex ea fiat epar calidius q̄ est et generet̄ cholera plus etiam q̄ ea que generatur in dispositione sanitatis. Scā autem causa fellis: aut propter debilitatem eius ab attrabendo ex epate ⁊ precipue qum est cum debilitate epatis a separatione et expulsione: aut propter uehementiam uirtutis attractionis ⁊ implet ipsum ualde uice una et non capit ipsam propter illud quod ipsum

repleuit ⁊ extendit ipsum deinde cadit uirtus eius et ñ
trahit: aut propter casum oppilationis in meatu eiꝰ ad
intestina. Et qñz fit illa oppilatio propterea ꝙ uehemē
ter retinetur in epate illud qꝺ ad ipsum concurrit ꝺ cho
lera subito propter multitudinem generationis: aut ue
hementiam expulsionis epatis: aut attractionis fellis q̄
re cooperitur orificium meatus ex eo qꝺ retinet̃ ⁊ qũ
uirtus alia debilitatur. Et qñz fit propter reliquas ca
usas oppilationis. Et illa que est in colica fit propte
rea ꝙ hu. uiscosus glutinat faciem meatus: quare cho
lera non effunditur ad intestina. Et hec est illa cuius cā
est colica. Est eniz icteticia quedam que fit cũ colica ⁊
non est causa eius colica: immo sunt ambe simul cōican
tes in causa una et est oppilatio preterita que peruenit
ad meatum fellis anteq̃ accidunt colica ⁊ ꝓhibuit cho
leraz effundi ad itestina ⁊ abluere ea: postq̃ ergo hec fu
it prohibita ad hoc ut effunderetur ad intestina non fu
erunt abluta ⁊ multiplicate fuerunt in eis humiditates
⁊ cōmouerunt colicam et accidit ut cholera rediret ad
corpus: quare commouebit ictericiam. Et in omni qui
dem oppilatione in meatu epatis ad fel: aut in meatu
fellis ad intestina que est ex incarnatione aut poro non
separatur sanitas. Facta auten ab intestinis est illꝺ qꝺ
quidam existimant ꝙ qñqꝫ accidit ut aggreget̃ in intesti
nis et proprie colō cholera pl̃ima que iaz effusa fuit ad
ea et non egreditur ab eis propter causam: resoluētem:
quare non inuenit cholera que est in felle locum in quē
eũet̃ q̃uis meatus sit apertus. Et hoc ualde paruz fit
⁊ quasi longinquũ: qm̃ cholera qñ multiplicat̃ ⁊ colligi
tur in intestino extrahit se ipsam et alia. nisi accidat sē
sui ut destruatur aut expulsiue ut cadat. Ictericia autez
nigra splenetica ipsa in modis sue generationis est ꝭm
ictericiam cholericam inq̃tum eius generatio ē propt̃
oppilationem utroꝝqꝫ meatum: ⁊ inquātũ eius genera
tio est propter debilitatem quarundam uirtutum et for
titudinem quarundam earum. Uerum ictericia nigra
ep̄ica qñqꝫ est propter uehementiaz caliditatis epatis q̄
adurit sanguinen ducendo ipsum ad nigredinez ⁊ facit
multiplicare mel̃iam in corpore. Qꝺ si ip̄a inuenit ex
splene ⁊ meatu aliquid complet̃ res ⁊ qñz est propter
uehementiam frigiditatis eius: quare propter ipsaz cō
turbat̃ sanguis et nigrescit. Et qñz est illud frigus cuz
siccitate ⁊ qñz est cum humiditate. Et qñz est propter a
postemata s̃ia dura. Ictericia uero nigra que est causa
corporis totius aut est propter uehementiaz caliditatis
corporis totius ⁊ adurit sanguinez faciendo nigrũ: aut
propter uehementiam frigiditatis ⁊ congelat ipsuz ⁊ ꝺ
nigrat cum. Et omnis ictericia citrina aut nigra que ē
propter corpus totum est causa uenaꝝ precedentiuz in
toto corpore ⁊ est corruptio conuersionis sanguinis ad
ipsam ꝭm compl̃onem corruptionis ꝯuersionis san. ad
māz hydropisis hyposarche fiē: q̃uis ñ sit illic cōruptō
apparens in epate: imo sit in uenis tm̃. Et tibi quidez
possibile est ut diuidas ⁊ scias ꝙ ictericia nigra qñz fit ꝓ
pter multitudinem. Et qñz fit propter retentionē. ⁊ ꝭm
ꝙ dictum est in citrina. Et qñz aggregantur utreqꝫ icte
ricie simul aut quia cholere et ei quod ip̄i cōmiscet̃ ex
san. accidit adustio et fit nigra ⁊ componunt̃ ambo hu.
aut quia in utrisꝫ lateribus simul est nocumentũ. s. laterī
ep̄is ⁊ cholerī ⁊ laterī spleis. ⁊ iā existimauerūt q̇dā ꝙ cho
lera accit subito et mẽl̃ia ñ accit subito ⁊ fuit eoꝝ iterꝰ ad
hoc ꝙ causa generationis cholere est fortior causa gene
rationis mel̃ie. ⁊ mel̃ia generat̃ paulatim: ⁊ res ñ est ita

q̃uis sit pl̃imum ꝭm ꝙ ipsi dixerunt. Et qñz accidit ēt
ictericia nigra ut sit crisis egritudinum splenis et que si
milantur eis qũ non reminiscitur natura tendēs ad pcē
excussionis propter causam nocitiuam. Et pl̃imis qui
dem habentium ictericiam citrinam accidit constrictio
naturarum eorum propter retentionez excitatoris mō
dicatiui quem tu sciuisti. Et in illo qui habet ictericiam
frigidam et non curatur neqꝫ resoluitur eius materia ē
timor. Et pl̃ibꝰ eoꝝ associat̃ mors subita. Relique au
tem speties sunt ictericie epatice que est ab ap̄ate: ⁊ est
illa quā dixit Hip. ⁊ dixit Qum epar est in icterico du
rum tunc illud est significatio mala. Et Hip. quidez iā
dixit in quibusdam que ad ipsum referunt̃: ꝙ ictericie
est speties mala in urina patientis quā est similitudo her
bi: ⁊ est cum ea profundatio in uentre ⁊ febris et tremō
debilis ⁊ est debilitas in locutione ⁊ liquefactiōe ⁊ ista
interficit usqꝫ ad .xiiijᵐ diem.

Ca. iiij. de signis ictericie citrine.

Scias ꝙ i pl̃ibꝰ ictericijs citria ⁊ nigra tigit̃ uria
⁊ quanto urina est plus citrina est acutior ⁊ ma
gis significatiua sanitatis epatis ⁊ uirtutis eius. Fa
cte aũt malitia compl̃onis calide in epate signa sũt signa
nota siue sint signa illa cum signis apostematum calidoꝝ
aut non: sicut qum non albescit cum ea egō ea albedine
q̄m hz in oppilatia: immo qñz tingitur plus ⁊ non senti
tur grauitas que sentitur in oppilatiua ⁊ minorat̃ ap
petitu ⁊ multiplicat̃ sitis: ⁊ exiccat̃ corpus ⁊ rubescit
urina ⁊ raro fit subito: ⁊ si fuerit causa uehemētie calidi
tatis egritudinis cholera in felle ⁊ inflāmatio eius i ea
tunc signa eius erunt assiduatioicitrinitatis coloris cor
poris ⁊ nigredo faciei solius ⁊ albificatio lingue ⁊ are
factio ⁊ constrictio nature: propterea ꝙ cholera uehe
menter exiccat fecem et albedo urine ⁊ subtilitas eius i
dispositionibus propter retentionem cholere in corpoꝛ
absqꝫ expulsione: deinde uehementia citrinitatis eius:
deinde nigredinis ⁊ grossicies eius ⁊ uehemētia fetoris
odoris eius in fine. Ueꝝ facta a malitia ꝯpl̃onis caliꝺ
in toto corpore est ut sit totum corpus calidi tactus ⁊ i
ipso sit pruritus ⁊ sit appetitus paruus cuz acceptione
grossi et dulcis ⁊ sit egō proxima consuete tendens ad
lenitatem ⁊ similiter urina ⁊ ut uene sentiant̃ calide ual
de alterati coloris: ⁊ non fit cum albedie egōnis ⁊ gra
uitate partium epatis et fellis sicut ē in dispositione op
pilatiue: immo multotiens est egō tincta ⁊ corpus lene
⁊ nō appropriatur ep aliquo signoꝝ eius singulari ei:
⁊ non fit subito sicut est quedam speties oppilatiue. Qꝺ
si fuerit propter ap̄a calidum aut durũ scias signa eius
ex eis que dicta sunt. Ex oppilatiue autem signis inse
parabilibus sunt albificatio egōnis in pl̃ibus horis aut
paucitas citrinitatis urine in cholore suo ⁊ grauedo in
mirac in latere dextro ⁊ dolor et in flatio apud cibuz ⁊
pruritus in corpore toto ⁊ lenitas somni super latus si
nistrum. Ueꝝ ex cholera eius non albificatur cum ea e
gō subito uehementi dealbatione: albificat̃ ergo egō i
primis: deinde accidit ictericia ⁊ cum epatica non albi
ficat̃ egō nisi gradatim. fel enim transmittit illud qꝺ in
ea est de cholera paulatim usqꝫquo erumpat et simil̃
albificat̃ egō paulatim usqꝫquo ꝯpleat̃ albificatio eius
⁊ iam appareat ictericia. Et qñ cadit oppilatō i meatu
qui est in felle ad intestina ⁊ non est in operationibꝰ ep̄is
nocumentum preteritum neqꝫ mora nisi postq̃ leditur
eo ex retentione cholere in ipso ⁊ non inuenit uiam quꝫ
fel sit plenum: tũc est amaritudo oris uehemētior ⁊ stul

fortis. ⁊ cholerica quidem plurimum commouet colicas
aut associatur ei secundum modum quem innuimus. Et illaz ex
oppilatiua cuius causa est frigus aut constipatio signi
ficant dicta preterita. Et ex summa eaꝝ ē dispositio cor
poris totius. Si autem causa eius est humor grossus si
gnificat ipsam regimen precedens. Quod si eius causa fu
erit nascentia rei alicuius aut incarnatio significabit ip
sam assiduatio ictericie et assiduatio signoꝝ oppilatiōis
⁊ paruitas iuuamenti administrationis aperitiuoruz ex
clisteribus et alijs. Et in illa in qua causa est debilitas
uirtutis expulsiue epatis aut discretiue non est tinctura
urine uehemens ualde sicut est in oppilatiua ī dispositi
one qua sunt uirtus discretiua ⁊ expulsiua fortes et nō
albificatur egō pure ⁊ non sentitur grauitas que est ex
oppilatione et inuenitur in reliquis operationibus epa
tis debilitas. Et qñz associatur ei egō sanguinolenta ⁊
signa debilitatis. ⁊ illa in qua est causa debilitas uirtutū
fellis est cuz nausea uehementi ⁊ amaritudine absqꝫ gra
uitate ⁊ est generatio eius paulatim ⁊ tinctura in egō
ne est inter albedinem et citrinitatem sed est in urina fō
tis ualde. Et ictericia qum non est illic debilitas uirtu
tum epatis expulsiuarum. Quidam autem existimaue
runt ꝙ in illa que est ex felle cum rectificatione epatis
urina est secundum colorem suum ⁊ dispositiones suas natura
les et hoc est impossibile. Ep nanqꝫ sanum expellit cholerā
in primis ad fel ꝙ si nō fuerit tunc ad urinā et prohibet
ipsam penetrare in sanguinē ꝗtum potest. Veꝝ qñ mul
tiplicatur remanentia urine albe cum ictericia aut paruz
tincte est deterius ⁊ magis timendum ꝙ cadat habens
eā in hydropisiz. ¶ Qm̄ significat ꝙ oppilatio ē ex fri
gore. Venenosam autem significat morsus si est ab aīa
li si est a ueneno significant ipsam preterita sanitas ⁊ bo
nitas humorum ⁊ aduentus ipsius subito absqꝫ alterati
one egōnis ad albedinem. Eius uero que cretica est
signa sunt qm̄ ipsa fit in egritudinibus acutis habentibus
crises per eam: ⁊ sunt cum ea signa alia crisis sicut nau
sea ⁊ subuersio stōi ⁊ uomitus cholericus et uehemētia
uigiliaꝝ et sitis ⁊ paruitas appetitus cibi ⁊ amaritudo o
ris ⁊ paruitas anhelitus ⁊ siccitas nature. Et creticā
quidem significat crisis tm̄: sed bonitas ⁊ malitia uerifi
cantur cum significationibus significantibus uicinantibus
quēadmōm de eis dicemus in capitulo suo. Et pulsus quidē
in ictericia citrina in pluribus dispositionibus est paruus
propter debilitatem uirtutis: sed est uehemēs qm̄ cho
lera est leuis calida. Sed est durus propter uehementi
am siccitatis ⁊ non est propter illud uelox: qm̄ uirtus
non est cum illa fortitudine propter malitiaz cōplexionis.
Et cū ictericia q̄ citria multotiēs egreditur sudor citrinus

¶ C. v. de signis causaꝝ ictericie nigre.

Factaz quidem a splene solum significat qm̄ non
est citrina: deinde fit nigra. Citrina enim nō fit
a splene oīo. Lz nigra fiat quandoqꝫ ab epate. Veꝝ ni
gra splenetica uehementioris est nigredinis ⁊ separant
ea signa duritiei splenis ⁊ magnitudo eius ⁊ dolores eius
qui sunt in sinistro latere ⁊ ꝙ qñz sunt egō ⁊ urina ī ea
nigre. Et qñz egreditur in egestione fex nigra ⁊ hoc ē si
gnum forte. Et qñz saluatur urina quum nō est in epate no
cumentū si non uenit ad ipsum nocumentuz aduentu su
perfluo. Est enim tūc salus eius significatio ꝙ ictericia
est splenetica ⁊ in hac ictericia mirac qñz est extensuz cū
dolore ⁊ grauedine ⁊ secundum plurimum natura est constricta
⁊ qñz nō est: ⁊ est digō mala ⁊ est cuz ea malitia anime
⁊ tristitia ⁊ uarietas sine causa. Et qñz egreditur cuz ea
sudor niger. Et factā propter oppilationem in meatibus
significant grauitas uehemens ⁊ difficultas dormiēdi
super latus sinistrum. Et cum facta propter apa cali
dum durum sunt signa eius. Et cum facta propter ō
bilitatem non est grauitas. Quod si fuerit debilitas epa
tis etiam significant ipsam signa eius. Et factaz ex epa
te significant ꝙ nocumenta prima apparent in epate ⁊
splen est saluus aut lesus nisi cum eo nocumenta fuerint
epatis facientia meliam. Et nō est nigredo cura sicut ī
splenetica ⁊ significat ipsam nocumentum in urina. ⁊ si
fuerit corruptio ex latere caliditatis ⁊ siccitatis erit ni
gredo ad citrinitatem decliuis. Et si fuerit ex latere
caliditatis ⁊ hūiditatis erit illic citrinitas cū rubedie si
cut citrinitas quedam. Et si fuerit ex latere frigiditatis
⁊ siccitatis ⁊ frigus erit dominās erit ad uiriditatē aut
siccitas dominans erit ad nigredinem ⁊ si fuerit ex later
fri. ⁊ hu. humiditate uincente erit ad citrinitatem quādā
⁊ fisticitatē et si fuerit frigiditas uincens erit ad uiridi
tatem. Splenetice uero cholorator unus est.

¶ C. vi. de cura ictericie citrine.

Scias ꝙ intentio in curatione ictericie ad duas
res tendit. quarum una est ut remoueatur icterici
a ipsa cum eo quod resoluit ipsam acute ⁊ ab oculo cum
medicinis notis lauatiuis ⁊ cū collyrijs oculi. et cū me
dicinis solutione educentibus materiam facientem icte
riciam. Et secunda uertitur ad causam ⁊ abscindit eaz
et est aut rectificatio complexionis aut confortatio uirtutis
aut regimen apatis: aut apertio oppilationis aut eūo p
phlebotomiam basilice aut saluatelle aut uenarum que sūt
sub lingua ex eo quod narrauerunt quidam. Et si non
fuerit illud tunc uentosatione supra locū epatis sub spa
tula dextra: aut sub eo in spatio quod ē sub costis aut eūo
que est cum solutione uentris euacuante materiam ⁊ eūo
cum uomitu. Naz ipse est iuuatiuus in omni ictericia.
Verum ī curatione nocumenti ueneni abscissio cause ē
melius quod oz premittere quare oportet ut cum ea occu
patio fiat primo. Et ictericie quidem cuius causa est ꝯ
plexio calida in epate aut in corpore aut in felle propter
aliquam causarum preter ebibita ⁊ comesta ⁊ que sūt
ex ambobus cura est si est illic replo sanguinea ⁊ chole
rica cum eūone amboꝝ in principio rei. Sanguis qui
dem per phlebotomiam sicut ex basilica: sed cholere per so
lutionem uentris cum eis que sunt sicut myrob. ⁊ fumus
terre ⁊ sic cum scāo. in lacte acetoso coagulato: ⁊ ad ul
timum cum soluentibus cholerā aut speciebus aque ca
sei factis fortibus myrob. ⁊ scamonea ⁊ similibus. De
scriptio aque casei bona. ℞. lactis caprini. lb. iij. ⁊ carta
mi quantum manu capi potest teratur ⁊ dissoluatur digitis
in lacte hora una: deinde coletur ⁊ dimittatur ut lac coagu
letur in nocte deinde coletur a caseitate sua et accipiatur aquo
sitas eius ⁊ proijciatur super ipsam aliquid mellis aut zuc
cari aut salis indi pondus. ʒ. ij. Et si uis ipsam facere
fortem pone in ea scamonee danic. i. ⁊ bibatur ex ea secundum mē
suram que tolleratur tribus diebus: Et ex eis que ꝯ
iungunt mundificationē ictericie cum eductione materie
per solutionē uentris est ut sumantur aque foliorū rha
phāi. ℥. i. casie fistule. ʒ. ix. ⁊ seminis atriplicis. ʒ. i. ⁊ alo
es danic. i. ⁊ croci danic. i. Et hoc ē rectius ei q̄ ē cū apate
calido in epate aut in meatibus ⁊ febrizitat etiaz. Et fit
cibus sicut aqua ordei ⁊ olera ⁊ secundum ꝙ sciuisti ī capitulo apa
tum epatis qm̄ non est in prolongatione sermonis uti
litas. Nūqꝫ apparet maturatio experiri ea in quibus
est scamonea ⁊ aloes ⁊ similia postq̄ fregeris cum eis q̄

ſe ſic aq̃ cuſcute ⁊ endiuie ⁊ aliquoꝝ ex illis que ſciuiſti
⁊ ad ſumū dū nō rēouet apa et rectificat diſpō nō habe
asiſpez in curatione ipſius ictericie. ſed ſi febris non eſt
⁊ uirtus ſit fortis ⁊ illud eſt ſignificatio apatum: deinō
eſt inflāmatio tunc tibi ineſt adminiſtrare almoſoſat
⁊ cibos infīatos de piſcibus ⁊ cibos infīatos de carne
uaccina ⁊ hedina et aquas fructuum ⁊ ſuccos eoꝝ ⁊ ꝓ
prie aquam granatorum in ieiunio ⁊ acetoſum de car
ne uaccina ⁊ acetoſum de piſcibus ⁊ ſuccos olerum fri
gidoruz. plurima nāq; iſtoꝝ quāuis ſint ex cibis tñ ieſt
eis proprietas fortiorum medicinaꝝ hꝰ caⁱi rectificādo
ꝯplonē. Et ex curis hꝰ diſpōnis eſt illō qō .℞. ſucci foli
oꝝ rhaphani ⁊ ſucci mori partes equales bibat ex eo
pōdꝰ. ʒ. xxx. nā i ipſo intendit ēt ītētio ipſiꝰ ictericie. Et
ſilr ſi fuerit iflātio in felle. Et ꝯfert iſtis lac aſininum de
coctum cum pauco aceto ⁊ ſumat in potu aut ſuccꝰ ap
ſinthi cū aq̃ fīa ⁊ qñz ꝯfert ut cibet infirmꝰ pane azymo
⁊ ſale trito ⁊ endiuia plīma. vij. diebꝰ. Hoc ei lauat fel
⁊ remouet putrefactiōem eiꝰ ⁊ ingroſſat illud qō ē i ea
⁊ iſtis quidē ñ ꝯcedit ut bibāt uinū niſi plīne cōmiſtū
Et ut non ꝑueniat niſi ad illud qō ē leue ex carnibꝰ ⁊
ad ius carnis auis. Et ois q̇ hz ictericiaz ex cā calīa oz
ut deuitet uigilias ⁊ iram ⁊ motū plīmū ⁊ balneuz. Et
qñ calītas ē in toto corꝛ ⁊ infīas ep ⁊ ueſicā ⁊ infīas ue
nas. Et ꝓp̄e qñ admiſtras balneatiōez cū aq̇s fīis ⁊ te
pidis in quibus decocte ſunt medicine fīe ⁊ hūide. Aq̃
uero fīa actu et illa in qua ſunt uirtutes medicinaruz ꝯ
ſtipantium ꝓhibent reſolutionez ictericie. Et iā admini
ſtrant in curatione epatis ⁊ fellis calidoꝝ empl̄a ſuper
ea. Et qñz dant in potu trociſci de quibus ſunt troc. ꝯ
poſiti ex ſemine citroli ⁊ ſemine endiuie ⁊ ſemine lactu
ce ⁊ ſemine cucurbite ⁊ ſandalis et ſpodio ⁊ ro. ru. aſſū
ptis equalibꝰ partibus proijciant ſuper oēs. ʒ. ij. ex eis
kirat. i. cāfore et fiant inde trociſci ⁊ bibant. Et ego q̇
dem iam expertus ſuz iuuamentū eorū ⁊ fac emplz epi
in eo qō eſt in circuitu eius cū ſuccis infrigidatis ſuper
niuem ⁊ duobus ſandalis ⁊ cāfora ita ut ſentiat infrgi
datio interius. ipſuz ei remouet ictericiā ⁊ albificat uri
nam in diebus aliquibꝰ. Si autem cā fuerit debilitas i
epate ⁊ felle curret cum regimine predicto in debilita
te epatis. Nam cura ipſius fellis eſt illa cura etiaz. Ad
regimen autem apatis iam innuimus hoc ⁊ ꝯpleuimus
ſermonē in caº apatis epatis. In oppilatiua uero illud
qō cōicat omni oppilationi eſt cura oppilationis predi
cte in caº epatis ex phl̄omia ⁊ prouocatione ſi fuerit op
pilatio in gibboſitate ⁊ ex ſolutione uentris ſi fuerit in ꝯ
cauitate ſm neceſſitatem. ⁊ alienent a ſe ōne qō ꝯſtipat
⁊ exiccat q̄uis ſit calidum: qm̄ ꝯſtipat meatus et oppila
tionē efficit fortem ⁊ ex eis que rectiora ſunt eſt ut pre
mittas lenificationē eius ⁊ humectationē: deinde ſequa
ris eam cuz apertione. Et ſit lenificatiuū qñz calidū ⁊
humidū ⁊ qñz frigidum et hu. quēadmodū diſpoſitio fa
cit ipſum neceſſariuz. Et qū aperis in fine aut incipiē
do tunc ex eis que recta ſunt eſt ut ſaquaris illud ſoluē
do ſm ꝙ tollerat ipſā ⁊ hz ꝙ ꝑterijt de ſolōne uētris
Et ſcias ꝙ tu icipis cū ſolōne uētris ⁊ ñ efficit ipſſionē
tc̄ tibi ieſt uti fōtibꝰ uōitibꝰ ōiñ ſoltio forti. Et oz ut ōs i
potu uice una ſm fortitudinez. Et ſi fuerit oppilatio
ex naſcentia rei alicuius nō exiſtimo ꝙ ſit ei medicina.
Quidā autē dixerunt ei medicamē ⁊ dixerūt ſume ſuc
ci portulace ⁊ ſucci folioꝝ rhaphani ⁊ aque folioꝝ ace
toſe omnium ſm exiſtimationem ⁊ fac bullire omnia ſil
⁊ colent ⁊ ponant q̄tuz illud de ſucco acetoſe cum ali

uantulo herbi ꝯtriti. Et dixerunt in potu det ex eo
aliquid cum ſemine rhaphani ⁊ ſemine melonis excor
ticatis ⁊ cōſtis cū quarta āboꝝ coſti et myrrhe. ¶ Et
ſi fuerit oppilatio ex ſiccitate ea contractiōe ⁊ illud ē ex
eis qō ſignificat corpus: tunc adminiſtrabis lenificantia
ex ſubtiliantibus choleram ſicut mucilagines ⁊ ſicut ſe
neſtem ⁊ ſimilia cum oleo amigdalino. Quod ſi oppila
tio fuerit ex apate calido tunc cura eius erit cura ipſiꝰ.
Cum ergo maturat ſis audax ad dandum in potu diu
retica ſicut aniſum et feniculum ſine timore: ſilr ad edu
cendam ſolutione uentris choleram. Et ſi fuerit apoſte
ma durum tunc res in ipſo erit difficilis. oportebit eniz
ut curet apoſtema duꝝ. Et uſq; quo fiet illud oportebit
ut intendatur intentio ictericie ipſius cum eis que dice
mus. Et medicine quidē ſingulares ſolutiue in hoc ca
pitulo predicte ſunt in capitulo oppilatiōis epatis. Et
ex aperitiuis bonis proprijs huius capituli ſunt ſquilla
⁊ aſſaꝝ ⁊ aniſum ⁊ agaricus ⁊ ea in quibus ſunt cum a
pertione intentiones alie. Aut ſumantur granoꝝ pinee
maioris. ʒ. xxx. ⁊ paſſulaꝝ ēucleataꝝ. ʒ. v. ⁊ ſulfuris citri
ni auī. ʒ. ⁊ epithymi ⁊ ſeminis apij montāi ⁊ ciceris ni.
⁊ turis albi omnium ana. ʒ. ij. terant et cribelentur ⁊ ſu
matur ex ſuma eoꝝ. ʒ. i. ⁊. ʒ. cum aqua feniculi ⁊ admini
ſtret diebus aliquibus ſimiliter eſt eniz ſanatiuū: ⁊ nos
iam experti ſumus ipſum multotiens. Et aſiniar eſt ex
melioribus medicis ictericie. Et debilior iſta ē i qua ē
oppilatio in meatibus cholere. Sed cliſteria ⁊ ſolutia
ſunt conuenientiora in eis. Et ad ſumum ſolutiua ex eis
que ſunt ſicut epithymuz ⁊ polypodiuz ponātur in eis
iſte medicine. Deſcriptio bona ad illud. ℞: granatoruz
ʒ. iiij. agarici. ʒ. iij. ⁊ ſucci eupatorij. ʒ. iij. informent ex e
is pilule ⁊ bibatur ex eis. ʒ. i. ⁊ iteret mltotiens. Et qñ
chronica fit icterticia oppilatiua tunc neceſſariuz eſt ſu
mere diacurcuma ⁊ tyriaca aut ſimilia ex eis que aperi
unt cuz fortitudine ⁊ ſilr dialacca. Et qñ eſt cū oppila
tione febris tunc atriplices ſunt boni ualde. qm̄ ſūt api
tiui ⁊ extictiui. Et ſimiliter radix lactuce de aqua de q̃
ſumatur pondus. ʒ. ij. cum melle. Et ſimiliter aqua cuſ
cute et endiuie ⁊ myrrha cum rotulis caſie fiſtule cuz o
leo amigdalino amaro ⁊ dulci. ¶ Curationes autem
ictericie in quibus attenditur intentio egritudinis ipſiꝰ
⁊ reſolutionis eius lz in eis ſint apertio oppilationum
⁊ reliqua iuuamenta alie ſunt potiones: ⁊ alie ſūt ablu
tiones ⁊ alie ſunt ſternutationes. Et plurimū iuuamē
tum eaꝝ eſt in oculo ⁊ facie. Et alie ſunt que ſūt regimē
cōe ſicut eſt adminiſtratio tine cum aquis fortibus. Et
qñ incipit mingere mingat in tina qm̄ eſt cura eius.
Et qñ egreditur ex balneo cooperiatur ut non adue
niat ei frigus ōio ⁊ dormiat coopertus. Ea uero que
ſunt preter balneum ex illis que adminiſtrant uſu me
dicine ſunt que extrahūt ex cute ictericiam. Et medici
ne que extrahunt illud qñz extrahunt ipſum aut cuz ſo
lutione uentris aut cum ſudore. Et melius eſt ut ſit ſu
per exercitiū ⁊ laborem ⁊ ſitiz ⁊ proprie qñ eſt faciens
ſudare potus. Et ſimiliter poſt balneū ⁊ illi qui ſue icte
ricie curationez uult cum reſolutione nocēt frigus ⁊ ſe
ptentrio. niſi uelit per ea reſiſtere medicine calide ⁊ ag
gregaī eā ſicut ſumit in potu piper: deinde poſt illud ſe
deat i aqua frigida. Et dicit ꝙ patiētes ictericiaz iuuā
tur per conſiderationem in rebus citrinis. Illud enim
mouet naturam ad expellendum materiam citrinaz to
tam ad cutem: quare adiuuatur adiutoriuz curationis
in ea. Ego uero nō ſū ex illis qui negem hꝰⁱ curatiōes

ſicut ſunt plures eorum qui philoſophantur ad eas.
Et ex medicis bibitis cognitis ē ut ī potu ſūat ſtās in ti
na.ʒ.ij.ſucci rbaphani cum.ʒ.ſ.baurac ⁊.ʒ.i.uini. Nā
ipſa non morantur quin extrahant ex ea citrinitatem.
Et iterum ſumatur manipulus aſpagi ⁊ pugillus cice
ris ⁊ decoquātur in uaſe uitreato cum.v.aſceit aque ꝺ
qua in potu ſumatur miſta cum uino ſi nō eſt fe.⁊ ſi eſt
fe.potetur ſola:deinde ſedeat in tina aque in qua deco
ctus ē capillus ueneriſ ⁊ egreditur ex eo cholera:⁊ ite
rum floris nitri pondus.ʒ.ij.cum uino antiquo: dimit
tat in nocte ſub celo ⁊ ſumatur in potu. Et de balneati
one fiat illud qꝺ dictum eſt. Aut ſumātur in potu ſquil
la aſſata cū.vi.partibus ſalis aduſti ⁊ doſis ſit.ij.auꝛ.in
ieiunio aut ſumatur in potu leporiſ marini pon.ij.ʒ.pul
uerizati ſuper ouum ſorbile ⁊ ſorbeatur . Aut corticiſ
granatoꝝ.ʒ.iiij.arſenici pondus.ʒ.ij.ſumatur ex eiſſimꝭ
quātū tollerat pollex ⁊ ſumatur in potu cū.iij.ʒ. lactis
aſinini aut pondus.i.ʒ.⁊ qꝺ ē ſupra fenugreci ⁊ ſumatꝭ ī
potu cum aqua ⁊ melle ⁊ ſedeat ī tina aque frigide: aut
ſumatur capillus ueneris tritus ⁊ accipiatꝭ ex eo.ʒ. iiij
cum aqua in q̄ decoctū ē aniſum. Aut ſuccus acetoſe
cum aliquantulo uini: aut ſtercoris canis comedētis oſ
ſa alba non nigra pondꝰ.ʒ.iiij.cū aqua mellis aut folio
rum ſicle exiccate .ʒ.iiij.cum uino permiſto fiat illud tri
bus diebus: aut ciceris nigri.lb.i.capilli ueneris mani
pulus unus decoquātꝭ in aqua donec conſumatꝭ tertia
⁊ ſumatur ex ea in potu.ʒ.i.aut ſucci rbaphani.ʒ.ij. ui
ni.ʒ.i aut ciceris nigri.lb.i.carpobalſami turis ſeminiſ
feniculi omnium ana pugillus.i.decoquātꝭ in.vi. aſceit
aque donec conſumatꝭ tertia et ſumātur in potu ex ea
ʒ.ij. ¶ Et ſi nō fuerit fe.potentꝭ cū uino: aut cinnamōi
quātitās quā tollerāt tres digiti cū uino et melle medie
tatis ſcḋm menſuram.ʒ.i.⁊.ſ.aut cū aqua et uino aut ſēi
na almabaleb excorticata ex corticibus ſuis de quibꝰ
in potu ſumatꝭ pondus.ij.ʒ.aut rubee tincture.ʒ.i.in o
uo ſorbili.aut ſumatur limature cornu ceruini kirat x
xviij.⁊ ſumatꝭ in potu cū ſirupo begurſericon: aut ſumā
tur grana pinee ⁊ ameos ⁊ ſtaphiſagria ⁊ ſumat ī potu
eger ex eis.aut piperis ⁊ ſtercoris canis albi comeden
tis oſſa cochleariuꝫ.i.cum uino.aut impleatꝭ colloquin
tida eiecto ex ea qꝺ intra eſt uino ⁊ aqua ⁊ bibatꝭ: aut ꝺ
tur in potu de felle urſi in uino: aut ſumatꝭ cornu cerui.
ʒ.i.⁊ tertia ⁊ ſulfuris pondus.ʒ.ij.⁊ bibatꝭ illud: ⁊ biba
tur poſt illud uinum: aut ſumatꝭ ⁊ proprie in oppilatia
reubar.ipericon capilli ueneris olibani rubee tinctorū
partes equales ⁊ doſis ſit.ʒ.i. Et medicine quidem ſin
gulares que ingrediuntꝭ in hoc caº ⁊ ſūt aperitiue ēt ſꝫ
apſinthium aulū aſſarum acorus rubea tinctoꝝ gentia
na xilobalꝭ.agaricus condiſi nux cupreſſi coſtus utraqꝫ
ariſtol.ex eis que dicuntur ⁊ ſunt leuia eſt ut ſumatꝭ in
potu cerebrum alcubugi in uino puro aut ſumantꝭ uitel
li duorum ouoꝝ ⁊ conquaſſentꝭ in medio aſſacruati uini
⁊ bibantur . Et ex eis que laudantur uehementer ē ut
ſumantꝭ in potu de lūbricis terrenis exiccatis: qm̄ ipſi
mondificant ſtatim. Et ſiꝫ fel urſi. Et ex eis que exꝑta
ſunt ēt eſt ut dentꝭ in potu radices acetoſe ⁊ ſtet in ſole
⁊ ambulet poſt illud hora una donec calefiat ⁊ ſitiat.
Deinde ſumat decoctionem capilli ueneris ⁊ rubee tin
ctoꝝ ⁊ mente . Et ſimiliter ſi bibatꝭ poſt balneum. Et
ex diureticiſ proprijs ei eſt ut ſumatꝭ nucis cupreſſi pon
dus.ʒ.ij.cum pondere.ʒ.ij.caſie lignee ⁊ bibatur cuꝫ ui
no antiqº. Deinde ſedeat in tina in qua decoctuſ ſit ca
pillus ueneriſ aut aniſum poſt illud hora una donec ca

leſiat: qm̄ minget ictericiam totam. Et qn̄ꝫ iuuantꝭ cum
carne eritij propter fortitudinem ſue prouocationis ⁊
mundificationis ⁊ conuenientie ſue ad epar. Et aqua
cuſcute qn̄ bibiꝭ ex ea ſacraiati.i.cum ſemine apij ⁊ zuc
caro altabarzet eſt iuuatiua. Et ex ſolutiuis proprijs e
is eſt ut perforetꝭ colloquintida et expellatur illud qꝺ ē
in ea ⁊ impleatꝭ uino ⁊ bulliat ſuper prunas et coletꝭ ⁊
bibatꝭ. Et ex eis que nos probauimus eſt ut ſumatꝭ alo
es.ʒ.i.⁊ ſcamonee danic.i.⁊ ſalis naptici.ʒ.i. quarta ⁊
rubee tinctoꝝ ⁊ agarici amboꝝ ana.ʒ.ſ.fiant ex eiſ pilu
le ⁊ bibantꝭ in aqua de ſeminibus medicinaꝝ quas dixi
mus. Et nos iam diximus cliſteria ī ātidotario ad hoc
caᵐ. Et ex ſternutatorijs ſunt ſucci quibꝰ ſternutatur
ſicut ſuccꝰ cucumeris aſinini ⁊ ſuccus folioꝝ naſturtij
⁊ ſuccus cupreſſi ⁊ ſuccus ciclamīs ſicut eſt aut conte
ritur ciclamen ⁊ infunditur in lacte mulieris in nocte:
deinde exprimitꝭ in mane et tepefit ⁊ diſtillatꝭ aut ſuccꝰ
radicis alfarfaſa exprimitur ⁊ bullitur cuꝫ ſābacio bul
litione leui ⁊ in ipſo ſit paꝝ galie ⁊ fiat cum eo ſternuta
tio: aut ſuccus radicis rhaphanī contriti cuꝫ folijs ſuiſ.
¶ Et ex ſuccis qui non ſunt caliditatis magne eſt ſuc
cus ſicle ⁊ ex ſuccis frigidis eſt ſuccus ſemperuiue aut
ſuccus aleſuis fluuialis ⁊ acetuꝫ ipſum qn̄ꝫ ſugitꝭ naribꝰ
⁊ retinetꝭ hora una infirmus in pila balnei: qm̄ eſt bona
curatio.⁊ ſimiliter ſi infundatur in eo nigella die ⁊ no
cte: deinde coletꝭ ⁊ fiat caputpurgiū ⁊ odoret ex ea ſola
⁊ permiſta. Et ex eis que ſunt preter ſuccos eſt ut ſūatꝭ
ſtaphiſagrie quarta.ʒ.i.⁊ teratur et diſſoluatꝭ cum aqua
coriandri et olei amigdalini.ana.ʒ.x.⁊ fiat cuꝫ ea caput
purgium ipſo exn̄te in tina aut pila aque in balneo .
Et qn̄ꝫ miſcentur cuꝫ ea aliquid ordei ſicci ⁊ aliquid a
ceti uini. ¶ In oculo uero ipſo aſſiduetꝭ ipſius ablutio
cum aqua roſ.⁊ aqua coriandri ⁊ aqua niuis. Abluti
ones uero habētibus ictericiā ſunt aque in quibus de
coquntꝭ capillus ueneris ⁊ ſceba ⁊ maiorana ⁊ polium
⁊ camemilla ⁊ alaniuden proprie ⁊ tribuli ⁊ anetum ē
radix in eis. ¶ Et qn̄ꝫ ponitur propter calidam icteri
ciam in eis acetoſitas citri: qm̄ eſt uehementiſ abſterſio
nis cum ſua inciſione in omni tinctura.⁊ qn̄ꝫ aſſūuntur
ex iſtis rebus empl̄a ⁊ aſſūuntꝭ ex eis olea quibus fit iū
ctio ſicut oleum albacuen ⁊ oleum camemillinum ⁊ ole
um anetinum et iterum oleum congelati uue ⁊ oleum ꝺ
lilio. In ictericia uero cretica oꝫ ut qum excutit infirmꝰ
intendat cum ea intentione ipſius egritudinis cum laua
tiuis ⁊ diureticis mundificatiuis ⁊ fortaſſe non indiget
ſolutione uentris ⁊ fortaſſe ſufficit balneum ſolum. Qꝺ
ſi uideris in urinis eoꝝ et egōnibus paucitatem tincturē
ſcias ꝙ mā in eiſ eſt groſſa qꝫ conforta illud cuꝫ quo me
dicas ex lauatiuis notis ⁊ ſimilibus. Uenenoſe aūt cu
ra eſt tyriaca ⁊ mithridatum propterea quia ꝛ̄ſiſtit ue
neno: deinde bibat aquā malorum acetoſoꝝ ⁊ aquā gra
natorum ⁊ ſuccum endiuie ⁊ portulace ⁊ mucilaginē
pſilij ⁊ almii beris ⁊ omnia in quibus eſt in ꝛ̄atio cum
uirtute tyriace. Et in ipſa quidem iam expertum fuit ī
principio qum accidit et proprie qum uenenum ē ebi
bitum ut bibatur lac aſſidue cum oleo amigdalino. Re
gimen aūt ipſoꝝ cum cibis iam docui ipſum in ꝯpl̄one
calida abſqꝫ debilitate manifeſta ⁊ ſine oppilatiōe. Op
pilatiuā uero et debilitatiuam ꝯgnoſces per ea que di
cta ſunt in capitulo epatis. Et cibꝰ quidem ictericoꝝ eſt
ille qui alleuiat ⁊ ſubtiliat ⁊ in quo eſt apertio. Et ius
piſciū confert eis proprie cum eis que prouocāt ⁊ ſub
tiliant de illiſ que dicemus in fine capituloꝝ.

¶ C. vij. de cura ictericie nigre aggregate uitio ſplēis.

IN illa quidem que ſplenetica eſt conſidera an ſit
illic repletio ſanguinea pꝛima: quare phlᷓoma ba
ſilicam ſiniſtrā et ſaluatellam poſt eā: deinde occupa te
cum ſplene ⁊ rectificatione oppilationum eius et apatū
ipſius ⁊ debilitate eius. Et ſi fuerit cauſa eius multitu
do melancholie propter illud qḋ generat ipaꝫ ex uirtu
tibus ⁊ cibis ſm q̄ dictum eſt. oꝫ ēt eūare eam cum
eis que ipſam eūant. Ex illis eſt decoctio ſcolopendrie
cum bellō dicta in antidotario et eūeꝰ ex ea multotiēs.
Et ᵭcoctō epithymi ſꝫ hūc mōꝫ. ℞. myrob. nigͦ. ⁊ keb.
oiū ana. ʒ. x. fumiterre ſcolopendrie polypodij ⁊ floruꝫ
ſquināti omnium ana. ʒ. v. radicum apij ⁊ feniculi āboꝝ
ana pugillum. i. bellī nigri pondus. ʒ. ij. decoquanꝰ in
tribus. ℔. aque donec remaneat quarta ⁊ proijciaꝰ ſup
ea epithymi. ʒ. v. ⁊ bulliat ebullitōe leui: ᵭinde coleꝰ ⁊ ꝯ
ponanꝰ cum ea hiere picre. ʒ. xxx. Et ſimiliter pilule fa
cte de myrob. nigris et epithymo ⁊ ſale indo: ⁊ agarico
et corticibus radicū capparis. ⁊ qn̄ fit eūo deꝰ in potu
lac camelaꝝ ⁊ ſi non reperitur aqua caſei facta cum ſi
rupo acetoſo de ſeminibus ⁊ ſpodio ⁊ polio. ⁊ medicie
ſubtiles que ſunt ex ſcolopendria ⁊ radice cappariſ ⁊ ſi
milibus. Et aqua in qua decoqunꝰ folia tamariſci ⁊ ra
dices ⁊ aqua folioꝝ capparis ⁊ aqua folioꝝ rhaphani
⁊ ſirupus acetoſus ⁊ ſiſr aqua ſolatri ⁊ aqua apij ſi fu
erit caliditas. Et ſirupus acetoſus in quo decocta ſūt
ſcolopendria ⁊ folia capparis ⁊ fructus tamariſci ⁊ po
lium. Et ſi fuerit in ſplene apa calidum oportebit ut n̄
ſit ſuperfluitas in calefacientibus. Et ſi in ipſo ſunt op
pilationes tunc aperitiua fortis predicta in caͦ epis iu
uatiua ſunt etiā. Et ego dicam in caͦ oppilatiōis ſplēis
medicinas que ei proprie ſunt. Et ſi eſt cauſa debilitas
attractionis ſplenis tunc de illis que neceſſaria ſunt eſt
ut tu ponas ſuper ipſum uentoſas ſine inciſione. Et ut
adminiſtreꝰ exercitium ⁊ empl̄a confortantia ſplenem
ſicut illud qḋ fit ex apſinthij ⁊ cordumeni et floꝝ ſquinā
ti et albaſce ⁊ centauree et radicum capparis omnium
ana parte. i. et ex roſ. ꝑtibuſ. ij. et ex bdellij parte. i. ſ.
et ex ammoniaci partibus. vij. et decima partis fiat ex
eo empl̄m. Et qn̄ abluitur fiat cum aceto puro forti in
quo bulliant anetuꝫ et baurach et ſal et ruta et calamē
tum et ſi fuerit in cauſa ictericia nigra caliditas epatis
cureꝰ ep cū ſubtiliatiuis: et ſi fuerit frigiditas cureꝰ cū
tyriaca maiore prope et cum medicinis notis. Et ſi fu
erit cauſa in ea corpus totum fac in primis illud quod
conuenit epati ut patiantur ab eo uene: deinde cōpori.
Ipſam autē ictericiam cura cum eis quibus curas ipſā
ictericiam citrinā ⁊ cum eis que de illis fortioꝛa ſunt.
Et qn̄ aggreganꝰ ambe ictericie ſimul ⁊ eſt repletioꝰ ⁊ i
diges phlᷓomia. Phlᷓomia tunc ambas manus ⁊ eūa e
aſ ābas diebus aliquibus ⁊ aggrega inter duo regimen
ta ⁊ da in potu inter ea ambo decoctionē apſinthij ⁊ e
pithymi et aggrega aquaſ folioꝝ rhaphani tamariſci ⁊
ſalicis omnium ana. ℥. i. ⁊. ſ. aque ſolatri. ℥. iij. aque fo
liorū cappariſ. ℥. ij. aggrega ⁊ fac bullire omnia cū. ʒ. x.
caſiefiſtule ⁊ proijce ſuper ea pondus. ʒ. xxx. hiere picꝛ
⁊ pondus. ij. danic croci ⁊ pondus. iij. kirat. ſcamōee aſ
ſate in cepe et expecta duobus diebus ⁊ poſt illud biba
tur aqua caſei ⁊ ſirupus acetoſus. ¶ Cibi autem in oī
bus illis ſunt cibi leues noti ⁊ piſces alredradu ⁊ ex pl̄
lis impinguatis ⁊ ex oleribus enduia ⁊ apium ⁊ ꝯdita
ꝓpria ⁊ capparis cum aceto.

¶ Tractatꝰ ſecūdus de reliquis diſpoſitionibꝰ ſplenis.

¶ Sermo uniuerſaliſ. Caᵐ. i. de egritudinibꝰ ſplenis.

SPleni accidunt oēs ſpecies egritu
dinum predictaruꝫ. ſ. de egritudini
bus compl̄onis ⁊ compoſitionis ſi
cut oppilationes ⁊ ſolutio continui
tatis ⁊ ſimilia ⁊ apata cuꝫ ſpeciebꝰ
ſuis. Et ſcias q̄ qn̄ ſplen impingua
tur extenuaꝰ corpus: qm̄ i primis ᵭſtruiꝰ uirtus epatis
uehementer cum contrarietate quare minoraꝰ generati
o ſan. ⁊ cum hoc ipſe attrahit de ſanguine illius infirmi
rem pꝛimam propter magnitudinem ſui. Et penitus ex
tenuatio ſplenis ſignificat bonitatem hūorum ⁊ pingue
do eius malitiam hūorum. Et qn̄ꝫ conuertunꝰ egritudi
nes ſplenis ad febres commiſtas ſicut ipſe qn̄ꝫ generāꝰ
ab illis egritudinibus. Ipſe enim generantur multotiēſ
ex tertiana non pura ⁊ ex febribus peſtilentialibuſ ⁊ fe.
ꝯmiſtis: ⁊ pꝛime quidē egritudines ſplenis ſunt autum
nales. Et color habentis eas eſt decliuis ad citritatem
⁊ nigredinē. Et qn̄ꝫ perueniunt egritudines ſplenis ad
ſtōm ⁊ fortaſſe addunt in appetitu eius ⁊ qn̄qꝫ deſtruūt
appetitum ipſius: ⁊ qn̄ꝫ cogunt ipſum qum propinqua
eſt digeſtio ad euomendū rem acetoſam ex qua ebullit
terra abſqꝫ nocumento ⁊ abſque dolore. Et urina ſan
guinea bona eſt in fine egritudinum ſplenis. Et ſimiliter
groſſa in qua eſt fex ⁊ uiſcoſitas que eſt in ipſa eſt ſimiliſ
uiſcoſitati ſanguinis: ⁊ qn̄ꝫ reſoluitur per eam fe. ex fe
bribus egritudinum ſplenis: quare reſoluitur p eā ſplē.

¶ C. ij. de ſignis ꝯpl̄onum ſplenis.

CAlidam ſignificant ſitis ⁊ inflātio in ſiniſtro ⁊
corruptio uirtutis eius que attrahit melā. Fri
gidam uero ſignificant debilitas attractionis eius ⁊ ca
ſus appetitus ⁊ iteratio faſtidioſe ſacietatis ⁊ multitu
do rugitus et eructuationis. Et ſignificant ſiccam duri
cies ⁊ ᵭbilitas corporis ⁊ groſſitudo. ſan ⁊ uehemētia
nigredinis coloris. Et humidā ſignificant lenitas late
ris ſiniſtri ⁊ mollities corporis et nigredo trahēs ad al
bedinem plumbeam.

¶ Capᵐ. iij. de cura.

ESt proxima curationibus epatis ⁊ indiget ut
ſint medicine fortiores ⁊ penetrabiliores et inge
nieꝰ eoꝝ penetratio cum eis que penetrare faciunt: ⁊
cum eis que obſeruant uirtuteꝫ ſuper eas uſqꝫquo per
ficiant operationes ſuas. Et ſcias q̄ dr̄a inter curatio
nes ſpleneticas ⁊ epaticaſ eſt in fortitudine ⁊ debilitate
⁊ labore ⁊ alleuiatione. Ep. n. eſt dignius ut alleuietur
cum eo. Et non ſit ſuperfluitas in confortando illud qͦ
curaꝰ. Et non afferaꝰ ſuper ipſuꝫ medicine acute nimiſ
ſicut acetum forte niſi i neceſſitate. Et ſplen econtrario
illius eget ut adiuueꝰ medicine eius cum eo qḋ conſer
uat uirtutem earum ⁊ cum eo qḋ penetrare facit. Et
ſpleni quidem ſunt medicine que ſunt proprie ei: ſicut
cortices radicis capparis ⁊ ſicut ſcolopendria ⁊ āmōi
acum ⁊ alleum ſiluestre. Et qn̄ꝫ neceſſarium faciūt egri
tudines ſplenis ut phlᷓomeꝰ baſilica maior ⁊ phlᷓomeꝰ
ſaphena: immo phlᷓomeꝰ utriqꝫ guidegi.

¶ C. iiij. de apatibus ſpleniſ calidis ⁊ frigidis ⁊ duriſ
et quoꝝ durities eſt in fieri apa.

SCias q̄ minoranꝰ in ſplene accidentia apatū ca
lidoꝝ et fixio ipſoꝝ ſimul: immo qn̄ꝫ accidūt ſple
ni apata calida. feſtinant aūt ad duritiem: qm̄ ſanguis
qui peruenit ad eum ut nutriatur ipſo eſt ſanguis ſpiſſuſ
qum ponitur in apate quare induraꝰ. ¶ Plura ergo
apata ſplēis ſunt dura mollia uero ſunt in quibuſdaꝫ

boris. Et pl'imū q̄ð accit in ipso de apostemate calido est sanguineum: et cholericum accidit ī ipso raro: et durum est in inferiore parte splenis propter grauitatē materiei. ⁊ figure eius sunt. iij. rotunda et lata ⁊ longa ⁊ grossa ⁊ longa subtilis. Phlegmaticum uero accidit raro. Et spleneticus quidē est qui habet duritiem i splene suo: aut propter grossitudinem sue substantie quāuis non perueniat ad finem ad quem peruenit apa aut propter apa durum in ipso ⁊ primum quidem est leui⁹. Inquit Hip. si spleneticus inuenit dolorem interiorē ē magis saluum: ⁊ illud qm̄ in ipso speratur adhuc sensus. Et dixit quando accidit ei fluxus uentris cum sanguie est melius. s. quia speratur cum ipso resolutio materiei splenis eius. Si autem perseuerauerit aduēiet ei lubricitas hydropica et morietur. Et causa in eo est dominium frigiditatis super compl'onem. Et dixit illi qui catārum hʒ nō accidit splen: ⁊ in hoc est cōsideratio. Et forsitasse multitudo catarri est significatio hūiditatis compl'onis eius ut sit illud in proximo futuro. Et in li° Hip. ille qui hʒ dolorem in splene suo ⁊ currit ex eo sanguis rubeus: ⁊ apparent in corpore ipsius ulcera alba nō ledentia moritur in die secundo: ⁊ si non cadit appetitus eius. Et qñ̄ʒ terminant' apostemata splenis fluxu sāguinis narium ēt et proprie ex latere sinistro ⁊ apatibus apud aures difficilis suppurationis ⁊ apertiōis propt' grossitiem materiei. Et laudabilior urina eoꝝ est grossa sanguinea. ¶ Et urina in qua est fex uiscosa: qñ̄ʒ significat sanitatem splenis et destructionem eius. Et dixerūt quidem qum fuerit in urina sicut suspensio san. ⁊ febricitans habuit splenen extenuat' uel destruit' splen eius. ⁊ qñ̄ʒ contingit in quibusdam hominibus ut multitudo splenis generetur ⁊ remaneant secundū illud tēpore lōgo ⁊ sint secundū salutem dispositionū suaꝝ apparenti uni spatio prolixo: q̄uis qñ̄ʒ accidant ex magnitudine eius nocumenta plurima ⁊ secumdum materiam efficientem ⁊ secundum uirtutem splenis. Et scias ꝙ splē qñ̄ qꝫ apostematur post apostema epatis secūdū semitaʒ ꝑmutationis: ⁊ illud est melius q̄ꝑ ut permutetur apostema splenis ad epar.

¶ C. v. de signis

Communicant apata splenis oia in grauedine ⁊ in magnitudie ⁊ doloꝛ extēso usqꝫ ad diaphragma ex latere sinistro ⁊ qñ̄ʒ ascendit usqꝫ ad furculam ⁊ ad humerum sinistrum per cōitatem furcule. Et qñ̄ʒ facit anhelitum duplum existentem secūdū formaʒ anhelitus fletus infantis quoniam apostema impedit diaphragma ad hoc ut uadat in motu anhelitus quare stat subito propter lesionem deinde redit: ⁊ dum non est apostema magnum non comprimit diaphragma. Nam communicatio splenis ad diaphragma mioꝛ ē cōmūitate eius ad stōm etiam. Sensus enim sentit splenis inflationem ⁊ corpus alleuiatur et qñ̄ʒ accidit ex apostematibus splenis ⁊ proprie quando sunt in inferiore parte eius ut subtilietur sanguis: quoniam uehementer mundificat sanguinem a fece sua: ⁊ accidit ut rubeant pedes ⁊ genua ipsius: ⁊ illō qm̄ stōi os communicaꝫ inferiori parti splenis: quoniam ex ipsa ascendit uena expellens hu. melancholicum: qum ergo caliditas naturalis uincit peruenit ad extremitates proximas ⁊ accit extremitati nasi eius ⁊ auri ipsius ut resplendeat propter illud quod accidit ex apostemate sanguini ⁊ malitiam passionis eius ⁊ paucitateʒ etiam ⁊ ista membra uehementis sunt passionis ab infrigidatiuis. Et apostema quidem differt ab inflatione per priuationem grauitatis. Et ꝙ apostema dolorem facit incessus ⁊ inflationem qñ̄ʒ sedat ⁊ remouet eam: ⁊ differt per euentum rugitus ⁊ eructuationem. Et communicant apostemata eius calida cū accidentibus predictis ⁊ cum inflatione ⁊ siti ⁊ febre Uerum eius quod est cholericum est inflammatio uehemētiō ⁊ sitis fortior ⁊ grauedo ei⁹ mioꝛ ⁊ ē dolō ad inflammationem decliuior q̄ꝑ ad tensionem et color est ad rubedinem tendens. Cum apostematibus uero duris maligna fit anima ⁊ commouetur tristitia ⁊ uarietas in quibusdam horis. Commistio uero sensus fortis non accidit nisi apud pl'imum uictorie quoniam materia melancholica nota est non ad partem capitis: q̄uis iam accidat ex parte alia ⁊ est per communitatem splenis ad diaphragma: deinde diaphragmatis ad cerebrū Et qñ̄ʒ denigrat' lingua ex duritijs splenis et sentit' durities eius absqꝫ rugitu qum premittitur nisi aggreget' ei inflatio ⁊ non est cum ea se. inseꝑabilis immo qñ̄ʒ est secundū ordinem. Et qñ̄ʒ multiplicantur cum ea ulcera crurium ⁊ corroduntur dentes ⁊ gingiue propter grossitudinem san. qui descendit in ulcera cruriū ⁊ corruptionem uaporis qui ascendit in omnes partes gingiuaꝝ ⁊ dentium. Et qñ̄ʒ est in ulceribus crurium crisis illius. Pluribus nāqꝫ eoꝝ qui splenem habent quʒ accidunt exercitia laboriosa attrahitur inde materia ad crura ⁊ euadit ⁊ egrediuntur cuʒ ea bothor que nominātur anitham. Et multotiens est uriale splenetici sicut sani. Sed qum exercitet se ipsum resoluitur melancholia eius ad urinale ⁊ facit ipsum habere nigredinem non existentem ⁊ si essent causa in ea renes perseuerarent saltem in hora exitus eius. Et phl'omia plurima apostemat splenem. Et autūnus est ei⁹ inimicus. Et qñ̄ fuerit durities post apostema caliduʒ antecedent accidentia calidi: deinde inquirent' accidentia duritiei. Et multotiens quidem confortatur splen subito per se ipsum: aut per illud quod confortat ipsum ⁊ preualet suꝑ totum illud quod est in ipso de materia mala ⁊ solutiōe educit eam feculentam sicut fex oliuarum. Et significat ꝙ est ex splene ⁊ non ex epate eīo epatis ab egritudine. Et ꝙ splen tollerat ipsam ⁊ de tūitio eius propt' illud quod accidit ei ex hoc. Cum apostematib⁹ autem frigidis phlegmaticis sunt signa apostematum cum lenitate tactus ⁊ cum albedine coloris in quo est paꝝ nigredinis. Et splenetici quidem uehementiorem cibi appetitum habent q̄ꝑ alij sed uomit⁹ difficilis fit in eis ualde ⁊ sunt nature eoꝝ stricte ꝼm pl'imum ⁊ indigent i uomitu ⁊ in solutione uentris medicinis.

¶ Capm. vi. de curatione apatū splenis calidoꝝ ualō.

Approximant curationes eoꝝ curationibus suorum similium in epate preter ꝙ necessitas sit illarum ⁊ obseruantia ad latus stipticitatis sed cum cautela calefactionis uehementis ut non festinet materia ad grossitiem ⁊ duritieʒ. Et cōicat in hoc epar ēt. ambo enim preparata sunt ut permutent' ex apostematibus calidis ad duritieʒ. Ueꝝ oʒ ut misceant' cum eis medicie in quibus sit incisio aliqua cum caliditate equali: ⁊ stipticitas ⁊ uirtus frigiditatis sicut alumen ⁊ scias ꝙ acetum multum ingredit' in curis eoꝝ ⁊ oʒ ut incipiat' inp̄mis a phl'omia basilice. Deinde dant' in potu succi ⁊ aque predicte in egritudine epatis. Et illa que appropriant' spleni pl'imum sunt aqua folioꝝ salicis ⁊ aqua folioꝝ algarab ⁊ aqua portulace ⁊ aqua capilli ueneris humidi ⁊ ex eis que conferunt in ipso est ut dent' i potu

pōd⁹.ʒ.i.de semie portu.cum aceto.Inest enim ei ꝓꝓe
tas in resoluendo apostemata et duritiem eius ⁊ ut de
arnoglossa exiccata pulueris omni die sumatur q̄titas
cochliarij unius.Et cibus sit ille quem diximus in ca
pitulo epatis.Et zersicati inest proprietas iuuatiua ⁊
proprie quando frangitur cum zuccaro siccitas eius
⁊ cum tereniabin.

C.vij.de curationibus splenis.

Quum scis q̄ causa i illo est oppilatio ex sanguie
plurimo melancholico:oꝫ ut pblōmes basilicā
⁊ saluatellam ⁊ dimittas saluatellam constringi perse
ipsam qum constringitur ante casum uirtutis. Et qn̄qꝫ
necessarium est tibi ut pblōmes guidegi sinistrum. Et
qn̄qꝫ indiges ut consequaris eam cuꝫ eūone per ea que
educunt melancholiam de quibus dictum est in capitu
lo ictericie nigre:⁊ oꝫ ut non obliuiscaris canonis pre
dicti in curatione duritieꝝ de lenificatione ultima im
mo resolutione ut non reuertatur in duritiem lapidis
humor.Quod si expeditus fueris ab hoc ut nō idigue
ris eo erit tibi necessarium ut administres medicias ab
stersiuas incisiuas in quibus non est multitudo calidita
tis.Et fortasse inuenies has intentiones in medicis sin
gularibus ⁊ fortasse indigebis compositis.Et medicie
singulares que faciūt illud sunt medicine in quibus in
uenis amaritudinem ⁊ stipticitatem ⁊ caliditatem: aut
caliditatem temperatam ⁊ stipticitatem. Et qn̄ꝫ iue
nis medicinas singulares facientes illud cuꝫ proprieta
tibus que sunt in eis.Quod si inuenis medicinam in q̄
sit amaritudo tm̄ tunc permisce eam cum aliquantulo
aluminis ⁊ aceto.Alumen.n.frangit sua uirtute subtili
tatem eius.Et cauterium dictum in egritudine splenis
super uena que est i interiore parte brachij sinistri fiat.
Et si non fuerit manifeste dispositionis: tunc cum eo
qđ inuim⁹. Et qn̄ꝫ sufficit īgim̄ subtiliatiuū in sanatiōe
splenis. Et qn̄ꝫ accidit ut conferat in ipso regimen im
pinguans corpus qum non facit accidere oppilationeꝫ
⁊ nō fuerit ingrossans sau.Et si fuerit ita: sed nō possu
mus ipsum rectificare.Regimen nanqꝫ impinguatiuum
est ex eis que humectant san.⁊ rectificant ipsum ⁊ tem
perant ipsum cum fractione melancholie.Et qn̄ꝫ pueit
durities splenis ad hoc ut non sufficiat incuratione ei⁹
adiutorium cum eis que bibunt absqꝫ eis cum quibus
fit ei emplm̄.Et omne lac preter lac camelaꝝ est maluꝫ
spleni.Et medicinaꝝ singularium que administrant ad
hanc causam melior est cortex radicis capparis ipse ei
multotiens educit urinā et egōneꝫ sanguineam malā et
sanat proprie qn̄ bibuntur cum sirupo acetoso de semi
nibus trahente ad acetositatem. Et non est ipse solus:
imo sicut centaurea ⁊ succus eius et proprie minor ⁊ ra
dix lilij ⁊ flos salicis ⁊ acorus confecta cum melle om
ni die cochliariuꝫ unuꝫ ⁊ grana alcafid ⁊ myrtus ⁊ cāe
pitheos ⁊ camedreos:⁊ grana alcadra cū sirupo aceto
so ⁊ prassium cū aqua ferariorum quā dicaꝫ:⁊ squilla
est bona et ultima ⁊ melius est oxymel eius et scolopen
dria cum succo tamarisci ⁊ nasturtium et nigella ⁊ aga
ricus solum cuꝫ sirupo acetoso et centaurea. Et dosis
cuiuslꝫ illoꝝ sit ab uno auī.usqꝫ ad.ʒ.i. Et epithymi pō
dus.ʒ.v.in.℥.i.sirupi acetosi usqꝫ ad.ʒ.ij.istud.n.qn̄ ite
rat solutione uentris educit illud quod est in splene ⁊ ð
tūescere eū facit.Et āmoniacū ⁊ lupini precipue deco
ctio eoꝝ cuꝫ sirupo acetoso:⁊ decoctio cuꝫ aqua dulci
⁊ bibatur cū sirupo acetoso aut cum aqua decoctionis
polij ⁊ acetosa nutrita cū aceto cū sirupo acetoso ⁊ suc
cus spinaꝝ recentium ⁊ anetum siccū sumatur ex eo
omni die pondus.ʒ.ij.⁊ consequatur urina cameli ⁊ suc
ci eupatori pondus.ʒ.ij.cum aqua decoctiōis apsinthij
⁊ iuuamentum cum lacte camelino ⁊ urinis eorum est
uehemens ualde ⁊ assumat inde fortis ⁊ debilis omnis
secundū se.Et melius est illud cuius camela iā pascuit
algarab ⁊ sceba ⁊ apium ⁊ feniculum. Et qn̄ apparet
ex potatione eius digesti spatis ⁊ apparet i fece eūatio
melancholie perueni post illud cū confortatione. Aut
sume albotim infusū in aceto.vij.diebus:deinde accipi
at ex illo alboti omni die tria cochliaria ⁊ sorbeat ex il
lo aceto super ipsum. ⁊ sumat in potu seminis rhapha
ni.pondus.ʒ.i.⁊.ʃ.cū aceto forti aut decoctione folioꝝ
nucū recentium decoctorum cū aceto squille. Aut aq̄
folioꝝ capparis cuꝫ sirupo ace.aut de neriden cū aceto
squillitico.Et ex eis que currunt cursu eoꝝ quibus est
proprietas est pondus.ʒ.ij.seminis portulace cum ace
to.Aut coralli decocti ualde pondus auī.i.cuꝫ aliquo
sirupoꝝ spleneticoꝝ.Aut emplm̄ de cucurbita tenera.
aut ipsa cucurbita terat post exiccationeꝫ ⁊ bibatur ex
ea.ʒ.ij.pondus cum sirupo acetos.Et iterum semē can
ne ⁊ semen cuscute ⁊ folia salicis propter suam amari
tudinem ⁊ stipticitatem ⁊ semen acetose ⁊ semen atripli
cis ⁊ fructus tamarisci et folia eius ⁊ pulmonis uulpis
aut epatis ipsius pondus.ʒ.ij.exiccati.Aut accipe uel
pertilionem ⁊ decolla ipsum ⁊ exicca ipsum ⁊ contere
eum:⁊ accipe ex eo quod tollerant tres digiti. Aut ac
cipe.vij.uespertiliones pingues ⁊ decolla eos ⁊ infund
eos et exicca eos ⁊ pone ipsos in uase uitreato submer
sos cum aceto forti ⁊ lutato ⁊ dimitte in furno clauso.
Cum ergo decocti sunt depōe uas extractū ex eo usqꝫ
quo infrigidet deinde extrahe eos et dissolue digitis in
aceto ⁊ sumat ex eo in potu omni die pondus.ʒ.ij.⁊ h
est curatio experta. Et conueniens quidem est ut h⁹i
medicine singulares dicte prius ⁊ posterius bibant cū
sirupo ⁊ aceto. Et fiant ex eis empl'a confortātia cū
aceto.Medicine uero composite que bibūtur sunt sicut
scolopēdria ⁊ spodium ex quibus bibat pōdus.ʒ.ij.cū
sirupo acetoso.Et trocisci de capparibus ⁊ troc.alfele
menusch cum si.acetos ⁊ troc.de reu.facti cum cortici
bus radicis capparis ⁊ bibiti in aceto uehementis ace
tositatis ⁊ illud qum non fuerit inflatio. Et trocisci de
rubea.Et tyriaca diatesseron est optima ualde quꝫ nō
fuerit fe.Aut sume nasturtij ptem.i.⁊ nigelle ptem.ʃ.cō
ficiantur cum melle dispumato ⁊ sit dosis.ʒ.iij.cuꝫ ace
to permisto. Aut suffuf ex aristol.⁊ myrobal.kebu.de
quo sumatur cochliarium.i.cum urina cameli ⁊ cū uri
na capraꝝ.Et corticum capparis.ʒ.iiij. Et aristol.lon
ge pondus.ʒ.ij.seminis alfelemenusch ⁊ piperis ambo
rum ana.ʒ.vi.fiant ex eis trocisci. Et ex eis que confe
runt in illud quod.℞.capilli ueneris ⁊ corticum radi
cis cappari ⁊ seminis portul.⁊ seminis rute ⁊ seminis
alfelemenusch ⁊ isopi omnium ana partes eq̄les ⁊ dos
sit.ʒ.iij.in sirupo acetoso.Aut sumātur radices cappa
ris ⁊ passule ⁊ semē napi ⁊ isopi terātur omnia ⁊ infun
dantur in aceto die ⁊ nocte ⁊ docoquantur in aqua pli
ma donec ad paucam redeat ⁊ misceatur cuꝫ ea sirup⁹
acetosus fortis de seminibus ⁊ bibatur.Aut in potu su
mant de aceto in quo decocta fuerunt sauina ⁊ nux cu
pressi decoctione uehementi donec remaneat parum ⁊
bibatur ex eo illud quod potest ⁊ fiat emplm̄ cum fece
ipsius.Aut lac camelaꝝ scd̄m conditiones suas in potu
sumatur cum aqua folioꝝ algarab.Et iteruꝫ sumāt ru

rubee.ʒ.xij.⁊ cortices radicum capparis ⁊ aristologie
longe ⁊ ireos omnium ana.ʒ.ij.conterantur ualde ⁊ cõ
ficiantur cum oxymelle acetoso ⁊ fiant inde trocisci: sit
q3 dos.auri.i.cum aqua apsinthij ⁊ corticũ radicis cap
parorum decoctorum simil. Aut sumatur foliorum rãni recẽtiũ
⁊ corticum radicis capparis ⁊ fructus tamarisci ⁊ sco
lopendrie ⁊ squille assate ⁊ piperis albi partes equales
informent ex eis trocisci ⁊ sit dos.pondus.ij.auri. cum
sirupo acetos. Aut sumatur splen asini siluestris ⁊ splen
pulli equini ambo exsiccati ⁊ contriti ⁊ bibat ex eis auri
i.perueniendo usq3 ad.ʒ.ij.cu3 uino permisto. Et dr̃ q
qum iste medicine in potu dantur porcellis aliquibus
diebus non reperet in eis splen. Sumant epithymu3
⁊ cortices radicum capparis mediati conficiant cum
melle ⁊ bibatur ex eo circiter auri.v. Aut sumãtur cor
tices radicum capparis ⁊ scolopendria ⁊ fructus tama
risci ⁊ cortex salicis ⁊ rubea ⁊ ireos et assarum ⁊ aco
rus decoquant cum aceto forti: deinde colet ⁊ fiat ex
eo sirupus acetosus mellius ⁊ bibatur in cuius dosi sit
pondus.ʒ.i.ãmoniaci est enim mirabile. ¶ Et si splene
ticus conqueritur de solutiõe uentris in qua non ẽ san.
⁊ cum qua non est punctura sumat suffuf de grãis gra
natorum tribus diebus aut.iiij.omni die.ʒ.iij.aut.iiij.⁊
faciat ut cibus eius sit medietas eius quo consueuit uti:
nam solutio eius est splenetica: ⁊ causa in eo est: qm̃ cor
pus non recepit sanguinem. Et scias q res calide ualde
non sunt multum conuenientes spleni propterea q idu
rant et exiccant ⁊ probibẽt a resolutione. Et qñ fuerit
in urinali caliditas tunc melius erit etiam ut in potu su
muant trocisci almirberis ⁊ similia. Medicamen con
ferens duritiei accidenti in splene. ℞. radic.oppopo. ⁊
radic.cappar.⁊ speẽi uolubilis nominate albroconium
⁊ medulle squille assate ⁊ granorum alben ⁊ alleorum siluẽiũ
omnium ana partem.i.misceant omnia ⁊ sumantur ex
eo darkimet.i.in mane cum sirupo acetos. aut aceto p
misto. Al. ℞. medulle albẽ.darkimet.iij.alleorum siluestri
um darkimet.vi.cortices radicu3 cappar.darkimet.iij.
costi darkimet.ij.storacis.darkimet.vi.polij darkimet.
iij.radicis plante nominate cotoli ⁊ est speties illa que
nominat asactaiet darkimet duo existimo q hec speti
es asactaiet ⁊ est planta habens folia similia myrto
⁊ in medio sui habet anulum similem oculo ⁊ simila
tur semperuiue maiori ⁊ granorum uolubilis maioris
numero.xxv.ammoniaci darkimet.iiij.bezabard darki
met.i.radicis eius darkimet.iij.cordumeni darkmet.i.
⁊.ſ.seminis arbor.marie darkimet.i.⁊.ſ. granorum squil
le ⁊ est albõsol assarum darkimet.xvi.misceantur simul et
administrentur in sirupo acetoso ⁊ sit dos darkimet.i.⁊
ſ.⁊ secundum plurimum darkimet.ij. ¶ Trocisci alij
facientes illam operationem. ℞. seminis lilij darkimet.
iiij.piperis albi et spice syre ⁊ ammoniaci omnium ana
ʒ.ij.informentur trocisci ⁊ administrentur sicut illi qui
sunt ante eos. ¶ Trocisci alij conferentes spleneticis.
℞. ammoniaci ⁊ fructus albausigi omnium ana darkimet
viij.cõtices radicis cappar.⁊ fructus tamarisci ⁊ pipe
ris albi ⁊ scordeon ⁊ squille mundate assate omniũ ana
darkimet.ij.conficiantur cum aqua ⁊ fiant ide troc. quo
rum unusquisq3 sit darkimet unus ⁊ dosis sit unus eo
rum cum sirupo mellino. Al. ℞. medulle squille assate.
lb.ij.radicis alfesire ⁊ est radix uitis albe.lb.viij.pipis
al.⁊ petroselini ⁊ pastinace siluestris ⁊ farie herbi ⁊ gra
norum pince omnium ana.℥.viij.lilij.celestis ⁊ radicis op
poponaci amborum ana.℥.iij.conficiantur ⁊ qum admi

nistratur aliquid eorum tunc melius est ut dimittat aqua3
aut minoret potum eius ut sit medicina saluata in con
cauo. Et non trahatur ad gibbositatem epatis propter
adiutorium aque plurimũ. In administratiõe aute3 ciborum
melius est ut administret ante eos balneatio longa secũ
du3 ieiuniu3 ⁊ sit statiõ in tina. ¶ Et qñ egreditur eger
ex ea sumat incisiua subtiliatiua facientia siti3 sicut pi
sces salitos ⁊ carnem salitam incisa3 ⁊ sinapi ⁊ sabane
⁊ sumat in potu uinum mistum cum aqua maria ⁊ sub
tiliet regimen suũ ⁊ faciat illõ trib⁹ diebus ⁊ in quarto
exercitet donec sudat ⁊ frequens fiat anhelitus eius ⁊
emplet ⁊ hoc fiat si res fuerit fortis: ⁊ si fuerit debilior
ac sit contẽtus eo qd̃ est lenius hoc. Emplorum uero for
ma est: qm̃ qñ3 fiunt ex illis simplicibus que diximus
⁊ qum emplm̃ fit ex ãmoniaco ipso ⁊ stercore ouiũ cu3
aceto est empl3 forte. Et stercus ouiu3 adustu3 ⁊ cinis
asinarum est empl3 bonum qñ conficitur cum aceto ⁊ fit
emplm̃ cu3 eo. Et similiter ex radice uitis albe cu3 ace
to. Et qñ accipitur stercus uaccarum pascentiũ ⁊ exiccat
in primis deinde decoquitur cum aceto est ex eo empl3
bonum. Et qñq3 puluerizat super ipsum sulfur citrinũ
Et emplatio cum flore salicis est mirabilis. Et ex illis
est granorum alben cum aceto. Et iteru3 albarmel cum se
mine suo decoquat in aceto donec dissoluatur ⁊ fiat
ex eo emplm̃. Et ex eis que sunt propinqua equalitati
est sicla decocta cu3 aceto ⁊ radices altee decocte i ace
to. Et ex cõpositis est marã basilicon ⁊ maran. Sal. ⁊
maran aluscilcus ⁊ empl3 aureũ ⁊ empl3 de aloe. Sal.
⁊ maran factum de radice capparis in fusa in aceto ho
ris tot donec lenificet: deinde desiccet ⁊ terat bene ⁊ fi
at ex ea maran cum cera ⁊ oleo de alcãna. Aut sumat
nigredo uasis de ere ⁊ fiat ex ea ⁊ farina ordei ⁊ aceto
⁊ sirupo acetoso emplm̃: qm̃ est ultimum iuuamentum
aut admistretur emplm̃ de sinapi qm̃ est forte. Al. re
soluens duritiem. ℞. ammoniaci ⁊ cere gumme pini oĩ
um ana.darkimet.iij.glutis albotin ⁊ bdellij ⁊ bezabãd
omnium ana darkimet.vi.turis myrrhe olei sicionij oĩ
um ana darkimet.iiij.infunde liquida in aceto et permi
sce ea et utere eis. Al. ℞. fenugreci ⁊ farine herbi amborum
añ.℥.ij.gũmi albotĩ ⁊ ãmõiaci amborum añ.℥.v.radicis cap
pa.⁊ granorum alfangdi ⁊ radicis allei siluẽis ⁊ rubee oiu3
ana darkimet.ij.cere.lb.ij.infundant in aceto ⁊ misceã
tur in oleo antiquo ⁊ administrent. aut farina fenugre
ci ⁊ sinapis ⁊ nitrum. Aut ficus cocte in aceto quibus
supponat tertia pars ammoniaci. Aut sumat mel faui
⁊ liniat super ipsum sinapis ⁊ emplet ex eo splẽ ⁊ dimit
tatur dum tollerat. Aut sumatur ex ficubus.x.pigues
⁊ infundant in aceto horis tribus deinde coquantur ⁊
dissoluant ⁊ colent ⁊ sumat pondus earum de sinapi ⁊ ra
dice capparis coniunctis ⁊ misceantur oĩa. Et qñq3 ponũt
cum eis ammoniacu3 ⁊ mezerion sm̃ qualitatem neces
sitatis ⁊ faciunt ex eis omnibus epithima ⁊ empl3. Et
fenugrecum et cordumeni ⁊ calx ⁊ baurach cũ aceto ⁊
ammoniacum ⁊ zarur ⁊ myrrha ⁊ tus equaliter cum a
ceto forti liniant super uentrem ⁊ ponant super ipsum
⁊ dimittat quousq3 cadat perseipsam. Et ex eis que
experta sunt ⁊ eligit ipsum Alkindus est ut sumatur ru
ta ⁊ cortices radicis cappar.⁊ apsinthium ⁊ calamẽtũ
⁊ origanum ⁊ decoquãt cum aceto ⁊ exprimant ⁊ po
nantur super frusta filtri ⁊ fiat cum eis empl3 ⁊ renoue
tur quotiensc̃uq3 infrigidatur.xxi.uice in ieiunio. Et ex
emplis bonis ualde est ut sumat farine glandium.lb.ij.
⁊ resoluantur super prunas ⁊ proijcias super ipsas.lb.

i.calcis ⁊ misceantur et fiat ex eis emplm. Aut sumat
baurach ⁊ calx ⁊ piretrum ⁊ sinapis aggregentur oia
cum kitram ⁊ liniatur ⁊ non conueniūt cum se. Aut su
mat piretri.℥.v.⁊ sinapis.ʒ.xv.⁊ de granis almezeriō
℥.iiij.⁊ cordumeni.℥.iij.⁊ nucis aromatice.℥.i.⁊.pipe
ris.℥.iiij.aggregentur cuz aceto squillitico ⁊ fiat ex eis
emplm spleni tribus horis postq̄ locus ablutus fuerit
cum aceto ⁊ nitro. Et chronico quidem fit epithima ex
āmoniaci ⁊ amigdalaꝝ amaraꝝ ana partib⁹.x.⁊ ex folio
rum rute partibus.v.fiat ex eis epithima cū aceto aut
stercus capraꝝ ⁊ sinapis recens confecta cum quibus
dam succis iuuatiuis ⁊ pauco aceto. Et ex embrocis ē
aqua in qua decocta sunt lupini ⁊ ruta ⁊ piper. Et ex
emplis uehementis uirtutis est ut sumant belli nigri.℥.
iij.⁊ belli al.℥.iiij.⁊ ammoniaci.℥.iij.⁊ nirti.℥.iij. sca
monee.℥.ij.piperis grana.xxx.preparet ruta cum glu
tino albotin talr ut tolleret permistionem cum istis sicut
marā ⁊ liniatur super locum post calefactionem eius
cum fricatione ⁊ hoc etiā ē solutiuū. Et qn̄ non confe
runt medicine oportet ut ponantur uentose ⁊ scarificā
tia super ipsum. Et qn̄z oz qum dominat hu.melancho
licus ⁊ san.ut phlometur alguedegi sinistra ⁊ fiant cau
teria super.v.loca splenis aut.vi.deinde non permitan
tur sanari. Quod si non tollerat ignem administrentur
cauteria ex medicinis sicut emplm de ficubus ⁊ sinapi
⁊ sicut empla de gumma rute siluestris ⁊ alia. Et si do
minat caliditas ⁊ non tollerat infirmus empla fortia
uaporet splen eius cum uaporatione aceti ex lapiđ cru
do. Aut sumat in potu in ieiunio et ponat super splenē
ipsius frustum filtri in fusum in aceto calefacto et prope
in quo decocta est ruta. Et melius illo est ut ingrediat
eger ieiunus balneum qum tollerauerit illud et resupi
netur in eo et non cesset ponere super splenem frustum
filtri infusum in aceto uice una post aliam dū tollerat ⁊
iteretur super ipsuz diebus aliquibus quoniam est cu
ratio fortis. Et ex eis que approximant huic ⁊ conue
niunt calido est ut sumat ex semine endiuie ⁊ semine por
tulace ⁊ cucurbita sicca ⁊ semine agnicasti ⁊ in potu su
mantur ex illis aur̄.ij.cum sirupo acetoso et iteratio fi
at super illud. Cibi uero sint illi qui sunt leues ⁊ pin
gues ex iuribus factis ex eis que sunt leuia ⁊ subtilia.⁊
calefacientia cum equalitate ⁊ capparis cū aceto ⁊ gra
na alcadra cum aceto condita ⁊ reliqua que sciuisti in
locis alijs. Et oportet ut administrentur cum illis sub
tiliatiua sicut sinapis ⁊ que sunt illis similia. Et potus
eoꝝ sit aqua ferarioꝝ ⁊ omne in quo extinguitur ferruz
ignitum multotiens.

¶ C.viij.de cura apostematum phlaticoꝝ splenis.

Cura eius est illa que temperata est ex cura du
ri cum cōne phlegmatis ⁊ melancholi e.phla ei
eius melancholicum est et empla accepta ex meliloto ⁊
aneto ⁊ calamo aromatico ⁊ ruta sicca et alijs.

¶ C.ix.de oppilatione splenis.

Quandoq3 fit ex uentositate ⁊ qn̄z fit ex aposte
mate:⁊ fit sub humoribus secundum q̄ sciuisti
⁊ cum uentosa quidem est extensio uehemens cum leni
tate:et apostemosa est cum signis apostematis. ⁊ oppi
lationes alie sunt cum grauedine et non associātur eis
signa apostematis

¶ C.x.de curationibus.

Sunt ille eedē q̄ sunt fōtes ex curationibus oppi
lationum epatis et iam inuim⁹ ad eas illic ēt.

¶ C.xi.de uentositate et inflatione in splene.

Inflatio in splene est ut sentiantur in ipso tensio
et durities et eminentia et comprimitur tendens ad ru
gituz et eructuationem absq3 grauitate apatum.

¶ C.xij.de cura.

Scias q̄ medicine conuenientes duritiei splenis
proxime sunt in uirtute curationi inflationis nā
ipsa etiam indiget aperitiuis abstersiuis resolutiuis cuz
uirtute stiptica forti plusq̄ uirtus resolutionis:qm̄ ma
teria est uentosa leuis. Et hoc est diuersum ab eo quod
est in apostēatibus. Et qum hoc est sic ei medicine que
ipsi sunt magis similes et in ipsam magis operantes et
magis conuenientes ei sicut agnus castus et cyminum
⁊ ruta ⁊ semen rute ⁊ ameos ⁊ q̄ sunt illis similia. Et
confert illi iuuamentum maximum positio uentosarum
ignitarum super splenem. Et oz ut famem tolleret et n̄
sumat cibum subito:immo distiguat quātitate pua ual
de. Et non bibat aquā in quantū potest:immo bibat ui
nuz antiqū subtile amaꝝ parum. Et non dormiat super
ipsum donec alleuiet uenter eius ⁊ qn̄ repletio uentris
eius commouet super eum dolorem nocte uel die cōp
mat ipsum faciendo compressionem post compressionē
et ingenium faciat ad egōnem ⁊ dormiat. Quod si illō
non confert fomentet ipsum. Et qū sciueris q̄ materia
est melancholica plima ⁊ islat multitudie sua eūabis.⁊
ex bibitis nanq3 sunt trocisci modi h⁹.℞.belli al.ʒ.xxx.
qui teratur ⁊ cribelletur ⁊ cōficiat cū aceto uini forti a
cuto ⁊ fiant ex eo troc.subtiles parui ⁊ ponantur ut pa
nis in furno aut patella usquequo exiccent et non adu
rantur. Et sumātur troc.ʒ.xxx.in initio anteq̄ ut panis
in furno ponerentur ⁊ terantur ⁊ commisceantur cum
eis grāoꝝ alfāgdi ⁊ fruct⁹ tamarisci an̄.ʒ.v.⁊ scolopē.ʒ.
vij.⁊ informēt ex eis troc.⁊ sit dos eoꝝ.ʒ.iij.cuz sir⁹ ace
toso de zuccaro. ⁊ conferunt etiam troc. de agno casto
aut sumantur carmisck granorum almaru ana.ʒ.x.semi
nis endiuie ⁊ seminis portulace amboꝝ ana.ʒ.v. infor
mentur trocisci ⁊ sit dos.ʒ.iij.cum sirupo acetoso de zuc
caro. ¶ Et qn̄z oz ut in potu tribuatur ex agno casto ⁊
ameos et corticibus radicis capparis ⁊ ruta sicca ⁊ a
coro aur̄.i.cum uino antiquo aut decoctione medicina
rum conferentium ei. Inunctiones aūt et ēpla ex oleis
sūt sicut que fiunt ex oleo apsinthio ⁊ oleo de neridē ⁊
oleo costino. Et ex marā est marā factum ex sulfure et
alumine et nitro ⁊ pice et ammoniaco. Empla uero st
sicut empla dicta in capitulis preteritis sicut emplm đ
ficubus cum aceto et cum ruta cum aceto ⁊ nitro ⁊ se
mine agni casti ⁊ meliloto et camemilla: Embroce aūt
sunt sicut acetum in quo decocte sunt ille medicine p
prie secundum q̄ diximus ex administratione eius cuz
frustis filtri:⁊ proprie acetum in quo decocta sunt cap
paris recēs ⁊ sulfur ⁊ fructus tamarisci ⁊ scolopēdria
⁊ semē agni casti ⁊ nux cupressi ⁊ ruta. Et si uoluerit
ut sit cum fortitudine ⁊ ut non sit febris ponant in eo ā
moniacum ⁊ bdellium et similia. Et iterum calamentū
⁊ ruta et alusnen et baurac decocta in aceto cum aliq̄
tulo aluminis. ¶ Et cibus i illa sit similis ei qui dict⁹
est in alijs.

¶ C.xiij.de dolore splenis.

Aut fit propter uentositatem et inflationez aut
propter apostema magnum aut propter solu
tionem continuitatis:aut propter malitiaz complonis
Et tu quidez iam sciuisti signa eoꝝ et curā cuiusq3 spēi
ipsorum. Et qum dolori nō associat sēsus nisi in parte
splenis apud latus tunc est uentositas retenta inter pan
niculum siphac. Et si natura fuerit sicca resoluatur et
administretur balneum et n̄ fiat phlomia q̄uis indicet

eam cõmunitas medicorũ nisi apud necessitatẽ paucã.
¶ Fen.xvi.de dispositionibus fisteri et intestinorum.
Et est quinqȝ tractatus.
¶ Tractatꝰ primꝰ de anatomia eoꝝ et sõne uẽtris.
¶ C.i.de anatomia.

CReator sublimis propter ꝑmissionẽ
sue benigne ordinationis in homine
⁊ antecessionem sue scientie in com
modis eius creauit intestina eius
que sunt instrumenta expulsionis su
perfluitatum siccaꝝ pluiũ numeroꝝ
⁊ inuolutionum ⁊ reuolutionũ ut sit cibo descẽdẽti ex
stõ mora conueniens in illis inuolutionibus ⁊ reuoluti
onibus:nam si creasset loco intestinoꝝ intestinuȝ unum:
aut breuis quãtitatis separaretˀ cibus uelociter a uẽtre
et esset necessarium homini hora omni sumere cibum se
cumdum continuationen ⁊ sequeretˀ illud continuatio e
gerendi ⁊ surgendi ad necessaria ⁊ esset ex uno eoꝝ in
preoccupatione laboriosa a negotio suo in necessitatibꝰ
uite sue et ex secundo in nocumento plimo ⁊ esset dõatꝰ
malitia ⁊ similis bestiaꝝ.Creator igitur sumus intestio
rum numerum multiplicauit ⁊ ipsoꝝ plima prolonga
uit propter hoc iuuamentum ⁊ multiplicauit eorum re
uolutiones propter illud ⁊ propter iuuamentum aliud
⁊ est ꝙ uene continuate inter epar et inter instrumentuȝ
digõnis cibi non trahunt nisi quod subtile est cibo su
is orificijs penetrantibus in tunicas stõi:imo in tũicas
intestinoꝝ ⁊ non trahunt nisi quod tangunt.Eius uero
quod ab eis occultatˀ ⁊ submergitˀ in profundo intestini
elongati a tactu orificiorũ uenaꝝ attractio aut ẽ impos
sibilis aut difficilis:quare subtiliatus est creator in mlˀ
tiplicando inuolutiones ut illud quod cõtinetur occltũ
in parte intestini redeat contingens in parte altera ⁊ sit
posẽ ordini alij uenaꝝ sugere purum eius quod euasit a
ciem primam. Et numerus quidem intestinoꝝ est
sex.primum eoꝝ est nominatum duodenum:deinde illõ
quod nominatur ieiunuȝ: post intestinuȝ longuȝ qõ no
minatur subtile ⁊ inuolutum:deinde intestinũ quod no
minatˀ monoculum:deinde intestinuȝ quod nominatur
colon:deinde intestinuȝ quod nominatˀ rectuȝ ⁊ est ex
tale.Et ista oĩa ligata sunt cum dorso cuȝ ligamẽtis stri
gentibus ea et secũdũ necessitatẽ situũ ipoꝝ ⁊ creauit sũ
ora ex eis subtilis substantie:qm̃ necessitas que in eis ẽ
digõnis ⁊ penetrationis uirtutis epatis ad ipsa plus ẽ
ꝙ̃ necessitas in intestinis inferioribus. Et qm̃ illud qõ
ipa ꝯtinet subtile est ⁊ non timetur ut pungat subãm in
testini propter suaȝ penetrationeȝ in ipso ⁊ suaȝ incessio
neȝ per ipsuȝ ⁊ non scalpit ipsuȝ.Et inferiora incipiẽtia
a monoculo sunt grossa spissa pinguia intrinsecus ut sit
resistentia feci que non induratur ⁊ resoluitˀ nisi propˀ
multitudineȝ illic ⁊ similiter non putrefit nisi quȝ incipit
putrefieri in eis.Et super superiora quideȝ non est pin
guedo.Verũtñ non uacua fuerunt i creatiõe sua a glu
tinatiõe superficiei sue intrinsece cũ humiditate uiscosa
mucosa que est in eis loco pinguedinis. Et intestinum
duodenuȝ ꝯtinuatum est fundo stõi ⁊ hȝ orificiuȝ seqñs
stõm ⁊ nominatˀ põtanarius.Et hõ oĩo est oppositũ me
rinã sicut meri non est nisi ad attrahendum ad stõm su
perius:similiter illud non est nisi ad expellẽdũ a stõ sub
tus ⁊ est strictius ꝙ̃ meri.Et non fuit necessariuȝ incre
atione ipsius ut dilataretˀ sicut dilatatuȝ est meri propˀ
duas res:quaꝝ una est:qm̃ res que penetrat in meri ẽ
grossior ⁊ durior ⁊ maioris quantitatis et illud qõ pe
nẽtrat in hoc intestino est leuius et planius et subtilio
ris quantitatis propteꝛ digõnem suam in stõ et commi
stionem spume aquose secum.Et secunda est ꝙ penetrã
ti in meri non attribuitur ex uirtutibus naturalibus ni
si uirtus una quãuis uoluntas adiuuet ipsam ex parte
una et est attractiua. Adiuuat ergo aperiendo uiam
et dilatando ipsam penetrans aut in intestino primo pa
titur a duabus uirtutibus quaꝝ una est expulsiua que
est in stõ et altera attractiua que ẽ in intestino. Et adiu
uat eam fex que prouenit propteꝛ summam cibi:et fit fa
cilis propter illud expulsio eius in uia temperate ampli
tudinis.Et propter hanc reȝ diuersificatur a meri.Et
illud qm̃ meri est sicut pars stõi similis ei in forma com
positionis sue ex tunicis:hec aũt est sicut res extranea
adherens ei diuersa i subã tunicaꝝ suaꝝ a duabus tũicis
stõi.qum indigeat attractione forti cuius simili non ĩdi
get intestinum:propter illud ergo uincens super duas
tunicas intestini est uillus uadens in latitudine. Veruȝ
intestino recto iam apparent uilli multum longi: qm̃ ẽ
ex intestinis maioris oꝑationis indigens ad attrahẽduȝ
illud quod est suꝑ ipsũiut adiuuetˀ eis super bonitatem
expressionis et expulsionis et egressiõis:nã paucos ha
bens est inobediens ad expellendum ⁊ exprimendum:
⁊ propter illud creatum fuit ampluȝ magne ꝯcauitatis.
Et create sunt in intestino due tunice propter cõserua
tionem in hoc ut non imbibant ipsum corruptio ⁊ pu
trefactio:ad que duo intestinum preparatum est apud
quodlȝ nocumentum ꝯsequens ipsum uelociter: propˀ
diuersitatem duarum operationum in duabus tunicis.
Et creauit hanc cãnã recte creationis extensaȝ ex stõ
ad inferiora ut sit initium expulsionis preparatuȝ. Pe
netratio enim fecis in extenso recto uelocior est ea que
est in undoso ⁊ sopito.Et fuit hec creatio in ipso iteruȝ
iuuatiua intentione alia ⁊ est qm̃ qum ipsum sedet rectũ
dimittit a dextra et sinistra sua locuȝ reliquis membris
circundantibus stõȝ a duobus lateribus sicut portioni
epatis a dextra et sicut spleni a sinistra ⁊ reliquis intesti
nis ⁊ dictum est duodenũ:qm̃ longitudo eius est hꝰ ꝙ̃ti
tatis.12.digitoꝝ habentis ipsum.Et eius quidem ampli
tudo est amplitudo orificij eius quod nominatur porta
narius.Et pars intestini subtilis quod sequitur duoõ
num nominatˀ ieiunum. Et in hac quidem parte est ini
tium inuolutionis ⁊ circuitionis ⁊ replõnis:⁊.q. sit ei
uie plime ⁊ nominatˀ hoc intestinum ieiunum:qm̃ ipsũ
inuenitˀ secũdũ plurimũ inanitum ⁊ uacuum:⁊ cã in hº
est ꝯnexio duaꝝ reꝝ:quaꝝ una est quoniam illud quod
attrahitur ad ipsum de multitudie chili uelociter sepatˀ
ab eo.portio nãqȝ eius attrahitur ad epar:qm̃ plurĩ ue
naꝝ mesaraicaꝝ ꝯtinuate sunt huic intestino qm̃ hoc in
testinum est propinquius epati ꝙ̃ alia intestina. Et nõ
est in aliquo intestinoꝝ de ramis mesaraice ꝙ̃tũ est in eo
et post ipsum in duodeno.Et hoc intestinum constringi
tur et detumescit ⁊ minoratur in egritudine ualde. Et
portio alia abluitur ab eo ad illud quod est sub eo de in
testinis:qm̃ cholera citrina uenit ex felle ad hoc intesti
num ⁊ est pura nõ ꝑmista qꝛ est fortitudo ablutionis ue
hementer commouens uirtuteȝ expulsiuã cuȝ mordica
tione propterea ꝙ lauat ⁊ adiuuat ad expellendũ ad in
feriora per hoc qõ commouet expulsiuam.Adiuuat gº
ad expellendum ad duas partes simul.s.ad epar ⁊ ad ĩ
feriora. Accidit ergo propter has dispositiones
ut remaneat hec pars intestini uacua ⁊ nominatur
propter illud ieiunum. Et continuatur cum ieiuno

ex intestinis intestinum longum inuolutum reuolutū ha
bens reuolutionem unam post aliam: ⁊ iuuamentum in
inuolutione sua et causa reuolutionum in ipso est illud
quod innuimus in capitulis precedentibus. Et est ut sit
cibi in ipso mora ⁊ cum mora continuatio orificiorum
uenaꝝ sugentium post continuationem: ⁊ hoc intestinū
est postremum intestinorum superiorum que nominant
gracilia ⁊ digestio in eis est plusq̄ in intestinis inferiori
bus que nominantur grossa. Summa.n.operationum
intestinorum inferioꝝ est preparatio fecis ad exeundū
quāuis ēt non euēnt a dig̃one sicut non euānt a uenis e
patis uenientibus ad ea propter suctionem ⁊ attractio
nem. Et continuatur cum inferiori gracili intestinū no
minatum monoculum ⁊ nominatur ita: qm̄ est intestinū
quod non hꝫ nisi unum orificiū ⁊ est sicut cistis ex quo
recipit illud quod ad ipsum uenit desuper. Et ex ipso
iterum educit ⁊ expellit illud quod expellit. Et situs
eius est ad posteriora paꝝ et eius decliatio ē ad dextrā.
Et icreatum quidem fuit propter iuuamenta de quibꝰ
est ut feci sit locus in quo comprehendat ⁊ nō cogat
surgere omni hora qua peruenit ad intestina inferiora
parum stercoris sit concauitas in qua aggreget cū sua
totalitate: deinde expellatur ab ea cum facilitate qm̄ ꝯ
pletur fex. Et de eis ē quoniā hoc intestinum est initiū
reliquaꝝ conuersionum cibi ad feculentiam ⁊ preparati
onis suctionis future accidentis ei ex mesaraica: licꝫ nō
sit in illo illa suctio et est motus descendens ⁊ depositus
immo non completur nisi quꝫ euadit ab epate et appro
pinquatur ei cum uicinitate dig̃onis post dig̃onem stōi
que fuit cum quiete ⁊ uicinitate in ipso aggregato ⁊ cō
prehenso uel compresso in re una in qua remansit tem
pore longo qm̄ esset quietus ⁊ aggregatus. Fit ergo
proportio eius ad intestina grossa proportio stōi ad gra
cilia ¶ Et propter hoc est necessarium ut approximet
epati ut compleatur ex epate ⁊ fiat complementuꝫ dig̃o
nis ⁊ conuertatur residuū eius quod non digeritur ⁊ ñ
est conueniens suctioni epatis ⁊ ad melius ad quod po
se est ipsum conuerti qm̄ iam fuerit inobediens in stō
⁊ non aduenerit ei complementum dig̃onis propter mł
titudinem materie ⁊ precessinonem separationis adueī
entem ei quod est magis obediens. propterea q̄ illud
quod est magis obediens submersit illud quod ē inobe
diens: ⁊ non iam denudatum est illud quod est inobedi
ens. Qum ergo aduenit ei uirtus actiua inuenit ipsuꝫ
preparatum ⁊ denudatum nisi a superfluitate de cuius
uirtute est ut conuertatur in fecem ⁊ est reperta in utris
q̄ dispositionibus simul: sed fuit in stō cum submersore
alio: ⁊ in colon est submersum hoc solum. Et ē illud qđ
ei permiscetur dignius ut proprie patiatur ⁊ non uacua
tus est stōus a passione quadam ⁊ dig̃one ⁊ preparati
one: propter complementum passionis ⁊ dig̃onis qm̄
euāatur ab impressione agentis. Et intestinum quidem
monoculuꝫ ē intestinum in quo completur dig̃o eiꝰ qđ
fuit inobediens in stō ⁊ superfluit a dig̃one portio ⁊ pa
rum submergit ipsum ⁊ sepat inter ipsum ⁊ inter uirtu
tem agentem in chimo humido: ⁊ fiat tal'r ut parū uir
tutis rectificet ipsum qm̄ inuenit stans ⁊ morans tan
ta quantitate qua discernatur eius digestio: deinde sepa
tur ab eo ad itestinum ex quo sugit stomachus illud qđ
preparatum ē. Quidam autem dixerunt q̄ intestinum
creatum est monoculum ut moret in ipso chimꝰ ad mū
dificandum ep ex eo quod remansit in ipso de substan
tia cibi integre: ⁊ putauerunt q̄ mesaraice non ueniunt
nisi ad monoculū. Et isti quidem experimentatores er
rauerunt in hoc et neq̄ sunt iuuamenta eius nisi illa q̄
declarauimus. ¶ Et huic quidem intestino sufficit o
rificium unum qm̄ non sit situs eius situs stōi secundū
longitudinem corporis. Et ex utilitatibus eius secūduꝫ
q̄ est monoculum est q̄ ipsum est aggregatiuum super
fluitatū que si uenirent omnes ad reliquum intestinoruꝫ
timeretur aduentus colice. Et iqn̄ aggregantur in eo
a uia diuertunt. ¶ Et possibile ē ut eaꝝ aggregatio ex
pellat a natura i summa una. Aggregatum enim uđo
eius expellitur q̄ dispartitum. Et ex iuuamentis eius
ē q̄ ipse est locus eius quod generat in intestinis .s. ꝑ
mium ⁊ serpentum: nā raro euāt ex eis corpus. Et in
generatione ipsoꝝ est iuuamentum etiam qm̄ sint pau
ci numero ⁊ pauce quātitatis ⁊ hoc intestinum est digni
us aliis intestinis ut descendat in rupturam inguis: qm̄
non est ligatum neq̄ strictum cum eo quod aduenit ei
de mesaraica non enim aduenit ex mesaraica res q̄ habe
at magnitudinem. Et continuatur cum monoculo ab i
feriori parte eius intestinum nominatum colon ⁊ intesti
num grossum spissum qm̄ elongat a monoculo decliat
ad partem dextram declinatione conueniente propter
propinquitatem epatis deinde ad partem sinistram
descendens. Qumq̄ opponitur lateri sinistro declinat
ad dextram ⁊ ad posteriora ðscēdēs ēt. ¶ Et illic con
tinuatur cum recto: ⁊ qm̄ pertransit splenem coarcta
tur quapropter in eo qui habet apostema splenis pro
hibetur exitus uentositatis dū non comprimitur super
ipsum. Et iuuamentum in hoc intestino ē aggregatio fe
cis ⁊ expressio eius ⁊ gradatio eius ad expellendū post
subtilem perseuerationem fecis ex cibo si fuerit in eo. ⁊
in hoc quidem intestino accidit colica secundum p̃limū
eius. Et ex ea deriuatur nomen eius ⁊ intestinuꝫ rectū
ē postremum intestinorum et continuatur cum inferiōi
parte colon: deinde descendit ex eo secundum rectitu
dinem ⁊ continuatur cum ficteri substentatum propter
dorsum alchati ampliatum fortasse simile stō ⁊ proprie
eius inferius. Et iuuamentum huius intestini ē expul
sio fecis ad exteriora. Et creator quidem cuius essen
tia sublimis ē creauit ei quattuor lacertos sicut sciui
sti. Et hoc intestinum non fuit creatum rectuꝫ nisi ut sit
expulsio fecis ab eo facilior. ¶ Et lacerti quidem ad
iuuantes ipsum ad expellendum non sunt in ipso: im
mo sunt illi qui sunt super mirac. Et sunt .viii. lacerti.
Sit itaq̄ hec quantitas sufficiens de anatomia intesti
noꝝ ⁊ relatione iuuamentoꝝ eoꝝ. Et non mouetur ali
quid hoꝝ membroꝝ que sunt uia cibi per lacertos nisi
duo extrema .s. caput ⁊ est meri ⁊ guttur et inferius ⁊ ē
ficteris. Et adueniunt intestinis omnibus uene ⁊ arte
rie ⁊ nerui plures neruis epatis: propterea quia indi
gent sensu p̃limo.

¶ C. ii. de solutione uentris oīuꝫ modoꝝ ⁊ causis usq̄
ad lubricitatem omnium intestinoꝝ et colirica passione
⁊ sanguinolenta eg̃one ⁊ fluxu sanguinis ex uentre ⁊ ex
pulsionibꝰ rerum ex epate et splene et cerebro ⁊ ex cor
pore: ⁊ tenasmone.

S

Cias q̄ omnis fluxus uentris: aut est ex ciba
riis ⁊ cibis ⁊ aeī cotinente: aut ex membris.
Et nos quidem loquemur primum de facto
ex membris. Et factus ex membris: aut est ex stō: aut
ex mesaraica: aut ex epate: aut ex splene: aut ex capite:
aut ex intestinis: aut ex toto corpore. Et omnes illi cōi
cant in causis. Naꝫ aut sequitur illud malitiā ꝯplonis

propter debilitatem retentiue:aut digestiue :aut expulsi
ue : aut confortatur expulsiua. ⁊ totum illud aut ē ꝓpť
malitiam compl̄onis singularis:aut propter malitiam
compl̄onis cum materia confirmata in intestinis:aut ꝓ
pter conturbationem substantie eius:aut egritudinē of
ficialem:aut ulcus:aut rupturam. Et de facto ab epate
iam nos expediuim⁹ ⁊ diximus de eo qui fit propter cō
plexiones eius ⁊ apostemata ipsius ⁊ oppilationes e
ius ⁊ alia. Et similiter diximus illum qui est ex mesara
ica. Factus autem a cerebro est ille qui fit propter ca
tarrum descendentem ab eo ad stōm ⁊ ad intestina ⁊ cō
rumpit cibuꝫ ⁊ facit ipsum descendere ⁊ descendit ipse
met cum eo propter suam lubricitatem et expulsionem
expulsiue. ¶ Factus autēꝫ a stōacho non est totus indi
gestus: ⁊ causa illius est debilitas uirtutis retētiue quare
nō sustinet delationem cibi nisi usqꝫ ad tempus in quo
iam digeritur ⁊ non digeritur:deinde non potest grada
re missionem eius et egressionem eius ⁊ illud est propť
debilitatem existentem propter malitiam compl̄onis fri
gide secūdū ꝑ̄imuꝫ. Et est propter malitiaꝫ compl̄onis
calide ⁊ hūide ⁊ sicce. Et errauit q̇ existimauit ꝙ sit il
lud propter pbl̄a non aliud ⁊ propter compl̄onem frigi
dam ⁊ humidam. ꝗ̄uis hoc sit superans ⁊ hoc ē ducēs
sua longitudine ad hydropisim. Et est in summo
difficilis curationis qum confirmať. Et multotiens ē
cā in ipso remanentia uirtutis medicinaꝝ solutiuaꝝ ad
herēs superficiei intestinoꝝ ⁊ stōi ⁊ orificijs uenaꝝ stōi
et intestinoꝝ. Et hic qn̄ꝫ obseruat periodos ⁊ multoti
ens adducit ad abrasionem malam ⁊ ulcera. Et qn̄ꝫ
fit iste stōatci⁹ ꝓpter debilitatem digōnis:quare corrū
pitur ⁊ appetit expelli. Et qn̄ꝫ fit propter lubricitatem
in stō factam propter hūiditates:quare nō dimittit ipsū
figi ea quantitate qua digeratur ⁊ non est hoc in uerita
te egrediens ex eo quod diximus. sed nos appropriaui
mus ipsum cum allatione in distinguendo ad excitan
dum. Et hoc ꝑ̄imum qm̄ illud perducit ad hydropisiꝫ
Et Hip. quidem laudauit in ipso eructuationē acetosā
qm̄ significat paucam cal̄itatem facienten uaporeꝫ quē
dam lꝫ non sit completus postq̄ fuit mundificatus. Et
quoniam acetositas qn̄ꝫ incidit ut corium a corticibus
ꝑpat stōꝫ ⁊ facit acq̇rere retentionē tunc laudauit per
illum inquatum ē significatio ⁊ inquantum est causa.
Et qn̄ꝫ fit h⁹i lubricitas ex ulceribus in ipso aut in eo
quod ipsi uicinať:quare cōicat ei stōus in dolore: aut
propter inceptionem ulcerum ⁊ illud in stō paꝝ est. Et
qn̄ꝫ fluxus uentris stōaticus est catarrus in stō propter
illud quod ipse comprehendit ex hu. malis effusis ad
ipsuꝫ ex corpore:quare corumpunt cibum ꝗ̄uis sit bo
ne substantie: ⁊ fit necessarium ei expellere ipsum uōitu
⁊ deponere ipsum. Ei si fuerit pars superior fortior nō
expellet ipsum ⁊ non educet uomitu:immo cuꝫ sol̄one
uentris. Et qn̄ꝫ non fit solutio illoꝝ humoꝝ propťea
ꝙ ipsi corrumpant cibum ⁊ cogant stōm ad expellendū
ipsum :immo est in ipso uirtus quam abhorret stōus
quare expellit ipsuꝫ ⁊ quod ē cū ipso aut est i ipsomet ṽ
tus solutiua aut lubricatiua aut incisiua abrasiua sicut
facit multitudo cholerice materiei effusionis ad os stōi
⁊ fit illud cā fluxus uentris stōatici. Et qn̄ꝫ fit propter
uentositatem ⁊ inflationem que oriuntur ⁊ corrumpiť
digō ⁊ accidit illud quod diximus. Et quandoqꝫ fit
lubricitas non propter aliud nisi propter illud quod
comeditur ex debilitate retentiue: aut permisto corrum
pente:immo in comesto prius propter qualitatem suam
immo propter quantitatem. Ipsum. n. qn̄ multiplica
tur uincit uirtutem retentiuam ⁊ egreditur sicut intra
uit. Et qn̄ꝫ fit propterea ꝙ corrumpitur. aut propter
multitudinem sui aut propter suam paruitatem sicut sci
uisti:aut propter malitiam sui ordinis:deinde propter
artificium. Et qn̄ꝫ est solutio uentris stōatica propter
dolores existentes in stō:aut in eo quod ei uicinať: qz
accidit debilitas uirtutis retentiue in ipso ⁊ dolores illi
in ipso fiunt a uentositate ⁊ ab aꝑatibus ⁊ a malitia cō
pl̄onis diuerse ⁊ totum illud est in ipso aut uenit ad ipꝫ
ex eo quod ipsi uicinatur. In facto autē ab intestinis di
camus in primis illum qui fit ex intestinis .v. superiori
bus ⁊ dicamus ꝙ fluxus factus ex eis:aut est cū excori
atione. aut est sine excoriatione.. ¶ Et excoriatio est
dolor abrasionis ex superficie intestinorum intrinseca.
Et illud abradens aut est materia cholerica :aut sāgui
nea acuta:aut uirulenta: aut saniosa:aut feculenta. Et
procedit ab ipsis intestinis:aut ab eis que supra ipsa ⁊
peruenit ad intestina. Et epaticus est huius generis: ⁊
iam preterijt sermo noster in ipso subtiliter perscrutat⁹
Et apostemosus sanior est q̄ epaticus : ⁊ ille qui est
ex debilitate est susceptibilior curationis. Et ex coriati
o ⁊ solutio uentris est splenetica ⁊ fellina ⁊ epatica ⁊ il
la que est ab ulceribus in stō ⁊ meri:omnia sunt ꝓ
pter illud a quo procedit materia ad intestina. Sed nr̄
sermo non est nunc de illo:immo in illo quod est ab ipsis
intestinis. Et illud aut est propter apostema ī intestis
aut propter mordicationem cholericā aut san. effusuꝫ
ex epate uehementis caliditatis aut processionem uene
in superioribus aut inferioribus:aut ꝓpter mediciaꝫ so
lutiuam uulnerantem intestina:sicut pulpa colloquitidꝫ
aut ex cholera ⁊ ulceribus cū putrefactione ⁊ corrosi
one:aut ulceribus sine putrefactione ⁊ corrosione: aut
ulceribus mundis aut ulcerib⁹ sordidis. Et ipsa aut
sunt in intestinis grossis ⁊ sunt magis salua: aut in inte
stinis gracilibus ⁊ sunt prauiora ⁊ proprie cadentia
in ieiuno. Vz ei ꝙ nō saneť ulcus eius nedū ꝙ a ruptu
ra sua ꝑꝑ multitudinem uenaꝝ ei⁹ ⁊ magnitudinem eaꝝ
⁊ subtilitatem corporis eius ⁊ cursum cholere puz ad
ipsum ex felle preť ꝯmistionē: ⁊ qm̄ maxia est malitia no
cumenti eius propterea ꝙ proximū est mēbro īgali qđ
est epar: nā nō est ex intestinis aliqđ ꝓpinq̇us ei q̄ ieiu
num. Et medicina ēt nō stat s̄z ipsū: īmo lubricādo rece
dit ab eo. et ulcera qđ fiūt ex excoriatiōe fecis. Et ex a
cuitate cholere aut salsedine humoris aut uehemētia fi
xiōis uiscositatis q̄ qū eradicať uulnerat:aut propť eru
ptionē aꝑatū ⁊ reliq̄s eūones diuersas nocētes per suū
exitū. Et q̄cūqꝫ excoriatō mel̄ica ē eueniēs ꝯm semitam
inceptiōis ē mortal̄:qm̄ significat cācrū putrefcm̄. Et
illa q̄ ē in fine febriū ē mortalis ualđ:ꝗ̄uis n̄ fiat adhuc
sol̄o mel̄ica ⁊ ꝓ̇pe illa q̄ ebullit si ťrā ⁊ hꝫ odorē aceto
sū. Et ꝗ̄uis sit ṽt⁹ fortis adhuc ⁊ ꝗ̄uis sit in sanitate ēt
tn̄ hn̄s hāc speꝫ mel̄icā n̄ sanať. Qū āt n̄ ē ei h̄ ꝓ̇petas
⁊ n̄ ebullit nꝫ hꝫ odorē acetosū: tč ē s̄z fluitať mel̄ica quā
expellit nā et spať cū ea sāitať qn̄ꝫ. Et ulc⁹ qđ qn̄ꝫ gn̄ať
successiōe aꝑatis ⁊ fit a re īobediēte aut abrasiōe aut ci
bo duro excoriante suo incessu ⁊ qn̄ꝫ fit ab humorib⁹
q̇ sol̄one educti fuerunt deīn ulcerauerunt. Et ťminus
qđ temporis generationis ulceris a fluxu cholerico est
due hebdomode. Et a bauracbio est mēsis ⁊ a mel̄ico
ē q̄dragesim⁹ dies usqꝫ ad ꝑ̄imū illi⁹. Et multotiēs qđ
ꝑforanť intestina hn̄tis ulcera ⁊ moriť ꝯm ꝑ̄imū. Et
qn̄ꝫ sūt quidaꝫ fortes ⁊ laborāt aliq̊ tēpore et aggigať

Sex sᵗ spēs excoriationis.

fex in uentre eoꝝ et sunt quasi hydropici: deinde mori
untur. Secunduȝ plurimum uero qum ulcus ad hoc
peruenit ut egrediatur de substantia intestinoꝝ aliquid
quantitatem habens perducit ad putrefactionem ꝛ ad
casum uirtutis cum ꝯmunitate stōi ꝛ ad mortem. Quo
modo.n.nō: qum perforentur ꝛ proprie intestina supi
ora. Et iam dixerunt quidam ꝙ perforata sunt quedā
intestina inferiora: deinde perforata sunt almirach ꝛ uē
ter propter apa accidens in eis indirecto foraminis
ꝛ communicans illi⁹ putrefactioni ꝛ nocumento ꝛ perfo
ratus est uenter ēt illic ꝛ egrediebaꝭ stercus ex eo ꝛ ui
xit hō ꝛ q̄uis sit in summa possibilium est tñ̄ de possibili
bus longinquis. Et longinqui⁹ eo est ut uiuat et fexeꝭ
fundaꝭ ad spatium uentris. Dixerunt quidam qñ̄ ac
cidit ut perforenꝭ intestinum et uenter in directo ieiuni
non sedatur dolor ꝛ non figiꝭ aliquid in stō̄ et arefit ha
bens illud ꝛ aperitur uenter eius ꝛ moritur. ¶ Et
species excoriationis sunt.vi. sanguinea ꝛ uirulenta ꝛ sāi
osa ꝛ curathia ꝛ mucosa ꝛ corticalis. ¶ Et saniosa est
salua ꝛ succuritur ei: ꝛ multotiens fit ex egritudinibus
acutis ꝛ febribus adurentibus ꝛ tertianis. Et multoti
ens est eis crisis. ¶ Et saniosa quȝ incipit primitie aut
est causa eius eruptio dubellati ꝛ apatum in uisceribuſ
quam expellit nā ad intestina etiam est magis in colūis.
Et ista pars non est uere stō̄atica ꝛ multotiens nocet
stō̄ ꝛ facit accidere in ipso corruptionē in fine rei. Et
multotiens sequitur ipsam fluxus uentris saniosus ꝛ ñ
retineꝭ ꝛ est plurimū illi⁹ pus saniosum ꝛ qñ̄ȝ admisce
tur ei sanguis. Quod si illud non est causa eius ꝛ non ē
in membris interioribus apostema maturum quod erū
paꝭ tunc fit ex parte cancri putrefacti in intestinis ꝛ nō
est sanitas propter multitudinem eius quod coniungiꝭ
ꝛ paruitatem eius quod inuenitur ꝺ̄ quiete propter dif
ficultateȝ egritudinis in se ipsa. ¶ Uirulenta auteȝ aut
est a liquefactione: aut a resudatione apatis existentis in
uia maturationis ꝛ plimū ipsius non est cū stomatica.
¶ Sāguiea āt alia ē euēiens subito et alia est eueniens
paulatim. Et prime quidem causa est apertio uenaruȝ
et secunde resolutio singularis: ꝛ quȝ non associaꝭ ei do
lor aliquis tunc non fit ex apostematibus: immo ex īb⁹
alijs ꝛ proprie qum associantur cum illo signa alia. Et
qñ̄ȝ fit ex intestinis etiam sine dolore qum est secunduȝ
semitam apertionis orificioꝝ uenaꝝ eoꝝ sine causa alia
ꝛ est incoluior. Et qum fuerit hyems sicca septentriōa
lis: deinde successerit ei uer pluuiosum meridionale ꝛ e
stas pluuiosa multiplicabitur fluxus san. ex uentre:
Et similiter qñ̄ȝ hyems est austria ꝛ uer boreale pauce
pluuie ꝛ proprie in corporibus hu. ꝛ corporibus mlie
rum. Et qñ̄ uenit estas post uer boreale ꝛ hyemē austri
nam multiplicantur solutio uentris et excoriatio ꝛ ē ca
usa eoꝝ multitudo catarroꝝ. Et qñ̄ȝ multiplicatur flu
xus san. per uentrem in regionibus meridionalibus ꝛ
cum exufflationibus austrinoꝝ ꝛ multitudine pluuie: ꝓ
pterea quia mouent materias ꝛ mollificant poros ꝛ ꝓ
ꝑe p⁹ catarros salsos. Fluxus autem san. per uentrem q̄
est post soꝭonem cholericā ꝛ excoriationem cholericā
ꝛ est cum dolore est malus ꝛ proprie qñ̄p recedit alcu
rathi: deinde uenit sanguis purus illud enim significat
ꝙ est super corpus intestinoꝝ. ¶ Alcurathi uero ē ab
aliqua abrasione tunice intestinoꝝ. Sed mucosa est pro
pter humiditatem grossā. Et qñ̄ȝ accidit fluxus uētris
mucosus in febribus compositis. ꝛ species febriuȝ quā
dicā in capitulo suo in febrib⁹ pestilentialibus ꝛ plimuȝ

quidem fit in pestilentialibus ꝛ est spumosus. ¶ Corti
calis aūt qñ̄ȝ fit ab ulceribus stōi ꝛ egreditur cum solo
ne uentris sed non est illic excoriatio. Et qñ̄ est cū ex
coriatione est ab ipsis tunicis intestinoꝝ Et significaꝭ
ꝙ sit de grossis semꝑ ꝑꝑ grossitudineȝ ꝛ in pluribus per
maiorem. Et ꝙ sit de subtilibus per contrariū. Et cor
tices isti egrediuntur apud eleuationē ad ascellam ꝛ est
plurimum exitus eoꝝ qum fit clistere lotium. Inquit.
Hip. Solutio uentris grossa melica ñ sanatur. Dixit.
Hip. qum est eūo similis aque: deinde fit similis unguē
to est mala. Et qum accidit post hydropisiȝ solutio uē
tris eueniens ab apate epatis que est mala et egestio san
guinolenta tunc solutione educitur aquositas ꝛ non ab
scindiꝭ. Inquit omnis fluxus uentris post egritudinem
subito est malus significans morteȝ propinquaȝ. ¶ In
quit. Et qñ̄ȝ fit cum hydropisi egō sanguinolenta que
non abscinditur ꝛ neqȝ sanaꝭ qm̄ non solutione educiꝭ
aquositaſ: immo solutione educitur illud quod debilitat
corpus. Et qñ̄ȝ perducunt excoriatio ꝛ ulceratio inte
stinoꝝ ad hydropisim. Et si aliquis habet cum punctu
ra spasmum ꝛ uomitum ꝛ singultum ꝛ conturbatio
nem rōnis significat mortem. Et in li. Hip. qui habet
dysenteriam ꝛ apparet post aurem eius sinistrā res ni
gra similis herbo ꝛ accidit cum hoc sitis uehemēs mo
ritur in.xx. ꝛ non tardaꝭ ꝛ non euadit. Illa aūt que fit
ab intestiniſ absqȝ excoriatione ꝛ absqȝ causa eoꝝ que
sunt super ea cōicat lubricitati stō̄atice in causis. Sed
que facta est a corporibus ulcerum in eiſ plusq̄ ea que
est in stō̄: immo quasi non est nisi in eis. ¶ Si aūt fue
rint eradicabiles ꝛ materia faciens eas ñ cessauerit cur
rere perducit illum ad excoriationem sanguineam pro
culdubio et ad fluxum san. per uentrem fortem ꝛ cōica
bit ei in causa cōicantia uirtutis medicine solutiue ad
orificia uenaꝝ que sunt in es ꝛ superficiei eoꝝ ꝛ facit so
lutionem. Et illa que fit a debilitate itestinoꝝ ꝛ stōi no
minatur materia uentris ꝛ plimuȝ cause in hoc est debi
litas ꝛ ulcera ꝛ cōpora eoꝝ. Et qñ̄ȝ accidit ut congele
tur aliquid h⁹ san. effusi in uentrem. Et significant illō
frig⁹ extrēitatū subito ꝛ festine ꝛ inflatio uentris ꝛ casus
pulsus et peruentio ad sincopim. De ea autem que est
ab intestino recto et est intestinū sextum alia ē que ē cuȝ
dolorē ꝛ nominatur zabir ꝛ est dolor extensiuus ꝛ abra
siuus in intestino recto ꝛ alia ē q̄ est sine dolore. Et cā
alzabir: aut' est apostema calidum ex quo currit aliq̄d:
aut apostema duruȝ: aut mollificatio lacerti: quare egi
ditur cum eo anus: aut tensio ex q̄ accit spasmus quāi
ꝓhibetur lacertus retentiuus in parte ani ab operatōe
sua: aut superflua salsa: aut baurachia: aut chimus gros
sus aut cholera ingrediens: aut frigus adueniens mē
bro aut longitudo sessionis super duruȝ: aut grossitudo
eiuſ quod egreditur de fece ꝛ durities eius: aut hemor
rois: aut fistula aut ragadia: aut rugitus: aut corrosio:
aut grauitas sensata. Et plimum quidem fit ex hu. mu
coso ꝛ postq̄ fuerit mucosus fit curathi⁹: deinde pūcta
san. Et qñ̄ȝ egreditur cum zabir aliquid qꝺ ē sicut cāo
ꝼm ꝙ dixerunt quidam sed. G. elōgauit illud. Et zabir
quidem plurimum accidit hñtib⁹ phl'a putridum: nam
putrefactio eius relinquit uestigia in intestino recto a
pud incessionem suam omni hora. Amplius est uiscosū
adherens nociuum. Et qñ̄ȝ cogitat eger ꝙ in ano suo
sit sal puluerizatus propter baurachitateȝ eius. Et za
bir facilius est illud quod non succedit dysenterie aut
generatur a dysenteria. ¶ Et qñ̄ȝ accit ut spasmetur an⁹

et rectum:aut tendatur:quare accidit lacerto ut nō re
tineat illud quod uenit ad eū sicut accidit ei ut spasme
tur ⁊ non potest facere descendere quod supra ipsum ē
ad eum. Illa aūt que fit ab ano sine dolore est san. non
aliud. Et plurimum quidem eius est secundū l:mitaz q̄
nā expellit superfluitates ex corpore. Et coadiuuāt ip̄z
in corpore cause superfluitatum ciborum ⁊ retentō cur
sus:aut incisio membri:aut dimissio exercitij:aut reliq̄
que dn̄ r in locis suis. Et iste non oz ut retineat nisi tīe
atur casus pulsus ⁊ uirtutis. Iste ergo sunt speties cur
sus intestinalis intestinoꝝ sex. Factus autem a toto cor
pore aut est secundum semitaz crisis:aut fortitudinem
uirtuti 3 expulsiue:aut secūduz semitam casus uirtutis
reten tiue sicut accidit timenti ꝙ statim supueniat ⁊ ha
benti ptbisim in fine uite sue aut secundum semitā lique
factionis ⁊ incipit subtilis :deinde fit turbida ⁊ fit fortis
fames ⁊ cadit uirtus ⁊ acc'dunt febres:⁊ qn̄z accidūt
nausea ⁊ difficultas urine ⁊ uētositas ⁊ rugitus ⁊ tene
brositas coloris ⁊ frigus extremitatum ⁊ exiccatio lin
gue. Aut secundum semitam conuersionis humorū ad
corruptionem propter febres malas ⁊ uenena nocētia.
Aut secundū semitam expulsionis repletionis uehemē
tis propter illud quod scis ex dimissione eūonis:aut re
tentione cursus consueti:aut abscissione membri:aut di
missione exercitij:aut paucitate solonis ex corpore ⁊ re
liquis que sciuisti. aut propter compositionez nauseati
ue satietatis plurime in uicibus pluribus ⁊ redit secun
dum semitam egritudinis acute et est de summa colirice
passionis:aut secundū semitam probibitionis nutrimen
ti propter oppilationes ī uenis et alijs. ¶ Colirica āt
passio ē mot⁹ mat̄ieꝝ cōuptaruz ñ digestaꝝ ad sepatiōez
ex uia intestini redeūtiū ad ipsū a corpe secūdū acuitatē
⁊ laborē expulsiue:cibi nāz qū ñ digerūt ualde ꝯuertū
tur i hūores nō ꝯuenientes corpori ⁊ mouet nā ad ex
pellendū eos a corpore qū grauēt sz ipm ex ptib⁹ cum
spetieb⁹ uomit⁹ cholerici ⁊ aquosi ⁊ erugiosi qn̄z:⁊ spe
tieb⁹ flux⁹ uentris. Et illa colirica passio c⁹ cā ē corru
ptio cibi in colūior est ea c⁹ est frequentia corruptionis
p⁹ corruptiōez. Et colirica q̇ð passio mala incipit in p̄
mis cū lenitate: deiñ accidūt dolor ⁊ pūctura in uentre
⁊ in intestinis ⁊ dilatatur ⁊ ascendit ad stōz pp multitu
dinē e⁹ qð nocet ei ex hūorib⁹ acutis uēiētib⁹ ad ipsū ⁊
scd̄m plurimum sunt flux⁹ uentris ⁊ uomitus fit. Quz
ergo expellunt mōdificantur hūores corporis pp illð
qð scis ex causis . Incipit ergo cum fluxu uētris cho
lerico:deiñ aquoso puro molli fetido: deiñ qn̄qꝫ per
ducit ad fluxū uentris q̇ est sicut lotura carnis recentis
habentem odorem pinguedinis ⁊ ad curathiñ ðiñ pdu
cit ad mollificationē pulsus ⁊ spasmum ⁊ sudorē frigidū
⁊ ad mortē. Et i habentibus q̇ð coliricam passionez mł
tiplicatur sitis : ⁊ quotiens bibunt aquā calefit ī stō eo
rum ⁊ euomunt eā. ¶ Et tollerare sitim confert eis. ⁊
multotiens accidit eis destructio pulsus scd̄z semitā cō
pressionis ⁊ lesionis pp cām accidētium sequentiū ma
lignoꝝ. ¶ Qū ergo quiescunt accidentia redit pulsus
Et ille qui consuetus est incurrere coliricam passionē
non hꝫ ex ea timorem sicut ille qui non asuetus est ea:⁊
ē i infantibus plus. Et colirice q̇ð passiones plurimuz
non accit nisi in estate ⁊ autumno pp debilitatem digō
nis i utrisqꝫ ⁊ minoratur in hyeme ⁊ ueē. Et qn̄z multi
plicatur euentus colirice passionis ex potu aque fr̄ide i
ieiunio sequente cibum grossum precipue in comestiōe
granoꝝ pinee ⁊ chrysomila ⁊ melones sꝫ ex eis que cō

mouent coliricam passionē. ¶ Et multotiens quidem
restringitur colirica passio ⁊ declīat materia subito ad
membra urine:⁊ accit ardor urine . Fluxus āt uentris
eueniens pp ꝓhibitionez penetrationis cibi est oppilati
uus. Et ille qui nominatur fluxus uentris factus cum
periodis. Et illud est qm̄ uene oppilate replentur i tē
pore noto usqꝫquo euentur: deinde euetur reducendo
⁊ in eo qui est inter utrasqꝫ dispō est sicut sana. Et plu
rimum qð est inter paroxismos est. xx. dies. Et qn̄z ante
cedit aut tardatur propꝫ illud qð scitur de causis. Fa
ctum autez propter cibum iam semel diximus in stō. Ue
rūtñ non est maluz si iteremus illud ⁊ addamus ueloci
ter. Dicamus itaqꝫ ꝙ factus ex cibis:aut ē propter eo
rum paruitatem:quare corrumpunt in stō ignito sicut
sciuisti. Et non recipit eos nā aut pp grauitatem corū
ēt:qꝛ descendunt aut pp coꝝ mordicationē sicut cepe:
aut pp ꝟtutē uenenosā sicut in fungis:aut pp uelocitatē
ꝯuersionis ad corruptionez sicut lac:aut pp uehementi
az subtilitatis coꝝ. qꝛ resudant ⁊ nō retinent apð porta
nariū:aut pp ipsoꝝ hūiditatē et coꝝ uiscositatē:qꝛ lubri
cant:aut pp multitudinem motus sup eos:aut pp mul
titudinem pot⁹ aque p⁹ ipsos:qꝛ subito deponit eos ⁊ lu
bricare eos facit:aut pp multitudinē e⁹ qð repit de hūo
rib⁹ lubricantib⁹ sicut phlate ⁊ abstergentib⁹ sicut chole
ra:aut q̇a est cib⁹ ꝯturbat⁹ ⁊ est illic q̇ est plurime q̄tita
tis ⁊ pauci nutrimenti sicut sꝫ olera:aut pp ordinez ne
cessario faciētē lubrificationē sicut pmissio cibi lenis fa
cilis digōnis lubricitantis ⁊ postremitas cibi stiptici cō
pressiui. ¶ Aut postremitas eius q̇ est uelocis ꝯuersio
nis : qꝛ corrumpitur ⁊ corrumpit qð sub eo ē ⁊ uocat
nāz ad expellendū. Fact⁹ autē pp aerē circundātez est
qm̄ aer ꝯtinens calidus resoluit :quare exiccat ⁊ frigus
aggregat:quare ꝯstringit et auster ⁊ multitudo pluuiaꝝ
⁊ regiones meridionales soluūt uentrē. Et qn̄z ē uento
sitas cā flux⁹ uentris p id qð corrūpit de digōne ⁊ mo
uet de cibo. Inq̇t. Hip. altheca accit diaria plurima p
altheca intelligit illos q̇ nō possunt ꝓferre the:⁊ cā in
hoc est ꝙ hūiditas dn̄at sz mēb⁹ ipsoꝝ neruosa ⁊ sz stōs
coꝝ cū cōitate cerebroꝝ coꝝ:aut pp cerebrū ⁊ aliud. ⁊
isti ēt oz ut soluant cuz facilitate. Inquit. Hip. q̇ est in
pueritia lenis nature aut dure est apud senectutē cōrio:
sꝫ q̇ est lenis nature semp in adolescentia nō ꝯuenit ei in
senectute assiduatio eius. Et ois flux⁹ uētris q̇ fit p⁹ egri
tudinez uehementez accidens subito est significatio mor
tis:qm̄ significat corruptionē subitā. Dīa inter illū q̇
ex illo lubrificatiu⁹ est ⁊ int stōi lubricitatē significat di
gestio pauca q̇ est in cibo:qū g⁹ descendit a stō nō mo
rat in intestinis immo procedit ad exitū. Si uero cā e⁹
est ulc⁹ significāt ip̄z excoriatio et illud qð egredit de si
gnificationib⁹ ulceꝝ. Et si est phlegma uiscosum signifi
cat ipsuz ēt phla qð egredit cū eo ⁊ uentositas ⁊ rugit⁹
in uentre cū q⁹ sentit lubricitas rei grauantis. Et in ul
cerib⁹ p dolorē sub loco stōi ꝙ si fuerit lubricitas non
ab ulcerib⁹ nꝫ a phlate:imo pp malitiam ꝯplonis signi
ficabit illud priuatio exit⁹ signoꝝ ulceꝝ ⁊ phlatis. Et si
gult⁹ qū accit habentibus fluxuz uentris ⁊ prope hn̄ti
b⁹ zabir est significatio mala significans siccitatē facien
tem arefactionē. Et qn̄ cibat hn̄s uentrē debilē ⁊ ñ ad
dit pulsus e⁹ tunc cures euz. Et hn̄s uentrē morit pau
latiz cū casu pulsus e⁹ ⁊ fit uermiculosus aut foricans
⁊ est cuz h⁹ uiu⁹ et intelligit:ðiñ destruit pulsus eius ip̄o
uiuo:ðiñ morit Et scias ꝙ ille q̇ egerit speties diuersas
s. cholerici et spumosi et speties pingues et nō debilitat

nõ oꝫ ut ipſuꝫ ↄſtringas ⁊ ꝑducas ipſum ad egritudineſ
difficiles ⁊ egritudines malas fraudulentas.

¶ C. iiij. de ſignis.

D Jiciť ꝙ qñ fuerit urina in febrib⁹ cholericis al
ba cuꝫ incolũitate ſignoꝝ in fixione rõniſ ⁊ õſe
ctu ſoda ⁊ ſimiliũ tunc caue excoriationeꝫ inteſtinoruꝫ.
Amplius dĩa inť cerebralẽ ⁊ ſtõaticũ eſt qm̃ ſtõaticus
ordinẽ nõ hꝫ nꝫ horas ꝑ ſe ipſũ in quib⁹ creſcat: immo
eſt ſm̃ regimen: nã ſi digeſtiua eſt debils egrediť ſine di
geſtione. Et ſi ſunt retentiua et expulſiua ſiľ õbilis egẽ
ditur uelociter. ⁊ nõ egrediť pꝛĩmũ ſubito: imo frequẽ
tatur eleuatio paulati ⁊ pꝛĩmũ ei⁹ eſt ex frigore. Et ſi eſt
debilitas in non digeſtiua egrediť qȯ egrediť non ꝓua
tuꝫ digõne tota: imo egreditur hñs digõnẽ quãdã ſcȯꝫ
tẽpus more in ſtõ. Et cũ illo q̇ ẽ a lubricitate hũoraleſ
egrediunť hũiditates: cuꝫ illo qȯ q̇ fit a lubꝛicitate ulce
roſa: aut bothoria ſunt ſigna ulcerũ ſtõi ex uomitu corti
cali ⁊ bothor in ore ⁊ dolore. Et. Hip. qȯ iaꝫ dixit illiſ
q̇ inteſtinoꝝ lubricitatem hñt uõitus ẽ malus et h⁹ iudi
ciũ occultã hꝫ cãm. ¶ Cerebralis ãt plurimuꝫ eſt poſt
ſomnuꝫ longũ et eſt conſeruãs paroxiſmos ⁊ cuꝫ eo ſũt
ſigna catarroꝝ ⁊ corruptionis cerebri. Et i li° algarab.
Qñ apparet in lubricitate inteſtinoꝝ ſ꞉ coſtas aliquid
ſiľe ciceri ⁊ prouocatur urina ⁊ multiplicatur moritur
eger in ipſa hora. Epatici uero ſigna iã dixim⁹ in caplo
egritudinũ epatis. Et ſiľr e⁹ q̇ fit ex meſaraica. ¶ Plu
rimum ãt ſplenetici eſt melancholicũ ⁊ iã dixim⁹ in ca
plo ſuo. Infeculento ãt iam diximus q̇d in illo ſit de ſi
gnis malis ⁊ ſaluis ⁊ diſtinxim⁹ ipm̃ ab epatico. Et illȯ
ꝑ id qȯ ſcitũ eſt ꝙ eſt apȯ dolores e⁹ ⁊ diſpõnes ipſius
egrediẽtes a uã in caplo egritudinũ ſplenis ⁊ in hoc ipo
⁊ qum dicte ſunt expulſiones epatice. Inteſtinalẽ autẽ
q̇ ſanguineus eſt ⁊ q̇ ñ ẽ ſãguine⁹ ſignificat dolor inteſti
noꝝ ⁊ punctura ⁊ diuerſificať ab epatico ꝑ illȯ qȯ ſcis
ex hoc ꝙ ille ẽ pl⁹ ⁊ hꝫ paroxiſmos ⁊ uices ⁊ oĩs paro
xiſm⁹ ẽ deťior illo q̇ eſt añ ipm ⁊ manifeſtior ⁊ e⁹ nocu
mẽtũ i ſupioꝛib⁹ corporis ẽ uehemẽti⁹ ⁊ ſigna corrupti
õis epatis cuꝫ eo ſť magis appentia. Et ſcias ꝙ diſpoſi
tio doloris ⁊ pũcture ⁊ alcurathi ẽ magis ad qȯ redit
Scias ergo ꝙ qñ inueniť qȯ eſt ex inteſtis ꝓculdubio
ſꝫ cũ e⁹ ꝓuatiõe qñꝫ fit ẽt ex inteſtis ⁊ excoriatiõe: ⁊ flu
xũ ſan. puri ab inteſtiſ ſignificãt ẽt dolor ⁊ pũctura. Et
qñꝫ ẽ flux⁹ ſan. ab aptõe uenaꝝ ⁊ ẽ cũ eo excoriatio qñ
exulceratio fit. Et qñꝫ eſt exulceratio in ꝓmis: deiñ ſe
q̇ť ipꝫ flux⁹ ſan. Et ſignificãt ꝙ ipſe ẽ inteſtinalis alcura
thi ⁊ abraſio. Et qñꝫ eſt ulc⁹ eradicabile adhuc: qꝛ ñ ap
paret alcurathi niſi p⁹ horã ſꝫ ẽ lubricitas doloroſa i lo
co noto ⁊ eſt q̃titas eius qȯ egrediť pauca ⁊ ↄtinuata
⁊ longi tẽporis: ⁊ exitus corticuꝫ in fluxu ſine excoriati
one ſignificat ꝙ eſt in ſtõ. ſ. in eo qȯ ſeq̇ť ipſũ ⁊ ſignificat
ipſum dolor ſtõi ⁊ illud qȯ ſciť in ſuo ca°. Et ſcias ꝙ al
curathi ⁊ excoriatio ſť due ſignificatões ultie ad ſignã
da ulcera ⁊ quãdo ſť cũ h° fetidi odoris ſignificãt corro
ſionẽ ⁊ ſi ſť cũ illo fetore meľice timeť ꝙ ſit cancer. Et
ſciť locus ulceris: aut leſionis ꝑ exitũ ſan. ex eis. Et ex
loco doloris utꝝ ſit ſup̃ aut ſub eo et ex eo qȯ eſt ſup̃ do
lorẽ: nã dolor graciliũ eſt uehemẽs cõicãs mẽbris ſupi
oribus. Et ex corticib⁹ an ſint ſubtiles aut groſſi qm̃
groſſi ſẽp ſť a groſſis ⁊ ſubtiles ſcȯꝫ pꝛĩmũ a groſſis ⁊
parui ſũt ex gracilib⁹ ⁊ ex permiſtione qm̃ uehemenſ ꝑ
miſto cũ eo qȯ egreditur ſignificat ꝙ ulcuſ eſt in ſ꞉iori
bus ⁊ ſepatũ ab ea ſignificat ꝙ ipſũ eſt in inferioribus ⁊
mľtotiẽs fit ĩ illo q̇ ẽ i iferioꝛib⁹ ⁊ i ano ut ſãguis ei⁹ egẽ
diať ante egõnem. Et ex tempore qȯ eſt inter dolorem
⁊ aſcellationeꝫ: qm̃ ſi eſt tempus prolixum tunc ẽ i gra
cilibus. Et ex diſpõne eius qȯ ipſi aſſociať ex egõne:
qm̃ ſi eſt chiloſuꝫ aut ſimile aque carnis tunc eſt in gra
cilibus. Et ex fetore qm̃ illȯ qȯ deſcendit ex gracilib⁹
eſt magis fetidum. ⁊ ex dolore: qm̃ dolor eoꝝ eſt uehe
mẽtior. Et ex ſan. qui qñꝫ egreditur: qm̃ eſt ĩ gracilib⁹
lauatiuus non ꝑmiſtus cum ipſo ſtercore. ¶ Et ſcias
ꝙ qñ egritudo eſt ulcus ⁊ eſt chronica ⁊ illi qȯ egredi
tur eſt q̃titas amplius non eſt dolor ſenſatus tũc ulcus
eſt pꝛĩme ſordis. Et dĩa qȯ inť ulc⁹ ſordidũ ⁊ corroſiuũ
eſt qm̃ corroſiuũ eſt uehementis doloris ⁊ qȯ egrediť
ex eo eſt uehementioris fetoris et eſt decliue ad nigredi
nẽ ⁊ minus et ex ſordido eſt uirulentũ aquoſũ et eſt de
cliue ad albedieꝫ ⁊ eſt grauis odoris: ⁊ qñ egrediť poſt
alcurathi ſan. pꝛĩmus ſignificat ꝙ ulcus profundatur
⁊ egritudo fit fortis ⁊ finitur illȯ qȯ eſt ſi faciem inteſti
noruꝫ ⁊ peruenit ad partem inteſtinoꝝ ⁊ multotiens ſi
unt poſt apata que preterierunt ulcera ⁊ ſignificant ꝑ
dolores eoꝝ ⁊ reliq̃ que dicta ſunt de ſignis ſm̃ ꝙ ipa
ſunt apata. Et multotiens quidẽ fiũt ulcera ꝑꝑ cauſas
alias ex eis que diximus. Qnod ſi excoriatio ẽ ꝑꝑ ap
tionem uenaꝝ precedit eam euo ſan. puri cuius eſt per
miſtio quedaꝫ. Et qñꝫ eſt cuꝫ ea dolor ⁊ qñꝫ non ẽ cuꝫ
ea dolor. Et qñꝫ ſunt cuꝫ ea periodi ſicut fit etiam i ea
que non accidit ex inteſtinis ⁊ antecedũt eã ſigna replo
nis. Et ſi fuerit ab hemorꝛoidib⁹ ⁊ rebus canceroſis in
ſuperioribus inteſtinis putrida erit ⁊ cũ ea erit ſanguis
nigeꝛ ⁊ fiet paulatim ↄtinua ſecundum replõneꝫ corpo
ris ⁊ eius euoneꝫ. Et ſi fuerit ab hũoribus ſalſis ⁊ bau
rachĳs: aut groſſis uiſcoſis ſignificabit eã euo earũ pre
cedens ⁊ euentus uentoſitatis et rugitus ⁊ priuatio ti
cture in egõne ⁊ illud quod ſentitur de re eradicata ex
loco ⁊ erit dolor. q. inſeparabilis qui non permutať
ad horaꝫ ⁊ ſentitur cũ ea quaſi grauedo ⁊ admiſcetur
alcurathi phľa. Et ſi fuerit a cholera excoriatio eius ſi
gnificabũt eaꝫ euo ipſius precedens ⁊ permiſtio alcura
thi ſi fuerit aut egõne corruptionis tincture eius ⁊ ſiľr
meľiam malã ⁊ ſaluam ſignificant preceſſio illus ordiniſ
meľie. Et permiſtio ad illud qȯ egreditur acetoſa i or
dine bullienſ ſ꞉ terrã: aut feculenta nigra non acetoſa in
odore nꝫ bulliẽſ ſuper terram ⁊ eſt cum ea ↄturbatio ue
hemens ⁊ qñꝫ perducit ad ſincopim. Et ſcias ꝙ ſi cau
ſa dyſenterie eſt ſtans adhuc ⁊ egreditur cũ alcurathi u̇
bi gr̃a cholera aut meľia aut ſãguiſ calidus aut phľa pu
tridũ: aut uitreũ: aut ſtercus ſiccum tunc egritudo eſt i
uia additionis ꝑꝑ inſꝑabilitatem cauſe. Qȯ ſi abſcidi
tur illud ⁊ remãeant alcurathi et abraſio ⁊ ſimilia tũc
cã iaꝫ abſciſſa ẽ ⁊ remanſit cauſatũ ⁊ ipreſſio prouenieſ
ab ea: quare oꝫ ut tu intendas ipm̃ ſolum cum curatiõe
Et ſignum fluxus ſtõi ſanguinei eſt ꝙ facit ſequi excori
ationem. doloroſam: aut fluxuꝫ frequentẽ õinde deſtru
itur cũ eo appetitus ⁊ ſubuertiť aĩa ⁊ perducit ad abra
ſionem ⁊ alcurathi ⁊ interficit multotiens. ¶ Factus
autẽ ſubito ſine dolore pꝛĩmo ⁊ abſq; nocumento ſequẽ
te ipſum in appetitu ⁊ aliĳs eſt ſaluus ⁊ ſi eſt a groſſitu
dine fecis ſignificabit ipm̃ diſpõ fecis ⁊ eius euctus cũ
inciſione fecis ſuper ipſum ⁊ ſedatio doloris qum leni
tas adeſt nature. Et multotiens egreditur ſuccus ſepa
tus a fece qñ ingroſſať et alleuiatur ꝑꝑ cauſã que exic
cat ipſam ⁊ exiſtimatur ꝙ ſit fluxus: quare retinetur ⁊
in ipſo eſt mors. Et ſignum illius eſt ut nõ ſit aliq̇d ei⁹
qum lenitas eſt nature et ſepatio feciſ et ut antecedat

fex: deinde egredit᷑ post illud fecis paruz. Sed diuisio
illa que est āte ipsum ⁊ plīmum ipsius egreditur āte fe
cem que excoriat. Dīa āt que est inter illum qui lubri
catiuus est ⁊ inter lubricitatem stōi significat digō pua
existens in cibo: ⁊ qn̄ descendit a stō non moratur in in
testinis: immo procedit ad exitum. Si autē causa eius
sint ulcera significat ipsum excoriatio cum eo qd̄ egre
ditur de significationibus ulcerum. Et est illic phl'a ui
scosum significant ipsum ēt phl'a quod egreditur cuz eo
⁊ uentositas et rugitus. Et in phl'atico sentitur lubri
citas rei grauantis. Et in ulceroso sentitur dolor sub lo
co stōi. Et si est lubricitas non ab ulcerib⁹ nȝ a phl'ate:
immo propter malitiam ꝯplonis significat illud ꝑuatio
exitus signorum ulcerum ⁊ phl'atis. Oppilatiuū autē
⁊ liquefactiuū significant cursus in se ipsis ⁊ denudatio
significationū necessario facientiuz fluxum super ea ⁊ in
flammatio corporis ⁊ caliditas eius et commitantia fe
bris minute ⁊ diuersitas coloris ⁊ eēntie et fetor odoris
Qui ergo ex liquefactione est uirulentus aquosus: Et
qui est ex liquefactione adipis est uirulentus grossus si
cut in ulceribus cum pinguedine ⁊ colore diuerso: dein
de fit eius eēntia adipis absq̧ diuersitate in substātia su
a nez in essentia sua. Et similiter est dispositio liquefacti
onis carnis rubee nisi qȝ priuat᷑ pinguedine ⁊ ē postre
mum eius feculenti coloris. Factum uero a superfluita
te ⁊ repletione quā natura expellit ex corpore propter
illud quod dictum est de causis attrahentibus superflu
itates ⁊ repletionem significant cause. ¶ Et qn̄z signifi
cant ipsuz quod euātū est sāguis purus mundus cū mlt'
titudine sine dolore: ⁊ nō facit sequi mollificationem et
debilitatem ⁊ hȝ paroxismos. Alzabir autez diuisiones
significant illud quod egreditur ex eo quod uidetur. ⁊
cause reperte ex frigore adueniente aut ex sessione su
per durum aut ex hemorroidibus ⁊ ragadijs ⁊ alijs ⁊
quod precessit ex fluxu ⁊ excoriatione: aut nō precessit.
¶ Et sicut errant quidā in ipso si fuerit illic fex retenta
ledens ⁊ dolorem faciens ⁊ mittens succum existiman
tes quod est cursus zabir. Silr̄ errant qum qn̄z egredi
tur curathi sic̄ phl'a ⁊ existimatur ꝙ sit zabir phl'aticū n̄
oȝ ergo ut decipiaris in hoc immo oȝ ut attendas causā
ex omni parte secūdū ꝙ sciuisti. Et dīa inter ulcera e⁹
et ulcera intestinoruz que sunt super ipsum est qm̄ in il
lo quod fluit ex recto est fetor aut nō est in eo fetor. ¶
Et qn̄ accidit habentibus ulcera intestinoruz ⁊ ha
bentibus fluxum san. ut coaguletur san. in uentre eoruz
scias signa que diximus in caᵒ huius egritudinis ex īfla
tione uentris et frigore extremitatum subito ⁊ ex casu
uirtutis ⁊ pulsus. Quz ergo accidit illud tunc scias ꝙ
qum egō nigra facta ab adustione tendit ad uiriditatez
tunc iam natura incipit succurrere: quare fit uiridis dei
de citrina post stat. Et scias ꝙ qn̄z egeruntur res pluīs
numero et existimant quidā ꝙ sit curathi pp̄ apostema
⁊ ulcera intestinoꝝ ⁊ illud non est nisi cuz punctura: illō
ergo non est curathi: immo superfluitates humoris. ¶
Et scias ꝙ si quis habet fluxum uentris ⁊ stringitur et
ipse remanet secundum dispositionem suam ⁊ non adue
nit ei fortitudo sua tunc causa in hoc est ꝙ corpus ei⁹ n̄
recipit cibum. Et scias ꝙ in illo q̇ ascellat in die plusꝙ̄
in nocte immo accidit ei ut ascellet quotiens sumpserit
appetitus eius in die. Causa est debilitas stōi eius. Et
qum in nocte est plus tunc causa est debilitas epatis
⁊ ꝙ remittit cibū ul' aliū. Et scias ꝙ mlt'otiens succedit
ascellationi ꝑ hoc ꝙ ipsa extrahit subtile ⁊ dimittit spis
sum colica uehemens.

¶ C. iiij. de cura fluxus uentris absolute.

D Ico in primis ꝙ pȝ ut iuuent se medici cum eo
quod dicitur in caplo superfluitatis fluxus uē
tris ex medicinis ebibitis ⁊ legant illud in caplo cum
hoc caplo. Amplius dico ꝙ fluxus uentris prohibet᷑
in quātum est fluxus cum stipticitatem facientibus et
ingrossantibus materias et facientibus glutinationez
Et qn̄z necessaria sunt narcotica. Et iteꝝ qn̄z curatur
fluxus uentris cum diureticis ⁊ sudorem facientibus ⁊
dilatantibus poros ⁊ uomitum facientibus omnia nāz
hec mouent materiam ad contrariaz partem fluxus uē
tris. Quod si misceatur fluxui uentris caliditas ponā
tur cum eis infrigidantia: aut eligant᷑ ex eis īfrigidā
tia in quibus sit stipticitas ⁊ administret᷑ dilatantia po
ros ⁊ sudorem facientia corpori exterius. Si autem ei
admisceatur frigus ponantur cum eis calefaciētia ⁊ eli
gantur ex eis calefacientia in quibus sit stipticitas. Et
tunc sunt plurimum necessaria calefacientia: qum dige
stiua est debilis: ⁊ cum est oppilatio ex hu. uiscosis ⁊
iuuant se cum eo quod dī in caplo debilitatis digestio
nis ⁊ tunc plīmum sunt necessaria infrigidantia: qum re
tentiua est debilis. ⁊ caliditas qn̄z adiuuat ad retinēdā
naturam per hoc ꝙ facit penetrare cibum uelociter ⁊
per hoc ꝙ prouocationem facit ⁊ facit sudare: ⁊ qn̄z fa
cit uinum purum antiqum hoc. Qn̄z. n. ille qui habet
fluxum uentris bibit uasa terrea plena huiusmōi uino.
s. unuz post aliud ita ut sit semper ebrius. q. ⁊ retinetur
natura eius. Et scias ꝙ dormire est ex rebus magis iu
uatiuis ei qui hȝ fluxum uentris. Et qn̄ fuerit cum flu
xu uentris tussis dimittat illud in quo est acetositas ue
hemens ⁊ stipticitas et sit contentus eis in quibus non
est illud ex cibarijs ⁊ cibis: ergo eligat frigida ⁊ faciētia
glutinationem. ¶ Et illud in eo quod est duꝝ ⁊ i co
est confortatio corporis eius qui cibatur eo sicut sūt al
sauich. ⁊ nocet eis omne quod liquidum est ex sorbitio
nibus ⁊ iuribus. Et scias ꝙ alrobub dulcia multotiēs
nocēt cōmouendo sitiz. Et ex retinentibus fluxū uētris
sunt balneum ⁊ fricatio ꝑ hoc ꝙ dilatāt poros. Et mul
totiens attrahitur materia ad exteriora corporis ex un
ctionibus et fricationibus. Et ex eis sunt olea calida si
cut oleum anetinum et similia. Et ex retinentibus fluxū
uentris est positio uentosaꝝ super uentrem: iā. n. exper
tum est ꝙ uentose posite super uentrē eoꝝ qui habent
fluxuz uentris ⁊ excoriationem qum dimittuntur quat
tuor horis restringunt. Et nos iam experti sumus illud
Et ex retinentibus fluxum uentris sunt empl'a superpo
sita stō ⁊ intestis facta et ex calefacientibus stipticis ⁊ ex
infrigidantibus stipticis: ꝺm necessitatem. Et ex retinen
tibus fluxum uentris: qum cā eius est hūor effusus ad
stōm et intestina ⁊ faciens descendere cibum ⁊ soluens
ipsuz et euāns eū ⁊ cuius euōni adheret ut seq̄ntur euz
hūores est: qm̄ qū finit᷑ illud ⁊ euāt᷑ alleuiatus est mo
dus regimis qunq̧ admistras medicinas tunc icipe cū
singularibus: si uero non ualent: tunc tende ad ꝯposita
Et restrictiue quidem aut sunt exiccatiue ꝺsiccatie: aut
ꝯstipatiue aut infrigidatiue inspissatiue aut glutinatiue
oppilantes poros ex quibus emanat. Et medicie singu
lares sūe absolute: aut ꝺm ꝟtutem retētiuā sunt sicut ba
lauste ⁊ galle ⁊ acatia ⁊ rose ⁊ gummi arabicum ⁊ lutū
sigillatum ⁊ lutum armenum ⁊ hypoq̇stidos ⁊ spodium
⁊ proprie assatum ⁊ ꝑꝑe ꝯdituz cū cāfora ⁊ fructus ta
marisci ⁊ grana granatorum ⁊ sumach ⁊ almirberis

⁊ reub. ⁊ semen acetose et semen portul. ⁊ coriandrum
⁊ semē arnoglosse ⁊ succus barbe hircine ⁊ semen rose
bonum ⁊ fructus mori īmaturi ad excoriationem ⁊ suc
ci stiptici exiccatiui et ipsorum rob. ⁊ succi portulace bi
bat. ℥.i. ⁊ ꝯfert. Et lac acetosum decoctum in quo bu
tyrum penitus non est. Et medicine quidem singulares
calide et sicce sunt sicut cyminum assatum ⁊ ameos et a
nisum assatum ⁊ cortices turis ⁊ mirrha ⁊ storax sicca
⁊ aldarsisaban ⁊ sicut laudanum ipsum de quo in potu
det pondus. ʒ. ij. cum decocto ⁊ caseus uetus assatus q̄
accipiatur sicut est: aut decoquatur in succo stiptico s;
facit sitim. Et melius reginem ipsius ē ut abluatur cum
aqua ⁊ sale aliquotiens. aut decoquatur bene ut egredi
atur sal eius deinde exiccet. Tunc. n. ʒ. i. eius restringit
et est fortior omni re. ¶ Et ad pueros quidem qñ ex
corticatur nux et excorticata teritur ⁊ datur cum zuc
caro frixo ⁊ aqua frigida quātitas auellane unius. Et
attrimenta ⁊ coagula constrictiue sunt. Et de coagulo
quidem hedi qñ datur in potu infanti pondus quarte
ʒ. i. in aqua fña ⁊ magno supra illud usq; ad pondus. ʒ.
i. ⁊ ēt ex coagulo leporis: nā ipsū retiet uētrem statim. ⁊
oꝫ ut incipiat qui ad potandum dat coagula a danib. i.
si uero non confert addat ex eo usq; ad illud qd̄ non ꝑ
transeat in pondere. ʒ. i. ⁊ caseus quidē uetus cuius re
gimen preteritum est qum ex eo dat in potu. ʒ. i. ē mino
ris nocumēti ⁊ fortioris opatōnis q̄ coagula. ¶ Et iaꝫ
existimauerunt quidam q̄ quādo frustum ex alrob adu
ritur donec denigretur: deiñ dat in potu ex eo pondus
ʒ. ſ. tunc stringit uentrem. ¶ Et quidam amic⁹ meus
ex medicis iā dixit mihi illd̄ ḃuꝫ eē expimētū. Et sterc⁹
canis comedentis ossa solum qum in potu ex eo datur
pondus. ʒ. i. ⁊. ſ. cum decocto retinet fortit ⁊ ꝓpe siccū
acceptū i aqua. Et ex eis que non pertinent ad unā du
aꝝ extremitatum ē uenter strutij exiccat⁹ ⁊ dosis sit. ʒ. iij.
exiccetur ⁊ limetur cum lima ⁊ det i potu ex eo q̄titas
ḃ illi q̄ hꝫ diariā in rob myrti aut rob de cydonijs ħꝫ d̄
clinationem ꝯplōnis. Et iterū lac caprinum decoctum
donec ingrosset aut decoctum cuꝫ lapidibus pluuialib⁹
ignitis ⁊ ter in ipm ꝓiectis: ⁊ qñ ponitur in ipso parū
rizi frixi ⁊ iterum uitellus oui elixati in aceto: ⁊ ex ꝯposi
tis declinātib⁹ ad frigus sunt trocisci de spodio muscha
ti ⁊ trocisci nominati calidicō ⁊ troc. de luto sigillato
⁊ trocisci de balaustijs ⁊ trocisci alseluzabaragi ⁊ troci
sci d̄ hypoquistidos: ⁊ trocisci de croco: ⁊ trocisci d̄ opi
o: ⁊ trocisci de papauere muschati ⁊ pilule de opio: ⁊
pilule de mandragora ⁊ suffuf de granis granatoꝝ ⁊ pi
lule de sandaracha. Et ad fluxum superfluum pondus.
℥. ij. ostracoꝝ adustoꝝ. Et luti armeni mediati ⁊ speties
assatorum cum luto sigillato. Et non oꝫ ut sit superflui
tas in assatione eoꝝ ⁊ liquefiat eoꝝ uirtus: immo oꝫ ut
igniatur uas ⁊ eleuet super ignem ⁊ dimittatur sup ipꝫ
⁊ moueat donec assentur. Et ex compositis declinanti
bus ad calorē siue ꝑuus sit aut magnus sunt trocisci
alefeniati: ⁊ electuarium alcanzi ⁊ electuaria que dicā
in antidotario et electuarium de seminibus stipticis ⁊
troc: de trocudes ⁊ troc. de karabe. Et iteruꝫ sumatur
gallaꝝ non perforataꝝ uiridium ⁊ corticum granatoꝝ
⁊ sumach ⁊ piperis omnium ana. ʒ. ſ. terantur ⁊ confici
antur cum al. oui ⁊ concauetur granatum et ꝓijciatur
ī ipso ⁊ oppiletur eius foramen cum pulpa ⁊ ponat sup
prunas. Et ex illis est ut sumatur tritici farina ⁊ miscea
tur cum aliquātulo de ameos et fructu tamarasci ⁊ na
sturtio ⁊ dissoluatur cuꝫ oleo ōphacino ⁊ ꝯficiat ⁊ fiat

panis ⁊ exiccetur in furno: deinde sumatur ex eo con
trito pōdus. ʒ. x. et bibatur ī aqua frigida ⁊ panco vio.
Et huius quidem generis ex eis quibus curantur pue
ri qum accidit eis fluxus uentris tempore natiuitatis
dentiuꝫ ipsoꝝ et est illud quod. ℞. papaueris ⁊ granoꝝ
myrti ⁊ turis masculi ciperi omnium ana. ʒ. ſ. terantur
bene ⁊ dissoluantur in lacte eius cuius lac sugat et det
in potu. Et huius quidem generis est medicamen bonū
expertum quod. ℞. grāoꝝ passulaꝝ exiccatoꝝ et bene
tritoꝝ donec fiant sicut puluis ⁊. ℞. ossium adustoruꝫ ⁊
medulle glandium ⁊ coaguli ⁊ coriandri assati ⁊ siat
xilocaracte spine ⁊ seminis apij ⁊ cymini infusi in aceto
et panis azymi sicci turis ⁊ ameos partes equales terā
tur ualde et cribelletur illud ⁊ ponatur de coagulo mi
nus q̄ de alijs: aut sit medietas partis: deinde suma
tur ex eo omni hora nabac una ita ut sit quātitas que
sumitur in die ex eo. ʒ. xx. ⁊ si fuerit de coagulo minus
q̄ pars. i. tunc minuat ex illo ⁊ si fuerit coagulum plus
tunc restringit naturam in die uno. ⁊ huius quidem ge
neris est ut sumantur ciperi ⁊ spica ⁊ balaustie ⁊ minu
tum tus ⁊ aliquantulum gallaꝝ. s. q̄titas medie partis
decoquat in aqua deinde coletur illa aqua ⁊ puluerize
tur super eā de galia muschata ⁊ xiloal. crudo bono ali
quid secūdū q̄ exigit dispō et bibatur. Et huius gene
ris est illud quod. ℞. ꝫꝫ. atrimenti alasekefati sumach ꝑ
tes equales sumatur ex eo in suffuf pōdus. ʒ. ij. usq; ad
iij. auꝛ. Et huius generis ⁊ propinquius ad equalitateꝫ
est ut sumatur capillus ueneris ⁊ spica aromatica ⁊ se
men auellane bedeoard ⁊ radix arboris pini ⁊ fiant ex
eis trocisci. ¶ Et scias q̄ necessitas spodij est ad
constringendum sanguinem: Et necessitas seminum est
ad constringendum fluxuꝫ stōaticū. ¶ Et necessitas psi
lij aut arnoglosse assati est ad puncturam. Et si non ipꝫ
fluxuꝫ remouent sirupi ⁊ prope quoꝝ assatio iterata est.
Et cibus sit quem diximus ⁊ ouum quidem elixatum
iuuatiuum est in fluxu uentris facto ab attractione inte
stinoꝝ et non est conueniens epatico et stōatico: immo
qñ nocet. In narcoticis uero est timor lꝫ qñq; accidat
ut sint necessaria: nam ipsa qñ conferunt inquantū in
grossant materiam ⁊ inq̄tum faciunt dormire ⁊ prolō
gant necessitatem surgendi ad scellam propter sensum
mordicationis. Et quocūq; modo sit non oꝫ ut admini
strentur quandiu ab eis excusatio esse potest. Quod si
necessaria fuerit eoꝝ administratio non exhibeant ei c⁹
infrīatur corpus ⁊ debilitatur uirtus ⁊ apparet illud in
pulsu. Si uero necessarium fuerit misceantur cum eis
que sunt sicut castoreum ⁊ crocus ⁊ similia. Etiam te
stati sumus nos uidisse qui supposuit sibi collyrium ex o
pio ⁊ mortuus fuit. Et qum pole est ut administretur i
collyrio ñ admistret i potu. Et qñ pole ē ut admistret i
emplis non administretur suppositum ⁊ factuꝫ collyri
um. Et ex emplis stupefacientibus est ut sumat opij ⁊
seminis hyusquiami albi amboꝝ ana parteꝫ. i. ⁊ cuppu
laꝝ glandiuꝫ ⁊ balausti. ⁊ acatie ⁊ turis ⁊ myrrhe oiuꝫ
ana partes. v. aggregentur cum succo hyusquiami al.
aut succo corticum papaueris aut decoctione eoꝝ et li
niatur cum eo: est. n. bonum. Narcoticum potandū for
tis stipticitatis. ℞. coaguli leporis pondus danich. ij. ⁊
opij tantundē gallaꝝ. ʒ. vij. ⁊ turis. ʒ. ſ. fiant ex eis tro
cisci ⁊ sit potio eoꝝ medietas aure⁹. i. Et iteꝝ gallaꝝ im
maturarū pars. i. turis opij amborum ana pars. ſ. ⁊
dosis sit usq; ad. ʒ. i. Et iterum sems hyusquiami albi
⁊ opij ⁊ papaueris ⁊ spodij ⁊ balaustiaꝝ ⁊ turis partes

equales ⁊ dosis sit usq; ad.ʒ.i.Et iterum opium sanda
raca ⁊ minutum tus myrrha crocus dētur in potu ex
eo due pilule sicut cicer.Et conuenientius illo est illud
quod.℞.castorei opij storacis liquide seminis hyusqui
ami albi myrrhe croci assari turis ameos partes equa
les conficiantur cum melle dispumato ⁊ sit dosis sicut
nabac.Et iterum merdasengi quarta.ʒ.i.coaguli.ʒ.ʒ.os
sis adusti gallaꝝ ana.ʒ.i.opij danich unum.Et iterum
acatia ⁊ gallaꝝ ⁊ opij gummi omnium ana pars.i.fiant
ex eis trocisci. ⁊ iterum narcoticum ad bibendum ꝯ
stringēs in duobus diebus.℞.ameos ⁊ seminis apij ⁊
corticum granati acetosi ⁊ gallaꝝ ⁊ sauine partes equa
les omnium opij partem.ʒ.terantur ōnia sicut alcobol
⁊ sit dosis eius ex.ʒ.i. usq; ad auř.i.in mane ⁊ tantundē
in sero.Et puer ex uno danih usq; ad duos danich.Et
ex medicinis fluxus uentris que conueniunt ei qui cū
fluxu hꝫ tussim sunt sicut myrtus ⁊ mastix ⁊ gummi a
rabicum et tus ⁊ psilium assatum ⁊ spodiuꝫ ⁊ castanee
et nux ⁊ auellane assate.Et omnino oportet ut deť il
lud in quo non est acetositas ⁊ punticitas uehemēs: im
mo oppilatio ⁊ confortatio.Quod si non fuerit excusa
tio dentur pontica deinde consequenter exhibeantur
electuaria lenificantia pectus.Et multa quidem ex ele
ctuarijs factis ex papauere ⁊ dragagauto ⁊ gummi ⁊ xi
locaractis ⁊ fructu myrti ⁊ amili assati ⁊ mucilagine re
rum que prius assantur deinde ingenieť in extrahēdo
earū mucilaginem que contingunt inter utrasq; res.In
cibis uero coꝝ oꝫ ut non sit mordicatio nꝫ salsedo plima
nꝫ acetositas nociua et moueat uirtutem expulsiuaꝫ. ⁊
hoc est sicut illud quod de lacte decocto cuꝫ lapidibus
ignitis diximus et proprie illud in quo extinguitur fer
rum aliquotiens.Et melius illo est lac acetosum abla
to butyro cum rizi aut milio assatis.Et experiatur sum
ma eius quod digeritur.Cum ergo non digeritur ali
quid sumatur acceptio minor eo. Et de lactibus deco
ctis fortius confortans est lac uaccinum .Et quod ex
eis conuenientius ē calefactis ē lac caprinum cum hoc
ꝙ ipsum ē magis stipticum.Et lac acetosū est meli⁹ ca
lefactis ꝙ̄ non acetosū.Et sicut medulla similaginea as
sata infrigidata exiccata.Et sicut panis cuius farina ꝯ
fecta ē cū aceto fcā pāis ualđ.et ē calefactis ultim⁹.⁊ sic
lēs decocta i duab⁹ aquis effusis super eam:deinde de
coquantur in tertia donec i spissetur ⁊ acescat:aut non
acescat ⁊ sicut illud quod sit acetosa.¶ Acetosa autem
sunt sicut illud quod fit ex sumach ⁊ granis granatorū
⁊ tortellis in coriandro ⁊ qñꝫ poniť in eo rizi.Et fabe
decocte cum aceto sunt bone eis. Et ex cibis coꝝ que
comeduntur ⁊ sunt in se ipsis curatio bona:est ut sumā
tur ex sauich ordei pugilli.ij.seminis papaueris pugil
l⁹.i.⁊ côticū papa.pugill⁹.i.đcoq̄ť ualđ ⁊ coleť et sūāť.
Et si acetosa fiant cū sauic maloꝝ acetosoꝝ:aut granis
granatoꝝ :aut sumach erit conueniens ⁊ sit coꝝ sal sal
gema teratur: deide perfricetur bñ.deinde admisccan
tur ei grana granatoꝝ ⁊ coriandrum et sumach. Et
si non est caliditas uehemens permisceatur cum eo ca
seus uetus assatus tritus.Et oportet ut non sumant i
potu nisi frigiduꝫ qualecūq; sit.Frigidum enim constri
git ⁊ tepidum resoluit et sit necessarium plus nisi in coli
rica passione secundū ꝙ condicionatum est:⁊ in oppila
tiuo ⁊ in apostemoso.Et carnes in quibus datur eis li
cētia sunt carneś alteiugi ⁊ alcubugi ⁊ alduragi:⁊ aueś
parue ⁊ alcanabir ⁊ caro leporis ⁊ alcata ⁊ alsefen ⁊
alfuabet ⁊ caro ascorie proprie.Et rectius est ut sint as

sate cum seminib⁹ ꝯdite aut acetose ⁊ etiam uitellus oui
elixati in aceto ⁊ almususat fcā ex eis cum eis que sūt
sicut grana granatoꝝ ⁊ passule magnorum interioꝝ ⁊
coriandrum ⁊ cum eis que sunt sicut sumach ⁊ que eis
sť similia ex fructu rubi ⁊ capreolis uitis ⁊ folijs aceto
se ⁊ folijs arnoglosse ⁊ caulis iterate decoctionis ⁊ pi
sces parui decocti cum aceto.Et ex eis que currunt
cursu seminum ⁊ flos fistici ⁊ flos ʒarur ⁊ coriandruꝫ ⁊
grana myrti.Et qñ non digerunt carnen fiant eis con
tritiones ex carne pulloꝝ et alcubugi ⁊ similium: ⁊ de
coquantur fortiter ⁊ misceatur cum eis rizi ⁊ milij paꝝ
deinde colenť ⁊ reducantur super ignem donec appro
pinquent coagulationi:deinde fiant acetose cuꝫ sumach
aut granis granatoꝝ et silib⁹. Et alcordumech iuuati
uum est eis qum nō corrūpiť digō ualde.Et oꝫ ut non
saliatur nisi paꝝ ⁊ ut currat ex eo in mane humiditas
plima: ⁊ pedes uehementis sunt iuuamēti qū decoqū
tur in rizi assato.¶ Et uitent fructus omnio ꝙuis sint
stiptici nisi quꝫ stōus refugit ex cibis: ſꝫ castanee non no
cēt eis ⁊ silř alcasbu.¶ Et si cib⁹ subtilis corrumpať
in stōis coꝝ cibenť cibis in quibus sit grossitudo sicut
sť pedes cum robub stipticis ⁊ sicut sorbitiones fortes
facte ex rizi ⁊ milio.¶ Et qñꝫ iuuantur quidam cum
cibo in fřato facto ex uentribus ⁊ similibus. Et aceto
so facto ex bonis partibus uacce comedant acetosuꝫ so
lum cum micis ⁊ sumatur cum eo si appetunt aliquid
ex eis bonis secundum quātitatem uirtutis digestionis
⁊ non sunt uentres conuenientes ultime omnibus speti
ebus ascellationis.Et ex sorbitionibus laudatis eis est
ut sumatur papauer ⁊ asseť plurimum:deide fiāt ex eo
⁊ ex rizi et milio sorbitō ⁊ si uolunt fiat acetosa cum su
mach ⁊ granis granatoꝝ ⁊ similibus.Aut fiat sorbitio
ex tortellis siccis ⁊ rizi ⁊ adipe renum capraꝝ. Aut isū
dantur sumach in aqua plu.die ⁊ nocte ⁊ bulliat leuiť:
deinde coleť uehementer postea ponať in ea coriandrū
⁊ dimittať usq;quo infundatur:deinde coquať postea fi
at dissolutio in ea manibus:deinde coletur ⁊ proijciať
fex:deinde sine cessatione moueatur super ignem cum li
gno donec redeat ad similitudinem cibi:deinde condiať
cum sale pauco ⁊ sit pinguedo eius adeps hedi.Aut a
migdale assate contrite ⁊ paꝝ olei:⁊ non multiplicenť i
ipsa sal et pinguedo et ita sit siue cibus sit calidus siue
frigidus.Et ex coꝝ pinguedinib⁹ est oleū ōphacinum.
Et oꝫ ut sit aqua coꝝ aqua plu.in ipsa.n.est stipticitas.
Et existimo ꝙ multitudo iuuamenti illius est propť ue
locitatem sue attractionis ad epar ⁊ uelocitateꝫ resolu
tionis eius quare non relinquit in chilo humiditatem .
Et iterdicatur eis uinum.Si autem non fuerit excusa
tio ⁊ fuerit uirtus requirens ipsum ut ipso reuiuiscat:
tunc sit nigruꝫ stiptici saporis paꝝ. ⁊ rectius quidem ē
ut non comedat cibos plurium spetierum nꝫ multotiēs
immo oportet ut sit contenti cibo pauce quātitatis ⁊ sit
uice una.Et ut premittant super cibum illud quod est
magis stipticum.Aut sugant ante ipsum aliquid de cy
donijs et granatis acetosis et non bibant super illum a
quam.Et si expectauerint et non bibant oīo erit cura
per se ⁊ proprie qum non mouentur ad eam. Et oꝫ ut
premantur coꝝ extrema supiora ut attrahaťnutrimētū
ad ea ⁊ ut emplētur stōi coꝝ cum medicinis stipticis re
tentiuis frigidis ⁊ calidis ⁊ permistis secundum ꝙ exi
git dispositio.Et oꝫ ut ponatur in eis spica et mastix ⁊
myrrha ⁊ tortelle.Et almeisus ⁊ plurimi iuuamenti:
quꝫ ponitur in medicinis.Epithima bonum quo liniť

illud quod est inter stōm ⁊ epar: qñ cōicat in fluxu bulliantur. ʒ. x. apsinthij cum uino ⁊ coletur ⁊ ponatur sꝫ locuꝫ cum panno: deinde sumantur rosaꝝ ⁊ balaustiarū ⁊ myrti sicce ⁊ acatie ⁊ heusistides ⁊ gallaꝝ partes eq̄les ⁊ misceantur cum aqua myrti ⁊ inspisetur apsinthium predictum et emplent̄ cum eo. Et scias ꝙ tyriaca est conferens ualde omni fluxui uentris in quo intenditur ⁊ deijcit uirtutem ⁊ cuius causa non est apa neꝫ cuꝫ eo est febris uehemens. Et consilium quod dandum ē illi qui non permutatur ex loco suo et iam retenta est eius ascellatio quam habuit sed corpus eius non recipit nutrimentum est ut comedat paruarum auium et alimebit pectora absqꝫ extremitatibus eoꝝ magis tardis ad descendendum in patella coctoꝝ. Et similiter illi cuius appetitus est ad comedendum ⁊ debilitatur ei⁹ digō. dentur iste res ⁊ caro rubea frixa cum oleo puluerizato desuper cinnamomo. Et infundatur illud etiam in sirupo de cydonijs ⁊ mal.

¶ Tractatus secundus de curationibus spetieꝝ solutionum uentris diuersarum predictaꝝ post cessationem a cura uniuersali.

¶ Capᵐ. i. de cura fluxus epatici

IAm sciuisti causas fluxus epatici. Et sciuisti curationem cuiusꝫ cause opōtet ergo ut īdeas ad illud ⁊ cures malitiam complexionis eius ⁊ apostema ipsius et debilitatem ⁊ oppilationem ⁊ repl̄onem eius secundum unūquodqꝫ cum eo qđ dī in ca° suo. Nā qum tu feceris illud tunc iam curasti: ⁊ illud quod cadit in hoc ca° de errore est ut dentur illi qui hꝫ fluxum epaticū oppilatiuum medicine constipatiue addentes in oppilatione confortantes eam ⁊ constringant naturam ⁊ perducit illud ad errorem maximum. Et multotiens quidem linit insipiens epar in hac ascellatione cum inspissanti h⁹ sanguinem ⁊ extinguentibus epar per hoc ꝙ sunt frigida et in hoc est mors ⁊ successio putrefactionis. Immo oꝫ qum scieris ꝙ causa in ipso est oppilatio in epate ⁊ mesaraica ut intendas cum apertione oppilationis. Et iam laudate fuerunt passe pingues in hoc ca° ita ut quidam existimauerunt ꝙ ipse sanant fluxum lotiuum difficilem. Et nos quidem iam experti sumus illud quod fuit res non longinqua ab eo quod dixerūt. Et ī inceptione ascellationis epatice primuꝫ est ut non approximet epar pani qm̄ eꝑ non recipit ipsum: immo rectius est ut sit contentus aqua sauich ī die bis aut ter. Quod si tolerat in fine sūat permistionē milij cum eo ꝯ coquendo: deinde colando ipsum faciat. Et si tolerat ut comedat decoctum non colatum faciat ⁊ in decoctione sit sacraiati. i. de sauich cū. xx. sacraiati aque et ꝯcoquatur usqꝫquo ingrossetur. quumqꝫ in uase non fuerit uarietas non erit malum uti adipe galline. Et quando est ascellatio sanguinea epatica sicut pus tunc non oꝫ ut retineatur desubtus aliquid ut non retineatur aliquid nocitiuum ⁊ accidat per illud nocumentum: immo denudetur regimen ⁊ cura desuꝑ.

¶ C. ij. de cura fluxus stōatici ⁊ intestinalis absqꝫ excoriatione: ⁊ primo de lubricatiuo.

IAm sciuisti qualiter curat̄ lubricitas stōi cuꝫ spetiebus suis. Et cura lubricitatis intestinorum proxima est illi ⁊ proportionalis ei. ⁊ cū hoc nos afferemus potiones et empl'a ⁊ canones digniora istis locis et canones ad eos in quibus non sunt ulcerosi: ⁊ sunt ut permisceas stiptica fortis stipticitatis cum medicinis calefactiuis dando eas in potu ⁊ ponendo in empl'is. Et ut utantur medicinis que adiuuāt naturam ⁊ confortant spirituꝫ sicut tyriaca magna ⁊ hōrusia ⁊ athanasia. Et oꝫ ut administres narcotica quoniam ipsa sunt fortis iuuamenti in hac egritudine. Et si significant significationes multitudinuꝫ phl'atis laborā in eūando ipsum. Et si non ualent medicine propinque fortes et fortes fortitudine temperata tunc fortasse indiges eis que sunt sicut belleborus. Uerum eūo materiei huius egritudinis cum uomitu est difficilis ⁊ mala ⁊ raro eūat uomitus phl'a descendens ad intestina. Et nō oꝫ ut bibant aquam inquantum poſſe est. Amplius si bibunt eam non conceditur ut bibant eaꝫ omnino calidā. Et uinuꝫ quidem uetus subtile puꝝ paꝝ cōfert eis. ¶ Et illud quod diuersificatur ab illo nocet eis. ¶ Et si diligunt ut in secundis mens̄ comedant: comedant ī eis ea que sunt sicut sauich algobere. aut sauich alcabs ⁊ sauicch de siliquis: sauich de granis granatoꝝ ⁊ sauich ꝺ nabac. ¶ Coriādꝝ uero est fortis īpressionis in retinēdo cibum in stō. ¶ Et ex ꝯpositis bonis ad eos est illud quod. ℞. seminis arnoglosse ⁊ anisi amboꝝ ana. ʒ. i. ⁊ corticis granatoꝝ ⁊ san. draconis amboꝝ ana. ʒ. ſ. ⁊ ē potio una. ⁊ oꝫ ut bibatur in uīo pōtico. ¶ Et si fuerit illic fe. tunc cum aq̄ plu. ¶ Et ex compositis cōferētibus eis est el'm de gallis ⁊ el'm de ture ⁊ elꝫ de filiqs. ¶ Et de empl'is conferunt eis sicut empl'm de semine lini cum dactilis ⁊ confortatur cum eis que sunt sicut succi cydonioꝝ ⁊ alūis hūidi ⁊ hypoquistidos ⁊ acatie et balaustiaꝝ ⁊ masticis ⁊ rosaꝝ ⁊ rubi ⁊ myrti partes equales. Et qñꝫ fiunt ex istis medicinis marā cum cera ⁊ oleo sicut empl'm abrucalis ⁊ empl'm rubus et empl'm de sansel qum fuerit caliditats. ¶ Facti autem ꝑpter ulcera intestinoꝝ cura est cura ulcerum. Et multitudo administrationis exiccantium stipticoꝝ ex medicis frigidis sicut est illud quod fit de acresta et sumachia ⁊ curetur cura dysenterie quā dicemus. ¶ Et qum cā cholerica illic est illa que effunditur ⁊ ulcerat tunc melius est ut ipsa eūet̄ in estate cum uomitu et non eūes cā ex uia ulcerum. Et quando causa eius est phl'a necessarium est tibi ut euacues phlegma per clistere dictum in capitulo suo: et exicces cibum ⁊ calefacias ipsum ⁊ ponas ipsum ex assatis ⁊ alcalage factis ex carnibus leuibus ⁊ minora potum aque. ¶ Deinde si indiges fortiori illo: tunc utere aut albo ad stōm: aut nigro ad intestina inferiora ⁊ est etiam ex eis que eūant linita.

¶ C. iij. de cura ulcerosi.

MEdicamen bonum ad lubricitatem humidam et est sicut cibus. ℞. passas nigras que coquātur ⁊ terantur cum suis interioribus ⁊ misceantur cum eis cortices granatoꝝ alboꝝ ⁊ piper album ⁊ oleum ōphacinū ⁊ comedatur cum pane. Et oꝫ ut ꝯ misceantur cum eo quod in ipso administratur de stipticis frigidis mastix ⁊ tus. ⁊ si tolerat piper. ¶ Et qū chronica fit solutio uentris lubricatiua ⁊ contingit ut ꝟtus cadat tunc necessarium est in hoc ut incipias cum equatione compl'onis ⁊ calefactione eius. ⁊ facias egꝝ uti exercitio quod ipse toleret: aut facias ipsum ingredi balneum ⁊ premas eum pressione subtili ⁊ frica quod de corpore eius apparet: deinde da ei ad sorbendum iacenti non sedenti: immo coxa eius superiore ⁊ loto quod supra ipsam est in preparatione aliquid de aq̄ carnis fortis cum aqua mista sint uinum stipticū subtile

et tortelle ficce. Et si tolerauerit uirtus ⁊ cōplō ei⁹ ut
consequentur adhibeas aliquid penetrare faciens sicut
diapipereon ⁊ diacalamentum fac illud ita ut faciat ipʒ
penetrare: nā qūm feceris illud attrahet epar aliquid il
lius cibi ⁊ confortabitur eo. Reliquaꝝ autem spetieruʒ
flux⁹ stōatici qui ē infra lubricitatem plurimam cura no
ta est ⁊ appropinquat curationi lubricatiui. ¶ In illa
ergo cuius causa est cholera ru. plurima effusa ad stōm
⁊ intestina oʒ ut temperes membrum in quo generatur
cholera ⁊ a quo procedit. s. epar ⁊ fel per illud quod sci
uisti in caº suo. Et euēes superfluitatem cholericam si fue
rit plurima et rectius illo est cum uomitu si possibile est
⁊ leuet cum fluxu ūentris si non fuerit in uirtute debili
tas ⁊ non timetur ut accidant ulcera aut quod sint fcā.
Et post illō incipe in primis cum infrigidantibus ⁊ sti
pticitatem facientibus predictam. Et multotiens idem
sanat hanc lesionem sumere in potu myrobal. citrinos.
Ipi. n. educunt choleram ⁊ faciunt succedere uirtutem
infrigidatiuam facientem stipticitatem. Et ex eis que cō
ferunt eis est admīstratio lactis acetosi ⁊ proprie cū spo
dio. Et silr cum aqua sauich ordei. Et si fuerit causa e
ius phl̄a curetur cum eis que educūt phl̄a ex ebibitis
⁊ clisteribus si fuerit plīmum ualde deinde curetur cuʒ
eo quod constipat ⁊ calefacit calefatione tēperata. Et
ex eis que conueniunt ad illud est elīm de granis grana
torum quod est cum cinnamomo ⁊ elīm alcanʒi: ⁊ trocisi
de spetiebus. ¶ Et si phl̄a est uitreū ñ excutatio ē eoꝝ
q̄ sunt sicut trocisci askiladis ⁊ suffuf facti ex aniuden ⁊
ameos ⁊ cymino i aceto posito ⁊ assato ⁊ semine lini tō
refacto ⁊ galla ⁊ balaustijs ⁊ carui ⁊ myrrha ⁊ ture cū
spodio ꝑm ꝙ tibi bene uisum fuerit de mensuratione te
stimonij. Et si fuerit illic phl̄a ⁊ cholera simul ⁊ signifi
cant illa exitus eius quod egreditur et reliqua signa iu
uabuntur si sumpserint myrobl̄. citrinoꝝ ptē. i. ⁊ nastur
cij partem. s. cuʒ quibus misceantur zuccari ⁊ granorū
myrti ⁊ sumac ⁊ carmesech omnium ana sextā partis il
lius. Et si fuerit causa mel̄ia effusa ad ipsum nos facie
mus ei caᵐ singulare quod appropriatur ei cum caplis
fluxus mel̄ici ⁊ proportionabimus ipsum ad splenem.
Sed ei qui est secundū cibaria et cibos singulare etiaʒ
faciemus capitulum: et si non fuerit nisi debilitas fortis
⁊ malitia complōnis considerabis malitiam complōnis
per signa sua. ¶ Et plurimum quidem malitie complō
nis intestinoꝝ est cōicās malitie complōnis stōi ⁊ signa
ei⁹ sūt signa illi⁹. ¶ Quod si debilitas fuerit in digestiua
sola ⁊ fuerit frigus iuuantur cum elō alcanzi ⁊ iuuant
cū elō mīo quod ē ꝑm mōʒ hūc. ℞. xiloal. crudi et cymi
ni in aceto infusi ⁊ assati ameos carui. ʒʒ. assati ⁊ carda
momi interiorum passulaꝝ tritorum partes equales ⁊
fiant ex eis suffuf ⁊ dosis sit usqꝫ ad. ʒ. iij. Et si fuerit illic
uentositas plīima ponamus in eo semē alcesbrā ⁊ semen
rute. Et iterū compositū quorūdā plīme utilitatis in
hoc caplō. ℞. ʒʒ. seminis feniculi et anisi ⁊ pipis longi
⁊ cardamomi omnium ana. ʒ. iij. ⁊ semis ameos ⁊ apij
amboꝝ ana. ʒ. iiij. et casie et calami aromatici et ciperi et
xiloal. crudi omnium ana. ʒ. iij. et. s. et galie. ʒ. v. et croci
ʒ. iiij. et gariofil. et blacte bizantie et nucis muschate om
niū ana. ʒ. iij. et sextam granorū myrti. ʒ. xx. informent
ex eo trocisci et sit dosis eorū ꝑm mēsurā testificati. ¶
Et iuuant in ea trocisci almarmaur proprie si fuerit uir
tus expulsiua debilis etiā. Et iuuant in ea emplastra
predicta calefactiua. Et si fuerit cū debilitate expulsi
ue permisce ea cum apscinthio. ¶ Qō si fuerit corru
ptio digestionis propter calorem administrabis medici
nas infrigidatiuas ⁊ sit in eis stipticitas aliqua ⁊ ingros
sa cibum ⁊ fac eum ex genere frigidoꝝ grossorum de q̄
bus diximus in caº malitie digestionis. Et oʒ ꝙ adiuue
ris cum eis que diximus in eodem caº. ¶ Quod si fu
erit debilitas in retentiua propter frigus aut caloreʒ
administrabis stiptica predicta in initio capituli calida
aut frigida. ⁊ si fuerit expulsiua etiam debilis admīstra
bis suffuf de scoria ferri in nuce muscata in sirupo ō mē
ta ⁊ administrabis empl̄a ꝑm necessitatem.

¶ Capᵐ. iiij. de cura fluxus cholerici.

Iam diximus ipsam in capitulo stōi et est pen
dens in fine rei cum curationibus dispositio
num epatis et fellis ⁊ stōi generantium chole
ram et oʒ ut queratur illic.

¶ C. v. de cura fluxus melancholici et est spleneticus
fluxus in quo non est excoriatio.

Oportet ut intendas in ipso curam splenis et
causam eius cognoscas et opponas per illud
quod necessarium est i eo. ¶ Et si fuerit illic
multitudo mel̄ie ⁊ exuberantia uirtutis euābis cum de
coctiōe epithymi ⁊ similibus. Et si crossa sicut fex ⁊ ñ
fuerit ab aꝑate in ipso propter grossitudinem mel̄ie ipsi⁹
tūc administrabis in ipsa hoc solutiuū si fuerit uirt⁹ for
tis. ℞. salis gemme ptē. i. ⁊ spīe egyptiace ptes. iij. ⁊ hel
li nigri ptes. ij. ōcoq̄nt itaqꝫ spina ⁊ helleborus in aq̄ fō
titer ⁊ dissoluat in ipsa sal et colet. Et h̄ est uia fluxus
ei⁹ ⁊ purgationis ei⁹ ab eo quod fluit ex eo. ¶ Et si ne
cessaria fuerit phl̄omia phl̄ōa ⁊ ꝯforta epar ⁊ ꝯforta os
stōi. ¶ Et si cā fuerit in fluxu stōatico mel̄ico ꝑꝑ illud
qō effūdit ad stōm ex humorib⁹ mel̄icis pone sī spleneʒ
uentosas retentiuas retento in eis illud qō ab eis ꝯpre
henditur ad stōm ⁊ intestina. ¶ Et postea rege cuʒ eo
quod est subtile ꝯfortatiuū sicut est hº ꝯpositū quod est
nostrum. ℞. granoꝝ granatoꝝ. ʒ. x. heen rubei torrefa
cti. ʒ. i. ⁊ semis alscebram. ʒ. i. ʒedoarie. ʒ. unaʒ karabe.
ʒ. unā ⁊ seminis rute. ʒ. i. rizi. ʒ. i. fiat ex eo suffuf ⁊ sit do
sis eius. ʒ. iij. ¶ Et iterum sumātur grana granatoꝝ ⁊
⁊ passe nigre terantur cum aceto et aqua ⁊ exprimat
desuper ⁊ coletur ⁊ proijciatur desuper salis paꝝ ⁊ ori
gani ⁊ intingatur cum eo. ¶ Si autem necessaria fue
rint fortiora hoc sumatur turis ciperi ⁊ nucis cupressi
⁊ galie omnium ana. ʒ. s. ⁊ tortellaꝝ. ʒ. i. bibatur cum ui
no antiquo puro.

¶ C. vi. de cura fluxus sanguinis absqꝫ excoriatione.

Iam sciuisti ꝙ hic fit ex corpore ⁊ fit ex stō
⁊ intestinis superioribus ⁊ inferioribus ⁊ fit
ex ficteri: ⁊ nouisti signa eoꝝ ⁊ qui ex eo est ui
rulentus ⁊ feculentus ⁊ lotiuus cura ipsum ex parte e
patis ⁊ rectificatione complōnis eius ⁊ apertione oppi
lationis ipsius ⁊ regimen antecedens in curatione illi⁹
est consideratio dispositionis in repletione: ⁊ considera
tio causaꝝ facientium necessario. ¶ Cum ergo non est
propter ipsum dolor ⁊ existimas ꝙ est ex corpore aut e
pate: ⁊ non cadit propter ipsū uirtus non retineas ipʒ.
¶ Et si timetur ꝙ cursus eius quandoqꝫ facit accidere
excoriationem aut facit accidere debilitatem fiat phl̄o
mia ⁊ extrahatur ex contratio motus partis eius: dein
de admīstrentur medicine stiptice restringentes san. ¶
⁊ in illo qui accidit ex ruptura in uenis intestinoꝝ qñʒ
perducit ad excoriationem festine. ¶ Oportet ergo ut
conuertas studium ad retinendum eum ⁊ inclinandum
ad contrarium partis si fuerit illic repletio uehemens

⁊ plurima. ¶ Et ſcias ꝙ potata ꝯſtrictiua ꝯueniẽtiora
ſũt ei qui ẽ ex inteſtinis ſuperioribus ⁊ que ſequnt̃ ea
⁊ que ſũt ſuper ea. ¶ Et cliſteria ſunt conuenientiora
ei qui eſt ex inteſtinis inferioribus ⁊ in eo qui eſt inter
illa rectius eſt ut aggregentur utreqꝫ curationes ⁊ oẽs
medicine ſtiptice frigide ⁊ facientes glutinationeꝫ predi
cte in eis que preterita ſunt ſtringunt ſanguinem preci
pue quando in eis ponunt̃ alum̃ ⁊ hematites uel ſemẽ
canabis tritũ ſicut puluis ⁊ ſan. dra. ⁊ karabe et coral
lus ⁊ margarite: qum bibuntur et fiunt ex eis cliſteria
Et qñꝫ indiges narcoticis ⁊ qñꝫ eſt tibi neceſſarium ut
confortes ea cum illis in quibus cum ſtipticitate eſt fõ
titudo. Et troc. de balauſtijs in ſumma eoꝝ que bibun
tur eſt uirtus fortis: ⁊ troc. de ſe. acetoſ. ⁊ troc de ſe. ca
nabis per illud quod ſcire fecimus ⁊ succuſ arnogloſ
ſe ⁊ ſuccus pſilij ⁊ ſuccus barbe hircine in his caplis
iuuamentum conferunt ⁊ proprie qum ponunt̃ in eis
medicine ſingulares predicte: ⁊ troc. dicti in primis.
Et iterũ ſumat̃ maloꝝ ⁊ cydonioꝝ ⁊ roſaꝝ ſiccaꝝ om
nium ana. ℔. ſ. decoquant̃ in quinqꝫ. ℔. aque donec re
maneat. ℔. i. ⁊. ſ. ⁊ proijciatur ſuper eam tantundẽ olei
roſ. ⁊ coquat̃ in uaſe duplici donec conſumatur aqua
⁊ remaneat oleum: ⁊ oleum illud adminiſtret̃ in eis que
bibuntur. ¶ Cliſteria uero reſtrictiua ſunt ex iſtis ſuc
cis ⁊ ex aquis in quibus decoqunt̃ ſtiptica nota. ¶ Et
pulueriꝫetur ſuper ea ex eis que coquntur in eis ⁊ po
nant̃ in ipſis pingnedines ex adipe renum capraꝝ ⁊ ex
oleo roſ. bono ultimo: ⁊ dicemus ea in antidotario ⁊ di
cemus ea etiaꝫ in capitulo excoriationis ⁊ eligemus ex
eis ſalua tempata in quibus non ſunt medicine acute ⁊
afferemus quedam hic. Cliſtere bonum ex eis que ex
poſuimus. ℞. corticum granatorum ⁊ arnogloſſe ⁊ ſili
quaruꝫ ſpine ⁊ ſauich alnabac et ſauich riꝫi omniũ ana
ʒ. viij. ⁊ ſumãt̃ de gallis imaturis. ij. ⁊ balauſtiaꝝ et roſ
oium ana. ʒ. iiij. effundatur ſuper ea aque emina. i. cum
parua aqua. Et ſi fuerit aqua illa aqua uirge paſtoris
erit ualde bona: deinde decoquatur cum facilitate do
nec remaneat fere tertia eius et colet̃ ⁊ ſumat̃ alũinis.
ʒ. ſ. ⁊ ſan. draco. ⁊ acatie ⁊ hematitis uel ſeminis cana
bis ⁊ balauſtiaꝝ ⁊ ſucci barbe hircine ⁊ gummi ⁊ bdel
lij aſſati et ceruſe plumbi ⁊ oſtracoꝝ aduſtoꝝ ⁊ luti ru
bei ⁊ armeni omniuꝫ ana. ʒ. i. ⁊ olei roſ. ʒ. vij. ⁊ ĩterioriſ
adipis capraꝝ. ʒ. vi. ⁊ qui uult ponat in ipſo opij pondꝰ
danich. uſqꝫ ad danich ⁊. ſ. ⁊ cliſterizet cum eo. Et qum
eſt intentio in cliſteri: retentio ſan. non eſt neceſſe ut in
groſſet̃ cum facientibus glutinationem ex riꝫi ⁊ milio ⁊
ſimilibus. Et qum eſt in ipſo regimen excoriationis aut
regimen amboꝝ ſilr̃ neceſſarium eſt illud ⁊ ſtudebimus
ut hec duo non faciant ingredi in cliſteribus uẽtoſitatẽ.
Et ex ſuffuſ fortibus in hoc caᵒ ẽ ut ſumat̃ acatie ⁊ gum
mi arabici ⁊ ſeminis hyuſquiami albi ⁊ opij ⁊ ceruſe
plumbi ⁊ luti armeni ⁊ karabe ⁊ gallaꝝ imaturaꝝ omni
um partes equales contere ea ⁊ aggrega ipſa cum me
dicamine decocto calido et fac ex eis ſimilitudines glan
diuꝫ. In eo uero qui eſt ex ſicteri ſufficit ut adminiſtres
has medicinas ſumatur merdaſengi ⁊ balauſtie ⁊ ceru
ſe plumbi ⁊ oſtraca aſſata ⁊ adminiſtrentur ſuper locũ
poſt ablutioneꝫ ⁊ mundificationem. ¶ Qñ ergo fece
ris hoc ⁊ remanet ſuper te egritudo ⁊ non retinet̃: non
inuenis ei excuſationem quin liges ambas manus ab a
ſcella ſtringendo uehementer ⁊ frica extremitates coꝝ
uehementer ⁊ ſedeat eger in aqua frĩa eſtate ⁊ ĩ aere frĩo
in hyeme ⁊ da ei ad potandũ aquã frĩam et effunde ſup

eius ſorbitiones ſuccos frigidos et infrĩatos: et ſirupos
conſtrictiuos: ſicut rob de acreſta ⁊ rob de ribes ⁊ ſimi
lia infrigidata cum niue.

¶ C. vij. de cura excoriationis inteſtioꝝ ⁊ ulceꝝ.

O Oportet ut non ſit error in excoriatione inte
ſtinoꝝ. Fortaſſe. n. non eſt illa que indigeat eo
in quo eſt uirtus uehemens et ẽ in adminiſtra
tione eius in ipſa pernities. Et eſt in ipſa infrĩatio uehe
mens et dare melones indos et lactucã ⁊ portulacam
ẽ ſufficiens in cura. ¶ Qñꝫ adminiſtras cliſteria in q̊
bus ponunt̃ medicine cauterizatiue ẽ pnitõſũ. Et oꝫ ut
cures ſicut ſciuiſti illud quod ẽ in inteſtinis ſuꝑioribus
cum ebibitis et qꝺ eſt in inferioribus cum cliſteribus
⁊ quod ẽ in medio cum utriſqꝫ curis: deinde primuꝫ qꝺ
oꝫ te conſiderare eſt diſpoſitio cauſe facientis excoriati
onem. Et ulcera inteſtinoꝝ an ẽ adhuc in effuſione. Et
an cauſa eius aſcendens ſit ex ruptura: aut repletione:
aut apoſtemate remanẽte: aut eſt retentum ⁊ abſciſſum
etiam deſtructum eſt ⁊ remanſit ueſtigiuꝫ eius excoriati
one ⁊ ulcere. ¶ Et nos quidem iam dedimus ſigna in
hoc. Si ergo cã effunditur prepara in abſcindendo ipſã
⁊ ꝯſtringendo ipſam cum eo quod iam ſciuiſti in loco
ſuo. ¶ Et ſi fuerit neceſſaria eũo propter malitiaꝫ hu⁊
fac eam cum timore ⁊ cautela ⁊ ſtude ut ſit ſolutiuũ nõ
uehementer nociuũ ueſtigio et ulceri: immo ſit ſicut my
robal. Et rectifica ipſum cum eo quod miſcet̃ ei ex eis
que ſunt ſicut dragagan. ⁊ que ſũt ſimilia illi. ¶ Qꝺ ſi
tibi poſſe eſt ut prohibeas ipſum a cibo duobus diebus
ut fiat corpus auaꝝ eius quod effunditur ab eo fac. Et
qum uolueris ipſum cibare ciba eum lacte decocto cuꝫ
lapidibus et decoque ſm ꝙ preterijt in caᵒ ſuo ⁊ iſte ci
bus eſt ſecũdũ ſemitam medicine. ¶ Cibus uero ipſe
apud neceſſitatem ⁊ apparitioneꝫ debilitatis ẽ ĩ cuiꝰ q̃ti
tas minorat̃ ⁊ confortatio multiplicat̃ ipſius ſicut ep
gallĩe pĩguis et paꝝ pãis de ſimila ⁊ decliuis ad aꝫymi
tatẽ ⁊ teſticli galloꝝ ⁊ oua ſorbilia q̃ aſcẽdũt a ſõbilibꝰ ⁊
ꝺſcẽdũt ab aſſatis fortibꝰ ⁊ qñꝫ iuuat̃ ualde ex piſcibus
aſſatis calidis ex pedibus decoctis in lacte dulci. Et ri
ꝫi torrefactum eſt bonum eis ualde qum ſugit ipſũ. ¶
Et oꝫ ut conſerues uirtutem eius etiam cuꝫ rob fructu
uꝫ ⁊ cibis dictis in caᵒ pᵒ. ¶ Et ſit ſal eius gemma ⁊ ſit
torrefactus ⁊ non oꝫ ut bibat uinum niſi qñ non multi
plicat̃ caliditas: tunc. n. bibat ex eo paꝝ quod ſit nigrũ
ſtipticum ⁊ aqua eius ſit aqua frigida. ¶ Et non eſt ꝯ
ueniens ut in primis incipiat a medicinis puris ſingula
ribus cum qualitatibus ſuis ſtipticis ⁊ aſperis. ¶ Et
quãdo dolor ſit fortior indiges neceſſario facientibus
glutinationem ut fiat ſicut marã ⁊ liniatur ſuper facieꝫ ĩ
ſirmi. ¶ Et omnes medicine infrigidatiue facientes ſti
pticitatem permiſte cum glutinatiuis ſunt iuuatiue niſi
accidat corroſio: fortaſſe. n. tunc indigebis abſterſiuiſ ⁊
⁊ cauterizatiuis permiſtis cum eis que leuia ſunt ſine
mordicatione. ¶ Et oꝫ ut det̃ in potu habenti excori
ationem illud quod in potu ẽ ex ſeminibus ⁊ alijs in aq̃
frigida ⁊ non in aqua calida. ¶ Et reubarbaro quidẽ
ineſt proprietas mirabilis in ulceribus inteſtinorum
et in fluxu algaras: ⁊ proprie quando datur in potu in
eo quod eſt ſicut aqua arnogloſſe cum pauco uino anti
quo. Et glandes aſſate ⁊ ſilique uirtutem habent for
tem coniuncte et ſeparate et ſemen roſe eſt mirabile ual
de: ⁊ nos iam experti ſumuſ illud quod dixerunt quidã
ꝙ qñ dantur ex eo in potu. ʒ. iij. cum aqua frigida reo
uentur ab eo. ¶ Lutum autem ſigillatum eſt iuuatiuũ

ualde omni excoriationi: ita ꝙ corrosioni de quo in po
tu datur post mundificationem corrosionis ⁊ sorditiei
cum clisteri aliquo ex clisteribus que diximus. ¶ Et
similiter qum clistere fit cum luto sigillato in succo arno
glosse ⁊ stella scemius etiam ⁊ succo portulace. Et ex e
is que etiam conferunt ad illud est succus mori quod ñ
maturat. Et silr sirupus herbe caude eq̇. Et succ⁹ her
be tinctoꝝ citrine imbibitus ⁊ clisterizatus. ¶ Et dixe
runt quidaꝫ in medicinis h⁹cai pedem albacobã ⁊ exi
stimo ꝙ sit pes corui: ⁊ dĩ ꝙ Hip. qum dixit pes alba
coban intellexit folia ficus. Et hoc non est ex eis que ꝯ
ueniunt in hoc caº. ¶ Et potare coagulum leporis et
caseum ablato sale eius ab eo ſm ꝙ diximus in caplo
pº est uehementer iuuans eos ⁊ ꝙ est ultimum in corro
sione. ¶ Et qum accidit excoriatio propter medicinaꝫ
ebibitam: tunc ex rebus iuuatiuis est ut fiat clistere cum
butyro ⁊ san. dra. s. ponantur in. ʒ. xxx. butyri ex. ʒ. i.
san. draconis usqꝫ ad. ʒ. iiij. Et ex compositis ualentib⁹
ad eos sunt trocisci de suffuf frigidi predicti. ¶ Et ex
eis que illis bona sunt est panis qum pulverizat super
uinum ⁊ detur in potu ex eo ⁊ bibat post ipsum aqua
frigida ⁊ ex eis que conferunt est ut sumat cineris ostra
corum fluuialium partes. iiij. ⁊ gallaꝝ partes. ij. ⁊ pipis
pars. i. terantur et cribellentur ⁊ pulverizet ex eo pon
d⁹. ʒ. i. ſz cibũ ⁊ bibatur cũ aqua frigida. Et filõiũ ẽ eis
iuuatiuũ etiã qñ bibũt ipsũ cũ aqua frigida. ¶ Suppo
sitõia ṽo ⁊ clisteria ꝯuẽiẽtia ad hºst sic clisteria ⁊ supposi
toria ꝯuẽiẽtia ad fluxũ sã. absolute additis i eis i pncipio
facientibus glutinationem stipticis ⁊ in fine eius si ꝑdu
cit ad corrosionem mundificatiuis ⁊ cauterizatiuis. et
usqꝫquo dissoluat illud quod est super intestina ⁊ rema
neant manifesta: non oportet ut pertranseas glutinatio
nem facientia ⁊ stiptica. Et dixerunt quidam ꝙ oꝫ ne a
catia mittat in clisteri qum non est in egritudie san. et
ñ est hºaliquid: deinde qum mundificatur ulcus incipia
tur cum exiccatiuis stipticis glutinatiuis ⁊ pinguibus
deinde in fine eius si perducit ad corrosionem cum mũ
dificatiuis ⁊ cauterizatiuis. ¶ Et sunt quidã homines
qui permiscent rem modicam de calidicon in quibus
dam succis. Et clisteria salua conferunt ei iuuamentuꝫ
maximum. Veꝝ qum non ducit necessitas ad illud qḋ
est acutum et ad illud quod est acetosum: tunc melius
ẽ ut non administret. Et oꝫ ut permutatio fiat pᵐ ad a
cetosa: deinde ad calida. Et qñ exigit necessitas ⁊ cor
rosio: tunc non cures ⁊ si cum calidicon administres ne
cessitatem tuam in eo. ¶ Et qñꝫ rectum est ut incipias
cum aliquo narcoticoꝝ: deinde administra clisteria acu
ta nisi qum non tolerat ipsa infirmus: ⁊ de istis acutis ⁊
illis que fiunt ex arsenico timetur denudatio cutis post
cutem donec perforentur intestina. ¶ Et propter hoc
oꝫ ut fit inceptio in administrando ea qum scis ꝙ ulcus
iam corruptum est. Et non tardatur usqꝫ ad horã in q̃
timet ꝙ accidat foramen propt dilatationem, ulcerum
⁊ profunditatem eoꝝ. Et scias ꝙ adeps caprarũ bonũ
ẽ super totum illud qud aggregat ad clisteria ex glutĩa
tiuis. ẽ. n. succurrens ⁊ sedans mordicationem ⁊ por
tat super locum egritudinis uelociter: ⁊ hoc etiam non
ẽ necessarium nisi in principio egritudinis: ⁊ qñ perue
nit ad saniem indiges mundificatiuis: deinde illis que st
fortiora. ¶ Et indiges si in duritieꝫ lapidis conuertat
pinguibus ⁊ glutinatiuis ⁊ sepantibus inter medicinã
⁊ egritudinem. Et qum sciueris ꝙ ulcera sunt sordida
tunc mundifica ea cum eis que sunt sicut aqua mellis

⁊ fortior illa ẽ aqua salis ⁊ aqua in qua condiuntur oli
ue salite et decoctio piscium salitoꝝ. Et necessarium est
tibi in sanie ut administres ea que sunt sicut trocisci
de arsenico proculdubio quꝫ pertransierit egritudo no
uitatem ⁊ non prohibuerit ab eis prohibitor. ¶ Et sci
as ꝙ clisteria pinguia glutinatiua sedant doloreꝫ eius q̇
hꝫ ulcus in intestinis suis corrosiuum sed non sanant. ⁊
non cures in corrosione nisi de medicinis conferentib⁹
corrosioni: ⁊ sunt mundificatiua abstersiua cum exic
catiõe ⁊ stipticitate ⁊ ea ex quibus fiunt trocisci. Et ñ
oꝫ ut multiplicentur super ea glutinatiua ⁊ pinguia ⁊ se
parent inter ea et inter corrosionem ⁊ ualentia corrosi
oni: ⁊ quandoqꝫ ledunt ⁊ dolorem faciunt: sed nõ respi
ciat ad illud: ⁊ scias ꝙ qñ tu mundificas cum clisterib⁹
acutis oꝫ ut facias sequi ea incarnatiua assumpta ex sti
pticis ⁊ glutinatiuis: ⁊ illud qum sciueris ꝙ caro sana
apparet. Et qum aggregantur febris ⁊ debilitas ⁊ cor
rosio ⁊ fuerit caliditas non potest eger uti eis que sunt
sicut trocisci de arsenico solis: oꝫ ut dissoluant in aquis
fructuum stipticoꝝ frigidoꝝ sicut acresta ⁊ sumach ⁊ ri
bes ⁊ granata ⁊ rosa ⁊ que sunt illis similia: deinde
exiccentur ⁊ multiplicetur super eos illud et admistret
¶ Et qñꝫ non est excusatio quin misceantur hyusquia
muꝫ album ⁊ opiũ cum eis: aut premittantur narcotica
super ea: aut detur infirmo cibus laudabilis ⁊ maior sũ
ma hoꝝ troc. ẽ a media. ʒ. usqꝫ ad. ʒ. ij. Et qñꝫ ẽ rectius
ut ponat in aquis eius infrigidantia stiptica: ⁊ de eis sũt
lentes ⁊ cuppule glandium. Et illud adiuuat in hoc ut
accidat cortex. Et ex eis que fortem faciunt dolorem
eius et iuuamentũ simul est ut clisterizentur cũ troc. de
arsenico in aqua salsa qum uehemens est grossitudo ma
teriei. ¶ Et qñꝫ sufficit febricitantibus et debilib⁹ ⁊ il
lis quoꝝ sensus fortis ẽ ⁊ non tolerant acuta clisteria
hoc regimen. Incipiant et clisterizentur cum aqua mel
lis: deinde post. iiij. horas cum aqua salis deinde detur
eis in potu lutum cum aceto misto cum aqua: sanat. n.
eos. ¶ Et ex regimine in caº clisterioꝝ est ut clistere fiat
paulatim per uices ⁊ qum dolor fit fortior: tunc succurꝫ
cum oleo ros. ⁊ clisteriza cum eo. ¶ Clisteria ṽo que
administrantur in retentione san. ⁊ prohibitione fluxus
eius sunt alia ⁊ sunt proxima clisteribus prohibitio
nis fluxus uentris. ¶ Et qñꝫ fiunt ei troc. qui admini
strãtur in eo per se. ¶ Et nos quidem dicamus nunc
clisteria ⁊ collyria ⁊ troc. qui ingrediuntur in clisterib⁹.
¶ Ex clisteribus itaqꝫ leuibus in hoc ⁊ in fluxu uẽtris
calido est ut fiat clistere cum aqua arnoglosse sola: aut
cum aliquibus troc. quos dicam. Et fiat clistere cum
pane similagineo azymo trito in succo. ¶ Et ex clisteri
bus leuibus est ut sumat aqua ordei ⁊ oleum amigdali
nuꝫ ⁊ uitellus oui ⁊ aqua rizi decocti cum adipe renuꝫ
caprarum annualium ⁊ colent ⁊ proijciantur in luto si
gillato. ¶ Et similiter decoctio rizi assati dococti cum
adipe capraꝝ. Et qñꝫ ponunt cum eo in ipso cortices
granatoruꝫ ⁊ galle. ¶ Et silr clistere aque sauich ⁊ luti
sigillati. ¶ Et iterum clistere iuuatiuũ qum est calidi
tas uehemens: succus rasure cucurbite ⁊ portulacce ⁊
arnoglosse ⁊ succus uirge pastoris ⁊ grani myrti ⁊ len
tes a quibus aqua bis eiecta est. Aggrega hos succos
⁊ committe cum eis oleũ ros. ⁊ cerusam ⁊ lutum arme
num ⁊ acatiam ⁊ tutiam. ¶ Et si indigueris opio põe
in eis secũdũ necessitatem ⁊ dispositionẽ. ¶ Descriptio
clisteris conueniens excoriationi etiam. ℞. cortices ãig
dalaꝝ ⁊ cortices fistici ⁊ granatoꝝ et gallas ⁊ sumach

⁊ folia senticis ⁊ radicem alientum: elixentur itaqꝫ cuꝫ
uino donec inspissent: deinde coletur et terrantur aliq̃
trocisci clisterioꝝ ⁊ ponant in eo cũ oleo myrtino. ¶
Collyrioꝝ autem ad excoriationem medicinaꝝ matres
sunt myrrha ⁊ tus ⁊ crocus ⁊ sandaraca ⁊ alumen ⁊
storax ⁊ castoreum qum adest opium ⁊ litium ⁊ charta
ꝯbusta ⁊ san. draconis ⁊ cornu ceruinuꝫ adustũ ⁊ chio
lea ⁊ luta que currunt cum ea ⁊ climia ⁊ merdasengi ⁊
que sunt similia illis. ¶ Et qñꝫ necessaria sunt atrimẽ
ta ⁊ arsenica. ¶ Collyrium ad excoriationem et tenas
monem myrrha ⁊ crocus ⁊ tus et opium conficiantur
cum albumie oui. Aliud sandaraca storax myrrha cro
cus opium conficiantur cum aqua arnoglosse. ¶ Et
qñꝫ fit ex h⁹ medicinis marã cum oleo ros. ⁊ cerusa ⁊
administrãtur super pannum ⁊ frustum cotti et ponitur
in ano secunduꝫ ꝙ ponitur in ipso tenta ita ut equet
illud ⁊ mundificet. ¶ Troc. autem clisterioꝝ excoria
tionis sunt sicut troc. de arsẽicis ad corrosionẽ: ⁊ troc.
stelle. ¶ Et oꝫ ut seruentur in uinatia uue ut conserue
tur in eis uirtus ⁊ trocisci de charta ꝯbusta. ¶ Descri
ptio troc. charte combuste. ʒ. x. arsenicoꝝ adustoꝝ ⁊ coꝛ
ticum eris ⁊ aluminis iameni ⁊ gallaꝝ ⁊ calcis que non
est extincta omnium ana. ʒ. xij. fiant ex eis trocisci cum
succo arnoglosse quoꝝ unusquisqꝫ ponderet. ʒ. iiij. ⁊ par
uo ex eis administretur pondus. ʒ. i. ⁊ magno troc. i. ite
ger. ¶ Troc. alius. ℞. sumach ⁊ capita granatoꝝ ⁊ fuc
cutum ⁊ balaustiaꝝ et grana acreste ⁊ calcantum ⁊ col
cotar ⁊ eris adusti et antimonij omnium ana partem. i.
floris eris ptẽ. s. fiant ex eis troc. ¶ Troc. fortis. ℞.
calcem. ⁊ alcali et acatiam ⁊ gallas et arsenicum et te
rantur cum aceto aliquibus diebus et informẽtur troc.
¶ Et ex fortitudine eius qñꝫ sufficit ut clisterizet cum
aqua arnoglosse. ¶ Empla autem et epithimata iuuã
tia i hoc sunt empla predicta in ca° curationis flux⁹ uẽ
tris absolute. ¶ Et iam expertuꝫ est epithima de troc.
stelle cum aqua myrti et contulit ei ualde. Et qñ non
cessat dolor tunc sedeat infirmus in tina in cuius aqua d̃
cocta sit stiptica nõ cũ aliq̃tulo ãeti ⁊ fẽugrẽci ⁊ altee ⁊
si fortior fiat sitis ⁊ angustia in excoriatione cholerica
administra lac acetosum decoctum in aq̃ sauich q̃ utra
qꝫ infrigidate sint. Q̃d si dolor ad̃o fiat fortis donec ap
ppinq̃t sincopis ñ erit excusatio narcoticorum. Et añ
illud clisteriza cum adipe uaccio cũ aq̃ sauich ord̃i absꝫ
expulsione. Et fortasse sedabit dolor ⁊ abscindet egri
tudo pp illud qd̃ accĩt de equatione hu. et si nõ sedatuꝛ
cura cũ eo quod scis. Et si uis clisteriza in h⁹ hora cuꝫ
hoc clisteri sumat aq̃ kisch ordei et rizi et adipes renuꝫ
capraꝝ et oleũ ros. et gummi arabicum et cerusam ⁊ ui
tellum oui conq̃sent oĩa in loco uno et si uis pone in eo
opiuꝫ et administra. Et si fuerit excoriatio phlatica tũc
necessarium erit ut incipias in curatione eius: cũ eo qd̃
incidit et educit ipsum et facit quiescere ab eo: et cibet
cum h⁹ donec sint cibi eius etiam pisces saliti et sinapis
cum ficla et almuri et alcauguanich. sint tincture eius
ex eis que sunt sicut granatorum grana cum oleo cum
seminibus et sinapi et que incidunt. Et qñꝫ multiplicat
cibatio ex albusir assato: qum iam sumpserit aliquid ex
medicinisque ad caliditatem decliues sunt sicut alcanzi
et cardamomum iuuat cũ eo. ¶ Et dixerunt quidam
ꝙ quidam habens ulcera intestinoꝝ iuuatus est cum e
lectuario quod omni die sumebat in potu cum uino: de
inde cibatur albusir assato: fecit illud aliquibus die
bus ⁊ uidetur ꝙ sit illud huius generis. ¶ Et iam di
xerunt ꝙ quidam homo fuit curans dysenteriam ãtece
dentem cura mortificante aut sanante in die uno. Ciba
bat hominem pane cum cepe acuto ⁊ minorabat potũ
eius in illo die: ⁊ clisterizabat eum in mane cum aqua sa
lis acuta: deinde consequebatur illud cum clisteri medi
cine fortioris ex clisteribus ĩcarnatiuis. Et si tolerabat
dolorem eius cum quo curabat sanabat: ⁊ si non mori
ebatur. Et erant clisteria eoꝝ ex h⁹ clisteri. ℞. sãsuci cy
mini carmeni salis folioꝝ aldemest humidoꝝ meliloti oiũ
ana. ʒ. i. ⁊ olei kist. ij. decoquantur in oleo donec consu
matur tertia ⁊ coletur ⁊ administretur illud oleuꝫ cliste
rizando. ¶ Et iterum confert eis clistere cum decocti
one rizi. Et qñꝫ ponuntur in ea pisces saliti: Ceratum
dictum in hac spetie egritudinis. ℞. carnis dactilloꝝ põ
dus. lb. ij. ⁊ s. masticis. ʒ. i. s. ⁊ aneti humidi. ʒ. vi. ⁊ alo
es. ʒ. i. ⁊ cere. ʒ. x. ⁊ olei rutacei ⁊ olei ros. quantum suf
ficit. Et qñꝫ ponit in ipso semen nasturtij proprie qñ sẽ
titur phl̃a uitreum. Excoriationi autem melancholice
post regimen melie ⁊ splenis secundum ꝙ diximus in lo
co añ hunc. Et post rectificationẽ regiminis confert suf
suf de luto. Et conferunt ei clisteria de rizi ⁊ sint in eis
species aromatice ⁊ sẽina calida ⁊ lenia ⁊ sẽina stiptica.
Et ponantur in eis oleum ros. ⁊ uitellus oui: ⁊ eoꝝ ci
bi sint a quibus generatur san. ⁊ qñ fuerit ulc⁹ malignũ
non erit excusatio quin fiat clistere cum aqua salis gem
me: deinde sequaris ipsum si indiges eo cum illo quod
tam ualde mundificat donec appareat caro munda: dei
de cura cum clisteribus incarnatiuis. ¶ Et clisteria le
nia ad hoc sunt sicut clistere in quo ponuntur spine egy
ptiace partes. iiij. hellebori nigri partes. ij. decoquant
cum aqua et salgemma. ꝙ si illud non confert tunc ad
ministrentur troc. de arsenico. Excoriatio autẽ que fit
ex fece curatur cũ eo quod lenit naturã ⁊ sint in eo lẽi
tas ⁊ ũctuositas ⁊ glutinatio ⁊ lubricitas et premittat
ante cibum sicut uitellum oui sorbilis: ⁊ sicut ius galli
d̃crepiti: ⁊ sicut iura alessidabegi facta ex pullis facilib⁹
impinguatis ⁊ administrentur clisteria lenitiua ex succis
glutinatiuis lubricatiuis simul cum oleo ros. ⁊ uitello
oui et similibus. Et qñꝫ confert qum prolongatur hec
excoriatio ut sumantur semen lini ⁊ psilij sẽm ⁊ se. maru
⁊ semen altee accipiatur mucilago eoꝝ ⁊ detur in potu
ante cibum. Ipsa enim aggregat ad lubricitatẽ ⁊ seda
tionem doloris ⁊ glutinationem. Et sumere pruna an
te cibum qñꝫ remouet hoc accidens. Excoriationi ue
ro facte successione potus medicine conferunt medicine
singulares glutinatiue predicte. Et conferunt ei draga
gantũ assatum de quo bibant in lacte acetoso. ʒ. iij. ⁊ s.
⁊ quod ẽ supra. ¶ Et confert ei ualde ut fiat clistere
cum butyro uaccino recenti bono: ⁊ qñꝫ ponitur ĩ ipo
aliquid de san. draconis ⁊ qñꝫ confert ius uentrũ in ali
qua excoriatione cholerica et nõ est medicina omnuꝫ.
¶ C. viij. de cura fluxus uentris facti pp cibos.

[C]Ura nota ad istos est ut prohibeatur descẽsio
eius dum non accidit colirica fortis superflua
sed si fuerit ex multitudine cibi fiat illud et ad
ministretur fames post illud ⁊ qñ descenderit sumat ali
quod ex robub stipticis. Et si acciderit debilitas sũat
alcanzi: aut suffuf de granatis: ⁊ si sentitur debilitãs in
stõ cum eo quod accidit de multiplicatione ⁊ significat
illud id quod accidit de rugitu et uentositate sumat ba
laustiaꝝ ⁊ turis ⁊ anisos partes equales ⁊ conficiant
cum passis tritis cum suis interioribus ⁊ comedat ex
eo omni mane q̃titatem nucis. Et iteꝝ sumat medicam

de acoro ⁊ alcamcerzecb dictum in antidotario.
In facto autem ex corruptione ciboꝝ in se ipsis aut
in eo:aut qualitatibꝰ malꝭ in eis:aut uelocitate admīstra
tionis eꝰ in eis oꝫ ut sumat pꝰ eo cibos boni chimi. Et
cureƭ ipressio remanēs ex calore ⁊ frigore cum eo qꝺ
scis ex eꝭijs s͞ʒis aut caꝭis: ⁊ si fuerit cā uiscositas eoꝝ ⁊
lubricitas ipsoꝝ:ꝯuerte ad eos illud in quo cum lenita
te est stipticitas. ¶ Frigus autem eoꝝ ⁊ caꝭitas ipsorū
sꝭ ꝑm ꝙ eis ꝯuenit. Et si cā fuerit ꝑmissio lubricantis
premittat stipticum: ⁊ si cā fuerit postremitaƭ eꝰ cꝰ ueloci
ter fit digō apud regimen:tunc sumat spodiuꝫ ⁊ aliquid
de robub ut rectificeƭ stōus ab impressiōe eius cꝰ alte
ratio nocuit ipsū. ¶ Nā ꝑm plīmū accit calefactio ⁊ si
faciat accidere raro frigiditatem ꝑꝑ acetositatem cibi
in quibusdā dispōnibꝰ hꝰ ī regimē sumat spodium cuꝫ cā
ꝫi. Et si cā fuerit paucitas cibi:aut subtilitas substantie
eius cibeƭ post ipsum carnibus crossis mosusat ⁊ condi
tis cum stipticis ⁊ cum aceto preparatis: ⁊ piscibꝰ sali
tis ⁊ similibus. ¶ Qꝺ si timeatur debilitas digestioniƭ
cum hoc cū semibꝰ ꝯdiātur

¶ C.ix. de cura fluxus cerebralis.

OPortet ut hñs eum omnino non dormiat suꝑ
collum ⁊ qñ excitaƭ a somno est ei necessariuꝫ
ut utatur uomitu quatenus egrediatur hūor
crossus effusus ad stōm ex capite faciens fluxuꝫ: ⁊ ut ad
ministretur illud quod diximus in caº catarri de rasiōe
capitis ⁊ fricatione eius cum rebus asperis ⁊ ex uapo
rationibus capitis ⁊ administratiōe rubificantiū ⁊ cau
terizantium super ipsum ⁊ ex confortatione eius ⁊ recti
ficatione compꝭonis eius. Et qñꝫ necessarium est caute
rium ⁊ non oꝫ ut administretur retentio eius a stō cuꝫ
medicinis stipticis ⁊ magnificetur timor:immo oꝫ ut ex
trahatur illud quod de eo aggregatur superius per uo
mitum ⁊ illud quod descendit ex uia intestinoꝝ ⁊ si non
cum alio saltem cum clisteribus ⁊ restringatur illud qꝺ
de eo descendit ad uentrem nō cum illo quod cōstipat:
qꝫ sedeat mā in uentre imo cū eo quod ē siꝭe illi quo re
tinetur ex pectore:ex eis que diximꝰ in suo capꝭo ⁊ cuꝫ
eo quod docuimꝰ te in capꝭo cure catarri ex abscissiōe
cāꝝ facientiū catarrum ⁊ rectificatione eaꝝ.

¶ C.x. de cura fluxus oppilatiui.

FLuxus oppilatiui plīmū fit cum periodis: si
ue fit a corpore toto: aut fit ab oppilatiōe in
epate:aut inter epar ⁊ intestina. ¶ De erroꝛ
igitur est ut cadat additio in oppilatione per stiptica im
mo oꝫ ut iuueƭ quod expellitur ab oppilatione cū eūo
ne. Qūꝙ eūanƭ uie ab eo misceantur medicine aperiti
ue oppilationum ut aperiant eas. Et qñꝫ necessarium
est in aperiendo oppilationes solutiuū fortiter attrahēs
materias crossas generantes oppilationem ⁊ clisteria
fortis apertionis ⁊ actractionis. E uomitus est ex rebꝰ
magis iuuatiuis ad illud qñ cadit ex obuiatione ipsiꝰ
quēadmoꝫ testaƭ. Hip. Et rectius quidem est habenti
hanc egritudinem ut comedat cibum suū in plibus uici
bus non in uice iª:immo in omni hora quantitatem que
pertinet ei de cibo suo:deinde oꝫ ut ꝑtiatur: deinde oꝫ
ut ꝯsequi facias cibū suū illud qꝺ adiuuat ad penetran
dum cum uelocitate ⁊ aperiat oppilationeꝫ cibo ⁊ me
lius illo toto apud. G. est diacalamentum ⁊ deƭ de eo ā
te cibū usꝙ ad auꝫ.i. ⁊ cum digeritur cibus deƭ ēt de
eo quantitas.ʒ.s. Et uinum uetus forte subtile paucuꝫ
est bonum ualde qum administratur post cibum ⁊ tyria
ca res est magis iuuatiua ad illud. Et qñ rectificaƭ di
gō cibi balneeƭ. Fricatio āt oꝫ ut ñ ab ipso sepeƭ ante
cibum ipsū ⁊ post ipsum ⁊ quando debilitatur indiget
fricatione uehementi cum panno aspero dorsi et uētris.
Et qñꝫ necessarium est ut liniaƭ corpꝰ eꝰ pice: ⁊ medici
nis rubificantibus. ¶ Oppilationum uͦo apertionē iā
sciuisti: ⁊ oꝫ ut ñ soluaƭ eger iste a fricatione:nā qum tu
curaueris cum ⁊ aperieris oppilatiōes ⁊ resolueris hu
mores oppilatiuos penetrabit cibus ad corpus eꝰ ⁊ ñ
accidet diaria pꝰ illud ⁊ confortabitur corpus eius.

¶ C.xi. de cura fluxus liquefactiui.

IN eis que sūt sicut ethica ⁊ pthisis ⁊ que hac
uia incedunt non speratur ut cureƭ:nisi sicut
speraƭ.i. curatione cause eiꝰ. In eo aūt qui est
infra illud cureƭ corpus cum infrigidatiuis humectā
tibus ⁊ aeribus et embrocis secundum illud. ¶ Et ex
tinguaƭ cum eis q̄ sunt sicut trocisci de spodio ⁊ trocisci
de cāfora ⁊ cum epithimatibus ⁊ emplꝭis infrigidatiuis
super cor et pectus et epar. Et sint cibi eius ex carnibꝰ
leuibus hulūet ⁊ infrigidatis ⁊ mususat ⁊ caro piscium
⁊ succabegi cum aceto et panis similagineus bene con
fectus ⁊ fermentatus ⁊ panis qum assatur. Et qñꝫ
fit ex eo sorbitio permista cum gūmi. ¶ Et siꝭr cibus q̄
fit de acetosa ⁊ siꝭibus. Et nō retineatur expulsio uice
iª:immo retineatur gradatim cum huiusmōi curatiōibꝰ
⁊ cum trocisci ꝺ spodio restrictiuis proprie ⁊ cū troc.
secundum hunc modum. ℞. lutum armenuꝫ ⁊ spodiuꝫ
⁊ castaneas ⁊ semen acetose excorticatū ⁊ almirberis ⁊
roſ. ⁊ gummi assatum ⁊ cancros adustos teranƭ oīa ⁊
ꝯficiantur cum aqua cydonioꝝ.

¶ C.xij. de cura fluxus facti a spissitudine cutis.

IAm innuimus ad signa eius ubi docuimꝰ regi
men attractionis materieꝝ repꝭonaliū ad ex
teriora corporis ⁊ melius quidem est ut extra
hanƭ humores propter phꝭomiam ⁊ fluxum uentris ꝑ
tinentem a qº iā expediti sumꝰ ⁊ admistrēƭ balnea cū aqꝭ
aperitiuis: ⁊ sꝭ illa in quibꝰ decocta sunt aperitiua: ⁊ cū
lauatiuis aperitiuis ⁊ mūdificatiuis. Et multotienƭ utā
tur tinis ictericie. Et si fuerit spissitudo uehemenƭ admi
nistretur fricatio cum pannis lineis asperis ⁊ cum uilliƭ
donec rubeat cutis:deinde effundatur super eā aq̄ caꝭa
⁊ aque in q̄bꝰ ē uͭꝰ aperitiua eoꝝ que diximus.

¶ C.xiij. de cura colirice passionis.

COlirica passio hꝫ regimen in ꝑncipio qū mo
ueƭ: ⁊ regimen in medio sui motꝰ ⁊ regimen a
pud cōmotioneꝫ suam malam ⁊ inobedientiaꝫ
suā malitiosā ⁊ motioneꝫ accidentium suoꝝ timorosoꝝ.
Qum apparent signa colirice passionis ⁊ icipit eructu
atio alterari a dispositione sua ⁊ sentitur i stōacho gra
uitas ⁊ in intestinis punctura: ⁊ qñ est cū ea nausea:tūc
oꝫ ut nō sūat super illud aliquid oīno nꝫ pꝰ illud nisi qū
timeƭ casus uirtutis:tūc.n. rege cum eo quod dicemus
¶ Primum igitur quod oꝫ fieri est ut expulsio fiat per
uomitum:si fuerit cibꝰ adhuc ꝓximꝰ sꝫioribꝰ: ⁊ si nō fue
rit ita consequenter adbibeat aliquid quod ipsum depo
nat ex eis que leniunt naturā ⁊ sit illud quod facit uōi
tum lenificatiuum cū mēsura que extrahat illā quātita
tē propter qꝺ extrahat illam sisluitatē sꝫ illud:aut rē ex
traneam ab ea. Et oꝫ ut expellāt cū eo in quo ñ sꭍ due
malitie mollificatio stōi ⁊ ꝺbilitas uirtutū eius sicut in
oleo sisamino ⁊ oleo de oliuis ⁊ aq̄ caꝭa neꝙ cum illo
in quo ñ est glutinatio qum ipsi idigeant ꝯrio glutinatio
nis: immo cum eo quod est sicut aqua mellis ⁊ sirupus
acetosus dulcis cum aqua calida non propꝭ necessitatē

immo cuꝫ eo quod est sicut aq̃ calida sola aut cũ pauco
baurach :aut cum sale naptico:aut aqua calida cuꝫ cy
mino pauco. ¶ Et silr si uoluerit persepisos ⁊ accidit
eis subuersio non obediens: ⁊ nocet eis per illud etiaꝫ:
tunc illic oꝫ ut curetur. Hip. n. dixit ꝙ uomitus qñꝫ ꝓ
hibeť uomitu ⁊ fluxus qñꝫ prohibetur fluxu ⁊ uomituſ
prohibeť fluxu: ⁊ fluxuſ prohibetur uomitu. Et eoꝝ flu
xus oꝫ ut fiat cum suppositorio leni ⁊ tereniabi ⁊ zucca
ro ⁊ sale. ¶ Aut clisteri leni ex aqua sicle ꝙ̃titate. xl.
ʒ. et baurac pauci super eam quãtitate auꝫ. i. ⁊ zuccari
ru. quantitate. ʒ. x. ⁊ olei roſ. ⁊ sisamini quãtitate. ʒ. vij.
aut cum aliquo quod bibatur sicut cyminum. ¶ Ipsuꝫ
enim est iuuatiuum in hoc ualde. ¶ Quꝫ ergo sciueris
ꝙ materie in corpore cholerice sunt cõmouentes eam.
nã ipse qñqꝫ sunt de adiuuantibꝰ ad hoc ut accidat coli
rica passio ⁊ non est timor totus ex cibo: non inuẽis ex
cusationem quin infrigides stõm tunc exterius cum eo
quod infrigidat et si non cum alio saltem cum niue post
adiutorium eius aduõitum si declinat ad illud cum mẽ
sura itolerabili. Et in illa infrigidatione est sedatio si
tis si fuerit. Quum ergo superabundat uomitus ex eis
que retinent ipsum est infzatio stõi cum hꝰi: ⁊ poneꝫ uen
tosas super uentrem absqꝫ incisione: ⁊ si fuerit frigidum
infrigidans ex succis fructuum erit ẽt magis iuuatiuuꝫ
Et si misceanť cum eo sandali ⁊ cãfora et rose ⁊ liniať
cum eiſ almirach erit iuuatiuuꝫ. Et qñꝫ necessarium est
strigere extremitates. Et si ñ fuerit caliditas fõtiſ cureť
cum medicamine de luto anesiburni dictuꝫ in antidota
rio. Amplius oꝫ ut consideres illud quod egrediť: duꝫ.
n. perseuerat exeundo chilus ⁊ aliquid hõgeneũ ei et ci
cibus non conceditur eiꝰ retentio omnino aliquo mõꝝ:
¶ In ipso. n. est timor magnus. Qunqꝫ alterať ab illo
alteratione fortasse feda necessaria est eis retentio. ¶
Et similiter qum illud quod egreditur est res curathiẽ
uiscosa aut cholerica aut alia ex eis que debilitant cor
pus ⁊ imprimunt in pulsu ⁊ faciunt eum frequenteꝫ ẜm
equalitateꝫ ⁊ descendentẽ. Et faciunt appareꝫ in corpo
re sicut extenuationem ⁊ in mirach sicut spasmum. Et
fortasse accidũt sicut sitis ⁊ febris ⁊ significãt ꝙ solutio
uentris permutatur ad sanitatem. Et oꝫ ut adiuueť in
retentione eius cum robub stipticis. ⁊ qñqꝫ condiuntur
cum eo quod est sicut menta ⁊ si euomuerint ea reiterẽ
tur super eos ⁊ dentur eis paulatim: ⁊ nõ oꝫ ut cessetur
a dando in potu medicinas restrictiuas et robub stipti
ca secũdum uirtutem eoꝝ: immo oꝫ ut iterentur super e
os ⁊ fiat permutatio de una medicina ad aliã ⁊ sint oẽs
stõatice. Et aqua roſ. calefacta confortat stõs eoꝝ ⁊ ca
lefacit ⁊ prohibet ex egritudinibus eoꝝ. Et ista robub
oꝫ ut non sit acetositatis talis que mordicet stõm etiam
⁊ sint adiuuantia ad materiam: immo si est cũ eis aliq̃d
ex hoc frangatur cum re que non sit de genere eius qꝺ
soluit aut uomere facit. Et acetosa quidem conueniẽtia
sũt i excoriatione. Et silr ea que sunt uehementis frigi
ditatis ex eis que bibuntur actu. Et qñqꝫ non con
ueniunt eis per hoc quod ꝑcutiunt stõꝫ. ¶ Et plimi q̃
buſ ista conueniunt sunt illi qui sunt cholerici: quare oꝫ
ut experiať dispositio qua recipiunt ea. Et sirupus fa
ctus de mẽta cum aqua granatoꝝ expressoꝝ cum pulpa
sua cum aliquantulo mente est bonus eis prohibẽs uo
mitum eoꝝ. Et silr aqua granatoꝝ acetosoꝝ. Et qñꝫ po
niť in ipso aliquid de luto aromatico quod comeditur
Et qum plimi eoꝝ bibunt aquam calidam fortiter ⁊ ex
pandiť uirtus ad uenas eius ⁊ redeunt materie expanse
ad uenas. Et oꝫ ut uaces etiam ad uaporatiões ⁊ uncti
ones ex oleis in quibus sunt confortatio ⁊ stipticitaſ
⁊ calefactio subtilis siꝫ hypocondria sicut oleo ꝺ neridẽ
⁊ de lilio narciscino ⁊ oleum roſ. etiam ⁊ oleum in quo
bullitum est mastix ⁊ est inunctio bona eis proprie cuiꝰ
colirica passio est a cibiſ grossis. Iuncture uero ⁊ lacer
ti inungantur cum eis que sunt sicut oleũ roſ. aromati
zatum ⁊ sicut oleum uiol. cum cera pauca. Et in hyeme
cum oleo de neriden cum cera pauca. ¶ Et emplenť
stõi eoꝝ cum emplis stipticis infrigidatiuis uehementis
stipticitatis et sit in eiſ aromaticitas ex eis que sciuisti.
Et qũ necessarium facit timor ut prohibeas coliricam
passionem ⁊ non eũata sunt omnia que oportuit eũari ꝺ
cibo corrupto ⁊ hũore malo: deinde commouet tunc oꝫ
ut cibes eum adhuc cum cibis frangentibus ipsum: de
inde eũes eum post aliquot dies cum eo quod soluit ipꝫ
Qum ergo senseris ꝙ causa tota non est ex cibo: sed ẽ
illic sicut fortitudo frigoris stõachi preparabis in reti
nendo uomitum eoꝝ postqꝫ̃ uomitu expulerit quãtitateꝫ
quam oportuit expelli cum sirupo de menta permisto
cum miua pauca: aut cuꝫ uirtute xiloaloes ⁊ fac ut sint
empla eoꝝ decliuiora ad calefactionẽ: ⁊ fac ut illi siꝫ qꝺ
dormiunt ex cibo permista sit uirtus pulloꝝ collumbaꝝ
Et sint cum eis speties secundum quantitateꝫ quã exi
stimas et panis infusus n passo etiam. Qunqꝫ feceris
habentibus hoc accidens ex potatione et emplatione il
lud quod diximus: tunc necessarium erit ut ingeniuꝫ in
uenias in faciendo eos dormire super lectos stratos
pannis cum cãticis sõniferis ⁊ cantilenis ⁊ cunis ⁊ ꝑſ
sione leui secundum ꝙ dormiant super eam. Et cuꝫ eis
que diximus in faciendo dormire illos suꝑ quos domi
nantur uigilie. Et oꝫ ut sit locus eoꝝ locus in quo non
sit lumen plmũ nꝫ frigus. Frigus nãqꝫ expellit humoẽs
eoꝝ ad interiora ⁊ necessitas ad trahenduꝫ eos ad exte
riora est necessaria. Quod si pulsus incipit minorari ⁊
uideris aliquid de impressione spasmi ⁊ singultus incipi
es ⁊ dabis eis in potu aliquid de uino dulci odorifero
in quo est stipticitas cum aqua cydonioꝝ ⁊ tortellis: aut
medullam panis similaginei calidi quantum posse ẽ. Et
si necessarium est quod sit fortius illo accipiať caro pli
ma ex carne molli ⁊ tenera que sit ex carne auiuꝫ ⁊ ari
etum ⁊ incidatur ⁊ ponatur sicut est in uase ⁊ decoquã
tur quousqꝫ amittat aquositatem suam: ⁊ forsitam ad se
redire eam faciet deinde exprimať fortiter: post decoq̃
tur illud quod expressum est ex ea paulatiꝫ ⁊ fiat aceto
sum cum aliquo fructuũ infrigidãtium. Et meliores
eis sunt granata ⁊ cydonia. E sunt ex hominibus q̃ po
nunt cum eo aliquid occultuꝫ ex uino ⁊ sorbẽt ⁊ si digi
tis soluatur in eo panis paucus non erit in eo malũ: de
inde dormiant super illud. Et non est malũ eis uti vua
pensili de qua ipsi accipiant qum appetunt eam ⁊ sume
re ex ea paꝝ masticando grana eius bene. ¶ Quod si
non retineať in stõis eoꝝ aliquid de hoc et aliis ⁊ decli
nant ad uomendum tunc pone super inferiora uentriũ
eorum uentosas magnas apud umbilicum sine incisiõe
Quod si non steterint super ipsum: tunc super illꝺ qꝺ
est inter utrasqꝫ spatulas decliues ad iferiora. Et si pos
sibile fuerit ut sic dormiat erit rectum ⁊ si fuerit magis
decliue ipsũ ad inferiora liga quod est sub ascellis ⁊ ad
iutoria eius ⁊ fac eum dormire si posse est et qum exci
tat ipsum dolor uentosaꝝ: aut instita tunc reitera ea ãbo
super ipsum ⁊ non alteres ea ambo usqꝫquo scis securꝰ
ut incipiat cibus discedere a uomitu aut sedatur motus

descensionis in fluxu uentris tunc.n.solue quodcūq; fu
erit amboꝝ paulatim. Si autem non recipiat aliquid: i
mo fluxu uentris educat ipsum tunc aggrega in cibatio
ne eius inter stiptica ⁊ inter ea inquibus est stupefactio
aliqua sicut amilum assatum quod ponatur in decoctio
ne papaueris ⁊ ponat̃ super ipsum galia ⁊ non ponas
in ipsa dulcedinem. Dulcedo.n.qñ3 fit cā ad abborren
dum ⁊ lenitatis ⁊ fluxus ⁊ solutionis nature. Qū ergo
dederis ei h'facit ip'um dormire ꝯsuper. Quod si fue
rit illic uomitus consequentur adhibeat̃ ei cochliariū.i.
de sirupo mente aut rob eius. Et si fuerit fluxus uẽtris
premitte super ipsum [suctionem aque cydonioꝝ stipti
coꝝ alzarur ⁊ piroꝝ alsceni ⁊ maloꝝ alsceni muzoꝝ ⁊ al
gobeira. Sitis aūt eoꝝ frangitur cum eis que sūt sicut
sauich ordei aut sauich maloꝝ cu3 aqua granatoꝝ. Et
o3 ut non separentur ab eis odores confortatiui ⁊ resta
urent̃ super eos: ⁊ omne quod mouet in eis subuersio
nẽ aie permutetur ad aliud. Et qñ3 abborrent quida3
eoꝝ odorem panis ⁊ qñ3 delec tantur eo quidam eoꝝ.
¶ Et qñ3 abborrent quidam eoꝝ odore3 iuris ⁊ qñ3
delectantur eo quidā eoꝝ. Et silr uinū ⁊ silr suffumiga
tiones. Fructuū aute3 odorem plures eoꝝ recipiunt. ⁊
o3 ut non cibentur aliquo dū nō uerificatur eoꝝ fames.
Quod si famem patiātur ante mundificatione3 non ci
bentur: immo mittantur in balneum ⁊ fundatur sup ca
pita eoꝝ aqua tepida et exeant ⁊ nō morentur. Si aūt
appareat spasm' administra s3 iuncturas cerata leuia ca
lida ꝓfundantia sitq; in hyeme cum oleo de neriden ⁊
de lilio ⁊ in estate cum oleo ros.uiol. Et similiter proij
ce super eum pannum infusum in oleis humectantibus
lenitiuis ⁊ in oleo de oliuis: Et o3 ut intentio sit in mā
dibulis ⁊ incessāter eleuetur cum mento ⁊ lacerto mo
uente gẽas inferiores ad superiora cum ceratis. Et ite
rum qum quiescit inflātio colirice passionis ⁊ dormiūt
⁊ excitant̃: da eis in potu aliquid de robub ⁊ fac eos i
gredi balneum cum facilitate ⁊ non multiplicent morā
in eo. immo quātitate qua sumant de humiditate balnei
deinde extrahe eos ⁊ cooperi ipsos ⁊ ciba eos cibo pa
uco leui boni chimi ⁊ calefac eos ⁊ non dimittas eos
plurimum bibere ualde ⁊ separent inter aquam ⁊ uinū
si sumpserint stiptica super cibu3. ¶ Et prepara post il
lud in confortando stōs eoꝝ cu3 eis que sunt sicut troc:
de rosis parui ⁊ magni: ⁊ sicut geleniabi ⁊ spodiu3 ⁊ cū
eis que sunt sicut alcanzi. Et multotieus quidem fit bal
neu3 causa sparsionis humoꝝ ⁊ materiei colirice passio
nis ⁊ euẽtus confractionis in membris.

¶ C.xiiij. de regimine fluxus medicinalis.

AD hoc iā singulare fecimus ca^m ubi diximus
medicinas solutiuas ⁊ uomitiuas ⁊ eaꝝ ad
mistratiōe3. Sed cum hoc nos dicemus breui
ter ꝙ in principio sui o3 ut curet̃ cum lactibus ⁊ oleis
⁊ proprie qum ingeniatur in lactibus ut sint stiptica.
⁊ in oleis ut sit in eis aliquid ex hoc. Hoc.n.temperat
causam sanguinis ⁊ qñ3 sufficiunt i principio lac ⁊ oleū
⁊ aqua calida ⁊ qñ3 est sanatio in potādo ista una uice
post aliam. Et bibatur aqua calida ⁊ proprie qu3 ad
heret ex substātia medicīe aliqd stō ⁊ intestinis. Ipsa.n.
trāsmittit eius audaciā: deiñ ꝯsequaris illud cum cliste
ri confortato tẽperate ⁊ cibo silr.

¶ C.xv. de cura fluxus cretici.

NOn o3 ut retineatur fluxus creticus qu3 nō
perducit ad timorem. Quod si superfluat cu
ret̃ cū ꝓpiq' illi q' curat̃ colirica passio uerun
tñ nō o3 ut cibet̃ aqua carnis si fuerit egritudo acuta
ualde: immo cibetur eo in quo est infrigidatio ⁊ in cros
satio sicut est sorbitio facta ex sauich ordei ⁊ sauich ma
loꝝ. Et si tolerat carne3: cibet̃ cu3 eis que sunt sicut pi
sces recentes decocti cu3 grais granatoꝝ aut cu3 aqua
eoꝝ conditi cum seminibus stipticis ⁊ que sunr ex cori
andro in aceto posito et exiccato et silibus ei.

¶ C.xvi. de tenasmone.

PRincipium quod te o3 scire de dispositione te
nasmon est an est tenasmon ueꝝ aut tenasmon
mendosum. Et tenasmon quidem mendosum
est ut sit in ano fex sicca retenta ⁊ qñ3 exprimitur ex ea
aliquid. Et qñ3 abradit intestinum propter laborem q̄
prouenit ex motu eius qñ3.n.est illud et existimatur ꝙ
illic sit tenasmon. Si ergo est aliquid ex illo o3 ut cures
ipsum cum clisteribus lenibus ⁊ cum collyrijs mordi
catiuis. ꝙ si non agunt clisteria lenia acue ea cum leni
tate ⁊ hūiditate sua aliqua acuitate ut extrahat̃ graue
ex eis: deinde si indiges in reliquo humiditate ⁊ leuita
te pura scis contentus eis. Et qñ3 indigebis ut in potu
des pilulas ꝺ bdellio aut gummi alboti si fuerit illic cros
situdo materiei. ¶ Et si fuerit caliditas indigebis eis
que sunt sicut casiafistula ⁊ sirupus uiolaceus ⁊ similia.
¶ Et pilulis factis ex medulla casiesistule cum succo li
quiricie ⁊ dragaganto. si aūt fuerit tenasmon purū: tunc
si fuerit causa eius frigus adueniens ano: curabis ipsu3
cum uaporationibus ⁊ cum clisteribus calidis ⁊ cum
furfure cum quo uaporabuntur anus ⁊ coxe ⁊ pectẽ
⁊ emunctoria ⁊ sedeat super miliu3 ⁊ salem calefacta
ambo in panno aut euaporẽt̃ cum spongia ⁊ aqua cale
facta ⁊ cum spongia sicca calefacta. Et inungat̃ cu3 ce
rato ex q̇busdam oleis calidis et stipticis ⁊ calefiat lo
c' e': ⁊ permisce eū cū uino calefacto ⁊ oleo ōphacino
aut precipe ei ut ingrediat̃ balneum calidu3 ⁊ sedeat
super terrā cal'a3. Et scias ꝙ frig' nocet tenasmon in pli
b' horis ⁊ pp illud est calefactio subtilis conferens ei
in pluribus dispositionibus. Et silr sunt plures speties
tenasmō quib' ꝯfert uaporatio: sicut nocet eius in frigi
datio. Et plurib' spetieb' e' nocet assūptio medicinarū
q̄ generant chimū crossū ⁊ uiscosum. Et si fuerit cā eius
duritiei rei s3 quā sedet hō mollificet cū cerato ex olo a
netino aut camemillino cū bdellio ⁊ cera: aut cum oleo
calido i q' pōas spongiā ⁊ appropiqs loco. ¶ Et si fue
rit causa e' apa calidū stude in retinendo illud qꝺ currit
ad apa in uia uenaꝝ aut ex uia fluxus ⁊ rege apa ⁊ tem
pera humorẽ calidū. Et o3 ut curetur in initio sui cum
phlomia si necessariū fuerit ⁊ cum minoratiōe cibi mul
ta: immo fac eum ieiunare si pole est ei illud duobus die
bus. Et ut administres super eum in principio aquas
et embrocas que declinant ad frigus aliquod cum mol
lificatione ⁊ prohibitione eius quod effundit̃ ad ipsum
Et ex eis que conferunt ad ipsum est filtrum infusum in
aqua myrti ⁊ rose cum alcāna pauca. Et fiat clistere ẽt
in primis cum eis que sunt sicut aqua ordei ⁊ aqua so
latri ⁊ aqua ros. ⁊ oleum ros. ⁊ albumen oui. Et si cau
sa fuerit fluxus retinebis ipsum sicut scis: deinde emb'
cabis ⁊ emplabis cum mollificatiuis ex camemilla ⁊ a
neto commistis cum eis que scis ex stipticis: deinde ad
ministrabis maturatiua ꝗuis sint oia illa i locis preteri
tis. Et qñ3 confert clistere cum oleo dulci decocto cu3
aliquo ex stipticis. Et qū tu cibas melius quo cibas ẽ
lac recenter mulctum decoctum qm̄ retinet fluxum de
super et lenit locum. ¶ Et ex medicinis bonis qñ uis

maturationem ⁊ resolutionez ⁊ sedationem doloris ē
emplm̄ de fenugreco ⁊ maluis et ēpl'z de meliloto ⁊ em
pl'z ō caulib⁹ decoctis. Quod si necessarium fuerit forti
us ponatur cum eo parū cepe assate ⁊ paꝝ bdellij. Et
ex marā expertis qum apa est inflātum dolorosum est
ut sumantur plumbi adusti ⁊ lauati ⁊ ceruse plūbi pre
parate cum oppoponaco ⁊ merdasengi conditi partes e
quales ⁊ conficiantur cum uitello oui ⁊ oleo ros. Et
nos probauimus ipsum et inuenimus in fine ultimū. ⁊
si uis distilla super ipsum aquā solatri aut aquā corian
dri. Et si uis adde i ipso climiā. Et qñz ꝯfert eis climia
sola cū uitello oui ⁊ olo ros. Q.ō si cā tēasmō fuerit apa
duꝝ curabis ipsum cum eo quod scis de curatione apa
tum durorum. Et ex eis que experta sunt in hoc. est ut
sumantur bdellium ⁊ crocus ⁊ alcāna ⁊ sinapis ⁊ alkei
ri citrina sicca ⁊ cerusa plumbi: deinde aggregentur il
la omnia cum eo quod regit adipem galline ⁊ anatis ⁊
medulla cruris uaccaꝝ ⁊ proprie uituli uaccaꝝ permi
stis cum uitello oui ⁊ oleo ros. ⁊ oleo alkeiri ⁊ fiat ex eis
marā. Si autem fuerit causa eius humor putrefactus i
bibitus illic ex phl'ate aut cholera: aut fuerit phl'a uisco
sum curabis ipsum cum ablutione. Et illa que melior
est. est que fit cum eis que sunt sicut aqua oliuaꝝ salitaꝝ
cum qua fiat clistere mensura. 5. ℔: sumpta ex ea donec
egrediatur illud quod est illic: aut fiat clistere ex succo
folioꝝ sicle cum uirtute uiolarum ⁊ turbit deinde cura
ipsum cuz sedantibus dolores ex collyrijs tenasmon. ⁊
qñz facit necessarium phl'a potare pilulas fetidas. Et si
fuerit causa residuum eius quod descendit in hora tunc
si illic fuerit fluxus retinebis ipsum. Quncꝫ retinueris
considerabis: nam si eger tolerauerit: ⁊ non fuerit spes
ꝙ fluxus redeat clisterizabis ꝙ̄ leuiter poteris: aut sup
pones collyrium ex uiolis cum pauco sale si mā fuerit
cholerica ⁊ ex medulla cassiefistule coagulata cū pauco
baurac ⁊ turbit. Et si fuerit materia phl'atica. ⁊ si non
audes illud redi ad illud quod mollificat et attrahit et
sedat dolorem ex embrocis et collyrijs. Et qñ difficile
fit tanasmon ⁊ non est illic materia egrediens et non est
nisi eleuatio ad scellam frequens cuius qñz est causa apa
durum. Et qñz est frigus in separabile: tunc assidua ua
porationem eius cum lana infusa oleo calefacto sicut o
leo ros. ⁊ oleo myrtino ⁊ uiol'. ⁊ camemillio ⁊ pauco ui
no ⁊ infunde cum illo oleo anum ⁊ pectinem ⁊ testicu
los. ¶ Quod si non sedetur tunc clisteriza ipsum cum
oleo sisamino tepido. Et retineat ipsum per horas ali
quas: qm̄ sanat eum. Et hoc quidem regimen antiqui
dixerunt et fecerunt ipsum quidam posterioꝝ: ⁊ nos iaz
experti sumus ipsum et est uehementis iuuamenti. Si
autem fuerit ab ulceribus ⁊ corrosione considera ⁊ tūc
si est nā sicca non dimittas siccitatem eius: immo stude i
leniendo ipsam cum equali lubricitate ut precipitetur
egō. siccitas. n. egōnis in h⁹ egritudine est mala ualde:
⁊ oz ut non cibēt amaris nz salsis ualde nz acutis necꝫ
acetos ualde oia. n. illa faciūt egōnē mordicatiā ⁊ dolo
rosā aut ex coriatiuaz. Et ad ultimum oz ut cures ipm
curōne corrosionis intestioꝝ ⁊ cholera ipsoꝝ confidens
in collyrijs. Et si non indigueris mundificatione inci
pies ⁊ clisterizabis ipsum ex aqua mellis ⁊ pauco sale
cōmisto ei. Et sit clistere eius cum hoc clistere ita ut nō
sit fex i intestinis: aut fac collyrium ex melle ⁊ baurac
⁊ administra ipsum: deinde labora in curatione ulceꝝ
Et si fuerit ab hemoroidibus ⁊ fistulis ⁊ ragadijs cura
bis eāz cū eo qō dicem⁹ in ca° suo.

¶ C. xvij. de collyrijs que supponuntur ad tenasmō.

Collyrioꝝ āt q̄ ad tenasmon supponūt melius
est quod ex eis est magis stipticum. Et ex eis
est collyriuz de sandaraca ⁊ collyria plurima
ex eis in quibus est narcoticitas que iā diximus in cu
ratione ulceꝝ. ¶ Descriptio collyrij ad tenasmon. ℞.
opiū castoreuz et tus et crocum fiat ex eis collyrium ⁊
supponat. Et iteꝝ galle immature cerusa plumbi t⁹ san
dra. opiū. Empl'a uo sit empl'a facta ex uitello oui ⁊ me
dulla similaginei panis ⁊ camemilla: aut aq̄ e⁹ expressa
ex ea que hūida est: ⁊ aneto sicco ⁊ altea ⁊ mucilagie sēi
nis lini ⁊ similib⁹. Et ex bonis quib⁹ fit emplm̄ ano eius
sit porri de sēēi decocti elixati cū butyro uaccino et oleo
ros. ⁊ pauca cera colata. ¶ Suffumigationes autē sūt
suffumigationes note ad eos quib⁹ utāt qū dolor fit for
tior ita ut sedeant super sedez perforatam sz quā equet
an⁹: aut ponat subt⁹ traiectorium per quod fiat suffumi
gatio. ¶ Ex illis itacꝫ est ut fiat suffumigatio ex sulfure
⁊ nucleis oliuaꝝ ⁊ stercore cameli. Et si fiat suffumiga
tio cum pl'imo sulfure subito iuuatur eo. Aque uero in
quibus sedent quidam ut sedet dolor sunt sicut aque in
quibus decoquntur malue ⁊ anetum et camemilla ⁊ al
tea. Et quidem ut retineatur illud quod currit sunt
aque in quib⁹ decoquntur stiptica. Et oz ut aggregēt in
ter aq̄s secundum necessitatem. Quod si anus egredia
tur lauetur ⁊ mundet ⁊ reducat ⁊ sedeat ille c⁹ est in a
q̄s stipticis ualde aut fiat ei ēplm̄ p⁹ reductionē ⁊ reuer
siōez cū stipticis cōfortatiuis contritis ⁊ aggregatis cuz
quibusdam succis stipticis.

¶ Tractatus tertius de inceptione s̄monis de dolori
bus intestinoꝝ.

¶ Cap^m. i. de punctione.

Cause pūctiōis aut sūt uētositas co
arctata: aut superfluitas acuta mor
dicatiua: aut baurachia salsa mor
dicatiua aut humor uiscolus qui ñ
expellitur: aut ulcus apatis: aut ser
pentes et ascarides. Et ex punctio
ne est que est secundum semitā crisis
et est ex signis eius. ¶ Et omnis punctio uehemens ē
similis colice: ⁊ cura eius est cura colice nisi cholerice:
nam si ipsa curatur illa cura est in ea timor magnus: im
mo punctio que non est cum fluxu qum fortior fit est co
lica aut iliaca. Et qñ peruenit pūctio ad cuzez ⁊ uōituz
⁊ singultū ⁊ destructionem rōnis significat mortē.

¶ C. ij. de signis.

Ventosa quidem fit cū rugitu et inflatiōe et ex
tensione sine grauitate ⁊ q̄ete cum exitu uen
tositatis. Factuz uero ab humore cholerico si
gnificant grauitas cum uehementia mordicatiōis i phle
gmate ⁊ sitis ⁊ exitus e⁹ in egōne et ē similis colice. ⁊ si
curet cura ei⁹ erit tior maxim⁹. ¶ Sig^a āt facte ab huo
re baurachio sunt mordicatio cuz grauitate addente et
egressio phlegmatis in egestione. Et signa facte ab hūo
re crosso uiscoso sunt grauitas ⁊ adherentia doloris in
uno loco ⁊ exitus huius generis in egestione. Et signa
facte ab ulcerib⁹ sūt signa excoriatiōis nota. Et signa
facte ab apate sunt signa apatis dicta in ca° colice. Et si
gna facte a uermibus sunt signa uermium dicta i caplo
uermium.

¶ C. iij. de cura.

Oportet in omni punctione materiali nocente
sua materia ut uomat hñs eaz: deinde soluat.
Sed punctio que est ex uentositate curet pri⁹
cum regimine conueniente et alienatione eius ex quo

generat̃ uẽtositas ⁊ minoratione ꝯmestiõis et paucitate potus aque super cibum ⁊ paucitate motus super cibũ. Deinde si fuerit uentositas inseparabilis tũc oportebit ut cureẗ intestina cum clisteri euacuante humorem ex quo ipsa euaporat et administreẗ in eo adeps galline ⁊ oleum rosꝫ. et cera aut cum eo quod bibitur: si fuerit egritudo superius sicut ⁊ dactilum et hiera in aqua de seminibus: ⁊ sifr diacydonitẽ deinde sumat ea que sũt sicut tyriaca et socrugene et similia: ⁊ sicut semina uẽtositatũ. Descriptio clisteris decoquantur polypodij centauree cymini aneti rute sicce fenugreci seminis apij in aqua ꝺ coctione bona deinde sumat̃ ex ea pondus. c.3. ⁊ ponãtur uel dissoluantur in ea oppoponaci bdellij amboꝝ ana.ʒ.ß. aut minus aut plus secundũ necessitatẽ ⁊ distillentur super ea neriden.ʒ.x. aut olei rosꝫ. ⁊ mellis.ʒ.x. Puluis. ℞. cymini baccaꝝ lauri rute et ameos omniũ ana.ʒ.ß. ⁊ penidij lapidosi.ʒ.v. fiat ex eis puluis ⁊ ẽ dosis.i. Et iterum sumatur centaure crosse pondus aurĩ.i. cũ ꝺcocto. Et ex eis q̃ sĩt mirabil̃ iuuamẽti apd expimẽtatores est calcaneus porci aduratur ⁊ sumat ipsum in potu hñs punctionem uentosam. Aut detur in potu ꝺ granis lauri siccis solis duo cochliaria. Et ex eis que conferunt ei est illud quod. ℞. granoꝝ albẽ ⁊ carpobal̃ amboꝝ ana.ʒ.i. bibat̃ in aqua calida in mane ⁊ sero. ¶ Et ex emplis communibus utrisq̃ sunt auellane assate cum corticibus suis cum quibus empleẗ locus semper. Et similiter uaporationes cum eis que sunt sicut anetũ ⁊ ruta ⁊ sansucus sicca. Et emplatio umbilici uel sumiẗ cum granis lauri contritis et confectis cum uino aut cum aqua rute ⁊ reseruata tota nocte: iuuatiua est ualꝺ. Et cibus uentose et phlatice fit ex eis que sunt sicut ius alcanabir ⁊ galloꝝ decrepitoꝝ equatum cum aneto plimo ⁊ spetiebus uel pipere ⁊ seminibus. Et sit content⁹ iure ⁊ sit panis panis salitus bene ꝯfectus. Et alkilkat rectior est ei et uinum sit uetus subtile. Et oꝫ ut utantur exercitio subtili ante cibum. ¶ Et eritius assatus secũdum q̃ dicitur confert punctionibus ambabus sil̃. ¶ Facte autem ex phlate uiscoso cognoscitur cura ex cura uentose nisi quia oꝫ ut intentio sit in mundificando plus aut desubtus aut desuper. Et ex eis que conferunt illis in ipsa si non fuerit fluxus est puluis ammomi sumptus perse sequente potu. Et confert ei sumere in potu nasturtium cum oleo ⁊ troc. alefeniati. In facta autem ex phlate salso oꝫ ut incipiatur ab eũone eius cũ clisteribus que recipiunt turbit polypodium in quib⁹ fit equatio cum eis que sunt sicut aqua scuestẽ ⁊ uiol̃. ⁊ ut eũeẗ etiaꝫ cum eis que sunt sicut hiera picra ⁊ diacydonitẽ. ¶ deinde administrenẗ cibi boni chimi i pigua ũ pinguedine bona: sicut pinguedo facta ex carnib⁹ arietum ⁊ galline ⁊ pulloꝝ pinguium ⁊ minoreẗ cibus cum bonificatione eius: ⁊ bibat uinum subtile paucum. Et ex eis que conferunt in omni punctione frigida ẽ sumere in potu aquã mellis cum granis arasceid ⁊ aniso ⁊ acoro ⁊ granis lauri ⁊ aristol. ⁊ folijs lauri ⁊ centaurea ⁊ xilobal̃. ⁊ singulariter et composite. In facta autem a cholera oꝫ ut consideretur. Quod si fuerit illic uirtus fortis ⁊ materia plima eũetur cum eis que sunt sicut decoctio myrobal̃. citri. ⁊ sicut aqua granatoꝝ ⁊ paꝝ scãonee aut absq̃ scamonea: immo sola ⁊ sequat̃ eam aq̃ calida. Et cum eis que sunt sicut decoctio tamarindoꝝ ⁊ casie fistul̃. ⁊ siracost ⁊ que sunt similia illis: deinde eq̃tur materia cum eis que sunt sicut semen psilij cum oleo rosꝫ. ⁊ aqua granatoꝝ ⁊ succus cucumeris cũ oleo rosꝫ.

¶ Et empleẗur uenter cum emplis frigidis ⁊ sint i eis solatrũ ⁊ superiora uitis. ⁊ oꝫ ut misceantur cum eis ẽt sicut apsintbium. Et cibi sint illi qui fiunt de lentibus ⁊ de sumach ⁊ de spinachijs ⁊ de berberis ⁊ similes illis. Et oꝫ ut caueatur ab errore cadente in ea. Et existimatur q̃ sit colica ⁊ curat̃ cura eius ⁊ moritur infirmus. Uerumtñ nos redibimus ad cognitionem integram ei⁹ quo oꝫ ut cureẗ hec pars punctionis qum loquemur ꝺ spetiebus colice. Existimo ergo complementum ei⁹ sermonis in eo illic. Facte aũt ab ulceribus cura ẽ cura ulceꝝ ⁊ iam diximus eam. Sed facte ab apostemate cura est cura apatum. ¶ Ueꝝ facte a uermibus cura est cura uermium.

¶ Capᵐ. iiij. de rugitu et egressione uentositatis absq̃ uoluntate.

Rugit⁹ generat̃ ex mltitudie uẽtositatis et gẽrãt ipsum cibi inflatiui: aut malitia digõnis propter aliquã causaꝝ in malitia digõnis que est in mẽbris aut est in cibis. Et plimũ quidẽ est in mẽbris ⁊ non fit nisi propter frigiditatem: aut propter casum uirtutis sicut in fine pthisis. Et plurimum quidem fit cum lenitate nature ⁊ stimulatione necessitatis egestionis. ¶ Et qñ fit in intestinis superioribus subtilibus ⁊ est sonitus eius acutus ⁊ fit in crossis ⁊ est sonitus eius grauior. Et qñ pemisceatur ei humiditas est decliuis ad gurgulationeꝫ. Et qñ rugitus est signum crisis ⁊ qñ accidit propter ꝯmunitateꝫ splenis. Et qñ rugitus accidit multotiens patientibus in mirac propter ꝯtritõnem propterea q̃ intestina eoꝝ infrigidant̃. ¶ Et qñ fit qum i epate est debilitas. Exitus autem uentositatis absq̃ uoluntate: qñ fit propter mollificationem ieiuni: ⁊ qñ fit propt̃ utrasq̃ mollificationes: ⁊ distinguitur inter utrasq̃ per illud quod uẽ de paucitate sensus ani: aut frigiditate eius.

¶ C. v. de cura.

Regat̃ cum alienatione ciboꝝ inflatiuoꝝ plimoꝝ ⁊ cũ tolerantia famis ⁊ ꝯfortatiõe digõnis cum eis que iam sciuisti ⁊ resolutione uentositatis cum medicinis quas dicemus in caplo colice uentose. Et ex eis que bona sunt in hoc in pluribus locis est diacyminum ⁊ iteꝝ diapipereon ⁊ iterum acorus conditus. Et si fuerit cum fluxu tunc alcanzi: ⁊ iteꝝ sũatur cymini et ameos ⁊ keisi ⁊ carui omnium ana pars.i. anisi partes.ij: ⁊ fiant ex eis suffuf cum penidijs lapidosis pondere.ʒ.v. ⁊ cureẗ exitus uentositatis absq̃ uoluntate curatione paralysis ani: aut assumptione tyriace et olei alkekengi ⁊ iungatur illud quod est supra umbilicum cum oleo costino ⁊ sil̃ib⁹ si fuerit pp ieiunum.

¶ C. vi. de colica ex retentione fecis.

Colica est integra intestinalis dolorosa cum qua difficilis fit exitus eius quod egreditur p naturam. ⁊ colica quidem secundum ueritatem est nomẽ ei⁹ in quo est cã in intestis crossis. s. colon ⁊ que secunẗ ipsum: ⁊ est dolor q̃ multiplicat̃ in eis ꝑpter frigus eoꝝ ⁊ propt̃ spissitudinem ipsoꝝ ⁊ propter frig⁹ eoꝝ mltiplicatur super ea adeps. Quod si ẽ in intestis gracilibus tunc nomẽ ꝓpuꝫ ei ꝫm scientiam ꝺam est ileos. Ueruꝫ qñ est ileos in quibusdã locis colice propterea quia uehementer est ei similis ⁊ cause colice: aut cadũt ꝓpe i colon aut cadunt in alijs et perueniũt ad ipsũ ꝫm semitam ꝯmunitatis. Et cause eius i que cadunt in ipso proprie aut sr malitia ꝯplonis singularis calida: aut fria: aut sicca. Et calida quidem operatur exiccatione sua ⁊ constrictione sua reducente nutrimẽtũ ad epar ⁊ expellẽte

illud ad ipſum. Et frigida congelatione ſua aut faciēdo
accidere malitiam complxonis nociuam. Et primū eius
eſt in terris frīis ⁊ qn̄ flat ſeptētrio. Et frigus quidē qn̄z
facit illud propterea ꝙ reſtringit lacertos uentris ⁊ per
uenit calefactio eius ad concauitatem: ⁊ exiccat fecem
⁊ ſtringit lacertum ani ⁊ expellit feces ⁊ quod cum eis
eſt ad ſuperiora. Et ſicca operatur propter priuationē
eius quod lubricat fecem ⁊ inuentionem eius qđ exuc
cat eam et exiccat ipſam. ¶ Malitia autem ꝯplxonis
humide ſingularis non ſemper eſt cauſa colice niſi accidat
ex ea accidens quod ſit cauſa colice frigida aut humida
materialis: aut malitia complxonis cum materia: aut ma
teria calida que inflat ⁊ mordicat ⁊ ſeparat continuita
tez ⁊ pertrāſit terminum punctionis perueniens ad ter
minū colice: aut fīa ⁊ reddit ad malitiā ꝯplxonis diuerſe
frigide. Quod autez accidit de ſeparatione cōtinuitatis
ſubito quāuis ſit illud cuz eſſentia colice tn̄ qn̄z facit ipſū
accidere frigus propter hoc quod generatur ab ipſo uen
toſitas in corpore inteſtinoꝝ hora poſt horam. Et qn̄qz
eſt humor faciens hūc dolorez. aut illuz qui propiquus
eſt ei melia. Et qn̄z eſt eius euentus cum paroxiſmis et
apud comeſtionem cibi. Et qn̄z ſedat ipſum uomitus
rei acetoſe melice. lz ſit hꝰi uomitus in hꝰi dolore ſecun
duz primuz phlaticus et generat ipſum frigus mēbroꝝ:
aut malitia digeſtionis ⁊ cibi ⁊ fructus ⁊ olera: aut eſt
cauſa colice proprie oppilatio prohibens egōnē ⁊ hu:
⁊ uentoſitatis a penetratione ⁊ ipſi expelluntur et accidūt
dolor ⁊ extenſio maxima. Et primum huius oppilatio
nis quz non eſt aꝑa accidit poſtꝙ repletur monoculus: de
inde peruenit ad colon. Et hec oppilatio aut ē ex aꝑa
te in inteſtino ⁊ primuz eius eſt calidus: aut ex hu. phla
tico uiſcoſo in ſplene ſpatiū eꝰ et oppilat ipſuz: ⁊ eſt illa q̄
ſit ſecunduz primuz ⁊ eſt illa que iuuatur febre: aut ex uē
toſitate accidente: aut propter torſionē ꝯtorquentem ꝓ
pter uentoſitatē torquentez ⁊ iciſſionez ligamēti: aut rup
turaz: aut attritionez: aut expulſionē iteſtioꝝ ad partes
inguinuz ⁊ teſticuloꝝ: aut rupturaz ſupra illud: aut pro
pter uermes ꝯprimentes: aut propter fecem ſiccam ⁊ h̄
fex ſicca eſt qm̄ ipſa eſt fex ciboꝝ ſiccoꝝ: aut quia rema
net tēpore longo et ſiccatur. Et eſt cauſa remanentie eꝰ
debilitas expulſiue in inteſtinis: ⁊ multotiens eſt hec re
manentia propter potuz rei narcotice ſtupefacientis uir
tutes operantes in fece. ¶ Et cuz hoc poſſibile eſt etiā
ut debilitetur uirtus expulſiua que eſt in lacertis uentris.
Sicut accidit ei qui multiplicat coitum: aut propter đ
ſtructionem ſenſus inteſtini: aut paruitatem effuſionis
cholere expellentis lauātis: aut qm̄ meſaraica exuccat
ex ea humiditatez primam: aut propter prouocationez
ſudoris ſuperflui: aut exercitia facientia ſudare: aut ꝓ
pter uehementiaz raritatis corporis propter complxo
nē que eſt in ipſo: quare obedit attractioni aeris cōtinē
tis calidi: ⁊ propter hoc eſt balneatio cū aqua calida ex
eis que retinent naturam: aut propter aerez ex calefacti
one cuius conſequitur ut attrahat humiditates ⁊ ſi fuerit
abſqz raritate: aut propter raritatem fiſtuloſaz. Et qn̄z
ſit propter artez facientez neceſſarium tactuz caliditatis
ſicut uitrearia ⁊ ferraria ⁊ fuſoria: aut propter complxo
nem in uentre ipſo calidam ualde exiccantem caliditate
ſua aut eſt cauſa in illa caliditate in paucis diſpoſitiōibꝰ
multitudo cholere acute effuſe ad uentrez adurentis fe
cem qum inuenit eam preparatam propter paruitatem
ſuam: aut ꝓpter ſiccitatem ſubſtantie ſue ⁊ hoc eſt ſecun
dum minus: ſed ſecundum primum ipſa ſoluit naturā.

Et qum accidit hec colica in principio nocet: ⁊ inteſtio
dolorez facit uehementez intolerabilem. Et qn̄z eſt cau
ſa illius caliditatis uehemētia frigoris aeris exterioris:
q̄z coarctat caliditatē interius ⁊ cuz hoc ꝓuocat urinā
⁊ conſtringit anuz: quare ipellit fecē ad ſuperiora: aut
propter cōplxonē ſiccaz in inteſtinis et uētre: quare exic
cat fex: aut propter tenalmon aꝑatis recti: quare exicca
tur fex. Et exiſtimauerunt quidā ꝙ qn̄z lapideſcit illđ qđ
retentuz eſt in inteſtinis ⁊ egreditur lapis. ¶ Illa aūt q̄
eſt per ꝯmunitatez eſt ſicut ſi accidat in epate: aut in ueſi
ca: aut in renibus: aut in ſplene aꝑa ⁊ ꝯmunicet ei inte
ſtinū per hoc quod coarctat illud aꝑa de ſubſtantia eꝰ
⁊ conſtipat ipſum ⁊ oppilat illud. Et ſicut ſi cōicet reni
bus in doloribus lapidis ⁊ debilitetur operatio eius iex
pulſione hūoꝝ: quare retineantur in ipſo ⁊ accidit coli
ca per cōitatem lapidis: quāuis dolor lapidis ſit ex eis q̄
ſimilantur dolori colice ⁊ occultatur niſi illi qui prouiſio
nem hz. ¶ Et nos dicemus dīaz inter utraſqz cū ſignis.
Et qn̄z accidunt colica ⁊ ileos ſecunduz ſemitaz accidē
tie egritudinuz peſtilentialiuz aduenientium ⁊ peruēiūt
de regione ad regionez ⁊ de homine ad hominē. Et iaz
retulit illud quidaz medicus de antiquis et dixit ꝙ per
ueniebat quidam eoꝝ ad epiliaz ⁊ erat epilia mortalis:
⁊ quidaz ad reſolutionez inteſtini colon ⁊ mollificatiōez
eꝰ cū incolumitate ſenſus eius ⁊ ſperabatur cuz hꝰi euaſio
Et erat primuz eius ileos ⁊ ledebatur colō ſm ſemitā ꝑ
mutationis ſimilis criſi. Inqt ⁊ quidaz medici curabāt
eos cura mirabili. ipſi nāqz cibabant eos lactuca et en
diuia ⁊ carnibus piſcium croſſis ⁊ carne omni habenti
ungulam in pedibus et omnibus illis infrigidatis ⁊ aq̄
frigida et acetoſis ⁊ ſanabant eos cuz hoc ita ꝙ ſanabāt
omnes taliter ne caderent i epiliā ⁊ paralyſiz predictaz. ⁊
ſanabant quoſdaz eoꝝ i quibus erat inceptio epilie. ¶
Et qn̄z accidit colica habentibus tetanū. quare defici
unt in expellendo fecez ⁊ hu. ab inteſtinis ſuperioribus
ſicut ipſi deficiunt in retinendo quod eſt in inferioribus
Et qn̄z ē frigus complxonuz eoꝝ cauſa colice. Et primū
quidez accidit colica a phlate croſſo: deīde a uentoſita
te forti facta et penetrante in tunicis inteſtioꝝ ⁊ uillis e
oꝝ: ⁊ propter ſeparationem cōtinuitatis eoꝝ. ¶ Uēto
ſitas. n. ſpargitur in ſtō propter amplitudinez ſtōi ⁊ ꝑ
pter caliditatem ſtōi ⁊ propinquitatem membrorum ca
lidorum ad ipſum ⁊ ſpargitur in inteſtinis ſuperioribꝰ
propter gracilitatez inteſtinoꝝ ſuperioꝝ ⁊ retinetur in i
teſtinis alijs propter contrarium illius ex frigore coruz
⁊ conſtrictione ipſoꝝ ⁊ multitudie reſolutionis i ipſis ⁊
ſpiſſitudine tunicaruz eoruz. Et colica uentoſa quāuis ſit
ex materia que ſit materia uentoſitatis: tn̄ non cōparatur
illi materiei qm̄ mate ria ſola non oppilat uiaz ſecunduz
ꝙ egreditur: ⁊ neqz facit dolorez per ſe: imo per illđ qđ
accidit ab ea. ¶ Et phla facit dolorez per ſe ⁊ oppilat
per ſe. relique autem diuiſiones minus illis. Et ex eis
que preparant inteſtina ad colicam ⁊ proprie uentoſaz
ē uinum plurime comiſtionis ⁊ olera ⁊ proprie cu
curbita ⁊ fructus recentes ⁊ proprie uua ⁊ potus aque
super eos: ⁊ motus ſuper eos ⁊ coitus ⁊ retentio uento
ſitatis uolentis egredi ⁊ aduentus uehemētis frigoris ad
inteſtinum ⁊ infrigidantis ipſum ⁊ inſpiſſantis illud. ¶
Et ex eis que preparant inteſtina inferiora ē comeſtio
ouorum aſſorum ⁊ pirorum ⁊ cydoniorum ſtipticorum
⁊ paſſe et ſauich ⁊ milij ⁊ rizi ⁊ que ſunt ſimilia illis.
Et iterum retentio egeſtionis uolentis egredi qn̄z facit
cadere in ipſam ⁊ coitus primus et proprie ſuper cibuz

crossuz. Et ex materia omnis colice ex hu. crosso: aut ex
fecibus ipletur monoculus prius secũduz plimũ: deinde
peruenit ad alia. Et duz nõ euaẽ materia que est i mo
noculo non accidit cõplemtuz sanitatis ⁊ qñz est colica
ueniens desuper et quotienscũqȝ fit clistere aut euapora
tio retinetur materia in monoculo: quare duplicatur do
lor. Et febris quidem est iuuatiua in omnibus dolorib⁹
colice cuius causa est uentositas crossa aut phl'a: aut ma
litia compl'onis fre ⁊ est ex rebus uelocius sanantibus
uentosam. Et colica quidez multotiens permutatur ad
ad paralysim ⁊ sanatur per eaz. ⁊ illd qñ expellitur mã
subtilis ad extremitates ⁊ coarctantur ex ea lacerti. ⁊
qñz similiter sanantur per dolores iuncturaꝝ. Et qñqȝ
permutatur ad dolorem dorsi phl'atica aut sanguinea
ad quam confert phl'omia: propterea ꝙ maturant
caliditas dolorosa ⁊ medicine iliace materias crudas.
Et qñ permutatur ad uarietatez mel'icaz ⁊ meliã et e
pilepsiaz est malum. Et qñz perducit ad hydropisim ꝑ
illud quod corrumpit de compl'one epatis. ¶ Et qñ i
uenit colica dolores articuloꝝ et similia non apparent
illi dolores tribus de causis: qm̃ dolor fortior ipeditur
a debiliore: ⁊ qm̃ materie sunt conuerse ad lat⁹ doloris
fortis: ⁊ qm̃ dolor et fames ⁊ uigilie resoluũt s'fluitates
Et qñ prolongatur retentio fecis inflatur uenter ⁊ iter
ficit et qñ fortia fiunt membra colice ⁊ non recipiunt s'
fluitates tunc multotiens redeunt superfluitates ⁊ infri
gidant caput. Et multotiens accidit colica post solutio
nes quibus expellitur crossuz. Et multotiens subleuat
curatio colice singultũ puntiõis.

¶ C. vij. de signis colice absolute.

Accidentia quidem colice uere cuius non de
claratur confirmatio sunt qm̃ minoratur illd
quod egreditur de fece ⁊ expelliẽ paroxismus
egestionis minoratur appetitus: immo remouetur oĩ
no ⁊ abhorret hñs eã unctuosa et dulcia ⁊ non decliat
declinatione parua ad acetosa aut acuta aut salsa et est
decliuis ad subuersionem ⁊ nauseam. Et proprie qum
recipit unctuosum ⁊ olfacit odorẽ unctuosi ⁊ dulci et d
bilitatur digõ eius ualde: ⁊ inuenit omni hora punctio
nez ⁊ declinant ad potandum aquaz plurimaz ⁊ inuenit
dolorez in renibus suis ⁊ in dorso suo: deinde fiunt cuz
ea fortia accidentia et fit ipsa fortis ⁊ retineẽ natura ⁊ fõ
sitan nõ egrediẽ nec ẽt uentositas pẽit⁹. Et qñz retineẽ
eructuatio et fit fortis punctio ⁊ fit. q. perforeẽ uenter
eis terebello: aut. q. fit absconsa i intestinis eius ac⁹stãs
⁊ quotiens moueẽ dolet ⁊ fit fortis sitis ⁊ non sanatur
habens eam lz bibat plimuz: qm̃ quod bibitur nõ pene
trat ad epar propter oppilatiões accidentes in orificijs
mesaraicaꝝ que secuntur uentrem. Et qñz multiplicaẽ
in quibusdã eoꝝ tremor absqȝ cã. Et si ingenieẽ i extra
hendo aliquid de uentre habentis colicaz egrediunẽ hu
miditates ⁊ squibale sicut stercora ouium: uel sicut ster
cora capraꝝ magne ⁊ parue ⁊ res natans in aquã et fre
quens fit uomitus cholericus ⁊ phl'aticus ⁊ appropin
quat secundum plimuz hu: phl'atico deinde cholerico:
deinde qñqȝ euomit rem porralez ⁊ ut herugo eris:
⁊ qñz euomit rez de genere mel'ie incensã. ¶ Humoꝛs
n. qñz corrũpũẽ ⁊ qñz aduruẽ ex dolore ⁊ uigilijs ⁊ me
dicinis calidis ⁊ uomit⁹ qd nõ fit frequens nisi ꝓpẽ cõi
tatez stõi ad intestia: ⁊ propter multitudinez materiei ⁊
penuriã uie ad inferiora ⁊ qm̃ uia cholere ad intestia se
cundũ plurimũ ꝯstringiẽ qz expelliẽ ad s'iora: ⁊ propter
hoc rubet urina in ipsa: ⁊ qm̃ maior pars cholere con
uertiẽ ad renes qñ non inuenit uiã ad fel substentatum
propter illud quod est coraz eo de oppilatione: ⁊ quoni
az dolor rubificat aquam: ⁊ qm̃ renes cõicant in dolorẽ
Et propter illud retinetur urina etiam qñqȝ. Et qñqȝ
est urina in principio eius secundum dolorez aque cice
ris ⁊ aque casei. Et quandoqȝ associatur ei tremor cor
dis maximus ⁊ indiget pectus eius retentione cum ma
nu. ¶ Et qñz ꝑuenit res ad sudorez frigiduz ⁊ sincopi.

¶ C. viij. de signis saluis colice.

Magis incolumis colica est illa in qua retentio
nõ est uehemens et est dolor mutabilis. Et
qñz alleuiaẽ plimuz quãuis redeat post eam.
Et inuenit habens eam propter exituz uentositatis ⁊ e
gestionis ⁊ administrationez clisterioꝝ quietem: sicut ei⁹
contraria ẽ ꝑuior uel difficilior colica.

¶ C. ix. de signis malis in colica.

Fortitudo doloris ⁊ quod uomitus conseq̃ẽ
uomitũ ⁊ sudor frigidus ⁊ frigus extremitatũ
propter uehementiaz doloris uentris ⁊ decli
nationẽ san. ⁊ spiritus ad ipsũ. Et qñ peruenit ad singl'
tum quoꝝ unus sequitur alium ⁊ ad turbationem ra
tionis ⁊ spasmũ ⁊ retentionẽ eius quod egreditur ⁊ nõ
ingreditur saltem cum ingenio est mortalis. Et in ex
traneis signis est qum apparet i eo qui hz dolorẽ uẽtris
uestigium et bothor nigrum sicut faba. ⁊ ulceraẽ et rẽa
net usqȝ ad diem secũdũ aut plus qm̃ moriẽ. Et huic q̃
dez homini aduenit subet ⁊ multitudo somni in prin
cipio egritudinis sue. Et bonitas anhelitus est signifi
catio ad euadendum: quomodo ergo erit e⁹ malitia.

¶ C. x. de differentia q̃ ẽ inter colicaz ⁊ lapidem renũ

Quandoqȝ accidunt in lapide renum acciden
tia colice predicta: qm̃ colon ipsum communi
cat renibus qz accidit ei dolor q̇ est ei ꝓprius
⁊ accidunt ei accidentia sua que pertinẽt illi dolori. Ue
rum dĩa inter eas qñz est ex dispositione doloris ⁊ ex ꝑ
te uicinantiuz proprioꝝ ⁊ ex parte eius quod conuenit
⁊ ei⁹ quod non conuenit ⁊ ex parte eius quod egrediẽ
⁊ ex ꝑte ultimitatis accidentium et ex parte causarum
⁊ significationum accidentium. ¶ Dispositio autez do
loris diuersificaẽ in eis quantitate ⁊ loco ⁊ tempore ⁊
motu. ¶ Quantitate uero quoniam ille qui est lapidis
est paruus quasi fit acus et colicus est magnus. ¶ Lo
co autem quoniã colicus incipit ab inferiore parte de
xtri lateris et tendit ad superiorem sinistri. Et quando
confirmatur dilatatur in dextra et in sinistra. Et secũdũ
quosdam non incipit colica a sinistra: sed illud non est
uerum. Et nos iaz experti sumus contrarium illius ⁊ est
ad anteriora ⁊ uersus pectinem decliuior ꝙ̃ fit ad poste
riora. Et renalis incipit a superioribus et descẽdit pau
latim usqȝ ad locum ubi confirmatur ⁊ est decliuior ad
posteriora. Tempore uero qm̃ renalis fit fortis in hora
uacuitatis et colicus alleuiatur in ea et fit fortis qum su
mitur aliquid ⁊ colicus incipit subito et in tempore bre
ui: ⁊ lapidosus paulatim ⁊ fortis fit in fine suo: ⁊ si ẽ re
nalis fit prius dolor in dorso ⁊ difficultas in urina: deiñ
signa in quibus colica ⁊ in colico sunt illa signa: deinde
dolor. ¶ Motu autem quoniam colicus ad partes
moueẽ plures ⁊ renalis figitur. ex parte autem uicinan
tium proprioꝝ qm̃ tremor multiplicatur in renibus am
bobus et non pertinent colico. Dĩa autem accepta ex
eo quod ꝯuenit: ⁊ ñ ꝯuenit: ẽ qm̃ clisteria et exit⁹ uẽtosi
tatis ⁊ fecis alleuiant dolorẽ colice ⁊ ñ alleuiãt dolorẽ
renũ alleuiatione de q̃ sit curandũ in plibus dispositioni

bus. ¶ Et lapidem frangentes medicine alleuiant dolorez renum ⁊ nõ alleuiant dolorem colice. ¶ Ex parte autem eius qđ egreditur ẽ qm̃ cũ renali fortasse non est retentio rei que qñ egreditur est sicut stercus ⁊ squibale: ⁊ sicut stercus uaccinum et natat. ¶ Et qñz est retentio omnino ⁊ rugitus ⁊ similia. ⁊ colicus non e uacuat̃ ex hoc: ex parte aũt ultime cõsecutionis accidẽtium: est qm̃ dolor crurium ⁊ dorsi ⁊ tremor in renali est plus ⁊ casus appetitus ⁊ uomitus consecutiuus phl̃aticus ⁊ paruitas digõnis ⁊ uehementia doloris ⁊ perductio ad sincopim: ⁊ sudor frigidus ⁊ iuuamentum cum uomitu in renali sunt minus. Ex parte autez causarũz ⁊ significationum accidentiuz: est qm̃ frequentia nauseatiue satietatis ⁊ assumptio ciboꝝ maloꝝ ⁊ uicissitudo pũctionis ⁊ rugitus ⁊ retentio fecis sunt precedentes in colica. Et urina arenosa ⁊ filosa est precedens in renali ⁊ non est in renali urina subtilis: deinde filosa crossa: deinde arenosa.

¶ Capm. xi. de signis distinctionis colice. ⁊ primo de signis phlegmatice.

Quandoqꝫ significant colicã phl̃aticaz antecessio causaꝝ generatiuaꝝ phl̃atis ex sacietate nauseatiua. Et ex spetieb' ciboꝝ ⁊ etas ⁊ regio ⁊ hora ⁊ reliq̃ que sciuisti. Et significant ipsam exitus phl̃atis in fece ante colicaz ⁊ cum ea qũ fit clistere ⁊ frigiditas inferiorum ⁊ grauitas sensata ⁊ uehementia retentionis multa qȝ non egreditur aliquid de fece aut humore aut uentositate. Si autẽ egreditur est res inflata sicut stercus uaccinum sicut egreditur in uẽtosa ⁊ est leuior ⁊ fit dolor prolixus: immo in spatio longo. Et non opõtz ut decipiat̃ aliquis per id quod forte fit de siti ⁊ inflãtione ⁊ rubedine aque ⁊ existimet ꝙ egritudo sit calida. Illud nãqꝫ cõe est oib'. ¶ C. xij. de signis colice uentose

Antecessio causarum suaꝝ notaꝝ ex multitudine potus aque frẽe et potus uini ꝯmisti ⁊ olera inflatiua ⁊ fructus ⁊ quod affuit cibus non digestus ⁊ rugitus ⁊ retentio fecum in intestinis ⁊ extensio ⁊ uolutatio uehemens. q. perforentur intestina terebello et q. occl̃tet̃ i itestio ac': ⁊ h' qñz fit in phl̃aticaiquz retĩct uentositas: aut generat ipsaz sed est in uentosa fortius et nõ sentit̃ in ea grauitas uehemens. Et in uentosa quidem precedunt qñz rugitus plurimi: et uẽtositates qñz quiescunt ⁊ non rugit tunc ⁊ non egredit̃. ⁊ fortase nõ accidit ut rugiat: nisi qum fit uaporatio ⁊ compressio ⁊ qñz figitur dolor: et non permutatur. Et qñz cognoscit̃ inflatio cum manu. Et secundum pl̃imũ iuuat̃ cõpressione. Et qñz iuuat uaporatio eius. ⁊ qñz nõ iuuat: ⁊ illud qum fuerit materia faciens uentositatem siccã tũc quotiens inuenerit caliditatem ⁊ non calefactionem faciet uentositatem ⁊ qñz significat ipsã crossitudo fecis uaccine que natat super aquã pp multitudinez eius qđ ipsa ẽ de uentositate. Et qñz ẽ uent̃ cũ ea lenis: ⁊ qñqꝫ est fluxus ⁊ egrediũt̃ hũores ⁊ non iuuatur eo pp retẽtionez uentositatis crosse in tunicis. Et illa in q̃ ẽ ꝑmutatio doloris ẽ in colũior ⁊ illa in q̃ ẽ inflatio uentris sicut tympani est mala.

¶ C. xiij. de signis eius que fit ex fece.

Signa eius que fit ex fece st̃ antecessio reꝝ que st̃ retentio fecis ante euentum doloris cum tensiõe ⁊ ẽ illic grauitas ualde uehemens. Et sentitur. q. intestinum scindat̃ a se ipso. Et qñ fit tenasmon nõ egreditur aliquid sed qñz egreditur res uiscosa crosa. Uerꝝ illã q̃ fit ex fece cholerica significat tinctura fecis et ml̃titudo ei' quod egreditur đ cholera ⁊ adustio et inflãmatio ⁊ mõdicatio ⁊ aduentus quietis cũ fluxu cholere ⁊ exiccatio lingue. ⁊ feculentaz factaz a raritate corporis significat precessio paruitatis fecis ⁊ siccitas corporis ⁊ uelocitas ledendi ex calore ⁊ frigore extrinseco. ¶ Et feculentam factaz a caliditate uentris ⁊ siccitate eius iuẽtio inflãmatiõis ⁊ siccitas almirach ⁊ tenebrositas eius ⁊ siccitas egestionis ⁊ eius nigredo ad rubedinem quãdam decliuis: ⁊ feculentam quidẽ factã a resolutione aeris ⁊ exercitio ⁊ sudore ⁊ reliquis significat premissio paruitatis fecis facte a resolutione cum cursu causaruz predictaꝝ. Et signa facte ex retentione cholerẽ effuse ad intestinum sunt grauitas ⁊ inflatio uentris ⁊ albedo coloris egestionis ⁊ difficultas egressionis eius cuz dolore ⁊ tensione fecis ⁊ compressione facta ex ea tantum: ⁊ qñz uicinatur ei ictericia. Et signa retentionis facte ex melia frigida propter frigus epatis: aut alius est ut non sit igneitas ⁊ sit color decliuis ad uiriditatem. Et signa facte ex melia acetosa: sunt eructuatio et nigredo egestionis et inflatio cuz paruitate doloris.

¶ C. xiiij. de signis colice apostemose.

Signa autem facte ab apate calido sunt dolor tẽsiuus fixus in loco uno cum grauitate ⁊ pulsatione ⁊ inflãtiõe ⁊ febris acuta ⁊ sitis uehemẽs ⁊ rubedo in colo: ⁊ iflatõ i monoclo ⁊ ĩtẽtõ: urie ⁊ ẽ sigm forte. ⁊ ledi cũ fluxu. Et qñz ẽ iste dolor cũ lenitate nature. Et qñz perducit ad frigus extremitatum cum calore uehementi in uentre: ⁊ qñz rubet id quod ei opponit̃ de uentre. Et si fuerit apa cholericũ erunt tensio ⁊ pulsatio ⁊ grauitas minus ⁊ fe. ⁊ inflãtio ⁊ mordicatio uehementius. Signa autem facte ex apostemate frõ phl̃atico ⁊ ẽ paꝝ sũt ut sit dolor continuus apparens in loco uno ⁊ proprie qum descendit aliquid ex eis que descendunt ex uentre. Et inuenitur cum manu inflatio cum lenitate ⁊ est forma eis forma mollium. Et iam premissuz ẽ ꝙ fecit illud ex assũptione generuz lactis et pisciũ ⁊ carniũ crossaruz ⁊ fructuũ ⁊ olerum frigidorũ ⁊ humidorum ⁊ ẽ sperma frigidũ subtile: est enim signum conueniẽs ad hoc ⁊ egõ ẽ phl̃atica.

¶ C. xv. de signis facte ex torsione ⁊ ruptura.

Et signa facte ex torsione sunt euẽtus eius subito post motum laboriosum aut saltum uehementem: aut casum: aut percussionem aut calcationez: aut luctationem: aut tolerantiaz ponderis aut rupturã: aut uentositatẽ uehementẽ: ⁊ est dolor eius similis non incipiens deinde addens paulatiz ⁊ significat rupturam illam que fit ex ruptura.

¶ C. xvi. de signis reliqꝝ speciꝝ colice leuis a frigore et calore: aut debilitate sẽsus aut ꝟmibus: aut ruptura.

Et signa facte a frigore intestinoꝝ sũt paruitas sitis ⁊ apertio egõnis et eius inflãtio: ⁊ sensibilitas frigoris in intestinis et leuitas doloris. Et qñz est sperma cum ea frigidum. Et signa facte ex cholera citrina sũt cause antecedentes ⁊ etas et regio: ⁊ forma: et tẽpus: ⁊ alia eoꝝ que inuenit de mordicatiõe uehementi ⁊ iflãmatione ⁊ adustione ⁊ nocumento a clisteribus acutis ⁊ nocumẽto ab eo quod solutiõe educit ⁊ descendere facit choleraz et noceri fame ⁊ iuuari a tẽperatis in frigidantibus ⁊ eũone cholere si nõ fuerit mã imbibita ⁊ ꝯmotio raro. Et qñz associat̃ ei feb. ⁊ fortasse non associatur ei ⁊ non est fe. eius sicut fe. apõse in magnitudine accidentium. ¶ Et qñz associat̃ dolor in pectore quasi punctura cultelli ⁊ nõ est uentositas. Et

signa facte ex debilitate expulsiue sunt ut iam antecessit eam lenitas nature ꝛ necessitas surgendi ad scellam fre quenter sed paululū. Et añcessio causaꝝ eius ex eis que debilitant uel destruunt uirtutes ex calore et frigore aut assūptione. Et multotiens accidit uentri ut sit lenis: aut tēperat⁹: aut sit quantitas egōnis ꝛ qualitas eius scđm cursum naturalē: sed est necessarium ad hoc ut egrediat̄ sex uti instrumento aut suppositorio. Et qñ est illud ꝑ pter fistulā. Et signa eius que est ex debilitate sensus sꝫ ut illud quod sētitur faciens declinare egōnē cū q̄litate ad mordicationem nō ꝑcipiat̄ in ascellatione ꝛ hoc est sicut porrum et cepe ꝛ caseus ꝛ feugrecū. ꝛ iteꝝ ut sup positorioꝝ acutoꝝ non sentiat̄ nocumentū qū supponun tur. Et uenter inflat̄ ex eis que sumunt̄ ꝛ retinentur et non dolet dolore de quo sit curandū. Et qñ accidit ut sit illic fistula corrumpens sensum. Et signa facte ex ꝟ mibus sunt signa uermiū ꝛ ātecessio exitus eoꝝ.

¶ Tractatus. iiij⁹. de cura colice ꝛ locutione in ileos ꝛ rebus ꝑticularib⁹ egritudinū itestioꝝ ꝛ dispōnū eoꝝ.

¶ C. i. de canonib⁹ curōnis colice.

Oportet ut colice regimen nō pretermit tat̄: nam qū apparent signa inceptionis eius oꝫ ut interdicatur replectio ꝛ inci piat̄ mundificatio eius ꝛ est ſm ipsam. Et si fuerit post cibū quē comedit ex pellat ipsum uomitu statim et euomat cū eo quod retie tur de humorib⁹ donec mundificet̄. Et uomitu⁹ quidē qñ incidit mām colice humidā ꝛ cholericam. Quod si superfluat retineat̄ cum retinentibus uomitū. Et ex eis que bona sunt et experta in hoc est ut ponat̄ in siru po de menta facto ex aqua granatoꝝ aliquid de cymino ꝛ sumach. Et ex eis in quibus non est conuenientia est ut festinatio fit ī dādo ī potu solutiuū desup. Ipsū. n. est fortasse uehementis uirtutis ꝛ humores ꝛ squibale sunt plures. qñ conuertitur ad eos humor desuper fortasse nō inuenit penetratōnē ꝛ perducit regimē ad timorē maximū. Et illud quod in primis necessariū est ut inci piat ꝛ sorbeat lenientia lubricatiua sicut ius galli uetu sti quod narrabo in eis que sūt post. ¶ Et iā narrauim⁹ illud in aṅoꝛ medicinaꝝ singulariū deinde administret̄ cli stere lenitiuū. Quod si fuerit illic febris permutet̄ aq̄ galli: ꝛ in loco eius sit aqua ordei ut incipiant humores ꝛ squibale desubtus descendere paulatim. Quūq; sentit̄ ꝙ squibale ꝛ humores crossi ualde iam egrediunt̄: ꝛ oꝫ ut in potu detur aliquid desuper fiat. ꝛ si poſe est ut mundificatio fiat desuper cum uomitu frequenti fiat: ꝛ non sit uehementia necessitatis dandi ī potu desuper: nisi qñ sunt principium mat̄iei stōus ꝛ intestina superio ra: ꝛ scit̄ ꝙ stōus est debilis et hu. multitudo et inuenit̄ replo supra umbilicū ꝛ grauitas illic: oia .n. ista exigūt ut fiat fluxus desuper. Et similiter si accidat colica post excoriationē: tunc cura facta desuper est melior et ī hac specie colice est illa cuius principiū est ex stō et superio ribus si fuerit mat̄ia confirmata: deinde ipsa mandat ad intestinum lesum mām post materiā: et quotiens per uenit ad ipsū accidit dolor: tunc necessaria erit mundifi ficatio incipiens. Quum ergo bibit̄ solutiuū aut extrahit eā et sanat ex ea: aut deponit ipsā ad inferiora ad locum unū mundificet ergo ipsā clistere unū: aut minor nūe rus eo qui necessarius est ante illud. Et qñ non oꝫ daꝛ in potu medicinā desuper ē propt̄ necessitatē manifestā: tunc non oꝫ ut in potu sumat̄ desup omnio aliquid ꝛ sit contentus clisteri. ¶ Et illud qñ plimi in causa colice ē hu. grossus uiscosus egrediens ꝛ non egrediens inte gre per eūantia. Quūq; bibitur medicina desuper eūat ñ ab uno quoq; duoꝝ .s. stō ꝛ intestinis tantū imo ex aliis locis a quibus eūatio omnino nō est necessaria ꝛ illō facit acquirere debilitatē proculdubio. ¶ Quū ergo h⁹ fit: deinde sit necesse mundificare intestinum exigens cli steria plima ꝛ eūones frequentes ꝛ debilitatur uirtus ualde tunc oꝫ ut sit contentus quātū ploe ē clisterib⁹ ꝛ eis que currunt cursu eoꝝ. Ipsa. n. dum inueniunt in intestinis humorem non attrahunt ex locis aliis ꝛ non eūant̄ ex reliquis membris plimū. Et si iteret̄ clistere multotiens secundum necessitatem humoris generatiui doloris non erit tantum timoris in ipso quantū est quꝫ fit cūo desuper per medicinas attrahentes ex corpore toto. Et qum clistere non educit aliquid ex materia et non maturat̄ tunc abbreuiet̄ ꝛ clisterizet̄ ꝛ proprie cuꝫ clisteribus acutis hora nāq; eoꝝ ē p⁹ maturatiōē: ꝙuis ex clisterib⁹ acutis timeat̄ cordi ꝛ cerebro. Et multoti ens quidē fit clistere ꝛ non soluit: immo facit sodā. Qꝫ oꝫ tunc ut adiuuet̄ desuper: ꝛ qñ est solo desuper ꝛ op pilatio de subtus. quare necessarium est ut restrigat̄ qđ est superius cum stipticis ita ut fiat retentū unū: deinđ eūet̄. ꝛ oꝫ ut leniatur clistere qum fuerit illic fe. ꝛ multi plicet̄ eius hūiditas ut frangat salsedinem salis de quo fortasse necessariū est usq; ad. ℥. ij. ꝛ. ʒ. Et qū clistere ñ facit descendere aliquid: tunc detur in potu hira picra cum uino aut sicca. Et sīr post assumptionē eoꝝ que sꝫ sicut alkisch ꝛ dactilicon ꝛ non oꝫ ut confortetur hiera eoꝝ cum agarico: quoniā est profundans stās in uisce ribus. Et oꝫ ut non fiat clistere dum in stō est aliquid ꝛ attrahatur crudum ad inferiora. Et oꝫ ut non ꝯtinuen tur clisteria: immo interueniat inter ea spatium. Et cho lerice quidem colice paroxismus uincitur cum pilulis aureis. ꝛ qñ accidit ut medicine attrahentes ex corpo re attrahant ad intestina humores malos alios: ꝛ qñq; attrahunt humores puros: quare aggregantur excoria tio: ꝛ colica simul. ꝛ hoc est ex nocumentis mortalibus: ꝛ quod deterius in potu sumitur in colica de solutis est ut sit magne quantitatis ex qua fugiat sumens ꝛ non re maneat in stō: imo pilulas de hicra: ꝛ omne qđ ē minoris quantitatis: ꝛ magis aromatici odoris ē melius sumere in potu. ¶ Et oꝫ ut intentio in capite sit uehemens ual de ita ut non recipiat uapores eius quod retinet̄ in uē tre: ꝛ uapores medicinaꝝ acutaꝝ quas administrare ne nesse ē in plibus horiſ ī egritudinibus colicis. Qñ. n. perducit illud ad uarietatem ꝛ cōmistionē rōnis ꝛ ē ca uendum in colica. ꝛ ex eis quoꝝ causa generat nocumē tum est ut non sit poſe medico ut sciat formā dispositiōis egri. ¶ Quare nō pōt tunc scire quod necessarium est in curatione. Et hec intentio ꝯplet̄ cū aromaticis frigi dis ꝛ cū oleis frigidis ꝛ reliquis ꝛ que innuimus in in frigidatione ꝯplonis capitis Et qñ accidit ut sit necef sitas calefaciendi intestina ꝯpar necessitati ī infrigidatiōis epatis. Quare custodiat̄ illud cū emplis infrigidātib⁹ ep et similib⁹: ꝛ custodiat̄ ꝑs epatis ab emplis uentris ꝛ inunctionib⁹ eius calidis. Et sīr ē dispō cordis ꝛ con uenientior infrigidatio eius ē cū succis frigidis cum cā fora ꝛ sandal. Et oꝫ tunc ut ponat̄ in partibus intestio rū ꝛ partib⁹ cordis et epatis aliud quod distinguat ex panno aut instrumento aut similibus prohibēs ne cur rat quod proprium ē uni eoꝝ ad aliud. Et sitis mul tiplicatur in eis et non oꝫ ut bibat̄ nisi paꝝ: aut toleret̄ Quūq; illud fuerit permistuꝫ cū iuleb erit magis iuuati

uum siti propterea ꝙ corpus diligit rem dulcem et facit ipsam penetrare.

¶ C.ij. de cura colice fle.

Colice autem fle regimen secundū semitam canonis: ē ut non incipiat in ea a stupefactiōe. Incipientes enim sedare dolorem cum narcoticis ꝯponūt rem maximã erroris. Administratio.n. narcoticoꝝ nō ē curatō uera in aliquo: ⁊ illud iō qm̄ curatio uera est icisio cause: ⁊ stupefactio est confortatio cause ⁊ destruitur sensus per eã. Et illud iō: qm̄ si causa est hu. crossꝰ fit fortior ⁊ ꝯterior aut ipsa ꝯplo fla fit fzidior: aut uētositas spissa fit spissior: aut oppilatio ispissãs corpꝰ intestini ⁊ non resoluitur ex eo quod in ipso retētū ē: fit uehementius inspissans ⁊ dolor redit post diē.i. aut.ij. aut iij. fortior ꝙ fuit: qz non oz ut in ea elaboret ꝗtū poſſe ē et duz inuenitur ab ea excusatio et deuitatio: imo elaboret in elōgãdo cãm incidendo eã ⁊ resoluendo eam et dilatando poros in qbꝰ retinet sua uiscositate: ⁊ quō plus facit h̄ st̄ medicine subtiliatiue nō uehemētis calefactionis. ¶ Uehemens nãq3 calefactio qũ i intestis subito accidit non est securitas ꝙ sit illud quod ipsa cōmouet de uentositate additum super illud quod ipsa resoluit de materia: immo oz ut sit quãtitas eius quãtitas q̄ faciat in uentositate resolutionē fortē ⁊ in materia hu. subtiliationem ⁊ maturationē nō resolutionē fortem. ⁊ propter hoc qñ3 sufficit abstinere a cibo ⁊ potu diebus aliquibus: ⁊ silr̄ euaporatio qñ3 ꝯmouet dolorem uehementem. Quare necessarium est tunc aut dimittere euaporationē: aut multiplicare ⁊ iterare ipsam ut resoluat illud quod primo commouit ꝺ uentositate deiñ administreť clisteria eũantia illud quod oz. Oz .n. ut si fex sit retenta ut non incipiatur nisi cũ eo in quo est lubricatio fecis propter mucilagines que sunt in ipso ⁊ oleis ⁊ medicinis que sunt ad feces: ⁊ sunt ille que conueniunt curationi colice facte ex fece pura h̄ qñ ē uentosa deinde post illud redeatur ad clisteria euacuantia pbl̄a si fuerit pbl̄atica: aut resoluentia uentositatē ⁊ eũantia ipsã si fuerit uentosa. Et oz ut scias ꝙ qñ3 eũat totum quod est ex humoribus ⁊ remanet res parua que est illud quod associať pti doloris: ⁊ ē faciēs dolorē. Oz ergo ne dicatur ꝙ curatio non est iuuatiua: immo eũet illud etiã cũ clisteribus. Et qñ3 est illud uētositas sola quã significãt significationes uentositatis. Quare oz ut administreť quod confortatiuum est membri ⁊ resolutiuũ uentositatis cum calefactione subtili. Et fortasse sufficit tũc bibere confectionem fortem cal̄aз sicut tyriacam et similia. Et qñ3 sufficit ponere uentosas cum igne super locum doloris. Et qñq3 sufficit semina potare resolutiua uētositatis. Et qñ3 sufficit bibere uinum calefactũ ⁊ qñ3 sufficiunt empl̄a resolutiua. ⁊ fortiora eis sunt rubificantia facta ex sinapi. Ipsa .n. qñq3 resoluunt ⁊ qñq3 attrahunt matiã ad lacertos uētris. Et aqua thermaꝝ in dolore uehementi qñ cum ea fit balneatio iuuat ualde. ⁊ aqua de sale ammoniaco est mirabilis in hoc absolute: ⁊ si non aliter saltem bibita si tolerať eiꝰ potatio. ¶ Et silr̄ tina facta ex aqua inqua decocte sunt medicine resolutiue subtiliatiue. Et qñ3 sufficit fricatio uentris subtil̄ cuз fricatione forti alleoꝝ ⁊ qñ3 ꝯmouet dolorē potꝰ aque fle. ē.n. nocibilior res in hac egritudine cum pauca intentione in sedatione sitis. ⁊ passũ duꝝ paꝝ ē meliꝰ eã: ⁊ calidũ ē magis sedatiuũ doloris. ⁊ nocibilior res istis est frigus et aer frigidus quēadmōз res magis iuuatiua eis est aer calidus ⁊ aqua calida. ⁊ si causa fuerit frigus intestinoꝝ ⁊ fuerit mirac gracile festia bit habenti ipsum colica omni hora. Quare oz ut calefiat uenter eius semper ⁊ expellať ab eo frigus cum eis que cooperiunt ex pellibus et stringatur super eum ex eis. ⁊ unctōnes ex oleis calidis et ꝯbroce quas dicemus sunt in ea iuuatiue ⁊ qñ3 necessarie sunt uaporationes.

¶ Et qñ3 necessarium ē ut ponantur in oleis calidis castoreum ⁊ euforbiũ. ⁊ omnis colice fle cuius causa ē illud quod diximus de iteratione rei ad locum lesum q̄re accidit tunc dolor. Cura est eũo subtil̄ sepata frequēs nisi sciať ꝙ illic fit mã pl̄ima: tũc ei eũo fiēda ē i ea ãt q̄ ē ſm semitã attractionis ⁊ generationis ꝯuēiens ē ut i potu deť qũ paroxismꝰ ē doloris ⁊ in nocte uehementie eius alq̄d sicut pilule de aloe ⁊ pilule de hiera ⁊ pilul̄ composite ꝺ pl̄pa collo. ⁊ scamonea ⁊ sapio ⁊ aloe sũať i potu ex qbuscunq3 eaꝝ fuerit ex aur .5. usq3 ad duas tertias aur̃. Ista ei quз assiduãť aliqbꝰ diebꝰ ⁊ certificať cibus sanant.

¶ C.iij. de canonibus proprijs colice uentose que est ex eis que sunt inter colicam flam.

Oportet ut administreť clisteria et suppositoria et empl̄a que dicemus et interdicať cibus omnino et si non plus saltem duobus diebus uel tribus et dormiat quãtũ poſſe ē ei et studeat in eradicatione materiei uentositatis cum clisteribus resolutiuis et in calefactiōe m̄bri cũ eis et deforis secũdũ modũ quē diximus ante. Si autem non inuenis ꝙ illic sit humor tunc calefac quod uis ⁊ uapora qꝺ uis. Et stude etiam in positione uentosaꝝ cum igne absq3 incisione. Nunq3 natura fuerit obediens tunc iuueť fricãdo suauil̄ locũ doloris: ⁊ inungendo cum eis que st̄ sicut oleum sambacinum ⁊ oleum de neriden ⁊ oleum alben calefacta ⁊ uaporando cũ milio et sale calefacto secundũ quãtitatē quã uides conuenientiorē ⁊ experire figurã dormiendi.s. resupinationem ⁊ dormiendi super uentrē que eaꝝ sit cōuenientior ⁊ magis expellens uentositatē et ex eis que bibita ꝯferunt est ut in potu deť carui ⁊ semen rute in aq̄s de sēinibꝰ: aut in uino antiqᵒ: aut in aqua mellis: aut cũ pēidijs ⁊ qñ3 dať i potu filōiũ i hac hora et euaꝺre fac.

¶ C.iiij. de ꝯpositiōe solutiuoꝝ eius q̄ hñt colicã ex uētositate: aut materia pbl̄atica ⁊ de quibꝰ fiũt clisteria.

Compositio clisteris educentis pbl̄a ⁊ fecē. ℞. tribuloꝝ polypodij fenugreci cartami seuestē partes eq̄les turbit pondꝰ.ʒ.ij. ⁊ pulpe colloquitide sabane non contrite aur̃.5. ficꝰ.x. nũero semīs lini sēis apij anisi centauree minoris granoꝝ kerua tritoꝝ ⁊ uiolaꝝ oium ana.ʒ.v. ⁊ rute. M.i. folioꝝ cauliũ. M.i. decoq̄ňť in aq̄ pl̄ima suauil̄ donec redeat ad paucã ⁊ ꝯfricēť mãibus ⁊ colenť ⁊ sumãť ex ea circil̄.c.ʒ. ⁊ dissoluãť i ea casie fistule.ʒ.vij. ⁊ zuccari ru.ʒ.vij. sapini bdellij amboꝝ añ.ʒ.i. baurac. aur̃.i. olei sisamini.ʒ.v. ⁊ clisterizeť cũ ea. ⁊ qñ3 poniť in ea aliquid de felle tauri. ¶ Et clisterē educens pbl̄a sũať ꝯmistio illiꝰ clisteris ⁊ ponatur in ea de pulpa colloquintide plusq̄ illꝺ ⁊ sumať granoꝝ alkerua ʒ.v. ⁊ aq̄ uolubil̄ exp̄mať ⁊ effundantur sr̄ illꝺ qꝺ colať ab eo clistere p̄mũ ⁊ pōať in ipo loco casie fistule ⁊ zuccari pōdꝰ.ʒ.xv. mellis ⁊ fit oleum eius oleũ cartami ⁊ ponať in ipo tãtũ de oppoponaco ꝗtũ est sapinũ.s. pondus.ʒ.i. ⁊ administreť. Et qñ3 pōiť in ea oleũ de kerua. Et multotiens quiꝺ st̄ ꝯtenti decoctiōe se. basil. ⁊ origãi ⁊ isopi ⁊ cymini ⁊ petrolel̄ ⁊ se. rute ⁊ polypodij ⁊ centauree ⁊ calamēti ⁊ aniuden: deiñ addať in ea succꝰ centauree ⁊ cucu. asinini ꝑpe.ʒ.5. ⁊ fit clistere cũ ea. aut decoq̄ť cũ ea cucu. asinini radices ⁊ aliquid de pulpa

colloquintide ⁊ dissoluatur i ea sapini ⁊ oppoponacis
⁊ bdellij ōnium ana pondus.ʒ.i. ⁊ fiat cum ea clistere.
Et multotiens quidem decoquntur iste medicine i olo
⁊ cum illo oleo calido fit clistere. ¶ Et multotiens qui
dem fit clistere cum sirupis acetosis incisiuis. Composi
tio sirupi acetosi cū quo clisterizantur habentes colicaꝫ
℞.aceti kist.i. ⁊ mellis kist.i.pulpe collo.auī.iij. ⁊ pipis
℥.i.ꝫꝫ.℥.ij. ⁊ seminis rute siluestris ⁊ amomi ⁊ keisim
⁊ anisi ⁊ epitbymi oium añ auī.iiij. ⁊ polypodij.℥.i. te
rant illa oia ⁊ decoq̄nt in aceto et melle donec mediētur
Et qn̄ꝫ ponunt in ipso aniuden ⁊ polypodiū ēt sed nos
nō innuimus ad h⁹ⁱ regimen. Suppositorium clisteris
doloris sedantiū quorundā ātiquoꝝ bonū .℞. aloes ⁊
castorei ⁊ storacis ⁊ glutinis alibat oiuꝫ añ.℥.i.succi bu
chormariē recentis ⁊ corticis.ʒ.i.ʃ.reseruet ⁊ admistre
tur qū necessitas est ex eo quantitas fabe ⁊ ponat in qui
busdā clisteribus ⁊ qn̄ꝫ ponūt in quibusdā biera ad ipꝫ
⁊ olea ⁊ clisterizatur cuꝫ eis in quibusdā clisteribus. Et
qn̄ꝫ clisterizat cum clisteri forti qū fex ē inobediēs cū
phl̄atibus uehementis uiscositatis ultima in uirtute ⁊ i
obedientia. Quare oꝫ ut fiat clistere cuꝫ aqua alusnen
humide de qua sumat .lb.ʃ.cū.℥.i. ⁊.ʃ.aceti ⁊.ʒ.v. bau
rac. ⁊ fortius hoc ē ut sumant grana alscebrā ⁊ folia al
mezerion ⁊ cordumēi excorticatū ⁊ buchormariē ⁊ haz
tanita ⁊ cortices colloquintide ⁊ ei⁹ pulpa et cucumer
asininus ⁊ turbit ⁊ polypodiū ⁊ coq̄nt oia in aq̄ secūduꝫ
descriptioneꝫ que ē in suo simili ⁊ proijciant super eoꝝ
decoctionē oleū de kerua ⁊ mel et fel uaccinum ⁊ cliste
rizet cuꝫ ea: ⁊ ponantur iste medicie in olo calido ⁊ fiat
clistere cū eis. Et qū clistere fit ex oleo cucu. asi. qn̄ꝫ ex
trahit phl̄a uiscosum qū mora fit super clistere horis
aliq̄b⁹. Et siľr oleū de rhaphano ⁊ alkekengi. Et qn̄ꝫ ē
necessariuꝫ qū uehementia est doloris ut ponant in his
clisterib⁹ assa. ⁊ ammoniacū ⁊ fim⁹ colūbin⁹ cū eis que
calefaciūt membrū ⁊ euforbiū in q̄busdā horis ⁊ fit cli
stere qn̄ꝫ cū kitrā ꝯquassato in aqua mellis plurimaruꝫ
spetieꝝ ⁊ sadatur dolor. Et succus buchormariē ē mi
rabilis ualde. Et qn̄ꝫ necessaria sunt scāonea ⁊ euforbi
uꝫ ⁊ alia. ⁊ laudauerunt quidā medicamē nominatū di
amuschū dicētes ꝙ qum pōit in clisteri fit eo iuuamētū.
Et qn̄ꝫ fit clistere ex pondere.ʒ.ij.castorei cū oleo et ite
rū sumatur picis q̄ntitas.iij.ʒ.s̄ quā fundatur uini olei
rutacei et butyri oium ana sacraiati.i.et administrent.
⁊ qn̄ꝫ pōūt i clisterib⁹ fortib⁹ folia fici et cortex ābōis e⁹
¶ C.v.de ꝯpositione mediciaꝝ bibitaꝝ soluētiū phl̄a.
de pilulis fortis iuuamēti.

De illis sunt pilule que.℞.alscebrā cum serapio
Et iteꝝ pilule de serapino cū secacul ⁊ pilule de
sapino cū harmel. Et iteꝝ sumatur turbit et aloes sco
trensis et pulpe collo.ptes eq̄les scāonee tertia partis
ꝯficiant cuꝫ melle dispumato et informent ex eis pilule
Pilul.boñ ad phl̄a.℞.pulpe collo.dāicb.i.et turbit.ʒ.
i.et succi cucu.asi.danich.ʃ.et castorei danich.ʃ.ꝫꝫ. da
nich.i.et sapini pōd⁹.ij.tertiaꝝ.ʒ.i. Et si fiant fortes cū
scamō.erit boñ. Reliqua autem solutiua sunt sicut aliski
sin ⁊ dactilicō ⁊ aliscbisui ⁊ picra confortata cuꝫ pulpa
collo. ⁊ sit cū ea oleū de kerua ⁊ sicut diacydonitē. ¶
Et qn̄ permiscet fex ⁊ phl̄a simul ⁊ fuerit fex pl̄ima ⁊
multa non obediens requirit necessitas administratiōē
solutiuoꝝ fortiū de quib⁹ sunt pilule h⁹ⁱ.℞.euforbij ⁊
granoꝝ almezerion ⁊ scamonee partes equales ⁊ fit do
sis eaꝝ.ʒ.i. Solutiuū aliō forte.℞.cafitiū.i.fimi colum
bini ⁊.M.i.aneti ⁊ peniō ⁊ danich aque et decoquant

usqꝫ ad medietātē ⁊ det in potu ex ea.℥.i. ⁊ est uehemē
tis fortitudinis ⁊ uehementis timoris ⁊ omnium lactici
nioꝝ lac resoluit colicaꝫ sicut alkigati ⁊ sicut alscebrā ⁊
similia ⁊ nominant grana eius grana lumboꝝ ⁊ sicut spe
ties lacticinioꝝ super quaꝫ sit aures muris similis ma
iorane magnoꝝ folioꝝ et cuꝫ ea curat punctura scorpio
num ⁊ habet lac pl̄imū ⁊ iam diximus eam in medici
nis singularibus.
¶ C.vi. de suppositorijs fortibus educentibus fecem
pl̄imā cum phl̄ate uiscoso.

De eis ē ut q̄rat sal petrosus ⁊ supponat ex eo
glans.i. Et oꝫ ut sit longitudo eius.vij.digitoꝝ
⁊ ex eis ē glans magna facta ex stercore muris ⁊ fiat
tenta ex rhaphano ⁊ sit cū melle ⁊ supponat aut glans
ex melle permisto cū pulpa collo: ⁊ glans ex cucūere a
sinino ⁊ pulpa collo. ⁊ felle uaccino ⁊ nitro ⁊ meľ.
aut pulpa collo. ⁊ sarcocoľ.cū penidijs. Et iteꝝ meľ. ⁊
feniabi ⁊ pulpa collo. ⁊ saľ naptici ptes equales ⁊ iteꝝ
res cōis phl̄atice ⁊ ei q̄ fit ex fece et uentose .℞. pulpe
collo.castorei āboꝝ ana q̄tū ē nucle⁹ oliue ⁊ kitran co
chliaria.ij.administret cū aliquantulo melle ⁊ succo bu
chormariē. Et est forte ualde quod necessarium est quꝫ
nihil ualꝫ ⁊ multotiens quidem necessarium est qū nihil
ualet admistrare scāoneā ⁊ se. urtice: immo euforbiuꝫ.
¶ C.vij.de ꝯpositione clisteriorum ad uentositatem.

Clistere bonum.℞.balasce isopi rute origa ise.
rute se.agnicasti granoꝝ alkerua tritoꝝ camemil
le tribuloꝝ centauree aneti seminū. iij. ⁊ aniudē ⁊ petro
seľ.partes eq̄les decoquant in succo granatoꝝ pl̄imo do
nec redeat ad parum: deiñ sumātur olī pars.i. ⁊ succi⁹ ō
cocti ptes duas decoquātur donec remaneat oleuꝫ solū
deiñ sumatur ex eo quātitas clisteris.i. ⁊ ponantur in
ipso predicta cum adipe anatis et caprarum et aliq̄tu
lo oppoponacis ⁊ serapini ⁊ fiat cum eo clistere. Et si
accipiatur succus ipse ⁊ dissoluantur i ipso gūme predi
cte cum adipib⁹ suis ⁊ ponatur in ipso pond⁹.ʒ.v. ⁊ fiat
cū eo clistere erit iuuatiuū ⁊ intromissio castorei ⁊ asse i
clisterib⁹ eoꝝ est iuuatiua ualde ⁊ qn̄ꝫ fit clistere ex pō
dere.ʒ.xx.olei in quo dissolutum ē pondus.ʒ.x.storacis
liquide ⁊ est iuuatiuum. Et qn̄ꝫ fit clistere ex baurach
pl̄ime resoluto in succo rute. ¶ Et sit sūma e⁹ ultima
usqꝫ ad.ʒ.x.et saľ usqꝫ ad.ʒ.xv.et qn̄ꝫ clisterizat cuꝫ olo
rutaceo et oleo de neriden et oleo rhaphanino et oleo
de kerua.
¶ C.viij.de ꝯpositione suppositorioꝝ ad uentosam.

Conterantur ruta cum aqua mellis donec fiat si
cut illud de quo fiat linimentum et ponatur
cū ea q̄tū est ipsi⁹ medietas de cymino et quantum est
quarta pars e⁹ de nitro et sumatur ex ea glans c⁹ lon
gitudo sit.v.digitoꝝ et iteꝝ suppositoriū quod fit ex o
leo rutaceo cū castoreo cum melle et felle uaccino.et ba
urach de unoquoqꝫ quoꝝ sit auī.ʃ. Et iteꝝ sapinum et
bdellium et baurach et colloquintide et altea fiat ex eis
glans. ¶ C.ix.de clisterijs et suppositorijs ha
bētium frig⁹ intestioꝝ absqꝫ mā.

Clisteria uero e⁹ q̇ hꝫ colicā ex ꝯpl̄one fr̄a sic mā
et suppositoria eius sunt sicut clisteria hn̄tiuꝫ co
licā uentosā et suppositoria eoꝝ et qn̄ꝫ iuuat eos alkitrā
solū qū fit clistere cum eo pondere.ʒ.ij.in oleo. Et siľr
iuuat eos fimus colūbin⁹ solus qū ex eo fit clistere i suc
co camemille et oleo de kerua:
¶ C.x.de tina ⁊ balneis et embrocis.

Tina uehementis iuuamenti ē in dolorib⁹ colice

Et proprie qum est plena aqua in qua decocte sunt me
dicine colice. Ipsa.n.sua caliditate acquisita ab igne et
uirtus sua acquisita a medicinis resoluit cām et hūidita
sua et cuꝫ caliditate mollificant membrum. Quare alle
uiat carminationē cause facientis dolorem ⁊ mollificat
lacertum ani. Et illud ē ex eis q̄ iuuant ad expulsionē
retenti: uerūtñ tina facit accidere angustiaꝫ ⁊ sincopi pp
hoc ꝙ mollificat de uirtute. ¶ Q.ī oꝫ ut utat ea debil
secundū cautellā ⁊ sint ei proxime qum ea utitur ea que
confortant uirtutē de odoribus fructuū ⁊ aromatuꝫ al
cardeneki ⁊ panis calidus et ea que delectant eū in qui
bus quiescat ⁊ studeat ut non cooperiat aqua pectus e
ius ⁊ cor ipsi⁹. ¶ Et aque quideꝫ thermaꝝ uehementer
conferunt colice f̃ie quꝫ sedent in eis sicut melius est eis
ut nō approximēt aquis dulcib⁹. Q.ūqꝫ aliquid uasorū
implet aquis thermaꝝ aut aquis in quibus decocte sūt
medicine colice ⁊ in fundo eius scꝑant foramia plima
que forsiā non sētiūtur propter suam debilitateꝫ ⁊ resu
pinatur eger ⁊ eleuat uas ab eo usqꝫ ad q̄titatem statu
re ⁊ dimittit ita ut distillent ex eo super uentrem ipsius
stille frequentes est ualde uehementis iuuamēti.

¶ C.xi. s̄monis de q̄litate clisterioꝝ ⁊ instr̄o eoꝝ.

Melior quidem cāne clisteris figura quā ātiq̄
dixerunt est ut sit circulatio cāne eius diuersa
per tertiā et duas tertias ⁊ sit positū iter utrū
qꝫ uelamen de cor de q⁹ facta est cāna ⁊ sit ꝯsolidatū cuꝫ
canna ꝯsolidatione uehementi. fit ergo uelamē e⁹ duaꝝ
partium diuersaꝝ ut sit decenter aptatus in parte que
duarum partium maior est ⁊ sit in parte miore aper
tus Et qñ uter decent aptatus ē super totā cāna striga
tur caput partis minoris cū solidatione forti ut non in
grediatur ipsā aer ⁊ sit ei sub utre in loco qui non ingr̄
ditur anum meat⁹ per quem egrediatur uētositas. Qū
n. administrat clistere ⁊ exprimitur cum fortitudīe uē
tositas. egreditur enema ⁊ sistit enema bene. uētositas
n. ē per quā redit ad exituꝫ ⁊ facit necessitatem surgēdi
ad scellā cuꝫ uelocitate. ¶ Amplius oꝫ ut ꝯsideres ⁊ si
dolor est decliuis ad parteꝫ dorsi clisteriza egro resupio
Et hoc ē melius ei cui colica est cū cōitate reꝝ. Et si ē
decliuis ad anteriora clisteriza eo iacente super uentrē
⁊ oīo clistere quod fit iacenti super uentrē magis facit
peruenire enema ad inuolutiones intestinoꝝ. Et qñꝫ fit
clistere alicui iacenti super sinistrū. Et eleuat qñꝫ ācha
cum puluiari ⁊ subleuatur pes dext ponen⁹ ipsuꝫ super
pectus ⁊ deponit sinister in plano: qum ergo clisteriza
tus est redeat super dorsuꝫ suuꝫ. Et silr oīs qui clisteri
zat. Et ex hominibus est aliquis qui non indiget hoc.
Et ex hoībus est cui rectius est ut intromittat anulareꝫ
in anum suū multotiens qui iaꝫ sit inunctus cum cerato
donec dilatet ⁊ decenter aptet in eo cānā. Et de hoīb⁹
est qui non indiget hoc. ¶ Qum ergo uis clisteriza
re fac quod tibi uī ex hoc deinde inūge cānā ⁊ anū cuꝫ
cerato ⁊ ipelle ipsā ī eo tal̄r ut non cōplete retineat ab
intestinis immo non pertrāseat intestinū rectuꝫ: qūqꝫ ita
accidit deinde intromitte enema: qum ergo equatur cā
na in loco suo effunde enema in utreꝫ: deīde exprime ipꝫ
utrisqꝫ manibus tuis expressione bona continua que ñ
sit cum labore: nā multotiens impellitur enema in h⁹ī us
qꝫ ad lōgiqū ultra locuꝫ necessitatis: ⁊ rectius quideꝫ ē
h⁹ī. Et qum fit ipulsio enematis ad superiora est ut ten
dātur capilli capitis ⁊ effundat aqua frigida super faci
eꝫ ⁊ adiuuet ad attrahēñ enema ad iferiora. ¶ Et sciat
ꝙ qñ enema administrat ⁊ non descendit non ē excusa
satio quin administrent suppositoria ut deponant ipsum
cum egritudine ⁊ cum hoc non opoꝛꝫ ut sit impulsio e
nematis cum illa facilitate ⁊ nō ꝯsequatur enema locuꝫ
necessitatis. ¶ Qūꝫ impellis enema ⁊ ꝯclinant ad egr̄
dienduꝫ non prohibeas ab hoc immo reitera ipsuꝫ stati
sicut est. Et oꝫ ne eger clisterizet donec sternutat aut tus
sit. ¶ Et scias ꝙ enematis equalis q̄titatis iuuamētuꝫ
non ꝯsequitur intestina superiora. Et qñ ē plurimū mł
tiplicatur nocumētū eius ⁊ timet ex nocumento ipsius
Et spissum adheret ⁊ efficit nocumentuꝫ plimū ⁊ subti
le non confert ⁊ ē in iudicio paucitatis.

¶ C.xij. de cura facta ab apate f̃io.

Ista facta quidē ab apate f̃io ⁊ est paꝝ ualde ex cu
rationibus bonis ē ut sumat olei laurini ⁊ olei ꝯ
oliuis ⁊ adipis anſis partes equales ē.n. mirabile. ¶
Et conferunt ei empl̄a facta ex abrotāo ⁊ aneto ⁊ pi
retro ⁊ meliloto ⁊ reliquis medicinis quibus curantur
apata f̃ia ex eis que sciuisti in oī loco. ¶ Et ex eis que
conferunt ei ualde ē empl̄m de abrotano factum cum
bitumine iudaico.

¶ C.xiij. de regimine dandi in potu oleum de kerua
in curatione colice frigide eis qui nō ꝯsueuerunt.

Oleum de kerua est ex reb⁹ magis iuuatiuis e
is qum mensuratur s̄m necessitatem in hora sua
⁊ cum seminibus: ipsuꝫ eniꝫ nō datur in potu nisi postq̄
mundificatum est cor⁹ cuꝫ eis que sunt sicut pille de sera
pino aut alie. Et datur in potu in die primo pond⁹
aur̄.ij. in die s̄o addit .5. aurei ⁊ silr̄ additur in oī die
aur̄.5. usqꝫ ad septimū: deinde non malum ē ut dimittat
paulatim donec iam peruentum sit ad .ij. aur̄ ⁊ est ei
ut stet apud .vij. Et quotiens effunderei super semia mi
sceatur cum eis uehementer cum instr̄o miscendi. Et est
necessarium in oī die potationis eius ut tardetur cibus
per spatium quod ē inter sex horas usqꝫ circiter .x. ho
ras ⁊ usqꝫquo ñ sentiatur in eructuatione odor eius de
inde cibetur super ipsum cum alessidabegi. Et si appe
tit acetositatem tunc cum zebirbeget ⁊ potus eius sit a
qua mellis. Et oꝫ ut conseruet dentes suos post potū
eius ita ut fricet eos cum sale assato deinde sequantur
ipsuꝫ oleū ros. puꝝ cuꝫ quo fricentur. Qūqꝫ ab admi
nistratione eius eūo fit bibatur post ipsum hiera pic̄ con
fortata cum pulpa collo. ⁊ similib⁹ aut nō ꝯfortata si nō
est illud necessarium. Et hiera quidē picra expellit no
cumētū eius a capite ⁊ oculo.

¶ C.xiiij. de modo medicinaꝝ conferentiuꝫ h̄ntib⁹ coli
cam frigidam s̄m semitam digōnis ⁊ maturationis ⁊ ꝓ
prietatis nō s̄m semitā euōnis.

Iste medicie sunt potationes ⁊ empl̄a ⁊ uapora
tiones ⁊ unctiones. Et melius eoꝝ que bibuntur
est alleū: alleo ei īest ꝓꝓetas bona in sedando dolores
colice f̃ie cū h⁹ ꝙ ñ inest ei uis faciendi sitim sicut cepe.
Et qñꝫ sumit ex eo colicus quꝫ sentit initiuꝫ colice ⁊ di
mittit cibum oīo ⁊ ultimat se in exercitio ⁊ non comedit
aliquid immo dormit postq̄ bibit de uīo puro ⁊ reitat
⁊ sanat. ¶ Et ex ebibitis sedātib⁹ dolores est ut in po
tu dent apsinthij ⁊ cymi. partes equales aut det in po
tu herba oppoponaci sola aut cum cymino: aut sumāt
anisi ⁊ piperis ⁊ castorei ptes equales de quibus in
potu det .ʒ.i.s. aut det i potu sagzenea diacyminū ⁊ ty
riaca. Et si non fuerit in hoc prohibitoriuꝫ preſēs et ca
storeo in colica inest operatio mirabilis. ¶ Et ex
eis que experta sunt est ut in potu dentur radices lilij.
ʒ.iiij. in aqua decoctionis prassij aut in aqua casei ⁊ lilij

ipſius hec q̄titas. Et iterum detur in potu naſturtij.ʒ.
v. in aqua penidij petroſi ⁊.℥.i.olei ſiſamini. Et iterū
corticis radicis algarab.ʒ.iiij.ʒʒ.ʒ.iij.⁊ nucis dactiloꝝ
ābоꝝ ana.ʒ.vi.cum aque dulcis kiſt.i.terantur meᶜ ⁊ ꝺ
coquantur in aqua donec remaneat tertia et fiat motus
ꝯ cū ramis rute ⁊ dentur in potu omni die.℥.ij. Et ſu
mantur etiam cortices algarab ⁊ radices eius ⁊ rami
rute ⁊.ʒʒ.et decoquātur in aqua q̄ ſit quadrupla eoruꝫ
donec remaneat tertia et deſ in potu ex ea oi die pondꝰ
.℥.ij.fiat illud tribꝰ diebus.⁊ dimittaſ tribus diebꝰ. ¶
Et oꝫ qm̄ in potu datur aqua mellis ut ſit uehemētis ꝺ
coctionis: debil.n.decoctionis facit poſſidere inflatiōeꝫ
Et illō cui ineſt opō ꝓueiēs a ꝓꝓetate ſua ē ius albu
dud et corꝰeꝰ. Et iteꝝ lumbrici terreni exiccati ſūt iuua
tiui ſm ꝙ dī in doloribus colice. Strecꝰāt adib quō ſit
ex oſſibus que comedit: ⁊ eius ſignum eſt ut ſit albū i qᵒ
color alius non permiſcetur ⁊ proprie illud quod eijcit
ſuper ſpinas eſt res magis iuuatiua ⁊ daſ in potu in ui
no aut in aqua mellis aut lambitur i melle lambitōibꝰ
poſtq̄ cum eo conficitur ſm deſcriptioneꝫ aut ſit aroma
ticū cum ſale ⁊ pipere aut cum aliqua ſpecieꝝ ⁊ ſi inuēi
tur in ſtercore eius os ſicut ē eſt mirabile ēt. Et dī ꝙ
eius ſuſpenſio eſt iuuatiua nedum potus eius. Et pre
cipiunt ut ſuſpendaſ in pelle leopardi aut cerui aut la
na arietis quā cepit adib ⁊ euaſit ab eo. ¶ Et.G.qō
teſtaſ iuuamentum eius ſuſpenſi ⁊ ſi non in alio ſaltē in
argēto. Et dcm̄ ē ꝙ corpus inteſti adib qum exiccaſ et
teritur eſt magis ultimū iuuamento q̄ ſtercus eius ⁊
illud quidem non eſt longinqum. Et ex eis que currūt
hoc curſu ſunt ſcorpiones aſſati: ipſi nāq3 uehementer
ualent colice. Et oꝫ ut experiatur illud ſuper colicā ue
rā ita ut non ſit experimentum eius ſuper colicam mē
doſā.⁊ eſt ultimū ad lapideꝫ renū pſe ⁊ in colica perac
cidens. Et ex eis que laudantur in doloribus colice
et uehementia doloris eſt ut in potu deſ cornu cerui a
duſtū ⁊ dicūt ꝙ ſedant dolorem ſtatim.

¶ C.xv.de empl'is colice ſīe.

EMpl'a ꝟo alia ſt empl'a in quibꝰ eſt ſolutio aliq̄
ſicut empl'ꝫ factum ex pulpa collo.cuꝫ medulla
cartami ⁊ eſt p'imum factum ex felle uaccino ⁊ pulpa
collo.⁊ ſimilibꝰ. Et alia ſunt empl'a quibus non intēdi
tur ſol'o ſicut empl'atio ex ſemine urtice cū medulla car
tami ⁊ empl'atio ex ſeminibus et herbis predictis q̄ po
nunſ in cliſteribus. Et fiunt eis empl'a ex grāis lauri ſo
lūmodo. Deſcriptio empl'i.℞.cere carmet.viij.glutinis
alimbat carmet.vi.turbit carmet.iij.ſtaphiſagrie cāmet
i.⁊.ſ.piretri ſanſuci baccaꝝ lauri ſe.urtice lupioꝝ ſicco
rū pulpe collo.omniū ana carmet.i.⁊.ſ.ſcamonee.℥.i.
⁊ carmet.iij.fellis uaccini quātū ſufficit fiat ex eis linim̄
tum ſpiſſū. Et iterū hellebori ſe.urtice apſinthij omniuꝫ
ana pars.i.fellis tauri cere amboꝝ ana pars.ſ.adipis ā
ſeris partes.iij.liniaſ ab umbilico uſq3 ad radicē uirge
⁊ ſi ponatur in ipſo meudeneti eſt melius. Et qn̄ꝫ addiſ
in ipſo cortex eris.

C.xvi.de uaporationibus colice ſīe.

VApo rationes quidē ſunt ſicut miliuꝫ aut panni
cuꝫ aſſatuꝫ: aut factuꝫ ex ſeminibus ⁊ herbis pre
dictis in caᵒ cliſterioꝝ contritis calefactis confectis: aut
infuſis in oleo calefacto. ¶ Ex unctionibus uero ē ole
um cucu.aſi.⁊ ex eis ē oleū ſinapis.⁊ ex eis eſt qōcūq3
oleū uis ex oleis calidis poſtq̄ in ipſo ponunſ caſtoreū
⁊ euforbium ſm neceſſitateꝫ.

¶ C.xvij.de cura colice cholerice.

ET ſecundū ueritateꝫ oꝫ ut numereſ de cap'o pū
ctionis.ueꝝ nos procedimꝰ ſecūdū ꝯſuetudineꝫ
in ipſa: ⁊ qm̄ eſt ex ſumma doloꝝ hꝰ inteſtini. Et qn̄ꝫ qō
erraſ in curatione eius maxie: ⁊ admin ſtraſ ſubtiliatia
⁊ calefactiua. Et leuior hac eſt in qua eſt hūor effuſus
in ſpatio inteſtini ⁊ non eſt cum illa ſparſione tota. ¶
Quare ſufficit in curatione eius equatio ꝯplexionis ⁊
humoꝝ ⁊ adminiſtratio ciboꝝ ſ'oꝝ hūectatiuoꝝ: aut pru
norum perforatorū cum acu infuſoꝝ in iuleb de quibꝰ
ſumāſ.xx.numero. Et ſil'r ſoluiſ mā cum eis que ſūt: ſi
cut infuſio prunoꝝ cū chryſomilis.⁊ ſicut cū aqua gra
natoꝝ: ⁊ ſicut cum tereniabi: ⁊ ſiracoſt: ⁊ ſicut cū pauca
ſcamonea cum iuleb.⁊ ſicut cū uiolis ⁊ ſirupo eius ⁊
trocic.ipſius ⁊ rob eius. Et qn̄ꝫ ſufficit laborare i ipſa
ut ſumaſ expreſſio cartāi cum lacte fici. ¶ Aut ſumaſ
oleum de aqua an̄ cibū: aut ſumaſ ſicla decocta cū ol'o
⁊ almuri. Et qn̄q3 requirit neceſſitas ut adminiſtretur
cliſtere ex aqua uolubilis cū baurach ⁊ uiolis conditis
oleo uiol'.aut aqua ordei cū oleo uiol'.⁊ baurach.potus
āt neceſſariū ē ut i ea ſit illō qō ē ſicut hierapic̄ ipſa.n.ē
mā magis iuuatiua ei ⁊ ſcamonea cum pilul' de aloe. ⁊
ex cliſteribꝰ cliſtere mōi hꝰ.℞.tribuloꝝ.ʒ.xxx.⁊ foliorū
ſicle. M.i.⁊ uiolaꝝ.ʒ.vij.⁊ fenugreci ⁊ cartami ⁊ radi
ces feniculi ⁊ granoꝝ melonis contritoꝝ oiuꝫ ana.ʒ.v.⁊
ſeueſtē.xxx.numero ⁊ tereniabi pōdus.ʒ.xxx.caſie fiſtu
le.ʒ.x.decoquāſ oia ſꝫ ꝙ ꝯuenit in ſimili eius ⁊ coleſ ſu
per eā almuri.ʒ.xij.⁊ zuccari ru.ʒ.xij. ⁊ aloes auꝛ.i. ⁊
baurach.auꝛ.i.⁊ admiſtreſ.⁊ conuenit in hᵒ caᵒ ēt dare i
potu ſtercꝰ adib ⁊ ponere ipm̄ in ſtupefacientibꝰ ⁊ cliſte
ribꝰ in hᵒ loco: qm̄ ualet ad ſedandum dolorē.⁊ qn̄q3 ſe
dat acuitateꝫ materie faciētis doloreꝫ et rectificat ipſaꝫ.

¶ C.xviij.de cura colice facte ex retentione cholere.

CUra eius eſt ut aperias uias colice cū eis que
ſcis de illis aliquid q̄ innuimꝰ in caᵒ ictericie: dei
de admiſtra res in quibꝰ eſt lenificatio ⁊ penetratō ſicut
medullā cartāi cū ficubꝰ ⁊ ſicut ꝯfectiōes colicoꝝ ⁊ qn̄ꝫ
ſufficit in ea premiſſio ſicle elixate ⁊ ꝯdite cū oleo aque
⁊ almuri ⁊ ſinapis ſup cibum.

¶ C.xix.de cura colice apoſe cal'e ⁊ ſīe.

IN ſcā qō ab apate oꝫ ut eūeſ ſāguis p phl'omiā
baſilice ſi etas ⁊ diſpō ⁊ ꝟtus ⁊ reliq̄ neceſſaria ꝯ
ſentiunt in ea aut faciunt eā neceſſariā. Et ſi fuerit apa
uehementis magnitudinis ⁊ peruenit ad hoc ut cōicent
ei renes: ⁊ retineatur urina: oportebit ut fiat phl'omia ex
ſaphena ēt pꝰ baſilicā ⁊ incipiaſ in curatione eius i ṗmis
ab acceptis ſ'is hūidis: ſicut aq̄ citroloꝝ ⁊ mucilagine
pſilij ⁊ q̄ ſt ſimilia illis preter cucurbitā ineſt ei ei proṗ
etas mala in egritudinibus inteſtinoꝝ. Et ex illis ē ut
ſumatur ſe.pſilij.ʒ.iiij.⁊ ol'i roſ'.boni.℥.i.⁊ conquaſenſ
cum.℥.ij.aque ⁊ bibantur ut leniaſ nā: aut aq̄ granato
rū duoꝝ aut aqua folioꝝ altee: ⁊ aq̄ endiuie: ⁊ aq̄ ſolatri
qn̄ꝫ ponunſ in hꝰⁱ ſiracoſt ⁊ caſie fiſtule ⁊ bibunſ.⁊ qū
neceſſaria ſunt in hꝰⁱ diſpoſitione cliſteria cliſterizenſ ex
aqua ordei cuꝫ aliq̄tulo caſie fiſtule ⁊ ſiracoſt. Et ſi in
aqua ordei decocte fuerint ſeueſtē ⁊ uiol'.erit magis cō
ueniens ⁊ permiſceatur cum aq̄ ordei: aq̄ ſolatri ⁊ al
kekengi erit uehementius conueniens. Et nos diligimꝰ
ad eam enemata cum lacte aſinino in quo diſſoluta eſt
caſiafiſtula ⁊ eſt oleum eius oleum amigdalinum ⁊ oleū
ſiſaminum. Et qn̄ꝫ inuenis mām chol'icam ⁊ acuitateꝫ
plurimaꝫ: qꝛ indiges tunc ut ſoluas cum eis que ſunt ſi
cut ſcamonea ⁊ aloes ſecunduꝫ ſingularitateꝫ: deinde p
ueni ad infrigidandū ⁊ humectādū. Et cura ſit ſecundum

aꝑa ut ſit illud magis conferens ⁊ magis iuuãs. Et qñ
pertranſit h infirmitas hũc locũ ⁊ apparet lenitas pau
ca: tunc neceſſarium eſt ut ponas in cliſterib⁹ aq̃ ordei
folia altee ⁊ ſcm̃ lini ⁊ aliq̃d de rubea ⁊ fenugrecũ ⁊ cãe
milla et anetũ ⁊ caules: aut ſuccos eoꝝ aut olea eoꝝ ⁊
pone in ea triplicatuz ſucci vue ⁊ caſiefiſtule. Et ſilr po
ne in eo quod bibit ad ſoluẽdũ zuccarũ ru. Et põe cibũ
eoꝝ aq̃ ciceris decoctã cũ ordeo excoriato ⁊ dẽ eis ẽt
in potu aq̃ feniculi. Empl̃a võ ſcd̃m horã ſit ex ipſis ex
q̇b⁹ fiunt cliſteria ſm illaz horã. Incipe igiẽ ĩ ꝑmis cuz
empl̃is inſ͞iantib⁹ ⁊ ſit in eis lenificatio quedã ſicut ẽ aq̃
violaꝝ. Et ſicut ſe. lini: deiñ declina ad lenificatiua pluſ:
ſicut eſt camemilla. Et hũectantia ꝯpoſita ex eis que ſẽ
ſicut oleũ roſ. cũ oleo camemillio ⁊ maſtice ⁊ adipib⁹.
Cum gͦ ſubleuaẽ paulati ponãẽ in eis gũma albotiz ⁊
fenugrecũ ⁊ pix. Ex curõnib⁹ võ bõis ſcẽ ab aꝑate ſ͞io:
⁊ eſt paꝝ valde ẽ ut ſumaẽ olei lauri pars. i. olei ꝺ oliuiſ
pars. i. ⁊ adipis anſeris equal͞r ps. i. eſt ei mirabile. Et
conſequenẽ adhibe ei empl̃a ſcã ex abrotão ⁊ ãeto ⁊ ſq̃
nanto ⁊ meliloto ⁊ reliq̃s medicis q̇b⁹ curãẽ aꝑata ſ͞ia
de illiſ q̃ ſciuiſti in oĩ loco. Et ex eis que valde ꝯferunt
ipſi: ẽ empl͞z de abrotão ſcm̃ cũ aſpalto.

¶ C. xx. de cura colice melice.

O Portet ut cũes meliã cũ eis que ſẽ ſicut ꝺcoctõ
epithymi et pilule de azulo ⁊ ſimilia deiñ ſequeẽ
cuz piluẽ de alſcebrã ⁊ ſerapio. ⁊ ſi neceſſaria ſẽ cliſteria
ponãẽ in eis polypodiũ ⁊ epithymũ ⁊ ſticados ⁊ pona
tur in cliſteribus ⁊ ſuppoſitoriȷ̈s lapis lazuli ꝯtrit⁹ ſi
cut puluis: aut lapis armenus. Et qñz ponĩẽ in eis cli
ſtere cortic. radicis mori ⁊ ẽpl̃eẽ veẽ ei⁹ et euaporeẽ cũ
eis q̃ ſẽ ſicut grana nigelle et albarmel et origanũ et cãe
milla decocta i aceto.

¶ C. xxi. de cura colice ſcẽ ex fece.

I N ſcã q̇ꝺ ꝑꝑ cibos ſi poſ͞e ẽ ut euõat reſiduũ eo
rũ in ſtõ faciat et declinetur cum cibo ad lubri
ficatiua ſ͞ia et cal͞a: aut tempata ſm neceſſitatez. et lubri
cantia frigida ſẽ ſicut iura pinguia et proprie ius galli
decrepiti qui in ſeq̃ẽ donec cadat et non remaneat in eo
fortitudo deiñ decoletur et incidatur et frãgãtur ſ͞z ipſuz
oſſa e⁹ et decoq̃tur in aq̃ pl̃ima valde cum ſale et aneto
et polypodio quouſq; diſſoluatur in aq̃ et remaneat aq̃
fortis et ſorbeat illꝺ. Et qñz ponitur in ipſo oleũ de caꝛ
tamo: ⁊ ſicut eius de ſpinachiȷ̈s cũ pullis pinguibus: ⁊
ſicut ius de prunis et alia. et h lubricantia: aut educunt
eã: aut leniunt ipſã ⁊ currunt inẽ ipſam ⁊ cor⁹ iteſtiorũ
⁊ ſeꝑãt inẽ ea et preparãt fecẽ ad lubricitatẽ. Qñ ergo
bibẽ ſolutiuũ: aut admiſtraẽ cliſtere alleuiaẽ exitus fecis
ex eo. Et adminiſtrentur cliſtera predicta in cholica.
Et cliſtere ex ſucco ſicle ⁊ violarum cõtritaꝝ et almu
ri ⁊ ſiſamino ⁊ baurach ſm ꝙ docui iꝑm. Et cliſtere ita
ſcm̃. ℞. ſicle. M. i. ⁊ furfuris pugilluz. i. ⁊ fic⁹. x. nũero
aq̃. lb. vij. ⁊ ponaẽ in ipſo altee albe aliq̃d ⁊ decoq̃ẽ do
nec redeat ad. lb. i. ⁊ coleẽ ⁊ ꝓȷ̈ciãtur ſ͞z ipſã zuccari ru.
ʒ. x. ⁊ baurach au͞z. i. ⁊ almuri. ℥. ſ. ⁊ ſiſami. ℥. ſ: ⁊ cliſte
rizeẽ cũ ea. ⁊ itereẽ cliſtere ipſum donec egrediantur oẽſ
ſq̇bale. ⁊ cliſtere fiat ſicut hoc cliſtere. ℞. tribuloꝝ ⁊ po
lypodij ⁊ ãeti ⁊ cartami ꝯtriti oiuz ana. ʒ. x. ⁊ pruna. x.
numero ⁊ fic⁹. x. numero ⁊ violaꝝ. M. i. ⁊ turbit pond⁹
ʒ. ij. ⁊ ſe. lini ⁊ ſe. apij amboꝝ ana. ʒ. iij. ⁊ tereniabĩ ⁊ ta
marindoꝝ amboꝝ ana. ʒ. xxx. ⁊ ſiracoſt ⁊ caſiefiſtule am
boꝝ ana. ʒ. xij. ⁊ ramorum ſicle ⁊ ramoꝝ cauliũ ãboꝝ añ
M. i. decoq̃ẽ ſicut conuenit ⁊ ponanẽ ſ͞z decoctionem e
oꝝ colatã muri ⁊ zuccari ru. ãboꝝ ana. ʒ. xv. ⁊ baurach
au͞z. i. ⁊ ſiſamini au͞z. x. ⁊ fiat cliſtere cũ ea. Quod ſi res
fuerit vehemens ⁊ cũ h⁹i cliſterib⁹ ñ iuuaẽ adminiſtreẽ
cliſteria fortia ꝑdicta ĩ caͦ colice phl̃atice narrata: qm̃
ipſa ſẽ ꝯferentia phl̃atice ſcẽ ex fece pl̃ima ⁊ ex eis eſt cli
ſtere de aluſnẽ. Ea ãt que bibũẽ ſẽ ſicut dactilicõ ⁊ ſeri
ezẽ ⁊ aloſcuſi ⁊ diacydonitẽ. Et iſta ñ q̇ꝺ admiſtrãẽ niſi
poſtq̃ non inueniũẽ ꝯpoſita ꝑdicte colice cholerice plu
rimi iuuamenti ⁊ ex eis que ſẽ inẽ vtutes duas ẽ ut ſiaẽ
zuccari ru. ⁊ penidij reſoluta in tanto oleo ſiſamio q̃tuz
ipſa ſunt et bibantur. ⁊ ſil͞r decoctio ficuum cumſceue
ſtem que bibaẽ cum triplicato. Quod ſi non conferũt
ipſa: nz que diximus de electuãȷ̈s predictis. tunc non ẽ
excuſatio pilulaꝝ ⁊ ſirupoꝝ fortium in caͦ colice phl̃ati
ce narrate ad hoc ꝙ ipſa ſunt vehementis iuuamenti ad
retentionem vehementẽ phl̃atiſ ⁊ fecis plurime. ¶ Et
ex bonis ⁊ fortibus in hoc eſt ut decoquãẽ oleũ ſeueſtẽ
⁊ caſiafiſtula: ſicut facit illud neceſſariũ diſpõ ⁊ coleẽ ſ͞z
aquoſitatem ſuã ⁊ ponatur in ea hierepicre pondus. ʒ.
ij. cũ pondere. ʒ. vij. olei de kerua ⁊ bibaẽ in decoctione
aneti. Et iteꝝ ille qui utitur multa comeſtione piſci
um ſ͞ioꝝ ⁊ ouoꝝ elixatoꝝ ⁊ ſuperflue utitur eis recipiat
ut ſuffuẽ rem pl̃imã ſalis ⁊ bibat ſuper ipſuz aque quãti
tatem quã põt: deiñ exercitetur ⁊ commoueaẽ labore a
liquo ⁊ fortaſſe ſoluet eũ. Quod ſi cã fuerit vehemen
tia raritatis corporis ⁊ ſudor: aut caliditas ventris: o
portebit ut adminiſtrentur curationes faciles predicte
in capl̃o colice. Et eſt neceſſarium illis ⁊ eis qui ſunt ã
te eos ut ſumãt ante cibum lubricantia ſicut pruna ⁊ ſi
cla condita cũ oleo dulci ⁊ almuri ⁊ ſiracoſt ⁊ ſorbilib⁹
et uua et ficubus: et chryſomilis. et ſumãt almuri ĩ ieiu
nio: aut oliuas aque in ieiunio. Et multiplicentur in ci
bo ſuo pinguia et ſorbeant ante cibum decoctiões cau
liuz decoctoꝝ in carne agni pinguis aut gallie pinguis.
¶ Et ſi raritas fuerit in corẽ ſ͞ifflua inſpiſſa ipſum cuz
oleo roſ. et oleo myrtino in unguento et in cerato poſi
tis. Et minora a balneatione cum adminiſtratione reli
qui regiminis predicti et ponaẽ balneatio eius cum aq̃
ſ͞ia. Et ſi fuerit cã multitudo prouocationis urine extra
he fecem cum eis que ſcis: deinde multipliceẽ in accipiẽ
do ea que ſunt ſicut dactili et paſſe dulces et humide et
penidij et oĩa q̃ minorãt urinã et leniunt naturaz.

¶ C. xxij. de cura colice ſ͞ie ſcẽ ex ꝺbilitate expl̃ſiue.

I N hoc modo conferunt adminiſtratio confortã
tium et tyriaca et mithridatum et theodoricon ⁊
ſagzenea ⁊ diamarte. ⁊ adminiſtreẽ in ſol̃one eius quod
eſt ſicut hierapic̃ cum aq̃ ſpetieꝝ ⁊ oleo de kerua. et oꝫ
ut ſit cibus eius de cibis bonis ſicut ſunt aleſſidabegi ⁊
alzirebegi cum carnibus leuibus laudabilibus.

¶ C. xxiij. ꝺ cura colice ſcẽ ex ꝺbilitate ſẽſ⁹ ⁊ e⁹ ablatõe

H Uic generi ꝯfert ſũere ea que ſẽ ſicut logodion
et ſicut alkikadie et tyriaca et mithridatũ. et ex
ſirupis ſicut alcãdidicõ et almeiſuſẽ et vinũ purũ. et ex
oleis bibendo et cliſterizando pl͞z alkekengi et oleum al
kerua et oleum de coſto proprie et alkitran ĩ oleo et pix
in ol̃o ſm ꝙ ſciuiſti in locis preteritis.

¶ C. xxiiij. de cura colice ſcẽ ex torſione.

M Elior cura e⁹ ẽ ut ſedeat in loco occl̃to et fri
ceẽ venter e⁹ cũ tactu ſubtili equali preparan
te inteſtia e⁹ ad locũ et ſimiliter inungaẽ dorſũ
e⁹ et ſtringãẽ crura e⁹ fortiẽ valde.

¶ C. xxv. de cura colice facte a vermibus.

O portet ut ſcias illud ex ſermone nr̃o in ṽmib⁹ et
curationibus eoꝝ. ¶ Quod ſi fuerit ſ͞z ũbilicũ

tunc administrentur ea q̄ bibunt. ⁊ si fuerit apꝰd ūbilicū
⁊ sub eo tunc fiant clisteria dicta illic

¶ C. xxvi. d̄ cura colice fcē ex ruptura ꝑ narcotica.

R Egatur colica in seipsa si non remouetur per re
ctificationez rupture: deinde preparentur narco
tica ei. Jā diximus in libro uli qualitatē necessitatis ali
enationis narcoticoꝝ. Quod si fortis fiat necessitas ⁊ n̄
sit eoꝝ excusatio tunc ꝯuenientius eoꝝ est filonium et cō
fectiones quas ego dicam in antidotario et oē narcoti
cum in quo recipitur castoreum. et ex eis sunt troc. a
stare quoꝝ descriptio. ℞. croci storacis liquide. ʒʒ. pipe
ris longi se. hyusquiami albi omniuz ana. ʒ. i. opij casto
rei amboꝝ ana. ʒ. quartā. fiant ex eis pill. parue et fit do
sis earum ex duabꝰ tertijs. ʒ. usqꝫ ad. ʒ. i. Medicamē bo
nuz. ℞. radicis peōie et croci cordunieni ciperi omniū
anā. ℥. ij. et quartā folioꝝ mente sice costi myrrhe pipis
lōgi ammomi spice inde omniū ana. ℥. iij. se. apij cortic.
aniuden. ʒʒ. casie carpobalsami omnium ana. ℥. iiij. opij.
se. hyusquiami cortic. mandragore omniū ana. ℥. i. mel
lis q̄ntum sufficit administretur post sex menses. Et iteꝝ
administrentur quedā clisteria nota temperata et pōat
in eis castorei. ʒ. 5. et opij quātitas fabe et mīus. ¶ Et
qn̄z ponitur opium soluz in oleis clisteris ad colicā. et
qn̄z ponunt cum hoc serapinum et assa et oleum balsāi
et aliquid muschi. Et qn̄z fit tēta ex opio et castoreo dis
solutis in oleo de seminibus et submergitur in oleo lici
niū ⁊ mittit in anū et ponit ei fimbria fili et dimittitur ex
tra et infunditur oī hora et renouatur sup̄ ipz medicia.

¶ C. xxvij. de cibatione colicorum.

Q Uod oēs habentes colicam cibo indigeant lu
bricatiuo lenitiuo est res in qua non est dubita
tio. sed et ꝙ confortatiuo aliquo egeant est res que est a
pud debilitatem apparentem propter uehementiaz do
loris et multitudinē euōnis. Et ꝯfortantia quidē sunt a
que carnis d̄cocte fortiter et uitellus oui sorbilis et me
dulla panis dissoluta in iure et uino. Quod autem di
missio cibi penitus fit iuuatiua colice phlatice et uento
se et alijs est res currens cursu canonis. Et qn̄z necessa
rium est ut ponātur turbit et scamonea in iure eoꝝ et in
pane ipsoꝝ. Et oz ut sit panis eoꝝ kiskariē fermentatus
non azymus. Et conferunt pl'ibus eoꝝ: aut non nocent
ficꝰ et passe et algeiez et musa humida et oīa illa qū sūt
dulcia et melon uehementis dulcedinis et uehementis
maturitatis. Ampliꝰ cibi apose et cholerice sūt lubrica
tiua fīa sicut aqua ordei et ius de lentibus et alessidabe
gi et ius de spinachijs si nō retinetur iflatio spinachioꝝ
et quod fit de prunis et similia. Jus autem galli decre
piti et alcanabit est cōe ei que fit ex fece. Et fīe cum spe
tiebus suis et non datur licentia in carne galli decrepi
ti. in carne autē alcāburati quidam licentiā non dāt ꝓ
pter illud quod timent de carne cuius extracta ē uirtꝰ
in elixatione de superfluitate. Et quidā sicut Ruffus et
G. in libris suis ⁊ proprie in liᵒ de tyriaca dicunt quod
caro eius iuuatiua est ut si non alit saltē bibita: ⁊ caro
albudub sil'r. et acceptio almuri anabati āte cibū septē
sorbitionibus est iuuatiua in omni in qua non est calidi
tas maria. Et sil'r sorbilia iuuant eos. Amplius qd̄
propriū est colice fīe ē asumere almuri ⁊ allea i cibario
eoꝝ ⁊ condire cibaria eoꝝ cum porris ⁊ sale et condīz
cum spetiebus que sunt cinnamomū et. ʒʒ. et origanū
et cyminum et urtica et cartami. Et oz ut sumant alessi
dabegi cum spuma sinapis et sit sal eoꝝ ex cinamomo cū
seminibus ꝯmisto cū cartamo et nigella et cymio et ani
so et alienent oīa olera nisi rutam et siclam. Et in mēta
ē inflatio etiā. et ex potibus eoꝝ est uinuz odoriferꝝ puꝝ
et sirupus de melle cū spetiebus.

¶ C. xxviij. de his que nocent colicis.

R Es que colicis nocent alie sunt cibi: ⁊ alie sūt
opationes. cibi uero sunt oē crossum et uiscosum
ex carne siluestri ita ꝙ lepoꝝ ⁊ gazellaꝝ ⁊ uaccaꝝ ⁊ alia
zir ⁊ pisces parui ⁊ ꝓpe siue sit recētes siue saliti: et oē
frixum ex carnibus: ⁊ omne assatū quocūqꝫ modo sit: ⁊
oēs uentres aīalium immo oīa corpora carnium nisi il
la que excepimꝰ ante. Et nocent eis similia ⁊ azymus
et nocēt eis alsucabegi et almidragari el alkikatri et al
beathia ⁊ aluzunba minoris est nocumenti. Et sil'r al
hasceueneket oēs nociue sūt ⁊ alcebebit ⁊ genera lactis
⁊ caseus antiquus ⁊ recens: ⁊ oē in quo est inflatio ex ci
bis ⁊ olera oīa pret illud quod diximus de his que sūt
sicut sicla ⁊ ruta et menta nocet eis cū iflatiōe sua. Et si
ſr' eruca ⁊ altaraxacon nocet eis etiā: ⁊ sicut oliue ⁊ oēs
fructus nisi chrysomilia ⁊ pruna cholerice ⁊ calide ⁊ fa
cte ex fece calide tm̄ ⁊ non alij. Et melon dulcis ante ci
bum in dispōne sanitatis est non nociuus plurimis coli
coꝝ cucurbita āt proprie ⁊ cucumer ⁊ alconde ⁊ cydo
nia ⁊ oua calum ⁊ oua uapoꝝ ⁊ canabir ⁊ pira ⁊ poma
⁊ proprie acetosa ⁊ stiptica ⁊ zarur ⁊ nabata ⁊ algobei
ra ⁊ lentes recentes ⁊ mora alscemi ⁊ almirberis ⁊ sūac
⁊ acista ⁊ ribes ⁊ q̄ fiūt ex eis ⁊ q̄ sīt sil'a ill'. colico n̄ ē ui
a utēdi ill'. et sil'r nocēt eis nuces ⁊ āigdale hūid̄ ualde et
⁊ fabe humide. Et de granatis dulcia sunt minoris no
cumēti ꝙ̄ acetosa. Actiones ṽo q̄s ipsū oz uitare ⁊ sīt sic
retentio uētositatis ⁊ ītētō egōnis ⁊ sōnꝰ sīz egōnē i uen
tre ⁊ proprie siccam: imo oz ut ꝯmoueat seipm apꝰd oēm
diem ad euandum. Et scias ꝙ retentio uentositatis mlt'
totiens facit accidere colicā: propterea ꝙ subleuat eā ⁊
exprimit ipsā ita ut agreget res una ⁊ quod facit accid̄
re debilitatem in intestinis. Et qn̄z illuc perducit ad hy
dropisim. ⁊ qn̄z generat tenebrositatez uisus ⁊ ṽtiginē
⁊ epilepsiā. ⁊ qn̄z retinet in iūcturis ⁊ facit accideī spas
muz. ⁊ motus super cibum est malus eis. Et potus aq̄
frigide ⁊ uinum pl'imū super cibum.

¶ C. xxix. de ileos ⁊ ē simil' colice qū accit ī gracilibꝰ.

I Leos accidit ex omnibus causis ex quibus acci
dit colica ⁊ oz ut reditio fiat cum causis suis ⁊
accidentibus suis ⁊ cura curatione ad illud quod di
ctum est in caplo colice. Et qn̄z accidit propter potatio
nem uenenoꝝ facientium ileos. ⁊ qn̄z accidit propt' ue
hementiam uirtutis intestinoꝝ retentiue: quare compre
hendit illud quod est in eis ⁊ retinet ipsum ⁊ ex eis qui
bus differt ab eo colica in iudicijs suis est ꝙ multotiēs
fit malitia complexionis singularis plusq̄ꝫ fiat ab ea coli
ca. Et pl'imum eius ex complexione fīa ⁊ proprie qū
accidit ut stōus sit calidus ualde: tūc ei obtorquet inte
stinū ⁊ oppilat uentositatez ⁊ phl'a. Et qn̄z est causa po
tus aque fīe nō sm̄ necessitatē eꝰ: nam dolor uentosus
qui ex eo ē: ē cum casu oppilationis plusq̄ꝫ sit dolor eiꝰ
cum incisione tunicaꝝ: immo est totum nocumentū eꝰ ex
illo. Et hoc diuersificatur ab eo quod est in colica. Et
apostemosus plus multiplicatur in eo q̄ꝫ colica. ⁊ est
malus. Et multiplicatur in eo qui est ex ruptura ⁊ fece
uehementis doloris ualde. Et multotiens permutatur
colica ad ileos ⁊ hec est res quasi facta secōm maiorem
partem. Et qum plus accidit ileos accidit in. vij. ⁊ ipse
quidem uadit de quibusdā ad quosdā permutatione q̄
fit in aere pestilentioso ⁊ de terra ad terrā permutatione

egritudinum uehementium. Inquit Hip. qũ accidit in co
lica a qua deus tueatur nos uomitus ꝛ singultus ꝛ cõ
mistio rõnis ꝛ spasmus tunc totum illđ est significatõ ma
la. Hec nãq₃ accidentia accidunt cu₃ cõitate stõi ꝛ cõi
tate cerebri. Inquit. Hip. qum accidit ex distillatione u
rine ileos: moritur ille cᵘ est in. vij. nisi accidat fe. ꝛ cur
rat cum ea sudor plĩmus. Sed. G. igorauit cãm i hoc
Et ille qui ex eo phl'aticus est et uentosus iuuatur cu₃
fe. ẽt. Et qñ fortis fit frequentia uomitus maligni et al
cu₃e₃ ꝛ singultus est mortalis. Et bonitas urine in hac
egritudine non est plĩme significationis ꝑm bonitatem q̃
liter ergo malitia eius. Et deterior ileos est ille in quo
expellitur stercus ad superiora ꝛ nominatur fetidus.
Deinde ille in quo est sudor fetidus habens fetorem
stercoris. ¶ Deinde ille in quo est anhelitus fetidus:
deinde ille in quo est eructuatio fetida: deinde ille in qᵒ
est inferior uentositas fetida.

¶ C. xxx. de signis.

Signa ileos sunt ut sit dolor supra umbilicu₃ ꝛ ñ
egrediatur aliquid oio desubtus: et non fiat iu
uamentu₃ magnum cũ clisteri quẽadmõ₃ dixit. Hipp.
Et qñ₃ expellitur fex ad superiora ꝛ euomitur fex et. ꝟ
mes ꝛ ascarides: ꝛ fetet os eius ꝛ ipsius eructuatõ: im
mo qñ₃ fetet totũ corᵘ. Et h̃ significatio nõ diuersifica
tur ꝛ retentio exitus fecis est inseꝑabil' ab hac egritudie
Magnitudo ãt dispõnis uomitus stercoris inseꝑabilis
non magnificatur nisi qum est timor. Sed motus uomi
tus et subuersio hec sꝫ plus q̃ in colica: qm̃ hoc ẽ in in
testino propinquiore stõ q̃ ipsa: ꝛ simili' accidentia tri
stitie et angustie et tremor cordis et sincopis et uigilie ꝛ
frigus extremitatum. Ista. n. in ileos sunt plusq̃ sint in
colica. ꝛ est fex in phl'atico ꝛ eo qui factus est ex fece ex
eo fõtior q̃ sit in colica: qm̃ ẽ i membro uehementioris
altitudinis et maioris corporis ꝛ minoris quietis super
corpᵘ. Et qñ₃ apparet in ipso inflatio oculi plusq̃ i co
lica. Amplius signa distinctionũ eius similia sunt signis
distinctionum colice: sicut signa distinctionum colice sꝫ
cum signis ileos ex loco doloris et motu eiᵘ ꝛ paucitate
iuuamenti eius cum clisteribus. Vero ꝑm̃ ex uenenis
significant accidentia significationum aliaꝝ ante eᵘ forti
tudinem: nã ille cᵘ cã est uenenum qñ₃ perducit ad debi
litate₃ ꝛ mollificatione₃ ꝛ tremorem cordis in principi
o qũ accidit ante q̃ fortis fiat et magnifice' dolor eius
Et significat ipsã ut non cognosca' propter causa₃ ali
am manifestã. ¶ Et ꝑm̃ ex aꝑate intestinoꝝ sequi' du
rities fecis ꝛ uelocitas in egõne ꝛ non erit illic fe. neq₃
casus uirtutis uehemẽs. ¶ C. xxxi. de cura.

Cura ileos appropĩq̃t curis colice veꝝ ẽ fortior
ꝛ illud quod bibitur magis iuuatiuum est in eo.
Et est necessarium etiã clistere in ipso: nã qũ bibi' desꝫ
ꝛ consequenter adhibe' clistere ab inferioribus est ad
iutorium bonum bibito. Et equale est siue premittatur
siue postpona' secundum necessitatẽ sed quodcũq₃ eoꝝ
premittatur o₃ ut pona' aliquid debilius. Et multotiẽs
sedat dolorem eius sorbitio aque calide: aut applicatio
eius ad ipsum cum propinquitate resoluendo illud quđ
nocet in eo. Et quibusdam vĩ q̃ rectius est ut eque' in
testinum in ꝓmis cum positione inflationis eius cu₃ fa
cilitate: deinde clisterize' ita ut perueniat enema ad locũ
lõginquũ applicatione facili. Et phl'omia hic ẽ magis ne
cessaria: nã si fuerit aꝑa non erit eius excusatio. ꝛ si fu
erit dolor fortis ex quo timeatur apostema: oportebit
incipere cum ea. Et ex hoc qñ₃ accidit separatio malo
rum hũoꝝ in corpore propter retentionem eoꝝ a dolore
ita ut fetcat corpus. Et qñ₃ separantur humores mali
in corpore ꝛ difficilis fit exitus eoꝝ cum fluxu uentris.
Et est phl'omia ex necessarijs. Et fricatio extremitatu₃
etiam est ex eis que prohibent materiam dolorem faciẽ
tem separando eam a profundo. Et forsitan est admini
stratio lubricatiuoꝝ declinantium ad caliditatem ꝛ mu
cilaginum calidaꝝ cum oleo de kerua iuuatiua in pluri
mis ileos nisi in colico aꝑoso ꝛ uehementis caliditatis.
Et sil'r decoctio aneti cum sale ꝛ oleo decoctis cum
eo. Et sil'r inunctio corporis cum oleo calefcõ. ꝛ cure'
ille qui phl'aticus est cu₃ eis que dicta sunt in colica ex
ebibitis. ꝛ cũ eis que sunt sicut pilule de aloe ꝛ pilule đ
serapino ꝛ pilule de picra ꝛ oia illa cum oleo de kerua
et clisteribus equalibus trahentibus ad inferiora. Et
uentosus curatur cum eis que sunt sicut illa que dicta
sunt illic ex ebibitis conferentibus ad uentositatem ꝛ cli
steribus ut ponatur clistere adiutoriu₃ ei qđ bibitur ꝛ
cum uentosis plibᵘ positis in ĩꝰioribus uẽtris. Et qñ₃
necessarium est ut incidatur illud quod est coram do
lore. Et qñ₃ trahi' materia ad mirach. Et compl'ona
lis ꝛ purus curantur cum eis que scis de permutatiõe
compl'onis et eũone humoris secundum q̃ dictum est
in capitulo colice materialis. Et aꝑosus calidus cũ eis
que sunt sicut ea que descripsimus in colica. Et aꝑosus
frigidus curatur cum eis que sunt sicut illa que dicta sꝫ
in colica. Et conuenientius illoꝝ est potus olei de kerua
in aqua de radicibus et aqua casiefistule et relique cu
rõnes note ꝛ iteꝝ aneti ꝛ baccaꝝ lauri ꝛ se. lini ꝛ fẽugᵉ.
ꝛ se. altee ꝛ se. maru oĩum ana auꝫ. i. radicu₃ trium omni
um ana auꝫ. vij. ꝛ ficus. v. ꝛ seuestẽ. x. decoquã' ꝛ den'
in potu cum oleo de kerua ꝛ amigdalaꝝ amaraꝝ. ꝛ cho
lericus curatur cum eis que sunt sicut illa quibus curã
tur reliqua que residua sunt de colica. Et ille qui fit ex
torsione curatur cu₃ eis que dicta sunt in colica. Et q̃
fit ex ruptura etiam cura' cũ positione exiccatiui ad ex
pellendum. illud quod est in ruptura et oppilatione eᵘ.
Et ille qui ẽ ex oppilatione forti intestinoꝝ cura' cu₃
lubrificatis pinguibus ꝛ iuribus gallinaꝝ pinguiu₃ ꝛ
pulloꝝ ꝛ arietum quoꝝ iura pinguia sumã' alessidabegi
₃irebegi. Et proprie qñ ponun' in eis anetum et radi
ces porri nabati ꝛ oleum amigdalinum. ꝛ administre'
post illud clistere humidum lene subtilis caliditatis. Et
factus ex fece curatur i primis ũc clisteri leni: deiñ gra
datim peruenitur ad forte ꝛ succedit illi potus solutiuo
rum proprioꝝ feci ut depona' illud quod remãsit. Et
in uenenosi curatione incipiatur a uomitu sicut cum aq̃
calida ꝛ oleo sisamino. ꝛ qñ₃ est necessarium ut pona'
in eo quod in potu datur uirtus turbit: aut se. rhaphãi.
Et post illud de' in potu tyriaca magna ꝛ albe₃ar ꝛ q̃
sunt similia illis. ꝛ ponatur potus aque ₃uccari ꝛ cibus
ipsius iura pinguia. ¶ Et continua' super eos uomitᵘ
ꝛ non recipiunt cibum ꝛ sumant in potu medicamen
predictum in huiusmodi dispositione colice. Et qñ₃ re
tinet in eis ꝛ strare facit cibum in uentribus eoꝝ ut sũãt
panem infusum in aqua calida feruente: ꝛ eius qui acci
dit ex cibis ponticis ꝛ stipticis ꝛ uiscosis. Cura propi
qua est cure sui relatiui ex colica nisi quia magis iuuati
ua in eo sunt ea que bibuntur ꝛ sorbentur.

¶ C. xxxij. đ tãditate ascellatõis ꝛ uelocitate eᵘ.

Illud pendet: aut a cibo. ut sit stipticus aut põ
ticus grossus: aut uiscosus: aut sit lenis uisco
sus: aut ex uirtute. Nã si uirtᵘ expulsiua fuerit

ſortis expellet: ⁊ ſi fuerit debilis non expellet. Et uirtus
lacertoꝝ uentris ſi fuerit fortis mundificabit: ⁊ ſi non ē
fortis non mundificat ⁊ retinet. ⁊ uirtus ſenſibilis inte
ſtinorum ſi eſt fortis indicat aſcellationeꝫ ⁊ ſi non eſt for
tis non indicat. Et uirtus compl̄onis nā frīa ⁊ calīa ābe
retinent ⁊ tu cognoſcis regimen ſꝫ cognitiōē tuā cauſe.

¶ C. xxxiij. d̄ mltitudīe ſtercoris ⁊ paucitate e⁹.

I Sta duo pendent ex cibo qualitatiue ⁊ quātita
tiue et ex diſpoſitione ei⁹ quod expellitur ad ep.
cibi nāq꞉ pl̄imi humidi ſuper quem bibitur: egō pl̄ima
ē ⁊ eius cōtrarij egō pauca. Et qm̄ cholera magnifice
expellitur ad epar minoratur egō ⁊ qm̄ non expellitur
multiplicatur: ⁊ tu cognoſcis ex eis que preterita ſunt
reſiſtentiā duaꝝ ſpetierū e⁹ ſꝫ tuā cognitōeꝫ cāe.

¶ Tractatus. y. ¶ C. i. de vermibus.

Q Uum euadit mā ⁊ ueſtitur compl̄one
neceſſaria ē rectificatio quā tolerāt
figure ⁊ forme ⁊ non prohibet̄ eius
preparatō in compleměto nāli que
pertinet ei ex factore potente: ⁊ pro
pter hoc creati ſunt uermeſ ⁊ muſce
⁊ que curſu eorum currunt ex materijs putridis humi
dis. qm̄ ille materie qum rectificat̄ illud quod tolerant
ut ſuſcipiant de forma eſt aīal uermiculare: aut muſcale
nā illud melius eſt q̄ꝫ ut ipſe remaneant ſecūdū putrefa
ctionē purā. ¶ Et eſt cum hoc ꝙ ipſa ſaliūt ſr putrefa
ctiōes ſeparatas in mundo et cibatur eis propt̄ cōitatē
et aſſumunt eas ab habitationibus hominum ⁊ ab aere
continente eos. Et uermes quidē uentris ſunt h⁹ gene
ris ⁊ non eſt eorū generatio ex omni humore: ipſi. n. ñ
generantur a cholera ru. nꝫ nigra: qm̄ una earuꝫ eſt ue
hementis caliditatis: quare non generatur ex ea uer
mis hūidus immo eſt contraria ꝯpl̄oni eius: ⁊ altera
eſt frīa ⁊ ſicca longiqua a proportionalitate aīal̄. ſāguini
uero cuſtodia ē attributa et membra uehementer indi
gent eo ⁊ eſt proportionalis carni hominis ⁊ oſſib⁹ eiuſ
non uermi et non eſt ēt ex eis que effunditur ad inteſtia
et remanent in eis et generat̄ ex eis uermis. neq꞉ etiā fō
ma uermis et color eius ſignificat ꝙ ipſa non fit ex mā
ſanguinea: imo mā uermiuꝫ eſt phl̄a qm̄ calefit et putre
fit et multiplicatur in inteſtinis et remanet in eis. Et
tu quideꝫ ſcis res multitudinis generationis phl̄atis. ſ.
ex ſacietate nuſeatiua et comeſtis et debilitate digōnis
propter quācūq꞉ cauſā. ſ. ex compl̄one mēbroruꝫ ⁊ frīa.
¶ Et ex cibis que generāt ipſuꝫ ſunt cibi lenes uiſco
ſi: ſicut triticuꝫ et faſeoli et fabe ⁊ ex receptione pulueriſ
farine et comeſtiōe carnis crude: et lactis et olerū ⁊ fru
ctuꝫ humidorum et ablutione cum aqua ca. poſt cibuꝫ
et ſiē balneatio p⁹ comeſtiōē et coitus poſt repletioneꝫ.

¶ C. ij. de ſpetiebus uermiū q̄ ſt̄ tres.

L Ongi et lati ⁊ rotūdi et lati ſunt aſcarideſ et pu
Et non diuerſificatur eoruꝫ generatio niſi ſm di
uerſitatem eius ex quo generāt̄ et diuerſitatem illius in
quo generatur. diuerſitas aūt eius ex quo generātur: ē
qm̄ quidā eoꝝ generantur ab humiditate ſuper quā nō
dominant̄ diuiſio et ſeparatio ex parte attractiōis epatiſ
⁊ ex pte uehemētie putrefactōis. Et q̇dā gnāt̄ ab hūidita
te quā ſepauit ⁊ miorauit ⁊ puā fecit attractio epatis ꝯ
tinua ⁊ putrefactio ⁊ multitudo conturbationis fecis.
Et qū generant̄ adiuuat ad hoc ut ipi remaneant par
ui ꝙ fex extrahit eos anteq̄ꝫ magnificentur propter uici
nitateꝫ eoꝝ ad exitum ſtrictum. Et quidā generant̄ ab
humiditate inter duas humiditates media. Et illi qui
ſunt ex humiditate in inteſtinis ſuperioribus ſunt propt̄
humiditatem dictam in primis. ⁊ qui ſunt ex humidita
te in inteſtino recto ſunt propter humiditatem dictam
ſecundo. Et qui ſunt in monoculo et inteſtino colon ſt̄
propter humiditatem dictā 3°. ⁊ longi ſunt propter pri
mā. Et qm̄ꝫ perueniunt ad ſūaꝫ que eſt ultra cubituꝫ ⁊
rotundi ⁊ lati ſunt propter tertiā q̄ꝫuis generentur etiā
in inteſtinis ſuperioribus ⁊ proprie croſſi ⁊ maximi eo
rū ⁊ fortaſſe non generantur niſi in colon ⁊ monoculo:
deinde ſparguntur ex latere ad ſtōm ⁊ ex latere ad anū
⁊ parui ſunt propter ſecūdā ⁊ iſti lati ⁊ rotundi ſunt. q.
gn̄ant̄ ex ipſis uiſcoſitatibus fixis in ſuperficie īteſtini
quas comprehendit pāniculus mucoſus uelās eas. q.
ipſi generentur ex eo et in ipſo putreſiant. Et de eis mi
nus nociui ſunt parui qm̄ ſunt parui ⁊ qm̄ ſunt elonga
ti a principijs ⁊ qm̄ ſunt apti ad expellendū cum fece
forti ſpiſſa: neꝝ ipſi ſi magnificantur et accidat eis ut re
maneant ſpatio aliquantulo ⁊ magnificantur in eo tunc
ſunt deteriores omnibus: qm̄ ipſi ſūt ex deteriori mate
ria: deinde longi: nam ipſi non ſunt in malitia latoꝝ qm̄
materia eoꝝ. ſ. latoꝝ eſt uehementioris putrefactionis.
⁊ lati ⁊ parui pl̄imi exitus ſunt ex ano propter uicinita
teꝫ ani ⁊ debilitatem: quare nō poſſunt figi in inteſtino
fixione longoꝝ. Et ſicut longi ſunt uehementioris fixio
nis ſic parui ſunt uehementioris expulſionis. Et qum
habētibus uermes adeſt fe. accidentia ſunt fortia ⁊ ma
ligna qm̄ fe. conſumit cibum eoꝝ: quare mouentur ad q̄
rendum ipſum ⁊ figuntur ī inteſtinis. ⁊ qm̄ fe. nocet eis
in ſubſtantia ipſoꝝ ⁊ affligit eos. Et qm̄ꝫ fe. addit in mā
eoꝝ putrefactionē ⁊ acuitatem ⁊ afflictioneꝫ. Et quo
niā cholera quꝫ effunditur ad eoſ in febre ledit eoſ. qū
ergo īuoluuntur in inteſtiniſ et mordicant ea nocent ue
hementer. Et iam retulerunt quidam ꝙ uiderunt eos
perforaſſe uentrem et exiuiſſe ex eo ⁊ illud apud me
maximum eſt. Et propter hoc eleuantur ex eis uapōīs
mali ad cerebruꝫ ⁊ nocēt ei ⁊ qm̄ꝫ eſt retentio eoꝝ in in
teſtinis ⁊ quod ipſi faciunt accidere putrefactionem cā
fe. Et non eſt eoꝝ diſpoſitio in hoc ꝙ ꝑ ipſos ſit iuuam
tū in mundificatione inteſtinoꝝ iuuamentum quod fit ꝑ
uermes ⁊ ſimilia eoꝝ in mundificatione putrefactionis
mundi: qm̄ in inteſtinis eſt mundatorium expulſiuū ex
natura. ⁊ qm̄ proportio eius quod generat̄ ex iſtis pu
trefactionibus in inteſtinis ſuperfluentibus ab expulſio
ne nature maior eſt proportione uermiū ⁊ ſimilium ad
aerem mundi et terrā eius. ⁊ qm̄ ex iſtis generātur no
cumenta alia quoꝝ operationes ſunt ex proportiōe eoꝝ
indigentium cibo et ex contrarietate motus eoꝝ. ⁊ ex h°
quod faciūt accidere colicam. ⁊ ex contrarietate quali
tatis ſuper quā figitur compl̄o corporis ⁊ alijs. Et qm̄ꝫ
gērantur propter uermes ⁊ ſerpentes epilepſie ⁊ coli
ca. Et qm̄ꝫ generatur fames canina propterea quia ue
hement̄ rapiunt cibum. Et qm̄ꝫ generāt boliſmū ⁊ ca
ſum uirtutis oris ſtōi propter eleuationem ſuā ad ipſū
⁊ quia infrigidant ipſum. Et qm̄ꝫ ſequitur utraſq꞉ diſpo
ſitiones tremor cordis maxim⁹ ⁊ pl̄imū generāt̄ in eta
te infantie ⁊ pubertatis ⁊ in fine adoleſcentie. Et aſca
rides ſecundum pl̄imum generantur in eiſ qui ſepant̄
ab etate infantie. Sed rotundoꝝ plurimū eſt in infanti
buſ deinde in adoleſcentibuſ et minoratur in ſenibuſ qū
tn̄ illud totum ſit. ⁊ ipſi quideꝫ generātur in autūno pl̄i
mū q̄ꝫ in reliquiſ temporibuſ propter premiſſionem aſſū
ptioniſ fructuū ⁊ ſimiliū ⁊ putrefactionē. ⁊ ipſi ꝯmouēt
in ſero ⁊ plurimum in hora ſomni. ⁊ labor quidem et

exercitium uehemens qñqꝫ solutione educit uermes. Et
quum egrediuntur uermes habentium febres acutas ui
ui non sunt uehementis malitie nam significant sanitatē
uirtutis ⁊ potentiam expulsionis ⁊ propriē post declia
tionem ⁊ si egrediunt̄ mortui sunt signū malū. Et ad sū
mū eoꝝ exitus in febribus cum egestione non est signifi
catio bona: ⁊ proprie ante declinationem. ueꝝ in disposi
tione febris est melior. Uerum' eoꝝ exitus non indis
positione fe. cum eis est sanguis est malus ⁊ indicat no
cumentum in corpore ⁊ in intestinis sed eoꝝ exitus cuꝫ
uomitu significat humores malos i stō.

¶ C. iij. de signis.

S
Igna quidem cōia sunt cursus saliue ⁊ humidi
tas labiorū in nocte ⁊ eorū exiccatio idie ꝓpte
rea ꝙ caliditas expandit̄ in die ⁊ coarctatur i nocte.
quum ergo caliditas attrabit̄ humiditas cum ea: quare
uermes incurrunt famē ⁊ attrahunt a stō: quare exic
catur superficies continua ei ex superficie oris ⁊ labij ⁊
adiuuat euꝫ ad exiccandum labiuꝫ aer exterior: qꝛ labo
rat infirmus in humectādo labiū suū cū lingua sua. Et
qñꝫ accidit habentib⁹ uermes rixa ⁊ horribilitas locu
tionis ⁊. q. ipse sit in forma irati malorum morum. Et
qñꝫ perducūt ad alienationē propter illud quod eleua
tur de uaporibus mal. ⁊ accidunt eis accidentia kara
bitus: nisi ꝙ non colligunt pilos ⁊ non patiuntur sodā
⁊ non patiūtur tinitum auris. Et accidit eis stridor dē
tium ⁊ propric in nocte. ¶ Et sunt in plibus horis. q.
masticent aliquid et. q. appetunt extrahere linguā. Et
accidunt eis saltus in somno et tremor ⁊ clamor in ipso
⁊ agitatio forme ⁊ ira aduersus illuꝫ qui euigilat eos. ⁊
accidunt eis super cibum nausea ⁊ tristitia ⁊ intersecat̄
uox eoꝝ ⁊ debilitatur pulsus ipsoꝝ ⁊ apud comestiōeꝫ
est. q. prostratus ⁊ est eoꝝ egō ut plurimuꝫ dura. Casus
autem appetitus ⁊ eius uehementia est ꝭm ꝙ diximus
in ca° causarum. Et qñꝫ accidit eis sitis cū q̄ nō satiant̄
⁊ simili̇t̄ qñꝫ accidunt eis egritudines quas diximus il
lic. Et qñ fortes fiunt dolor et egritudo cadūt aut spas
mantur aut torquent̄ ac si essent epileptici. ⁊ qñꝫ acci
dit eis in h⁹ⁱ hora ut euomant eos ⁊ diuersificantur co
lores eoꝝ ⁊ color oculoꝝ ipsoꝝ. ⁊ qñꝫ remouet̄ color
facierum eoꝝ ⁊ oculoꝝ ipsorū: ⁊ qñꝫ redit: ⁊ qñꝫ inflāt̄
aut tūescunt: aut tendunt̄ uentres eorū: sicut hydropico
rum et quasi non sunt uentres eorum nisi hydropico
rum. Et qñꝫ apant̄ testiculi eorū ⁊ emittunt sudorē fri
gidū cum fetore uehementi. ¶ De signis āt distinctio
nis eorū quedaꝫ sunt cōis distinctionis ⁊ est exitus illi⁹
spetiei ex egressione. i. ano deinde longos significant cō
motio oris stōi ⁊ mordicatio ipsius cuꝫ punctione eius
quod sequit̄ ipsum ⁊ difficultas transglutiendi ⁊ casus
appetitus ꝭm plurimum ⁊ nocumētū ex cibo ⁊ lubrici
tas. ⁊ qñꝫ nocēt pulmoni ⁊ cordi per uicinitatem suam
et qñꝫ accidunt tussis sicca ⁊ tremor cordis ⁊ diuersitas
pulsus ⁊ sunt somn⁹ et exiccatio non secūdū ordinē ⁊ est
pigritia et accidunt pruritus ⁊ intuitus ⁊ palpitatio ⁊
aptio ocli: imo decliat ad clausionē oculi. ⁊ accidit ocu
lis eorū ut rubeant qñꝫ: deinde alia uice obfuscentur. ⁊
qñꝫ tenduntur uentres eoꝝ et fiunt sicut hydropici. Et
qñꝫ accidit eis flux⁹ uentris. cuꝫ latis autem et rotūdis
appetitus secūdum plurimum multiplicatur quoniam
secundum plurimum elongantur a stōacho quare non
nocent in eo ⁊ rapiunt cibum ⁊ mouentur in tēpore fa
mis motu nocente debilitante uirtutē ⁊ mollificante in
cidente in eo quod sequit̄ umbilicū. paruos aūt signifi
cat pruritus ani ⁊ inseparabilitas cōmotionis apud ipꝫ
Et qñꝫ adeo fit fortis donec accidit sincopis ⁊ inuenit
habens eos qū aggregātur in intestino suo grauitatem
sub hypocōdrijs suis ⁊ dorso. Et ex eis que conferunt
istis hominibus est ut sorbeant aliq̄d aceti in tēpore sōni

¶ C. iiij. de cura.

I
N tentio que attendit̄ in curationibus uermi
um est ut prohibeantur a materia generante
eos ex cōestis predictis: ⁊ ut mundificet̄ phla
aggregatum in intestinis ex quo generāt̄ ⁊ ut interficiā
tur cum medicinis que sunt uenena in comparatione ⁊
st̄ amari saporis de q̇b⁹ quedā sūt cal̄e ⁊ quedā fr̄e q̄s
dicem⁹: ⁊ medicine que opāt̄ cū ꝓꝓetate: deiñ fluxu uē
tris educantur p⁹ interfectōeꝫ qū ñ expellit eos nā ꝑse.
Nō. n. oꝫ ut ꝓlonget̄ eoꝝ statio i uētre p⁹ mortē et exic
cationē ⁊ inferat uapor eorum nocumētū uenenosuꝫ.
¶ Et me̊ q̇ȯ cal̄e ad gradū ꝑueniētes tertiū st̄ ꝯueniē
tiores in regimine eoꝝ hora oi nisi illic fit fe. aut apata
mari ei cali ꝯplo ꝯ̈ria ē eis cū cal̄itate ⁊ est ꝯ̈ria cū q̄lita
te ill̄ ⁊ q̄ ipi magis dilīgūt. st̄ unctuosū ⁊ dl̄ce. Et inueni
tur ex ebibitis et enematib⁹ que aggregāt ꝓꝓetates tres.
¶ Suppositoria uero melius ē ut ipa extrahāt ꝙ ut
ipsa int̄ficiāt: nisi quod in recto ē ex paruis u̇mib⁹. Qñ
qꝫ. n. fiunt ex genere unctuosi dulcis ut trahat̄ ab ipsa
uermis ꝓpea qꝛ diligunt ea ⁊ egrediunt̄ cū eis q̄ extra
hunt̄. Et meli⁹ q̇ȯ curātur cū ebibitis hora uacuitatis
uentris. ¶ Et qū mittunt̄ uenena interficiētia eos i la
cte ⁊ in fauū mellis et simil̄b⁹ st̄ ipsi ad sūmendū ex eo
diligentes magis et est illȯ magis interficiens eos. Et
qñꝫ sūit in potu hñs u̇mes: sicut lac duob⁹ diebus: deiñ
potat in die tertio in lacte medicinā interficientē eos.
Et qñꝫ sugit ante eā fauū mellis: Qūqꝫ inuenit odorē
e⁹ ꝑuenit ad sugendū illud qȯ deponitur ad ipsū. Et qñ
sequūt̄ illȯ me̊ st̄ magis int̄ficientes eos. ¶ Et qñ tu ad
mistras medicinas uenenosas int̄ficientes tūc melius ē
ut linias stōm cū stipticis et ꝓꝓe in q̇b⁹ ē u̇t⁹ interfectia
u̇miū sicut sumach ⁊ hypoq̇stidos ⁊ acatia dissoluta in
uino. Et sil̄r capparis ⁊ anetū in uino. Et si ñ tolerant
stipticitateꝫ hoꝝ tūc lutū sigillatū in uino. Et qū bibūt̄
me̊ facientes ad u̇mes tūc oportebit ut stringātur nares
uehemēt̄ et mt̄iplicet̄ extactio anhelit⁹ ⁊ intromissio e⁹
q̄tū pol̄e ē: nā recti⁹ ē ut ñ ꝑmisceat̄ cū anhelitu aliq̇d ȯ
odore eaꝝ. ¶ Et ȯ curōne ꝯtinua cū curōne u̇miū ē re
ctificatio appetit⁹ qū cadit. Et qñꝫ inuēit̄ in ēpl̄is ⁊ eis
q̄ bibūt̄ qȯ aggregat ad ꝯfortatōnē appetit⁹ ⁊ iterfectio
nem ⁊ extractionē eoꝝ: sicut aloes cū apsinthio ebibitis
pilulis factis ex eis: ⁊ epithimate facto ex eis: ⁊ sil̄r cuꝫ
robub acetosis ¶ Et qñꝫ aggregat̄ cū u̇mib⁹ flux⁹ uen
tris: qꝛ necessariuꝫ ē ut interficiant̄ tm̄: mot⁹ nāqꝫ extra
hit eos ⁊ qñꝫ exigit dispō ut interficiāt̄ cū stipticis ama
ris ut aggregēt̄ mors eoꝝ ⁊ retentō nature. s. qñ aggre
gātur uermes ⁊ fluxus uentris et timet̄ casus appetit⁹
Et ēpl̄entur cuꝫ ēpl̄is stipticis in q̇b⁹ ē interfectio aliq̄ u̇
miuꝫ: ⁊ non deijciunt u̇tutē: deiñ ipsi egrediūtur p⁹ illud
aut per expulsioneꝫ nature: aut ꝑ me^am: aut supposito
ria. ⁊ qñꝫ sunt cū eis apata in uisceribus ⁊ est necessariū
regim̄ subtile. Et me̊ q̄ interficiunt ascarides fortiores
st̄ eis q̄ int̄ficiūt longos ⁊ ille que interficiunt ascarides
⁊ rotundos interficiunt ēt longos ⁊ cā in h° ē ꝙ ascari
des sunt remotiores ab eis que bibunt̄ ⁊ sunt magis sub
mersi in humiditatibus ꝯuenientibus eis: ⁊ qñꝫ sunt i ci
sti. Et qm̄ ipsi generati st̄ a mā crossa ⁊ crossiore ⁊ spissi
ore ⁊ ꝓpinq̇ore ad ꝯplonē cal̄aꝫ ⁊ magis simili ei qȯ est

uenenu3: qz ñ patit a suo simili dū nō fifluat.
C.C.v. de medicinis calidis interficientibus uermes ꝛ proprie longos

Singulares quidem sunt sicut prassium ꝛ cor dūeni de qb⁹ fiāt auī.i. Et sceba ꝛ lupi ama ri ꝛ casia ꝛ calamentum ꝛ succus eius ꝛ gra na aldemest ꝛ costus amarus et epithymū et cartamū et menta et cambil ꝛ cyminū et camepitheos et centau rea et pullegium et alleum proprie. C Et qñ3 iterficit ascarides sem feniculi et myrt⁹ et origanum et saufel et apsintbium et sem caulıu3 et cortices algarab et radix enule exiccata de qua bibantur. ʒ iij. et cyminum assatū et abrotanum et anisū et semē apīj et nasturtium forte ē in ca⁹suo et nigella et semen atriplic. solutione educit eos cū mortificatione. et sīr uolubilis et polypodiu3 et me lius quo educitur fluxu uentris post mortificatione3 est aloes. et qñ hō bibit de oleo potiōnē et superfluit quan titate3 que possibilis est in bibendo ipsum interficit eos et extrahit ipsos et proprie oleum ōphacinū et ipsum i terficit latos etiā et interficit propter suā amaritudine3 et extrahit propter uiscositate3 sui. Quod si non fuerit posse bibet ipsum uice una bibat ipsu3 utendo potu p⁹ potū sumendo ex eo cochliaria duo. Et sīr grana nil in terficiunt serpentes extrahendo eos. et qñ3 ꝯferunt i la tis. De compositis uero que interficiunt eos. sunt que sunt sicut tyriaca magna. Et ille que aggregant interfe ctionem et extractione3 sunt sicut biera picra. Et sicut si sumatur sceba et absinthium ambo⁊ ana. ʒ. i. et tertia pulpe collo. ʒ. i. et quarta et salis indi danic. i. et sumat i potu. Et qñ3 interficit eos potare cyminū et nitrum me diati et fenugreci pondus duo⁊ auī. et iterū nitri pipis cordumeni partes eq̄les et dosis ei⁹ sit usq3 ad. ʒ. i. et. ʒ. Et ite⁊ piper et grana lauri cyminum indū mastix con ficiantur cum melle ꝛ sit dosis eius in mane cochliariū i. ꝛ in hora dormiendi tantundē aut enule ꝛ sceba ꝛ pi peris ꝛ sirasi partes equales sumant i potu ex. ʒ. i. ꝛ. ʒ. usq3 ad. iij. ʒ. Et pilule de apsintbio educunt longos la ti aūt indigent fortiori. hoc.
C.C.vi. de medicinis q̄ magis ꝑꝑe sī ascaridū.

Sunt kitrā admistratū i clisterib⁹ et epithiatib⁹ ꝛ alsiraos ꝛ medulla e⁹ ꝛ alsirai ꝛ costus ama rus ꝛ cortex radicis mori et succus eius et cā bil ꝛ pulpa collo. ꝛ aloes ꝛ alsiniar mirabile ē in latis ꝛ cortex albelegi ex arboribus ꝛ existio ꝙ est speties si dre ꝛ ali3 darachat C Et ex eis que extrahūt uermes sine nocumento est ut bibant. ʒ. iij. succi enule recentis est enim mirabile ualde. Et antiqui quidē dixerūt ꝙ ire os extrahit ascarides. Et ex medicinis mirabilis in oī bus spetiebus uermium sunt pili aīalis nominati alcasi Et alcalcadis est ex eis que interficiunt eos cum iuua mento si fuerit illic fluxus uētris. Et iā diximus ad eos in antidotario decoctione3 eius et centauree. Et ite⁊ bi bat lac mulctū tribus diebus in mane ꝛ cenet sup ipsū alesidabegi: deinde sumātur. vi. auī. abrungi. ꝛ. iij. ʒ. si tacasi ꝛ. iij. cambil ꝛ terātur ꝛ soluātur in aceto acetoso aut in sirupo ꝛ masticet aliquid de fauo mellis ut egre diantur uermes deinde bibatur ex eo quātitas quā ne cessariam faciunt existimatio et experimentum. Mē' ät frigide ꝛ pauce caliditatis sunt sicut semen coriandri qū bibit tribus diebus cū rob ꝛ semē apīj: est ei forte ualde interficiens omnem uermem ꝛ sumat cum sirupo aceto so: aut lacte acetoso: aut bibatur decoctio eius ꝛ saufel ꝛ folia persici ꝛ succus eo⁊ ꝛ spina egyptiaca ꝛ sūt abs3 plurima caliditate ꝛ rubus et decoctio corticis arboris granati acetosi et mu3i decoquāt in aqua nocte tota: de inde colet ꝛ bibatur ꝛ sīr aqua in qua decoquitur ra dix eius ꝛ succus arnoglosse conuenit ei qui h3 uermes ꝛ fluxus uentris sīr aut arnoglossa sicca. ꝛ iterū sumach dissolutum in aqua est mirabile et hypoq̄stidos ꝛ lutū si gillatum cum uino sī ēt mirabilia. ꝛ magra mirabilis ē etiā. ꝛ semē portulace qum ex eo multum sumitur inter ficit eos et sīr endiuia amara et lactuca amara ꝛ apiu3 aceto conditū. ꝛ dī ꝙ melon interficit eos ꝛ solutione e ducit ipsos. ꝛ tribuli propinqui sūt istis medicinis ꝛ cō sequitur ex uirtute ha⁊ ꝙ ipse extrahūt latos ēt. ꝛ illa que sunt sicut semen salic. ꝛ succus persici ꝛ coriandrū ꝛ endiuia amara ꝛ poliū ꝛ reliqua. Et ista bibūtur aut cū lacte absq3 butyro aut cu3 aqua cala aut sir⁹ acetoso.
C.C.vij. de regimine uermiu3 puo⁊.

Quandoq3 iterficiunt eos supposito sal ꝛ cliste rizatio cū aqua calida ꝛ eradicant materiā eo ru3: ꝛ fortius hoc est clistere in quo recipiunt centaurea cartamu3 isopus rubea ꝛ pulpa collo. quō administretur calidū. ꝛ fortius illo est suppositoriu3 de alkitrā ꝛ clistere cum eo ꝛ proprie cum oleo de chryso milis amaro: aut medulla ꝑsico⁊ amara ꝛ sint iā ꝺcocte in ipso medicine interficientes: ꝛ qñ3 clisteri3at ēt cū ki trā. Et ex eis qb⁹ fit suppositorium sūt bartanita ꝛ bu chormarien ꝛ cortices radicis sceba. Et ex eis que col ligunt hos puos est ut mittatur in anum caro pinguis salita ꝛ sit ia3 super eā ligata fimbria fili. C Ipsi nā3 ag gregant sup eā ꝑpea quia diligunt eā deinde extrahat p⁹ expectationē hore unius sup eā qñ pole ē ꝛ extraha tur et iteret usq3 mūdificet.
C.C.viij. de clisterib⁹ acutis interficientibus uermes.

Clisteri3et cum decoctionibus medicina⁊ ꝑ dicta⁊ ad eos et qñ3 ponunt in eis solutius sic pulpa collo. ꝛ turbit ꝛ aloes. ꝛ cucu. asi. secū dū uirtutem et horam. Et est conueniens ut administret in clisteribus eo⁊ alkitrā nam ꝯfert iuuamētū maxi[m]. ꝛ custodiat tunc anus ne proueniat tenasmō cum suppo sitorijs facientib⁹ ad tenasmō ꝛ stōus ut nō debilitet cū potibus ꝛ emplis facientibus ad stōm. Et iā sciuisti oīa illa. Et qñ3 ꝯfert clistere cū aquis salsis ꝛ aquis salitis cū nitro ꝛ similib⁹ ꝛ proprie cū kitran. Et qñq3 ponūt in clisteribus eo⁊ succus folio⁊ persici ꝛ decoctio radi cū mori ꝛ corticū granato⁊ ꝛ proprie qū fuerit calitas
C.C.ix. de emplis habentium uermes.

Empla ēt assumūt ex medicinis similibus istis ꝛ confortantur cum eis que sunt sicut pulpa collo. ꝛ fel uaccinum ꝛ succus cucu. asi. ꝛ cu3 eis que sunt sicut kitran ꝛ aloes. Et qñq3 fit emplm cū aloe ꝛ apsintbio: aut cum aloe ꝛ rob cydōio⁊ ꝛ rob ma lo⁊ ꝛ interficit et rumpit appetitū. ꝛ qñ aggregāt oīa est rectius: ēplm bonū terat nigella cū aq̄ collo. humide: aut decoctione pulpe eius ꝛ liniat super uentrē ꝛ sumē. Et dī ꝙ medulla cerui qñ emplāt cū ea umbilicus cō fert ad illud. ꝛ sīr olea medicina⁊ predicta⁊ qū eis lini tur iuuāt ꝛ olū cāemillinū ꝛ apsintbiū ꝑꝑe.
C.C.x. de cibatione eo⁊.

Quibus qō q̄ necessarius est eis ƀ3 oppositiōe3 cāe: os ut sic calidus ꝛ siccus in quo nō sit ui scositas ꝛ sit in eo abstersio ex eis q̄ abstergūt eos et attrahunt ipsos ꝛ egrediuntur in cibis eo⁊ aqua ciceris ꝛ folia caulis ꝛ carnes colūba⁊ etiā sunt iuuatie eis: ꝛ potus aque salse ꝯfert eis omnibus. Et qū sunt

fluxus uentris ⁊ caliditas cibamus cum sorbitionibus
acetosis cum sumach factis qm̄ est interficiens restricti
uum.⁊ filr aqua granatoruꝫ acetosoꝝ.Et qn̄ debilitat
fluxus uentris necessaria sunt que nutriunt cum forti
tudine.Quod si non digerant̄ ponant̄ ex genere sorbi
tionum ⁊ aquaꝝ carnium.Hora āt ⁊ ordo sunt:qm̄ oꝫ
ut ipsi non egeant cibo ⁊ mordicent stōm ⁊ fortasse faci
unt cadere uirtutem appetitiuā:immo cibent̄ ante mo
tum eoꝝ in hora quietis ⁊ ut separet̄ cibus eoꝝ cibent̄
cibo pauco.Et qn̄ alleuiat̄ fluxus administret̄ sup uē
trem empl̄a stiptica ex eis que scis ueꝝ in habentibus
paruos uermes melius est ut eoꝝ cibi sint ex gēre illoꝝ
qui sunt boni chimi et uelocis̄ digōnis:nā uirtus eoruꝫ
ſm semitā oppositionis non peruenit ad eos omnino.⁊
qū sunt boni chimi omnino minorat̄ chimus corrupt⁹
qui ē mā eoꝝ.

℄ C.xi.ō cura casus̄ ⁊ ꝑiectiōis ſꝫ uētrē.

REctius in omnibus illis est ut extrahat̄ san.si
possibile est detur in potu post illō turis ⁊ san.
dra.⁊ luti armeni ⁊ karabe omnium ana.ʒ.i.
cū triplicato subtili.Et si fuerit sputum san. aut fluxus
eius per anū:aut uomitus ipsius ponatur in ipsa kirat.
i.opij.et post hoc oꝫ ut tu consideres illud quod dixim⁹
in ca°ō ꝓstratōib⁹in li°q̄ est post istū.

℄ Fen.xvij^a.de egritudinibus ani et ē tractatus unus.

℄ C.i.sermōis̄ vlis̄ de egritudinib⁹ani.

SCias ꝙ egritudines ani sunt diffi
ciles ad sanandum propter ea
que aggregantur i eo:qm̄ est cal
lis et quia est in uersum penetrās
ab inferiori usq̄ ad superius et qꝛ
est uehementis sensus̄. et quia est
positus in inferiori.Quia ergo ē
callis̄ peruenit ad eum fex in omni hora et mouet ipsuꝫ
et addit in dolore e⁹ et diuuit eū a q̄ete cū qua complet̄
receptio iuuamenti medicinaꝝ et non pōt nā facere re
ctificationem.Et quia est inuersus̄ difficilis̄ fit adheren
tia medicinarum ad ipsum.et qm̄ est uehementis̄ sensus̄
multiplicat̄ dolor eius̄ et multitudo doloris̄ attrahit. et
qm̄ est positus̄ in inferiori facilis̄ fit descensus̄ superfluita
tuꝫ ad ipsum et proprie qn̄ obedit ad receptionem eaꝝ
debilitas que est cum eo ex nocumento quod est i ipso
ex hemorroidibus.

℄ C.ij.de hemorroidibus.

SCias ꝙ multotiens existimat aliquis ꝙ habe
at hemorroides ⁊ non habet nisi ulcera in re
cto et in eis que sunt supra ipsum oꝫ ergo ut
consideret̄ illud. Et hemorroides quidē diuiduntur
per speties diuisionis famose in uerrucales et sunt de
teriores eaꝝ:et in uueas:et in morales:⁊ uerrucales sꝫ
similes uerrucis paruis. Et vuee sunt late rotunde
purpurei coloris:aut ad purpureitatē decliues:⁊ mora
les sunt molles sanguinee. Et sunt de hemorroidibus
hemorroides que sunt.q.uesice .Et diuiduntur hemoꝛ
roides diuisione alia in exterius̄ natas ⁊ profundas ⁊ sꝫ
deteriores earum ⁊ proprie ille que tendunt ad parteꝫ
uirge:qn̄ꝫ.n.stringunt urinam cum aꝑatione.⁊ nate ex
terius apparentes sunt une trium. De profundis autē
quedam sunt sanguinee ⁊ quedā sunt non sanguinee. ⁊
diuiduntur hemorroides in apertas fluentes ⁊ currit
q̄nꝫ res plurima propter apertionem uenarū plurima
rū.⁊ in surdas cecas de quibus nil currrit ⁊ plurimuꝫ
quidem generantur hemorroides ex mel̄ia et san. mel̄i
co ⁊ parum generantur a phl̄ate.⁊ qum generantur ab
eo generantur.q.ipse sint uesice.⁊ .q.ipse sit uesice uen
trium piscium.⁊ uerrucales sunt propinquiores ad h°
ut fiant mel̄ia ⁊ morales ad sanguinem ⁊ uue inter istas̄
et illas.⁊ non est possibile ut accidant hemorroides nisi
aperiantur orificia uenarum i ano secūdū ꝙ dixit.G.
⁊ propter hoc multiplicantur cū uento austrino ⁊ in re
gione austrina.Et non oꝫ ꝙ in hemorroidibus apertis
curentibus san.fluxus retineat̄:donec perueniat ad de
bilitatem ⁊ mollificationem genuū ⁊ comprehensionem
sincopis ⁊ uideat̄ san.non niger:et melius est ut extraha
tur paulatim et non subito.Et qū in mulieribus̄ decliat
san.hemorroidarum ad matricem et egreditur in men
struis iuuantur eo.Et oꝫ ut fiat etiam illud arte et pro
uocentur menstrua earum.Et p̄mis quidem habenti
bus hemorroidas adest color proprius eis q̄ est citrini
tas declinans ad uiriditatem ⁊ multotiens accidit habē
tibus hemorroidas fluxus̄ san.narium et remouētur he
morroides.

℄ C.iij.de cura.

OPortet ut i inceptione rectificet̄ corpus et e
uacuet̄ san.malus ita ut phl̄omet̄ saphena ⁊
uena que est a posterioꝛi parte calcanei ⁊ uēa
almabit est foꝛtior utrisq̄ eaꝝ ⁊ uentosatio eius quod est
inter utrasq̄ spatulas cōfert ad eas ⁊ ad humores me
lācholicos.⁊ curet̄ epar aut splen si oportuerit propter
societatem eius quod generatur ex eo de san.malo.Am
plius si non fuerit dolor nꝫ aꝑa nꝫ inflatio nō erit tunc
plurima necessitas curōnis eaꝝ:nā eaꝝ curatio qn̄ꝫ per
ducit ad fistulam ⁊ ad ragadias.Amplius studium intē
dat̄ in lenificatione nature ut nō noceat durities fecis
ano ⁊ magnificet̄ labor .Et melius ē ut fit illud cū solu
tiuis ⁊ lenitiuis que sunt ex medicinis ex q̄b⁹ iuuamen
tū affert̄ hemorroidibus sicut pilule de bdellio ⁊ pilule
ō alfeluzaharagi ⁊ pilule amalei ⁊ pilule quas dicam.
Et oꝫ ut studium impendatur in aperiendo surdas ⁊ fa
ciendo ut currat sanguis ex eis q̄tū poss̄e ē usq̄° debili
tet ⁊ egrediat̄ san.rube⁹ clarus in quo non sit nigredo:
Quod si non sufficit sit regimen eius cum incissiōe he
morroidaꝝ ⁊ deiectione eaꝝ incidendo:aut exiccando e
as:aut adurēdo ipsas cum eis que faciunt illud. Et
scias ꝙ in sanguine qui currit ab hemorroidibus ⁊ ex
ano est securitas ab herpete estiomeō et maia ⁊ mel̄ia ⁊
epilepsia melancholica ⁊ herisipila:⁊ ab illis que sunt
sicut milium ⁊ cancro ⁊ excoꝛiatione ⁊ scabie ⁊ glabꝛie
⁊ lepra ⁊ pleuresi ⁊ ꝑipneumōia ⁊ phrenesi.Et qn̄ reti
net̄ san.ex eis consuetus timet̄ aliqua haꝝ egritudinuꝫ
⁊ timetur hydropisis propter illud quod accidit in epa
te de aꝑate malo ⁊ duro ⁊ corruptione compl̄onis ⁊ re
timet̄ pthisis et dolores pulmonis propter expulsiōem
san.mali ad ipsuꝫ et qn̄ cursus facit accidere sincopi sūa
tuꝛ sauic oꝛdei cum spodio et luto et det̄ in potu ex cali
do paulatim.Et medicine quidem que ad hemoꝛꝛoidas̄
conueniunt alie sunt apeꝛientes eas:alie consolidantes
et alie sunt constringentes san.et alie sunt incidentes e
um:et alie sunt sedatiue doloꝛis.Et sunt:aut que bibun
tuꝛ:aut suppositoꝛia:aut epithimata et empl̄a:et linimē
ta:aut pl̄ueꝛes aut suffumigationes:aut aque in quibus
sedatuꝛ doloꝛ:aut ꝛestꝛictiua.et omnia illa:aut sunt sin
gulaꝛia:aut composita.Et scias ꝙ pilulaꝝ de bdellio
iuuamentum in hemoꝛꝛoidibus habentibus peꝛiodos
appaꝛens est eis.et non sunt multi iuuamenti in eis q̄
sunt fixe non habentes periodos. Et qn̄ aggꝛegantur
ragadie et aꝑa curet̄ in primis aꝑa deiñ hemorroides.

Et oleum de chrysomilis in quo resolutuȝ est bdelliuȝ
ualȝ ad hemorroidas ⁊ ragadias.

C.iiij. de regimine incisionis hemorroidarum et adusti
onis earum.

CAsus hemorroidaꝝ qñȝ fit cum incisione: et
qñȝ fit cũ medicis acutis. Q̃ñ g°sꝰ hemorro
ides pluresꝰ numero non oȝ ut incidatꝰ oẽs simꝰ
immo oȝ ut audiatur preceptum. Hip. ⁊ dimittatꝰ uena
ex eis deinde curentꝰ imo rectius est ut curentur incidẽ
do unã post unã ⁊ toleratꝰ illud ⁊ in fine rei dimittatur.
una ex qua currat san. corruptus cuius exitus ex ea cõ
suetus est in nã. Et illud incisum si fuerit apparens erit
eius regimen facilius. ⁊ si fuerit profundũ erit regimen
ipsius difficilius: nam rectius est ut ligetꝰ radix cꝰ cũ filo
sete: aut lino aut pilo forti ⁊ dimittatꝰ tunc si cederit per
illud bene erit: ⁊ si non experiantꝰ super illud meᵉ icisiue
⁊ si nõ incidatꝰ. profunda uero indiget ut extrahatꝰ deiñ
incidatur. ¶ Extractio quidem qñȝ fit cum instrumẽ
to sicut fit uentosatio cuȝ igne. Et quocũȝ mõ fit põatꝰ sꝰ
anum donec egrediatꝰ: deinde retineatꝰ cum instrumẽto
extractionis: ⁊ si non timetꝰ uelocitas reditionis dimit
tatur uentosa una hora donec apꝰetꝰ locus ⁊ non redeat
⁊ qñȝ ligatꝰ uelocitꝰ cũ filo ligatiõe apãte ⁊ remãet hẽor
rois exteriꝰ. Et qñȝ fit cũ medicis extrahẽtibꝰ sicut ut
sumatur succus centauree ⁊ aneti humidi ⁊ staphisagri
a ⁊ conficiantur illa omnia cum melle ⁊ liniatur cũ eis
anus ⁊ supponantꝰ in melle. ipsa. n. commouent egõnem
⁊ perducũt ad hoc ut appareat anus ⁊ faciant ipsũ exi
re. Et admĩstretꝰ nitrum et fel tauri aut administrẽtur
piper et nitrum: aut aggregetꝰ ad illud quod est ex illis
succus buchormariẽ: aut staphisagrie. Et ex bonis est
phꝰomia basilice ante incisionẽ ⁊ ligatiõeȝ. Et qũ uolue
rit abscindere retineat illud quod abscindit ex eo quod
apparet: aut quod factum est apparens cum instrũo extrᵃ
hendi. ⁊ trahat ipsuȝ ad se ipsuȝ: deinde incidat illud ex
radice ipsius cum acutiore re ⁊ penetrabiliore re. Et ñ
oȝ ut pertranseat radicem eius et incidat aliquid ex eo
quod est infra ipsuȝ ⁊ perducat ad nocumenta ⁊ apata
magna. ¶ Et qñȝ perducit ad malitiaȝ ⁊ difficultatẽ
⁊ dimittatur san. fluere usqꝫ° timeatur debilitas: deinde
retineatꝰ san. cum restrictiuis que dicemus. Et si non flu
at san. multiplicetꝰ phꝰomia ex basilica. Quod si tolere
tur ut sanguis educatꝰ cum aperitiuis predictis ⁊ fluat
san. ex eis erit rectum: ⁊ si non timeatur casus uirtutis
ex dolore in eo sufficit in hoc quod ẽ sicut succus cepe
⁊ si uoluerit ut audeat liget paruã ex radice sua et ma
gnã ex medietate sua: aut secundum diuisõeȝ aliã et suc
cus currat ut nõ apꝰetꝰ et doleat. Et illud est ut desuper
põatꝰ cepe elixatum: aut porrum decoctum confectum
cum butyro. Et sedeat ille qui curatꝰ in aquis stipticis
decoctis in cucũa i aceto ⁊ aqua in qua decocte sũt gal
le ⁊ cortices granatorum: deinde curetꝰ cum his que fa
ciunt nasci carnem ex marã ut non apꝰetꝰ. ⁊ intentio in li
gatione est preparatio ad penetrãdum uirtutem medi
cinarum facientium cadere hemorroidaliũ i ea. Et quȝ
vides anum apari et dolorem in curere uehementeȝ ex
huiusmõi curis: tunc necessarium est ut suffumiges cum
bdellio et adipe gibbi cãeli et emplꝰes cũ emplꝰis pre
dictis: aut emplꝰes cuȝ pane aldarmache ⁊ uitello oui ⁊
pauco oleõ ⁊ encatisma in passo arahadiu ẽ mirabilꝰ iu
uamenti ⁊ sedat dolorem incisiõis ⁊ similia. Et encatis
ma in aquis in quibus decocta sunt lenificatiua ⁊ ẽbro
ca cuȝ eis ⁊ sunt aque in quibus decocta sunt semen li
ni ⁊ altea ⁊ semen eiꝰ ⁊ porroꝝ ⁊ illis similia. Et ex eis
que propria sunt apostematibus ani super hẽorroidas
sunt ceruse plumbi. ℥. iij. sucudꝰ. ℥. i. lithargyrĳ. ℥. ij.
masticis. ℥. iij. aggregentur cum succo hyusquiãi ⁊ oȝ ut
liniatꝰ natura et non dimittatꝰ fex in durari in ano. Et
curetꝰ retentio urine si acciderit lenificando apa q̃uis o
porteat ut prohibeatꝰ introitus uacuitatis die et nocte
proprie post fluxum san. forteȝ. Cum autem non puẽi
tur ad hoc ut fiat incisio hemorroidaꝝ cũ instrũo aut liga
tione imo cũ medicia pꝰuerizetꝰ sꝰ eã medicia acuta qm̃
ipsa corrodet eam ⁊ mundificabit ipsã ⁊ apꝑebit caro
sana. Si ãt doleat sedeat in aq̃s stipticis ⁊ curetꝰ añ illõ
cũ butyro pꝰimo posito sꝰ eam deiñ curetꝰ cũ eis q̃ sꝰ si
cut marã de cerusa ⁊ lithargyrio ⁊ marã fcõ ex eis ⁊ ex
aq̃s solatri ⁊ alkekẽgi ⁊ coriãdri. Et qñȝ ñ ꝯsoluitꝰ dolõ
absqꝫ admĩstratione meᵉ acute in uice una qꝫ oȝ ut admi
nistretꝰ medicamem acutuȝ: ꝙ si dolor sanetꝰ curetur cu
ratione precedenti deiñ reiteretꝰ. Et non sit medicamen
acutũ nisi cũ exiccatione qm̃ ẽ leuiꝰ ⁊ in fine rei denigᵃ
tur et cadit. ¶ Et medicãẽ q̃ð acutũ ẽ dichabardich ⁊
alcalcadicõ ⁊ que sꝰ similia illis. Et qñ denigratꝰ elixetꝰ
caulis cũ oleo ⁊ ponatꝰ desuper ⁊ sedabꝰ dolor deiñ ite
retꝰ donec cadat: si ãt super moraleȝ ⁊ eas q̃ ipsi sꝰ simi
les puluerizentur attrimẽta ⁊ exiccabunt eas ⁊ deĳci
ent eas ⁊ qñȝ inciduntꝰ ẽt ⁊ phꝰomia ⁊ fluxus uentris
necessarie sunt in eis ⁊ puluerizationesꝰ ⁊ suffumigatiõesꝰ
et epithimata fiunt in eis

¶ C. v. de regimie aꝑtõis hẽorroidaꝝ surdaꝝ ⁊ aꝑtio
ne eaꝝ

OPortet in primis ut leniantur cum balneatõ
nibus ⁊ fiat iuuamentuȝ ad operationẽ eaꝝ cũ
phꝰomia saphene ⁊ uene almabit: ⁊ unctiõibꝰ
ex eis que sunt sicut oleum de ꝑsicis ⁊ de medulla chry
somiloꝝ et de amigdalis amaris et cortex pinguedinisꝰ
gibbi cameli et medulla cerui et bdelliuȝ et alia singula
riter et composite deinde admĩstretꝰ sꝰ eas succus cepe
fortis: ⁊ qñȝ ponitur in eis succus buchormarien et qñȝ
ponitur cum hoc aliquid de lacticinĳs ⁊ de staphisagria
⁊ stercore colũbino qm̃ ipsum aꝑit ꝑcꝰdubio. Et qñȝ
ꝯficitur aspaltum ⁊ galbanum ⁊ q̃ ingrediuntꝰ in hoc. ⁊
silꝰr folia rute ⁊ oleum alachoen ipsum prouocat san. ⁊
amplificat poros. ¶ Et medicamem de myrobalanis
cũ semibus subtiliatiuis cũ iuuamẽto suo in hemorroi
dibus ꝓuocat san. s. san. hemorroidaꝝ ꝑꝑ illud quod i
eoꝰ est de seminibus subtiliatiuis. ¶ Et ex eis q̃ ꝓuo
cãt san. est ut sumatꝰ pulpe collo. ℥. iij. ⁊ amigdalꝰ. ama
raꝝ. ℥. iiij. fiant ex eis licinia longa ⁊ retineantꝰ in ano ⁊
ꝑmutentur oĩ hora ⁊ sint. v. licinia in. v. horis. ¶ Qñȝ
dolor sit fortior põatur in ano licinium ex oleo rosꝰ. et
phꝰometꝰ saphena. Et qñȝ aperit eas ex obuiatione
sui ipsius.

¶ C. vi. de ꝭmone medicinaꝝ hemorroi
daliũ suffumigationũ ⁊ puluerizationũ.

REctiꝰ ẽ ut leniantꝰ añ puluerizationes fortes
cum sarcocolla dissoluta in aq̃. Et si tolerauе
rit dolorem liniatꝰ intus anus cuȝ psilotro bal
nei ⁊ toleret parũ deinde abluatꝰ cũ uino stiptico deinde
puluerizetꝰ puluis sup hemorroidas. s. cortices eris usti
soli ⁊ cum plumbo adusto. Et iteruȝ herugo eris ⁊ can
tarides ⁊ sal ammoniacꝰ puluerizẽtur sꝰ eas ⁊ sumatꝰ il
lud cꝰ ꝑterĳt relatio ex butyro ⁊ similibus. ¶ Et fortiꝰ
istis ẽ ut sint ꝯfecta cũ uria infãtisꝰ ⁊ hoc currit cursu me
dicaminis acuti. ¶ Que ãt sꝰ ꝯuenientiora illo ⁊ leuio
ra sꝰ sicut cinis nucis cupressi lauatus cuȝ uino ⁊ cinis

oui ⁊ cinis ossium dactiloruz ⁊ lupini sicci amari adu
sti et silr ossa dactilorũ adusta. ¶ Et eis que curũt cuz
su proprietatũ est ut sumat caput piscis saliti et exicce
tur approximãdo igni ⁊ misceatur cũ tanto casei uteris
q̃tũ ipsum ẽ et puluerizet sz circulũ. Et silr cinis cau
de piscis saliti. Et nigella est ex plibus bonis mirabilis
iuuamẽti. Et de eis sunt suffumigationes ⁊ eoꝝ fortior
est anacardus solus aut cuz reliquis medicinis ⁊ cũ ar
senico proprie. Et arsenicuz solũ ⁊ sulfure ⁊ lacca sola:
relique autem medicine sunt sicut radix aniuden ⁊ ra. o
leandri ⁊ alistirgat ⁊ radix lilij ⁊ ra. capparis ⁊ ra. col
loq̇n. ⁊ ra. albarmel ⁊ uene tinctoꝝ ⁊ se. porri. ⁊ sinapis
et stercus cãeli et alkali et fimus colũbin⁹ et alusnen et
galbanum ⁊ ꝑcocolla admistrent iste medicine singula
riter ⁊ aggregatim ⁊ ponat aliquid de anacardo ⁊ con
ficiant cum oleo de deiusim ⁊ fiãt iñ troc. ⁊ ꝑuẽt ut fiat
cum eis suffumigatio. ¶ Et ex eis que conferunt in eis
sunt alusnẽ ⁊ galbanum et ꝑcocolla. et sterc⁹ cameli ẽ
iuuatiuũ. Et qñz sufficit suffumigatio fcã cũ tamarisco
multotiens continue. ¶ Suffumigatio composita. ℞.
radicis capparis ⁊ ra. apij que est exterior ⁊ folioꝝ ole
andri ⁊ radicis spine que est exterior ⁊ maru ⁊ radicis
lilij ⁊ anacardi omnium partes equales ⁊ fiant ex eis a
uellane cum oleo sambacino ⁊ administrent suffumigan
do. ¶ Et dixerunt quidam ꝙ suffumigatio cum folijs
myrti iuuatiua est ualde ⁊ silr cutis nigra excoriata cuz
sale ãmoniaco. ⁊ hec suffumigatõ qñz fit cũ traiectorio
ingeniose posito in ano ab extremitate ⁊ suffumigat in
ipso: et qñz fit cum uase perforato super quem sedet. et
quod conuenientius est ad ipsũ calefacieñ ẽ sterc⁹ cãeli.

¶ C. vij. de liquidis q̃ ponunt sz eas ⁊ q̇b⁹ ẽbrocãt.

DE eis sunt fortes acute sicut aque in quibus
decoquunt calx uiua et alkali ⁊ arsenicum ⁊ al
lea deinde ꝯficiant cuz eis calx ⁊ alkali. Et aq̃
aluiose bibite: ⁊ ablutione administrate sunt ex eis que
retinent cursum eaꝝ. Epithimata: sumatur frumentuz
humidum quod scindatur in quattuor partes ⁊ ponat
in uase ⁊ fundatur super ipsum urine cameli pascentis ⁊
proprie arabati ⁊ submergendo ipsum ⁊ ponat in sole
estiuo ⁊ restauret cũ urina quotiens minuitur: est ei ue
hementis iuuamenti ⁊ deijcit eas ꝓculdubio. Et qñz
fit linimentuz cũ myrrha aliquotiens: nã ipsa corrodit
hemerroidas. Et in aqua silique humide submergat la
na ⁊ ponatur super hemorroidas qm̃ per eam destruũt
oio. Et si fiat fricatio cũ ea semper faciet illud sicut fit i
uerrucis: ⁊ silr cucu. capparis hũidus. Et unctiones
bityꝝ uetus ⁊ oleũ de nucleis chrysomiloꝝ ⁊ oleuz de
nucleis persicoꝝ ⁊ pinguedo gibbi cameli ⁊ oleum alca
buti ⁊ oleuz de alcãna. Et licinia ⁊ suppositoria submer
gatur cottũ in melle ⁊ puluerizet super ipsum nigella a
dusta ⁊ administretur. Et qñz fit licinium adustuz factũ
ex utroq₃ arsenico ⁊ similibus. ¶ Et possibile q̇ð ẽ ut
ex medicinis puluerizabilib⁹ administrent licinia cũ mel
le. Et ex eis que st mirabilia: sed st difficilia et acuta ẽ
ut incidatur radix dracontee in frusta parua ⁊ infunda
tur in uino noctẽ ⁊ die deinde retineat q̃tũ posse ẽ. Et
quidam existimauerunt de nenufare ꝙ qñ fit ex eo tenta
ꝯfert ⁊ existimo ꝙ sedat dolorez. Et de eis que bibunt
sunt pilule de bdellio ꝑm descriptionez notã et ille q̃ sũt
cũ cucurbita ⁊ ille que sunt cum guadai. Et ex eis sunt
pilule aldedie. Et eaꝝ descriptio est hec myrobalanoꝝ
⁊ belliricoꝝ ⁊ serẽblegi ⁊ emblicoꝝ partes equales ⁊ ð
dru egyptiaci partes .v. dissoluant cum oleo de chryso

milis: donec submergant ⁊ conficiantur cum melle ⁊ sit
eaꝝ doſ. ex. ij. ʒ. usq₃ ad aure. iij. Et pilule de sandaraca
descriptio eaꝝ est ℞ sandarace corticis ouoꝝ fumiterre
se. porri ptes equales salis ammoniaci pars. s. scorie fer
ri partes quattuor fiant ex eis pilule sicut nabac ⁊ dosis
eaꝝ sit in mane. vi. pilule usq₃ ad .vij. pilulas ⁊ commo
uet coitũ. Et iteꝝ. ℞. myrob. nigroꝝ ⁊ belliricorum ãbo
rum ana. ʒ. x. cucurbite aduste. ʒ. vij. karabe. ʒ. iij. acori.
ʒ. ij. bdellij. ʒ. xx. infundantur in aqua porri ⁊ fiant ex eis
pilule et administrentur. Et ex eis que experta sunt est
illud quod. ℞. scorie ferri et se. porri et se. ameos omniũ
ana. ʒ. i. fructus capparis sicci. ʒ. iij. dosis eius sit pugil
lus cũ aqua porri. et iterum sumãt myrob. nigri frixi cũ
butyro uaccino cum aqua porri ⁊ olo de nucibus ⁊ tri
fera de ferugine ferri. Et iteꝝ scorie ferri cribellate trite
ʒ. iij. cũ. ʒ. ij. nasturtij albi det i potu ex eo i ieiũio i. ʒ. i. aq̃
porri pondus drachmarũ. ij. ⁊ oleum de nucibus ẽt.
Et iterũ sumat aristol. lenga ⁊ piretruz ⁊ tribuli ⁊ ami
gdale amare ⁊ ameos et proijciatur desuper pugill⁹ fa
rine ordei et conficiantur cũ aqua porri et oleo ð chry
somilis. Et iteꝝ sumant sauine mundate recentis. ʒ. x.
et infundatur in aqua porri aliquib⁹ diebus et exiccet
i umbra ⁊ teratur et addantur ei se. albarmel et aniudẽ
carmeni et nasturtij albi et fenugreci et ameos oium añ.
ʒ. viij. ferueant nasturtiuz et albarmel cum oleo de nuci
bus et oleo de chrysomilis et terantur reliqua remanen
tia et aggregentur omnia in uase uitreato aut scutella ui
treata et potio sit ex uno aui. usq₃ ad. ij. aui. Et ex eis q̃
electa sunt et experta est ut in potu sũat galbani sicci põ
dus. ʒ. ij. cum aqua: nã ipsũ remouet eas. ¶ Et si in po
tu sumat tribus uicibus non redibunt ¶ Et serapinuz
⁊ storax st ex sũma bibitoꝝ q̃ bibũt ad hẽorroidas. Et si
natura est lenis confert suffuf myrob. cum seminibus ⁊
ipsum prouocat san. Et ex illis que ꝯferunt eis est assi
duatio comestionis amigdalaꝝ amaraꝝ cũ melle: trifera
autem cum scoria stringit san. ⁊ ꝯfert hemorroidibus.

¶ C. viij. de sedantibus dolorez hemorroidaꝝ.

SUmant serapini ⁊ bdellij subalbidi ana. ʒ. ij.
storacis. ʒ. i. opij. ʒ. s. olei de nucleis chrysomi
loꝝ. ʒ. i. ⁊. s. dissoluant gumme in eo ⁊ ponan
tur desup pondꝫ⁹. ʒ. s. ð castoreo. Et iteꝝ nenufaris exic
cati pars. i. altee pars. s. Et iteꝝ meliloti lentiũ excorti
cataꝝ amboꝝ ana. pars. i. ꝯiungantur cuz uitello oui ⁊
oleo roſ. Et iteꝝ folia altee ⁊ melilotum ꝯfecta cuz uitel
lo oui ⁊ oleo roſ. qñ ponunt super diaq̇lou cũ oleo ro.
⁊ aliq̃tulo croci ⁊ opij ⁊ rob st iuuatia ⁊ adeps anatis
est uehementis iuuamenti. Et iteꝝ cancer fluuiał i sopul
humida adeps renum capraꝝ cera alba. ⁊ iteꝝ proprie
qũ apat ꝯuenit ut sumantur camemilla ⁊ melilotũ ⁊ pa
rũ croci ⁊ terantur ⁊ conficiant cũ mucilagine se. lini. ⁊
triplicato. Et addat ad h° ca^m illud q̇ð dicem⁹ in ca° fi
cteris. Ipsum. n. ꝯfert ⁊ sedat dolores icisionis ⁊ ligati
onis ⁊ apatis.

¶ C. xi. de restrictiuis cursus hemorroidaꝝ

DE illis sunt ea que restringunt cursum incisio
nis. ⁊ sunt fortiora ⁊ meliora q̃ ut sint caute
rizantia. Et de illis sunt ea que retinẽt cursuz
eruptionis. Et illa que retinent san. incisionis sunt attri
menta. et iteꝝ que sunt sicut puluerizatõ ex aloe et ture
et san. dra. et balaustijs et sief meithe et similibus pulue
rizet et liget ligatura forti. Et iteruz pili leporis: aut te
la aranea cũ albumine oui et inuoluatur puluere galiẽi
et ligetur usq₃quo sigilletur: et que ex eis fortia sunt sũt

ſicut alcolcotar cum acatia et gallis: deiñ ligetur fortiꝫ. Quod ſi nihil confert coquatur cum cotto ſubmerſo i oleo calido feruente et retinebitur ſan. deinde puluerizē tur deſuper reſtrictiua. et i hoc eſt timor ſpaſmi. Ea vo que ſꝫ infra illa ſunt ſtiptica nota. et aque in quibus decoquntur ſtiptica: aut uinum ſtipticum in quo decoquũtur cortices ⁊ galle. ⁊ ex eis que bibunꝫ ad illud eſt trifera minor in qua poſita eſt ſcoria ferri infuſa in aceto bebdomoda una a qua coletur acetum et fricetꝫ ipſa in ſartagine: ita ut bibat ipſum: deinde teratꝫ ſicut puluis ſubtiliſſimus.

¶ C. x. de cibatione hñtiũ hemorroidas.

OPortet ut alienent a ſe omne croſſum ex carnibus et rebus lenibus. et omne adurens ſan. ex attaguebil et ſeminibus: niſi ſecundũ quãtitatē iuuamenti: et oꝫ ut comedant ea quoꝝ digō ē uelox. Et fiat cibus eoꝝ bonus ex carnibꝰ et uitellis ouoꝝ et aleſſida begi pinguibus et aludebenet et cirabeiet et aqua ciceris et ſiſamiuum dulce eis confert. Et nux inda cum peninidijs confert eis. Quod ſi fuerit illic ſolutio et curſus ſuperfluus ſan. confert cibus factus ex rizi et granatis cum paſſis. et eoꝝ olea ſint oleum de kerua et oleum de nuce indica et oleum amigdalinum et oleum de nucleis chryſomilorum et pinguedo gibbi cameli et adipes laudabiles et confectio ex uitellis et ex porris et pauco cepe: et pēidij et ficus ſꝫ meliores eiſ ꝙ dactili.

¶ C. xi. de apatibꝰ calis in ficteri ⁊ heriſipilla.

DE illis ſunt incipientia ⁊ facta poſt dolores hemorroidarũ et ſucceſſione curationuꝫ hemorroidaꝝ cuꝫ inciſione ⁊ medicinaꝝ acutaꝝ ⁊ qũ apata collectiōē faciunt ⁊ fiunt ulcera timetꝫ ſꝫ ea ꝙ fiãt fiſtule ꝓpꝫ hoc ergo añ maturationē aperiunꝫ ⁊ oꝫ ut adminiſtretꝫ phlomia in principio hoꝝ apatũ qñꝫ. n. ſedatꝫ dolor ſolũ ⁊ adminiſtretꝫ ſuper eã maraꝫ ꝺ ceruſa: aut liniantur cũ albumine oui trito cum oleo ro. in mortario plumbi: aut ſtanni donec in ipſo denigretꝫ: aut ſumatur merdaſengi. ʒ. v. hematitis ceruſe pondus. ʒ. ij. myrrhe. ℥. iij. ſumach. ℥. ij. pꝉpe collo. ℥. i. olei ſiſamini ꝙtũ ſufficit aut ponatur cum eis aliquid de triplicato ⁊ uino. Et adeps anatis eſt uehementis iuuamenti. ⁊ ſilr panis coctus cũ aq̃ qũ fit ex eo empꝉm cum uitellis ⁊ oleo roſ. Aut panis mundi. ℔. i. croci. ℥. i. opij. ℥. i. adminiſtrentur in rob. ¶ Et ſilr empꝉꝫ fcm̃ de kekengi ē bonum ualde. ¶ Et ſilr ēpꝉꝫ fcm̃ de uitellis ouoꝝ ſorbiliuꝫ qui teranꝫ in uino ſtiptico: deiñ miſceantur cuꝫ cera ⁊ oleo roſ. Et qñ pertranſceunt initium ⁊ non ſunt ab inciſione: adminiſtretur ſuper eã diaquilon marã ꝯq̃ſatũ cũ oleo roſ. ⁊ paꝝ empꝉi baſilicon cuꝫ uitellis oui ſorbilis. Et iteꝝ cepe ⁊ porri elixati cũ camemilla: aut marã ceruſe cũ amoniaco. Et ſi fortiſ fiat dolor tunc folia hyuſquiami uiridis exprimantur ⁊ ſumãtꝫ ex aq̃ eaꝝ aliquid ⁊ miſceatꝫ cũ aq̃ ēt: deiñ infundatꝫ in ea panis ⁊ adiungatꝫ ei uitelli oui non coagulati cũ aliquo pars. i. ⁊ oleuꝫ roſ. ⁊ fiat ex eo marã. Et iteꝝ qñqꝫ ꝯfert uaporatio eq̃lis ⁊ ſeſſio in aquis in quibus decocta ſꝫ ea q̃ ſadãt dolorem ſicut ſemē lini ⁊ ſe. altee ⁊ malue ⁊ additꝫ ſꝫ ea mucilago frumti cocti cũ aq̃ uſqꝫ fiat ſicꝫ puls ⁊ oꝫ ut redeamuſ ad ca^m^ tenaſmō. In eo nãqꝫ ē cura bōa ad hꝰ ca^m^ ⁊ qũ ſunt iſta apata propinqui termini in ano ex genere eoꝝ que aggregant mãꝫ: tunc cito perge ad perforañ añ maturationē ut ñ extendatꝫ mã ad ꝓfundũ ⁊ fiat fiſtula ⁊ iã narratur hꝰ regemē ab Hippocrate.

¶ C. xij. de ragadijs anis.

RAgadie in ano qñꝫ ſunt propꝫ ſiccitateꝫ ⁊ caliditatē accñteſ ei qꝛ ſcinditꝫ a fece ſicca ⁊ a q̃lꝫ cã ⁊ qñꝫ fiunt propꝫ uehementiã doloris. Et qñꝫ fiunt ꝑꝑ apa calm. Et qñꝫ fiunt ꝑꝑ groſſitudinem fecis uehementē ⁊ ſiccitatem ipſius ⁊ fiunt propꝫ hēorroidas que ſcinduntur ⁊ fiunt propꝫ fortitudinē expulſionis ſan. ad orificia uenaꝝ ani.

¶ C. xiij. de cura ragadiaꝝ.

QUedam meꝫ ragadiaꝝ ſunt in carnatiue lubrificatiue ⁊ quedam ſunt lenitiue ⁊ quedã hũectatiue quedam curatiue apatis ⁊ quedã ſũt incedentes inceſſu ꝓꝑetatis: aut ꝓpinque eis. Incarnatiue autem ſtiptice exiccatiue ſunt ſicut galle non pertuſate que bene in aq̃ decoqunꝫ ⁊ pauco uino pontico ⁊ admiſtretꝫ ex eis epithima. ¶ Et fortius illo eſt ut ſũatur uzifur ⁊ balauſtia ⁊ ceruſa ⁊ merdaſengi ⁊ plumbũ aduſtum ⁊ ſcoria argenti ⁊ climia ⁊ adminiſtrentur cũ oleo roſ ⁊ cera pauca. Et iteꝝ marã de ceruſa notum: aut ceruſa ⁊ ſtãnũ aduſtũ ⁊ oleuꝫ roſ. ⁊ albugo oui: aut ſcoria plũbi ⁊ ſemen roſe. Et terantur et adminiſtrentur in marã ⁊ ſicca ⁊ adherentia. Et iteꝝ alcãne ſumatꝫ pars una ⁊ cere albe ꝑtes. iij. diſſoluatur cera cum oꝉo roſ. ⁊ miſceantur ⁊ ſimiliter alkeiri exiccata. Et ex eis que currunt curſu proprietatum ſunt cinis oſtracoꝝ ⁊ polypodium eq̃li mēſura ⁊ folioꝝ oliue medietas unius ⁊ cum eis liniatꝫ. Et ex medicinis iuuatiuis etiam eſt illa que. ℞. lithargyrij ⁊ ceruſe ⁊ fricatiōis plumbi ⁊ oꝉi hyuſquiami albi et cere partes equales olei roſ. quantum ſufficit. ¶ Et iteꝝ adeps anatis ⁊ tus et medulla oſſium cerui et ſemen roſe et tutia et climia abluta et opium et iſopus humida et ſuccus endiuie et ſuccus ſolatri et oleum roſ. et cere parum fiat ex eis ceratũ. Et in hoc quidem cñ rectificatione uulneris eſt prohibitio apoſtematis et rectificatio eius et expulſio doloris Et ex eis in quibus ſedetꝫ eſt aqua curcume in qua ferueãt ſolatrum et lentes et roſe et ordeum excorticatuꝫ ¶ Et qñ non eſt pruritꝰ ꝯfert filoniuꝫ cũ oleo myrtino Et ex eis que ſunt fortis aggretationis eſt ut ſumatꝫ oꝉi ſiſamini ⁊ turis puri ⁊ aluminis rotundi oium ana pondus. ʒ. ij. ⁊ croci ⁊ myrrhe amboꝝ ana. ʒ. i. glutinis alibat ⁊ cere amboꝝ ana. ʒ. xxij. aggregenꝫ cũ uino ⁊ oleo ro. ¶ Et ex medicinis hꝰ capꝉi ſꝫ meꝫ ꝯferentes cũ eq̃tione ⁊ lenificatione fcã cuꝫ adipibꝰ ⁊ iuribus pinguibꝰ et ſiccis. Et oleis ⁊ glutinationeꝫ facientia ſicut amilum ⁊ puluis molendini ⁊ dragagãtũ ⁊ ſimilia. Et aggretꝫ ad illas curō ragadiaꝝ. ¶ De illa eſt deſcriptio. ℞. iſopũ humidã medullã uituli amiluꝫ ablutũ adipē anatis aut galline ⁊ oleũ ro. ¶ Et ex illa ē ut ſũatur medulla cruris uaccini ⁊ aſini ⁊ ãilũ ⁊ liniantꝫ. Et iteꝝ marã ⁊ bdellij adipis gibbi cãeli ⁊ farine ordei partes eq̃les medulle cruris cerui ⁊ adipis cerui oĩũ aua. ℥. i. mumie. ℥. ſ. olei ſiſamini. ℥. ij. amili ãigdalaꝝ dragagãti oium. ʒ. i. ⁊ aggregentur cum oleo ſiſamino. ¶ Et olea iuuatiua in ragadijs in quibꝰ ñ ē caꝉitas pꝉima ⁊ apa ſine hemorroidibꝰ ſꝫ oleũ alkeiri: ⁊ oleũ ꝺ lilio: ⁊ oleũ de nucleis chryſomiloꝝ: ⁊ oleum de nucleis perſicoꝝ ⁊ diſſoluãtur in eis bdellium. Et ꝯfert eis ſuffumigatio cũ bdellio ꝯfecto cũ adipe ¶ Apoſas aũt qñqꝫ aufert ⁊ ꝯfert in eis chimolea cũ oleo myrtino ⁊ ſeſſio in ſtipticis ⁊ oleo ōphacino. Et iteꝝ decoq̃tꝫ galle cum uino ⁊ fiat ex eis ēpꝉꝫ. ¶ In ragadijs ãt hemorroſaicis eſt neceſſarium ut ſup eas admiſtretꝫ marã ⁊ adminiſtrentur ea que bibuntur Et adminiſtrentur pilule de bdellio cum ſerapino que

bibantur in nocte aut in die. Et qñ currit ex ragadijs aliquid sumatur cottun et submergatur in aqua aneti: ⁊ exiccetur et abstergatur cum eo anus et deuitetur stiptica exiccantia egõnez.

C. xiiij. de cibatione hñtium ragadias.

Oportet ut ipsi deuitent acetosa ⁊ stiptica exiccantia nãz ⁊ sint cibi eoꝝ alessidabegi ⁊ ea que fiunt ex maluis et pinguedo gibbi cameli ⁊ adeps galline ⁊ anatis. Et confert eis conditum in alessidabegi et uitelli ouoꝝ sorbilium. ⁊ proprie ante alios cibos. et cõfectio de uitellis ouoꝝ et de porris et cepe cũ butyro uaccĩo nõ uehemẽtis fortitudis et nux ĩdica et auellane et pẽidij ꝯferũt eis. ¶ Et uia cibatiõis eoꝝ ẽ uia cibationis habentium hemorroidas.

C. xv. de mollificatione ani.

Quãdoqꝫ fit ex ꝯpl̃one palytica: aut frigore infra illam. Et compl̃o quidem palytica: qñz ẽ ex humiditate subtili imbibita secũdũ pl̃imuz ⁊ quandoqꝫ fit ex humiditate que est decliuis ad caliditatem et est eius caliditas cã imbibitionis eius et cognoscitur illa caliditas per tactum. Et qñz fit pp hemorroidas ⁊ ligationem hemorroide: aut incisione eius qum lacerto aduenit nocumentum cõmune. Et qñz fit propter casum super dorsum: aut percussionez nocentẽ quoniã stringit neruos: aut rumpit eos et hoc fit subito et non est ei curatio. ¶ Compl̃onal' uero accidit paulatim et recipit curationem. Et accidit ex mollificatione ani exitus fecis inuoluntarie. ¶ Et qñz est illic tensio ad exteriora similis mollificationi: propter illud quod sequitur ipsã de exitu fecis inuoluntarie. Et multotiẽs sequitur colica propter illud quod aduenit neruo constrictio de tensione ⁊ scitur per tactuz duritiei. Et qñz est mollificatio cũ sensu ⁊ qñz est cũ destructione sensus. ⁊ illa que est cum sensu est incolumior.

C. xvi. de cura.

Si fuerit cã eius frigus uehemẽs cum mã: aut absqꝫ materia sedeat in aquis cucu. in quibus sunt cocta sauina ⁊ costus ⁊ nux cupressi ⁊ spica ⁊ aliquid de squinanto. Et si indiget fortiore illo clisterizet. cũ medicina nominata euforbium ⁊ administrẽtur super ipsum ea que sunt sicut oleum costinum ⁊ alia Et si fuerit mã faciens humiditatem in qua sit caliditas aliqua quod scitur per tactum. fac sedere ipsum in aqs stipticis fortibus decliuibus ad frigus. ⁊ permisce cum eis calefactiua ẽt. Et si illic existimaueris tensionez esse tunc administra mollificantia lenificantia ex oleis ⁊ adipib⁹ ⁊ alijs. Et in fine illius oꝫ ut administres stiptica ⁊ mouentia in quibus est mollificatio subtiliatio ⁊ resolutio ad excitandam uirtutem et euacuandaz mãz. sicut aqua salsa ⁊ aqua salita ⁊ colloquin. ¶ Et attende ea q̃ dicuntur in capitulo qđ est p⁹ illđ et ẽ đ egressiõe ani.

C. xvij. de egressione ani.

Quãdoqꝫ fit propter uehementiã mollificationis lacerti constringentis anum educentis ipꝫ ad superiora. ⁊ qñz fit propter apata dñantia Et curatio quidem redeuntis facilior est curõne apositi q̃ non redit: ⁊ cura uniuscuiusqꝫ nota est. Et reductiua qđ ẽ est ut non curet' unus curõne qua eñat' alius et ĩducat' et stringatur. Quod si nõ reducat' administrẽt' mollificantia. ¶ Et oꝫ ut dicamus medicinas constringentes anum constipantes ipsum: nã pl̃im necessaria sunt ea q̃ sunt h⁹i: nã qñ administrãtur ⁊ reducitur anus p⁹ eas si fuerit reducibilis ⁊ restringatur iuuat. Ex eis itaqꝫ st aque in quibus sedetur ⁊ quibus fit embroca et in quibus decocte sunt me' stiptice. Et conuenientior illaꝝ ẽ ut sit aqua et uinum stipticum. Et de illis est ut sumantur rose ⁊ lentes ⁊ solatrum et sumach et decoquãtur i aqua et administrent'. Et ista iuuãt etiã qñ illic est apostema. Et ex eis sunt pulueres de quibus qñ non est caliditas uehemens est ut sumantur corticum arboris alboti. ʒ. viij. nucis cupressi pondus. ʒ. ij. ceruse. ʒ. i. mađ fiat vulnus cum stiptico et abluat' cum eo et assiduet' illud super ipsum. Et iteꝝ minuti turis et merdasengi amboꝝ ana. ʒ. viij. nucis cupressi sicce et ceruse plumbi assumpte per fricationem plumbi eiusdẽ super aliud cum uino stiptico amboꝝ ana. ʒ. ij. Et iteꝝ scorie plumbi ⁊ sumach ana. ʒ. iiij. myrrhe. ʒ. i. se. ros. ʒ. iiij. Et iterum cuꝫ melle et oleo ros. crudo sumat' sumach ⁊ alumẽ et galle ⁊ antimonium ⁊ cerusa plumbi ⁊ puluerizentur super ipsuz ⁊ reducantur si reducibilis est et stringat'. Quod si anus non reducitur ⁊ non redit propter apa magnuꝫ tunc melius est ut regatur apostẽa ⁊ mollificet' per sessionem in aqua calida in qua decocta sunt sedantia dolorem ⁊ mollificantia apa de eis que iam dicta sunt in ca⁰ suo ⁊ inungat' post illud cum oleo anetino ⁊ oleo camemillino: nam si lenit' ⁊ redit: tunc curet' cum eis que dicta sunt. Et ex eis que conferunt in hac hora sunt sedantia dolorem predicta ⁊ proprie alnenufar ꝑdictũ in quo sunt lentes.

C. xviij. đ fistulis i ano.

Quãdoqꝫ generantur iste fistule a vulneribus in ano ⁊ corpore e⁹ qñz generantur ab hemorroidib⁹ corrosiuis. Et đ fistulis ani q̃dam non sunt penetrantes ⁊ sunt incolumiores. ⁊ quedã sũt penetrantes ⁊ sunt deteriores. ⁊ ille que sunt ꝓpinque concauitati ⁊ introitui sunt i columiores: qm̃ si premãt' nõ aduenit lacerto toti nocumentũ immo parti eius ⁊ i reliquo est eius operatio ex retentione. Elõgata autez qum premũtur: ⁊ qum est curatio inciditur lacertus retentiuus totus: aut plurimũ e⁹ ⁊ destruitur tota retẽtio ⁊ perducit ad egressionez stercoris inuoluntarie. ⁊ qñz sunt continue cum uenis ⁊ neruis. ⁊ ẽ in eis timor. Et scitur dĩa inter penetrantes ⁊ non penetrantes per int'missionem tente in fistulã ⁊ digiti in ano quo sentit' ultimus status casus tente: quare sciuntur penetrãtes ⁊ ñ penertãtes. Et penetranres qñqꝫ significãt exitus stercoris ex eis. Et scitur ẽt an expressio aduenia lacerto toti aut parti e⁹. ¶ Regimen qđ quidã primoꝝ antiquorum dixerũt ⁊ imitati sunt ipsum quidã posterioꝝ. ⁊ illud est ut intromittatur digitus in ano: ⁊ tenta in fistula ⁊ precipiatur infirmo ut stringat anum ⁊ trahat ipsum ad superiora ⁊ sentitur illud quod stringit' ⁊ illud quđ egredit' de lacerto ⁊ quãta sit latitudo e⁹ que est in longitudine corporis. ⁊ q̃ntuz sit inter extremitatem tẽte ⁊ est secũdum latitudinem eius in longitudine corporis. an sit paꝝ aut pl̃m. Et penetrantes qñz hñt orificiũ unũ Et quãdoqꝫ habent orificia plura.

C. xix. de curatione.

Ex nõ penetrantibus quidez si non fuerit nocumentuz cursus plurimi. et fetor superfluus nõ erit malum dimittere eas et si fuerint nocẽtes experiatur super eas collyriuz algarab et que procedũt cursu eius ex medicinis fistulaꝝ. et si rectificauerit eas. aut minorauerit corruptionem eaꝝ erit bene. Et si nõ administret' medicamen acutum ut consumant quod apparet de fistula et est caro mortua et apparet caro sana. ¶ Et qñz succurrit' dolori cum butyro cui suppo

nit olcum ros.deinde incarnatur uulnus cum medicis ⁊ cum maram incarnatiuis ⁊ proprie marā arafil. ipm n.sanat ipsum. Quod si fuerit etiam fistula non curet cum eis adhuc que incidunt cun caliditate sua ⁊ sicci tate sua sed cum subtilitate ⁊ in spatio ⁊ ex eis que ipsas incarnant est maraz nigrum. Penetrantiuz autē curatō ē ꝯprehensio ⁊ consideretur in comprehensione illō qō diximus. Et ex bona comprehensione eius est ut ꝯpria tur cū pilis formatis ut licinium quō sit subtile: aut cū seta formata ut liciniuz cum quo stringatur ⁊ dimittat Et qñ perducit ad dolorem uehementē ⁊ timet ꝙ ac cidat spasmꝰ: aut aliō accidēs malū auferat ab ea filū ⁊ curet cum eis que sedāt deinde iteret ꝯstrictio cū eo.

¶ C.xx. de pruritu in ano.

Quādoq; fit propt uermes paruos generatos in eo ⁊ qñz fit propt hu. salsos ⁊ cholericos mordicantes ipsum ⁊ qñz fit pp ulcera saniosa in ipso.

¶ C.xxi. de curatione.

Factus quidem a uermibus curat curatione uermium et factus ab ulceribus curetur curatione ulcerum. sed facti ab humoribus retentis in eo si fuerint uenientes desuper curatō est re ctificatio cibi et eūo hu. et si fuerint retenti illic est ieūo cū collyrijs scitis narratis in eis que mundificant inte testinū rectum iex hu. phlatico ⁊ cholerico. Et iā dictū est in caº tenasmon. ⁊ curatur cum suppositorijs tempe ratis ⁊ cum suppositorijs stupefacientibus. Et rob cuz aceto uini iuuatiuuz est ualde. Et silr uētose si albosos

¶ C.xxij. de ulceribus ani.

Curentur cum exiccatiuis fortibus predictis i caº excoriationis ꝗuis sit dolor uehemēs ual de in sensu loci doloris. Et ꝯferūt eis almarā nigrum. ⁊ almarā de uiride eris ⁊ ponatur totum in la na superº caput tente.

¶ Fen.xviijª. de dispositionibus renū. ⁊ ē.ij. tractatꝰ.

¶ Tractatꝰ.i. de vlibꝰ iudicioꝝ renū ⁊ ō lapidibꝰ eoꝝ.

¶ C.i. de anatomia renum.

Creati sunt renes ad hoc ut sit in strumētū mundās san. ex aquosi tate superflua qua indiget propt necessitatem facientem eā necessa riā. Et illa quidem necessitas de struit qum digestus est san. et ꝑ paratus ut penetret in corpus. ⁊ tu iaz sciuisti ista. Et propterea ꝙ hec aquositas ualde plurima fuit. fuit necessarium ut crearet membrum mun dificans ipsam ⁊ attrahens ad se: aut mēbᵐ magnum aut duo membra parua ⁊ si esset magnum unum coar ctaret et exprimeret. Loco igitur unius creata sunt du o. Et in mundificatione eoꝝ est iuuamentum quō notuz est in creatione membrorum pariuz ⁊ duaꝝ diuisionuz ⁊ diuisionum pluriuz una. s. ut qum nocumentū accide rit uni eoꝝ stet ſm cū parte opatōnis: aut cū plimo eius ⁊ subtiliatum est ad multiplicandū substantiaz eorū et ad faciendā eā solidam propter iuuamenta quorū unū est ut occurrant multo cū paruo spatio. Et ſm est ut sint probibiti ab attrabendo nisi subtile exuccando ipz Et iterum est ut sint fortis substantie nō uelocirer pati entes ab eo a qº iplētur oi hora ex aquositate acuta cui associant hu. acuti in pluribus horis. Quia igitur crea ti sunt ita alleuiat penetratio in meatibus eorū ⁊ dilata tus est locus eoꝝ propter illud quod positum est illic ō

uisceribus et positus est ren dexter sup̃ sinistrum ut sit locus eius situi epatis propinquior ⁊ magis trabeus ab ipso quātum possibile est ita ut fortasse tangat ipsum immo tangat additamentum quod sequit ipsum. Et po situs est sinister descendens: qm̃ compressio fit in latere sinistro a splene et ut illud quod attrabit ex aquositate non attrabatur ex foramine qō hz: immo attrabatur ad propinquius in primis ⁊ ad longinquius ſº ¶ Et ipsi quidem sunt cū duobus additamentis in ꝯcauitate ipo ruz ⁊ in gibbositate eoꝝ. Et posita est in interiore parte cuiusq; eoꝝ concauitas a qua trabitur ad ipsum aquosi tas ex superiore quod aduenit ei et in ipsa uadit deinō trabitur ab ipsa ex intoriore parte eius ad uesicam in latere quod separatur ab eo paulatim postq̃ mundificat rem illud quod associat illi aquositati de superfluitate san. purificatione meliore ⁊ magis ultima que possibilis est quare nutritur ab eo quod de ipso purificatum est et expellit superfluitatem. Aquositas. n. non peruēit ad renes existens in ultimo clarificationis ⁊ separationis: i mo peruenit ad eos exñte sanguineitate ſa in ipsa que ē q. ipsa sit lauatura carnis ablutione ultima et similit qñ debilitantur renes non purificatur: quare egreditur a quositas associata sibi sanguineitate. Et similiter qum e par est debile ⁊ non discernit aquositatem a sanguineita te separatione qua oz ⁊ quantitate qua oz ⁊ regimine qº oz tunc penetrat cum aquositate sanguineitas plusq̃ ne cesse sit penetrare propterea ꝙ superfluit illud quod as sociat ei de sanguineitate mensuram quo indigent renes in nutrimento sui. Et est illud quod egreditur ex illo in urina. ¶ Lotiuum etiam simile lotere que egredit qū renes debiles sunt in nutriendo se. Ex renibus quidez aduenit neruus paruus ex quo creantur panniculi eoꝝ et aduenit eis uena ex latere epatis. ¶ Et aduenit eis arteria quātitatem hñs ex arterijs que aduenit epati.

¶ C.ij. de egritudibꝰ renū.

Accidunt eis egritudines ꝯplonis: ⁊ accidunt eis egritudines ꝯpositionis in paruitā q̃titatis ⁊ magnitudine eius. Et ex oppilatione de cuiꝰ summa est lapis. ¶ Et egritudines solonis continuita tis sicut ulcera ⁊ corrosio ⁊ abscisio uenaꝝ et eaꝝ aper tio ⁊ totum illud accidit: aut in ipsis aut in meatibus q̇ sunt inter eos ⁊ inter alia ⁊ illud paꝝ fit. Quod si acci dat in illis meatibus oppilatio ex san. aut humoꝝ aut la pide cōicat ren in curatione. ¶ Et qñ multiplicantur egritudines in renibus debilitatur epar adeo donec ꝑ ueniat res ad hydropisim siue renes sint calidi siue fri gidi. Qūq; uides habentem dolores in renibus minge re urinam uiscosā ⁊ glutinosam: tunc scias ꝙ illud addit in doloribus eoꝝ propter illud qō attrabunt de materijs malis ⁊ generat qñz lapidem. Et resoluunt eoꝝ egritu dines per urinam crossā residentem. Et multotiens q̇ō facit icurrere strictura lūbaris dolorē ⁊ calitatē i rēibꝰ

¶ C.iij. de signis q̇bꝰ significant dispōnes renū.

Significatur ex urina inq̃titate ⁊ subtilitate su a ⁊ colore suo: ⁊ ex eo quod admiscet ei ex dis positione sitis ⁊ ex dispositione desiderij coitꝰ ⁊ ex dispositione dorsi et doloribus eius: ⁊ ex dispositi one crurium: ⁊ ex ipso dolore et ex tactu ⁊ ex eo quod ꝯuēit ⁊ qō ñ ꝯuēit. Et egritudibꝰ qō renū associat pau citas urine. et distiuguit epatis egritudines que eis simi lantur ꝙ appetitus non omnino prostratus est. ⁊ ille q̇ mingit urinā propter quam multotiens surgit ad migeñ in renibus eius est egritudo. et silr est in illo qui habet

ſedimen carnoſum ⁊ capilloſum ⁊ herbinum.

¶ C.iiij.de ſignis caliditatis renum.

SIgnificatur caliditas renum ex inciſione urie ſicut ſua rubedine ⁊ ſua citrinitate:deinde ex priuatione pinguedinis totius corporis et ex caliditate tactus:⁊ ex ueloci acceſſu apatum ⁊ maxime calidoꝝ:⁊ multo deſiderio coeundi ⁊ ſiti nimia.

¶ C.v.de cura.

CUra eoꝝ ē exhibitō lactis aſine i potu:⁊ capꝝ nutritaꝝ in domo:⁊ herbe ꝯue nientes ſe:⁊ dētur ēt lac de quo extractū ē butyꝝ niſi timeaꝛ nitium lapidis q̇ ſi timeaꝛ aq̈ ciceꝝ detꝛ.⁊ oē ius ⁊ glutinum:⁊ que cognita ſunt.Et qñ cliſterizatur cū aq̈ ſra ⁊ oleo ſe.alkekengi erit bonum ⁊ ſilr empl̄a fcā ex illis et unctiones ex unguentis frigidis.⁊ canfora ē utilis ualde in cura caliditatis renum. ¶ Et ſcias φ ſitis i hac ꝯpl̄one ſuccedit q̄ n̄ ſedaꝛ ex potu aq̄ ſre.

¶ C.vi.de ſignis ſrītatis renū.

SIgnificatur frigiditas renū ex diſcoloratione urine ⁊ totius corporis.⁊ paucitate coituſ ⁊ ex debilitate renum ſimilitudinē hn̄tiū cū renibus ſenum. ¶ Et his quidē ſuperueniunt egritudines ſre ⁊ nocentur a ſrīſ.

¶ C.vij.de cura.

IUuamentum illius ē cliſtere ex unguentis calidis adipum:⁊ butyri uaccini:⁊ olei ſiſami:⁊ olei baucie ⁊ alkekengi amigdalaꝝ amaraꝝ:⁊ cartami et fenugreci:⁊ aneti ⁊ adipis dab:⁊ olei laurini:⁊ olei auellanaꝝ:⁊ fiſticoꝝ:⁊ olei coſtini proprie.Et qñ permiſcentur aque eoꝝ cum oleo ſecundū quātitatem ſufficientem ad cliſtere faciendum. ¶ Et ſumanꝛ iterum empl̄a medicinaꝝ calidaꝝ ſumma quaꝝ eſt aggregata: ⁊ cyminum eſt iuuatiuum ualde in cura frigiditatis renum et proprie cum medicinis miſtum ſuper quas dominium habet:⁊ cliſtere cum oleo coſtino ē laudabile:⁊ ſequens eſt illud in uirtute albabre:⁊ alcadra:⁊ fiſtici:⁊ adeps caude arietum qñ fit cliſtere cū eo eſt ultimum in calefacienꝰ renes:⁊ ꝯfortando.

¶ C.viij.de extenuatione ⁊ uetuſtatione renuꝫ.

QUādo accidit renibus extenuatio ⁊ uetuſtatō que dī cedebul ⁊ diminuitur eius ſubſtantia.⁊ qñ non remanet pinguedo ſuper malaꝫ cōplexionem ⁊ nimium coitū:⁊ purgationē.

¶ C.ix.de ſignis.

SIgna ſunt caſus coitus:⁊ albedo urine:⁊ frequenter urinare:⁊ debilitas ilioꝝ:⁊ dolor ex tēſiuꝰ in illo ⁊ qñ erit cū illo grauitas cōpis.

¶ C.x.de cura.

IUuamentum eoꝝ eſt comedere medullas nucū cum zuccaro:⁊ nuces indas:⁊ auellanas cum fiſticis:⁊ papauere:⁊ cicere ⁊ fabe:⁊ faſeoli conferunt:⁊ adeps gallinaꝝ:⁊ anſerum:⁊ renum hedoꝝ:⁊ panis calidus.Et miſceantur cum iſtis medicis diuretica.⁊ ſpeties confortatiue ſi ſint medicine effuſe ad renes.ſpeties.n.uirtutem mouent.Et qñ miſcenꝛ cuꝫ illis ſicut lalec.i.res que maſticantur diu.⁊ res uiſcoſe:⁊ que habent ſaporem de ſen ut ꝯforteꝛ ſubſtantia carnis:⁊ iuuaꝛ cum cibis in quibus ſit lac uaccinum admiſtuꝫ:⁊ lac decoctum cum ſua tertia aut quarta de tereniabi.Et qñ accipiunꝛ renes ⁊ decoqunꝛ ⁊ proijcitur puluis ſpetieꝝ donec bene preparenꝛ:⁊ res que i pinguari faciunt et confortant ſunt ſpeties:⁊ tāguebil: iuuant etiaꝫ eoſ cliſteria que facta ſunt ex carnibꝰ arietū cum oleis bonum odorem habentibus ſpetieꝝ. Et oſſa medullaꝝ que dicta ſunt:et unguenta caude arietuꝫ proprie.Et ſi fiant renes pingues erit maximum iuuamentum ⁊ ſilr que ſunt ei ſimilia. ¶ Cliſtere bonum capita agnoꝝ pinguium ponanꝛ in olla cum aque kiſt.i.⁊.5.et claudatur cum luto forti:et ponaꝛ in furno ſpatio.xxiiij.horaꝝ quouſqꝫ ſeparetur caro ab oſſibuſ per ſe et miſceatur cum eo butyꝝ:et zābac:et paꝝ ſucci porroꝝ:et quꝫ decoquitur cum illo corallus:et aſcek.i.tribulus et mugat et fenugrecū:⁊ ſemen papaueris ipſius quod meliꝰ eſt ualet plus:et qum neceſſarium fuerit plus calefacerē ponatur in eo oleum alkerua:et oleum coſti:et ſi equale uolueris facere ponatur oleum cartami. Et iteꝝ ſi fiat cliſtere cum lacte recenter mulcto confert ualde.et ſi ē neceſſaria calefactio ad ignem paꝝ fiat. Nos iā dicemꝰ in antidotario cliſteria alia et electuaria medicinaꝝ ualentia ad hoc. ¶ C.xi.de debilitate renum.

DEbilitas renum fit cā cōpl̄onis alicuius.cꝰ deterior eſt illa que confirmata eſt.⁊ fit qñqꝫ propter extenuationem.et qñ fit propter dilatationem meatuum et eoꝝ apertionem et mollificatiōeꝫ quā eoꝝ acquiſiuit eſſentia et eſt debilitas propria eis ā bobus ⁊ ē illa cauſa cuius deficiunt in colanda aquoſitate ab eo quod ei aſſociatur uſqꝫ ad renes.et qñ ſunt uene incolumes.et qñqꝫ non ſunt ⁊ cauſa illius eſt ſicut multitudo coitus:et ſicut multitudo ſtupefacientium.et multitudo urine et ſtatio in equis et ipſoꝝ eq̈tatio abſqꝫ gradatione et conſuetudine. et propter laborem aduenientem renibus.et propter percuſſionem.Et hꝰ quidē generis eſt aſcellatio plurima et inceſſio precipue pedibus. ¶ C.xij.de ſignis.

ILlam que ē cā cōpl̄onis ſignificant ſigna ꝯpl̄onis.Et que eſt cā extenuationis ſignificāt ſigna extenuationis. Et cuꝫ illa que eſt propꝛ dilatationem meatuum et mollitieꝫ carnis eoꝝ nō ē dolor niſi qñ ⁊ minoratur cum ea appetitus cibi et ē urina ante digōnem et aduentum aduenaſ ſecūdū plurimū aquoſa.Cum autem cibus peruenit aduenas tunc ſecūdum plurimum fit exitus ſan.et humiditatum croſſarū cum urina.Et ē plurimum urie eius ſicut lotura carniſ croſſe:qm̄ ipſe nutrritur cū eo quod currit ad ipſuꝫ et nō diſcernitur croſſum a ſubtili. Et accidit multotiēs ut ſubſideat ſanguineitas et apparet res ſimilis ſpume maris.et illud eſt qñ uene ſunt incolumes quꝫ ergo uene nō ſunt incolumes non diſcernitur aliquid imo remanēt cum diſpoſitione ſua propter debilitatem digeſtionis et cōitanꝛ quidē debilitatem renum quocūqꝫ mō ſit et extenuationem eoꝝ paucitas urine et defectus i coitu:et debilitas uiſus et dolor capitis.

¶ C.xiij.de cura.

CUratio eius que eſt ex complexione eſt cauſa cōpl̄ōis in permutatione ſui et eūone materiei ſi eſt.Et eius que eſt cauſa extenuationis cura eſt cura extenuationis et in ea que eſt cauſa dilatationis et eſt debilitas ueraꝛoꝫ ut ſit itentio ꝓhibēdi cauſas dilatationis et conglutinandi et confortādi.Et prohibitio quidem cauſaꝝ dilatationis et dimiſſio motus ⁊ coitus ⁊ odire balneationem pl̄imā ⁊ declinare ad q̇etē ⁊ trāq̇llitatē et abhorrei diuretica.Cōglutiatō ꝟo fit cū glutiatiſ ⁊ ſtipticis ⁊ ſrīſ.Ex cibis q̇ð ſic ſauich ⁊ dactil ſiccis et zaroris et cydōijs et cibo facto ex granatis cū interioribus paſſulaꝝ et cū adipe capraꝝ. et eis que ſuguntur ex congelatis factis ex eis que ſunt ſicut

grana grãtoꝝ et ſucci acetoſi et ⁊ muzi acetũ bonũ cum
coriandro:et ea ſimilia ſĩt eis. Et ex potibus uinum
paſſum ponticum. Et ex medicinis uero ſunt ſicut ſucci
ſtiptici permiſti cũ bolo armeno ⁊ gummi. ⁊ empl'a fa
cta ex ſauich ⁊ caſab ⁊ cydonijs ⁊ roſis. ⁊ eis que cur
runt curſu eoꝝ et unguentis predictis ad debilitatem e
patis ⁊ ſtõi. Confortantia ãt ſiunt et cibi ⁊ cliſteria et cõ
fectiones impinguatiue dicte in ca° extenuatiõis: ⁊ oꝫ ut
addantur in eis ſtiptica ⁊ ponantur in cliſteribus predi
ctis ſicut dactili ſicci ⁊ cydõia ⁊ adminiſtrent' in eis lac
camelinum ⁊ ouinꝫ: nã ipſa confortant renes. ⁊ aggre
gant eos ⁊ conſolidant etiam. Et lacti quidem omino
non eſt compar in egritudinibus renuꝫ propter debilita
tem. ⁊ proprie qñ miſcet' cũ eo quod eſt ſicut bolum ar
menum. E comedere renes cum reliquis cibis ⁊ permi
ſcere cũ eis ꝓhibentia. ẽ multi iuuamẽti.

¶ C. xiiij. de uentoſitate renum.

Generatur in renibus uentoſitas groſſa exten
dens eos et ſignificant ꝙ ẽ uentoſitas dolor ⁊
tenſio abſq; grauedine ⁊ non ſunt ſigna lapiſ.
Et fit ĩ eis mutatõ q̃dã q̃ minorat' quum eſt uacuitas et
ſecũdũ digeſtionem bonã

¶ C. xv. de cura.

Oportet ut abſtineat a cibis inflatiuis ⁊ bibat
diuretica reſoluentia uentoſitates: ſicut ſe
mina ⁊ ſemen rute ⁊ fagdij in aqua mellis:
aut in iuleb ſecũdum diſpoſitionem ⁊ emplet' cum eis q̃
ſunt ſicut cyminum ⁊ calamẽtũ ⁊ anetũ ⁊ ruta ſicca et
napoꝛ' cũ eis ⁊ iungat' cũ coſtio ⁊ ſãbacio ⁊ ſilibus.

¶ C. xvi. de dolore renum ⁊ cura.

Fit ex apãte: aut uentoſitate: aut lapide aut de
bilitate. ⁊ qñꝫ ſequnt' dolores eoꝝ debilitas
digõnis ⁊ caſus appetitus et nauſea. Et tu q̃
dem iam ſciuiſti ſigna diuiſionum predictaꝝ ⁊ curatio
nes eaꝝ. Quũq; dolor fit uehemens tunc ſupereſt tibi
uti eis que ſunt ſicut filonium ⁊ troc. ſtelle et ea que tra
mite iſto ꝓcedunt tandiu donec ſedetuꝛ dolor: deinde
curet' cum ireos. Et tine uehementer conferunt ei qñ
decoqunt' in eis medicine lenitiue ⁊ doloris ſedatiue ſe
cũdum ꝙ diximus in ca°. ¶ Et oꝫ ut incipiat in admi
niſtratione ſeminum qum non inuenit excuſationem ab
eis incuratione renum et ueſice precipue habentium
ulcera. uerum uti ſeminibus cum dolore timoroſum ẽ
propter illud quod accidit ⁊ deſcendit. ⁊ ſtudium ĩ ab
ſtien° iterum a narcoticis ẽ magis neceſſariũ. fit ergo cõ
tentus aqua tepida et ſedatione abſq; longitudine in ad
miniſtratione perducente ad ſtuporem ⁊ attractionẽ.

¶ Tractat⁹. ij. de apatib⁹ renũ ⁊ ſolutiõe ꝯtinuitatis.

¶ C. i. de apatib⁹ calis in renib⁹ et dubellati.

Apoſtẽata calida in renib⁹ diuerſificãt'
in materia quedam. n. eoꝝ fiunt ex ſan.
groſſo ⁊ quedam eoꝝ fiũt ex ſanguine.
ſubtili cholerico. Et diuerſificantur cã
ſuoꝝ locoꝝ fiunt. n. quedam ipſoꝝ in cõ
pore renis. ⁊ quedam accidunt ad lat⁹
concauitatis. ⁊ q̃dã ipſoꝝ ad lat⁹ pannicli uelantis eos.
Et iteꝝ quedã eoꝝ tendũt ad ꝑtẽ meatus emunctorij.
⁊ quedam ipſoꝝ declinant ad partem dorſi. ⁊ q̃dã ad ꝑ
tes meatus q̃ ẽ ad ſuperiora. Et iteꝝ qñꝫ ſĩt in unoquoꝫ
duorum renum. ⁊ qñꝫ ſunt in rene uno. Et rurſus qñꝫ
faciunt collectionem. ⁊ qñꝫ non faciunt collectionẽ. Et
qũ collectionem faciunt: aut rumpũt' qñ rumpũt' ad ꝑ
tem ueſice: ⁊ ẽ melius oĩb⁹: aut ad inteſtina expulſiõe
facta a nã ab eis ad inteſtina ſicut expellit materiã pleu
reſis in oſſa lateris ad illud qð apparet ð corpore. ¶
Et qñꝫ fit ſecundum ſemitam reditionis ad eꝑ deinde
ad meſaraicam: deinde ad inteſtina. Et expulſio que fit
ad inteſtina qualitercũq; fit eſt mala ualde: aut expellit
ad ſpatium concauitatis et loca uacua ⁊ indiget perfo
ratione educente illud aut non rumpunt' ⁊ remanent in
eis ⁊ hec etiam curantur cum apertione. Et omnia q̇ð
renum apata uelocia ſunt ad hoc ut in lapidem conuer
tantur. ⁊ quomõ non quꝫ ipſa ſunt cauſa lapis. Et qñ
apa calidum eſt in rene et illud non fit uacuũ a fe. dein
de accidat cõmiſtio rationis: tunc illud eſt cauſa cõita
tis uelaminis magnitudinis apatis ⁊ eſt mortale: ⁊ ꝓꝑ
e qñ accidit ſignificatio mala: nã illud eſt propter cõita
tẽ malam. Quod ſi accidat ſignificatio bona tunc expe
ctatur ruptura ad ſalutem. Et fortaſſe egreditur in h⁹ⁱ
de pinguedine renis aliquid. Et fortaſſe egreditur ſicut
pilus rubeus in longitudine unius palmi et plus. Et
cauſe quidem apoſtematis renum ſunt repletio in toto
corpore: aut in membris cõicantibus eis: aut propter
ꝙtitatem ſan. aut qualitateꝫ eius: aut excoriationẽ lapi
dis aut retentionem urine apud renes extendentem ⁊ a
lia repletio nãq; hec apat renes. Et apatibus quidẽ ca
lidis in renibus uelociter aduenit induratio: ⁊ tunc ap
parent ſigna indurationis. ⁊ facit qñꝫ incurrere apata
ſtrictura lumbaris in medio.

¶ C. ij. de ſignis.

Signum apoſtematis calidi in renibus eſt fe.
inſeparabilis que habet remiſſionet' ⁊ cõmoti
ones in ordinatas. q. ſint principia quartane
⁊ pulſus ñ hꝫ minorationem ĩ inceptione ꝑoxiſmoꝝ ei⁹
quã hꝫ in inceptione reliquaꝝ fe. Et ẽ fe. e⁹ cũ frigoꝛ' ex
tremitatũ ꝓꝑe manuũ ⁊ pedũ: ⁊ fit illic horripilatõ cõ
miſcẽs inflationem ⁊ ſenſibilitas extenſionis ⁊ grauita
tis apud ꝑtem renis ſemꝑ ⁊ nocumentum ab oĩ diure
tico acuto ſalſo ⁊ acetoſo: aut inflatio ſꝫ materiam ⁊ do
lor qui commouetur ⁊ ſedatur ⁊ proprie ſi fuerit aldu
bellati. ⁊ dolor qui magis quietus eſt: ẽ qũ fit apa ĩ cor
pore renis. qum ãt eſt apud panniculum ⁊ apud ſuſpen
ſorium magnificat' dolor ⁊ fit fortis et prohibet erecti
onẽ ⁊ tuſſim ⁊ ſternutationem ⁊ debilitatem preparatõ
nis eius in quo non eſt confirmatuꝫ ſuper locum ſuum.
Et qñ reſupinatur eſt dolor leuior ꝙ̃ ſit qũ iacet ſꝛ uen
trem propterea qꝛ ſuſpendit renem: ⁊ ẽ e⁹ preparatio
leuior ipſi. Et qñꝫ fit fortis fe. hui⁹ egritudinis ꝑꝑ ma
gnitudinẽ apatis ⁊ ꝑducit ad cõmiſtionem ſenſus pro
pter cõitatem uelaminis ⁊ ad uomitum cholere ꝑꝑ cõi
tatem ſtõi ad epar. Et qñꝫ continuatur dolor faciei ⁊
oculi ⁊ retinet' uenter ꝑpea ꝙ coarctat mãꝫ ĩ inteſtiniſ.
Urina uero ẽ alba: deinde fit citrina ignea non permi
ſta: deiñ fit rubea. Et qñ aqua perſeuerat alba indicat
duritiem futurã: aut ꝯuerſionem aldubellati. Et ad ulti
mum qñ urina in hac egritudine eſt alba uiſcoſa ⁊ perſe
uerat ſm hoc eſt ſignificatio mala. Et qñ rubet aq̃ ⁊ re
ſidet in ea ſedimẽ laudabile tunc obedit apa digõni abſꝫ
ꝯuerſione ad rem aliam. Et qñ pertranſit apa matura
tionem in primis diebus ⁊ remanet urina clara te
nuis tũc apa ẽ ĩ uia faciẽdi culleocionẽ aut ĩ uia idura
tionis. ⁊ ſcitur ꝙ apa eſt in corpore renis: aut prope pã
niculum ſecundum ꝙ diximus in eis que preterierunt
⁊ ſcitur ꝙ apa eſt in rene dextro: aut ſiniſtro: qm̃ iacere
ſuper latus eius facilius eſt ꝙ̃ iacere ſuper oppoſituꝫ ſi
bi propter ſuſpenſionem ſuam. Et iterum quia ſi ꝓtẽ
ditur dolor ad partes epatis. tunc apoſtema ẽ in dextro
⁊ ſi extenditur ad partem ueſice tunc apoſtema ẽ ĩ ſiſtro

Et si sunt signa omnia simul tunc apostema ē i ambob⁹
simul. ¶ Q.unq̧ apostema fit aldubellati magnificatur
grauitas ualde et sentitur grauitas.q.sphera grauata i
uentre et accidit inflatio in locis uacuis.⁊ accidentia si
unt fortia ⁊ sentitur punctura uehemens in uentre. ¶
Q.unq̧ apostema quidem est in sinistro tunc sentitur su
per inguina duo ⁊ magnificatur dolor in lacerto dorsi
in toto illo.⁊ qñ maturatur alleuiatur fe.⁊ augmentat̃
horripilatio ⁊ incrossat̃ urina ⁊ multiplicat̃ in ea sedim̃
bonum. Et qñ rumpitur apostema remouentur fe.⁊ ri
gor omnino. Et si sanies est alba lenis non fetida ⁊ eg̃
ditur cum urina tunc adeo bonum est q̃ melius esse nõ
potest. Et similiter si est san. ⁊ pus albuȝ.⁊ quod ē di
uersum ab hoc est deterius scd̃ꝫ diuersitatem sui.

¶ C.iij.de cura.

I Nitium curationis ē abscissio cause per phlo
miam ex basilica si san.est uincens. Et qñꝫ ē
tibi necessarium ut consequaris id faciendo
phlomiam ex curuatura poplitis ⁊ si non apparet uẽa
illa tunc fiat ex saphena. Et per solutionẽ uentris etiaꝫ
si sunt cum san.illic hu.acuti calidi cum clisteribus leni
bus factis de mucilaginibus quantum posse ē ⁊ illõ q̃
melius soluit est aqua casei ⁊ casiafistula. Et in aqua q̃
dem casei est declinatio materiei ad intestina et ablutio
⁊ abstersio ⁊ infatio ⁊ maturatio ⁊ rectificatio in ulce
ribus. ¶ Et in casiafi.est solutio etiam ⁊ maturatio cũ
facilitate. Et aqua zuccari ⁊ mellis plime cõmistionis
est huius ordinis. Et si est posse ut hu.temperetur: deiñ
solutione educatur post ē melius. ¶ Et oꝫ ne solo sit la
boriosa fortis ⁊ magnificetur nocumentum propt̃ hu.
plurimum effusum ad intestina uicina renibus. ¶ Et
aqua quidem ordei est ex eis quibus est adherenduꝫ in
ea: et oꝫ ut nullo mõ dimittas ⁊ non des in potu semia
⁊ pilulas que ex eis fiunt et proprie corpore nõ mũdi
ficato.hu.n.effundunt̃ tunc ad renes donec qum uerifi
catur maturatio prouoces. Et propter illud oꝫ ut pro
hibeas potum aque quãtũ posse est.s.in hora simili huic
hore: q̃uis sit conueniens secundum aliquẽ modũ curõ
ad mundificandum: nã si aqua sit conueniens propt̃ea
quia infrigidat ⁊ hũectat apostemata calida: ueruntñ
qum est taliter ꝙ impellit prouocationem ⁊ coarctat ỽ
sus eos ea q̃ sũt effusa ad lat⁹ h⁹ ptis apatis et ad õriũ uie
suo motu tunc nocumentũ ē s̃ ꝯiuuamĩtũ cã qualitatis
sue. ¶ Et cũ hoc associãt̃ cũ ea ipsi hu.ad renes quoꝝ
descensus ad eos fit facilis p ꝯuenientiã aque. Quod si
necessaria fuerit tunc oꝫ ut in potu det̃ aqua dulcis fra
que sugendo p cottũ ul' p aliõ sũat̃.⁊ oꝫ ne ita sit fra ut
prohibeas maturationem ⁊ abstineat a carne ⁊ dulcib⁹
aqua uero calida nocet eis.⁊ silr omne calidũ actu q̃
fortis est caliditatis. Et penitus aqua plurima non eũa
tur quin laborare faciat renes suo incessu ⁊ motu. Et
non est ulceribus et apatibus aliquid ꝯgruũ sicut quies
⁊ balnea quidem nõ ꝯueniunt eis: nisi p⁹ declinationẽ a
postematũ calidoꝝ. Et oꝫ ut admistret̃ in primis ex eis
que bibũt̃. Et ex epithimatibus ⁊ clisteribus et alijs
illõ q̃ ē iuuamentuꝫ: deinde admisceatur ei de eis que
sũt abstersiua mollificãtia et maturãtia aliquid secũduꝫ
magnitudinem apatis ⁊ eius paruitatem: deinde admi
nistrentur abstersiua ⁊ mollificatiua:⁊ oꝫ ut administrẽ
tur de abstersiuis ⁊ mollificatiuis ea in quib⁹ nõ existat
mordicatio. Si uero necessaria supersunt fortiora mor
dicationem habentia propter magnitudinẽ apatis tunc
rectius est ut in eis uincat quod mordicationem nõ hꝫ

Et silr si est illic hu. uiscosus euetur ⁊ oꝫ ut frangatur
cũ cibis qui sunt de genere sorbitionum conuenientib⁹
renibus et apatibus ueruntñ sint de sũma eoꝝ que mor
dicationem non habent: qm̃ ipsi eis nutriuntur:⁊ oꝫ ut
cognoscatur dispõ hu.in subtilitate ⁊ crossitudine sua ⁊
in substantia sua an sint de genere corrupti: aut sani: aut
hu.alterius ⁊ in sua sũma an sit multus ⁊ paucus: ita ut
oppõant̃ illi cũ qualitate me᷑: aut cũ q̃titate eius ⁊ quꝫ
potes curare cum eo quod est minoris acuitatis nõ in
tendas ad aliud q̃ sit acutius. Quũꝫ apa integre matu
ratur c⁹ cognitio est in urina: tunc in potu dentur diure
tica sicut semina ⁊ pilule eoꝝ in aqua ordei ⁊ similib⁹⁊
ante illud non dentur in potu diuretica ⁊ ꝑprie qñ hu.
corporis sunt mali.⁊ qñꝫ facit accidere sumere in potu
illa grauitatẽ.sed non cures inde q̃ potare illa: ipsa
remouet illud ⁊ prima quidẽ quibus sit curatio i re
ctificatiõe apatis ⁊ in solutione hu.mali sunt clisteria ⁊
potiones: clisteria.n.sũt magis peruenientia ad ista cuꝫ
fixione uirtutis sue:⁊ cum hoc ipsa non faciunt descẽdõ
re aliquid desuper: sicut descendere faciunt ea que bibũ
t̃ ⁊ ꝑprie solutiua:⁊ oꝫ ut sit clistere lene predictũ i ca⁰
colice ut sit clistere facile non coarctans neꝫ horribile
⁊ faciat lesionem ⁊ noceat. Et casiafi.quidem est res cõ
grua in curationibus renum: nã qum ipsa ponitur i cli
steribus ⁊ eis que bibunt̃ euãt sine labore ⁊ associat.⁊
qum scis ꝙ corpus est mundũ ⁊ apa ē paruũ: tũc fortas
se sufficit tibi dare in potu aquã mell': aut aquã zuccari
plime cõmistionis: nã abstersio ãbaꝝ ⁊ eaꝝ incisio ⁊ sub
tiliatio fortasse resoluet ipsum sine mordicatione. Et is
iuuatiue in principio sunt aqua ordei cum olo ros.aut
oleo aliquo ⁊ succus salicis ⁊ succi frigidi:⁊ empla cũ
subtiliatiuis ⁊ sumere in potu mucilaginẽ psilij. ¶ Et
fortasse datur in potu lac.at si est inflatio oꝫ ut sit lac sꝫ
ꝙ narrauimus. Et post illud tũc administra clisteria ex
altea ⁊ maluis ⁊ semine lini cũ aliquo frigidoꝝ ⁊ olo ro.
Et oꝫ ut administres empla ex farina ordei ⁊ sint cum
ea uiole ⁊ fabe ⁊ in fine dimittere fra ⁊ adde fenugre.⁊
cãemillam ⁊ similia ⁊ sit oleum sisami.⁊ oleũ de cartão.
Et emplet̃ur deforis cum eo q̃ est maturatiuũ ⁊ uehe
m̃tioris calefactõis. Et ex illo ē ut ẽplẽt̃ cũ panno lineo
infuso in oleis calefactis ⁊ illis in quibus est uirtus ane
ti ⁊ altee ⁊ sumãtur empla ex farina tritici et aqua mel
lis ꝯcocti ⁊ ex folijs fenugreci ⁊ caulis ⁊ radice lilij ⁊ a
neto ⁊ altea et camemilla que appropriata sunt cum le
nitiuis.⁊ fortasse necessarium est causa doloris ut pona
tur in eis aliquid de papauere ⁊ cortices mandragore
sunt conuenientes ad illud. Et illud quod fit ex apo
stemate propter lapidem oꝫ ut regat̃ regimine illius
loci cum eo quod dicemus. Et non est nisi regimen do
loris qum commouetur ⁊ proprie apud uesicaꝫ propt̃
magnitudinem lapidis in ea: aut excoriationis asperita
tẽ.⁊ qñꝫ sedat̃ cũ balneis ⁊ tina. Quũꝫ superfluit ⁊ mol
lificat redit dolor uehemens post horam. Et embroce
facte ex camemilla et meliloto ⁊ altea ⁊ ex furfure sunt
iuuatiue ualde. Et si ē illic retentio aliqua nature tunc
illud quod rectius est.ē extractio fecis cũ collyrio: aut
clistere non magno quod coarctet: aut dolorem faciat:
immo magis diligo ut collyrium in lenificatione naturẽ
sit lenitatis plurime ⁊ sedet dolorem. Et non est uia ad
administrandum solutiuum: qm̃ dolorem facit ⁊ nocet
per id quod descendere facit desuper. Clistere autẽ qũ
in eo ponunt̃ adipes et unctuosa ⁊ confortatur ei⁹ mol
lificatõ ⁊ confortatur eius ꝓuocatio facit cũ solutione

lenificationem et frangit dolorem. Et ex emplis fortib⁹ in maturando aldubellati accidente i renibus sunt fic⁹ elixate cum aqua mellis. et si necessarium est ut confortetur cum mezerion et ireos fiat. ¶ Et ex potionib⁹ expertis est illud quod recipit se. lini pondus. ij. auꝛ. amili auꝛ. i. et est due dos. ¶ Et qñ complet maturatio tūc administrentur diuretica que bibantur ⁊ ex quib⁹ fiat clistere. Et ex emplis quidē est emplm factū de camepitheos ⁊ polio ⁊ prassio: ⁊ petroselino ⁊ squinanto ⁊ spica. Et oꝫ ut tu assidue utaris in dispositione doloris ⁊ sedatione suspensorij e⁹ sedatis que dixim⁹ multotiens. ⁊ qñ est clistere extrahens feces sedans dolorem ꝑ hoc ꝙ facit descendere illud quod ꝯprimebat ꝑpea ꝙ lenit. ⁊ si non facit illud necessariū ē ut alleuiet sicut cū phlomia ⁊ uentosis positis cū facilitate inter chatim ⁊ dorsum deinde fiat scalpellatio ⁊ uaporetur locus cuꝫ lana infusa in oleo calido in quo decocta sunt sicut altea ⁊ abrotanum ⁊ camemilla. ⁊ necessarium est ut emplet cuꝫ eis que sunt sicut semen lini et similia. ⁊ qñꝫ necessariuꝫ ē tibi ut emplet cum eis que sunt sicut poliuꝫ ⁊ olibanum ⁊ berbus ⁊ cera ⁊ oleum de lilio. ⁊ qñꝫ est tibi necessarium ut ponas medicamen penetratiuū ita ut pōas uentosas ⁊ scalpelles leuiter: deinde uapores cum uaporatione predicta. ⁊ fortasse necessarium est tibi ut tribuas in potu semina diuretica frigida cū paucis calidorum subtilium ⁊ aliquo narcoticorum sicut anisum cuꝫ berbo ⁊ opio ⁊ sicut filonium. Ipsum. n. ē melius medicamen in h⁹ loco ¶ Cura āt proprie aldubellati qū sciueris ꝙ necessarium ē ut collectioneꝫ faciant: est qm̄ oꝫ ut tu adiuues cum maturatis que diximus ⁊ addas in eis uirtutem cum eis que sunt sicut gluten alboti ⁊ urtica ⁊ apscinthiū ⁊ ireos ⁊ faria berbi. Et qñꝫ ponunt i eis ea que sunt sicut radix uitis albe. ⁊ mezerion ⁊ fim⁹ columbinus. ¶ Et qñꝫ sufficit in ea decoctio sicuū cū melle ⁊ oꝫ ut utaris in clisteribus ⁊ in potibus eis que maturant cum fortitudine ⁊ administres uaporatōes predictas confortatas cum eis quibus oꝫ eas confortari. Et multotiens q̇ō est causa tarditatis maturatiōis malicia ꝯplonis calide in phlate. Q̄ñꝫ equat maturatio ⁊ illud fit cum eis que sunt sicut genera lactis ebibita ⁊ clisterizata ⁊ redita ad maturationem faciendam super res frigidas natura calidis peraccidens sicut est aqua calida in qua fiat encatisma tunc si non rumpitur administra rupturam facientia ⁊ clisteria acuta usq; perueni as ad illud in quo ponuntur belleborus ⁊ sicidis ⁊ alia E illud quod exterius ē rege cum uaporationibus et emplis deforis ⁊ adhibe diuretica fortia sicut est acor⁹ ⁊ semen agni casti. Et eis quidem utrisq; ē proprietas in hoc: prouocant. n. cum uirtute laboriosa: deide administra ea que incarnant de medicis ꝑparatis ad ulcera renum. ⁊ ego dicaꝫ ea.

¶ C. iiij. de apate phlatico in rene.

Ipsuꝫ enim prouenit a causis facientibus prouenire phlegma:

¶ C. v. de signis.

Sunt grauitas ⁊ tensio ⁊ minoratio in operationibus renum ⁊ non est illic inflātio. ⁊ qñꝫ ē cum eo mollities in facie ⁊ ocul ⁊ in reliquo corpore. ⁊ est sperma ualde humiduꝫ frigiduꝫ tenue cū defectu signoꝝ q̄ sꝫ ꝑpa duro.

¶ C. vi. de cura.

Est cum emplis calefacientibus ⁊ cum diureticis ⁊ mundificatiuis. ⁊ oꝫ ut ponat in ea fiducia plurima in lauro ⁊ folijs eius ⁊ oleo ipsius ⁊ i ruta et in huiusmōi ⁊ admistrent clisteria.

¶ C. vij. de apate duro in renib⁹.

Quandoq; est incipiens ⁊ plurimum eius est post egritudinem acutā cuius quidem causa ē incipiens: ⁊ plm eius est materia melancholica currens ad eum: aut ē lapideitas ex apate calido ꝑpter frigus quod conuertit ipsum in lapidem: aut calorem ingrosanteꝫ ipsum: que ambo sunt causa in hoc ne proueniat maturatio. Maturatio enim est sequens caliditatem tendentem ad equalitatem.

¶ C. viij. de signis.

Significat ꝙ apostema duꝝ ē in renibus grauitas uehemens cū qua ñ ē dolor de quo sit curandum: nisi in facto post apa calidum: in ipso enim qñꝫ cōmouetur dolor. ⁊ de signis duri ē paucitas pyxidū ⁊ stupor ambaꝝ ⁊ stupor āchaꝝ. Et qñꝫ stupescunt ambo crura uerūtñ ipsa ambo non euānt a debilitate ⁊ accidit in omnibus istis membris inferioribus arefactio et extenuatio. Et uriña est subtilis pauca i q̄titate propterea quia ipsi ambo paꝝ aquositatis attrabunt propter debilitatem uirtutis ⁊ debilitatem expulsionis eoꝝ amboꝝ. ⁊ est priuata digestione tēuis: ⁊ causa in hoc est oppilatio. ipsa enim prohibet quod turbiduꝫ ē penetrare ⁊ plurimum eius quod tenue ē immo oppilatio qñꝫ captiuat urinam ⁊ debilitas prohibet uirtutē digerere ⁊ qñꝫ prouenit ex ea commotio ⁊ multotiens perducit ad hydropisim: propter oppilationē uie aquositatis san. ⁊ reditionem eius ad corpus. Et propter illud oꝫ i huiusmōi egritudine ut assidue fiat e⁹ ꝑuocatō.

¶ C. ix. de cura.

Considera radices que sunt in curationibus duritiei epatis ⁊ medicinas: nā ille eedeꝫ sunt uia curationis duritiei renum. Quod si necessaria est phlomia propter multitudinem san. melici fiat ⁊ confert ei qñꝫ potare semina in quibus est lenificatio ⁊ resolutio: sicut semen almaru et semen lini ⁊ semen altee ⁊ fenugrecum ⁊ cartamū de quibus fiant pulueres qui sicci manibus in os proijciant ⁊ misceantur cum eis diuretica secundum necessitatē: ⁊ non sit superfluitas i medicinis q̄obrē retineatur crossuꝫ ⁊ ꝯuertatur in lapidē immo ꝯsidera urinam eius ⁊ quotiens incrossatur ꝑuoca cuꝫ equalitate ⁊ quotiens stat matura. Et de signis maturitatis est ꝙ multiplicatur urina ⁊ conferunt ei inunctiones ⁊ uaporationes cuꝫ eis que sunt sicut oleum de costo ⁊ oleum nardinum ⁊ sambacinum ⁊ oleum camemillinum: ⁊ oleum anetinum ⁊ oleum laurinum. Et de emplis sunt empla facta ex camemilla ⁊ meliloto et semine lini. Et qñꝫ necessaria sunt ea que sūt sicut bdellium ⁊ ammoniacum ⁊ serapinuꝫ ⁊ adeps ursi ⁊ adeps leonis ⁊ medulla uaccina et ceruina ⁊ alia de q̇b⁹ fiant ēpla ⁊ unguenta ⁊ administrentur. ⁊ qñꝫ necessariuꝫ est ut dissoluātur ea que sunt sicut bdellium ⁊ ammōiacuꝫ in decoctione diureticoꝝ. ⁊ similiter camemilla ⁊ tribuli ⁊ melilotum ⁊ polypodium ⁊ det ex eis in potu.

¶ C. x. de ulceribus renum.

Cause ulcerum sunt ipsemet cause reliquoꝝ ulceꝝ: ⁊ sunt cause separationis ꝯtinuitatis deinde apertōis. Et illō qñꝫ fit a scissura uene ⁊ e ruptione eius ⁊ ipsius incisione propter causas notas ⁊ fiunt propt aldubellati que rumpūtur ⁊ fiunt propt lapidem qui egreditur. Et qñꝫ fiunt propter hu. cholericos excoriantes: aut uiscosos excoriationem faciētes

per erradicationem suam et ex adherentia sua cum
labore. ¶ Et ulcera quidem renum sunt minoris ma
litie q̃ ulcera uesice ⁊ q̃ ulcera meatuum inter utrunq̧
⁊ q̃ ulcera meatuum inter duo emunctoria. Et causa
in hoc est q ulcera membri neruosi difficilioris sunt sa
nationis q̃ ulcera membri carnosi. Et p̄imū quidē ac
cidunt ulcera in meatibus propter generationem mate
rie cholerice excoriationem facientis: aut propter lapi
dem facientem accidere excoriationem. Et qñ fiūt ista
ulcera corrosiua ⁊ qñ non fiunt. Et multotiēs quidem
proueniūt ex ulceribus renum fistule que nullo modo
sanantur q̃uis sint de illis que cessant a cursu suo cum
mundificatione corporis ⁊ curantur qum ē eius replo
¶ Ex illa uero que est bone materiei non poruenit ma
gnus timor nõ etiam timetur ex ea nisi dilatatio ⁊ corro
sio. Illa autem que est male materiei facit accidere di
latationem ⁊ perducit ad perditionem. Et ille cuius rē
disrumpitur moritur. ¶ Et multotiens est aliquid ex
capite apatis decliue ad exteriora: qž rūpit ad extiora.

¶ C. xi. de signis.

Signa ulcerū renum sunt q egrediuntur in uri
na sanies ⁊ partes capillares ⁊ frusta rubea
carnosa. ⁊ in locis renum quandoq̧ sentit
habens ea dolorem. ⁊ qñ antecedit ea mictus san. aut
aldubellati renum: aut dolor ex erradicatiōe lapidis. ⁊
qñ significat ipsam percussio eueniēs: aut casꝰ. tū aptio
ne āt non fit dolor ⁊ significant ipsam assiduatio mictꝰ
san. paulatim. ¶ Mictus. n. san. qum est ex eruptione
aldubellati: aut fixura uene ꝯsuper pole est ut sit assidu
us duobus diebus: aut tribus. si āt illud fit plus tunc
fit propter apertionem aut propter ulcus in renibus
aut uesica: nā quž prolongatur ⁊ est illic alteratio colo
ris: aut commistio uirus tunc non est nisi ulcus in reni
bus: aut uesica ⁊ ille mictus san. debilitat: qm̄ q̃uis illō
quod de eo prouenit omni hora sit paꝝ tñ frequentia p
ducit ad hoc ut euacuet summa plurima. Et dr̄a quiō
inter ulcera renž ⁊ uesice. est q ulcera renum sunt cū
facilitate urine. ⁊ ulcera uesice sunt cum difficultate uri
ne. Et cortices in ulceribus renum sunt rubei. Et in
ulceribus uesice sunt albi: aut magis grossi si sunt in ue
sica ipsa: aut parui tenues si sunt i meatibus. Et cogno
scitur etiā dr̄a per locž doloris: nā locus doloris i eis
diuersificatur ex ulceribus meatuū in medio ⁊ in mea
tu nerui post collectionem. Et qñ associatur dolor in
ulceribus uesice cui est ꝯmotō omni hora sicut partu
rientis. Et significatur qñ dr̄a quesita ex hoc q dolor
in ulceribus uesice est difficilior: qm̄ membrū est mem
brū neruosum fortis sensus. Et mictus san. frequēs q̃
uis sit de significationibus utriusq̧ rei. est tñ i uesica mi
noris q̃titatis ⁊ minoris permistionis cum urina. ⁊ qñ
mingunt patientes ulcera renum ⁊ uesice san. post mictū
saniei: tunc significatur inde corrosio. ⁊ significatur qñ
difficultas ulcerū in renibus ⁊ malignitas eoꝝ per pau
citatež receptionis rectificationis ⁊ longitudinem tem
poris ⁊ multitudinem fecis ⁊ colorem malž uiridem
in eo quod mingitur ex uehementia fetoris.

¶ C. xij. de cura.

Primž qō necessariž ē intendeñ i curatione
ulcerū renž ⁊ uesice est equatio hu. ⁊ declia
tio eoꝝ ab amaritudine ⁊ hauracitate ad dul
cedinem ut non faciat uenire uulnus post uulnꝰ ⁊ dimis
sio omnis acuti ⁊ amari ⁊ salsi ⁊ acetosi ⁊ mioratio po
tus aque ut minoretur necessitas migendi ⁊ minoretur
motus renum ab eo quod prouenit ad eos ⁊ eoꝝ rasio
per illud. Canon. n. curationis ulcerū est quies ⁊ ex eis
que equant hu. sunt phl'omia si est necessaria. Et solo
subtilis ⁊ tenuis sine labore penitus ⁊ sine solutiōe hu.
acutoꝝ subito in uice una. Huiusmodi enim expellit
a corpore expulsionem subtilem cum declinatione ad
partem que est alia a parte renum. ⁊ dum non admi
nistras solutiuum choleꝝ est melius usq̧ ad necessitatež
⁊ melius quidem est ut eques materiam et educas illā
post illud proprie uomitu. Uomitus nanq̧ est melius
quo renum ulcera curantur: propterea q mundificat ⁊
euacuat ⁊ propter hoc q trahit hu. a contrario partis
renum. ⁊ qñ est usus uomitus frequens sufficiens ad il
lud excusans ab alio ⁊ melius quidem est ut prouoces p
us cum seminibus: deinde permuteris ad uomitum. ⁊
ož ut uomitus fiat super cibž cum eo quod facilē effi
ciat sicut melon et eius semen ⁊ proprie semen eius cž
uino dulci: ⁊ cum eo quod est sicut sirupus acetosus cū
aqua cal'a. ⁊ ož ut non fiat commotio uehemens cū labo
re. ¶ Et ex eis quidē que hu. temperant est sumere a
quaž melonis romani ⁊ uuā ⁊ alkekengi ⁊ papauer. Et
de radicibus quas te ož ꝯsiderare est ut qum dolor fit
fortis curetur dolor prius deinde ulcus. Et cum ulcus
est recens ⁊ quotiens rumpitur apa est eius curatio fa
cilior. ¶ Et forasse sufficiunt pilule de amilo cum siru
po uiol'. Qum āt chronicū fit res fit difficilis. ⁊ ož ut p
peres inmundificando in leui quidem cum diureticis le
uibꝰ sicut est semen alkekengi ⁊ altee usq̧ ad acceptionē
feniculi ⁊ in malo quidem ⁊ maligno cum eis que sunt
sicut capillus ueneris: lž sit temperatus ⁊ ireos ⁊ fari
na herbi. et est necessarium ut aggreges inter potatio
nem ⁊ empl'ationem qum egritudo est maligna ⁊ fortas
se ꝯferunt in ea isopus ⁊ ruta ⁊ similia: si āt mundificet
tunc scis occupatus in sigillatione ut non eueniat corro
sio. ⁊ ož ut quieti adhereant ⁊ ñ laborent q̃tuž ei pos
sibile ē: imo ož ut sint contenti de exercitio fricatione ex
tremitatum ⁊ pro eūone quam facit exercitium uapora
tione sicca: ita ut non concedas eis incisionem et alia
⁊ proprie qum assueti fuerint exercitio: deinde quž
sanantur gradatiž exercitio utātur leui usq̧° redeant ad
consuetudinem in motu suo. In cura uero ipsius ulce
ris: ož ut in primis dimittat coitus. ¶ Coitus nanq̧
nociuus est illis ualde propter multitudinem motꝰ exer
citij ⁊ sufficiat fricatio: qm̄ ipsa est iuuatia ⁊ attractia
san. ad cōpus. ipoꝝ vo regim̄ cū medicis ož ut sit cum
exiccatis absterfiuis sine mordicatiōe. ¶ Quod si ulcꝰ
non fuerit cž illa malitia sufficiat illud quod est tempa
tum in abstersione et exiccatione. ⁊ si est malignum ē ne
cessarium illud quod fortius mundificat ⁊ lauat ⁊ quō
est uehementioris exiccationis ut prohibeat sordes. ⁊
post illud quod est uehementioris stipticitatis ⁊ prohi
bitionis ut prohibeat effusionē hu. maloꝝ. ⁊ qum mun
dificatur et exiccatur et auertunt ab eo materie est sana
tio. Et ož ut commisceas cum medicinis ulcerū omnibꝰ
glutinationē facientia sicut sunt amilum ⁊ dragagātum
⁊ frigide gumme. nam glutinatio est ex eis que ponunt
ulcera minuta ab excoriatione eoꝝ que transeunt super
ea. ¶ Et que de eis est unctuosa sicut lacca facit car
nem membri et illud quidem ex quo ipsum nutrit spis
sum ⁊ anexum preparationi ad sigillandum. ⁊ ož iteꝝ ut
misceantur cum eis diuretica ⁊ medicine subtiliatiue: ut
faciant peruenire ad ipsa medicinas rectificantes ⁊ si
gillātes: lž ipe i seipsis noceant ⁊ commoueant. Et qñ

necessarium est ut misceantur cuȝ eis narcotica ex herbis
sicut hyusquiamum albū ⁊ mandrag. ⁊ opium ⁊ hyusq̄
amū nigꝛ ⁊ illud ꝑꝑ sedationem doloris ⁊ exiccationē
et repercussionem. Quūqȝ scis ꝙ in ulceribus est sordes
tunc da in potu absterſiuū in quo est fortitudo prouoca
tionis sicut aqua zuccari ⁊ aqua mellis cum quibusdaȝ
seminibus donec prouocet ⁊ lauet. deinde consequent
adhibe exiccatiua et medicine ebibite quibus curaƭ qđ
non est malignum ualde de ulceribus renum sunt sicut
semen altee ⁊ semen almaru ⁊ radices eoꝝ cum aq̄ mell
⁊ semen alkekengi ⁊ aqua vue uulpis ⁊ proprie mōta
ne: ⁊ iteꝝ semen cucumeris ⁊ bolū armenū cū iuleb: et
capillus ueneris cum aq̄ mellis. Et radici liquiricie in
est exiccatio ⁊ mūdificatō ⁊ maturatō ⁊ glutinatio. ⁊ ite
rum se. lini ⁊ dragaganti ana pars. i. ⁊ polypodij ꝑtes.
ij. cuȝ aq̄ mellis. ⁊ iteꝝ grana pini ⁊ semen citroli sumā
tur de quibus puluis factus q̄tū palma plena est suma
tur ⁊ iteꝝ đ semine papaueris torrefacti ⁊ contriti suma
tur. ʒ. i. ⁊. ʒ. in q̄ bullita sunt squinantuȝ ⁊ radix liq̄ritie
⁊ fortius eis que diximus est petroselinum: aut daucuȝ
cū uino odorifero ⁊ inuoluatur bolo armeno. ⁊ iuuatur
sumendo in potu bdellij dissoluti cū gūma alboti ⁊ ter
re sigillate partes equales ⁊ sit dos perueniens ad auꝛ.
i. in uino dulci ⁊ iteꝝ farina herbi est fortis mundificati
onis ⁊ exiccationis sola. Quūqȝ cū ea aggregantur ea q̄
sunt sicut terrasigillata ⁊ acatia. ⁊ succus barbe hircine
ꝯpletur iuuamentū eius. Et ircos ēt est forte cū quo fi
at h opō et filia. ¶ Composita autē sunt sicut illud qđ
fit ex seminibus cucu. excorticati granis. xxx. ⁊ ex grāis
pini. xij. ⁊ ex grāis amigdale. v. numero ⁊ ex croco qđ
fit equale ponderi eoꝝ ⁊ bibaƭ in ieiunio. ⁊ si caliditas ē
uehemēs loco granoꝝ pini ponantur genera citroli. ⁊
iteꝝ de granis. xx. grana ⁊ de granis cucu. xl. grana po
lypodij. ʒ. i. ʒ. bibatur cū. ℔. i. ⁊. ʒ. aque i qua bullite sit
spice celtice ⁊ se. apij. amboꝝ ana. ʒ. viij. usqȝ redijt ad q̄r
tā. ⁊ iteꝝ terre sigillate ⁊ san. dra. ⁊ castorei ⁊ se. melonis
⁊ se. apij ⁊ se. cucu. ⁊ se. cucurbite ⁊ succi liquiritie. lac
ce ⁊ aristol. ⁊ amigdale pini magne ⁊ papaueris ⁊ se.
hyusquiami albi partes equales in potu dentur ꝗm ꝙ
exigit illud qđ ē presens cum rob. Et iteꝝ de granis pi
ni magne. xxx. numero amigdale excorticate grana. xx.
dactiloꝝ carnosoꝝ grana. xv. fructus capparis auꝛ. iiij.
croci auꝛ. i. viᵃ ꝯficiantur cū rob ⁊ administrentur. Quū
qȝ dolor fit fortior oȝ ut a curatione ulceris separatio fi
at ⁊ curet cū hᵘⁱ medicamīe. ℞. se. hyusquiami albi. ʒ. i.
sextā opij kirat. i. se. citroli se. lactuce amboꝝ ana. ʒ. i. se.
portul. ʒ. i. ipsuȝ. n. sedat doloreȝ in dispōne. Et qñ do
lor ē paruᵘ sedat ipsū potᵘ lactis loco aque ⁊ potaƭ siru
puȝ uiol. ⁊ de fortibus sunt diacalamētū ⁊ troc. alkekē
gi ⁊ troc asclepiadis. ⁊ troc. Diascoridis ⁊ suffuf regis
⁊ aristol. ⁊ regimen alkekengi montane ⁊ suffuf cāedre
os est fortis ualde. Et multotiens conferūt clistrria dy
senterica ꝗm semitā uicinitatis. et qñȝ administras ēpla
hᵘ generis ponendo super dorsum ⁊ apud stricturā me
dij ⁊ loca uacua sicut illud qđ fit de faria herbi decocta
cū uino et melle. ⁊ iteꝝ quod fit de ros siccis et lentibᵘ
⁊ melle ⁊ granis myrti ⁊ emplетur cū eo ⁊ hoc quideȝ
ꝓhibet putrefactioneȝ dilatatā. Et de unctionibus sūt
sicut oleū de alcāna ⁊ olȝ arboris masticis: ⁊ olȝ đ cydo
nijs cū q̄bᵘ qñȝ misceƭ qđ ē sicut storax. ⁊ qñȝ est necessa
rium illud qđ est sicut adeps anatis ad lenificandū. ¶
Fistule vo curationeȝ nō hñt nisi exiccationeȝ ⁊ ꝓhibitō
neȝ corruptionis. Exiccatio qđ fit cū assiduatione mun
dificationis corporis ⁊ cautella a replōne ꝗm qualitatē
⁊ q̄titateȝ ⁊ hᵒ qđ sufficit in curatione eᵘ que nō est ma
ligna. Maligna vo oȝ ut cureƭ cum hoc ⁊ cū eis que st
fortiora eo sicut sunt empla ⁊ potationes prohibentia
putrefactionem sicut sunt stiptica nota cū absterſiōe cū
quibus nō ē mordicatio de mundificatione. ¶ Cibus
Oȝ ut sit cibus boni chimi ex carnibus auiuȝ quas scis
de piscibᵘ alradrachi ⁊ oleribus boni chimi ꝗis sicut sūt
atriplices ⁊ bliti. ⁊ dū ulcera permanent mala oȝ ut den
tur assata ⁊ sicut est uitelli ouoꝝ sorbiliū ⁊ gradati ꝑuēi
aƭ ad gallinā pinguē ⁊ atriplices ⁊ gñā lactis ꝯfert eis
qñ ea digerunt. ¶ Quod gᵒ ē sicut lac asininū ⁊ lac eq̄
nū etiā: ⁊ lac camelinū ꝯfert eis: q̄m lac rectificat mās
ulceꝝ ⁊ lauat ea ⁊ glutinat ea cū sua retentione. Et qđ
ē sicut lac uaccinum ⁊ ouinū aggregat ad illud additio
nē in confortatione membri cibatione eius. uerūtñ lac
asininū ⁊ caprinum iuuatiuuȝ ē ex parte rectificationis
ꝯplōnis ⁊ ablutionis ⁊ ex parte proprietatis est magis
iuuatiuū q̄ illa duo. ⁊ proprie qđ ē nutriti in domo. Et
fortasse ē ꝯueniens ulceribᵘ in quibus scitur dispō eius.
¶ Et oȝ ut misceaƭ cū lacte eoꝝ et cibis ipsoꝝ quas ipsi
sūmunt aliq̄d ex medicinis rectificantibus ulcera sicut
ē dragagātū sumptis in potub is generibus lactis post
mundificatiōnē et amilū et gummi et exiccatiua ēt et ali
quid de diureticis ⁊ seminibus facientibus glutinatiōē
⁊ qñ bibit lac nō comedaƭ post ipsum aliquid donec de
scendat. ⁊ si eᵘ tardatur descensio misceaƭ cū eo aliquid
salitū. ⁊ qñ ponuntur i eo sal et mel. Et lac ꝯueniens ē
ei loco aque ⁊ cibi sitis. Et qū deficit pus est iuuatiuum
lac cameli per hoc qđ sigillat ⁊ glutinationeȝ facit ⁊ cō
fortat. ⁊ ē ei ut bibat genera lactis quȝ sitis adest. Ole
ra āt et fructus que ei conueniunt: sunt melōes ⁊ citro
li ⁊ pira ⁊ zarur ⁊ granata dulcia ⁊ cydonia. et de siccis
quibus in his utēduȝ ē mensis sunt amigdale ⁊ proprie
torrefacte ⁊ fistici ⁊ auellāeᵉ ⁊ grana pini ꝓꝑe ⁊ alcasbu
⁊ dimittant ficus siccas: q̄m male sunt ad ulcera: abster
abstergentes ea: ⁊ scalpellantes ipsa et exiccantes ea: ⁊
in ipsis ē lacticiuȝ occultū. ⁊ oȝ ut deuitet oē acetosū fō
tis acetositatis: ⁊ oē acutū et oē salsuȝ ⁊ oē quod est ue
hementis dulcedinis.

¶ C. xiij. de scabie renuȝ et meatuū.

DE genere ulcerum eoꝝ est scabies. ⁊ cause eiᵘ
ꝗm plimuȝ sunt bothor que apparent suꝑ eos
ex humoribus cholericis ⁊ haurachijs: deiñ
ulceraƭ.

¶ C. xiiij. de signis.

SUnt cū signis ulceꝝ in exitu eius quđ egrediƭ
cū cōmotione ⁊ pruritu in loco renuȝ cui ad
miscetur punctura. ¶ Et qñȝ magnificaƭ cuȝ
ea dolor ⁊ illud qđ egreditur de ea que fit in meatibus
panniculosuȝ est.

¶ C. xv. de cura.

COnfert ei phlōmia basilice. si est corpus totū
plenum ⁊ maius iuuamē ei in omni dispositō
de est phlōmia basilice: ⁊ uentosatio loci renū
⁊ administratio mundificationis corporis semper et ꝓ
prie cū uomitu ⁊ confectiones ex auellanis siles de se
minibus cum boli armeni: ⁊ succi liquiꝛ. equis partibᵘ
Et cibus sit qui bene digeritur et est bōi chimi sicut ui
telli ouoꝝ et que infrant ⁊ hūectāt sicut pulli cum atri
plicibus ⁊ spinachijs ⁊ blitis.

¶ C. xvi. de lapide renum.

COmmunicant renes ⁊ uesica in causa genera
tionis lapidis. ⁊ illud ē q̄m lapidis generatio
non ꝯpletur nisi ex materia patiente ⁊ uirtute

agente.Mã uero est humiditas uiscosa crossa phlatis
aut sanici:aut san:aggregati in apate ⁊ hoc est raro.uir
tus uero agens est caliditas egressa ab equalitate.⁊ mã
qdé hꝫ duas causas quaꝝ una est mã matie et ba ē ītē
tor matie.Mã ꝟo materie sunt cibi grossi ex generibus
lactis ⁊ proprie spissis ⁊ caseus ⁊ proprie humidus et
carnes crosse ⁊ carnes auiū paludestriū ⁊ magni cōpis
⁊ caro camelina et uaccia ⁊ hircia et q̇ de siluestribus
incrossant.⁊ pisces crossi et cibi de patellis omnes et pa
nis uiscosus et crudus ⁊ azymus et tri.et sorbitiones ⁊
similia et aldarmacha uiscosa et cōfectio de melle uisco
sa et fructus acetosi et difficilis digōnis et illi qui gene
rant humoré uiscosū:sicut mala immatura et sicut citri
et caro piroꝝ.Et ex aquis turbide proprie non ꝯuenié
tes diꝟse.et nigra uina grossa et ꝑꝑe qñ digō ē debil ꝑ
pter debilitaté ꝟtutis digestiue aut propter multitudiné
eiꝰ qꝺ sūitur et destruit uirtuté:aut propter malitiam or
dinis ⁊ exercitij sꝫ repletioné.Et qñꝫ est materia sanies
ulceruꝫ in eis aut in alijs.Retentor āt materiei est debi
litas expulsiue in renibus propter complōnem:aut apo
stema caliduꝫ et herisipillā et ulcera in renibus ⁊ retiné
tur in eis superfluitates residentes oīs aquositatis que
prouenit ad eos : aut ex uehementia caliditatis in eis
et retinet superfluitates et facit eas lapides āteq̄ expel
lantur et attrahit eā ad eas ante digestioneꝫ integrā a su
perioribus corporibus.Et hꝫ caliditas aut ē separabil:
aut i separabilis:aut accidens propter laborem:aut ac
ceptioné calefacientis:aut propter oppilationem super
fluitatū aggregataꝝ:aut frigus constringens:aut apata
oppilantia et hoc ē plurimuꝫ et frigida et dura et cōitas
membroꝝ propinquorum sicut intestinorū et aliorū et
qñ comprimuntur renes tunc accidit in eis oppilatio.
Et iste res omnes ēt inueniuntur in uesica cā lapidis q̄
uis differant utriq̄ꝫ lapides.ē.n.ille q̇ in renibus ē lenior
parumper et minor et magis decliuis ad rubediné.et il
le qui est in uesica ē durior ⁊ maior ualde.et magis de
cliuis ad nigrediné et ad citrinitatem et ad albedineꝫ lꝫ
generetur in ea lapis qui minutatim frangitur. ¶ Et
iterū si ē lapis renum et generatur ꝺm plurimū et nō ad
huc mingitur tunc est sedimen urine intentū cū eo:et si ē
uesice et discernitur secundū plurimū post separationé
urine:tunc est fex san.deinde associatur ei et diuersifica
tur ab eo.Et ille cui plurimū aduenit lapis renuꝫ ē pi
guis:et ille cui plurimū aduenit lapis uesice est extenu
atus.¶ Et senibus plurimuꝫ aduenit lapis renuꝫ q̄ la
pis uesice:et infantiuꝫ et eorū q̇ illos seqūtur ē econꝟso
et plurimuꝫ hꝰ fit inter infantiā ⁊ pubertatis initiū. et il
ud ideo qm̄ uirtus expulsiua in infantibus et adolescen
tibus ē fortis quare expellit a superioribus membris ad
illa que sunt inferius. ¶ In senibus uero uirtutes re
num ipsorū debilitantur ualde.Et iterum quoniam in
fantium et adolescentium subtiliores sunt hu.tunc pro
pter hoc penetrant in renibus eorū.et senuꝫ hu.sūt cros
siores:quare non penetrant in renibus eoꝝ.Et ꝙ plm
generatur lapis in infantibus:ē propter appetitum eoꝝ
⁊ motum ipsoꝝ super repletioneꝫ ⁊ quia potant lac ⁊ ꝑ
pter ꝯstrictioneꝫ meatus uesice eoꝝ ⁊ in senibus propt
debilitateꝫ digestionis ipsoꝝ.⁊ ꝑpter hꝰ iudicauit.Hip.
ꝙ ipse in senibus non sanatur.Et oīs urina i qua ē hu.
plurimus ē dignior ut ex ea generetur lapis ⁊ ē illa ex
qua qū descendit generatur sal ⁊ est eius sal plurimus
Sal āt generatur ab aquositate in qua est terrestritas
plurima quā adussit caliditas.Et urina quidé infantiū

pluris ē salis q̄ urina senum:non qm̄ terrestritas eius
sit plurima:immo qm̄ caliditas in eis est plus ⁊ terre
nitas eius in adustione est profundior.Et propter hoc
urine eorum sunt turbide propter multitudinem permi
stionis ipsoꝝ ⁊ propter raritateꝫ corpoꝝ eoꝝ quare sol
uitur ab eis plurimum aquositatis cū resolutiōe occul
ta ⁊ dignioꝝ pueroꝝ ut in eo generet lapis est ille qui ē
sicce nature ꝺm plurimū ⁊ calidi stōi.Et non exiccatur
secundum plurimum natura nisi propter attractioneꝫ
humiditatū ad ipsius epar. deinde mēbᵃ urine ipsius.⁊
qñ est illic caliditas est cā efficiens presens. ⁊ ad ulᵗᵐ
siccitas nature facit urinā crossiorem ⁊ plurimam.Et i
illo in quo est sedimen arenosū non aggregat lapis qm̄
materia non est coarctata et nꝫ aduenit ei iteꝝ cā pluri
ma ⁊ si ipsa esset plurima:esset primū quod generaret
ab ea lapis magnus durus nisi essēt plurima.sꝫ est mol
lis scuscipiens ꝯiunctōnem:⁊ si non:non multiplicaret
eius separatio in urina.et qū forma sit:hoc scias ꝙ mā
non est nꝫ propter causam in se ipsam:nꝫ propter uehe
mentiā caliditatis eius qꝺ in lapide ꝯuertitur nō susci
pientem ꝯtinuationé.¶ Et significat fortitudiné expul
siue et hꝰi iudicium plurimum nō est necessarium. et sci
as ꝙ paꝝ accidit puellis ⁊ mulieribus lapis in uesica
qm̄ meatus uesice eaꝝ.q. ad exteriora breuior et latior
et paucoꝝ anfractuum et in breui de facilitate expulsio
nis est ꝙ non est in longo.Et de habentibus lapidem
sunt quibus fiunt ꝑoxismi generandi lapideꝫ et mingen
di eū.Et qñꝫ agregatur et fortasse egreditur qū urina
aduenit eis sicut in colica.et spatium in hoc est diuersū
inter mensé ⁊ usq̄ꝫ ad annum.Et si ille qui cōsueuit to
lerare lapidé magnum alleuiatur per alios dolores ue
sice:et significat illud ꝙ membrum non suscipiens apa
tionem uelociter non apat per hꝰi nꝫ per dolorem clāo
sum qū tolerat dolorem lapidis cū magno lapide:tunc
unusquisq̄ꝫ amboꝝ si singulare fiat apat.et scias ꝙ lapis
renum et uesice est ex eis que hereditant.

¶ C.xvij.de signis.

SIgnoꝝ āt lapidis qui est in renibus primuꝫ ē
urina et ē ꝙ urina i ꝑmis est grossa deiñ inci
pit ꝯuerti ad tenuitateꝫ et attenuatur propter retentio
nem turbidi tunc existima eius generationeꝫ q̄uis qñꝫ
mingatur in principio rei tenuis et generatio eius i pri
cipio rei crossa est magis significatiua sanitatis uirtutis
et dilatationis meatuum.Et qñꝫ est cū eo sedimen plu
rimū simile sedimini quod est in egritudinibus epatis i
firmi.Et q̄to plus est urina uehementius clara et ma
gis assidue clara et pautioris sediminis significat ꝙ la
pis est durior.Et dꝛ ꝙ quādo sani et proprie senes mi
gunt nigrum cū dolore:aut absq̄ꝫ dolore idicat ꝙ lapis
ꝯpletur in uesica:et ꝯfirmatur significatio in oībus illis
si uides urinaꝫ residenteꝫ.et est arena illa tendēs ad ru
bedinem et citrinitatem.et confortat illud si inuenitur
grauitas in chatin et dolor et si.q.retineat aliquid quꝫ
moueat super eū sentit in eo quod sequitur alchati signi
ficat magis fortitudinem uirtutis et amplitudinem mea
tuū.Et uehementior dolor qui fit propter lapidem re
num qū in primis generat est quia ꝯstringit. Et ꝑpea
qꝛ initit qū mouet et icidit i meatibꝰ et ꝑprie i meatu ue
sice facit doloré qū mouet ab eo.In dispōne ꝟo ꝯgelati
onis eius et quietis eꝰ et q̇etis patientis ipsū qum nō ē
replectio uehemens coarctans ꝯmouens lapidem inue
nitur retentio grauitatis tantum.Et replō cibi facit ipꝫ
uehementius excitare dolores et proprie qñ descendit

cibus ad intestina et pertransit ea: quz ăt euacuantur et
expelluntur superfluitatas ex intestinis dolores sunt q̇
etiores. ℭ Signa vo motus lapis sūt grauitas doloris
et eius uehementia et descēscio eius ex alchatiz usq3 ad
inguina et ad emunctoria et tunc iaz peruenit lapis ad
meatum uesice. et qum sedatur ille dolor: tunc iă proue
nit in uesica. ℭ C. xviij. de curatione.

D Icam⁹ hic curationes que sṫ lapidis renū ꝓpe
et cōmunes ei cum lapide uesice: deinde faciam⁹
ad lapidem uesice caᵐ singulare et curationes singula
res proprias. Intentiones quidem quas medici i cura
tione lapidis intendunt sunt abscissio materiei eius
ꝛ prohibitio generationis ipsius cum abscissione cause ꝛ
rectificatio eius deinde mundificatio ꝛ cōminutio ipi⁹
et fractio eius ꝛ compressio ipsius et erradicatio eius
ex suo suspensorio cum medicinis que illud efficiunt: ꝺ
inde eius extractio et subtiliatio in ipo: et ordine eius
et illud completur cum medicinis prouocatiuis: aut
cum adiuuantibus deforis deinde est regimen sedans
illud quod sequitur inde de doloribus et rectificati
o eius quꝺ accidit in eis de ulceribus: ꝛ sunt quidā
qui laborant extrahere ipsum per incisioné ilÿ ꝛ ꝑ dor
sū sed est magnus timor in eo ꝛ opꝰ eius qui rationem
non hꝫ. ℭ Materiei ăt abscissio preparatur in ꝑmis cū
eione eius per solutionez uentris: aut per uomituz: de
inde abstinendo a cibis crossis et aquis turbidis equan
do qꝺ comedit ꝛ ꝯfortando stōz ꝛ faciendo ut digō sit
bona. Et cum exercitio temperato in tempore uacuita
tis ꝛ fricatione eius qꝺ in medio stringit ꝛ leniendo năz
ut declinét hu. crossi ad latus fecis ꝛ non fiat ex declīa
tione fecis coarctatio renuz. Et ex eis q̄ ꝯferunt ad h ē
assiduatio ꝓuocationis cū eis que lauant uesicā de sēi
nibus diureticis. ꝛ de illis que bona sunt apꝺ illꝺ ē aq̄
cicerīs: ꝛ aqua carui: ꝛ aqua folioꝝ rhaphani: ꝛ rhapha
nus ipse proprie minut⁹ humidus. Et qū sīuenit ei spa
tiū dieꝝ admistreṫ diureticuz forte. In pueris vo ꝓhibꝫ
generationez lapidis sumere in potu uinū albū subtile ꝑ
mistuz. Et iuuaṫ a clisteribus lenibus temperatis ꝑ illꝺ
qꝺ educunt de fece ꝛ leniunt năm. Et qñz ponūṫ in eis
de medicicis clisteris ꝛ perducunt uirtutez proprie. Et
ex ꝓhibitiuis generationis e⁹ ē uomit⁹ p⁹ cibū ꝛ multus
usus e⁹. Ipe. n. expellit superfluitates crossas per uiaz
ōriā uie c⁹ motus est ad renes: ꝛ facit latus renū mūduz
ꝛ uacuū. ꝛ balneum ꝛ renes fortasse ꝑueniunt ad lubri
citatem e⁹. ꝛ qñz extraunt materias ad illud qꝺ de cor
apparet ꝛ auertunt eas a renibus. ℭ Et qñ mult⁹ usus
ē eoꝝ mollificant ṽtuté ꝛ debilitant ṽtuté renū. Et silr si
admistrenṫ in hora in q̄ nō sṫ necessarie lēificatio ꝛ seda
tio doloris. ℭ Faciūt. n. renes susceptibiles materierū
effusaꝝ ad eos propṫ mollificationem ipoꝝ: ꝛ dormire
sup dorsuz ē ex eis que lapidi ꝯferunt. Medicine vo cō
uenientes qū sūt ꝺm plm meᶜamare que non sunt ualde
uehementis caliditatis ꝛ addant in eā. Et oē c⁹ incisio
ē uehementior ꝛ cuius caliditas est minor est melius. ꝛ
oꝫ ut ille que sunt lapidis uesice sint uehementius cale
ꝙ ille que sunt lapidis renū. ꝛ ē hoc genus medicinarū
aliꝺ q̄ꝝ opꝰ nō ꝓportionaṫ ad calm ꝛ fīm imo nō faci
unt illud qꝺ efficiunt nisi cum proprietate. ꝛ medicina
rū ꝯminuentiū q̄dā sunt que nō sṫ cū illa superfluitate i
uirtute. ꝛ natura eaꝝ ē ad comminuendū lapidē ꝑuū
ꝛ illaꝝ que non sunt cū uehemētia quedā sūt q̄ sūt uehe
mentis ṽturis ꝺm lapidez renuz sed sunt parue uirtutis
ꝺm lapidē uesice: aut non hñt uirtuté ad illuz sicut lapis

iudaicus. Et quedā eaꝝ sṫ que sunt fortes ꝺm lapidem
renuz ꝛ operantur in lapidē uesice. ℭ Et q̄dā sūt fortes
uehementes in utrisq3 lapidibus simul: sicut auis que
nominaṫ altragulidos: ꝛ sicut cinis scorpionuz. Et quz
ꝯponunṫ ex medicinis ad lapidē medicine oꝫ ut adiūgā
tur eis species mediciaꝝ q̄ eas adiuuent ad operādū qꝺ
efficiunt de q̇b⁹ sūt medicine fortis ꝓuocationis: ꝛ extra
hunt in urina crossa illud qꝺ eradicaṫ de lapide ꝛ ꝯmiu
iṫ. Et de illis sunt medicine in quib⁹ est alteratio e⁹ qꝺ
alie mouent medicine ꝛ moranṫ ut sua mora perficiant
integritaté sue oꝑonis. Et iste medicine sunt nō uelocis
penetrationis propter pinguedinem in eis ꝛ uiscositaté
ꝛ sunt cum hoc facientes digestioné: sicut gumma feni
culi. ꝛ de illis sunt medicie uelocis penetratiōis ꝛ mū
dificationis sicut piꝑ et allea. Et medicine confortantes
membᵐ apud diuersitatez impressionū in eo. ꝛ motuum
super ipsuz ꝛ sunt medicie albezereati sicut spica ꝛ casia
ꝛ alie. Et de illis sṫ medicine in q̇b⁹ ē stipticitas subtilis
sicut sṫ robub fructuū ꝛ ꝯseruēt membrū. Et qñz miscē
tur cū istis medicinis medicine sedātes dolores cū pro
prietate: aut stupefactione sua cū prouocatione. Q̄uq3
ꝯponimus medicinā secundum hāc formā: opeaṫ ṽtus
năṫ in ea: qꝛ utiṫ eis q̄ ad lapidē sṫ apꝺ lapiꝺ postq̄ usa
fuerit illis ad hoc ut peruenirent ille que sunt ad lapidē
ad locū lapidis: ꝛ tunc utitur liquefactiuis ꝛ lenitiuis
illic ut ꝑmaneat mā lapidis ꝛ faciat ipsā morari ut oꝑa
tioné suā efficiat ꝙ dominaṫ ei uirtus administratia qū
iā ante illud usa fuerit illis facientibus penetrare q̄ festia
re fecerunt illis ad lapidem facientibus ad lapidez. Et
qū utitur ꝯminuentibus ꝛ ꝯ̊pmentibus ꝛ faciūt oꝑōem
suā pigrescūt medicine morari facientes ꝛ prouocatiue
ꝛ pētratiue. Q̄ū ăt extendiṫ dolor admistra stupefacien
tia ꝺm ꝙ est regula cognita in ꝯpōne mediciaꝝ. Et qñz
est necessarium ut in me⁹ singulari una sint pṫes haꝝ ꝓ̊p
eratū. Nunc qꝺ numeremus medicinas ꝯminuentes la
pidem ꝛ extrahentes ipsum.
ℭ C. xix. de medicinis ꝯminuentib⁹ lapidē.

E T sṫ sicut costi radix: ꝛ radix rubei: ꝛ bdelliū
et radix sule ꝛ cort: radicū aldemest: ꝛ cicer ni
gruz ꝛ ꝓ̊pe aq̄ e⁹ ꝛ sem̄ altee: ꝛ fruct⁹ alkarasie
ꝛ gūmi alzarur ꝛ in alzarur ē ṽi⁹ in h°: ꝛ tribuli: ꝛ radix
eoꝝ sṫ boni ad illud: ꝛ radix albasce ꝛ sq̄lla ꝛ acetuz ei⁹
ꝛ oxymel ipsi⁹: ꝛ apiuz mōtanū ꝛ calamtū. ꝛ apsinthiuz
ꝛ casia ꝛ radix citroli cāpestris. ꝛ xilobal: ꝛ carpobal. ꝛ
oppobal. ꝛ radix e⁹ ē fortis ualꝺ. ꝛ sem̄ malue cāpestris
ꝛ card⁹. ꝛ aq̄ radicis e⁹ ꝛ scolopēdria ꝛ capill⁹ uēris de
q°sūaṫ pōd⁹. ʒ. ij. in aq̄ rhaphāi ꝛ apiū ꝛ radix athel ꝛ se
mē cābis ꝛ ṽga pastoris ꝛ ꝓ̊pe romana ꝛ cymīnū cāpe
stre. ꝛ radix pētaphilꝺ ꝛ aq̄ e⁹ ꝛ cāepitheos ꝛ poliū. ꝛ ra
dix asparagi ꝛ sem̄ cipi egyptiaci ꝛ cortic. radicuz lauri
ꝛ sem̄ rhaphani ꝛ scordeō. ꝛ extremitates uitis albe et
ruta agrestis. Et iteꝝ baurach armēi de q°sumaṫ pōd⁹
auī. v. ꝛ ꝯsticiaṫ cuz melle ꝛ poteṫ in aq̄ rhaphāi trib⁹ di
eb⁹. ꝛ iteꝝ. scorie uel fortiz auī. i. cū aq̄ tepida. Et dixe
runt quidā ꝙ si sumāṫ. lxx. grana piperis et optime ter
rātur ꝛ fiant ex eis. vij. trocisci ꝛ deṫ i potu oi die troc.
un⁹ descendet lapis ꝛ in fisticis ē ṽt⁹ q̄ ꝯminuiṫ lapis re
nū. Et de fortib⁹ ꝺꝫ lapidē renū sṫ lapis iudaicus ꝛ pul
legiū ꝛ cāepitheos. ꝛ de fortib⁹ absolute sṫ cinis scorpi
onū: ꝛ olꝫ in quo ponūṫ scorpiones stans sub sole liui
tū infectū per siringā in lapide uesice. ℭ Cineres ăt scor
pionū regim̄ melius est ut liniaṫ uas sitꝫ urinali spissum
luto sapientie: deinde ponas in ipso scorpiones ꝛ dimit

tanͭ in furno calo nocte.i.ad minus ita ut perueniāt ad
summum in adustione et i mane remoueantur. Et uitꝝ
est melius ꝙ testa exiccans ⁊ accipiens uirtutē.⁊ cinis
leporis decollati ſm hunc moduꝫ ē fortis.de quo suma
tur in potu pondꝰ.ʒ.ij.⁊ aq̄ eꝰ sꝫ uehementis iuuamenti
⁊ resolutionis. et que de eo ex more sumuntur sūt ca
put et extrema ipsius exiccata in sole in uase eneo.⁊ ite
rū lumbrici terestres exiccati.et iteꝝ uitrum attritione
factum.ut atomi qui in solis apparent radio.⁊ iteꝝ ci
nis uitri ⁊ illud melius fit si igniatur super cochliariū
ferreum ⁊ tritū cribelletur:deinde ponatur super aq̄
fabaꝝ⁊ ostendetur in ea quod de eo calciatur ⁊ iteꝝ reli
qū donec pulueriꝫetur totuꝫ:deinđ teratur puluis sicut
atomi qui sunt in radio solis ⁊ datur de eo in potu auꝫ.
i.in.xij.auꝫ.aque calide ⁊ illud melius est quod est đ ui
tro albo claro. Et de illis que ualde fortiora sunt est u
nus lapidum q̇ in spōgia inueniuntur. Et iteꝝ san.hirci
exiccatus ⁊ ille melior ē qui sumitur in hac hora in q̄
coloratur uua. Quere ergo ollā nouā et ablue eā aqua
ita ut remoueaͭ qđ de ea ē de nā terrenitatis ⁊ salsedis
⁊ si fuerit lapidea erit melior:deinde decolla hircū q̇ ha
beat.iiij.annos sꝫ illā ollā ⁊ dimitte primū san.eꝰ⁊ ultᵐ
currere:⁊ assūme mediᵐtātū:deiñ icide ipsū in frusta pā
ua de q̇bꝰ facias troc.quos ponaſ super rete aut pannū
mundū et asperge eos ad solē sub diuo pastorale defen
dens eos a puluere ⁊ dimitte eos tā diu donec eoꝝ exic
catio uehemens fiat in loco ad quē ros nullo mō perti
gat ⁊ ꝯſuat trociscos ⁊ qū uolueris eos in potu tribue
re dabis eis in potu cochliariū.i.in uino aceti in hora q̇
etis doloris:aut in aq̄ apij montani ⁊ uidebis rem mira
bilē. Et de eis que fortia sunt ē cinis ouoꝝ gallie post
ꝙ euāta sꝫ a pullis. Et de eis que sunt uehementis forti
tudinis ⁊ meliora oiuꝫ est auis que grece nominaͭ tragu
lidos ⁊ auis est de genere paruaꝝ minor omnibus aui
bus excepta aue regia ⁊ color corporis eius est inter ui
ridē ⁊ cinericiuꝫ et citrinuꝫ ⁊ super alas eꝰ sunt pēne au
ree.et super caudā ipsius sunt alba puncta et pꝫ appa
ritionis eꝰ est in hyeme et apud piscinas et apud parie
tes et ipsius uolatui apud parietes non est fixio:imo uo
lat paꝝ et cantat et garrit semper et mouet caudā. Et
ipsa comedaͭ cruda sicut ē quod melius est et comedi
tur elixata et assata et salitur et reseruatur ut caro salita
Et qñ aduritur sicut est in furno qui non sit cuꝫ illa ca
liditate.s.cū q̄titate qua dominetur ei adustio et destrua
tur ṽtus et fit in uitreato uase et ſm mōm qui dictus est
ad scorpiones et alia et qñ aduritur i olla lapidea:aut
butiniai et stringitur caput eius. Et qū pertransit ſmi
nū rei tendes ad adustioneꝫ tunc retine. Et qñ pulueri
zaͭ illud qđ de ea salitū ē et assatum ipsiꝰ cuꝫ pipe et sili
bus ei bibatur tritū eꝰ a puluerizatione:aut adustiōe cū
uino claro cū melle:aut cū aq̄ mellis:aut cū ꝯditio. Et
sitr unaqueq; haꝝ medicinaꝝ. Et existimant q̇dā ꝙ h
auis sit auis spie sꝫ h est auis q̄ nōinaͭ francigie safuri
on de qua nō scio an sit illa:aut alia.et existimant ꝙ qñ
exiccaͭ et bibitur paulatim extrahit lapidē ex oi loco.
Et dixerūt q̇daꝫ ꝙ lapis ipse extrahit lapidē. Et iterū
fimus collumbinꝰ et fimꝰ galli.et existimant hunain et al
kindus ꝙ qñ sumiͭ de eo pondus.ʒ.ij.et origani pōdꝰ
ʒ.s.et q̄tū ipsū ē zuccari tabarzet extrahit omnē lapideꝫ
Et qñ ponunͭ cuꝫ eo piper et sal et proprie in decoctio
ne pullegij:et iteꝝ scarabei exiccati. Et existimant q̇daꝫ
ꝙ suffumigatio eius qđ ē sub uirga cuꝫ spina erritij facit
mingere lapidem:et hoc est de illis que ego nō uerifico.

Me͂ vo que cū istis permiscentur pharmacis ad pe
netrādū sunt sicut piper et calamentū et cinnamomum
et iste cū hoc sunt iuuatiue in caᵒ motionis lapidis. Me
dicine āt que cū istis ꝯmiscenͭ ut prouocēt cū uirtute
et extrahant superfluitates crossas sunt sicut semina co
gnita et ꝓprie fenugre.et sicut daucū et meu et fu et as
saꝝ et acorus et anieos et keisin et fiseleos:et semē agni
casti et squinantū et cordumeni.et fortasse quidā homi
nes dicunt bonū eē uti cātaridibꝰ. Et iste qđ medicine
cū uehementia prouocationis sue non sꝫ ꝓuate ipssione
in lapide. Medicine uero doloris sedatiue sꝫ sicut semē
lini et mucilago eius:et sicut nuces et auellane:et semē
altee et habēt ordinē ēt ad mās lapidis. Et ꝯuenientiora
ad corꝰ renū ex nārcoticis ē illud qđ sciuimꝰ. Me͂ āt
ꝯfortatiue sunt sicut been et aristol:et liliū siccū et semē
agnicasti.et iteꝝ sicut rosa et balaustie:et sq̇nātū et sāda
li. Me͂ vo ꝯposite ad lapideꝫ sꝫ sicut mithridatū ipꝫ
nāq; fortis opōnis est in lapide renū:et sicut sagzenea
et sicut ꝯfectio de scorpionibꝰ cognita ad renes et uesi
caꝫ. Et iteꝝ medicamē factum cū san.hirci qđ nominaͭ
manus dei propͭ suā nobilitateꝫ. Et medicamē thesau
rizatū dictū ſcm̄ cū olo balsāi qđ ē mirabile.et sicut me
dicam̄ forte qđ experti sumus. Recipiens cineris uitri
et cieris scorpionū:et cineris radicū cauliū nabati:et ci
neris leporis et lapidis spongie et san.hirci exiccati cō
triti:et cineris corticū oui de quo pullus egressus ē et
lapidis iudaici et gūmi nucis:et acori ꝑtes eq̄les:et pe
troselini dauci pullegij gūmi arabici et se.altee et pipis
oiū ana ꝑtē.i.et.s.cū melle ꝯficiāͭ cꝰ dos sit usq; ad auꝫ
ij.et ẽ cū aq̄ tribuloꝝ decoctoꝝ cū cieribꝰ nigris. Et
hoc ēt ꝯueniens est ei q̇ in uesica ē extrahēs ipꝫ silē lu
to albo. Et iteꝝ ex eis q̄ sꝫ fortia aggregata ē illđ qđ re
cipit se.melonis et uitri adusti et culbū ꝑtes eq̄les. sūaͭ
cū aqua ciceris. Et iteꝝ fimi colūbini et fimi galli deͭ
aliq̇d cū aqua rhaphani:aut cū uino:aut cū aqua cala
ē.n.aggregatiuū. Et de illis que sꝫ aggregatiua ē ut su
maͭ ꝯdisi pōdꝰ.ʒ.i.fimi colūbini.ʒ.i.scarabei.ʒ.i.duođ
cima teraͭ et dentur cū uino. Et iteꝝ lapis spōgie scolo
pēdrie capilli ueneris se.altee petro:eq̄lr et sit dos q̄tū
necesse ē in aq̄ apij:aut aq̄ radic.:aut aq̄ tribuloꝝ:aut a
qua rhaphani. Et iteꝝ de eis que sꝫ aggregatiua ē illđ
qđ.℞.granoꝝ fructꝰ balsami calamēti cāpestris sicci la
pis.spōgie se.malue et albedarūgi sicci ꝑtes eq̄les ṫanͭ
et dentur ex eo oi die cochliariū.i.cū uino permisto.q.
ʒ.iiij. Et de illis que ꝓpora sꝫ ei q̇ ē in renibꝰ ē illđ quđ
℞.meisus sūiriō āboꝝ ana pōdꝰ.ʒ.ij.pipis.ʒ.iij.cꝰ dos
sit ſꝫ q̄titatē que existimatur cū oxymelle sq̇llitico. Et
iteꝝ rute cāpestris malue cāpestris radic.apij ꝑtes eq̄l.
de quibꝰ sūaͭ q̄titas duoꝝ cochliarioꝝ que coq̄ͭ in uino
et coleͭ et bibaͭ uinū. Et iteꝝ radix pētaphilō cū oxy
melle sq̇llitico:aut aq̄ mellis. Et iteꝝ se.rhaphani et cul
bū eq̄lr ſiaͭ in potu una uice pꝰ aliā. Et iteꝝ granoꝝ al
mahaleb excorticatoꝝ tritoꝝ auꝫ.ij.croci auꝫ.i.aristol.
auꝫ.s.ꝯficiāͭ cū melle cꝰ dosis sit.ʒ.iij.⁊ iteꝝ cordumēi
pondus.ij.ʒ.cū tertia sui cortic.radic.lauri.et iteꝝ sem
albarmel et bdelliū sumāͭ de q̇bꝰ fiāt pilule et sūaͭ de
eis oidie pōdus.ʒ.i.cū aq̄ ca.et cū aq̄ folioꝝ rhaphani:
aut enule humide:aut cū aq̄ oliuaꝝ. Medicamē ul
tiᵐ sedans dolorē et extrahēs lapidē.℞. sumirion et est
apiū cāpestre et deͭ apiuꝫ ꝑsicuꝫ.ʒ.i.cipi egyptiaci spi
ce aromatice se.papaueris al. cinamōi casie pipis al.
se.baucie acori oiuꝫ ana.ʒ.i.et.s.lapis iudaici lapis de
lati de regione macedonie ana.ʒ.s.ꝯficiāͭ cū melle de

quo sumat ad magnitudinez auellāe cuz uino.f. ¶ Me
dicamen ꝯferens generationi lapidis.℞.se.citroli pul
legij se.altee.omniū aūa.ʒ.i.se.cucu.bortulāi.se.melōis
dragagāti.oīū ana.ʒ.ſ.misceant oia ⁊ sumant sitqꝫ dos
eꝰ pōdus.ʒ.ij.cū uino subtili permisto. Aliud.℞. lapis
inuēti in spongia:radicis tribuli se.baucie oīū ana.ʒ.ij.
se.cucu.bortulani se.melonis se.altee amili oīū ana pō
dꝰ.ʒ.ij. se.feniculi anisi polij oīū ana.ʒ. iij. Et qñ dā
tur eis in potu aque in quibꝰ decoqᷓt me lapis sicut aq̄
in q̄bꝰ decoqūt cāepitbeos ⁊ poliū et calamētū ⁊ sisele
os ⁊ radix tribuli ⁊ fructꝰ eꝰ et scolopēdria ⁊ radix mal
ue ⁊ capillus ueneris ⁊ ṽga pasto.⁊ ra.tamarisci:⁊ ra.
eupatorij:⁊ semē aliee ⁊ sūiriō ⁊ saguas ⁊ pullegiū ⁊ ali
a ex diureticis. ¶ Et qñ administrat in diebus sanita
tis ꝓbibet generationē lapidis ēt. Et ex decoctionibus
q̄bꝰ iuuamītū ꝯfert lapidi renū qñ eoꝝ administratio as
siduat in boris ꝓxismi ē ut decoqᷓt folia malue cāpe
stris ⁊ ponātur in decoctione eꝰ butyꝝ ⁊ mel de q̄ sūat i
potu res plīma frangit.n.lapidē ⁊ ꝓuocat urinā ⁊ lenit
iter eꝰ ⁊ extrabit eū cū facilitate. Et ruffus q̄ꝺ dixit ꝙ
plīma balneatio in thermis sulfureis frangit lapidē. Et
boc fortasse facit peruenire ad boc ꝙ quedā aque cale
que qñz ulcerāt cutē qñ ponuntur in eis medicine la
pidis ⁊ submergit in eis pannus dum sunt cale ⁊ poni
tur super locum lapidis resoluit ipsum. Et ego iā exptꝰ
sum res bꝰ generis:in regimine autem in preparatione
lapidis ad boc ut eleuet ⁊ patiat a medicinis cū facili
tate lubricitatis ⁊ exitus: oꝫ ut administrentur olera
mollificantia inungendo cū fricatione. Et silr empla et
embrocationes ⁊ cerata mollificātia:⁊ balnea ⁊ tine cū
quantitate que non mollificent uirtutem superflue ⁊ de
bilitet expulsiua. ⁊ qñqꝫ currit propter illudiad mem
brum additio materiei. Et tunc bibit medicamē ad e
radicationē lapidis ut fiat facilis super ipsuz eradicati
o ⁊ extractio. Et oꝫ ut misceat cuz mollificantibus cō
fortantia ſm canonem motuz ⁊ proprie qū non ē cū cō
fortātibus plīma ꝯtrarietas ad in tentionē que est in re
solutione.⁊ illa sunt sicut oleum de lilio ⁊ oleū de spica
⁊ oleum de alcāna ⁊ corꝰ eoꝝ ēt:⁊ oleum alkeiri aggre
gat intentiones plīmas:deinde stringatur mediū ⁊ alcha
tim ⁊ pecten ut dilatentur meatus desuper:aut fricētur
cum manu:deinde det in potu medicamen ꝯminutiuuz
⁊ si fuerit sumptuz in potu tunc ꝯuēit ut adbibeantur di
uretica. Et non est malum ut bibat ēt quod est sicut ca
siafistula cū oleo amigdalino ⁊ cū succo uiscoso qui fit
de succis diureticis in q̄bus sunt uiscositas ⁊ lubricitas
cum oleo amigdalino .⁊ ex eis que ꝯferunt post molli
ficationē:aut qū excusatio est a mollificatione propter
illud quod scis de lapide suspenso moto sunt uaporatō
nes cū spongia ⁊ similibus sibi infusa in aqua ⁊ oleo et
cum panno :aut furfure:aut empla calefacta ⁊ uiscosa:
aut cum oleis calidis calefactis sicut oleo rutino: aut
cum oleo ⁊ castoreo.⁊ est necessariuz ut conseruetur ca
lefactio emploꝝ. Quod si necessaria sunt fortiora illis
ponāt uentose uacue super lapidez: ⁊ sit eaꝝ positio do
lorosa ut attrabat ipsū deinde deponatur ab illo loco
ad illum qui est sub eo ad inferiora ⁊ suspendātur ibi.⁊
similiter secūdū gradationez descendāt a loco renū ſm
obliquationem emunctorioꝝ ad inferiora . Qunqꝫ de
scendit ad uesicam sedatur dolor.⁊ qñz exercitiuz ⁊ mo
tus ⁊ eq̄tatio super animal in quiete incedens sufficiunt
⁊ silr descensus per gradum ⁊ proprie postq̄ administra
te fuerint inunctiones. Qūqꝫ descēdit ex uesica ad me

atum uirge tunc fortasse facit dolorem. Et tūc oꝫ ut
regatur regimine illius loci cū eis que dicemus. ¶ Re
gimen āt doloris qñ ꝯmouetur ⁊ proprie apud uirgam
ꝑꝑ magnitudinem lapidis:aut propter dentes in ipso ⁊
fracturaz rascationis ⁊ asperitatem excoriantem qñqꝫ
polelē ut fit cū bal.⁊ tina. Qū autē superfluunt ⁊ mol
lificant redit dolor uebemens post boram. Et embroce
de camemilla:⁊ meliloto ⁊ altea ⁊ furfure bone sunt et
iuuatiue.⁊ si fuerit ꝯstrictio aliqua nature tunc de recti
oribus rebus est extrabere fecem cū suppositorio aut
cum clisteri non magno quod coarctet ⁊ dolorez faciat
imo suppositorium amabilius est mibi. Et in lenificati
ōe nature est alleuiatō plurima ⁊ sedatio doloris:⁊ non
ē semita ad administranduz catharticum.ipsum.n.ledit
⁊ nocet per illud quod descendere facit desuper. Clisterī
autem qum in eo ponuntur adipes ⁊ unctuosa ⁊ uirtu
tes mollificantes ⁊ uirtutes diuretice facit cū solutiōe uē
tris lenitatem ⁊ frangit dolorem et adiuuat ad extractō
nē lapidis. Et qū dolor est fortis sedat qñ curatur cū
eis que diximus deinde qū curatur lapis multiplicatur
Quare rectius est ut abstineatur a medicinis fortiꝰ mo
uentibus ⁊ administrentur clisteria leuia lenificantia: ⁊
inunctiones que ꝯp̄mendo ⁊ fricando fiunt:⁊ cerataria
mollificantia lubrificantia . ⁊ de illis que iuuant in
bac bora est administratio uomitus ⁊ illud ē de eis q̄
minorant materias comprimentes lapidem. sed fortas
se nocet per illud quod attrabit lapidem ad superiora
⁊ si fuerit dolor de illis que non remouentur prorsus.
tunc necessarium erit dare in potu illud quō stuporem
facit . Et iteꝝ filonium ⁊ etiam mitbridatum mādrago
ratum ⁊ tyriaca que non est antiqua:immo ē ad nouita
tem decliuis ⁊ est uirtus opij remanens. Ipsa.n.pluri
bus confert.modis.ꝯfert nāqꝫ ex parte tyriacitatis ⁊ ex
parte prouocationis ⁊ comminuit lapidem ⁊ ex parte
stupefactionis doloris ⁊ quādoqꝫ adiuuat in diebus uē
tositatem in renibus coarctantem etiam lapidez. Et co
gnoscitur per signa uentositatis renum:aut uentositatez
ī intestinis cōprimentem ipsuz.⁊ cognoscitur per signa
sua:quare oꝫ tunc ut intendatur ad ea que frangunt uē
tositatē sicut ruta ⁊ semen eius ⁊ semen apij ⁊ anisum ⁊
ameos ⁊ carui ⁊ nigella dando in potu in eis que sunt
sicut aqua mellis:aut emplando:aut faciendo ex eis ce
ratuz cum oleo aliquo ⁊ utendo eo in clisteri.⁊ si fuerit
lapis propter apa calidum curetur curatione apatis re
num in primis. ¶ sufficient ea que scis de embrocis ⁊
emplis ⁊ ceratarijs inflantibus que preterierunt tibi in
caplo pluribus asperso super eo modico aceto dōec pe
netrent ⁊ similiter fiat clistere cū istis succis et cū oleo
ros.cū eis.et si indigent phlebotomia fiat. Et si fuerit ꝓ
pter apostema durꝝ:tunc adbibeantur ea que sunt sicut
mucilagines calide.ut mucilago se.lini. fenugreci et al
tee:et se.alinaru permiste cum eis que inflant. Et simi
liter camemilla et melilotum et tribuli et anetuz. Et ita
administrātur epitbimata. Et quando administrantur
epitbimata oꝫ ut ponātur in eis que sunt sicut gumma
pini et serapinum et ammoniacum et storax et castoreū
et sicut myrrba. Et iteꝝ olea calida cū ꝯfortantibus a
liquibus.et de unguentis unguentum diaquilon et un
guentum de adipibus et alia:et qum uideris inflātionē
prouocabis tunc. Cibi autem lapidem patientium sūt
illi qui contrarij sunt cibis nocētibus eis:et carnes aui
um assate babentium colorē cineritium et auium in do
mibus babitantium dissolute cum decoctione nō nocēt

eis.⁊ silr que de carnibus sunt subtilia ⁊ cācri assati ca
ro ꝯfert eis.⁊ oꝫ ut in cibis eoꝝ ponantur capita cardi
⁊ aspagi ⁊ proprie campestris cū aqua cineris ⁊ oleo
cartami.

¶ Fen.xix.de dispositionibus uesice ⁊ urine duos cō
prehendens tractatus.

¶ Tractatus.i.de dispōnibus uesice.

¶ C.i.de anatomia uesice.

q Uenadmoduꝫ deus excelsus
creauit ⁊ fecit uasa aggregatia
ꝯprehendentia totum usqꝫ ag
gregatur deinde expellit totū
simul per quod fit excusatō ab
ascellatione ꝯtinua hora post
horam sicut sciuisti. Simili
ter pparauit excelsus ⁊ crea
uit eis qd̄ d̄ superfluitate aquosita
tis attrahat digne excuti ⁊ expelli capacitatē ⁊ sacculū ꝯ
phēdētē totalitatē eꝰ:aut pl'ꝫ eꝰ donec surgat ad extra
hendā ipā semel.⁊ non sit necessarium expellere ipaꝫ ꝯ
tinue.sicut accidit patientibꝰ distilationeꝫ urine ⁊ capa
citas illa ē uesica.Et creata ē neruosa ex neruis ligam̄
ti ut sit uehementioris fortitudis ⁊ sit cū fortitudine su
sceptibil' extensionis plane sustētate ut impleat aquosita
te.Qūqꝫ replet' euāt' qd̄ in ea est cū uoluntate ad quaꝫ
perducit necessitas.Et in collo eꝰ ē carnositas retenta
uicina lacerto.Et ipsa qd̄ duas hꝫ tunicas q̄ꝝ interior
in ꝓfūdo ē dupla extrinsece:qm̄ ipsa obuiat aquositati
acute.Et subtiliatꝰ ē creator sapienter in attrahendo a
quositateꝫ ad eā et in extrahendo aquositatē ab ipsa q̄
peruenire fecit ad ipsā duo emunctoria.q̄ st̄ renū.Et quꝫ
ad ipsā peruenerunt sepauit uesice duos anulos quos
facit incedere int' duas tunicas incipientes in primis pe
netrare in tunicā primā perforantes eā:deiñ hñtes inces
suꝫ habentem q̄titatē inter duas tunicas deide submer
gunt' in tunica interiore disrumpentes utrāqꝫ eaꝝ ad cō
cauitatē uesice ita ut qñ repletur aquositate ⁊ sustentat'
cooperiat tunica aliaꝫ tunicā exteriorem expulsa ad ip
sā ab interiori parte ⁊ ꝓfūdo talr ut existimet'.q.tunica
una ⁊ non sit in eis penetratio:⁊ propter illud nō redit
aquositas ⁊ urina qū figit' uesica ad posteriora ⁊ ad du
o emunctoria :deinde creauit eis deꝰ cꝰ v̄tꝰ est sublimis
collum expellens aquositate ad uirgā anfractuosū plu
res habens anfractus pp quos non mundificat' ab aqꝰ
sitate integre expulsa prorie in masculis In eis nanqꝫ
tres hꝫ anfractus.Et in mulieribus hꝫ anfractuꝫ 1ᵐ pp
ppinquitatem uesicaꝝ eaꝝ cū matricibus ipsaꝝ.Et illi
us colli eꝰ quedā pars munita est eo q̄ circundat ipsū
sicut suffocatorium ⁊ expressorium ita ut prohibeat exi
tum aquositatis ab ea nisi cū uoluntate mollificante illū
lacertum adiunctum lacertis uentris secūdū q̄ sciuisti i
loco suo:nisi illo lacerto adueniat nocumentum: aut s̄
fluitatis necessitas ⁊ ꝯtinuat' unicuiqꝫ lacertū eꝰ neruus
q̄titatē habens ⁊ uene quiete ⁊ pulsatiles ⁊ multiplica
ti sunt nerui eius ut ipsam sentiat illud cui initit' ⁊ ad
quod extenditur.

¶ C.ii.de egritudinibus uesice et cura eꝰ.

a Ccidunt iteꝝ in uesica egritudies ꝯplonis cū
mā ⁊ absqꝫ mā ⁊ apata ⁊ oppilatio de cꝰ sūma
est lapis. Et inueniuntur in ea egritudines
q̄titatis in paruitate ⁊ magnitudine.Et accidūt ei egri
tudines situs in augmento ⁊ dislocatione. Et accidunt
ei egritudines solutionis singularis per apertionē ⁊ scis
sionem ⁊ incisionem ⁊ ulcera.Et qñꝫ cōicāt uesice mē
bra regalia ⁊ nobilia:sicut cerebꝝ. ipsum.n.fit doloro
sum cū ea et aduenit ei uertigo.:⁊ qñꝫ peruenit ad sirsē
cā cōitatis egritudinuꝫ uesice calidaꝝ:⁊ sicut epati iteꝝ
multotiens.n.accidit hydropisis pp frigus uesice.¶
Et egritudines quidem uesice multiplicant' in hyeme
⁊ curantur iteꝝ sicut curant' ille que sunt renuꝫ ⁊ cū me
dicinis fortioribus ⁊ magis remanentibus:et sunt po
tiones ⁊ iniectiones et unctiones et empla quibus ēplen
tur duo emunctoria ⁊ sub umbilico et in duabus
singularibus et dolores uesice multiplicantur in aeri
bus et in regionibus et uētis septentrionalibus et in
tēporibus frīis.

¶ C.iii.de his que calefaciunt uesicā.

d Iuretica calīa oia calefaciunt uesicaꝫ.⁊ unctiō
nes ⁊ iniectiones ex ole.calidis ⁊ gummis ca
lidis sicut ole.costinū ⁊ nardinū et de bē ⁊ ua
porationes et empla ex medicinis predictis in caplo re
num calidis de quibus fiat emplm ubi scis.

¶ C.iiii.de his que infrant uesicā.

q Nfrant eā potus sicci portulace: ⁊ citro.⁊ cu
cur.⁊ potus spodij cū aq̄ frigida ⁊ ex epithia
tibus sandali ⁊ canfora ⁊ saufel cū lacte aceto
so de quo butyꝝ ē extractum ⁊ silr mucilagines ⁊ suc
ci frigidi ⁊ ole.frigida sicut ole.de se.cucur.⁊ ole.ros.
bonum ⁊ ole.de papauere ⁊ ole.de se.lactuce cū cāfora
⁊ similibus ⁊ in iectionibꝰ proprie ⁊ lac asini est iuua
tiuum ualde.

¶ C.v.de lapide uesice ⁊ signis eius.

o Portꝫ ut tu cōsideres illud quod diximus
de lapide renum:deinde permuteris ad consi
derādū hoc caᵐ.Et tu quidem iam sciuisti il
lic drām inter lapidem uesice ⁊ lapidem renum in q̄lita
te ⁊ q̄titate ex caplo lapidis renum. Differūt.n.utriqꝫ
lapides at ille qui est in renibus est leuior paꝝ ⁊ minor
et magis trahens ad rubedinem:⁊ ille qui est in uesica
est durior maior ualde et magis decliuis ad soliditateꝫ
et cineritatem et albedinem:lꝫ generetur in ea lapis q̄
ꝯminuitur:et ille quidem qui est in uesica discernit' sm
plimū post separationem urine. Et ille cui plimū adue
nit lapis uesice est extenuatꝰ et in renibus est econuerso
Et infantibus quidem et qui eos seqūt' aduenit lapis i
uesica .et dicam hic q̄ urina in lapide uesice est decliuis
ad albedinem et sedimem non est rubeum ad albedinē
tendēs:aut cineritateꝫ:et qñꝫ est urina crossa oleagine
fecis et sedandū plm est subtilis et ꝓpe in pricipio. Et
non est dolor lapidis uesice sicut dolor lapidis renum:
qm̄ ille qui est uesice tenet' in spatio:nisi qū lapis retiet
urinam:qm̄ eꝰ dolor uehemens fit.Et qñ ipse cadit in
meatu et asperitas in lapide uesice plurima est.qm̄ est i
spatio in quo pole ē ut stet super eum illud qd̄ ipse re
tinet:et propter hoc est maior qm̄ eius locus latior est
et accidit qñꝫ ut sint in uesica una duo lapides et plu
res illis excoriantes et multiplicat' ꝯfractio a rene ex eis
Et est qñꝫ cū arēositate fex furfurea propter abrasiōē
eꝰa lapide abstergente.Et in lapide quidem uesice est
assiduatio pruritus et doloris in uirga et in radice eꝰ ⁊
in pectine cōicatione uirge ad uesicā ⁊ habens eū mul
tiplicat ꝯtractionem uirge sue proprie qum est puer et
assidua fit eis erectio.Et qñꝫ perducit illud ad exitum
ani ⁊ ad retentionem et difficultatem cū hoc q̄ illud

quod egreditur cum fortitudine propter ꝯprebensionē
suam a stricto ⁊ ab impellente post ipsum. Et qñ͡z min
git in fine eius urina quā uult. ¶ Et quotiens eūat ex
urina quā mingit desiderat mingere statim ⁊ agens illō
ē lapis expellens expulsionē urine aggregate. Et mul
totiens mingitur sā. propter rascationem lapidis proꝑ
e qm̄ ē asper magnus ⁊ multotiens pungit. Qū ergo re
supinatur lapidosus ⁊ eleuantur anche eius et ꝯcutitur
rēouet lapis a meatu. Et qñ tunc fit ꝯpressio super pe
ctinem eijcitur urina ⁊ hec ē significatio fortis super la
pidez. Et qñ͡z alleuiat illud in curuatio lapidosi super
genua sua ⁊ commotio membroꝝ suoꝝ ad inuicem. Et
qñ alleuiatur per intromissionem digiti in anum ⁊ rēo
tionem lapidis secundum hꝰi preparationem. Et qñ͡z
alleuiatur illud per figuras alias compressionis ⁊ expl
sionis ⁊ resupinationis ⁊ incuruationis quas experim̄
tuz inuenit. Qum ergo non confert illud administret al
chartir et extrahitur et expellitur urina ⁊ ē significatō
fortis. Et similiter si difficilis fiat eius intromissio tūc
melius ē ut non laboret cum conamie. ⁊ qñ͡z significat
alchartir per illud quod associatur ei materia ex qua
generatur lapis. Et lapis quidem puus magis retinet
urinam ꝙ̄ magnus: qm̄ figitur in meatu: magnus uero
remouet a meatu uelociter. Et scias ꝙ lapis uesice mlꝰ
tiplicatur in regionibus septētrionalibus ⁊ proprie in
infantibus.

¶ C. vi. de curationibus lapidis uesice.

LApis uesice indiget medicinis fortioribꝰ qm̄
ipsa est frigidior ⁊ quia est longinquior ⁊ qm̄
lapis eius est uehementius confirmatus ex ue
hementia coagulationis. ⁊ medicine eius sunt medicie
fortes predicte in curatione lapidis renum: ⁊ eis quidē
conferunt sagzenea ⁊ mithridatum qū lapis est paruus
aut lenis ⁊ similiter athanasia. Et conferunt ei scolopē
drie pondus. ʒ. i. ⁊ mabaleb excorticate. ℥. s. Sirupus
iuuatiuus ei. ℞. milij̄ solis triti. ʒ. xv. capilli ueneris. ʒ.
vij. petroselini. ʒ. iij. ficus albas. vij. numero decoquant
cum. iij. lb. aque donec remaneat. lb. i. ⁊ bibatur post
exitum de balneo cuius dos sit. lb. s. ¶ Et oꝫ ut tine q̄
in ea administrantur sint fortiores ⁊ ponantur in eis cū
medicinis notis medicine que sunt sicut folia agni casti
⁊ capillus ueneris ⁊ folium ⁊ assuesir ⁊ rosa eius ⁊ ali
quid habens stipticitatez ut non superfluat mollificatō
⁊ ponantur in eoꝝ unctionibus galbanum ⁊ pix ⁊ am
moniacuz ⁊ euforbium. Et melius eoꝝ est emplastruz
de bdellio ō mecha: ⁊ melius eoꝝ oleoꝝ est oleuz ō scor
pionibus emplatum ⁊ distillatuz: aut in iectum cū quo
misceatur aliquid confortatiuū. Et medicine quidem
emploꝝ eoꝝ sunt radix scolopēdrie ⁊ radix asech ⁊ po
lium ⁊ canabis ⁊ altea ⁊ capillus ueneris ⁊ pōantur i
eis illa que sunt sicut folia uirge pastoris ⁊ auis predi
cta in capitulo lapidis renum ⁊ que diximus cū ea de
ordinibus eius sualde ꝯferunt ei. Et de eis que sunt ꝓ
pria illis in curis ipsoꝝ est ut utantur medicinis lapidis
i iniectione ⁊ iuuantur eis uehementer. Et qñ urine sit
difficultas et retinet causa lapidis uesice ⁊ non est semi
ta ad sciendum propter aliquid quod prohibet: aut pro
pter timorem tunc de hominibus est aliquis qui ingeni
atur ⁊ in eo quod est inter anum ⁊ testiculos scissuram
efficit paruā ⁊ ponit in ea cānulam ut egrediatur q̇ co
gnoscit anatōiā uesice ⁊ cognoscit locum colli eius cui ꝯ
tiuāt uasa spmatis ⁊ cognoscit locū arterie ⁊ locū cānosū

uesice ut caueat illud quod oꝫ ipsum cauere: qꝛ non ac
cidit nocumentum in generatione: aut fluxus san. aut
fistula que non consolidat ⁊ oꝫ ut uaporet intestia. ⁊ ue
sicam ante illud resupinus.

¶ C. vij. de regimine qō in ipso pcipit.

ESt ut preparetur sedes ⁊ sedeat eger sup
eam ⁊ sit presens minister ⁊ intromittat manꝰ
suas sub genibus eius deinde preparetur ad
scidenduz et oꝫ ut ante teneat lapidem ⁊ faciat ipsum ꝑ
uenire in locum qui scinditur ⁊ illud faciat intromitten
do digitum mediū in ano uiroꝝ ⁊ uirginum ⁊ mulierꝫ
cōruptaꝝ in orificio matricis donec inueniat lapidē ⁊
comprimat manu alia desuper faciendo ut descendat la
pis ex mirac ⁊ sumine donec descendat lapis ad locum
propinqum ori uesice ⁊ studeat ut expellatur lapis talr̄.
ut remoueatꝰa commissura q̄titate unius pili ⁊ caue ne
scindas super ꝯmissurā qm̄ est maluz. ꝯmissura. n. secun
dū uirtutez est locus mortalis ⁊ oꝫ ut non cadat in explꝰ
sione abbreuiatio uel defectus: qm̄ euenit tunc scissura
lata que nō sanat. Qūq͡z expellis et uides scissuraz nō
penetrantem tunc perfora si tua operatio hꝰ q̄titatis ñ
perducit ad dolorem uehementem ⁊ torsionem colli ⁊
casum uirtutis ⁊ destructionem motus ⁊ sermonis ⁊
confractionem palpebraꝝ ⁊ oculi: si āt perduxerit ad il
lud tunc non perfores ipsum: nā si ipsum perforaueris
morietur illico. ¶ Amplius fac super ipsum scissu
ram tendentem ad transuersum parumper cū igēio bo
no ꝙ non ꝯtingat neruum studendo ut cadat scissura in
collo uesice: nā si ceciderit i corpore uesice non consoli
dabitur omnino: ⁊ stude q̄tum potes ut scissio minoret
nā si lapis fuerit paruꝰ fortasse expellet cum expressiōe
magnus uero indiget scissione ampla ⁊ fortasse indiget
extrahente quod ipsum extrahat. Et qñ͡z est lapis ma
gnus ualde: quare non est posse ut scindatur propt ma
gnitudinem suam. quare oꝫ tunc ut comprehendatur cū
tenalijs ⁊ rumpatur paulatim ⁊ assumatur quod frangi
tur ⁊ non remaneat in uesica aliquid oio. nā si remanse
rit magnificabitur ⁊ fiet magnum. Et multotiens accit
ut perueniat lapis ad colluz uesice ⁊ quod sequitur ꝟ
gā ⁊ tunc oꝫ ut sine cessatione inungat pecten ⁊ fiat cō
pressio super ipsum ⁊ sit tecū adiutor ita ut quando figi
tur lapis in loco. scindas subtus eum et extrahatur. Et
fortasse erit rectius ut ligetur post ipsum ad āteriora cū
filo ita ut ñ redeat ⁊ si penetrat ad locum propinquz ca
piti uirge non oꝫ ut laboretur ad extrahendum eū ex ipo
Illud. n. facit fortasse accidere uulnus quod non ꝯsoli
dabitur immo oportebit ut equetur: aut stringatur
quod est post ipsum ⁊ scindatur subtus caput uirge ut
egrediatur. Qū ergo feceris in lapide oia que dicta st
in caplo de illo et extraxeris ipsum fortasse accidet ex ꝯ
pressione uentris cum fortitudine ⁊ ex dolore scissionis
apa et est res timorosa. Et ex eis que non permittunt e
uenire illud est ut iam clisterizes egrum et extrahas fe
cem eius deinde des ei in potu post illud aliquid leniēs
nām: ⁊ non cibes eum nisi re parua et lenificante. ¶
Si aūt idigueris phlomia ut alleuiet ex minoratiōe fact
ꝙ si uolueris ut uehementius alleuietur ⁊ appent signa
apatis et dolor sit uehemens ualde tunc oꝫ ut sedeat e
ger in tina: aut pelui aque in qua decocta sunt lenificā
tia: sicut molochia ⁊ semen lini ⁊ altea ⁊ furfur ⁊ cū illa
aq̄ sit ꝯmistū oleū plꝫ ⁊ ꝯquassatū cū ea ⁊. sit illa aq̄ tepi
da. Qūq͡z extraxeris eum de tina inunges ptes ꝟge cū
oleis lenificantibus sicut ē oleuz camemillinū ⁊ anetinū

et ponas ſuper uulnus butyrũ tepidũ ⁊ funde in ipſuꝫ.
Et pones ſuper ipſuꝫ cottum infuſum ĩ oleo roſ.⁊ pau
co aceto deinde admiſtra medicinas conſolidatiuas ſi
ãt magnificatᷓ apa aſſidue fac eum ſedere in tina predi
cta in decoctione fenugreci ⁊ ſe.lini ⁊ ſi dolor fiat forti
or fac eum ſedere in die ſecũdo ⁊ in die tertio ĩ aqua ⁊
oleo tepidis. Jlle ãt quẽ ſciſſura ⁊ uulnꝰ nõ ita dolẽ fa
ciunt ut inde curẽt ſoluitur in die tertio. Et oꝫ ut aſſidu
et calefactionem ueſice cũ oleo de ruta qũ ei calefacit ẽ
rectioris diſpoſitionis ⁊ minoris doloris ⁊ minoris u
rine. Et urina quidẽ ledit ualde perforatos: ⁊ propter
illud oꝫ ut ſumant in potu aquam paulati. ⁊ quotiẽſ mi
gunt oꝫ ut ſit miniſter conſeruans manu ſua locum liga
menti ⁊ comprimat eũ ut non infundat urina locum ſciſ
ſũ. Amplius non poteſt eẽ quin eñetur aut non currat
de ſan. q̃titas que neceſſaria eſt. ❡ Et eſt illic timor a
poſtematis ⁊ corruptiõis membri qũ alteratᷓ color eiuſ
ad corruptionem a rubedine: aut ut currat ⁊ ſuperflu
at ⁊ timeatur, fluxus ſan. Et primũ q̇deꝫ oꝫ ut curetᷓ ſꝫ
ꝙ uides ſignum predictum immo incidatur uel ſcalpel
letᷓ illico ut currat ſan. ⁊ ut ponatur deſuper empl̃m ex
aceto ⁊ ſale in panno lini tam diu donec prohibeat cor
ruptionem. Jn ſecundo ãt quod eſt ut timeatᷓ fluxus ſã.
eſt rectius ut ſedeat in aquis ſtipticis cognitis ⁊ ponatᷓ
ſuper locum tus ⁊ atramẽtũ trita ⁊ ſupra ipſa cottũ ⁊ ſu
pra illa cottum aliud magis madefactum aceto ⁊ aqua
Et ſi ſciueris ꝙ uẽa magᵃ: aut ãr̃ia iciſa ſit adõ icurõne
eius cum cõſtrictione. ⁊ ſi ſan. inobediens eſt ⁊ non ceſ
ſat ⁊ non ſanatur tunc fac eum ſedere in aceto forti. Et
fortaſſe indiges ut phl̃omes eũ ut attrahatᷓ ſan. Et for
taſſe neceſſarium eſt tibi ut ponas ſuper pectẽ ⁊ inguia
narcotica. Ex eis que accidunt ex ſciſſura ⁊ curſu ſan.
eſt ut currat fruſtũ ſã. ad ueſicam ⁊ coaguletᷓ ſuper ori
ficium eius quare fit difficultas urine ⁊ tunc neceſſariũ
eſt ut intromittatur digitus in foramine et auferatᷓ nocu
mentum ab orificio ueſice ⁊ collo eius ⁊ extrahatᷓ: aut
curetᷓ locus cum aceto et aqua dõec reſoluatᷓ claudẽs
ꝯgelatum et extrahatᷓ. Et ex eis que accidunt ex illo
eſt abſciſſio generationis. Signa ãt mala q̃ qũ accidũt
expectat medicus mortem ſũt ut ſi fortis fiat dolor ſub
umbilico ⁊ infrigidentᷓ extrema ⁊ acuatᷓ fe. ⁊ accidant
rigor ⁊ caſus uirtutis. Amplius qũ additur uehemen
tia doloris loci perforati ⁊ accidit ſingultus ⁊ mouetᷓ
uenter motu extraneo: tunc iam appropinquat mors.
Signa auteꝫ egri bona ſunt ſalus rationis ⁊ ſanitas ap
petitus et ut ſit color et forma ſani ualde.

**❡ C. viij. de apatibus calidis in ueſica ⁊ aldubella
ti in ea.**

Accidit q̃uis non pl̃m apa calidum in ueſica
ex materia ſan: ⁊ cholerica: aut compoſita ⁊ ẽ
egritudo mala. Et multotiens accidit illud ⁊
proprie in infantibus cauſa lapidis ⁊ doloroſitate eiuſ
et quia ipſe conquaſſant ueſicam.

❡ C. ix. de ſignis.

Significant ꝙ apa eſt in ueſica calidum febris
⁊ retentio urine: aut difficultas eius: aut
diſtillatio ipſiuſ. ⁊ retentio quidem eſt qũ iacẽt
⁊ non poſſunt eijcere aliquid de ea niſi ſtantes. Et quã
doq̧ eſt retentio ſtercoriſ ⁊ inflatio pectinis ⁊ ilij cũ do
lore pungitiuo ⁊ pulſatione.. ⁊ qñꝫ apparet rubedo ex
terius ⁊ ſignificant ipſam ex tranquillitate infirmi quaꝫ
inuenit ex uaporatione. Et de accidentibuſ que cũ ipo
accidunt ſunt ſitis uehemens ⁊ uomitus cholere pure
⁊ aſma ⁊ frigus extremitatũ ⁊ fortaſſe non calefaciunt
⁊ alienatio ⁊ nigredo lingue ⁊ noceri ab õni acuto ⁊ di
uretico ⁊ proprie qũ ſunt hu. corporis cal̃i. ❡ Signifi
cant ergo ipſũ etas ⁊ cauſe preterite ⁊ preſentes de il
lis quas ſcis. Et deterius eſt illud cũ quo continuatur
caliditas fe. acute ⁊ uehemens fit retentio urine ⁊ ſter
coris ⁊ fortis fit dolor ⁊ in urina non eſt digõ: ẽ.n. mor
tale. Et hoc plus eſt qũ fit aldubellati. Qũ ãt apparet
in urina fex ſubſidens leuis tunc eſt maioris ſpei. Cum
dubellati uero apparet de horripilationibus diuerſis ⁊
febribus permiſtis illud quod diximus ĩ aldubellati re
num. Et ſimiliter ſignificat maturitatem eius lenitaſ: ⁊
ſunt de accidentibus digeſtionis urina ⁊ ſedimen eius
Et ſignificat eius eruptionem urina habens admiſtum
pus. ❡ Si autem ſigna maturitatiſ non apparuerint ij
rumpetur ante hebdomodã. Et plurime exiture ueſice
fiunt uerſus collum eius. ⁊ qñꝫ declinant ad partes ali
as: ⁊ qñꝫ apiuntur ad partem ueſice interiorem: ⁊ qñꝫ
aperiuntur ad partem aliam.

❡ C. x. de curationibus apatũ ueſice.

Oportꝫ in p̃mis ut ex baſilica finiſtra fiat phl̃o
mia ſecũdũ uirtutem: eſt.n. prima curationuꝫ
eius ⁊ melior eaꝝ. ⁊ feſtina ſi illic fuerit calidi
tas ualde uehemenſ ad empl̃a apocruſtica ſpatio breui
⁊ non ſuperfluas in eis neꝫ prolongeris. illud nãq̧ noci
uum eſt ⁊ indurat apoſtema uelociter: imo ſi inceperis
a mollificatiuis qũ non fuerit aliquid quod ab illo pro
hibeat ex ſenſu uehementi erit melius qm̃ mẽbꝝ eſt ner
uoſuꝫ. Et propter hoc uehemens fit tranquillitas egri
ex uaporationibus repercuſſiuis ſpatio breui factis ua
porationibus cum ſpongijs ⁊ lana infuſis in aqua inq̃
decocta ſunt lenitiua reſolutiua ⁊ ueſicis in quibus ſuf
flatum eſt plenis aqua calida ⁊ oleis lenitiuis ſubtiliati
uis ⁊ propinquis eis que iam ſciuiſti in capitulo cura
tionis renum.. ⁊ cum hoc te ſubtilia ut initiaſ ſi tolerat
per ſiringam in primiſ quod fit ſicut mucilago pſilij iſla
cte aſine: aut aqua ordei in lacte aſi. qm̃ eſt magiſ ſalua
Et poſt illud lac aſine ⁊ adeps. ⁊ poſt illud caſiã fiſtulã
in lacte mulieris ſecundũ ordinem quem ſcis ſm̃ horaſ
apatis. Et qñꝫ ꝓfert cliſterizatio facta cum eis ſecũduꝫ
ſuos ordines. Et de empl̃is bonis poſt principium in
ceptionis eſt illud quod fit ex ſimila ⁊ ſiſamo excorti
cato cũ lacte et oleo uiol̃. ⁊ oleo camemillino ⁊ ſimili
bus. ⁊ iteꝝ napi boni ſunt. ⁊ iteꝝ ſula elixata empl̃ata et
uaporata. Quod ſi hebdomodaꝫ pertranſeat ⁊ appro
ximet ſtatus tunc adhibeãtur farina fabaꝝ ⁊ ſemen lini
⁊ cãemilla cum triplicato ⁊ ſimiliter deſcendit ꝑ phl̃o
miam ſaphene ⁊ dilatate in adminiſtratione reſoluentiũ
que ſint ex empl̃is ⁊ unguentis predictis in capl̃o renũ
Et qñꝫ eges ẽpl̃o ex iſopo ⁊ caſtoreo ⁊ cera ⁊ proprie
poſt narcotica. et ſcias ꝙ aſſiduatio ſeſſionis eoꝝ in tina
eſt ualde iuuatiua ita ꝙ qñ aduenit eis urina tunc recti
us eſt ut mingant in ea. Et aque tineaꝝ eoꝝ meliores
ſunt ille in quibus eſt mollificatio de illis que iam ſciui
ſti multotiens. et qñꝫ ponuntur in eis aldarſiſaban et
ciperi ⁊ cordumeni ⁊ ſpica et amomũ et ſquinantuꝫ cũ
fenugreco et ſe. lini et ſedant dolorem et apa. et iſte aq̃
mollificatiue quas multotiens ſciuiſti ſũt ſicut decoctõ
ſe. lini et fenugreci. ❡ Et iteꝝ aqua in qua decoquntᷓ
napi et albaſce et caules. Et curatio quidem aldubella
ti eius eſt proxima curationi aldubellati renum immo
neceſſarium eſt ut ſint medicine eius fortiores: et quidã
laudauerũt papa. al. ponduſ. ʒ. ij. et. ſ. quod detᷓ in potu

in decoctione spice et squinanti et proprie qñ sunt difficultates urine et dolor. et qum uehemens fit dolor et timet mors non est excusatio a narcoticis linitis et suppositis. ¶ Epithimata uero sint sicut epithima factū ex hyusquiamo albo et mandragora et papauere confectis cum ole. aut sumatur quarta. ʒ. i. opij ⁊ dissoluatur in ole. uiol. cum pauco croco ⁊ imbibatur pānus ⁊ supponatur i ano. fortasse .n. inueniet per illō tranquillitatem et dormiat loco eius. et qñ administratur de eo aliquid in siringa si tolerat: et epithima de opio exterius factum est fortis stupefactionis. potiones uero ⁊ reliqua curatio sunt curatio sirsen. et birsen. ¶ Apa durum i uesica accidit a causis similibus causis apatis duri in renibus et plurimum eius fit successionne calidi et successione percussionis: aut casus et qñ fit successione scissure. ¶ Signa cū ea fit difficultas urine ⁊ egestionis simul: aut accidunt ex ea accidentia duritiei renū ex retentione fecis et stupefactionis in cruribus et agitatiōe diuersa et debilitate et peruentione ad hydropisim q̃ uis sit siuentrē ex duritie ānū. et int ea q̄ō discernit p locum in quo accidit grauitas et illud cui accidit cā in primis. ¶ Curationes sunt eedem que sunt duritiei renum ex inūctione facta cū ole. calidis et uaporatiōe cū eis et dare in potu aquas in quibus decocta sunt semina diuretica cum melle et casiafi. et administratio tinaꝝ secundum illum modum et secundū gradationes illic p̄dictas. ⁊ ex eis que propria sunt est ut administrentur illa olea ⁊ gumme in siringa. s. eiectorio urine si possē ē.

¶ C. xi. de ulceribus uesice.

Quandoq̃ fiūt a causis ulceꝝ notis quas iā narrauimus in caplo. ulceꝝ pectinis ex excoriatione lapidis: aut excoriatione hu. cholerici: ⁊ qñ fiunt propter apa: aut bothor que ulcerantur ⁊ in eo cui assidue fit urina acuta succedunt uulnera et ulcera. Et sunt difficiliora plurimum q̃ ulcera renum qm̄ sunt ulcera membri neruosi. Et ille cuius uesica disrumpitur moritur secūdū plurimum. Quod si scindatur non incarnatur nisi cadat in parte partis carnose.

¶ C. xij. de signis.

Iam diximus in caplo ulcerū renum differentiam inter duo ulcera. Et diximus q̄ ulcera uesice faciunt difficultatem urine ⁊ retinentē eā. ⁊ q̄ dolor eoꝝ ē in loco pectinis ⁊ ilij ⁊ q̄ egrediuntur cum eis cortices albi: aut crossi magni si sunt in uesica: aut tenues parui si sunt in meatibus. Et alia que oportet scire illic. Et signa que sunt in eo imno totum sicut illud quod dictum est in caplo renum. Et signum cōmune in ulceribus renum ⁊ uesice est mictus san. ⁊ saniei paulatim ⁊ non subito deinde distinguuntur per ea quibus differunt. ⁊ signa quidem apertionis ⁊ scissionis ⁊ corrosionis ⁊ similium una sunt in ambobus simul.

¶ C. xiij. de curatione.

Oportet ut ipsi deuitent cibaria acuta ⁊ salsa ⁊ acetosa ⁊ uehementis dulcedinis cōuertibilia ad choleram ⁊ sumant cibos delectabiles sibi bonos: ⁊ illos qui faciunt glutinationem. Et exercitium quidem nocet eis propterea quia acuit ⁊ inflammat si autem nom facit illud tunc est iuuatiuum propterea q̄ confortat membꝝ: experire ergo paulatim ⁊ cōsidera in canonibus dictis in caplo ulceꝝ ⁊ pmuta plurimū eoꝝ ad hunc locum. ⁊ propter illud cōsidera in eo quod scripsimus de potu generum lactis qm̄ ipsa sunt secūdū conditiones predictas iuuatiua ulcerum meatuū urine precipue lac equaꝝ. ¶ Et scias q̄ perseueratio i curatione eaꝝ est ut administretur in primis mundificatio cū aqua mellis ⁊ zuccari decocta cum diureticis ebibita: aut in iecta deinde consequenter adhibeantur reliq̄ medicine. Et si illud quod mingitur est fuscum: oportet ut iniciatur illud quod subtiliatur a cinere arboris fici: aut cinere arboris quercus: aut cinere arboris sceba donec mundificetur ultime. ¶ Medicine uero que ad ipsam bibuntur sunt sicut alessius cū oleo ros. ⁊ sicut lac asi. ⁊ capri. ⁊ iumentinum potest secundum assiduationem dierum cum quātitate digestionis cuius plurimum sit q̄titatis triū. ℥. ⁊ iam quidem preparatur de infrigidantibus stipticis trociscoꝝ de papauere ⁊ troc. alkekengi pondus auī. i. cum aqua fra ⁊ de unguentis bonis quibus comprimendo fit inunctio est ut sumatur storacis liquide pondus. ʒ. i. ⁊ pinguedinis anseris ex tribus usq̄ ad. iiij. ⁊ cere albe pondus. ij. sextarioꝝ ⁊ cum eo fiat emplm. ⁊ unguentū iuuatiuum ⁊ proprie quū ē corrosio est illud quod. ℞. dactilos ⁊ passas ⁊ gallas ⁊ acatiā et alumen ⁊ hypoquistidos. Et qñ ponuntur cum eis isopus ⁊ storax ⁊ qñ administratur ante illud unguentum in eo in quo non est corrosio cera adeps anatis ⁊ oleū ros. ⁊ administrentur exiccatiua potando ⁊ iniciēdo ⁊ qñ administrantur de istis eisdem clisteria et administrant ergo super genua recuruo. Et qum non cōferunt ea que bibuntur ⁊ proprie in eo quod est ppinquius meatui ⁊ cū quo est corrosio: tunc curationes eius sunt iniectiones cum incarnatiuis dissolutis in lacte mulieris de quoꝝ summa sunt troc. de chartis. i. de pāno ⁊ troc. andzulis cum aliquanto merdasengi ⁊ ceruse ⁊ amili ⁊ calc. ablute. ¶ Descriptio cōpetens ei. ℞. terre sigillate chimolee cornu ceruini ualde adusti partes equales se. canabis tertiam partis istius opij sextam ptis ⁊ unguēti de cerusa partes .iij. sarcocolle partem ⁊. s. myrrhe turis amboꝝ ana. ij. tertias partis aggregentur oīa cū aliq̄to oleo ros. ⁊ cera ⁊ administrentur in siringa. ⁊ qñ additur in ea aristol. ro. pars. i. ⁊ leuius illo est illud q̄ō fit ex sarcocolla ⁊ amilo ⁊ cerusa quod cum lacte iniciatur: Si autem confortetur plumbo adusto ⁊ ture tūc ē fortius. ¶ Troc. expertus. ℞. heufistides terraꝝ sigillatam karabe corallum amilum se. citro. se. altee se. melonis excorticatum se. apij daucum petroselinum troc. alkekengi. ¶ Medicamen aliud. ℞. se. cucu. se. melonis se. cucur. excor. omnium ana. ʒ. v. amili. ʒ. iiij. succi liquiri. ʒ. viij. se. portulace. ʒ. iij. ⁊. s. ⁊ āigdalaꝝ dulciū excorticataꝝ auellanaꝝ assataꝝ ambaꝝ ana. ʒ. ijj. granoꝝ pini ʒ. iij. ⁊. s. se. apij. dauci. se. eruce granoꝝ mahaleb excorticatoꝝ omnium ana. ʒ. iij. draganti gūmi amigdale se. hyusquiami albi opij ana. ʒ. iij. ciceris nigri. ʒ. x. croci. ʒ v. conficiantur cum rob ⁊ informentur troc. ʒ. ij. ⁊ bibatur cum aqua rhaphani ⁊ aqua apij ⁊ aqua ciceris nigri ⁊ proprie post mundificationem ulceris. ¶ Et oportet ut minoretur potus aque. ⁊ qñ dolor fit uehementior iniciatur in eam collyrium al. quod ē ad oculos cum lacte mulieris. Et uiteꝝ semen papaueris. ⁊ opiū ⁊ adeps galline clisterizentur aut supponantur: aut iniciantur.

¶ Ca. xiiij. de scabie uesice.

Scitur scabies uesice ex ustione urine ⁊ fetore eius ⁊ dolore uehementi cum pruritu ⁊ sedimine furfureo. ⁊ qñ currunt secundum assiduationem hūiditates. ⁊ qñ currit sanguis.

¶ C. xv. de cura.

Oportet ut admistrentur abstersiua mūdificatia

que sunt de exiccatiuis absq3 mödicatione ⁊ sint illa pe
nitus fortiora ꝙ ea que sunt in reliquis ulceribus. ℂ
Et administrentur medicine scabiei renum iniecte in eā
⁊ bibite. ⁊ bibantur ēt glutinantia infrigidātia: sicut mu
cilago psilij. ⁊ se. cydonioꝝ cum olo rosꝫ. ⁊ ꝯferūt cibi dl
cis chimi uiscosi sicut sunt pedes ⁊ res pingues cuȝ olo
amigdalino ⁊ aqua ordei ⁊ frumentum coctum cū car
ne auiuȝ ⁊ grana lactis sicut lac asi. ⁊ capri. ⁊ ouinuȝ ⁊
uaccinum: ⁊ assiduatio mundificationis corporis.

ℂ C. xvi. de ꝯgelatione san. in uesica.

SIgnificant ipsā ꝙ accit āgustia ⁊ resistētia seu
tolerātia sincopis ⁊ frigus extremitatum et ꝑ
uitas anhelitus ⁊ pulsus cum frequentia ⁊ su
dor frigidus ⁊ nausea ⁊ qñ3 est cum ea rigor cum ante
cessione mict⁹ san. aut percussionis: aut casus super uesi
cam.

ℂ C. xvij. de cura.

Cura illius est cura lapidis. ⁊ sufficiens labō
⁊ qñ3 in ipsa potare sirupum acetosum et ut
euomat cum eo calido ⁊ proprie squillitico et
proprie cum aliquantulo cineris ligni fici: aut in quo ꝺ
cocta sunt incisiua et medicine lapidis. et qñ3 iniciunt
in uesicā coagulum leporis et medicine ad lapidē. et fit
ut sedeat in tina in qua decocte sunt herbe que sunt ad
lapidem: et de illis que laudātur ad ipsā ē sumere in po
tu de carpobal. pōdus. ʒ. ij. aut tātūdē ligni peonie: aut
granoꝝ peonie: et proprie cū aqua ligni ei⁹: aut tātūdē
de blacte bizantie. aut aur. i. de cordumeni cū aq̄ calida
aut cum aceto uini et oleo ōphacino: et oxymel acetosū
squilliticum a me magis diligitur ꝙ acetum. In aceto
eni est incisio et mel resoluit et abstergit et iteꝝ sauine et
hasce et ammoniaci et rubee tincture partes sumāt eq̄
les et fiant ex eis pilule similes auellanis de quib⁹. iiij.
pilule in potu sumāntur cū aqua de radicibus et iniciā
tur in iniectorijs: aut agaricū aut siseleos: aut duos aur.
assce: aut aristol. lō. Et ꝺ habētibus proprietatem sunt
epar asini et fel testudinis et coagulum leporis et pro
prium in ipsa est lignū uitis et abrotanū in hoc est iuua
tiuum et lac ficus exiccatum qum de eo inicitur aliq̄d
paruum et administratur de eo embroca ponderis. ʒ. et
de exiccato iteꝝ cū aliqua de aquis. Et fiℏ ēbroca ex
pondere aur. coaguli leporis. ℂ Aque uero in qb⁹
potantur medicine iste sunt sicut aqua ciceris ni. et aq̄
alhasce ⁊ aqua ciceris ligni fici ⁊ aqua cineris ligni ui
tis ⁊ ligni abrotani ⁊ decoctio abrotani cum uino.

ℂ C. xviij. de dissolutione uesice ⁊ mollificatiōe e⁹.

FAcit dislocatio eius ex remotione ipsius a lo
co suo. Et accidit mollificatio eius ꝓpter exi
tuȝ urie absq3 uoluntate. Et dislocatio quidē
fit cā humiditatis ⁊ causa uentositatis ⁊ causa percussi
ōis super dorsum: aut propter casū. ⁊ multotiens fit ꝑꝑ
causas mollificationis notas ⁊ sequitur mollificationē
et dislocationem qñ3 difficultas urine. Et qñ3 inuolun
taria emissio urine secundū illud quod accidit lacerto ꝺ
tensione ⁊ dislocatione.

ℂ C. xix. de cura eius.

FActe quidem a percussione ⁊ casu curatio est
difficilis ⁊ fit propter reditionem ⁊ ꝯstrictu
ram cum medicinis calefacientibus exiccatis
quas dicemus. ℂ Facte āt a complōne paralytica con
fert euō materieꝝ phlaticaꝝ subtilis ⁊ probibitio ab eo
quod generat eas. ⁊ regimen habentium paralysim in
eo quod comeditur ⁊ bibit ⁊ motu ⁊ alijs. Et ꝯfert ei
uomitus si sit cū hellō albo. ℂ Quō si urina egrediat
absq3 uoluntate oportet ut administres stipticitatem
uehementius facientia ⁊ non mollificent plurimum
immo aggregent inter resolutionem ⁊ constrictioneȝ
⁊ secundum comparationem curationum paralysis.
Et sumat oē quod ingrossat aquositatem ⁊ inpinguat e
am ⁊ grauat san. laudabilem ⁊ calm crossū sicut alse
ludeȝ. Sed si urina est cum dispositione sua: aut ad dif
ficultatem decliuis: tunc audacia ad mollificantia cū ꝙ
titate aliqua cū resolutione bona ⁊ incissione ultima est
audacia necessaria. ⁊ de potibus conferentibus oibus
spetiebus eius que sunt ex dislocatiua ⁊ paralytica sunt
tyriaca ⁊ mithridatū ⁊ sazgenea ⁊ hōr usig ⁊ diacurcūa
⁊ coquȝ. ⁊ iteꝝ flos alacohen ⁊ ciperi: ⁊ tus simul ⁊ sin
gulariter almahaleb. ⁊ iteꝝ succus seminis rute humide
aut flos eius decoctus in uino ⁊ iteꝝ agnus castus ⁊ se
men eius ⁊ oppoponacū ⁊ cyminum. Et qñ3 confert
⁊ proprie ei cū qua est difficultas ut bibat ex corticibus
melonis sicci pugillum i^{m} cū zuccaro. et de eis que cur
runt cursu eius ⁊ ꝓportionāt ad ꝓꝑetates sūi testiculi
leporis sicci qui cum uino odorifero bibantur: aut gut
tur galli adurratur ⁊ det in potu in ieiunio in aqua te
pida. ℂ Medicine āt que iniciunt sunt sicut oleum de
ruta. ⁊ oleum costinum ⁊ oleum laurinum ⁊ oleum nar
dinum ⁊ oleum sambacinum ⁊ oleum cucu. asi. ⁊ oleuȝ
de pino cuȝ quibus permista sint ea que sunt sicut casto
reum ⁊ sicut assa ⁊ galbanum ⁊ oppoponacum. Et ista
iteꝝ conueniunt si sunt in uncta super emunctoria ⁊ mi
rach ⁊ proprie olm tesisie permistum cum seminib⁹ sub
tilibus odoriferis. ℂ Empla uero sint ex medicinis ca
lidis ⁊ in quibus est stipticitas aliqua sicut ciperi cinna
momum bdellium spica ⁊ myrtus cuȝ camemilla ⁊ sce
ba ⁊ mel. Et qñ3 curatur ēt cū clisteribus calefacienti
bus factis ex centaurea ⁊ colloquintida ⁊ alkerua ⁊ a
lijs ex oleis calidis predictis ⁊ natatio in aq̄ cala maris
⁊ balneatio in aquis thermaꝝ sunt iuuatie ualde ad istō

ℂ C. xx. de doloribus uesice.

SAut ex causa malitie complōnis diuerse ⁊ ex
lapide ⁊ ulceribus ⁊ ex scabie ⁊ apātibus ⁊
uentositate. Et iam sciuisti oē ca^{m} ⁊ curationē
eius et multotiēs fit ex significatione crisis expectate cū
urina. Et dolores quidem uesice multiplicantur qum
sufflat septentrio quȝ in uesica est dolor ⁊ dr̄ ꝙ qñ appa
ret in habente ipsum sub ascella eius sinistra apa sicut cy
donium ⁊ accidit illud in die. vij. morit. xv. die ⁊ prope
si accidat ei profundus somnus.

ℂ C. xxi. ꝺ debilitate uesice.

DEbilitas uesice qñ3 accidit ēt ex parte cōplo
nis cuius plurimum est frigus ⁊ ex parte apa
tis duri non tolerans urinam plurimā ⁊ desiō
rans euāre eā. Et qñ3 debilitatur lacertus e⁹ in adiuuā
do ad euāndū soluendo seipsum. ⁊ est ex aggregatione
duaꝝ reꝝ distillatio non dilatata.

ℂ C. xxij. de uentositate in uesica

QUuādoq3 ē retēta ⁊ qñ3 est ꝑmutabilis ⁊ cā i
hoc sunt cibi inflatiui ⁊ plurimum eius ē hūi
ditas in uesica cum debilitate caliditatis.

ℂ C. xxiij. de signis.

SIgnum uētositatis est tensio sine grauitate ⁊
proprie qum permutat.

ℂ C. xxiiij. de cura.

MAgis iuuatiua curationum eius post abstinen
tiam ab inflatiuis ⁊ a malitia digestionis ē ut
bibat oleum de kerua cū aqua radicuȝ et liniat pectinē

pectīnē cum oleis aromaticis resoluētibus et gūmis ca
lidis ⁊ emplet̄ cum ruta et camemilla ⁊ āeto cū re fōti
ꝺ castoꝛo ⁊ assa aut muſcbo. ⁊ initiantur ista olā cū aliq̄
tulo castorei in uirgā: aut initiāt̄ in ipsā ſuccus rute cū
muſcbo aut olꝫ ꝺ bē cū muſcbo ⁊ galia i oleo ſābacio. ⁊
rcordare ei⁹ qꝺ dictū ē i ca° renū ꝙ renes ⁊ ueſica qn̄ ſt̄
doloroſi egri non appropinquent pilulis de ſeminibus
⁊ augmentet̄ in renibus ⁊ ueſica dolor cū attractione
neqꝫ ſtupefacientia immo aqua tepida per q̄titatē qua
non attrabat neqꝫ ſtupefaciat aliquid.

¶ Tractatus .ij. de nocumentis que accidunt urine.

¶ Capᵐ .i. de qualitate exitus urine nālis.

U Eſica expellit urinaꝫ: qm̄ ꝯſtringit ſup
eā ex oībus lateribus ⁊ comprimit eam
⁊ dilatat lacertum ſuum quod eſt ſuper
ipſi⁹ orificiū ⁊ ꝯprimit lacertū mirach.

¶ C. ij. de nocumentis urine.

I Sta ſunt ardoꝛ urie ⁊ difficultas urie ⁊ reten
tio ei⁹ ⁊ inuolūtaria ipſius emiſſio de cuius ſū
ma ſunt multitudo eius ⁊ ipſius diſtillatio ⁊ diabetes.

¶ C. iij. de ardore urine.

C Auſe ardoris urine ſunt: aut acuitas urine ⁊
eius bauracitas ꝑꝑ cāꝫ compſonalē: aut cā de
fectus e⁹ quod preparatum ē ad tēpandā ipſā
⁊ ē būiditas preparata in carnibus glandoſis que ſūt
illic. Ipſa .n. currit ſuper meatū ⁊ glutinoſū eū facit ⁊ ꝑ
miſcet̄ urine ēt ⁊ equat eā qn̄ ergo finitur deficit loco
glutinatio urine et eūo et equatio: quare accit ardor et
ex illis que adiuuant ipſū eſt multitudo coit⁹. ¶ Iſte.
n. bumiditates qn̄ egrediuntur cum coitu ⁊ per uicini
tatem ſpermatis exitu pl̄imo. Et iteꝝ egritudines eliq̄
tes corpus: aut ulcera que ſunt in meatibus urine ꝓpin
qua uirge ⁊ ſcabies que aduſtionem facit. Et ſignū qui
deꝫ prioris eſt acuitas urine ⁊ ut non ſit ſanies. ⁊ ſignū
ſecūdi ē ſan. generatio ⁊ ſaniei. ⁊ multotiens perducit ꝓ
mū ad ſꝫ ſꝫ ꝙ ſciuiſti i eis que p̄terita ſunt: Pᵐ igit̄
ē ſicut ātecedēs ſecūdi ſicut fluxus uentris cboleric⁹ ſē
quaſi antecedēs ulceꝝ inteſtinoꝝ.

¶ C. iiij. de curationib⁹.

S I eſt cum ſan. ⁊ ſanie tunc eius cura ē cura ul
ceꝝ ueſice ⁊ partiūꝫ e⁹ ⁊ illud iam dictum eſt.
Deſcriptio ꝯpetenſ ad illud fiant troc. ſecūdū
bunc modū ſūat̄ ſe. melonis citro. granoꝝ cucur. oīum
ana pondus .ʒ. xx. turis gummi ſan. dra. oīuꝫ ana .ʒ. x.
opij .ʒ. iij. ſe. apij .ʒ. i. dēt̄ in potu cum aqua de papauere
ſitqꝫ doſis .ʒ. ij. poſtq̄ de eis facti fuerunt troc. ¶ Et ſi
non fuerint ulcera neqꝫ ſanies tunc melior cura ei⁹ errit
exuberatio urine ꝯſequēter extrabendo ſuperfluitates
cum ſolutione ſubtili ſecūdū ꝙ ſciuiſti in ca° egritudinis
renum: ⁊ uomitus ⁊ cibi būectantes infrigidantes ex
cibarijs ⁊ oleribus ⁊ fructibus ⁊ deuitatio omnis ſalſi
⁊ acuti ⁊ uebemētis dulcedinis ⁊ dimiſſio laboris ⁊ co
itus. ⁊ de eis que ꝯferūt eſt potus mucilaginū ⁊ iniectō
raꝝ: ſicut ē mucilago ſe. almaru ⁊ mucilago pſilij: ⁊ mu
cilago ſeminis cydonioꝝ. ⁊ aliquid de papauere ⁊ ſemi
na diuretica fria: ⁊ det̄ in potu totum illud cū aqua fria.
⁊ adminiſtret̄ kiſcb ordei et aqua eius iteꝝ ⁊ oua ſorbi
lia ⁊ cibus fact⁹ ex cucur. ⁊ cib⁹ factus ex mes aut cuꝫ
eis que ſunt ſicut oleum amigdalinum: aut cū pullis ⁊
gallina pigui. Et ſi cauſa in eo eſt exiccatio accidēs glā
dulis: tunc cura eius eſt būectatio e⁹ et dimiſſio eius qꝺ
excitat ex coitu. Et de iniectionibus uſitatis in̄ boc eſt
mucilago ſe. almaru et mucilago pſilij ⁊ mucilago ſe. cy
donioꝝ ⁊ gummi et ceruſa ⁊ albugo oui recentis ⁊ lac
mulieris ⁊ initiatur in eam. Et de expertis ē. ℞. lapidis
bematitis .ʒ. vi. lactis mulieris femellaꝫ lactantiſ. ʒ̄. i. te
re terēda ⁊ ſimul miſce ⁊ per foramen uirge per ſirigā
mitte. ⁊ qn̄ ſufficit in aſſiduatione iniectionis lactis lac
aſini. ⁊ muliebre non currens ⁊ lac caprinum. ⁊ quādo
qꝫ ſufficit in iectio albumis oui ſolū: aut cū aliquo diuē
ticoꝝ ⁊ cū oleo roſ. ⁊ qn̄ ponunt̄ in eo ſtupefacientia.
nā ſi dolor eſt uebemens ⁊ proprie qn̄ mingitur ſanies:
tunc non eſt excuſatio quin ponat̄ in eo quod inicit̄ ali
quid de ſtupefacientib⁹: ⁊ ſm̄ deſcriptiones predictas i
ca° ulceꝝ. ¶ Deſcriptio bona. ℞. cortices papaueris ⁊
amilum ⁊ ſuccum liquiricie ⁊ ſumatur ex eis quod inici
atur: ⁊ ſi indigeat ꝯfortatione ponatur i eo aliquid opij
⁊ ſe. byuſquiami albi.

¶ C. v. de paucitate urine.

F It ꝑꝑ paucitatem potus aut multitudinē rari
tatis: aut multitudinem fluxus uentris: aut ꝓ
pter debilitatem renum in attrabēdo: aut epiſ
in diſcernendo ⁊ mittendo aquoſitatem ſicut fit in cace
ſia ⁊ bydropiſi.

¶ C. vi. de difficultate urine et ei⁹ retentione.

D Ifficultas urine: aut fit propter cauſam in ue
ſica ipſa ex debilitate ⁊ ſequit̄ complexionem
malaꝫ ⁊ proprie frigidā ſicut accidit in mltitu
dine flat⁹ ſeptētrionis: aut apa: aut alia: qr̄ non ꝑtranſit
apud expulſioneꝫ eius dominium ſuper urinaꝫ ut extra
bat eam exprimendo ſecūdū ꝙ ſe bꝫ res nālis. ⁊ fortaſ
ſe eſt cauſa in ea frigus: aut color deforis: aut percuſſio
aut retentio urine plurime: aut fit propter cauſā in mea
tu qui eſt collum ueſice ⁊ caput uirge: aut fit propt̄ cāꝫ
in uirtute: aut propter cauſā in inſtrumēto qꝺ eſt lacert⁹:
aut propter cauſam mēbri mittentis: aut propter cauſā
in urina. Et cā quidē in meatu: aut eſt ꝑmitiua: aut per
cōitatem. Primitiua āt eſt oppilatio in ipſomet aut per
cōmunitatem. ⁊ oppilatio in ipſo: aut ē cā apatis calidi
aut duri in ipſo: aut rei croſſe ſicut bumiditatis: aut
rei in uiſcate ⁊ ſaniei. Et multotiens quidē fit ſanies cā
oppilationis: aut lapis: aut uentoſitas repugnans: aut
uerruca aut incarnatio ulceris: aut propter ꝯſtrictioneꝫ
ex frigore: aut propter conſtrictionem ex calore uebem̄
ti ſicut accidit in fe. adurentibus in egritudinibus lique
factionis. Et qn̄ fit cā ulceris. ⁊ qn̄ fit cā tenſionis q̄
accit ei uebem̄tis oppilatōnis aut ſāiei. Et mltotiēs fit
tēſio cā oppilatiōis ſicut accidit ex difficultate urie ⁊ re
tentione eius illi qui ſuperfluit in retinendo urinam: nā
figit̄ in ueſica ⁊ cooperit̄ meatus. ⁊ retentio quideꝫ fit
in nocte propter ſomnum ⁊ in die propter occupatio
neꝫ. Et ille in quo fit oppilatio ſm̄ cōitatē eſt ſicut ſi fit
in inteſtino ⁊ matrice ⁊ in ſumine apa calīm aut duꝝ: aut
ſunt in eo fex ſicca: aut pbla pl̄imū extenſiuūꝫ: aut uento
ſitas repugnans aut extendens aut apa in ano incipiēſ
aut cā tenaſmō: aut inciſio bemorroidaꝝ: aut fiſtulaꝝ:
aut dolor bemorroide: aut ragadie doloroſe: aut ſicut ſi
fit in partibus inferioribus dorſi apa: aut torſio. Et ſi
cut ſi accidat teſticulo eleuari ad mirach qr̄ ꝯꝑmat mea
tum et attrabat ipſū ad ſuperiora ⁊ conſtringat ipſum
⁊ difficilem facit exitū urine ⁊ doloreꝫ faciat ⁊ egrediat̄
paulatiꝫ. Et qn̄ ē cā urine difficultatem faciens ⁊ reti
nens dolor propter ulcera in meatu ſine oppilatione ⁊
ſine apate: quare quotiens uult mīgere dolet quare n̄
exprimit mictor ueſicaꝫ ſuā cum lacerto uentris fugiēs
a dolore ⁊ proprie qn̄ ē cū boc in lacerto debilitas aut

spasmus ⁊ que sũt his similia. Et qũ studet in seipso mi
git urinam suam naturalem in quantitate ⁊ qualitate
⁊ sedat dolor. Et similiter conuincit dolor. Et qñ ha
bens hoc est cum difficultate urine patiens distillationẽ
eius: quare qum egreditur paulatim alleuiatur dolor
⁊ tolerat. Causa autem in uirtute: aut ẽ in uirtute sensibi
li: aut motiua: aut in nãli. Et facta causa uirtutis sensibil
ẽ ut sit ingressum sensum uesice: aut lacerti eius nocumẽ
tum: quare nõ suscipiat ab expulsiua expulsionẽ fortẽ
aut expulsionẽ oĩo aut sit ingressum principium hoc no
cumentum sicut qđ accit in karabito ⁊ lethargia de obli
uione ⁊ paruitate sensus. Et facta cã uirtutis motiue ẽ
ut nõ sit lacerto ut soluat seipm ⁊ moueat a sua ɔstricti
one ad dilatationem suã existens auarus a sua dilatatio
ne ⁊ ut sit lacertus uẽtris nõ obediens uirtuti sue ad hº
ut pmat in uesica pp debilitatem uirtutis: aut propter di
spositionem in eo de tensione ⁊ filibus. Et facta cã uir
tutis naturalis est sicut si debilitetur uirtus expulsiua p
pter malitiam complexionis diuerse calide ⁊ ẽ sm minº
⁊ sic est sm plm ⁊ cum mã sicut est calida cum acuitate
urine ⁊ fia cum humectantibus mollificantibus aut extẽ
dentibus. Et qñ ẽ cã huius debilitatis accidẽs electio
nature in retinendo qr debilitat uirtus expulsiua. ¶
Facta ãt propter cãm in lacerto: aut ẽ nocumentum ɔ
plexionale: aut apostema aut nocumentum nerui ex spas
mo: aut mollificatione ⁊ destructõe uirtutis motus pro
pter percussionem aut casum aut alia aut in ipso aut in
principio eº ex ramis nerui aut nucha aut cerebro. Cã
uero membri mittentis facta ẽ ut sit in renibus apa ca
lidũ aut durum aut lapis aut debilitas attractõis eorum dsu
per aut debilitas expulsionis ipsorum ad inferiora: aut
sit epar impotens lenificandi mãm ⁊ mittendi eam ad di
spositiones hydropicas. Et hec quidem diõ exponetur
tibi si posuerimus ipsam ca. singulare: aut posuerimus
ipsam de genere paucitatis urine. facta ãt cã urine ẽ ut
sit calor faciens dolorem. Et exptũ qdem ẽ in pluribº
hominibus ⁊ dictũ ẽ q hz difficultatem urine ⁊ aduenit
post ipsam tenasmon moritur in. vij. nisi accidat fe. ⁊ pro
uocationem plurimam faciat. Et scias q̃ qñqz accit pº
ardorem urine ⁊ remotõm eiº exiccatio in glandula su
per quam lubricat urina ⁊ perducit ad difficultatem u
rine ⁊ retentionem eº: qr oz ut admistret humectatio ut
non accidat illud.

¶ Cap. vij. de signis.

Signa quidem eº cuius cã est frigus ɔplonis ẽ al
bedo urine cũ crossitudine aut tenuitate: et multi
tudo necessitatis surgendi ad mingendum ante illud: ⁊
multitudo balneatõis ⁊ sensibilitas frigoris ⁊ uacuitas
a reliqs signis. ¶ Signũ uero eº cuius cã est caliditas
ẽ acuitas urine ⁊ inflãtio que sensu percipiunt. et si cã
ẽ constrictio a frigore significat iuuamtum pueniens ex
mollificatione. et si ẽ a liquefactõe ⁊ fe. adurentibus si
gnificat ipsam iuuamentum humectationis ⁊ iterum de si
gnis eius ẽ q̃ parum non egreditur ⁊ multũ est facilioris
exitus: propterea q̃ humectat madefaciendo meatum ⁊
dilatando ipsum. ¶ Signa ãt eº que ẽ cã apãtis in ue
fica: aut mẽbris ⁊ uicinis aut exiture iam sciuisti in illis
que preterierunt. ⁊ nos determinauimus unicuiqz eorum
cãm stans per se. ¶ Amplius de dĩa inter difficultatem
factam ab apate ⁊ factã ab alijs ẽ q̃ aposa accidit pau
latim non subito nisi sit res magna ualde ⁊ scit q̃ illa q
fit ab oppilatione apud uesicam propter egritudinem i
ea aut coarctatõm eº cum appodiatione uesice ⁊ eº infla
tione ⁊ tensione eº. ⁊ illa que ẽ cã membri mittentis est
ut non sit in uesica appodiatio ⁊ inflatõ. Et oẽs spẽs op
pilationis que accidunt in uesica ex ipsa aut ex coarcta
ctione sunt cum dolore. ⁊ cognoscit apa oppilans per il
lud quod sciuisti. Et cognoscit res oppilans absqz apa
te p siringam ⁊ illud quod ipsa extrahit de san: aut hũo
re aut per illud qđ stat in facie eº ⁊ non dimittat ipam i
cedere ex uerruca aut lapide aut incarnatõe. Et lapis
qdem scitur per signa eius ⁊ propterea q̃ siringa tangit
rem duram ualde. Et san. qdem aut humor cognoscit
iterum per urinam preteritam. Et san. ipse quãdoqz co
gnoscit p signa congelationis san. i uesica ⁊ ex citrinita
te coloris ⁊ puitate pulsus ⁊ anhelitus ⁊ frequẽtia abo
rum ⁊ sudore fio ⁊ febre ⁊ rigore ⁊ nausea ⁊ est malus
a quo parum fit euasio. Et hu. quidem crossus cognoscit
iterum et grauitate sensata si est ei summa de qua sit curan
dum ⁊ si egreditur in urina humor crossus crudus. Il
lius aũt que est a frigore constringente aut calore soli
dũ faciente cause propinque ⁊ ãtecedẽtes sũt significatio
nes ⁊ signum eius que fit ex uentositate est tensio sine
grauitate. ⁊ qñ ẽ cũ permutatione. ⁊ qñ ẽ retenta in
uesica. ⁊ signum eº que fit ex debilitate sensus ẽ ut nõ se
tiat mordicationem urine. Et signum eius que fit ex dbi
litate expulsiue ẽ ut ɔprehensio educat urinã cũ facilita
te. Et signũ mollificationis lacerti est debilitas puoca
tionis absqz clisteribus ⁊ sentiat q̃ res intrinseca nõ ẽ
inobediens membra ⁊ ɔpressio educit eã. Et signum spas
mi lacerti est ut parum quod egredit egrediat cũ ɔpressio
ne. Et factã pp̃ter debilitatem renum significat illđ qđ
preterijt de signis eius. Et silr factã cã lapidis ⁊ apatis
ipsius. ¶ Et ad ultm si grauitas ⁊ dolor sũt ex pte re
nũ tunc egritudo ẽ illic. Et si sũt signa apatis tũc in ipa
est apa. ⁊ si ẽ illic grauitas uehemens ualde tunc illic
ẽ urina retenta. ⁊ si ẽ minor illa tũc illic est hũiditas pu
ra cũ apate aut absqz apate. si autem nõ est grauitas sed
dolor extensiuus: tũc ẽ uentositas in renibus. Et qñ
est uenter lenis ⁊ non sunt signa oppilationis renum ⁊
uesice ⁊ debilitas ⁊ alia eorum in uenta tunc causa est de
bilitas attractionis renum. Et signũ facte cã doloris ac
cidentis ex ulcere aut acuitate urine ẽ q̃ tolerãtia do
loris educit urinã ⁊ sedat dolorem: ⁊ similiter non in
uenitur aliquid qr ipsa fiet ulcerosa ⁊ erit cũ signis ul
cerum. Et signa facte ab exiccatione hũorositatis in mem
bris glandosis sunt antecessio cãrum eius predictarum ⁊ q̃
hũectatio facit effluere urinam.

¶ C. viij. de cura nocumenti urine.

Si cã ẽ. hũor: aut sanies tunc oz ut curet cũ api
tiuis ⁊ diureticis fortibus que sciuisti si nõ ti
met q̃ res sit maior q̃ ut cadat in ea diureticũ:
deinde qũ administrat faciat descendere saniẽ aliam ad
uesicam ⁊ augmentet dolorem ⁊ tensionem ⁊ non extra
hat aliud. ⁊ aqua rhaphani fortem hz impressionẽ i hoc
caplo ⁊ tantum ualet q̃ oz ut ipsa sit ɔdimẽtũ cibi. Et
silr aq̃ ciceris ni. Diuretica uero sunt sicut petroselinum
⁊ ãoniacũ ⁊ myrrha ⁊ rubea ⁊ amomũ ⁊ costus ⁊ sisele
os ⁊ acorº ⁊ anisũ ⁊ sem eº ⁊ totum illud in aq̃ rhaphãi
decocti: aut aqua ciceris nigri: aut i aqua alhasech aut
i succo apij ⁊ feniculi proprie campestris. ¶ Et oxy
mel squilliticũ ẽ iuuatiuum ualde. ⁊ tyriaca ⁊ mithrida
tum sũt uehemẽtis iuuamenti et diacurcuma et horusia
et diakebid regũ. ¶ In antibus aũt dentur illa lactan
tibus eos: aut dentur ista in lacte matrum. ¶ Confectõ
diuretici fortis ℞. sauie assari amomi ameos petro. se.
apij rubee ticture amigdale amare spice oium ana. ʒ. xx.

se.melonis .ʒ.x.corpoꝝ cantaridaruꝫ abscisiis capitibꝰ
⁊ alis.ʒ.i.resoluat̃ ãmoniacũ cũ triplicato subtili.⁊ fiãt
ex eis pilule ut auellãe ꝺ q̇bꝰ sũant̃ usꝫ ad.ʒ.iiȷ.⁊ iteꝝ me
dicam̃ de sauia ⁊ assa predictũ in caplo ꝯgelationis sã:
in uesica bibitũ ⁊ iniectũ.Et qñꝫ ꝯponũt̃ m̃ in q̇bꝰ ponũ
tur castoreũ ⁊ euforbiũ ⁊.ʒʒ.⁊ piꝑ longũ ⁊ olꝫ balsami.
⁊ qñꝫ ponũt̃ in eis opiũ ⁊ semẽ byusq̃ami al̃.cã doloris
⁊ tu uidebis eas in ãtidotario. Et oẽs meꝰ q̃ ꝯferũt ad
lapidẽ ꝯferunt ad hoc ⁊ ad pl̃es speties sil̃r a caloꝛ ⁊ fꝛi
gore postꝙ̃ fuerit san:aut ulcꝰ:⁊ s̃t sicut cinis scorpionũ
⁊ lapis spongie ⁊ cinis uitri.Et de illis que ꝓprietateꝫ
q̃ndã hñt s̃m ꝙ dĩ ẽ uesica damule exiccata de q̃.ʒ.iiȷ.
in uino odorifero bibãt̃.⁊ iteꝝ cancri marini adusti põ
dꝰ.ʒ.iȷ.bibat̃ ⁊ ꝓ̃pe a pueris ⁊ iã diximꝰ medicinas ali
as in curõne eꝰ cꝰ cã est frigus uesice.⁊ oꝫ ut legant̃ ite
rũ in hoc loco.❡ Facta ãt cã ꝯgelationis eius quod i
uiscatum est in uesica curat̃ cuꝫ eo qꝺ dictũ ẽ in caplo ꝯ
gelatiõis eꝰ qꝺ inuiscatũ ẽ in uesica. ⁊ qñꝫ admĩstrant̃
empl̃a ex istis medicinis cũ aq̃ rhaphani.⁊ qñꝫ linit̃ cuꝫ
tyriaca ⁊ mastice ⁊ hõrusia ⁊ diacurcũa ⁊ diakebid re
gũ. Et qñꝫ necessarie s̃t embroce fortes accepte ex eis
q̃ s̃t sicut sinapis ⁊ pullegium cum fimo colũbino ⁊ ite
rũ ex baurach ⁊ piretro ⁊ sinapi.❡ Empl̃m expꝫtũ bo
nũ.℞.baccaꝝ lauri ⁊ aluminis amomi meliloti farine
ciceris ni.camemille oiuꝫ ana.ʒ.x.dauci se.rhaphani se.
apiȷ hortulani ⁊ mõtãi oiuꝫ ana.ʒ.viȷ.fiat ex eis emplꝫ.
cũ olo balsami:aut cũ olo liliȷ ꝯficiantur cũ aq̃ caulis ar
meni. ❡ Confectio unguenti boni.℞.sapini bdelliȷ op
poponaci acori ꝑtes eq̃les de q̇bꝰ fiat unguentũ cuꝫ adi
pe anatis ⁊ cera citrina ⁊ oleo de lilio. Et de iniectioni
bus est iniectio facta ex galbano storace oppoponaco.
⁊ piꝑe.⁊ qñꝫ ponitur in ea assa.Et si cã fuerit lapis cu
ret lapis ubicũqꝫ fuerit.Et si cã fuerit uerruca aut carũ
orta:aut in carnatio tunc curatio erit cũ tinis mollificã
tibus ⁊ oleis mollificatiuis scitis i caplo uesice. Et ab
stinentia ab acetosis ⁊ stipticis ⁊ fortasse ꝓderit ⁊ fortas
se nõ ꝓderit.Et si cã fuerit apa curet̃ apa ⁊ mollificet̃
⁊ liat̃ ⁊ admĩstret̃ tyriaca in balneo aq̃ ⁊ lenientia ex q̇
bꝰ fiat emplꝫ ⁊ iniecta supposita in ano ⁊ minoret potũ
aque ⁊ dimittat stiptica.⁊ ꝓhibeatur cibus saltem duo
bus diebꝰ.❡ Et qũ lenitas est apatis iã descendit uri
na cũ ꝯpressione ⁊ expressione pꝰ multitudinẽ mollifica
tionis lenificationis ⁊ caulis ⁊ allea ⁊ cepe ⁊ porri de
cocti elixatione iuuantes s̃t in hoc caplo plimũ qũ fit cũ
eis empl̃m.Et phlomia basilice est de illis q̃ magis ne
cesse ẽ ꝑmittere:deinde ex saphena qñꝫ.n.ꝓuocatur cũ
ea urina.⁊ qũ cã fuerit frigꝰ ⁊ stipticitas curet̃ curõne
malitie ꝯplons fꝛe.⁊ si fuerit calor curet̃ cũ oleis tẽpe
atis ⁊ fꝛis i q̇bꝰ ẽ lenificatio ⁊ mollificatio:sicut oleũ ui
rl̃.⁊ olꝫ de cucur.ꝑmistum cũ oleo anetino ⁊ camemil
ono.⁊ si fuerit illic siccitas ẽt admĩnistrent̃ tine et olea
mollificantia ⁊ cibi hũectantes ⁊ regim̃ ꝯualescentiũ et
balneũ ⁊ si cã fuerit palysis curet̃ cura eꝰ.❡ Quod si
causa fuerit spasmꝰ lacerti curet̃ curatiõe spasmi ꝑdicti
in caplo suo ⁊ si causa fuerit complo fꝛa curetur cum o
leis calis ⁊ ꝯfectionibus calidis q̃ sciuisti:⁊ de illis que ꝯ
ferunt ad illud et ad paralysim est ut sumat̃ fimi colũbi
nis siluestris pondus.ʒ.i.et bibat̃ cuꝫ urina pueri et ꝓ
uocat urinaꝫ et stercus muris pondere auꝛ.i.in aqua ꝺ
coctionis aneti.Et qñꝫ inicit̃ mumia aut pondꝰ.ʒ.i.uẽ
tris arachamathi cũ eadẽ mẽsura salis indi cũ aq̃ cal̃a
et ꝯfert ei potus balsami cũ aq̃ ca. et tertia.ʒ.i.asse in la
cte asini.et hoc ẽt ꝯfert ei q̃ ẽ ex bu.crosso.❡ Facta au

em a calore curatur cum seminibus frigidis et semen
lactuce bibitur cum uino permisto et aqua granati
acetosi.Si fuerit a casu aut percussione iam apa facien
te:aut non apante:aut remouet aliquid tunc curatio ẽ
phlomia in primis ⁊ mollificantia temperata ⁊ tine ⁊
studere in hoc ut migat.ꝙ si minxerit san.plurimũ tũc
retinebis eũ cũ troc.de karabe qui artificiose fiunt cuꝫ
ol.nuc.⁊ si timeatur ꝙ accidat aliquid qꝺ inuiscet̃ tũc
cura ipsum cũ cura eius quod est inuiscatum ꝯgelatuꝫ.
Quod si illud qꝺ ẽ in uiscatũ fecerit oppilationẽ: tũc
curetur oppilatio facta ex inuiscatione.⁊ iaꝫ dictũ est il
lõ ꝙ si causa fuerit uentositas curetur cura uentosi
tatis uesice.❡ Facta uero cã doloris prohibentis cu
rat̃ cuꝫ administratione stupefacientium ⁊ iniectione: ꝺ
inde cum decessione urine ⁊ post illud admĩstret̃ cura
ulceris aut cura equationis urine acute cum cibis ⁊
herbis predictis.❡ Et quãdoqꝫ initiuntur glutinatio
neꝫ facientia separantia inter acuitatem urine ⁊ nocu
mentum eꝰ in meatu sensibili.❡ Infacta ãt propter de
bilitatem sensus curetur principiuꝫ si fuerit egritudo ꝓ
cedẽs a pricipio:aut ipse lacertus ⁊ uesica. cũ medicis
habentibus uirtuteꝫ albezahar que sũt tyriaca ⁊ mithri
datum ⁊ unctiones ⁊ iniectiones conuenientes ulceribꝰ
sicut oleum sãbacinũ ⁊ oleum de lilio ⁊ oleum narcisci
nũ ⁊ ol̃m de croco ⁊ ol̃m de balsamo ꝓprie ⁊ admĩstrẽ
tur empl̃a ex foliȷs arboꝝ ⁊ fructuũ ⁊ oleꝝ dilectoꝝ spiri
tui animali sicut folia maloꝝ ⁊ menta ⁊ ruta ⁊ admisce
ant̃ cum eis medicine expergefacientes ualde sicut sem̃
albarmel ⁊ semen rute montane:deinde empletur cum
eis pectem.⁊ si fuerit propter debilitatem expulsiue al
tera ꝯplõneꝫ dominantem ⁊ egritudinem debilitantem
cum eo quod scis et cura.⁊ illius quod plurimum est
ex frigore ẽ eius curatio cum eo in quo ẽ calefactio et
stipticitas.⁊ proprie quod dictũ ẽ in debilitate sensus.
❡ Et si causa fuerit longitudo retentionis tunc eꝰ cura
iteruꝫ est cum tinis mollificantibꝰ lenientibus factis ex
semine lini ⁊ fenugreco ⁊ cartão ⁊ sula ⁊ empl̃is factis
ex istis: deinde utere eis que sunt uehementis ꝓuocati
onis ⁊ siringa ⁊ ole. balsami ⁊ que sunt ei comparia
sunt maximi iuuamenti hic. In facta aũt causa renum
et epatis et intestinorũ et dorsi oꝫ ut intendat̃ intentõ il
lorũ mẽbroꝝ tunc si curatio ualet in eis bene est.⁊ si nõ
non ualebit.Et cũ hoc necessariuꝫ est administrare mol
lificantia ex tinis et empl̃is et iniectionibus.Et necessa
ria est administratio diureticoꝝ nisi timeat̃ ꝙ ipsa faciãt
descendere mãꝫ plimã. Et scias ꝙ lac est res magis cõ
ueniens eis qũ nõ est fe.Et oĩ hora in qua dande sunt
pilule similes auellanis de seminibus et nõ est fe.tũc cõ
siliũ meuꝫ est ut cũ lacte in potu sumatur.

❡ C.ix.de rememoratione reꝝ facientium mingere ꝯ
ferentium in pl̃ibꝰ dispositionibꝰ.

Dixerũt quidam ꝙ qñ fimus columbinus cuꝫ
mumia inicit̃ facit mingere.⁊ iteꝝ illud quod
dictum est in caplo curationis oppilationis
grosse ⁊ quod dictum est in curatione eius que est ex fꝛi
gore.Et dixerunt quidã ⁊ ẽ de illis que iam experti su
mus ⁊ ꝓfuit fiat suppositoriuꝫ de sale tabarzet ⁊ suppo
natur in ano.ꝓuocabit.n.urinã ⁊ soluet uentrẽ. Et di
xerunt si intromittatur in caput uirge pediculus:aut su
matur alcodri quod cadit de lecto.⁊ forsitan est illud
quod nomiatur filessis ⁊ aligil ⁊ imiattur i caput uirge
ꝓuocatur urina.Et sil̃r si liniãtur super ea allea aut ce
pe prouocat̃ ⁊ ponat̃ in capite ṽge cooptura ex croco

¶ Et qñ non ē apā ſ3 ē oppilatio qualꝫcūq3 fit ꝯfert iiectio olei in quo ſub ſole morante poſiti fuerūt ſcorpiones albi q̄ nō ſunt mali ualde cū ſiringa argenti. Aut adiuuetur cū exufflatione facta per catatir. et ipſius adminiſtratio in ungendo et in inectione. Et qñ non cōferunt me non eſt excuſatio ingenij alteriuſ et admiſtrationis alcatatir et inſtrumenti quo mingitur. et caue ne adminiſtres ea qñ apā ē in ueſica aut in coarctante eaz proxime. Intromiſſio nāq3 eoꝝ apāt et addit in dolore Et ſiringaꝝ melior eſt illa que ē ex leuioribus corporibus et magis ſuſceptibilib⁹ flexionis: et iā inueniuntur ſilr quedam aīalia marina ⁊ quedā coria aīaliū ſilueſtrium quꝫ aliquo modo preparantur: deinde ſumat ex eis aliquid ⁊ ꝯglutinatur glutine caſei. ⁊ qñ3 fit ex plumbo ⁊ ſtanno et eſt bonum ēt. ⁊ ſi ē uehementis lenitatis fiat forte cum pauca re proiecta ſuper ipſuz ex maſſacuia ⁊ marchaſita: aut cū multitudine liquefactionis ⁊ fuſioniſ ⁊ proiectionis hirci ſuper ipſum. ¶ Hircinus. n. ſan. ē fortis in his ca. ⁊ cū hoc ſtringit plumbum: ⁊ tunc oꝫ ut ſit caput e⁹ durꝫ rotundū ⁊ fiant in ipſo foramina plura numero ita ut qum retinet aliquod eoꝝ aliquid arene aut ſan. aut bu. croſſi ſit ⁊ quod inicitur de medicia: aut prouocatur de urina penetratio alia ⁊ ñ egeat extractione ⁊ ītromiſſione freq̄nti. ⁊ aliqñ fit ex argēto ⁊ reliq̄s corporibuſ. Et qñ3 preparatur totuz illud ad cliſterizādum aliquid illi. ⁊ qñq3 preparatur ad extraeñ aliq̄d cū eo. Et ſuper illius quod preparatur ad hoc ut cum eo cliſterizatio fiat ſuper extremitatem apertaz ſolutam ligatur aliquid quod ē ſicut uagina parua: aut ueſica ꝯfricata firma ⁊ funditur in medicamen deinde impellitur ſm ꝙ impellitur enema ⁊ ē poſſibile ut fiat ſicut fit cliſtere electum quod diximus in capitulo colice. ⁊ ſi ꝓparatur ad hoc ut per ipſum educat urina: tunc neceſſe eſt ut currat curſu attrahentium ꝑpt cauſaz ꝯuerſionis caſus cauſa uacuitatis: ⁊ illud eſt qm̄ implet re aliqua deinde extrahitur illa res ab eo cū fortitudine: q̄r extrahitur poſt ipſam urina prouocata: aut aliud: aut ingenioſe ſtatuitur in eo aut ſupra ipſum aliquid exprimēs de aere q̄ntitatem aliquā. Cum ergo extrahit ⁊ aeri non eſt introitus: oꝫ neceſſario ut extrahat urina prouocata aut aliud: ⁊ illud quod implet illaz uacuitatem intrinſecam: aut eſt lana ordinatoꝝ filoꝝ extenſo medio toti⁹ cū filis ita ut qñ impellitur a duabus extremitatibus ſuis in ſpatium ⁊ ꝯcauitatem impulſione leui: deinde extrahitur filum egrediatur lana ⁊ ſeq̄t ipſā illud quod ſeq̄t aut eſt ꝑ pendicularis penetrans in eo ⁊ ſuſpenſiones ꝯꝓhendētia ſ3 ipſā cū manica q̄ remoueat. ¶ Haꝝ uero materieꝝ admiſtratio melior ē ut ſedeat eger ſup extrēitatē cauō ſue ⁊ ꝯp̄mat anū ſubſtētatū retro et eleuet genua ſua paꝝ uſ3 ꝺ inguina cū apertione inter ea ꝓcedēte balneatione eius cū tinis mollificātib⁹ et ipſius ēpl̄ati one cū unguentis ⁊ empl̄is mollificantib⁹: deiñ ītromittat ſiringa tāta q̄ntitate que ſit in menſura longitudinis uirge. Et melius q̄ꝺ eſt illud quo educitur urina oīſ hominis ſm ūgā e⁹ ⁊ e⁹ amplitudinez ⁊ ipſiuſ ſtricturā. Et tu iā ꝓceſſiſti ⁊ liniſti cū ceratis ⁊ ꝑp̄e qñ ſt̄ ex oleis ꝓportionalib⁹ intentioni. qñ ergo ꝑuenit in ipſa q̄ntitas ſicut medietas ūge prepare eq̄lis ſicut ſtās cū declinatione ad ſūmū: deiñ ſubtilie in expulſione ſiringe ī meatu ueſice q̄ntitate unius nodi aut duoꝝ nodoꝝ ⁊ illic ꝑuēit ad uacuitatē ueſice ⁊ ſedat cū ea dolor aut minorat aut ſentitur ꝙ e⁹ penetratio iā peruenit ad mouendū aliq̄d. ⁊ ad ultimū eſt penetratio ſenſata: deinde redeat ūga ad ꝑtē inferiorē ad ſuā diſpoſitionez ꝑmā in ꝑparatiōe ſua aut uehementius inferius. ¶ Cum igit feceris illud extrahe aliquid ſi uis ⁊ impelle aliquid per cliſtere ſi uiſ impellere illud. ¶ Et ad ult^m oꝫ ut ſtudas ne excoriationē faciat ⁊ ſit ſecūdū tarditatē ⁊ facilitatē nō cū dolore

¶ C. x. de diſtillatione urine.

Aut fit propter cauſā in urina: aut propt cāz in inſtrumentis urine: aut in cor ipſi⁹ ueſice: aut ꝑpter cāz in ꝓncipijs. ⁊ cā q̄ꝺ in urina: aut eſt acuitas aut multitudo eius. Et fit acuitas que eſt cā diſtillationis eius: aut ꝑꝑ illō qꝺ dixim⁹ in ca° difficultatiſ urine ex hoc ꝙ fit eius miſſio doloroſa ꝑꝑ acuitatez in ea fortez ⁊ aggregationē eius ⁊ grauitatez ipſius intolerabilez q̄r fit ei diſpoſitō int retentionē ⁊ miſſionez q̄ eſt diſtillatio: aut qm̄ oē ꝑuū e⁹ ꝑꝑ nocumētū ſuū cū ſua attractione exq̄rit expulſionez q̄r expellit ipſū expl̄ſiua q̄uis fiat abſq3 uoluntate. ⁊ propter cibos ⁊ medicinas ⁊ laborez ⁊ coitū ⁊ alia: aut propt ꝯpl̄onez mēbrorū uicinoꝝ ſicut epatis et uenaꝝ eius. Et renes q̄ꝺ ꝯpl̄onez hn̄t purā: aut cū mā ſaniei: aut abſq3 ſanie aut ī toto corꝫ eſt ſuperfluitas acuta: q̄r expellit eā nā. ¶ Multitudo ūo que eſt cauſa diſtilliationis e⁹ fit propter ipſi⁹ grauitatez: ⁊ q̄r ipſa ꝯp̄mit lacertū ad apertionez ꝑuā q̄uis uoluntas non nocet ad illud. Aut eſt cā ꝑp̄a in lacerto ſicut eſt mollificatio ſuperflua cū ſtupore ⁊ deſtructiōe ſenſus ſicut accit ēt ano: aut ꝑpter apā: aut ꝑpt malitiā ꝯpl̄onis ⁊ debilitatē incipientē in eo: aut procedētē ad ipſum in ꝓncipio ſuo e⁹ pl3 ē a frigore. ⁊ ꝑꝑ illud ē qñ aliq̄s ꝯgelat urine e⁹ diſtillatio ml̄tiplicat. ⁊ qñ accit ei debilitas debilitat e⁹ deſtructio ſ3 meatū. Et cū hoc debilitat ſolo ſui ipſi⁹ ⁊ ꝑp̄e qñ cōicat ei lacert⁹ uentris in debilitate. ¶ Facta āt cā ueſice: aut eſt debilitas in ipſa ex malitia ꝯpl̄onis frigide ⁊ ē illud q̄ꝺ ē pl̄m. ⁊ illō eſt ſicut dixim⁹ in eo q̄ ꝯgelat ⁊ diſtillat urina e⁹. ⁊ illa ꝯpl̄o ⁊ h̄ debilitas generat diſtillationē urine duobus modis quoꝝ un⁹ ē ꝑpterea ꝙ debilitatur ei retentiua: q̄r nō ualet retinere oē paꝝ ꝯprehenſū donec aggreget pl̄m q̄r ꝑmittit ab ea ut currat l3 nō adſit uolūtas. Et ſenſus ē ꝑpl̄ea ꝙ debilitat ei expl̄ſiua q̄r nō exp̄mit urinā niſi paꝝ ⁊ ē ex diſtillatione permiſta difficultati. Et qñ3 fit h̄ debilitas in ſe ipſa. ⁊ qñ3 fit propt cōitatē mēbroꝝ que ſt̄ ꝺ eā cā apatū ⁊ aldubellet ⁊ apertiones in renibus ⁊ que ſt̄ ſ3 eos q̄b⁹ cōicat ueſica ⁊ ledit ꝑ id q̄ꝺ currit ad eā. ⁊ qñ3 eſt ulc⁹ in ueſica ⁊ ſcabies q̄r nō ualet retinere urinā propt dolorē. ⁊ qñ3 fit diſtillatio ꝑꝑ oppilationē meat⁹ ueſice ex apate ī ipſo: aut in matrice ⁊ inteſtino duro aut lapide aut oppilatiōe alia. Et qñ ñ ē oppilatō ꝯpleta poſt ē nature ut ingeniet ⁊ extrahat urinā paulati. Et qñ3 fit cā doloris ueſice ꝑpt ulceraiea ſm ꝙ diximus in ca° difficultatis urine. ¶ De diſtillatione igit urine ē cū qua eſt difficultas ⁊ de ea ē cū q̄ nō ē difficultas ⁊ de difficultate urine eſt cū q̄ ē ardor ⁊ dolor ⁊ de ea eſt cū q̄ nō ē illud. Et uī ꝙ fiat pl̄m diſtillationis urine ⁊ ꝑpt cās inuolūtarij exit⁹ ⁊ ꝑpt cās difficultatis ⁊ ꝑpt cās ardoris.

¶ C. xi. de ſignis.

Apoſtematū q̄ꝺ ⁊ oppilationis ⁊ cāꝝ mālīū ⁊ doloꝝ ⁊ alioꝝ pluriuꝫ corpoꝝ ⁊ diuiſionū iā ſciuiſti ſigna ⁊ ſciuiſti ſignū ꝯplexiōiſ calidē et colore urine ⁊ inflatiōe loci ⁊ anteceſſione cāꝝ. Et ſig^m ꝯplexionis fre ex calore urine ⁊ inuentiōe frigoris ⁊ anteceſſione cāꝝ. Et ſigna cōia iteꝝ nō ſt̄ ⁊ nō oꝫ ut ꝑlōgēz ſmonē in eis.

¶ C. xij. de curatione.

IAm sciuisti iterū curationē oīs ca. in se singlarē purā. ¶ Uerū h egritudo plꝫ accit cā frigoris ⁊ causa paralysis. Et plurimū curationis e⁹ ē curatio calefaciens ꝯstringens. Et oīs q̄ deficit in tolerantia urina iuuat a medicinis desideriū coeundi. facientibus ⁊ de medicis ebibitis facientibus ad illud sunt tyriaca ⁊ mithridatum ⁊ hiera. Galieni ⁊ anacardinum ⁊ trifera maior ⁊ electuarium de ture ⁊ trifera minor ꝯfortata cū anacardino: aut sagzenea ꝯmistis cū ea aliq̄b⁹ stipticitatē faciētib⁹ sicut sᷓ grana myrti ⁊ cuppule glandiū ⁊ que sūt illis similia. Et iterū nasturtiū iuatiuū ē et administratio alleorū ē iuuatia. prouocāt. n. urinā abscissā ⁊ reducūt eā ad illud qđ necessariū est et de expertis sᷓ pilule albasce cū piretro. Et de eis que experti sum⁹ ē ut sumaᷓ myrob. kebulorū torrefactorū pars. i. ⁊ ben albi pars. s. ⁊ calamēti sicci ⁊ granorū myrti ⁊ sandarace ⁊ myrrhe ⁊ olibani ⁊ ciperi et mac. oīuꝫ ana tertia partis. i. ⁊ gariofilorū pars. s. enule aduste ⁊ granorū almahaleb partes. ij. ⁊ ꝯficianᷓ cuꝫ melle emblicorū ⁊ reseruetᷓ ⁊ bibaᷓ. ¶ Cōfectio fortis myrob. ni. ⁊ kebulorū ⁊ galie oīuꝫ ana pōdus. ʒ. v. myrrhe ⁊ castorei amborū ana. ʒ. i. ⁊. s. karabe et cipꝑi āboꝝ ana pond⁹. ʒ. ij. ⁊. s. origani ⁊ granoꝝ almahaleb āborū ana. ʒ. x. ꝯficiaᷓ totū cū melle ⁊ sūaᷓ ex eo ẜm assiduationem pōd⁹ auī. i. ¶ Et iteꝝ cymini centauree ⁊ origāi oīuꝫ aā pōd⁹. ʒ. ij. cū aq̄ ca. Et iterū grāoꝝ myrti ⁊ glādiū ⁊ cortic. turis ⁊ cymini carmeni oīuꝫ ana pars. i. ⁊ dosis est. ʒ. iij. cū uino antiq°. Et iterū myrobalᷓ. kebulᷓ. bellir. ⁊ ēblicoꝝ torrefactoꝝ oīū aā. ʒ. vij. cortic. turis. ʒ. v. granorū myrti. ʒ. x. īuoluaᷓ quotiēs exiccaᷓ aq̄ i qua extinctū est ferrū ignitū multoiens: deiñ ꝯficiatur cum rob myrti. ¶ Cōfectio alia. ℞. granorū myrti ptē. i. laudāi q̄rtā ptis. i. fruct⁹ citri ptes. ij. ꝯficianᷓ cū eo ⁊ fit dosis e⁹ auī. vij. Aut foliorū myrti ⁊ foliorū alcāne ⁊ dactilorū ⁊ turis ⁊ balaustie ⁊ glādiū oīuꝫ equalᷓ: bibaᷓ q̄ntum necesse est cū uino. Et iterū ꝯfectio iuuatia ⁊ cōueniens mictui in lecto. ℞. uniuscuiusq; myrobalᷓ. kebulᷓ. ⁊ bellirico. ⁊ ēblicoꝝ aā. ʒ. x. glādiū īfusaꝝ ī accto die ⁊ nocte tōrefactarū solū ⁊ sādarace ⁊ cipꝑi turis masclī enule sicce flora. sicce ⁊ cōralli oīuꝫ ana. ʒ. v. myrrhe. ʒ. iij. ꝯficiātur cū melle. ¶ Et iterū medicamen forte. ℞. castorei ⁊ myrrhe ⁊ albasce ⁊ cupplarū glādiū ⁊ piretri oīuꝫ aā ptes equales ꝯficiāᷓ cū aq̄ myrti būide ⁊ fit dosis. ʒ. i. ad māsionē aut bibat turis ⁊ olei de alcāna āboꝝ aā. ʒ. i. Et de curatiōib⁹ leuibus ē ut bibat de semie portulace pondus auī. i. Et farina glandium iuuatia est ⁊ ꝑpe qñ infūdūᷓ glandes in aceto sq̄llitico die ⁊ nocte: deinđ frigūᷓ sᷓ testā ⁊ bibī ex ea. Et ulti^m^ qđ sūiᷓ ē pōd⁹. x. ⁊ iteꝝ cipꝑi ⁊ turis ptes eq̄les đ q° bibaᷓ i ieiūio oī māe auī. i. ⁊ iteꝝ nigelle ⁊ se. rute ptes equales ⁊ sit dosis usq; ad ℥. ij. ⁊ enula est ꝯpetens medicia. E olꝫ de kerua iteruꝫ bibitū ⁊ inunctū: ⁊ ꝯfert ei mellis assūptio ẜm assiduationē. ⁊ ad senes q̄đ ē medicamī iuuatiuū qđ: ℞. castoreum ⁊ opiū ⁊ semē hysq̄ami albi ⁊ sem̄ rute bibaᷓ ex eo auī. i. cū. ℥. uini. ¶ Et qñ supponiᷓ mūia dissoluta i sābaco in ano ⁊ distillaᷓ in ꝟgāi facit tolerare urinā. ⁊ silr cōestio ficuuꝫ cū oleo.

¶ C. xiij. de inuolūtario exitu urine.

ESt ut egrediaᷓ absq; uolūtate. Et plm e⁹ fit ꝑpt sifluitateꝫ frigoris ⁊ mollificationē lacerti ⁊ debilitatē accidentē ei ⁊ uesice sicut accit in renib⁹ ex fortitudine ꝟtutis attractiue. Et qñꝫ fit ꝓpter caliditatē plimā attrahentē ad uesicā resudatiōeꝫ a coꝝ

Et de causis e⁹ est remotio spōdiliū. Qᷓ accit nocumtuꝫ in lacerto ⁊ nō pōt ꝯstrigeī eā. Et qñꝫ ē inuolūtaria egressio urine nō ꝓpt cām in uesica ⁊ lacerto ⁊ urina. immo propt stercoris coarctationeꝫ ꝯpmenteꝫ oī hora ⁊ expmit q̄ egrediᷓ urina sicut aduenit pregnātib⁹ ⁊ illis in quoꝝ uentrib; ē fex plima ⁊ hñtib⁹ apata magna in mēbris ꝯ uesicaꝫ. nō ergo indiges p⁹ illđ qđ dictū ē ut cognoscas signa: ⁊ scire ea facile fit ex eis que preterierunt.

¶ C. xiiij. de cura.

ILli qui est ex caliditate ⁊ ē raro ꝯferunt medicine infrigidantes stiptice. Et de illis est puluis qui siccus in ore manu sumitur h⁹. ℞. coriādri sicci roẜ. rubeaꝝ amboꝝ ana. ʒ. v. spodij. ʒ. x. se. lactuce ⁊ seminis portulace āborū ana. ʒ. xv. boli ar. ʒ. v. cāfore. ʒ. s. gūmi pondus. ʒ. ij. ꝯficianᷓ cū aqua granati acetosi ⁊ iterū karabe ⁊ boli ar. ⁊ myrob. ni. ⁊ medule glandiū ⁊ lentiū excorticatarū oīuꝫ ana pond⁹. ʒ. ij. coriandri torrefacti in aceto positi. ʒ. i. ⁊ fit dosis ipsius sicci ʒ. iij. ⁊ curaᷓ cura diabetis. ⁊ abscinditur sitis ꝑ illđ qđ teneᷓ in ore ex maxal ⁊ sumac ⁊ nucleo tamaridi ⁊ granis granati. ¶ Fīo āt curationes ꝑdicte in caplo distillationis. ⁊ iterū ciperi et acori enule sicce medlle glādiuꝫ oīuꝫ ana. ʒ. ij. myrrhe. ʒ. iij. ⁊ est puluis q̄ sumiᷓ siccus ⁊ diacyminū ē ualde iuuatiuū ꝑpe qñ ei⁹ speties ualde terūᷓ. ⁊ diacyminū iterū ꝯfert ad illud epithiatū ⁊ ad ultimū ē iuuatiuū ei quod ē in mēbris urine ex frigore uehementi. Et ex eis que ꝯferūt est sūere in potu. ʒ. ijj. turis retinēt. n. inuolūtariā urine emissionē: aut pōdus. ʒ. ij. mahaleb ⁊ olea calᷓa disruptis in eis muscho ⁊ assa ⁊ castoreo ⁊ euforbio ⁊ similib⁹. ¶ Cōfectio clisteris boni. ℞. albasce. lb. i. ciperi pondus. ʒ. xx. mahaleb pondus. ʒ. x. decoquāᷓ in. ijj. lb. aq̄ cū facilitate postq̄ infusa sunt die ⁊ nocte. Qñq; ex aqua remāẜit q̄ntitas. lb. i. coletur ⁊ fūdaᷓ sᷓ eā q̄ntū est ipsi⁹ medietas olei sisāini ⁊ decoquatur et administretur olm in clisteri: aut suffumatur aque ps. i. ⁊ olei de ben ⁊ auellanarū ⁊ fisticorū ⁊ albasce ⁊ alcadra ⁊ almahaleb partes equales quē admōꝫ existimatio facit illud necessariū ⁊ disrūpaᷓ i eis uirtus muschi ⁊ clisterizetur cū eis: ⁊ oleū de ben ē forte ualde.

¶ C. xv. de mictu in lecto.

CAusa eius est mollificatio lacerti. ⁊ qñꝫ adiuuat eā acuitas urine. ⁊ pueros qđ adiuuat ad illud ꝓfunditas in sōno. Qū ergo mouētur expellūt eā nā ⁊ occulta uolūtas similis uoluntate aie añ ipsoꝝ euigilationem. Quꝫ ergo fortes fiunt ⁊ cōfortātur alleuiantur sōno ⁊ ꝯfortatur lacert⁹ mollificatus ⁊ non mingunt.

¶ C. xvi. de cura.

CUra eorū ē cura eius q̄ hꝫ mollificationē uesice ⁊ distillationeꝫ urine ⁊ inuolūtariā ipsius emissionē: ⁊ prope medicamē de myrob. cū enula ⁊ storace. Et de unguentis oleū de bē est ultimū. Et cū hoc oꝫ ut dormiāt ⁊ alleuietur cib⁹ ⁊ alleuietur eorū sōn⁹. ⁊ nō bibāt aquā plurimā ⁊ ꝯmoueāt se ipsos ad mingeñ. ⁊ fortasse ē aliq̄s eorū qui imaginatur quasi nocet eū ꝟt⁹ expulsiuas ⁊ sensibilis ad mingeñ dū ipse dormit: qm̄ ꝯueniēs est loc⁹ ad hoc ut in eo mingatur ⁊ ꝯsuescit illud. ¶ Qđ si loc⁹ ille fuerit inuētus curetur cursu latrine ⁊ cursu cloace ⁊ tecture tegentis: deiñ e'aboret adeo donec alteret ipsū ⁊ fabricat in ipso oratorium ⁊ habitationes alias ⁊ figitur illud in imaginatōne sua. Qñq; desiderat peruenire ad illum locuꝫ: deinđ rememoratur in imaginatione sua quod est alteratus ab eo quod fuit in ipso tunc abstergit uirtus uolūtaria

eius illud ſpatium occultum non famoſum. Et accidit
ei in ſomnis ut ſtet ſtatione aliqua cũ inobedientia vtu
tis expulſiue: quare non moratur qui exiccet. Et de il
lis quidem que experta ſunt ad illos eſt id quod. ℞. glã
dium turis myrrhe omnium parteſ equaleſ que omnia
decoquantur cum uino quantitatis. ℥. iij. uſq; ꝙ redeat
℥. i. ⁊ coletur ⁊ potetur cum põdere. ℥. i. olei myrtini.
¶ Et exiſtimauerunt quidam ꝙ quando exiccantur re
nes leporis ⁊ ſumitur de eis pars. i. ⁊ ſe. aneti pars. i.
⁊ piretri ⁊ ſeminis apij amborum ana pars. ſ. ⁊ eſt doſiſ
eorum pondus. ʒ. ij. ⁊. ſ. in. ℥. i. aque frigide eſt ualde iu
uatiuum ad illud. ⁊ confert ei cerebrum leporis nutritũ
cum uino. ⁊ conferunt ei troc. facti ex maſſa in qua po
ſita eſt uirtus ſimi columbini cum aqua frigida. ſũt. n.
ultimi aut ex uino in ieiunio qum eſt in frigidatum. Et
quandoq; conferunt ei cliſteria cum medicinis reſoluen
tibus urinam ⁊ iniectio earum in ueſica.

¶ C. xvij. de diabete.

Ast ut egrediatur aqua ſicut bibitur in tempo
re breui. Et proportio quidem huius egritu
dinis ad ebibita ⁊ ad membra ſua eſt propor
tio lubricitatis ſtomachi ⁊ inteſtinorum ad comeſta. ⁊
ſũt ei in greco alia nomina ꝙ̃ diabetes. dicitur quando
q; dipſacos ⁊ cadumis. ⁊ nominatur arabice circuituſ
⁊ rota molendini ⁊ lubricitas renum. ⁊ dixerunt quidã
hoc accidens accidit ſubito quoniam eſt res naturalis
non cum uoluntate facta ⁊ lubricitas inteſtinorum pau
latim: quoniam illic eſt ſenſus ⁊ uoluntas. ⁊ iſte ſmo nõ
eſt conueniens. ⁊ habens quidem egritudinem meatuũ
tranſituſ ſitit quare bibit ⁊ non ſatiatur immo mingit ſi
cut bibit non ualens retinere penitus. ¶ Et cauſa qui
dem diabetis eſt diſpoſitio renum: aut propter debilita
tem accidentem ⁊ dilatantez ⁊ apertionem orificiorum
meatus quare non adunatur tanta hora qua figatur a
quoſitas in renibus. ⁊ quandoq; fit illud ex frigore do
minante corpori aut renibuſ. ⁊ quandoq; facit illud po
tus aque frigide aut obſeſſio uehemens frigoris in to
tum penetrantis: aut propter uehementiam attractiue
propter uirtutem calidam innaturalem cũ materia aut
abſq; materia ⁊ eſt illud quod ẽ plurimum quare reneſ
attrahũt ab epate ultra ꝙ̃ illud quod tolerat: quare ex
pellunt illud deinde attrahũt ab epate ⁊ epar ab eiſ que
ſunt ante ipſum. non ergo ceſſat illic attractio continua
aquoſitatis ⁊ expulſio ⁊ tu ſcis ꝙ quando expellitur il
lud quod currit quandoq; perducit ad liquefactionez
⁊ ad ethicam propter multitudinem attractionis hũi
ditatis ex corpore ⁊ quia prohibetur ab eo quod opor
tet ipſum recipere de ſuperfluitate humiditatis per po
tum aque. ⁊ tu quidem ſcis ⁊ cognoſcis ſigna eoꝝ que
dicta ſunt ⁊ lecta uſq; ad hãc horã.

¶ C. xviij. de cura.

Diabetes quidẽ qum accidit plurimum accit
ex caliditate ignea qua propter pꝛ̃m curatiõiſ
eius eſt infrigidatio ⁊ humectatio cum fructi
bus ⁊ oleribus ⁊ robub frigidis de illiſ que non prouo
cant ſicut ſunt lactuca ⁊ papauer ⁊ quieſcere in aere fri
gido humido ⁊ ſedere ĩ tina aque frigide tãdiu dõec for
taſſe congeletur ⁊ ſedetur ſitis eius et infrigidentur re
nes ⁊ fortes fiant lacerti eorum ⁊ confert in ea odorarẽ
canfo. ⁊ neuf. ⁊ ſimilia de redolentibus frigidis. ¶ Et
de illis que ualent ad hoc eſt dormire. ⁊ occupatio a ſi
ti eſt regimen antecedens. quare oꝫ ut occupetur ſaltez
ſumendo in potu ſuperfluitatez aque. Et melius illo ẽ
ut ſumat in potu aq̃ frigidam ualde deinde euomat eã
⁊ iteretur iſtud in eo. ⁊ oꝫ ut conuertatur aquoſitas a re
nibus cum uomitu ⁊ ſudore forti. ¶ Et ſtupefactio p
tis alchatim eſt ex eis que conferunt per dormitationẽ
uirtutis ab inobedientia aque ⁊ defectu eiuſ ab attracti
one iterum ⁊ de illis que oꝫ ipſũ deuitare ẽ labor dorſi
⁊ aſſumptio diureticoꝝ. ⁊ lenificatio quidem nature cõ
fert eis ⁊ ſi non cum alijs ſaltem cum cliſteribus tẽpe
ratis. ¶ Plures nãq; eoꝝ exiſtunt ſicce nature et qñz
indigent phl̃omia in principijs egritudinis. Et de ebi
bitis iuuatiuis eſt lac de quo extrahitur butyrum ace
toſum infrigidatum. ⁊ de ipſo melius eſt illud quod eſt
magis ſpiſſum ⁊ proprie quod ẽ ex lacte ouino ⁊ aqua
cucurbite aſſate ⁊ ſuccus citro. cum pſil. ⁊ aqua grana
ti acetoſi ⁊ aqua mori ⁊ aqua prunorum ⁊ ſimilia hoꝝ.
Et ſint potus huius generis ⁊ eorum fractio cũ aqua
quãtum poſſe eſt: ⁊ rob mente confert eis ualde et aqua
roſ. immo ſucci roſ. ʒ. i. ꝯfert eis ſedans ſitim eorum ⁊
doſ. ſit quantitas cotile unius lactis. Et iterum aqua
diſtillata ex lacte uaccino ſubtracto butyro: aut lacte oui
no acetoſo extracto butyro. Et de illis que nos exper
ti ſumus ad eos eſt ut ſumatur alſoca ⁊ farina ordei. ⁊
quotiens ꝯturbatur hoc eſt magis frigidum quare bi
batur infrigidatum. Et ꝺ medicinis expertis ſunt troc.
de balauſtijs ſecundũ hunc mõꝫ. ℞. acatie ponduſ. ʒ. ij.
roſa. ʒ. iij. boli ar. ʒ. iiij. gummi. ʒ. i. dragaganti. ʒ. ſ. biba
tur cum mucilagie pſilij ⁊ aqua frigida ⁊ cũ aqua cu
cur. Et iterũ troc. de ſpodio cũ aqua cucur. aut citro.
aut cũ aqua grana. Et iterũ ſũatur ſpodij ⁊ terre ſigilla
te ⁊ cancro. fluuialiũ aduſtorum ablutorum oium ana
pars. i. ⁊ lacte tertia partis. i. ⁊ ſe. papaue. ⁊ ſe. lactuce
ãborũ ana pars. i. ⁊. ſ. aggregentur cũ mucilagie pſilij
⁊ informentur inde troc. ⁊ doſis eius ſit ſicut ribeſ. Et
de empl̃is illa que fiunt ex medicinis in quibus ẽ ĩfrigi
datio ⁊ conſtrictio. ¶ Deſcriptio empl̃i. recipe atripli
ces ⁊ capreolos uitis ſi inueniantur ⁊ malorũ et cydõi
orũ ⁊ zarur aliq̇d aggregeť ad illa. Et ſilr̃ ſula et ribeſ
⁊ acreſta ⁊ v̓ga pa. ⁊ cortic. granatoꝝ ꝑmiſceantur oia
permiſtione empl̃i. ⁊ adminiſtretur. Et de epithimatib⁹ il
lud quod recipit aca. ʒ. iiij. turis. ʒ. ij. ſucci barbe hirci
ne ⁊ laudãi ⁊ ramik. oiuꝫ añ. ʒ. ij. galla. ʒ. i. terantur ⁊ ꝯ
ficiantur cũ aqua myrti humide ⁊ liniatur cum eo. ¶
Et de cliſteribus fortibus in hac egritudine eſt cliſtere
bonũ factũ cũ lacte de quo extractũ eſt butyrũ ⁊ cũ ſuc
cis frigidis ſtipticis predictis in empl̃is. ¶ Et qñz ſit
enema cuꝫ cliſterib⁹ lenibus ſicut que fiunt ex fenug. et
oleo de cucurbita ⁊ oleo amigdalino. Cibi ãt eorũ ſunt
illi q̇ non ſunt uelocis v̓ſionis ꝓpť ſuã ſubtilitatem aut
cholerã aut ꝓpter ſuã ſubtilitatem ⁊ paucĩtatez ita ꝙ ſi
ant uapor ⁊ reſoluãtur ⁊ exiccent egeſtionez. ¶ Et a⁹
q̇dem exiccatio qñz ſit per ꝯuerſionem aquoſitatis ab i
teſtinis ad renes imo ſi eſt ſubtilis reſoluitur aquoſitas
eius ita ꝙ non aggregatur ex eo plurimũ urine ⁊ eſt aſ
ſociatus lenitati nature: qꝛ̃ eſt bonus nã melior res diſ
poſitionis ciborũ quos ſũere precipiuntur eſt ut ſint ta
les quatenus cõmitetur eos lenitas nature ⁊ ꝯfractio
ſitis. et de illis que ipſis ꝯferunt ſũt ſorbitiones de can
daruſio ⁊ aqua kiſch ordi et almuſuſat e alellemech. et
qñz ponitur cum eis quod permutet ꝯſtrictionem quaꝫ
ipſi faciunt nature et aleſſidabegi pl̃ima et pinguedineſ
carniũ aialiũ et gallina pinguis. Et de pedib⁹ pedes
uaccini et piſceſ recentes cum aceto ꝑparati ſecuritas
adeſt de eorũ ſiti: et lac ouinũ decoctũ cũ aqua dõec aq̃

ꝯſuātur et aliquid de lacte oīa illa ꝯferunt eis. et oꝫ ut a
fructibus cuſtodiantur in qb⁹ ſit īfrīatio et ſtipticitas cuꝫ
prouocatione ſcut ſunt cydonia. Factū āt a frigiditate
q̇ cū hoc nō eūatur a ſiti et a cuius pſentia non accidit
nobis. Retulit quidam ſapientum antiquorum et dixe
runt oportet ut ſit ſubtilitas ad ſedandam ſitim eius
Deinde ſoluatur cum cliſteribus leuibus aliquotiens
poſtea ſoluatur cum pilulis de aloe. xi. numero quarū
unaqueqꝫ ſit ſicut cicer: deinde dimitte euꝫ tribus dieb⁹
et iteretur regimen: deinde fac eum uomere ſuper cibuꝫ
cum rhaphano et que ſunt eis ſimilia: deinde calefiat
corpus eius cum uentoſis et ponantur ſu per ipſuꝫ eua
porationes et ſuffumigationes et proprie extremitates
eius. Et qn̄ꝫ neceſſe eſt tibi ut utaris ſuper ipſum medi
cinis rubificantibus:: deinde quieſcat aliquib⁹ diebus
deīde exercitetur cū equitatiōe equali et temperata fri
catione et proprie in extremitatibus eius et in fine eius.
precipiatur. uti balneo ca. et bibat uinū odoriferum.

¶ L. xix. de multitudine urine.

M Ultitudo urine eſt ſecūdū modos de quibus
eſt ille qui fit ſecūdū ſemitam diabetis et non
iſtius cū quo eſt ſitis tm̄: imo illius cū quo eſt
ſitis que nō ſatiatur et egreditur aqua ſicut bibitur: et
de illis eſt cū quo eſt ſitis et nō ſūt ei diſpoſitiones dia
betis et ei⁹ uirtus. Et de illis eſt cū quo non eſt ſitis de
qua ſit curandū et ſi eſt ardor et acuitaſ eiuſ tunc cauſa
in ipſo eſt acuitas urine aut ulcera ſicut ſciuiſti: ſi nō fu
erit illic cauſe inuoluntarie emiſſionis urine frigide. ¶
Frigus. n. ꝓuocat multotiens propterea ꝙ conſtrin
git et propterea ꝙ calefacit uentrem. Et illius quidem
urina minoratur cuius egeſtio multiplicatur et ſubtilia
tur. et illius cuius ſiccatur egeſtio multiplicatur uriā.
⁊ iam cognouiſti ea que ꝯtinuātur in hoc cum illis que
ꝑterierūt ⁊ iam q̇dem preterȳt curatio omniuꝫ illorum
⁊ dicam hic iterum curationes eius que eſt ex frigore.
¶ Dico ergo ꝙ oēs medicine que ſunt ad coitum cale
facientes iuuatiue ſūt ei qui hꝫ multitudinem urīe ex fri
gore: ⁊ ſorbere oua ſorbilia in ieiunio iuuatiuū eſt ⁊ ſūe
re genera lactis cocta. Et eis que ipſis conferunt iteruꝫ
eſt decoctio granoꝝ myrti ⁊ piroꝝ ſiccoꝝ ⁊ dactilorum
omni die cū. ℥. ij. in ieiunio. ¶ Et myrrha eſt de medi
cinis bonis ⁊ ſiſr almahaleb ⁊ ſiſr ciperi ⁊ tus ⁊ ſiſr ga
langa ⁊ ſiſr ſcoria ferri ⁊ coriandruꝫ. ¶ Deſcriptio me
dicaminiſ. ℞. caſto. ⁊ myrrhe ⁊ baſce ⁊ cuppularū glan
dium ⁊ piretri omnium ana partes equales fiant ex eiſ
pilule cum aqua myrti humide de quo ſumatur ad mē
ſurā. ʒ. i. Cliſtere ad illō bonuꝫ ⁊ ꝯfortat reneſ. ℞. ſuccū
albaſce decoctum donec fiat fortis ⁊ uitellum oui ⁊ adi
pem renis caprini tollat ⁊ reſoluātur oīa iſta equaſr et
aggregentur ⁊ ſūatur de lacte recenter mulcto ⁊ butyri
⁊ adipis gibbi cameli ⁊ olei alcaber alcadra pāteſ equa
les quoꝝ ſumma ſit ſimilis ei que ſumpſiſti in primis ⁊
ꝯquaſſentur ad inuiceꝫ ⁊ fiat cū eis cliſtere.

¶ L. xx. de mictu ſan. ⁊ ſaniei ⁊ urina ſimili loture car
nis ⁊ capilloꝝ ⁊ de urinis extraneis que ſūt ſmiles illiſ.

S Anguis quidem purus qui mingitur: aut eſt
ſan. procedens ex membris que ſunt ſupra re
nes ⁊ ueſicam ſicut eſt epar: aut corpore toto
ꝑꝑ repletionem multam ſuperfluam quare ſeparatur ꝯ
tinuitas uenarū ſecundū ſpeties tres notas aut dimiſſio
nen ꝯſuetudinis: aut abſciſſioneꝫ membri ⁊ reliqua que
ſciuiſti: aut ſecūdū modū criſis ⁊ mundificationeꝫ ſuper
fluitatum: aut obuiationem percuſſiuā ⁊ ſaltum et caſuꝫ
⁊ percuſſionem exprimentē ſan. ⁊ ſimiliter omne quod
currit curſu eorū ⁊ hoc ſecūdū minus. ¶ Et aut eſt in
partibus membrorum urine ꝓpter inciſioneꝫ uene: aut
apertionem eius aut ipſius ſciſſionem per percuſſioneꝫ
aut caſum aut uentoſitatem aut frigus ſcindens cum de
tectione: aut propter corroſionē ⁊ qn̄ꝫ eſt generatio illi
us a tetāo ⁊ ſpaſmo fortibus. Et qn̄ꝫ eſt ſpeties urīe ſā
guinee propterea ꝙ liqueſcit carnoſitas rediens ī ſan.
aut propter uehementiā tenuitatis ſan. ī corpore. Hoc
enim qum accidit cuꝫ fortitudine renes attrahunt ſan.
plurimum ⁊ ſunt primo due intentiones in facilitate cur
ſus ſan. qm̄ currit curſu ſuperfluitatis ⁊ quoniā non ē
ei eſſentia quare currit. Et 2ᵒ eſt intentio una ⁊ qum re
nes attrahunt cuꝫ fortitudine expellūt illud ad ueſicā.
¶ Mictus uero ſan. ſimilis loture carnis fit aut propꝫ
debilitatem digeſtionis ⁊ diſcretionem ī renibus aut ꝓ
pter debilitatem earum in epate. ¶ Mictus uero ſan.
permiſti cum humoribus groſſis fit plurimum propter
debilitatem renum. Et ſimiliter mictus rei ſiſis capillis
nā fortaſſe ē cā eius debilitas digeſtioniſ renū ⁊ fortaſſe
ē cā eius debilitas digeſtionis uenarū. ⁊ qn̄ꝫ ē lōga ual
de. q. duab⁹ palmis. ⁊ qn̄ꝫ ē ad albedinē decliuis. ⁊ qn̄
qꝫ ad rubedinem et nō prolōgatᷓ niſi cā ſue generationiſ
in inuolutionibus uenarum renum aut aliorum. Et ex
cibis groſſis ⁊ generibus lactis ⁊ granis ſicut fabis ⁊ ſi
milibus ⁊ non eſt in eiuſ mictu de timore ſecūdū ꝙ tere
tur cor per exituꝫ eius ⁊ facit timere. ¶ Mictus auteꝫ
puris ⁊ mictus ſan. permiſti puris qn̄ꝫ fit propter eru
ptioneꝫ aldubellet in membris ſuperioribus pulmonis
et pectoris ⁊ epatis queādmōꝫ ſciuiſti totū in loco ſuo:
aut propter apa eruptum in membris urine: aut propꝫ
ulcera in eis habentia pruritum.: aut non habentia
pruritum. ¶ Urine uero groſſe minguntur aut cauſa
mundificationis: ⁊ criſis ⁊ expulſionis quā ſequitur al
leuiatio. Et qn̄ꝫ fiunt propter multitudinem hu. groſſo
rū propter debilitatem digeſtionis. ¶ Urine uero pin
gues facilis exitus ſignificant liquefactionem adipis. ⁊
oꝫ ut redeamus in caᵒ diſtinctionis ad ſermonē noſtruꝫ
in urina. Inquit. Hip. qum mingitur ſan. ſine dolore ⁊
ē paucus in horis quibuſdā non ē malū in eo. ¶ Quꝫ
āt perſeuerat tunc fortaſſe accidet ſe. ⁊ mictus puris.

¶ L. xxi. de ſignis.

M Ictum ſan. puri qui eſt propter repletionem
⁊ cās ꝯpares ei ſignificant cauſe ſue ⁊ ſigna cā
rū eius de illis que ſciuiſti. Et ille q̇ eſt ꝓpter a
pertionē uenarū fit ſine dolore ⁊ ē mundu ſincer⁹. Ue
rū ſan. apertionis fit paulatim ⁊ ſan. eruptionis ⁊ fixio
nis fit plurimun ⁊ in ueſica q̇dē apertio et eruptio cum
qua currat ſan. plurimuſ ⁊ fit in renibus. Ueſice. n. ad
uenit aquoſitaſ colata: ſan. uero nutrimēti recipit ex ue
nis paruis in q̇bus uenit ad eā nutrimentū tantū qꝫ nō
eſt in ea ſan. exuberās. Et ad renes q̇dē uenit ſan. pluri
m⁹ cū aquoſitate. ¶ Colatᷓ ergo apud eos aquoſitas
⁊ adueniunt ei uene magne ex q̇bus membra alia nutri
mentū ſumunt quare eſt ſan. illorū plus q̄ ille quo indi
gent: quare eſt plurimus. Et uene eoꝝ ſunt nō minute
⁊ nꝫ ſunt boni ſitus equalis. Uene uero ueſice ſunt con
ſeruate n̄ ex pōite ſciſſiōi ⁊ eruptiōi cū ſitu ſuo. Et ſā. q̇ō
ulcerū eſt cuꝫ dolore quodam et ſi eſt corroſio ē pau
latim ad nigredinē decliuis ⁊ qn̄ꝫ ē cū eo fetor ⁊ fit plu
rimū eius poſt egritudines ⁊ multotiēs ſunt cuꝫ eo cor
ticee ⁊ ſanies ⁊ pus ⁊ reſoluit illud exitus ſan. puris ⁊
ſicut ſciuiſti ex ſignis ulcerum et ſignis eius qō egrediᷓ

ex eis. Significant uero liquefactiuus liquefactio ⁊ q̄
illud quod mingitur de san. ē tenue sicut adustum ac si
ipsum sit abrasio libri. ¶ Illum autem qui est propter
tenuitatem san. corporis significat illud qđ egredit̄ ex
phlomia existēs ualde tenue: et non associatur aliud si
gnum. ¶ Locus āt saniei ⁊ doloris cognoscitur ēt per
dolorē si fuerit dolor ⁊ cognoscitur per signa egritudi
nū in q̄buscūq; mēbris existāt sicut p signa apātis aut
aldubellati: aut ulceris: aut repletionis ⁊ cognoscitur
ex uia ꝯmistionis nā q̄to magis est altior tanto est ue
hementioris ꝯmistionis ⁊ q̄to plus est inferior tāto ē
uehementioris separationis illo. Et illum quidē q̄ fit
ꝓpter cās uicinas uirge antecedit urina ⁊ elongat᷒ a
uirga postponitur ab urina aut permiscetur ei uehemē
ter. Similis aūt loture carnis est significatiuus debili
tatis renum aut epatis. Illa quidem que est ex renib᷒
est uehementioris albedis et ad crossitudinē declinās
⁊ epatica est magis trahens ad rubedinem ⁊ subtilior
⁊ similior sanguini ⁊ significāt apa illius ⁊ saniei urina
Signa apatis nota secundū mēbrū unūq̄d; ⁊ comita
tiua febris. ⁊ ille qui est purulentus egrediens ab apa
te est plim᷒ subito ⁊ non perducit ad excoriationē ⁊ ul
cerationem ⁊ nocumentū: ⁊ ille qui est ex ulceribus est
paucus ⁊ separatur ⁊ qñ corrumpit incessū suū cū sanie
⁊ pus ⁊ cum illa que de istis expulsionibus est cretica
est alleuiatio ⁊ fortitudo ⁊ est subito. ¶ Et illa que fit
causa repletionis: aut cā dimissionis exercitij: aut abscis
sionis mēbri qñ h; periodos.

¶ C. xxij. de curatione.

Acti q̄dem a repletione ⁊ que cū ea dicuntur
iam sciuisti curationes in principijs uniuersa
libus ⁊ que sunt postea. ¶ De facto uero ab
ulceribus iam sciuisti q̄ curatio eius est curatio ul
cerum ⁊ corrosionis. Et iam ostendi tibi omnia illa in
loco suo. ¶ Et cura debilitatis digestionis in renibus
⁊ epate ⁊ liquefactionis ⁊ tenuitatis humorum totum
est ex illis que sciuisti. ⁊ scias q̄ cretici ⁊ eius qui est se
cundū semitam expulsionis non est retentio necessaria:
Cum ergo indiges phlomia tunc magis confert saphe
ne q̄ basilice ⁊ subtilia cibum post phlomiam ⁊ non ap
proximes stipticis sicut est cibus factus cum sumach
nisi postq̄ urina singificat mundificationem. ¶ Stipti
ca .n. congelant quod inuiscatum est ⁊ ꝯstringunt: qua
re quādoq; reuertitur aquositas ad posteriora ⁊ in ea
est timor ⁊ similiter acetosa. ¶ Mictus autem capillo
rum indiget ut in ipso administrētur subtiliatiua icisiua
ex diureticis ⁊ medicinis ad lapidem ⁊ ut sit cubus hu
mectans humectatione abundanti. Et curatio quā nūc
o; me dicere ē curatio mictus san. qui ē causa separatio
nis continuitatis in uenis. ⁊ curatiōes quidē commūes
inter illum qui est causa uesice ⁊ renum sunt infrigidatō
⁊ constrictio cū medicinis quarum plures diximus in
capitulo fluxus san. menstrui cū stupefacientibus ut fa
ciant penetrare medicinas ⁊ ut tu antecedas cum attra
ctione san. ad posteriora cum ueutosis. ⁊ phlomia subti
li pauca ex basilica ⁊ acceptione cibo℞ īgrossantiū san ⁊
⁊ infrigidantium ipsum ⁊ quiete ⁊ tranquillitate ⁊ ꝯstri
ctione membro℞ extremorum: ⁊ o; ut dimittat coitum
omnino. ⁊ o; ut administres tinas in quibus decocta sīt
stiptica ⁊ ex lentibus excorticatis ⁊ ex corticibus gra
nato℞ ⁊ cydonijs ⁊ piris ⁊ gallis ⁊ uirga pastoris ⁊ si
milib᷒. ¶ Et de medicinis fortib᷒ in retentione eius sūt
albasce ⁊ seratura ligni alnabac ⁊ radix centauree ma

ioris ⁊ grana peonie. Et de epithimatibus radices rha
phani ⁊ silique nabatie ⁊ silique spine ⁊ sumac ⁊ radix
pruni siluestris ⁊ cortic. granatorū de quibus fiat epi
thima cum aqua ribes aut acreste ⁊ succi ros. ⁊ semper
uiua sola est epithima bonum ⁊ proprie radix eius cum
dragaganto ⁊ aliq᷒ succo℞ stipticorum ⁊ ex linimentis
in dorso ⁊ pectine sunt myrrha ⁊ atrimentum ⁊ galle
⁊ charte combuste ⁊ acatia. Et de illis que bibuntur est
troc. qui recipit balaustiarū ⁊ sanguinis draconis am
borum ana. ℥. i. Et de fortibus ⁊ que necessaria sunt
in mictu san. ex uesica facto est troc. huiusmodi recipe a
luminis iameni ⁊ balaustiarum ⁊ sanguinis draconis
omnium ana. ℥. i. dragaganti. ℥. ij. ⁊ gummi. ℥. s. detur in
potu in uino pontico dulci: ⁊ succo portulace ⁊ quod ē
sub illo ⁊ magis in colume est illud quod recipit draga
ganti ⁊ seminis papaueris ⁊ terre sigillate ⁊ succi barbe
hircine ⁊ gummi prunorum nigri et karabe omnium p
tes equales ⁊ dosis eius sit a duabus. ℥. usq; ad. iij. Et
iterum radicis semperuiue ⁊ karabe amborum ana ps
i. folij pars. s. aluminis iameni sextam partis unius boli
ar. pars. i. ⁊ media et dosis eius est usq; ad aureum me
dium in quibusdam succis stipticis. et quandoq; ponū
tur in eis stupefacientia sicut est hec descriptio. recipe
croci et granorum albarmel et granorum malue silue
stris et opij omnium ana. ℥. ij. amigdalas mundatas. iij.
⁊. s. numero de quo sumatur ad nucis magnitudinem. ⁊
iterū cortic. mandragore assati ⁊ anisi assati ⁊ grano℞
pini assato℞ omnium ana. ℥. iij. papaueris nigri. ℥. xij. cō
ficiantur cum uino de quo sumatur pondus. ℥. ij. ⁊ iter℞
suffus cornu ceruini adusti ⁊ dragaganti sumantur ptes
equales: ⁊ fiat suffus cum rob myrti. Et iterum medica
men quod antiqui laudauerunt est seminis almugath
mundati grana triginta grana pini. xij. numero amigda
le amare excorticate. vij. numero seminis malue. ℥. iij. fit
dosis eius. ℥. i. in ieiunio. Illud uero quod uesice pro
prium est: est ut ponantur medicine que ebibuntur for
tiores ⁊ diuretica in ea fortiora iterum. Et de illis qui
bus iuuamentum fit iterum est ut emplet᷒ cum spon
gia infusa in aceto que ponatur in omnibus lateribus
eius ⁊ i duobus emunctorijs ⁊ alijs. Et ut administrē
tur medicine in ea iniecte cum succis sicut est succus ar
noglosse ⁊ succus albatat: ⁊ succus portulace. ¶ Et ð
medicinis troc. aneti predictus. ⁊ troc. de stupefacien
tibus predictis ⁊ cornu ceruinum adustum ⁊ karabe
⁊ semen canabis ⁊ gummi ⁊ galle ⁊ succus barbe hirci
ne et balaustie et aliquantulum aneti et ꝓplumbum adu
stum ablutum et uirtus de stupefacientibus opiatis et
que cum hysquiamo sunt confecta. Et de regimine re
tentionis cursus san. uesice est positio uentosarum super
illa et anchas et pectinem. Illud enim retinet san. ¶
Deinde adhibeatur regimen eius quod inuiscatur fm
q̄ dictum ē. Et de cibis est panis tritus. i lacte ēt ex q̄
butyrum est extractū ⁊ cibus ꝯditus cū grauatis ⁊ cib᷒
fact᷒ cū sumach. Et si uirt᷒ fuerit debilis ꝯfortetur cū
iure stipticorū ꝯfortato cū carne contrita ⁊ cibetur cū
alessidabegi ⁊ ex cubegi ⁊ perdicibus masculis ⁊ turtu
ribus cū aceto conditis et cū aqua acreste et granorum
granatorum et lacte decocto et similibus illis. Et si nō
fuerit excusatio a uino propter casū ꝟtutis aut uehe
mentiā desiderij tunc detur ponticum grossum nigrū.
¶ Cūq; sanatur ille qui mingit san. aut saniem tūc bi
bat illud quod est permistum aut abstergat et ꝓuocet et
nō retineatur urina oino et redeat egritudo.

¶ Fen.xx.de dispositionibus generationis masculoꝝ
que est duorum tractatuum.
¶ Tractatus primus de virtutibus ꝛ appetitu coeũdi.
¶ C.i.de anatomia testiculoꝝ ꝛ vasoꝝ spermatis.

SUblimis deus creauit duos testiculos si
cut sciuisti qui sũt mẽbra pncipalia in quibus
gñatur spma ex bũitate delata ad eos i ve
nis que ẽ.q.supfluitas cibi q̃rti in corpore
toto. Et est san.magis digest⁹ ꝛ magis subtilis. Cómo
uet ei in eis p spm̃: ꝛ in meatib⁹ qui veniunt ad duo o
ua ẽ de venis pulsatilibus ꝛ q̇etis plm ramificatis ex
uena pulsatili ꝛ vena q̇eta q̃ sũt due radices ramificatio
ne plimoꝝ ãfractuũ ꝛ inuolutionũ q̃ tãdiu ramificant
donec incisio tua quã in vna illaꝝ duaꝝ facis sit silis in
cisioni tue quã facis in plibus vẽis pp multitudinẽ ori
ficioꝝ q̃ apparent. Deinde effundĩ ab eis in vas spma
tis q̃ dicem⁹ ad virgã ꝛ pijcit in ꝯmistiõe cũ muliere q̃
ẽ coitus nãlis ad matricẽ cui obuiat matricis orificiũ
cũ aptiõe ꝛ attractiõe vltia cũ ꝯueniũt duo pes sil. Et
testiculi quid duo creati sũt ꝛ est subã oui ex mẽbro glan
doso albe carnis q̃ est res magis silis carni mãmille ꝛ
assimilat san. qui effundĩ in ipso cũ colore suo q̃ albifi
cat ꝛ ppe pp illud qd ꝯmouet in ipso de aereitate ꝛ p
spm̃ ꝛ meatus quid in quo veniũt vene ad testiculos ẽ
ex siphac maiore qd est sz femur. Sed pãniculi qui te
git arterias ꝛ uenas vẽientes ad testiculos origo ẽ ex
siphac maiore sicut sciuisti in loco suo. ꝛ silr ꝯtinuat ẽt
cũ pãniculo nuche ꝛ descendit sup illud qd descẽdit ð
uenis ꝛ suspensorijs in ptibus inguinũ ad duos testicu
los q̃ gñat ex eo meatus inter penetrãs. ꝛ pãniculi te
gentis illud qd penetrat in barbaki inguinis gñatio ẽ
ex eo. ꝛ tu iã sciuisti in anatomia venaꝝ ꝙ ad ouũ sini
strũ vẽit vena a'ia ab illa q̃ uenit ad dextrũ cũ nutrimẽ
to. Et ꝙ illa q̃ uenit ad dextꝝ effundit ad ipm san.ma
gis digestũ ꝛ magis mũdificatũ ab aquositate. Et ouũ
quid dextꝝ in plibus hoibus est fortius q̃ sinistꝝ nisi i
illo qui est in iudicio lassitudinis. vasa ãt spmatis incipi
unt sicut barbaki exñte in vnoquoqz ouo barbaki vno
q̃ ipse sit sepatus ab eo nõ ex ipso gñatus lz sit ꝯtingẽs
adherens ꝛ dilatat unũqdqz eoꝝ ꝛ ppe ouũ dilatatio
ne q̃ hz q̃titatẽ sensatã. Deinde incip ꝯstringi q̃uis ra
mificent ppe in mlribus uice altera apud statũ suũ ꝛ i
sta vasa ascendũt in pmis: deinde declinãt ad collũ ve
sice sub meatu vrine. Uirga vo est mẽbꝝ instiale gñatũ
ex mẽbris singularib⁹ ligamẽtalibus ꝛ neruosis ꝛ uẽtos
ꝛ carnosis. Et pncipiũ originis e⁹ est corpus ortũ ex
parte pectinis ꝛ ligamẽtale plime ꝯcauitatis late q̃uis
sit gñatũ in plibus dispõibus cooptũ ꝛ iõ ꝙ ipsũ replet
uentositate fit erectio. Et currũt sub hoc corpe arterie
plures dilatate supra hoc qd ꝯuenit q̃titati h⁹ mẽbri.
Et adueniunt ei nerui ex spõdilibus caude lz nõ plm
sint submersi in subã e⁹. Et ipsi nõ sũt nisi nerui quoruz
subã est ligamẽtalis puati sensu. Et nerui ex quibus erigĩ
apud Gal. alij sũt a neruis mollificatiuis ex quib⁹ mollifi
cat. Et tu quid iã sciuisti lacertos ppos virge in c° la
certoꝝ. Et in virga sũt meatus tres. s. meat⁹ vrine ꝛ me
tus spmatis ꝛ meatus alguadi. Et scias ꝙ uirge adue
nit virtus erectiõis ꝛ uentositas a corde: ꝛ aduenit ei
sensus ex cerebro ꝛ nucha: ꝛ aduenit ei san. eq̃lis ꝛ desi
deriũ ex epe: ꝛ ðsideriũ nãle qñ fit ei cã renũ ꝛ ap me
pncipiũ e⁹ ẽ ex corde.

¶ C.ij.de causis erectiõis.

ERectio accit qñ pp tensiõz cãne ꝯcaue ꝛ q̃ se
cunt eã dilatate ꝛ plongate pp illud qd effun
dit ad ipsã de ventositate forti quã defert spũs deside
ratiuus spissus in quo incedit san. plimus ꝛ spũs cros
sus. Et pp illud accit qñ son⁹ ẽ ex calefactiõe arteriaꝝ
q̃ sũt i mẽbris spmatis ꝛ attractiõe ventositatis ꝛ spũs ꝛ
san. ad ipsã ut erigat. Et de illis q̃ adiuuãt ad hãc ere
ctiõz est oẽ in quo est bũitas extranea ppata ad hoc ut
ꝯuertat in uẽtositatẽ ꝛ est non facile. Nõ ei põt digõ p
ma cõuertere eã in ventositatẽ ꝛ finire illud qd ex ea ĩ
soluit in uentositatẽ resolutiõe veloci: imo figit vsqz ad
digõnẽ tertiã. Illic ei inflat. ¶ Et vsus coitus cõfor
tat hoc mẽbꝝ ꝛ facit ipm lacertosum ꝛ ingrossat ipm ꝛ
dimissio ei⁹ liquefacit ꝛ arefacit. Opo nãqz queadmo
dũ dixit Hip. ingrossat ꝛ oponis e⁹ dimissio liquefac.
Et cã quid desiderij ꝛ motus e⁹: aut ẽ meditatiua: aut
ẽ pp multitudinẽ ventositatis in san. ex quo gñat spma
ꝛ ex quo nutrit instm̃ virge q̃ inflat ꝛ erigit ꝛ fit pp
illud qd mouet ex desiderio pp ppatiõm mẽbri ad illd
qm̃ tensio facit accidere mordicatiõz. Et iteꝝ qñ ꝯgre
gat spma in mẽbris coitus ꝛ multiplicat inq̃sitio sepati
onis e⁹ mouẽt materie in ipsis ꝛ qñ fit erectio pp mor
dicatiõm materie stãtis in glãdulis positis in duobus
lateribus orificij vesice: aut materiei tenuis subtilis ve
nientis ad eã ex renibus sicut fit pp motũ spmatis ipi
us qum acuitur ꝛ multiplicatur ꝛ mordicat.

¶ C.iij.de causis spermatis.

SPerma est supfluitas digõnis q̃rte que fit qñ di
sptit cibus in mẽbris resũdando a venis tertia
digõne iã expleta ꝛ est de sũma bũitatis pxime coagu
lationi ex q̃ nutriunt mẽbra dura utpote uene ꝛ arterie
ꝛ silia illis. Et qñ repit de ea plz retentũ in uenis ad
qd iã pcessit digõ q̃rta ꝛ remansit ut nutriant ipso ue
ne: aut puenit ad mẽbra hõgenea ꝛ nutriant ea pter ꝙ
necia sit magna alteratio illi⁹ ꝛ pp illud puenit spma
ex eo. Et apud. G: quid ꝛ medicos masculo ꝛ feie sil
sũt duo seia de quibus ãbobus dĩ nom̃ spmatis nõ cõita
te nois tm̃ sed uniuoce. Et in unoquoqz duoꝝ seinum
est uirtus formandi ꝛ iuformandi sil. Ueꝝ sem̃ mascu
linũ est fortius in uirtute a q̃ est inceptio formationis
iussu dei. Et sem̃ feĩnũ est plz in uirtute a q̃ est pnci
piũ informatiõis. ¶ Et spma quidẽ masculi expellit
ppe matricẽ ẽt: q̃ deglutit ipm os matricis attractio
ne uehemẽti. ¶ Et spma quid mlris expellr inter ma
tricẽ e⁹ in uasis ꝛ uenis ad locũ ꝯceptiõis. ¶ Sapien
tũ vo medicoꝝ qñ intentio ꝯprehendĩ est ꝯphensio ꝙ i
spmate masculi est pncipiũ formatiõis. ꝛ ꝙ in spmate
feie est pncipiũ informationis in re ppa. Uirtus ei fõ
matiua in spmate masculi intendit informãdo ad silitu
dinẽ e⁹ a quo separatũ est nisi sit aliq̃d qd ipediat ꝛ p
hibeat. ꝛ uirtus informatiua in spmate mulieris inten
dit sepati in recipiendo formã ad hoc ꝙ recipiat eã sz
silitudinẽ e⁹ a quo sepatũ est. ꝛ nomẽ q̇dẽ spmatis quz
de eis duob⁹ dĩ est p cõitatẽ nois ut ꝯponat intẽtio ag
gregans rẽ distinctã in intentiõe. Nã in intentiõe qua
noiat expulsio uiri spmatica nõ noiat expulsio femine
spmatica. ꝛ uere quidẽ. Nã spma uiri est calm digestũ
spissum. ꝛ spma feie est genus san. menstrui digestũ pa
rũper ꝛ ꝯuersum paꝝ ꝛ nõ elõgat a uirtute sanguinea
elongatiõe spmatis uiri. ꝛ pp hoc assimilauerũt ipsũ phi
losophi ãncedentes mẽstruo. ꝛ dixerũt ꝙ sperma mascu
li qñ permiscet operat cũ uirtute ꝛ nõ est alicui pti e⁹
plimus introitus in rectificando pticularitatẽ corpis
infantis. Illud ei est spmatis mulieris ꝛ san. mẽstrui.
Immo plz studij sui est in pticularitate spũs infantis ꝛ

nõ est nisi sicut coagulũ agens in lacte. ¶ Spma autē
mulieris est fundamẽtũ ꝑticularitatis corporis īfantis
Et unũqδq āboꝝ ex uberare facit qδ generat san. ca
lidũ ⁊ hũidũ. ¶ Cognitio ṽo certitudinis unius baꝝ
duaꝝ intentionũ ꝑtinet ad scientiā nālē ⁊ nõ nocet me
dico ignorantia eꝰ. Et nos quidē iā exposuimus dispõ
nē in ea in libris nr̄is radicalibus. ⁊ Hip. quid dixit ī
suis intentionibus ꝙ plꝫ materiei spmatis est in cerebro
⁊ ꝙ descēdit ex duabꝰ uenis q̄ sᷓ pꝰ ābas aures. Et ꝑꝑ
hoc abscindit phl̄omia ābaꝝ generationē ⁊ facit incur
rere sterilitatē ⁊ est san. eꝰ leuis ⁊ ꝯtinuate sᷓ nuche ut ñ
elongent a cerebro ⁊ que ei similant spatio lõgo qᷓ al
teraret ꝯpl̄o illius san. ⁊ cõuertet imo ꝑueniunt ad nu
chā: deinde ad renes postea ad uenas que ueniunt ad
testiculos. ⁊ G. quidē nõ sciuit an faciat incurrerē incisi
o baꝝ duaꝝ uenaꝝ sterilitatē an nõ. ¶ Mihi ṽo vr̄ ꝙ
nõ oꝫ ut sit spma ex cerebro solo q̄uis eꝰ fermẽtũ ex ce
rebro sit ⁊ est ueꝝ qδ dixit Hip. de esse duaꝝ uenaꝝ: imo
oꝫ ut sit ei ex oī mẽbro ꝓncipali fons ⁊ ut sit ex m̄bris
aliĳs resudatio ēt ad istas radices. ⁊ ꝑꝑ illud est assimi
latio. ⁊ ꝑꝑ hoc generat ex mẽbro diminuto mẽbrũ di
minutũ lꝫ illud fiat dũ uene nõ ultimũ finē secunt ⁊ ñ
ꝓcedit appetitus ultimꝰ cũ digõne ꝯpleta. Et spma
qñ expellit uentositas ꝑmista ei ⁊ necesse est ut prece
dat exitus eius exitum illius.

¶ C. iiĳ. de signis ꝯpl̄onis cal̄e mẽbroꝝ spmaticoꝝ.

Signa cõpl̄onis cal̄e sᷓ appitio venaꝝ in uirga ⁊
pelle testiculoꝝ ⁊ grossitudo eꝰ ⁊ aspitas ipsius
⁊ uelocitas ortus piloꝝ sup pectinē ⁊ que secunt ipm
⁊ aspitas ⁊ multitudo ⁊ spissitudo ipsoꝝ ⁊ uelocitas ꝯ
secutiõis. ⁊ q̄ vult cognoscere cõpl̄onē sui spmatis re
ctificet regim̄: deinde attendat colorē sui spmatis. Si
gna cõpl̄onis fr̄e sᷓ ꝯ̄ria illis signis. ¶ Signa ꝯpl̄ois
hũide sᷓ subtilitas spmatis ⁊ multitudo eꝰ ⁊ debilitas e
rectiõis. ¶ Signa ꝯpl̄ois sicce sᷓ ꝯ̄ria ill̄ signis ⁊ qñ
egreditur sperma i ipsa filosum.

¶ C. v. de signis complexionis calide ⁊ sicce.

Sunt dñiũ spissitudinis subē spmatis ⁊ assidua
tio desiderĳ apud qualibet pñtiā ⁊ ꝙ imꝑgnat
plꝫ ⁊ efficit masculũ ⁊ est desideriũ uehem̄s ⁊ uelox; ⁊
eꝰ erectio est fortis: verũtñ abscindi a coitu iteꝝ ueloci
ter: ꝙ si supfluat cal̄itas ⁊ siccitas erit paꝝ aque ⁊ paꝝ
descensiõis cũ uelocitate erectiõis. Pili ṽo sᷓ sᷓ pecti
nē ⁊ anchas ⁊ q̄ sᷓ inter eas sᷓ in cal̄a ⁊ sicca pl̄es spis
si. ¶ C. v. i. de signis ꝯplexiõis calide ⁊ humide.

Est pluris spmatis q̄ᵖ calida ⁊ sicca sed est pau
cioꝝ piloꝝ ⁊ minꝰ ipregnans ⁊ vehem̄tioris for
titudinis sᷓ coitũ plꝫ ⁊ nõ est pluris desiderĳ ⁊ erectio
nis ⁊ leditur a dimissione coitus superflua ⁊ est plurie
pollutionis ⁊ uelocis executionis.

¶ C. vĳ. de signis cõplexionis frigide ⁊ humide.

Sunt lenitas pectinis ⁊ tarditas desiderĳ coitꝰ
⁊ tenuitas spermatis ⁊ paucitas impregnatio
nis ⁊ tarditas ortus pilorum ⁊ paucitas.

¶ C. viĳ. de signis cõplexionis frigide ⁊ sicce eoruꝫ.

Sunt grossitudo spermatis ⁊ paucitas eiꝰ ⁊ ē di
uersa a calida ⁊ hũida in modis omnibus.

¶ C. viiĳ. de signis cõplexionum innaturalium.

Sunt ut accidāt signa q̄ sᷓ nālia dũ nõ fuerit ꝓus
⁊ significat eaꝝ distinctionem sensus.

¶ C. x. de iuuamentis coitus.

Coitus bonꝰ est ille q̄ fit in hora quā sᷓfluitatũ
sequit eũo ⁊ alleuiat corpꝰ ⁊ ꝓꝑat corpꝰ ad au
gmẽtũ sicut qũ de cibo postremo sumit aliq̄δ qᷓ dele
gatũ mouet nā ut restauret motu forti: qñ sequit ip̄s
sio fortis ⁊ adiuuat eā illud qδ est in hꝰⁱ de cõsecutiõe
Et qñ sequit ipm expulsio cogitatiõis dñantis ⁊ acq̄
sitio audacie ⁊ edomatio ire supflue ⁊ acq̄sitio grauita
tis ⁊ ipse q̄dē ꝯfert ml̄ie ⁊ pl̄ibꝰ egritudinibus cholere
nigre ꝑꝑea ꝙ dilatat ⁊ ꝑꝑea ꝙ expellit fumũ spmatis
aggregatũ a ꝑte cerebri ⁊ cordis: ⁊ ꝯfert doloribus re
nũ repl̄toꝝ ⁊ egritudinibus phl̄atis oibus ꝓꝑe in eo
cꝰ caliditas inata est fortis quā nõ destruit exitus sper
matis: ⁊ ꝑꝑ hoc req̄rit appetitus cibũ ⁊ qñ abscindit
mās aꝑatũ accñtiũ in partibus inguinũ ⁊ testiculoꝝ. ⁊
oēm cui adueniũt apud dimissiões coitus ⁊ ꝯstrictiõm
coitus tenebrositas uisus ⁊ uertigo ⁊ grauitas capitis
⁊ dolores emũctorioꝝ ⁊ anchaꝝ ⁊ aꝑata eoꝝ q̄ tēpatꝰ
est sanat. ⁊ plurimoꝝ quoꝝ ꝯpl̄o req̄rit coitũ qũ ipꝫ di
mittũt inflat corpus ⁊ reliq̄ dispões ⁊ cadit appetitꝰ
cibi ita ut ipm ēt ñ recipiat ⁊ expellat eũ uomitu. ⁊ oēꝫ
in cꝰ corpore est uapor fumosus coitus alleuiat ab ipo
⁊ ꝯfert ei ⁊ remouet ab eo qδ timet de nocum̄to coar
ctatiõis uaporis fumosi. Et qñ accit uiro ex dimissio
ne coitus ⁊ abũdātia spmatis ⁊ frigore eꝰ ⁊ ꝯuersiõe ip
sius ad uētositatē ut mittat spma ad cor ⁊ cerebruꝫ ua
porē malũ uentosum sicut accidit mulieribus ex coar
ctatione matricis ⁊ minores dispões illius nocumē
ti: ⁊ anteq̄ᵖ spargatur uentositas sᷓ grauitas corporis ⁊
frigiditas eius ⁊ difficultas motuum.

C. xi. de nocum̄to coitꝰ ⁊ dispõibꝰ eiꝰ ⁊ malia figuraꝝ.

Coitus eñat de subā cibi postremi qᷓ debilita
tē affert: cꝰ simile alie nõ affert eũones: ⁊ eñat δ
subā spũs rē plurimā ꝑꝑ delectatiõꝫ ⁊ ꝑꝑ illud qδ plꝰ
delectant plus sᷓ cadentes in debilitatē. Et coitꝰ q̄dē
uelociter facit ꝑuenire illũ q̄ plurimũ eo utit ad infla
tiõꝫ sui corporis cā sui ⁊ resolutiõꝫ caliditatis inate ⁊
mortificatiõꝫ uirtutis ⁊ ꝓꝑat ipm in ꝓmis ad calidita
tē fumosā adeo donec multiplicent sᷓ ipm pili. Deide
succedunt ei inflatio ꝯpleta ⁊ debilitas sensuũ uisus ⁊
auditus ⁊ accidũt crurībꝰ eꝰ tepor ⁊ dolor qᷓ nõ forsi
tā sustinet onus sui corporis. Et qñ similat dispõ eꝰ
epilepsie occulte ꝑꝑ illud ⁊ qñ fiat i ipso nigredo: δ
inde citrinitas ⁊ accidũt ei periodi a debilitate. ⁊ vr̄ ei
ꝙ sit incessus formicaꝝ in m̄bris suis incipiēs a capite
suo usq̄ ad finē dorsi. Et accit ei tinitus ⁊ multotiens
accidũt ei fe. acute adurentes. Et qñ adueniũt ei tre
mor ⁊ debilitas neruoꝝ ⁊ uigilie ⁊ ꝓminētia oculoruꝫ
ad exteriora ēt sicut accit in separatione aīe a corpore
⁊ accidit ei caluitiuꝫ epilepsia ⁊ dolor dorsi ⁊ renũ ⁊
uesice. ¶ Dorsũ ṽo ignescit prius qᷓ attrahit māꝫ do
lor ad ipm ⁊ restringit eoꝝ nā. Et qñ facit incurrerē co
licā ⁊ facit accidere eis fetorē ⁊ fetet eoꝝ os ⁊ carnes
gingiuaꝝ. Et in illis in quoꝝ corpore sᷓ hũores mali
chol̄ici mouet pꝰ coitũ horripilatio ⁊ in cꝰ corpore sũt
hũores putridi ꝓcedit pꝰ coitũ ex eo odor fetidus ⁊ ei
q̄ est debilis digõnis accit pꝰ coitũ rugitus. ⁊ de hoibꝰ
est q̄ est passus ꝯplonē malā: dimissio coitus ꝯtristat plꝫ
⁊ grauat corpus eꝰ ⁊ caput ipsius ⁊ rixat ⁊ multiplica
tur pollutio ipsius. ⁊ si est ei obediēs debilitat stõus eꝰ
⁊ desiccat. ⁊ de hoibus dignior alienatiõe coitus ē il
le cui aduenit pꝰ ipm tremor aut frigus aut cõstrictio
anhelitus occulta ⁊ pulsus cordis ⁊ ꝓfunditas oculoꝝ
⁊ δstructio appetitus cibi ⁊ cꝰ pectus est infirmũ aut δ
bile aut est debilis stõi. ¶ Dimissio ei coitus ē ꝯuenie
tior res ei q̄ hꝫ stõm debilē ⁊ deuitent ipꝫ de ml̄ribus

ille q̄ abortū patiunt̄. Et in coitu q̄dē sūt figure male sicut si ascēdat ml̄r super uiꝝ. ❡ Figura eni in coitu illa ē mala ex qua timet̄ ramex ⁊ inflatio ⁊ vlcera virge ⁊ uesice ꝑꝑ laborē eiectiōis spermatis ⁊ dubitat̄ si currat aliq̄d in uirgā ex parte mulieris. Et scias ꝙ retētio spermatis in coitu est mala ualde. Et q̄n̄z perducit ad ꝯritiōz unius duoꝝ duoꝝ ⁊ oꝫ ne coitus fiat necītate fecis aut mingendi mota nꝫ cū exercitio ⁊ motu aut pꝰ passiōz aīalē fortē. Et coitus quid̄ cū infantibus ē fedus apud multitudinē gentiū ⁊ ꝓhibitus in lege: ⁊ ē ex parte nocibilior ⁊ ex parte minꝰ nociuus: ⁊ ex parte quidē q̄r nā indiget in ipso motu plīmo ut educat sperma est nocibilior: sed ex parte alia q̄m sperma nō expellr̄ cū eo expulsiōe plīma sicut fit in ml̄ribus ē minoris nocum̄ti. ⁊ ꝯmitat̄ ipꝫ de iudicio p̄n̄tie minus ꝙ̄ vulua.

❡ C. xij. de horis coitus.

Oportꝫ ne coitus fiat super replōnez ꝓhibet ei digestiōez ⁊ facit cadere in egritudines q̄s efficit motꝰ super replōnē ⁊ d̄bilitat: ⁊ si accidat alicui illd̄ tūc oꝫ ut moueat̄ post ipꝫ paulatī ut d̄scēdat cibꝰ in st̄ō ⁊ nō natꝫ deid̄ dormiat. Et oꝫ q̄t̄ū poꝭe est ne coeat aliq̄s qū adest uacuitas iterū. hoc eīꝫ est nocibiliꝰ ⁊ onerosius naꝭe ⁊ magis pernecās calorē inatū ⁊ magis attrahēs liq̄factionē ⁊ ethicā ⁊ arefactōez: imo oꝫ ut fiat qū cibꝰ descēdit a st̄ō ⁊ ꝯplet̄ digō p̄ma ⁊ secūda ⁊ mediat̄ dispō in digōe tertia ⁊ hꝰ diuisificat̄ i bōibꝰ: nō ergo audiēdꝰ ē s̄mo eius q̄ dicit opꝫ ut fiat illud post ꝯplemētū digōnis tertie ex oī mō. ❡ Illa eni hora est hora uacuitatis qū corpus incipit in ꝑsione ⁊ in oībus mēbris sūt reliquie cibi in uia digōis. ❡ Nā de hoībus est q̄ est in hꝰi dispōne in p̄ncipijs noctis q̄ fit illa ꝯueniētior horaꝝ coitus ei ex generibus p̄dictis ⁊ ex parte alia ⁊ est ꝙ sōnus longus succedit ei ⁊ accēscit cū eo uirtus ⁊ figit̄ aq̄ in matrice ꝑꝑ sōnū ml̄ris.

Et oꝫ ne coitus fiat nisi a desiderio sano q̄d nō excitat aspectus aut intuitus aut pruritus aut ardor. Sed cōmouet ipꝫ multitudo spermatis ex repletiōe ⁊ adiuuat totū illud sanitas uirtutis. Et oꝫ ut uitet̄ coitus pꝰ sacietatē nauseatiuā ⁊ post eūones fortes ex uomitu ⁊ fluxu uētris ⁊ colirica passiōe ⁊ diaria facta subito ⁊ motus corporeos ⁊ aīales ⁊ apud motū urine ⁊ stercōis ⁊ phl̄oniā. ❡ Diariā v̄o antiq̄ q̄n̄qꝫ alleuiat sua exiccatiōe ⁊ trahendo mās ad partē aliā a parte intestinorū. ⁊ oꝫ ut deuitet̄ in tp̄e ⁊ regiōe calidis. ❡ Et deuitet ip̄m uir corpore suo iā calefacto: aut inf̄zato lꝫ post calefactiōz sit incolumior ꝙ̄ post inf̄zatiōz. ⁊ simil̄r post hūitatē melior ꝙ̄ post siccitatē. ❡ Et melior horaꝝ equaliū ē hora quā determinauimus ⁊ qū utit̄ eo i ip̄a post spatiū in quo nō abhorret coitū inuenit leuitatē ⁊ alleuiat̄ anhelitus ⁊ bonus fit sensus.

❡ C. xiij. de spermate generāte ⁊ nō generante.

Sperma ebrij ⁊ decrepiti ⁊ infantis ⁊ multi coitus nō generat. Et sp̄ma h̄n̄tis m̄bra debilia raro generat sanū ⁊ qū ꝓlongat̄ uirga ualde ꝓlōgat̄ spatiū motus spermatis: quare uenit ad matricem calore eius innato iā fracto non ergo generat s̄m plurimum.

❡ C. xiiij. de signis eius qui coiuit.

Urina eꝰ ē h̄n̄s filos ⁊ ramos p̄mistos ad iuicē.

❡ C. xv. de diminutione coitus.

Causa aut est in virga ipsa aut in m̄bris sp̄matis aut in m̄bris p̄ncipalibus ⁊ q̄ secunt̄ ea: aut in m̄bro medio inter p̄ncipalia ⁊ m̄bra coitus: aut cā mēbroꝝ uicinoꝝ ꝓp̄a eis: aut ꝑꝑ paucitatē inflatiōis i inferioribus corꝑis: aut paucitatē eꝰ in corpore toto.

❡ Facta āt cā uirge ipsius est ꝑꝑ malitiā ꝯpl̄onis i ipsa ⁊ mollificatiōz sup̄fluā. Sed facta cā testiculoꝝ ⁊ vasoꝝ sp̄matis: aut est ꝑꝑ malitiā cōpl̄onis singularis sup̄flue: aut cū siccitate ⁊ ē deterior: aut ē dn̄ans siccitas sola. Et q̄n̄z est ꝑꝑ puitatē motus sp̄matis ⁊ defectum eꝰ a mordicatiōe excitāte ita ut q̄n̄z fit in q̄busdā sp̄ma pl̄z ⁊ qū coeunt nō descendit ꝑꝑ ꝯgelatiōz suā ⁊ coeūt cū hoc paꝝ q̄m uasa sp̄matis nō calefiunt in eis q̄ nō calefit nꝫ subtiliat̄. ❡ Facta āt cā m̄broꝝ p̄ncipalium aut est ex p̄te cordis q̄ abscindi mā sp̄ūs ⁊ uētositatis incēdentis aut ex p̄te ep̄is q̄ abscindi mā sp̄matis: aut ex p̄te cerebri q̄ abscindi mā uirtutis sensibilis: aut ex p̄te renū ⁊ frigore ipsoꝝ ⁊ egritudinibꝰ eoꝝ notis ⁊ cōpl̄onibus eoꝝ: aut ex p̄te st̄ōi ꝑꝑ malitiā digōnis: ⁊ totū illud aut est cā debilitatis p̄ncipij: aut cā oppilationū meatuū int̄ mēbra coitus. ⁊ multotiēs quid̄ est debilitas f̄cā cā cerebri sequens casū aut percussiōm. Cā v̄o que est s̄m inferiora ē ut sit aut caliditas aut f̄zitas ualde: aut siccitas ꝯpl̄onis ⁊ p̄uet̄ in eis inflatio. ⁊ inflatio q̄ dē est bonus adiutor ita ut in illo in cꝰuentre multiplicat̄ inflatio absq̄ sup̄fluitate dolorosa erigit̄. ⁊ h̄n̄tes cholerā nigrā sūt plīme erectiōis ꝑꝑ multitudinē inflationis ipsoꝝ. Cā āt in uicinātibus est sicut illud q̄d accidit ei cꝰ hemorroides incidunt̄ ⁊ h̄n̄tibus anū dolorosū. ❡ Nocet ei illud neruis ꝯmunibus inter anum ⁊ lacertos eꝰ ⁊ uirgā ⁊ ex eis q̄ debilitāt coitū ⁊ uirtutē eꝰ sūt res meditatiue sicut horribilitas coeundi aut uerecūdia eꝰ aut an̄cessio intellectus ad cor. ❡ Debilitat ei a coitu ⁊ facit deficere ⁊ ꝓp̄e qū illud aliq̄ hora casus accidit tūc quotiēs euenit reiteratio assimilat̄ illud in m̄te. ⁊ fit cā in illo q̄n̄z dimissio coitus ⁊ ꝙ aīa obliuiscit̄ eꝰ ⁊ ꝯstrictio mēbroꝝ ab eo ⁊ paucitas p̄patiōis natu𝔷 in generatiōe sp̄matis sicut nō est sollicita in generādo lac in mām̄illa remouētis filiū a lacte: ⁊ scias ꝙ erectionis cā ē uentositas ꝓcedens a sp̄mate: aut nō a sp̄mate: ⁊ frigus ⁊ calor sūt sūt ꝯ̄ria uentositati. Nā frigus eiꝰ ꝓhibet generatiōz ⁊ calor resoluit māꝫ eꝰ ⁊ nō est quid̄ ipsa generet sicut hūiditas tēꝑata ⁊ caliditas quā ipsa nutrit: ⁊ de illis que adiuuāt in hoc est cq̄tari equos s̄ꝫ intentiōz eius q̄ ꝯsueuit ⁊ cuius renes ⁊ uesica sūt hūidi aut cū hoc f̄zi. Illi v̄o q̄ renū ꝯpl̄onē calidā hꝫ ⁊ n̄ usus est ea ēt cū eq̄litate ē nociua ⁊ facit incurrer̄ sterilitatē

❡ C. xvi. de signis.

Facta āt ꝑꝑ mollificatiōz uirge: aut frigus ꝯplonis nerui cognoscit̄ ex hoc ꝙ nō fit erectio ⁊ n̄ ꝯ̄bit in aq̄ f̄za. Et q̄n̄z est sp̄ma exuberās facilis egressiōis. ⁊ q̄n̄z descendit sine erectiōe. ⁊ q̄n̄z est cū ea extenuatio corporis ⁊ debilitas eꝰ ⁊ nō ē in desiderio diminutio. ❡ F̄cā v̄o cā testiculoꝝ ⁊ mēbroꝝ sp̄matis si fuerit difficultas eꝰ ꝑꝑ frigus eoꝝ significat exitus sp̄matis ⁊ frigus tactus ꝙ si fuerit ꝑꝑ siccitatē eoꝝ ⁊ paucitatē sp̄matis tūc sp̄ma erit paucū difficilis descēsionis ⁊ pl̄z eꝰ est cū extenuatiōe corꝑis ⁊ paucitate carnis ⁊ sanguinis. Et est hūectatio ex eis q̄ ꝯfert ei. s. ex balneatiōibus ⁊ cibis. In f̄cā āt cā m̄broꝝ p̄positoꝝ supra m̄bra coitus sicut ex ep̄e ⁊ renibus miorat̄ appetitus: imo nō est digō nꝫ appetitus nꝫ generatio sanguis s̄m ꝙ oꝫ ⁊ si fuerit ex corde miorabi erectio ⁊ q̄n̄z erit descēsio sine erectiōe ⁊ erit pulsus debilis lenis ⁊ calitas corꝑis diminuta. Et si fuerit ex cerebro minorabi sensus motus sp̄matis ⁊ n̄ erit ꝯmotio ꝯfricatiua. ❡ Sp̄ma ei ē ex eis q̄ excitāt ⁊ significabūt ipsam dispōnes

ſenſus ⁊ oculi ꝓpē qñ eſt pꝰ ꝑcuſſiōꝫ:aut caſū aduenientē cerebro ⁊ oi cordi. Et cerebro in debilitate ſua ſt̄ ſigna iā ꝑterita: ⁊ renibus in egritudinibus ſuis ſt̄ ſigna cognoſcant̄ ergo inde. Facte vͦ pp ꝑuitatē inflationis in inferioribus ſigna ſt̄ qm̄ uides uirtutes mēbroꝝ ſal uas ⁊ uides debilitatē in erectiōe tm̄ cū uirtute cordiſ ⁊ renū ⁊ ꝯſiderio ⁊ aq̄. ⁊ qñ admiſtrant̄ iflatiua iuuat̄ eiſ. Facte vͦ cā ꝑuitatiſ motus ſꝑmatis ⁊ ꝑuitatis mō dicatiōis ꝯ ſignū eſt ꝙ egredī apud coitū res plīma cō gelata. Et plīmū illius ſequit̄ ꝯplōnē frām. Et qñꝫ cō tingit ut ſit ſꝑma plꝫ ſed ſit q̇etū ꝯgelatū ſm ꝙ diximuſ ⁊ pinguis quiđ magis defectus eſt a coitu ꝙ̄ extenuatꝰ ⁊ ei q̇ vult coitus multitudinē ꝯuenit ut minoret ſudorē ⁊ balneatiōꝫ facientē ſudaī ⁊ dimittat phlomiā ꝙ̄tū pōt ⁊ utat̄ iūctiōe pedū cū oleis calis. Illud ei cōfortat renes ⁊ uaſa ſꝑmatiſ. ¶ C. xvij. de curationibus.

Quum ergo cognoueris ꝙ cā ē in m̄bris ꝑncipalibus tūc nec̄ciū ē ut intendas in curatiōe eoꝝ. Et ſi cā eſt frigus eoꝝ qđ eſt plꝫ tunc nō eſt aliq̇d quđ ſit ſicut mithridatū qm̄ eſt fortius medicam̄ ad illud ⁊ in oi defectu a coitu pp frigus in quocūq; m̄bro ſit aut ꝓpt̄ debilitatē ⁊ pp eꝑ dēt̄ q̄ ſunt ſic medicam̄ de curcūa ⁊ bōruſia ⁊ ſagzenea. Et ſi eſt pp malitiā digōnis ſtōi ꝯforta ſtōm. Et ſi cā eſt in renibus cura renes in ꝑmis cū cura q̄ eſt eoꝝ cꝰ plꝫ eſt cū calefactiōe. ¶ Nam calefactio dorſi ⁊ renū iuuatiua eſt in erectione. Qū ergo feceris illud cura cū reſidua curatiōe ⁊ odoribuſ bonis ⁊ caputpurgia odorifera hūectatiua ꝯfert̄ cordi ⁊ cerebro ēt ⁊ cordi medicam̄ de muſcho ⁊ tyriaca ⁊ mithridatū. Et ſi fuerit cā paucitas iflatiōis in inferioribus tūc ſi fuerit cā eꝰ frigus qđ ē cū eis admiſtra fricatiōꝫ ſubtilē ⁊ unctiōes q̄s dicā ⁊ admiſtra cināomū plꝫ ⁊ admiſtra grana in cibis ſicut fabas ⁊ faſeolos ⁊ cicer ⁊ cepas cū ſale in quo aliq̇d cadit altiſ. ¶ Et ſi cā fuerit in ea paucitas inflātiōis valde admiſtra inflatiōꝫ ⁊ eq̄tiōꝫ cū potibus ⁊ decoctionibus ⁊ epithimatibus ⁊ cibis ⁊ ſumant̄ ea inflatio ⁊ inflatio ſicut pira ⁊ mora ſcemia ⁊ fabe ⁊ ſerū. ¶ Et ſi cā fuerit debilitas corporis ꝯfortet̄ corpuſ cū cibis ꝯfortantibus ſicut ſt̄ aleſſidabegi ⁊ ea q̄ ꝑparata ſt̄ in patellis ⁊ aſſata ⁊ ea q̄ ꝑparata ſt̄ in uaſiſ cū coopturis et frum̄tū coctū ut pulſ et oua ſorbilia et napi et lac et butyrū et panis ſil̄e et medulle fructuū ſicut medulla amigdale et nucis medulla et nucis indice et fiſticoꝝ et auellanaꝝ et alcadra et q̄ ſt̄ ſil̄ia iſtis et tāguebil ex ſeibus et ꝑmiſta cū cepe et m̄ta et porris et fenugreco et andacocba et eruca. Et ſil̄r ꝯfortet̄ corpus cū balneatiōibus neceſſariꝭ et inunctiōibus ꝯfortātibus ut eſt oleū de lilio et oleū de ben. et ſi nec̄ia eſt ſuꝑflua calefactio ponant̄ in eis muſchus et caſtoreū et alia. ꝙ ſi cā fuerit frigus mēbrorū ſꝑmatis curet̄ cū medicis calefacientibus q̄s dicemuſ et cū unctiōibus abſtergēdo factis calefaciētibus. Et ſi fuerit cā cū hoc ſiccitas adiuuet̄ cū hūectātibus calidis ex illis q̄ comedunt̄. Et ſi cā fuerit calor mēbroꝝ ſꝑmatis cū ſuꝑfluitate ꝯfert oē infratiuū hūectatm̄ cuꝫ eq̄litate ſicut ſerū uaccinū et lac in quo decocta eſt portulaca. Et ſi fuerit ſiccitas tūc hūectatio eq̄lis cuꝫ balneatiōibus et uitellis ouoꝝ ſorbiliū et lacte dulci ꝯcocto. Et qñꝫ ponit̄ in ipſo q̇nta eiuſ de tereniabin et cibis ꝑparatis ut aleſſidabegi et hūectatiōe cū oleis fris uſq; ad oleū de lactucis et cucurbita. ¶ Et ſi cā fuerit ſiccitas hūectet̄ corpus cū cibis et generibuſ lactis et balneatiōibus et uino ſubtili et ſorbitionibus leuibus ex granis et aq̄ cucurbite et ocio. Et ſi fuerit cā frigus neruoꝝ uirge et eoꝝ mollificatio curet̄ cū cura q̄ ē mollificatiōis et frigoris ſicut q̄ dcā ſt̄ in cͦ ueſice. Et opꝫ ut deuitet̄ coitus poſt cōmeſtiones et laborē et ligatiōꝫ vulneꝝ. Illud ei debilitat et coitus frequēs plīmus. ꝙ ſi illud accidat ei retineat̄ liniēdo. Multitudo nāq; coitus qñꝫ abſcindit coitū et ut deuitet ſacietatē nauſeatiuā. ꝙ ſi accidat alleuiet̄ cibus ⁊ fiat ut digō bona ſit ⁊ ꝯfortet̄ ſtōus. ⁊ oꝫ ut minoret̄ potus aq̄. multitudo ei potus aque eſt res nocibilior ⁊ deuitet oē reſolutiuū uentoſitatis exiccatm̄ calore ſuo ſicut ruta ⁊ ſanſucus ⁊ barmel ⁊ almarmacora ⁊ cyminū ⁊ ſe. agni caſti ⁊ oē exiccatiuū cū fritate ſicut lētes ⁊ xilocaracte ⁊ miliū ⁊ acetoſa ⁊ ſtiptica pp exiccatiōꝫ ſuā ⁊ oē infratiuū uehem̄tis infratiōis ſicut narcotica ⁊ ſicut cāfora ⁊ pſiliū ⁊ nenufar ⁊ roſe qū lꝫ in ſeie papaueris ſit paꝝ ſtupefactiōis tn̄ eꝰ pinguedo ⁊ qđ ipm ꝯmouet uētoſitatē ſuccurrit ei ⁊ addit̄ ſi ipꝫ. Et oꝫ ut deuitet̄ coitus mēſtruate ⁊ coitus uetule ⁊ egre ⁊ coitus illius q̄ nōduꝫ ꝑuenit ad etatē in qua eſt mulier ⁊ coitus illius que n̄ nuꝑ coiuit ⁊ coitus uirginis. Totū eni illud debilitat uirtutē mēbroꝝ coitus ꝓpē ⁊ oꝫ ut referant̄ ei ꝓpoita coeuntiū ⁊ libri narrati de diſpōne coitus ⁊ figuris ipſiuſ: ⁊ cogitet in eis cū dimiſſiōe coitus oio ēt vſq; quo ꝯfortet̄ ⁊ approximet iſtis deficiens a coitu pp dimiſſiōꝫ ⁊ afflictiōm aie. Et oꝫ quiđ ut iſti gradati ꝑueniāt ad eū ⁊ utant̄ unctiōibus ⁊ fricatiōibus q̄s dicemꝰ ⁊ corā ipſis fiat rememoratio caꝝ coitus ⁊ referant̄ que ꝯtinuant̄ eis ⁊ reſpiciāt ad coitū aīaliū. Regimis vͦ appropriati nomini coitus plꝫ eſt tendens ad calefactionē ⁊ hūectatiōm ⁊ inflatiōꝫ ⁊ calefactiōꝫ dorſi ⁊ renū cū eis que illud efficiūt ex euaporatiōibꝰ ⁊ inunctōibꝰ ſicut oleū de ben ⁊ oleū de granis cotti inunctū abſtergendo. Ea vͦ que ſumunt̄ appropriata noīe ꝙ ipa valentia ad coitu ſt̄ medicine ꝯferentes frigori uirge inūcte ⁊ bibite ⁊ medicine in q̇bꝰ eſt inflatio in digōne ſa ⁊ tertia ⁊ eaꝝ inflatio eſt cū hūitate extranea cū quo inflāt. Et meᶜ que agunt cū ꝓpetate ⁊ cibis ex q̇bus gñatur ſanguis calꝰ ⁊ hūidus abūdans ⁊ in eiſ qū hec ſt̄ inflatio ⁊ uiſcoſitas ⁊ ſpiſſitudo ſicut cicer ⁊ faſeoli ⁊ cibi quoſ dicā. ⁊ melior admiſtratio eoꝝ eſt ut ſit pꝰ balneū hūidū ⁊ inunctiōꝫ cū oleo ſambacio ⁊ de lilio ⁊ nāciſcino aut ſil̄ibus. Et ſorbeāt oua ſorbilia añ cibū pulueriꝫato deſuꝑ ſale ſtinci: aut que ſt̄ ſicut ipſe. Qūq; comedit cibos ad coitū bibat pꝰ illud uinū odoriferum parūꝑ: deinde ꝑgat ad lectū ſuū ⁊ abluat pedes ſuos aqua calīa ⁊ utat̄ vnctiōibus ⁊ abſterſiōibꝰ cū iunctiōe. Et noſ dicemus nūc has medicinas ⁊ cibos ⁊ ꝓcedemus ēt ad loca eoꝝ in eis que ꝯueniunt. diuiſionibꝰ debilitatiuis coitus. Et ſcias ꝙ plꝫ ſuſtentatiōiſ eſt pp cibos ⁊ ex eis ꝓuenit exuberatio materiei ⁊ uiuificatio uirtutis. Et oꝫ ut ꝯſideret ille q̇ in coitu eſt cupidꝰ quꝫ multū utit̄ medicinis ad coitū corpus ſuū. ꝙ ſi uideat febrē ⁊ inflāmatiōꝫ ⁊ replōnē abbreuiet ⁊ tēꝑet nām: deinde iteret ea que ſt̄ ad coitū ⁊ nōſ oꝫ ut ad ſummū ꝑueniat in calefaciēdo ⁊ perducat ad deſiccatiōem. Et qū utit̄ medicinis ⁊ cibis ad coitū tunc conſequenter ſumat uas terreū plenum uino odorifero.

¶ C. xviij. de medicinis ſingularibus ad coitum.

Semia quiđ ſt̄ ut ſem̄ napi ⁊ cauliſ ⁊ urtice ⁊ lupini ⁊ eruca ⁊ alkerua ⁊ bautie ⁊ m̄taſtꝝ hortulanū qđ eſt m̄ta ⁊ ſem̄ aſꝑagi ⁊ ſem̄ rbaphani ⁊ ſe. artetice ⁊ ſe. melōis ⁊ ſe. apij ⁊ petroſelini ⁊ cordumeni ⁊

secacul ⁊ macropip ⁊ se.eſſbaugue ⁊ ſiſamū ⁊ ſe.lini ⁊
grana araſceo ⁊ grana ꝺ ben ⁊ oleū eꝰ ⁊ grana alkiikil
⁊ grana azeli ⁊ fenugrecū ⁊ ꝓꝑe decoctū cū melle: de
inde exiccatū. Grana ꝟo ſꝫ ſicut cicer ⁊ fabe ⁊ faſeoli ⁊
q̄ ſꝫ eiſ ſiſia. Corticeſ āt ⁊ berbe ſꝫ ſicut cinamū ⁊ cina
momū ⁊ macis ⁊ albaſec ⁊ taliſafar. Medule uō ſꝫ ſi
cut grana pinee ⁊ lingua auiū ⁊ grana uiridia ⁊ grana
alkilkil ⁊ fiſtici et auellane. Sūme āt ſꝫ ſicut dragagan
tū ⁊ aſſa qm̄ inflat ualde: nā qū inflatus bibit de aſſa
aur.i.cū uino magnificat eꝰ iuuamētū. ¶ Radices ꝟo
⁊ ligna ſꝫ ſicut radices aluf ⁊ been ⁊ zedoaria ⁊ coſtus
dulcis ⁊ teſticulus vulpis. Nā ipſe eſt fortis in erectō
ne ⁊ aſparagi ⁊ radix cardi ⁊ cepe ⁊ ꝓꝑe aſſatū ⁊ ſq̄lla
aſſata ⁊ ſecacul ⁊.ʒʒ. ⁊ ꝓꝑe ābo ꝯdita ⁊ galāge ⁊ pire
trū ⁊ radix baſcec ⁊ aſſaꝝ ⁊ buzeidē ⁊ almugat ⁊ ber
modactili ⁊ napi de barbaria ipſi ei ꝯmouent ſicut ca
liditas rute i corꝑe toto ⁊ ciꝑi ēt bibiti ⁊ uncti. Aialia
āt ſꝫ ſicut ſtellio ⁊ lacertus ⁊ ſtincus ⁊ ꝓꝑe radix cau
de eꝰ ⁊ eꝰſumē ⁊ renes ipſius ⁊ ſal ipſiꝰ. Sūmat lacer
tus in diebꝰ ueris ⁊ decolet ⁊ mundēt uiſcera eꝰ ⁊ iple
ant ſale ⁊ ſuſpendat in umbra donec exiccet. Qunqꝫ
feceris illud tunc accipe ſalē eꝰ ⁊ ꝓi̇ce corpus ipſius
⁊ ſufficiet tibi de ſale eꝰ res ꝑua minus q̄ de ſale ſtinci
⁊ albubere ⁊ alm̄beſigi ⁊ alkerſigi. ¶ Et de aialibus
aque piſces ꝑui ⁊ fluuiales exiccate cutis ⁊ lac came
linū de quo bibat .xx. diebus oī die q̄titas que digera
tur ⁊ nō grauet ⁊ piſces ꝑui fluuiales exiccati ⁊ ſit do
ſis.ʒ.vij. ⁊ oua piſciū ⁊ oua galline ⁊ ꝓꝑe oua ꝑdicis
⁊ oua colūbe ⁊ oua ꝑuaꝝ auiū ⁊ oīa cerebella ꝓꝑe pul
loꝝ ⁊ paruaꝝ auiū ⁊ anatis ⁊ pulloꝝ ⁊ arietis cū ſale ⁊
de illis que currunt curſu ꝓꝑetatū eſt ut ſumat veretꝝ
tauri ⁊ exiccet: deīde terat ⁊ puluer.zet de eo res mo
dica ſuper oua ſorbilia ⁊ ſorbeant. ¶ Et iteꝝ res mi
rabilis ꝺ aialibus eſt. Sumat coagulū filij cameli ma
ſculi ꝑui exiccatū ⁊ ſumat de eo ān̄ neceſſitatē.xij. bo
ris q̄titas ciceris diſſoluti in duabus tertijs.lb. aque
⁊ bibat q̄ ſi ledit abluat cū aq̄ fria. ⁊ iteꝝ de melle ꝺco
cto ſumat aq̄ mellis abſqꝫ ſpēbus et bibat cuꝫ oleis et
ſi eſt in ea paꝝ croci eſt bona. ¶ Aque uō ſꝫ ſicut aq̄
ferrea et uinū nouū: antiqū ꝟo ſubtiliat uaporē et ꝯſol
uit euꝫ et nocet. ¶ De fructibus uō vua dulcis eſt bo
na ad coituꝫ et ꝓꝑe que recenſ eſt qm̄ replet ſan. humi
ditate et uētoſitate cuꝫ caliditate et ſpiſſitudine cibi. ¶
Olera ꝟo et que ſꝫ eis ſiſia eſt albaſcec et ꝓprie aq̄ eꝰ
cuꝫ melle decocto donec ſtet ut bucella et iteꝝ eruca:
et ꝓꝑe quꝫ bibiꝫ oī mane ex ſucco eꝰ cum.lb.uini puri
¶ Deinde ſit cibatio ex eis que ꝯueniunt qm̄ ē ꝑn̄tiſ
iuuamēti. ¶ Medicinaꝝ uō ꝯpoſitaꝝ ebibitaꝝ caput
eſt mitbridatuꝫ. Et iteꝝ diamuſcbuꝫ et que ex ꝺbilita
te cordis. Et iteꝝ tres aur. de electuario de ſemibus
cum.℥.i.aque eruce bumide et de eis eſt medicam̄ ꝺ
ſtinco notuꝫ. ¶ Et iteꝝ ſe.eruce cāpeſtris pōdus.ʒ.iij
cum butyro uaccino et medicamē de baſce: et medica
mē almur dulcis et medicamē almeedi. et iteꝝ ſal ſtici
et ſemē eruce tritum et pulueriꝫatuꝫ ſuꝑ uitellum oui:
Et iteꝝ teſticulus galli exiccatus cuꝫ eq̄li mēſura ſalis
ſtinci.cꝰ doſ ſit oī die.ʒ.ij. et iteꝝ ſe.eruce et ſe.rbapbāi
et ſe.melonis oium ān̄. ꝑs.i. bibat cum lacte recenter
mulcto. et iteꝝ ſumant granoꝝ pini et ſe.apij montani
et fellis maſculi cerui et glutinis alibat ꝑtes eq̄les cō
miſceant cum melle et ſumat de eo aur.i. et iteꝝ ſuma
tur ſecacul et ſe.eruce et bermodactiloꝝ et.ʒʒ. et piꝑis
longi oium ān̄.pondus.ʒ.ij.lingue auis et cerebelloꝝ

ꝑuaꝝ auiū ⁊ turis oium ān̄.ʒ.i. Inuoluat totū cū ole
o de nuce indica et ꝯficiat cuꝫ melle et penidijs et ad
miſcet. Et ille quiꝺ in quo ſuꝑfluit frigus iuuat valde
ſumendo in potu ꝯfectiōꝫ naſturtij cū piretri et oppo
ponaci pōder. ʒ.iij. diſſoluat in.℥.decoctiōis ſanſucu
et bibat iteꝝ illud in tribus diebus. et iteꝝ.ʒʒ.ꝑtes.iij
piꝑis lōgi ꝑs.i. ꝯficiat cū melle et det de eo aur.i.cuꝫ
aq̄ cal'a. Et iteꝝ ſe.aſꝑagi ſecacul.ʒʒ.oiuꝫ ān̄.ʒ.v.tude
ri rubei ⁊ albi amboꝝ ān̄.pōdus.ʒ.ij.been al. ⁊ ru.am
boꝝ ān̄.ʒ.iij.ſe.ſule ⁊ ſe.rbapbani ⁊ ſe.eruce ⁊ ſe. vrti
ce oium ān̄.ʒ.iij.ſq̄lle aſſate ſumis ſtinci āboꝝ ān̄.ʒ. iij.
lingue auis.ʒ.ij.zuccari.ʒ.xl.ſitqꝫ doſ.ʒ.iij.cū uino tri
bus diebus ⁊ ſit cibuſ q̇ eſt ad coitū. ⁊ iteꝝ medicam̄ ꝺ
eis que ſꝫ nobis forte ſe.aſſe ⁊ ſe.eruce ⁊ alkilkilati et
ſe.baucie ⁊ lingue auis ⁊ cordumeni oium ān̄.ꝑtē.i.et
buzeidē et piperis āboꝝ ān̄.ꝑteſ tres muſcbi ſextā ꝑtiſ
unius. Inuoluat cū oleo pinee minoris et ꝯficiat cum
melle. Medicam̄ uebem̄tis virtutis. ℞.mellis anacar
di et mellis apū et butyri uaccini ꝑtes eq̄les ⁊ ferueāt
deinde bibat de eo qꝺ bibitor tolerauit in uino: eſt ei
mirabile. ¶ Et de medicinis bonis que nō ſꝫ vebemē
tis caliditatis ſuꝑfiue ē ut ſumant dactili ⁊ fenugrecum
⁊ decoq̄t donec decocta ſint: deinde ſumant dactili ⁊
extrabant ab eis oſſa: deinde exiccent ⁊ terant ⁊ ꝯfici
ant cū melle. Et ſit doſ eꝰ q̄tuꝫ eſt auellana ⁊ bibat pꝰ
ip̄m uinū. ⁊ iteꝝ infundant.ſ.lb.granoꝝ uiridiuꝫ ⁊.lb.
i.dactiloꝝ que utraqꝫ ſint ꝯtrita in duabꝰ.lb.lactis oui
ni. ¶ Deide comedat qꝺ infuſum ē ⁊ bibat pꝰ ipꝫ in
lacte duobꝰ diebꝰ. ¶ Et de medicis bonis eſt ꝯfectio
de medullis. cꝰ deſcriptio. ℞.amigdalaꝝ excorticataꝝ
fiſticoꝝ ⁊ neregil excorticatoꝝ ꝯtritoꝝ et amigdalaꝝ pi
ni ⁊ granoꝝ alkeikil ⁊ granoꝝ azeli ⁊ granoꝝ uiridium
ꝑtes eq̄les neremiſcb ⁊ piꝑis lōgi ⁊.ʒʒ.oium ān̄. ꝑtes
x. ⁊ plus ꝑum terant oia ⁊ cōficiant cum penidijs de
quo ſumatur omni die q̄tum eſt ouum unum.

¶ C.xix. de inunctionibus que abſtergendo fiunt ⁊
cliſteribus ad anum ⁊ pectinem ⁊ teſticulos ⁊ uirgam
⁊ alugen ⁊ que ſequntur ea.

Piretri.ʒ.ſ.miſceat cū ſābaco bono. et qn̄qꝫ mi
ſcet cū eo euforbiū et muſcbus et inungunt cū
eo uirga ⁊ alugē ⁊ que ſecunt ea aut piretꝝ ⁊ q̄tum ē
medietas eꝰ de muſcbo ſumant ⁊ diſſoluat aur.i.de e
is ābobꝰ ſimul a.ʒ.i.olei ſābacini ⁊ iteꝝ ſinapis cū oleo
alrazaki. ⁊ ſiſr ſe.urtice cū oleo alrazaki ⁊ iteꝝ aſſa cuꝫ
oleo ſābacino eſt inunctio fortis. ⁊ iteꝝ ſe.almezerion
cū oleo cal'o. ⁊ iteꝝ baurach cū melle colato et fel tau
rinū cū melle colato. et iteꝝ medicam̄ bonum ſumat ꝺ
cepe narciſci reſ ꝑua cū oleo ſābacino ⁊ fricatio fiat cū
eo: aut grana nil ⁊ piretꝝ ſumat eq̄liter cum oleo aliqꝰ
aut ſtapbiſagria cum oleo cal'o. ⁊ iteꝝ aſſa cuꝫ melle et
iteꝝ ciꝑi ipſi cum rob et inungat cū oleo aut ſumant
cētaurea et pix et ceratū cū oleo de lilio et oleo de kei
ri et cera et maſtice et ciꝑe liniant cū eo uirga et ꝑtes
eꝰ et oia olea ꝑdicta i cꝰ de cliſteribus ſꝫ mirabilis iuua
mēti qū admiſtrant inuncta cū abſterſione. et ꝓꝑe olꝫ
de graniſ cotti et oleū de ſtorace ꝓꝑe et adeps leonis ē
vebem̄tis iuuam̄ti in boc. unguētū ruffi forte ualde. ℞
myrrbe et ſulfuris nō extīcti et granoꝝ cartami oium
ān̄.ʒ.ij.piretri amili.ij.piꝑis nigri grana.xxx.cordume
ni grana.xx.terant cū.ʒ.ij.cepe optīe et ſi terat unun
qꝺqꝫ ꝑ ſe erit melius deinde cōmiſceant cum cerato et
terant donec fiāt in ſpiſſitudine mellis et inungat cuꝫ
eo alcbati et alugē et aſſa i uirga erectiōꝫ fac et ſtim'lat

ꝙ ſi timeať caliditas eꝰ uehemẽs diſſoluať in oleo viol.
¶ C.xx.de ſuppoſitorijs.
Fiat ſuppoſitoriũ ex adipe anatis et grana cotti
et piretro in oleo de nuce indica. Et dr̃ ꝙ ſi ſup
ponať collyriũ ex adipe aſini i eſt mirabilis et iteꝝ ſup
poſitoriũ ex unguento picis qḋ dc̃m eſt. ¶ Cliſteria
võ aſſumunť ex iure capitũ et pulloꝝ colũbinoꝝ cũ ui
tellis ouoꝝ et teſticuli arietũ boni ſť q̃n in cliſterijs po
nunť et eſt eis iuuam̃tũ in cõfortãdo cerebꝝ et corpus
et ſi ipſi aſſiduãt nates ⁊ ea q̃ ſť ſicut oleũ nucuꝫ ⁊ ſiſa
minũ ⁊ butyrũ uaccinũ ⁊ oleũ de fiſticis ⁊ de auellãis
⁊ olm̃ de nuce indica ⁊ de almabaleb ⁊ oleũ de granis
cotti eſt mirabile ualde ⁊ calefactis olm̃ de baſcec ⁊ o
leũ de papauere ⁊ olm̃ de granis cucurbite ⁊ grãiſ me
lonis ⁊ ſilia illis. Cliſtere ad eos ſumať vnctuoſitatis
capitũ ⁊ plĩoꝝ colũbaꝝ decoctoꝝ cũ mugat ⁊ buzeideꝫ
et ſecacul in furno in nocte decoctiõe ualde forti ps. i.
et ꝓijciať ſup eã lactis pꝛs. ſ. et butyri ptis ſexta et olĩ
de nera et olei nuc. indice ãboꝝ añ. tertiã ſeptime ptis:
et de adipe renũ ſtinci et lacerti ẽt qḋcunq; pñs eſt et
ſint ſicut ſeia ꝯdientia et fiat cũ eo cliſtere. ¶ Cõfectõ
cliſteris. ℞. baſcec recentis. q̃nta ptis. i. fenugreci pu
gillus. i. et ſe. bautie et eruce et ſe. aſpagi et medullam
ſpinalẽ hirci et teſticulos eꝰ ꝯtritos et cerebꝝ ipſius et
fundanť deſup due. lb. aq̃ et due. lb. lactis dulcis ⁊ de
coq̃tur donec ingroſſeť ⁊ fiat cliſtere ex. ℥. iij. eꝰ cũ. ℥.
i. olĩ de boti ⁊ ſepeť in tribus diebꝰ ⁊ fiat iniectio pꝰ a
ſcellatõꝫ. ¶ Cliſtere aliud ſumať natiſ ⁊ incidať ⁊ po
nať in inciſſiõibus eꝰ põdus. ʒ. ſ. caſtorei ꝯtriti in q̇bus
diuidať cũ m̃ſura ⁊ ponať natis ſub re graui tribꝰ die
bus deinde incidatur ⁊ liqueſiat cuꝫ eo quod eſt in eo
de caſtoreo ⁊ ſumatur pinguedo eius ⁊ reſeruetur et
ſumať de illa pinguedine ſacraiati ⁊ de butyro vaccio
℥. ſ. ⁊ de aqua porri media ſacraiati. Et decoctioue
fenugreci media ſacraiati: ⁊ cliſterizeť cũ eo uſq; ad trẽſ
horas noctis: deinde itereť qñ ẽ hora dormiẽdi: ⁊ dor
miat ſꝫ ipm̃ ⁊ fiat illud tribus diebus. ¶ Cliſtere for
te caput arietis ⁊ tres aut. iiij. teſticuloꝝ eiꝰ ⁊ fruſtũ na
tis ⁊ cicer decoq̃tur in furno ⁊ ſumanť aq̃ coꝝ ⁊ uẽto
ſitas ipſoꝝ ẽt pꝰ decoctiõꝫ vehem̃tẽ ⁊ ponanť ẽt deſup
olm̃ de nucibus: aut olm̃ de granis uiridibuſ aut aliq̇d
de adipe ſtinci ⁊ fiat cliſtere cũ eo ⁊ cliſteria alia q̃ ſũt
ſcripta i antidotario. ¶ C.xxi. de cibis puris.
Meliores cibi ſť q̇ fiunt ex carne hedi pinguis
maſcli ⁊ carne ouia ⁊ cicer et cepe abſꝫ frixiõe
cãniſ. Frixio nãq; ꝓhibet ꝯfortatiõꝫ carnis et multitu
dinẽ nutrim̃ti eꝰ et almuamemet et ſi nõ cũ alio ſaltem
cũ almuri ſť bona. et ſilr̃ galline et pulli colũbini ipin
guati et ꝓpꝛie aliudebi er oua ſorbilia ꝓṗe puluerisa
ta cũ cinamomo ⁊ pipe et galãga ⁊ ſale ſtinci ⁊ oua pi
ſciũ ⁊ caro piſciũ calĩe. ⁊ ſi fuerit illic frigus reſiſte cum
ꝫꝫ. ⁊ pipe ⁊ macropipe ⁊ cinamomo ⁊ ſilibus. Et cibꝰ
de napis ⁊ cibus de caulibus ⁊ cibus de bautijs ⁊ ꝓ
prie de bautijs poſtq̃ bñ decocta eſt caro eaꝝ. Et de il
lis q̇bus fit iuuamẽtũ ſť cerebella puaꝝ auiũ ⁊ butyrũ
⁊ lac. ⁊ ſilr̃ cibuſ q̇ fit de tritico cocto cũ multa aq̃ uſq;
qꝰ fiat ſic̃ puls ⁊ aliudebi ⁊ alkemimec ⁊ rizi cũ lacte ⁊
caro cũ lacte ouio ⁊ ꝯfcẽt i his m̃ſis coꝝ aſpagi ⁊ eruca
⁊ porri ⁊ capita cardoꝝ ⁊ m̃ta ꝓṗe. Ipſa ei ꝯfortat m̃
bra ſpmatis ualde ⁊ eꝰ uſus fortitudinẽ facit ſup ſpma
qꝛ forte fit deſideriũ ⁊ andacocba ⁊ cezatũ ⁊ fenugre
cũ ⁊ de iudebi bonis eſt illud qḋ eſt cũ croco ⁊ ſilia cũ
lacte ⁊ aq̃ nuciſ indice. Et q̇dã dixeꝛt ille q̇ aſſiduat co
meſtiõꝫ paſſeꝝ ⁊ bibit ſup eã lac loco aque ſiñ ceſſatiõe
ẽ erectus ⁊ multi ſpmatis. ⁊ frigať cepa cũ butyro do
nec rubea fiat ⁊ diſſoluať i decoctiõe ⁊ frãganť ſup eã
oua. Calefacto ãt ꝯueniunt ea que ſť ſicut lac acetoſũ
⁊ lac ⁊ piſces aſſati calidi ⁊ melones ⁊ citroli ⁊ cucũe
res ⁊ cucurbita ⁊ fructus ⁊ olera hũida om̃ia ita ꝙ la
ctuca ⁊ ita ꝙ ſem̃ portulace addit in ſpmate eiꝰ ⁊ albu
mẽ ouis ẽ ei plĩmi iuuam̃ti ẽt m̃tiplicãſ ſpma ⁊ cerebel
la animalium ⁊ medulle eorum ⁊ cancri fluuiales om
nia iſta conferunt eis.
¶ C.xxij. de cibis in q̇bus eſt ſilitudo cũ medicinis:
De illis eſt ut ſumať lactis. lb. i. et ꝓijciať deſu
per tereniabi põdus. ʒ. xl. ꝯſuetis lacte et deco
quanť donec ſpiſſeť et bibať q̃titas cadi. i. oi die et ẽ
tẽpatũ calefactis. Infrãtis võ eſt nec̃iũ ut terať eis põ
dus. ʒ. x. cinamomi. vehementer et miſceať cũ. lb. lactis
⁊ ꝯquaſſeť ⁊ bibat ex eo cadũ unũ in ieiunõ aut ſup ci
bũ loco aq̃ ⁊ nõ bibat ſup ipm̃ aq̃ ⁊ ꝓṗe qñ eſt eiꝰ cibꝰ
ex cimizet et adipe ouino. et qñꝫ iuuať eo ille in quo ſť
frigus et ſiccitas ſilĩ. et de illis eſt ut ſumať butyri uac
cini et lactis uaccini et olĩ de fiſticis decoq̃tur oĩa do
nec remaneat tertia et bibanť de eo in mane cochliari
a duo cũ aliq̃tulo uini. et iteꝝ pẽidioꝝ. lb. i. ſucci cepe
lb. i. lactis dulcis. lb. i. coquať totũ donec ingroſſeť et
inſpiſſeť et ſumať de eo oi die in mane q̃titas. ℥. i. et i
teꝝ ſumať cicer nigꝝ magnũ et terať et infundať in aq̃
eruce donec intumeſcat parũp donec exiccet in ũbra
poſtea terať cũ penidijs et ꝯficiať et ſit doſis q̃titaſ nu
cis in mane et q̃titas auellane ad mãſiõꝫ et bibať d̃ſu
per cadus ⁊ infundať in aq̃ albaſcec ⁊ nutriať in ipſa
in ſole cũ cautella inceſſanter i bibendo ipm̃ quotiens
exiccať deinde excoquať ⁊ refueť ⁊ fiat ex eo ſorbitio
cũ lacte dulci ⁊ penidijs. ⁊ iteꝝ ſumanť tres. lb. lactis
dulcis ⁊ ꝓijciať in ipſo in ſole. ſ. lb. tereniabin ⁊. lb. ſ.
granoꝝ uiridiũ tritoꝝ ⁊ bulliãt: deinde manibꝰ ꝯfricen
tur bñ ⁊ coleť ⁊ ſumať de eo. ſ. lb. ⁊ ꝓijciať in eo. ſ. lb
galange ⁊ bibať de eo cũ q̃titate aliſtibre diebꝰ aliq̇bꝰ
eſt ei mirabile. ⁊ iteꝝ ſumať aq̃ cepe ⁊ q̃tũ ẽ ipſa mell
⁊ decoq̃tur donec remaneat mel de quo bibať cochlia
riũ. i. aut. ij. qñ uadit dormitũ cũ aq̃ calĩa. ⁊ iteꝝ ſumať
farina ⁊ miſceatur cũ aqua dulci ſicut ſorbitio. Deide
exprimatur ab eo expꝛſſiõe aliqua ⁊ decoquatur cũ la
cte plĩmo ⁊ addatur lacti aqua nucis indice ⁊ ipigue
tur adipe anatis ⁊ fiat ex ea ſicut illud qḋ fit de frumẽ
to cocto ut puls. Et iteꝝ uitelli ouoꝝ ſorbiliũ ſumãtur
⁊ puluerizẽtur deſup altit ⁊ ſal ſtinci et ſť fortes et ꝓṗ
e pꝰ balneatiõꝫ et fiat fricatio cũ ſãbacino et de lilio. et
iteꝝ ſumãtur uitelli ouoꝝ et cepe et napi et ꝯquaſſen
tur ad inuicẽ et lꝫ ut ſiut cũ albugine ſua: deinde pona
tur q̃tũ eſt quarta coꝝ de ſucco cepe ꝯtrite et fiant ſor
bitiões et ſorbeãtur cũ aliquo de ſalibꝰ ⁊ ſemibus ꝓdi
ctis. et iteꝝ ſumãtur bautie et cepe et napi et in minu
tas reducãtur ptes et decoq̃tur cũ fabis et ciceribꝰ et
melle cũ carne molli bona et puluerizẽtur ſeibꝰ calis.
Et iteꝝ ſumãtur fabe et cicer et faſeoli et infundãtur i
aqua: d̃inde icidatur caro ouina ſicut ꝓpatur alicuigi
et fiat de eo ſternẽdo ordo vnus et de cepis et granis
ordo aliꝰ puluerizetur ſup unũquẽq; ordinẽ ſal ſtinci
et paꝝ altit et paꝝ cinamomi et gariofilĩ. plm̃ poſtea ſp
gendo cerebella puaꝝ auiũ et colũbaꝝ fiat ordo aliuſ
et fiat ſilr̃ et ſit ordo groſſiõ ordie carnis pmiſte: deide
effũdať d̃ſup aq̃ bautie ſola aut aliq̇d aq̃ q̃ aſſũiť cũ aq̃
eiꝰ. Et iteꝝ ſumãť cerebella. xxx. puaꝝ auiũ et ꝓijciať

in sacraiati ꝯ nitro ut decurrat aquositas e⁹ et fiat talr
ꝙ cõficiat ⁊ ꝓijciat desup q̃tũ ipa sũt de adipe rẽũ ca
praꝝ hora q̃ decolãt et sẽinẽt cũ pipe ⁊ gariof. ⁊. ʒ3. ⁊
fiãt ide pilule vt auellãe ⁊ cõedat de eis unã post aliã i
dispositiõne q̃ vult coire. ¶ Cõfectio bõa q̃ ex nobis
est sumat de cerebellis passeꝝ ⁊ colũbaꝝ. xxx. nũero ⁊
de vitellis ouoꝝ passeꝝ. xx. nũero ⁊ vitellis ouoꝝ galli
ne. xij. ⁊ de aqua carnis ouine trite bñ decocte et expi
se ⁊ de aqua cepe expsse. ℥. iij. ⁊ de aqua bautie. ℥. v. ⁊
de sale ⁊ speciebꝰ q̃ cibis ad cõdiẽdũ admiscẽt q̃tũ ne
cesse est: ⁊ de butyro põdꝰ. ʒ. l. sũat de ea ⁊ comedat ⁊
bibat desꝫ qũ masticata est vinũ forte odoriferũ ad dul
cedinẽ decliuẽ. ¶ Modꝰ cõfectiõis sisamoꝝ eis sũat
pieaꝝ mũdataruꝫ ptes due ⁊ se. eruce et se. melõũ ana
ps vna ⁊ bulliãt cũ butyro ⁊ ꝓijciat desup paꝝ pipis
⁊ cinãomi: deĩ ꝓijciat desup de melle q̃tũ sufficit ⁊ fi
ãt inde sisami. Alĩ sumat cicer ⁊ infũdat in aqua aut
i aq̃ eruce aut in aqua albascec donec infletur: deinde
frigat cũ butyro vaccio leuit̃ ita vt nõ adurat ⁊ ꝯ gra
nis pini minoris q̃tũ ẽ ipm ⁊ ꝓijciat desup mel ⁊ sũat
aqua ⁊ cõficiat ⁊ misceat cũ pauco mastice ⁊ cinamo
mo ⁊ deponat ab igne ⁊ incidat incisiõe sisamoꝝ al. in
grosset mel decoquẽdo ⁊ sternãt desup grana pini ma
ioris ⁊ semẽ bautie ⁊ pip lõgũ ⁊ secacul ⁊ cinãomũ ⁊
semẽ eruce ⁊ fiat ex eis electuriũ ꝙ si horribile sit ei se
m̃ eruce ⁊ eruca ponat loco eiꝰ grana vi. uiridia ⁊ pa
rũ muschi. ¶ C. xxiij. De potu dulci eoꝝ.

P Otus dulces sũt illi qui fiũt de passis vere dul
cedis ⁊ illi in quibꝰ ẽ grossitudo aliq̃ õnes con
ueniũt eis. Cõfectio potus ad eos cõuenientis tẽpis.
Sũat eruca ⁊ napi ⁊ ficus ⁊ decoquãt cũ aq̃ ⁊ colet
aqua eoꝝ ⁊ sumat infusio passulaꝝ ꝯcoctarũ colata ⁊
ꝓuẽtur õnia ꝭm equalitatẽ ⁊ augmẽtetur dulcedo eiꝰ
cũ pẽidijs ñ fiat inde vinũ ⁊ dimitat dõec finẽ cõseq̃t
¶ C. xxiiij. Potus alius noster.

S Umatur albascec ⁊ eruca ⁊ bautie ⁊ napi ⁊ de
coq̃tur i aqua vchemẽter ⁊ coletur aqua eoꝝ ⁊
ponatur i vnaquaqꝫ parte aque sexta ps penidioꝝ zuc
cari rubei q̃rta ⁊ sexta ficuum ⁊ medietas ⁊ sexta par
tis passulaꝝ tarsi bone dulcedis ⁊ sexta septime nucis
indice cõtrite ⁊ fiat ide vinũ de passis donec ad finẽ p
ueniat. Alr nẽꝫ sumat succus uue ⁊ ponat in omni pte.
x. minarũ eius tertia mina de hac medicina. Semis e
ruce ⁊ se. bautie ⁊ napoꝝ et buzeidẽ ⁊ se. aspagi ⁊ ligu
e auis ⁊ granoꝝ alkilkil et napoꝝ barbaroꝝ ⁊ vtriusqꝫ
beẽ õniũ ptes equales terãtur ⁊ ponãt i pãno ⁊ ligẽt
in eo mollitẽ ⁊ ponant cũ succo in vase et moueãt õi
hora. potus alius decoq̃tur bautie ⁊ ficus in aq̃ plima
et colent ⁊ decoquant in aqua eoꝝ passe enucleate et
colet ⁊ ꝓijciãtur desup penidij ⁊ dimitat dõec ferue
at: ⁊ aqua ferrea ⁊ aq̃ in q̃ extiguit ferꝝ est ꝯfortatiua.
¶ C. xxv. De multitudine desiderij.

M Ultitudo desiderij q̃do est cũ fortitudine cor
pis et sanguinitate ⁊ sanitate cõplonis ⁊ ado
lescẽtia etatis et potẽtia sꝫ coituꝫ absqꝫ successione de
bilitatis nõ est necessariũ vt occupatõ sit in regimine
eius et fractione ipsius. ¶ Fractõ nãqꝫ eius alterit ꝯ
plonẽ et ꝺstruit virtuteꝫ pp vehemẽtiã sui nocumẽti.
¶ Et scias ꝙ generatio spmatis ꝯfortat corpus ⁊ cõ
Ei puitas generationis eius corrũpit coloreꝫ et debi
litat memoriã ⁊ intellectũ. ꝙ si adueniat ei raritas cor
pis et facilitas sudoris ⁊ vtant exercitio ꝓpatõis ⁊ bal
neẽt si eis pole est cũ aq̃ fꝛa cõfert eis ⁊ nõ oꝫ vt frãga

tur de desiderio aliq̃d nisi de illo qui est pp supfluitatẽ
replonis ex caliditate aut humiditate: tẽpat enim cum
euone. In illa aũt cꝰ causa est: aut acuitas spmatis: aut
eius multitudo cũ debilitate corpis ꝓpt fortitudinẽ va
soꝝ spmatis ⁊ quia attrahunt mãꝫ spmatis ad se q̃uis
sit in corpe indigẽtia virtutis sicut acidit vt creẽt q̃dã
mẽbra fortiora alijs succedit ei inꝺ leuitas: aut ꝓpt pru
ritũ eiꝰ ⁊ bothor in vasis spmatis. Et sicut accidit mu
lieribꝰ pruritus in ore matricis: q̃ꝫ nõ quiescit i eis de
sideriũ coitus et pp fortitudinẽ inflãmatõnis. ⁊ ꝓpter
hoc q̃nqꝫ accidit ex rugitu q̃ nõ facit dolorem coarcta
tio vchemẽs et fit fortis erectio habẽtiũ melancholiaꝫ.
¶ Et virorũ quidẽ desideriũ forte fit in regionibꝰ ⁊ a
eribꝰ ⁊ tẽporibꝰ fꝛis ppea ꝙ aggꝛgat illud ex virtutibꝰ
eoꝝ. et dispositio mulieꝝ ẽ ecõtrario ppea ꝙ aspgit il
lud de virtutibꝰ eaꝝ ꝯgelatis et de illis earũ sunt q̃ sũt
fꝛe valde ⁊ dormire sup dorsũ est de faciẽtibꝰ erectiõꝫ.
¶ C. xxvi. De signis.

S Ignũ sanitatis corpis ⁊ signũ replonis ñ sunt ti
bi occulta ⁊ signũ acuitatis spmatis est ꝙ egre
dit velociter cũ acuitate ⁊ adustione ⁊ facit accidere i
vrina adustioneꝫ ⁊ sequitur ipꝫ debilitas. Et signum
multitudinis spmatis solius est ut nõ sit in corpe de di
spositionibꝰ virtutis ⁊ multitudĩs san. aliq̃d de quo sit
curãdũ ⁊ fortasse est cũ ea debilitas. Uerũtñ spma mul
tiplicat ⁊ pollutõ fit frequẽs ⁊ qꝺ egꝛdit est plm ⁊ de
bilitat corpus. Signuꝫ prurit⁹ est vt coitꝰ addat in de
siderio. et q̃nqꝫ est desideriũ plm ⁊ sequit coituꝫ dolor
et signuꝫ inflationis est vehemẽtia erectõnis ⁊ ãtecessio
accessionis inflatiuoꝝ et ꝯplo melancholica.
¶ C. xxvij. de curis.

I Llius que est a ꝛplone cal'a curatõ ẽ phleboto
mia ⁊ alleuiatõ cibi ⁊ assũptio infrigidãtiũ. ⁊ il
li⁹ q̃ est a replone humida curatõ est qꝺ repellit eã ex
cal'is exiccãtibꝰ spma cũ medicinis ad coituꝫ vt pueni
ant medicine ad vasa. ⁊ illius que ẽ ex acuitate spmatis
curatõ ẽ eq̃tõ hũorũ ⁊ iporũ infꝛatõ p acceptionẽ eoꝝ
q̃ sunt sicut lactuca ⁊ portulaca ⁊ sem̃ eaꝝ ⁊ endiuia et
cucurbita ⁊ cucumeres ⁊ fructus et coriãdrũ humidũ
et emplatõ cũ eis q̃ sunt sicut nenufar ⁊ muschũ ⁊ cera
ta facta ex oleis fꝛis: ⁊ cũ succo cãne humide et cãfora
bibita ⁊ linita ⁊ administatõ lamĩe plumbi sup dorsuꝫ
et potꝰ aq̃ fꝛe et dormire sꝫ stratũ lineũ ⁊ que similãtur
ei ⁊ cibi de lentibus ⁊ portulaca. Et illi⁹ q̃ ẽ ex multitu
dine generationis spermatis. curatõ etiam est in fꝛatõ
vasoꝝ spmatis cũ infrigidatiuis que diximus. ⁊ illius
que est ex fortitudine pruritus ⁊ bothor curatõ est phle
botomia et eductio mat'iei calide solone uentris ⁊ eq̃
tõ ꝯplonis. ¶ Et epithimata ĩfrigidãtia ꝓdicta et for
tasse indiget narcoticis. Et ephitimata cũ eis q̃ sꝫ sicut
hyusquiamũ al. et folia hyusq̃ami ni. et infusio in aqua
fꝛa ualde. ¶ Et illius que est ex inflatiuis curatõ sunt
infꝛantia qũ est caliditas vehemens donec extinguat
caliditas inflatiua et exiccatiua cũ fortitudine et reso
lutiua vẽtositatũ si ẽ cũ frigiditate vehemẽti et euõ cho
leꝛ nigre eoꝝ si sunt melancholici.
¶ C. xxviij. De exiccatiuis fꝛis spmatis.

L Entes et aqua eaꝝ ⁊ ꝓpe decoctaꝝ cuꝫ semine
canabis licet sem̃ canabis sit calidũ ⁊ nenufar
et coriãdrũ ⁊ sem̃ protulace ⁊ succus cãne humide ⁊
aqua lactis de quo extractũ est butyrũ vehemẽtis ace
tositatis: ⁊ farina glãdiũ ⁊ acetũ ⁊ se. canabis ⁊ se. la
ctuce. ⁊ fortasse abscindit spma qñ multũ utit aliq̃s eo

⁊ ex oleis oleū ei minorat ſpma ⁊ empl̄atio cū ſubtilia
tiuis ⁊ herba hyuſq̄ami nigri ⁊ hyuſq̄ami albi ⁊ reliq̄
q̄ ponunt ſup teſticulos ⁊ anū ⁊ ſilr̄ melonel cū ceruſa
abluta ⁊ plūbo aduſto ⁊ chimolea ⁊ aceto. ¶ Et iteꝝ
ꝯpoſitū infrīatiuū ſem̄ lactuce ⁊ ſe. hyuſq̄ami albi ⁊ ſe.
citroli ⁊ ſe. endiuie ⁊ pſiliū nō tritū ⁊ coriādrū ſiccū ⁊
nenufar exiccatū terātur oīa niſi pſiliū ⁊ fiat ex eis ſuf
fuf ⁊ de eis que expti ſt̄ experim̄tatores eſt ꝙ inceſſus
nudis pedibus deijcit deſiderium coitus.

¶ C. xxix. De exiccatiuis ſpermatis calidis.

Aleū torreſcm̄ ⁊ nō torrefactū ⁊ ſe. rute ⁊ ſem̄
agnicaſti ⁊ calamītū ⁊ euforbiū ⁊ andacocha ⁊
myrrha aē. ⁊ cyminū. ¶ Et de ꝯpoſitis diacyminum
exiccatiuū ſpmatis ualde. ⁊ ſi ille q̄ eſt calefact⁹ ſumat
ipm in potu cū aceto. ¶ Cōpoſitū aliud pineaꝝ excor
ticataꝝ frixaꝝ ⁊ bdellij ābaꝝ an̄. ℥. x. balauſtiaꝝ ⁊ roſ.
āboꝝ an̄. ℥. v. ſe. rute. ℥. vij. ſe. agnicaſti. ℥. v. terātur ⁊ cri
bellent ⁊ intentio in pineis ēt eſt reliq̄ m̄ ⁊ frigunt ut
frangat de fortitudine eaꝝ quā hn̄t ſꝫ coitū: ⁊ iteꝝ ane
ti pōdus. ℥. iij. ſe. lactuce ⁊ ſe. portulace āboꝝ an̄. ℥. iiij.
bibat cū aq̄ lentiū. ⁊ iteꝝ ſe. rute ⁊ caſtorei ⁊ ſe. hyuſq̄
ami al. oīum ptes equales: c⁹ doſ ſit. ℥. i. cū uino cōmi
ſto. Et iteꝝ ſe. rute aniſi āboꝝ an̄. ℥. i. caſtorei hyuſquia
mi al. āboꝝ an̄. ℥. ij. roſ. ru. ⁊ balauſtiaꝝ āboꝝ an̄. ℥. iij.
terant ⁊ cribellent ⁊ ſit doſ. ℥. ij. cū aq̄ fra: aut uino ꝑ
miſto. ⁊ iteꝝ radicis lilij pōdus. ℥. ij. ſe. rute. ℥. iij. balau
ſtiaꝝ. ℥. v. ſumat de eo pōdus. ℥. ij. cū oxymelle. ¶ Et
iteꝝ ſe. lactuce. ℥. iij. ʒ. ſe. rute. ℥. i. balauſtiaꝝ pōdus. ℥.
ij. ſe. agnicaſti. ℥. i. ⁊ eſt una. Et iteꝝ ꝯpoſitū calm̄ radi
cis cāne ſicce ⁊ ozimi mōtani ⁊ myrrhe oīum an̄. ℥. ij.
euforbij. ℥. ʒ. ſe. rute ⁊ balauſtie ⁊ agnicaſti ⁊ ſanſuci ⁊
aggregent oīa: ⁊ ſit doſis e⁹ pōdus. ℥. i. ⁊ iteꝝ radicis
plāte noīate teſticulus canis ⁊ ſe. canabis cāpeſtris ā
boꝝ an̄. aur. viij. ſe. agnicaſti torrefacti aur. ij. ſeis caul
aque aur. i. ⁊ ſit doſis quod bibitur de toto aur. i. cum
uino nigro ſtiptico quod iā permiſcuit aqua.

¶ C. xxx. de multitudine exuberatiōis ſpmatis ⁊ hu
moris qui eſt an̄ urinā ⁊ qui egreditur poſt.

Cauſa in hoc: aut eſt in ſpmate: aut in uaſis ſper
matis: aut in renibus: aut in lacertis ꝯſeruāti
bus ipm: aut in pncipijs ⁊ cā que eſt in ſpmate: aut eſt
multitudo e⁹ pp paucitatē coitus ⁊ multitudinē accep
tiōis gn̄antiū ſpma qm̄ multiplicat et grauant eo uaſa
ſpmatis indigent motu expellente ipm ex uaſis cū ap
plicatiōe ſua ſup ipm ⁊ pducit illud ad aptiōꝫ meatuſ
q̄ ē expellēs ſuperfluitatē: aut pp ſuā tenuitatē: q̄ reſu
dat ſic ꝯſudat oē tēue aut pp ſuā acuitatē ⁊ mōdicatōꝫ
q̄ mordicat ⁊ ē neceſſariū nature expellere ipꝫ. Et cā
q̄ eſt in uaſis ſpmatis: aut eſt debilitas retentiue ppter
malitiā ꝯplōnis: aut pp uehemētiā uirtutis expulſiue:
aut pp egritudinē officialē ex ſpaſmo: aut tetano q̄ ne
ceſſario facit motus extraneos q̄ mouet expulſiua ꝑ
ter illō ⁊ expellit ſpma ſicut ipſa expellit nociuū aliq̄ō
quēadmodū accit uomitus qū aliq̄d nocet ſtō ⁊ apud
alt̄atiōꝫ cibi. ¶ Et ad ultimū ſpaſm⁹ ipſe ē pſſor ⁊ ex
pſſor ⁊ eijciens. ¶ Et ſcias ꝙ ſpaſm⁹ m̄broꝝ ſpmatis
eſt ſolutiuus: Et ſpaſmus lacerti ani ē retentiuus qm̄
lacertus ani eſt creatus ad retinendū ⁊ ille ad exprim̄
dū: aut eſt mollificatio in eis q̄ nō retinet pp dilatatō
nē accidentē in meatibus. ¶ Cā vō in lacerto ꝯforta
tiuo eſt ſpaſmus iteꝝ ⁊ mollificatio. Sed cā in renib⁹ ē
qm̄ qn̄ꝫ accidit adipi coꝝ liquefactio ex vehem̄tia deſi
derij coitus aut multitudine coitus q̄ egredit ex coeū
tibus p⁹ urinā ēt ex eā res plīma pendens in pāno ⁊ ē
mala ꝯſtruens uirtutē ⁊ corpus. ¶ Cā āt in pncipijs
eſt ſicut ſi multiplicet cogitatio in coitu ⁊ audit⁹ ſuorū
uerboꝝ: aut accidat ei q̄ deſiderat in nā coitū ſilem illi
q̄ mouent ad opōnē ſuā aliquo mō motu ꝯbili ⁊ emit
tit humorē an̄ urinā: aut forti ⁊ deſcendit ſpma. Et ac
cidit qn̄ꝫ m̄ribus emiſſio humoris plīmi an̄ urinā pp
mollificatiōm oris matricis ⁊ debilitatē uaſoꝝ ſpma
tis eaꝝ ēt pp has cās pdictas.

¶ C. xxxi. de ſignis.

Illā in qua eſt cā ſpmatis multitudo nō ſequn
tur debilitas ⁊ diminutio cū multitudine coit⁹
niſi ſit corpus debile ⁊ uaſa ſpmatis fortia: tunc enī ſi
gnificat illud multitudo e⁹ q̄ō egredī ⁊ e⁹ eq̄litas cū ꝯ
bilitate adueniēte corpori ex eo ⁊ illā que eſt pp tenu
itatē e⁹ ſignificat tenuitas ſpmatis cū pn̄tia. Et illa q̄
eſt pp acuitatē ⁊ mordicatiōm e⁹ ſentit ipſa ingreſſiōe
⁊ qn̄ꝫ eſt cū ea ardor urine ⁊ eſt color ei⁹ ad citrinitatē
decliuis ⁊ ſignificāt ipſā cauſe pterite ex cibis ⁊ moti
bus. ⁊ illius que eſt cā debilitatis in'inſtris ⁊ in uirtu
te ſua retentiua ſignū eſt ꝙ deſcendit ſine erectione.
¶ Et ſimilr̄ ſi eſt illic mollificatio ⁊ cū illa que eſt ex
ſpaſmo eſt erectio. ⁊ ſilr̄ eſt illa que eſt ex vehementia
uirtutis expulſiue. amplius mollificationi ⁊ ſpaſmo
adſunt ſigna.

¶ C. xxxij. de cura.

Minoret cibus ⁊ fiat eūo ⁊ adminiſtrent ea que
diximus de illis que exiccāt ſpma ⁊ minorant
ipm ⁊ que diximus de illis que tēperant aduſtiōem ⁊
iā dixim⁹ curā ſpaſmi ⁊ mollificationis ⁊ tu ſciuiſti eā
¶ Equatio āt tenuitatis e⁹ eſt cū eis in quibus eſt ſtip
ticitas ⁊ calefactio permiſtis cū exiccatiuis ⁊ iā ſciui
ſti ea. Et ex cibis ingroſſatiuis ſicut ſt̄ pultes ⁊ triticū
decoctū ⁊ puls. ¶ Confortatio āt retentiue fit cū faci
entibus ſtipticitatē que tu iā ſciuiſti potādo ⁊ liniendo
Uirtutis uero expulſiue ſedatio fit cū infrīantibuſ ⁊ ſtu
pefacientibus papper. et menta quiō eſt pharmacū no
bile in ingroſſando ſperma ⁊ confortādo uaſa e⁹ ad re
tinendū ipm. ⁊ in libris quorūdā ſt̄ ꝯpoſita retinentia
exuberatiōꝫ: ſed timeo ex plīmis eoꝝ ꝙ addant in ſper
mate.

¶ C. xxxiij. de multitudine pollutionis.

Cauſe e⁹ ſt̄ cauſe exuberationis ⁊ motus ſpma
tis ⁊ qn̄ꝫ nō mouet niſi apud ſōnū ⁊ ꝑpe qum
dormit aliquis ſupra ceruicē ⁊ ſm modū quē iā pegi
mus de cā e⁹. Et e⁹ cura eſt illa cura ⁊ ſtricture lamie
plūbi ſup dorſum eſt ipreſſio magna: ueꝝ qn̄ꝫ nocet re
nibus q̄ oꝫ ut attendat hoc in eo iteꝝ. ⁊ ſimiliter in le
cto infrīantia ⁊ dormire ſup folia ſalicis ⁊ ſimilia.

¶ C. xxxiiij. de paucitate ſpmatis ⁊ exitu e⁹ filoſo.

Fit pp cauſas que ꝯrie ſt̄ cauſis exuberatiōis ⁊
multiplicat in laborātibus ⁊ exercitātibus. Et
curatio eius eſt curatio paucitatis coitus. ⁊ cura exit⁹
filoſi eſt illud quod humectat.

¶ C. xxxv. de regimine eius quem ledit coitus.

Oportet ut huiuſmodi hō pueniat ad cōfortan
dū ſtōm ſuū. ⁊ ad hoc ut e⁹ digōō bona fiat cum
eis que bibunt. Et epithimatibus ⁊ empl̄is pdictiſ in
e⁹ ſtōi ut ꝯtingat per id ſuccurſus debilitatis accidētis
per id q̄ō euenit ex coitu pp neceſſitatē ⁊ cū medicinis
que ſt̄ ad cor utiles. Et adminiſtrent ſup mēbra coitus
e⁹ uiri medicine infrīantes minorātes ſpma ⁊ de illis q̄ſ
dicemus. ¶ Et bibāt infrīantia ꝯria ſpermati ⁊ admi
niſtrent in ſtratibus ⁊ in unctionib⁹ ea que faciunt ha
bētibus priapiſmū ⁊ dimittāt oīa que generāt ſpma ⁊
aſſiduent exercitiū ſuperioꝝ partiū corpoꝝ ſuoꝝ ſicut ē

percuſſio altatab ⁊ ſauliguet ⁊ eleuatio lapidis ⁊ oꝫ ut
gradati perueniãt in minoratiõe coitus. ⁊ qñ coeunt i
principio noctis dimittãt ipm uno die aut duobus die
b⁹uſqꝫ ad horã ſomni noctis añ ipm aut p⁹ipm ⁊ recti
ficent cibũ in eo qḋ eſt inter illud ⁊ dormiãt p⁹coitũ de
ide gradati perueniãt ad dimittendũ numeꝝ dieꝝ quo
rũ plimũ ſit per occupatiõꝫ in ludicris. ⁊ de cibis eoꝝ
qui ſuccurrunt ipſorum debilitatibus eſt panis bonus
mundus infuſus in uino bono.

¶ C.xxxvi. de regimine ei⁹qui plimo utit̃ coitu ⁊ no
cet eo ⁊ debilitat ipꝫ: aut ledi uiſus ⁊ ſenſus eius ⁊ ca
put: aut neruus ⁊ accidit ei tremor.

Oportet ut admiſtrent̃ calefactio ⁊ humectatõ
cũ cibis bõis quoꝝ paucũ nutrit plm ⁊ cũ bal
neatiõibus ⁊ aromaticis ⁊ regimie ⁊ facere ut ipſi dor
miãt ⁊ quieſcãt ⁊ letari in ludis qui letificãt. ¶ Et lac
quiḋ ouiũ ⁊ uaccinũ eſt uehemẽtis iuuamẽti ad ↄfortan
dũ ⁊ uiuificãdũ qũ ſumit̃ de eo in ieiunio ⁊ cũ q̃titate
qua digerat̃ ⁊ dormiat ſ ipm ⁊ oꝫ ut admiſtret̃ exerci
tiũ ꝑpationiſ ⁊ qñ admiſtrat̃ mithridatũ ⁊ diamuſchũ
cũ ſuperfluitate i humectatiõe uiuificat. ꝙ ſi appareat
debilitas uiſus tunc cã e⁹eſt cerebꝝ. qꝛ oꝫ ut aſſiduet i
unctiõm capitis ſui cũ eis que ſt̃ ſicut oleũ uiol. ⁊ fiat
capuipurgiũ cũ eo: aut diſtillet̃ in aurẽ ⁊ utat̃ introitu
aque dulcis ⁊ aperiat uiſum ſuũ in ea. Si ãt accidat trẽ
mor ex ea tunc ſi mã fuerit plima humida ſoluat̃ cum
eis que ſt̃ ſicut pulpa colloq̃ntide: aut cucumere aſinio
⁊ centaurea ⁊ p⁹illud curet̃ uirga cũ unguentis fortib⁹
in quibus ſint muſchũ ⁊ ãbra ⁊ ben cũ oleo de coſto: ⁊
nardino ⁊ de lilio ⁊ oleo de cipis ⁊ almahaleb ⁊ oleo
de ſauina ⁊ oi oleo calido in quo eſt ſtipticitas. Et ſi ñ
fuerit mã curet̃ cũ unguentis tremoris. Et qñ accidit
ei p⁹ipm tremor ſumat in potu oppoponacuꝫ in aqua
ſanſuci ⁊ caſiefiſtule ſecundum q̃titatem quã tolerat:
⁊ aque ſanſuci ſit quãtitas. ℥. i.

¶ Capitulum. xxxvij. de multitudine erectionis abſꝫ
deſiderio ⁊ de priapiſmo.

Cauſa ꝓpinqua multitudinis tenſionis uirge ut
corda eſt multitudo uẽtoſitatis groſſe in ꝑtib⁹
mẽbroꝝ coitus. Aut ei eſt multitudo h⁹cauſe uentoſe i
ipſo neruo cõcauo. Aut eſt ſuꝑueniens eis ex arterijs
aut uaſis ſꝑmatis: aut ſt̃ due res ſil̃. Et mã quiḋ h⁹ uẽ
toſitatis eſt humiditas plima ⁊ efficiens ipſam eſt cali
tas pauca: ⁊ hec mã: aut eſt reſudãs fixa in uaſis ſper
matis ⁊ in eo ubi gñatur: aut nõ reſudans: qualit̃cũqꝫ i
git̃ ſit ſi protendi hec uentoſitas ⁊ uirtus e⁹: tunc aut
eſt ꝑꝑ frigus e⁹: aut ꝑꝑ ipſius groſſitudinẽ: ⁊ qñꝫ adiu
uat mãlẽ cãm ⁊ efficientẽ ⁊ cauſas inſtãles uerbigrati
a ut ſit in cute uirge ⁊ que ſecunt̃ ipſam ſpiſſitudo pro
hibens reſolutiõm: aut dilatatio orificioꝝ uenaꝝ uenĩẽ
tiũ ad eã ſicut accĩt ei c⁹coitus plimus fit uehemẽs ⁊ ei
qui dimittit coitũ ad tp̃s qꝛ mouet̃ in ea ſꝑma ⁊ uẽto
ſitas cũ fortitudine: ⁊ qñꝫ peruenit ad priapiſmũ. ¶
Et qñꝫ adiuuant oĩa illa cauſe ꝑcedentes: aut ex cibis
calis acutis: aut inflatiuis: ſicut ſt̃ cicer ⁊ uua ⁊ uitell⁹
oui ⁊ illa que aggregãt utranqꝫ rẽ ſicut eruca ⁊ illḋ cui
ineſt ꝓꝑetas generandi ſperma ſicut uinũ nouuꝫ. Aut
ex diſpoſitionibus ⁊ figuris ſicut eſt multitudo dormi
tionis ſuper collũ: qꝛ liquefiendo cõuertit̃ ſperma i uẽ
toſitatẽ: aut ſtrictura anchaꝝ cũ cingulis de corigijs a
ut inſtitis: qꝛ dilatant̃ orificia uenaꝝ. ¶ Priapiſmus
uero eſt ſi cõfortet̃ aliqua haꝝ cãꝝ ⁊ fortis fiat erectio
⁊ remaneat ⁊ tendat̃ uirga ut corda q̃uis nõ ſit deſiḋ
riũ ⁊ neceſſitas ⁊ p⁹perfectiõꝫ neceſſitatis: ⁊ qñꝫ incip̃
magnificari ⁊ augmẽtari: aut ꝓlõgari ꝑꝑ illḋ qḋ effũdi
ad ipſam de materijs plibus. ¶ Et plimũ cãꝝ ei⁹eſt a
mor ⁊ hoc noñ permutat̃ ad hanc egritudinem ex for
ma formationis erecte uirge qua ludunt quidã. Et h⁹
accidens qũ nõ curat̃ fortaſſe peruenit ad tetanũ uaſo
rũ ſꝑmatis ⁊ accĩt apã calidum cũ eo ⁊ interficit.

¶ Capitulum. xxxviij. de ſignis.

Viſta ſuper plima ſigna que numerauimus cũ
tua reuerſione ad illud qḋ accepiſti uſꝫ ad hũc
finẽ ex principijs. ¶ Et ſcias ꝙ ſi fuerit uentoſitas ge
nerata in iſtis in ipſa uirga erit illic tremor uirge añce
dens plimũ: ⁊ ſi nõ fuerit ita tunc cã in ipſo eſt ꝑꝑ uir
gã ad quã iã peruenit ex arterijs ſan. uaſoꝝ ſꝑmatis.

¶ C. xxxix. de cura.

Curatio tenſionis ut corde aſſidua eſt admiſtra
tio eoꝝ que dicemus de ꝓhibentibus inflatiõꝫ
ex ebibitis ⁊ epithimatibus. ¶ Canon uero curatiõiſ
ꝑapiſmi eſt euõ cũ uomitu ⁊ phl̃omia abſꝫ uentris ſol̃o
ne oio ꝑꝑea ꝙ timet̃ ꝙ uentris ſol̃o deſcendere faciat
mãs deſuper ⁊ ꝑꝑ illud qḋ oꝫ ut ſit exercitiũ mẽbrorũ
ſuperioꝝ ludendo cũ talub ⁊ ſilibus ⁊ dimittat̃ coitus
niſi ꝑꝑ neceſſitatẽ e⁹ne eueniat nocumẽtũ aliqḋ ex nocu
mentis dimiſſionis ipſius: deinde inſꝛatio in aqua ⁊ in
ſtratibus roſaceis ⁊ de ſalicibus ⁊ cũ epithimatibus ⁊
ceratarijs fortis inſꝛationis ꝑdictis ⁊ admiſtrent̃ lami
na plũbi ſuꝑ pectinẽ ⁊ ebibita inſꝛantia ⁊ nenufar ⁊ cã
fora ⁊ lactuca ⁊ excuſatio plima eſt: ⁊ in eo qḋ eſt iter
illa ⁊ poſt minoratiõm materiei uentoſitatis opꝫ ut ad
miſtret̃ qḋ ſubtiliet ſine calefactione uehemẽti ſicut ſũt
ẽbroce camemilline ⁊ de agnocaſto. ¶ Et admiſtren
tur tunc ea que ſt̃ ſicut uinũ ⁊ ſe. agnicaſti ⁊ ſil̃ia poſtq̃
diuidi mã ⁊ bibat tunc uinũ albũ tenue: ⁊ oꝫ ut dittat
coitũ oio ⁊ cogitatiõm in eo ⁊ ↄſideratiõm ad illud qḋ
mouet deſideriũ niſi ille cui accĩt ꝑapiſmus ꝑꝑ emiſſio
nẽ coitus oio ſm ꝙ diximus: tunc ei cura ei⁹eſt coitus
⁊ nutriat̃ cũ eis que ſunt ſicut lentes ⁊ que currũt cur
ſu eaꝝ ⁊ nõ multũ utat̃ acetoſis: ipſa eni qñꝫ iflãt.

¶ C. xl. de alacuoth.

Alacuoth eſt ille qui qũ coit eijcit ſtercus ſuuꝫ
qũ ſpermatis fit deſcenſio ⁊ nõ regit anũ ſuum
⁊ ſuꝑ plures eoꝝ dñat̃ deſideriũ ualde ⁊ multiplicat̃ i
eis delectatio ⁊ mollificant̃ ualde ꝑꝑ reſol̃onẽ ſpiritu
um eorum ⁊ plurimi ipſorum ſunt mollium corporuꝫ.

¶ C. xli. de regimine eius.

Oportet ut admiſtrent̃ unguenta ⁊ empl̃a ſtipti
ca ↄfortantia lacertoſ ut ſe. agnicaſti ⁊ ſil̃ia ⁊ fi
at inunctio cũ eis que ſt̃ ſicut oleũ nardinũ proprie ⁊
oleũ de cupreſſo ⁊ oleũ de ſauina. Unguentũ bonum.
Sumant̃ oleũ de cydonijs ⁊ oleũ de alcãna ⁊ terãtur
karabe ⁊ acatia ⁊ liliũ ſiccũ ⁊ fiat ex eis ⁊ oleo de cy
donijs ⁊ alcãna unguentũ ⁊ admiſtret̃ aſſidue ſuꝑ la
certũ ani ⁊ fiant ex eis ſuppoſitoria retentiua ⁊ ꝓꝑe in
tp̃e coitus ſicut ſi ſupponat̃ collyriũ ex remiſch ⁊ gall̃
⁊ balauſtijs ⁊ ture. ¶ Et iteꝝ ſupponat̃ collyriũ ex o
leis ſtipticiſ. ¶ At uero qḋ dĩ de bonitate ciboꝝ eorũ
⁊ regimine ciboꝝ ipſoꝝ ⁊ ſubtiliatione eoꝝ eſt res que
nõ hꝫ in hac intentione niſi intelligat̃ de cibis ſtipticis
quibus cibant̃. Et ſil̃r in cliſteribus pinguibus inſꝛan
tibus que dicũt nõ eſt utilitas apud me: imo oꝫ ut intẽ
dat̃ in eis que diximus ⁊ ut intendat̃ ad frangendum
acuitatẽ ſtõꝝ eoꝝ ⁊ confortandũ corda ⁊ cerebra ipſo
rum.

¶ C. xlij. de aluminati.

A Luminati ſm̃ ueritatẽ eſt egritudo accidẽs ei
qui cõſueſcit ut ſup eũ iaceãt hoĩes ⁊ hꝫ deſide
riũ plꝫ. Et eſt in ipſo ſpma plm̃ nõ motũ ⁊ cor eꝰ eſt d
bile ⁊ eꝰ erectio debilis in radice. aut debilitat̃ nunc ⁊
fuit iã aſſuetus coitu qꝛ affectat ipm̃ ⁊ nõ põt ſup ipꝫ
aut põt ſuper ipm̃ potentia meditatiua: qꝛ dſiderat ut
uideat coitũ currentẽ inter duos ⁊ ꝓpinquior eſt ille q̃
eſt cũ eo: tunc ei mouet̃ deſideriũ eꝰ: ꝙ ſi emittat ſpma
qñ cũ eo aliquis coit: aut erigit̃ cũ eo mẽbꝝ ſuũ tũc oꝫ
perficere deſideriũ ſuũ. eſt ei quedã ſecta eoꝝ quoꝝ de
ſideriũ nõ erigi ⁊ mouet̃ ubi qñ cũ eis coit̃: ⁊ tunc ad
uenit eis delectatio emiſſionis ſpmatis ſiue cũ opõne
illius ſiue abſqꝫ effectu. ¶ Et ſecta eoꝝ eſt ꝙ qñ cum
eis coit̃ nõ emittunt ſpma tunc imo declinãt ad hoc ut
coeant cũ aliis ⁊ ſt̃ in ueritate ꝓſtrate aĩe ⁊ maligne na
ture ⁊ male cõſuetudinis ⁊ cõplonis muliebris.
¶ Et qñꝫ ſt̃ mẽbra eoꝝ magis ſuſtinẽtia ꝙ̃ mẽbra uiro
rũ. ⁊ ſcias ꝙ oĩa que dicunt̃ ꝓter iſta uana ſt̃. Et ſtulti
hoĩes ſt̃ qui uolunt eos curare. Nã initiũ egritudinis
eoꝝ medicatm̃ eſt nõ nãle. Si uero cõfert cura eꝰ tunc
eſt illud qð frangit deſideriũ eoꝝ ex triſtitia ⁊ fame ⁊ vi
giliis ⁊ carcere ⁊ percuſſiõe. ¶ Et dixerũt quidã ꝙ cã
aluminati eſt ꝙ neruus ſenſibilitatis q̃ uenit ad uirgã
ramificat̃ in illis in duos ramos quoꝝ ſubtilis radici
uirge cõtinuat̃ ⁊ groſſus declinat ad caput uirge qꝛ in
diget ille qui tenuis eſt fricatione uehemẽti donec ſenti
at qꝛ ſpargi ſuper ipm̃ hominẽ. ⁊ tunc aduenit ei exple
mẽtũ libidinis: ⁊ hec res eſt ſicut illud qð remotum ẽ.
Et pria eſt ſuper quã eſt imittẽdũ ⁊ additũ eſt ex qui
buſdã q̃bus eſt ſcientie ps ⁊ in arte maligna introitus
⁊ uerificata ſt̃ uerba oĩum illoꝝ ſꝫ illud qð dixerunt.
¶ C. xliii. de hermaphrodito.
I Lli q̃ eſt hermaphroditus nõ eſt mẽbꝝ uiri nꝫ mẽ
bꝝ mulieriſ ⁊ de illis eſt qui hꝫ utrunqꝫ: ſed unũ
eoꝝ eſt ocultius ⁊ debilius ⁊ aliud eſt ↄ̃rio ⁊ deſcẽdit
ſpma ex uno eoꝝ abſqꝫ alio. ⁊ de illis eſt in quo ãbo ſt̃
equalia ⁊ peruenit ad me ꝙ de illis eſt qui agit ⁊ pati
tur. ſed paꝝ uerificat̃ hoc. ⁊ multotiens curant̃ per in
ciſiõm mẽbri occultõris ⁊ regimẽ vulneris eius.
¶ C. xliiii. de excuſatione medici in illis que docet d
delectatiõe ⁊ coãguſtatiõe receptricis ⁊ calefactione eꝰ
N On eſt turpe medico qñ loquit̃ de magnifica
tione uirgẽ ⁊ coãguſtatione receptricis ⁊ dele
ctatione mulieris. Et illud id: qm̃ ſt̃ ex cauſ q̃bus per
uenit̃ ad generatiõm. ¶ Multotiens eñi eſt puitas
uirge cã ut ñ delectet̃ ea mlr qm̃ diuerſa ẽ ab ea q̃ aſſu
eta eſt qꝛ nõ emittit ſpma. ⁊ qñ nõ emittit ſpma nõ fit
filius. ⁊ qñꝫ eſt illud cã ut fugiat a ſuo pari ⁊ querat a
liũ. Et ſilr̃ qñ ipſa nõ eſt anguſta nõ ↄuenit ei ſuus par
⁊ ipſa iteꝝ nõ ↄuenit pari ⁊ indiget unuſquiſqꝫ eorũ ꝑ
mutatione. ⁊ ſilr̃ delectatio uocat ad emiſſiõꝫ ſpmatis
feſtinã. ¶ Mulieres eñ ſm̃ plm̃ tardant in emittendo
ſperma ⁊ remanent nõ ↄplentes deſideriũ ſuũ qꝛ nõ fit
generatio. ⁊ iteꝝ ipſe remanẽt ſm̃ deſideriũ ſuũ qꝛ ille
que ex ipſis nõ cuſtodiunt̃ mittunt in illa diſpõne ſup
ſe ipſas quẽ inueniũt ⁊ ꝑꝑ hãc cãꝫ redeũt ad fricatiõꝫ
ut ꝑficiãt in eo qð eſt inter eas cõplementũ uoluptatis
¶ C. xlv. de delectando uiros ⁊ mulieres.
D E illis que delectant eos utroſqꝫ ſil̃r ẽ ſaliua eꝰ
qui ſumit in ore ſuo altit ⁊ ſaliua cubebe ⁊ mel
eblicoꝝ ⁊ mel cũ quo cõficit̃ ſcamonea ⁊ ℥. ⁊ pip cuꝫ
melle. Et ſi utat̃ linimẽto ꝓpe ſup medietatẽ poſtremã
uirge non eſt magnum iuuamentum in uſu illius. facit
enim delectationem in capite uirge ſolum.
¶ C. xlvi. de magnificantibus uirgam.
M Agnificat ipſam fricatio cũ adipibus ⁊ oleis
calis pꝰ pãnũ aſpeꝝ ⁊ effuſiõm gũmi lactis ſup
ipſã ⁊ ꝓpe lactis ouini: deinde adherentia picis ſup ip
ſam ut attrahat ſan. ⁊ retineat uiſcoſitate ſua ⁊ coagulꝫ
ſua pinguedine ⁊ fiat aſſiduatio in iſtis in duabꝰ extre
mitatibus diei. ⁊ ſciet̃ quid qualr̃ fiat picis adherẽtia
in ſmone nr̃o qui eſt in fen in qua eſt decoratio qñ ſcie
tur ĩpinguatio mẽbroꝝ. ⁊ de illis que faciunt illud ſunt
ſanguiſuge qñ exiccant̃ ⁊ linit̃ cũ eiſ ⁊ lũbrici terreſtr̃
⁊ allebleb ⁊ eſt ſpecies uolubilis q̃ hꝫ lac: ⁊ aq̃ albeda
rũgi: ſumant̃ ſanguiſuge ⁊ ponant̃ in luto in quo ẽ aq̃
eaꝝ ⁊ dimittant̃ hebdomoda una ⁊ qð eſt ſupra dõec
exiccentur ⁊ deinde terant̃ ⁊ liniatur cum eis.
¶ C. xlvii. de conſtringentibus vuluam.
S Umant̃ xiloaloes ⁊ ciperi ⁊ enula ⁊ gariofili ⁊
ramich ⁊ paꝝ muſchi ⁊ terãtur oĩa ⁊ inuoluãt
in lana infuſa in meſus ⁊ ſupponãtur. Et iteꝝ galle im
mature ſuperiora ſq̃nanti cribellent̃ cribro ſubtili ⁊
ſupponãtur cũ pãno infuſo in uino uice una pꝰ aliã. Fa
cit eñ illud redire uirginitatẽ ↄſtringendo. Et iteꝝ cor
tic. pini ↄtritoꝝ ptes. iiii. aluminis ptes. ii. cipi ps. i. d
coq̃tur cũ uino odorifero ⁊ madefiat in ipſo pãnus li
ni ⁊ ſupponãt̃: ⁊ oꝫ ut cõſeruet̃ ĩ uaſe obſtruſo capite
⁊ admiſtret̃ de eo una uice pꝰ aliã eſt eñ bonũ ualde.
¶ C. xlviii. de calefacientibus receptricem.
R Erucãt muſchus ⁊ galia ⁊ crocus in uino odo
rifero in quo infundat̃ pãnus lini ⁊ imbibatur
⁊ adminiſtretur. eſt enim redolere faciens ⁊ cordum e
ni eſt mirabilis ualde in hoc.
¶ Tractatus ſecundus de diſpõnibus horum mem
brorum. ſ. de illis que continuantur cum coitu.
¶ Capitulum primum de apoſtematibus teſticuloruꝫ
calidis ⁊ que de eis approximantur ano.
A Poſtema qñꝫ fit in ipſo teſticulo ⁊ qñꝫ fit in
oſeo ⁊ illius qð fit in oſeo tactus poſſis eſt ⁊
cognoſcit̃ diſpõ duritiei eꝰ ⁊ lenitatis eꝰ ⁊ co
lor ipſius. ¶ Et in illo qð fit in teſticulo eſt illud diffi
cile et ſentit̃ illud ipſo exiſtente inter oſeũ. et qñꝫ eſt cũ
eo fe. ¶ Eſt eñ mẽbꝝ nobile cõtinuatũ cum corde. Et
multotiens quid cadit oſeũ: deinde redit et remanent
ãbo teſticuli ſuſpenſi: deinde naſcit̃ oſeũ et incarnat̃ et
creat̃ ibi ciſtis dura nõ ſicut erat prius. ¶ Et multo
tiens corodĩ teſticulus qꝛ indiget ut caſtratio fiat neceſ
ſario ut nõ ꝑãbulet corroſio. ¶ Et multotiens delet̃
apa teſticuli per tuſſim accidentẽ qꝛ ꝑmutat̃ mã ad ꝑ
tem pectoris. ¶ C. ii. de cura.
O Portet ut fiat phl̃omia et ſoluat̃ nã et ꝓpe cũ
eis que admiſtrant̃ deſubtus. Nã qñ admini
ſtrãtur ſuppoſitoria ↄfert magnifice et attrahit̃ mã ad
anũ. Et qñꝫ neceſſariũ eſt ut pꝰ phl̃omiã uene manus
ſo fiat phl̃omia de ſaphena. Et oꝫ ut attendat̃ latꝰ do
loris et fiat phl̃omia ex latere eꝰ. Et ſi fuerit in utriſqꝫ
teſticulis ſilr̃ accipiat̃ qð neceſſe eſt accipe de ſan. ex v
triſqꝫ manibus ſilr̃ et oꝫ ut alleuiet̃ cibus et dimittat cã
nẽ et que ſt̃ ei ſilia et regat̃ regimine ſubtili: et admiſtre
tur in primis ſuper mẽbꝝ pãnus ĩbibitus in aceto et a
qua roſ. et mucilaginibus et ſuccis frĩs infrĩatis. et qñ
incipit augm̃tari admiſtrent̃ huiuſmodi epithimata et
empl̃a. Sumant̃ aq̃ ſolatri et aq̃ cucurbite et aq̃ cãne
humide ꝓpe et aq̃ endiuie et farina ordei et fabaꝝ et a
liq̃tulũ croci et olꝫ roſ. et iteꝝ folia alkekengi et faria

ordei et lentiū. Et iteꝝ folia cāne et farine fabaꝝ et oleū rof. et de eis que nos experti sumus iterū est ut sumātur alkekengi ꝛ farina ordei ꝛ farina lentiū ꝛ farīa fabaꝝ ꝛ uiolaꝝ tritaꝝ ptes equales igniātur ꝛ ēplent cū eis. ¶ Et si uērit calitas ꝛ dolor superflui est necessariū ut misceātur cū repcusiuis sicut sꝫ folia hyusqāmi albi. ꝛ si fuerit in eo durities aliq̄ aut pertrāsierit terminū pncipij māifeste tunc oportebit ut regat cū eis in q̄bus est maturatio ꝛ ppinquius maturātium ex gradu principij est farina fabaꝝ ꝛ camemilla ꝛ altea ꝛ mucilago se. lini ꝛ rob ꝛ iteꝝ farina ordei cū aqua ꝛ melle. Et iteꝝ folia caulis cū farina ordei ꝛ uitell' ouoꝝ ꝛ olo rof. ¶ Q̄ū āt indiget resolutiōe ꝛ stat augmētū de expertis bonis sꝫ passule enucleate ꝛ cyminū que terāt ꝛ fiat ex eis ēplm cū uino aut folia caulis ꝛ fenugrecū decocta: aut farina fabaꝝ ꝛ passe pingues enucleate ꝛ cyminū decoquat totū in uino ꝯmisto ꝛ leniat: aut farina ordei cū stercore uaccino infusa in aceto cū modico cāfoꝛ ꝛ aliq̄ntulo aq̄ solatri: aut cinis papyri siluestris ꝛ altea equalr cōficiātur cū aceto. Et cinis caulis cum albumine oui aut uitello eꝰ: aut radix cucumeris agrestis cū uino mellis cū farina radicis lilij trita sicut unguentū aut passulaꝝ mūdataꝝ. v. granoꝝ viridiuꝫ elixatoꝝ. i. ſ. cymi. i. caulis. vij. glutinis pini. iij. ꝯficiātur cū melle. ¶ Et iteꝝ ad apata cū ulceribꝰ scoria argenti ꝺ coquat cū oleo donec fiat ei spissitudo: deinde ponant sup eā cera ꝛ gūma pini ꝛ reponat. Et iteꝝ alkalibat ꝛ āmoniacū equalr olei ꝺ lilio butyri uaccini q̄ntū sufficit. ¶ Et iteꝝ radix lactuce cū sauic. Et iteꝝ fenugrecū ꝛ se. lini cū aq̄ cepe. ¶ Et iteꝝ fex uini antiqui cuꝫ sauich. ¶ Et iteꝝ ea que diximꝰ in cᵒ ꝼoꝝ. ꝛ iteꝝ forte apa qꝺ indiget maturatiōe ꝛ ad ꝼm ꝛ uentositatē in testiculo. Sumat ciceris nigri ꝛ staphisagrie āborū an. ps. i. scorpionis adusti ps. i. ēplet cū eo ꝛ paꝝ infusionis olei sābacini in uirga est iuuatiuū ad illud ꝛ ad ꝼm pprie ꝛ suspensio rubee tincture super ipm. ¶ Et qn̄ apa est dubellati tunc de illo qꝺ bonū est: ē ut fiat aptō apud oleū ꝛ nō cōcedi ut apperiat illud qꝺ sequit anū qr qn̄ fit fistula mala: imo oꝫ ut assiduet positio farine rizi confecte cū aqua super ipsum ut probibeat apertōnem eius ꝛ in fine eius initiatur in uirga muschus cuꝫ oleo sambacino ꝛ est ultimum: aut oleum sambacinum aliquotiens. est enim cura sufficiens.

¶ C. iij. de cura apostematis frigidi in testiculis.

Multotiens accidūt in eis ista apata in dispōne cacesie ꝛ hydropisis quoꝝ curationes sꝫ maturatiua pdicta in apate calo de quibus sꝫ farina fabarū ꝛ farina fenugreci cū triplicato. ꝛ iteꝝ cauliuꝫ. M. i. ficus. v. numero decoq̄tur in aqua donec dissoluant ꝛ fiat cū eis emplm. ꝛ fortius illo est ut sumant farina ciceris ꝛ farina fabaꝝ ꝛ cyminū ꝛ adeps ānū ꝛ camemilla ꝛ melilotū ꝛ cera ꝛ fiat ex eis unguentū ꝛ iteꝝ bdelliū dissoluat in rob ꝛ admistret ꝛ distillet sābacinuꝫ in uirgā aliquotiens: qm̄ est mirabilis: ꝛ iteꝝ sumātur mastix ꝛ anzarut ꝛ infundant in uino ꝛ in oleo sābacino ꝛ liniant sup ouū. Et oleū de kerua efficax est in apatibꝰ testiculoꝝ aut distillet in uirgā muschus cum oleo sambacino quoniam est ultimum.

¶ C. iiij. de cura apostematis duri in testiculis.

Sumant ficuū ꝛ adipis anatis āboꝝ an. ps. i. folioꝝ oliue ꝛ folioꝝ cupssi ꝛ āmoniaci oīum an. ps. ſ. aggregent cū uino ꝛ butyro uaccino. ¶ Et iteꝝ folia caulis cū farina ordei ꝛ uitellis ouoꝝ ꝛ oleo. ꝛ iterū colcotar ꝛ isopi humide ꝛ cere ꝛ olei rof. ꝛ medulle cruris cerui ꝛ folioꝝ rubi oīum partes eq̄les fiat ex eis linimētū. ꝛ iteꝝ sumant bdelliū ꝛ āmoniacū ꝛ dissoluant in triplicato ꝛ aggregent cū pauca farina fabaꝝ ꝛ oleo. ꝛ iteꝝ curatio bona expta ad illud sumat furfur ꝛ indesinenter terat ꝛ cribellet in cribro tenui donec cribellatū sit ꝛ resoluat āmoniacū cū oxymelle ꝛ ꝯficiat cū eo ꝛ iuiscet loco dū tēpatū tenet calorē ꝛ reiteretur super ipm assidue. est ei cōferens oī duritiei: ꝛ iteꝝ aliud cōferens duritiei sumātur camemilla ꝛ fenugrecū ꝛ assa ꝛ fabe ꝛ butyꝝ ꝛ cōgelatū vue ꝛ dactili discocti ꝛ fiat cū eis ēplm. ꝛ iteꝝ cineris ossium dactilorum adustorum partes. ij. altee pars. i. terantur ꝛ permisceantur cum aceto ꝛ fiat cum eis emplm.

¶ C. v. de acrai ꝛ arsacon.

Hec est egritudo ꝼīa ꝛ est in mꝛibus plus ꝛ est titilatio uirge in uiris ꝛ in ore matricis mꝛ ꝛ tensio accidens in uasis spermatis ꝛ mollificatio ꝛ tetanus ꝛ spasmꝰ ipsoꝝ ꝛ tunc inflat uenter egri cū sudore frigido.

¶ C. vi. de cura.

Quādo hec egritudo appet oꝫ ut fiat phlomia ꝛ uentosatio ꝛ mittant sanguisuge: deinde fiat uentris solo nō semel subito qꝛ descēdat aliq̄d ad mēbra infirma. Sed paulati cū facilitate ꝛ illud fiat cū eis q̄ sꝫ sicut aq̄ uolubilis cū casiafistula ꝛ aq̄ sicle ꝛ aq̄ solatri cū casiafi. ꝛ cū iure limaciaꝝ ꝛ cū iuribus oleꝝ ꝼoꝝ lenientiū nāꝫ ꝛ sꝫ sicut illud qꝺ fit de spinachijs ꝛ de atriplicibus ꝛ que sꝫ illis sīlia: et fiat clisterizatio ex seuestē ꝛ prunis ꝛ altea ꝛ sicla. ꝛ siracost ꝛ atriplicibus ꝛ que sꝫ illis sīlia. ꝛ perueniat ad ultimū in epithimatibꝰ ꝼīis ualde infrantibus sꝫ mēbra coitus ꝛ sup dorsum sicut illud qꝺ fit de hyusq̄amo ni. ꝛ chimolea ꝛ oībus q̄ sciuisti in priapismo calo in apatibus testiculoꝝ calis. ¶ Et radix quiꝺ nenufaris ꝛ radix lilij sꝫ ꝯuenientes ad hanc egritudinem.

¶ C. vij. de doloribus testiculorum ꝛ uirge.

Fit ex malitia ꝯplonis diuerse ꝼīe ꝛ cale ꝛ ex uētositate ꝛ ex apate ꝛ ex pcussione ꝛ ex casu sup uentrem.

¶ C. viij. de signis.

Qum est ex malitia ꝯplonis nō est illic tensio uehemēs ꝛ cognitio ꝯplonis est cū sensu ꝛ ē calus inflāmatus ꝛ ꝼīus stupefactus ꝛ nō est plimus. ¶ Et cū uentoso est tensio ꝛ pmutatio sine grauedine ꝛ cū illis reliq̄s sꝫ cause eoꝝ ꝛ signa ipsoꝝ.

¶ C. ix. de cura.

Manifeste sꝫ ex eis que dcā sꝫ in calefactiōe testiculoꝝ ꝛ infrātione eoꝝ ꝛ curatione apatū eoꝝ ꝛ resolone uentositatis ipsoꝝ. ꝛ qn̄ frigꝰ est uehemēs tūc cura eꝰ est oleū de kerua in quo dissolutū sit euforbium ꝛ si uehemētior fit inflāmatio ꝛ adustio tunc cura eiꝰ est cū succis infrantibus in q̄bus positū sit aliq̄d turis ꝛ opij. ¶ In scō āt a pcussiōe aut casu oꝫ ut fiat phlomia ꝛ assumat mēbꝝ cū infrantibus repcussiuis absq̄ stipticitate uehemēti qꝛ dolorē faciāt: imo fit cū eis uirtus lenitiua sicut sꝫ uiole ꝛ nenufar ꝛ cucurbita ꝛ sīlia: deinde pꝰ illud admistrent mucilago altee ꝛ camemilla ꝛ sīlia Et iteꝝ gūmi pini ꝛ myrrha cū aq̄ ꝼīa ꝛ se. lini ꝯfectuꝫ cū aq̄ ꝼīa ꝛ butyꝝ ꝛ gluten alimbat equaliter.

¶ C. x. de magnitudine testiculorum.

Accidit testiculis ut magnificent nō ꝼm semitaꝫ apationis sed ꝼꝫ semitā ipinguatiōis ꝛ teneritudinis sicut accidit māmillis.

¶ C. xi. de cura.

Curat cū medicinis infrantibus q̄bus curātur māmille uirginū stātes ut nō cadāt sicut ē epithia

cū hyuſq̄amo ni. ⁊ hyuſq̄amo al. Et oē qđ debilitat v̄tutē nutritiuā ⁊ fricatura plūbi ꝯfricati ad inuicē cū aq̄ coriādri humidi ⁊ ꝯfricatio cotis ⁊ lapidis molēdini. ¶ Et de illis que ꝯferūt ad illud ⁊ tēꝑant ipſam eſt ut aſſiduet̄ iniectio ſambacini in uirgam.

¶ C.xij. de eleuatione teſticuli ex parte eius.

QUādoqꝫ accidit teſticulo ut corruget̄ ⁊ minoret̄ ꝑ diūā ꝯpl̄onis ſue ⁊ debilitatē. Et qn̄qꝫ occultat̄ ⁊ eleuat̄ ad mirach uentris ita ut difficultas fiat urine ⁊ dolor fiat qū mingit̄ ⁊ accit diſtillatio eius

¶ C.xiij. de cura.

CUret̄ cū unctionibus ⁊ ēpl̄is calefacientibus ꝯfortātibus ⁊ attractiuis que diximus in c° erectionis. Et qn̄ occultat̄ ⁊ fugit: tunc cura eſt aſſiduatō balneationū ⁊ tinaꝝ ꝯtinuaꝝ. Et qn̄ꝫ eſt neceſſariū ſm ꝙ ſcripſerūt antiq̄ ut intromittāt opiū in uirgā ⁊ ſufflet̄ donec corpus eius ſubtilietur ⁊ deſcendat teſticulus.

¶ C.xiiij. de uaricibus oſei ⁊ duritiei eius.

QUādoqꝫ appent ſuper oſeū ⁊ q̄ ſecunt̄ ipm uarices inuolute pl̄ime in q̄bus qn̄ꝫ coarctat̄ uentoſitas ⁊ frequēs fit titillatio ſup eas ⁊ multotiēs gn̄atur ſup eas apa duꝝ qđ eſt de gn̄e apatū ſroꝝ. Et pl̄m q̄dē accit in latere ſiniſtro ꝑ debilitatē ipſi⁹: ⁊ qm̄ hꝫ uenam additam ad quā effunduntur materie.

¶ Capitulum.xv. de cura.

CUra eius eſt cura apatum durorum.

¶ C.xvi. de mollificatione oſei.

QUādoqꝫ ꝓlōgat̄ oſeū ⁊ mollificat̄ ꝓlōgādo ⁊ fit in eo res feda. C.xvij. de cura.

OPortet ut e⁹ēbrocatio aſſiduet̄ cū infrantibus ſtipticitatē faciētibus ⁊ ēpl̄et̄ cū eis ⁊ minoret̄ coitus. ¶ Et de medicis ſt̄ quidā qui incidūt ꝑtē oſei ⁊ ſuperfluitatē ipſius ⁊ ſumūt reſiduū ut equet̄ ei⁹ q̄ntitas. Sed melius eſt ⁊ magis ꝯſeruatur ut ſuat̄ in ꝑmiſ deide abſcidat̄ ſſfluū. ¶ C.xviij. đ ramice ⁊ ruptura.

EGo poſtpoſui ramici ⁊ rupture capm̄ in quo inuenient̄ in fine tractatuū q̄ ſt̄ huius libri tertij.

¶ C.xix. de corrugatione teſticulorum.

SIt illud cā frigoris uehementis: aut caſus v̄tutis accidentis in ſignis malis hn̄tibus egritudines acutas ⁊ ego dicam ea illic.

¶ C.xx. de vlceribus teſticuloꝝ ⁊ virge in locis ani.

QUm ulcera accidūt in iſtis locis ſt̄ mala ābulatiua: qm̄ mēbra iſta ſt̄ ſm formā ad quoꝝ ꝑtes feſtinat putrefactio qm̄ ſt̄ ꝓtecta ab aere ⁊ decliuia ad calitatē ⁊ humiditatē ⁊ approximāt meatibus ſupfluitatū ⁊ aſſimilāt̄ quodāmō ulceribus uiſceꝝ ⁊ oris ⁊ eoꝝ deteriora ſt̄ illa que fiunt in lacerto q̄ eſt in radice uirge ⁊ in ano. Et illud iō qm̄ indigent exiccatiōe forti ⁊ ſenſus eoꝝ cū hoc eſt uehem̄s. Et fortaſſe neceſſarium eſt abſcindere uirgā ipſā qū ſup ipſā putrefiūt ulcera ⁊ pābulant. ¶ C.xxi. de cura.

ULcera que ſt̄ ſup caꝑ uirge indigent eis q̄ ſunt vehem̄tioris exiccationis ꝙ̄ ſint ea q̄bus indigent facta ſuper ꝑputiū ⁊ cutē ēt qm̄ caput uirge ē uehem̄tioris ſiccitatis in ꝯpl̄one ſua. Et iſta ulcera aut ſt̄ recentia: aut ſt̄ antiqua. Et de eis ſt̄ que ſt̄ maligna. et recentibus quidē nō eſt res melior ꝙ̄ aloes ⁊ aſſumāt̄ aloeſ plūbū uſtū ⁊ climia abluta cū uino ⁊ tutia. Et approximāt illi margarite: ⁊ uene aduſte ſt̄ mirabiles in h°. Et cinis ouoꝝ ⁊ tutia pulueriꝫati ⁊ epithimati cum aq̄ ſra. Si āt ſt̄ humidiora illis ⁊ iā faciūt pus indigent eis que ſt̄ fortiora ſicut es uſtū ⁊ cortices arboris pini hn̄tis grana pua aduſti. Et ſi indigent generatiuis carnis miſceat̄ cū eis tus. ¶ Medicam̄ exꝑtū ad ea que indigent exiccatione uehem̄ti cū incarnatōe. ℞. tutie ⁊ aloes ⁊ ſarcocolle ⁊ituris ⁊ ſedenigi ⁊ corticis mediani algarab aduſti ⁊ aluminis iameni ⁊ atrim̄ti aduſti ⁊ gallaꝝ ⁊ balauſtiaꝝ ⁊ acatie oium an̄. ꝑtes eq̄les ⁊ floris eris ꝑtē. i. ⁊. ſ. ⁊ capitū granatoꝝ ēt acetoſoꝝ ꝑtē. i. fiat ex eis vnguētū cū oleo roſ. ¶ Deſcriptio alia ſcoria ferri plūbū uſtū ſan. draco. charte ꝯbuſte alum̄ ꝯbuſtū ſumātur ⁊ cū oleo roſ. fiat ex eis ēpl̄m aut unguētū aut troc. Et ſi fuerint antiq̄ ponātur in eis tus ⁊ minutū e⁹ ⁊ aloes ſm ꝑtes eq̄les ꝙ ſi illic fuerit corroſio tūc ex eis que ꝯferūt illi eſt ut ſumātur cinis capilloꝝ hōis ⁊ aniuden ⁊ lentes montāe ⁊ fiāt ex eis puluis ⁊ ēpl̄m. Et iteꝝ fortius illo ſumant̄ de unoquoqꝫ duoꝝ arſenicoꝝ. vij. ꝑtes ⁊ calcis nō extincte lapides. xx. ⁊ acatie. xij. ꝑtes ꝯficiant̄ cū aceto ⁊ ſucco aleſſius humidi ⁊ fiant trociſci in vmbra ⁊ admiſtrent̄. Et fortiuſ illo eſt illud qđ. ℞. utrūqꝫ arſenicū ⁊ acatiā ⁊ ſtaphiſagriā ⁊ cinerē aneti ⁊ pip de q̄bus fiāt trociſci. ¶ Si aūt maligna fiāt ⁊ denigrent̄ tūc melius eſt ut penitus abſcidatur locus niger ⁊ curet̄ cū unguēto gn̄atiuo donec generetur. ¶ C.xxij. de ulceribus interiorib⁹ uirge.

CUratio illius eſt curatio ulceꝝ veſice ⁊ qn̄ꝫ neceſſaria ſt̄ ea que ſt̄ ſicut medicamē de chartis ꝯbuſtis ⁊ alumine aduſto ⁊ climia abluta p⁹ ꝯbuſtiōm. Et de corticib⁹ arboris pini minoris ſcedenegi ture đ quib⁹ fiāt troc. ⁊ adminiſtrentur in iniectorio.

¶ Capitulum.xxiij. de fricatione in uirga.

FIt ex mā cal̄a effuſa ad ipſā ⁊ ſudore acuto ſludante ex partibus ei⁹ quare facit ipſam fricari.

¶ Capitulum.xxiiij. de cura.

EXpellat̄ humor cū phl̄omia ⁊ ſolutiōe uētris. Deinde ſumat̄ acatie ⁊ memithe āboꝝ an̄. ʒ. i. ſalis āmoniaci aloes an̄. ſexta. ʒ. i. croci. xij. ʒ. i. ⁊ q̄ntū ſt̄ oīa uſnen terant̄ oia ⁊ cribellent̄ ⁊ ꝯficiātur cū oleo ſābacino eſt ei mirabile. Et qn̄ꝫ ſedat̄ ſi liniātur deſuper in balneo acetū ⁊ oleū roſ. Et ſint in ipſo nitruꝫ ⁊ alumē. Et ſi eſt ſra ponat̄ in ipſo aliq̄d de ſtaphiſagria. et qū egredit̄ ex balneo liniat̄ ex ablumine oui cū melle ⁊ ſi nō ꝯfert aliquid ⁊ iā fcā fuerit phl̄omia ⁊ eūo tunc fiat uentoſatio ab interiore ꝑte coxe ⁊ in ꝓximo illi⁹ loci: aut mittantur ſuper ipſam ſanguiſuge.

¶ C.xxv. de apoſtematibus uirge calidis.

CUrationes eoꝝ ſt̄ ꝓxime curatiōibus apatū teſticuloꝝ calīoꝝ: ſed ſt̄ magis tolerātia ſtiptica i ꝑncipio rei ⁊ de deſcriptiōib⁹ eoꝝ ſibi ꝓprijs ē hec cortices granatoꝝ ⁊ roſe ſicce ⁊ lentes decoq̄tur in aq̄: ⁊ qū in decoctiōe diſſoluunt̄ terātur cū oleo roſ. ⁊ adminiſtrent̄. Et iteꝝ chimolea cuꝫ aqua ſolatri ⁊ ſimil̄r bolumarmenum ⁊ lentes ⁊ folia alkekengi.

¶ C.xxvi. de apoſtematibus uirge frigidis.

SErmo de eis eſt ꝓximus ſmoni de apatibus teſticuloꝝ ⁊ multiplicātur in diſpōe cacheſie ⁊ hydropiſis. ¶ Et de illis que exꝑta ſt̄ ad ea eſt illud qđ ℞. oſſa dactiloꝝ ꝑtes. ij. altee ꝑtē. i. ⁊ ꝯterātur cū aceto ⁊ ēpl̄et̄ cū eo. ¶ Et medicam̄ aſſumptū ex furfure ⁊ āmoniaco ꝑdcm̄ in c° apatis in teſticulis eſt medicamē magis cōueniens locis illis ⁊ in uirga qn̄ apat̄ apate duro. ¶ C.xxvij. de cura ragadiaꝝ virge.

CUrent̄ cura ragadiaꝝ ani. Et de illis quoꝝ iuuam̄tū ꝓpinquū ē: ē ut ſumātur chimolea ⁊ tutia ⁊ alcāna ꝯtrita ⁊ dragagātū ⁊ fiat ex eis ⁊ ex cera ⁊

vitellis ouoꝝ unguentū. ℭ C.xxviij.de dolore vge

[a] Accidit dolor uirge ex causis diuersis. Et mul totiens accit a retentione urine quē clisteria le uia sanāt ⁊ ut sit cōtentus aqua ordei cū iuleb ⁊ nō ap proximet feibus ut nō descendant superfluitates. ℭ Deinde p⁹clistere fiat uaporatio in circuitu pectinis ⁊ uirge tāte q̄titatis ut leniat̄ cutis ⁊ fundat̄ d̄sup aq̄ te pida ⁊ liniat̄ cū uio̊. ℭ C.xxix.de uerrucis si uirgā

[S] Accidant ⁊ ponant̄ desup medicam̄ retinēs sā guinē ⁊ curent̄ cura reliquaꝝ uerrucarum.

ℭ C.xxx.de cura botbor ⁊ similiū modo ⁊ carnis oꝛ te ⁊ addite super istas partes.

[S] Umant̄ baurac adustū ⁊ cinis ligni uitis terāt̄ cū aqua bn̄ ⁊ ponant̄ sup moꝝ ⁊ que ei similan tur. Et qn̄ nō ualent incidat̄ ⁊ puluerizet̄ desup atri mentū ⁊ arsenicū ⁊ si fuerit detertus illo nō erit excusa tio qn̄ cauterizet̄. ℭ C.xxxi.de corrosiōe virge.

[L] Enificat̄ virga cū lenitiuis ex oleis sicut sisami no ⁊ oleo narcisio ⁊ adipibus subtilibus notis sicut adeps galline ⁊ anatis ⁊ medulle cruriū vaccaꝝ ⁊ ceruoꝝ ⁊ cera ⁊ resina i balneo ⁊ sine balneo ⁊ clistez fiat ex hoc genere cū iniectiōibus ⁊ fiant collyria ⁊ po nat̄ desupez aliquid ⁊ fiat ut equetur.

ℭ Fen.xxi. De membris generationis in mulieribus tres continens tractatus.

ℭ Tractatus primus de radicibus ⁊ principijs ⁊ cō ceptione ⁊ partu. ℭ C.i. De anatomia matricis.

[D] Ico q̄ instr̄m gn̄ationis mr̄is est matrix ⁊ est in radice creatiōis sil̄is instr̄o gn̄atio nis qd̄ est in uiris ⁊ est uirga ⁊ que cū ea sit. Sed unū eoꝝ est ꝯpletum ꝓcedens ad exterioꝛa: ⁊ alteꝝ est diminutū retentū in interioꝛibus ⁊ est qi cōuersum instr̄m viroꝝ. Est ei qi oseum siphac matricis ⁊ qi virga collū matricis: ⁊ duo oua mr̄ibus sicut viris. Veruꝫ ipsa in uiris sit magna appentia exti us elongata ad rotunditatē tendentia. Et in mr̄ibus sit ꝑua rotunda tendentia ad uehem̄tiā cōp̄ssiōis latitu dinalis intrinseca in vulua posita a duobus lateribus e⁹in ōi latere ꝓfunditatis e⁹existit unū distincta. quoꝝ unūqd̄q̄ appropriatū est pāniculo q̄ ābo cistis una nō aggregat. Et pāniculus cuiusq̄ āboꝝ est neruosus. Et sicut uiri bn̄t uasa sp̄matis inter ouū ⁊ eūatoriū radicis uirge. Sil̄r mr̄es bn̄t uasa sp̄matis inter duos testicu los ⁊ inter id qd̄ expellit ad interiora matricis. Verū illa que sit uiroꝝ incipiunt ab ouo ⁊ eleuātur ad superi ora ⁊ cadunt in foramina ex q̄bus descendit cooptori um oui custodita ⁊ ꝓtecta deinde sp̄gunt̄ descēdendo trāsuersa expansa bn̄tia inuolutiones ⁊ cōpletur in eo qd̄ est inter ipsa digō sp̄matis donec redeat ⁊ expellat̄ ad meatū qui est in radice uirge a duobus lateribus. ⁊ in p̄rimo ei⁹est illud qd̄ expellit ad ip̄m ēt extremitas colli vesice ⁊ est longū in uiris breue in mulieribus. In mr̄ibus uero extendi qd̄ est inter duo oua ad ābo ilia sicut duo coꝛnua arcuata incedentia ad duo emulctori a quoꝝ duo extrema cōtinuātur cū duob⁹ inguinibus ⁊ tendunt̄ ut corda pp̄ coitū eq̄tia collū matricis ad ī cipiendū ita q̄ trabunt ip̄m ad duo lateꝛa qī dilatat̄ ⁊ aperit̄ ⁊ deglutit sp̄ma. Et ipsa ābo sit breuioꝛa q̄ duo iactores sibi siles in uiro. ⁊ diuersificant̄ in hoc q̄ vasa sp̄matis in mr̄ibus ꝯtinuant̄ cū duobus ouis ⁊ pene trat in duobus additam̄tis que sit ut duo coꝛnua q̄dā oriens ex unoquoq̄ ouo qd̄ expellit sp̄ma ad uas ⁊ no minant̄ duo expulsoꝛia sp̄matis ⁊ nō cōtinuātur uasa

sp̄matis in mulieribus cū duobus ouis nisi qm̄ m̄bra sp̄matis in mr̄ibus ꝓpinq̄ sit in lenitate duobus ouis ⁊ nō fuit necessariū indurare ea ⁊ indurare pāniculos āboꝝ qm̄ ipsa sit in cauea: qꝫ nō indigent ꝓiectione lon ginq̄. ℭ In uiris uero nō fuit bona cōtinuatio eoꝝ cū duobus ouis ⁊ nō ꝑmiscent̄ eis ābobus. Nā si fieret illud noceret eis ābobus qū tēderent̄ ut corda pp̄ du ritiē āboꝝ imo positū est inter ābo mediū qd̄ noiat̄ en dros. s. expulsoriū apud medicos ad interiora e⁹. Et i tra matricē est extremitas rotunda neruosa in c⁹ medi o est qi semita: ⁊ sup ipsam sit additam̄ta pl̄ima inceden tia. ℭ Et matrix q̄dē creata est bn̄s uenas pl̄imas ra mificatas ex uenis quas diximus ut sit illic sustentatio ēbryonis. Et sit sup̄fluitatibus menstruis ꝓcipitatio: ⁊ ligat̄ matrix cū dorso ligam̄tis fortibus pl̄ibus ⁊ ad p tē suminis ⁊ uesice ⁊ ossi lato ⁊ eis que sequnt̄ ipsā sed sit laxa. ℭ Et de ligam̄tis e⁹sit quedā q̄bus ꝯtinuat̄ ex neruis ⁊ uenis ꝓdictis in anatomia neruoꝝ ⁊ uenaꝝ.

ℭ Et facta est ex subā neruosa ut extendat̄ apud colle ctiōꝫ ⁊ ut ꝯgreget̄ ad q̄titatē ꝑuā apud ꝑtū ⁊ nō ꝯplet̄ e⁹cōcauitas nisi cū ꝯplem̄to augm̄ti sicut māmillaꝝ q̄ titas nō ꝯplet̄ nisi cū ꝯplemēto qm̄ an̄ illud est uana ⁊ nō est necessaria. ⁊ pp̄ illud matrix in puellis est mior uesicis p̄ꝫ ⁊ bꝫ i boib⁹ duas ꝯcauitates ⁊ i alijs ꝯcaui tates̄ s̄ꝫ numeꝝ papillaꝝ māmillaꝝ. ℭ Et locus e⁹ē p⁹ vesicā ⁊ sup̄fluit sup eā desup sicut sup̄fluit uesica sup eā desubtus ⁊ in an̄rioribus sit intestina ut sit ei a duo bus lateribus sustentaculū ⁊ stratus lenis ⁊ sit in tutel la ⁊ nō est intentio p̄rla in hoc ueniens ad matricē ipsā imo ad ēbryonē. Et ipsa quidē occupat qd̄ est inter ꝑ pinquitatē vmbilici vsq̄ ad postremū meatū vulue ⁊ ē e⁹col ū. Et longitudo e⁹eq̄lis in mulierib⁹est inter. vi. digitos usq̄ ad. xi. digitos ⁊ quī est inter illud. ℭ Et qn̄ꝫ abbreuiat̄ ⁊ ꝓlongat̄ ꝑ usum coitus ⁊ dimissiōꝫ e⁹ Et qn̄ꝫ assimilat̄ q̄titas e⁹figure q̄titati ei⁹ qui ꝯsuet⁹ est e⁹ꝯcubitu ⁊ appropinquat illi lōgitudo matricis ip sius. ℭ Et qn̄ꝫ tangit intestina supioꝛa. ℭ Et creata est matrix cū duabus tunicis quaꝝ intrinseca ꝓpinqui or est ad hoc ut sit uenosa ⁊ asp̄itas ei⁹sit. ⁊ orificia ba rū venaꝝ q̄ figunt̄ in matrice noiant̄ foramia matricis et eis ꝯtiuant̄ pāniculi ēbryōis ⁊ ex eis currit san. men struus: ⁊ ex eis nutrit̄ ēbryō. ⁊ exterior baꝝ duaꝝ ꝓpi quior est ad hoc ut sit neruosa: ⁊ unaq̄q̄ illaꝝ tunicaꝝ cōstringꝫ ⁊ dilatat̄ cū ꝓpatione suaꝝ nāꝝ. ℭ Et tūica quid̄ extrinseca pura est una ⁊ intrinseca est sicut diui sa in duas diuisiones qi distinctas nō sicut ꝯsolidatas ita q̄ si excoriaret̄ tunica exteriox eaꝝ duaꝝ excoriare tur qi a duabus matricibus quib⁹esset collū unū nō si cut a matrice una ⁊ inueniunt̄ sp̄ēs uilloꝝ oēs in tuni ca intrinseca. ⁊ matrix p̄terea ingrossat̄ ⁊ inspissat̄ qi ipsa ipinguet̄ ⁊ illud est i boꝛa m̄struoꝝ. Deinde qum purgat̄ extenuat̄ ⁊ exiccat̄ ipsa iteꝝ attenuat̄ cum ma gnitudine ēbryonis. ⁊ e⁹dilatatio est s̄m dilatatiōꝫ cor poris ēbryonis: ⁊ qū coit̄ cuꝫ mr̄e expell̄r matrix ad os matricis qi ꝓcedens desiderādo attrahere sp̄ma ꝑ sui nām. ⁊ qū d̄i matrix neruosa nō intell̄r ꝑ illud qd̄ e ius creatio sit ex neruis cerebri: immo q̄ creatio sit ex subā sil̄is neruis alba ꝑuata san. viscosa extēsiua ⁊ ñ ad ueniunt ei ex cerebro nisi nerui pauci q̄bus sentit: ⁊ si esset vehem̄tius neruosa vehem̄tius cōmunicaret cere bro. ⁊ collū quidē matricis lacertose carnis est qi ip̄m sit cartilaginosum ⁊ quasi sit ruga sup rugā cui addit pinguedo duritiē ⁊ cartilaginositatē. Et ip̄gnatio iteꝝ

in hora ĩpgnatiõis ⁊ ĩ ea eſt meatus oppoſitus ori ma
tricis extrinſeco ex quo deglutit ſpma ⁊ expellit mẽſtru
a ⁊ parit fetũ. ⁊ fit in diſpõne ꝯceptiõis in ſũmo cõſtri
ctionis quã fortaſſe nõ ingredi extremitas acus. Dei
de dilatat̃ ꝑcepto dei excelſi ⁊ egredi ex ea fetus. ¶
Meatui ãt vrine in ea eſt locus alius ⁊ eſt ꝓpinquior
ori matricis ab eo qđ ſequit̃ ſupremũ eꝰ. ¶ Et de mu
lieribus eſt cꝰ matricis collũ redit ad ſiniſtrũ. ⁊ de eis ẽ
cꝰ eſt ad dextꝝ ⁊ añ uiolatiõm puelle virginis ſt̃ in ore
matricis pãniculi ꝯtexti ex uenis ⁊ ligamẽtis ſubtilibus
ualde ortis ex õi mẽbro eꝰ qđ deſtruit uiolator ⁊ currit
qđ in eis ex ſan. ẽ. ¶ C. ij. de generatiõe ẽbryõis.

QUm matrix colligit̃ ſuꝑ ſpma tũc prima diſpõ
nũ q̃ aduenit illic eſt ſpumoſitas ſpmatis. ⁊ eſt
ex opõne virtutis formatiue. ¶ Et ueritas q̃dẽ diſpõ
nis ipſius ſpumoſitatis eſt ex hoc ꝙ uirtus informati
ua mouet illud qđ eſt in ſpmate ex ſpũ aĩali nãli ⁊ vita
li ad minerã uniuſcuiuſq; eoꝝ in qua figit̃. et creat̃ illđ
mẽbꝝ ex eo ſm modũ quẽ expoſuimus ⁊ declarauimus
in libris ꝑncipioꝝ. ⁊ ꝑꝑ illud repit̃ exufflatio tota ipel
li ad mediũ bũitatis ut ꝓpet locus cordis: deinde fiũt
a latere eꝰ dextro. ⁊ a latere eꝰ ſuppremo due ueſice qĩ
ramificate ab eo tãgentes ipm vſq; ad horã: deinde ſe
pant̃ ab eo ⁊ diſcernunt̃ ⁊ fit ꝑma illud ex quo creat̃
cor. ⁊ a dextra illud ex quo creat̃ epar ⁊ iplet̃ alia ſan
guine ad albedinẽ decliui: ⁊ penetrat ad exteriorẽ ꝑtẽ
bũitatis ſparſe pꝰ duas ueſicas uentoſitas inundãs eã
ut recipiat ꝑꝑ eã reſtauratiõm ex matrice ⁊ ex ſpũ ⁊ ex
ſan. ⁊ creat̃ vmbilicus ⁊ ꝙ ꝑmo creat̃ tunc eſt pãnicu
lus. ¶ Uerũtñ veſice cordis ⁊ epis ⁊ cerebri creatõz
vmbilici ꝓcedunt: q̃uis ꝯplemẽtũ hoꝝ triũ poſtponat̃ a
cõplemẽto ſubẽ vmbilici. ⁊ hoc quiđ iã verificauimus
⁊ declarauimus diuerſitatẽ in eo in libro ꝑncipioꝝ ſci
entie nãliſ. ⁊ qũ ſpma figit̃ ⁊ ſpumat ⁊ penetrat ſpuma
ad ꝓfundũ. ſ. veſicã cordis gñat̃ pãniculus ex hoc ꝙ
ſpma muliebre mouet ſpma maſculinũ ⁊ eſt ſepatus.
Deinde nõ ſuſpendi a matrice niſi cũ foraminibus ꝓpt̃
attractiõz nutrimẽti. ¶ Et ẽbryon quiđ nõ nutrit̃ cũ
hoc pãniculo niſi dũ pãniculus in ea ⁊ nutrimẽti parũ
eſt neceſſariũ. Qũ ãt indurat̃ tunc fit cibatio ꝑ illud
qđ generat̃ in poris eꝰ ex meatibus manifeſtis venoꝝ.
Deinde diuidi pꝰ ſpatiũ in pãniculos. ⁊ veritas quiđ
eſt ꝙ primũ mẽbꝝ qđ creat̃ eſt cor q̃uis de Hip. dicat̃
ꝙ dixit ꝙ ꝑmũ qđ generat̃ eſt cerebꝝ ⁊ oculi ſz ꝙ teſti
ficat̃ illud diſpõ pulloꝝ oui. ¶ Cor uero non eſt in ꝑ
mis qũ creat̃ in õi re apparens manifeſtũ ⁊ ſequnt̃ ca
pitula pꝰ in q̃bus dixit ꝙ rectius eſt ut ſit ꝑmũ qđ crea
tur epar: qm̃ pria opatio corpis eſt nutrimẽtũ qĩ ſit ĩs
ſm appetitũ eꝰ ⁊ deſideriũ ipſius. Et ſmo iſte oñdi eẽ
corruptus ex uia expimẽti: qm̃ ſtudioſi in hac re non
teſtificant̃ rẽ eſſe ſm ꝙ exiſtimauit oĩo ex rõcinatione.
¶ Et eſt qm̃ ſi res eſt ſm ꝙ ipſe exiſtimat ꝙ creat̃ in
ꝑmis illud cꝰ opatio in ꝑmis ꝑmittenda eſt qũ ab eo ñ
fiat nutrimẽtũ: tunc ſciat ꝙ nõ nutrit̃ mẽbꝝ anĩalis in
quo nõ eſt ſuſtentatio uite cũ calore nãli. Qũ ergo ita
ſit neceſſe eſt ut creet̃ mẽbꝝ a quo ꝓcedit calor nãlis
⁊ ſpũs uitalis añ creatiõm nutrientis ipm. ⁊ virtus in
formatiua nõ indiget in diſpõne formatiõis nutrimẽto
dũ nõ accidit reſolutio ſenſibilis ſenſibile faciẽs nocu
mẽtũ: qĩ ſit neceſſariũ reſtauratione eꝰ ⁊ ſit neceſſarius
ſpũs vitalis ⁊ calor aĩalis ut erigat̃ eo. ¶ Quđ ſi di
xerit ꝙ ꝯphenſio informatiue eſt ex ꝑte: tunc ſilr̃ ⁊ vir
tus nutritiua aſſociata uirtuti informatiue generate ẽ

ex ꝑte pñs. ¶ Qualr̃ ergo erit ꝙ illa magis añcedat
in modis ſuis: ⁊ hec diſpõ alia ſit in venta in ẽbryone
ſanguineo in ſiphac ⁊ extẽſio eꝰ in ſiphac ſit extenſio a
liq̃. ⁊ in hac diſpõne illa q̃ de veſicis eſt ſanguinea con
uertit̃ ad ſanguineitatẽ ⁊ ꝯuertit̃ vmbilicus ad formaz
vmbilici ſenſibiliter. ⁊ recipiunt diſpõnes ꝯuerſiõm ſp
matis ad cõceptiõm ⁊ quedã eaꝝ ad ſoliditatẽ ⁊ illic
mẽbris ꝑncipalibus iã apparet ipſſio ſenſibilis ⁊ q̃ti
tas ſenſibilis. ¶ Et quedã eaꝝ cõuerſiõm ad hoc ut
cõpleat̃ creatio cordis ⁊ mẽbroꝝ ꝑmoꝝ ⁊ incipiunt
ſepari ab inuicẽ. ⁊ inter ea ſt̃ meatus ſuppremi ⁊ ſunt
extremitates iã lineate. ſed ñ ſepant̃ integre ⁊ uaſa eiꝰ
deinde ad hoc ut fiãt extremitates: ⁊ unicuiq; cõuerſi
oni: aut duabus cõuerſionibus ſit̃ eſt ſpatiũ ſuꝑ qđ ſta
tur ⁊ nõ eſt illud de illis que nõ diuerſificant̃ in hoc.
¶ Nã diuerſificat̃ in maſculis ⁊ mulieribꝰ ẽbryonũ ⁊
ſt̃ in mlr̃ibus tardiores ⁊ nõ ſignificãt expimẽtũ ⁊ ꝓbati
o in hoc: qm̃ inter ea ãbo in ueritate nõ eſt diuerſitas.
Unũqđq; ei eoꝝ nõ indicat niſi ꝑ illud ſuꝑ qđ ꝓterĩt
res ſm expientiã eꝰ ⁊ nõ eſt ipoſſe ꝙ ſit illud qđ exptuz
eſt in fine cadens ſm illud qđ ei diuerſificat̃. ¶ In to
to ei illo eſt qđ eſt plr̃m ꝓculdubio. ⁊ plr̃m eſt in eo qđ
generat̃ plus. ⁊ ſpatiũ quiđ ſpume eſt. vi. dieꝝ aut. vij.
⁊ in his diebus format informatiua in ẽbryone non pe
tendo aliquid ex matrice: ⁊ pꝰ illud appetit. ⁊ inceptio
lineaꝝ ⁊ punctoꝝ eſt tribus aliĳs diebus pꝰ illud. ⁊ ſũt
ix. dies ex ꝑncipio. ¶ Et qñz fit añceſſio die uno aut
poſtponit̃ die uno: deinde pꝰ. vi. dies alios ⁊ ſt̃. xv. a ꝯ
ceptione penetrat ſanguineitas in toto ⁊ fit illud unde
creat̃. ¶ Et qñz añcedit die uno aut duobus. ⁊. xij. di
ebus pꝰ illud fit bũitas caro: ⁊ iã diſcernunt̃ fruſta car
nis ⁊ diſcernunt̃ mẽbra tria manifeſte. ⁊ iã ſepant̃ alia
a cõtactu alioꝝ ⁊ extendi bũitas nuche. ⁊ qñz poſtpo
nit̃ aut añcedit duobus diebus aut tribus: deinde pꝰ
nouẽ dies ſepat̃ caput ab humeris ⁊ extremitates a la
teribus ⁊ ventre ut diſcernat ſenſus in q̃buſdam eoꝝ ⁊
occultet̃ in quibuſdã eoꝝ ita ut ſentiat pꝰ illud. iiij. die
bus cõpletis. xl. diebus ⁊ poſtponit̃ raro uſq; ad. xlv.
dies ⁊ minus in hoc eſt vſq; ad. xxxv. dies. ¶ Et di i
doctrinis ꝑmis ꝙ qñ pꝰ. xl. dies ſcindi abortũ ⁊ ponit̃
in aq̃ ſr̃a appet res ꝑua diſcretaꝝ extremitatũ. Et ma
ſculus eſt uelocior in illo toto q̃ feĩa. Ui ei ꝙ ſit minꝰ
ſpatiũ formatiõis maſculoꝝ. xxx. dies ⁊ minus ꝑturiti
onis eſt medietas ãni ⁊ qđ dicemus in ꝑxio. ¶ Det
minatio ãt diſpõnis maſculi ⁊ feĩe in diſtinctiõe ſpatĳ
eſt res quã q̃dã ps medicoꝝ iudicat audacter ⁊ ſtulte.
pm̃ ei iuẽit ſpma reſpirãs reſpirat. ⁊ ꝑmũ quđ agit iſor
matiua ẽ ꝙ aggĩgat calorẽ inatũ: deide exitꝰ ⁊ meatꝰ de
ide pꝰ illđ icipit nutritiua opari. Et apđ quoſdã ẽbryõ
iã reſpirat ex ore deide reſpirat cũ eo maiori reſpiratio
ne qũ cõplet̃ in matrice. ſed nõ eſt ſuꝑ illud ſignificati
o. ⁊ apđ quoſdã qũ ſupuenit formatiõi ẽbryõis duplũ
eꝰ in quo format̃ mouet̃ ⁊ ſupuenit motui duplũ eꝰ i qº
mouet̃ naſcit̃ ita ut ſit ſpatĳ qđ eſt a ꝑma inceptione ꝯ
ceptiõis uſq; ad motũ triplũ ⁊ lenitas accit cũ motu ſẽ
ſus. Et di ꝙ tps eq̃le mediũ ad formatiõm eꝰ ẽ. xxxv.
dieꝝ ⁊ mouet̃ in. lxx. diebus ⁊ naſcit̃ in. cc. ⁊. x. diebus
⁊ illud eſt. vij. mẽſes ⁊ añcedit diebus aliquot. Et qñz
poſtponit̃: qm̃ fortaſſe cadit in. xxxv. diebus raritas ⁊
multiplicat̃ in duplatiõe. Et qñz eſt illud qđ eſt plus
xlv. dieꝝ ⁊ mouet̃ i. xc. diebus ⁊ naſcit̃ in. cclxx. ⁊ illđ
eſt. ix. mẽſes. Et qñz cadit in hoc iteꝝ diuerſitas in di
ebus ſicut dcm̃ eſt. Et natus in. vij. mẽſibus q̃uis ſit

iá ꝯpletus tñ pſm iudiciũ eꝰ eſt ut nõ uiuat ſm ꝙ faciã
te ſcire pꝰ. Et ipſe q̇dẽ nõ iá integre cõplet̃ niſi ſƺ pro
portõm ꝑdictã ꝛ naſcit̃ apud cõplemẽtũ ſuũ. ¶ Eſt ei
ſpatiũ.xl.dieꝝ:deinde.lxxx.dieꝝ:deinde.cc.ꝛ.xl.dierũ
ꝛ minorat̃ ꝛ addit̃ ſm ꝙ ſciuiſti. ꝛ dixe͛t nõ inuenit̃ in
abrotu maſculus ꝯpletus añ.xxx.dies ꝛ feia que ꝯple
at̃ añ.xl.dies. Et dixe͛t ꝙ natũ in.vij.mẽſe ingredi͛ vir
tus ꝑpatiõis cũ hoc ꝙ ſupueniunt natiuitati eiꝰ.vij.mẽ
ſes ꝛ natum.ix.menſibus ꝛ natum poſt decem mẽſes.
Et nos afferemus in ſpatijs ĩpgnationis ꝛ ptus capƚz
in tractatu qui ſeq̇tur hũc tractatũ. ¶ Et ſcias ꝙ ſã.
mẽſtruus ĩ pgnãte diuidi͛ in tres ptes.ſ.ptẽ q̃ ꝯuertit̃ ĩ
nutrimẽtũ:ꝛ ptẽ que eleuat̃ ad mãmillas:ꝛ ptẽ que eſt
ſupfluitas ſtãs uſqꜫ qͦ ueniat hora ꝛ expellat̃. ¶ Am
plius fetus cõtinet̃ tribus pãniculis.ſ.ſecũdina q̃ ẽ pã
niculus ꝯphendens ipm in quo ꝯtexunt̃ uene ex tranſ
uerſo cꝰ pulſatiles diuidunt̃ in duas venas ꝛ eꝰ q̇ete in
uenã unã ꝛ noiat̃ biles ꝛ eſt inuolutus ꝛ effundit̃ ad
ipm urina fetus. ꝛ tertio qui di͛ abgas ꝛ eſt ꝓfundatio
ſudoris ꝛ nõ eſt neceſſariũ uas aliud ſupfluitati egõniſ
qũ ſit illud ex quo nutrit̃ ſubtile in quo ñ ẽ durities nz
ſex. ꝛ nz ſepat̃ niſi aquoſitas urine:aut ſudoꝛ. ¶ Et ð
pãniculis q̃ ei eſt ꝓpinquior eſt pãniculus tertiuſ ꝛ eſt
ſubulioꝛ coꝝ ut aggreget hũiditatẽ reſudantẽ ex ẽbryo
ne ꝛ in retẽtõne illius totius hũitatis eſt iuuamẽtũ ut ñ
pmutet̃ ſi͛ ipm ꝛ ſup matricẽ. ¶ Et ſilr̃ in elongatõne
eꝰ qð eſt inter vmbilicũ ꝛ matricẽ pãniculus ei durus
ledit eũ ſuo tactu ſicut ledunt̃ pp tãgentia ea q̃ ſt̃ in cu
te ꝓpinq̇ tpris de illis que naſcunt̃ ſup ulcera qũ non
dũ ſunt firma. Paniculus ãt qui ſequit̃ hunc ad exteri
ora eſt inuolutus:qm̃ eſt ſiƚis inuolutiõibus ad quã q̇
dẽ penetrat ex vmbilico effuſoriũ urie ꝛ ñ ex uirga qm̃
uirge meatus eſt ꝯſtrictus ꝛ ꝯtinet lacertus ꝑpoſitꝰ q̇
ſoluit̃ cũ uoluntate ꝛ ſt̃ uſqꜫ ad finẽ eius. Anfractus ꝛ
hora hꝰ vſus eſt hora ptus ꝛ ꝯuerſiõis. ¶ Hoc ãt eſt
ãplũ directi introitus:ꝛ poſita fuit vꝛine ꝓfundatio ꝓ
pꝛia:qm̃ ſi obuiaret coꝛpi non toleraret eã corpus pp
mordicatiõz ꝛ acuitatẽ ſuã:ꝛ illud in ea manifeſtũ eſt.
¶ Et dr̃a quið inter ipſam ꝛ hũitatẽ ſudoris in odoꝛ
ꝛ ꝛubedine coloris mãifeſta eſt. ꝛ ſi obuiaret iteꝝ ſecun
dine fortaſſe corꝛũperet illud ſup quð ſuſtentaret̃. Et
vene q̇dẽ ſecũdine hñt duas tunicas ſubtiles ꝛ texunt̃
in eo qð eſt inter eas vene. ꝛ pueniunt vnũq̇dqꜫ genus
eaꝝ ad duas venas.ſ.arteriã ꝛ q̇etã. ¶ Vene ãt q̇ete
qũ ingrediunt̃ abbreuiãt ſpatiũ ad epar: qꝛ fiunt vena
una ut ſit ſalubrius ꝛ penetrat ad gibboſitatẽ epis ut
eũo nõ cõprimat fel ex cõcauitate eiꝰ ꝛ in veritate hec
vena nõ orit̃ niſi ex epe ꝛ deſcendit ad vmbilicũ ex ſe
cundina ꝛ diſptit̃ illic. ꝛ fiunt due vene ꝛ egrediunt̃ ꝛ
mouent̃ ex ſecũdina ad orificia venaꝝ que ſt̃ in matri
ce. ꝛ iſtis quið venis accidunt duo quoꝝ unũ eſt ꝙ ipe
ſt̃ apud orificia q̃ ei obuiãt tenuiores ꝛ ſt̃ qi ſint extrẽi
tates ꝛamoꝝ ꝛ iteꝝ ipſe nõ deſcendunt in p̊mis niſi ide
qm̃ ipe aſſumũt ſan. illic:qꝛ exiſtimat̃ ꝙ ille oriant̃ illic
Q.ð ſi ꝯſideraueris ãplitudinẽ foramis faciet te exiſti
mare ꝙ radix ſit ex epe. Et ſi cõſideraueris cõuerſiõm
ad ſanguineitatẽ faciet te exiſtiare ꝙ radix ſit ex ſecũdi
na. ¶ Veꝝ ꝯſideratio p̊ma eſt conſideratio foramis ꝛ
meatus. Conuerſiões ṽo ſt̃ ſicut inſtr̃a ſupficieꝝ ꝯphẽ
dẽtiũ foꝛamẽ. Et ſilr̃ arteria aggregat̃ ad arterias. ꝛ ſi
accepis principiũ ex ſecũdina inuenis eas penetrãtes
ex ũbilico ad arterias magnas q̃ ſt̃ ſi͛ dõſũ ſubſtẽtãtẽ ſi͛
veſicã ipſe ſt̃ mẽbra ꝓpinquiora ad que poſſe eſt ut ipe

ligent̃ illic cũ q̇bus ſt̃ ligate pãniculis laxis. Deide ſt̃
penetrãtes in arterias ſempiternas q̃ nõ appiunt̃ ĩ aia
li vſqꜫ in finẽ uite. ¶ Hec eſt ergo manifeſtatio ſmõis
medicoꝝ in veritate. In veritate uero ſt̃ duo rami quo
rũ oꝛigo vera eſt ex arterijs ꝛ ſm cõſideratiõm ꝑdictã
Et dicunt medici ꝙ nõ cõuenit eis ãbabus ut unirent̃
aut extenderent̃ ad cor: pp longitudinẽ ſpatij ꝛ iuentõ
nẽ ſepantiũ. ꝛ ppea ꝙ appropinquat ſpatiũ ãbaꝝ eis q̃
bus cõtinuant̃ nõ indigue͛t iunctiõe ꝛ dicunt ꝙ ppea
ꝙ arterie ꝛ vene penetrãtes ex corde ꝛ pulmõe in illa
hoꝛa nõ cõfe͛t iuuamẽtũ magnũ in anhelitu. Cõuerſuz
eſt eaꝝ iuuamẽtũ ad nutrimẽtũ qꝛ factus eſt uni eaꝝ ad a
liã meatus qui oppilat̃ apud ptũ. ¶ Pulmo ei nõ eſt
niſi rubeus in ẽbryone: qm̃ nõ ꝛeſpirat illic: imo nutri
tur ſanguine rubeo ſubtili ꝛ nõ albificat ipm niſi pmiſti
o aeritatis. Et dicunt medici ꝙ pãniculus inuolutꝰ cre
at̃ ex ſpmate mr̃is qð eſt paꝝ ꝛ minus ſpmate viri qꝛ
nõ fuit poſſe ut eſſet ãplius. ¶ Factus eſt ergo lõgus
ut cõtinuaret̃ fetus cum inferiore pte matricis ꝛ coar
ctatus eſt ab hũitatibus oibus qꝛ nõ eſt excuſatio quiz
penetꝛet ad ſudoꝛẽ effuſoriũ ãplũ. ꝛ hoc eſt ex dictis e
oꝝ nõ in ſuo loco. Et qũ ad cor fetus añcedit compſo
maſculina fluit in oĩa mẽbra. ꝛ eſt qũ maſculinitate ſua
aſſimilat̃ pr̃i ſuo. ¶ Et qñz eſt cã maſculinitatis ꝑter
ꝯpſonẽ pr̃is ſui:imo eſt uacuitas matricis:aut ex ꝯpſo
ne ſpmati accidente ꝓpe:quapp nõ opz ut qũ ipſe aſſi
milat̃ patri in hoc ꝙ eſt maſculus. ꝙ ſit ei ſimilis in re
liq̇s mẽbris:imo qñz aſſimilat̃ matri. ꝛ aſſimilatio qui
dẽ indiuiduaƚ ſequit̃ figurã ꝛ maſculinitas non ſequit̃
figurã:imo ꝯpſonẽ. Et qñz accit cordi ſoli qꝛ ꝯpſo pr̃il
que ſpgi͛ in mẽbra. ¶ Ex pte ãt ꝑpationis figuraƚ eſt ĩ
ceptio materiei in extremitatibus decliuis ad figuram
matris. ꝛ qñqꜫ eſt informatiua potens ad hoc ut dñet̃
ſpmati ꝛ figuꝛet ipm ex pte lineationis cũ figura p̊ma:
ſed deficit ex pte ꝯpſonis ut faciat ipm ſiƚe ei in ꝯpſone
Et dixe͛t q̇dã ſapientũ ꝛ no ſt̃ elõgati a iudicio poſſibi
litatis ꝙ de cauſ aſſimilationis eſt illud qð exẽplificat̃
qũ eſt diſpõ cõceptionis in mẽte mulieris: aut uiri ex
forma hũana exẽplificatione firma. ¶ Cã ãt in ſtatu
ris qñz eſt diminutio q̃ eſt in ipſis pp mãz puã in p̊mis
aut pp puitatẽ nutrimẽti apud creatiõm:aut pp puita
tẽ matricis:qꝛ nõ inuenit fetus dilatatiõm in ea ſicut
accidit fꝛuctibꝰ q̇ ponunt̃ in formis qũ ſint adhuc ĩma
tuꝛi qꝛ nõ fit additio ſup eos. ¶ Et cã quið in gemis
eſt multitudo ſpmatis ita ut nõ ſpgat̃ ad duos ventreſ
matricis ſpſione replẽte totũ ſm ſingularitatẽ. ꝛ qñqꜫ
accit pp diuerſitatẽ expulſiõis duaꝝ eiectionũ qñ per
uenit illi diuerſitati motus matricis in attractiõe:nam
matrici apud attractiõem accidunt motus ſequẽtes ſi
cut illi qui deglutit bucellã pꝰ bucellã. ꝛ ſicut reſpirat
piſcis emittendo reſpiratiõm pꝰ reſpiratiõm. qm̃ expel
lunt̃ ex eo ad ꝓfundũ matricis ĩpulſiões. ꝛ eſt unaq̃qꜫ
ĩpulſio cũ attractiõe ſpmatis deforis inq̇ſitio matricis
ad aggregãdũ inteꝛ duo ſpmata. ꝛ illud eſt res quã ſen
tit ille q̇ ex coeuntibus ſollicitus eſt. ¶ Et ſciunt illud
iteꝝ ipſemet ꝛ ille ĩpulſiões ꝛ attractiones ſingulares
nõ ſt̃ puꝛe:imo ſt̃ tremule qꝛ unaq̃qꜫ eaꝝ ſit ꝯpoſita ex
motibus. Sed ipſe non ꝯplent̃ niſi apud nũeꝝ titilatõ
nũ:imo ſentit̃ pꝰ oẽm ſumã titilationũ q̇es quedã. Dei
de redit in q̇ete ſiƚi ei que eſt inter eiectiones qũ uirga
eiecit ſpma. ꝛ fit oĩs uiciſſitudo ſm ðbilioris uirtutis ꝛ
minoris nũeratiõis titilationũ. ꝛ fortaſſe ſt̃ uices ultra
tres aut.iiij. ꝛ pp illud multiplicat̃ delectatio ipſaruz.

Ipse ei delectant̃ ex motu qđ est in eis: ⁊ delectant̃ ex
motu spmatis uiri in ore matricis eaꝝ descendēdo ad
uētrē matricis: imo delectant̃ pp ipm motũ q̄ accidit
matrici. ⁊ nõ verificat̃ ſmo dicētis ꝙ eaꝝ delectatõ ē
ꝯplemtũ nõ stāt nisi ſm descensiõem spmatis uiri ac si
uir nõ emitteret spma nõ delectarent̃ ipse sui ipsius sp
matis emissione. Et ꝙ si uir emittit spma ⁊ matrici ea
rũ nõ accidāt motus isti. ⁊ nõ q̄escāt ex eis tũc ipse in
ueniũt delectatiõm a delectatione pua cꝰilk̃ est ēt viril̃
añ motũ spmatis ipsoꝝ silis fricationi ⁊ ꝯmotioni q̄ fit
in emissione hũoris q̄ nõ est spma. nʒ ſmo dicentis ꝙ
qũ spma uiri sup matricē fundit̃ extinguit eiꝰ calitatē ⁊
sedat ipsius inflatiõm sicut aq̄ fr̃ia que effundit̃ super aq̄
calidā bullientē. Hoc ei nõ fit nisi ſʒ modũ quē diximꝰ
qũ ipse emittunt spma ⁊ degluttiunt spma uiri qũ descē
dit. In alia ei hora nõ fit uirtus de qua sit curandũ.
¶ Et qñʒ cõuenit ꝓiectio uirge eꝰ effusioni clepsydre
qz pmiscent̃ ābo ⁊ sequnt̃ illā ꝓiectiones silẽs illi uice
una pꝰaliā: qz ipregnat̃ mlr ex uentribus nũero plibꝰ
qũ unaq̄q3 pmistio sepata sit perseipsam. Et qñʒ sunt
permistiões utroꝝũq3 spermatũ sil̃. ¶ Deinde abscidũ
tur aut abscindit̃ unũ añcedens cā uentositatis aut titi
latiõis aut alterius rei ex caus̃ sepantibꝰ: qz distinguit̃
unũqđq3 ſm singularitatē suā. ¶ Et qñʒ est illud post
texturā pāniculi ⁊ fit multitudo in re una: ⁊ hoc est ex
eis que nõ ꝯplent̃ nʒ cõsequnt̃ uitā. ¶ Et qñʒ est añ
illud ⁊ que currunt hoc cursu. Silẽ igr̃ est quđ fit pue
utilitatis. ⁊ utile quiđ nõ est nisi illud qđ cadit in radi
ce distinctũ. ⁊ spma uirile est adhuc nõ exuberās nʒ im
plens matricē nʒ perueniens ad ptes. iiij. donec ꝯtinu
et̃ cũ eo spma mlr̃is ex duobus additamtis que sr̃ duo
cornua silr̃ia ossibus dactiloꝝ ⁊ qũ pmiscent̃ fit ebulliti
o ꝑdicta. ⁊ creat̃ vesica ⁊ pāniculus ꝑmus ⁊ suspendit̃
spma totũ tunc cũ duobus additamtis que sr̃ duo cor
nua: ⁊ inuenit illic qđ alit ipʒ dũ pmanet spma usq3 su
mat ex san. mēstruo ex foraminibꝰ cũ q̄bus cõtinuat̃ pā
niculus gn̄atus. ¶ Et ſm. G. quidē iste pāniculus ē
sicut linimtũ qđ creat spma mlr̃is qũ ipʒ effundit̃ illuc
ubi effundit̃ ad ipm spma uiri: ⁊ si nõ pmiscet̃ cũ eo tc̄
discernit̃ apud pmistiõm. ¶ Et mlr̃ quidē ⁊ mlr̃ susci
piunt spma sr̃ sperma ⁊ delectāt̃ ābe sil̃. ¶ Partus vo
nõ fit nisi qũ fetui nõ sufficit qđ ei mittit secundina ex
san. ⁊ qđ puenit ad ipm de attractiõe aeris qũ mēbra
eꝰiā ꝯpleta sint. ¶ Mouet̃ ergo tũc apud septimũ ad
exeundũ qũ in eo ꝯplet̃ uirtus. Et qũ deficit aduenit
ei debilitas quedā ⁊ nõ salit ad ipm cũ ea uirtus usq3
ad nonũ. Quod si egrediat̃ in octauo egredit̃ ⁊ est de
bilis ⁊ nõ exprimit̃ a uirtute faciente nalr̃: imo ex cā a
lia exꝑmēte ledente debili. ¶ Et egressio q̄dē fetus ñ
ꝯplet̃ nisi per scissiõm pāniculoꝝ hũidoꝝ ⁊ effusiõʒ hu
miditatũ eoꝝ ⁊ facientiũ ipm lubricari. ¶ Et qñʒ cõ
uertit̃ super caput suũ in ptu nāli ut sit facilioris sepa
tionis. ¶ Partus vo super pedes utrosq3 est pp debi
litatē eꝰ qui nascit̃. ¶ Nõ ei põt ꝯueniri ⁊ ē timorosuʒ
Nõ ei utile ē ſʒ plm. ⁊ fetus q̄dē añ motũ suũ ad exitũ
est sustentatus cũ facie sua super pedes suos plātis ma
nuũ suppositis genibꝰ suis ⁊ naso ipsius inter ābo genu
a ⁊ oculis super ea ābo ⁊ colligit ea ābo ad añriorem
ptē sui. ⁊ est positũ collũ eꝰ ⁊ facies ipsius ad dorsũ ma
tris eꝰ deferendo cor. ¶ Et hec quiđ ꝑpatio ꝯuenien
tior est ad cõuersiõm faciendā. lʒ quidā dixerit ꝙ faciei
mr̃is ꝑpatio est ſm ꝯriũ hꝰ ꝑpationis. ⁊ hoc nõ est nisi
masculi ⁊ adiuuāt ad cõuersionē grauitas superioꝝ fe
tus ⁊ magnitudo capitis eꝰ ꝓpe. Et qñ sepat̃ aperit̃
matrix aptione tali cꝰ silẽm efficere nõ ualet in suo sili.
⁊ necessariũ est ut sepent̃ quedā iuncture ⁊ sustentent̃
adiutorio dei excelsi pꝰ illud: ⁊ pp illud redeũt in ꝑrio
ad ꝯtinuatiõm nālē. ⁊ est opatio illa de opationibꝰ for
tibus nālibus. ⁊ formatiua quiđ appropriata est recõ
tinuat ad creatiõm ut sit ꝑpata nõ cessans ꝯprehendere
cũ augmto fetus que nõ ꝯprehendit̃ ⁊ hoc est de secr̃is
dei. Sit ergo deus exaltatus q̄ est rex verax laudabil̃
⁊ bñdictus ⁊ melior oium factoꝝ. ¶ Cõprehensio igr̃
hꝰ est ꝙ cā ptus fetus nālis est ꝙ ipse indiget aere plu
rimo. ⁊ cibo plimo ⁊ qũ expgiscunt̃ uirtutes aie eꝰ que
rentes latitudinē spatiositatis ⁊ attractiõm aeris copi
osā ⁊ cibũ abundantē ⁊ fugiens a strictura ⁊ a penuria
attractionis aeris copiosi ⁊ paucitate cibi. ¶ Qũ er
go nascit̃ nondũ ꝯprehensi sr̃ in eo somnus ⁊ experge
factõ qum ergo adueniunt ei ridet post. xl. dies.

¶ C. iij. de egritudinibus matricis.

Accidunt matrici oēs egritudines ꝯplonales ⁊
istr̃ales ⁊ cões. Et accñt ei egritudies i ꝑgnati
õis sic ut ñ ipgnet̃: aut ut ipgnet̃ ⁊ abõrũ faciat ⁊ ut ip
gnet̃ ⁊ ñ faciat abortũ: imo fiat difficil̃ ⁊ sepet̃ ⁊ mõiat̃ i
ea fetꝰ ⁊ accidunt ei egritudines mēstrue ita ut nõ emit
tat mēstrua: aut emittat mēstrua pauca: aut nõ in hora
sua: aut mala: aut ut superfluāt mēstrua eiꝰ ⁊ fiunt ei e
gritudines ꝓpe ⁊ egritudines per cõitatē ita ut cõicēt
ipsi mēbra alia uel ⁊ fiunt ei egritudines ꝓpe ⁊ egritu
dines per ꝓpetatē ita ut nõ cõicent ipsa mēbris aliis.
¶ Et qñʒ fiũt ab ea egritudines mēbroꝝ alioꝝ p cõi
tatē ita ut cõicent ei alia mēbra sicut fit in ꝑfocatione
matricis. ¶ Nā qũ multiplicant̃ egritudines in matri
ce debilitat̃ ep ⁊ ꝑpat̃ ad hꝰ ut gñet̃ ex eo hydropisis.

¶ De significationibus complexionum matricis.

¶ C. iiij. de significatione caliditatis.

Caliditatē matricis significant cõitas corporis
⁊ paucitas mēstruoꝝ ⁊ significāt ipiā calor mē
struoꝝ. ⁊ ꝓpe qũ sumit̃ pānus lineus: ⁊ supponit̃ in no
cte. Deinde exiccat̃ in vmbra ⁊ ꝯsiderat̃ an sit rubeus
an citrinus. ⁊ significat calitatē ⁊ cholam aut sanguinē
aut sit niger ⁊ albus ⁊ significat ꝯrium illius. ¶ Vez
niger cũ fetore putrido significat calitatē q̄dā. ⁊ qui ē
sine ipa significat frr̃itatē. ¶ Et qñ significat calitas ex
doloribus in ptibus epis ⁊ vulneribus ⁊ vlceribꝰ acci
dentibus in matrice ⁊ exiccatio labioꝝ mlr̃is: ⁊ multi
tudo piloꝝ ⁊ tinctura aq̄ ſm plm ⁊ uelocitas pulsus.

¶ C. v. de significatione frigiditatis.

Retentio mēstruoꝝ: aut paucitas eoꝝ aut subtili
tas eoꝝ ⁊ ipsoꝝ albedo: aut nigredo eoꝝ vehe
mens ⁊ ꝓlongatio mundificationis ⁊ añcessio ciborũ
grossoꝝ ⁊ fr̃oꝝ ⁊ añcessio coitus plimi ⁊ stupor in supio
ribꝰ matricis ⁊ paucitas piloꝝ i pectie ⁊ puitas tictu
re aq̄ ⁊ corruptio coloris eꝰ ¶ C. vi. de signis hũitatis

Tenuitas mēstrue ⁊ multitudo cursus hũitatis
⁊ abortus fetus qum magnificatur.

¶ C. vij. de signis siccitatis.

Exiccatio ⁊ paucitas cursus.

¶ C. viij. de sterilitate ⁊ difficltate ipgnatiõis

Causa sterilitatis: aut est in spmate uiri: aut i sp
mate mlr̃is: aut in mēbris matricis: aut in mē
bris uirge ⁊ instr̃is spermatis: aut pp cām in ꝑncipiis
sicut tristitia ⁊ timor ⁊ tremor ⁊ dolores capitis ⁊ de
bilitas digõnis ⁊ sacietas nauseatiua: aut pp errorem
accidentē. ¶ Cā vo que est in spermate ē sicut malia

cōplonis diuersificantis uirtutē gñationis cale:aut fre
s.fre ex frigore nāli:aut frigore accidente longe retētio
nis sparso:aut hūitas:aut siccitas.⁊ cā illius sⁱ cibi nō
ↄuenientes:⁊ acetosa ēt.Ipsa ei sⁱ i sūma coꝝ q̄ infrant
⁊ exiccāt.¶ Et qñ₃ est cā que ē in spermate siccitas ↄ
plonis nō ꝓhibēs generatioꝫ sed facit ip₃ difficilē aut
corrūpit illud qd̄ aduenit matrici de alimēto infantis.
¶ Et qñ₃ est cā i spermate ut sit sperma uiri diuerse
ipressionis ei que est in spermate mlris ↄ̈riū receptrici
aut cōitatis super unū duoꝝ ordinū ⁊ nō accidat iter
ea ābo filius.¶ Et si permutet unusq̄sq₃ sociū suū nō
est dubiū qui sit ābobus filius.¶ Et qñ₃ diuersificāt
duo spermata ꝑꝑ cām malitie ↄplonis in unoquoq₃ e
oꝝ qd̄ cū alio ñ equat imo addit ei corruptioꝫ.¶ Nā
qñ permutant inuenit unūq̄dq₃ āboꝝ qd̄ equat ip₃ cū
ↄ̈rietate qⁱ tēperat.¶ Et de gñe quidē spermatis ex
quo nō fit gñatio est sperma infantis ⁊ patientis nause
atiuā sacietatē ⁊ ebrij ⁊ senis.Et sperma eꝰ qui pl₃ uti
tur coitu et cꝰ corpus nō est sanū.¶ Sperma eni cur
rit ex oībus mēbris ⁊ est ex sano sanū:⁊ ex infirmo īfir
mū ꝑm ꝙ dixit Hip.⁊ iste dispōnes oēs inuente sⁱ in u
trisq₃ spermatibus sil ⁊ dixeāt quidā ꝙ de causis corru
ptionis spermatis uiri est coire cū illis q̄ nondū sⁱ ma
gne ⁊ hoc currit cursu ꝑ̇petatū.Cā āt que est in matri
ce:aut est malitia cōplonis corrūpentis sperma cꝰ pl₃
est frigus ↄgelās eā sicut accit ex potu aque fre mlribꝰ
per hoc ꝙ infrat:⁊ silr uiris.¶ Et qñ₃ alterant ꝑtes
mēstrue ⁊ ex eis q̄ cōstringunt ex poris mēstrue qⁱ ñ
effundunt mēstrua ad fetū.Et qñ₃ ē cū mä.⁊ hūitates
corrūpunt sperma iteꝝ ꝑ comistiōm suā cū eo:aut exic
cant:aut resoluunt:aut hūectant lubricantes: qⁱ debi
litat retentiua ⁊ est plm:aut debilitantes uirtutē attra
hentē sperma:qⁱ nō attrahit sperma cū fortitudine aut
ꝑꝑ cōstrictiōm meatuū nutrimēti ex frigore aut calore:
aut siccitate.¶ Et qñ₃ uincit ex siccitate ita ut similē
tur corijs siccis:aut corrūpens nutrimētū infantis: aut
ꝓhibens ipm ab āplificatiōe ꝑꝑ adunatioꝫ oris matri
cis vehemētē ꝑꝑ siccitatē aut frigus:aut ↄsolidatiōm vl
ceꝝ:aut carnē additā v̇rucosā ⁊ erucosā:aut sicut sicci
tas dñans secundine qⁱ corrūpit meatus nutrimēti:aut
accit spermati fria ⁊ hūida ꝙ accit rori in terra rorata
⁊ in ↄplone cala ⁊ sicca ꝙ accit in terra qñ est madefa
ctio sparma:aut ꝑꝑ abscissiōm materiei que est san.mē
struus qñ matrix deficit in attrahendo ipm ⁊ ↄtinuati
one eꝰ:aut est ꝑꝑ declitatiōm in ea:aut cōuersiōni:aut
vehemētiā adunationis oris matricis añ partū ꝑꝑ oppi
latioꝫ:aut ꝑꝑ duritiē:aut carnē additā uerrucosā ⁊ nō
uerucosā.aut cōsolidatiōm ulceꝝ.⁊ frigus cōstringēs
⁊ alia ex causis oppilationis ⁊ siccitas qⁱ nō penetrat
ad ipm sperma:aut debilitas adunationis pꝰ ꝑgnatioꝫ
qⁱ nō retinet ipm:aut multitudo adipis lubrificantis.
¶ Et qñ₃ fit cū cōitate corporis totius.⁊ qñ₃ est i ma
trice ꝑ̇pe ⁊ zirbo:aut in matrice sola.⁊ qñ₃ multiplica
tur adeps super zirbū facit ↄstrictiōem sup sperma ⁊ e
ducit ipm expssione sua ⁊ operatio eꝰ est hꝰⁱ:aut ꝑꝑ ve
hemētiā extenuationis in corpore toto: aut in matrice:
aut nocumētū in matrice ex epe ⁊ ulceribꝰ ⁊ hemorroi
dibus ⁊ additione carnea ꝓhibente.¶ Et qñ₃ est in
ore eꝰ res dura sicut uirga ꝓhibens introitū uirge ⁊ sꝑ
matis:aut ulcera que ↄsolidata sⁱ:qⁱ lenit matrix ⁊ cō
stringunt orificia venaꝝ emittentiū sperma:aut aspital
oris matricis.Cā āt facte in mēbris generationis aut
est debilitas uasoꝝ spmatis:aut eruptio añcedens com

plonī coꝝ sicut cui abscindunt uene auris posteriꝰ:aut
cꝰ perforat vesica a lapide:qⁱ cōicat nocumētū mēbris
generationis.¶ Et qñ₃ abscindiⁱ aliq̄d de nūero eiꝰ ⁊
facit incurrere debilitatē in mēbris spermatis ⁊ uirtu
tibus coꝝ generatiuis spmatis ⁊ eijcientibꝰ ip₃.¶ Et
silr cꝰ abscindunt testiculi:aut ēplant cū hyusq̄amo ni
gro:aut bibit ex cāfora plm.¶ Cā āt uirge fcā est sic
si sit breuis in creatiōe sua:aut cā pinguedinis uiri.q̄
re assumit caro plm eꝰ:aut ex ābobus sil qⁱ elongat in
matrice ⁊ nō eq̄tur in ea uirga.⁊ de eis est āplitudo o
ris matricis ⁊ nō eq̄tur in eo uirga.aut ex eis ābobus
sil:aut ꝑꝑ tortuositatē eꝰ:aut ꝑꝑ abbreuiatiōem corde
qⁱ declinat uirga ab opposito:qⁱ ñ eijcit sperma ad gut
tur oris matricis.¶ Cāz v̇o in pricipijs iā nūerauimꝰ
necessariū est ei ut sint mēbra digōnis ⁊ mēbra spūum
fortia ita ut fiat ↄceptio.¶ Error āt accñs est qu₃ sꝑ
matis fit emissio añ ↄplemētū aut post ↄplemētū. Ante
ↄplemētū uero qñ sperma emittit ē ut sint mulier ⁊ uir
diuersi in tp̄e coitus.Qⁱ nō cesset unus coꝝ añcedeⁱ
cum emissiōe spematis. Si ergo fuerit añcessio uiri di
mittet eā ⁊ nō emittet spma.Et si fuerit añcessio mulie
ris eittet uir postq̄ eibit mlr ⁊ expellet in os matricis
ꝑꝑ motus attractiōis spermatis qd̄ se aperit ei aptiōe
una pꝰ aliā cū attractiōe vehemētis sensus qd̄ sentit qñ
ipm emittit.Et nō fit illud qñ ipm emittit nisi aut ꝑꝑ
attractiōm aq̄ uiri cū eo qd̄ currit ex ea ex uasis spma
tis eꝰ intrinsecis in matrice effusum ad interiora eius
apud quosdā:aut ꝑꝑ attractiōm eꝰ qd̄ tāgit ip₃.¶ Si
uerū est qd̄ dicūt quidā alij.s.ꝙ spma eꝰ q̄uis generet
intra ipsā:tñ effundit ad exteriora oris matricis. De
inde deglutit ipm os matricis ut sit motus eꝰ ad attra
hendū sperma sui ipsius deforis q̄re recipit ipm qum
mouet sperma eꝰ q̄re attrahit cū hoc spma uiri.Nō ei
appropriat illud emissiōi spmatis uiri.Error uero ac
cidens post ↄplemētū est sicut motus laboriosus ex sal
tu aut obuiatiōe q̄ fit cū casu ⁊ uelocitas eleuatiōis pꝰ
emissiōm spermatis ⁊ silia illis post ↄceptioꝫ q̄re lubri
cat:aut fit timor accidens aut aliq̄d ex reliq̄s causis a
bortus q̄s dicemus in suo cꝰ.Inq̄t Hip.nō est uir oīo
frior muliere.s.in ↄplexiōe m̄broꝝ suoꝝ principaliū ⁊
ↄplexione sua ꝑ̇ma.⁊ ↄplexiōe spmatis sui spmatis sa
ni nisi accidat ex ↄplexione accidēte. ⁊ scias ꝙ mulier
q̄ parit ⁊ ipregnat minus infirma ē q̄ sterilis.Verūtñ
est debilioris corporis q̄ ipsa ⁊ uelocius fit anus.¶
Sterilis v̇o est pluriū egritudinū ⁊ tardatur eius sene
ctus ⁊ est quasi iuuenis in plurimo sue etatis.

¶ C.ix.de signis sterilitatis.

IN signis sterilitatis ex quocūq₃ duoꝝ spmatu₃
sit dicunt res quaꝝ saluatio nō uerificat n₃ in
eis aliq̄d iudicat sicut est illud qd̄ dixerūt ꝙ op₃ ut ex
periant duo spmata ⁊ ꝓijciant sup aq̄ ⁊ quocūq₃ illo
rū natat in aq̄ tunc ex ꝑte illius est defectus.⁊ dixerūt
fundant due urine sup lactucā ⁊ ex il o est defectus cꝰ
vrina exiccauerit eā.Et hoc dixeāt ut sumant.vij. gra
na tritici ⁊.vij.grana ordei ⁊.vij.fabe ⁊ ponant in ua
se testeo ⁊ mingat sup ea unus āboꝝ ⁊ dimittant. vij.
diebus:tunc si grana nascunt nō est sterilitas ex ꝑte e
ius.⁊ dixeāt ꝙ est longinquius hoc iteꝝ.⁊ melius est il
lud qd̄ dixeāt in expientia mlris ꝑm ꝙ o₃ ut suffumige
tur matrix mlris in traiectorio cū suffumigatione aro
matica: tūc si penetrat odor vsq₃ ad os ⁊ nares eꝰ cā ñ
est ex ea.⁊ si nō penetrat tūc illic sⁱ oppilatio ⁊ humo
res mali ꝓhibentes ꝑābulare odorē suffumigatiōis ⁊

aromaticitatis. ¶ Et dixerūt supponatᵉ alleū ⁊ ꝯsideretᵉ
⁊ cōsideret an inueniat odorē ⁊ saporē ipsius desuper
¶ Et pꝛima significatio hꝰ est ad sciendū an sit i ea op
pilatio an nō. ¶ Q.ð si est in ea oppilatio tūc est sigᵐ
sterilitatis. ⁊ si nō est in ea sterilitas tūc nō est lōginqū
q̇n sterilitati sint cause alie ⁊ ad ipregnatiōem ꝓhibent
alia. Et oīs mꝛr q̄ mundificatᵉ ⁊ remāet os matricis eꝰ
hūidū est lubricās. ¶ Signa āt spmatis ex uasis suis
in ꝯplone sua sūt qm̄ cognoscunᵉ sicut sciuisti caꝉitas et
frigiditas eꝰ ex ipso ex sensibilitate mꝛis cū suo tactu:
⁊ ex spissitudine ⁊ subtilitate eꝰ: ⁊ ex dispōne pilorū pe
ctinis ⁊ ex colore eꝰ ⁊ odore ipsius ⁊ ex velocitate pul
sus ⁊ tarditate ipsius: ⁊ ex tinctura vrine ⁊ puitate tin
cture ipsius: ⁊ ex cōitate corporis. ¶ Hūitas uero ⁊
siccitas cognoscunᵉ ex puitate cū grossitie ⁊ multitudi
ne cū subtilitate. ¶ Et spma quið sanū est albuz visco
sum splendidū sup qð cadunt musce ⁊ comedūt de eo.
Et odor eꝰ est odor floꝝ palme ⁊ sābaci. ¶ Signa vͦ
mēstrue ⁊ mēbroꝝ eꝰ in ꝯplone sua sᵗ qm̄ significatur si
cut sciuisti. aut ex caꝉitate ⁊ fꝛitate ex tactu ⁊ ex colore
mēstrue. s. si est ad citrinitatē decliuis: aut nigredinem
aut turbiditatē. ⁊ ex dispōnibus piloꝝ pectinis ⁊ signi
ficatᵉ hūitas ⁊ siccitas ex multitudine cuz subtilitate ⁊
puitate cū grossitie ⁊ ex essentia oculoꝝ aposoruz tene
brosoꝝ. O culus ei significat sup matricē apud Hip. ⁊
ex puitate cū grossitie. Et quecunq̧ mꝛr mundificatᵉ ⁊
nō exiccatᵉ os matricis eꝰ imo est hūidū nō ipregnatur
¶ Pinguedo āt ⁊ extenuatio ⁊ adeps ⁊ breuitas vir
ge ⁊ tortuositas eꝰ: ⁊ breuitas corde ⁊ cōuersio matri
cis. ⁊ dispō duaꝝ emissionū spmatis sᵗ res que cogno
scunᵉ expīmto. Et vulua cum zirbo multe adipis est
stricti introitus longinq̄ breuiū cornuū eminentiū ven
triū mouetᵉ apud oēm motū ⁊ ledit quolibet odore ⁊ si
gnificat cursum matricis: qm̄ sentitᵉ intra vuluā. Q.ð
si nō fuerit os matricis oppositū tūc est decliue: ⁊ illa
cꝰ est matrix hñs declinatiōz ⁊ ꝯuersiōz sentit dolorē a
pud coitū.

¶ C. x. de regimine ⁊ cura.

Regim̄ hꝰ capituli diuidit in duos modos quoꝝ
unus est ad ipregnatiōz ⁊ subtiliatiōm in ea: ⁊
secūdus est ad curationes cāꝝ ꝓhibentiū ipregnatiōz.
¶ Sterilis āt ⁊ uir nō generās ex creatiōe ⁊ incoueni
ens suo socio in ꝯplone indigens pmutari: ⁊ breuitas
instri medicatiōm nō hñt. ⁊ siꝉr eꝰ cꝰ orificia mēstrue op
pilata sᵗ ex ulceribus que cōsolidata sᵗ qꝛ lenificata est
⁊ eꝰ compar necesse est pmutare: curatio nō pendet ex
medicia. ¶ Reliq̄ uero ab illis regim̄ hñt. ¶ Primi
uero modi distinctio est ꝙ oꝫ ut eligatᵉ ꝯuenientior ho
raꝝ coitus ⁊ iā diximus eā. Et de eis eligatur ꝯuenien
tior ut sit in fine mēstrue ⁊ in hora siꝉi hore in qua opꝫ
ut in ea coitus fiat pp illud qð diximus. Et oꝫ ut ꝓlō
getᵉ dimissio coitus tāta ꝓlongatione ne ꝑueniat ut cō
rūpat ei ābo spmata frigus. ¶ Si uero accidat illud
utanᵉ coitu ꝺm modū qui est ad nō ipregnandū. Dei
de dimittāt ipm tādiu ꝙ sciatᵉ ꝙ spma bonū iā aggrega
tū sit. ⁊ cōsideretᵉ de eis ut sit illud in pria hora mundi
ficationis eꝰ. ⁊ siꝉr in ōi pmutatione alia uice. Ampliꝰ
ꝓlongent ludū ⁊ ꝓpe cū mꝉibus quaꝝ ꝯplones nō sūt
male. Tāgat ergo uir eꝰ māmilas cū facilitate: ⁊ tāgat
pectinē eꝰ ⁊ obuiet ei nō pmiscendo se ei pmistiōe vera
Q.ūq̧ desiderat ⁊ affectat pmisceatᵉ ei fricādo ð ea qð
est inter anū eꝰ desuper ⁊ vuluā. ¶ Ille ei locus est de
lectationis eꝰ. Consideret ergo in ea horā i qua fortis
fit in ipsa adherentia ⁊ incipiunt oculi eiꝰ mutari in ru
bedinē: ⁊ eꝰ anhelitus eleuari: ⁊ uerba eꝰ balbutire: tūc
mittit illic spma oppositum ori matricis dilatando lo
cū eꝰ illic parūper. s. tanta q̄titate ne ꝯsequatᵉ ipm ipssi
o aeris exterioris oīo. Ipse ei in dispōne corrūpit ipm
⁊ nō est ꝯueniens ad gn̄atiōem. ⁊ scias ꝙ qn̄ mittitᵉ sp
ma in hora sua puū imo est in ꝑpatione sua insepabile
oppositi fortasse tunc pditᵉ spma imo oꝫ ut recipiat os
matricis cū eiectione q̄dā ⁊ nō stringat in uirga exitū i
mo adhereat ei hora qū iā pmiscetᵉ pꝰ illud pmistione
q̄ est uehem̄tioris pscrutationis donec uideat ꝙ nodi
oris matricis ⁊ anhelitus eꝰ iā q̇escunt ex toto ⁊ pꝰ il
lud paꝝ ipsa iacente eleuatis coxis ⁊ demerso dorso.
Deinde surgat ab ea ⁊ dimittat eā sic horula una cō
strictis pedibus ⁊ retento anhelitu. Et si dormierit pꝰ
illud erit melius ad cōceptiōm. ⁊ si fiat odoram̄tū sup
eā qð naribus attrahatᵉ cū suffumigatiōibus ꝯuenien̄ti
bus huic rei est illud ꝯuenientius: ⁊ suppositoriȷ̈s ⁊ p
prie de gūmis que nō sᵗ vehem̄tis caꝉitatis sicut bdelli
um ⁊ que sᵗ siꝉia illi supposita an̄ illud. ⁊ de illis que sᵗ
mirabilia est ut sit mꝉr suffumigata sub matrice cū aro
maticis caꝉis ⁊ nō odoret ea desup: ðinde sumat cānā
longā ⁊ ponat unā duaꝝ extremitatū in aq̄ caꝉam ⁊ ali
am in ore matricis q̄titate qua ꝑueniat caꝉitas eiꝰ ad
matricē aduentu tolerabili ⁊ dormiat sup illā ꝑpatiōz
aut sedeat vsq̧ ad horā qua pōt sup eā deinde coeat.
¶ Modus uero alius est qm̄ si cā est pp calorē hūoꝝ
caꝉoꝝ eūa eos ⁊ eq̄ ꝯplonē cū cibis ⁊ potibus notis ⁊
admīstra sup matricē cerataria eq̄lis caꝉiatis ex succis
⁊ mucilaginibus ⁊ oleis fꝛis. Et si fuerit cā fꝛitatis ⁊
hūitatis curetᵉ cū eis que dicemus pꝰ: ⁊ est illa que fit
ꝺm pꝛm. ⁊ si fuerit cā ipsa remotio oris matricis curetᵉ
cura remotionis cū uentosis ꝑdictis in cͦ suo. Et phlo
mia saphene ex pte qua oꝫ ꝺm ꝙ dcm̄ est. Et si fuerit
cā multitudo adipis admīstretᵉ exercitiuz ⁊ subtiliatio
cibi ⁊ dimittat balneatiōm hūidā nisi cū aquis therma
rū ⁊ utatᵉ eūone cū phꝉomia ⁊ clisteribus caꝉis ⁊ exic
catiuis calefacientibꝰ sicut est tyriaca ⁊ theodoricon.
Et oꝫ ut dimittat uinū subtile albū ⁊ utatᵉ forti rubeo
puro pauco. Et ex unctiōibus bonis ad eas est mel al
bū ⁊ oleū de lilio. ⁊ si cā fuerit uentositas ꝓhibēs a bo
nitate firmationis spmatis curetᵉ cū eis que sᵗ sicut di
acyminū ⁊ bibat anisum ⁊ semē apȷ̈ ⁊ ꝑcipue sem̄ rute
in aq̄ radicis ⁊ pessaria facta ex eis. Et ex resoluētibꝰ
uentositatē sᵗ sicut castoreū ⁊ se. rute ⁊ se. agnicasti. ¶
Et si cā fuerit vehem̄tia siccitatis admīstrenᵉ sup eam
clisteria hūectantia ⁊ suppositoria de adipibus lenibꝰ:
⁊ denᵉ i potu lac ⁊ ꝓpe lac caprinū ⁊ alessidabegi hu
mectantia ⁊ supponanᵉ adipes lenientes. ⁊ si fuerit cā
strictura oris matricis oꝫ ut admīstretᵉ in ea semp radi
us de stāno ⁊ ingrossetᵉ gradati ⁊ inungatᵉ cū unguen
tis lenificatiuis: ⁊ multū utatᵉ balneo ⁊ cōfert ei come
stio caultū ⁊ admīstrenᵉ apiū ⁊ cyminū ⁊ anisuz ⁊ siꝉia
¶ Et pꝛm quið cāꝝ ꝓhibentiū ipregnatiōz receptibi
lē curationis est frigus ⁊ hūitas. Et pꝉz medicinaꝝ fa
cientiū ipregnare est ex pte qi succurrendi ei: ⁊ nō ē ex
cusatio eūonū hūitatis cū hieris ⁊ suppositoriȷ̈s ⁊ cli
steriȷ̈s. ⁊ ex eis que bibunᵉ sᵗ ꝯfectiones caꝉe: sicut mi
thridatū ⁊ tyriaca ⁊ theodoricō ⁊ medicam̄ alkekēgi.
Et de eis que bibunᵉ hñtes ꝓpetates est ut in potu ð
tur mꝉri urina elephantis. Est ei mirabilis i ipregnati
one ⁊ fiat illud qū ꝓximus est coitus ⁊ qū coit. ⁊ iterū
bibat serraturā eboris: qm̄ est ꝓñtis iuuam̄ti ⁊ se. silele
os est bonū ⁊ expꝛtū. ⁊ de eo quið datᵉ i potu pecudibꝰ

feis ut multiplicet generatio. ⁊ de pessarijs est illud qđ
fit ex oleo balsami ⁊ oleo de ben ⁊ oleo de lilio ⁊ pessa
ria de nacta nigra. Et iteꝝ adeps anseris in lana ⁊ ex
ungulis aromaticis ⁊ muscho ⁊ spica ⁊ ciperis ⁊ ane
to ⁊ origano ⁊ venuca ⁊ isopo ⁊ bdellio ⁊ testiculis vul
pis ⁊ darsisabā est mirabilis ⁊ nux cupssi ⁊ bacce lau
ri ⁊ galia ⁊ amomū ⁊ foliū ⁊ cordumeni ⁊ ex ōi calefa
ctiuo stiptico ꝑpe ⁊ suppositorio coagulorꝫ ⁊ ꝑpe coa
gulū leporis cū oleo pᵒ mundificatiōem adiuuat ad iꝑ
gnandū: aut cū oleo uiol. ⁊ silr suppositio stercoris eiᵒ
⁊ suppositio fellis gazel masculi ƀʒ ꝙ dī ⁊ ꝑpe si ponat
cū eo aliqd de testiclis vulpis. ⁊ silr suppositio fimi eᵒ
⁊ suppositio fellis adib ⁊ leporis ⁊ leonis pōdere ter
tie. ʒ. i. ℭ Collyriū bonū spica ⁊ crocᵒ ⁊ mastix ⁊ myr
rba ⁊ galia ⁊ castoreū cū oleo nardino. ⁊ iteꝝ sumant
myrrbe. ʒ. iiij. ⁊ ireos ⁊ fimi adib āborꝫ an̄. ʒ. ij. ꝑpetur
ex eis pessariū sil̄e glādi ⁊ supponat ⁊ iteret in oībus
tribus diebus ⁊ iteꝝ mel colatū serapinū ⁊ bdelliū ⁊ o
leū de lilio. ℭ Pessariū bonū croci amomi spice meli
loti oium an̄. ʒ. iij. ⁊ media folij ⁊ cordumeni āborꝫ an̄.
ʒ. i. adipis anseris ⁊ uitelli ouorꝫ āborꝫ an̄. ʒ. ij. olei nar
dini. ʒ. 5. supponat pᵒ ablutiōm in lana celesti tribᵒ die
bus renouādo oi die. Et iteꝝ sumant allea sicca ⁊ bu
mida ⁊ effundat sup ipsa q̄tū ipsa sit de oleo rosˀ. aut si
samino: ⁊ decoq̄tur donec in decoctione dissoluant ⁊
recedat aquositas ex eis ⁊ supponat cū lana est ei mi
rabile bonū. ℭ Et qn̄ʒ indiget an̄ vsum pessariorꝫ cli
steribus cū re aliqua in qua sit uirtus pulpe colloqnti
de: qꝛ educāt būitates: aut supponant in vulua sua qđ
est sicut gūma arboris masticis ⁊ educet ex ea būitates
Et ex suffumigatiōibus sit troc. facti ex myrrba ⁊ stora
ce ⁊ baccis lauri ⁊ fiat ex eis suffumigatio ōi die. Et
iteꝝ nux cupssi ⁊ arsenicū rubeū ꝯficiant cū storace li
quida et fiat suffumigatio cū eis in traiectorio pᵒ mūdi
ficatiōm tribus diebus ꝯtinuis. Et silr myrrba et sto
rax liqda et galbanū ⁊ bacce lauri ⁊ nigella iteꝝ et bdel
liū et isopᵒ. ℭ C. xi. de signis iꝑgnatiōis et iudicijs eᵒ

S Ignificāt ipsā illud qđ an̄cessit de cōuenientia
duarꝫ emissionū spmatis. et dispō qꝛ tepor succe
dens coitui et est caput uirge qꝛ succū qū emittit spma
et est qū egredi ad siccitatē aliq̄ntulum decliue et succe
dit ei vebemēs adunatio oris matricis ita ut nō ingꝛdi
at iꝑm stillus. Et silr eᵒ eleuatio ad supiora et an̄riora
et colligi absqꝫ duritie ex vebemētia siccitatis illius p
tis et retinent mēstrua: qꝛ nō mēstruatur vsqꝫ ad tps:
aut mēstruat paulati et accīt dolor puus in eo qđ ē in
ter umbilicū et receptricē. ℭ Et qn̄ʒ fit difficultas v
rine et accidit ei ut abborreat coitū pᵒ illud et odio ba
beat iꝑm. ℭ Et qn̄ cū ea coit nō emittet spma. et acci
dit ei apud coitū dolor sub umbilico et nausea. Et pre
gās bn̄s masculū vebemētius odit coitū q̄ ꝑgnās bn̄s
feiaꝫ. Ipsa eī qn̄ʒ nō abborret coitū: deinde illud quđ
succedit ei de angustia et pigritia et grauitate corpis
⁊ malitia aie ⁊ pua nausea ⁊ eructuatiōe acetosa ⁊ bō
ripilatiōe ⁊ dolore capitis ⁊ uertigine ⁊ tenebrositate
oculorꝫ ⁊ pulsu cordis: deinde ꝯmouent appetitus ma
li pᵒ mēsem aut duos menses. ⁊ citrinat albedo oculorꝫ
earꝫ. Q̄uqꝫ ꝑfundant oculi eiᵒ ⁊ mollificant palpebre
eᵒ ⁊ acuit aspectus eᵒ ⁊ minorant eᵒ pupille ⁊ ingrossat
eᵒ albedo ⁊ nō citrinat ƀm plm. Et necessaria est alte
ratio coloris ⁊ euentus īpressionū egredientiū a nā q̄
uis sit in ꝑgnāte ex masculo minus: ⁊ in ꝑgnāte ex feia
plus. ℭ Et qn̄ʒ ipregnatio sedat dolores dorsi ⁊ ācba
rū ꝑꝑea ꝙ calefacit ea matrix ⁊ qū parit redeunt. ℭ
qn̄ʒ alterat corpus eᵒ ab eo qđ fuit: qꝛ dilatant ⁊ citri
nant sup iꝑm uene eᵒ ⁊ uirides fiunt. ⁊ in plibus dispō
nibus accit ꝑgnātibus ut mollificent earꝫ corpa in ꝑn
cipio retentionis mēstruorꝫ ⁊ augm̄to eiᵒ qđ de ipsis re
tinet ultra illud quo indiget ēbryon ꝑꝑ puitatē ēbryo
nis ⁊ debilitatē eᵒ a cibatione: deinde qū magnificatur
ēbryon cibat illa superfluitate qꝛ fit cōuersio ⁊ sedant
accidentia retentionis eᵒ. Et qū ipregnat puella q̄ nō
dū ꝯsecuta est. xv. annos: timet ei mors ꝑꝑ puitatē ma
tricis. ℭ Et silr est dispō illius cui ex magnis aduēit
fe. acuta. Interficit ei fetū ex boc ꝙ facit possidere de
malitia cōplonis qū ipse sit debilis nō tolerans illud.
⁊ ex boc ꝙ nutrim̄tū eᵒ corrūpit ex pte ꝯplonis eius: ⁊
ex boc ꝙ qū mꝛ nō nutrit debilitat nutrimētū fetus. ⁊
qū nutrit debilitat ipsa. ℭ Et silr qū accidit in matri
ce eᵒ aꝑa calidū. Nā si est pblegmon tunc qn̄ʒ spat cuꝫ
eo raro euasio fetus ⁊ matris. Essere uero est malum
ualde. ℭ Et qn̄ʒ cognoscit dispō ipregnatiōis p expi
mēta de qbus est ut in potu dent de aq̄ mellis in bora
dormiendi due. ʒ. cū tāto pondere aq̄ pluuialis pmista
⁊ uideat an punctiōm sentiat an nō. ℭ Et cā quiđ in
illo est retentio inflatiōis cū cōitate intestinorꝫ: lʒ medi
ci mirent de boc. Et est exptū certum nisi in ꝯsuetis
potare illud. ℭ Et iteꝝ laboret in ieiunio in die: ⁊ i se
ro inuoluat pānus: ⁊ suffumiget a librello ⁊ traiecto
rio cū suffumigio. Si ergo egredi fumus ⁊ odor ex o
re ⁊ naso: tūc ipsa nō est ꝑgnās. ℭ Et silr expit qū ua
cuitas est supponēdo alleū ⁊ dormiēdo sup iꝑʒ ⁊ ꝯside
rando an inueniat saporē eᵒ ⁊ odorē ipsius in ore an n̄
Et ex eo qđ dicemus in cᵒ signorꝫ masculinitatis ⁊ feiei
tatis de suppositiōe aristologie cū melle ⁊ intromissiōe
ℭ Et urina quiđ ꝑgnātis in ꝑncipio ꝑgnationis ē ci
trina ad subalbedinē decliuis qꝛ sit cottū in eiᵒ medio
splum. ℭ Et significat ꝑgnatiōm vrina pure subē sup
quā est qđ est simile nubibus. ⁊ ꝑpe qn̄ in ea sit sic gra
na ascendentia ⁊ descendentia. In fine āt ipregnatiōis
qn̄ʒ appet in urinalibus earꝫ rubedo in loco in quo ap
paruit in ꝑncipio inꝑguationis subalbedo. ℭ Et qn̄
mouet vrinale ꝑgnantis ⁊ cōturbat tūc ē in fine ꝑgna
tionis. ⁊ qn̄ nō conturbat ē in principio pregnationis
ℭ C. xij. de causis masculinitatis.

C Ausa masculinitatis est spma uiri et caliditas eiᵒ
et abūdantia ipsius et cōuenientia coitus in bo
ra mundificationis eius ⁊ ꝑuocatō spmatis ex dextro
qm̄ est calidius spissioris subē ⁊ sumit ex rene dextro q̄
est calidior ⁊ altior ⁊ ꝑpinqor cꝑi. Et similiter qn̄ ca
dit in dextro matricis. Et silr spma mulieris in ꝑꝑeta
tibus suis ⁊ in pte sua ⁊ regio fria: ⁊ tꝑus fīm ⁊ uentus
septētrionalis adiuuāt ad masculinitatē ⁊ ꝯriū ad ꝯriū
ℭ Et silr etas adoloscentie absqꝫ pueritia ⁊ senectute
Et dicūt qdā ꝙ si currit a dextro uiri ad dextrū eᵒ ma
sculinat. ⁊ ex duobus sinistris femininat. ⁊ si currit ex
sinistro eius ad dextꝝ ipsius erit feia masculina. Et ex
dextro eius ad sinistrū ipsius est masculus femininus.
ℭ Et dixert quidā de illis q̄ prudentes sit ꝙ ꝑgnatio
a die ablutiōis est cū masculo vsqꝫ ad qntū: ⁊ est cū pu
ella vsqꝫ ad octauū: deinde est cū masculo vsqꝫ ad. xi. de
inde est cū bermapbrodito. ⁊ san. ꝑgnātis cuꝫ masculo
calidior est plurimū q̄ san. ꝑgnantis cum femina.
ℭ C. xiij. de signis masculinitatis ⁊ femineitatis.

P Regnans bn̄s masculinū est melioris coloris
⁊ plris leuitatis ⁊ agilitatis ⁊ mūdioris faciei

⁊ ſanioris appetitus ⁊ q̇etio ꝑ accidẽtiũ ⁊ ſentit grauedinẽ lateris dextri. ¶ Pl'm ei gñaẗ maſculus ex ſꝑmate expulſo ad dextrũ duoꝝ lateris matricis ⁊ nõ accit illud niſi aut ꝓꝑ deſideriũ illius lateris ad recipiendũ aut qm̃ expulſio eſt ex teſticulo dextro. ⁊ qñ moueẗ fetus maſculus moueẗ ex latere dextro. ¶ Pl'm ei qñ incipit mãmilla augm̃tari ⁊ alteraẗ color fit in ea q̃ hꝫ maſculũ ex latere dextro ⁊ ꝓꝑe papilla dextra ⁊ ad ipſã currit lac in ꝑmis ⁊ ꝓuocaẗ in ꝑmis. ⁊ eſt lac quod mulgeẗ ex ubere ꝯ groſſum uiſcoſum non tenue aquoſum ita ꝙ lac maſculi diſtillaẗ ſuꝑ ſpeculũ ⁊ cõſideraẗ ad ipm̃ in ſole ⁊ remanet qi ipm̃ ſit fruſtũ argenti viui aut granũ margarite nõ currens nꝫ ꝓlõgaẗ ⁊ augm̃taẗ papilla in hñte maſculũ in rubedine ñ in nigredine vehem̃ti ⁊ fiãt uene papillaꝝ ꝯ rubee ad nigredinẽ decliues. Et fit pulſus ꝯ dexter vehem̃tius plẽus ⁊ freq̃ns ¶ Et dixeȓt quidã ꝙ qñ moueẗ a ſtatione mouet ꝑus pedẽ dextꝝ ⁊ eſt exꝑtũ. et qñ erigiẗ ſuſtentaẗ ſuꝑ manũ dextrã ⁊ eſt oculus ꝯ dexter leuioris ⁊ uelocioris motuſ. Et maſculus moueẗ pꝯ tres mẽſes ⁊ feia pꝯ quattuor mẽſes. ¶ Et dixeȓt quidã de ingenuis eſt in cognitiõe illius ut ſumaẗ ariſtologie ʒ.i. ⁊ teraẗ ⁊ ꝯficiatur cũ melle ⁊ ſupponaẗ cũ lana uiridi a mane vſqꝫ ad meridiẽ ⁊ in ieiunio: tũc ſi dulceſcit ſaliua ꝯ eſt cõcipiens maſculũ. ⁊ ſi eſt amara tunc eſt ꝑgnans cũ feia. ⁊ ſi nõ alteraẗ tunc nõ eſt ꝑgnãs. ⁊ in hac cã eſt ꝯſideratio ⁊ indiget exꝑim̃to vel multa ꝑſcrutatõe in ſua ſcientia. ¶ Signa ãt feie ⁊ que ꝑgnãs eſt cũ filia ſt̃ multitudo ulceꝝ pedũ ⁊ ꝓꝑe in coxis ⁊ multitudo apatũ eoꝝ. ⁊ qñ qꝫ eſt ꝑgnãs cũ maſculo ſed nõ eſt maſculus niſi debiľ ⁊ eſt mollificataꝝ venaꝝ. ¶ Signa ãt feie fortia et enixe maſculũ ſt̃ ꝙ ꝯſumiẗ eius partus in. xxv. diebus vſꝫ ad. xxx. dies niſi ipſa ſit egra ⁊ femina ex. xxxv. uſque ad. xl. et illð fit ꝫ plꝫ. ¶ C. iiij. de regĩne maſculitatiſ

Oportet ut calefiat mľr et uir cũ aromaticis et ſuffumigatiõe et potu et cibis et potu mithridati et cũ ſuffumigatiõibus et peſſarijs ꝑdictis ſi eis indigeẗ cũ cliſteribus et unctiõibus. ſ. ãbobuſ. Et nõ auſcteẗ ille q̇ dicit ꝙ oꝫ ut mľr ſit debilis ſꝑmatis ut gñeretur ex eo maſculus: imo oꝫ ut ſit ſpiſſi ſꝑmatis et fortis et puella: hꝯi ei ſꝑma dignius eſt ut ſuſcipiat maſculinitatẽ. Verũtñ nõ oꝫ ut deficiat a ſꝑmate ꝯ ſꝑma maſculi. imo oꝫ ut ſit ſꝑma maſculi fortius in hoc cº eo et opꝫ ut dimittat coitũ ad tꝑs et nõ recedat a coitu oio: q̃re corrũpaẗ ſꝑma ꝫ ꝙ diximus et ut nõ multũ utanẗ potu aq̃ imo bibãt de eo paulatĩ ⁊ cibenẗ cibis fortibus calefacientibus. Deinde expiaẗ uir ſꝑma ſuũ. ⁊ duꝫ ꝑmanet tenue ſcias ꝙ neceſſitas ad curatiõꝫ remanẽs ẽ Et qñ ingroſſaẗ ſꝑma expectet pꝯ illud dieb' aliquot ⁊ ꝓcedat ꝫm regim̃ ſuũ donec cõforteẗ ſꝑma ⁊ aggregetur ꝫm modũ quẽ innuimꝯ. Deinde cõueniat cũ ea cõuentu quẽ innuimꝯ in loco aromatizato aromaticis calidis ſicut narro ꝑmo ex muſcho ⁊ croco ⁊ xiloaloe ĩdo crudo ⁊ deuitet cãforã: ⁊ ſit in letiore diſpõne ⁊ meliore aĩa ⁊ delectabiliore domo ⁊ cogitet de maſculis ⁊ approprÿet meditatiõm ſuã in maſculis fortibus hñtibuſ audaciã ⁊ opponãt ſuos oculos forme uiri de illis q̇ ſt̃ rectõris creationis ⁊ glorioſe forme ⁊ coeat.

¶ C. xv. de ſignis albani facientis naſci maſculos.

Albani faciẽs maſculos ẽ uir fortis corporis equalis carnis in duritie ⁊ mollitie multi ſꝑmatis groſſi calidi ⁊ eſt magnoꝝ teſticuloꝝ manifeſtaꝝ venoꝝ fortis deſiderij quẽ nõ debilitat coitus ex cuꝯ dextro eÿciẗ ſꝑma. Nã ruſtici ẽt ſtringunt ſiniſtꝝ teſticulũ tauri ut effundaẗ ex dextro. ¶ Qñqꝫ adoleſcentis dexter ꝑus inflaẗ teſticulus tunc ipſe eſt maſculinans aut ſiniſter tunc ipſe eſt femininans. ¶ Et ſilr̃ ille ad quẽ feſtinat pollutio nõ a nocum̃to ĩ ſꝑmate ẽ faciẽs maſculos.

¶ C. xvi. de ſignis mľꝝ maſculinizãtiũ.

De mľribus maſculinans eſt mľr eq̃lis coloriſ ⁊ forme q̃ nõ eſt grauis corꝑe nꝫ mollis: ⁊ nꝫ mẽſtrua ꝯ ſt̃ ſubtilia cruda nꝫ pauca aquoſa aduſta ualde ⁊ ꝯ os matricis eſt vulue oppoſitũ. ⁊ ꝯ digõ bona ẽ ⁊ ꝯ vene ſt̃ appꝑences ꝓcedentes ad exteriora ⁊ ꝯ ſenſꝯ ⁊ motus ꝫm ꝙ oꝫ exiſtũt ⁊ nõ hꝫ ventris ſolutiõm aſſiduã nꝫ ipſius ꝯſtrictiõm aſſiduã. ⁊ oculi ꝯ ſt̃ decliues ad fuſcedinẽ abſqꝫ ſubalbedine ⁊ eſt gaudentis nature ⁊ lete aĩe. Et puelle uiripotentes in ꝑmis qñ coeũt ſt̃ uelocis ĩpregnatiõis ꝓꝑ fortitudinẽ caliditatis earũ ⁊ ꝑuitatẽ adipis matricis ipſaꝝ ⁊ hũitatũ eaꝝ. Et ille q̇bus velociter ueniunt mẽſtrua digniores ſt̃ ut maſcľoſ ꝯcipiãt. ⁊ ſpatiũ mũdificatiõis illaꝝ quaꝝ eſt breue: eſt vſqꝫ ad. xxij. dies non uſqꝫ ad. xl.

¶ C. xvij. de cãis gemioꝝ ⁊ ĩꝑgnatiõis ſꝫ ĩꝑgnatiõm.

Cauſa eaꝝ eſt multitudo ſꝑmatis ⁊ diuiſio ipſiꝯ ĩ duo: ⁊ qð eſt ſupra ⁊ eiꝯ caſus in duos uẽtres. ⁊ incolumitas q̇dẽ duoꝝ filioꝝ ẽt geminoꝝ nõ ẽ ꝑlima ⁊ paꝝ ſt̃ inter geminos dies ꝑlimi. Ipſi ei ꝫm plm̃ fiũt ex coitu uno. Et paꝝ cõtingit ꝙ ex coitu ſuꝑ ꝑgnatiõꝫ fiat cõceptio. Nã ſi fit cõceptio fit in mulieribus q̃ corpora tenera hñt ⁊ ſt̃ multorũ piloꝝ ⁊ multi ſan. ꝓꝑ fortitudinẽ caliitatis eaꝝ. ⁊ de illis q̃ ſt̃ fortaſſe vident ſan. in ĩpregnatiõe ⁊ nõ curãt de eo ꝓꝑ uirtutẽ eaꝝ ⁊ fortitudinẽ matricis ipſaꝝ ⁊ nõ abortiunẗ cũ mẽſtruis ⁊ cũ aꝑtione ꝯ qð emittiẗ in matrice. ¶ Et qñꝫ mẽſtruãẗ ſuꝑ ĩpregnatiõm nũero duaꝝ mẽſtruationũ ⁊ ſupra: ꝙ ſi cadat ĩpregnatio ſuꝑ ĩpregnatiõm in nõ ualde forti ⁊ in ea q̃ nõ cõcipit niſi ꝓꝑ aꝑtiõm oris matricis ſue ñ ꝓꝑ fortitudinẽ ſue matricis timeẗ ꝙ ſit filius ꝑmus iã debilitatus: qꝛ corrũpiẗ ſcðus. ⁊ iteꝝ in fortibus timeẗ latus caſus litigij ⁊ ꝯpreſſionis inter duos filios. ⁊ illð quið plm̃ ꝑducit ad ſe. ⁊ inflatiõm faciei ⁊ aduentuꝫ egritudinũ ad hoc ut abortiaẗ unũ eoꝝ. ¶ Et de ſignis quið geminoꝝ ⁊ q̇ ſupra ſt̃ ꝫm ꝙ dixeȓt ⁊ exꝑtũ eſt. eſt ut ꝯſidereẗ umbilicus nati ꝑmi cõtinuus cũ fetu. Tũc ſi nõ fuerit in ipſo ruga nꝫ nodus nõ erit pꝯ natũ ꝑmuꝫ filius. ⁊ ſi fuerint in ipſo ruge tũc ꝑgnatio erit ꝫ nũeꝝ rugaꝝ.

¶ C. xviij. de ſignis appropinq̃tiõis ꝑtus.

Qum ꝑgnãs ingredĩ in ſpatio ꝓpinquo tꝑi ꝑtꝯ ⁊ ſentit grauitatẽ in inferioribꝯ uẽtris ſub umbilico ⁊ in dorſo ⁊ dolorẽ in inguine ⁊ caliitatẽ in uẽtre ⁊ inflatiõꝫ in ore matricis vehementẽ ſenſatã ⁊ hũectatiõm ꝯ tunc iã approximat. Qñqꝫ mollificaẗ ꝯ cauda ⁊ inflãtur ꝯ iguina ⁊ fortior fit inflatio inguinis tunc ñ eſt inter illud ⁊ inter partum niſi proximum.

¶ C. xix. de ſignis debilitatis embryonis.

Significãt debilitatẽ ꝯ egritudines matris ſue ⁊ euões accidentes ⁊ ei ꝓꝑe cõtinuatio ꝓuocationis mẽſtruoꝝ ꝑtranſeuntiũ illud qð fit ꝫm ſemitã raritatis ⁊ paucitatis ⁊ ꝫm ſemitã ſuꝑfluitatis cibi. Et ſilr̃ aꝑtio lactis ẽt' in ꝑmo mẽſe in quo cõcipit ipm̃ ⁊ emulgeẗ qñ mãmilla exꝑmiẗ. ⁊ ſignificat ipſã ꝙ nõ moueẗ fetus motu de quo ſit curãdũ: aut moueẗ in nõ ſua hora.

¶ C. xx. de ſignis debilitatis nati.

Qum fetus naſciẗ ⁊ nõ inflaẗ umbilicus eꝯ. ⁊ ñ mouetur ⁊ non ſternutat uſqꝫ ad tempus tunc

ipſe eſt debilis ⁊ non uiuet.
¶ Tractat⁹ ſcđus. ¶ C.i.de ĩpregnatione ⁊ partu.
TEmpora quiđ creatõnis ⁊ motõis ⁊ ꝑtus iã
diximus in anatomia ⁊ eis q̃ ſꝫ p⁹ipſã. Et ſci
as inde ꝙ mẽſis.vij.eſt ꝑmus mẽſis ĩ quo pa
rit ipm ⁊ eſt fetus fortis creationis ⁊ ꝯplõnis c⁹creati
o velox fuit ⁊ c⁹motus feſtinauit ⁊ c⁹petitio ad exitum
fuit uelox. ⁊ multotiens quiđ moriꝫ nat⁹infra hoc ſpa
tiũ: qm̃ tolerat motus vehementes in debilitate creati
onis h⁹.natus nãq; lꝫ in radice ſit fortis: tñ eſt ꝓximi
ſpatij in creatiõe. Verũ nat⁹ĩ.viij.mẽſe eſt q̇ plꝫ moriꝫ
de natis ⁊ paꝝ uiuit. Q. đ ſi aliq̇s uiuat đ natiſ in.viij.
mſib⁹ ĩc̃ illud eſt paꝝ ualde. ⁊ paꝝ eſt ꝙ uiuat nat⁹ ꝑuẽi
ens hoc tpe. Et in q̇buſdã regionibus nõ uiuit natus
viij. mẽſiũ oĩo: qm̃ nõ euãꝫ e⁹diſpõ q̇n aut ſit retardat⁹
in creatione ⁊ motiõe ⁊ deſiderio ad ꝑtũ vſq; ad hanc
horã. ⁊ ſignificat ꝙ e⁹uirtus nõ eſt fortis in radice: aut
adueniunt eis motus ſeꝑatiõis in principio tpris ꝯple
mẽti q̄uis ſit fortis in radice uirtus e⁹ſicut nati in.vij.
Q. đ ſi nõ fuerit ita: imo fuerit creatio e⁹ ⁊ motus ipſi⁹
⁊ uoluntas deſiderãs ꝑuenire ad ꝑtũ. ⁊ motus eius ꝯ
pleti añ illud tunc h⁹fetus iã conaꝫ euadere a loco ſuo
⁊ cõuertiꝫ. Sed q̇d ualet e⁹ꝯuerſio cũ qua nõ ſequiꝫ
intentiõm ſuã ⁊ remanet ſic cõuerſus uſq;quo redit ad
ipm uirtus ſua ⁊ facit ipm deficere debilitas ſue uirtu
tis ⁊ accit ei ꝓculdubio qđ accidit debili intento moti
bus euaſionis qũ ꝓcedit abſq; directiõe. ſ. laſſitudo ⁊
defectus: infirmaꝫ ergo ꝓculdubio ⁊ debilitaꝫ ⁊ reſol
uiꝫ uirtus e⁹. ⁊ qũ naſciꝫ in h⁹ĩ diſpõne eſt iudiciũ ei⁹
iudiciũ nati infirmi debilis. Et de iudicijs e⁹eſt ꝙ non
ſpaꝫ ei uita. ¶ Natus ãt in nono ſi ꝯpleta fuerit e⁹cre
atio ⁊ deſiderat moueri in.vij. ⁊ non fuerit ei poſſe ut e
uadat: imo remaneat in matrice ⁊ acciderit ei in.viij.
qđ diximus uiuet in ſpatio mẽſis ita redeunte ad ipm
uirtute ⁊ equabiꝫ a cõuerſione ſua vſq;° redeat ꝯuerſus
⁊ cõfirmeꝫ. Q.ũq; naſciꝫ ſaluaꝫ ⁊ qũ nõ ſit ita imo nõ
deſiderat niſi moueri in illa hora tunc iudiciũ e⁹ eſt iu
diciũ oĩs debilis oĩo. ¶ Et ꝑtin quiđ naſciꝫ in decio:
ille cui accidit ut deſideret ꝑtũ in nono ⁊ nõ fuit ei ꝑe
ꝑatũ. ⁊ accidit ei illud qđ accidit nato in.viij. Et paꝝ
quiđ accidit ut ſit aſſiduatio ſeꝑatiõis eadeus in.vij.
Deinde extẽdaꝫ uita vſq; ad.x. ita ut eueniat ei ĩtegra
uita in.x. hoc ei rarũ eſt. ⁊ cũ hoc eſt ſignificatio debili
tatis v̇tutis qũ currit uiciſſitudo ex ſeptio vſq; ad.x.
¶ C.ij.de regimine uniuerſali pregnantis.
OPortet ut aſſiduent lenificatiõꝫ ſuaꝝ nãꝝ ſemꝑ
cũ eis q̃ leniũt cũ eq̃litate ſicut ſꝫ aleſſidabegi
pinguia. ⁊ ſicut ſuraſet ⁊ ſilia qũ ſtringiꝫ nã ualde: ⁊ ut
occupenꝫ exercitijs tẽꝑatis ⁊ de ãbulatiõe tenui abſq;
ſupfluo. ¶ Supflua ei abortiri facit ⁊ illud iõ: qm̃ ip
ſe replenꝫ ꝑꝑ illud qđ accidit eis de retentione m̃ſtru
oꝝ. Q. đ ſi ſupfluitates in eis multiplicenꝫ oꝫ ut nõ aſ
ſiduent balneũ. ¶ Balneũ nãq; eis execrabile eſt niſi
apud ꝓpinquitatẽ: ⁊ nõ oꝫ ut inunganꝫ capita eaꝝ: ⁊
fortaſſe accidet eis inde coriza: qꝫ accidat tuſſis ⁊ ꝯmo
ueaꝫ fetus ⁊ p⁹abortus. ⁊ oꝫ ut deuitent motũ ſupfluũ
⁊ ſaltũ ⁊ ꝑcuſſiõm ⁊ caſum ⁊ coitũ ꝓṗe ⁊ replõnẽ cibi
⁊ irã: ⁊ nõ ſꝫueniat eis qđ faciat triſtari ⁊ timere ⁊ elõ
genꝫ ab eis oẽs reliq̃ cauſe abortus: ⁊ ꝓṗe in mẽſe ꝑ
mo ⁊ uſq; ad.xx. dies ⁊ ꝓṗe in hebdomoda pria ⁊ vſꝫ
ad tres dies a cõceptione. Illic ei eſt execrabile ſuper
eas õe ꝯpſſiõm faciens. ⁊ cõſidereꝫ illud qđ diximus
de ꝯſuatione ẽbryonis. ¶ Et oꝫ ut coopiaꝫ illud qđ
eſt ſub hypocõdrijs eaꝝ cũ lana leui. ⁊ ſint cibi eaꝝ pa
nis mundus cũ aleſſidabegi ⁊ alzeberet ⁊ deuitẽt oẽ a
cutũ ⁊ amaꝝ ſicut cappares ⁊ oliue ĩmature ⁊ oẽ ꝓuo
catiuũ mẽſtruoꝝ ſicut ſꝫ faſeoli ⁊ cicer ⁊ ſiſamũ. ⁊ ſi de
ſiderant cibũ in die ꝯceptionis. Precepit Hip. ut ĩ po
tu ſumaꝫ ſauic in aq̃. Ipm ei q̄uis ſit inflatiuũ eſt tam̃
uelocis nutrim̃ti. ⁊ uinũ eaꝝ ſit odoriſeꝝ ⁊ ſubtile anti
qũ. ⁊ Hip. quiđ dixit ſumant in potu uinũ nigꝝ ⁊ vĩ ꝙ
uoluit intelligi ꝑ illud ſubtile nigrũ. ⁊ ſit nigredo e⁹ꝑꝑ
ipſius fortitudinẽ nõ ꝑꝑ fecẽ. ⁊ ſint in ſcđis mẽſis earũ
paſſe ⁊ cydonia dulcia ⁊ pira ⁊ excitantia appetituꝫ ⁊
mala muza. ⁊ granata muza. ¶ Medicine v̇o eaꝝ ſint
ſicut electuariũ de margaritis c⁹ deſcriptio. ℞. marga
ritaꝝ nõ ꝑforataꝝ piretri ãboꝝ añ. ʒ.i.ʒʒ. ⁊ maſticis am
boꝝ añ. ʒ.iiij. zedoarie doronigi ſe. apij tapſie cardamo
mi nucis muſchate macis cinami õium añ. ʒ.ij. been al
bi been rubei pipis ⁊ macropipis õium añ. ʒ.iij. cinna
momi. ʒ.v. zuccari ſulimeni q̄tũ õia ⁊ plus c⁹ doſis ſit
cochliariũ.i. Ipm ei rectificat diſpõnẽ matricis earũ
⁊ diſpõnẽ ſtõꝝ eaꝝ. ⁊ oꝫ ut uehem̃s ſit ſtudiũ in ſtõis e
aꝝ qꝫ cõfortenꝫ cũ eis q̃ ſꝫ ſicut geleniabin cũ xiloaloe
⁊ maſtice ⁊ ſilibus. Et electuaria facta cũ zuccaro plu
rimo cũ ſpẽbus aromaticis in q̇bus nõ eſt multa calidi
tas ⁊ cũ empl̄is ſtipticis calefacientibus aromaticis.
¶ C.iij.de regimine enixe.
OPortet qñ parit ut ſtudiũ ſit in ꝓuocatione m̃
ſtruoꝝ e⁹ ⁊ rectificeꝫ cibus ⁊ nõ ꝑmuteꝫ cibus
ſubito ad regim̃ croſſuꝫ q̃re faciat ipſã febrire ⁊ debili
tet uirtutẽ alteratiuã in cꝑe e⁹ ⁊ multipliceꝫ ſitis ei⁹ ⁊
fortaſſe fiat hydropica. ꝙ ſi indureꝫ cũ hoc cꝑ ei⁹ non
ſpaꝫ ei ſanatio. ⁊ diebus quiđ ꝑtus ſꝫ motus ⁊ ꝑiodi.
⁊ ꝑ̇ncipiũ e⁹eſt hora aduentus cõmotionis ⁊ doloris.
⁊ qũ egritudo ꝑtranſit.xx. dies uſq; ad.xxiiij. egritudi
ne ſtante aut recidiuãte ſignificat tarditatẽ ꝯſumptiõis
⁊ neceſſaria eſt euõ in die alio ab iſto q̇ ẽ dies criſis ſi
nõ fuerit debilitas. ¶ C.iiij.de appetitu ꝑgnãtis.
QVm cadit appetitus ꝑgnãtis iuuaꝫ dimiſſiõe
pinguis vehem̃tis pinguedinis ⁊ dulcis vehe
mẽtis dulcedinis ⁊ adminiſtratiõe rei ſubtilis ⁊ mode
ramine in potu aq̃ ⁊ ut ſit cõtenta uino odorifero pau
co ſubtili. eſt ei iuuatiuũ rectificans appetitũ. ⁊ illđ qđ
accidit de nauſea ⁊ uomitu ꝑlimo. ⁊ de medicinis ap
petitui cõferentibus eſt õe in quo eſt ſtipticitas cũ cal̄i
tate ſubtili ſicut uirga paſtoris decocta cuꝫ uino ⁊ ſuc
co e⁹ ⁊ ariſtologia añ cibũ ⁊ p⁹ipm de quo paꝝ ſumaꝫ
¶ Et ẽpl̄a nota cõfortantia ſtõꝫ fcã ex cydonijs ⁊ da
ctilis albis ſiccis ⁊ calamo aromatico ⁊ ſpica cũ uino
odorifero antiquo. Et qñꝫ ponunꝫ in eis ſe. apij ⁊ ani
ſum ⁊ feniculũ. ⁊ ꝓṗe ſi fuerint illic dolor ⁊ inflatio.
Q. đ ſi e⁹appetitus malus fiat ſupflue ſtude ĩn mundifi
cando ſtõm e⁹cũ eis q̃ ſꝫ ſicut aq̃ algeleniabin facta cũ
roſis ꝑſicis: deinde rectificeꝫ cũ acetoſis ⁊ rob de acre
ſta. ⁊ uinũ e⁹fcm̃ cũ aq̃ mellis ⁊ aq̃ zuccari: iuuam̃tũ e⁹
bonũ eſt in illo ⁊ ꝯueniens ẽbryoni. ⁊ polypodiũ quiđ
exiccatũ ꝯuenit appetentibus lutũ ex eiſ. ⁊ qñꝫ iuuanꝫ
ex acutis ſicut ſinapi ⁊ ſil̄ia. ipm ei abſcindit humoreꝫ
malũ ⁊ excitat appetitũ: ⁊ eſt ult^m in reducendo appeti
tũ eaꝝ. Q.ũq; ꝯuertiꝫ appetitus eaꝝ ad caſeũ aſſeꝫ eis
hũidus ſup prunas donec exicceꝫ: qm̃ ille ẽ melior q̄
ſiccus acutus. ꝑmus ei eſt minoris ſupfluitatis. ⁊ ſecũ
dus eſt magis diſrũpens appetitũ. ¶ Ad ventoſitatẽ
uero ſtõi eaꝝ et dolorẽ e⁹verbi gr̃a adminiſtreꝫ hoc ele
ctuariũ. ℞. cymini carmeni infuſi in aceto et torrefacti

p⁹illud ⁊ olibani ⁊ origani ꝑsici õium añ. ꝑtẽ.i. castoꝛi
ꝑtis unius tertiã sumat de puluere e⁹ sicco a medio au
reo vsq; ad aur.i. ¶ Ad uomitũ uero eaꝝ sup cibũ oꝫ
ut dent p⁹ cibũ ea in q̇bus sit aromaticitas ⁊ põticitas
⁊ stipticitas sicut cydonia assata ⁊ ꝓpe qũ fixa sit in eis
frusta xiloal.indi ⁊ assiduet cõpressio manuũ ⁊ pedꝫ
eaꝝ. Et administrẽt sup stõm eaꝝ ẽpla nota. ⁊ teneant
in oribus suis grana granatoꝝ cũ folijs mẽte ⁊ sorbeãt
aliq̇d de miua. ⁊ bolũ armenũ ẽ de eis q̃ sedãt eaꝝ nau
seam. ¶ C.v. de pulsu cordis pregnãtium.

ILlud quid plm accidit eis ꝑꝑ cõitatẽ oris stõi
⁊ cã hũoris in eo qm̄ multotiẽs alleuiat soꝛbeĩ
aq̇ calam ⁊ exercitiũ leue ꝑcipitãs illd qd ẽ i ore stõi.

¶ C.vi. de regimine cursus mẽstruoꝝ pregnantis.

DEcoq̄tur stiptica in q̇bus nõ est aromaticitas
in aq̃. ⁊ ex ea admistret tina sicut sũt lentes ⁊ cõ
tices granatoꝝ ⁊ balaustie ⁊ galle ⁊ glãdes ⁊ silia. ¶
Et q̃ñ fit ex gallis ⁊ balaustijs ⁊ corticibus granatoꝝ
⁊ ficub⁹ siccis ẽplm ⁊ ponit super pectinẽ cum aceto.

¶ C.vij. de apatione pedũ ꝑgnãtiũ ⁊ mollitie earuꝫ.

EMplent pedes eaꝝ cũ folijs caul ⁊ liniant cũ
uino misto cũ aceto ⁊ decoctiõe citri:aut cũ de
coctione chimolee. ⁊ q̃ñ sumit ẽplꝫ ex cãnis cũ aceto
⁊ ex aneto cũ aceto. ¶ C.viij. de abortu.

CAuse abortus:aut sũt ꝑmitiue ex ꝑcussione:aut
casu:aut exercitio supfluo:aut saltu vehemẽti: ⁊
ꝓpe ad posteriora uel retro. ipse eĩ multotiẽs facit de
scendere spma ɔceptũ uisibilr:aut aliq̇d ex passiõibus
aĩalibus sicut ira vehemẽs:aut timoꝛ aut tristitia. ⁊ ex
frigore acris ⁊ calitate e⁹ supfluis. ⁊ ꝑꝑ hoc genus ab
hõret ꝑgnãti ꝓlõgatio balnei ex h⁹ ꝙ magnificat anhe
lit⁹ ei⁹. Balneũ eĩ lꝫ abõtiri faciat ꝑ lubricitatẽ:fac tñ
abõtiri ꝑ egrẽssiõꝫ fet⁹ ad aerẽ frĩ. ¶ Et q̃ñ ꝓuẽit ex d
bilitate ei⁹ ꝑꝑ defectũ ⁊ mollificatiõꝫ ipsi⁹ cã rẽsolutiõis
rei corpee ⁊ ex egritudinibus ⁊ askiu ⁊ fame vehemẽti
⁊ euõne hũoris:aut sanguinis plimi ꝑ medicinam: aut
phlomiã:aut ex seipso. ⁊ ex fluxu san. mẽstruoꝝ plimi.
⁊ q̃to magis filius est maior est nocumẽtũ cũ phlomia i
ipso plus:aut ex reptõne vehemẽti:aut ex sacietate nau
seatiua plima corrũpente nutrimẽtũ fetus ⁊ oppilante
uiã ad eũ:aut ex multitudine coitus mouẽte matricẽ ⁊
ꝓpe p⁹ septimũ. Et multitudine balneatiõis ⁊ ablutio
nis lubricãte matricẽ ⁊ faciente abortũ lꝫ balneũ abor
tiri faciat cã mollificatiõis uirtutis: ⁊ qr facit fetũ ege
re eo qd est frm ꝯm ꝙ dixim⁹. Isti ergo sũt ordines cãꝝ.
⁊ q̃ñ fit causis ꝑꝑ fetũ sicut est mors e⁹:ꝑꝑ aliq̃ cãruꝫ
mortis e⁹. Q̃ñ expellit eũ nã ⁊ ꝓpe qñ currit ex eo res
uirulẽta q̃ mordicat matricẽ ⁊ ledit eã:uel sicut ẽ debi
litas e⁹ qr nõ firmat aut ꝑꝑ pãniculos ⁊ inuolutiões q̇
bus ɔtinet. Q̃ñ eĩ abrũpunt ⁊ mollificant ⁊ effundũ
tur ex eis hũitas eoꝝ ledit matricẽ: ⁊ mouet eã expulsi
ua ⁊ adiuuat iteꝝ ad lubricitatẽ:aut ꝑꝑ cãꝫ matricis d
ãplitudĩe oris e⁹ ⁊ ꝑuitate adunatiõis e⁹:aut ex hũita
tibus in matrice:aut in orificijs uenaꝝ lubrificãtibus ⁊
grauãtibus. ⁊ q̃ñ fit ꝑꝑ reliquas spẽs malitie ɔplõnis
in matrice ex calore:aut frigore:aut hũitate aut siccita
te ⁊ paucitate nutrimẽti fetus. ¶ Et q̃ñ fit ex uẽtosita
te in matrice ⁊ ex apate. ⁊ que sũt eis silia:aut duritie:
aut cãcro. Et q̃ñ fit ex ulceribus in matrice. Et plm
abortus facti in mẽse scdo ⁊ tertio fit ex uentositate ⁊
hũitatibus sĩ orificia uenaꝝ q̃ sũt matricis q̃ noĩant fo
ramina ex q̇bus cõtexunt uene secũdine. Q̃ñ ergo hu
mectant mollificant ipse. ⁊ illud qd ex eis texit: qr fit
abortus fetus ex quolibet motore: aut ex uentositate:
aut grauedine. ⁊ q̃ñ est cã malitia ɔplõnis calẽ exiccã
tis:aut frẽ ɔgelãtis. Et iteꝝ ex eis que abortiri faciũt
in initio rei est tenuitas spmatis in radice: qr nõ creat
ex eo pãniculus ꝑmus nisi debilis ꝑpat⁹ ad disrũpẽdũ
cũ hoc ꝙ ipse attrahit san. ⁊ in sexto ⁊ q̇ sũt p⁹ ipꝫ ex hu
miditatibus dispstis in matrice lubricãtibus fetũ. ⁊ di
xerũt q̇dã ꝙ fit plm illius ex uẽtositate: ⁊ ueritas est iste
ꝯmo. ¶ Post spatiũ uero notũ plm abortus nõ fit nisi
ex debilitate. ⁊ dr ꝙ illa que est vehemẽter extenuata
qũ ipregnat abortit añq̃ ingrossescat. Q̃m corpus re
cipit de cibo ad sui rectificatiõm ⁊ reditiõm sue uirtu
tis talr ꝙ nõ supfluit ẽbryoni qd ipm nutriat qr debili
tat. ¶ Et in regiõib⁹ q̇dẽ ualde frĩs absq; eq̃litate ⁊ tẽ
poribus frĩs ualde multiplicat abortus. ¶ Et similr
mors ꝑgnãtiũ ⁊ in regiõibus meridionalibus multipli
cat abortus. ⁊ silr in aeribus meridionalibus ⁊ mino
rat i septẽtrionalibus nisi sint frĩ vehemẽter ledẽtes em
bryonẽ. ⁊ qñ ꝑterijt hyems austrina calĩa ⁊ sequit illã
ver boreale frm abortiunt ꝑgnãtes que ꝑiture sũt in ve
re ex q̃libet cã ⁊ ꝑiunt debilẽ. ⁊ dolores q̇dẽ accidẽtes
apud abortũ vehemẽtiores sũt dolorib⁹ accñtib⁹ apd ꝑtũ
qm̄ ille sũt res nõ nãles ¶ C.ix. de signis.

SIgna q̇dẽ abortus ipsius sũt qm̄ incip mãmilla
detumescere p⁹ soliditatẽ sanã. ¶ Soliditatem
uero egrã rectificat nã ꝑducens ad detumitiõꝫ sine tio
re abortus. ⁊ quecũq; duaꝝ mãmillaꝝ detumescit a so
liditate sana tunc hñs eam abortit in die illo. Et silr ex
pleuresi. Q̃ñ ergo supfluit lactis ꝓuocatio ⁊ frequens
fit adeo donec detumescat mãmilla:tunc indicat ꝙ fe
tus est debilis ⁊ ꝙ ꝑpat abortui. ¶ Et silr multitu
do doloꝝ in matrice. ⁊ qñ rubet facies in febre ⁊ accit
rigor aut grauat caput ⁊ dñat lassitudo ⁊ sentit dolor
in ꝓfundo oculi significat ꝙ cause abortus sũt veniẽtes
⁊ ꝙ ipse facient ꝑuenire mẽstrua:deinde facient abor
tiri. ¶ Et silr cause abortus qñ ueniunt significãt ipꝫ
¶ Cõplõnes ṽo ⁊ ulcera ⁊ apata ⁊ hũitates ꝑ ea co
gnoscũt que dcã sũt multotiẽs. ¶ Factus ãt cã uẽtosi
tatis cognoscit ꝑ signa uentositatis ⁊ extẽsionis absq;
grauedine ⁊ ex ꝑmutatiõe ⁊ ex additiõe cũ acceptiõe
inflatiuoꝝ. ⁊ cause ꝑmitiue iteꝝ cognoscunt q̃titate sua
¶ Mortẽ ṽo fetus significat motio rei delate in ɔcaui
tate grauãtis sicut lapis q̇ mouet de latere ad latus: ⁊
ꝓpe qũ iacet sr latus suũ ⁊ infrãtur sumĩ qũ añ illud eẽt
calm ⁊ detumescit mãmilla. ¶ Et q̃ñ currunt hũita
tes uirulẽte fetide. ⁊ significat illud si iã acciderit pre
gnãtib⁹ egritudines acute nocentes sua calitate vehẽ
ter. Nã si ex eis ꝓhibet nutrimẽtũ morit fetus ⁊ si non
ꝓhibet vehemẽtior fit egritudo. ⁊ fiunt alie egritudĩes
praue. ⁊ q̃ñ fit qũ morit fetus añ illud. ⁊ est de indicã
tibus illud ut demergat oculus ꝑgnãtis ad ꝓfundũ ⁊
fiet albedo oculi fusca. ¶ Et q̃ñ fit rigida auris ei⁹ ⁊
extremitas nasi cũ rubedine labij ⁊ dispõ eius est simi
lis hydropisi hyposarche.

¶ C.x. de ɔseruatione ẽbryonis ⁊ cautella abortus.

EMbryonis suspensio ex matrice est sicut suspẽ
sio fructus ex arbore sicut maior timor q̇ tiet
sr fructũ ꝙ cadat ẽ:aut qũ incipit e⁹ apparitio:aut qũ
ipsius existit ɔplemẽtũ. Silr qd vehemẽtius timet sr em
bryõm ꝙ abortiuus fiat est apud ꝑncipiũ ɔceptiõis. ⁊
añ appropinq̃tiõm: qr opꝫ ut caueant in his duab⁹ ho
ris cause abortus ꝑdicte. et pharmacũ q̇dẽ solutiuũ ẽ
de sũma illaꝝ cãꝝ. qr oꝫ ut caueat e⁹ dispõ añ mensem

quaꝝ ⁊ post.vȝ.⁊ in eo qḋ est inter illa iteruȝ. Uerũtñ
in eo qḋ est inter illa est salubrius ⁊ ad ip̄m ꝑuenit qñ
necessariũ est. ⁊ fortasse nõ erit excusatio in q̇busdã ba
rũ horaꝝ q̇n soluat ⁊ mundificet san. eᵘ ut nõ corrum
pat ẽbryonẽ ꝑꝑ malitiã ꝯplonis: q² opȝ ut fiat cũ facili
tate ⁊ subtilitate. ¶ Et qñȝ ẽt m̄strua añ conceptiõȝ ñ
st mẽstrua necãria ⁊ remanent in ea supfluitates m̄stru
oꝝ eᵘ indigentes mundificatiõe. ⁊ tunc si nõ mũdificat
recipit eaꝝ corruptiõȝ ẽbryon. ¶ Oȝ ergo ut mũdifi
cet illud subtile cũ mũdificatiuis subtilibᵘ ñ potãdo sed
supponẽdo in p̄mis suppositoriũ pᵘ collũ matricis imo
supponant in collo matricis ⁊ ñ mundificet cũ eis illḋ
qḋ mũdificat uice una: imo uicibus plibᵘ. ⁊ qñ sȝ mlrẽ
timet ꝙ abortiat cã ꝯplonis ⁊ ap̄atũ ⁊ vlceꝝ ⁊ vento
sitatis ⁊ reliquoꝝ curet totũ cũ eis q̄ st in suo caᵒ. ⁊ qñ
abortit cã ꝯplonis fze tunc si motor ẽt est ꝯplo tẽꝑet. ⁊
si est aliud ⁊ est de illis que declinare faciunt ad matri
cẽ mãȝ calam ex qua timet ap̄a curet cũ apocrusticis
⁊ ꝓhibentibus ap̄a ⁊ cũ eo qḋ de solutiõe pole est. Si
ãt nõ fuerit illud imo ñ timet ex eo nisi ut ꝯsequat em
bryonẽ cã eᵘ nocum̄tũ aut lesio faciens ip̄m abortiri:
aut interficiens ip̄m: tunc oȝ ut curet cũ medicinis cõ
seruãtibus ẽbryonẽ quas dicemus. ꝑꝑ lubricitatẽ v̇o
ab hũitatibᵘ q̄ est plima lubricitas: oȝ in hora ꝑgnatiõis
ut admistrent clisteria lenitiua euãntia stercus: deinde
admistrent iniectiões ⁊ ꝓuocãtia urinã ⁊ clisteria mũ
dificantia matricẽ. ¶ C. xi. de regimie bono ad illḋ.

AS ut in potu det aq̄ radicis cũ oleo de kerua
aut decoctio albascec aut fenugreci cũ oleo de
kerua. ⁊ det in potu in oibᵘ. x. diebus aliq̇d de pilulis
fetidis ⁊ det hiera. G. in potu. ¶ Clistere bonũ ad il
lud ⁊ ad uentositatẽ. ℞. sauine ⁊ origani ⁊ ameos ⁊ ke
isin ⁊ ramoꝝ aneti ⁊ camemille ⁊ rute hascec ⁊ fenugre
ci añ. pugillũ. i. decoq̄tur in. iij. lb. aq̄ donec ꝯsumatur
medietas ⁊ sumat de ea minus. lb. ⁊ adde sȝ ipsã sexta
riũ. i. oli alrazaki ⁊ sacraiati. i. olei sisamini ⁊ utere ip̄o
clisterizando ⁊ clisteriza ipsã in õibus. iiij. diebus cũ tã
tundẽ. ⁊ ex eo est ut sumat colloq̇ntida ⁊ ꝑforetur ⁊ ex
trahant grana eᵘ ⁊ ipleat oleo de lilio ⁊ dimittat die ⁊
nocte: deinde ꝑꝑet in mane sȝ cinerẽ calam ⁊ dimittat
donec bulliat oleũ integre. deinde colet ⁊ clisterizetur
cũ eo receptrix dũ est tepidũ. ¶ Hoc eim est mirabile
ad lubricitatẽ hũidã ⁊ pᵘhᵘeũonẽ oȝ ut admistrent ole
a odorifera cala inuncta ⁊ iniecta ⁊ supposita in lanis
Et ꝯfectiões magne ⁊ medicam̄ alkekengi ⁊ diamarte
⁊ sagzenea in õibus. iij. diebus aut. v. ⁊ silr de diamu
scho ⁊ diaspmatõ. ⁊ iteꝝ sumat corticis turis ⁊ cipi tri
toꝝ ẽt ãboꝝ añ. ꝑs. i. ⁊ myrrhe ꝑs. 5. decoq̄tur cuȝ sep
tuplo sui aq̄ donec remãeat q̄rta ⁊ colet ⁊ clisterizetur
ex ea cũ. iiij. ℥. in õibus. iij. diebus postq̄ iã euãta fuerit
hũitas q̄ est ante ipsã. ⁊ ex pessarijs bonis st bdelliũ ⁊
glutẽ albat ⁊ ãmoniacũ ⁊ nigella ꝯiunctũ ⁊ singularit.
⁊ admistrent pᵘ mundificatiõȝ ⁊ supponãt spica ⁊ cro
cus ⁊ mastix ⁊ myrrha ⁊ galia ⁊ castoreũ ⁊ bdelliuȝ ⁊
silia in oleo nardino: aut adipe anseris sup lanã uiridẽ
Et supponat pᵘ illud cᵘ ꝑmissio necia est coagulũ lepo
ris ⁊ meᵉ ꝯseruãtes fetũ in uentre matris qñ nõ ẽ nocu
mẽtũ ꝯplonis cale: aut ap̄atis calidi ⁊ silũ illis. ⁊ sunt
meᵉ que st ad cor sicut zedoaria ⁊ doronigi ⁊ been duo
⁊ letificãtes ⁊ diamuschũ ⁊ mithridatũ. Medicam̄ ꝓ
hibens abortũ. ℞. doronigi ⁊ zedoarie ⁊ castori ⁊ asse
⁊ galie ⁊ muschi ⁊ cardamoni minoris ⁊ gallaꝝ ⁊ spo
dij õium añ. ʒ. i. cũ aq̄ fza ⁊ clisterizet calcfcm̄ ante hoc

⁊ ex eis que ꝯfcit in eo st ordeũ ⁊ camemilla ⁊ assa ⁊ a
netum ⁊ ameos ⁊ similia.

¶ C. xij. de regimie abortus ⁊ extractiõe fetᵘ mortui

QUãdoq̇ȝ abortus in q̇busdã horis necessariᵘ ẽ
de quibᵘ est illa q̄ est qñ ꝑgnans est puella ꝑua
supra quã timet mors ex ꝑtu. ⁊ de illis est qñ in matri
ce est nocum̄tũ ⁊ additio carnis stringens sȝ fetus egres
siõm q² interficit. Et de illis est apud mortẽ fetus i uẽ
tre ꝑgnãtis. ⁊ scias ꝙ qñ fit difficilis ꝑtus. iiij. diebus
tunc iã morit fetus: q² occupatus sis in uita matris ⁊
nõ occuperis in uita fetus: imo stude in extractõe illiᵘ
¶ Et abortũ quiḋ qñȝ faciunt motus ⁊ qñȝ faciũt ip̄ȝ
meᵉ. ¶ Et medicine quiḋ faciunt: qm̄ interficiũt fetũ.
⁊ qr ꝓuocãt mẽstrua cũ fortitudie. Et qñȝ faciunt cuȝ
lubricitate. ⁊ interficientes fetũ st amara ⁊ ꝓuocantia
mẽstrua iteꝝ st amara ⁊ acuta ⁊ lubricãtia st hũida ui
scosa que admistrent bibita ⁊ supposita. ⁊ ex motibus
est phlom a ⁊ ꝓp̄e ex saphena pᵘ basilicã ⁊ ꝓp̄e sup ma
gnitudinẽ ieiuni ⁊ famis ⁊ exercitiũ ⁊ saltus plimi ⁊ ḋ
latio oneris grauis ⁊ uomitus ⁊ sternutatio. ⁊ de regi
mine bono in illo est ut intromitat in os matricis pre
gnãtis charta fcã liciniũ: aut pẽna aut herba amara vl
abrasa cũ m̄sura q̄titatis pẽne ex vinẽ: aut ruta aut hã
taita aut siracost. ¶ Ipsa ei abortiri faciunt ꝓculdubi
o ⁊ ꝓp̄e qñ liniunt ex aliq̈ medicinaꝝ abortiri facienti
um sicut alkitrã ⁊ pulpa colloquitide. ¶ Et de medi
cinis quiḋ abortiri facientibus alie st singulares ⁊ alie
ꝯposite. Et singulares quiḋ iã diximus in tabulis me
dicinaꝝ singularium ⁊ ꝯpositas in ãtidotario. ¶ Hic
v̇o dicemᵘ de utrisq̄ȝ ordinibᵘ eas que magis opatiue st
in intentiõe. ¶ De medicinis v̇o singularibus que st
lõgiq̇ores a vehem̄tia caliditatis st sic apsinthiũ ⁊ tapsia
Sed medicine singulares cale st sicut sem̄ tapsie qḋ ẽ
sile nasturtio. ⁊ est ei odor nasturtij: ⁊ grana hãmel iteꝝ
bibita et supposita. et oleũ balsami qñ supponit extra
hit fetũ et secundinã et assa et galbanũ forte est iteꝝ et
buchormariẽ in hoc cᵒ fortis ẽ ualde bibita et suppo si
tarita ꝙ quidã existiant ꝙ si ꝑgnãs iacet sȝ eã ꝑducit e
am ad abortiendũ. ⁊ succus eᵘ corrũpit fetũ linitus sup
uentrẽ: q̄to ergo plus suppositus sȝ cottũ. Et silr succᵘ
reliquaꝝ hãtanitaꝝ. et si i potu det de vinẽ ꝑsico põdᵘ
ʒ. iij. eijciet fetũ in die illo. et qñ sumit de cordumeni ter
tia. ʒ. i. eijcit fetũ et facit possidere caliditatẽ et motũ. et i
teꝝ si initiat ḋcoctio pulpe colloquitide i iiectorio nar
rato fm decoctiões suas aut supponat in lana suppo
sitorio ascendente. Et ex medicinis bonis est cinnamo
mũ qñ ꝑmiscet cũ rubea. Ip̄m eni abortiri facit fetum
bibitũ: aut suppositũ et cũ hoc sedat nauseã. et de illis
q̄ ꝓꝑetatẽ hñt est ungula asini. ¶ Scḋm ei ꝙ quidaȝ
existiant si cũ ipsa suffumiget fetus mortuus extrahit
eũ. et qñ ex stercore eᵘ fit suffumigatio ꝑ traiectoriũ ex
trahit mortuũ uelociter. ¶ Et silr suffumigatio cuȝ o
culo piscis saliri. Et ḋ medicinis ꝯpositis ebibitio i hᵒ
est medicam̄ forte in faciendo abortũ et extrahendo fe
tũ mortuũ. Qḋ. ℞. asse põdus. ʒ. 5. et folioꝝ rute sicce
ʒ. iij. et myrrhe. ʒ. ij. et est dos una sumat in potu cũ de
coctiõe sauine dosis. i. in mane et dos. i. in uespis: aut
sumat aristol. lõge et gentiane et baccaꝝ lauri: et myr
rhe et costi marini et casie lignee nigre et rube tícture
et succi apsinthij et cordumeni recentis acuti et ꝑipis
et mescatramelir ẽt ꝑtes eq̄les ḋ qᵒ bibat õi die aut. i. x.
diebᵘ. Et de medicis bõis faciẽtibᵘ abõrtũ cũ facilitate
cũ sedatiõe nausee ẽ illḋ qḋ. ℞. ciamõi et cordumẽi et

sauie ōiū añ.ʒ.x.myrrhe.ʒ.v.⁊ sit dos eꝰ.ʒ.iij.ōi die ⁊
alleniaṫ cum hoc mundificatio enixe ⁊ exitꝰ secundine
⁊ tyriaca diatesseron ēt est fortis in faciendo abortū ⁊
extrahendo mortuū. ¶ Et ad infantē mortuū sumāṫ
℥.iij.aq̄ rute ⁊ tm̄dē aq̄ fenugreci decocti cū ficubus ð
coctiōe multa.⁊ origani.℥.iij.et sumanṫ in potu. Ipsa
ei lubricāt mortuū et qñ3 daṫ in potu aq̄ sic q̄ntitas.lb
i.⁊ pulverizaṫ desup altee.℥.i.⁊ daṫ in potu ⁊ vomiṫ
⁊ fit sternutatio. Et daṫ in potu aq̄ rute plima cū oleo
de fenugreco decocto cū dactilis ⁊ est ꝯueniens secun
dine. Et de pessarijs est medulla cordumeni de qua ⁊
ex aromatico fiat pessariū: ⁊ supponaṫ. Pessariu3 for
te.℞.succi cucumeris asinini kirat.viij.cōfecti cū felle
taurino ⁊ supponaṫ. extrahit ei fetū mortuu3. ¶ Pes
sariū pauli.℞.helleboꝝ nigrū ⁊ staphisagriā ⁊ aristol:
ro.⁊ buchormariē ⁊ grana almezerion ⁊ pulpā collo
quītide ⁊ āmoniacū teranṫ oīa pter āmoniacū. Ips3 nā
ꝯresoluiṫ in aq̄ ⁊ aggregenṫ cū eo reliq̄.⁊ qñ3 poniṫ
cū eo fellis taurini exiccati ps.i.⁊ fit ex eis pessarium.
⁊ iteꝝ aliud forte ualde.℞.salis āmoniaci triti.ʒ.x. am
moniaci.ʒ.iiij.ꝯficiaṫ sal āmoniacus cu resolōne āmōi
aci.⁊ fiat ex eo pessariū.⁊ supponaṫ nocte tota eleuatis
pedibꝰ ſ̄ pluinar ⁊ initiaṫ iteꝝ i eā qð fit sicut decoctō
apsinthij ⁊ sic succꝰ rute ⁊ sic ðcoctō sauie ⁊ ol3 ð kerua

¶ C.xiij.de instīo quo iniectio fit in matricem.

Oportet ut sit instm̄ quo iniectio fit triāgulate
extremitatis longū hñs collū ſm mēsurā lōgi
tudinis colli matricis mlr̄is q̄ curaṫ ⁊ talr̄ ut igrediaṫ
os matricis ⁊ sentiat mulier ꝙ iam peruenit in spatium
intra matricem ⁊ initiatur per ipsum illud quod inter
ficit ⁊ quod lubricat ⁊ quod extrahit.

¶ Capitulum.xiiij.de regimine quorūdam antiquoꝝ
in extrahendo fetum mortuum.

Extractio fetus mortui ⁊ incisio eꝰ cū ferro qum
difficilis fit ptus cōsidereṫ an sit salubris an sit
nō salubris. ¶ Si ergo fuerit ex illis q̄ salubres ſ̄ si
mus audaces in curatiōe eꝰ.⁊ si nō ꝓhibeaṫ illud.
Mlr̄i ei cꝰ dispō mala est accidit sincopis cū uigilijs ⁊
obliuiōe ⁊ mollificatiōe ⁊ dislocatione: ⁊ qū uocaṫ nō
fortasse rñdet: ⁊ qū clamaṫ alia uoce rñdet debiliter:
deinde supuenit ei sincopis iteꝝ.⁊ de illis ſ̄ q̄ spasmāṫ
cū tensione ⁊ pulsant eaꝝ lacerti ⁊ ꝓhibenṫ a cibo ⁊ ē
pulsus eaꝝ puus frequens. Illis vo que saluanṫ nihil
accit de hoc. ¶ Op3 ergo ut mlr̄ resupineṫ ſ̄ cap ⁊ ſ̄
dorsum suū.⁊ sit caput eꝰ decliue ad inferiora ⁊ cura e
ius eleuata ⁊ ꝯtineāt eā mlr̄es: aut accipiāt ab ōi lateꝛ
si fuerint pñtes.⁊ si nō ligeṫ pectus eꝰ ad lectu3 cū liga
mētis ⁊ nō attrahaṫ corpus eꝰ apud tēsiōm: deinde api
at obstetrix rectū colli matricis ⁊ inungat manum sini
strā oleo ⁊ aggreget oēs digitos in lōgitudine ꝓtēsos:
⁊ intromittat eos in os matricis ⁊ dilatet eos ēt cū eo
qð ē supra ipsos de oleo.⁊ inq̄rat ubi o3 figere uncios
q̄bus fetus extrahaṫ ⁊ loca eleuata ut figanṫ in eis vn
cini.⁊ si approxiat ei qð inuenit. ¶ Ista gꝰ ſ̄ loca in fe
tu q̄ descendit ſ̄ caput oculi ⁊ os ⁊ collū ⁊ paulati3 ⁊
sub mādibula ⁊ furcula ⁊ loca ꝓpinq̄ costis. ⁊ sub hy
pocōdrijs. ¶ In fetu vo q̄ descendit ſ̄ pedes ſ̄ ossa q̄
ſ̄ supra pectinē ⁊ coste medie ⁊ furcula: deinde teneat
instm̄ quo extrahaṫ fetus cū manu dextra. ⁊ intromit
tat manū sinistrā sub uncino in eo qð ē inter digitos su
os ⁊ infigaṫ in ptibꝰ locoꝝ que diximꝰ dōec pueniat ad
rē uacuā ⁊ infigaṫ eī uncinus alius ut sit attractio eq̄l
⁊ nō declinet ad ptē aliq̄: deinde tēdaṫ ⁊ non sit tensio
eq̄lis in directo tm̄: imo in lateribꝰ ēt sicut fit in ablutio
ne dentiū. Et o3 in hora illa ut mollificeṫ tensio: deide
intromittaṫ index inunctus ⁊ digiti plimi in eo qð ē in
ter matricē ⁊ corpꝰ qð retineṫ.⁊ circundent digiti eiꝰ
circuitū. ¶ Qu3 ergo sequiṫ fetus ſm ꝙ o3 tunc pmu
teṫ uncinꝰ pmus ad locū altiorē ⁊ ita fiat cū uncinis a
lijs dōec egrediaṫ fetus totus cū attractiōe. Quð si e
grediaṫ manus añ aliā ⁊ nō est poſ̄is reditio eꝰ pp ipsi
us coarctatiōm: tunc o3 ut inuoluaṫ ſ̄ ipsā pānus ut ñ
lubricet ⁊ attrahaṫ tandiu donec qū tota egredi absci
daṫ ex spatula ⁊ ita fiat qū egrediunṫ ābe manus ante
adiutoria sua.⁊ nō est poſ̄is eaꝝ reductio. Et silr̄ fiat
de pedibus qū nō cōsequiṫ eos āhos reliqū corpus.ſ̄:
incidanṫ ex inguinibꝰ. Et si caput infantis est magnu3
⁊ accidit ei coarctatio in exitu: ⁊ est in capite eꝰ aq̄ cō
gregata: tunc o3 ut introittaṫ inter digitos phlomus:
aut cultellus spinosus: aut cultellus quo incidunṫ he
morroides nasi ⁊ pforeṫ cū eo caput ut effundaṫ aq̄ ⁊
detumescat.⁊ si aq̄ nō est ⁊ est necīū ut extrahaṫ cehꝝ
eꝰ fiat. ¶ Si āt fetus est magni capitis nā: tunc op3 ut
findaṫ craneū ⁊ capiaṫ cū tenalijs q̄bus extrahunṫ dē
tes ⁊ ossa ⁊ extrahaṫ.⁊ si egrediaṫ caput ⁊ coarteṫ pe
ctus: ⁊ tunc findanṫ cū hoc ingenio loca que seq̄ṫ fur
culā dōec pueniaṫ ad ossa uacua: q̄ effundaṫ hūitas
que est in pectore ⁊ detumescat pectus. ¶ Si āt non
aduneṫ op3 tunc ut scindaṫ ⁊ auferat furcula. ¶ Qū
ei auferṫ obedit tunc ⁊ si fuerit inferius uentris apoſ̄i
⁊ fetus mortuus: aut uiuus oportebit tunc ēt ut eūeṫ:
sicut narrauimꝰ cū eo qð est in ꝯcauitate eꝰ. ¶ Fetꝰ āt
q̄ egredi ſ̄ pedes attractio fit facilis ⁊ trāspositio eꝰ ad
os matricis facilis.ꝙ si coartetur apud uentrem ⁊ pe
ctus o3 tunc ut attrahaṫ cū pāno ⁊ findaṫ ſ̄3 ꝙ narra
uimꝰ dōec effundaṫ qð intra ipm est. ¶ Si vo reliq̄
mēbra auferātur ⁊ redeat caput ⁊ retineaṫ tunc intro
mittaṫ manus sinistra: ⁊ queraṫ cū eo caput ⁊ extraha
tur cu3 digitis ad os matricis: ðinde intromittaṫ in eo
uncinus unus aut duo ex illis q̄bꝰ attrahiṫ fetus ⁊ tra
haṫ. Et si os matricis iā coarctatū est pp apa calm ac
cidens ei: tunc nō o3 ut laboreṫ: imo op3 tunc ut admi
nistreṫ effusio reꝝ pinguiū plima ⁊ hūectatio ⁊ sessio i
tinas: ⁊ admistrenṫ epithimata ad apiendū os matricis
⁊ auferaṫ caput sicut diximus. ¶ In illo āt q̄ de fetibꝰ
egredi ſ̄ latus si poſ̄e est ut eūeṫ: equeṫ: tunc admistrē
tur epithimata ad apiendū os matricis que diximꝰ.et
si nō fuerit illud incidaṫ infans totus interius ⁊ necīa
est pꝰ admistratiōm haꝝ reꝝ administratio speꝝ curatō
nis apatū caloꝝ que eueniunt in matrice: ꝙ si accidat
fluxus san.curetur cum eo quod est in capitulo suo.

¶ C.xv.de regimine pregnatis post abortum.

Quum abortiṫ mlr̄ fetū o3 ut suffumigeṫ cū bdel
lio ⁊ isopo ⁊ albarmel ⁊ glutine alboti ⁊ origa
no ⁊ sinapi albo ut currat san.⁊ nō ingrosseṫ: q̄ retica
tur ⁊ dolorē faciat. ¶ C.xvi.de extractiōe secūdine:

Ingeniū quið in extractiōe qð administraṫ i ea
abs3 medicaine ē ut sternutet cū aliqꝰ coꝝ q̄ ster
nutare faciunt: deinde teneat āhas narea ⁊ os uiolenṫ
q̄ inspissaṫ uenter ⁊ tendi ⁊ lubricat secūdina. Quū
appet secundina tunc tendaṫ paulati cū facilitate ⁊ nō
sit in ea labor ut nō abscindaṫ. ¶ Qū ergo timeṫ ab
scissio strigaṫ illud qð seq̄tur manū cū coxa mlr̄ia con
strictiōe tēpata et elaboreṫ in sternutatione. Quū tar
daṫ casus secūdine nō tendas eā tēsione aliq̄: imo strin
ge eā ad coxas āhas ligatiōe desup talr̄ ut ñ ascendat.

Et ſi fuerit adherens cū ꝓfunditate matricis tnc ſub
tiliatio ſit in ſepatiōe eᵒ cū motu leui ad latera ut molli
ficent̄ ligamēta: et oꝫ ut nō cadat in hoc labor oio. et ſi
fuerit retentio eᵒ pp uehemītiā oppilatōis et ꝯſtrictiōis
oris ſtōi ingeniet̄ ut carminet̄: aut cū digitis: aut effuſi
one unguentoꝝ caloꝝ mollificātiū ſ ꝫ ꝓpinquiorē ſ̄ꝑa
tiōm ſitus mr̄is que poſ̄is eſt in ea. et fortaſſe eſt iacet̄
eᵒꝯuenientius ad illud et qm̄ꝫ adiuuāt ad illud unctiōes
et ēpl̄a lenificātia de foris ſub umbilico et alchatiꝫ. Et
qm̄ꝫ ſufficit linimītuꝫ digitoꝝ obſtetricis: deinde regat̄
regimīto ſternutatiōuꝫ et ſuffumigationuꝫ et tinaꝝ et eo
ruꝫ que bibunt̄ et ingeniet̄ ōi ingenio. ¶ Ipſa eni in
quolibet ſpatio putrefit et lenitur et cadit. et adiuua te
cū diureticis fortibus. et admiſtra ei tinā decoctionis
vſnē: qm̄ facit ipſā cadere. Et de illis que faciunt ipſā
cadeī ē ut infundat̄ in matricē unguētuꝫ baſilicō. Ipꝫ
ei putrefacit eā et extrahit ipſā. et qū egredī admiſtret̄
oleū roſ. et ſiſ̄ia. et de his que adiuuāt ad lubricatiōꝫ
eᵒē ut in potu detur aq̄ roſ. recentiuꝫ pulueriꝫata deſ̄
altea: aut detur in potu: aut ſupponatur aliq̄d de ſter
core accipitris. et admīſtretur deſuꝑ qđ dcm̄ ē de me
dicinis faciētibus abortiri fetū: ꝛ peſſarijs ꝛ ſuffumiga
tiōibus. Et de ſuffumigatōibus bōis ē helleborus al.
fcā ſuffumigatiōe cū eo. ꝛ ſtercus colūbinū ēt fcā ſuffu
migatiōe cū eo. ꝛ ariſtologia fcā ſuffumigatōne. Et de
antiq̄s fuerit qui ꝑcepeīt obſtetrici ut inuolueret manū
ſuā in pāno ꝛ intromitteret eā ꝛ accipet ſecundinā: ſed
hec cura ē doloroſa: nā qū nō egredī ſecundina tc̄ ipa
carminat̄ ꝛ egredī pᵒdies. Uerūtm̄ parienti accidit di
ſpō maligna pp vapores malos aſcēdentes ex ſecundi
na ad cerebꝝ ꝛ cor ꝛ ſtōm. ¶ Opꝫ ergo ut ſuccurrat̄
ad nocumīta eaꝝ cū ſuffumigatōibus aromaticis ꝛ po
tu almeiſus ꝛ diamuſchi. Et adminiſtrent̄ epithima ſ̄
cor ꝛ ſtōꝫ. ꝛ medicie aromatice faciētes cordi. ¶ Et
q̇dā antiquoꝝ locutus eſt de extractiōe ſecundine ſer
monē quē ego ſua dictiōe narro. Inq̇t ludus ſi rēanet
ſecundina in matrice pᵒexitū fetus: tunc ſi os matricis
eſt aptū ꝛ ſecundina ē ſuſpenſa q̄ iā collecta eſt ꝛ fcā ē
ſil̄is ſꝓhere in latere matricis: tunc exitus eᵒeſt facilis
¶ Et oꝫ ut calefiat manus ſiniſtra ꝛ inungat̄ ꝛ intro
mittat̄ ad ꝓfundū: ꝛ querat cū ea dōec inuēiat ſecūdi
nā cū collo matricis ānexā. oꝫ ut trahatur ñ ſ ꝫ rectitu
dinē: qm̄ timemus inde ꝯuerſiōm matricis nꝫ attractō
ne vehemīti: imo oꝫ in ꝑmis ut ꝑmutetur cuꝫ facilitate
ad latera dextra ꝛ ſiniſtra: deinde addat̄ in q̄ntitate at
tractiōis. Ipſa ei attrahit̄ tunc ꝛ ſepatur ex adherēti
a. Et ſi os matricis fuerit adunatū admiſtra ſpēs cura
tiōis q̄s dixi tibi: ꝛ ſi nō fuerit uirtus debilis admiſtra
res mouētes ſternutatiōꝫ ꝛ ſuffumigatiōes cū ſpēbus
in uaſe. Et ſi apit̄ os matricis tūc tu intromitte manū
ꝛ extrabe eā ſ m ꝙ diximus. ꝛ ſi nō egredī ſecūdina cū
iſtis rebᵒ tunc ñ ſolliciteris ex hoc. Ipſa ei pᵒdies pau
cos reſoluet̄ ꝛ curret ſicut currit aquoſitaſ ſan. ¶ At
v̇o angm̄tū odoris eᵒfacit dolorē capitis ꝛ corrumpit
ſtōꝫ ꝛ anguſtiā facit. ¶ Q̄ꝛ nō oꝫ ut ſolliciteris. ꝛ opꝫ
ut nō ſit abbreuiatio in admiſtratiōe ſuffumigatiōis cū
rebus ꝯuenientibᵒ ad illud. Inq̇t ꝛ iā exptus ſū in hoc
ſuffumigatiōm naſturtij ꝛ ficuū ſiccaꝝ. Et alius locutᵒ
eſt ſ m ſmonē quē ſcripſimus ſ ꝫ modū ſuū ēt. ¶ Etiā
vī mihi ut ponant̄ medicine acute ſicut ruta ꝛ praſſiū
ꝛ abrotanū ꝛ oleū de lilio ꝛ oleū de alcāna tāte q̄ntita
tis qua humefiāt medicine ſicce aggreget̄ totū illud in
uaſe nouo ꝛ cooꝑiat̄ caput eᵒ ꝛ fiat in eo foramē ꝑuū ꝛ

intromittat̄ in foramine cāna ꝛ ponat̄ ſub eo ignis. qū
q̄ uno feruore bullierit remoue ipꝫ ꝛ pone ipm̄ ſ̄ pru
nas ꝛ approxia ipm̄ ſcamno ſ̄ qđ ſedet mulier ꝛ pone
cānā in vuluā eᵒ ꝛ cooꝑi cū pānis plimis ex ꝑtibus eiᵒ
ut nō egrediat̄ uapor ꝛ dimitte eā ſ ꝫ hunc modū dua
bus horis dōec ꝑmutet̄ ſecundina. Q̄uđ ſi nō ſufficit
illud ꝛ debilitat̄ uapor in extrahēdo ipſā tunc tibi ꝯue
nit uti ēpl̄is q̄ abortiri faciunt fetū. ¶ Admiſtratio nā
q̄ coꝝ pᵒuaporatiōꝫ ē fortior ꝛ penetrabilioris v̇tutis

¶ C. xvij. de probibitione impregnationis.

M Edico qm̄ꝫ neciū eſt ꝓhibere ipregnatiōem in
ꝑua ſ̄ qua timet̄ de ꝑtu. ꝛ in ea in cᵒmatrice ē
egritudo. ꝛ in ea in cᵒueſica eſt debilitas. ¶ Grauitaſ
nāq̄ fetus facit poſſidere ſciſſurā in veſica: q̄ꝛ inuolūta
rie egredī vrina ꝛ nō pōt retineri vſq̄ ad finē uite. ꝛ đ
regimie in hoc eſt ut ꝑcipias in hora coitus vt caueat̄
forma imꝑgnatiua quā diximus. ꝛ cū diuerſitate inter
duas ſꝑmatis eiectiōis ꝛ ſepatione cū uelocitate ꝛ ꝑci
pe ut eleuet̄ mr̄ cuꝫ ꝯplemīto coitus ꝛ ſaliat ad poſteri
ora ſaltus vſq̄ ad. vij. ꝛ. ix. fortaſſe ei egredietur ſꝑma
¶ Inceſſus āt ꝑuus ꝛ ſaltus ad añriora q̇eſcere facit
ſꝑma fortaſſe. ꝛ qm̄ꝫ adiuuat ad lubricitatē ſꝑmatis ut
ſternutet. ꝛ de illis que oꝫ ꝯſiderare eſt ut ſupponatur
añ coitū ꝛ pᵒ ipm̄ alkitran: ꝛ ungatur cū eo uirga. ꝛ ſil̄r
cū oleo balſami ꝛ ceruſa: ꝛ ut ſupponatur añ ꝛ pᵒ pul
pa granati ꝛ alumī. ¶ Et ſuppoſitio ēt ſumitatis caul̄
ꝛ ſeis eᵒ apud mundificatiōm ꝛ apud coitū. ꝛ poſt ipm̄
eſt in hoc fortis. ꝛ ꝓp̄e q̄ñ ponitur in kitran ꝛ ſubmer
git̄ in calamīto. ꝛ ſuppoſitio folioꝝ algarab poſt mundi
ficatiōm. ꝛ ꝓp̄e q̄ñ cū hoc ſ̄t ſubmerſa in aq̄ folioꝝ al
garab. ꝛ ſil̄r pulpa colloq̇ntide ꝛ alheguereſen ꝛ ſcōri
e ferri et cauliū et ſcamonee et ſe. caulis ꝑtes eq̇les ag
gregētur cū kitrā et ſupponātur. et ſuppoſitio pipis pᵒ
coitū ꝓhibet ꝯceptiōm. et ſil̄r ſuppoſitio ſtercoris ele
phātis ſola. aut cū ſuffumigatiōe cū eo in horis ꝑdictis
et de ebibitis eſt ut in potu dentur aq̄ albedarūgi. ʒ. iij
ꝓhibet ei iꝑgnatiōꝫ.

¶ C. xviij. de mola.

Q Uādoq̄ accñt mr̄i diſpōnes ſil̄es diſpōnibus
ꝑgnātiū ex retētiōe mēſtruoꝝ et alteratione co
loris et caſu appetitus et adunatiōe oris matricis. et
qm̄ꝫ ē cū hoc durities quedā. et qm̄ꝫ eſt in ea aliq̄d duri
tiei in matrice tota. et accidit inflatio ābaꝝ māmillaruꝫ
et replō eaꝝ. et qm̄ꝫ accidit eaꝝ aꝑatio et ſentit in uētre
ſuo motū qui eſt ſicut motus ēbryōis et magnitudineꝫ
corꝑis que ē ſicut q̄ntitas ēbryonis qđ mouetur ꝑ ꝯpl
ſiōm dextra et ſiniſtra. et qm̄ꝫ remanet ſic annis. q̄ntuō
aut. v. et qm̄ꝫ ꝓtendī vſq̄ ad finē uite et nō recipit cu
ratiōm. et qm̄ꝫ accidit ei ſicut hydropiſis et inflatio uē
tris. ¶ Sed que tēdit ad duritiē ñ clamat uoce tym
pani. et qm̄ꝫ accidit dolor pariēdi et anguſtia et cuꝫ hᵒ
nō parit: imo qm̄ꝫ eſt cā in eo tēſio et inflatio in uēis m̄
ſtrue q̄ꝛ nō depōit aliq̇d. et qm̄ꝫ deponit fruſtuꝫ carnis
cuius ē forma q̇dā cuius ſpēs nō ꝯphendūtur. ¶ Et
qm̄ꝫ eſt illud qđ egredī tm̄ uentoſitas. et qm̄ꝫ ſ̄t ſuꝑflui
tates aggregate: q̄ꝛ egrediuntur cū ſan. plurio ex eo q̇
retinet̄. et mola ex ōibus iſtis ē diuiſio ſ a. et ē eađ no
minata mola: et alia ab illa ñ dī mola et noiatur ꝑſice
naducē. Et cā in generatiōe hᵒ fruſti carnis ſ ꝫ ꝙ exiſti
matur ſ̄t due reſ quaꝝ una eſt multitudo materieꝝ effu
ſaꝝ ad eā cū uehemītia caliditatis. et ſ a eſt coitus in qᵒ
matrix ꝯphendit aq̄ mulieris et extēdit eā cū nutrimē
to. et pp defectū uirtutis maſculinitatis nō ꝯcipit. et đ
ſignis decernētibus intᵉ molā haꝝ ſpēꝝ. et intᵉ ꝑgnatiōꝫ

verá est ꝙ res illa nõ mouet̃ nisi in hora q̃dã: deinde pꝰ
illud nõ mouet̃ ⁊ est durities uẽtris cũ ea vehemẽtior
duritie uentris ꝑgnãtis cũ ꝯceptiõe v̓a. Et sĩ mĩrĩs ma
nꝰ ⁊ pedes molles ualde cũ minoratiõe. ⁊ signa discer
nẽtia int̃ spẽs alias ⁊ est mola. est existiatio ꝙ est ẽbryõ
⁊ sentit̃ corpus formatũ in matrice. ⁊ multotiens accit
ex mola illud qđ accidit apãte matricis ⁊ ex accidenti
bus colice ꝑꝑ ꝯstrictiõʒ ab orbo: qꝛ accidit dolor vehe
mẽs: lʒ multotiens hñs molã patiat̃ ex apãte colice. ⁊
in colica quiđ uentosa iuuamẽtũ fit cũ dactilis indis. ⁊
cũ eo qđ uocãt affeim ⁊ silibꝰ. Ipsa enĩ resoluũt ipʒ do
lorẽ ⁊ cũ hoc extrahũt molã. ¶ C. xix. de cura.

REgiñi in ea est paucitas motus ⁊ dimissio exer
citĩj ⁊ resupinatio in dormiendo cũ eleuatiõe ĩ
ferioꝝ. ⁊ ꝓhibitio inferioꝝ a latere inferiore. ⁊ si ĩdiget
phl̃omia ⁊ eũone ⁊ uomitu fiat. Et in reliq̃s curationi
bus fiat curatio apãtũ grauatiuoꝝ ⁊ cũ mollificatiuis
s. emplr̃is ⁊ uaporatiõibꝰ ⁊ ẽbrocis ⁊ tinis ⁊ ex eis que
abortiunt̃ ⁊ abortũ faciũt pꝰ illud: qñ ei resoluũt mãʒ
facientẽ molã. ⁊ qđ ei sĩle est ⁊ qñ eĩjciunt eã. ⁊ multo
tiens sufficit in ea labor dãdi ĩ potu logodion. ⁊ dãdi ĩ
potu olʒ alkekẽgi ẽ ei vehemẽtis iuuamẽti in hoc.

¶ C. xx. de signis nãlibus ⁊ non naturalibus partus

FIgura nãlis ꝑtus est ut egrediat̃ sĩ caput suũ sʒ
rectitudinẽ oris matricis absq̃ inclinatiõe mãi
bus eꝰ extensis sĩ coxas. ⁊ que est ꝑter illã est nõ nãlis.
sed que ei ꝓpinq̃or est. est ut egrediat̃ sĩ pedes suos: ⁊
egrediant̃ manus eꝰ extense sĩ coxas. Qđ si caput dcli
nat a rectitudine: aut remouent̃ manus a coxis ⁊ egre
diunt̃ pedes ⁊ retinet̃ manus tunc est mala. Et forme
exitus mali qñʒ interficiunt fetũ ⁊ matrẽ. ⁊ qñʒ euadit
ex eis mr̃ ⁊ morit̃ fetus ꝑꝑ illud qđ aduenit ei đ laboꝛ
Et accit ei apãtio exterius qũ ꝓlongat̃ ⁊ nõ sedat̃ in
tribꝰ diebꝰ. ¶ Et qñq̃ ꝑducit ad apãta casa ⁊ euadit
fetus ⁊ morit̃ mr̃. ⁊ qñʒ ꝑfocatur in hꝰi puer ⁊ morit̃ ꝑ
focatus. ¶ C. xxi. de difficultate partus.

DIfficultas ꝑtus: aut fit cã ꝑgnãtis: aut cã fetus
aut cã matricis: aut secundine: aut cã uicinãtiũ
⁊ cõicãtiũ: aut cã hore ꝑtus: aut cã obstetricis: aut ꝑꝑ
cãs ꝑmitiuas. ¶ Que cã v̓o cã ꝑgnãtis ẽ ut sit stricta: aut
debilis passa egritudines: aut famẽ: aut sit timida: aut
nõ ꝯsueta ĩꝑgnatiõi: aut ꝑtui: imo tunc est ꝑmũ qũ ꝑit
qꝛ est timor eꝰ maior. ⁊ dolor ipsius uehemẽtior: aut est
anus debilis: aut est plĩme adipis: aut est vehemẽtis pi
guedinis hñtis strictũ alrmezẽ eꝰ mezẽ nõ dilatat̃ ⁊ nõ
adiuuat̃ mẽbꝝ vehemẽtis frigoris ꝯpssione lacertoꝝ uẽ
tris: uel est ꝑue tolerãtie in dolore ⁊ est vehemẽtis ꝑmu
tatiõis ⁊ inq̃etudinis qꝛ ꝑducit illud ad cãm aliã ⁊ est
alteratio figure infantis ab eo qđ ꝯuenit. ¶ Que cã ãt cã
fetus: aut est ꝑꝑ genus eꝰ. ¶ Femia ei penitus est diffici
lioris ꝑtus q̃ masculus: aut est ꝑꝑ magnitudinẽ eꝰ aut
magnitudinẽ capitis eius: aut grossitudinẽ corꝑis eius
aut ꝑꝑ multã eius ꝑuitatẽ: aut leuitatẽ qꝛ nõ submergi
cũ fortitudine aiali: aut ꝑꝑ alteratiõm creature ab eq̃
litate facilis lubricitatis: sicut si sit sicut ille q̃ hʒ duo ca
pita: aut quẽ ꝯprimit nũeratio ẽbryonũ. fortasse ei ĩ vẽ
tre uno sr̃. v. imo qñʒ est numeratio maior illa qui ꝑui
sr̃ ⁊ diuersi. ¶ Et qñʒ est nũeratio plĩma ualde in cisti
una. ⁊ qñʒ est difficultas ꝑꝑea ꝙ est mortuus: qꝛ nõ fit
ei adiutoriũ ꝑꝑ motũ eius: aut est debilis ⁊ fit ꝑuũ ad
iutoriũ ꝑꝑ motũ eius. ⁊ qñʒ fit difficultas ꝑꝑ ea ꝙ figu
ra eius exitus est nõ nãlis sicut si egredi sup pedes su
os: aut sup latus suũ. ⁊ manus eius sr̃ plicate sup coxas

⁊ gẽnua eius. ⁊ istud fit ꝑꝑ corruptiõʒ motus ẽbryõis
aut ꝑꝑ multitudinẽ inq̃etudinis patientis. Et ex eis q̃
securitatẽ faciunt eꝰ est ut sint inq̃etudo ꝑtus ⁊ dolor đ
cliuis ad inferiora ⁊ sit anhelitus bonus. ¶ Que cã v̓o cã
matricis est ut sit matrix ꝑua in qua coãgustat̃ necessꝰ
aut sit sicca ualde in qua nõ sit lubricitas: aut sit in ea
ꝯstricta ualde in creatiõe: aut ꝑꝑ ꝯsideratiõʒ ab ulceri
bus ⁊ reliq̃s spẽbus ꝯstrictiõis: aut sit in ea alq̃ egritu
dinũ malaꝝ sicut phl̃on aut ulcera: aut ragadie: aut he
morroides in matrice: aut fuit iã clausa qꝛ scissum fuit
siphac ab ore matricis scissiõe nõ ꝯpleta: qꝛ est eꝰ dispõ
sicut dispõ ꝯstrictiõis matricis in creatiõe. ¶ Que cã ãt
ꝑꝑ secundinã est ut secũdina nõ disrũpat̃ ꝑꝑ grossitudi
nẽ suã: qꝛ nõ reꝑiat fetus euasiõm aut rũpat̃ ab eo ue
lociter ⁊ egrediant̃ hũitates plĩme añ ꝯplemẽtũ fetꝰ qꝛ
nõ inueniat euasiõm. ¶ Que cã v̓o cã uicinantiũ est ut sit
in vesica apã: aut nocumẽtũ aliud ex fixiõe vrine ⁊ alijs
aut sit in intestino fex sicca plĩma: aut apã: aut colica
alterius generis: aut hemorroides: aut ragadie ani: ⁊
sicut si sint ilia mr̃is subtilia. ¶ Que cã ãt cã hore ꝑtus ẽ
ut sit fetus velox in admĩstratiõe ꝑtus ⁊ ordinatiõe in
eo ⁊ nõ depastus est a q̃libet grauedine rei sup se sicut
sepe ꝯtingit illud: sed ꝑseuerauit: qꝛ accit ꝙ difficilis fa
ctus est ꝑtus eo nõ existente forti. ⁊ si fuerit fortis sʒ ꝙ
oʒ erit debilis sm̃ ꝙ oʒ. ¶ Que cã ãt ꝑꝑ causas ꝑmitiuas
est sicut si forte fiat frigus: qꝛ fortis fiat ꝯstrictio mẽbro
rũ ꝑtus ⁊ ꝑꝑ illud multiplicat̃ in regiõibꝰ septẽtrionali
bꝰ ⁊ in uentis septẽtrionalibus. Et fit in regionibꝰ ⁊ tẽ
pibꝰ frĩis difficilior. Et qñʒ ꝑducit hꝰi difficultas ad ma
gnificatiõʒ uẽtris ⁊ iflatiõʒ mirach: aut fortis fiat calõ
qꝛ fõtis fiat mollificatio v̓tutis: aut aduẽiat ei tristitia. ⁊
sic si mr̃ sit plĩm utẽs arõaticis ⁊ odoramẽto arõatũ. ⁊
fiat matrix eꝰ assidue attractiõis ad suꝑiora: quaꝑꝑ nõ
oʒ apud difficultatẽ ꝑtus ⁊ casum uirtutis ut olfaciat
aromatica sup retentiõm necessitatis in reductiõe uir
tutis ⁊ si cadat. ⁊ multotiens ꝑducit difficultas ꝑtus
ex causis ꝑdictis ⁊ ex medicamĩe ꝯstrictiuo ⁊ inspissa
tiuo ad hoc ut incidant̃ uene in pectore ⁊ pulmone: qꝛ
ꝑducit ad sputũ san. ⁊ tussim ⁊ ꝑthisĩʒ: ⁊ qñʒ ꝑducit ad
incissiõm neruoꝝ ⁊ lacertoꝝ ꝑꝑ vehemẽtiã eꝰ quđ accit
de tensiõe cũ paucitate ꝯplemẽti ꝑꝑ defectũ lenitatis ⁊
lubricitatis: qꝛ ꝑducit ad spasmũ. ⁊ qñʒ ꝑuenit res in q̇
busdã eaꝝ ad hoc ut findat̃ mirach uentris ⁊ illud. est
qñ superfluit inspissatio. ¶ C. xxij. de signis

SUnt ut sentiat dolorẽ añ ꝑtũ ⁊ pꝰ ipm in añrio
ribus: nã si declinat ad pectinem facilis fit par
tus: ⁊ si declinat ad posteriora difficilis.

¶ C. xxiij. de regimine eius quã ledunt ꝑtus accñtia.

QUm ꝑgnãs appropinquat ꝑtui necẽũ est tunc
ut assiduet balneatiõm ⁊ tinã. ⁊ melius est ut fi
at extra balneũ ut nõ debilitet̃: qꝛ mollificet̃ aut admi
nistret̃ inunctio pectinis ⁊ dorsi ⁊ coxaꝝ cũ eis que sr̃
sicut oleũ anetinũ ⁊ camemillinũ ⁊ de keiri ⁊ alia ab il
lis ⁊ assiduet suppositiõm aromaticoꝝ ⁊ effundat̃ ĩ ma
ceria sua cerataria subtilia ⁊ olea mollificãtia ⁊ muci
lagines mollificãtes sicut adeps galline ⁊ anseris ĩ pin
guate tepida nõ frĩa. sed sit ad calitatẽ ꝓpinq̃or ⁊ ꝓpe
qũ est siccitas vulue ⁊ corꝑis totius cũ vulua. ¶ Et
oʒ ut in potu dent̃ ꝑꝑ difficultatẽ ꝑtus mẽse uno õi die
in ieiunio mucilagines sicut mucilago cydonioꝝ cum
mucilagĩe se. lini. ¶ Et silr̃ det̃ ei in potu in diebꝰ do
loris ꝑtus aq̃ fenugreci. ⁊ sit cibus eꝰ ex oleribꝰ lẽifica
tiuis ⁊ alessidabegi ⁊ caro pinguis ⁊ gallina pinguis ⁊

interdicant̃ ei stiptica. ⁊ oꝫ ut suffumiget vuluã suã cũ
muscho ⁊ aromaticis. Q̃ũq̃ pñs est ꝑtus ⁊ incipiunt
accñtia eꝰ comedat rẽ pauce q̃titatis ⁊ multi nutrimẽti
⁊ bibat desup uinũ odoriferꝝ. Deinde oꝫ ut sedeat mlr
hora una ⁊ tendat pedes suos: deinde resupinet̃ super
dorsum suũ hora una: postea surgat subito ⁊ ascendat
gradus ⁊ d̃scendat ⁊ clamet. ¶ Q̃ũ ergo apit̃ os ma
tricis parꝝ ⁊ incipit augm̃tari ⁊ apiri: tunc oꝫ ut suffu
miget̃ q̃tũ posẽ est ⁊ ꝓp̃e qũ scindit̃ siphac ⁊ laboret
siti ⁊ apiat os suũ q̃tũ põt ⁊ intromittat aerẽ plꝫ attra
hendo ip̃m naribus q̃to plus põt. ¶ Hoc ei extrahit
fetũ ⁊ secundinã. ⁊ melius sup q̃d sedet̃ apud ꝑtũ ẽ scã
nũ posito puluinari pꝰ ipsã. ⁊ istud fiat pꝰ aptiõem oris
matricis. Q̃d si mlr fuerit pinguis iaceat sup uentrem
suũ ⁊ ponat caput suũ sr̃ terrã ⁊ intromittat gẽnua sua
sub ventre suo ut ꝯprimat̃ os matricis cũ vulua eꝰ: dei
de inungat vuluã suã cũ lenificãtibus ꝑdictis. ⁊ opꝫ ut
dilatet̃ ⁊ apiat̃ cũ digitis. Q̃ũ ergo facit illud ⁊ coar
tat̃ vẽter eiꝰ parit uelociter ꝑtu quadrupedũ. Q̃unq̃
appet secũdina scit̃ q̃ fetus appropinquat. ⁊ si nõ scin
dit̃ ꝑꝑ grossitudinẽ suã oꝫ tunc ut scindat̃ unguibꝰ aut
instr̃o noiato lingua assumpto int̃ duos digitos cũ faci
litate ne inueniat fetũ ⁊ ledat eũ donec scindat̃ ⁊ currꝫ
hũitas ⁊ lubricet fetus. Q̃d si tu admĩstras scissiõm se
cũdine ⁊ fetus nõ est ꝯpletus incuruat̃ ẜm accñtia ꝑtꝰ
euadendi ⁊ ꝓlõgat̃ spatiũ ⁊ exiccat̃ vulua seq̃re illud
effundẽdo lubricãtia ⁊ cerataria subtilia ⁊ mucilagies
in vulua ⁊ adipes liq̃factos ⁊ albuñ oui ⁊ uitellũ eius
est enim regimen mirabile.

¶ Capitulum. xxiiij. de regimine eius in qua fit diffi
cilis partus absq̃ semita medicinarum.

Q Uãdo difficilis fit ꝑtus tunc fac eã odorare o
dores delectabiles cũ q̃titate ꝑua. ⁊ si uirtus
fuerit debilis da ei in potu aq̃ carnis ⁊ ciba eam cibis
bonis pauce q̃titatis sicut sr̃ sorbilia oua ⁊ siĺia. ⁊ da ei
in potu cados uini odoriferi aromatici: deinde fac eaꝫ
sedere: ⁊ tẽpa sessiõm eꝰ: si est hyẽs accende ignẽ plꝫ:
⁊ si est estas euenta eã: ⁊ fac eã sedere vsq̃ ad hypocõ
dria ĩ aq̃ tepida ⁊ ad caĺitatẽ aliq̃tulã d̃cliui ⁊ ꝓp̃e cũ
ea in qua decocti sr̃. M. x. calam̃ti. ⁊ suppone ei colly
riũ ex eis que sr̃ sicut myrrha: ⁊ inunge pectinẽ eꝰ ⁊ m̃
bra ꝑtus eꝰ ⁊ dorsum ipsius cũ cerato ⁊ adipe tepidis
⁊ ꝓp̃e si fuerit cã frigus. ⁊ siĺr mucilaginibus ⁊ lubrifi
cantibus. ¶ Et q̃ñꝫ est tibi nec̃iũ ut clisterizes cũ eis
vuluã eꝰ ita ut ꝑcipias ut ponat̃ sub anchis eiꝰ ⁊ sit ipsa
resupina sr̃ puluinar ⁊ eleuent̃ pedes ⁊ apiant̃ coxe eꝰ
q̃tũ posẽ ẽ ⁊ effũde ĩ eã lubrificãtia ⁊ alia siĺia cũ ĩiecti
one ultĩa in cãna cꝰ lõgitudo sit lõgitudo m̃ricis ⁊ plꝰ.
Et dimitte eã una hora usq̃ꝰ testent̃ mlr̃es q̃ os matri
cis eius iã apit̃. ⁊ q̃ hũitates iã incipiunt currere: tũc
gꝰ fac eã sternutarẽ ⁊ fac eã sederẽ sr̃ scãnũ ⁊ ꝑcipe ei ut ex
ꝓmat inferiora uẽtris sui ⁊ ꝑcipe ei ut exprĩat se ⁊ cõ
prime ilia eius. Ipsa ei pariet. ¶ Et fortasse q̃ñꝫ indi
gebis ut apias vuluã eꝰ cũ instr̃o quo naues extrahunt̃
ut apias os matricis eius ⁊ apiat̃. ⁊ oꝫ ut expiant̃ sup
eã figure iacendi sup uentrẽ ⁊ sup faciẽ extensis mani
bus ⁊ resupine ⁊ alie. ⁊ ꝯsidera q̃ illaꝝ facit appropin
quare caput infantis vulue ⁊ alleuiat ꝑtũ ⁊ caue ne di
mittas obstetricẽ laborare in receptiõe ⁊ in dimissione
vulue eius cũ lubricatiuis. q̃ si hoc regim̃ nõ excussat
adiuueris cũ medicinis ⁊ suffumigationibus. Q̃unq̃
das in potu ex medicinis alleuiantibꝰ ꝑtũ ex pilulis ⁊
alijs ⁊ nõ parit: oꝫ ut sorbeat in hora meridiei de iure

faseoloꝝ ⁊ ciceris cũ oleo sisamio: deinde qñ securꝰ fue
ris ꝑcipe ei ut supponat aliq̃d de suppositorijs q̃ dice
mus ⁊ dormiat sr̃ ip̃m postea cũ mane fuerit fcm̃ suffu
miga eã cũ aliq̃ suffumigationũ q̃s dicemus: deĩde ite
ra dare in potu medicinã. ¶ Si aũt nõ ꝯfert admĩstra
epithimata dorso ⁊ umbilico cũ aq̃ rute ꝯfecta cũ fari
na alsceilẽ ⁊ qũ fortior fit dolor ⁊ ꝓp̃e ꝑꝑ frigus põat̃
in vulua oleũ calefcm̃ q̃d dicet̃ in antidotario. ⁊ antiq̃
quid ꝓmi dixerũt in extrahendo fetũ ingeniũ in cꝰ motuũ
cꝰ nos relatiõm dimisimus ꝑꝑ paruitatẽ fiducie in ip̃o.

¶ C. xxv. de regimie eꝰ cꝰ gemini pedẽ egrediũt̃ añ cap̃.

O Portet ut subtiliatio sit ut reducant̃ pedes ⁊
ꝯuertat̃ cũ subtiliatiõe: ita ut equet̃ sedens ⁊ e
leuent̃ crura eꝰ donec descẽdat cap̃ eꝰ: q̃ si nihil de hꝰ
est posẽ liget̃ genitus cũ uitta linea ⁊ extrahat̃. ⁊ si nõ
est posẽ ut fiat sine incisiõe fiat illd̃ ẜm modũ q̃ dictus
est in genito mortuo.

¶ C. xxvi. de regimie eꝰ cꝰ fetus egredĩ sr̃ latus suum.

Q Et ꝓximũ illi ⁊ equet̃ cũ eleuatiõe ad supiora
deinde cũ sessione ⁊ lenificatione cũ facilitate.

¶ C. xxvij. de regimie eꝰ q̃ parit a ꝑte ĩ m̃rice eꝰ exñte

A Dmistrent̃ sr̃ eã cerataria ⁊ olea. deĩde admini
stra ei illa q̃ scripsi tibi debere fieri in pingui d̃
forma partus ⁊ alijs.

C. xxviij. de regimie eꝰ cꝰ ꝑtꝰ fit difficiĺ cã magnitudĩs.

O Portet ut inueĩat obstetrix posĩtatẽ huiusmõi
fetus: q̃r subtiliet̃ in extractiõe eius paulatim:
tunc si ualet illud in eo bñ est ⁊ si nõ liget eũ cũ margie
pãni ⁊ trahat eũ subtiĺr ualde cũ q̃busda attractiõibus
q̃ si illud nõ ꝯfert admĩstrent̃ forcipes ⁊ extrahat̃ cuꝫ
eis. si uero non confert illud extrahatur cum incisione
ẜm q̃ facile fit ⁊ regatur regimine fetus mortui.

¶ C. xxix. de regimie eius cꝰ ꝑtus fit difficiĺ cã mõtis
fetus aut malitia figure partus cũ q̃ non spat̃ uita.

A Dmistrent̃ me͛ extrahentes fetũ mortuũ d̃ his
q̃ dcã sr̃ ⁊ dicent̃. q̃ si illud nõ ꝯfert suspendat̃
cũ uncinis ⁊ incidat̃ frustati ⁊ extrahat̃ ⁊ festina ad hꝰ
anteq̃ inflet̃. Si ergo fuerit caput magnũ ⁊ posĩs fue
rit eius ꝯquassatio: aut incisio ut curat q̃d ẽ ĩ ip̃o fiat.

¶ C. xxx. de regimine nausee eius.

A Spgat̃ aq̃ sr̃ faciẽ eius si nõ tñet̃ reuersio ꝑtus
⁊ uiuificet̃ v̄tus eius cũ aromaticis ⁊ fac eã su
mere aq̃ carnis cũ uino ⁊ speciebus condientibus.

¶ C. xxxi. de medicinis facilẽ efficientibus partum.

O Mnes medicine q̃ educũt v̄mes ⁊ ascarides ex
trahunt fetũ. ⁊ qũ in potu sumit mlr de cortici
bus casiefistule. iiij. aur. parit statĩ ⁊ sumerẽ in potu assã
⁊ castoreũ est bonũ ⁊ ultimũ. ⁊ sumere in potu cinamo
mũ est bonũ ualde. ip̃m ei accñtia ꝑtus alleuiat ⁊ ꝑtuꝫ
Et iterꝝ decoctio folioꝝ altee romane cũ aq̃ ⁊ melle est
ex eis q̃ alleuiãt ꝑtũ ualde q̃m alleuiat accñtia ꝑtus ⁊
ꝑtũ. Et iterꝝ aq̃ fenugreci alleuiat ꝑtũ ualde. ⁊ iterꝝ me
dicam̃ bonũ ⁊ ultimũ est ut sumat̃ capillus ueneris ⁊
dissoluat̃ ꝯtritus cũ sirꝰ roẜ. ⁊ aliq̃tulo olei ⁊ sumat̃ in
potu. ⁊ siĺr pullegiũ. Pilule bone q̃ sr̃ quorũdaꝫ medi
coꝝ me nup ꝑcedentiũ ⁊ q̃s mihi attribuerũt q̃dã posterĩ
mi. ℞. cinamomi ⁊ sauine ãboꝝ añ. ʒ. x. casie bone. ʒ. vij
cinami ⁊ myrrhe ⁊ aristoĺ. ro. ⁊ costi amari õium añ.
ʒ. v. storacis ⁊ opij ãboꝝ añ. ʒ. ij. muschi de fallo. ʒ. i. q̃r
tã fiant ex eis pilule ⁊ dent̃ in potu aur. iij. in duabus
℥. uini antiq̃ ⁊ q̃d magis diligendũ est: est ut minoret̃
opiuꝫ ⁊ sufficiat de eis. ʒ. i. Pilule alie bone. ℞. sauine
ʒ. x. ⁊ rute. ʒ. v. ⁊ granoꝝ harmel. ʒ. iiij. ⁊ asse ⁊ ãmonia

ci ⁊ rubee oīum añ.ʒ.iij.fiant ex eis pilule ⁊ bibāt ex
eis.ʒ.iij.cū decoctiōe ꝓuocante mēstrua sicut est deco
ctio de sauina ⁊ pullegio ⁊ rubea ⁊ cū dcoctione faseo
loꝝ rubeoꝝ ⁊ cū succo rute. Pilule bone.℞.sauine.ʒ.
ij.asse āmoniaci rubee oīum añ.ʒ.ß.⁊ sit dosis una. Et
iteꝝ aristol.lōge pipis myrrbe oīum eq̄les ptes fiāt ex
eis pilule ⁊ sit dosis.ʒ.iij.ōi die cū.℥.i.aq̄ lupinoꝝ.sꝫ ei
abortū facientes ptū alleuiātes mundificātes matricē
cū fortitudine.⁊ silr illis in suis dispōnib⁹ est illud quō
℞.bdelliū subalbidū myrrbā ⁊ sauinā de quo fiāt pilu
le auellanis siles ⁊ bibant qm̄ alleuiāt ptū. Confectio
bona ualde de qua dī q̄ nō eq̄t ei aliquō.℞.myrrbe ⁊
castorei ⁊ storacis oīuꝫ añ.aur.i.cinamōi sauine āboꝝ
añ.aur.ß.ꝯficiant cū melle c⁹ dos sint duo au.⁊ melius
est ut dēt in potu cū uino est ei ultia. ¶ De ēplis ⁊ epi
thimatib⁹. Sumat ꝺcoctio pulpe colloq̄ntide ⁊ succ⁹
e⁹ q̄ hūida est:est melior ⁊ misceat cū ea succus rute ⁊
ponat in ea aliq̄d myrrbe ⁊ liniat cum ea pectꝫ vsqꝫ
ad umbilicū. Suppositoria fortia in faciēdo descendī
illō qō sepat. Sumergat lana in succo pulpe colloq̄n
tide ⁊ succo rute ⁊ supponat:aut supponat aristol.ēt i
lana:aut supponat buchormariem: aut staphisagria ⁊
cucumer asininus ⁊ ꝯdisi:aut supponat collyriū ex hel
leboro ⁊ oppoponaco ⁊ felle taurino facit ei descēdeꝛ
uiuū ⁊ mortuū. Medicine facientes illō cū ꝓpetate
Dī oꝫ ut difficultatē teneat patiēs in manu sua sinistra
magnetē:aut liniat cū cinere vngule asini:qm̄ ē vltimū
aut suffumiget cū ea.⁊ silr ungula eq̄.⁊ silr suffumiga
tio cū oleo piscis saliti.⁊ dī q̄ si suspendat corallus ēt
in coxa dextra ꝯfert difficultati ptus. Et dī q̄ si suspē
dat sup coxā e⁹ storax aphricana nō adueniet ei dolor
⁊ dī q̄ si terat crocus ⁊ ꝯficiat ⁊ fiat ex eo ' ax.⁊ suspē
dat sꝫ eā expellit secundinā. Suffumigat' ones. Suffu
miga eā cū myrrba qm̄ est bona ualde.⁊ iteꝝ cum myꝛ
rba ⁊ galbano ⁊ castoreo ꝯfectis cū felle uaccino. Su
mat ex eo aur.i.⁊ suffumiget cū eo:aut suniant sulfur
citrinū ⁊ myrrba rubea ⁊ fel uaccinū ⁊ oppoponacuꝫ
⁊ galbanū ⁊ suffumiget cū eis.⁊ suffumigatio cū spolio
s̄pentis:aut cū fimo colūbino est alleuians ⁊ fortasse i
terficit suffumigatio cū spolio s̄pētis fetū.⁊ suffumiga
tio cū oppoponaco solo alleuiat ⁊ cū stercoꝛ accipitris
¶ C.xxxij.de regimine infantis qum nascitur.
HAnc rē ꝓsecuti sum⁹ in libro vlīū qꝛ q̄rat illic.
¶ C.xxxiij.de suppositorijs enixarum.
PArtus nō extendī in masculis ultra.xxx.⁊ i fe
minis ultra.xl.dies ⁊ plus paꝝ:⁊ accn̄t fetis e
gritudines plīme sicut fluxus ⁊ retentio san.qꝛ pducit
flux⁹ san.ad casuꝫ uirtutis ⁊ pducit retentio mēstruorū
ad fe.prauas ⁊ ad apata praua ⁊ multotiēs accit exitu
ra ex ptu difficili.⁊ qñꝫ accidit eis inflatio uētris:⁊ fō
tasse moriunt.⁊ san.quiō ptus vebem̄tioris est nigredi
nis q̄ san.m̄struoꝝ:qm̄ ē retentiōis lōgioris spatij.
¶ C.xxxiiij.de regimine multitudinis sanguinis ei⁹.
QUm multiplicat fluxus san.enixe oꝫ ut cū uit
ta ligent manus e⁹ ⁊ ponant sup uentrē ei⁹ pā
ni infusi in aceto ⁊ supponant collyria ex eis q̄ sꝫ sicut
balaustie ⁊ karabe ⁊ rose.⁊ tus.cū uino pōtico.⁊ oꝫ ut
deuitet medicinas cauterizātes.ipse ei sꝫ male matrici
pp neruositatē e⁹.⁊ de illis q̄bus inest ꝓpetas in h° s̄m
q̄ dī est suspēsio stercoris porcini i lana ⁊ suspēdat i co
xa eius. ¶ C.xxxv.de regimine paucitatis san. eius.
QUādoqꝫ pit:aut abortit ⁊ timet q̄ sā.e⁹ mioꝛt
aut appet illō:tūc recti⁹ ē ut sollicitudo sit iꝫp
uocatiōe san.e⁹ ⁊ attēuatōe e⁹:nā qñ retinet facit acci
dere apata. Et sternutatio in hoc est iuuatiua.⁊ de me
dicinis q̄bus fit suffumigatio in hoc est ut suffumiget
cū sinapi ⁊ harmel ⁊ bdellio ⁊ myꝛrba.⁊ iteꝝ suffum
get cū oculo piscis saliti:aut cū ungula equi aut asini.
Si āt illud nō excusat aliq̄d tunc necīa est pblomia sa
phene ut extrahat san.⁊ ꝓhibeat nocumēū replōnis ⁊
apatiōis e⁹ ⁊ fortasse ꝓuocabit ⁊ pblomia uene curua
turꝫ poplitis ē fortior. ¶ C.xxxvi.de ꝛgimie febriū e⁹
AQua ordei ꝯfert ei.ipsa ei cū hoc ñ retinet m̄
strua.⁊ silr granata dulcia.⁊ plꝫ q̄ō febriū caꝫ
est pp retentiōm mēstruoꝝ. ¶ Qñ ergo curatio fit cū
pblomia saphene fit iuuamentum cum ea.
¶ C.xxxvij.de regimine inflationis uentris eius.
DEt in potu diamarte ⁊ det in potu alkekēgi ⁊
dent in potu s̄apinū ⁊ origanū ⁊ mastix cū eq̄
litate. ¶ C.xxxviij.de regimine doloris matricis.
SEdeat in aq̄ tepida ⁊ inungat loca sua cū olo vi
ol.dulci tepido. ¶ C.xxxix.de ꝛgimie ulceꝝ e⁹
CUrent cū unguēto albo:⁊ silib⁹ ex unguētis ꝯ
uenientib⁹ vulneribus sup m̄bra neruosa.
¶ Tractat⁹ tertius de reliq̄s egritudinibus matricis
exceptis apatibus ⁊ que currunt cursu eorum.
¶ C.i.de iudicijs menstruorum.
MEnstrua tēpata in q̄titate ⁊ q̄litate sua ⁊
in tp̄e suo currente s̄m ꝯsuetudinē suā nā
lē in ōi spatio sꝫ cā sanitatis mr̄is ⁊ mūdi
ficatiōis corpis e⁹ ab ōi nocumēto in q̄tita
te ⁊ q̄litate ⁊ faciunt ipsā acq̄rere castitatē ⁊ paucitatē
desiderij.⁊ mēsuratio eq̄lis est ut mēstruet mr̄ in omi
mēse vsqꝫ ad.xxx.dies ⁊ qō ē supra illud ⁊ qō est infra
illud qō cadit in q̄ntodecio ⁊ septiodecimo ē nō nāle
Et qñ alterant mēstrua ab eq̄litate a dispōne sua nāli
sꝫ cā egritudinū plīū.⁊ paꝝ quiō accidit ut alterent in
tp̄e suo.⁊ ex nocumēto alteratiōis mēstruoꝝ puenit ad
additiōm debilitatis mr̄is ⁊ alteratiōm forme eius et
paucitatē ꝯceptiōis eius.et ex multitudine abortus e⁹
et ptus ipsius ad debilitatē fetus qū nascit. ¶ Retē
tio āt mēstruoꝝ et paucitas eoꝝ ꝯmouēt in ea egritudi
nes replōnis oēs et s̄pant eā ad apata:et dolores capi
tis et reliquoꝝ mēbroꝝ et tenebrositateꝫ uisus et ptur
batiōm sensus et fe.et multiplicat cū ea replō uasoruꝫ
s̄pmatis eius:qꝛ fit desiderans nō casta et nō suscipiēs
filiū ex ip̄gnatiōe pp corruptiōm matricis eius et sper
maticis ipsius:et pducit cū eo res ad s̄focatiōm matri
cis et stricturā anhelitus et retentiōem eius et pulsum
cordis et sincopin et singultū:et qñꝫ moꝛit.et accn̄t ei
difficultas et distillatio pp oppilatiōm materieꝝ.et qñ
qꝫ accidit ei sputū san.et uomitus eius et ꝓpe in uirgi
nibus et cursus eius fluxu uētris.et diuersificant iste
egritudines ex eis s̄m diuersitatē ꝯplōnis eius. Nā si
fuerit cholerica gn̄abunt in ea egritudines cholerice.
et si fuerit melācbolica gn̄abunt in ea egritudeis meli
ce:⁊ si fuerit pblatica gn̄abunt in ea egritudines phle
gmatice.et si fuerit sanguinea gn̄abunt in ea egritudi
nes sanguinee. Et de mulieꝛib⁹ q̄dē est cuius ablatio
mēstruoꝝ festinat:qꝛ in.xxxv.et ēt.xl.anno sit finis uite
sue. Et de eis est in q̄ tardat illud vsqꝫ° pueniant.l.
anni.et qñꝫ puenit retentio mēstruoꝝ ad alteratiōm di
spōnis mulieris ad purpureitatē s̄m q̄ dī in caplo re
tentiōis mēstruoꝝ.et qñꝫ appet in ea c⁹ mēstrua abscin
dunt lac et significat illō.et qñꝫ accit retētio m̄struoꝝ
pp tortuositatē mꝛicis. ¶ C.ij.de sfluitate m̄struoꝝ.

S Upfluitas in hoc qñqȝ fit ẜm ſemitam qua nã
expellit ſupfluitates qđ quiđ eſt laudabile qũ ñ
pducit ad ſupfluã turpitudinẽ ⁊ curſum quo ñ indige
tur. ⁊ qñȝ fit ẜm ſemitã egritudinis: aut pp diſpõnẽ in
matrice: aut pp debilitatẽ matricis: ⁊ illa eſt detior q̃
fit pp malitiã ɔpl'onis alicuius: aut pp ulcera ⁊ corro
ſiõm ⁊ hemorroidas ⁊ fricatiõm ⁊ ragadias: aut pp a
ptiõm orificiorꝫ uenarꝫ ⁊ abſciſſiõm earꝫ ⁊ ſciſſurã ipſa
rũ pp cãm corporeã: aut extrinſecã ex corruptõne ⁊ p
cuſſione: aut caſu: aut ſilibus: aut malitia ptus ⁊ difficl'
tate eꝰ: aut pp vehemẽtiã oneris. Scđa ãt cã ſan. aut ẽ pp
multitudinẽ ⁊ dñiũ eꝰ ⁊ exitũ ipſius cũ uirtute: aut non
cũ uirtute nature ⁊ rectificatione eꝰ. ¶ Et nos quidẽ
iã diximus illã que fit regimine nãli q̃ ãbe ſt' diuerſe: lȝ
ſint ãbe ɔpes in hoc ꝙ utreqȝ nõ retinent' niſi qũ adeſt
debilitas: aut pp grauitatẽ ſan. ſup corpus pp debilita
tẽ in corpore: lȝ nõ ſit ſan. tranſiens eq̃litatẽ in q̃ititate
⁊ q̃litate ſua: aut pp acuitatẽ ſan. aut tẽuitatẽ ⁊ ſubtili
tatẽ eꝰ: aut pp caliitatẽ eius: aut pp multitudinẽ aquoſi
tatis eius ⁊ hũitatis: lȝ õis fluxus ſan. incipiat paulatĩ
ſubtilis: deinde incipit pculdubio puenire ad groſſitu
dinẽ: deinde deſcendit ⁊ puenit ad ſubtilitatẽ ⁊ pauci
tatẽ ⁊ aquoſitatẽ. ⁊ hec eſt diſpõ in õi fluxu ſan. obquã
cũqȝ cãꝫ fit. ⁊ cã in hoc eſt ꝙ orificio uenarꝫ ⁊ inceſſus
uentoſitatis ſt' in p̃mis ſtricta ⁊ in fine eꝰ ɔſtringunt' ite
rũ: ⁊ adunant' pp ſiccitatẽ. ¶ Et qum ſupfluit fluxus
ſan. ſequit' eũ debilitas appetitus ⁊ debilitas digõnis:
aut inflatio extremitatũ ⁊ corporis ⁊ malitia coloris:
⁊ qñȝ pducit ad hydropiſim. Et qñȝ pducit multitudo
exitus ſan. ad dñiũ chorere: qr̃ accñt ſe. cholerice mor
dicatiue pp inflãmatiõm caliitatis mordicatiue q̃ eq̃t' p
ſan. Et accñt iterꝫ horripilationes. Et qñȝ accit h' cali
ditas in caſu appetitus cibi quẽ fecit forte nec̃iũ debi
litas caliitatis ⁊ addit in caſu appetitus ſtõi pp defcm̃
ſan. ⁊ accit dolor in dorſo pp tenſiõm neruorꝫ poſitorũ
in illo loco. ⁊ qñȝ multiplicat' fluxus ſan. ex matricibꝰ
cũ multitudine humorum. ¶ C. iij. de ſignis.

E Jus quiđ que eſt ẜm ſemitã expulſionis nãlis' ſi
gnũ eſt ꝙ nõ ſequit' eã nocumẽtũ: imo pducit ad
iuuamẽtũ eꝰ ⁊ nõ aduenit ei leſio nȝ alteratio uirtutis. ⁊
pl'm quiđ accidit in pinguibus. Scđe uero cã repl'onis
cõis quã expellit nã a dñio eꝰ qr̃ expellit': ſignũ ẽ repl'o
faciei ⁊ corpis ⁊ exuberatio uenarꝫ ⁊ alia ex ſignis re
pl'onis. ⁊ qñȝ eſt cũ ea dolor ⁊ qñȝ nõ fit. ⁊ dũ nõ debi
litat nõ retinet' ⁊ cognoſcit' dñans cũ ſan. ut exiccetur
ſan. ⁊ ɔſideret' an color eꝰ declinet ad albedinẽ: aut ci
trinitatẽ: aut nigredinẽ ⁊ purpureitatẽ: qr̃ eũat' hũor q̃
dñat' cũ eo iterꝫ. ¶ Scđa ṽo cã debilitatis matricis ⁊ a
ptionis uenarꝫ eꝰ ſignificat exitus ſan. puri nõ dolorem
faciens. Si ṽo cã eſt acuitas ſan. cognoſcit' p colorem
ſuũ ⁊ acuitatẽ ipſius ⁊ uelocitatẽ ſui exitus ⁊ paucita
tẽ abſciſſionis egreſſionis. ¶ In fcã ṽo pp ſubtilitatẽ
ſan. cũ mã aquoſa ⁊ hũitate eſt ſan. aquoſus non calius
⁊ ledĩ cũ ſtipticis. ⁊ qñȝ appet in ea qr̃ p̃gnatio ⁊ qñqȝ
appent in ipſa ſicut accñtia ptus qr̃ pit hũitatẽ ⁊ ſt' la
certi corpis eꝰ uehemẽtis mollitiei: qr̃ ſt' lenes poſtq̃ uo
luẽt coagulari. ⁊ qñȝ nocẽt ei curatiões diuretice pp
caliitatẽ ſuã: qr̃ addunt in aquoſitate ſan. Scđa ṽo ab ul
eribus cũ mã ⁊ dolor̃ eſt cuȝ vehementia doloris. In
facta ṽo a corroſione egđit' pauliti. q. fex ⁊ pprie qñ
eſt a uenis abſqȝ arterijs. Et ſi fuerit corroſio in pfun
do matricis erit color minꝰ niger. Et qñ eſt illic ⁊ apđ
os matricis poſſ' eſt vt tangatur. ¶ Scđa uo ab hemor
roidibꝰ hȝ piodos mẽſtrue. ¶ Et qñqȝ ñ ſũt ei piodi: i
mo eſt ſequẽs repl'onẽ. ⁊ ſũt ſigª hemorroidarꝫ matricis'
mãifeſta. Et eſt ſã. ẜȝ plȝ niger niſi ſit ab artĳs. ⁊ qñȝ ẽ
hemorroſaicꝰ fruſtati fruſtatim. ⁊ ml'totiens q̇đẽ aſſocia
t' hẽorroidibꝰ ĩ matrice dolor capitis ⁊ grauitas capi
tis ⁊ dolor ĩ uiſceribꝰ ⁊ eꝑe ⁊ qñ currit ſan. ex illis he
morroidibꝰ remouet' illud accñs. ¶ C. iiij. de cura
fluxꝰ ſãguĩs ⁊ ĩ fine eius cura patiẽtis fluxũ mẽſtruorꝫ.

F Acta q̇đ ẜȝ ſemitã expulſiõis nãlis: ⁊ fcã a ĩpl'o
ne ⁊ grauedie ſã. ſi corpꝰ oȝ ne ĩtieat' dõec tieat'
debilitas. ⁊ qñqȝ excuſat phlebotomia ab expectatio
ne illiꝰ ppt'ea qr expellit repl'onẽ ⁊ trahit mãȝ ad con
trariũ ⁊ qñ cã ẽ cholera eũet' ⁊ p̃pe cũ eis' que ſũt ſicut
fumꝰ terre ⁊ myrobalani ppter illud quđ in utriſqȝ eſt
de ṽtute ſtiptica. ⁊ ſi cauſa fuerit aquoſitas ⁊ puocatõ
eiꝰ ⁊ attractõ eiꝰ ad cutẽ tunc dent' ĩ potu đ gũmi ara
bico ⁊ dragagãto. Et ſi cã fuerit đbilita s matricis ag
gr̃ga ad medicias ſtipticas medicinas ɔfrotatias cũ ſu
a aromaticitate ⁊ p̃petate ſua. Et ſi cã fuerit vlcꝰ cu
ret' cũ medicinis cõpoſitis ex cõfortatiuis et ſtipticis
⁊ diureticis. ⁊ illa que eſt ex hemorroidibus curetur
curatione hemorroidarꝫ ⁊ cũ ſe. lini cũ aq̃ cal'a ⁊ oȝ ut
obſuent' hore q̇etis. ⁊ ſi fuerint illic piodi curet' tunc
in horis periodorum ⁊ ſtudeatur ad ſedandum. ¶
Qñ ergo ſupfluit fluxꝰ ſã. oȝ vt ligent' ãbe manꝰ a ra
dice adiutoriorũ ⁊ vtriqȝ pedes a radice coxarũ apđ
duo iguina. deide põant' vẽtoſe ĩ iferiori pte mãmille
⁊ vbi icedũt vene aſcẽdẽtes ex matrice ad mãmillas ⁊
ſugant' ⁊ eligat' uentoſa magna. Ipſa eiȝ retinet ſan. in
hora una: deinde oȝ ut ɔſequẽter adhibeat' reliq̃ cura.
⁊ qñȝ retinet fluxũ ſan. poſitio uentoſarꝫ ſr̃ locũ q̇ eſt int'
utraſqȝ anchas. Et oȝ ut patiens fluxũ ſan. cibet' cũ e
is que ſt' ſicut uitelli ouorꝫ ſorbiliũ ⁊ cũ õi qđ ẽ uelocis
digõnis ɔfortatiuo. ⁊ qñȝ oȝ ut cibet' aq̃ carnis forti q̃
acetoſa facta ſit cũ aq̃ ſumach ⁊ aq̃ acetoſe ⁊ potibꝰ hõi
odoris ex carne hõa qm̃ nec̃arĳ ſt'. ⁊ ſilr ſorbitiõibꝰ hu
midis ex ſauich ⁊ amilo ⁊ uino nouo groſſo dulci ⁊ đ
uitet antiqũ ſubtile. ¶ Et qñȝ ɔueniens eſt eis uinum
mellis recens. De medicinis aũt cõibus ⁊ p̃pe fluxui
ſan. acuto calido arnogloſſa eſt melior: imo ñ eſt ei par
⁊ qñȝ abſcidit fluxũ ſan. oĩo bibita ⁊ iniecta ⁊ confert
chronice ⁊ nõ chronice ⁊ potus alhaſce iterꝫ. ⁊ admini
ſtratio cãfore bibẽdo ⁊ ſupponẽdo de illis q̃ ɔfert ad i
ſtud ẽ ſumere in potu lac hñ decoctũ cũ ferro ignito ⁊
in quo eſt ſcorria ferri de quo cũ q̇buſdam ſtipticis in
potu tribuant' õi die. ℥. iij. ⁊ acetoſitas' citri bona ẽ ual
de. Et ſilr det' in potu gũmi arabicũ cũ dragagãto ⁊ ſe
mẽ lini cũ aq̃ calida. ⁊ troc. de ſpodio cũ cãfora ɔferũt
ei ualde. ⁊ ſilr det' in potu gũmi arabicũ cũ dragagãto
⁊ ſe. lini cũ aq̃ calida ⁊ troc. de balauſtĳs. ¶ Cõfecti
o medicine ultimi iuuamẽti. ℞. terre ſigillate ⁊ bolli ar
meni ⁊ aluminis ⁊ gallarꝫ ⁊ ſan. draco. ptes eq̃les de
quorꝫ ſũma accipiat'. ʒ. i. ⁊ cãfore põdus. ĳ. granorũ ⁊
galie. vi. ʒ. i. qđ totũ diſſoluat' in. ℥. i. ſirupi myrtini. ⁊ i
terꝫ acatia balauſtie galle heufiſtides ſũach myrrha ⁊
tus opiũ ɔficiat' cũ aceto acuto forti ⁊ ſit doſ. ʒ. ſ. ⁊ ite
rũ dragagãtũ magiſterĳ cuppule glãdiũ myrrha tus o
piũ ɔficiant' ⁊ fiãt pilule ⁊ ſumãt' de eis. ʒ. ĳ. ſt' eiȝ bone
ualde. ⁊ iterꝫ bibat' cõcl'arꝫ marinarꝫ q̃ aſportant' a ſan
cto iacobo aduſtarꝫ põdus. ʒ. ĳ. cũ aq̃ ſumach ⁊ cydoni
orꝫ ⁊ dactilorꝫ ⁊ iſtarꝫ cibi anteq̃ indigeãt uiuificatione
uirtutis forti ſt' albulẽ ⁊ karos et almoſos ex carnibus'
hedi et auiũ montanarꝫ et p̃pata in patellis cibaria ex

lentibꝰ aceto ꝯditis q̄ oĩa ſꝫ ſꝫa ⁊ deuitẽt oẽm cibū cali
dū actu: aut potentia ⁊ de ſuppoſitorijs cōibus ſūt ſup
poſitoria facta ex litbargyrio ⁊ draganto ⁊ balauſtijs
⁊ terra ſigiſ. ⁊ boloar. ⁊ ātimonio ⁊ alijs. ¶ Deſcrip
tio medicaminis ad illud. ℞. colcotar ⁊ dragantū ⁊ a
catiā ⁊ cortices turis ⁊ ātimoniuz: ⁊ fiant ex eis troc.
Deinde ſumanť ex eis aur. i. boliarmeni ⁊ gumi arabi
ci ⁊ karabe oium ana aur. i. ⁊ ponanť in duabuſ. ℥. ſuc
ci ſtiptici: aut aque ⁊ cliſterizeť cū eo maſtix ſm ꝙ ſciui
ſti. ¶ Confectio cliſteris ad matricē. ℞. aluminis. ʒ. ſ.
⁊ ſem̄ hyuſquiami albi ⁊ opij amboꝝ ana. ʒ. i. ſextam ⁊
ſupponať. Peſſariū bonū ⁊ proprie ad corroſionem ⁊
ulcera. ℞. teſtas furni ⁊ ſuccū barbe hircine ⁊ acatiam
aggregenť ⁊ fiat peſſariū cū aqua gallarū imaturaruz
⁊ iterū galle imature ⁊ balauſtie ⁊ amilū ⁊ opiū ⁊ alu
mē ⁊ reubābaꝝ ⁊ grana myrti uiridia ſumach ſuccꝰ bar
be hircine grana acreſte charte cōbuſte ſandalū albuz
cortices turis terra ſigillata capita granatoruz folium
ſcoria ferri coriandrū ſiccū ſupponanť de eo. ʒ. iiij. in
lana uiridi ibibita in aqua myrti ⁊ teneat eā tota nocte
Et iterū balauſtie ⁊ ſordes veri ⁊ charte cōbuſte ⁊ a
lumē ⁊ dragantū ⁊ cyminū infuſum in aceto ⁊ bolū ar
menū ⁊ rob alcatb conficiať cū aqua ſalicis ⁊ corian
dri uiridis ⁊ ſupponať nocte tota. ⁊ de tinis conferen
tibus eis eſt ēcatiſma in decoctione calam̄ti ⁊ folioruz
eius ⁊ fructus ipſius ⁊ radicis eius decocti cū myrto
⁊ roſ ſine capitibus ⁊ corticibus granatorū ⁊ xiloca
ractis nabatbi ⁊ balauſtijs ⁊ barba hircina ⁊ gallis vi
ridibus. ⁊ de epitbimatibus ⁊ unctionibus conferenti
bus eis eſt epitbima de alcāna ſuper ſumē ⁊ ungeī par
tes matricis cū oleiſ ſtipticis ſtipticitatis fortis ⁊ reite
remus diſtinctiōm cure fluxus ſan. facti propter tenui
tatē ⁊ aquoſitatē eius. ¶ Dico ergo ꝙ neceſſariuz in
hoc eſt ut fiat ꝙ currat aquoſitas eius ⁊ opereť ſuper
ipſum cū ſudatione ⁊ prouocatione cū eis que ſunt ſič
decoctio aſſari ⁊ apij ⁊ rubee ⁊ que ſūt ſimilia illis cur
rat una uice ⁊ prouoceť alia cū facilitate ⁊ prouocatō
ne ⁊ ſudatione ⁊ friceť corpus eius cū panno aſpero:
⁊ liniatur corpus eius cū aqua mellis ⁊ cum empl̄is
hydropicorū. ⁊ qn̄z confert ei uomitus fortis. ⁊ oz pe
nitus ut declineť cū medicinis eaꝝ ⁊ cibus iſtarū ad il
lud qđ exiccat ⁊ ingroſſat ſan. Si uero eſt cauſa ulcera
tio tunc confert hoc unguentū. ℞. balauſtias ⁊ plūbuz
vſtū ⁊ fiat ex ambobus ⁊ ex cera ceratum cū oleo roſ.
⁊ ſupponatur. quidā aūt faciunt neceſſariū in curatiōe
patientis fluxū ſan. menſtrui ca^{m} vn^{m} ⁊ eſt curatio cō
poſita ex mundificatione ⁊ ſtipticitate ⁊ confortatione
⁊ eſt ut prouocentur menſtrua eius in hora ut non tar
dentur. Deinde agitentur motus eius ⁊ mundificetur
matrix eius ⁊ confortet ut non ſuſcipiat ſuperfluitatez
egredientē a neceſſitate. ¶ Dicunt ergo oz ut dentur
in potu ſauine. ʒ. x. ⁊ ſe. mente. ʒ. i. ſe. fenicu. ʒ. ij. ponan
tur in uaſe ⁊ fundantur deſuper uini puri. ℔. ij. ⁊ deco
quātur donec medientur ⁊ proijciatur deſuper ſarco
colle ⁊ licij amboꝝ ana pondus. ʒ. ij. butyri uaccini ⁊
mellis ana cochliarium. i. ⁊ ſumatur de eo in potu in ie
iuno quātitas. i. cochliarij ⁊ tardet cibū vſq; ad ueſpaz
⁊ faciat illud tribus diebus. ⁊ ego dico ꝙ quāuis hoc
iuuamentū ſit in pluribus horis qn̄z tamen eſt fluxus
ſan. menſtrui ex cauſis alijs facientibus neceſſarium eſ
ſe uti ſtipticis puris ⁊ tu cognoſcis eas.

¶ C. v. de ulceribꝰ matricis ⁊ putrefactiōe eꝰ.

Iam ſignificauimus in eiſ que preterierunt illō
⁊ tu ſcis ꝙ cauſe eorū ſunt cauſe ulcerū ⁊ cauſe ulcerū
ſunt ex cauſis intrinſecis ⁊ ex curſibus acutis ⁊ plagiſ
ulceratis: aut accidentibus deforis propter percuſſiōz
aut caſum: aut propter partū: aut propter alia: aut pro
pter uulnus ex mordicamine ſuppoſito ⁊ inſtrumento
incidente. ⁊ qn̄z ſunt cū putrefactione ⁊ qn̄z ſunt omni
a illa cū ſordibus ⁊ ſorditie: aut cū mundificatōne ⁊ ſi
ne ſorditie. ⁊ qn̄z fiunt in profundo. ⁊ qn̄z fiunt in non
profundo. ⁊ quandoq; fiunt cum corroſione ⁊ abſq;
corroſione ⁊ cum apoſtemate ⁊ abſq; apoſtemate.

¶ C. vi. de ſignis ulcerum matricis.

Significat illud ſan. ⁊ proprie ſi ſigna ſunt ſuper
os matricis ⁊ in eius proximo. ⁊ ſignificat illud
curſus ſaniei ⁊ humiditatū diuerſi coloris ⁊ odoris ⁊
nocum̄tum ex medicinis que mollificant ⁊ iuuamentū
ex eis que ſtipticitatē faciunt. ⁊ ſignū mundificationis
ulcerum matricis eſt ut ſit illud qđ egreditur ad groſſi
tudinē ⁊ albedinē decliue ⁊ planitiem ſine dolore vehe
menti ⁊ fetore ⁊ mordicatione. ⁊ ſignū ꝙ ipſa ſunt ſor
dida ⁊ tabida eſt multitudo humiditatū uirulentarum
⁊ ꝙ currit ex inteſtino. ꝙ ſi fuerit illic putrefactio erit
ſimile aque carnis ⁊ ꝙ illud qđ reſiduat eſt putridum
malū. Et ſi fuerit cū corroſione erit illud qđ egreditur
nigrū cū dolore vehementi ⁊ pulſatione. ⁊ ſignū ꝙ ipſa
ſunt cum apoſtemate eſt adherentia fe. ⁊ horripilatio
⁊ quod dicemus de ſignis apoſtematis ⁊ iuuamento e
ius ⁊ corroſione eius.

¶ Capitulum. vij. de putrefactione matricis.

Hoc iterū eſt ramus capituli ulcerum matricis
⁊ eſt cauſa in ea difficultas partus. ⁊ mors em
bryonis. aut adminiſtratio medicinarū acutarum: aut
curſus calidus ⁊ acutus: aut uulnera putrefacta ⁊ ſiti
proximo ⁊ fit in profundo. ⁊ fit cū ſorditie ⁊ cū priuati
one ſorditiei: ⁊ facta in profundo nō euacuatur ex hu
miditatibus diuerſis egritudinibus ⁊ fortaſſe plurimū
aſſimilať feci.

¶ C. viij. de corroſione matricis.

Iam diximus corroſionis ſignū in eo qđ egredi
tur ⁊ diſpoſitionē doloris in caᵒ fluxus ſangui. ⁊
dr̄a quidem inter corroſionē matricis ⁊ cancruz eſt ꝙ
cū corroſione non eſt grauitas neq; durities ⁊ ſeqtur
eā quies in horis quibuſdā ⁊ proprie poſt exitum eiꝰ
qđ egreditur ⁊ non eſt longitudo plurima ſpatij in cu
ratione conueniente. ſpatium vero cancri eſt aſſidui do
loris ⁊ eſt ibi pulſatio longi ſpatij.

¶ Capitulum nonum de cura.

Oportet ut conſideretur an ulcus ſit ſordiduz
an non ſordidum. Si ergo fuerit ſordidū mun
dificetur in primis cuz aqua mellis ⁊ ſimilibus proie
ctis in eā cū inſtrumento iaciendi: aut cū decoctione
ireos: aut cū unguento mundificatiuo: ⁊ ſi fuerit corro
ſio inice in ipſam unguentum rectificans corroſionem
cū mundificatione ⁊ adminiſtra cibos conuenientes. ⁊
conſidera iterū an ſit cū apoſtemate an non cū apate.
Si ergo fuerit cū apoſtemate curetur prius ⁊ ſedetur
cum curationibus apatis quas dicemus. ¶ Cum er
go mundificatur matrix tunc curetur cū cōſolidatiuis
que ſunt unguenta predicta unuegntum qđ confert in
principio rei qū in vulnere nondū naſcitur caro. ℞. li
thargyrij ⁊ ceruſe ⁊ ſarcocolle partes equales ⁊ fiat
ex eis ceratum cū cera ⁊ oleo roſ. Et ſi fuerit illic ſor
dities ponatur in eo parū floris eris. ¶ Cū ergo ca
ro incipit naſci ⁊ exiſtimatur illud curetur cuz unguen
to huiuſmodi. ℞. tutie ablute partes. ij. climie argenti

ceruſe ⁊ ſarcocolle oium ana partē.i.fiat ex eis ceratū cū oleo roſaceo ⁊ cera.

¶ C.x.de regimine deuirginate.

DE mulieribꝰ eſt cui accidūt qū uiolāť dolores magni ⁊ ꝑpe qū collū matricis eius ē ſtrictum ⁊ pāniculi ſūt debiles ⁊ uirga deuirginātis eſt groſſa. Qū ergo accidūt ei fluxus ſan. ⁊ dolores neče eſt ei ut ſedeat in aquis ſtipticis ⁊ in uino ⁊ oleo: deīde adminiſtrēť ſi eaꝫ ceātaria in lana inuoluta ſup cannā ꝓhibētez a cōſolidatōe ⁊ alleuieť ſup eam cōcubitus:

¶ C.xi.de cura.

ADmiſtrēť medicine mūdificātes: deīd poſt illd unguētū ꝑdictū ad ulcera. ⁊ qñꝫ admiſceť cū eo terra ſigillata ⁊ q̄ ſunt ei ſimilia.

¶ C.xij.de ragadijs matricis.

RAgadie accidunt in matrice: aut propter ſiccitatem ſuperuenietem ei maximā et prope apud partū: aut propter aꝑa et ſūt in principio qum accidunt leues occulti doloris qui eſt ſub dolore ꝓtus et reliquis eius. Deinde apparet et ꝓprie qū tāgitur et quādoqꝫ ingroſſantur ragadie valde. Et quandoqꝫ fiunt ſicut verruce et remanent et conſolidatur locus.

¶ C.xiij.de ſignis earum.

POſſibile eſt ut perueniatur ad atteſtationeꝫ ragadiarum ponēdo ſub muliere ſpeculum coraꝫ vulua eius. deinde aperiatur vulua eius et cōſideretur illud quod imaginatur i ſpeculo. et illud qd ſignificat eas eſt dolor apud coitum et exitus virge ſanguinolente. ¶ C.xiiij.de cura.

Non cūantur ragadie quin: aut ſint itrinſece: aut i collo ſint et que ſecuntur ipſuꝫ. ¶ Intrinſece ergo curantur cū ſuppoſitorijs penetrantibus et diſtillationibus iniectis et aquis ſtipticis permiſtis cum vnguentis rectificātibus ſicut vnguētum factū ex climia et plumbo aduſto. Et vnguentum ragadiarum ani. et ſecūdum curationem earum ſentiet. q. mordicationē. ꝙ ſi indigent maturatione aliqua miſceatur cū eis ſicut unguentū baſilicon cū adipibus. Et ſi fuerit cū ragadijs groſſitudo vehemens quā ſignificat lōgitudo ſpatij ⁊ paruitas receptionis curatiōis adminiſtra unguentū de chartis cū oleo roſ. Si vero nō tolerat illd ponatur cū eo oleum de lilio ⁊ glutē alimbat. ¶ Qū ergo quieſcunt curentur cura ragadiaꝝ prauaꝝ: ⁊ proprie qñ ulcerātur ⁊ quando indigent eis que ſunt ſicut cortices eris optime triti: aut dragantū ⁊ galle: aut aggregatio eoruꝫ. In extrinſecis uero qñꝫ ſufficit laborare cū adminiſtratione tutie ualde trite cū uitellis ouoꝝ aut aggregatione illius ⁊ ſine ceſſatione fiat adherenti a illius ⁊ unguentum de ceruſa iterum.

¶ C.xv.de pruritu matricis ⁊ priapiſmo mulierum.

QUandoqꝫ accidit in matrice pruritus propter humores acutos cholericos: aut ſalſos bauracbios: aut corroſiuos melāncholicos ſꝫm ꝙ apparet de diſpoſitione coloris menſtrue aut bothor gñatas ex eiſ calidas acutas ualde. ¶ Fortaſſe eni ſuperfluunt adeo donec dejciant uirtutem ⁊ qñꝫ accidit illi mulieri ut ñ ſatietur ex coitu. ⁊ aduenit ei priapiſmus mulierum ⁊ quotiens cum ea fit coitus additur malitia eius.

¶ C.xvi.de cura pruritus matricis.

OPortet ut mundificetur corpus cuꝫ phlebotomia ex nigra. ⁊ ſi indiget fiat ſecundatio ex cephalica ⁊ euacuetur humor acutus. ſ. omnis humor cū eo qd euacuat ipm: ſicut cholera cuꝫ pilulis de ſcamonea: ⁊ phlegma cū pilulis ſtomaticis: ⁊ melāncholia cū pilulis de epithymo: ⁊ decoctione eius: ⁊ frāgatur ebullitio ſpermatis cū medicinis infrigidantibus ut infrigidetur: ⁊ cū medicinis adurentibus ipm ſꝫm neceſſitatē ⁊ atteſtatiōm cōplexionis ⁊ delibutione oris matricis facta cū eis que ſt ſicut acatia ⁊ hypoquiſtidos ⁊ roſe ⁊ ſandali ⁊ ſief memthe ⁊ fex ⁊ acetū ⁊ oleuꝫ roſa. ⁊ iterū que ſunt ſicut ſuccus portulace. ⁊ qñꝫ permiſcetur cū medicinis ſemē lini ⁊ fit embroca cū aquis i quibus decoquntur ſtiptica ⁊ empleťur cū fece eorū. ⁊ ſi indiget mundificatione bibat mel cuꝫ aqua frigida ualde ⁊ ad pruritum eſt expertum iſtud ſumantur folia mente ⁊ cortices granatorū ⁊ lentes excorticate decocta cū uino ⁊ ſupponātur. ⁊ iterū ſumantur croci ⁊ canfore amboꝝ ana ſextam.ʒ.i. plumbi aduſti tertiam.ʒ.i. baccaꝝ lauri.ʒ.ſ. terantur ⁊ cribellentur ⁊ liniať locuſ oleo roſ. ⁊ conficiantur cū albumine oui: ⁊ aliquātulo uini ⁊ ſupponantur. ⁊ iterū ſumantur myrobalanoruꝫ ⁊ balauſtiarū amborū ana pondus.ʒ.ij. ⁊ licij ⁊ ſalis amoniaci ⁊ uinum antiqū terantur ⁊ cribellentur ⁊ liniatur locus oleo roſ. ⁊ pulueriʒentur deſuper iſta. ⁊ de ſuffumigijs ē illud qd fit ex litio ⁊ medulla granorū citri. ¶ C.xvij.de fiſtulis matricis.

QUādoqꝫ accidunt in matrice fiſtule que qñqꝫ pertranſeunt carnē ⁊ apparent ab eo quod uicinū eſt ex membris ita ut corrūpant os pectinis ⁊ putrefaciant ipm ⁊ collum matricis ⁊ qñꝫ perueniunt ad abradendū pilos pectinis ⁊ incedūt vſqꝫ ad partes ani ⁊ lacertorū eius etiā quare pars eaꝝ tunc eſt in manifeſto matricis ⁊ ſunt in unoquoqꝫ laterū matricis. Et pars in interiori parte matricis que ex eis eſt in profundo matricis non eſt poſſibile ut curetur ⁊ ſimiliter perueniens ad veſicam. ¶ Relique uero ab iſtis curatiōm habent ⁊ ſi ſit difficilis ⁊ deterior illaꝝ eſt illa q peruenit ad abradendum pilos pectinis ⁊ proprie qū perforat os foramine paruo.

¶ C.xviij.de ſignis eius.

SUnt longitudo putrefactionis ⁊ adherētia doloris ⁊ añceſſio ulcerū que non ſanantur cū curationibus ⁊ prolongatur ſpatium ⁊ currit uirus: deinde dolores ſicut dolores cancri: ⁊ cognoſcitur locus eius cū radio ⁊ ubi peruenitur cū eo ⁊ ſcitur ſtatuſ eius an ſit in carne adhuc: aut pertranſeat uſqꝫ ad os per illud quod ſentit extremitas radij ex lenitate ⁊ mollitie ⁊ aſperitate ⁊ duritie. ¶ C.xix.de cura.

EX curationibus eſt perforatio ⁊ multotiens ꝑducit illud propter neruoſitateꝫ mēbri ad ſpaſmū ⁊ abſciſſiōm uocis ⁊ permiſtiōem rationis ⁊ perforatio iterū non eſt poſſibilis niſi in eo qd uideť cuius carnē mortuā incidere eſt poſſibile uerū eſt melius ut adminiſtrentur deſuper medicine exiccantes ⁊ mundificetur corpus ⁊ confortetur matrix ⁊ medicetur.

¶ C.xx.de debilitate matricis.

CAuſa eius eſt malitia compłonis ⁊ raritas texture ⁊ tolerantia egritudinū diuerſaꝝ. ⁊ accñt ex debilitate matricis paucitas appetitus coitus ⁊ multitudo curſus menſtruorum ⁊ ſpermatis ⁊ aliorum ⁊ priuatio inpregnationis. ¶ C.xxi.de cura.

CUra eius eſt cura malitie compłonis ⁊ ſuccurre ei qd accidit ipſi de nocumentis cognitis.

¶ C.xxij.de doloribus matricis.

FIunt ex malitia compłonis diuerſe ⁊ ex uentoſitatibus extendentibus ⁊ hūitatibus accidētibꝰ

in ea ita ut qñꝫ accidat in ea ſicut accidit inteſtinis de
colica. ⁊ qñꝫ accidit dolor matricis ex apatibus ⁊ can
cris ⁊ ex ulceribus ⁊ cōicant ei ilia ⁊ inguina ⁊ crura
⁊ dorſum ⁊ pectem ⁊ diaphragma ⁊ anus ⁊ caput ⁊
proprie mediū ſyncipitis. ⁊ qñꝫ permutantur dolores
eius ad anchas poſt ſpatiū ⁊ uſqꝫ ad .x. menſes ⁊ con
firmantur in eis ⁊ tu cognoſcis curatiōm omniū horū
ex eis que tibi premiſſa ſunt ⁊ non eſt in iteratōne ſmo
nis ⁊ in eis utilitas. ℭ C. xxiij. de curſu matricis.

Q Uandoqꝫ accidit mulieribus ut currant ex
matricibus earꝫ humiditates plurime putride
⁊ currat ex eis iterū ſperma. ℭ Et plurimū quidē fit
propter multitudinem ſuperfluitatū ⁊ propter debilita
tem digeſtionis in uenis menſtruorū quum putrefit ma
trix ⁊ habet capꝫ ⁊ cognoſcitur ſubſtantia eius ex co
lore mēſtrue ⁊ ſiccitate ⁊ ex colore eius in ſeipſo. Se
cundū uero eſt ſicut curſus ſpermatiſ uiri. ℭ Si ergo
ſine deſiderio tunc cauſa eſt debilitas matricis ⁊ uaſo
rū eius ⁊ mollificatio ipſorū. ⁊ ſi eſt cū deſiderio ⁊ mor
dicatione ⁊ cōmotione tunc cauſa eius eſt tenuitas ſp
matis ⁊ acuitas eius. ⁊ qñꝫ eſt cauſa in eo prurit⁹ ma
tricis quare perducit cōmotio eius ad hoc ut deſcen
dat ſperma ⁊ habentis quidem curſuꝫ difficilis fit an
helitus ⁊ cadit appetitus cibi ⁊ deſtruitur color eius:
⁊ aduenit ei apoſtema ⁊ inflatio in oculo ſine dolore
ſm plm ⁊ qñꝫ eſt cū dolore. ℭ C. xxiiij. de cura.

C Urſus quidē ſpermatis earꝫ curatur cū ſimili
bus quibus curatur illud in uiris. in curſibus
uero alijs oꝫ ut incipiatur a mundificatione corporis
cū phlebotomia ⁊ ſolutione uentris ſi indigetur ambo
bus: deinde cliſterizetur matrix in primis cū mundifica
tiuis ⁊ exiccatiuis ſicut eſt decoctio ireos ⁊ decoctio
praſſij ⁊ fricētur crura cū oleis ſubtiliatiuis cū medici
nis calidis ſicut eſt oleum de ſquinanto ⁊ piretro ⁊ pi
pere: deinde conſequenter poſt illud adhibeātur cliſte
ria cum ſtipticis cliſterizatis ⁊ ebibitis ⁊ cliſterizata ma
gis operantur poſt euacuatiōm ⁊ ſunt aque in quibus
decoquntur ſicut galle ⁊ balauſtie ⁊ cortices granatorꝫ
⁊ ſquinantum ⁊ myrtus.

ℭ C. xxv. de retentione menſtruorꝫ ⁊ paucitate eorū.

M Enſtrua retinentur: aut propter cām propriaꝫ
in matrice: aut propter cām cōem. Et illa qui
dem cauſa propria in matrice: aut eſt propter cauſā in
natā: aut propter cām accidentem alio modo. Ampl'
menſtrua retinentur: aut propter cām in uirtute: aut p
pter cām in materia: aut propter cām in inſtrumento ⁊
proprie ſolo. ⁊ cauſa in uirtute eſt ſicut debilitaſ propt
malitiā complonis frigide aut ſicce aut calide. ⁊ frigida
aut eſt cū materia aut ſine materia. ℭ Cauſa autēꝫ in
materia aut eſt quātitas aut qualitas: aut aggregatō ā
barū. ⁊ illa que eſt ex quantitate eſt paucitas ⁊ illud ē:
aut propter priuatiōm ciborū ⁊ paucitatē ipſorū: aut
propter vehementiā uirtutis cōprehendentis cibos. ⁊
ſi multiplicetur non mundificat ſuperfluitatē menſtru
orū: ⁊ huiuſmodi quidē mulierū nature uirorū ſimiles
exiſtunt naturis ⁊ ſunt potentes ſuper digeſtiōꝫ ultimā
⁊ diſtributiōm neceſſariā ⁊ expulſiōm ſuperfluitatum
ſm modū quo expellūt eas uiri ⁊ iſte ſunt pingues ner
uoſe lacertoſe de quibus ſunt fortes uiragines quarū
anche ipſarū pectoribus ſunt ſtrictiores ⁊ ipſarꝫ extre
mitates ſunt pingues plus ⁊ ſunt multarꝫ euacuationū
cū medicinis ⁊ exercitijs ⁊ proprie ſan. fluētis per na
res: aut hemorroidas: aut plagas: aut alia. Facta vero
propter qualitatē materiei eſt qm̄ ſan. ē groſſus propt
frigiditatē aut propter multitudinē eius quod admiſcet
ei ex humoribus groſſis: aut propter multitudinē tran
quillitatis ⁊ que currunt cu. ſu illorum de illis que ſci
uiſti. ⁊ cauſa que eſt ex parte inſtri eſt opilatio. ⁊ illa:
aut eſt propter calorem exiccantē conſtringentē: aut p
pter frigus exiccans ⁊ multotiens facit ipſam poſſidē
multitudo potus aque ⁊ perducit ad putrefactiōꝫ: aut
propter ſiccitatē cū inſpiſſatione ſua ⁊ propter multitu
dinem adipis etiā: aut humorū groſſorū uiſcoſorū: aut
propter apata: ⁊ propter clauſurā ⁊ additiōm carnis:
aut pp ulcera accidentia in matrice q̄ conſolidata ſūt ⁊
corruperunt ſua conſolidatione orificia uenarū appa
rentium: aut propter tortuoſitatē in eā ſuperfluam ⁊ ꝯ
uerſionē: aut propter breuitatē colli matricis: aut pro
pter percuſſiōm: aut caſum claudentē orificia uenarū:
aut ſucceſſione abortus. ℭ Fcā autem propter reten
tionem menſtruorū cauſa cōitatis aliorū membrorum
eſt ſicut facta cauſa debilitatis epis: quare nō emanat
ſan. neqꝫ diſcernit ipm: aut propter oppilationeꝫ in eo
⁊ in corpore toto: aut propter pinguedinē facientē ac
cidere oppilatiōm conſtringentē uias conſtrictione fa
cta a cōpreſſione ⁊ extenuatio conſtringit eas cōſtricti
one facta ab exiccatione: aut propter paucitatem ſan.
⁊ ſan. effluit ſuper matricē cū exitu ⁊ qum non inuenit
meatum redit. ℭ Qum ergo iteratur illud dilatatur i
corpore ⁊ facit incurrere egritudines.

ℭ C. xxvi. de accidentibus illius et d̄ ꝓfocatōe m̄ricis

Q Uandoqꝫ accidūt ei cuius menſtrua retinentur
egritudines de quibus ē ꝓfocatio matricis pp
collectionem ſuā et declinationeꝫ ad parteꝫ late
ris et accidūt ei iterū apata matricis calida et dura et
apata viſcerū et egritudines in ſtō ex debilitate digōis
⁊ caſu appetitus ⁊ corruptione eiuſ ⁊ nauſea ⁊ ſitis ve
hemēs ⁊ mordicatio in ſtō ⁊ accidunt ex ea egritudies
capitis ⁊ neruorū ſicut epilepſia ⁊ palyſis ⁊ egritudieſ
pectoris ſicut tuſſiſ ⁊ malitia anhelitus. ⁊ plurime ex e
gritudinibus epiſ ſicut hydropiſis ⁊ alie ⁊ alteratur ex
ea forma. ⁊ accidunt ei iterū difficultates urine ⁊ eius
cōpreſſio ⁊ dolores alchatin ⁊ colli ⁊ grauatur corpuſ
⁊ extenuat' ⁊ ꝯtriſtat' ⁊ aduēiūt ei horripilatiōes ⁊ feb
durentes. Et qñꝫ fit difficilis ſermo propt' exiccatiōm
lacertorum ⁊ lingue ex uapore calido. ⁊ fortaſſe eſt il
la grauitas cauſa doloris capitis ⁊ accidunt ei inquie
tudo ⁊ triſtitia propter uaporem. ⁊ qñqꝫ apoſtemat' to
tum corpus eius ⁊ uenter eius propter attractiōm ui
rulentie ſan. ad ipm. ⁊ qñꝫ accidit ei in complone ſua
qum retinentur menſtrua qñ eſt fortis creationis cui⁹
uirtus eſt potens ad exercendū ſuperfluitatem retentā
ut aſſimiletur uiris ⁊ multiplicētur pili eius: aut naſca
tur ei qi barba quare frangitur forma eius ⁊ ingroſſa
tur: deinde moritur. ⁊ qñꝫ peruenit ante morteꝫ ad diſ
poſitionē cū qua non eſt poſſibile ut prouocentur mē
ſtrua eiuſ. ⁊ plures iſtarꝫ ſunt de illis que pariunt pluri
mū. ℭ Qū ergo non coit cū eis aliquis ⁊ recedūt ab
eis ſui cōpares retinentur menſtrua earū ⁊ remouent'
ab eis. O quā neceſſaria facit euacuatio ſan. ⁊ accepti
o conceptionis ⁊ acceptio coitus ⁊ accidit eiſ ut fiat v
rina eius nigra in qua eſt ſedimē uirulentum ſicut aq
carnis. ⁊ quandoqꝫ mingit ſanguinem.

ℭ C. xxvij. de ſignis.

I Llius que pendet ex frigore ſignū eſt grauitas
ſomni ⁊ profundatio in ipſo ⁊ albedo coloris

corporiſ ꝛ uiriditas uenaꝝ ꝛ raritas pulſus ꝛ frigus ſu
doris ꝛ multitudo urine ꝛ phlegmaticitas egeſtionis.
ꝛ illā que pēdet ex caliditate ſignificant inflatio ꝛ exic
catio matricis ꝛ reliqua ſigna caliditatis ſcita in eis q̄
preterita ſunt. ꝛ illā que pendet ex ſiccitate ſignificāt ſi
gna ſiccitatis in ea ſcita in illis que preterierunt ꝛ veri
ficant eā extenuatio corporis ꝛ uacuitas uenaꝝ. Apa
uero ꝛ clauſura ꝛ alia ſunt notorum ſignorum de illis
que tu iam ſciuiſti vſq; ad hunc locum.

¶ C.xxviij. de curationibus.

Curatio quidē pendens a calefactione ꝛ infrigi
datione ꝛ generatione ſan. ꝛ humectatōne cor
poris ꝛ curationes apatū ꝛ cura clauſure ꝛ ſimiliuȝ ſt
nota ex radicibus iteratis. Et facta quidē a clauſura
que non curatur ꝛ ab oppilatione orificiorū uenaꝝ ab ī
carnatione ulcerū ꝛ alijs eſt quaſi ſimilis ꝛ eius cura ē
extractio ſan. ut non multiplicetur ꝛ mundificatio cor
poris ꝛ uſus exercitiorū. ꝛ nō oȝ niſi ut afferamus nūc
rememoratiōm curationum prouocantium menſtrua:
ꝛ ſunt ille que mouent ſan. ad matricē ꝛ faciunt ipſum
penetrantē in poris ꝛ faciunt poros aptos. ¶ Et has
quidē medicinas iā diximus qū de ſingularibꝰ tracta
remus in tabulis eaꝝ ꝛ dicemus iterum in antidotario
¶ Hic uero uolumus dicere de regimine ꝛ medicati
one illud qđ eſt magis conueniens huic loco ꝛ regim̄
in hoc eſt mouere ſan. cū fortitudine ad menſtrua ꝛ de
illis que faciunt illud eſt phlegma ex ſaphena ꝛ uena
que eſt poſt cauillā ꝛ phlomia uene geniculi ꝛ curua
tura eius ē fortior illa. ꝛ uentoſatio ſuper crus ꝛ calca
neū ꝛ proprie pinguis eſt magis conueniens. ꝛ qn̄ȝ eſt
neceſſariū ut fiat phlomia ſuper ſaphenā pedis alterꝰ
ꝛ aſſiduatio ſtringendi cū uittis membra inferiora ꝛ li
gandi ea ꝛ dimittendi ea taliter aliquibus diebus: deī
de adminiſtrentur medicine ut aperiantur pori ꝛ curāt
humiditates uiſcoſe. ꝛ ſimiliter ſi cauſa fuerit humidi
tas: dinde adminiſtrentur medicine proprie ad prouo
candū que ſunt ſubtiliantes ſan. aperientes oppilatiōȝ
ꝛ de illis ſunt que bibuntur ſicut calamentū ꝛ decoctō
eius cū aqua mellis ꝛ puluerizatio ipſius ſuper aquaȝ
mellis: ꝛ ſauina eſt fortior ea ꝛ pullegiū eſt forte ualde
ꝛ cinamomū ꝛ hiera picra ꝛ ſapinū ꝛ oppoponacuȝ ꝛ
fructꝰ eꝰ ꝛ caſtoreū ꝛ cordūeni ꝛ decoctio enule ꝛ deco
tō aluſnē ꝛ decoctio faſeoloꝝ rubeoꝝ ꝛ almāoch ꝛ ala
ſtirgar ꝛ ſem̄ ſanſuci. ꝛ de illiſ ſuppoſitoria ſunt ſicut al
bus helleborus ꝛ pulpa colloquintide ꝛ ſtorax ꝛ cen
taurea ꝛ gūma oliue cāpeſtris ꝛ oppoponacū ꝛ fructꝰ
eius ꝛ caſtoreū ꝛ aſſa ꝛ ſerapinū ꝛ cordumeni ꝛ succꝰ
apſinthij. ꝛ qn̄ȝ ſupponitur euforbiū ſuper cotuȝ ꝛ ex
pectatur ſuper ipm̄ hora parua abſq; ſuperfluitate. ¶
Suppoſitorium bonū. ℞. myrrhe calamenti amborū
an̄. ʒ. iiij. ſauine. ʒ. viij. rute ſicce. ʒ. x. paſſularū mundata
rū. ʒ. xx. cōficiātur cū felle uaccino. ꝛ fiant de eis peſſa
ria. ꝛ iterū ſumantur caſtoreū ꝛ myrrha ꝛ muſchus ꝛ
fiant ſimilitudines glandium cū oleo de ben ꝛ ſupponā
tur. ꝛ oleū alacuben prouocatiuum eſt menſtruorū qū
ſupponitur ꝛ ſuccus papaueris ruffi ꝛ alneſin ſm̄ par
tes equales ꝛ iterū galbanuȝ ponatur in lana infuſa in
ſambacino ꝛ ſupponatur intra matricem. ꝛ de eis ſunt
empl'a ꝛ uaporationes ꝛ uaporatio cuȝ ſpeciebus pro
uocat menſtrua ꝛ de eis ſunt ſuffumigationes ſicut cū
colloquintida ſola. Ipſa enim prouocat in diſpoſitiōe
ꝛ ſimiliter oppoponacū ꝛ aſſa ꝛ ſerapinuȝ ꝛ cordume
ni. Et de eis ſunt tine etiam ex aquis in quibus deco
cta ſunt ſubtiliatiua prouocantia menſtrua ſicut calam̄
tum ꝛ ruta ꝛ pullegium ꝛ ſimilia.

¶ Tractatus. iiij. ¶ Caᵐ. i. de nocumentis ſitus ma
tricis ꝛ apoſtematibus eius ꝛ que ſimilia ſunt illis.

Clauſa eſt qum ſuper os matricis eius egre
ditur aliquid qđ prohibet coitum ex re ad
dita lacertoſa: aut pāniculāi forti: aut ē illic
īcarnatō ab vlcerē aut cīatōe: aut illđ qđ ē inť os vulue
aut os matricis ē ſȝ unū ꝛ eundē hoꝝ modoꝝ: aut ē ſu
per os matricis eius qđ prohibet impregnatiōm ꝛ exi
tum menſtruorū ex pāniculo: aut incarnatione ulceris
aut qđ eſt eis ſimile: aut meatus non ē inuentus in cre
atione ita ut accidat uirgini qū incipit menſtruari ut n̄
inueniant menſtrua meatum propter aliquā harū cau
ſarum: quare accidant ei dolores vehementes ꝛ egri
tudo maxima. ¶ Si ergo non ingenietur ei redit ſan.
ꝛ denigratur mulier ꝛ prefocatur ꝛ moritur ꝛ qn̄q; ac
cidit ut clauſa retineat per accidens conceptionem:
quare moritur ipſa ꝛ fetus eius proculdubio ſi non re
gitur. ꝛ hoc quidē non eſt poſſibile niſi aliquo mōrum
aut ut ſit illud qđ apponitur ori matricis de clauſura
rare texture: aut ſit habens foramina plura ita ꝙ poſſi
bile ſit matrici attrahere de ſpermate aliquid licet eni
paꝝ ſi tamen ex illo paruo fit conceptio ſi pars eius ē
ṽitas qđ uiſū ē pho ꝛ ps eꝰ qđ uiſū ē. G. medico. Illđ
nāq; qđ necīū eſt in creādo mēbra eſt ſpma feie ſȝ ſer
monē philoſophi ꝛ eſt illđ qđ in eo ꝓuocať ad matricē
itra matricē ſȝ ſmonē. G. ꝛ ē ſpma uiri ut ſumat ex eo
uirtutem odoris ſm̄ ſententiam philoſophi uidit enim
ꝙ qū ouum galline crudū rore aſperſum eſt ꝛ procedit
ex eo odor ſpermatis uiri conuertitur ouum in conce
ptione.

¶ C. ij. de cura clauſure.

Curatio clauſure eſt cū ferro non cum alio. Si
ergo hec clauſura apparēs eſt tunc modus eſt
ut diſrumpantur labia uulue a clauſura ita ut ponatur
ſuper unūquodq; labiū pila ꝛ inuoluantur polices pā
no ꝛ tendantur labia donec diſrumpantur ab eo qđ eſt
inter ea.: aut iuueris phlomo obtuſo ꝛ finde ſiphac ꝛ
incide carnē additā ſi eſt ſub ſiphac paulatim ita ut nō
remaneat de addita aliquid nȝ ſumas de radicali ali
quid ꝛ illud fiat cū calib. ¶ Et dīa quid inter ſiphac
ꝛ carnē eſt ꝙ ſippac non ſanguinat ſed caro ſanguinat
Deinde pone inter ambo labia lanam infuſam in oleo
ꝛ uino ꝛ dimittatur tribus diebus ꝛ adminiſtra ſuper
eā aquam mellis ſi ea indiges ꝛ adminiſtra deſuper vn
guenta nutrita cū cautella a conſolidatione ꝛ glutina
tione ꝛ conſtrictione ꝛ proprie ſi illud qđ inciſſum eſt:
eſt caro. ¶ Siphac uero parū ſuſcipit conſolidatiōm
poſt ſciſſurā. ꝙ ſi clauſura fuerit profunda tunc moduſ
eſt ut perueniat ad ipſam uncinus. ꝛ ſi eſt ſiphac finda
tur ſciſſione una non cū illa equalitate. Nā fortaſſe co
operit ueſicā ꝛ alia: imo oporȝ ut caueantur alia ſicut
veſica ꝛ incidatur ſi eſt caro paulatim ꝛ adhereat inci
ſioni lana infuſa in uino pontico ſtiptico: deinde poſt il
lud ſedeat in aquis in quibus decocte ſūt medicie mol
lificatiue. Poſtea curetur cū unguentis rectificantibꝰ
vlcera linitis ꝛ iniectis: deinde cū conſolidatiuis. ꝛ qū
apparet ſanitas oȝ ut aſſiduetur ſuper eā coitus ꝛ opȝ
ut caueantur apud hanc ſciſſionem ꝛ inciſiōm due res
ſ. abbreuiatio in incidendo ꝛ in findendo q̄titatem ad
ditā. Illud enim ſi eſt cōpoſitum eſt faciens poſſibilita
tem conceptionis apud coitum qui accidit cū ea ꝛ dif
ficilem faciens partum preparans fetum ꝛ pregantem

mori.⁊ caueatur iterum ne pertranseat quātitatez ad
ditā ⁊ capiat de substantia matricis aliquid quare ap̄i
tur matrix ⁊ doleat ⁊ incurrat cuzez ⁊ spasmū ⁊ egritu
dines perniciosas. Qū ergo feceris hoc oportebit ut
abstineas eā a frigore ⁊ non appropinques medicinaz
frigidā actu omnino: imo oportet ut sint omnes distil
lationes ⁊ iiectiōes ⁊ sappositoria expoliata frigore.

¶ C.iij. de mō in administrando hanc scissionem.

[P] Repetur mulieri sedes corā lumine super quā
sedeat cū pauco sustentaculo ad posteriora.
Qū ergo equātur crura sua adherere faciat coxis suis
⁊ adiungat illud uentri suo ⁊ liget manus suas sub cur
uatura poplitum suorū ⁊ ligetur s̄m hanc formā fortir̄
deinde medicus administret scissiōm siphac ⁊ incisiōm
carnis. ⁊ qñz indiget medicus ut administret speculuz
⁊ proprie in eo qđ est inter matricem. Qū ergo exten
ditur siphac cū radijs ⁊ uncinis extensione cū qua nō
cōprimuntur matrix ⁊ collum uesice ⁊ siphac eius cō
pressione nocente his membris in primis cuz manu ⁊
s̄o cū eo cuius non excusatur processio cū utrisqꝫ mãi
bus aduenit ei de acumine ferri. ¶ Et speculum quiđ
facit te uidere illud quđ arte efficias inde ⁊ facit te co
gnoscere illđ qđ associatur siphac subtili. ⁊ de mēbris
que preterierūt hoc membꝛ. s. ex uesica ⁊ alijs. ꝙ si su
perfluit dimitte illud qđ extendisti ut redeat quđ vehe
mentius est in eo qđ necessarium est: deinde subleua si
phac clausure cū subtilitate: deinde scinde ip̄z s̄m obli
quitatem ut non cos̄qūur vesicā: deinde considera in
principio qum̄ scindis. ⁊ si egreditur san. paucus tunc
penetra in operatione tua sine timoꝛ. Et si multiplica
tur cursus san. tunc finde paulatim ut nō accidant sin
copis ⁊ paruitas anhelitus. ⁊ qñz tibi est necessarium
ut dimittas instr̄m incidens qđ nominatur alcalib in e
a usqꝫ in mane inuolutum in lana ligata in pãno ⁊ quz
fuerit mane consideretuꝛ in uirtute eius. ⁊ si fuerit for
tis curetur integra curatione. ⁊ si nō dimittatur usz ad
diem tertium ⁊ remoueatur tunc instr̄z ⁊ considera dis
positiōm scissuꝛe cum digitis ponendo sub loco eiꝰ ut
significetur tibi summa quā necesse, est te incidere post
⁊ qū soluituꝛ mulier ab eo qđ curatur oz tunc ut sede
at in aqua in qua decocta sunt lenitiua qū est calida ⁊
ꝓprie quz appareat aq̄a ⁊ melius quidē est ut admini
strentur super eam unguenta in calib probibentia con
solidatiōm. ⁊ melius est illud qđ est concauum habēs
foramen ut egrediātur in eo superfluitates ⁊ uentosita
tes. ⁊ quando incisio accipit carnem naturalem tunc
fortasse accidit cursus urine qui non curatur.

¶ C.iiij. de suspensione matricis.

[Q] Uādoqꝫ accidit illud propter clausuraz. ⁊ quā
doqꝫ accidit propteꝛ apostēata calida ⁊ dura
⁊ cura eorum est cura eius.

¶ C.v. de augm̄to matricis ⁊ exitu eꝰ ⁊ ꝯuersione eꝰ.

[M] Atrix augmentatur: aut exit cā primitiua. s.
ex casu: aut cursu vehementi: aut uociferatiōe
qua ipsa uociferata est: aut sternutatione maxima: aut
strepitu: aut uociferatione quā ipsa audiuit quare terr̄
facta est: aut percussione mollificāte ligamenta matri
cis: aut propter cām partus difficilis: aut partus gra
uatiui. aut labore obstetricis in extrahendo fetum ⁊ se
cundinā: aut exitus fetus subito: aut propter humidita
tes mollificātes: humiditates: aut propter putrefactio
nes accidentes ligamentis. ⁊ qñz egreditur tota. ⁊ qñ
qꝫ conuertitur. ⁊ qñz eradicatur radix eius.

¶ C.vi. de accidentibus illius ⁊ signis.

[A] Ccidit mulieri inde dolor in pectine magnus
⁊ in chatin ⁊ dorso ⁊ qñz sunt cū hoc fe. ⁊ acci
dunt ei multotiēs expressio ⁊ difficultas propterea qꝛ
matrix cōprimit meatus fecis ⁊ urine ⁊ accidunt spas
mus ⁊ tremor ⁊ timor sine cā ⁊ sentit rem rotundam i
pectine ⁊ sentit apđ vuluā rem descendentem leuis ta
ctus ⁊ proprie qū completur conuersio. ¶ Egredit
enim qđ intrinsecum eius est manifestum qum non sen
tit foramen eius rotundum scituꝛ ꝙ radix eius iā con
uertitur ⁊ egreditur: si autem inuenis foramen ⁊ iam
exiuit sicut est non conuersa tunc non cadit nisi clausu
ra scias ergo illud.

¶ C.vij. de cura.

[N] On speratuꝛ curatio nisi eius que recens est in
adolescentia ⁊ incipe in primis a solutione na
ture cū clisteribus ⁊ prouoca vrinā in diureticis. ⁊ qū
expletum fuerit illud resupinetuꝛ mulier ⁊ aperiatur
qđ est inteꝛ crura sua ⁊ assūme lanā ex uelleribus leni
bus ⁊ fac eā adherere matrici deinde accipe lanā aliā
⁊ infunde eā succo acatie: aut uino in quo dissolutū sit
aliquid stipticū ⁊ pone supeꝛ os matricis ⁊ reduc cum
facilitate ad anteriora ita ut redeat lana tota ad anteri
ora: deinde accipe lanam aliam ⁊ infunde eā aceto ⁊ a
qua ⁊ pone eā supeꝛ vuluā ⁊ precipe mulieri ut iaceat
super latus suum ⁊ adunet crura sua ⁊ seruet lanam v
bi est preparata in ea ne cadat ⁊ pone ventosam super
radicem suminis eius ⁊ super dorsum ipsius ⁊ fac eaz
odorare odores bonos valde vt ascendat matrix causa
eaꝝ ad superiora. ⁊ caue ne approximare ei facias ali
quid fetidum: quaꝛe fugiat matrix ad inferiora. Qñqꝫ
dies tertia affuerit permuta lanam eius ⁊ pone eaz la
nam infusam in uino in quo decocta sunt myrtus ⁊ ro
sa ⁊ acatia ⁊ cortices granatorum ⁊ alia ab istis tepi
do: ⁊ embꝛoca ex illo super sumē eius ⁊ ipsius pectinē
⁊ administꝛa super eam linimenta facta ex sauich ⁊ scā
ex herba que nascitur super lapides qum sunt in aqua
⁊ facit lubꝛicare pedez. ⁊ facta ex lentibus cū stipticis.
¶ Hoc enim regimen qñz sanat eam. ⁊ fac eam sedē
post illud in decoctione squinanti ⁊ myrti ⁊ rosaꝝ. ⁊ o
poꝛtet ut facias eam abstinere a salsis ⁊ sternutatiōem
mouentibus ⁊ tussim ⁊ fac eā manere trāquillā ⁊ q̄etā

¶ C.viij. de declinatione matricis ⁊ sepatione eius.

[M] Atrici accidit qñz ut declinet ad vnam duaꝝ
partium matricis ⁊ remoueat os matricis ab
oppositione per quā inicitur ad ipsam sperma. ⁊ qñqꝫ
est causa in eo durities unius duaꝝ partium aut inspis
satio ⁊ constrictio quare diuersificantur duo latera in
humiditate ⁊ mollificatione ⁊ siccitate ⁊ spasmo. ⁊ qñ
qꝫ est causa in eo replō in una venaꝝ duaꝝ partium ꝓ
prie. ⁊ qñz est causa in eo humores crossi uiscosi in una
duaꝝ partium facientes illam: attꝛahitur enim secundi
na ad ipsam. ⁊ multotiens accidit ex eo prefocatio ma
tricis. ⁊ obstetrices quidem cognoscunt partem decli
nationis per tactum cuz digitis ⁊ cognoscunt an sit a
duritie aut a ꝛeplōne cū facilitate ⁊ tensione venaruz ⁊
duritiem earum ⁊ necessitatem eius ad euacuandum.

¶ C. nonum de cura.

[O] Portz ergo ut phlebotometuꝛ saphena partis
cui opposita est pars declinationis si sentitur ꝛ̄
pletio ⁊ si dicit obstetꝛix ꝙ uene in illa parte sunt tense
⁊ replete ⁊ illic est grossitudo ⁊ si illic est constrictio ⁊
coadunatio ⁊ non est illic grossitudo administra leniti
ua ex clisteribus ⁊ suppositorijs ⁊ unctionibus. Et

adminiſtra balneum ⁊ fac ut cibus bonus fiat. ⁊ ſi fue
rint illic humiditates euacua eas ⁊ da ei in potu oleũ
de kerua ⁊ adminiſtra etiã in ſuppoſitorijs. ⁊ ſimiliter i
unge matricem eius ⁊ inice in matricem eius oleũ bal
ſami ⁊ alrazaki ⁊ ſimilia ⁊ tunc fortaſſe poſſibile erit ob
ſtetrici ut intromittat digitos inunctos cũ cerato aut
adipe galline: aut anatis: aut equet matricem ⁊ tendat
ad declinationem donec faciat cadere oppoſitũ os ma
tricis vulue. ℭ C. x. de apoſte calido in matrice.
Accidunt matrici quãdoq; apoſtemata calida ⁊
cã in eis ẽ: aut primitiua ſicut percuſſio: aut ca
ſus: aut multitudo coitus: aut abortus: aut diſruptio
ex obſtetrice quã recipit fetum. ⁊ quãdoq; eſt cã in eis
retentio menſtruorũ ⁊ replẽo ⁊ multitudo humiditatis
aut inflatio inſpiſſata que non reſoluitur. ⁊ qñq; fiunt ꝓ
pter eleuatiõm ſpermatis ⁊ qñq; fiunt in ore matricis ⁊
quãdoq; in concauitate eius in quibuſdã partibus du
orum laterum ⁊ ante ⁊ retro. ⁊ qđ de eis eſt deterius ẽ
illud qđ eſt cõe pluribus partibuſ. ⁊ quãdoq; fit dubel
lati. ⁊ qñq; conuertitur ad indurationem: aut cãcrum.
ℭ C. xi. de ſignis.
Quãdoq; ſignificãt ipſum cõicantia. ſtomachus
enim cõicat ei quare dolet ⁊ accidunt in eo tri
ſtitia ⁊ anguſtia ⁊ nauſea ⁊ ſingultuſ ⁊ corrumpitur di
geſtio ⁊ appetitus ⁊ debilitatur. ⁊ cerebrum cõicat ei
quare accidunt dolor capitis in ſynciput ⁊ dolor i col
lo ⁊ radice oculoꝝ ⁊ ꝓfunditate ipſoꝝ cũ grauitate ⁊
procedit dolor donec conſequatur extremitateſ ⁊ digi
tos ⁊ duo focilia ⁊ utrunq; crus ⁊ iuncturas cũ molli
ficatione in eis ⁊ dolent due partes dorſi ⁊ duo ingui
na ⁊ pecten ⁊ inflãtur. ℭ Et mirach iterum inflatur
⁊ ſentit in toto corpore grauitatem. ⁊ accidit expreſſio
⁊ difficultas ita ut non ſit uentoſitati meatus ad exeũ
dum. ⁊ illud fit propter coarctatiõẽ apoſtematis ⁊ ubi
coarctat de meatibus plus illic fit ſenſibilitas vehemẽ
tior. ⁊ quãdoq; eſt expreſſio ſine difficultate ⁊ difficul
tas ſine expreſſiõe ⁊ accidit in eo ut debilitetur pulſus
⁊ minoretur ⁊ frequens fiat. ꝙ ſi apoſtema fuerit calm
erunt omnia accidentia iſta vehementia cũ febre inflã
mata ⁊ cũ horripilationibus ⁊ cũ nigredine lingue ⁊
dolor fiet fortis ⁊ pulſatio ⁊ multiplicabitur ſudor in
extremitatibus. ⁊ quãdoq; perducit ad abſciſſionẽ vo
cis ⁊ ſpaſmũ ⁊ ſincopim ⁊ ſignificat partem apoſtema
tis loc⁹ pulſationis ⁊ cõicatio iterum. Lan ſit dolor in
ſumine: aut ad dorſum decliue: aut ad utraſq; pyrides
⁊ quđ eſt propinquum ori matricis eſt uehementius ⁊
durius eo qđ eſt in concauitate: quoniã os matricis ẽ
neruoſum ⁊ eſt tangibile. ⁊ illius qđ eſt in concauitate
tactus eſt difficilis. ⁊ in quacunq; parte fit apoſtema
declinat matrix ad contrarium illius ⁊ fit difficiſ ſom
nus ſuper contrarium eius ⁊ fit difficilis motus local
⁊ eleuatio ⁊ ſeſſio ⁊ inceſſio ⁊ conſequitur egrã ut clau
dicet apud deãbulationem. ⁊ ſignũ ꝙ conuertitur ad
dubellati eſt ut ſit dolor additus valde ⁊ accidentia fi
unt fortiora ⁊ diuerſificãtur fe. ⁊ permiſcentur ⁊ inue
nit trãquillitatem qum eſt fluxus uentris ⁊ egreſſio vri
ne. ⁊ ſignum collectionis complete eſt ꝙ ſedatur fe. ⁊
pulſatio ⁊ mouetur rigor. ⁊ apoſtema quidẽ matricis
⁊ eius dubellati quãdo ſunt in ore matricis poſe eſt ut
ſanentur. ⁊ ſi non ſunt profunda non eſt poſſibile ut ſa
nentur. ℭ C. xij. de cura apoſtematum calidorũ.
Neceſſaria eſt in eis euacuatio ſan. quã adiuuãt
ſignificatiões famoſe. ⁊ phlẽomia lꝫ cõferat ad

illud eſt tamen in ipſa ꝙ retinet menſtrua ⁊ trahit ſan.
ad ſuperiora. ⁊ phlebotomia quidem ſaphene eſt vehe
mentioris cõitatis et magis attrahens ſan. ꝙ̃ illa. Et
melius quidem ẽ ut prouocentur menſtrua ⁊ magis iu
uatiuum ⁊ proprie ei in quo cã eſt retentio menſtruoꝝ.
Et rectius quidem in principo eſt ut phlebotometur
baſilica quare prohibebit effuſionem materie. Deide
conſequenter adhibeatur phlebotomia ſaphene ut at
trahatur ſan. ad locum ⁊ ſuccurratur ei qđ fecit incur
rere phlebotomia ex nocumento baſilice cõicante ei.
⁊ oꝫ ut fiat phlebotomia pedibus eius ad ſuperiora le
uatis ⁊ ipſa ſit iacens ⁊ perueniat ad ſummũ in extra
hendo ſan. ⁊ oportet ut prohibeatur cibus ⁊ minoreẗ
in diebus primis vſq; ad dies tres ⁊ prohibeatur aq̃
penitus ⁊ proprie in die primo ⁊ habitet in domo bõi
odoris ⁊ precipiatur ut uigilet quãtum poteſt. Et uo
mitus vehementis iuuamenti eſt ad illud ⁊ quãdoq; ẽ
tibi neceſſarium ut adminiſtres ſolutionẽ faciens edu
cens humores. ⁊ oportet ut ſint in medicinis eius qđ
ſedet nauſeã ⁊ minoretur cibus qum neceſſitas eſt ⁊ ſe
deat in principio in aqua dulci cõmiſta cum oleo roſ.
bono. ⁊ embrocetur cum ſtipticis ex aquis: deinde nõ
fiat aſſiduatio ſuper eã cum ſtipticis ut non induretur
apoſtema. ⁊ de eis quorum adminiſtratio eſt conueni
ens in hac hora eſt papauer diſſolutum cũ decoctione
de quo fiat empl̃m cum oleo õphacino: aut oleo roſ.
aut oleo de pomis: deinde feſtina cum lenitiuis quare
fac embrocã ex uino cũ oleo roſ. tepidis ⁊ ſuppone la
nã infuſã aquis in quibus decocta ſunt ea que ſunt ſicẽ
malua ⁊ ſemen lini ⁊ albaſec ⁊ albarmel plurimũ cum
medicinis ſtipticis ſicut eſt arnogloſſa ⁊ blitis. Et ſimi
liter unguentum factum ex ouis ⁊ meliloto decocto in
decoctione diſſoluto. ⁊ quãdoq; ponitur in eo oleũ đ
croco ⁊ oleum nardinum: deinde fiat permutatio ad
maturationem. Et ex eis que maturãt ipſum ſunt da
ctili diſſoluti in coctione decocti cũ ſauich ⁊ oleo roſ
⁊ oleo de alcãna ⁊ proprie in ſtatu ſuo. ⁊ empl̃a ex iſo
po ⁊ adipe anſeris ⁊ adipe vacce ⁊ medulla cerui ⁊ ſi
milibus. ⁊ quãdo declinat egritudo curatio eius ẽ tũc
cum reſolutiuis puris ⁊ ſunt aqua ſiſimbrij ⁊ ſãſucus
⁊ laurũ ⁊ polypodium ⁊ ſimilia de his que ſciuiſti ⁊ ci
ba eã ⁊ conforta ⁊ uiuifica ipſã ⁊ quãdo ponuntur ſup
eã empl̃a oportet ut non ligentur: ligatura enim nocet
apoſtemati. In dubellati uero oportet ut occuperis in
maturãdo ipſã ⁊ ſi eſt propinqua ori matricis ⁊ eſt poſ
ſibilis ſectio eius ſm̃ modum regiminis clauſe fiat intri
ſeca: aut qum poſſibile eſt ut conſideretur eius matura
tiõ ex ipſamet: aut ſufficit illud qđ prouocat prouocati
one ſubtili ſicut lac ⁊ ſemen melonis cum aliqua muci
laginum ⁊ eius eruptio ex ipſamet fiat. Et ſi poſſis eſt
infrigidatio ⁊ reſolutio tunc eſt melius. ⁊ qum rumpiẗ
aldubellati tunc quãdoq; egreditur pus eius ex vulua
⁊ oportet ut iuuetur ad mundificatiõm ⁊ reſolutionem
reſiduorũ cum eis que ſunt ſicut unguentum baſilicõ
minus ⁊ initiatur in eã. ⁊ quãdoq; egreditur cũ veſica
⁊ tunc non oportet ut iuuamentum fiat in mundificati
one eius cum diureticis fortibus quaſi effundatur ma
teria alia ad veſicã ⁊ uincãt ⁊ faciãt aduenire ulcera ve
ſice imo ſubtilieris in illo ⁊ ſis contentus illis que pro
uocãt ſubtiliter ſicut lac ⁊ ſemen melonis cum aq̃ mu
cilaginum ⁊ fortaſſe egreditur ex uia egeſtionis ⁊ for
taſſe eſt neceſſariũ ut rumpatur cum medicinis dictis
in dubellati matricis et aliorum ſicut ſunt empl̃a fcã

ex ficubus ⁊ sinapi ⁊ fimo columbino ⁊ post illud opꝫ ut mundificetur vlcus cuꝫ eis que sunt sicut aqua mellis ⁊ iteretur illud multotiens dum inuenitur pus grossum. Q̄ūq3 mundificatur curetur curatione vlcerū. Et quādo magnificātur accidentia in dubellati non est excusatio quin administrentur empl̄a lenitiua fcā ex farina ordei ⁊ ex ficubus ⁊ fenugreco ⁊ semine lini ⁊ meliloto ⁊ tine que ſm hunc modum sunt. ⁊ oportet vt sermones res quas diximus in ca. apostematum calidorum ⁊ dubellati in ca. alijs preter matricem ⁊ compleas q̄ hic abbreuiamus illic.

¶ Capm. xiij. de apostemate phlegmatico in matrice.

Apostema phl̄aticum in matrice significāt significationes apostematis p̄dicte que pendent cū grauitate ⁊ inflatione: sed non est cuꝫ dolore de quo sit curandum ⁊ sit illic mollities extremitatum ⁊ pectinis ⁊ est forma habentis ipsum sicut forma habentium hyposarchā. ⁊ curatio eius est curatio apostematuꝫ phlegmaticorum in visceribus ex eis que diximus in ca. pluribus.

¶ C. xiiij. de apostemate duro.

Significāt ipsum apprehensio eius cum tactu ⁊ q̄ est illic difficultas ex parte vrine ⁊ fecis: aut unius ambarum. doloris vero euentus minoratur cum eo dum non fit cācer. ⁊ sicut est res lenis ⁊ extenuatur cuꝫ eo corpus ⁊ debilitatur ⁊ proprie crura ⁊ quādoq3 magnificatur uenter ⁊ apostemātur pedes ⁊ extenuantur crura. ⁊ accidit dispositio sicut dispositio hydropiſ ⁊ proprie quādo durities est sparsa. ⁊ quādoq3 accidit ex eo hydropisis uera. Q̄ū ergo non resoluitur durities festinat ad cācerositatem. ⁊ signum q̄ apostema durum est cācer aut fit cācer. Q̄ū quidem est ut appareat sensui est q̄ apa uidetur durum non equalis figure a quo procedunt sicut varices qd ledit tactus vehemēs mali coloris ⁊ turbidi decliuis ad rubedinem que est sicut rubedo fecis. ⁊ q̄n̄3 trahit ad plūbeitatem ⁊ uiriditatem. ⁊ qum non apparet significat ipsum grauitas ⁊ qd existimatur de lesione ⁊ sentitur ⁊ cōicāt in ipso pecten ⁊ duo emūctoria ⁊ due anche ⁊ inguina ⁊ peruenit lesio eius ad diaphragma ⁊ dorsum. ⁊ multotiēs accidit cum eo dolor in utrisq3 oculis ⁊ tēporibus ⁊ frigus extremitatum. ⁊ q̄n̄3 est cum eo sudor plurimus. ⁊ q̄n̄3 cōmittatur ipsum fe. incipiens cum lenitate: deide acuitur ⁊ fit fortis cum vehementia doloris. Difficultas autem vrine ⁊ eius guttatio ⁊ retentio stercoris ēt aut unius earum sine alia est signum in quo cōicat durities. ¶ Et phlegmon quidem si ulcerata est apparꝫ pus non equale habens sordem. ⁊ est sordes ſm plurimū mali coloris nigra. ⁊ quādoq3 est rubea ⁊ uiridis ⁊ raro fit alba ⁊ currit ex eo humiditas acuta ⁊ materia uirulenta perueniens ad uiriditatem fetidam. Et q̄n̄3 currit san. purus propter illud qd accidit illi d cōrosione ita ut existimetur q̄ illud sit menstrua: ⁊ quandoq3 currit res cum qua sedatur febris ⁊ sedatur dolō Et quādoq3 associantur ei signa apostematis calidi ⁊ non est ei curatio.

¶ C. xv. de cura.

Apostema quidem durum oportet ut medicetur ⁊ euacuetur cum eo corpus humoribus grossis ⁊ melācholicis ⁊ administrentur unguenta sicut diaq̄lon ⁊ basilicon ⁊ qd fit ex bdellio ⁊ adipe āseris ⁊ medulla cerui ⁊ butyro ouium factum ceratum cum oleo d lilio ⁊ alrazaki ⁊ narcisseo ⁊ anetino ⁊ oleo camemillino ⁊ oleo de fenugreco ⁊ oleo de kerua ⁊ oleo de alcāna ⁊ oleo de alacuben ⁊ sit cera eius cera citrina. ⁊ quandoq3 ponitur in eo vitellus oui. ⁊ si necesse est ut sit fortius isto ponātur i ip̄o castoreum ⁊ aloes semegenium ⁊ coagulum leporis ⁊ serum ⁊ ireos ⁊ ruta ⁊ alacuben ⁊ crocus ⁊ gluten alimbat ⁊ gūma amigdalarū ⁊ de unguentis expertis est ut infundātur folia capparis in aqua donec leniātur ⁊ teratur cuꝫ eis caseus cū aqua mellis ⁊ fiat ex eis unguentum ⁊ administrentur flores uitis cum caseo ⁊ aqua mellis ⁊ folia caulis ⁊ flos eius couenientia sunt apud me ad hoc. ¶ Et iterum si supponantur sordes auris sicut dicitur confert. ⁊ oportet ut sedeat in aquis in quibus sunt uirtutes lenientium ⁊ fiat empl̄m cum folijs altee recentibus contritis cum gūma amigdalarum ⁊ adipe anseris ⁊ empl̄a fcā ex sansuco ⁊ meliloto ⁊ fenugreco ⁊ camemilla ⁊ altea. ¶ Cācer uero opꝫ ut medicetur cum medicationibus cum quibus sunt unguenta sedātia ⁊ humectatione corporis ⁊ euacuatione sanguinis ex basilica assidue ⁊ saphena post ipsā in quibusdā horis ⁊ eductiōe melācholie ⁊ solutione ventris ⁊ vnguento arasil est proprietas in eo mirabilis ⁊ sedat dolorem eius. ⁊ quando fortior fit dolor intende ⁊ experire in sedatione doloris medicinas calidas ⁊ frigidas simul. ⁊ sis contentus conuenientioribus earum ⁊ proprie ad ulceratū. ¶ Calide itaq3 sedantes dolorem sunt sicut decoctio fenugreci ⁊ similia. ⁊ ceratum factum ex fece olei etiaꝫ dimissi in uase eris ut sumat de flore eius parum cum cera citrina ⁊ deforis liniatur. ⁊ frigide sunt emplastra fcā de papauere cum coriādro ⁊ solatro ⁊ oleo ros. ⁊ albumine oui ⁊ ex eo qd resoluitur ex plumbo ad inuicem fricato cum aqua coriādri ⁊ iterum decoctio lentium sumatur ⁊ clisterizetur cum ea ⁊ iterum lac asine ⁊ succus arnoglosse coniunctim ⁊ sigillatim ⁊ quando aduenit ex vlceratiōe fluxus san. administretur unguētum fluxus sanguinis.

¶ C. xvi. de prefocatione matricis.

Hec egritudo similis est epilepsie ⁊ sincopi cuius initium est ex matrice ⁊ peruenit ad cōitatem fortem cordis ⁊ cerebri mediatiōe velaminis ⁊ retis ⁊ venarum pulsatilium ⁊ quietap. ¶ Quidā uero sapientum medicorum dixerunt q̄ non cognoscitur cā prefocationis verum cā in ipsa qum cōprehenditur est q̄ accidit retentio menstruorum aut spermatis in adolescentibus ⁊ viripotentibus in primis qū sint viripotentes ⁊ virginibus ⁊ viduis ⁊ fit conuersio eius quod retinetur inde ad frigus ſm plurimū ⁊ proprie qū accidit ut in radice sit frigidum ⁊ addit ei spissitudo ⁊ soliditas frigus aut ad frigus putrefactionē ⁊ est pap ⁊ cognoscitur ex soliditate eius ad qd declinat in sua compl̄one. Q̄ū ergo inspissatur vnū horum duorū ante menstrua corrumpitur corruptione predicta ⁊ declinat ad naturā venenosā ⁊ accidunt due species egritudinis quarum vna est egritudo officialis que in p̄mis consequitur matricē quare spasmatur ⁊ contrahitur i primis ad superiora aut ante ⁊ retro: aut ad latus dextrum ⁊ sinistrū ſm obedientiā materie retente in venis ⁊ non inuenit meatū imo dilatat venas ⁊ spasmat eas cū dilatatione quare dolorem facit. ⁊ quādoq3 spargit in substātia matricis ⁊ ingrossat eā: deinde contrahit eam: aut non spargitur in ipsa imo apat ipsā deinde corrugat ipsā quare additur malitia: aut prouocat super ipsā menstrua alia quare non inuenientia cursum perducūt ad nocumentū in mēbris principalibus ultra nocumentum primū. Et quādoq3 ꝯtrahitur cā apatis

aut malitia complonis in primis ⁊ qñ antecedit contractio cã apatis: aut malitie complonis exiccãtis quare antecedit oppilatio oris matricis ⁊ orificiorũ venarũ: deinde accidit retentio ⁊ similiter due declinatiões ad latera. ⁊ secunda est egritudo mãlis cũ eo qḋ facit procedere mãm retentã ad duo membra principalia ex vapore malo venenoso quare accidit res sicut epilepsia ⁊ sincopis. ⁊ qm̃ hec egritudo est fortior sincopi pura tunc añcedit sincopis sicut debilius antecedit fortius. ⁊ que ex eis est menstrualis magis salua est q̃ spermatica. Sperma enim q̃uis sit eius generatio a san. ⁊ proprie in mulieribus ante conuersionẽ tñ est magis susceptibile conuersionis male q̃ sanguis. Sicut lac generatũ a san. susceptibilius est conuersionis q̃ san. ⁊ qñ accidunt huic egritudini periodi ⁊ multotiens accidit in autũno. Et qñ sunt periodi eius tardi. ⁊ qñ accit omĩ die ⁊ frequentia eius est parua. ⁊ quare non accidit huiusmodi apud partũ quum motus ille sit laboriosus qm̃ motus matricis tunc est similis ex omnibus diametris ⁊ est gradatus ⁊ non subitus ⁊ est ad interiora ⁊ est operatio nature ⁊ in ipso non procedit uapor venenosus ad mẽbra principalia. ⁊ deterior prefocatio matricis est illa que destruit anhelitum in eo qḋ apparet q̃uis necessarius sit aliquis anhelitus ⁊ fortasse apparet in eo qḋ est sicut lana carminata suspensa coram anhelãte ⁊ destruit etiã sensum ⁊ motu ⁊ assimilat morti. ⁊ plurimũ illius est cã spermatis. ⁊ cã eius qḋ de eo scm̃ est ⁊ sequitur eã in difficultate illa que anhelitum destruit. Sed leuior ea ⁊ minor est in gradu tertõ que facit accidere spasmum ⁊ tetanum ⁊ sincopi sine nocumẽto in ratione ⁊ sensu.

C. L. xvij. de signis.

Quãdo appropinquat periodus huiusmodi egritudinis accidit disnia ⁊ difficultas anhelit⁹ ⁊ pulsus cordis ⁊ dolor capitis ⁊ ut loquatur secũ ⁊ debilitas discernendi ⁊ debilitas ⁊ pigritia ⁊ debilitas in cruribus ⁊ citrinitas coloris ⁊ alteratio eius cum paruitate fixionis super dispõnem suã ⁊ qñq3 accidit ex putrefactione calidi vaporis sitis. ⁊ qñ additur i ea accidunt subet ⁊ permistio rationis ⁊ rubedo faciei ⁊ oculi ⁊ labij ⁊ egrediuntur ad exteriora. ⁊ qñ claudit oculos ⁊ non aperit eos ⁊ debilitatur anhelit⁹ valde. Deinde abscinditur ſm plm ⁊ imaginatur eger quasi aliud eleuetur ex pectine eius ⁊ accidit stridor dentiũ ⁊ percussio eorũ ⁊ motus inuoluntarij propter corruptiõm lacertorũ ⁊ alteratur dispositio eius ⁊ abscinditur loquela ⁊ difficilis fit intellectus eius qḋ loquitur deinde accidunt precipue ex ea que spermatica est sincopis ⁊ abscissio uocis ⁊ attractio crurium ad superiora ⁊ apparet super corpus ros non cõis imo paruus. ⁊ qñ resoluitur ad uomitũ phlaticũ purum ⁊ dolorem capitis ⁊ dolorem geniculi ⁊ dolorem dorsi ⁊ ad rugitum ⁊ ad expulsiõm humiditatis ex matrice. Et qñq3 perducit ad peripneumoniã ⁊ ad sinantiã ⁊ apata dorsi ⁊ pectoris. ⁊ pulsus fit in ea in primis tensus spasmosus rarus: deinde fit frequens ab q3 ordine ⁊ proprie apud casum uirtutis ⁊ propinquitatẽ mortis ⁊ fit vrina similis lotura carnis aut fit sanguinea rubea. Et mẽstrualẽ quidem significat retentio menstruorũ. ⁊ spmaticã significat elongatio spatij a coitu cũ desiderio ⁊ castitate. ⁊ menstrualẽ qñ consequitur exuberatio lactis ⁊ corpus est grauius ⁊ sensus debiliores ⁊ dolores oculorũ ⁊ colli ⁊ fe. ⁊ accidentia que sequuntur retentionem menstruorũ predicta sunt manifestiora ⁊ cu3 hoc humoris dominãtis in san. apparet dñium ⁊ malitia sicut melãcholici. ipse enim facit accidere alienatiõ3 per cõitatem cerebri ⁊ sincopi ⁊ fortẽ per cõitatem cordis ⁊ destruit anhelitum per cõitatem amborũ simul ⁊ per cõitatem diaphragmatis. ⁊ phlaticus est grauior ⁊ q̇ etiora h3 accidentia. ⁊ cholericus est acutior ⁊ magis incolumis. Spermatica vero incipiet cu3 nocumento anhelitus ⁊ magnificatur timor in ea magis q̃ in menstruali. Reliqua uero accidentia non apparent in ea: ⁊ multotiens quide3 accidit ex hoc q obstetrix tãgit matricem eius spasmosam cõmotio ⁊ desiderium quaĩ descendat sperma grossum ⁊ sanatur. ⁊ qñq3 expellitur illud ex obuiatione sui ipsius ⁊ inuenit requiem. ⁊ l3 ipsa sit similis epilepsie in pluribus iudicijs in hoc q subito accidit tñ inter ipsã ⁊ epilepsiã distinguit retentio eius qḋ eleuatur ex matrice ⁊ pectine ⁊ q ratio nõ minoratur ualde ⁊ semper imo in dispositionibus vehementib⁹ ualde. ⁊ qñ euadit prefocata narrat plurimu3 eius qḋ fuit in ea nisi sit maxima ĩmoderata: ⁊ spũa nõ currit sicut est cursus eius in epilepsia difficili ex cerebro ⁊ si currit sedat egritudinẽ statim ⁊ nõ indiget qḋ ab ea excuset ⁊ redeamus ad illud qḋ mõstrauimus in ca. epilepsie. de dĩa. Dĩa uero inter ipsã ⁊ apoplexia3 est manifestior ⁊ q̃uo non quum sensus destruatur in ea ſm plm integre ⁊ non sit gemitus. C Dĩa uero inter ipsã ⁊ lethargiã est q cũ ea non est fe. neq3 pulsus ẽ plenus undosus ⁊ principium doloris eius in capite ⁊ ẽ color diuersus alteratus ⁊ in lethargia est fixus secundum dispositionẽ unã.

C. L. xviij. de cura.

Illius quidem esse cuius causa est retentio mẽstruorũ oportet ut regatur si nõ est illic albedo superflua ⁊ cã retentionis non est multitudo humiditatis uiscose cũ phlomia ex basilica ⁊ ex saphena addendo in omĩ dispositione ex administratione prouocãtiũ menstrua ⁊ proprie suppositorium acutorũ mordicantium os matricis ⁊ sunt sicut cordumeni ⁊ piper. C Euforbiũ uero est ualde forte in hoc faciens descẽdere menstrua statim ⁊ cõmotio oris matricis ⁊ partiu3 vulue eius est conferens ei siue retentio sit menstrualis siue spermatica. ipsa enim facit declinare matricem ad inferiora ⁊ ad equalitatẽ ⁊ preparat menstrua ad prouocatiõnẽ. C Et galia quidem est mirabilis in hoc ⁊ tine ex diureticis iuuatiue sunt ⁊ proprie que fiunt ex keisin ⁊ fenugreco ⁊ seie lini ⁊ sansuco abrotano ⁊ aq̃ thermaꝝ utiles sunt eis iterũ ⁊ oportet ut fiat phlomia ex basilica partis que sequitur declinatiõ3 matricis Si autẽ non declinat ad latus imo contrahitur ad superiora tunc tibi superest ut phlomes q̃cunq3 duarum uis aut ambas. q si senseris humiditates plurimas tẽ administra euacuãtia eas sicut est hiera ruffi ⁊ thedoricõ. ⁊ iterũ quum tu phlomaueris ⁊ euacuaueris san. fortasse necessariũ erit tibi post septimũ soluere uentrẽ cũ hiera diacolloquintidos ⁊ hiera picra. ⁊ qñq3 erit necessariũ ut iteres hoc super eã. ⁊ fortasse erit tibi nenessariũ ut euacues ⁊ in potu tribuas pilulas de tapsia et pilulas fetidas: deinde ponas ventosas post tres dies super dorsum et mirach et qñ super coxas et inguina. et subtilia regimẽ et calefac inferiora cũ fricatõne et uaporationibus et unctionibus: deinde da ei in potu qḋ sit sicut castoreum et myrrha cũ aqua mellis et sagzenea et diamarte et diapipereõ et diacyminum et sapinum cũ aqua aneti aut aqua faseolorũ rubeoꝝ et gariofili iuuatiui sunt iterũ. et de potõnibus bonis

est ut sumatur cymini q̄titas galle ⁊ detur in potu cuȝ
aqua rute: aut aqua decoctionis agnicasti ⁊ agaricum
est ualde bonū in hac egritudine qn̄ potatur cū vino ⁊
castoreū qn̄ȝ sanat integre. ⁊ similiter blacte biȝātie. ⁊
similiter squilla aut acetū eius qū sorbetur: aut oxymel
eius acetosum. Alsosir uero qū ex eo in potu sumitur
est in eo sanitas. ⁊ iterum detur in potu de eo pondus
ʒ.ij. aldeci in uino forti. ⁊ potus olei de kerua ē ualde
iuuatiuus. ⁊ iterū sumat in potu succū foliorū agni ca
sti cū uino ⁊ oleo. ⁊ iterū sumatur pondus. ʒ.i. oppopo
naci ⁊ tertia. ʒ.i. castorei detur in potu cū uino. est eniȝ
iuuatiuum ualde diureticū. ⁊ de emplis ⁊ vaporatiōi
bus quecunq; subtiliāt san. ⁊ faciunt eū cholericū. ¶
Et de suppositorijs bonis est sagzenee cū oleo de lilio
q̄titas auellane ⁊ suppone collyrium ex aldeci cum vi
no. ⁊ iterū sumatur storacis liquide. ℥. iij. piperis ⁊ui.
āborum an̄. ℥.i. adipis anatis. ℥. iij. se. vrtice. ℥. iij. fiat
ex eis licinium ⁊ supponatur. ⁊ iterū administretur ex
clisteribus ⁊ collyrijs factis ex eis que calefaciunt ⁊
prouocāt ⁊ soluunt humores grossos ⁊ resoluunt uen
tositatem. Si autem cā eius est retentio spermatis tūc
oȝ ut nuptui tradatur ⁊ vsq; ad illā horā opȝ ut utatur
exercitio ⁊ exiccatiuis spermatis sicut ruta ⁊ calamen
to ⁊ se. almaru ⁊ electuario diacymino cū eis que sūt
sicut decoctio de radicibus. ⁊ opȝ ut intromittat obste
trix manus suas in vuluā eius inunctas oleo de lilio.
aut nardino: aut laurino ⁊ cōmoueat portaȝ vulue ⁊
portā matricis motiōne plurima leui. ⁊ necessariū est
ut associetur ei cū delectat one dolor ⁊ sit sicut ē dispo
sitio coitus. Ipsa enim fortasse expellet sperma factuȝ
⁊ sanabitur. ⁊ similiter qum supponuntur res mordica
tiue cōmotionē facientes sicut sagzenea cū oleo laurio
⁊ sicut. ȝȝ. ⁊ piper ⁊ cordumeni sunt mirabiles in hoc.
Et caue in huiusmodi dispositione phlomiā imo admi
nistra in hac diuisione que excitāt caliditatem ⁊ cura
curatione sincopis. ⁊ confert ad illud et accidentia eiꝰ
mala confectio noīata confectio iuuamti qm̄ iuuamen
tum eius est mirabile vehemens et sagzenea et mithri
datum et medicam̄ de muscho et tyriaca et si timetur
de medicamine muschi et mithridato q̄uis sit in eis ꝯ
motio spermatis tn̄ confortatio eorum quā faciunt cō
di et nature ad expellendum resistit illi et uincit ipsum
et serapinum et gariofili mirabilia sunt etiam.

¶ C. xix. de regimine eius qum cōmouetur.

O Portet ut fundatur super caput oleuȝ odorife
rum confortatiuum calefactum ualde sicut ole
um nardinū aut oleū de ben ⁊ incipe ad faciendā ꝯmo
tiōm predictā ⁊ proprie cū facientibus pruritum mor
dicatiuum ⁊ supponātur collyria predicta prouocati
ua ⁊ suppositoria trahentia matricē ad inferiora sicut
galia ⁊ olea odorifera sicut oleuȝ de ben ⁊ sambacinū
⁊ sicut oleum alacuben ⁊ oleum de folio ⁊ reliqua ole
a odorifera acuta ad que declinat matrix ⁊ cū hoc est
in eis subtiliatio ⁊ prouocatio. ⁊ similiter suffumiga e
am subtus cū muscho ⁊ xiloaloe ⁊ suffumiga eā cū mu
scho contrito super lapides ignitos ⁊ lini cū colohe ⁊
algalia ⁊ tene anhelituȝ eius ⁊ nares ipsius ⁊ moue ad
vomitum cū pēna intromissa in gutture eius. Ipsa eni
inuenit cū vomitu requiem ⁊ leuitatem ⁊ fac eā sternu
tare ⁊ fac eā odorare fetida ⁊ fac adherere inferioribꝰ
eius uentosas plimas trahentes san. ⁊ matricē ad infe
riora proprie super emunctoria ⁊ coxas: aut super illō
qō est contrariū parti declinationis si fuerit declinatō
ut trahat matrix ⁊ san. ad inferiora ⁊ frica pedes eius
fortiter ⁊ fac adherere anchas eius ⁊ pectinē ipsius ⁊
coxas ⁊ crura ⁊ stringe eas ligādo a superioribus ad
inferiora ⁊ suffumigetur cū eis que sunt sicut oleum al
zaȝaki ⁊ medicine calide rubificātes in quibus sit quō
sit sicut euforbium ⁊ suppone ano eius sicut ea que re
soluunt uentositatem: ⁊ lini stōm iterum cū eis ⁊ uoca
eā ⁊ cōmoue. ¶ Qū ergo fiunt ei omnia illa ⁊ non re
dit ei anhelitus eius tunc necessarium est ut effundat
oleum feruens super caput eius: aut cauterizetur synci
put eius si non fuerit excusatio inde. ⁊ qn̄ȝ euadit cum
phlomia ⁊ caue ne ei des in potu vinum qm̄ aqua est
ei conuenientior ⁊ carnes crossas ⁊ ea que addunt in
carne ⁊ spermate.

¶ C. xx. de hemorroidibus ⁊ bothor ⁊ moro que ap
parent in matrice ⁊ clauo.

Q Uādoq; eueniunt in matrice hemorroides ⁊
accidit quādoq; in ea sicut morū sicut dictum
est in masculis. ¶ Et qn̄ȝ apparent super eā bothor
diuerse quare quedā dicuntur albasce qm̄ sunt similes
capitibus albasce. ⁊ qn̄ȝ sunt albe. Et qn̄ȝ apparent su
per eā bothor ut verruce aut claui successione ragadia
rū ⁊ successione apatum durorū. ⁊ non est poße ut sanē
tur hemorroides nisi que ex eis sunt extra matriceȝ ⁊
parum sanātur facte in profundo. ⁊ qn̄ȝ sequitur illam
cuius menstrua retinentur apparitio hemorroidaruȝ
in ano suo ⁊ in eo qō apparet de matrice sua. nā spera
tur q̄ aperiātur ⁊ mundificentur ⁊ fit cū eis securitas
ab egritudinibus difficilibus quas facit retentio men
struorū. ⁊ poße est ut appareāt hemorroides ⁊ similia
illis in speculo cui opponitur vulua sm̄ modū quē di
ximus in caᵒ ragadiarū. ⁊ qū imprimuntur in speculo n̄
euacuātur quin aut appareāt in hora doloris ⁊ est ho
ra retentionis menstruorū eius ⁊ uideātur rubee dur:
aut in hora quietis ⁊ videātur detumefacte. ⁊ illud est
apud cursum eius qō currit ex eis de re nigra sicut fex

¶ C. xxi. de curationibus hemorroidarum.

I Ste hemorroides nō dolent nisi propter vehe
mentiā inflationis earū ⁊ soliditatis earū: quare
oȝ ut liniātur ⁊ preparentur ad currendū. q̄ si non iu
uātur per hoc hemorroides nō sunt late ample nō est
excusatio quin administretur ferrū sm̄ modū quē dixi
mus in administratione hemorroidarū ani cū calib no
to. ⁊ illud est qum sunt extra matricē. Qum ergo inci
duntur ponātur super incisurā atrimentum ⁊ alumen
⁊ cortex turis ⁊ que sunt similia illis. Qūq; voluntas
est vt fiat illud intromittatur mulier in domo frigida et
incidatur illud ex ea in ipsa. et precipiatur ei vt suble
uet pedes suos ad parieteȝ duabus horis et faciat ad
herere dorso suo et pectini et macerie sue pannos infu
sos aquis stipticis infrigidatos niue. et si forsā sanguis
non abscinditur tunc pone super pectinē et super dor
sum et que secuntur ipsum ventosas adherētes et sup
pone lanā infusam in aqua decoctionis stipticorū in q̄
sunt dissoluta acatia et hypoq̄stidos et litiū et similia et
fiat ut sedeat in aquis stipticis. et si fuerint hemorroi
des late ample tunc non labores ad incidendū eas. s3
administra super eas exiccatiua fortiter retinentia sā
guinē: sicut sunt pāni infusi succo berberis aut aceto
se super qō puluerizata sunt litium et acatia et similia
et ligentur extrema eius cū strictura et precipe vt dor
miāt sm̄ figuram seruantē illud qō suppositum est et i
ge eam regimine fluxus san. superflui et de lenificatōe

cap̄ ē ut sedeat mulier in aquis quibus decocta sunt lenificātia sicut altea ⁊ camemilla ⁊ fenugrecū ⁊ se. lini ⁊ melilotum ⁊ administra super eas ex oleis sicut oleum de pice ⁊ de lilio ⁊ oleū de meliloto. Sedeat habens eas in decoctōne fenugreci ⁊ lenificātiū cū aliquo olo ⁊ supponant pessaria fcā ex isopo ⁊ nitro ⁊ resina.

¶ C. xxij. de carne addita ⁊ longitudine allakic ⁊ apparitione sicut virga ⁊ rei nominate fursus.

Quādoq̃ oritur in ore matricis caro addita. ⁊ qñq̃ apparet super mulierē res que est sicut virga cōmouens sub coitu. ⁊ qñq̃ aduenit ei ut faciat cum mulieribus simile qd̄ fit eis cū quibus coitur. ⁊ qñq̃ ē illud battar̄ magnū. ¶ Et fursus quidē est caro addita orta in ore matricis que qñq̃ prolongatur. ⁊ qñq̃ abbreuiatur ⁊ non prolongatur nisi in estate ⁊ abbreuiat̄ in hyeme. Et summa quidē medicorū testificatur illud sicut Archigenes ⁊ Ga. negat illud medicus.

¶ Capitulum. xxiij. de cura.

Virge quidē ⁊ albattara curatio est incisio post conuersionē eius super ceruicem suā ⁊ retine vētrem eius ⁊ incidatur illud ex profundo ⁊ ex radice vt non accidat fluxus san. Carnē vero aliā fortasse pote est curare cū medicinis corrodentibus carnem de illis que administrātur in ca. suo. ⁊ fortasse non est excusatio quin incidatur ⁊ tunc currit cursu hemorroidarum Et fursus quidē ligatur cū filo ligatura stricta ⁊ dimittitur duobus diebus aut tribus. ⁊ fortasse minuitur dimissio eius ita donec putrefiat ⁊ incidatur ut minoret̄ cursus san.

¶ C. xxiiij. de aqua in matrice.

Quādoq̃ aggregatur in matricibus mulierum aqua ⁊ prefocātur ea.

¶ C. xxv. de signis.

Signa sunt q̄ antecedit retentio menstruorū ⁊ multiplicatur rugitus in ventre ⁊ proprie quā mouetur ⁊ ambulat ⁊ accidit in inferioribus ventris apostema molle. Et qñq̃ fit sicut hydropica ⁊ multiplicatur cursus humiditatis aquose: ⁊ qñq̃ existimat q̄ sit pregnās. ⁊ qñq̃ est vulua eius in hoc ut prouocetur ab ea aq̄ plurima subito.

¶ C. xxvi. de cura.

Curatio eius est ut administretur phlomia si indiget ea ⁊ exercecitiū ⁊ ut faciāt eā sedere in rebus prouocātibus aquositatē fortis prouocationis ⁊ res que administrātur in emplis hydropisis dōec maturētur: deinde approximentur ei prouocātia menstrua cū fortitudine ⁊ dentur in potu prouocātia vrinā. ⁊ nō est malū si clisterizetur clisteribus hydropicorū ⁊ cum collyrijs prouocātibus aquā ⁊ menstrua ⁊ suppositio hellebori albi confert ei ⁊ extrahit aquā plurimam.

¶ C. xxvij. de inflatione in matrice ⁊ cognitione eius

Quādoq̃ est cā prima in hoc vt eueniāt inflatō ⁊ ventositas in matrice percussio: aut casus ⁊ sicut illud: quare debilitatur complō eius. Et qñq̃ ē difficultas partus ⁊ conuersio oris matricis: aut frigus fecit ei superuenire oppilatiōm oppilādo os matricis coarctādo ventositatem in vacuitate eius aut in vacuitate villorū ipsius: aut in angulis eius. ⁊ illa que est in vacuitate est debilior: deinde que est in angulis postea que est in concauitate qñq̃ fit fortis virtus retentionis ventositatis in matrice ⁊ villis eius vsq̃ consequitur dolor extensus ad pectinē ⁊ dilatatur in inguinibus ⁊ eleuatur vsq̃ ad coxas ⁊ vsq̃ ad diaphragma ⁊ stomachū ⁊ hz vocē sicut est vox tympani ⁊ hydropisis tympanitis. ⁊ qñq̃ est permutabilis ⁊ associātur ei pulsio ⁊ pulsatio ⁊ punctio ⁊ punctura quā vaporationes cū virtutibus caliditatis sedāt ⁊ redit cū reditu frigoris ⁊ compressio permutat eā in rugitū ⁊ augmentatur cum ea pecten ⁊ fortasse remanet hec ventositas spatio vite Et existimāt quidam q̄ dominium matricis super spma resoluit hāc ventositatem quasi non sit.

¶ C. xxviij. de cura.

Confert ad illud potus logodion ⁊ sagzenea in aqua radicū ⁊ se. post euacuatiōm materiei facientis illud a corpore ⁊ a matrice cū eis que sunt sic̄ hiera picra proprie. ⁊ si chronica sit egritudo tunc cū eis que sunt sicut hieraarchigenis ⁊ oleum alkekengi iuuatiuū est valde ad hoc. ⁊ qñq̃ supponuntur collyria ex eis que sunt sicut bdelliū ⁊ xilobalsamū ⁊ se. eius cū oleo nardino ⁊ oleo de ruta. ⁊ qñq̃ embrocatur cū oleo de ruta ⁊ oleo anetino. ⁊ qñq̃ ponuntur super matricē empla fcā ex eis que sunt sicut ruta ⁊ se. agnicasti ⁊ cyminū ⁊ centaurea ⁊ alberengesif ⁊ sansucus ⁊ anisū ⁊ calamentū ⁊ casia ⁊ ameos ⁊ reliqua semina. ⁊ qñq̃ fit vt sedeat in aquis in quibus decocte sunt medicine emplorum predictorū. ⁊ qñq̃ fiunt cū speciebus calis ⁊ qñq̃ apponunt̄ pectini ⁊ matrici vētose cū igne.

¶ C. xxix. de ventositate matricis non inflāte.

Sentit habens eā quasi sit res in ea inuoluta suspensa ⁊ videt sepationē doloris permutari.

¶ C. xxx. de cura.

Cura est ut sumat omni die. ʒ. i. ⁊. s. de diamarte cū. ʒ. i. cymini ⁊. vi^a. ʒ. vnius masticis.

¶ Fen. xxij. de egritudinibus i extremitate membror̄ que est duo tractatus.

¶ Tractatus primus d̄ eo quod accidit eis de nocumentis quantitatis ⁊ situs.

¶ C. i. de forma zirbi ⁊ duorū siphac.

Oportet ut scias q̄ super ventrem post cutem sunt duo pāniculi quorum unus nominatur siphac ⁊ comprehendit intestina ⁊ calefacit ea sua spissitudine ⁊ vnctuositate ⁊ comprehendit lacertos ⁊ secundus est interior ⁊ nominatur beriteron ⁊ nominatur rotundus: qm̄ qñ singularis fit ab eo qd̄ tegit ipsum ⁊ sicut sphera super quā sunt sūme ⁊ additiones molles ⁊ foramina ⁊ continuatur desuper velamini: ⁊ processio eius ē ex supremo ⁊ est subtilius sub cute vētris ⁊ pāniculo eius ⁊ adherent ei duo ex lacertis ventris dexter ⁊ sinister adherentia vehemēti: deinde continuatur post eos ambos velamini in partibus ei⁹ carnosis continuatione vnctionis post continuatiōem suā cū stō ⁊ post confirmatiōm ⁊ soliditatem substātie eius ⁊ illa continuatio est continuatio dilatata verum ipsa qū continuatur epi est subtilis valde ⁊ est ei in eleuatōne sua ad stōm ⁊ in reflexione sua descendendo ab eo firmitudo cū oppositione venar̄ ⁊ arteriar̄ magnarum suspensar̄ cū eo ⁊ descendit subtus ⁊ fit zirbū ⁊ currit super plm alberiteron ab inferiori de subtilibus lacertis dilatatis super ventrem tunica vna. ⁊ forsitā existimatur q̄ sit pars eius propter continuatiōm eius ⁊ similitudinem suā cum eo ⁊ in neruositate. Cum ergo singularis fit ab eo alberiteron est subtilis texture valde ⁊ ille est alberiteron vrine ⁊ subtilius eius ⁊ puri⁹ ipsius est apud epiglotalem ⁊ ortum pāniculi intrinseci ⁊ costar̄ ex hoc pāniculo. ⁊ iuuamentum huiusmōi siphac est replere qd̄ est inter lacertos ventris ⁊ intestina ⁊ stringere locum ⁊ prohibere superfluitates ne cadant in locis uacuis cum adiutorio diaphragmatis

qđ est posterius ⁊ comprimere posterius intestina ⁊ vi
scera euacuãtia superfluitates quũ proxima sunt ad ex
pellendũ qđ est in eis de fece ⁊ aqua hydropisis ⁊ vri
na ⁊ prohibere inflatiõm vehementẽ ⁊ ligat viscera li
gamento forti ⁊ est in dorso sicut res vna ⁊ lacerti oẽs
posterius super carnem glãdosam quasi substratã eis ⁊
venis magnis ⁊ meatibus ⁊ continuatis inter intestia
⁊ stõꝫ. Quidã vero dicunt non pertrãsit ut dicatur ꝙ i
siphac sint genera uillorum contestorũ ſm partes no
tas uillorum qui sunt instrã virtutum trium nãlium. ⁊
isti quidem non est pose ut dicãt illud in tunicis uena
rũ ⁊ vesice ⁊ matricis nisi de aliquo pãniculoꝝ imo est
corpus singulare. ⁊ ista duo velamina tutamina sunt
viscerũ concauitatis inferioris. Quũq; perueniunt ad
pectinẽ fiunt in eis duo foramina stricta quasi ipsa ãbo
sint per que trãsit lũbarã dextra ⁊ sinistra in eis insepa
bilia donec fiãt sicut due ciste duorũ ouorũ ⁊ sub duo
bus velaminibus: ⁊ est zirbũ. zirbũ quidẽ est composi
tũ ex duobus pãniculis quorũ vnus cooperit aliũ int
quos sunt arterie plurime ⁊ vene pauciores eis. ⁊ figu
ra eius est sicut cistis ⁊ est ligatũ cũ stõ ⁊ mesaraicis ⁊
cũ colõ ⁊ eꝰ processio est ex eo qđ descendit ex superflu
itate beriteron apud stõm ⁊ duodenũ ⁊ eo qđ ascendit
ex superfluitate eius ⁊ apud pectinẽ. Primũ ergo qđ
occurrit de ventre est cutis: deinde sub ipsa est pãnicu
lus primus ⁊ nominatur aggregatio eorũ mirach: de
inde sunt lacerti: postea beriteron: deinde zirbum: dein
de intestina. ℭ C. ij. de ruptura ⁊ his q̃ assimilant̃ ei.

Ruptura fit per solutiõm pãniculi a singularita
te sua ⁊ casum fissure in eo quẽ penetrat corpꝰ
qđ fuit cõprehensum in eo ante scissurã: aut propter di
latatiõm stricture in meatu: aut sofonem: ⁊ quũ accidit
illud taliter ꝙ qñ incedit penetrãs peruenit ad testicu
los ⁊ nominatur ramex ⁊ hernia. qđ ãt est preter hoc
nominatur nomine cõitatis hernia testiculi ⁊ varices
eius ⁊ durities ipsius. ⁊ durities quiđ folliculi testicu
loꝝ cadit in zirbo. accidit enim qñꝫ ut dilatentur duo
foramina predicta propter debilitatẽ eoꝝ: aut dirũpa
tur ⁊ egrediat̃ qđ sequitur ea de humiditate glutinosa
aut humorosa: aut mollificatiua: aut ꝑꝑ adiutoriũ ex ꝑ
cussione: aut motu: aut casu aut retentione spermatis
moti ⁊ prohibiti ab expulsione: aut ascensiõe mulieris
super viꝝ: aut labore anhelitus in coitu ⁊ proprie suꝑ
replẽonem: ⁊ similiter coitu super nauseatiuã sacietatez
⁊ aggregatiõm ventositatis ⁊ egõnis in ventre: quare
descendit: aut zirbũ: aut velamẽ ⁊ intestina: ⁊ proprie
monoculũ qm̃ est solutũ nõ ligatũ: aut humiditates q̃
effunduntur ad eos ex expulsione nature: aut generan
tur apud eos propter frigus ipsoꝝ ⁊ conuersiõm san.
ad aquositatẽ ⁊ fortasse accidit ei pãniculus propriꝰ.
⁊ qñꝫ est propter humiditatẽ sanguineã ⁊ feculentã v
bi est cã eius percussio: aut casus: aut ventositas infla
tiua. ⁊ qñꝫ confert curatio cũ ferro. ⁊ qñqꝫ nascit̃ illic
caro addita. ⁊ qñꝫ ingrossatur oseũ: aut induratur ex a
postemãte: aut pinguedine quare assimilãtur ramici ⁊
nominatur hernia carnis. ⁊ qñꝫ est similiter in inguini
bus. ⁊ qñꝫ inflãtur uene eius ⁊ nominatur hernia ua
ricosa. ⁊ qñꝫ mollificatur mollificatione uehemẽti absꝫ
ruptura quare prolongatur ⁊ assimilatur hernie iterũ
Et qñꝫ accidit ruptura super testiculos ⁊ peruenit a
pud inguina. ⁊ qđ est supra ea in sumine est malorũ ac
cidentiũ ⁊ in duobus emunctorijs. Et illa que accidit
supra sumẽ est parũper raro ſm comparatiõem ad ali

as qm̃ ille locus sustentatus est lacertis ⁊ qđ sub eo ẽ
tuetur extremitatibus lacertorũ. ⁊ qñꝫ accidit sumini
augmentũ ⁊ est de genere rupture iterũ. ⁊ omne qđ est
ex ruptura super sumẽ est malorũ accidentiũ q̃uis sit
parue additionis ⁊ non dolent in principio qm̃ expul
sum in ea sunt intestina minuta ⁊ sunt expressa coarcta
ta ⁊ coarctãt fecem ⁊ euomit eã ⁊ est de genere ileos:
⁊ inquietudine eius ⁊ angustia ipsius: uerũ illa que est
subtus est magis susceptibilis dilatationis ⁊ magis in
cedens in additione ⁊ nõ dolet in principio. ⁊ scias ꝙ
ramex intestinorũ ⁊ zirbi est egritudo fortis difficilis
q̃uis sit parua. Et ramex aque est egritudo facilia ⁊ si
sit magna. ℭ C. iij. de signis.

Signũ aũt cõe rupturis est additio apparens ⁊
sentitur inter siphac intrinsecũ ⁊ inter mirach
⁊ additur eius apparitio apud motũ ⁊ comprehensio
nẽ anhelitus. ⁊ eius que est propter dilatatiõm meatꝰ
signũ est ꝙ apparet paulatim in oseo absq; motu labo
rioso ⁊ uociferatione ⁊ alijs ⁊ est ramex testiculi. quđ
aũt est propter illud qđ est supra est propter disruptio
nem proculdubio ⁊ non cõfert ei exiccatio. Et signũ
eius que est ex intestinis penetrantibus in scissurã est
redditio eius cũ uelocitate quũ resupinatur ⁊ sensibili
tas rugitus ⁊ proprie quũ premitur. ℭ Illã uero que
fit ex zirbo ⁊ siphac significat aduentus eius paulatim
⁊ est ad profundũ cũ equalitate in situ. ⁊ non sentitur i
illa ramice rugitus ⁊ ſm plm̃ est q̃titatis parue in q̃ti
tate profunditatis. ⁊ qñꝫ egreditur totaliter ⁊ habet q̃
titatẽ magnã ⁊ est difficilis sanationis sicut hernia inte
stini verũ eius tactus non est diuersus a tactu hernie i
testini ⁊ ventositatis ⁊ reditio eius que est ex intestino
⁊ zirbo difficilior est q̃ ventose. ⁊ ramex quidem aque
cognoscitur per tactũ ⁊ tensionem osei ⁊ per splendorẽ
⁊ lenitatem et ipsa iterũ non ĩdit ⁊ non ingreditur. Et
hernie ventose cognitio est qm̃ inflatio ventosa manife
sta est. ⁊ ventosa quidem redit absq; compressione plu
rima ⁊ dolore. ⁊ qñꝫ redit in dispositione ⁊ resupinatõ
non facit eã velocioris reditus q̃ hora alia. Iudicium
nãq; eius in resupinatione ⁊ non resupinatione simile
est quũ non sit grauitas ei nꝫ lubricitas. sed in ea q̃ ẽ ex
intestinis est diuersum qm̃ est apud resupinationem fa
cilior paꝝ: ⁊ qñꝫ accidunt ex ea dolores vehemẽtes ꝑ
pterea ꝙ ostendit oseum. ⁊ qñꝫ comprimit testiculuz ⁊
carnose signum est ꝙ est in ipso oseo non intra ipsum ⁊
est cũ duritie ⁊ grossitie ⁊ diuersitate vie. ⁊ qñqꝫ est ex
lapideitate apatis duri ⁊ nominatur huris. ℭ Hernia
uero uaricosa cognoscitur ex uenis repletia ⁊ ex corro
sione urinali in ea cũ mollificatione testiculoruz ⁊ pro
hibitione a cursibus ⁊ motibus. ⁊ illã q̃ est in arterijs
tactus cũ digitis comprehendit. ⁊ illã que non est in e
is imo in uenis nutrientibus illa membra nõ compre
hendit tactus. ℭ C. iiij. de cura.

Regimẽ quiđ uniuersale hñtibus rupturã est di
mittere replẽonem ⁊ dimittere motum plm̃ũ ⁊
saltus ⁊ incessum subitũ ⁊ coitum. ⁊ deterior illarũ dis
positionum est illa que est super replẽonem. ⁊ oportet
ut dimittat cibos inflatiuos ⁊ non multũ utatur potu
aque ⁊ dimittat omnes res mollificantes ita ꝙ etiam
balnea. ⁊ quũ comederit resupinetur. ⁊ sit quũ sedet con
strictus circa rupturã ⁊ apud coitũ proprie. ⁊ sit coitꝰ
eius apud lenitatẽ uentris eius: ⁊ scias ꝙ intentio in
curatione rupture est consolidatio scissure si poss est:
aut conseruatio eius ne addatur ⁊ exiccatio eius quđ

mollificatū est ⁊ dilatatū ⁊ reductio eius qđ descendit
in ipsa si est zirbū aut intestinū ⁊ resolutio eius quđ ag
gregatū est in ea si est aqua aut uentositas ⁊ prohibitiō
materiei que extendit eā. ⁊ si nō resoluit̃ ꝑparatio fiat ī
eius extractione. āplius cōsolidatio scissure aut cōser
uatio eꝰ ut nō addat̃ fit cū medicinis glutinatiōm faci
entibus cōfortātibus in quibus ē stipticitas. ⁊ quāto
magis est scissura minor est cōsolidatio facilior. ⁊ qñ
fit iuuamētū in ea cū cauterio ⁊ eꝰ exiccatio fit cū medi
cinis resolutiuis. ⁊ reductio eꝰ qđ descendit fit cū stri
ctura ⁊ ligatura. uerū resolō eꝰ qđ aggregatū est fit cū
emplis facientibus hydropisim ⁊ que sūt eis silia. Et
ꝓhibitio materiei fit cū euōne ⁊ equatione cibi ⁊ eius
extractio fit cū medicis adurētibꝰ cū fortitudie ⁊ opati
one ferri. ¶ C. v. de curatiōe rupturaꝝ itestini ⁊ zirbi

Si est āboꝝ descēsio ad oseū poliis est eoꝝ redu
ctio ueꝝ fit difficilis ſm cōparatiōm reductionis
āboꝝ in ruptura que est desuper. illud ei fit facile cū re
supinatione et q̄libet cōpressione cū manu. ꝙ si adda
tur ruptura incipiatur in desiccādo illud qđ dilatatū
est pp hūitatē et adunādo qđ scissum est et ingeniet̃ in
cōsolidatione eꝰ. et qū fit inobediēs ad redeundū fiat
ut eger sedeat in aq̄ calida et emplet̃ ruptura cū leniti
uis aut uaporet̃ cū pāno calido tādiu donec redeat. đ
inde stringat̃ suppositis medicinis aggregatiōm faciē
tibus ⁊ dimittat̃ tribus diebus ⁊ sit resupinatus. ⁊ sit
strictura cū inuolutionibus quadratis ⁊ inuolutiōibꝰ
ꝑparatis ad aggregandū labia scissure. Et qñ cauteriza
tur ſm hāc stricturā ⁊ ꝑparatiōm ⁊ nō administrent̃ iuo
lutiones spice qm̄ ipse dilatāt maxime: aut necessaria ē
ↄsolidatio ⁊ nō oꝫ ut approximēt huic rupture ferrum
oio. ⁊ medicine que bibunt̃ quibus iuuant̃ hñtes rup
turā sūt sagzenea ⁊ decoctio nuc. cupressi. ⁊ ꝓpe in qui
bus dissoluta sūt sagzenea ⁊ diacyminū. ⁊ oꝫ ut admini
strent̃ in ea empla que sup scissurā administrant̃ postq̄
aggregata sūt labia scissure ⁊ tracta sūt duo oua ad supio
ra ⁊ expleta est reductio eꝰ qđ descendit. ⁊ de istis em
plis est illud quđ fit ex sauina ⁊ nuce cupressi ⁊ cupssi
folijs. Ipsa ei sūt radices emploꝝ sup plm iuuamēti quo
rū est ↄuenientia. ⁊ đ emplis ↄuenientie est illud qđ fit
ex bdellio ⁊ dragagāto et gūmi arabico ⁊ glutio pisci
um ⁊ glutino corioꝝ ⁊ tuberibus siccis ⁊ carnibus cā
croꝝ ⁊ rosis cū capitibus suis ⁊ oibus stipticis ⁊ ma
stice ⁊ myrto sicca ⁊ mes excorticatis ⁊ alteid ⁊ folijs
altee đ mecha ⁊ alumie iamēi ⁊ sumach ⁊ fructu tama
risci ⁊ magra ⁊ centaurea ⁊ aloe semegēio. Descriptō
alia empli. ℞. āmoniaci ⁊ turis ⁊ aloes semegenij ⁊ da
bac oium añ. ʒ. iij. bdellij pōdus. ʒ. ij. acatie ⁊ sarcocolle
āboꝝ añ. ʒ. i. terant̃ in mortario ⁊ madefiāt in principi
o noctis cū aceto: deinde terant̃ in mane cū aliq̄ntulo
sauine ⁊ ībibat̃ ex eis cottū ⁊ ponat̃ sup locū ⁊ stringa
tur ligādo. Emplm lene. ℞. masticis ⁊ sarcocolle ⁊ tu
ris partes equales ⁊ aggregent̃ in vino de passis ⁊ li
niat̃ super ꝑgamenū de pāno ⁊ stringat̃. ⁊ sile illi est il
lud qđ fit ex aloe ⁊ glutine ⁊ ture. ⁊ iteꝝ sūmat̃ nux cu
pressi ⁊ tus ⁊ acatia ⁊ balaustie ⁊ sarcocolla ⁊ san. dra
conis ⁊ litiū ⁊ myrrha ⁊ galle ⁊ sauina eq̄li īnfusa: ⁊ te
rant̃ bñ ⁊ cōficiantur cū gūmi ⁊ fiat ut adhereāt ouo:
aut in quocūq; loco fiat ruptura donec cadāt. ¶ Em
plm bonū qđ qñ ↄsolidat rupturā infantiū. ℞. corticū
granatoꝝ pōdus. ʒ. x. gallaꝝ imaturaꝝ. ʒ. v. decoq̄tur
cū uini stiptici. ℥. v. decoctiōe vehemēti ⁊ reducant̃ inte
stina ad supiora ⁊ ēbroceī locus cū aq̄ fra ⁊ inuiscetur

hoc emplm ⁊ nō soluat̃ nisi trāsacta hebdomoda: aut ī
oibus. x. diebus sez. ¶ Emplm mirabile sumant̃ ma
sticis corticis turis nucis cupressi ⁊ myrrhe ⁊ glutinū
pisciū ⁊ sarcocolle ōium ꝑtes eq̄les dissoluat̃ glutē cū
aceto uini ⁊ aggregent̃ cū eo medicine ⁊ fiat ex eis em
plm ⁊ fortasse sufficit infantibus emplꝫ qđ fit ex balau
stijs ⁊ psilio ⁊ radice lilij siluestris. Et fortasse sufficit
tibi ut facias emplm cū lēticula aq̄ q̄ est de gñe herbaꝝ
nascentiū in aq̄ ⁊ fortasse sufficit ut liniant̃ eoꝝ rupture
cū bdellio dissoluto in uino ⁊ oleo sābacio aut cū casto
reo ⁊ ꝓpe qñ est aquosa. ⁊ iteꝝ fortasse sufficit cum sa
uich de ordeo. ¶ C. vi. de ruptura aque

Quādoq; euāt̃ aquositas eꝰ cū bezel gradato. et
qñ euāt̃ cū emplis extrahentibus aquositatē
⁊ pꝰ illud qñ fit cū ferro ⁊ medicinis acutis calefaciē
tibus illud qđ sequit̃ rupturā ex siphac q̄ cōstringit̃ ⁊
nō descendit aquositas. ¶ In opatione v̄o que fit cū
bezel et phlomo oꝫ ut eleuent̃ testiculi ad supiora ⁊ e
longent̃ ualde ab oseo postq̄ obliquatus est pectē ⁊ ps
eꝰ ut elonget̃ ab infirmo ⁊ ut resupinet̃ super lectū aut
sꝫ locū in quo sedent hoies. ⁊ fiat ut sedeat ancilla a đx
tra eꝰ extendens virgā eꝰ ad supiora. Deinde phlomet̃
cū phlomo lato ⁊ caue ne phlomes aliq̄d de ↄmissura
sed dextra ꝑte aut sinistra: deinde scinde fugiendo ↄmis
surā ⁊ stude tādiu donec descendat tota aquositas ⁊ e
uacues eā: deinde tibi inest electio si timueris reuersio
nē ⁊ replonē eꝰ pꝰ tps ut reiteres curatiōm si uolueris
cū bezel. ⁊ si uolueris cauterizabis ⁊ cauteriuꝫ fit hoc
mō. Sume ferrū subtile in quo sūt uncini ⁊ igniat̃ sicut
ignit̃ cauteriū ⁊ liga testiculos q̄nto lōgius pole ē a lo
cis ⁊ reuolue cauteriū ab oseo ita ut non inueniat testi
culū ⁊ inueniat oseū ⁊ alberiteron ⁊ ↄstringat ⁊ calefa
ciat ipꝫ q̄ nō ingrediat̃ ipꝫ aq̄ pꝰ illud. ⁊ ꝙ dilatet me
atū est ei melius: deinde cura crustas ⁊ cōsolida ⁊ for
tasse incidis ex beriteron aliq̄d: deinde cauteriza ipꝫ ⁊
pone sup scissuras stiptica ⁊ ꝓhibe egꝝ potare aq̄. ¶
Empla vero ad ramicē aq̄ sūt ex gñe emploꝝ hydropis
⁊ splenis. ⁊ sicut si sumat̃ stapbisagria ⁊ cyminū ⁊ aggī
gent̃ cū passis rubeis enucleatis aggregatione fcā cuꝫ
cōtritione ⁊ fiāt sicut unguentū ⁊ emplet̃ cū eis. ⁊ iteꝝ
sumant̃ pip ⁊ grana lauri ⁊ baurach ⁊ cera ⁊ oleū an
tiqū ⁊ fiat ex eis unguentū ⁊ emplet̃ cū eo. ⁊ iteꝝ suma
tur cinis quercus ⁊ cōficiat̃ cū oleo ↄfortato cū deco
ctione ⁊ emplet̃ cū eo. est ei iuuatiuū ualde ⁊ sumātur
nitri. ʒ. xxx. ⁊ cere. ℥. vij. olei. ℥. vi. ⁊ pipis qñ bonū est
⁊ granoꝝ lauri grana. lxxx. fiat ex eis emplm adherēs.
⁊ bdelliū arabicū sanat testiculos ⁊ qñ resoluit rami
cē aq̄ pueroꝝ: ¶ C. vij. de cura ruptur̄ vētositatis.

Regimē in hoc est ut deuitet inflatiua ex oleribꝰ
⁊ granis ⁊ replonē supfluā ꝑducenteꝫ ad rugi
tū ⁊ ad malitiā digōnis ⁊ potū uini misti ⁊ uinū crudū
inflatiuū. ⁊ sumat in potu medicinas resoluentes vēto
sitatē sicut diacyminū ⁊ sagzenea ⁊ trifera magna ⁊ to
tū illud cū decoctione galāge. ¶ Confectio ad eos bo
na. ℞. folioꝝ rute sicce ⁊ isopi ⁊ cymini ⁊ ameos ⁊ se. a
gnicasti ⁊ baurach ⁊ calamēti ōiuꝫ ꝑtes eq̄les ⁊ epithy
mi q̄ntū oia cōficiātur cū melle: ⁊ fiat emplm cū ruta ⁊
cymino ⁊ calamēto ⁊ agnocasto ⁊ acoro ⁊ bac. lauri ⁊
sansuco ⁊ cera ⁊ storace. ⁊ sint olea q̄bus fit inunctio si
cut oleū de costo ⁊ sābacinū ⁊ oleū nardinū ꝓpe. ⁊ fi
at vaporatio cū resoluentibus vētositatē ꝑdictis mul
totiens. ⁊ qñ fortior fit dolor admistrent̃ collyria fcā
ex melle ⁊ nitro ⁊ sapio ⁊ oppoponaco ⁊ cymio ⁊ se:

rute ⁊ folijs ru. ⁊ castoꝛ. l. oibus: aut q̄busdā eoꝝ ꝫ ne
cessitatē. ℭ C. viij. de cura ramicis carnis ⁊ vaīcose.

CUratio eoꝝ est curatio apatū duroꝝ. ⁊ multoti
ens quid̄ sufficit in ramice varicosa iunctio cū
vnguento basilicon ⁊ adipibus lenibus ⁊ medullis.

ℭ C. ix. de augmento vmbilici.

QUādoq; accit in vmbilico augm̄tū qd̄ est ꝫ se
mitā rupture note ⁊ qn̄ est ꝫ semitā hydropi
sis ita ut aggregeť in illo loco solo hūitas aut ventosi
tas. ⁊ qn̄ fit cā vene aut arterie facientis curreī ad ip
sum san. ⁊ qn̄ fit cā apatis duri aut additione carnis
sub cute. ℭ C. x. de signis.

IN eo q̄ est cā egressionis zirbi aut intestini sig^m
est q̄ color corpis est color ipsius ⁊ sit locus di
uersus ⁊ ꝓpe in ruptura ex intestinis ⁊ associať ruptu
re ex intestinis dolor quidā ⁊ occultať qū ꝑmiť vt oc
culteť. Et qn̄ occultať cū rugitu ⁊ addit ei admistra
tio mollificātiū. s. ex balneis ⁊ inunctione ⁊ motus ma
gnitudine. ⁊ illud qd̄ est ex hūitate nō reducit ꝯpressio
⁊ est lene cꝰq̄titatē nō alterat ꝯpressio fcā cā occulta
tionis ⁊ est color eꝰcolor corpis ⁊ quod̄ est ex ventosita
te est leuius ⁊ minus expellēs q̄ illud qd̄ est ab hūita
te ⁊ est ei somnꝰtympani et vox et qd̄ est ex san. est san
guinei coloris et nigri. Et quod̄ est ex natiuitate carnis
aut duritie est graue duꝝ cꝰoccultatio nō est sicut occl
tatio alioꝝ: ℭ C. xi. de cura.

AD illud qd̄ est ex aptione vene pulsatilis et nō
pulsatilis aut ventositate curādū nō oꝫ te labo
rare. q̄ si laborauer is ad illud ꝯsequeť te ut laboꝛes ad
incidendū et suendū. ℭ Reliquoꝝ āt curatio est ut fa
cias egꝝ suggere et ꝑcipias ei ut extendat ventrē suū:
et retineat anhelitū suū tādiu donec appeat augm̄tum
Qū ergo appuerit fac in circuitu eꝰcirculū ut sit distin
ctū: deinde resupina eū nō sup circulū pꝰseꝑatiōm eꝰcū
vncino et fac aptōnm sup mirach solū ita ut nō accipi
as qd̄ sub ipso est et intromitte in eo acū cū filo talr vt
nō obuiet corpi sub ipso: deinde ꝑfora tali ꝑforatione
vt discoopiať ab eo qd̄ est sub mirach solū. Si ergo est
sub eo intestinū expelle intestinū ad inferiora. et si ē zir
bū extende ipꝫ et incide lacertū: deinde sue locū disru
ptū cū filis oppositis duris extēsis ad inuicē et stringe
ipm sup alchari et sue eū et dimitte filis. iiij. capita ꝯsi
derādo ut cadat ad lacertū et ꝯsolida residuū et stude
ut ꝯsolides ita ut ꝓfunde remaneat et nō excedens ad
exteriora ita ut sit nō fedū. Uentosi āt regim̄ iteꝝ est al
bezel et incisio et cōsutio pꝰillud ꝫm modū q̄ dictus ē.

ℭ C. xij. de gibbositate et ventositate gibbositatis.

GIbbositas est remotio spōdiliū: aut ad interio
ra dorsi aut ad añiorē ptē. et ē gibbositas añ
rioris quā quidā noīant arcuatiōm. et qn̄ accidit cuꝫ
cōitate ossiū cassi noīať cōcauatio et arcuatio aut ad
exteriora dorsi et est gibbositas posterioris: aut ad latꝰ
et dr̄ cōtorsio. et cause eꝰ: aut sꝫ ꝑmitiue sicut percussio
aut casus et que currunt cursu eoꝝ: aut copee ex humi
ditate aquosa salsa lubrificatiua mollificās ligamēta:
aut hūitate limosa et q̄ plm̄ fit ab hūitate salsa est torsi
o aut ad añriora: aut posteriora. et qn̄q; fit gibbositas
pp ventositatē aliq̄ pcutientē facientē gibbositatē: aut
apa aut exiturā extendentē tunicas in pte sua et mlto
tiens declarať apa p san. egredientē cū sosone ventris
significātē maturatiōm apatis et eꝰeruptiōm. et mul
totiens est illud apa duꝝ. et qn̄ fit pp spasmū ligamē
toꝝ et ē pauci casus velocis interfectionis. et totū illd̄
aut est cā cōitatis spondiliū pluriū nūero ⁊ ꝫm grada
tionē: aut non est ita. ⁊ gibbositas quid̄ ⁊ ꝓpe illa q̄ est
ad interiora ꝯstringit locū sup pulmonē: qr̄ facit accid̄
re malitiā anhelitus. ⁊ qn̄ accidit in infante ꝓhibet pe
ctus incidere in dilatatione ⁊ āplificatione sui qr̄ diuer
sificāt mēbra anhelitus nocumēta cōstringentia sup ea
anhelitū. ⁊ pp illud dicit Hip. cui aduenit gibbositas
ex asmate aut tussi anteq̄ expuat ipse moriť. ⁊ illud id̄
qm̄ significat pmutatiōm materiei facientis eas ābas
ad spōdiles. ⁊ facit accidere in eis exiturā fortē appen
tē euenientē a mā grossa. ⁊ si nō esset eꝰgrossitudo non
accideret ab ea gibbositas ⁊ qū ita sit nō fit ꝑpatio pe
ctori ut dilateť pulmo: qr̄ retineť anhelitus imo oꝫ ut
malus fiat anhelitus ⁊ pducat ad perditiōm. ⁊ infanti
bus quid̄ accidit gibbositas ⁊ ventositas gibbositatis
qn̄ cibanť añ horā q̄obrē igrossanť hūores ⁊ decliant
ad spondiles ⁊ subtiliātur crura hn̄tis gibbositatē pp
illud qd̄ facit gibbositas de oppillatione quorūdā me
atū ⁊ uie in qua penetrat cibꝰ. ℭ C. xiij. de signis.

SIgna facte a causis primitiuis sꝫ casus eaꝝ. ⁊ si
gnū facte ab hūitate est signū forme ⁊ tactus ⁊
q̄ locus paꝝ exuccat oleū cū quo inūgiť. ℭ Et tardi
tas eꝰin exuccādo ipm ⁊ añcessio ēt regiminis hūitatis
Et signū facte ab apate est tactus loci ⁊ dolor eiꝰ pun
gitiuus ꝓpe ⁊ fe. hn̄ti eā añcedentes. ⁊ signū facte a sic
citate est significatio siccitatis corpis ⁊ tolerātia fe. a
cutaꝝ ⁊ eūonum ⁊ velocitas exiccationis olei ⁊ vehe
mentia ipsius siccitatis:

ℭ C. xiiij. de cura gibbositatis ⁊ vētositatis facientis
ventositatem.

HUmide q̄dem ⁊ sicce curatio est cura palysis ⁊
spasmi hūidi ⁊ spasmi sicci in necessitate euonis ⁊ dimis
sionis eꝰ ⁊ qualitate admistrādi empl̄a ⁊ ēbrocas ⁊ q̄
sꝫ ei sikia. ⁊ canon medicinaꝝ eꝰque nō est cū siccitate
est ut sint stiptice ut stringāt ligam̄ta que mollificata sꝫ
q̄obrē inclinate sꝫ spondiles: ⁊ calefactiue ut ꝯfortent
ea: ⁊ resolutiue ut ꝯstrīgātur hūitates mollificātes aut
adiuuātes ad mollificandū. Nā qū cadit sufficientia sꝫ
stiptica posē est ut ꝯforteť ligam̄ta. veꝝ qū n̄ resoluť
mā ptrāsit ut pmuteť ad mēbꝝ aliud. ⁊ pl̄n quid̄ pmu
tať ad pedes ⁊ facit in eis accidere palysim ⁊ silia ꝫ
māꝫ in subtilitate ⁊ grossitudine sua ⁊ ꝫm pmistiōm eꝰ
ex ībibitione aut infusiōe paulati fcā. ⁊ qn̄ añcedit mū
dificatio nō est malū uti stipticis. ⁊ qn̄ aggreganť stip
ticitas ⁊ calefactio ⁊ resolō in re una sicut aggregātur
in nuce cupressi ⁊ folijs eꝰ ⁊ folijs lauri ⁊ calamo arōa
tico ⁊ alusniati ⁊ enula. ⁊ qn̄ cōponiť medicia ex stip
ticis fr̄ia sicut rosa ⁊ acatia ⁊ balaustijs cū calis calefa
cientibus resoluentibꝰ sicut bacca lauri ⁊ castoreo ⁊ fo
lijs oleādri ⁊ acoro. Olea vero cōferentia ei que est
hūida sꝫ olea reꝝ calidaꝝ stipticaꝝ sicut oleū cupressi ⁊
oleū rute. ⁊ indiget empl̄is hn̄tibus medicinas resolu
tiuas fortis resolutionis sicut sꝫ folia oleādri ⁊ acorus
⁊ castoreū ⁊ ruta. ⁊ ex oleis oleū de ruta ⁊ oleū de ca
storeo ⁊ oleū de piretro ⁊ euforbio fcm̄ ꝫm hunc mōꝫ
disrūpātur pip ⁊ castoreū ⁊ pireꝝ ⁊ pulpa colloq̄ntid̄
⁊ euforbiū ⁊ assa in oleo rutino ita ut p. ℥. i. medicina
rū sumať. ℥. i. olei deinde moreť sub sole ⁊ coleť pꝰ du
as hebdomodas ⁊ renoueť sup ipm medicine ⁊ fiat
illud multotiēs adminus octies ⁊ admistreť medicam̄
forte ad illā que est ex hūitate ⁊ ad uentosā. ℞. saminaꝫ
⁊ sebā ⁊ āmoniacū ⁊ nuc. cupressi ⁊ pireꝝ ⁊ sansucuꝫ
⁊ cordumēi ⁊ sq̄nātū ⁊ casiā decoq̄ť cū aq̄ decoctiōe

optia ⁊ fundatᷣ desup de oleo q̄tū est aq̄ medietas ⁊ d̄ coq̄tur ⁊ iteretᷣ aliquotiens ⁊ ꝓijciātur in eo castoreū ⁊ euforbiū ⁊ sauina ꝯtrita ⁊ admistretᷣ. ⁊ in ipso quid̄ est ꝯfortatio mēbri ⁊ carminatio uētositatis ⁊ resoluti o hūitatū extraneaꝝ grossaꝝ. ¶ Empl̄m ad gibbositatē ex ventositate. ℞. storacis liquide ⁊ costi ⁊ calami aromatici ⁊ sauine ōiuz añ. ℥. i. euforbij. ʒ. i. olei nardini q̄tū necesse est. ¶ Apost āt cura est cura apatis difficilis maturationis ⁊ eruptionis ⁊ resolōnis ꝓp̄a apatibus duris. ¶ Rememoratio emploꝝ ad gibbositatē hūidā empl̄m bonū. Sumātur acorus ⁊ enula ⁊ decoq̄tur in aq̄ cupressi ⁊ empletᷣ ex eis locus. ¶ Empl̄m cōferens hūide ⁊ ventose ex eis sitᷣ. Sumātur enula ⁊ sauina ⁊ acorus ⁊ coq̄tur in uino donec in decoctiōe dissoluātur ⁊ dissoluatᷣ cū eis bdelliū dōec fiat sicut unguentū ⁊ admistretᷣ. ⁊ qn̄ nō valent curatiōes cū eis q̄ bibuntᷣ ⁊ emplis at sitibus admistretᷣ cauteriū ut īmoueatᷣ mollificatio ⁊ induretᷣ locꝰ. ¶ C. xv. de varicibꝰ

Est dilatatio venaꝝ in crure ⁊ pede ꝑꝑ multitudinē eꝰ qd̄ descendit ad eas ex san. ⁊ pl̄m san. ē melicū. ⁊ qn̄z est san. mundus nō melicus. ⁊ qn̄z ē san: grossus phl̄aticus. ⁊ quocūq̧ mō fit est sanguis i quo nō est putrefactio ⁊ si nō saluabitᷣ cū eis pes ab ulceratione ⁊ apatibus malignis. ⁊ pl̄z quid̄ accn̄t cursoribꝰ ⁊ uiatoribꝰ ⁊ onera portātibus ⁊ corā regibus astātibꝰ Et multotiens accn̄t ꝑꝑ egritudines acutas qm̄ expellitᷣ mā illic in illis qui ex predictis ad eas sitᷣ ꝑpati. Et qn̄z accn̄t incipiendo sicut accidunt dolores iuncturaꝝ incipiendo: ⁊ accn̄t hn̄tibus splenē ex predictis multotiens. ⁊ iste uarices nō suscipiunt curatiōm. ⁊ qn̄qz incidunt ⁊ accit ex inc siōe eaꝝ extenuatio mēbri ꝑꝑ priuatiōm deferentiū nutrimtū ⁊ accn̄t in illis que ex eis sitᷣ melice qū incidunt ⁊ ꝓhibentᷣ egritudines melice ex melia. qū āt est san. mundus ⁊ eradicātur aut auferuntᷣ tunc nō timetᷣ ꝙ accidat melia. ⁊ multotiens q̇dē putrefit illd̄ qd̄ ē in varicibus ⁊ ꝑducit ad ulcera.

¶ C. xvi. de elephantia.

Est additio in pedibꝰ ꝺ̄z modū q̇ accit i vēis varicū: q̄ ingrossat pedē cū q̄litate sua. ⁊ qn̄qz fit ꝑꝑ hūorē melicū ⁊ est illud quod̄ est pl̄m. Et quandoq̧ fit propter humorem phl̄aticū grossuz. ⁊ qn̄z accidit ex causis ex q̇bus accn̄t uarices ⁊ ex san. bono qū pl̄m descendit: aut nutritᷣ eo pes nutrim̄to aliquo aut ē in primis rubeus: deinde niger. ⁊ cā eꝰ ē vehem̄tia replōnis ⁊ ēt debilitas mēbri ꝑꝑ multitudinē calitatis ⁊ vehem̄tiā attractionis eiꝰ ꝑꝑ vehem̄tiā calitatis inflāmate ex motu ⁊ adiuuāt ad illud dispositiōes adiuuātes ad varices:

¶ C. xvij. de signis.

Discernitᷣ unaq̄q̧ ex suo sibi ꝑ colorē ⁊ regimē anc̄edens. ⁊ melica est grauis tēdens ad calitate. ⁊ illa q̄ rubea est ē magis incolumis q̄ nigra ⁊ phlegmatica ē ad lenitatē decliuis. ⁊ qn̄z festiat melica ad scissiōm ⁊ ulceratiōm ⁊ sanguinea nota est.

¶ C. xviij. de cura uaricum ⁊ elephantie.

Elephātia quid̄ maligna ē que paꝝ sanatᷣ ⁊ oz ut dimittatᷣ cū dispōne sua si nō additᷣ. ꝙ si ꝑuenit ad ulceratiōm ⁊ timetᷣ corrosio nō est aliq̇d nisi ut incidatᷣ radicitus. Qū ergo succurritᷣ ei in ꝑ̇ncipio sui poss̄e est ut ꝓhibeatᷣ cū euōibꝰ ⁊ ꝓp̄e cū vomitu laborioso ⁊ cū eo qd̄ extrahit phl̄a ⁊ melīā: ⁊ phl̄omia si indiget ea: deinde admistrentᷣ stiptica sr̄ pedē. Qū āt ꝯfirmatᷣ paꝝ spatᷣ ꝙ ꝓhibeatᷣ ⁊ si spatur scias ꝙ summa curationis spate hꝰ egritudinis est assiduatio in curatōne ⁊ administratio resoluentiū fortiū ⁊ dī ꝙ alkitrā ꝯfert ei inuiscatū ⁊ linitū. Regim̄ vero varicū est qm̄ oz ut euētᷣ corpus ex venis manus. ⁊ euentᷣ melia ⁊ hūores grossi ⁊ rectificetᷣ regim̄ ⁊ deuitet oē ingrossatiuū ⁊ deuitet motus laboriosos ⁊ statiōm longā: deinde ꝑueni ad istas venas: q̄ phl̄oma eas ⁊ extrahe totū qd̄ in eis est de san. melico ⁊ fac phl̄omiā in fine saphene: d̄inde assidue fac in ōi pauco mundificatiōz corpis cū eis que sitᷣ sicut hiera picra cum aliq̄tulo lapis lazuli ⁊ assiduetᷣ sr̄ eā q̄tū poss̄e est ⁊ assiduet potū epithymi in aq̄ casei ⁊ dimittat motū oio ⁊ utatᷣ ligatura sr̄ pedes cū institis ab inferiori ꝑte ad supiorē. s. calcāeo vsz ad genu. ⁊ cū hoc admistra epithimata stiptica ⁊ ꝓp̄e post mundificatiōm cū phl̄omia ex manibus ⁊ pedibꝰ ⁊ uenis ipsis ⁊ cinerē caulis: aut oleū de oliuis puluerizata desuꝑ tamarisco ⁊ lupinos decoctos epithimādo ⁊ embrocādo cū aq̇s eꝰ. ⁊ fimus capraꝝ ⁊ farina fenugreci ⁊ se. rhaphani ⁊ se. rute sitᷣ hꝰgn̄is ēt. ꝙ si non vz aliq̇d nisi incisio scinde carnē ⁊ fac appere uitē ⁊ scinde eas in longitudine sua ⁊ caue ne findas eas latitudinalitᷣ: aut ex trāsuerso q̄ fugiāt ⁊ noceāt. Qūq̧ feceris illud extrahe totū qd̄ in eis est ex san. ⁊ oz ut facias currere ex eis illud qd̄ poss̄e est currere. Deinde mundifices illud scindendo in longitudine. ⁊ qn̄z extrahuntᷣ cū acu ⁊ incidunt penitus ⁊ oz tunc ut eradicentᷣ ⁊ si nō nocebunt. ⁊ melior extractio est cū cauterio. Cauteriū eīm melius est q̄ incisio ⁊ nō lz ut extrahātur nisi rubee ñ nigre. in nigris uero fiat illud qd̄ descripsimus ꝑ̇us d̄ mundificatione. ⁊ qn̄z accidit ut nō sanetᷣ ulcus dū nō ad ultimū ꝑuenitᷣ in mundificatiōe ⁊ nō cucurrerit adhuc hūores melici ⁊ grossi. ⁊ oz pꝰ incisiōm ⁊ extractōnē ⁊ cauteriū ut deuitet illud qd̄ gn̄at hūorē melicuz. ⁊ assiduet mūdificatiōm corpis ita ut nō gn̄etᷣ supfluitas melica: q̄ fiat reuersio egritudinis si fuerit materiei iter ad ipsā nō strictū ⁊ moueatᷣ qd̄ fuerit ꝯsueti motus a pedibus ad mēbra q̄ sublimiora sitᷣ q̄uis in aptōne ⁊ scissione sit timor. ⁊ qū nō expellitᷣ ad mēbꝝ vilꝰ ꝑuenit ad mēbra sublimiora q̄obrē rectius ē ut non apiatᷣ nz fiat in eis aliq̇d nisi pꝰ mundificatiōm ultimā. ⁊ fortasse assimilātur nodi elephātie q̄ erratᷣ i eis veꝝ nodi tāguntᷣ cū ferro. sed elephātia est sicut diximus.

¶ Tractatus scd̄us de doloribus hoꝝ membrorum.

¶ C. i. de dolore dorsi.

Dolor dorsi fit in lacertis ⁊ cordis intrinsecis ⁊ extrinsecis clausis cū dorso ⁊ qualitᷣcūq̧ fit aut accit ꝑꝑ frigus ꝯplōnis ⁊ phl̄atis crudi: aut ꝑꝑ multitudinē exercitij vl̄ laboris: aut ꝑꝑ multitudinē coitus. Et qn̄z fit ꝑꝑ causas gibbositatis qū nōdū ꝯfirmata est: aut ꝑꝑ cōitatē quorūdā visceꝝ sicut fit ꝑꝑ debilitatē renū ⁊ matiē coꝝ ⁊ ꝓpter replōnē vehemētē vene magne posite sup dorsuz aut ꝑꝑ cām apatis: aut vulnus in cāna pulmonia. ⁊ q̄doq̧ fit in medio dorsi. ⁊ qn̄z fit ꝑꝑ cōitatē matricis sicut fit qū appropinquat descensus mēstruoꝝ: aut ꝑ̄focatio matricis. ⁊ qū sitᷣ signa ꝑtus dolor fit dorsi. ⁊ iteꝝ qn̄z ē ex signis crisis.

¶ C. ij. de signis.

Illū quid̄ q̇ est ex frigore ⁊ q̇ est ex crudo hūore deābulatio ⁊ exercitiū sedāt ꝺ̄m pl̄m. ⁊ est eiꝰ inceptio paulati. ⁊ qn̄z senitᷣ cū eo frigꝰ. Et ꝺ̄cm̄ a labore ⁊ onere rei grauātis ⁊ sitibus ⁊ a coitu significat antecessio rei illius. Et factus cā renū ē apud alchati ⁊ debilitatᷣ cū eo desideriū coeundi. ⁊ fit cū una cāꝝ renuz notaꝝ. Et ꝺ̄cm̄ cā calitatis pure significāt inflāmatio

⁊ mordicatio cũ lenitate ⁊ pulsatiõis ꝑuatõe. Et fcm̃ cã re ꝑlonis venaꝝ significãt extensio doloris in dorso cũ calitate ⁊ inflãmatio ⁊ pulsatio ⁊ repl̃o corpis. Et fcm̃ ꝓꝑ causas gibbositatis significãt ea q̃ docuimus i ca. ei⁹. Et dolores quid dorsi: aut egent incuruatione aut erectiõe. ⁊ indigentes incuratione s̃t illi in q̇bus ẽ cã spasmus ex ꝑpate dorsi: aut aliꝭ ex causis gibbositatis. ⁊ indigentes erectiõe s̃t illi in q̇b⁹ nõ est nec̃iũ ꝙ diuersificet reductiõm anhelitus ex incolumitate lacertorũ a reclinatiõe retro ⁊ incuruatiõe a nõ facientibus dolorẽ. ⁊ qũ man⁹ inuenit dolorẽ tũc cã ẽ in dorso ⁊ si ñ inuenit tũc cã ẽ i vẽtre. ¶ C. iij. de cura doloris dorsi

O portet ut redeas in ea ad curatiões doloꝝ iũcturaꝝ q̃s dicemus ⁊ curatiões gibbositatis ⁊ ventositatis facientis gibbositatẽ: nã uia una est. Frigidus v̇o ingr̃tũ est frigidus oꝫ ut curet̃ cũ ebibitis ⁊ emplr̃is ⁊ unctionibus ꝑdictis in ca. ꝑcerutis. Et ingr̃tum est illic crudus hũor oꝫ ut fiat cũo cũ eis que s̃t sicut hiera de pulpa colloq̇ntide ⁊ pilule fetide. Et fact⁹ a labore ⁊ lilibus oꝫ ut curet̃ cũ cibo bono ⁊ unctiõibus tẽꝑatis ⁊ oleis tepidis. Et facti a coitu cura ẽ cura e⁹ q̇ debilitat⁹ est a coitu. Et facti cã renũ curatõ est cura debilitatis renũ. Et facti cã repl̃onis vẽaꝝ plime cura est phl̃omia ex curuatura genu ẽt. ipsa ei in dispõne se dat cũ ⁊ ꝓꝑe qũ ꝯlequnt̃ inunctiões ex oleo rož. ⁊ sili b⁹. Et facti cã gibbositatis curatio ẽ cura gibbositatis Et qm̃ plm e⁹ qđ accidit ex dolore dorsi nõ accidit nisi ꝓꝑ frigus aut ꝓꝑ debilitatẽ renũ tunc oꝫ ut sit plꝫ curationis ex ꝑte coꝝ. ⁊ nos quiđ iã ꝯpleuimus ẜmonẽ i curatione renũ. ⁊ cõpleuimus iteꝝ ẜmonẽ in calefactione dorsi in ca. gibbositatis. veꝝ de curatiõibus ꝓꝑiis doloꝝ dorsi ẜioꝝ est admistratio olei de euforbio soli⁹. Et de potõnibus exꝑtis ad ip̃m est tyriaca diatesserõ aut oleũ de kerua cũ aq̃ apij ⁊ ut bibat infusiõꝫ ciceris nigri ⁊ acori multotiens cũ. iij. ʒ. butyri ⁊. ʒ. i. mellis ⁊ utat̃ hoc. xiiij. diebus. ⁊ comestio aspagoꝝ ⁊ assiduatõ e⁹ est iuuatiua ualde. ⁊ pilule soluentes h̃ñtes hunc dolorẽ qui s̃t f̃re ꝯpl̃onis s̃t pilule fetide. Empl̃a v̇o s̃t h⁹ mõ: nã empl̃atio cũ olcãdro sanat eũ q̇ antiqus est. Et ẽpl̃atio cũ eis q̃ s̃t sicut oppoponacuꝫ ⁊ bdelliũ ⁊ serapinũ ⁊ enula ⁊ ãmoniacũ ⁊ castoreũ ⁊ euforbiũ sigillati ⁊ ꝯpositõ cũ oleo laurino ⁊ oleo rutino ⁊ oleo de storace ⁊ oleo de kerua iuuatiua est ualde. ⁊ de unguẽtis s̃t oleũ de euforbio ⁊ oleũ de costo. ⁊ oleo de lilio inest ꝓꝑetas mirabilis. ⁊ melius quiđ est ut calefiat dorsuꝫ in ꝑmis fricãdo cũ pãno asꝑo: deide inungat̃ ꝯprimĩdo

¶ C. iiij. de dolore ilij.

E st ꝓxim⁹ huic ca. ⁊ plm e⁹ est ventosus phl̃aticus ⁊ appropinquat ei cura e⁹. ⁊ de curatõe ꝓpria ei est ut sumant̃ fenugreci ⁊ granoꝝ arasced ⁊ se. apij ⁊ ameos ⁊. ʒʒ. ⁊ cinamonii ꝑtes eq̃les ẜapini q̃tũ oĩa fiãt ex eis pilule ut auellane ⁊ admistrent̃. ꝙ si fuerit ꝓꝑ ꝑpa in m̃bro aut in eo qđ cõicat ei tunc curatio e⁹ est illa cura. Et paꝝ quiđ fit ꝓꝑ malitiã ꝯpl̃onis calide sicce aut cũ mã nisi ẜm semitã cõitatis m̃broꝝ vrine ⁊ intestinoꝝ. ⁊ signũ ⁊ cura in hoc manifesta sunt.

¶ C. v. de doloribus iuncturarum ⁊ eis que communicant podagre ⁊ sciatice ⁊ aliꝭ.

C ausa patiens in his egritudinib⁹ est m̃bꝝ suscipiens. ⁊ cã efficiens s̃t ꝯpl̃ones ⁊ materie male. ⁊ cã instr̃alis est dilatatio meatuũ nãliuꝫ accñtalis: aut ex creatiõe: aut euentu ꝯpl̃onũ nõ nãliũ q̃s accidere facit motus ⁊ uacuitas ⁊ raritas accñtalis: aut ꝓꝑt creatiõm sicut est in carnibus glãdosis. Amplius distiguamus unãquãqꝫ haꝝ diuisionũ distinctiõe aliq̃. Mẽbrũ itaqꝫ suscipiens est cã ut eueniãt iste egritudines: aut ꝓꝑ debilitatẽ sui ꝓꝑ malitiã ꝯpl̃onis ꝯfirmate ⁊ ꝓꝑe f̃re ⁊ ꝓꝑ debilitatẽ sui in creatiõe sua non ex ꝑte ꝯpl̃onis: aut ꝓꝑ vehem̃tiã calidiuatis ⁊ ꝓꝑe qũ accidit per motũ ⁊ ꝑ dolorẽ ⁊ ꝑ causas extrinsecas. lꝫ hec diuisio nõ sit longinq̃ a diuisione ꝯpl̃onali: aut casu sui sit⁹ sub m̃bris aliq̇. ⁊ ubi ad ip̃ꝫ currũt medicine ꝑ nãꝫ ⁊ ꝓꝑ h⁹ multiplicant̃ in pedibus ⁊ anchis. Cã ãt efficiens aut est cõpl̃o corporis totius aut in mẽbro ꝑncipali inflãmãs aut infrĩans ꝯgelãs aut exiccãs stringẽs ⁊ ꝓꝑe qũ ei cõmiscet̃ hũitas extranea. ¶ Materie vero: aut sũt san. singularis: aut san. phl̃aticus: aut san. cholericus: aut san. melicus: aut est phl̃a singulare: aut vehemẽtia crudi: aut singularis: aut hũor ꝯpositus ex phlegmate ⁊ cholera: aut aliq̇d ex gñe cholere: aut ventositas iretiua. Et plm quiđ fit a phlegmate cũ cholera: deinde a crudo: deinde a san. p⁹ a cholera ⁊ raro fit a melãcholia. ⁊ cause diuisionũ h⁹ s̃t cause quedã ꝑterite ⁊ catarri ⁊ corize s̃t ex causis e⁹. ⁊ curatio colice ẜm hunc mõm in quo ꝯfortant̃ intestina ⁊ expellunt suꝑfluitates ꝯsuetas ⁊ nõ suscipiunt eas q̄ expellunt̃ ad extremitates. ⁊ de causis e⁹ iteruꝫ s̃t cibi gñantes genus faciens euenire dolorẽ illũ materieꝝ ⁊ paucitas digõnis ⁊ tranq̇llitas ⁊ q̇es ⁊ dimissio exercitij ⁊ coitus plurimus ⁊ frequẽtia ebrietatis ⁊ retentio euõnũ ꝯsuetaꝝ san. mẽstrui ⁊ alioꝝ ⁊ an: de ill̃ quoꝝ iã ꝯsuetudo cucurrit ex phlebotomia: aut sol̃one ventrẽs ⁊ est dimissa. Et iteꝝ exercitiũ suꝑ repl̃onẽ ⁊ coitus suꝑ repl̃onẽ ⁊ cibũ ⁊ uinum plm in ieiunio añ cibũ. Ip̃m nãqꝫ ledit neruos. et hũores crudi qũ retinent̃ in corpore: deinde non euãnt̃ ꝑ nãm in egõne ⁊ vrina nꝫ ꝑ artẽ nõ est longinqũ q̇n euenire faciãt dolores iuncturaꝝ si expellant̃ ad eas ꝑtes si remãserint ⁊ putrefiãt. Qũ ãt nã expellit eos in egõne ⁊ vrina tunc inuenis cũ eis vrinã grossam semꝑ nõ subtilẽ crudã q̄ tunc forsitã fit securitas ab coꝝ malitia. ꝙ si nõ ita fuerit erit unũ coꝝ q̃ diximus. ⁊ si adiuuerit ad hoc mãs crudas motus iuncturaꝝ laboriosus: aut ꝑcussio: aut casus: aut a[..]diderint in debilitate ꝑru tũ ira ⁊ vigilie debilitantes uirtutes ⁊ trahentes mãs ad ip̃m ⁊ fiant penetrantes sua ꝓꝑetate eueniet dolores iuncturaꝝ. Et hoꝝ quiđ hũoꝝ plꝫ est suꝑfluitas digõnis ẜe ⁊ tertie. ⁊ aptiores ad hoc ut in eis multiplicent̃ ista s̃t senes ⁊ h̃ñtes egritudines chronicas ⁊ cõualescentes qũ nõ regunt̃ cũ rectificatiõe. Et illud iõ qm̃ coꝝ uirtutes debilitant̃ a digõne bona ⁊ ꝓꝑe quꝫ s̃t curati cũ sedatiõe absqꝫ euãne sufficienti ⁊ expulsione ulia. ⁊ nõ quiđ multiplicant̃ dolores in iuncturis nisi qm̃ ipse s̃t magis uacue q̃ reliq̃ m̃bra ⁊ pluris motus ⁊ debilioris ꝯpl̃onis ⁊ frigidioris. Et situs eaꝝ in extremitatibus est longinq̇us a regimie p⁹. Et multotiens quiđ inuiscant̃ materie intra iuncturas ⁊ fiunt sic gypsum ⁊ ꝓꝑe q̃ ex eis s̃t crude. ⁊ multotiens orit̃ suꝑ iuncturas coꝝ caro ⁊ ꝓꝑe int̃ digitos: q̄ ꝯtorquent̃ digiti ⁊ ꝯstringunt̃ ⁊ fit dolor fortis q̃ñꝫ ⁊ sedat̃ q̃ñꝫ. Et plm quiđ h⁹ nõ fit nisi in h̃ñtibus ꝯpl̃ones calidas. Et plurimũ quiđ orit̃ caro qũ mã est sanguinea. Et plurimũ quiđ illi cui accñt dolores iuncturaꝝ accidit in ꝑmis podagra. Et dolores quiđ iuncturaꝝ s̃t ex summa egritudinũ q̃ hereditant̃ plurimũ qm̃ sꝑma est ẜꝫ ꝯplexionẽ generantis. Et multotiens quiđ fit curatio doloris iuncturaꝝ ⁊ ꝯfortatio eaꝝ ⁊ expulsio materieꝝ ab eis

cā ad pnitiez:qm̄ ille ſupfluitates q̄ cōſuete ſūt ſupflue
re ⁊ puenire ad iūcturas ⁊ pueniūt ad mībra principa
lia ⁊ ſi nō trahūť ad iūcturas currūt alibi faciētes ca
dere habētez eas in timore.Et aptiora tēpora ad hoc
ut in eis eueniāt dolores iūcturaꝝ ⁊ podagra ſunt uer
pp motū ſan.⁊ humoꝝ in eo.Et autumnꝰ pp malitiam
hūoris ⁊ digōis ⁊ añceſſiōez dilatatōis poroꝝ in eſtate
⁊ ex calorē q̄ fortis ſit in die.⁊ qū ſuccurriť dolorib⁹ iū
cturaꝝ in pmis qñ apparēt ſit eoꝝ cura facilis.ꝙ ſi cō
firmeť ⁊ cōſueſcāt ꝓpe illi q̄ generati ſūt ex hūoribus
diuſis nō curāť.Et qñ apparēt uarices in habētibus
dolorez iūcturaꝝ ⁊ podagrā ē eoꝝ ſanatō p eas ⁊ ȏ ha
bētib⁹ dolorez iūcturaꝝ q̄dā ſūt qui ſibi ſupuenire eos
faciūt pp malitiā ſui regiminis.Et de illis ſūt ſup quoſ
euenire facit eos corruptio forme mībroꝝ eoꝝ ⁊ dilata
tio meatuū venaꝝ eoꝝ ⁊ generatio hūoꝝ maloꝝ in ipis
pp malitiā ꝯplexionis mēbroꝝ radicaliū.Et qñ ꝯmo
uenť dolores iuncturaꝝ in febrib⁹ ⁊ eoꝝ eleuatio ſicut
ipſi qñ eueniunt in febrib⁹. Sciatica ṽo eſt de ſūma
doloris iuncturaꝝ ⁊ eſt dolor qui incipit a iunctura an
che ⁊ deſcendit retro ad coxā ⁊ qñ extendiť vſ ad ge
nu ⁊ ad calcaneū.Et q̄to plus ꝓlongať ſpatiū e⁹ addi
tur e⁹ deſcenſio ⁊ ſm mām in paucitate ⁊ multitudine
ſua.Et qñ ꝓtendi vſ ad digitos ⁊ extenuātur ex eo
pes ⁊ coxa ⁊ in fine e⁹ delectať ꝯpreſſione ⁊ deābula
tione pauca ſup extremitates duoꝝ digitoꝝ ⁊ ſit ei diſ
ficilis incuruatio ⁊ equatio erectionis.⁊ qñ ſoluiť in
ea nā ⁊ iuuať per id.Et qñ pducit ad diſlocatiōm ex
tremitatis coxe e⁹ ⁊ eſt zemenetū ſm ueritatē:dolor ṽo
anche ⁊ ē ille in quo eſt dolor ſixus in ācha qui nō de
ſcēdit niſi qū pmutať ad ſciaticā multotiēs accidit aut
ex debilitate ꝯſequēte a cā ꝯpreſſiōis ſ duzā ⁊ cā pcuſſi
onis ꝯſequente eā ⁊ cā aſſiduationis eq̄tādi ⁊ ſt cauſe
e⁹ ille cauſe:verūtñ plurimū ſit ab hūore crudo.⁊ mul
totiens pmutať a dolorib⁹ matricis chronicis ⁊ rema
nentibus tpe longo ita ut ſint.x.mēſes.⁊ qñ ſit a mate
rijs calidis ⁊ permiſtis ēt.⁊ a repletiōe venarū anche
ex ſanguine ⁊ ab apātibus intrinſecis in ꝓfunditate lo
coꝝ.verūtñ nō apparēt ꝓpter ꝓfunditatē ſuā ſicut ap
parent apata reliquaꝝ iuncturaꝝ.⁊ dī qui hz dolorez
anche ⁊ apparet in coxa e⁹ rubedo vehemens q̄titate
triū digitoꝝ nō faciens ei dolorē:⁊ accit ei in ea pruri
tus vehemens ⁊ deſiderat olera morietur in.xxv. Et
ōe quiȏ mēbꝝ in quo eſt dolor iuncture macreſcit ⁊ ex
tenuať.Et dolores quiȏ iuncturaꝝ q̄ ſt pter ſciaticā
⁊ podagrā qū curātur ⁊ eradicātur eoꝝ materie nō re
deunt velociter. Sciatica vero ⁊ podagra qū curātur
⁊ eradicātur eoꝝ materie ſt ex eis q̄ redeunt velociter
q̄libet ex eā ⁊ illud ſit ꝓpter ſitū mēbri.Et iſte quiȏ e
gritudies ſt ex eis q̄ hėditātur ⁊ ꝓpe podagra.Et mā
quiȏ ſciatice plurimū eſt in iunctura ⁊ pcedit ex ea in
neruo lato ⁊ qū dolet pparať effuſio materieꝝ ex toto
corpore deſī ad ipſā pter mās coarctatas in principio
rei.Et qñ accidit ut nō ſit in iunctura imo in neruo
lato.Et multotiens quiȏ multiplicať hūitas mucoſa
in pyxide q̄ mollificať ligamētū qȏ eſt inť adduamētū
⁊ pyxidē.q̄obrē diſlocať ancha ⁊ añ illud accit diſpō
inter firmitudinē ⁊ diſlocatiōz ⁊ eſt ut ſit velocis exit⁹
⁊ velocis reditus inq̄eta ualde.Et ſciatica quiȏ eſt de
vehemētioribus dolorib⁹ iuncturaꝝ.⁊ cauteriū ſecurita
tē facit e⁹.Podagra uero ex ſūma doloꝝ iūcturaꝝ exi
ſtens qñ incipit a digitis.ſ.a pollicibus.Et qñ incip
a calcaneo.⁊ qñ incipit ex laterib⁹ pedis.Et qñ inci
pit a latere e⁹:deinde cōicat.⁊ qñ eleuať ad coxā.Et
qñ apať ⁊ vī ut nō ſit illud in cordis ⁊ neruis imo in
ligamētis ⁊ corporib⁹ quib⁹ ꝯtinenť iūcture deforis ſz
ꝙ dixit.G.⁊ ꝓpter hoc nō accit ut pueniat diſpō po
dagricoꝝ in doloribus ſuis ⁊ apatib⁹ ipſoꝝ ad ſpatiū
oio.⁊ ex eis q̄ accñt hñtib⁹ podagrā eſt ut ꝓlongenť o
ſca teſticuloꝝ ipſoꝝ.et podagra q̄ē cholerica attrahit
mortē ſubito et ꝓpe aꝑ regimē pſz. ℭ C.vi.de ſignis

I Llud qȏ oz te cognoſcere de cauſis haꝝ egritu
dinū per ſigna in pmis eſt diſpō ſimplicitatis
ꝯplexionis aut ꝯpoſitionis e⁹ cū mā.Et ſimplex quiȏ
e⁹ eſt parūper et raro et ſit in ea dolor ſine grauedie et
abſ inflatione ⁊ nō eſt alteratio coloris nz ſignū ma
teriei.In materiali uero illud qȏ de ea in pmis opz te
cognoſcere eſt genus materiei.⁊ uia cognitionis ei⁹ eſt
aut ex colore loci aut ex colore apatis e⁹ cū dolore ſicť
ſit in hūore crudo.⁊ ex tactu:aut eſt ſrīus:aut calidus:
aut inflāmatus:aut ſm cōſuetudinē:aut ex accñtib⁹ do
loris an ſit cum inflāmatione vehemēti ⁊ pulſatiōe.aut
cū inflāmatiōe eq̄li ⁊ tenſiōe:aut cū tenſiōe tm̄:aut ex
eis quib⁹ iuuať ⁊ cū quib⁹ ſedať dolor ſi nō errat exi
ſtimatio:tunc ei exiſtimat ppea ꝙ ſrā ſt ei ꝯuenientia ꝙ
mā ſit calida.⁊ nō accit exiſtiationi ei⁹ ut erret niſi pp
additiōm doloris apud infrīatiōz inſpiſſantē exiſtimās
ꝙ mā inſpiſſata ſit ſrā.Aut errat p ſedatiōm doloris a
pud reſolutiōm:⁊ exiſtiat ꝙ mā ſit ſrā ⁊ eſt caſa q̄ reſol
uiť ⁊ reſoluit ⁊ ſedať dolor e⁹ imo oz ut ꝯſideres oīa il
la:aut ex hora doloris ⁊ additiōni e⁹ aut eſt in uacuita
te ⁊ replōne ⁊ ex diſpōne incipiente ad apa ⁊ tardita
te in eo:aut puatiōe apatis oio q̄ ſignificat hūoreſ ma
los ſubtiles calidos:aut ꝯpoſitos ⁊ ſt inter viſcoſum ⁊
hūorē crudū puꝝ:⁊ ex diſpōne grauitatis:grauitas in
materijs ſubtilib⁹ de q̄bus poſe eſt ut aggregeť pl'm ui
ce una ē plus.⁊ qñ cognoſciť in plib⁹ horis ex vrinis
illud qȏ uincit ſī ipſā ⁊ ex egōne an uincēs ſī eā ſit cho
lerica res aut mucoſa.Et cognoſciť qñ ex etate ⁊ cō
ſuetudine ⁊ ex regimine pcedente in comeſtis ⁊ ebibi
tis ⁊ exercitio ⁊ req̄e ⁊ ex ōrijs eoꝝ ⁊ cōitate ꝯplōnis ī
liq̄ corporis.Et mām quiȏ ſanguineā ſignifiat rubedo
loci ſi nō eſt vehemētis ꝓfunditatis aut nō eſt aut ñ ap
paret adhuc.⁊ ſignificāt ipſā tenſio vehemēs ⁊ repulſio
⁊ pulſatio ⁊ grauitas ⁊ pteritū regim̄ ⁊ qȏ ſciť de diſ
pōnibus corpis ſanguinei ⁊ fortaſſe eſt corpus groſſū
arterioſū pingue.⁊ eſt in ſciatica ſanguinea dolor extē
ſiuus lōgus ſilis lōgitudinis quā phl'omia ſtati ſedat.
⁊ mām cholicā ſignificat calor vehemēs q̄ ledit tactum
cum paruitate quantitatis in egritudine ⁊ paruitate
grauedinis ⁊ tenſionis ⁊ paruitate rubedinis ⁊ decli
natione doloris ad illud quod apparet de cute ⁊ tran
q̄llitate e⁹ ex frigore ⁊ qȏ pterijt ex regimine ⁊ relique
ſignificatiōes quas dixim⁹.⁊ diſpō corpis cholerici ⁊
mām phl'aticā ſignificat ꝙ nō alterať color: aut altera
tur ad plūbeitatē:aut eſt illic paꝝ inflāmatiōis ⁊ adhe
rentia doloris ⁊ puatio ſignoꝝ lā.⁊ cholere ⁊ ꝙ fortis
ſit inceſſio doloris in latū.⁊ ꝙ corp⁹ nō eſt carnoſum ī
mo eſt adipe plenū.Et ſignificationes note h⁹ ꝯplōniſ
que pterite ſt ⁊ mām melicā ſignificāt doloris occul
tatio ⁊ puitas tēſionis ⁊ paucitas iuuamēti cū curatiōe
⁊ attēnatio loci ⁊ nō eſt in eo mollities nz claritas co
loris.Et qñ tēdit ad tenebroſitatē ⁊ ſignificāt ipſā ꝯ
plō uiri ⁊ diſpō ſplenis e⁹ ⁊ appetitus ſupfluus ⁊ regi
mē ipſius pteritū ⁊ relique ſignificatiōes q̄s innuim⁹
in cognitiōe ꝯplōnis melice.Mām ṽo cholicā ſignifi

cat caliditas vehemens cū re q̄ñe est quasi pruritus cuꝫ
nocumēto vehemēti ab eo in quo est calefactio ⁊ iuuamē
to vehemēti ab eo in quo ē infrātio ⁊ stipticitas quedā
¶ Mām v̄o ventosā significat tēsio vehemēs absq̄ gra
uitate. Et significāt ipsā pmutatio doloris ⁊ regim̄ uē
tositatis gn̄atiuū. ¶ Mās āt pmistas significāt tensio
vehemēs ⁊ paucitas iuuamēti cū curatiōib⁹ calidis ⁊ fri
gidis ⁊ diuersitas horaꝝ in q̄bus iuuat̄. ¶ Juuat̄ ei a
liq̄ medicina una hora ⁊ hora alia cuꝫ ea q̄ illi ōria est
¶ Et pl̄m quiđ accit hoc acc̄ns corpibus cal̄e cōplo
nis aut chol̄ice nature que utunt̄ regimīe infrāte hūe
ctāte gn̄atiuo phl̄atis ⁊ hūores crudi ex cibis ⁊ moti
bus sup repl̄onē qr̄ pmiscent̄ duo hūores ⁊ expellit̄
ex eis qđ grossū est pp̄ea q̄ sūmersit ipꝫ subtile sangui
neū ⁊ cholicū ad iuncturas ⁊ hoꝝ quiđ pl̄m iuuātur ⁊
q̄escūt dolores p ꝯpressiōm subtilē cū manib⁹ pl̄ib⁹ qm̄
hūor resoluit̄ ⁊ maturat̄ p eā ⁊ iuuātur cū unctiōibus
tēpate caliditatis cū q̄ete. Mot⁹ ei ꝓhibet a maturatiōe

C.vij. đ curatiōib⁹ doloꝝ iūcturaꝝ ⁊ podagr̄ ⁊ sciatice

Quām cognoscit̄ q̄ cā est ꝯpl̄o simplex facile est
ipsius regim̄. ¶ Multotiens nāq̄ est inflāma
tio pura absq̄ aꝑate qr̄ sufficit pmutatio ꝯpl̄onis. Et
maius quo indiget̄ est eūo cholere siml̄ ⁊ san. Et silr̄
qn̄ꝫ est ꝯgelatio ⁊ frigus dolorē faciēs: qr̄ sufficit pmu
tatio ꝯpl̄onis. ⁊ maius quo indiget̄ est eūo phl̄atis ut
calefiat san. Et multotiens quiđ est siccitas exasꝑās:
qr̄ neċia est hūectatio sicut scis. Qū āt cā ē in eis mā:
tunc oꝫ ut ꝓhibeat̄ qđ effundī p attractiōm ad ōrium
⁊ p minoratiōm ⁊ ꝯfortet̄ mēbꝝ ut nō suscipiat ⁊ r̄sol
uat̄ qđ inunctū est ut ꝑuet̄: ⁊ redi in oībus illis ad ca
nones vl̄es. ⁊ si fuerit sanguis aut cum dn̄io san. opor
tebit ut admistres phl̄omiā ex pte ōria. ⁊ si fuerit cōis
iūcturis corpis tunc ex utrisq̄ ptibus phl̄oma sil̄: dein
de admistra vomitū ⁊ ꝓp̄e. qn̄ dolor est in inferiorib⁹.
Uomitus ei magis iuuatiuus est ei q̄ ventris sol̄o: deī
de admistra sol̄onē uentris ⁊ incipe a re forti si nō ꝓhi
bet ꝑuatio maturitatis ⁊ grossitudo materiei q̄uis faci
lis sit incolumior ⁊ gradatio ꝯueniētior: deinde seq̄re
cū solutiuis mundificātibus ſm gradatiōm. ⁊ sic̄ de ho
minib⁹ q̄ describunt initiū cū facili p⁹ facile ⁊ sigillāt
cū forti p⁹ maturatiōm. et rectius quiđ est in hoc si mā
est subtilis chol̄ica festinare eūonē qū vr̄ maturatio: ⁊
si est grossa nō est malū ꝑmittere quđ eā subtiliet ⁊ ma
turet ⁊ ꝑpet ipsā ad hoc ut expellat̄ ad ptē eūonis. et
tu iterū alleuia cū sol̄one subtili. et si mā fuerit ꝯposita
fac ut solutiuū ⁊ emplꝫ sint ꝯposita. lꝫ tn̄ melius sit ut
blāde tractet̄ in ꝑncipio ⁊ nō fiat phl̄omia. Phl̄omia
ei accēscē facit hūores ⁊ facit eos currēre in corp⁹ ⁊ n̄
extrahit illud qđ necesse est ut extrahat̄. et silr̄ nō fiat
eūo ⁊ assiduet̄ aq̄ ordei usq̄⁹ maturatio appeat. Si āt
repl̄o exigit ut fiat expulsio tūc fiat cū eo qđ facit ascel
lare sel̄ aut bis. ⁊ ex eis que bibunt̄ sicut aq̄ endiuie ⁊
solatri cū casiafistula. ⁊ clisterib⁹ ⁊ sic̄ rectiora. Qū āt đ
clinare incipit tūc nō declines ad illa ⁊ eūa qm̄ fortasse
mouebit hūores a locis suis ad egritudineꝫ ⁊ attende
crises. s. q̄ fit in die q̄rto ⁊ vij°. ⁊. xi°. ⁊ hora crisis meli
or eis est q̄rtusdecimus. Et si posē est ut cesses ab eūo
ne vsq̄ ad maturatiōm ⁊ sis ꝯtentus ēbrocis cū aq̄ fra
⁊ cal̄a ⁊ tepida ſm canones ꝑdictos in c° ēbroce fac ⁊
incipe ab aq̄ fra. Epithimata v̄o cal̄a ⁊ narcotica oīa
sic̄ nociua. Cal̄a quiđ pp attractiōm. sed narcotica pp
ꝯgelatiōm ⁊ cruditatē. ⁊ iteꝝ epithimata infrātia gros
suꝫ faciunt crudū ⁊ mortificāt subtile ꝓlōgāt ēt egritu
dinē. Et aq̄ quiđ cal̄a nociua est eis qm̄ hūectat iūctu
ras. ⁊ oxymel pp suā acetositatē nō est magni iuuamēti
⁊ scia fortia sicut se. feni. qn̄ꝫ adurūt supfluitatē ⁊ ꝯuer
tunt eā in lapideitate. Qūq̄ ꝯplet̄ maturitas tunc eūa
cū eis que sic̄ sicut hermodactili ⁊ hurceidē ⁊ pilule coꝝ
⁊ intende cū facilitate ⁊ incipe iteꝝ ⁊ epithima cū eis q̄
sic̄ sicut herba q̄ nascit̄ in fluuijs ⁊ silia. et caue ne in po
tu des ī ꝑmis nisi medicinā debilē: qm̄ ipa mouet māꝫ
⁊ nō facit currere aliq̄đ de quo sit curādū: imo fortasse
subtiliat mās ꝯgelatas alias ⁊ facit eas currere ad mē
bꝝ. expedit ei q̄ vult sumere medicinā vt sūmo mane su
mat ⁊ tardet cibū: deinde sumat p⁹ tres horas. xx. aur:
panis cū uino ⁊ aq̄ pauca. ⁊ p⁹. vi. horas ingrediat̄ bal
neū ⁊ egrediat̄: deinde cibet̄ cū eo qđ ꝯueniens ē: dei
de admistra ꝓuocatiōm. Nā ꝓuocatio desiccat mām
doloꝝ iuncturaꝝ qm̄ ipsa sicut scis est ex supfluitate di
gōnis que est epis ⁊ venaꝝ ⁊ ꝓp̄e in podagra cal̄a.
Uerūtn̄ plures hn̄tiū dolores iūcturaꝝ fros ⁊ ꝯpl̄ones
hūidas nō iuuātur cū sol̄one pl̄ima fcā potōne ⁊ cliste
ri. et qū medicātur cū diureticis sanātur. Et de cor
porib⁹ quiđ extenuatis sic̄ corpa q̄ nō tolerāt sol̄onē ⁊
ꝓuocatiōm pl̄imā ⁊ gn̄at̄ ex eis in ipsis adustio san.
Cōsiderent̄ ergo oīa illa ⁊ tyriaca iteꝝ infrāis ꝯfert ⁊ ꝓ
prie p⁹ eūonē. Jpsa ei mundificat reliq̄as materieꝝ cū
facilitate ⁊ resoluit eas ⁊ ꝯfortat oīa m̄bra. Repcussio
āt materiei a m̄bro nō oꝫ ut fiat mā existente fortis ef
fusionis pl̄ime resūptionis. Jllud ei facit duas res ma
las quaꝝ una est q̄ facit mām inobedientē ⁊ ē ōriū mo
tui e⁹: qr̄ accit dolor magnus: ⁊ qū accidit h⁹i tunc ces
sa ⁊ occupare cū lenificātibus ⁊ ſa est qm̄ fortasse con
uertit̄ ad mēbra ꝑncipalia: qr̄ accit timor. Et qū mā n̄
est pl̄ima: aut est pue restauratiōis tūc nō est malū repl
lere eā in ꝑmis qū nō est ibi sciatica. Nā repcussio ī ea
retinet mām in ꝓfundo qr̄ oꝫ ut fiat paulati debilit̄ aut
dimittat̄ ⁊ sit occupatio cū eūone: in fine v̄o e⁹ oꝫ ut oc
cuperis in eis q̄ resoluunt ⁊ subtiliāt ⁊ extrahunt māꝫ
ex ꝓfundo ad illud qđ appet saltē cū ventosis cū incisi
one aut suctiōe aut cauterio. ⁊ cū rubificātib⁹ ⁊ vesican
tibus p q̄s currunt materie ⁊ nō ꝯsolident̄ vsq̄ ad ips
Et de vesicātibus quiđ sic̄ sicut allea ⁊ cepe ⁊ nō ē qđ
sit sicut mel anacardi ⁊ p⁹ ipꝫ lac titimali ⁊ lac fici ⁊ oꝫ
ut admisceat̄ cū abstersiuo ⁊ vesicāte lenitiuū. ⁊ si nō p
ducit ad lapideitatē iuncturaꝝ. Nā vesicatio iteꝝ est si
cut resol̄o p id qđ timet̄ de ingrossatiōe ⁊ ꝯfert vesicās
si misceat̄ cū resolutiuis ⁊ adipibus ⁊ deuitet̄ frigul ⁊
nō oꝫ ut approximēt ei resolutiua fortia in pricipio rei
an̄ eūonē qm̄ faciunt euenire mās pl̄imas: deinde resol
uunt subtile eaꝝ ⁊ inspissant residuū ⁊ retinebūt ipsā. ⁊
oꝫ ut obſuet̄ illud ſm pl̄m iteꝝ. Et ꝓp̄e qn̄ mā ē uisco
sa aut mel̄ica. Qū ergo fortes fiunt dolores ⁊ nō tole
rant̄ nō est excusatio q̄n tribuant̄ sedatiua doloris ebi
bita ⁊ linita. Epithimata v̄o sedāt cū subtilitate resolu
tiōis materiei aut cū stupefactiōe ⁊ nō admistres stupe
faciens nisi apud nec̄itatē ⁊ mēsura illud qđ sedat ma
litiā sūmā doloris ⁊ utere eo cū audacia ⁊ temeritate
plus. et multotiens cōfert stupefactio inq̄tū ingrossat
mām ꝓcedentē: qr̄ retinet̄. et scias q̄ rectius est ut per
mutatio fiat cū medicis: qn̄ꝫ ei est medicia ꝯferens vni
mēbro ⁊ nō aliȷ mēbro. ⁊ qn̄ꝫ ꝯfert in hora: deinde p⁹
illud nocet ⁊ mouet dolorē. ⁊ oꝫ ut dimittat uinū omio
usq̄⁹ sanet̄ eo sanatione integra ⁊ veniāt sup ipm̄ q̄tu
or tp̄ra ⁊ oꝫ ut dimittat illud ꝯsuetus ſm gradatiōm ⁊
utat̄ qum ipm̄ dimittit diureticis ⁊ uinū de melle cum

diureticis ꝯfert eis. et melici de hn̄tibus artetica ops
ut rectificet splē ⁊ euet ꝯ melia ⁊ hūectet corpus eiꝰ
⁊ leniat cū cibo ⁊ inunctionibꝰ ⁊ silibus ⁊ nō assiduet
super ipm pura resolo sine lenificatione sicut sciuisti in
radicibus vlibus. ⁊ oz ut deuitet caro in eo qd̄ fm̄ est
de hac egritudine. ꝙ si necessaria fuerit tunc det caro a
nis montane ⁊ leporis ⁊ gazeli. et oīs caro paucaꝝ sꝫ
fluitatū. ⁊ si euenerit dolor in dorso in p̄mis ⁊ permu
tetur ad manus tunc phlebotoma ex manu ut egredia
tur san. ⁊ humor ex parte sue declinationis.

¶ C. viijm. de solutione eorum.

Oportet ut in eis nō educat solutione phla solū
imo cū cholera. nā qū in eis solū phlegma solu
tione educit iuuātur flati ⁊ redit cholera ⁊ facit currē
ad mēbꝝ phlegma uice alia. ⁊ ñ oz ut sit eoꝝ catharticū
uehemētis caliditatis fortis ualde qꝛ liquefiāt hūores
⁊ redeat ad mēbꝝ q̄tū est illud qd̄ acceptū est ⁊ multi
pliciter. ⁊ in hermodactilis quid credē esse plꝫ iuuam̄
ti. ꝓpea ꝙ ipsi soluunt statim hūorē fm̄. ⁊ in ipsis ē res
alia: qm̄ faciunt succedere solutioni stipticitatē ⁊ ꝯfor
tāt qꝛ nō est posse cū eis ut redeāt supfluitates liquefa
cte ꝑ medicinā qbus nō accidit ut euacuentur ⁊ ꝓhibēt
iteꝝ illud qd̄ subtiliatū est ꝑ uirtutē medicine solutiue
currere in meatū. et hoc ex operatione hermodactilorū
ꝯriū est reliquis solutiuis ⁊ euacuatiuis calidis ⁊ plura e
oꝝ sꝫ que dilatāt meatus ⁊ dimittunt eos dilatatos.
Uerū hermodactili sꝫ nociui stō: qꝛ oz ut misceāt cuꝫ
eis que sꝫ sicut piper ⁊. ʒʒ. ⁊ cyminū. ⁊ qñꝫ admiscētur
ei ea que sꝫ sicut aloes ⁊ scamonea ut ꝯfortet eoꝝ solu
tio. ⁊ dixerit quidā ꝙ pedi coruino inest opatio hermo
dactiloꝝ ⁊ nō est eꝰ nocere stō. ⁊ lapis armenis ꝯfert
doloribus iuncturaꝝ ⁊ de cognitis sꝫ pilule iuuam̄ti ⁊
pilule fetide ⁊ hiera ruffi est magni iuuamēti ad poda
grā ⁊ sciaticā. ⁊ grana nil iuuatiua sꝫ iteꝝ ⁊ grana ꝫgis
⁊ buzeidē ⁊ almezabaragi ⁊ zaha calbamen ⁊ centaurē
a ⁊ colloquintida ⁊ aloes ⁊ scamonea ⁊ uitis alba ⁊ al
harmel ponātur cū eis āmoniacū ⁊ sarcocolla ⁊ bdel l
um ⁊ turbit ⁊ piretꝝ. ¶ Descriptio solutiui cuꝫ facili
tate. ʒʒ. ʒ. i. piperis. agarici amboꝝ añ. ʒ. ſ. medulle car
tami pondus. ʒ. ij. radicis pedis coruini. ʒ. iij. cꝰ dosis
sit. x. ⁊ viij. silique faciens ascellare septies aut octies.
⁊ iteꝝ cymini carmeni. ʒʒ. hermodactiloꝝ oium añ. ʒ. i.
aloes pondus. ʒ. ij. Sumātur de puluere. ʒ. ij. cū deco
ctione aneti. est ei iuuatiua in hora. ⁊ iteꝝ sumat oleuꝫ
de nucibus ⁊ oleū de alkerua ⁊ sarcocolla una die cū
hiera picra ⁊ una die sola. vij. diebꝰ ⁊ nō sumātur nisi
cū alfeluzabaragi ⁊ aneto decoctis. ⁊ iteꝝ sumātur her
modactili ⁊ buzeidē ⁊ mezabaragi ⁊ piꝑ ⁊. ʒʒ. ⁊ anisuꝫ
⁊ daucū ꝯficiant cū melle ⁊ bibat ex eis ōi die. ⁊ iterū
sumant ex hermodactilis pondus. ʒ. xxx. ⁊ pulpe collo
quintide pondus. ʒ. x. decoq̄tur cū. xv. ℔. aq̄ donec re
maneāt. iiij. ℔. aque ⁊ sit dosis eꝰ ōi die. ʒ. i. cū tribꝰ. ℥.
zuccari. est eiꝫ mirabile ualde. Solutiuū lene iuuatm̄
sarcocolle rubee. ʒ. iiij. zuccari rubei. ʒ. iij. terātur ⁊ cō
misceātur cū oleo centū nucū ⁊ ꝓijciant super ea aq̄ a
neti. est ei mirabile soluēs absq₃ labore ⁊ alleuiat. vōi
tū ualde ꝯferens hn̄tibus hūiditatē ⁊ meliā et hn̄tibꝰ do
lores iuncturaꝝ ⁊ sciaticā. ℞. aloes ⁊ se. hellebori nigꝛ
⁊ scamonee oium añ. ℥. i. euforbij ⁊ nitri āboꝝ añ. ℥. ſ.
conficiantur cum succo caulis ⁊ quando fit uomitus
cum eo eradicatur radix egritudinis.

¶ C. ix. de potōnibus ad solutionem faciendam ⁊ de
illis que conferunt eis.

Et de illis que ꝯferunt eis est medicam̄ albesed
fm̄ hunc modū. ℞. albesed de quo dixit quidā
ꝙ ē alkeiri rubea aur. i. ⁊. ſ. gariofiloꝝ. ʒ. vi. ⁊ myrrhe ⁊
peonie ⁊ se. aneti ōium añ. ℥. i. et polij veuti. xij. et vtri
usq₃ aristologie añ. ℥. ij. de quo in potu det ueutē. i. cū
aq̄ mellis et nō comedat. ix. horis fiat illud. x. diebus.
¶ Et iteꝝ medicam̄ qd̄ adistrat ōi hora et sanat cū ꝓ
uocatōe cāepitheos cāedreos gentiāe ōiū añ. ℥. vij. foli
oꝝ rute sicce. ix. ℥. terant et cribellent et sit dosis eꝰ ōi
die cochliariū. i. in ieiunio pꝰ digōnē cibi p̄teriti in tri
bus. ℥. aque sie. et iteꝝ medicamē albesed fm̄ sermonē
qui existimauit ꝙ sit alkeiri rubei floris et est ꝓximuꝫ
descriptioni p̄mi. ℞. cinamomi filonij ōium añ. ℥. ij.
folij indi. ℥. i. gariofil. grana. xv. albesced qd̄ ē alkeiri ꝓ
dcā. ℥. ſ. aristol. vtriusq₃. ℥. iiij. cꝰ dos sit ōi die kirat. iij.
qd̄ icipiat bibere apd̄ eq̄litatē ṽnalē. et utat eo. l. dieij
et dimittat ipm. xv. diebus deinde iteret fm̄ hoc anbꝰ
toto nisi cū ortu alsabara vsq₃ ad mensem et. ſ. et sꝫ no
giones. Si āt nō pōt bibere ipm anno toto bibat ipre
īmediate sia. Q̄ūq₃ ptransierint ducenti dies non erm
malū ut bibat uno die et duobus diebus nō. et oz ut it
longet ab eo cōmestio q̄tū posse est ei et si nō plus sae
tē vsq₃ ad nonā et rectificet regimē reliqū. et oz ut deuil
tet ea que nocent hn̄tibus dolorē iuncturaꝝ. et existi
mauerit quidā ꝙ de expertis que nō diuersificant oīo
est ut in potu dent ossa hoīs adusta. et iā quid usi fuerit
eis quidā de ꝑsūptuosis et sanati sꝫ cū eis ex podagra
et doloribus iuncturaꝝ oīo. ¶ Et hiera quid herme
tis maximi est iuuam̄ti ei qui bibit eaꝫ vere diebus ali
quot ꝯfortando iuncturas eꝰ: et ipsa extrahit supfluita
tes cꝰ psīm efficit per sudorē et ꝓuocatiōm et ꝯfert scia
tice. et qū chronica fuerint apata et dolores iunctura
rū iuuant ꝑ hoc regimē relatū ad hūaiꝫ sumat sauine
sicce q̄rta keilim ⁊ decoq̄tur cū eo qd̄ submergat ex a
qua super ignē leuē donec denigret aq̄ ⁊ sumat de co
latura eꝰ. ℔. i. ⁊. ſ. ꝓijciātur super eā. iij. ℥. olei sisamini
⁊ bibat ipsā eger ⁊ comedat suꝑ ipsā cibū ꝑpatū cuꝫ a
cresta ⁊ ad dolorē anche est regim̄ leue si nō ledant ip
sum balneū ⁊ aq̄ calida ⁊ semina forsitā ꝓp̄e pꝰ cibum
malum sedat eum uomitus super aquam ciceris ⁊ solu
tio ventris cum aqua olerum ⁊ cassiafistula.

¶ C. x. de ēplīs iuuatiuis ad dolores iuncturaꝝ gros
si hūoris ⁊ eoꝝ que sꝫ in uia ut ꝯuertat in lapideitatē.

Empl̄m bonū. ℞. granoꝝ alkerua mundatoruꝫ
℥. iij. terant cū. ℥. i. butyri vacini optie ⁊ ꝓijciā
tur desuper. ℥. i. mellis ⁊ faciat ipm uiscosū ⁊ fiat cum
eo empl̄m ⁊ ꝓp̄e super iuncturas siccas. Et qñꝫ poni
tur cū eo ex aceto forti. ℥. i. Et ēplatio cū stercore vac
cino est fortis ualde in doloribus iuncturaꝝ ⁊ dorsi ⁊
genuū ⁊ est qi melior plibus alijs. ¶ Emplꝫ forte. ℞.
olei antiqui. ℔. i. ⁊. ſ. ⁊ nitri alexandrini ⁊ glutē albori
āboꝝ añ. ℔. i. ⁊ euforbij. ℥. i. ⁊ ireos. ℥. ij. ⁊ farina fenu
gre. ℔. i. ⁊. ſ. fiat ex eis emplꝫ. Et iteꝝ bdelliū oppopo
nacū adeps liquefactus iuuatiua sꝫ ei ualde quid fit ex
crudo hūore in genibus ⁊ iuncturis. Empl̄m fugitiuū
resolutiuū nitri danic. i. āmoniaci fiat ex eis emplꝫ: aut
sumat euforbiū ⁊ terat cū oleo de lilio ⁊ liniat cū eo.
¶ Emplꝫ forte. ℞. baurach ⁊ galiā ⁊ piretrū ⁊ staphi
sagriā ⁊ calcē misceant oia ⁊ liniant ex eis iunctuꝛ cū
melle ⁊ aliq̄tulo aceto. ¶ Empl̄m bonū ⁊ resolutiuū
āmoniaci ⁊ licij sumant ptes eq̄les terant cū oleo om
phacino ⁊ uino antiquo ⁊ farina fabaꝝ emplet cuꝫ eo
calido. Et emplastrū ex cinere ciclaminis ⁊ melle est

mirabile ualde. Et de emplis est modus que necessari
a sit ad confortādū mēbꝝ ⁊ resoluendū residuū ⁊ nō in
digetur eis nisi pᵒcūonez integrā de quibus est emplm
℞.sauine ⁊ nucis cupressi ⁊ ossiū adustoꝝ partes equa
les ⁊ aluminis partē.i.dragatāti sextā partis unius ⁊
glutinis pisciū q̄tium sufficit ad congregādū. ¶ Aliud
faciens operationes in egritudinibus plures ⁊ illud i
deo qm̄ aperit ⁊ extrabit spinas ⁊ ossa putrida ex pro
fundo ⁊ confert mollificationi iuuamentum manifestum.
℞.se.vrtice mūdati ⁊ spume bauracb ⁊ salis āmoniaci
⁊ aristol.rotunde ⁊ radicis colloquintide et glutinis a
limbat ōium an̄.aur.xx.fenugreci et piperis et macro
piperis ōium an̄.aur.x.āmoniaci aure.xij.cordumeni
et xilobalsami et turis et myrrbe et adipis cap̄ et gum
me pini ōium an̄.aur.x.cere.lb.iij.dabk.lb.viij. lactis
fici silues tris aure.viij.olei de lilio q̄tium sufficit ad liq
factiōm medicinaꝝ bumidaꝝ et uini optimi q̄tum suffi
cit ad conficiendas medicinas siccas cōmisceātur oīa
et fricentur et administrentur. Aliud conferens in bo
ra ad sciaticā et dolorem manus et pedis et dolorē re
liq̄rum iuncturarum sumatur fenugrecū et proijciatur
in uase testeo et proijciatur desuper aceti cōmisti q̄tuz
sufficit et coquatur super prunas vsq̄ᵒ dissoluatur in dē
coctione: deinde proijciatur desuper mellis q̄tium suffi
cit et bulliat secundo et referuetur aliud simile illi: picis
de minera.lb.iij.fecis aceti sicce aduste.lb.i. bauracb
lb.i.ʒ.gūme pini et cere et sulfuris nō adusti et stapbi
sagrie ōiuz.lb.i.piretri.lb.ʒ.cordumeni kist unum.

¶ C.xi. de unctionibus in buiusmodi intentiōe p̄dcā

Oleū de colloquintida ⁊ oleū de castoro ⁊ oleū
de sinapi ⁊ oleū de kerua ⁊ oleū de nuce roma
na ⁊ proprie qn̄ aduritur ⁊ currit. Et oleū de colloqui
tida fcm̄ ex decoctione eius cū oleo ros. donec consu
matur aq̄. Et oleū de costo ultimū est ⁊ proprie cū sto
race aut cū assa oleū de costo. Et de unguentis bonis
iuuatiuis est oleū in quo decoquitur uipera ⁊ est ex e
is que sanāt sanatione integra. Et de eis est oleū vesp
tilionū. Cuius modus est ut sumātur.xij.vespertiliōes
decollati ⁊ sumatur de succo almāmacor ⁊ olei antiqui
lb.ʒ. ⁊ aristol.ʒ.iiij. ⁊ castorei.ʒ.iiij. ⁊ costi.ʒ.iij. decoq̄
tur oīa simul donec consumat̄ aq̄ ⁊ remaneat oleum.

¶ C.xij. de embrocis in illa intentione.

Embroca sedatiua iuuatiua experta sumatur
galia ⁊ ordeum ⁊ lactuce decoq̄tur cuz aceto
donec discoq̄tur ⁊ dissoluātur ⁊ fiat embrocatio ⁊ est
conueniens ad calidū. ⁊ iterum maiorana ⁊ anetum ⁊
folia lauri ⁊ ruta ⁊ cyminum coq̄tur ⁊ fiat cuz eis em
broca. Et ex eis iterū que conferunt ad lapideitatem
iuncturaꝝ ⁊ genu ē fex aceti in omni parte cuius poni
tur.viᵃ.partis barmel contriti super quā proijciātur la
pides igniti ⁊ fiat suffumigium faciendo cum eo suffu
migationem sub kisse aut similibus. Et sedeat in deco
ctione asini siluestris in qua ponuntur omīa membra e
ius decocta cū aneto ⁊ rectificatur cū seminibus ⁊ po
ris ⁊ similibus. Et decoctio ordei ⁊ vulpis cuius mo
dus est ut bulliat aq̄ ebullitione vebementi tādiu dōec
minuatur tertia eius ⁊ proijciatur super ipsā daba aut
vulpes viua decolata cum san.suo ⁊ decoquatur dōec
dissoluatur in decoctione ⁊ coletur aqua ⁊ sedeāt in ea
aut proijciatur super illā aquā oleuz ⁊ decoquatur do
nec permisceātur aut donec aqua consumatur ⁊ rema
neat oleum ⁊ sedeat in eo. Et quandoq̄ decoquitur in
oleo sicut est.

¶ C.xiij. de balneationibus ad buiusmodi.

Balneatio quidem cum aquis calidis ⁊ būidis
nocet eis propter illud qd̄ liquefacit de bumo
ribus ⁊ dilatat de poris nisi in aquis thermaruz. Bal
neationes vero sicce cum fricatione cum nitro ⁊ sale ⁊
sepeliri in arēna calida sunt iuuatiua eis.

¶ C.xiiij. de sedatiuis doloris calidis leuibus.

Sumatur fenugrecum ⁊ teratur cum aceto ꝯmi
sto contritione minutissima: deinde fundatur su
per ipsuz mel ⁊ coquatur donec coaguletur ⁊ liniatur
postq̄ conteritur super tabulā sicut algalia ⁊ misceatur
loco cum panno lini ⁊ conquassetur cum oleo sisamio
⁊ ingrossetur sicut mel ⁊ dimittatur duobus diebᵒ aut
tribus ⁊ succurratur exiccatiōm eius cuz oleo ros. Et
boc quidem conueniens est in principio egritudinis ⁊
in ascensione eius. Et iterum sumātur in principijs ⁊ i
residuis mucilago fenugreci ⁊ se.lini ⁊ conquasset̄ cuz
oleo sisamino ⁊ ingrossetur sicut mel. Et iterum quan
do non est dolor ualde vebemens emplet̄ur cum cauli
bus recentibus ⁊ apio. Et si fuerit fortior emplet̄ur cū
oleo irino ⁊ farina fenugreci ⁊ farina ciceris cum siru
po mellis cum pauco uino ⁊ cuz aliq̄tulo olei de alcā
na. Et iterum cinis caulium cum adipe ⁊ cotto facto
cum oleo camemillino bonus eis est valde.

¶ C.xv. de narcoticis sedantibus dolorem.

Sumātur opij aur.iij. ⁊ croci aur.i. ⁊ terātur cū
lacte vaccino ⁊ proijciatur desuper medulla pa
nis similaginei ⁊ liniatur ⁊ fiat ex eis emplm ⁊ coopia
tur cum folijs sicle etiā aut lactuce ⁊ ponatur loco pa
nis similaginei ceratum. Et iteruz sem̄ byusquiami ni
gri.ʒ.vi.apij.i.croci.i.uini dulcis cuz quo conficiatur
⁊ misceatur cum cerato. Et iteruz se.byusquiami albi
⁊ opium ⁊ psiliū ⁊ acatia ⁊ mugatb sumātur ⁊ infor̄m
tur troc.ex eis et liniātur cum lacte vaccino et reseuē
tur cum folio. Et iterum aloes.ʒ.x.succi byusquiami
ʒ.vi.biusquiami ni.ʒ.iiij.bypoquistidos.ʒ.vi.pomoruz
mādragore.xx.aur.croci aur.iiij.decoquantur poma
mādragore cum aceto donec dissoluātur et proijciant̄
super medicina et liniatur cum eis. et iterum mādrago
ra proijciatur in butyro vaccino trita: dēinde inungat̄
cum ea dolor. et iterum opium et storax sumātur et fi
at ex eis epitbima. et ex eis que stupefaciunt est effusio
aqua plurime qum non sunt vlcera. Et iterum psiliuz
infundatur in aqua calida et qum inflatur conquasset̄
cū oleo ros. et infrigidetur et liniatur cum eo.

¶ C.xvi. de curatione ventosi.

Hoc currit cursu gibbositatis ventose et de eis
in quibus est iuuamentum sedando dolorez cū
stupefactione est ut sumantur gentiane et rubee et ame
os et aristol. et calamentum et se.citroli et bermoda
ctiloruz et buzeidē et almebezabara et almugaib ptes
equales opij pars.ʒ.cuius dosis sit vsq̄ ad duas.ʒ.

¶ C.xvij. de regimine cauterij ad eos.

At de cauterizatione bona eis: aut de eis que
surgunt loco cauterij est ut iaceat infirmus s̄m
figurā quā oportet. Et probibeatur ei motus et cons
uetur circuitus doloris et impleatur mediuz eius sale
et ponatur desuper parum olei et ponatur desuper pā
nus et sint presentia cauteria diuersa et ignitantur cau
teria et administrentur in primis taliter ut non sentian
tur calida: deinde sentiantur cum ea: deinde fiāt fortia
donec nō possint tolerari. Quz ergo pertrāsierint vir
tutem perforetur massa et precipiatur ei ut inclinetur

quatenus egrediatur sal et oleum: deinde cooperiatur cum lana et ligetur. Et oportet ut sit super caput infirmi vas plenum aqua et aqua rosarum cum qua abstergatur facies eius quando sudat et caueatur ne caro aduratur et ulceretur.

¶ C. xviij. de cura calidi.

Oportet vt curentur cum eis que infrigidant et humectant ex oleribus et carnibus et cibis ⁊ fructibus et linimentis et embrocis et ceratazijs et exercitentur cum equalitate et balneentur cum aqua dulci postq̄ effunditur sup extremitates eorum aq̄ frigida in domo prima ⁊ administretur tina tepida: deinde submergatur in aqua tepida subito semel ⁊ fundatur super pedes eorum aqua frigida. Et oportet ut soluatur ⁊ prouocatione vtatur cum eis in quibus non est calefactio plurima sicut sirupus rosarum ⁊ diacydonite solutiuum.

¶ Medicamē bonum in quo est prouocatio ⁊ solutō ⁊ sedatio doloris. ℞. se. melonis se. citroli ⁊ hermodactilorum al. ⁊ almugatb omniū aā. partem. i. opij tertiam partis vnius aggregentur omnia ⁊ fit dosis eius. ʒ. iij. cum. ʒ. iiij. zuccari. est enim presentis iuuamenti.

¶ C. xx. de epithimatibus.

Scias q̄ quādo ipsa sunt frigida stiptica sicut sandali tunc fortasse ledunt: imo oportet ut sint tepore facientia ⁊ leniāt. Et quādo leduntur cū infrigidātibus propter tensionem eorum administrentur ea que mollificāt sicut rob. ⁊ oleum rosarum ⁊ ceratum. Et quādoq̄ ponitur super illud pānus infusus aqua ⁊ aceto ⁊ de eis que sunt experta est succus extremitatū cāne humide. Cum enim ex eo linimentum fit sedatur dolor statim. Et iterum terātur glādes optime ⁊ decoquātur vehementer ⁊ embrocetur cum eis hora lōga ⁊ tūc tolerāt infrigidātia ⁊ non faciunt eis dolores ꝑ inspissationem ⁊ tensionem. Tunc non est aliquid sicut aqua endiuie ⁊ aqua solatri ⁊ aqua semperuiue ⁊ aq̄ blitorum ⁊ cucumeris ⁊ cucurbite ⁊ similia. Et similiter emplastratio cū adipibus ⁊ similibus eis ⁊ cum melonibus

¶ Ipsi enim infrigidāt ⁊ leniūt simul. ⁊ mucilago psillij est fortis infrigidationis. Et iterum sandali ⁊ memithe ⁊ similia sedāt dolorem. Et qum sedāt dolorem oportet vt auferātur ⁊ remoueātur. Et de eis que iuuatiua sunt in fine residuorum dolorum iuncturarum ⁊ podagre calidorum est ut sumātur aloes ⁊ croci ⁊ myrrhe partes equales ⁊ liniātur cum aqua caulis aut endiuie s̄m quātitatem caliditatis. Et iterum ceratū cū oleo camemillino. Et iterum diaquilon dissolutum in oleo camemillino. balnea que ex eis nocent sunt balnea calida. frigida vero quandoq̄ iuuant ⁊ repercutiunt ⁊ confortant ⁊ sedant dolorem.

¶ C. xxi. de solutiuis.

Sumantur myrobal. citrinorum. ʒ. x. ⁊ hermodactilorum ⁊ buzeiden amborum aā. ʒ. iij. se. apij ⁊ anisi amborum aā. ʒ. ij. conficiātur cū zuccaro soluto de quo in potu sumātur omni die. ʒ. ij. Et iterum sumatur succi cydoniorum. lb. i. ⁊ aceti de vino vncias tres ⁊ zuccari libram vnam: ⁊ hermodactil. aloes ⁊ diagridij. ʒ. iij. ⁊ dosis eius sit ex. ʒ. ℥. vsq̄ ad. ℥. i. ⁊. ʒ. Et iterum hermodactilorum. ʒ. x. scamonee. ʒ. i. ⁊ tertia. ʒ. i. cubebe. ʒ. iij. zuccari tabarzet. ʒ. xxx. dosis eius ʒ. iij. Et iterū scamonea decocta in duplo sui aque cydoniorum acetosorum aut pomorum decoctione in q̄ consideretur substantia eius. Cum ergo incipit inspissari oppiletur os eius in quo est ⁊ dimittatur donec

exiccetur ⁊ sumatur de eā pondus. ʒ. x. ⁊ sumantur de tabarzet. ʒ. xx. ⁊ de cubebis contritis sicut alcofol pondus. ʒ. ij. aggregentur omnia cum iuleb ⁊ fiant inde pilule ⁊ exiccentur in vmbra. Et sit dosis earum pilule. ij. vsq̄ ad. iij. in omni hora. Et qum illic est compositio tunc administra hierapicrā. Et de eis que cōferūt eis est sirupus rosarum s̄m hunc modum. Sumātur succi rosarum lb. ij. ⁊ mellis. lb. iiij. ⁊ scamonee assate. ℥. i. decoquātur vsq̄ inspissentur ⁊ sit dosis eius ex duabus vsq̄ ad v. Et iterum infundātur tamarindi cum cassiafistula in aqua endiuie ⁊ feñ. ⁊ si non fuerit fe. suma tur decoctō myrobal. ⁊ fumi terre ⁊ prunorum ⁊ tamarindorū ⁊ apsinthij s̄m q̄ videtur. Et iterum buzeiden ⁊ hermodactili ⁊ rose rubee equali mensura sumātur ꝺ quo sumatur aur. i. s. Est enim in ipso sedatio ⁊ infrigidatio. ⁊ isti quidem iuuātur plurimum a cibis frigidis ⁊ grossis sicut qui fiunt de lentibus cum aceto ⁊ reliquis cibis infrigidātibus ingrossantibus san. sicut ille qui fit de acetosa ⁊ ventres cum aceto preparati ⁊ acetosum carnis vaccine. Et quādoq̄ iuuātur plurimum cum cibis exiccātibus sicut est herbus. ⁊ non oportet ut ieiunent plurimū. Et eis quidem conceditur ex fructibus vti piris proprie et prunis ⁊ malis ⁊ granatis ⁊ persicis. Ego autem abhorreo eis ea que sunt sicut persica ⁊ chrysomila ⁊ que replent san. aquositate plurima.

¶ C. xxij. de cura iuncturarum exiccatarū ⁊ conuersarum in lapideitatem.

Isti sunt habentes complexiones calidas ⁊ materias grossas. ⁊ oportet vt isti non resoluātur siñ lenificatione: imo oportet vt leniantur ⁊ resoluantur simul. Et de eis quibus cauetur a lapideitate sunt empla facta ex farina herbi ⁊ lupinorum cum oxymelle ⁊ alantudē ⁊ vitis albe cum parte licij ⁊ āmoniaco cum vino antiquo ⁊ oleō ompbacino. Et quandoq̄ ponitur desuper farina fabarum ⁊ de eis que conferunt ei cuius iūcture conuerse sunt in lapideitatem aut sunt in itinere lapideitatis sunt empla que diximus in frigidis de doloribus iuncturarum grossorum humorum ⁊ vnctiones ⁊ embroce cum eis que fiunt. Et de illis que confert eis est farina lupinorum cum oxymelle: aut aceto cō misto. ⁊ iterum radix almarot. ⁊ iterum empletur cum bulbo dissoluto in aqua. Ipse enī prohibet lapideitatē icipiētē. ⁊ similiter ēbroce ex aquis in q̄bus decocta sunt calamentum ⁊ albasce: aut aceto aut decoctione in qua caseus antiquus decoctus est proprie in iure cassie fistule ⁊ nitrum ⁊ euforbium ⁊ aqua cineris caulium combustorum.

¶ C. xxiij. de cura contractionis ⁊ azemena.

Scias q̄ oleum de andacocha potando ex eo ⁊ inungendo cum ipso est res magis cōferens ei. Et modus faciendi hoc oleum est vt decoquatur āda cocha cum seminibus in tanto quantum in ipso est ⁊ oleo donec consumatur aquositas. Cuius dosis sit vsq̄ ad. ʒ. iij. ⁊ minus. et illius que ex ea ventosa est curatō currit cursu curationis ventositatis facientis ventositatem ⁊ de eis que experta sunt ad contractum est vt sumatur pellis ouis hora qua excoriatur ⁊ ponatur super ipsum ⁊ liniatur lacte vaccino dulci ⁊ iuuatur eo. ¶ Et administratio balnei sicci et sudare in furno aut sudatoria ignita iuuatiua sunt.

¶ C. xxiiij de cautela ad dolores iuncturarum.

Oportet vt vtatur ille qui assuetus est his doloribus phlebotomia et solutione ventris in

vere. et qũ proximus est ꝑoxismus et utatur regimine temperato in subtilitate. Et omnino oportet si causa in eo qđ accidit ei sit multitudo humorum ut non dimittat eos multiplicari cum eo qđ euacuat et cũ eo quod exercitio administratur bono: et si causa fuerit corruptio eorum opponatur illi cum euacuatione eius qđ oportet et contrarietate regiminis per qđ generatur. Phlegma enim generatur per adiutorium ex infrigidantibus. et tu quidem scis ea et scis oppositionem eorũ. Et cholera generatur per adiutorium calefacientium et tu scis ea: et scis oppositionẽ eorum. Et similiter melancholia generatur per id qđ scis ⁊ opponitur ei quod generat ipsum per id qđ scis. ⁊ quando accidit euacuatõ tunc ex illis que rectiora sunt est confortatio mẽbri cũ stipticis ut non suscipiat superfluitates ⁊ proprie quum non timetur conuersio earum ad mẽbra principalia cã antecessionis mundificationis. Et ista sunt sicut acatia ⁊ balaustie ⁊ succus virge pastoris ⁊ litium ⁊ memithe. Et iterum fricatio locorum cum sale trito ⁊ cum oleo etiã nisi sit siccitas vehemens. Et quãdo est apostema phlegmaticũ ⁊ bibit habens ipsum aristol. ro. pondus ʒ. ij. aliquotiens in vere ⁊ hyeme: tũc fortasse prohibetur periodus eius. ⁊ utatur exercitio temperato ⁊ vectatione ⁊ non superfluat in eis quoniã excitant podagram ⁊ dolores. ⁊ non adhibeatur illud quo non est consuetus subito sine gradatione ꝙ si illud accidat administra olea confortantia inungendo: ⁊ oportet ut deuitẽt carnes grossas ⁊ omia salsa ⁊ assenkessud. Et ex oleribus deuitent ea que sunt sicla ⁊ bautie ⁊ citroli ⁊ aqua melonis. Nocent enim ipsa propterea ꝙ generant humorem aquosum ⁊ conferunt per prouocationem ⁊ diuersificatur dispositio eorum in corporibus. Et deuitent potare vinum plurimum grossum: imo omne vinũ. Et cibentur eis que sunt bone digestionis ⁊ velocis. Et oportet ut deuitent repletionem ⁊ anhelationem ab exercitio ⁊ deuitent cum hoc superfluitatem in labore ⁊ exercitio ⁊ proprie super repletionem in labore ⁊ exercitio ⁊ proprie super repletionem. Et deuitent coitum ⁊ minorentur in balneationibus quoniã ipse liquefaciũt humores ⁊ faciunt eos currere ad iuncturas verum aque thermarum conferunt eis in hora egritudinis. et ex illis que conferunt eis in principijs balneorũ ⁊ post ipsarum expletionem. Et in medio introitus eorum in ipsis est effusio aque frigide super iuncturas si non est aliquid qđ prohibeat ex debilitate neruorum. Et quandoqꝫ auferunt hoc nocumentum fe. ⁊ oportet ut nõ dormiant super cibum omnino quoniam est ex rebus nocibilioribus eis.

¶ C. xxv. de cura.

Cura que magis propria est sciatice ⁊ doloribus anche ⁊ genuum fixis est ꝙ oportet ut redeatur in curatione eorum ad canones in doloribus iuncturarũ. Et tu quidem scis ꝙ ipsi differunt ab alijs doloribus iuncturarum. Nã repercussio in principio qñ nocet eis nocumento vehementi: qm̃ materia profunda est ⁊ repercussio retinet eã illic ⁊ ponit eã taliter ꝙ difficilis sit eius resolutio ⁊ preparat eã ad hoc ut dislocet iũcturas qũ ipsa dislocet iuncturas absqꝫ repercussione licz: imo oꝫ si volueris sedatiõm doloris in principio ut sedes eos cũ mollificatiuis lenificantibus nisi accidat ut sit mã subtilis valde. Et fit difficilis eorũ curatio in frigore ⁊ in tp̃e frigido ⁊ in pingui ⁊ in parte sinistra est difficilior. In illis vero que de eis sũt sanguinee đ reb⁹ magis conferentibus eis est phlebotomia ⁊ iuuantur in dispõne per phlebotomiã in primis ex manu deinde ex pede ⁊ non fiat phlebotomia ex pede nisi post phlebotomiã ex manu ⁊ iuuamentũ fit in eis per vomitum. Ventris aũt solutio qñ usqꝫ ad finem postponitur ⁊ est sufficientia in vomitu forti ut non trahat solutio ventris mãm ad inferiora nisi sciatur ꝙ sit parua ⁊ de bono est ut ieiunẽt duob⁹ diebus: deinde phlebotomet. Et scias ꝙ phlebotomia sciatice vene magis est iuuatiua in sciatica ꝙ̃ saphene plm nisi sit dolor leuior extensus in siluestri imo si purus rubeus cuius tensio ex domestico qr erit saphena magis conferens ei ꝙ̃ uena sciatica ꝙuis ambe sint duo rami vene unius sicut basilica ⁊ cephalica in manibus. verũ. G. rememoratur saphene ⁊ vene curuature poplitis tm̃. Et phlebotomia vene curuature poplitis magis iuuatiua ẽ ꝙ̃ vene sciatice ⁊ saphene simul. Et ex eis que phlebotomantur est vena que est inter minimũ ⁊ sñm pedis ⁊ phlebotomet p⁹ ipsam uena sciatica. ⁊ dr̃ ꝙ hec uena magis iuuatiua est ꝙ̃ uena sciatica sicut saluatella magis iuuatiua est ꝙ̃ basilica in egritudinibus epãtis ⁊ splenis. Illi aũt qui sũt phlegmatici ex eis curiunt cursu spatium grossorum ⁊ in uerificatione curationis. Et ꝑꝑ hoc non oꝫ ut sit presumptio ad administrandũ resolutiua fortia ante euãonem ꝑꝑ illud qđ sciuisti cũ eis que diximus. Et iã diximus ꝙ vomitus iuuantior est ꝙ̃ ventris solutio ꝑꝑ motus materiei ad partem doloris ⁊ uomit⁹ mouz eã ab eo. ⁊ de eis que bona sũt in eo est si fiat cum baurach ⁊ aceto. ⁊ qñ euomuerit cũ uomitiuis fortib⁹ quibus indigetur in humoribus eorum frigidis grossis: tũc oꝫ ut sequaris illud cũ subtiliatiuis calefacientibus ⁊ est necessaria in phlaticis iterũ qñ immo multotiens phlebotomia ⁊ administretur post euãonem cũ eis que diximus ex diureticis ⁊ ebibitis iuuantibus ad colorẽ iuncturarum. Medicam̃ hermetis proprie: nã hoc medicamẽ est mirabile ualde camedreos gentiane amborum añ. ℥. ix. aristol. ro. ℥. ij. se. rute sicce. lb. i. terantur ⁊ cribellentur cribello subtili c⁹ dosis sit cochliariũ. i. Et administrentur iterũ uaporationes ⁊ ẽbroce resolutiuẽ ⁊ aq̃ thermarum. ꝙ si non excusat tunc clisteriza: deinde administrentur uentose super anchã cũ incisione ⁊ sine incisione ⁊ pone rubificantia uesicantia ⁊ non cõsolidentur dõec sanet. et emplorum quiđ administratorum in eis diligitur acuitas ꝑꝑ duas intentiones quarum una est resolutio ⁊ altera attractio ad exteriora ⁊ abhorret acuitas propter ꝙ̃dam intentionem ⁊ est ꝙ ipsa exiccat mãm ⁊ in lapideitatẽ conuertit ⁊ dimittit eã non recipientem medicinã ꝙ̃obrem oꝫ ut non dimittatur lenificatio. ⁊ qñqꝫ necessarie sũt uentose ⁊ earum positio propter attractiõm.

¶ C. xxvi. de embrocis ⁊ tinis.

Sumantur olei de alcãna. lb. i. ⁊ aceti. lb. s. ⁊ nitri quarta. lb. i⁹. ⁊ cardamõi. ℥. i. ⁊. s. ⁊ isopi. ℥ i. ⁊. s. submergatur in eo lana ⁊ uaporetur cũ ea locus. ⁊ administrentur unc ex aquis medicinarum singulariũ resoluentiũ predictarum in hoc ca. ea uero ex quibus fiunt inunctiones sũt sicut oleũ costinũ ⁊ oleũ de euforbio ⁊ oleum de piretro ⁊ oleũ de castoreo que administrentur post mũdificatiõꝫ ⁊ ceratarıa cũ oppoponaco ⁊ euforbio ⁊ oleis ꝑdictis.

¶ C. xxvij. de epithimatib⁹ ⁊ ẽplis.

Emplastrum resoluens mãꝫ ad illud qđ apparet ex profũdo. ℞. se. rute siluestris baccarum lauri aniudẽ nitri sceba armeni cordumẽi ⁊ pulpa colloquintide ameos õium añ. aur. iij. rute recentis picis cere ãmoniaci õium añ. octauã bezard aur. v. oppopo. sulfuris qđ non tetigit ignis amborum añ. aur. iij. fiat ex eis emplm ⁊ si liniatur

ſciatica ex ſtercorē caprino ⁊ aceto forti erit ſicut me
dicamē̃ de ſinapi ⁊ melius eo ⁊ magis iuuatiuū eo. Et
empl̄a rubificantia ⁊ ueſicantia bona ſt̄ ualde: ⁊ oꝫ ut
ꝑforent ueſice deinde puluerizet̄ ſ\ eas medicamē̃ exic
catiuū: deinde itereť ueſicatio vſqꝫ euē̃iat ſanitas. Et i
teꝝ ſumant̄. lb. i. baurach. lb. i. olei ⁊ fiat ex eis epithīa
Et iteꝝ empl̄m iuuatiuū ſtaphiſagrie. lb. i. fecis aduſte
lb. ij. pireti. lb. ſ. naſturtij. lb. i. ⁊ . ſ. bezard. ſ. ſulfuriſ. lb
i. baurach ɱ̄de olei cotilas. iij. gūmi pini quō̃ ſit eq̄le
cū bezard fiat ex oībus empl̄m ⁊ admiſceať. Et iteꝝ ſu
mať picis ps. i. ſulfuris ps. i. cōtriti. ſicut alcofol ⁊ lini
ať ſup anchā ⁊ ponať deſup charta de pāno ⁊ dimitta
tur vſqꝫ cadat per ſe. Et ex eis que experta ſt̄ ut colli
gať plāta tapſie in eſtate dū eſt uiridis. ⁊ eiꝰ cōtritio o
ptia fiat qm̄ eſt difficilis ad cōterendū: deinde aggrega
ipm̄ cū cera ⁊ inuiſca eā anche ⁊ loco doloris ligeť de
ſup ⁊ dimittať. iij. horis vſqꝫ ad. vi. deide igrediať bal
neū. Q̄ū qꝫ paꝝ rorari icīpit ingrediať tinā ⁊ tollať ab
eo ēpl̄m ⁊ ponať ſ\ locuꝫ lana cū dragagāto hebdomo
da una aut. x. diebꝰ. ⁊ itereť qm̄ excuſat a ſinapi ⁊ gum
ma rute agreſtis. ⁊ iteꝝ ſtaphiſagria ⁊ gūma pini ⁊ gū
ma iteꝝ rute agreſtis ⁊ cera ⁊ oleū de ruta. ⁊ iteꝝ pire
tꝝ ⁊ dabk ⁊ flos lapidis ſus ⁊ baurach ⁊ ſtaphiſagria
⁊ ſumať ex eis ēpl̄m. ⁊ qn̄ꝫ addiť in eo naſturtiū. et ex
eis q̄ ꝯfert ad hoc et ad dolores genuū ē ceratū de eu
forbio. et iteꝝ olei de alcāna. ʒ. viij. et aceti. ʒ. iiij. nitri
ʒ. ij. piretri. ʒ. i. infundať piretꝝ cū oleo de alcāna poſt
ꝙ triueris ipm̄ ⁊ pone ipm̄ in oleo tribꝰ diebꝰ ⁊ bulliat
bullitiōe leui: deide ꝓijciať deſup acetū ⁊ nitꝝ poſtea i
bibať in ipſo lana ſordida: deide ponať ſ\ locū doloro
ſū anche. ⁊ aliud ſil̄e illi de epithimatibuſ. ℞. cere colate
aur. c. ⁊ glutis alibat aur. xxv. ⁊ floris eris aur. vij. lilij
⁊ albezard ⁊ myrrhe ōium an̄ aur. vi. ⁊ alkitrā aur. v.
aggrega iſta ⁊ cōquaſſa ea ſicut ps. i. ⁊ fac ex eis ēpl̄m
i. ⁊ lini cū eo locū doloroſum pyxidis ꝓcipue ſi fuerit
mā faciēs dolorē ſan. fluxus in iunctura ipſa aut phl̄a
groſſum vitreū qō iā bibit pyxis iūcture. Empl̄ꝫ ſedāſ
ſciaticā. ℞. olei antiq. ʒ. xviij. limatuꝛ plū̃bi ⁊ ſalis maſ
ſe glutis alibat ōium an̄ aur. c. limature eris rubei. ʒ.
iij. floris eris abraſi ⁊ ꝯdiſi ⁊ radicis almezerion nigri
ariſtol. ſinapis ōiuꝫ an̄. ʒ. ij. ꝓijciať in eo qn̄ꝫ piretri. ʒ
i. Aliō. ℞. aniudē ſe. rute ſilueſtris baccaꝝ lauri ⁊ bau
rach ⁊ colloq̄ntide ſceba ameos cordumeni ōium an̄.
aur. iij. rute hortulane hūide ⁊ picis ſicce glutis alibat
gūme pini āmoniaci adipis vituloꝝ ōium an̄. aur. xv.
oppopo. aur. vi. ſulfuris nō aduſti aur. iij. olei de alcā
na. ʒ. xviij. Aliud. ℞. picis hūide. ʒ. xviij. ariſtol. ʒ. x. ⁊
ſ. cere. lb. i. gūme pini aur. iiij. ſulfuris nō aduſti. lb. i.
baurach. lb. i. ſ. ſtaphiſagrie kiſt. i. ⁊ eſt cotile. ij. piretri
lb. ſ. cordumeni kiſt. i. bezard. lb. ſ. liquefienda liq̄fac
⁊ tere ſicca ⁊ ꝑmiſce oia ⁊ frica eā ſm̄ modū ꝓdcm̄ in
eo cꝰ rememoratio ꝓterijt. Et ſm̄ ꝙ dī pꝰ ſolutiua bōa
⁊ utilia ſt̄ pilule de hermodactil. ⁊ pilule fetide ⁊ pilu
le de tapſia ⁊ pilule de ſtorace ⁊ nō ſt̄ aliq̄ ſicut pilule
iuuamē̃ti nꝫ ſicut hiera hermetis que bibať in vere ⁊ il
lius q̄ bibit eā incipiūt iūcture doloroſe rorē emmittē̃
⁊ ſudare ⁊ nō eſt in ea ſol̄o ventris pl̄ima: imo mundifi
cat cū ſubtiliatiōe. Et elem̄ta quiō medicinaꝝ ſolutiua
rū ſt̄ pulpa colloq̄ntide ⁊ centaurea ⁊ gūmi ⁊ fumus
terre ⁊ tapſia ⁊ ſuccus cucū̃eris aſinini. Sumanť due
colloq̄ntide ⁊ ꝑforenť ⁊ educať qō in ꝯcauitatibꝰ ābaꝝ
eſt ex pulpa ⁊ ſeibus ⁊ carne. Et ipleanť oleo ſiſamio
⁊ cooperianť ambaꝝ foramina ⁊ dimittanť nocte vna

deide ꝓijcianť ambe colloq̄ntide in mane illius noctis
cū oleo qō eſt in eis ābabus in ollā ⁊ fundať ſuper eaſ
ābas q̄tū ē olei mēſura. i. ⁊. ſ. de aq̄ ⁊ coq̄tur ſil̄ vſqꝫ
diſcocte ſt̄ ābe colloquintide. Q̄ū ergo diſcocte ſt̄ ābe
extrahanť ⁊ ꝓijcianť ābe ⁊ coq̄tur aq̄ ⁊ oleū ipſe ſuffi
cienti: deinde ꝓijciať deſuper helleborꝰ ꝯtritus pulueri
zatus cribellatus ſm̄ q̄titatē q̄ ꝯgelať aq̄ ⁊ fiat ſicut pa
nis de quo fiant magdaleones ſm̄ q̄titatē auellane ⁊
ſumanť de illis auellanis. xviij. nūero ⁊ ſumat infirmꝰ
pꝰ balneatiōꝫ. Et modus alius ē ut decoq̄tur oleū cū
ſucco. ⁊ qū accidit mūdificatio per ſolutiōm ventris ⁊
uomitū ⁊ ꝓlongať egritudo tūc tibi ꝯuenit uti ſuppoſi
torijs ex medicinis facientibꝰ excoriationē ⁊ ſol̄one e
ducentibꝰ ſan. ſicut eſt decoctō cucumeris aſinini ⁊ col
loquintide ⁊ fel vaccinū ⁊ pireꝝ ⁊ cētaurea ⁊ naſtur.
⁊ tapſia ⁊ elixatura piſciū oīa illa iuuatiua ſt̄ eis i hac
hora ⁊ forte ſanāt. Et qn̄ꝫ poniť in cliſteribus euforbi
um ⁊ dī ꝙ illud eſt nociuū ualde ꝓhibens reliq̄s ꝯuer
ſionibus in fine vero eis eſt iuuatiuū ⁊ ꝓꝑe qn̄ ſequiť
veſicatio. Et multotiens quiō accidit excoriatio ꝑſe
⁊ euenit cū ea ſanitas. Cliſtere bonū excoriatiōm faci
ens decoq̄tur colloq̄ntida ⁊ naſturtiū ⁊ radix cappa
ris et centau. et cucū̃er aſininus et tapſia et rubea et fi
at cliſtere cū aq̄ et empl̄ť ancha cū fece et eſt ex cliſteri
bus iuuatiuis. Et iteꝝ empl̄ť cū aceto et furfure cale
factis. Si āt fuerit illic ſan. q̄ moriať in ea cauterizeť
cū auro rubeo locꝰ ſan. cauterizatōe vehem̄ti ut curat
ſan. ex ea.

C. C. xxviij. de hothor iuncturaꝝ.

h E hothor apparent in crure nigre q\ ipſe ſit fru
ctus tamariſci aut grana uirida. Et mā eaꝝ eſt
mā uaricū et cura eaꝝ ex ꝑte mūdificatiōis ē cura vari
cū et vlceꝝ melicoꝝ quoꝝ canonē dicemꝰ i libꝰ quarto.

C. C. xxix. de dolore calcanei.

q Uādoqꝫ accit ex obuiatiōe ꝯterēte: aut caſu
aut coarctatiōe calciam̄ti et alijs et ſanat ipꝫ ē
brocatio ꝑl̄ima cū aq̄ ſ\a et epithima ō memithe et bo
loarmeno reſoluto.

C. C. xxx. de debilitate pedis.

f It qn̄ꝫ in creatione et fit qn̄ꝫ debilitas ex laboꝛ
ꝑl̄imo et ex mollificatione antecedente et ex op
pilatione uie nutrimenti ad ipſum ſicut accīt caſtratis

C. C. xxxi. de hothor vnguium et attritione earum.

a Ppropinquat cura eoꝝ cui e ſuppuratiōis. et
ex illis q̄ cōfert illis eſt ēpl̄ꝫ cū folijs nitri et cū
folijs cupſſi. et ēpl̄m de adipibꝰ cū fimo capino et ſter
core vaccio et ꝯfert ei nux cupſſi ſauina ēpl̄ate. et ꝯfert
eis fiſtici decocti empl̄ati. Et de eis que liquefaciunt
ſan. mortuum ſub attritione eſt farina confecta cum o
leo et ſuper ipſum poſita.

C. C. xxxij. de inflatione vnguium et pruritu in eis.

c Urať cū aq̄ maris abluendo cū ea ſemꝑ q\ re
moueť: aut cū decoctiōe lentiū et herbꝰ: aut cū
decoctione cucumeris et ex empl̄is eꝰ it̄ nenufar et ole
um et ficus decocte coniunctim et ſingulariter.

C Expletus eſt tractatus 2ꝰ de doloribꝰ hoꝝ m̄brorū
et cū ipſius ſupplem̄to ꝯpleť fen. xxij. et cū eꝰ ꝯplem̄to
ꝯpleť liber tertius de curatiōe egritudinū accn̄tiū vni
cuiqꝫ m̄bro a vertice capitis vſqꝫ ad pedes canonis ꝫ
lati aboali albaſcē abinſceni quē ſeq̄ť liber q̄rtus ō re
bus ꝑticularibus que ꝓꝑe dicende ſt̄ egritudies q̄ nō
approprianť m̄bro. Et de decoratiōe.

C Impreſſus Pataui Anno Chriſti optimi. M°.
cccc. lxxix. vi. kalendas nouembris.

¶ Incipit liber qnt⁹ de medicina ⁊ est antidotarium:
P
Ostq̄ expediti sumus in
libris quattuor a relatiōe
sūme scie speculatiue ⁊ opa
tiue artis medicīe ꝯseruā
tis sanitatē ⁊ facientis ac
quisitiōm sanitatis adest
nobis tp̄s sigillandi librū
canonis p librum q̄ntum
uariatū in medicīs cōposi
tis ut sit sicut antidotariū
libri. ¶ Et hūc quid librum diuisim⁹ in tractatū scien
tialē in quo inuimus ad redices scie cōpositionis i du
as sūmas. ¶ Sūma p̄ma est de cōpositis eēntialibus
que est .xij. tractatus. ¶ Primus est de tyriacis ⁊ de
cōfectionibus magnis. ¶ Secūd⁹ de bieris. ¶ Ter
tius est de electuarijs nutritiuoꝝ solutis ⁊ non solutis.
¶ Quartus de suffufet ⁊ alchamaia ⁊ muret infātiū.
¶ Quintus de lohocat ad spiritualia. ¶ Sextus de
sirupis ⁊ rob. ¶ Septimus de cōditis ⁊ alingibet.
¶ Octauus de trociscis. ¶ Nonus de decoctiōib⁹
⁊ pillis. ¶ Decimus de oleis. ¶ Undecimus de un
guentis ⁊ emplr̄is. ¶ Duodecimus de iuuam̄to dcōꝝ
193 appropriato unicuiq̄ mēbro. ¶ Et sūma f̄a est ō me
dicinis cōpositis exptis in unaq̄q̄ egritudine que est
octo tractatus. ¶ Tractatus p̄mus ē de medicinis ꝯ
positis conferentibus egritudinib⁹ capitis ⁊ eis que sē
in ipso. ¶ Scd̄s de medicinis oculi. ¶ Tertius ē de
medicinis doloris auris ⁊ apatis e⁹ ⁊ puris ipsi⁹ ⁊ gra
uitate eius. ¶ Quartus de medicinis dentiū ⁊ dolo
rum ipsoꝝ. ¶ Quintus de medicinis oris ⁊ gutturis
⁊ uentris supioris. ¶ Sext⁹ de medicinis uentris in
ferioris. ¶ Septimus de medicis doloris iuncturaꝝ
⁊ sciatice. ¶ Octauus de medicinis alopitie. ¶ Qū
ergo attulerimus hos tres modos sigillabim⁹ librum.
¶ Tractat⁹ scialis in quo īuimus ad radices scie cō
positionis. De necessitate compositaꝝ medicinarum.
Q
Uandoq̄ ñ inueniemus in oī egritudine p̄p̄e ꝯ
posita medicinā oppositam ei de singularib⁹ ⁊ si
inuenirem⁹ ñ eligerem⁹ sup eā. Immo fortasse non in
uenirem⁹ de cōpositis quā opponamus cōposite. Aut
inueniem⁹ eā: uerūtñ indigem⁹ uirtute addente in uno
simpliciū eius quare est nobis necessariū ut adiungāus
ei simplicē confortantē uirtutē e⁹ sicut est cāemilla: i ea
ei est uirtus resolutionis plus uirt⁹ ⁊ stipticitatis min⁹
quare confortam⁹ uirtutē stipticitatis cū meᵃ simplici sti
ptica adiungentes eam ipi. ¶ Et qñq̄ inuenim⁹ me
dicinā singularē calefacientē uerū nobis est necessariū
calefacere minus q̄ ipsa: quare est nobis necessarium
ut adiungam⁹ ei infrantia aut plus ipa: q̄obrem est ne
cessariū nobis ut adiūgam⁹ ei calefacientē aliā. ¶ Et
qñq̄ indigemus medicina calefaciente quattuor ptib⁹
⁊ ñ inueniem⁹ nisi q̄ calefaciat trib⁹ ptib⁹ ⁊ aliam calefa
cientē q̄nq̄ ptibus quare aggregamus inter eas consi
dendo q̄ pueniat ex toto calefaciens quattuor ptibus
¶ Et qñq̄ est medicina quā addim⁹ iuuatiā in eo qd̄
uolumus sed est nociua in re alia quare est necessariuz
ut pmisceamus cū ea qd̄ frangit ptem nocum̄ti eius.
¶ Et qñq̄ est abhoīabilis horribilis qū gustatur quā
abhorret stōs ⁊ expellit quare adiungim⁹ ei qd̄ eā bōā
faciat. ¶ Et qñq̄ est intentio i ea ut agat in membro
longinquo q̄obrē tiemus q̄ frangat eius uirtutē digō
pᵃ ⁊ digō f̄a quare associamus eā cū cōseruante ñ pati
ente cōuertere ab ea audaciā duaꝝ digōnū ita ut pueni
at ad mēbrū de quo intendit sanatio sicut ponim⁹ opi
um in medicinis tyriace. ¶ Et qñq̄ est intentio in ea
penetratio sicut pijcimus crocū in trociscis cāfore ut fa
ciat eos penetrare ad cor: uerꝝ qū ipsi puenerint ad cō
infrgit uirtus discretiua ⁊ dēudat ab eis crocū ⁊ ōstru
it ip̄m ⁊ opantur infrātiua extinguētia in corde sicut fa
cit uirtus discretiua sepando uirtutes resolutiōis ⁊ sti
pticitatis siue medicina sit nālis siue fcā: quare pcedit
resolutiua ad ip̄m mēbrū lesum quare resoluit mām ⁊
refrenatiua ad uias materiei ad ip̄z quare phibet māz
¶ Et qñq̄ uolum⁹ medicinā que moret i trāsitu suo
paꝝ donec opetur illic actōz nobilē p̄līmā deiñ sit meᵃ
illa uelocis penetrationis: q̄obrē pmiscem⁹ eā cum re
tardante sicut sunt p̄les medicinaꝝ apitiaꝝ: ipse ei sunt
uelocis penetrationis ab epate ⁊ fortasse est necessaria
mora eaꝝ in epate quare pmiscem⁹ cum eis medicinas
attractiuas ad cōtrariū epatis sicut sem̄ rhaphanī at
trahens ad os stōi: q̄obrē hesitat medicina in quātita
te qua pueniat eius iuuam̄tū ad epar deiñ penetrat.
¶ Et qñq̄ est medicina quā inuenim⁹ cōis duab⁹ uijs
⁊ intentio nostra ē in uia una: q̄obrē associam⁹ cum ea
qd̄ deferat eā ad illā sicut qū ponimus cantarides in
medicinis apitiuis ut conuertant eas a pte uenaꝝ ad
ptem renū ⁊ uesice. ¶ Et scias q̄ p̄līmis medicinarū
insunt opo ⁊ statio. ¶ Et qñq̄ intendit cū ea opo lō
ginquior statione eius quare indiget faciente uiam.
¶ Et qñq̄ intendit cū ea opo longinquior statiōe ei⁹
quare indiget figente uel tardante. ¶ Et scias q̄ medi
cina expta melior est ñ expta. ¶ Et paꝝ medicinaruz
melius est p̄līmo eaꝝ intentiōe una. ¶ Cā āt in hoc q̄
paꝝ medicinaꝝ est melius p̄līmo eaꝝ iam exposita est i
principio libri f̄i. ¶ At uero cā in hoc q̄ expta meliō
est ñ expta: est q̄ oīs medicina cōposita hz iudiciū ex
simplicibus suis ⁊ iudiciū ex tota forma suā. ⁊ ñ expta
non iudicat nisi ex enūtiatione suoꝝ simpliciū tm̄ ⁊ ñ
scimus illud qd̄ facit ei necessariū ꝯplō eius fcā abeis
an est addens in intentione eaꝝ an ñ addens an est cō
tra agens in sua forma. Et expte quid iam uerificate
sunt utreq̄ res. ⁊ fortasse est utilitas in forma cōplō
nali maior q̄ iᵃ que accidit ex simplicibus eius.
¶ De qualitate cōpositionis.
S
Cias q̄ qñ accñt tibi quattuor necessitates ⁊ ñ
inuenis ad eas medicinā in nā nisi artificialem
sicut si indiges eūone cū scamonea ⁊ pulpa colloquin
tide ⁊ aloe ⁊ turbit: ⁊ uis aggregare ista ut sit tibi me
dicina aggregata: tunc considera si necessitas eaꝝ ⁊ op
ationis ipsaꝝ fuerit equalis qū ipe sint quattuor medi
cine: tunc accipe de unaq̄q̄ eaꝝ quartā portionis ⁊ ꝯ
pone. Et si ñ fuerit necessitas eaꝝ equalis imo quarū
dam eaꝝ magis ⁊ quarūdā ipsaꝝ minus tunc existiā exi
stimatione artificiali ⁊ mensra sūmā necessitatis ⁊ pone
pportiōm necessitatis ad necessitatē canonē ⁊ adde sr
illā potiōm aggregatā quantitatē cuiusdā ⁊ minue q̄ti
tatem cuiusdā f̄m pportiōm necessitatis ⁊ compone.
¶ Et scias q̄ medicine cōposite ꝯferenti ut tyriaca i
sunt f̄m simplicia eius uestigia ⁊ uirtutes ⁊ f̄m formā
ipsius que ñ ferm̄tatur i spatio nisi ut faciat accidere ꝯ
plexio eius uestigia ⁊ uirtutes: ⁊ fortasse sunt meliora
q̄ simpliciū. Non ergo respicias ad illud qd̄ dicūt me
dici q̄ confert tyriaca ad hoc pp̄ spicam ⁊ confert ad
hoc pp̄ myrrhā imo cōfert ita: uerꝝ illud cui intendeñ
est est forma eius. Et iam aduenit p accñs sublitas

iuuatiua ⁊ ñ possum⁹ minuere ad eá ⁊ ad ꝓportionali
taté eius ad opationes ipsi⁹ imitatione nobili al' muta
tione notabili. ¶ Et scias ꝙ in ꝯpositis sunt medicie
que sunt qbus é iuteñ ⁊ radix qua qũ ꝑuatur destruitur
basis sicut caro uipe in tyriaca ⁊ aloes in biera picra
⁊ helleborus in bieralogodion ⁊ medicine cõuenientes
ad hoc ut eẏciãtur ⁊ ꝑmutẽtur ⁊ ut addat' in eis aut
minuatur: ⁊ medicine que si addũtur nocerẽt: nã si po
nerent' in tyriaca anacardi corrũperẽt medicinas ⁊ ꝓ
prie carné uipe. Et medicine que si adderent' ñ noce
rent sicut si tu adderes in tyriaca nucẽ muschatã ñ in
uenires cũ impietate magna. ¶ Et scias ꝙ plm cõpo
sitionis ꝑducit ad corruptioné ⁊ plm eius ꝑducit ad ꝑ
fectiõm ⁊ opatiõm ei⁹ ⁊ ꝙ plm cõpositionis fit a singu
laribus ⁊ cõpositis sić tyriaca a singularib⁹ suis ⁊ a tro
ciscis trib⁹: nam unicuiqꝫ trocisco cã cõpositionis ieẞ
ꝓprietas que ñ repitur in singularib⁹. Et qñqꝫ est me
dicina composita ex compositis.

¶ Summa prima de compositis essentialibus.

¶ Tractatus primus de tyriacis ⁊ confectionibus magnis tyriaca alpharoch.

H Ec tyriaca est subtilior medicinaꝝ cõpositarum
⁊ melior eaꝝ ꝑꝑ multitudiné sui iuuamẽti ⁊ ꝓꝑe
in uenenis que sunt ex pũcturis sicut serpẽtũ ⁊ scorpi
onis ⁊ canis rabiosi ⁊ uenenis ebibitis interficientib⁹
Et ad egritudines phlaticas ⁊ melicas ⁊ febres earuꝫ
⁊ ad uentositates malignas ⁊ palysim ⁊ apoplexiam
⁊ epilepsiã ⁊ torturam ⁊ tremoré ⁊ ad eũ qui secũ loq̃
tur ⁊ maniã ⁊ ad leprã ꝓꝑe ⁊ albaras ⁊ confortat cor
⁊ acuit sẽsus ⁊ appetitus ⁊ cõfortat stõm ⁊ alleuiat an
helitũ ⁊ delet pulsũ cordis ⁊ retinet sputũ sanguis ⁊ ꝯ
fert ad plẽs dolores renum ⁊ uesice ex quacũqꝫ causa
sint ⁊ frangit lapidem ꝓꝑe in uesica ⁊ cõfert ad ulcera
intestinoꝝ ⁊ durities intrinsecas in epate ⁊ splene ⁊ in
aliẏs ab eis utrisqꝫ ⁊ ad ꝑiodos amboꝝ. ⁊ ñ efficit has
oꝑones nisi ꝑꝑ ꝓprietatem forme eius sequenté ꝯplo
nem simpliciũ ipsius ita ut confortet spũm ⁊ calorem
innatũ quare iuuatur nã ꝑ illud suꝑ contrarietaté faci
entia fra ⁊ cala ⁊ uincit uirtutes eaꝝ. ¶ Et melior de
scriptionũ h⁹ medicine est descriptio radicalis Andro
machi. ¶ Et iam nixi sunt plẽs medicoꝝ sicut Gal. ⁊
aliẏ ut adderent ⁊ minuerent in ea nõ ꝑꝑ necessitatem
facienté necessariũ illud eis nꝫ ꝑꝑ aliquid forte uocãs
eos ad illud: sed querentes ut rememorarẽt' ⁊ ut rẽa
neret ab eis in ipsa uestigiũ sicut remansit Androma
cho. Et meũ quid consiliũ est ut ñ remoueant aliqd
qd expimẽtum iuuatiuũ inuenit: fortasse ei illa complo
cũ illo pondere est significãs illud c⁹ iuuamẽtuꝫ inuenit
expimẽtũ qd qñ ipa mouetur a suo pondere ñ conseq̃t'
illã ꝓꝑetatem. Qd si aliquis eoꝝ dicat ꝙ scit eam faci
enté illa pondera facere illã ꝓꝑetatem tunc dicet mẽ
daciũ in eo cui ꝯdicitur suꝑ illud sicut si dicat aliquis
sciam pondeꝝ elemẽtoꝝ in equis ⁊ hoie ⁊ aliẏs. ⁊ tyria
ce quid adsunt infantia ⁊ pubertas ⁊ adolescentia ⁊ se
nectus ⁊ mors. ⁊ fit infans p⁹ sex menses: deiñ incipit i
pubertate ⁊ augmẽto usqꝫ ad tps in quo stat p. x. ãnos
i regionib⁹ calis ⁊. xx. ãnos i regiõib⁹ fris: deiñ stat aut
x. ãnis aut. xx. deinde declinat aut p⁹. xx. ãnos deinde
p⁹. xl. ãnos deiñ expolliat' uirtute tyriace aut p⁹. xl.
ãnos aut p⁹. lx. ⁊ fit una cõfectionũ declinata a g^u tyri
ace. ⁊ oꝫ ut detur in potu morso de illa que est recens
⁊ fortis ⁊ reliquis quib⁹ in potu datur de illa que é de
bilior. Et fortasse est necesse ut in potu det' morso de
recenti ex medio aureo usqꝫ ad auř. i. ¶ Et ex eis qb⁹
distinguit' inter illam que est recens ⁊ fortis ⁊ inter ã
tiquam ⁊ debilé ⁊ malã: ⁊ de expimentis é qderꝫ ut in
potu sumat hõ catharticũ ⁊ consideret' tunc si soluerit
eũ sumat in potu tyriacam tunc si retinet eũ est recens
bona ⁊ si ñ est mala. Et ex expimẽtis est illud quod dixit
G. qm̃ oꝫ ut capiatur gallus siluẽris qm̃ ipe est sicciõis
cõplonis ꝙ̃ ille qui nutritur in domib⁹ ⁊ existimo ipm
eé fasianũ masculũ ⁊ mittat' sr ipꝫ aial ueẽosũ deiñ dẽ
ei i potu tyriaca si g° uixerit tyriaca é hõa. ¶ Et iteꝝ
expitur in ꝑmo qui in potu sumit opiũ ⁊ hyusqamũ ni
grũ ⁊ alia. in napello ãt iuuamẽtũ tyriace est ꝑuũ ⁊ ꝙ̃
titas eius ut expellat morté est mora ꝑua. ⁊ forsuã me
dicamé de muscho sicut existimant quidã est magis iu
uatiuũ in eo ꝙ̃ oia. ¶ Quãtitates ãt que i potu dant'
de tyriaca in unaq̃qꝫ egritudine sunt iste. In tussi qdeꝫ
antiqua ⁊ dolore pectoris ⁊ lateris dat' in potu lupi
nus unus in aqua mellis aut iuleb si fuerit febris. In
rigore ãt ꝑiodico ⁊ frigore ⁊ uomitu i initio periodi
detur in potu lupinus unus cũ aqua aut cũ uino qd ñ
sit minus tribus. ℥. nꝫ plus quattuor. ℥. ⁊. 5. ⁊ sumat i
potu ille qui hꝫ colicã ⁊ inflatiõm in stõ ⁊ ꝯpũcturam
quãtitaté lupini cũ aqua mellis aut iuleb sicut scis: ⁊
patiens casũ appetitus silr in aqua aut uino sicut scis.
⁊ de tyriaca lupinum in decoctione assari. ⁊ det' in po
tu in hydropisi añ cibũ lupinus unus d ea degluttẽdo
aut cum quantitate. ℥. i. 5. aceti cõmisti. ⁊ sumat in po
tu patiens sputũ sanguinis si fuerit tps eius in egritu
dine ꝓpinqum usqꝫ ad auř. unũ in aceto cõmisto. ⁊ si
fuerit spatiũ cũ eo antiqũ det' in potu ultimũ in deco
ctione sumifuton mane ⁊ sero. ¶ Ille uero qui patit'
abscisiõm uocis sumat in potu de ea fabam unã in aq̃
mellis aut rob uue aut teneat eam sub lingua. Et det'
in potu ad ulcera intestinoꝝ ⁊ solonem uentris cũ san
guine in aqua sumac. ¶ Et ad constrictiõm anhelit⁹
cũ oxymelle squillitico qd sit minus. ℥. i. ⁊ fiat garga
rism⁹ ad epileptiam in ꝑmis deiñ detur in potu d ea ꝙ̃
titas quarte auř. i⁹ usqꝫ ad mediũ auř. in aqua aut oxy
melle squillitico. ⁊ silr in dolore capitis ⁊ emigranea.
¶ Amplius ipsa frangit lapidé in uesica ⁊ renib⁹ quꝫ
potatur in decoctione apẏ ⁊ ꝓhibet colicam passiõm
⁊ retinet nãm. ⁊ illi qui utitur ea in hora sanitatis nõ
nocent uenena ⁊ ñ ipendũt in eo nocumẽta ⁊ fit secur⁹
ab egritudinib⁹ pestilentie. ¶ Descriptio. ℞. trociscoꝝ
squille auř. xlviẏ. trociscoꝝ uipe auř. xxiiẏ. trociscoruꝫ
alindaracaron ⁊ pipis nigri ⁊ opẏ oium ana. tñdem
⁊ cinamomi in dscriptione auř. xiẏ. ⁊ in descriptõe auř
xxiẏ. rob auř. xiẏ. ⁊ in descriptione auř. xxiẏ. ⁊ seis na
pi siluestris rotundi ⁊ scordon ⁊ radicis liliẏ celestis ⁊
agarici ⁊ succi liquiritie ⁊ olei balsami oium ana quã
tum est hoc pond⁹. ⁊ myrrhe ⁊ croci ⁊ zinziberis ⁊ ru
barbari ⁊ centauree ⁊ calamẽti montani ⁊ prassiẏ ⁊ pe
troselini ⁊ sticados ⁊ costi ⁊ piperis albi ⁊ macropipe
ris ⁊ pullegiẏ indi ⁊ olibani ⁊ floris squinanti ⁊ gũmi
albotin ⁊ casie lignee nigre ⁊ spice ⁊ poliẏ oiuꝫ ana auř
vi. ⁊ storac liqd ⁊ seis apẏ ⁊ siseleos ⁊ se. siseleos ⁊ ame
os ⁊ cãedreos ⁊ cãepitheos ⁊ succi hipoqstidos ⁊ spice
celtice ⁊ sehee montane ⁊ foliẏ ⁊ gentiane ⁊ seis fenicu
li ⁊ terre sigillate ⁊ colcotar adusti ⁊ amõi ⁊ acori ⁊
nasturtiẏ albi ⁊ carpobalsami ⁊ ipericon ⁊ fu ⁊ gũmi ⁊
cordumeni ⁊ anisi ⁊ acatie oium ana. auř. iiẏ. dauci ⁊
bdelliẏ subalbidi oium ana auř. iiẏ. bezard ⁊ aspalti ⁊
oppoponacis ⁊ centauree minoris ⁊ aristologie rotũd

oīum ana auz̄.ij.⁊ in alia descriptione centauree aristo
logie rotunde loco longe castorei uero in descriptione
quadā auz̄.ij.⁊ in descriptione auz̄.iiij.⁊ sil'r est sermo ī
serapino ⁊ mellis lb.x.⁊ uini antiqui odoriferi kist.ij.
liquefiant que de eis liquescunt ⁊ infūdantur que in
fūduntur ⁊ terant' sicca ⁊ cribellentur ⁊ cōficiātur cuꝫ
melle ⁊ ponatur in uase uitreo aut plūbeo aut argēteo
⁊ ñ ipleatur uas imo sit in eo supfluitas ut respiret me
dicina ⁊ oēs medicine pter mel ⁊ uinū sunt.lxiiij.medi
cine.¶ Descptirio alia.℞.trociscoꝝ sq̄lle auz̄.xxviij.
trociscoꝝ uipe ⁊ trociscoꝝ alindaracaron ⁊ pipis nigri
⁊ opij boni oium ana auz̄.xxiiij.⁊ allei siluestris ⁊ rosaꝝ
siccaꝝ ru .⁊ seis napi siluestris ⁊ ireos ⁊ agarici ⁊ suc
ci liquiritie ⁊ olei balsami ⁊ cinamomi oium ana auz̄.
xij.myrrhe ⁊ prassij ⁊ croci ⁊ macropiperis ⁊ ziziberis
⁊ ozimi montani ⁊ petroselini ⁊ pentaphilō siluestris ⁊
reusim ⁊ costi amari albi ⁊ sticados ⁊ pipis albi ⁊ mus
chi ⁊ pullegij ⁊ supioris squinanti ⁊ glutiꝫ alibat ⁊ oli
bani ⁊ casie ⁊ spice oiuꝫ ana auz̄.vi.⁊ gentiane ⁊ alme
alessis ⁊ est nasturtiū album ⁊ storacis liquide ⁊ sisele
os ⁊ spice celtice ⁊ est nerēid ⁊ seis ameos ⁊ camedre
os ⁊ camepitheos ⁊ hypoquistidos ⁊ folij ⁊ epithymi
⁊ fu ⁊ meu ⁊ seis apij ⁊ se.feni.⁊ boli lacune ⁊ colcotā
assari ⁊ amomi ⁊ ipericon ⁊ acori ⁊ carpobalsami ⁊ a
catie ⁊ gūmi arabici ⁊ cordumeni oīum ana auz̄.iiij.⁊
alzufera ⁊ galbani ⁊ oppopōacis ⁊ serapini ⁊ bitumis
iudaici ⁊ centauree ⁊ aristologie rotunde ⁊ castorei oī
um ana pondus auz̄.ij.⁊ addite sūt in hac descriptiōe
iste medicine ⁊ sunt firmate in descriptionib' aliaꝝ lin
guaꝝ ⁊ sunt ozimi fluuialis ⁊ galbani ⁊ dragaganti ⁊
ciclamis ⁊ aristologie longe ⁊ seminis hyusquiami al
bi omniū ana auz̄.ij.iste ergo sunt spēs.lxx.in cōmistio
ne excepto melle ⁊ mel sit duplū medicinaruꝫ quaꝝ sit
sūma e' qđ est in tyriaca mille ⁊ quadraginta ⁊ trigin
ta quattuor auz̄.⁊ teratur croc' p se ⁊ teratur myrrha
⁊ opium ⁊ olibanū per se ⁊ infūdatur illud in uino de
cocto nocte ⁊ liquefiant glutinū ⁊ galbanū cū olō bal
sami ⁊ teratur colcotar solū deiñ terantur reliq̄ medici
ne ⁊ cribellētur ⁊ conficiatur sūma eaꝝ cū melle dispu
mato.⁊ conterat' qñ fit aggregatio in mortario contri
tione bona donec cōmisceant' deiñ ponat' in uase uitri
qđ sit sicut urinale aut testeo uitriato ⁊ administretur
p' quattuor ānos.⁊ sit dos integra pondus.ʒ.i.cū aq̄
tepida i ieiūo ¶ Descriptō alia.℞.tro.sq̄lle auz̄.xlviij
⁊ troci.tyri.auz̄.xxiiij.piperis lon.auz̄.xxiiij.tro.alin
daracacō pondus auz̄.xxiiij.rosꝫ rubeaꝝ siccarū ablatis
capitibus auz̄.xij.radicis lilij celestis auz̄.xij.⁊ radicis
liquiritie auz̄.xij.seis napi siluestris auz̄.xij.⁊ scordeō
auz̄.xij.xilobalsami auz̄.x.opij auz̄.xij.agarici auz̄.xij.
pipis albi auz̄.vi.reusim seis apij aur.iiij.myrrhe pure
aur.vi.costi.amari aur.vi.croci aur.vi.casie aur.vi.spi
ce inđ auz.vi.melāopiperis aur.xxiiij.⁊ thuctamis ⁊ ē
pullegiū aur.vi.⁊ prassij aur.au.⁊ sticados aur.vi.⁊ pe
troselini ⁊ est sem̄ apij montani aur.vi.mace dōici auz̄
vi.⁊ quinq̄ folij auz.vi.camepitheos aur.ij.⁊ amomi
aur.iiij.⁊ meu aur.iiij.⁊ neriocm ⁊ est spica romana
aur.iiij.⁊ similiter camedreos aur.iiij.gentiane romāe
aur.iiij.anisi aur.iiij.gūmi aur.iiij.seis feniculi aur.iiij
cordumeni auz.iiij.sileleos aur.iiij.ameos auz.iiij.sera
pini aur.iiij.castorei auz.ij.aristologie longe aur.ij.cen
taure minoris aur.ij.bezarat ⁊ est galbanū aur.ij.⁊ fi
at de ea qđ diximus đ cōtrictione cribellatione ⁊ con
fectione cū melle.¶ Ars trociscoꝝ de uipis.¶ Ac
cipiantur uipe qñ est finis ueris ⁊ incipit estas ⁊ si fue
rit uer hyemale dimittant' usq̄ quo cōsequatur estus.
¶ Et uipere quiđ sunt serpentes capita hñtes plana
que sunt lata ppe apud ppinquitatē colli minuti subti
lis ualde quoꝝ caude sunt curte strepitū facientes ⁊ so
nitum in incessu.Et istis quiđ trociscis ñ conueniunt
oēs uipe imo flaue ⁊ de flauis feminee.⁊ coꝝ signū est
q̄ masculi in oi latere hñt unum dentē ⁊ femine ples
uno.⁊ oꝫ ut alienent' cornute ⁊ uarie ⁊ aspides decli
ues ad albedinē ⁊ non capiātur ex piscinis ⁊ littorib'
fluuioꝝ ⁊ aquaꝝ ⁊ marium nꝫ petrose qm̄ in eis sunt q̄z
cine facientes sitim immo capiant' in loco longinquo
ab humorositate.⁊ nō capiant' ille que sūt debilis mo
tus imo eligantur ille que sūt uelocis motus hñtes ca
put eleuatū.⁊ oꝫ ut ñ morentur qū capiunt' si posē est
⁊ abijciantur a pte capis e' quattuor digiti ⁊ sil'r a pte
caude ipsius ⁊ ani e'.q̄ si cucurrerit ex ea sanguis pli
mus ⁊ fuerit motus e' in illa dispōe plim' ⁊ mors ipsi'
tarda tunc erit elcā.⁊ si fuerit pui motus et pauci san
guinis uelocis mortis tunc erit mala.¶ Et de signis
eius iteꝝ est ut sit motus e' uelox et aspectus e' aspect'
audacie et presūptionis et sit egressio fecis eius ex po
stremo caude eius.qūq̄ mortua est extrahant' uiscera
eius et ppe fel ipsius et abluatur cū aqua et sale abluti
one exquisitissime fcā deiñ decoquat' in aqua et sale et
si cū ea fuerit anetū ñ erit malū in eo decoctione disco
quente cū aqua leuis fiat collectio carnis eius ab osse
ipsius.Mundificet' ergo caro eius ab osse et proijcia
tur in mortario et teratur bñ et pcipiatur illi qui facit
illud ut odoret oleū balsami et in ungat ipmi sup digi
tos.qū ergo cōtrita est misceat' cū tortellis ſm descrip
tiones diuisas et ñ eligatur supra descriptiōꝫ Andro
machi deiñ fiant ex ea trocisci minuti subtiles et exic
centur in umbra et reponantur i repositorio.et oꝫ ut ñ
cadat sup eos radius solis oio nꝫ ante exiccatōm neq̄
p' ipam.sol nāq̄ destruit et expoliat eos a uirtute ap
propata carnibus uipaꝝ interficiente uenena que sūt
ex morsione et ebibita.

Aa Rs trociscoꝝ squille.¶ Oꝫ ut eligatur de sq̄ll'
humidis illa que est grauis et ñ est magna et nō
linias ipam cū luto qm̄ illud facit eā rancidam et cor
rūpit ipaꝫ imo line eam cū fermēto et assa eā in olla do
nec coquatur aut in furno iam calefcō et extracto cine
re eius aut in patella de terra sup quā coquitur panis
eius.Qū ergo extrahit' inde tunc sumat' interius eius
lene et teratur optime et misceatur cū eo farina orobi
recens ſm uirtutē squille et exitus eius.Andromacus
uero miscebat cū pte una squille duas ptes farie et al
ei equali mēsura.Qū ergo permista est squilla cū fari
na orobi tunc fac ex ea trociscos subtiles et iunge ma
nus tuas qū facia ex ea trociscos o eo rosaceo et exic
ca eos et serua eos sicut conseruas trociscos de uipis
Medici autem nři temporis accipiunt squille ptes.ij.
et farine herbi.pte m.i.

Dd Escriptio trociscoꝝ alidaracaron.℞.corticum
radicis aldarsisaban auz.vi.superioris squinan
ti aur.xij.calami aromatici et costi et xilobalsami.et as
sari et myrrhe et amōi et polij omnium ana aur.xxiiij.
masticis et emerukit est alacoben alba et fu oium ana
aur.vi.pōi uiteor aur.xx.reubarbari silique cinnāi an̄
auz.x.spice inde aur.xvi.folij tm̄dem croci aur.xij.te
ratur totuꝫ et cribelletur per se et cōficiantur cū uino
odorifero ātiquo đclinante ad dulcedinē et fiāt trocisci

⁊ exiccentur in umbra ⁊ conſeruentur ſicut conſeruantur trociſci de uiperis.

DEſcriptio alia horũ trociſcorum. ℞. ligni aldarſiſaban ⁊ calami aromati ⁊ coſti ⁊ aſſari ⁊ xiloballami ⁊ amõi ⁊ myrrhe chye ⁊ ſu ⁊ alacohem oium ana aur. xviij. ⁊ croci aur. xij. ⁊ ſpice inde ⁊ folij ãborũ ãna aur. xii. ⁊ myrrhe aur. xxiiij. teraᷓ tõtũ ⁊ fiãt trociſci ſicut dixmus in unaqq; deſcriptionũ q̃ ſũt añ iſtam.

DEſcriptio alia hoꝝ trociſcoꝝ. ℭ ℞. aſelibet ⁊ ẽ darſiſabã aur. vi. floris ſq̇nãti aur. xij. calãi arõati. aur. vi. myrrhe ⁊ aſſari ⁊ xiloballſami oium ana. aur. vi. cinamomi. aur. xxiiij. amomi aur. xxiiij. caſie aur. vi. ⁊ amaracõ ⁊ ẽ alacohẽ alba aur. xx. ſpice ide aur. xvi. polij aur. vi. i alio myhrre aur. xxiiij. maſti. aur. vi. croci aure. xij. aggrẽga has medicinas tritas ⁊ puluerizatas ⁊ cõfice cũ uino puro ⁊ fac trociſcos ſicut diximus ⁊ conſerua.

COnfectio mithridati nobilis. ℭ Eſt ꝯfectio q̃ fecit mithridates rex põti ⁊ nomiauit ſuo noie ⁊ cõpoſuit ipſã et ẽ ex medicis exptis ſup uenẽa ꝓprie ⁊ ⁊ ſup egritudines alias ut eẽt aggrẽgatiuũ iuuamẽti uenenoꝝ diuerſoꝝ ⁊ egritudinũ diuerſaꝝ. fuit ergo ipſa tyriaca i illo tpe. deiñ poſtq̃ accit andromacho illud qd̃ exptus fuit ipſa ſup iuuamẽtũ carniũ ſerpẽtũ ⁊ alioꝝ addidit in eo trociſcos de uiperis ⁊ alteratũ eſt parũ per additionẽ ⁊ diminutionẽ. Fuit ergo tyriaca magna in mltitudie iuuamẽti. uerũtñ tyriaca magna ẽ magis iuuatia ipo i re una ⁊ ẽ uenenũ ꝓpẽtũ. In aliqs vo ibꝰ ñ diminuiᷓ mithridatũ a tyriaca dimiutiõe ꝺ q̃ ſit curañ. imo eſt magis additi i plibꝰ eaꝝ iuuamẽti ⁊ ꝯſidẽtioris utilitatis: ⁊ nõ ꝓlogemꝰ ſermonẽ i numero illoꝝ iuuamẽtoꝝ qm̃ ipa ſũt illa ꝑdicta que ſũt tyriace ⁊ ſit doſ copioſior parumper.

COnfectio mithridati ex deſcriptõe cõmuni oium. ℭ ℞. myrrhe ⁊ croci ⁊ agarici ⁊ zizibe ris ⁊ cinnamomi ⁊ dragagãti oium ana. ʒ. x. ſpice ⁊ olibãi alſeis ⁊ ẽ naſturtiũ babylonicũ ſq̇nãti xilobalſami ſticados ⁊ ſiſeleos ⁊ coſti ⁊ camepitheos ⁊ galbani ⁊ nebeſcet ⁊ macropiperis ⁊ ſucci barbe bircine ⁊ caſtorei ⁊ melakion ⁊ eſt opiũ ⁊ follij indi ⁊ ſtoracis ⁊ oppoponacis oium ana. ʒ. viij. caſie leucopiperis ⁊ melanopiperis ⁊ hermodactilorum ⁊ poli ⁊ ſcordeon ⁊ danci ⁊ meliloti ⁊ gentiane ⁊ olei balſami carpobalſami ⁊ trociſcorum cokiõ bdellij omnium ana. ʒ. vij. rute. ʒ. ij. ãmoniaci ⁊ ſpice romãe ⁊ maſticis ⁊ gũmi ⁊ petroſelini ⁊ cordumẽi ⁊ ſeis feniculi oiuz ana. ʒ. v. aniſi ⁊ acori ⁊ meu ⁊ ſerapini ⁊ aſſari oium ana. ʒ. iij. apij ⁊ roſaꝝ rubeaꝝ pulegij oiuz ana. ʒ. v. ſu et acatie ⁊ unbilici ſtinci ⁊ ſeis iperici oium ana. ʒ. xlv. uini odoriferi antiqui in quo i fũdanᷓ ea q̃ oꝫ i fundi mellis diſpumati qd̃ ſufficit. Miſceaᷓ ⁊ ſeruetᷓ ⁊ ãminiſtretᷓ poſt ſex menſes ⁊ ſit doſ ſicut auelana cũ eo qd̃ ẽ cõueniẽs de potibꝰ. Et in hac q̇dẽ deſcriptõe ſunt medicie que nõ ſunt i deſcriptõe Gal. treſdeciꝫ ⁊ ſũt agaricũ ⁊ hermodactili ⁊ ruta ⁊ ãmoniacũ ⁊ dicates ⁊ aſſaꝝ ⁊ dragagãtum ⁊ ſticados ⁊ camepitheos ⁊ melilotuꝫ ⁊ xiloballſamũ ⁊ melãopip ⁊ bdelliũ. Et indeſcriptõe Gal. ſunt due medicine q̃ nõ ſunt in hac deſcriptõe ⁊ ſũt radix lilij: ⁊ ſal ⁊ in deſcriptõe alia ẽ medicina una q̃ nõ eſt in hac deſcriptione ⁊ eſt ſemen rute.

ARs cokion ãminiſtrati in mitridato. ℞. paſſulaꝝ rubeaꝝ enucleataꝝ pondus. ʒ. iiij. glutinis albotin põdꝰ. ʒ. xxiiij. ſquinãti ⁊ mirrhe amborum ana. ʒ. xij. cinamõmi et bdelli ſubalbidi ⁊ blacte bizãtie ⁊ ſpice romãe ⁊ caſie ⁊ meliloti ⁊ ciperi ⁊ baccarũ lauri oiuz ana. ʒ. iij. calami aromatici põdus. ʒ. ix. croci. ʒ. i. bitumis iudaici. ʒ. ij. ſ. Et hec deſcriptio ẽ ſabor filij ſehel in q̃ eſt additũ bitumẽ iudaicũ. Et in deſcriptione alia ẽ additũ darſiſaban pondus. ʒ. ij. ſ. Et indeſcriptione alia ſunt addite aſſari. ʒ. ij. ſ.

TYriaca eſdre. ℭ ℞. amomi põdus aureorũ. xij. ſuperioris ſquinanti aur. viij. piretri aure. vi. croci aur. xxxvi. cinnamõi aur. vi. ⁊ mirrhe aur. xij. petroſelini ⁊ eſt ſemẽ apij mõtani ⁊ dauci ⁊ eſt ſemẽ baucie ſiluẽris mõtane cretẽſis oium ana aur. iij. dragaganti. aur. xxx. ſucci hypoquiſtidos aur. viij. radicis lilij celeſtis aur. xv. ſeis fenicli aur. vi. bdellij ſubalbidi aur. viij. ſeis hyuſq̇ani albi aur. xxviij. caſie lignee aur. ix. ſeminis papaueris albi aur. xxx. ſpice inde aur. xij. ſemis rute aur. i. grãoꝝ citri excorticatoꝝ ſumach ſemii amboꝝ ana aur. ij. ſẽinis aneti ⁊ epatis almeliki ⁊ aſſari ⁊ cordumeni ⁊ euforbij et opij õniũ ana aur. vi. melanopipis aur. xxx. roſaꝝ rubeaꝝ ſiccaꝝ ablatis capitibus aur. ix. folij indi aur. xij. olei balſami aur. iij. nereidẽ cretẽſis ⁊ eſt ſpica romana ameis et ẽ ſupius uitis ãboꝝ ana aur. vi. roſaꝝ oleãdri et ſupioris almaru amboꝝ ana aur. iiij. lacce mũdate aur. xij. memithe gariofiloꝝ amboꝝ ana aur. xij. ſupioris ſpice romane aur. iij. reuſini aur. xij. ſucci altiſe et eſt alfelẽgeſiᷓ et diciᷓ abrotanũ ſilueſtre aur. xx. et radicũ endiuie aur. xx. et coſti et gẽtiane romane amboꝝ ana aur. xij. folioꝝ citri aur. xiij. et trociſcoꝝ alindaracaron aur. vij. aniſi aur. vi. ſq̇nãti aur. xij: Aggrega has medicinas terẽdo cribellãdo i fũdẽdo q̃ de eis infunduntᷓ i uino clare ſubẽ et ẽ radix aut cõi aut i triplicato aut uino paſſo aut melio et ꝯfice cũ melle diſpumato ꝫm q̃titãtẽ que neceſſaria eſt et reponaᷓ in uaſe et adminiſtretᷓ ſicut amminiſtratur tyriaca maior. ℭ Et de medicis ſunt quidã q̇ ponũt in ea de ãmoniaco et de eis ſunt q̇bꝰ illud nõ uidetur quoniã ãmoniacũ nocet ſtomacho.

DEſcriptio tyriace eſdre. ℞. ãmõi et mirrhe amboꝝ ana. ℥. v. piretri. ℥. ij. ſ. ſquinãti. ℥. iiij. caſie lignee. ℥. xij. ſ. ſtoracis liq̇d. ℥. vi. ſ. dauci. ℥. i. croci. ℥. xij. petroſelini. ℥. i. et. ʒ. ij. ireos. ℥. ij. ſ. ſeis ſeſli et bdellij amboꝝ ana. ℥. iiij. ſ. olibãi. ℥. ix. dragagãti. ℥. x. ſucci hypoq̇ſtidos. ℥. iij. granoꝝ citri excorticatoꝝ aur. i. ſeminis aneti et epatis almeliki et lignoꝝ citrinoꝝ omnium ana aur. ij. ſemis hyuſq̇ami albi. lb. i. ſemis papaueris al. lb. ij. ſpice. ℥. ix. et. ʒ. i. rute ſicce. ℥. i. et. ʒ. ij. ſumac. ℥. iij. aniſi et aſſari et cordumẽi omniũ ana. ℥. iiij. opij. ℥. ij. et. ʒ. i. ſ. euforbij. ij. ſ. ℥. pipis. ℥. i. ſ. roſaꝝ. ℥. iiij. folij indi et carbobalſami amboꝝ ana. ℥. iij. anacardi. ℥. ij. ſ. lacce mundate. ℥. v. cinamomi. ℥. iiij. meu. ℥. ij. ſpice cretẽſis. ℥. ix. ſulfuris. ℥. iiij. memithe et reuſini et coſti amari omniũ ana aur. iiij. folioꝝ citri aur. v. trociſcoꝝ alindaracaron aur. iiij. olei balſam. aur. vij. ſucci abrotãi. lb. i. galãge. ℥. vij. lilij. ℥. vi. gariofiloꝝ. ℥. v. melis quantum ſufficit.

COnfectio tro. alindaracarõ adminiſtratoꝝ i ea. ℞: cãemelᷓ. ru. et camemille albe et ſumach et ſu et aniſi et aſſari uſnee et calami aromatici et xilobalſami omniũ ptes eq̇les ponderis aggrega has medecinas cõtritas et cribellatas et cõfice cũ uino puro hõe ſubẽ et eſt radix aut cõi tribus diebus cõtinuis et moueaᷓ in omni die ſemel et adde ſup illud de uno hoꝝ uinoꝝ ſi indiget illo et fac trociſcos ponderis aur. i. et

exicca i umbra. hāc tyriacā fecit esdras et est uicaria
tyriace alfarocb in rebus omnibus.

T yriaca diateseron. ℞. gentiane romaue baccarū
al uri aristologie longe ⁊ myrrbe ōniū ptes eq̄
les terātur et cōficiat cū melle dispumato ꝫm q̄titatē
sufficientie eꝰ doſ sit aur. i. cū aqua calida. ¶ Et dici
tur ꝙ de medicis quidā sunt q̄ ponūt loco myrrbe co
stū amaꝝ et refert Seruaget ꝙ inuenit in descriptione
quadā additōeꝫ croci partis. i. Hec tyriaca de quattu
or speciebus ꝯfert pūctuī scorpionū ⁊ araneaꝝ ⁊ egri
tudinibus frīdis ꝓprie epilepsie q̄ subito accidit ⁊ tre
mori oris stomachi.

S O tira liberās magna. ¶ Hec medicina est ag
gregatiua iuuamēti cōferens epilepsie ⁊ ūtigini
⁊ dolori capitis antiquo ⁊ tremori ⁊ ꝓhibet māꝫ attra
hi ad oculū: et qn̄qꝫ fit cū ea alcobol post abstractionē
aque quare ꝓhibet saniē ⁊ ꝓhibet euētū nocumēti ad
oculuꝫ ⁊ abscisionē uocis ⁊ paralysim ⁊ alguesgues ⁊
dolorē dētiū ⁊ dolorē oculi. ⁊ dolores pulmonis ⁊ la
terif ⁊ pectoris ⁊ hypocōdrioꝝ bibita in aqua mellis
⁊ ualet ad expulsionē sanguis potata i aqua arnoglos
se ⁊ ūge pastoris ⁊ uentositatibꝰ in stō ⁊ doloribus eiꝰ
⁊ ictericie et ad passiones frīdas ⁊ clarificat coloreꝫ ⁊
delet cogitationes ⁊ remouet eructuationē ⁊ sanat ue
sicā ⁊ egritudines intestinoꝝ ⁊ puncturā coꝝ et cliste
rizat cū ea: quare eradicant apata coꝝ ⁊ apata splenis
⁊ ꝓuocat supfluitates renū ⁊ uesice ⁊ cōfortat testicu
los ⁊ linit sup eos ⁊ addit desideriū ⁊ cōfert doloribꝰ
iūcturaꝝ et spasmo ⁊ podagrē ⁊ ꝯfert ad uenēa ex mor
sionibꝰ et ebibita ⁊ cōfert febribus antiquis ⁊ ꝑiodis
rigoris ⁊ resoluit apata. cꝰ ꝑmistio. ℞. myrrbe ⁊ cassie
⁊ sq̄nāti ōniū ana. ℥. i. ſ. castorei ⁊ petroselini ⁊ ē semē
apij siluestris mōtani amboꝝ ana aur. xv. seminis apij.
℥. ij. siseleos aur. i. costi amari ⁊ cinamomi ⁊ trociscoꝝ
aladarmeu ⁊ storacis liquide ⁊ assari ōniū ana aur. vi.
anisi aur. x. piperis al. aur. xij. pipis longi aur. iij. spice
aur. iij. amomi et croci amborum ana aur. iiij. opij.
aur. x. Aggrega has medicinas tritas ⁊ cicotrigōiza
tas ⁊ cōfice cū melle dispumato ⁊ repone in uase ⁊ ute
re post. vi. menses.

A Rs trociscoꝝ aladarmeu administratoꝝ in liber
ante magna. ℞. amomi ⁊ darsisaban ⁊ costi ama
ri et calami aromatici ⁊ gariofiloꝝ ⁊ pipis albi ⁊ ame
os ōniū ana aur. iij. cinamomi ⁊ masticis ⁊ croci ōniū
ana aur. vi. su aur. i. spice aromatice ⁊ folij indi amboꝝ
ana aur. vij. myrrbe aur. vi. Aggrēga has mediciāſ ꝯtri
taſ ⁊ cicotrigōizatas ⁊ ꝯfice cū uīo claro aut alio ⁊ fac
trociscos ꝑuos pōderātes aur. i. ⁊ exicca i ūbra ⁊ utere.

N Edrech Darij. ¶ Nedrech darij est una d̄ me
dicis persicis magnis electis q̄ ꝓcedit incessiōe
filonij ⁊ tyriace ⁊ scelitbe ⁊ ipiꝰ iuuamētū est magnum
in colica cuius hec est ꝑmistio. Accipe croci ⁊ seminis
hyusquiami albi amboꝝ ana sextariū. i. opij ⁊ euforbij
amboꝝ ana. ʒ. xx. ⁊ spice ⁊ storacis liquide amboꝝ ana
sextaria duo et folij idi et gariofiloꝝ amboꝝ ana. ʒ. iiij.
et piperis albi. ʒ. ij. et margaritaꝝ nō perforataꝝ et sa
lis ammoniaci et seminis rute siluestris et muschi et cā
fore et cardamomi et cinnamomi et casie ōniū ana pō
dus. ʒ. i. et costi. ʒ. viij. et seminis albarmel et piretri
et macropiperis ōniuꝫ ana. ʒ. iiij. serapini et castorei et
oppoponacis ōniū ana pondus. ʒ. ij. et zedoarie et do
ronici et olei balsami omniū ana aur. viij. et idescripti
one sypra et greca myrrbe. ʒ. iiij. et cāfore. ʒ. iiij. tere sic

ea et cicotrigonizate infunde ea que liquescūt in uino
decocto deiñ aggrega omnia et cōfice cū melle et ātiq̄
sex mēsibus cuius doſ sit sicut nux cū aqua tepida.

C O nfectio pbōrū et ē illa que nominat mā uite.
Ualet ad superfluitates pblatis ꝯfortat animā
letificat digerit facit eructuarē assimilata ut sit sicut ui
aticū adolescētie et addit in ꝯseruatione et memoria et
rōnē efficit bonā et absoluit linguā et destruit frigora
abscindit fluxū urine et sedat uentositates et addit in
spermate et cōfortat memoriā et detumescere facit car
nē gingiuaꝝ et stringit dētes et remouet dolores dorsi
et iuncturaꝝ et ilioꝝ et emūctorioꝝ cuiꝰ ꝑmistio. ℞. pi
peris et macꝰ piperis et zinziberis et cinamomi embli
coꝝ et belliricorū et capsie et aristologie rotūde de sce
mi et uenaꝝ cytrinarū et uētris granoꝝ pinee maioris
Et indescriptione alia nucis iñ sucutiū et est testiculꝰ
ulpis ōniū ana. ℥. i. ſ. camemil. ℥. ſ. et plante granorū
uue. ℥. iij. auferat interius pasularū rubearū deiñ terā
tur bene et sumat q̄tū sunt oēs medicine mellis et coa
gulet deiñ cōficiant cū eo spēs quas diximꝰ et sumat
de ea ꝫm oēm dispōꝫ q̄tū est nux ꝑua in oleo nucis inō
mensura cū qua inuoluat.

S Celitbe. ¶ In hac medecina sub fideiussione
affirmāt oēs iuuamentū existere et in cōpositio
ne eius ēē mirabile. Nos uero nō inuenimus ei ipres
sionem plimā nisi in asperitate accnte lingue et molifi
cationi eius. At uero medici dicunt ꝙ scelite magnuꝫ
cōfert iuuamētū manie et egritudinibꝰ frīs melicis et
pblaticis et palysi et epilepsie et apoplexie et torture
et alguegues et locutioni anime et dolori capis et emi
granee et obliuioni et melie ot frigori cerebri et tremo
ri et pulsui cordis et conseruat embryonē et confert
abortui et cōfert distilationi urine et doloribus matri
cis et uentositati eius et molificationi lingue et ūtigini
et tristitie et nocumēto fungoꝝ et uenenis ⁊ lacti qd̄ co
agulat in stō et alijs et confert doloribus iuncturaruꝫ
et ōmibꝰ doloribus antiq̄s frigidis. et dat in potu ad
omnē rem ad quā pertinet sicut ad frigꝰ uehemēs in a
qua casie fistule et dicitur ꝙ in uino est magis iuuamē
tū et ad opilationes intrinsecas cū aqua radicū et ad
dolores matricis cum aqua anisi et ad dolores superi
ores cū aqua sansuci aut cū aq̄ radicū sicle et pueris
cum oleo uiolaceo: hec ergo sunt ea que dicūt medici.
Et illud qd̄ est apud me est qd̄ est medicina in ordina
ta non ordinate cōpōnis adurens sāguinē et humores
deficiēs a trociscis cꝰ cōmistio. ℞. muschi et cāfore et ā
bre oiuꝫ ana pondus. ʒ. ij. margaritaꝝ nō ꝑforatarū et
croci amboꝝ ana. ʒ. x. auri cōtriti et argēti contriti am
boꝝ ana. ʒ. ſ. āomi et semis barmel et euforbij ut usnen
nabati et usnee et semis apij et seminis rute et sterco
ris uacce mōtāe et sulfuris rubei ⁊ citrini et hellebori
albi ⁊ storacis liquide ⁊ ciperi et mersulen ⁊ sunt ligna
asparagi et uenarū alestind et est albarmel alba ⁊ che
lidōie ⁊ granorū almabaleb et xilobalsami ⁊ hezerasen
⁊ simsindar oium ana pondus. ʒ. ij. ⁊ floris squināti ⁊
folij ⁊ nucis muschate et castorei et se. eruce et se. bau
cie omniū ana pondus. ʒ. x. ⁊ alzarub ⁊ azkei ⁊ draga
gāti magisterij et oigelle et stercoris ulpis et radicis
capparis omniū ana. ʒ. ſ. ⁊ serici crudi et seminis ane
ti et radicum eius ⁊ zedoarie ⁊ doronici ⁊ zinziberis
et gentiane et lingue auis ⁊ salis idi et piretri et coral
li et bituminis iudaici ⁊ su et psilij. omniuꝫ ana. ʒ. iiij.
garioful. et spice ⁊ assari et costi ⁊ casie et cardamo

mōi et capilliueneris oīuʒ ana.ʒ.viij.et macis ꝛ ireos
amboꝝ ana pondus.ʒ.i.fructuum mandragore siccoꝝ
numero .xx.ꝛ casie mūdate et lignoꝝ casie amboꝝ ana
p ondus.ʒ.ſ.et floꝝ ſq̄nāti pondus.ʒ.x.et ſeminis feni
culi et iſopi ſicce amborum ana.ʒ.x.et origani perſici ꝛ
origani alinci amboum ana.ʒ. iiij.et bedeoard ꝛ no
dorū pale ueteris in pietibus ꝛ reuſcini oīum ana.ʒ.
vij.ꝛ piperis albi et nigri ꝛ macropipis ꝛ opij ꝛ aristo
logie longe ꝛ ro. ꝛ grāoꝝ almabaleb oīum ana. ʒ.xx.
ꝛ auelane iñ pondus.ʒ.ij.et duas tertias.ʒ.i.et ſuperi
oris ſalicis et uenaꝝ īdaꝝ ſiccaꝝ et eſt almeius et polij
et ſucci ireos ꝛ darſiſaban et abrotani oīum ana pon
dus.ʒ.i.ꝛ aniuden nigre pōdus.ʒ.iiij.et quarte et me
liloti pōdus.ʒ.iij.et duaꝝ tertiaꝝ.ʒ.i.et capilloꝝ algol
et digitoꝝ citrinoum ꝛ gutte baracoſt ꝛ altit boni odo
ris et ſerapini ꝛ oppoponacis oīuʒ añ pond⁹.ʒ.ij.ꝛ ter
te uiaꝝ quadrataꝝ pond⁹.ʒ.iij .Et illud qđ inueniť ꝺ
medicinis que intrant in ſcelithe in codicib⁹grecis ad
ditū ſupra illud qđ eſt in hac ꝺſcriptione eſt iſtud alzu
rūb ꝛ aleſſis albe ana.ʒ.ij.radicis alkeiri rubee pōd⁹.
ʒ.iij.ſuperioris alcanne.ʒ.ij.agnicaſti.ʒ.iij.cōdumeni
pōdus.ʒ.i. reuſcini ꝛ carpobalſami ꝛ xilobalſāi ꝛ gra
noruʒ myrti egiptie ꝛ ſigillati regis ꝛ aſſe fetidē oīum
ana.ʒ.ij.nucis muſcbate.ʒ.iij.granoꝝ alben excortica
toꝝ.ʒ.iij.ſpodij.ʒ.i.cuſcute et karabe ꝛ mudaſcō ꝛ ge
ſtafrid ꝛ nucis ſauīe et mugath ꝛ marmacor et utriuſʒ
been rubei et albi oīum ana.ʒ.ij. aniſi.ʒ.iij. ſceba.ʒ.iij.
ſalis tabarzet ſalis indi et ſalis panis et dauci ꝛ petro
ſelini et ſucci liquiricie et ſucci eupatorij omniū ana.ʒ.
ij.et corticū cirri ſiccoꝝ et fuſtiū peonie oīum ana pon
duſ.ʒ.iij.churuden.ʒ.v.magnetis.ʒ.vi.calcanil ꝛ ē ori
num montanū et amigdalaꝝ amaraꝝ oīum ana.ʒ.vij.
Tere ſicca ꝛ cicotrigoniza et infunde ea que liquefiūt
in uino bono ꝛ cōfice cum melle qđ ſit triplū pōderis
medicinaꝝ et repōne in uaſe uitreo qđ ſit ſicut uriale
ꝛ ātiqueť ſex mēſib⁹c⁹doſ ſit q̄ntū ē cicer cū aq̄ tepida.

Commiſtio eius ſm aliā deſcriptionē.℞.muſchi
boni pondus.ʒ.ij.margaritaꝝ nō perforataꝝ pō
dus.ʒ.x.auri ſuſi et argenti fuſi amboꝝ ana pondus.ʒ.
ſ.ambre poudus.ʒ.iiij.zarub pondus.ʒ.i.ſirici aduſti
aut nō aduſti pondus.ʒ.iij.myrrhe gariofiloꝝ et ſpice
boni odoris amborū ana.ʒ.iij.croci pondus.ʒ.x.zedo
arie et doronigi amboꝝ ana.ʒ.iij.radicis lilij celeſtis
pondus.ʒ.i.amomi pondus.ʒ.ij. maſticis pōdus.ʒ.ſ.
folij indi pondus.ʒ.x.carpobalſami pōdus.ʒ.ſ.macis
pondus.ʒ.i.fructuū mandragore nūero.x.lignoꝝ caſie
ꝛ caſie amborū ana.ʒ.v.leucopipis ꝛ zinziberis et ra
dicum aneti imninm ana.ʒ.iij.coſti amari pondus.ʒ.
viij.nucis muſcate pondus.ʒ.x. caſtorei poudns.ʒ.x.
euforbij pondus.ʒ.ij.floris ſquinanti ponduſ.ʒ.x.ſemi
nis aneti et gentiane romāe et ſupioris lingueauiſ oīū
ana pondus.ʒ.iij.cardamomi pondus.ʒ.viij.ſeminis
barmel.ʒ.viij.ſeminis fenugreci pondus.ʒ.vi.fuſtium
capilloꝝ ueneris .ʒ.viij.ſalis indi pondus.ʒ.iiij. nigel
le ꝛ eſt granum nigrum pondus.ʒ.ſ.origani pſici pon
dus.ʒ.iij.fu pondus.ʒ.vi.dragaganti artificij pōd⁹.ʒ.
ſ.uſnen nabati pondus.ʒ.ij.ſeminis apij.ſeminis rute
et uſnee et ſulfuris citrini oīum ana.ʒ.ij. ſtercoris uac
ce montāe aut capre montane pōdus.ʒ.ij. bedeoard
pondus.ʒ.vij.ſeminis eruce poudus.ʒ.x.ſauine pōd⁹
ʒ.iiij.melanopiperis et macropipis et ſeminis hyuſq̄a
mi albi omniū ana.ʒ.xx.terre uiaꝝ quadrataꝝ pond⁹.
ʒ.i.ariſtologie longe pondus.ʒ.x.ariſtologie rotunde
pondus.ʒ.iiij.reuſcini pondns.ʒ.vij.ſeminis alzufere
pondus.ʒ.x.ſeminis endiuie pōdus.ʒ.iiij.ſeminis alā
iuden pondus.ʒ.iiij.et ſexta.ʒ.i.meliloti pōdus.ʒ.iiij.
ſ.pſilij et iſſidis oīum ana pondus.ʒ.iiij.granoꝝ cucu
meris excorticatoꝝ.ʒ.iiij.et tertiam.ʒ.i.bitumis iuda
ici pondus.ʒ.iiij.camfore et bellebori albi et nigri et
ciperi ꝛ ſtoracis liquiđ et chelidonie ꝛ ſeminis haſpa
ragi omninm ana pondus.ʒ.ij.ꝛ digitorū citrinorū ꝛ
capillorū algol et radicis endiuie et caſie et baracoſt
omniū ana pondus.ʒ.ij. xilobalſami pondus .ʒ.ij.aq̄
nigelle ꝛ aque ſpine nominate.alcana ana pondus.ʒ.
i.et granorū almabaleb ponduſ.ʒ.i.radicū aſſidi ꝛ ē ſi
napis albi pondus.ʒ.ij.nodorū palee que eſt inparie
tibus.ʒ.vij.ſtercoriſ cupis pōdus.ʒ.ſ.corticuʒ radiciſ
capparis pondus.ʒ.ſ.hezeribaſen et iſſindar amborū
ana pondus.ʒ.iiij.Aggrega has medicinas contritas
et cicotrigonizatas et infunde que infūdenda ſunt de
eis in uino odorifero et cōfice cū melle diſpumato et
repone in uaſis et āminiſtra poſt ſex menſes ſicut cicer
cū aqua corticū radicis feniculi ꝛ apij et fac caputpur
giū ex ea q̄ntitatē unius grani frumēti cū aq̄ canabis.

Arius Barij.ꝛ eſt medicina inda que letificat ꝛ
confortat cor et corpus et colorē efficit bonū
et aufert lūbricos et facit odorem oris bonū ꝛ ſudoriſ
et iuuamentū eius ad epar eſt magnū et non eſt in ea
nocumētū apparēs et ſumiť ante cibum ꝛ poſt ipm.c⁹
cōmiſtio.℞.roſarū rubearū pondus.ʒ.vi.ciperi pōd⁹
ʒ.v.gariofilorū et maſticis et ſpice et aſſari oīum ana.
ʒ.iij.cinami ꝛ alzarub ꝛ croci ꝛ macis ꝛ cardamomi
ꝛ heil et nucis muſchate omniū ana pond⁹.ʒ.ij. Sūe
has ſpeties poſt cicotrigonizationē cū orali et pmiſce
permiſtione decenti cōterēdo deiñ accipe emblicoruʒ
mūdatoꝝ bonorū recentiū lb.i.ꝛ decoquanť in lb.ix.
aque dulcis donēc remaneat tertia deiñ coleť et itere
tur illa aq̄ in olla ſuper quā pijcianť de penidijs ſaba
ri lb.ij.deiñ buliat cū facilitate donec ingroſſeť ꝛ fiat i
ſpiſſitudine lohoc ad pect⁹ groſſi deiñ auferať olla ab
igne ꝛ pulverizenť in ea medicine et moueať cū ligno
ſalicis donec permiſceať cōmiſtione equali .Q̄ñq3 in
fianť reponanť in uaſe uiridi cuius doſ ſit quod eſt
ab uno aur. ad duos.

Confectio alia inda.℞.piperis ꝛ macropipis ꝛ
myrobalanoꝝ nigrorū et belliricorū et emblico
rū ablatis nucleis ipſorū ꝛ centauree oīum ana ſexta
ria.iiij.ꝛ mellis et butyri uacini q̄ntū cōficiat ipam: c⁹
doſ ſit aur.i.aut plus unicuiq3 hoi ſecundum quanti
tatem ſue uirtutis.

Confectio noīata algere. ¶ Que pfert utriq3
cholere ꝛ pruritui ꝛ frigoribus confortat ſto
machum ꝛ ualet ad colicam ꝛ uentoſitates et facit
appetere cibum ꝛ confert ad coitum cuius permi
ſtio.℞. ſcamōee ꝛ medulle turbit et macropſpis oīum
ana.ʒ.vi.piretri et ſemiuis apij ꝛ ameos et zinziberis
et ſalis indi oīum ana pōdus.ʒ.i. gariofilorū ꝛ zarub
amborum .ʒ.ſ.alflengeti auri.mabaleb excorticat.añ
ʒ.ij. zuccari tabarzet et croci amborum ana.ʒ.iij.
Accipe has medicinas poſt cicotrigonizationē excep
tis ſcamonea et croco qm̄ ipſi ſimul teruntur deiñ per
miſce medicinas cōmiſtione decenti ꝛ confice cū mel
le diſpumato ſm ꝛ pondus earuʒ bis ſemiſ cuius doſ
ſit ab eo qđ eſt inter.ʒ.ij. uſq3 ad.ʒ.ij.ſ.uſq3 ad.iij.

Confectio alia aīaʒ confortans dilatās et letifi
cans cōfortās corpus colorem faciens bonum

destruens lúbricos odorem oris faciens odoriferū ⁊
sudorem ⁊ confert stō ⁊ epati ⁊ non est in ea nocumētū
⁊ recipitur añ cibū ⁊ pꝰ ipsꝫ cꝰāmistio.℞.rosarum rube
arum ptes.vi.ciperi ptes.viij.gariofiloꝝ ⁊ masticis ⁊
spice ⁊ assari oium ptes.iij.cinami ⁊ zarub ⁊ croci ana
ptes.ij.macis ⁊ cardamomi ⁊ elbaugue ⁊ nucis mus
cbate oium ana ptem.i.terantur ⁊ cribellentur ⁊ sūa
tur ad oē pondus.ʒ.xxxiij.de oibus medicis lb.i.em
bliboꝝ recentiū ⁊ decoquatur ois lb.cū.ix.lb.aq̄ usqꝫ
quo remaneant lb.iij.deinde coletur ⁊ proijciatur sr
illam aquā p oi lb emblicoꝝ lb.i.penidioꝝ sabari ⁊ de
coquantur donec fiat in spissitudine electuarij grossi de
inde puluerizentur desuper medicine ⁊ conuenienter
fiat eꝰ permistio ⁊ reponatur in uase uitreo uiridi cuius
dos sit ab aur.i.usqꝫ ad aur.i.⁊.ʃ.

[C]Onfectio tyriacalis magna ex nr̄a arte exptoꝝ
iuuamentoꝝ predcōrum in confectionibus que
sunt ante eā.℞.corticum citri ⁊ gentiane ⁊ myrrhe ⁊
carpobalsami ⁊ folioꝝ ozimi citrati ⁊ seminis eius ⁊ se
minis alfelengemisch ⁊ zedoarie ⁊ doronigi oiuꝫ an.ʒ
ijj.⁊ muscbi ⁊ ambr̄ amboꝝ ana aur.i.⁊ xiloaloes idi
aur.ij.⁊ canfore aur.ʃ.⁊ costi ⁊ cinamōi ⁊ acori ⁊ cro
ci ⁊ spice celtice ⁊ apsinthij oium ana.ʒ.iij.⁊ fu meu ⁊
petroselini oium ana.ʒ.ij.ʃ.⁊ seminis eruce ⁊ seminis
napi ⁊ seis porri ⁊ lingue auis ⁊ granoꝝ piperis oiuꝫ
ana pondus.ʒ.ij.⁊ opii pondus.ʒ.iij conficiatur ſm
descriptiōm ⁊ fermēteꝛ sex mēsibꝰ deinde bibatꝛ.

[C]Onfectio tyriacalis minor ex arte nostra.℞.
carpobalsami et costi et myrrhe et genciane ⁊ cinamo
mi ⁊ leucopiperis et xiloaloes indi et petroselini omni
um ana partē.i.muscbi tertiam paruis castorei quar
tam ptē cōficiatꝛ cū melle et administreꝛ.

[C]Onfectio cesaris ualēs ad pulsum cordis ⁊ epi
lepsiam ⁊ dolores stōi fri ⁊ intestinoꝝ ⁊ oppila
tiones ⁊ putrefactiōm sanguinis lōgam ⁊ difficultateꝫ
digōnis ⁊ difficultatē anhelitus ⁊ singultū uehementē
cuius permistio.℞.castorei ⁊ succi liquiritie ⁊ casie ⁊
costi amari ⁊ melanopiperis macropiperis ⁊ storacis
⁊ opij ⁊ croci ⁊ spice aromatice oium ana pondus.ʒ.
iij.oppoponacis pondus.ʒ.i.muscbi pondus sexte.ʒ.
i.zedoarie ⁊ doronigi ⁊ margaritaꝝ non pforataꝝ oiū
ana.ʒ.ʃ.myrrhe pondus.ʒ.ix.Aggrega has medicias
tritas ⁊ cribellatas ⁊ cōfice cū melle dispumato ⁊ ute
re qū necesse est quantitate ciceris.

[I]TRifera magna ualens ad malitiā digōis ⁊ frigꝰ
stōi ꝓprie ⁊ intestinoꝝ ⁊ molificatōm in stō ⁊ ue
sica ⁊ addit in desiderio coeundi cꝰpermistio.℞.myro
balanoꝝ nigroruꝫ excorticatoꝝ pondus.ʒ.vi.bellirico.
⁊ embli.⁊ seminis apij montani ⁊ capsie inde ⁊ ameos
⁊ origani persici oium ana.℥.i.spice ⁊ amomi ⁊ hell ⁊
acori ana pondus.ʒ.iij.cinamomi pondus.ʒ.ijj.leuco
piperis ⁊ melanopiperis ⁊ neremisch ⁊ salindi oium
ana.℥.ʃ.scorie ferri.℥.iij.sinapis.℥.i.ʃ.⁊ salis āmoni
aci.ʒ.ʃ.tere ⁊ cicotriconiza ⁊ inuolue cū oleo amigda
lino ⁊ confice cū melle dispumato de quo sit triplū pō
deris spetieꝝ ⁊ utere qū necesse fuerit.

[D]Escriptio alia.℞.myrobalanoꝝ kebuloꝝ ⁊ bel
liricorum ⁊ serēblegi ⁊ buzeidem ⁊ macis ⁊ ca
psie inde ⁊ secacul oium ana.pteꝫ unā bedarūgi rubei
⁊ bedarūgi albi ⁊ lingue auis ⁊ beē albi ⁊ bren rubei
oium ana ptem mediā.aggrega has medicinas contri
tas ⁊ cribellatas ⁊ confice cum melle dispūato ⁊ buty
ro ⁊ utere qum necesse fuerit

[C]Ebemiren magnū.Est medicina inda cōferēs
malitie cōplonis frē ⁊ debilitati stōi ⁊ addit in
desiderio coeundi ⁊ confert alguesgues ⁊ melie ⁊ ictifi
cat motus corporis ⁊ conseruat embryonē ⁊ cōseruat
renes ⁊ uesicā ⁊ frangit lapidem:cꝰpermistio.℞.acori
⁊ costi amari ⁊ aristologie longe et aristologie rotūde
omnium ana sexataria.ijj.macropiperis ⁊ zinziberis
amboꝝ ana pondus sextariorū.v.semis apij ⁊ ameos
et carui ⁊ semis feniculi et seis alrathai ⁊ seis portu
lace ⁊ semis eruce ⁊ bedarūgi rubei ⁊ bedarūgi albi ⁊
auricule muris ⁊ cymini carmēi ⁊ seis aneti oium ana
pondus sextariorum.vi.gariofilorum ⁊ usnee ⁊ calāi
aromatici ⁊ xilobalsami oium ana sextaria tria melilo
ti et sceba ⁊ zerub et carpobalsami oium ana sextaria
tria ⁊ casie ⁊ macis et cardamomi ⁊ cinami oium ana
sextaria.iiij.myrobolanoꝝ citrinaꝝ ⁊ serēblegi ⁊ et bel
liricorū ablatis nucleis oium ana sextaria.viij.pomoꝝ
mādragore siccorū et hellebori al.⁊ marmacore ⁊ se
minis hyusquiami albi siluestris et semis hyusquiami
albi hortulani et asech hortulāi ⁊ capsie inde ⁊ zeresse
⁊ granoꝝ citri excorticatoꝝ ⁊ uenarū ⁊ siten idi et be
en rubei ⁊ been albi ⁊ ligue auis oium ana aur.xiiij.
nucis muschate.xxx.nūero radicū cucūeris siluris et
seis agnicasti oium ana sextaria.iij.seminis baucie et
amomi amborū ana.ʒ.vi.opij ⁊ euforbij et castorei oi
um ana.ʒ.iij.mirobalanoꝝ nigrorū ablatis nucleis pō
dere.ʒ.iiij.folij indi et fenugreci et meu ⁊ petroselini ⁊
dauci ⁊ reusini omniuꝫ ana.ʒ.vi.aggregenꝛ medicine
iste trite et cribellate.Et sumāꝛ peīdij al.pōder medici
naꝝ dcāꝝ oiū et butyꝝ uaccinū pōdeꝛ medicinaꝝ ⁊ peī
dioꝝ siꝛ ⁊ mellis dispūati pōdeꝛ mediciaꝝ ⁊ penidiorū
⁊ butyri siꝛ et cōficiaꝛ ſm hūc mōm.Sumāꝛ peīdij ⁊
incidāꝛ et ꝓijciāꝛ sup eos tres lb.aq̄ ⁊ decoq̄nꝛ donec
liq̄fiāt ⁊ ingrossenꝛ ⁊ fiāt sicut mel deiñ ꝓijciaꝛ sup eos
mel.fiat tepidū butyrū uaccinū inuoluāꝛ cū eo medic
ne trite ⁊ cribellate deiñ ꝓijcianꝛ peīdij ⁊ mel cocta si
mul in mortario magno ⁊ puluerizēꝛ desup medicinei
inuolute imbutyro et cōficiāꝛ donec equenꝛ et reponā
tur in uase in quo fuit mel tpe lōgo ⁊ reponaꝛ sex men
sibꝰ ⁊ administreꝛ pꝰ illud cꝰ dos sit sicut galla in ꝓnci
pio diei et fine eiꝰ tribꝰ diebꝰ ⁊ tribꝰ noctibꝰ cū aqua
calida aut cum aliquo de uinis.

[P]Ermistio eius ex descriptiōe alia.℞.acori ⁊ co
sti amari ⁊ aristologie lōge ⁊ rotūde oium ana
sextaria tria macropipis et zinziberis ana sextaria.v.
Et indescriptione alia amboꝝ ana sextaria duo loco
quinqꝫ seis apij et ameos et carui et seis feīcli ⁊ semis
alrotab et se.portulace et seis eruce et seminis sāsuci
et turbit albi ⁊ rubei ⁊ cymini carmeni ⁊ seminis
aneti oium ana sextaria sex gariofilorum usnee calami
aromatici carpobalsami ōniū ana sextaria.iij.meliloti
⁊ sceba ⁊ zarub et carbobalsami ⁊ casie ⁊ macis ⁊ car
damomi ⁊ cinami oium ana sextaria.ijj.myrobalano
rū citrinoꝝ ⁊ bellicoꝝ et emblicoꝝ ōniuꝫ ana sextaria
viij.pomoꝝ mādragor siccoꝝ ⁊ myrti sicce ⁊ hellebo
ri albi ⁊ marmacor ⁊ sēinis hyusq̄ami albi siluris et
seminis hyusq̄ami albi hortulani ⁊ asech et capsie inde
et zeresch et grāoꝝ citri excorticatoꝝ et sices indi et za
ror et been albi et rubei et lingue auis ōnium ana aur.
xiiij.nucis muschate.xxx.numero radicū cucūeris sil
uris et seminis agnicasti amborū ana sextaria.iij.semi
nis baucie et amomi amborū ana.ʒ.vi.opij euforbij ⁊
castorei ōmniū ana.ʒ.iij.myrobalanorū nigrorū pōdꝰ

ʒ.iiij.folij indi et petroselini et dauci et reusini omnium ana.ʒ.vi. Aggrega has medicinas p⁹ cicotrigonizationē et pone cū eis penidios s̄m pōd⁹ medicinaꝝ omniū et inuolue cū butyro et cōfice cū melle dispūato et repone in uase c⁹ dos sit.ʒ.ij.ʒ.forti et debili minus hoc.

Alzebemirē puū. Juuamētoꝝ ꝓriorū est ei.℞. acori et costi et aristologie rotūde et lōge omniuꝫ ana sextaria.iij.granoꝝ arased et seminis harmel amborum ana sextaria.ij.⁊ piperis ⁊ macropis ⁊ zinziberis oiuꝫ ana sextaria.v.⁊ seminis apij ⁊ carui ⁊ ciperi ⁊ seminis napi ⁊ se. alrotab ⁊ seminis cepe ⁊ seminis erucce ⁊ zaror ⁊ tudeti rubei ⁊ albi ⁊ seis porri ⁊ seminis lini ⁊ seminis andacoche ⁊ seminis feniculi ⁊ ameos ⁊ seminis citri excorticati ⁊ seminis portulace ⁊ calamēti ⁊ bechir ⁊ fenugreci ⁊ seminis lansuci ⁊ cymini carmeni ⁊ seminis aneti ⁊ seminis baucie oium ana.ʒ.x. gariofilioꝝ ⁊ heil ⁊ usnee ⁊ folij indi ⁊ cardamoni ⁊ cinami ⁊ enule ⁊ ciperi ⁊ nucis muscbate ⁊ calāi aromatici ⁊ zarub ⁊ meliloti ⁊ mamacor ⁊ carpobalsami oiū ana.ʒ.xx.⁊ casie ⁊ macis ⁊ granoꝝ myrti ⁊ zeresch ⁊ lingue auis ⁊ spice oium ana pondus.ʒ.xxiiij.⁊ ros siccaꝝ pondus.ʒ.v.⁊ myrobalāoꝝ nigrorūꝫ ⁊ kebulorum ⁊ belliricoꝝ ⁊ emblicoꝝ oium ana sextaria.iij. seis hyusquiami albi ⁊ euforbij ⁊ opij oiū ana.ʒ.iij. castorii sextarium.i.⁊ capsie inḋ ⁊ alasech ⁊ zedoarie ⁊ beē rubei ⁊ albi ⁊ reusini ⁊ darūgi ⁊ seminis portulace ⁊ galange ⁊ storacis oium ana sextaria.iij.⁊ penidiorū cuꝫ pondere oium harum medicinaꝝ ⁊ cōmisce ⁊ inuolue butyro uaccino ⁊ confice cum melle dispumato cuius dosis sit aur.i.cum aqua tepida

Confectio S. ¶ Hec confectio calefacit istiā urine ex renibus ⁊ uesica ⁊ apperit oppilatōes et rectificat corpus. cuius permistio.℞. leucopiperis ⁊ melano pipis ⁊ amomi ⁊ costi amari ⁊ spice aromatice ⁊ folij indi ⁊ croci ⁊ seminis apij ⁊ anisi ⁊ piretri ⁊ seminis urtice ⁊ seminis rute montane omniū ana ꝑtes equales. Aggrega has medicinas tritas ⁊ confice cum melle dispumato ⁊ utere. c⁹ dosis sit pondus.ʒ.ii cum aqua corticū radicis feniculi ⁊ corticum radicis apij c⁹ permistio ex descriptione alia.℞. piperis nigri ⁊ albi ⁊ amōi ⁊ costi ⁊ spice ⁊ calami aromatici ⁊ folij indi ⁊ seminis apij ⁊ croci ⁊ anisi ⁊ seminis urtice piētri seminis rute montane omniū ana ꝑtes equales cōficiantnr cum melle ⁊ sit dos pondus.ʒ.i. cuꝫ aqua radicum feniculi ⁊ apij.

Confectio alia S. ualens ad dolorem epatis ⁊ tussim ⁊ expulsiōm sanguinis. cuius ꝑmistio.℞ croci cinamomi amboꝝ an̄ pondus.ʒ.i. bdellij.ʒ.iiij. alxebet duas tertias.℥.i⁹ squinanti.ʒ.iij. calami aromatici.ʒ.ij. casie spice celtice myrrhe omniū ana.ʒ.ij. gūmi cupressi sextaria.iij.⁊ mellis.℥.iij. passulaꝝ enucleataꝝ pondus.ʒ.xl.⁊ uini boni qḋ sufficit terantur ⁊ cicotrigonizentur ⁊ conficiantur cum melle.

Confectio hermetis conferens podagre ualde ⁊ doloribus iuncturaꝝ ⁊ doloribus renum ⁊ stōi ⁊ uentositatibus ⁊ ulceribus intestinoꝝ ⁊ hydropisi ⁊ ictericie ⁊ uertigini ⁊ eius quiḋ proprietas est in iliuris ⁊ podagra.⁊ sit dosis aur.i. aut.ʒ.ij. cuius ꝑmistio.℞. agarici ⁊ assari et acori et cordumeni et semis rute et euforbij et fu. et isopi sicce omniū ana.ʒ.i. aristologie longe et radicū ciclaminis amboꝝ ana.℥.ij. ameos et gariofiloꝝ amboꝝ ana.℥.ij. gentiane rōane.℥.ij. absce et seminis apij amboꝝ ana.℥.vi. centauree minoris et est albalziꝫ.℥.viij. casie et costi amari et myrrhe omnium ana.℥.iij. spice aromatice et sceba montani et petroselini omniū ana.℥.ij. polij et prassi amboꝝ ana.℥.vi. camepitheos et camedreos et scordeon omniū ana.℥.viij. Aggrega has medicinas tritas et cicotrigonizatas et confice cū melle dispumato et repone in uase et bibatur in diebus ueris. ¶ Cōmistio e⁹ ex descriptione alia.℞. agarici et acori et assari et cordumēi et seminis rute et euforbij et fu et isopi sicce omniū ana.℥.i. ameos et gariofiloꝝ amborū ana.℥.ij. gentiane.℥.vi. asse et seminis apij amboꝝ ana.℥.ij. centauree minoris ℥.viij. casie et costi et aristologie longe omniū ana.℥.iij myrrhe et spice et calamēti montani et petroselini oiuꝫ ana.℥.ij. prassij et polij amboꝝ ana.℥.iij. camedreos et camepitheos et scordeon omniū ana.℥.viij. mellis q̄tū sufficit c⁹ dos sit.ʒ.ij. aut aur.i. in hora ueris.

Confectio hermetis ualēs ad thenasmonē qu de ea sumitur in potu pondus.ʒ.xxx. cuꝫ aqua frā et ad dolorem epatis cū aqua mellis ros et ad febrē cum aqua tepida et ad dolorē stōi cū aceto cōmisto et ad dolorē renū cum uino cōmisto et ad reliquos dolores et prefocatiōm cum aqua tepida: Et si non fuerit cū eis febris cū uino cōmisto et ad expulsiōm sanguis cū aceto cōmisto in quātitate fabe et ad doloreꝫ ilij sicut quātitas illa et ad retentiōm intestinoꝝ ⁊ uentositates cū uino antiquo cōmisto et est conueniens ad dolorem capitis et alguesgues et maniā qū in potu sumitur in nocte et ad tussim siccā potata in pricipio noctis cū uino cōmisto et ad morsū serpentū cū aqua alterenia bin et liniatur sup locū morsū et cōfert ad uenena mortalia qn̄ in potu sumitur cū aqua gentiane et ad morsū canis rabiosi qn̄ in potu datur cū lacte.

Deindaru. ¶ Existimauit ille qui ipm edidit q̄ est expertū c⁹ permistio.℞. piperis albi et seminis hyusquiami albi amboꝝ ana sextaria.v. croci et lumon amboꝝ ana sextaria.x.⁊ opij ⁊ āmoniaci ⁊ folij ⁊ piretri ⁊ radicū mandragore ⁊ albonniati ⁊ casie ⁊ spice ⁊ seminis apij omniū ana sextaria.vi.⁊ xilobalsami sextaria.iij.⁊ mellis dispumati quantū sufficit conficeantur ⁊ admistretur sicut narrauimus.

Alkeskinengi est confectio ꝑimorum iuuamētoꝝ ualens ad egritudines infantium ⁊ puerorū ⁊ ad epilepsiam ipoꝝ ⁊ torturaꝝ eorum ⁊ spasmū ipsorū ⁊ colicā eoꝝ ⁊ confert prefocationi matricis ⁊ tēperat additiōm menstruoꝝ ⁊ sedat uentositates matricis. c⁹ permistio.℞. casie ⁊ gestafrid ⁊ radicis mandragore ⁊ seminis harmel ⁊ seminis feniculi ⁊ capobalsami et aristologie longe et rotunde ⁊ muscbi ⁊ ambre omniū an̄.ʒ.iiij. beil.ʒ.xxiiij. opij ⁊ costi ⁊ nuc̄ muscbate ⁊ myrobalanoꝝ citrinoꝝ omnium ana.ʒ.xij. gariofiloꝝ.ʒ.xxiiij. ciami ⁊ confectionis alkesire ⁊ arsenici citrini ⁊ seminis lilij omniū ana.ʒ.ij. acori.ʒ.viij. serapini ⁊ dorōigi et myrrhe et olei de stezagem omnium ana.ʒ.vi. legast et macis et ciperi et croci omnium ana.ʒ.x. mugatb.ʒ.xv. storacis liquide.ʒ.xv. murdasacron et foliorum myrti et nuci cupressi et seminis sauine omniū ana ʒ.iij. teratur et cribelletur et conficiatur cum melle dispumato et āministretur.

Confectio alkesire āministrati in ea.℞. calami aromatici et blate bizantie et olibani oium an̄ ʒ.iiij. usnee et cinami et croci omniū ana.ʒ.i. storacis.ʒ iiij. muscbi et xiloaloes amboꝝ ana.ʒ.ʒ. conficiatur cū uino antiquo odorifero et dimittatur donec fermētetur

et āministretur.

Confectio de muſcho faciens ad pulſū cordis et ad oēs infirmitates mſte et ad difficultatem anhelitus et eſt medicina confortans aīaꝫ. ꝯpermiſtō ℞. zedoarie et doronigi et margaritaꝝ nō perforataꝝ et karabe et corali omniū añ. ʒ. i. ſerici crudi. ʒ. i. ſ. beē rubei et albi et foliȷ̈ indi et ſpice et cardamōi et gariofiloꝝ et caſtoꝛi omniū ana. ʒ. i. ſ. zinzibeꝛis et macropiperis amboꝝ ana teꝛtiam. ʒ. i. muſchi octauaꝫ. ʒ. i. Terantur oia et conficiātuꝛ cū melle cꝛudo cꝯ doſ ſit ſicut cicer cum uino odorifero.

Confectio de muſcho alia que ualet ad dolorē epatis et ſtōi et debilitatē coꝝ et reſoluit uentoſitates et inflāmatiōm. ꝯpermiſtio. ℞. pondus teꝛtie. ʒ iꝰ. de muſcho et ſpice aromatice et caſie et foliȷ̈ indi et lacce mundate et reuſini omniū ana pondus. ʒ. ȷ̈. gentiane ꝛomane pondus. ʒ. ȷ̈. croci et ameos et ſemis apȷ̈ et maſticis omniū ana. ʒ. iiȷ̈. cinamomi et pipeꝛis et ariſtologie rotunde omniū ana pondus. ʒ. iȷ̈. xiloaloes indi et gaꝛiofiloꝝ et myrrhe omniū ana pondus. ʒ. i. ſ. confice has medicinas tꝛitas cicotrigonizatas cū melle diſpumato et ꝛepone in uaſe et uteꝛe. Cuius doſis ſit ſicut faba cum aqua calida.

Medicina de muſcho cū apſinthio que ualꝫ ad pulſū coꝛdis et algueſgues et apata epiglotis et exiccat hūoroſitatē ſtōi. ꝯpmiſtio. ℞. apſinthȷ̈ et aloes āboꝝ ana. ʒ. viȷ̈. ȷ̈uſini. ʒ. viȷ̈. aēos. ʒ. viȷ̈. et croci et ſeminis apȷ̈ amboꝝ ana. ʒ. ȷ̈ȷ̈. muſchi ei neriden et foliȷ̈ et myꝛꝛhe omniū ana. ʒ. ȷ̈. caſtorei. ʒ. i. ſ. cōmiſce et confice cum melle. ¶ Medicina de muſcho alia cōferens ad meſiam choſicam. ℞. maſticis et croci amborum ana. ʒ. i. ſ. ſupeꝛioꝛis apſinthȷ̈ et ozimi citꝛati et epithymi omniū ana. ʒ. i. xiloaloes et galle amboꝛū ana ʒ. i. ſ. muſchi. ʒ. ſ. zedoarie et doꝛonigi amboꝝ ana. ʒ. ȷ̈. maꝛgaritaꝝ et karabe et coꝛalli et ſeꝛici omniū ana. ʒ. iȷ̈. aloes. ʒ. xxiȷ̈ȷ̈. mellis quantū ſufficit. doſis eius integra pondus. ʒ. ȷ̈. cum aqua tepida.

Medicina de muſcho dulcis ualens ad pulſuꝫ cordis et egritudines meſicas et difficultateſ anhelitus et ad epilepſiam et palyſim et torturam et quartanā. ꝯpermiſtio. ℞. zedoarie et doꝛonigi amboꝝ ana pondus. ʒ. i. maꝛgaritaꝝ non pforataꝝ et coꝛalli et karabe et ſerici crudi aduſti omniū ana pondus. ʒ. i. ſ. been albi et rubei et foliȷ̈ indi et ſpice et gaꝛiofilorum et caſtoꝛei omniū ana pondus duaꝝ teꝛtiarum. ʒ. i. et zinziberis et macropiperis amboꝝ ana teꝛtias duas. ʒ. i. muſchi pondus ſexte et. ſ. ʒ. iꝰ. Tere medicinas et cribella et confice cum melle qđ eſt ſicut extrahitur đ fauis qđ non inuenit ignis crudum ad unum tria et īpone in uaſe et utere.

Medicina de muſcho alia efficiens illa iuuamēta. ℞. zedoaꝛie et doronigi et margaꝛitaꝝ paruarum et kaꝛabe et coralli omniū ana. ʒ. iȷ̈. et tertiam ʒ. i. et ſerici crudi pondus ʒ. ȷ̈. et been albi et rubei et ſpice et foliȷ̈ et cardamomi et gariofiloꝝ omniū ana. ʒ. ȷ̈ȷ̈. et duas tertias. ʒ. i. et uſnee et macꝛopiperis et zinziberis omniū ana ponduſ. ʒ. i. et tertie. ʒ. i. caſtorei pōdus tertie. ʒ. iꝰ et muſchi boni pondus aur. i. incidatur ſeꝛicū inciſione pua donec fiat ſicut puluis deiđ aggꝛegetur in mortaꝛio cum margaꝛitis et coꝛallo et karabe et teꝛantuꝛ optime et terantuꝛ alie medicine et conficiantur cum melle crudo. cuius doſ ſit pondus mediȷ̈ auꝛ. cum aqua tedida.

Medicina de muſcho alia ſitis illi. ꝯ ꝯmiſtio. ℞. apſinthȷ̈ et aloes amboꝝ ana. ʒ. viȷ̈. ſpice et muſchi et foliȷ̈ et myꝛꝛhe omnium ana pondus. ʒ. ȷ̈. ȷ̈uſini pondus. ʒ. vi. ameos et cꝛoci et ſeminis apȷ̈ omniū ana pondus. ʒ. ȷ̈ȷ̈. caſtorei. ʒ. i. ſ. Tere et confice cum melle. cꝯ doſ integra ſit aur. i.

Sagzenea magna. ¶ Hec medicina ē expta ualens ad oēs paſſiones fꝛias et uentoſitates groſſas ⁊ dolorem dentiū ⁊ coꝛroſiōm coꝝ ⁊ ad fꝛigus ſtōi ⁊ tarditatē digōis ⁊ colicam ⁊ difficultatē urine ⁊ ad frigus ⁊ phſa ⁊ ad mucoſitatē urine. ꝯpermiſtio. ℞. caſtorei ⁊ opȷ̈ ⁊ cinamomi ⁊ aſſari ⁊ fu ⁊ meu ⁊ dauci oiū ana. ʒ. i. piperis ⁊ macropiperiſ ⁊ galbani ⁊ coſti oium ana. ʒ. vi. croci. ʒ. ſ. liquefiant cū aqua mellis ⁊ terantur ſicca ⁊ reſoluatur galbanū cū melle ⁊ cōficiantur ⁊ āmiſtreť pꝰſex menſes. ꝯpermiſtio ex deſcriptōe alia. ℞. caſtoꝛei ⁊ melanopipeꝛis ⁊ croci ⁊ meu ⁊ fu ⁊ dauci ⁊ aſſaꝛi ⁊ opȷ̈ ⁊ leucopiperis ⁊ bezard omnium ana pondus. ʒ. ȷ̈. coſti pondus. ʒ. i. cinamomi. ʒ. ȷ̈. terātur ⁊ cribellentur ⁊ ꝯficianť cū melle diſpumato.

Sagzenea minoꝛ que eſt in intentione eꝰ. ℞. caſtorei ⁊ opȷ̈ amboꝝ ana. ʒ. x. piperiſ ⁊ macropiperis ⁊ galbani ⁊ myrrhe ⁊ coſti oium ana. ʒ. lx. ⁊ cinnamomi ⁊ meu ⁊ fu ⁊ dauci ⁊ aſſari oiū ana. ʒ. x. ⁊ croci pondus quarte. ℥. iꝰ. Et in deſcriptione alia zinziberis. ℥. i. ⁊ ſtoꝛacis liquide. ℥. iȷ̈. Et in deſcriptione alia caſtōei ⁊ melanopiperis ⁊ croci ⁊ meu ⁊ fu ⁊ dauci et aſſari ⁊ opȷ̈ ⁊ cinamomi ⁊ leucopiperis oium ana. ʒ. i. coſti pondus. ʒ. i. Tere oia ⁊ confice cum melle ⁊ antiquetur ſex menſibꝰ. cꝯ doſ ſit aur. ſ. cum aqua tepida ī ieiuno. Et in deꝛcꝛiptione doſ qđ eſt inter ſextā. ʒ. i. uſqꝫ ad duos aur. ⁊ in deſcriptione doſ quantū eſt granum piperis. Et dī ꝙ teratur ſiliqua ⁊ liniatur ad uenena ⁊ ad uentoſitates in mꝛīcibus ⁊ paucitatē cōceptionis ⁊ menſtrue. Soluatuꝛ de ea quantū eſt faba cū oleo de lilio ⁊ ſupponatur cū lana ⁊ liquefiat de ea cū oleo ſambacino ⁊ odoret de ea mulieꝛ ⁊ ſuffumigetur cū ea ēt. Et ad dolorē pectoris ⁊ tuſſim ⁊ renes ⁊ difficultatē urine ex fꝛigoribus ⁊ bibat de ea mulieꝛ quātum eſt ciceꝛ cum uino puro ⁊ ad nauſeatiuam ſacietatem aur. i. cum uino puro.

Hamoruſia que confert ad debilitatē epatis ⁊ ſplenis ⁊ duritiē coꝝ ⁊ apeꝛit oppilatiōm ⁊ pꝛouocat urinam ⁊ frangit lapidē in renibꝰ ⁊ iuuamentuꝫ eꝰ in inceptione hydꝛopiſis eſt magnū. ꝯpermiſtio. ℞. dauci ⁊ eſt ſem̄ baucie ſiluꝛis ⁊ cymi carmeni xilobalſami caſie coꝛdumeni floꝛis ſquinanti ſeminis apȷ̈ omnium ana pondus. ʒ. i. macropipeꝛis ⁊ coſti amborum ana. ʒ. ſ. leucopipeꝛis. ʒ. ſ. myꝛꝛhe pondus. ʒ. iȷ̈. baccarum lauri. x. numero acori et cꝛoci amboꝝ ana pondꝰ ʒ. ȷ̈. Aggrega has medicinas tꝛitas et cribellatus et ꝯfice cum melle diſpumato cꝯ doſ ſit ſm quantitatē auellane cum aqua tepida.

Anacardinū et eſt albeladoriū qđ eſt iuuamītuꝫ ad contractiōm. i. eos qui ſe mouere non pñt. ꝯpermiſtio. ℞. myrobalanoꝝ nigroꝝ et belliricoruꝫ et emblicoꝝ oium ana. ʒ. xxxvi. nigelle pondus. ʒ. xxiȷ̈ȷ̈. ſpodi pondus. ʒ. vi. heil pondus. ʒ. viȷ̈. cipeꝛi. ʒ. vi. anacaꝛdi. ʒ. vi. piperis et macꝛopiperis et zinziberis et ſel ſelmure et aniſi oium ana. ʒ. xȷ̈. teꝛe et cꝛibella et peꝛmiſce cū eo penidioꝝ pondus. ʒ. dc. reſoluantur cum aqua ſecūdum quantitatē que ſufficit et confice medicinas et ſepeli uas in quo eſt medicina in ordeo ſex

mensibus deinde utere.

Confectio anacardi que cōfert ad oēs spēs dolorum stōi ⁊ confert ad dolorē capis antiquum ⁊ ad uertiginē stōaticam ⁊ ad maniā ⁊ alienatōm ⁊ dolorem pectoris ⁊ epatis ⁊ splenis ⁊ renūet cōplōnem frīam ⁊ dolores mēicum ⁊ podagrā ⁊ leprā ⁊ egritudines melie. c⁹ permistio. ℞. spice ⁊ meu ⁊ croci ⁊ casie ⁊ folij ⁊ epithymi ⁊ squinanti ⁊ carpobalsami ⁊ aristologie longe ⁊ gariofiloꝝ ⁊ granoꝝ alben ⁊ zinziberis ⁊ aloes ⁊ bdellij ⁊ myrrhe ⁊ olei balsami oium ana. ℥. i. masticis ⁊ mellis anacardi ⁊ agarici oium ana ptes. viij. radicis lilij celestis. ℥. ij. corticum radicis feniculi ℔. iij. aceti asceri. iij. infunde cortices feniculi in aceto tribus diebus ⁊ ꝓijciantur in ollā ⁊ ferueat bullitione leui ⁊ colet̄ ⁊ exprimantur radices ⁊ adiungat̄ illi aceto mellis ℔. i. s. ⁊ bulliat ad ignē leuem sup carbōes donec ingrossetur parūp ⁊ ꝑmisceantur cū eo medicie ⁊ sit dos pond⁹. ʒ. ij. cū eo qd̄ conuenit de potibus.

Confectio alia anacardia faciens ad palysim ⁊ ei silia ⁊ ad torturā ⁊ mollificatiōm ⁊ abstergit cerebrū ⁊ facit ipm bonum. cuius ꝑmistio: ℞. spice casie folij indi myrrhe croci sceba armeni epithymi supioris aladrion reusini carpobalsami gariofiloꝝ oiuz ana pondus. ʒ. ij. granoꝝ alben excorticatoꝝ ⁊ zinziberis amboꝝ ana. ℥. i. ⁊ alkei ⁊ mellis anacardi ⁊ kerbel oium ana. ℥. iij. agarici pondus. ʒ. ij. Et in descriptiōe alia pondus. ʒ. viij. aloes scotrensis. ℥. i. ireos. ℥. ij. corticū uenarum feniculi ℔. iij. aceti fortis ℔. ix. infundātur cortices in aceto tribus diebus cōtinuis ⁊ ꝓijciat̄ tunc in uase ⁊ ferueat trib⁹ ebullitionib⁹ cū igne medio deinde coletur ⁊ ꝓijciantur cortices ⁊ iterū reponat̄ acetum in ollam ⁊ effundātur sup ipm de melle ℔. x. s decoquatur cū igne leui donec ingrosset̄ ⁊ puluerizēt̄ desuper tunc medicine trite predcē ⁊ ꝑmisce eas ⁊ utere hac confectione post sex menses c⁹ dos integra sit pōdus. ʒ. i⁹ cum aqua tepida.

ARaston magnum. Et e⁹ expositio est bonuz cōferens ad frigus corporis ⁊ ad ptisim ⁊ dolorem uentris ⁊ febrem cōmistam ⁊ ad quātanā ⁊ ad colicam ⁊ dolorē mēicis. c⁹ permistio. ℞. opij ⁊ croci ⁊ casie ⁊ amōi ⁊ euforbij ⁊ acatie ⁊ costi ⁊ myrrhe ⁊ spice ⁊ gūmi arabici ⁊ semis alkerua ⁊ seminis alādacocha ⁊ granoꝝ urtice ⁊ bdellij ⁊ olibani ⁊ adibic ⁊ sumach ⁊ sulfuris citrini ⁊ storacis liquide ⁊ leucopiperis oiū ana. ʒ. v. piretri ⁊ seminis artanithe ⁊ est adranoch ⁊ rosaꝝ siccarum ⁊ seminis rhaphani ⁊ seminis apij ⁊ semis citri omnū ana. ʒ. iiij. ameos ⁊ se. altararacō siluēis oium ana. ʒ. iiij. seminis sinapis. ʒ. i. seminis hyusquiāi albi pondus. ʒ. x. cartami ⁊ zinziberis amboꝝ ana pōdus. ʒ. ij. ⁊ de eis quid sunt qui non ponūt in ea piper. Tere sicca ⁊ infunde reliqua in uino odorifero tribus diebus donec resoluātur ⁊ ponātur cū melle ⁊ tunc effundātur desup olei balsami boni. ℥. i. ⁊ ponatur sup ignē in uase lapideo ⁊ accende sub eo ⁊ ferueat duab⁹ ebllitionib⁹ deinde remoueatur ab igne ⁊ antiquetur sex mensibus c⁹ dosis integra sit pondus aur. i. ⁊ quanto plus antiquatur est melius.

ARaston minus conferens ad oīa quib⁹ confert maius. ℞. opij pondus. ʒ. iiij. acatie ⁊ piperis amboꝝ ana. ℥. i. piretri pondus. ʒ. iij. amōi. ʒ. v. casie. ʒ. iiij. croci. ʒ. iij. ⁊ sulfuris citrini. ℥. i. ⁊ euforbij. ʒ. iij. spice. ℥. i. terantur ⁊ cribellētur ⁊ conficiātur cū melle.

Diamarte qd̄ est iuuatiuū ad oppilationes epatis ⁊ splenis ⁊ frigus mēicum ⁊ tussim humidā ⁊ quartanā ⁊ cōstrictōm anhelitus ⁊ ictericiā oppilatiuam ⁊ mollificatiōm c⁹ permistio. ℞. seminis harmel eminā i. s. olibani. ʒ. x. aristologie longe ⁊ reusini amboꝝ ana ʒ. xx. zedoarie ⁊ doronigi amboꝝ ana pondus. ʒ. iiij. masticis ⁊ carpobalsami ⁊ croci ⁊ meliloti ⁊ spice aromatice oium ana pondus. ʒ. x. opij ⁊ ziziberis ⁊ costi ⁊ casie oium ana sextaria. iij. ⁊ istaꝝ medicinaꝝ trium in descriptione alia. ʒ. xij. cipi sextaria. x. aloes. scotrensis pōdus. ʒ. xiiij. gariofiloꝝ pondus. ʒ. vi. hellebori albi rosarum rubeaꝝ siccaꝝ nigelle oium ana sextaria. vi. pipis pondus. ʒ. x. aggrega has medicinas contritas ⁊ cicotrigonizatas ⁊ confice cū melle dspumato ⁊ utere.

BEdemeregi. eius iuuamēta sunt sicut iuuamēta diamarte c⁹ permistio. ℞. zedoarie ⁊ doronigi ⁊ opij ⁊ castorei ⁊ piretri ⁊ piperis ⁊ macropiperis ⁊ casie ⁊ est ex almasus ⁊ seminis hyusquiami albi ⁊ storacis liquide ⁊ oppoponaci ⁊ croci omniū ana. ʒ. vi. fenugreci. ʒ. viij. margaritaꝝ pondus. ʒ. ij. galbani ⁊ myrrhe amboꝝ ana. ʒ. xij. tere ⁊ cribella ⁊ ꝯfice cū melle.

Confectio algarithi conferens ad dolorē capitis antiquū ⁊ datur in potu cū uino cōmisto cū melle ⁊ aqua tepida ⁊ confert illis qui epilepsiam patiuntur qū bibūt de ea ⁊ est iuuatiua ad obliuiōm ⁊ ad aꝑa duꝝ et abscindit superfluitates que attrahūtur ad oculos. c⁹ permistio. ℞. myrrhe et casie et macropipis et cinnamomi et siseleos et amōi omnium ana pond⁹. ʒ. iiij. spice ⁊ floris squinanti amborum ana. ʒ. xij. et croci pondus. ʒ. vi. et opij pondus. ʒ. v. et seminis apij montani pondus. ʒ. xv. anisi et seminis apij hortulani amboꝝ ana. ʒ. xx. et piperis pondus. ʒ. xxxviij. storacis liquide et costi et rubee et assari omniū ana. ʒ. i. tere et cribella sicca et infunde humorosa in uino odorifero deinde confice totū cū melle. c⁹ dos sit pondus. ʒ. i. cum aqua tepida in ieiuno.

Confectio citria selini ualēs ad egritudies cholere nigre et uētositates et pulsū cōdis et doloꝛis isātiū ⁊ doloꝛis mēicū. c⁹ ꝑmistio. ℞. pipis albi zinziberis et salis indi omniū ana pondus. ʒ. vi. opij et euforbi et castorei et gariofiloꝝ et croci et masticis et piretri omnium ana. ʒ. v. costi. ʒ. vi. fesire et fesiresim et cipi et zedoarie et doronigi et aristologie longe omniū ana. ʒ. ij. olei balsami et aque cāfore amboꝝ ana. ʒ. iiij. tere sicca et infunde gūmas in uino et confice cū melle dispumato. c⁹ dos sit unicuiqꝫ hōi ꝭm mēsurā sue complōnis.

Confectio nigra selini que confert ad mes et paralysim et ad guale et ad cholām nigram et oēs egritudines frīas. c⁹ permistio. ℞. seminis harmel. ʒ. cētum et uiginti oppopōacis. ʒ. lxxx. nigelle et bezard et cucumeris siluēis omniū ana pondus. ʒ. lx. acori et serapini et āmōiaci et aristologie lōge ⁊ siapis et bdellij subalbidi ⁊ hellebori et radic̄ ēdiuie et castōei et radic̄ colloquintide et sulfuris citrini et semis eruce et agni casti et rute montane oium ana pond⁹. ʒ. xl. opij et euforbij et hyusquiami albi et piperis albi et condisi et salis indi rubei et salis naptici nigri et radicis assebeha et est radix sebisech et est mandragore et radicis hyusquiami albi et piretri et myrrhe et aloes et olibāi et capsie omniū ana. ʒ. xx. spice et masticis et zedoarie et doronigi omniū ana. ʒ. viij. croci. ʒ. iij. tere sicca et infunde gūmas in kitran de scemi ꝭm quantitatem que sufficit deinde tere et cōmisce medicinas oēs dinde sepeliatur in cinere duobus mēsibus deinde āministret̄

p⁹illud de qua dentur forti aur.iij.et medio.ij. et debili i.⁊ infanti quantum est granum piperis.

Confectio albumuseli ⁊ est i^a que noiata est succurrens ⁊ est de stupefactis sedatiua dolorum ex oi uentositate ⁊ ex omni egritudine dñante sicut incubo ⁊ ex alguesgues ⁊ ad oēm dolorem est iuuatiua ⁊ sedatiua.c⁹permistio.℞.opij ⁊ hyusquiami al.amborum ana aur.x.eufōbij ⁊ croci ⁊ spice ⁊ piretri ⁊ hermodactilorum ⁊ cardamōi ⁊ macropiperi oium ana.ʒ.v. tere ⁊ cribella ⁊ confice cū melle dispumato de qua detur aur.5.forti ⁊ magno ⁊ puo ⁊ debili pondus sexte.ʒ.i⁹.

Confectio de alleis faciens ad morpheam ⁊ frigora ⁊ humores crudū ⁊ phlā ⁊ addit in uirtute ⁊ clarificat colorē ⁊ conuertit utentē se quasi ad formā adolescentie conferēs oi egritudini potatur i hyeme calefacit corp⁹ ⁊ alleuiat corpus ⁊ erigit nām.cui⁹ permistio.℞.caficies duos ciceris de scemi qui infundāt in nocte i aq̄ dulci deinde cū igne leui coq̄t dōec aqua denigretur ⁊ cōfrangatur cicer deinde coletur a qua postea sumantur allea ⁊ findantur unūqōq3 granū eorum deinde coquātur cū ea donec discocta sint allea ⁊ fiant sicut cerebrū postea fundatur desup lac uaccinū dulce in tanta quantitate que submergat ipsa quattuō digitis deinde coq̄ntur lēto igne sicut candele donec exiccetur lac aut quasi deinde fundatur desuper butyrum uaccinū recens cū mensura postea decoquat cū igne leui sicut candele donec exiccet ip̄m deinde confice ip̄m in uase eneo donec fiat sicut massa postea effunde desuper mellis albi clari quantitatē que supernatet ei quattuor digitis ⁊ decoque ip̄m silr donec coaguletur aut quasi deiñ pone si unāq̄q3 lb. alleorum aur.xij.de tuderi rubeo et albo ⁊ aur.iij. piperis ⁊ aur.x. portulace ⁊ aur. x.cimi carmeni ⁊ aur.x.galāge ⁊ tm̄dem cinnamomi.tere has medicinas ⁊ pijce desuper ⁊ pmisce ea ⁊ pone in uase uiridi ⁊ sumatur de ea quātum est nux fm oēm dispositiōm.

Athanasia magna que est cū epate adib conferens doloribus epatis ⁊ splenis ⁊ stōi ⁊ uentositatib⁹ ⁊ dysenterie ⁊ tussi antique ⁊ eis qui euomūt sanguinē ⁊ est sedatiua dolorum sicut confectio filonis .s. filonū romanū ⁊ ad stuporem ⁊ fluxū uentris ⁊ sanguinis expulsiōm ⁊ dolorem renū ⁊ uentositatē renū ⁊ uesice ⁊ asma ⁊ tussim ⁊ mundificat pectus ⁊ cōfert sicut emplm sup hemorroidas posita.⁊ eius dos est quarta aurei usq3 ad aur.5.c⁹permistio.℞.croci ⁊ myrrhe ⁊ opij ⁊ castori ⁊ seminis hyusquiami albi ⁊ costi ⁊ cordumeni ⁊ papaueris ⁊ spice ⁊ eupatorij ⁊ epatis adib ⁊ cornu dextri de cornibus capre adusti omniū ptes equales.Tere que de eis terūtur ⁊ liquefac que liquescunt cum uino ⁊ confice cum melle dispumato ⁊ uterē post sex menses.

Athanasia minor iuuamta c⁹sunt illa eadē c⁹ pmistio.℞.storacis ⁊ croci ⁊ costi ⁊ spice ⁊ opij ⁊ casie omniū ana.ʒ.iiij.succi eupatorij.ʒ.viij. radicis lilij.ʒ.xij.mellis quantū sufficit dos e⁹sicut auellana cū eo qd̄ conuenit de potibus.⁊ in descriptōe alia addite sunt due medicine que sunt myrrha ⁊ xilobalsamū de unaquaq3 quarum ponuntur.ʒ.iiij.

Diacurcuma minus cōferens ad debilitatē epatis ⁊ splenis ⁊ stōi ⁊ ad duritiem eorum ⁊ ad inceptiōm hydropisis phibēs e⁹generatiōm ⁊ colorem efficit bonū ualde ⁊ confert ad plimas egritudines antiquas.c⁹permistio.℞.spice aromatice ⁊ myrrhe ⁊ casie ⁊ costi ⁊ floris squinanti ⁊ cinamomi ⁊ croci omnium ptes equales.Terantur ⁊ cribellent ⁊ infundatur myrrha die ⁊ nocte in triplicato ⁊ pmisceantur oia ⁊ ꝯficiatur cū melle dispūato ⁊ reponatur in uase ⁊ āministret.Et in descriptione alia loco spice neriden

Aurea diacurcume maioris ex arte G.qd̄ cōfert ad dolores antiquos existētes in epate ⁊ splene ex frigore ⁊ grossitudine ⁊ apit oppilationes accñtes in omnib⁹instrīs nutrimēti ⁊ fugat uētositates grossas ab eis ⁊ puocat urinā ⁊ confert oibus doloribus renū uesice ⁊ matricis accidentib⁹ ex materijs grossis ⁊ duritie que est in eis ⁊ hydropicis.c⁹cōmistio est hec. Croci pondus.ʒ.xij.⁊ meu ⁊ fu amborum ana pondus ʒ.iiij.⁊ spice pondus.ʒ.vi.⁊ anisi ⁊ dauci ⁊ assari ⁊ reusini ⁊ petroselini omniū ana pondus.ʒ.iiij.costi ⁊ casie ⁊ floris squinanti omniū ana pondus.ʒ.i.⁊ rubee pondus.ʒ.ij.⁊ succi lilij ⁊ eupatorij ⁊ polij ⁊ scolopendrie omniū ana pondus.ʒ.iij.⁊ olei balsami.℥.5.⁊ myrrhe ʒ.iiij.⁊ in descriptione alia loco spice carpobalsami.ʒ.i capparis romane.ʒ.iij.Tere ⁊ cribella ⁊ confice cum melle postq̄ inuoluūtur cū oleo balsami.c⁹dos sit pondus.ʒ.i.cum sir°de melle.

Dialacca magna conferens iuuamta diacurcuma ⁊ frangit lapidē .c⁹pmistio.℞.lacce.ʒ.viij. amigdale excorticate ⁊ cinamomi ⁊ folij ⁊ gariofilorum omniū ana.ʒ.v. camepitheos ⁊ meu ⁊ fu ⁊ myrrhe ⁊ isopi sicce omniū ana.ʒ.iiij.spice.ʒ.xij.dauci ⁊ seminis apij ⁊ bdellij omniū ana.ʒ.vij.5.croci.ʒ.iiij.assari.ʒ.vij carpobalsami ⁊ casie ⁊ masticis ⁊ calami aromatici oium ana.ʒ.iiij.gētiāe ⁊ aristologie rotūde oiū ana.ʒ.vij. ⁊ succi liquiritie.ʒ.xij.5.reubarbari.ʒ.xv.5.polij ⁊ squinanti omniū ana.ʒ.iij.piperis nigri ⁊ costi amborum ana ʒ.x.5.siseleos ⁊ olei balsami amborum ana.ʒ.iij.5.Tere sicca ⁊ cribella ⁊ solue que liquefiūt cū uino odorifero ⁊ confice cū melle quantū sufficit ⁊ dos e⁹ sit sicut auellana cū eo qd̄ conuenit ei de potib⁹ ⁊ additur i ea ℥.i.aloes ⁊ piperis nigri ⁊ aristologie longe ⁊ coriandri omnium ana.ʒ.iij.

Dialacca.minor que cōfert ad debilitatē epis ⁊ stōi ⁊ frigus amborum ⁊ duritiē eorum ⁊ ad duritiem splenis ⁊ aperit oppilationes.c⁹permistō.℞.lacce ⁊ costi ⁊ baccarum lauri ⁊ lupinorum ⁊ fenugreci ⁊ piperis omniū ana.ʒ.ij.reusini.ʒ.iij.mellis quantū sufficit c⁹ dos sit pondus.ʒ.i.cum aqua decoctionis apsinthij et i descriptiōe alia loco baccarum lauri pōit flos sq̄nāti

Aurea alkokin qd̄ confert ad tussim ⁊ duritiē epis ⁊ ptesim.c⁹permistio.℞.myrrhe ⁊ meissit amborum ana.ʒ.iiij.spice ⁊ croci ⁊ cinnamomi ⁊ casie oium ana pondus.ʒ.i.flores squinanti ⁊ calami aromatici ⁊ bdellij subalbidi ominiū ana pondus.ʒ.ij.5.Et in quibusdā descriptionib⁹loco bdellij mucalibus passularū magnarum enucleatarum ⁊ ablatis corticib⁹.ʒ.xv.mellis q̄tum sufficit.c⁹dosis sit pondus.ʒ.i.cū decoctione isopi infundātur que infundenda sūt de medicinis cū passulis in uino odorifero.⁊ terantur sicca ⁊ cribellētur ⁊ resoluantur sicca cum melle ⁊ misceantur oia ⁊ cōq̄ssēt

Filonium romanū tarsense qd̄ facit ad egritudines plimas ⁊ pprie ad dolores colice ⁊ ip̄m ē sedatiuū dolorum.¶ Inquit G. in libro decē tractatuū in quo narrauit narratiōm filonis inquit enim uerba medicine.Ego sum de expositione filonis medici tarsensis:⁊ meum quid iuuamtū ad eū cui dimissa ē morl est iuuamtū maximū .Et rcifico dolores antecedētes

in egritudinib⁹ plibus ꝛ illud est qm̄ si accidat intesti no noīato colon et est dolor colice et sunt in potu pati ens dolorem de me uice una sedo dolorez e⁹. Et si da ta fuero in potu ei qui patiatur difficultatē urine aut ei qui patitur lapidē ledentem ipm confero ei et sano splenē ēt et anhelitū preparationis ledentē et pthisim et spasmū et dolorem amboꝝ lateꝝ timorosū. Et si da ta fuero in potu ei q̄ spuit sanguinē aut euomit sāguinē sepo inter ipsum et mortem et sepo eam ab eo et sedo oēm dolorem accn̄tem in intestis et uisceribus et tussi et ꝓfocationes et singultū et catarros descendētes a ca pite. c⁹ permistio. ℞. leucopiperis et seminis hyusquia mi albi āboꝝ an̄ aur. xx. opij aur. x. croci aur. v. eufōbij et spice et piretri omniū ana aur. i. castorei et zedoarie et doronigi et margaritaꝝ nō ꝑforataꝝ et sel omniū an̄ ʒ. i. mellis dispumati quantū sufficit doſ eius sicut ci cer cum aqua tepida.

A Jloniū persicū ualens ad fluxum menstruorū et hemorroidaꝝ et solonem nature et ꝓcessionē sanguinis et illas que de pregnantib⁹ mēstruatur et ad uentositates accn̄tes in m̄ricibus et conseruat embry ones. c⁹ permistio. ℞. piperis albi et seminis hyusquia mi albi amboꝝ ana. ʒ. xx. opij et terre sigillate amborū ana pondus. ʒ. x. croci. ʒ. v. euforbij et spice et piretri omniū ana pondus. ʒ. ij. castorei pondus. ʒ. i. zedoarie et doronigi et margaritaꝝ non ꝑforatarū et muscbi oī um ana. ʒ. s. cāfore sextā et seminis. ʒ. i. mellis dispuma ti et colati quantū sufficit doſ eius pondus. ʒ. i. cū eo quod conuenit de potibus.

C Onfectio alkekengi conferens ad ulcera in ue sica et renibus et ad eos qui mingūt sanguinē expta. c⁹ permistio. ℞. seminis hyusquiami albi et semi nis apij et seminis feniculi omniū ana. ʒ. vij. granoꝝ cu cumeris. ʒ v. Et in descriptione alia granoꝝ cucume ris. ʒ. ij. hyusquiami nigri et seminis acetose et opij et granoꝝ pinee frixoꝝ et croci et auellanaꝝ assatarum ꝛ amigdalaꝝ amaraꝝ frixarum omniū ana. ʒ. iij. grana al kekengi numero xxv. dragaganti. ʒ. iiij. Tere et cribel la et confice cū uino cocto. c⁹ doſ sit pondus. ʒ. i. cum cādidicō aut cū aqua mellis p⁹ sex menses.

D Jabirūdinis ualēs ad dolorē gutturis et squi nantiam et dolores q̄ sunt supra hypocōdria. c⁹ permistio. ℞. anisi et seis apij et ameos et floris sq̄nā ti et radicis lilij et cinamōi ꝛ amōi et aristologie lōge et alumis iameni et seminis harmel et myrrhe et radi cis lilij et casie et croci omniū ana. ℥. i. cōfectionis cro cōagnetis et se. rosaꝝ sicci ꝛ rosaꝝ si. oiū ana. ℥. ij. costi et cineris hyrūdinū recētis oiū ana. ʒ. iij. spice et ami li de tritico omniū ana. ℥. s. galle imature medie in q̄ titate numero. viij. Tere et cribella et confice cū melle dispumato et utere et sumatur de eo quantitas galle i⁹. ꝛ dissoluatur cū aqua mellis aut cū aqua ordei aut cū decoctione rosaꝝ et lentiū et radicis liquiritie et gā garizet cum ea et āministretur iteꝝ cum uino trib⁹ aut quattuor uicibus in die.

A Rs crocomagnetis āministrati in diabirūdine ℞. croci et cinamomi amboꝝ an̄. ʒ. ij. rosaꝝ sic carum amōi costi omniū ana. ʒ. i. myrrhe. ʒ. iiij. radicis liquiritie et folij indi amboꝝ ana. ʒ. ij. s. terāt et ꝯfician tur cū uino et fiāt trocisci et exiccentur in umbra.

D Iasulfur. fortasse medicina hec equat tyriace q̄r confert ad febres ꝑiodicas fr̄as et ad febrē quartanā ꝛ febrē phl̄atis et tussim ꝓpe antiquā et spu tum saniei et constrictiōm anhelitus et cōfert spasmo et ualet ad hydropisim et splenē et prouocat urinaz et extrahit lapidem. ¶ Amplius ꝯfert ad puncturā ſpē tum et scorpionū iuuam̄tū manifestū et liberat ex nocu m̄to medicinaꝝ ꝑn̄itium. c⁹ permistio. ℞. sulfuris citri ni et seminis hyusquiami albi et cordumeni et storacis et myrrhe omniū ana. ʒ. viij. rute et costi amboꝝ ana. ʒ. x. opij et croci amboꝝ ana. ʒ. ij. casie. ʒ. xij. leucopipis ʒ. xxij. Tere medicinas et confice cū melle et utere p⁹ sex mēses et sumat in potu eger de eo an̄ ꝑiodū febris sm̄ mensuram sue etatis.

C Onfectio de assa que confert ad ꝑiodos febri um ꝛ aufert febrem quartanā apud digōnem ꝛ expellit nocum̄tum puncture ꝓpe scorpionis ꝛ rutelle ꝛ que sunt sicut illa duo. c⁹ permistio. ℞. asse ꝛ piperis ꝛ myrrhe ꝛ folioꝝ rute ꝑtes equales conficiatur cum melle. c⁹ doſ sit pondus. ʒ. i. in puctura scorpionū cum uino ꝛ in febre cū oxymelle an̄ periodū ꝑ horā unam.

C Onfectio salis indi mundificans stōum ꝛ reti nens uomitum phl̄aticū ꝛ melicū ꝛ sanat uerti ginē fcām ex phl̄ate ꝛ melia. c⁹ permistio. ℞. myrobala norum nigrorum ꝛ belliricorum ꝛ emblicorū ꝛ myro balanoꝝ kebuloꝝ ꝛ sticados omniū ana. ʒ. iij. epithymi ʒ. iiij. salis indi. ʒ. ij. hiere picre. ʒ. x. agarici. ʒ. iiij. Terā tur ꝛ cribellent ꝛ conficiātur cū sirupo acetoso doſ e⁹ pond⁹. ʒ. iij. in mane in ieiuno cū aqua tepida.

D Jacostum ualēs ad dolores epatis ꝛ stōi. c⁹ ꝑ mistio. ℞. cinamomi casie costi omniū ana pon dus. ʒ. xxx. anisi ꝛ se. apij āboꝝ an̄ pondus. ʒ. x. assāi. ʒ xxix. croci pondus. ʒ. viij. reusini pondus. ʒ. x. floris sq̄ nanti ꝛ myrrhe amboꝝ an̄. ʒ. xxiiij. Infundat myrrha in uino ꝛ coletur ꝛ ꝓijciātur desuꝑ medicine ꝛ ꝯficiāt cū melle dispūato. c⁹ doſ sit triplū unius ꝛ āministret.

C Onfectio kabith regis faciens ad dolorē iun cturaꝝ ꝛ podagrā sedans dolorem e⁹ ꝛ ꝓhibēs eam accidere ꝛ ad febrē antiquā ꝛ dolorem splenis ꝛ uentositatē grossam ꝛ difficultatē anhelitus ꝛ tussiz ꝛ ulcera intestinoꝝ ꝛ sincopī ꝛ dolores oculi ꝛ gutturis qū bibī duob⁹ diebus ꝛ conseruat corus qū eaz sumit hō a passionib⁹ ꝛ egritudinib⁹. c⁹ permistio. ℞. seminis rute ꝛ prassij ꝛ scordeon ꝛ camepitheos ꝛ oppopā cis ꝛ gentiane romane ꝛ sticados ꝛ cordumeni ꝛ stora cis liquide omniū ana pondus aur. v. myrrhe ꝛ croci et costi amari et piperis albi et squinanti et spice nardi et euforbij et corticū radicis mandragore et āmoniaci et calam̄ti et seminis feniculi et seminis baucie siluris cretice roſ ru. siccaꝝ ablatis capitibus et carpobalsa mi omniū ana aur. iij. cinamomi aur. viij. casie. ℥. i. succi eupatorij et keisim et seminis andacoche et gūmi amig dale omniū ana aur. iiij. opij et seminis hyusq̄ami albi amboꝝ ana aur. vi. aggrega has medicīas tritas et cri bellatas et infunde ex eis illas que infundūt aut in ui no bono claro et est radix aut alio et confice cū melle dispumato et repone in uase et utere.

A Lcalchataraban magnū qd̄ confert ad abortuz embryonū et dolores mulieꝝ et ad oēs egritudi nes et ē medicīa indica. c⁹ ꝑmistio. ℞. opij pōd⁹ sexta riorum. iiij. duaꝝ tertiaꝝ. ʒ. i⁹. euforbij. ʒ. vi. acatie pon dus sextarioꝝ. v. et pondus. ʒ. ij. et duarū tertiaꝝ. ʒ. i⁹. amoni pondus sextarioꝝ. iij. et duas tertias. ʒ. i. costi amari sextaria. ij. piperis sextaria. ij. et duas tertias. ʒ. i. piretri pondus. ʒ. vi. et alfesira et est harzarasen et sesi setara et est mesesidar amboꝝ ana pondus. ʒ. iiij. serici

crudi sextaria.ij.argenti cōbusti pondus.ʒ.vi. rosarū rubearꝫ siccarꝫ ablatis capitibus.ʒ.vi.ameos pondus ʒ.iiij.seminis byusqami albi pōdus sextarioꝝ.ix.ꝛ.ʒ.ij. supioris uitis pondus.ʒ.iiij.corticū radicis apij pon dus sextarioꝝ.iij.ꝛ.ʒ.ij.seminis portulace sextaria.x. granoꝝ alkerua excorticatorum sextaria.viij. sulfuris citrini sextaria.v.gūmi pondus sextarioꝝ.iij.ꝛ pondus ʒ.ij.storacis liquide pondus sextarioꝝ.iij.ꝛ pondus.ʒ. ij.ꝛ duaꝝ tertiarum.ʒ.i⁹.bdellij.subalbidi sextaria duo turis masculi sextaria.v.ꝛ.ʒ.ij.galbani sextaria.ix.ꝛ.ʒ. ij.ꝛ duas tertias.ʒ.i.dibic mundati sextaria.v.ꝛ duas tertias.ʒ.i.myrti sextaria.ij.masticis sextaria.iij.ꝛ du as tertias.ʒ.i.aristologie rotunde sextaria.iij. ꝛ duas tertias.ʒ.i.radicis lilij celesti sextaria.iij.ꝛ.ʒ.ij.cordu meni sextaria.vi.radicum alkekengi.ʒ.vi.folij indi sex taria.iij.ꝛ duas tertias.ʒ.i.carpobalsami ꝛ calāī aroa tici ꝛ casie ꝛ zedoarie ꝛ doronigi omniū ana sextaria duo seminis mandragore pondus.ʒ.iiij.cinamomi pō dus.ʒ.vi.assari pondus.ʒ.iiij.cardamōi grana integra l.gariofiloꝝ masculorum sextaria.v.gariofiloꝝ femina rum sextaria.iij.berodoam sextaria duo ꝛ.ʒ.ij.cinamo mi sextaria duo galange pondus.ʒ.iiij.margaritaꝝ nō perforatarū pondus.ʒ.v.coralli sextaria duo ꝛ.ʒ.i.ari stologie longe pondus sextarioꝝ.ix.zufere pondus.ʒ. ij.acori albi sextaria duo ꝛ.ʒ.ij.capsie inde pondus se xtariorum.ij.zinziberis ꝛ piperis albi amboꝝ ana sex taria.v.atmot ꝛ turerit amboꝝ ana.ʒ.ij.surenidi sextari a duo ꝛ.ʒ.ij.ꝛ duas tertias.ʒ.i.been albi ꝛ ru. amboꝝ ana sextaria duo ꝛ duas tertias.ʒ.i.fellis uaccini pon dus.ʒ.ij.fellis adib ꝛ fellis ursi ꝛ fellis corui omnium ana pondus.ʒ.i.Aggrega has medicinas tritas ꝛ cri bellatas infusis que ex eis infundunt in uino septem diebus ꝛ post illud proijce super eas medicinas cōtri tas ꝛ confice cū melle dispumato ꝛ olei balsami sexta riis.iij.ꝛ sit quantitas uini in quo infuse sunt medicine quātitas in qua soluantur medicine ꝛ fiant sicut elcūa rium ꝛ ponatur in uase figuli aut lapidis mundo ꝛ fer ueat.v.aut sex ebullitionib⁹ auferatur ab igne ꝛ in sīi detur ꝛ reponatur in uase uitri ꝛ post illud sumatur ō bobaton claudam feminā decrepitā ꝛ ligentur manus ꝛ pedes e⁹ad inuicem ꝛ ponatur in uase eris ꝛ pijciat desuper lupinoꝝ alboꝝ ꝛ aneti amborum añ pugillus i.ꝛ pijciatur desuper aque dulcis quantū necesse est ꝛ cooperiatur os uasis ꝛ decoquatur cū leui igne dōec discoquatur ꝛ p⁹illud auferatur ab igne ꝛ coletur ius ꝛ sumat ꝛ mondificetur cutis e⁹ꝛ ossa ipsius ꝛ pili ei⁹ ꝛ reducatur ius ad uas mūdum ꝛ pijciatur sᷓ ipsum olei balsami ꝛ olei nardi quantitas sacraiati.i⁹.ꝺ uno quoqꝫ ꝛ decoquatur lento igne donec remaneat e⁹ter tia deinde pijciatur sᷓ ipm mel ſm quantitatē iuris ꝛ decoquatur donec ingrossetur ꝛ conuertat in spissitu dinem mellis grossi deinde pijciatur desᷓ medicine cō fecte predcē in principio confectionis ꝛ infrictur ꝛ re ponatur in uase uitri ꝛ dimittatur sex mensib⁹ꝛ admi stret post illud ꝛ non administretur añ illō qm̄ inficiet

Alcalcbataraban minus.℞.carpobalsami pon dus.ʒ.ij.croci pondus.ʒ.x.muschi pōdus ter tie.ʒ.i.bellebori albi.ʒ.iiij.opij pondus.ʒ.xv. condisi pondus.ʒ.ij.piperis pondus.ʒ.x.serici crudi pondus ʒ.ij.seminis byusquiami albi pondus.ʒ.x.euforbij pō dus.ʒ.vij.amōi ꝛ corticum radicis mandragore oiuꝫ ana pondus.ʒ.ij.usnee ꝛ casie ꝛ amoniaci ꝛ olibani ꝛ radicis lilij ꝛ xilobalsami ꝛ pulpe colloqntide ꝛ zinzi beris ꝛ serapini ꝛ oppoponacis ꝛ cinamomi et casto rei bezeribasen ꝛ mesessdar ꝛ capsie inde omniū ana.ʒ ij.seminis albarmel ꝛ gariofiloꝝ ꝛ folij indi ꝛ adipis gruis ꝛ fellis elephantis omniū ana.ʒ.iiij.auri ꝛ argē ti amboꝝ ana pondus sexte.ʒ.i.tritoꝝ ꝛ cribellatorum ꝛ zedoarie ꝛ doronigi ꝛ canfore omniū ana.ʒ.iij. spice aromatice pondus.ʒ.iij.costi amari pondus.ʒ.iiij.carui pondus.ʒ.ij.aristolo.rotunde pōdus.ʒ.i.ameos ꝛ ori gani psici ꝛ radicis alzufere ꝛ granoꝝ capparis omniū ana pondus.ʒ.i.interfectoris p̄ris sui ꝛ zuccari ꝛ bac caꝝ lauri ꝛ sanguinis draconis omniū ana pondus.ʒ. ij.salis indi ꝛ usnē masculi amboꝝ ana pondus.ʒ.ij.sul furis marini pondus.ʒ.i.burūgi ꝛ piperis amboꝝ ana pondus.ʒ.ij.casie fistule mundate a cāna ꝛ granis suis ꝛ chir ꝛ uananeul ꝛ radicum canabis ꝛ risi omnium ana pondus.ʒ.i.Aggrega has medicinas tritas ꝛ cri bellatas ꝛ infunde que ex eis infundūtur in uino ꝛ cō fice cū melle dispumato ꝛ utere post sex menses

Alkelkelengi magni qđ confert ad mollificatio nem stōi ꝛ frigus e⁹ ꝛ ad febres antiquas ꝛ lin copim ꝛ difficultatē urine ꝛ albaras ꝛ morpheā ꝛ uigi lias ꝛ fracturam ossiū ꝛ tussim humidā ꝛ ptisicos qñ non adest febris ꝛ ad illum e⁹iā infrarum est corpus ꝛ ad hemorroidas ꝛ spleneticōs ꝛ ad dubellati ꝛ coli cam ꝛ hydropicos ꝛ ad mulieres que egrotat in p̄gna tione sua ꝛ ad prefocatiōm m̄ricis ꝛ uentositates que sunt in iuncturis ꝛ inflāmatiōm ꝛ ad dolores genu ꝛ dorsi ꝛ lacerti.c⁹pistio.℞.myrobalanoꝝ nigroꝝ ꝛ bel liricoꝝ scirēblegt ꝛ pipis ꝛ macropipis ꝛ zz.fini ꝛ spi ce ꝛ capsie ꝛ fulfuminue ꝛ salis indi ꝛ salis rubei ꝛ sa lis naptici ꝛ salis masse ꝛ lingue auis ꝛ ciperi ꝛ beil ꝛ cinami ꝛ burūgi ꝛ origani persici ꝛ nigelle ꝛ granorū nil ꝛ cymi ꝛ folij indi ꝛ seminis apij ꝛ coriandri sicci. Et inuenimus in quibusdā descriptiōibus has medi cinas iterum sausel ꝛ est iasel ꝛ almamutb ꝛ est costba racost omnium ana.ʒ.iiij.oppoponacis.ʒ.viij.turbit ℔.i.ꝛ sextaria.iiij.ꝛ passulaꝝ enucleataꝝ aur.c. embli corum aur.cc.penidioꝝ ℔.vi.ʒ.olei sisami ℔.iij.ꝛ i de scriptione alia ℔.i.Tere medicinas ꝛ cicotrigoniza ꝛ cribella ꝛ decoque passulas p se cum aqua ꝛ cola ꝛ in funde casiam fistulā in ea ꝛ infunde emblicos in aque libris.xxiij.die ꝛ nocte ꝛ decoque usqꝫ quo remaneāt libre.viij.ꝛ proijce emblicos ꝛ reduc aquā emblicoꝝ ad uas bo ꝛ confrica in eam casiā fistulā infusam i aq̄ passulaꝝ fricatione bona aut adiūge ad aquā emblico rum que est in uase ꝛ pijce desup penidios ꝛ decoque cū leui igne usqꝫ quo resoluātur penidij ꝛ conuertatur aqua in spissitudine mellis ꝛ p⁹illud proijce sᷓeā oleū sisaminū ꝛ cōmoue usqꝫ quo cōmisceatur cū aqua ꝛ ñ adhereat manui aut pāno ꝛ remoue ab igne ꝛ puluerí za desᷓ medicinas contritas ꝛ utere.c⁹dosis sit aur. iij. aut.iiij.unicuiqꝫ hōi ſm mensuram sue uirtutis.

Alkelkelengi minus ualens ad hydropicos ꝛ dolores epatis ꝛ splenis ꝛ ictericiam ꝛ oppi latiōm ꝛ carbūculos ꝛ est sanum ꝛ exptum.c⁹ pmistio ℞.myrobalanoꝝ citrinorum.ʒ.xx.myrobalanorum ni grorum ꝛ belliricoꝝ omniū ana.ʒ.xv.emblicoꝝ ℔.iij. tamarindorum.ʒ.l.passulaꝝ enucleataꝝ ℔.i. aggrega has medicinas ꝛ pijce sup eas aque ℔.xxx.ꝛ bulliat usqꝫ quo remaneāt de ea ℔.viij.ꝛ coletur ꝛ accipe ca sie fistule mundate a cāna ꝛ granis suis ℔.i.ꝛ pijce sᷓ eam aq̄ colatā et ferueat ebullitiōe una et cōfrica bñ et cola per colatoriū et accipe ℔.iiij.penidioꝝ et pijce

super eā cū aqua ⁊ bulliat usq̃ quo resoluant̄ penidij
⁊ fiat eis spissitudo mellis deinde ꝓijce desꝰ olei sisami
ni recentis lb.i.ſ.⁊ cōmisce cū eis bene ⁊ ferueat dua
bus ebullitionibꝰ ⁊ remoueatur ab igne ⁊ accipe lacce
ablute ⁊ spice ⁊ rosaꝝ ⁊ petroselini ⁊ dauci ⁊ fu ⁊ re
usini ⁊ salis indi ⁊ radicis lilij celestis ⁊ agarici omniū
ana.ʒ.vi.camedreos ⁊ siseleos ⁊ aristologie longe ⁊ as
sari ⁊ masticis ⁊ xilobalsami ⁊ gentiane ⁊ torūgi excō
ticati ⁊ casie omniū anā.ʒ.iij.succi eupatorij ⁊ succi ap
sinthij ⁊ ciperi ⁊ floris squinanti omniū ana.ʒ.v.semi
nis cuscute ⁊ seminis atriplicis ⁊ radicis liquiritie ⁊
succi liquiritie ⁊ scamonee omniū ana.ʒ.x.seminis apij
⁊ costi ⁊ acori ⁊ seminis feniculi ⁊ anisi omniū ana.ʒ.
iij.turbit albi.ʒ.cl.cymi carmeni nigri.ʒ.iij.Teri ⁊ cri
bella has medicinas ⁊ accipe mezerion.ʒ.xx.⁊ funde
super ipm aque lb.i.⁊ olei sisami.℥.iij.ferueat donec
consumat̄ aqua ⁊ colā oleū deinde inuolue cū eo me
dicinas ⁊ proijce sꝰ eas penidios decoctos ⁊ cōmisce
bn̄ ⁊ pone in uase uitreato ⁊ sit dos.ʒ.iij.cū lacte came
le aut cū aqua casei aut cū aqua uue uulpis ⁊ alkeken
gi.Et ego dicam in descriptione alia in sūma sa.

Confectio candorius ualens ad uentositates
grossas ⁊ puncturā ⁊ colicam ⁊ obliuiōꝫ ⁊ da
tur in potu mulieribus ꝑgnantibus ꝑꝑ illud qđ accit
eis de egritudinibꝰ fꝛis.cꝰ permistio.℞.seminis hyusq̃
ami albi ⁊ opij amboꝝ ana.ʒ.xx.euforbij ⁊ pireti ⁊ spi
ce ⁊ croci omniū ana.ʒ.vij.terantur ⁊ cribellentur ⁊ ꝯ
ficiant̄ cū melle ⁊ admistretur post sex menses.

Confectio cognoiata condari preciosa ualde.
℞.croci aur.ij.myrrhe ⁊ assari ⁊ fu ⁊ reusini ⁊
dauci ⁊ petroselini ⁊ meu omniū ana aur.iij.spice inde
⁊ romane āboꝝ ana aur.vi.costi ⁊ casie ⁊ floris sq̄nāti
omniū ana aur.i.carpobalsami aur.iij.ſ.rubee aur.viij
succi liquiritie ⁊ scolopendrie ⁊ polij ⁊ succi eupatorij
omniū ana aur.iij.olei balsami aur.vi.permistionis an
daracaron aur.v.mellis quantū sufficit cꝰ dos sit sicut
auellana cū geleniabin de melle.℥.i.

Confectio de calamto que cōfert doloribꝰ stōi
⁊ epatis fꝛis ⁊ horripilationi uehemēti ⁊ febri
bus hntibus periodos.cꝰ permistio.℞.calamēti fluui
alis ⁊ montani ⁊ petroselini ⁊ sileris omniū ana.ʒ.xx.
seminis apij ⁊ camemille ⁊ basse omniū ana.ʒ.iij.reu
sini.ʒ.xv.piperis.ʒ.xliij.Et in descriptione alia.ʒ.xx
iij.conficiantur cum melle ⁊ administretur.

Confectio de seminibꝰ faciens ad dolores epa
tis ⁊ splenis ⁊ stōi ⁊ uentositates generatas ī
uentre.cꝰ permistio.℞.casie ⁊ amōi ⁊ spice ⁊ ameos ⁊
seminis feniculi ⁊ seminis apij ⁊ anisi ⁊ siseleos ⁊ casto
rei ⁊ seminis aneti ⁊ aristologie longe ⁊ galbani ⁊ assa
ri ⁊ carui omniū ꝑtes equales ⁊ mellis dispumati q̃tū
sufficit ⁊ permisceatur ⁊ administret̄

Confectio de iacyntho nr̄a. Hec ē ꝯfectio nr̄a
quā exꝑti sumus in regibus ⁊ coꝝ filiibus ⁊ co
gnouimꝰ in ea iuuamētū maximū ꝓꝑe in egritudinibꝰ
alguesgues ⁊ alguesset ⁊ pulsu cordis ⁊ debilitate cor
dis ⁊ iam eradicauit de eis egritudines antiquas in
quibus non confert curationes ⁊ inuenimꝰ in ea iuua
mentū maximū in egritudinibꝰ cerebri ⁊ stōi ⁊ epatis
⁊ ꝓꝑe splenis ⁊ colica ⁊ ualet ad dolores iūcturaꝝ ⁊
febres antiquas cꝰ descriptio:℞.fracture iacynthi ⁊ ꝓ
prie rubee granate ⁊ ei filium pondus aur.i.qua po
nantur in instrō terendi ⁊ incipiatur eꝰ contrictio cum
facilitate subtiliter ut alterētur deinde ponatur ī tabu
la ⁊ ꝓꝑetur super eam ad terēn̄ ⁊ sumatur lapis aluis
pōdus.ʒ.i.balakic pondus.ʒ.i.⁊ aur.liquiti ī crucibło
suo lito cum lithargyrio donec auꝝ fiat sicut uitruꝫ ⁊
terat̄ pondus tertie.ʒ.i.⁊ argenti uitreati cum odore
stanni pondus sexte.ʒ.i.⁊ fiat cū unoquoq̃ coꝝ de cō
tritione ⁊ puluerizatione illud qđ fit in iacyntho deīn̄
sumatur sūma coꝝ ⁊ ꝓijciatur in tabulā uitream ⁊ in
uoluatur in uino odorifero ⁊ teratur donec exiccetur
⁊ teretur donec fiat pluis subtilissimꝰ deinde sumatur
⁊ reponatur.sit ergo sūma ꝑs.i.deinde sumatur agari
ci ⁊ epithymi ⁊ piperis ⁊ zinziberis ⁊ gariofiloꝝ ⁊ sā
suci omniū ana ꝑs.ſ.⁊ sumatur lapidis armeni ⁊ lapi
dis azuli ⁊ salis naptici ⁊ zedoarie ⁊ doronigi ⁊ beē ⁊
lingue bouis omniū ana tertia ꝑtis.i.deinde sumatur
spice celtice et est nereiden et amōi et acori et folij et ci
namomi et origani et basse et isopi et cymi omniū ana
quarta ꝑtis.i.deinde sumatur pullegij et petroselini
et lapidis iudaici et seminis apij et myrrhe et olibāi et
croci et piꝑis albi omniū ana sexta ꝑtis.i.et sūatur os
sium elephantis tertia ꝑtis.i.tere ergo oēs has medi
cinas et ꝓprie suꝑ has calcē lapidū et tere et confice
cū melle emblicoꝝ qđ sit pondus dupli coꝝ et fac tro
ciscos aur.i.et da in potu.

Confectio alia de medicinis G.que cōfert egri
tudinibus cāne pulmonis et ulceribus pulmo
nis et sputo sanguinis et puris et saniei attracte ad pe
ctus et difficultati sputi.cꝰ permistio.℞.gūmi albotin
aur.iij.croci aur.iij.olibani aur.iij.myrrhe aur.iij.
radicū lilij excōticataꝝ aur.iij.granoꝝ pini magni au.
iij.spice scemi au.ij.ſ.casie nigre aur.ij.dragagāti au.
iij.carnis dactiloꝝ scemi aur.iij.cīte semiꝰ que dicit̄ stel
la aur.iij.galbani clari mundi aur.xxx.costi aur.iij.et
inuenimus in descriptione alia aur.i.mellis boni coti
las.iij.decoquātur mel et gūmi albotin ī uase duplici
qūq̃ ꝑuenit ad terminū spissitudinis tunc permisce cū
eo galbanū et decoque ipm dōec ꝑueniat ad terminū
uidelicet ut quꝫ de eo distilatur stilla una non dilatet̄
et permisce ipm et utere.

Confectio que pertinet arostomacis mirabilis
ad tussim et sputū sanguinis et ulcus pulmonis
et saniē eꝰ collectam et aꝑa ipius et corruptiōm lacer
ti et uomitū cibi et colicam passiōm et fluxum uentris
et lacertū uesice et prefocatiōm mr̄icis et febres hn̄tes
ꝑoxismos data in potu ante horā ꝑ horam unā et exte
nuatiōm et macilentiā complōnis et uenena ebibita et
ex percussione euenientia.cꝰ permistio.℞.nereiden co
sti galbani castorei opij melanopiꝑis et macropiꝑis et
storacis omniū ana.℥.i.mellis kist.i.tere medicinas
siccas et eribella.galbanum uero decoque cum melle
donec liquefiat et qū liquescit tunc cola ipm et funde
suꝑ ipm medicinas et pone in uase uitri aut uase argē
ti et de ea da in potu quantū est faba egyptiaca cū aq̄
mellis quantitate duoꝝ cadoꝝ et distilla suꝑ ipaꝫ digi
tis tuis de oleo sisamino guttas tres.

Confectio que cōꝑatur ad canabitis extrahēs
arenam in urina et reliquas mās ulcerum.cꝰ
permistio.℞.radicū aur.iij.siseleos camedreos feichi
a ipericon et est folium alkemeleō hayf et est semē alka
nabotis omniū ana aur.iij.amōi aur.viij.cinamomi
aur.xij.sileris montani spice inde croci fanalanfin seil
apij montani polij seminis rute silurꝰis pullegij cretēsis
omniū ana pondus illud idem radicis liquiritie lapi
dis scemi masculi et femine ōniū ana aur.xvi.nasturtij

babylonici aur.xxiiij.seminis agnicasti faradie ambo
rum ana.aur.xxiiij.cordumeni aur.xlviij.cõficiãtur cũ
melle decocto ⁊ detur de ea in potu q̃titas auellane
cũ sirupo mellino ꝯmisto quantitate quattuor cadoꝝ.

A Rs medicine de gentiana ualẽs ad duritiem ⁊
oppilatiõm et dolorẽ epatis et splenis et febrẽ
antiquã.cꝰpermistio est.Ut sumatur gentiane et pipis
amboꝝ ana pondus.ʒ.x.et dactiloꝝ alboꝝ siccorum et
folij et spice et aristologie omniũ ana.℥.i.tere et pulue
riza ipsa et confice ea cũ melle dispumato ita ut fiat in
loco mellis spissi cuius dos sit pondus.ʒ.i.cum aqua
rute decocte.

A Rs medicine que noĩatur donũ dei ⁊ fuit inuẽ
ta in thesauro regis et dixerũt ꝙ confert podagre ⁊ he
morroidibꝰet corruptioni ani et frigoribꝰet facit appe
tere cibũ et coitũ et prouocat et ꝯseruat sanitatẽ qñ bi
bitur in tpe ueris aut hyemis tribꝰmensibꝰin oĩ die ue
neris oĩs mensis.cꝰpermistio est ut sumatur myrobala
noꝝ nigroꝝ et bellliricorum et emblicoꝝ et acori et ari
stologie longe et rotunde et secacul et heil et cardamõi
et gariofiloꝝ et camemille et zinziberis et sisami non ex
corticati omniũ ana pondus.℥.vi.et nucis muschate et
spice et turbit albi in alio myrrhe et meu et fu et dauci
et assari et seminis apij montani et euforbij omniũ ana
pondus.℥.ij.et almene et est ameos et medulle tritici
et seminis porri et rubri albi et papaueris et zedoarie
et doronigi et uenaꝝ liquiritie et amõi et piretri et spo
dij et siseleos et asse fetide et cymi et cinamomi et casie
inde et capsie ꝑsice et alchatamon et usnee et cipi et ra
dicis nenufaris et macropiperis et calami aromatici ⁊
castorei omniũ ana.℥.iiij.et corticũ radicis apij.℥.viij
et scorie ferri mundate trite nutrite tribꝰ ebdomadis.s
hebdomoda una cũ zuccaro et hebdomoda cum aq̃ et
melle et hebdomoda cũ aceto deinde incipe et infunde
eã uno die in aceto deinde cõuerte eã in mane ad zuc
carum et tertia die cõuerte eam ad aquã mellis uel ita
fac illud de ea tribus ebdomadis ſm hũc modũ deinđ
sicca eã in umbra et tere eã donec fiat sicut alcohol et
tere reliquas medicinas et pulueriza eas et cribella ip
sas deinde pondera de medicinis ꝑtes.iij.et de scorie
ꝑtem unã deinde inuolue eas ex butyro uaccino bono
et confice cũ melle bono et pone cũ eo de penidijs põ
dus scorie deinde liquefac penidios et funde eos ſſ
cũ melle donec fiat in loco mellis spissi deinde põe eã
in uase uiridi nouo mundo et liga caput eꝰet sepeli ipz
in ordeo sex mensibꝰet da ipam in potu.cꝰdos sit sicut
galla in mane in ieiuno et nõ comedat aliquid donec
tres hore diei ꝑtereant deindẽ comedat et rege ipsum
regie equali et fugiat ab eo nauseatiua sacietas et pre
patio et reliqua ex qbꝰ timet ei nocumẽtũ. ¶ Quidã
ãt medicoꝝ existimauerũt ꝙ hec medicina effugat mali
tiam ueneni pernitiosi et facit possidere sanitatem.

M Edicina cõfecta que confert debilitati epatis
et torsioni et sputo sanguis.℞.balaustiarũ et
sanguinis draconis et folioꝝ alasif et aluis iamni ana
ꝑtem unã tere ea et pulueriza et decoque ipsa et cola
aquã eꝰet da ipam ad potañ tepidam qñ bona est.

C Onfectio kiume medici que facit ad corrupti
onem ꝯplonis et apata epatis et confortat stõz
et clarificat colorẽ.cꝰpermistio est ut sumatur myro
balanoꝝ et alkegi amboꝝ ana pondus.ʒ.xxxv.zinzibe
ris cinamomi ana.ʒ.x.pipis albi pondus.ʒ.xxiij.et al
talassir pondus.ʒ.iij.et galãge põdꝰ.ʒ.x.et neremiscb

pondus.ʒ.vi.⁊ succi apsinthij.ʒ.v.⁊ uini cocti ⁊ almei
sus quãtitas q̃ conficiãtur medicine tere medicinas ⁊
pulueriza eas ⁊ confice eas cũ uino ⁊ almeisus ⁊ fac
de eis pillas sices pipi.⁊ sit dos eꝰ.ʒ.ij.cũ aqua tepida

C Onfectio cognoĩata ipialis que confert ad dif
ficultatẽ urine ⁊ dolorem dorsi ⁊ debilitatẽ re
num ⁊ frangit lapidẽ.cꝰꝑmistio.℞.se.papaueris et se
minis porri ⁊ seminis aceti ⁊ seminis apij ⁊ seminis li
lij ⁊ se.lactuce ⁊ se.eundiuie ⁊ seminis portulace ⁊ be
en albi ⁊ rubei ⁊ lingue auis ⁊ seminis alkerua ⁊ kesi
le ⁊ seminis assehesabrẽ ⁊ seminis sansuci ⁊ semis keki
lie ⁊ pipis ⁊ turbit ⁊ granoꝝ nasturtij ⁊ seminis maru
⁊ usnee ⁊ ãmoniaci ⁊ floris squinanti ⁊ seminis napi
⁊ draganganti ⁊ se.hyusquiami albi ⁊ origani ⁊ zarub
⁊ seleniati ⁊ granoꝝ nil ⁊ costi ⁊ carui ⁊ psilij ⁊ sauine
⁊ enule ⁊ olibani ⁊ seminis mersulẽ ⁊ casie ⁊ seminis
lini ⁊ salis indi ⁊ seminis rute ⁊ se.alkeire rubei ⁊ al
bi ⁊ cymĩ carmeni ⁊ cinamomi ⁊ seminis felẽgemisk ⁊
mugath ⁊ sene de mecha ⁊ hermodactiloꝝ ⁊ epithymi
⁊ anisi ⁊ seminis sulle ⁊ sirachs granoꝝ solis omnium
añ drachmas.iiij.tuderi albi ⁊ rubei ⁊ ameos ⁊ zedoa
rie ⁊ kinau ⁊ seminis feniculi ⁊ cinamomi ⁊ myrobala
noꝝ citrinorum ⁊ kebuloꝝ ⁊ seminis harmel ⁊ grano
rum myrti ⁊ sinapis ⁊ canabis ⁊ sisami excorticati ⁊ fe
nugreci ⁊ seminis baucie omniũ ana.ʒ.v.secacul ⁊ zin
ziberis amboꝝ ana.ʒ.iiij.kie ⁊ pipis al.⁊ gariofili ⁊ spi
ce ⁊ florum alcãne ⁊ piretri omniũ.ʒ.i.s.scamonee põ
dus tertie.ʒ.i.seminis melonis ⁊ seminis melonis lon
gi amboꝝ ana.ʒ.x.olei sisami.ʒ.xl.mellis lb.ij.dos in
tegra.ʒ.ij.cum aqua tepida.

C Onfectio quã narrauit asaimeri ⁊ dixit ꝙ est
expta que est cõueniens palysi ⁊ torture ⁊ mol
lificationi ⁊ reliquis egritudinibꝰquaꝝ radix ẽ phla ð
qua sumatur ſz quãtitatẽ quã tollerat eger ⁊ si liniat
ex ea membꝝ mollificatũ iuuat cꝰ permistio.℞.opij ⁊
euforbij ⁊ castorei ⁊ cinamomi ⁊ macropipis ⁊ hyusq̃
ami albi ⁊ spice ⁊ zinziberis ⁊ croci omniũ ana ꝑtes e
quales tere ⁊ cribella ⁊ cõfice cũ melle dispũato ⁊ po
ne in uase uitreo ⁊ utere qum necesse fuerit.

C Onfectio ipinguatiua nra expta.℞.mugath ⁊
nucis enden ⁊ been ⁊ zedoarie ⁊ draganganti ⁊
seminis papaueris ⁊ karabe omniũ ana pondꝰ.ʒ.iij.te
re ⁊ pulueriza ⁊ frige cũ butyro frixione leui ⁊ ꝑmisce
cũ duabꝰemis puis sauich triti ⁊ emia una zuccari mẽ
surata cũ emia pua de iñsũatur omni die pondus.ʒ.xx
⁊ decoquatur cũ duabꝰlibris lactis ⁊ ꝓijciatur desuꝑ
de butyro quãtuz necesse est ⁊ sorbeatur qñ bonũ est.

¶ Explicit tractatus ꝑmus incipit ſs de hieris.

H Iera est nomẽ solutiui rectificãtis ⁊ hꝰ qui
dem interꝑtatio ⁊ expositio est medicina
diuina.Et primũ quidẽ solutiuũ decogni
tis fuit hiera ruffi ⁊ antiquitus non cade
bat nomẽ hiere nisi sꝫ hãc deiñ noĩate sꝫ alie eo.et ñ dr̃
medicia diuia nisi qr actio soluti ẽ res dina saluãs ex ð
tutibꝰsue nature .Et ãtiqꝰqð ñ fuerũt date i potu hiere
nisi qñ medici timebãt ex malitijs solutiuoꝝ simpliciũ
sicut pulpe colloquintide et hellebori et alioꝝ. Et qñ
uolebat uti eis ꝑmiscebãt ea cũ facientibꝰ penetrare ⁊
rectificantibꝰet bezabard donec ausi facti sunt in usu e
orum.Postea expomiti sunt in eis et acceperũt succum
eorũ deinde ausi sunt in eis adeo donec acceperunt ea

ſicut ſunt in pilulis. ¶ Sciat ergo medicus ꝙ biere
magis ſunt ſalue ꝙ̃ decoctiones ⁊ pille. Et non dimit
tuntur pp malitiã ſuã imo pp ea que excuſant ab eis
pp conſuetudinẽ malã. Et qm̃ ipſe non trahũt ex lon
ginquo ſicut decoctiones ⁊ pille. Et doſ de bieris eſt
uſq̃ ad. iiij. aur. Et qñq̃ ꝓijciunt ſup eas ſalem maſſe
¶ Et magis conueniens cũ quo in potu dantur ẽ aq̃
epithymi cũ paſſulis mundatis ꝓpe ſm deſcriptionez
quorũdam eoꝝ. ¶ Q. d. ℞. epithymi. ʒ. iiij. paſſularuz
mundataꝝ. ʒ. x. myrobalanoꝝ nigrorum mundatorum
ʒ. i. ſticados. ʒ. iij. aque lb. iiij. aniuden mundati lb. ſ. d
tur ad potañ in ieiuno. Et conſequẽter detur ſeminis
altee. ʒ. i. ſeminis citroli. ʒ. ſ. cũ pauco oleo nucis ⁊ aq̃
tepida. Et cibus tribꝰ diebꝰ ſit zibrabegi cũ aq̃ ꝯmiſta

Hiera picra. i. amara. Hec eſt biera de aloes ⁊
aſſociatur ei cinamomũ pp ſubtilitatẽ ſuam ⁊
iuuamẽtum qḋ facit uiſceribus ⁊ ſtõ ⁊ maſtix ſilr ⁊ ut ꝯ
ſeruet ⁊ ſilr caſia ⁊ crocus pp digõnem ⁊ confortatio
nem cordis ⁊ ſtõi. Et fortaſſe crocus facit incurrere ĩ
ea dolorem capitis qꝛ oꝫ ut minoretur pondus eꝰ aut
expellat. ⁊ aſſaꝝ qm̃ ineſt ei adiutoriũ ad ſolõz faciẽdã
⁊ ꝑcipitatõz huitatũ. ⁊ qñq̃ ponũt loco eꝰ cubebe ⁊ ſꝛ
ſubtiles ⁊ carpobalſamꝰ ⁊ xilobalſamus pp conforta
tiõm ſtõi ⁊ reſolonem ⁊ albezabarati. ¶ Et de hõibꝰ
ſunt quidã qui ponũt in ea florem ſquinanti qꝛ ꝓhibz
raſuram que timet ex aloe ⁊ roſas ut expellant maliti
am caliditatis aloes a ſtõ ⁊ capite. ⁊ qñq̃ fermentat
cũ tanto melle quantũ eſt. ⁊ qñq̃ eſt ſicca non fermen
tata. ego uero informo de ipſa pluerizata trociſcos cũ
aqua bdellij ⁊ exicco eos in umbra ⁊ utor eis nã inue
nio illud magis ultimũ ꝙ̃ aliud ⁊ fortaſſe bdellium ẽ
fere ps. i. ⁊ antiqui quidem diuerſificati ſũt in quãtita
te rectificatiõis aloes. ¶ Sunt ei de eis quidã q̇ po
nunt pondus medicinaꝝ ſexcuplũ ponderis aloes ⁊ d
eis ſunt qui octuplũ ⁊ addũt ⁊ minuũt. ¶ Et iterum
qñq̃ accipiunt ipm ex abluto qḋ eſt debilius ſoluens
⁊ magis cõueniens caleſcõ ⁊ febriẽti ⁊ nõ dant ipm
in potu oĩ febrienti. imo ei cꝰ febris eſt leuis. Et de eis
ſunt qui accipiũt de aloe nõ abluto ⁊ eſt fortius ſoluẽſ
ſed eſt magis nociuũ febriẽtibus ꝙ̃uis de eo ſumãt in
potu quidã ⁊ non noceat eis. ¶ Et biera q̇dem nõ ẽ
res feſtinans in ſolone imo eius ſolo fit cũ facilitate et
paulatiz ⁊ cũ tarditate. ⁊ fortaſſe efficit opatiõm ſuam
in die ſo ⁊ non eſt iteꝝ eius ſolo cũ attractione ex lõgi
quo imo non ſoluit niſi illud cui obuiat ⁊ cui cõmiſce
tur ex ſtõ ⁊ inteſtis. ⁊ longinquior terminus ſue attra
ctionis eſt ps epatis abſq̃ uenis. ¶ Deſcriptio aũt
cognita uniuerſitatis eſt hec deſcriptio que confert ad
humiditates generatas in capite ⁊ ſtõ ⁊ dolores iun
cturaꝝ ⁊ colicam ⁊ torturã ⁊ grauitatẽ lingue ⁊ molli
ficatiõm membroꝝ. cꝰ hec eſt permiſtio. ℞. maſticis et
cinamomi ⁊ aſſari ⁊ ſpice ⁊ carpobalſami ⁊ croci ⁊ xi
lobalſami ⁊ caſie omniũ ana pondus. ʒ. i. aloes ſublis
duplũ medicinaꝝ. Tere ⁊ cribella ⁊ ſit doſ integra. ʒ.
i. cũ melle ⁊ aqua tepida.

Hiralogodion. ¶ Hec confectio eſt bñdcã pli
mi iuuamẽti mundificans corpus ab ultimiſ ex
tremitatibus ſuis cũ ſolone in qua non eſt labor oĩuz
humoꝝ ⁊ ſifluitatum ⁊ confert ad egritudines capitis
⁊ dolorẽ ⁊ emigraneam ⁊ cephaleã ⁊ uertiginẽ ⁊ al
gueſgues ⁊ maniam ⁊ epilepſiã ⁊ timorẽ ⁊ palyſiz et
mollificatiõm imo ad apoplexiã ⁊ totũ illud accepta
in puluere ſicut dcm̃ eſt de ſcelithe ⁊ eſt melior illo pli
mũ ⁊ confert ad dolores auris ⁊ oculi ⁊ cõfortat ſtõz
⁊ apit oppilationes epatis ⁊ ꝓuocat menſtrua ⁊ ĩmo
uet difficultatẽ anhelitus ⁊ conferi ad quartanã ⁊ oẽſ
paſſiones phlaticas crudas ⁊ febres antiquas ⁊ ualz
ad dolores iuncturaꝝ ⁊ podagram ⁊ uenã ſciaticam.
Et eſt utilis ad tyriam ⁊ alopitiã ⁊ ulcera antiqua in
capite ⁊ alia ⁊ ad baras ⁊ morpheam ⁊ ipetiginẽ ⁊ ex
coriatiõm ⁊ lepram et ad ſcrofulas et apata ſra ⁊ can
croſ cꝰ hec ꝑmiſtio. ℞. pulpe colloquitide. ʒ. v. cepe ſql
le aſſate et agarici ⁊ ſcamonee ⁊ hellebori nigri ⁊ ãmo
niaci ⁊ ſcordeon omniũ ana. ʒ. iiij. ſ. ⁊ in deſcriptione
alia omniũ ana. ʒ. ij. ſ. epithymi et cãedreos et bdellij
et aloes oĩũ ana. ʒ. iij. haſce ipericõ et folij idi et praſſij
et polij et caſie et melãopipis ⁊ leucopi. et macropipe
ris et croci et cinamomi et oppoponaci et polypodij ⁊
ſerapini et caſtorei et myrrhe et petroſelini et ariſtolo
gie lõge et ſucci apſinthij et euforbij et ſpice et ãmõi ⁊
zinziberiſ omniũ ana pondus. ʒ. ij. gentiane et ſticados
ana. ʒ. i. ſ. mellis quantum ſufficit doſis integra aur.
iiij. cum aqua tepida et melle aut cum decoctione epi
thymi et paſſularum enucleatarum.

Hieralogodion ſm deſcriptiõm filagrij. ℞. pul
pe colloquintide et croci et ãmoniaci et cõticũ
hellebori albi et ſcamonee et ipicon omniũ ana aur. x
epithymi et polypodij et bdellij et aloes et camedreos
et praſſij et caſie omniũ ana. au. viij. macropipis et leu
copiperis et melanopiperis et cinnamomi et croci et
oppoponaci et ſerapini et caſtorei et petroſelini et ari
ſtologie longe omniũ ana aur. iiij. conficiatur cũ melle
diſpumato et ſit doſ aur. iiij. aut . iij. ſm ꝟtutez cuiuſq̃
hõis cũ aqua mellis et ſale.

Hieralogodion ſcdm deſcriptiõm Pauli. ℞.
pulpe colloquitide aur. xx. cepe muriſ aſſate ⁊
agarici et ãmoniaci et corticum hellebori nigri et ſca
monee et ipericon omniũ ana aur. x. polypodij et epi
thymi et bdellij et aloes et camedreos et praſſij et ca
ſie omniũ ana aur. viij. myrrhe et oppopõaci et ſerapi
et petroſelini et triũ piperum ⁊ cinnamomi et croci et
caſtorei et ariſtologie longe omnium ana aur. iiij. mel
lis quantum ſufficit.

Hiera ruffi faciens ad cholam nigrã et phla et
alopiciam. ℞. pulpe colloquintide aur. xx. ca
medreos aureos. x. ſerapini et oppoponaci amboruz
ana aur. viij. ſeminis apij montani aur. v. ariſtologie ro
tunde aur. v. pipis albi et nigri amboꝝ ana aur. v. cina
momi aur. iiij. caſie aur. viij. ſticados et croci et polij
et myrrhe omniũ ana aur. iiij. infunde myrrham cũ ui
no et tere medicinas et confice cũ melle diſpumato et
pone in uaſe et utere qñ neceſſe fuerit. Et in deſcripti
one alia pulpe colloquintide. ʒ. xx. aloes ſcotrenſis põ
dus. ʒ. v. galange. ʒ. x. camedreos. ʒ. xx. ſerapini et op
poponaci amboꝝ ana. ʒ. viij. ariſtologie rotunde et pe
troſelini et piperis albi et nigri omniũ ana. ʒ. v. ſpice et
caſie et cinnamomi et croci et zinziberis et myrrhe et
polij omniũ ana aur. ij. Et inuenimus additũ in dſcrip
tione alia relatũ ad hoc qḋ eſt in ſuriamati de medicis
camepitheos et agarici et praſſij omniũ ana. ʒ. x. et con
ficiatur cũ melle et ſit doſ eꝰ pondus. ʒ. iiij. cũ aq̃ cala et
melle et ſale in ieiuno pꝰ abſtinentiam.

Deſcriptio uniuerſitatis. Hiere archigenis q̇ ꝯ
fert oĩ egritudi gẽrate ex phlate crudo ⁊ ñ cru
do et melia et uitio aq̃ i oculo et dolori capitis et facit
ad uertiginẽ et epilepſiã ⁊ ualz ad inceptõz egritudinũ

uiſus ⁊ raucedinē humidā ⁊ dolores gutturis ⁊ diffi
cultaté anhelitus ⁊ ſpaſmū ⁊ exituraſ ex materījs groſ
ſis ⁊ confert ad aquā citrinam ⁊ ſcabiē. ⁊ qñq; datur
in potu parū̄ pp dolores ſtōi ⁊ uentris ⁊ mātricis cum
decoctione rute. ⁊ qñq; ponitur in ea caſtorei parum
ſ. uſq; ad ſiliquas. iij. ⁊ ad dolorē dorſi ⁊ metron ⁊ ad
uenam ſciaticā ⁊ ei ſilīa cū aqua centauree ⁊ pmiſcen
tur cū ea ēt ſuccus cucumeris aſinini ⁊ colloquintide
ſilique. iiij. in aqua abrotani ⁊ datur in potu ad morſū
canis rabioſi ⁊ facit ſecuritaté a timore aque precipue
cū pondere. ʒ. i. de aduſtione cancri fluuialis. c⁹ hec eſt
permiſtio. ℞. pulpe colloquintide. ʒ. xxij. praſſij ⁊ ſtica
dos ⁊ ellebori nigri ⁊ camedreos ⁊ ſcamonee ⁊ leu
copipis ⁊ macropipis omniū ana. ʒ. ij. cepe muris aſſa
te ⁊ euforbij ⁊ aloes ⁊ croci ⁊ gentiane ⁊ petroſelini ⁊
āmoniaci ⁊ oppoponaci omniū ana. ℥. i. polij ⁊ cinna
momi ⁊ ſerapini ⁊ myrrhe ⁊ ſpice ⁊ ſquinanti ⁊ calam̄
ti montani ⁊ ariſtologie rotunde omniū ana. ʒ. ij. melliſ
quantū ſufficit ⁊ ſit doſ aur. iiij. cū decoctione epithy
mi ⁊ paſſularum mundatarum.

HIera archigenis deſcriptione pauli. ℞. praſſij
⁊ agarici ⁊ camedreos ⁊ pulpe colloquintide
⁊ ſticados omniū ana pondus aur. xx. oppoponaci et
ſerapini ⁊ petroſelini ⁊ ariſtologie rotunde ⁊ pipis al
bi omniū ana aur. v. cinamomi ⁊ ſpice ⁊ polij ⁊ croci
omniū ana aur. iiij. Tere ex medicinis que ſicca ſunt
⁊ cōquaſſa gūmas ⁊ infunde in melle ⁊ permiſce ⁊ ſit
doſ aur. iiij. cū ſal' triti pondere. ʒ. i. cū aqua mellis.

THeodoricon magnū qđ ualet ad corruptionē
cōplonis ſte ⁊ repletiōm ⁊ ſſfluitates uiſcoſas
groſſas ⁊ obliuiōm ⁊ tenebroſitatē uiſus ⁊ difficultatē
anhelitus ⁊ ſtuporem ⁊ dolores epatis ⁊ ſtōi ⁊ ſpleniſ
⁊ renum ⁊ mātricū ⁊ ꝓhibitiōm menſtruorum ⁊ colicā ⁊ ē
ſolutiuū abſq; labore. c⁹ doſ ſit pondus aur. iiij. cū đco
ctione epithymi ⁊ agarici aut cū aqua cal'a. c⁹ hec ē p
miſtio. ℞. aloes ſcotrenſis pondus. ʒ. x. agarici albi pō
dus. ʒ. xx. croci ⁊ cinamomi ⁊ acori ⁊ maſticis ⁊ olei
balſami omniū ana pondus. ʒ. iij. reuſini. ʒ. i. ſ. xilobal
ſami ⁊ carpobalſami ⁊ euforbij ⁊ macropipis ⁊ pipis
albi ⁊ nigri ⁊ gentiane romane ⁊ floris ſquinanti oium
ana pondus. ʒ. ij. coſti amari camedreos epithymi oiū
ana. ʒ. iiij. aſſari ⁊ caſie ⁊ ſcāonee oiū añ pōd⁹ ʒ. vi. ſpice
odorife ī pond⁹ ʒ. iij. ſ. meu ⁊ amōi āborum añ pōd⁹. ʒ. i.
aggrega haſ medicinas tritas ⁊ cribellatas ⁊ cōfice cū
melle diſpūato ⁊ repōe i uaſe ⁊ utere poſt ſex menſes.

THeodoricon aliud qđ confert oībus egritudini
b⁹ excitatis ex frigore ⁊ phl'ate. ℞. aloes pōd⁹
ʒ. xxx. agarici pond⁹. ʒ. xij. acori ⁊ croci ⁊ cinamōi et
alkeia ⁊ hermodactilorum ⁊ caſie omniū ana. ʒ. iij. came
dreos et leucopipis ⁊ aſſari ⁊ xilobalſami omniū ana
pondus. ʒ. ij. melanopipis ⁊ caſtorei amborum ana. ʒ. iiij.
reuſini ⁊ myrrhe ⁊ ſpice omniū ana pondus. ʒ. i. mell'
quantū ſufficit doſ e⁹ pondus. ʒ. iiij. cū aqua cal'a ⁊ an
tiquetur ſex menſibus.

THeodoricon aliud faciens ad illas poſſōes c⁹
hec eſt permiſtio. ℞. acori pondus. ʒ. viij. nucis
muſchate. ʒ. xij. aloes ſcotrenſis. ʒ. lx. agarici pondus.
ʒ. xliiij. reuſini. ʒ. iij. piperis albi ⁊ gentiane amborum añ
pondus. ʒ. iiij. croci et gariofilorum et acori in alio gal
bani et keiati et cinamomi omniū ana. ʒ. vi. aſſari ⁊ xi
lobalſami amborum ana pondus. ʒ. iiij. caſie et ſcamonee
omniū ana pondus. ʒ. xij. ſpice. ʒ. viij. ſcordeon. pond⁹
ʒ. ix. amōi ⁊ rubee et pipis nigri et piperis longi ⁊ ſq̄
nanti omniū ana pondus. ʒ. ij. ireos pondus. ʒ. viij. ter̄
⁊ cribella ⁊ cū melle quantū ſufficit confice ⁊ ātiquetur
ſex menſib⁹ ⁊ ſit doſ pondus. ʒ. iiij. cū aqua calida.

THeodoricon cū nuce muſchata faciens ad oēs
egritudines antiquas capitis ⁊ ad maniā ⁊ al
gueſgues ⁊ dolorē capitis ⁊ uertiginē. ⁊ ad epilepſiā
⁊ ad debilitatē uiſus ⁊ ad dolorem epatis ⁊ ſplenis ⁊
renū ⁊ colicā ꝓuocat mēſtrua retēta ⁊ ad leprā ⁊ baraſ
⁊ ad dolorē podagre ⁊ iūcturarum ⁊ ācharum ⁊ ad febres
chrōicas añcedentes ⁊ e⁹ ſol'o eſt ſine nocum̄to. c⁹ hec
eſt permiſtio. ℞. aloes. ʒ. lx. agarici. ʒ. xxiiij. ſcordeon ⁊
xilobalſami amborum ana. ʒ. iiij. coſti. ʒ. viij. acori ⁊ maſti
cis ⁊ cinnamomi ⁊ gariofilorum omniū ana. ʒ. vi. caſie et
nucis muſchate amborum ana. ʒ. xij. epithymi. ʒ. xviij. ſpi
ce. ʒ. vi. camedreos. ʒ. viij. myrrhe. ʒ. ij. triū pipum ⁊ eu
forbij ana. ʒ. iiij. floris ſquinanti. ʒ. ij. gentiane. ʒ. iiij. am
mōi. ʒ. ij. ſcamonee. ʒ. xviij. mellis diſpumati quātū ſuf
ficit c⁹ doſis ſit. ʒ. iiij. cum decoctione epithymi.

THeodoricon aliud uſitatum. ℞. aloes. ʒ. lx. aga
rici. ʒ. xxiiij. maſticis ⁊ croci ⁊ acori ⁊ cinnamōi
⁊ ſpice omniū ana. ʒ. vi. ariſtol'. ⁊ carpobalſami ⁊ eu
forbij ⁊ trium pipum ⁊ gentiane omniū ana. ʒ. iiij. cāe
dreos ⁊ coſti amborum ana. ʒ. v. caſie ⁊ epithymi āborū
ana. ʒ. xij. myrrhe ⁊ floris ſquinanti ⁊ amōi omniū ana
ʒ. ij. ſcamonee. ʒ. xx. mellis quantum ſufficit c⁹ doſ ⁊ ad
miſtratio ⁊ iuuamēta ſunt ſicut primi.

HIera G. deſcriptione uniuerſitatiſ ⁊ de iuuam̄
tis eius eſt ꝙ ipſa eſt ſubtilior ⁊ efficatior ꝙ̄ the
odoricō ⁊ logodiō faciēs ad paralyſi ⁊ torturā ⁊ ſpaſmū
⁊ mollificatōem ⁊ purgat a corpoē ſſfluitates uiſcoſas
groſſas ⁊ diuerſas ⁊ ſtringit mollificatiōm ueſice et
exitum urine abſq; uoluntate. c⁹ hec eſt permiſtio. ℞.
pulpe colloquintide ⁊ agarici ⁊ cepe muris aſſate et
āmoniaci ⁊ ſcamonee ⁊ ellebori nigri ⁊ ipericon ⁊ eu
forbij omniū ana. ʒ. xvi. polypodij ⁊ epithymi ⁊ bdellij
ſubalbidi ⁊ camedreos ⁊ praſſij ⁊ caſie omniū ana pō
dus. ʒ. vij. myrrhe ⁊ ſerapini ⁊ ariſtologie longe ⁊ triū
piperū ⁊ cinamomi ⁊ oppoponaci ⁊ caſtorei ⁊ petroſe
lini omniū ana. ʒ. iiij. ⁊ de hōibus ſūt quidā qui ponūt
in ea croci pondus. ʒ. iiij. aggrega has medicinas tritaſ
⁊ cribellatas infuſis eis que ex ipſis infundūtur in tri
plicato ⁊ confice cū melle diſpumato ⁊ utere quū ne
ceſſe fuerit poſt ſex menſes.

HIrea G. deſcriptione pauli. ℞. camedreos et
leucopipis ⁊ macropipis ⁊ agarici ⁊ ſticados
⁊ ellebori nigri ⁊ ſcamonee ⁊ ſpice ⁊ epithymi ⁊ ce
pe muris aſſate omniū ana aur. vi. myrrhe ⁊ croci ⁊ ā
moniaci ⁊ ipericon omnium ana aur. viij. mellis quan
tum ſufficit.

HIera G. ℞. pulpe colloquintiđ. ʒ. iiij. camedre
os ⁊ cepe muris aſſate ⁊ croci ⁊ agarici ⁊ ſcamonee ⁊
ellebori nigri ⁊ ſticados ⁊ āmoniaci ⁊ ipericon oium
ana. ʒ. iij. ⁊ ſextam. ʒ. i. epithymi ⁊ polij ⁊ bdellij ⁊ cāe
pitheos ⁊ praſſij ⁊ aloes ⁊ caſie ⁊ polypodij omnium
ana. ʒ. i. ſ. ⁊ trium pipum ⁊ myrrhe ⁊ cinamomi ⁊ cro
⁊ oppoponaci ⁊ ſerapini ⁊ caſtorei ⁊ petroſelini ⁊ ari
ſtologie rotunde ⁊ euforbij omniū ana medietatem et
tertiam. ʒ. i. ⁊ mellis quantum ſufficit doſ ſicut logodi
on ⁊ iuuam̄ta e⁹ ſicut illius.

HIera euſacaritis ⁊ eſt Hip. medici conferens
ad humiditatē ſtōi ⁊ ad dolores capis gene
ratos ex uaporibus corruptis ⁊ ex triſtitia timere fa
ciente. c⁹ hec eſt pmiſtio. ℞. gētiāe ⁊ ſpice ⁊ ariſtologie

rotunde et casie et cinamomi omniū ana pondus .ʒ.i. petroselini et camedreos et sticados et fulfulimon et est ozimum mōtanū et keiati omniū an.ʒ.i.mrrhe pondus.ʒ.iiij.granoꝝ alben et croci amboꝝ anā.ʒ.i.ʒ.aloes ru:pondus.ʒ.viij.pulpe colloquintide pondus.ʒ.vi.ꝯ ficiatur cum melle et administretur post sex menses dosis eius pondus.ʒ.iiij.

h Iera alia Hip.que facit ad maniam et alguesgues et uertiginē in capite et dolorē capitis ue hemētem et spasmū et scissurā manuū et dolorē iūcturarum et ad ꝑmistiōm ratōis et corruptiōm intellectus et dilatatiōm pupille et inceptiōm aque in oculo et ad lepram et albaras et ad palysim et torturā.cʒhec est ꝑmistio.℞.cucumeris asinini et triuz pipuz et camedreos omniū ana pondus.aur.v.croci et myrrhe et scāonee omnium ana pondus.ʒ.ij.āmoniaci pondus.ʒ.i. mellis quantum sufficit dos eius medietas.ʒ.i.cum aqua calida.

h Irea Andromachi que confert ad dolorē stōi uentris .cʒhec est permistio.℞.cinnamomi et casie nigre et calami aromatici et xilobalsamī et floris squināti et benitus omniū ana.ʒ.iij.ʒ.Tere medicinas et ꝓijce in uase figuli nouo et funde sup eas aque pluuialis daicb.vi.et decoque ad medietatē et cola deiñ accipe aloes rubei lb.i.ʒ.et pone sup ipm aque pluuialis ꝙtum sufficit et tere in meridie et ablue donec abstergat et funde sup ipm aquā spērum et tere in sole donec exiccetur deiñ tere et proijce in ipso croci et myrrhe ⁊ al keiati omniū ana.ʒ.iiij.⁊ in descriptione antiqua omniū ana.ʒ.i.deinde tere oīa et pone in uase uitri aut ui treato et utere.est enim iuuatia ad spasmū et ad repcussioné que fit obuiando et percussiōm et fracturā et ad dolorem lateris et apit stōm et dolores eʒet sputū sanguinis et dolorem ilij dosis eʒintegra pondus:ʒ.i.cum aqua tepida et omni hōi ſm quantitatē sue uirtutis ⁊ ad apata dura cū sirupo acetoso et fit ex ea emplm ad apa oculi cū succo mēte aut uue uulpis et apata ani cū oleo rosaceo et uino bono et confert ad ulcera que accidunt unguibus qñ liquefit cū aceto uini et ad adustionem oris gargarizata.

h Irea Andromachi faciens ad retentiōm menstruoꝝ et ad leprā et timorem.cʒhec est ꝑmistio ℞.sticados et camedreos et agarici et hellebori nigri ⁊ pipis nigri et albi et mezerion et scamonee et sqlle assate omniū ana pondus.ʒ.xviij.croci et euforbij et āmoniaci omniū ana.ʒ.viij.myrrhe.ʒ.iiij.interioris cucūeris asinini.ʒ.iij.mellis lb.v.dos eʒpondus.ʒ.ij.cū melle et aqua et sale.

h Iera faneligozis faciens ad meliam et mūdificat uelamina cerebri et aufert chimos grossos uiscosos terrestres cʒhec est permistio.℞.prassij et sticados et hellebori nigri et camepitheos et camedreos et petroseli et polij et ē allabada et aristologie rotūde et croci ⁊ gētiane et keiati et dragagāti et folij egyptij et assāij et amōi et costi et cinnamomi et fu et meu et piperis ⁊ carpobalsami et allei siluīis et casie et ipericon et flōis squinanti et spice omnium ana pondus.ʒ.ij.epithymi et agarici et polypodij et pulpe colloquintide omniuz ana.ʒ.iij.aloes scotrensis.ʒ.vi.Tere et confice et an qua sex mēsibʒdos eʒʒª.ʒ.i.cum aqua calida.

h Iera busutus conferens ad uisū et confortans eū et sedat dolorem capitis assiduū ⁊ cōfert ad dolores stōi et splenis et epatis et ad dolores melicos et phlaticos et ad uertiginē et dolorē ꝗ noiat corona cʒhec ē ꝑmistio.℞.caedreos pōdʒ ʒ.xij.agaici pōdʒ.ʒ xvi.et in descriptione alia agarici.ʒ.x.pulpe colloquintide.ʒ.ij.sticados et piperis albi et nigri omniū ana.ʒ xij.meu.ʒ.iij.croci.ʒ.xviij.hellebori nigri et scamonee et aloes scotrensis omniū ana.ʒ.xvi.Tere et cribella et confice cū melle dosis eʒ.ʒ.iiij.post sex menses.Et i descriptione alia spice et casie amboꝝ ana.ʒ.xij.bibat cū infusione epithymi post abstinentiam.

h Iera catagini antbiochēi que confert ad spasmum et dolorē capitis et dolorē capitis ātiqū ⁊ ad timorē accidentē ex melia et ad tremorē iuncturarum.cʒhec est permistio.℞.pl'pe colloquintide pondʒ ʒ.xx.camedreos et prassij et agarici omniū ana.ʒ.x.aristologie longe et petroselini et piperis albi et serapi et opponaci omniū ana.ʒ:v.myrrhe et spice et polij et croci et cinnamomi omniū ana.ʒ.iij.infundantur humida cū melle deiñ decoquātur sup ignē parūp et terantur sicca et ꝓiciantur super ea et misceantur et administretur pʒsex menses.

D Escriptio alia hiere que addit in uisu et cōfortat ipm et confert ad dolorē capitis et passiōes stōi et epatis et splenis.cʒhec est cōmistiō.℞.pl'pe colloquintide.ʒ.x.camedreos et casie et triū piperum omniū ana. ʒ.ij. aloes ⁊ myrrhe et turis masculi et croci omniū ana.ʒ.i.scamonee.ʒ.vi.succi apsintbij pondʒ ʒ.ij.mellis ꝙtū sufficit dosis pondus.ʒ.iiij.cū aq̄ cal'a.

h Iera nr̄a experta.℞.hellebori pondus.ʒ.i.pulpe colloquintide aur.i.et aloes aur.v.et salis indi.ʒ.i.et tertiam ⁊ agarici pondus aur.ij.et lapidis armeni aur.ʒ.⁊ rosaꝝ pōdus.ʒ.i.⁊ piperis albi pondus aur.i.⁊ zinziberis pōdus aur.ij.et acori ⁊ amomi ⁊ assari ⁊ carpobalsami et albasce et origani et semis apij ⁊ dauci ⁊ est semē baucie omniū an.ʒ.iij.et buglosse pōdus.ʒ.x.se.alsebesebram ⁊ se. alselēgemisch ⁊ seminis ozimi citrati ⁊ seminis citri et mente sicce omniū ana ʒ.ij.⁊ epithymi pōdus.ʒ.ij.ʒ.cōficiātur oia cum duplo sui mellis ⁊ reponatur sex mēsibus deiñ administret.

Tractatʒ tertiʒ de electuarijs solutis ⁊ ñ solutis.

n Os dicere uolumus in hac sūma d electuarijs amssis et que sūt silia uniuersalibus Illa uero quoꝝ iuuamēta sunt pticularia digniora loca dicendi sunt in sūma fa.

e Lectuariū diacyminū faciens ad dolores uiscerum quos generauit frītas ⁊ ad egritudinē phlatis senum et confortat stōm ⁊ digerit cibum et aufert appetitum caninū et eructuatiōm acetosā ⁊ fit dos magnitudo galle cū aqua cal'a ⁊ ꝯfert iterū ad febres frās melicas et phlaticas.cʒhec est permistio.℞.cymi carmeni infusi i aceto uini die ⁊ nocte exiccati torrefacti et folioꝝ rute exiccatoꝝ in umbra et piperis ⁊ zinziberis omniū ana sextaria.v.baurach armeni pondus.ʒ.x Aggrega has medicinas tritas cribellatas ⁊ ꝯfice cū melle dispumato ⁊ reponatur in uase ⁊ administretur.

d Iacyminū G. qd facit ad uentositates frās et facietatē nauseatiuam et resoluit uentositates et confert ei qui non digerit cibū.cʒhec est permistio. ℞.baurach medietatē ptis cymi carmeni infusi in aceto torrefaci pipis albi ⁊ piperis longi folioruz rute omnium ana ptē unā.Et hoc quid fit ſm duas descriptiones qn̄q3 enim fit ex ptibus equalibus in oībus suis

cōmistionib⁹.s.cymi piperis et rute ⁊ baurach ⁊ iste modus soluit nām ualde. ⁊ qn̄q̄ permiscetur de spēbus reliquis quantitas equalis et de baurach medietas h⁹quantitatis. et eligitur de cymino carmenū ⁊ infunditur in aceto forti deinde torresit ⁊ sit piper albū ⁊ illud ideo qm̄ ipm̄ confortat stō̄ʒ plusq̄ due alie spēs s. pip̄ longum et pip̄ nigrū ⁊ hoc est illud qđ non est ꝑuum nʒ contractū et nʒ est cortex e⁹ grossus imo est ex illo qđ dr̄ grauis ponderis ⁊ eligatur de eo magnū et sanū et baurach. Fiat ergo medicina ad illum c⁹nā retinetur cū baurach dcō̄ nitrum naurnacō̄ ⁊ est rubeuʒ ⁊ qum feceris ipam ad illuʒ c⁹ nā ē soluta admisrabis baurach aliud ⁊ sit illud qđ de eo ꝓijcies medietas q̄titatis uniuscuiusq̄ medicinaꝝ quas dixim⁹ ⁊ folia rute iterum. Sint ergo sicca cū mensura ⁊ illud iō qm̄ si exiccentur uehemēter sunt calide cōplōnis ⁊ est calefactio eoꝝ ultra mensurā ⁊ si non exiccantur uehemēter remanet in eis humiditas sup̄flua que nō consequitur ultimatiōm digōnis q̄ꝑ non destruit eius inflatio in aliquo. ¶ Et iste quattuor spēs qn̄q̄ permiscētur cū melle dispumato. ⁊ qn̄q̄ non ꝑmiscentur cū aliquo et reseruātur per se absq̄ melle. ¶ Cum ergo ipe sūt necessarie ꝓijciūtur in aqua ordei aut in cibo alio conueniente. ⁊ hec medicina sumitur sola añ cibū ⁊ p⁹cibum ⁊ illa que ꝑmiscetur cū melle dispumato est magis conueniens in hac dispōne ⁊ illud iō qm̄ ipa destruit inflā matiōm oīoꝝ ⁊ oʒ iterum ut sit mel bonū qū non sit necessariū ut sit hec medicina nisi fortis in resoluendo uētositatem et euacuet cū fortitudine. ⁊ oʒ ūt scias iteruʒ q̄ qn̄ uis ut sit e⁹ eūo plus sit contritio medicinaꝝ non subtilis sed grossa ⁊ illud iō qm̄ scio hoiem qui contriuit hanc medicinā cōtritione ultima qm̄ non sciuit illđ qđ ego dixi q̄ non soluit nām oīo immo prouocauit fortiter ⁊ uenit ad nos mirans ⁊ querēs de cā in hoc ⁊ illud iō qm̄ ipe existimabat q̄ in corpore illius uiri eēt ꝓp̄etas que esset cā in hoc quđ accit. Postq̄ ergo feci scire eū q̄ cā in illo esset dispō compōis eius tunc composuit eam ꝓo sicut precepi ei et completa est eius opꝰ ⁊ oportet ut seruetur hic determinatio in compositione reliquarum medicinarum.

ELectuariuʒ ad subulitīf et est aggregatōis qđ est cōueniens ad frītatem stōi uehemētis frigoris ⁊ eructuatōm acetosā ⁊ appetitū caninū ⁊ singultū qui fit ex replōne chimoꝝ grossorum ⁊ phlaticoꝝ ⁊ febres antiquas que fiunt ꝑꝑ frigus ⁊ malitiā digōnis. c⁹ꝑmistio hec ē. ℞. cymi infulsi i aceto exiccati sextaria xv. pip̄is ⁊ zinziberis ⁊ rute sicce ⁊ baurach omniū añ ʒ. xx. terantur ⁊ conficiantur cū melle dispumato ⁊ administretur.

ELectuariū de calamēto fluuiali descriptione B. ℞. calamēti fluuialis ⁊ cāpestris ⁊ petrosellini oīum ana. ʒ. xij. zinziberis aur. vi. seminis apij ⁊ capitū albasce amboum ana aur. iiij. keisim aur. xv. piperis aur. xlviij. siseleos aur. v. Tere ⁊ cōfice cū melle dispūato.

ELectuarium de myrto conferens ad solonem nature ⁊ uomitū phlatis ⁊ humiditatis ⁊ malitiam digōnis que est ex stō. c⁹ꝑmistio hec est. ℞. granorum myrti bonoꝝ siccoꝝ eminā. i. myrobalanoꝝ nigrorum ⁊ belliricorum ⁊ emblicoꝝ ⁊ talassir omniū ana. ʒ. xx. leucopiperis ⁊ macropiperis ⁊ zinziberis omnium ana. ʒ. x. masticis ⁊ cordumeni ⁊ carui ⁊ anisi ⁊ cymi ⁊ spice ⁊ casie ⁊ cardamoni ⁊ costi omniū ana. ʒ. vi. nucis muscbate ⁊ seminis apij ⁊ ameos omniū ana. ʒ. v.

folij indi ⁊ amōi amboꝝ ana. ʒ. iiij. tere ⁊ confice cum melle dispumato ⁊ dosis sit. ʒ. i.

ELectuariū sicut alcanzi est bonū. c⁹ hec est permistio. ℞. granoꝝ myrti keiliati. ʒ. s. spice. ℥. iij. nucis muscbate cū cortice suo lb. s. gariofiloꝝ ⁊ cardamoni ⁊ anisi torrefacti ⁊ seminis apij torefacti ⁊ ulnee omniū ana. ℥. ij. macis. ℥. i. s. casie. ℥. iiij. myrobalanoꝝ kebuloꝝ ⁊ belliricoꝝ ⁊ emblicoꝝ omniū ana. ℥. iij. macis. ʒ. i. s. bulliant medicine cū uino odorifero feruore uno deinde exiccentur ⁊ bulliant ebullitōe cū aqua cydonioꝝ ⁊ exiccentur super frixorium calidū ⁊ terant ⁊ inuoluantur miua ⁊ sit dosis aur. iij. aut. ʒ. iij. cū sirupo cydoniorum.

ELectuarium almutaguachil relatum salomoni qđ cōfortat stōm ⁊ confert ad malitiā digōis. ⁊ est illđ qđ in potu dabat israhelita mutaguachil qm̄ est bonū ⁊ exꝑtum. c⁹ hec est permistio. ℞. spice ⁊ gariofilorum ⁊ cinamomi ⁊ nucis muscbate ⁊ cardamoni ⁊ galie bone omniū ana aur. i. pip̄is albi ⁊ zinziberis ⁊ castorei omniū ana. ʒ. ij. turis albi masculi aur. iiij. zuccari tabarzet quantū sunt medicine cōmisceantur medicine cuʒ zuccaro ⁊ conficiantur cū melle dispumato ⁊ sit dosis eius aur. iij.

DIacyminū aliud conferens ad dolores uētris cōmotos a frītate ⁊ ad febreʒ quartanā ⁊ ad appetitū caninū ⁊ febres phlaticas ⁊ melicas ⁊ ad phla plīmū qđ accit senibus ⁊ ad uehemētiam frigoris qđ accit in stō ⁊ ad eructuatiōm acetosam ⁊ ad sputū qđ fit ex multitudine sifluitatum phlaticaꝝ. c⁹ doš sit sicut galla cuʒ aqua calida. c⁹ꝑmistio. ℞. cymi infusi in aceto die ⁊ nocte torrefacti ⁊ rute sicce ⁊ zinziberis ⁊ piperis oīum ana sextaria decem ⁊ baurach armeni. ʒ. x. conficiatur cum melle dispumato.

ELectuarium diacyminū aliud. ℞. cymi recentis boni. ℥. vij. infundatur i aceto uini die ⁊ nocte deinde extrahat ⁊ ꝓijciatur sr̄ coriū rubeum ⁊ moueatur ⁊ qn̄ exiccatur torrefiat torrefactione leui cum igne ⁊ pip̄is. ℥. iij. zinziberis fini. ʒ. iiij. baurach armēi ʒ. ij. cōmisceantur ⁊ conficiantur cum melle.

DIapipereon faciens ad frigora ⁊ humorē crudum ⁊ dolorem stōi ⁊ malitiā digōis ⁊ uentositates grossas ⁊ eructatiōm acetosā ⁊ appetitū caninum. c⁹permistio est ut sumātur leucopip̄is ⁊ melanopip̄is ⁊ macropip̄is omniū ana. ℥. iij. ⁊ in descriptione alia. ℥. ij. ⁊ xilobalsami. ℥. i. ⁊ amōi ⁊ spice amboꝝ ana ʒ. iiij. ⁊ zinziberis ⁊ seminis apij ⁊ siseleos ⁊ casie ⁊ assari ⁊ enule omniū ana. ʒ. i. Tere ⁊ cribella ⁊ confice cum melle dispumato. dosis eius pondus. ʒ. ij. cum aqua tepida in ieiuno.

ELectuariū alkendedicon ualēs ad dolorē stōi ⁊ epatis frī ⁊ debilis generantis uentositates grossas. c⁹permistio. ℞. zinziberis ⁊ piperis ⁊ spice odorifere oīum ana. ʒ. vi. masticis ⁊ ameos amboꝝ ana pondus. ʒ. iiij. seminis apij ⁊ meu ⁊ su omniū ana. ʒ. v. cymi carmeni ⁊ casie ⁊ carpobalsami ⁊ piretri omniū ana pondus ʒ. ij. folij indi pondus. ʒ. i. Aggrega has medicinas tritas ⁊ cribellatas ⁊ confice cum melle dispumato ⁊ repone in uase ⁊ utere qū necesse fuerit.

ELectuariū alcanzi acens ad soonem uentris ⁊ ad malitiam digōnis ⁊ debilitatē stōi ⁊ frigus eius. c⁹ hec est permistio sumātur costi ⁊ cinami ⁊ spice odorifere ⁊ carpobalsami ⁊ casie omniū ana. ʒ. x. nucis muscbate. v. numero cardamoni ⁊ gariofiloꝝ ⁊ anisi

ꝛ meliloti ꝛ capsie inde omniū ana pondus.ʒ.iiij.aristologie ꝛ usnee āborū ana.ʒ.ij.ciperi ꝛ zinziberis amborū ana pond⁹ sextarioꝝ.x.calami aromatici ꝛ pipis ꝛ macropipis omniū ana pōdus.ʒ.v.myrobalanoruz nigroꝝ enucleatoꝝ sextaria.ij.bellirici enucleati.x.numero granoꝝ myrti kaficius semis bonoꝝ seburi. Aggrega has medicinas tritas ꝛ cribellatas ꝛ cōfice cuz melle de arūdibus zuccari ꝛ repone i uase ꝛ utere qū necesse fuerit p⁹ duos menses.

DEscriptio electuarij alcanzi alia ꝯferēs ad debilitatē epatis ꝛ stōi ꝛ frigus amboꝝ ꝛ ad solutionē uētris ꝛ malitiā digōis ꝛ ꝯfert illis sup quos timet aqua citrina ꝛ ē bonuz spleni ꝓuocās urinam. c⁹ hec ē ꝑmistio.℞.costi ꝛ cinami ꝛ spice ꝛ carpobalsami ꝛ casie oium ana.ʒ.x.ꝛ de nucibus muscbatis nuces.v.ꝛ cardamomi ꝛ gariofi.ꝛ anisi ꝛ meliloti ꝛ capsie ꝛ neremisch omniū ana.ʒ.iiij.macis pōdus.ʒ.ij.ꝛ burungi kebuli.ʒ.viij.ꝛ reusini ꝛ aristologie lōge et usnee omniū ana pond⁹.ʒ.v.myrobal.nigroꝝ ꝛ kebulorū ana sextaria.ij.ꝛ de bellíricis bellirici.x. ꝛ granoꝝ myrti q̄tū ē pondus medicinaꝝ omniū. Terāt sicut alcohol ꝛ cōficiant cuz melle tabarzet.dos eius sicut galla cū aqua frigida. Et in descriptōe alia zinziberis sextaria.x.

ELectuariū alkeifin dictū electuariū ābre. Et hoc electuario usi fuerūt reges greiie. Et hoc confert ad egritudines frigoris ꝛ ꝓprie renū ꝛ addit in desiderio coit⁹ ꝛ ualet ad palysiz ꝛ tortură ꝛ tremorē ꝛ pulsum cordis ꝛ addit in recordatōne ꝛ sensu ꝛ exiccat hūitatē stōi ꝛ facit digōnē eē bonā ꝛ ē ex eis q̄ ꝯueniūt senib⁹.c⁹ ꝑmistio ē hec.℞.cardamōi maioris ꝛ mioris ꝛ macis omniū ana pond⁹.ʒ.iiij.zinziberis ꝛ macropipis amboꝝ ana sextaria.ij.cinnamomi.ʒ.iiij. usnee pondus.ʒ.ij.cinami pōdus.ʒ.i.gariofiloꝝ ꝛ croci omniū ana pond⁹.ʒ.x. nucis muscbate pond⁹.ʒ.v. Et in quibusdā descriptionibus nuces.v.spice odorifere ꝛ masticis ꝛ ambre omniū ana pōd⁹.ʒ.ij. muschi pondus.ʒ.i.seis hyusquiami albi ꝛ opij āborū ana pōdus.ʒ.i.olei balsami pond⁹.ʒ.vi. Aggrega has medicinas tritas ꝛ cribellatas ꝛ infūde opiū i mensura fa craiati.i.de uino bono ꝛ cōfice cū melle dispūato ꝛ utere post sex mēses ꝛ liquefac ambrā cū oleo balsami ꝛ adbibeat de oleo alben q̄titas qua oīa ꝛuoluantur.

ELectuariū alsebereben cōferēs ad frig⁹ epatis ꝛ stōi ꝛ aq̄ citrinā ꝛ cholam nigrā ꝛ ē soluens uētrem.c⁹ hec ē ꝑmistio.sumāt capsie inde ꝛ zinziberis ꝛ pipis ꝛ cinami ꝛ cardamōi minoris ꝛ gariofilorum ꝛ pireiri ꝛ folij indi ꝛ amili de tritico ꝛ masticis ꝛ cardamōi maioris ꝛ cinamomi ꝛ spice ꝛ casie ꝛ seis apij ꝛ aneti ꝛ ameos ꝛ seis feniculi ꝛ anisi omniuz ana.ʒ.vi.epithymi cretensis ꝛ turbit amboꝝ ana.ʒ.xij.scamonee.ʒ.x.zuccari tabarzet pondus.ʒ.xx. Aggrega has medicinas tritas ꝛ cicotrigonizatas ꝛ cōfice cū melle tabarzet dispumato ꝛ utere qū necesse fuerit.

ELectuariū diaphinicō ē electuariū proprij iuuamenti in colica resoluens eā ꝛ confert ad humorē crudū ꝛ frigora ꝛ ad difficultatē urine. c⁹ hec ē ꝑmistio. Sumat baurach armeni cymi carmeni ꝛ petroselini ꝛ zinziberis ꝛ piperis albi omnium ana pondus.ʒ.xxij.scamonee pondus.ʒ.v.dactilorum beiron mundatorum ex nucleis ꝛ amigdalarum excorticatarum ex duabus corticibus ꝛ foliorum rute omniū ana pondus.ʒ.x. Aggrega has medicinas omnes tritas ꝛ cicotrigonizatas ꝛ infunde dactilos in aceto uini die ꝛ nocte ꝛ tere bene ꝛ ꝑmisce cū medicis ꝛ cōfice cum melle dispumato ꝛ utere qū necesse fuerit.

DIaphicō aliō.℞.dactilorū beiron ablatis nucleis.c.nūero ꝛ infunde eos in aceto die ꝛ nocte ꝛ ꝯfrica manibus ꝛ cola ꝛ rute sicce ꝛ zinziberis āboꝝ an̄.ʒ.xiij.ꝛ pipis albi.xiij.nūero ꝛ baurach armēi pondus.ʒ.v.ꝛ de amigdal excorticatis ex duob⁹ corticibus.c l.numero ꝛ scamonee pondus.ʒ.xv.ꝛ turbit pondus.ʒ.xx.. Tere ꝛ cribella ꝛ ꝯmisce cum melle.

DIapbicon aliud qō confert ad febres ꝛ alia ꝛ potat in estate ꝛ hyeme ꝛ soluit sine inquietudine.c⁹ hec est ꝑmistio.℞.zinziberis pipis albi āboꝝ ana.℥.i.scamonee.℥.ij.ſ.tamarindi beiron mundatoꝝ ex nucleis aut firen ꝛ amigdalarū dulciū excorticataꝝ a duobus corticibus ꝛ foliorū rute omniū ana.℥.iiij. Tere medicinas ſm singularitatē suam ꝛ infunde dactilos in aceto uini ꝛ terant ꝑ se ꝛ colentur ꝛ terant amigdale iterū per se ꝛ misceant omnia post illō ꝛ cōficiant cū melle dispūato ꝛ sit dos.ʒ.ij.

ELectuariū cabrosius muschatum faciēs ad uētositatē ꝛ hemorroiadas ꝛ hūorez crudū ꝛ cōfortat stōum ꝛ adiuuat ad desideriuz coitus ꝛ clarificat colorem ꝛ calefacit renes ꝛ confert ad uentositates mēicis ꝛ fluxum qui fit ex hemorroidib⁹.c⁹ hec ē ꝑmistio.℞.myrobalanorū citrinorū myrobal.kebulorū ꝛ capsie ꝛ seminis apij omniū ana.ʒ.vi.belliricorū ꝛ emblicorū ꝛ ameos ꝛ tuderei rubei ꝛ albi ꝛ macropipis ꝛ sisami excorticati omniū ana pond⁹.ʒ.iiij.cinami ꝛ spice ꝛ nucis muscbate ꝛ zinziberis ꝛ alfulfulimō omniū ana.ʒ.viij.girbue ꝛ costi ꝛ casie ꝛ gariofiloruz ꝛ macis ꝛ galange ꝛ neremisch omniū ana.ʒ.vi.ciperi pondus.ʒ.x.ꝛ muschi pondus aur.ij.ꝛ ambre aur.i.ꝛ scorie ferri nutrite q̄tum ē pondus medicinarū oium et butyri sextaria.x.conficiatur cū melle dispumato ꝛ sit dos pondus.ʒ.ij.cū lacte uaccino concusso et sublato butyro aut cū uino passo bono duab⁹ hebdōodis

ELectuariū de ture.℞.turis pondus.ʒ.lx.piperis et macropipis amboꝝ ana.ʒ.x. zuccari.ʒ.lx.zinziberis.et galange amboruz ana.ʒ.xij.nucis muschate et gariofi.et girbue omniū ana.ʒ.v.muschi boni.ʒ.v.teratur unū quodq̄ eorū per se et cribletur et conficiantur cum melle.

ELectuariū altalisafar faciens ad frigus stōi et uentositates grossas in stō et epate.c⁹ ꝑmistio ℞.talisafar pondus.ʒ.v.zinziberis pondus.ʒ.xx.piperis pondus.ʒ.xij.beil et cīnami amboꝝ ana pond⁹.ʒ.vij.zuccari tabarzet.lb.v. Aggrega has medicinas tritas et cribellatas et repone in uase et utere.

ELectuarium episcopi.℞.scamonee antiochen̄ et turbit concaui albi amboꝝ ana aure.v.piperis et cardamōi amborū ana aure.iij.zinziberis et cinnamomi et emblicorū et gariofi.et polypodij et nucis muschate omniū ana aur.ij.ſ. Et in descriptione alia scamonee et turbit amboꝝ ana aur.iij. Tere et cicotrigoniza et proijce super ea.lb.i.zuccari contriti et confice cū melle c⁹ dosis integra sit aure.iij.

TRifera de scoria ferri magna faciens ad uētositates hemorroidarū et mollificationē uesice et stōi et addit in desiderio coitus et calefacit stōum. cuius hec ē permistio.sumat myrobalanorū nigrorū et belliricorū et scirēblegi ablatis nucleis et capsie inde et seminis apij et ameos et origani pisici omnium

ana.℥.i.spice odorifere et amomi et beil et acori oīuz
ana.ʒ.iij.cinnamomi pondus.ʒ.iiij.piperis et macro
piperis et piretri et salis indi omniū ana.℥.ss.sinapis.
℥.i.ss.salis āmoniaci pondus.ʒ.ss. scorie ferri pondus
ʒ.iij.Aggrega has medicinas tritas et cicotrigoniza
tas et confice cū melle dispumato et butyro uaccino
q̄tum sufficit et utere.

TRifera minor faciens ad mollificationē stōi et
hūitatem eius et uentositates hemorroidarum
et colorem efficit bonū.c⁹ hec ē permistio.Sumantur
myrobalanorū kebulorū ⁊ scirēblegi ⁊ belliricorū ab
latis nucleis omniū partes equales inuolue cū buty
ro uaccino et confice cum melle dispumato et repōe
in uase et utere.

ELectuariū anacardinū cōueniens ad dolorem
stōi antiquū ⁊ frigus ⁊ obliuionē ⁊ facit bonum
eē colorem ⁊ subtiliat cogitationē ⁊ sensū ⁊ ē electua
riū sapientū et dī q̄ ē salomōis.c⁹ hec ē p̄mistio.℞.pi
peris ⁊ macropipis myrobalanorū nigrorꝫ ⁊ bellirico
rū ⁊ emblicorꝫ ⁊ castorei omniū ana.ʒ.iiij.costi ⁊ ana
cardi ⁊ burungi ⁊ zuccari tabarzet ⁊ baccarꝫ lauri om
niū ana.ʒ.xij.cipi.ʒ.viij.Tere anacardos solos bene
⁊ tere medicinas ⁊ cribella et bulli butyrū uaccinū et
mel cū equalitate et p̄iice super ea medicinas et coa
gula et utere post sex menses dosis eius.ʒ.ij.cū aqua
decoctionis apij et feniculi ⁊ seruet se a laborī ⁊ angu
stia ⁊ ira et uino plurimo ⁊ coitu ⁊ comedat ius issifide
begi subtile.

ELectuariū alfangius qđ est iuuamētū ad mol
lificationē stōi et uentositates hemorroidarū
et corruptionē ꝯplonis et feditatē coloris et addit in
coitu.c⁹ hec est p̄mistio.℞.myrobalanorꝫ belliricorū
et scirēblegi ablatis nucleis et piperis et macropipis
⁊ zinziberis ⁊ cipi ⁊ capsie inde ⁊ spice omniū ana.ʒ.
x.seis aneti ⁊ seminis porri amborꝫ ana pondus.ʒ.iiij
scorie ferri trite infuse in aceto uini.xiiij. dieb⁹ exicca
te torrefacte.ʒ.c.Aggrega has medicinas tritas et ci
cotrigonizatas ⁊ confice cū melle dispumato ⁊ butyro
uaccino q̄tū necesse ē ⁊ repone in uase ⁊ utere p⁹ sex
menses.⁊ sit dosis eius pond⁹.ʒ.ij.⁊ ponātur in eo ite
rum de muscho.ʒ.ij.

FAngius aliud cū muscho etiā qđ confortat sto
machū ⁊ calefacit ip̄m ⁊ confert ad hemorroi
das ⁊ addit in coitu ⁊ est expertū.c⁹ hec ē p̄mistio.℞
myrobalanorꝫ kebulorꝫ ⁊ belliricorꝫ ⁊ emblicorū ⁊ pi
peris ⁊ macropipis ⁊ zinziberis ⁊ cymi ⁊ seis aneti ⁊
seminis apij ⁊ seminis porri ⁊ seis eruce ⁊ semis napi
⁊ seminis baucie ⁊ alfeleniati ⁊ rosarū rubearū ⁊ casie
⁊ ciperi ⁊ cinnamōi ⁊ gariofilorꝫ ⁊ nucis muscbate oī
um ana.ʒ.i.macis ⁊ beil ⁊ cardamōi ⁊ galie ⁊ xiloalo
es crudi ⁊ muschi omniū ana.ʒ.ij.granorū nasturtij al
bi.℥.iij.scorie ferri q̄tū sunt medicine teratur ⁊ cōfici
atur cum melle dispumato.

FAngius aliud.℞.capsie inde ⁊ zarub ⁊ talisa
far ⁊ beil ⁊ myrobalanorꝫ nigrorū ⁊ belliricorꝫ
⁊ myrobalanorꝫ citrinorū ⁊ casie ⁊ gariofilorꝫ ⁊ carpo
balsami ⁊ granorum almahaleb omniū ana aure.vi.m̄
te ⁊ feleniati ⁊ zedoarie ⁊ doronigi ⁊ pipis lōgi ⁊ em
blicorū omniū ana aur̄.iiij.cinamomi ⁊ cinami ⁊ spice
⁊ nucis muscbate ⁊ costi ⁊ zinziberis ⁊ fulfulimon om
niū an̄ aur̄.viij.cipi aur̄.x.zuccari aure.xvi.scorie fer
ri eminā.i.muschi.ʒ.ss.conficiat̄ cū melle dispūato.

ARs scorie decocte que cōfert ad frigora ⁊ do
lorē dorsi ⁊ corruptionē menstruorū ⁊ hemor
roidarū ⁊ clarificat colorē ⁊ facit appetere cibū et dē
struit hūorem crudū ⁊ infl̄ationes ⁊ confortat stōum
⁊ mēices ⁊ uesicam.c⁹ hec est p̄mistio.℞.semis apij et
seminis feniculi ⁊ anisi ⁊ petroselini ⁊ dauci ⁊ seminis
baucie ⁊ seis porri ⁊ seminis cepe ⁊ seis napi ⁊ semis
rhaphāi ⁊ seminis alrotab ⁊ ameos ⁊ semis urtice et
granorū uiridiū ⁊ aniudē et seis aneti et piperis et se
minis lini et cymi et coriandri omniū ana pond⁹.ʒ.iij.
⁊ zedoarie et doronigi et beē albi et rubei et sandali ru
bei et albi et nucis muscbate et macis et cīnamomi et
galange et zinziberis et pipis et ciperi et spice et sisim
brij omniū ana.ʒ.iiij.et myrobalanorū belliricorꝫ ⁊ em
blicorū et gest glandiū et corticū radicis capparis oī
um ana.ʒ.x.capsie et usnee et assari et blacte bizantie
et calami aromatici et lingue auis et neremisk p̄sici et
cardamomi et girboe et sandali et cinami et nucis mu
scbate omniū ana.ʒ.v.et nucis enden et nasturtij et ke
iati et rosarū siccarū et marmacor et corticū turis et
mente et calamēti omniū ana.ʒ.vij.et scorie albassari
calefacte et extincte in uino odorifero multotiēs s̄cđz
mensurā medicinarum omniū decoquatur cū uino pō
tico donec ingrossetur et auferat̄ ab igne et colet̄ ⁊ de
tur de eo in potu q̄titas.ʒ.i.in ieiūo dū est tepidum ⁊
comedat post mediū diem issidebegiati cū carne capri
na et bibat uinū purum hebdomoda una aut duabus
hebdomodis.

DEscriptio alia de scoria ferri cōueniens ad fri
gus stōi et hemorroidas. c⁹ p̄mistio.℞.myro
balanorꝫ kebulorꝫ et belliricorꝫ et emblicorū et radicū
lilij et zinziberis et xiloaloes crudi et nucis muscbate
et galie et rosarū et spice et squinanti et masticis oīuz
ana.ʒ.x.muschi.ʒ.i.limature acuū infuse in uino odori
fero septem dieb⁹ et sumat̄ et teratur et torrefiat sup̄
frixorium ferri et misceatur cū medicinis et inuoluat̄
oleo de amigdal̄ dulcibus et conficiatur cū melle di
spūato c⁹ dos̄ sit aur.ij.cū uino odorifero.

DEscriptio alia de scoria ferri cōueniens ad dē
bilitatem stōi cal̄i que.℞.myrobalanorū kebu
lorū et belliricorū et emblicorum et radicū lilij et rosa
rū rubearum et squināti omniū ana.ʒ.x.scorie ferri q̄
tum oēs medicine infundat̄ scoria septē diebus in ace
to et coletur ab eo et frigatur sup̄ frixoriū et conficiat̄
cū melle tabarzet et sit dos̄.ʒ.ij.ss.cū sirupo de malis.

SCoria ferri decocta cōueniens ad debilitatem
stōi et caliditatē ꝯplonis. c⁹ mistio hec ē.℞.sco
rie ferri de bassari et myrobalanorꝫ nigroruz et belliri
corū et emblicorum et rosarū et balaustiarū et squinā
ti omniū partes equales bulliant cum uino et dentur
in potu de eo.℥.iij.

ELectuariū diacydoniten retinens̄ nām ex solu
tione uentris ex debilitate stōi et uomitu ⁊ ma
litia digōnis et facit colorem eē bonū.cuius hec ē per
mistio.Sumant̄ cydoniorꝫ excorticatorꝫ mundatis in
terioribus et mellis dispumati amborꝫ ana.lb.ij.pipe
ris et macropiperis et zinziberis omniū ana.ʒ.v.beil
pondus.ʒ.viij.cardamoni et gariofilorꝫ et spice odori
fere et cinnamomi et croci omniū ana pōdus.ʒ.ij.Ag
grega has medicinas tritas et cribellatas ⁊ sume cy
donia et decoque cū aceto uini bōi.Et de medicis sūt
quidā qui decoqunt ea cum uino et ip̄m est radix dei
de remoue ab igne et cola et dimitte donec currat ab
eis aquositas hūiditatis et tere bñ et sume mel ⁊ ꝯmis
ce cū eis et decoque cum igne leui et moue paulatim

donec fere coaguletꝰ et cōmoue donec equentur et destruatur aquositas cydoniorum ab eis deīde remoue ab igne et pulueriza sup ea medicinas et cōcute dōec equētur et ꝓijce sup tabulā marmoris aut mensā planam inunctā oleo rosaceo aut oleo sisamino et dilata super eā dilatatōne equali et dimitte duobus diebus aut tribus donec exiccetur et induretꝰ et incide cū cultello in frusta quadrata et sit frustum pondus aur.iij et ponatur gradatim ī folijs citri et ligetꝰ et reponatur et admistretꝰ qū necesse fuerit. Et de medicis sunt q̄dam qui ponunt in ipso pondus.ʒ.ij.muscbi.

ELectuarium diacydoniten solutiuum uentris qđ cōfert ad colicā et exiccat supfluitates corporis.℞.cydonioꝝ excorticatoꝝ mundatis interiorib⁹.lb.i.et mellis dispumati.lb.ij.zinziberis et macropipis amboꝝ ana.ʒ.iiij.cinamomi pōdus:ʒ.iij.beil et cardamōi et croci oīum ana.ʒ.iij.masticis pōdus.ʒ.v scamonee pond⁹.ʒ.x.turbit albi boni pondus.ʒ.xxx. Aggrega bas medicinas tritas et cribellatas et decoque cydonia cum uino et fac de eo sicut factum ē de diacydoniten retentiuo et ꝑperetꝰ sicut ē illius ꝑpatō et reponatur in uase et admistretꝰ.cuius dosis sit aur.iiij.cum aqua calida.

DEscriptio alia diacydoniten laxatiui. Sumatur cydoniū boni odoris ⁊ induatur sup ipm deforis fermentū et assetur ⁊ sumātur de carne ei⁹.ʒ.iiij.pipis ⁊ zinziberis amboꝝ ana.ʒ.ij.scamonee pōd⁹ ʒ.i.Teratꝰ ⁊ ꝯficiatꝰ cū mlle c⁹dos sit pōd⁹.ʒ.i.cū uino

ELectuariū diacydoniten factum cū succo cydonioꝝ qđ confert ad destructionē appetitus ⁊ ad eū qui nō digerit cibū suū faciēs ad illū c⁹epar ē debile ⁊ stringit stōum. Sumantꝰ cydonia magna mūdata intus ⁊ foris ⁊ terantꝰ ⁊ exprimātur ⁊ sumantꝰ đ aqua coꝝ kist.ij.romani ⁊ misceatꝰ cū ea mellis dispūati q̄ntū ipsa est ⁊ aceti de uino kist.i.s. ⁊ decoquatꝰ sup ignē leuē ⁊ auferatꝰ spuma ei⁹ ⁊ sumantꝰ zinziberis.℥.iij.pipis albi.℥.ij.terantur ⁊ ꝓijciantꝰ desup ⁊ coagule tur sicut cōueniēs ē electuario:hoc nāqȝ cōfert ei cui⁹ epar ē debile ⁊ oȝ ut sumatꝰ ꝫm plm ante cibū duabus horis aut tribus ⁊ nō nocet si accipiatꝰ post cibū. Qđ si tu feceris hāc medicinā ei in c⁹ stō ē calitas aut i c⁹ stō est chola aut quocūqȝ mō sit oȝ ut ꝓijcias ab ea piper ⁊ zinziber ⁊ admistres aquā cydonioꝝ ⁊ mel ⁊ acetū tm̄ ꝫm quātitatē mensure quā diximus. Et si feceris eā illis quorū ꝯplones sunt medie ita ut nō aggregetur in eis supfluitas chole neqȝ supfluitas phlatis ꝓijce in eā medietatē q̄ntitatis quā dixim⁹de zinzibere ⁊ pipe.s.ut proijcias in eā pipis.℥.i.⁊ zinziberis.℥.i.s. Et si feceris eā illis in quoꝝ stōis aggregatꝰ phla pōe duplū q̄ntitatis quā diximus:ponetꝰ enim in ea zinziberis.℥.vi.⁊ pipis.℥.iiij.cuius dosis sit.℥.i.s.

ELectuariū diacydoniten qđ facit appetere cibum ⁊ cōfortat stōum.sumantꝰ succi cydonioꝝ lb.iij.mellis.lb.iij.aceti fortis.lb.ij.decoquātur super prunas ⁊ auferatꝰ spūa eius ⁊ sumantꝰ zinziberis.ʒ.vi.piperis albi ⁊ nigri ⁊ macropipis ana.ʒ.iij.cinamōi ʒ.ij.xiloaloes crudi.ʒ.iij.Terantꝰ ⁊ cōmisceantꝰ cum melle ⁊ aqua cydonioꝝ ⁊ aceto ⁊ coquatꝰ donec coaguletur.cuius dosis sit cocbliarium.i.ante cibū ⁊ expectet super ipsum duabus horis.

ELectuariū indū faciens ad colicā ⁊ dolorem iuncturarū ⁊ podagrā ⁊ dolorē dorsi.c⁹ hec ē ꝑmistio:℞.scamonee aur.x.girboe ⁊ cardamōi ⁊ zinziberis ⁊ cinamomi ⁊ cinami ⁊ neremisch ⁊ gariofiloꝝ ⁊ pipis omniū ana aur.v.⁊ turbit aure.c.zuccari aur.c.Tere bas medicinas sitꝰ ⁊ cribella ⁊ ꝯfice cū melle.

ELectuariū regū ⁊ ē medicina āni que sumitur anno integro oī die. Eius igr̄ acceptio rectificat suscipientē se usqȝ ad finē uite sue precepto dei ⁊ q̄ assiduat ipam nō uidet egritudinem in corpore suo q̄ non sanetꝰ ⁊ neqȝ canescit nisi q̄ntū factus ē canus ante eius acceptionē. Et ē medicina regū qui ꝫm ꝙ narratur cū ea medicati fuerūt ualēs ad fistulas nigras ⁊ albas ⁊ rubeas ⁊ ad cursum cholericum ⁊ frigora ⁊ pulsationem cordis ⁊ iuncturarū ⁊ abstergit uisum et colorem ⁊ multiplicat coitū ⁊ non est ei malitia ⁊ nō abstinet sup eam utēs ea.c⁹ ꝑmistio est hec. Sumantꝰ myrobalanoꝝ nigroꝝ ⁊ belliricorum ⁊ emblicorum oīuȝ ana aure.vi.nigelle aure.xxxiiij.leucopiperis ⁊ āmōiaci ⁊ macropipis ⁊ zinziberis ⁊ fulfulminue omnium ana aure.ij.cubebe ⁊ anacardi amboꝝ ana aure.vi.tere unūqđqȝ per se ⁊ cribella ita ut nihil remaneat ⁊ ꝑueniat ꝫm suā diuisionem ⁊ quod narrauim⁹ de ponđribus ꝑmisce ergo ea deinde accipe aure.dc.penidiorū sabakir ⁊ pōe in patella aut uase mundo ereo ⁊ accende sub eo ignem leuē ⁊ aspge super ipas aliq̄d aq̄: ita ut liquefiant penidij. Qñ ergo liquefacti sūt ⁊ bulliunt tunc ꝓijce super eos hec cōmista ⁊ moue ea tam diu donec optime cōmisceantꝰ ⁊ aufer ea ab igne ⁊ dimitte ea donec tepescāt deinde fac de eis formas auellanis similes quaꝝ unaqueqȝ sit aur.ij.⁊ quarte ⁊ iunge manum tuā oleo aut butyro uaccino deinde bibe de eo omni die formam unā similē auellane cū aqua frigida ⁊ ipsum est dominus medicinarum.

ELectuarium masuachoien faciēs ad podagrā ⁊ dolorem dorsi ⁊ omnes egritudines frigidas c⁹ hec est ꝑmistio.℞.scamonee ⁊ cinamomi ⁊ capsie ⁊ zinziberis omniū ana.ʒ.viij.pipis.ʒ.vi.cardamōi ⁊ gariofiloꝝ ⁊ seminis apij ⁊ ameos omniū ana.ʒ.ij.s.masuachoien.ʒ.iij.tere et confice cum melle.cuius dosis sit.ʒ.iiij.aut.ʒ.ij.cum aqua tepida.

ELectuariū de sisamo.℞.sisami excorticati ⁊ cymī carmeni ⁊ zinziberis omniū ana.ʒ.x.macropipis ⁊ piperis amboꝝ ana pondus.ʒ.v.cinamōi pondus.ʒ.ij.cardamomi ⁊ beil amboꝝ ana.ʒ.iij.⁊ zuccari tabarzet.ʒ.lx. Aggrega bas medicinas tritas et repone in uase et utere.

ELectuarium de granis uiridibus qđ facit ad hemorroidas ⁊ frigus stōi ⁊ malitiā digōnis ⁊ solonem uētris.c⁹ permistio.℞.granorum uiridiū ⁊ mellis anacardi ⁊ sisami excorticati omniū ana sextaria.vi.zuccari tabarzet sextaria.xxiiij.myrobalanoꝝ kebulorū ⁊ belliricoꝝ ⁊ emblicoꝝ ablatis nucleis ⁊ ziziberis ⁊ macropipis ⁊ burūgi ⁊ folij indi ⁊ capsie omniū ana pondus.ʒ.iiij.confice bas medicias cū melle dispūato ⁊ butyro uaccino et utere p⁹ sex menses.dosise ius pondus:ʒ.ij.cū lacte uaccino coocusso. In cibo āt sit rizi đcoctū cū lacte dū ꝑseuerat accipiēs ipȝ

ELectuariū de aniudē faciēs ad inflationē uentris ⁊ stōi ⁊ rugitum ⁊ uentositatē grossā.c⁹ hec ē ꝑmistio. Sumātꝰ pipis ⁊ seis apij amboꝝ ana:ʒ.xij.aniudē nigri pond⁹.ʒ.xiiij.petroseli ⁊ chelidonie ⁊ calamenti ⁊ basce ⁊ siseleos omniū ana.ʒ.viij.keisim.ʒ.xiij. Aggrega bas medicinas tritas ⁊ cicotrigonizatas et confice cum melle dispumato et repone in uase et utere qum necesse fuerit.

DEscriptio alia de aniuden faciens ad magnitū
dinē epatis ⁊ frigus eius ⁊ aquā citrinā ⁊ fri
gus stōi ⁊ renū.℞.aniuden nigri pondus.ʒ.x.seminis
beruce ⁊ seis porri omniū ana pondꝰ.ʒ.sex.zinziberis
⁊ belliricorum ⁊ emblicoꝝ ablatis nucleis omniū anā
pondus ʒ.vij.ameos ⁊ seis apij ⁊ anisi ⁊ cardamōi mi
noris ⁊ cymi carmeni ⁊ cinamomi omniū ana pondꝰ
ʒ.v.myrobalanoꝝ nigrorum sublatis nucleis pondus
ʒ.vij.cinami pondus.ʒ.i.pipis ⁊ macropipis amboꝝ
ana pondus.ʒ.iiij.spice odorifere pondus.ʒ.ij.penidi
orū alboꝝ pondus.ʒ.xx.Aggrega has medicinas tri
tas ⁊ confice cū melle dispūato ⁊ repone in uase ⁊ ute
re qū necesse fuerit dosis eius pondus.ʒ.ij.cum aqua
anisi et masticis et spice.

ELectuariū de canfora ualēs ad stabilitatē stōi
⁊ epatis ⁊ fugat uētositates grossas ⁊ adiuuat
ad digōm.cꝰ hec ē pmistio.℞.canfore ⁊ croci ⁊ xiloa
loes ⁊ cardamōi ⁊ girboe ⁊ cubebe ⁊ keisim ⁊ cināi ⁊
gariofiloꝝ ⁊ usnee ⁊ spice ⁊ macis ⁊ sandali albi ⁊ ma
cropipis ⁊ cinamomi ⁊ capsie ⁊ neremisch ⁊ secacul ⁊
galange ⁊ nucis muscbate ⁊ zinziberis ⁊ ciperi et ful
fulminne omniū ptes equales zuccari quantum ē pō
dus medicinarum omnium.

ELectuariū de canfora descriptōe alia faciens
ad malitiam digōnis ⁊ debilitatē stōi ⁊ pblā
grossū.cꝰ hec ē pmistio.℞.pipis ⁊ nucis muscbate et
zinziberis ⁊ gariofiloꝝ ⁊ macis ⁊ cinamomi ⁊ cinami
⁊ piretri ⁊ fulfulminue ⁊ gariofiloꝝ hortulanoꝝ ⁊ cā
fore ⁊ croci oīum ana pondꝰ.ʒ.ij.Tere has medicias
tritas ⁊ cribellatas et confice cum melle dispūato ⁊ re
pone in uase ⁊ utere qū necesse fuerit.

ELectuariū de canfora fortiꝰ primo :cꝰ hec ē p
mistio:℞.zinziberis ⁊ pipis ⁊ macropipis ⁊ ci
namomi ⁊ cinami ⁊ folij idi ⁊ spice odorifere ⁊ capsie
inde ⁊ nucis muscbate ⁊ sandali citrini ⁊ carpobalsa
mi ⁊ cardamomi ⁊ macis ⁊ gariofiloꝝ ⁊ piretri ⁊ tali
safar ⁊ ciperi ⁊ spodij ⁊ xiloaloes indi puri omniū an
pondus.℥.s.cāfore ⁊ muschi amboꝝ ana.ʒ.ij.s.zucca
ri tabarzet.℥.x.s.conficiatur cū melle dispūato ⁊ re
ponatur in uase ⁊ admistret qum necesse fuerit.

ELectuariū de xiloaloe qd confortat stōum et
calefacit eū absq3 supfluitate ⁊ digerit cibuz et
exiccat pblā.cꝰ pmistio hec ē.℞.spice odorifere ⁊ spi
ce romane ⁊ seminis apij ⁊ anisi ⁊ masticis omniū anā
ʒ.i.xiloaloes.ʒ.iij.gariofil.ʒ.ij.macis.ʒ.ij.s. cinami et
galie amboꝝ ana.ʒ.ij.myrobalanorū kebulorū infuso
rū in uino ⁊ torrefactorū ⁊ felēgemisk amboꝝ ana .ʒ.
ij..s.nucis muscbate.ʒ.i.s.marmacor.ʒ.iij.rosaruz et
calami aromatici amboꝝ ana.ʒ.ij.conficiantur cuz mi
ua.dosis eius aure.ij.

ELectuariū de cinamomo ualens ad debilitatē
epatis ⁊ stōi ⁊ renū ⁊ mūdificat hūoīs grossos
et fugat uentositates:cꝰ hec ē permistio.℞.cinamōi et
xiloaloes ⁊ enule omniū ana.ʒ.vi.gariofiloꝝ ⁊ piperis
nigri ⁊ macropipis ⁊ spice ⁊ assari omniū ana pondꝰ
ʒ.v.zinziberis.℥.i.mente.ʒ.viij.girboe ⁊ cinnanii ābo
rū ana.ʒ.ij.keiati ⁊ anisi ⁊ seminis feniculi ⁊ casie om
niū ana pōdꝰ.ʒ.iij.ɔficiāt cū mlle dispūato ⁊ admistret

ELectuariū indū faciens ad colicā ⁊ frigꝰ stōi ⁊
dolorē iūcturaꝝ ⁊ podagrā.cꝰ pmistio hec ē.℞
capsie ⁊ folij indi āboꝝ ana pōdus.ʒ.iiij.nucis muscba
te ⁊ ameos amborū ana sextaria.ij.pipis ⁊ macropi
peris amborū ana sextaria.v.zinziberis sextaria.v.my
robalanorū nigroꝝ sextaria.xxx.neremisch sextaria. ij
gariofiloruz.ʒ.v.nucis muscbate sextaria.ij.macis .ʒ.
iiij.penidioꝝ sextaria.x.sumantur de puluere eius qū
necesse fuerit.ʒ.ij.cum uino antiquo.

ELectuariū de zinzibere conferēs ad debilitatē
stōi ⁊ intestinoꝝ ⁊ digerit cibū ⁊ fugat uentosi
tates ⁊ ualet ad colicā passionē et retinet uentrē.cꝰ
permistio hec ē.℞.zinziberis.ʒ.xx.gūmi arabici ⁊ gir
boe amboꝝ ana pondus.ʒ.x.gariofilorū ⁊ cinnamomi
omniū ana.ʒ.v.de nucibꝰ muscbatis nux.i.croci pōdꝰ
ʒ.i.amili.ʒ.xlij.zuccari tabarzet.lb.i.

ELectuariū de muscbo conferens ad debilitatē
stōi ⁊ inflationē eius ⁊ uentositates hemorroi
darum ⁊ pulsum oris stōi.cuius hec est permistio.℞.
muschi aur.s.girboe ⁊ cardamomi ⁊ gariofiloꝝ ⁊ zin
ziberis ⁊ macropiperis omniū ana pondus.ʒ.x.cinna
momi pōdꝰ.ʒ.iij.xiloaloes indi.℥.i.croci.ʒ.ij.zuccari
q̄tū pōdꝰ medicinaꝝ oīū deinde ɔficiat cū melle.

ELectuarium de citro quod fugat uentositates
⁊ digerit cibū ⁊ odorē oris efficit bonū.cuius
hec est pmistio.℞.corticū citri citrinoꝝ siccorum pon
dus.ʒ.xxx.gariofilorū ⁊ nucis muscbate ⁊ macropi
peris ⁊ pipis ⁊ girboe ⁊ cinnamomi ⁊ galange ⁊ zinzi
beris omniū ana pondus.ʒ.i.⁊ muschi pondus sexte
⁊.s.ʒ.i.conficiat cū melle ⁊ administretur.

ELectuarium cesaris cōferens ad colicaz ⁊ fri
gora ⁊ humorē crudū ⁊ extrahit supfluitates
grossas uiscosas ⁊ ualet ad podagrā.cꝰ hec ē pmistio
℞.macropiperis ⁊ zinziberis myrobalanorū citrinoꝝ
scamonee ⁊ turbit omniū ana.ʒ.xij.seminis apij ⁊ ame
os ⁊ piretri ⁊ salis tabarzet omniū ana.ʒ.vi.zuccari.ʒ
xvi.conficiat cū melle ⁊ administretur.

ELectuariū de stinco addens in coitu:cuiꝰ hec
est permistio.℞.seminis aspagi ⁊ seminis cepe
⁊ seminis napi ⁊ seis alrotab ⁊ seminis porri ⁊ semis
baucie ⁊ seminis beruce ⁊ seminis urtice ⁊ granorum
uiridiū ⁊ lingue auis ⁊ sisami excorticati ⁊ seminis rha
phani ⁊ tuderi utriusq3 ⁊ amigdalarū ⁊ pinee ⁊ grano
rū nasturtij omniū ana.ʒ.iij.zinziberis ⁊ secacul ⁊ galā
ge ⁊ macropipis omniū ana pondꝰ.ʒ.v.cinnamomi ⁊
nucis muscbate ⁊ been utriusq3 omniū ana.ʒ.ij.sumis
stinci.ʒ.v.squille assate pondus.ʒ.iij.penidiorū q̄tum
pōdꝰ harū omniū medicinarū.Tere ⁊ cribella ⁊ ɔfice
cū melle dispūato.dos eiꝰ pondus.ʒ.ij. cum triplicato
aut cū lacte dulci aut cū aqua mellis in ieiuno.

ELectuarium aliud conferēs ad pulsum cordis
⁊ ɔfortat stōuz ⁊ digēit cibū ⁊ soluit uentrē.cꝰ
hec ē permistio.℞.myrobalanorū kebulorū.ʒ.xv.tali
safar.ʒ.v.zedoarie ⁊ doronigi ⁊ casie omniū ana.ʒ.iij.
turbit.ʒ.xx.scamonee drachmas tres penidioꝝ.ʒ.xx.
conficiatur cū melle:dosis eiꝰ.ʒ.iij.

ELlectuariū expertū nostrū.℞.xiloaloes.ʒ.iiij.
cafore quartā.ʒ.i.muschi.ʒ.iij.macis neremisk
ciperi felēgemisk zurūb ⁊ zedoarie omniū ana aure.i.
cinnamomi ⁊ masticis zinziberis pipis ⁊ gariofilorū
omniū ana.ʒ.ij.buglosse.ʒ.v.seminis feniculi ⁊ semīs
apij ⁊ acori ⁊ spice oīum ana.ʒ.iij.aggreget cū melle.

TRifera maior que facit ad mollificationē stōi
⁊ uentositates hemorroidarū intrinsecarū ⁊ ad
dit in coitu.cuius hec ē pmistio.℞.myrobalanorū ni
grorū ⁊ bellricorū ⁊ emblicorū ⁊ macropiperis ⁊ pi
peris omniū ana ptes tres zinziberis ⁊ buzeiden ⁊ sci
rēblegi ⁊ capsie inde. Et in descriptione alia macis

omnium ana ps.i.tuderi albi ⁊ tuderi rubei ⁊ lingue auis ⁊ seminis granati siluestris ⁊ ẽ asse bedẽegi ⁊ granorũ alkilkil ⁊ ẽ ꝑsice darsisaban ⁊ sisami excorticati ⁊ zuccari tabarzet omniũ ana ptes.ij.been albi ⁊ rubei amborum ana ps.5.Tere sicca ꝑ se ⁊ sisami ꝑ se ⁊ inuolue cum butyro ⁊ cõfice cũ melle dispũato.

Electuariũ de xiloaloe nostrum.℞.beil ⁊ zinziberis ⁊ cinnamomi ⁊ casie ⁊ croci piperis felẽgemisk ⁊ zedoarie omnium ana.ʒ.v.cipi zarub foliĳ indi ⁊ gariofilorũ omniũ ana.ʒ.iĳ.xiloaloes crudi põdus.ʒ.vĳ.ambre aur.i.lapidis lazuli ⁊ canfore ana tertia.ʒ.i.turbit.ʒ.iiĳ.salis indi pondus.ʒ.i. conterantur omnia ⁊ fiat ex eis electuariũ cũ melle aut zuccaro.

Tractat⁹ quart⁹ ꝺ suffoset ⁊ alchamaia ⁊ muret ĩsãtiũ

Nos non afferemus de suffuset nisi simile illi quod attulimus de electuariĳs ⁊ post ponemus reliquũ usq; ad locũ suum.

Miclete cõferens ad tẽasmonem et pũctionem ⁊ soſonem uentris et hemorroidas.c⁹ hec ẽ permistio.℞.granorũ nasturtĳ torrefactoꝝ.lb.i.5.cymini carmeni infusi in aceto die et nocte et semis porri torrefacti amborũ ana sextaria.x.seminis lini torrefacti ℥.iiĳ.keiati.℥.i.myrobalanoꝝ kebuloꝝ mollitorũ cum butyro uaccino.℥.iĳ.dosis eius.ʒ.i.cum rob de cydoniĳs et aqua frigida.

Suffuf conferens ad uentositates hemorroidarũ et soſonem uentris et tenasmonẽ et pũcturã ℞.granorũ nasturtĳ torrefactorũ.lb.i.semis lini torrefacti et psiliĳ omniũ ana pondus.ʒ.iĳ.semis apĳ torrefacti et boli armeni et seminis maru omniũ ana põdus ʒ.ĳ.5.gũmi arabici.ʒ.i.

Suffuf quod noĩatur kesile retinẽs uentrẽ.cui⁹ hec est ꝑmistio.℞.kesile et granorũ hellebori albi et zedoarie et nucis enden et dragagãti et mugath et licĳ et auellanaꝝ et fisticoꝝ omniũ ana ps.i.et amigdalarũ dulcium excorticataꝝ ex cortice suo pond⁹.ʒ.x et farine aldarmache.℥.xx.ꝑmisceaᵗ et administretur.

Suffuf hobede quod confert ꝑgnantibus et fugat uẽtositates et cõfortat epar et stomachum ℞.margaritaꝝ ꝑuarum et piretri omniũ ana.ʒ.i.zinziberis ⁊ uisci romani amborũ ana pondus.ʒ.iiĳ.zedoarie et doronigi et seminis apĳ et acori et gizboe ⁊ nucis muschate et pipis et cinamomi omniũ ana.aur.ĳ. et tuderũgi et seis feniculi omnium ana aure.i.zuccari quãtum pondus medicinarum omniũ.

Suffuf. hobede quod confert ad extenuationem epatis ⁊ mollificationẽ stõi ⁊ hũitatem eius.℞.lacce lignorũ ⁊ granoꝝ myrti ⁊ glandiũ siccarũ ⁊ zuccari tabarzet ⁊ masticis ⁊ corticũ granatoꝝ ⁊ gallarũ ana omniũ ana ptem unam olibani ⁊ zinziberis amborũ ana quartã ptis misceanᵗ post cicotrigonizationem ⁊ sumatur puluis eius mane ⁊ qñq; ẽ hora dormiẽdi ab au io.i.usq; ad.ĳ.hebdomoda una ⁊ ñ gustet carnẽ

Suffuf quod facit ad caliditatẽ in corꝑe ⁊ febrem ⁊ herisipilã ⁊ alsahara ⁊ sternutationem ⁊ retẽtionem lingue et hirsen ⁊ fricatur cum eo lingua. cui⁹ hec ẽ permistio.℞.muschi pondus tertie.ʒ.i.galie ⁊ licĳ amboꝝ ana.ʒ.i.cãfore.ʒ.i.⁊ tertia.ʒ.i.croci pondus ʒ.ĳ.cardamõi ⁊ gariofilorũ ⁊ nucis muschate omniũ ana pond⁹ aure.iiĳ.rosaꝝ rubearum ⁊ balastiaꝝ ⁊ spodĳ omniũ ana aure.vi.zuccari tabarzet albi.ʒ.lx. commisceanᵗ medicine iste post cicotrigonizationẽ. Et si dominãs fuerit suꝑ ipm caliditas extrahatur ex eo quo

medicaᵗ nux muschata ⁊ est iuuatiuũ.dosis c⁹ magno fit medietas aurei.et paruo quod est a duobus granis usque ad siliquam unam.

Kamiati melonis longi qꝺ est ad stõum molle ⁊ retinet uentrẽ ex dñio mollificatõis stõi ⁊ ɔfortat aĩam debilem.c⁹ hec est ꝑmistio.Sumaᵗ melõ longus ⁊ extrahaᵗ quod ẽ in cõcauitate eius de grãis ⁊ aliĳs:deinde impleaᵗ sauic de nabac ⁊ sauic de bdellio ⁊ hypoqstidos ⁊ glutino m̃denio trito ⁊ rizi torrefacto acceptis equali mensura ⁊ dimittaᵗ donec melonis hũitas exiccetur deinde extrahatur quod intus est ⁊ exiccetur ⁊ teraᵗ ⁊ sumaᵗ ꝺ eo uola magna.s.q̃titas que sit.ʒ.iiĳ.est enim bonũ ⁊ exptũ.

Suffuf quod fit pueris quibus dñatur hũiditas Sumanᵗ myrobal.nigroꝝ ⁊ cymi carmeni amborũ ana.ʒ.v.masticis.ʒ.xx.zinziberis.ʒ.ĳ.Teraᵗ unũ qꝺq; eoꝝ per se ⁊ cribelletur deinde fiat eoꝝ ꝑmistio ⁊ inuoluaᵗ in estate cũ oleo sisamino ⁊ in hyeme oleo oliue ⁊ zuccarũ eius in estate tabarzet ⁊ extrahaᵗ ex eo zinziber et hoc quidem non conuenit nisi illis pueris in quibus dominatur humiditas.

Suffuf Aristotelis qꝺ ipse scripsit alexãdro ad ad diariã ⁊ corruptõnẽ stõi ⁊ citrinitatẽ coloris ⁊ fetorẽ oris ⁊ obliuionẽ ⁊ digerit ⁊ letificat.c⁹ hec ẽ ꝑmistio.Sumanᵗ cinami ⁊ foliĳ indi ⁊ heil ⁊ xiloaloes indi ⁊ assari ⁊ keiati ⁊ myrobalanoꝝ kebulorũ enucleatoꝝ ⁊ meliloti ⁊ existio ipꝫ eẽ felẽgemisch ⁊ neremisch ⁊ narkeisar ⁊ cymini ⁊ cinnamomi ⁊ usnee et pipis et macropipis et zinziberis et gariofiloꝝ et granorũ granatoꝝ et nucis muschate et cardamõi omniũ ana ptes ĳ.muschi et ambre et cãfore omniũ ana ps.i.zuccari tabarzet sexcuplũ medicine toti⁹.dos eius quod ẽ ins pondus.ʒ.i.usq; ad.ʒ.iĳ.cũ aqua frigida in ieiũo ⁊ p⁹ cibũ ẽ magni iuuamenti in eo qꝺ narraui.

Suffuf aldarmak quod ẽ iuuatiuũ ad uermes et debilitatem stõi.c⁹ permistio hec est.℞.myrobal.kebuloꝝ et emblicorum et citrinoꝝ omniũ ana ptẽ i.et medulle turbit q̃tũ illud totum et penidioꝝ tabarzet duplum illius totius dosis eius.ʒ.x.

Suffuf de squilla qꝺ ẽ uiur pueroꝝ exptum faciens ãbulare et facit currere uẽtrẽ et abscidit ab eis nocumentum cholere et phſatis.℞.myrobalanoꝝ bellíricoꝝ et emblicorum et piretri et rosarũ rubearum et balaustiaꝝ et sumac et keimuradat et uenarum et nucis uomice et granorũ myrti et gallarũ et ozimi et cardamõi et gariofiloꝝ omnium ana partes equales tere et cribella et utere:est enim iuuatiuum.

Uiur ad pueros mũdificãs corpora eoꝝ a phſate et choſa.c⁹ ꝑmistio.℞.hadebe ⁊ spodĳ ⁊ ambre et asseidenẽ et chelidonie et ozimi et balastiarum et myrobalanoꝝ citrinorũ.v.et licĳ et galie et croci et cardamõi ⁊ gallaꝝ et zuccari tabarzet omniũ ana q̃tũ est põdus myrobalanoꝝ et sumat de eo ꝯm quãtitatem sue magnitudinis et paruitatis.

Uiur aliud ad pueros.℞.ros et balaustiarum et climie et piretri et sumac et succi liquiritie et hadebe et myrobalanoꝝ et belliricoꝝ et gallarũ et macis et granoꝝ myrti et spodĳ et cubebe et cardamomi et licĳ et croci et galie et uenaꝝ et casie et ambre et asseiden et ozimi et corticum rizi omniũ partes eq̃les commisceantur post cribellationem.

Uiur aliꝺ ad pueros.℞.zuccari tabarzet et ros ru.siccarum et licĳ et croci et sumac et spodĳ et

chelidonie ꝛ ozimi ꝛ balaustie ꝛ acatie ꝛ hadbati om nīū ana partem.i.dosis kirat unum paruo ꝛ magno se cundum quantitatem illius.

K Amiati ad rasurā ꝛ solonem uentris supfluaꝫ ꝛ corruptionē stōi ꝛ debilitatē eius.℞.cort et hypoquistidos amboꝝ ana partes.v.galle ptē.i.tera tur unūquodqꝫ p se ꝛ misceat ꝛ sumat de eo oi mane pondus.ʒ.ij.ꝛ in sero tm̄dē.ē enī inuatiuū.

S Uffuf ad splenē et malitiā digōnis ꝛ coloris. ℞.bellebori albi quartā keleati sup quē fūdat qđ submergat ipm de oleo sisamino ꝛ accēdat sub eo ignis leuis donec coaguletꝫ deinde ꝓiice super ipm al mugat cōtriti pōdus.ʒ.lxxiiij.cymi carmeni.ʒ.iiij.anī os de fcenī pondus.ʒ.ij.sumat de eo in mane uolam unā cū aqua frō ꝛ abstineat sup ipꝫ ab aceto ꝛ piscib⁹ salitis et recentibus et ab omni quod est ex lacte ꝛ ole ribus et fructibus.

S Uffuf cōueniēs ei qui hꝫ ictericiā ꝛ dolorē epa tis ꝛ uomitū cholere citrine.℞.lacce ablute an re.i.spodij.ʒ.ij.croci.ʒ.i.reuisini sexta ꝛ medietas sexte ʒ.i.canfore sexta.ʒ.i.dosis eius.ʒ.ij.cū decoctiōe pru norū ꝛ aqua tamarindoꝝ quātitate.lb.ʃ.

S Uffuf cōueniēs illi qui habet dolorē epatis et splenis ꝛ solonē uentris ꝓpter cholericā.cui⁹ hec ē ꝑmistio.℞.fecis uini ꝛ reubarbari ꝛ spice ꝛ lac ce ablute omniū ana auī.i.scorie ferri bassari.ʒ.vij.tcī dosꝭ e⁹ auī.i.cū aq̄ coriandri sicci q̄titate.℥.i.

S Uffuf qđ confert ad epar ꝛ ictericiā ꝛ oppila tiones ꝛ sputū sanguis.℞.granoꝝ cydoniorꝫ excorticatoꝝ ꝛ amili ꝛ seis citroli excorticati omniuꝫ ana.ʒ.iiij.boli armeni ꝛ lacce ꝛ rosarū ꝛ spice ꝛ liqui ritie omniū ana.ʒ.i.spodij.ʒ.ʃ.masticis.ʒ.i.tertiā dosis ei⁹.ʒ.i.cū aqua frigida.

S Al cōueniens calefactis ad resolonēꝫ utriusqꝫ cholere ꝛ facit appetere cibū. Sumat sal gem ma ꝛ dirūpat in frusta pua ꝛ torrefiat sup sartaginē ferri aut sup lapidē aut uas figuli deinde aspgat sup ipsū acetū uini forte multotiens deinde terat ꝛ cicotri gonizet ꝛ misceatur cū eo de granis granatoꝝ torrefa ctorū parūp ꝛ sumac mūdati ex granis suis q̄ū est ter tia salis ꝛ coriandri sicci torrefacti ꝛ succi amirberis. contriti cōmisceatur et administretur.

S Al alius faciens ftō ꝛ epati ꝛ ad dolorē iūctu raꝝ ꝛ ad omnes passiones que fiūt ꝓpter super fluitates.℞.salis cibi pondus.lb.i.sal āmoniaci pōd⁹ ℥.ij.ꝛ pipis albi pondus.℥.iij.ꝛ zinziberis ꝛ pipis ni gri amboꝝ ana pondus.℥.ij.ꝛ anili ꝛ granorū pini et granoꝝ beruce ꝛ ameos ꝛ spice omniuꝫ ana.℥.i.ꝛ ozi mi.℥.ij.ꝛ granoꝝ apij silurstris ℥.i.ʃ.Tere ꝛ pulueri za ꝛ sit dosꝭ pōd⁹ aur.ij.cū aqua tepida.

Tractatus quintus de allohocat ad spiritualia.

S Ermo noster i allohocat ē secūdū modū nostri sermonis in caplis que sūt añ ipsuꝫ Et allohocat quidē nō sumūt ꝼm plm ni si ut teneant in ore ꝛ currat ex eis aliqđ post aliqđ ad pulmonē ꝛ nō impellāt subito ad stōm qr ꝓlōgetur spatiū eorū ex stomacho ad pulmonem.

L ℗ hoc ad tussim siccā. Sumat semē lini torre factū ꝛ conficiat cū melle ꝛ reponat in uase et administretur qū necesse fuerit.

L ℗ hoc aliud ad tussim ex caliditate ꝛ siccitate.℞ seminis citroli excorticati.ʒ.v.amigdalarū dul ciū excorticataꝝ.ʒ.vi.seis altee ꝛ seminis malue āboꝝ ana.ʒ.v.gūmi ꝛ dragagāti ꝛ amili ꝛ granoꝝ cydonioꝝ excorticatoꝝ omniū ana.ʒ.iiij.succi liquiritie ꝛ penidi orū amboꝝ ana.ʒ.iiij.ʃ.terant ꝛ cicotrigonizētur ꝛ su mant radices liqritie mūdate ꝛ seuesten ꝛ passule dul ces mundate ꝛ decoquātur cū aqua donec aq̄ ingros setur deinde proiiciat cum ea rob ꝛ coagulent cū ea medicine ꝛ detur in potu cū puluibus factis ex aq̄ fur furis ꝛ farina fabarū ꝛ penidijs ꝛ oleo amigdalino dl ci ꝛ potetur post ipsum aqua ordei.

L ℗ hoc ad tussim ex calitate.℞.seuesten pugil los tres iuiubas magnas numero.l.radicū liq̄ ritie excorticatarū cōtritaꝝ.ʒ.xxx.ꝛ tertiā keismē dul ciū mūdatarū.ʒ.xl.casie fistule mūdate ex arūdine sua ʒ.xx.decoquant cū.lb.vij.aque donec remaneat.lb.i deinde colet ꝛ proiiciat desuper rob.lb.ʃ.penidiorū tertia.lb.i.ꝛ decoquat donec ingrossetur sicut mel de inde misceat cum ea farine fabarum cicotrigonizate cum orali quantum sufficit.

L ℗ hoc de papauere conferens ad expulsioneꝫ sanguinis per uomitū ꝛ febrē calam ꝛ tussim ꝛ dolorē pectoris ꝛ ptesim.c⁹ hec ē ꝑmistio.℞.rosaꝝ rubearū ablatis capitibus ꝛ gūmi arabici amboꝝ ana ʒ.ʃ.amili de frumento ꝛ dragaganti ꝛ granoꝝ papaue ris omniū ana pondus.ʒ.ij.spodij ꝛ croci amboꝝ ana ʒ.ʃ.succi liquiritie pondus.ʒ.ij. Aggrega has medici nas tritas ꝛ cribellatas que ex eis cribellant ꝛ cōfice cū triplicato ꝛ repone i uase ꝛ utere qū nēcē fuerit et bibatur cū tereniabin aut decoctione isopi.

L ℗ hoc de spodio conferēs ad tussim ꝛ uomitū sanguinis ꝛ supfluitates grossas ꝛ dolorem pe ctoris ꝛ ulcera pulmonis.℞.cardamōi pōdus.ʒ.iiij. gūmi pondus.ʒ.vij.amili đ tritico et granoꝝ papaue ris albi ꝛ zinziberis oīum ana.ʒ.x.spodij pond⁹.ʒ.iiij. zuccari tabarzet pond⁹.ʒ.xl.granoꝝ cucumeris excor ticatoꝝ amigdalarū excorticatarum omniū ana pōd⁹ ʒ.viij.amigdalaꝝ amaraꝝ excorticatarū ex duob⁹ cor ticibus suis ꝛ succi liquiritie ꝛ draganti omniū ana pondus.ʒ.v.seis feniculi pond⁹.ʒ.ij.granoꝝ papaueris nigri pod⁹.ʒ.ij.Terant ꝛ aggregēt medicine iste trite ꝛ cicotrigonizate de eis que cribellant ꝛ ꝯficiātur cuꝫ melle dispūato ꝛ butyro uaccino ꝯfectione leui ꝛ pōa tur in uase ꝛ administretur qum necesse fuerit.

L ℗ hoc aliud de spodio cōferēs ad febret ptisi cas ꝛ ulcera pulmonis.℞.gūmi ꝛ cardamomi amboꝝ ana.ʒ.vi.zinziberis ꝛ amili de tritico amboruꝫ ana pond⁹.ʒ.xij.spodij pōdus.ʒ.iiij.zuccari pond⁹.ʒ. lx.granoꝝ cucumeris excorticatoꝝ ꝛ granoꝝ pini ex corticatoꝝ āborum ana.ʒ.vij.Aggrega has medicinas tritas ꝛ cicotrigonizatas que cicotrigonizant de eis ꝛ confice cū butyro ꝛ melle dispūato cōfectione leui et repone in uase uitri et lambat de eo ꝛ bibat cum aqua calida aut cū lacte asine.

L ℗ hoc de squilla cōferēs ad difficultatē anhe litus ꝛ sputi ꝛ dolorē laterꝫ ꝛ pectoris. Sumāt succus sqlle ꝛ mel dispumatū ꝛ coagulēt sil ꝛ lābat de eo ante cibum ꝛ post ipsum.

L ℗ hoc de alleis faciēs ad tussiꝫ excitatā i pbla te ꝛ mūdificat pectus ꝛ digerit mās subtiles. Sumant alleoꝝ mundatoꝝ.lb.i.decoquant cū.lb.i. butyri donec dissoluta sint in decoctōe ꝛ colet ꝛ terā tur allea optime ꝛ fundat sup ea mellis dispumati.lb ij.ꝛ decoquatur lento igne donec ingrossetur et remo ueatur ab igne.

L
Ꝺ hoc aliud.℞.granoꝝ cydōiorū ꝛ psilij̄ āboꝝ
ana.ʒ.x. seis papaueris pondus.ʒ.x.radicū liq̄
ritie ꝛ seuesten amboꝝ ana.ʒ.vij.ꝯcoquat̄ cū aqua.lb
iij.ꝛ decoquatur cū lento igne donec ingrossetur ꝛ fū
dat desup de rob pondus.ʒ.xij.ꝛ dragagāti ꝛ gūmi
arabici āboꝝ ana pōdus.ʒ.vij.ꝛ pēidioꝝ sextariū unū.

L
Ꝺ hoc albotij ad raucedinē uocis ꝛ ulcus pe
ctoris ꝛ ad illū qui spuit sanguinē ꝛ aperit oppi
lationes.c⁹ hec ē permistio.℞.seminis lini torrefacti ꝛ
pass mundatarum amborum ana.lb.i. amigdalarum
pini ꝛ amigdalarū dulciū ꝛ amigdalarum amararum
mundatarū omniū ana.ʒ.vi.auellanarū torrefactaruꝫ
ꝛ glutin albotin ꝛ radicū lilij celestis omniū ana.℥.i.
myrrhe ꝛ croci ꝛ turis masculi omniū ana.ʒ.ʃ.Terāt̄
ꝛ cribellent̄ ꝛ inuoluant̄ cū lacte asine ꝛ conficiantur
cū eo ꝛ fiant trocisci ꝛ exiccent̄ in umbra deiñ terant̄
ꝛ conficiant̄ cū melle ꝛ sumat̄ de eo cochliariū unum
in mane ꝛ chocliariū unū in sero deinde fiāt ex eo col
lyria ꝛ pilule ꝛ ponat̄ de eis in nocte sub lingua.

Tractatus sextus de sirupis ꝛ robub.

N
Ꝺstra narratio in sirupis ꝛ robub ē secū
dū modū ad quē innuimus in eis que sūt
ante.Et differētia quidē inter sirupos et
robub ē ꝙ robub sunt succi inspissati ꝑ se
ipsos et sirupi sūt ꝯcoctōes ꝛ succi īspissati cū dſcedie

S
Jrupus acetosus coitatis cū seibus qui extin
guit febres ꝛ inflāmationē stōi ꝛ incidit phl'a ꝛ
ꝯtergit ipm ꝛ uincit cholerā ꝛ apit oppilationes in
epate ꝛ splene ꝛ prouocat urinā.cuius hec ē ꝑmistio.
Sumant̄ aceti antiqui boni.lb.x.ꝛ proijciant̄ super
ipsuꝫ aque dulcis clare.lb.xx.aut plus aut minus se
cūdū quātitatē acetositatis aceti ꝛ bonitatis eius ꝛ po
nant̄ in eo corticū radicū feniculi ꝛ corticuꝫ radicum
apij omniū ana.℥.iij.seminis feniculi ꝛ semis apij am
borū ana.℥.i.ꝛ dimittat̄ die ꝛ nocte ꝛ post hoc decoq̄
tur lento igne donec ꝯsumat̄ eius sexta deinde aufera
tur ab igne ꝛ dimittatur donec infret̄ postea colet̄ et
proijciatur super ipsum pro omnibus duabus ꝑtibus
huius aque ꝛ aceti decoctorū cū radicibus ꝛ semib⁹
ꝑs.i.zuccari tabarzet aut mellis pro omnib⁹ duab⁹ ꝑ
tibus.ꝛ.ʃ.aceti ꝛ aque decoctorū cū radicibus ꝛ semi
nibus ꝑs.i.ꝛ decoquatur lento igne donec remaneat
medietas eius ꝛ remoueat̄ ab igne ꝛ infretur ꝛ colet̄
ꝛ admistretur spūa eius iā collcā in hora ebullitionis
eius.Et qui uult ponat in eo post ablationē spūe eius
ꝛ postꝗ bullierit ebullitione una aut duabus.croci ñ
molliti pondus.ʒ.iij.in pāno ꝛ suspēdat in uase ꝛ fricz
manib⁹ aut instrumēto aliquo hora p⁹ horaꝫ donec e
grediatur uirtus eius in eo.Et ē de hoib⁹ qui fricant
in eo p⁹ expletionem eius croci molliti pondus.ʒ.ij.
ꝛ non coqunt ipsum.

M
Ꝺdus sirupi acetosi Sal.mel bonū pone sup
leues prunas ꝛ aufer spumā e⁹ ꝛ ꝓijce sup ip
sum acetū quod nō sit apparētis acetositatis neq; ꝯbi
lis ꝛ bulliant ad ignē paulatim donec cōmisceant̄ bñ
ꝛ nō sit acetū crudū deinde remoueant̄ ab igne ꝛ ꝯua
ipsū.Si ergo uolueris uti eo cōmisce ꝯpꝫ aqua tanta
ꝗtus ē sirupus.Et si ille qui bibit ipsū abhorret ip
sum ꝓpter acetositatē eius aut dulcedinē ipsius tunc
utatur eo assidue.ꝙ si uoluerit biber ipsū ita ut sit ma
nifeste acetositatis tūc addatur in aceto eius ꝛ illud ē
qm̄ nō ē laudabile ut fiat ꝯm quātitatē unā.Et uidet̄
mihi ꝙ hoc sile sit ei quod facit hō quādo ꝑcipit hoi
bus qui bibūt uinū ut cōmisceāt ipsum cū aqua pret
ꝙ sciat ꝙ in eis sunt quidā qui consueuerūt bibere ip
sū sic:qū ergo bibūt ipsum forte purū leduntur statiꝫ et
illi qui consueti sunt bibere ipsū forte qū bibūt ipsum
plurime cōmistionis patiūtur nauseā.¶ Qum ergo
h⁹mōi accūs contingat in potu uini ꝛ sit de consuetu
dine hominū ut bibāt ipsū plurimū qūo non contigit
in potu sirupi acetosi plus ꝛ sit consuetudo nostra ut
bibamus ipm minus ꝗ̄ bibam⁹ uinū ualꝺ ꝛ sit eo for
tior qꝛ oꝫ ut eius equalitatē ꝑpemus ꝯm eū qui ipsuꝫ
bibit ꝛ nō ꝯm nos.Et ego quidē diligo ut scias quod
magis conueniēs ei qui ipm sumit ꝛ ille q̇ apud eū est
magis delectabilis ē ꝓpter hoc ipse pl⁹ cōfert ei ꝛ q̇
ab eo ledit̄ ē ille qui abhorret ipsū ꝛ equatio harū spe
cieꝝ ē ut fiat ꝯm ꝙ cōuenit pluribus hominū ꝛ ita oꝫ
ut fiat ꝯm oēm dispōnē.Sumat̄ aceti pars.i.ꝛ misce
ant̄ cū ea mellis dispūati ꝑtes.ij.ꝛ decoquāt̄ sup ig
nē leuē donec cōmisceant̄ sapores eoꝝ.Silr sapor ace
ti iteꝝ nō remaneat crudus a principio sui ꝛ silr oꝫ ut
fiat in melle de quo fit sirupus acetosus.s.ponāt̄ sup
omnē ꝑtē mellis quattuor ꝑtes aque pure deide ꝯco
quatur lento igne cū equalitate donec eleuet̄ spūa mel
lis mali qñ malo melli spuma eleuatur.quapropt̄ nō
ē necessariū ut decoquat̄ plm̄ sicut eget illud qꝺ ē añ
ipm.Et plm̄ quiꝺ qꝺ remanet de primo qui ꝑmiscet̄
hac ꝗtitate ē medietas eius ꝛ iteratur ei⁹ decoctio
donec ꝯmisceatur bene ꝛ nō remaneat acetū crudum
ꝛ fit sirupus acetosus qñ ꝑmiscēur spēs tres a princi
pio.Funduntur aceti ꝑs una ꝛ mellis ꝑtes due ꝛ aque
ꝑtes quattuor ꝛ ꝯcoqūtur donec remaneat quarta et
aufertur spūa eius.¶ Qñ ergo uis ipsū facere forti
orē pone tm̄ aceti ꝗtū mellis ꝛ bibat̄ sicut bibit̄ uinū
cōmistū ꝛ non bibat ipm assidue imo die ꝛ die qm̄ ip
se submergitur in iuncturis ꝛ attrahit chimū ex inte
stinis inferioribus ꝛ resoluit hūiditatē corporis.Et ꝺ
hoibus sunt qui bibunt ipsū sine aqua que sit quātuꝫ
ē sirupus acetosus sicut bibunt.℥.i.ꝛ post ipm illud
quo uult hñs egritudinē ut extrahatur hūiditas ex oī
stōi ꝛ trahat ipam ad inferiora.Et qui bibit ipsuꝫ ex
pectet super ipm usq; ad mediū diē deiñ utat̄ pullis ꝛ
alzirabegi.

S
Jrupus acetosus nr̄.Accipe zuccarum bonuꝫ
ꝛ assa ipm in patella ꝛ funde sup ipm aceti for
tis.s.aceti uini tm̄ ꝙ appareat submersio eius sub zuc
caro ꝛ nō coopiat zuccaꝝ.Et si uis ne acetet minue ꝺ
hac ꝗtitate deinde pone ipm sup prunas aut igneꝫ le
uem donec liquefiat ꝛ aufer spumā eius cum radicib⁹
situlaꝝ ꝛ accipe eā cum panno ꝛ nō expumes ipsuꝫ ni
si cum eleuatione ꝛ positione absq; collectione.quꝫ er
go mundificatum fuerit fundes super ipm aquā dōec
subtilietur.deinde decoque ipsum ꝛ īspissabis eum.

S
Jrupus acetosus solone educēs cholerā.Su
matur mel dispūatum aut zuccaꝝ ꝛ acetum for
te sicut narrauim⁹ prius ꝛ decoque lēto igne ꝛ accipe
succi cucumeris asinini ꝛ scamonee amborū ana.℥.i.
aut plus aut minus ꝯm qnātitatem necessitatis ꝛ ꝯm
mensurā quā uis ꝛ tere ipsa ꝛ pone in panno lini ꝛ su
spende ipsum in uase ꝛ confrica oī hora donec consūa
tur ꝛ non remaneat in panno aliquid.Qum ergo co
agulatur remoue ipm ab igne.Et quidā proijciūt lo
co scamonee radicē scamonee cum radice apij ꝛ radi
cibus feniculi in principio decoctionis.

SIrupus acetosus alius educēs phl'a. Sumāt mel ⁊ acetum squille cum radicibus p̄dictis ⁊ decoquātur. Et accipe medulle cartāi quod scis esse conueniēs uirtuti hōis ⁊ tere ip̄am ⁊ pone in pāno et suspende in uase sicut primum ⁊ utere ipso.

SIrupus acetosus alius expellēs meliam. Sumatur mel aut zuccar̄ ⁊ acetum ⁊ decoquatur sicut decoquitur primus deinde epithymi q̄ntum uis ⁊ polypodij ⁊ ellebori nigri ⁊ tere ipsa ⁊ pone in pāno et suspende in uase et coque ipsum sicut primum.

OPeratio aceti squillitici. Accipe squillā albā mundatā ⁊ incide ipsam cum cultello de ligno ⁊ infila ipsam cum filo ita ut frusta ad inuicē nō adhereant ⁊ munda ea ⁊ pone in filis ⁊ non sit unum ubi ē aliud ⁊ exicca in umbra .xl. diebus. deinde accipe ∂ ea eminā .i. ⁊ proijce super eā aceti boni .lb. xviij. ⁊ pone ipsum in sole .lx. diebus ⁊ oppila uas bñ deinð extrahe ex eo squillam ⁊ exprime ipsam ⁊ cola ipsaʒ cū panno. ¶ Quidā uero accipiūt ad unāquāq; eminā squille aceti .lb. vij. s. ⁊ alii nō exiccant squillā in umbra sed mundant eā ⁊ ponunt de ea illud idē pondus ⁊ dimittunt eam sex mensibus q̄ est illud quod fit s̄ʒ hunc modum magis soluēs: Et confert q̄ñ colluitur cum eo os ori ⁊ carni gingiuar̄ ⁊ sanguinē currentem ex eis abscindit qm̄ constringit ip̄m ⁊ exiccat humiditatē carnis gingiuar̄ ⁊ dentium ⁊ indurat dētes q̄ mouētur ⁊ facit os odorifer̄ ⁊ odorē oris ⁊ ualet ad fetorem oris: nam si de eo detur in potu abstergit cannaʒ pulmonis ⁊ indurat eā ⁊ clarificat uocē ⁊ cōfortat eā ⁊ ē cōueniens iterum ei qui habet dolorē stōi ⁊ ei qui non digerit cibum ⁊ ei qui patit' epilepsiā ⁊ ad scotomiā ⁊ ei cui dn̄at' cholera nigra ⁊ almatuine ⁊ alguesgues ⁊ iterū ei qui habet p̄focationē m̄ricis ⁊ ei q̄ habet splenē grossum ⁊ ad uenā sciaticā ⁊ confortat corpus mollificatum arefactum ⁊ colorē corporis efficit bonum ⁊ acuit uisum ⁊ confert ad stricturam pectoris ⁊ anhelitus. Et si administret' in dolore auris qum fūditur in eā sedat ipsum ⁊ cōuenit ad omne qð dixi si ñ fuerit intus in aure ulcus ⁊ sumat' in potu oī die ∂ eo in ieiuno parump̄ ⁊ gradati donec p̄ueniat ad .℥. i. s.

SIrupus acetosus squilliticus solutiu⁹ cōferēs ad difficultatē urine ⁊ dolorē later̄ ⁊ stōi ⁊ malitiā digōis ⁊ eructuationē acetosam. ℞. interioris cepe squille .lb. ij. zinziberis .℥. i. semis apij .℥. ij. sēis baucie siluestris .℥. s. seminis feniculi ⁊ anisi ambor̄ ana .℥. i. ameos .℥. s. cymi carmeni .℥. i. radicum aniudē et piretri ambor̄ ana .℥. i. sup̄ioris isopi .℥. i. calamēti et mente ambor̄ ana .℥. i. keisim .℥. s. cordumeni pondus ʒ. ij. myrrhe .℥. s. seminis rute .℥. s. folij idi .℥. s. trita cōtritione grossa infundant' in aceti squillitici kist. vi. et mellis dispumati kist. ij. ⁊ pōatur in uase uitri ⁊ administret' ⁊ bibat' ante cibum ⁊ post cibum.

MOdus faciēdi iuleb. Sumat' emia una zuccari ⁊ fundatur super ip̄m aque .℥. iiij. ⁊ decoq̄t' lento igne ⁊ fundantur desup̄ aque rosacee .℥. ij. ⁊ auferatur ab igne ⁊ coletur ⁊ administretur.

AQua mellis ⁊ zuccari faciēs ad egritudines f̄ias ⁊ dolorē epatis ⁊ pectoris mellis p̄s .i. aque p̄tes .ij. sumant' ⁊ decoquantur lento igne ⁊ auferatur spūa eius ⁊ ferueat donec remaneat tertia eius ⁊ auferat' ab igne ⁊ coletur ⁊ sil'r aqua zuccari ēt: q̄ñ ergo uolum⁹ calefacere ipsaʒ ⁊ fortiorē facere ponim⁹ in ipsa p⁹ ablationē spume masticis ⁊ croci ⁊ aliarum speciez sicut cinamomi ⁊ galange ⁊ aliar̄ aliquid.

DEscriptio aque mellis alia que confert ad febrē ⁊ inflationē ⁊ multitudinē sitis in stō ⁊ tussim ex caliditate ⁊ cōfert ad p̄lesim. Sume rosar̄ rubearū mūdatar̄ .lb. iiij. ⁊ pone eas in uase uitri die ⁊ nocte ⁊ p̄ijce sup̄ eas aq̄ cal'e .lb. x. ⁊ stringe caput uasis super eas oppilādo bñ ⁊ dimitte eas die ⁊ nocte deiñ extrahe eas ⁊ exprime ualde ⁊ cola ipsam ⁊ p̄ijce sup̄ eā zuccari .lb. x. ⁊ coque ip̄am lēto igne donec ingrossetur ⁊ cola ⁊ utere.

IUleb cū aq̄ rosacea. Sumat' zuccarū tabarzet tritū ⁊ mensuret' ⁊ proijciat' sup̄ omnē mēsurā zuccari tres mensure aque ros. clare bone subē ⁊ decoquat' lento igne donec remaneat eius tertia ⁊ auferat' spūa. Et qui uult ponere in ipso crocū dū coquit' tūc q̄ñ sublata ē spūa eius proijciat in ipso de croco nō trito in panno ⁊ exprimat hora p⁹ horā usq; ad ꝯplementū ipsius. ⁊ qui uult ponere in ip̄o crocū post decoctionē tunc q̄ñ deponit ip̄m ab igne cōfricet in eo crocuʒ tritū an̄q̄ infrietur ⁊ repōat' i uase uitri ⁊ administretur.

SIrupus de cydonijs ⁊ ē miua qui confortat stomachū ⁊ stringit uentrē ⁊ confert ad dolorem epatis ⁊ uomitū ⁊ nauseā ⁊ singultū. c⁹ hec ē p̄mistio ℞. succi cydonior̄ acetosor̄ .lb. xxx. uini boni antiqui lb. xxv. decoquat' leui igne donec cōsumat' medietas. deinde tollatur spūa eius ⁊ coletur ⁊ auferat' ab igne donec clarificetur ⁊ reducatur ad uas p̄o ⁊ p̄ijciant' super ipsū mellis clari dispūati .lb. x. ⁊ bulli ip̄m lento igne deinde sumātur zinziberis ⁊ masticis ambor̄ ana ʒ. ij. cardamomi maioris ⁊ minoris ⁊ cinamomi ⁊ beil omniū ana ʒ. iiij. gariofiloruʒ ʒ. ij. croci nō triti ʒ. iiij. Tere contritione grossa ⁊ pone in pāno lini ⁊ p̄ijce ī uase ⁊ cōfrica omni hora ⁊ bulliat super ignē donec ī spissetur deinde depone ab igne ⁊ cola ipsum deide accipe muschi ʒ. s. ⁊ pone ipsum in uino antiquo ⁊ proijce ipsū desuper ⁊ p̄misce ip̄m bene ⁊ repōe eū usque ad horā administratōis. ꝙ si uolueris facere ip̄m sine sp̄ebus tūc fac ipsū cū succo cydonior̄ murorū ⁊ decoque ip̄m usq; ad mediū ⁊ cola eū ⁊ accipe de eo .lb. ij. ⁊ succi malor̄ mōtanor̄ muror̄ decocti usq; ad mediū colati .lb. i. uini antiqui boni .lb. i. mellis boni aut zuccari .lb. i. decoquatur leui igne donec igrossetur ⁊ aufer spumā eius deinde accipe xiloaloes crudi ʒ. ij. masticis ⁊ galie ⁊ croci capillor̄ ueñris oiū an̄ ʒ. i. macis ʒ. i. s. spice ⁊ gariofilor̄ ⁊ nucis moschate ⁊ beil ⁊ cardamomi ⁊ cinamomi ⁊ zinziberis omniū ana ʒ. s. muschi tertiā ʒ. i. tere omnia preter muschū ⁊ galiā ⁊ liga in panno lini ⁊ proijce in uase in quo ē succus ⁊ tere muschū ⁊ galiā per se ⁊ permisce ipsa cum uino et permisce cum medicinis et utere.

COnditū cōueniēs ad frigus stōi ⁊ diminutiōʒ digōnis ⁊ debilitatē epatis ex frigore ⁊ quartanā ⁊ ad senes. ℞. uini ueteris .lb. v. mellis clari .lb. i. s. zinziberis ʒ. v. cardamōi ⁊ beil amborū ana ʒ. s. gariofilor̄ sextā ʒ. i. croci sextā ʒ. i. cinamomi sextā ⁊ medietatem sexte ʒ. i. piperis nigri ⁊ muschi ambor̄ ana sextā ⁊ medietatem sexte ʒ. i. Terant' medicine contritione grossa preter muschū ⁊ crocū ⁊ ligētur in pāno lini cum croco ⁊ ∂coquat' donec ingrossetur ⁊ anteq̄ deponatur ab igne proijciatur ī eo musch⁹ ⁊ deponat' ab igne ⁊ reponatur in uase ⁊ administretur.

COnditū alið. ℞. spice ⁊ gariofilor̄ ⁊ cardamomi ⁊ xiloaloes crudi omniū ana aure. ij. croci

auī.i.cinnamomi ⁊ zinziberis ⁊ piperiſ omniū ana au
rei.iij.galie auꝛ.s.muſchi quartā auī.i.tere medicinaſ
contritione groſſa ⁊ liga in pāno lini pꝛeter muſchum
et galiā et proijce ſup eas uini odoꝛiferi antiqui.lb.xij
⁊ dimitte duobus diebus ⁊ duabus noctibꝰ deiñ redi
ad uas ⁊ proijce deſup mellꝭ clari .lb.iij. ⁊ zuccari ta
barzet.lb.ij.⁊ decoquatꝛ donec fiat ei ſpiſſitudo ⁊ aufe
ratur ab igne ⁊ ꝓijciatur ſuper ipm muſchus ⁊ galia
⁊ reponatur ⁊ adminiſtretur.

Sirupus ſalmuniu qui cōfortat ſtōm ⁊ facit ap
petere cibū ⁊ deſtruit pulſū coꝛdis.℞.lb. i.cor
ticū citri. ℥. i.maꝛmacoꝛ aur.ij.gariofiloꝝ auī.i.xiloa
loes crudi conteꝛantur ⁊ ꝓijciantur ſup ea.lb .v. uini
⁊ dimittantur tribus diebus cū noctibus ſuis deinde
proijciantꝛ ſuper ea.lb.iij.zuccari albi tabarzet ⁊ aur.
i.maſticis.⁊.ʒ.s.cꝛoci ⁊ tertia.ʒ.i.galie bone ⁊ decoqꝫ
lento igne donec cōpleantur ⁊ colentꝛ ⁊ recōdatur in
uaſe ⁊ adminiſtretuꝛ ſicut iuleb.

Sirupus de granis myrti conferēs ad debilita
tē ſtōi ⁊ ſolutionē uentris ſuperfluā ⁊ retinet men
ſtrua ⁊ confortat uiſcera.cꝰ hec ē ꝑmiſtio.℞.ſucci gra
noꝛū myrti ꝺcocti colati dāich.x.mellis colati danich
i.ꝑmiſceātꝛ ābo ⁊ decoquātꝛ dōec igroſſētꝛ ⁊ adminiſtretꝛ

Rob de myrto.decoquatur ſuccus myrti ſolusꝛ
donec ingroſſetur ⁊ adminiſtretur.

Sirupus de mēta faciēs ad uomitū ⁊ ſacietatez
nauſeatiuā ⁊ nauſeā ⁊ ſingultū ⁊ fluxū uentris.cꝰ hec
ē ꝑmiſtio.Teꝛantꝛ granata dulcia ⁊ acetoſa cū pulpis
ſuis ⁊ decoquatur ſuccus donec medietuꝛ deinde ſu
mantur de eo.lb.ij.⁊ ſucci mente.lb.i.mellis.lb.i.aut
zuccari.lb.i.⁊ decoquatꝛ donec ingroſſetꝛ ⁊ coletur.

Sirupus de piris faciēs ad fluxū uentris ⁊ con
fortat ſtōum.Sumātur pira nō matura ⁊ ꝺco
quantur donec diſſoluta ſint ⁊ colentur ⁊ reducatꝛ ad
uas ꝭo et decoquatur donec ingroſſetꝛ et adminiſtretur.

Sirupꝰ de malis faciēs ad debilitatē ſtōi ⁊ pul
ſum oris ſtōi ex caliditate ⁊ abſcindit uomitū choleꝛicū
et ſitim.Sumatꝛ maloꝝ mōtanoꝝ emina terantꝛ et exꝓ
mātur et decoquatur ſuccus donec medietꝛ et coletur
et dimittatur in nocte et reducatuꝛ ad uas et decoqua
tur lento igne donec ingroſſetur et coletur et ponatꝛ i
uaſe uitri.Si autē fueꝛit eſtas tūc dimitte ipm in ſole
diebus aliquot donec cōſumatꝛ eius aquoſitas et ꝭue
tur et adminiſtretꝛ.ꝙ ſi uolueꝛis ipſū dulcorare pone ad
omnē eminā ſucci.lb.i.zuccari et coq̄ ipm et utere.

Sirupus de acreſta faciēs ad caliditatē ſtōi et ſo
lutionē uentris cholicā et doloreſ caliditatis et
uenena et abſcindit ſitim et confortat ſtomachos pre
gnantiū ut nō recipiant hūores malos.Sumatꝛ ſuccꝰ
acreſte et decoquatꝛ donec remaneat medietas et co
letur et dimittatuꝛ in nocte deinde reducatur ad uas
et proijciantꝛ ſup ipm.ʒ.ij.gariofilorū et decoquatꝛ do
nec auferatuꝛ ab eo odor et ingroſſetur et coletꝛ et ad
miniſtretꝛ.Si aūt uolueris ipm dulcoraꝛe ꝓijce ſuper
ipm zuccarū poſt decoctionē cuz lento igne donec in
groſſetꝛ ꝭz q̄ntitatē ſubtilitatis ſucci et iſpiſſa ipz et uteꝛ

Sirupus de fructibꝰ cōfortās ſtōum et uiſcera
et abſcindit uomitū et ſolutionē uentris et chole
ꝛā et cōfeꝛt ꝑgnantibꝰ qū uomitus aduenit eis.cꝰ hec
ē permiſtio.Sumatur ſuccuſ cydonioꝝ et maloꝝ et pi
roꝛū et granatorū muꝛoꝝ et ſumac et ꝛarur et decoqꝫ
leui igne donec ingroſſetur.Si aūt uis dulcoraꝛe ipz
ꝓijce ſup ipm zuccaꝛi q̄ntū uis ⁊ bulli ipz ⁊ cola ⁊ uteꝛ

Sirupus delectabilis cōfortans ſtōum.cꝰ hec ē
ꝑmiſtio.Sume de corticibus citri recētibꝰ.lb.
i.et decoque eos cū aque kiſt.i.s.donec remaneat ter
tia.⁊ cola ipſam ⁊ ꝓijce ſupeꝛ eā mel ⁊ decoque ipſuz
lento igne donec ingroſſetꝛ ⁊ utere ſicut iuleb.

Sirupus de papauere.oz ut ſumantur centum
papauera media in q̄ntitate poſtq̄ exiccantꝛ ſup
arborē ſuam nō ergo habeant ſuccū ⁊ neqꝫ ſint multū
imatura ⁊ nō exprimatur ab eis niſi ſubtile ⁊ non ſit
ſubtile eius currēs ſubtilis expꝛeſſionis multaꝛū ſupflui
tatū deinde ꝓijciantur ſup ea kiſt.x.aque pluuialis ſi
inuenitur propter eius elongatōnē a putrefactiōe aut
aque fontiū ⁊ infūdantuꝛ in ea die ⁊ nocte donec leni
antur.Si aūt nō leniūtur dimittantꝛ plus hoc deinde
decoquātur uſquequo diſſoluantꝛ cū facilitate deinde
exprimantꝛ deinde inſpiſſentꝛ cum medietate ſue mēſu
ꝛe de dulcedine. ꝙ ſi fueꝛit ad mollificandū illud qꝺ ē
in pectore et ſubtiliañ ipſum ponatur mel ⁊ rob uue ē
magis aggregans iuuamentum.

Deſcriptio ſirupi de papauere alia cōferēs ad
eos quibus materie deſcēdūt ⁊ ꝓhibet illos q̇
euomūt ſanguinē.Sumantꝛ de papaueribus mūdatis
ducēta nūero ⁊ aque pluuialis.lb.xv. ⁊ infūdantuꝛ i
ea tribus diebus ⁊ decoquantꝛ donec diſſoluantur et
cōſumatur eius medietas ⁊ exprimantur papauera ⁊
pꝛoijciantꝛ ⁊ coletur aqua bene ⁊ mēſurentꝛ de ea.lb.
iiij.s.⁊ mellis ⁊ decoctionis amboꝝ ana.lb.i.s.⁊ deco
quātur donec fiat ei ſpiſſitudo deinde terantur acatie
rubee ⁊ cꝛoci ⁊ myrrhe ⁊ balauſtie ⁊ ſucci baꝛbe hirci
ne omniū ana.ʒ.i.inſpiſſetur bene et reponatur in ua
ſe et adminiſtretur.

Deſcriptio ſirupi q̄ui confeꝛt ad tuſſim ⁊ pleſiz
⁊ confortat ſtōum.℞.aque granatoꝝ dulcium
lb.iiij.aque malorū de ſcemi.lb.i.aque cannarum zuc
caꝛi tabarzet aut penidioꝝ.lb.i.decoquatur donec ha
beat ſpiſſitudinem ⁊ adminiſtretur.

Sirupus de fauis mellis ex ſermone Galꝭ. ⁊ ip
ſe bibitꝛ iterū ſicut bibuntur ꝛes infꝛantes:qm̄
ipſe deſtruit ſitim i eſtate qū miſcetur cū aqua frigida
et confert iterū ei in quo ſunt hūores uiſcoſi qui nō di
gerūtur ⁊ propꝛie qñ aceſſerit ⁊ illud ē qm̄ leditur ex
iſtis qui ſuſcipit ipm ꝓpter multitudinē eius ⁊ pauci
tatez ⁊ qñz fit cuz quacūqꝫ aqua pñti ⁊ nō fit cū aqua
pluuiali ſicut fit ſiꝛupus de melle.Et hic ē modus eiꝰ.
Extrahatur mel bonū de fauis deinde fūdatꝛ in patel
la in qua ē aqua fontiū clara dulcis ⁊ decoquatꝛ cum
ea donec conſumatur ꝛeliqua aquoſitas in eo deinde
reponatur aqua ⁊ ſeruetꝛ ⁊ adminiſtretꝛ.

Sirupus de fauis mellis alius.Proijciantꝛ ſup
ꝑtē.i.mellis ꝑtes.ij.aque pluuialis antique et
ponatur in ſole ⁊ quidā fūdūt ſup ipm aquā fōtiū ⁊ ꝺ
coqūt ipm donec remaneat tertia ⁊ ſeruāt ipſum.

Sirupꝰ de apſinthio conferēs ad caſum appeti
tus ⁊ debilitatem ſtōi.Sumantꝛ uini antiq̇ kiſt
iiij.mellis diſpūati kiſt.ij.proijciātur ſup ipſū maſticis
ʒ.iiij.ſquinanti ⁊ folij indi ⁊ ſpice ⁊ roſarū rubearum
ſiccarum ⁊ aloes ſcotꝛēlis omniū ana.ʒ.ij.coſti.ʒ.iiij.
herbe apſinthij romani.ʒ.vij.agaꝛici.ʒ.ij.croci.ʒ.i.Te
re medicinas groſſe ⁊ liga eas in panno lini ⁊ infūde i
uino ſeptem diebus in ſole in eſtate ⁊ cōfrica pannum
omni die multotiens deinde utere. Sitqꝫ doſis eius
℥.i.in ieiuno.

Sirupus de apſinthio ex cõpoſitione nr̃a ⁊ exp
ti ſumus ipm ⁊ confert plus illo. Sumant ap
ſinthij romani pondus.ʒ.c.⁊ coquãtur in trib⁹ eminis
aque puiſ donec remaneat quarta ⁊ illud cũ igne leui
ualde ⁊ confricetur manib⁹ ⁊ colet ⁊ ſumat de ſucco
eius tertia illius aque ⁊ mellis quarta eius ⁊ uini me
dietas eius ⁊ decoquatur totũ ⁊ inſpiſſetur.

Sirupus extinguẽs conferẽs ad ſitim. Sumat
aque granatoꝝ acetoſoꝝ. ℔.i.⁊ aq̃ acetoſitatis
citri.℔.ſ.⁊ aque piroruꝫ.℔.i.⁊ aque tamarindorum
℔.i.decoquatur lento igne donec ingroſſetur ⁊ detur
de eo in potu cũ aqua fr̃a aut cũ aqua niuis.

Sirupus de fructib⁹ cõferenſ ad uomitũ qui ac
cidit ex cholr̃a citrina ⁊ facit caleſcẽs appetere
cibũ ⁊ confortat ſtõum.c⁹ hec ẽ permiſtio. Sumãtur
cydonia ⁊ mala ⁊ acetoſitas citri ⁊ pira ⁊ granata et
acreſta ⁊ exprimatur aqua eoꝝ omniũ ⁊ infundatur i
ea aliquid de ſumach ⁊ zarur ⁊ alnabach ⁊ grãis myr
ti ⁊ almirberis ⁊ dimittatur die ⁊ nocte ⁊ exprimatur
⁊ coletur ⁊ proijciatur deſup mel ⁊ decoquat donec
fiat ei ſpiſſitudo ⁊ adminiſtretur.

Sirupus de prunis conferẽs ad ſitim ⁊ reſoluit
naturã.ſumat de prũis dulcib⁹ q̃tũ neceſſe eſt
et extrahant nuclei eoꝝ ⁊ ponant in uaſe lapidis mũ
di ⁊ fundatur ſuper ea de aqua qđ coopiat ipſa ⁊ de
coquantur bene donec reſoluant deinde colet ⁊ redu
catur ad ignẽ ſecũdo ⁊ ponat ſup ipſam zuccari tabar
zet q̃tũ neceſſe ẽ ⁊ decoquat donec inſpiſſet ⁊ conuer
tatur ad ſpiſſitudinem mellis.

Sirupus democriti qui conſeruauit eũ ab infir
mitatibus oibus diebus uite ſue ⁊ ẽ conferens
ad debilitatẽ ſtõi ⁊ ſplenis ⁊ corruptionẽ cõpl'onis.c⁹
hec ẽ permiſtio.℞.ireos ⁊ ſeminis feniculi ⁊ pipis al
bi omniũ ana pondus.ʒ.i.⁊ caſie.ʒ.iiij.⁊ myrrhe ⁊ ſe
minis apſinthij amboꝝ ana pondus.ʒ.ij. terant ⁊ po
nantur in uaſe uitri ⁊ fundant ſuper ea uini albi quan
titas que ſubmergat ea additione digitoꝝ.iiij.⁊ ſtriga
tur ex capite ſuo ⁊ adminiſtretur poſt ſex menſes ⁊ in q
buſdam deſcriptionibus danich unum.

Sirupus de uua conferẽs ad dolores gutturis
et aſpa qđ fit in eo ex ulceribus factis in ſtõ: c⁹
hec eſt ꝑmiſtio.ſumatur ſucci uue pontice ſtiptice.℔.
vi.⁊ decoquatur uſq ad tertiã ⁊ fundat ſup ipſũ mell'
℔.i.⁊ ſumach ⁊ radicis liquiritie ⁊ gallaꝝ ⁊ balauſti
arũ ⁊ ſupioris roſarũ omniũ ana ſextariũ.i.et croci põ
dus.ʒ.ij.⁊ myrrhe ⁊ alũis iameni amborum ana.ʒ.i.⁊
decoquatur et coletur et potetur.

Rasaton ſumitur de eo in hyeme ſenibus. Su
mant ſucci uue bone ſubẽ dauguain.x: ⁊ bau
rac.℔.iiij.ſ.et decoquat lẽto igne donec auferat ſpu
ma eius deinde proijciatur ſuper ipm mellis bõi ſpiſſi
ad oĩs.iiij.℔.℔.i.⁊ bulliat lẽto igñ dõec auferat ſpu
ma eius iterum et cõſumat eius medietas deinde ſũa
tur heil ⁊ cardamomi ⁊ cinnami ⁊ gariofiloꝝ ⁊ macro
piperis omniũ ana pondus.ʒ.i.terant contritione ſub
tili ⁊ ponãtur in pãno lini ſubtili ⁊ proijciantur cũ eo
in decoctione poſt ablationem ſpume. Quũq cõpletur
eius decoctio ⁊ poſſe ẽ intromittere manũ in eo confri
cetur pannus in eo uehemẽter donec egrediat ⁊ põa
tur in eo croci pondus.ʒ.iij.ponatur in ampulis ⁊ ſtri
gatur ex capitibus ſuis. Et ſi fuerit i eo ſubtilitas po
natur in ſole deinde tollatur ab eo et quanto plus an
tiquatur eſt melius.

Sirupus de apſinthio qui confortat ſtõuꝫ ⁊ ape
rit oppilationes ⁊ ſcolone educit cholr̃am.℞.põ
dus.ʒ.viij.agarici.ʒ.iiij.aloes.ʒ.ij.maſticis ⁊ ſeminis
apij ⁊ ſquinãti ⁊ aniſi omniũ ana.ʒ.i.mente.ʒ.iij.cala
menti.ʒ.i.ſ.croci.ʒ.ij.radicũ amborum ana.ʒ.ij.apſin
thij.ʒ.iij.radicis liquiritie.ʒ.iij.aſſe tĩdẽ ſpice ⁊ aſſari
⁊ folij omniũ ana.ʒ.i.decoquãt cũ.viij.℔.uini donec
remaneat medietas ⁊ colet ⁊ coaguletur cũ.℔.i.ſ.mell'

Rob de cydonijs ⁊ granatis ⁊ mal' ⁊ alijs: Iſta
oĩa ſunt ſicut ſiruꝑ i eoꝝ n ſi qꝛ ipſi ſucci eor in
ſpiſſantur cũ facilitate abſq dulcedine.

Sirupus alkedi ex ꝯpõne noſtra. Sumant de
ſucco alkedre ꝑtes due ⁊ ſi nõ eſt preſens ſuma
tur ipſũmet alkedre ⁊ ſeret ⁊ ſumatur ei⁹ ſeratura et
tere ⁊ accipe contritũ eius ⁊ adiũge cũ medietate ſui
de ſandalis in aceto diſtillato aut in aqua acreſte put
aliquot diebus deinde decoquat in eo decoctione fa
cili cum longitudine donec diſſoluat deinde exprima
tur ⁊ ſumat de expſſione ⁊ quãto ẽ acetũ plus aut aq̃
acreſte ẽ melius.deinde ſumat aqua aldog acetoſi ab
lati ex caleo aldog aut dimittẽdo rſidere ultime ⁊ mu
tando de uaſe in uas aut cũ decoctõne ſicut ẽ decoctõ
aque caſei donec auferatur aquoſitas deinde ſumatur
faria õdei ⁊ fiat ex ea ⁊ ex aq̃ alraib focha ⁊ fiat aceto
ſum illud focha deinde reſideat poſtea renouet acce
ptõ alfocha e⁹ ⁊ faria õdei ⁊ q̃to pl⁹ iteratẽ meli⁹ ⁊ ſu
mãt đ eo pieſ.v.⁊ ſumat aq̃ piroꝝ đ ſcẽi ⁊ aq̃ cydõioꝝ
acetoſoꝝ pluuie aq̃ ⁊ aq̃ alzarur ⁊ aque prunoꝝ aceto
ſoꝝ ⁊ aque altala ⁊ aque alcõdiſi recẽtis ⁊ aque moro
rũ de ſcemi que nõ itegre ſũt matura ⁊ aque chryſomi
loꝝ imaturoꝝ acetoſoꝝ ⁊ ſucci acreſte ⁊ ſucci ribes et
ſucci preputioꝝ uitis ⁊ ſucci roſarũ pſiccaꝝ ⁊ ſucci ne
nufaris ⁊ ſucci uiolaꝝ omniũ ana tertia ꝑtis.i.⁊ ſucci
acetoſitatis citri ⁊ ſucci acetoſitatis citrãguli amborũ
ana.ʒ^a. ꝑtis.i.⁊ ſucci coriandri ⁊ lactuce ⁊ folioꝝ pa
papaueris hũidi ⁊ endiuie ⁊ portulace omniũ ana q̃r
ta partis.i⁹.⁊ ſucci folioꝝ ſalicis ⁊ folioꝝ maloꝝ ⁊ fo
lioꝝ piroꝝ ⁊ foliorũ alzarur ⁊ folioꝝ roſaꝝ ⁊ foliorum
uirge paſtoris omniũ ana quartã ꝑtis.i⁹.⁊ ſucci bar
be hirci ⁊ roſarũ ſiccaꝝ ⁊ nenufaris ⁊ ſeminiſ almirbe
ris ⁊ ſeminis endiuie ⁊ ſeis lactuce ⁊ balauſtie oiuꝫ
ana medietas ꝑtis.i.⁊ ſucci mente hũide ſexta partis
uni⁹ ⁊ ſucci almirberis hũidi medietas partiſ. Aggre
ga medicinas iſtas ⁊ ſuccos ⁊ cõpone ſuper ignẽ ⁊ ꝓ
ijce in eo lentiũ partes.iiij.ordei excorticati ꝑtes.ij.et
ſumach partes.iij.⁊ decoquãtur oĩa ſuper ignẽ donec
remaneat medietas: deinde deponat ab igne ⁊ dimit
tatur dõec infrietur ⁊ confricetur fortiter ⁊ colet ⁊ ſu
matur canfore ad oẽ pondus.ʒ.xxx.aurĩ.i.⁊ terat cãfo
ra ⁊ puluerizet ſup radicẽ cucurbite aut kinuine ⁊ fũ
dantur ſuper eã medicamĩa cũ facilitate deinđ obſtru
atur caput eius cũ re uehementis uirtutis deinde po
natur ſuper prunas donec ſciat ꝙ forſitan bullit po
ſtea ſumatur ⁊ concutiat ⁊ ponatur in buſtuca ⁊ ſtrin
gatur caput eius ut nõ euaporet canfora et euollet do
lis ei⁹ uſq ad.ʒ.x. Et de hominibus ſũt qui ponũt in eo
ſpice ⁊ zinziberis ⁊ ſeminis feniculi ⁊ aniſi ⁊ ciperi et
piperis partes equales ſm ꝙ uidetur.

Deſcriptio focha noſtra qđ ẽ iuuatiuũ ⁊ addit i
coitu.℞.piperis ⁊ zinziberis ⁊ ſpice ⁊ nucis
muſchate omniũ ana.ʒ.v.ſcorie ferri trite.ʒ.x.ſeminis
porri.ʒ.xv.ſemis heruce ⁊ ſeminis napi ⁊ ſeminis ur
tice ⁊ ſinapis omniũ ana.ʒ.iiij.lingue auis ⁊ granorũ

alkilkil ⁊ granoꝝ alkelen ⁊ granoꝝ uiridiũ omniũ ana
ʒ.iiij. Terant̃ ⁊ ponãtur in panno ſicut ſcis deinde po
natur hoc in dog.xi.diebus ⁊ moueatur in eo ⁊ miſce
atur illud aldog cũ focba panis ⁊ fiat focba.

D Eſcriptio ſirupi de apſinthio noſtra.℞. apſin
thij pondera.c.⁊ uini.ccc.⁊ ſucci cydonioruꝫ
ccc.infundantur in eis tribus diebus ⁊ ponantur ſup
ipſum mellis.c.⁊ inſpiſſetur ſuper ignẽ.

M Edicina nr̃a ꝯueniẽs ad ulcꝰ ueſice ⁊ ulcꝰ uie ṽge
iiecta i foramẽ uirge. ℞.plũbi uſti ⁊ medl'le ſe
minis melonis omniũ ana.ʒ.v.ſpodij.ʒ.ij.gũmi arabi
ci ⁊ ſeminis papaueris ⁊ cornu ceruini aduſti omniũ
ana.ʒ.iij.opij.ʒ.ſ.hyuſquiami albi tertia .ʒ.i .myrrhe
ʒ.due terãt̃ oĩa bene et fiat ex eis collyriũ cũ aqua en
diuie ſicut collyria oculi et adminiſtretur cũ iiectorio
reſolutũ in lacte aut in oleo de granis melonis.

Tractatus.vij.de conditis ⁊ alingibet.

G Eleniabĩ iuuatiuũ ad febrẽ et dolorẽ ſtõi
Sumant̃ roſe rubee ablatis capitibus in
ciſe mũdate ex uenis ſuis albis duris et
expandantur ſup pannũ mũdũ dõec exic
cetur hũiditas eaꝝ ⁊ proijciantur i liurello ⁊ fricẽtur
donec diſſolute ſint ⁊ proijciatur ſup eas mellis diſpu
mati q̃titas qua conficiãtur cõfectõe leui ⁊ ponat̃ in
uaſe uitri aut uitreato ⁊ ponat̃ in ſole.xl.diebus ⁊ mo
ueatur in mane ⁊ ueſperis.Et ſi indiget melle addat̃
in eo ⁊ reponatur ⁊ adminiſtretur pꝰ ſex menſes ⁊ ſilr
fit cũ uiolis.qδ ſi fiat cũ zuccaro geleniabi aut uiole ſol
uatur zuccaꝝ cũ modico aque dulcis donec fiat ſicut
mel ⁊ fiat ſicut fit algeleiabin.

C Itrũ conditũ cõueniẽs ad debilitatẽ ſtõi ⁊ di
gerit cibũ.Sumat̃ citrũ recẽs ⁊ incidatur ſꝫ
longitudinẽ in quattuor partes totũ citrũ ⁊ mũdetur
interius totũ acetoſũ ⁊ proijciatur in liurello teſteo et
infũdatur ex aqua dulci clara cũ ſale groſſo albo ſeptẽ
diebus donec ſtringat̃ deinde ſeptẽ diebus alijs ſiñ ſa
le imo cũ aqua donec alteretur color eius ⁊ ſit album
illud quod ẽ exterius ſicut qδ ẽ interiꝰ.⁊ guſtet̃ aqua
tam diu donec nõ ſit in eo ſalſedo ⁊ ſumãtur melliſ bo
ni ps.i.aque partes.ij.ſm q̃titatẽ que coopiat citruꝫ
⁊ proijciatur in uaſe ⁊ decoquat̃ leni igne duabꝰ hõis
deinde tollatur ab aqua ⁊ melle ⁊ in mane ſumat̃ mel
⁊ ferueat ⁊ tollat̃ ſpũa eius ⁊ proijciat̃ in eo citꝝ ⁊ fer
ueat bullitõe una ⁊ tollat̃ ⁊ reducatur citrũ in liurel
lo ⁊ pulueriẕẽtur ſup ipſum iſte medicine ad oẽs duaſ
eminas citri.croci ⁊ heil ⁊ cardamõi omniũ ana aur̃.
i.gariofiloꝝ ⁊ cĩnamomi amboꝝ ana aur̃.ſ.muſchi ſex
ta ⁊ medietas ſexte.ʒ.iꝰ.Tere has medicias ⁊ pulue
riza ſuper citrũ ex utroqꝫ latere eiꝰ ⁊ proijciatur in ua
ſe ⁊ proijciatur ſuper ipſum mel ⁊ admĩſtretur.

D Eſcriptio alia.Sumãtur de citris media ma
tura equalis ſuperficiei longa ⁊ ſcindant̃ in lõ
gum ⁊ fiant de unoquoqꝫ citro.iiij.fruſta ⁊ infũdantur
in liurello teſteo nouo ⁊ illud ſit in kenini primo qum
ſol ingreditur capricornũ.Et melius qδ fit de eis eſt
in anno uehementis frigoris qm̃ q̃to plus congelatur
ſuper ea aqua ẽ magis indurans ea ⁊ ſũt magis rema
nentia deinde abluanur in omni die bis poſtq̃ frica
ta ſunt cum ſale groſſo ⁊ mũdificẽtur ⁊ reducãtur ad
aquã frãm uſquequo tranſeant ſuper ea treſ hebdomo
de deinde extrahant̃ ex aqua ⁊ fũdant̃ ſup planũ ali
quod ut tabula ⁊ mũdificẽtur cũ cultello ſi iã aliquid
õp utruit ex eis ⁊ reducãtur od aquã dulcẽ ⁊ abluan
tur in extremitatibꝰ diei cũ facilitate donec ꝑtereãt ſu
per ea.xl.dies.deinde extrahant̃ ab aqua ⁊ abluant̃
ab oĩbus que aduenĩũt eis ex putrefactione ⁊ corroſi
one ⁊ dimittãtur die et nocte donec auferat̃ ab eis hu
moroſitas deinde ponãtur quaſi in mane in uaſe ha
bente latũ caput aut patella mũda ⁊ effũdatur ſup ea
tm̃ aque q̃ ipſa cooperiat ⁊ pulueriẕet̃ ſup ea de zuc
caro contrito q̃tum ẽ tertia pondus citroꝝ ⁊ decoq̃n
tur igne leui ⁊ miſceantur cũ ſpatula deinde extrahan
tur ⁊ abſtergant̃ ⁊ mũdificẽtur ⁊ ponantur ſup planũ
ut eſt tabula ⁊ dimittãtur duobus diebus cõtinuis de
inde reducãtur ad patellã ⁊ proijciantur ſup ea δ zuc
caro q̃tum ẽ medietas ponderiſ citroꝝ ⁊ aque que co
operiat ea ⁊ ſi ſupfluat.iiij.digitis coniũctis decoquã
tur lento igne ſicut coxiſti ea prius ⁊ caue in hoc ne cõ
rũpantur in igne qm̃ ſũt debiliora eoꝝ que condiũtur
⁊ ſit mens tua ⁊ intellectus tuus totꝰ ad ea qũ ignem
accendis ſub eis ut ſit ignis leuis ⁊ quietuſ deinde ex
trahant̃ ⁊ expãdantur ſup tabulam ⁊ dimitiant̃ tribꝰ
diebus cõtinuis ⁊ noctibꝰ ſuis ⁊ a die quarto mũden
tur ⁊ mũdificẽtur cũ capite cultelli ⁊ reducãt̃ ad uas
⁊ fũdatur ſuper ea mellis colati q̃titas que cooperiat
ea ⁊ ſuperfluat.iiij.digitis ⁊ δcoquãtur leui igne q̃nqꝫ
horis aut ſex donec uideatur mel egredi ſup illud qδ
apparet de citro ſicut ſil'itudo margaritaꝝ ⁊ ingroſſet̃
mel ingroſſatione aliqua deinde auferãtur ab igne ⁊ i
frigidẽtur ⁊ ſumãtur ſpice ⁊ gariofili ⁊ cinnamõi ⁊ zi
ziberis ⁊ cardamomi ⁊ macropipis ⁊ girboe omnium
ana ps.i.⁊ ſit pondus oĩum q̃titas medietatis decie
ponderis citroꝝ.Et eſt ut ſint duo ſextaria pro unaq̃
qꝫ emina citrorum ⁊ terant̃ groſſe ⁊ ponantur in uaſe
uiridi uitreato ⁊ pulueriẕet̃ in eo res parua de medi
cina ⁊ fũdantur deſuper citra quãtitate tunice unius
deinde pulueriẕẽtur ſup ea medicine ⁊ fiat cũ eis ita
donec cõpleantur ambo ſil' deinde fũdãtur ſup ea i pa
tella de reliquijs mellis donec coopiat ea ⁊ ſupfluat
iiij.digitis ⁊ ſtringat̃ caput uaſis ⁊ ponatur in loco in
quo ñ adueniat ei frigus nꝫ hũoroſitas.Et ſcias q̃ ſi
gnũ maturitatis citri ẽ eiꝰ ſubmerſio i liurello ſub aq̃

C ydonia condita que cõueniũt ad ꝯfortandum
ſtõum ⁊ ſtrigũt nãm ⁊ ad malitiã digõnis ⁊ uo
mitũ ꝓpter cãm oriſ ſtõi.Sumant̃ cydonia bona ma
gna ⁊ mũdentur interius ⁊ excorticẽtur et incidãtur
in fruſta.et decoquãtur cũ aqua et melle et ſint aque
ꝑtes.ij.et mellis ps.i.Quidã uero decoqunt ea cum
uino et melle et eſt melior opatio et inſꝫent̃ et in die ſe
cũdo decoquãtur cũ melle ſolo deinde expandant̃ in
liurello et pulueriẕentur ſup ea medicine predicte i ci
tris.Et fũdatur ſuper ea mel et ſeruetur.

D Eſcriptio alia cydonioꝝ cõditoꝝ que cõferũt
ad debilitatem ſtõi et ſolonem uentriſ.Sumã
tur de cydonijs matura et incidãtur i.iiij.fruſta ⁊ mũ
detur qδ ẽ in interiore ꝑte eoꝝ ex granis et abſtergan
tur interiora eoꝝ cũ mandali de lino et fũdant̃ ſup ea
mellis ps.i.et aque ꝑteſ.iiij.cũ q̃titate que cooperiat
cydonia et ferueant duabꝰ ebullitionibꝰ aut tribus δ
inde colent̃ et reducãtur ad uas et fũdantur ſuper ea
mellis diſpũati ps.i.et aque ps.i.et bulliant ebullitio
nibus duabus aut tribus deinde colẽtur et expãdant̃
ſup planũ aliquod ut ẽ tabula et dimittãt̃ donec exic
cent̃ quod i eis ẽ de hũoroſitate deinde abſterganiur
et reducantur ad uas et fũdat̃ ſup ea mellis q̃titas q̃
ſubmergat ea et emineat.iiij.digitis ꝯiũctis et ebulliãt

ebullitione una et pulverizētur super ea spēs q̄s dixi
mus in operatione citroꝝ ⁊ ponant̄ in uase uitreato ui
ridi ⁊ oppiletur stricte caput ei⁹. quidā uero medici n̄
proijciūt super ea d̄ spēbus nisi cardamomum et gari
ofilos et crocum.

Bautie condite q̄ne cōferūt ad frigora ⁊ debi
litatem renū ⁊ dolorē dorsi ⁊ adiuuāt ad uolū
tatem coeūdi. Sumantur de baucijs duꝛe clari colōis
mūde ⁊ abscindant̄ due eaꝝ extremitates deinde ꝓij
ciantur super eas penidioꝝ aut zuccari pōdus ipsarū
⁊ fūdatur super eas de aqua ꝙ cooperiat eas ⁊ deco
quātur leui igne donec leniantur ⁊ auferant̄ ab igne
⁊ expandantur super planū aliquod ut tabula donec
exiccentur ⁊ abstergatuꝛ ex eis quod supeminet eis ex
malo ⁊ reducantur ad uas ⁊ fūdatur super eas mellis
dispūati quātitas coopiens eas ⁊ supereminēs eis q̄t
tuor digitis ⁊ decoquantur lento igne donec uideat̄
mel penetrare ex omnibus ꝑtibus earū ⁊ auferat̄ ab
igne ⁊ ponatur tunica una ex eis in uase uitreato ⁊ pul
ueriζētur sup eas spēs ⁊ fiat d̄ eis ita usq̄ ad finē ipaꝝ

Myrobalani conditi fiūt ex recentibus in seni ⁊ i
dia ⁊ qui afferūtur inde sunt boni ualde ⁊ fiūt
apud nos hic ꝯm hūc modū. Sumuntur myrobalani
kebuli ⁊ fit fouea in terra in loco hūoroso arene dul
cis nō salse ⁊ ponitur de myrobalanis tunica una ⁊ su
pra eos de arena hūida tunica una ⁊ sub eis de arena
tunica una ⁊ aspergitur sup eas de aqua ⁊ post duos
dies accipiūtur myrobalani ⁊ proijcit̄ sup eos arena
alia recens nō prima ⁊ dimittūtur duob⁹ diebus do
nec humectant̄. Fit illud decē dieb⁹ donec intumescāt
myrobalani ⁊ humectētuꝛ ⁊ inflēt: tūc ergo ablue eos
cum aqua dulci ter aut quater ⁊ accipe dactilos ⁊ ci
perū ⁊ decoque eos cū aqua pluria ⁊ ꝓijce myroba
lanos in illā aquam decoctā ⁊ decoque eos paulatim
super ignē leuē. Qū ergo decocti sunt ablue eos ablu
tione mūdante deinde accipe mel ⁊ bulli ipm ⁊ aufer
spumā eius et coque eos cū eo et accipe medicinas q̄s
diximus in citris cōditis et pone eas in pāno lini mū
do subtili et suspēde ipm in uase et confrica ipm omni
hora donec egrediatur uirtus spetieꝝ cū myrobal. qū
ergo decocti sūt tunc proijce eos in catio uitreato ⁊ di
mitte eos duobus dieb⁹ aut tribus dōec recipiāt my
robalani uirtutem medicinaꝝ et proijce eos in uase ui
tri et ꝓijce in eo mel dispūatum et proijce sup eos mu
schi et croci et parū ambre quātitatē quāuis ⁊ stringe
os uas et utere eis et q̄to pl⁹ antiquāt̄ sūt meliores.

Descriptio alia myrobalanoꝝ ꝯditoꝝ. Sumāt̄
de myrobalanis magnis kebulis centū nuē ro
et infundātur in aqua et ponātur ad solē. v. diebus de
ind̄ extrahantur ex aqua ⁊ ponant̄ in fimo hūido. v.
diebus in omni die extrahant̄ et abluant̄ ablutōe mū
dante et reducātur ad fimū humidū et sepeliant̄ in eo
ita fiat tribus uicibus deīde extrahant̄ et lauētur ablu
tione mundante et proijciātur in aque rizi et zuccari
ʒ. xxx. et dactiloꝝ q̄ntitate coopiente ipsos et decoquā
tur leui igne donec cōsumatur aqua et extrahātuꝛ et
abstergantur cū pāno lini et pūgantur cū acubus et
fundatuꝛ super eos mellis arūdinū quātitas coopiēs
eos et supereminens. iiij. digitis et decoquantur dōec
ingrossentur et administrentuꝛ.

Species eoꝝ alia. Sumant̄ ex myrobalanis ke
bulis bonis. c. myrobal. et lauētuꝛ ablutōe mū
dante et dimittantur nocte donec exiccētur paulatiꝫ
⁊ fundatur super eos aqua aut aqua alkisch ordei cū
quātitate que coopiat eos ⁊ supemineat. iiij. digitis ⁊
decoquātur leui igne donec consumat̄ aqua ⁊ ponāt̄
in furno ⁊ quasi mane extrahant̄ ⁊ expandant̄ super
uas planū ut tabula ⁊ abstergant̄ cū pāno ⁊ pūgantur
cū acubus deinde fūdatur supeꝛ eos de rob ⁊ decoq̄n
tur donec leniātuꝛ ⁊ deponātur ab igne ⁊ pulueriζēt̄
super eos spēs ⁊ reponant̄ ⁊ admistrent̄.

Secacul conditū. Secacul ē uene sicut zinziber
⁊ affertur ex india ⁊ fit de eo cū teneritudine
sua conditum in loco suo ⁊ ē nobile ualde. Apud nos
aūt fit ꝯm hūc modū. Humectatur in primis cū aqua
calida donec mollificetur cortex eius exterior deinde
excorticatur cuꝫ cultello postea infūdituꝛ in aqua fria
septem diebus ⁊ omni die alteratur aqua ⁊ fit illud d̄
eo donec hūectatur interius eius ⁊ ipius exteri⁹ ⁊ le
niatur deinde decoquitur cum aqua ⁊ melle postquā
humectatur ⁊ sunt aque ꝑtes. ij. ⁊ mellis ps. i. deinde
ponitur mel solum ⁊ bullit ebullitione una ⁊ proijcit̄
i uase uitri ⁊ qū subtiliat̄ mel ex hūiditate eius extra
hitur ab illo melle et ponitur in uase alio dispūato cū
spetiebus quas diximus.

Zinziber conditū. zinziber ē uene d̄ uentre terre
sicut uene tinctoꝝ ⁊ fit d̄ eo conditū in sceni cū
teneritudine sua. Apud nos autē affertur conditū cū
melle aut cum aqua rizi ⁊ fit apud nos cum melle et
spēbus cum siccitate sua postq̄ infunditur mense uno
absq̄ sale. Quidam uero alij sepeliunt ipm in arena si
cut myrobal. deinde decoquitur ⁊ fit secundū moduꝫ
quem diximus in myrobal.

Pruna cōdita si sunt humida decoqunt̄ p⁹q̄
tollunt̄ interiora eoꝝ cum melle ⁊ aqua deind̄
cum melle solo ⁊ proijciunt̄ sup ea spēs ꝯm ꝙ dixim⁹
ante ⁊ si sunt sicca tunc infundantur in aqua tribus di
ebus deinde decoquantur.

Napi cōditi. Sumant̄ napi boni ⁊ incidantur
in quattuor partes ⁊ ꝯm quātitatē magnitudi
nis ⁊ ꝑuitatis eoꝝ excorticētuꝛ ex cortice suo exterio
re ⁊ infundant̄ in aqua ⁊ sale. iiij. diebus. deind̄ tribus
diebus cum aqua cala ⁊ d̄coquant̄ cum aqua ⁊ melle
deind̄ cum melle solo ⁊ fiant odoriferi.

Amigdale cōdite. Eligantur d̄ eis dulces cum
teneritate sua ⁊ corticibus suis ⁊ coquāt̄ ita
ut nō ifūdant̄ ⁊ ꝑforēt̄ ⁊ ponāt̄ i spēb⁹ boni odoris.

Ligna balsami cōdita. Et fit ex lignis balsami
recentib⁹ q̄n decoquntur duabus uicib⁹ ⁊ pro
iciunt̄ super ea speties sicut diximus.

Emblici cōditi. Eligantur ex emblicis melioꝛs
qui nō sunt fracti ⁊ infundātur. vij. diebus in
aqua frigida donec leniantur ⁊ inflentur ⁊ humectēt̄
deind̄ decoquātuꝛ bis ꝯm ꝙ dixim⁹ ⁊ ꝓijciant̄ super
eos spēs deind̄ feruēāt duabus ebullitionib⁹ cum aq̄
⁊ ꝓijciant̄ sup eos mel dispūatuꝫ ⁊ spēs ⁊ admistrēt̄

Mala condita cōueniētia ad uomitum decoquā
t̄ poma dulcia d̄ sceni cū duab⁹ partib⁹ aque et
parte una mellis deind̄ decoquātuꝛ ꝯo cum melle solo
⁊ ponantur in uase uitri ⁊ proijciatur supeꝛ ea mel di
spumatum ⁊ proijciantur super ea speties predicte in
operatione citroꝛum.

Tractatus. viij. de trocisciꝭ
Sermo noster i hac summa ē sicut sermo ꝑteritus.

Trocisci stelle. Iā consecutū ē ex magnificatione antiquoꝝ medicoꝝ ꝙ noīauerunt trociscos stelle almardacanee.s.trociscos stelle qui nō permittūt uitā recedere. Et isti quidē trocisci cōueniunt stō recipiēti supfluitates expulsas ex reliquis mēbris ⁊ auferūt eructuationem acetosam ⁊ liniūtur sup frontem ⁊ sedant dolorē capitis ⁊ cōferunt ad catarros ⁊ dolorē dentiū posiui cum galbano in corroso ex eis ⁊ cōferūt ad dolorē auris ⁊ conferunt ad sputū sanguinis ⁊ cursum eius ex omni mēbro ⁊ ad tussim chronicā ⁊ cōferunt ad febres periodicas sumpti in potu cū aqua sansuci ⁊ ad uenena ex pcussione ebibita cū aqua rute ⁊ ponat in eis stella terre. Et dixerūt plurimi eoꝝ ꝙ est talk. ⁊ quidā eorū ꝙ est lutū scemium ⁊ fortasse talk linit aspitatē stōi et insidet ei ⁊ nō patitur a calore inato donec agat ipsuz in alio. Et nos dicem⁹ eoꝝ permistionē sicut ipsi dixerunt. quoꝝ hec ē pmistio. Myrrhe ⁊ castorei ⁊ spice ⁊ casie ⁊ terre sigillate ⁊ corticū mandragore omniū an̄ ʒ.iiij. opij ⁊ croci ⁊ costi ⁊ stelle terre ⁊ est talk omniuz ana.ʒ.v. papaueris albi.ʒ.vi. dauci ⁊ anisi ⁊ siseleos ⁊ seminis hyusq̄ami albi ⁊ storacis liquide ⁊ semis apij omniū ana.ʒ.viij. infunde gūmas in uino odorifero et tere medicinas ⁊ cōfice cum eo ⁊ fac trociscos ponderantes.ʒ.ſ. ⁊ exiccentur in umbra.

Trocisci đ rosis uniuersitatis qui cōferūt ad dolorē stōi ⁊ abstergūt humiditates stōi ⁊ auferūt febres phlaticas ⁊ chrōicas quoꝝ hec ē pmistio. Sumanẗ rosaꝝ rubeaꝝ ablatis capitib⁹.ʒ.xx. spice odorifere ⁊ radicū liquiritie omniū ana pond⁹.ʒ.x. Et sunt quidā medicoꝝ qui ponunt loco radicū liquiritie succum liquiritie. Aggrega has medicinas tritas ⁊ cribellatas ⁊ confice cum triplicato ⁊ fac trociscos ⁊ exicca in umbra.

Descriptio trociscoꝝ đ rosis asclepiadis qui extingunt ⁊ cōferūt ad dolorē stōi ⁊ confortant ipsū ⁊ ad disniā ⁊ calitatē ⁊ inflamationē ⁊ hūiditatez ⁊ subuersionē stōi ⁊ adustionē. quoꝝ hec ē pmistio. ℞ rosaꝝ recētiū auř.vi. radicum liquiritie auř.iiij. spice inde auř.ij. cōficiantur cum rob ⁊ informentur trocisci ponderis.ʒ.i. ⁊ exiccentur in umbra.

Trocisci de roꝭ cum scamonea qui conferūt ad febres ⁊ ad difficultatē. ℞. rosaꝝ rubeaꝝ ablatis capitibus.ʒ.xij. spice odorifere ⁊ radicum liquiritie omnium ana.ʒ.viij. scamonee pōd⁹.ʒ.ij. Aggrega has medicinas tritas ⁊ cribellatas ⁊ confice ⁊ fac trociscos ⁊ exicca in umbra ⁊ bibātur cum aqua frigida ⁊ iuleb ⁊ sirupo acetoso.

Trocisci de roꝭ cū spodio qui cōferūt ad febres cōmistas ex phlate ⁊ chola antiquas. ℞. rosaꝝ rubeaꝝ ablatis capitib⁹ pond⁹.ʒ.v. spice odorifere pōdus.ʒ.ij. spodij pond⁹.ʒ.i. succi eupatorij pōdus.ʒ.viij. Aggrega has medicias tritas ⁊ cribellatas ⁊ fac trociscos ⁊ exicca ⁊ utere qū necesse fuerit.

Trocisci de rosis noīati diarodon qui cōferunt ad oppilationes splenis ⁊ epatis ⁊ febres melancholicas ⁊ phlaticas. quoꝝ hec ē permistio. ℞. rosarum.ʒ.x. ⁊ succi liquiritie.ʒ.v. ⁊ spice ⁊ casie ⁊ floris squinanti ⁊ croci ⁊ myrrhe ⁊ masticis omniū ana pondus.ʒ.ij. Terant ⁊ cribellētur ⁊ infundantur myrrha ⁊ crocus in aceto et conficiantur cum eo ⁊ fiant trocisci et si uis confice cum melle.

Trocisci de rosis conferētes ad febrē tertianaz. ℞. rosarū rubeaꝝ ptes.v. spice ⁊ croci ⁊ masticis ⁊ anisi ⁊ lacce absq3 ligis omniū ana ptes.x. succi eupatorij ⁊ apsinthij āboꝝ ana ptes.ij. floris squināti ⁊ myrobalanoꝝ citrinoꝝ amboꝝ ana ptem.i. Et in descriptione alia roꝭ q̄ntū spice ⁊ masticis. tere ⁊ confice cū aqua apij ⁊ fac trociscos quoꝝ unusq̄sq3 sit auř.ſ.

Trocisci de rosis cū spica facientes ad dolorem epatis. ℞. spice ⁊ lacce ablute ⁊ radicū liquiritie omniū ana.ʒ.iiij. apsinthij ⁊ keia ⁊ croci ⁊ succi eupatorij ⁊ reusini omniū ana pōdus.ʒ.ij. rosarū.ʒ.vij. tere ⁊ cribella ⁊ cōfice cū aqua ⁊ fac trociscos.

Trocisci de canfora extinguētes inflāmationes febriū conferentes ad ethicā ⁊ pthisim ⁊ aufert sitim ⁊ angustiā ⁊ uomitū sanguis. quoꝝ hec ē pmistio ℞. spodij.ʒ.iiij. roꝭ.ʒ.vij. semis malue ⁊ seis portulace ⁊ seminis dulcis cucurbite ⁊ dragaganti ⁊ neriden ⁊ gūmi ⁊ liquiritie ⁊ xiloaloes crudi ⁊ cardamōi omniū ana.ʒ.ij. croci.ʒ.ij. zuccari tabarzet ⁊ tereniabin oīum ana.ʒ.vij. canfore.ʒ.i.ſ. terantur et conficiantur cū mucilagine psilij ⁊ informentur trocisci.

Descriptio alia trociscoꝝ de canfora qui conferūt ad inflāmationē que fit in stō ⁊ epate ⁊ uomitū sanguinis ⁊ sitim ⁊ febres acutas. quoꝝ hec ē pmistio. Sumantur spodij pond⁹.ʒ.iiij. rosaꝝ rubearuz ablatis capitibus pōd⁹.ʒ.x. xiloaloes puri boni ⁊ cardamomi ⁊ succi liquiritie omniū ana pond⁹.ʒ.iij. zuccari tabarzet ⁊ tereniabin ⁊ granoꝝ cucumeris excorticatoꝝ omniū ana pondus.ʒ.ij. croci ⁊ cāfore amboꝝ ana pond⁹.ʒ.i. Aggrega has medicinas tritas ⁊ cribellatas ⁊ cōfice cū mucilagine psilij ⁊ informa trociscos drachmeos ⁊ exicca in umbra ⁊ utere.

Trocisci de canfora ꝭm descriptionē aliā qui ꝯferūt ad febres acutas ⁊ apiunt oppilationem epatis uehementē. quoꝝ pmistio hec ē. ℞. uiolaruz siccarū et nenufaris amboꝝ ana.ʒ.iij. ⁊ seminis cucūeris ⁊ spodij ⁊ croci omniū ana pondus.ʒ.ij. ⁊ rosarū.ʒ.v. ⁊ reusini ⁊ lacce amboꝝ ana pondus.ʒ.i. ⁊ dragagāti ⁊ gūmi arabici ⁊ succi liquiritie omniū ana pond⁹.ʒ.ij. canfore auř.ſ. Et in descriptione alia canfore auř.i. tereniabin ⁊ zuccari amborum ana pondus.ʒ.x. terantur ⁊ fiāt trocisci.

Descriptio alia canfore ⁊ xiloaloes crudi āborū ana pondus.ʒ.ſ. croci ⁊ spodij amborū ana pōdus auř.ij. seminis cucūeris ⁊ se. alcōd ⁊ dragagāti ⁊ lacce ⁊ succi liquiritie ⁊ cardamomi omniū ana.ʒ.ij. ⁊ rosaꝝ.ʒ.vij. ⁊ zuccari ⁊ tereniabin amboꝝ ana pondus.ʒ.x. teranẗ ⁊ conficianẗ ⁊ informenẗ trocisci.

Trocisci canfore nostri. ℞. seminis endiuie ⁊ lactuce ⁊ portulace omniū ana.ʒ.ij. ⁊ granorum cucurbite excorticatoꝝ omniū ana pondus.ʒ.ij. ⁊ tertiā ⁊ seminis alkedre si inuenit ⁊ si nō sandali.ʒ.iij. et cancri cōbusti ⁊ croci ⁊ succi liquiritie ⁊ cāfore oīum ana pondus.ʒ.i. rosaꝝ.iiij. ⁊ informenẗ trocisci.

Trocisci de spodio cū tereniabin qui prosūt ad febrē acutā ⁊ extingūt. ℞. rosaꝝ.ʒ.vi. tereniabi.ʒ.iiij. amili.ʒ.iij. gūmi arabici ⁊ dragagāti ⁊ spodij ⁊ croci omniū ana.ʒ.ij. conficianẗ cū aqua tereniabin ⁊ mucilagine psilij. Quidam aūt addūt in eis seminis citroli ⁊ seminis cucūeris ⁊ seminis portulace ⁊ semis cucurbite dl'cis oiuz an̄.ʒ.ij. terāẗ ⁊ ꝯficiāẗ ⁊ ifōmēẗ trocisci.

Trocisci de spodio cū semie acetose facientes ad febres cholicas ⁊ tertianā ⁊ pcipue qñ est illic

ſolo nature. cuius hec ē ꝑmiſtio. ℞. roſ. ʒ. viij. gūmi ⁊ ſemiſ acetoſe excorticati ⁊ amili torrefacti paꝝ omniū ana. ʒ. iiij. ſpodij. ʒ. tres croci. ʒ. ij. Tere ⁊ cōfice cū aq̄ granati acetoſi aut cū aqua acreſte ⁊ informa trociſcos et dent̄ in potu cū rob de acreſta puro aut cuꝫ ſirupo de ribes. Quidā uero addunt in eis boli armeni ⁊ ſucci berberis amboꝝ ana. ʒ. ij. caſtaneaꝝ torrefactaꝝ. ʒ. iij.

TRociſci de berberis faciētes ad febrē acutam ⁊ apata in epate ⁊ ſitiꝫ uehemēteꝫ. ℞. ſucci berberis. ʒ. iiij. ſe. citroli ⁊ maſticis ⁊ ſpodij omniū ana. ʒ. ij. lacce ⁊ reuſini amboꝝ ana. ʒ. i. roſarum. ʒ. xij. croci. ʒ. i. ſpice ⁊ ſucci eupatorij ⁊ radicū liquiritie ⁊ tereniabī omniū ana. ʒ. ij. informent̄ trociſci pondus. ʒ. i. ⁊ dent̄ in potu cū eo quod cōuenit ex potib⁹. Quidā aūt addunt in eis ſucci apſinthij. ʒ. ij. aſſari ⁊ ſeminis apij et ſeminis feniculi omniū ana. ʒ. i. rubee tinctoꝝ. ʒ. i. ſ.

TRociſci ꝺ berberis deſcriptione alia qui cōfert ad febres inflammatiuas ⁊ apata epatiſ ⁊ apata ſtōi. ℞. berberis ⁊ ſucci liquiritie ⁊ roſaꝝ ⁊ ſeminiſ cucumeris ⁊ ſeīs melonis excorticati cōtriti ⁊ cribellati omniū ana pondus. ʒ. iij. maſticis ⁊ ſpice odorifere et ſucci eupatorij omniū ana pōdus. ʒ. ij. rubee ⁊ reuſini ⁊ croci omniū ana pondus. ʒ. i. ſeīs cuſcute ⁊ ſeminis endiuie omniū ana pond⁹. ʒ. iij. ſpodij pond⁹. ʒ. i. ſ. tereniabin pond⁹. ʒ. vi. Tere ⁊ cōfice cū aqua tereniabin ⁊ informa trociſcos quoꝝ unuſquiſq̄ ſit auī. i. ⁊ potēt

TRociſci de berberis qui cōueniūt ad dolores epatis cū febre ⁊ ſiti ⁊ ictericia. ℞. roſaꝝ recentiū. ʒ. vij. ſucci berberis ⁊ tereniabin amboꝝ ana. ʒ. iij. cuſcute ſicci aut ſemīs eiuſ. ʒ. i. ſ. neriden ⁊ ſpodij amboꝝ ana. ʒ. i. ſ. croci ⁊ lacce ⁊ reubarbari omniū ana. ʒ. i. ſucci liquiritie. ʒ. ij. ſ. Tere ⁊ confice cū aqua tereniabin aut cum aqua endiuie.

DEſcriptio alia trociſcoꝝ de berberis qui conueniūt ad febres inflāmatiuaſ ⁊ ſitim ⁊ anguſtiam ⁊ extingunt ualde. ℞. berberis aut ſucci eiuſ ⁊ ſucci liquiritie aut ſpodij omniū ana. ʒ. iij. ſpice. ʒ. i. ſemīs citroli pōd⁹. ʒ. iij. ſ. roſ. ʒ. vi. ſ. ſeminis portulace ⁊ croci amili dragaganti omniū ana. ʒ. ij. canfore. ʒ. ſ. conficiantur cum aqua tereniabin ⁊ informēt trociſci.

DEſcriptio alia trociſcoꝝ de berberis qui faciunt ad febrē ⁊ tuſſim et dolorē epatiſ ⁊ ſedant ſitim. ℞. berberis pondus. ʒ. xij. et ſeminis cucūeris ⁊ alcond et maſticis et ſpodij omnium ana pōdus. ʒ. vi. lacce ⁊ reuſini amboꝝ ana. ʒ. iij. ⁊ roſarū. ʒ. xl. croci et ſpice ⁊ ſucci eupatorij ⁊ ſucci liquiritie ⁊ tereniabin oīum ana. ʒ. vi. tere ⁊ fac trociſcos.

TRociſci de berberis deſcriptione alia. ℞. berberis ⁊ ſpice ⁊ ſeminis portulace ⁊ ſucci liquiritie ⁊ dragaganti ⁊ gūmi arabici ⁊ amili oīum ana. ʒ. iij. ſ. ſpodij ⁊ cāfore ⁊ croci omniū ana pond⁹. ʒ. i. Tere ⁊ cōfice cū aqua ⁊ informa trociſcos.

TRociſci de berberis. ℞. ſucci berberis. ʒ. v. eupatorij ⁊ ſpodij amboꝝ ana. ʒ. ij. lacce ablute et croci ⁊ keder ⁊ ſpice ⁊ ſucci apſinthij ⁊ reubarbari et bugloſſe omniū ana. ʒ. ij. ſ. ſemīs endiuie ⁊ ſemīſ cuſcute omniū ana pond⁹. ʒ. iij. ſemis portulace. ʒ. i. ſ. croci pondus. ʒ. i. informa trociſcos cū aqua endiuie.

TRociſcus de apſinthio cōferens ad febres antiquas apitiu⁹ ualde ꝓuocatiuus faciens appetere. ℞. aniſi ⁊ apſinthij ⁊ aſſari ⁊ ſemīs apij ⁊ amigdalarū excorticataꝝ omnium partes equales cōficiant̄ cū aqua ſra ⁊ fiant trociſci ⁊ dent̄ in potu.

TRociſci de apſinthio alij facientes ad epar ⁊ ſplenē ⁊ ſtōum ⁊ febrē tertianā ⁊ triangulā. ℞. aniſi auī. ij. aſſari ⁊ apſithij romani ⁊ ſe. apij ⁊ amigdalarum excorticatarū ex cortice ſuo ⁊ maſticis ⁊ ſpice omniū ana auī. i. aloes ſcotrenſis ⁊ folij indi amboruꝫ ana auī. i. ſ. ſucci eupatorij auī. i. Terantur ⁊ conficiātur ⁊ informentur trociſci.

TRociſci de eupatorio qui cōferūt ad febres inflāmatiuas antiquaſ ⁊ ad ſitim ⁊ oppilationes ⁊ apata epatis ⁊ ſplēis ⁊ ictericiā. ℞. ſucci eupatorij ſextaria. vi. roſaꝝ rubeaꝝ ablatis capitibus ⁊ ſpice odorifere omniū ana ſextaria. ij. tereniabin mūdate ſextaria vi. ſpodij pondus. ʒ. iiij. Aggrega has medicias tritaſ ⁊ cribellatas ⁊ confice ⁊ fac trociſcos.

TRociſci de cappare qui cōfert ad dolores ſplenis. ℞. corticū radicis cappis ſext. iiij. ammoniaci ſex. iiij. reubarbari ſext. ij. ſeīs agnicaſti ⁊ pipis oīum ana pondus ſextarioꝝ. vi. Aggrega has mediciaſ tritas et confice āmoniacū cū aceto uini ⁊ aggrega cū eo medicinas ⁊ fac trociſcos.

TRociſci de lacca. ℞. lacce ligōꝝ ⁊ rubee ⁊ aniſi ⁊ ſeīs apij ⁊ apſinthij ⁊ aſſari ⁊ amigdalaꝝ amararū mundataꝝ ⁊ coſti ⁊ cinamomi ⁊ ariſtologie lōge ⁊ ſucci eupatorij omniū ana. ʒ. v. tere ⁊ ꝯfice trociſcos

TRociſci alkekengi cōferētes ad dolores renuꝫ ⁊ ueſice ⁊ mictū ſanguinis ⁊ ſaniei ⁊ ad urinaꝫ mucoſam ⁊ confert ad ſcabiē ueſice. quorū hec ē ꝑmiſtio. ℞. ſemis melonis auī. xxxvi. opij auī. vi. ſeīs hyuquiami albi ⁊ ſeīs apij ⁊ ſeminis acetoſe omnium anaſ auī. vi. ſeīs hyuſquiami nigri ⁊ ſeminis coriandri amboꝝ ana auī. xviij. ſeīs feniculi ⁊ granoꝝ pini torrefactoꝝ ⁊ croci ⁊ amigdalaꝝ amaraꝝ omniū ana auī. ix. ⁊ granoꝝ alkekengi montani grana lxxv. tere ⁊ confice cū coagulato uue ⁊ fac trociſcos doſis ſit a duob⁹ auī uſq̄ ad. iij.

TRociſci alkekēgi deſcriptione alia qui confert ad ulcus renū ⁊ ueſice ⁊ ad diſtillationē urine. ℞. ſemīs apij ⁊ ſemīs hyuſquiami albi ⁊ ſcebedenigi omniū ana pond⁹. ʒ. vi. ſeminis feniculi. ʒ. ij. croci ⁊ ſemīs acetoſe ſilueſtris et amigdalaꝝ pini ⁊ opij ⁊ amigdalaꝝ amaraꝝ excorticataꝝ omniū ana. ʒ. iij. et granorū alkekengi magnoꝝ nūero. xxv. et ſemīs cucūeris. ʒ. xij. tere et confice et fac trociſcos.

TRociſci de reubarbaro cōferentes ad egritudines antiquas et duritiē epatis et grauitateꝫ ei⁹ et apata ipſius et dolores ſplenis et ꝑcuſſionē euenientem in corꝑe. ℞. reuſini pondus. ʒ. viij. rubee lignoruꝫ lacce mūdate omniū ana pond⁹. ʒ. iiij. ſeīs apij et eupatorij et aniſi omniū ana ponduſ. ʒ. iij. Aggrega haſ medicinas tritas ⁊ cribellatas et fac trociſcos ſecundum deſcriptionem.

TRociſci quos cōpoſuit aminullus qui cōferūt ad caſitatē et ſolutionē uentris et dolorē epatiſ quoꝝ hec ē ꝑmiſtio. ℞. ſpodij et berberis et xiloaloes et ſeminis acetoſe et maſticis et galie et ſpice omnium ana auī. i. gummi auī. iij. roſarum auī. v. conficiant̄ cū aqua roſ et informentur trociſci.

TRociſci alij. Aniſi et ſeīs apij amboꝝ ana pondus. ʒ. i. amili et amigdalaꝝ amaraꝝ et maſticiſ et ſpice et folij indi omniū ana pōdus. ʒ. i. ⁊ ſucci eupatorij et aloes amboꝝ ana. ʒ. ij. aſſari. ʒ. i. tere et confice et fac trociſcos.

Trocisci alij amigdalaꝝ amararum ⁊ anisi et apsinthij oiū añ.ʒ.ij.assāi.ʒ.i.terē ⁊ ꝯfice ⁊ fac trociscos

Trocisci meron ⁊ sūt cogniti betricon.℞.croci et opij et myrrhe et seis hyusquiami albi et corticū radicis mandragore ꝑtes equales ꝯficiantur cum succo lactuce ⁊ fiant trocisci ⁊ qū necesse fuerit tere et dissolue cū aqua ⁊ line sup tempora.

Permistio trociscoꝝ.℞.calami aromatici ⁊ meliloti amboꝝ ana.ʒ.iij.cardamōi.℥.i.s.foliorū anesi.℥.i.rosarum rubearuz.℥.s.muscbi auř.i.tere et cribella et fac trociscos.

Trocisci ualētes ad ulcus intestinoꝝ ⁊ expulsionem sanguinis undecūq3 sit.℞.supioris rob et opij ⁊ acatie ⁊ gūmi omniū ana.℥.i.gallaꝝ.℥.s.feluzabaragi.℥.i.s.ꝯficiāt cū succo alcarcos ⁊ fiāt trocisci.

Trocisci andromachi cōferētes ad expulsionē sanguis.℞.arsēici ⁊ opij ⁊ coralli oiuz añ.ʒ.iij olibani.ʒ.viij.stelle terre ⁊ amili ⁊ boli armeni omniuz ana.ʒ.iij.seminis papaueris.ʒ.ij.balaustie.ʒ.s. tere et confice et fac trociscos.

Trocisci andromachi descriptione alia faciētes ad dolorē stōi ⁊ ad difficultatē uentris ⁊ difficultatē urine.℞.seis apij.ʒ.vi.anisi.ʒ.iij.reusini ⁊ piperis albi et floris squināti et castorei et spice ⁊ cinamomi ⁊ opij omniū ana.ʒ.i.s.apsinthij.ʒ.iij.aloes scbotrēsis ⁊ masticis ⁊ croci omniū ana pōd⁹.ʒ.i.tere ⁊ cribella et confice et informa trociscos.

Trocisci alkindi qui ꝯferūt epati quod debilitatum ē in generando sanguinē adeo ꝙ debilitat⁹ est appetitus cibi et appetitus coitus.℞.lacce lignoꝝ ꝑtes.v.berberis ꝑtes.iij.reusini rosaꝝ rubeaꝝ et xiloaloes indi omniū ana tertiā ꝑtis.i.sticados et uenaruz lilij subalbidi amboꝝ ana ꝑtē.s.croci et anisi et semis apij et keisim romani et petroseli omniū ana quartam partis unius tere et fac trociscos.

Trocisci andromachi abstersiui cōferentes ad hūorē crudū ⁊ cbolam fortes ualde.recipe myrobalanoꝝ ⁊ bellizicoꝝ ⁊ emblicorū ⁊ burūgi omniuz ꝑtē.i.post cicotrigonizationē ⁊ medulle turbit albi ꝙtum ē illud totum ⁊ penidioꝝ ꝙtum oia ponant̄ ꝑēidij in patella ⁊ fūdatur super eos aliq̄d aque. Quz ergo bullierit auferantur ⁊ puluerizentur super eos medicine post cōmistionē ⁊ ꝑmisceant̄ cōmistione decēti ꝺ inde fiant trocisci ⁊ sit quisq3 trociscus ponderis.ʒ.x. dosis sit trociscus un⁹ cū aqua in qua infusū ē coriandrū siccū a principio noctis deinde coletur hora qua potatur medicia in mane.ipe enim faciūt ascellare a ꝺ cē scellis usq3 ad.xx.⁊ sit cibus eius sup ipsos quz fuerit uespere mice in aqua ciceris cū oleo abluto. Et si ē necessariū ut educat̄ pbl'a uitreū uiscosū addat̄ i eis ꝙtum quarta ps myrobalanoꝝ ꝺ pulpa colloq̄ntide.

Trocisci almezerion cōferentes ad nauseam et singultuz ⁊ tenasmon.℞.anisi ⁊ semis apij ⁊ calamēti hortulani ⁊ mente ⁊ petroselini ⁊ ameos oium ana.ʒ.vi.⁊ opij ⁊ castorei ⁊ pipis albi ⁊ macropiperis ⁊ sisimbrij ⁊ myrrhe ⁊ apsinthij omniū ana pōd⁹.ʒ.iiij ⁊ corticū casie.ʒ.xij.ꝯficiāt̄ cū melle ⁊ fiāt trocisci.

Trocisci mezeriō alij.℞.seis apij.⁊ anisi ⁊ cinnamomi omniuz ana.ʒ.vi.apsinthij romani.ʒ.iiij. myrrhe ⁊ pipis ⁊ opij et castorei omniū añ.ʒ.ij. aggrega has medicinas tritas ⁊ cribellatas ⁊ fac trociscum cum triplicato ⁊ utere ad debilitatē stomachi ⁊ fluxū uentris et uomitum.

Trocisci akondinon cōferentes ad febres inflāmatiuas ⁊ apata epatis ⁊ febres cōpositas ex chol'a ⁊ pbl'ate ⁊ sanguine ⁊ hūiditate.℞.rosaꝝ rubearum ablatis capitibus pondus.ʒ.vi.spice odorifere ⁊ croci amboꝝ ana.ʒ.ij.succi liquiritie ⁊ radicū liquiritie ⁊ granoꝝ cucumeris excorticatorū ⁊ tereniabī mūdati omniū ana.ʒ.iij.dragaganti ⁊ gūmi amborū ana. pondus.ʒ.i.Aggrega has medicinas tritas ⁊ cribellatas ⁊ cōfice cū aqua dulci ⁊ fac trociscos.

Trocisci akondinon descriptōe alia.℞. granorum melonis ⁊ granoꝝ citrolli ⁊ granoꝝ cucūeris ⁊ cucurbite dulcis excorticatoꝝ omniū ana pond⁹ ʒ.x.succi liquiritie pondus.ʒ.vi.dragagāti pondus.ʒ.iiij.seminis feniculi ⁊ rosarū amboꝝ ana.ʒ.ij.croci pōdus.ʒ.i.tere ⁊ ꝯfice cū aq̄ psilij ⁊ fac trociscos ⁊ utere.

Trocisci marini cōferētes qū approximāt ergo ileos ualentes ad inflāmationē ⁊ conferētes ad uomitū.quoꝝ permistio.℞.seis apij ⁊ anisi amboꝝ añ pondus.ʒ.vi.apsinthij romani masticis ana pōdus.ʒ.iiij.piperis et myrrhe ana pondus.ʒ.ij.cinnamomi pōdus.ʒ.vi.opij.ʒ.ij.castorei pondus.ʒ.ij.tere et cribella et confice et fac trociscos.

Trocisci de papauere cōferētes ad fluxū sanguinis ⁊ tussim ⁊ febrē ⁊ dolorē pectoris.℞.rosarum ⁊ gūmi arabici amboꝝ ana pōdus.ʒ.iiij. amili et dragaganti amboꝝ ana pond⁹.ʒ.ij.papaueris albi et nigri amboꝝ ana pond⁹.ʒ.iij.spodij pondus. ʒ.i.succi liquiritie pondus.ʒ.ij.croci pōdus tertie.ʒ.i.tere ⁊ aggrega et fac trociscos.

Trocisci de balaustijs cōuenientes eis qui hn̄t fluxū uentris ⁊ egōnem emittūt sanguineā ⁊ saniem et habēt tenasmon.℞.balaustiarum ⁊ sumach et corticū glandiū torrefactarum ⁊ sauich nabat ⁊ granorum myrti omniū ana.ʒ.viij. ⁊ gallarū torrefactarum extinctarū cū aceto cymini infusi in aceto torrefacti oium ana.ʒ.iiij.tere ⁊ cōfice cū aqua rob aut succo malorū ⁊ informa trociscos drachmeos.

Trocisci disulidis cōferentes ad ulcera renum ⁊ uesice ⁊ mictū sanguinis ⁊ difficultatem uriñ quorū hec ē ꝑmistio.℞.seminis apij ⁊ seis hyusquiāi albi ⁊ scebedenegi omniū ana pondus.ʒ.vi.seminis feniculi pondus.ʒ.ij.croci ⁊ granoꝝ pini ⁊ seminis acetose ⁊ opij ⁊ amigdalaꝝ amaraꝝ excorticatarū omniū ana.ʒ.iij.granoꝝ alkekengi montani.xv.numero semis cucumeris excorticati.ʒ.xij.terē ⁊ ꝯfice ⁊ iforma troc.

Trocisci alādaron descriptione ascelenidis.℞. capitū granatoꝝ.ʒ.x.alūif iamēi.ʒ.iiij.calcadis ʒ.xij.dragagāti.ʒ.xij.myrrhe.ʒ.iiij.olibāi.ʒ.viij.aristologie.ʒ.xij.cōfice cū aqua mellis ⁊ fac trociscos.

Descriptio alia.℞.aristologie ⁊ gallarū uiridium omniū ana.ʒ.viij.⁊ relique medicine sūt ꝺ3 quātitatem zuccari ⁊ informētur tro.

Trociscus alius qui cōfert ad ulcera intestinorū ⁊ sputū sanguinis ex pectore ⁊ conseruat fetum.℞.ātimonij ⁊ scebedenigi ⁊ sanguinis draconis omniū ana sextaria.iij.sedaran sextariuz.i.laudani et zuccari ⁊ croci omniū ana.ʒ.iiij.balaustiaꝝ ⁊ gallaruz omniū ana.ʒ.xx.licij ⁊ cornu cerui adusti ⁊ acatie oiuz ana.ʒ.x.cōficiātur cū aqua arnoglosse aut cū aqua uirge pastoris ⁊ administret̄ ꝺm tres modos.Ad cursum ex inferioribus cū clisteri in receptrice.Et modo secūdo supponat̄ cū lana.⁊ modo tertio detur in potu cū succo citri et cū aque uirge pastoris.Et ad sputū

ſāguis ex pectore cū aqua portulace.et dyſenterie cū
rob cydonioꝝ puro.

Trocisci ƌ aniſo apiētes oppilatōes rectificā
tes epar leificātes nām auferētes febꝛis āti
quoꝝ hec ē ꝑmiſtō.℞.aniſi.ʒ.iij.apſinthij ⁊ aſ
ſari ⁊ ſeis apij ⁊ amigdalaꝝ amaraꝝ excorticataꝝ ⁊ ſpi
ce ⁊ maſticis ⁊ folij ⁊ ſeis aneti omniū ana.ʒ.i.eupato
rij.ʒ.iij.aloes.ʒ.iiij.ſ.cōficiāt cū aqua apſithij ⁊ fiant
trociſci drachmei ⁊ dent in potu cū ſirupo acetoſo.

Trociſci leniētes nāz auferētes āguſtiā cōfe
rētes ad ſtricturā anhelit⁹ ꝓhibētes uoitū
quoꝝ hec ē ꝑmiſtio.℞.turbit.ʒ.v.violaꝝ ſic
caꝝ.ʒ.x.ſucci liq̇ritie.ʒij.ſ.cōficiant cū aq̄ ⁊ fiāt troci
ſci doſis eoꝝ.ʒ.iij aut.iiij.⁊ bibāt cū.ʒ.x.zuccari.

Trociſci de ſeib⁹ q̇ cōferūt ad ꝯſolutiōez nāe
⁊ ulcera q̄ ſt in inteſtis ⁊ ad illū qui nō dige
rit cibos ⁊ pūtiōez uehemēte ⁊ tenaſmō ⁊ flu
xū ſāguis mulieꝝ freq̄ntē.quoꝝ hec ē ꝑmiſtio.℞.gra
noꝝ myrti.ʒ.ij.ſeis feniculi aniſi ameos ſeis apij ſeis
hyuſq̇ami albi⁊ dauci oiuz ana.℥.i.opij.ʒ.vi..cōficiāt
cū uino ⁊ fiant trociſci ponderis.ʒ.ſ. ⁊ admiſtrent p⁹
ſex menſes.

Trociſci ad inceptiōz aque ⁊ ad duritiē epatis
℞.rob.ʒ.iiij.berberis.ʒ.ij.ſpice tm̄dē maſticis ⁊ ſucci
eupatorij ⁊ apſinthij ⁊ ſquinanti ⁊ aſſari ⁊ aniſi ⁊ ſe.a
pij ⁊ ſe.feni.⁊ ſcolopendrie ⁊ fructus tamariſci ⁊ radi
cuz cappariſ oium ana.ʒ.i.reubarbari ⁊ lacce ⁊ ſucci
liq̇ritie oium ana.ʒ.i.ſ.croci.ʒ.ſ.informēt trociſci.

Trociſci de roſis qui ꝯferunt ad dolorez ſtōi ⁊
febrē phl̄aticā.℞.roſaꝝ ſiccaꝝ.ʒ.ij.ſpice ⁊ radi
cis liquiritie oīuz ana.ʒ.i.karabe ⁊ maſticis āboꝝ an̄.
ʒ.vij.carpobalſai.ʒ.v.tere ⁊ ꝯfice cū rob ⁊ fac trociſcoſ

Trociſci de roſis lenitiui qui i eſtate in potu ſu
munt.℞.rob.pondus.ʒ.x.ſpice radicū liquiri
tie omniū an̄.ʒ.v.ſcamonee.ʒ.iij.terant ⁊ conficiantur
cum aqua frigida ⁊ informentur trociſci.

Trociſci de roſis ⁊ eupatorio ꝯuenientes ad fe
bres antiquas ⁊ dolorē epatis ⁊ ictericiā.℞.rob.ʒ.v.
ſpice.ʒ.ij.ſpodij.ʒ.i.ſucci eupatorij.ʒ.viij.tere et cōfice
cū aqua tereniabī ⁊ fac trociſcos ⁊ da i potu cum ali
quo ſiruporum.

Trociſci de lacca cōuenientes ad oppilatiōes
epatis ⁊ ſplenis ⁊ febrē aſſiduā ⁊ ꝓuocat urinā.quoꝝ
hec eſt permiſtio.℞.lacce ⁊ rubee ⁊ aniſi ⁊ ſem.apij ⁊
apſinthij romai ⁊ aſſari ⁊ amigdalaꝝ amaraꝝ excortica
taꝝ ⁊ coſti ⁊ ariſtologie longe ⁊ ſucci eupatorij ⁊ ſucci
liquiritie ⁊ ſucci berberis omniū an̄.ꝑs una informen
tur trociſci drachmei ⁊ dēt in potu cū eo quod conue
nit de ſirupis.

Trociſci de rubea qui ꝯueniūt ad grauedinem
ſplenis ⁊ odorē epatis ⁊ febrē chronicā.quoꝝ hec eſt
ꝑmiſtio.℞.rubee.ʒ.xij.corticū radicū capparis ⁊ ari
ſtolo.longe ⁊ radicū liq̇ritie omniū an̄.ʒ.i.conficiātur
cum ſirupo acetoſo ⁊ informentur trociſci pōderātes
ʒ.i.doſ ſit un⁹ cum decoctione apſinthij.

Trociſci de cuſcute cōueniētes ad febres chro
nicas ⁊ extingunt.quoꝝ hec eſt permiſtio.℞.ſe.citroli
⁊ ſe.portulace ⁊ ſe.alſcheſabrē omniū an̄.ʒ.iij.ſucaba
⁊ bedeoard ⁊ fumi terre omniū an̄.ʒ.iiij.dragaganti ⁊
amili ⁊ gumi omniū an̄.ʒ.i.ſ.ſpodij ⁊ turbit ⁊ ſeis cuſ
cute omniū an̄.ʒ.iiij.tereniabi.ʒ.xxx.zuccari albaſir.ʒ
xxx.croci.ʒ.iij.conficiantur cum aqua ⁊ melle ⁊ fiant
trociſci ⁊ adminiſtrentur.

Trociſci de decē medicinis qui ꝯueniunt ad q̄r
tanā āntiq̄ ⁊ dolorē epatis ⁊ mollitiē.℞.aniſi.ʒ
iiij.aſſari ⁊ folij indi ⁊ apſinthij ⁊ ſe.apij ⁊ ſpice ⁊ ami
gdalaꝝ amaraꝝ excorticataꝝ ⁊ maſticis oiuz an̄.pōd⁹
ʒ.i.aloes.ʒ.ij.ſucci eupatorij.ʒ.iiij.tere ⁊ cōfice cum ƌ
coctione apſinthij ⁊ informa trociſcos drachmeos ⁊
da in potu cum aqua tepida.

Trociſci cōferentes ad febres antiquas ⁊ inflā
matiōz ⁊ uomitū ⁊ leniunt nām.℞.roſaꝝ rubeaꝝ abla
tis capitibus pondus.ʒ.vi.granoruz cucūeris excorti
catoꝝ ⁊ maſticis ⁊ reuſini ⁊ ſucci eupatorij omniū an̄.
pondus.ʒ.iij.croci pondus.ʒ.ij.aloes ſcotrenſis pon
dus.ʒ.i.Aggrega has medicinas tritas ⁊ cicotrigoni
zatas ⁊ cōfice cū aqua dulci ⁊ fac trociſcos ⁊ utere cū
aqua ꝛa aut citroli aut cum ſirupo acetoſo.

¶ Tractatus nonus de decoctionibus ⁊ pilulis.

Nos poſtponem⁹ ſermonē de catharticis
quoꝝ quedā ſt apozimata ⁊ quedā pilule
⁊ ſmonē de gargariſmis ⁊ obtarmicis ⁊
ēpl̄iſ ⁊ epithiatib⁹ ⁊ medicis oculi ⁊ dētiſ
⁊ alioꝝ uſq; ad ſūmā ꝛaz et ſigillabi⁹ hāc ſūmā loq̄ndo ƌ
oleis ⁊ unguētis ⁊ an̄ illō afferem⁹ deſcriptiōeſ apozia
tū ⁊ pilulaꝝ quoꝝ narratōz uidim⁹ eē an̄ hāc ſūmā ꝛaz

Decoctio aque ƌ radicib⁹ ꝯferēs ad oppilatōeſ
⁊ difficultatē urine ⁊ dolorē epatis ⁊ ſtōi ⁊ ad
miſtratur cū oleis ⁊ alijs.℞.corticū radicū feni.⁊ cor
ticū radicū apij ⁊ radicū ſquinanti ⁊ ſe.feni.⁊ apij ⁊ a
niſi ⁊ ſpice odoriferē ⁊ capilli ueneris ⁊ maſticis ⁊ paſ
ſulaꝝ enucleatarū q̄ntū neceſſe eſt.decoquantur ⁊ dent
in potu quantum eſt neceſſe.

Decoctio aque de radicib⁹ ad dolorē epatis al
kindi.℞.corticū radicis fe.⁊ apij āboꝝ an̄.pō
dus.ʒ.i.ſe.fe.⁊ ſe.apij āboꝝ an̄.pondus.ʒ.ſ.rob.rube
aꝝ mollitaꝝ ⁊ calamīti ⁊ ſquinanti omniū an̄.ʒ.ſ.⁊ paſ
ſulaꝝ enucleataꝝ pondus.ʒ.ij.⁊ aſſari podus.ʒ.ʒ.i.⁊
ſpice pondus.ʒ.ʒ.i.fundant ſuper ea aque.ʒ.due.lb
uni⁹ ⁊ decoq̄t donec rēaneāt.℥.ij.⁊ pl⁹ paꝝ deide cole
tur ⁊ fundatur ſuper eam ex oleo amigdalino dulci
pondus.ʒ.unius deinde potetur.

Apozima de apſinthio cōferens ad dolorē epa
tis ⁊ ſtōi ⁊ febres ꝯmiſtas ꝛas phl̄aticas ⁊ ml̄icas.c⁹
hec eſt permiſtio.℞.aniſi ⁊ ſe.apij ⁊ apſinthij romani
⁊ aſſari ⁊ ſe.feniculi ⁊ radicū ſq̇nāti omniū q̄ntū neĉe ē
decoquant ⁊ extrahatur aqua eorum ⁊ det in potu.

Decoctio eupatorij cōueniens ei qui hz febrem
quartanā ⁊ febrē phl̄aticā ⁊ febrē diuerſā ⁊ le
nit nām.℞.myrobalanoꝝ nigroꝝ ⁊ paſſulaꝝ mūdataꝝ
⁊ fumi terre ⁊ bedeoard ⁊ eupatorij ⁊ ſucaba omniū e
qualr decoquant ⁊ colent.

¶ C.de pilulis.

Pilule que cōueniunt illi qui hz uentoſitatem
groſſam ⁊ inflāmatiōm ⁊ ſpaſmū neruoꝝ ⁊ in
flatiōm teſticuloꝝ.℞.ſe.apij ⁊ ſe.barmel ⁊ aniſi ⁊ ma
ſticis ⁊ croci omniū an̄.ʒ.ij.myrobalanoꝝ nigroruz ⁊
belliricoꝝ ⁊ ēblicorū omniū an̄.ʒ.ij.ꝛapini ⁊ bdellij ſub
albidi oiuz an̄.ʒ.i.ſ.calamīti ⁊ petroſelini ⁊ floris ſqui
nanti ⁊ aſſari ⁊ coſti ⁊ zedoarie ⁊ ligni acori omnium
ana.ʒ.ſ.⁊ informentur pilule.

Pilule fetide magne que expellūt humoꝛs groſ
ſos ⁊ aperiunt oppilatiōes ⁊ cōferunt ad dolores iun
cturarū ⁊ iliorū ⁊ albaras ⁊ morphea ⁊ lepraz ⁊ ele
phantiā ⁊ ſt pilule cognite almeheru.℞.āmōiaci ⁊ ꝛa
pini ⁊ opoponaci ⁊ bdelli ⁊ aloes ⁊ barmel ⁊ myroba
lanorum ⁊ pulpe colloquintide omnium ana.ʒ.viij.⁊

alſabꝛā ⁊ epithymi ⁊ euforbiȷ̄ ⁊ capſie ⁊ hermodactilo
rū omniū an̄.pondus.ʒ.iiiȷ.⁊ turbit.ʒ.x.⁊ caſtorei pon
dus.ʒ.iȷ.⁊ ſcamonee pondus.ʒ.iiȷ.agarici.ʒ.iȷ. ⁊ croci
⁊ ſpice ⁊ cardamoni ⁊ radicis altee albe ⁊ alkeia ⁊ ci
namomi ⁊ galāge omnium ana pondus.ʒ.i.

PIlule fetide maiores cōferentes ad dolorē co
lice ⁊ podagre ⁊ dorſi ⁊ genuū ⁊ reſoluūt hūorē groſ
ſum uiſcoſum in corpore.quaꝝ hec eſt pmiſtio.℞.bdel
liȷ ſapini āmoniaci oppoponaci ſe.harmel ⁊ pulpe col
loquintide ⁊ aloes ſcotrenſis ⁊ epithymi ōmniū an̄.ʒ.
x.ſcamōee.ʒ.vi.cinamomi ſpice croci ⁊ caſtorei omni
um ana.ʒ.iȷ.euforbiȷ.ʒ.i.infundantur gumme in aqua
porri ⁊ fiant pilule doſis.ʒ.iȷ.

PIlule fetide minores mundificantes hūorem
groſſum uiſcoſum ex dorſo ⁊ genibꝰ.℞.ſapini de ſpa
hani ⁊ āmoniaci ⁊ oppoponaci ⁊ bdelliȷ omniū an̄.ʒ.
x.turbit.ʒ.xx.pulpe colloquintide.ʒ.xiȷ.infundant gū
me ⁊ cōficiant cū eis meͤdiſis.ʒ.iȷ.cū aqua tepida.

PIlule fetide alkindi que cōferunt ad dolorem
iuncturaꝝ ⁊ podagre ⁊ oēm dolorē ex hūore
crudo ⁊ chol'a ⁊ mel'ia ⁊ palyſiȝ.quaꝝ permiſtio hec ē.
℞.aloes ⁊ myrobalanoꝝ citrinoꝝ ēucleatoꝝ ⁊ harmel
⁊ epithymi cretēſis ⁊ medulle turbit ⁊ āmoniaci ⁊ op
poponaci ⁊ ſapi ⁊ bdelliȷ iudaici omniū an̄.ptes.iiiȷ.
pulpe colloquintide partes tres ſcamonee ptes.iȷ.eu
forbiȷ ⁊ caſtorei ⁊ ciamomi ⁊ croci omniū an̄.ptē.i. in
funde gūmas in aqua porri aut aqua caulis die ⁊ no
cte deinde tere medicinas ⁊ tere gūmas donec fiat ſi
cut unguentū.deinde pulueriȝa medicinas ſuper eas:
⁊ tere donec pmiſceant ⁊ fac pilulas ſimiles piperi ⁊
exicca in umbra doſis eaꝝ pōdus.ʒ.iȷ.in principio no
ctis cū aqua tepida ⁊ ſit cibus ſuper eas pullus ꝯditꝰ
in ȝibrabegi ⁊ uinū eius ſit uinū mellis aut de paſſis.

PIlule de capſia maiores que ſꝫ cōferentes ad
dolores hūeroꝝ ⁊ anchaꝝ ⁊ uene ſciatice ⁊ ſo
lutiōe educūt hūorē groſſum uiſcoſū.℞.ſapini ⁊ āmo
niaci ⁊ bdlliȷ ⁊ euforbiȷ ⁊ oppoponaci omniū an̄.ʒ.i.a
loes ⁊ epithymi ⁊ agarici omniū an̄.ʒ.i.ſ. ariſtologie
rotunde ⁊ centauree ⁊ caſtorei omniū ana.ʒ.iȷ.macro
piperis ⁊ ȝinȝiberis ⁊ cymi ⁊ ameos ⁊ ſe.apiȷ ⁊ aniſi
⁊ myrrhe ⁊ croci omniū an̄ tertias.iȷ.ʒ.i.myrobal'.ci
trinoꝝ ⁊ hermodactiloꝝ ⁊ radicis almeheiȝaberegi oī
um ana.ʒ.iȷ.ſ. ſinapis ⁊ capſie ⁊ pulpe colloqntide ⁊
ligni acori ⁊ ſalis indi omniū an̄.tertias.iȷ.ʒ.i.confice
cū aqua alkekēgi ⁊ fiant inde pilule doſis pōdus.ʒ.iȷ.

PIlule de capſia minores cōferentes ad mollifi
catiōm ptis ⁊ palyſiȝ ⁊ dolorē anchaꝝ ⁊ genu
um ⁊ iuncturaꝝ ⁊ podagrā ſiam ⁊ ſoſone educūt hūo
rē crudū groſſuȝ.℞.myrobal'.citrinoꝝ.ʒ.x.aloes.ʒ.xx
ȝinȝiberis.ʒ.iȷ.piperis ⁊ macropiperis omnium an̄.ʒ.
i.ſinapis.ʒ.iiȷ.capſie inde ⁊ ſal' idi ⁊ pulpe colloqntide
oiuȝ an̄.ʒ.iȷ.penidiaꝝ.ʒ.iiiȷ.ꝯficiant cū aq̄ porri ⁊ ifor
ment pilule doſ drachmarū duarū cū aqua tepida.

PIlule de capſia deſcriptiōe alia:℞.aloes ⁊ tur
bit ⁊ hermodactiloꝝ omniū ana.ʒ.x. capſie ⁊
acori ⁊ ſalis naptici ⁊ pulpe colloquintide ⁊ agarici ⁊
granoꝝ harmel ⁊ bdlliȷ ⁊ ſapini omniū an̄.ʒ.iȷ.ȝinȝibe
ris ⁊ macropiperis ⁊ piperis ⁊ maſticis ⁊ ſinapis ⁊ a
niſi ⁊ coſti ⁊ ameos omniū ana.ʒ.iȷ. epithymi ⁊ myro
bal'.nigroꝝ āboꝝ ana.ʒ.v.ꝯficiant cū aq̄ caulis ⁊ alke
kengi quaꝝ doſis ſit.ʒ.iȷ.aut tres cū aqua calida.

PIlule de eupatorio faciētes ad dolorē epis ⁊
ictericiā ⁊ ad febres.℞.aloes ⁊ ſucci eupatoriȷ
⁊ myrobal'.citrioꝝ omniū equal'r.teī ⁊ cribella ⁊ ꝯfice
cū aq̄ apiȷ ⁊ fac pilulas doſis pondus.ʒ.duarum.

PIlule ꝑficui cōferentes ad palyſiȝ ⁊ torturam
⁊ dolorē genuū et dolores iuncturaꝝ ex phl'a
te.℞.albredumaru et eſt medicina ida et ſaiil et aſrāg
et eſt medicina alia inda et turbit et granoꝝ alnil indi:
et herbe eupatoriȷ omniū an̄.auī.xx.decoquant cū.lb
l.aque donec remaneat medietas deiñ colent et redu
cat aqua coꝝ ad ignē et bulliat dōec coaguletur et ꝓȷci
at ſuper eā dēde de ſceni mundati a cortice ſuo exteri
ore et eſt ſil'e lingue auis poſite in medio ſui.Et ſumā
tur cinnami et agarici et maſticis et aloes ſcotrēſis et
albꝛengi excorticati et ſucci liquiritie omniū an̄. auī.
xx.tere et cribella cū ozali ꝑter dēde deiñ tere dēde ſo
lū ⁊ miſceat cū medicinis qm̄ nō cribellat pp unctuo
ſitatē ſuā deinde ꝓȷ̄c'ant ſuper illā aq̄ decociā coagu
latā ⁊ facta eſt ei ſpiſſitudo mellis ⁊ cōficiant cuȝ ea i
ſte medicine ⁊ informentur pilule ⁊ ſumatur de eis pō
dus tertie.ʒ.i.uſq; ad.ʒ.ſ.⁊ quādo multiplicas da du
as tertias.ʒ.i.cum aqua calida in nocte.

PIlule aliathelic ⁊ ſꝫ pilule abſtergentes phl'a ⁊
mel'iaȝ et educētes ea ambo ⁊ frangunt uentoſitatē de
bilitatis digōnis ⁊ dant in potu hyeme ⁊ eſtate.quaꝝ
hec eſt permiſtio ℞ cinamomi ⁊ coſti ⁊ ſpice ⁊ amomi
⁊ cāedreos ⁊ granoꝝ alben ⁊ mahaleb ⁊ ciamomi ⁊ a
garici oium ana pondus.ʒ.iȷ.⁊ myrrhe ⁊ croci ⁊ gari
ofil'.oium an̄.ʒ.iiȷ.aloes.ʒ.xvi.fiāt pilule i eſtate cū ſuc
co roſ ⁊ i hyeme cū ſucco caul' doſis eaꝝ pōdꝰ.ʒ.iȷ.cū
uino an̄ cibū ⁊ cibet in hora ſua cū aqua ciceris.

PIlule aldurie ex libro alcalamet q̄ odoriferū
efficiunt oris odorē ⁊ abſtergūt uiſū ⁊ ꝯſumūt
phl'a ⁊ faciūt appetere cibū ⁊ ꝯfortāt dētes maſticātes
℞.cinami ⁊ pipis et rubee et coriādri et heilbace et ꝯ
deiati et ſauſel et cabreꝰ oiuȝ an̄.pōdus.ʒ.iȷ.et kirat.i.
muſchi tere et cribella et cōfice cū aqua gūmi ſoluti.

PIlule que ꝯfeꝛt ad uētoſitatē et debilitatē ſtōi
et ad hemorroidas.quaꝝ hec eſt permiſtio.℞.
ſcorie ferri auī.c.que infundant in aqua porri ſepteȝ
diebus cōtinuis et renouet aqua in ea oī die ſemel et
granoꝝ naſturtiȷ.ʒ.cc.ſe.porri et ſe.eruce et ſe. alfeful
et ſe.apiȷ et ſe.baucie et ſe.rhaphani et fenugreci et ſe.
cepe oiuȝ an̄.ʒ.xxv.teī et ꝯfice cū aq̄ porri et informa
pilulas ſicut cicer.

PIlule de dēde cōferentes ad torturā et colicā
et dolores dorſi et genuū et oēm dolorē.cꝰ cā eſt phl'a
groſſum uiſcoſum et oēm uentoſitatē groſſam.℞. cina
momi excorticati a cortice ſuo ſuperiore de quo ꝓȷ̄ciā
tur lingue repte inter duo fruſta et granoruȝ dende et
ſucci liquiritie et agarici albi et alkeiati et herbe eupa
toriȷ et apſinthiȷ aloes ptes equales.tere et cōfice cuȝ
aqua apiȷ et informent pilule pue.Et ille qui de eis
facit pilulas inungat manum ſuam oleo balſami o
dorifero doſis earum eſt quod eſt a.ʒ.i.uſq; ad.ʒ.iȷ. et
ſit cibus ſuper eas ȝibrabegi.

SAl ſolūtiuus ꝯferens ad torturā et abſtergit ui
ſum et acuit auditū et ad dolores ſplenis et ad poda
grā et dolores iuncturaꝝ et mollificatiōm lacerti et no
cumta frigoris et hūiditatis.cꝰ hec eſt pmiſtio.Salis
gēme.℥.vi.piperiſ.ʒ.xiȷ.ȝinȝiberis et ſe.apiȷ et iſopi et
aniudē et petroſelini et ſe.feniculi et aniſi et foliȷ indi
et agarici et ſcamonee et naſturtiȷ et garioſiloꝝ oiuȝ an̄
ʒ.iiiȷ.Aggregent pꝰ cribellatiōm et reponant in uaſe
et adminiſtrentur.

Pilule stõatice alkindi que cõfortãt stõʒ et faci
unt appetere cibũ et sᷓ ualentes ad stõʒ et epar
et splenẽ et mũdificant sᷓus et intestina et educũt sup
fluitates ex toto corpore et pbˡa.℞.myrobalᷓ. kebulo
rũ ptes.vi. salis idi et apsinthĳ romani et agarici leuisᷓ
scamonee subalbide oium añ.ptes.iĳ.assari ⁊ anisi ⁊ se
minis apĳ omniũ añ.ptes.ĳ.medulle turbit albi ptes.
xvĳ.epithymi cretensis rubei mundi recentis ptes. v.
bierepicre ptes.vĳ.gariofilᷓ.ptẽ.i.cõmisceantᷓ medicie
iste p⁹cribellatiõm deinde ponatᷓ sup eas paulati ⁊ ip
se cõterantᷓ aqua in quã bullite sᷓ ptes.iiĳ.penidiorũʒ
sabari donec cõuersa sit in subã succi dactiloꝝ deiñ in
formentᷓ pilule siᷓes pipi dosis sit pondus auꝛ.ĳ.

Pilule albaromaki mũdificantes caꝑ ⁊ extremi
tates ⁊ cõferũt ad apata.bibantᷓ ⁊ dormiatᷓ sup
eas ppea ꝙ sᷓ ultime in attractiõe.quoꝝ permistio hec
est.℞.aloes scotrensis ⁊ pulpe colloqnĩde ãboꝝ auꝛ.
vĳ.croci ⁊ spice ⁊ cinamomi ⁊ granoꝝ balsami ⁊ assari
⁊ masticis ⁊ apsinthĳ romani ⁊ scamonee ⁊ turbit om
niũ añ. auꝛ.ĳ.casie auꝛ.5.tere bñ ⁊ cribella ⁊ cõfice cũ
aqua tepida ⁊ fac pilulas ⁊ inungat manũ suaʒ oleo a
migdalino dulci ⁊ sumatᷓ de eis ẜʒ ꝗtitatẽ lenitatis na
ture ⁊ siccitatis e⁹minus pilule.iĳ.⁊ plus de eis pilule
ix.dosis integra.ʒ.ĳ.qñ uadit ad lectum suum.

Pilule filĳ albarith experte ad morphea fedaʒ:
auferunt ei eã in tribus diebus ⁊ cõferũt ad fe
brẽ ⁊ uentositatẽ ⁊ dolores iuncturaꝝ ⁊ oẽm passiõm
pblᷓaticã ⁊ mᷓicã.℞.myrobalᷓ. nigroꝝ ⁊ citrinoꝝ ⁊ alo
es scotrensis ⁊ sarcocolle ⁊ bdellĳ rubei ẜapini de spa
hani ⁊ pulpe colloqntide omniũ ana.ptes.v. nasturtĳ
albi ⁊ origani psici ⁊ nigelle ⁊ cymi carmẽi ⁊ salis gẽ
me ⁊ uisci romani omniũ añ:ptẽ.i.Accipe has medici
nas p⁹ cõtritiõm ⁊ cribellatiõm ⁊ cõmisce pfecte ⁊ in
funde gũmas in aqua porri in uase eris tãle ꝗtitatis
qua cõficiantᷓ medicine ⁊ ponatᷓ in sole donec resoluã
tur gũme deinde pꝗciantᷓ medicine cribellate desup ⁊
cõficiantᷓ bñ uehemẽter cõterendo donec sit polᷓe ut fi
ant pilule siᷓes piperi ⁊ exiccentᷓ in umbra dosis earũ
auꝛ.i.cũ aqua tepida ⁊ abstineat añ ipsas duob⁹ dieb⁹
ab omnibus rebus nisi pane ⁊ alʒibrabegi.

Pilule filĳ hubeire sup quib⁹ ẽ cõuenientia ma
nifesti iuuamẽti in uentositatib⁹ ⁊ cholᷓa ⁊ uẽtositatibusᷓ
hemorroidaꝝ ⁊ humore crudo ⁊ morphea ⁊ prurituꝛ
⁊ bibuntᷓ in oĩ die ⁊ nocte hyeme ⁊ estate.quaꝝ pmisti
o hec est.℞.myrobalanoꝝ citrinoꝝ ⁊ nigroꝝ ⁊ belliri
coꝝ ablatis nucleis omniũ añ.auꝛ. xĳ. ẽblicoꝝ auꝛ.vi.
capsie inde ⁊ macropiperis ãboꝝ añ.auꝛ.v.nucis mu
scbate ⁊ salis gẽme omniũ ana auꝛ.ĳ.turbit albi aloes
ãboꝝ ana auꝛ.iĳ.tere ⁊ cribella oĩa ⁊ fac cõfectiõʒ cũ
oleo uiolᷓ. ⁊ fac pilulas ⁊ exicca in umbra dosis earuʒ
auꝛ.vi.apud mediã noctem cum aqua calida: uidebis
enim mirabilia ex iuuamento.

Pilule aggregatiue filĳ bilgehẽ que cõferũt ad
superfluitatẽ exñtẽ in corpore ex pblᷓate ⁊ cholᷓa rube
a ⁊ cholᷓa nigra. Et silᷓr cõferunt capiti qũ in ipso ẽ su
perfluitas ex istis hũorib⁹ aut ex uno coꝝ ⁊ resoluunt
surditatẽ accidentẽ inde ⁊ cõferũt stõ ⁊ epati ⁊ ꝯfortant
ea ⁊ cõferũt ad oẽm febrẽ antiꝗ ⁊ sedãt hũores oẽs ⁊
sedãt sanguinẽ ⁊ sanant spẽs ulceꝝ ⁊ prurituũ. Et ille
qui hʒ hemorroidas ⁊ indiget potu eaꝝ tangat indicẽ
⁊ pollicẽ suũ cũ aliꝗto oleo amigdalino deinde tãgat
illas pilulas digitis suis ꝗtitate qua fluant cũ oleo de
inde bibat eas: nõ ei nocebunt ei qũ fecerit illud. qua
rũ permistiõ hec est.℞.hierepicre.ʒ.xxiiĳ.myrobalᷓ.ni
groꝝ ⁊ citrinoꝝ ãboꝝ ana.ʒ.vi.masticis ⁊ anisi ⁊ succi
eupatorĳ ⁊ succi apsinthĳ omniũ ana.ʒ.ĳ.robᷓ rubeaꝝ
ʒ.iiĳ.terantᷓ ⁊ cribellentᷓ ⁊ cõficiantᷓ cuʒ aqua ⁊ infor
mentᷓ pilule similes piperi dosis.ʒ.ĳ.usqꝫ ad.ʒ.ĳ.5.⁊ bi
bantᷓ p⁹ duasᷓ horas a principio noctis anteꝗ dormiat
utens eis deiñ surgat ⁊ facient ascellare a duab⁹ scellisᷓ
usqꝫ ad.iiĳ.⁊ erit eaꝝ operatio in die.

Pilule facte cũ euforbio cõferentes ad aꝗ citri
nã ⁊ ad dolorẽ dorsi ⁊ anche ⁊ podagrã ⁊ mollificatõ
nẽ mẽbroꝝ.quaꝝ pmistio hec est.℞.euforbĳ ⁊ masticis
ãboꝝ ana.ʒ.iiĳ.scamonee ⁊ agarici ãboꝝ ana.ʒ.v. pul
pe colloqntide.ʒ.iĳ.aloes ⁊ epithymi ãboꝝ añ.pondꝫ
ʒ.xx.succi apsinthĳ põdus.ʒ.v.salis indi põdus.ʒ.i.5.
macropiperis põdus.ʒ.ĳ.anisi pondus.ʒ.iiĳ.spice põ
dus.ʒ.x.Tere medicinas ⁊ cribella ⁊ cõfice cũ aqua
caulis ⁊ iforma pilulas sicut pip dosisᷓ h⁹meᷓ ẽ.xi.pilᷓle
usꝫ ad ꝗtitatẽ.ʒ.5.añ cibũ ⁊ p⁹ipʒ ⁊ bibatᷓ sᷓ eisᷓ aꝗ calᷓa

Pilule alie ꝯferentesᷓ ad febrẽ chronicã ⁊ debili
tatẽ splenis ⁊ epatis ⁊ inceptiõeʒ aꝗ.℞.cãepi
theos ⁊ cãedreos ⁊ radicũ liquiritie ⁊ croci ⁊ lacce ⁊
apsinthĳ omniũ añ.ʒ.x.se.apĳ ⁊ anisi ⁊ se.fenicu.omiũ
ana.ʒ.v.succi eupatorĳ ⁊ reufini ⁊ robᷓ oium añ.ʒ.viĳ.
se.cuscute.ʒ.xv.polĳ: ⁊ si hũerit splenẽ adde in eis sco
lopendrie.ʒ.x.radicis capparis ⁊ fructus tamarisci
amborum ana.ʒ.viĳ.

Pilule alie ad febrẽ chronicã ex hũorib⁹ cõmi
stis ⁊ dolorẽ epatis ⁊ inceptiõm aque.℞. apsinthĳ ⁊
succi eupatorĳ ⁊ myrobalᷓ.citri.⁊ aloes ⁊ masticis ⁊
croci ⁊ aristolᷓ.⁊ lacce ⁊ anisi ⁊ capsie ⁊ hiere omniuʒ
ana partem unam terantur ⁊ informentur pilule.

Pilule cõferentes ad febrẽ chronicã accñtem
ab hũorib⁹ ꝯmistis ⁊ ad dolorẽ epatis ⁊ iceptõ
nẽ hydropisis.℞.apsinthĳ aut succi ei⁹ ⁊ succi eupato
rĳ ⁊ myrobalᷓ.citrinoꝝ ⁊ aloes ⁊ masticis ⁊ croci ⁊ re
ubarbari ⁊ lacce ablute ⁊ anisi ⁊ folĳ sicci ⁊ hierepicre
oium añ.ps.i.terantᷓ ⁊ cõficiantᷓ cũ succo folatri ⁊ in
formentᷓ pilule: dosis põd⁹ auꝛ.i.cũ aqua tepida in no
cte. Q̃d si fuerit tussis permisce cũ medicis succi liqri
tie ꝗtũ est medietas põderis omnium medicinarum.

Pilule q̃ aperiunt oppilatiões ⁊ subtiliant hũo
res grossos ⁊ faciunt descendere hũores ⁊ hu
miditates uiscoscas ⁊ mucilagiosas.quaꝝ hec est pmi
stio.℞.folĳ indi ⁊ myrrhe ⁊ floris sqnanti florisᷓ apsin
thĳ romani ⁊ masticis ⁊ croci oium añ.ʒ.5.se.apĳ ⁊ a
nisi ⁊ bdellĳ ⁊ ẜapi ⁊ opponaci oiuʒ añ.ʒ.i.aloes.ʒ.vĳ
turbit ⁊ agarici ãboꝝ añ.ʒ.iĳ.5.⁊ fiant pilule.

Pilule de ẜpio que cõueniunt ad dolorẽ genuũ
⁊ anchaꝝ ⁊ lateꝝ.quaꝝ hec est permistio.℞. se.apĳ ⁊
se.harmel ãboꝝ ana.ʒ.i.ẜapi ⁊ bdellĳ ãboꝝ ana.ʒ.ĳ.hi
ere.ʒ.ĳ.pulpe colloqntide ⁊ agarici ãboꝝ ana.ʒ. i.tur
bit.ʒ.vi.fiant pilule dosis.ʒ.ĳ.cum aqua tepida.

Pilule de oppoponaco lisalomõi cõuenientes
ad dolorẽ genuũ ⁊ dorsi ⁊ palysiʒ ⁊ torturã.℞
ʒinʒiberis ⁊ pipis ⁊ macropiperis ⁊ capsie inde ⁊ my
robalᷓ.citrinoꝝ ⁊ bellirícoꝝ ⁊ ẽblicoꝝ ⁊ myrrhe ⁊ tur
bit ⁊ scamonee ⁊ croci ⁊ castorei oiuʒ añ.ʒ.ĳ.oppopo
naci ⁊ hermodactiloꝝ ⁊ ẜapini ⁊ bdellĳ ⁊ ãmoniaci ⁊
pulpe colloqntide oium ana.ʒ.x: aloes.ʒ.xx.infundan
tur gumme in aqua caulis ⁊ conficiantur cum eis me
dicine ⁊ informentur pilule dosis.ʒ.ĳ.

Pilule de euforbio cõferẽtes ad palysiʒ et mol
lificatiõm et hũores crudos descendentes ad neruos

℞.agārici pl'pe colloq̄ntide eufōbij ſapi bdellij oiuȝ an̄
ʒ.i.aloes.ʒ.ij.terāt̄ et ꝯficiāt̄ cū aq̄ caul' et fiant pilule:

Pilule inde facte cū muſcho cōferentes ad do
lorē ſtōi et auferūt fetorē oris et malū odorē po
tus uini et exiccāt hūiditates eoꝝ.℞.remiſk et cappis
āboꝝ ana.lb.i.cōterant̄ et abluant̄ cū aqua et ꝓijciāt̄
i uaſe ⁊ ꝓijciāt̄ ſr ea aq̄.lb.xl.⁊ decoq̄t̄ donec reāneāt
lb.v.et coletur deinde reducatur ad uas mundum
et decoq̄tur cum aqua ſecundo ſola donec coagulet̄:
et tu remouebis eā cū cochliario ita ut nō adhereat et
adurat̄ deinde ꝓijciat̄ in catino uiridi et exiccet̄ ſicut
exiccat̄ aloes ablutū.Qū ergo uolueris facere ex eis
pilulas ſume de eis auī.xx.et terre et cribella.deinde
accipe beil et gariofil'.et nucis muſ.et macil' et xiloalo
es indi et folij et centauree et ſandali albi et girbaugue
et cubebe oium an̄.auī.i.muſchi auī.v.cāfore auī.x.te
re unūq̄dq̄ per ſe et cribella deinde ꝑmiſce poſtea ac
cipe remiſk ſo auī.v.et ꝓijce ſuper eā aque.ʒ.vi.et de
coque cā donec remaneant.ʒ.ij.et cola eā et cōfice cū
ea medicinas et informa pilulas ſicut cicer et exicca e
as et utere eis quū neceſſe fuerit.

¶ Tractatus decimus de oleis.

Sermo nī in hac ſūma de oleis eſt ſm no
ſtram conditionem.

Oleū nardinū.Eius quidē iuuamēta ſt̄ mt̄
ta ⁊ eſt de nobilioribus oleis ꝯferens ad
oēm dolorē qui fit ex frītate in uētre ⁊ uē
toſitatē intrinſecā ⁊ ſedat dolores auris frōs ⁊ remo
uet eos ⁊ aufert dolorē capitis ⁊ emigraneā facto caꝑ
purgio ex eo ⁊ colorē efficit bonū ⁊ aufert colicā ⁊ pū
ctiōm uentoſam ⁊ cōfert ad dolores eaꝝ ⁊ ſedat dolo
rē epatis ⁊ uentris ⁊ calefacit matricē ⁊ inicit̄ in fora
mē uirge ⁊ cōfert renib⁹ ⁊ ueſice ⁊ ad mollificatiōꝫ ue
ſice.c⁹hec eſt ꝑmiſtio.Sumant̄ calami aromatici ⁊ ci
peri ⁊ folia lauri ⁊ xilobalſami ⁊ folij indi ⁊ enule ⁊ ſa
uine ⁊ ſq̄nanti ⁊ myrti ⁊ cordumeni ⁊ ſanſuci oium a
na.ʒ.ij.terant̄ cōtritiōe groſſa ⁊ ꝓijciant̄ in uaſe ⁊ ꝓij
ciant̄ ſuper ea uinū ⁊ aqua ⁊ infundant̄ ſuper ea olei
ſiſamini kiſt.v.⁊ decoquant̄ lento igne in uaſe duplici
ſex horis ⁊ moueant̄ oi hora deīde auferant̄ ab igne:
⁊ dimittat̄ donec infrīet ⁊ colet̄ oleū.¶ Decoctio ſa
c⁹hec eſt permiſtio.℞.roſ.ru.⁊ caſie ⁊ ſucci myrti hu
mide ⁊ myrrhe oium an̄.ʒ.ij.terant̄ groſſe ⁊ proijcian
tur ſuper ea aqua aut uinū donec hūectent̄ ⁊ oleū de
coctū ⁊ decoquant̄ leui igne trib⁹horis ⁊ infrīet ⁊ cole
tur.¶ Decoctio tertia.c⁹hec eſt permiſtio.Spice ⁊
gariofiloꝝ ⁊ ſtoracis oium an̄.ʒ.iij.nucis muſchate.ʒ
v.olei balſamini.ʒ.vi.tere medicinas groſſe ⁊ proijce
ſuper eas aq̄.Qū ergo calefit ꝓijce deſuper oleū qd̄
decoctū eſt ⁊ oleū balſami ⁊ ſtoracē liq̄dā ⁊ moue do
nec miſceant̄ ⁊ ferueāt dōec ꝯſumat̄ aq̄ ⁊ rēmāeat olꝫ.

Oleū de ſtorace cōueniens iuncturis ad quas
effundit̄ mā ⁊ calefacit lacertos ⁊ aꝑata ſra ⁊
matricē frām ⁊ calefacit renes ⁊ ueſicā ex frītate.℞.o
lei ſiſamini kiſt.i.ſtoracis ſicce.ʒ.iij.decoquant̄ lento
igne donec ſumat oleū ꝟtutē ſtoracis ⁊ reponatur.

Oleū de camemilla.℞.olei ſiſamini kiſt.i.fenu
greci ſuperioris camemille abluti ⁊ exiccati i
vmbra āboꝝ an̄.ʒ.ij.⁊ reponat̄ in uaſe vitri ⁊ ponatur
in ſole.xl.diebus ⁊ adminiſtra:

Oleū de maſtice cōueniens ad debilitatē ſtōi ⁊
aꝑata eius ⁊ lenit duritiē.℞.olei ſiſamini kiſt
ij.maſticis.ʒ.vi.terat̄ maſtix ⁊ ꝓijciatur ſuper oleum
in uaſe duplici.

Oleū de apſinthio fcm̄ in ſole calefaciens ⁊ cō
fortanſ mēbra frigida.℞.olei ſiſamini danic.i.
proijce ipſum in vaſe uitri ⁊ apſinthij.ʒ.ij.⁊ ponatur
in ſole.xl.diebus ⁊ adminiſtretur.

Oleū de aneto.℞.olei ſiſamini kiſt.i.ſeis aneti
exiccati in umbra.ʒ.i.proijciātur in uaſe uitri ⁊ ponā
tur in ſole.xx.diebus ⁊ adminiſtretur.

Oleū de lilio qd̄ cōfert ad frigus matricis ⁊ ꝓ
focatiōm matricis ⁊ ad colicā ⁊ calefacit renes ⁊ veſi
cā.℞.caſie lignee ⁊ coſti ⁊ carpobalſami ⁊ maſticis oi
um an̄.ʒ.i.gariofil'.⁊ cinamomi āboꝝ an̄.ʒ.ſ.croci.ʒ
i.tere ⁊ proijce in uaſe uitri cū.lb.i.ſ.olei ſiſamini ⁊ li
lijs.xxx.nūero poſtq̄ ꝓieceris illud qd̄ ē in eis de citri
nitate ⁊ radices folioꝝ eoꝝ ⁊ ponatur in ūbra in loco
tēꝑato uſq̄ quo ſumat olꝫ ꝟtutē e⁹ ⁊ adminiſtretur.

Oleū de haſce qd̄ ꝯfert ad difficultatē urine.℞
olei ſiſamini.ʒ.i.aque.lb.i.⁊ quartā zinziberis
ʒ.iiij.haſce.ʒ.x.tere medicinas groſſe ⁊ ꝓijce in uaſe cū
aq̄ ⁊ oleo ſiſamino ⁊ decoquat̄ donec cōſumat̄ aqua
⁊ remaneat oleū ⁊ diſtillet̄ de eo in foramē uirge.

Oleū de haſce aliud ad iūcturas ⁊ colorē effic̄
bonū ⁊ addit in deſiderio coeundi ⁊ cōmouet
ſuper coitū ⁊ rectificat renes ⁊ ueſicā ⁊ dorſum qū de
eo bibī q̄titas.ʒ.i.oi die cū rob aut cū uino ⁊ admini
ſtrat̄ ēt in cliſteribus.c⁹hec eſt permiſtio.℞.olei ſiſami
ni ⁊ lactis uacini dulcis ⁊ ſucci haſce humidi oium a
na.lb.x.penidioꝝ alboꝝ.lb.v.zinziberis.lb.ij.ſ.Terā
tur penidij ⁊ cribellent̄ ⁊ ꝓijciant̄ oīa in vaſe figuli ⁊
accēdat̄ ſub eo ignis leuis donec cōſumātur aq̄ haſce
⁊ lac ⁊ remaneat oleum ſolum ⁊ bibatur de eo ſicut di
ximus.Eſt enim iuuatiuum ad debilitatem renum ⁊
addit in deſiderio coeundi ⁊ ſpermate.

Oleū haſce aliud cōueniens ad difficultatē vē
tris ⁊ dolorē ilioꝝ ⁊ renū ⁊ ueſice.c⁹ hec eſt ꝑ
miſtio.℞.aque dulcis ſacraiati.xv.zinziberis pondus
ʒ.iiij.ꝯtriti haſce pondus.ʒ.x.olei ſiſamini ſacralati.i.
decoquantur in uaſe mundo igne leui donec conſuma
tur aqua ⁊ remaneat oleum ⁊ auferatur ⁊ dimittatur
donec infrigidetur ⁊ coletur ⁊ fiat cliſtere ex eo poſte
rius ⁊ an̄ infundendo in foramen uirge.

Oleū de ſpentibus cōferēs ad ipetiginē ⁊ mol
lificatiōm ſtōi.Sumant̄ olei ſiſamini kiſt.iij.⁊
ponant̄ in uaſe figuli ⁊ ponātur in eo de ſerpentib⁹ ni
gris a.v.uſq̄ ad.x.⁊ ſtringat̄ caput uaſis ⁊ decoq̄tur
lento igne donec in decoctione diſſoluātur ⁊ auferant̄
ab igne ⁊ dimittat̄ donec infrīet ⁊ aperiat̄ caput ei⁹ ⁊
caueat̄ a uapore e⁹ qr̄ dimittat̄ donec infrīet ⁊ reſpiret
⁊ auferat̄ ab eo uapor ⁊ ponat̄ in uaſe ⁊ admiſtret̄ i e
pithimate qū ipm eſt nec̄ium cum pēna inunctum.

Oleū regis dauid qd̄ eſt iuuatiuū ad palyſiꝫ ⁊
torturā ⁊ podagrā ⁊ tremorē ⁊ ad dolores iū
cturaꝝ ⁊ dorſi ⁊ ad fiſtulas ⁊ hemorroidas ⁊ ad coli
cā ⁊ elephantiā.c⁹hec ē permiſtio.℞.bdellij.ʒ.x.āmo
niaci ⁊ ſerapini ⁊ oppoponaci ⁊ carpobalſami ⁊ opij
⁊ polypodij ⁊ ellebori albi ⁊ zarur ⁊ ſeleniati ⁊ cap
ſie ⁊ amigdalaꝝ amaraꝝ excorticataꝝ oium an̄.ʒ.vi.ga
riofiloꝝ ⁊ nucis muſchate ⁊ zinziberis ⁊ galāge ⁊ cin
nāomi ⁊ laudani ⁊ caſtorei oium an̄.ʒ.iij.keſile et ſeis
hyuſquiami albi et ſiſoleos et olibani et nigelle et ſe.e
ruce et ſe.porri et ameos et coſti oiuꝫ an̄.ʒ.v.ciperi et
granoꝝ harmel et myrti et granoꝝ uiridiū et granorū
alkerua et ſanſuci oium an̄.ʒ.iij.folioruꝫ eupatorij et

usnee āboꝝ añ.ʒ.v.terātur medicine iste ꝯtritiōe gros
sa et ꝓijciātur in uase et fundātur super eas.lb.vi.succi
caulis et decoquat igne leui donec redeat ad.lb.ij.et
remoueat ab igne et colet et exprimat ita ut nō rema
neat in eo aliq̄d de uirtutibus haꝝ medicinaꝝ et redu
cat ad uas et fundātur super ipm de oleo oliue.lb.vi.
et butyri uacci et olei alrazaki et olei de kerua et olei
aldemest decocti cū spēbus et affert hoc oleū de egyp
to oium añ.ʒ.x.et farine amigdalaꝝ amaraꝝ.ʒ.ij.gra
noꝝ lauri et pini āboꝝ añ.ʒ.vi.olei de lilio et olei de e
ruca āborum añ.ʒ.v.granoꝝ uiridiū pondus.ʒ.x.olei
sisamini aut alrazaki in quo decocte st rute.ʒ.iij.usnee
ʒ.iij.olei de alcāna.ʒ.v.mellis anacardi.ʒ.iij.et addāt
super olea in uase et dissoluat cū pauco illius aque de
sagzenea pondus.ʒ.x.decoq̄tur lento igne sm facilita
tē donec remaneat aque q̄titas sacraiati.i.et auferat
ab igne et colet cū mandili spisso et reducat ad uas ⁊
ꝓijciātur āmoniaci.ʒ.x.et mellis.ʒ.x.et ponat sup pru
nas donec liquefiat et misceātur cū eo de storace liqui
da et napta alba et olei balsami oium añ.ʒ.x.et ponat
in āpulla et claudatur stricte caput ei⁹ dosis ei⁹ a quar
ta.ʒ.i.usq3 ad auī.i.cum aqua ciceris tepida.

OLeū de costo dat in potu et confert ad frigus
lacertoꝝ et ꝓpe epatis et stōi et aperit oppilati
ones lacertoꝝ cōfortās eos faciens colorē esse bonū
cōseruās nigredinē capilloꝝ.℞.costi amari.ʒ.x.casie
ʒ.vi.foliorum almāmacor sextaria.x.terātur grosse et
infundantur in uino in nocte et proijciātur super eas
olei sisamini.lb.i.s.et decoquatur in uase duplici do
nec consumatur uinum et remaneat oleum.

OLeū de costo aliud ad dolorem epatis ⁊ stōi ⁊
dolorē iuncturaꝝ ex frītate ⁊ mollificatione la
teris.℞.gariofil.℥.i.calami aromatici ⁊ spice ⁊ folij
indi ⁊ storacis ⁊ radicis lilij celestis ⁊ cinami ⁊ usnee
⁊ costi omniū anā.℥ .ij.enule ⁊ casie ana.℥.i.myr
rhe.℥.s.tere medicinas grosse ⁊ infunde in aceto i no
cte ⁊ effunde super eas olei ⁊ aque āboꝝ añ.lb.v.⁊ d
coq̄tur lento igne donec cōsumatur aqua ⁊ remaneat
oleum ⁊ coletur ⁊ misceatur cum primo.

OLeū ierbuet ⁊ est medicina inda faciens ad vē
tositates grossas ⁊ ad dolorē matricis frīm.℞.
sapini ⁊ galbani ⁊ ciperi ⁊ sinapis ⁊ hellebori omniū
añ.ʒ.xv.gluis alibat.ʒ.viij.oppoponaci.ʒ.iiij.cinami
⁊ costi ⁊ aristologie longe ⁊ rotunde omniū añ.pōdus
ʒ.ij.acori ⁊ āmoniaci ⁊ sir ⁊ est medicina inda ⁊ fel ⁊
piretri omniū añ.ʒ.ij.s.zedoarie ⁊ doronigi ⁊ castorei
⁊ rute ⁊ basce ⁊ abrotani ⁊ radicis liq̄ritie ⁊ rute mon
tane ⁊ maruas de sirem ⁊ caulis ⁊ sansuci ⁊ sisimbrij ⁊
gariofiloꝝ hortulanoꝝ omniū añ.ʒ.s.myrrhe ⁊ asse o
dorifere ⁊ fetide ⁊ alaniudē omniū añ.ʒ.quartā.i.olei
oliue.lb.ix.⁊ aq̄.lb.xviij.decoquātur lento igne dōec
consumatur aqua ⁊ remaneat oleum dosis eius a me
dia.ʒ.usq3 ad duas cum aqua aneti.

OLeū sindin qd̄ noiat abrusened cōferens ad
tussim ⁊ uentositates grossas ⁊ attrahit humo
res grossos ⁊ cōfert ad hemorroidas c⁹ hē ꝑmistio.℞.
saune ⁊ pipis ⁊ macropipis ⁊ keisiz ⁊ zinziberis ⁊ ca
psie inde ⁊ salis rubei ⁊ cymi oiū añ.ʒ.vi.sauic nabac
kaficius.i.in aqua ⁊ coletur super medicinas.

OLeū de kerua qd̄ cōfert ad mollificatiōē ⁊ pa
lysim ⁊ torturā ⁊ aperit oppilatiōes epatis ⁊
splenis ⁊ cōfert ad colicā.c⁹ hec est permistio.℞.ame
os ⁊ origāi ⁊ calamiti montāi ⁊ myrrhe ⁊ marmacor ⁊
se.apij ⁊ se.feni.⁊ anisi ⁊ se.alādacocha ⁊ masticis ⁊ as
sari ⁊ fenugreci omniū añ.ʒ.vij.⁊ alsel ⁊ albel ⁊ alfel ⁊
acori ⁊ capsie inde ⁊ bdellij omniū añ.ʒ.v.sapini ⁊ ā
moniaci ⁊ oppoponaci omniū añ.ʒ.iij.⁊ radicū apij ⁊
corticū radicū feniculi.⁊ sq̄nāti ⁊ radicū liquiritie ⁊ e
nule sicce ⁊ basse omniū añ.ʒ.x.bezeribasen ⁊ sinsider
āboꝝ añ.ʒ.iij.zinziberis ⁊ cinamomi ⁊ gariofiloꝝ ⁊ cā
damoni ⁊ girbaugue ⁊ cubebe ⁊ macropiperis ⁊ pipe
ris ⁊ nucis muscbate ⁊ macis ⁊ nigelle ⁊ costi ⁊ cāui oi
um añ.ʒ.iiij.zedoarie ⁊ doronigi āboꝝ añ.ʒ.v.Tere me
dicinas grosse ⁊ funde super eas de aqua qd̄ submer
gat eas ⁊ decoq̄tur donec dissoluātur ⁊ colet ⁊ fundā
tur super ea olei de kerua recentis.lb.vij.⁊ decoquā
tur lento igne donec consumatur aqua ⁊ remaneat o
leum ⁊ administretur qum necesse fuerit pōdus auī.
ij.aut.iij.cum aqua de radicibus.

OLeū de kerua simplex.Decoquatur cū aqua
sola ⁊ minoratur a caliditate sua qum decoq̄
tur cum aqua sola ⁊ est in loco olei alrazaki qu3 ablui
tur cum aqua sola.

OLeū de cucurbita qd̄ cōfert ad oēm caliditatem
⁊ ad acuitatē in toto corpore si fuerit mēbꝝ inunctum
cū eo ⁊ si fuerit in uesica aut renibus inungat cū eo et
olfaciat ex eo ⁊ inungat cū eo.Et si fuerit in capite fi
at caputpurgiū ex eo.et si fuerit in itestis acuitas chli
ca sumere in potu ex eo est iuuatiuū ad oia illa.c⁹ hec
est permistio.Sumat cucurbita magna integra ⁊ excō
ticet ⁊ terat ⁊ exprimat et sumātur de aq̄ c⁹ ptes.iiij.
et olei sisami recentis ps i.decoq̄t lēto igne donec ꝯsu
mat aq̄ et rēaneat ol3 dide colt i uase uitrato et admi

OLeū asebesabrē qd̄ cōfert ad uētositatē in geni
bus et iuncturis et toto corpore.Sumatur aq̄
asebesabrē ps.i.et olei sisamini ps.i.et decoq̄tur dōec
consumatur aq̄ tota et remaneat oleum coletur ergo
et reponatur in uase uitri et claudatur stricte os e⁹ do
sis sit ab auī.i.us3 ad.ʒ.s.sicut diximus et bibatur sup
mensurā.℥.ij.aque ciceris in qua cum cicer decoctum
sit aliquid cymini et sit cibus super ipsum zibrabegi et
si fiat ex eo inunctio super membra confert.

OLeū auris.℞.olei sisamini.lb.ij.origani.ʒ.xv
rubee.℥.ij.oppoponaci et sapini et myrrhe et
bdellij et āmoniaci et aloes et olibāi omniū añ.ʒ.ij.ter
medicinas et proijce sup eas paꝝ aque et cōfricent cū
manu bñ et ꝓijciatur super eas oleū et decoq̄tur lento
igne donec inspissetur et colletur et admistret

OLeū auris descriptiōe alia.℞.sceba.℥.ij.que
ꝯfricet cū olei.lb.i.et aque sansuci.lb.s.decoque oia
lento igne in cocbliario ferreo et colla ipsum et distil
la de ipso in aurem.

OLeū alfelfelud cōueniens ad dolorē iunctura
rū et spasmū et mollificatiōm mēbroꝝ.℞.fel et
bel et fel et acori et capsie et enule et macropipis et nu
cisuomice et radicis lilij et se.fenicu.et costi et myrrhe
et zedoarie et doronigi omniū añ.ʒ.v.terātur grosse et
proijciātur in ollā et proijciātur super ea olei sisamini
et lactis et aque omnium añ.emine.ij.decoquātur in
vase duplici donec consumātur aqua et lac et remane
at oleum et coletur et administretur.

DEscriptio alia que cōfert ad dolores uesice et
matricis frāꝝ et ad uenā sciaticā et frig⁹ renum
et mollificat.ōm mēbroꝝ et colicā et torturā et palysi3
et ad uentositates frās grossas que accīt in neruis et
dolorē dorsi et oē3 dolorē q̄ fit ex frigor et grossitudie

⁊ est oleū indū. ℞. sel. ⁊ bel. ⁊ sel. ⁊ acori ⁊ capsie ⁊ radicis liliȷ̄ celestis ⁊ enule ⁊ macropipis ⁊ nucisuomice ⁊ nucis cupressi ⁊ pini ⁊ costi ⁊ se. feniculi ⁊ zedoarie ⁊ buzed ⁊ doronigi omniū an̄. ʒ. x. terātur oīa grosse ⁊ sumat lactis dulcis et aq̄ ābo℞ an̄. lb. x. ⁊ olei sisami lb. v. ꝺcoq̄tᷓ i uase duplici dōec ꝯsūat aq̄ ⁊ rēaneat ol℥.

Oleū de ouis fit aut molendo uitellos elixato℞ aut distillādo in uase uitreo composito aut cuz distillatione sublimata.

Oleū alkekengi qꝺ est cōueniēs ad epilepsiā ⁊ palysim ⁊ mollificatiōm ⁊ ſtitatē ⁊ spasmū ⁊ ꝺbilitatē ſtōi ⁊ uenā sciaticā ⁊ dolores iunctura℞ ⁊ dorsi ⁊ ꝯfert ad colicā ⁊ ꝓuocat mēstrua ⁊ calefacit matricē ⁊ frāgit lapidē ⁊ sedat dolorē ani ⁊ apit oppilatiōes corporis. ℞. myrobal. kebulo℞ ⁊ belliricoꝝ ⁊ myrobalanoꝝ nigroꝝ ⁊ ēblicoꝝ omnium an̄. ʒ. x. radicis apiȷ̄ ⁊ radicis feniculi ābo℞ an̄. ʒ. vij. macropiperis ⁊ piperis ⁊ zinziberis omniū an̄. ʒ. v. oppoponaci hyusquiami: ⁊ ſapi oium an̄. ʒ. v. turbit sextaria. iiij. caulis recētis ⁊ rute recētis ⁊ basce hūidi oiu3 an̄. M. i. terātsicca grosse ⁊ incidantur olera ⁊ proȷ̄ciantur in uas ⁊ proȷ̄ciant sup ea aque. lb. xxiiij. ⁊ decoq̄tur dōec ĩmāeat medietas ⁊ colet ⁊ ꝓȷ̄ciātur super ea olei de kerua emie iiij. ⁊ decoq̄tur donec cōsumat aq̄ ⁊ remāeat oleū. qui dā ꝟo addunt ī eo radicū liliȷ̄ sextaria. ij. ⁊ capsie. ʒ. iiij. ⁊ anisi ⁊ edebes ⁊ asid ⁊ cordumeni oiu3 an̄. ʒ. ij.

Oleū de croco qꝺ lenit neruos ⁊ aufert spasmū ⁊ cōfert ad duritiē matricis ⁊ colorē efficit bonū. ℞. croci. ʒ. vi. calami aromatici. ʒ. v. myrrhe. ʒ. ʃ. cōdumeni. ʒ. vi. infundātur medicine per se ⁊ myrrha ꝑ se in aceto preter cordumeni ⁊ dimittātur diebus. v. ⁊ in sexto die infundātur cordumeni in aceto ⁊ dimittatur die uno ⁊ infundātur super ea in die septimo olī sextaria. v. ⁊ decoq̄tur lēto igne donec consumatur aqua ⁊ remaneat oleum:

Oleū de usnee. ℞. usnee sextaria. v. costi. ʒ. x. casie ⁊ calami aromatici ābo℞ an̄. ʒ. iij. marmacō ʒ. ij. storacis. ʒ. v. olei myrti. lb. i. ʃ. terātur medicine ⁊ infundātur in aceto ⁊ dimittātur tribus diebus continuis ⁊ coquātur cum oleo donec consumatur acetum ⁊ remaneat oleum ⁊ coletur ⁊ recōdatur.

Oleū de euforbio nīm cōferēs ad dolores ſtōi ⁊ ꝓpe in neruis ⁊ ad uenā sciaticā ⁊ dolorem dorsi ⁊ pedū. cᵒ hec est permistio. ℞. costi amari pōdus ʒ. x. castorei pōdus. ʒ. v. ⁊ calamīti sicci pondus. ʒ. xij. ⁊ piretri pondus. ʒ. vij. ⁊ cōdisi pondus. ʒ. iiij: ⁊ staphisagrie pondus. ʒ. iij. terātur oīa ⁊ decoq̄t i uase cū. xl. ʒ. uini odoriferi postq̄ infusa st in eo die ⁊ nocte us3 quo ꝑueniat ad id qꝺ est minus tertia deinde infrīzentur ⁊ ꝯfricent uehemēter ⁊ colet ⁊ fundat super ip̄m q̄tū est medietas ponderis cᵒ olei sisami aut olei sambacini aut olei alkeiri ⁊ decoq̄tur us3 quo cōsumat uinū ⁊ remaneat oleū deinde sumātur ad oīa. x. pondera olei euforbiȷ̄ albi recētis. ʒ. ij. ⁊ teratur sicut puluis ⁊ misceatur cū oleo ⁊ ponatur super ignē donec bulliat ⁊ recōdatur.

Oleū qꝺ romāe ꝺī ꝺemanū ⁊ cᵒ expositio ē medicina. x. spēꝝ ꝯferens ad frigus neruoꝝ ⁊ ſtōi cōfortās mēbra repellēs superfluitates lenificās neruos. ℞. storacis. ℥. iiij. ⁊ masticis pondus. ℥. xij. ⁊ foliȷ̄ indi ⁊ spice ābo℞ an̄. ℥. iiij. ⁊ euforbiȷ̄. ℥. iij. cinamōi. ℥. vi. cere albe. ℥. xij. olei de ben. ℥. xlviij. olei balsami. ℥. xij. piperis. ℥. i. terantur sicca ⁊ soluantur que sunt ꝑter illa ⁊ reponatur.

Oleū de florībᵒ papaueris ruffi calefaciēs ſto3 ſim ⁊ resoluit cōmotiōm ⁊ apatiōm qn̄ ꝯmiscetur cū adipe anꝛis aut galline. Sumat olei boni. lb. i. ⁊ rob papaueris ruffi. ℥. ij. ponat illud in uase ⁊ pōatur in sole. x. diebus ⁊ reponatur: ueruntamen non habet illud oleum odorem.

Olea pura de lilio ⁊ cydoniȷ̄s ⁊ malis ⁊ sinapi ⁊ cucumere asinino fiunt ita ut sint olei sisami pars. i. ⁊ aque partes. iij. ⁊ stet in sole quadraginta diebus ⁊ reponatur.

¶ Tractatus. xi. de unguentis ⁊ emplastris.

Unguentum de cerusa quꝺ cōfert ad adustionem ignis ⁊ excoriationem. Recipe lithargyriȷ̄. ʒ. i. ceruse. ʒ. v. cere albe. ʒ. vij. olei rob. ʒ. ij. liquefiāt cera ⁊ oleū ⁊ ꝓȷ̄ciātur super ea cerusa ⁊ lithargyriu3 in mortarium ⁊ misceantur simul anteq̄ infrigidentur ⁊ misceatur cum eo albugo oui unius ⁊ administretur.

Unguētū aliud. ℞. cerulē. ʒ. iiij. lithargyriȷ̄. ʒ. ij. scorie argenti auꝛ. i. dragagāti. ʒ. i. terātur ⁊ cribellent cū orali ⁊ sumat cei albe. ℥. i. q̄ liq̄fiat cū ℥. iij. olī rob. ⁊ ꝓȷ̄ciāt sr ea meᵗ in motario ⁊ conteratur.

Unguētū basilicon magnū ꝯferens ad ulcera ⁊ cōuenit locis neruosis ⁊ ulceribᵒ in qbᵒ nō est calitas. ℞. cere. lb. i. picis. ℥. viij. myrrhe ⁊ resine oiu3 an̄. ℥. iiij. glutinis alimbat. ℥. iiij. olei. lb. vi.

Unguentū basilicon minus. ℞. resine ⁊ picis ⁊ cere eq̄les ptes ⁊ admistret cū oleo oliue.

Unguētū ꝺ cerusa cū aceto. Sume litbargyriȷ̄ q̄tū uis ⁊ cribella ⁊ ꝓȷ̄ce in ciminili ⁊ ꝓȷ̄ce sr ip̄3 acetū ⁊ oleū ⁊ ꝯmisce bn̄ cū manu ⁊ utere.

Unguētū de flore eris ad ulcera antiq̄. Floris eris. ʒ. ij. cere ⁊ resine ābo℞ an̄. ʒ. v. ⁊ terat flos eris ⁊ liq̄fiāt reliq̄ meᵗ cū oleo mensa q̄ ē nec̄ia ⁊ ꝓȷ̄ciat desup flos eris ⁊ ꝯmoneat dōec equet ⁊ administret.

Unguentū de calcadis qꝺ noiauit. G. mutkin cōferēs ad apata pestilētie ⁊ ꝯsolidat uulnera que difficile cōsolidātur ⁊ sanguinea ⁊ cōfert ad difficultatē urine ⁊ difficultatē egōnis ⁊ oīa apata. ℞. adipis zirbi antiq̄. lb. iij. olei antiq̄. lb. iij. calcadis. ℥. iij. liquefiat adeps ⁊ terat calcadis ⁊ misceat cū. iij. lb. olī ⁊ terant. lb. iij. litbargyriȷ̄ ⁊ misceat cū eis ⁊ cū adipe i mortario deīde pōat i frixorio mūdo ⁊ ꝯmisce ea cū spatla q̄ sit abscissa ex palma dōec eq̄t ⁊ admistretur.

Unguentū nigrū litbargyriȷ̄. ℥. i. aceti fortis. ℥. iij. olei. ℥. ij. decoq̄tur oīa cū studio ne adurantur ⁊ commoueatur donec coaguletur.

Unguentū diaqlon cōferens ad nodos ⁊ scrofulas ⁊ apata dura. cᵒ hec est ꝑmistio. Fenugreci ⁊ se. lini ⁊ altee albe oium an̄. keleiati. i. infundat in nūq̄dꝫ co℞ per se die ⁊ nocte deinde sumātur de mucilagine uniuscuiusq3 co℞. lb. i. ⁊ quarta ⁊ litbargyriȷ̄ lb. i. ʃ. ⁊ olei. lb. ij. bulliāt mucilagines ebullitiōe una: deinde auferat ab igne postea bulliat oleū cū litbargyrio trito dōec coaguleᵗ ⁊ altereᵗ color cᵒ deide ꝓȷ̄ciat sr ip̄3 mucilagines una pᵒ aliā ⁊ coaguleᵗ igne leui.

Unguentū rubeū. ℞. litbargyriȷ̄ eminā. i. ꝯtriti cribellati olei oliue. lb. ij. aceti. lb. x. concutiat donec coaguletur ⁊ ponatur super ipsum postq̄ coagulatur. lb. i. de uenis tinctorum.

Unguentū apostolo℞ ⁊ est apostolicon ⁊ noiat unguentū ueneris ⁊ est unguentū rectificās cū facilitate fistulas difficiles ⁊ scrofulas ꝑuas nec ē aliq̄d

simile ei ⁊ mūdificat vulnera ex carne mortua ⁊ pus:
⁊ cōsolidat. Et dī ꝙ est medicina.xij.aplōꝝ.cᵘ hec est
permistio.℞.terebinthie cere albe ⁊ resine oīum an̄.ʒ.
xiij. oppoponaci ⁊ floris eris āboꝝ an̄.ʒ.ij.āmoniaci
pōdus.ʒ.xiij.aristol.longe ⁊ turis masculi āboꝝ an̄.ʒ.
sex myrrhe ⁊ galbāi āboꝝ an̄.ʒ.iij.bdellij pōdus.ʒ.vi.
lithargyrij pōdus.ʒ.ix.īfundat bdelliū i aceto uini ⁊
decoq̄t i estate cū duabꝰ.lb.olei ⁊ i hyeme cū.lb.iij.

Unguentū de uzifur cōferens ad scrofulas et cā
crū et apata testiculoꝝ.℞.lithargyrij et galba
ni āboꝝ an̄.ʒ.v.olibani et āmoniaci āboꝝ an̄. pondus
ʒ.x.glutinis alimbat.ʒ.vi.cere sext.x.uzifur.ʒ.viij.et o
lei quantum sufficit.

Unguentū karmez ⁊ alkarmū cōferens ad dolo
rē ani et ignē psicū.℞.pulpe colloq̄ntide et condisi et
usnē ⁊ sulfuris omniū an̄.ʒ.iij.lithargyrij ⁊ sief memi
the āboꝝ an̄.ʒ.vi.harmel ⁊ marcor et est uermis alkar
mez omnium an̄.ʒ.xij.sambaci.ʒ.ij.picis.ʒ. x. liquefiat
almarcor cum oleo ⁊ administretur.

Unguentū cauterij.℞. colcotar assati pondus.ʒ.
x.calcis n̄ extīcte ⁊ storacis liquide oiū an̄.ʒ.ij

Unguentū gererati.℞.chelidonie ⁊ uenaꝝ citri
naꝝ ⁊ galbani ⁊ āmoniaci ⁊ sarcocolle ⁊ gūmi
⁊ sanguis draconis oium an̄.ptē.i.lithargyrij q̄tū est
pondus medicinaꝝ oium ⁊ olei sisamini ⁊ olei oliue q̄
tū est pondus medicinaꝝ omniū liquefiat cera cū oleo
in uase testeo nouo ⁊ puluerizentur desuper medicine
trite ⁊ cribellate ⁊ misceatur ⁊ administretur.

Capitulum de emplastris.

Empl̄m andromachi quod cōfert spleneticis ⁊
hydropicis ⁊ qui patiūt tensiōē lateꝝ ⁊ ad do
lorē iuncturaꝝ ⁊ ad uenā sciaticā ⁊ egritudi
nes chronicas ātiquas.cᵘ permistio hec ē.℞.cere ⁊ pi
cis omniū an̄.lb.i.gūmi pini.lb.i.olei cyathi.viij.arse
nici rubei uel aurei aluis iameni calcis quā aq̄ nō iue
nit oium an̄.℥.ij.ppa ipm sm ꝙ narratur.

Empl̄m mirabile relatū ad andromachū qd cō
uenit ubi uult aliq̄s ut sugat ex eo aliq̄d:frāgit
ei ipm ⁊ extrahit ossa corrupta ⁊ furūculos ⁊ spinas:
⁊ cōfert ad uenā sciaticā ⁊ sputū saniei ⁊ duritiē uisce
rū ⁊ torsiōē mēbri super mēbꝝ ⁊ sigillatiōē uulnerū
℞.granoꝝ que inueniūt in fructu plāte que dicit au
meli ⁊ baurac rubei ⁊ salis āmoniaci ⁊ aristol. cretice
⁊ radicis cucumeris asinini ⁊ gūmi albotin oium an̄.
pondus auī.xx.piperis ⁊ macropiperis ⁊ āmoniaci ⁊
amōi ⁊ xilobalsami oium an̄.auī.decē turis masculi ⁊
myrrhe ⁊ resine sicce ⁊ aldabac fra oium an̄. auī.x. ⁊
lactis arboris mori auī.x.cere auī.xxx.⁊ adipis capī
auī.xv.⁊ fecis olei de lilio q̄tū sufficit ad cōficien̄ me
dicinā. Terant medicine sicce ⁊ fricent ēt ⁊ inungat q̄
fricat eas manus suas cū fece olei de lilio ita ut qū p
mista fuerint oia bene reponatur ⁊ seruetur ⁊ qū neces
se fuerit utiᵘ eo ad auferendā laxitudinē tunc sumantur
de eo.℥.iij.⁊ adipis anatis.℥.iij.⁊ olei de alcanna.℥.
iij.⁊ permisceatur ⁊ administretur.

Empl̄m ad dolorē iuncturaꝝ ⁊ podagre ⁊ ē me
dicam̄ expertū utile. Seis hyusquiami kist.i.
agarici ⁊ fenugreci an̄.kist.i.baurac.℥.i.cere.lb.unaz
reusini decocte.lb.i.olei ātiqui.lb.i.medulle ossiū cer
ui.℥.iij.radicis lilij.℥.iij. Terātur medicine sicce ⁊
cribellent ⁊ liquefiant ea que liquefiunt ⁊ dimittātur
donec infrēt ⁊ proijciantur super medicinas siccas ⁊
cōmisceantur ⁊ reponatur ⁊ administretur.

Empl̄m filagrius ad dolorē stōi ⁊ epatis ⁊ do
lores matricū ⁊ apata qū linit exterius ⁊ ad
mistrat mulieribꝰ in lana liniēdo cū eo matricē.℞. cro
ci.ʒ.ij.⁊ in descriptiōe alia.ʒ.xij.bdellij ⁊ masticis ⁊ ā
moniaci ⁊ aloes ⁊ storacis humide omniū an̄.ʒ.viij.ce
re sextaria.iij. adipis anseris.ʒ.xij.isopi sicce aut hu
mide.ʒ.xxx.olei nardini quantum sufficit.

Unguentū qd cōfert ad uehemētiā debilitatis e
patis ⁊ stōi ⁊ lenit duritiē ⁊ retinet ascellatiōē
epithimatū.℞.tortellaꝝ de scemi pondus.ʒ.iij.alkeia
⁊ apsinthij ⁊ olibani oium an̄.pōdus.ʒ.ij. ⁊ myrrhe ⁊
aloes ⁊ adezirati ⁊ xiloaloes ⁊ acatie oium an̄. pōdus
ʒ.i.⁊ laudani pondus.℥.ij. ⁊ cydonioꝝ excorticatorū
decoctoꝝ mūdatoꝝ a granis suis pondus.ʒ.vi.⁊ dacti
loꝝ alcabs dactilos.l.numero ⁊ cere ⁊ olei nardi ⁊ o
lei ros.q̄ntitatē cū qua fiat unguētū. Infunde dactilos
⁊ tortellas in uino ⁊ accipe cydonia ⁊ mūda ea ex cor
tice ⁊ granis suis deinde coque ea in uino donec mol
lia sint ⁊ qū decocta st̄ tere ea bn̄ ⁊ permisce ipsa cum
dactilis ⁊ tortellis deinde cōtere ea cū tortellis donec
misceātur ⁊ liquefac cerā cū oleo ⁊ tere reliquas me
dicinas ⁊ cribella ea ⁊ pulueriza eas super cerā liq̄fa
ctā cū oleo deinde aggrega ea simul in mortario ⁊ per
misce ea in eo donec permisceātur bn̄ deīde line ex eo
sup lanā.i.pānū ⁊ pōe ipm sup epar ⁊ stōm.

Unguentū scm̄ cū pulpa colloquintide qd ꝯfert
ad illud qd dcm̄ ē.cᵘ hec est permistio. Pulpe
colloq̄ntide pōdus.ʒ.xij.turbit ⁊ scamonee ⁊ euforbij
omniū an̄.ʒ.viij.se.aneti ⁊ salis ⁊ myrrhe ⁊ aloes ⁊ fel
lis uaccini ⁊ salis indi ⁊ nigelle ⁊ staphisagrie montāe
⁊ piperis ⁊ zinziberis ⁊ myrobal. citrinoꝝ ⁊ mezeriō
⁊ belliricoꝝ omniū an̄.pondus.ʒ.xij.⁊ amigdalaꝝ ⁊ ā
moniaci ⁊ oppoponaci ⁊ sapini omniū an̄. ʒ.vij. bau
rac ⁊ sulfuris citri āboꝝ an̄.ʒ.xv.fenugreci ⁊ camemil
le ⁊ se.lini omniū an̄.pondus.ʒ.x.storacis ⁊ cere āboꝝ
an̄.sextaria.x.liquefac ea que liquefiunt de istis medi
cinis cū butyro vaccino ⁊ infunde que ex eis infundū
tur in uino ⁊ tere que ex eis sicca st̄ ⁊ cribella ea dein
de tere infusa ⁊ permisce ea sil' donec fiat unguentū de
inde lini ex eo stōm ⁊ epar:ipm ei facit descendere aq̄
citrinā:⁊ qui indiget ascellatione ⁊ nō pōt bibere me
dicinā liniat ipm super stōm qm̄ soluet eum.

Empl̄m scm̄ cū cordumeni qd cōfert ad dolo
res antiquos qui st̄ in epate ⁊ stō ⁊ splene ⁊ du
ritiē accn̄tē in eis ⁊ frigus.℞.cordumeni ⁊ spice ⁊ a
momi ⁊ piperis ⁊ macropiperis ⁊ costi ⁊ casie mūda
te ⁊ turis ⁊ piretri ⁊ amigdalaꝝ ⁊ āmoniaci ⁊ alkeia
⁊ myrrhe ⁊ storacis ⁊ carpobalsami et aristol.lōge et
rotūde et ciperi et meliloti et laudani et gariofil.oium
an̄.pondus.ʒ.ij. ʒcroci pondus.ʒ.ij.et ireos et opobal
sami et adipis vacce aut anatis oium an̄.pondus.ʒ.v.
et gūmi amigdale amar̄ pondus.ʒ.v.liquefac cerā cū
oleo nardino et fac ipsum sicut narraui tibi.

Tractatus.xij.de iuuamento harum medicinaruz
appropriato unicuiq; menbro.

Ad frigus capitis cōferūt scelithe ⁊ anacā
dinū et diacyminū caputpurgio scō. Gra
uitati capitis cōfert infusio de hiera et pi
lule alborōal que mundificāt caput.

Ad dolorē capitis sm̄ antiqū sotira scelithe sm
ꝙ dī hiera eufratis hierapicra hiera archige
nis. Theodoricō.hiera cataꝫ trocisci stelle epithimati
si frōtē. Et ad cephaleā iteꝝ oleū nardinū. Ad

emigraneã trocisci stelle liniti sup̄ frontē: oleū nardinū
suffuf infusiōis hieṙ: ꝯfectio hermetis facto cap̄purgio
¶ Ad uertiginē sotira pura: ꝯfectio hermetis: anacar
dinū: hiera archigeis: theodoricō: electuarium de am
bra magnum.

A D obliuiōm ⁊ recordatiōꝫ et mentē anacardi
nū: electuariū de anacardis: scelithe ſm ꝙ dr̄ facto cap̄
purgio ex eo: suffuf aristotelis: electuarium de ābra siri
mosꝫ hierapicra. ¶ Ad alguesgues et maniā tyriaca
et mithridatū: tyriaca esdre: scelithe ſꝫ ꝙ dr̄. Tyriaca
iarbe ramaguē: hiera catagini: medicina de muscho et
ꝓpe ꝺscriptō fcā ad mīiā cholicā. Anacardinū qn̄ eq̄
tur in sua receptiōe: cōfectio de iacyntho nr̄a que cō
fortāt ſbus ſt: tyriaca mithridatū: pilule stōatice alkin
di. ¶ Ad epilepsiā tyriaca: mithridatū: tyriaca esdre
tyriaca diatesseron: sotira: scelithe. Tyriaca nr̄a: ꝯfecti
o cesaris: alkeskinengi ꝓpe ad pueros. Theodoricō:
hieragarios: hiera nr̄a. medicina de muscho dulcis et
amara: hiera picra: acetū squille: et oxymel eꝰ. ¶ Ad
apoplīā. Tyriaca mithridatū: tyriaca esdre: oleū alke
kengi. ¶ Ad palysim et mollificatiōm in mēbris. Ty
riaca: mithridatū: tyriaca esdre: tyriaca diatesserō: me
dicina de muscho dulcis et amara: anacardinū: diamā
te: bedemeregi: hiera nr̄a: electuariū de vua: pilule uti
litatis: oleū barased: hiera Gal. episcopalis: pilule de
euforbio: cōfectio aseimeri: caputpurgiū albabis: hie
rapicra clisterizata. ¶ Ad torturā scelithe. Medicia
de muscho dulcis ⁊ amara: anacardinū: electuariū de
vua: pilule ꝓficui: pilule de dende sal. ¶ Ad tremorē
Tyriaca mithridatū: tyriaca esdre: sotira electuarium
nr̄m: hiera catagini. ¶ Ad spasmū sotira: oleū alkekē
gi: oleū de croco: hiera Gal. hiera catagini. ¶ Ad do
lorē oculi sotira: hierapicra: medicina keted regis. ¶
Ad cecitatē et aq̄ que fit in oculo: hiera archigēis in
principio. ¶ Ad dolorē auris: trocisci stelle: oleū nar
dinū. ¶ Ad ſm. acetū sq̄lliticū et oxymel eꝰ ad illā in
qua nō est ulcus. ¶ Ad dolorē dentiū: sotira sagzene
a: cōfectio de scoria: trocisci stelle. ¶ In coroso. Con
fectio philosophoꝝ: oxymel squilliticū: acetū eꝰ restri
git sanguinē et detumescere facit carnē gingiuaꝝ. ¶
Rectificatio nodatiōis lingue et mollificatiōis eꝰ: sce
lithe est electū in hoc: cōfectio philosophoꝝ hierapicr̄.
¶ Ad apata cordis et dolores eꝰ. Confectio de mu
scho medicina keted regis: medicina Gal. que cōfert
ad egritudies cāne. ¶ Ea q̄ cōfortāt cor ſt. Tyriaca
mithridatū: tyriaca esdre: tyriaca diatesserō: nedrech
darȳ: resus darȳ. confectio alkindi: tyriaca nr̄a: cōfe
ctio de iacyntho nr̄a: cōfectio Gal. electuariuꝫ de am
bra: electuariū aliud. ¶ Ad pulsum cordis. Tyriaca
mithridatū scelithe. tyriaca nr̄a: cōfectio cesaris miua
sirꝰ de malis calidus: cōfectio de muscho: medicina de
muscho dulcis et amara. ¶ Ad sincopi. medicina de
muscho: mithridatū: kelkelēgi. ¶ Ea que mundificāt
cānā pulmonis et pectus: medicina Gal. et pilule q̄ ſt
in. x. tractatibus: et medicine loch de aliȷ̄s: trocisci de
stōaticis ſt mirabiles: sirupꝰ de isopo. ¶ Ad raucedi
nē uocis et abscisionē eꝰ. Loch de melone acetū sq̄lli
ticū et oxymel eꝰ. pilule que ſt in. x. tractatibꝰ. ¶ Ad
abscisionē uocis. Tyriaca: mithridatū. ¶ Ad difficł
tatē anhelitus: cōfectio cesaris: medicine de muscho:
pilule dicte in. x. tractatibꝰ: medicina diamarte ꝺ cur
cūa diasulfur filoniū: medicina keted regis. ¶ Ad as
ma et anhelitū ꝓpationis: loch de squilla et eꝰ oxymel

¶ Ad difficultatē ⁊ cōstrictiōm: trocisci de papaueṙ.
¶ Ad dolores pulmonis ⁊ pectoris ⁊ hypocōdrioꝝ
sotira kokiū: tyriaca mardurucbos: tyriaca esdre cōfe
cta. ¶ Ad tussim antiq̄: tyriaca ⁊ mithridatū ⁊ sceli
the ſm ꝙ dr̄: ⁊ diasulfur: oleū asindin: ⁊ loch de papa
uere: trociscus de papauere. ¶ Ad spuiū sanguinis ⁊
fluxū eꝰ ⁊ ipsius uomitū ⁊ saniei. Trocisci Gal. ꝓpe ꝯ
ferentes saniei: trocisci arostōachis mirabiles: loch de
papauere. ¶ Ad uomitū sanguinis ⁊ spuiū eiꝰ meᵃ al
cheirō loch de melone: loch ꝺ spodio. ¶ ad frigꝰ epis
oleū de aneto alcāzi: sebereriarā: oleū de basce: pilule
que ſt in. x. tractatibꝰ. ¶ Ad dolorē epatis: cōfectō ꝺ
seibus: medicina de gentiana: unguētū de cordumeni:
trocisci de eupatorio: aq̄ de radicibus. trocisci de. x.
tractatibus: cōfectio de muscho: ꝯfectio de calam̄to: a
thanasia: cōfectio hermetis cū aq̄ algeleniabi: diacur
cūa: diacostū: filoniū kelkelēgi: suffuf de acoro fcō tro
cisco: pilule de eupatorio: theodoricō sal: acetū squille
¶ Debilitas epatis ⁊ q̄ confortāt ipm: dialacca: ⁊ pi
lule stōatice alkindi: ⁊ unguentū cū pulpa colloq̄ntide
sal ēpl̄m: ⁊ medicina alindriō: diacurcūa: medicia quā
alkindus ⁊ aliȷ̄ dixerīt esse Gal. alcāzi: ꝯfectio de scoria
electuariū Gal. oleū ꝺ cinamō. suffuf bubede. ¶ Ad
extuatiōm epatis resus darȳ est cōfortatiuū ualde: tyri
aca nr̄a: cōfectio alkindi: cōfectio de muscho: sagzenea
singularia fecimus oīa que ꝯferīt ad dolorē eiꝰ. ¶ Ad
ap̄a epatis: medicina kiume medici: trocisci de berbe
ris: trocisci de reubarbaro; trocisci alzedarfiō. ¶ Ad
duritiē epatis ⁊ splenis: trocisci de reubarbaro: electu
ariū ꝺ aniuꝺ. ¶ Ad dolorē epatis ⁊ splenis. Tyria
ca esdre: mithridatum: diacurcūa: dialacca. ¶ Ad hy
dropisim ⁊ initiū eꝰ: tyriaca: mithridatū: confectio her
metis: medicina kiume: hiera archigenis. ¶ Ad mali
tiā ꝯpl̄onis: oleū de euforbio: suffuf alkekengi: bactissu
cha: diasulfur. ¶ Ad inceptiōm malitie cōpl̄onis: ho
morusia: diacurcūa: dialacca: trocisci ꝺ berberis: meᵃ
kiume: aq̄ ꝺ radicibus: pilule alkekengi. ¶ Et ad for
tē iteꝝ: alcāzi: sebercaren: fanaios: ⁊ rectificat sāguinē:
electuariū aliud. ¶ Ad ꝺbilitatē stōi: medicia kiume:
Unguētū ad debilitatē epatis ⁊ stōi: electuariū ꝺ xilo
aloes: ⁊ sagzenea: sal fcūs: suffuf: donū dei. ¶ Et ad ꝺ
bilitatē ⁊ corruptiōm suā: electuariū alcāzi: electuariū
kameati rectificat corruptiōm eꝰ. ¶ Ad corruptiōm
⁊ mollificatiōꝫ eꝰ: oleū afusume: cōfectio hermetis dia
curcūa: oleū aliud: aq̄ de radicibus: tyriaca: mithrida
tū: alkarme: tyriaca nr̄a: electuariū ꝺ ābra: trocisci stel
le. ¶ Expellunt ab eo superfluitates: pilule alkekēgi:
hierapicra: diacyminū: cōfectio alkindi: infusio picre:
mundificat eū: suffuf aburmaki: acetū sq̄lle: ⁊ oxymel e
ius: miua: sirꝰ de malis catus: ⁊ sirꝰ ꝺ piris: ⁊ citꝝ cōdi
tū: ⁊ cydonia cōdita. ¶ Et de eis que mundificāt ipꝫ
ſt electuariū Gal. pilule stōatice ſił: trifera ꝺ scoria ⁊ a
lia. ¶ Et ad mollificatiōm eꝰ: trifera maioꝛ: trifera ꝺ
scoria: suffuf hebede: oleū ꝺ ſpentibus. ¶ Ad calitatē
stōi ꝯfert sirꝰ ꝺ acresta. ¶ Ad frigus stōi electuariū ꝺ
xiloaloe tēpatū: oleū menuꝫ: oleū de costo: oleū ꝺ pa
pauere ruffo: electuariū ꝺ aniudē: electuariū alfangius
fendedicō alcāzi: schercaren: trifera de scoria: electuari
um talisafar. ¶ Ad infusiōm stōi. hierapicra: pilule i
de: hiera Hip. trifera: suffuf hebede. Ad dolorē stōi: ꝯ
fectio ꝺ seibus: dactilicō. medicina de gentiana. aq̄ de
radicibus. hiera ādromachi. electuariū diapipereō: se
berearen. Unguentū de cordumeni. pilule inde. oleuꝫ

rof.oleũ de costo:electuariũ Gal.ꝯfectio hermetis:pi
lule bone ad dolorẽ uentris:ẽplm filagriũs:azastõ:dia
curcũa:filoniũ :ꝯfectio de calamẽto.¶ Ad uentositã
tẽ stõi sotira nedrech dazij:albarmiu:trifera magna: o
leũ nazdinũ.¶ Ad aꝑa stõi cõfeẽt trocisci de berberis
⁊ eupatorio.¶ Ad duritiẽ stõi:oleum de mastice.¶
Ad appetitũ electuaria:⁊ alkekengi cõfortãt appetitũ
¶ Ad appetitũ cãninũ:de curatione eꝰ est diacyminũ
¶ Ad digõnẽ:tyriaca mithzidatũ:cõfectio phõrum:
confectio cesaris:alcãzi:diacydonitẽ ꝓpe muscbatum
trifera magna:cõfectio de muscbo:sagzenea: diacymi
nũ:electuariũ de ãbra:suffuf:aristol. elcũariũ suffuf: e
lectuariũ de granis uiridibꝰ :ꝯfectio de iacyntbo nr̃a
electuariũ aliud:citꝛ conditũ:electuariũ.¶ Ad singl
tũ:confectio cesaris est bona in eo ualde:miua sirupꝰ d
m̃ta:trocisci de mezerion.¶ Ad uomitũ ⁊ nauseã:tro
cisci aristomachis:confectio de sale indo ꝓpe ad phla
ticũ ⁊ mlicum:sirꝰde fructibus ⁊ ꝓpe ad cbolicũ: tro
cisci miue:sirꝰde m̃ta sirꝰde malis:sirꝰ de prunis: ⁊ cõ
fert ad sincopi.¶ Ad siti sirꝰde acresta:cãfora:trocisci
de spodio:⁊ si fuerit cũ resolutione nature.¶ Ad eru
ctuationẽ accidã: diacyminũ:trocisci stelle: diapipeõ.
¶ Ad splenẽ sotira:homorusia:kelkelengi: cõfectio d
seibus:anacardinũ:alcãzi:diamarte ⁊ aperit oppilati
onẽ eꝰ:bedemezegi:diacurcũa:diasulfur.olm abusume
confectio de iacyntbo nr̃a:theodoricon:biera nr̃a:sal.
Unguentũ cordumeni:suffuf de trocisci de.x. tracta
tibus.¶ Ad frigus intestinoꝝ:pilule que mũdificãt i
testina.pilule stomatice alkindi:pilule aburmaki.¶
Ad colicã ⁊ siccitatẽ nature:araston kelkelẽgi: oleum
de nasturtio:olm d kerua:fermos:sebereanẽ:dactilicõ
¶ Et ad dolorẽ eꝰfiloniũ episcopale:diacydoniten so
lutiuũ:electuariũ indũ:electuariũ cesaris. ¶ Ea que
leniunt nãm:st bierapicra:confectio inda:sirꝰd prunis
paꝝ de bdellio:pilule de tapsia:trocisci:⁊ confectio d
alleis.¶ Solutiua grossa:pilule stomatice alkindi:pi
lule alie ad mlia:pilule de capsia:biera Gal.pilule de
euforbio attrabunt ex lõginquo:⁊ ex neruis: biera fi
lagriꝰ:electuariũ cesaris:febereanẽ: pille filij albarith
¶ Ad retẽtiõm solonis uentris: tyriaca mitbridatũ:
diacydõitẽ:muscbatũ:unguẽtũ alkindi:sirꝰ de acresta:
ad cbolicos suffuf conueniens cbolericis camebatu.
Descriptio exfelãgios:suffuf aristotelis: miua:sirꝰ de
malis:sirꝰde m̃ta:sirꝰde piris:cydonia cõdita:trocisci
de balaustijs:trocisci de spodio:trocisci de seibus tro
cisci de diasacramentõ¶ Ad solutiõm uentris cũ san
guine ⁊ sanie:trocisci diasacramtõ. ¶ Ad difficultatẽ
urie:trocisci de lacca.¶ Ad ulcera intestinorũ ⁊ rasu
rã:tyriaca mitbridatũ:tyriaca esdre: confectio herme
tis:trocisci nr̃i:trocisci alij: athanasia: medicina keteo
regis:trocisci de balaustijs:trocisci diasacramentõ:tro
cisci de seibus.¶ Ad punctiõni:trocisci de seibus.¶
Ad uebemẽtẽ punctiõm:micleta:firdurios:oleũ nardi
nũ:suffuf ad tenasmon miclete:confectio hermetis:tro
cisci d mezerion:trocisci de seibus:trocisci d balaustijs
suffuf.¶ Ad coliricã passiõm:tyriaca:electuariũ filij
messẽiati:electuariũ de granis uiridibꝰ ad dolorẽ ani
oleũ alkekengi.¶ Et ad hemorroidas:electuariũ de
muscbo:donũ dĩ:suffuf miclete: oleũ alsindi.¶ Et ad
dolorẽ rnũ ⁊ uesice:tyriaca:mitbridatũ:tyriaca: esdre
tyriaca nr̃a:ꝯfectio alkekengi:electuariũ de aniudẽ:ad
frigus ãboꝝ. ¶ Confeẽt renibus ⁊ uesice oia que con
fortant ea:trocisci alkekengi:oleum de kerua.Pilule
ad frigus renũ:trocisci regales:electuariũ:ad dolores
ãboꝝ:confectio bermetis:diacurcuma.Et ad dolorez
ãboꝝ:ꝯfectio alkekengi:nux ꝯdita:oleũ de storace.¶
Que mundificãt renes ⁊ uesicã:mitbridatũ:theodori
con:anacardinũ:biera nr̃a:electuariũ de ãbra. ¶ Et
ꝯferunt ad frigus ãboꝝ:trocisci alkekengi. ¶ Et ad
mollificationẽ uesice:biera Gal.trifera de scoria: trife
re alie.¶ Et ad mictũ sanguinis ⁊ pus:confectio de
pilulis alkekengi:⁊ trocisci alkekengi.¶ Et ad iuolũ
tariã emissiõm urine ⁊ distillatiõm eꝰ:confectio philo
sophoꝝ:scelitbe ꝭm ꝙ dr̃:biera Gal.¶ Ad lapidẽ:ty
riaca:mitbridatũ:tyriaca esdre:homorusa:dialacca:
diasulfur:pilule in.x.tractatibꝰ¶ Educẽtes arenã i
urina:trocisci arcomacris.¶ Ad frigus matricis.ole
um de storace:oleũ de beiritar:oleũ nardinũ alkekẽgi
¶ Ad uentositatẽ matricis:alkekengi.¶ Et ad do
lores matricis:scelitbe ꝭm ꝙ dr̃:anacardinũ: diamãte
bedemeregi:filoniũ ꝓpe pregnãtium:fermos archige
nis:emplm filagrius:diacurcuma.¶ Ad prefocatio
nẽ matricis:alkekengi acetũ squille: ⁊ oxymel eiꝰ.¶
Et ad duritiẽ matricis:pilule meitbdine diacurcuma
oleũ de croco.¶ Ad corruptionẽ menstruoꝝ: rectifi
cãt ea theodoricon kelkelengi:trocisci de seibus: ꝯfe
ctio de scoria.¶ Ad pregnantes ⁊ cõseruãtes fetus:
suffuf: tyriaca ꝯseruat fetũ mitbridatũ:scelitbe ꝭꝫ ꝙ dr̃
⁊ alcalcatarabã:fermos.¶ Ad dolorẽ iuncturarum
⁊ podagrã ⁊ uenã sciaticã:sotira scelitbe ꝭm ꝙ dr̃: ꝯfe
ctio phõrum:confectio bermetis:anacardinũ: ꝯfectio
biere arcbigenis:theodoricon:electuariũ d massacũia
emplm:electuariũ indũ:electuariũ cesaris ꝓpe ad po
dagrã:oleum de storace calefacit iuncturas:⁊ expellit
ab eis superfluitates clisterizatũ.¶ Et ad uenã sciati
cã:electuariũ phlaticũ:medicina kebetb regis: bierapi
cra:oleũ asseled:ramised:oleũ alkifed.oleũ alkekẽgi:
⁊ ꝓpe ad uenã sciaticã kelkelengi:⁊ proprie ad uento
sitates iuncturaꝝ:biera catagini:⁊ proprie ad tremorẽ
caꝝ:pilule de tapsia:sal.¶ Ad dolorẽ dorsi:biera ar
cbigenis:pilule iuuamti:pilule de dende:oleuz kemil
sed:oleũ kelkelengi:oleũ de euforbio:pilule de tapsia:
pilule alie de kelkelengi:electuariũ indũ: confectio de
scoria:nuces ꝯdite.⁊ ad dolorẽ dorsi clisterizatio. ¶
Et ad dolorẽ ãchaꝝ:pilule de tapsia:descriptiõe nr̃a:
oleum de euforbio:confectio hermetis.

¶ Expleta est summa prima antidotarij.Summa se
cunda incipit.

IN hac sũma afferemus de medicis cõpo
sitis illas que st magis ꝓpe unicuiqꝫ egri
tudini:postq̃ reiterabimus rememoratio
nẽ coꝝ que dicta st in sũma pria ut sit ei q̃
legit hunc libꝝ ꝯprebensio oium curatio
nũ aut pluriũ eaꝝ ualde.Et illd est qm̃ ꝩbigratia quꝫ
cõprehendit curationes scabiei eat ad libꝝ ꝭm: ⁊ est li
ber medicinaꝝ simpliciũ ⁊ sciet in hora una ꝯprehensi
onẽ omiũ medicinaꝝ pticulariũ ex tabulis:deinde qũ
permutat ad capitula libri tertij ⁊ q̃rti querat caplm
scabiei ⁊ cõprehendat curationes predictas. deinde
qum permutatur ad antidotariuz cõprehendet reliq̃s
curationes compositas.Erit ergo ei uia ad comprehẽ
dendum curationes particulares omnes aut plurimũ
earum ⁊ diuisi hanc summam in tractatus.

¶ Tractatus primus de dispositionibus capitis: ⁊
de eis que sunt in eo ut cerebrum.

S Tupefactiuū doloris capitis antilis. cuius hec ē permistio. lactis alfarfandi auī. xvi. lactis papaueris ⁊ est opiū auī. iiij. anisi croci se. hyusquiami albi scamonee oium añ. auī. iiij. cōficiātur oia cū aceto deinde fiāt ex eis trocisci ⁊ exiccent in ūbra. quāq; indiges eis liquefac ⁊ lini sr frōtē ab uno tempore ad aliud ꝙ si infirmus fuerit febriens liquefac eos cum aqua ⁊ lini eos.

T Rocisci quibus utebat antilis. ℞. baccaꝝ lauri auī. iiij. scamonee ⁊ opij ⁊ myrrhe ⁊ succi aq̄ acresse oium añ. auī. iiij. se. apij ⁊ croci ⁊ amōi omium añ. auī. viij. cōficiātur illud cū aceto q̄titate q̄ sufficit: ⁊ fiāt ex eo trocisci ⁊ administrentur liniendo.

C Aputpurgiū qd mundificat caput ⁊ ꝯfert patienti ophthalmiā longā ⁊ cui aduenit dolor capitis ⁊ facit descendere ex capite humitatē plurimā. ℞. nigelle auī. ij. salis āmoniaci auī. ij. succi cucumeris asinini auī. i. terat illud bñ ⁊ cōficiat cō oleo qd sit ex oleo qd dī siciōiū aut cū oleo de nigella aut cū oleo de alcāna donec perueniat ad spissitudinē cere liquefacte cum oleo liquefactione humida ⁊ pone ipsuȝ in uase ⁊ utere ipso ita ut linias ex ipso in cōcauitate nariū ⁊ p̄cipe infirmo ut naribus attrahat aerem.

C Aputpurgiū aliud qd purgat sine nocumento ⁊ sedat dolorem capitis statim. Sumātur buchormarien auī. viij. radicum lilij auī. ij. baurac rubei auī. i. misceātur ⁊ administrentur.

C Apurgiū aliū. Buchormariē. ℥. iij. succi foliorū lebleb. ℥. i. s. alfedinon sextā auī. i. succi cucumeris asinini sextā auī. i. ꝑmisce ea ⁊ ꝯfua ipꝫ i uase uitri. qū ergo indiges eo fac de ipso collyriuȝ ⁊ liq̄fac ipsum cum lacte mulieris ⁊ fac caputpurgiū cum eo:

C Aputpurgium qd cōfert ad palysim ⁊ torturā ⁊ mollificatiōm mēbroꝝ ⁊ tremorē ⁊ ad omēs dolores frios ⁊ humidos ⁊ oppilationes que accīt ex frītate ⁊ humiditate in lacertis ⁊ neruis. cuius ꝑmistio h̄ est. Sumatur succi radicis colloquintide hūide ⁊ succi radicis sicle ⁊ succi radicis ratha oium añ. cochlia riū. i. ⁊ nigelle ⁊ grana barmel ⁊ terant ābo bñ deīde cōsice ea cū his succis ita ut cōmisceātur deinde repōe ea: qūq; indiges eo sume de ipso pōdus sexte. ʒ. i. ⁊ solue caputpurgiū cū lacte mulieris lactātis puellā ⁊ fac caputpurgium infirmo ex eo. ipsum enim aperit oppilationes ⁊ calefacit ⁊ confert cerebro ⁊ capiti ad illud quod est in ipso de superfluitatibus.

C Aputpurgium aliud conferens ad dolores capitis antecedentes. ℞. mumie ⁊ nucis muscha te ⁊ ābre ⁊ cāfore ⁊ muschi oium añ. pōdus. ʒ. i. terat unūq̄q; eoꝝ p se deiñ misceant ⁊ ꝯficiāt cū oleo sisami no ⁊ aliq̄to olei de balsamo ⁊ sumat de eo pōd⁹ gra. vi. ⁊ soluat cū aliq̄ aq̄ꝝ ⁊ fiat caputpurgium cum eo.

C Onfectio biere mundificātis ex p̄te q̄ mundificat caput ⁊ expellit ex eo illud qd est in ipso d̄ superfluitatibus ⁊ egritudies malas. Pulpe colloqntide mundate ex granis ⁊ corticibus suis pōdus auī. x. turis ⁊ pipis albi ⁊ nigri ⁊ macropipis oium añ. auī. iiij. ⁊ croci auī. i. ⁊ aloes ⁊ myrrhe ⁊ āmoniaci ⁊ asse oium añ. pondus auī. i. scamonee assate pondus auī. vi. ⁊ succi apsinthij auī. ij. terātur ⁊ cribellentur ⁊ cōficiātur dosis eius sit auī. iiij.

H Iera relata ad hysicos que cōfert ad dolorem capitis ⁊ tenebrositatē ⁊ dolo ē stō ⁊ splenis ⁊ epatis. cuius hec est permistio. Sumātur turis mūdati ⁊ agarici āboꝝ añ. auī. xvi. ⁊ pulpe colloquintide mūdate ex cortice ⁊ grāis suis pondus auī. ij. ⁊ sticados ⁊ piperis albi ⁊ nigri oiuȝ añ. auī. xvi. ⁊ myrrhe auī. iij. ⁊ croci auī. vi. ⁊ corticum bellebori nigri ⁊ aloes ⁊ scamonee ⁊ squille assate ⁊ spice ⁊ casie omnium añ. auī. xvi. ⁊ sandarace ⁊ euforbij oium añ. auī. viij. terātur medicine sicce ⁊ infundantur gummi ⁊ misceantur ⁊ conficiantur ⁊ sit dosis eius auī. iiij.

C Onfectio biere relate ad orios. Pulpe colloquintide mundate ⁊ excorticate a granis suis ⁊ turis āboꝝ añ. ʒ. xx. ⁊ aristologie rotunde ⁊ se. apij montani ⁊ piperis albi oium añ. ʒ. v. ⁊ serapini ⁊ opponaci amborum añ. pondus. ʒ. viij. ⁊ spice odorifere ⁊ lingue auis ⁊ cinamōi ⁊ casie ⁊ croci ⁊ ȝinȝiberis ⁊ polij omnium añ. ʒ. iiij. terantur medicine sicce ⁊ ifūdantur gummi ⁊ misceantur.

P Ilule salue mundificātes caput. ℞. turbit ⁊ aloes āboꝝ añ. ʒ. x. colloquintide ⁊ scamonee omnium añ. ʒ. iij. anisi ⁊ salis amborum añ. ʒ. ij. dosis eius. ʒ. ij. ⁊ debilis aure⁹. i.

P Ilule cōferentes ad dolorē capitis ex melā. Epithymi ⁊ agarici āboꝝ añ. ʒ. iiij. polypodij ʒ. iij. biere. ʒ. vij. salis. ʒ. ij. s. myrobalanoꝝ nigroꝝ. ʒ. v. lapidis lazuli. ʒ. ij. dosis. ʒ. ij. s.

P Ilule cōferentes ad dolorē capitis ex phlāte ⁊ mēa. ℞. myrobalanoꝝ kebuloꝝ ⁊ bellīricoꝝ ⁊ ēblicoꝝ oiuȝ añ. pondus. ʒ. iij. salis. ʒ. iiij. sticados. ʒ. ij bierepicre. ʒ. viij. pulpe colloqntide. ʒ. iiij. apsinthij. ʒ. ij agarici. ʒ. viij. turbit ⁊ epithymi āboꝝ añ. ʒ. xv. bellebori nigri. ʒ. v. dosis earum. ʒ. ij. s.

D Ecoctio aque de radicib⁹ cū qua sumit i potu oleū de kerua ad dolorē capitis ex phlāte ⁊ v̄tiginē ⁊ epilepsiā. ℞. corticū radicū apij ⁊ feniculi oiū añ. ʒ. x. radicū squināti ⁊ calamiti montāi ⁊ spice odorifere ⁊ aristol. rotunde oium añ. ʒ. viij. fumi terre. ʒ. vij. myrobal. citrinoꝝ pondus. ʒ. viij. epithymi. ʒ. iiij. masticis. ʒ. iij. s. polij. ʒ. iiij. decoq̄tur cū. iiij. lb. aq̄ dōec remaneat. lb. i. ⁊ infundāt i ea bierepicre. ʒ. iiij. ⁊ sumāt de ea oi die. ℥. iij. cū pōdere. ʒ. i. olei de kerua.

D Ecoctio collecta que solone educit humores. ℞. myrobal. nigroꝝ ⁊ citrinoꝝ ⁊ kebuloꝝ oiuȝ añ. ʒ. x. pruna. xxx. numero tamarindoꝝ. ʒ. xv. fumi terre. ʒ. vij. apsinthij. ʒ. iij. decoq̄tur cū trib⁹. lb. aque donec remaneat. lb. i. s. ⁊ sumātur de ea due ʒ. lb. s. ⁊ cōficiātur i ea. ʒ. i. turbit ⁊ aloes due ʒ. ʒ. i. agarici ʒ. ʒ. i. ⁊ bibat ⁊ si uoluerit eā debilē nō ꝓĳciāt i^a tria sed friget in ea casie fistule mundate a granis suis. ʒ. x.

E Migranea. Trocisci qui cōferunt ⁊ efficiūt opatiōm qū linit ex eis bis aut ter ex tp̄re ad tp̄s. quoꝝ hec est permistio. ℞. croci aure. xv. ⁊ calcadis aure. x. ⁊ myrrhe ⁊ aluis ⁊ opij ⁊ succi acresse sicci ⁊ colcotar omniū añ. aure. iij. ⁊ gūmi aure. xv. terat illa ⁊ ꝓĳciātur desup uini stiptici q̄tū sufficit ⁊ terat sicut terit collyriuȝ ⁊ fiāt ex eo trocisci. Q̄ūq; indigebis eis liquefac eos cum aceto permisto ⁊ utere eis.

M Edicamē ad emigraneā antiq̄. Piperis albi aure. ij. ꝯmistōis croci aure. ij. euforbij aure. s fimi columbini aure. s. encaustri scriptoꝝ aure. s. terebas medicinas ⁊ permisce ⁊ confice ⁊ line cum eo laterum temporis ⁊ annecte fronti illius ptis.

C Tractatus secūdus. de oculo ophthalmia ⁊ attractione materierum ad oculum.

C Ollyriū qd ꝯposuit uir faciens alcobol de

terra persarum. Recipe sief memithe aureos. xlviij. sarcocolle auī.xxiiij.scedenigi auī.xij. opij auī.xij. succi mādragore auī.viij.gūmi auī.xvi.conficiātur cū aq̄ pluuiali ⁊ administrentur cum albumine oui.

Confectio medicine aristratis faciēs ad scabiē ⁊ ophthalmiā antiq̄ ⁊ ꝯfert auri ex q̄ currit pus ⁊ ulceribus quoꝝ ꝯsolidatio est difficilis ⁊ corrosōi que accidit in ore. ℞. uitri ꝯbusti auī.ij.myrrhe aure. ij. dragagāti adusti aure.i.piperis aure.iij.croci aure.s.uini.ʒ ix. coagulati vue.ʒ.xlv. Tere medicinas siccas ⁊ aspge super eas in trituratiōe uinū. Et qū exiccātur ꝓijce sup eas coagulatū vue ⁊ terātur cū eo ⁊ ponātur in uase ⁊ decoq̄tur lento igne ⁊ seruetur in uase eris.

Epithima qd̄ ꝯposuit filodesitis ꝯferēs ad māꝫ plurimā ⁊ dolorē uehemētē. ℞. rosaꝝ recentiū aure.ij.se.hyusquiami albi aure.viij.turis aur.vi.myrrhe aure.iiij.sauicor.ʒ. xviij.uitellū oui.i. assatū succi mādragore aure.iiij.croci aure.ij.opij aure.iiij.conficiantur cum uini stiptici quātitate que sufficiat ⁊ fiāt ex eis trocisci ⁊ administrentur.

Aliud qd̄ dicit vuula. Eris usti abluti auī.xij. croci aure.vi.piperis albi aure.iiij.myrrhe ⁊ opij āborum añ.aure.iij.gummi aure.xij.teratur cum uino ⁊ administetur.

Collyriū aliud qd̄ admistrat añ balneū ꝯferēs ad cursum materieꝝ plimaꝝ ⁊ ꝓpe qñ oculus est difficilis humectationis ⁊ est apa e⁹ ad albedinē decliue i colore suo ita ut sit in eo aliqd̄ de uestigijs ophthalmie uehemētis in q̄ eleuat albedo oculi super nigredinē e⁹ Et non est nobis necessariuꝫ ut utamur eo nisi in hora qua precipimus infirmo ut ingrediatur in balneuꝫ in successione e⁹. ℞. lapidis qd̄ dī̄ sabasatos aure.viij. turis aure.vij.eris vsti abluti ⁊ opij ⁊ gummi omniū añ. aure.viij.myrrhe aure.iiij.conficiātur cum uini q̄ttitate que sufficit ⁊ administetur cum albumine oui subtili ita ut distilletur de eo in oculo multotiens.

Collyriū aliud qd̄ admistrat añ balneū qd̄ cōposuit hermes factor alcohol faciens ad dolores uehemētes ⁊ sedat eos in die suo sedatiōe plīma ⁊ ꝯfert ad ophthalmiā antiq̄ ēt. Aloes aure.viij.eris usti abluti opij ⁊ gūmi oīūm añ.aure.xvi.myrrhe aure.xij.croci aure.viij.climie aure.iiij.turis aure. iij. conficiantur cū uino uel siru po qui dī̄ cādinison ⁊ admistretur cū albumīe oui ⁊ soluat subtile: ⁊ oꝫ ut oculo fiat alcohol ex eo in horis sepatis in eo qd̄ est inter oēs trēs horas aut q̄ttuor deinde dimittat ocul⁹ q̄escere ⁊ pausare ⁊ ꝑcipiat infirmo p⁹ illud ut ingrediat balneum.

Collyriū valens qd̄ sedat doloreꝫ in die suo ⁊ dī̄ rabiosum ⁊ resoluit apata ⁊ carminat ipm̄ i hora sua. ℞. antimonij ⁊ acatie āboꝝ añ. aure.xl. climie aure.vi.eris vsti abluti aure.xiiij.cerus̄e de plūbo aure.viij.spice ⁊ lilij āboꝝ añ.aure.iiij.castorei ⁊ aloes ⁊ apij ⁊ colcatar adusti oīum añ.aure.ij.gūmi aure.xl.ꝯficiātur cū aq̄ in q̄ decocte sīt rose ⁊ admistret cū albumine oui ⁊ liq̄fiat declinās ad spissitudinem quādā.

Collyriū qd̄ ꝯposuit Gal. ⁊ cognoīat ꝯposituꝫ ꝓpum ꝓficiens ad dolores uehemētes ⁊ egritudies qū sīt in declinatione sua. ℞. climie ablute auī. xvi.acacie auī.xl.eris usti abluti aure.xiiij.opij ⁊ licij ⁊ folij ⁊ spice odorifere ⁊ croci ⁊ aloes ⁊ castorei oīuꝫ añ.aure.ij.myrrhe aure.iiij.ceruse đ plūbo ⁊ antimōij abluti āboꝝ añ.aure.viij.gūmi aure.xl.ꝯficiatur cū aq̄ ⁊ administretur in inceptione egritudinis.

Collyriū qd̄ dī̄ fakis ⁊ ꝯposuit ipꝫ mulier regina faciens ad dolores uehemētes: c⁹ hec ē permistio. Climie aure.xvi.ceruse ablute aure.xl.amili ⁊ dragagāti ⁊ acatie ⁊ opij omniū añ.aure.ij.gūmi auī.xij.ꝯficiātur cū aq̄ pluuiali. Si āt aduēit hora i q̄ facis ex eo collyriū ꝓijce sup album̄ oui recētis ⁊ utere eo.

Collyriū qd̄ noīat estiuū. Climie aduste ablute ⁊ boli sermos ceruse de plūbo oīum añ.auī.xx.corticū eris ablutorū ⁊ acatie ⁊ corticū turis oīum añ.aure.ij.dragagāti auī.v.gūmi aure.xv. conficiātur cum aqua ⁊ administretur cū albumine oui.

Collyriū qd̄ dī̄ stella qd̄ nō uincit ꝯferens ad dolores uehemētes ⁊ bothor ⁊ apertionē pupille ⁊ ulcera sordida ⁊ ulcera corrosa ⁊ egritudines āti q̄s ⁊ abstergit ⁊ aufert vestigia. ℞. climie aduste ablute ⁊ ceruse de plūbo ablute oīum añ.aure.xv. amili ⁊ antimonij āboꝝ añ.aure.xij. cineris de fornace in qua purgat es stāni adusti abluti boli sermos oīuꝫ añ.auī. viij.myrrhe opij āboꝝ añ.aure.ij. dragagāti aure. viij. conficiātur cū aqua pluuiali.

Collyriū theocratis: ⁊ est medicam̄ ualens. ℞. climie ⁊ croci āboꝝ añ.aure.xij.opij ⁊ corticū eris āboꝝ añ.aure.vi.corticū sabrocā mundatoꝝ ⁊ plūbi adusti abluti āboꝝ añ.aure.v.myrrhe auī.iij.spice odorifere auī.ij.acatie auī.ij.succi ros. ⁊ gūmi omniuꝫ añ.aure.xij.conficiātur cum aqua pluuiali.

Collyriū qd̄ noīat rosaceū ⁊ ꝯposuit ipꝫ biblis faciens ad dolorē uehemētē ⁊ ad attractiōꝫ materieꝝ subtiliū plurimaꝝ ⁊ bothor ⁊ distillatiōm pupille: c⁹ hec est permistio. Rosaꝝ recentiū ablatis capitib⁹ aure.iiij.croci aure.iiij.opij sextā aure.i.spice odorifere sextā aure.i.gūmi aure.iij.conficiatur cum aq̄ pluuiali ⁊ administretur cum albumine oui.

Collyriū aliud rosaceū qd̄ noīat bonū ⁊ ꝯfert ad has egritudines ꝓdictas. ℞. rosaꝝ mundataꝝ aure.xxiiij.croci aure.xij.amili aure.vi.balaustiaꝝ aure.iiij.opij aure.iiij.draganti aure. viij. confiātur cum succo foliorum cupressi.

Collyriū rosaceū qd̄ ꝯposuit tarētios. ℞. rosaꝝ recentiū aure.xij.cineris de fornace in qua purificatur es ⁊ spice odorifere ⁊ croci ⁊ opij ⁊ gūmi omniū añ. aure.iiij.conficiatur cum aqua pluuie.

Collyriū rosaceū qd̄ cōposuit debigorus ⁊ nominat collyriū magnū cōferens ad dolorē uehemēteꝫ in locis bothor ⁊ ulcera ꝓfunda saniosa accidētia in tunica cornea ⁊ dilatatiōm pupille ⁊ mām̄ q̄ attrahit ipe longo ⁊ ophthalmiā antiq̄: c⁹ sanatio est difficilis. ℞. rosaꝝ recentiū ablatis capitibus aure. lxxij. climie aduste ablute aure.vi.opij aure.iij.ātimōij auī. ij. ⁊ quidā ponūt de eo aure.vi.corticū eris spice odorifere añ.aure.ij.myrrhe aure.iiij. Et quidā homies ponūt de ea aure.vi.floris eris aure.duos. Et quidā ponunt de eo auī.iij.gummi aure.xxiiij.conficiātur cum aqua pluuiali ⁊ administretur cum lacte.

Collyriū iuuatiuū fcm̄ cū ieusemin conferēs ad attractiōm materieꝝ. ℞. acatie ⁊ succi sambac āboꝝ añ.aure.xliij.cineris fornacis in qua purgat es ⁊ croci āboꝝ añ.aure.xxiiij.opij aure.iiij. ⁊ in descriptione alia aure.vi.myrrhe aure.iiij. succi hyusquiami albi aure.iiij.eris usti abluti aure.iiij.gummi aure. xl. conficiatur cum uino.

Collyriū qd̄ dī̄ pomale ꝯueniens ei c⁹ nō tollerat oculus tactū medicinarum ⁊ confert ad bothor ⁊

ulcera ꝓfunda ⁊ sordida accñtia ĩ tunica cornea ⁊ ad
dilatatiõm pupille ⁊ ad mãm pꝛimã ⁊ egritudĩes pxi
mi tꝑis ℞.climie aduste extĩcte in lacte auꝛ.xvi. ceꝛu
se ꝺ plũbo ablute aure.viij.croci aure. iiij. dragagãti
aure.ij.ꝯficiãt cũ aq̃ pluuiali ⁊ admistret cũ albuĩe oui

Collyriũ qꝺ noiat noĩe derinato a noĩe illius
qui cõposuit ipm suribes ⁊ est collyriũ utile ꝯ
ferẽs ad dolores antiquos ⁊ ꝯsumit carnẽ additã que
est in angulo maiore de angulis oculi ⁊ est egritudo q̃
dr̃ lachrymia ⁊ ad uulneꝛa que exeũt in hoc angulo ⁊
sũt fistule.℞.climie ablute ⁊ scedenegi adusti abluti om
niũ añ.auꝛ.xxviij.cineris de fornace in qua purgatur
es aur.xxiiij.myrrhe aur.xlviij.croci auꝛ.iiij.opij aur.
viij.piperis albi gra.xxx.numeꝛo gũmi aur.vi. confici
ant cũ uino ⁊ admistret cũ albumĩe oui in locis ꝓpin
qui tꝑis ⁊ sit subtile.Et quidã hoĩes sũt q̃ ponunt ĩ eo
croci aur.xij.

Collyriũ aereũ qꝺ noiat indũ de ꝓꝓetate cꝰest
ut prohibeat gñatiõm oĩs speciei ophthalmie ⁊ ꝯfert
ad corruptiõm ⁊ pruritũ ⁊ corrosiõm anguli maioris
oculi ⁊ delet uestigia ⁊ conseruat oculũ cui ex eo fit al
cohol ita ut nõ cõturbet cũ eo pꝰipm.℞.ceꝛuse ꝺ plũ
bo aur.xlviij.climie cabrusie aur.xxiiij .encaustri indi
aur.v.armenios ⁊ cõmistionis que dr̃ kesuꝛicon ⁊ eiꝰ
expositio est hedus ⁊ succi acreste sicci ⁊ opij oĩuz añ.
aur.v.piperis albi aur.vi.olei balsami aur.viij. Et in
descriptione alia aur.vi.gũmi arabici auꝛ.xvi.cinamo
mi aur.ij.conficiãt cũ aqua pluuiali ⁊ admistret.

Medicamẽ conferens ad apa uehemẽs ⁊ apa o
culi qꝺ excitat ex attractiõe calitatis.℞. opij
⁊ dragagãti ⁊ feluzeharagi ⁊ ceruse oĩum añ.ʒ.vi.gum
mi arabici.ʒ.xij.tere oĩa ⁊ ꝯtere deinde accipe sebesa
hẽ recens ⁊ decoq̃ ipm cũ.lb.i.aq̃ pluuialis donec ꝑ
ueniat ad tertiã deinde cola aq̃ eꝰ ⁊ confice cũ ea medi
camẽ deinde fac ipm in pilulas similes ciceri ⁊ exicca e
as in vmbra.Qñq3 uolucris facere oculo alcohol ex
ipsis frica eas cũ aq̃ fꝛa aut cũ lacte mulieris:aut cum
albumĩe oui aut cũ aqua fenugreci decocti sup frustuz
ostraci aut super cotem uiridẽ deinde fac oculo alco
hol ex eo in mane duodecies iponẽdo cũ radio aut sep
ties ⁊ in uesperis totidẽ:ipm eñ frãgit calitatẽ ⁊ absc
dit infusiõm que attrahitur ad ipsum ⁊ confortat ocu
lum ⁊ delet apostema.

Medicamẽ conferens ad ophthalmiã uehemẽtẽ
sedans apostema ⁊ remouet infusionem ⁊ sedat calidi
tatem. ℞.sief memithe.ʒ.xlviij.croci pondus.ʒ.xxiiij
⁊ opij pondus.ʒ.duodeci.⁊ feluzeharagi ⁊ trociscoruz
succi hyusq̃ami albi sicci oĩum añ.ʒ.vi.⁊ folioꝝ rosarũ
humidaꝝ quoꝝ folioꝝ radices albe abscisse sũt pondꝰ.ʒ
xl.⁊ gũmi arabici pondus.ʒ.xlviij.tere totũ illud ⁊ cõ
tere ipm cũ aq̃ pluuiali ⁊ aqua meliloti si fuerit hũidũ
⁊ exprime ipm.Si uero fuerit siccũ decoq̃ ipm deĩde
cola aq̃ eꝰ ⁊ contere medicinas ⁊ confice eas cũ aq̃ eꝰ
deinde fac de eo pilulas similes ciceꝛi ⁊ exicca eas de
inde frica ipsas super cotem aut ostracũ cuz aq̃ fꝛa aut
cũ lacte mulieꝛis aut cum albumine oui deinde fac o
culo cum eo alcohol mane ⁊ in sero.

Medicamẽ qꝺ noiat duo maiora rubeũ faciens
ad ulcera que sũt in oculo ⁊ ad ardorẽ uehemẽtẽ ⁊ mũ
dificat oculũ ex humorositate que attrahit in eo ex mĩ
titudine humiditatis ⁊ superfluitatũ ⁊ confortat tegmẽ
tũ oculoꝝ.℞.opij ⁊ scedenegi eris usti ⁊ ostracoꝝ adu
stoꝝ ⁊ medulle tritici oĩum añ.pondus.ʒ.viij. gũmi a
rabici pondus.ʒ.xlviij.ceꝛuse pondus.ʒ.lxiiij.climie.ʒ
xxviij.teꝛe scedenigi ⁊ es ustũ per se cũ aq̃ ꝯtritiõe bo
na deinde ꝑmisce oĩa ⁊ contere ea qñ sũt sicca deĩde fac
ex eo alcohol oculo sicut fit alcohol cũ antimonio.

Confectio emplri qꝺ ponit super oculũ ꝯferẽs
ad uehemẽtẽ calorem ⁊ exiccatiõm oculi ⁊ ab
scindit ab eo humiditatẽ que attrahit ad ipm ⁊ cõfor
tat oculũ ⁊ sedat dolorẽ.℞. folioꝝ rosaꝝ siccaꝝ ⁊ corti
cũ granatoꝝ dulciũ humidoꝝ ⁊ lentiũ oĩum añ.pondꝰ
ʒ.v.⁊ funde sup ea.lb.i.aq̃ ⁊ decoq̃ ea bñ ⁊ cola ipsa
ex aq̃ ⁊ ꝯteꝛe ea bñ ⁊ ꝯfice ea cũ aliq̃tulo aque rosacee
⁊ olei rosacei deinde pone ea super oculum.

Medicamẽ conferens ad dolores oculi calidos
℞.croci ⁊ olibani ⁊ aloes ⁊ myrrhe ⁊ opij ⁊
sarcocolle oĩum añ.ʒ.v.disrũpe ⁊ contere ea ⁊ lini sup
oculũ in principio doloris cũ aceto ⁊ aq̃ endiuie aut a
qua portulace aut aq̃ hyusquiãi albi aut aq̃ coriãdri
humidi.Qñ ãt portendit dolor lini ex eo super oculũ
⁊ frontẽ ⁊ cornua frontis cũ uino ⁊ calefac ipm aliq̃
tulũ aut sume de sauic ordei pondus.ʒ.iiij.⁊ croci hõ
tulanis siluestris pondꝰ.ʒ.ij.⁊ opij põdus.ʒ.i.tere ipa
bene ⁊ confice ea cum oleo rosꝫ.⁊ pone ipsum supeꝛ o
culũ patientẽ ophthalmiã ⁊ apa calidum.

Cohol qꝺ noiat astaliticon conferens ad ꝯtur
batiõm oculi ⁊ rubificatiõm eiꝰ qñ distillat ⁊
qñ fit ex eo alcohol ad inceptiõm cataꝛroꝝ.Et qñ mi
scet cũ eo alcohol rosꝫ.℞.tutie ⁊ eꝛis usti ⁊ aloes oĩuz
añ.ptem.i.⁊ myrrhe ⁊ spice oĩum añ.quintã ptis.i. ⁊
croci ⁊ opij ãboꝝ añ.ptẽ.i.⁊ acatie pure ptes.iiij. ⁊ li
cij quintã partis.i.⁊ gũmi arabici ptes.iiij. tere tutiã
⁊ es ⁊ aloẽ ⁊ acatiã cũ aque dulcis sextarijs.iiij.deĩde
tere liciũ ⁊ crocũ ⁊ opiũ in tabula alia.v.diebus dein
de cõmisce cũ eis ⁊ infunde aloẽ in aq̃ ita ut liquefiat
⁊ funde super medicinas ⁊ permisce conterendo dein
de fac trociscos aut pilulas ⁊ fac cũ eis alcohol.

Cohol conferens ad oẽs dolores oculi accidẽ
tes ex catarris.¶ Sumãtur folia rubi ⁊ exp
mat aq̃ eoꝝ ⁊ colet ⁊ terat in tabula donec ingrosset
⁊ terat paulati deinde sumat q̃ntũ ipsa est de gumi ara
bico ⁊ fundat cũ aq̃ pauca ita ut liquefiat ⁊ fiat sicut
mel deinde misceat cũ aq̃ rubi ⁊ ꝯficiat cũ ea aliquot
diebꝰ ita ut sit possibile fieri ex eis pilulas deinde fiãt
pilule ⁊ exiccent in umbra ⁊ fiat cũ eis alcohol.

Ulcera oculi ⁊ bothor eius ⁊ pus in eo.Sciaſ
q̃ collyriũ stelle predictum est uehementis iu
uamenti in eis ⁊ similiter collyrium iuuatiuum ⁊ col
lyrium pomale est ultimum.

Collyriũ qꝺ refert ad macur faciens ad egri
tudines ⁊ pus que sũt in oculo.℞. tucie aure.
xxxij.eris usti aur.xxij.croci aur.xvi.myrrhe aur.xvi.
sedine auꝛ.x.piperis albi gra.xl.numero gũmi aure.
xl.conficiãtur cũ uino ⁊ indescriptione alia ponunt ĩ
eo opij.aur.x.

Disruptio cornee.¶ Collyriũ rosꝫ.ꝯfert ad oẽs
egritudines ⁊ spẽs dilatatiõis pupille.

Puluis replẽs foueas cornee.℞. ostracoꝝ ma
gnoꝝ adustoꝝ ⁊ scedenegi ãboꝝ añ.ʒ.i. terant
⁊ pulueꝛizet cum eo oculus.

Algarab.¶ Collyriũ qꝺ cõposuit suribes est
iuuatiuum ad algarab.

Albedo uestigioꝝ ulceꝝ ꝯfeꝛũt ad albedinẽ me
dicamẽ egyptiũ:⁊ collyriũ indũ:⁊ alcohol cuz
stercore stellionis est iuuatiuum.

Collyriū citrinū aliud scit kiles almatrā ɔferēs ad caliginē ⁊ tenebrositatē uisus ⁊ ad egritudines acutas ⁊ delet uestigia ⁊ duritiem. ℞. climie aure. xxiiij. succi acreste sicci aur. xij. salis āmoniaci tmdez o pij aur. viij. gummi aur. xxiiij. ceruse de plumbo tantūdem croci aur. xvi. piperis albi aur. xxiiij. confice cuz aqua pluuiali.

Alcobol aliud mirabile qđ exptum ē ⁊ laudat in albedine ⁊ lachryma ⁊ est mesie ⁊ abstergit caliginē ⁊ oēm grossitudinē que est in palpebra ⁊ acuit uisū ualđ ℞. tutie ide. ʒ. ij. s. antimonij de spahani. ʒ. iiij. marchasite pondus. ʒ. ij. s. eris usti pondus. ʒ. ij. ⁊ duaꝝ tertiarū. ʒ. i. climie auri ⁊ climie argenti āboꝝ an̄. aur. i. sceđnegi pondus. ʒ. i. coralli ⁊ margaritaꝝ paruaꝝ ⁊ corticū eris oīum an̄. pondus. ʒ. ij. sceba armene pond⁹. ʒ. ij ⁊ duaꝝ tertiaꝝ. ʒ. i. aque distillationis nitri pōdus. ʒ. s. ⁊ uitri pharaonis pōdus. ʒ. s. tere bas medicinas cū aqua pluuiali ⁊ qn̄ ɔtrite sīt ꝓijce super eas cāfore trite pōdus sexte. ʒ. i. muschi pōdus silique. i. ⁊ misce ɔterēdo ⁊ fac pilulas ⁊ exicca in umbra ⁊ frica in ostraco cum aqua ⁊ fac alcobol cum eo.

Aliud iuuatiuū ad albedinē exptū mirabile. sumat limature acus pondus. ʒ. ij. ⁊ sambaci pōdus. ʒ. i. deinde terātur ābo simul ⁊ ponātur in cōcauitate arūdinis ⁊ stringat os cānule oppilādo cū massa ⁊ cooperiat arūdo tota cū massa ⁊ desuper inuoluat luto ɔfecto cū capillis ⁊ inuoluātur super ipm ⁊ coopiat p⁹ illud cū luto alio deinde apponat carbonibus donec ṽtat i lapidē ⁊ fiat sicut testa ⁊ extrahat ⁊ auferat medicina illa ⁊ accipiat climie albe trite pōdus. ʒ. triū ⁊ misceatur cū hac medicīa ⁊ reducat ad cānulā aliā deinde fiat ex ea sicut fcm̄ est ex prima. Qū ergo in lapidē conuertit extrahat ⁊ intendat ad folia lini collecta an̄q̄ aduenerit eis pluuia ⁊ exiccata ⁊ sumat de eis pōdꝰ. ʒ. i. ⁊ margaritaꝝ nō pforataꝝ pōdus. ʒ. s. ⁊ terātur bn̄ cū reliquis medicinis ⁊ terātur oīa simul ɔtritione ultima donec fiāt sicut puluis. Qū ergo uolueris curationē facere cū eo tunc fac oculo alcobol cuz succo radicis lilij tribus dieb⁹ cōtinuis deinde fac ei alcobol post cū hac medicina ⁊ fac alcobol p⁹ illud uno die ex hac medicina ⁊ uno die ex succo lilij.

Puluis ad albedinē. ℞. floris eris ⁊ āmoniaci ⁊ cācri mari adusti oīuz an̄. ʒ. v. pulpe colloq̄ntide. ʒ. ij. s. fellis tauri ⁊ baurac armeni omniū an̄. ʒ. ij. salis gemme. ʒ. iij. piperis albi. ʒ. xx. spume maris. ʒ. iiij. corticuz ouoꝝ ex quibus egressi sīt pulli sub gallīa. ʒ. iij. liature cotis. ʒ. v. stercoris lacerti. ʒ. x. margaritaꝝ. ʒ. iiij.

Sebel. Alcobol bonū ad sebel de eis que expta sīt ⁊ laudata. Sumātur cortices ouoꝝ hora q̄ aperiunt sub gallina ⁊ bulliāt cū aceto forti. x. dieb⁹ cōtinuis deinde colent ⁊ ponātur in āpulla uitri aut i uase uitriato ⁊ ponat uas in loco qui sit ut nidus sub sole donec exiccet qđ in ipso est deinde sumatur ⁊ terat ⁊ fiat alcobol cum eo.

Lachryma collyriū qđ dixit mesias ad albuginē fcm̄ ex tutia confert ad eas.

Grossitudo palpebraꝝ ⁊ grauitas eaꝝ ɔfert ad ea alcobol cognominatū missandros ⁊ dicā ipm in c° scabiei ⁊ confert medicam̄ aristratis predcm̄ ⁊ collyrium de tucia qđ dixit mesias ad albedinez.

Collyriū exptū kebime egyptiū ɔferens ad duritiem ⁊ albedinē ⁊ abscindit corticē durū stati. ℞. floris eris ⁊ āmoniaci āboꝝ. ʒ. aur. vi. salis defossi aure. iij. pulpe colloq̄ntide aur. iij. ⁊ duas tertias aur. i. fell' vaccini aur. ij. baurac nigri aur. i. s. piperis albi gra. xl. numero mellis boni cyathos vi. ⁊. ℥. ix. permisceat ⁊ ponatur in uase ⁊ recōdatur.

Collyriū qđ dr̄ arastusemon cōferens ad attractiōm materieꝝ chronicā ⁊ ad grauitatē palpebraꝝ ⁊ asperitatē eaꝝ ⁊ liquefactiōm lachrymalis oculi ⁊ seiunctiōm e⁹ ⁊ corrosiōm ipsius ⁊ ad humiditatē plīmā que est in oculo ⁊ ad augm̄tū pāniculi ⁊ aufert uestigia ⁊ duritiem. ℞. antimonij aur. iij. eris usti ⁊ ceruse de plūbo āboꝝ an̄. aur. ij. croci ⁊ myrrhe ⁊ corticū turis ⁊ floris eris ⁊ lētiū rubeaꝝ omniū an̄. aure. i. piperis albi aur. s. gūmi aur. ij. cōficiat cum uino ⁊ administret dissolutum cum eo.

Collyriū citrinū qđ dr̄ fanaratis ⁊ est collyriuz iuuatiuū cōferens ad scabiē ⁊ corrosiōēm in utrisq3 lachrymalibus ⁊ pruritū uehem̄tē ⁊ grauedinez palpebraꝝ. ℞. climie aur. lxxx. colcotar albi aur. xxx. cōficiat cū aq̄ pluuiali.

Scabies oculi ⁊ pruritus eius. Collyrium indum confert ad pruritum.

Alcobol n̄ errās qđ ɔposuit cesar factor alcobol faciens ad pruritū ⁊ ad grossitudinē palpebraꝝ. ℞. climie cabrusie aur. xxiiij. sedine aur. vi. Et in descriptione alia aur. xvi. terātur donec fiat in loco sauic ⁊ conficiat cū melle ⁊ aduraf ⁊ infundat uinū qđ extinguat ipm ⁊ exiccet deinde terat ⁊ fiat cū eo alcobol.

Alcobol mesiton ad pruritū ⁊ humiditatē oculi ⁊ corrosiōm lachrymaliū ⁊ scabiē uehem̄tē in palpebris climia frāgat in frusta pua ⁊ cōficiatur cuz melle ⁊ ponat in urceolo figuli ⁊ oppilet os e⁹ ⁊ luto liniat ⁊ fiat foram̄ in medio coopertorij ut sit fumo eleuato ex adustiōe medicine spiraculuz per qđ egrediat deinde ponat urceolus preparatus in medio carbonū accensoꝝ. Qūq3 inceperit climia aduri tunc cōsidera fumū ascendentē tunc si uideris eū decliuē adhuc ad nigredinē dimitte medicinā cōburri donec uideas illū fumū fieri albū tunc ei scias q᷑ medicine iā ɔfirmata ē cōbustio tunc ergo remoue urceolū ab igne ⁊ extrahe climiā ⁊ funde super eā uini q̄ntitatē qua infīcit deide pone eā in mortario ⁊ cōtere eā bene ⁊ exicca ⁊ hua eam donec cōmisceas ipsā in alcobol cum quo ꝑmiscetur. ⁊ hec est descriptio alcobol. ℞. climie huius aure. vij. ⁊ antimonij tantūdem tere oia ⁊ conserua ⁊ facire ex eo super palpebras mane ⁊ sero.

Collyriū apolonij ad scabiē ⁊ casum palpebrarū ⁊ egritudines antiquas. ℭ Scedenegi adusti ablvti aur. xxxij. eris adusti abluti aur. xvi. lapidis saialistos adusti abluti aur. xxxij. floris eris fricati aur. xvi. opij. aur. iij. Et in descriptione alia aur. vi. climie aur. iiij. colcotar adusti aur. iiij. gummi aur. xvi. ɔficiatur cum aqua pluuiali.

Medicam̄ qđ ɔposuit cassios ad aq̄ q̄ descēdit in oculū. Sumat fel tauri ⁊ eūa ipm in uase eris ⁊ dimitte ipm. x. diebus deiñ sume de ipso aur. xij. croci ⁊ olei balsami ⁊ oppopōaci oīuz an̄. aur. ij. pipis gra. xij nūero mell' hōi duplū q̄titatis fell' misce oia ⁊ decoq̄ i uase eris deiñ pone ip3 in pyxide eris ⁊ ɔhua ipsum.

Medicam̄ aliud qđ ɔposuit polonisos. Sume spvmā maris ⁊ adure ipsā sr̄ testā ⁊ tere cinerē e⁹ ⁊ ɔfice ip3 cū sāguie tice ⁊ pōe in uase de cornu. Qūq3 euellūt pili tc̄ lini sr̄ locū eoꝝ đ h° medicamie.

Epithima qđ cōposuit fulukesanis ɔferens ad

mām plimā ⁊ dolorē uehemētē.℞.rof.recentiū aur.ij.
se.hyusquiami albi aur.viij.turis aur.vi.myrrhe aur.
iiij.sauic de ordeo aur.xviij.vitellum oui.i.assatū succi
mādragore aur.iiij.croci aur.ij.opij aur.iiij.confician
tur cum uini stiptici puri quātitate que sufficit ⁊ fiant
ex eo trocisci ⁊ administrentur.

Collyriū qd̄ dr̄ indū ⁊ regiū ꝯferēs ad inceptō
ne descēsus aq̄ ⁊ ad oēm caliginē hūidā exn̄tē ī oculo
⁊ aufert uestigia vlceꝝ in oculo. Climie rubee aduste
ablute.℥.xvi.encaustri idi.ʒ.vi.ceruse de plūbo.℥.iiij.
piperis albi.℥.vi.fellis dehoha.i.⁊ fellis safer ⁊ existi
mauerūt ꝙ est subot.vij.felliū alcubugi.iiij.lactis papa
ueris.℥.i.olei balsami.℥.ij. oppopo nacī ⁊ sapini ābo
rum an̄.℥.ij.gūmi.℥.xij.confice cuꝫ succo feniculi aut
cum succo plāte que dicitur abradies.

Collyriū ꝯferens ad tenebrositatē ⁊ inceptiōꝫ aq̄
in oculo.Fellis ursi.ʒ.iiij.oppoponaci ⁊ piperis āboꝝ
an̄.ʒ.iij.olei antiqui ⁊ oppobalsami ⁊ succi feniculi hu
midi omium an̄.ʒ.ij.climie pondus.ʒ.i.mellis.℥.i. terē
ipm̄ ⁊ misce ⁊ pone ipsum in āpula uitri munda ⁊ po
ne ipsum in sole diebus.vij. deinde fac oculo alcohol
ex ipso cū extremitate radij mane ⁊ sero.

Medicam̄ qd̄ ꝯfert ad tenebrositatē ⁊ ad illū q̄
uidet rē ex lōginquo ⁊ nō uidet eā ex ꝓxio ⁊ ad aggre
gatiōꝫ aq̄ in oculos.cuꝰ h̄ est ꝑmistio.Fellis corui nigri
⁊ fell' ꝑdicis ⁊ fell' gruis ⁊ fell' adhoba ⁊ fell' capr̄ oiuꝫ
an̄.pō.ʒ.ij.mell' colati pō.ʒ.iij.⁊ olei balsāi.ʒ.i.⁊.ς.terē
ea sil' ⁊ ꝑmisce ipsa ⁊ fac oculo alcohol cū eo māe ⁊ ho

Constructio uisus. Collyriū citrinū est iuuatiuū
ad debilitatē suꝑfluā in uisu ⁊ collyriū d̄ tucia
qd̄ dixit mesias in albedine.

Collyriū quo utebat' floris.℞.acatie ⁊ rosaꝝ
siccaꝝ ⁊ meliloti omniū an̄ aur.xlviij.cineris fornacis
in q̄ purgat' es aur.xxiiij.mādragore aur.xij.se. hyus
quiami albi aur.xviij.opij aur.vi.gūmi aur.xl.vini.℥.
ix.aq̄ pluuialis.℥.ix.ꝯmisceat' aq̄ cū uio ⁊ ꝓijciātur sīr
ea rose ⁊ melilotū ⁊ hyusq̄amū ⁊ postea mādragoꝛ aut
cortices mādragore ⁊ dimitte ea dōec infundātur tri
bus diebꝰ aut q̄nqꝫ: ⁊ exprime ea ⁊ accipe exꝓssiōm eo
rū ⁊ ꝯfice cū ea medicam̄ ⁊ fac ex eo collyria ⁊ uterē eis

Medicam̄ basilicō regū ⁊ ipꝫ est abstersiuū ocl'i
ex quo fit alcohol in dispōne sanitatis in omi
die sel'.aut in oibus duobꝰ sel': ⁊ abstergit uisum ⁊ cōs
uat uisum sanū s̄m dispōnē suā.℞.climie ⁊ spume ma
ris omniū an̄.ʒ.x.eris usti.ʒ.v.ceruse ⁊ salis gēme om
niū an̄.ʒ.iij.salis āmoniaci ⁊ macropiperis omniū an̄.
ʒ.ij.gariofil'.⁊ usnee āboꝝ an̄.ʒ.i.pipis.ʒ.iiij.cāfoꝛ.ʒ.ς.
tere optime ⁊ fac oculo alcohol cum eo.

Basilicon aliud ꝯferens ad oia q̄ diximus.℞.
climie.ʒ.vij.scedenegi ⁊ macropipis āboꝝ an̄.ʒ.ij.salis
āmoniaci.ʒ.ij.eris usti ⁊ ceruse ⁊ sal' gēme omniū an̄.
ʒ.iiij.spume māis.ʒ.iiij.sal' idi ⁊ gariofil'.⁊ heil ⁊ usnee
⁊ spice omnium an̄.ʒ.i.confringe ⁊ contere ipsuꝫ ⁊ fac
ex ipso oculo alcohol.

Medicam̄ qd̄ ꝯfortat uisum ⁊ ꝯseruat ipm̄ s̄m
sanitatē suā ⁊ aufert multitudinē lachryme q̄ currit ex
oculo.Sūe de ātimonio ⁊ infunde ipm̄.xxi. nocte in
aq̄ pluuiali aut in aqua q̄ distillat ex cisterna deīde ac
cipe de eo pōdus.ʒ.xij.⁊ marchasite.ʒ. viij.⁊ tucie ⁊
climie omniū an̄.ʒ.xij.⁊ margaritaꝝ ꝑuaꝝ nō ꝑforata
rū.ʒ.ij.⁊ muschi tertiā.ʒ.i.⁊ cāfore sextā.ʒ.i.⁊ croci ⁊
scedenegi āboꝝ an̄.ʒ.i.tere unūqdqꝫ ꝑ se deīn aggrega
ātimoniū ⁊ marchasitā ⁊ climiā ⁊ tutiā ⁊ margaritas

⁊ tere bn̄ ea om̄i die cū aq̄ multotiens donec exiccet'
aqua eorum.deinde accipe sedenegi ⁊ crocum ⁊ pro
ijce ipsa sil' in mortario ⁊ tere ea bene deīn tere cū eis
muschū ⁊ cāforā deinde repone ipsuꝫ in uitreata ⁊ fac
ex eo alcohol māe ⁊ sero in dispōnibus sanitatis: ipsa
ei confortat uisum debilem ⁊ ꝯseruat eum.

Brod fugitiūū abstersiuū ⁊ ꝯfortatiuū.℞.sce
denegi ⁊ eris usti āboꝝ an̄.ʒ.v. aloes scotrēsis ⁊ bau
rac armēi āboꝝ an̄.ʒ. i.floris eris ⁊ pipis albi ⁊ macro
piperis et pulpe colloquintide et croci et ameos om̄i
um an̄.ʒ.ς.confringe et contere et utere.

Tractatus tertius de aure.dolor auris et aposte
ma eius et pus et grauitas eius.

Medicamē Aristotelis predcm̄ in capitulo o
culi est iuuatiuū ad aurē ex q̄ currit pus.

Medicam̄ ꝯferēs ad oēs dolores in aure ⁊ oia
vlcera accn̄tia in ea.℞.myrrhe aur.i. olibāi
aur.iij.nitri aur.iij.croci aur.iiij.succi papaueris aur.
ij.galbāi aur.ij.amigdalaꝝ excorticaꝝ.xx.nūero terat'
illud totū ⁊ ꝯficiat' cū aceto ⁊ fiāt ex eo trocisci. Quꝫ
ergo fuerit ipm̄ necīū soluat' si fuerit ī aure dolor uehe
mēs cū oleo rof.⁊ distillet' in aure ⁊ si fuerit in ea gra
uitas in auditu soluatur cū aceto ⁊ distillet'.

Confectio medicamīs quā narrauit Gal'.℞.
myrrhe aur.iiij.aloes aur.iiij.olibāi aur.iij. Et in de
scriptiōe alia aur.ij.croci aur.iij.nitri aur.iij. succi pa
paueris aur.iij.amigdalaꝝ amaraꝝ.xxx.nūero galbāi
aur.ij.aceti boni quātum sufficit.

Medicam̄ ad aurē ex medicis Gal'.ꝯferens ad
apata ⁊ dolores uehemētes clāosos.cuꝰ h̄ est ꝑmistio.℞.
galbāi ⁊ ē albezar aur.ij.cinamōi aur.ij.myrrhe aur.
viij.croci aur.viij.olibāi aur.iiij.nitri aur.iij.aceti q̄tū
sufficit ad hoc ut fiat in spissitudine mellis

Medicam̄ aliud ad apata auris ⁊ ad sanitatem
⁊ ad tus uenīētia ex aure ⁊ ad dolores auris
antiquos.cuꝰ h̄ ē ꝑmistio.℞.uētris fabe egyptie amari
saporis ⁊ alumīs iameni ⁊ piperis albi ⁊ nitri ⁊ croci
⁊ opij ⁊ corticū granatoꝝ ⁊ olibani ⁊ spice omniū an̄.
aur.ij.castorei aur.i.mellis ⁊ aceti q̄titatē q̄ ꝯficiatur
medicam̄: ⁊ quidā hoies ponūt in eo mellis aur.vi.

Medicam̄ aliud de medicinis herotas.℞.croci
⁊ myrrhe ⁊ spice omniū an̄.aur.ς.eris usti me
dietatē ⁊ tertiā aur.i.opij aur.ς.castorei tertiā aur.i.a
luminis iameni aur.i.alumīs rotūdi aur.i.Si ergo fu
erit in aure uirus cura eā ex hoc medicamīe cū deco
ctione triplicati.Et si in ea fuerit dolor uehemēs cura
eā cū oleo rof.⁊ si generātur in ea uermes ꝑmisce cū
hoc medicamine hellebori nigri aur.ij.

Medicamē auris ex qua currit pus.℞.capituꝫ
granatoꝝ ⁊ aristologie ⁊ colcotar ⁊ dragāti cabrusij ⁊
gallaꝝ ⁊ corticū eris omniū an̄.aur.i.myrrhe olibani
⁊ calcāti assati ⁊ alumīs iameni omniū an̄.aur.ς.terāt'
cū aceto ⁊ fiāt trocisci ⁊ administrentur.

Medicamē anticates ad dolorē difficilē uehe
mentē.Croci.℥.ij.⁊ quidā homines ponūt d̄
eo.℥.i.myrrhe ⁊ salis āmoniaci āboꝝ an̄.℥.i.aluminis
iameni āmoniaci an̄.℥.ς.sedimīs olei de lilio aut fecis
olei aluisci.℥.ij.terātur cū uino mellito aut uino dulci
q̄titate q̄ fiat in spissitudīe mell' ⁊ administretur.

Medicam̄ ad grauitatē auditus ⁊ sonitū ⁊ tin
nitū existentē in aure.℞.hellebori albi aur.i.
castorei aur.ς.nitri aur.q̄rtā misceat' ⁊ admistret' cū a
ceto ⁊ ꝯfidat in eo utēs ipso qm̄ est medicam̄ utile.

Medicam̄ aliud qđ dr̄ algelarui ad egritudines antiquas q̄ sūt de egritudinib⁹ auris. Hellebōi albi ⁊ myrrhe ⁊ olibāi ⁊ croci ⁊ castorei ⁊ opij omniū an̄. aur. iiij. calcāti aur. vi. pip. aur. ij. infūdātur myrrha ⁊ opiū ⁊ castoreū ⁊ olibanū in aceto i quo decocti fuerint cortices granatoꝝ donec dissoluti fuerint deinde ponātur helleborus ⁊ crocus ⁊ piper ⁊ calcātū trita ⁊ ꝯterātur oīa bn̄. Qū ergo ꝯplet̄ ꝓijciat̄ sup ipm de uino mellito q̄titas q̄ fiat in spissitudine mellis subtilis. Qūqꝫ ipm est necessariū tūc tepidet̄ ⁊ distillet̄ in aurē est enim medicamen mirabile.

Confectio medicamīs qđ ꝯfert ad oēs dolores auris ⁊ oīa ulcera eueniētia in ea. ℞. myrrhe aur. i. olibāi aur. iij. ⁊ quidā hoīes ponūt in eo aur. vij. nitri aur. iij. croci āur. iiij. ⁊ quidā hoīes ponūt in eo aur. i. succi papaueris aur. ij. galbani aur. ij. amigdalarū excorticataꝝ. xx. nūero. Terat̄ illud totū ⁊ ꝯficiat̄ cū aceto ⁊ fiāt ex eo trocisci. Qūqꝫ necessarij fuerint soluātur si fuerit in aure dolor uehemēs cū oleo roś. ⁊ distillentur in aurem: ⁊ si fuerit in ea grauitas in auditu soluātur cum aceto ⁊ distillentur.

Confectio scorie ferri ⁊ ē medicam̄ forte. Sumat̄ scoria ferri ⁊ ꝯterat̄ ⁊ abluat̄ cū aceto đ inde proijciat̄ super testā ⁊ exiccet̄ deiñ proijciat̄ ẛo ⁊ tertio ⁊ fiat illud septies deiñ decoq̄t̄ cū aceto forti decoctiōe uehementi donec fiat sicut mel ⁊ auferat̄ ⁊ distilletur de eo in aurē qum indigetur eo.

Ulcera nasi. Cōfectio sacra mosos ⁊ ē medicamē eradicās omēꝫ additiōem q̄ orit̄ i cor̄. ℞. dragāti adusti ⁊ colcotar adusti aut calcāti adusti aut dragāti rubei ⁊ corticū eris omniū ꝑtes eq̄les. Tere ergo ea ⁊ cura cū eis siccis ⁊ oꝫ ut frices additiōm anteq̄ medices eā cū hoc medicamine per diē deiñ medica cū eo i māe postq̄ patiens egritudinē comederit cibū suū. Et qū tu curas cū eo fistulas nasi tc̄ lini an̄ curatiōꝫ iteri ora nasi aspalto aut pice hūida aut piguedie myrrhe;

Tractatus quartus de dētibus ⁊ doloribus eoꝝ.

Conueniens ē ad dolores difficiles uehemētes ⁊ ad corrosiōꝫ dētiū ⁊ ꝯfert iteꝝ ad tussiꝫ medicam̄ qđ. ℞. opij aur. ij. myrrhe tm̄dē hascec tm̄dē piperis albi galbani an̄. tm̄dē ꝯficiātur cū coagulati vue q̄titate q̄ sufficit ⁊ terātur sil̄ ⁊ fiāt ex eis collyria ⁊ liniat̄ ex eis super dentes ⁊ ponātur de eis super locum corrosum.

Medicamē qđ narrauit ādromach⁹ ad oēꝫ dolorē dentiū ⁊ ad oēs egritudines accn̄tes ex eo ⁊ ad stuporē. ℞. piperis ⁊ piretri ⁊ lactis titimali ⁊ galbani omnium an̄. partē. i. terātur ⁊ conficiātur cuꝫ storace ⁊ ponatur super locum corrosum.

Medicamen iuuatiuū ad pulsatiōꝫ dentiū. ℞. pulpe colloq̄ntide ꝑtē. i. ⁊ aloes ꝑtē. i. ⁊ bulliant in pyxide lapidis aut cochliari de ferro ebullitiōe uehementi cum oleo ⁊ aceto uini deinde auferatur ab igne ⁊ distilletur de eo in aurem que sequitur molareꝫ dolentem distillatione post distillatōem.

Cauteriū molaris. Intēde ad molarē in quo n̄ valet medicam̄ vehem̄tis pulsatiōis. Et assume ex oleo q̄titatē. ℥. i. ⁊ aq̄ sansuci sicci ⁊ barmel omniū an̄. ʒ. ß. terant̄ bn̄ deiñ ꝓijciant̄ in oleo deiñ intēde ad duas ac⁹ magnas qb⁹ vtunt̄ scellarij ⁊ igni eas i loco foraminis eaꝝ deiñ apī os egri ⁊ ꝯsidera dentē quē vis cauterizare ⁊ tunc si fuerit in eo aliq̄d mūda ipm ⁊ pone sup ipꝫ cānulā ferri aut arūdinis aut argēti ⁊ submerge unaꝫ duaꝝ actiū in oleo illo deiñ intromitte eā in cānulā ⁊ pone eā super molarē. Qūqꝫ infrigidat̄ illa accipe aliam Fac illud septem uicibus nūero. nā dolor e⁹ sedat̄ ⁊ egreditur ex molari aqua coloris dentium.

Dentifriciū quo fricant̄ dētes qđ narrauit democrit⁹ in libro suo. Accipe cornu cerui adusti quartā. lb. xvi. salis. ℥. ij. āmoniaci sicci qđ nō est amari saporis frustū. i. magnū uel masticis. lb. iij. aut plus paꝝ: squinanti albi tm̄dem piperis albi. ℥. i. folij. ℥. ij. terantur omnia ⁊ administrentur.

Medicam̄ qđ noiat̄ surmalē ꝯferens ad apata gingiue ⁊ mollificatiōm e⁹ ⁊ mūdificat dētes. Accipe corticū granatoꝝ pōdus. ʒ. ij. ⁊ uenaꝝ ⁊ balaustie ⁊ sumac omniū an̄. ʒ. i. ꝯfringe ⁊ ꝯtere illud deiñ affer ex eo cū digitis tuis ⁊ frica cū eo locū doloris deiñ accipe ex eo cū pāno lini ⁊ pone ipsum super eum.

Dentifriciū mūdificās dētes ⁊ stringit gingiuā ⁊ efficit bonū oris odorē. Sumat̄ sal gēma ⁊ terat̄ ⁊ ꝯficiat̄ cū melle ⁊ liget̄ in charta ⁊ ꝓijciat̄ i prunis ⁊ dimittat̄ ibi dōec fiat sicut prūe deiñ auferat̄ ab igne ⁊ extiguat̄ cū kitrā ⁊ ꝓijciat̄ in uino bono aut meisus ⁊ dittat̄ dōec infret̄ ⁊ terat̄ ⁊ sumat̄ de eo ꝑs. i. ⁊ spūe maris ꝑs. i. ⁊ pōat̄ cū illo cinamōi ꝑs. i. ⁊ myrrhe ꝑs i. ⁊ cineris sceba ⁊ cipi ⁊ floris sq̄nāti omniū an̄. sexta ꝑtis. i. fragm̄toꝝ xiloaloes medietas ꝑtis. i. ⁊ zuccari ꝑtes. iij. ⁊ cāfore. x^a. ꝑtis unius teratur illud ⁊ misceatur ⁊ fiat dentifricium in omni mane.

Medicamē qđ ꝯfortat dētes ⁊ molares qū ē i eis debilitas. ℞. cere ⁊ mellis amboꝝ an̄. ꝑtes. ij. liq̄fiant in sole aut cū aq̄ cal̄a ⁊ ꝯmisceat̄ cū eis picis ꝑs. i. ⁊ pōat̄ i termio unguēti ⁊ ꝑcipiat̄ utēti eo ut masticet ipꝫ. Qđ si uideris medicam̄ exiccatū ꝑmisce i eo aliq̄tulū olī ⁊ mastix iteꝝ qū masticat̄ fac i h⁰ ultiam opōꝫ.

Aliud qđ ꝯfortat dētes ⁊ gingiuā. Cornu ceruí adusti pōdus. ʒ. x. ⁊ folioꝝ cupssi adustoꝝ pōdus. ʒ. v. ⁊ nucū cupssi nō adustaꝝ pōd⁹. ʒ. v. ⁊ radicis cētauree pōdus. ʒ. x ⁊ capilli ueneris adusti pōdus. ʒ. v. ⁊ roś ablatis capitibus ⁊ spice odorifere omniuꝫ an̄. pondns. ʒ. iij. tere ⁊ cribella cum orali ⁊ utere.

Tractatus quintus de ore ⁊ gutture ⁊ uentre superiore sinantia ⁊ squinantia.

Inq̄t Gal̄. q̄dā existiauerūt q̄ pulli hirūdinum siue sint recētes siue sicci saliti sedāt sināntiā statim ⁊ permisceatur pueris ⁊ senibus cum radice liquiritie.

De vuula ⁊ duabus amigdalis. Medicam̄ ꝯueniēs ad uuā mollificatā aposam. Piperis albi aur. i. myrrhe aur. i. alumis iameni aure. ij. gallaꝝ uiridiū aur. ij. terantur ⁊ administretur.

Uenter superior hūitas pectoris. Medicamē iuuatiuū ad hūiditatē factā i pectoī. ℞. galbāi ⁊ storacis liq̄de āboꝝ an̄. ℥. ij. opij q̄rtā. ℥. i. radicū liq̄ritie. ℥. ij. terant̄ q̄ ex eis terunt̄ ⁊ misceant̄ cū storace ⁊ galbano ⁊ aliq̄tulo mellis dispumati ⁊ lambant̄ ex eo.

De tussi medicam̄ gutturale. Dixit Gal̄. q̄ ipse medicabat̄ cū eo. ℞. olibani aur. i. ⁊ in descriptiōe alia aur. iiij. myrrhe aur. i. ⁊ in descriptiōe alia aure. iiij. croci aur. i. ⁊ in descriptione alia aur. iiij. squille aur. ij. uini dulcis acsati. ij. decoquat̄ squilla cum uio donec uinum inspissetur deinde proijciatur squilla ⁊ ponantur reliqne medicine super uinum.

Medicamē gutturale qđ refert̄ tellusatis dixit Gal̄. q̄ ipse medicatus est cū eo illū q̄ bebat

vlcus in pulmone: ⁊ eſt medicamē iuuatiuū ualde. ℞. ſpice creteſis aur. iiij. āmomi aur. viij. folij indi aur. iiij ſpice ide aur. iij. ſquināti aur. ij. caſie aur. viij. cinamomi aur. x. olibāi aur. iij. myrrhe aur. iiij. coſti aure. iiij. cōmiſtionis aſſedegi aur. iiij. ſucci liquiritie aur. ij. ſucci mādragore aur. v. maſticis aur. iij. croci aur. vij. Aggrega has medicinas deinde accipe dactiloſ ⁊ decoq̄tur in aq̄ mellis aut uino bn̄ ⁊ ſume de eo ſacraiati .i. ⁊ ꝓijce in eo de granis pini maioris ꝯtritiſ grana. xx. ⁊ cōmiſce cū eo de medicamie q̄titatē auellāe. i. ⁊ da in potu de ea diebus aliquot deinde da in potu pꝰ ipſā de medicamine duobꝰ diebus aut tribꝰ ita ut nō cōmiſceatꝰ cū oleo aliud ꝑter ipm deinde ſumat in potu pꝰ ipm de hiera facta cū aloe q̄titatē cochliarij. i. in die vno cū aqua ⁊ cura cū hac medicina illū ī cāna pulmonis. cuꝰ eſt egritudo cū lacte aſinino ⁊ precipe e ut gargarizet cū ea deinde dimitte eū aliquot diebus ⁊ cura eū ꝑ hoc medicam̄ cū aſſiduatiōe medicinaꝝ q̄ ſedant dolorē. Qd̄ ſi materieꝝ curſus fuerit fortis tunc ꝑmiſce in hac medicina opium ⁊ caſtoreum.

Aliud de medicis Gal. faciens ad egritudinē cāne pulmōis ⁊ ulcera pulmonis ⁊ ſputū pus ⁊ ſanguinis ⁊ mām attractā ad pectus ⁊ ad illud cuiꝰ ſputū ē difficile ⁊ eſt medicam̄ ualde forte. ℞. gūmi albotī aur. iiij. croci aur. iiij. olibāi tm̄dē myrrhe tm̄dē cinamomi tm̄dē amomi aur. ij. granoꝝ pini magne aure. iiij. radicū lilij excorticataꝝ tm̄dē ſpice de ſcemi aure. ij. ſ. caſie lignee nigre aur. ij. dragagāti aur. ij. carniſ dactiloꝝ de ſcemi aur. iij. truſezꝰ qd̄ dr̄ ſtella aur. iiij: galbāi clari mūdi. ij. tertias aur. i. coſti aur. iiij. Et ueni in deſcriptiōe alia aur. i. mellis boni cotilas. iiij. ꝺcoq̄tur mel ⁊ gūmi alboti in uaſe duplici. Qñqꝫ fit ī termino ſpiſſitudinis tunc permiſce cū eo galbanū ⁊ ꝺcoque ipm donec ꝑueniat ad terminū ut qū de eo diſtillat ſtilla aliq̄ nō dilatet deiñ infra ipꝫ ⁊ ꝓijce ſ̄ ipꝫ medicīas ꝯtritas ⁊ utet̄ eo ⁊ qū ſugit de aq̄ cauſ maſticādo ⁊ ꝓijciat fex ⁊ deglutit ſuccꝰ ualet ad illud ualde.

Pilule q̄ ponunt ſub lingua ⁊ ꝯfert̄ ad aſpitatez cāne pulmōis ⁊ abſciſſiōm uocis ⁊ reliq̄s egritudines cāne. ℞. dragagāti ⁊ gūmi āboruꝫ añ. aur. iij. myrrhe ⁊ olibani āboꝝ añ aur. i. ſ. croci aur. i. ſucci liq̄ritie aur. ſ. carnē dactiloꝝ triū uini dulcis q̄tū ſufficit ad cōficiēdū cū eo ⁊ pōat ſub ligua de hac medicia q̄titas fabe ⁊ ꝑcipiat egro ut deglutiat qd̄ liq̄fit de ea.

Matiſ ad illū q̄ habet tuſſiꝫ. ℞. ſeīs lini torrefacti cōtriti ⁊ paſſulaꝝ carnoſaꝝ enucleataꝝ amboꝝ añ. kiſt. i. granoꝝ pini magni tōrefactorū ⁊ auellanaꝝ excorticataꝝ āboꝝ añ. cotilā. i. piperis al. ℥. ij. croci. ℥ i. mellis bōi. ℔. iiij. ꝯfringant ⁊ terātur ⁊ decoq̄tur ſemē lini ⁊ mel donec inſpiſſet deiñ ꝓijciāt ſuꝑ ipꝫ reliq̄ meᵉ ⁊ ꝑmiſce eas ⁊ ꝯfice ⁊ da de eo q̄tum ſufficit.

Oleū diuini ꝯferens ad tuſſiꝫ ⁊ ē meᵃ nobilis ꝺ qua dixit Gal. qꝛ ipſe medicatꝰ ē cū ea. ℞. opij aur. x. ſe. lactuce aur. xx. caſtorei aur. xviij. rute hortulaneˢ ſicce aur. xiiij. ſe. lini aur. xvi. radicū oppoponaci aur. xxxvi. myrrhe aur. xiiij. croci aur. vij. cōficiatꝰ cuꝫ melle ⁊ detur de eo in potu q̄titas fabe unius. ⁊ oꝫ ut ſumat de eo in potu ille qui hꝫ febreꝫ cum aqua ⁊ qui febrem non hꝫ cum vino ⁊ illud in ſero.

Pilule ad tuſſim. ℞. ſtoraciſ ⁊ myrrhe ⁊ opij oīum añ. aur. iiij. olei balſami ⁊ croci āborū añ. aur. ij. tere ſimul ⁊ confice ⁊ utere.

Medicamē qd̄ ꝯfert ad oēm tuſſim ⁊ ad omnē mām currentē ⁊ dubellet interiores qd̄ narrauit abulucos. ℞. ſapini gentiane myrrhe oppoponaci pipis albi oīum añ. aur. ij. baccaruꝫ lauri mundataꝝ aur. iiij terantur ⁊ conficiantur cum aqua.

Medicam̄ ad ſputū ſanguinis qd̄ narrauit andromachuſ. ℞. acatie aur. iiij. roſ ſiccaꝝ aur. viij. fructus granate agreſtis aur. viij. myrrhe aure. ij. dragagāti aur. i. ꝯficiatꝰ cū aq̄ ⁊ fiāt ex eo trociſci: ⁊ ſit pōdus cuiꝰqꝫ trociſci aur. i. ⁊ detꝰ in potu cū aq̄ pluuiali

Medicam̄ aliud ad tuſſim cōferens ad ſpēs tuſſis ⁊ abſciſſiōꝫ uocis. ℞. granoꝝ papaueris ⁊ ſ̄t papauera cū cortice ſuo. l. nūero ⁊ apij mōtani triti ℔. iij. ⁊ ſufotō mūdati ⁊ reuſini ⁊ roſ. ſiccaꝝ ⁊ radicū lilij ⁊ balauſtiaꝝ oīum añ. ℥. iij. ⁊ cinamōi pō. ʒ. ij. ⁊ ſpice pōdus. ʒ. i. ſ. ꝯtere has medicinaſ ⁊ infunde ī aq̄ pluuiali acſat. v. ⁊ ditte tribꝰ diebꝰ deiñ decoq̄ ſ̄ ignē leueꝫ donec remaneat aq̄ tertia ꝑs deiñ exprime ⁊ cola ⁊ ꝓijce fecē eꝰ. deinde tere gūmi arabici ⁊ dragaganti amboꝝ añ. ℔. i. myrrhe. ℔. ſ. ⁊ ſucci liquiritie. ℔. i. ⁊ maſticis ⁊ croci āboꝝ pōduſ. ʒ. i. teratꝰ totū illud ultime ⁊ ībibatꝰ ex illa aq̄ paulati dōec ꝯpleatꝰ tota deiñ fundātꝰ ſ̄ ipꝫ rob. ℔. xxiiij. ⁊ decoq̄tꝰ leui igne dōec coaguletꝰ ⁊ reponatꝰ ī uaſe uitri ⁊ medicetꝰ cū eo oīs ſpēs tuſſis.

Lohoch de pino qd̄ ꝯfert illis ſuꝑ quos tuſſis fit uehemēs ⁊ qñ excitatꝰ in eis expellunt pus ⁊ ſuperfluitates. cuiꝰ hec eſt ꝑmiſtio. Seīs lini torrefacti ⁊ amigdalaꝝ dulciū mundataꝝ ⁊ granoꝝ pini ⁊ gūmi arabici ⁊ dragagāti oīum añ. pōdus. ʒ. iiij. ⁊ dactilorū albeirō. x. nūero. tere medicias ⁊ dactilos ⁊ funde ſ̄ eaſ mellis ⁊ butyri q̄tū ſufficit ⁊ teratꝰ donec fiat ſicut mel ſpiſſum. cuiꝰ doſis ſit ſicut galla mane ⁊ ſero:

Lohoch qd̄ fit ꝯ glutio alibat faciens ad aſpitatez gutturis ⁊ abſciſſiōꝫ uocis ⁊ ſputū ſanguiniſ ⁊ pus ⁊ aperit oppilatiōes. cuiꝰ hec eſt ꝑmiſtio. Seminis lini torrefacti ⁊ paſſulaꝝ ablatis granis āboꝝ añ. ℔. i. granoꝝ pini ⁊ amigdalaꝝ dulciū ⁊ amigdalaꝝ amaraꝝ omniū añ. ℥. vi. ⁊ ireos ⁊ aſſari ⁊ glutinis alimbat ⁊ uenaꝝ liquiritie ⁊ gūmi arabici omniū añ. ℥. iiij. ⁊ fenugrēci cocti ⁊ dragagāti āboꝝ añ. ℥. iiij. ⁊ pipis albi ⁊ eruce emollite ⁊ ciceris molliti ⁊ ariſtol. ⁊ medulle tritici ⁊ ameos ⁊ naſturtij ⁊ ficuū omniū añ. ℥. i. ⁊ myrrhe ⁊ croci ⁊ olibani omniū añ. ℥. ſ. ꝯfrāge totū ⁊ cōtere ipꝫ bn̄ ⁊ confice cum melle aut cum vino decocto ⁊ fac lābere de ipſo mane ⁊ ſero quantum eſt galla. i. ⁊ ponat ipſum ſub lingua ſua quando dormit.

Medicam̄ qd̄ confert ad tuſſim ⁊ uehementiā ſiccitatis pectoriſ. Amigdalaꝝ dulciū ⁊ amaraꝝ ⁊ ſe. lini torrefacti ⁊ granoꝝ pini omniū añ. ʒ. v. ⁊ aniſi ⁊ dragagāti ⁊ gūmi arabici omiū añ. ʒ. ij. ⁊ ſucci liquiritie aut uenaꝝ eiꝰ pondus. ʒ. i. ⁊ zuccari ⁊ penidioꝝ āboꝝ añ. ℥. ij. Tere ea ⁊ pulueriza ⁊ ꝯfice ipm cū aq̄ feniculi hūidi ⁊ fac de ipſo pilulaſ ⁊ ponat ſub lingua ſua ille qui uult dormire unā aut duas.

Lohoch ad tuſſim qñ fit ex chimo ſ̄o uiſcoſo cinnamomi ⁊ ſe. feniculi āboꝝ añ. ʒ. v. ſtoracis liq̄de. ʒ. x. fiſtici ⁊ amigdalaꝝ āboꝝ añ. pondus. ʒ. x. olibāi ⁊ gūmi āigdalaꝝ ⁊ gluti omniū añ. ʒ. v. keſmes ⁊ ſ̄t paſſule ꝑuule ſiñ grāis. ʒ. xx. agarici. ʒ. v. ſtōacis ⁊ aloes āboꝝ añ. ʒ. iiij. tere ſtoracē cū melle ⁊ infunde olibanū ⁊ aloē ⁊ alkeſmes in rob. ⁊ tere reliq̄ ⁊ confice cū melle ſtoracis doſis. ʒ. i.

AD ſputū ſanguinis. Trociſci quos compoſuit medicus de illis de tebulis ꝯferētes patiētibꝰ

ſputũ ſãgũis ⁊ patiẽtibꝰ ulcꝰ in pulmõe ⁊ hñtibꝰ ſaiez
aggregatã in pectoꝛ ⁊ patiẽtibꝰ egritudines que ſũt ex
geneꝛ materierũ attractaꝝ: quoꝝ h eſt pĩſtio. Se. hyuſ
quiami albi ⁊ corticũ mãdragore ãboꝝ ana auꝛ. v. ma
ſticis auꝛ. xx. karabe ⁊ radicũ lilii ⁊ croci oiuꝫ ana auꝛ
xxx. pſiliij ãuꝛ. xlv. aque dulcis acſati. iij. pmiſceatur ⁊
adminiſtretuꝛ.

TRocifci alij qui nominãtur pip cõfeꝛentes patiẽ
tibꝰ ſputũ ſãgũis ⁊ habẽtibꝰ fluxũ uẽtris ⁊ ul
cera in inteſtinis ⁊ ei ad cuius ſtomachũ attrahit mã
℞. floꝝ caducoꝝ granatoꝝ ⁊ ſpinaꝝ egyptiaꝝ ⁊ grana
toꝝ ſilueſtriũ ⁊ ſucci barbe hirci ⁊ ſucci acatie omniuꝫ
añ. aur. vi. licij ⁊ reubarbari ⁊ opij omniũ añ. aur. iiij.
myrrhe aur. ij. terant bñ ⁊ ꝯficiant cũ aq̃ in qua deco
cta ſit grana myrti aut cũ aq̃ frigida ⁊ adminiſtrentur.

COnfectio que refert araſtomacis ⁊ eſt medici
na mirabilis cõferens patientibꝰ ſputũ ſanguiſ
⁊ hñtibus tuſſim ⁊ qui hꝫ vlcus in pulmõe ⁊ ei in cꝰpe
ctore eſt ſanies cõgregata ⁊ ad diſruptiõm accñteꝫ in
lacertis ⁊ ad ſtõm qui expellit cibũ ⁊ coliꝛicã paſſiõm
⁊ fluxũ uentris ⁊ ulcera in inteſtinis ⁊ egritudines ue
ſice ⁊ prefocatiõꝫ matricis ⁊ febres que hñt pꝛoxiſmoſ
qũ de ea ſumit in potu paꝝ añ horã periodi per horã
unã ⁊ ad malitiã cõplonis ⁊ extenuatiõm ⁊ medicias
pernitioſas ⁊ morſum reptilliũ hñtiũ uenenũ. cꝰpermi
ſtio hec ẽ. Cinamõi ⁊ coſti ⁊ galbãi ⁊ caſtorei ⁊ opij ⁊
melãopip. ⁊ macropip. ⁊ ſtoracis oiũ añ. ℥. i. mell kiſt
i. terantuꝛ medicine ⁊ cicotrigonizentur ⁊ ꝯcoquatur
galbanum cum melle donec liquefiat: deinde coletur
⁊ proijciantur deſuper relique medicine ⁊ reponatur
in uaſe uitri aut argenti ⁊ detuꝛ in potu de ea q̃titas
fabe cum aqua mellis ⁊ diſtillentur ſuper ipſum de eo
oleo ſiſamino tres gutte.

SIrupus qui refert faciens ad difficultatẽ anhe
litus ⁊ eſt medicam̃ utile. Sumãtuꝛ paſſulaꝛũ
enucleataꝝ acſunẽ. i. ⁊ eſt ps ⁊ fenugreci abluti tm̃dẽ
⁊ aque pluuialis kiſt. i. decoquãtur donec diſſoluãtur
⁊ coletur aqua eoꝛum ⁊ ſeruetur ⁊ ſumatur de ea i po
tu multotiens continuo poſtq̃ calefit.

MEdicam̃ cõferens ad ſputũ ſanguinis ⁊ puſ ⁊
ſupfluitates que attrahunt ad pectus. ℞. gra
noꝝ hyuſquiami albi ⁊ corticũ radicũ mãdꝛagore ⁊ vi
ni boni ⁊ olibani albi ⁊ ſtoracis liquide ⁊ opij ⁊ gra
noꝝ pini ⁊ cupreſſi omniũ añ. pondus. ʒ. x. ⁊ maſticis
⁊ karabe ⁊ aleſſius omniuꝫ añ. ʒ. xxx. infundat aleſſiuſ
in aq̃ calida nocte una deiñ exprimat ⁊ ſumat aq̃ eiuſ
⁊ terant reliq̃ medicine bñ ⁊ miſceantur ad inuicẽ ⁊ fi
ant trociſci. Sitq꜄ unuſq̃ſq꜄ trociſcus. ʒ. ſ. ⁊ det in po
tu apud mãſiõm trociſcus unus cũ aqua frigida.

MEdicam̃ qd ꝯfert ad ſputũ ſanguis. Opij põ
dus. ʒ. i. ⁊ cinamomi pondus. ʒ. i. ⁊ caſtorei ⁊
pipeꝛis ⁊ macropipeꝛis ⁊ myꝛrhe omniũ añ. ʒ. i. ⁊ cro
ci pondus. ℈. ij. ſ. ⁊ karabe pondus. ʒ. ſ. ⁊ balauſtiaꝝ ⁊
gũmi ⁊ aniſi omniũ añ. ʒ. i. terantur medicine ⁊ confici
antuꝛ cũ ſucco auricule hedi ⁊ fiant trociſci ⁊ ſit om̃is
trociſcus. ʒ. ſ. ⁊ exiccentur in umbra ⁊ bibatur de eis
trociſcus unus cum aqua tepida.

TRociſcus alius. ℞. karabe ⁊ coralli ãboꝝ añ. ʒ
iij. acatie ⁊ ſucci barbe hircine ãboꝝ añ. ʒ. ij. ba
lauſtie. ʒ. ij. ſe. portulace. ʒ. vij. papaueris albi ⁊ nigꝛi ⁊
roſaꝝ ⁊ ſpodij omnium añ. ʒ. ij. cornu cerui aduſti. ʒ. ij. ⁊
ſ. reuſini. ʒ. i. ſ. cochlearũ aduſtaꝝ. ij. terꝛ ſigillate, ʒ. iiij
fiant trociſci auꝛ. i. ⁊ adminiſtrentur.

TRociſcus alius ad ſputũ ſanguinis qũ ẽ ex hu
miditate ⁊ mollificatione uenaꝝ. Corticũ turiſ
⁊ turis ãboꝝ añ. ʒ. v. radicis ſquinãti. ʒ. vij. ꝛuſini ⁊ ma
ſticis ãboꝝ añ. ʒ. iiij. darſiſabã ⁊ cymini torrefacti ⁊ ca
lam̃ti montani omniũ añ. ʒ. v. myꝛrhe ⁊ croci ãboꝛum
añ. ʒ. vij. calcadis. ʒ. iiij. ſpice ⁊ caſtorei ⁊ ſucci baꝛbe
hiꝛcine ⁊ acatie ⁊ roſaꝝ omiũ añ. ʒ. iiij. tere ⁊ ꝯfice cuꝫ
decoctione gallaꝝ ⁊ fac trociſcos aur. i.

COagulatio ſaniei in pectore. Medicam̃ conſe
rẽs ad illud. Fenugreci molliti. ʒ. ij. ariſtol. põ
dus. ʒ. i. myrrhe põdus. ʒ. iij. aniſi roſ. ãboꝝ añ. ʒ. ij. ra
dicũ liquiritie ⁊ piperis ⁊ ſalis omniũ añ. ʒ. i. Cõfrin
gant ⁊ cõterãtur ⁊ cõficiant cũ aq̃ fꝛa ⁊ fiant trociſci:
quoꝝ unuſquiſq꜄ ſit pondus: ʒ. i. ⁊ exiccent in umbra
⁊ det in potu de eis trociſcus unus cũ aq̃ radicũ feni
culi ⁊ radicũ apij decoctaꝝ q̃titate ſacraiati. i. ⁊ teꝛat
trociſcus ⁊ miſceat cũ ea ⁊ ſumat in potu: eſt enim me
dicamen bonũ qm̃ liquefacit ſanguinẽ congelatum ⁊
educit ipſum ⁊ mundificat locum eius.

PThiſis ⁊ ulceꝛa pulmonis. Medicam̃ cõfereſ
ad ulcera que ſit in pectore ⁊ pulmone ⁊ cõſo
lidat ea ⁊ ſanat ea. ℞. balauſtiaꝝ ⁊ roſaꝝ ſiccaꝝ ãbarũ
añ. ʒ. iiij. ſanguinis dꝛaconis ⁊ medulle tritici ⁊ olibãi
omniũ añ. ʒ. ij. gũmi arabici ⁊ dragagãti ⁊ maſticis oi
um añ. põdus. ʒ. iij. acatie ⁊ croci ãboꝝ añ. ʒ ſ. karabe
⁊ myrrhe ãboꝝ añ. ʒ. i. anarcine. ʒ. v. terant ⁊ conficiã
tur cum rob cydoniorum aut rob myrti deinde fiant
trociſci: ſitq꜄ omnis trociſcus aur. i. ⁊ exiccẽtur in um
bra ⁊ dentur in potu.

MEdicine que ſit ad coꝛ. Confectio in qua põit
harmel iuuatiua. ℞. ſe. armel ⁊ nigelle ⁊ cãfoꝛ
⁊ caſtorei ⁊ ſe. hyuſquiami albi ⁊ aꝛiſtol. ⁊ ciperi ⁊ al
feſire ⁊ alfeſireſim ⁊ piretri ⁊ piperiſ ⁊ origani ⁊ collo
quitide ⁊ ſpice ⁊ ſe. apij ⁊ ſe. rute ⁊ carui ⁊ cꝛoci ⁊ nu
cis muſcbate ⁊ caſie ⁊ coſti omniũ añ. ʒ. ſ. et ſapini et
oppoponaci ãboꝝ ana. ʒ. iiij. et zuccaꝛi pondus. ʒ. i. et
mellis quantum neceſſe eſt. Doſis eius forti pondus
ʒ. i. et debili pondus. ʒ. ſ.

MEdicam̃ aliud cõferens ad pulſum cordis et
timorẽ et epilepſiã. Spice et cinamomi et ꝫe
doarie et doronigi omniũ añ. ʒ. ij. ſe. ãeti. ʒ. i. ſ. medicie
terant et pmiſceant et det in potu de eo põdus. ʒ. i.
cũ. ʒ. i. uini in quo infuſſa fuit lingua bouis et bibat de
illis in oĩ menſe tribus diebus continuis.

¶ Tꝛactatus. vi. de uẽtre infeꝛiore. Debilitas ſtõi.

OLeũ iuuatiuũ ad mollificatiõm ſtõi et eiꝰde
bilitatẽ. cꝰhec eſt pmiſtio. Maſticis et aloes
et ſucci apſinthij et opij et olei nardini et olei
de cydonijs q̃tũ ſufficit permiſceat et inungat cũ eo
ſtõus cũ lana leni. Qd ſi uolueꝛis ut addiciat huic me
dicine calor adde i ea laudani ptẽ unã ⁊ ſtoracis ptes
duas. Si uolueris facere ipſã ſtipticã ꝯfortatiuã tunc
adde ſup illud de ſucco acreſte aut ſucco hypoq̃ſtidoſ

MEdicamen ad debilitatẽ ſtõi ⁊ malitiã digõis
Mirebulorum bullitoꝝ cũ aq̃ cydonioꝝ ⁊ bulli
ant. ʒ. iiij. belliricoꝝ ⁊ ẽblicoꝝ ⁊ cymini infuſi in aceto
⁊ toꝛrefacti et ciperi et maſticis omniũ añ. ʒ. ij. ſe. apij
et aniſi iſuſoꝝ i aceto ãboꝝ añ. ʒ. i. xiloaloes ⁊ galie ãbo
ꝝ añ. ʒ. i. ſ. m̃te. ʒ. iij. mugduis. ʒ. i. ſ. roſ. ʒ. iiij. granoꝝ
grãtoꝝ. ʒ. viij. ſumac. ʒ. iiij. cinami et corticũ turis et ſpi
ce omniũ añ. ʒ. i.

LAcblachatũ ꝯfortans ſtõm. Aque aloes ⁊ aq̃
roſaꝝ ⁊ aq̃ maloꝝ ⁊ aq̃ cydonioꝝ et aque ſali

cis omniū an̄.ps una ſandali albi et rubei et roſarum et croci et canfore et laudani et balauſtiarū et zamicb et xiloaloes et galie omnium an̄.pars.ſ.

E Mplm ad apa ſtōi dur.℞.apſinthij et ſpice et caſie oiuz an̄.ʒ.viij.aloes ⁊ ſtoracis āboꝝ an̄.ʒ.iiij.croci.ʒ.ij.xilobalſami ⁊ carpobalſami ⁊ myrrbe oium an̄.ʒ.i.olei nardini q̄tum neceſſe eſt.

A D ſtōaticos.Hiera que refert antiforos confert ſtō.℞.aloes aur.iiij.maſticis aur.ij.aſſari ℥.ſ.roſ.ſiccaꝝ ⁊ floris ſquināti ⁊ caſie omniū an̄.℥.ſ.utat ea ſcca ſicut utit hiera.

T Rociſci qui dicūt amedunis faciētes ad inquietudinē ſtōi ꝓpinq̄ ileos ⁊ ad oēm inflatiōz ⁊ eſt cōueniens ei qui euomit cibū ſuū ⁊ ad egritudines intrinſecas.℞.ſe.apij aur.vi.aniſi aur.vi.apſinthij aure.iiij.Et inueni in deſcriptiōe alia maſticis iteꝝ aur.iiij.piperis aur.ij.myrrhe aur.ij.cinamomi aur.vi.opij aur.ij.caſtorei aur.ij.conficiātur cum aqua ⁊ fiant de eis trociſci ⁊ dentur in potu doſis eius equalis eſt aur.i.ad ſtomaticos cum uino miſto.

H Jera que refert meniſon ꝯferens ad inquietudinē ſtōi ⁊ ei qui inuenit inflatiōz ⁊ aufert oēz inflatiōm ⁊ cōfert ad tarditatē digōnis ⁊ ad egritudines matricū ⁊ ipſa iteꝝ ꝓuocat urinā ⁊ eſt medicia mirabilis ad epaticos ⁊ ad illū qui hꝫ dolorē renū ⁊ prouocat mēſtrua.℞.aloes aur.c.maſticis.℥.i.⁊ croci.℥.i.ſpice.℥.i.cinamomi ⁊ aſſari ⁊ carpobalſami omniuz an̄.℥.i.Tere ⁊ cribella ⁊ ſerua eā ſiccā ⁊ utere ita ut des in potu illi cuius digō tardat pōdus.aur.i.cū aq̄ frār ⁊ illi qui euomit cholām ⁊ effundī ad ſtōm eius mā da ī potu ð ea aur.ſ.⁊ illi q̄ hꝫ apa ī aliquo mēbroꝝ interiorū confert qū ſumit de ea in potu cū aq̄ mellis.⁊ ille q̄ indiget ut ꝓuocet urina eius aut ꝓuocent mēſtrua ſumat de ea in potu cū aq̄ feniculi contriti bulliti ⁊ colati.

E Mplm poloarchis ꝯferens ad oēs egritudies hūidas intrinſecas.℞.ciperi cordumeni minuti turis cere omniū an̄.eminā.i.gūmi alboti eminā.i.ſ olei de alcāna q̄tū ſufficit ⁊ qñqꝫ addit bdellij iudaici eminā.i.

M Edicam̄ qð dī diaireos faciens ad oēſ corruptiones cōplōnis ſtōi ⁊ aggregatiōm aque linit uētrez ℞.ireos pondus.ʒ.xxiiij.piperis ponduſ.ʒ.xx.zinziberis ⁊ aniudē āboꝝ an̄.ʒ.xij.aniſi ⁊ maſticis ⁊ ſe.feniculi omniū an̄.ʒ.iiij.ameos ⁊ ſe.apij omniū an̄.ʒ.viij.tere ⁊ cōfice cū melle doſis eius ſit ſicut galla cū aqua.

E Lectuariū de carui cōferens ad dolorē ſtōi ⁊ oppilationes que ſūt in eo ⁊ in epate ⁊ ꝑuitatez digōnis.Sumant carui ⁊ ameos ⁊ ſe.apij ⁊.ſs.⁊ paſſulaꝝ enucleataꝝ ⁊ ſiſeleos ⁊ ſe.baucie omniū an̄.ʒ.iij.amigdalaꝝ amaraꝝ mundataꝝ ex cortice ſuo pond⁹.ʒ.vi.tere ⁊ ꝯfice cū mlle:doſ eius q̄tū nabacca cū aq̄ tepida

E Lectuariū de galāga ꝯferens ad uehemētiā frigoris in ſtō ⁊ epate ⁊ digerit cibū ⁊ fugat uentoſitates ⁊ ſtōm efficit bonū.℞.galāge ⁊ cinami ⁊ piperis albi omniū an̄.ʒ.ij.heil ⁊ cinamomi ⁊ neremiſcb omniū an̄.ʒ.iij.macropiperis.ʒ.vi.zinziberis.ʒ.viij.ſe.apij ⁊ aniſi ⁊ cymini ⁊ carui ⁊ taliſafar omniū an̄.ʒ.i.penidioꝝ ⁊ zuccari triplū medicine tere cōmiſce ⁊ ſit doſis eius.ʒ.ij.

A Ppetitū.Confectio abſcindens appetitū luti ℞.hiere.ʒ.vi.myrobal.nigroꝝ ⁊ belliricoꝝ ⁊ ēblicorū omniū an̄.ʒ.iij.nucis bendē.ʒ.v.cōficiantur cum melle diſpumato ⁊ dentur in potu de ea.ʒ.iij.cū aqua in q̄

U decocta ſit maſtix ⁊ aniſū ⁊ mēta ⁊ ſcōria ðcocta
Omitus ⁊ nauſea.Sir⁹ abſcindens uomitum phlatis.℞.cymi.ʒ.iiij.maſticis.ʒ.iij.granoꝝ granatoꝝ ʒ.xx.mente ⁊ ſiſimbrij āboꝝ an̄.tunicas.v.decoq̄tur cū aq̄.lb.iiij.donec remaneat.lb.i.⁊ colet ⁊ ꝓijciatur galie.ʒ.i.⁊ det in potu de eo in mane ⁊ ſero.

S Ingultus.medicam̄ ad ſingultū mirabile forte uini boni odoris.lb.viij.mellis diſpumati.lb.ij decoq̄tur donec bulliat ⁊ ꝯſumat eius ſexta deinde auferat ab igne ⁊ ꝓijciant in eo coſti ⁊ maſticis āboꝝ an̄.ʒ iiij.apſintbij pond⁹.ʒ.vij.ſquināti ⁊ ſpice ⁊ folij ⁊ roſ.⁊ aloes ⁊ agarici ⁊ croci omniū an̄.ʒ.ij.aſſeri ⁊ xiloaloes indi ⁊ caſie omniū an̄.ʒ.iiij.tritoꝝ ⁊ ſit doſis eius cochliarium.

E Par ⁊ apata epis.Unguētū de muradaſacriz cōferens ad apa qð accīt ex corroſione aut alijs.cuius permiſtio hec ē.℞.almuradaſacri.ʒ.iiij.⁊ xiloaloes ⁊ croci ⁊ baccaꝝ lauri ⁊ āmoniaci ⁊ myrrhe ⁊ alkeiati omniū an̄.pondus.ʒ.iij:⁊ cere pondus.ʒ.iiij.confringe ea ⁊ contere ⁊ aggrega ipſa ⁊ liquefac cerā cum ſufficienti quantitate olei de lilio ⁊ alrazaki pondere.ʒ.iij.

D Uritieſ epatis.Confectio facta cū epate adib cōferens ad dolorē epatis ⁊ ſplenis ⁊ ſtōi ⁊ uētoſitates ⁊ dyſenterie ⁊ tuſſim chronicā ⁊ illis qui euomunt ſauguinē.℞.croci ⁊ myrrhe ⁊ opij ⁊ caſtorei ⁊ ſe.hyuſquiami albi ⁊ caſtorei ⁊ cordumeni ⁊ papaueris ⁊ ſpice ⁊ eupatorij ⁊ epatis adib ⁊ cornu dextri de cornibus capī aduſti omniū partes equales terant q̄ ex eis terunt ⁊ ſoluātur que ſoluenda ſūt in uino ⁊ conficiātur cū melle diſpumato ⁊ adminiſtret poſt.vi.mēſes ⁊ ſit doſis ſicut cicer cū eo qui ꝯuenit de ponbus.

M Alitia ꝯplōnis oleū de mezerion.ʒ.x.īfundatur.lb.i.aque die ⁊ nocte ⁊ ponat in uaſe ⁊ bulliat lento igne donec remaneat de aq̄.lb.ſ.⁊ auferat ab igne ⁊ dittat donec infrīet ⁊ colet ⁊ reducat ad uas ⁊ fundat ſuper eā olei amigdalini dulcis q̄rta.lb.i.⁊ bulliat donec cōſumat aqua ⁊ remaneat oleū ⁊ inuoluātur medicine cōtrite ⁊ cribellate cū hoc oleo.Et ſūt myrobal.citrioꝝ ⁊ belliricoꝝ ⁊ ēblicoꝝ omniū an̄.ʒ x.tamarindoꝝ.ʒ.lxxx.prunoꝝ.xxx.numero iuiubaruz eiūdē caſie fiſtule.lb.i.paſſulaꝝ.lb.ſ.aggrega has medicinas tritas preter caſiam fiſtulā ⁊ pone in uaſe lapidis ⁊ funde ſuper eas aque.lb.x.⁊ decoquat donec ī maneat tertia ⁊ colet ſuper caſiā fiſtulā ⁊ ꝯfricet manibus ⁊ colet ⁊ reducat ad uas ⁊ proijciatur ſuper eaz penidioꝝ emina:i.⁊ decoquat donec fiat ei ſpiſſitudo mellis ⁊ fundat ſup ipſā olei amigdalini.lb.ſ.et pulueriꝫent deſuper medicine cribellate delinite oleo predicto et bulliat donec coaguletur et ðponat ab igne et ponat in uaſe uitri.cuius doſis ſit.ʒ.vi.

S Uffuſ ad inceptionē aque fcm̄ cum lacte camelarum aut cū aqua caſei aut cū aqua olerum.cuius hec eſt permiſtio.℞.ſucci eupatorij.ʒ.i.ſ.lacce.ʒ.ij.ariſtol.ʒ.i.ſ.floris ſquināti.ʒ.i.croci.ʒ.i.ſ.ſeminis cuſcute.ʒ.ij.ſe.cucumeris et portulace amborum an̄.ʒ.i.ſcamonee.ʒ.i.doſis aur.i.

S Plē ictericia medicine ſplenetice.Medicam̄ iuuatiuū qð nominatur medicam̄ uomitus.℞ dabach glandiū.lb.ij.calcis.lb.i.ponat aldabach ī uaſe figuli et ponat ſuper prunas donec liqueſiat.Qū qꝫ liqueſcit pulueriꝫet ſuper ipm calx et ꝑmiſceantur ābo ſil et liniat ex eo dū perſeuerat calm ſuper cutem adib et ponat.Et oꝫ qñ adiniſtrat hoc medicamē ut

ingrediat̃ eger utens eo balneū ⁊ dittat ēpl̃z sup se ⁊ ñ auferat ipm donec cadat per se ipm ⁊ oꝫ ut sit sollicit⁹ ita ut abscindat illud qḋ augm̄tat̃ de corpore in p̄mis.

ALiud opatio iuuam̄ti c⁹ ad spleneticos ē maīfesta in die suo. Et oꝫ añq̄ cū eo ēplet̃ ut regat̃ eger regimie quo oꝫ trib⁹ dieb⁹. c⁹ h̄ ē pmistio. ℞. myrrhe. ʒ. iij. turis minuti. ʒ. iij. sinapis alexād̄rie cordūeni āboꝝ añ. ʒ. ij. aceti sq̄lle q̄ntū sufficit. terātur sinapis ⁊ cordumēi ⁊ cubellent̃. Minutū vo turis ⁊ myrrha terant̃ et p̄iciat̃ sup ea ābo medicam̄ siccū et ɔficiat̃ et fiat sic̃ unguēto et ponat̃ ab hora duap̄ horap̄ usq̄ ad horā nouē horap̄ deiñ ingd̄iat̃ eger balneū ⁊ ēpl̃z s̄ eū. qū ergo mollificat̃ fac eū ingredi tinā et p̄cipe ei ut ꝓlōget morā in tina et egrediat̃ illud qḋ ē in eo de aq̄ ⁊ ut nō supuēiat ei sincopis ⁊ approxiet̃ naso c⁹ acetū ⁊ calam̄tū siluestre q̄ ipse olfaciat ⁊ solue pāños qb⁹ ligatū ē ēplm paulati. Q̄ūq̄ egredi de balneo ciba eū piscib⁹ salitis sine pāe et da ei i potu die p° et in die 3° et precipe ei ut exercitet̃ ante illud exercitio in quo possiēt ut fiat anhelitus frequens continuus.

ALiud fugitiuū forte et ē medicam̄ utile et confert hydropicis et spleneticis h̄ñtib⁹ egritudies antiq̄s. ℞. resine decocte. lb. iiij. cere. lb. ij. sulfuris quē nō inuenit ignis. lb. i. minuti turis. lb. i. picis. lb. ij. aluminis humidi. lb. i. baurac. lb. i. aristol. ʒ. iij. radicis cucūeris asini. ʒ. iij. alo. ʒ. vi. piretri. ʒ. vi. lactis mōi. ʒ. iij. aceti kisch ʒ. 5. vini italici kist. 5. et nos pōim⁹ loco aceti olei cotulas iij. prepara ipsa s̄m illud exemplum.

ALiud fugitiuū forte de illis q̄ efficiūt opōnem ultimā ē hoc medicam̄. Sūnt̃ de cācris fluuialib⁹ ⁊ abscindant̃ pedes eoꝝ ⁊ caude ipsoꝝ ⁊ exicca ipsos ⁊ ɔtere eos ⁊ accipe de eis pōdus aur. i. ⁊ ɔmisce cū eo opij sextā aur. i. ⁊ solue ipz cū aq̄ illius fluuij de q̄ sūpt⁹ fuit cācer ⁊ da ipz i potu h̄ñti egritudinē ⁊ pōe i q̄busdā horis cū opio de olō balsāi cū pōdeꝫ sui s̄ꝫ egritu.

DUrities splēis. Unguētū qḋ ɔfert ad duritiēz exñtē in splene et sanat. ℞. cordūeni et sinapis et piretri et fenugreci decocti oīum añ. ptē. i. tere ergo ea bñ et ɔteꝫ ipa cū aceto deiñ fūde s̄ ea olꝫ deiñ lie cū eo splenē et h̄ñs ipz abluat se in balneo deiñ pōat̃ ēpl̃z

¶ Capitulum de intestinis.

CListere ɔferēs ad vlcera in uētē ex q̄b⁹ h̄ñs ea emittit sanguinē et noiant ipa romāi dysenteriā Accipe de adipe renū cap̄ iuuēis et decoq̄ eā cū kisch deiñ accipe de aq̄ kisch et pinguedie adipis sacraiati. ij. accipe de aq̄ rizi decocti et oleo rof̄ ð unoquoq̄ sacraiati. i. et acatie trite pōdus. 3. i. 5. et gūmi arabici triti et ceruse trite āboꝝ añ. pō. 3. i. et uitellū oui: p̄misce ergo sil̃ oīa dōec fiāt in loco vnguēti et clisteriza cū eo aut accipe sacraiati. i. aq̄ alberſādaru būidi et sacraiati. 5. olei rof̄. et inice illḋ p̄ clistere ⁊ fac ut cib⁹ e⁹ sit ius ciceris cū oleo amigdalino ⁊ grāis granatoꝝ ⁊ fac ipz bonū q̄ntū potes ⁊ ciba ipz de fructibus cydoniorum

SOlutio vētris. Suffus ɔferēs ad fluxū uētris chronicū. ℞. balaustiaꝝ ⁊ glādiū ifusaꝝ i aceto ⁊ torrefactaꝝ ⁊ sumac ⁊ granoꝝ myrti ⁊ corratb ⁊ hypoq̄stidos omniū añ. 3. ij. cymi ⁊ gallaꝝ torrefactaꝝ in aceto ⁊ capitū grātoꝝ dulciū ⁊ fruct⁹ tamarisci ⁊ raicb omniū añ. 3. i. xiloaloes ⁊ galie ⁊ masticis ⁊ spice omnium añ. 3. i. se. acetose ⁊ gūmi ⁊ boli ⁊ succi barbe hircie ⁊ grāoꝝ passulaꝝ torrefcāꝝ ⁊ xilocāacte ⁊ iē oiū añ. 3. 5.

ELectuariū ad abscidēn fluxū vētris s̄cm̄ a frigore ⁊ vētositate. ℞. se. apij ⁊ calāi aromatici ⁊ cipi ⁊ ameos ⁊ xilobalsāi ⁊ laudāi ⁊ macis omniū añ. 3. v. anisi. 3. iij. pipis albi. 3. ij. cināi. 3. iij. 5. croci. 3. vij. cāfore. 3. iij. blacte bizātie. 3. iij. 5. radicū sq̄nāti. 3. iiij. cōdumeni. 3. ij. sandali al. 3. iiij. dauci. 3. iij. 33. 3. iij. granoruꝫ myrti. 3. vij. conficiat̃ cū rob malorum.

SIr⁹ de fructib⁹ abscindēs fluxū uētris ⁊ supans cholam. ℞. acetositatis citri et berberis et ribes oium añ. lb. i. zarur granoꝝ granatoꝝ et sumach oium añ. lb. iij. cydonioꝝ et maloꝝ granatoꝝ et piroꝝ omniū añ. lb. iiij. aq̄ tm̄dē infundāt̃ duob⁹ dieb⁹ et decoq̄t̃ dōec sint discocta et colet̃ et coq̄t̃ s̄o et ponat̃ s̄ ipsā zuccaꝝ.

RAsura et vlcera intestinoꝝ. Medicam̄ quḋ dr̄ sanguisuga ɔferēs ad ulcera intestinoꝝ. ℞. acatie aur. xv. corticū granatoꝝ aur. lxxv. gallaꝝ aur. xxv. opij aur. xxv. se. hyusq̄ami al. aur. lvi. auellanaꝝ tritaꝝ aur. clx. sumac scemij aur. lxx. succi sumac scemij aur. ij. 5. turis aur. xxv. terātur et aggregent̃ et ɔmisceātur cū uino nigro. dosis eius integra aur. i.

MEdicam̄ qḋ bibiꝫ et refert̃ ad lukios tarsensēꝫ et est medicam̄ iuuatiuū ad oēꝫ mām̄ q̄ attrahit̃ et ad oēm inflatiōm. ℞. anisi et se. apij āboꝝ añ. aur. ij. se. se. et se. baucie siluēis et se. atardilō et est spēs sisleos oium añ. aur. iiij. opij ⁊ se. hyusq̄ami albi āboꝝ ana aur. i. 5. conficiatur cum aqua ⁊ administretur.

CListere quo utebat̃ Gal. ⁊ est clistere sec⁹ ⁊ est ɔueniēs ad descriptiōes plurias ātiquoruꝫ. ℞. succi acreste sicci aur. vi. alumis iameni tm̄dē calcis quā nō inuēit aq̄ corticū turis oium añ. aur. vi. arsenici rubei aur. iij. arsenici citri aur. viij. chāte ɔbuste aur. xv. ɔficiant̃ cū sirupo de grāis myrti ⁊ fiāt ex eis trocisci ⁊ sit pōdus trocisci aur. iij. aut. iiij. ⁊ clisterizet̃ ex eo cū vio permisto cū aq̄ q̄ntitate cyathoꝝ. ij. ⁊ in quibusdā clisterizat̃ ex eo cum aqua pluuie.

TRocisci alsenginati q̄ ɔfeꝫt ad fluxū uētris ⁊ ad vlcera intestinoꝝ ⁊ noiant̃ trocisci beritos ⁊ s̄t ex medicis utilib⁹ abscindētes fluxū vētris stati. quoꝝ h̄ est p̄mistio. Croci aur. iiij. myrrhe aur. ij. aloes indi succi barbe hircine licij indi succi eupatorij opij gallaꝝ recētiū dragagāti pipis al. oiuꝫ añ. aur. ij. ɔficiāt̃ cū uino ⁊ fiāt ex eis trocisci cuiusq̄ quoꝝ pondus sit aur. 5.

SUffus ad rasurā ex ph̄l̄ate falso. ℞. nasturtij tōrefacti. 3. x. se. alsebesabrē. 3. vij. masticis. 3. v. se. maru. 3. x. se. porri. 3. v. bdellij tm̄dem gūmi frixi. 3. vij. boli armeni. 3. x. dosis. 3. iij.

CListere ad rasurā p̄p medicinā ebibitā ⁊ clisterizat̃ cū butyro ⁊ sanguine dracōis ⁊ ē clistere ad inceptiōm rasure ⁊ cholam ⁊ expulsiōm materiei. ℞. lētiū 3. x. granoꝝ myrti ⁊ corticū granatoꝝ ⁊ zarur omnium añ. 3. vij. cydonioꝝ mūdatoꝝ ex granis suis ⁊ piroꝝ oium añ. 3. xv. decoq̄t̃ cū trib⁹ lb. aq̄ ⁊. ʒ. iiij. aq̄ granatorū mirzoꝝ ⁊ aq̄ acreste emina. i. donec remāeat. lb. i. ⁊ colet̃ ⁊ sumat̃ de ea tertia ⁊ misceat̃ cū ea boli armēi aur. i. gūmi tm̄dē charte ɔbuste ⁊ acatie ⁊ ceruse omnium ana. 3. i.

COnfectio medicinē ad colicā mirabil̃ q̄ usus ē Gal. in eo cui aduēit egritudo q̄ dr̄ ileos ⁊ in eo q̄ euomit stercus suū ⁊ dat̃ i potu de ea qū dolor ē uehem̄s q̄ntitas fabe cū q̄ntitate. iij. aut. iiij. cyathoꝝ aq̄ sic. ℞. se. hyusq̄ami al. pipis al. āboꝝ añ. aur. xl. opij. aur. xx. croci aur. x. spice odorifeꝫ euforbij piretri omniū añ. aur. ij. ɔficiat̃ cū melle decocto.

MEdicam̄ ad colicā s̄ꝫ q̄ inuēit ipz G. in li° rab colocratis ⁊ noiat̃ albobeis ⁊ ɔfert̃ stōaticis ⁊ patientib⁹ ophthalmiā qñ in eis uehem̄s fit dolor ⁊ ad dolorē matricū qñ bibiꝫ cū aq̄ ⁊ melle in q̄ decocta est ruta

⁊ h̄ eſt ꝑmiſtio. Croci aur.i.ſpice aur.ij.myrrhe aur.
ij. coſti piꝑis albi macropiꝑis galbāi omniū añ.aur. ij
olei balſāini aur.iiij.cinnamōi ⁊ cōticū radicis mādra
gore.Et inuēi in deſcriptiōe alia ſucci mādragore ca
ſtorci omniū añ.aur.ij.ſe.dauci aur.iiij.ſ. ſapini aur.
iij.caſie aur.iiij.cōficiatur cum melle.

Mollificatio ani ⁊ egreſſio eiꝰ Medicamē G.
ꝯferēs ad exitū ani.℞. fructus plāte q̄ dr̄ arbei galla
rū ceruſe de plūbo acatie ſucci barbe hircine corticuꝫ
pini q̄ dr̄ fantis turis ⁊ myrrhe omniū añ aur.iiij. pul
uerizent̄ ſicca poſtq̄ abluit̄ anus cum uino pontico.

¶ Capitulum de lapide renum.

Dico ꝙ oē qđ frangit lapidē ueſice nō ē dubiū
q̄n frangat lapidē renū ſed nō cōuertitur.

Confectio ꝯferens illi q̄ hꝫ lapidē q̄m̄ eſt medi
cina q̄ frāgit lapidē ⁊ ꝓhibet gn̄atiōm eiꝰ pꝰ ipꝫ
℞.caſie aur.ij.ſe.apij aur.iij.myrrhe aur.iij.piꝑis al.
aur.ij.turis aur.iij.lapidis ſcemij maſculi aur.i.ſe.bau
cie aniſi āboꝝ añ. aur.ij.ſtoracis.ʒ.iij.radicis lilij alo
zonkiu aur.iij.ſe.papaueris al.aur.ij. ſpice tm̄dē ami
gdalaꝝ amaraꝝ excorticataꝝ aſſari āboꝝ añ.aur.iij.ſe.
lini cipezi āboꝝ añ.aur.ij.mellis bōi q̄tū ſufficit ſuma
tur in potu de ea omni die.

Medicamē aliud utile inq̄t Gal. Scio pluries
de illis quoꝝ renes erāt egri q̄ medicati cū eo ⁊ ſanati
ſt a ſuis egritudibꝰ.Et oꝫ quiđ ut aſſiduet̄ uſus huiꝰ me
dicine diebus ꝑlibus:eſt ei medicamē ſanās illū q̄ hꝫ la
pidē ⁊ qui hꝫ egritudinē colice ⁊ ſanat iteꝝ egritudinē
ueſice.⁊ eſt iſte modus artificij eiꝰ.℞.auellaꝝ excortica
taꝝ ⁊ ſe.cucūeris hortulani excorticati ⁊ ſe.carui mun
dati oīuꝫ añ.aur.iij.ſe.hyuſq̄ami nigri ⁊ croci ſe.citro
li albi oīuꝫ añ.aur.vi.ſe.hyuſq̄ami al.ſe.apij āboꝝ añ.
aur.xij.ꝯficiant̄ cū melle ⁊ fiāt de eis trociſci ⁊ det̄ in
potu de eis aur.ſ.cū aq̄ mell̄ tepida mūdata q̄titate
cyathorum.iij.⁊ inueni in deſcriptione alia ꝙ ponunt̄
in eo harmel aur.vi.

Lapis veſice:qđ dcm̄ ē in hoc cº et teſtificat̄ et ē
ꝙ qū lepꝰ ꝯburit̄ ſubtil̄r ſicut ſcis et ꝯſuat̄ ꝯbu
ſtū eiꝰ et ſumit̄ de eo in potu diebus aliquot pōdus.ʒ.
ij.cum aqua tepida frangit lapidem.

Ars medicamēti qđ fit cū ſcorpiōibꝰ frāgens la
pidē q̄ gn̄at̄ in renibꝰ et ſaluat illū q̄ eo utit̄ a gn̄atiōe
lapidis i renibꝰ ſuis:et hoc medicamētū fac̄ ſuā oꝑonē
cū ꝓprietate nō ꝑ ꝯplōnē. Sūant̄ de ſcorpionibꝰ uiuis
x. nūero ⁊ ponant̄ in olla noua mūda ⁊ liniat̄ olla ex
maſſa tritici deinde deferat̄ ad furnū ⁊ calefiat cum li
gnis uitis donec rubeat ⁊ pōat̄ olla in illo furno ſero
⁊ dittat̄ in eo i nocte deiñ extrahat̄ pꝰ illud ⁊ ſumat̄ qđ
inuenit̄ in olla de cinerē ſcorpionū poſtq̄ infrata fuerit
⁊ reponat̄ in uaſe ⁊ admiſtret̄ de eo mane ⁊ ueſꝑe in
hora curatiōis doloꝝ renū pōdus ſiliq̄ꝝ.ij.cū vino qđ
dr̄ nardicō.Frāgit eñ lapides ⁊ facit eos deſcēdere in
urina fruſtatiꝫ.Et illud iō q̄m̄ ſcorpiōes in naturis ſu
is ſt ꝯtrij lapidibꝰ gn̄atis i rēibꝰ ⁊ ueſica ſic carnes uiꝑe
ſt ꝯrie uenenis ſerpentū ⁊ reliquoꝝ reptiliū uenenoſoꝝ.

Confectio trociſcoꝝ q̄ frāgunt lapidē generatū
in ueſica ⁊ renibꝰ.℞.ſe.baucie ſiluēris ⁊ ſe. cu
cūeris alrekij ⁊ aniſi ⁊ myrrhe ⁊ ſe.apij montāi ⁊ ſe.a
pij hortulāi ⁊ caſie ⁊ cinamōi ⁊ ſpice omniū añ. ꝑtem
i.tere has medicinas ⁊ cicorrigoniza ⁊ cōfice cum aq̄
⁊ fac trociſcos in unoquoq; quoꝝ ſit pondus.ʒ.i. aut
aur.i.aut fac pilulas magnas ſicut cicer ⁊ da in potu
de eis pilulas.x.in ieiunio cū aqua calida.

Confectio q̄ frāgit lapidē.℞.ſpice idē darkie
iij.ʒʒ.darkiet.iiij.macropiꝑis tm̄dē aſſari.ʒ.i.dauci tā
tunđ caſie ſiliq̄s.xij.cinnamōi dakiet.iiij.polij darkiet
ij.aſſari.ʒ.i.cauci tm̄dē croci dākiet.ij.caſtoꝛi darkiet
iiij.floris ſq̄nāti tm̄dē ſcordeō tm̄dē coſti darkimet.ij.
piꝑis albi tm̄dē petroſelini tm̄dē carpobalſāi darkiet
iiij.acori darkimet.ij.ꝯficiat̄ cū melle.

Diſtillatio urine.trociſcus ꝯferens ad diſtillati
onē ⁊ diariā.℞.caſtorei.ʒ.ij.⁊ ſanſuci ⁊ rute ⁊ ſe.hyuſ
quiāi al.⁊ aniſi omniū añ.pōdus.ʒ.i. ⁊ granoꝝ grana
toꝝ gra.xv.terant̄ ⁊ fiāt trociſci ⁊ ſit doſis pōdus.ʒ.i.
⁊ da ei in potu pondus.ʒ.i.de granis cucumeris mun
dati cum albumine oui ſubtili.

Debilitas erectiōis ⁊ deſiderij.cōfert ad illud
hoc medicamē.℞.ſe.cepe.ʒ.ij.⁊ granoꝝ eruce pōdꝰ.ʒ.
iiij.⁊ ſe.aeſebedēigi ⁊ cuzeidē ⁊ alfahaſdarō ⁊ ſq̄lle aſ
ſate omniū añ.pōduſ.ʒ.vi.⁊ ſecacul pōdus.ʒ.iij.ſiſami
ni mundati pondus.ʒ.v.⁊ alaniudē ⁊ alnaricu al.ābo
rum añ.pōdus.ʒ.iiij.⁊ pēidioꝝ pōdus.ʒ.vi.terē ea ⁊ ꝑ
miſce ⁊ ſit doſ pō.ʒ.ij.cū uino ꝑmiſto.

Et cōfert ad illud hoc medicamē.ſume uenaruꝫ
alfarſunigi ⁊ eſt aſꝑagus ⁊ lactis uaccini ⁊ bu
tyri vaccī omniū añ.lb.iij.⁊ ſe.eruce ⁊ ſe.baucie ⁊ ſe.
napi omniū añ.℥.iij.tere medicinas ſiccas ⁊ permiſce
cū lacte ⁊ butyro doſis eius pōdus ſextarioꝝ.v.aut.x
poſtq̄ decoxeris ipm̄ donec cōſumatur lac ⁊ remāeat
butyrum ⁊ cola ipſum ⁊ da ipſum in potu.

Ars electuarij indi qđ addit in ſꝑmate ⁊ cōfor
tat appetitū.℞.ʒʒ.⁊ piperis ⁊ macropiꝑis ⁊ cinnamo
mi ⁊ folij ⁊ ſpice ⁊ nucis muſchate ⁊ ſādali rubei ⁊ cā
damōi minoris ⁊ macis ⁊ tagamed ⁊ taliſafar ⁊ kerſe
teni ⁊ ciꝑi ⁊ ſpodij ⁊ nucis inde omniū añ.ʒ.iij. muſ
chi ⁊ cāfoꝛe āboꝝ añ. aur.x.zuccari tabarzet q̄tum
medicine oēs tere ⁊ cribella q̄tum ſufficit cum melle
diſpumato doſis eius ſit pondus.ʒ.ij.

Confectio medicamīs alterius qđ addit in ſꝑ
mate ⁊ ꝯuenit regibꝰ.℞.caude ſtinci.℥.i.ſ. ſe.
napi ⁊ ſe.baucie ⁊ alleſt ⁊ ſe. cepe al.dīcis ⁊ ſe.urtice
⁊ ſe.eruce oīū añ.℥.i.⁊ melāopi.⁊ leucopi.⁊ macropi
peris omniū añ.ʒ.v.⁊ cepe muris aſſatē pōdus.ʒ.iiij.
pineaꝝ excorticataꝝ.℥.ij.ſ.⁊ piretri pōd.ʒ.iiij.⁊ ligue
auis pōdus.ʒ.vi.⁊ cerebelloꝝ paſſeꝝ maſculoꝝ qui ni
dificāt in parietibꝰ pōdus.ʒ.iiij.⁊ teſticuloꝝ galli.℥.i.terē
has medicinas ⁊ ꝯfice cū butyro uaccino ⁊ melle ⁊ ſit
butyri tertia ⁊ mellis tertie due ⁊ repone in uaſe doſ
illius ſit.ʒ.ſ.cū uino dulci poſt cibum.

Ars olei cū quo inungunt̄ pectē ⁊ vga ⁊ qđ eſt
corā renibꝰ ⁊ erūpere facit deſideriū coeūdi ⁊ addit i
eo.℞.euforbij ⁊ galbāi āboꝝ añ.pōdus.ʒ.ij.macis pō
dus.ʒ.i.macropiꝑis.℥.i.ſ.piretri pōdus.ʒ. ij.ſ.⁊ ſe.e
ruce ⁊ caſtorei āboꝝ añ. ʒ.ſ.olei de narciſco.℥.i.ſ.⁊
cere.ʒ.ſ.terē medicinas ſiccas ⁊ liq̄fat cerā cū oleo ⁊ ꝑ
ĳce ſr̄ eā medicias ⁊ ꝑmiſce bn̄ ⁊ inungat̄ cū illo.

Duritiēs matricis.peſſariū ad matricē ſrām ⁊
aꝑa duꝝ reſolutiui vnguētū diaq̄lon vnguenti
baſilicō ⁊ adipis tauri ⁊ gūmi amigdali ⁊ adipis galli
ne ⁊ adipis anatis ⁊ medulle cruris cerui ⁊ ſtercoris
ouini ⁊ ſtoracis liquide romāe ⁊ olei nardini omnium
añ.℥.i.myrrhe purē.℥.ſ.croci.ʒ.ij.liq̄fac adipes cū ole
o ⁊ aggrega oīa ⁊ pōe de eis ſr̄ peſſarium de lana ⁊ ad
miniſtra.

¶ Tractatus ſeptimus de doloribus iuncturaruꝫ ⁊
podagra ⁊ uena ſciatica.

Emplm̄ ad dolorē iuncturaꝝ ⁊ podagrā ſcm̄
cū hyuſquiamo nigro ⁊ agarico ⁊ eſt medica

mē utile. Se. hyusquiami nigri kist. i. agarici kist unū fenugreci kist. i. baurach. ℥. i. cere. lb. i. resine decocte lb. i. olei ātiqui. lb. i. medulle ossiū cerui. ℥. iiij. radicū lilij aluriku. ℥. iiij. tere medicinas siccas ⁊ cribella cū cicotricocinio ⁊ liquefac medicinas que liquefiunt ⁊ dimitte donec infrigidentur ⁊ proijce super mediciās siccas ⁊ permisce ⁊ repone ⁊ utere.

ET confert ad illud hoc medicam̄. ℞. hermodactilorū. ʒ. xij. ⁊ hellebori albi pondus. ʒ. iij. ⁊ piperis ⁊ cymini amborū an̄. ʒ. iiij. tere ⁊ pulueriza dosis eiꝰ pondus. ʒ. i. cum aqua mellis.

EMplm q̄d ꝯfert ad debilitatē q̄ accidit in pedibꝰ. ℞. assari ⁊ aloes ⁊ sief mēithe ⁊ capsie ⁊ gutte. i. costi ⁊ scocolle ⁊ myrrhe omniū an̄. ʒ. iij. ⁊ castorij ʒ. iiij. contere ea ⁊ tere ipsa cū uino boni odoris ⁊ deinde lini ipsum desuper.

ARs medicaminis pilularū q̄ fiūt cū alfesire ⁊ ē medicam̄ sciē cū hezeribasē ⁊ est iuuatiuū ad podagrā ⁊ dolorē genuū ⁊ dolorē iuncturarū. ℞. medicine que dr̄ alfesire pōdus. ʒ. i. ⁊ hermodactilorū pōdꝰ ʒ. xx. cymini carmeni pōdus. ʒ. i. cinamomi ⁊ origāi persici ⁊ aristol. rotunde ⁊. ʒʒ. ⁊ foliorum cappis ⁊ cineris hirundinum omnium an̄. pondus. ʒ. i. Tere has medicinas ⁊ pulueriza ⁊ confice cum uino ⁊ fac pilulas paruas ⁊ exicca in umbra dosis illius pondus. ʒ. ſ. cum aqua in qua decoctum est anetū aut fiat de eo suffuf pōdere. ʒ. ſ. cum aqua mellis calida in qua decoctum est anetum cochliarijs duobus ⁊ olei cochliario uno.

PIlule alie que fiunt cū alcāna ad podagrā laudate. ℞. myrobal. nigrorū ablatis nucleis pondus. ʒ. x. belliricorū ⁊ ēblicorū ⁊ tapsie ⁊ cinamōi ⁊. ʒʒ. ⁊ macropiperis ⁊ salis indi oium an̄. pōdus. ʒ. iij. aloes pōdus. ʒ. xxx. origāi persici ⁊ radicis cappis ⁊ bdellij ⁊ alcāne oium an̄. pōdus. ʒ. ij. hermodactilorū q̄tum medicine oēs tere medicinas ⁊ cicotrigoniza ⁊ infunde bdelliū in uino ⁊ permisce ⁊ cōfice ⁊ fac pilulas paruas ⁊ sit dosis earum pondus. ʒ. ij.

VEna sciatica: Medicam̄ ad uenā sciaticā q̄d se dat eā vltīe. cꝰ hec est permistio. Picis p̄tes duas sulfuris q̄d nō inuenit ignis pars. i. terant̄ sil̄ ⁊ permisceant̄ ⁊ puluerizent̄ super locū infirmum postq̄ ingressus fuerit habens eam balneum ut adhereat ei medicamen ⁊ conglutinetur super ipsum charta ⁊ dimittatur usq̄ quo cadat per se ipsum.

POdagra. Medicam̄ de hyusq̄amo nostrū predēm in cꝰ dolorū iuncturarū est ultimum ad eam.

¶ Tractatus octauus de alopitia.

COnfectio lochoc ad alopitiam. ℞. euforbij ⁊ gūme rute agr̄stis ⁊ olei lauri omniū an̄. aure. ij. ⁊ sulfuris q̄d nō inuenit ignis ⁊ hellebori nigri aut albi q̄dcunq̄ duorū est repertū omniū an̄. pōdus aur. i. Aggrega has medicinas tritas ⁊ cribellatas ⁊ permisce cum pondere. ʒ. ix. cere liquefacte cū oleo laurino aut oleo alkerua aut oliue oleo antiquo: ⁊ utere hoc medicamine sm̄ q̄ ipsum est forte ualde in curatione alopitie qum prolongatur ⁊ difficilis fit eiꝰ cura. Inquit Gal. ego permiscui cum eo in quibusdā horis nasturtij pondus aur. i. ⁊ spume aduste pondus aur. unius.

ALkoob nigrum in quo inuoluuntur capilli uel manus: uel aliquod membrorum. Existimauit Gal. q̄ quando sumitur urina canis ⁊ putrefit quinq̄ diebus aut sex deinde fit cum ea illud conseruat nigredinem.

¶ Descriptio ponderum ⁊ mensurarum ex breuiario alseir. i. vigilis.

LIquit kist ordei est. ℥. xviij. ¶ Kist uini est lb. lxx. ¶ kist mellis est. lb. cviij. ¶ Chous uini est. lb. ix. ¶ Chous mellis est. lb. xxiij. ⁊ ſ. ¶ Corboni olei est. ℥. ix. ¶ Corboni uini. ℥. x. ¶ Corboni mellis. ℥. xiij. ſ. ¶ Mesitrum magnū olei est. ℥. ij. ¶ Mesitrum magnum uini est. ℥. iiij. gormie. viij. ¶ Mesitrum mellis. ℥. iiij. ſ. ¶ Acsunef olei darkimet. xvi. ¶ Acsunef uini. ℥. ij. ⁊ quarta darkimet unius. ¶ Acsunef mellis. ℥. iij. ⁊ quarta ⁊ octaua. ¶ Choatus olei darkimet. xij. ¶ Choatus uini. ℥. i. ⁊ medietas darkimet ⁊ tertia. ¶ Choatus mellis pondus. ℥. ij. ⁊ quarta. ¶ Mesitiron olei ē darkimet. vi. ¶ Mesitiron uini est gormie. xx. ¶ Mesitiron mellis darkimet. vij.

¶ Descriptio mensurarum ⁊ ponderū ex breuiario Filij. Serapionis inquit.

EXceptum est ab hoc capitulo in hoc aggregato quoniam non dixi omnem mensurā quam in ipso attuli nisi que cognita est apud eos q̄ lingua utuntur arabica in capitulis suis: Uerum quidam coegerunt me ad transferendum querentes a me translationem eius ut iuuamentum fiat per illud in alijs ab isto libro. ¶ kist apud gentes que lingua greca loquntur cognitum est. super mensuram uero non conueniūt omēs ⁊ illud est quoniam quidam eorum utuntur alia q̄ utantur alij. ¶ kist eniz apud romanos capit. lb. i. ſ. ⁊ sextam. quare est. ℥. xx. ¶ Et kist italicū lb. i. ſ. ¶ Et. lb. est. ℥. xij. ¶ Et mina romana est. ℥. xx. ¶ Et mina italica ⁊ egyptiaca est. ℥. xvi. ¶ Et mina est sextaria. xl. ¶ Et. lb. est sextaria. xx. ¶ Sextariū est. ʒ. vi. ⁊ danich. ij. aut aur. iiij. ¶ Et darkimet est aur. i. ¶ Et dorach italicum est iohein. viij. ¶ Et iohein est acsat romana sex. Et cotila. i. ℥. ix. ¶ Mestron magnum est. ℥. iij. ¶ Et paruū est darkimet vi. ¶ Acsunesi est darkimet. xviij. ¶ Choatos est. ℥. i. ſ. ¶ Gormia est quarta. ʒ. usq̄ ad duos danic. ¶ Aumius ⁊ andanikis est. ℥. i. ⁊ unaqueq̄ earum est aure. vij. ¶ Adar. ℥. i. ¶ Euib mellis. lb. ij. ſ. ¶ Euib olei mina. i. ſ. ¶ Aldorach. lb. iij. ¶ kist mellis. lb. ij. ſ. ¶ Alhemen sextaria. v. ⁊. ʒ. xxx. ⁊ antulij. iiij. ¶ Semimet mine. x. ⁊. ſ. ¶ Faba egyptiaca semim̄t quattuor. ¶ Obolus est danic. i. ſ. sicut inuenit alexādrinus antulij. iij. ¶ Auellana. i. est darkimet. i. ¶ Nux est. xiiij. semimet. ¶ Alsacraiati parua est semimet. vij. ¶ Alsacraiati magna est semimet. xiiij. ¶ Faba greca est duo semimet aut duo oboli. ¶ Alsacraiati est sextaria. vi. ⁊ quarta. ¶ Cochliarium mellis est aur. iiij. ¶ Cochliarium medicinarum est aure. i. ⁊. ʒ. i. ¶ Alsatil. i. est sextaria. ij. ¶ Darkimet ē oboli. vi. ¶ Et omnis obolus est kirat. iij. ¶ Et omnis kirat ē. iiij. grana ordei. ¶ Et oboli. iij. sunt kirat. ix. ¶ Alcautus est. ℥. i. ſ. ¶ Choati. ij. sunt. ℥. iij. ¶ Oboli. viij. sunt kirat. xxiiij.

¶ Completus est liber quintus libri canonis qui est antidotarium senis regis aboali hassen filij hali abin sceni. Et eius complemento completus est liber totꝰ.

¶ Libellus Auicenne de viribus cordis translat⁹ ab
Arnaldo de villa noua barchinone feliciter incipit.

¶ Tractatus primus de origine spũs ⁊ generibus e
ius ⁊ principijs sue generationis ⁊ informationis.

¶ Capitulum primum de origine spiritus.

CReauit de⁹ ex ↄcauitatib⁹ cordis sinistraꝫ
vt eẽt armariũ spũs ⁊ miera generatõnis
illi⁹. Creauitq; spũm latorẽ uirtutũ aĩe in
m̃bra aĩaliũ tendẽtiũ mediãte ipso. Crea
uit itaq; ꝑmũ appẽdiculũ viriũ aĩe spũm ⁊ manatiõm
eaꝫ in m̃bris corpis mediãte ipso. Produxit ẽt spũm
ex subtilitate hũoꝝ ⁊ igneitate quẽadmodũ ꝓduxit cõ
pus ex grossitie ipsoꝝ ⁊ terrestritate. Etenim cõpatio
spũs ad hũoꝝ subtilitatẽ ẽ sicut ↄpatio corpis ad ipos
hũores. quẽadmodũ ei m̃bra ↄstituunt̃ ꝑꝑ ↄmistiõꝫ ip
soꝝ ad inuicẽ ꝓducentẽ ad formã aliq̃ ↄpositiõis q̃ cõ
mistũ disponit̃ ad recipieñ habitũ nõ ↄuẽientẽ ei rõne
simpliciũ sil̃r mõ ↄstituit̃ spũs ex subtilitate hũoꝝ cõmi
stiõe ipsoꝝ q̃ttuor ad formã ↄplr̃onis q̃ spũs ꝑpat̃ ad r̃
ceptiõm uiriũ aĩe q̃s ex simplicib⁹ nõ acq̃rit. ꝑncipiuꝫ
ãt e⁹ est ex manatiõe diuĩa sine auaritia ⁊ diminutione
qñ e⁹ dispõ ↄplet̃ ꝑfecte: quẽadmodũ ei unũq̃dq; mem
broꝝ q̃uis ex ipsa subã hũoꝝ ↄstituat̃ nihilomin⁹ inest
sua ↄplr̃o rõe singularitatis ꝓportiõis q̃titatũ hũoꝝ ⁊
forme ↄmistiõis ipsoꝝ. Sil̃r unicuiq; spũuꝫ vꝫ tã aĩali
q̃ uitali q̃ nãli q̃uis eoꝝ subã ex subtilitate hũoꝝ sit ni
hilomin⁹ ꝓꝑa inest ↄplr̃o rõe ꝓportiõis q̃titatũ subtili
tatis hũoꝝ ⁊ forme ↄmistiõuꝫ. Et sic ẽt m̃bra gñalia q̃
uis plura sint nũero: unũ tñ ẽ generatõe ꝑncipiũ q̃lecũ
q; sit illud ꝫm diuersitatẽ opinionũ c⁹ generatiõm seq̃t̃
generatio ceteroꝝ m̃broꝝ. Sil̃r quẽadmodũ spũs gñã
les plures sĩt nũero nihilom⁹ un⁹ ipsoꝝ gñatiõe ꝑmus ẽ
q̃ ꝫm sñiam potiorẽ phoꝝ gñat̃ in corde ⁊ exiñ ꝓceden
do manat ⁊ penetrat in cet̃a ꝑncipalia m̃bra in q̃b⁹ q̃ũ
sufficiẽter ꝑmãsit adipiscit̃ ibi ↄplr̃onẽ ꝑticularẽ ⁊ ꝓꝑ
am: Ita q̃ in cerebro ↄplr̃onẽ acquirit q̃ disponit̃ ad r̃
ceptiõm uirtutũ sẽsus ⁊ motus. In epe ṽo ↄplr̃onem su
sceptiuã uirtutũ nutritiõis ⁊ augm̃ti. In testiculis ãt a
cquirit ↄplr̃onẽ q̃ ꝑpat̃ ad receptiõm uel ad recipieñ
gñatiõm. Et existit tñ haꝝ oium ṽtutũ ꝑncipiũ ꝫ dcm̃
philosophũ in corde quẽadmodũ apud eos q̃ diuersi
ficant̃ a sñia e⁹. ꝑncipiũ ṽtutis uisiue auditiue ⁊ gusta
tiue est in cerebro. Sed nihilomin⁹ ꝫ eos spũs dispõit̃
ad recipieñ has ṽtutes ꝑticulares in m̃bris alijs ita q̃
uisiua mediãte ↄplr̃one crystallie hũitatis qñ spũs ↄplr̃o
ni ↄiungĩ. Auditiua ṽo mediãte ↄplr̃one obtinici nerui.
Gustatiua ṽo mediãte ↄplr̃one hũitatis quã sub radice
lĩgue gñat spõgiosa caro. Supradictoꝝ ãt repugnãtiũ
quidã sunt asserentes q̃ uirtutes spũs affert a cerebro
nullo mõ agens ad perfectiõm uirtutis cõplr̃one mem
bri ad q̃d procedit sed ipm̃ mẽbꝝ est tm̃ cõueniens in
strumentũ actioni uirtutis naturalis nihil conferens e
ius essentie ueruntam̃ exquisita perscrutatio ueritatis
omnino cessat istorum opinioneꝫ ⁊ uerificat insuper q̃
calefactiõm uirtutis adipiscitur spũs in mẽbro q̃d est
operis instrumentum ꝫm formã predicte opinionis.
Dixerunt quidam ex sequentibus philosophis q̃ spi
ritus uires anime recipit a corde perfecte ita q̃ ad re
ceptionẽ ipsaꝝ perfecte in ipso corde disponitur taliter
q̃ non indiget alio mẽbro sicut de epate aut d̃ cerebro
⁊c̃. Sed hanc opinionem respuit ⁊ penitus cassat vlti
ma inquisitio ueritatis.

¶ Capitulum secundum de diffinitione ⁊ natura spi
ritus ⁊ eius utilitate.

VIta ⁊ quecũq; perfectio ⁊ omne bonum quib⁹
res distinguntur non nisi a prima ueritate sunt
que omniũ bonoꝝ prima est ⁊ uniformis manatõ. At
uero receptibilia sunt carentia dispositionibus ad rece
ptionẽ ipsoꝝ. Et idcirco cuiuslibet susceptibile non est
dispositionis cuiuslibet receptiuũ: quapropter nequit
lana in q̃tum lana recipere formã ensis nec similiter a
qua sub forma aque recipere uirtutẽ humane nature.
Sic igitur humana corpora recipiunt uitã preter illa
que numero ⁊ quãtitate sunt diminuta. Numero qui
dẽ qm̃ non uiuentia corpora quattuor elementa sunt:
⁊ que illis approximant in natura. Quantitate uero
q̃r omnia fere elementa quattuor sĩt fere insensibilis q̃
titatis ⁊ minora sĩt omnibus rotabilibus spheris nec e
longatur ab intellectu quin ex stellis fixis sit aliq̃ ma
ior eis. Demonstratio iterũ concludit q̃ hec omnia e
lementoꝝ corpora uel demũato iterum hoc ⁊ q̃ omia
elementoꝝ corpora sint ueluti punctus respectu corpo
ris saturni q̃to igitur est amplius respectu superiorũ.
Amplius ãt apud cõprehensores veritatis cã propt̃
quã non receperunt uite formã hec corpora est illud
quo cetera uiuentia corpora tã simplicia q̃ composita
diuersificantur ab eis hec contrarietas nãrum. nã enĩ
uniuscuiusq; est alterius nature ↄ̃ria idcirco a genere
corpoꝝ celestium ualde elongantur qm̃ celestia corpo
ra disposita sunt ad nobiliorem spẽm uite corporalis.
Elementa uero a uita omnino sĩt elongata in corpori
bus ãt cõpositis cõmistio frangit formã contrarietatis
eoꝝ exinde cãtur forma cõplr̃onis que quidẽ cõplr̃o
medium quoddã est inter contraria. medio nihil abso
lute est contrarium. Et idcirco compositũ disponitur
ad uite receptionẽ ita vꝫ q̃ q̃to amplius ad medium ↄ
plexio uiciatur tanto mistum redditur habilius ad r̃ci
piendũ nobilioris uite perfectiõm adeo q̃ quando in
tm̃ tꝑatur cõplr̃o q̃ per equalitatem cessat ↄ̃rietas ⁊
cessat: in ea disponitur mixtum ad receptiõm uite con
formis uite celestium corpoꝝ que dispositio in humão
tm̃ spiritu reperitur. Est igitur in summa spũs sub ge
nerata cõmistione elementoꝝ uergens in similitudinẽ
supercelestiuꝫ corpoꝝ. Et propterea iudicatur de spũ
q̃ sit subã luminosa propter q̃d ei dicitur de uisiuo spi
ritu q̃ sit radius atq; lux. Et exinde anima gaudet ex
intuitu lucis ⁊ tristatur in tenebris quoniam spiritus
qui sedes est anime illud est conforme id ãt contrariũ

¶ Capl̃m tertium de principalibus passionibus spũs
cordialis ⁊ ꝑmis cãis ipsoꝝ. s. potẽtia ⁊ dispositione.

SApientes phorum ⁊ medici eos sequentes cõ
corditer ponunt q̃ gaudium ⁊ tristitia ⁊ timor
⁊ ira sunt ex passionibus spiritus cordialis ⁊ q̃ queli
bet passionum intenditur ⁊ remittitur non solummõ
propter agens sed ẽt propter intensionẽ ⁊ remissionẽ
dispositionis in substantia patientis. Assignant ẽt sapi
entes subtiliter dr̃iam inter potentiã ⁊ dispõnem dicen
tes q̃ potentia respicit utrũq; ↄ̃rioꝝ equal̃r: dispositio
uero non q̃uis ãt gaudere ⁊ tristari possit ẽt hõ nihilo
minus aliquis est tm̃ ad letitiã dispositus aliquis ṽo
ad tristitiã tm̃. Et simile iudicium est de timore ⁊ ira
⁊ ceteris passionibus. Est igitur esse ⁊ rõ spiritus gau
dentis in potentia aliud esse ab esse ⁊ rõe spũs dispo
si ad alterum predictorum uidetur etiã q̃ dispositio sit
perfectio potentie respectu alterius oppositoruꝫ. Ex
quo pꝫ q̃ si spiritui conueniat inquãtuꝫ inest ei potẽtia

tristari uel gaudere indifferenter tm̄ non tñ ei conuẽit ex parte ipsius dispõnis indifferenter alterutrū. Rursus etiã ex hoc p3 q potentia ad hec duo inseparabiliter inheret spũi ex generatione ipsius. Dispõ uero que ipsum ad alterū oppositorum inclinat non inseparabiliter ex generatione inheret ei sed accidere potest ex superuenientibus causis.

¶ Capitulum quartum de gaudio & intrinsecis causis delectationis & tristitie & eorum diuersitate.

Gaudium est delectatio quedã: omnis autem delectatio est apprehensio aduentus proprie perfectionis ab aliqua uirtute apprehensiua sicut in sensibus apprehensio dulcis & sapidi gustui & apprehensio victorie irascitiue uirtuti & perceptio alicuius utilis contingentis existiatiue & opinatiue uirtuti. omnis ãt pfectio seu ẽt delectatio est naturalis alicui uirtuti & econuerso: omnis nãq perfectio alicui uirtuti est delectatõ ei. Forsitã ãt continget in aliquibus uirtutibus q nõ oĩo delectantur nisi apud separationem dispositionis innaturalis propter qd etiã quidã opinantur q delectatio sit exitus a dispõne innaturali. Exitio nãq a dispõe vel habitu naturali non est delectatio. hic ãt error incidit qr qd est per accñs accipitur ut per se. in elenchis ei ostensū est qm̄ hec est una fallaciarū. Delectatio nõ huiusmodi q̃tum ad propositum spectat est qm̄ nullus apprehendens aliquid apprehendit nisi apd alteratõnem sicut in tactu patet. tangibilis ei qualitas tãdiu delectat q̃diu mẽbrorum tactiuũ permanet contrarie qualitatis & patitur ab alterante qualitate. Qñ ergo fuerit passum ab ea sufficienter efficitur qualitas complo mẽbri. Et iõ non delectatur ab ea qũ omnis alteratio cũ quadã alteratione persistat & nihil alteratur a semetipso. Silr in contrario non leditur quidã ectichus calore qui fortior est q̃ sit in acute febricitãtibus. Acute tñ febricitans leditur calore qui ẽm uirtutem est circa illum. Et hoc qr calor in ethica est collocatus seu habituatus in mẽbris ac si esset corum complo: in acuta uero febre est quasi uolitans supra ipsa & timetur a complone mẽbrorum. medici ẽt proprio nomine vocant qualitaté inherenté mẽbris sicut in ecthica malã complonem equalé. Que ãt se h3 sicut in causone prope uocãt malã complonem diuersam. Iã igitur ex his relinquitur manifestũ q cã propter quã delectatio cessat postq̃ habituate fuerint perfectiones sensibiles est priuatio apprehensionis introitus ipsarum & q cã delectatiõis apud principiũ exitus a dispõne innaturali est apprehensio introitus dispõnis naturalis. Sed propterea q currit apprehensio introitus dispõnis naturalis cũ exitu a dispõe innaturali cõtingit ut sit delectatio cũ exitu illo: & idcirco putatur qd dictũ est: sed non est ita sed cã est introitus perfectionis sensu percepte & non aliud: hec nãq est cã delectationis per se. Cã vero dispõis ad delectationem est circa delectabiles spũs ẽm meliorem habitũ in quantitate & qualitate. s. vt nõ sit in substantia diminutus nec habitus siue dispositio eius sit innaturalis in his que conueniunt ei. In q̃titate q̃dem quoniam si spũs fuerit multus vehementior erit virtus ipsius. augmentum enim in q̃titate prestat additamentũ virtuti in fortitudine queãdmodũ est in radicibus scientie naturalis declaratũ. Et exinde est q propter multitudinem suam durat. amplius in habũdanti mensura in origine seu minera ipsius. Et diffusio eius abinde ad mẽbra in dilatione q̃ est apud gaudiũ & delectationẽ q̃ fit ab abũdantiori mẽsura: si eĩ modicus fuerit qr cito dissoluitur natura conseruat eũ apud originem suam nec dat ei facultatem libere dilatandi. In q̃litate vo quoniam si fuerit nobilissime cõplonis & nobilissime substantie. i. abũdantissime lucis tũc est substantie celesti simillimus. he ergo sũt cause dispositionis ad delectationem & gaudiũ contrarie vero sũt cause dispositionis ad tristitiã & dolorem. Qũ eni scitur q he sũt cause delectationis in genere & pseq̃nter proculdubio scitur qr eedẽ sũt cause gaudij qd delectationis est spẽs. Spũs ergo q̃ ẽ in corde qñ multus existit in q̃titate propter materie multitudinem ex qua velociter & continue generatur & est tẽpatus in complone & in substantia luminosus splẽdens tũc est ad gaudiũ dispõ fortis. Qũ ãt fuerit exigue q̃titatis sicut i conualescentibus & diuturnis mõrbis & senibus non tpatus in complone sicut i morbis Et fuerit ualde spisse & grosse subẽ sicut in mlĩcis & senibus ita q delectari nequit propter grossitiẽ & spissitudinẽ eius: aut fuerit nimis tenuis sicut i conualescẽtibus & mulieribus ita ut qũ dilatatur sanari non põt aut fuerit tenebrosus sicut in mlĩcis tunc est vehemẽs dispositio ad tristitiam.

¶ Capitulum quintum de causis exterioribus delectationis & tristitie & earum diuersitate.

Perfecte dispositũ ad effectum aliquem est duplum causarum illius effectus sicut sulfur ad inflãmatiõm ipm ei adeo igne modico inflãmatur q cum duplo eius lignum inflãmari non potest. Qũ ergo aĩma habuit spũm perfecte dispositũ ad recipiendũ letificantium causarum ipressiões modica ex cã letatur pp qd i bibentibus laudabile uinũ letitia multiplicatur in tantũ alñ q putantur sine causa ridere qu3 tñ ita non sit. Et eni ipossibile est q in aliqua re fiat ipressio sine aliquo ipressore. Sed cã est qr uinũ qñ bibĩ moderate copiosum generat spiritum moderate complonis & substantie & vehementis lumis & splendoris vnde ad letitiam ualde dispõitur. Et idcirco valde letificat ob minimã causarum sciscitantium & recipit ipressiones ex causis vtilibus in presenti fortius q̃ ex causis vtilibus in futuro Et ex causis conuenientibus delectationi amplius q̃ ex causis conuenientibus honestati. Et similiter recipit tunc ipressiõm a causis que congruũt potius ad generandum opiniõm q̃ solidũ intellectũ. Et huius q̃dem cã est qr virtus anime suam in cerebro exercet actiõm & exigit spũm tpate humiditatis vt obediat motui cogitationis & exercitio intellectus. Tunc ãt est vehementis hũitatis & nimis motus propter mistiõm vaporum ascendentiũ & inundantium ibi imoderate hũectantiũ ipm. q̃obrem non obtẽpat intellectui nec motibus cogitationis nisi in rebus ualde mãlibus & corporeis non in rebus substantialibus valde & spũalibus & cũ in stabilitate seu agitatione ipsius non obedit formationi seu psentationi rerum spũalium sed formatiõi tãtũ valde corporalium rerum. vnde ueritas seu perfectio sui operis apud cognitiõm valde debilitat & retrahitur intellectiua virtus adeo tñ q̃tũ exigit aut pcreat: dispõ ei donec ad tpatũ eius complo reducat & ipsius inundatio quietet qr ei uirtus aie que in corde est vehementis existit dispõnis ad gaudiũ & nõ perueniunt ad eã letificantia vsitata inter sensum & phãtasiam aut ẽt cogitatiõm quibus opus aiarum uirium roboratur ppea q diximus tunc pcomitari spũm que fortõra sũt in eo. s. excessus hũitatis & inundatio idcirco tũc sensus

dn̄atur interiori ſpūi ꝛ ſupra motum eius efficiť intel
lectu potentioꝛ.intellectus āt qn̄ contra ſe illum ſpūm
inuenit ſic proteruū iuuať ſenſu ꝛ ſubijcit ipm ſicut in
geometricis ꝛ ceteris ſcientijs fit.Quando igitur res
taliter ſe habet diminuiť in anima potatoris impreſſi
o boneſtorum ꝛ intelligibiliū ꝛ preualet impreſſio leti
ficantium boneſtorum ꝛ intelligibiliū ꝛ preualet ipreſ
ſio letificantium dulciū ꝛ delectabiliū ſenſibus preſen
tiū maxime.Et quoniam eſt diſpoſitio fortis idcirco
ſufficit ad letificandū debiliſſima cauſa ſicut in pueris
pꝫ propter qd putať ꝙ ſine cauſa letentur qum tamen
ſit ipoſſibile.quinimo cauſaꝝ gaudij ꝛ triſtitie quedaꝫ
ſunt fortes:quedam ſunt debiles:quedam cognite ſiū
manifeſte:quedam incognite ſiue occulte.Eaꝝ uero q̄
incognite ſunt ſiue occulte plures ſunt aſſuete quanto
eni amplius aſſuete ſunt tanto minus percipiuntur.
De cauſis antē gaudij ꝛ letitie fortibus ꝛ manifeſtis n̄
eſt neceſſariuꝫ facere mentionem.Alie vero ſunt ſicut
intuitus celi inter letificantes cuius ſignum eſt qr oriū
triſtitiā cauſat.ſ.in tenebris permanere aut ſicut ꝯuer
ſari cum ſimilibus cuius ſignū eſt ꝙ ſolitudo attriſtat.
De letificantibus ſimiliter obtinere deſideratum ꝛ ex
plere intentionem ſm exigentiam intenti ſine ipedimē
to.Et preponere facere quic ꝙ placidum ꝛ ſimiliter
confidentia ꝛ memoria preteriti delectabilis ꝛ futuri
ꝛ ſpes ꝛ meditatio in rebus ambitioſis ꝛ mutua confa
bulatio dilectorū ꝛ euaſio a tormento ꝛ extraneitas re
rum ꝛ admiratio ꝛ eleuatio mentis ꝛ obuiatio amico
rum ꝛ amicabiliū uicinorum.Qn̄qꝫ deluſio ꝛ defrau
datio ꝛ uictoria in minimis rebus ꝛ multa conſimili
a quorum mentio fit in libris rbetorum ꝛ moraliuꝫ: q̄
inquam omnia diuerſificantur in gentibns ſm affect⁹
conſuetudines ꝛ etates:nec aliquis ab eis reperiť om
nimode uacans:nec contingit ſimiliter ut cauſe cōiť le
tificantes in duplo plus aut amplius letificent ceteris
niſi pro tanto qr diſpoſitio quandoqꝫ vebementer re
ſpicit alterum oppoſitoruꝫ non patiť a cauſis alterius
niſi fuerint valde fortes patitur tamen a cauſis ſuis ꝛ
ſi fuerint debiles.Et propter banc cauſam in ebrioſis
durat letitia.Et in mſicis babentibus ſpūs tenebroſoſ
perdurat triſtitia leuius ex cauſis deſolationis ꝛ triſti
tie ſicut rememoratio diſtantis patrie naturalis ꝛ re
miſcentia multorum nocumentorum iā diu preterito
rum ꝛ odia ſeu rancores ꝛ difficultas ſanationis ꝛ o
neroſa conuerſatio ꝛ imaginatio terribiliū futurorum
ꝛ proprie neceſſitatis mortiſ a qua ſe auertit intellect⁹
ꝛ intelligens diſcretio qum ſit in euitabile mori.Et co
gitatio ſollicitantis meditationis in aliquo ꝛ ſepatio
ab occupatione placenti ꝛ cogitatio diſtractionis ab
ea ꝛ diſtractio a deſiderato ſeu a uolito ꝛ mlta alia cō
ſimilia ꝛ aliqua que nequeunt cōprebendi: bec enim
ꝛ conſimilia contriſtant de facili animā diſpoſitam ad
triſtandum.Amplius in mſico fortitudo imaginatōiſ
contriſtantium rerum facit ei apparere ꝙ iam ſit in a
ctu res cuius ſimilitudo anime repreſentatur: ꝛ idcir
co in continua perſeuerat triſtitia.Fortitudo antē ima
ginationis cauſatur propter ſiccitatē ſpūs ꝙuis letifi
cet motum eius ꝛ etiā qr intellectus a ſenſu ꝛ pbanta
ſia diſtrabitur ab actibus rationis propter corruptio
nem cōplexionis ſpiritus qui proprie mouetur ſecun
dum exigentiam diſponentis complexionis ꝛ qualita
tis peſſime ꝛ obſcure.

¶ C.vi.in quo oſtenditur ꝙ unaqueqꝫ paſſio cordis
diſponitur ad generationem ſui ipſius.

NOn eſt āt opinanduꝫ ꝙ omnis cā diſponens
ad gaudium uel triſtitiam immediate coniun
gatur ſubſtantie ſpūs ſicut ꝙtitas eius ꝛ qualitas imo
alias eſſe contingit cauſas a quātitate ꝛ qualitate ſpūſ
vtpote aīe paſſiones que nibilominus diſponunt ad al
teꝝ predictoꝝ ꝙuis boc faciant mediantibus cauſ in
trinſecis ipſi ſpiritui.ſ.ꝙtitate ꝛ qualitate ipſiuſ:boc ē
qr tpant complonem ipſius aut rectificant ſpūꝫ ꝛ mul
tiplicant ꝙtitatem ꝛ ſic diſponunt ad gaudium:aut ac
cidit eis cā contraria ꝛ ſic ad triſtitiā contrario modo
diſponunt:ſt ergo cauſe exteriores primarie ꝛ remote
Jnberentes vo ad rōnem unicā deducuntur ꝛ eſt:qr
omnis actio oziium babens ſi ſepius iteretur reddit v
tutē eius c⁹ eſt potentiorē ad iprimendū effectum:oīs
āt fortificatio uirtutis fit quedā diſpoſitio ad effectum
boc āt ſufficienter inductione manifeſtatur.Eteni cor
pus ſi pluries calefiat diſponitur ad calefactiōꝫ uelo
cem ſimiliter ſi pluries infrigideť:aut rarificeť:aut ſpiſ
ſeť ꝛ in interioribus uirtutibus accidit illud.Etenim
ex frequenti actione ꝛ paſſione fortes babitus generā
tur in eis ſic eni morales babitus acquirunt.bui⁹ aūt
cauſa forſitam eſt qr paſſio adueniens rei frequenter
efficiť conueniens ſubſtantie eius.quod āt eſt alicui ꝯ
ueniens ſuo contrario diſcōueniens eſt.Si ergo ſepi⁹
itereť diminuit diſpōnem ad illud contrarium expellē
do id quod eſt conueniens illi.bec igiť eſt declaratio
ſupradicti per inductionem.maifeſtaī uero illud ſyllō
ex per ſe notis accepto ꝛ demōſtratiua ratione ualde
prolixum eſt.Sed ex predictis colligiť ꝙ letandi fre
quentia diſponit ſpūm ad letitiam ꝛ triſtandi frequen
tia ad deſolationem ꝛ triſtitiam.Cauſe uero buius ſꝫ
naturalem perſcrutationem eſt qr letandi frequentia
duo conſequnť.Et primū.ſ.fortificatio naturalis uir
tutis.Secundū uero rectificatio ſpūs quā in letitia ꝑ
pter dilatationem acquirit.Confortationem uero na
turalis uirtutis bec tria conſequnť quorum quodlibꝫ
eſt cauſa letitie.Primū tpamentum ſpūs.Secunduꝫ
uero multiplicatio generationis ipſius ſupra illud qd
ex eo diſſoluiť.Tertium eſt conſeruatio ipſius a diſſo
lutione ſuperflua.Rarificationem ſpūs conſequntur
duo vꝫ diſpoſitio ad motum ꝛ dilatatiōem propter ſub
tilitatem ſubſtantie eius.Et ſm eſt attractio nutrimti
ipſius propter motum dilatationis in diuerſam partē
motui nutrimenti.Jſta āt natura eſt inclinatio naturaľ
corporis ad euitandū uacuum.De natura enim eſt ta
lis motus ut in ipſo motu ſuccedere faciat poſteriora
prioribus.Et ſm banc naturam trabuntur aque ual
de diſtantes uſqꝫ ad primos fluxus ipſarum ꝛ uenti ſi
militer ꝛ cutis etiam a uentoſis.ꝛ aque iterum in fiſtu
lis.Triſtandi uero frequentia duo conſequnť vꝫ dbi
litas naturalis uirtutis.Et ſm.ſ.inſpiſſatio ſpūs pro
pter frigiditatem accn̄tem apud extinctionem caloris
naturalis caulatam a uebemti coadunatiōe ꝛ coarcta
tione ſpūs.Ad bec uero duo ſequnť contraria coruꝫ
que paulo ante iam diximus.Eſt igiť manifeſtum ꝙ
letandi frequentia diſponit ſpūm ad letitiam ꝛ triſtādi
ad triſtitiam.Et ꝙ in indiſpoſitis ad letitiam ꝛ triſtiti
am non iprimunt niſi fortia ſint.letificantia tn̄ debilia
imprimunt.ꝛ ſimiliter in triſtitie fit econuerſo.

¶ C.vij.de dīa debilitatis cordis ſeu puſillanimita
tis ꝛ triſtitie ꝛ eorum contrarijs.

DEbilitas cordis ꝛ triſtitia quā quidaꝫ uocant

constrictiõm pectoris siue cordis similia ꝙdiu sꝫ ⁊ ni
bilominus differunt. Et idẽ similiter ẽ iudiciũ de ipo
rum contrarijs. s. fortitudine cordis ⁊ letitia quã qui
dã appellant dilatatiõem pectoris siue cordis. Latet
ãt dña inter ista propterea qr ad alterutra cõiter conse
qunt: putat etiam de duobus primis ꝙ sint passiue di
spositiones: de alijs uero duobus ꝙ sint actiue. attñ in
ter extrema utriusqꝫ ꝯrietatis est dña manifesta. primo
quiđ qr non consequnt ad inuicẽ: nõ enim ois debilis
corde est tristis: nec ois tristis corde debilis cordis est
per compatiõꝫ ad rẽ cõtristantẽ. Silr iteꝝ nec omnis
fortis corde est gaudens nec ẽt eꝯrio. Scđo uero qm̃
ipsoꝝ rõnes sꝫ differẽtes: debilitas eni cordis est dispõ
sumpta respectu terribiliũ reꝝ qm̃ ẽ i potentia tollerã
di res illas. Tristitia uero sumit respectu contristanti
um rerũ qm̃ est paucitas tollerantie ipsarũ a corde ⁊
terribile nocitm̃ quiđ est cordi: tristans uero nocitm̃ a
nime est. Tertio silr dĩunt ꝙtum ad consequentia que
sunt aie: nã debilitas cordis mouet ad fugã: tristari ṽo
seu cordis strictura mouet ad resistentiã siue ad repel
lendũ ⁊ causat effectũ eꝰ qđ est ꝯrium fuge. s. inuadẽdi.
preterea debilitas cordis tepescere facit motiuas uir
tutes: tristitia ṽo excitat ⁊ mouet easdẽ ⁊ sic in debilita
te cordis due sꝫ passiones. s. una lesionis ⁊ alia deside
rij siue affectus. In tristitia uero unica est passio. s. no
cumẽti uel lesionis nec nãliter sequit eã affectus ad fu
gã imo forsitã eligi ipsa fuga ꝑꝑ aliqđ accñs absqꝫ ap
petitu inclinante ad recedendũ. Et si dicat appetitus
est electio ⁊ nõ nãlis aut forsitã eliget inuasio ⁊ repu
gnantia ⁊ nõ fuga. Quarto iteꝝ dĩunt ꝙtum ad conse
quentia que corporis sꝫ: debilitatẽ nãqꝫ cordis apud
obuiatiõm proprij nociui sequit remissio nãlis caloris
⁊ uictoria frigoris. Tristitia vero apud obuiatiõem ꝓ
prij obiecti uel nociui inflãmatio nãlis caliditatis. Qui
to etiam dĩnt penes causas dispositiuas: ad cordis nã
qꝫ debilitatẽ nimia subtilitas spũs disponit ⁊ frigiditas
complexionis ipsius. ad tristitiam uero dẽsitas spiritꝰ
⁊ caliditas sue complexionis.

¶ C. viij. qualiter sanguis ꝺm sui diuersitatẽ causat
differentes passiones cordis.

Sanguis abũdans ⁊ clarus ⁊ addite calidita
tis ꝑꝑ multitudinẽ sue inflãmationis ⁊ veloci
tatẽ sui motus disponit ad irã. abũdans ãt ⁊ clarus ⁊
tꝑatus qm̃ ex eo generat copia clari spũs ⁊ substantie
laudabilis ⁊ tꝑate cõplexõis disponit ad gaudiũ. Sã
guis ãt subtilis ⁊ clarus ⁊ aquosus ⁊ frigidus dispõit
ad timorẽ ⁊ cordis debilitatẽ ꝑpea qr spũs ex eo gene
ratus ẽ grauis motus ad extra ⁊ inflãmationis modi
ce ꝑꝑ frigiditatẽ ⁊ humiditatem illius ⁊ iõ non dispo
nit ad letitiã nec ad iram ⁊ qum sit celeris resolutiõis
ꝑꝑ suam subtilitatẽ: est etiam generationis exigue ꝑꝑ
frigiditatem. Sanguis ãt grossus ⁊ turbidus ⁊ addite
caliditatis disponit ad tristitiã ⁊ ad irã ẽt perdurãtem
Ad tristitiã quidem qr generatur ex eo spũs turbidꝰ
Ad irã vero qr velociter inflãmat propter caliditatẽ
suã aut efficit firmã irã est spissitudo eius. Spissũ eniꝫ
qñ calefit tarde infrigidat. ira vero causata ex sanguie
cholꝛico ⁊ subtili velociter excitat ⁊ delet ꝑꝑ intensã
caliditatem spũs ex eo generati ⁊ eius tenuitatẽ: si ṽo
cũ hoc splendidus ⁊ clarus fuerit sanguis est ẽt letifi
cãs. Sãguis ãt grossus ⁊ addite caliditatis non tñ tur
bidus qđ raro cõtingit efficit hoĩem non tristem sed
audacẽ ⁊ fortis cordis ⁊ ẽ modice ire ꝑpea qr letitia

frangit irã ⁊ tristitia disponit ad eã. Ira eni est motus
ad expellendum letitiã que vere delectationi cõueniẽ
tia sꝫ. In delectatione uero fit quasi motus ad attrahẽ
dũ idcirco in tali homine ex rebus magnis creat ira ⁊
est vehemens ꝑꝑ spissitudinẽ spũs eius ⁊ ꝑꝑ ẽt eandẽ
cãm est ꝑui timoris. Sãguis ãt grossus ⁊ addite frigi
ditatis ⁊ non turbidus nec tristabilẽ nec iocundũ effic
hoĩem nec ẽt fortis ire sed est mediocriter timidus ⁊ ẽ
ẽt hebes ⁊ sincerus in oibus rebus ꝑꝑ similitudinẽ sui
spũs ad sanguinẽ eꝰ. Sãguis ãt grossꝰ ⁊ addite fñitatis
⁊ turbidus facit hoĩem desolabilẽ ⁊ tristabilẽ ⁊ ẽt lente
ire nisi ex forti cã. Et eꝰ ira minus est firma ꝙ in calido
⁊ habente ceteras cõditiones hꝰi similes firmior tñ ẽ
in eo ꝙ in sanguine subtilis substantie ꝓinde est hõ rã
coris aut odij. Odiũ ei est perseuerãtia forme nociui
in imaginatione seu phãtasia ⁊ perseuerãtia sit imagia
tionis affectus ad uindictã sumendã ex eo: hoc ãt ẽ iõ
qr ira est quodãmõ firma ⁊ motus ad uindictã nõ val
de fortis. Et ꝙ ẽt ira nõ est ꝯ ualde fortẽ nec ꝯ debilẽ
valde. Sciendũ est enim ꝙ ira qñ cessat uelociter non
perdurat in imaginatione seu phãtasia forma nociui sꝫ
cito delet ⁊ iõ nõ causat rãcorem. Et similiter qñ est
affectus ⁊ motus ad uindictã valde fortis. accidũt du
o prohibentia odiũ seu rãcorem quorum unũ est qm̃
aia qñ totalr ad uindictã trahit ⁊ mouet auertit a cõ
sideratione cõditionũ nociui ⁊ coꝝ que sequnt ad ipꝫ
ab instãtia formationis memorie. De nã enim motiue
virtutis est ut ab apprehensis nociuis retrahat aiam:
⁊ ẽt ecõuerso. Sciendũ uero ꝙ qñ ualde intendit affe
ctus ad uindictã in aliquo ⁊ non ingredit ipm timor
peruenit ad hoc ex affectus instãtia ut efficiat quesitũ
quasi apprehensum ⁊ iã obtentũ apud imaginationeꝫ
ipsius. Qũ enim aliquis uirtutis motus intendi ⁊ ver
sus illud festinat ualde representat illud imaginatio ꝙ
si obtentũ ⁊ iã exñs. Qũ uero i imaginatione iprimit
forma quesiti siue desiderati sicut forma iã exñtis ⁊ ad
eã peruenit forma eꝰ sicut forma rei ad quã terminat
motus cessat affectus ab imaginatione ⁊ delet in eo
forma ita ꝙ in memoria nõ perdurat ⁊ iõ nõ fit rãcor
nociuũ uero qñ est magnũ sicut res aliqua magni tio
ris tunc despatio de uindicta obtinenda ⁊ timor ꝓhi
bẽt fixiõm in aia forme desiderij ad uindictã proiñ de
let repñtatio forme desiderij ⁊ forme nociui ab imagi
natione seu phãtasia: quinimo repñtat forma timoris
exñtis in aia proiñ ẽt ibi repñtat forma desiderij ad
fugã nõ ad inuasiõm ⁊ iõ tunc in aia nõ perdurat for
ma rãcoris. De pueris ãt ⁊ debilibus qr facilis est pos
sibilitas sumendi uindictã ab eis ⁊ modicũ timet rep
sentat ac si iã fuisset accepta. Eteni nimia lenitas acci
piendi uindictã repñtat apud imaginatiõm quasi ob
tentũ ⁊ iã exñs: imaginatio ãt mouet nõ ꝺm id qđ in re
sed ꝺm id qđ in ea repñtat ⁊ iõ qñ apud eã uindicãdi
leuitas pñtat qi obtentũ reputat uindicatio ex debili
bus sicut accepta ⁊ idcirco incõtinenti cadit affectus
ad eã ⁊ oio delet. Qđ ãt imaginatio moueat ꝺm repñ
tata nõ ꝺm exigentiã reꝝ manifestat ex eo ꝙ homines
mel abhorrent qñ apud eos assimilat euomite cholere.
Silr cibos laudabiles atqꝫ sapidos qñ colores eorũ
assimilant coloribus horribiliũ corpoꝝ ⁊ etiaꝫ forma
formis ꝙuis ẽt talia non esse credant. Similiter in ꝓ
posito qñ quedam similitudo rei supradicte repñtat si
ue propter uehementiã motus desiderij siue propter
leuitatem acquisitionis desiderati tanꝙ eẽt obtentum

afficit ac si iam realiter esset ⁊ idõ nõ fit rancor. Sic er
go ex predictis est manifestum ꝙ inter cõplexiones su
perius noiatas ultia est ualde disposita ad rancorem.

ℭ C.ix. de differentibus modis letificandi ⁊ confor
tandi repertis in medicinis.

M Edicine letificantes letificant quidem propt
aliq̄ supradictaꝝ causaꝝ utpote: uel qr nutriẽ
do restaurant spũm sicut uinuz. Aut prebent ei splẽdo
rem ⁊ lumen sicut margarita ⁊ sericum cum potentia
abstergendi quã habent: aut cõgregando ⁊ probiben
do celerem dissolutiõm ipsius sicut emblici ⁊ karabe:
aut tpando cõplonem siue cũ caliditate ut doronicum
siue cum frigiditate ut cãfora ⁊ aqua ros. aut confortã
do per delectabilem complonem ipsius sicut silauia a
romatica: aut sequestrando mlicũ ⁊ turbidũ humorez
ab eis sicut buglossa ⁊ lapis lazuli ⁊ illud sepatiz ut di
ctum est aut cõiunctim sicut si cõiungat corallus ⁊ ka
rabe ⁊ buglossa quẽadmodũ docebimus in capitul' vl
timis h⁹ libri: aut forte letificant propter ꝓpetatem sin
natam sicut iacynthus: proprietas ãt q̄nq̃ cõiungit a
licui predictaꝝ causaꝝ sicut in muscho ⁊ ambra: hec e
nim letificant cũ proprietate que iungit aromaticitati
refocillanti spũs: similiter ẽt succus matianoꝝ ipse enĩ
letificat cũ proprietate ⁊ q̄n spũs complo ẽ calida val
de letificat simul quĩd cũ proprietate ignota ⁊ cũ aliq̄
cã ex cognitis vz cũ frigiditate: doronicũ similiter qui
dem cũ proprietate letificat ⁊ q̄n spũs complo frigida
est letificat ẽt cũ proprietate simul tpando complonez
per calefactionem. Supradictaꝝ ãt illa que proprieta
ti cõiungit q̄nq̃ est vlis q̄nq̃ ꝑticularis: illa ergo que
vlis est nullius eget repressione in aliquã causa debili
tatis cordis aut tristitie qualis causa est aromaticitas
Si vero ꝑticularis fuerit in aliquibus eget repressiõe
sicut frigiditas succi uel sirupi matianoꝝ que inquam
letificat in una complone ⁊ nõ in alia. Qñ ergo quis
in frigida complone uti proposuerit ad letificanduz si
rupo matianoꝝ frangere oz cũ calefacientibus ipsius
frigiditatem. Erit ãt rectius si frangit cũ calefaciente
qd ẽt ex proprietate letificat sicut si misceat cũ sirupo
matianoꝝ aliquid muschi uel ãbre q̄n ꝑm intentionem
curationis ad letificatiõm propinat frigidã complonẽ
hñti. Ad qualitates ãt cõuenientes cũ substantie natu
rali appetitu inclinant uirtutes quaꝝ propria sunt ob
iecta sicut sunt aromaticitas ⁊ dulcedo: hec enim de
siderant olfatiua ⁊ gustatiua ⁊ naturalis uirtus etiam
inclinat naturalr ad ipsa. Duraꝝ enim medicinarũ eq̄
lium in uirtute dulcior quĩd ⁊ aromatica magis effica
cioris est iuuamenti ⁊ propterea ꝙ uirtus attractiua
mẽbroꝝ recipit fortius ⁊ spũs celerius inde nutrit si
potentiã habuerit nutriendi ⁊ ab ea celerius patit in
q̄ntum est medicina: uerũtñ subiectum aromaticitatis ẽ
subiectiue substantia vaporosa siue fumal: subiectuz ãt
dulcedĩnis est spissa substantia terrestris ⁊ idõ aromati
ca magis congrua sit nutrimento spũum dulcia ṽo cor
poris nutrimento proinde ẽt in cordialibus nutrimen
tis potius exigit aromaticitas q̄ dulcedo. Qm̃ cor est
minera generationis nutrimẽti spũum. Epar ãt qr ẽ mi
nera generationis nutrimẽti corporis exigit in nutrimẽ
tis ipsius de aromaticitate min⁹ ⁊ d dulcedine plus q̄
in corde: aromaticitas ãt exigit in eis. Idcirco quia e
par est minera spũs naturalis nõ quĩd minera genera
tionis ipsius apud contẽplatores ueritatis sed tm̃ mi
nera receptionis ⁊ sedes: apud tamen artificẽ medicie
sic. Spũs enim naturalis inclinatur ad aromaticitatẽ
⁊ confortatur ⁊ refocillatur ab ea cõiter inde uirtutes
naturales proculdubio confortantur.

ℭ Capitulum. x. de proprietate quid sit ⁊ quantũ dif
ferat a naturalitate.

P Roprietas est in ueritate nihil aliud q̄ natura
Natura uero est principium motus ⁊ quietis
in rebus in quibus sunt perse cunctaꝝq̃ operationum
per se conuenientium eis ⁊ propriarum uerũtamez dif
fert proprietas a natura sicut propriuz a cõmuni. vul
garis ãt opinio est ꝙ differant sicut opposita: uerũtam̃
nõ est sic. sed ueritas quidem est ꝙ in elementis que ꝯ
ponentia sunt generabilium ⁊ corruptibiliuz corporũ
primo causant quedam uirtutes actiue prout exñt in
statu simplici. s. prout sunt ignis ⁊ aer ⁊ aqua ⁊ terra.
Secundo ṽo cãntur alie in cõmistis causata complo
ne mediante qua disponunt ad receptiõem earum ꝑm
quãcunq̃ duaꝝ opinionum. quaꝝ quidem una est ꝙ i
generatione formaꝝ dispositiones introducunt. Alia
uero ꝙ omnes formarum dispões inherent materie
uel hyle ex sui primordiali origine. Sed q̄n aliqua ex
formis aduenit materie prohibet siue ligat aliaruz for
maꝝ dispões. Qñ uero alia forma superuenit auferẽs
exñtem cassando illã cassat dispões prohibitionis ip
sius ⁊ tunc z⁹ hyle ad naturalẽ potentiã dispõnis egre
dit: sed qualitercunq̃ sit hoc est uerũ ꝙ a forma huius
modi perfectius manat in cõposito uirtus que nequit
in simplicibus inueniri ⁊ ꝙ dispõ ad receptiõm illius
cõpiet post cõmistiõm simplicium uerbigra sicut est in
magnete uirtus attractiua ferri quã nulla elementariũ
uirtutũ inuenit hre. Sed exitus ei⁹ est a manatione di
uina procedente in oibus rebus ⁊ producente cũctas
virtutes de potentia in actum siue cũ dispõne prima si
cut in elementis siue cũ dispõne scda que est complo in
cõpositis seu cõmistis: ipsa enim disponit ad receptiõz
predicte uirtutis ⁊ nõ est ipsamet uirtus nec forma ip
sius. Et ead quĩd est responsio ad qõnez de proprieta
te factã: que est rñsio facta ad qõnem de nã: sicut enim
q̄n queritur propter quid cõburit ignis nemo põt alr
dicere uel respondere q̄ propter caliditatẽ ⁊ hoc qui
dem nihil aliud dicere est q̄ qr habet per naturam ca
liditatem cõbustiuã. Silr si dicat quare magnes attra
hit ferrũ nõ põt quidẽ aliter rñderi q̄ ꝙ dicat ꝙ natu
ralem hz uirtutẽ attractiuã ipsius. Ex quo pz quoniã
sicut sciẽs ꝙ propter caliditatẽ cõburit ignis est sciẽs
ꝑm ueritatez ⁊ non est ignorans. Silr ⁊ qui scit ꝙ ma
gnes attrahit ferrum qr uirtutem hz c⁹ natura ẽ attra
here ferrum sicut natura uirtutis que nominatur cali
ditas est in igne cõburens proculdubio sciens est non
ignorans. sed cõbustiua quĩd uirtus nomen hz appro
priatum: alia uero non: ⁊ est etiam cõiter alia uia quasi
extranea nec opinandum est ꝙ rei perfecta notitia ꝑ
hoc nomen habeatur adeo ꝙ sine ipso haberi non pos
sit ullo modo quoniam notitia impositi nominis non
tollit ignorantiam quã inducit extranietas rei. Pre
dicta responsione non sunt contenti vulgares ideo qr
supponitur apud eos ꝙ omnis operatio procedens a
corpore fiat a caliditate uel frigiditate uel humiditate
uel siccitate aut grauedine aut leuitate aut motu uel a
liquo ex his que in simplicib⁹ manifeste inueniuntur.
Qum ergo actio nulli attribuitur predictorum nec ẽ
sensu manifesta ratio processus eius ab illo corpore pu
tant ꝙ omnia principalia eius ignota sint qum tamẽ

non ita sit. Etenim intelligēs bene scit qr procedit vel a uirtute naturali uel animali uel intellectiua uel accidentali. Cetera que dicunt super actione magnetis .s. q trahit cū caliditate sua uel frigiditate uel anima uel cū emissione corpoꝝ curuorum ad modū hami uel cuꝫ similitudine quā nā eius hꝫ cū natura ferri uel cū vacuitate que est in ipso oia inq̄ falsa sunt quorum falsitas consideranti ueritatem leuissime reuelat. magnes eniꝫ adipiscit uirtutem ferri attractiuā cū complone: sicut planta acquirit cū complone nutritiuā uirtutem nec ignorantia de ista uirtute quare potius in magnete q̄ in aliqua re alia inuenit maior sit q̄ ignorantia in alijs rebus. Hec eniꝫ ignorantia in duobus cōsistit. Quoꝝ p̄mū est ignorantia factiorum .s. principiorum producētiū hāc v̄tutē in esse: hec aūt ignorātia nō magis appropat huic v̄tuti q̄ cuilibet cogite nature. Scd̄ꝫ v̄o est ignorātia receptibil' uꝫ dubitare de cā ꝑpter quā ad receptōeꝫ v̄tutis huius disponit plus q̄ aliqd̄ corpus. Et hec sil̄r ignorātia non est magis ꝑp̄a hui' uirtutis q̄ aliaꝝ nāliū reꝝ. talis .n. ignorātia est i nobis de coloribus ꝛ odoribus ꝛ v̄tutib' aie ceterisq̧ sīlibus. de ōnibus eni his rebus scim' qm̄ ad actū essendi pueniūt a p̄ncipijs actiuis quoꝝ cā de' est bn̄dict': ꝛ scit ēt qm̄ illud est pp appropriatiōm materie cā dispōnis sequētis complonem: ponimus etiam proportionem simplicium causaꝝ complonem aliā quā quidem proportionem simplicium h' cōmistionis ignorabimus q̄diu viuemus in h' mūdo. vn̄ pꝫ quoniā ignorantia cārū prouentus huius uirtutis in magnete: nō est mirabilior q̄ ignorantia cāꝝum disponentium res ad rubedineꝫ aut citrinitatem aut corpus aut animā. Sed a rebus quidem consuetis admiratio cadit ꝛ negligit aīa de ipsis inquirere: quod āt raro est excitat admiratiōm ꝛ inducit ad inquirendum ꝛ ad speculandum de causis eius In summa ergo proprietas est natura inuenta in ꝯmistis corporibus procedens in eis a su̅pna ꝛ plenissima influentia pp ꝯplonē ꝑp̄aꝫ uel pp dispōnē mat'ie passe q̄ p̄ticularem ꝛ p̄p̄am dispōnem acquirit. Eteni loquēdum est f̄m ueritatem de proprietate corpoꝝ cōmistorum veꝝūtamē f̄m consuetam opinionem dr̄ proprietas a natura quoniam proprietas dicitur uirtus commistis inuenta corporibus a qua procedit in alio corpore actio insueta q̄tum ad manifestam naturā. Dicit vero nā virtus qua corpora simplicia operant. de hoc igitur ad tantū se extendit cognitio vulgarium ꝛ debiliter perscrutantium veritatem: q si ignis esset res difficilis inuentionis ꝛ de longinquis p̄tibus afferretur admiraret utiq̧ vulgus de proprietate eius amplius q̄ de proprietate corpoꝝ ceteroꝝ ꝛ inquireret attentius de causis proprietatis ipsius q̄ de causis aliarum proprietatum quoniam ipsius operationes ualde mirabiles sunt. Etenim presentia eius extrahit uisum de potentia ad actū ꝛ tangi se prohibet ꝛ ascendit sursuꝫ ꝛ ascendere facit ea que vincere potest ꝛ generatur ex modico ipsius in una hora q̄titas magna ꝛ corrumpit omne illud cui obuiat ꝛ transmutat ad sui substantiaꝫ nec enim minuit si accipiat ex eo. Et hec quideꝫ in v̄itate mirabiliora sunt q̄ tractus ferri a magnete uel q̄ cetere proprietates. Sed quoniam ista usitata sunt ꝛ quotidie apparentia cadit ab eis admiratio ꝛ sollicitudo perquirendi cāꝫ ipsorum. Actio vero magnetis qr rara est ꝛ inusitata inducit admirationem ꝛ prouocat ad inquirendum de causa ipsius.

¶ Explicit tractatus primus. Incipit secundus.

¶ Capitulum Primum de numero ꝛ notificatione virtutum medicinarum in genere.

Expedit ut tractare uolentes de conditionib' medicinarum cordialium memoremus op̄a cuiuslibet sp̄ci ipsarum ante tamen hoc cōueniens est ut omnium medicinarum vl̄r qualitates f̄m ordinem numeremus diuidentes quoniam qualitatū medicinarum quedā inherent ipsis substantijs medicinarum ex se siue anteq̄ patiantur a corpore siue non. Quedam vero eis attribuūtur per comparationem ad effectum quem in corpore derelinqunt ꝛ in his que in ipso reperiuntur. Qualitates autē que in ipsis substātijs medicinarum ratione sui attribuunt sunt verbigratia: caliditas: frigiditas: siccitas: humiditas: subtilitas ꝛ grossities: ꝛ congelatio: viscositas: liquiditas: minutio saporum ꝛ odorum. Di āt calida que qū passa fuerit a nāli uirtute nr̄i corporis calefit primo: deinde calefacit postmodū corpus nr̄m. Sil̄r intelligendū est d̄ frigida sicca ꝛ humida. Subtilis uero medicina que postq̄ passa fuerit a predicta uirtute in corpore nr̄o velociter in minimas p̄tes diuidit q̄tum est possibile sic cinamomū atq̧ crocus. Grossa uero dr̄ que huic ōria est sicut cucurbita ꝛ gypsum. Coagulatiua v̄o medicina est que frigore coagulata calore dissoluit ꝛ liquefit atq̧ calore dissoluta frigore coagulat. Medicina v̄o liq̄da est c' p̄tes de facili recedunt a loco in quo ponunt Viscosa uero dr̄ que tollerat extensiōꝫ absq̧ intercisione. Cōminuibilis uero medicina est que diuidi potest in minimas partes a debili cā. quid āt sit sapor ꝛ odō iā notum est. Qualitatum āt que medicinis attribuuntur respectu inpressionis que in corpore uel conuenientibus ei relinquit: quedā accipiunt ab actionibus absolutis: quedā uero ab actionibus relatis ad p̄tes corporis sp̄ales. Prime uero s̄t que signant qū dr̄ medicina subtiliatiua: aperitiua: relaxatiua: lauatiua: incisiua attractiua: mordicatiua: dissolutiua: abstersiua: ꝛ aspatiua: rubificatiua: vlceratiua: pruritiua: cōbustiua: corrosiua: putrefactiua: cauterizatiua: maturatiua: digestiua: inflatiua: frāgitiua uentositatis: ingrossatiua: inuiscatiua: lenitiua: lubrificatiua: cōstrictiua: expressiua: oppilatiua: repercussiua: stupefactiua: ꝯfortatiua: iczudatiua: mortifera: corruptiua: seu uenenosa: tyriacalis Alie uero qualitates s̄t que signātur qū dr̄ medicia laxatiua prouocatiua urine: aut sudoris inductiua: uel nauseatiua: uomitiua: retentiua sanguinis aut urine: cōstipatiua: cicatrizatiua: vlcerum: generatiua ꝛ mundificatiua ipsorum: decoratiua: excorticatiua. Ad distinctā āt cognitionem cuiuslibet qualitatum volumus explicare cuiuscūq̧ predictorum uocabulorum intentionem. Subtiliatiua ergo medicina est illa que substātiā humoris efficit tenuem leuiter dissoluendo cū t̄peratā caliditate. Dissolutiua uero medicina est illa que propter excellentiā sue caliditatis humorē diuidit sub forma uaporis ꝛ eius p̄tes extrahit successiue a loco i q' includitur donec consumatur. Abstersiua quidem ē que remouet a superficie mēbrorum ꝛ orificijs poroꝝ coagulatas ꝛ uiscosas hūitates. Exasperatiua uero ē que mēbꝝ efficit in superficie diuersaꝝ partium quo ad sitū ꝛ exasperās quidem efficitur abstersiua quādo trāsit super mēbrum solide substātie sicut cartilago ꝛ os: cuius quidem superficies naturaliter partes habet diuersas in situ sed humiditas uiscosa uel lenis currens sup

ipſum applanat eam accidentaliter: unde abſterſiua
trãſiens ſuper eã reducit ipſã ad nãlem aſperitatem.
Aperitiua eſt que non tãtum ab orificijs meatuum ſʒ
a concauitatibus ipſorum mouet materiã ad extra in
tus contentam. Relaxatiua eſt que ſubſtãtiam mēbro
rum habentium ſpiſſos poros efficit leuiorem calidita
te ⁊ humiditate propter qꝺ expulſio ſuperfluitatũ que
continentur in eis fit leuior. Lauatiua uero eſt que ab
ſtergit ⁊ non cum actiua uirtute ſed cum paſſiua.ſ. hu
miditate ⁊ hoc ideo qr currit ſuper orificia pororum
leniens humores uiſcoſos ⁊ congelatos exiſtentes ibi
dem ſua humiditate lubrificatiua cõmiſcendo ſe illis
ꝙobrem remouet eos abinde propter motum eius ſu
per illorum ſuperficies ſicut aqua ordei ⁊ aq̃ ſimplex
calida: ꝙ ſi fuerit ibi uirtus abſterſiua erit ablutio for
tis ſicut eſt aqua ſaponis ⁊ ſaponarie. Inciſiua autem
eſt medicina ſubtilis perfecte potens penetrarẽ inter ſꝰ
ficiẽ mẽbri ⁊ ſꝰficiẽ viſcoſi hũoris adherẽtis ei dõec ſꝛet
ipſum ab ea ⁊ ſimiliter penetrare potens inter partes
humoris donec diuidat eas ⁊ a cõtinuitate remoueat
diminuens cõgeries ipſius humoris abſqꝫ ſubtilitate
ſubſtãtie atqꝫ ipſum ſoluendo conſumit. Et inciſiuum
quidem opponitur adherenti viſcoſo quenadmodum
ſubtiliatiuũ groſſo opponitur. ¶ Attractiua vero ẽ me
dicina habens uirtutem valde penetratiuam mouens
humorem quem attingit ad ſuperficiem aut cuʒ prope
tate: aut cum calefactione. Calefactione quidem quia
diſſoluit ⁊ ad locum diſſolute humiditatis neceſſitatis
uacui alia ſubſequitur uice prime. Iterum etiã qr rari
ficat propter qꝺ attractio fit ad replendum vacuum ⁊
iterum propterea qr cauſat dolorem. Et ad membrũ
quidem dolens confluunt materie duplici de cauſa.
Quarũ prima eſt qr dolor virtutem mẽbri debilitat ⁊
idcirco recipit ſuperfluitates que ab alijs membris ex
pelluntur ad ipſum. Secunda uero eſt qr ſpiritus na
turalis procedit ad ipm̃ ad impugnandum cãm noci
uam quem ſequitur ſanguinis multitudo. Mordicati
ua vero medicina eſt illa que habet qualitatem ſubtilr
penetrantem cauſans in continuitate ſolõnem multipli
cem numero tamen parue quantitatis etiã propinqui
ſitus generans doloreʒ. Rubificatiua vero eſt que for
ti caliditate membrum cui obuiat calefacit in tantum
ut ad ipm̃ fortiter trahat ſubtilem ſanguinem ⁊ rubifi
cantem ſuperficiem eius ſicut ſinapis cum ficubus ⁊
mentaſtro propter qꝺ eius actio vicem cauterij ſuplet
Vlceratiua vero eſt que habet potentiam rubificandi
adeo excellentem ut diſſoluat humiditateʒ continuati
uam partium quibus obuiat cauſatqꝫ vlcera vel vulne
ra ⁊ attrahit ad ipſum ſuperfluitates ꝙobrẽ vlcus effi
ciunt qualis eſt anacardus. Pruritiua ãt eſt que põt
acumie ⁊ caliditate ſui uſqꝫ ad poros humores morti
ficantes attrahere: nec tamen vlcerarẽ poteſt quẽadmo
dum ſerapinum. Aduſtiua vero eſt que facit euapora
re humiditateʒ ab humoribus relinquens cinereitatẽ
ipſorum in corpore ſicut euforbium ⁊ aſſa fetida. Cor
roſiua vero eſt q̃ diſſoluendo ⁊ vlcerando peruenit ad
diminuendum ſubſtantiam carniſ. Putrefactiua vero
eſt que continuitatem mẽbri corrumpit diſſoluẽdo na
turalem ſpiritum atqꝫ calorem ipſius abſqꝫ eo ꝙ cõro
dat ipſum, aut cauterizet aut cõburat ſed relinquit in
eo humiditatẽ in quã agit calor inaturalis. Diſpoſitõ
autem humiditatis in quã agit calor innaturalis putrẽ
factio nominatur. Tales autem medicine ſunt arſeni

cum ⁊ ruta ſilueſtris. Cauterizatiua vero eſt que cutẽ
cõburit taliter ut eius conſumat humiditatem propter
qꝺ eius partes corrugantur ſicut in eo quꝺ aſſatur ꝙ
obrem efficitur ſubſtantia cutis oppilans meatum hu
moris fluentis. Maturatiua medicina eſt illa que re
ctificat ſubſtantiã humoris vtpote ſubtiliãdo ſi fuerit
groſſus aut econtra propter qꝺ ad expellenduʒ hilitat
⁊ illud quidem facit quãdoqꝫ cum ſubã ſua. nã ſi ſubti
lis fuerit ſubtiliat nimis groſſum. ſi uero groſſa quod
nimis eſt ſubtile ingroſſat: quãdoqꝫ vero facit illud cuʒ
qualitate nã ſi fuerit calida maturat ꝑ ſe frigida vero ꝑ
accidens etenim calꝰa ſubtiliat qꝺ eſt groſſum ⁊ nãliter
ſeꝑat inter corpora ⁊ rem extraneã. frigida vero qñqꝫ
nimis ſubtilis procurat ſubãm mediocreʒ ⁊ nimie cali
ditatis compꝉonem tꝑat. Et oẽ quidem quꝺ a calido
liquefit a frigido coagulatur ⁊ econtra. Qũ ergo ſub
tilitas humoris cauſatur a caliditate extranea ita ꝙ ca
liditas nãlis efficitur ꝑꝑ illud ĩpotens ad expellenduʒ
ipm̃: frigidum quidem tunc frãgit extranei caloris acu
mẽ. Digeſtiua v̊o medicina eſt que trãſmutat cibũ in
humores laudabiles quibus corpus nutritur ⁊ humo
res in ſubſtãtia corporis. Inflatiua uero medicina eſt
in cuius ſubſtãtia dñatur groſſa hũitas extranea tꝑate
ꝯmiſta in qua qũ egerit caliditas nãlis generatur inꝺ
uẽtoſitas que ñ diſſoluitur ſicut ſũt faſeoli. Iſtaꝝ uero
medicinaꝝ q̃dã cauſãt inflationem in ſtõ q̃oam in ueis
in quibus cũ ꝑdicta hũiditas fortius eſt ꝯmiſta nõ diſ
ſoluit̃ inꝺ mlta uẽtoſitas niſi apud ſeꝑationem ptiũ me
dicine: idcirco cauſatur in uenis inflatio non in ſtoma
cho. Tales aũt medicine ſũt ſicut ʒiʒiber ⁊ eruca ⁊ ſũt
medicine ꝯgruẽtes ad excitãdũ libidineʒ. Frãgitia uẽ
toſitatis medicia ꝯplens ẽ cũ caliditate ſubtili ⁊ ignea
defeciũ caliditatis debilis q̃ diſſoluere nequit uẽtoſaʒ
hũitatẽ in quã agit. Diſſolutio aũt huius medicine qñ
ꝑuenit ad diſſolutioneʒ inflatõis cãtaʒ in uenis a cibis
⁊ medicinis quale eſt ſem̃ rute ⁊ agni caſti ⁊ huiꝰmõi
medicine nocẽt libidini. Ingroſſatiua uero medicina ẽ
ꝯtraria ſubtiliatiue. Inuiſcatiua ſeu lenificatiua medi
cina eſt illa que ſui uiſcoſitate extẽdit̃ ſupra ſuꝑficiẽ mẽ
bri diuerſaꝝ ptiũ inꝰſitu. ſ. aſꝑi ſicut ſtomachi ⁊ matricũ
⁊ trachee arterie ꝙobrẽ cãt in eis ſuꝑficiẽ extraneã arʒ
leuẽ. Lubrificatiua ãt medicina eſt que humectat ſuꝑ
fitiẽ corꝑiſ in meatu retẽti ⁊ liberat meatũ ab eo qꝺ ꝯti
netur: corpus quiꝺ retẽtũ cũ grauitate propria ⁊ nãli
mouet̃ ꝓpter qꝺ medicina efficit̃ ꝑ accñs mouẽs ipm̃
quales medicine ſũt pruna ⁊ mucilagines. Cõpreſſiua
uero medicina eſt ſicca cauſans in m̃bro ſiccitatẽ ⁊ co
adunatioueʒ ipſius ad ſe ipʒ uñ obturat̃ trãſitus ⁊ me
atus ⁊ ex fortitudine ꝯpſſionis ⁊ coadunationis ptiũ
m̃bri ad inuicem cogũt̃ hũitates ſubtiles in eiꝰ ꝯcaui
tatibꝰ ꝑmanẽtes exprimi uiolẽter ex motu eius oppoſi
to. Oppilatiua medicina eſt illa que in meatibus cur
rens reſiſtit uirtuti motoris ⁊ remanet apud quãlibet
cõſtrictiuã ⁊ replet ulcus ſicut eſt lutũ comeſtibile. Re
percuſſiua uero medicina eſt frigida que adeo ĩfrigidat
mẽbꝝ ꝙ ipſum inſpiſſat ⁊ eius meatus reſtringit ⁊ fluẽſ
ad ipſum cõgelat ⁊ inſpiſſat extiguẽdo caliditatẽ ipſiuſ
ꝙobreʒ retinet ipſũ ⁊ ꝓhibet eius motũ ⁊ ꝓprie ſi fue
rint groſſe ſubſtãtie ſicut oleũ roſ. ĩfrigidat ⁊ mucilago
pſilij ⁊ pſilia. Stupefactiua eſt medicina frigida q̃ adꝺ
infrigidat m̃bꝝ ꝙ ꝓpter frigiditateʒ alterat ſubſtãtiam
ſpiritus penetrãtis in ipſũ ⁊ extrahit a ꝯpꝉone ſua que
recipit uirtutem ſẽſus ⁊ motus ⁊ ꝑmutat etiã ꝯpꝉonem

ipſius mēbri vñ āputat ſenſum eius. Confortatiua me
dicina eſt que adeo tꝑat cōplonē mēbri vt prohibeat
ipƷ recipere corruptelā aut cū proprietate aut cū ſua ꝯ
plone ita.ſ.ꝙ infrigidat nimis calidū ⁊ nimis frigiduƷ
calefacit queadmodū de oleo roſ. cōmemorat G. In
crudatiua medicina ē que frigiditate ſua prohibet ma
turationē ⁊ digeſtionē ſicut aqua frigida qū bibitur in
aꝑate ſtōi. Mortificatiua medicina eſt illa que corrū
pit cōplexionē ⁊ ſubāƷ ſpiritus cordis aut per formaƷ
ipſius ſpecificā ſicut venenū aut per excellentiā alicuꝰ
qualitatis actiue ſicut opiū per frigiditatē ⁊ euforbiuƷ
per caliditatē. Medicina āt que proprie appellatur
venenū eſt illa que corrūpit cōplonē ſpiritus per ꝯrie
tatē ſubſtantie ſpēi ſue ad ſubām ⁊ ſpēm ſpiritus ſicut
napellus. Medicina āt tyriacalis ⁊ liberans a uenēo
eſt illa que cōplonē ſpūs ab iprreſſione ueneni reducit
ad naturalitatē ⁊ ab ipſo preſeruat eā cū ſua proprieta
te. Medicina āt prouocatiua vrine ac ſudoris ⁊ medi
cina laxatiua ⁊ iterū ſanguis eductiua ⁊ retentiua ipſi
us ⁊ his conſiles manifeſtas quidem habent intentio
nes quapropter notificatione non indigent.

¶ C. ij. in quo oſtendit que ſit virtutes medicinarum
que ad confortationem cordis ⁊ letificationeƷ confer
re poſſunt aliquo modo.

Supranomiatarū medicinaꝶ quedā medicinas
cordis ingrediunt: quedā vero non: Faciemus
āt nūc ď ingredientibus mentionē. Medicine laxatiue
proſunt ad confortationem cordis dupliciter: vno qui
dē modo intendī iuuamentū cū eis procurari iā dcm̄
per euacuatiōm nociui humoris a toto corpore: aut a
ꝑtibus epatis ⁊ cerebri ſicut fit cū decoctione epithy
mi: aut cū medicina cū epithymo confecta. Secundo
vero modo qñ intendī cū medicina laxatiua nō predi
cta euacuatio ſƷ mundificatio tm̄ ſanguinis qui prope
eſt in corde ad hoc ꝙ ſpūs mundus generet in eo ſicē
qñ ponitur in medicinis cordis lapis lazuli aut arme
nus ex quibus medicinis qū peruenerit eaꝶ uirtꝰ ad
cor adipiſcitur virtutē expulſiuā mlīci hu. a ſanguine
tendente ad ipm ⁊ mlīci vaporis a ſanguine generati
in ipſo quiď ēt iuuamtuƷ procedit ex corde ad cerebꝶ
Nocet verūtñ medicina laxatiua cordi qm̄ oīs euacu
atio nām duobus modis cōprimit. Primo quiď cū eo
qď nociuū eſt euacuat aliquid de conueniente nature
Scďo vero qm̄ affert ſupra nām ad mēbra qď trahit
a mēbris vnde grauantur. nā enim trahit humores ad
ſedē ipſoꝶ ⁊ ibidē quieſcere facit eos. medicina uero
laxatiua huic contrariū efficit: accidit ergo ex hoc na
ture debilitas ⁊ pigrities ꝙobreƷ non preualet ei. Ty
riacalis āt medicina ſiſtit vomitū atqƷ fluxū confortan
do nām ⁊ repugnando illi prout hƷ ſubām venenoſā ⁊
cū ſua venenoſitate euacuatur. Et idcirco fertur bene
dixiſſe ſapiens Hip. ꝙ medicina laxatiua mundificat
atqƷ ledit. Rurſus āt iuuamtum laxationis maius qui
dē eſt in triſtitia propter mundificationem ſpiritus ꝙ̄ i
cordis debilitate. Laxatio nāqƷ diminuit mām ſpiritꝰ
⁊ debilitat cordis complonem. Medicine vero ꝓuo
cantes vrinā ⁊ ſudorē ſunt vtiles in debilitate cordis ꝙ̄
cātur ex ſubtilitate ſanguinis ⁊ eiuſ aquoſitate: nociue
āt in triſtitia que cauſatur ex turbido ac mlīco ſangui
ne quoniā auget ſanguinis ſiccitatem ⁊ groſſitieƷ ⁊ tur
bulentiā mlīcam. Euacuatio vero ſanguinis nocet de
bilitati cordis que cauſatur ex frigiditate ſanguinis ⁊
paucitate: prodeſt āt debilitati que cātur ex ſuffocatio
ne caloriſ naturalis ⁊ ſuperfluo ſanguine ſicut in cardi
aca ⁊ hec eſt ſinocha inflatiua ſanguinea. Medicina
ſubtiliatiua medicinis cordialibus aſſociatur quando
triſtitia cātur ex turbiditate ſanguinis aut in debilita
te cordis que ex groſſitie ſanguinis ⁊ eius frigiditate
cātur vnde generatio multi ⁊ tꝑati ſpiritus prohibetur
Eodē vero modo ſimiliter abſterſiua ⁊ aperitiua illis
adiungitur vt cum ſui aperiendi potentia penetrare fa
ciat medicinas cordis que ſunt ſicut karabe ⁊ terra ſi
gillata. Inflatiua medicina valde nociua eſt triſtibuſ ⁊
corde debilibus quoniā replet ſubſtantiaƷ ſpiritus va
poribus congruis ⁊ in tranſmutabilibus habentibus
ſe ad ipſos ſicut ſe habent ſuperfluitates ad mēbra: ob
tenebrant ergo ſpiritus atqƷ grauitant ⁊ ad ſuaſ opera
tiones debiles eos redunt propter qď debilitationem
cordis atqƷ triſtitiam ſimul cauſāt. Conſtrictiua medi
cina ⁊ inuiſcatiua medicina cordis ingrediūtur vt ſub
ſtantie ſpiritus ſoliditatem ⁊ continuitatem laudabilē
tribuant ne velociter diſſoluatur quolibet leui motu.
verūtamen ipſaꝶ vtilitas in debilitate cordis eſt maiō
ꝙ̄ in triſtitia quoniā ex ſubtilitate ſpiritus ⁊ ſanguinis
cordis debilitas amplius accidit. Triſtitia vero poti
us ex groſſitie ſanguinis ⁊ turbulentia eiuſ. Repercuſ
ſiua vero medicina tunc medicinas cordis ingreditur
quandoqƷ propter debilitatem eius cauſatā a mala com
plone calida patitur nocumenta. Stupefactiua medi
cina ponitur in medicinis cordis vt virtutes ipſarum
a corruptione cuſtodiat in uia vſqƷ ad cor ⁊ in corde
poſtmoduƷ tꝑe ſufficienti ſimiliter ad faciendū impreſ
ſionem ſicut opiū in confectionibus cordialibus. Me
dicine autē confortantes tenacitate ſua omnes inquā
medicinas cordis ingrediuntur quoniā humane natu
re eius proprietate conueniunt cuiuſ inquā nature ꝑn
cipiuƷ cor exiſtit ⁊ quoniā ēt cor confortant ut a vene
nis non patiatur. quales ſunt doronicū ⁊ muſchus. ⁊
omnes quidem medicine letificantes cor ⁊ confortan
tes ipſuƷ ſunt tyriacales non tamen omnes tyriacales
ſunt letificantes propterea qr quedā ipſaꝶ ſunt valde
calide ut caſtoreū: quedā ualde frigide ut lactuca ⁊ pō
tulaca. Et ſunt quedā tyriacales illis qualitatibus in
digentes diuerſis ex cauſis. venenū enim cui repugnat
contrariatur cū ſui ſubſtantia ⁊ forte cū qualitate pre
dicte qualitati contraria: aut ſolum contrariatur cum
qualitate qualitati predicte contraria: aut forte neceſ
ſarium eſt ut medicina veneno repugnanſ ſiue calido ſi
ue frigido ſit uehementis caliditatis multis ex cauſis.
quarum una eſt ut ſit ſpiritus fortis motus. Secunda
quidem eſt ut ſit uehementis extenſionis ad hoc quiď
ut cū potentia mortificandi ⁊ tyriacali quā habet lon
ge poſſit obuiare ueneno impugnando ⁊ expellēdo ip
ſum anteꝙ̄ cor attigat. Tertia vero ut ſit fortis ad cor
rūpendum ⁊ cōburendum uenenum in modico tꝑe in
quo cū hoc qď dcm̄ eſt inſuper conſeruatur ſpiritus i
ſuo ſaluo eē tyriacali proprietate. Vomitiua vero me
dicina prodeſt cordi quoniā alleuiat anhelitum ut inď
cor melius euentet. Diſſolutiua medicina debilitati
cordis ⁊ triſtitie valde nocet niſi ex groſſitie ſpiritus ⁊
frigiditate cauſetur ⁊ in corde ſint inflatiui humores:
nocet āt debilitati cordis propterea qr diſſoluit ſpūm
exiguū ⁊ ſubtilem. qď eni diſſoluitur quecunqƷ ſit ſubā
eius ex genere eſt vaporis ⁊ uenti. Triſtibus āt nocet
quoniā triſtitia ſi cātur ex paucitate ſpiritus diſſoluen
do addit in paucitate aut ſubtilē ſpūm efficit turbulētū

⁊ remanenti spissitudinē auget. ꝙ si necessitas coegerit vti ea expedit ei cōmisceri confortatiuas medicinas ⁊ congregantes aut continuitatem seruantes dū tñ sint ex his que cōueniunt cordi sicut myrtus ⁊ kebuli.

¶ Capitulum tertium de simplicibus medicinis cordialibus secundum ordinem alphabeti.

Postꝙ locuti sumus de virib⁹ iudicijs medicinarū ⁊ ostendimus que ex eis medicationi cordis conueniunt ⁊ que non ⁊ etiā propter quid: nunc iā expedit ut tā ad iudicia particularia medicinaruꝫ cordialium simplicium ꝙ cōpositarum amō descendamus a simplicibus incboantes ſm ordinē alpbabeti. Inqt translator. quoniā alpbabetuꝫ arabicū nequit ordinē alpbabeti nostri seruare: idcirco medicinas simplices de quibus auctor bic loquitur ad alleuianduꝫ laborē studentibus ſm seriē nostri alpbabeti scripsim⁹.

¶ De littera. A. ¶ Ambra ¶ Aurum ¶ Argentū ¶ Acedula ¶ Agaricus. ¶ De Ambra.

Ambra calida ⁊ sicca in secundo ⁊ cum subtilitate ⁊ viscositate sua nibilominus babet uebementem proprietatem letificandi ⁊ confortandi simul Est āt ad boc potentior propter fortitudinem sue aromaticitatis ⁊ ideo confortatiua est substantie cuiuslibꝫ spūs ⁊ mēbrorum principalium ⁊ multiplicatiua ipsi⁹ effectus ⁊ est multo tpatōr muscbo. Iaꝫ autem patens est bui⁹ natura cū subtilitate ⁊ viscositate ⁊ soliditate.

¶ De Auro.

Aurum iudicatur inter iudicium argenti ⁊ iudicium iacyntbi ⁊ est quiđ īfra iacyntbū ⁊ supra argentum cuius quidem complō tpata est aliquātulū vicina calori ⁊ est eius operatio a proprietate.

¶ De Argento.

Argentum aliquātulum est frigidum ⁊ siccuꝫ ⁊ eius quidem effectus similis est effectui iacyntbi boc excepto ꝙ est multo debilius illo.

¶ De Acedula.

Acedula propinqua est acetositati citri attamē ꝙuis in complōne non sit ea debilior in propͥetate tamen multo debilior est. ¶ De Agarico.

Agaricus calidus est in primo siccus in secundo. Inest autem ei proprietas tyriacalis contra omne venenum ⁊ propter subtilitatem que eius caliditati cōmista est aperitiuus est ⁊ laxatiuus bu. turbidi propter que omnia inest ei proprietas confortādi cor ⁊ letificandi.

¶ De littera. B. ¶ Basilicon ¶ Been.

¶ De Basilicon.

Basilicon calidum est ⁊ siccum in primo: babet autem aromaticitatem ⁊ stipticitatem cuꝫ subtilitate preter boc etiam est in eo superflua bumiditas letificat autem cum proprietate quā adiuuat aromaticitas stipticitati ⁊ subtiliationi associata: finaliter tamē vsus ei⁹ non est in letificatione laudabilis quoniam substantia nutritiua que est in ipso contrariatur ipsius medicinalis substātie: etenim substātia medicinalis efficit que dicta sunt: nutrimentalis vero sanguinem turbidum atqꝫ melācbolicuꝫ generat ⁊ illa superfluitas in super que est in ipso causat inflationem in venis: iam autem ostensum est ꝙ nociua sunt ista duo.

¶ De Been.

Been calidum est in secundo: siccum in primo. Ipsius autem quodā est album: quodā rubeum. Sed rubeuꝫ quidem calidius est. Et est nibilominus in utroqꝫ stipticitas cum subtiliatione ⁊ apertione Inest ei fortis proprietas confortandi cor ⁊ etiā simul letificandi ad que quidem iuuatur stipticitate subtiliationi coniuncta. ¶ De littera. C.

¶ Citrum ¶ Corallus ¶ Cinamomum ¶ Crocus ¶ Canfora ¶ Coriandrum ¶ Calamentum ¶ Casia lignea ¶ Caro ¶ Ciperus.

¶ De Citro.

Citri cortex est ex letificantibus tyriacalibus cuius proprietatem caliditas quidem adiuuat. Est enim calidum ⁊ siccum in tertio cui appropiquat folium ⁊ flos eius suntqꝫ subtiliores eo ⁊ eius etiam acetositas est ex confortantibus cor calide ⁊ sicce complexionis. ⁊ est ex conferentibus cardiace calide: post boc autem est in eo tyriacalitas vnde confert morsui reptilium ⁊ serpentis ⁊ est frigide ⁊ sicce in tertio. Semen autēꝫ eius est tyriaca conferens uenenis: videtur etiam ꝙ sit ex confortantibus cor prebendo soliditatē substantie spiritus. est frigide ac sicce complexionis in tertio nec elongatur ab intellectu quoniam fit ex alleuiantibus ipsum.

¶ De Corallo.

Corallus frigidus est in primo siccus in secundo ⁊ cum proprietate confortat cor ⁊ letificat quam quidem proprietatem adiuuat illuminatio ⁊ abstersio ⁊ solidatio cum stipticitate.

¶ De Cinnamomo.

Cinamomum alitinium calidum est in fine secū di: siccum in tertio: babetqꝫ modicam stipticitatem ⁊ inest ei letificandi proprietas quam adiuuat aromaticitas eius ⁊ fortitudo subtilitatis. Et propterea confert iuuamento tyriace.

¶ De croco.

Crocus calidus est in secundo: siccus in primo ⁊ sunt in eo stipticitas ⁊ dissolutio fortes atqꝫ digestio sequitur proculdubio. ⁊ inest ei proprietas vebemens in confortando cor ⁊ substantiam spiritus ⁊ letificandi cuꝫ boc ꝙ illuminat ⁊ dilatat ⁊ solidat ipsum ⁊ adiuuant ad bec aromaticitas fortis cum natura predicta. Multitudo vero comestionis eius superflue: dilatat spiritum ⁊ mouet ad extra donec occidat propter boc ut discedat a nutrimentali medicina ⁊ sequitur inde mors. Dosis autē eius ad boc non est nec oportet de ipsa mentionem facere.

¶ De Canfora.

Canfora frigida est ⁊ sicca in tertio: uirtus eius est saluare substantiam spiritus cum dominio sue frigiditatis quando eius quantitas moderatur ⁊ fortasse adiuuat ipsam absolute frigiditas in calida complexione: quando propter malitiam eius complexiōis debilitatur spiritus ⁊ dissoluitur. Aromaticitas autēꝫ eius adiuuat absolute proprietatem ipsius in omni cōplexione. Temperatur vero frigiditas eius cum ābra ⁊ muscbo. Siccitas autem cum oleis bumidis ⁊ aromaticis sicut est oleum viol. etiaꝫ est tyriaca. ⁊ proprie contra calida venena. Et acquirit ab ea spiritus subtilitatem ⁊ luminositatem vebementem ⁊ propterea letificat ⁊ confortat: in boc autem karabe assimilatur ei. Sed canfora quidem fortioris proprietatis est ⁊ vebementioris saluationis.

¶ De Coriandro.

Corianorum frigidum est in secundo siccum in tertio. Et inest ei proprietas confortandi cor

⁊ letificādi ⁊ ꝓꝑe in calida ꝯplōne ⁊ adiuuāt ipm̄ aromaticitas ⁊ stipticitas eius.

De Calamento.

CAlamentū si reꝑmatᷣ eius caliditas ⁊ siccitas cū oleo viol. ⁊ remanserit aromaticitas ⁊ penetratō eius ꝯfert in tꝑando spūꝫ in cerebro exn̄tē ⁊ ꝓꝑe si fuerit ꝯplōnis pblatice tūc.n. repssione non indiget. nec est auditū ꝙ spiritui ꝯferat q̄ existit incorde iuuamento magno veꝝn̄ ex his que diximꝰ de q̄litatibus eius vī ꝙ ꝯferre possit eideꝫ.

De Casia lignea.

CAsia ligeua apꝓpinquat in ꝯplōne cinamomo alitinio non tn̄ in subtilitate.

De Carne.

CAro licet sit nutriens puꝫ attn̄ aqua eius īgreditᷣ curatōeꝫ debilitatis eius nō igī obest de ipa loqui. Et idcirco dicimꝰ ꝙ carnis aq̄ si laudabilᷣ fuerit caro aialis: aut bidētis ouis: aut iuuenis arietis: aut hedi uel caro laudabilium auium est ultima rerum debilitati cordis. Quod si causatur ex debilitate spiritus tunc utilior est caro animalis aut bidētis ouis Si uero ex ipsiꝰ grossitie ⁊ turbiditate ⁊ paucitate tūc leuiores ex eis vtiliores sunt. Plures autem medicoꝝ sunt opinati ꝙ aqua carnis sit brodium decoctionis ipsius non tamen est ita. Sed potius aqua carnis est succus per decoctiouem extractus a carnibus cōminutis donec resudando fluat ab eis ⁊ in qua frigitur caro cuius colatura potui ministratur.

De cipero.

CIperus de eo dicetur ī capitulo de spicanardi

De Littera. D. Doronicum.

De Doronico.

DOronicū calidū ⁊ siccū est in ꝑncipio scd̄i gradus. Inest aūt ei ꝓꝑetas valde fortis in ꝯfortādo cor ⁊ in letificādo cui nō repugnat excessus ⁊ adiuuat tyriacalitas ipsius ⁊ ꝙ in ipo est d̄ stipticitate subtili ꝓinde est tyriaca cūctis uenenis ⁊ letificans ⁊ ꝯfortās: reprimitᷣ āt excessus sue caliditatis cū ꝯmistione sirupi matianoꝝ. Sed in cardiaca ualde calida cōmiscetᷣ ei modicū cāfoꝛ ꝓptᷣ quod remanet ꝓꝑetas eius ⁊ reprimitur caliditas.

De l tera. E. Emblicus. Endiuia.

De Emblico.

EMblicus de ꝯplōne eius sᷣt dn̄tes opiniones Et hi qui plures sᷣt dicūt eū eē frigidū ⁊ hūidū ⁊ hoc q̄dem rectꝰ est. Isaac āt iudeus opinatꝰ ē ut dī ipsū esse calꝫ. Sꝫ qui frigidū iudicāt diūsificantᷣ nā quidā ponūt frigiditatē eius in primo: quidā v̄o in secūdo. videtᷣ tn̄ ꝙ sit in fine primi: siccitas āt eius est ī secūdo ꝓpter quod ē ex mere ꝯfortātibus stipticitate: Et inest ei ꝓꝑetas ꝯfortandi cor ⁊ lectificādi quā adiuuat stipticitas eius cuius etiā frigiditas in ꝯplōnibꝰ frigidis cū modica re leuiter tēpatᷣ. Est .n. medicina solutiua spirituū: eius tn̄ iuuamētū in ꝯfortatione maius est quā in tristitia. tunc autē in tristitia prodest qn̄ ē eꝰ cā subtilitas sāguinis cū paucitate atꝫ dissolutionis velocitas illus. Et qm̄ est ex medicinis ꝯfortātibus cor proptᷣ proprietateꝫ ⁊ proptᷣ hoc ꝙ mūdificat etiam idcirco est medicina uehementer conferens intellectui ⁊ memorie.

De Endiuia.

EAdiuia siluestris sicca est in primo. Inest autē ei proprietas tyriacalis ⁊ ingreditur cordis medicationem potata ⁊ emplastrata.

De littera. F. De Fisticis.

FIsticis inest aromaticitas ⁊ stipticitas cum viscositate propter quod aiunt esse letificātes cor ⁊ confortantes ⁊ inde numerantur inter medicinas tyriacales.

De littera. I. Iacynthus Iximel.

De Iacyntho.

IAcynthus tꝑata esse uidetur. Inest autem ei ꝓprietas letificandi ⁊ confortandi cor ⁊ fortiter obuiandi ueneno. Et hec quidem proprietas est uirtꝰ non suis attribuenda componentibus sed manare ab ipa eo mō quo diximus de magnete. De his aūt q̄ in ꝯsideratōe iacynthi ꝑsuadere oꝫ ē vt incōueniens esse dicatᷣ calorē nāleꝫ agere in iacyntho qū sumitᷣ intra corpꝰ transmutatōꝫ ⁊ dissolutiōꝫ atqꝫ ꝯmistionē eꝰ subē cū euaꝑabili subā spūs quēadmōꝫ dicimꝰ de croco ⁊ sitibꝰ Et in sūma ꝯgruū q̄dē ē ꝙ dicatᷣ ꝙ iacynthꝰ i substātia sui patitᷣ a calore nāli ⁊ ex inde postmodū eius opus manifestari. Eteni eiꝰ substātia quēadmōm patet sensui ualde est ab huiꝰ passione remota. uꝫ ergo ꝙ calor nālis nec impꝛmat in substātia nec in accn̄tibus forme sue inherētibus sed solū in ubi eius ⁊ loco ⁊ q̄litatibus eius accn̄talibꝰ. In vbi quiden ⁊ loco qm̄ facit ipm̄ cū sanguie penetrare vsqꝫ ad partes cordis. Quapropter qum efficiatur propinquius passo fortius imprimit suum effectum. In qualitatibus quidem accidētalibus quoniam calefacit ipsam iacynthum: de natura uero calefactionis est ut manifestet proprietatem ⁊ educat uirtutem sicut apparet in karabe: ipsum eniꝫ q̄ꝙ do debiliter paleam trahere videtur: fricatur quidem donec calescat post hoc apponitur palee trahens ipsā uidetur ergo finaliter ꝙ impressio iacynthi sit ista ⁊ ꝙ actio eius sit secundum additionem elongationis aut appropinquationis eius ad id in quod naturaliter imprimit. illud autem in quo testificantur antiqui letificare iacynthum. s. ferre ipsam ⁊ proprie in ore testantur quoniam ad letificationem alteratione non indiget in substantia sua uel in accidentibus inherentibus ei nec est necessarium ꝙ passum tangatur ab ea: sed sufficit ꝙ uirtus letificandi que ab ea manat ipsum attingat quāuis eius actio confortetur calefactione ⁊ appropinquatione sicut in proprietatibus ceterorum videtur etiaꝫ ꝙ adiuuet actioneꝫ sue proprietatis quod habet de illuminatione cum abstersione ⁊ tꝑamento complōnis.

De Iximel.

IXimel planta est aromatica similis cinnamomo quam quidem de lamec afferri debent ⁊ est calida in secundo sicca in primo. Et est ei proprietas valde subtilis confortandi spiritum quam adiuuat aromaticitas ⁊ stipticitas cum subtilitate sicut frequenter in predictis recolimus: confortat etiam cor ⁊ cerebrum ⁊ omnia uiscera ⁊ in summa omnium uirtutum naturā adiuuat ⁊ actiones.

De littera. k. kadrem karabe

De kadrem.

KAdrem est ex medicinis letificantibus ⁊ confortantibus magnis ⁊ est ex nobilioribus tyriacis contra morsum serpentis ⁊ pucturam nec habet excellentem caliditatem. Et idcirco cum hoc ꝙ est tyriaca confortat ⁊ letificat simul. Est enim herba similis aristologie crescens cum napello cui napellus ei uicinatur in quocūqꝫ loco nec fructificat nec frōdescit

propter quod quidã opinati sunt ꝙ sit titimalus quo
niam hec ei conuenit non tamen est ita.

¶ De karabe.

Karabe calida in primo sicca in secundo. opini
o tamen est ꝙ sit frigida. Inest autem ei aroma
ticitas canforalis ⁊ radiositas modica ⁊ proprietas ꝯ
fortandi cor ⁊ ipsum letificandi ac depellendi cardia
cam iuuamento temperato ⁊ soliditate quam prebet
spiritui.

¶ De littera. L.

¶ Ligua bouis. ¶ Lapis armenꝰ. ¶ Lapis lazuli.
¶ Liliuz. ¶ Lignum aloes. ¶ De ligua bouis.

Lingua bouis calida est ⁊ humida in primo: cu
ius proprietas est letificare: mundificat nãq
substantiam cordis. Melior tamen est que de corin
tho affertur habens spissum folium uelatum plurima
lanugine: quod inquam post exiccationem nec contra
hitur nec est siccum: que autem in his partibus reperi
tur est ex genere alterius plante ⁊ accipitur pro lingua
bouis propter similitudinem illius ad illam qum tam̃
non sit illa. Sed etiam conuenit ei cum uirtute prope
tatis ⁊ appropinquat eius natura temperamento nec
tamen imprimit sicut illa.

¶ De lapide armeno.

Lapis armenus proprietatem habet confortã
di cor ⁊ ipsum letificandi: separãdo insuper ua
porem melancholicum ac fumosuz a spiritu ⁊ mundifi
cando similiter corpus ab humore melancholico.

¶ De lapide lazuli.

Lapis lazuli similem uim habet cum eo quod di
citur de armenico lapide nisi quia est ipso de
bilior modicum.

¶ De lilio.

Lilium in iudicio ⁊ natura croco appropinquat
minus tamen habet caliditatis ⁊ siccitatis eo:
⁊ lilium quidem conuenientius est ad confortationez
cordis. Crocus autem ad letificationem. In lilio est
potentia solidandi spiritum propinqua ei que est ĩ cro
co non tamen habet siccitatem ⁊ crocus habet uehem̃
tem potentiam dilatandi spiritum foras ⁊ mouendi ex
tra: proinde amplius confert sincopi q̃ crocus. Liliũ
enim mouet spiritus minute dilatando ⁊ extrahendo ⁊
fortius retinendo. Crocus autem minus retinendo ⁊
fortius dilatando ⁊ extrahendo.

¶ De ligno aloe.

Lignum aloes appropinquat in iudicio ambre
tamen est ea debilior. Eteniz tpamento propin
quior est complexio eius ⁊ omnia membra confortat.

¶ De Littera. M.

¶ Myrtus. ¶ Myrobal. ¶ Melissa. ¶ Macis.
¶ Muschus ¶ Mumia ¶ Menta ¶ Malum gra
natum ¶ Marianum ¶ Margarita.

¶ De Myrto.

Myrtus non est ita perfecte cõmistionis ut patet
ꝙ vnica ⁊ singulariter predominans uirtus ei
conueniat per naturam immo videtur duplicem habe
re substantiam in quarum una frigiditas dominatur ĩ
altera uero caliditas inter quas quidem cõmistio non
perficitur nec actio ⁊ passio taliter ut perducat ad cõ
plexiõem vnicam dominantem eis in quo quidez iudi
cio plurime considerationis est myrtus: videtur enim
plus esse frigiditatis in ipsa nec tamen adeo fortis est
ipsarum cõmistio quin calor naturalis seget inter eas:
qunqꝫ seperauerit penetrat primo substantia calida
⁊ calefacit: postea uero sequitur substãtia frigida ⁊ cõ
fortat ⁊ stringit ⁊ idcirco excellit eius iuuamentum in
generatione pilorum etenim substantia calida trahit ꝓ
mo materiam ⁊ dilatat poros. Quz ergo ad ipsos tra
hitur materia conueniens generationi pilorum condẽ
satur in pilum. Est autem sedes aromaticitatis que in
ipsa est substantia calida. Qum autem iudicatur myr
tus secundum complonem eius predominantem ⁊ for
tiorem est frigida in primo ⁊ sicca in secundo ⁊ inest ei
cum hoc subtilitas: est quoqꝫ conueniens spiritui pro
pter aromaticitatem suam ⁊ stipticitatez cum subtilita
te subtiliatiua eiꝰ ⁊ mũdificatiua etiam propter alterã
substantiarum eius simplicem propter que iterum om
nia est ex medicinis conferentibus cardiace ⁊ cordis d
bilitati proprietate quam complexio adiuuat.

¶ De Myrobalanis.

Myrobalani kebuli frigidi sunt in primo sicci in
secundo: inestqꝫ naturaliter eis stipticitas quod
significat ipsorum punticitas. Et soluunt cum propri
etate quam complexio adiuuat. myrabol. indi tamen
adhuc fortiores sunt kebulis. Cõmunicant tamen in
mundificando cor ⁊ consolidando ⁊ confortando etiã
idcirco letificat: uidetur etiam ꝙ ad hoc similiter insit
proprietas.

¶ De Melissa.

Melissa calida est ⁊ sicca in secundo. Inest autẽ
ei proprietas mirabilis letificandi ⁊ confortã
di cor similiter: quam quidez adiuuat aromaticitas ⁊
subtilitas aperitiua ⁊ stipticitas que in ea sunt ⁊ cum
hoc etiam cunctis uisceribus confert habetqꝫ naturaz
leuiter solutiuam ita. s. ꝙ sufficit ad soluendum a spiri
tu vapores melancholicos ⁊ sanguinem qui existit ĩ cõ
de nec tamen id efficere ualet a ceteris membris ⁊ cõ
pore toto.

¶ De Mace.

Macis de eo dicetur in capitulo de spica.

¶ De Muscho.

Muschus calidus ⁊ siccus in tertio. Est autem
similis croco non tamen crocus loco eius per
mutari potest in omni loco. ⁊ muschus est tyriacalium
nobilior contra napellum ⁊ grani eius ⁊ cornu spice ĩ
primit caliditas eius cum canfora ⁊ siccum cum oleis
humidis sicut cum oleo uiolaceo ⁊ rosaceo.

¶ De mumia.

Mumia calida est in fine tertij sicca prout credi
tur in primo. inest autem ei proprietas omnez
spiritum confortandi quod adiuuat continuatiua ui
scositas.

¶ De Menta.

Menta habet subtilem aromaticitatem ⁊ dulce
dinem amaritudini cõmistam cum delectabili
cõmistione ponticitatis ⁊ conuenientis stipticitatis q̃
inquam sicut sepe diximus adiuuat letificandi propri
etatem: uidetur autem ꝙ eius complexio sit calida in
fine primi sicca in principio secundi.

¶ De malo granato.

Malum granatum dulce conueniens est cõple
xioni spiritus cum bonitate ⁊ dulcedine sua ⁊
proprie spiritus qui existit in epate.

¶ De Mariano.

Marianum frigidum ⁊ siccum in primo: ⁊ inest
ei magna proprietas letificandi ⁊ confortãdi

quã a liuuat aromaticitas ⁊ dulcedo ⁊eniꝫ cauſa hec ꝙ eſt medicina eſt nutriens quãobrem confert ſpiritui nutriendo ⁊ temperando ipſum ⁊ prodeſt etiam ei ſua proprietate.

¶ De Margarita.

Margarite ſimiles ſunt karabe in natura ⁊ luminoſitate. verũtamen in opere non conſequitur illas: tamen ei ineſt proprietas valde magna.

¶ De Littera. N. ¶ Nenufar.

¶ De Nenufare.

Nenufar appropinquat canfore in iudicio niſi qr eſt humidior ea. Et eius quidẽ humiditas cauſat in ſubſtãtia ſpiritus qui exiſtit in cerebro pigritiam ⁊ torporeꝫ niſi egeat humectatione ut temperetur ſpiritus autem qui eſt in corde non uidetur ab ea pati hoc nocumentuꝫ quod patit̃ ſpũs cerebri imo prebet forte iuuamentum nam proprietas ſue aromaticitatis ꝯfortat ſpiritum qui in corde eſt: nocumentum uero frigiditatis ⁊ humiditatis ipſius eſt ſecundum quid ⁊ tẽperat̃ croco ⁊ cinamomo.

¶ De Littera. O.

¶ Oua. ¶ Olibanum. ¶ Ozimum.

¶ De Ouis.

Oua quanuis medicina non ſit ad ꝯfortationem cordis tamen recipiuntur: ipſum enim ualde ꝯfortant uitella uidelicet dũmodo tamen accipiãtur ex ouis uolatilium laudabilis carnis ſicut galline ⁊ perdicum ⁊ ſtarne ⁊ faſiani. Iſta enim uitella temperate ꝯplexionis ſunt quibus tria conueniũt ſcilicet uelocitas in ſanguinem tranſmutari: ⁊ paruꝫ ſuperfluitatis poſt tranſmutationem relinquere: ⁊ ſanguinem generant ⁊ confortationeꝫ ſanguinis quo nutritur cor ſcilicet ſubtilem ⁊ clarũ: pellitur ergo feſtinanter ad ipſum. Et idcirco preceteris nutrientibus conueniens eſt in diſſolutione ſubſtantie ſpiritus ⁊ diminutõe materie ipſius ſanguinis ſcilicet cordialis.

¶ De Olibano.

Olibanum calidum in ſecundo gradu ⁊ ſiccum ĩ prio. Eſtq; confortatiuũ uitalis ſpiritus ⁊ animalis ⁊ proinde confert hebetudini ⁊ obliuioni. Cuiꝰ inquam opatio conformis eſt operationi been niſi q̃a eo debilius eſt in confortatione cordis ⁊ maioris aromaticitatis ⁊ propter tyriacitatem que in ipſo eſt prodeſt fumus eius in peſtilentijs.

¶ De Ozimo.

Ozimum eſt baſilicon de quo ſuperius eſt dictuꝫ minus autem eſt meliſſe in iudicio ſimile excepto ꝙ eſt ea calidior modicum.

¶ De Littera. P.

¶ Polypodium. ¶ Pira. ¶ Peonia.

¶ De Polypodio.

Polypodium letificat non per ſe ſed per accidens: euacuat enim a corde ⁊ cerebro ⁊ corpore toto melãcholiã.

¶ De Piris.

Pira quidem aromaticitateꝫ ⁊ ſtipticitatem atꝫ ſoliditatem ſubſtantie que inquam ad frigiditatem declinantia habent uirtutem confortandi cor ⁊ adiuuant eam que diximus. Matiana tamen adhuc meliora ſunt eis.

¶ De Peonia.

Peonia temperata eſt in caliditate ⁊ frigiditate forteꝫ habens ſiccitatem ⁊ ſtipticitatem cũ ſubtilitate que inquaꝫ om̃ia proprietatem ipſius adiuuãt in confortationem ſpiritus animati ⁊ expulſionem ſuperfluitatum a cerebro cum potentia quam habet educendi mĩam ⁊ phl̃a ex illius ſubſtantia tantum a cuius ꝓprietate adipiſcitur cerebrum potentiam reſiſtendi eorum receptioni uidetur etiaꝫ illi conuenire ulꝫ impreſſio in corde quãuis non recitetur.

¶ De Littera. R. ¶ Roſa.

¶ De Roſa.

Roſa imperfecte cõmiſtionis eſt in eius ſubſtã tia ſicut diximus de myrto. Eſt eniꝫ in ea ſubã cꝰꝯpſo fr̃a ẽ in ꝭo ⁊ ſubã cꝰꝯpſo cal̃a ẽ in pº ⁊ ẽ i ea ſubſtantia lenitiua ⁊ humectatiua ⁊ ſubſtantia inſpiſſatiua ⁊ ſicca. Conuenitq; cum aromaticitate ſua ſubſtantie ſpiritus ⁊ proprie quando ſupercalefactus extiterit. confert enim ei tunc ſua frigiditate ac ſolidat ipſum cũ ſua ſtipticitate propter quod ualde proficit ⁊ ſincopi ⁊ cardiace quando paulatim ꝯglutitur aqua ipſius. Eſt q; cunctis uiſceribus conferens.

¶ De Littera. S.

¶ Sericũ. ¶ Sticados. ¶ Spodiũ. ¶ Sandalus ¶ Secacul.

¶ De Serico

Sericum ex fortibus letificantibus eſt excellẽtius tamen eſt crudum. Sed quandoq; cadit in uſum coctum potiſſime ſi non fuerit tinctum. Eſt autem calidum ⁊ ſiccum in primo. ⁊ inſunt ei ſubtilitas ⁊ raritas ⁊ peruietas atq; fulgor ⁊ proprietas letificandi ⁊ confortandi cor ad quod iuuatur predictis. unde dilatat ſpiritum ⁊ ſolidat ⁊ abſtergit ⁊ clarificat ⁊ illuminat. nec tamen eius confortatio tantum uni appropriatur ſpiritui ſed eſt potius conueniens ſubſtantie ſpiritus cuiuſlibet ita ꝙ confert ſpiritui animato quod patet ex eo ꝙ uiſuꝫ confortat ſi oculi ex ipſo colyrizentur: patet etiam propterea quia ꝯfert memorie ⁊ ꝙ ſpiritum preterea confortat qui exiſtit in epate qđ impinguatio manifeſtat. planum eſt autem ꝙ non ipinguat propterea ꝙ temperet corpus: relinquitur ergo ꝙ facit hoc quia confortat ſpiritum naturalem ad nutriẽdi actioneꝫ perfectiꝰ cauſãdã utimur ẽt eo ſiñ ĩpſſiõe

¶ De Sticados.

Sticados arabicum calidum eſt in primo ſiccũ in ſecundo. Ineſt autem ei proprietas educendi humorem mĩcum ⁊ proprie ex cerebro ⁊ ex corde unde etiã letificat ⁊ confortat corpus depurando ſubſtãtiam ſpiritus in cerebro ⁊ in corde ſimul a melancholia: habetq; ſtipticitateꝫ modicam ⁊ idcirco ſubſtãtiam ſpiritus in corde conſolidat uĩ etiam ꝙ propter hoc proprietatem habeat confortandi cor propter q̃ uehementer confert in uenenis punctionuꝫ ⁊ morſura ⁊ ad confortandum cor ⁊ ad corroborãdũ memoriaꝫ.

¶ De Spodio.

Spodio ineſt proprietas confrrtandi cor ⁊ letificandi. Confert multum cardiace ⁊ ſincopicalis cuius proprietatem ſtipticitas adiuuat ꝯplonaĩr autem eſt frigidum in ſecundo. In ꝯplonibus frigidis temperatur cum croco. uidet̃ ꝙ letificet ⁊ confortet cauſando luminoſitateꝫ ⁊ ſoliditatem in ſpiritu.

¶ De ſandalis.

Sandalus habet proprietateꝫ letificandi ⁊ confortandi cor quam quidem adiuuant aromaticitas ⁊ ſtipticitas ⁊ illius ſubtilitas. Eſtq; complexio eius frigida quanuis albus frigidior ſit ⁊ minus ſiccũ omnes tamen ĩ his qualitatibus ꝓuẽiunt ad ſm gradũ

¶ De Secacul.

Secacul qd est sm ueritatem frigida ut fertur ꝓpter subtilitatē ⁊ caliditatē ⁊ humiditatem addit in uirtute spiritus.

¶ De Littera. T. ¶ Terra sigillata. ¶ Tamarindi.

¶ De terra sigillata.

Terra sigillata tpate complexiōis est in caliditate ⁊ frigiditate conformis humane complexiōis nisi qr eius siccitas maior est humiditate ipsius habet ꝙ humiditatem cum sua siccitate vehementer cōmistā Et propterea insunt ei viscositas ⁊ confortatio qr maior uero est siccitas in ea: idcirco cum illis inest etiam eidem abstersio habet etiā proprietatem mirabilez letificandi ⁊ confortandi cor cum tyriacitate manifesta ꝓpter qd cunctis obuiat uenenis ita ꝙ siue bibatur ante ꝙ venenum siue post nām sustinet ⁊ confortat ad expellendum eum videtur etiā ꝙ insint ei proprietas illuminādi ⁊ tpandi spiritum. Adiuuāt autem viscositas ⁊ stipticitas que in eo sunt etenim soliditatem ⁊ continuitatem auget spirituū propter quod fortius letificat ⁊ cōfortat.

¶ De tamarindis.

Tamarindi frigidi sunt ⁊ sicci in secūdo: de quibus opinio est ꝙ confortāt cor: videtur tamen ꝙ illud proprie sit in habentibus malā complōnez ad naturā cholericā declinātem. Etenim tpat infrigidando ⁊ a cholera mundāt cū uirtute solutiua quā habet.

¶ De littera. V. ¶ Usnee. ¶ De Usnee.

Usnee ca. ē in primo sic. in ho: que propter sui aromaticitatem conueniens est substātie spirit⁹ quā etiā soliditate ⁊ stipticitate consolidat ⁊ confortat de facili ⁊ penetrat propter sui subtilitatez. Et idcirco confortatiua est cordis ⁊ cardiace conferens.

¶ De Littera. Z. ¶ Zedoaria. ¶ De Zedoaria.

Zedoarium vtrunqꝫ ca. est ⁊ sic. in 3° in quibus etiā inest cum subtilitate stipticitas ⁊ conuenit eis cum proprietate ⁊ aromaticitate cor cōfortare adiuuatqꝫ stipticitas ⁊ subtilitas. Sed in domestico quidem fortior est confortādi proprietas ⁊ aromaticitas etiā poniturqꝫ in magnis tyriacis ⁊ quoniā vehemēter conuenit substātie spiritus: idcirco confortat spirituz i epate existente adeo quidem ut inter īpiguātia ꝯputat.

¶ Capitulum quartum de differentibus modis letificādi ⁊ confortādi repertis in medicinis.

Determinatis nostre intentionis sermonibus in medicinis simplicib⁹ cordis āmodo loquemur de compositis medicinis. Et primo de mithridato: ⁊ Tyriaca magna. nulla enim compositarum medicinaꝝ equiparatur eis in tēperādo complōnem humanam ⁊ conferendo ei ac letificatione cordis ⁊ ablatione tristitie necnon in obuiādo venenis ac morbis venenosis. Ambaꝝ enim medicinarum aliquid est notum: aliqd vero ignotum. Notum autē est quod eis aduenit ex simplicibus. Ignotum vero qd eis aduenit post cōmistionem. Exemplum autem primi est sicut si dicamus nos scire tyriacā ⁊ mithridatum veneno tyri ⁊ scorpionis conferre propterea qr in eis reperiuntur medicine cōferentes ad illud. Et similiter tñ propter hoc dr conferre cardiace aut debilitati virtutis existentis i epe. Exēplū āt secundi est ut dicamus ꝙ nobilior operationuz ipsaꝝ est que prouenit utrisqꝫ post cōmistiōm a nā conuenienti valde nature humane ad quā quid suscipiēdā complō ꝑparauit eā ⁊ e⁹ēt principiū ab extrinseco est. Nos āt ignoramus cām inuentionis ꝙtitatū medicinarū simplicium proportionataꝝ ad hanc dispōnem in eis quēadmodū ignoramus in ceteris. In eis ēt similr accidit ⁊ que non artificialiter sed nāliter cōponunt. Sapientes āt speculatores ꝑcise determinant ꝙ directio ad cōpositiōm istaꝝ medicinarū processit ab inspiratione ac prouidentia diuina aut a re inspirationi sili. Eteni deductio rationis non pertingit efficatiā compositionis ipsarū. Sed attingit ex ipsa cōpositione quam narrauimus paulo ante. Quod si tota operatio tyriace procederet ex parte simpliciū ⁊ non ex parte dispōnis quā sua complō prebet: esset utiqꝫ recens efficatior ⁊ vtilior fermentata c⁹ ꝯtrium tñ est. Recens āt pauci iuuamenti est ⁊ illud quid iuuamētum qd ei ex sua proprietate conuenit non inuenitur sensibiliter apprehendi nisi infermentata: perficitur āt fermentatio ipsius sm modernos in. x. annis sm. Gal. tñ in annis. xx. sm diuersitatē caliditatis ⁊ siccitatis regionū ac climatū ⁊ apud aliquos modernorū speratur e⁹ iuuamētum post sex mēses. verūtñ nec apud nos nec apud Gal. demonstratio est in hoc. predecessores āt Gal. dñt hanc proprietatē in predictis ambabus medicinis necessario prouenire post vehementē cōmistiōm ⁊ fermentatiōm proprietatum congregantem simplicium proprietates illis tñ nobilior est. Timebant nihilominus ꝙ cōmistio āputa. et predictas proprietates. Sed reuelatio ac diuina prouidentia produxit ad illud. postꝙ vero examinata fuerit eaꝝ complō examinari cepit timida existimatio ⁊ verificata est opinio ueritatis. Rursus āt īperiti medicorū credunt in tyriaca ⁊ mithridato esse excellentez caliditatem ⁊ idcirco respuunt ex ipsis dare ꝙtitatem medȳ auri. nec tñ dubitant de diacymino ⁊ diatrionpipereō quattuor aur. propinari qū tñ concludat perscrutatō rationis ꝙ in hac dosi istaꝝ confectionum multo ēt amplior sit caliditas ꝙ in dosi predictaꝝ. eteniz in medio aureo vtriusqꝫ predictaꝝ st. ʒ. i. s. mellis ⁊. iij. ʒ. medicinaꝝ: sm quā ꝙtitatem acquiritur mellis uirtus. Sūt in ea preterea medicine infrigidantes. Inter quas opium est habens sufficientē frigiditatem que inquam rei fermentate cōes st. In re āt fermentata duplatur uirtus quecunqꝫ sit illa siue caliditas siue frigiditas. qum enim in substantia humida conficitur fermētatio auget caliditatē. tyriaca āt vera recipit fortius ꝙ recipiant supranominate confectiones. Et idcirco uirtus ipsius ꝙuis equalis esset uirtuti alterius predictaꝝ nihilominus existit fortioris impressionis ut dcm̄ est. verūtamē nullus supradictorū tā vehementi audacia subito prorūpit in administrando tyriacā sicut in confectionibus aliis: in ambabus enim predictis prime due intentiones reperiuntur dū fuerint fermentate nec tñ uti respuunt fermentatis sed abstinent ab usu ambaꝝ recentiū. Sed huic audacie simile quid hñt operationes h⁹ qui ministrant pilulas cochias infetidatas ⁊ hermodactilos ⁊ euforbiū. Et respuūt dare hieralogodion ⁊ hierā archigenis qum tñ in his exiccantes medicine minoris existant ponderis ⁊ pluribus reprimētibus coeqntur. postꝙ tñ considerationem diligenter adhibuisse ꝯputando existimaui caliditatē mithridati ⁊ tyriace. Inueni quoqꝫ caliditatem tyriace in fine ři. ⁊ mithridati caliditatē citra aliꝙtulum ꝙuis sua cōponentia fortiora sint ⁊ maioris ēt ponderis. Sed existimatio persuadet ꝙ cōplō per fermētationem adipiscitur caliditatem vehementē venientem ab extra qd quid sylogistice cōprehendi non pōt sed solūmō existimatione artificiali

Triaca . ca . i fine . fri.

⁊ experimentali. Experimentū āt oſtendit nobis tyria
cā ⁊ mithridatū minus notabiliter calefacere corpora
nr̄a ꝙ̄ diacyminū ⁊ diatrionpipereon. Opera uero fō
tiora ⁊ nobiliora que quid ex tyriaca ⁊ mithridato ꝓ
cedere cernimus manifeſte non ex vehemētia calidita
tis aut frigiditatis procedunt ſed ex nobiliori propriē
tate ipſoꝝ. ſ. tā proprietate ſimpliciū ꝙ̄ ex proprietate
eis ab extrinſeco data. Sic igī ex predictis relinquiť
manifeſtū ꝙ tyriaca ⁊ mithridatū non imprimunt quē
admodū opinati ſť quidā calefactiōꝫ ⁊ aduſtiōꝫ quas
alie vſuales medicine ſeu confectiones nō imprimūt.
Homo āt tēpe rate compl̄onis qn̄ utitur altero ipſoruꝫ
tp̄e temperato aut frigido ⁊ in q̄ntitate ēt modrata nec
minus frequenter proſunt ei ad confortatiōem cordis
maximo iuuamīto ⁊ conſeruat ſanitatē in ipſo atqꝫ ſecu
rū efficit ab incurſu peſtilentialiū accidentium ⁊ a pra
uis humoꝝ motibus atqꝫ leſionibus obuians venenoꝝ
cunctaſqꝫ uirtutes eꝰ corroborat ⁊ uite longitudineꝫ ꝓ
ſtat ei. Qui uero calide compl̄onis exiſtit ēt in calida
regione nec iſtis nec ēt alijs confectionibus calidis vti
dꝫ niſi in neceſſitatibus manifeſtis: preterea ex capº mi
thridati ⁊ tyriace ſť diamuſchus amarus ⁊ dulcis: ſed
amarus quid conueniens eſt tēperatā h̄ntibus compl̄o
nem aut frigidā: dulcis āt h̄ntibus calidā. Ceterū dia
muſchus in letificando non multo debilior eſt ꝙ̄ tyria
ca in confortatione tn̄ cordis ea moderate debilior eſt
in confortatione quid ceteroꝝ mēbrorum multo debi
lior eſt ipſa. Amplius āt impreſſio eius in corde letifi
catio eſt ⁊ uiuificatio ipſius. Inſuper āt utilitas que ī
morſibus ⁊ puncturis minor eſt ꝙ̄ eius utilitaſ in vene
nis bibitis. Tyriaca vero ⁊ mithridatum ad omīa pro
ſunt: poteſt āt diamuſchus amarus ſic tēperari videli
cet ut accipiantur ex eo aur. x. ⁊ ex ſucco matianorum
dulcium ⁊ granatorū dulciū ⁊ cydonioꝝ dulciuꝫ ana
aur. l. ⁊ coq̄tur ſimul vſqꝫ ad ſpiſſitudineꝫ: poſt hoc ve
ro poterit eo uti calidā habens compl̄onem. ꝙ ſi utēs
ualde calida compl̄one extiterit fiat illud cū ſucco ace
tuſe ⁊ citri acetoſitate ſitqꝫ doſis q̄ntitatis ut doſ. ſ. dia
muſchi cū adiuncto ſaluet ſicut ſi doſis ſuccoruꝫ hꝰ ſit
aur. iij. aut. iiij. tanta quid diamuſchi adiungatur ꝙ re
preſſa excelenti qualitate ipſius prodeſſe poſſit ſm ſuā
proprietatem. Et ſimiliter intelligendū eſt in ceteris le
tificantibus tā magnis ꝙ̄ paruis. Confectio vero pro
fectus quā Alchidus compoſuit utilis eſt ualde melā
cholici cordis debilitati ex morbo melancholie ampliꝰ
āt confert purificando ꝙ̄ confortando. Diamuſchum
uero eſt letificans confectio manifeſtius confortando
preſtat iuuamentū ꝙ̄ purificando ⁊ idcirco confectio
perfectius conuenientior eſt triſtitie melancholice ⁊ ip
ſi meſie. Diamuſchus autem ⁊ confectio letificans po
tius conueniunt ſyncopi ⁊ cardiace paſſioni. Ex medi
cinis autem que huic paſſioni conueniunt ſunt ille q̄s
nos fuimus experti ⁊ quarum compoſitio fuit inuenta
poſt tempus compoſitionis memorataꝝ ex quibuſ vna
eſt oxyzacara quam nos compoſuimus patientibus
triſtiam melancholicam ⁊ epilepſiam quorum mor
borum cauſam emendat ſuauiter atque digerit preter
ea leui ſolutione euacuat. ℞. epithymi. ʒ. x. polypodij.
ʒ. vi. bugloſſe. ʒ. xv. thymi iſopi camepitheos omnium
ana. ʒ. iiij. capillis ueneriſ. ʒ. v. tui bith. ʒ. vi. utriuſqꝫ ozi
mi ſeminiſ meliſſe zedoarie been albi ⁊ rubei folij ſpice
nardi cardamomi omniū an̄. ʒ. iij. ſ. cuſcute ſeminis en
diuie radicis eiuſdem radicis lilij an̄. ʒ. xij. zuc. roſ. ad
pōdꝰ ōntum. Supradicta igitur oīa in puriſſimo ⁊ for
tiſſimo aceto remolliantur per diem ⁊ noctem. In cra
ſtino vero adiungantur toti. lb. vij. aque mundiſſime to
tūqꝫ ſuauiter decoquatur vſqꝫquo redeat quaſi ad me
dietatem aceti ꝙ ſi zuccarum roſaceum non ſuffecerit
dulciora tantum ut in his remaneat ſapor zuccari ad
hoc ſufficiens ſunt addenda. poſtea uero ab igne depo
ſitum ſeruetur. ſit autem doſis eius a. ʒ. xv. ad. xx. ꝙ ſi
recipiatur. x. diebus continue manifeſtabitur eius iu
uamentum inꝰ his in quibus fuerit multa materia melā
cholica. Si vero modica fuerit materia ſed membra
principalia tamen diſpoſita ſunt ad hoc ut humor ge
neretur in his ⁊ illa modica ipſius quantitas in lacer
tis maneat in arterijs ⁊ uenis tunc experti ſumus in
tali caſu ſirupū cuiuſ diſpenſatio talis exiſtit. ℞. ſe. endi
uie ⁊ meliſſe ozimi minoris ōniū an̄. ʒ. xx. radicū lilij. ʒ.
v. bugloſſe. ʒ. xxx. folioꝝ meliſſe. ʒ. xv. polypo. maratri
ōiū an̄. ʒ. vi. oīa hec coquantur in ſeptuplo ſui de aq̄ ⁊
duplo ſui de ſucco matianorum dulciū vſqꝫquo ſui ter
tia remanſerit pars. poſtmodum coletur ⁊ colature ad
datur zuccarum ⁊ ſirupetur ad modum iuleb. uel pōt
fieri ad modum ſirupi acetoſi ſꝫ menſuram decoctiōis
Confectio alia nobilis ualde quā experti ſumus in for
ma electuarij ⁊ etiam trociſci cui addidi ⁊ ſubtraxi ſm
diuerſitatem compl̄onum prodeſt enim vehemēti iuua
mine cordi ad confortandum. ℞. margaritarum kara
be coralli omnium an̄. aur. i. ſ. ſirici crudi cancrorū flu
uialium aduſtorum omnium an̄. aur. i. ſ. bugloſe. ʒ. v. li
mature auri. ʒ. i. ſeminis meliſſe ozimi utriuſqꝫ an̄. ʒ. iij.
been albi ⁊ rubei ligni aloes lapidis armeni lapidis la
zuli loti maſticiſ caſie lignee cinamomi alitinij croci nu
cis muſchate cardamomi minoris cubebe omniuꝫ anā
aur. i. epithymi. ʒ. ij. ſ. ſticadoſ arabici. ʒ. iij. ambre aur.
i. ꝙ ſi non inueniatur ponatur zedoarie loco ipſius du
plum doronici romani aur. ij. ſeminis endiuie. ʒ. v. ſe
minis cucumeris. ʒ. iiij. māne. ʒ. x. roſarum rubearum
ʒ. iij. muſchi. ʒ. ij. canfore. aur. i. ambre. aur. i. ſpice nar
di folij amborum an̄. ʒ. ij. hec igitur ſunt radix ⁊ firma
mentum ⁊ fiunt inde trociſci cum melle preparatur au
tem quandoqꝫ ſecundum exigentiam tempate compl̄o
nis ⁊ tunc nulla fit in eo mutatio. Quandoqꝫ uero ꝓ
paſ h̄nti malā ꝯpl̄onē calidaꝫ aut malā ꝯpl̄onē frigidaꝫ ⁊ tūc
ſecundum exigentiam cuiuſqꝫ fit in ea mutatio. fiant er
go trociſci ad pondus unius aur. cum triplo ſui de mel
le optime deſpumato. Si uero fermentari debeat pro
pter conſeruationem ⁊ poſt fermentationem vſui reſer
uari expedit ut addātur opij. ʒ. v. ⁊ caſtorei pulueriza
ti tantūdem quibus appoſitis non vſui miniſtretur ni
ſi poſt ſex menſes. Si cui autem dominetur mala com
plexio calida expedit ut crocus ⁊ muſchus ad mediuꝫ
aurei reducantur ⁊ ſubtrahatur epithymuꝫ uice cuiuſ
ponantur. ʒ. v. fumiterre ⁊. iiij. ʒ. ſene addanturqꝫ roſ. ʒ
xviij. ſeminis portulace ⁊ ſpodij. ʒ. i. ſeminis lactuce. ʒ.
ij. ſandal. ʒ. iij. cetere uero medicine remaneant ſicut ꝓ
us ⁊ fiant trociſci ſicut diximus: cum melle optime diſ
pumato. Cui uero mala compl̄o frigida domiatur ex
pedit adiungere medicinis predictis corticem nucis
muſchate ⁊ corticeꝫ citri ⁊ xiloh. atqꝫ piper ⁊ zinziber
ex uno quoqꝫ uidelicet. ʒ. i. caſtorei. ʒ. ij. ⁊ ſubtrahe de
canfora medium aure. habens etiam malam comple
xionem calidam ſumat doſim ipſius cum aureo ſpodij
⁊ ſapa matianorum. Qui frigidam autem habent com
plexionem cum. ʒ. i. caſtorei. Iam autē cū hac medicia

curauimus quosdam circa principium de melancholi
a uergente in maniā que lupinum demonium appella
tur adiunximus dispensationi temperate.ʒ.ī. iacynthi
rubificati ⁊ splendidi ⁊ perfecte puluerizati ⁊ adiuti
fuerunt maximo iuuamento post desperationē. Com
positio autem propria his qui propter malam comple
nem labuntur in cardiacam ⁊ cordis debilitatem est i
sta.℞.seminis lactuce ⁊ melonis ⁊ cucurbite ⁊ cucumē
ris mundatorum an̄.ʒ.v.seminis portulace.ʒ.iiij. mar
garitarum coralli karabe cancrorum fluuij adustorum
sirici crudi omnium an̄.aur.i.sape olibani aure.i. Si
uero non inueniatur loco ipsius ponantur duo aur. li
gni e⁹ ligni aloes zedoarie doronici been albi ⁊ ru.ana
ʒ.duas spodij cardamomi minoris ana.ʒ. ij. rosarum
rubearum mundatarum a capul' ⁊ in vmbra exiccatar
ʒ.vi.croci aur.s.canfore vehementer contrite cum.x°.
sui de muscho ⁊ sexto sui de ambra aur.i.s.buglosse au
reos.v. ex omnibus supradictis fiant trocisci cu3 sapa
matianorum ⁊ cydoniorum ⁊ malorum granatorum.
his inquam sapis equaliter acceptis secundu3 quanti
tatem confectioni sufficientem. Ad illud etiam iuleb
ex succo buglosse cum tantundem succi endiuie ⁊ qua
druplo sui de succo matianorum ⁊ duplo de aqua ros
⁊ sexto totius de albissimo zuccaro que inquam suaui
ter decoquantur vsq ad spissitudinē. Et fit iteru3 iuleb
ex folijs melisse coctis in aqua ros.donec receperit vir
tutem ipsorum aut ponitur succus eius in xxxiij.sui d
aqua rosacea.hoc eni proficit cunctis patientibus cor
dis debilitatem potissime si addatur ita uidelicet q si
fuerit sicca cu3 ea coquatur in aqua rosacea. Si vero
recens cōmisceatur illi succus illius.q si complexio ve
hementis caliditatis extiterit diminuatur succus melis
se ⁊ augeatur succus buglosse quantitatibus existenti
bus equalibus.

Capitulum Quintum De medicinis solutiuis e
gritudinum cordis.

EUacuatio autem conuenit in melancholicis p
ti post digestionem ⁊ ipsarum linitionem. Si
uero in toto corpore abundauerit humor nociuus:to
tum corpus incipiemus euacuare. Id aute3 quo eua
cuatur conuenientius ē ut dissoluantur.vi.ʒ.hierolog.
in.xx.ʒ.decoctionis epithymi facte secundū hanc for
mā.℞.epithymi.℥.i.vuarum passularum.℥.ij.coquan
tur in duabus. lb.aque tantum donec possit colatura
extrahi inde solummodo pondus.xxx.ʒ.q si cum hoc
non euacuetur fiat decoctio epithymi nota aut cu3.ix
ʒ.recentis epithymi circiter ut supra rememorata oxy
sacara dissolutis:nisi fortis dysenteria timeret ⁊ dige
ratur cum iuleb quod post predictam oxyzacaram su
perius scripsimus. Ex pilulis aute3 fortibus ad hoc ꝯ
gruentibus sunt huiusmodi.℞.hierepicre epithymi a
na.ʒ.ij.polypodij sticados arabici agarici ana.ʒ.s. pul
pe colloquintide quartam partem unius.ʒ. scamonee
bdellij salis ana grana.v. Alie uero nobiliores predi
ctis sunt he.℞.picre epithymi sticados arabici an̄.ʒ
s.lapidis lazuli lapidis armeni ablutorum agarici pul
pe colloquintide salis ana quartam partem unius.ʒ.li
gni aloes masticis myrrhe ana gra.v.hellebori gra. ij
s.scamonee gra.iiij. Scias autem q in decoctionibus
hellebori dosis est.ʒ.i.in pilulis autem gra.ij.s.⁊ qum
nihil noceat actionem medicine confortat. Si vo phle
gma melancholie iungatur tunc fiat euacuatio cu3 hu
iusmodi pilul.℞.epithymi turbith ana.ʒ.i.thymi pul

oo ii

pe colloquintide agarici lapidis armeni loti ana.ʒ.i.
quartam scamonee salis naptici sticados arabici ana.
gra.v.hellebori gra.ij.s.fiant pilule cum succo pororū
In pilulis autem que infra predictas sunt in uirtute n̄
oportet permutari compositionem aut medicinas.
Sed sufficit uariare dosim secundum existimationem
artificialem a medietate vsq ad duas tertias.qum au
tem euacuatio corporis non intenditur sed partium so
lummodo ut cordis aut capitis tunc conuenienti⁹ est v
ti pilulis quas dicemus. Si ergo fuerit complexio me
lancholica pura ⁊ propria.℞. epithymi myrobalano
rum indorum ana partem.i. hierepicre partem.i.⁊.s.
sticados arabici partis unius duas tertias hellebori ni
gri partis unius sextam masticis ligni aloes crudi po
lypodij lapidis armeni loti pulpe colloquintide ana.
partis unius tertiam.hec omnia conficiantur cum suc
co matianorum ⁊ fiant inde pilule ad quantitate3 cice
ris ex quibus sumantur a.ʒ.i.vsq ad aure.i. de nocte
cum uino:de die vero ante gargarizetur oxyzacara mi
noris decoctionis. Cui vero complexio phlegmatica
⁊ melancholica fuerit.℞. turbit agarici epithymi he
buli sticados arabici ana partem.i.s.aloes partem. i
⁊.s.ligni aloes partem.s.fiant pilule sicut prius. Cui
autem complexio melancholica ⁊ cholerica fuerit. ℞.
turbith epithymi sene fumiterre ana partem.i.⁊ tertiā
eius rosarum partis unius duas tertias fiant pilule si
cut prius. Hec sunt ergo que inquantum potuim⁹
sub compendio perscripsimus in sermonibus medicina
rum cordialium finem huic operi imponentes cū lau
de dei qui uirtutem largiri dignatus est opusculū ter
minandi. Amen.

Expletus est libellus De viribus cordisquē prin
ceps Auicēna edidit. Impressus Patauij Anno
Christi optimi. M°cccclxxix.octauo idus nouēbris.

A Lfacbi est q̄ ppõit populo precepta le gis nõ ꝓbans ea: si cut medic⁹ ꝓponit ꝓba ta a philosopho
Arterie luberẽni.i. faciẽs dormire ⁊ sꝫ due vene q̄ apparent in gutture.
Albosos sꝫ tria ossa que sꝫ inferius in cauda.
Albauis sꝫ ossa lata que sꝫ sub renibus paruum.
Almunda.i .rotũditas in qua continetur oculus
Arteria alguẽdi.i.venaꝫ.
A balegbin.i.a.xiiij. ãno vsq ad.l.
Alguelemati ⁊ rebac.i. e tas q̄ est a prima spma tiꝫ emissione vel emissio nis potentia vsq barbe scant.
Atriũ sꝫ instr̃a ꝑ q̄ fiunt di stillatiões sicut instr̃a a aque rosꝫ.
Albabacani est os per qd completur iunctura.
Almodus.i. iunctura ad siĩitudinem dentis ƀre.
Aleid.i.os qd ẽ a cubito vsq ad manum cõposi tum ex duobus.
Alderez.i. concauitas ⁊ ventriculuſ cerebri.
Alcakab.i.ligamẽtũ a p⁹e rioribus tẽdens aũri⁹ ⁊ ab anterioribꝫ retrore diens.
Aubar.loc⁹ qui est in infe riori parte gule.
Anemel sꝫ ossa subtilia ⁊ minuta que sꝫ in digito ruꝫ extremitatibus.
Almekeni.i.duo anguli o culorum.
Alichoo.i. egritudo q̄ o culi egrediuntur ad ex teriora.
Albilineti sꝫ additamẽta a cularia ab acu.
Alchatin.i.locus dorsi in directo renum uel arti culus est in arabico
Azarachba est instr̃m simile cãne per qd pueri attra bunt aq̄ ⁊ qum uolunt uiolenter expellunt.
Albaras ẽ morphea alba ut lac uel nimia cutiſ al bificatio.
Alsamabũ dies canicl'aꝛs
Alsaguaid caro.i. caro fe tus de utero recenter e grediens.
Aiabatal.i.flux⁹ hũorũ a capite ad tracheã arteri am ex quo fit tussis vel arterie passio.
Andacocha.i.susurrata.
Alcule.i.pue pustule i ore
Alsakel.i.spica celtica
Almaiũ sꝫr spica celtica.
Aibiatiz.i.cõfusuꝫ unum ad exercitiũ ꝯpositũ ex fortitudine ⁊ velocitate
Alchaferan.i. bruscus.
Alcubel.i.caro assata sup prunas.
Allues.i.dulces vel cõfe ctiones de melle.
Almasal.i.cib⁹fact⁹ de la cte acetoso ⁊ faria orõi
Aldoch.i.lac vel adech.
Alachalich.i. epithima d odoriferis.
Alsangita.i.triticũ cuꝫ aq̄ bene coctum.
Alsegin dñr oẽs spẽs bo ni saporis que cibarijs admiscenꝫ ut pip ⁊.33.
Alaratola.i.calcanei loc⁹
Alũbari.i. loc⁹ sup calca neum retro.
Alemacapitis.i.cacumẽ.
Alsãca.i.locus inter mẽtũ ⁊ labium inferius.
Algebezit.i.sꝫ quattuõ ve ne labij.
Alkeil.i.sub collo ubi iun gunꝫ furcule dorsi.
Albacban.i.locuſ ubi col lũ iungitur capiti exteri us ⁊ posterius.
Almuzei vel almuseragi v ue egressio ⁊ dĩ ipetigo
Alaser.i.radix vitis.
Alkaab duo.i.cauille due
Alchuabe.i.vlcera nigra melancbolica que sꝫ ad sanandum difficillima.
Alfase.i.qũ caro interior fit nigra ⁊ est ibi solo ꝯ tinuitatis ⁊ hoc fit qñ ex pcussiõe ⁊ sĩn vulnerꝫ
Almabik.i.sapor insipid⁹ sicut sapor aque.
Alefeniati.i.spẽs sicut pi per ⁊ similia.
Albalce.i.arbor sĩsis rute i.sticados arabicũ ⁊ ƀꝫ alios isopus hortulan⁹
Albezard .i.lapis qui õi veneno resistit ⁊ iõ vo canꝫ que veneno resi stũt albezahar.
Aldubellet sꝫ aꝑata mag⁹
Alasaf.i.desudatio.
Alcuzez.i.tetanus ⁊ qñ pro particulari poniꝫ.
Alcarti.i.prunella agẽstis
Albbel.i. fruct⁹ iuniperi.
Altorcut.i.arbor de q̄ gũ ma que dĩ ãmoniacum colligiꝫ.⁊ qñ vocaꝫ id qd aurũ adherere facit s.consolidatio auri.
Aniudẽ.i. herba de q̄ fit assa fetida ⁊ dĩ silfium.
Alanutoidẽ est ꝙ alabasi s.plumbum.
Aumeli.i.oleũ dulce spis sum sicut mel.
Azereazeti.i.vitis alba.
Anigabilẽ.i.arbor gũme arabice.
Atacarie.i.medicina acu ti saporis.
Alstaralati pondus est i an tidotario inueniꝫ.
Alaunoch.i. plũbũ nõdũ mundatum.
Abugilise.i. lactuca asini vel lactucella maior ⁊ nominaꝫ simaren ⁊ sin caren ⁊ sup titimalo.
Amelus est spẽs titimali
Aleseseni.i.pastura came lorum.
Alguasen.i.herba sĩsis li lio ⁊ dicitur lilialis.
Alfius est lapis sup quem nascit sal c⁹flos dĩ asi⁹ ⁊ ei⁹ gñatio est ex rore maris ⁊ imbre q̄ cadit super eum.
Ausid spẽs est nenufaris.
Alagarab est sal.
Alasebeti ẽ spuma al.que stiatur bedeoard.
Azederaꝫ ⁊ adoraꝫ ⁊ abe nagi aues sunt.
Alcubugi ẽ auis que dici tur alauda capeluta.
Aleguarized.i.electuaria
Albunga.i.auellana.
Alkiuetu.i. color qui fit ex sanguine.
Albeti est arbor pini cui⁹ gũma dĩ gumma pini ⁊ ẽ colofonia.
Ascarata pondus est in fi ne antidotarij inueniꝫ.
Accor est foliũ qd assimi laꝫ acetose siluestri ⁊ di citur bertacti.
Alfarfac siluestris est por tulaca habens lac ⁊ est titimalus.
Anegib.i.camel⁹arabic⁹.
Arab.i. lacertus.
Agib animal est.
Adab est aꝫ sĩle ⁊ moraꝫ in aquis
Azacareled pondus ẽ in antidotario.
Ascures.i.nux romana.
Alcarmezit.i.nux tamar sci.
Almacor ẽ vulnus qd fit a sella qum quis equi tat ⁊ a similibus.
Aliẽbut est spẽs xilocara cte ⁊ dĩ ꝙ ẽ de gñe pini
Alabel.i.uini potus.
Atagdã.i.ruge in facie.
Albarib.i. ipericon ⁊ vo caꝫ siriace vua demõis
Afurie.i.atrĩmẽtũ rubeũ.
Alkitrã.i.pix.
A kakamati.i.auis ⁊ dĩ frãgens ossa.
Algeduar.i.zedoaria.
Aldarmachi.i.s.milia.
Amibazed pondus in an tidotario.
Alsuled.i.ferruꝫ.
Ademest.i.laurus.
Almarot.i.radix herbe al tit.
Atarod.i.lentiscus.
Alboti.i.arbor c⁹ granuꝫ dĩ granum uiride.
Alcarũdo.i.rosa vinee e gebut.
Albasar basehraꝫ alerbe athenite almemẽtia uel alagrati vel cameleõ ⁊ pẽtaphilij h sꝫ.vij. spẽs lacticinij. Sed lac lacti cinij absolute ẽ lac aler be ⁊ est illud qd nomia tur bizifica alcarnem.
Albi⁹ ẽ lacticiniũ hochor niꝫ qd noiaꝫ marinum qm̃ ibi nascitur.
Almekenis ẽ gen⁹ lactici nij ⁊ ẽ sĩle portulace.
Alkausuri ariagie alesead alescrck oẽs sꝫ diuerse species canfore.
Alkaseri.i.strictura nariũ
Alkuted.i.planta c⁹ gum mi est dragagantum.
Amelib almelikbũ ⁊ est orobus.
Alsumesi pondus ẽ in an tidotario.
Aibaib.i.acetosum.
Alcubezareũ adarar ate lar atelaigi alcatati asce terac aues sunt.
Alcataticaro.i.cão nariũ

vel renum.
Ascebul.i.color palee
Adib.i.lupus.
Ascebesabrã spẽs ẽ titiali.
Alserisius ẽ spẽs lacticinij perniciosi.
Aledeb ẽ arbor cuius granũ dr granum ig^m ⁊ dr mecrezãie
Albarba.i.lancea.
Atberabel.i.apostema
Alrera.i.viridis.
Albacuẽ est herba silis co tule fetide.
Albeririace cupressus latie ⁊ est pinus cuius gũmi dr colofonia.
Albarnade romanũ sisel.
Azereon.i.sirigi.
Alsidabeget.i.condimentũ.
Partanica. bucbormarië ⁊ est ciclamẽ.
Albangesi.i.rubus.
Alscebedëigi.i.se.canabis
Asckelati.i.terra sclauorũ.
Albauiz est vna spẽs cala mti ⁊ ẽ alia de qua dicit calamentum hirci.
Alcolate est species sũgorũ que comeditur.
Alcoiratb.i.aialia q̃ dñr v gil esefesis ⁊ sũt cunigi.
Almekesmate.i.palma a grestis.
Albangi.i.herba similis cẽ tauree minoris.
Aserbin.i.arbor kitrã.
Alusnen.i.culcasia.
Adulbus.i.erit⁹mõtanus
Adereb.i.fluxus san. p in feriora qũ fit ab epe tm̃.
Atanigi reptile est.
Achatini ẽ quedã spẽs la ctuce asini anulus silr.
Arbõmarie ẽ bucbõmariẽ
Alum̃ iameni.i.scissuz
Alcarad.i.cunices
Alebec.i.siligo.
Albasaph.i.excoriatiões que in fixuris iũcturarũ pp sudorem fiunt.
Alsirsedi ẽ spẽs mori ⁊ est dulcis.
Almisaç.i.lactuca asini.
Aicharmis panis qui ẽ de genere tritici.
Alsatid ẽ medula panis in fusa ⁊ fcã ut pila.
Alguardagõe.i.chelidõie
Adereze aromaticum.
Alrarrbiati.i.herbe q̃ na scunt i aq̃ ut coca ⁊ pul monaria que dr vlcus ⁊ altaid ẽ herba que nasci tur in flumine.
Alnustãsta.i.forma capitis oblõga utrinq; plana ut coopertura domus.
Alũbersi trati.i.phrenetici
Alguesgues.i.alienatio.i. qñ secũ loquit aliena.
Abũseguesecu.i.sõnia per mutabilia.
Alberẽgesitiũ ozimũ cũ flo ribus suis.
Acetret ẽ medicia que fit ex aloe hiera mastice ⁊ myrobalanis.
Almuri apud arabicos est salsa.
Akitli.i.fructus tamarisci.
Ascadid est locus a cubito vsq; ad rascetam.
Alchcel est locus int duas spatulas sub collo ubi.s. ↄiungũtur colluz dorso.
Alesceri.i.tamariscus ma sculus.
Alarsin.i.enula.
Albatiet.i.puluinar ⁊ sũt due vene in collo.
Almaberscz.i.bersez.
Alkescen.i.cib⁹ factus ex ordeo excorticato.
Atasus.i.inflationes.
Alfuturati est egritudo.s. qñ exuberat velam̃ cere bri ⁊ apat ⁊ fit ut fũgus
Althema.i.vertex.
Alfesire.i.radix vitis albe
Argeatũ.i.genus instri q° aliq̃d ita fit q; q̃escit ⁊ ñ quatitur.
Alue.i.palpitatio ⁊ est e gritudo ut lassitudo.
Albedilen vel alcatimi vel sangusator.i.incubus.
Alkitran.i.pix liquida
Ascebete vna est de.xxviij. mansionibus lune.
Akanatu.i.instrm quo ali quis suspenditur.
Ala sceaz.i.ãmoniacuz
Alneimetestẽi nom̃ loci in quo sunt schole.
Aseiei pdix masculi sexus
Aflicẽ.i.ophthalmia qũ i primis apparet.
Alguadenigi vel scimosis i.ophthalmia magna.
Aleukeferi encaustrũ illorũ qui preparãt coria.
Albasue.i.egritudo oculi silis fumo ⁊ pulueri sup nigro oculi existens.
Anulũ qi nubes sub nigro oculi submersa habens profunditatem.
Alsicume ẽ qi nubes in ni gro oculi ⁊ dr vlcus sor didũ hñs crustas ⁊ noia tur adustiuum.
Amusaragi ẽ ruptura cor nee modica.
Altesũ.i.medicam̃ capitale
Athaulaicrã.i.senticũ.
Altarfati.i.punctura san in oculo.
Alsarnac.i.egritudo palpe bre superioris.
Asestra iuersatio palpebr.
Alsac.i.agnus castus.
Alferuzegi.i.smaragdus.
Alutbsagi.i.apa oculi cuz pruritu.
Alibar.i.puatio luminis.
Alintisisar.i.qñ foram̃ vue fit latius eo qδ fit in nã.
Almube vel alecbidu ẽ in strm quo oculi pforant.
Alcumur est diminutio vi sus pp nimiũ aspectum.
Alsamach ẽ foram̃ auris.
Alezorasen.i.rhaphanus.
Albarnabet.i.cãcer i naso
Aziuazar vel azinizar.i.bu xus.
Alkobob.i.succi acetosi.
Afars ladab.i.morus.
Alusnẽ ⁊ vsne idem est
Almarinẽ ul almarti silue stre.i.marubiũ siluestre.
Akaiasim.i.supreme par tes nasi.
Alsese vel alteteẽ st egritu dines lingue qñ aliq̃s ñ põt pferr nisi sese l tetẽ.
Akael.i.qũ aliq̃s ipedit i p ferendo smonẽ uel ante q̃ proferat.
Alcola st pua apa in ore.
Albulẽ.i.cibus pullorum
Alkadra.i.grana uiridia ⁊ est alfalfasa.
Asũbedehi.i.lapis quo ici duntur lapides aliij.
Algasamata ẽ caro pãnicu losa sub vua pendens co operiens caput canne.
Alsaic.i.excedens ⁊ est os i gal amata hñs q̃ttuor latera duo supius ⁊ du o inferius.
Alsesis.i.aial existens i lo cis ⁊ apud arabes dicit igil.i.cimex debilez hñs cutem.
Albadal.i.decollatio ⁊ a postema est quo uidetur hõi q; decolletur.
Albadani.i.loca que sunt post aures.
Ausici.i.ramnus.
Akasceda.i.nasturtiũ.
Acratus ⁊ alfunigie lapi des sunt.
Alabari.i.frumẽtũ depila tũ decoctũ cũ multa aq̃.
Albereis.i.pultes que de frumẽto fiunt.
Alredradu.i.pisces petro sci.
Alcurat.i.vratica.
Albutira ẽ spẽs calam̃ti sil uestris que nascitur int lapides.
Almagabani.i.fauces ⁊ si militer alcasim.
Adohoc.i.lac acetosum de quo extractum est buty rum ⁊ dicitur aldog.
Alguama.i.desideriuz ma lũ ut carbonuz.
Algaras.i.caro fra.i.qum cap igni cũ aceto coq̃t.
Almesus.i.liquor acetosus
Alcuttab.i.egritudo.
Almuiati.i.cibi cuz aceto parati.
Albela.i.flores palmarũ.
Altaraxacon.i.troximia a grestis.
Alcandaros.i.triticum ro manum.
Almosus.i.cibãiũ acetosũ
Albumor.vel Albauiraz. i.foram̃ i qδ itrat dẽs.
Albaarat.i.alberetir.i. ite rior pars labiorum.
Aracamati ẽ auis frãgẽs os
Alliatban st apara cruriũ grossa.
Ascaraiat est herba simil myrto hñs in medio sui anulũ silem oculo ⁊ assi milatur semperuiue
Alcurathi ẽ fluxus vẽtris ex excoriatiõe factus sz quosdam alcur.
Alaasis ẽ cẽtaurea mior.
Allugati spẽs est titimali.
Alosor.i.grana squille
Aleser.i.uitis.
Almadil vena est.
Adruculudidos est auis p ua sp mouens caudam ualens ad lapidẽ renũ.
Alscordion.i.scordeon.
Alcaratur syringa uel id qδ inicit per syringam.
Alguadi ẽ hũor q̃ egredr a vga qñ q̃s tãgit mlrẽ.
Albagen vel albasre idest

peritoneon qui habz lac
A lbalcblcb.i.spēs volubil
A nzarut.i.sarcocolla.
A lbosos.i.cauda.
A bgas.i. pāniculus subti
lior ⁊ tertius quo ēbryo
inuoluitur.
A lbauti est uir equalis cō
plonis ⁊ fortis corpis.
A lmecben.i.locus a cigu
lo inferius.
A lor singen.i.epaticū.
A lcosbot.i.apostema.
A lgargaz.i. pūctura que
ptrāsit cutem.
A brabona.i. vlcera q̄ sūt
in ultimo malitie
A lrasefati.i.anul⁹geniculi
A loabac.i.glutē.
A lkeked.i.citruli.
A lmelileru.i. dispō calita
tis totius corporis ante
febrilem dyscrasiaz.
A lcbocat.i.elcūaria molli
a que lambuntur.
A ntartelbos febris.i.quo
tidiana interpollata.
A lzubumec.i.unctuosa.
A ltusugi p ondus est.
A lcunical est tertia spēs e
thice i q̄ apparet forma
que est in decrepitis quā
tum ad colorem.
A nabafati.i.extenuatio.
A lbuzer.i.dactili.
A lcbozr.i.palma siluestris
⁊ fit d̄ succo alcbar sir⁹ d̄
succo palmaꝝ siluestriū.
A ltelea.i.pira ⁊ fit sir⁹alte
lela.i.de piris.
A ltiele.i.dactili.
A lguitar.i.alienatio.s. qn̄
hō loq̄t plāe ⁊ cū rōne.
A tanatū.i. aꝑa pestilentie
A bir spēs est exiture.
A quiaurotb.i.spēs formi
ce que sola parue radi
cis inuenitur.
A lkaikaluf est egritudo cō
rodens mībra ⁊ qn̄z trā
sit in estiomenum
A tiritalon dī oē aꝑa ī car
ne glādosa natum.
A tauginatū.i.aꝑa ī carne
glandosa.
A l tubig.i.glutinū glādiū.
A lfila sᷓ spēs nodi.
A lmismar est nodus simil
capiti claui.
A lbebesur.i.seminaz
A lborati.i.vmbilicus.
A lsuledati.i.vrina bircoꝝ
montanorum.

A lesirati.i.rimez
A ldeguarich.i.mēsura cō
tinens.ӡӡӡ.lb.
A lmuiari.i.medius cōpis
ex utrisq̄ laterib⁹ mēsu
ra quattuor digitorum
ab alborati.
A lterera.i.aromaticū.
A lbalibem.i.inguina.
A lsegi vltima que fiunt in
capite.
A lkalat.i.stannum.
A lcerebacati scoria ei⁹ in
medicina ponit ⁊ dī spe
cies ferri eē que ē calibs
A lgezoati sᷓ vulnera vltia
in corruptione elongata
a consolidatione.
A lgrabac est lesio q̄ nō mo
uet os de loco suo sed at
trahit qd̄ ip̄z cōtinet nec
est de genere tortōnis.
A lbasegi est inferior pars
coxe.
A lcboc arbor est.
A lesatu.i.rotula genu.
A lmocbocati.i.dscctio ois
A lrosbotb.i.porus qui p⁹
ossis fracturā creatur.
A lierusem est fractura mi
nima partium.
A lkarte.i.lignū de quo fi
unt aste lancearum.
A lrasatū ē spēs veneni
A lbatagin.i.extremitas os
siū q̄ iungunt cū digitis.
A lbarocbia ē tabula mag̃
cū q̄ eq̄tur os fractum.
A lbebil.i.illud qd̄ dī gum
ma napelli.
A lmuscū.i.magna ⁊ dī ꝙ
fit gypsum.
A ldabac.i.viscus.
A lsebara stella est.
A lhabra vel alsibresegi.i.
radix mandragore.
A lbarbe ē aial venenosuz
⁊ est auis que dī bubo.
A lbebelim.i.bebale.
A lbasce folia senticis.
A rusoni pondus est.
A lbaguabaeni.i. parua a
nimalia vt aranea.
A duduc ē nicticoras ⁊ sᷓ
alios ē auis q̄ dī bubo.
A dibk.i.muscbus.
A nagalis.i.auricla muris
A ltararat.i.spens uolās.
A lbaes aspis est spens di
uersos habens colores.
A lseilē est serpens rotule si
cut aranee.
A lseed est aranea q̄ dī uēa

trix muscarum
A lguardau.i.pediculus q̄
nascitur in inguine.
A ltāptia vel porcus luti ē
bestia multos habēs pe
des acuti ueneni.
A lsartragiti vel alsiluregi
i.puluis qui cadit de pa
rietibus sal ⁊ ē sal agēs
A lebreati.i.cantabrum.
A lcanzi est species crete.
A lsecb sᷓ tubera que appa
rent ante eruptionem si
cut in leprosis.
A lbedsanē ē rubedo extra
nea sitis rubedi leprosi
A lguesceni infectio faciei
est in nigrū vel album co
lorē fedū ⁊ appet in p̄n
cipio morphee ⁊ lepre ⁊
dicitur guassen.
A lseker est ebrietas.
A lbacal est bresilum.
A lguariscen est genus co
lumbarum.
A lefereascen est vitis alba
A luzatin ē spēs sabafati ⁊
sunt ulcera mala que ap
parent in crure.
A lsers.i.nasturtium basili
conicum.
A ltisa.i.altisel iesif ⁊ est a
brotanum siluestre.
A lmabelcb.i.vera.
A lsid.i.sinapis albuz.
A lmisdaru ⁊ algē cōfectio
nes sunt.
A karset.i.nasturtium.
A lbelladorius.i. anacardi
num.
A driocb.i.bartanita.i. ci
clamen.
A lmasus.i.casia.
A lsebebasa.i.mādragora.
A lguasa.i.qn̄ aliquis trista
tur ⁊ nescit quare.
A luenie.i.ameos.
A lbiada.i.polium.
A lbecbauabati.i.resistenti
a malitiei.
A lguatbaguakfi.i.ꝯficiens
A labi docenec. i. trocisci
stelle qui non permittūt
uitam recedere.
A lmeizabaragi.i.genus la
cticinij.
A liatbelic.i.priuatis.
A lkarmez.i.grana.
A lmatir.i.vermis qui iue
nitur in grana.
A libat.i.terebintbina.
A lkesmes.i.vue passe sine
granis.

A lbersandarbu.i.uirga pa
storis.
A lsar'unigi.i.asparagus.
A lkidad nigꝛ in quo iuol
uuntur capilli ⁊ manus.
A lseir.i.ungil.
A ced.i.gn̄⁹ psintbij color
subalbidi.
A lengesif dr̄ enula ⁊ ē duo
ꝝ modoꝝ una hꝫ citrinū
florē alia albū sed meliō
est cū citrino flore.
A lketinci.i.maiorana.
A laragi.i.uirga pastoris.
A lsesseiguafit.i.eupatoriū.
A algak.i.tribulus.
A gumbatalo.i.strignum.
A inemen.i.sisimbrium.
A latbar.i.origanum.
A somat.i.atriplex.
A labgla antamka.i.portu
laca.
A lcornagi.i.bumex uel sa
cta acetosa.
A ukir.i.squinantum.
A lberdi.i.papy us.
A lbara acōa scema.i.rapa
A lbedarungi.i.basilium.
A lnescl.i.amilum.
A lgenares.i.milium.
A lbelgaga.i.cucurbita.
A lbenben de quo fit oleuz
muselinum.
A lbe ns.i.nux muscbata.
A lbeleet.i.myrtus.
A lbesarasagel .i .mala cy
donia.
A beldil beldemē.i.grana
ulmi.
A bolsusel.i.pip triāgtaris
A lbeldrgar.i.fraxinus.
A lbelcaudaracar.i.grana
lauri.
A bascenobar.i.nucleos pi
ni.
A belsenober sicbir. i. gra
na pini minoris.
A belatron.i.grana citri.
A belius .i. grana capitis
⁊ est stapbisagria.
A bbel.i.iuniperus.
A susen.i.liliū ⁊ multis est
modis melius est ireos
A safargenis.i.mala cydo
nia.
A lsigel.i.folia salicis.
A sur.i. crocus bortensis.
A locen.i.cotula.
A uneb.i.iuiube.
A lcoocal.i.spina.
A lnudac est flos rubeus.
A lbōdekidi.i.nux de idia
A lcuruesik.i.fructus tama

zisci.
A lbin.i.vua sicca.
A zmenisi.i.ficus sicca.
A lnusa.i.cataputia.
A lfa.i.malū mandragore.
A lrodab.i.lutum.
A trona.i.citrus.
A lcarme.i. uitis ⁊ dr̄ co cbear qñ inciditur.
A gusa.i.isopi ceratum.
A zmē.i.grana siñ mulcbo
A kais.i.acetū cōpositū ex duabus substātijs diuers una calida ⁊ alia frigida
A zamac arabice.gummi a rabicum.
A lcbisita.i. dragagantum.
A lclamita.i.fermentum.
A lseba.i.pcila ⁊ est gummi abietis.
A lmastice.i.mastix.
A lmeaseia. storax liquida
A ltit.assa.
A ltigiris. i.lignū aloes.
A lcakar.i.tapsia.
A lcbecazacba uel arcādos i.piretrum.
A tansa.i.tamariscus.
A sala affuse.i.radix lilij.
A lgeorasen.i.acorus.
A lasabeo sasar.i. diptam⁹
A lbazal.i.cepe.
A lscolanue.i.apbodilus.
A zalaltarosa.i.radix porri
A ltiz alam̄.i.bolū armeicū
A lsol asel alkame.i.ligua a rietis ⁊ est plantago.
A lnora.i.calx nō extincta
A ltabasir.i.spodium.
A enut.i.antimonium.
A lazar almares.i.lapis la cteus qui qū fricat facit lac c⁹ uirtus est ut bema tites sed debilior.
A lazaracoē.i. petra serpē taria ⁊ ē trib⁹modis vna qi nigra alia subuiridis i mistis lineis albis ⁊ alia uiridis
A lazā lazuad.i.lapis lazuli
A kaleum.i.stānum.
A lazarassēgi.i.lapis spōgie
A grios.i.argentū uiuum.
A lcacber alcasior.
A cinges.i.vitrum tritum.
A useac.i.coagulū ceruinū ⁊ genitum buffali.
A fazaz calulminū.
A lde idest oua.
A duzaruzegi. i. gallus ⁊ gallina.
A lac.i.sanguisuga.
A zenza.i.cantarides.
A dalasi.i.vngula caprina
A belius.i.grana.
A lasar.i.concauitas.
A zon.i.semperuiua.
A lkenda.i.conastrelo.
A li.i.grana ebuli l sabuci.
A benezid.i.gūmi albotin.
A lkinati i.bdellium subal biduz.
A lestorab.i.storax.
A zemina.i.cōtractio.
A nzarot.i.sarcocolla.
A lus.i.dragontea.
A zamecb.i. auripigm̄tum.
A lnuzaragi.i.fixura i ocło
A liada.i.polium.
A lsered.i.acetosa.
A cati ē de cuius succo fit acatia.
A lusen.i.sufarata.
A sinil. i.mediū inter albuz ⁊ nigrum.
A frana est cibus de carne cocta ⁊ infrigidata.
A lkoilos.i.cardui capita.
A naseni.i.piscis salitus.
A catia ē succ⁹arboris que stricto assimilatur in ale xandria ⁊ dr̄ alkaud.
A riegi.i.atrimentum.
A zadar.i.acetosa mōtana
A lsfur.i.croc⁹ hortulanus.
A mbrias grece. ē canacel la.s.berba que dicit cau da equina.
A drimia.i.ciclamen.
B Otbor est emineti a in cute.s.apa par uuz siue pustula
B assaza ē illud qđ appet.
B etaderz.i.ozimuz.
B ucbormariē.i.berba ma rie.i.bāranica ⁊ ē ciclam̄
B enz.i.byusqamū albū ul boron.i.semen nigrum.
B ondacba.i.auellana
B ezariat.i.virtus bengi.
B ezard.i.lapis uiridis in quo tāta uis existit ut ōe uenenum expellat.
B aracbia.i.salsa.
B enē maius sem̄ tincte de clināis ad albedinē ⁊ ali bi sem̄ qđ dr̄ pip album.
B erēgesis.i.abrotanuz i li⁹ siplicis medicie dr̄ enula
B arat est uitrum salsum.
B aibeca.i.melo.
B ule est cucumer indus ⁊ silis cucūeris capparis.
B ederezengi loco c⁹ponit in letificādo pōdus ipsi⁹ de seta ⁊ partes pōderis ipsius de cortice citri.
B uzeidē est medicina inda loco c⁹ponitur been.
B abasce silis vruti lētium
B auracb kebuli se.indū ē.
B ersceguascē.i.coriādrum putei uel capillus uene ris ⁊ psice dr̄ bersungua ⁊ siriace capillus venezis porcinus ⁊ arabice ca pillus algul.
B arcbai.i.arbor ⁊ assimi latur folijs acetose silue stris.
B elemō.i.titimalus q̄ assi milat portulace siluēris.
B edarongi.i.ozimū fluuia le ē bederābina sm quos dam ⁊ alabyt
B edil.i.papauer cordosū
B eremeben.i.spēs fēi feni
B erasicam ⁊ Belerkeb ⁊ berbū ⁊ berba iudaica id
B rebat.i.uirga pastoris.
B ilus ē qdā spēs arboris pini.
B irsen est apa capitis pp cōitatez diaphragmatis facium.
B usdezbendū est collyrium de āmoniaco latum.
B amulitis est lacticinium qđ assimilatur myrto
B ersendaru ⁊ uersesenda ri ⁊ est uirga pastoris
B eralme psice est feniculū
B erilie est piscis.
B acidē est testicul⁹uulpis
B edeoar est spina alba
B ezaro est galbanum.
B akilla est faba.
B urdacaton est pondus i modum auellane
B acbat pondus e st.
B acari pondus est.
B akin est prassium.
B resilis.i.corallus.
B urules.i. apa calidum i inguine.
B aucia siluestris.i.dauc⁹.
B irsē qñz p pleuresi iueit
B arbaki.i.meatus.
B erberinē ē sipbac ⁊ dici tur beriteron.
B atar est caro lōga in ore matricis orta ⁊ ē dura.
B eriterō ē pānicul⁹sub si phac existēs ⁊ dr̄ rotūd⁹
B uri ē ramex vel bernia ex lapideitate apatis
B ezolgradatum est inflām q⁹ eūatur aq̄ berniosi.
B laracbiē apa pestilentie.
B ersalbi.i.napelli
B orati.i.umbilicus.
B urisme.i.apa lene ex san guine ⁊ uentositate.
B ala est succus palme in q̄ dactili nascuntur
B arasecū.i.lētigo maior.
B azba bircina.i.bypoqui stidos.
B edemeregi confectio in antidotario.
B ezarabat.i.resistentia ue neno.
B engi.i.byusquiamus
b eruara.i.zedoara.
b otin.i.terebintbina.
b atrabētē.i.capill⁹ uenezis
b enuard.i.odor rose.
b ebonigi.i.camemilla.
b asacaron.i.psilium.
b izeri alcarafz. i.apij sem̄.
b izericotne.i.psilium.
B izeriatasigeniti.i.se.feni.
b ecurdumē.i. cardu⁹ silue
b izerikatmi. i. semen mal ue maioris.
b izeri cubetz.i. malua mi nor.
b āgiora.i.urtica.
b izeri uma.i.sem̄ trifolij.
b izeri.i.semen.
b izeri corat.i.sem̄ porri.
b izeri bēgi. i.se. byusqami
b izeri bāgora. i. se. vrtice.
b izeri giasel.i.se.trifolij.
b izeri gardel.i. se. sinapis
b izeri olimat.i.se.lapatij.
b izeri azascie.i.se.nasturtij.
b lisem altā.i.lingua agni.
b eleber.i.anatan.
b izeri asasal.i.sem̄ sapule
b izericliten.i.sem̄ lini.
b izeri olbe.i.se. fenugreci.
b izeri nemē.i. se.sisimbrij.
b algesar abustē pastinaca hortensis.
b izeri antamka. i.sem̄ por tulace.
b izeri saligagel.i.se. rute.
b izeri aformat.i. atriplicis semen.
b izeri fugi.i.se.rbapbani.
b izeri uard.i.sem̄ rose.
b akabat.i.basilicon.
b utibede.i.scabiosa
b albasruce. i. granū lini.
b izeri zerzir.i. se.cariote.
b ekat.i.citrulus.
b ecbat.i.cataputia.
b alur.i.glans.
b elador.i.anacardus.
b eliat aligena idest galba num.

B udeig.i.polypodiū.
B esasar alfar.i.cepe muris
qd est idem φ squilla
B uraldeeb.i.limatura auri
B ur alfata idest limatura
argenti.
B esed.i.corallus.
B isaac.i.saliua hois ieiuni
B esibeig.i. polypodium.
B izeri raginna.i.se. vrtice
C Apapria.i.ferula.
Cassi dicunt quos
ossa que st in pecto
re ꝛ cassi.i.thorax.
C athin.i.locus exterior in
directo eius renes.
C anesis.i.caro prouli.
C asesic.i. uerspertiliones.
C ause qñz pro particulari
tetano ponitur.
C aab.i.os p quod iunctura
completur in crure.
C icarꝰ ē apa in mbro uno
ad aliud transiens siñ ma
nifesta cā.
C armeth pondus est.
C olcodea gcū nom est de
riuatū a colcodeo qui ē
dator uite.
C alcule.i.herba simil ver
miculari.
C ascu est qñ aliquis stat su
per pedum extremitatez.
C auguamich st cōposita ꝛ
simplicia q comedunt pꝰ
cibū sic cappis oliue ꝛc.
C artamuz.i.crocus hortu
lanus ꝛ semen eius.
C otila est mensura.ix. con
tinens uncias.
C abab.i.calcaneus.
C alos.i.pānus faciei.
C aragiati.i.lacual.
C epamuris.i.sqlla qr mu
res interficit ꝛ cepa cani
na idem est.
C usa nom ē demōis uñ ar
cusa.i.arcꝰ demōis.s.iris
C ossore.i.spuma maris.
C olcotar.i.atrimtū citrinū
C alcudis.i.atrimtū albū.
C alcātū.i.atrimtū uiride.
C assurie.i.atrimtū rubeū.
C aldicon.i.album.
C aduucorasse.i.arbō picis
C arakilus.i.lacticiniū qd
dr masculus ꝛ ē uniū gñꝰ
ꝛ post ipm oēs st femie.
C yminum nabatiū.i. cōe.
C yminū kāmenū.i. siseleos
C aulis aq nenufar figulus
q noiauit granū sponsuz
C ubati halbanic est herba
q dr pupilla oculi ꝛ inue
nit in aquis stantibus ꝛ
dicitur surri.
C upssus siluestris.i.iunipꝰ
C anisetites est species ostra
ci ꝛ gaugiel similiter.
C ordūeni.i.carui agreste.
C rocoma uel curcuma est
fex olei de croco.
C limia auri.i.fex auri.
C alcatia assimilat alusuen
ꝛ est herba que uocatur
cassula cordis.
C limia argenti est fex argē
ti que eleuatur super lo
cum in quo infunditur.
C usus tres st spēs una ea
rum dr laudanum.
C haritas.i.charta d pāno
C umels.i.vrtica.
C ales.i.alumen indum
C ochiū est aial marinuz cꝰ
vtus ē ppinq castoreo.
C anguarus.i. auiū uētres
C assurudar.i.galanga.
C arnub.i.xilocaracta.
C onitū ē meꝰ uenenosa.
C auerat.i.alarida.
C ubeiz.i.maluauiscus
C ancer fm quosdā ē uene
ꝛ dr esse memithe.i.cheli
donia que ē parua ꝛ ma
gna dr algarduene.
C andros.i.triticū romanū
C ometre.i.pirus.
C arati.i.lōbrici terrestres
C amaduci.i.occiput.
C arabitus.i.phrenesis
C auliari. i. dolor capitis
mansiuus fixus chroni
cus ꝛ dicitur ouum.
C bimos ꝛ dr ophthalmia
magna ꝛ dr alguardēgi
C alcaterō.i.egritudo ocu
li que assimilat ungule.
C aras ē qñ aliqs vult loq ꝛ
non pōt nisi sepius mo
uendo linguam ꝛ os.
C ola.i.apa in ore ꝛ ligua
ꝛ Gal.noiauit ea colon
qū i facie pseuerāt ꝛ quz
putrefiūt vlcera maligna
C ares est genus cibarij. i.
cibi infrigidatiuus.
C armesion.i.fructus tama
risci.
C urathi quedā spēs fluxꝰ
uentris.
C adumus est nom grecuz
ꝛ est diabet.
C alib est instrm quo caro
addita trahit a pfundo.
C urathia.i.mucilago que
egredit in tenasmō.
C armata dr apa qd nascit
sub ascellis in carne glā
dulosa ꝛ qū est nigri co
loris est mortifera.
C assamū est uitiū qd sit in
carūculis narium q simi
lantur papillis.
C biaseni est finis supioris
partis nasi.
C augalib ē tabula magna
cuz qua equatur os cru
ris fractum.
C anzi est spēs crete cū q a
bluitur.
C armos ē grana capillorz
algul.i.capillorz ueneris
C alcanul.i.ozimū mōtanū
C ancreos.i.sem ferule.
C ōfectio lochoc.i.qñ linit
C urzegi qñ aliqs ipetuose
caput uertit retro uel qū
loquit mouet ipm ul qū
facit strepitū ore qñ loq
tur ꝛ semp pfert idē nec
scit qd dicat uel qū aliqs
loqtur sonū facit aut re
cordet ul aliqd facit qd
extraneum uidetur.
C abana.i. uinū albū ꝛ de
bile.
C aucar genus cardui.
C esis.i.semen dauci.
C ucurina.i.vena citri.
C rat.i.iuncus de nilo de
quo fit acatia.
C ambil est terra rubea mi
nuta q affertur de medi
a aut athema ꝛ qū frica
tur sup manū ingredi cu
tē de qua fit unguentum
ꝛ penetrat manum.
C antasamich st cibaria qꝰ
rū quedā cū sale quedaz
sine sale condiuntur.
C umenet.i.amomum.
C unce.i.aphodili.
C atarios.i.centaurea.
C orat.i.porrus.
C asbor.i.coriandrum.
C ailagelā.i.semperuiua.
C besin.i.siler montanum.
C bosabaltaleb.i.testiculus
vulpis ꝛ est satirion.
C boilolobaceb.i. acetum
squilliticum.
C arafs.i.apium.
C athmia.i. malauiscus.
C ubeiz.i.malua.
C ascas.i.papauer.
C ocior alkradar.i. cortex
turis.
C ocior atala alcappar.i.
cortex radicis capparis
C ocior atala rascenegi.i.
cortex radicis feniculi.
C ocior atala rumen.i. cor
tex radicis mali granati
C urcuma ē qi chelidonia.
C urac.i.urtica.
C ocior atala asalutiri.i.cō
tex radicis celsi.
C limia alfada. i. cadimia
argentea.
C limia aldeeb.i. cadimia
auri.
C adab algasdir.i. ferrugo
C olcotar. i.illud qd dr qi
terra surrigena.
C elelkima.i.cucumer agre
stis.
D Ereb. i. corruptio
stomachi.
Bulb assimilat hel
leboro in folijs.
D emenul.i.carbunculi.
D anich pōdus ē triū gra
norum ordei.
D och acetosum est lac abs
φ butyro.
D entibꝰ muris .i .macule
q fiunt in facie maxie in
fantiū pp comestiōm pa
nis corrosi a mure.
D emest.i.laurus.
D ubellet.i.apa magnum.
D igiti bermetis. i. flores
hermodactili.
D arsisabā.i.arbor grossa
hñs spinā grādē ꝛ dicūt
quidā φ est radix spice.
D irdar est fraxinus.
D eindar ē de gñe iuniperi
ꝛ dr pinus inda.
D ethin ē granū sile ordeo
lōgū ꝛ strictū ꝛ ē amarz.
D urusatiras est res q uol
uitur super arborē anti
quā ꝛ sunt glādes.
D archimet pondus est.
D ath.i.capra.
D inarugua est arbor silis
rute ꝛ dr zufei ꝛ dr alba
ze cꝰ granū sile almudē.
D eraria.i.cantaris.
D emolua.i.malua.
D eilex locꝰ est de qꝰ fit trā
situs ad alterz locū ꝛ ppe
qñ est sub terra.
D archimet daurach pond
ra sunt.
D ipsacos grecū nom est ꝛ
est diabetes.
D actili indi.i. tamarindi.
D uragit auis est.
D e dī nomē pscū est ꝛ est

pediculus vulturis.
B ardagi ē croc⁹ hōtulan⁹
Baps gladis.i.cortex eius pilosus.
B amuarich mensura.
B arsessaban.i.gre. alkilkil
B ende ē res silis lingue a uis posita in medio sui.
B efremuli.i.pullegiuz ceruinum.
B oronigi radix herbe similis zedoarie.
B uranet uocat zedoar ꝛ ē triplex.s.ɗcorasceni. hierosolymitāa. ꝛ hyspāica
B efle.i.oleander.
B uncalagrod.i.oleum.
B unalbuard. i. oleū ros.
B unbenessecis.i.olz viol.
B unalbencara.i.oleū ɗ semine cucurbite.
B unalgeus.i.olz ɗ nucib⁹
B unalsusen.i.olz liliaceū.
B unaranc.i.oleū laurinū.
B unalarich.i.olz de squinanto.
B ardiascebab.i.fex uinis
B ardiascet.i.fex aceti.
B abac.i.gluten.
B ardicefle.i.fex olei.
B arsesian est uelut spicas
B arfulful.i.piper longuz.
B arsceni.i. cinnamomuz.
B em alacubē i.sā.dracōis
Bem albacar.i.san.vacce.
B ez alcamer.i.sā.colūbar

E Lmubatase.i.exerciti um sub quo ꝯtinetur spēs luctamis.
E liemelik ē corona regis.
E rsimū ē qɗdā gen⁹ silami
E scute pondus est.
E utoras piscis est.
E lteil est locus ubi dorsuz ceruici iungitur.
E uzebez nomē ē corde grauez reddentis somnum.
E ndague ē cardamomum minus.
E gena ē uas rotūdū ꝛ est loc⁹ apɗ extrēitatē ocli.
E ndros.i.expulsorium.
E lectra.i. saponaria ul herba fulonum.
E fticos grece ethica febris est.
E lbune.i.cibarum.
E xalmasus.i.casia.
E mburisme emburisma.s. apa leue ex sanguine.
E merukie est albacuen alba ꝛ amaracum.
E lesea.i.uitis.
E ifiriet.i.antimonium.
E gedde.i.blacte bizantie.
E thel.i.semen iuniperi
E zegi.i.atrimentum.
E leuis.i.cicer.
E lubie.i.faseolus.
E uasdalbiar.i.bulb⁹cāin⁹
E ledion.i.aphadilus.
E suc.i.galia muscbata.
E sul est indicus.
E luesce.i.amiluz.
E lkalibat.i. terebinthina.
E lnindar.i.olibanum.
E par adib.i.epar lupi.
E deilla est ꝑuitia quedā.
E beria mēsura quedā est.
E mbuba suciōiū ē.s.cānula q̄ sugit aq̄ uel aliud liq̄dū qɗ cadit in aurem.
E len.i.tristitia ɗ eo qɗ futur ē ꝛ uigilare facit seɗ tristitia de ꝑterito dōmire que arabice alosui appellatur.
E ncaras.i.mesaraice.

F En est modus locutionis qū de una re transitur ad aliam.
F eludez est species ferri.
F iscalia ē potus q̄ cū ordeo ꝛ aq̄ cū melle permist⁹ uomitum prouocat.
F usos ē manerics uolubil.
F usel ē ꝑpinq̄ ꝟuti sandali
F eluzeabaragi est herba de cuius succo est litiū.
F istula est stipites albi pilosi imoti sꝫ pilosi ꝛ odor eius ē sicut odor myrrhe
F elēgemiscb.i.ozimū gariofilatū ꝫz quosdā melilotum.
F agina est granū sile ciceri hñs granū sic mabaleb.
F ersesin est de gn̄e alferise.
F esire est bazarasen ꝛ ē uitis alba.i.brionia.
F ellebaliz est spēs calamīti.
F assaig.i.portulaca.
F ar est medicina turkia.
F asuricon est medicina ad scabiem.
F esefisis est anīal sicut acorot existens in lectis ꝛ apud arabes dī igil.
F uca fit de pane abramarchino ꝛ menta ꝛ apio.
F asis est spēs arboris pini
F aretō ē cētaurea minor.
F esula ē spēs lactuce asini
F aba egyptiaca est lupin⁹
F ora est aq̄ ordei acetosa cū spēbus ut zinzi. ꝛ silis
ꝛ est in uasis ꝑuis terreis que bñ oppilata sūt ꝛ qū aperiunt in aliū salit.
F ururati.i.fungus.
F lenia.i.poenia.
F etirat.i. interpositiones.
F eruzegi.i.smerilius.
F bued.i.os stomacbi.
F alfasa.i.trifoliū qɗ dat equis ad impinguandū ꝛ est similis sule
F ag.i.agnus castus.
F ursus est caro addita in ore matricis orta.
F aricos dī febris causon.
F aucos est apa in carne glandulosa.
F orosmos uel tibelē.i. arefactio ꝛ ē ꝫa spēs ethice
F arca.i.mandibule mag^m uillosum.
F ugule est apa p⁹aurem.
F elēgelif ē abrotanū siluie
F erinos ē spēs apatis qɗ dicitur desenes ꝛ est durum sine dolore.
F utratē dī egritudo qñ dura infiat mī ꝛ apatur.
F arsas dī ꝙ sit napellus a lḡ uenenū interficiens i. eude est i.ca am ntum.
F ulfulimō ē ozunū mōtanū
F augerkest ē agn⁹ castus.
F enucbia alkemelion.
F usel est q̄dam nux que nascitur in india ꝛ est simi nuci muscbate.
F isik est genus rubeuz.
F ausel.i.auellana inda
F easar est genus portulace
F asari san.i.uitis agrestis nigra ꝛ uocatur untama i.uiticella.
F ulfulminue.i.radix pipis uel lignum suum.
F eluzabāagi.i.fel elephātis
F ariscon.i.prassium.
F auzeligiliegi.i.mentastrū montanum.
F aizamē.i.epithymum
F ulferalalbiat.i.pip albū.
F los kiles.i.flos salicis de torrente.
F etirat nomē est anhelitus
Phenicbia.i.dactuli
F ulfulimon.i.ozimum mōtanum.
F eca est quedā descriptio in quinto canonis.
F amolus est gen⁹ ꝟpentis.
F esul est semen.
F urbulcuzis est species ararneazum.
F antis sꝫ cortices pini.
F ursus est ad modū cuiusdam uisceris.

G Edeguil uenarū.i. uia uenarum.
Guidez est uēa que in gutture uersus collū inuenit ꝛ sꝫ due ex utraꝙ gutturis parte que dicunt guidegi.
G uaril aquaticus.i. stinc⁹ sed uerius stellio.
G elons.i.granuz pini maioris.
G ilbenez est semē turbit nigri ꝛ cuiusdā uirtutis c⁹ est belleborus albus ꝛ ē species albi hellebori
G estebesren est res silis amigdale ꝛ habet duas spinas in capite.
G ezar idest baucia.
G asid idest eupatorium.
G uariscen ē auis ꝛ genus columbarum.
G uasemabras.i.stellio
G uadam.i.ostracum.
G uelmeū.i.folium nili.
G eleniabin.i.mel rosaceū.
G ubes ē quedā spēs rubea ad pallorem declinās silis croco puluerizato.
G ranū nil est cariamū idū
G ranū azelē dī pip nigrorum uel ethiopum.
G ranū anascē est granum exñs in quātitate pipis ꝛ in colore eius.
G ranū alkilkil assimilat piperi al. ꝛ persice dī darsi sabā ꝛ ē arboris simule.
G ranū uiride c⁹ semē dī albotim ꝛ que ex ea ē magna dicitur athbaro.
G encū.i.gūma rute agēstis ꝛ est anacard⁹ mōtanus
G embut.i.rosa uinee ꝛ dī algar ꝛ ꝫm almansorē ē spina alba florem hñs citrinum.
G umera sꝫ ꝯfectiōes liq̄de q̄s mlīeres faciunt q̄bus liniunt facies suas.
G abgob.i.grana sol.
G uers.i.lap qui in fele bouis reperitur.
G uberich sꝫ uene labiorū.
G ubera.i.mespila.
G uadabū.i.uenerea.
G usume est quoddā genus tuberum.i.fungorum.
G arab est fistula in anglis

oculorum domesticis.
Garab est arbor sup quaz generatur borax.
Guazdenigi.i.opbthalmia magna.
Gese est durities.i.qũ accidit in palpebris difficultas motus ad eleuandũ uel aperiendum.
Guacce est diminutio audītus absq destructione.
Gensuci pondus ē.
Galb idest grana solis.
Grana aralceo.i.nasturtij.
Grana lũboꝝ.i.cataputie.
Guesgin.ē.inq̄etudo e⁹ qui solus loquitur.
Gamediu.i.instrumentum chirurgicum.
Gauetu.i.qñ bõ uidet loq̄ per nares.
Guaben est indignatio q̄ ē infra torsionem.
Guac siracum.i. punctio.
Gaz idest laurus
Guazi est vulnus quod fit in profundo.
Grana nigra.i.nigella.
Gardau.i.pedicul⁹ q̄ nascitur i īguine ⁊ sub ascella
Grana almabaleb.i.grana ve.i.grana cerasi similia
Guescir .i. opoponacũ i alis guesir.i.galbanum.
Gemen.i.oppoponacum.
Gaidi.i.polium.
Gesaminum.i.rosa de q̄ fit samabcum.
Guliaz.i.flos mali granati
Geusadoa idest castanea.
Geuszbne.i. nux muscbata
Geusbalamel.i.nux cupssi
Gezir idest oppoponacuz.
Galangem idest galanga.
Gauzemel i.vrina cameli.
Gaukileb.i.vrina canis.
Gau idest urina.
Gau segi.i.vrina hominis
Gau sabiũ.i.vrina pueroꝝ
Guzden idest talpa.
Genlut corium serpentis.
Gũmi alkuret.i.dragagãtũ
Gedeguil est uia siue canalis minuti intestini.
Gion est fluuius
Gauezi medicamĩ vulneruz neruorum.
Guale est egritudo quedã

H

Hb Asmuluz eplatio oibus communis.
Hasek idest tribuli.
Hasech.i.sandonicũ loco eius ponitur origanum.
Herbum.i.herba iudaica.
Hunai arabice ioannitius latine.
Hesdeben.i.lignũ indum.
Habel idest minutus.
Hertise quidã spẽs piperi.
Hebel.i.sauina.
Hesistides est semen barbe hircine.
Halauakid idest racemus.
Haltit.i. medicina inda similis hermodactilis.
Harromau.i.granũ c⁹ uirtus est uirtuti ordei ppĩquũ ⁊ est mediũ inter triticum ⁊ ordeum.
Hiustisdocbi.i.hypoq̄stidos
Hebarfilus.i.lactuca asini
Harmel.i.berba q̄ edeti inuenit ⁊ assilat cicute loco eius posuit ꝯstantinus cicutam ⁊ errauit.
Harbe.i.bubete auis.
Herbũ.i.orob⁹ ⁊ est ameli ctarda est haup romanũ i.achirosa c⁹gũa dicitur karabe.
Herba uitri est herba q̄ uitrũ abluit ⁊ ē paritaria.
Harbaũ dr̃ agnus cast⁹ ⁊ ē herba habens semen triangulatum sicut lancea.
Hasafan ē medicina armena ⁊ dr̃ persica c⁹uirtus est uirtus euforbij.
Hamelon est spẽs mezeriõ ⁊ dicitur kameleum.
Hazefufes dr̃ amarugina.
Habelkalibar.i.gen⁹ fistici
Hailem.i.malus odor.
Hucuriz est spẽs lacticinij
Hartire idest iuniperus
Hasce est isopus qui nascitur in hortis.
Herba marie idest atanasia uel tanacetum.
Hascilus est apa in lacbrimali oculo appens ⁊ qũ rũpit fit fistla q̄ dr̃ garab
Heif dicunt res acute
Herifati idest actio
Heber est liquefactio.
Helk idest uiscus.
Harcũ.i. lutum.i. purum.
Hamaiciami.i.fenticum.
Olus iudaicum.i.altea
Habius.i.species uolubilis ⁊ dicitur alageb.
Halebleb est species uolubilis habens lac.
Hasce dicunt apata acuta q̄ nascunt i matrice ⁊ dicunt albasce qr assimilãtur folijs uisce.
Hulemodus est cibarium.
Hasaf.i.morbillus uiridis uel desudatio.
Hudubub est auis que clamat de nocte
Herba fluminis.i. lenticula de amne.
Hegribersia.i.egritudo habẽs acuitatẽ ut nasturtiũ
Hebi cardamomũ minus
Hesereazẽ.i.uitis alba
Hõsa nasturtium.
Harf est semẽ alcanabotis
Hosmatus.i.tria grana cydonioꝝ q̄ ē q̄rta ps libre
Hagneris.i. electuaria stõ ꝯuenientia q̄ fiunt de cydonijs uel de pomis vel de prunis boni saporis siue sint solutiua siue nõ
Halacdan.i.in locis qui st post aures.
Heil est spẽs cardamomi.
Hausegi.i.ramnus.
Hirudo.i.sanguisuga.
Harmene gen⁹ aialis quod dubitat Auicẽna an sit basiliscus.
Herculeo.i.locusta magni corporis non habens alas
Hecsunesi est mensura.
Harbe est aial uenenosum faciẽs oua q̄ venenosa st
Herba canicularis.i. byusquiamus.
Hercasus.i.liquiritia.

I

Li Agueris.i.electuaria stõ ꝯuenientia q̄ fiunt de cydonijs vel de pomis vel de prunis nihil amaritudinis hñtia boni saporis siue sint solutiua siue non.
Iar flumis.i. iuncus fluīs ⁊ est herba q̄ crescit in aquis hñs flores similes nenufari.
Issidebegi.i. puloꝝ cibus qui dicitur tafeata.
Iabrol est radix mãdragoꝛ siluestris.
Iamenum.i.fumum.
Igil.i.cimices.
Ibet.i.ꝓfunditas somni.
Ifec.i.syncipput.
Ieleniabi.i.zurcaꝝ ros.
Iabazicb.i.intiõ ps labioꝝ
Iecteri kumet. i.herba pulicum.
Inẽfector pr̃is sui.i.satiriõ
Ibenes.i.belua.
Inẽfector apũ.i. nenufar.
Indebegi.i.cib⁹ q̄ fit de nucib⁹ pue plãte sup q̄s pinguedo arene assata defluens fundi q̄b⁹ q̃ñz herbe cotto admiscentur.
Iudac.i.poliũ maius.
Iudaiba.i.polium minus.
Istagar est salsa ex amigdalis ⁊ sale ⁊ aqua.
Idesobe.i. cardamomum minus.
Imncet est fructus sicomori ⁊ st sicut ficus agrestes dure acerose.
Ibenãgue est mustella.
Iaibedi est rizi.
Ininoctica.i.dormire facientia.
Indicum granum nil.
Inarmatu est instrũ quo suspenditur aliquis.
Iecũ cimeu ē berba pulicũ
Illicin⁹ est gen⁹ serpentis.
Iudebi cibus quidam ad coitum ualens.
Id quo aurũ adheret hoc nomẽ ꝯuenit ãmoniaco ⁊ q̃ñz ꝯuenit cuidã rei que fit ex urina infantiũ mota in mortario eẽo cuz aceto in sale dõec coagletur

K

Kb Azkendẽ est res leuis sicut albuhati luctea ⁊ in rakia nominat sterc⁹ colũbaꝝ ⁊ i baldac ⁊ egypto nux bẽdem.
Kusele st fustes nigredi attinẽtes radicib⁹ rubee similes.
Kisk ordei est ordeum fractum uel ptisana.
Kildaru asarazi ⁊ filix.
Keste.i.berbus.
Kist mensura est.
Kersumus ē egritudo q̄ ē magnitudo vge pter nãz ⁊ dr̃ ēt kersum⁹ egritudo q̄ quodlibet aliud mbrũ preter naturaz excrescit
Kebikengi ē lupin⁹ siluẽis: ⁊ st spẽs quattuor.
Kesumen est pondus.
Kermet ē põd⁹.vij.kirat.
Kitran est pix.
Kadũtoras.i.picis arbor.
Karites aial est uenenosuz
Kerua.i. pentadactilus ⁊ est resin.
Kacopeion.i. lacticinium.
Karabe ē gũmi arboris dicte nux romana ad citrinitatẽ tẽdẽs ⁊ ē kekat.

K armezik.i.fructus tama riſci.
K oſilinum pondus eſt.
K emeliū ē ſpēs mezerion.
K ekengi ſpēs eſt ſolatri
K euzauguē eſt pſicū nomē latine lingua bouis.
K arabitus eſt apa capitis calidum ⁊ eſt birſen.
K erbera eſt curcuma.
K erſe aromaticum eſt ſpēſ cinamomi groſſi.
K eiſum.i.abrotanum.
K eiſim.i.leuiſticum.
K eiken ē gūma horribilis ſaporis: ⁊ ſecundum ali quos eſt ſandaraca.
K araſ.i.atriplex
K eteo.i.fructex cuius gū mi eſt dragagantum.
K etemō eſt egritudo oculi ⁊ eſt quaſi nubes
K akaſiz eſt locus poſt par tem ſupremam naſi.
K elidicō ē medicina q̄dā:
K abk.i.tortelle
K aſkaſ.i.papauer.
K iſkar.i.eleuatum.
K ered.i.citroli:
K emac.i.condimentum:
K enim.i.menſis.
K erſenati.i.arāea.i. bectu na propter ſui puitatem
K eimati eſt medicina ſicca pro pueris.
K azmez.i.grana
K eſmes.i.paſſule ēucleate
K airon eſt lignum indum:
K ebenzkeſenz eſt gen⁹ tube rū ſolidū adunatū in ma gnitudine teſticuli ⁊ ſcro ſule.
K eſelot ſūt porri nabatbi.
K ilus ſuccus ciborum
K ekerſebe eſt cubebe.
K oſſen eſt cortex glandiū.
K enif ſt̄ dies caniculares.
K eſitius nom̄ ponderis ē.
K eleiati e.i mſura quedā.
K enini uas ē uitreū in mo dum phiale habens orifi cium ſtrictum
K edaſul eſt gen⁹ ſerpentis.
K emiec ē gen⁹ cibarij puri
K ien eſt quedam regio
K emic eſt menſura
K atō eſt lignū indū ⁊ nō e longatur qui ſit mugaib

L Apis adeſtatē. ideſt margarita ⁊ ē lapis lumis qd̄ ꝯfert oclis
L ambas alcucub ē berba propinqua iſopo.
L enticula aque ē berba q̄ erigitur ſuper faciem aq̄ in terris lacunalibus
L ulme eſt ungula
L enticula de amne.i. ber ba fluuialis.
L apis breſil.i.corallus:
L utum.i.creta.
L uſe di hernia ex apate:
L uteeſula.i.veruce.
L atica eſt febris quotidia na continua.
L utum albobera.i.terra ſi gillata
L adac eſt cōfectio ex mu ſcho gariofilis ⁊ ſilibus qua liniunt ſe mulieres:
L ingua auis.i.fruct⁹ fraxi
L ilium celeſte eſt ireos
L actuca aſini.i.vgapaſtōiſ
L apis iudaicus.i.lapis a gapis.
L apis vulcani dī feme ⁊ ꝓ parator corij.
L apis danaſcen.i. viridis quo acuunt.
L ans.i.amigdala.
L anga gen⁹ eſt titimali
L agenaga.i.borago.
L ac deſerſi.i.herba bircia vel hypoquiſtidos:
L ilen.i.mercurialis.
L aguait arabice latine e a que ſequntur.
L atabales ſūt epithimata ex reb⁹ bn̄ redolentib⁹ ſi cut aqua myrti ſandali canfora ⁊ ſimilia
L apis alagi eſt lapis ſimi lis oſſibus elephantum.
L utum lemium eſt propin qum luto armeno.
L utū ſamiū ē ſicut lutuz ſi gillatū in operationib⁹ ſuiſ ⁊ eſt ſtella ſcemius qd̄ idem eſt ꝙ talk.
L ubue eſt arbor ſigie.
L ubue eſt ſtorax ⁊ mel al lubue eſt ſtorax liquida.
L ac alraib.i.lac acetoſum
L uf eſt herba que dī luf ſ pentis ⁊ eſt ſerpentaria.
L alebrā. i. leeteti.i. ſuper umbilicum.
L alec.i.res que diu maſti cantur.
L okiati regio quedam eſt;
L aclachatū eſt medicamē quoddā confortans ſtō3
L epus marinus ē alꝰ oſtra coſum lutoſum.
L anuga ē flos arundinis.
L apis hardis eſt alumen album ſimile zuccaro
L acterides dī almeudana cuius fructus dicit̃ eſſe amarus ⁊ eſt cataputia.
L aſar eſt lachrymum ſilfij.
L aſerpitium.i.ſilfium.

M Utachbeli.i.ꝓpoſit⁹ q̄ docet ſaracenos qualr̄ dēnt orare ⁊ matrimonium ꝯhere
M uſaac arabice latine cō nexa dicuntur.
M ulalac dī alladac q̄ eſt ꝯ fectio ex muſcho gariofi lis cāfora ⁊ alijs odori feris cū aq̄ roſ. cū q̄ aq̄ iam multa turbida linūt ſe mulieres.
M elalac eſt lac acetoſum coagulatum.
M emirem.i.chelidonia:
M elones arechij: alkin: di cunt habentes collū lon gū ⁊ ſt̄ paleſtini uľ indi.
M eruba.i.facta.
M ezerion.i.anabule.
M agra.i.terra cāpētarioꝝ
M eſit.i.aqua lactis.
M armorea dī faba iuerſa
M aru.i.marubium
M adion.i.auis diuerſorū colorum.
M elk legum̄ credo faſeoli
M armacora ſm quoſdam eſt ariſtoľ.longa.
M armacor ē ſpēs ſumuſe ⁊ arabice ē ligua bouis ⁊ dī ſclaue ⁊ ē alſafrens ſumuſe ⁊ alia q̄ noiatur marmues ⁊ eſt alia que dicitur meiſcedaſ.
M eſcatramefir.i.pullegiuz ceruinum.
M ugarb ſm quoſdā eſt ra dix granati ſilueſtris
M erdaſengi.i.litharggyriū
M urati fructus eſt
M umpuꝝ ē pieteſ domoꝝ apū in qb⁹ faciunt oua ⁊ pullos ⁊ mūnigrū eſt ſor dities feneſtraꝝ forileeaꝝ
M agneſia eſt lapis in uir tute marchaſite.
M abaleb.i.vera.
M ebeibethene ē illud qd̄ dī granum regum ⁊ ar bor e⁹ nominaṫ aſuber.
M uſa fructus eſt.
M uri.i.garus.
M aroch eſt radix aniudē
M ebezeregi ē ſic ſcebrā q̄ dā nūerāt eā int̃ lacticīia
M eſſe ē ꝓximū ſubē fabaꝝ
M olochia eſt ſpēs malue.
M etheca.i.ſebeſten.
M archaſita ē fex eris: ſic climia auri fex auri ⁊ ſic antimoniū de miera plūbi
M oſikibe eſt ſpēs galāge.
M ula ē ps illa oculi q̄ vi:
M uſch⁹ aq̄.i.pľmōaria aq̄
M ercuridus. i. cucumer ſaracenicus.
M aſacumia.i.illud quo ui treantur uaſa.
M ichadi.i.forfices
M eſiſtrum eſt menſura
M araſton.i.hoſpitale.
M acadati nom̄ inſtr̄i ꝓ te la oculi auferenda.
M eliſia.i.fen grauis.
M armenta. i. marubium montanum.
M eſus.i.liquor acetoſus
M erdeſeris.i.plūbū uſtuz
M eſemen.i.locuſ ſub tene ritudine coſtarum.
M eiba.i.thorax.
M eſos gen⁹ ē cibariorū ſi cut colūbi in aceto cocti in quoꝝ uētre poniṫ m̄ta
M ulaac cibaria ſt̄ ex pulľ aneto acista ⁊ ficub⁹ fcā
M ucalif ē tria ſpēs etbice
M etabaz eſt capra.
M iſmar ē nodus rotūdus paruus ſilis capiti claui
M athabaze.i.pānus fcūs de pilis capre.
M adio eſt eſtuatio uel an guſtia.
M erlulē ē lignū aſparagi.
M elanochion.i.opium.
M ichaiaſem.i.euerſio cu tis in non nā ē colorem
M ethuſ ē loc⁹ int̃ ſpatulaſ
M utkin ē unguentum de calcadis.
M arcurē uermis qui īue nitur in grana.
M aſurgi.i.egritudo qum pupilla aperitur nimis.
M agmuda.i.ſcamonea:
M eridala.i.maiorana
M edien.i.tortuiſcus ⁊ eſt herba fetida.
M ugadhod ē ſucc⁹ q̄ in ra dice xilocaracte naſciṫ.
M eba.i.ſtorax
M eſt eſt triticum:
M uredaſcō ē flos ⁊ ſtipi tes frāgibiles ſubtileſ ad cinereitatē ⁊ citrinitatē declines.
M undulimō ē bdellium ⁊ nucle ⁊ medac idem.

Mura.i.myrrha.
Mismis.i.chrysomila.
Maran.i.emplastrum.
Muraba.i.conditum.
Medeni est egritudo dcã uena ciuilis.
Mtcla est compositum ex pane azymo ⁊ oleo.
Melisia.i.sine granis.
Mezameiz est gen⁹ serpētis uel uermis pilosus.
Mes est quedã egritudo.
Miliaris genus serpentis.
Murzia est quedam terra
Murkion est tertia speciei aranearum.
Maceria est locus inter anum ⁊ vuluam.
Musaiaba est similis uirtuti nerenisk.

Nenbilech est quum aq̃ fundit ab alto s aliquē.s.ēbrocãdo
Nebeguedigi uel negidē st q̃ttuor dētes extremi .s. molares qui in alio loco neguedĩ uocantur.
Nux bendē ē terra granosa sicut cicer declinans ad citrinitatē que mustũ clarificat eijciendo fecē.
Nigra uena.i.matrix.
Nabit ē potus q̃ fit ex dactilis ⁊ ficub⁹ ⁊ aliĩs ab vuis ex quolibet fructuũ
Nuola.i.ea q̃ p⁹cibũ sumũtur ut fructus frigidi
Napellus dr̃ ꝙ fit brionia
Nabarbi.i.cōe qđ simile reperitur in omni loco.
Neremisk.i.musaba ⁊ est flos peonie uel peonias
Napellus moysi est herba nascēs cũ napello:napellus uero moys ē aĩal qđ in radice napelli morat ⁊ est tyriaca oĩ ueneno.
Neregil.i.nux indica.
Nemen.i.sisimbrium.
Nux methel est similis nuci uomice.
Nitr.i.baurach armenum
Neriden.i.spica romana.s.celtica.
Nefrin ē siĩis narcisco in v̄tute ⁊ rosa sera.i.sambacus siluestris.
Nersciendaru.i.bersciēdaru.i.uirga pastoris.
Natis.i.confectio ex melle sicut penidĩ.
Nison.i.martius.
Naurianton.i.rubeum.
Nesestengi.i.amilum.
Neditus.i.aꝑata in radice arris nasentia.
Noduar.i.liquor:qñz pro aceto qñz uero non.
Neraberti.i.ameos.
Nesaa.i.sciatica.
Nesegich.i.ignis descēdēs
Nenufar ⁊ Gal.uocauit eum caulem aque.
Nassesengi.i.scolopendria
Napta.i.petroleum.
Nabac nom̃ pōderis.i.q̃ꝑtũ una faba uel quantuz quattuor grana.
Naurnacon dictio attributa sali nitro.
Nubia est terra quedam.
Naducē est dispō mala matricis diuersa a mola ⁊ uocabuluz persicum est.

Oca herba ē paludestris q̃ i flumib⁹ orit
Omorenesis idest dilatatio.
Oleuz de ben.i.muscelinũ
Oleũ decamũ.i.x.spērum.
Oegi.i.acorus.
Olixarum.i.petroselinum macedonicum.
Oleũ demest.i.olz laurinũ
Oleum omphacinum est oleum de oliuis imaturis
Oabel acara.i.cucurbita.
Offien.i.opium.
Orale est pannus de setta quo cribratur subtilr.
Omoronenesis nomen medicaminis.
Obtarmicum.prouocatiuum sternutamenti.

Piper aq̃ est herba ut olus nascens in aq̃ ⁊ approximat in gustum sapori piperis
Pupilla oculi ē erucaa q̃ ⁊ dr̃ apiũ aq̃ ⁊ est berba boni odoris ⁊ oritur in aquis stantibus.
Pastus colũbar ⁊ camelorũ est herba hñs grana sꝫ ut granum myrti ⁊ ei proximum.
Psilotrum est medicamen depilatorium.
Pes locuste est sicut olus iamenum.
Pes coruinus est berba v̄tutis hermodactilorum.
Pbeludez est cibus ex farina tritici cum melle.
Panis kiskar est fermentaus panis.
Piscef alredradu.i.petrosĩ uel parui.
Pediculus vulturis noiat pedi psice ⁊ merule g.e ce ⁊ tafatis indice ⁊ ē bestia sicut pediculus q̃ in guine na scit ⁊ sub ascell
Pbitanos.i.febres erratice ut sextane.
Pederolene est grecũ nom̃ ⁊ pōdus dupluz totius qđ balneo est ꝯueniens: ⁊ est coopim̃tũ ex duob⁹ pãnis fcm̃ lana plenũ ul cotto qđ cicir⁹ appellat
Plũbũ algalai.i.stannum.
Plãta noctis ē botbor pue
Pumex ⁊ fenic.idest lapis vulcani.
Pulicaria ⁊ psiliũ idē est.
Polygonia ⁊ polygones dicitur sanguinaria.
Pentaphilõ ē q̃nq3 folium
Petalũ est residentia in v rina ⁊ dicitur crioides.

Rigil oĩa gressus istia st ur coxa crus pes.
Rasga uel rasa.i.patella uel oculus politis.
Rob.i.uinũ coctũ ispissatũ
Resin.i.pentadactilus
Raib.i.lac acetosum.
Rocen pondus est.
Rubus canis plãta ē hñs fructũ sicut oliua habēs intus lanam.
Rauedseni.i.reubarbaruz
Raan salamonica ē siĩis aneto hũido ⁊ dr̃ ꝙ folia e⁹ sĩt sicut malua ⁊ q̃dam nominant eã abasalcrũ.
Roba.i.auellana idica ⁊ ē fructus in magnitudine auellane siĩis papaueri.
Ribes.i.acedula.
Ratiengi.i.colofoia ⁊ gũma pini ⁊ nominatur arbor eius alberci.
Rutubut est color sanguis putrefacti in facie.Et ē bestiola exñs in sup̃ficie aq̃ q̃ sup eã mouet diuersis modis sine ordie ad c⁹ꝓpetatem dr̃ chuthubuth quedã spēs melie quã q̃ patit uiuos hoies abhorret ⁊ appropinq̃t mortuis.
Rucalia herba est.
Rusatagi est es ustum.
Radix alexet.i.radix uitis
Ralidialemē ē fum⁹ terre.
Roiora ē illud qđ est in aere apparens sicut stella cadens que est in motu.
Racbaba.i.os pectinis.
Rosbot est porus uel cōsolidatio ossis.
Rutela ē al aranee siĩe qđ noiat alfeebed ⁊ est uēatrix muscarum ⁊ nominatur pliud.i.rapax.
Robub.i.succi ispissati siñ alterius comistione per ignem uel aliter.
Radix ausche est radix mãdragore.
Rosa fetida ē flos peonie.
Rusuc.i.tri.
Remeach est linimentum probibens canicien.
Rotab dactili immaturi.
Rechi regio quedam est.
Racba species est trifoliĩ.
Rsoona est qũ aliquis sine causa ridet.
Rosetin est pondus qđdã.
Rimegi ē lapis sicut cãcer
Ratuba est alcor.
Robilie est legumen.
Rabam est myrtus.
Ramich ē ꝯfectio cõstrictiua q̃ fit galiamuscbata.

Setis st due arũdies que sunt inter adiutorium ⁊ manum.
Seguengedeguil.i.ptes uiarum uenarum que in alias diuiduntur uenas
Sobenec est herba marie s.sacanaa
Sedeb est uena que est int auricularem ⁊ annularē ⁊ in raseta man⁹ apparz
Sila.i.aꝑa in principio sicut glandula postea multum augetur.
Scere ē infectio cutis sicut ĩpetigo: dĩa tñ int scere ⁊ ipetiginez est qr scere totũ mēbꝝ tz uel medietatē corporis:ipetigo vero st macule diuerse
Scat est arbor in egypto.
Scebedenigi est semen canabis uel sedenegi.
Sulatum est egritudo oculoruz que accidit pueris pp fletuz ⁊ est qi scabies
Surabes.i.tafea.
Sceba romanum.i.apsinthium fm quosdam.
Saguicla.i.triticuz fractũ cum multa aq̃ coctum.
Sterigi.i.fumus terre
Secbaniabin.i.oxymel

S ubet eſt paſſio quã q̇ pa
tiẽ ſtat ſubtus ⁊ ui ſẽper
dormire ⁊ uocatur ⁊ uix
reſpondet.
S ebene ⁊ buzi ſalſe ſẽ que
fiunt in egypto.
S abra. eſt ſpeties ozimi.
S eregi eſt medicam̃ acutũ
S uffuf ſẽ pulverizata que
in os proĩciuntur ⁊ p⁹
ea aliquis liquor bibiẽ.
S aluatella ſiue ſeylẽ ẽ uẽa
S urum eſt nigella.
S tellio.i. lacerta uiridis.
S oda.i.dolor capitis.
S eukar.i.pes colũbin⁹ cũ
q° tingiẽ oculus uel ceza
S abafat ſẽ macule rubee
que fiunt cũ puſtuẽ puis
S cea.i.ſticados arabicuz
S erembligi. i. emblici in
lacte infuſi.
S tarax eſt q̃dã ſpẽs ſtora
cis ſecundũ dia. ⁊ alios
eſt gumma oliue.
S auic ordei eſt ordeũ fra
ctũ cũ multa aq̃ coctum
S akaic eſt flos papaueris
ruffi.
S enuſemiati.i.ſtãẽ ad ſolẽ
S imaren uel ſincaren.i.la
ctuca i tell.gitur magna
⁊ eſt lactuca aſini.
S enẽ.i.ſalſa fcã ex piſcib⁹
S puma maris.i. pumex.
S indeiudar.i.lac arboris
que ſimilatur iunipero.
S elon.i.ſanguis dracõis.
S ipit aſſimilaẽ magne ara
nee longos hñti pedes:
S olbez.i.almeizara ⁊ ẽ ar
bor parua unius brachĳ
hñs folia pua ut buxus
S edre dĩ vertigo que facit
hominem cadere.
S arnabraus.i.ſtellio.
S ebel ẽ egritudo.ſ.qñ ve
ne in oculis apparent.
S ceſcortici. i. anticira ro
mana
S epitabumen eſt quedam
ſpeties ſorbe.
S abras animal eſt
S uccutũ.i.ſempuiua ſʒ ẜʒ
quoſdã eſt mandragora
S ulẽ eſt medicia romana
S unuburnoſan.i.ferruʒ na
turale ſicut eſt.
S emurion eſt ſpeties apĳ
ſilueſtris.
S entus eſt ſpẽs marubĳ.
S emaris ideſt ſardelle.
S irengi.i.azarion ⁊ ẽ uir
tutus ſcedenigi.
S accardon piſcis eſt.
S uffidus.i.apata dura.
S urin.i.ſpẽs lacticinĳ.
S ol.i.ſabucus.
S arſoe uel ſanar.i.ferrum
S eleguba.i.caſia lignea.
S aſaf.i.ſalix.
S ceba.i.tribulus.
S andaros eſt almedon ⁊
ẽ uernix q̃ dĩ ſandaraca
S akikaribame eſt roſa ru
bea ualde.
S citaragi eſt herba ſimilis
naſturtio.i.tapſia.
S erpiũ ẽ ſpeties tribuli.
S itra eſt arbor cuius fru
ctus eſt nabac.
S enuat eſt lactuca aſini
hñs folia ſicut lactua.
S el eſt medicina inda ſimi
lis zinziberi.
S ucaram ẽ ſpẽs hyuſqui
ami albi.
S cedenegi uel ſedine eſt
hematites.
S cebrã ẽ ſpẽs lacticinĳ.
S elec eſt ſiligo.
S eſuoſcik eſt ſimilis abro
tano in uirtute.
S cerbi ẽ arbor alkitran.
S ucu.i.climia.
S eilen.i.gaſalibu.i. loliũ.
S cerantum .i. ſtincus de
mari rubro.
S atarbari.i.ſilueſtris.
S uccudus qñʒ ſublimaẽ
climia ⁊ qȣ ſublimaẽ eſt
tutia bona ⁊ qȣ redit in
fezius ex climia nomina
tur ſucudus.
S ingemalſce.i.epaticum.
S ibare eſt mania accidẽs
cum ſirſen calido
S ceirazirac ẽ lac ueſptillo
nis ⁊ ẜm quoſdã ẽ urina
S eraclia eſt qñ aqua ingr
diẽ trachea arteriam
S acuculos ẽ apa cerebri.
S etaſifu.i.oſſa pectoris.ſ.
thoracis
S adurin.i.ſcotomia.
S ubet qñʒ ponitur pro p
funditate ſomni.
S orez.i.congelatio
S irſen.i.apa calm qȣ fit i
uẽtriculis cerebri ⁊ qñʒ
eſt ẜm ⁊ dĩ lethargia ⁊
qñ eſt ꝯpoſitũ dĩ ſubet a
ſabari.ſ.dormitatio uigi
latiua.
S ubet aſabari.i. dormita
io uigilatiua.
S ucos ẽ ſpẽs ꝯgelationis
qñ eger ituẽ i unũ locũ
S abara ſubetia.i.uigilatõ
dormitatiua.
S aba.i.demon.
S pina alba.i.bedeoard.
S uriaz.i. caro q̃ oſtendi
ẜm partem.
S ekebenegi. i. oppopona
cum.
S etara.i.tapſia.
S pina iudaica.i.nigra
S ambedig.i. ſmeril q° ce
teri lapides perforanẽ.
S eraſiẽ.i.hypocondria
S ieẽ.i.ſuccus.
S uſar.i.buxus.
S acaiknabamen.i. flores
papaueris ruffi.
S ilac.i. groſities in palpe
bris qũ rubefiunt oculi.
S uſati ẽ caro mollis exñs
i iteriore pte palpebraꝝ
S ucudrium alleũ acreſte.
S irſen.i.phreneſis.
S tella ſcemius:ſtella terre
lutum ſcemium idem ſẽ
⁊ talk etiam.
S oſata ẽ apata q̃ accñt in
uelamie ⁊ ꝑtib⁹ pectoris
S uregi.i.oleũ ſiſaminum.
S afuſet.i.pulueres qui ꝑ
ſe ſumuntur.
S acuſulõduriõ.i. albutue
ben ⁊ ſc olo pendria.
S adaf.i.ꝯcbule marine.
S uc eſt gallia muſcbata.
S ula.i.herba artetica.
S auligo eſt locus quo ſu
periores partes corꝑis
tm̃ mouentur.
S ubub.i. radius qui ẽ ut
ignis flans in aere.
S cãdis.i. melo romanus.
S armach apa bucũ auris
S are eſt paſſio qñ hõ ma
xime ſentit pruritum
S iragi.i.lac fici.
S efilos.i.apa naſcens in
carne glandoſa.
S efiros.i.ſcliuos ⁊ ẽ apa.
S illa ſpeties ſunt nodi
S etaragi.i.tapſia.
S acos eſt alẽ puũ ad ſitu
dinẽ c⁹tubera leproſi ap
parent.
S imenia oſſa ſẽ acuta que
in ſpondilibus eminent.
S aucbiõ fractura ut ſauic
S ulemet ſẽ oſſa ex quibus
componuntur digiti.
S urin⁹ ẽ mus puus ꝯrius
napello in uirtute.
S ekezi.i.ebrietas.
S catabregi carnis.i. bro
dium.
S abafati.i. borbor hñida
que emittit uirus
S torax aſſemia. i. lubria
romana.
S pica accbia.i.nereiden.
S cutudans idẽ teſticulus
vulpis.
S ileculi ſemperuiua eſt.
S ebeſſet aſcbebera eſt mã
dragora.
S edenegi.i.ſemen granati
ſilueſtris.
S uffuf eſt medicina ſicca
pro pueris.
S ecacul ẽ uene ſicut.ʒʒ. ⁊
affertur ex inda.
S ucci aliſize ẽ ſucc⁹ alera
ge ⁊ dĩ abrotanũ ſiluẽ.
S umeiz.i.ſucc⁹ pharaõis.
S ceſabrã ẜm almãſorẽ eſt
nomẽ grecũ ⁊ interptaẽ
myrtus regũ: ⁊ ipſa eſt
baſilicõ originale parua
hñs folia ſumitatẽ hʒ lõ
gã in q̃ e⁹naſcunẽ flores
quoꝝ color eſt ut color
uiolarum.
S icla.i.blitis
S afurion eſt auiſ que fran
git lapides.
S elgen.i.napus.
S alguaſora: alberenge ſiẽ
⁊ abrotanum ſẽ idem
S eſincabar.i.heil
S iſerum.i.creſiones ſena
tiones.
S irakiuſſagus eſt centaur
a minor.
S eigil eſt genus oſtracorũ
⁊ eſt uenenũ.
S trignũ facit ſemen qȣ dĩ
vua lupina.
S ule.i.grana uiridia ⁊ eẽ
arbõ ꝑducit terebithinã
S aurigen.i.hermodactili.
S iliqua nom̃ ponderis
S acraiati eſt pondus.
S urabeieti cibarĳ nom̃ eſt
⁊ eſt rhaphanati.
S ceibar eſt lapis lazuli
S obat eſt arbor magna in
egypto.
S uſen.i.ireos.
S urie ſpeties atrimenti.
S atps animal eſt cui glan
dule ſimilantur.
S ulcitum.i.acetoſum.
S ucutiõ.i.teſticul⁹ vulpis
S en eſt ſapor quidam.
S ulemi ẽ os qȣdã i digitiẽ

Situle sunt radices quedam
Sceni uel sceni uel scini ē
locus quidam.
Suseni est locus in quo o
ritur anisum bonum
Sabin est genus serpentis
Sciseran est simr genꝯ serpē
tis ⁊ etiam selsir
Satil est medicina inda
Sir est medicina inda
Saporbala.i.saccꝯ palme i
quo dactili nascuntur.
Sabira est atrimētū quod in
encaustro ponitur.
Sagluncoslon est quarta
species araneaꝝ: sucli
on uero quinta.
Saculusudurni ē al quod
dam campestre.
Sabasatos est lapis quidā
Serkesud est arbor croci
hortensis.
Sinises est quoddā aial.
Sod.i.ciperum
Scesceregi.i. amilum.

T Eselenū est quedam
species sorbe.
Tabarzet.i.albū ⁊
sepius ponitur pro zuc
caro albo.
Tarcon.i.piretrū ⁊ est ra
dix altarcon montani.
Taratis est hypoquistidos
sꝫ quosdā est frusta ligni
nodosi ad grossitudinem
digiti ⁊ habꝫ uirtutē ba
laustie.
Tinsemus est stella que est
in cellis.
Tri.i.minuta facta de triti
ci farina.
Taro.i.lentiscus.
Terra alcori est furnus in
quo decoquitur terra.
Tasea taseata est duplex v
na que est alba: altera ui
ridis: alba que fit ex sola
aq̄ ⁊ carne: uiridis q̄ fit
ex carne ⁊ aq̄ ⁊ coriādro
uel consili herba uiridi.
Tauiz est auis habens dē
tes in palato
Tortelle.i.panis biscoctꝯ.
Tosugi.i.scamonea.
Thersinus.i.egritudo q̄dā
Talisasar sunt cortices stipti
ci ex indis delati.
Tasabuch est retractio q̄n
unus pes offendit aliū.
Tasalon est spēs eris.
Tuderi est herba hn̄s foli
a similia foliis prassii ⁊ na
scit in tectis ⁊ habet ra
dicem quadratam.
Tereniabin est spēs māne
Tinkar ē borax ⁊ aliud mi
nerale ⁊ aliud artificiale
⁊ dicitur capistrum auri
Tesisie.i. gūma rute agre
stis siue montane.
Tursie est ammoniacum.
Tubel.i.scoria uel batitura
unde tubel ferri uel tu
bel eris.
Testiculus canis ⁊ testicu
lus uulpis sunt plante.
Tirsim.i.september.
Talim.i.masculus strucio.
Taraxis.i.ophthalmia nō
uera.
Tegmaton est sacietas nau
seatiua.
Tarsum uel taxar est ōstru
ctio auditus.
Tafaris nomen indum est
⁊ ē pediculus vulturis.
Tille spēs uini ē seu uinū
coctum quod dicitur sa
pa uel epithima.
Taburos febris ē ⁊ dicit
se.liparia.
Tarim.i.bonum malum.
Tinlub ē muscbū lapidis
qui ē ut epatica ⁊ dī iu
lub ⁊ uocatur etiā oga.
Tululie subā verrucalis.
Tanoui.i.aꝑa in carne glā
dosa natum.
Tyriaca alfaroc.i. a mor
te liberans.
Thu ctaminis.i. pullegiū.
Turserius.i.stella.
Tubi.i.grana solis.
Testiculus vulpis.i. buzei
dē ⁊ est satirion.
Torongi.i.citrum.
Taxaugi ē pondus trium
granorum ordei.
Tyria ē egritudo cutis ca
pitis.
Triscalis ē genus sꝑentis.
Tricla piscis est.
Tabrasten regio quedā ē
Tcololiū.i. muscbus q̄ na
scitur in lapidibus.
Tarathit ē crusta ligni no
dosi grossitudinem digiti
habentis.
Tarisilon est plāta nascens
in uere ⁊ flos eius est si
milis croco hortulano.
Tukib masculi.i.facientes
brachia erecta plana sta
re uel iacere.
Thaum est apostema quod
fit in carnibus laxis uel
sub ascellis uel post au
res uel in inguinibus.
Tanguebil sunt omnes spe
cies que i cibariis ponū
tur ut piper ⁊ cinnamo
mum ⁊ reliqua.
Taraca.i. pisces uel oua
piscium sicca.
Ta:k.i.uitrum dulce ⁊ ē
gypsum.
Taraxacon.i.scariola agre
stis.
Troximel agreste est tara
xacon.i.endiuia siluestris.

V Snee sunt cortices
tenues subtiles cir
cūuoluti super arbo
rem glandium ⁊ pinum
⁊ nucem ⁊ habet odorē
bonum ⁊ dicitur alusne
⁊ usnet est lanugo que in
arboribus auellanarum
uel paruaꝝ nucū inuenit
Vtuben.i. uirge minute
super quas sūt flores ha
bentes alba folia.
Vua passa montana.i. sta
phisagria.
Vnaba sunt additamenta
duo in cerebro carūcula
rum mammillarum.
Vene constricte.i. lumbri
ci terrestres.
Vsaguo.i.impetigo.
Venera.i.cocela.
Vsnem fullonum est herba
de qua fit alkali.
Vene alosmel uel alessinb.
i.harmel alba.
Vene alfasungi. idest radi
cis asparagi.
Vesestangi est amilum.
Vene citrine.i.radices che
lidonie.
Vzisur ⁊ sedech.i.ciabriū.
Vene tinctorum idest radi
ces rubee.
Vrach indi.i.folium.
Varices.i.vene tortuose q̄
sunt in cruribus uel alibi.
Vua vulpis est solatrum.
Veremisk electuarium quod
dam est.
Veditus est apostema.
Vicor.idest squinanti.
Vola magna est quedam
mensura.
Vnguenium ueneris idest
unguentum apostolorū.
Viten idest uene que pro
cedunt in uitis.

X Yraxeui.i.rob de suc
cis fructuū sorbiliū
Xiloaloes lignū aloes
Xebet idest anetum.

Y Sopus humida est
sorditi s aggregata
super lanam ouium
Ylisci est egritudo quam ali
quis incurrit propter a
morem.
Yabrol est radix mādragore

Z Arca idest sorba.
Zuse idest isopus.
Zusere.i.arbor que
dicitur albasce ⁊ est simi
lis rute ⁊ dī dinazugina
Zinziber carmenum ē her
ba cuius folia assimilan
tur foliis salicis aliquan
tulum citrina rubeū ha
bens stipitem ⁊ acuti sa
poris sicut zinziber ⁊ cre
do ꝙ sit persicaria.
Zarneb idest solatrum.
Ziniar.i.uiride eris.
Zaror uel zarur.i. sorba ⁊
est alia species sorbe quā
greci nominant resilinū
⁊ aliud sentabrum.
Zuccarū albusar est cadēs
super albusar ⁊ est māna
Zabir est fluxꝯ uentris qui
fit ab intestino recto.
Zametlo uel zamenena idest
priuatio gressus.
Zerelke.idest berberis
Zuhumē idest unctuosa.
Zebezalbar.i.spūa maris.
Zarnec.i.auripigmentum.
Zurumbet.i.zedoaria.
Zegi.idest uitriolum ⁊ est
atrimentum.
Zarabunt uel marmacora.
idest aristologia longa.
Zobode idest ciperi.
Zusefese.i.iuiube nigre.
Zinzibil.i.zinziber.
Zugus est fustis sagitte.
Zambac.i.iauseminum
Zibrabegi genus cibariī ē.
Zebaragi est animal quod
dam.

Laus Deo.

a
alba
Liber canonis
capitulum.vij.
capitulum primuʒ
b
perdurant
iferiori.ℭ
idcirco ut ipsi
larum sic receptio
percussiões
c
egreditur
oportuit ut ipse
reticuli pte
poplitis
ad hanc uirtutem
d
stantes.aut
qui generatur
⁊ clara
infrigidans
que exasperat
e
ille qui
duas res
uehemẽter
multum parue
⁊ proprie i
f
est ante comestiões
digestum ⁊
ℭ apostemosa aũt
ipsum cum
autẽ in quibus
g
⁊ antiquis capitis
fuerit sed in
fit trãsuerse

anisum
i
incipit liber
fiduciã caliditatis
tunc est unctuosa.
subtiliatiua
etiaʒ ꝙ non
k
⁊ pleuresi
ipsa idigeat
proprietates
resoluit sonitũ
l
que ex ea

⁊ mũdificat
carne gazel
coturnices
aqua ad illud
m
uero est
sandali ℭ
ex eis. ℭ
desiccatur
ponũtur in
n
lac acutum
que est in ea
sunt tussi
egreditur ẽ
⁊ ipse quidem
o
amigdalinum
sua ⁊ ponitur
rorasc.oleum
proprie ⁊
papaueris
p
epatis fortior
ℭ De seitaragi
salix quid ẽ
Incip liber canõis
de nocumentis
de significationib⁹
A
ℭ Dictio prima
⁊ est apud
ad illud est
planum fiat
⁊ crispitudo
B
cuius fit.3.v.
omnem dispositõʒ
multa ualde
eleuatur
ex motu
C
stomachus aut
ex illa ẽ
erit iuuamentum.
fortasse eniʒ
acetum. ℭ
D
superflua
⁊ fricentur
⁊ iterum
fiat illud
ultime sicut

E
3.muschi
est i senibus
tinentibus fluxum
est si necessitas
F
significabis
ex castor ei
fuerit
R.sceba
ad illud est
G
est cum communi
est humor grossus
hemorroidibus
cadis ⁊
H
qum ergo
⁊ adiuuant
ℭ Et si aliq̃
⁊ frequẽtia
I
ℭ Fen tridecima
ex succis
seqũtur
ulcera stõachi
illi uero
fit post ipsaʒ
K
capitulo aparatum
ipsorum est ut
pullegij
anisum ⁊
castoreum ⁊
significat
L
illud cadere
differẽtia uero
quidam antiquoꝝ
imaginaueris
M
sicut sunt
boris. Et
rubee.3.duodecim
eam communitas
N
⁊ tortelle sicce
ualde omni
de acoro
descensionis
O
ipsius hec
tunc aministrẽt
fortis expellet

uenenũ quare
O P
lenificationem
necessarium
cibus ad
quo sumatur
quõ egreditur
P
ℭ Fen uigesima
ille que abortum.
secacul
in sacra'ati
Q
complexionis
feminis ut
ipse est
quartum ⁊
R
corporis ⁊
administra
aut malitia
earum est ut
mollificatum ẽ
Liber cãonis.iiij.
Tractatus terti⁹
aa
ℭ Liber canonis
ad hoc
non est eis
qum ergo
uelocitatis.
bb
immatura
putrefit
clinatione.
turbit in omni
ℭ De cura
cc
uirtus. Et
ℭ De hemitriteo
que habet
quamuis sit in
in qua est.
dd
ducatur
illi qui sunt
membri parue
granatorum
quod est i
ee
eos interdicantur
tribus de guarich
ℭ De perforatõe

tus. ℭ Inquit
quando accidit
ff
complexionis
medicinis
est melius
tunc ipsa
gg
⁊ reliquis
factum cum aqua
illud quod
rei repugnantis
hh
necessarium est
⁊ masculi quidem
⁊ capita eorum
uehemens sãguinẽ
ij
gumma rute
malam. Et
dixerunt ꝙ
cum lacte ⁊
⁊ conuertuntur
nigri excoriati
kk
ℭ Incip liber
omnium
ericca i umbra
destruens lũbricos
⁊ administretur
post illud
ll
chelidonie
sirup⁹ acetosus
sirupus de apsin.
ebullitione una
solutio nature
mm
terra persarum
collirium
medicamen: aliud
nn
ℭ Libellus Aui.
dominatur iteriori
afficit ac si
oo
secacul quod ẽ
curauimus
uel renum
risci

Avicenna, 980?-1037.
Canon medicinae. Liber III, V. [Translated into Latin by Gerardus Cremonensis (or rather Gerardus Sablonetanus). Edited by Petrus Rochabonella]. De viribus cordis. [Translated into Latin by Arnaldus de Villanova] [Padua, Antonius Cremonensis de Streta, with the types of Johann Herbort, October 27-November 6, 1479]
172,42ff. 44cm. 2°.
Rubricated, including initial in gold and colors, with floral marginal decoration, on fol. 7a of Liber III.
Imperfect: fol. 1 (blank) of Liber III wanting.
Binding: leather over wooden boards; traces of bosses and clasps; rebacked.
Provenance: arms (per fess; azure, sparrow under three stars, vert; azure, three bendlets, or) in colors on fol. 7a of Liber III; Cornelius Paine and Philip Dymock Turner (book-plates); Harvey Cushing.
Hain-Copinger 2202(3,5); Proctor 6800(3,5); Gesamtkatalog der Wiegendrucke(+Accurti) 3117(3,5); Klebs 131.5(3,5)

